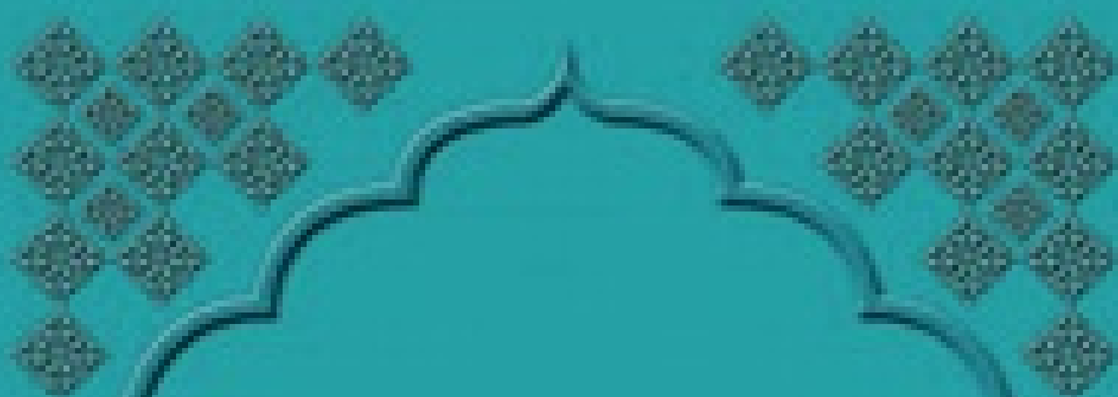

مفاتیح الجنان

بسم الله الرحمن الرحیم

کلیات مفاتیح الجنان در پایان باقیات الصالحات

نویسنده:

عباس قمی

ناشر چاپی:

مشعر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

کلیات مفاتیح الجنان در پایان باقیات الصالحات

مشخصات کتاب

سرشناسه : قمی، عباس،۱۲۵۴ - ۱۳۱۹.

عنوان قراردادی : مفاتیح الجنان. فارسی - عربی

عنوان و نام پدیدآور : کلیات مفاتیح الجنان در پایان باقیات الصالحات/ تالیف عباس قمی.

مشخصات نشر : تهران: مشعر، ۱۳۸۶.

مشخصات ظاهری : ۱۰۶۴ ص

شابک : ۵۰۰۰۰ ریال :۹۷۸۹۶۴۵۴۰۰۶۶۶

یادداشت : عنوان دیگر: مفاتیح الجنان.

عنوان دیگر : مفاتیح الجنان

موضوع : قرآن -- برگزیده ها -- ترجمه ها.

موضوع : دعاها.

موضوع : زیارتنامه ها.

رده بندی کنگره : BP۲۶۷/۸/ق۹ م۱ ۷۰۴۱ ۱۳۸۶ژ

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۷۷۲

شماره کتابشناسی ملی : ۱۱۳۹۹۰۳

ص:۱

اشاره

مقدّمه تحقیق

یکی از مزایای مکتب اهل بیت علیهم السلام که در همه زمینه ها برای انسان های تشنه معرفت حیات بخش است؛ دعاهائی است که از زبان خاندان وحی و امامان معصوم علیهم السلام به یادگار مانده است، و این دعاها مجموعه ای از ذخائر و معارف الهی است، که هرگز از افراد عادی جامعه ساخته نیست، نمونه آن دعاهای کمیل و صباح و ابو حمزه و عرفه و دعاهای صحیفه سجّادیه می باشد، که با این مضامین عمیق و ساختار زیبا در هیچ جا جز در مکتب اهل بیت علیهم السلام یافت نمی شود.

این دعاها که منبع الهام بخش معارف غنی اسلام است راه و رسم خودسازی و سیر و سلوک الی اللّه را به انسان می آموزد، و چون روی سخن دعاکننده با خداست چنان لذّت می برد که از اعماق جان صدا می زند: أین الملوک من هذه اللذّه؟

شکّی نیست که خداوند به بندگان خود بسیار نزدیک است همچنانکه می فرماید: وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ (ق/ ۱۶)؛ ما از رگ گردن انسان به او نزدیک تریم. ولی انسان در اثر غفلت و بی توجهی از خدا فاصله گرفته و خود را از او دور می پندارد که گویا بین خود و خالق متعال سال ها بُعد مسافت دارد، در این میان دعاست که نقش مؤثّری در قرب بنده به پروردگار دارد، و حجاب بین او و خدا را از بین می برد، و این گونه انسان کارش به جائی می رسد که وقتی خدا را به «یا اللّه» صدا می زند جواب «لبّیک عبدی» (قرب الإسناد حمیری: ص ۲، ح ۲) را می شنود.

و لذا خداوند متعال می فرماید: وَإِذا سَأَلَكَ عِبادِی عَنِّی فَإِنِّی قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ

الدّاعِ إِذا دَعانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ (بقره/ ۱۸۶)؛ زمانی که بندگان من سؤال مرا از تو کردند، بدرستیکه من به آنان نزدیک می باشم، هر زمان که مرا بخوانند دعوت آنان را اجابت می کنم، پس بندگان من هم دعوت مرا اجابت کنند و به من ایمان بیاورند تا به رشد و کمال برسند.

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمود: «الدعاء مخّ العباده» (بحار الانوار ۹۳/ ۳۰۲ ح ۳۹)؛ دعا مغز عبادت است.

امام صادق علیه السلام فرمود: «الدعاء أنفذ من السنان الحدید» (کافی ۲/ ۴۶۹ ح ۷)؛ دعا تیزتر از نوک نیزه آهنی است.

امام سجاد علیه السلام فرمود: «الدعاء یدفع البلاء النازل وما لم ینزل» (کافی ۲/ ۴۶۹ ح ۵)؛ دعا دفع می کند بلائی که نازل شده و بلائی که نازل نشده است.

خلاصه کلام اینکه دعا عامل مؤثّری در تربیت روح و سیر الی اللّه است.

دعا در دل انسان مأیوس نور امید می تاباند.

دعا در مشکلات و شدائد به انسان نیرو می دهد، و او را در مقابل شدائد مقاوم می کند.

دعا نشاط و شادابی روح و دل را تضمین می کند، و انسان را از افسردگی رهائی می بخشد.

کتاب شریف مفاتیح الجنان تالیف عالم عامل مرحوم حجّه الاسلام والمسلمین محدّث خبیر حاج شیخ عباس قمی رحمه اللّه علیه از جمله کتاب های معتبر و مورد اطمینان عامّه علما و متدینین می باشد که جایگاه بسیار مهمّی در میان پیروان مکتب اهل بیت علیهم السلام دارد، لذا اینجانب تصمیم گرفتم که مصادر آن که بحمد اللّه همه از کتب معتبره سلف صالح دوستان اهل بیت می باشد جمع آوری نمایم و این خلأ را پر نموده که اگر کسی خواست به مصدر دعا یا زیارت مراجعه کند به آسانی به آن دست یابد.

لذا اینجانب هم پس از مراجعه به مصدر و مقابله با آن اگر احیاناً اختلافی بود در پاورقی ذکر نمودم، و در پایان هر دعا و زیارت مصدر آن ثبت نمودم.

مصادر و منابع کتاب مفاتیح الجنان عبارتند از:

اخبار الدول وآثار الاوَل

اصول السته عشر

اقبال الأعمال سیّد ابن طاووس

امالی شیخ صدوق

امالی شیخ مفید

انوار البهیّه شیخ عباس قمی

بحار الأنوار مجلسی

بلد الأمین شیخ کفعمی

ترتیب القاموس

تعبیر الرؤیا شیخ کلینی

تهذیب الأحکام شیخ طوسی

ثواب الأعمال شیخ صدوق

جامع الأخبار سبزواری

جمال الاسبوع سیّد ابن طاووس

جواهر الکلام شیخ حسن نجفی

جواهر المنثوره

حلیه المتّقین مجلسی

خصال شیخ صدوق

خلاصه الأذکار فیض کاشانی

دار السلام شیخ نوری طبرسی

الدروع الواقیه سیّد ابن طاووس

دعوات راوندی

ذكرى شيخ شهيد

رساله سعديه علّامه حلّى

رساله أربعه أيّام ميرداماد

شجره الأولياء سيد احمد اردكانى يزدى

شفاء الصدور

صحيفه كامله سجّاديّه

صحيفه علويّه

طبّ الأئمّه ابنى بسطام

العدد القويّه على بن يوسف حلّى

عدّه الداعى ابن فهد حلّى

علل الشرائع شيخ صدوق

عمده الزائر سيد حيدر كاظمى

عوالى اللئالى ابن ابى جمهور احسائى

عيون أخبار الرضا شيخ صدوق

غريّه و أشراف شيخ مفيد

فتح الأبواب سيّد ابن طاووس

فصول المختاره شيخ مفيد

فضائل الأشهر الثلاثه شيخ صدوق

فلاح السائل سيّد ابن طاووس

قرب الإسناد حميرى

کافی شیخ کلینی

کامل الزیارات ابن قولویه قمی

کتاب العروس قمی رازی

کفایه الطالب گنجی شافعی

کنز الدقائق قمی مشهدی

مجمع الآداب ابن فوطی

مجمع البیان شیخ طبرسی

المجتنی من الدعاء المجتبی ابن طاووس

محاسن برقی

مزار شهید اوّل

المعجم الوسیط فی اللغه

مزار کبیر شیخ ابن المشهدی

مستدرک وسائل الشیعه شیخ نوری

مصباح الزائر سیّد ابن طاووس

مصباح المتهجّد شیخ طوسی

مصباح شیخ کفعمی

معانی الأخبار شیخ صدوق

مفتاح الفلاح شیخ بهائی

مکارم الأخلاق شیخ طبرسی

من لا یحضره الفقیه شیخ صدوق

مهج الدعوات سیّد ابن طاووس

نثر اللئالی سیّد بن فضل اللّٰه راوندی

وسائل الشیعه شیخ حرّ عاملی

مقدّمه مؤلف

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ الْحَمْدَ مِفْتاحاً لِذِکْرِهِ، وَخَلَقَ الْأَشْیاءَ ناطِقَةً بِحَمْدِهِ وَشُکْرِهِ، وَالصَّلَاهُ وَالسَّلامُ عَلَی نَبِیِّهِ مُحَمَّدٍ الْمُشْتَقِّ اسْمُهُ مِنِ اسْمِهِ الْمَحْمُودِ، وَعَلی آلِهِ الطَّاهِرِینَ أُولِی الْمَکارِمِ وَالجُودِ.

و بعد چنین گوید این فقیر بی بضاعت و متمسّک به احادیث اهل بیت رسالت علیهم السلام عبّاس ابن محمّد رضا القمّی ختم اللّه لَهما بالحُسنی و السّعاده که بعضی از اخوان مؤمنین از این داعی درخواست نمودند که کتاب مفتاح الجنان را که متداول شده بین مردم مطالعه نمایم، و آنچه از ادعیه آن کتاب که سَنَد دارد ذکر نمایم، و آنچه را که سَنَدش به نظرم نرسیده ذکر ننمایم، و اضافه کنم بر آن بعض ادعیه و زیارات معتبره که در آن کتاب ذکر نشده، پس احقر خواهش ایشان را اجابت نموده، و این کتاب را به همان ترتیب جمع آورده، و نامیدم آن را به مفاتیح الجنان، و مرتّب گردانیدم آن را بر سه باب:

باب اوّل: در تعقیب نمازها، و دعاهای ایّام هفته، و اعمال شب و روز جمعه، و بعض ادعیه مشهوره، و مناجات خمس عشره، و غیرها.

باب دوّم: در اعمال ماههای سال، و فضیلت و اعمال روز نوروز، و اعمال ماههای رومی.

باب سیّم: در زیارات و آنچه مناسب آن باب است، امید که اخوان مؤمنین بر وفق آن عمل نمایند، و این گنهکار رو سیاه را از دعا و زیارات و طلب مغفرت فراموش نفرمایند.

در تعقیبات مشترکه

باب اوّل

اشاره

در تعقیب نمازها و دعاهای ایّام هفته

و اعمال شب و روز جمعه و بعض ادعیه مشهوره

و مناجات خمس عشره و غیرها، و در آن چند فصل است:

فصل اوّل

در تعقیبات مشترکه منقول از مصباح شیخ طوسی قدس سره و غیره

پس هرگاه سلام نماز دادی سه مرتبه اللَّهُ أَکْبَرُ بگو و بلند کن در هریک دستها را تا محاذی گوشها، پس بگو:

لَا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ إِلهاً وَاحِداً وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ، لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَ (۱) ۱ لَا نَعْبُدُ إِلّا إِيَّاهُ، مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ، لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّ آبائِنَا الْأَوَّلِينَ، لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ (۲) ۲، أَ نْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَأَعَزَّ جُنْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، فَلَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَيُمِيتُ وَيُحْيِي، وَهُوَ حَيٌّ لَايَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ (۳) ۳ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ.

پس بگو: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِى لَاإِلَهَ إِلّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ وَأَ تُوْبُ إِلَيْهِ.

پس بگو: اللَّهُمَّ اهْدِنِي مِنْ عِنْدِكَ، وَأَفِضْ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ، وَانْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ، وَأَ نْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكاتِكَ، سُبْحانَكَ لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّها جَمِيعاً، فَإِنَّهُ لا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ كُلَّها جَمِيعاً إِلّا أَ نْتَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَ لُكَ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ

۱- و: خ.

۲- وحده: خ.

۳- از «یحیی ویمیت» تا «بیده الخیر»: نسخه.

أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَرٍّ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُکَ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ عَافِیَتَكَ فِی أُمُورِی كُلِّها، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیَا وَعَذَابِ الْآخِرَه، وَأَعُوذُ بِوَجْهِكَ الكَرِیم، وَعِزَّتِکَ الَّتِی لَاتُرامُ، وَقُدْرَتِکَ الَّتِی لَایَمْتَنِعُ مِنْهَا شَیْ ءٌ، مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَالْآخِرَه، وَمِنْ (۱) ۴ شَرِّ الْأَوْجاعِ كُلِّهَا، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ دابَّهٍ أَ نْتَ آخِذٌ بِنَاصِیَتِها، إِنَّ رَبِّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقِیم، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیم، تَوَكَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذِی لَایَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ یَكُنْ لَهُ شَرِیكٌ فِی الْمُلْكِ، وَلَمْ یَكُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ، وَكَبِّرْهُ تَكْبِیراً (۲) ۵.

پس تسبیح می کنی تسبیح حضرت زهرا علیها السلام و می گویی پیش از آنکه از موضع خود حرکت کنی ده مرتبه:

أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ إِلهاً وَاحِداً أَحَداً فَرْداً صَمَداً، لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلا وَلَداً (۳) ۶.

مؤلّف گوید: که فضیلت این تهلیل بسیار وارد شده خصوصاً در تعقیب نماز صبح و شام و هنگام طلوع و غروب آفتاب، پس می گویی:

سُبْحانَ اللَّهِ كُلَّما سَبَّحَ اللَّهَ شَیْ ءٌ، وَكَمَا یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُسَبَّحَ، وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ، وَكَمَا یَنْبَغِی لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلالِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كُلَّما حَمِدَ اللَّهَ شَیْ ءٌ، وَكَمَا یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُحْمَدَ، وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ، وَ كَمَا یَنْبَغِی لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلَالِهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ كُلَّما هَلَّلَ اللَّهَ شَیْ ءٌ، وَكَمَا یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُهَلَّلَ، وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ، وَكَمَا یَنْبَغِی لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلَالِهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ كُلَّما كَبَّرَ اللَّهَ شَیْ ءٌ، وَكَمَا یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُكَبَّرَ، وَكَمَا هُوَ أَهْلُهُ، وَكَمَا یَنْبَغِی لِكَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلالِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ،

۱- من: خ.

۲- مصباح المتهجّد شیخ طوسی: ۵۰.

۳- مصباح المتهجّد: ۵۹.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللّهُ، وَاللّهُ أَكْبَرُ عَلَى كُلِّ نِعمَهٍ أَ نْعَمَ بِهَا عَلَيَّ وَعَلَى كُلِّ أَحدٍ مِنْ خَلْقِهِ مِمَّنْ كَانَ أَوْ يَكُونُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَهِ. اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَسْأَ لُكَ مِنْ خَيْرِ مَا أَرْجُو وَخَيْرِ مَا لَاأَرْجُو، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا أَحْذَرُ وَمِنْ شَرِّ (۱) ۷ مَا لَاأَحْذَرُ (۲) ۸.

پس می خوانی سُوره حمد و آیه الكرسی و شَهِدَ اللَّهُ و آیه قُلِ اللَّهُمَّ مالِكَ الْمُلْكِ و آیه سُخْرَه، و آن سه آیه است از سوره اعراف که اوّل آن إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ است و آخر آن مِنَ الْمُحْسِنِينَ (۳) ۹.

پس می گویی سه مرتبه: سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ.

پس می گویی سه مرتبه: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْ لِی مِنْ أَمْرِی فَرَجاً وَمَخْرَجاً، وَارْزُقْنِی مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَيْثُ لَاأَحْتَسِبُ (۴) ۱۰.

واین دعایی است که جبرئیل تعلیم حضرت یوسف علیه السلام کرد هنگامی که در زندان بود (۵) ۱۱.

پس بگیر ریش خود را به دست راست و کف دست چپ را بگشا به جانب آسمان و بگو هفت مرتبه: يَا رَبَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَعَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ (۶) ۱۲. وبگو نیز به همان حال سه مرتبه: يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرام، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْحَمْنِی وَأَجِرْ نِی مِنَ النَّارِ (۷) ۱۳.

پس می خوانی دوازده مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. و می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ، الطَّاهِرِ الطُّهْرِ الْمُبَارَكِ، وَأَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ

۱- مِنْ شَرِّ: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۵۲.

۳- این آیات در باقیات الصالحات ص ۸۳۵ و ۹۳۵ نوشته شده.

۴- مصباح المتهجّد: ۵۲.

۵- من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۴، ح ۹۵۰، باب تعقیب نماز.

۶- مصباح المتهجّد: ۵۲.

۷- مصباح المتهجّد: ۵۴.

وَسُلْطَانِکَ الْقَدِیم، یَا وَاهِبَ الْعَطَایَا، وَیَا مُطْلِقَ الْأُسَارَی، وَیَا فَکَّاکَ الرِّقابِ مِنَ النَّارِ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ وَأَنْ تُخْرِجَنِی مِنَ الدُّنْیَا سَالِماً، وَتُدْخِلَنِی (۱) ۱۴ الْجَنَّهَ آمِناً، وَأَنْ تَجْعَلَ دُعَائِی أَوَّلَهُ فَلَاحاً، وَأَوْسَطَهُ نَجاحَاً (۲) ۱۵، وَآخِرَهُ صَلَاحاً، إِنَّکَ أَ نْتَ عَلَّامُ الْغُیُوبِ (۳) ۱۶.

ودر صحیفه علویّه است در تعقیب هر فریضه: یَا مَنْ لَایَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ، وَیَا مَنْ لَایُغَلِّطُهُ السَّائِلُونَ، وَیَا مَنْ لَایُبْرِمُهُ إِلْحَاحُ الْمُلِحِّینَ، أَذِقْنِی بَرْدَ عَفْوِکَ، وَحَلَاوَهَ رَحْمَتِکَ وَمَغْفِرَتِکَ.

ونیز می گویی: إِلهِی هذِهِ صَلاتِی صَلَّیْتُها لَالِحاجَهٍ مِنْکَ إِلَیْهَا، وَلَا رَغْبَهٍ مِنْکَ فِیهَا، إِلَّا تَعْظِیماً وَطَاعَهً وَ إِجَابَهً لَکَ إِلَی مَا أَمَرْتَنِی بِهِ، إِلهِی إِنْ کَانَ فِیها خَلَلٌ أَوْ نَقْصٌ مِنْ رُکُوعِها أَوْ سُجُودِها فَلَا تُؤاخِذْنِی، وَتَفَضَّلْ عَلَیَّ بِالْقَبُولِ وَالْغُفْرانِ (۴) ۱۷.

و نیز می خوانی عقب هر نماز این دعا را که پیغمبر صلی الله علیه و آله تعلیم امیر المؤمنین علیه السلام نموده برای حافظه: سُبْحَانَ مَنْ لَایَعْتَدِی عَلی أَهْلِ مَمْلَکَتِهِ، سُبْحانَ مَنْ لَایَأْخُذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِأَ لْوانِ الْعَذَابِ، سُبْحانَ الرَّؤُوفِ الرَّحِیمِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فِی قَلْبِی نُوراً وَبَصَرَاً وَفَهْماً وَعِلْماً، إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۵) ۱۸.

و در مصباح کفعمی است که سه مرتبه بگو بعداز نمازها: أُعِیذُ نَفْسِی وَدِینِی وَأَهْلِی وَمَالِی وَوَلَدِی وَ إِخْوانِی فِی دِینِی، وَمَا رَزَقَنِی رَبِّی، وَخَواتِیمَ عَمَلِی، وَمَنْ

۱- وأن تدخلنی: خ.

۲- نجاحاً: برآمدن حاجت.

۳- مصباح المتهجّد: ۵۷.

۴- صحیفه علویّه: ۳۶۶، دعاء تعقیب نماز.

۵- صحیفه علویّه: ۳۶۶.

یَعْنِینِی أَمْرُهُ، بِاللَّهِ الْوَاحِدِ (۱) ۱۹ الْأَحَدِ الصَّمَدِ الَّذِی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، وَبِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَمِنْ شرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ، وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فی الْعُقَدِ، وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ، وَبِرَبِّ النَّاسِ، مَلِکِ النَّاسِ، إِلهِ النَّاسِ، مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الخَنَّاسِ الَّذِی یُوَسْوِسُ فِی صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّهِ وَالنَّاسِ (۲) ۲۰.

و از خطّ شیخ شهید منقول است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرموده: هر که خواهد که خدا او را در قیامت بر اعمال بد او مطّلع نگرداند و دیوان گناهان او نگشاید باید که بعد از هر نماز این دعا بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَک أَرْجَی مِنْ عَمَلِی، وَ إِنَّ رَحْمَتَک أَوْسَعُ مِنْ ذَنْبِی، اللَّهُمَّ إِنْ کَانَ ذَ نْبِی عِنْدَکَ عَظِیماً، فَعَفْوُکَ أَعْظَمُ مِنْ ذَنْبِی، اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ أَکُنْ أَهْلًا أَنْ أَبْلُغَ رَحْمَتَکَ، فَرَحْمَتُکَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِی وَتَسَعَنِی (۳) ۲۱، لِأَ نَّهَا وَسِعَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۴) ۲۲.

و از ابن بابویه رحمه اللّه علیه منقول است که فرموده: چون از تسبیح حضرت فاطمه صلوات اللّه علیها فارغ شوی بگو:

اللَّهُمَّ أَ نْتَ السَّلَامُ، وَمِنْکَ السَّلَامُ، وَلَکَ السَّلَامُ، وَ إِلَیْکَ یَعُودُ السَّلَامُ، سُبْحَانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمَّا یَصِفُونَ، وَسَلَامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ. السَّلَامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا النَّبِیُّ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلَی الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ الْمَهْدِیِّینَ، السَّلَامُ علی جَمِیعِ أَنْبِیاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَلَائِکَتِهِ، السَّلامُ عَلَیْنا وَعَلَی عِبادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ، السَّلامُ عَلَی عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ

۱- الْواحِدِ: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۵۶ و مصباح کفعمی: ۲۲، فصل ۵.

۳- وَتَسَعَنِی: خ.

۴- بحار الأنوار ۸۶/ ۳۷، ح ۴۴ از جنّه الأمان و اختیار ابن الباقی و بلد الأمین.

عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَجْمَعِينَ، السَّلَامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ، السَّلامُ على مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ باقِرِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ، السَّلامُ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْكَاظِمِ، السَّلامُ على عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا، السَّلامُ عَلى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَوادِ، السَّلامُ على عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهادِی، السَّلامُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الزَّكِيِّ الْعَسْكَرِيِّ، السَّلامُ عَلَى الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ الْقائِمِ الْمَهْدِيِّ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ (۱) ۲۳. پس هر حاجت كه داری از خدا بطلب (۲) ۲۴.

شيخ كفعمی فرموده بعد از نمازها می گويی: رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبّاً، وَبِالْإِسْلامِ دِيناً، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَبِيّاً، وَبِعَلِيٍّ إِمَاماً، وَبِالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَمُوسى وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَالْحَسَنِ وَالْخَلَفِ الصَّالِحِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ أَئِمَّهً وَسَادَهً وَقادَهً، بِهِمْ أَتَوَلَّى، وَمِنْ أَعْدائِهِمْ أَتَبَرَّأُ (۳) ۲۵.

پس بگو سه مرتبه: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعافِيَهَ وَالْمُعافاهَ فِی الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ (۴) ۲۶.

۱- صَلَواتُ اللَّهِ عليهم أجمعين: نسخه.

۲- من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۲.

۳- بلد الأمين كفعمی: ۱۳.

۴- مصباح كفعمی: ۲۵.

در تعقیب نماز ظهر

فصل دویّم

در تعقیبات مختصّه:

بگو در تعقیب نماز ظهر کما فی المُتهجّد

لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ الْعَظِیمُ الْحلِیمُ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْکَرِیمُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِکَ، وَعَزائِمَ مَغْفِرَتِکَ، وَالْغَنِیمَهَ مِنْ کُلِّ بِرٍّ، وَالسَّلامَهَ مِنْ کُلِّ إِثْم. اللَّهُمَّ لَاتَدَعْ لِی ذَنْباً إِلّا غَفرْتَهُ، وَلَا هَمّاً إِلّا فَرَّجْتهُ، وَلَا سُقْماً إِلّا شَفَیْتَهُ، وَلَا عَیْباً إِلّا سَتَرْتَهُ، وَلَا رِزْقاً إِلّا بَسَطْتَهُ، وَلَا خَوْفاً إِلّا آمَنْتَهُ، وَلَا سُوءً إِلّا صَرَفْتَهُ، وَلَا حاجَهً هِیَ لَکَ رِضاً وَلِیَ فِیها صَلاحٌ إِلّا قَضَیْتَها یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ. و می گویی ده مرتبه:

بِاللَّهِ اعْتَصَمْتُ، وَبِاللَّهِ أَثِقُ، وَعَلَی اللَّهِ أَتَوَکَّلُ.

پس می گویی: اللَّهُمَّ إِنْ عَظُمَتْ ذُنُوبِی فَأَنْتَ أَعْظَمُ، وَإِنْ کَبُرَ تَفْرِیطِی فَأَنْتَ أَکْبَرُ، وَإِنْ دامَ بُخْلِی فَأَنْتَ أَجْوَدُ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی (۱) ۲۷ عَظِیمَ ذُنُوبِی بِعَظِیم عَفْوِکَ، وَکَثِیرَ (۲) ۲۸ تَفْرِیطِی بِظَاهِرِ کَرَمِکَ، وَاقْمَعْ بُخْلِی بِفَضْلِ جُودِکَ، اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَهٍ فَمِنْکَ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُکَ وَأَتُوبُ إِلَیْکَ (۳) ۲۹.

در تعقیب نماز عصر

تعقیب نماز عصر منقول از مُتهجّد

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ، ذُو (۴) ۳۰ الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ، وَأَسْأَلُهُ أَنْ یَتُوبَ عَلَیَّ تَوْبَهَ عَبْدٍ ذَلِیلٍ خاضِعٍ فَقِیرٍ، بَائِسٍ مِسْکِینٍ

۱- لِی: خ.

۲- وکثر: خ ل.

۳- مصباح المتهجّد: ۶۱- ۶۳.

۴- ذا: خ ل.

مُسْتَكِينٍ مُسْتَجِيرٍ، لَايَمْلِكُ لِنَفْسِهِ نَفْعاً وَلَا ضَرّاً وَلَا مَوْتاً وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُوراً.

پس می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ نَفْسٍ لَاتَشْبَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لَايَخْشَعُ، وَمِنْ عِلْمٍ لَايَنْفَعُ، وَمِنْ صَلاةٍ لَاتُرْفَعُ، وَمِنْ دُعاءٍ لَايُسْمَعُ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ الْیُسْرَ بَعْدَ الْعُسْرِ، وَالْفَرَجَ بَعْدَ الْکَرْبِ، وَالرَّخاءَ بَعْدَ الشِّدَهِ، اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَهٍ فَمِنْکَ، لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُکَ وَأَتُوبُ إِلَیْکَ (۱) ۳۱.

واز حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه استغفار کند بعد از نماز عصر هفتاد مرتبه، بیامرزد حق تعالی از او هفتصد گناه. و روایت شده از حضرت امام محمّد تقی علیه السلام که: هرکه بخواند إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ را بعد از عصر ده مرتبه، بگذرد برای او در روز قیامت مثل عملهای خلایق در این روز (۲) ۳۲.

و مستحبّ است خواندن دعای عشرات در هر صباح و مساء، و افضل اوقات آن بعد از عصر روز جمعه است (۳) ۳۳، و آن دعاء بعد از این مذکور خواهد شد (۴) ۳۴.

در تعقیب نماز مغرب

تعقیب نماز مغرب منقول از مصباح مُتهجّد

بعد از تسبیح زهراء علیها السلام می گویی: إِنَّ اللَّهَ وَمَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ، یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِیماً، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ، وَعَلی ذُرِّیَّتِهِ وَعَلی أَهْلِ بَیْتِهِ. پس می گویی هفت مرتبه: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، و سه مرتبه: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ، وَلَا یَفْعَلُ مَا یَشَاءُ غَیْرُهُ.

پس می گویی: سُبْحانَکَ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ اغْفِرْ لِی ذُنُوبِی کُلَّها جَمِیعاً، فَإِنَّهُ لَا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ کُلَّها جَمِیعاً إِلّا أَنْتَ (۵) ۳۵.

۱- مصباح المتهجّد: ۷۵.

۲- مصباح المتهجّد: ۷۳.

۳- مصباح المتهجّد: ۸۴.

۴- بعد از دعای کمیل خواهد آمد.

۵- مصباح المتهجّد: ۹۸.

پس نافله مغرب را بجا می آوری، وآن چهار رکعت است به دو سلام، و تکلّم مکن مابین آنها، وشیخ فرموده که: روایت شده که در رکعت اوّل سوره قُلْ یَا أَیُّهَا الکافِرُونَ بخوانند، و در رکعت دوّم قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، و در دو رکعت دیگر هرچه خواسته باشند. وروایت شده که حضرت امام علی النّقی علیه السلام در رکعت سوّم سوره حمد و اوّل سوره حَدید می خواند تا وَهُوَ علیمٌ بِذاتِ الصّدُورِ، و در رکعت چهارم حمد می خواند وآخر سوره حشر، یعنی از لَوْ أَ نْزَلْنا هَذَا القُرْآنَ تا آخر سوره.

ومستحبّ است که بخوانند در سجده آخر نوافل در هر شب وخصوصاً در شب جمعه هفت مرتبه:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ، وَاسْمِکَ الْعَظِیمِ، وَمُلْکِکَ الْقَدِیمِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِی ذَ نْبِیَ الْعَظِیمَ، إِنَّهُ لَایَغْفِرُ الْعَظِیمَ إِلّا الْعَظِیمُ (۱) ۳۶.

و چون از نافله فارغ شدی پس هرچه می خواهی تعقیب می خوانی، و می گویی ده مرتبه:

مَا شَاءَ اللَّهُ، لَاقُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ (۲) ۳۷. پس می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِکَ، وَعَزائِمَ مَغْفِرَتِکَ، وَالنَّجاةَ مِنَ النَّارِ، وَ (۳) ۳۸ مِنْ کُلِّ بَلِیَّةٍ، وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ، وَالرِّضْوانِ فِی دارِ السَّلامِ، وَجِوَارِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْکَ، لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُکَ وَأَتُوبُ إِلَیْکَ (۴) ۳۹.

و می خوانی ما بین نماز مغرب و عشا نماز غُفیله را، و آن دو رکعت است، در رکعت اوّل بعد از حمد می خوانی:

۱- مصباح المتهجّد: ۹۸- ۹۹.

۲- مصباح المتهجّد: ۱۰۲.

۳- مِنَ النَّارِ، وَ: خ.

۴- مصباح المتهجّد: ۱۰۲.

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِباً فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنادَى فِي الظُّلُماتِ أَنْ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحَانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ، فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّیْناهُ مِنَ الْغَمِّ وَکَذلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ (۱) ۴۰. و در رکعت دوّم بعد از حمد می خوانی: وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَیْبِ لَایَعْلَمُهَا إِلّا هُوَ وَیَعْلَمُ مَا فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَهٍ إِلّا یَعْلَمُها وَلَا حَبَّهٍ فِی ظُلُماتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا یَابِسٍ إِلّا فِی کِتَابٍ مُبِینٍ (۲) ۴۱. پس دستها را به قنوت برمی داری و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِمَفاتِحِ الْغَیْبِ الَّتِی لَایَعْلَمُها إِلّا أَنْتَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا، به جای این کلمه حاجت ذکر می کنی، پس می گویی: اللَّهُمَّ أَنْتَ وَلِیُّ نِعْمَتِی، وَالْقَادِرُ عَلَی طَلِبَتِی، تَعْلَمُ حَاجَتِی، فَأَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمُ السَّلامُ لَمَّا قَضَیْتَها لِی. و حاجت خود را می طلبی، که روایت شده که: هر که این نماز را بجا آورد و حاجت خود را بخواهد حق تعالی به او عطا فرماید آنچه را که خواهد (۳) ۴۲.

تعقیب نماز عشا منقول از مُتهجّد

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَیْسَ لِی عِلْمٌ بِمَوْضِعِ رِزْقِی، وَإِنَّما أَطْلُبُهُ بِخَطَراتٍ تَخْطُرُ عَلَی قَلْبِی، فَأَجُولُ فِی طَلَبِهِ الْبُلْدانَ، فَأَنَا فِیما أَنَا طالِبٌ کَالْحَیْرانِ، لَاأَدْرِی أَفِی سَهْلٍ هُوَ أَمْ فِی جَبَلٍ، أَمْ فِی أَرْضٍ أَمْ فِی سَماءٍ، أَمْ فِی بَرٍّ (۴) ۴۳ أَمْ فِی بَحْرٍ، وَعَلَی یَدَیْ مَنْ، وَمِنْ قِبَلِ مَنْ، وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ عِلْمَهُ عِنْدَکَ، وَأَسْبابَهُ بِیَدِکَ، وَأَنْتَ الَّذِی تَقْسِمُهُ بِلُطْفِکَ، وَتُسَبِّبُهُ بِرَحْمَتِکَ، اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ یا رَبِّ رِزْقَکَ لِی وَاسِعاً، وَمَطْلَبَهُ سَهْلًا، وَمَأْخَذَهُ قَرِیباً، وَلَا تُعَنِّنِی (۵) ۴۴ بِطَلَبِ

۱- انبیاء: ۲۱/ ۸۷.

۲- انعام: ۶/ ۵۹.

۳- مصباح المتهجّد: ۱۰۶- ۱۰۷ از امام صادق علیه السلام.

۴- أَمْ فِی بَرٍّ: خ.

۵- یعنی مرنجان مرا.

مَـا لَمْ تُقَـدِّرْ لِی فِیهِ رِزْقـاً، فَإِنَّکَ غَنِیٌّ عَنْ عَـذَابِی (۱) ۴۵ وَأَ نَـا فَقِیرٌ إِلَی رَحْمَتِـک، فَصَـلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَجُـدْ عَلَی عَبْـدِک بِفَضْلِکَ، إِنَّکَ ذُو فَضْلٍ عَظِیمٍ (۲) ۴۶.

مؤلّف گویـد که: این دعـاء از ادعیه طلب رزق است، و مسـتحبّ است نیز در تعقیب عشاء هفت مرتبه سوره إِنّـا أَنْزَلْناهُ بخواند (۳) ۴۷، و آنکه در نماز وُتَیْرَه و آن دو رکعت نافله نشسـته است بعـد از نماز عشاء صد آیه از قرآن بخوانند، و مسـتحبّ است عوض صد آیه سوره إِذا وَقَعَتِ الْواقِعَهُ در یک رکعت، و سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ در رکعت دیگر بخوانند (۴) ۴۸.

در تعقیب نماز عشا و صبح

تعقیب نماز صبح منقول از مصباح مُتهجّد

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاهْدِنِی لِمَا اخْتُلِفَ فِیهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِک، إِنَّکَ تَهْدِی مَنْ تَشَاءُ إِلی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ (۵) ۴۹. و می گویی ده مرتبه: اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِـیاءِ الرَّاضِـینَ الْمَرْضِـیِّینَ بِأَفْضَـلِ صَـلَواتِک، وَبـارِکْ عَلَیْهِمْ بِأَفْضَـلِ بَرَکَاتِکَ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِمْ وَعَلی أَرْواحِهِمْ وَأَجْسَادِهِمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ (۶) ۵۰. واین صلوات در عصرهای جمعه نیز وارد شده با فضیلت بسیار (۷) ۵۱، وبگو نیز: اللَّهُمَّ أَحْیِنِی عَلی مَـا أَحْیَیْتَ عَلَیْهِ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَـالِبٍ، وَأَمِتْنِی عَلَی مَـا مـاتَ عَلَیْهِ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طالِبٍ عَلَیْهِ السَّلامُ (۸) ۵۲. و بگو صد مرتبه: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

۱- عَنَائِی: خ ل.

۲- مصباح المتهجّد: ۱۰۹.

۳- مصباح المتهجّد: ۱۰۹.

۴- مصباح المتهجّد: ۱۱۴.

۵- مصباح المتهجّد: ۲۰۰.

۶- مصباح المتهجّد: ۲۰۷.

۷- مصباح المتهجّد: ۳۸۶ و ۳۹۴.

۸- مصباح المتهجّد: ۲۰۷.

وَأَتُوبُ إِلَيْهِ. و صد مرتبه: أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَافِيَهَ. و صد مرتبه: أَسْتَجِيرُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ. و صد مرتبه (۱) ۵۳: وَأَسْأَلُهُ الْجَنَّهَ. و صد مرتبه: أَسْأَلُ اللَّهَ الْحُورَ الْعِينَ. و صد مرتبه: لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ. و صد مرتبه: توحید، و صد مرتبه: صَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. و صد مرتبه: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ للَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، و صد مرتبه: مَا شَاءَ اللَّهُ کَانَ، وَ (۲) ۵۴ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ (۳) ۵۵.

پس بگو: أَصْبَحْتُ اللَّهُمَّ مُعْتَصِماً بِذِمَامِکَ الْمَنِیعِ (۴) ۵۶ الَّذِی لَایُطاوَلُ وَلَا یُحاوَلُ، مِنْ شَرِّ کُلِّ غاشِمٍ (۵) ۵۷ وَطَارِقٍ مِنْ سَائِرِ مَنْ خَلَقْتَ وَ (۶) ۵۸ مَا خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِکَ الصَّامِتِ وَالنَّاطِقِ، فِی جُنَّهٍ مِنْ کُلِّ مَخُوفٍ، بِلِبَاسٍ سَابِغَهٍ وِلَاءِ أَهْلِ بَیْتِ نَبِیِّکَ، مُحْتَجِباً مِنْ کُلِّ قاصِدٍ لِی إِلی أَذِیَّهٍ، بِجِدَارٍ حَصِینِ الإِخْلَاصِ فی الاعْتِرافِ بِحَقِّهِمْ، وَالتَّمَسُّکِ بِحَبْلِهِمْ، مُوقِناً أَنَّ الْحَقَّ لَهُمْ وَمَعَهُمْ وَفِیهِمْ وَبِهِمْ، أُوالِی مَنْ وَالَوْا، وَأُجانِبُ مَنْ جَانَبُوا، فَأَعِذْنِی اللَّهُمَّ بِهِمْ مِنْ شَرِّ کُلِّ مَا أَتَّقِیهِ یَا عَظِیمُ، حَجَزْتُ الْأَعادِیَ عَنِّی بِبَدِیعِ السَّمواتِ وَالْأَرْضِ، إِنَّا جَعَلْنا (۷) ۵۹ مِنْ بَیْنِ أَیْدِیهِمْ سَدّاً وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً فَأَغْشَیْناهُمْ فَهُمْ لَایُبْصِرُوْنَ (۸) ۶۰.

و این دعا در هر صبح و شام خوانده می شود وآن دعاء امیرالمؤمنین علیه السلام است در لیله المبیت (۹) ۶۱.

و در تهذیب روایت شده که: هر که بعد از نماز صبح ده مرتبه بگوید: سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِیمِ وَبِحَمْدِهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، حق تعالی او را عافیت دهد از کوری و دیوانگی و جذام و فقر وخانه بر سر فرود آمدن یا خرافت در هنگام پیری (۱۰) ۶۲.

و شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که: هرکه بعد از نماز صبح و نماز مغرب بگوید هفت مرتبه: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، حق تعالی دفع کند از او هفتاد نوع از انواع بلا، که آسانتر آنها باد و پیسی و دیوانگی باشد، و اگر

۱- و صد مرتبه: نسخه.

۲- وَ: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۲۰۸ و ۲۰۹.

۴- المنیع: محکم.

۵- غاشم: ظالم.

۶- مَنْ خَلَقْتَ وَ: نسخه.

۷- وجعلنا: خ.

۸- مصباح المتهجّد: ۲۱۲.

۹- بلد الأمین: ۲۷.

۱۰- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۶ ح ۴۰۴ ضمن حدیث طولانی از امام باقر علیه السلام.

شقی باشد محو شود از اشقیاء ونوشته شود از سعداء (۱) ۶۳.

و نیز از آن حضرت روایت کرده که برای دنیا و آخرت و رفع درد چشم این دعا را بعد از نماز صبح و مغرب بخوانند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْکَ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، واجْعَلِ النُّورَ فِی بَصَرِی، وَالْبَصِیرَهَ فِی دِینِی، وَالْیَقِینَ فِی قَلْبِی، وَالْإِخْلاصَ فِی عَمَلِی، وَالسَّلامَهَ فِی نَفْسِی، وَالسَّعَهَ فِی رِزْقِی، وَالشُّکْرَ لَکَ أَبَداً مَا أَبْقَیْتَنِی (۲) ۶۴.

شیخ ابن فهد در عدّه الدّاعی از حضرت امام رضا علیه السلام نقل کرده که: هرکه بگوید در عقب نماز صبح این کلام را حاجتی طلب نکند مگر آنکه آسان شود برای او و کفایت کند حق تعالی آنچه را که مهمّ او است:

بِسْمِ اللَّهِ وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأُ فَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِیرٌ بِالْعِبادِ، فَوَقَاهُ اللَّهُ سَیِّئاتِ مَا مَکَرُوا، لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ، فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّیْناهُ مِنَ الْغَمِّ وَکَذَلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ. حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَکیلُ، فَانْقَلَبُوا بِنِعْمهٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ یَمْسَسْهُمْ سُوءٌ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَامَا شَاءَ النَّاسُ، مَا شَاءَ اللَّهُ وَإِنْ کَرِهَ النَّاسُ، حَسْبِیَ الرَّبُّ مِنَ الْمَرْبُوبِینَ، حَسْبِیَ الْخالِقُ مِنَ الْمَخْلُوقِینَ، حَسْبِیَ الرَّازِقُ مِنَ الْمَرْزُوقِینَ، حَسْبِیَ اللَّهُ رَبُّ الْعالَمِینَ، حَسْبِی مَنْ هُوَ حَسْبِی، حَسْبِی مَنْ لَمْ یَزَلْ حَسْبِی، حَسْبِی مَنْ کَانَ مُذْ کُنْتُ لَمْ یَزَلْ (۳) ۶۵ حَسْبِی، حَسْبِیَ اللَّهُ، لَاإِلَهَ إِلّا هُوَ، عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ، وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیم (۴) ۶۶. در فضیلت بعض از ادعیه نمازصبح

۱- کافی ۲/ ۵۳۱ ح ۲۵.

۲- کافی ۲/ ۵۵۰ ح ۱۱.

۳- لَمْ یَزَلْ: خ.

۴- عدّه الداعی: ۳۰۷، ح ۵.

مؤلّف گوید که: شیخ ما ثقه الإسلام نوری نوّر اللّٰه مرقده در کتاب دار السّلام از شیخ خود مرحوم خلد مقام عالم ربّانی جناب حاج ملّا فتحعلی سلطان آبادی رحمه الله نقل فرموده که: فاضل مقدّس آخوند ملّا محمّد صادق عراقی در غایت سختی و پریشانی و بدحالی بود و به هیچ وجه برای او گشایشی نمی شد تا آنکه شبی در خواب دید که در یک وادی خیمه بزرگی با قبّه سرپا است، پرسید این خیمه از کیست؟ گفتند: از کهف حصین و غیاث مضطرّ مستکین حضرت قائم مهدی و امام منتظر مرضیّ عجّل اللّٰه فرجه می باشد، پس به تعجیل خدمت آن حضرت مشرّف گردید، و سختی حال خود را به آن حضرت عرض کرد، و از آن بزرگوار دعایی برای گشایش کار و رفع غمّ خویش خواست، آن حضرت او را حواله فرمود به سیّدی از اولاد خود، و اشاره فرمود به او و به خیمه او، آخوند از خدمت آن حضرت بیرون شد، و رفت به همان خیمه که حضرت به آن اشاره فرموده بود، دید سیّد سند وحبر معتمد عالم امجد مؤیّد جناب آسیّد محمّد سلطان آبادی است در آن خیمه، و در روی سجّاده نشسته مشغول دعا و قرائت است، آخوند بر سیّد سلام کرد و حکایت حال را برای او نقل کرد، پس سیّد برای گشایش امر و وسعت رزق او را دعایی تعلیم نمود، پس از خواب بیدار شد در حالی که آن دعا در خاطر او بود، و قصد کرد خانه سیّد را، و پیش از این خواب آخوند از سیّد منافر و تارک او بود به جهتی که آن را ذکر نمی کرد، پس چون به خدمت سیّد رسید او را به همان نحو که در خواب دیده بود دید در مصلّای خود نشسته مشغول ذکر و استغفار است، سلام کرد، سیّد جواب سلام داد و تبسّمی نمود مثل آنکه از قضیّه مطّلع باشد، پس آخوند برای گشایش امر خویش دعایی خواست، پس سیّد تعلیم او نمود همان دعایی را که در خواب به او تعلیم فرموده بود، پس آخوند مشغول به آن دعا شد، به اندک زمانی دنیا از هر طرف به او روی آورد و از سختی و بدحالی بیرون آمد، و مرحوم حاج ملّا فتحعلی رحمه اللّٰه علیه سیّد را مدح می کرد مدح بلیغی، و او را ملاقات کرده بود و مقداری از زمان هم شاگردی او نموده بود.

امّا آنچه را که سیّد تعلیم آخوند کرده بود در خواب و بیداری پس سه چیز است:

اوّل آنکه در عقب فجر دست بر سینه گذارد وهفتاد مرتبه یا فَتّاحُ بگوید.

دوّم مُواظبت کند به خواندن این دعا که در کافی است، و حضرت رسول صلی الله علیه و آله تعلیم فرمود آن را به مردی از صحابه که مبتلا بود به ناخوشی وپریشانی، و از برکت خواندن این دعا به اندک زمانی ناخوشی وپریشانی از او برطرف شد:
سجده شکر ودعاهای طلوع وغروب

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِى لَايَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً، ولَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيراً (۱) ۶۷.

سیّم در عقب نمازهای صبح بخواند دعایی را که از شیخ ابن فهد نقل شد (۲) ۶۸، و این اوْراد را باید غنیمت شمرد، و به خواندن آن مواظبت نمود، و از فوائد آن غفلت ننمود (۳) ۶۹.

و بدان که سجده شکر بعد از نمازها مستحبّ مؤکّد است، و دعا و اذکار بسیار در آن حال وارد شده، و از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که اگر خواهی صد مرتبه شُکْراً شُکْراً بگو، و اگر خواهی صد مرتبه عَفْواً عَفْواً (۴) ۷۰.

ونیز از آن حضرت منقول است که کمتر آنچه در این سجده گویند آن است که سه مرتبه بگویند: شُكْراً لِلَّهِ (۵) ۷۱.

و نیز بدان که در وقت طلوع آفتاب و وقت غروب ادعیه و اذکار بسیار از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمّه طاهرین علیهم السلام مأثور گردیده است، و تحریص و ترغیب بی شمار بر محافظت این دو وقت در آیات و اخبار وارد شده است، و ما در این مختصر به ذکر چند دعای معتبر اکتفا می کنیم.

اوّل: مشایخ حدیث به سندهای معتبره از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که: فریضه و واجب است بر هر مسلمان که ده مرتبه پیش از طلوع آفتاب و ده مرتبه پیش از غروب این دعا را بخواند:

لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَيُمِيتُ وَيُحْيِي (۶) ۷۲، وَهُوَ حَيٌّ لَايَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ.

و در بعضی از روایات است که اگر ترک شود قضا کنید که لازم است (۷) ۷۳.

دویّم: و نیز از آن حضرت در روایات معتبره وارد شده که پیش از طلوع و غروب آفتاب ده مرتبه بگو:

۱- کافی ۲/ ۵۵۱ ح ۳.

۲- به صفحه قبل مراجعه شود.

۳- دار السلام نوری ۲/ ۲۶۶.

۴- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۱ ح ۴۱۷.

۵- علل الشرایع شیخ صدوق: ۳۶۰، باب ۷۹، ح ۱.

۶- وَيُمِيتُ وَيُحْيِي: خ.

۷- کافی ۲/ ۵۳۲ و ۵۳۳ ح ۳۱ و ۳۳.

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ، وَأَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يَحْضُرُونِ، إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۱) ۷۴.

سیّم: و نیز از آن حضرت روایت شده که چه مانع است شما را که در هر صبح و شام سه مرتبه این دعا بخوانید:

اللَّهُمَّ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ، وَلَا تُزِغْ قَلْبِي بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِي، وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً، إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ، وَأَجِرْنِي مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِكَ. اللَّهُمَّ امْدُدْ لِي فِي عُمْرِي، وَأَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي، وَانْشُرْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ، وَ إِنْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي أُمِّ الْكِتابِ شَقِيّاً فَاجْعَلْنِي سَعِيداً، فَإِنَّكَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَتُثْبِتُ، وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتابِ (۲) ۷۵.

چهارم: و نیز از آن حضرت منقول است که در هر صبح و شام این دعا را بخوان:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ، وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرُهُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُحْمَدَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ. اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَأَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، (۳) ۷۶ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۴) ۷۷.

پنجم: در هر صبح و شام ده مرتبه بگو:

سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ (۵) ۷۸.

و از جمله دعاهای در این دو وقت دعای عشرات است (۶) ۷۹ که بعد از این خواهد آمد (ص ۹۶).

۱- کافی ۲/ ۵۳۲ و ۵۳۳ ح ۳۱ و ۳۳.

۲- بلد الأمین کفعمی: ۲۳.

۳- در کتاب کافی: وَصَلَّى اللَّهُ ...

۴- کافی ۲/ ۵۲۹ ح ۲۲.

۵- به ثواب الأعمال: ۱۱ مراجعه شود.

۶- بلد الأمین: ۲۴.

دعای روز یکشنبه

فصل سیّم

در ذکر دعاهای ایّام هفته منقول از ملحقات صحیفه سجّادیّه:

دعای روز یکشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی لَاأَرْجُو إِلَّا فَضْلَهُ، وَلَا أَخْشی إِلَّا عَدْلَهُ، وَلَا أَعْتَمِدُ إِلَّا قَوْلَهُ، وَلَا أُمْسِکُ (۱) ۸۰ إِلَّا بِحَبْلِهِ، بِکَ أَسْتَجِیرُ یَا ذَا الْعَفْوِ وَالرِّضْوانِ مِنَ الظُّلْمِ وَالْعُدْوانِ، وَمِنْ غِیَرِ الزَّمانِ، وَتَواتُرِ الْأَحْزانِ، وَطَوارِقِ الْحِدَثانِ، وَمِن انْقِضاءِ الْمُدَّهِ قَبْلَ التَّأَهُّبِ وَالْعُدَّهِ، وَ إِیَّاکَ أَسْتَرْشِدُ لِمَا فِیهِ الصَّلَاحُ وَالْإِصْلاحُ، وَبِکَ أَسْتَعِینُ فِیما یَقْتَرِنُ بِهِ النَّجَاحُ وَالإِ نْجَاحُ، وَ إِیَّاکَ أَرْغَبُ فِی لِبَاسِ الْعافِیَهِ وَتَمامِها وَشُمُولِ السَّلَامَهِ وَدَوامِها، وَأَعُوذُ بِکَ یَا رَبِّ مِنْ هَمَزاتِ الشَّیَاطِینِ، وَأَحْتَرِزُ بِسُلْطانِکَ مِنْ جَوْرِ السَّلَاطِینِ، فَتَقَبَّلْ مَا کَانَ مِنْ صَلَاتِی وَصَوْمِی، وَاجْعَلْ غَدِی وَمَا بَعْدَهُ أَ فْضَلَ مِنْ سَاعَتِی وَیَوْمِی، وَأَعِزَّنِی فِی عَشِیرَتِی وَقَوْمِی، وَاحْفَظْنِی فِی یَقْظَتِی وَنَوْمِی، فَأَ نْتَ اللَّهُ خَیْرٌ حَافِظاً، وَأَ نْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَبْرَأُ إِلَیْکَ فِی یَوْمِی هذَا وَمَا بَعْدَهُ مِنَ الْآحادِ، مِنَ الشِّرْکِ وَالْإِلْحادِ، وَأُخْلِصُ لَکَ دُعَائِی تَعَرُّضاً لِلْإِجابَهِ، وَأُقِیمُ عَلَی طَاعَتِکَ رَجَاءً لِلْإِثَابَهِ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ خَیْرِ خَلْقِکَ، الدَّاعِی إِلَی حَقِّکَ، وَأَعِزَّنِی بِعِزِّکَ الَّذِی لَایُضَامُ، وَاحْفَظْنِی بِعَیْنِکَ الَّتِی لَاتَنَامُ، وَاخْتِمْ بِالانْقِطَاعِ إِلَیْکَ أَمْرِی، وَبِالْمَغْفِرَهِ عُمْرِی، إِنَّکَ أَ نْتَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ (۲) ۸۱.

۱- در صحیفه: وَلا أَتَمَسَّکُ.

۲- صحیفه سجادیّه: ۵۴، شماره ۲۳۶.

دعای روز دوشنبه

دعای روز دوشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یُشْهِدْ أَحداً حِینَ فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ، وَلَا اتَّخَذَ مُعِیناً حِینَ بَرَأَ النَّسَمَات (۱) ۸۲، لَمْ یُشَارَکْ فِی الْإِلهِیَّهِ، وَلَمْ یُظاهَرْ (۲) ۸۳ فِی الْوَحْدَانِیَّهِ، کَلَّتِ الأَلْسُنُ عَنْ غَایَهِ صِفَتِهِ، وَالْعُقُولُ (۳) ۸۴ عَنْ کُنْهِ مَعْرِفَتِهِ، وَتَوَاضَعَتِ الْجَبابِرَهُ لِهَیْبَتِهِ، وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِخَشْیَتِهِ، وَانْقَادَ کُلُّ عَظِیمٍ لِعَظَمَتِهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ مُتَواتِراً مُتَّسِقاً، وَمُتَوالِیاً مُسْتَوْسِقاً (۴) ۸۵ وَصَلَوَاتُهُ عَلَى رَسُو لِهِ أَبَداً، وَسَلامُهُ دَائِماً سَرْمَداً، اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَوَّلَ یَوْمِی هذَا صَلاحاً، وَأَوْسَطَهُ فَلاحاً، وَآخِرَهُ نَجاحاً، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ یَوْمٍ أَوَّلُهُ فَزَعٌ، وَأَوْسَطُهُ جَزَعٌ، وَآخِرُهُ وَجَعٌ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَغْفِرُکَ لِکُلِّ نَذْرٍ نَذَرْتُهُ، وَکُلِّ وَعْدٍ وَعَدْتُهُ، وَکُلِ (۵) ۸۶ عَهْدٍ عَاهَدْتُهُ ثُمَّ لَمْ أَفِ بِهِ، وَأَسْأَلُکَ فِی مَظَالِمِ عِبَادِکَ عِنْدِی، فَأَیُّما عَبْدٍ مِنْ عَبِیدِکَ أَوْ أَمَهٍ مِنْ إِمَائِکَ، کَانَتْ لَهُ قِبَلِی مَظْلِمَهٌ ظَلَمْتُهَا إِیَّاهُ، فِی نَفْسِهِ، أَوْ فِی عِرْضِهِ، أَوْ فِی مَالِهِ، أَوْ فِی أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ، أَوْ غِیبَهٌ اغْتَبْتُهُ بِهَا، أَوْ تَحَامُلٌ (۶) ۸۷ عَلَیْهِ

۱- خلق کرد نفوس را.

۲- کمک داده نشده.

۳- در صحیفه سجادیّه: وانحسرت العقول.

۴- مُسْتَوْثِقاً: خ ل.

۵- صحیفه سجادیّه در هر دو مورد: وَلِکُلِّ.

۶- مشقّت وارد کردن.

بِمَیْلٍ أَوْ هَوَیً، أَوْ أَ نَفهٍ (۱) ۸۸ أَوْ حَمِیَّهٍ أَوْ رِیَاءٍ أَوْ عَصَبِیَّهٍ، غَائِباً کَانَ أَوْ شَاهِداً، وَ (۲) ۸۹ حَیّاً کَانَ أَوْ مَیِّتاً، فَقَصُرَتْ یَدِی، وَضَاقَ وُسْعِی عَنْ رَدِّهَا إِلَیْهِ وَالتَّحَلُّلِ مِنْهُ، فَأَسْأَ لُکَ یَا مَنْ یَمْلِکُ الْحَاجَاتِ، وَهِیَ مُسْتَجِیبَهٌ لِمَشِیَّتِهِ، وَمُسْرِعَهٌ إِلَی إِرادَتِهِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُرْضِیَهُ عَنِّی بِمَا (۳) ۹۰ شِئْتَ، وَتَهَبَ لِی مِنْ عِنْدِکَ رَحْمَهً، إِنَّهُ لَاتَنْقُصُکَ الْمَغْفِرَهُ، وَلَا تَضُرُّکَ الْمَوْهِبَهُ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، اللَّهُمَّ أَوْ لِنِی فِی کُلِّ یَوْمِ اثْنَیْنِ نِعْمَتَیْنِ مِنْکَ ثِنْتَیْنِ، سَعادَهً فِی أَوَّ لِهِ بِطَاعَتِکَ، وَنِعْمَهً فِی آخِرِهِ بِمَغْفِرَتِکَ، یَا مَنْ هُوَ الْإِلٰهُ، وَلَا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ سِوَاهُ (۴) ۹۱.

دعای روز سه شنبه

دعای روز سه شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ حَقُّهُ کَمَا یَسْتَحِقُّهُ حَمْداً کَثِیراً، وَأَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ نَفْسِی إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَهٌ بِالسُّوءِ إِلّا مَا رَحِمَ رَبِّی، وَأَعُوذُ بِهِ مِنْ شَرِّ الشَّیْطَانِ الَّذِی یَزِیدُنِی ذَ نْباً إِلَی ذَ نْبِی، وَأَحْتَرِزُ بِهِ مِنْ کُلِّ جَبَّارٍ فَاجِرٍ، وَسُلْطَانٍ جائِرٍ، وَعَدُوٍّ قَاهِرٍ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ جُنْدِکَ فَإِنَّ جُنْدَکَ هُمُ الْغَالِبُونَ، وَاجْعَلْنِی مِنْ حِزْبِکَ فَإِنَّ حِزْبَکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَوْ لِیائِکَ فَإِنَّ أَوْ لِیاءَکَ لَاخَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلَا هُمْ یَحْزَنُونَ، اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِی دِینِی فَإِنَّهُ عِصْمَهُ أَمْرِی، وَأَصْلِحْ لِی آخِرَتِی فَإِنَّها دَارُ مَقَرِّی، وَ إِلَیْهَا مِنْ مُجاوَرَهِ اللِّئَام مَفَرِّی، وَاجْعَلِ الْحَیَاهَ زِیادَهً لِی فِی کُلِّ خَیْرٍ، وَالْوَفَاهَ رَاحَهً لِی مِنْ کُلِّ شَرٍّ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، وَتَمَامِ عِدَّهِ الْمُرْسَلِینَ، وَعَلَی آلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ، وَأَصْحَابِهِ الْمُنْتَجَبِینَ، وَهَبْ لِی فِی الثُّلَثَاءِ ثَلَاثاً: لَاتَدَعْ لِی ذنْباً إِلّا غَفَرْتَهُ، وَلَا غَمّاً إِلّا أَذْهَبْتَهُ، وَلَا عَدُوّاً إِلّا دَفَعْتَهُ، بِبِسْمِ اللَّهِ خَیْرِ الأَسْمَاءِ، بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْأَرْضِ وَالسَّماءِ، أَسْتَدْفِعُ کُلَ

۱- استکبار.

۲- وَ: خ.

۳- بِمَ: خ ل.

۴- صحیفه سجادیّه: ۵۴۴، شماره ۲۳۸.

مَكْرُوهٍ أَوَّلُهُ سَخَطُهُ، وَأَسْتَجْلِبُ كُلَّ مَحْبُوبٍ أَوَّلُهُ رِضَاهُ، فَاخْتِمْ لِی مِنْکَ بِالْغُفْرانِ يَا وَ لِیَّ الْإِحْسَانِ (۱) ۹۲.

دعای روز چهار شنبه

دعای روز چهارشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ اللَّيْلَ لِباساً، وَالنَّوْمَ سُباتاً، وَجَعَلَ النَّهارَ نُشُوراً، لَکَ الْحَمْدُ أَنْ بَعَثْتَنِی مِنْ مَرْقَدِی وَلَوْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ سَرْمَداً، حَمْداً دائِماً لَايَنْقَطِعُ أَبَداً، وَلَا يُحْصِی لَهُ الْخَلائِقُ عَدَداً، اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ أَنْ خَلَقْتَ فَسَوَّيْتَ، وَقَدَّرْتَ وَقَضَيْتَ، وَأَمَتَّ وَأَحْيَيْتَ، وَأَمْرَضْتَ وَشَفَيْتَ، وَعافَيْتَ وَأَبْلَيْتَ، وَعَلَی الْعَرْشِ اسْتَوَيْتَ، وَعَلَی الْمُلْكِ احْتَوَيْتَ، أَدْعُوکَ دُعَاءَ مَنْ ضَعُفَتْ وَسِيلَتُهُ، وَانْقَطَعَتْ حِيلَتُهُ، وَاقْتَرَبَ أَجَلُهُ، وَتَدَانَی فِی الدُّنْيَا أَمَلُهُ، واشْتَدَّتْ إِلَی رَحْمَتِکَ فاقَتُهُ، وَعَظُمَتْ لِتَفْرِيطِهِ حَسْرَتُهُ، وَكَثُرَتْ زَلَّتُهُ وَعَثْرَتُهُ، وَخَلُصَتْ لِوَجْهِکَ تَوْبَتُهُ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَعَلَی أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، وَارْزُقْنِی شَفاعَةَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَلَا تَحْرِمْنِی صُحْبَتَهُ، إِنَّکَ أَ نْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ اقْضِ لِی فِی الْأَرْبَعاءِ أَرْبَعاً: اجْعَلْ قُوَّتِی فِی طَاعَتِکَ، وَنَشَاطِی فِی عِبَادَتِکَ، وَرَغْبَتِی فِی ثَوَابِکَ، وَزُهْدِی فِيما يُوجِبُ لِی أَلِيمَ عِقَابِکَ، إِنَّکَ لَطِيفٌ لِمَا تَشَاءُ (۲) ۹۳.

۱- صحيفه سجاديّه: ۵۴۷، شماره ۲۴۰.

۲- صحيفه سجاديّه: ۵۵۰، شماره ۲۴۲.

ص: ۳۷

دعای روز پنجشنبه

دعای روز پنجشنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَذْهَبَ اللَّیْلَ مُظْلِماً بِقُدْرَتِهِ، وَجاءَ بِالنَّهَارِ مُبْصِراً بِرَحْمَتِهِ، وَكَسَانِی ضِیاءَهُ وَأَ نَا فِی نِعْمَتِهِ. اللَّهُمَّ فَكَمَا أَبْقَیْتَنِی لَهُ فَأَبْقِنِی لِأَمْثالِهِ، وَصَلِّ عَلَی النَّبِیِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَلَا تَفْجَعْنِی فِیهِ وَفِی غَیْرِهِ مِنَ اللَّیالِی وَالْأَیَّامِ، بِارْتِكَابِ الْمَحَارِمِ، وَاكْتِسَابِ الْمَآثِمِ، وَارْزُقْنِی خَیْرَهُ، وَخَیْرَ مَا فِیهِ، وَخَیْرَ مَا بَعْدَهُ، وَاصْرِفْ عَنِّی شَرَّهُ، وَشَرَّ مَا فِیهِ، وَشَرَّ مَا بَعْدَهُ، اللَّهُمَّ إِنِّی بِذِمَّهِ الْإِسْلامِ أَتَوَسَّلُ إِلَیْكَ، وَبِحُرْمَهِ الْقُرْآنِ أَعْتَمِدُ عَلَیْكَ، وَبِمُحَمَّدٍ الْمُصْطَفی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ أَسْتَشْفِعُ لَدَیْكَ، فَاعْرِفِ اللَّهُمَّ ذِمَّتِیَ الَّتِی رَجَوْتُ بِهَا قَضَاءَ حَاجَتِی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، اللَّهُمَّ اقْضِ لِی فِی الْخَمِیسِ خَمْساً لَایَتَّسِعُ لَهَا إِلَّا كَرَمُكَ، وَلَا یُطِیقُهَا إِلَّا نِعَمُكَ، سَلَامَهً أَقْوی بِهَا عَلَی طَاعَتِكَ، وَعِبادَهً أَسْتَحِقُّ بِها جَزِیلَ مَثُوبَتِكَ، وَسَعَهً فِی الْحَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلَالِ، وَأَن تُؤْمِنَنِی فِی مَوَاقِفِ الْخَوْفِ بِأَمْنِكَ، وَتَجْعَلَنِی مِنْ طَوَارِقِ الْهُمُومِ وَالْغُمُومِ فِی حِصْنِكَ، وَ (۱) ۹۴ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْ تَوَسُّلِی بِهِ شَافِعاً، یَوْمَ الْقِیامَهِ نَافِعاً، إِنَّكَ أَ نْتَ

۱- وَ: خ.

أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (۱) ۹۵.

دعای روز جمعه

دعای روز جمعه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الأَوَّلِ قَبْلَ الْإِنْشاءِ وَالْإِحْياءِ، وَالْآخِرِ بَعْدَ فَناءِ الأَشْياءِ، الْعَلِيمِ الَّذِى لَایَنْسی مَنْ ذَکَرَهُ، وَلَا یَنْقُصُ مَنْ شَکَرَهُ، وَلَا یَخِیبُ (۲) ۹۶ مَنْ دَعَاهُ، وَلَا یَقْطَعُ رَجَاءَ مَنْ رَجاهُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ وَکَفی بِکَ شَهِیداً، وَأُشْهِدُ جَمِیعَ مَلائِکَتِکَ وَسُکَّانَ سَمواتِکَ وَحَمَلَهِ عَرْشِکَ، وَمَنْ بَعَثْتَ مِنْ أَ نْبِیَائِکَ وَرُسُلِکَ، وَأَ نْشَأْتَ مِنْ أَصْنَافِ خَلْقِکَ، أَ نِّی أَشْهَدُ أَ نَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ، وَحْدَکَ لَا شَرِیکَ لَکَ وَلَا عَدِیلَ، وَلَا خُلْفَ لِقَوْلِکَ وَلَا تَبْدِیلَ، وَأَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ، أَدَّی مَا حَمَّلْتَهُ إِلَی الْعِبَادِ، وَجَاهَدَ فِی اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَقَّ الْجِهَادِ، وَأَ نَّهُ بَشَّرَ بِمَا هُوَ حَقٌّ مِنَ الثَّوَابِ، وَأَ نْذَرَ بِمَا هُوَ صِدْقٌ مِنَ الْعِقَابِ، اللَّهُمَّ ثَبِّتْنِی عَلی دِینِکَ مَا أَحْیَیْتَنِی، وَلَا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی، وَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَ نْتَ الْوَهَّابُ. صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَعَلَی (۳) ۹۷ آلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَتْباعِهِ وَشِیعَتِهِ، وَاحْشُرْ نِی فِی زُمْرَتِهِ، وَوَفِّقْنِی لِأَدَاءِ فَرْضِ الْجُمُعَاتِ، وَمَا أَوْجَبْتَ عَلَیَّ فِیها مِنَ الطَّاعَاتِ، وَقَسَمْتَ لِأَهْلِهَا مِنَ الْعَطَاءِ فِی

۱- صحیفه سجادیّه: ۵۵۳، شماره ۲۴۴.

۲- در صحیفه سجادیّه: وَلَا یُخَیِبُ.

۳- عَلَی: خ.

يَوْمِ الْجَزَاءِ، إِنَّکَ أَ نْتَ الْعَزِيزُ الْحَکِيمُ (۱) ۹۸.

دعای روز شنبه

دعای روز شنبه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ کَلِمَهِ الْمُعْتَصِمِينَ، وَمَقالَهِ الْمُتَحَرِّزِينَ، وَأَعُوذُ بِاللَّهِ تَعَالی مِنْ جَوْرِ الْجَائِرِينَ، وَکَيْدِ الْحَاسِدِينَ، وَبَغْيِ الظَّالِمِينَ، وَأَحْمَدُهُ فَوْقَ حَمْدِ الْحَامِدِينَ، اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْواحِدُ بِلَا شَرِيکٍ، وَالْمَلِکُ بِلَا تَمْلِيکٍ، لَاتُضَادُّ فِی حُکْمِکَ، وَلَا تُنَازَعُ فِی مُلْکِکَ، أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ، وَأَنْ تُوزِعَنِی مِنْ شُکْرِ نُعْمَاکَ مَا تَبْلُغُ بِی غَايَهَ رِضَاکَ، وَأَنْ تُعِينَنِی عَلَی طَاعَتِکَ وَلُزُومِ عِبَادَتِکَ، وَاسْتِحْقَاقِ مَثُوبَتِکَ بِلُطْفِ عِنَايَتِکَ، وَتَرْحَمَنِی بِصَدِّی (۲) ۹۹ عَنْ مَعَاصِيکَ مَا أَحْيَيْتَنِی، وَتُوَفِّقَنِی لِمَا يَنْفَعُنِی مَا أَبْقَيْتَنِی، وَأَنْ تَشْرَحَ بِکِتَابِکَ صَدْرِی، وَتَحُطَّ بِتِلاوَتِهِ وِزْرِی، وَتَمْنَحَنِی السَّلَامَهَ فِی دِينِی وَنَفْسِی، وَلَا تُوحِشَ بِی أَهْلَ أُ نْسِی، وَتُتِمَّ إِحْسَانَکَ فِيما بَقِيَ مِنْ عُمْرِی کَمَا أَحْسَنْتَ فِيما مَضَی مِنْهُ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳) ۱۰۰.

۱- صحيفه سجاديّه: ۵۵۶، شماره ۲۴۶.

۲- وَصُدَّنی: خ ل.

۳- صحيفه سجاديّه: ۵۸۸، شماره ۵۲۳.

فصل چهارم

در فضیلت و اعمال شب و روز جمعه است

بدان که شب و روز جمعه را امتیاز تامّ است از سایر لیالی و ایّام به مزید رفعت و شرافت و نباهت.

از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده که شب جمعه و روز جمعه بیست و چهار ساعت است و در هر ساعت حق تعالی ششصد هزار کس را از جهنّم آزاد کند (۱) ۱۰۱.

و از حضرت صادق علیه السلام وارد شده که: هرکه بمیرد مابین زوال روز پنجشنبه تا زوال روز جمعه خدا پناه دهد او را از فشار قبر (۲) ۱۰۲.

و نیز از آن حضرت منقول است که: جمعه را حقّی و حرمتی عظیم هست پس زنهار که ضایع نگردانی حرمت آن را، و تقصیر مکن در چیزی از عبادت حق تعالی در آن روز، و تقرّب جو به سوی خدا به عملهای شایسته، و ترک نما جمیع محرّمات خدا، را زیرا که خدا ثواب طاعات را مضاعف می گرداند، و عقوبت گناهان را محو می نماید، و درجات مؤمنان را در دنیا و عقبی بلند می گرداند، و شبش در فضیلت مانند روز است، اگر توانی که شب جمعه را زنده داری به نماز و دعا تا صبح بکن، بدرستی که خداوند عالم در شب جمعه ملائکه را برای مزید کرامت مؤمنان به آسمان اوّل می فرستد که حسنات ایشان را زیاده گردانند، و گناهان ایشان را محو کنند، و حق تعالی واسع العطا و کریم است (۳) ۱۰۳.

و نیز در حدیث معتبر از آن حضرت مروی است که: گاه هست که مؤمن دعا می کند برای حاجتی و حق تعالی قضای حاجت او را تأخیر می کند تا اینکه در روز جمعه حاجت او را برآورد و برای فضیلت جمعه مضاعف گرداند (۴) ۱۰۴.

و فرمود که: چون برادران یوسف علیه السلام از حضرت یعقوب علیه السلام استدعای طلب آمرزش گناهان خود کردند گفت: سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّی (۵) ۱۰۵، یعنی بعد از این استغفار خواهم کرد برای شما از پروردگار خود، حضرت فرمود: که تأخیر کرد که در سحر شب جمعه دعا کند تا مستجاب

۱- بحار الأنوار ۸۹/ ۲۶۸ نقل از خصال شیخ صدوق.

۲- ثواب الأعمال: ۱۹۴.

۳- مصباح المتهجّد: ۲۸۳.

۴- محاسن برقی: ۵۸، باب ۷۴، ح ۹۴.

۵- یوسف: ۱۲/ ۹۸.

گردد (۱) ۱۰۶.

و نیز از آن حضرت مروی است که: چون شب جمعه می آید ماهیان دریا سر از آب بیرون می آورند، و وحشیان صحرا گردن می کشند، و حق تعالی را ندا می کنند که: پروردگارا ما را عذاب مکن به گناه آدمیان (۲) ۱۰۷.

و از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام منقول است که: حق سبحانه و تعالی امر می نماید ملکی را که در هر شب جمعه از بالای عرش ندا می کند از اوّل شب تا آخر شب از جانب ربّ اعلی که: آیا بنده مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح برای آخرت و دنیای خود مرا بخواند تا من دعای او را مستجاب کنم؟ آیا بنده مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح از گناه خود توبه کند پس من توبه او را قبول کنم؟ آیا بنده مؤمنی هست که من روزیِ او را تنگ کرده باشم و از من سؤال کند که روزی او را زیاد گردانم پیش از طلوع صبح پس روزی او را گشاده گردانم؟ آیا بنده مؤمن بیماری هست که از من سؤال کند پیش از طلوع صبح که او را شفا دهم تا او را عافیت کرامت کنم؟ آیا بنده مؤمن غمگین محبوسی هست که پیش از طلوع صبح از من سؤال کند که او را از زندان رها کنم و غمش را فَرَج دهم پس دعایش را مستجاب گردانم؟ آیا بنده مؤمن مظلومی هست که از من سؤال کند پیش از صبح برای دفع ستم ظالم تا من از برای او انتقام بکشم و حقّش را به او برگردانم؟ پیوسته این ندا را می کند تا طلوع صبح (۳) ۱۰۸.

و از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که: حق تعالی جمعه را از همه روزها برگزیده و روزش را عید گردانیده و شبش را مثل روزش گردانیده.

واز جمله فضیلت روز جمعه آن است که هر حاجت که در آن روز از خدا سؤال کنند برآورده می شود، واگر جماعتی مستحقّ عذاب شوند چون شب جمعه وروز جمعه را دریابند و دعا کنند خدا آن عذاب را از ایشان برمی گرداند، و امور مقدّره را حق تعالی در شب جمعه مبرم و محکم می گرداند، پس شب جمعه بهترین شبها و روزش بهترین روزها است (۴) ۱۰۹.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که: بپرهیزید از گناه در شب جمعه که عقوبت گناهان در

۱- بحار الأنوار ۸۹/ ۲۷۱ نقل از کتاب مقنعه شیخ مفید: ۲۵ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۲۷۲.
۲- بحار الأنوار ۸۹/ ۲۸۱ نقل از کتاب عروس جعفر بن احمد بن علی قمی.
۳- بحار الأنوار ۸۹/ ۲۸۲ نقل از کتاب عروس جعفر بن احمد بن علی قمی.
۴- بحار الأنوار ۸۹/ ۲۸۲ نقل از کتاب عروس: ۱۵۳.

آن شب مضاعف است، چنانچه ثواب حسنات مضاعف است، و هرکه معصیت خدا را در شب جمعه ترک کند حق تعالی گناهان گذشته او را بیامرزد، و هرکه در شب جمعه معصیتی را علانیه بکند حق تعالی او را به گناهان جمیع عمرش عذاب کند، و عذاب آن گناهان را بر او مضاعف کند (۱) ۱۱۰.

و به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: روز جمعه سیّد و بزرگتر روزها است، حق تعالی در آن روز ثواب حسنات را مضاعف می دهد، وگناهان را محو می نماید، و درجات را بلند می گرداند، و دعوات را مستجاب می گرداند، و شدّتها و غمها را زایل می گرداند، و حاجتهای بزرگ را بر می آورد، و روز مزید است که خدا رحمتهای خود را نسبت به بندگان زیاد می گرداند، و جماعت بسیار از آتش جهنّم آزاد می سازد، پس هرکه بخواند خدا را در آن روز وبشناسد حقّ و حرمت آن را؛ حقّ است بر خداوند تعالی که او را از آتش جهنّم آزاد گرداند، پس اگر در روز جمعه یا شب آن بمیرد ثواب شهیدان دارد و در قیامت ایمن از عذاب الهی مبعوث می گردد، و هرکه استخفاف به حرمت جمعه نماید و حقّ او را ضایع گرداند که نماز جمعه بجا نیاورد یا محرّمات الهی را در آن به عمل آورد بر خدا لازم است که او را به آتش جهنّم بسوزاند مگر آنکه توبه کند (۲) ۱۱۱.

و به سندهای بسیار معتبر از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام منقول است که: آفتاب طالع نگردیده است در روزی که بهتر از روز جمعه باشد، و چون مرغان در روز جمعه به یکدیگر برمی خورند سلام می کنند ومی گویند: امروز روز شایسته ای است (۳) ۱۱۲.

و به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه روز جمعه را دریابد باید که به کاری به غیر از عبادت مشغول نگردد، زیرا که در آن روز خدا گناه بندگان را می آمرزد و رحمت خود را بر ایشان نازل می گرداند (۴) ۱۱۳.

و فضایل شب و روز جمعه زیاده از آن است که در این مختصر ذکر شود.

۱- بحار الأنوار ۸۹/ ۲۸۳ نقل از کتاب عروس: ۱۵۳.

۲- بحار الأنوار: ۸۹/ ۲۷۴ نقل از بزنطی.

۳- عدّه الداعی ابن فهد حلّی: ۵۷ از امام صادق علیه السلام.

۴- بحار الأنوار ۸۹/ ۲۷۵ از مصباح المتهجّد: ۲۸۳.

در اعمال شب جمعه

امّا اعمال شب جمعه

پس آن بسیار است، و ما در اینجا اکتفا می کنیم به ذکر چند عمل:

اوّل: بسیار گفتن: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ (۱) ۱۱۴، و بسیار صلوات فرستادن، همانا روایت شده که جمعه شبش نورانی است و روزش بسیار روشن، پس بسیار بگویید: سُبْحانَ اللَّهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ، و بسیار صلوات بفرستید بر محمّد و آل محمّد علیهم السلام، و در روایت دیگر اقلّ صلوات در این شب صد مرتبه است، و آنچه زیاده کنی بهتر است (۲) ۱۱۵.

و از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: صلوات بر محمّد و آل محمّد علیهم السلام در شب جمعه برابر است با هزار حسنه، و محو می کند هزار سیّئه را، و بالا می برد هزار درجه (۳) ۱۱۶.

و مستحبّ است که بسیار صلوات بفرستند بر محمّد و آل محمّد صلوات اللَّه علیهم بعد از نماز عصر روز پنجشنبه تا آخر روز جمعه (۴) ۱۱۷.

و به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون عصر روز پنجشنبه می شود ملائکه از آسمان به زیر می آیند با قلم های طلا و صحیفه های نقره و نمی نویسند در پسین پنجشنبه و شب جمعه و روز جمعه تا آفتاب غروب کند به غیر از صلوات بر محمّد و آل محمّد (۵) ۱۱۸.

و شیخ طوسی فرموده که: مستحبّ است در روز پنجشنبه صلوات فرستادن بر پیغمبر صلی الله علیه و آله هزار مرتبه، و مستحبّ است آنکه بگوید در آن:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ، وَأَهْلِكْ عَدُوَّهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ مِنَ الأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ.

۱- بحار الأنوار ۸۹/ ۳۱۳ ح ۲۱ از مقنعه مفید.
۲- ظاهراً این اعمال مضامین روایات متعدّده ای می باشد که مرحوم قمی قسمتی از آنها را از بحار الأنوار ۸۹/ ۳۱۳ ح ۲۰ از رساله شهید رحمه الله و ثواب الأعمال شیخ صدوق رحمه الله: ۱۵۸ نقل کرده.
۳- بحار الأنوار ۸۹/ ۳۱۳ ح ۲۱ از مقنعه شیخ مفید.
۴- مصباح المتهجّد: ۲۶۵ در اعمال هفته.
۵- جمال الأسبوع سیّد ابن طاووس: ۱۸۳، فصل ۱۰.

و گفتن این صلوات صد مرتبه از بعد عصر پنجشنبه تا آخر روز جمعه فضیلت بسیار دارد (۱) ۱۱۹.

و نیز شیخ فرموده: مستحبّ است که در آخر روز پنجشنبه استغفار کنند به این نحو:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لا إِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ، وَأَتُوبُ إِلَیْهِ، تَوْبَهَ عَبْدٍ خاضِعٍ مِسْکِینٍ مُسْتَکِینٍ، لَایَسْتَطِیعُ لِنَفْسِهِ صَرْفاً وَلَا عَدْلًا وَلَا نَفْعاً وَلَا ضَرّاً وَلَا حَیاهً وَلَا مَوْتاً وَلَا نُشُوراً، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَعِتْرَتِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ الْأَخْیارِ الأَ بْرارِ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً (۲) ۱۲۰.

دویّم: آنکه در شب جمعه این سوره ها را بخواند که از برای هر یک فواید و ثواب بسیار روایت شده: بنی اسرائیل، کهف، سه طس، الم سجده، یس، ص، احقاف، واقعه، حم سجده، حم دخان، طور، اقتربت، جمعه (۳) ۱۲۱.

و اگر فرصت ندارد اختیار کند واقعه و سوره های قبل آن را، زیرا که روایت شده از حضرت صادق علیه السلام که: هرکه در هر شب جمعه سوره بنی اسرائیل بخواند نمیرد تا به خدمت حضرت قائم علیه السلام برسد و از اصحاب آن حضرت باشد (۴) ۱۲۲.

و فرمود که: هرکه سوره کهف را در هر شب جمعه بخواند نمیرد مگر شهید، و حق تعالی او را در روز قیامت با شهداء محشور گرداند، و با ایشان بازدارد (۵) ۱۲۳.

و فرمود که: هرکه هر سه طس را در شب جمعه بخواند از دوستان خدا باشد، و در امان و حمایت حق تعالی باشد، و فقر و تنگدستی در دنیا به او نرسد، و در آخرت خدا از بهشت آنقدر به او عطا کند که او راضی گردد، و زیاده از رضا به او کرامت فرماید، و صد زن از حوریان بهشت به او تزویج نماید (۶) ۱۲۴.

و فرمود که: هرکه سوره الم سجده در هر شب جمعه بخواند حق تعالی در قیامت نامه او را به دست راست او دهد، و او را بر اعمال او حساب نکند، و از رفقاء محمّد صلی الله علیه و آله و آل او علیهم السلام باشد (۷) ۱۲۵.

۱- مصباح المتهجّد: ۲۶۵ و ۲۷۵.

۲- مصباح المتهجّد: ۲۵۷.

۳- مصباح المتهجّد: ۲۶۵ و جمال الأسبوع: ۱۹۰، فصل ۱۴.

۴- ثواب الأعمال: ۱۰۷.

۵- ثواب الأعمال: ۱۰۷ و تفسیر عیّاشی ۲/ ۳۲۱.

۶- ثواب الأعمال: ۱۰۹.

۷- ثواب الأعمال: ۱۱۰.

و به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام منقول است که: هرکه سوره ص را در شب جمعه بخواند از خیر دنیا و عقبی آنقدر به او عطا کنند که نداده باشند مگر به پیغمبر مرسلی یا ملك مقرّبی، و داخل بهشت گردانند او را با هر که خواهد از اهل خانه او حتّی خادمی که او را خدمت کرده است، اگر چه داخل عیال او نباشد و در حدّ شفاعت کردن او نباشد (۱) ۱۲۶.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه در شب جمعه یا روز جمعه سوره احقاف را بخواند، در دنیا به او ترسی و بیمی نرسد، و در آخرت از فزع و ترس روز قیامت ایمن باشد (۲) ۱۲۷.

و فرمود: هرکه هر شب جمعه سوره واقعه را بخواند، خدا او را دوست دارد، و او را محبوب گرداند، و در دنیا بدحالی و تنگدستی نبیند، و هیچ آفت از آفات دنیا به او نرسد، و از رفقاء حضرت امیر المؤمنین علیه السلام باشد. و این سوره مخصوص امیر المؤمنین علیه السلام است (۳) ۱۲۸.

و روایت است که: هر که بخواند سوره جمعه را در هر شب جمعه خواهد بود کفّاره مابین جمعه تا جمعه دیگر (۴) ۱۲۹.

و همین فضیلت وارد شده از برای کسی که سوره کهف را در هر شب جمعه بخواند، و همچنین برای کسی که آن را- یعنی سوره کهف را- بعد از ظهر و عصر روز جمعه بخواند (۵) ۱۳۰.

و بدان که نمازهای بسیار در شب جمعه وارد شده، از آن جمله نماز حضرت امیر المؤمنین علیه السلام (۶) ۱۳۱، و دیگر دو رکعت نماز، در هر رکعت حمد و پانزده مرتبه اذا زُلْزِلَت، روایت شده که: هر که این نماز را بجا آورد ایمن کند خدا او را از عذاب قبر و از هولهای روز قیامت (۷) ۱۳۲.

سیّم: آنکه در رکعت اول نماز مغرب و عشاء سوره جمعه بخواند، و در دویّم مغرب توحید، و در دویّم عشاء اعلی بخواند (۸) ۱۳۳.

چهارم: آنکه ترك کند خواندن شعر را، زیرا که در حدیث صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: مکروه است روایت شعر برای روزه دار و مُحْرِم و در حرم و در روز جمعه و در شبها، راوی گفت: هر چند شعر حقّی باشد؟ فرمود: هر چند شعر حق باشد (۹) ۱۳۴.

۱- ثواب الأعمال: ۱۱۲.

۲- ثواب الأعمال: ۱۱۴.

۳- ثواب الأعمال: ۱۱۷.

۴- بحار الأنوار ۸۹/ ۳۶۲ نقل از مقنعه.

۵- کافی ۳/ ۴۲۹ ح ۷.

۶- این نماز و دعاء آن می آید ص ۷۲.

۷- مصباح المتهجّد: ۲۶۰.

۸- تهذیب الأحکام ۳/ ۶ ح ۱۳.

۹- وسائل الشیعه ۷/ ۱۲۱ باب ۱۳ از ابواب آداب الصائم.

و در حدیث معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه یک شعر بخواند در شب جمعه یا در روز جمعه در آن شب و در آن روز بهره ای از ثواب به غیر آن نداشته باشد (۱) ۱۳۵.

و به روایت معتبر دیگر در آن شب و در آن روز نمازش مقبول نگردد (۲) ۱۳۶.

پنجم: دعا در حقّ مؤمنین بسیار کند، چنانکه حضرت زهرا علیها السلام می نموده، و اگر از برای ده نفر از برادران مؤمن که مرده باشند طلب آمرزش کند روایت شده که بهشت برای او واجب گردد (۳) ۱۳۷.

ششم: آنکه بخواند دعاهای وارده در آن را، و آنها بسیار است و ما به ذکر قلیلی از آنها اکتفا می نماییم.

به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه در شب جمعه در سجده آخر نافله شام هفت مرتبه این دعا را بخواند چون فارغ شود آمرزیده شده باشد، و اگر در هر شب چنین کند بهتر است، و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنّی أَسْأَ لُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَاسْمِکَ الْعَظِیمِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِی ذَ نْبِیَ الْعَظِیمَ (۴) ۱۳۸.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هرکه هفت مرتبه این دعا را بخواند در شب جمعه یا روز جمعه، اگر در آن شب یا آن روز بمیرد داخل بهشت شود، و دعا این است:

اللَّهُمَّ أَنْتَ (۵) ۱۳۹ رَبِّی لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ خَلَقْتَنِی وَأَ نَا عَبْدُکَ وَابْنُ أَمَتِکَ، وَفِی قَبْضَتِکَ وَناصِیَتِی بِیَدِکَ، أَمْسَیْتُ عَلَی عَهْدِکَ وَوَعْدِکَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِرِضاکَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ بِنِعْمَتِکَ (۶) ۱۴۰، وَأَبُوءُ (۷) ۱۴۱ بِذَنْبِی (۸) ۱۴۲، فَاغْفِرْ لِی

۱- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۲۳ ح ۱۲۴۹.

۲- کتاب عروس قمی: ۱۵۴، باب ۱۱، چاپ شده همراه جامع الأحادیث.

۳- علل الشرایع ۱/ ۱۸۱ باب ۱۴۵ ح ۱ و ۲.

۴- تهذیب الأحکام ۳/ ۸ ح ۲۴.

۵- أَنْتَ: خ.

۶- بِعَمَلِی: خ ل.

۷- اقرار می کنم.

۸- بذنوبی: خ ل.

ذُنُوبِی إِنَّهُ لَایَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلّا أَنْتَ.

و شیخ طوسی و سیّد و کفعمی و سیّد ابن باقی گفته اند که: مستحبّ است در شب جمعه و روز آن و شب عرفه و روز آن این دعا بخوانند، و ما دعا را از مصباح شیخ نقل می کنیم، و دعا این است:

اللَّهُمَّ مَنْ تَعَبَّأَ وَتَهَیَّأَ وَأَعَدَّ وَاسْتَعَدَّ لِوِفَادَهٍ إِلَی مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رِفْدِهِ (۱) ۱۴۳ وَطَلَبَ نائِلِهِ وَجائِزَتِهِ، فَإِلَیْکَ یَا رَبِّ تَعْبِیَتِی وَاسْتِعْدادِی رَجاءَ عَفْوِکَ وَطَلَبَ نائِلِکَ وَجَائِزَتِکَ، فَلَا تُخَیِّبْ دُعَائِی یَا مَنْ لَایَخِیبُ عَلَیْهِ سائِلٌ (۲) ۱۴۴ وَلَا یَنْقُصُهُ نائِلٌ، فَإِنِّی لَمْ آتِکَ ثِقَهً بِعَمَلٍ صَالِحٍ عَمِلْتُهُ، وَلَا لِوِفادَهِ مَخْلُوقٍ رَجَوْتُهُ، أَتَیْتُکَ مُقِرّاً عَلَی نَفْسِی بِالْإِساءَهِ وَالظُّلْمِ، مُعْتَرِفاً بِأَنْ لَاحُجَّهَ لِی وَلَا عُذْرَ، أَتَیْتُکَ أَرْجُو عَظِیمَ عَفْوِکَ الَّذِی عَفَوْتَ بِهِ عَنِ الْخاطِئِینَ (۳) ۱۴۵، فَلَمْ یَمْنَعْکَ طُولُ عُکُوفِهِمْ عَلی عَظِیمِ الْجُرْمِ أَنْ عُدْتَ عَلَیْهِمْ بِالرَّحْمَهِ، فَیَا مَنْ رَحْمَتُهُ واسِعَهٌ، وَعَفْوُهُ عَظِیمٌ، یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ، لَایَرُدُّ غَضَبَکَ إِلّا حِلْمُکَ، وَلَا یُنْجِی مِنْ سَخَطِکَ إِلّا التَّضَرُّعُ إِلَیْکَ، فَهَبْ لِی یَا إِلهِی فَرَجاً بِالْقُدْرَهِ الَّتِی تُحْیِی بِهَا مَیْتَ الْبِلَادِ، وَلَا تُهْلِکْنِی غَمّاً حَتَّی تَستَجِیبَ لِی، وَتُعَرِّفَنِی الْإِجابَهَ فِی دُعَائِی، وَأَذِقْنِی طَعْمَ الْعَافِیَهِ إِلَی مُنْتَهی أَجَلِی، وَلَا تُشْمِتْ بِی عَدُوِّی، وَلَا تُسَلِّطْهُ عَلَیَّ، وَلَا تُمَکِّنْهُ مِنْ عُنُقِی، اللَّهُمَ (۴) ۱۴۶ إِنْ وَضَعْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی

۱- عطای او.

۲- السَّائِلِ: خ ل.

۳- عَلَوْتَ بِهِ عَلَی الخَطَّائِیْنَ: خ ل.

۴- إِلهی: خ ل.

يَرْفَعُنِى؟ وَ إِنْ رَفَعْتَنِى فَمَنْ ذَا الَّذِى يَضَعُنِى؟ وَ إِنْ أَهْلَكْتَنِى فَمَنْ ذَا الَّذِى يَعْرِضُ لَكَ فِى عَبْدِكَ أَوْ يَسْأَ لُكَ عَنْ أَمْرِهِ؟ وَقَدْ عَلِمْتُ أَ نَّهُ لَيْسَ فِى حُكْمِكَ ظُلْمٌ، وَلَا فِى نَقِمَتِكَ عَجَلَةٌ، وَ إِنَّمَا يَعْجَلُ مَنْ يَخَافُ الْفَوْتَ، وَ إِنَّمَا يَحْتاجُ إِلَى الظُّلْمِ الضَّعِيفُ، وَقَدْ تَعالَيْتَ يَا إِلهِى عَنْ ذلِكَ عُلُوّاً كَبِيراً. اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ فَأَعِذْنِى، وَأَسْتَجِيرُ بِكَ فَأَجِرْنِى، وَأَسْتَرْزِقُكَ فَارْزُقْنِى، وَأَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ فَاكْفِنِى، وَأَسْتَنْصِرُكَ عَلى عَدُوِّى (۱) ۱۴۷ فَانْصُرْنِى، وَأَسْتَعِينُ بِكَ فَأَعِنِّى، وَأَسْتَغْفِرُكَ يَا إِلهِى فَاغْفِرْ لِى، آمِينَ آمِينَ آمِينَ (۲) ۱۴۸.

هفتم: آنکه بخواند دعای کمیل را که در فصل بعد مذکور خواهد شد إن شاء اللّه تعالی (ص ۸۹).

هشتم: آنکه بخواند دعای اللَّهُمَّ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوى، که در شب عرفه نیز خوانده می شود و بیاید إن شاء اللّه تعالی (ص ۳۵۳).

نهم: آنکه ده مرتبه بگوید: يَا دائِمَ الْفَضْلِ عَلَى الْبَرِيَّهِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالْعَطِيَّهِ، يَا صَاحِبَ الْمَوَاهِبِ السَّنِيَّهِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ خَيْرِ الْوَرَى سَجِيَّةً، وَاغْفِرْ لَنا يَا ذَا الْعُلى فِى هَذِهِ الْعَشِيَّهِ (۳) ۱۴۹. و این ذکر شریف در شب عید فطر نیز خوانده می شود (۴) ۱۵۰.

دهم: انار تناول کند، چنانکه حضرت صادق علیه السلام در هر شب جمعه میل می فرمود (۵) ۱۵۱، و اگر در وقت خوابیدن بخورد شاید بهتر باشد، چه آنکه روایت شده که: هر که در وقت خوابیدن انار بخورد ایمن خواهد بود در نفس خود تا صبح کند (۶) ۱۵۲، و سزاوار است که هرگاه انار بخورد دستمالی در زیر آن پهن کند که دانه اش را ضبط کند و بعد از آن بخورد، و در انار خود دیگری را شریک نکند (۷) ۱۵۳.

شیخ جعفر بن احمد قمی رحمه الله در کتاب عروس از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که:

۱- عدوّكَ: خ ل.
۲- مصباح المتهجّد: ۲۶۹ و بلد الأمین کفعمی: ۶۹ و جمال الأسبوع: ۱۹۷.
۳- مصباح کفعمی: ۶۴۷، فصل ۴۶ و خلاصه الأذکار فیض کاشانی: ۷۶، فصل ۵.
۴- خلاصه الأذکار فیض کاشانی: ۹۸، فصل ۱۰.
۵- محاسن برقی ۲/ ۳۵۲ ح ۲۲۱۶ باب ۱۱۱.
۶- بحار الأنوار ۶۶/ ۱۶۴ ح ۴۹ نقل از کتاب طب الأئمّه از امام صادق علیه السلام.
۷- محاسن برقی ۲/ ۳۵۴- ۳۵۵ ح ۲۲۲۷- ۲۲۲۹ باب ۱۱۱.

هرکه مابین دو رکعت نافله صبح و فریضه صبح صد مرتبه بگوید: سُبْحَانَ رَبِّیَ الْعَظِیمِ وَبِحَمْدِهِ، أَسْتَغْفِرُ اللّهَ رَبِّی وَأَتُوبُ إِلَیْهِ، حق تعالی در بهشت مسکنی برای او بنا کند (۱) ۱۵۴.

و شیخ و سیّد و دیگران این دعا را ذکر کرده اند و گفته اند: که مستحبّ است که در سحر شب جمعه این دعا را بخوانند:

اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَهَبْ لِیَ الْغَداهَ رِضاکَ، وَأَسْکِنْ قَلْبِی خَوْفَکَ، وَاقْطَعْهُ عَمَّنْ سِواکَ، حَتّی لاأَرْجُوَ وَلَا أَخافَ إِلّا إِیّاکَ، اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَهَبْ لِی ثَباتَ الْیَقِینِ، وَمَحْضَ الْإِخْلاصِ، وَشَرَفَ التَّوْحِیدِ، وَدَوَامَ الاسْتِقامَهِ، وَمَعْدِنَ الصَّبْرِ وَالرِّضا بِالْقَضَاءِ وَالْقَدَرِ، یَا قَاضِیَ حَوَائِجِ السَّائِلِینَ، یَا مَنْ یَعْلَمُ مَا فِی (۲) ۱۵۵ ضَمِیرِ الصَّامِتِینَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاسْتَجِبْ دُعَائِی، وَاغْفِرْ ذَنْبِی، وَأَوْسِعْ رِزْقِی، وَ اقْضِ حَوَائِجِی فِی نَفْسِی وَ إِخْوانِی فِی دِینِی وَأَهْلِی، إِلهِی طُمُوحُ الْآمالِ (۳) ۱۵۶ قَدْ خابَتْ إِلّا لَدَیْکَ، وَمَعَاکِفُ الْهِمَمِ قَدْ تَعَطَّلَتْ إِلّا عَلَیْکَ، وَمَذَاهِبُ الْعُقُولِ قَدْ سَمَتْ إِلّا إِلَیْکَ، فَأَنْتَ الرَّجَاءُ وَ إِلَیْکَ الْمُلْتَجأُ، یَا أَکْرَمَ مَقْصُودٍ، وَأَجْوَدَ مَسْؤُولٍ، هَرَبْتُ إِلَیْکَ بِنَفْسِی یَا مَلْجَأَ الْهَارِبِینَ بِأَثْقالِ الذُّنُوبِ أَحْمِلُهَا عَلَی ظَهْرِی، لَاأَجِدُ لِی إِلَیْکَ شَافِعاً سِوی مَعْرِفَتِی بِأَنَّکَ أَقْرَبُ مَنْ رَجَاهُ الطَّالِبُونَ، وَأَمَّلَ مَا لَدَیْهِ الرَّاغِبُونَ، یَا مَنْ فَتَقَ الْعُقُولَ بِمَعْرِفَتِهِ، وَأَطْلَقَ الْأَلْسُنَ بِحَمْدِهِ، وَجَعَلَ مَا امْتَنَّ بِهِ عَلَی عِبَادِهِ فِی کِفَاءٍ لِتَأْدِیَهِ حَقِّهِ (۴) ۱۵۷ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا تَجْعَلْ لِلشَّیْطَانِ عَلَی عَقْلِی سَبِیلًا، وَلَا لِلْباطِلِ عَلَی عَمَلِی دَلِیلًا (۵) ۱۵۸.

۱- کتاب عروس: ۱۵۴، باب ۱۳ همراه جامع الاحادیث.

۲- مَا فِی: خ.

۳- الآمال: آرزوهای بلند.

۴- أنالَ به حَقَّه: خ ل.

۵- مصباح المتهجّد: ۲۷۹ و جمال الأسبوع: ۲۱۹، فصل ۱۸.

و چون صبح روز جمعه طالع شود این دعا بخواند:

أَصْبَحْتُ فِی ذِمَّهِ اللَّهِ، وَذِمَّهِ مَلائِکَتِهِ، وَذِمَمِ أَ نْبِیائِهِ وَرُسُلِهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، وَذِمَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَذِمَمِ الْأَوْصِیاءِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ. آمَنْتُ بِسِرِّ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَعَلَانِیَتِهِمْ وَظَاهِرِهِمْ وَبَاطِنِهِمْ، وَأَشْهَدُ أَ نَّهُمْ فِی عِلْمِ اللَّهِ وَطَاعَتِهِ کَمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ (۱) ۱۵۹.

و روایت شده که هر که در روز جمعه پیش از نماز صبح سه مرتبه بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَأَتُوبُ إِلَیْهِ. گناهانش آمرزیده شود اگر چه بیشتر از کف دریا باشد (۲) ۱۶۰.

در اعمال روز جمعه

و امّا اعمال روز جمعه

پس آن بسیار است و در اینجا اکتفا می شود به چند عمل:

اوّل: آنکه در نماز صبح آن در رکعت اوّل سوره جمعه بخواند، و در رکعت دوم توحید (۳) ۱۶۱.

دوّم: آنکه بعد از نماز صبح پیش از آنکه سخن بگوید این دعا بخواند تا کفّاره گناهان او باشد از جمعه تا جمعه دیگر: اللَّهُمَّ مَا قُلْتُ فِی جُمُعَتِی هَذِهِ مِنْ قَوْلٍ، أَوْ حَلَفْتُ فِیها مِنْ حَلْفٍ، أَوْ نَذَرْتُ فِیها مِنْ نَذْرٍ، فَمَشِیَّتُکَ بَیْنَ یَدَیْ ذلِکَ کُلِّهِ، فَمَا شِئْتَ مِنْهُ أَنْ یَکُونَ کَانَ، وَمَا لَمْ تَشَأْ مِنْهُ لَمْ یَکُنْ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَتَجاوَزْ عَنِّی، اللَّهُمَّ مَنْ صَلَّیْتَ عَلَیْهِ فَصَلَاتِی عَلَیْهِ، وَمَنْ لَعَنْتَ فَلَعْنَتی عَلَیْهِ. و اقلّاً در هر ماهی یک مرتبه این عمل را بجا آورد (۴) ۱۶۲.

و روایت است که: هرکه بعد از نماز صبح در روز جمعه بنشیند و مشغول تعقیب باشد تا آفتاب طالع گردد در فردوس اعلی هفتاد درجه برای او بلند گردانند (۵) ۱۶۳.

۱- جمال الأسبوع: ۲۲۰، فصل ۱۹ و مصباح المتهجّد: ۲۸۰.

۲- بحار الأنوار ۸۹/ ۳۵۹ ضمن ح ۳۶ از رساله شهید ثانی از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۳- تهذیب الأحکام ۳/ ۶ ح ۱۳ و ۱۴.

۴- جمال الأسبوع: ۲۲۷.

۵- جمال الأسبوع: ۱۵۸، فصل ۴.

و شیخ طوسی روایت کرده است که: سنّت است که این دعا را در تعقیب نماز صبح روز جمعه بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی تَعَمَّدْتُ إِلَیْکَ بِحَاجَتِی، وَأَ نْزَلْتُ إِلَیْکَ الْیَوْمَ فَقْرِی وَفَاقَتِی وَمَسْکَنَتِی، فَأَ نَا لِمَغْفِرَتِکَ أَرْجَی مِنِّی لِعَمَلِی، وَلَمَغْفِرَتُکَ وَرَحْمَتُکَ أَوْسَعُ مِنْ ذُ نُوبِی، فَتَوَلَّ قَضاءَ کُلِّ حَاجَهٍ لِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیْهَا وَتَیْسِیْرِ (۱) ۱۶۴ ذلِکَ عَلَیْکَ، وَ لِفَقْرِی إِلَیْکَ فَإِنِّی لَمْ أُصِبْ خَیْراً قَطُّ إِلّا مِنْکَ، وَلَمْ یَصْرِفْ عَنِّی سُوءً قَطُّ أَحَدٌ سِوَاکَ، وَلَسْتُ (۲) ۱۶۵ أَرْجُو لآخِرَتِی وَدُنْیایَ وَلا لِیَوْمِ فَقْرِی یَوْمَ یُفْرِدُنِی النَّاسُ فِی حُفْرَتِی وَأُفْضِی إِلَیْکَ بِذَنْبِی سِوَاکَ (۳) ۱۶۶ (۴) ۱۶۷.

سیّم: روایت است که: هرکه بعد از نماز ظهر ونماز صبح در روز جمعه وغیر جمعه بگوید:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ، نمیرد تا حضرت قائم علیه السلام را دریابد (۵) ۱۶۸، و اگر صد مرتبه این صلوات را بخواند حق تعالی شصت حاجت او را برآورد، سی از حاجات دنیا و سی از حاجات آخرت (۶) ۱۶۹.

چهارم: بعد از نماز صبح سوره الرّحمن بخواند و بعد از فَبِأَیِّ آلآءِ رَبِّکُما تُکَذِّبانِ بگوید: لَابِشَیْ ءٍ مِنْ آلآئِکَ رَبِّ أُکَذِّبُ (۷) ۱۷۰.

پنجم: شیخ طوسی رحمه الله فرموده که: سنّت است بعد از نماز صبح روز جمعه صد مرتبه توحید و صد مرتبه صلوات بر محمّد و آل محمّد بفرستد، وصد مرتبه استغفار کند، وهر یک از این سوره ها را بخواند: نساء، هود، کهف، صافّات، الرّحمن (۸) ۱۷۱.

۱- وتَیَسُّر: خ ل.
۲- وَلَیْسَ: خ ل.
۳- سِوَاکَ: خ.
۴- مصباح المتهجّد: ۲۸۵.
۵- مصباح المتهجّد: ۲۶۸.
۶- حاشیه مصباح کفعمی: ۴۲۱ و بحار الأنوار ۸۹/ ۳۶۴ از کفعمی.
۷- تهذیب الأحکام ۳/ ۸ ح ۲۵.
۸- مصباح المتهجّد: ۲۸۴.

ششم: سوره احقاف و مؤمنین بخواند. از حضـرت صادق علیه السلام مروی است که: هرکه در هر شب جمعه یا هر روز جمعه سوره احقاف بخواند ترسی در دنیا به او نرسد و از فزع اکبر قیامت ایمن گردد (۱) ۱۷۲.

و نیز فرموده: هرکه سوره مؤمنین را در هر جمعه مداومت نماید خداوند تعالی ختم فرماید اعمال او را به سعادت، و منزل او در فردوس اعلی با پیغمبران و مرسلین باشد (۲) ۱۷۳.

هفتم: سوره قُلْ یَا أَ یُّهَا الْکافِرُونَ را بخواند پیش از طلوع آفتاب ده مرتبه و دعا کند تا دعایش مستجاب شود (۳) ۱۷۴.

و روایت شده که حضـرت امام زین العابدین علیه السلام چون صبح روز جمعه می شد آیهالکرسی می خواند تا ظهر، و چون از نمازها فارغ می شـد شـروع می کرد به خوانـدن سوره إِنَّا أَ نْزَلْناهُ. و بـدان که از برای خوانـدن آیه الکرسـی عَلَی التّنزیل (۴) ۱۷۵ در روز جمعه فضیلت بسیار روایت شده.

هشـتم: غسل جمعه کند، و آن از سنّتهای مؤکّده است، و روایت شده که حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله به حضـرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود که: یا علی در هر جمعه غسل کن اگرچه باید که قوت روز خود را بفروشـی و آب بخری و غسـل کنی و گرسنه بمانی، زیرا که هیچ سنّتی بزرگتر از این نیست (۵) ۱۷۶.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه در روز جمعه غسل کند و این دعا بخواند:

أَشْـهَدُ أَنْ لَـاإِلهَ إِلّـا اللَّهُ وَحْـدَهُ لَاشَـرِیکَ لَـهُ، وَأَشْـهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْـدُهُ وَرَسُـولُهُ، اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی مِنَ التَّوَّابِینَ، وَاجْعَلْنِی مِنَ الْمُتَطَهِّرِینَ، برای او طهـارتی باشـد تـا جمعه آینـده (۶) ۱۷۷، یعنی از گناهـان پـاک شود، یـا اعمال او با طهـارت معنـوی و مقبول واقع شود، و احوط آن است که تـا ممکن شود غسـل جمعه را ترک نکننـد، و وقت آن بعـد از طلوع فجر است تا زوال آفتاب، و هرچه به زوال نزدیک شود بهتر است.

۱- ثواب الأعمال: ۱۱۴.

۲- ثواب الأعمال: ۱۰۸.

۳- بحارالأنوار ۸۹/ ۳۶۱ ح ۴۲ نقل از عدّهالداعی: ۳۴۱، باب ۶، قسم سوّم. ودر صفحه ۳۳۳ به نقل از بلد الأمین.

۴- حاشیه مفاتیح: علامه مجلسی فرموده که بروایت علیّ بن ابراهیم و کلینی آیه الکرسی علی التنزیل چنین است: اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ لَاتَأْخُذُهُ سِنَهٌ وَلا نَوْمٌ لَهُ ما فِی السَّماوَاتِ وَمَا فِی الْأَرْضِ وَما بَیْنَهُما وَما تَحْتَ الثَّری عالِمُ الغَیْبِ وَالشَّهادهِ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ مَنْ ذَا الّـذِی- تا- هُمْ فِیهَا خالِـدُونَ. وبعـد از آن: والحمـدُ للَّهِ ربِّ العالمین. بحار الأنوار ۸۹/ ۳۵۶ نقل از کتاب عروس: ۱۵۹، باب ۲۳. محقّق گویـد: مطلبی که در بحار است غیر از آن مطلب است که مرحوم قمی در حاشیه مفاتیح نوشـته است و نقل از علی بن ابراهیم و کلینی هم نمی باشد مراجعه شود.

۵- بحار الأنوار ۸۹/ ۳۵۲ ح ۲۹ از جمال الأسبوع.

٦- تهذيب الأحكام ٣/ ١٠ ح ٣١.

نهم: سر را به خطمی بشوید که امان می بخشد از پیسی و دیوانگی (۱) ۱۷۸.

دهم: ناخن و شارب بگیرد که فضیلت زیاد دارد، و روزی را زیاد می کند، و از گناه پاک می کند تا جمعه دیگر، و امان می بخشد از دیوانگی و خوره و پیسی، و در آن حین بخواند: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَعَلَی سُنَّهِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۲) ۱۷۹، و در گرفتن ناخن ابتدا کند به انگشت کوچک دست چپ، و ختم کند به انگشت کوچک دست راست، و همچنین کند در گرفتن ناخنهای پای خود نیز، پس ریزه های ناخن را دفن کند (۳) ۱۸۰.

یازدهم: بوی خوش به کار برد و جامه های پاکیزه خود را بپوشد (۴) ۱۸۱.

دوازدهم: تصدّق کند، که موافق روایتی صدقه در شب جمعه و روز آن هزار برابر اوقات دیگر است (۵) ۱۸۲.

سیزدهم: آنکه برای اهل و عیال چیز نیکوی تازه از میوه و گوشت بخرد تا شاد شوند به آمدن جمعه (۶) ۱۸۳.

چهاردهم: هنگامی که ناشتا است انار بخورد، و هفت برگ کاسنی پیش از زوال بخورد، و از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام مروی است که: هرکه یک انار در روز جمعه ناشتا بخورد تا چهل روز دلش را نورانی گرداند، و اگر دو انار بخورد تا هشتاد روز، و اگر سه انار بخورد تا صد و بیست روز، و وسوسه شیطان را از او دور گرداند، و هرکه وسوسه شیطان از او دور گردد معصیت خدا نکند، و هرکه معصیت خدا نکند داخل بهشت شود (۷) ۱۸۴.

و شیخ در مصباح فرموده: فضیلت بسیار روایت شده در خوردن انار در روز جمعه و در شب آن (۸) ۱۸۵.

پانزدهم: خود را از کارهای دنیا فارغ سازد و مشغول به آموختن مسائل دین خود شود، نه آنکه روز جمعه را صرف کند به سیر و گشت و تفرّج در باغها و مزارع مردم و مصاحبت با اراذل و بی عاران و مسخرگی و عیب گویی مردمان و خنده های قهقهه و خواندن اشعار و خوض در باطل و

(۹) ۱۸۶

۱- تهذیب الأحکام ۳/ ۲۳۶ ح ۶۲۴ از امام صادق علیه السلام.

۲- سنّه رسول اللَّه صلی الله علیه و آله: خ ل.

۳- کافی ۳/ ۴۱۷ و ۴۱۸.

۴- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۲۵ ضمن ح ۱۲۵۷.

۵- کتاب عروس قمی: ۱۵۳، باب ۱۰ از امام صادق علیه السلام.

۶- خصال شیخ صدوق ۲/ ۳۹۱ ح ۸۵ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۷- کافی ۶/ ۳۵۵ ح ۱۶ و محاسن برقی ۲/ ۳۵۸ ح ۲۲۴۴ باب ۱۱۱.

٨- مصباح المتهجّد: ٢٨۴.

٩- مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ١جلد، نشر مشعر - تهران.

امثال اینها که مفاسدش زیاده از آن است که ذکر شود (۱) ۱۸۷.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: اف باد بر مسلمانی که در هفته روز جمعه را صرف آموختن مسائل دین خود نگرداند، و برای این امر خود را از کارهای دیگر فارغ نسازد (۲) ۱۸۸، و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هرگاه ببینید که در روز جمعه مرد پیری تواریخ جاهلیّت و کفر را برای مردم نقل می کند سنگ ریزه بر سرش بزنید (۳) ۱۸۹.

شانزدهم: هزار مرتبه صلوات بفرستد (۴) ۱۹۰، و از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام مروی است که هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من محبوبتر نیست از صلوات بر محمّد و ال مطهّر او صلّی اللَّه علیهم اجمعین (۵) ۱۹۱.

مؤلّف گوید که: اگر فرصت نکرد اقلّاً صد مرتبه صلوات را ترک نکند تا در قیامت روی او نورانی شود، و روایت شده که هرکه در روز جمعه صد مرتبه صلوات فرستد و صد مرتبه أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَأَ تُوبُ إِلَیْهِ بگوید، و صد مرتبه توحید بخواند، البتّه آمرزیده شود (۶) ۱۹۲، و نیز روایت است که: صلوات بر محمّد و آل محمّد در مابین ظهر و عصر برابر است با هفتاد حج (۷) ۱۹۳.

هفدهم: زیارت حضرت رسول وائمّه طاهرین سلام اللَّه علیهم اجمعین نماید (۸) ۱۹۴، و بیاید کیفیّت آن در باب زیارات (ص ۴۳۸).

هجدهم: به زیارت اموات و زیارت قبر پدر و مادر یا یکی از ایشان برود که فضیلت دارد (۹) ۱۹۵، و از حضرت باقر علیه السلام روایت شده که: زیارت کنید مردگان را در روز جمعه که می دانند کیست که به زیارت ایشان رفته است و شاد می شوند (۱۰) ۱۹۶.

نوزدهم: دعای ندبه را که از اعمال اعیاد اربعه است بخواند، و بیاید بعد از این در محلّ خودش إن شاء اللَّه تعالی (ص ۷۲۸).

بیستم: بدان که از برای روز جمعه به غیر از نافله آن که بیست رکعت است و کیفیّت آن بنا بر مشهور آن است که شش رکعت آن در وقتی که آفتاب پهن شود بجا آورده شود، و شش رکعت

۱- تهذیب الأحکام ۳/ ۲۴۸ ح ۶۷۴.
۲- خصال شیخ صدوق ۲/ ۳۹۳ آخر ح ۹۶.
۳- تهذیب الأحکام ۳/ ۲۷۴ ح ۶۷۴.
۴- مصباح المتهجّد: ۲۸۴.
۵- خصال شیخ صدوق ۲/ ۳۹۴ ح ۱۰۱ از امام صادق علیه السلام.
۶- کتاب عروس: ۱۵۸، باب ۲۲.

۷- وسائل الشیعه ۷/ ۴۰۰ نقل از مستطرفات السرائر: ۶۰، ح ۳۰.

۸- مصباح المتهجّد: ۲۸۸.

۹- بحار الانوار ۸۹/ ۳۵۹ ضمن ح ۳۶ از رساله شهید ثانی.

۱۰- امالی طوسی: ۶۸۸، م ۳۹، ح ۵.

دیگر وقت چاشت، و شش رکعت دیگر نزدیک زوال، و دو رکعت بعد از زوال پیش از فریضه، و یا آنکه شش رکعت اوّل را بعد از نماز جمعه یا ظهر بجا آورد به نحوی که در کتب فقهاء و مصابیح ذکر شده (۱) ۱۹۷، نمازهای دیگر نیز نقل شده و آنها بسیار است، و ذکر بعضی از آنها در اینجا مناسب است اگر چه اکثر آنها اختصاصی به جمعه ندارد، لکن در روز جمعه بجا آوردن آنها افضل است، از جمله آنها است نماز کامله که شیخ و سیّد و شهید و علّامه و دیگران به سندهای معتبر بسیار از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده اند از آباء گرام آن حضرت که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه در روز جمعه پیش از زوال چهار رکعت نماز بگزارد و در هر رکعت سوره حمد را ده مرتبه و هر یک از قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النّاسِ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، و قُلْ یَا أَیُّهَا الْکافِرُونَ و آیَهُ الْکُرْسِی، را ده مرتبه، و به روایت دیگر إِنّا أَنْزَلْناهُ و آیه شَهِدَ اللَّهُ را نیز هر یک ده مرتبه بخواند، و چون از چهار رکعت نماز فارغ شود صد مرتبه استغفار کند و صد مرتبه بگوید: سُبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، پس صد مرتبه صلوات بفرستد، پس هرکه این عمل را بجا آورد حق تعالی دفع کند از او شرّ اهل آسمان، و شرّ اهل زمین، و شرّ شیطان، و شرّ پادشاهان جائر را، تا آخر خبر که تمامش در ذکر فضیلت این نماز است (۲) ۱۹۸.

نماز دیگر: حارث همدانی از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده است که: اگر توانی در روز جمعه ده رکعت نماز بکن، و رکوع و سجودش را تمام بجا آور، و بعد از هر دو رکعت صد مرتبه بگو: سُبْحانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ که فضیلت بسیار دارد (۳) ۱۹۹.

نماز دیگر: به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که هرکه سوره ابراهیم و سوره حجر را در دو رکعت در روز جمعه بخواند هرگز پریشانی و دیوانگی و بلائی به او نرسد (۴) ۲۰۰، و از جمله آنها است:

نماز حضرت رسول صلی الله علیه و آله نماز حضرت رسول صلی الله علیه و آله

سیّد ابن طاووس رحمه الله به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که از آن حضرت سؤال کردند از نماز حضرت جعفر طیّار رحمه الله، حضرت فرمود که: چرا غافلی از نماز حضرت

۱- مصباح المتهجّد: ۳۴۷.

۲- جمال الأسبوع: ۳۰۰- ۳۰۱، فصل ۳۱ و مصباح المتهجّد: ۳۱۶.

۳- مصباح المتهجّد: ۳۲۰.

۴- مصباح المتهجّد: ۳۱۹.

رسول صلی الله علیه و آله شاید حضرت رسول صلی الله علیه و آله نماز جعفر را نکرده باشد و شاید جعفر نماز آن حضرت را نکرده باشد، راوی عرض کرد: پس تعلیم کن آن نماز را به من، حضرت فرمود که: دو رکعت نماز می کنی در هر رکعت یک مرتبه فاتحه و پانزده مرتبه سوره إِنَّا أَنْزَلْناهُ می خوانی، پس در رکوع و بعد از سربرداشتن و در سجده اوّل و بعد از سربرداشتن و در سجده دویّم و بعد از سربرداشتن در هر یک پانزده مرتبه سوره قدر را می خوانی، پس تشهّد می خوانی و سلام می گویی، و چون فارغ شوی میان تو و خدا گناهی نمی ماند مگر آنکه آمرزیده شده است، و هر حاجت که بطلبی روا است، و بعد از آن این دعا را می خوانی:

لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ رَبُّنا وَرَبُّ آبائِنَا الْأَوَّلِينَ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ إِلهاً واحِداً وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ لَانَعْبُدُ إِلّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ، لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ، أَ نْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَأَعَزَّ جُنْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، فَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ (۱) ۲۰۱، وَهُوَ عَلى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ أَ نْتَ نُورُ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَ (۲) ۲۰۲ فَلَكَ الْحَمْدُ، وَأَ نْتَ قَيَّامُ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ فَلَكَ الْحَمْدُ، وَأَ نْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُ (۳) ۲۰۳، وَقَوْلُكَ حَقٌّ (۴) ۲۰۴، وَ إِنْجازُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ (۵) ۲۰۵، اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَ إِلَيْكَ حاكَمْتُ، يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَأَخَّرْتُ، وَأَسْرَرْتُ وَأَعْلَنْتُ، أَ نْتَ إِلهِي لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَ نْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۶) ۲۰۶ (۷) ۲۰۷.

۱- ولله الملک والحمد: خ ل.

۲- وَمَنْ فِيهِنَّ: خ.

۳- حقٌّ: خ ل.

۴- وَقَوْلُكَ حَقٌّ: خ.

۵- وَأَنْتَ الحَقُّ: خ ل.

۶- در حاشیه اصل: فی المتهجّد: کریمٌ رؤوف رحیم، بدل: التوّاب الرحیم.

۷- مصباح المتهجّد: ۲۹۰- ۲۹۱ و جمال الأسبوع: ۲۴۶.

علّامه مجلسی رحمه الله گفته که: این نماز از نمازهای مشهوره است، و عامّه وخاصّه در کتب خود روایت کرده اند، وبعضی این را از نمازهای روز جمعه شمرده اند، واز روایت اختصاصی معلوم نمی شود وظاهراً در سایر ایّام هم توان کرد (۱) ۲۰۸.

نماز حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

و از جمله نمازها نماز حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است

شیخ و سیّد از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که فرمود: هرکه از شماها چهار رکعت نماز امیر المؤمنین علیه السلام را بجا آورد از گناهان بیرون آید مانند روزی که از مادر متولّد شده باشد، و حاجتهای او برآورده شود، بخواند در هر رکعت حمد یک مرتبه و پنجاه مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، و چون فارغ شود این دعا را بخواند که تسبیح آن حضرت است:

سُبْحَانَ مَنْ لَاتَبِیدُ مَعالِمُهُ، سُبْحانَ مَنْ لَاتَنْقُصُ خَزائِنُهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَا اضْمِحْلالَ لِفَخْرِهِ، سُبْحانَ مَنْ لَایَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ، سُبْحَانَ مَنْ لَاانْقِطَاعَ لِمُدَّتِهِ، سُبْحَانَ مَنْ لَایُشَارِکُ أَحَداً فِی أَمْرِهِ، سُبْحانَ مَنْ لَاإِلهَ غَیْرُهُ.

پس دعا کند بعد از این و بگوید:

یَا مَنْ عَفَا عَنِ السَّیِّئاتِ وَلَمْ یُجازِ بِهَا ارْحَمْ عَبْدَکَ یَا اللَّهُ، نَفْسِی نَفْسِی أَ نَا عَبْدُکَ یَا سَیِّدَاهُ، أَ نَا عَبْدُکَ بَیْنَ یَدَیْکَ أَیَا رَبَّاهُ، إِلهِی بِکَیْنُونَتِکَ یَا أَمَلَاهُ، یَا رَحْمَانَاهُ یَا غِیَاثَاهُ، عَبْدُکَ عَبْدُکَ لَاحِیلَهَ لَهُ یَا مُنْتَهی رَغْبَتَاهُ، یَا مُجْرِیَ الدَّم فِی عُرُوقِی (۲) ۲۰۹، یَا سَیِّدَاهُ یَا مَالِکَاهُ، أَیَا هُوَ أَیَا هُوَ، یَا رَبَّاهُ، عَبْدُکَ عَبْدُکَ لَا حِیلَهَ لِی وَلَا غِنی بِی عَنْ نَفْسِی، وَلَا أَسْتَطِیعُ لَهَا ضَرّاً وَلَا نَفْعاً، وَلَا أَجِدُ مَنْ أُصَانِعُهُ، تَقَطَّعَتْ أَسْبَابُ الْخَدَائِعِ عَنِّی، وَاضْمَحَلَّ کُلُّ مَظْنُونٍ عَنِّی، أَ فْرَدَنِی

۱- بحار الأنوار ۹۱/ ۱۷۰.

۲- عروق عبدک: خ.

الـدَّهْرُ إِلَيْـکَ فَقُمْتُ بَیْنَ یَـدَیْکَ هـذَا الْمَقـامَ، یَـا إِلهِی بِعِلْمِـکَ کانَ هـذَا کُلُّهُ فَکَیْفَ أَ نْتَ صَانِعٌ بِی؟ وَلَیْتَ شِـعْرِی کَیْفَ تَقُولُ لِدُعَائِی؟ أَتَقُولُ نَعَمْ أَمْ تَقُولُ لَا؟

فَإِنْ قُلْتَ: لَا، فَیَا وَیْلِی یَا وَیْلِی یَا وَیْلِی، یَا عَوْلِی یَا عَوْلِی یَا عَوْلِی (۱) ۲۱۰، یَا شِقْوَتِی یَا شِقْوَتِی یَا شِقْوَتِی (۲) ۲۱۱، یَا ذُ لِّی یَا ذُ لِّی یَا ذُ لِّی (۳) ۲۱۲، إِلَی مَنْ؟ وَمِمَّنْ؟

أَوْ عِنْدَ مَنْ؟ أَوْ کَیْفَ؟ أَوْ مَاذَا؟ أَوْ إِلی أَیِّ شَـیْ ءٍ أَلْجَأُ؟ وَمَنْ أَرْجُو؟ وَمَنْ یَجُودُ عَلَیَّ بِفَضْلِهِ حِینَ تَرْفُضُنِی یَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ؟ وَ إِنْ قُلْتَ نَعَمْ، کَمَا هُوَ (۴) ۲۱۳ الظَّنُّ بِکَ، وَالرَّجَاءُ لَکَ، فَطُوبَی لِی أَ نَا السَّعِیـدُ وَأَنَا الْمَسْـعُودُ، فَطُوبَی لِی وَأَ نَا الْمَرْحُومُ، یَا مُتَرَحِّمُ یَا مُتَرَئِّفُ یَـا مُتَعَطِّفُ یَا مُتَجَبِّرُ (۵) ۲۱۴ یَـا مُتَمَلِّکُ یَـا مُقْسِـطُ، لَا عَمَلَ لِی أَبْلُغُ بِهِ نَجَاحَ حَاجَتِی، أَسْأَ لُکَ بِاسْـمِکَ الَّذِی جَعَلْتَهُ فِی مَکْنُونِ غَیْبِکَ وَاسْـتَقَرَّ عِنْدَکَ فَلَا یَخْرُجُ مِنْکَ إِلَی شَیْ ءٍ سِوَاکَ، أَسْأَ لُکَ بِهِ وَبِکَ وَبِهِ فَإِنَّهُ أَجَلُّ وَأَشْرَفُ أَسْمائِکَ، لَاشَیْ ءَ لِی غَیْرُ هـذَا وَلَـا أَحَـدَ أَعْوَدُ عَلَیَّ مِنْکَ، یَا کَیْنُونُ یَا مُکَوِّنُ، یَا مَنْ عَرَّفَنِی نَفْسَهُ، یَا مَنْ أَمَرَنِی بِطَاعَتِهِ، یَا مَنْ نَهَانِی عَنْ مَعْصِـیَتِهِ، وَ (۶) ۲۱۵ یَـا مَـدْعُوُّ یَـا مَسْؤُولُ، یَا مَطْلُوباً إِلَیْهِ رَفَضْتُ وَصِـیَّتَکَ الَّتِی أَوْصَـیْتَنِی وَلَمْ أُطِعْکَ، وَلَوْ أَطَعْتُکَ فِیما أَمَرْتَنِی لَکَفَیْتَنِی مَا قُمْتُ إِلَیْـکَ فِیهِ، وَأَ نَـا مَعَ مَعْصِـیَتِی لَکَ راجٍ فَلَا تَحُلْ بَیْنِی وَبَیْنَ مَا رَجَوْتُ، یَا مُتَرَحِّماً لِی أَعِـذْنِی مِنْ بَیْنِ یَـدَیَّ وَمِنْ خَلْفِی وَمِنْ فَوْقِی وَمِـنْ تَحْـتِی، وَمِـنْ کُـلِّ جِهَـاتِ الْإِحَـاطَهِ بِی. اللَّهُـمَّ بِمُحَمَّدٍ سَـیِّدِی، وَبِعَلِیٍّ وَ لِیِّی، وَبِالْـأَئِمَّهِ الرَّاشِـدِینَ عَلَیْهِمُ السَّلـامُ اجْعَـلْ عَلَیْنا صَلَوَاتِکَ وَرَأْفَتَکَ وَرَحْمَتَکَ، وَأَوْسِعْ عَلَیْنَا مِنْ رِزْقِکَ، وَاقْضِ عَنَّا الدَّیْنَ وَجَمِیعَ حَوَائِجِنا یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

۱- یَا عَوْلِی: خ.

۲- یَا شِقْوَتِی: خ.

۳- یَا ذُ لِّی: خ.

۴- هُوَ: خ.

۵- یَا مُتَحَنِّن: خ ل.

۶- وَ: خ.

پس حضرت فرمود که: هرکه این نماز را بجا آورد واین دعا را بخواند چون فارغ شود نماند مابین او و خداوند تعالی گناهی مگر آنکه آمرزیده شود (۱) ۲۱۶.

مؤلّف گوید که: احادیث بسیار در فضیلت خواندن این چهار رکعت نماز در شب و روز جمعه وارد شده، و اگر بعد از نماز بگوید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ الْعَرَبِيِّ وَآلِهِ، وارد شده که گناهان گذشته و آینده او آمرزیده شود، و چنان باشد که دوازده مرتبه قرآن را ختم کرده باشد، و حق تعالی گرسنگی و تشنگی قیامت را از او رفع کند، إلی آخره (۲) ۲۱۷.

نماز حضرت فاطمه علیها السلام

و از جمله نماز حضرت فاطمه صلوات اللَّه علیها است

روایت شده که حضرت فاطمه علیها السلام دو رکعت نماز می کرد که جبرئیل علیه السلام تعلیم او کرده بود، در رکعت اوّل بعد از سوره حمد صد مرتبه سوره قدر، و در رکعت دویّم بعد از حمد صد مرتبه سوره توحید می خواند، و چون سلام می گفت این دعا را می خواند:

سُبْحَانَ ذِی الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِیفِ (۳) ۲۱۸، سُبْحَانَ ذِی الْجَلَالِ الْبَاذِخِ (۴) ۲۱۹ الْعَظِیمِ، سُبْحَانَ ذِی الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِیمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَبِسَ الْبَهْجَةَ وَالْجَمَالَ، سُبْحَانَ مَنْ تَرَدّی بِالنُّورِ وَالْوَقَارِ، سُبْحَانَ مَنْ یَرَی أَثَرَ النَّمْلِ فِی الصَّفَا (۵) ۲۲۰، سُبْحَانَ مَنْ یَرَی وَقْعَ الطَّیْرِ فِی الْهَوَاءِ، سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا لَاهَكَذَا غَیْرُهُ.

وسیّد گفته است که: در روایت دیگر وارد شده است که بعد از این نماز تسبیح مشهور حضرت فاطمه علیها السلام را که بعد از هر نماز خوانده می شود بخواند و بعد از آن صد مرتبه صلوات بر محمّد و آل محمّد بفرستد (۶) ۲۲۱.

و شیخ در مصباح المتهجّدین فرموده: نماز حضرت فاطمه علیها السلام دو رکعت است، در رکعت اوّل حمد و صد مرتبه قدر، و در دویّم حمد و صد مرتبه توحید، و چون سلام داد تسبیح حضرت

۱- مصباح المتهجّد: ۲۹۲ و جمال الأسبوع: ۲۴۸.

۲- جمال الأسبوع: ۱۴۸.

۳- الْمُنِیفِ: بلند.

۴- الْبَاذِخِ: بلند.

۵- الصَّفَا: سنگ روشن.

۶- جمال الأسبوع: ۲۶۳ و ۲۶۴ و ۲۶۷ از امام صادق علیه السلام.

زهرا علیها السلام بخواند، پس بگوید: سُبْحَانَ ذِی الْعِزِّ الشَّامِخِ، تا آخر تسبیح که ذکر شد، پس فرموده:

و سزاوار است کسی که این نماز را بجا می آورد چون از تسبیح فارغ شود زانوها و ذراعها را برهنه نماید و بچسباند همه مواضع سجود خود را به زمین بدون حاجِز و حایلی و حاجت بخواهد و دعا کند آنچه می خواهد، و بگوید در همان حال سجده:

یَا مَنْ لَیْسَ غَیْرَهُ رَبٌّ یُدْعی، یَا مَنْ لَیْسَ فَوْقَهُ إِلهٌ یُخْشَی، یَا مَنْ لَیْسَ دُونَهُ مَلِکٌ یُتَّقَی، یَا مَنْ لَیْسَ لَهُ وَزِیرٌ یُؤْتَی، یَا مَنْ لَیْسَ لَهُ حَاجِبٌ یُرْشَی، یَا مَنْ لَیْسَ لَهُ بَوَّابٌ یُغْشَی، یَا مَنْ لَایَزْدَادُ عَلَی کَثْرَهِ السُّؤالِ إِلّا کَرَماً وَجُوداً، وَعَلَی کَثْرَهِ الذُّنُوبِ إِلّا عَفْواً وَصَفْحاً، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِی کَذَا وَکَذَا، و به جای این کلمه حاجات خود را از خدا بخواهد (۱) ۲۲۲.

نماز دیگر از حضرت فاطمه علیها السلام: شیخ و سیّد روایت کرده اند از صفوان، که محمّد بن علیّ حلبی روز جمعه خدمت حضرت صادق علیه السلام شرفیاب شد و سؤال کرد که: می خواهم مرا عملی تعلیم فرمایی که بهترین اعمال باشد در این روز، حضرت فرمود که: من نمی دانم کسی را که بزرگتر باشد نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله از حضرت فاطمه علیها السلام، و نمی دانم چیزی را افضل از آنچه تعلیم کرد پیغمبر صلی الله علیه و آله فاطمه علیها السلام را، فرمود که: هرکه صبح کند در روز جمعه پس غسل کند و قدمها را بگستراند و چهار رکعت نماز کند به دو سلام، بخواند در رکعت اوّل بعد از حمد توحید پنجاه مرتبه، و در رکعت دویّم بعد از حمد وَالْعادِیات پنجاه مرتبه، و در رکعت سیّم بعد از حمد إِذا زُلْزِلَت پنجاه مرتبه، و در رکعت چهارم بعد از حمد إِذا جاءَ نَصْرُ اللَّهِ پنجاه مرتبه، و این سوره نصر است، و آخر سوره ای است که نازل شده، و چون از نماز فارغ شود این دعا بخواند:

إِلهِی وَسَیِّدِی مَنْ تَهَیَّأَ أَوْ تَعَبَّی أَوْ أَعَدَّ أَوِ اسْتَعَدَّ لِوِفَادَهِ مَخْلُوقٍ رَجَاءَ رِفْدِهِ وَفَوَائِدِهِ وَنَائِلِهِ وَفَوَاضِلِهِ وَجَوائِزِه، فَإِلَیْکَ یَا إِلهِی کَانَتْ تَهْیِئَتِی

۱- مصباح المتهجّد: ۳۰۱.

وَتَعْبِئَتِی وَ إِعْدَادِی وَاسْتِعْدَادِی، رَجَاءَ فَوَائِدِکَ وَمَعْرُوفِکَ وَنَائِلِکَ وَجَوَائِزِکَ، فَلا تُخَیِّبْنِی مِنْ ذلِکَ، یَا مَنْ لَاتَخِیبُ عَلَیْهِ مَسْأَلَةُ السَّائِلِ، وَلَا تَنْقُصُهُ عَطِیَّةُ نَائِلٍ، فَإِنِّی (۱) ۲۲۳ لَمْ آتِکَ بِعَمَلٍ صَالِحٍ قَدَّمْتُهُ، وَلَا شَفَاعَهِ مَخْلُوقٍ رَجَوْتُهُ، أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِشَفَاعَتِهِ إِلّا مُحَمَّداً وَأَهْلَ بَیْتِهِ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَعَلَیهِمْ، أَتَیْتُکَ أَرْجُو عَظِیمَ عَفْوِکَ الَّذِی عُدْتَ بِهِ عَلَى الْخَطَّائِینَ عِنْدَ عُکُوفِهِمْ عَلَى الْمَحَارِمِ، فَلَمْ یَمْنَعْکَ طُولُ عُکُوفِهِمْ عَلَى الْمَحَارِمِ أَنْ جُدْتَ عَلَیْهِمْ بِالْمَغْفِرَهِ، وَأَ نْتَ سَیِّدِی الْعَوَّادُ بِالنَّعْمَاءِ، وَأَ نَا الْعَوَّادُ بِالخَطَاءِ، أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ، أَنْ تَغْفِرَ لِی ذَ نْبِیَ الْعَظِیمَ، فَإِنَّهُ لَایَغْفِرُ الْعَظِیمَ إِلّا الْعَظِیمُ، یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ (۲) ۲۲۴.

مؤلّف گوید که: سیّد ابن طاووس در جمال الأسبُوع از برای هر یک از ائمّه علیهم السلام نمازی با دعا ذکر نموده، شایسته است در این جا ذکر شود، فرموده: نماز امام حسن علیه السلام

نماز امام حسن علیه السلام: در روز جمعه، و آن چهار رکعت است مثل نماز امیر المؤمنین علیه السلام.

نماز دیگر از آن حضرت در روز جمعه، و آن نیز چهار رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه، و قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ بیست و پنج مرتبه.

دعاء امام حسن علیه السلام: اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، وَأَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُو لِکَ، وَأَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِمَلَائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ وَأَ نْبِیائِکَ وَرُسُلِکَ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُقِیلَنِی عَثْرَتِی، وَتَسْتُرَ عَلَیَّ ذُ نُوبِی وَتَغْفِرَهَا لِی، وَتَقْضِیَ لِی حَوَائِجِی، وَلَا تُعَذِّبْنِی بِقَبِیحٍ کَانَ مِنِّی، فَإِنَّ عَفْوَکَ وَجُودَکَ یَسَعُنِی، إِنَّکَ عَلَى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۳) ۲۲۵.

۱- فَإِنِّی: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۳۱۸ و جمال الأسبوع: ۲۶۴.

۳- جمال الأسبوع: ۲۷۰.

نماز امام حسین علیه السلام: چهار رکعت است، در هر رکعت سوره فاتحه پنجاه مرتبه، و سوره توحید پنجاه مرتبه، و در رکوع فاتحه و توحید هر یک ده مرتبه، و چون از رکوع سربرداری هر یک را ده مرتبه، و همچنین در سجده اولی و در بین دو سجده و در سجده دویّم هر یک ده مرتبه، و چون از چهار رکعت فارغ شدی و سلام گفتی این دعا را بخوان: اللَّهُمَّ أَ نْتَ الَّذِی اسْتَجَبْتَ لِآدَمَ وَحَوَّاءَ (۱) ۲۲۶. تا آخر دعاء، که فی الجمله طولانی است (۲) ۲۲۷. نماز امام حسین وامام سجاد وامام باقر

نماز امام زین العابدین علیه السلام: چهار رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید صد مرتبه.

دعاء آن حضرت: یَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِیلَ، وَسَتَرَ الْقَبِیحَ، یَا مَنْ لَمْ یُؤْاخِذْ بِالْجَرِیرَهِ، وَلَمْ یَهْتِکِ السِّتْرَ، یَا عَظِیمَ الْعَفْوِ، یَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ، یَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ، یَا بَاسِطَ الْیَدَیْنِ بِالرَّحْمَهِ، یَا صَاحِبَ کُلِّ نَجْوَی، یَا مُنْتَهَی کُلِّ شَکْوَی، یَا کَرِیمَ الصَّفْحِ، یَا عَظِیمَ الرَّجَاءِ، یَا مُبْتَدِئاً بِالنِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقاقِهَا، یَا رَبَّنَا وَسَیِّدَنا وَمَوْلَانا، یَا غَایَهَ رَغْبَتِنا، أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۳) ۲۲۸.

نماز حضرت باقر علیه السلام: دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَکْبَرُ صد مرتبه.

دعاء آن حضرت: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ یَا حَلِیمٌ ذُو أَ نَاهٍ (۴) ۲۲۹ غَفُورٌ وَدُودٌ أَنْ تَتَجاوَزَ عَنْ سَیِّئَاتِی وَمَا عِنْدِی بِحُسْنِ مَا عِنْدَکَ، وَأَنْ تُعْطِیَنِی مِنْ عَطَائِکَ مَا یَسَعُنِی، وَتُلْهِمَنِی فِیمَا أَعْطَیْتَنِی الْعَمَلَ فِیهِ بِطَاعَتِکَ وَطَاعَهِ رَسُولِکَ، وَأَنْ تُعْطِیَنِی مِنْ عَفْوِکَ مَا أَسْتَوْجِبُ بِهِ کَرَامَتَکَ، اللَّهُمَّ أَعْطِنِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَفْعَلْ بِی مَا أَ نَا

۱- تمام این دعا در اول ملحقات دوم (ص ۸۰۸) نوشته شده

۲- جمال الأسبوع: ۲۷۰.

۳- جمال الأسبوع: ۲۷۴.

۴- أناه: رفق. ذا أناه: ظ.

أَهْلُهُ، فَإِنَّمـا أَ نـا بِـک، وَلَمْ أُصِبْ خَيْراً قَطُّ إِلّـا مِنْـک، يَـا أَبْصَـرَ الْـأَ بْصَـرِينَ، وَيَا أَسْـمَعَ السَّامِعِينَ، وَيَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ، وَيَا جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ، وَيَا مُجِيبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّينَ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱) ۲۳۰.

نماز حضرت صادق عليه السلام: دو رکعت است، در هر رکعت حمد يک مرتبه، و آيه شَهِدَاللّه صد مرتبه.

دعـاء آن حضـرت: يَا صَانِعَ كُلِّ مَصْـنُوعٍ، يَا جَابِرَ كُلِّ كَسِـيرٍ (۲) ۲۳۱، وَيَـا حَاضِـرَ كُـلِّ مَلَأٍ، وَيَا شَاهِـدَ كُلِّ نَجْوَى، وَيَا عَالِمَ كُلِّ خَفِيَّهٍ، وَيَا شَاهِـداً غَيْرَ غَائِبٍ، وَغالِباً غَيْرَ مَغْلُوبٍ، وَيَا قَرِيباً غَيْرَ بَعِيدٍ، وَيَا مُؤْنِسَ كُلِّ وَحِيدٍ، وَيَا حَيُّ مُحْيِيَ الْمَوْتَى، وَمُمِيتَ الْأَحْيَاءِ، الْقـائِمُ عَلى كُـلِّ نَفْسٍ بِمَـا كَسَـبَتْ، وَيَا حَيّاً حِينَ لَا حَيَّ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۳) ۲۳۲. نماز امام صادق و امام کاظم عليهما السلام

نماز حضرت کاظم عليه السلام: دورکعت است، درهررکعت حمديک مرتبه وتوحيددوازده مرتبه.

دعاء آن حضرت: إِلهِى خَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لَکَ، وَضَلَّتِ الْأَحْلَامُ فِيکَ، وَوَجِلَ كُلُّ شَيْ ءٍ مِنْکَ، وَهَرَبَ كُلُّ شَيْ ءٍ إِلَيْکَ، وَضَاقَتِ الْأَشْيَاءُ دُونَکَ، وَمَلأَ كُلَّ شَـيْ ءٍ نُورُکَ، فَأَ نْتَ الرَّفِيعُ فِي جَلَالِکَ، وَأَ نْتَ الْبَهِيُّ فِي جَمَالِکَ، وَأَ نْتَ الْعَظِيمُ فِي قُـدْرَتِکَ، وَأَ نْتَ الَّذِي لَايَؤُودُکَ (۴) ۲۳۳ شَـيْ ءٌ، يَا مُنْزِلَ نِعْمَتِي، يَا مُفَرِّجَ كُرْبَتِي، وَيَا قَاضِـيَ حَاجَتِي، أَعْطِنِي مَسْأَلَتِي بِلَا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ، آمَنْتُ بِکَ مُخْلِصاً لَکَ دِينِي، أَصْبَحْتُ عَلَى عَهْدِکَ وَوَعْدِکَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَبُوءُ لَکَ بِالنِّعْمَهِ، وَأَسْتَغْفِرُکَ مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَايَغْفِرُها غَيْرُکَ، يَا مَنْ هُوَ فِي عُلُوِّهِ دَانٍ، وَفِي دُنُوِّهِ عَالٍ، وَفِي إِشْرَاقِهِ مُنِيرٌ، وَفِي سُلْطَانِهِ قَوِيٌّ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۵) ۲۳۴.

۱- جمال الأسبوع: ۲۷۵.

۲- كَسْرٍ: خ.

۳- جمال الأسبوع: ۲۷۶.

۴- لا يؤودک: سنگين نمی کند.

۵- جمال الأسبوع: ۲۷۶.

نماز حضرت امام رضا علیه السلام: شش رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه، و هَلْ أَتی عَلَی الْإِنْسانِ ده مرتبه.

دعاء آن حضرت: یَا صَاحِبِی فِی شِدَّتِی، وَیَا وَ لِیِّی فِی نِعْمَتِی، وَیَا إِلهِی وَ إِلهَ إِبْراهِیمَ وَ إِسْمَاعِیلَ وَ إِسْحَاقَ وَیَعْقُوبَ، یَا رَبَّ کهیعص وَیس وَالْقُرْآنِ الْحَکِیم، أَسْأَلُکَ یَا أَحْسَنَ مَنْ سُئِلَ، وَیَا خَیْرَ مَنْ دُعِیَ، وَیَا أَجْوَدَ مَنْ أَعْطَی، وَیَا خَیْرَ مُرْتَجَی، أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱) ۲۳۵. نماز امام رضا وامام جواد وامام هادی

نماز حضرت جواد علیه السلام: دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه، و توحید هفتاد مرتبه.

دعاء آن حضرت: اللَّهُمَّ رَبَّ الْأَرْوَاحِ الْفَانِیَهِ، وَالْأَجْسَادِ الْبَالِیَهِ، أَسْأَلُکَ بِطَاعَهِ الْأَرْوَاحِ الرَّاجِعَهِ إِلَی أَجْسَادِها (۲) ۲۳۶، وَبِطَاعَهِ الْأَجْسَادِ الْمُلْتَئِمَهِ بِعُرُوقِها، وَبِکَلِمَتِکَ النَّافِذَهِ بَیْنَهُمْ، وَأَخْذِکَ الْحَقَّ مِنْهُمْ وَالْخَلائِقُ بَیْنَ یَدَیْکَ یَنْتَظِرُونَ فَصْلَ قَضَائِکَ، وَیَرْجُونَ رَحْمَتَکَ، وَیَخَافُونَ عِقَابَکَ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلِ النُّورَ فِی بَصَرِی، وَالْیَقِینَ فِی قَلْبِی، وَذِکْرَکَ بِاللَّیْلِ وَالنَّهارِ عَلی لِسانِی، وَعَمَلًا صالِحاً فَارْزُقْنِی (۳) ۲۳۷.

نماز حضرت هادی علیه السلام: دو رکعت است، در رکعت اوّل سوره حمد و یس، و در رکعت دویّم سوره حمد و الرّحمن.

دعاء آن حضرت: یَا بَارُّ یَا وَصُولُ، یَا شَاهِدَ کُلِّ غائِبٍ، وَیَا قَرِیبُ غَیْرَ بَعِیدٍ،

۱- جمال الأسبوع: ۲۷۷.

۲- أَحِبَّائَهَا: خ ل.

۳- جمال الأسبوع: ۲۷۸.

وَيَا غَالِبُ غَيْرَ مَغْلُوبٍ، وَيَا مَنْ لَايَعْلَمُ كَيْفَ هُوَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَاتُبْلَغُ قُدْرَتُهُ، أَسْأَ لُكَ اللّٰهُمَّ بِاسْمِكَ الْمَكْنُونِ الْمَخْزُونِ الْمَكْتُومِ عَمَّنْ شِئْتَ، الطَّاهِرِ الْمُطَهَّرِ الْمُقَدَّسِ النُّورِ التَّامِّ الْحَيِّ الْقَيُّومِ الْعَظِيمِ، نُورِ السَّمَاوَاتِ وَنُورِ الْأَرَضِينَ، عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ الْعَظِيمِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱) ۲۳۸.

نماز امام حسن عسکرى عليه السلام: چهار ركعت است، در دو ركعت اوّل بعد از حمد پانزده مرتبه سوره إذا زلزلت، و در دو ركعت دويّم بعد از حمد پانزده مرتبه توحيد. نماز امام هادى وامام عسكرى عليهما السلام

دعاء آن حضرت: اللّٰهُمَّ إِنِّى أَسْأَ لُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَاإِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ الْبَدِى ءُ قَبْلَ كُلِّ شَىْ ءٍ، وَأَ نْتَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ، وَلَا إِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ الَّذِى لَايُذِلُّكَ شَىْ ءٌ، وَأَ نْتَ كُلَّ يَوْمٍ فِى شَأْنٍ، لَاإِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ خالِقُ مَا يُرى وَمَا لَايُرى، الْعالِمُ بِكُلِّ شَىْ ءٍ بِغَيْرِ تَعْلِيمٍ، أَسْأَ لُكَ بِآلَائِكَ وَنَعْمَائِكَ بِأَ نَّكَ اللّٰهُ الرَّبُّ الْوَاحِدُ لَاإِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ الرَّحْمنُ الرَّحِيمُ، وَأَسْأَلُكَ بِأَ نَّكَ أَ نْتَ اللّٰهُ لَاإِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ الْوِتْرُ الْفَرْدُ، الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِى لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ، وَأَسْأَ لُكَ بِأَ نَّكَ اللّٰهُ لَاإِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ الْقَائِمُ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ الرَّقِيبُ الْحَفِيظُ، وَأَسْأَ لُكَ بِأَ نَّكَ اللّٰهُ الْأَوَّلُ قَبْلَ كُلِّ شَىْ ءٍ، وَالْآخِرُ بَعْدَ كُلِّ شَىْ ءٍ، وَالْبَاطِنُ دُونَ كُلِّ شَىْ ءٍ الضَّارُّ النَّافِعُ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ، وَأَسْأَ لُكَ بِأَ نَّكَ أَ نْتَ اللّٰهُ لَاإِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ الْبَاعِثُ الْوَارِثُ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرامِ وَذُو الطَّوْلِ (۲) ۲۳۹ وَذُو الْعِزَّةِ وَذُو السُّلْطانِ لَاإِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ أَحَطْتَ بِكُلِّ شَىْ ءٍ عِلْماً، وَأَحْصَيْتَ كُلَّ شَىْ ءٍ عَدَداً صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۳) ۲۴۰.

نماز حضرت صاحب الزّمان عَجَّلَ اللّٰه تعالى فَرَجَه: دو ركعت است، مى خوانى در هر

۱- جمال الأسبوع: ۲۷۸.

۲- ذُو الطَّوْلِ: فضل.

۳- جمال الأسبوع: ۲۷۹.

رکعت سوره حمد را تا إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ، و چون به این آیه رسیدی آن را صد مرتبه می گویی، و در مرتبه آخر سوره را تمام می کنی، پس قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ را یک بار می خوانی، و چون از نماز فارغ شدی این دعا را می خوانی: نماز صاحب الزمان علیه السلام و نماز جعفر علیه السلام

اللَّهُمَّ عَظُمَ الْبَلَاءُ، وَبَرِحَ الْخَفَاءُ، وَانْكَشَفَ الْغِطَاءُ، وَضَاقَتِ الْأَرْضُ بِمَا وَسِعَتِ السَّماءُ، وَ إِلَيْكَ يَا رَبِّ الْمُشْتَكى، وَعَلَيْكَ الْمُعَوَّلُ فِي الشِّدَّةِ وَالرَّخَاءِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الَّذِينَ أَمَرْتَنَا بِطَاعَتِهِمْ، وَعَجِّلِ اللَّهُمَّ فَرَجَهُمْ بِقَائِمِهِمْ، وَأَظْهِرْ إِعْزَازَهُ، يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ، يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ، اكْفِيانِي فَإِنَّكُمَا كَافِيَایَ، يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ، يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ، انْصُرَانِي فَإِنَّكُما نَاصِرَایَ، يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ، يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ، احْفَظَانِي فَإِنَّكُما حَافِظَایَ، يَا مَوْلَایَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ، يَا مَوْلَایَ يَا صَاحِبَ الزَّمانِ، يَا مَوْلَایَ يَا صاحِبَ الزَّمَانِ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ، أَدْرِكْنِي أَدْرِكْنِي أَدْرِكْنِي، الْأَمَانَ الْأَمَانَ الْأَمَانَ (۱) ۲۴۱.

و از جمله نمازها نماز حضرت جعفر علیه السلام: که اکسیر اعظم و کبریت احمر است، و به سندهای بسیار معتبره با فضیلت بسیار که عمده آمرزش گناهان عظیمه است وارد شده، و افضل اوقات آن صدر نهار جمعه است (۲) ۲۴۲، و آن چهار رکعت است به دو تشهّد و دو سلام، در رکعت اوّل بعد از سوره حمد إِذا زُلْزِلَت می خواند، و در رکعت دویّم سوره وَالْعادِيات، و در رکعت سیّم إِذا جاءَ نَصْرُ اللَّه، و در رکعت چهارم قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، و در هر رکعت بعد از فراغ از قرائت پانزده مرتبه می گوید: سُبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، و در رکوع همین تسبیحات را ده مرتبه می گوید، و چون سر از رکوع بر می دارد ده مرتبه، و در سجده اوّل ده مرتبه، و بعد از سر برداشتن ده مرتبه، و در سجده دویّم ده مرتبه، وبعد از سر برداشتن پیش از آنکه برخیزد ده مرتبه، در هر چهار رکعت چنین می کند که مجموع سیصد مرتبه شود (۳) ۲۴۳. نماز جعفر طیّار علیه السلام

۱- جمال الأسبوع: ۲۸۰.

۲- احتجاج طبرسی: ۴۹۱ در توقیعات ناحیه مقدّسه.

۳- جمال الأسبوع: ۲۸۱.

شیخ کلینی از ابو سعید مدائنی روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام به من فرمود: آیا تعلیم نکنم تو را چیزی که بگویی آن را در نماز جعفر؟ گفتم: بلی تعلیم فرما، فرمود: چون در سجده آخر چهار رکعت نماز رسیدی و از تسبیحات فارغ شدی بگو:

سُبْحانَ مَنْ لَبِسَ الْعِزَّ وَالْوَقارَ، سُبْحانَ مَنْ تَعَطَّفَ بِالْمَجْدِ وَتَكَرَّمَ بِهِ، سُبْحانَ مَنْ لَايَنْبَغِی التَّسْبِیحُ إِلَّا لَهُ، سُبْحانَ مَنْ أَحْصی كُلَّ شَیْءٍ عِلْمُهُ، سُبْحانَ ذِی الْمَنِّ وَالنِّعَمِ، سُبْحانَ ذِی الْقُدْرَهِ وَالْكَرَمِ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ بِمَعاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ، وَمُنْتَهَی الرَّحْمَهِ مِنْ كِتابِكَ، وَاسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَكَلِماتِكَ التَّامَّهِ الَّتِی تَمَّتْ صِدْقاً وَعَدْلًا، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَافْعَلْ بِی كَذا وَكَذا، به جای این کلمه حاجات خود را بخواهد (۱) ۲۴۴.

شیخ و سیّد از مفضّل بن عمر روایت کرده اند که گفت: دیدم روزی حضرت امام جعفر صادق علیه السلام را که نماز جعفر بجا آوردند پس دستها را بلند کردند و این دعا خواندند یَا رَبِّ یَا رَبِّ، به قدری که یک نفس وفا کند، یَا رَبَّاهُ یَا رَبَّاهُ، به قدر یک نفس، رَبِّ رَبِّ، باز به قدر یک نفس، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، باز به قدر یک نفس، یَا حَیُّ یَا حَیُّ، به قدر یک نفس، یَا رَحِیمُ یَا رَحِیمُ، باز به قدر یک نفس، یَا رَحْمنُ یَا رَحْمنُ، هفت مرتبه (۲) ۲۴۵، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، هفت مرتبه، پس خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَ فْتَتِحُ الْقَوْلَ بِحَمْدِكَ، وَأَ نْطِقُ بِالثَّناءِ عَلَیْكَ، وَامَجِّدُكَ وَلَا غَایَهَ لِمَدْحِكَ، وَأُثْنِی عَلَیْكَ وَمَنْ یَبْلُغُ غایَهَ ثَنَائِكَ وَأَمَدَ مَجْدِكَ، وَأَ نَّی لِخَلِیقَتِكَ كُنْهُ مَعْرِفَهِ مَجْدِكَ، وَأَیَّ زَمَنٍ لَمْ تَكُنْ مَمْدُوحاً بِفَضْلِكَ، مَوْصُوفاً بِمَجْدِكَ، عَوَّاداً عَلَی الْمُذْنِبِینَ بِحِلْمِكَ، تَخَلَّفَ سُكَّانُ أَرْضِكَ عَنْ طَاعَتِكَ، فَكُنْتَ عَلَیْهِمْ عَطُوفاً بِجُودِكَ، جَوَاداً بِفَضْلِكَ، عَوَّاداً بِكَرَمِكَ، یَا لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ الْمَنَّانُ

۱- کافی ۳/ ۴۶۷ ح ۶.

۲- در مصباح المتهجّد: یا رحمن یا رحمن تا نفس قطع شود.

ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرام.

پس حضرت فرمود که: ای مفضّل هرگاه تو را حاجت ضروری بوده باشد نماز جعفر را بکن و این دعا را بخوان و حوائج خود را از خدا طلب کن که برآورده می شود إن شاء اللّٰه تعالی (۱) ۲۴۶.

مؤلّف گوید که: شیخ طوسی برای برآمدن حاجت از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: روزه بگیر روز چهار شنبه و پنجشنبه و جمعه را، و چون آخر روز پنجشنبه شود تصدّق بده به ده مسکین، هر مسکینی مُدّی (۲) ۲۴۷ از طعام، پس چون روز جمعه شود غسل کن و برو به صحرا و نماز جعفر را بجا آور، و برهنه کن زانوها را و بچسبان به زمین و بگو:

يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ، وَسَتَرَ الْقَبِيحَ (۳) ۲۴۸، يَا مَنْ لَمْ يُؤَاخِذْ بِالْجَرِيرَهِ، وَلَمْ يَهْتِكِ السِّتْرَ، يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ، يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ، يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَهِ، يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوَى، وَمُنْتَهَى كُلِّ شَكْوَى، يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ، يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ، يَا عَظِيمَ الْمَنِّ، يَا مُبْتَدِئاً بِالنِّعَمِ قَبْلَ اسْتِحْقاقِهَا، يَا رَبَّاهُ يَا رَبَّاهُ يَا رَبَّاهُ ده مرتبه، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ (۴) ۲۴۹ ده مرتبه، يَا سَيِّداهُ يَا سَيِّداهُ ده مرتبه، يَا مَوْلَايَاهُ يَا مَوْلَايَاهُ (۵) ۲۵۰ ده مرتبه، يَا رَجَاءاهُ ده مرتبه، يَا غِيَاثَاهُ ده مرتبه، يَا غَايَهَ رَغْبَتَاهُ ده مرتبه، يَا رَحْمنُ ده مرتبه، يَا رَحِيمُ ده مرتبه، يَا مُعْطِيَ الْخَيْرَاتِ ده مرتبه، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَثِيراً طَيِّباً كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ عَلى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ ده مرتبه، و حاجت خود را بطلب (۶) ۲۵۱.

مؤلّف گوید که: روایات بسیار وارد شده در باب روزه این سه روز و بجا آوردن دو رکعت نماز نزد زوال روز جمعه برای برآمدن حاجت (۷) ۲۵۲. در اعمال روز جمعه

۱- مصباح المتهجّد: ۳۱۱ و جمال الأسبوع: ۲۹۴.

۲- مدّ: چهار یک صاع است و صاع یک من تبریز است مگر بیست و پنج مثقال و سه ربع مثقال. منه.

۳- وَسَتَرَ عَلَيَّ الْقَبِيحَ: خ.

۴- يَا اللَّهُ: خ.

۵- يَا مَوْلَاهُ يَا مَوْلَاهُ: نسخه.

۶- مصباح المتهجّد: ۳۳۰.

۷- مراجعه شود به مصباح المتهجّد: ۳۳۸.

بیست و یکم: از اعمال روز جمعه آنکه چون زوال شمس شود بخواند دعایی را که محمّد بن مسلم از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است، و آن به نحوی که در مصباح شیخ است آن است که بگوید:

لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الذُّلِّ، وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً. پس بگوید: یَا سَابغَ النِّعَم، یَا دَافِعَ النِّقَم، یَا بَارِیَ النَّسَم، یَا عَلِیَّ الْهِمَم، یَا مُغْشِیَ الظُّلَم، یَا ذَا الْجُودِ وَالْکَرَم، یَا کَاشِفَ الضُّرِّ وَالْأَلَم، یَا مُؤْنِسَ الْمُسْتَوْحِشِینَ فِی الظُّلَم، یَا عَالِماً لَایُعَلَّمُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَافْعَلْ بِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، یَا مَنِ اسْمُهُ دَوَاءٌ، وَذِکْرُهُ شِفاءٌ، وَطَاعَتُهُ غَناءٌ (۱) ۲۵۳، ارْحَمْ مَنْ رَأْسُ مَالِهِ الرَّجَاءُ، وَسِلَاحُهُ الْبُکَاءُ، سُبْحانَکَ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ یَا بَدِیعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، یَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِکْرَامِ (۲) ۲۵۴.

بیست و دویّم: نماز ظهر روز جمعه را به جمعه و منافقین و عصر را به جمعه و توحید بخواند، شیخ صدوق روایت کرده از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: از چیزهایی که واجب و لازم است بر هر مؤمنی که شیعه ما باشد آنکه بخواند در شب جمعه نماز را به سوره جمعه و سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْأَعْلی، و در نماز ظهر آن سوره جمعه و منافقین، پس هرگاه این کار کرد گویا عمل نموده به عمل رسول اللَّه صلی الله علیه و آله، و ثواب و جزاء او بر خدا بهشت خواهد بود (۳) ۲۵۵.

و شیخ کلینی به سند حَسَن کالصّحیح از حلبی روایت کرده که گفت: سؤال کردم از حضرت صادق علیه السلام که: هرگاه در روز جمعه تنها نماز گزارم، یعنی نماز جمعه نخوانم و چهار رکعت نماز ظهر را بخوانم آیا بلند قرائت کنم؟ فرمود: بلی، و فرمود: بخوان به سوره جمعه و منافقین در روز جمعه (۴) ۲۵۶.

۱- غِنیً: خ ل.

۲- مصباح المتهجّد: ۳۶۰.

۳- ثواب الأعمال: ۱۱۸.

۴- کافی ۳/ ۴۲۵ ح ۵.

بیست و سیّم، شیخ طوسی رحمه الله در مصباح در ذکر تعقیب بعد از ظهر از روز جمعه روایت کرده از حضرت صادق علیه السلام که: هرکه بخواند روز جمعه بعد از سلام هفت مرتبه حمد و هفت مرتبه قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ و هفت مرتبه قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ و هفت مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و هفت مرتبه قُلْ یَا أَ یُّهَا الْکَافِرُونَ و بخواند آخر سوره برائه لَقَدْ جَاءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِکُمْ وآخر حشر که لَوْ أَ نْزَلْنَا هذَا الْقُرْآنَ باشد تا آخر سوره و پنج آیه آل عمران إِنَّ فِی خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ تا إِنَّکَ لَاتُخْلِفُ الْمِیعادَ (۱) ۲۵۷ از این جمعه تا جمعه دیگر کفایت شرّ دشمنان و بلاها از او بشود (۲) ۲۵۸.

بیست و چهارم: و نیز از آن حضرت روایت کرده که: هرکه بعد از نماز صبح یا بعد از نماز ظهر بگوید: اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلوتِکَ وَصَلوهَ مَلَائِکَتِکَ وَرُسُلِکَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، نوشته نشود بر او گناهی تا یک سال (۳) ۲۵۹. ونیز فرموده که: هرکه بعد از نماز صبح و نماز ظهر بگوید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ، نمیرد تا امام قائم علیه السلام را درک نماید (۴) ۲۶۰.

مؤلّف گوید که: اگر دعای اول را سه دفعه بعد از فریضه ظهر جمعه بخواند، برای او امان باشد از بلاها تا جمعه دیگر (۵) ۲۶۱. ونیز روایت شده که هر که میان دو نماز روز جمعه صلوات بر محمّد و آل محمّد بفرستد ثوابش معادل هفتاد رکعت نماز باشد (۶) ۲۶۲.

بیست و پنجم: بخواند دعای یَا مَنْ یَرْحَمُ مَنْ لَاتَرْحَمُهُ الْعِبادُ، و دعای اللَّهُمَّ هذَا یَوْمٌ مُبَارَکٌ، و این هر دو از ادعیه صحیفه کامله است (۷) ۲۶۳.

بیست و ششم: شیخ در مصباح فرموده: روایت شده از ائمّه علیهم السلام که: هرکه در روز جمعه دو رکعت نماز کند بعد از نماز ظهر، بخواند در هر رکعت بعد از حمد هفت مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ

۱- آل عمران: ۳/ ۱۹۰- ۱۹۴.

۲- مصباح المتهجّد: ۳۶۸.

۳- مصباح المتهجّد: ۳۶۸.

۴- مصباح المتهجّد: ۳۶۸.

۵- بحار الأنوار ۹۰/ ۶۵ ح ۸ نقل از أعلام الدین از امام صادق علیه السلام.

۶- بحار الأنوار ۹۰/ ۶۶ ح ۱۰ نقل از جامع بزنطی از امام صادق علیه السلام.

۷- مصباح المتهجّد: ۳۶۹ و ۳۷۱ وصحیفه کامله سجّادیه: ۳۹۱ و ۴۲۰ شماره ۴۶ و ۴۸.

أَحَدٌ، و بعد از نماز بگوید: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ الْجَنَّهِ الَّتِی حَشْوُهَا الْبَرَکَهُ وَعُمَّارُهَا الْمَلائِکَهُ، مَعَ نَبِیِّنا مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَأَبِینَا إِبْراهِیمَ عَلَیْهِ السَّلامُ، تا جمعه دیگر بلایی و فتنه ای به او نرسد، و حق تعالی جمع کند میان او و محمّد صلی الله علیه و آله و ابراهیم علیه السلام (۱) ۲۶۴، علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: اگر این دعا را غیر سیّد بخواند به جای وَأَبِینا، وَأَبِیهِ بگوید.

بیست و هفتم: روایت شده که بهترین اوقات صلوات در روز جمعه بعد از عصر است، و صد مرتبه می گویی: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ (۲) ۲۶۵.

و شیخ فرمود: و روایت شده که مستحبّ است صد مرتبه بگویی: صَلَوَاتُ اللَّهِ وَمَلَائِکَتِهِ وَأَ نْبِیَائِهِ وَرُسُلِهِ وَجَمِیعِ خَلْقِهِ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَالسَّلَامُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ وَعَلَی أَرْواحِهِمْ وَأَجْسادِهِمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ (۳) ۲۶۶.

و شیخ جلیل ابن ادریس در سرائر از جامع بزنطی نقل کرده که ابو بصیر گفت: شنیدم از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام که می فرمود: صلوات بر محمّد و آل محمّد در مابین ظهر و عصر معادل هفتاد رکعت است، و کسی که بگوید بعد از عصر روز جمعه:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِیَاءِ الْمَرْضِیِّینَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِکَ، وَبَارِکْ عَلَیْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَکَاتِکَ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِمْ وَعَلَی أَرْوَاحِهِمْ وَأَجْسَادِهِمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، خواهد بود برای او مثل ثواب عمل جنّ و انس در آن روز (۴) ۲۶۷.

مؤلّف گوید که: این صلوات شریفه در کتب مشایخ حدیث به سندهای بسیار معتبر با فضیلتهای بسیار نقل شده، و اگر ده مرتبه، و اگر نه هفت مرتبه بخواند افضل است، زیرا که از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: هرکه بعد از نماز عصر روز جمعه پیش از آنکه از جای نماز خود برخیزد ده مرتبه این صلوات را بخواند، صلوات فرستند بر او ملائکه از این جمعه تا جمعه آینده همین ساعت (۵) ۲۶۸. و نیز از آن حضرت روایت است که: چون نماز عصر روز جمعه را ادا کنی هفت مرتبه این صلوات را بخوان (۶) ۲۶۹.

و شیخ کلینی در کافی روایت کرده که چون روز جمعه نماز را ادا کردی بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِیَاءِ الْمَرْضِیِّینَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِکَ، وَبَارِکْ عَلَیْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَکَاتِکَ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، بدرستی که

۱- مصباح المتهجّد: ۳۷۷.

۲- مصباح المتهجّد: ۳۸۷.

۳- مصباح المتهجّد: ۳۸۷.

۴- بحار الأنوار ۹۰/ ۹۴ ح ۸ نقل از سرائر.

٥- جمال الأسبوع: ۴۴۵.

۶- جمال الأسبوع: ۴۴۶ و مصباح المتهجّد: ۳۸۶.

هرکه این صلوات را بعد از نماز عصر بخواند، بنویسد حق تعالی برای او صد هزار حسنه، و محو فرماید از او صد هزار سیّئه، و برآورد صد هزار حاجت او را، و بلند فرماید برای او صد هزار درجه (۱) ۲۷۰.

ونیز فرموده که روایت شده که: هر که این صلوات را هفت مرتبه بگوید، خداوند رد کند بر او به عدد هر بنده ای حسنه ای، و عملش در آن روز مقبول باشد، و بیاید در روز قیامت در حالتی که مابین دیدگان او نوری باشد (۲) ۲۷۱. و در اعمال روز عرفه (ص ۳۵۹) بیاید صلواتی که هرکه آن را بخواند محمّد وآل محمّد صلوات اللّه و سلامه علیهم را مسرور نماید.

بیست و هشتم: بعد از عصر هفتاد مرتبه بگوید أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، تا حق تعالی گناهان او را بیامرزد (۳) ۲۷۲.

بیست و نهم: صد مرتبه إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ بخواند (۴) ۲۷۳، از حضرت امام موسی علیه السلام روایت شده که: خدا را در روز جمعه هزار نسیم رحمت است که هر بنده را آن چه خواهد از آن رحمتها عطا فرماید، پس هرکه بعد از عصر روز جمعه صد مرتبه سوره إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ بخواند حق تعالی آن هزار رحمت را مضاعف گرداند و به او عطا فرماید (۵) ۲۷۴.

سی ام: بخواند دعای عشرات را (۶) ۲۷۵ که بعد از این خواهد آمد (ص ۹۶).

سی ویکم: شیخ طوسی رحمه الله فرموده که: ساعت استجابت دعا ساعت آخر روز جمعه است تا غروب آفتاب، و سزاوار است که دعا در آن ساعت بسیار بکند، و روایت شده که ساعت استجابت آن وقتی است که فرو رود نصف قرص خورشید و نصف دیگرش غروب نکرده باشد، و حضرت فاطمه صلوات اللّه علیها در آن وقت دعا می کرد، پس مستحبّ است دعا در آن وقت (۷) ۲۷۶.

و مستحبّ است که بخواند دعای مروی از نبیّ صلی الله علیه و آله را در ساعت استجابت دعا: سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَ نْتَ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ، يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ (۸) ۲۷۷. و بخواند در ساعت آخر روز جمعه دعای سمات را (۹) ۲۷۸ که بعد از این بیاید (ص ۱۰۰) إن شاء اللّه تعالی.

۱- کافی ۳/ ۴۲۹ ح ۴.

۲- کافی ۳/ ۴۲۹ ح ۵.

۳- مصباح المتهجّد: ۳۹۴.

۴- مصباح المتهجّد: ۳۸۶.

۵- جمال الأسبوع: ۴۵۲.

۶- مصباح المتهجّد: ۳۹۵ و جمال الأسبوع: ۴۵۳.

۷- مصباح المتهجّد: ۳۹۹.

۸- مصباح المتهجّد: ۴۱۶.

٩- مصباح المتهجّد: ٤١٦.

و بـدان كه روز جمعه از چنـد جهت اختصـاص و تعلّق به امـام عصـر عجّـل اللّه فرجه دارد، يكى آنكه ولاـدت بـا سـعادت آن حضـرت در آن روز بوده، ديگر آنكه ظهور موفور السّـرور آن جنـاب در روز جمعه خواهـد بود، و ترقّب و انتظـار فَرَج در آن روز بيشتر از روزهاى ديگر است، و بيايد در زيارت مختصّه به آن حضرت در آن روز: هذَا يَوْمُ الْجُمُعَهِ وَهُوَ يَوْمُكَ الْمُتَوَقَّعُ فِيهِ ظُهُورُكَ، وَالْفَرَجُ فِيهِ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَى يَـدِكَ. بلكه عيـد بودن روز جمعه و شـمردن آن را يكى از عيـدهاى چهارگـانه حقيقتاً به جهت آن روز شـريف است كه زمين را از لـوث شـرك و كفر و قـذارات معاصـى و از وجود جبّـارين و ملحـدين و كـافرين و منـافقين پـاك و پاكيزه مى فرمايـد، و به اظهار كلمه حق و اعلاء دين و شـرايع ايمان چشم و دل مؤمنين مخصوصـين را در آن روز روشن و منوّر و مسـرور و خرسند خواهد فرمود، وأشْرقت الأَرض بنور ربّها. پس شايسته است كه در اين روز صلوات كبير را بخوانى، و بخوانى دعايى را كه حضرت امام رضا عليه السلام امر فرموده به خواندن آن براى صاحب الأمر عليه السلام: اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنْ وَ لِيِّكَ وَخَلِيفَتِكَ. الـدّعاء (۱) ۲۷۹، و بيايد ذكر آن در آخر اعمال سـرداب در باب زيارات (ص ۷۳۹). و نيز بخوانى دعايى را كه شـيخ ابو عمرو عمروى قـدّس اللّه روحه به ابوعلى بن همّام املا كرده، و فرموده كه آن را بخواننـد در زمان غيبت قائم آل محمّد عليه و عليهم السّـلام، و چون آن صـلوات و اين دعا طولانى است و اين مختصر گنجايش ندارد ما ذكر ننموديم (۲) ۲۸۰، طالبين رجوع كننـد به مصـباح المتهجّـد (۳) ۲۸۱ و جمـال الأسـبوع. بلى، شايسـته است در اينجا ذكر كنيم صـلوات منسوبه به ابوالحسن ضـرّاب اصفهانى را كه شيخ و سيّد در اعمال عصر روز جمعه آن را ذكر نموده اند، و سيّد فرموده كه: اين صلـوات مروىّ از مولاـى مـا حضـرت مهـدى صـلوات اللّه عليـه اسـت، و اگر ترك كردى تعقيب عصـر روز جمعه را به جهت عذرى، پس ترك مكن اين صـلوات را هرگز، به جهت امرى كه مطّلع كرده ما را خداوند جلّ جلاله به آن، پس سند آن را با نسخه صلوات نقل كرده (۴) ۲۸۲، لكن شـيخ در مصـباح فرموده كه: اين صلوات مروىّ از حضرت صاحب الزّمان عليه السلام است كه بيرون آمده به سوى ابوالحسن ضـرّاب اصـفهانى به مكّه، و ما سند آن را ذكر نكرديم به جهت اختصار، نسخه آن اين است:

۱- مصباح المتهجّد: ۴۰۹.

۲- مخفى نماند كه آن دعا در ملحقات كتاب ذكر خواهد شد، و اوّل آن دعاء: اللّهمَّ عَرِفنى نَفسَكَ ... مى باشد.

۳- مصباح المتهجّد: ۴۱۱.

۴- جمال الأسبوع: ۴۹۴.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ، وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الْمُنْتَجَبِ فِى الْمِيثَاقِ، الْمُصْطَفى فِى الظِّلالِ، الْمُطَهَّرِ مِنْ كُلِّ آفَهٍ، الْبَرِى ءِ مِنْ كُلِّ عَيْبٍ، الْمُؤَمَّلِ لِلنَّجَاهِ، الْمُرْتَجَى (۱) ۲۸۳ لِلشَّفاعَهِ، الْمُفَوَّضِ إِلَيْهِ دِينُ اللَّهِ، اللَّهُمَّ شَرِّفْ بُنْيانَهُ، وَعَظِّمْ بُرْهَانَهُ، وَأَ فْلِجْ (۲) ۲۸۴ حُجَّتَهُ، وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ، وَأَضِئْ نُورَهُ، وَبَيِّضْ وَجْهَهُ، وَأَعْطِهِ الْفَضْلَ وَالْفَضِيلَه، وَالْمَنْزِلَهَ وَالْوَسِيلَه، وَالدَّرَجَه الرَّفِيعَه، وَابْعَثْهُ مَقاماً مَحْمُوداً يَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ، وَصَلِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَقَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ، وَسَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، ووارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسى إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمَامِ

۱- در اصل: الْمُرْتَحى می باشد.

۲- أَفلِجْ: محکم کن.

الْمُؤْمِنِینَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِینَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَصَلِّ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِینَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَصَلِّ عَلَی الْخَلَفِ الْهادِی الْمَهْدِیِّ إِمَامِ الْمُؤْمِنِینَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِینَ، وَحُجَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ علی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ الْأَئِمَّهِ الْهَادِینَ، الْعُلَماءِ الصَّادِقِینَ، الْأَ بْرَارِ الْمُتَّقِینَ، دَعَائِمِ دِینِکَ، وَأَرْکانِ تَوْحِیدِکَ، وَتراجِمَهِ وَحْیِکَ، وَحُجَجِکَ عَلَی خَلْقِکَ، وَخُلَفَائِکَ فِی أَرْضِکَ، الَّذِینَ اخْتَرْتَهُمْ لِنَفْسِکَ، وَاصْطَفَیْتَهُمْ عَلَی عِبَادِکَ، وَارْتَضَیْتَهُمْ لِدِینِکَ، وَخَصَصْتَهُمْ بِمَعْرِفَتِکَ، وَجَلَّلْتَهُمْ بِکَرَامَتِکَ، وَغَشَّیْتَهُمْ بِرَحْمَتِکَ، وَرَبَّیْتَهُمْ بِنِعْمَتِکَ، وَغَذَّیْتَهُمْ بِحِکْمَتِکَ، وَأَ لْبَسْتَهُمْ نُورَکَ، وَرَفَعْتَهُمْ فِی مَلَکُوتِکَ، وَحَفَفْتَهُمْ بِملائِکَتِکَ، وَشَرَّفْتَهُمْ بِنَبِیِّکَ، صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَعَلَیْهِمْ صَلَاهً زَاکِیَهً نَامِیَهً (۱) ۲۸۵، کَثِیرَهً دَائِمَهً طَیِّبَهً، لَایُحِیطُ بِهَا إِلّا أَ نْتَ، وَلَا یَسَعُهَا إِلّا عِلْمُکَ، وَلَا یُحْصِیهَا أَحَدٌ غَیْرُکَ. اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَی وَ لِیِّکَ الْمُحْیِی سُنَّتَکَ، الْقَائِمِ بِأَمْرِکَ، الدَّاعِی إِلَیْکَ، الدَّلِیلِ عَلَیْکَ، حُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ، وَخَلِیفَتِکَ فِی أَرْضِکَ، وَشَاهِدِکَ عَلَی عِبَادِکَ. اللَّهُمَّ أَعِزَّ نَصْرَهُ، وَمُدَّ فِی عُمْرِهِ، وَزَیِّنِ الْأَرْضَ بِطُولِ بَقائِهِ. اللَّهُمَّ أَکْفِهِ بَغْیَ الْحَاسِدِینَ، وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ الْکَائِدِینَ، وَازْجُرْ عَنْهُ إِرَادَهَ الظَّالِمِینَ، وَخَلِّصْهُ مِنْ أَیْدِی الْجَبَّارِینَ. اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِی نَفْسِهِ وَذُرِّیَّتِهِ وَشِیعَتِهِ وَرَعِیَّتِهِ وَخَاصَّتِهِ وَعَامَّتِهِ وَعَدُوِّهِ وَجَمِیعِ أَهْلِ الدُّنْیا مَا تُقِرُّ بِهِ عَیْنَهُ، وَتَسُرُّ بِهِ نَفْسَهُ، وَبَلِّغْهُ أَ فْضَلَ مَا أَمَّلَهُ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، إِنَّکَ

۱- زَاکِیَهً نَامِیَهً: نسخه.

عَلى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. اللَّهُمَّ جَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحى (۱) ۲۸۶ مِنْ دِینِکَ، وَأَحْیِ بِهِ مَا بُدِّلَ مِنْ کِتَابِکَ، وَأَظْهِرْ بِهِ مَا غُیِّرَ مِنْ حُکْمِکَ، حَتَّى یَعُودَ دِینُکَ بِهِ وَعَلَى یَدَیْهِ غَضّاً (۲) ۲۸۷ جَدِیداً خَالِصاً مُخْلَصاً، لَاشَکَّ فِیهِ، وَلَا شُبْهَهَ مَعَهُ، وَلَا بَاطِلَ عِنْدَهُ، وَلَا بِدْعَهَ لَدَیْهِ. اللَّهُمَّ نَوِّرْ بِنُورِهِ کُلَّ ظُلْمَهٍ، وَهُدَّ (۳) ۲۸۸ بِرُکْنِهِ کُلَّ بِدْعَهٍ، وَاهْدِمْ بِعِزِّهِ کُلَّ ضَلالَهٍ، وَاقْصِمْ بِهِ کُلَّ جَبَّارٍ، وَأَخْمِدْ بِسَیْفِهِ کُلَّ نارٍ، وَأَهْلِکْ بِعَدْلِهِ جَوْرَ کُلِّ جَائِرٍ، وَأَجْرِ حُکْمَهُ عَلَى کُلِّ حُکْمٍ، وَأَذِلَّ بِسُلْطانِهِ کُلَّ سُلْطَانٍ.

اللَّهُمَّ أَذِلَّ کُلَّ مَنْ نَاوَاهُ، وَأَهْلِکْ کُلَّ مَنْ عَادَاهُ، وَامْکُرْ بِمَنْ کَادَهُ، وَاسْتَأْصِلْ مَنْ جَحَدَهُ حَقَّهُ، وَاسْتَهَانَ بِأَمْرِهِ، وَسَعَى فِی إِطْفَاءِ نُورِهِ، وَأَرَادَ إِخْمَادَ ذِکْرِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفى، وَعَلِیٍّ الْمُرْتَضى، وَفاطِمَهَ الزَّهْراءِ، وَالْحَسَنِ الرِّضا، وَالْحُسَیْنِ الْمُصَفَّى، وَجَمِیعِ الْأَوْصِیَاءِ مَصَابِیحِ الدُّجَى، وَأَعْلامِ الْهُدَى، وَمَنَارِ التُّقَى، وَالْعُرْوَهِ الْوُثْقَى، وَالْحَبْلِ الْمَتِینِ، والصِّراطِ الْمُسْتَقِیمِ، وَصَلِّ عَلَى وَلِیِّکَ وَوُلَاهِ عَهْدِکَ، وَالْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ، وَمُدَّ فِی أَعْمارِهِمْ، وَزِدْ فِی آجالِهِمْ، وَبَلِّغْهُمْ أَقْصَى آمالِهِمْ دِیناً وَدُنْیا وَآخِرَهً، إِنَّکَ عَلى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۴) ۲۸۹.

و بدان که موافق روایتی شب شنبه حکم شب جمعه را دارد، و شایسته است آنچه در شب جمعه خوانده می شد در آن شب نیز خوانده شود.

۱- مُحِیَ: خ ل.

۲- غَضّاً: تازه.

۳- هُدَّ: بشکن.

۴- مصباح المتهجّد: ۴۰۶- ۴۰۹.

تعیین اسامی معصومین وروزهای هفته

فصل پنجم

در تعیین اسامی نبی و ائمّه علیهم السلام به روزهای هفته

و زیارت ایشان در هر روز

سیّد ابن طاووس در جمال الأسبوع گفته: ابن بابویه رحمه الله مسنداً از صقر بن ابی دلف روایت کرده که: چون متوکّل حضرت امام علیّ النّقی علیه السلام را به سرّ من رأی طلبید روزی به خدمت آن حضرت رفتم خبری از احوال آن جناب بگیرم، و آن حضرت را نزد زراقی حاجب متوکّل محبوس کرده بودند، چون نزد او رفتم گفت: چه کار داری؟ گفتم: به دیدن شما آمده ام، ساعتی با هم نشستیم و از هرگونه صحبتی با هم کردیم تا آنکه مردم را متفرّق کرد و مجلس خلوت شد باز پرسید که: برای چه آمده ای؟ من همان جواب اوّل را دادم گفت: گویا آمده ای که خبری از مولای خود بگیری، من ترسیدم گفتم: مولای من خلیفه است، گفت: ساکت شو که مولای تو بر حقّ است و من نیز اعتقاد تو را دارم، گفتم: الْحَمْدُ لِلَّه، پس گفت: آیا می خواهی نزد او بروی؟ گفتم:

بلی، گفت: قدری بنشین تا صاحب البرید از نزد او بیرون آید، من نشستم تا وقتی که صاحب البرید بیرون شد، آن وقت پسرکی را مأمور کرد که مرا به نزد آن حضرت ببرد، چون به خدمت آن جناب رسیدم دیدم بر روی حصیری نشسته است و در برابرش قبری کنده اند، پس سلام کردم، حضرت جواب داد، فرمود: بنشین، پس فرمود که: برای چه آمده ای؟ گفتم: آمده ام که از احوال شما خبری گیرم، پس چون نظرم بر قبر افتاد گریستم، حضرت فرمود که: گریه مکن که در این وقت از ایشان آسیبی به من نمی رسد، گفتم: الْحَمْدُ لِلَّه، پس گفتم: ای سیّد من حدیثی از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده که معنی آن را نمی فهمم، فرمود: چیست آن حدیث؟ عرض کردم: لا تُعادُوا الْأَیّامَ فَتُعادِیکُمْ، یعنی دشمنی نکنید با روزها که آنها با شما دشمنی خواهند کرد، فرمود: مراد از ایّام و روزها ما هستیم مادامی که به پا است آسمانها و زمین: شنبه اسم رسول خدا صلی الله علیه و آله است، و یکشنبه امیر المؤمنین علیه السلام، و دوشنبه حسن و حسین علیهما السلام، و سه شنبه علیّ بن الحسین و محمّد بن علیّ و جعفر بن محمّد علیهم السلام، و چهارشنبه موسی بن جعفر و علیّ بن موسی و محمّد بن علیّ علیهم السلام و منم، و پنجشنبه فرزندم حسن علیه السلام، و جمعه فرزندِ فرزندم است، و به سوی او جمع می شوند اهل حق، این است معنی ایّام، پس دشمنی مکنید با ایشان در دنیا که دشمنی کنند با

شما در آخرت، پس فرمود: وداع کن و بیرون رو که ایمن نیستم بر تو و می ترسم اذیّتی به تو رسد.

وبعد سیّد این حدیث را به سند دیگر از قطب راوندی نقل کرده ۲۹۰ (۱)، آنگاه فرمود:

زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله روز شنبه

ذکر زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله

در روز خود که روز شنبه باشد

أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ رَسُولُهُ، وَأَ نَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسالاتِ رَبِّکَ، وَنَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ وَالمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، وَأَدَّیْتَ الَّذِی عَلَیْکَ مِنَ الْحَقِّ، وَأَ نَّکَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِینَ، وَغَلَظْتَ عَلَی الْکَافِرِینَ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتیکَ الْیَقِینُ، فَبَلَغَ اللَّهُ بِکَ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُکَرَّمِینَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی اسْتَنْقَذَنا بِکَ مِنَ الشِّرْکِ وَالضَّلالِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ، وَاجْعَلْ صَلَوَاتِکَ وَصَلَوَاتِ مَلائِکَتِکَ، وَأَ نْبیائِکَ وَالْمُرْسَلِینَ وَعِبَادِکَ الصَّالِحِینَ، وَأَهْلِ السَّماوَاتِ وَالْأَرَضِینَ، وَمَنْ سَبَّحَ لَکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ، عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ، وَنَبِیِّکَ وَأَمِینِکَ، وَنَجِیبِکَ وَحَبِیبِکَ، وَصَفِیِّکَ وَصِفْوَتِکَ، وَخَاصَّتِکَ وَخَالِصَتِکَ، وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ، وَأَعْطِهِ الْفَضْلَ وَالْفَضِیلَهَ وَالْوَسِیلَهَ وَالدَّرَجَهَ الرَّفِیعَهَ، وَابْعَثْهُ مَقاماً مَحْمُوداً یَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ. اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ: وَلَوْ أَ نَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَ نْفُسَهُمْ جاءُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِیماً (۲) ۲۹۱، إِلهِی فَقَدْ أَتَیْتُ نَبِیَّکَ مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُنُوبِی، فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَاغْفِرْها لِی، یَا

۱- جمال الأسبوع: ۲۵، فصل ۳.

۲- النساء: ۴/ ۶۴.

سَیِّدَنا أَتَوَجَّهُ بِکَ وَبِأَهْلِ بَیْتِکَ إِلَی اللَّهِ تَعالی رَبِّکَ وَرَبِّی لِیَغْفِرَ لِی.

پس سه مرتبه بگو: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ. پس بگو: أُصِبْنا بِکَ یَا حَبِیبَ قُلُوبِنا، فَمَا أَعْظَمَ الْمُصِیبَهَ بِکَ حَیْثُ انْقَطَعَ عَنَّا الْوَحْیُ، وَحَیْثُ فَقَدْناکَ، فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ. یَا سَیِّدَنا یَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَعَلَی آلِ بَیْتِکَ الطَّاهِرِینَ (۱) ۲۹۲، هذَا یَوْمُ السَّبْتِ وَهُوَ یَوْمُکَ، وَأَ نَا فِیهِ ضَیْفُکَ وَجارُکَ، فَأَضِفْنِی وَأَجِرْنِی، فَإِنَّکَ کَرِیمٌ تُحِبُّ الضِّیَافَهَ، وَمَأْمُورٌ بِالْإِجارَه، فَأَضِفْنِی وَأَحْسِنْ ضِیَافَتِی، وَأَجِرْنا وَأَحْسِنْ إِجارَتَنا، بِمَنْزِلَهِ اللَّهِ عِنْدَکَ وَعِنْدَ آلِ بَیْتِکَ، وَبِمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَهُ، وَبِمَا اسْتَوْدَعَکُمْ مِنْ عِلْمِهِ فَإِنَّهُ أَکْرَمُ الْأَکْرَمِینَ (۲) ۲۹۳.

جامع این کتاب عبّاس قمی عفی عنه گوید که: من هرگاه خواستم زیارت کنم آن حضرت را به این زیارت، اوّل زیارت می کنم آن حضرت را به نحوی که حضرت امام رضا علیه السلام تعلیم بزنطی فرموده، بعد از آن این زیارت را می خوانم، و کیفیّت آن چنان است که روایت شده به سند صحیح که ابن ابی نصر خدمت امام رضا علیه السلام عرض کرد که: بعد از نماز چگونه صلوات و سلام بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله باید فرستاد؟ فرمود: می گویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِاللَّه، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خِیَرَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صِفْوَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِیلِ رَبِّکَ، وَعَبَدْتَهُ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، فَجَزَاکَ اللَّهُ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَ فْضَلَ ما جَزی نَبِیّاً عَنْ أُمَّتِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَ فْضَلَ ما صَلَّیْتَ عَلی إِبْراهِیمَ وَآلِ إِبْراهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ (۳) ۲۹۴.

۱- الطَّیِّبِیْنَ: خ ل.

۲- جمال الأسبوع: ۲۹، فصل ۳.

۳- کامل الزیارات ابن قولویه: ۵۸، باب ۳. و در اوّل زیارت این گونه می باشد: السلام علی رَسُولِ اللَّهِ، السلام علیک ورحمه اللَّه وبَرَکاتُهُ، السلام علیک یا رسولَ اللَّهِ، السلامُ علیکَ یا محمّد بن عبد اللَّه ...

زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

به روایت آن کسی که در بیداری مشاهده کرد که جناب صاحب الزمان علیه السلام آن حضرت را به این کلمات زیارت کرد در روز یکشنبه که روز آن حضرت است:

السَّلامُ عَلَی الشَّجَرَهِ النَّبَوِیَّهِ، وَالدَّوْحَهِ (۱) ۲۹۵ الْهَاشِمِیَّهِ، الْمُضِیئَهِ الْمُثْمِرَهِ بِالنُّبُوَّهِ الْمُو نِقَهِ (۲) ۲۹۶ بِالْإِمَامَهِ، وَعَلی ضَجِیعَیْکَ آدَمَ وَنُوحٍ عَلَیْهِمَا السَّلامُ.

السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلَی أَهْلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلَی الْمَلائِکَهِ الْمُحْدِقِینَ بِکَ وَالْحَافِّینَ بِقَبْرِکَ، یَا مَوْلایَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، هَذا یَوْمُ الْأَحدِ وَهُوَ یَوْمُکَ وَبِاسْمِکَ، وَأَ نَا ضَیْفُکَ فِیهِ وَجارُکَ، فَأَضِفْنِی یَا مَوْلایَ وَأَجِرْنِی، فَإِنَّکَ کَرِیمٌ تُحِبُّ الضِّیافَهَ، وَمَأْمُورٌ بِالْإِجارَهِ، فَافْعَلْ مَا رَغِبْتُ إِلَیْکَ فِیهِ، وَرَجَوْتُهُ مِنْکَ، بِمَنْزِلَتِکَ وَآلِ بَیْتِکَ عِنْدَ اللَّهِ، وَمَنْزِلَتِهِ عِنْدَکُمْ، وَبِحَقِّ ابْنِ عَمِّکَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ (۳) ۲۹۷ وَسَلَّمَ وَعَلَیْهِمْ (۴) ۲۹۸ أَجْمَعِینَ (۵) ۲۹۹.

زیارت حضرت فاطمه وامام حسن علیهما السلام

زیارت حضرت فاطمه زهراء علیها السلام

السَّلامُ عَلَیْکِ یَا مُمْتَحَنَهُ، امْتَحَنَکِ الَّذِی خَلَقَکِ فَوَجَدَکِ لِمَا امْتَحَنَکِ صَابِرَهً، أَ نَا لَکِ مُصَدِّقٌ صَابِرٌ عَلَی مَا أَتی بِهِ أَبُوکِ وَوَصِیُّهُ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِما، وَأَ نَا أَسْأَ لُکِ إِنْ کُنْتُ صَدَّقْتُکِ إِلّا أَ لْحَقْتِنِی بِتَصْدِیقِی لَهُمَا، لِتُسَرَّ نَفْسِی، فَاشْهَدِی أَ نِّی ظاهِرٌ (۶) ۳۰۰ بِوَلَایَتِکِ وَوَلایَهِ آلِ بَیْتِکِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ

۱- الدوحه: درخت بزرگ.

۲- الْمُو نِقَهِ: شاد کننده. المُونِعَهِ: خ.

۳- وَآلِهِ: خ.

۴- وَعَلَیْکُمْ: خ ل.

۵- جمال الأسبوع: ۳۰، فصل ۳.

۶- طاهر: خ ل.

أَجْمَعِينَ (۱) ۳۰۱.

ایضاً زیارت حضرت زهراء علیها السلام به روایت دیگر

السَّلامُ عَلَيْكِ يَا مُمْتَحَنَةُ، امْتَحَنَكِ الَّذِى خَلَقَكِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكِ، وَكُنْتِ لِمَا امْتَحَنَكِ بِهِ صَابِرَةً، وَنَحْنُ لَكِ أَوْ لِيَاءٌ مُصَدِّقُونَ، وَ لِكُلِّ مَا أَتى بِهِ أَبُوكِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَأَتى بِهِ وَصِيُّهُ عَلَيْهِ السَّلامُ مُسَلِّمُونَ، وَنَحْنُ نَسْأَ لُكَ اللَّهُمَّ إِذْ كُنَّا مُصَدِّقِينَ لَهُمْ أَنْ تُلْحِقَنَا بِتَصْدِيقِنا بِالدَّرَجِهِ الْعَالِيَهِ، لِنُبَشِّرَ أَ نْفُسَنَا بِأَ نَّا قَدْ طَهُرْنا بِوِلايَتِهِمْ عَلَيْهِمُ السَّلامُ (۲) ۳۰۲.

روز دو شنبه

روز امام حسن و امام حسین علیهما السلام است

در زیارت حضرت امام حسن علیه السلام می گویی

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صِرَاطَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا بَيَانَ حُكْمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَاصِرَ دِينِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا السَّيِّدُ الزَّكِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْبَرُّ الْوَفِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْقَائِمُ الْأَمِينُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْعَالِمُ بِالتَّأْوِيلِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْهَادِى الْمَهْدِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الطَّاهِرُ الزَّكِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا التَّقِيُّ النَّقِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْحَقُّ الْحَقِيقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الشَّهِيدُ الصِّدِّيقُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ (۳) ۳۰۳.

۱- جمال الأسبوع: ۳۲، فصل ۳.

۲- جمال الأسبوع: ۳۲، فصل ۳.

۳- جمال الأسبوع: ۳۲، فصل ۳.

زیارت حضرت امام حسین علیه السلام زیارت حضرت امام حسین علیه السلام

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِینَ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَ آتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً، وَجاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ حَتَّی أَتاکَ الْیَقِینُ، فَعَلَیْکَ السَّلامُ مِنِّی مَا بَقِیتُ وَبَقِیَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ، وَعَلَی آلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ، أَ نَا یَا مَوْلَایَ مَوْلیً لَکَ وَ لِآلِ بَیْتِکَ، سِلْمٌ لِمَنْ سَالَمَکُمْ، وَحَرْبٌ لِمَنْ حارَبَکُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّکُمْ وَجَهْرِکُمْ، وَظَاهِرِکُمْ وَبَاطِنِکُمْ، لَعَنَ اللَّهُ أَعْداءَکُمْ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ، وَأَ نَا أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ تَعالی مِنْهُمْ، یَا مَوْلَایَ یَا أَبا مُحَمَّدٍ، یَا مَوْلَایَ یَا أَبا عَبْدِاللَّهِ، هذا یَوْمُ الإِثْنَیْنِ وَهُوَ یَوْمُکُما وَباسْمِکُما وَأَ نَا فِیهِ ضَیْفُکُما، فَأَضِیفانِی وَأَحْسِنا ضِیافَتِی، فَنِعْمَ مَنِ اسْتُضِیفَ بِهِ أَ نْتُما، وَأَ نا فِیهِ مِنْ جوارِکُما فَأَجِیرانِی، فَإِنَّکُمَا مَأمُورانِ بِالضِّیافَهِ وَالْإِجارَهِ، فَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْکُمَا وَآلِکُما الطَّیِّبِینَ (۱) ۳۰۴.

زیارت امام سجاد تا امام هادی علیهم السلام

روز سه شنبه

به اسم حضرت امام زین العابدین و امام محمّد باقر و امام

جعفر صادق علیهم السلام است، زیارت کن ایشان را بدین زیارت:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا خُزَّانَ عِلْمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا تَراجِمَهَ وَحْیِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَئِمَّهَ الْهُدی، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَعْلامَ التُّقی، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَوْلادَ رَسُولِ اللَّهِ، أَ نَا عَارِفٌ بِحَقِّکُمْ، مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِکُمْ، مُعادٍ لِأَعْدائِکُمْ،

۱- جمال الأسبوع: ۳۳، فصل ۳.

مُوَالٍ لِأَوْلِيَائِكُمْ، بِأَبِی أَنْتُمْ وَأُمِّی، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَوالی آخِرَهُمْ كَمَا تَوالَيْتُ أَوَّلَهُمْ، وَأَبْرَأُ مِنْ كُلِّ وَلِيجَهٍ (۱) ۳۰۵ دُونَهُمْ، وَأَكْفُرُ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَاللَّاتِ وَالْعُزَّی. صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ يَا مَوالِيَّ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْعَابِدِينَ وَسُلالَهَ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا بَاقِرَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَادِقاً مُصَدَّقاً فِی الْقَوْلِ وَالْفِعْلِ، يَا مَوالِيَّ هذَا يَوْمُكُمْ وَهُوَ يَوْمُ الثُّلَثَاءِ، وَأَنَا فِيهِ ضَيْفٌ لَكُمْ وَمُسْتَجِيرٌ بِكُمْ، فَأَضِيفُونِی وَأَجِيرُونِی بِمَنْزِلَهِ اللَّهِ عِنْدَكُمْ وَآلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ (۲) ۳۰۶.

روز چهار شنبه

به اسم حضرت موسی بن جعفر و امام رضا و امام محمّد تقی

و امام علیّ النّقی علیهم السلام است، بگو در زیارت ایشان:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا حُجَجَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَی آلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، بِأَبِی أَنْتُمْ وَأُمِّی، لَقَدْ عَبَدْتُمُ اللَّهَ مُخْلِصِينَ، وَجَاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ حَتَّی أَتاكُمُ الْيَقِينُ، فَلَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ، وَأَنَا أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنْهُمْ، يَا مَوْلایَ يَا أَبا إِبْراهِيمَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ، يَا مَوْلایَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسی، يَا مَوْلایَ يَا أبا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، يَا مَوْلایَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ، أَنَا مَوْلیً لَكُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَجَهْرِكُمْ، مُتَضَيِّفٌ بِكُمْ فِی يَوْمِكُمْ هذَا وَهُوَ يَوْمُ الْأَرْبَعاءِ، وَمُسْتَجِيرٌ بِكُمْ، فَأَضِيفُونِی وَأَجِيرُونِی بِآلِ بَيْتِكُمُ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ (۳) ۳۰۷.

۱- وَلِيجَه: دوست موثّق.

۲- جمال الأسبوع: ۳۴، فصل ۳.

۳- جمال الأسبوع: ۳۵، فصل ۳.

زیارت امام عسکری وامام زمان علیهما السلام

روز پنجشنبه

روز حضرت امام حسن عسکری علیه السلام است،

بگو در زیارت آن حضرت:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ وَخَالِصَتَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمَامَ الْمُؤْمِنِینَ، وَوَارِثَ الْمُرْسَلِینَ، وَحُجَّهَ رَبِّ الْعَالَمِینَ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَعَلَی آلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ، یَا مَوْلایَ یَا أَبا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ، أَنَا مَوْلیً لَکَ وَلِآلِ بَیْتِکَ، وَهذَا یَوْمُکَ وَهُوَ یَوْمُ الْخَمِیسِ، وَأَنَا ضَیْفُکَ فِیهِ وَمُسْتَجِیرٌ بِکَ فِیهِ، فَأَحْسِنْ ضِیافَتِی وَإِجارَتِی بِحَقِّ آلِ بَیْتِکَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ (۱) ۳۰۸.

روز جمعه

روز حضرت صاحب الزمان علیه السلام و به نام آن جناب است،

و همان روزی است که در آن روز ظهور خواهد فرمود،

بگو در زیارت آن حضرت:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَیْنَ اللَّهِ فِی خَلْقِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ الَّذِی یَهْتَدِی بِهِ الْمُهْتَدُونَ، وَیُفَرَّجُ بِهِ عَنِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْمُهَذَّبُ الْخائِفُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْوَلِیُّ النَّاصِحُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَفِینَهَ النَّجاهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَیْنَ الْحَیَاهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ،

۱- جمال الأسبوع: ۳۶، فصل ۳.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ، عَجَّلَ اللَّهُ لَكَ مَا وَعَدَكَ مِنَ النَّصْرِ وَظُهُورِ الْأَمْرِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ، أَ نَا مَوْلاكَ عَارِفٌ بِأُولَاكَ وَأُخْرَاكَ، أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِكَ وَبِآلِ بَيْتِكَ، وَأَ نْتَظِرُ ظُهُورَكَ وَظُهُورَ الْحَقِّ عَلَى يَدَيْكَ، وَأَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ يَجْعَلَنِي مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ لَكَ وَالتَّابِعِينَ وَالنَّاصِرِينَ لَكَ عَلَى أَعْدائِكَ، وَالْمُسْتَشْهَدِينَ بَيْنَ يَدَيْكَ فِی جُمْلَهِ أَوْ لِيائِكَ. يَا مَوْلایَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ بَيْتِكَ، هذَا يَوْمُ الْجُمُعَهِ وَهُوَ يَوْمُكَ الْمُتَوَقَّعُ فِيهِ ظُهُورُكَ، وَالْفَرَجُ فِيهِ لِلْمُؤْمِنِينَ عَلَى يَدَيْكَ، وَقَتْلُ الْكَافِرِينَ بِسَيْفِكَ، وَأَ نَا يَا مَوْلایَ فِيهِ ضَيْفُكَ وَجَارُكَ، وَأَ نْتَ يَا مَوْلایَ كَرِيمٌ مِنْ أَوْلادِ الْكِرَامِ، وَمَأْمُورٌ بِالضِّيافَهِ وَالْإِجَارَهِ، فَأَضِفْنِی وَأَجِرْنِی صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّاهِرِينَ (۱) ۳۰۹.

سيّد ابن طاووس گفته كه: من بعد از اين زيارت متمثّل می شوم به اين شعر و اشاره می كنم به آن حضرت و می گويم: زيارت امام زمان عليه السلام

نَزِيلُكَ حَيْثُ مَا اتَّجَهَتْ رِكَابِی وَضَيْفُكَ حَيْثُ كُنْتُ مِنَ الْبِلادِ (۲) ۳۱۰ يعنی بر تو نازل می شوم هر كجا كه راحله ام روی آورد و مرا وارد نمايد، و ميهمان تو هستم در هر كجا كه باشم از شهرها.

۱- جمال الأسبوع: ۳۷، فصل ۳.

۲- جمال الأسبوع: ۳۸، فصل ۳.

دعاء صباح حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام

فصل ششم

در ذکر بعضی از ادعیه مشهوره

از جمله:

دعاء صباح حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است

و آن این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ يَا مَنْ دَلَعَ لِسانَ الصَّباحِ بِنُطْقِ تَبَلُّجِهِ، وَسَرَّحَ قِطَعَ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ بِغَيَاهِبِ تَلَجْلُجِهِ، وَأَتْقَنَ صُنْعَ الْفَلَكِ الدَّوَّارِ فِی مَقَادِيرِ تَبَرُّجِهِ، وَشَعْشَعَ ضِيَاءَ الشَّمْسِ بِنُورِ تَأَجُّجِهِ، يَا مَنْ دَلَّ عَلَى ذَاتِهِ بِذَاتِهِ، وَتَنَزَّهَ عَنْ مُجَانَسَهِ مَخْلُوقَاتِهِ، وَجَلَّ عَنْ مُلائَمَهِ كَيْفِيَّاتِهِ، يَا مَنْ قَرُبَ مِنْ خَطَراتِ الظُّنُونِ، وَبَعُدَ عَنْ لَحَظَاتِ الْعُيُونِ، وَعَلِمَ بِمَا كَانَ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ، يَا مَنْ أَرْقَدَنِی فِی مِهَادِ أَمْنِهِ وَأَمَانِهِ، وَأَيْقَظَنِی إِلى مَا مَنَحَنِی بِهِ مِنْ مِنَنِهِ وَ إِحْسَانِهِ، وَكَفَّ أَكُفَّ السُّوءِ عَنِّی بِيَدِهِ وَسُلْطَانِهِ، صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى الدَّلِيلِ إِلَيْكَ فِی اللَّيْلِ الْأَلْيَلِ، وَالْمَاسِكِ مِنْ أَسْبَابِكَ بِحَبْلِ الشَّرَفِ الْأَطْوَلِ، وَالنَّاصِعِ الْحَسَبِ فِی ذِرْوَهِ الْكَاهِلِ الْأَعْبَلِ، وَالثَّابِتِ الْقَدَمِ عَلَى زَحالِيفِها فِی الزَّمَنِ الْأَوَّلِ، وَعَلَى آلِهِ الْأَخْيَارِ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَبْرارِ، وَافْتَحِ اللَّهُمَّ لَنَا مَصَارِيعَ الصَّباحِ بِمَفَاتِيحِ الرَّحْمَهِ وَالْفَلَاحِ، وَأَلْبِسْنِی اللَّهُمَّ مِنْ أَفْضَلِ خِلَعِ الْهِدَايَهِ وَالصَّلَاحِ، وَأَغْرِسِ اللَّهُمَّ بِعَظَمَتِكَ فِی شِرْبِ جَنانِی يَنَابِيعَ الْخُشُوعِ، وَأَجْرِ اللَّهُمَّ لِهَيْبَتِكَ مِنْ آمَاقِی زَفَرَاتِ الدُّمُوعِ، وَأَدِّبِ اللَّهُمَّ نَزَقَ الْخُرْقِ مِنِّی بِأَزِمَّهِ الْقُنُوعِ. إِلهِی إِنْ لَمْ تَبْتَدِئْنِی الرَّحْمَهُ مِنْكَ

بِحُسْنِ التَّوْفِيقِ، فَمَنِ السَّالِكُ بِی إِلَيْكَ فِی واضِحِ الطَّرِيقِ؟ وَ إِنْ أَسْلَمَتْنِی أَناتُكَ لِقائِدِ الْأَمَلِ وَالْمُنَی فَمَنِ الْمُقِيلُ عَثَراتِی مِنْ كَبَواتِ الْهَوی؟ وَ إِنْ خَذَلَنِی نَصْرُكَ عِنْدَ مُحارَبَهِ النَّفْسِ وَالشَّيْطانِ، فَقَدْ وَكَلَنِی خِذْلانُكَ إِلی حَيْثُ النَّصَبِ وَالْحِرْمانِ، إِلهِی أَتَرانِی مَا أَتَيْتُكَ إِلّا مِنْ حَيْثُ الْآمالِ، أَمْ عَلِقْتُ بِأَطْرَافِ حِبَالِكَ إِلّا حِينَ باعَدَتْنِی ذُ نُوبِی عَنْ دَارِ (١) ٣١١ الْوِصَالِ، فَبِئْسَ الْمَطِيَّهُ الَّتِی امْتَطَتْ نَفْسِی مِنْ هَوَاهَا، فَوَاهاً لَهَا لِمَا سَوَّلَتْ لَهَا ظُنُونُها وَمُنَاها، وَتَبّاً لَها لِجُرْأَتِها عَلَی سَيِّدِها وَمَوْلاها. إِلهِی قَرَعْتُ بَابَ رَحْمَتِكَ بِيَدِ رَجَائِی، وَهَرَبْتُ إِلَيْكَ لَاجِئاً مِنْ فَرْطِ أَهْوَائِی، وَعَلَّقْتُ بِأَطْرَافِ حِبَالِكَ أَنامِلَ وَلَائِی، فَاصْفَحِ اللَّهُمَّ عَمَّا كُنْتُ (٢) ٣١٢ أَجْرَمْتُهُ مِنْ زَلَلِی وَخَطَائِی، وَأَقِلْنِی مِنْ صَرْعَهِ رِدَائِی (٣) ٣١٣، فَإِنَّكَ سَيِّدِی وَمَوْلایَ وَمُعْتَمَدِی وَرَجَائِی، وَأَ نْتَ غايَهُ مَطْلُوبِی وَمُنَایَ فِی مُنْقَلَبِی وَمَثْوَایَ. إِلهِی كَيْفَ تَطْرُدُ مِسْكِيناً الْتَجَأَ إِلَيْكَ مِنَ الذُّنُوبِ هارِبَاً؟ أَمْ كَيْفَ تُخَيِّبُ مُسْتَرْشِداً قَصَدَ إِلَی جَنابِكَ سَاعِياً (٤) ٣١۴؟ أَمْ كَيْفَ تَرُدُّ ظَمْآناً وَرَدَ إِلی حِيَاضِكَ شَارِباً؟ كَلَّا وَحِيَاضُكَ مُتْرَعَهٌ فِی ضَنْكِ الْمُحُولِ، وَبَابُكَ مَفْتُوحٌ لِلطَّلَبِ وَالْوُغُولِ، وَأَ نْتَ غايَهُ الْمَسْؤُولِ (۵) ٣١۵ وَنِهَايَهُ الْمَأْمُولِ.

إِلهِی هَذِهِ أَزِمَّهُ نَفْسِی عَقَلْتُها بِعِقَالِ مَشِيَّتِكَ، وَهذِهِ أَعْبَاءُ ذُ نُوبِی دَرَأْ تُها بِعَفْوِكَ وَرَحْمَتِكَ، وَهَذِهِ أَهْوَائِیَ الْمُضِلَّهُ وَكَلْتُها إِلَی جَنَابِ لُطْفِكَ وَرَأْفَتِكَ، فَاجْعَلِ اللَّهُمَّ صَبَاحِی هذا نَازِلًا عَلَیَّ بِضِيَاءِ الْهُدی، وَبِالسَّلامَهِ (۶) ٣١۶ فِی الدِّينِ وَالدُّنْيا، وَمَسَائِی جُنَّهً مِنْ كَيْدِ الْعِدَی (٧) ٣١٧ وَوِقايَهً مِنْ مُرْدِياتِ الْهَوَی، إِنَّكَ

١- ضِرْبَه الوِصَالِ: نسخه.

٢- كَانَ: خ ل.

٣- صَرْعَهِ دائِی: خ.

۴- صَاقِباً: نسخه.

۵- السُّؤْلِ: خ ل.

۶- وَالسَّلامَهِ: خ ل.

٧- الأعداء: نسخه.

قادِرٌ عَلَى ما تَشاءُ، تُؤْتِى الْمُلْكَ مَنْ تَشاءُ، وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشاءُ، وَتُعِزُّ مَنْ تَشاءُ، وَتُـذِلُّ مَنْ تَشاءُ، بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَىْ ءٍ قَدِيرٌ، تُو لِجُ اللَّيْلَ فِى النَّهارِ، وَتُو لِجُ النَّهارَ فِى اللَّيْلِ، وَتُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ، وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ، وَتَرْزُقُ مَنْ تَشاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، مَنْ ذا يَعْرِفُ قَدْرَكَ فَلَا يَخافُكَ، وَمَنْ ذا يَعْلَمُ مَا أَ نْتَ فَلَا يَهابُكَ، أَ لَّفْتَ بِقُدْرَتِكَ الْفِرَقَ، وَفَلَقْتَ بِلُطْفِكَ الْفَلَقَ، وَأَ نَرْتَ بِكَرَمِكَ دَياجِىَ الْغَسَقِ، وَأَ نْهَرْتَ الْمِياهَ مِنَ الصُّمِّ الصَّياخِيدِ عَذْباً وَأُجاجاً، وَأَ نْزَلْتَ مِنَ الْمُعْصِراتِ ماءً ثَجَّاجاً، وَجَعَلْتَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لِلْبَرِيَّةِ سِراجاً وَهَّاجاً، مِنْ غَيْرِ أَنْ تُمَارِسَ فِيما ابْتَدَأْتَ بِهِ لُغُوباً وَلَا عِلاجاً، فَيا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْعِزِّ وَالْبَقاءِ، وَقَهَرَ عِبادَهُ بِالْمَوْتِ وَالْفَناءِ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَتْقِياءِ، وَاسْمَعْ نِدَائِى، وَاسْتَجِبْ دُعَائِى، وَحَقِّقْ بِفَضْلِكَ أَمَلِى وَرَجائِى، يَا خَيْرَ مَنْ دُعِىَ لِكَشْفِ الضُّرِّ، وَالْمَأْمُولِ لِكُلِ (۱) ۳۱۸ عُسْرٍ وَيُسْرٍ، بِكَ أَ نْزَلْتُ حاجَتِى فَلَا تَرُدَّنِى مِنْ سَنِى (۲) ۳۱۹ مَوَاهِبِكَ خائِباً، يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ يَا كَرِيمُ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ. پس به سجده برود و بگويد: إِلهِى قَلْبِى مَحْجُوبٌ، وَنَفْسِى مَعْيُوبٌ، وَعَقْلِى مَغْلُوبٌ، وَهَوَائِى غالِبٌ، وَطاعَتِى قَلِيلٌ، وَمَعْصِيَتِى كَثِيرٌ، وَ لِسَانِى مُقِرٌّ بِالذُّنُوبِ، فَكَيْفَ حِيلَتِى يَا سَتَّارَ الْعُيُوبِ، وَيَا عَلَّامَ الْغُيُوبِ، وَيَا كَاشِفَ الْكُرُوبِ؟ اغْفِرْ ذُ نُوبِى كُلَّها بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، يَا غَفَّارُ يَا غَفَّارُ يَا غَفَّارُ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳) ۳۲۰.

۱- فى كُلِّ: خ.

۲- مِن بَابِ: نسخه.

۳- بحار الأنوار ۸۷/ ۳۳۹ ح ۱۹ و ج ۹۴/ ۲۴۳ ح ۱۱ نقل از كتاب اختيار سيّد ابن الباقى.

مؤلّف گوید که: علّامه مجلسی رحمه الله این دعا را در کتاب دعاء بحار و در کتاب صَلاه با بیان ذکر نموده و فرموده که: این دعا از ادعیه مشهوره است و من در کتب معتبره آن را نیافتم مگر در مصباح سیّد ابن باقی رضوان اللّه علیه، و نیز فرموده: مشهور خواندن این دعا است بعد از فریضه صبح، و سیّد ابن باقی روایت کرده آن را بعد از نافله صبح، و به هر کدام عمل شود خوب است.

دعای کمیل بن زیاد علیه الرحمهدعاء کمیل بن زیاد علیه الرحمه

و آن از ادعیه معروفه است، و علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: آن بهترین دعاها است، و آن دعای خضر علیه السلام است، حضرت امیر المؤمنین علیه السلام آن را تعلیم کمیل که از خواصّ اصحاب آن حضرت است فرموده، در شبهای نیمه شعبان و در هر شب جمعه خوانده می شود، و برای کفایت از شرّ اعداء و فتح باب رزق و آمرزش گناهان نافع است، و شیخ و سیّد آن را نقل نموده اند، و من آن را از مصباح المتهجّد نقل می کنم، و آن دعاء شریف این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِرَحْمَتِکَ الَّتِی وَسِعَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ، وَبِقُوَّتِکَ الَّتِی قَهَرْتَ بِها کُلَّ شَیْ ءٍ، وَخَضَعَ لَها کُلُّ شَیْ ءٍ، وَذَلَّ لَها کُلُّ شَیْ ءٍ، وَبِجَبَرُوتِکَ الَّتِی غَلَبْتَ بِها کُلَّ شَیْ ءٍ، وَبِعِزَّتِکَ الَّتِی لَایَقُومُ لَها شَیْ ءٌ، وَ بِعَظَمَتِکَ الَّتِی مَلَأَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ، وَ بِسُلْطانِکَ الَّذِی عَلَا کُلَّ شَیْ ءٍ، وَ بِوَجْهِکَ الْباقِی بَعْدَ فَنَاءِ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَبِأَسْمَائِکَ الَّتِی مَلَأَتْ (۱) ۳۲۱ أَرْکَانَ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَبِعِلْمِکَ الَّذِی أَحاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ، وَبِنُورِ وَجْهِکَ الَّذِی أَضَاءَ لَهُ کُلُّ شَیْ ءٍ، یَا نُورُ یَا قُدُّوسُ، یَا أَوَّلَ الْأَوَّلِینَ، وَیَا آخِرَ الْآخِرِینَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَهْتِکُ الْعِصَمَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُنْزِلُ النِّقَمَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُغَیِّرُ النِّعَمَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَحْبِسُ الدُّعَاءَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُنْزِلُ الْبَلَاءَ.

۱- غَلبتْ: خ ل.

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی کُلَّ ذَ نْبٍ أَذْ نَبْتُهُ، وَکُلَّ خَطِیئَهٍ أَخْطَأْتُها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِذِکْرِکَ، وَأَسْتَشْفِعُ بِکَ إِلَی نَفْسِکَ، وَأَسْأَ لُکَ بِجُودِکَ أَنْ تُدْنِیَنِی مِنْ قُرْبِکَ، وَأَنْ تُوزِعَنِی شُکْرَکَ، وَأَنْ تُلْهِمَنِی ذِکْرَکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ سُؤَالَ خَاضِعٍ مُتَذَلِّلٍ خَاشِعٍ، أَنْ تُسامِحَنِی وَتَرْحَمَنِی، وَتَجْعَلَنِی بِقِسْمِکَ رَاضِیاً قانِعاً، وَفِی جَمِیعِ الْأَحْوَالِ مُتَواضِعاً. اللَّهُمَّ وَأَسْأَ لُکَ سُؤَالَ مَنِ اشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ، وَأَ نْزَلَ بِکَ عِنْدَ الشَّدائِدِ حَاجَتَهُ، وَعَظُمَ فِیما عِنْدَکَ رَغْبَتُهُ. اللَّهُمَّ عَظُمَ سُلْطَانُکَ، وَعَلَا مَکَانُکَ، وَخَفِیَ مَکْرُکَ، وَظَهَرَ أَمْرُکَ، وَغَلَبَ قَهْرُکَ، وَجَرَتْ قُدْرَتُکَ، وَلَا یُمْکِنُ الْفِرارُ مِنْ حُکُومَتِکَ. اللَّهُمَّ لَاأَجِدُ لِذُنُوبِی غَافِراً، وَلَا لِقَبائِحِی سَاتِراً، وَلَا لِشَیْ ءٍ مِنْ عَمَلِیَ الْقَبِیحِ بِالْحَسَنِ مُبَدِّلًا غَیْرَکَ، لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ سُبْحَانَکَ وَبِحَمْدِکَ، ظَلَمْتُ نَفْسِی، وَتَجَرَّأْتُ بِجَهْلِی، وَسَکَنْتُ إِلَی قَدِیمِ ذِکْرِکَ لِی وَمَنِّکَ عَلَیَّ. اللَّهُمَّ مَوْلَایَ کَمْ مِنْ قَبِیحٍ سَتَرْتَهُ، وَکَمْ مِنْ فَادِحٍ (۱) ۳۲۲ مِنَ الْبَلَاءِ أَقَلْتَهُ (۲) ۳۲۳، وَکَمْ مِنْ عِثَارٍ (۳) ۳۲۴ وَقَیْتَهُ، وَکَمْ مِنْ مَکْرُوهٍ دَفَعْتَهُ، وَکَمْ مِنْ ثَنَاءٍ جَمِیلٍ لَسْتُ أَهْلًا لَهُ نَشَرْتَهُ. اللَّهُمَّ عَظُمَ بَلَائِی، وَأَ فْرَطَ بِی سُوءُ حالِی، وَقَصُرَتْ (۴) ۳۲۵ بِی أَعْمالِی، وَقَعَدَتْ بِی أَغْلالِی، وَحَبَسَنِی عَنْ نَفْعِی بُعْدُ أَمَلِی (۵) ۳۲۶، وَخَدَعَتْنِی الدُّنْیا بِغُرُورِها، وَنَفْسِی بِجنایَتِها (۶) ۳۲۷ وَمِطالِی (۷) ۳۲۸، یَا سَیِّدِی فَأَسْأَ لُکَ بِعِزَّتِکَ أَنْ لَایَحْجُبَ عَنْکَ دُعائِی سُوءُ عَمَلِی وَفِعالِی، وَلَا تَفْضَحْنِی بِخَفِیِّ مَا اطَّلَعْتَ عَلَیْهِ مِنْ سِرِّی، وَلَا تُعاجِلْنِی بِالْعُقُوبَهِ عَلی مَا عَمِلْتُهُ فِی خَلَواتِی مِنْ سُوءِ فِعْلِی وَ إِساءَتِی، وَدَوام تَفْرِیطِی وَجهالَتِی، وَکَثْرَهِ شَهَواتِی وَغَفْلَتِی، وَکُنِ

۱- فادح: سنگین.

۲- أَمَلْتَهُ: خ ل.

۳- عِثار: لغزش.

۴- قَصَّرَتْ: خ ل.

۵- آمالی: نسخه.

۶- بِخِیانَتِها: خ ل.

۷- مِطالِی: مسامحه من.

اللَّهُمَّ بِعِزَّتِکَ لِی فِی کُلِّ الْأَحْوالِ (۱) ۳۲۹ رَؤُوفاً، وَعَلَیَّ فِی جَمِیعِ الْأُمُورِ عَطُوفاً.

إِلٰهِی وَرَبِّی مَنْ لِی غَیْرُکَ أَسْأَلُهُ کَشْفَ ضُرِّی، وَالنَّظَرَ فِی أَمْرِی. إِلٰهِی وَمَوْلایَ أَجْرَیْتَ عَلَیَّ حُکْماً اتَّبَعْتُ فِیهِ هَوی نَفْسِی، وَلَمْ أَحْتَرِسْ فِیهِ (۲) ۳۳۰ مِنْ تَزْیِینِ عَدُوِّی، فَغَرَّنِی بِمَا أَهْوی وَأَسْعَدَهُ عَلَی ذلِکَ الْقَضاءُ، فَتَجاوَزْتُ بِما جَری عَلَیَّ مِنْ ذلِکَ بَعْضَ حُدُودِکَ (۳) ۳۳۱، وَخالَفْتُ بَعْضَ أَوامِرِکَ، فَلَکَ الحَمْدُ (۴) ۳۳۲ عَلَیَّ فِی جَمِیعِ ذلِکَ، وَلَا حُجَّةَ لِی فِیما جَری عَلَیَّ فِیهِ قَضاؤُکَ، وَأَ لْزَمَنِی حُکْمُکَ وَبَلاؤُکَ، وَقَدْ أَتَیْتُکَ یَا إِلٰهِی بَعْدَ تَقْصِیرِی وَ إِسْرافِی عَلی نَفْسِی، مُعْتَذِراً نادِماً مُنْکَسِراً مُسْتَقِیلًا مُسْتَغْفِراً مُنِیباً مُقِرّاً مُذْعِناً مُعْتَرِفاً، لَاأَجِدُ مَفَرّاً مِمَّا کَانَ مِنِّی وَلَا مَفْزَعاً أَتَوَجَّهُ إِلَیْهِ فِی أَمْرِی، غَیْرَ قَبُولِکَ عُذْرِی وَ إِدْخالِکَ إِیَّایَ فِی سَعَهِ رَحْمَتِکَ (۵) ۳۳۳. اللَّهُمَ (۶) ۳۳۴ فَاقْبَلْ عُذْرِی، وَارْحَمْ شِدَّةَ ضُرِّی، وَفُکَّنِی مِنْ شَدِّ وَثاقِی. یَا رَبِّ ارْحَمْ ضَعْفَ بَدَنِی، وَرِقَّةَ جِلْدِی، وَدِقَّةَ عَظْمِی، یَا مَنْ بَدَأَ خَلْقِی وَذِکْرِی وَتَرْبِیَتِی وَبِرِّی وَتَغْذِیَتِی، هَبْنِی لِابْتِداءِ کَرَمِکَ وَسالِفِ بِرِّکَ بِی. یَا إِلٰهِی وَسَیِّدِی وَرَبِّی، أَ تُراکَ مُعَذِّبِی بِنارِکَ بَعْدَ تَوْحِیدِکَ، وَبَعْدَ مَا انْطَوی عَلَیْهِ قَلْبِی مِنْ مَعْرِفَتِکَ، وَلَهِجَ بِهِ لِسانِی مِنْ ذِکْرِکَ، وَاعْتَقَدَهُ ضَمِیرِی مِنْ حُبِّکَ، وَبَعْدَ صِدْقِ اعْتِرافِی وَدُعائِی خاضِعاً لِرُبُوبِیَّتِکَ، هَیْهاتَ أَ نْتَ أَکْرَمُ مِنْ أَنْ تُضَیِّعَ مَنْ رَبَّیْتَهُ، أَوْ تُبْعِدَ (۷) ۳۳۵ مَنْ أَدْنَیْتَهُ، أَوْ تُشَرِّدَ (۸) ۳۳۶ مَنْ آوَیْتَهُ، أَوْ تُسَلِّمَ إِلَی الْبَلَاءِ مَنْ کَفَیْتَهُ وَرَحِمْتَهُ، وَلَیْتَ شِعْرِی یَا سَیِّدِی وَ إِلٰهِی

۱- فی الأَحْوَالِ کُلِّها: خ ل.

۲- فِیهِ: خ.

۳- مِنْ نَقْضِ: خ ل.

۴- الحُجَّةُ: ظ.

۵- مِن رَحْمَتِکَ: نسخه.

۶- إِلٰهِی: خ ل.

۷- تُبَعِّدَ: نسخه.

۸- تُشَرِّدَ: دور کنی.

وَمَوْلاىَ، أَ تُسَلِّطُ النَّارَ عَلَى وُجُوهٍ خَرَّتْ لِعَظَمَتِكَ ساجِدَهً، وَعَلَى أَ لْسُنٍ نَطَقَتْ بِتَوْحِيدِكَ صَادِقَهً، وَبِشُكْرِكَ مَادِحَهً، وَعَلَى قُلُوبٍ اعْتَرَفَتْ بِإِلهِيَّتِکَ مُحَقِّقَهً، وَعَلَى ضَمَائِرَ حَوَتْ مِنَ الْعِلْمِ بِکَ حَتَّى صَارَتْ خَاشِعَهً، وَعَلَى جَوارِحَ سَعَتْ إِلَى أَوْطانِ تَعَبُّدِكَ طَائِعَهً، وَ أَشارَتْ بِاسْتِغْفارِكَ مُذْعِنَهً، مَا هَكَذَا الظَّنُّ بِکَ، وَلَا أُخْبِرْنا بِفَضْلِکَ عَنْکَ يَا كَرِيمُ، يَا رَبِّ وَأَ نْتَ تَعْلَمُ ضَعْفِی عَنْ قَلِیلٍ مِنْ بَلاءِ الدُّنْیا وَعُقُوباتِها، وَمَا يَجْرِی فِيها مِنَ الْمَكارِهِ عَلَى أَهْلِها، عَلى أَنَّ ذلِکَ بَلاءٌ وَمَكْرُوهٌ قَلِيلٌ مَكْثُهُ، يَسِيرٌ بَقاؤُهُ، قَصِيرٌ مُدَّتُهُ، فَكَيْفَ احْتِمالِی لِبَلاءِ الْآخِرَهِ وَجَلِيلِ (۱) ۳۳۷ وُقُوعِ الْمَكارِهِ فِيها؟ وَهُوَ بَلاءٌ تَطُولُ مُدَّتُهُ، وَيَدُومُ مَقامُهُ، وَلَا يُخَفَّفُ عَنْ أَهْلِهِ، لِأَنَّهُ لَايَكُونُ إِلّا عَنْ غَضَبِکَ وَانْتِقامِکَ وَسَخَطِکَ، وَهذا ما لَاتَقُومُ لَهُ السَّماواتُ وَالْأَرْضُ، يَا سَيِّدِی فَكَيْفَ لِی (۲) ۳۳۸ وَأَ نَا عَبْدُكَ الضَّعِيفُ الذَّلِيلُ الْحَقِيرُ الْمِسْكِينُ الْمُسْتَكِينُ؟ يَا إِلهِی وَرَبِّی وَسَيِّدِی وَمَوْلاىَ، لِأَیِّ الْأُمُورِ إِلَيْکَ أَشْكُو، وَ لِمَا مِنْها أَضِجُّ وَأَبْكِی، لِأَلِيمِ الْعَذابِ وَشِدَّتِهِ، أَمْ لِطُولِ الْبَلَاءِ وَمُدَّتِهِ. فَلَئِنْ صَيَّرْتَنِی لِلْعُقُوبَاتِ مَعَ أَعْدائِکَ، وَجَمَعْتَ بَيْنِی وَبَيْنَ أَهْلِ بَلَائِکَ، وَفَرَّقْتَ بَيْنِی وَبَيْنَ أَحِبَّائِکَ وَأَوْلِيائِکَ، فَهَبْنِی يَا إِلهِی وَسَيِّدِی وَمَوْلاىَ (۳) ۳۳۹ وَرَبِّی، صَبَرْتُ عَلَى عَذابِکَ، فَكَيْفَ أَصْبِرُ عَلَى فِراقِکَ، وَهَبْنِی (۴) ۳۴۰ صَبَرْتُ عَلى حَرِّ نَارِكَ، فَكَيْفَ أَصْبِرُ عَنِ النَّظَرِ إِلَى كَرامَتِکَ؟ أَمْ كَيْفَ أَسْكُنُ فِی النَّارِ وَرَجائِی عَفْوُكَ؟ فَبِعِزَّتِکَ يَا سَيِّدِی وَمَوْلاىَ أُقْسِمُ صَادِقاً، لَئِنْ تَرَكْتَنِی نَاطِقاً لَأَضِجَّنَّ إِلَيْکَ بَيْنَ أَهْلِها

۱- وَحُلُولِ: خ ل.

۲- بِی: خ ل.

۳- وَمَوْلاىَ: خ.

۴- وَهَبْنِی يا إِلهِی: نسخه.

ضَجِیجَ الْآمِلِینَ (۱) ۳۴۱، وَلَأَصْرُخَنَّ إِلَیْکَ صُراخَ الْمُسْتَصْرِخِینَ، وَلَأَ بْکِیَنَّ عَلَیْکَ بُکاءَ الْفَاقِدِینَ، وَلَأُنادِیَنَّکَ أَیْنَ کُنْتَ یَا وَ لِیَّ الْمُؤْمِنِینَ، یَا غَایَهَ آمالِ الْعارِفِینَ، یَا غِیاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ، یَا حَبِیبَ قُلُوبِ الصَّادِقِینَ، وَیَا إِلَهَ الْعالَمِینَ.

أَفَتُراکَ سُبْحَانَکَ یَا إِلهِی وَبِحَمْدِکَ تَسْمَعُ فِیها صَوْتَ عَبْدٍ مُسْلِمٍ سُجِنَ (۲) ۳۴۲ فِیها بِمُخالَفَتِهِ، وَذاقَ طَعْمَ عَذابِها بِمَعْصِیَتِهِ، وَحُبِسَ بَیْنَ أَطْباقِها بِجُرْمِهِ وَجَرِیرَتِهِ، وَهُوَ یَضِجُّ إِلَیْکَ ضَجِیجَ مُؤَمِّلٍ لِرَحْمَتِکَ، وَیُنادِیکَ بِلِسانِ أَهْلِ تَوْحِیدِکَ، وَیَتَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِرُبُوبِیَّتِکَ؟ یَا مَوْلایَ فَکَیْفَ یَبْقى فِی الْعَذابِ وَهُوَ یَرْجُو مَا سَلَفَ مِنْ حِلْمِکَ؟ أَمْ کَیْفَ تُؤْلِمُهُ النَّارُ وَهُوَ یَأْمُلُ فَضْلَکَ وَرَحْمَتَکَ؟

أَمْ کَیْفَ یُحْرِقُهُ لَهِیبُها وَأَ نْتَ تَسْمَعُ صَوْتَهُ وَتَرى مَکانَهُ؟ أَمْ کَیْفَ یَشْتَمِلُ عَلَیْهِ زَفِیرُها وَأَ نْتَ تَعْلَمُ ضَعْفَهُ؟ أَمْ کَیْفَ یَتَقَلْقَلُ (۳) ۳۴۳ بَیْنَ أَطْباقِها وَأَ نْتَ تَعْلَمُ صِدْقَهُ؟ أَمْ کَیْفَ تَزْجُرُهُ زَبانِیَتُها وَهُوَ یُنادِیکَ یَا رَبَّهُ؟ أَمْ کَیْفَ یَرْجُو فَضْلَکَ فِی عِتْقِهِ مِنْها فَتَتْرُکُهُ (۴) ۳۴۴ فِیها (۵) ۳۴۵، هَیْهاتَ ما ذلِکَ الظَّنُّ بِکَ، وَلَا الْمَعْرُوفُ مِنْ فَضْلِکَ، وَلَا مُشْبِهٌ لِمَا عَامَلْتَ بِهِ الْمُوَحِّدِینَ مِنْ بِرِّکَ وَ إِحْسانِکَ، فَبِالْیَقِینِ أَقْطَعُ، لَوْلَا مَا حَکَمْتَ بِهِ مِنْ تَعْذِیبِ جاحِدِیکَ، وَقَضَیْتَ بِهِ مِنْ إِخْلادِ مُعانِدِیکَ، لَجَعَلْتَ النَّارَ کُلَّها بَرْداً وَسَلاماً، وَمَا کانَ (۶) ۳۴۶ لِأَحَدٍ فِیها مَقَرّاً وَلَا مُقاماً (۷) ۳۴۷، لکِنَّکَ تَقَدَّسَتْ أَسْماؤُکَ أَقْسَمْتَ أَنْ تَمْلَأَها مِنَ الْکافِرِینَ، مِنَ الْجِنَّهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِینَ، وَأَنْ تُخَلِّدَ فِیهَا الْمُعانِدِینَ، وَأَ نْتَ جَلَّ ثَناؤُکَ قُلْتَ

۱- الآلِمِیْنَ: خ ل.

۲- یُسْجَنُ: خ ل.

۳- یَتَقَلْقَلُ: مضطرب شود.

۴- فَتَتْرُکُهُ: نسخه.

۵- فِیها: خ.

۶- ومَا کَانَت: ظ.

۷- مَقاماً: نسخه.

مُبْتَدِئاً، وَتَطَوَّلْتَ (۱) ۳۴۸ بِالْإِنْعامِ مُتَكَرِّماً، أَفَمَنْ كانَ مُؤْمِناً كَمَنْ كانَ فاسِقاً لا يَسْتَوُونَ. إِلهِي وَسَيِّدِي، فَأَسْأَ لُكَ بِالْقُدْرَهِ الَّتِي قَدَّرْتَها، وَبِالْقَضِيَّهِ الَّتِي حَتَمْتَها وَحَكَمْتَها، وَغَلَبْتَ مَنْ عَلَيْهِ أَجْرَيْتَها، أَنْ تَهَبَ لِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَهِ وَفِي هَذِهِ السَّاعَهِ، كُلَّ جُرْمٍ أَجْرَمْتُهُ، وَكُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ، وَكُلَّ قَبِيحٍ أَسْرَرْتُهُ، وَكُلَّ جَهْلٍ عَمِلْتُهُ، كَتَمْتُهُ أَوْ أَعْلَنْتُهُ، أَخْفَيْتُهُ أَوْ أَظْهَرْتُهُ، وَكُلَّ سَيِّئَهٍ أَمَرْتَ بِإِثْباتِهَا الْكِرامَ الْكاتِبِينَ، الَّذِينَ وَكَّلْتَهُمْ بِحِفْظِ مَا يَكُونُ مِنِّي، وَجَعَلْتَهُمْ شُهُوداً عَلَيَّ مَعَ جَوارِحِي، وَكُنْتَ أَ نْتَ الرَّقِيبَ عَلَيَّ مِنْ وَرائِهِمْ، وَالشَّاهِدَ لِما خَفِيَ عَنْهُمْ، وَبِرَحْمَتِكَ أَخْفَيْتَهُ، وَبِفَضْلِكَ سَتَرْتَهُ، وَأَنْ تُوَفِّرَ حَظِّي، مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَنْزَلْتَهُ، أَوْ إِحْسانٍ فَضَّلْتَه، أَوْ بِرٍّ نَشَرْتَهُ، أَوْ رِزْقٍ بَسَطْتَهُ (۲) ۳۴۹، أَوْ ذَنْبٍ تَغْفِرُهُ، أَوْ خَطَأً تَسْتُرُهُ، يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ، يَا إِلهِي وَسَيِّدِي وَمَوْلايَ وَمالِكَ رِقِّي، يَا مَنْ بِيَدِهِ ناصِيَتِي، يَا عَلِيماً بِضُرِّي (۳) ۳۵۰ وَمَسْكَنَتِي، يَا خَبِيراً بِفَقْرِي وَفاقَتِي، يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ، أَسْأَ لُكَ بِحَقِّكَ وَقُدْسِكَ وَأَعْظَمِ صِفاتِكَ وَأَسْمائِكَ، أَنْ تَجْعَلَ أَوْقاتِي مِنَ اللَّيْلِ (۴) ۳۵۱ وَالنَّهارِ بِذِكْرِكَ مَعْمُورَهً، وَبِخِدْمَتِكَ مَوْصُولَهً، وَأَعْمالِي عِنْدَكَ مَقْبُولَهً، حَتَّى تَكُونَ أَعْمالِي وَأَوْرادِي (۵) ۳۵۲ كُلُّها وِرْداً وَاحِداً، وَحالِي فِي خِدْمَتِكَ سَرْمَداً. يَا سَيِّدِي يَا مَنْ عَلَيْهِ مُعَوَّلِي (۶) ۳۵۳، يَا مَنْ إِلَيْهِ شَكَوْتُ أَحْوالِي، يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ، قَوِّ عَلى خِدْمَتِكَ جَوارِحِي، وَاشْدُدْ عَلَى الْعَزِيمَهِ جَوانِحِي، وَهَبْ لِيَ الْجِدَّ فِي خَشْيَتِكَ، وَالدَّوامَ فِي الاتِّصالِ بِخِدْمَتِكَ، حَتّى

۱- تَطَوَّلْتَ: تفضّل كردى.

۲- مِنْ كُلِّ خَيْرٍ تُنْزِلُهُ، أَوْ إِحْسانٍ تُفْضِلُهُ، أَوْ بِرٍّ تَنْشُرُهُ، أَوْ رِزْقٍ تَبْسُطُهُ: نسخه.

۳- بِفَقْرِى: خ ل.

۴- فِي اللَّيْلِ: نسخه.

۵- وَإِرادَتِي: خ ل.

۶- مُعَوَّلِي: اعتماد من.

أَسْرَحَ إِلَيْكَ فِی مَیادِینِ السَّابِقِینَ، وَأُسْرِعَ إِلَیْکَ فِی البَارِزِینَ (۱) ۳۵۴، وَأَشْتاقَ إِلی قُرْبِکَ فِی الْمُشْتاقِینَ، وَأَدْنُوَ مِنْکَ دُنُوَّ الْمُخْلِصِینَ، وَأَخافَکَ مَخافَهَ الْمُوقِنِینَ، وَأَجْتَمِعَ فِی جِوارِکَ مَعَ الْمُؤْمِنِینَ. اللَّهُمَّ وَمَنْ أَرادَنِی بِسُوءٍ فَأَرِدْهُ، وَمَنْ کادَنِی فَکِدْهُ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَحْسَنِ عَبِیدِکَ نَصِیباً عِنْدَکَ، وَأَقْرَبِهِمْ مَنْزِلَهً مِنْکَ، وَأَخَصِّهِمْ زُلْفَهً لَدَیْکَ، فَإِنَّهُ لَایُنالُ ذلِکَ إِلّا بِفَضْلِکَ، وَجُدْ لِی بِجُودِکَ، وَاعْطِفْ عَلَیَّ بِمَجْدِکَ، وَاحْفَظْنِی بِرَحْمَتِکَ، وَاجْعَلْ لِسانِی بِذِکْرِکَ لَهِجاً، وَقَلْبِی بِحُبِّکَ مُتَیَّماً (۲) ۳۵۵، وَمُنَّ عَلَیَّ بِحُسْنِ إِجابَتِکَ، وَأَقِلْنِی عَثْرَتِی، وَاغْفِرْ زَلَّتِی، فَإِنَّکَ قَضَیْتَ عَلی عِبادِکَ بِعِبادَتِکَ، وَأَمَرْتَهُمْ بِدُعائِکَ، وَضَمِنْتَ لَهُمُ الْإِجابَهَ، فَإِلَیْکَ یارَبِّ نَصَبْتُ وَجْهِی، وَ إِلَیْکَ یَا رَبِّ مَدَدْتُ یَدِی، فَبِعِزَّتِکَ اسْتَجِبْ لِی دُعائِی، وَبَلِّغْنِی مُنایَ، وَلَا تَقْطَعْ مِنْ فَضْلِکَ رَجائِی، وَاکْفِنِی شَرَّ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ مِنْ أَعْدائِی، یَا سَرِیعَ الرِّضا، اغْفِرْ لِمَنْ لَایَمْلِکُ إِلّا الدُّعاءَ، فَإِنَّکَ فَعَّالٌ لِما تَشاءُ، یَا مَنِ اسْمُهُ دَوَاءٌ، وَذِکْرُهُ شِفاءٌ، وَطاعَتُهُ غِنیً، ارْحَمْ مَنْ رَأْسُ مالِهِ الرَّجاءُ، وَسِلاحُهُ الْبُکَاءُ، یَا سَابغَ النِّعَم، یَا دَافِعَ النِّقَم، یَا نُورَ الْمُسْتَوْحِشِینَ فِی الظُّلَمِ، یَا عَالِماً لَایُعَلَّمُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَافْعَلْ بِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی رَسُو لِهِ وَالْأَئِمَّهِ الْمَیامِینَ مِنْ آلِهِ (۳) ۳۵۶ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً (۴) ۳۵۷ (۵) ۳۵۸.

۱- فِی المُبَادِرِینَ: نسخه.

۲- تَیَّمَهُ الحُبُّ: عَبّدَهُ وَذَلّلَهُ، فَهُوَ مُتَیّم. منه.

۳- أَهْلِهِ: خ ل.

۴- کَثِیراً: خ.

۵- مصباح المتهجّد: ۸۴۴ و جمال الأسبوع: ۲۴۲- ۵۵۳.

دعای عَشَرات

دُعای عَشَرات

از دعاهای بسیار معتبره است، و مابین نسخ آن اختلاف است، و ما آن را از مصباح شیخ نقل می کنیم، و مستحبّ است خواندن آن در هر صبح و شام، و افضل اوقات آن بعد از عصر جمعه است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيم، سُبْحانَ اللَّهِ آناءَ اللَّيْلِ وَأَطْرافَ النَّهارِ، سُبْحانَ اللَّهِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصالِ، سُبْحانَ اللَّهِ بالْعَشِيِّ وَالْإِ بْكارِ، سُبْحانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ، وَلَهُ الْحَمْدُ فِی السَّماواتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيّاً وَحِينَ تُظْهِرُونَ، يُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَیِّ، وَيُحْيِی الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَكَذلِک تُخْرَجُونَ، سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ، وَسَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، سُبْحانَ ذِی الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ، سُبْحانَ ذِی الْعِزَّهِ وَالْجَبَرُوتِ، سُبْحانَ ذِی الْكِبْرِياءِ وَالْعَظَمَهِ الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُهَيْمِنِ الْمُبِينِ (۱) ۳۵۹ الْقُدُّوسِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمَلِكِ الْحَیِّ الَّذِی لَايَمُوتُ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمَلِكِ الْحَیِّ الْقُدُّوسِ، سُبْحانَ الْقائِمِ الدَّائِمِ، سُبْحانَ الدَّائِمِ الْقائِمِ، سُبْحانَ رَبِّیَ الْعَظِيمِ، سُبْحانَ رَبِّیَ الْأَعْلی، سُبْحانَ الْحَیِّ الْقَيُّومِ، سُبْحانَ الْعَلِیِّ الْأَعْلی، سُبْحانَهُ وَتَعالی، سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنا وَرَبُّ الْمَلائِكَهِ وَالرُّوحِ، سُبْحانَ الدَّائِمِ غَيْرِ الْغافِلِ، سُبْحانَ الْعالِمِ بِغَيْرِ تَعْلِيمٍ، سُبْحانَ خالِقِ مَا يُری وَمَا لَايُری، سُبْحانَ

۱- در مصدر: الْحَقِّ الْمُبِينِ الْمُهَيْمِنِ.

الَّذِی یُدْرِکُ الْأَ بْصارَ وَلَا تُدْرِکُهُ الْأَ بْصارُ، وَهُوَ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَصْبَحْتُ مِنْکَ فِی نِعْمَهٍ وَخَیْرٍ وَبَرَکَهٍ وَعافِیَهٍ، فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَ تْمِمْ عَلَیَّ نِعْمَتَکَ وَخَیْرَکَ وَبَرَکاتِکَ وَعافِیَتَکَ بِنَجاهٍ مِنَ النَّارِ، وَارْزُقْنِی شُکْرَکَ وَعافِیَتَکَ وَفَضْلَکَ وَکَرامَتَکَ أَبَداً ما أَبْقَیْتَنِی. اللَّهُمَّ بِنُورِکَ اهْتَدَیْتُ، وَبِفَضْلِکَ اسْتَغْنَیْتُ، وَبِنِعْمَتِکَ أَصْبَحْتُ وَأَمْسَیْتُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ وَکَفی بِکَ شَهِیداً، وَأُشْهِدُ مَلائِکَتَکَ وَأَ نْبِیاءَکَ وَرُسُلَکَ، وَحَمَلَهَ عَرْشِکَ، وَسُکّانَ سَماواتِکَ وَأَرْضِکَ (۱) ۳۶۰ وَجَمِیعَ خَلْقِکَ، بِأَنَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، وَأَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ (۲) ۳۶۱ عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ، وَأَ نَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، تُحْیِی وَتُمِیتُ، وَتُمِیتُ وَتُحْیِی، وَأَشْهَدُ أَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ، وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ، وَالنُّشُورَ (۳) ۳۶۲ حَقٌّ، وَالسَّاعَهَ آتِیَهٌ لَارَیْبَ فِیها، وَأَنَّ اللَّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ، وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طَالِبٍ أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ حَقّاً حَقّاً، وَأَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِهِ هُمُ الْأَئِمَّهُ الْهُداهُ الْمَهْدِیُّونَ، غَیرُ الضَّالِّینَ وَلَا الْمُضِلِّینَ، وَأَ نَّهُمْ أَوْ لِیاؤُکَ الْمُصْطَفَونَ، وَحِزْبُکَ الْغالِبُونَ، وَصِفْوَتُکَ وَخِیَرَتُکَ مِنْ خَلْقِکَ، وَنُجَباؤُکَ الَّذِینَ انْتَجَبْتَهُمْ لِدِینِکَ، وَاخْتَصَصْتَهُمْ مِنْ خَلْقِکَ، وَاصْطَفَیْتَهُمْ عَلی عِبادِکَ، وَجَعَلْتَهُمْ حُجَّهً عَلَی الْعالَمِینَ، صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ وَالسَّلامُ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. اللَّهُمَّ اکْتُبْ لِی هذِهِ الشَّهادَهَ عِنْدَکَ حَتّی تُلَقِّنَنِیها یَوْمَ الْقِیامَهِ (۴) ۳۶۳ وَأَ نْتَ عَنِّی راضٍ، إِنَّکَ عَلی ما تَشاءُ قَدِیرٌ. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً یَصْعَدُ أَوَّلُهُ وَلَا یَنْفَدُ آخِرُهُ، اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً تَضَعُ لَکَ السَّماءُ کَنَفَیْها (۵) ۳۶۴، وَتُسَبِّحُ لَکَ

۱- وَأَرَضِیکَ: خ ل.

۲- صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَ آلِهِ: نسخه.

۳- وَأَنَّ النُّشُورَ: خ.

۴- یَوْمَ الْقِیامَهِ: خ.

۵- کَنَفَیْها: جانب. کَتْفَیْها: نسخه.

الْأَرْضُ وَمَنْ عَلَيْها. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً سَرْمَداً أَبَداً لَاانْقِطاعَ لَهُ وَلَا نَفادَ وَلَکَ يَنْبَغِی وَ إِلَيْکَ يَنْتَهِی، فِیَّ وَعَلَیَّ وَلَدَیَّ وَمَعِی وَقَبْلِی وَبَعْدِی وَأَمامِی وَفَوْقِی وَتَحْتِی، وَ إذا مِتُّ وَبَقِيتُ فَرْداً وَحِيداً ثُمَّ فَنِيتُ، وَلَکَ الْحَمْدُ إذا نُشِرْتُ وَبُعِثْتُ، يا مَوْلایَ. اللَّهُمَّ وَلَکَ الْحَمْدُ وَلَکَ (۱) ۳۶۵ الشُّکْرُ بِجَمِيعِ مَحامِدِکَ كُلِّها عَلی جَمِيعِ نَعْمائِکَ كُلِّها، حَتّی يَنْتَهِیَ الْحَمْدُ إِلی ما تُحِبُّ رَبَّنا وَتَرْضی. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی كُلِّ أَكْلَهٍ وَشَرْبَهٍ وَبَطْشَهٍ (۲) ۳۶۶ وَقَبْضَهٍ وَبَسْطَهٍ، وَفِی كُلِّ مَوْضِعِ شَعْرَهٍ. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً خالِداً مَعَ خُلُودِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لَامُنْتَهی لَهُ دُونَ عِلْمِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لَاأَمَدَ لَهُ دُونَ مَشِيَّتِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لَاأَجْرَ لِقائِلِهِ إِلّا رِضاکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلی حِلْمِکَ بَعْدَ عِلْمِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلی عَفْوِکَ بَعْدَ قُدْرَتِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ باعِثَ الْحَمْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ وارِثَ الْحَمْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ بَدِيعَ الْحَمْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ مُنْتَهَی الْحَمْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ مُبْتَدِعَ الْحَمْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ مُشْتَرِیَ الْحَمْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ وَ لِیَّ الْحَمْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ قَدِيمَ الْحَمْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ صادِقَ الْوَعْدِ، وَفِیَّ الْعَهْدِ، عَزِيزَ الْجُنْدِ، قائِمَ الْمَجْدِ، وَلَکَ الْحَمْدُ رَفِيعَ الدَّرَجاتِ، مُجِيبَ الدَّعَواتِ، مُنْزِلَ (۳) ۳۶۷ الْآياتِ مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَماواتٍ، عَظِيمَ الْبَرَکاتِ، مُخْرِجَ النُّورِ مِنَ الظُّلُماتِ، وَمُخْرِجَ مَنْ فِی الظُّلُماتِ إِلَی النُّورِ، مُبَدِّلَ السَّيِّئاتِ حَسَناتٍ، وَجاعِلَ الْحَسَناتِ دَرَجاتٍ. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ

۱- لَکَ: خ.

۲- بَطْشَهٍ: سخت گرفتن.

۳- مُنَزِّلَ: خ ل.

غَافِرَ الـذَّنْبِ، وَقَابِلَ التَّوْبِ، شَدِيدَ الْعِقابِ ذَا الطَّوْلِ (۱) ۳۶۸، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ إِلَيْکَ الْمَصِيرُ. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ فِى اللَّيْلِ إِذا يَغْشى، وَلَکَ الْحَمْدُ فِى النَّهارِ إِذا تَجَلّى، وَلَکَ الْحَمْدُ فِى الْآخِرَهِ وَالْأُولى، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ کُلِّ نَجْمٍ وَمَلَکٍ فِى السَّمَاءِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ الثَّرَى وَالْحَصى وَالنَّوَى، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ ما فِى جَوِّ السَّماءِ (۲) ۳۶۹، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ ما فِى جَوْفِ الْأَرْضِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ أَوْزانِ مِياهِ الْبِحارِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ أَوْراقِ الْأَشْجارِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ ما عَلى وَجْهِ الْأَرْضِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ مَا أَحْصى کِتابُکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ ما أَحاطَ بِهِ عِلْمُکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ، وَالْهَوامِّ وَالطَّيْرِ وَالْبَهائِمِ وَالسِّباعِ، حَمْداً کَثِيراً طَيِّباً مُبارَکاً فِيهِ کَما تُحِبُّ رَبَّنا وَتَرْضى، وَکَما يَنْبَغِى لِکَرَمِ وَجْهِکَ وَعِزِّ جَلالِکَ. پس مى گويى ده مرتبه: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ. و ده مرتبه: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِى وَيُمِيتُ، وَيُمِيتُ وَيُحْيِى وَهُوَ حَىٌّ لَايَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلى کُلِّ شَىْ ءٍ قَدِيرٌ. و ده مرتبه: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِى لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ وَأَ تُوبُ إِلَيْهِ. و ده مرتبه: يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ. و ده مرتبه: يَا رَحْمنُ يَا رَحْمنُ. و ده مرتبه: يا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ. و ده مرتبه: يا بَدِيعَ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ. و ده مرتبه: يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرام. و ده مرتبه: يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ. و ده مرتبه: يَا حَىُّ يَا قَيُّومُ. و ده مرتبه: يَا حَىُّ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ. و ده مرتبه: يَا اللَّهُ يَا (۳) ۳۷۰ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ. و ده مرتبه: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ. و ده مرتبه: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. و ده مرتبه:

اللَّهُمَّ افْعَلْ بِى مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ. و ده مرتبه: آمِينَ آمِينَ. و ده مرتبه: قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ.

۱- الطَّوْلِ: فضل.

۲- وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ ما فِى جَوِّ السَّماءِ: نسخه.

۳- يَا: خ.

پس می گویی: اللَّهُمَّ اصْنَعْ بِی ما أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَلَا تَصْنَعْ بِی ما أَ نَا أَهْلُهُ، فَإِنَّکَ أَهْلُ التَّقْوی وَأَهْلُ الْمَغْفِرَهِ، وَأَ نَا أَهْلُ الذُّنُوبِ وَالْخَطایا، فَارْحَمْنِی یَا مَوْلایَ وَأَ نْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ. و نیز ده مرتبه می گویی: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذِی لَایَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً (۱) ۳۷۱.

دعای سِمات

دعای سِمات

معروف به دعای شبّور، که مستحبّ است خواندن آن در ساعت آخر روز جمعه، ومخفی نماند که این دعا از ادعیه مشهوره است، و اکثر علمای سلف بر این دعا مواظبت می نموده اند، و در مصباح شیخ طوسی و جمال الأسبوع سیّد ابن طاووس و کتب کفعمی به سندهای معتبر از جناب محمّد بن عثمان عمروی رضوان اللَّه علیه که از نوّاب حضرت صاحب الأمر علیه السلام است و از حضرت امام محمّد باقر و امام جعفر صادق علیهما السلام روایت شده، و علّامه مجلسی رحمه الله آن را با شرح در بحار ذکر کرده. وآن دعاء موافق مصباح شیخ این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ (۲) ۳۷۲ الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ، الَّذِی إِذا دُعِیتَ بِهِ عَلی مَغالِقِ (۳) ۳۷۳ أَبْوابِ السَّماءِ لِلْفَتْحِ بِالرَّحْمَهِ انْفَتَحَتْ، وَ إِذا دُعِیتَ بِهِ عَلی مَضائِقِ أَبْوابِ الْأَرْضِ لِلْفَرَجِ انْفَرَجَتْ، وَ إِذا دُعِیتَ بِهِ عَلَی الْعُسْرِ لِلْیُسْرِ تَیَسَّرَتْ، وَ إِذا دُعِیتَ بِهِ عَلَی الْأَمْواتِ لِلنُّشُورِ انْتَشَرَتْ، وَ إِذا دُعِیتَ بِهِ عَلی کَشْفِ الْبَأْساءِ وَالضَّرَّاءِ انْکَشَفَتْ، وَبِجَلالِ وَجْهِکَ الْکَرِیمِ أَکْرَمِ الْوُجُوهِ وَأَعَزِّ الْوُجُوهِ الَّذِی عَنَتْ لَهُ الْوُجُوهُ، وَخَضَعَتْ لَهُ الرِّقابُ، وَخَشَعَتْ لَهُ

۱- مصباح المتهجّد: ۸۴ و مصباح کفعمی: ۸۷.
۲- الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ: خ.
۳- جمع مغلاق، آن چه بسته شود.

الْأَصْواتُ، وَوَجِلَتْ لَهُ الْقُلُوبُ مِنْ مَخافَتِکَ، وَبِقُوَّتِکَ الَّتِی بِها (۱) ۳۷۴ تُمْسِکُ السَّماءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلّا بِإِذْنِکَ وَتُمْسِکُ السَّماواتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولا، وَبِمَشِیَّتِکَ الَّتِی دانَ لَها (۲) ۳۷۵ الْعالَمُونَ، وَبِکَلِمَتِکَ الَّتِی خَلَقْتَ بِهَا السَّماوَاتِ وَالْأَرْضَ، وَبِحِکْمَتِکَ الَّتِی صَنَعْتَ بِهَا الْعَجائِبَ، وَخَلَقْتَ بِهَا الظُّلْمَهَ وَجَعَلْتَها لَیْلًا، وَجَعَلْتَ اللَّیْلَ سَکَناً (۳) ۳۷۶، وَخَلَقْتَ بِهَا النُّورَ وَجَعَلْتَهُ نَهاراً، وَجَعَلْتَ النَّهارَ نُشُوراً مُبْصِراً، وَخَلَقْتَ بِهَا الشَّمْسَ وَجعلْتَ الشَّمْسَ ضِیاءً، وَخَلَقْتَ بِهَا الْقَمَرَ وَجَعَلْتَ الْقَمَرَ نُوراً، وَخَلَقْتَ بِهَا الْکَواکِبَ وَجعلْتَها نُجُوماً وَبُرُوجاً وَمَصابِیحَ وَزِینَهً وَرُجُوماً، وَجَعَلْتَ لَها مَشارِقَ وَمَغارِبَ، وَجَعَلْتَ لَها مَطالِعَ وَمَجارِیَ، وَجَعَلْتَ لَها فَلَکاً وَمَسابِحَ، وَقَدَّرْتَها فِی السَّماءِ مَنازِلَ فَأَحْسَنْتَ تَقْدِیرَها، وَصَوَّرْتَها فَأَحْسَنْتَ تَصْوِیرَها، وَأَحْصَیْتَها بِأَسْمائِکَ إِحْصاءً (۴) ۳۷۷، وَدَبَّرْتَها بِحِکْمَتِکَ تَدْبِیراً، وَأَحْسَنْتَ (۵) ۳۷۸ تَدْبِیرَها، وَسَخَّرْتَها بِسُلْطانِ اللَّیْلِ وَسُلْطانِ النَّهارِ وَالسَّاعاتِ وَعَدَدِ (۶) ۳۷۹ السِّنِینَ وَالْحِسابِ، وَجَعَلْتَ رُؤْیَتَها لَجَمِیعِ النّاسِ مَرْئًى واحِداً. وَأَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ بِمَجْدِکَ الَّذِی کَلَّمْتَ بِهِ عَبْدَکَ وَرَسُولَکَ مُوسَى بْنَ عِمْرانَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی الْمُقَدَّسِینَ، فَوْقَ إِحْساسِ (۷) ۳۸۰ الْکَرُوبِینَ (۸) ۳۸۱، فَوْقَ غَمائِمِ (۹) ۳۸۲ النُّورِ، فَوْقَ تابُوتِ الشَّهادَهِ، فِی عَمُودِ النَّارِ، وَفِی طُورِ سَیْناءَ، وَفِی (۱۰) ۳۸۳ جَبَلِ حُورِیثَ، فِی الْوادِی الْمُقَدَّسِ فِی الْبُقْعَهِ الْمُبارَکَهِ مِنْ جانِبِ الطُّورِ الْأَیْمَنِ مِنَ الشَّجَرَهِ، وَفِی أَرْضِ مِصْرَ بِتِسْعِ آیاتٍ بَیِّناتٍ، وَیَوْمَ فَرَقْتَ

۱- بِها: خ.

۲- کَانَ لَهَا: خ.

۳- مَسْکَناً: خ ل.

۴- إِحْصاءً: خ.

۵- فَأَحْسَنتَ: خ ل.

۶- وَعَرَّفتَ بِهَا عَدَدَ ...: خ.

۷- أَحْساسِ: خ.

۸- الکَرُوبِیِّین: خ ل.

۹- غَمائِم جمع غمامه: ابرها.

۱۰- وإِلی: خ ل.

لِبَنِی إِسْرائِیلَ الْبَحْرَ، وَفِی الْمُنْبَجِساتِ (۱) ۳۸۴ الَّتِی صَنَعْتَ بِهَا الْعَجائِبَ فِی بَحْرِ سُوفٍ، وَعَقَدْتَ ماءَ الْبَحْرِ فِی قَلْبِ الْغَمْرِ (۲) ۳۸۵ کَالْحِجارَهِ، وَجاوَزْتَ بِبَنِی إِسْرائِیلَ الْبَحْرَ، وَتَمَّتْ کَلِمَتُکَ الْحُسْنی عَلَیْهِمْ بِما صَبَرُوا، وَأَوْرَثْتَهُمْ مَشارِقَ الْأَرْضِ وَمَغارِبَهَا الَّتِی بارَکْتَ فِیها لِلْعالَمِینَ، وَأَغْرَقْتَ فِرْعَوْنَ وَجُنُودَهُ وَمَراکِبَهُ فِی الْیَمِّ، وَبِاسْمِکَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ (۳) ۳۸۶ الْأَعَزِّ الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ، وَبِمَجْدِکَ الَّذِی تَجَلَّیْتَ بِهِ لِمُوسی کَلِیمِکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی طُورِ سَیْناءَ، وَ لِإِبْراهِیمَ عَلَیْهِ السَّلامُ خَلِیلِکَ مِنْ قَبْلُ فِی مَسْجِدِ الْخَیْفِ، وَلِإِسْحاقَ صَفِیِّکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی بِئْرِ شِیعٍ (۴) ۳۸۷، وَ لِیَعْقُوبَ نَبِیِّکَ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی بَیْتِ إِیلٍ (۵) ۳۸۸، وَأَوْفَیْتَ لِإِبْراهِیمَ عَلَیْهِ السَّلامُ بِمِیثاقِکَ، وَلِإِسْحاقَ بِحَلْفِکَ، وَ لِیَعْقُوبَ بِشَهادَتِکَ، وَ لِلْمُؤْمِنِینَ بِوَعْدِکَ، وَ لِلدَّاعِینَ بِأَسْمائِکَ فَأَجَبْتَ، وَبِمَجْدِکَ الَّذِی ظَهَرَ لِمُوسَی بْنِ عِمْرانَ عَلَیْهِ السَّلامُ عَلی قُبَّهِ الرُّمّانِ (۶) ۳۸۹، وَبِآیاتِکَ الَّتِی وَقَعَتْ عَلی أَرْضِ مِصْرَ بِمَجْدِ الْعِزَّهِ وَالْغَلَبَهِ، بِآیاتٍ عَزِیزَهٍ، وَبِسُلْطانِ الْقُوَّهِ، وَبِعِزَّهِ الْقُدْرَهِ، وَبِشَأْنِ الْکَلِمَهِ التّامَّهِ، وَبِکَلِماتِکَ الَّتِی تَفَضَّلْتَ بِها عَلی أَهْلِ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ، وَأَهْلِ الدُّنْیا وَأَهْلِ (۷) ۳۹۰ الْآخِرَهِ، وَبِرَحْمَتِکَ الَّتِی مَنَنْتَ بِها عَلی جَمِیعِ خَلْقِکَ، وَبِاسْتِطاعَتِکَ الَّتِی أَقَمْتَ بِها عَلَی (۸) ۳۹۱ الْعالَمِینَ، وَبِنُورِکَ الَّذِی قَدْ خَرَّ مِنْ فَزَعِهِ طُورُ سَیْناءَ، وَبِعِلْمِکَ وَجَلالِکَ وَکِبْرِیائِکَ وَعِزَّتِکَ وَجَبَرُوتِکَ الَّتِی لَمْ تَسْتَقِلَّهَا (۹) ۳۹۲ الْأَرْضُ، وَانْخَفَضَتْ لَهَا السَّماواتُ، وَانْزَجَرَ لَهَا الْعُمْقُ الْأَکْبَرُ (۱۰) ۳۹۳،

۱- الْمُنْبَجِساتِ: چشمه ها.

۲- الْغَمْرِ: باطن آب زیاد.

۳- الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ: خ ل.

۴- سَبْعٍ: خ ل.

۵- إِیلٍ: به معنی خدا، کلمه عبرانی است.

۶- الزَّمانِ: خ ل. الهَرمَانِ: نسخه ظ.

۷- أَهْلِ: خ.

۸- عَلَی: خ.

۹- لَمْ تَسْتَقِلَّهَا: طاقت نیاورد.

۱۰- مراد تخوم زمین است.

وَرَكَدَتْ لَهَا الْبِحارُ وَالْأَ نْهارُ، وَخَضَعَتْ لَهَا الْجِبالُ، وَسَكَنَتْ لَهَا الْأَرْضُ بِمَناكِبِها، وَاسْتَسْلَمَتْ لَهَا الْخَلائِقُ كُلُّها (۱) ۳۹۴، وَخَفَقَتْ (۲) ۳۹۵ لَهَا الرِّياحُ فِی جَرَيانِها، وَخَمَدَتْ لَهَا النِّيرانُ فِی أَوْطانِها، وَبِسُلْطانِكَ الَّذِی عُرِفَتْ لَكَ بِهِ الْغَلَبَهُ دَهْرَ الدُّهُورِ، وَحُمِدْتَ بِهِ فِی السَّماواتِ وَالْأَرَضِينَ، وَبِكَلِمَتِكَ كَلِمَهِ الصِّدْقِ الَّتِی سَبَقَتْ لِأَبِينا آدَمَ عَلَيْهِ السَّلامُ وَذُرِّيَّتِهِ بِالرَّحْمَهِ، وَأَسْأَ لُكَ بِكَلِمَتِكَ الَّتِی غَلَبَتْ كُلَّ شَیْ ءٍ، وَبِنُورِ وَجْهِكَ الَّذِی تَجَلَّيْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ فَجَعَلْتَهُ دَ كّاً وَخَرَّ مُوسی صَعِقاً، وَبِمَجْدِكَ الَّذِی ظَهَرَ عَلی طُورِ سَيْناءَ فَكَلَّمْتَ بِهِ عَبْدَكَ وَرَسُولَكَ مُوسَی بْنَ عِمْرانَ، وَبِطَلْعَتِكَ فِی ساعِيرَ (۳) ۳۹۶، وَظُهُورِكَ فِی جَبَلِ فارانَ (۴) ۳۹۷، بِرَبَواتِ الْمُقَدَّسِينَ وَجُنُودِ الْمَلائِكَهِ الصَّافِّينَ، وَخُشُوعِ الْمَلائِكَهِ الْمُسَبِّحِينَ، وَبِبَرَكاتِكَ الَّتِی بارَكْتَ فِيها عَلی إِبْراهِيمَ خَلِيلِكَ عَلَيْهِ السَّلامُ فِی أُمَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَبارَكْتَ لِإِسْحاقَ صَفِيِّكَ فِی أُمَّهِ عِيسی عَلَيْهِمَا السَّلامُ، وَبارَكْتَ لِيَعْقُوبَ إِسْرائِيلِكَ فِی أُمَّهِ مُوسی عَلَيْهِمَا السَّلامُ، وَبارَكْتَ لِحَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِی عِتْرَتِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَأُمَّتِهِ (۵) ۳۹۸.

اللَّهُمَّ وَكَما غِبْنا عَنْ ذلِكَ وَلَمْ نَشْهَدْهُ، وَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نَرَهُ، صِدْقاً وَعَدْلًا، أَنْ

۱- كُلُّها: خ.

۲- خَفَقَتْ: اضطراب.

۳- ساعِيرَ: كوهی است در حجاز.

۴- فاران: كوهی است نزديک مكّه محلّ مناجات پيامبر صلی الله عليه و آله.

۵- وَأُمَّتِهِ: خ.

تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُبارِکَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَرَحَّمَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَأَفْضَلِ ما صَلَّیْتَ وَبارَکْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلی إِبْراهِیمَ وَآلِ إِبْراهِیمَ، إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ فَعَّالٌ لِما تُرِیدُ وَأَ نْتَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۳۹۹.

پس حاجت خود را ذکر می کنی و می گویی:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هذَا الدُّعاءِ، وَبِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْماءِ الَّتِی لَایَعْلَمُ تَفْسِیرَها وَلَا یَعْلَمُ باطِنَها غَیْرُکَ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِی ما أَ نْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَفْعَلْ بِی ما أَ نَا أَهْلُهُ، وَاغْفِرْ لِی مِنْ ذُ نُوبِی ما تَقَدَّمَ مِنْها وَما تَأَخَّرَ، وَوَسِّعْ عَلَیَّ مِنْ حَلالِ رِزْقِکَ، وَاکْفِنِی مَؤُونَهَ إِنْسانِ سَوْءٍ، وَجارِ سَوْءٍ، وَقَرِینِ سَوْءٍ، وَسُلْطانِ سَوْءٍ، إِنَّکَ عَلی ما تَشاءُ قَدِیرٌ، وَبِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلِیمٌ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ.

مؤلّف گوید که: در بعض نسخ است بعد از: وَأَ نْتَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، که هر حاجت داری ذکر کن و بگو:

یَا اللَّهُ یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ، یَا بَدِیعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، اللَّهُمَّ بِحَقِّ هذَا الدُّعاءِ. تا آخر (۲) ۴۰۰.

و علّامه مجلسی از مصباح سیّد ابن باقی نقل کرده که بعد از دعای سمات این دعا بخواند:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هذَا الدُّعاءِ، وَبِحَقِّ هذِهِ الْأَسْماءِ الَّتِی لَایَعْلَمُ تَفْسِیرَها وَلَا تَأْوِیلَها وَلَا باطِنَها وَلَا ظاهِرَها غَیْرُکَ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَرْزُقَنِی خَیْرَ الدُّنْیا وَالْآخِرَه.

پس حاجات خود را بطلبد و بگوید:

وَافْعَلْ بِی ما أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَلَا تَفْعَلْ بِی ما أَ نَا أَهْلُهُ، وَانْتَقِمْ لِی مِنْ فُلانِ بْنِ فُلانٍ، و نام دشمن را بگوید وَاغْفِرْ لِی مِنْ ذُ نُوبِی مَا تَقَدَّمَ مِنْها وَمَا تَأَخَّرَ،

۱- شَیْ ءٍ شَهِیدٌ: خ ل.

۲- مصباح المتهجّد: ۴۱۶ و جمال الأسبوع: ۵۳۳، فصل ۴۹.

وَ لِوالِدَیَّ وَ لِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، وَوَسِّعْ عَلَیَّ مِنْ حَلالِ رِزْقِکَ، وَاکْفِنِی مَؤُونَهَ إِنْسانِ سَوْءٍ، وَجارِ سَوْءٍ، وَسُلْطانِ سَوْءٍ، وَقَرِینِ سَوْءٍ، وَیَوْمِ سَوْءٍ، وَساعَهِ سَوْءٍ، وَانْتَقِمْ لِی مِمَّنْ یَکِیدُنِی، وَمِمَّنْ یَبْغِی عَلَیَّ، وَیُرِیدُ بِی وَبِأَهْلِی وَأَوْلادِی وَ إِخْوانِی وَجِیرانِی وَقَراباتِی مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ ظُلْماً، إِنَّکَ عَلی ما تَشاءُ قَدِیرٌ، وَبِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلِیمٌ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ.

پس بگوید: اللَّهُمَّ بِحَقِّ هذَا الدُّعاءِ تَفَضَّلْ عَلی فُقَراءِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ بِالْغِنی وَالثَّرْوَهِ، وَعَلی مَرْضَی الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ بِالشِّفاءِ وَالصِّحَّهِ، وَعَلی أَحْیاءِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ بِاللُّطْفِ وَالْکَرامَهِ، وَعَلی أَمْواتِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ بِالْمَغْفِرَهِ وَالرَّحْمَهِ، وَعَلی مُسافِرِی الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ بِالرَّدِّ إِلی أَوْطانِهِمْ سالِمِینَ غانِمِینَ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی سَیِّدنا مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیِّینَ وَعِتْرَتِهِ الطَّاهِرِینَ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً (۱) ۴۰۱.

و شیخ ابن فهد گفته که: مستحبّ است بعد از دعای سمات بگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحُرْمَهِ هذَا الدُّعاءِ، وَبِما فاتَ مِنْهُ مِنَ الْأَسْماءِ، وَبِما یَشْتَمِلُ عَلَیْهِ مِنَ التَّفْسِیرِ وَالتَّدْبِیرِ الَّذِی لَایُحِیطُ بِهِ إِلّا أَ نْتَ، أَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا، و به جای کذا و کذا حاجت خود را بخواهد (۲) ۴۰۲.

دعای مَشلول

دعای مشلول

موسوم به دعاء الشّابّ المأخوذ بذنبه، منقول از کتب کفعمی و مهج الدّعوات، و آن دعایی است که تعلیم فرموده آن را حضرت امیر المؤمنین علیه السلام به جوانی که به واسطه گناه و ستم

۱- بحار الأنوار ۹۰/ ۱۰۰.

۲- عدّه الداعی: ۷۶، قسم چهارم از اسباب اجابت دعاء.

در حقّ پـدر خویش شل شـده بود، پس این دعا را خوانـد، در خواب حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله را دیـد که دست بر اندام او مالید و فرمود: محافظت کن بر اسم اعظم خدا که کار تو به خیر خواهد بود، پس بیدار شد در حالتی که تندرست بود. و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، یَا ذَا الْجَلالِ وَالإِکْرام، یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ، یَا حَیُّ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، یَا هُوَ یَا مَنْ لَایَعْلَمُ ما هُوَ، وَلَا کَیْفَ هُوَ، وَلَا أَیْنَ هُوَ، وَلَا حَیْثُ هُوَ إِلّا هُوَ، یَا ذَا الْمُلْکِ وَالْمَلَکُوتِ، یَا ذَا الْعِزَّهِ وَالْجَبَرُوتِ، یا مَلِکُ یَا قُدُّوسُ، یَا سَلامُ یَا مُؤْمِنُ یَا مُهَیْمِنُ، یَا عَزِیزُ یَا جَبّارُ یَا مُتَکَبِّرُ، یَا خالِقُ یَا بارِئُ یَا مُصَوِّرُ، یَا مُفِیدُ یَا مُدَبِّرُ، یَا شَدِیدُ یَا مُبْدِئُ، یَا مُعِیدُ یَا مُبِیدُ (۱) ۴۰۳، یَا وَدُودُ یَا مَحْمُودُ یَا مَعْبُودُ، یَا بَعِیدُ یَا قَرِیبُ یَا مُجِیبُ، یَا رَقِیبُ یَا حَسِیبُ، یَا بَدِیعُ یَا رَفِیعُ، یَا مَنِیعُ یَا سَمِیعُ، یَا عَلِیمُ یَا حَلِیمُ یَاکَرِیمُ یَا حَکِیمُ یَا قَدِیمُ، یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ، یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ، یَا دَیَّانُ یَا مُسْتَعانُ، یَاجَلِیلُ یَا جَمِیلُ، یَا وَکِیلُ یَا کَفِیلُ، یَا مُقِیلُ یَا مُنِیلُ، یَا نَبِیلُ یَا دَلِیلُ، یَا هادِی یَا بادِی، یَا أَوَّلُ یَا آخِرُ، یَا ظاهِرُ یَا باطِنُ، یَا قائِمُ یَا دائِمُ، یَا عالِمُ یَا حاکِمُ، یَا قاضِی یَا عادِلُ، یَا فاصِلُ یَا واصِلُ، یَا طاهِرُ یَا مُطَهِّرُ، یَا قادِرُ یَا مُقْتَدِرُ، یَا کَبِیرُ یَا مُتَکَبِّرُ، یَا واحِدُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ، یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ صاحِبَهٌ وَلَا کانَ مَعَهُ وَزِیرٌ، وَلَا اتَّخَذَ مَعَهُ مُشِیراً، وَلَا احْتاجَ إِلی ظَهِیرٍ، وَلَا کانَ مَعَهُ مِنْ إِلهٍ غَیْرُهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، فَتَعالَیْتَ عَمَّا یَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوّاً کَبِیراً، یَا عَلِیُّ یَا شامِخُ یَا باذِخُ (۲) ۴۰۴، یَا فَتَّاحُ یَا نَفَّاحُ یَا مُرْتاحُ،

۱- مبید: هلاک کننده.

۲- باذخ: عالی.

يَامُفَرِّجُ يَاناصِرُ يَامُنْتَصِرُ يَامُدْرِكُ يَامُهْلِكُ يَامُنْتَقِمُ، يَاباعِثُ يَاوارِثُ، يَاطالِبُ يَاغالِبُ، يَامَنْ لَايَفُوتُهُ هارِبٌ، يَاتَوَّابُ يَاأَوَّابُ يَاوَهَّابُ، يَامُسَبِّبَ الْأَسْبابِ، يَامُفَتِّحَ الْأَبْوابِ، يَامَنْ حَيْثُ ما دُعِيَ أَجابَ، يَاطَهُورُ يَاشَكُورُ، يَاعَفُوُّ يَاغَفُورُ، يَانُورَ النُّورِ، يَامُدَبِّرَ الْأُمُورِ، يَالَطِيفُ يَاخَبِيرُ، يَامُجِيرُ يَامُنِيرُ، يَابَصِيرُ يَاظَهِيرُ يَاكَبِيرُ، يَاوِتْرُ يَافَرْدُ، يَاأَبَدُ يَاسَنَدُ يَاصَمَدُ، يَاكافِي يَاشافِي، يَاوافِي يَامُعافِي، يَامُحْسِنُ يَامُجْمِلُ، يَامُنْعِمُ يَامُفْضِلُ، يَامُتَكَرِّمُ يَامُتَفَرِّدُ، يَامَنْ عَلا فَقَهَرَ، يَامَنْ مَلَكَ فَقَدَرَ، يَا مَنْ بَطَنَ فَخَبَرَ، يَا مَنْ عُبِدَ فَشَكَرَ، يَا مَنْ عُصِيَ فَغَفَرَ، يَا مَنْ لَاتَحْوِيهِ الْفِكَرُ، وَلَا يُدْرِكُهُ بَصَرٌ، وَلَا يَخْفى عَلَيْهِ أَثَرٌ، يَا رازِقَ الْبَشَرِ، يَا مُقَدِّرَ كُلِّ قَدَرٍ، يَا عالِيَ الْمَكانِ، يَا شَدِيدَ الْأَرْكانِ، يَا مُبَدِّلَ الزَّمانِ، يَا قابِلَ الْقُرْبانِ، يَا ذَا الْمَنِّ وَالْإِحْسانِ، يَا ذَا الْعِزَّةِ وَالسُّلْطانِ، يَا رَحِيمُ يَا رَحْمنُ، يَا مَنْ هُوَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ، يَا مَنْ لَايَشْغَلُهُ شَأْنٌ عَنْ شَأْنٍ، يَا عَظِيمَ الشَّأْنِ، يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ مَكانٍ، يَا سامِعَ الْأَصْواتِ، يَا مُجِيبَ الدَّعَواتِ، يَا مُنْجِحَ الطَّلِباتِ، يَا قاضِيَ الْحاجاتِ، يَا مُنْزِلَ الْبَرَكاتِ، يَا راحِمَ الْعَبَراتِ، يَا مُقِيلَ الْعَثَراتِ، يَا كاشِفَ الْكُرُباتِ، يَا وَلِيَّ الْحَسَناتِ، يَا رافِعَ الدَّرَجاتِ، يَا مُؤْتِيَ السُّؤْلاتِ، يَا مُحْيِيَ الْأَمْواتِ، يَا جامِعَ الشَّتاتِ، يَا مُطَّلِعاً عَلَى النِّيَّاتِ، يَا رادَّ ما قَدْ فاتَ، يَا مَنْ لَاتَشْتَبِهُ عَلَيْهِ الْأَصْواتُ، يَا مَنْ لَاتُضْجِرُهُ الْمَسْأَلاتُ، وَلَا تَغْشاهُ الظُّلُماتُ، يَا نُورَ الْأَرْضِ وَالسَّماواتِ، يَا سابِغَ النِّعَمِ، يَا دافِعَ النِّقَمِ، يَا بارِئَ النَّسَمِ، يَا جامِعَ الْأُمَمِ، يَا شافِيَ السَّقَمِ، يَا خالِقَ النُّورِ وَالظُّلَمِ، يَا ذَا الْجُودِ وَالْكَرَمِ، يَا مَنْ

لَا یَطَأُ عَرْشَهُ قَدَمٌ، یَاأَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ، یَاأَکْرَمَ الْأَکْرَمِینَ، یَاأَسْمَعَ السَّامِعِینَ، یَاأَبْصَرَ النَّاظِرِینَ، یَاجارَ الْمُسْتَجِیرِینَ، یَاأَمانَ الْخائِفِینَ، یَاظَهْرَ اللَّاجِینَ، یَاوَ لِیَّ الْمُؤْمِنِینَ، یَاغِیاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ، یَاغایَهَ الطَّالِبِینَ، یَاصاحِبَ کُلِّ غَرِیبٍ، یَامُونِسَ کُلِّ وَحِیدٍ، یَامَلْجَأَ کُلِّ طَرِیدٍ، یَامَأْوی کُلِّ شَرِیدٍ (۱) ۴۰۵، یَاحافِظَ کُلِّ ضَالَّهٍ، یَاراحِمَ الشَّیْخِ الْکَبِیرِ، یَارازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِیرِ، یَاجَابِرَ الْعَظْمِ الْکَسِیرِ، یَافَاکَّ کُلِّ أَسِیرٍ، یَامُغْنِیَ الْبائِسِ الْفَقِیرِ، یَاعِصْمَهَ الْخائِفِ الْمُسْتَجِیرِ، یَا مَنْ لَهُ التَّدْبِیرُ وَالتَّقْدِیرُ، یَا مَنِ الْعَسِیرُ عَلَیْهِ سَهْلٌ یَسِیرٌ، یَا مَنْ لَایَحْتاجُ إِلی تَفْسِیرٍ، یَا مَنْ هُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، یَا مَنْ هُوَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ خَبِیرٌ، یَا مَنْ هُوَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ بَصِیرٌ، یَا مُرْسِلَ الرِّیاحِ، یَافَالِقَ الْإِصْباحِ، یَا بَاعِثَ الْأَرْواحِ، یَاذَا الْجُودِ وَالسَّماحِ، یَا مَنْ بِیَدِهِ کُلُّ مِفْتاحٍ، یَا سَامِعَ کُلِّ صَوْتٍ، یَاسَابِقَ کُلِّ فَوْتٍ، یَا مُحْیِیَ کُلِّ نَفْسٍ بَعْدَ الْمَوْتِ، یَا عُدَّتِی فِی شِدَّتِی، یَاحافِظِی فِی غُرْبَتِی، یَا مُونِسِی فِی وَحْدَتِی، یَا وَ لِیِّی فِی نِعْمَتِی، یَاکَهْفِی (۲) ۴۰۶ حِینَ تُعْیِینِی (۳) ۴۰۷ الْمَذَاهِبُ، وَتُسَلِّمُنِی الْأَقارِبُ، وَیَخْذُلُنِی کُلُّ صَاحِبٍ، یَا عِمَادَ مَنْ لَا عِمادَ لَهُ، یَا سَنَدَ مَنْ لَاسَنَدَ لَهُ، یَا ذُخْرَ مَنْ لَاذُخْرَ لَهُ، یَاحِرْزَ مَنْ لَاحِرْزَ لَهُ، یَا کَهْفَ مَنْ لَاکَهْفَ لَهُ، یَا کَنْزَ مَنْ لَاکَنْزَ لَهُ، یَا رُکْنَ مَنْ لَارُکْنَ لَهُ، یَا غِیاثَ مَنْ لَاغِیاثَ لَهُ، یَا جَارَ مَنْ لَاجَارَ لَهُ، یَا جَارِیَ اللَّصِیقَ، یَا رُکْنِیَ الْوَثِیقَ، یَاإِلهِی بِالتَّحْقِیقِ، یَارَبَّ الْبَیْتِ الْعَتِیقِ، یَا شَفِیقُ یا رَفِیقُ، فُکَّنِی مِنْ حَلَقِ الْمَضِیقِ، وَاصْرِفْ عَنِّی کُلَّ هَمٍّ وَغَمٍّ وَضِیقٍ، وَاکْفِنِی شَرَّ مَا لَاأُطِیقُ،

۱- شرید: فراری.

۲- کَهْفِی: پناه من.

۳- تُعْیِینِی: عاجز می کند.

وَأَعِنِّى عَلى ما أُطِيقُ، يَا رَادَّ يُوسُفَ عَلَى يَعْقُوبَ، يَا كَاشِفَ ضُرِّ أَيُّوبَ، يَاغافِرَ ذَ نْبِ داوُدَ، يَا رافِعَ عِيسَى بْنِ مَرْيَمَ وَمُنْجِيَهُ مِنْ أَيْدِى الْيَهُودِ، يَامُجِيبَ نِداءِ يُونُسَ فِى الظُّلُماتِ، يَا مُصْطَفِىَ مُوسى بِالْكَلِماتِ، يَا مَنْ غَفَرَ لِادَمَ خَطِيئَتَهُ، وَرَفَعَ إِدْرِيسَ مَكاناً عَلِيّاً بِرَحْمَتِهِ، يَا مَنْ نَجّى نُوحاً مِنَ الْغَرَقِ، يَا مَنْ أَهْلَكَ عاداً الْأُولى وَثَمُودَ فَما أَبْقى، وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغى، وَالْمُؤْتَفِكَهَ أَهْوى، يَا مَنْ دَمَّرَ عَلى قَوْمِ لُوطٍ، وَدَمْدَمَ عَلى قَوْمِ شُعَيْبٍ، يَا مَنِ اتَّخَذَ إِبْراهِيمَ خَلِيلًا، يَا مَنِ اتَّخَذَ مُوسى كَلِيماً، وَاتَّخَذَ مُحَمَّداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ حَبِيباً، يَا مُؤْتِىَ لُقْمانَ الْحِكْمَهَ، وَالْواهِبَ لِسُلَيْمانَ مُلْكاً لَايَنْبَغِى لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ، يَا مَنْ نَصَرَ ذَا الْقَرْنَيْنِ عَلَى الْمُلُوكِ الْجَبابِرَهِ، يَا مَنْ أَعْطَى الْخِضْرَ الْحَياهَ، وَرَدَّ لِيُوشَعَ بْنِ نُونٍ الشَّمْسَ بَعْدَ غُرُوبِها، يَا مَنْ رَبَطَ عَلى قَلْبِ أُمِّ مُوسى، وَأَحْصَنَ فَرْجَ مَرْيَمَ ابْنَهِ عِمْرانَ، يا مَنْ حَصَّنَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا مِنَ الذَّنْبِ، وَسَكَّنَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ، يَا مَنْ بَشَّرَ زَكَرِيَّا بِيَحْيى، يَا مَنْ فَدَى إِسْماعِيلَ مِنَ الذَّبْحِ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ، يَا مَنْ قَبِلَ قُرْبانَ هابِيلَ، وَجَعَلَ اللَّعْنَهَ عَلى قابِيلَ، يَا هازِمَ الْأَحْزابِ لِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَلى جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَمَلائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَأَهْلِ طاعَتِكَ أَجْمَعِينَ، وَأَسْأَ لُكَ بِكُلِّ مَسْأَلَهٍ سَأَلَكَ بِها أَحَدٌ مِمَّنْ رَضِيتَ عَنْهُ، فَحَتَمْتَ لَهُ عَلَى الْإِجابَهِ، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، يَا رَحْمنُ يَا رَحْمنُ يَا رَحْمنُ، يا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ، بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ بِهِ، أَسْأَ لُکَ بِكُلِّ اسْمٍ سَمَّيْتَ

بِهِ نَفْسَکَ، أَوْ أَ نْزَلْتَهُ فِی شَیْ ءٍ مِنْ کُتُبِکَ، أَوِ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ (۱) ۴۰۸ فِی عِلْمِ الْغَیْبِ عِنْدَکَ، وَبِمَعاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِکَ، وَبِمُنْتَهَی الرَّحْمَهِ مِنْ کِتابِکَ وَبِما لَوْ أَنَّ ما فِی الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَهٍ أَقْلامٌ وَالْبَحْرُ یَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَهُ أَبْحُرٍ ما نَفِدَتْ کَلِماتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِیزٌ حَکِیمٌ (۲) ۴۰۹، وَأَسْأَ لُکَ بِأَسْمائِکَ الْحُسْنَی الَّتِی نَعَتَّها فِی کِتابِکَ فَقُلْتَ: وَ لِلَّهِ الْأَسْماءُ الْحُسْنی فَادْعُوهُ بِها (۳) ۴۱۰ وَقُلْتَ: ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ (۴) ۴۱۱، وَقُلْتَ: وَ إِذا سَأَلَکَ عِبادِی عَنِّی فَإِنِّی قَرِیبٌ أُجِیبُ دَعْوَهَ الدَّاعِ إِذا دَعانِ (۵) ۴۱۲، وَقُلْتَ: یا عِبادِیَ الَّذِینَ أَسْرَفُوا عَلی أَ نْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَهِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِیعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ (۶) ۴۱۳ وَ أَنَا أَسْأَ لُکَ یَا إِلهِی، وَ أَدْعُوکَ یَا رَبِّ، وَ أَرْجُوکَ یَا سَیِّدِی، وَأَطْمَعُ فِی إِجابَتِی یَامَوْلایَ کَما وَعَدْتَنِی وَقَدْ دَعَوْتُکَ کَما أَمَرْتَنِی، فَافْعَلْ بِی ما أَ نْتَ أَهْلُهُ یَاکَرِیمُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ.

پس ذکر کن حاجت خود را که برآورده است إن شاء اللَّه تعالی، و در روایت مهج الدّعوات است که نمی خوانی این دعا را مگر آنکه با طهارت باشی (۷) ۴۱۴.

دعای معروف به یستشیردعای یستشیر

سیّد ابن طاووس در مهج الدّعوات از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نقل کرده است که:

حضرت رسول صلی الله علیه و آله این دعا را تعلیم من نمود، و امر کرد مرا که برای هر شدّت و رخا این دعا را بخوانم، و تعلیم نمایم به خلیفه بعد از خود، و ترک ننمایم این دعا را تا حق تعالی را ملاقات نمایم، و فرمود که: یاعلی، هر صبح و شام این دعا را بخوان که گنجی است از گنجهای عرش

۱- اسْتَأْثَرْتَ بِهِ: اختصاص به خود دادی.

۲- لقمان: ۳۱/ ۲۷.

۳- الأعراف: ۷/ ۱۸۰.

۴- غافر: ۴۰/ ۶۰.

۵- البقره: ۲/ ۱۸۶.

۶- الزمر: ۳۹/ ۵۳.

۷- مصباح کفعمی: ۳۶۰ و مهج الدعوات ابن طاووس: ۱۵۳ و بلد الأمین کفعمی: ۳۳۷ نقل از مهج الدعوات.

الهی، پس ابیّ بن کعب التماس کرد که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فضیلت این دعا را بیان فرماید، حضرت بعضی از ثواب بسیار آن را فرمود، هرکه طالب است رجوع به کتاب مهج نماید، و دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ، الْمُدَبِّرُ بِلا وَزِیرٍ، وَلَا خَلْقٍ مِنْ عِبادِهِ یَسْتَشِیرُ، الْأَوَّلُ غَیْرُ مَوْصُوفٍ (۱) ۴۱۵، وَالْباقِی بَعْدَ فَناءِ الْخَلْقِ، الْعَظِیمُ الرُّبُوبِیَّهِ، نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرَضِینَ (۲) ۴۱۶ وَفاطِرُهُما وَمُبْتَدِعُهُما، بِغَیْرِ عَمَدٍ خَلَقَهُما وَفَتَقَهُما فَتْقاً، فَقامَتِ السَّمَاوَاتُ طائِعاتٍ بِأَمْرِهِ، وَاسْتَقَرَّتِ الْأَرَضُونَ بِأَوْتادِها فَوْقَ الْماءِ، ثُمَّ عَلا رَبُّنا فِی السَّمَاوَاتِ الْعُلی، الرَّحْمنُ عَلَی الْعَرْشِ اسْتَوی، لَهُ ما فِی السَّمَاوَاتِ وَما فِی الْأَرْضِ وَما بَیْنَهُما وَما تَحْتَ الثَّری، فَأَ نَا أَشْهَدُ بِأَ نَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ لَارافِعَ لِما وَضَعْتَ، وَلَا واضِعَ لِما رَفَعْتَ، وَلَا مُعِزَّ لِمَنْ أَذْ لَلْتَ، وَلَا مُذِلَّ لِمَنْ أَعْزَزْتَ، وَلَا مانِعَ لِما أَعْطَیْتَ، وَلَا مُعْطِیَ لِما مَنَعْتَ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، کُنْتَ إِذْ لَمْ تَکُنْ سَماءٌ مَبْنِیَّهٌ، وَلَا أَرْضٌ مَدْحِیَّهٌ، وَلَا شَمْسٌ مُضِیئَهٌ، وَلَا لَیْلٌ مُظْلِمٌ، وَلَا نَهارٌ مُضِی ءٌ، وَلَا بَحْرٌ لُجِّیٌّ، وَلَا جَبَلٌ راسٍ (۳) ۴۱۷، وَلَا نَجْمٌ سارٍ، وَلَا قَمَرٌ مُنِیرٌ، وَلَا رِیحٌ تَهُبُّ، وَلَا سَحابٌ یَسْکُبُ، وَلَا بَرْقٌ یَلْمَعُ، وَلَا رَعْدٌ یُسَبِّحُ، وَلَا رُوحٌ تَنَفَّسُ، وَلَا طَائِرٌ یَطِیرُ، وَلَا نارٌ تَتَوَقَّدُ، وَلَا ماءٌ یَطَّرِدُ، کُنْتَ قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَکَوَّنْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ، وَقَدَرْتَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ، وَابْتَدَعْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ، وَأَغْنَیْتَ وَأَ فْقَرْتَ، وَأَمَتَّ وَأَحْیَیْتَ، وَأَضْحَکْتَ وَأَبْکَیْتَ، وَعَلَی الْعَرْشِ اسْتَوَیْتَ، فَتَبارَکْتَ یَا اللَّهُ وَتَعالَیْتَ، أَ نْتَ

۱- مَصْرُوفٍ: خ.
۲- وَالأَرضِ: خ.
۳- راسٍ: محکم.

اللَّهُ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْخَلَّاقُ الْمُعِینُ (۱) ۴۱۸، أَمْرُکَ غالِبٌ، وَعِلْمُکَ نافِذٌ، وَکَیْدُکَ غَرِیبٌ، وَوَعْدُکَ صَادِقٌ، وَقَوْلُکَ حَقٌّ، وَحُکْمُکَ عَدْلٌ، وَکَلامُکَ هُدیً، وَوَحْیُکَ نُورٌ، وَرَحْمَتُکَ واسِعَهٌ، وَعَفْوُکَ عَظِیمٌ، وَفَضْلُکَ کَثِیرٌ، وَعَطاؤُکَ جَزِیلٌ، وَحَبْلُکَ مَتِینٌ، وَ إِمْکانُکَ عَتِیدٌ (۲) ۴۱۹، وَجَارُکَ عَزِیزٌ، وَبَأْسُکَ شَدِیدٌ، وَمَکْرُکَ مَکِیدٌ، أَ نْتَ یَا رَبِّ مَوْضِعُ کُلِّ شَکْوی، وَحاضِرُ کُلِّ مَلَأٍ، وَ (۳) ۴۲۰ شاهِدُ کُلِّ نَجْوی، مُنْتَهی کُلِّ حاجَهٍ، مُفَرِّجُ کُلِّ حُزْنٍ (۴) ۴۲۱، غِنی کُلِّ مِسْکِینٍ، حِصْنُ کُلِّ هَارِبٍ، أَمانُ کُلِّ خائِفٍ، حِرْزُ الضُّعَفاءِ، کَنْزُ الْفُقَرَاءِ، مُفَرِّجُ الْغَمَّاءِ، مُعِینُ الصَّالِحِینَ، ذلِکَ اللَّهُ رَبُّنا لَاإِلهَ إِلّا هُوَ، تَکْفِی مِنْ عِبادِکَ مَنْ تَوَکَّلَ عَلَیْکَ، وَأَ نْتَ جَارُ مَنْ لاذَ بِکَ وَتَضَرَّعَ إِلَیْکَ، عِصْمَهُ مَنِ اعْتَصَمَ بِکَ، ناصِرُ مَنِ انْتَصَرَ بِکَ، تَغْفِرُ الذُّنُوبَ لِمَنِ اسْتَغْفَرَکَ، جَبَّارُ الْجَبَابِرَه، عَظِیمُ الْعُظَمَاءِ، کَبِیرُ الْکُبَراءِ، سَیِّدُ السَّادَاتِ، مَوْلَی الْمَوَالِی، صَرِیخُ الْمُسْتَصْرِخِینَ، مُنَفِّسٌ عَنِ الْمَکْرُوبِینَ، مُجِیبُ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ، أَسْمَعُ السَّامِعِینَ، أَبْصَرُ النَّاظِرِینَ، أَحْکَمُ الْحَاکِمِینَ، أَسْرَعُ الْحَاسِبِینَ، أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، خَیْرُ الْغَافِرِینَ، قَاضِی حَوائِجِ الْمُؤْمِنِینَ، مُغِیثُ الصَّالِحِینَ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ رَبُّ الْعالَمِینَ، أَ نْتَ الْخالِقُ وَأَ نَا الْمَخْلُوقُ، وَأَ نْتَ الْمَالِکُ وَأَ نَا الْمَمْلُوکُ، وَأَ نْتَ الرَّبُّ وَأَ نَا الْعَبْدُ، وَأَ نْتَ الرَّازِقُ وَأَ نَا الْمَرْزُوقُ، وَأَ نْتَ الْمُعْطِی وَأَ نَا السَّائِلُ، وَأَ نْتَ الْجَوادُ وَأَ نَا الْبَخِیلُ، وَأَ نْتَ الْقَوِیُّ وَأَ نَا الضَّعِیفُ، وَأَ نْتَ الْعَزِیزُ وَأَ نَا الذَّلِیلُ، وَأَ نْتَ الْغَنِیُّ و أَ نَا الْفَقِیرُ، وَأَ نْتَ السَّیِّدُ وَأَ نَا الْعَبْدُ، وَأَ نْتَ الْغافِرُ وَأَ نَا الْمُسِی ءُ،

۱- العَلِیم: خ ل.

۲- عتید: آماده.

۳- «وَ» در هر وَحَاضِرُ وَشَاهِدُ: خ.

۴- حَزِینٍ: خ ل.

وَأَ نْتَ الْعَالِمُ وَأَ نَا الْجَاهِلُ، وَأَ نْتَ الْحَلِيمُ وَأَ نَا الْعَجُولُ، وَأَ نْتَ الرَّحْمنُ وَأَ نَا الْمَرْحُومُ، وَأَ نْتَ الْمُعافِي وَأَ نَا الْمُبْتَلى، وَأَ نْتَ الْمُجِيبُ وَأَ نَا الْمُضْطَرُّ، وَأَ نَا أَشْهَدُ بِأَ نَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، الْمُعْطِی عِبادَکَ بِلا سُؤالٍ، وَأَشْهَدُ بِأَ نَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ الْواحِدُ الْأَحَدُ الْمُتَفَرِّدُ الصَّمَدُ الْفَرْدُ وَ إِلَیْکَ الْمَصِیرُ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ الطَّیِّبینَ الطَّاهِرِینَ، وَاغْفِرْ لِی ذُ نُوبِی، وَاسْتُرْ عَلَیَّ عُیُوبِی، وَافْتَحْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً وَرِزْقاً واسِعاً یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَکِیلُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ (۱) ۴۲۲.

دعاء مُجیردعای مُجیر

دعایی است رفیع الشّأن مروی از حضرت رسول صلی الله علیه و آله، جبرئیل برای آن حضرت آورد در وقتی که در مقام ابراهیم علیه السلام مشغول به نماز بود، و کفعمی در بلد الأمین و مصباح این دعا را ذکر کرده، و در حاشیه آن اشاره به فضیلت آن نموده، از جمله فرموده: هرکه این دعا را در ایّام البیض ماه رمضان بخواند گناهانش آمرزیده شود، اگر چه به عدد دانه های باران و برگ درختان و ریگ بیابان باشد، و برای شفاء مریض و قضاء دَین و غِنی و توانگری و رفع غم، خواندن آن نافع است، و دعا این است (۲) ۴۲۳:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

سُبْحانَکَ یَا اللَّهُ، تَعالَیْتَ یَا رَحْمنُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَارَحِیمُ، تَعالَیْتَ یَا کَرِیمُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجیر. سُبْحانَکَ یَا مَلِکُ، تَعالَیْتَ یَامالِکُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا قُدُّوسُ، تَعالَیْتَ یَا سَلامُ، أَجِرْنا

۱- مهج الدعوات سیّد ابن طاووس: ۱۲۴.

۲- حاشیه مصباح کفعمی: ۲۶۸، فصل ۲۸.

مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَامُؤْمِنُ، تَعالَيْتَ يَامُهَيْمِنُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاعَزِيزُ، تَعالَيْتَ يَاجَبَّارُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَامُتَكَبِّرُ، تَعالَيْتَ يَامُتَجَبِّرُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاخالِقُ، تَعالَيْتَ يَابارِئُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَامُصَوِّرُ، تَعالَيْتَ يَامُقَدِّرُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاهادِی، تَعالَيْتَ يَاباقِی، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاوَهَّابُ، تَعالَيْتَ يَاتَوَّابُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ.

سُبْحانَكَ يَافَتَّاحُ، تَعالَيْتَ يَامُرْتاحُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاسَيِّدِی، تَعالَيْتَ يَامَوْلایَ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاقَرِيبُ، تَعالَيْتَ يَارَقِيبُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَامُبْدِئُ، تَعالَيْتَ يَامُعِيدُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا حَمِيدُ، تَعالَيْتَ يَامَجِيدُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا قَدِيمُ، تَعالَيْتَ يَا عَظِيمُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَامُجِيرُ.

سُبْحانَكَ يَا غَفُورُ، تَعالَيْتَ يَا شَكُورُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاشَاهِدُ، تَعالَيْتَ يَا شَهِيدُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاحَنَّانُ، تَعالَيْتَ يَا مَنَّانُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا بَاعِثُ، تَعالَيْتَ يَا وَارِثُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا مُحْيِی، تَعالَيْتَ يَا مُمِيتُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا شَفِيقُ، تَعالَيْتَ يَا رَفِيقُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا أَنِيسُ، تَعالَيْتَ يَا مُؤْنِسُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا جَلِيلُ، تَعالَيْتَ يَا جَمِيلُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَاخَبِيرُ، تَعالَيْتَ يَا بَصِيرُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا حَفِيُّ، تَعالَيْتَ يَا مَلِيُّ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ

یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَامَعْبُودُ، تَعالَیْتَ یَامَوْجُودُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ.

سُبْحانَکَ یَاغَفَّارُ، تَعَالَیْتَ یَاقَهَّارُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ، سُبْحانَکَ یَامَذْکُورُ، تَعالَیْتَ یَامَشْکُورُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاجَوادُ، تَعالَیْتَ یَامَعاذُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاجَمالُ، تَعالَیْتَ یَاجَلالُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاسَابِقُ، تَعالَیْتَ یَارَازِقُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاصَادِقُ، تَعالَیْتَ یَافَالِقُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ.

سُبْحانَکَ یَاسَمِیعُ، تَعالَیْتَ یَاسَرِیعُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَارَفِیعُ، تَعالَیْتَ یَابَدِیعُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَافَعَّالُ، تَعالَیْتَ یَامُتَعالِ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاقَاضِی، تَعالَیْتَ یَارَاضِی، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاقَاهِرُ، تَعالَیْتَ یَا طَاهِرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ.

سُبْحانَکَ یَا عَالِمُ، تَعالَیْتَ یَا حَاکِمُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا دائِمُ، تَعالَیْتَ یَاقائِمُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاعَاصِمُ، تَعالَیْتَ یَاقَاسِمُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ، سُبْحانَکَ یَاغَنِیُّ، تَعالَیْتَ یَامُغْنِی، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاوَفِیُّ، تَعالَیْتَ یَاقَوِیُّ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاکَافِی، تَعالَیْتَ یَا شَافِی، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَامُقَدِّمُ، تَعالَیْتَ یَا مُؤَخِّرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا أَوَّلُ، تَعالَیْتَ یَا آخِرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا ظَاهِرُ، تَعالَیْتَ یَا بَاطِنُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ.

سُبْحانَکَ یَا رَجَاءُ، تَعالَیْتَ یَا مُرْتَجی، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاذَا الْمَنِّ، تَعالَیْتَ یَا ذَا الطَّوْلِ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَاحَیُّ،

تَعالَیْتَ یَا قَیُّومُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا واحِدُ، تَعالَیْتَ یَا أَحَدُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ، سُبْحانَکَ یَا سَیِّدُ، تعالَیْتَ یَا صَمَدُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا قَدِیرُ، تعالَیْتَ یَا کَبِیرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا وَالِی، تَعالَیْتَ یا مُتَعَالِی (۱) ۴۲۴، أَجِرْنـا مِنَ النَّارِ یَـا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَـا عَلِیُّ، تَعـالَیْتَ یَـا أَعْلی، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا وَ لِیُّ، تَعالَیْتَ یَا مَوْلی، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا ذارِئُ، تَعالَیْتَ یَا بَارِئُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا خَافِضُ، تَعالَیْتَ یَا رَافِعُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ.

سُبْحانَکَ یَا مُقْسِطُ، تَعالَیْتَ یَا جَامِعُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ، سُبْحانَکَ یَامُعِزُّ، تَعالَیْتَ یَا مُذِلُّ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا حَافِظُ، تعالَیْتَ یَا حَفِیظُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا قادِرُ، تَعالَیْتَ یَا مُقْتَدِرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا عَلِیمُ، تَعالَیْتَ یَا حَلِیمُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یا مُجِیرُ.

سُبْحانَکَ یَا حَکَمُ، تَعالَیْتَ یَا حَکِیمُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَامُعْطِی، تَعالَیْتَ یَا مانِعُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا ضَارُّ، تَعالَیْتَ یَا نَافِعُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا مُجِیبُ، تَعالَیْتَ یَا حَسِیبُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا عادِلُ، تَعالَیْتَ یَا فاصِلُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَامُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا لَطِیفُ، تَعالَیْتَ یَا شَرِیفُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ.

سُبْحانَکَ یَا رَبُّ، تَعالَیْتَ یَا حَقُّ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ، سُبْحانَکَ یَا مَاجِدُ، تَعالَیْتَ یَا وَاحِدُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیرُ. سُبْحانَکَ یَا عَفُوُّ، تَعالَیْتَ یَا مُنْتَقِمُ،

۱- یَا عَالِی: خ ل.

أَجِرْنـا مِنَ النَّارِ يَـا مُجِيرُ. سُـبْحانَكَ يَـا واسِعُ، تَعـالَيْتَ يَـا مُوَسِّعُ، أَجِرْنـا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ، سُـبْحانَكَ يَا رَؤُوفُ، تَعالَيْتَ يَا عَطُوفُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ.

سُبْحانَكَ يَا فَرْدُ، تَعالَيْتَ يَا وِتْرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا مُقِيتُ، تَعالَيْتَ يَا مُحِيطُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا وَكِيلُ، تَعالَيْتَ يَاعَدْلُ، أَجِرْنا مِنَ النّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا مُبِينُ، تَعالَيْتَ يَا مَتِينُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا بَرُّ، تَعالَيْتَ يَا وَدُودُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ، سُبْحانَكَ يَا رَشِيدُ، تَعالَيْتَ يَا مُرْشِدُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يا مُجِيرُ، سُبْحانَكَ يَانُورُ، تَعالَيْتَ يَا مُنَوِّرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا نَصِيرُ، تَعالَيْتَ يَا نَاصِرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا صَبُورُ، تَعالَيْتَ يَا صَابِرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا مُحْصِى، تَعالَيْتَ يَا مُنْشِئُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَامُجِيرُ. سُبْحَانَكَ يَا سُبْحَانُ، تَعالَيْتَ يَا دَيَّانُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ.

سُبْحانَكَ يَا مُغِيثُ، تَعالَيْتَ يَا غِياثُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَافَاطِرُ، تَعالَيْتَ يَا حَاضِرُ، أَجِرْنا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ. سُبْحانَكَ يَا ذَا الْعِزِّ وَالْجَمَالِ، تَبارَكْتَ يَا ذَا الْجَبَرُوتِ وَالْجَلَالِ، سُبْحانَكَ لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ، سُبْحانَكَ إِنِّى كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَنَجَّيْناهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذلِكَ نُنْجِى الْمُؤْمِنِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلى سَيِّدِنا (۱) ۴۲۵ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، وَحَسْبُنا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۲) ۴۲۶.

۱- سَيِّدِنا: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۸۴۴ و مصباح كفعمى: ۲۶۸، فصل ۲۸ و بلد الأمين: ۳۶۲.

دعای عدیله دعای عَدیله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم (۱) ۴۲۷

شَهِدَ اللَّهُ أَ نَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ وَالْمَلائِکَهُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِماً بِالْقِسْطِ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ، إِنَّ الدِّینَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلامُ، وَأَ نَا الْعَبْدُ الضَّعِیفُ الْمُذْنِبُ الْعاصِی الْمُحْتاجُ الْحَقِیرُ، أَشْهَدُ لِمُنْعِمِی وَخالِقِی وَرازِقِی وَمُکْرِمِی کَما شَهِدَ لِذاتِهِ، وَشَهِدَتْ لَهُ الْمَلائِکَهُ وَأُولُوا الْعِلْمِ مِنْ عِبادِهِ، بِأَنَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ ذُو النِّعَمِ وَالْإِحْسانِ، وَالْکَرَمِ وَالْامْتِنانِ، قادِرٌ أَزَلِیٌّ، عالِمٌ أَبَدِیٌّ، حَیٌّ أَحَدِیٌّ، مَوْجُودٌ سَرْمَدِیٌّ، سَمِیعٌ بَصِیرٌ، مُرِیدٌ کارِهٌ، مُدْرِکٌ صَمَدِیٌّ، یَسْتَحِقُّ هَذِهِ الصِّفاتِ وَهُوَ عَلَی ما هُوَ عَلَیْهِ فِی عِزِّ صِفاتِهِ، کَانَ قَوِیّاً قَبْلَ وُجُودِ الْقُدْرَهِ وَالْقُوَّهِ، وَکانَ عَلِیماً قَبْلَ إِیجادِ الْعِلْمِ وَالْعِلَّهِ، لَمْ یَزَلْ سُلْطاناً إِذْ لَامَمْلَکَهَ وَلَا مالَ، وَلَمْ یَزَلْ سُبْحاناً عَلی جَمِیعِ الْأَحْوالِ، وُجُودُهُ قَبْلَ الْقَبْلِ فِی أَزَلِ الْآزالِ، وَبَقاؤُهُ بَعْدَ الْبَعْدِ مِنْ غَیْرِ انْتِقالٍ وَلَا زَوالٍ، غَنِیٌّ فِی الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ، مُسْتَغْنٍ فِی الْباطِنِ وَالظَّاهِرِ، لَاجَوْرَ فِی قَضِیَّتِهِ، ولَا مَیْلَ فِی مَشِیئَتِهِ، وَلَا ظُلْمَ فِی تَقْدِیرِهِ، وَلَا مَهْرَبَ مِنْ حُکُومَتِهِ، وَلَا مَلْجَأَ مِنْ سَطَواتِهِ، وَلَا مَنْجا مِنْ نَقِماتِهِ، سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ غَضَبَهُ، وَلَا یَفُوتُهُ أَحَدٌ إِذا طَلَبَهُ، أَزاحَ الْعِلَلَ فِی التَّکْلِیفِ، وَسَوَّی التَّوْفِیقَ بَیْنَ الضَّعِیفِ وَالشَّرِیفِ، مَکَّنَ أَداءَ الْمَأْمُورِ، وَسَهَّلَ سَبِیلَ اجْتِنابِ الْمَحْظُورِ، لَمْ یُکَلِّفِ الطَّاعَهَ إِلّا دُونَ الْوُسْعِ وَالطَّاقَهِ، سُبْحانَهُ مَا أَبْیَنَ کَرَمَهُ، وَأَعْلی شَأْنَهُ! سُبْحانَهُ مَا أَجَلَّ نَیْلَهُ، وَأَعْظَمَ إِحْسانَهُ! بَعَثَ الْأَنْبِیاءَ لِیُبَیِّنَ عَدْلَهُ، وَنَصَبَ الْأَوْصِیاءَ لِیُظْهِرَ طَوْلَهُ وَفَضْلَهُ، وَجَعَلَنا مِنْ أُمَّهِ سَیِّدِ الْأَنْبِیاءِ،

۱- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

وَخَيْرِ الْأَوْ لِياءِ، وَأَ فْضَلِ الْأَصْفِياءِ، وَأَعْلَى الْأَزْكِياءِ، مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَسَلَّمَ، آمَنَّا بِهِ وَبِما دَعانا إِلَيْهِ، وَبِالْقُرْآنِ الَّذِى أَ نْزَلَهُ عَلَيْهِ، وَبِوَصِيِّهِ الَّذِى نَصَبَهُ يَوْمَ الْغَدِيرِ وَأَشارَ بِقَوْ لِهِ: هذا عَلِيٌّ إِلَيْهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ الْأَ بْرارَ وَالْخُلَفاءَ الْأَخْيارَ بَعْدَ الرَّسُولِ الْمُخْتارِ: عَلِيٌّ قامِعُ الْكُفّارِ، وَمِنْ بَعْدِهِ سَيِّدُ أَوْلادِهِ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، ثُمَّ أَخُوهُ السِّبْطُ التَّابِعُ لِمَرْضاهِ اللَّهِ الْحُسَيْنُ، ثُمَّ الْعابِدُ عَلِيٌّ، ثُمَّ الْباقِرُ مُحَمَّدٌ، ثُمَّ الصّادِقُ جَعْفَرٌ، ثُمَّ الْكاظِمُ مُوسى، ثُمَّ الرِّضا عَلِيٌّ، ثُمَّ التَّقِيُّ مُحَمَّدٌ، ثُمَّ النَّقِيُّ عَلِيٌّ، ثُمَّ الزَّكِيُّ الْعَسْكَرِىُ (۱) ۴۲۸ الْحَسَنُ، ثُمَّ الْحُجَّةُ الْخَلَفُ الْقائِمُ الْمُنْتَظَرُ الْمَهْدِىُ (۲) ۴۲۹ الْمُرْجَى الَّذِى بِبَقائِهِ بَقِيَتِ الدُّنْيا، وَبِيُمْنِهِ رُزِقَ الْوَرى، وَبِوُجُودِهِ ثَبَتَتِ الْأَرْضُ وَالسَّماءُ، وَبِهِ يَمْلَأُ اللَّهُ الْأَرْضَ قِسْطاً وَعَدْلًا بَعْدَما مُلِئَتْ ظُلْماً وَجَوْراً، وَأَشْهَدُ أَنَّ أَقْوالَهُمْ حُجَّهٌ، وَامْتِثالَهُمْ فَرِيضَهٌ، وَطاعَتَهُمْ مَفْرُوضَهٌ، وَمَوَدَّتَهُمْ لازِمَهٌ مَقْضِيَّهٌ، وَالْاقْتِداءَ بِهِمْ مُنْجِيَهٌ، وَمُخالَفَتَهُمْ مُرْدِيَهٌ، وَهُمْ ساداتُ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَجْمَعِينَ، وَشُفَعاءُ يَوْمِ الدِّينِ، وَأَئِمَّهُ أَهْلِ الْأَرْضِ عَلَى الْيَقِينِ، وَأَ فْضَلُ الْأَوْصِياءِ الْمَرْضِيِّينَ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ، وَمُساءَلَهَ الْقَبْرِ حَقٌّ، وَالْبَعْثَ حَقٌّ، وَالنُّشُورَ حَقٌّ، وَالصِّراطَ حَقٌّ، وَالْمِيزانَ حَقٌّ، وَالْحِسابَ حَقٌّ، وَالْكِتابَ حَقٌّ، وَالْجَنَّهَ حَقٌّ، وَالنَّارَ حَقٌّ، وَأَنَّ السَّاعَهَ آتِيَهٌ لَارَيْبَ فِيها، وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِى الْقُبُورِ. اللَّهُمَّ فَضْلُكَ رَجائِى، وَكَرَمُكَ وَرَحْمَتُكَ أَمَلِى، لَاعَمَلَ لِى أَسْتَحِقُّ بِهِ الْجَنَّهَ، وَلَا طاعَهَ لِى أَسْتَوْجِبُ بِهَا الرِّضْوانَ، إِلّا أَ نِّى اعْتَقَدْتُ تَوْحِيدَكَ وَعَدْلَكَ، وَارْتَجَيْتُ إِحْسانَكَ

۱- الْعَسْكَرِيُّ: خ.

۲- الْمَهْدِيُّ: خ.

وَفَضْلَکَ، وَتَشَفَّعْتُ إِلَیْکَ بِالنَّبِیِّ وَآلِهِ مِنْ أَحِبَّتِکَ، وَأَ نْتَ أَکْرَمُ الْأَ کْرَمِینَ وَأَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی نَبِیِّنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً کَثِیراً، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ.

اللَّهُمَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ إِنِّی أَوْدَعْتُکَ یَقِینِی هذَا وَثَباتَ دِینِی وَأَ نْتَ خَیْرُ مُسْتَوْدَعٍ، وَقَدْ أَمَرْتَنا بِحِفْظِ الْوَدائِعِ، فَرُدَّهُ عَلَیَّ وَقْتَ حُضُورِ مَوْتِی، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

مؤلّف گوید که: در دعاهای مأثوره است: اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْعَدِیلَهِ عِنْدَ الْمَوْتِ (۱) ۴۳۰، و عدیله عند الموت یعنی عدول کردن از حق به باطل در وقت مردن، و آن چنان است که شیطان نزد محتضر حاضر شود و وسوسه کند و او را در تشکیک اندازد تا آن که او را از ایمان بیرون کند، و از این جهت است که در دعاها استعاذه از آن شده، و جناب فخر المحقّقین رحمه الله فرموده که: هرکه خواهد از آن سالم بماند استحضار کند ادلّه ایمان و اصول خمسه را با ادلّه قطعیّه و صَفای خاطر و بسپرد آن را به حق تعالی که در وقت حضور موت به او رد فرماید، به این طریق که بگوید بعد از عقاید حقّه:

اللَّهُمَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، إِنِّی قَدْ أَوْدَعْتُکَ یَقِینِی هذَا وَثَباتَ دِینِی وَأَ نْتَ خَیْرُ مُسْتَوْدَعٍ، وَقَدْ أَمَرْتَنا بِحِفْظِ الْوَدائِعِ، فَرُدَّهُ عَلَیَّ وَقْتَ حُضُورِ مَوْتِی.

پس بر حسب فرمایش آن بزرگوار خواندن این دعای شریف عدیله و استحضار معنی آن در خاطر برای سلامت جستن از خطر عدیله عند الموت نافع است. و امّا این که این دعا مأثور است یا از منشأت علماء است، خرّیت صناعت علم حدیث و روایت و جامع شمل اخبار ائمّه علیهم السلام عالم متبحّر خبیر و محدّث ناقد بصیر شیخنا الأکرم و المحدّث الأعظم مولانا الحاج میرزا حسین النّوری نوّر اللَّه مرقده فرموده: وأمّا دعاء العدیله المعروفه فهو من مؤلّفات بعض أهل العلم، لیس بمأثورٍ وَلا موجودٍ فی کتب حَمله الأحادیث ونقّادها.

۱- اقبال سیّد ابن طاووس ۳/ ۱۸۷ فصل ۱۱ ضمن دعاء منقول از امام کاظم علیه السلام.

وبدان که شیخ طوسی از محمّد بن سلیمان دیلمی روایت کرده است که به خدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کردم که: شیعیان تو می گویند که: ایمان بر دو قسم است، یکی مستقر و ثابت، و دیگر آنکه به امانت سپرده شده است و زایل می گردد، پس به من بیاموز دعایی را که هرگاه بخوانم آن را ایمان من کامل گردد و زایل نشود، فرمود که: بگو بعد از هر نماز واجب:

رَضِیتُ بِاللَّهِ رَبّاً، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ نَبِیّاً، وَبِالْإِسْلامِ دِیناً، وَبِالْقُرْآنِ کِتاباً، وَبِالْکَعْبَهِ قِبْلَهً، وَبِعَلِیٍّ وَ لِیّاً وَ إِماماً، وَبِالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ وَعَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَمُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ وَعَلِیِّ بْنِ مُوسی وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ وَالْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَئِمَّهً. اللَّهُمَّ إِنِّی رَضِیتُ بِهِمْ أَئِمَّهً فَارْضَنِی لَهُمْ إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۴۳۱.

دعای جوشن کبیردعای جوشن کبیر

در بلد الأمین و مصباح کفعمی است، و آن مروی است از حضرت سیّد السّاجدین از پدرش از جدّ بزرگوارش حضرت رسول صلّی اللَّه علیه و علیهم اجمعین، و این دعا را جبرئیل علیه السلام آورد برای پیغمبر صلی الله علیه و آله در یکی از غزوات در حالی که بر تن آن حضرت جوشن گرانی بود که سنگینی آن بدن مبارکش را به درد آورده بود، پس جبرئیل عرض کرد که: یا محمّد صلی الله علیه و آله پروردگارت تو را سلام می رساند و می فرماید که: بکَنْ این جوشن را و بخوان این دعا را که او امان است از برای تو و امّت تو. پس شرحی در فضیلت این دعا ذکر فرموده که مقام نقل تمامش نیست، از جمله آن که هرکه آن را بر کفن خویش نویسد، حق تعالی حیا فرماید که او را به آتش عذاب کند، و هرکه آن را به نیّت در اوّل ماه رمضان بخواند، حق تعالی او را روزی فرماید لیله القدر، و خلق فرماید برای او هفتاد هزار فرشته که تسبیح و تقدیس کنند خدا را و ثوابش را برای او قرار دهند، پس فضیلت بسیار نقل کرده تا آن که فرموده: و هرکه بخواند او را در ماه رمضان سه

۱- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۹ ح ۴۱۲.

مرتبه، حرام فرماید حق تعالی جسد او را بر آتش جهنّم، و واجب فرماید برای او بهشت را، و دو ملک بر او موکّل فرماید که حفظ کنند او را از معاصی، و در امان خدا باشد مدّت حیات خود، و در آخر خبر است که جناب امام حسین علیه السلام فرمود: وصیّت کرد پدرم علیّ بن ابی طالب صلوات اللّه علیه به حفظ این دعا و آن که بنویسم آن را بر کفن او، و تعلیم کنم آن را به اهل خود، و ترغیب کنم ایشان را به خواندن آن، و آن هزار اسم است، و در آن است اسم اعظم (۱) ۴۳۲.

فقیر گوید که: از این خبر دو چیز مستفاد می شود:

یکی: استحباب نوشتن این دعا به کفن، چنانچه علّامه بحرالعلوم عطّر اللّه مرقده در دُرّه به آن اشاره فرموده:

وَسُنَّ أَنْ یُكْتَبَ بِالْأَ كْفانِ شَهادَهُ الْإِسْلامِ وَالْإِیمانِ

وَهَكَذا كِتابَهُ الْقُرْآنِ وَالْجَوْشَنِ الْمَنْعُوتِ بِالْأَمانِ

دوّم: استحباب خواندن این دعا در اوّل ماه رمضان، و امّا خواندن آن در خصوص شبهای قدر، در خبر ذکری از آن نیست، لکن علّامه مجلسی قدّس اللّه روحه در زاد المعاد در ضمن اعمال شبهای قدر فرموده، و در بعضی از روایات وارد شده است که دعای جوشن کبیر را در هر یک از این سه شب بخوانند، و کافی است فرمایش آن بزرگوار ما را در این مقام أحلّه اللّه دار السّلام. بالجمله، این دعا صد فصل است، و هر فصلی مشتمل بر ده اسم الهی است، و در آخر هر فصل باید گفت:

سُبْحانَكَ یَا لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ، خَلِّصْنا مِنَ النَّارِ یَا رَبِّ.

و در بلد الأمین است که در اوّل هر فصل بِسْمِ اللَّهِ بگوید، و در آخرش سُبْحانَكَ یَا لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَخَلِّصْنا مِنَ النَّارِ یَا رَبِّ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

و آن دعا این است:

(۱) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ یَا اللَّهُ، یَا رَحْمنُ، یَا رَحِیمُ، یَا كَرِیمُ، یَا

۱- حاشیه مصباح کفعمی: ۲۴۶، فصل ۲۸.

مُقِيمُ، يَا عَظِيمُ، يَا قَدِيمُ، يَا عَلِيمُ، يَا حَلِيمُ، يَا حَكِيمُ، سُبْحانَكَ يَا لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ، خَلِّصْنا مِنَ النَّارِ يَا رَبِّ. (٢) يَا سَيِّدَ السَّاداتِ، يَا مُجِيبَ الدَّعَواتِ، يَا رَافِعَ الدَّرَجاتِ، يَا وَلِيَّ الْحَسَناتِ، يَا غَافِرَ الْخَطِيئاتِ، يَا مُعْطِيَ الْمَسْأَلاتِ، يَا قابِلَ التَّوْباتِ، يَا سَامِعَ الْأَصْواتِ، يَا عَالِمَ الْخَفِيّاتِ، يَا دَافِعَ الْبَلِيّاتِ. (٣) يَا خَيْرَ الْغافِرِينَ، يَا خَيْرَ الْفاتِحِينَ، يَا خَيْرَ النَّاصِرِينَ، يَا خَيْرَ الْحَاكِمِينَ، يَا خَيْرَ الرَّازِقِينَ، يَا خَيْرَ الْوَارِثِينَ، يَا خَيْرَ الْحَامِدِينَ، يَا خَيْرَ الذَّاكِرِينَ، يَا خَيْرَ الْمُنْزِلِينَ، يَا خَيْرَ الْمُحْسِنِينَ. (٤) يَا مَنْ لَهُ الْعِزَّةُ وَالْجَمالُ، يَا مَنْ لَهُ الْقُدْرَةُ وَالْكَمالُ، يَا مَنْ لَهُ الْمُلْكُ وَالْجَلالُ، يَا مَنْ هُوَ الْكَبِيرُ الْمُتَعالِ، يَا مُنْشِئَ السَّحابِ الثِّقالِ، يَا مَنْ هُوَ شَدِيدُ الِمحالِ، يَا مَنْ هُوَ سَرِيعُ الْحِسابِ، يَا مَنْ هُوَ شَدِيدُ الْعِقابِ، يَا مَنْ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوابِ، يَا مَنْ عِنْدَهُ أُمُّ الْكِتابِ.

(٥) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ يَا حَنَّانُ، يَا مَنَّانُ، يَا دَيَّانُ، يَا بُرْهانُ، يَا سُلْطانُ، يَا رِضْوانُ، يَا غُفْرانُ، يَا سُبْحانُ، يَا مُسْتَعانُ، يَا ذَا الْمَنِّ وَالْبَيانِ.

(٦) يَا مَنْ تَواضَعَ كُلُّ شَیْ ءٍ لِعَظَمَتِهِ، يَا مَنِ اسْتَسْلَمَ كُلُّ شَیْ ءٍ لِقُدْرَتِهِ، يَا مَنْ ذَلَّ كُلُّ شَیْ ءٍ لِعِزَّتِهِ، يَا مَنْ خَضَعَ كُلُّ شَیْ ءٍ لِهَيْبَتِهِ، يَا مَنِ انْقادَ كُلُّ شَیْ ءٍ مِنْ خَشْيَتِهِ، يَا مَنْ تَشَقَّقَتِ الْجِبالُ مِنْ مَخافَتِهِ، يَا مَنْ قامَتِ السَّمَاوَاتُ بِأَمْرِهِ، يَا مَنِ اسْتَقَرَّتِ الْأَرَضُونَ بِإِذْنِهِ، يَا مَنْ يُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ، يَا مَنْ لَايَعْتَدِی عَلی أَهْلِ مَمْلَكَتِهِ. (٧) يَا غافِرَ الْخَطايا، يَا كاشِفَ الْبَلايا، يَا مُنْتَهی الرَّجايَا، يَا مُجْزِلَ الْعَطايَا، يَا واهِبَ الْهَدايَا، يَا رازِقَ الْبَرايا، يَا قَاضِیَ الْمَنايا، يَا سَامِعَ الشَّكَايا، يَا بَاعِثَ الْبَرايا، يَا مُطْلِقَ الْأُسارى. (٨) يَا ذَا الْحَمْدِ وَالثَّناءِ، يَا

ذَا الْفَخْرِ وَالْبَهاءِ، يَا ذَا الْمَجْدِ وَالسَّناءِ، يَا ذَا الْعَهْدِ وَالْوَفاءِ، يَا ذَا الْعَفْوِ وَالرِّضاءِ، يَا ذَا الْمَنِّ وَالْعَطَاءِ، يَا ذَا الْفَصْلِ وَالْقَضاءِ، يَا ذَا الْعِزِّ وَالْبَقـاءِ، يَا ذَا الْجُودِ وَالسَّخاءِ، يَا ذَا الْآلاءِ وَالنَّعْماءِ. (۹) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ بِاسْـمِکَ یَا مانِعُ، یَا دافِعُ، یَا رافِعُ، یَا صانِعُ، یَا نافِعُ، یَا سـامِعُ، یَا جامِعُ، یَا شافِعُ، یَا واسِعُ، یَا مُوسِعُ. (۱۰) یَـا صانِعَ کُلِّ مَصْـنُوعٍ، یَا خالِقَ کُلِّ مَخْلُوقٍ، یَا رازِقَ کُلِّ مَرْزُوقٍ، یَا مالِکَ کُلِّ مَمْلُوکٍ، یَـا کَـاشِفَ کُلِّ مَکْرُوبٍ، یَا فَارِجَ کُلِّ مَهْمُومٍ، یَا رَاحِمَ کُلِّ مَرْحُومٍ، یَا نَاصِـرَ کُلِّ مَخْـذُولٍ، یَا سَاتِرَ کُلِّ مَعْیُوبٍ، یَا مَلْجَأَ کُلِّ مَطْرُودٍ. (۱۱) یَا عُـدَّتِی عِنْـدَ شِـدَّتِی، یَا رَجَائِی عِنْـدَ مُصِـیبَتِی، یَا مُؤْ نِسِـی عِنْدَ وَحْشَتِی، یَا صَاحِبِی عِنْدَ غُرْبَتِی، یَا وَ لِیِّی عِنْدَ نِعْمَتِی، یَا غِیاثِی عِنْد کُرْبَتِی، یَا دَلِیلِی عِنْدَ حَیْرَتِی، یَا غَنائِی عِنْدَ افْتِقارِی، یَا مَلْجَئِی عِنْدَ اضْطِرارِی، یَا مُعِینِی عِنْدَ مَفْزَعِی. (۱۲) یَا عَلَّامَ الْغُیُوبِ، یَا غَفَّارَ الـذُّنُوبِ، یَا سَـتَّارَ الْعُیُوبِ، یَا کَاشِفَ الْکُرُوبِ، یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ، یَا طَبِیبَ الْقُلُوبِ، یَا مُنَوِّرَ الْقُلُوبِ، یَا أَنِیسَ الْقُلُوبِ، یَـا مُفَرِّجَ الْهُمُومِ، یَا مُنَفِّسَ الْغُمُومِ. (۱۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ بِاسْـمِکَ یَا جَلِیلُ، یَا جَمِیلُ، یَا وَکِیلُ، یَا کَفِیلُ، یَا دَلِیلُ، یَا قَبِیـلُ (۱) ۴۳۳، یَـا مُـدِیلُ، یَـا مُنِیـلُ، یَـا مُقِیـلُ، یَـا مُحِیلُ (۲) ۴۳۴. (۱۴) یَـا دَلِیـلَ الْمُتَحَیِّرِینَ، یَـا غِیـاثَ الْمُسْـتَغِیثِینَ، یَا صَـرِیخَ الْمُسْتَصْـرِخِینَ، یَا جارَ الْمُسْـتَجِیرِینَ، یَا أَمانَ الْخائِفِینَ، یَا عَوْنَ الْمُؤْمِنِینَ، یَا رَاحِمَ الْمساکِینَ، یَا مَلْجَأَ الْعَاصِینَ، یَا غافِرَ الْمُذْنِبِینَ، یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ، (۱۵)

۱- قَبِیل، أی الکفیل.

۲- مُحِیل، أی معْطِی الحَوْلِ، والحول: القوّه والاستطاعه. (الکفعمی).

يَا ذَا الْجُودِ وَالْإِحْسانِ، يَا ذَا الْفَضْلِ وَالْامْتِنانِ، يَا ذَا الْأَمْنِ وَالْأَمانِ، يَا ذَا الْقُدْسِ وَالسُّبْحانِ، يَا ذَا الْحِكْمَهِ وَالْبَيانِ، يَا ذَا الرَّحْمَهِ وَالرِّضْوانِ، يَا ذَا الْحُجَّهِ وَالْبُرْهانِ، يَا ذَا الْعَظَمَهِ وَالسُّلْطَانِ، يَا ذَا الرَّأْفَهِ وَالْمُسْتَعانِ، يَا ذَا الْعَفْوِ وَالْغُفْرانِ. (۱۶) يَا مَنْ هُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ إِلهُ كُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ خالِقُ كُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ صَانِعُ كُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ قَبْلَ كُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ بَعْدَ كُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ فَوْقَ كُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ عَالِمٌ بِكُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ قادِرٌ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ، يَا مَنْ هُوَ يَبْقى وَيَفْنى كُلُّ شَيْ ءٍ. (۱۷) اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ يَا مُؤْمِنُ، يَا مُهَيْمِنُ، يَا مُكَوِّنُ، يَا مُلَقِّنُ، يَا مُبَيِّنُ، يَا مُهَوِّنُ، يَا مُمَكِّنُ، يَا مُزَيِّنُ، يَا مُعْلِنُ، يَا مُقَسِّمُ. (۱۸) يَا مَنْ هُوَ فِى مُلْكِهِ مُقِيمٌ، يَا مَنْ هُوَ فِى سُلْطانِهِ قَدِيمٌ، يَا مَنْ هُو فِى جَلالِهِ عَظِيمٌ، يَا مَنْ هُوَ عَلَى عِبادِهِ رَحِيمٌ، يَا مَنْ هُوَ بِكُلِّ شَيْ ءٍ عَلِيمٌ، يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ عَصاهُ حَلِيمٌ، يَا مَنْ هُوَ بِمَنْ رَجاهُ كَرِيمٌ، يَا مَنْ هُوَ فِى صُنْعِهِ حَكِيمٌ، يَا مَنْ هُوَ فِى حِكْمَتِهِ لَطِيفٌ، يَا مَنْ هُوَ فِى لُطْفِهِ قَدِيمٌ. (۱۹) يَا مَنْ لَايُرْجى إِلَّا فَضْلُهُ، يَا مَنْ لَايُسْأَلُ إِلَّا عَفْوُهُ، يَا مَنْ لَايُنْظَرُ إِلَّا بِرُّهُ، يَا مَنْ لَايُخافُ إِلَّا عَدْلُهُ، يَا مَنْ لَايَدُومُ إِلَّا مُلْكُهُ، يَا مَنْ لَاسُلْطانَ إِلَّا سُلْطانُهُ، يَا مَنْ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْ ءٍ رَحْمَتُهُ، يَا مَنْ سَبَقَتْ رَحْمَتُهُ غَضَبَهُ، يَا مَنْ أَحاطَ بِكُلِّ شَيْ ءٍ عِلْمُهُ، يَا مَنْ لَيْسَ أَحَدٌ مِثْلُهُ. (۲۰) يَا فارِجَ الْهَمِّ، يَا كَاشِفَ الْغَمِّ، يَا غَافِرَ الذَّنْبِ، يَا قَابِلَ التَّوْبِ، يَا خَالِقَ الْخَلْقِ، يَا صَادِقَ الْوَعْدِ، يَا مُوفِىَ الْعَهْدِ، يَا عَالِمَ السِّرِّ، يَا فَالِقَ الْحَبِّ، يَا رَازِقَ الْأَنامِ. (۲۱) اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ يَا عَلِيُّ، يَا وَفِيُّ، يَا غَنِيُّ،

يَا مَلِيُّ، يَا حَفِيُّ، يَا رَضِيُّ، يَا زَكِيُّ، يَا بَدِيُّ، يَا قَوِيُّ، يَا وَ لِيُّ. (۲۲) يَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ، يَا مَنْ سَتَرَ الْقَبِيحَ، يَا مَنْ لَمْ يُؤاخِذْ بِالْجَرِيرَهِ، يَا مَنْ لَمْ يَهْتِكِ السِّتْرَ، يَا عَظِيمَ الْعَفْوِ، يَا حَسَنَ التَّجاوُزِ، يَا وَاسِعَ الْمَغْفِرَهِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالرَّحْمَهِ، يَا صَاحِبَ كُلِّ نَجْوى، يَا مُنْتَهى كُلِّ شَكْوى. (۲۳) يَا ذَا النِّعْمَهِ السَّابِغَهِ، يَا ذَا الرَّحْمَهِ الْواسِعَهِ، يَا ذَا الْمِنَّهِ السَّابِقَهِ، يَا ذَا الْحِكْمَهِ الْبالِغَهِ، يَا ذَا الْقُدْرَهِ الْكَامِلَهِ، يَا ذَا الْحُجَّهِ الْقَاطِعَهِ، يَا ذَا الْكَرامَهِ الظَّاهِرَهِ، يَا ذَا الْعِزَّهِ الدَّائِمَهِ، يَا ذَا الْقُوَّهِ الْمَتِينَهِ، يَا ذَا الْعَظَمَهِ الْمَنِيعَهِ. (۲۴) يَا بَدِيعَ السَّمَاواتِ، يَا جَاعِلَ الظُّلُماتِ، يَا رَاحِمَ الْعَبَراتِ، يَا مُقِيلَ الْعَثَراتِ، يَا سَاتِرَ الْعَوْراتِ، يَا مُحْيِيَ الْأَمْواتِ، يَا مُنْزِلَ الْآياتِ، يَا مُضَعِّفَ الْحَسَنَاتِ، يَا مَاحِيَ السَّيِّئاتِ، يَا شَدِيدَ النَّقِماتِ. (۲۵) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ يَا مُصَوِّرُ، يَا مُقَدِّرُ، يَا مُدَبِّرُ، يَا مُطَهِّرُ، يَا مُنَوِّرُ، يَا مُيَسِّرُ، يَا مُبَشِّرُ، يَا مُنْذِرُ، يَا مُقَدِّمُ، يَا مُؤَخِّرُ. (۲۶) يَا رَبَّ الْبَيْتِ الْحَرام، يَا رَبَّ الشَّهْرِ الْحَرام، يَا رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرام، يَا رَبَّ الرُّكْنِ وَالْمَقامِ، يَا رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرام، يَا رَبَّ الْمَسْجِدِ الْحَرام، يَا رَبَّ الْحِلِّ وَالْحَرام، يَا رَبَّ النُّورِ وَالظَّلام، يَا رَبَّ التَّحِيَّهِ وَالسَّلام، يَا رَبَّ الْقُدْرَهِ فِی الْأَنام. (۲۷) يَا أَحْكَمَ الْحاكِمِينَ، يَا أَعْدَلَ الْعادِلِينَ، يَا أَصْدَقَ الصَّادِقِينَ، يَا أَطْهَرَ الطَّاهِرِينَ، يَا أَحْسَنَ الْخالِقِينَ، يَا أَسْرَعَ الْحاسِبِينَ، يَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ، يَا أَبْصَرَ النَّاظِرِينَ، يَا أَشْفَعَ الشَّافِعِينَ، يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ. (۲۸) يَا عِمادَ مَنْ لَاعِمادَ لَهُ، يَا سَنَدَ مَنْ لَاسَنَدَ لَهُ، يَا ذُخْرَ مَنْ لَا ذُخْرَ لَهُ، يَا حِرْزَ مَنْ لَاحِرْزَ لَهُ، يَا غِياثَ مَنْ لَاغِياثَ لَهُ، يَا فَخْرَ مَنْ لَافَخْرَ لَهُ،

يَا عِزَّ مَنْ لَاعِزَّ لَهُ، يَا مُعِينَ مَنْ لَامُعِينَ لَهُ، يَا أَنِيسَ مَنْ لَاأَنِيسَ لَهُ، يَا أَمانَ مَنْ لَاأَمانَ لَهُ. (۲۹) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ يَا عَاصِمُ، يَا قائِمُ، يَا دائِمُ، يَا راحِمُ، يَا سالِمُ، يَا حاكِمُ، يَا عالِمُ، يَا قاسِمُ، يَا قابِضُ، يَا باسِطُ. (۳۰) يَا عاصِمَ مَنِ اسْتَعْصَمَهُ، يَا راحِمَ مَنِ اسْتَرْحَمَهُ، يَا غافِرَ مَنِ اسْتَغْفَرَهُ، يَا ناصِرَ مَنِ اسْتَنْصَرَهُ، يَا حافِظَ مَنِ اسْتَحْفَظَهُ، يَا مُكْرِمَ مَنِ اسْتَكْرَمَهُ، يَا مُرْشِدَ مَنِ اسْتَرْشَدَهُ، يَا صَرِيخَ مَنِ اسْتَصْرَخَهُ، يَا مُعِينَ مَنِ اسْتَعانَهُ، يَا مُغِيثَ مَنِ اسْتَغاثَهُ. (۳۱) يَا عَزِيزاً لَايُضامُ، يَا لَطِيفاً لَايُرامُ، يَا قَيُّوماً لَايَنامُ، يَا دائِماً لَا يَفُوتُ، يَا حَيّاً لَايَمُوتُ، يَا مَلِكاً لَايَزُولُ، يَا باقِياً لَايَفْنی، يَا عالِماً لَا يَجْهَلُ، يَا صَمَداً لَايُطْعَمُ، يَا قَوِيّاً لَايَضْعُفُ. (۳۲) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ يَا أَحَدُ، يَا واحِدُ، يَا شاهِدُ، يَا ماجِدُ، يَا حامِدُ، يَا راشِدُ، يَا باعِثُ، يَا وارِثُ، يَا ضارُّ، يَا نافِعُ. (۳۳) يَا أَعْظَمَ مِنْ كُلِّ عَظِيم، يَا أَكْرَمَ مِنْ كُلِّ كَرِيم، يَا أَرْحَمَ مِنْ كُلِّ رَحِيم، يَا أَعْلَمَ مِنْ كُلِّ عَلِيم، يَا أَحْكَمَ مِنْ كُلِّ حَكِيم، يَا أَقْدَمَ مِنْ كُلِّ قَدِيم، يَا أَكْبَرَ مِنْ كُلِّ كَبِيرٍ، يَا أَلْطَفَ مِنْ كُلِّ لَطِيفٍ، يَا أَجَلَّ مِن كُلِّ جَلِيلٍ، يَا أَعَزَّ مِنْ كُلِّ عَزِيزٍ. (۳۴) يَا كَرِيمَ الصَّفْحِ (۱) ۴۳۵، يَا عَظِيمَ الْمَنِّ، يَا كَثِيرَ الْخَيْرِ، يَا قَدِيمَ الْفَضْلِ، يَا دائِمَ اللُّطْفِ، يَا لَطِيفَ الصُّنْعِ، يَا مُنَفِّسَ الْكَرْبِ، يَا كاشِفَ الضُّرِّ، يَا مالِكَ الْمُلْكِ، يَا قاضِیَ الْحَقِّ. (۳۵) يَا مَنْ هُوَ فِی عَهْدِهِ وَفِیٌّ، يَا مَنْ هُوَ فِی وَفائِهِ قَوِیٌّ، يَا مَنْ هُوَ فِی قُوَّتِهِ عَلِیٌّ، يَا مَنْ هُوَ فِی عُلُوِّهِ قَرِيبٌ، يَا مَنْ هُوَ فِی قُرْبِهِ لَطِيفٌ، يَا مَنْ هُوَ فِی لُطْفِهِ شَرِيفٌ، يَا مَنْ هُوَ فِی شَرَفِهِ عَزِيزٌ،

۱- الصَّفْح: عفو كردن.

يَا مَنْ هُوَ فِی عِزِّهِ عَظِيمٌ، يَا مَنْ هُوَ فِی عَظَمَتِهِ مَجِيدٌ، يَا مَنْ هُوَ فِی مَجْدِهِ حَمِيدٌ. (۳۶) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا كافِی، يَا شافِی، يَا وافِی، يَا مُعافِی، يَا هادِی، يَا داعِی، يَا قاضِی، يَا راضِی، يَا عالِی، يَا باقِی. (۳۷) يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ خاضِعٌ لَهُ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ خاشِعٌ لَهُ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ كائِنٌ لَهُ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ مَوْجُودٌ بِهِ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ مُنِيبٌ إِلَيْهِ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ خائِفٌ مِنْهُ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ قائِمٌ بِهِ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ صائِرٌ إِلَيْهِ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ، يَا مَنْ كُلُّ شَیْ ءٍ هالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ. (۳۸) يَا مَنْ لَامَفَرَّ إِلَّا إِلَيْهِ، يَا مَنْ لَامَفْزَعَ إِلَّا إِلَيْهِ، يَا مَنْ لَامَقْصَدَ إِلَّا إِلَيْهِ، يَا مَنْ لَامَنْجا مِنْهُ إِلَّا إِلَيْهِ، يَا مَنْ لَايُرْغَبُ إِلَّا إِلَيْهِ، يَا مَنْ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِهِ، يَا مَنْ لَايُسْتَعانُ إِلَّا بِهِ، يَا مَنْ لَايُتَوَكَّلُ إِلَّا عَلَيْهِ، يَا مَنْ لَايُرْجى إِلَّا هُوَ، يَا مَنْ لَايُعْبَدُ إِلَّا هُوَ. (۳۹) يَا خَيْرَ الْمَرْهُوبِينَ، يَا خَيْرَ الْمَرْغُوبِينَ، يَا خَيْرَ الْمَطْلُوبِينَ، يَا خَيْرَ الْمَسْؤُولِينَ، يَا خَيْرَ الْمَقْصُودِينَ، يَا خَيْرَ الْمَذْكُورِينَ، يَا خَيْرَ الْمَشْكُورِينَ، يَا خَيْرَ الْمَحْبُوبِينَ، يَا خَيْرَ الْمَدْعُوِّينَ، يَا خَيْرَ الْمُسْتَأْنِسِينَ. (۴۰) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ يَا غافِرُ، يَا ساتِرُ، يَا قادِرُ، يَا قاهِرُ، يَا فاطِرُ، يَا كاسِرُ، يَا جابِرُ، يَا ذاكِرُ، يَا ناظِرُ، يَا ناصِرُ. (۴۱) يَا مَنْ خَلَقَ فَسَوَّى، يَا مَنْ قَدَّرَ فَهَدى، يَا مَنْ يَكْشِفُ الْبَلْوى، يَا مَنْ يَسْمَعُ النَّجْوى، يَا مَنْ يُنْقِذُ الْغَرْقى، يَا مَنْ يُنْجِی الْهَلْكى، يَا مَنْ يَشْفِی الْمَرْضى، يَا مَنْ أَضْحَكَ وَأَبْكى، يَا مَنْ أَماتَ وَأَحْيى، يَا مَنْ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثى. (۴۲) يَا مَنْ فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ سَبِيلُهُ، يَا مَنْ فِی الْآفاقِ آياتُهُ، يَا مَنْ فِی الْآياتِ بُرْهانُهُ، يَا مَنْ فِی

الْمماتِ قُدْرَتُهُ، يَا مَنْ فِی الْقُبُورِ عِبْرَتُهُ، یَا مَنْ فِی الْقِیامَهِ مُلْکُهُ، یَا مَنْ فِی الْحِسابِ هَیْبَتُهُ، یَا مَنْ فِی الْمِیزانِ قَضاؤُهُ، یَا مَنْ فِی الْجَنَّهِ ثَوابُهُ، یَا مَنْ فِی النَّارِ عِقابُهُ. (۴۳) یَا مَنْ إِلَیْهِ یَهْرَبُ الْخائِفُونَ، یَا مَنْ إِلَیْهِ یَفْزَعُ الْمُذْنِبُونَ، یَا مَنْ إِلَیْهِ یَقْصِدُ الْمُنِیبُونَ، یَا مَنْ إِلَیْهِ یَرْغَبُ الزَّاهِدُونَ، یَا مَنْ إِلَیْهِ یَلْجَأُ الْمُتَحَیِّرُونَ، یَا مَنْ بِهِ یَسْتَأْنِسُ الْمُرِیدُونَ، یَا مَنْ بِهِ یَفْتَخِرُ الْمُحِبُّونَ، یَا مَنْ فِی عَفْوِهِ یَطْمَعُ الْخاطِئُونَ، یَا مَنْ إِلَیْهِ یَسْکُنُ الْمُوقِنُونَ، یَا مَنْ عَلَیْهِ یَتَوَکَّلُ الْمُتَوَکِّلُونَ. (۴۴) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ یَا حَبِیبُ، یَا طَبِیبُ، یَا قَرِیبُ، یَا رَقِیبُ، یَا حَسِیبُ، یَا مُهِیبُ، یَا مُثِیبُ، یَا مُجِیبُ، یَا خَبِیرُ، یَا بَصِیرُ. (۴۵) یَا أَقْرَبَ مِنْ کُلِّ قَرِیبٍ، یَا أَحَبَّ مِنْ کُلِّ حَبِیبٍ، یَا أَبْصَرَ مِنْ کُلِّ بَصِیرٍ، یَا أَخْبَرَ مِنْ کُلِّ خَبِیرٍ، یَا أَشْرَفَ مِنْ کُلِّ شَرِیفٍ، یَا أَرْفَعَ مِنْ کُلِّ رَفِیعٍ، یَا أَقْوی مِنْ کُلِّ قَوِیٍّ، یَا أَغْنی مِنْ کُلِّ غَنِیٍّ، یَا أَجْوَدَ مِنْ کُلِّ جَوادٍ، یَا أَرْأَفَ مِنْ کُلِّ رَؤُوفٍ. (۴۶) یَا غالِباً غَیْرَ مَغْلُوبٍ، یَا صانِعاً غَیْرَ مَصْنُوعٍ، یَا خالِقاً غَیْرَ مَخْلُوقٍ، یَا مالِکاً غَیْرَ مَمْلُوکٍ، یَا قاهِراً غَیْرَ مَقْهُورٍ، یَا رافِعاً غَیْرَ مَرْفُوعٍ، یَا حافِظاً غَیْرَ مَحْفُوظٍ، یَا ناصِراً غَیْرَ مَنْصُورٍ، یَا شاهِداً غَیْرَ غائِبٍ، یَا قَرِیباً غَیْرَ بَعِیدٍ. (۴۷) یَا نُورَ النُّورِ، یَا مُنَوِّرَ النُّورِ، یَا خالِقَ النُّورِ، یَا مُدَبِّرَ النُّورِ، یَا مُقَدِّرَ النُّورِ، یَا نُورَ کُلِّ نُورٍ، یَا نُوراً قَبْلَ کُلِّ نُورٍ، یَا نُوراً بَعْدَ کُلِّ نُورٍ، یَا نُوراً فَوْقَ کُلِّ نُورٍ، یَا نُوراً لَیْسَ کَمِثْلِهِ نُورٌ. (۴۸) یَا مَنْ عَطَاؤُهُ شَرِیفٌ، یَا مَنْ فِعْلُهُ لَطِیفٌ، یَا مَنْ لُطْفُهُ مُقِیمٌ، یَا مَنْ إِحْسانُهُ قَدِیمٌ، یَا مَنْ قَوْلُهُ حَقٌّ، یَا مَنْ وَعْدُهُ صِدْقٌ، یَا مَنْ عَفْوُهُ فَضْلٌ، یَا مَنْ عَذابُهُ عَدْلٌ، یَا مَنْ ذِکْرُهُ حُلْوٌ،

يَا مَنْ فَضْلُهُ عَمِيمٌ. (۴۹) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ يَا مُسَهِّلُ، يَا مُفَصِّلُ، يَا مُبَدِّلُ، يَا مُذَلِّلُ، يَا مُنَزِّلُ، يَا مُنَوِّلُ، يَا مُفْضِلُ، يَا مُجْزِلُ، يَا مُمْهِلُ، يَا مُجْمِلُ. (۵۰) يَا مَنْ يَرى وَلَا يُرى، يَا مَنْ يَخْلُقُ وَلَا يُخْلَقُ، يَا مَنْ يَهْدِی وَلَا يُهْدی، يَا مَنْ يُحْيِی وَلَا يُحْيی، يَا مَنْ يَسْأَلُ وَلَا يُسْأَلُ، يَا مَنْ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ، يَا مَنْ يُجِيرُ وَلَا يُجارُ عَلَيْهِ، يَا مَنْ يَقْضِی وَلَا يُقْضی عَلَيْهِ، يَا مَنْ يَحْكُمُ وَلَا يُحْكَمُ عَلَيْهِ، يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ. (۵۱) يَا نِعْمَ الْحَسِيبُ، يَا نِعْمَ الطَّبِيبُ، يَا نِعْمَ الرَّقِيبُ، يَا نِعْمَ الْقَرِيبُ، يَا نِعْمَ الْمُجِيبُ، يَا نِعْمَ الْحَبِيبُ، يَانِعْمَ الْكَفِيلُ، يَانِعْمَ الْوَكِيلُ، يَانِعْمَ الْمَوْلی، يَا نِعْمَ النَّصِيرُ. (۵۲) يَا سُرُورَ الْعارِفِينَ، يَا مُنَی الْمُحِبِّينَ، يَا أَنِيسَ الْمُرِيدِينَ، يَا حَبِيبَ التَّوَّابِينَ، يَا رازِقَ الْمُقِلِّينَ، يَا رَجاءَ الْمُذْنِبِينَ، يَا قُرَّةَ عَيْنِ الْعابِدِينَ، يَا مُنَفِّساً عَنِ الْمَكْرُوبِينَ، يَا مُفَرِّجاً عَنِ الْمَغْمُومِينَ، يَا إِلهَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ. (۵۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ يَا رَبَّنا، يَا إِلهَنا، يَا سَيِّدَنا، يَا مَوْلانا، يَا ناصِرَنا، يَا حافِظَنا، يَا دَلِيلَنا، يَا مُعِينَنا، يَا حَبِيبَنا، يَا طَبِيبَنا. (۵۴) يَا رَبَّ النَّبِيِّينَ وَ الْأَبْرارِ، يَا رَبَّ الصِّدِّيقِينَ وَالْأَخْيارِ، يَا رَبَّ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، يَا رَبَّ الصِّغارِ وَالْكِبارِ، يَا رَبَّ الْحُبُوبِ وَالثِّمارِ، يَا رَبَّ الْأَنْهارِ وَالْأَشْجارِ، يَا رَبَّ الصَّحارِی وَالْقِفارِ، يَا رَبَّ الْبَرارِی وَالْبِحارِ، يَا رَبَّ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ، يَا رَبَّ الْأَعْلانِ وَالْأَسْرارِ. (۵۵) يَا مَنْ نَفَذَ فِی كُلِّ شَیْ ءٍ أَمْرُهُ، يَا مَنْ لَحِقَ بِكُلِّ شَیْ ءٍ عِلْمُهُ، يَا مَنْ بَلَغَتْ إِلی كُلِّ شَیْ ءٍ قُدْرَتُهُ، يَا مَنْ لَاتُحْصِی الْعِبادُ نِعَمَهُ، يَا مَنْ لَا تَبْلُغُ الْخَلائِقُ شُكْرَهُ، يَا مَنْ لَاتُدْرِكُ الْأَفْهامُ جَلالَهُ، يَا مَنْ لَاتَنالُ الْأَوْهامُ

كُنْهَهُ، يَا مَنِ الْعَظَمَهُ وَالْكِبْرِيَاءُ رِداؤُهُ، يَا مَنْ لَاتَرُدُّ الْعِبادُ قَضاءَهُ، يَا مَنْ لَا مُلْكَ إلّا مُلْكُهُ، يَا مَنْ لَاعَطاءَ إلّا عَطاؤُهُ. (٥۶) يَا مَنْ لَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلى، يَا مَنْ لَهُ الصِّفاتُ الْعُلْيا، يَا مَنْ لَهُ الْآخِرَهُ وَالْأُولى، يَا مَنْ لَهُ جَنَّهُ الْمَأْوى، يَا مَنْ لَهُ الْآياتُ الْكُبْرى، يَا مَنْ لَهُ الْأَسْماءُ الْحُسْنى، يَا مَنْ لَهُ الْحُكْمُ وَالْقَضاءُ، يَا مَنْ لَهُ الْهَواءُ وَالْفَضاءُ، يَا مَنْ لَهُ الْعَرْشُ وَالثَّرى، يَا مَنْ لَهُ السَّماوَاتُ الْعُلى. (٥٧) اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَ لُكَ بِاسْمِکَ يَا عَفُوُّ، يَا غَفُورُ، يَا صَبُورُ، يَا شَكُورُ، يَا رَؤُوفُ، يَا عَطُوفُ، يَا مَسْؤُولُ، يَا وَدُودُ، يَا سُبُّوحُ، يَا قُدُّوسُ. (٥٨) يَا مَنْ فِى السَّماءِ عَظَمَتُهُ، يَا مَنْ فِى الْأَرْضِ آياتُهُ، يَا مَنْ فِى كُلِّ شَىْ ءٍ دَلائِلُهُ، يَا مَنْ فِى الْبِحارِ عَجائِبُهُ، يَا مَنْ فِى الْجِبالِ خَزائِنُهُ، يَا مَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ، يَا مَنْ إِلَيْهِ يَرْجِعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ، يَا مَنْ أَظْهَرَ فِى كُلِّ شَىْ ءٍ لُطْفَهُ، يَا مَنْ أَحْسَنَ كُلَّ شَىْ ءٍ خَلْقَهُ، يَا مَنْ تَصَرَّفَ فِى الْخَلائِقِ قُدْرَتُهُ. (٥٩) يَا حَبِيبَ مَنْ لَاحَبِيبَ لَهُ، يَا طَبِيبَ مَنْ لَاطَبِيبَ لَهُ، يَا مُجِيبَ مَنْ لَامُجِيبَ لَهُ، يَا شَفِيقَ مَنْ لَاشَفِيقَ لَهُ، يَا رَفِيقَ مَنْ لَارَفِيقَ لَهُ، يَا مُغِيثَ مَنْ لَامُغِيثَ لَهُ، يَا دَلِيلَ مَنْ لَادَلِيلَ لَهُ، يَا أَنِيسَ مَنْ لَاأَنِيسَ لَهُ، يَا راحِمَ مَنْ لَاراحِمَ لَهُ، يَا صاحِبَ مَنْ لَاصاحِبَ لَهُ. (۶٠) يَا كافِىَ مَنِ اسْتَكْفاهُ، يَا هادِىَ مَنِ اسْتَهْداهُ، يَا كالِئَ مَنِ اسْتَكْلاهُ، يَا راعِىَ مَنِ اسْتَرْعاهُ، يَا شافِىَ مَنِ اسْتَشْفاهُ، يَا قاضِىَ مَنِ اسْتَقْضاهُ، يَا مُغْنِىَ مَنِ اسْتَغْناهُ، يَامُوفِىَ مَنِ اسْتَوْفاهُ، يَامُقَوِّىَ مَنِ اسْتَقْواهُ، يَاوَ لِىَّ مَنِ اسْتَوْلاهُ. (۶١) اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَ لُكَ بِاسْمِکَ يَا خالِقُ، يَا رازِقُ، يَا ناطِقُ، يَاصادِقُ، يَا فالِقُ، يَا فارِقُ، يَا فاتِقُ، يَا راتِقُ، يَا سابِقُ (١) ۴٣۶، يَا سامِقُ (٢) ۴٣٧. (۶٢)

١- يا فَائِق: خ ل.

٢- سَمَقَ، أى علا وَطَال. (منه).

يَا مَنْ يُقَلِّبُ اللَّيْلَ وَالنَّهارَ، يَا مَنْ جَعَلَ الظُّلُماتِ وَالْأَ نْوارَ، يَا مَنْ خَلَقَ الظِّلَّ وَالْحَرُورَ، يَا مَنْ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ، يَا مَنْ قَدَّرَ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ، يَا مَنْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَياهَ، يَا مَنْ لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ، يَا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا (۱) ۴۳۸ وَلَداً، يَا مَنْ لَيْسَ لَهُ شَرِيكٌ فِی الْمُلْكِ، يَا مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الذُّلِّ. (۶۳) يَا مَنْ يَعْلَمُ مُرادَ الْمُرِيدِينَ، يَا مَنْ يَعْلَمُ ضَمِيرَ الصَّامِتِينَ، يَا مَنْ يَسْمَعُ أَنِينَ الْواهِنِينَ، يَا مَنْ يَری بُكاءَ الْخائِفِينَ، يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوائِجَ السَّائِلِينَ، يَا مَنْ يَقْبَلُ عُذْرَ التَّائِبِينَ، يَا مَنْ لَايُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ، يَا مَنْ لَايُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ، يَا مَنْ لَايَبْعَدُ عَنْ قُلُوبِ الْعارِفِينَ، يَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ. (۶۴) يَا دائِمَ الْبَقاءِ، يَا سامِعَ الدُّعاءِ، يَا واسِعَ الْعَطاءِ، يَا غافِرَ الْخَطاءِ، يَا بَدِيعَ السَّماءِ، يَا حَسَنَ الْبَلاءِ، يَا جَمِيلَ الثَّناءِ، يَا قَدِيمَ السَّناءِ، يَا كَثِيرَ الْوَفاءِ، يَا شَرِيفَ الْجَزاءِ. (۶۵) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ يَا سَتَّارُ، يَا غَفَّارُ، يَا قَهَّارُ، يَا جَبَّارُ، يَا صَبَّارُ، يَا بارُّ، يَا مُخْتارُ، يَا فَتَّاحُ، يَا نَفَّاحُ، يَا مُرْتاحُ. (۶۶) يَا مَنْ خَلَقَنِی وَسَوَّانِی، يَا مَنْ رَزَقَنِی وَرَبَّانِی، يَا مَنْ أَطْعَمَنِی وَسَقانِی، يَا مَنْ قَرَّبَنِی وَأَدْنانِی، يَا مَنْ عَصَمَنِی وَكَفانِی، يَا مَنْ حَفِظَنِی وَكَلانِی، يَا مَنْ أَعَزَّنِی وَأَغْنانِی، يَا مَنْ وَفَّقَنِی وَهَدانِی، يَا مَنْ آنَسَنِی وَآوانِی، يَا مَنْ أَماتَنِی وَأَحْيانِی. (۶۷) يَا مَنْ يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِماتِهِ، يَا مَنْ يَقْبَلُ التَّوْبَهَ عَنْ عِبادِهِ، يَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ، يَا مَنْ لَاتَنْفَعُ الشَّفاعَهُ إِلّا بِإِذْنِهِ، يَا مَنْ هُوَ أَعْلَمُ

۱- صاحِبَهً وَلَا: خ.

بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ، يَا مَنْ لَامُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ، يَا مَنْ لَارَادَّ لِقَضائِهِ، يَا مَنِ انْقادَ كُلُّ شَيْ ءٍ لِأَمْرِهِ، يَا مَنِ السَّماوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ، يَا مَنْ يُرْسِلُ الرِّياحَ بُشْراً بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ. (۶۸) يَا مَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ مِهاداً، يَا مَنْ جَعَلَ الْجِبالَ أَوْتاداً، يَا مَنْ جَعَلَ الشَّمْسَ سِراجاً، يَا مَنْ جَعَلَ الْقَمَرَ نُوراً، يَا مَنْ جَعَلَ اللَّيْلَ لِباساً، يَا مَنْ جَعَلَ النَّهارَ مَعَاشاً، يَا مَنْ جَعَلَ النَّوْمَ سُباتاً، يَا مَنْ جَعَلَ السَّمَاءَ بِناءً، يَا مَنْ جَعَلَ الْأَشْياءَ أَزْواجاً، يَا مَنْ جَعَلَ النَّارَ مِرْصاداً. (۶۹) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ يَا سَمِيعُ، يَا شَفِيعُ، يَا رَفِيعُ، يَا مَنِيعُ، يَا سَرِيعُ، يَا بَدِيعُ، يَا كَبِيرُ، يَا قَدِيرُ، يَا خَبِيرُ (۱) ۴۳۹، يَا مُجِيرُ. (۷۰) يَا حَيّاً قَبْلَ كُلِّ حَيٍّ، يَا حَيّاً بَعْدَ كُلِّ حَيٍّ، يَا حَيُّ الَّذِی لَيْسَ كَمِثْلِهِ حَيٌّ، يَا حَيُّ الَّذِی لَايُشارِكُهُ حَيٌّ، يَا حَيُّ الَّذِی لَا يَحْتاجُ إِلی حَيٍّ، يَا حَيُّ الَّذِی يُمِيتُ كُلَّ حَيٍّ، يَا حَيُّ الَّذِی يَرْزُقُ كُلَّ حَيٍّ، يَا حَيّاً لَمْ يَرِثِ الْحَياةَ مِنْ حَيٍّ، يَا حَيُّ الَّذِی يُحْيِی الْمَوْتی، يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ. (۷۱) يَا مَنْ لَهُ ذِكْرٌ لَايُنْسی، يَا مَنْ لَهُ نُورٌ لَايُطْفی، يَا مَنْ لَهُ نِعَمٌ لَاتُعَدُّ، يَا مَنْ لَهُ مُلْكٌ لَايَزُولُ، يَا مَنْ لَهُ ثَناءٌ لَايُحْصی، يَا مَنْ لَهُ جَلالٌ لَايُكَيَّفُ، يَا مَنْ لَهُ كَمالٌ لَايُدْرَكُ، يَا مَنْ لَهُ قَضاءٌ لَايُرَدُّ، يَا مَنْ لَهُ صِفاتٌ لَاتُبَدَّلُ، يَا مَنْ لَهُ نُعُوتٌ لَاتُغَيَّرُ. (۷۲) يَا رَبَّ الْعالَمِينَ، يَا مالِكَ يَوْمِ الدِّينِ، يَا غايَةَ الطَّالِبِينَ، يَا ظَهْرَ اللَّاجِينَ، يَا مُدْرِكَ الْهارِبِينَ، يَا مَنْ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ، يَا مَنْ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ، يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ، يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ، يَا مَنْ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ. (۷۳) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ يَا شَفِيقُ، يَا رَفِيقُ، يَا حَفِيظُ، يَا مُحِيطُ، يَا مُقِيتُ، يَا مُغِيثُ، يَا مُعِزُّ، يَا مُذِلُّ،

۱- يَا مُنِيرُ: خ ل.

يَا مُبْدِئُ، يَا مُعِيدُ. (۷۴) يَا مَنْ هُوَ أَحَدٌ بِلا ضِدٍّ، يَا مَنْ هُوَ فَرْدٌ بِلا نِدٍّ، يَا مَنْ هُوَ صَمَدٌ بِلا عَيْبٍ، يَا مَنْ هُوَ وِتْرٌ بِلا كَيْفٍ، يَا مَنْ هُوَ قاضٍ بِلا حَيْفٍ، يَا مَنْ هُوَ رَبٌّ بِلا وَزِيرٍ، يَا مَنْ هُوَ عَزِيزٌ بِلا ذُلٍّ، يَا مَنْ هُوَ غَنِيٌّ بِلا فَقْرٍ، يَا مَنْ هُوَ مَلِكٌ بِلا عَزْلٍ، يَا مَنْ هُوَ مَوْصُوفٌ بِلا شَبِيهٍ. (۷۵) يَا مَنْ ذِكْرُهُ شَرَفٌ لِلذَّاكِرِينَ، يَا مَنْ شُكْرُهُ فَوْزٌ لِلشَّاكِرِينَ، يَا مَنْ حَمْدُهُ عِزٌّ لِلْحامِدِينَ، يَا مَنْ طَاعَتُهُ نَجاةٌ لِلْمُطِيعِينَ، يَا مَنْ بابُهُ مَفْتُوحٌ لِلطَّالِبِينَ، يَا مَنْ سَبِيلُهُ واضِحٌ لِلْمُنِيبِينَ، يَا مَنْ آياتُهُ بُرْهانٌ لِلنَّاظِرِينَ، يَا مَنْ كِتابُهُ تَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ، يَا مَنْ رِزْقُهُ عُمُومٌ لِلطَّائِعِينَ وَالْعاصِينَ، يَا مَنْ رَحْمَتُهُ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ. (۷۶) يَا مَنْ تَبارَكَ اسْمُهُ، يَا مَنْ تَعالى جَدُّهُ، يَا مَنْ لَاإِلهَ غَيْرُهُ، يَا مَنْ جَلَّ ثَناؤُهُ، يَا مَنْ تَقَدَّسَتْ أَسْماؤُهُ، يَا مَنْ يَدُومُ بَقاؤُهُ، يَا مَنِ الْعَظَمَهُ بَهاؤُهُ، يَا مَنِ الْكِبْرِياءُ رِداؤُهُ، يَا مَنْ لَاتُحْصى آلاؤُهُ، يَا مَنْ لَاتُعَدُّ نَعْماؤُهُ. (۷۷) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ يَا مُعِينُ، يَا أَمِينُ، يَا مُبِينُ، يَا مَتِينُ، يَا مَكِينُ، يَا رَشِيدُ، يَا حَمِيدُ، يَا مَجِيدُ، يَا شَدِيدُ، يَا شَهِيدُ. (۷۸) يَا ذَا الْعَرْشِ الْمَجِيدِ، يَا ذَا الْقَوْلِ السَّدِيدِ، يَا ذَا الْفِعْلِ الرَّشِيدِ، يَا ذَا الْبَطْشِ (۱) ۴۴۰ الشَّدِيدِ، يَا ذَا الْوَعْدِ وَالْوَعِيدِ، يَا مَنْ هُوَ الْوَ لِيُّ الْحَمِيدُ، يَا مَنْ هُوَ فَعَّالٌ لِما يُرِيدُ، يَا مَنْ هُوَ قَرِيبٌ غَيْرُ بَعِيدٍ، يَا مَنْ هُوَ عَلى كُلِّ شَيْ ءٍ شَهِيدٌ، يَا مَنْ هُوَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ. (۷۹) يَا مَنْ لَاشَرِيکَ لَهُ وَلَا وَزِيرَ، يَا مَنْ لَاشَبِيهَ (۲) ۴۴۱ لَهُ وَلَا نَظِيرَ، يَا خالِقَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ الْمُنِيرِ، يَا مُغْنِیَ الْبائِسِ الْفَقِيرِ، يَا رازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِيرِ، يَا راحِمَ الشَّيْخِ الْكَبِيرِ، يَا جابِرَ الْعَظْمِ

۱- الْبَطْش: اخذ كردن.

۲- لا شِبْهَ: خ ل.

الْكَبيرِ، يَا عِصْمَهَ الْخائِفِ الْمُسْتَجيرِ، يَا مَنْ هُوَ بِعِبادِهِ خَبيرٌ بَصِيرٌ، يَا مَنْ هُوَ عَلى كُلِّ شَىْ ءٍ قَدِيرٌ. (۸۰) يَا ذَا الْجُودِ وَالنِّعَم، يَا ذَا الْفَضْلِ وَالْكَرَم، يَا خالِقَ اللَّوْحِ وَالْقَلَم، يَا بارِئَ الذَّرِّ وَالنَّسم، يَا ذَا الْبَأْسِ وَالنِّقَم، يَا مُلْهِمَ الْعَرَبِ وَالْعَجَم، يَا كَاشِفَ الضُّرِّ وَالْأَلَم، يَا عَالِمَ السِّرِّ وَالْهِمَمِ، يَا رَبَّ الْبَيْتِ وَالْحَرَمِ، يَا مَنْ خَلَقَ الْأَشْيَاءَ مِنَ الْعَدَم. (۸۱) اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ يَا فاعِلُ، يَاجاعِلُ، يَا قابِلُ، يَا كامِلُ، يَا فاصِلُ، يَا واصِلُ، يَا عادِلُ، يَا غالِبُ، يَاطالِبُ، يَا واهِبُ. (۸۲) يَا مَنْ أَ نْعَمَ بِطَوْ لِهِ، يَا مَنْ أَكْرَمَ بِجُودِهِ، يَا مَنْ جادَ بِلُطْفِهِ، يَا مَنْ تَعَزَّزَ بِقُدْرَتِهِ، يَا مَنْ قَدَّرَ بِحِكْمَتِهِ، يَا مَنْ حَكَمَ بِتَدْبِيرِهِ، يَا مَنْ دَ بَّرَ بِعِلْمِهِ، يَا مَنْ تَجاوَزَ بِحِلْمِهِ، يَا مَنْ دَنَا فِى عُلُّوِهِ، يَا مَنْ عَلا فِى دُ نُوِّهِ. (۸۳) يَا مَنْ يَخْلُقُ ما يَشَاءُ، يَا مَنْ يَفْعَلُ ما يَشاءُ، يَا مَنْ يَهْدِى مَنْ يَشَاءُ، يَا مَنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ، يَا مَنْ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ، يَا مَنْ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ، يَا مَنْ يُعِزُّ مَنْ يَشَاءُ، يَا مَنْ يُذِلُّ مَنْ يَشَاءُ، يَا مَنْ يُصَوِّرُ فِى الْأَرْحام مَا يَشَاءُ، يَا مَنْ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ. (۸۴) يَا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا وَلَداً، يَا مَنْ جَعَلَ لِكُلِّ شَىْ ءٍ قَدْراً، يَا مَنْ لَايُشْرِكُ فِى حُكْمِهِ أَحداً، يَا مَنْ جَعَلَ الْمَلائِكَهَ رُسُلًا (۱) ۴۴۲، يَا مَنْ جَعَلَ فِى السَّماءِ بُرُوجاً، يَا مَنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَراراً، يَا مَنْ خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً، يَا مَنْ جَعَلَ لِكُلِّ شَىْ ءٍ أَمَداً، يَا مَنْ أَحاطَ بِكُلِّ شَىْ ءٍ عِلْماً، يَا مَنْ أَحْصى كُلَّ شَىْ ءٍ عَدَداً. (۸۵) اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ يَا أَوَّلُ، يَا آخِرُ، يَاظاهِرُ، يَا باطِنُ، يَابَرُّ، يَاحَقُّ، يَافَرْدُ، يَاوِتْرُ، يَاصَمَدُ، يَاسَرْمَدُ. (۸۶) يَا خَيْرَ مَعْرُوفٍ

۱- جَعَلَ مِنَ المَلَائِكَهِ رُسُلًا: خ.

عُرِفَ، يَا أَ فْضَلَ مَعْبُودٍ عُبِدَ، يَا أَجَلَّ مَشْكُورٍ شُكِرَ، يَا أَعَزَّ مَذْكُورٍ ذُكِرَ، يَا أَعْلى مَحْمُودٍ حُمِدَ، يَا أَقْدَمَ مَوْجُودٍ طُلِبَ، يَا أَرْفَعَ مَوْصُوفٍ وُصِفَ، يَا أَكْبَرَ مَقْصُودٍ قُصِدَ، يَا أَكْرَمَ مَسْؤُولٍ سُئِلَ، يَا أَشْرَفَ مَحْبُوبٍ عُلِمَ. (۸۷) يَا حَبِيبَ الْباكِينَ، يَا سَيِّدَ الْمُتَوَكِّلِينَ، يَا هادِيَ الْمُضِلِّينَ، يَا وَ لِيَّ الْمُؤْمِنِينَ، يَا أَنِيسَ الذَّاكِرِينَ، يَا مَفْزَعَ الْمَلهُوفِينَ، يَا مُنْجِيَ الصَّادِقِينَ، يَا أَقْدَرَ الْقادِرِينَ، يَا أَعْلَمَ الْعالِمِينَ، يَا إِلهَ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ. (۸۸) يَا مَنْ عَلا فَقَهَرَ، يَا مَنْ مَلَكَ فَقَدَرَ، يَا مَنْ بَطَنَ فَخَبَرَ، يَا مَنْ عُبِدَ فَشَكَرَ، يَا مَنْ عُصِيَ فَغَفَرَ، يَا مَنْ لَاتَحْوِيهِ الْفِكَرُ، يَامَنْ لَايُدْرِكُهُ بَصَرٌ، يَا مَنْ لَايَخْفى عَلَيْهِ أَثَرٌ، يَا رازِقَ الْبَشَرِ، يَا مُقَدِّرَ كُلِّ قَدَرٍ. (۸۹) اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ يَا حافِظُ، يَا بارِئُ، يَا ذارِئُ يَا باذِخُ، يَافارِجُ، يَا فاتِحُ، يَا كاشِفُ، يَا ضامِنُ، يَا آمِرُ، يَا ناهِی. (۹۰) يَامَنْ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا هُوَ، يَا مَنْ لَايَصْرِفُ السُّوءَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايَخْلُقُ الْخَلْقَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايَغْفِرُ الذَّنْبَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايُتِمُّ النِّعْمَةَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايُقَلِّبُ الْقُلُوبَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايُدَبِّرُ الْأَمْرَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايُنَزِّلُ الْغَيْثَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَا يَبْسُطُ الرِّزْقَ إِلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايُحْيِی الْمَوْتی إِلّا هُوَ. (۹۱) يَا مُعِينَ الضُّعَفاءِ، يَا صاحِبَ الْغُرَباءِ، يَا ناصِرَ الْأَوْلِياءِ، يَا قاهِرَ الْأَعْداءِ، يَا رافِعَ السَّماءِ، يَا أَنِيسَ الْأَصْفِياءِ، يَا حَبِيبَ الْأَتْقِياءِ، يَا كَنْزَ الْفُقَراءِ، يَا إِلهَ الْأَغْنِياءِ، يَا أَكْرَمَ الْكُرَماءِ. (۹۲) يَا كافِياً مِنْ كُلِّ شَیْ ءٍ، يَا قائِماً عَلی كُلِّ شَیْ ءٍ، يَا مَنْ لَا يُشْبِهُهُ شَیْ ءٌ، يَا مَنْ لَايَزِيدُ فِی مُلْكِهِ شَیْ ءٌ، يَا مَنْ لَايَخْفی عَلَيْهِ شَیْ ءٌ، يَا مَنْ لَا يَنْقُصُ مِنْ خَزائِنِهِ شَیْ ءٌ، يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ، يَا مَنْ لَايَعْزُبُ عَنْ عِلْمِهِ

شَیْ ءٌ، یَا مَنْ هُوَ خَبِیرٌ بِکُلِّ شَیْ ءٍ، یَا مَنْ وَسِعَتْ رَحْمَتُهُ کُلَّ شَیْ ءٍ. (۹۳) اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ یَا مُکْرِمُ، یَا مُطْعِمُ، یَا مُنْعِمُ، یَا مُعْطِی، یَا مُغْنِی، یَا مُقْنِی، یَا مُفْنِی، یَا مُحْیِی، یَا مُرْضِی، یَا مُنْجِی. (۹۴) یَا أَوَّلَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَآخِرَهُ، یَا إِلَهَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَمَلِیکَهُ، یَا رَبَّ کُلِّ شَیْ ءٍ وَصانِعَهُ، یَا بارِئَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَخالِقَهُ، یَا قابِضَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَباسِطَهُ، یَا مُبْدِئَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَمُعِیدَهُ، یَا مُنْشِئَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَمُقَدِّرَهُ، یَا مُکَوِّنَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَمُحَوِّلَهُ، یَا مُحْیِیَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَمُمِیتَهُ، یَا خالِقَ کُلِّ شَیْ ءٍ وَوارِثَهُ. (۹۵) یَا خَیْرَ ذاکِرٍ وَمَذْکُورٍ، یَا خَیْرَ شاکِرٍ وَمَشْکُورٍ، یَا خَیْرَ حامِدٍ وَمَحْمُودٍ، یَا خَیْرَ شاهِدٍ وَمَشْهُودٍ، یَا خَیْرَ داعٍ وَمَدْعُوٍّ، یَا خَیْرَ مُجِیبٍ وَمُجابٍ، یَا خَیْرَ مُؤْنِسٍ وَأَنِیسٍ، یَا خَیْرَ صاحِبٍ وَجَلِیسٍ، یَا خَیْرَ مَقْصُودٍ وَمَطْلُوبٍ، یَا خَیْرَ حَبِیبٍ وَمَحْبُوبٍ. (۹۶) یَا مَنْ هُوَ لِمَنْ دَعاهُ مُجِیبٌ، یَا مَنْ هُوَ لِمَنْ أَطاعَهُ حَبِیبٌ، یَا مَنْ هُوَ إِلَی مَنْ أَحَبَّهُ قَرِیبٌ، یَا مَنْ هُوَ بِمَنِ اسْتَحْفَظَهُ رَقِیبٌ، یَا مَنْ هُوَ بِمَنْ رَجاهُ کَرِیمٌ، یَا مَنْ هُوَ بِمَنْ عَصاهُ حَلِیمٌ، یَا مَنْ هُوَ فِی عَظَمَتِهِ رَحِیمٌ، یَا مَنْ هُوَ فِی حِکْمَتِهِ عَظِیمٌ، یَا مَنْ هُوَ فِی إِحْسانِهِ قَدِیمٌ، یَا مَنْ هُوَ بِمَنْ أَرادَهُ عَلِیمٌ. (۹۷) اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ یَا مُسَبِّبُ، یَا مُرَغِّبُ، یَا مُقَلِّبُ، یَا مُعَقِّبُ، یَا مُرَتِّبُ، یَا مُخَوِّفُ، یَا مُحَذِّرُ، یَا مُذَکِّرُ، یَا مُسَخِّرُ، یَا مُغَیِّرُ. (۹۸) یَا مَنْ عِلْمُهُ سابِقٌ، یَا مَنْ وَعْدُهُ صادِقٌ، یَا مَنْ لُطْفُهُ ظاهِرٌ، یَا مَنْ أَمْرُهُ غالِبٌ، یَا مَنْ کِتابُهُ مُحْکَمٌ، یَا مَنْ قَضاؤُهُ کائِنٌ، یَا مَنْ قُرْآنُهُ مَجِیدٌ، یَا مَنْ مُلْکُهُ قَدِیمٌ، یَا مَنْ فَضْلُهُ عَمِیمٌ، یَا مَنْ عَرْشُهُ عَظِیمٌ. (۹۹) یَا مَنْ لَایَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ، یَا مَنْ لَایَمْنَعُهُ فِعْلٌ عَنْ فِعْلٍ، یَا مَنْ لَایُلْهِیهِ

قَوْلٌ عَنْ قَوْلٍ، یَا مَنْ لَایُغَلِّطُهُ سُؤالٌ عَنْ سُؤالٍ، یَا مَنْ لَایَحْجُبُهُ شَیْ ءٌ عَنْ شَیْ ءٍ، یَا مَنْ لَایُبْرِمُهُ إِلْحاحُ الْمُلِحِّینَ، یَا مَنْ هُوَ غایَهُ مُرادِ الْمُرِیدِینَ، یَا مَنْ هُوَ مُنْتَهی هِمَمِ الْعارِفِینَ، یَا مَنْ هُوَ مُنْتَهی طَلَبِ الطَّالِبِینَ، یَا مَنْ لَایَخْفی عَلَیْهِ ذَرَّهٌ فِی الْعالَمِینَ. (۱۰۰) یَا حَلِیماً لَایَعْجَلُ، یَا جَوَاداً لَایَبْخَلُ، یَا صادِقاً لَا یُخْلِفُ، یَا وَهَّاباً لَایَمَلُّ، یَا قاهِراً لَایُغْلَبُ، یَا عَظِیماً لَایُوصَفُ، یَا عَدْلًا لَا یَحِیفُ، یَا غَنِیّاً لَایَفْتَقِرُ، یَا کَبِیراً لَایَصْغُرُ، یَا حافِظاً لَایَغْفُلُ، سُبْحانَکَ یَا لَا إِلهَ إِلَّا أَ نْتَ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ خَلِّصْنا مِنَ النَّارِ یَا رَبِ (۱) ۴۴۳.

دعای جوشن صغیر

دعاء جوشن صغیر

در کتب معتبره به شرحی مبسوطتر از شرح جوشن کبیر نقل شده، و کفعمی در حاشیه بلد الأمین فرموده که: این دعایی است رفیع الشّأن عظیم المنزله، و چون موسی هادی عبّاسی قصد قتل حضرت کاظم علیه السلام نمود آن حضرت این دعا را خواند جدّش پیغمبر صلی الله علیه و آله را در خواب دید که با وی فرمود: حق تعالی هلاک خواهد کرد دشمن تو را. و این دعا در مهج الدّعوات سیّد ابن طاووس نیز نقل شده، و مابین نسخه کفعمی و سیّد اختلاف است، و ما موافق بلد الأمین کفعمی نقل نمودیم، و آن دعا این است (۲) ۴۴۴:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِلهِی کَمْ مِنْ عَدُوٍّ انْتَضی عَلَیَّ سَیْفَ عَداوَتِهِ، وَشَحَذَ لِی ظُبَهَ مِدْیَتِهِ، وَأَرْهَفَ لِی شَبَا حَدِّهِ، وَدافَ لِی قَواتِلَ سُمُومِهِ، وَسَدَّدَ إِلَیَ (۳) ۴۴۵ صَوائِبَ سِهامِهِ، وَلَمْ تَنَمْ عَنِّی عَیْنُ حِراسَتِهِ، وَأَضْمَرَ أَنْ یَسُومَنِی الْمَکْرُوهَ، وَیُجَرِّعَنِی

۱- مصباح کفعمی: ۲۴۷، فصل ۲۸.

۲- بنده این حدیث را در کتاب بلد الأمین ندیدم ولی در کتاب مهج الدعوات سیّد ابن طاووس: ۲۱۹ قبل از اینکه دعا را ذکر کند به نحو وافی موجود است.

۳- وَسَدَّدَ نَحْوِی: نسخه مجلسی.

ذُعافَ (۱) ۴۴۶ مرارَتِهِ، نَظَرْتَ (۲) ۴۴۷ إلى ضَعْفِى عَنِ احْتِمالِ الْفَوادِحِ وَعَجْزِى عَنِ الانْتِصارِ مِمَّنْ قَصَدَنِى بِمُحارَبَتِهِ، وَوَحْدَتِى فِى كَثِيرٍ مِمَّنْ ناوانِى وَأَرْصَدَ لِى فِيما لَمْ أُعْمِلْ فِكْرِى فِى الْإِرْصادِ لَهُمْ بِمِثْلِهِ، فَأَيَّدْتَنِى بِقُوَّتِکَ، وَشَدَدْتَ أَزْرِى بِنُصْرَتِکَ، وَفَلَلْتَ لِى حَدَّهُ (۳) ۴۴۸، وَخَذَلْتَهُ بَعْدَ جَمْعِ عَدِيدِهِ وَحَشْدِهِ، وَأَعْلَيْتَ كَعْبِى عَلَيْهِ، وَوَجَّهْتَ ما سَدَّدَ إِلَيَّ مِنْ مَكائِدِهِ إِلَيْهِ، وَرَدَدْتَهُ عَلَيْهِ، وَلَمْ يَشْفِ غَلِيلَهُ، وَلَمْ تَبْرُدْ حَزازاتُ (۴) ۴۴۹ غَيْظِهِ، وَقَدْ عَضَّ عَلَيَّ أَنامِلَهُ، وَأَدْبَرَ مُوَلِّياً قَدْ أَخْفَقَتْ سَراياهُ، فَلَكَ الْحَمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَايُغْلَبُ، وَذِى أَناةٍ لَايَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِى لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. إلهِى وَكَمْ مِنْ باغٍ بَغانِى بِمَكائِدِهِ، وَنَصَبَ لِى أَشْراكَ مَصائِدِهِ، وَوَكَّلَ بِى تَفَقُّدَ رِعايَتِهِ، وَأَضْبَأَ إِلَيَّ إِضْباءَ السَّبُعِ لِطَرِيدَتِهِ، انْتِظاراً لِانْتِهازِ فُرْصَتِهِ، وَهُوَ يُظْهِرُ بَشاشَةَ الْمَلَقِ، وَيَبْسُطُ (۵) ۴۵۰ وَجْهاً غَيْرَ طَلِقٍ، فَلَمّا رَأَيْتَ دَغَلَ سَرِيرَتِهِ، وَقُبْحَ مَا انْطَوى عَلَيْهِ لِشَرِيكِهِ فِى مِلَّتِهِ، وَأَصْبَحَ مُجْلِباً لِى (۶) ۴۵۱ فِى بَغْيِهِ أَرْكَسْتَهُ لِأُمِّ رَأْسِهِ، وَأَتَيْتَ بُنْيانَهُ مِنْ أَساسِهِ، فَصَرَعْتَهُ فِى زُبْيَتِهِ، وَرَدَّيْتَهُ (۷) ۴۵۲ فِى مَهْوى حُفْرَتِهِ، وَجَعَلْتَ خَدَّهُ طَبَقاً لِتُرابِ رِجْلِهِ، وَشَغَلْتَهُ فِى بَدَنِهِ وَرِزْقِهِ، وَرَمَيْتَهُ بِحَجَرِهِ، وَخَنَقْتَهُ بِوَتَرِهِ، وَذَكَّيْتَهُ بِمَشاقِصِهِ، وَكَبَبْتَهُ لِمَنْخِرِهِ، وَرَدَدْتَ كَيْدَهُ فِى نَحْرِهِ، وَرَبَقْتَهُ (۸) ۴۵۳ بِنَدامَتِهِ، وَفَسَأْتَهُ (۹) ۴۵۴ بِحَسْرَتِهِ،

۱- ذُعاف- كغراب- زهر و موت و مرگ سريع و زودكش، و ذُعاق با قاف نيز درست است: داء ذُعاق، يعنى بيمارى كشنده. منه.

۲- فَنَظَرت: نسخه مجلسى.

۳- شَبَا حَدِّه: نسخه مجلسى.

۴- حزازات: يعنى سوزشها.

۵- وَيَبْسُطُ لِى: نسخه.

۶- إِلَيَّ: خ.

۷- وَأَرْدَيْتَهُ: خ.

۸- وَوَثَقْتَهُ: نسخه مجلسى.

۹- وَأَفْنَيْتَهُ: نسخه مجلسى.

فَاسْتَخْذَأَ (۱) ۴۵۵ وتَضاءَلَ (۲) ۴۵۶ بَعْدَ نَخْوَتِهِ، وَانْقَمَعَ بَعْدَ اسْتِطالَتِهِ ذَلِيلًا مَأْسُوراً فِي رِبْقِ حِبالَتِهِ (۳) ۴۵۷ الَّتِی كانَ يُؤَمِّلُ أَنْ يَرانِی فِيها يَوْمَ سَطْوَتِهِ، وَقَدْ كِدْتُ يَا رَبِّ لَوْلا رَحْمَتُكَ أَنْ يَحُلَّ بِی ما حَلَّ بِساحَتِهِ، فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا يُغْلَبُ، وَذِی أَناةٍ لَايَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَلِآلائِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. إِلهِی وَكَمْ مِنْ حاسِدٍ شَرِقَ بِحَسْرَتِهِ (۴) ۴۵۸، وَعَدُوٍّ شَجِیَ بِغَيْظِهِ، وَسَلَقَنِی بِحَدِّ لِسانِهِ، وَوَخَزَنِی بِمُوقِ عَيْنِهِ، وَجَعَلَنِی غَرَضاً (۵) ۴۵۹ لِمَرامِيهِ، وَقَلَّدَنِی خِلالًا لَمْ تَزَلْ فِيهِ؟ نادَيْتُكَ (۶) ۴۶۰ يَا رَبِّ مُسْتَجِيراً بِكَ، واثِقاً بِسُرْعَةِ إِجابَتِكَ، مُتَوَكِّلًا عَلى ما لَمْ أَزَلْ أَتَعَرَّفُهُ مِنْ حُسْنِ دِفاعِكَ، عالِماً أَنَّهُ لَايُضْطَهَدُ مَنْ أَوى إِلى ظِلِّ كَنَفِكَ، وَلَنْ تَقْرَعَ الْحَوادِثُ (۷) ۴۶۱ مَنْ لَجَأَ إِلى مَعْقِلِ الانْتِصارِ بِكَ، فَحَصَّنْتَنِی مِنْ بَأْسِهِ بِقُدْرَتِكَ، فَلَكَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَايُغْلَبُ، وَذِی أَناةٍ لَايَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَلِآلائِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. إِلهِی وَكَمْ مِنْ سَحائِبِ مَكْرُوهٍ جَلَّيْتَها، وَسَماءِ نِعْمَةٍ مَطَرْتَها (۸) ۴۶۲، وَجَداوِلِ كَرامَةٍ أَجْرَيْتَها، وَأَعْيُنِ أَحْداثٍ

۱- فَاسْتَخْذَأَ: يعنى فروتنى كرد و منقاد شد. منه.

۲- وتَضاءَلَ: يعنى حقير نمود خود را.

۳- حَبائِلِهِ: خ، مجلسى.

۴- بِحَسَدِهِ: خ، نخسه مجلسى.

۵- وَجَعَلَ عِرْضِی: نسخه.

۶- فَنَادَيْتُ: نسخه.

۷- الفَوادِحُ: نسخه مجلسى.

۸- أَمْطَرْتَهَا: نسخه مجلسى.

طَمَسْتَها، وَناشِئَهِ رَحْمَهٍ نَشَرْتَها، وَجُنَّهِ عافِيَهٍ أَ لْبَسْتَها، وَغَوامِرِ كُرُباتٍ كَشَفْتَها، وَأُمُورٍ جارِيَهٍ قَدَّرْتَها، لَمْ تُعْجِزْكَ إِذْ طَلَبْتَها، وَلَمْ تَمْتَنِعْ مِنْكَ إِذْ أَرَدْتَها، فَلَكَ الْحَمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَايُغْلَبُ، وَذِي أَناهٍ لَايَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنَعْمائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَلِآلائِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ.

إِلهِي وَكَمْ مِنْ ظَنٍّ حَسَنٍ حَقَّقْتَ، وَمِنْ كَسْرِ إِمْلاقٍ جَبَرْتَ، وَمِنْ مَسْكَنَهٍ فادِحَهٍ حَوَّلْتَ، وَمِنْ صَرْعَهٍ مُهْلِكَهٍ نَعَشْتَ (۱) ۴۶۳، وَمِنْ مَشَقَّهٍ أَرَحْتَ، لَاتُسْأَلُ (۲) ۴۶۴ عَمَّا تَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَ لُونَ، وَلَا يَنْقُصُكَ ما أَ نْفَقْتَ، وَلَقَدْ سُئِلْتَ فَأَعْطَيْتَ، وَلَمْ تُسْأَلْ فَابْتَدَأْتَ، وَاسْتُمِيحَ بابُ فَضْلِكَ فَما أَكْدَيْتَ، أَبَيْتَ إِلّا إِنْعاماً وَامْتِناناً، وَ إِلّا تَطَوُّلًا يا رَبِّ وَ إِحْساناً، وَأَبَيْتُ (۳) ۴۶۵ إِلّا انْتِهاكاً لِحُرُماتِكَ، وَاجْتِراءً عَلى مَعاصِيكَ، وَتَعَدِيّاً لِحُدُودِكَ، وَغَفْلَهً عَنْ وَعِيدِكَ، وَطاعَهً لِعَدُوِّي وَعَدُوِّكَ، لَمْ يَمْنَعْكَ يَا إِلهِي وَناصِرِي إِخْلالِي بِالشُّكْرِ عَنْ إِتْمامِ إِحْسانِكَ، وَلَا حَجَزَنِي ذلِكَ عَنِ ارْتِكابِ مَساخِطِكَ. اللَّهُمَّ وَهذا (۴) ۴۶۶ مَقامُ عَبْدٍ ذَلِيلٍ اعْتَرَفَ لَكَ بِالتَّوْحِيدِ، وَأَقَرَّ عَلى نَفْسِهِ بِالتَّقْصِيرِ فِي أَداءِ حَقِّكَ، وَشَهِدَ لَكَ بِسُبُوغِ نِعْمَتِكَ عَلَيْهِ وَجَمِيلِ عادَتِكَ عِنْدَهُ وَ إِحْسانِكَ إِلَيْهِ، فَهَبْ لِي يَا إِلهِي وَسَيِّدِي مِنْ فَضْلِكَ ما أُرِيدُهُ إِلى رَحْمَتِكَ (۵) ۴۶۷، وَأَتَّخِذُهُ سُلَّماً أَعْرُجُ فِيهِ إِلى مَرْضاتِكَ، وَ آمَنُ بِهِ مِنْ سَخَطِكَ، بِعِزَّتِكَ وَطَوْ لِكَ وَبِحَقِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَلَكَ الْحَمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَايُغْلَبُ، وَذِي أَناهٍ لَايَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنَعْمائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَلِآلائِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ.

إِلهِي وَكَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسى وَأَصْبَحَ فِي كَرْبِ الْمَوْتِ، وَحَشْرَجَهِ الصَّدْرِ، وَالنَّظَرِ إِلى ما تَقْشَعِرُّ مِنْهُ الْجُلُودُ، وَتَفْزَعُ لَهُ الْقُلُوبُ، وَأَ نَا فِي عافِيَهٍ مِنْ ذلِكَ كُلِّهِ، فَلَكَ الْحَمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَايُغْلَبُ، وَذِي أَناهٍ لَايَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِي لِنَعْمائِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ، وَلِآلائِكَ مِنَ الذَّاكِرِينَ. إِلهِي

۱- أَنْعَشْتَ: نسخه مجلسی.

۲- لَاتُسْأَلُ يا سَيِّدِي: نسخه مجلسی.

۳- وَأَبَيْتُ يَا رَبِّ: نسخه مجلسی.

۴- فَهَذَا: نسخه مجلسی.

۵- در «خ» و مهج الدعوات: ما أُرِيدُهُ سَبَباً إِلى رَحْمَتِكَ ...

وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسی وَأَصْبَحَ سَقِیماً مُوجِعاً (۱) ۴۶۸ فِی أَ نَّهٍ وَعَوِیلٍ یَتَقَلَّبُ فِی غَمِّهِ لَا یَجِدُ مَحِیصاً، وَلَا یُسِیغُ طَعاماً وَلَا شَراباً (۲) ۴۶۹، وَأَ نَا فِی صِحَّةٍ مِنَ الْبَدَنِ، وَسَلامَهٍ مِنَ الْعَیْشِ، کُلُّ ذلِکَ مِنْکَ، فَلَکَ الْحَمْدُ یَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَایُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لَایَعْجَلُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ. إِلهِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسی وَأَصْبَحَ خائِفاً مَرْعُوباً (۳) ۴۷۰ مُشْفِقاً وَجِلًا هارِباً طَرِیداً مُنْجَحِراً (۴) ۴۷۱ فِی مَضِیقٍ وَمَخْبَأَهٍ مِنَ الْمَخابِیَ قَدْ ضاقَتْ عَلَیْهِ الْأَرْضُ بِرُحْبِها، لَایَجِدُ حِیلَهً وَلَا مَنْجی وَلَا مَأْوی، وَأَ نَا فِی أَمْنٍ وَطُمَأْنِینَهٍ وَعافِیَهٍ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ یَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَا یُغْلَبُ وَذِی أَناهٍ لَایَعْجَلُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ. إِلهِی وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسی وَأَصْبَحَ مَغْلُولًا مُکَبَّلًا فِی الْحَدِیدِ بِأَیْدِی الْعُداهِ لَایَرْحَمُونَهُ، فَقِیداً مِنْ أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ، مُنْقَطِعاً عَنْ إِخْوانِهِ وَبَلَدِهِ، یَتَوَقَّعُ کُلَّ ساعَهٍ بِأَیِّ قِتْلَهٍ یُقْتَلُ، وَبِأَیِّ مُثْلَهٍ یُمَثَّلُ بِهِ، وَأَ نَا فِی عافِیَهٍ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ یَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَایُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لَایَعْجَلُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ. إِلهِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسی وَأَصْبَحَ یُقاسِی الْحَرْبَ وَمُباشَرَهَ الْقِتالِ بِنَفْسِهِ قَدْ غَشِیَتْهُ الْأَعْداءُ مِنْ کُلِّ جانِبٍ بِالسُّیُوفِ وَالرِّماحِ وَآلَهِ الْحَرْبِ، یَتَقَعْقَعُ فِی الْحَدِیدِ قَدْ بَلَغَ مَجْهُودَهُ لَایَعْرِفُ حِیلَهً، وَلَا یَجِدُ مَهْرَباً، قَدْ أُدْنِفَ بِالْجِراحاتِ، أَوْ مُتَشَحِّطاً بِدَمِهِ تَحْتَ السَّنابِکِ وَالْأَرْجُلِ،

۱- مُدْنِفاً: نسخه.

۲- وَلَا یسْتَعْذِبُ شَرَاباً: نسخه مجلسی.

۳- مُسَهَّداً: نسخه مجلسی.

۴- بتقدیم جیم بر حاء مهمله، یعنی در سوراخ. منه.

يَتَمَنّى شَرْبَةً مِنْ ماءٍ أَوْ نَظْرَةً إِلى أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ لَا ۴۷۲ (۱) يَقْدِرُ عَلَيْها، وَأَ نَا فِى عافِيَةٍ مِنْ ذلِکَ کُلِّه، فَلَکَ الْحَمْدُ يَا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَايُغْلَبُ، وَذِى أَناهٍ لَايَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِى لِنَعْمائِکَ مِنَ الشّاکِرِينَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذّاکِرِينَ. إِلهِى وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسى وَأَصْبَحَ فِى ظُلُماتِ الْبِحارِ وَعَواصِفِ الرِّياحِ وَالْأَهْوالِ وَالْأَمْواجِ، يَتَوَقَّعُ الْغَرَقَ وَالْهَلاکَ، لَايَقْدِرُ عَلى حِيلَةٍ، أَوْ مُبْتَلىً بِصاعِقَةٍ أَوْ هَدْمٍ أَوْ حَرْقٍ أَوْشَرْقٍ أَوْ خَسْفٍ أَوْ مَسْخٍ أَوْ قَذْفٍ، وَأَ نا فِى عافِيَةٍ مِنْ ذلِکَ کُلِّه، فَلَکَ الْحَمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَايُغْلَبُ، وَذِى أَناهٍ لَا يَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِى لِنَعْمائِکَ مِنَ الشّاکِرِينَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذّاکِرِينَ. إِلهِى وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسى وَأَصْبَحَ مُسافِراً شاخِصاً عَنْ أَهْلِهِ وَوَلَدِهِ، مُتَحَيِّراً فِى الْمَفاوِزِ، تائِهاً مَعَ الْوُحُوشِ وَالْبَهائِمِ وَالْهَوامِّ، وَحِيداً فَرِيداً لَايَعْرِفُ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدِى سَبِيلًا، أَوْ ۴۷۳ (۲) مُتَأَذِّياً بِبَرْدٍ أَوْ حَرٍّ أَوْ جُوعٍ أَوْ عُرْيٍ أَوْ غَيْرِهِ مِنَ الشَّدائِدِ مِمَّا أَ نَا مِنْهُ خِلْوٌ فِى عافِيَةٍ مِنْ ذلِکَ کُلِّه، فَلَکَ الْحَمْدُ يا رَبِّ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَايُغْلَبُ، وَذِى أَناهٍ لَايَعْجَلُ، صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِى لِنَعْمائِکَ مِنَ الشّاکِرِينَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذّاکِرِينَ. إِلهِى وَسَيِّدِى وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسى وَأَصْبَحَ فَقِيراً عائِلًا عارِياً مُمْلِقاً مُخْفِقاً مَهْجُوراً ۴۷۴ (۳) جائِعاً ظَمْآناً، يَنْتَظِرُ مَنْ يَعُودُ عَلَيْهِ بِفَضْلٍ، أَوْ عَبْدٍ وَجِيهٍ عِنْدَکَ هُوَ أَوْجَهُ مِنِّى عِنْدَکَ وَأَشَدُّ عِبادَةً لَکَ، مَغْلُولًا مَقْهُوراً قَدْ حُمِّلَ ثِقْلًا مِنْ تَعَبِ الْعَناءِ، وَشِدَّةِ الْعُبُودِيَّهِ، وَکُلْفَهِ الرِّقِّ، وَثِقْلِ الضَّرِيبَهِ، أَوْ مُبْتَلىً بِبَلاءٍ شَدِيدٍ لَاقِبَلَ لَهُ (۴) ۴۷۵ إِلّا

۱- وَلَا: نسخه.

۲- وَ: خ.

۳- مَهْجُوراً خائِفاً: نسخه مجلسى.

۴- لا قِبَلَ بِهِ: خ.

بِمَنِّکَ عَلَیْهِ، وَأَ نَا الْمَخْدُومُ الْمُنَعَّمُ الْمُعافَی الْمُکَرَّمُ فِی عافِیَهٍ مِمَّا هُوَ فِیهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی ذلِکَ کُلِّهِ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَایُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لَایَعْجَلُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الـذَّاکِرِینَ. إِلهِی (۱) ۴۷۶ وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَی وَأَصْبَحَ عَلِیلًا مَرِیضاً سَقِیماً مُدْنِفاً عَلی فُرُشِ الْعِلَّهِ وَفِی لِباسِها یَتَقَلَّبُ یَمِیناً وَشِمالًا، لَایَعْرِفُ شَیْئاً مِنْ لَذَّهِ الطَّعامِ وَلَا مِنْ لَذَّهِ الشَّرابِ، یَنْظُرُ إِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لَایَسْتَطِیعُ لَها ضَرّاً وَلَا نَفْعاً، وَأَ نَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، فَلا إِلهَ إِلَّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَایُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لَایَعْجَلُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لَکَ مِنَ الْعابِدِینَ، وَ لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. مَوْلایَ وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسی وَأَصْبَحَ وَقَدْ دَنا یَوْمُهُ مِنْ حَتْفِهِ، وَأَحْدَقَ بِهِ مَلَکُ الْمَوْتِ فِی أَعْوانِهِ یُعالِجُ سَکَراتِ الْمَوْتِ وَحِیاضَهُ، تَدُورُ عَیْناهُ یَمِیناً وَشِمالًا یَنْظُرُ إِلی أَحِبَّائِهِ وَأَوِدَّائِهِ وَأَخِلَّائِهِ، قَدْ مُنِعَ مِنَ الْکَلامِ، وَحُجِبَ عَنِ الْخِطابِ، یَنْظُرُ إِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لَایَسْتَطِیعُ لَها ضَرّاً وَلَا نَفْعاً، وَأَ نَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، فَلَا إِلهَ إِلَّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَایُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لَایَعْجَلُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ

۱- إِلهِی وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَی وَأَصْبَحَ شَرِیداً طَرِیداً حَیْرَانَ مُتَحَیِّراً جائِعاً خائِفاً خاسِراً فی الصَّحاری وَالبَرارِی قَدْ أَحْرَقَهُ الحَرُّ وَالبَرْدُ وَهُوَ فِی ضَرٍّ مِنَ العَیْشِ، وَضَنْکٍ مِنَ الحَیَاهِ، وَذُلٍّ مِنَ المَقَامِ، یَنْظُرُ إِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لا یَقْدِرُ لَهَا عَلَی ضَرٍّ وَلا نَفْعٍ وَأَ نَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، فَلَا إِلهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لا تَعْجَلُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّد وَاجْعَلْنِی لِأَنْعُمِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. نسخه مجلسی.

الرَّاحِمِينَ. مَوْلایَ وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسی وَأَصْبَحَ فِی مَضائِقِ الْحُبُوسِ وَالسُّجُونِ وَکُرَبِها وَذُ لِّها وَحَدِیدِها تَتَداوَلُهُ أَعْوانُها وَزَبانِیَتُها فَلا یَدْرِی أَیُّ حالٍ یُفْعَلُ بِهِ، وَأَیُّ مُثْلَهٍ یُمَثَّلُ بِهِ، فَهُوَ فِی ضُرٍّ مِنَ الْعَیْشِ وَضَنْکٍ مِنَ الْحَیاهِ یَنْظُرُ إِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لَایَسْتَطِیعُ لَها ضَرّاً وَلَا نَفْعاً، وَأَ نَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرمِکَ، فَلَا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَایُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لَا یَعْجَلُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لَکَ مِنَ الْعابِدِینَ، وَ لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

سَیِّدِی وَمَوْلایَ وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسی وَأَصْبَحَ قَدِ اسْتَمَرَّ عَلَیْهِ الْقَضاءُ، وَأَحْدَقَ بِهِ الْبَلاءُ، وَفارَقَ أَوِدَّاءَهُ وَأَحِبَّاءَهُ وَأَخِلَّاءَهُ، وَأَمْسی أَسِیراً حَقِیراً ذَلِیلًا فِی أَیْدِی الْکُفَّارِ وَالْأَعْداءِ یَتَداوَلُونَهُ یَمِیناً وَشِمالًا قَدْ حُصِرَ فِی الْمَطامِیرِ، وَثُقِّلَ بِالْحَدِیدِ، لَایَری شَیْئاً مِنْ ضِیاءِ الدُّنْیا وَلَا مِنْ رَوْحِها، یَنْظُرُ إِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لَا یَسْتَطِیعُ لَها ضَرّاً وَلَا نَفْعاً، وَأَ نَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرمِکَ، فَلَا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ، سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لَایُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لَایَعْجَلُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لَکَ مِنَ الْعابِدِینَ، وَ لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۴۷۷. وَعِزَّتِکَ یَا کَرِیمُ لَأَطْلُبَنَ

۱- إِلهِی وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَی وَأَصْبَحَ قَدِ اشْتاقَ إِلی الدُّنْیا لِلرغْبَهِ فِیها إِلَی أَنْ خاطَرَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ حِرْصاً مِنْهُ عَلَیْها قَدْ رَکِبَ الفُلْکَ وَکُسِرَتْ بِهِ وَهُوَ فِی آفاقِ البِحارِ وَظُلَمِها یَنْظُرُ إِلَی نَفْسِهِ حَسْرَهً لا یَقْدِرُ لها عَلَی ضَرٍّ وَلَا نَفْعٍ، وَأَنَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، فَلَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ، سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبْ، وَذِی أَناهٍ لا تَعْجَلُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنِی لَکَ مِنَ العابِدِینَ، وَلِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. إِلهِی وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَی وَأَصْبَحَ قَدِ اسْتَمَرَّ عَلَیْهِ القَضَاءُ، وَأَحْدَقَ بِهِ البَلاءُ وَالکُفَّارُ وَالأَعْداءُ، وَأَخَذَتْهُ الرِّماحُ والسُّیُوفُ وَالسِّهامُ، وَجُدِّلَ صَرِیعاً وَقَدْ شَرِبَت الأَرْضُ مِنْ دَمِهِ، وَأَکَلَتِ السِّباعُ وَالطَّیْرُ مِنْ لَحْمِهِ، وَأَنَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ لا بِاسْتِحْقاقٍ مِنِّی، یا لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لا تَعْجَلُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. نسخه مجلسی.

مِمَّا لَدَيْکَ، وَلَأُلِحَّنَّ عَلَيْکَ (۱) ۴۷۸، وَلَأَمُدَّنَّ يَدِی نَحْوَکَ مَعَ جُرْمِها إِلَيْکَ يَا رَبِّ فَبِمَنْ أَعُوذُ؟ وَبِمَنْ أَلُوذُ؟ لاأَحَدَ لِی إِلّا أَ نْتَ، أَفَتَرُدَّنِی وَأَ نْتَ مُعَوَّلِی وَعَلَيْکَ مُتَّکَلِی، أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذی وَضَعْتَهُ عَلَی السَّماءِ فَاسْتَقَلَّتْ، وَعَلَی الْأَرْضِ فَاسْتَقَرَّتْ، وَعَلَی الْجِبالِ فَرَسَتْ، وَعَلَی اللَّيْلِ فَأَظْلَمَ، وَعَلَی النَّهارِ فَاسْتَنارَ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَقْضِیَ لِی حَوائِجِی کُلَّها، وَتَغْفِرَ لِی ذُ نُوبِی کُلَّها صَغِيرَها وَکَبِيرَها، وَتُوَسِّعَ عَلَيَّ مِنَ الرِّزْقِ ما تُبَلِّغُنِی بِهِ شَرَفَ الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. مَوْلایَ بِکَ اسْتَعَنْتُ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعِنِّی، وَبِکَ اسْتَجَرْتُ فَأَجِرْنِی، وَأَغْنِنِی بِطاعَتِکَ عَنْ طاعَهِ عِبادِکَ، وَبِمَسْأَلَتِکَ عَنْ مَسْأَلَهِ خَلْقِکَ، وَانْقُلْنِی مِنْ ذُلِّ الْفَقْرِ إِلی عِزِّ الْغِنی، وَمِنْ ذُلِّ الْمَعاصِی إِلی عِزِّ الطَّاعَهِ، فَقَدْ فَضَّلْتَنِی عَلی کَثِيرٍ مِنْ خَلْقِکَ جُوداً مِنْکَ وَکَرَماً، لَا بِاسْتِحْقاقٍ مِنِّی. إِلٰهِی فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی ذٰلِکَ کُلِّهِ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِينَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِينَ (۲) ۴۷۹.

پس به سجده برو و بگو:

سَجَدَ وَجْهِیَ الذَّلِيلُ لِوَجْهِکَ الْعَزِيزِ الْجَلِيلِ، سَجَدَ وَجْهِیَ الْبالِی الْفانِی لِوَجْهِکَ الدَّائِمِ الْباقِی، سَجَدَ وَجْهِیَ الْفَقِيرُ لِوَجْهِکَ الْغَنِيِّ الْکَبِيرِ، سَجَدَ وَجْهِی وَسَمْعِی وَبَصَرِی وَلَحْمِی وَدَمِی وَجِلْدِی وَعَظْمِی وَما أَقَلَّتِ الْأَرْضُ مِنِّی لِلّٰهِ رَبِّ الْعالَمِينَ. اللَّهُمَّ عُدْ عَلی جَهْلِی بِحِلْمِکَ، وَعَلی فَقْرِی بِغِناکَ، وَعَلی ذُ لِّی

۱- وَلَأُلِحّنّ إِلَيْکَ: نسخه.

۲- وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ يا أَرْحَمَ الرّاحِمِينَ: نسخه.

بِعِزِّکَ وَسُلْطانِکَ، وَعَلی ضَعْفِی بِقُوَّتِکَ، وَعَلی خَوْفِی بِأَمْنِکَ، وَعَلی ذُنُوبِی وَخَطایایَ بِعَفْوِکَ وَرَحْمَتِکَ یَا رَحْمنُ یَا رَحِیمُ. اللّهُمَّ إِنِّی أَدْرَأُ بِکَ فِی نَحْرِ فُلانِ بْنِ فُلان، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّهِ فَاکْفِنِیهِ بِما کَفَیْتَ بِهِ أَ نْبِیاءَکَ وَأَوْ لِیاءَکَ مِنْ خَلْقِکَ وَصالِحِی عِبادِکَ مِنْ فَراعِنَهِ خَلْقِکَ، وَطُغاهِ عُداتِکَ، وَشَرِّ جَمِیعِ خَلْقِکَ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ، إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَحَسْبُنَا اللّهُ وَنِعْمَ الْوَکِیلُ (۱) ۴۸۰.

دعاء سیفی صغیر

دعاء سیفی صغیر

معروف به: دعاء قاموس

شیخ اجلّ ثقه الإسلام نوری عطّر اللّه مرقده در صحیفه ثانیه علویّه آن را ذکر کرده، و فرموده که از برای این دعا در کلمات ارباب طلسمات و تسخیرات شرح غریبی است، و از برای او آثار عجیبه ذکر کرده اند، و من چون اعتماد بر آن نداشتم ذکر نکردم، لکن اصل دعا را ذکر می کنم تسامحاً و تأسّیاً بالعلماء الأعلام، و دعا این است:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

رَبِّ أَدْخِلْنِی فِی لُجَّهِ بَحْرِ أَحَدِیَّتِکَ، وَطَمْطَامِ یَمِّ وَحْدانِیَّتِکَ، وَقَوِّنِی بِقُوَّهِ سَطْوَهِ سُلْطانِ فَرْدانِیَّتِکَ، حَتَّی أَخْرُجَ إِلی فَضَاءِ سَعَهِ رَحْمَتِکَ، وَفِی وَجْهِی لَمَعاتُ بَرْقِ الْقُرْبِ مِنْ آثارِ حِمایَتِکَ، مَهِیباً بِهَیْبَتِکَ، عَزِیزاً بِعِنایَتِکَ، مُتَجَلِّلًا مُکَرَّماً بِتَعْلِیمِکَ وَتَزْکِیَتِکَ، وَأَ لْبِسْنِی خِلَعَ الْعِزَّهِ وَالْقَبُولِ، وَسَهِّلْ لِی مَناهِجَ الْوُصْلَهِ وَالْوُصُولِ، وَتَوِّجْنِی بِتاجِ الْکَرامَهِ وَالْوَقارِ، وَأَ لِّفْ بَیْنِی وَبَیْنَ أَحِبَّائِکَ

۱- بلد الأمین کفعمی: ۲۲۶.

فِی دارِ الدُّنْیا وَدارِ الْقَرارِ، وَارْزُقْنِی مِنْ نُورِ اسْمِکَ هَیْبَهً وَسَطْوَهً تَنْقادُ لِیَ الْقُلُوبُ وَالْأَرْواحُ، وَتَخْضَعُ لَدَیَّ النُّفُوسُ وَالْأَشْباحُ، یَا مَنْ ذَ لَّتْ لَهُ رِقابُ الْجَبابِرَهِ، وَخَضَعَتْ لَدَیْهِ أَعْناقُ الْأَکاسِرَهِ، لَامَلْجَأَ وَلَا مَنْجا مِنْکَ إِلّا إِلَیْکَ، وَلَا إِعانَهَ إِلّا بِکَ، وَلَا اتِّکاءَ إِلّا عَلَیْکَ، ادْفَعْ عَنِّی کَیْدَ الْحاسِدِینَ، وَظُلُماتِ شَرِّ الْمُعانِدِینَ، وَارْحَمْنِی تَحْتَ سُرادِقَاتِ عَرْشِکَ یَا أَکْرَمَ الْأَکْرَمِینَ، أَیِّدْ ظاهِرِی فِی تَحْصِیلِ مَراضِیکَ، وَنَوِّرْ قَلْبِی وَسِرِّی بِالاطِّلاعِ عَلی مَناهِجِ مَساعِیکَ، إِلهِی کَیْفَ أَصْدُرُ عَنْ بابِکَ بِخَیْبَهٍ مِنْکَ، وَقَدْ وَرَدْتُهُ عَلی ثِقَهٍ بِکَ؟! وَکَیْفَ تُؤْیِسُنِی (۱) ۴۸۱ مِنْ عَطائِکَ وَقَدْ أَمَرْتَنِی بِدُعائِکَ؟! وَهَا أَ نَا مُقْبِلٌ عَلَیْکَ، مُلْتَجِئٌ إِلَیْکَ، باعِدْ بَیْنِی وَبَیْنَ أَعْدائِی کَما باعَدْتَ بَیْنَ أَعْدائِی، اخْتَطِفْ أَبْصارَهُمْ عَنِّی بِنُورِ قُدْسِکَ وَجَلالِ مَجْدِکَ، إِنَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ الْمُعْطِی جَلائِلَ النِّعَمِ الْمُکَرَّمَهِ لِمَنْ نَاجَاکَ بِلَطائِفِ رَحْمَتِکَ، یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ. وَصَلَّی اللَّهُ عَلی سَیِّدِنا وَنَبِیِّنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ (۲) ۴۸۲.

۱- تُؤْنِسُنِی: نسخه.

۲- صحیفه علویّه مبارکه ثانیه: ۲۲۴.

ص: ۱۴۹

آیات اسم اعظم

فصل هفتم

در ذکر بعض آیات و دعاهای نافعه مختصره

که انتخاب کردم از کتب معتبره

اوّل: سیّد اجلّ سیّد علیخان شیرازی رضوان اللَّه علیه در کتاب کلم طیّب نقل فرموده که:

اسم اعظم خدای تعالی آن است که افتتاح او اللَّهُ و اختتام او هُوَ است، و حروفش نقطه ندارد، وَلا یتغیّر قرائته، اعرِبَ أَمْ لَمْ یُعْرَبْ، و این در قرآن مجید در پنج آیه مبارکه از پنج سوره است: بقره و آل عمران و نساء و طه و تغابن.

شیخ مغربی گفته: هرکه این پنج آیه مبارکه را ورد خود قرار دهد و هر روز یازده مرتبه بخواند، هرآینه آسان شود برای او هر مهمّی از کلّی و جزئی بزودی إن شاء اللَّه تعالی، و آن پنج آیه این است:

۱- اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ (۱) ۴۸۳ تا آخر آیه الکرسی.

۲- اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ نَزَّلَ عَلَیْکَ الْکِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقاً لِمَا بَیْنَ یَدَیْهِ وَأَ نْزَلَ التَّوْرَاهَ وَالإِنْجِیلَ مِنْ قَبْلُ هُدَیً لِلنَّاسِ وَأَ نْزَلَ الْفُرْقَانَ (۲) ۴۸۴.

۳- اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ لَیَجْمَعَنَّکُمْ إِلی یَوْمِ الْقِیَامَهِ لَارَیْبَ فِیهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِیثاً (۳) ۴۸۵.

۴- اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ لَهُ الْأَسْماءُ الْحُسْنَی (۴) ۴۸۶.

۵- اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ وَعَلَی اللَّهِ فَلْیَتَوَکَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (۵) ۴۸۷.

۱- البقره: ۲/ ۲۵۵- ۲۵۷.

۲- آل عمران: ۳/ ۲- ۴.

۳- النساء: ۴/ ۸۷.

۴- طه: ۲۰/ ۸.

۵- التغابن: ۶۴/ ۱۳.

دعای توسّل

دویّم: دعای توسّل

علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: در بعضی از کتب معتبره نقل کرده اند از محمّد بن بابویه که این دعاء توسّل را از ائمّه روایت کرده است و گفته است که: در هیچ امری نخواندم مگر آن که اثر اجابت را به زودی یافتم، این است دعا:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِنَبِیِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، یَا أَبَا الْقاسِمِ، یَا رَسُولَ اللَّهِ، یَا إِمامَ الرَّحْمَهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبَا الْحَسَنِ، یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، یَا عَلِیَّ بْنَ أَبِی طالِبٍ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنـا، یـا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یا فاطِمَهُ الزَّهْراءُ، یَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ، یَا قُرَّهَ عَیْنِ الرَّسُولِ، یَا سَیِّدَتَنا وَمَوْلاتَنا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکِ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکِ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهَهً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعِی لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبـا مُحَمَّدٍ، یَا حَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ، أَ یُّهَا الْمُجْتَبی، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبا عَبْدِاللَّهِ، یَا حُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ، أَ یُّهَا الشَّهِیدُ، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ، اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبَا الْحَسَنِ، یَا عَلِیَّ بْنَ

الْحُسَیْنِ، یَا زَیْنَ الْعابِدِینَ، یَا ابْنَ رَسُولِ، اللَّهِ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبا جَعْفَرٍ، یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ، أَ یُّهَا الْباقِرُ، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، یَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، أَ یُّهَا الصَّادِقُ، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانَا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبَا الْحَسَنِ، یَا مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ، أَ یُّهَا الْکاظِمُ، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانَا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبَا الْحَسَنِ یَا عَلِیَّ بْنَ مُوسی، أَ یُّهَا الرِّضا، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبا جَعْفَرٍ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ، أَ یُّهَا التَّقِیُّ الْجَوادُ، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانَا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حَاجَاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا أَبَا الْحَسَنِ، یَا عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ، أَ یُّهَا الْهادِی النَّقِیُّ، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا

بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ.

یَا أَبا مُحَمَّدٍ، یَا حَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ أَ یُّهَا الزَّکِیُّ الْعَسْکَرِیُّ (۱) ۴۸۸، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ. یَا وَصِیَّ الْحَسَنِ، وَالْخَلَفُ الْحُجَّهُ، أَ یُّهَا الْقائِمُ الْمُنْتَظَرُ الْمَهْدِیُّ (۲) ۴۸۹، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی خَلْقِهِ، یَا سَیِّدَنا وَمَوْلانا إِنَّا تَوَجَّهْنا وَاسْتَشْفَعْنا وَتَوَسَّلْنا بِکَ إِلَی اللَّهِ وَقَدَّمْناکَ بَیْنَ یَدَیْ حاجاتِنا، یَا وَجِیهاً عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنا عِنْدَ اللَّهِ.

پس حاجات خود را بطلبد که برآورده می شود إن شاء اللَّه تعالی، و در روایت دیگر وارد شده که بعد از این بگوید:

دعاء توسّل دیگر

یَا سادَتِی وَمَوالِیَّ، إِنِّی تَوَجَّهْتُ بِکُمْ أَئِمَّتِی وَعُدَّتِی لِیَوْمِ فَقْرِی وَحاجَتِی إِلَی اللَّهِ، وَتَوَسَّلْتُ بِکُمْ إِلَی اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْتُ بِکُمْ إِلَی اللَّهِ، فَاشْفَعُوا لِی عِنْدَ اللَّهِ، وَاسْتَنْقِذُونِی مِنْ ذُ نُوبِی عِنْدَ اللَّهِ، فَإِنَّکُمْ وَسِیلَتِی إِلَی اللَّهِ، وَبِحُبِّکُمْ وَبِقُرْبِکُمْ أَرْجُو نَجاهً مِنَ اللَّهِ، فَکُونُوا عِنْدَ اللَّهِ رَجائِی، یَا سادَتِی یَا أَوْ لِیاءَ اللَّهِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أَعْداءَ اللَّهِ ظالِمِیهِمْ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ (۳) ۴۹۰.

مؤلّف گوید که: شیخ کفعمی در بلد الأمین دعاء مبسوطی نقل کرده موسوم به دعاء فَرَج، و این دعاء توسّل در ضمن آن مذکور است (۴) ۴۹۱، وگمانم آن است که دوازده امام خواجه نصیرالدّین همین دعاء توسّل است که مرکّب کرده اند با صلوات بر حجج طاهره که در یک خطبه بلیغه است

۱- الْعَسْکَرِیُّ: خ.

۲- الْمَهْدِیُّ: خ.

۳- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۲۴۷.

۴- بلد الأمین: ۳۲۳.

که کفعمی در اواخر مصباح آن را ذکر فرموده (۱) ۴۹۲.

و سیّد علیخان در کلم طیّب از قبس المصباح شیخ صَهْرَشتی دعاء توسّلی نقل کرده به شرحی که مقام را گنجایش ذکر آن نیست، و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ صَلِّ علی مُحَمَّدٍ وَعَلی ابْنَتِهِ وَعَلی ابْنَیْها وَأَسْأَ لُکَ بِهِمْ أَنْ تُعِینَنِی عَلَی طاعَتِکَ وَرِضْوانِکَ، وَأَنْ تُبَلِّغَنِی بِهِمْ أَفْضَلَ ما بَلَّغْتَ أَحَداً مِنْ أَوْلِیائِکَ، إِنَّکَ جَوادٌ کَرِیم. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ عَلَیْهِ السَّلامُ إِلّا انْتَقَمْتَ بِهِ مِمَّنْ ظَلَمَنِی وَغَشَمَنِی وَآذانِی وَانْطَوی عَلی ذلِکَ، وَکَفَیْتَنِی بِهِ مَؤُونَهَ کُلِّ أَحَدٍ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیِّکَ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ إِلّا کَفَیْتَنِی بِهِ مَؤُونَهَ کُلِّ شَیْطانٍ مَرِیدٍ وَسُلْطانٍ عَنِیدٍ یَتَقَوَّی عَلَیَّ بِبَطْشِهِ، وَیَنْتَصِرُ عَلَیَّ بِجُنْدِهِ، إِنَّکَ جَوادٌ کَرِیمٌ، یَا وَهَّابُ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیَّیْکَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمَا السَّلامُ إِلّا أَعَنْتَنِی بِهِما عَلی أَمْرِ آخِرَتِی بِطاعَتِکَ وَرِضْوانِکَ وَبَلَّغْتَنِی بِهِما ما یُرْضِیکَ، إِنَّکَ فَعَّالٌ لِما تُرِیدُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیِّکَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ عَلَیْهِ السَّلامُ إِلّا عافَیْتَنِی بِهِ فِی جَمِیعِ جَوارِحِی مَا ظَهَرَ مِنْها وَما بَطَنَ، یَا جَوادُ یَا کَرِیمُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیِّکَ الرِّضا عَلِیِّ بْنِ مُوسی عَلَیْهِ السَّلامُ إِلّا سَلَّمْتَنِی بِهِ فِی جَمِیعِ أَسْفارِی فِی الْبَرارِی وَالْبِحارِ وَالْجِبالِ وَالْقِفارِ وَالْأَوْدِیَهِ وَالْغِیاضِ (۲) ۴۹۳ مِنْ جَمِیعِ ما أَخافُهُ وَأَحْذَرُهُ، إِنَّکَ رَؤُوفٌ رَحِیمٌ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیِّکَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِ السَّلامُ إِلّا جُدْتَ بِهِ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ، وَتَفَضَّلْتَ

۱- مصباح کفعمی: ۷۱۷، فصل ۴۹ و مهج الدعوات: ۳۶۲.

۲- غیاض: جمع غیضه، یعنی نیزار.

بِهِ عَلَیَّ مِنْ وُسْعِکَ، وَوَسَّعْتَ عَلَیَّ رِزْقَکَ، وَأَغْنَیْتَنِی عَمَّنْ سِواکَ، وَجَعَلْتَ حاجَتِی إِلَیْکَ، وَقَضاها عَلَیْکَ، إِنَّکَ لِما تَشاءُ قَدِیرٌ. اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیِّکَ عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمَا السَّلامُ إِلّا أَعَنْتَنِی بِهِ عَلی تَأْدِیَهِ فُرُوضِکَ، وَبِرِّ إِخْوانِیَ الْمُؤْمِنِینَ، وَسَهِّلْ ذلِکَ لِی وَاقْرُنْهُ بِالْخَیْرِ، وَأَعِنِّی عَلی طاعَتِکَ بِفَضْلِکَ یَا رَحِیمُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیِّکَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِمَا السَّلامُ إِلّا أَعَنْتَنِی بِهِ عَلی أَمْرِ آخِرَتِی بِطاعَتِکَ وَرِضْوانِکَ، وَسَرَرْتَنِی فِی مُنْقَلَبِی وَمَثْوایَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیِّکَ وَحُجَّتِکَ صاحِبِ الزَّمانِ عَلَیْهِ السَّلامُ إِلّا أَعَنْتَنِی بِهِ عَلی جَمِیعِ أُمُورِی، وَکَفَیْتَنِی بِهِ مَؤُونَهَ کُلِّ مُؤْذٍ وَطاغٍ وَباغٍ، وَأَعَنْتَنِی بِهِ فَقَدْ بَلَغَ مَجْهُودِی، وَکَفَیْتَنِی بِهِ کُلَّ عَدُوٍّ وَهَمٍّ وَغَمٍّ وَدَیْنٍ وَعَنِّی وَعَنْ وُلْدِی وَجَمِیعِ أَهْلِی وَ إِخْوانِی وَمَنْ یَعْنِینِی أَمْرُهُ وَخاصَّتِی، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ (۱) ۴۹۴.

سیّم: شیخ کفعمی در بلد الأمین دعایی مرویّ از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نقل کرده که هر ملهوف و مکروب و محزون و گرفتار و ترسانی بخواند آن را، حق تعالی او را فَرَج کرامت فرماید، وآن دعا این است: دعای فَرَج از حضرت امیر علیه السلام

یَا عِمادَ مَنْ لَاعِمادَ لَهُ، وَیَا ذُخْرَ مَنْ لَاذُخْرَ لَهُ، وَیَا سَنَدَ مَنْ لَاسَنَدَ لَهُ، وَیَا حِرْزَ مَنْ لَاحِرْزَ لَهُ، وَیَا غِیاثَ مَنْ لَاغِیاثَ لَهُ، وَیَا کَنْزَ مَنْ لَاکَنْزَ لَهُ، وَیَا عِزَّ مَنْ لَاعِزَّ لَهُ، یَا کَرِیمَ الْعَفْوِ، یَا حَسَنَ التَّجاوُزِ، یَا عَوْنَ الضُّعَفاءِ، یَا کَنْزَ الْفُقَراءِ، یَا عَظِیمَ الرَّجاءِ، یَا مُنْقِذَ الْغَرْقی، یَا مُنْجِیَ الْهَلْکی، یَا مُحْسِنُ یَا

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۳۲ ح ۲۲ نقل از کتاب قبس المصابیح.

مُجْمِلُ يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ، أَ نْتَ الَّذِی سَجَدَ لَکَ سَوادُ اللَّیْلِ وَنُورُ النَّهارِ، وَضَوْءُ الْقَمَرِ وَشُعاعُ الشَّمْسِ، وَحَفِیفُ الشَّجَرِ وَدَوِیُّ الْماءِ، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، یَا رَبَّاهُ یَا اللَّهُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِنَا مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ. پس بطلب هرچه حاجت داری (۱) ۴۹۵.

مؤلّف گوید که: از برای فَرَج و رفع گرفتاری و غم نیز نافع است مواظبت بر این ذکر که حضرت جواد علیه السلام تعلیم فرموده: یَا مَنْ یَکْفِی مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَلَا یَکْفِی مِنْهُ شَیْ ءٌ اکْفِنِی ما أَهَمَّنِی (۲) ۴۹۶.

چهارم: دعاء خلاص شدن از زندان و بند: سیّد ابن طاووس در مهج الدّعوات فرموده:

روایت شده است که شخصی در شام محبوس بود مدّت طویلی، پس در خواب دید حضرت زهرا سلام اللَّه علیها را که به او فرمود: بخوان این دعا را، و به او تعلیم فرمود، پس چون خواند از بند خلاص شد و به خانه خود رفت، و آن دعاء این است:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ الْعَرْشِ وَمَنْ عَلاهُ، وَبِحَقِّ الْوَحْیِ وَمَنْ أَوْحاهُ، وَبِحَقِّ النَّبِیِّ وَمَنْ نَبَّأَهُ، وَبِحَقِّ الْبَیْتِ وَمَنْ بَناهُ، یَا سامِعَ کُلِّ صَوْتٍ، یَا جامِعَ کُلِّ فَوْتٍ، یَا بارِئَ النُّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَآتِنا وَجَمِیعَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ فِی مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها فَرَجاً مِنْ عِنْدِکَ عاجِلًا، بِشَهادَهِ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَعَلی ذُرِّیَّتِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ، وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً (۳) ۴۹۷.

پنجم: سیّد ابن طاووس در مهج الدّعوات روایتی از سلمان نقل فرموده، که در آخرش مذکور است چیزی که حاصلش این است: حضرت فاطمه علیها السلام آموخت به من کلامی که از حضرت

۱- بلد الأمین: ۳۳۲.

۲- دعوات راوندی: ۵۱، ح ۱۲۶ و بحار الأنوار ۹۵/ ۲۰۸ نقل از عدّه الداعی.

۳- مهج الدعوات: ۱۴۲.

رسول صلی الله علیه و آله آموخته بود و در وقت صبح و شام آن را می خواند و فرمود: اگر می خواهی در دنیا هرگز تو را تب نگیرد مداومت کن بر آن، و آن این است: حرز حضرت فاطمه علیها السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

بِسْمِ اللَّهِ النُّورِ، بِسْمِ اللَّهِ نُورِ النُّورِ، بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلی نُورٍ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی هُوَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ، وَأَ نْزَلَ النُّورَ عَلَی الطُّورِ، فِی کِتابٍ مَسْطُورٍ، فِی رَقٍّ مَنْشُورٍ، بِقَدَرٍ مَقْدُورٍ، عَلی نَبِیٍّ مَحْبُورٍ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هُوَ بِالْعِزِّ مَذْکُورٌ، وَبِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ، وَعَلَی السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ مَشْکُورٌ. وَصَلَّی اللَّهُ عَلی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ.

سلمان گفت: چون از حضرت فاطمه علیها السلام آموختم آن را، به خدا قسم به بیشتر از هزار نفر از اهل مکّه و مدینه که مبتلا به تب بودند آموختم، پس همه شفا یافتند به اذن خدای تعالی (۱) ۴۹۸.

ششم: حرز حضرت امام زین العابدین علیه السلام: سیّد ابن طاووس در دو موضع از مهج این حرز شریف را از حضرت امام زین العابدین علیه السلام نقل کرده: حرز امام زین العابدین علیه السلام

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ، یَا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ، یَا أَسْرَعَ الْحاسِبِینَ، یَا أَحْکَمَ الْحاکِمِینَ، یَا خالِقَ الْمَخْلُوقِینَ، یَا رازِقَ الْمَرْزُوقِینَ، یَا ناصِرَ الْمَنْصُورِینَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَا دَلِیلَ الْمُتَحَیِّرِینَ، یَا غِیاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ، أَغِثْنِی یَا مالِکَ یَوْمِ الدِّینِ، إِیَّاکَ نَعْبُدُ وَ إِیَّاکَ نَسْتَعِینُ، یَا صَرِیخَ الْمَکْرُوبِینَ، یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ

۱- مهج الدعوات: ۷.

الْمُضْطَرِّینَ، أَ نْتَ اللَّهُ رَبُّ الْعالَمِینَ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ، الْکِبْرِیاءُ رِداؤُکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفی، وَعَلی عَلِیٍّ الْمُرْتَضی، وَفاطِمَهَ الزَّهْراءِ، وَخَدِیجَهَ الْکُبْری، وَالْحَسَنِ الْمُجْتَبی، وَالْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ بِکَرْبَلاءَ، وَعَلِی (۱) ۴۹۹ بْنِ الْحُسَیْنِ زَیْنِ الْعابِدِینَ، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْباقِرِ، وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ، وَمُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْکَاظِمِ، وَعَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضا، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ التَّقِیِّ، وَعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ النَّقِیِّ، وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِی (۲) ۵۰۰ الْعَسْکَرِیِّ، وَالْحُجَّهِ الْقائِمِ الْمَهْدِیِّ الْإِمامِ الْمُنْتَظِرِ (۳) ۵۰۱ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ. اللَّهُمَّ والِ مَنْ وَالاهُمْ، وَعادِ مَنْ عاداهُمْ، وَانْصُرْ مَنْ نَصَرَهُمْ، وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُمْ، وَالْعَنْ مَنْ ظَلَمَهُمْ، وَعَجِّلْ فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَانْصُرْ شِیعَهَ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِکْ أَعْداءَ آلِ مُحَمَّدٍ (۴) ۵۰۲، وَارْزُقْنِی رُؤْیَهَ قائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَتْباعِهِ وَأَشْیاعِهِ وَالرَّاضِینَ بِفِعْلِهِ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۵) ۵۰۳.

هفتم: شیخ کفعمی در بلد الأمین دعایی از حضرت امام زین العابدین علیه السلام نقل کرده و فرموده: این دعا را مقاتل بن سلیمان از آن حضرت روایت کرده و هم گفته: هرکه صد مرتبه آن را بخواند و دعایش مستجاب نگردد لعنت کند مقاتل را، این است دعا:

إِلهِی کَیْفَ أَدْعُوکَ وَأَ نَا أَ نَا؟ وَکَیْفَ أَقْطَعُ رَجائِی مِنْکَ وَأَ نْتَ أَ نْتَ؟ إِلهِی إِذا لَمْ أَسْأَلْکَ فَتُعْطِیَنِی، فَمَنْ ذَا الَّذِی أَسْأَلُهُ فَیُعْطِینِی؟ إِلهِی إِذا لَمْ أَدْعُوکَ (۶) ۵۰۴ فَتَسْتَجِیبَ لِی، فَمَنْ ذَا الَّذِی أَدْعُوهُ فَیَسْتَجِیبُ لِی؟ إِلهِی إِذا لَمْ أَتَضَرَّعْ إِلَیْکَ فَتَرْحَمَنِی، فَمَنْ ذَا الَّذِی أَتَضَرَّعُ إِلَیْهِ فَیَرْحَمُنِی؟ إِلهِی فَکَما فَلَقْتَ الْبَحْرَ

۱- وَعَلَی عَلیّ: خ.

۲- بن علی: نسخه.

۳- المُنْتَظَر: خ.

۴- وأَهلِکْ أَعداءَ آلِ محمّد: خ.

۵- مهج الدعوات: ۱۶ و ۲۳۲.

۶- أَدْعُکَ: خ ل.

لِمُوسی عَلَیْهِ السَّلامُ وَنَجَّیْتَهُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تُنَجِّیَنِی مِمَّا أَ نَا فِیهِ وَتُفَرِّجَ عَنِّی فَرَجاً عاجِلًا غَیْرَ آجِلٍ، بِفَضْلِکَ وَرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۵۰۵.

هشتم: سیّد ابن طاووس در مهج از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده که فرمود:

جبرئیل خدمت حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله عرض کرد: یا نبیّ اللّه، بدان که هیچ پیغمبری را به قدر تو دوست نداشته ام، پس بسیار بگو: اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَری وَلَا تُری، وَأَ نْتَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلی، وَأَنَّ إِلَیْکَ الْمُنْتَهی وَالرُّجْعی، وَأَنَّ لَکَ الْآخِرَةَ وَالْأُولی، وَأَنَّ لَکَ الْمَماتَ وَالْمَحْیَا، وَرَبِّ أَعُوذُ بِکَ أَنْ أُذَلَّ أَوْ أُخْزی (۲) ۵۰۶. دعاء جبرئیل که به پیغمبر صلی الله علیه و آله آموخت

نهم: کفعمی در بلد الأمین دعایی مرویّ از حضرت امام موسی کاظم علیه السلام نقل کرده و فرموده: عظیم الشّأن و سریع الإجابه است، و آن این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَطَعْتُکَ فِی أَحَبِّ الْأَشْیاءِ إِلَیْکَ وَهُوَ التَّوْحِیدُ، وَلَمْ أَعْصِکَ فِی أَبْغَضِ الْأَشْیاءِ إِلَیْکَ وَهُوَ الْکُفْرُ، فَاغْفِر لِی ما بَیْنَهُما، یَا مَنْ إِلَیْهِ مَفَرِّی آمِنِّی مِمَّا فَزِعْتُ مِنْهُ إِلَیْکَ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِیَ الْکَثِیرَ مِنْ مَعاصِیکَ، وَاقْبَلْ مِنِّی الْیَسِیرَ مِنْ طاعَتِکَ، یَا عُدَّتِی دُونَ الْعُدَدِ، وَیَا رَجائِی وَالْمُعْتَمَدَ، وَیَا کَهْفِی وَالسَّنَدَ، وَیَا وَاحِدُ یَا أَحَدُ، یَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مَنِ اصْطَفَیْتَهُمْ مِنْ خَلْقِکَ وَلَمْ تَجْعَلْ فِی خَلْقِکَ مِثْلَهُمْ أَحداً، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَفْعَلَ بِی ما أَ نْتَ أَهْلُهُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِالْوَحْدانِیَّهِ الْکُبْری، وَالْمُحَمَّدِیَّهِ الْبَیْضاءِ، وَالْعَلَوِیَّهِ العُلْیا (۳) ۵۰۷، وَبِجَمِیعِ مَا احْتَجَجْتَ بِهِ عَلی عِبادِکَ، وَبِالاسْمِ الَّذِی حَجَبْتَهُ عَنْ خَلْقِکَ فَلَمْ یَخْرُجْ مِنْکَ إِلّا

۱- صحیفه سجادیّه جامعه: ۳۹۸ شماره ۱۷۹ نقل از کفعمی.

۲- مهج الدعوات: ۱۷۲.

۳- العَلْیاءِ: خ ل.

إِلَیْکَ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ لِی مِنْ أَمْرِی فَرَجاً وَمَخْرَجاً، وَارْزُقْنِی مِنْ حَیْثُ أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَیْثُ لَاأَحْتَسِبُ، إِنَّکَ تَرْزُقُ مَنْ تَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ. پس حاجت خود را بطلب (۱) ۵۰۸.

دهم: کفعمی در مصباح دعایی نقل کرده (۲) ۵۰۹ و فرموده: سیّد ابن طاووس این دعا را برای ایمنی از سلطان و بلاء و ظهور اعداء و خوف فقر و تنگی سینه ذکر کرده، و آن از ادعیه صحیفه سجّادیّه است، پس هرگاه ترسیدی از ضرر آن چه ذکر شد بخوان آن را، این است دعا: دعای عظیم الشأن وأمن از سلطان

یَا مَنْ تُحَلُّ بِهِ عُقَدُ الْمَکارِهِ، وَیَا مَنْ یُفْثَأُ (۳) ۵۱۰ بِهِ حَدُّ الشَّدائِدِ، وَیَا مَنْ یُلْتَمَسُ مِنْهُ الْمَخْرَجُ إِلی رَوْحِ الْفَرَجِ، ذَلَّتْ لِقُدْرَتِکَ الصِّعابُ، وَتَسَبَّبَتْ بِلُطْفِکَ الْأَسْبابُ، وَجَری بِقُدْرَتِکَ الْقَضاءُ، وَمَضَتْ عَلی إِرادَتِکَ الْأَشْیاءُ، فَهِیَ بِمَشِیئَتِکَ دُونَ قَوْ لِکَ مُؤْتَمِرَةٌ، وَبِإِرادَتِکَ دُونَ نَهْیِکَ مُنْزَجِرَةٌ، أَ نْتَ الْمَدْعُوُّ لِلْمُهِمَّاتِ، وَأَ نْتَ الْمَفْزَعُ فِی الْمُلِمَّاتِ، لَایَنْدَفِعُ مِنْها إِلّا ما دَفَعْتَ، وَلَا یَنْکَشِفُ مِنْها إِلّا ما کَشَفْتَ، وَقَدْ نَزَلَ بِی یَا رَبِّ ما قَدْ تَکَأَّدَنِی (۴) ۵۱۱ ثِقْلُهُ، وَأَ لَمَّ بِی ما قَدْ بَهَظَنِی (۵) ۵۱۲ حَمْلُهُ، وَبِقُدْرَتِکَ أَوْرَدْتَهُ عَلَیَّ، وَبِسُلْطانِکَ وَجَّهْتَهُ إِلَیَّ، فَلا مُصْدِرَ لِما أَوْرَدْتَ، وَلَا صارِفَ لِما وَجَّهْتَ، وَلَا فاتِحَ لِما أَغْلَقْتَ، وَلَا مُغْلِقَ لِما فَتَحْتَ، وَلَا مُیَسِّرَ لِما عَسَّرْتَ، وَلَا ناصِرَ لِمَنْ خَذَلْتَ، فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَافْتَحْ لِی یَا رَبِّ بَابَ الْفَرَجِ بِطَوْ لِکَ، وَاکْسِرْ عَنِّی سُلْطانَ الْهَمِّ بِحَوْ لِکَ، وَأَنِلْنِی حُسْنَ النَّظَرِ فِیما شَکَوْتُ، وَأَذِقْنِی حَلاوَةَ الصُّنْعِ فِیما سَأَلْتُ،

۱- مصباح کفعمی: ۲۹۱، فصل ۲۹.

۲- و در حاشیه مصباح فرموده که: این دعا را حضرت هادی علیه السلام تعلیم الیسع بن حمزه قمی نموده و فرموده که: آل محمد علیهم السلام این دعا را می خوانند نزد إشراف بلاء و ظهور اعداء و خوف فقر و تنگی سینه. منه.

۳- یُفْثَأُ: شکسته می شود.

۴- تَکَأَّدَنِی: زحمت می اندازد.

۵- بَهَظَنِی: سنگین می کند.

وَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً وَفَرَجاً هَنِیئاً، وَاجْعَلْ لِی مِنْ عِنْدِکَ مَخْرَجاً وَحِیّاً (۱) ۵۱۳، وَلَا تَشْغَلْنِی بِالاهْتِمام عَنْ تَعاهُدِ فُرُوضِکَ، وَاسْتِعْمالِ سُنَّتِکَ (۲) ۵۱۴، فَقَدْ ضِقْتُ لِما نَزَلَ بِی یَا رَبِّ ذَرْعاً، وَامْتَلَأْتُ بِحَمْلِ ما حَدَثَ عَلَیَّ هَمّاً، وَأَ نْتَ الْقادِرُ عَلی کَشْفِ ما مُنِیتُ بِهِ، وَدَفْعِ ما وَقَعْتُ فِیهِ، فَافْعَلْ بِی ذلِکَ وَإِنْ لَمْ أَسْتَوْجِبْهُ مِنْکَ، یَا ذَا الْعَرْشِ الْعَظِیمِ، وَذَا الْمَنِّ الْکَرِیمِ، فَأَ نْتَ قادِرٌ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ (۳) ۵۱۵.

یازدهم: کفعمی در بلد الأمین فرموده: این دعاء حضرت صاحب الأمر علیه السلام است که تعلیم فرمود آن را به شخصی که محبوس بود، پس خلاص شد: دعاء فَرَج حضرت حجّت عجّل اللّه فرجه

إِلهِی عَظُمَ الْبَلاءُ، وَبَرِحَ الْخَفاءُ، وَانْکَشَفَ الْغِطاءُ، وَانْقَطَعَ الرَّجاءُ، وَضاقَتِ الْأَرْضُ، وَمُنِعَتِ السَّماءُ، وَأَ نْتَ الْمُسْتَعانُ، وَ إِلَیْکَ الْمُشْتَکی، وَعَلَیْکَ الْمُعَوَّلُ فِی الشِّدَّهِ وَالرَّخاءِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أُولِی الْأَمْرِ الَّذِینَ فَرَضْتَ عَلَیْنا طاعَتَهُمْ، وَعَرَّفْتَنا بِذلِکَ مَنْزِلَتَهُمْ، فَفَرِّجْ عَنّا بِحَقِّهِمْ فَرَجاً عاجِلًا قَرِیباً کَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ. یَا مُحَمَّدُ یَا عَلِیُّ، یَا عَلِیُّ یَا مُحَمَّدُ اکْفِیانِی فَإِنَّکُما کافِیانِ، وَانْصُرانِی فَإِنَّکُما ناصِرانِ. یَا مَوْلانا یَا صاحِبَ الزَّمانِ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ، أَدْرِکْنِی أَدْرِکْنِی أَدْرِکْنِی، السَّاعَهَ السَّاعَهَ السّاعَهَ، الْعَجَلَ الْعَجَلَ الْعَجَلَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ (۴) ۵۱۶.

۱- وَحِیّاً: به سرعت.

۲- سُنَنِکَ: خ ل.

۳- مصباح کفعمی: ۲۳۳، فصل ۲۷.

۴- مصباح کفعمی: ۱۷۶، فصل ۲۲.

دوازدهم: و نیز کفعمی در مصباح فرمود: این دعاء حضرت مهدی صلوات اللّه علیه است:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنا تَوْفِیقَ الطّاعَهِ، وَبُعْدَ الْمَعْصِیَهِ، وَصِدْقَ النِّیَّهِ، وَعِرْفانَ الْحُرْمَهِ، وَأَکْرِمْنا بِالْهُدی وَالاسْتِقامَهِ، وَسَدِّدْ أَلْسِنَتَنا بِالصَّوابِ وَالْحِکْمَهِ، وَامْلَأْ قُلُوبَنا بِالْعِلْمِ وَالْمَعْرِفَهِ، وَطَهِّرْ بُطُونَنا مِنَ الْحَرامِ وَالشُّبْهَهِ، وَاکْفُفْ أَیْدِیَنا عَنِ الظُّلْمِ وَالسَّرِقَهِ، وَاغْضُضْ أَبْصارَنا عَنِ الْفُجُورِ وَالْخِیانَهِ، وَاسْدُدْ أَسْماعَنا عَنِ اللَّغْوِ وَالْغِیبَهِ، وَتَفَضَّلْ عَلی عُلَمائِنا بِالزُّهْدِ وَالنَّصِیحَهِ، وَعَلَی الْمُتَعَلِّمِینَ بِالْجُهْدِ وَالرَّغْبَهِ، وَعَلَی الْمُسْتَمِعِینَ بِالاتِّباعِ وَالْمَوْعِظَهِ، وَعَلی مَرْضَی الْمُسْلِمِینَ بِالشِّفاءِ وَالرّاحَهِ، وَعَلی مَوْتاهُمْ بِالرَّأْفَهِ وَالرَّحْمَهِ، وَعَلی مَشایِخِنا بِالْوَقارِ وَالسَّکِینَهِ، وَعَلَی الشَّبابِ بِالْإِنابَهِ وَالتَّوْبَهِ، وَعَلَی النِّساءِ بِالْحَیاءِ وَالْعِفَّهِ، وَعَلَی الْأَغْنِیاءِ بِالتَّواضُعِ وَالسَّعَهِ، وَعَلَی الْفُقَراءِ بِالصَّبْرِ وَالْقَناعَهِ، وَعَلَی الْغُزاهِ بِالنَّصْرِ وَالْغَلَبَهِ، وَعَلَی الْأُسَراءِ بِالْخَلاصِ وَالرّاحَهِ، وَعَلَی الْأُمَراءِ بِالْعَدْلِ وَالشَّفَقَهِ، وَعَلَی الرَّعِیَّهِ بِالْإِنْصافِ وَحُسْنِ السِّیرَهِ، وَبارِکْ لِلْحُجّاجِ وَالزُّوّارِ فِی الزّادِ وَالنَّفَقَهِ، وَاقْضِ ما أَوْجَبْتَ عَلَیْهِمْ مِنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَهِ، بِفَضْلِکَ وَرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ (۱) ۵۱۷.

سیزدهم: در مهج ذکر شده که این دعاء حضرت حجّت علیه السلام است:

إِلهِی بِحَقِّ مَنْ نَاجَاکَ، وَبِحَقِّ مَنْ دَعَاکَ فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ (۲) ۵۱۸ تَفَضَّلْ عَلی فُقَراءِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ بِالْغَناءِ وَالثَّرْوَهِ، وَعَلی مَرْضَی الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُومِناتِ بِالشِّفاءِ وَالصِّحَّهِ، وَعَلی أَحْیاءِ الْمُؤْمِنِینَ

۱- مصباح کفعمی: ۲۸۱، فصل ۲۹ و بلد الأمین: ۲۴۹.

۲- صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ: خ.

وَالْمُؤْمِناتِ بِاللُّطْفِ وَالْكَرَمِ (۱) ۵۱۹، وَعَلى أَمْواتِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ بِالْمَغْفِرَهِ وَالرَّحْمَهِ، وَعَلى غُرَباءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ بِالرَّدِّ إِلى أَوْطانِهِمْ سالِمِينَ غانِمِينَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ (۲) ۵۲۰.

چهاردهم: سیّد علیخان در کلم طیّب فرموده: این استغاثه ای است به حضرت صاحب الزّمان صلوات اللّه علیه، هر جا که باشی دو رکعت نماز به حمد و هر سوره که خواهی بگزار، پس رو به قبله زیر آسمان بایست و بگو: استغاثه به حضرت مهدی قائم عج

سَلامُ اللّهِ الْكامِلُ التّامُّ الشّامِلُ الْعامُّ، وَصَلَواتُهُ الدّائِمَهُ وَبَرَكاتُهُ الْقائِمَهُ التّامَّهُ عَلى حُجَّهِ اللّهِ وَوَ لِيِّهِ فِی أَرْضِهِ وَبِلادِهِ، وَخَلِيفَتِهِ عَلى خَلْقِهِ وَعِبادِهِ، وَسُلالَهِ النُّبُوَّهِ وَبَقِيَّهِ الْعِتْرَهِ وَالصَّفْوَهِ، صاحِبِ الزَّمانِ، وَمُظْهِرِ الْإِيمانِ، وَمُلَقِّنِ (۳) ۵۲۱ أَحْكامِ الْقُرْآنِ، وَمُطَهِّرِ الْأَرْضِ، وَناشِرِ الْعَدْلِ فِی الطُّولِ وَالْعَرْضِ، وَ (۴) ۵۲۲ الْحُجَّهِ الْقائِمِ الْمَهْدِیِّ، الْإِمامِ الْمُنْتَظَرِ الْمَرْضِیِّ (۵) ۵۲۳، وَابْنِ الْأَئِمَّهِ الطّاهِرِينَ، الْوَصِیِّ ابْنِ الْأَوْصِياءِ الْمَرْضِيِّينَ، الْهادِی الْمَعْصُومِ ابْنِ الْأَئِمَّهِ الْهُداهِ الْمَعْصُومِينَ. السَّلامُ عَلَيْكَ يا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ الْمُسْتَضْعَفِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مُذِلَّ الْكافِرِينَ الْمُتَكَبِّرِينَ الظّالِمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَوْلایَ يا صاحِبَ الزَّمانِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا ابْنَ رَسُولِ اللّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا ابْنَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الْحُجَجِ الْمَعْصُومِينَ وَالْإِمامِ (۶) ۵۲۴ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَوْلایَ سَلامَ مُخْلِصٍ لَكَ فِی الْوِلايَهِ، أَشْهَدُ أَنَّكَ الْإِمامُ

۱- وَالْكَرامَه: خ ل.

۲- مهج الدعوات: ۲۹۵.

۳- وَمُعْلِنِ: خ ل.

۴- وَ: خ.

۵- الْمُرْتَضى: خ ل.

۶- الْمَعْصُومِينَ وَالْإِمامِ: خ.

الْمَهْدِیُّ قَوْلًا وَفِعْلًا، وَأَ نْتَ الَّذِی تَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطاً وَعَدْلًا بَعْدَ ما مُلِئَتْ ظُلْماً وَجَوْراً، فَعَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَکَ، وَسَهَّلَ مَخْرَجَکَ، وَقَرَّبَ زَمانَکَ، وَکَثَّرَ أَ نْصارَکَ وَأَعْوانَکَ، وَأَ نْجَزَ لَکَ ما وَعَدَکَ، فَهُوَ أَصْدَقُ الْقائِلِینَ وَنُرِیدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَی الَّذِینَ اسْتُضْعِفُوا فِی الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّهً وَنَجْعَلَهُمُ الْوارِثِینَ (۱) ۵۲۵، یا مَوْلایَ یا صاحِبَ الزَّمانِ، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، حاجَتِی کَذا وَکَذا (و به جای کذا وکذا حاجات خود را ذکر کند) فَاشْفَعْ لِی فِی نَجاحِها، فَقَدْ تَوَجَّهْتُ إِلَیْکَ بِحاجَتِی لِعِلْمِی أَنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ شَفاعَهً مَقْبُولَهً وَمَقاماً مَحْمُوداً، فَبِحَقِّ مَنِ اخْتَصَّکُمْ بِأَمْرِهِ، وَارْتَضاکُمْ لِسِرِّهِ، وَبِالشَّأْنِ الَّذِی لَکُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَیْنَکُمْ وَبَیْنَهُ، سَلِ اللَّهَ تعالی فِی نُجْحِ طَلِبَتِی وَ إِجابَهِ دَعْوَتِی وَکَشْفِ کُرْبَتِی. و بخواه هرچه خواهی که برآورده می شود إن شاء اللَّه تعالی.

مؤلّف گوید که: بهتر آن است که در رکعت اوّل نماز این استغاثه بعد از حمد سوره إِنَّا فَتَحْنا بخواند، و در رکعت دویّم إِذا جاءَ نَصرُ اللَّهِ (۲) ۵۲۶.

۱- القصص: ۲۸/ ۵.

۲- بلد الأمین: ۱۵۸ و بحار الأنوار: ۱۰۲ ح ۲۴۶ عن قبس المصباح و المزار مشهدی قمی: ۶۷۱.

مناجات خمس عشره

فصل هشتم

در مناجات است مناجات خمس عشره لمولانا علیّ بن الحسین علیه السلام

علّامه مجلسی رحمه الله در بحار فرموده که: من یافتم این مناجات را مرویّ از آن حضرت در کتب بعض اصحاب رضوان اللّٰه علیهم.

المناجات الأُولی: مناجات التّائبین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِلهِی أَ لْبَسَتْنِی الْخَطایا ثَوْبَ مَذَلَّتِی، وَجَلَّلَنِی التَّباعُدُ مِنْکَ لِباسَ مَسْکَنَتِی، وَأَماتَ قَلْبِی عَظِیمُ جِنایَتِی، فَأَحْیِهِ بِتَوْبَةٍ مِنْکَ یا أَمَلِی وَبُغْیَتِی، وَیا سُؤْلِی وَمُنْیَتِی، فَوَعِزَّتِکَ ما أَجِدُ لِذُنُوبِی سِواکَ غافِراً، وَلا أَرَی لِکَسْرِی غَیْرَکَ جابِراً، وَقَدْ خَضَعْتُ بِالْإِنابَةِ إِلَیْکَ، وَعَنَوْتُ بِالاسْتِکانَةِ لَدَیْکَ، فَإِنْ طَرَدْتَنِی مِنْ بابِکَ فَبِمَنْ أَ لُوذُ؟ وَإِنْ رَدَدْتَنِی عَنْ جَنابِکَ فَبِمَنْ أَعُوذُ؟ فَوا أَسَفاهُ مِنْ خَجْلَتِی وَافْتِضاحِی، وَوا لَهْفاهُ مِنْ سُوءِ عَمَلِی وَاجْتِراحِی. أَسْأَلُکَ یا غافِرَ الذَّنْبِ الْکَبِیرِ، وَیا جابِرَ الْعَظْمِ الْکَسِیرِ، أَنْ تَهَبَ لِی مُوبِقاتِ الْجَرائِرِ، وَتَسْتُرَ عَلَیَّ فاضِحاتِ السَّرائِرِ، وَلا تُخْلِنِی فِی مَشْهَدِ الْقِیامَةِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِکَ وَغَفْرِکَ، وَلا تُعْرِنِی مِنْ جَمِیلِ صَفْحِکَ وَسَتْرِکَ. إِلهِی ظَلِّلْ عَلی ذُ نُوبِی غَمامَ رَحْمَتِکَ، وَأَرْسِلْ عَلی عُیُوبِی سَحابَ رَأْفَتِکَ. إِلهِی هَلْ یَرْجِعُ الْعَبْدُ الْآبِقُ إِلّا إِلی مَوْلاهُ؟

أَمْ هَلْ یُجِیرُهُ مِنْ سَخَطِهِ أَحَدٌ سِواهُ؟ إِلهِی إِنْ کانَ النَّدَمُ عَلَی الذَّنْبِ تَوْبَةً فَإِنِّی وَعِزَّتِکَ مِنَ النَّادِمِینَ، وَ إِنْ کانَ الاسْتِغْفارُ مِنَ الْخَطِیئَةِ حِطَّةً فَإِنِّی لَکَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِینَ، لَکَ الْعُتْبی حَتَّی تَرْضَی. إِلهِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیَّ تُبْ عَلَیَّ،

وَبِحِلْمِکَ عَنِّی اعْفُ عَنِّی، وَبِعِلْمِکَ بِی ارْفَقْ بِی. إِلهِی أَ نْتَ الَّذِی فَتَحْتَ لِعِبادِکَ بَاباً إِلی عَفْوِکَ سَمَّیْتَهُ التَّوْبَهَ، فَقُلْتَ: تُوبُوا إِلَی اللَّهِ تَوْبَهً نَصُوحاً (۱) ۵۲۷، فَمَا عُذْرُ مَنْ أَغْفَلَ دُخُولَ الْبابِ بَعْدَ فَتْحِهِ؟ إِلهِی إِنْ کانَ قَبُحَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ. إِلهِی مَا أَ نَا بِأَوَّلِ مَنْ عَصَاکَ فَتُبْتَ عَلَیْهِ، وَتَعَرَّضَ لِمَعْرُوفِکَ فَجُدْتَ عَلَیْهِ، یَا مُجِیبَ الْمُضْطَرِّ، یَا کَاشِفَ الضُّرِّ، یَا عَظِیمَ الْبِرِّ، یَا عَلِیماً بِمَا فِی السِّرِّ، یَا جَمِیلَ السَتْرِ، اسْتَشْفَعْتُ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ إِلَیْکَ، وَتَوَسَّلْتُ بِجَنابِکَ (۲) ۵۲۸ وَتَرَحُّمِکَ لَدَیْکَ، فَاسْتَجِبْ دُعائِی، وَلَا تُخَیِّبْ فِیکَ رَجائِی، وَتَقَبَّلْ تَوْبَتِی، وَکَفِّرْ خَطِیئَتِی، بِمَنِّکَ وَرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳) ۵۲۹.

الثانیه: مناجات الشّاکِین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِلهِی إِلَیْکَ أَشْکُو نَفْساً بِالسُّوءِ أَمَّارَهً، وَ إِلَی الْخَطِیئَهِ مُبادِرَهً، وَبِمَعاصِیکَ مُولَعَهً، وَ لِسَخَطِکَ مُتَعَرِّضَهً، تَسْلُکُ بِی مَسالِکَ الْمَهَالِکِ، وَتَجْعَلُنِی عِنْدَکَ أَهْوَنَ هَالِکٍ، کَثِیرَهَ الْعِلَلِ، طَوِیلَهَ الْأَمَلِ، إِنْ مَسَّهَا الشَّرُّ تَجْزَعُ، وَ إِنْ مَسَّهَا الْخَیْرُ تَمْنَعُ، مَیَّالَهً إِلَی اللَّعِبِ وَاللَّهْوِ، مَمْلُوَّهً بِالْغَفْلَهِ وَالسَّهْوِ، تُسْرِعُ بِی إِلی الْحَوْبَهِ (۴) ۵۳۰، وَتُسَوِّفُنِی بِالتَّوْبَهِ. الهِی أَشْکُو إِلَیْکَ عَدُوّاً یُضِلُّنِی، وَشَیْطاناً یُغْوِینِی، قَدْ مَلَأَ بِالْوَسْواسِ صَدْرِی، وَأَحاطَتْ هَواجِسُه بِقَلْبِی، یُعاضِدُ لِیَ

۱- التحریم: ۶۶/ ۸.

۲- بِحَنَانِکَ: خ ل.

۳- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۲.

۴- الحوبه: گناه.

الْهَوی، وَیُزَیِّنُ لِی حُبَّ الدُّنْیا، وَیَحُولُ بَیْنِی وَبَیْنَ الطّاعَهِ وَالزُّلْفی. إِلهِی إِلَیْکَ أَشْکُو قَلْباً قاسِیاً مَعَ الْوَسْواسِ مُتَقَلِّباً، وَبِالرَّیْنِ وَالطَّبْعِ مُتَلَبِّساً، وَعَیْناً عَنِ الْبُکاءِ مِنْ خَوْفِکَ جامِدَهً، وَ إِلی ما تَسُرُّها طامِحَهً. إِلهِی لَاحَوْلَ لِی وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِقُدْرَتِکَ، وَلَا نَجاهَ لِی مِنْ مَکارِهِ الدُّنْیا إِلّا بِعِصْمَتِکَ، فَأَسْأَ لُکَ بِبَلاغَهِ حِکْمَتِکَ، وَنَفاذِ مَشِیَّتِکَ، أَنْ لَاتَجْعَلَنِی لِغَیْرِ جُودِکَ مُتَعَرِّضاً، وَلَا تُصَیِّرَنِی لِلْفِتَنِ غَرَضاً، وَکُنْ لِی عَلَی الْأَعْداءِ ناصِراً، وَعَلَی الْمَخازِی وَالْعُیُوبِ ساتِراً، وَمِنَ الْبَلاءِ (۱) ۵۳۱ واقِیاً، وَعَنِ الْمَعاصِی عاصِماً، بِرَأْفَتِکَ وَرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ (۲) ۵۳۲.

الثالثه: مناجات الخائفین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِلهِی أَتَراکَ بَعْدَ الْإِیمانِ بِکَ تُعَذِّبُنِی؟ أَمْ بَعْدَ حُبِّی إِیّاکَ تُبَعِّدُنِی؟ أَمْ مَعَ رَجائِی لِرَحْمَتِکَ وَصَفْحِکَ تَحْرِمُنِی؟ أَمْ مَعَ اسْتِجارَتِی بِعَفْوِکَ تُسْلِمُنِی؟

حاشا لِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ أَنْ تُخَیِّبَنِی. لَیْتَ شِعْرِی أَ لِلشَّقاءِ وَلَدَتْنِی أُمِّی؟ أَمْ لِلْعَناءِ رَبَّتْنِی؟ فَلَیْتَها لَمْ تَلِدْنِی، وَلَمْ تُرَبِّنِی، وَلَیْتَنِی عَلِمْتُ أَمِنْ أَهْلِ السَّعادَهِ جَعَلْتَنِی، وَبِقُرْبِکَ وَجِوارِکَ خَصَصْتَنِی، فَتَقَرَّ بِذلِکَ عَیْنِی، وَتَطْمَئِنَّ لَهُ نَفْسِی.

إِلهِی هَلْ تُسَوِّدُ وُجُوهاً خَرَّتْ ساجِدَهً لِعَظَمَتِکَ؟ أَوْ تُخْرِسُ أَ لْسِنَهً نَطَقَتْ بِالثَّناءِ عَلی مَجْدِکَ وَجَلالَتِکَ؟ أَوْ تَطْبَعُ عَلی قُلُوبٍ انْطَوَتْ عَلی مَحَبَّتِکَ؟ أَوْ تُصِمُّ أَسْماعاً تَلَذَّذَتْ بِسَماعِ ذِکْرِکَ فِی إِرادَتِکَ؟ أَوْ تَغُلُّ أَکُفّاً رَفَعَتْهَا الْآمالُ

۱- البَلَایَا: خ ل.

۲- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۳.

إِلَیْکَ رَجاءَ رَأْفَتِکَ؟ أَوْ تُعاقِبُ أَبْداناً عَمِلَتْ بِطاعَتِکَ حَتَّی نَحِلَتْ فِی مُجاهَدَتِکَ؟ أَوْ تُعَذِّبُ أَرْجُلًا سَعَتْ فِی عِبادَتِکَ؟ إِلهِی لَاتُغْلِقْ عَلی مُوَحِّدِیکَ أَبْوابَ رَحْمَتِکَ، وَلَا تَحْجُبْ مُشْتاقِیکَ عَنِ النَّظَرِ إِلی جَمِیلِ رُؤْیَتِکَ. إِلهِی نَفْسٌ أَعْزَزْتَها بِتَوْحِیدِکَ کَیْفَ تُذِلُّها بِمَهانَهِ هِجْرانِکَ؟ وَضَمِیرٌ انْعَقَدَ عَلی مَوَدَّتِکَ کَیْفَ تُحْرِقُهُ بِحَرارَهِ نِیرانِکَ؟ إِلهِی أَجِرْنِی مِنْ أَلِیمِ غَضَبِکَ، وَعَظِیمِ سَخَطِکَ، یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ، یَا رَحِیمُ یَا رَحْمانُ، یَا جَبَّارُ یَا قَهَّارُ، یَا غَفَّارُ یَا سَتَّارُ، نَجِّنِی بِرَحْمَتِکَ مِنْ عَذابِ النَّارِ، وَفَضِیحَهِ الْعارِ، إِذَا امْتازَ الْأَخْیارُ مِنَ الْأَشْرارِ، وَحالَتِ الْأَحْوالُ وَهالَتِ الْأَهْوالُ، و قَرُبَ الْمُحْسِنُونَ وَبَعُدَ الْمُسِیئُونَ، وَوُفِّیَتْ کُلُّ نَفْسٍ ما کَسَبَتْ وَهُمْ لَایُظْلَمُونَ (۱) ۵۳۳.

الرابعه: مناجات الرّاجین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

یَا مَنْ إِذا سَأَلَهُ عَبْدٌ أَعْطاهُ، وَ إِذا أَمَّلَ ما عِنْدَهُ بَلَّغَهُ مُناهُ، وَ إِذا أَقْبَلَ عَلَیْهِ قَرَّبَهُ وَأَدْناهُ، وَ إِذا جاهَرَهُ بِالْعِصْیانِ سَتَرَ عَلی ذَ نْبِهِ وَغَطَّاهُ، وَ إِذا تَوَکَّلَ عَلَیْهِ أَحْسَبَهُ وَکَفاهُ. إِلهِی مَنِ الَّذِی نَزَلَ بِکَ مُلْتَمِساً قِراکَ فَما قَرَیْتَهُ؟ وَمَنِ الَّذِی أَناخَ بِبابِکَ مُرْتَجِیاً نَداکَ فَما أَوْلَیْتَهُ؟ أَیَحْسُنُ أَنْ أَرْجِعَ عَنْ بابِکَ بِالْخَیْبَهِ مَصْرُوفاً، وَلَسْتُ أَعْرِفُ سِواکَ مَوْلیً بِالْإِحْسانِ مَوْصُوفاً؟! کَیْفَ أَرْجُو غَیْرَکَ وَالْخَیْرُ کُلُّهُ بِیَدِکَ؟ وَکَیْفَ أُؤَمِّلُ سِواکَ وَالْخَلْقُ وَالْأَمْرُ لَکَ؟! أَأَقْطَعُ رَجائِی مِنْکَ وَقَدْ أَوْلَیْتَنِی ما لَمْ أَسْأَلْهُ مِنْ فَضْلِکَ؟ أَمْ تُفْقِرُنِی إِلی مِثْلِی وَأَ نَا أَعْتَصِمُ

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۳.

بِحَبْلِکَ؟ یَا مَنْ سَعَدَ بِرَحْمَتِهِ الْقاصِدُونَ، وَلَمْ یَشْقَ بِنِقْمَتِهِ الْمُسْتَغْفِرُونَ، کَیْفَ أَ نْساکَ وَلَمْ تَزَلْ ذاکِری؟! وَکَیْفَ أَ لْهُو عَنْکَ وَأَنْتَ مُراقِبی؟! إِلهی بِذَیْلِ کَرَمِکَ أَعْلَقْتُ یَدی، وَ لِنَیْلِ عَطایاکَ بَسَطْتُ أَمَلِی، فَأَخْلِصْنِی بِخالِصَهِ تَوْحِیدِکَ، وَاجْعَلْنِی مِنْ صَفْوَهِ عَبِیدِکَ، یَا مَنْ کُلُّ هارِبٍ إِلَیْهِ یَلْتَجِئُ، وَکُلُّ طالِبٍ إِیَّاهُ یَرْتَجِی، یَا خَیْرَ مَرْجُوٍّ، وَیَا أَکْرَمَ مَدْعُوٍّ، وَیَا مَنْ لَایُرَدُّ سائِلُهُ، وَلَا یُخَیَّبُ آمِلُهُ، یَا مَنْ بابُهُ مَفْتُوحٌ لِداعِیهِ، وَحِجابُهُ مَرْفُوعٌ لِراجِیهِ، أَسْأَ لُکَ بِکَرَمِکَ أَنْ تَمُنَّ عَلَیَّ مِنْ عَطائِکَ بِما تَقَرُّ بِهِ عَیْنِی، وَمِنْ رَجائِکَ بِما تَطْمَئِنُّ بِهِ نَفْسِی، وَمِنَ الْیَقِینِ بِما تُهَوِّنُ بِهِ عَلَیَّ مُصِیباتِ الدُّنْیا، وَتَجْلُو بِهِ عَنْ بَصِیرَتِی غَشَواتِ الْعَمی، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۵۳۴.

الخامسه: مناجاه الرّاغبین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِلهِی إِنْ کانَ قَلَّ زادِی فِی الْمَسِیرِ إِلَیْکَ، فَلَقَدْ حَسُنَ ظَنِّی بِالتَّوَکُّلِ عَلَیْکَ، وَ إِنْ کانَ جُرْمِی قَدْ أَخافَنِی مِنْ عُقُوبَتِکَ، فَإِنَّ رَجائِی قَدْ أَشْعَرَنِی بِالْأَمْنِ مِنْ نِقْمَتِکَ، وَ إِنْ کانَ ذَ نْبِی قَدْ عَرَضَنِی لِعِقابِکَ، فَقَدْ آذَ نَنِی حُسْنُ ثِقَتِی بِثَوابِکَ، وَ إِنْ أَنامَتْنِی الْغَفْلَهُ عَنِ الاسْتِعْدادِ لِلِقائِکَ، فَقَدْ نَبَّهَتْنِی الْمَعْرِفَهُ بِکَرَمِکَ وَآلائِکَ، وَ إِنْ أَوْحَشَ ما بَیْنِی وَبَیْنَکَ فَرْطُ الْعِصْیانِ وَالطُّغْیانِ، فَقَدْ آنَسَنِی بُشْرَی الْغُفْرانِ وَالرِّضْوانِ. أَسْأَ لُکَ بِسُبُحاتِ وَجْهِکَ وَبِأَ نْوارِ قُدْسِکَ، وَأَبْتَهِلُ إِلَیْکَ بِعَواطِفِ رَحْمَتِکَ، وَلَطائِفِ بِرِّکَ، أَنْ تُحَقِّقَ ظَنِّی بِما أُؤَمِّلُهُ مِنْ جَزِیلِ

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۴.

إِكْرامِكَ، وَجَمِيلِ إِنْعامِكَ، فِی الْقُرْبی مِنْکَ وَالزُّلْفی لَدَیْکَ، وَالتَّمَتُّعِ بِالنَّظَرِ إِلَیْکَ، وَها أَ نَا مُتَعَرِّضٌ لِنَفَحاتِ رَوْحِکَ وَعَطْفِکَ، وَمُنْتَجِعٌ غَیْثَ جُودِکَ وَلُطْفِکَ، فارٌّ مِنْ سَخَطِکَ إِلی رِضاکَ، هارِبٌ مِنْکَ إِلَیْکَ، راجٍ أَحْسَنَ ما لَدَیْکَ، مُعَوِّلٌ عَلی مَواهِبِکَ، مُفْتَقِرٌ إِلی رِعایَتِکَ. إِلهی مَا بَدَأْتَ بِهِ مِنْ فَضْلِکَ فَتَمِّمْهُ، وَما وَهَبْتَ لِی مِنْ کَرَمِکَ فَلا تَسْلُبْهُ، وَما سَتَرْتَهُ عَلَیَّ بِحِلْمِکَ فَلا تَهْتِکْهُ، وَما عَلِمْتَهُ مِنْ قَبِیحِ فِعْلِی فَاغْفِرْهُ. إِلهِی اسْتَشْفَعْتُ بِکَ إِلَیْکَ، وَاسْتَجَرْتُ بِکَ مِنْکَ، أَتَیْتُکَ طامِعاً فِی إِحْسانِکَ، راغِباً فِی امْتِنانِکَ، مُسْتَسْقِیاً وابِلَ طَوْلِکَ، مُسْتَمْطِراً غَمامَ فَضْلِکَ، طالِباً مَرْضاتَکَ، قاصِداً جَنابَکَ، وارِداً شَرِیعَهَ رِفْدِکَ، مُلْتَمِساً سَنِیَّ الْخَیْراتِ مِنْ عِنْدِکَ، وَافِداً إِلی حَضْرَهِ جَمالِکَ، مُرِیداً وَجْهَکَ، طارِقاً بابَکَ، مُسْتَکِیناً لِعَظَمَتِکَ وَجَلالِکَ، فَافْعَلْ بِی ما أَ نْتَ أَهْلُهُ مِنَ الْمَغْفِرَهِ وَالرَّحْمَهِ، وَلَا تَفْعَلْ بِی ما أَ نَا أَهْلُهُ مِنَ الْعَذابِ وَالنِّقْمَهِ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۵۳۵.

السادسه: مناجات الشّاکرین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِلهِی أَذْهَلَنِی عَنْ إِقامَهِ شُکْرِکَ تَتابُعُ طَوْلِکَ، وَأَعْجَزَنِی عَنْ إِحْصاءِ ثَنائِکَ فَیْضُ فَضْلِکَ، وَشَغَلَنِی عَنْ ذِکْرِ مَحامِدِکَ تَرادُفُ عَوائِدِکَ، وَأَعْیانِی عَنْ نَشْرِ عَوارِفِکَ تَوالِی أَیادِیکَ، وَهذا مَقامُ مَنِ اعْتَرَفَ بِسُبُوغِ النَّعْماءِ وَقابَلَها بِالتَّقْصِیرِ، وَشَهِدَ عَلی نَفْسِهِ بِالْإِهْمالِ وَالتَّضْیِیعِ، وَأَ نْتَ الرَّؤُوفُ الرَّحِیمُ الْبَرُّ

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۵.

الْكَرِيمُ، الَّذِى لَايُخَيِّبُ قاصِدِيهِ، وَلَا يَطْرُدُ عَنْ فِنائِهِ آمِلِيهِ، بِساحَتِکَ تَحُطُّ رِحالُ الرَّاجِينَ، وَبِعَرْصَتِک تَقِفُ آمالُ الْمُسْتَرْفِدِينَ، فَلَا تُقابِلْ آمالَنا بِالتَّخْيِيبِ وَالْإِيآسِ، وَلَا تُلْبِسْنا سِرْبالَ الْقُنُوطِ وَالْإِ بْلاسِ. إِلهِى تَصاغَرَ عِنْدَ تَعاظُمِ آلائِکَ شُكْرِى، وَتَضَاءَلَ (۱) ۵۳۶ فِى جَنْبِ إِكْرامِکَ إِيَّایَ ثَنائِى وَنَشْرِى، جَلَّلَتْنِى نِعَمُکَ مِنْ أَ نْوارِ الْإِيمانِ حُلَلًا، وَضَرَبَتْ عَلَىَّ لَطائِفُ بِرِّکَ مِنَ الْعِزِّ كِلَلًا، وَقَلَّدَتْنِى مِنَنُکَ قَلائِدَ لَاتُحَلُّ، وَطَوَّقَتْنِى أَطْواقاً لَاتُفَلُّ، فَآلاؤُکَ جَمَّةٌ ضَعُفَ لِسانِى عَنْ إِحْصَائِها، وَنَعْماؤُکَ كَثِيرَةٌ قَصُرَ فَهْمِى عَنْ إِدْراكِها فَضْلًا عَنِ اسْتِقْصَائِها، فَكَيْفَ لِى بِتَحْصِيلِ الشُّكْرِ وَشُكْرِى إِيَّاکَ يَفْتَقِرُ إِلى شُكْرٍ؟ فَكُلَّما قُلْتُ لَکَ الْحَمْدُ وَجَبَ عَلَىَّ لِذلِکَ أَنْ أَ قُولَ لَکَ الْحَمْدُ. إِلهِى فَكَما غَذَّيْتَنا بِلُطْفِکَ، وَرَبَّيْتَنا بِصُنْعِکَ، فَتَمِّمْ عَلَيْنا سَوابِغَ النِّعَمِ، وَادْفَعْ عَنَّا مَكارِهَ النِّقَمِ، وَآتِنا مِنْ حُظُوظِ الدَّارَيْنِ أَرْفَعَها وَأَجَلَّها عاجِلًا وَآجِلًا، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلى حُسْنِ بَلائِکَ، وَسُبُوغِ نَعْمَائِکَ، حَمْداً يُوافِقُ رِضَاکَ، وَيَمْتَرِى الْعَظِيمَ مِنْ بِرِّکَ وَنَدَاکَ، يَا عَظِيمُ يَا كَرِيمُ، بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲) ۵۳۷.

السابعه: مناجات المُطيعينَ للَّهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ أَ لْهِمْنا طَاعَتَکَ، وَجَنِّبْنا مَعْصِيَتَکَ، وَيَسِّرْ لَنا بُلُوغَ مَا نَتَمَنَّى مِنِ ابْتِغاءِ رِضْوانِکَ، وَأَحْلِلْنا بُحْبُوحَهَ جِنانِکَ، وَاقْشَعْ عَنْ بَصائِرِنا سَحابَ الارْتِيابِ، وَاكْشِفْ عَنْ قُلُوبِنا أَغْشِيَهَ الْمِرْيَهِ وَالْحِجابِ، وَأَزْهِقِ الْباطِلَ عَنْ

۱- تَضَاءَلَ: باريک شد.

۲- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۶.

ضَمائِرِنا، وَأَ ثْبِتِ الْحَقَّ فِی سَرائِرِنا، فَإِنَّ الشُّکُوکَ وَالظُّنُونَ لَواقِحُ الْفِتَنِ، وَمُکَدِّرَهٌ لِصَفْوِ الْمَنائِحِ وَالْمِنَنِ. اللَّهُمَّ احْمِلْنا فِی سُفُنِ نَجاتِکَ، وَمَتِّعْنا بِلَذِیذِ مُناجاتِکَ، وَأَوْرِدْنا حِیاضَ حُبِّکَ، وَأَذِقْنا حَلاوَهَ وُدِّکَ وَقُرْبِکَ، وَاجْعَلْ جِهادَنا فِیکَ، وَهَمَّنا فِی طاعَتِکَ، وَأَخْلِصْ نِیّاتِنا فِی مُعامَلَتِکَ، فَإِنَّا بِکَ وَلَکَ وَلا وَسِیلَهَ لَنا إِلَیْکَ إِلّا أَ نْتَ. إِلهِی اجْعَلْنِی مِنَ الْمُصْطَفَیْنَ الْأَخْیارِ، وَأَ لْحِقْنِی بِالصَّالِحِینَ الْأَ بْرارِ، السَّابِقِینَ إِلَی الْمَکْرُماتِ، الْمُسارِعِینَ إِلَی الْخَیْراتِ، الْعامِلِینَ لِلْباقِیاتِ الصَّالِحاتِ، السَّاعِینَ إِلَی رَفِیعِ الدَّرَجاتِ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَبِالْإِجابَهِ جَدِیرٌ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۵۳۸.

الثامنه: مناجات المُریدین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

سُبْحانَکَ مَا أَضْیَقَ الطُّرُقَ عَلَی مَنْ لَمْ تَکُنْ دَلِیلَهُ، وَمَا أَوْضَحَ الْحَقَّ عِنْدَ مَنْ هَدَیْتَهُ سَبِیلَهُ؟! إِلهِی فَاسْلُکْ بِنا سُبُلَ الْوُصُولِ إِلَیْکَ، وَسَیِّرْنا فِی أَ قْرَبِ الطُّرُقِ لِلْوُفُودِ عَلَیْکَ، قَرِّبْ عَلَیْنَا الْبَعِیدَ، وَسَهِّلْ عَلَیْنَا الْعَسِیرَ الشَّدِیدَ، وَأَ لْحِقْنا بِعِبادِکَ الَّذِینَ هُمْ بِالْبِدارِ إِلَیْکَ یُسارِعُونَ، وَبابَکَ عَلَی الدَّوامِ یَطْرُقُونَ، وَ إِیَّاکَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ یَعْبُدُونَ، وَهُمْ مِنْ هَیْبَتِکَ مُشْفِقُونَ، الَّذِینَ صَفَّیْتَ لَهُمُ الْمَشارِبَ، وَبَلَّغْتَهُمُ الرَّغائِبَ، وَأَ نْجَحْتَ لَهُمُ الْمَطالِبَ، وَقَضَیْتَ لَهُمْ مِنْ فَضْلِکَ الْمَآرِبَ، وَمَلَأْتَ لَهُمْ ضَمائِرَهُمْ مِنْ حُبِّکَ، وَرَوَّیْتَهُمْ مِنْ صافِی شِرْبِکَ، فَبِکَ إِلَی لَذِیذِ مُناجاتِکَ وَصَلُوا، وَمِنْکَ أَقْصی مَقاصِدِهِمْ حَصَّلُوا، فَیا

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۷.

مَنْ هُوَ عَلَى الْمُقْبِلِينَ عَلَيْهِ مُقْبِلٌ، وَبِالْعَطْفِ عَلَيْهِمْ عائِدٌ مُفْضِلٌ، وَبِالْغافِلِينَ عَنْ ذِكْرِهِ رَحِيمٌ رَؤُوفٌ، وَبِجَذْبِهِمْ إِلَى بابِهِ وَدُودٌ عَطُوفٌ، أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَنِى مِنْ أَوْفَرِهِمْ مِنْكَ حَظّاً، وَأَعْلاهُمْ عِنْدَكَ مَنْزِلًا، وَأَجْزَلِهِمْ مِنْ وُدِّكَ قِسْماً، وَأَ فْضَلِهِمْ فِى مَعْرِفَتِكَ نَصِيباً، فَقَدِ انْقَطَعَتْ إِلَيْكَ هِمَّتِى، وَانْصَرَفَتْ نَحْوَكَ رَغْبَتِى، فَأَ نْتَ لَاغَيْرُكَ مُرادِى، وَلَكَ لَالِسِواكَ سَهَرى (۱) ۵۳۹ وَسُهادِى، وَ لِقاؤُكَ قُرَّهُ عَيْنِى، وَوَصْلُكَ مُنَى نَفْسِى، وَ إِلَيْكَ شَوْقِى، وَفِى مَحَبَّتِكَ وَلَهِى، وَ إِلَى هَواكَ صَبابَتِى، وَرِضاكَ بُغْيَتِى، وَرُؤْيَتُكَ حاجَتِى، وَجِوارُكَ طَلَبِى، وَقُرْبُكَ غايَهُ سُؤْلِى، وَفِى مُناجاتِكَ رَوْحِى وَرَاحَتِى، وَعِنْدَكَ دَواءُ عِلَّتِى، وَشِفاءُ غُلَّتِى (۲) ۵۴۰، وَبَرْدُ لَوْعَتِى (۳) ۵۴۱، وَكَشْفُ كُرْبَتِى، فَكُنْ أَنِيسِى فِى وَحْشَتِى، وَمُقِيلَ عَثْرَتِى، وَغافِرَ زَلَّتِى، وَقابِلَ تَوْبَتِى، وَمُجِيبَ دَعْوَتِى، وَوَ لِيَّ عِصْمَتِى، وَمُغْنِىَ فاقَتِى، وَلَا تَقْطَعْنِى عَنْكَ، وَلَا تُبْعِدْنِى مِنْكَ، يَا نَعِيمِى وَجَنَّتِى، وَيَا دُنْيَاىَ وَآخِرَتِى، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۴) ۵۴۲.

التاسعه: مناجات المحبّين

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم

إِلهِى مَنْ ذَا الَّذِى ذاقَ حَلاوَهَ مَحَبَّتِكَ فَرامَ مِنْكَ بَدَلًا؟ وَمَنْ ذَا الَّذِى أَنِسَ بِقُرْبِكَ فَابْتَغَى عَنْكَ حِوَلًا؟ إِلهِى فَاجْعَلْنا مِمَّنِ اصْطَفَيْتَهُ لِقُرْبِكَ وَوِلايَتِكَ، وَأَخْلَصْتَهُ لِوُدِّكَ وَمَحَبَّتِكَ، وَشَوَّقْتَهُ إِلَى لِقائِكَ، وَرَضَّيْتَهُ بِقَضائِكَ، وَمَنَحْتَهُ

۱- سَهَرى: بيدارى شب.

۲- غُلَّتِى: سوزش عطش.

۳- لَوْعَتِى: سوزش.

۴- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۷.

بِالنَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ، وَحَبَوْتَهُ بِرِضَاكَ، وَأَعَذْتَهُ مِنْ هَجْرِكَ وَقِلَاكَ، وَبَوَّأْتَهُ مَقْعَدَ الصِّدْقِ فِی جِوارِکَ، وَخَصَصْتَهُ بِمَعْرِفَتِکَ، وَأَهَّلْتَهُ لِعِبادَتِکَ، وَهَیَّمْتَ قَلْبَهُ لِإِرادَتِکَ، وَاجْتَبَیْتَهُ لِمُشَاهَدَتِکَ، وَأَخْلَیْتَ وَجْهَهُ لَکَ، وَفَرَّغْتَ فُؤادَهُ لِحُبِّکَ، وَرَغَّبْتَهُ فِیما عِنْدَکَ، وَأَ لْهَمْتَهُ ذِکْرَکَ، وَأَوْزَعْتَهُ شُکْرَکَ، وَشَغَلْتَهُ بِطاعَتِکَ، وَصَیَّرْتَهُ مِنْ صَالِحِی بَرِیَّتِکَ، وَاخْتَرْتَهُ لِمُنَاجَاتِکَ، وَقَطَعْتَ عَنْهُ کُلَّ شَیْ ءٍ یَقْطَعُهُ عَنْکَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنا مِمَّنْ دَأْبُهُمُ الارْتِیاحُ إِلَیْکَ وَالْحَنِینُ، وَدَهْرُهُمُ الزَّفْرَهُ وَالْأَنِینُ، جِباهُهُمْ سَاجِدَهٌ لِعَظَمَتِکَ، وَعُیُونُهُمْ سَاهِرَهٌ فِی خِدْمَتِکَ، وَدُمُوعُهُمْ سَائِلَهٌ مِنْ خَشْیَتِکَ، وَقُلُوبُهُمْ مُتَعَلِّقَهٌ بِمَحَبَّتِکَ، وَأَ فْئِدَتُهُمْ مُنْخَلِعَهٌ مِنْ مَهَابَتِکَ. یَا مَنْ أَ نْوارُ قُدْسِهِ لِأَ بْصَارِ مُحِبِّیهِ رَائِقَهٌ (۱) ۵۴۳، وَسُبُحَاتُ (۲) ۵۴۴ وَجْهِهِ لِقُلُوبِ عَارِفِیهِ شَائِفَهٌ (۳) ۵۴۵، یَا مُنَی قُلُوبِ الْمُشْتَاقِینَ، وَیَا غَایَهَ آمَالِ الْمُحِبِّینَ، أَسْأَ لُکَ حُبَّکَ، وَحُبَّ مَنْ یُحِبُّکَ، وَحُبَّ کُلِّ عَمَلٍ یُوصِلُنِی إِلَی قُرْبِکَ، وَأَنْ تَجْعَلَکَ أَحَبَّ إِلَیَّ مِمَّا سِوَاکَ، وَأَنْ تَجْعَلَ حُبِّی إِیَّاکَ قائِداً إِلَی رِضْوَانِکَ، وَشَوْقِی إِلَیْکَ ذَائِداً عَنْ عِصْیانِکَ، وَامْنُنْ بِالنَّظَرِ إِلَیْکَ عَلَیَّ، وَانْظُرْ بِعَیْنِ الْوُدِّ وَالْعَطْفِ إِلَیَّ، وَلَا تَصْرِفْ عَنِّی وَجْهَکَ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ الْإِسْعادِ وَالْحِظْوَهِ (۴) ۵۴۶ عِنْدَکَ، یَا مُجِیبُ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۵) ۵۴۷.

۱- رائِقَه: صافیه.

۲- سُبُحَات: جلالت و عظمت.

۳- شَائِفَه: مشرفه.

۴- الْحِظْوَهِ: سعادت.

۵- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۸.

العاشره: مناجات المتوسّلين

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

إِلهِی لَيْسَ لِی وَسِيلَهٌ إِلَيْکَ إِلّا عَوَاطِفُ رَأْفَتِکَ، وَلَا لِی ذَرِيعَهٌ إِلَيْکَ إِلّا عَوَارِفُ رَحْمَتِکَ، وَشَفَاعَهُ نَبِيِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ، وَمُنْقِذِ الْأُمَّهِ مِنَ الْغُمَّهِ، فَاجْعَلْهُما لِی سَبَباً إِلَی نَيْلِ غُفْرانِکَ، وَصَيِّرْهُما لِی وُصْلَهً إِلَی الْفَوْزِ بِرِضْوَانِکَ، وَقَدْ حَلَّ رَجَائِی بِحَرَمِ کَرَمِکَ، وَحَطَّ طَمَعِی بِفِنَاءِ جُودِکَ، فَحَقِّقْ فِيکَ أَمَلِی، وَاخْتِمْ بِالْخَيْرِ عَمَلِی، وَاجْعَلْنِی مِنْ صَفْوَتِکَ الَّذِينَ أَحْلَلْتَهُمْ بُحْبُوحَهَ جَنَّتِکَ، وَبَوَّأْتَهُمْ دَارَ کَرامَتِکَ، وَأَقْرَرْتَ أَعْيُنَهُمْ بِالنَّظَرِ إِلَيْکَ يَوْمَ لِقائِکَ، وَأَوْرَثْتَهُمْ مَنَازِلَ الصِّدْقِ فِی جِوارِکَ. يَا مَنْ لَايَفِدُ الْوَافِدُونَ عَلَی أَکْرَمَ مِنْهُ، وَلَا يَجِدُ الْقَاصِدُونَ أَرْحَمَ مِنْهُ، يَا خَيْرَ مَنْ خَلَا بِهِ وَحِيدٌ، وَيَا أَعْطَفَ مَنْ أَوَی إِلَيْهِ طَرِيدٌ، إِلَی سَعَهِ عَفْوِکَ مَدَدْتُ يَدِی، وَبِذَيْلِ کَرَمِکَ أَعْلَقْتُ کَفِّی، فَلا تُولِنِی الْحِرْمَانَ، وَلَا تُبْلِنِی بِالْخَيْبَهِ وَالْخُسْرانِ، يَا سَمِيعَ الدُّعاءِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱) ۵۴۸ (۲) ۵۴۹.

الحادی عشر: مناجات المفتقرين

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

إِلهِی کَسْرِی لَايَجْبُرُهُ إِلّا لُطْفُکَ وَحَنانُکَ، وَفَقْرِی لَايُغْنِيهِ إِلّا عَطْفُکَ وَ إِحْسَانُکَ، وَرَوْعَتِی لَايُسَکِّنُها إِلّا أَمانُکَ، وَذِلَّتِی لَايُعِزُّها إِلّا سُلْطَانُکَ،

۱- يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ: نسخه.

۲- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۹.

وَأُمْنِيَّتِي لَايُبَلِّغُنِيها إِلّا فَضْلُكَ، وَخَلَّتِي لَايَسُدُّها إِلّا طَوْلُكَ، وَحاجَتِي لَا يَقْضِيها غَيْرُكَ، وَكَرْبِي لَايُفَرِّجُهُ سِوَى رَحْمَتِكَ، وَضُرِّي لَايكْشِفُهُ غَيْرُ رَأْفَتِكَ، وَغُلَّتِي لَايُبَرِّدُها إِلّا وَصْلُكَ، وَلَوْعَتِي لَايُطْفِيها إِلّا لِقاؤُكَ، وَشَوْقِي إِلَيْكَ لَايَبُلُّهُ إِلّا النَّظَرُ إِلَى وَجْهِكَ، وَقَرارِي لَايَقِرُّ دُونَ دُنُوِّي مِنْكَ، وَلَهْفَتِي لَا يَرُدُّها إِلّا رَوْحُكَ، وَسُقْمِي لَايَشْفِيهِ إِلّا طِبُّكَ، وَغَمِّي لَايُزِيلُهُ إِلّا قُرْبُكَ، وَجُرْحِي لَايُبْرِئُهُ إِلّا صَفْحُكَ، وَرَيْنُ قَلْبِي لَايَجْلُوهُ إِلّا عَفْوُكَ، وَوَسْوَاسُ صَدْرِي لَايُزِيحُهُ إِلّا أَمْرُكَ. فَيا مُنْتَهى أَمَلِ الْآمِلِينَ، وَيا غَايَةَ سُؤْلِ السَّائِلِينَ، وَيَا أَقْصى طَلِبَةِ الطَّالِبِينَ، وَيَا أَعْلَى رَغْبَةِ الرَّاغِبِينَ، وَيَا وَلِيَّ الصَّالِحِينَ، وَيَا أَمانَ الْخَائِفِينَ، وَيَا مُجِيبَ دَعْوَةِ (۱) ۵۵۰ الْمُضْطَرِّينَ، وَيَا ذُخْرَ الْمُعْدِمِينَ، وَيَا كَنْزَ الْبَائِسِينَ، وَيَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ، وَيَا قَاضِيَ حَوَائِجِ الْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ، وَيَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ، وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، لَكَ تَخَضُّعِي وَسُؤالِي، وَ إِلَيْكَ تَضَرُّعِي وَابْتِهالِي، أَسْأَلُكَ أَنْ تُنِيلَنِي مِنْ رَوْحِ رِضْوانِكَ، وَتُدِيمَ عَلَيَّ نِعَمَ امْتِنانِكَ، وَها أَ نَا بِبابِ كَرَمِكَ واقِفٌ، وَ لِنَفَحاتِ بِرِّكَ مُتَعَرِّضٌ، وَبِحَبْلِكَ الشَّدِيدِ مُعْتَصِمٌ، وَبِعُرْوَتِكَ الْوُثْقى مُتَمَسِّكٌ. إِلهِي ارْحَمْ عَبْدَكَ الذَّلِيلَ، ذَا اللِّسانِ الْكَلِيلِ، وَالْعَمَلِ الْقَلِيلِ، وَامْنُنْ عَلَيْهِ بِطَوْلِكَ الْجَزِيلِ، وَاكْنُفْهُ تَحْتَ ظِلِّكَ الظَّلِيلِ، يَا كَرِيمُ يَا جَمِيلُ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲) ۵۵۱.

۱- دَعْوَه: خ.

۲- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۹.

الثانیه عشر: مناجات العارفین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِلهِی قَصُرَتِ الْأَلْسُنُ عَنْ بُلُوغِ ثَنائِکَ کَما یَلِیقُ بِجَلالِکَ، وَعَجَزَتِ الْعُقُولُ عَنْ إِدْراکِ کُنْهِ جَمالِکَ، وَانْحَسَرَتِ الْأَ بْصارُ دُونَ النَّظَرِ إِلی سُبُحاتِ وَجْهِکَ، وَلَمْ تَجْعَلْ لِلْخَلْقِ طَرِیقاً إِلَی مَعْرِفَتِکَ، إِلّا بِالْعَجْزِ عَنْ مَعْرِفَتِکَ. إِلهِی فَاجْعَلْنا مِنَ الَّذِینَ تَرَسَّخَتْ (۱) ۵۵۲ أَشْجارُ الشَّوْقِ إِلَیْکَ فِی حَدائِقِ صُدُورِهِمْ، وَأَخَذَتْ لَوْعَهُ مَحَبَّتِکَ بِمَجامِعِ قُلُوبِهِمْ، فَهُمْ إِلَی أَوْکارِ الْأَفْکارِ یَأْوُونَ، وَفِی رِیاضِ الْقُرْبِ وَالْمُکاشَفَهِ یَرْتَعُونَ، وَمِنْ حِیاضِ الْمَحَبَّهِ بِکَأْسِ الْمُلاطَفَهِ یَکْرَعُونَ (۲) ۵۵۳، وَشَرائِعَ الْمُصافاهِ یَرِدُونَ، قَدْ کُشِفَ الْغِطاءُ عَنْ أَبْصارِهِمْ، وَانْجَلَتْ ظُلْمَهُ الرَّیْبِ عَنْ عَقائِدِهِمْ وَضَمائِرِهِمْ، وَانْتَفَتْ مُخالَجَهُ الشَّکِّ عَنْ قُلُوبِهِمْ وَسَرائِرِهِمْ، وَانْشَرَحَتْ بِتَحْقِیقِ الْمَعْرِفَهِ صُدُورُهُمْ، وَعَلَتْ لِسَبْقِ السَّعادَهِ فِی الزَّهادَهِ هِمَمُهُمْ، وَعَذُبَ فِی مَعِینِ الْمُعامَلَهِ شِرْبُهُمْ، وَطابَ فِی مَجْلِسِ الْأُنْسِ سِرُّهُمْ، وَأَمِنَ فِی مَوْطِنِ الْمَخافَهِ سِرْبُهُمْ، وَاطْمَأَ نَّتْ بِالرُّجُوعِ إِلَی رَبِّ الْأَرْبابِ أَ نْفُسُهُمْ، وَتَیَقَّنَتْ بِالْفَوْزِ وَالْفَلاحِ أَرْواحُهُمْ، وَقَرَّتْ بِالنَّظَرِ إِلَی مَحْبُوبِهِمْ أَعْیُنُهُمْ، وَاسْتَقَرَّ بِإِدْراکِ السُّؤْلِ وَنَیْلِ الْمَأْمُولِ قَرارُهُمْ، وَرَبِحَتْ فِی بَیْعِ الدُّنْیا بِالْآخِرَهِ تِجارَتُهُمْ. إِلهِی ما أَ لَذَّ خَواطِرَ الْإِلْهامِ بِذِکْرِکَ عَلَی الْقُلُوبِ! وَما أَحْلَی الْمَسِیرَ إِلَیْکَ بِالْأَوْهامِ فِی مَسالِکِ الْغُیُوبِ! وَما أَطْیَبَ طَعْمَ حُبِّکَ! وَما أَعْذَبَ شِرْبَ قُرْبِکَ، فَأَعِذْنا مِنْ طَرْدِکَ وَ إِبْعادِکَ، وَاجْعَلْنا مِنْ

۱- تَوَشَّجَتْ: خ ل.

۲- یَکْرَعُونَ: می آشامند با دهن نه با دست.

أَخصِّ عَارِفِيکَ، وَأَصْلَحِ عِبَادِکَ، وَأَصْدَقِ طَائِعِیکَ، وَأَخْلَصِ عُبَّادِکَ، یَا عَظِیمُ یَا جَلِیلُ، یَا کَرِیمُ یَا مُنِیلُ، بِرَحْمَتِکَ وَمَنِّکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۵۵۴.

الثالثه عشر: مناجات الذّاکرین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

إِلهِی لَوْلَا الْواجِبُ مِنْ قَبُولِ أَمْرِکَ لَنَزَّهْتُکَ مِنْ ذِکْرِی (۲) ۵۵۵ إِیَّاکَ عَلَی أَنَّ ذِکْرِی لَکَ بِقَدْرِی لَابِقَدْرِکَ، وَمَا عَسَی أَنْ یَبْلُغَ مِقْدارِی حَتَّی أُجْعَلَ مَحَلّاً لِتَقْدِیسِکَ، وَمِنْ أَعْظَمِ النِّعَمِ عَلَیْنا جَرَیَانُ ذِکْرِکَ عَلَی أَلْسِنَتِنا، وَ إِذْنُکَ لَنا بِدُعائِکَ وَتَنْزِیهِکَ وَتَسْبِیحِکَ. إِلهِی فَأَلْهِمْنا ذِکْرَکَ فِی الْخَلَاءِ وَالْمَلَاءِ، وَاللَّیْلِ وَالنَّهارِ، وَالْإِعْلانِ وَالْإِسْرارِ، وَفِی السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ، وَآنِسْنا بِالذِّکْرِ الْخَفِیِّ، وَاسْتَعْمِلْنا بِالْعَمَلِ الزَّکِیِّ وَالسَّعْیِ الْمَرْضِیِّ، وَجازِنا بِالْمِیزانِ الْوَفِیِّ.

إِلهِی بِکَ هامَتِ الْقُلُوبُ الْوَالِهَهُ، وَعَلَی مَعْرِفَتِکَ جُمِعَتِ الْعُقُولُ الْمُتَبایِنَهُ، فَلَا تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ إِلّا بِذِکْرَاکَ، وَلَا تَسْکُنُ النُّفُوسُ إِلّا عِنْدَ رُؤْیاکَ، أَنْتَ الْمُسَبَّحُ فِی کُلِّ مَکَانٍ، وَالْمَعْبُودُ فِی کُلِّ زَمَانٍ، وَالْمَوْجُودُ فِی کُلِّ أَوَانٍ، وَالْمَدْعُوُّ بِکُلِّ لِسَانٍ، وَالْمُعَظَّمُ فِی کُلِّ جَنانٍ، وَ (۳) ۵۵۶ أَسْتَغْفِرُکَ مِنْ کُلِّ لَذَّهٍ بِغَیْرِ ذِکْرِکَ، وَمِنْ کُلِّ رَاحَهٍ بِغَیْرِ أُنْسِکَ، وَمِنْ کُلِّ سُرُورٍ بِغَیْرِ قُرْبِکَ، وَمِنْ کُلِّ شُغْلٍ بِغَیْرِ طَاعَتِکَ.

إِلهِی أَنْتَ قُلْتَ وَقَوْلُکَ الْحَقُّ: یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اذْکُرُوا اللَّهَ ذِکْراً کَثِیراً وَسَبِّحُوهُ بُکْرَهً وَأَصِیلًا (۴) ۵۵۷ وَقُلْتَ وَقَوْلُکَ الْحَقُّ: فَاذْکُرُونِی أَذْکُرْکُمْ (۵) ۵۵۸،

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۵۰.

۲- عَنْ ذِکْرِی: ظ.

۳- وَ: خ.

۴- الأحزاب: ۳۳/ ۴۱.

۵- البقره: ۲/ ۱۵۲.

فَأَمَرْتَنا بِذِكْرِكَ، وَوَعَدْتَنا عَلَيْهِ أَنْ تَذْكُرَنا تَشْرِيفاً لَنا وَتَفْخِيماً وَ إِعْظاماً، وَهَا نَحْنُ ذَاكِرُوكَ كَما أَمَرْتَنا، فَأَ نْجِزْ لَنا مَا وَعَدْتَنا، يَا ذاكِرَ الذَّاكِرِينَ، وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱) ۵۵۹.

الرابعه عشر: مناجات المعتصمين

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ يَا مَلاذَ اللَّائِذِينَ، وَيَا مَعَاذَ الْعَائِذِينَ، وَيَا مُنْجِیَ الْهَالِكِينَ، وَيَا عَاصِمَ الْبَائِسِينَ، وَيَا رَاحِمَ الْمَساكِينِ، وَيَا مُجِيبَ الْمُضْطَرِّينَ، وَيَا كَنْزَ الْمُفْتَقِرِينَ، وَيَا جابِرَ الْمُنْكَسِرِينَ (۲) ۵۶۰، وَيَا مَأْوَی الْمُنْقَطِعِينَ، وَيَا نَاصِرَ الْمُسْتَضْعَفِينَ، وَيَا مُجِيرَ الْخائِفِينَ، وَيَا مُغِيثَ الْمَكْرُوبِينَ، وَيَا حِصْنَ اللَّاجِينَ، إِنْ لَمْ أَعُذْ بِعِزَّتِكَ فَبِمَنْ أَعُوذُ؟ وَ إِنْ لَمْ أَ لُذْ بِقُدْرَتِكَ فَبِمَنْ أَ لُوذُ؟ وَقَدْ أَ لْجَأَتْنِی الذُّنُوبُ إِلَی التَّشَبُّثِ بِأَذْيَالِ عَفْوِكَ، وَأَحْوَجَتْنِی الْخَطَايَا إِلَی اسْتِفْتاحِ أَبْوَابِ صَفْحِكَ، وَدَعَتْنِی الْإِساءَهُ إِلَی الْإِناخَهِ بِفِنَاءِ عِزِّكَ، وَحَمَلَتْنِی الْمَخَافَهُ مِنْ نِقْمَتِكَ عَلَی التَّمَسُّكِ بِعُرْوَهِ عَطْفِكَ، وَمَا حَقُّ مَنِ اعْتَصَمَ بِحَبْلِكَ أَنْ يُخْذَلَ، وَلَا يَلِيقُ بِمَنِ اسْتَجارَ بِعِزِّكَ أَنْ يُسْلَمَ أَوْ يُهْمَلَ. إِلهی فَلا تُخْلِنا مِنْ حِمَايَتِكَ، وَلَا تُعْرِنا مِنْ رِعَايَتِكَ، وَذُدْنا عَنْ مَوارِدِ الْهَلَكَهِ، فَإِنَّا بِعَيْنِكَ وَفِی كَنَفِكَ وَلَكَ، أَسْأَ لُكَ بِأَهْلِ خاصَّتِكَ مِنْ مَلَائِكَتِكَ وَالصَّالِحِينَ مِنْ بَرِيَّتِكَ، أَنْ تَجْعَلَ عَلَيْنا واقِيَهً تُنْجِينا مِنَ الْهَلَكَاتِ، وَتُجَنِّبُنا مِنَ الْآفاتِ، وَتُكِنُّنا مِنْ

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۵۱.

۲- وَيا جابِرَ البَائِسِ المُسْتَكِينِ: خ ل.

دَوَاهِی الْمُصِیبَاتِ، وَأَنْ تُنْزِلَ عَلَیْنا مِنْ سَکِینَتِکَ، وَأَنْ تُغَشِّیَ وُجُوهَنا بِأَنْوارِ مَحَبَّتِکَ، وَأَنْ تُؤْوِیَنا إِلَی شَدِیدِ رُکْنِکَ، وَأَنْ تَحْوِیَنا فِی أَکْنافِ عِصْمَتِکَ، بِرَأْفَتِکَ وَرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۵۶۱.

الخامسه عشر: مناجات الزّاهدین

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم

إِلهِی أَسْکَنْتَنا داراً حَفَرَتْ لَنا حُفَرَ مَکْرِها، وَعَلَّقَتْنا بِأَیْدِی الْمَنایا فِی حَبَائِلِ غَدْرِها، فَإِلَیْکَ نَلْتَجِئُ مِنْ مَکَائِدِ خُدَعِها، وَبِکَ نَعْتَصِمُ مِنَ الاغْتِرارِ بِزَخارِفِ زِینَتِها، فَإِنَّهَا الْمُهْلِکَهُ طُلَّابَهَا، الْمُتْلِفَهُ حُلَّالَهَا، الْمَحْشُوَّهُ بِالْآفاتِ، الْمَشْحُونَهُ بِالنَّکَباتِ. إِلهِی فَزَهِّدْنا فِیها، وَسَلِّمْنا مِنْها بِتَوْفِیقِکَ وَعِصْمَتِکَ، وَانْزَعْ عَنَّا جَلابِیبَ مُخالَفَتِکَ، وَتَوَلَّ أُمُورَنا بِحُسْنِ کِفایَتِکَ، وَأَوْفِرْ مَزِیدَنا مِنْ سَعَهِ رَحْمَتِکَ، وَأَجْمِلْ صِلاتِنا مِنْ فَیْضِ مَواهِبِکَ، وَاغْرِسْ فِی أَفْئِدَتِنا أَشْجارَ مَحَبَّتِکَ، وَأَتْمِمْ لَنا أَنْوارَ مَعْرِفَتِکَ، وَأَذِقْنا حَلاوَهَ عَفْوِکَ وَلَذَّهَ مَغْفِرَتِکَ، وَأَقْرِرْ أَعْیُنَنا یَوْمَ لِقائِکَ بِرُؤْیَتِکَ، وَأَخْرِجْ حُبَّ الدُّنْیا مِنْ قُلُوبِنا کَما فَعَلْتَ بِالصَّالِحِینَ مِنْ صَفْوَتِکَ وَالْأَبْرارِ مِنْ خَاصَّتِکَ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَیَا أَکْرَمَ الْأَکْرَمِینَ (۲) ۵۶۲.

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۵۲.

۲- بحار الأنوار ۹۴/ ۱۵۲.

مناجات منظومه مناجات منظومه حضرت امیر علیه السلام

حضرت امیر المؤمنین علیّ بن ابی طالب علیه الصّلاه والسّلام

منقول از صحیفه علویّه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

لَکَ الْحَمْدُ یَا ذَا الْجُودِ وَالْمَجْدِ وَالْعُلَی تَبارَکْتَ تُعْطِی مَنْ تَشَاءُ وَتَمْنَعُ

إِلهِی وَخَلَّاقِی وَحِرْزِی وَمَوْئِلِی إِلَیْکَ لَدَی الْإِعْسَارِ وَالْیُسْرِ أَ فْزَعُ

إِلهِی لَئِنْ جَلَّتْ وَجَمَّتْ خَطِیئَتِی فَعَفْوُکَ عَنْ ذَ نْبِی أَجَلُّ وَأَوْسَعُ

إِلهِی لَئِنْ أَعْطَیْتُ نَفْسِیَ سُؤْلَهافَهَا أَ نَا فِی رَوْضِ النَّدَامَهِ أَرْتَعُ

إِلهِی تَرى حَالِی وَفَقْرِی وَفاقَتِی وَأَ نْتَ مُنَاجاتِی الْخَفِیَّهَ تَسْمَعُ

إِلهِی فَلا تَقْطَعْ رَجَائِی وَلا تُزِغْ فُؤَادِی فَلِی فِی سَیْبِ (۱) ۵۶۳ جُودِکَ مَطْمَعُ

إِلهِی لَئِنْ خَیَّبْتَنِی أَوْ طَرَدْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی أَرْجُو وَمَنْ ذَا أُشَفِّعُ؟

۱- سَیْبِ: عطا.

إِلهِی أَجِرْنِی مِنْ عَذَابِکَ إِنَّنِی أَسِیرٌ ذَلِیلٌ خَائِفٌ لَکَ أَخْضَعُ

إِلهِی فَآنِسْنِی بِتَلْقِینِ حُجَّتِی إِذَا کَانَ لِی فِی الْقَبْرِ مَثْوًی وَمَضْجَعُ

إِلهِی لَئِنْ عَذَّبْتَنِی أَ لْفَ حِجَّهٍفَحَبْلُ رَجَائِی مِنْکَ لَایَتَقَطَّعُ

إِلهِی أَذِقْنِی طَعْمَ عَفْوِکَ یَوْمَ لَابَنُونَ وَلَا مالٌ هُنَالِکَ یَنْفَعُ

إِلهِی لَئِنْ لَمْ تَرْعَنِی کُنْتُ ضَائِعاًوَ إِنْ کُنْتَ تَرْعَانِی فَلَسْتُ أُضَیَّعُ

إِلهِی إِذَا لَمْ تَعْفُ عَنْ غَیْرِ مُحْسِنٍ فَمَنْ لِمُسِی ءٍ بِالْهَوَی یَتَمَتَّعُ

إِلهِی لَئِنْ فَرَّطْتُ فِی طَلَبِ التُّقَی فَهَا أَ نَا إِثْرَ الْعَفْوِ أَقْفُو وَأَتْبَعُ

إِلهِی لَئِنْ أَخْطَأْتُ جَهْلًا فَطَالَمَارَجَوْتُکَ حَتَّی قِیلَ ما هُوَ یَجْزَعُ

إِلهِی ذُ نُوبِی بَذَّتِ الطَّوْدَ (۱) ۵۶۴ وَاعْتَلَتْ وَصَفْحُکَ عَنْ ذَ نْبِی أَجَلُّ وَأَرْفَعُ

۱- بَذَّتِ الطَّوْدَ: برتری دارد کوه را.

إِلهِی یُنَحِّی ذِکْرُ طَوْ لِکَ لَوْعَتِی وَذِکْرُ الْخَطَایَا الْعَیْنَ مِنِّی یُدَمِّعُ

إِلهِی أَقِلْنِی عَثْرَتِی وَامْحُ حَوْبَتِی فَإِنِّی مُقِرٌّ خَائِفٌ مُتَضَرِّعُ

إِلهِی أَنِلْنِی مِنْکَ رَوْحاً وَرَاحَهًفَلَسْتُ سِوی أَبْوَابِ فَضْلِکَ أَقْرَعُ

إِلهِی لَئِنْ أَقْصَیْتَنِی أَوْ أَهَنْتَنِی فَمَا حِیلَتِی یَا رَبِّ أَمْ کَیْفَ أَصْنَعُ؟

إِلهِی حَلِیفُ الْحُبِّ فِی اللَّیْلِ سَاهِرٌیُناجِی وَیَدْعُو وَالْمُغَفَّلُ یَهْجَعُ (۱) ۵۶۵ إِلهِی وَهَذَا الْخَلْقُ مَا بَیْنَ نَائِمٍ وَمُنْتَبِهٍ فِی لَیْلِهِ یَتَضَرَّعُ

وَکُلُّهُمُ یَرْجُو نَوَالَکَ رَاجِیاًلِرَحْمَتِکَ الْعُظْمی وَفِی الْخُلْدِ یَطْمَعُ

إِلهِی یُمَنِّینِی رَجَائِی سَلامَهً وَقُبْحُ خَطِیئاتِی عَلَیَّ یُشَنِّعُ

إِلهِی فَإِنْ تَعْفُو فَعَفْوُکَ مُنْقِذِی وَ إِلَّا فَبِالذَّنْبِ الْمُدَمِّرِ أُصْرَعُ

۱- یَهْجَعُ: می خوابد.

إِلهِی بِحَقِّ الْهَاشِمِیِّ مُحَمَّدٍوَحُرْمَهِ أَطْهارٍ هُمُ لَکَ خُضَّعُ

إِلهِی بِحَقِّ الْمُصْطَفی وَابْنِ عَمِّهِ وَحُرْمَهِ أَبْرارٍ هُمُ لَکَ خُشَّعُ

إِلهِی فَأَ نْشِرْنِی عَلَی دِینِ أَحْمَدٍمُنِیباً تَقِیّاً قَانِتاً لَکَ أَخْضَعُ

وَلَا تَحْرِمَنِّی یا إِلهِی وَسَیِّدِی شَفاعَتَهُ الْکُبْری فَذاکَ الْمُشَفَّعُ

وَصَلِّ عَلَیْهِمْ مَا دَعَاکَ مُوَحِّدٌوَنَاجَاکَ أَخْیارٌ بِبابِکَ رُکَّعُ

و نیز در صحیفه علویّه مناجاتی دیگر منظوم از آن حضرت نقل کرده که اول آن یَا سامِعَ الدُّعاءِ است، چون مشتمل بر کلمات مشکله و لغات غریبه بود، و بنابر اختصار است، ما آن را ذکر ننمودیم (۱) ۵۶۶.

ثلاث کلمات

من مولانا علیّ علیه السلام فی المناجات

إِلهِی کَفی بِی عِزّاً أَنْ أَکُونَ لَکَ عَبْداً، وَکَفی بِی فَخْراً أَنْ تَکُونَ لِی رَبّاً، أَ نْتَ کَما أُحِبُّ فَاجْعَلْنِی کَما تُحِبُ (۲) ۵۶۷.

۱- الصحیفه العلویّه: ۱۶۹ اثر عبداللّه بن صالح السماهیجی.

۲- در بحار: فَوَفِّقْنی لِما تُحِبُّ. بحار الأنوار ۹۴/ ۹۴ نقل از کتاب کنز کراجکی ۱/ ۲۸۶.

در فضیلت ماه رجب

باب دویّم

اشاره

در اعمال ماههای سال و فضیلت و اعمال روز نوروز

و اعمال ماههای رومی

و در آن چند فصل است:

فصل اوّل

در فضیلت و اعمال ماه مبارك رجب است

بدان که این ماه وماه شعبان وماه رمضان در شرافت تمامند، و روایت بسیار در فضیلت آنها وارد شده، بلکه از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده که: ماه رجب ماه بزرگ خداست، و ماهی در حرمت و فضیلت به آن نمی رسد، و قتال با کافران در این ماه حرام است، و رجب ماه خدا است، و شعبان ماه من است، و ماه رمضان ماه امّت من است، کسی که یک روز از ماه رجب را روزه دارد مستوجب خوشنودی بزرگ خدا گردد، و غضب الهی از او دور گردد، و دری از درهای جهنّم بر روی او بسته گردد (۱) ۵۶۸.

و از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام منقول است که: هر که یك روز از ماه رجب را روزه بدارد، آتش جهنّم یک ساله راه از او دور شود، و هر که سه روز از آن را روزه دارد، بهشت او را واجب گردد (۲) ۵۶۹.

وایضاً فرمود که: رجب نام نهری است در بهشت، از شیر سفیدتر، و از عسل شیرین تر، هر که یك روز از رجب را روزه دارد البتّه از آن نهر بیاشامد (۳) ۵۷۰.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: ماه رجب ماه استغفار امّت من است، پس در این ماه بسیار طلب آمرزش کنید که خدا آمرزنده و مهربان است، و رجب را اصَبّ می گویند زیرا که رحمت خدا در این ماه بر امّت من بسیار ریخته می شود، پس بسیار بگوئید: أَسْتَغْفِرُ اللَّه وَأَسْأَ لُهُ التَّوْبَهَ (۴) ۵۷۱. در اعمال ماه رجب

۱- زاد المعاد مجلسی: ۵.

۲- زاد المعاد: ۵.

۳- تهذیب الأحکام ۴/ ۳۰۶ ح ۹۲۴.

۴- زاد المعاد: ۵.

و ابن بابويه به سند معتبر از سالم روايت كرده است كه گفت: رفتم به خدمت حضرت صادق عليه السلام در اواخر ماه رجب كه چند روز از آن مانده بود، چون نظر مبارك آن حضرت بر من افتاد فرمود كه: آيا روزه گرفته اى در اين ماه؟ گفتم: نه واللّه اى فرزند رسول خدا، فرمود كه: آنقدر ثواب از تو فوت شده است كه قدر آن را به غير خدا كسى نمى داند، به درستى كه اين ماهى است كه خدا آن را بر ماههاى ديگر فضيلت داده، و حرمت آن را عظيم نموده، و براى روزه داشتن آن گرامى داشتن را بر خود واجب گردانيده، پس گفتم: يابن رسول اللّه، اگر در باقيمانده اين ماه روزه بدارم آيا به بعضى از ثواب روزه داران آن فايز مى گردم؟ فرمود: اى سالم، هر كه يك روز از آخر اين ماه روزه بدارد خدا او را ايمن گرداند از شدّت سكرات مرگ، و از هول بعد از مرگ، و از عذاب قبر، و هركه دو روز از آخر اين ماه روزه دارد، بر صراط به آسانى بگذرد، و هركه سه روز از آخر اين ماه را روزه دارد، ايمن گردد از ترس بزرگ روز قيامت، و از شدّتها و هولهاى آن روز، و برات بيزارى از آتش جهنّم به او عطا كنند (۱) ۵۷۲.

و بدان كه از براى روزه ماه رجب فضيلت بسيار وارد شده است. و روايت شده كه اگر شخص قادر بر آن نباشد هر روز صد مرتبه اين تسبيحات را بخواند تا ثواب روزه آن را دريابد:

سُبْحانَ الْإِلهِ الْجَلِيلِ! سُبْحانَ مَنْ لَايَنْبَغِى التَّسْبِيحُ إِلّا لَهُ! سُبْحانَ الْأَعَزِّ الْأَكْرَمِ! سُبْحانَ مَنْ لَبِسَ الْعِزَّ وَهُوَ لَهُ أَهْلٌ (۲) ۵۷۳.

و امّا اعمال آن، پس بر دو قسم است:

قسم اوّل: اعمال مشتركه آن است كه متعلّق به همه ماه است و اختصاصى به روز معيّن ندارد، و آن چند امر است:

اوّل: آن كه در تمام ايّام ماه رجب بخواند اين دعا را كه روايت شده حضرت امام زين العابدين عليه السلام در حجر در غرّه رجب خواند:

يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوائِجَ السَّائِلِينَ، وَيَعْلَمُ ضَمِيرَ الصَّامِتِينَ، لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ مِنْكَ سَمْعٌ حَاضِرٌ، وَجَوَابٌ عَتِيدٌ. اللَّهُمَّ وَمَواعِيدُكَ الصَّادِقَةُ، وَأَيادِيكَ الْفَاضِلَةُ،

۱- زاد المعاد: ۵.

۲- زاد المعاد: ۸.

وَرَحْمَتُکَ الْوَاسِعَهُ، فَأَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَقْضِیَ حَوائِجِی لِلدُّنْیا وَالْآخِرَه، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۵۷۴ (۲) ۵۷۵.

دویّم: بخواند این دعا را که حضرت صادق علیه السلام در هر روز ماه رجب می خواندند:

خابَ الْوافِدُونَ عَلَی غَیْرِکَ، وَخَسِرَ الْمُتَعَرِّضُونَ إِلّا لَکَ، وَضاعَ الْمُلِمُّونَ إِلّا بِکَ، وَأَجْدَبَ الْمُنْتَجِعُونَ إِلّا مَنِ انْتَجَعَ فَضْلَکَ، بَابُکَ مَفْتُوحٌ لِلرَّاغِبِینَ، وَخَیْرُکَ مَبْذُولٌ لِلطَّالِبِینَ، وَفَضْلُکَ مُباحٌ لِلسَّائِلِینَ، وَنَیْلُکَ مُتَاحٌ لِلْآمِلِینَ، وَرِزْقُکَ مَبْسُوطٌ لِمَنْ عَصَاکَ، وَحِلْمُکَ مُعْتَرِضٌ لِمَنْ نَاوَاکَ، عَادَتُکَ الْإِحْسانُ إِلَی الْمُسِیئِینَ، وَسَبِیلُکَ الْإِ بْقاءُ عَلَی الْمُعْتَدِینَ. اللَّهُمَّ فَاهْدِنِی هُدَی الْمُهْتَدِینَ، وَارْزُقْنِی اجْتِهادَ الْمُجْتَهِدِینَ، وَلَا تَجْعَلْنِی مِنَ الْغَافِلِینَ الْمُبْعَدِینَ، وَاغْفِرْ لِی یَوْمَ الدِّین (۳) ۵۷۶.

سیّم: شیخ در مصباح فرموده: معلّی بن خنیس از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: بخوان در ماه رجب:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ صَبْرَ الشَّاکِرِینَ لَکَ، وَعَمَلَ الْخَائِفِینَ مِنْکَ، وَیَقِینَ الْعَابِدِینَ لَکَ. اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ، وَأَ نَا عَبْدُکَ الْبَائِسُ الْفَقِیرُ، أَ نْتَ الْغَنِیُّ الْحَمِیدُ، وَأَ نَا الْعَبْدُ الذَّلِیلُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَامْنُنْ بِغِنَاکَ عَلَی فَقْرِی، وَبِحِلْمِکَ عَلَی جَهْلِی، وَبِقُوَّتِکَ عَلَی ضَعْفِی، یَا قَوِیُّ یَا عَزِیزُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَوْصِیاءِ الْمَرْضِیِّینَ، وَاکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ الدُّنْیا

۱- إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ: نسخه.

۲- اقبال سیّد ابن طاووس ۳/ ۲۰۸ و زاد المعاد: ۸.

۳- اقبال سیّد ابن طاووس ۳/ ۲۰۹ و زاد المعاد: ۸.

وَالْآخِرَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۵۷۷.

مؤلّف گوید که: سیّد ابن طاووس نیز این دعا را در اقبال روایت کرده، و از روایت او ظاهر می شود که این دعا جامعترین دعاها است و در همه اوقات می توان خواند (۲) ۵۷۸. دعاهای هر روز ماه رجب

چهارم: و نیز شیخ فرموده که: مستحبّ است بخوانند در هر روز این دعا را:

اللَّهُمَّ یَا ذَا الْمِنَنِ السَّابِغَهِ، وَالْآلَاءِ الْوَازِعَهِ، وَالرَّحْمَهِ الْوَاسِعَهِ، وَالْقُدْرَهِ الْجَامِعَهِ، وَالنِّعَمِ الْجَسِیمَهِ، وَالْمَواهِبِ الْعَظِیمَهِ، وَالْأَیادِی الْجَمِیلَهِ، وَالْعَطایَا الْجَزِیلَهِ. یَا مَنْ لَایُنْعَتُ بِتَمْثِیلٍ، وَلَا یُمَثَّلُ بِنَظِیرٍ، وَلَا یُغْلَبُ بِظَهِیرٍ. یَا مَنْ خَلَقَ فَرَزَقَ، وَأَ لْهَمَ فَأَ نْطَقَ، وَابْتَدَعَ فَشَرَعَ، وَعَلا فَارْتَفَعَ، وَقَدَّرَ فَأَحْسَنَ، وَصَوَّرَ فَأَتْقَنَ، وَاحْتَجَّ فَأَبْلَغَ، وَأَ نْعَمَ فَأَسْبَغَ، وَأَعْطی فَأَجْزَلَ، وَمَنَحَ فَأَفْضَلَ.

یَا مَنْ سَمَا فِی الْعِزِّ فَفاتَ نَواظِرَ (۳) ۵۷۹ الْأَ بْصارِ، وَدَنا فِی اللُّطْفِ فَجازَ هَواجِسَ الْأَفْکارِ. یَا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْمُلْکِ فَلا نِدَّ لَهُ فِی مَلَکُوتِ سُلْطَانِهِ، وَتَفَرَّدَ بِالْآلَاءِ وَالْکِبْرِیاءِ فَلَا ضِدَّ لَهُ فِی جَبَرُوتِ شَأْنِهِ، یَا مَنْ حارَتْ فِی کِبْرِیاءِ هَیْبَتِهِ دَقائِقُ لَطائِفِ الْأَوْهامِ، وَانْحَسَرَتْ دُونَ إِدْراکِ عَظَمَتِهِ خَطائِفُ أَبْصارِ الْأَنامِ. یَا مَنْ عَنَتِ الْوُجُوهُ لِهَیْبَتِهِ، وَخَضَعَتِ الرِّقابُ لِعَظَمَتِهِ، وَوَجِلَتِ الْقُلُوبُ مِنْ خِیفَتِهِ، أَسْأَ لُکَ بِهذِهِ الْمِدْحَهِ الَّتِی لَاتَنْبَغِی إِلّا لَکَ، وَبِما وَأَیْتَ بِهِ عَلَی نَفْسِکَ لِداعِیکَ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ، وَبِما ضَمِنْتَ الْإِجابَهَ فِیهِ عَلَی نَفْسِکَ لِلدَّاعِینَ، یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ، وَأَبْصَرَ النَّاظِرِینَ، وَأَسْرَعَ الْحاسِبِینَ، یَا ذَا الْقُوَّهِ الْمَتِینَ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ وَعَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ، وَاقْسِمْ لِی فِی شَهْرِنا هذَا خَیْرَ مَا قَسَمْتَ،

۱- مصباح المتهجّد: ۸۰۲.

۲- اقبال ۳/ ۲۱۰.

۳- خَوَاطِرَ: خ ل.

وَاخْتِمْ لِی فِی قَضَائِکَ خَیْرَ مَا حَتَمْتَ، وَاخْتِمْ لِی بالسَّعادَهِ فِیمَنْ خَتَمْتَ، وَأَحْیِنِی مَا أَحْیَیْتَنِی مَوْفُوراً، وَأمِتْنِی مَسْرُوراً وَمَغْفُوراً، وَتَوَلَّ أَنْتَ نَجَاتِی مِنْ مُساءَلَهِ البَرْزَخِ، وَادْرأْ عَنِّی مُنکَراً وَنَکِیراً، وَأَرِ عَیْنِی مُبَشِّراً وَبَشِیراً، وَاجْعَلْ لِی إِلَی رِضْوَانِکَ وَجِنانِکَ (۱) ۵۸۰ مَصِیراً، وَعَیْشاً قَرِیراً، وَمُلْکاً کَبِیراً، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ کَثِیراً (۲) ۵۸۱.

مؤلّف گوید که: این دعایی است که در مسجد صَعْصَعه نیز خوانده می شود (۳) ۵۸۲.

پنجم: شیخ روایت کرده که بیرون آمد از ناحیه مقدّسه بر دست شیخ کبیر ابی جعفر محمّد بن عثمان بن سعید رضی الله عنه این توقیع شریف: بخوان در هر روز از ایّام رجب:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمَعانِی جَمِیعِ مَا یَدْعُوکَ بِهِ وُلاهُ أَمْرِکَ الْمَأْمُونُونَ عَلَی سِرِّکَ، الْمُسْتَبْشِرُونَ بِأَمْرِکَ، الْواصِفُونَ لِقُدْرَتِکَ، الْمُعْلِنُونَ لِعَظَمَتِکَ، أَسْأَ لُکَ بِما نَطَقَ فِیهِمْ مِنْ مَشِیَّتِکَ فَجَعَلْتَهُمْ مَعادِنَ لِکَلِماتِکَ، وَأَرْکاناً لِتَوْحِیدِکَ، وَآیاتِکَ وَمَقاماتِکَ الَّتِی لَاتَعْطِیلَ لَهَا فِی کُلِّ مَکَانٍ یَعْرِفُکَ بِهَا مَنْ عَرَفَکَ، لَا فَرْقَ بَیْنَکَ وَبَیْنَها إِلّا أَ نَّهُمْ عِبادُکَ وَخَلْقُکَ، فَتْقُها وَرَتْقُها بِیَدِکَ، بَدْؤُها مِنْکَ وَعَوْدُها إِلَیْکَ، أَعْضادٌ وَأَشْهادٌ وَمُناهٌ وَأَذْوَادٌ وَحَفَظَهٌ وَرُوَّادٌ، فَبِهِمْ مَلَأْتَ سَمَاءَکَ وَأَرْضَکَ حَتَّی ظَهَرَ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، فَبِذلِکَ أَسْأَ لُکَ، وَبِمَواقِعِ الْعِزِّ مِنْ رَحْمَتِکَ وَبِمَقاماتِکَ وَعَلامَاتِکَ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَزِیدَنِی إِیماناً وَتَثْبِیتاً. یَا بَاطِناً فِی ظُهُورِهِ، وَظَاهِراً فِی بُطُونِهِ وَمَکْنُونِهِ، یَا مُفَرِّقاً

۱- وَجَنَّاتِکَ: خ ل.

۲- مصباح المتهجّد: ۸۰۲.

۳- مزار الکبیر مشهدی: ۱۴۳.

بَيْنَ النُّورِ وَالدَّيجُورِ، يَا مَوْصُوفاً بِغَيْرِ كُنْهٍ، وَمَعْرُوفاً بِغَيْرِ شِبْهٍ، حادَّ كُلِّ مَحْدُودٍ، وَشَاهِدَ كُلِّ مَشْهُودٍ، وَمُوجِدَ كُلِّ مَوْجُودٍ، وَمُحْصِيَ كُلِّ مَعْدُودٍ، وَفاقِدَ كُلِّ مَفْقُودٍ، لَيْسَ دُونَكَ مِنْ مَعْبُودٍ، أَهْلَ الْكِبْرِياءِ وَالْجُودِ، يَا مَنْ لَا يُكَيَّفُ بِكَيْفٍ، وَلَا يُؤَيَّنُ بِأَيْنٍ، يَا مُحْتَجِباً عَنْ كُلِّ عَيْنٍ، يَا دَيْمُومُ يَا قَيُّومُ وَعالِمَ كُلِّ مَعْلُومٍ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ (۱) ۵۸۳ عَلَى عِبادِكَ الْمُنْتَجَبِينَ، وَبَشَرِكَ الْمُحْتَجَبِينَ، وَمَلائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ، وَالْبُهْمِ الصَّافِّينَ الْحَافِّينَ، وَبارِكْ لَنا فِي شَهْرِنا هذَا الْمُرَجَّبِ الْمُكَرَّمِ، وَمَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَشْهُرِ الْحُرُمِ، وَأَسْبِغْ عَلَيْنا فِيهِ النِّعَمَ، وَأَجْزِلْ لَنا فِيهِ الْقِسَمَ، وَأَبْرِرْ لَنا فِيهِ الْقَسَمَ، بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ، الَّذِي وَضَعْتَهُ عَلَى النَّهارِ فَأَضاءَ، وَعَلَى اللَّيْلِ فَأَظْلَمَ، وَاغْفِرْ لَنا مَا تَعْلَمُ مِنَّا وَمَا (۲) ۵۸۴ لَانَعْلَمُ، وَاعْصِمْنا مِنَ الذُّنُوبِ خَيْرَ الْعِصَمِ، وَاكْفِنا كَوافِيَ قَدَرِكَ، وَامْنُنْ عَلَيْنا بِحُسْنِ نَظَرِكَ، وَلَا تَكِلْنا إِلَى غَيْرِكَ، وَلَا تَمْنَعْنا مِنْ خَيْرِكَ، وَبارِكْ لَنا فِيما كَتَبْتَهُ لَنا مِنْ أَعْمارِنا، وَأَصْلِحْ لَنا خَبِيئَةَ أَسْرارِنا، وَأَعْطِنَا مِنْكَ الْأَمانَ، وَاسْتَعْمِلْنا بِحُسْنِ الْإِيمَانِ، وَبَلِّغْنَا شَهْرَ الصِّيامِ، وَمَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَيَّامِ وَالْأَعْوامِ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرامِ (۳) ۵۸۵

ششم: و نيز شيخ روايت كرده كه بيرون آمد از ناحيه مقدّسه بر دست شيخ ابو القاسم رضى الله عنه اين دعاء در ايّام رجب:

دعاهای هر روز ماه رجب

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالْمَوْلُودَيْنِ فِي رَجَبٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الثَّانِي وَابْنِهِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِ، وَأَتَقَرَّبُ بِهِمَا إِلَيْكَ خَيْرَ الْقُرَبِ، يَا مَنْ إِلَيْهِ الْمَعْرُوفُ طُلِبَ، وَفِيما لَدَيْهِ رُغِبَ، أَسْأَلُكَ سُؤالَ مُقْتَرِفٍ مُذْنِبٍ قَدْ أَوْبَقَتْهُ ذُنُوبُهُ،

۱- عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ: نسخه.

۲- مَا: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۸۰۳.

وَأَوْثَقَتْهُ عُيُوبُهُ، فَطالَ عَلَى الْخَطايَا دُؤُوبُهُ، وَمِنَ الرَّزَايـا خُطُوبُهُ، يَسْأَ لُكَ التَّوْبَهَ، وَحُسْنَ الْأَوْبَهِ، وَالنُّزُوعَ عَنِ الْحَوْبَهِ، وَمِنَ النَّارِ فَكاكَ رَقَبَتِهِ، وَالْعَفْوَ عَمَّا فِى رِبْقَتِهِ، فَأَ نْتَ مَوْلَاىَ أَعْظَمُ أَمَلِهِ وَثِقَتِهِ. اللَّهُمَّ وَأَسْأَ لُكَ بِمَسَائِلِكَ الشَّرِيفَهِ، وَوَسَائِلِكَ الْمُنِيفَهِ أَنْ تَتَغَمَّدَنِى فِى هذَا الشَّهْرِ بِرَحْمَهٍ مِنْكَ وَاسِعَهٍ، وَنِعْمَهٍ وَازِعَهٍ، وَنَفْسٍ بِمَا رَزَقْتَها قَانِعَهٍ، إِلَى نُزُولِ الْحَافِرَهِ، وَمَحَلِّ الْآخِرَهِ، وَمَا هِىَ إِلَيْهِ صَائِرَهٌ (۱) ۵۸۶.

هفتم: و نیز شیخ روایت کرده از جناب ابوالقاسم حسین بن روح رضی الله عنه که نایب خاصّ حضرت صاحب الأمر علیه السلام است که فرمود: زیارت کن در هر مشهدی که باشی از مشاهد مشرّفه در ماه رجب به این زیارت، می گویی چون داخل شدی: زیارت رجبیه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَشْهَدَنا مَشْهَدَ أَوْ لِيائِهِ فِى رَجَبٍ، وَأَوْجَبَ عَلَيْنا مِنْ حَقِّهِمْ مَا قَدْ وَجَبَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُنْتَجَبِ، وَعَلَى أَوْصِيائِهِ الْحُجُبِ. اللَّهُمَّ فَكَما أَشْهَدْتَنا مَشْهَدَهُمْ (۲) ۵۸۷ فَأَ نْجِزْ لَنا مَوْعِدَهُمْ، وَأَوْرِدْنا مَوْرِدَهُمْ، غَيْرَ مُحَلَّئِينَ عَنْ وِرْدٍ فِى دارِ الْمُقامَهِ وَالْخُلْدِ، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ، إِنِّى قَدْ (۳) ۵۸۸ قَصَدْتُكُمْ وَاعْتَمَدْتُكُمْ بِمَسْأَ لَتِى وَحَاجَتِى وَهِىَ فَكَاكُ رَقَبَتِى مِنَ النَّارِ، وَالْمَقَرُّ مَعَكُمْ فِى دَارِ الْقَرارِ، مَعَ شِيعَتِكُمُ الْأَ بْرَارِ، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ، أَ نَا سائِلُكُمْ وَآمِلُكُمْ فِيمَا إِلَيْكُمُ التَّفْوِيضُ، وَعَلَيْكُمُ التَّعْوِيضُ، فَبِكُمْ يُجْبَرُ الْمَهِيضُ (۴) ۵۸۹، وَيُشْفَى الْمَرِيضُ، وَمَا تَزْدَادُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَغِيضُ، إِنِّى بِسِرِّكُمْ مُؤْمِنٌ (۵) ۵۹۰، وَ لِقَوْ لِكُمْ مُسَلِّمٌ، وَعَلَى اللَّهِ بِكُمْ مُقْسِمٌ فِى رَجْعِى بِحَوَائِجِى

۱- مصباح المتهجّد: ۸۰۵.

۲- مَشاهِدَهُمْ: خ.

۳- قَدْ: نسخه.

۴- الْمَهِيضُ: استخوان شکسته.

۵- مُؤَمِّمٌ: خ ل.

وَقَضَائِهـا وَ إِمْضَائِها وَإِنْجَاحِها وَ إِبْراحِها (۱) ۵۹۱ وَبِشُؤُونِى لَدَيْكُمْ وَصَلَاحِها، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ سَلَامَ مُوَدِّعٍ، وَلَكُمْ حَوائِجَهُ مُودِعٍ، يَسْأَلُ اللَّهَ إِلَيْكُمُ الْمَرْجِعَ، وَسَعْيُهُ إِلَيْكُمْ غَيْرَ مُنْقَطِعٍ، وَأَنْ يَرْجِعَنِى مِنْ حَضْرَتِكُمْ خَيْرَ مَرْجِعٍ إِلَى جَنَابٍ مُمْرِعٍ، وَخَفْضِ عَيشٍ مُوَسَّعٍ، وَدَعَةٍ (۲) ۵۹۲ وَمَهَلٍ إِلَى حِينِ الْأَجَلِ، وَخَيْرِ مَصِيرٍ وَمَحَلٍّ فِى النَّعِيمِ الْأَزَلِ، وَالْعَيْشِ الْمُقْتَبَلِ، وَدَوامِ الْأُكُلِ، وَشُرْبِ الرَّحِيقِ وَالسَّلْسَلِ (۳) ۵۹۳ (۴) ۵۹۴، وَعَلٍّ وَنَهَلٍ (۵) ۵۹۵ لَاسَأَمَ مِنْهُ وَلَا مَلَلَ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ عَلَيْكُمْ حَتَّى الْعَوْدِ إِلَى حَضْرَتِكُمْ، وَالْفَوْزِ فِى كَرَّتِكُمْ، وَالْحَشْرِ فِى زُمْرَتِكُمْ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ عَلَيْكُمْ وَصَلَواتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ، وَهُوَ حَسْبُنا وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (۶) ۵۹۶.

هشتم، سيّد ابن طاووس روايت كرده از محمّد بن ذكوان كه معروف به سجّاد است، براى آن كه آنقدر سجده كرد و گريست در سجود كه نابينا شد، گفت: عرض كردم به حضرت صادق عليه السلام: فداى تو شوم اين ماه رجب است، تعليم بنما مرا دعايى در آنكه حق تعالى مرا به آن نفع بخشد، حضرت فرمود: بنويس: در اعمال ماه رجب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

بگو در هر روز از رجب در صبح و شام در عقب نمازهاى روز و شب:

يَا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ، وَآمَنُ سَخَطَهُ عِنْدَ (۷) ۵۹۷ كُلِّ شَرٍّ، يَا مَنْ يُعْطِى الْكَثِيرَ

۱- وَإِبْرَاحِهَا: خ ل.

۲- وَدَعَةٍ: سعه عيش.

۳- خَيْرِ: خ ل.

۴- وَالسَّلْسَبِيلِ: خ ل.

۵- وَعَلٍ: شرب دويّم، وَنَهَلٍ: شرب اوّل.

۶- مصباح المتهجّد: ۸۲۱.

۷- من: نسخه.

بِالْقَلِيلِ، يَا مَنْ يُعْطِی مَنْ سَأَلَهُ، يَا مَنْ يُعْطِی مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَمَنْ لَمْ يَعْرِفْهُ تَحَنُّناً مِنْهُ وَرَحْمَةً، أَعْطِنِی بِمَسْأَلَتِی إِيَّاكَ جَمِيعَ خَيْرِ الـدُّنْيا وَجَمِيعَ خَيْرِ الْآخِرَهِ، وَاصْرِفْ عَنِّی بِمَسْأَلَتِی إِيَّاكَ جَمِيعَ شَرِّ الدُّنْيا وَشَرِّ (۱) ۵۹۸ الْآخِرَهِ، فَإِنَّهُ غَيْرُ مَنْقُوصٍ مَا أَعْطَيْتَ، وَزِدْنِی مِنْ فَضْلِكَ يَا كَرِيمُ.

راوی گفت: پس گرفت حضرت محاسن شریف خود را در پنجه چپ خود و خوانـد این دعـا را به حـال التجاء و تضرّع به حرکت دادن انگشت سبّابه دست راست، پس گفت بعد از این: يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ، يَا ذَا النَّعْماءِ وَالْجُودِ، يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، حَرِّمْ شَيْبَتِی عَلَى النَّارِ (۲) ۵۹۹.

نهم: از حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله روایت شده که: هرکه در ماه رجب صد مرتبه بگوید أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَاإِلهَ إِلَّا هُوَ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ و ختم کنـد آن را به صَدَقه، ختم فرمایـد حق تعالی برای او به رحمت و مغفرت، و کسـی که چهارصد مرتبه بگوید بنویسد برای او اجر صد شهید (۳) ۶۰۰.

دهم: و نیز از آن حضـرت مروی است که: کسـی که بگوید در ماه رجب هزار مرتبه لَاإِلهَ إِلَّا اللَّهُ بنویسد خداوند عزّ وجلّ برای او صد هزار حسنه، و بنا فرماید برای او صد شهر در بهشت (۴) ۶۰۱.

یازدهم: روایت است کسی که در رجب در وقت صبح هفتاد مرتبه، و در وقت پَسین نیز هفتاد مرتبه بگوید أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ و چون تمام کرد دستها را بلند کند و بگوید اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَتُبْ عَلَیَّ، پس اگر در ماه رجب بمیرد خدا از او راضی باشد، و آتش او را مسّ نکند به برکت رجب (۵) ۶۰۲.

دوازدهم: در جمیع این ماه هزار مرتبه بگویـد أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَالْآثامِ، تا خداوند رحمان او را بیامرزد (۶) ۶۰۳.

سیزدهم: سیّد در اقبال فضیلت بسیار از حضرت رسول صـلی الله علیه و آله نقل کرده برای خوانـدن قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ده هزار مرتبه یا هزار مرتبه یا صـد مرتبه در ماه رجب (۷) ۶۰۴، و نیز روایت کرده که هرکه در روز جمعه ماه رجب صـد مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ بخواند برای او نوری باشد در

۱- وَجَمِيعَ شَرِّ: خ.

۲- اقبال ۳/ ۲۱۱ فصل ۲۳.

۳- اقبال ۳/ ۲۱۶ فصل ۲۴.

۴- اقبال ۳/ ۲۱۶ فصل ۲۴.

۵- اقبال ۳/ ۲۱۷ فصل ۲۴.

۶- المراقبات، میرزا جواد ملکی در اعمال ماه رجب: ۱۰۱.

۷- اقبال ۳/ ۲۱۷ فصل ۲۴.

قیامت که او را به بهشت بکشاند (۱) ۶۰۵.

چهاردهم: سیّد روایت کرده که هرکه در ماه رجب یک روز روزه بدارد و چهار رکعت نماز گزارد، بخواند در رکعت اوّل صد مرتبه آیه الکرسی و در رکعت دوم دویست مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ نمیرد تا جای خود را در بهشت ببیند یا دیده شود برای او (۲) ۶۰۶.

پانزدهم: و نیز سیّد روایت کرده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که: هرکه در روز جمعه ماه رجب چهار رکعت نماز کند مابین ظهر و عصر، بخواند در هر رکعتی حمد یک مرتبه و آیه الکرسی هفت مرتبه و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ پنج مرتبه پس ده مرتبه بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ وَأَسْأَ لُهُ التَّوْبَهَ، بنویسد حق تعالی برای او از روزی که این نماز را گذارده تا روزی که بمیرد هر روزی هزار حسنه، و عطا فرماید او را به هر آیه ای که خوانده شهری در بهشت از یاقوت سرخ، و به هر حرفی قصری در بهشت از درّ سفید، و تزویج فرماید او را حور العین، و راضی شود از او به غیر سخط، و نوشته شود از عابدین، و ختم فرماید برای او به سعادت و مغفرت، الخبر (۳) ۶۰۷.

شانزدهم: سه روز از این ماه را که پنجشنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بدارد، زیرا که روایت شده: هرکه در یکی از ماههای حرام این سه روز را روزه بدارد، حق تعالی برای او ثواب نهصد سال عبادت بنویسد (۴) ۶۰۸.

هفدهم: در تمام ماه رجب شصت رکعت نماز کند به این طریق که در هر شب آن دو رکعت بجا آورد، بخواند در هر رکعت حمد یک مرتبه، و قُلْ یَا أَ یُّهَا الْکافِرُونَ سه مرتبه، و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ یک مرتبه، و چون سلام دهد دستها را بلند کند و بگوید:

لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ، یُحْیِی وَیُمِیتُ وَهُوَ حَیٌّ لَایَمُوتُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَ إِلَیْهِ الْمَصِیرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ وَآلِهِ، و بکشد دستها را به صورت خود. از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که: کسی که این عمل را بجا آورد حق تعالی دعاء او را مستجاب گرداند، و ثواب شصت حج و شصت عمره به او

۱- اقبال ۳/ ۲۰۰ فصل ۲۲.

۲- اقبال ۳/ ۲۰۰ فصل ۲۲.

۳- اقبال ۳/ ۲۰۰ فصل ۲۲.

۴- اقبال ۲/ ۲۱ فصل ۵ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

عطا فرماید (۱) ۶۰۹.

هیجدهم: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که: کسی که در یک شب از ماه رجب بخواند صد مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ در دو رکعت نماز پس گویا صد سال روزه گرفته در راه خدا، و حق تعالی در بهشت صد قصر به او مرحمت فرماید، هر قصری در جوار پیغمبری از پیغمبران علیهم السلام (۲) ۶۱۰.

نوزدهم: و نیز از آن حضرت مروی است که: هرکه در یک شب از شبهای رجب ده رکعت نماز کند، بخواند در هر رکعتی حمد و قُل یا أَیُّهَا الْکَافِرُونَ یک مرتبه و توحید سه مرتبه، بیامرزد حق تعالی هر گناهی که کرده، الخبر (۳) ۶۱۱.

بیستم: علّامه مجلسی در زاد المعاد فرموده که: از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه در هر شب و هر روز ماه رجب و شعبان و رمضان سه مرتبه هر یک از حمد و آیه الکرسی و قُلْ یا أَیُّهَا الْکافِرُونَ و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ بخواند و سه مرتبه بگوید: سُبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ، وَلا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، و سه مرتبه بگوید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، و سه مرتبه بگوید: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، و چهار صد مرتبه بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَیْهِ، خداوند تعالی گناهانش را بیامرزد، اگرچه به عدد قطره های باران و برگ درختان و کف دریاها باشد، الخبر (۴) ۶۱۲.

و نیز علّامه مجلسی فرموده که: در هر شب از شبهای این ماه هزار مرتبه لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وارد شده است (۵) ۶۱۳.

و بدان که شب جمعه اول ماه رجب را لیله الرّغائب می گویند، و از برای آن عملی از حضرت رسول صلی الله علیه و آله وارد شده با فضیلت بسیار، که سیّد در اقبال و علّامه در اجازه بنی زهره نقل کرده اند، از جمله فضیلت او آن که گناهان بسیار به سبب او آمرزیده شود، و آن که هرکه این نماز را بگزارد چون شب اوّل قبر او شود حق تعالی بفرستد ثواب این نماز را به سوی او به نیکوتر صورتی با

۱- اقبال ۳/ ۱۷۹ فصل ۸.

۲- اقبال ۳/ ۱۸۰ فصل ۸.

۳- اقبال ۳/ ۱۷۹ فصل ۸.

۴- زاد المعاد: ۱۲.

۵- زاد المعاد: ۱۲.

روی گشاده و درخشان و زبان فصیح، پس با وی گوید: ای حبیب من، بشارت باد تو را که نجات یافتی از هر شدّت و سختی، گوید: تو کیستی؟ به خدا سوگند که من رویی بهتر از روی تو ندیدم، و کلامی شیرین تر از کلام تو نشنیده ام، و بویی بهتر از بوی تو نبوئیدم، گوید: من ثواب آن نمازم که در فلان شب از فلان ماه از فلان سال بجا آوردی، آمدم امشب به نزد تو تا حقّ تو را ادا کنم، و مونس تنهایی تو باشم، و وحشت را از تو بردارم، و چون در صور دمیده شود من سایه بر سر تو خواهم افکند در عرصه قیامت، پس خوشحال باش که خیر از تو معدوم نخواهد شد هرگز.

و کیفیّت آن چنان است که روز پنجشنبه اول آن ماه را روزه می داری، چون شب جمعه داخل شود مابین نماز مغرب و عشاء دوازده رکعت نماز می گزاری، هر دو رکعت به یک سلام، و در هر رکعت از آن یک مرتبه حمد و سه مرتبه إِنَّا أَنْزَلْناهُ و دوازده مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ می خوانی، و چون فارغ شدی از نماز هفتاد مرتبه می گویی: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ وَعَلَی آلِهِ (۱) ۶۱۴، پس به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گویی: سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوحِ، پس سر از سجده برمی داری و هفتاد مرتبه می گویی: رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، إِنَّکَ أَنْتَ الْعَلِیُّ الْأَعْظَمُ، پس باز به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گویی: سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوحِ، پس حاجت خود را می طلبی که إن شاء اللَّه برآورده خواهد شد (۲) ۶۱۵.

و بدان نیز که در ماه رجب زیارت حضرت امام رضا علیه السلام مندوب است و اختصاصی دارد، چنانچه عمره در این ماه فضیلت دارد. و روایت شده که تالی حجّ است در فضیلت (۳) ۶۱۶.

و منقول است که جناب علیّ بن الحسین علیه السلام معتمر شده بود در ماه رجب، و شبانه روز نماز در نزد کعبه می گذاشت، و پیوسته در سجده بود در شب و روز، و این ذکر از آن حضرت شنیده می شد که در سجده می گفت: عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ (۴) ۶۱۷.

قسم دویّم: در اعمال مخصوصه ایّام و لیالی ماه رجب است: اعمال شب اوّل ماه رجب

شب اوّل: شب شریفی است و در آن چند عمل است:

اوّل: آن که چون هلال را بیند بگوید: اللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَیْنا بِالْأَمْنِ وَالْایمانِ وَالسَّلامَهِ

۱- وَآلِ مُحمّدٍ: خ.

۲- اقبال سیّد ابن طاووس ۳/ ۱۸۵ فصل ۱۰ و بحار الأنوار ۱۰۷/ ۱۲۶.

۳- مراجعه شود به مصباح المتهجّد: ۸۲۱.

۴- اقبال ۳/ ۲۱۸ فصل ۲۶.

وَالْإِسْلامِ، رَبِّی وَرَبُّکَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَ (۱) ۶۱۸.

و نیز از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که چون هلال رجب را می دید می گفت: اللَّهُمَّ بارِکْ لَنا فِی رَجَبٍ وَشَعْبانَ، وَبَلِّغْنا شَهْرَ رَمَضانَ، وَأَعِنَّا عَلَی الصِّیامِ، وَالْقِیامِ، وَحِفْظِ اللِّسانِ، وَغَضِّ الْبَصَرِ، وَلَا تَجْعَلْ حَظَّنا مِنْهُ الْجُوعَ وَالْعَطَشَ (۲) ۶۱۹.

دویّم: غسل کند چنانکه بعضی از علماء فرموده اند: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که:

هرکه درک کند ماه رجب را، و غسل کند در اوّل و وسط و آخر آن، بیرون آید از گناهان خود مانند روزی که از مادر متولّد شده (۳) ۶۲۰.

سیّم: زیارت کند حضرت امام حسین علیه السلام را (۴) ۶۲۱. (۵) ۶۲۲

ارم: بعد از نماز مغرب بیست رکعت نماز کند به حمد و توحید، و بعد از هر دو رکعت سلام دهد، تا محفوظ بماند خود و اهل و مال و اولادش، و از عذاب قبر در پناه باشد، و از صراط بی حساب مانند برق بگذرد (۶) ۶۲۳.

پنجم: بعد از نماز عشاء دو رکعت نماز کند، بخواند در رکعت اوّل حمد و ألم نشرح یک مرتبه و توحید سه مرتبه، و در رکعت دویّم حمد و ألم نشرح و توحید و معوّذتین را، و چون سلام نماز داد سی مرتبه لَاإِلهَ إِلّا اللَّه بگوید، و سی مرتبه صلوات بفرستد، تا حق تعالی گناهان او را بیامرزد مانند روزی که از مادر متولّد شده (۷) ۶۲۴.

ششم: آنکه بخواند سی رکعت نماز، در هر رکعت حمد و قل یا أَیُّها الکافِرونَ یک مرتبه و توحید سه مرتبه (۸) ۶۲۵.

هفتم: بجا آورد آن چه را که شیخ در مصباح متهجّد ذکر نموده، فرموده: ذکر عمل شب اوّل رجب، روایت کرده است ابوالبختری وهب بن وهب از حضرت امام جعفر صادق از پدرش از جدّش از حضرت امیر المؤمنین علیهم السلام که آن حضرت را خوش می آمد که فارغ سازد خود را چهار شب در تمام سال، یعنی احیاء بدارد آن شبها را به عبادت، و آن چهار شب: شب اوّل رجب و شب نیمه شعبان و شب عید فطر و شب عید قربان بود (۹) ۶۲۶.

۱- اقبال ۳/ ۱۷۳ فصل ۳.

۲- اقبال ۳/ ۱۷۳ فصل ۳.

۳- اقبال ۳/ ۱۷۳ فصل ۴.

۴- اقبال ۳/ ۲۱۸ فصل ۲۷.

۵- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۶- اقبال ۳/ ۱۷۸ فصل ۸ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۷- اقبال ۳/ ۱۷۸ فصل ۸ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۸- اقبال ۳/ ۱۷۷ فصل ۸.

۹- مصباح المتهجّد: ۷۹۸.

و روایت شـده است از ابو جعفر ثانی حضـرت امام محمّد جواد علیه السـلام که فرمود: مسـتحب است که هر آدمی بخواند این دعا را در شب اول رجب بعد از عشاء آخره (۱) ۶۲۷:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُک بِأَ نَّکَ مَلِکٌ، وَأَ نَّکَ عَلَی کُلِّ شَـیْ ءٍ مُقْتَـدِرٌ، وَأَ نَّکَ مَا تَشاءُ مِنْ أَمْرٍ یَکُونُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَ تَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِنَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ. یَـا مُحَمَّدُ، یَـا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّی أَ تَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِّکَ وَرَبِّی لِیُنْجِحَ لِی (۲) ۶۲۸ بِکَ طَلِبَتِی. اللَّهُمَّ بِنَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ وَالْأَئِمَّهِ مِنْ أَهْلِ بَیْتِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ أَ نْجِحْ طَلِبَتِی، پس سؤال کن حاجتت را (۳) ۶۲۹.

و روایت کرده است علیّ بن حدید که حضرت موسی بن جعفر علیه السلام بعد از فراغ از نماز شب در حال سجده می گفت:

لَـکَ الْمَحْمَـدَهُ إِنْ أَطَعْتُـکَ، وَلَـکَ الْحُجَّهُ إِنْ عَصَـیْتُکَ، لَاصُـنْعَ لِی وَلَـا لِغَیْرِی فِی إِحْسانٍ إِلَّا بِکَ، یَا کائِنُ قَبْلَ کُلِّ شَـیْ ءٍ، وَیَا مُکَوِّنَ کُـلِّ شَـیْ ءٍ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَـیْ ءٍ قَـدِیرٌ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْعَـدِیلَهِ عِنْـدَ الْمَوْتِ، وَمِنْ شَـرِّ الْمَرْجِعِ فِی الْقُبُورِ، وَمِنَ النَّدامَهِ یَوْمَ الْـآزِفَهِ، فَأَسْـأَ لُـکَ أَنْ تُصَـلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ عَیْشِی عِیشَهً نَقِیَّهً، وَمِیتَتِی مِیتَهً سَوِیَّهً، وَمُنْقَلَبِی مُنْقَلَباً کَرِیماً غَیْرَ مُخْزٍ وَلَا فاضِحٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَئِمَّهِ یَنابِیعِ الْحِکْمَهِ، وَأُوْ لِی النِّعْمَهِ، وَمَعادِنِ الْعِصْـمَهِ، وَاعْصِمْنِی بِهِمْ مِنْ کُلِّ سُوءٍ، وَلَا تَأْخُذْنِی عَلَی غِرَّهٍ وَلَا عَلَی (۴) ۶۳۰ غَفْلَهٍ، وَلَا تَجْعَلْ عَواقِبَ أَعْمالِی حَسْرَهً، وَارْضَ عَنِّی، فَإِنَ

۱- بعد از عشاء آخره: در اصل روی آن نوشته شده: نسخه، و در مصباح المتهجّد نمی باشد.

۲- لِی: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۷۹۸.

۴- عَلَی: خ.

مَغْفِرَتَکَ لِلظّالِمِینَ وَأَ نَا مِنَ الظّالِمِینَ. اللّهُمَّ اغْفِرْ لِی مَا لَایَضُرُّکَ، وَأَعْطِنِی مَا لَایَنْقُصُکَ، فَإِنَّکَ الْوَسِیعُ رَحْمَتُهُ، الْبَدِیعُ حِکْمَتُهُ، وَأَعْطِنِی السَّعَهَ وَالدَّعَهَ، وَالْأَمْنَ وَالصِّحَّهَ، وَالبُّخُوعَ وَالْقُنُوعَ، وَالشُّکْرَ وَالْمُعافاهَ وَالتَّقْوی وَالصَّبْرَ وَالصِّدْقَ عَلَیْکَ وَعَلی أَوْ لِیائِکَ وَالْیُسْرَ وَالشُّکْرَ، وَاعْمُمْ بِذلِکَ یَا رَبِّ أَهْلِی وَوَلَدِی وَ إِخْوانِی فِیکَ وَمَنْ أَحْبَبْتُ وَأَحَبَّنِی وَوَلَدْتُ وَوَلَدَنِی مِنَ الْمُسْلِمِینَ وَالْمُؤْمِنِینَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ.

ابن اشَیْم گفته: این دعا بعد از هشت رکعت نماز شب و پیش از نماز وتْر است، آنگاه سه رکعت وتْر را بجا می آوری، پس چون سلام دادی بگو در حالتی که نشسته باشی:

الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِی لَاتَنْفَدُ خَزائِنُهُ، وَلَا یَخافُ آمِنُهُ، رَبِّ إِنِ ارْتَکَبْتُ الْمَعاصِیَ فَذلِکَ ثِقَهٌ مِنِّی بِکَرَمِکَ، إِنَّکَ تَقْبَلُ التَّوْبَهَ عَنْ عِبادِکَ، وَتَعْفُو عَنْ سَیِّئاتِهِمْ وَتَغْفِرُ الزَّلَلَ، وَ إِنَّکَ (۱) ۶۳۱ مُجِیبٌ لِداعِیکَ وَمِنْهُ قَرِیبٌ، وَأَ نَا تائِبٌ إِلَیْکَ مِنَ الْخَطایا، وَراغِبٌ إِلَیْکَ فِی تَوْفِیرِ حَظِّی مِنَ الْعَطایا، یَا خالِقَ الْبَرایا، یَا مُنْقِذِی مِنْ کُلِّ شَدِیدَهٍ (۲) ۶۳۲، یَا مُجِیرِی مِنْ کُلِّ مَحْذُورٍ، وَفِّرْ عَلَیَّ السُّرُورَ، وَاکْفِنِی شَرَّ عَواقِبِ الْأُمُورِ، فَأَ نْتَ (۳) ۶۳۳ اللّهُ عَلَی نَعْمائِکَ وَجَزِیلِ عَطائِکَ مَشْکُورٌ، وَ لِکُلِّ خَیْرٍ مَذْخُورٌ (۴) ۶۳۴.

و بدان که علماء از برای هر شب این ماه نماز مخصوصی ذکر فرموده اند، مقام را گنجایش نقل آن نیست.

روز اوّل رجب اعمال روز اوّل ماه رجب

روز شریفی است، ودر آن چند عمل است:

اوّل: روزه گرفتن، روایت شده که حضرت نوح علیه السلام در این روز به کشتی سوار شد، و امر

۱- فَإِنَّکَ: خ ل.

۲- شِدَّهٍ: خ ل.

۳- فَإِنَّکَ: خ ل.

۴- مصباح المتهجّد: ۷۹۸- ۸۰۰.

فرمود کسانی را که با او بودند روزه بدارند، و هرکه این روز را روزه بدارد آتش جهنّم یک سال راه از او دور شود (۱) ۶۳۵.

دوّم: غسل کند (۲) ۶۳۶.

سیّم: زیارت امام حسین علیه السلام کند. شیخ روایت کرده از بشیر دهّان از امام جعفر صادق علیه السلام که فرمود: هرکه زیارت کند حسین بن علی علیهما السلام را در روز اوّل رجب، بیامرزد خداوند عالم او را البتّه (۳) ۶۳۷.

چهارم: بخواند دعای طویلی که سیّد در اقبال نقل فرموده (۴) ۶۳۸.

پنجم: شروع کند به نماز سلمان رضی الله عنه بدین طریق که ده رکعت نماز گزارد، و بعد از هر دو رکعت سلام دهد، و در هر رکعت یک مرتبه حمد و سه مرتبه سوره توحید و سه مرتبه سوره قُلْ یَا أَیُّها الکَافِرونَ بخواند، و بعد از هر سلام دستها را بلند کند و بگوید: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، یُحْیِی وَیُمِیتُ، وَهُوَ حَیٌّ لَایَمُوتُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. پس بگوید: اللَّهُمَّ لَامانِعَ لِما أَعْطَیْتَ، وَلَا مُعْطِیَ لِما مَنَعْتَ، وَلَا یَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْکَ الْجَدُّ، پس دستها را بر روی خود کشد. و در روز نیمه ماه نیز این نماز را به همین کیفیّت بخواند، لکن عوض این دعا بعد از عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ بگوید:

إِلهاً واحِداً أَحَداً فَرْداً صَمَداً، لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا وَلَداً. و در روز آخر ماه نیز چنین کند، لکن بعد از عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ بگوید: وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، پس دستها را بر روی خود بکشد و حاجت خود را بطلبد. و از فواید این نماز نباید غفلت نمود که آن بسیار است (۵) ۶۳۹.

وبدان که از برای حضرت سلمان نیز نماز دیگری است در روز اوّل این ماه، ده رکعت، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید سه مرتبه با فضیلت بسیار، که مجملش آمرزش گناهان، و محفوظ بودن از فتنه قبر، و عذاب روز قیامت، و رفتن جذام و برص وذات الجنب از خواننده آن است (۶) ۶۴۰. اعمال شب سیزدهم رجب

۱- اقبال ۳/ ۱۹۲ فصل ۱۷ ضمن یک حدیث.

۲- اقبال ۳/ ۱۷۳ فصل ۴.

۳- مصباح المتهجّد: ۸۰۱.

۴- اقبال ۳/ ۲۰۰ فصل ۲۳ اوّل دعاء: اللّهُمَّ إِنّی أَسئَلُکَ یا اللَّه یا اللَّه یا اللَّه می باشد.

۵- مصباح المتهجّد: ۸۱۸ و ۸۱۹ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۶- اقبال ۳/ ۱۹۸ فصل ۲۲ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

و سیّد نیز برای این روز چهار رکعت نماز نقل کرده، هرکه خواهد به اقبال مراجعه کند (۱) ۶۴۱.

و در این روز سنه پنجاه وهفت به قولی ولادت حضرت باقر علیه السلام واقع شده (۲) ۶۴۲، و لکن مختار داعی در سیّم صفر است (۳) ۶۴۳.

و در روز دویّم این ماه به قولی ولادت باسعادت حضرت امام علیّ النقی علیه السلام است سنه ۲۱۲، و شهادت آن حضرت در سیّم سنه دویست و پنجاه و چهار در سرّ من رأی واقع شده (۴) ۶۴۴.

روز دهم به قول ابن عیّاش ولادت حضرت امام محمّد تقی علیه السلام واقع شده (۵) ۶۴۵.

شب سیزدهم: بدان که مستحبّ است در هر یک از ماه رجب وشعبان ورمضان آن که در شب سیزدهم دو رکعت نماز بگزارند، در هر رکعت حمد یک مرتبه و یس و تَبارَکَ الْمُلك و توحید بخوانند، ودر شب چهاردهم چهار رکعت به دو سلام به همین کیفیّت، ودر شب پانزدهم شش رکعت به سه سلام به همین کیفیّت. از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: هرکه چنین کند جمیع فضیلت این سه ماه را دریابد، و جمیع گناهانش غیر از شرک آمرزیده شود (۶) ۶۴۶.

روز سیزدهم: اوّل ایّام البیض است و ثواب بسیاری برای روزه این روز و دو روز بعد وارد شده (۷) ۶۴۷، و اگر کسی خواهد عمل امّ داوود بجا آورد باید این روز را روزه بگیرد.

و در این روز بنابر مشهور بعد از سی سال از عام الفیل ولادت با سعادت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در میان کعبه معظّمه واقع شده است (۸) ۶۴۸.

شب نیمه ماه رجب اعمال شب نیمه رجب

شب شریفی است، و در آن چند عمل است:

اوّل: غسل (۹) ۶۴۹.

دوّم: احیاء آن به عبادت چنان که علّامه مجلسی فرموده (۱۰) ۶۵۰.

سیّم: زیارت امام حسین علیه السلام (۱۱) ۶۵۱.

۱- اقبال ۳/ ۱۹۸ فصل ۲۲ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۲- مسارّ الشیعه مفید: ۶۹ ضمن مجموعه نفیسه.

۳- کشف الغمه ۲/ ۳۲۹.

۴- بحار الأنوار ۵۰/ ۱۱۷ ح ۹ از کفعمی.

۵- مصباح المتهجّد: ۸۰۵ از ابن عیّاش.

۶- اقبال ۳/ ۲۳۰ فصل ۵۰.

۷- اقبال ۳/ ۲۳۳ فصل ۵۶.

۸- کشف الیقین علّامه حلّی: ۳۱، فصل ۲.

۹- زاد المعاد: ۱۹.

۱۰- زاد المعاد: ۱۹.

۱۱- زاد المعاد: ۲۰.

چهارم: شش رکعت نماز که در شب سیزدهم ذکر شد.

پنجم: سی رکعت نماز، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید، و این نماز را سیّد از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده با فضیلت بسیار (۱) ۶۵۲.

ششم: دوازده رکعت نماز، هر دو رکعت به یک سلام، و در هر رکعت هر یک از سوره حمد و توحید و فلق و ناس و آیه الکرسی و قدر را چهار مرتبه بخواند، و بعد از سلام چهار مرتبه بگوید:

اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی لَاأُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً، وَلَا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ وَلِیّاً، و هرچه می خواهد بخواند. و این نماز را بدین طریق سیّد از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده (۲) ۶۵۳.

و لکن شیخ در مصباح فرموده: روایت کرده داوود بن سرحان از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: بجا می آوری در شب نیمه رجب دوازده رکعت نماز، می خوانی در هر رکعت حمد و سوره، و چون فارغ شدی از نماز می خوانی بعد از آن حمد و معوّذتین و سوره اخلاص و آیه الکرسی را چهار مرتبه، و می گویی بعد از آن: سُبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ چهار مرتبه، پس می گویی: اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی لَاأُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً، وَما شاءَ اللَّهُ، لَاقُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ العَلِیِّ الْعَظِیمِ. و بجا می آوری در شب بیست و هفتم نیز مثل این را (۳) ۶۵۴.

روز نیمه رجب اعمال روز نیمه رجب

روز مبارکی است، ودر آن چند عمل است:

اوّل: غسل (۴) ۶۵۵.

دوّم: زیارت حضرت امام حسین علیه السلام، از ابن ابی نصر منقول است که گفت: سؤال کردم از حضرت امام رضا علیه السلام که در چه ماه زیارت کنیم امام حسین علیه السلام را؟ فرمود: در نیمه رجب و نیمه شعبان (۵) ۶۵۶.

سیّم: نماز سلمان به نحوی که در روز اوّل گذشت (ص ۱۹۹).

چهارم: چهار رکعت نماز بخواند و بعد از سلام دست خود را پهن کند و بگوید:

اللَّهُمَّ یَا مُذِلَّ کُلِّ جَبَّار، وَیَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِینَ، أَ نْتَ کَهْفِی حِینَ تُعْیِینِی

۱- اقبال ۳/ ۲۳۴ فصل ۵۸.

۲- اقبال ۳/ ۲۳۲ فصل ۵۴.

٣- مصباح المتهجّد: ٨٠٦.

٤- مصباح المتهجّد: ٨٠٧.

٥- مصباح المتهجّد: ٨٠٧.

الْمَذاهِبُ، وَأَنْتَ بارِئُ خَلْقِی رَحْمَهً بِی، وَقَدْ كُنْتَ عَنْ خَلْقِی غَنِیّاً، وَلَوْلا رَحْمَتُكَ لَكُنْتُ مِنَ الْهالِكِینَ، وَأَنْتَ مُؤَیِّدِی بِالنَّصْرِ عَلَی أَعْدائِی، وَلَوْلا نَصْرُكَ إِیّایَ لَكُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحِینَ، یا مُرْسِلَ الرَّحْمَهِ مِنْ مَعادِنِها، وَمُنْشِئَ الْبَرَكَهِ مِنْ مَواضِعِها، یا مَنْ خَصَّ نَفْسَهُ بِالشُّمُوخِ وَالرِّفْعَهِ فَأَوْ لِیاؤُهُ بِعِزِّهِ یَتَعَزَّزُونَ، وَ (۱) ۶۵۷ یا مَنْ وَضَعَتْ لَهُ الْمُلُوكُ نِیرَ الْمَذَلَّهِ (۲) ۶۵۸ عَلَی أَعْناقِهِمْ فَهُمْ مِنْ سَطَواتِهِ خائِفُونَ، أَسْأَ لُكَ بِكَیْنُونِیَّتِكَ الَّتِی اشْتَقَقْتَها مِنْ كِبْرِیائِكَ، وَأَسْأَ لُكَ بِكِبْرِیائِكَ الَّتِی اشْتَقَقْتَها مِنْ عِزَّتِكَ، وَأَسْأَ لُكَ بِعِزَّتِكَ الَّتِی اسْتَوَیْتَ بِها عَلَی عَرْشِكَ فَخَلَقْتَ بِها جَمِیعَ خَلْقِكَ فَهُمْ لَكَ مُذْعِنُونَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ. روایت است كه هر صاحب غمّی این دعا را بخواند حق تعالی او را از اندوه و غم آسایش بخشد (۳) ۶۵۹.

پنجم: عمل امّ داوود، كه عمده اعمال این روز است، و برای برآمدن حاجات و كشف كربات و دفع ظلم ظالمان مؤثّر است، و كیفیّت آن بنابر آن چه در مصباح شیخ است آن است كه: چون خواهد این عمل را بجا آورد روزه بگیرد روز سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم را، پس در روز پانزدهم نزد زوال غسل كند، و چون وقت زوال داخل شود نماز ظهر و عصر را بجا آورد در حالتی كه ركوع و سجودشان را نیكو كند، و در موضع خلوتی باشد كه چیزی او را مشغول نسازد، و انسانی با او تكلّم ننماید، پس چون از نماز فارغ شود رو به قبله كند و بخواند حمد را صد مرتبه، و سوره اخلاص را صد مرتبه، و آیه الكرسی را ده مرتبه، و بعد از اینها بخواند سوره انعام و بنی اسرائیل و كهف و لقمان و یس و صافّات و حم سجده و حمعسق و حم دخان و فتح و واقعه و مُلك و ن و اذَا السَّماءُ انْشَقَّتْ و ما بعدش را تا آخر قرآن، و چون از اینها فارغ شود بگوید در حالتی كه رو به قبله باشد: دعاء امّ داوود

۱- وَ: خ.

۲- نِیرَ الْمَذَلَّهِ: چوبی كه به گردن گاو نهند.

۳- اقبال ۳/ ۲۳۷ فصل ۶۳ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ الَّذِى لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ ذُوالْجَلالِ وَالْإِكْرام، الرَّحْمنُ الرَّحِيمُ، الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، الَّذِى لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْ ءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، الْبَصِيرُ الْخَبِيرُ، شَهِدَ اللَّهُ أَ نَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ وَالْمَلائِكَهُ وَأُولُو الْعِلْم قائِماً بِالْقِسْطِ لَا إِلهَ إِلّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، وَبَلَّغَتْ رُسُلُهُ الْكِرامُ وَأَ نَا عَلَى ذلِكَ مِنَ الشّاهِدِينَ. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، وَلَكَ الْمَجْدُ، وَلَكَ الْعِزُّ، وَلَكَ الْفَخْرُ (۱) ۶۶۰، وَلَكَ الْقَهْرُ، ولَكَ النِّعْمَهُ، وَلَكَ الْعَظَمَهُ، وَلَكَ الرَّحْمَهُ، وَلَكَ الْمَهابَهُ، وَلَكَ السُّلْطانُ، وَلَكَ الْبَهاءُ، وَلَكَ الامْتِنانُ، وَلَكَ التَّسْبِيحُ، وَلَكَ التَّقْدِيسُ، وَلَكَ التَّهْلِيلُ، وَلَكَ التَّكْبِيرُ، وَلَكَ مَا يُرى، وَلَكَ مَا لا يُرى، وَلَكَ مَا فَوْقَ السَّماواتِ الْعُلى، وَلَكَ مَا تَحْتَ الثَّرى، وَلَكَ الْأَرَضُونَ السُّفْلى، وَلَكَ الْآخِرَهُ وَالْأُولى، وَلَكَ مَا تَرْضى بِهِ مِنَ الثَّناءِ وَالْحَمْدِ وَالشُّكْرِ وَالنَّعْماءِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَبْرَئِيلَ أَمِينِكَ عَلَى وَحْيِكَ، وَالْقَوِىِّ عَلَى أَمْرِكَ، وَالْمُطاعِ فِى سَماوَاتِكَ وَمَحالِّ كَراماتِكَ، الْمُتَحَمِّلِ لِكَلِماتِكَ، النّاصِرِ لِأَنْبِيائِكَ، الْمُدَمِّرِ لِأَعْدائِكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مِيكائِيلَ مَلَكِ رَحْمَتِكَ، وَالْمَخْلُوقِ لِرَأْفَتِكَ، وَالْمُسْتَغْفِرِ الْمُعِينِ لِأَهْلِ طاعَتِكَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى إِسْرافِيلَ حامِلِ عَرْشِكَ، وَصاحِبِ الصُّوْرِ الْمُنْتَظِرِ لِأَمْرِكَ، الْوَجِلِ الْمُشْفِقِ مِنْ خِيفَتِكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَمَلَهِ الْعَرْشِ الطّاهِرِينَ، وَعَلَى السَّفَرَهِ الْكِرامِ الْبَرَرَهِ الطَّيِّبِينَ، وَعَلَى مَلائِكَتِكَ الْكِرامِ الْكاتِبِينَ، وَعَلَى (۲) ۶۶۱ مَلائِكَهِ الْجِنانِ، وَخَزَنَهِ النِّيرانِ، وَمَلَكِ الْمَوْتِ وَالْأَعْوانِ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَبِينا آدَمَ بَدِيعِ فِطْرَتِكَ الَّذِى كَرَّمْتَهُ بِسُجُودِ

۱- وَلَكَ الْفَخْرُ: خ.

۲- عَلَى: خ.

مَلائِكَتِـكَ، وَأَبَحْتَهُ جَنَّتِكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أُمِّنا حَوّاءَ، الْمُطَهَّرَهِ مِنَ الرِّجْسِ، الْمُصَـفَّاهِ مِنَ الـدَّنَسِ، الْمُفَضَّلَهِ مِنَ الْإِنْسِ، الْمُتَرَدِّدَهِ بَيْنَ مَحالِّ الْقُدْسِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى هابِيلَ وَشَيْثٍ وَ إِدْرِيسَ وَنُوحٍ وَهُودٍ وَصالِحٍ وَ إِبْراهِيمَ وَ إِسْماعِيلَ وَ إِسْحاقَ وَيَعْقُوبَ وَيُوسُفَ وَالْأَسْباطِ وَلُوطٍ وَشُعَيْبٍ وَأَ يُّوبَ وَمُوسى وَهارُونَ وَيُوشَعَ وَمِيشا وَالْخِضْرِ وَذِى الْقَرْنَيْنِ وَيُونُسَ وَ إِلْياسَ وَالْيَسَعَ وَذِى الْكِفْلِ وَطالُوتَ وَداوُدَ وَسُلَيْمانَ وَزَكَرِيَّا وَشَعْيا وَيَحْيى وَتُورَخَ وَمَتّى وَ إِرْمِيا وَحَيْقُوقَ وَدانِيالَ وَعُزَيْرٍ وَعِيسى وَشَمْعُونَ وَجِرْجِيسَ وَالْحَوارِيِّينَ وَالْأَتْباعِ وَخالِدٍ وَحَنْظَلَهَ وَلُقْمانَ (۱) ۶۶۲. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْحَمْ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَبارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَما صَلَّيْتَ وَرَحِمْتَ (۲) ۶۶۳ وَبارَكْتَ عَلَى إِبْراهِيمَ وَآلِ إِبْراهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَوْصِياءِ وَالسُّعَداءِ وَالشُّهَداءِ وَأَئِمَّهِ الْهُدى. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَ بْدالِ وَالْأَوْتادِ وَالسُّيَّاحِ وَالْعُبَّادِ وَالْمُخْلِصِينَ وَالزُّهَّادِ وَأَهْلِ الْجِدِّ وَالاجْتِهادِ، وَاخْصُصْ مُحَمَّداً وَأَهْلَ بَيْتِهِ بِأَ فْضَلِ صَلَواتِكَ، وَأَجْزَلِ كَراماتِكَ، وَبَلِّغْ رُوحَهُ وَجَسَدَهُ مِنِّى تَحِيَّهً وَسَلاماً، وَزِدْهُ فَضْلًا وَشَرَفاً وَكَرَماً حَتّى تُبَلِّغَهُ أَعْلى دَرَجاتِ أَهْلِ الشَّرَفِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْأَفاضِلِ الْمُقَرَّبِينَ. اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى مَنْ سَمَّيْتُ وَمَنْ لَمْ أُسَمِّ مِنْ مَلائِكَتِكَ وَأَ نْبِيائِكَ وَرُسُلِكَ وَأَهْلِ طاعَتِكَ، وَأَوْصِلْ صَلَواتِى إِلَيْهِمْ وَ إِلى أَرْواحِهِمْ وَاجْعَلْهُمْ إِخْوانِى فِيكَ، وَأَعْوانِى عَلَى دُعائِكَ. اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْتَشْفِعُ بِكَ إِلَيْكَ، وَبِكَرَمِكَ إِلى كَرَمِكَ، وَبِجُودِكَ إِلى جُودِكَ، وَبِرَحْمَتِكَ إِلى

۱- وَلُقْمانَ: خ.

۲- وَتَرَحَّمْتَ: خ ل.

رَحْمَتِکَ، وَبِأَهْلِ طاعَتِکَ إِلَیْکَ. وَأَسْأَ لُکَ اللّهُمَّ بِکُلِّ ما سَأَلَکَ بِهِ أَحَـدٌ مِنْهُمْ مِنْ مَسْأَلَهٍ شَـرِیفَهٍ غَیْرِ مَرْدُودَهٍ، وَبِما دَعَوْکَ بِهِ مِنْ دَعْوَهٍ مُجـابَهٍ غَیْرِ مُخَیَّبَهٍ، یَـا اللّهُ یَـا رَحْمنُ یَـا رَحِیمُ یَا حَلِیمُ یَا کَرِیمُ یَا عَظِیمُ یَا جَلِیلُ یَا مُنِیلُ یَا جَمِیلُ یَا کَفِیلُ یَا وَکِیلُ یَا مُقِیلُ یَا مُجِیرُ یَا خَبِیرُ یَا مُنِیرُ یَا مُبِیرُ یَا مَنِیعُ یَا مُدِیلُ یَا مُحِیلُ یَا کَبِیرُ یَا قَدِیرُ یَا بَصِـیرُ یَا شَـکُورُ یَا بَرُّ یَا طُهْرُ یَا طاهِرُ یَا قاهِرُ یَا ظاهِرُ یَا باطِنُ یَا ساتِرُ یَا مُحِیطُ یَا مُقْتَـدِرُ یَا حَفِیظُ یَا مُتَجَبِّرُ یَا قَرِیبُ یَا وَدُودُ یَا حَمِیـدُ یَا مَجِیـدُ یَا مُبْـدِئُ یَا مُعِیـدُ یَا شَـهِیدُ یَا مُحْسِنُ یَا مُجْمِلُ یَا مُنْعِمُ یَـا مُفْضِـلُ یَـا قـابِضُ یَا باسِطُ یَا هادِی یَا مُرْسِلُ یَا مُرْشِـدُ یَا مُسَـدِّدُ یَا مُعْطِی یَا مانِعُ یَا دافِعُ یَا رافِعُ یَا باقِی یَا واقِی یَا خَلَّاقُ یَا وَهَّابُ یَـا تَوَّابُ یَا فَتَّاحُ یَا نَفَّاحُ یَا مُرْتاحُ یَا مَنْ بِیَـدِهِ کُلُّ مِفْتاحٍ یَا نَفَّاعُ یَا رَؤُوفُ یَا عَطُوفُ یَا کافِی یَا شافِی یَا مُعافِی یَا مُکافِی یَا وَفِیُّ یَا مُهَیْمِنُ یَا عَزِیزُ یَا جَبّارُ یَا مُتَکَبِّرُ یَا سَلامُ یَا مُؤْمِنُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا نُورُ یَا مُدَبِّرُ یَا فَرْدُ یَا وِتْرُ یَا قُدُّوسُ یَا ناصِرُ یَا مُؤْنِسُ یَا بـاعِثُ یَـا وارِثُ یَا عالِمُ یَا حاکِمُ یَا بادِی یَا مُتَعالِی یَا مُصَوِّرُ یَا مُسَـلِّمُ یَا مُتَحَبِّبُ یَا قائِمُ یَا دائِمُ یَا عَلِیمُ یَا حَکِیمُ یَا جَوادُ یَا بارِئُ یَا بارُّ یَا سارُّ یَا عَـدْلُ یَا فاصِلُ یَا دَیَّانُ یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ یَا سَـمِیعُ یَا بَدِیعُ یَا خَفِیرُ یَا مُعِینُ (۱) ۶۶۴ یَا ناشِـرُ یَا غافِرُ یَا قَدِیمُ یَا مُسَهِّلُ یَا مُیَسِّرُ یَا مُمِیتُ یَا مُحْیِی یَا نافِعُ یَا رازِقُ یَا مُقْتَدِرُ (۲) ۶۶۵ یَا مُسَبِّبُ یَا مُغِیثُ یَا مُغْنِی یَا مُقْنِی یَا خالِقُ یَا راصِدُ یَا واحِدُ یَا حاضِرُ یَا جابِرُ یَا حافِظُ یَا شَدِیدُ یَا غِیاثُ یَا عائِدُ یَا قابِضُ یَا مَنْ عَلا فَاسْتَعْلی فَکانَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلی، یَا مَنْ

۱- مُغَیِّرُ: خ ل.

۲- یا مُقَدِّر: خ ل.

قَرُبَ فَدَنا، وَبَعُدَ فَنَأى، وَعَلِمَ السِّرَّ وَأَخْفى، يَا مَنْ إِلَيْهِ التَّدْبيرُ وَلَهُ الْمَقادِيرُ، وَيا مَنِ الْعَسِيرُ عَلَيْهِ سَهْلٌ يَسِيرٌ، يَا مَنْ هُوَ عَلَى مَا يَشاءُ قَدِيرٌ، يَا مُرْسِلَ الرِّياحِ، يَا فالِقَ الْإِصْباحِ، يَا باعِثَ الْأَرْواحِ، يَا ذَا الْجُودِ وَالسَّماحِ، يَا رادَّ مَا قَدْ فاتَ، يَا ناشِرَ الْأَمْواتِ، يَا جامِعَ الشَّتاتِ، يَا رازِقَ مَنْ يَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ، وَيا فاعِلَ (۱) ۶۶۶ مَا يَشاءُ كَيْفَ يَشاءُ، وَيا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ، يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ، يَا حَيّاً حِينَ لا حَيَّ، يَا حَيُّ يَا مُحْيِيَ الْمَوْتى، يَا حَيُّ لَاإِلهَ إِلَّا أَنْتَ بَدِيعُ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ. يَا إِلهِی وَسَيِّدِی (۲) ۶۶۷ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْحَمْ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَبارِكْ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، كَما صَلَّيْتَ وَبارَكْتَ وَرَحِمْتَ (۳) ۶۶۸ عَلى إِبْراهِيمَ وَآلِ إِبْراهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَارْحَمْ ذُلِّی وَفاقَتِی وَفَقْرِی وَانْفِرادِی وَوَحْدَتِی، وَخُضُوعِی بَيْنَ يَدَيْكَ، وَاعْتِمادِی عَلَيْكَ، وَتَضَرُّعِی إِلَيْكَ، أَدْعُوكَ دُعاءَ الْخاضِعِ الذَّلِيلِ الْخاشِعِ الْخائِفِ الْمُشْفِقِ الْبائِسِ الْمَهِينِ الْحَقِيرِ الْجائِعِ الْفَقِيرِ الْعائِذِ الْمُسْتَجِيرِ الْمُقِرِّ بِذَنْبِهِ، الْمُسْتَغْفِرِ مِنْهُ، الْمُسْتَكِينِ لِرَبِّهِ، دُعاءَ مَنْ أَسْلَمَتْهُ ثِقَتُهُ (۴) ۶۶۹ وَرَفَضَتْهُ أَحِبَّتُهُ، وَعَظُمَتْ فَجِيعَتُهُ، دُعاءَ حَرِقٍ حَزِينٍ ضَعِيفٍ مَهِينٍ بائِسٍ مُسْتَكِينٍ بِكَ مُسْتَجِيرٍ. اللَّهُمَّ وَأَسْأَلُكَ بِأَنَّكَ مَلِيكٌ وَأَنَّكَ مَا تَشاءُ مِنْ أَمْرٍ يَكُونُ، وَأَنَّكَ عَلى مَا تَشاءُ قَدِيرٌ. وَأَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ هذَا الشَّهْرِ الْحَرامِ، وَالْبَيْتِ الْحَرامِ، وَالْبَلَدِ الْحَرامِ، وَالرُّكْنِ وَالْمَقامِ، وَالْمَشاعِرِ الْعِظامِ، وَبِحَقِّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلامُ. يَا مَنْ وَهَبَ لِآدَمَ

۱- يَا رازِقَ مَنْ يَشاءُ وَفاعِلَ: خ.

۲- وَسَيِّدِی: خ.

۳- وَتَرَحَّمْتَ: خ ل.

۴- نَفْسُهُ: خ ل.

شَيْئاً، وَلِإِ بْراهِيمَ إِسْماعِيلَ وَ إِسْحاقَ، وَيَا مَنْ رَدَّ يُوسُفَ عَلَى يَعْقُوبَ، وَيا مَنْ كَشَفَ بَعْدَ الْبَلاءِ ضُرَّ أَ يُّوْبَ، يَا رادَّ مُوسى عَلى أُمِّهِ، وَزائِدَ الْخِضْرِ فِي عِلْمِهِ، وَيا مَنْ وَهَبَ لِداوُدَ سُلَيْمانَ، وَلِزَكَرِيَّا يَحْيى، وَ لِمَرْيَمَ عِيسى، يَا حافِظَ بِنْتِ شُعَيْبٍ، وَيا كافِلَ وَلَدِ أُمِّ مُوسى (۱) ۶۷۰ أَسْأَ لُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِي ذُ نُوبِي كُلَّها، وَتُجِيرَنِي مِنْ عَذابِكَ، وَتُوجِبَ لِي رِضْوانَكَ وَأَمانَكَ وَ إِحْسانَكَ وَغُفْرانَكَ وَجِنانَكَ. وَأَسْأَ لُكَ أَنْ تَفُكَّ عَنِّي كُلَّ حَلْقَةٍ بَيْنِي وَبَيْنَ مَنْ يُؤْذِينِي، وَتَفْتَحَ لِي كُلَّ بابٍ، وَتُلَيِّنَ لِي كُلَّ صَعْبٍ، وَتُسَهِّلَ لِي كُلَّ عَسِيرٍ، وَتُخْرِسَ عَنِّي كُلَّ ناطِقٍ بِشَرٍّ، وَتَكُفَّ عَنِّي كُلَّ باغٍ، وَتَكْبِتَ عَنِّي (۲) ۶۷۱ كُلَّ عَدُوٍّ لِي وَحاسِدٍ، وَتَمْنَعَ مِنِّي كُلَّ ظالِمٍ، وَتَكْفِيَنِي كُلَّ عائِقٍ يَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَ حاجَتِي وَيُحاوِلُ أَنْ يُفَرِّقَ بَيْنِي وَبَيْنَ طاعَتِكَ وَيُثَبِّطَنِي عَنْ عِبادَتِكَ. يَا مَنْ أَ لْجَمَ الْجِنَّ الْمُتَمَرِّدِينَ، وَقَهَرَ عُتاةَ الشَّياطِينِ، وَأَذَلَّ رِقابَ الْمُتَجَبِّرِينَ، وَرَدَّ كَيْدَ الْمُتَسَلِّطِينَ عَنِ الْمُسْتَضْعَفِينَ، أَسْأَ لُكَ بِقُدْرَتِكَ عَلَى مَا تَشاءُ، وَتَسْهِيلِكَ لِما تَشاءُ كَيْفَ تَشاءُ أَنْ تَجْعَلَ قَضاءَ حاجَتِي فِيما تَشاءُ. پس سجده كن بر زمين، و بر خاك بگذار دو طرف روى خود را و بگو:

اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، فَارْحَمْ ذُ لِّي وَفاقَتِي وَاجْتِهادِي وَتَضَرُّعِي وَمَسْكَنَتِي وَفَقْرِي إِلَيْكَ يَا رَبِّ. و كوشش كن كه اشك بريزد چشمهاى تو اگر چه به قدر سر مگسى باشد (۳) ۶۷۲ بدرستى كه اين علامت استجابت است (۴) ۶۷۳.

روز بيست و پنجم: سنه صد و هشتاد و سه شهادت حضرت موسى بن جعفر عليه السلام به سنّ

۱- يَا كَافِلَ وَلد أُمِّ موْسَى عَنْ وَالِدَتِهِ: نسخه.

۲- عَنِّي: خ ل.

۳- سرسوزنى باشد: خ ل.

۴- مصباح المتهجّد: ۸۰۷.

پنجاه و پنج سالگی در بغداد واقع شده، و آن روزی است که احزان آل محمّد علیهم السلام و شیعیان ایشان تازه می شود (۱) ۶۷۴.

شب بیست و هفتم: شب مبعث و از لیالی متبرّکه است، و در آن چند عمل است: اعمال شب بیست و هفتم رجب

اوّل: شیخ در مصباح فرموده: روایت شده از حضرت ابو جعفر امام جواد علیه السلام که فرمود:

همانا در رجب شبی است که بهتر است از آنچه که می تابد بر آن آفتاب، و آن شب بیست و هفتم رجب است، که در صبح آن پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله به رسالت مبعوث گردید، و بدرستی که از برای عامل در آن شب از شیعه ما اجر عمل شصت سال است. به خدمت آن حضرت عرض شد که عمل در آن شب چیست؟ فرمود: چون بجا آوردی نماز عشا را و به رختخواب رفتی پس بیدار می شوی هر ساعتی که خواستی از شب تا پیش از نیمه آن و بجا می آوری دوازده رکعت نماز، می خوانی در هر رکعتی حمد و سوره ای از سوره های کوچک مفصّل، و مفصّل از سوره محمّد است تا آخر قرآن، پس چون سلام دادی در هر دو رکعتی و فارغ شدی از نمازها می نشینی بعد از سلام و می خوانی حمد را هفت مرتبه و معوّذتین را هفت مرتبه و قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ و قُلْ یا ایُّهَا الْکافِرُونَ هرکدام را هفت مرتبه و انّا انْزَلْناهُ و آیه الکرسی هرکدام را هفت مرتبه، و بخوان در عقب همه این دعا را:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمَعاقِدِ عِزِّکَ عَلَی أَرْکانِ عَرْشِکَ وَمُنْتَهَی الرَّحْمَهِ مِنْ کِتابِکَ، وَبِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ، وَذِکْرِکَ الْأَعْلَی الْأَعْلَی الْأَعْلی، وَبِکَلِماتِکَ التَّامَّاتِ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ.

پس بخوان هر دعایی که خواستی، و مستحبّ است غسل در این شب (۲) ۶۷۵، و گذشت در شب نیمه (ص ۲۰۱) نمازی که در این شب نیز خوانده می شود.

۱- إعلام الوری طبرسی: ۲۸۶، باب ۶، فصل ۱.

۲- مصباح المتهجّد: ۸۱۳.

دوّم: زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام که افضل اعمال این شب است، و از برای آن حضرت در این شب سه زیارت است که در باب زیارات به آن اشاره خواهد شد إن شاء اللّه (ص ۵۲۳).

و بدان که ابو عبداللّه محمّد بن بطوطه که یکی از علماء اهل سنّت است و در ششصد سال پیش از این زمان بوده در سفرنامه خود که معروف است به رحله ابن بطوطه در بیان ورود خود از مکّه معظّمه به نجف اشرف ذکر کرده روضه و قبر مبارک مولایمان امیر المؤمنین علیه السلام را و گفته:

اهل این شهر تمامی رافضی هستند، و از برای این روضه مبارکه کراماتی ظاهر شده، از جمله آن که در شب بیست و هفتم ماه رجب که نام آن شب در نزد اهل آنجا لیله المحیا است می آورند از عراقین و خراسان و بلاد فارس و روم، هر شَل و مفلوج و زمین گیری که هست و جمع می شود از آنها قریب سی چهل نفر در آن جا، پس بعد از عشا می آورند این مبتلایان را نزد ضریح مقدّس و مردم جمع می شوند و منتظرند خوب شدن و برخاستن آنها را، و این جماعت مردم بعضی نماز می خوانند، و بعضی ذکر می گویند، و بعضی قرآن تلاوت می کنند، و بعضی تماشای روضه می کنند، تا آن که بگذرد نصف یا دو ثلث از شب، آن وقت جمیع این مبتلایان و زمین گیران که حرکت نمی توانستند بکنند برمی خیزند در حالی که صحیح و تندرست می باشند و علّتی در آنها نیست و می گویند: لَاإِلهَ إِلّا اللّه، مُحَمَّدٌ رَسُولُ، عَلِیٌّ وَلِیُّ اللّه. و این امری است مشهور و مستفیض، و من خودم آن شب را در آنجا درک نکردم لکن از مردمان ثقه که اعتماد بر قول آنها بود شنیدم، و هم دیدم در مدرسه ای که مهمانخانه آن حضرت است سه نفر زمین گیر که قادر بر حرکت نبودند، یکی از اهل روم، و دیگری از اهل اصفهان، و سیّمی از اهل خراسان بود، از آنها پرسیدم: چگونه شما خوب نشده اید و این جا مانده اید؟ گفتند: ما به شب بیست و هفتم نرسیدیم، و همین جا مانده ایم تا شب بیست و هفتم آینده که شفا بگیریم، و از برای این شب مردم زیاد از شهرها جمع می شوند و بازار بزرگی اقامه می شود تا مدّت ده روز (۱) ۶۷۶.

فقیر گوید: مبادا استبعاد کنی این مطلب را، همانا معجزات و کراماتی که از این مشاهد مشرّفه بروز کرده و به تواتر رسیده زیاده از آن است که احصاء شود. و در ماه شوّال گذشته سنه هزار و سیصد و چهل و سه در حرم مطهّر حضرت ثامن الأئمّه الهداه و ضامن الأُمّه العصاه مولانا

۱- رحله ابن بطوطه: ۱۲۰.

ابوالحسن علیّ بن موسی الرّضا صلوات اللّه علیه سه نفر زن که هرکدام به سبب مرض فلج و نحو آن زمین گیر بودند و اطبّاء و دکترها از معالجه آنها عاجز شده بودند شفا یافتند، و این معجزات از آن قبر مطهّر بر همه واضح و آشکارا گردید مانند نمودار شدن خورشید در سماء صاحیه، مثل باز شدن درِ دروازه نجف اشرف بر روی عربهای بادیه، و به حدّی این مطلب واضح بود که نقل شد دکترهایی که مطّلع بر مرضهای آن زنها بودند تصدیق نمودند، با آن که در این باب خیلی دقیق بودند، بلکه بعضی از آنها تصدیق خود را بر شفاء آنها نوشتند، و اگر ملاحظه اختصار و عدم مناسبت محل نبود قصّه آنها را نقل می نمودم، وَلَقَدْ أَجادَ شَيْخُنا الْحُرُّ الْعامِلِی فی أُرْجُوزَتِهِ:

وَما بَدا مِنْ بَرَكاتِ مَشْهَدِهِ فِی كُلِّ يَوْمٍ أَمْسُهُ مِثْلُ غَدِهِ

وَكَشِفا الْعَمى وَالْمَرضى بِهِ إِجابَهُ الدُّعاءِ فِی أَعْتابِهِ (۱) ۶۷۷ سیّم: شیخ کفعمی در بلد الأمین فرموده که: در شب مبعث این دعا را بخوانند:

اللّٰهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُكَ بِالتَّجَلِّی (۲) ۶۷۸ الْأَعْظَمِ فِی هـذِهِ اللَّيْلَهِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعَظَّمِ، وَالْمُرْسَلِ الْمُكَرَّمِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنا مَا أَ نْتَ بِهِ مِنَّا أَعْلَمُ، يَا مَنْ يَعْلَمُ وَلَا نَعْلَمُ. اللّٰهُمَّ بارِكْ لَنا فِی لَيْلَتِنا هـذِهِ الَّتِی بِشَرَفِ الرِّسالَهِ فَضَّلْتَها، وَبِكَرامَتِكَ أَجْلَلْتَها، وَبِالْمَحَلِّ الشَّرِيفِ أَحْلَلْتَها. اللّٰهُمَّ فَإِنّا نَسْأَ لُكَ بِالْمَبْعَثِ الشَّرِيفِ، وَالسَّيِّدِ اللَّطِيفِ، وَالْعُنْصُرِ الْعَفِيفِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَجْعَلَ أَعْمالَنا فِی هذِهِ اللَّيْلَهِ وَفِی سائِرِ اللَّيالِی مَقْبُولَهً، وَذُ نُوبَنا مَغْفُورَهً، وَحَسَناتِنا مَشْكُورَهً، وَسَيِّئاتِنا مَسْتُورَهً، وَقُلُوبَنا بِحُسْنِ الْقَوْلِ مَسْرُورَهً، وَأَرْزاقَنا مِنْ لَدُنْكَ بِالْيُسْرِ مَدْرُورَهً. اللّٰهُمَّ إِنَّكَ تَرى وَلا تُرى، وَأَ نْتَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلى، وَ إِنَّ إِلَيْكَ الرُّجْعى وَالْمُنْتَهى، وَ إِنَّ لَكَ الْمَماتَ وَالْمَحْيا، وَ إِنَّ لَكَ الْآخِرَهَ وَالْأُولى. اللّٰهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزى، وَأَنْ

۱- الأنوار البهیّه مرحوم مؤلّف قمی: ۲۴۸.

۲- بِالنَّجلِ: نسخه.

نَأْتِی مَا عَنْهُ تَنْهی. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُکَ الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ، وَنَسْتَعِیذُ بِکَ مِنَ النَّارِ فَأَعِذْنا مِنْها بِقُدْرَتِکَ، وَنَسْأَلُکَ مِنَ الْحُورِ الْعِینِ فَارْزُقْنا بِعِزَّتِکَ، وَاجْعَلْ أَوْسَعَ أَرْزاقِنا عِنْدَ کِبَرِ سِنِّنا، وَأَحْسَنَ أَعْمالِنا عِنْدَ اقْتِرابِ آجالِنا، وَأَطِلْ فِی طاعَتِکَ، وَما یُقَرِّبُ إِلَیْکَ، وَیُحْظِی عِنْدَکَ، وَیُزْلِفُ لَدَیْکَ أَعْمارَنا، وَأَحْسِنْ فِی جَمِیعِ أَحْوالِنا وَأُمُورِنا مَعْرِفَتَنا، وَلَا تَکِلْنا إِلی أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ فَیَمُنَّ عَلَیْنا، وَتَفَضَّلْ عَلَیْنا بِجَمِیعِ حَوائِجِنا لِلدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَابْدَأْ بِآبائِنا وَأَبْنائِنا وَجَمِیعِ إِخْوانِنَا الْمُؤْمِنِینَ فِی جَمِیعِ مَا سَأَلْناکَ لِأَنْفُسِنا یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظِیمِ، وَمُلْکِکَ الْقَدِیمِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لَنَا الذَّنْبَ الْعَظِیمَ، إِنَّهُ لَایَغْفِرُ الْعَظِیمَ إِلَّا الْعَظِیمُ. اللَّهُمَّ وَهذا رَجَبُ الْمُکَرَّمُ الَّذِی أَکْرَمْتَنا بِهِ أَوَّلُ أَشْهُرِ الْحُرُمِ، أَکْرَمْتَنا بِهِ مِنْ بَیْنِ الْأُمَمِ، فَلَکَ الْحَمْدُ یَا ذَا الْجُودِ وَالْکَرَمِ، فَأَسْأَلُکَ بِهِ وَبِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ، الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ الَّذِی خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِی ظِلِّکَ فَلا یَخْرُجُ مِنْکَ إِلی غَیْرِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ، وَأَنْ تَجْعَلَنا مِنَ الْعامِلِینَ فِیهِ بِطاعَتِکَ، وَالْآمِلِینَ فِیهِ لِشَفاعَتِکَ. اللَّهُمَّ اهْدِنا إِلَی سَواءِ السَّبِیلِ، وَاجْعَلْ مَقِیلَنا عِنْدَکَ خَیْرَ مَقِیلٍ، فِی ظِلٍّ ظَلِیلٍ، وَمُلْکٍ جَزِیلٍ، فَإِنَّکَ حَسْبُنا وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ. اللَّهُمَّ اقْلِبْنا مُفْلِحِینَ مُنْجِحِینَ غَیْرَ مَغْضُوبٍ عَلَیْنا وَلَا ضَالِّینَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَزائِمِ مَغْفِرَتِکَ، وَبِواجِبِ رَحْمَتِکَ، السَّلامَهَ مِنْ کُلِّ إِثْمٍ، وَالْغَنِیمَهَ مِنْ کُلِّ بِرٍّ، وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّهِ، وَالنَّجاهَ مِنَ النَّارِ. اللَّهُمَّ دَعاکَ الدَّاعُونَ وَدَعَوْتُکَ، وَسَأَلَکَ السَّائِلُونَ وَسَأَلْتُکَ، وَطَلَبَ إِلَیْکَ الطَّالِبُونَ وَطَلَبْتُ

إِلَيْکَ. اللَّهُمَّ أَ نْتَ الثِّقَهُ وَالرَّجاءُ، وَ إِلَيْکَ مُنْتَهَى الرَّغْبَهِ فِى الدُّعاءِ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلِ الْيَقِينَ فِى قَلْبِى، وَالنُّورَ فِى بَصَرِى، وَالنَّصِيحَهَ فِى صَدْرِى، وَذِكْرَکَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهارِ عَلَى لِسانِى، وَرِزْقاً واسِعاً غَيْرَ مَمْنُونٍ وَلَا مَحْظُورٍ فَارْزُقْنِى، وَبارِکْ لِى فِيما رَزَقْتَنِى، وَاجْعَلْ غِنايَ فِى نَفْسِى، وَرَغْبَتِى فِيما عِنْدَکَ، بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. پس به سجده برو و بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى هَدانا لِمَعْرِفَتِهِ، وَخَصَّنا بِوِلايَتِهِ، وَوَفَّقَنا لِطاعَتِهِ، شُکْراً شُکْراً، صد مرتبه، پس سر از سجده بردار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّى قَصَدْتُکَ بِحاجَتِى، وَاعْتَمَدْتُ عَلَيْکَ بِمَسْأَلَتِى، وَتَوَجَّهْتُ إِلَيْکَ بِأَئِمَّتِى وَسادَتِى. اللَّهُمَّ انْفَعْنا بِحُبِّهِمْ، وَأَوْرِدْنا مَوْرِدَهُمْ، وَارْزُقْنا مُرافَقَتَهُمْ، وَأَدْخِلْنَا الْجَنَّهَ فِى زُمْرَتِهِمْ بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱) ۶۷۹.

و اين دعا را سيّد براى روز مبعث ذکر کرده (۲) ۶۸۰.

روز بيست و هفتم: از جمله اعياد عظيمه است، و روزى است که حضرت رسول صلى الله عليه و آله در آن روز به رسالت مبعوث گرديد و جبرئيل به پيغمبرى بر آن حضرت نازل شد، و از براى آن چند عمل است: اعمال روز بيست و هفتم رجب

اوّل: غسل (۳) ۶۸۱.

دوّم: روزه، و آن يکى از چهار روزى است که در تمام سال امتياز دارد براى روزه گرفتن، و برابر است با روزه هفتاد سال (۴) ۶۸۲.

سيّم: بسيار صلوات فرستادن (۵) ۶۸۳.

چهارم: زيارت حضرت رسول و حضرت امير المؤمنين عليهما وآلهما السّلام (۶) ۶۸۴.

۱- بلد الأمين: ۱۸۳.
۲- اقبال ۳/ ۲۷۶ فصل ۹۹.
۳- مصباح المتهجّد: ۸۱۴.
۴- اقبال ۳/ ۲۷۰ فصل ۹۷ از امام صادق عليه السلام.
۵- مصباح المتهجّد: ۸۲۰.
۶- اقبال ۳/ ۲۷۴ فصل ۹۹.

پنجم: شیخ در مصباح فرموده: از ریّان بن الصّلت مروی است که: حضرت امام جواد علیه السلام در زمانی که در بغداد بود روز نیمه رجب و روز بیست و هفتم را روزه گرفت و جمیع حَشَم آن حضرت روزه گرفتند، و ما را امر فرمود که بجا آوریم دوازده رکعت نماز، که خوانده شود در هر رکعت حمد و سوره، و بعد از فراغ از نمازها خوانده شود هر یک از حمد وتوحید ومعوّذتین چهار مرتبه، و لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَسُبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، چهار مرتبه، اللَّهُ اللَّهُ رَبِّى لَاأُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً، چهار مرتبه، لَاأُشْرِكُ بِرَبِّى أَحَداً، چهار مرتبه (۱) ۶۸۵.

ششم: و نیز شیخ روایت کرده از جناب ابوالقاسم حسین بن روح رحمه اللَّه علیه که فرموده:

بجا می آوری در این روز دوازده رکعت نماز، می خوانی در هر رکعت حمد و سوره ای که آسان باشد و تشهّد می خوانی و سلام می دهی و می نشینی و می گویی بین هر دو رکعتی:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَ لِيٌّ مِنَ الذُّلِّ، وَكَبِّرْهُ تَكْبِيراً. يَا عُدَّتِى فِى مُدَّتِى، يَا صاحِبِى فِى شِدَّتِى، يَا وَ لِيِّى فِى نِعْمَتِى، يَا غِياثِى فِى رَغْبَتِى، يَا نَجاحِى فِى حاجَتِى، يَا حافِظِى فِى غَيْبَتِى، يَا كافِيَّ فِى وَحْدَتِى، يَا أُنْسِى فِى وَحْشَتِى، أَ نْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِى، فَلَكَ الْحَمْدُ، وَأَ نْتَ الْمُقِيلُ عَثْرَتِى، فَلَكَ الْحَمْدُ، وَأَ نْتَ الْمُنْعِشُ صَرْعَتِى، فَلَكَ الْحَمْدُ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاسْتُرْ عَوْرَتِى، وَآمِنْ رَوْعَتِى، وَأَقِلْنِى عَثْرَتِى، وَاصْفَحْ عَنْ جُرْمِى، وَتَجاوَزْ عَنْ سَيِّئاتِى فِى أَصْحابِ الْجَنَّهِ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِى كانُوا يُوعَدُونَ.

پس چون فارغ شدی از نماز ودعا می خوانی هریک از حمد و اخلاص ومعوّذتین و قلْ یا أَيُّهَا الْكافِرُونَ و إِنَّا أَنْزَلْناهُ و آیه الکرسی را هفت مرتبه، و بعد می گویی لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَسُبْحانَ اللَّهِ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ هفت مرتبه، و بعد می گویی هفت

۱- مصباح المتهجّد: ۸۱۴.

مرتبه اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی لَاأُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً، و می خوانی هر دعا که خواهی (۱) ۶۸۶.

هفتم: در اقبال و در بعض نسخ مصباح است که مستحبّ است در این روز این دعا را بخوانند:

یـا مَنْ أَمَرَ بِالْعَفْوِ وَالتَّجـاوُزِ، وَضَمَّنَ نَفْسَهُ الْعَفْوَ وَالتَّجاوُزَ، یَا مَنْ عَفا وَتَجاوَزَ اعْفُ عَنِّی وَتَجاوَزْ یَا کَرِیمُ. اللَّهُمَّ وَقَدْ أَکْدَی (۲) ۶۸۷ الطَّلَبُ، وَأَعْیَتِ الْحِیلَهُ وَالْمَذْهَبُ، وَدَرَسَتِ الْآمـالُ، وَانْقَطَعَ الرَّجاءُ إِلّا مِنْکَ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَجِدُ سُبُلَ الْمَطالِبِ إِلَیْکَ مُشْرَعَهً (۳) ۶۸۸، وَمَناهِلَ الرَّجاءِ لَدَیْکَ مُتْرَعَهً، وَأَبْوابَ الدُّعاءِ لِمَنْ دَعاکَ مُفَتَّحَهً، وَالاسْتِعانَهَ لِمَنِ اسْتَعانَ بِکَ مُباحَهً، وَأَعْلَمُ أَنَّکَ لِداعِیکَ بِمَوْضِعِ إِجابَهٍ، وَ لِلصّارِخِ إِلَیْکَ بِمَرْصَدِ إِغـاثَهٍ، وَأَنَّ فِی اللَّهْفِ إِلی جُودِکَ وَالضَّمانِ بِعِدَتِکَ عِوَضاً مِنْ مَنْعِ الْباخِلِینَ وَمَنْدُوحَهً (۴) ۶۸۹ عَمّا فِی أَیْدِی الْمُسْتَأْثِرِینَ، وَأَنَّکَ لَاتَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِکَ إِلّا أَنْ تَحْجُبَهُمُ الْأَعْمالُ دُونَکَ، وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ أَفْضَلَ زادِ الرّاحِلِ إِلَیْکَ عَزْمُ إِرادَهٍ یَخْتارُکَ بِها وَقَدْ ناجاکَ بِعَزْمِ الْإِرادَهِ قَلْبِی، وَأَسْأَلُکَ بِکُلِّ دَعْوَهٍ دَعـاکَ بِهـا راجٍ بَلَّغْتَهُ أَمَلَهُ، أَوْ صـارِخٌ إِلَیْکَ أَغَثْتَ صَرْخَتَهُ، أَوْ مَلْهُوفٌ مَکْرُوبٌ فَرَّجْتَ کَرْبَهُ، أَوْ مُذْنِبٌ خـاطِئٌ غَفَرْتَ لَهُ، أَوْ مُعافیً أَتْمَمْتَ نِعْمَتَکَ عَلَیْهِ، أَوْ فَقِیرٌ أَهْدَیْتَ غِناکَ إِلَیْهِ، وَ لِتِلْکَ الـدَّعْوَهِ عَلَیْکَ حَقٌّ وَعِنْدَکَ مَنْزِلَهٌ إِلّا صَلَّیْتَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَضَیْتَ حَوائِجِی حَوائِجَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَهذا رَجَبُ الْمُرَجَّبُ الْمُکَرَّمُ الَّذِی أَکْرَمْتَنا بِهِ أَوَّلُ أَشْهُرِ الْحُرُمِ أَکْرَمْتَنا بِهِ مِنْ بَیْنِ الْأُمَمِ، یَا ذَا الْجُودِ وَالْکَرَمِ

۱- مصباح المتهجّد: ۸۱۶.

۲- أَکْدَی: قطع شد.

۳- مُشْرَعَهً، أی مفتوحه.

۴- وَمَنْدُوحَهً: وسعت.

فَنَسْأَ لُکَ بِهِ وَبِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَم، الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ الَّذِی خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فِی ظِلِّکَ فَلا یَخْرُجُ مِنْکَ إِلی غَیْرِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ وَتَجْعَلَنا مِنَ الْعامِلِینَ فِیهِ بِطاعَتِکَ، وَالْآمِلِینَ فِیهِ بِشَفاعَتِکَ، اللَّهُمَّ وَاهْدِنا إِلی سَواءِ السَّبِیلِ، وَاجْعَلْ مَقِیلَنا عِنْدَکَ خَیْرَ مَقِیلٍ فِی ظِلٍّ ظَلِیلٍ، فَإِنَّکَ حَسْبُنا وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ، وَالسَّلامُ عَلی عِبادِهِ الْمُصْطَفَیْنَ وَصَلَواتُهُ (۱) ۶۹۰ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ. اللَّهُمَّ وَبارِکْ لَنا فِی یَوْمِنا هذَا الَّذِی فَضَّلْتَهُ، وَبِکَرامَتِکَ جَلَّلْتَهُ، وَبِالْمَنْزِلِ الْعَظِیمِ (۲) ۶۹۱ الْأَعْلی أَ نْزَلْتَهُ، صَلِّ عَلی مَنْ فِیهِ إِلَی عِبادِکَ أَرْسَلْتَهُ، وَبِالْمَحَلِّ الْکَرِیمِ أَحْلَلْتَهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ صَلاةً دائِمَةً تَکُونُ لَکَ شُکْراً، وَلَنا ذُخْراً، وَاجْعَلْ لَنا مِنْ أَمْرِنا یُسْراً، وَاخْتِمْ لَنا بِالسَّعادَهِ إِلی مُنْتَهی آجالِنا، وَقَدْ قَبِلْتَ الْیَسِیرَ مِنْ أَعْمالِنا، وَبَلَّغْتَنا بِرَحْمَتِکَ أَ فْضَلَ آمالِنا، إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَلَّمَ (۳) ۶۹۲.

مؤلّف گوید که: این دعا را حضرت موسی بن جعفر علیه السلام خواند در آن روزی که آن جناب را به جانب بغداد حرکت دادند، و آن روز بیست و هفتم رجب بود، و این دعا از مذخور ادعیه رجب است (۴) ۶۹۳.

هشتم: سیّد در اقبال فرموده: بخواند اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِالنَّجْلِ الْأَعْظَمِ، الدّعاء (۵) ۶۹۴. و این دعاء به روایت کفعمی در اعمال شب این روز گذشت.

روز آخر ماه: غسل در آن وارد شده، و روزه اش سبب آمرزش گناهان گذشته و آینده است، و نماز سلمان (۶) ۶۹۵ به نحوی است که در روز اوّل گذشت.

۱- وَصَلَاتُهُ: خ ل.

۲- الْعَظِیم: خ.

۳- اقبال ۳/ ۲۷۶ فصل ۹۹ و مصباح کفعمی: ۵۳۷، فصل ۴۳.

۴- اقبال ۳/ ۲۷۶ فصل ۹۹ و در مصباح کفعمی: ۵۳۷، فصل ۴۳.

۵- اقبال ۳/ ۲۷۸ فصل ۹۹.

۶- اقبال ۳/ ۲۸۴- ۲۸۵ فصل ۱۰۶ و ۱۰۷ از امام رضا علیه السلام.

در فضیلت ماه شعبان

فصل دوّم

در فضیلت و اعمال ماه شعبان است

بدان که شعبان ماه بسیار شریفی است، و منسوب است به حضرت سیّد انبیاء صلی الله علیه و آله، و آن حضرت این ماه را روزه می داشت و وصل می کرد به ماه رمضان (۱) ۶۹۶ و می فرمود: شعبان ماه من است، هرکه یک روز از ماه مرا روزه بدارد بهشت او را واجب شود (۲) ۶۹۷. و از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: چون ماه شعبان داخل می شد حضرت امام زین العابدین علیه السلام اصحاب خود را جمع می نمود و می فرمود: ای گروه اصحاب من، می دانید این چه ماهی است؟ این ماه شعبان است و حضرت رسول صلی الله علیه و آله می فرمود: شعبان ماه من است، پس روزه بدارید در این ماه برای محبّت پیغمبرِ خود و برای تقرّب به سوی پروردگارِ خود، به حقّ آن خدایی که جان علیّ بن الحسین به دست قدرت اوست سوگند یاد می کنم که از پدرم حسین بن علی علیهما السلام شنیدم که فرمود: شنیدم از امیر المؤمنین علیه السلام که: هرکه روزه دارد شعبان را برای محبّت پیغمبر خدا و تقرّب به سوی خدا دوست دارد خدا او را، و نزدیک گرداند او را به کرامت خود در روز قیامت، و بهشت را برای او واجب گرداند (۳) ۶۹۸.

و شیخ روایت کرده از صفوان جمّال که گفت: فرمود به من حضرت صادق علیه السلام که: وادار کن کسانی را که در ناحیه و اطراف تو هستند به روزه شعبان، گفتم: فدایت شوم مگر می بینی در فضیلت آن چیزی؟ فرمود: بلی، به درستی که رسول خدا صلی الله علیه و آله هرگاه می دید هلال شعبان را امر می فرمود منادی را که ندا می کرد در مدینه: ای اهل مدینه، من رسولم از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله به سوی شما، می فرماید: آگاه باشید به درستی که شعبان ماه من است، پس خدا رحمت کند کسی را که یاری کند مرا بر ماه من، یعنی روزه بدارد آن را، پس گفت حضرت صادق علیه السلام که: امیر المؤمنین علیه السلام می فرمود که: فوت نشد از من روزه شعبان از زمانی که شنیدم منادی رسول خدا صلی الله علیه و آله ندا کرد در شعبان، و فوت نخواهد شد از من تا مدّتی که حیات دارم إن شاء اللّٰه تعالی،

۱- اقبال ۳/ ۲۹۱ فصل ۴.

۲- وسائل الشیعه ۴/ ۳۷۶ ضمن حدیث ۱۳۹۷۵.

۳- زاد المعاد: ۴۷.

پس می فرمود که: روزه دو ماه که شعبان و رمضان باشد توبه و مغفرت است از خدا (۱) ۶۹۹.

و روایت کرده اسماعیل بن عبدالخالق که گفت: بودم نزد حضرت صادق علیه السلام که در میان آمد ذکر روزه شعبان، حضرت فرمود که: در فضیلت روزه شعبان چنین و چنان است، حتّی آن که مردی مرتکب خون حرام می شود پس روزه می گیرد شعبان را نفع می بخشد او را و آمرزیده می شود (۲) ۷۰۰.

و بدان که اعمال این ماه شریف بر دو قسم است: اعمال مشترکه، و اعمال مختصّه، امّا اعمال مشترکه پس آن چند امر است:
اعمال مشترکه ماه شعبان

اوّل: هر روز هفتاد مرتبه بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَ لُهُ التَّوْبَهَ (۳) ۷۰۱.

دویّم: هر روز هفتاد مرتبه بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ وَأَتُوبُ إِلَیْهِ (۴) ۷۰۲. و در بعضی روایات الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ پیش از الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ است، و عمل به هر دو خوب است، و از روایات مستفاد می شود که بهترین دعاها و ذکرها در این ماه استغفار است، و هرکه هر روز از این ماه استغفار کند هفتاد مرتبه، مثل آن است که هفتاد هزار در ماههای دیگر استغفار کند (۵) ۷۰۳.

سیّم: تصدّق کند در این ماه اگرچه به نصف دانه خرمایی باشد تا حق تعالی بدن او را بر آتش جهنّم حرام گرداند (۶) ۷۰۴.

از حضرت صادق علیه السلام منقول است که از آن جناب سؤال کردند از فضیلت روزه رجب، فرمود: چرا غافلید از روزه شعبان؟! راوی عرض کرد: یابن رسول اللّه، چه ثواب دارد کسی که یک روز از شعبان را روزه بدارد؟ فرمود: به خدا قسم بهشت ثواب اوست، عرض کرد: یابن رسول اللّه، بهترین اعمال در این ماه چیست؟ فرمود: تصدّق و استغفار، هرکه تصدّق کند در ماه شعبان حق تعالی آن را تربیت کند همچنان که یکی از شما شتر بچّه اش را تربیت می کند تا آن که در روز قیامت برسد به صاحبش در حالتی که به قدر کوه اُحُد شده باشد (۷) ۷۰۵.

۱- مصباح المتهجّد: ۸۲۵.
۲- مصباح المتهجّد: ۸۲۶.
۳- زاد المعاد: ۴۹ نقل از کتاب حسین بن سعید از امام صادق علیه السلام.
۴- مصباح المتهجّد: ۸۲۹.
۵- زاد المعاد: ۴۹ نقل از کتاب حسین بن سعید از امام صادق علیه السلام.
۶- زاد المعاد: ۴۷ از امام رضا علیه السلام.
۷- اقبال ۳/ ۲۹۴ فصل ۸.

چهارم: در تمام این ماه هزار بار بگوید: لَاإلهَ إلّا اللّهُ، وَلا نَعْبُدُ إلّا إيّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ، که ثواب بسیار دارد، از جمله آن که عبادت هزار ساله در نامه عملش بنویسند (۱) ۷۰۶.

پنجم: در هر پنجشنبه این ماه دو رکعت نماز کند، در هر رکعت بعد از حمد صد مرتبه توحید، و بعد از سلام صد بار صلوات بفرستد، تا حق تعالی برآورد هر حاجتی که دارد از امر دین و دنیای خود (۲) ۷۰۷، و روزه اش نیز فضیلت دارد. و روایت شده که در هر روز پنجشنبه ماه شعبان زینت می کنند آسمانها را، پس ملائکه عرض می کنند: خداوندا، بیامرز روزه داران این روز را، و دعای ایشان را مستجاب گردان (۳) ۷۰۸، و در خبر نبوی است که: هرکه روز دوشنبه و پنجشنبه شعبان را روزه دارد حق تعالی بیست حاجت از حوائج دنیا و بیست حاجت از حاجتهای آخرت او را برآورد (۴) ۷۰۹.

ششم: در این ماه صلوات بسیار فرستد (۵) ۷۱۰.

هفتم: در هر روز از شعبان در وقت زوال ودر شب نیمه آن بخواند این صلوات مرویّه از حضرت امام زین العابدین علیه السلام را:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ شَجَرَهِ النُّبُوَّهِ، وَمَوضِعِ الرِّسالَهِ، وَمُخْتَلَفِ الْمَلائِکَهِ، وَمَعْدِنِ الْعِلْم، وَأَهْلِ بَيْتِ الْوَحْیِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْفُلْكِ الْجارِيَهِ فِی اللُّجَجِ الْغامِرَهِ، يَأْمَنُ مَنْ رَكِبَها، وَيَغْرَقُ مَنْ تَرَكَها، الْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مارِقٌ، وَالْمُتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زاهِقٌ، وَاللّازِمُ لَهُمْ لاحِقٌ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْكَهْفِ الْحَصِين، وَغِياثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَكِين، وَمَلْجَإ الْهارِبِينَ، وَعِصْمَهِ الْمُعْتَصِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلاهً كَثِيرَهً تَكُونُ لَهُمْ رِضاً، وَ لِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَداءً وَقَضاءً بِحَوْلٍ مِنْكَ وَقُوَّهٍ يا رَبَّ الْعالَمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الْأَبْرارِ

۱- اقبال ۳/ ۲۹۴ فصل ۹ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۲- اقبال ۳/ ۳۰۱ فصل ۱۱ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۳- اقبال ۳/ ۳۰۱ فصل ۱۱ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۴- اقبال ۳/ ۳۰۱ فصل ۱۱.

۵- زاد المعاد: ۴۹ نقل از کتاب حسین بن سعید از امام صادق علیه السلام.

الْأَخْیـارِ، الَّذِینَ أَوْجَبْتَ حُقُوقَهُمْ، وَفَرَضْتَ طاعَتَهُمْ وَوِلایَتَهُمْ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْمُرْ قَلْبِی بِطاعَتِکَ، وَلَا تُخْزِنِی بِمَعْصِیَتِکَ، وَارْزُقْنِی مُواساهَ مَنْ قَتَّرْتَ عَلَیْهِ مِنْ رِزْقِکَ بِما وَسَّعْتَ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ، وَنَشَرْتَ عَلَیَّ مِنْ عَدْلِکَ، وَأَحْیَیْتَنِی تَحْتَ ظِلِّکَ، وَهذا شَهْرُ نَبِیِّکَ سَیِّدِ رُسُلِکَ شَعْبانُ الَّذِی حَفَفْتَهُ مِنْکَ بِالرَّحْمَهِ وَالرِّضْوانِ الَّذِی کانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ (۱) ۷۱۱ یَدْأَبُ فِی صِیامِهِ وَقِیامِهِ فِی لَیالِیهِ وَأَیَّامِهِ بُخُوعاً لَکَ فِی إِکْرامِهِ وَ إِعْظامِهِ إِلی مَحَلِّ حِمامِهِ. اللَّهُمَّ فَأَعِنَّا عَلَی الاسْتِنانِ بِسُنَّتِهِ فِیهِ، وَنَیْلِ الشَّفاعَهِ لَدَیْهِ. اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ لِی شَفِیعاً مُشَفَّعاً، وَطَرِیقاً إِلَیْکَ مَهْیَعاً (۲) ۷۱۲، وَاجْعَلْنِی لَهُ مُتَّبِعاً حَتّی أَلْقاکَ یَوْمَ الْقِیامَهِ عَنِّی راضِیاً، وَعَنْ ذُنُوبِی غاضِیاً، قَدْ أَوْجَبْتَ لِی مِنْکَ الرَّحْمَهَ وَالرِّضْوانَ، وَأَنْزَلْتَنِی دارَ الْقَرارِ وَمَحَلَّ الْأَخْیارِ (۳) ۷۱۳.

هشتم: بخواند این مناجات مرویّه از ابن خالویه را که نقل کرده و گفته: این مناجات حضرت امیر المؤمنین و امامان از فرزندان او علیهم السلام است که در ماه شعبان می خواندند:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاسْمَعْ دُعائِی إِذا دَعَوْتُکَ، وَاسْمَعْ نِدائِی إِذا نادَیْتُکَ، وَأَقْبِلْ عَلَیَّ إِذا ناجَیْتُکَ، فَقَدْ هَرَبْتُ إِلَیْکَ، وَوَقَفْتُ بَیْنَ یَدَیْکَ مُسْتَکِیناً لَکَ، مُتَضَرِّعاً إِلَیْکَ، راجِیاً لِما لَدَیْکَ ثَوابِی، وَتَعْلَمُ ما فِی نَفْسِی، وَتَخْبُرُ حاجَتِی، وَتَعْرِفُ ضَمِیرِی، وَلَا یَخْفی عَلَیْکَ أَمْرُ مُنْقَلَبِی وَمَثْوایَ، وَما أُرِیدُ أَنْ أُبْدِئَ بِهِ مِنْ مَنْطِقِی، وَأَ تَفَوَّهُ بِهِ مِنْ طَلِبَتِی، وَأَرْجُوهُ

۱- وَسَلَّمَ: خ.

۲- مَهْیَعاً: مبسوطاً.

۳- مصباح المتهجّد: ۸۲۸.

لِعاقِبَتِی، وَقَدْ جَرَتْ مَقادِیرُکَ عَلَیَّ یَا سَیِّدِی فِیما یَکُونُ مِنِّی إِلی آخِرِ عُمْرِی مِنْ سَرِیرَتِی وَعَلانِیَتِی وَبِیَدِکَ لَابِیَدِ غَیْرِکَ زِیادَتِی وَنَقْصِی وَنَفْعِی وَضَرِّی.

إِلهِی إِنْ حَرَمْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَرْزُقُنِی؟ وَ إِنْ خَذَلْتَنِی فَمَنْ ذَا الَّذِی یَنْصُرُنِی؟

إِلهِی أَعُوذُ بِکَ مِنْ غَضَبِکَ وَحُلُولِ سَخَطِکَ. إِلهِی إِنْ کُنْتُ غَیْرَ مُسْتَأْهِلٍ لِرَحْمَتِکَ فَأَ نْتَ أَهْلٌ أَنْ تَجُودَ عَلَیَّ بِفَضْلِ سَعَتِکَ. إِلهِی کَأَ نِّی بِنَفْسِی واقِفَهٌ بَیْنَ یَدَیْکَ وَقَدْ أَظَلَّها حُسْنُ تَوَکُّلِی عَلَیْکَ فَقُلْتَ (۱) ۷۱۴ مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ وَتَغَمَّدْتَنِی بِعَفْوِکَ.

إِلهِی إِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ أَوْلی مِنْکَ بِذلِکَ؟ وَ إِنْ کانَ قَدْ دَنا أَجَلِی وَلَمْ یُدْنِنِی (۲) ۷۱۵ مِنْکَ عَمَلِی فَقَدْ جَعَلْتُ الْإِقْرارَ بِالذَّنْبِ إِلَیْکَ وَسِیلَتِی. إِلهِی قَدْ جُرْتُ عَلی نَفْسِی فِی النَّظَرِ لَها فَلَهَا الْوَیْلُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَها. إِلهِی لَمْ یَزَلْ بِرُّکَ عَلَیَّ أَیَّامَ حیاتِی فَلا تَقْطَعْ بِرَّکَ عَنِّی فِی مَماتِی. إِلهِی کَیفَ آیَسُ مِنْ حُسْنِ نَظَرِکَ لِی بَعْدَ مَماتِی وَأَ نْتَ لَمْ تُوَلِّنِی (۳) ۷۱۶ إِلّا الْجَمِیلَ فِی حَیَاتِی. إِلهِی تَوَلَّ مِنْ أَمْرِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَعُدْ عَلَیَ (۴) ۷۱۷ بِفَضْلِکَ عَلی مُذْنِبٍ قَدْ غَمَرَهُ جَهْلُهُ. إِلهِی قَدْ سَتَرْتَ عَلَیَّ ذُ نُوباً فِی الدُّنْیا وَأَ نَا أَحْوَجُ إِلی سَتْرِها عَلَیَّ مِنْکَ فِی الْأُخْری. إِلهِی قَدْ أَحْسَنْتَ إِلَیَ (۵) ۷۱۸ إِذْ لَمْ تُظْهِرْها لِأَحَدٍ مِنْ عِبادِکَ الصَّالِحِینَ فَلا تَفْضَحْنِی یَوْمَ الْقِیامَهِ عَلی رُؤُوسِ الْأَشْهادِ. إِلهِی جُودُکَ بَسَطَ أَمَلِی، وَعَفْوُکَ أَ فْضَلُ مِنْ عَمَلِی. إِلهِی فَسُرَّنِی بِلِقائِکَ یَوْمَ تَقْضِی فِیهِ بَیْنَ عِبادِکَ. إِلهِی اعْتِذارِی إِلَیْکَ اعْتِذارُ مَنْ لَمْ یَسْتَغْنِ عَنْ قَبُولِ عُذْرِهِ فَاقْبَلْ عُذْرِی یَا أَکْرَمَ مَنِ اعْتَذَرَ إِلَیْهِ

۱- فَفَعَلْتَ: خ ل.

۲- یَدْنُ: خ ل.

۳- تُوْلِنِی: خ ل.

۴- عَلَیَّ: خ.

۵- إِلهِی قَدْ أَحْسَنْتَ إِلَیَّ: خ.

الْمُسِيئُونَ. إِلهِی لَاتَرُدَّ حاجَتِی، وَلَا تُخَیِّبْ طَمَعِی، وَلَا تَقْطَعْ مِنْکَ رَجائِی وَأَمَلِی. إِلهِی لَوْ أَرَدْتَ هَوانِی لَمْ تَهْدِنِی، وَلَوْ أَرَدْتَ فَضِیحَتِی لَمْ تُعافِنِی.

إِلهِی مَا أَظُنُّکَ تَرُدُّنِی فِی حاجَةٍ قَدْ أَ فْنَیْتُ عُمْرِی فِی طَلَبِها مِنْکَ. إِلهِی فَلَکَ الْحَمْدُ أَبَداً أَبَداً دائِماً سَرْمَداً یَزِیدُ وَلَا یَبِیدُ کَما تُحِبُّ وَتَرْضى. إِلهِی إِنْ أَخَذْتَنِی بِجُرْمِی أَخَذْتُکَ بِعَفْوِکَ، وَ إِنْ أَخَذْتَنِی بِذُنُوبِی أَخَذْتُکَ بِمَغْفِرَتِکَ، وَ إِنْ أَدْخَلْتَنِی النَّارَ أَعْلَمْتُ أَهْلَها أَ نِّی أُحِبُّکَ. إِلهِی إِنْ کانَ صَغُرَ فِی جَنْبِ طاعَتِکَ عَمَلِی فَقَدْ کَبُرَ فِی جَنْبِ رَجائِکَ أَمَلِی. إِلهِی کَیْفَ أَ نْقَلِبُ مِنْ عِنْدِکَ بِالْخَیْبَةِ مَحْرُوماً وَقَدْ کانَ حُسْنُ ظَنِّی بِجُودِکَ أَنْ تَقْلِبَنِی بِالنَّجاةِ مَرْحُوماً؟! إِلهِی وَقَدْ أَ فْنَیْتُ عُمْرِی فِی شِرَّةِ (۱) ۷۱۹ السَّهْوِ عَنْکَ، وَأَبْلَیْتُ شَبابِی فِی سَکْرَةِ التَّباعُدِ مِنْکَ. إِلهِی فَلَمْ أَسْتَیْقِظْ أَیَّامَ اغْتِرارِی بِکَ، وَرُکُونِی إِلى سَبِیلِ سَخَطِکَ. إِلهِی وَأَ نَا عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدِکَ قائِمٌ بَیْنَ یَدَیْکَ، مُتَوَسِّلٌ بِکَرَمِکَ إِلَیْکَ.

إِلهِی أَ نَا عَبْدٌ أَ تَنَصَّلُ (۲) ۷۲۰ إِلَیْکَ مِمَّا کُنْتُ أُواجِهُکَ بِهِ مِنْ قِلَّةِ اسْتِحْیائِی مِنْ نَظَرِکَ، وَأَطْلُبُ الْعَفْوَ مِنْکَ إِذِ الْعَفْوُ نَعْتٌ لِکَرَمِکَ. إِلهِی لَمْ یَکُنْ لِی حَوْلٌ فَأَ نْتَقِلَ بِهِ عَنْ مَعْصِیَتِکَ إِلّا فِی وَقْتٍ أَیْقَظْتَنِی لَمَحَبَّتِکَ، وَکَما أَرَدْتَ أَنْ أَکُونَ کُنْتُ فَشَکَرْتُکَ بِإِدْخالِی فِی کَرَمِکَ، وَ لِتَطْهِیرِ قَلْبِی مِنْ أَوْساخِ الْغَفْلَهِ عَنْکَ.

إِلهِی انْظُرْ إِلَیَّ نَظَرَ مَنْ نادَیْتَهُ فَأَجابَکَ، وَاسْتَعْمَلْتَهُ بِمَعُونَتِکَ فَأَطاعَکَ، یَا قَرِیباً لَایَبْعُدُ عَنِ الْمُغْتَرِّ بِهِ، وَیا جَواداً لَایَبْخَلُ عَمَّنْ رَجا ثَوابَهُ. إِلهِی هَبْ لِی قَلْباً یُدْنِیهِ مِنْکَ شَوْقُهُ، وَ لِساناً یُرْفَعُ إِلَیْکَ صِدْقُهُ، وَنَظَراً یُقَرِّبُهُ مِنْکَ حَقُّهُ.

۱- شِرَّه: حرص.

۲- أَ تَنَصَّلُ: تبرّى مى جويم.

إِلهِی إِنَّ مَنْ تَعَرَّفَ بِکَ غَیْرُ مَجْهُولٍ، وَمَنْ لاذَ بِکَ غَیْرُ مَخْذُولٍ، وَمَنْ أَ قْبَلْتَ عَلَیْهِ غَیْرُ مَمْلُوکٍ (۱) ۷۲۱. إِلهِی إِنَّ مَن انْتَهَجَ بِکَ لَمُسْتَنِیرٌ، وَ إِنَّ مَنِ اعْتَصَمَ بِکَ لَمُسْتَجِیرٌ، وَقَدْ لُذْتُ بِکَ یَا إِلهِی فَلا تُخَیِّبْ ظَنِّی مِنْ رَحْمَتِکَ، وَلَا تَحْجُبْنِی عَنْ رَأْفَتِکَ. إِلهِی أَقِمْنِی فِی أَهْلِ وِلایَتِکَ مُقامَ مَنْ رَجَا الزِّیادَهَ مِنْ مَحَبَّتِکَ.

إِلهِی وَأَ لْهِمْنِی وَلَهاً بِذِکْرِکَ إِلی ذِکْرِکَ، وَهِمَّتِی فِی رَوْحِ نَجاحِ أَسْمائِکَ وَمَحِلِّ قُدْسِکَ. إِلهِی بِکَ عَلَیْکَ إِلّا أَ لْحَقْتَنِی بِمَحِلِّ أَهْلِ طاعَتِکَ، وَالْمَثْوَی الصَّالِحِ مِنْ مَرْضاتِکَ، فَإِنِّی لَاأَقْدِرُ لِنَفْسِی دَفْعاً، وَلا أَمْلِکُ لَها نَفْعاً. إِلهِی أَ نَا عَبْدُکَ الضَّعِیفُ الْمُذْنِبُ، وَمَمْلُوکُکَ الْمُنِیبُ (۲) ۷۲۲ فَلا تَجْعَلْنِی مِمَّنْ صَرَفْتَ عَنْهُ وَجْهَکَ، وَحَجَبَهُ سَهْوُهُ عَنْ عَفْوِکَ. إِلهِی هَبْ لِی کَمالَ الانْقِطاعِ إِلَیْکَ، وَأَنِرْ أَبْصارَ قُلُوبِنا بِضِیاءِ نَظَرِها إِلَیْکَ، حَتَّی تَخْرِقَ أَبْصارُ الْقُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ فَتَصِلَ إِلی مَعْدِنِ الْعَظَمَهِ، وَتَصِیرَ أَرْواحُنا مُعَلَّقَهً بِعِزِّ قُدْسِکَ. إِلهِی وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ نادَیْتَهُ فَأَجابَکَ، وَلاحَظْتَهُ فَصَعِقَ لِجَلالِکَ، فَناجَیْتَهُ سِرّاً وَعَمِلَ لَکَ جَهْراً. إِلهِی لَمْ أُسَلِّطْ عَلی حُسْنِ ظَنِّی قُنُوطَ الْأَیاسِ، وَلَا انْقَطَعَ رَجائِی مِنْ جَمِیلِ کَرَمِکَ.

إِلهِی إِنْ کانَتِ الْخَطایَا قَدْ أَسْقَطَتْنِی لَدَیْکَ فَاصْفَحْ عَنِّی بِحُسْنِ تَوَکُّلِی عَلَیْکَ.

إِلهِی إِنْ حَطَّتْنِی الذُّنُوبُ مِنْ مَکارِمِ لُطْفِکَ فَقَدْ نَبَّهَنِی الْیَقِینُ إِلی کَرَمِ عَطْفِکَ.

إِلهِی إِنْ أَنامَتْنِی الْغَفْلَهُ عَنِ الاسْتِعْدادِ لِلِقائِکَ فَقَدْ نَبَّهَتْنِی الْمَعْرِفَهُ بِکَرَمِ آلائِکَ. إِلهِی إِنْ دَعانِی إِلَی النَّارِ عَظِیمُ عِقابِکَ فَقَدْ دَعانِی إِلَی الْجَنَّهِ جَزِیلُ ثَوابِکَ. إِلهِی فَلَکَ أَسْأَلُ وَ إِلَیْکَ أَبْتَهِلُ وَأَرْغَبُ، وَأَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ

۱- مَمْلُولٍ: خ ل.

۲- الْمَعِیبُ: خ ل.

وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَنِی مِمَّنْ یُدِیمُ ذِکْرَکَ، وَلَا یَنْقُضُ عَهْدَکَ، وَلَا یَغْفُلُ عَنْ شُکْرِکَ، وَلَا یَسْتَخِفُّ بِأَمْرِکَ. إِلهِی وَأَ لْحِقْنِی بِنُورِ عِزِّکَ الْأَ بْهَجِ فَأَکُونَ لَکَ عارِفاً، وَعَنْ سِواکَ مُنْحَرِفاً، وَمِنْکَ خائِفاً مُراقِباً، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ رَسُولِهِ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً (۱) ۷۲۳.

و این از مناجاتهای جلیل القدر ائمّه علیهم السلام است و بر مضامین عالیه مشتمل است، و در هر وقت که حضور قلبی باشد خواندن آن مناسب است.

فضیلت روز اوّل شعبان

و امّا اعمال مختصّه شعبان

شب اوّل: نمازهای بسیار در اقبال ذکر شده، از جمله دوازده رکعت به حمد و یازده مرتبه توحید (۲) ۷۲۴.

روز اوّل: روزه اش فضیلت بسیار دارد، و از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: هرکه روزه بگیرد روز اوّل شعبان را واجب شود برای او بهشت البتّه (۳) ۷۲۵، و سیّد ابن طاووس ثواب بسیاری نقل کرده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله برای کسی که سه روز اوّل این ماه را روزه دارد و در شبهای آنها دو رکعت نماز کند، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید یازده مرتبه (۴) ۷۲۶.

و بدان که در تفسیر امام علیه السلام خبری در فضیلت شعبان و روز اوّل آن ذکر شده که فواید بسیار در آن مندرج است. و شیخ ما ثقه الإسلام نوری نوّر اللّه مرقده آن خبر را ترجمه نموده و در آخر کتاب کلمه طیّبه ذکر فرموده، و چون آن خبر طولانی است و مقام را گنجایش تمام آن نیست ما مختصر آن را در اینجا ذکر می کنیم.

حاصل آن خبر آن است که: حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در روز اوّل شعبانی گذشت به جماعتی که در مسجدی نشسته بودند و در امر قدر و امثال آن گفتگو می کردند و بلند شده بود صداهای ایشان و سخت شده بود لجاجت و جدال ایشان، پس حضرت ایستاد و بر ایشان سلام کرد، آنها جواب سلام دادند و برای آن جناب برخاستند و خواهش کردند که نزد ایشان بنشیند، آن

۱- اقبال ۳/ ۲۹۵ فصل ۱۰ عن ابن خالویه.

۲- اقبال ۳/ ۲۸۹ فصل ۳.

۳- اقبال ۳/ ۲۹۳ فصل ۷.

۴- اقبال ۳/ ۲۹۰ فصل ۳.

حضـرت به ایشان اعتنایی نکرد و فرمود: ای گروهی که سخن می گویید در چیزی که نفع نمی رساند، آیا ندانستید که خدای تعـالی را بنـدگانی است که ساکت کرده ایشان را خوف بـدون آنکه عاجز باشـند از گفتن یا لال باشـند، بلکه ایشان هرگاه به خـاطر آرنـد عظمت خداونـد را شکسـته می شود زبانهایشـان، و کنـده می شود دلهایشان، و می رود عقلهایشان، و مبهوت می شوند به جهت اعزاز و اجلال و اعظام خداوند، پس هرگاه به خود آمدند از این حالت رومی آورند به سوی خدا به کردارهای پـاکیزه، می شـمرند نفسـهای خود را بـا سـتمکاران و خطاکاران، و حال آن که ایشان منزّهنـد از تقصـیر و تفریط، مگر آن که ایشان راضـی نمی شوند برای خدا به کردار اندک، و بسیار نمی شمرند برای او عمل زیاد را، و پیوسته مشغولند به اعمال، پس ایشان چنانـند که هر وقت نظر کنی به ایشان ایسـتادگانند به عبادت، ترسان و هراسان در بیم و اضـطرابند، پس کجایید شـما از ایشان ای گروه تازه کارها؟ آیا ندانستیـد که داناترین مردم به قدر ساکت ترین ایشانند از آن، و این که جاهلترین مردم به قدر سخنگوترین ایشانند در او.

ای گروه تـازه کارها امروز غرّه شـعبان کریم است، نامیـده است او را پروردگار ما شـعبان، به جهت پراکنـده شـدن خیرات، به تحقیق که باز کرده پروردگار شـما در او درهای حسـنات خود را، و جلوه داده به شما قصرها و خیرات او را به قیمت ارزانی و کارهای آسانی، پس بخریـد آن را، و جلوه داده برای شـما ابلیس لعین شـعبه های شـرور و بلاهای خود را، و شـما پیوسـته می کوشـید در گمراهی و طغیـان، و متمسّک می شویـد به شـعبه های ابلیس، و رو می گردانیـد از شـعبه های خیرات که باز شـده برای شـما درهای او، و این غرّه ماه شـعبان است، و شعبه های خیرات او نماز است، و روزه و زکات، و امر به معروف و نهی از منکر، و برّ والدین و خویشان و همسایگان، و اصـلاح ذات البین، و صدقه بر فقراء و مساکین، بر خود کلفت می دهید چیزی را که برداشـته شـده از شـما، یعنی امر قضا و قـدر، و چیزی که نهی کرده شـده اید از فرو رفتن در آن از کشف سِرّهای خدا که هرکه تفتیش کند از آنها از تباه شدگان است.

آگـاه باشـید به درستی که اگر شـما واقف شویـد بر آنچه مهیّا فرموده پروردگار عزّ وجلّ برای مطیعین از بنـدگانش در امروز، هرآینه باز خواهید داشت خود را از آنچه در او هستید، و شروع خواهید کرد در آنچه امر کردند شما را به آن.

گفتند: یا امیر المؤمنین، و چیست آن که خداوند آن را مهیّا فرموده در این روز برای مطیعین

خود؟ پس حضرت نقل فرمود قصّه آن لشکری را که رسول خدا صلی الله علیه و آله به جهاد کفّار فرستاده بود و دشمنان شب بر ایشان شبیخون زدند، و آن شبی تاریک و سخت ظلمانی بود، و مسلمانان در خواب بودند، و کسی از ایشان بیدار نبود، جز زید بن حارثه و عبداللّٰه بن رواحه و قتاده بن نعمان و قیس بن عاصم منقری، که هر کدام در یک جانب ایشان بیدار و مشغول نماز و قرآن خواندن بودند؛ دشمنان، مسلمانان را تیرباران کردند، و به واسطه تاریکی و ندیدن مسلمانان دشمنان را تا از آنها احتراز کنند نزدیک بود که هلاک شوند، که ناگاه از دهان این چند نفر نورهایی ساطع شد که لشکرگاه مسلمانان را روشن کرده، و سبب قوّت و دلیری ایشان شده، پس شمشیر کشیده و دشمنان را کشته و زخمدار و اسیر نمودند، و چون مراجعت نمودند و برای حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کردند، فرمود: این نورها به جهت اعمال این برادران شما است در غرّه ماه شعبان، پس یک یک آن اعمال را حضرت نقل کردند تا آن که فرمودند: چون روز اوّل شعبان می شود پراکنده می کند ابلیس لشکر خود را در اطراف زمین و آفاق آن و می گوید به ایشان که: سعی کنید در کشیدن بعضی از بندگان خدا را به سوی خود در این روز، و به درستی که خدای عزّ وجلّ پراکنده می کند ملائکه را در اطراف زمین و آفاق او، و به ایشان می فرماید: به راستی نگاهدارید بندگان مرا، و ارشاد کنید ایشان را، پس همه ایشان نیکبخت می شوند به شما، مگر آن که امتناع و سرکشی کند، پس به درستی که او از حد گذشته می گردد در حزب ابلیس و جنود او، به درستی که خداوند عزّ وجلّ چون روز اوّل ماه شعبان می شود امر می کند به درهای بهشت، پس باز می شود، و امر می کند درخت طوبی را، پس نزدیک می کند شاخه های خود را بر این دنیا، آنگاه ندا می کند منادی پروردگار عزّ وجلّ: ای بندگان خدا، این شاخه های درخت طوبی است پس درآویزید به او که بلند کند شما را به سوی بهشت، و این شاخه های درخت زقّوم است پس بترسید از او که نبرد شما را به سوی دوزخ.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: قسم به آنکه مرا به راستی به رسالت مبعوث نموده که هرکه فراگیرد دری از خیر و نیکی را در این روز پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از شاخه های درخت طوبی، پس او کشاننده است او را به سوی بهشت، و هرکه فراگیرد دری از شر را در امروز، پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از شاخه های درخت زقّوم، پس آن کشاننده است او را به سوی آتش. در آویختگان به شاخه های طوبی

آنگاه فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله: پس هرکس که نماز مستحبّی کند امروز برای خدا پس درآویخته به شاخه ای از آن، و هرکه روزه گیرد در این روز پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از آن، و هرکه صلح دهد میان زن و شوهرش، یا پدر و فرزندش، یا خویشاوندانش، یا مرد و زن همسایه اش، یا مرد و زن بیگانه، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که تخفیف دهد پریشانی را از طلبی که از او دارد، یا کم کند از آن، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که نظر کند در حساب خود پس ببیند قرض کهنه را که صاحبش از آن مأیوس شده پس ادا کند آن را، پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از آن، و کسی که کفالت کند یتیمی را، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که باز دارد سفیهی را از عرض مؤمنی، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که بخواند قرآن یا چیزی از آن را، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که یاد آرد خدای را و بشمرد نعمتهای او را و شکر کند، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که عیادت کند مریضی را، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که نیکی کند پدر و مادر خود یا یکی از آنها را پس بتحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که پیش از این روز به غضب آورده بود ایشان را پس خوشنودشان کرد در این روز، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و هرکه تشییع کند جنازه را، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که تسلیت دهد در آن مصیبت زده را، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و همچنین هر کسی که بجا آورد چیزی را از ابواب خیر در این روز، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای.

آنگاه فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله: قسم به آنکه مرا به راستی به پیغمبری مبعوث فرموده که هرکس که فراگیرد دری از شر و گناه را در این روز، پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از شاخه های درخت زقّوم، پس آن کشاننده است او را به سوی آتش.

آنگاه فرمود: قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری فرستاده، که هرکس تقصیر کند در این روز نماز واجبی خود را و ضایع کند آن را، پس به تحقیق که درآویخته از آن درخت به شاخه ای، و هرکس که بیاید در نزد او فقیری ضعیف که می داند بدی حال او را، و او قادر است بر تغییر حالش بدون آن که ضرری به او برسد، و کسی هم نیست از او نیابت کند و بنشیند به جای او، پس

واگـذارد او را که ضایع شود و هلاک گردد و دست او را نگیرد، پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از آن، و کسـی که عذرخواهی کند از او بدکاری، پس نپذیرد عذر او را، آنگاه عقوبت نکند او را بقدر بدی او بلکه بیفزاید بر آن، پس به تحقیق که درآویخته به شـاخه ای از آن، و کسـی که جـدائی انـدازد میان شوهری با زنش، یا پـدر با فرزنـدش، یا برادر با برادرش، یا خویشی با خویشش، یا میان دو همسایه، یا میان دو رفیق، یا دو خواهر، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که سخت بگیرد بر تنگدستی و حال آنکه می داند تنگدستی او را پس بیفزاید بر غیظ او بلای او، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسی که بر او دَینی باشد پس منکر شود آن را بر صاحبش و تعدّی کند بر او تا آن که باطل کند دَین او را، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شـاخه ای، و کسـی که جفا کنـد یتیمی را، و آزار رسانـد او را، و مال او را تباه کنـد، پس به تحقیـق که درآویخته به شـاخه ای از آن، و کسـی که داخـل شـود در عِرض برادر مؤمن خود، و وادارد مردم را بر آن، پس به تحقیـق که درآویخته به شـاخه ای از آن، و کسی که آوازه خوانی کنـد به قِسْـمی از خواننـدگی که برانگیزانـد در آن خواندن بر معاصـی، پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از آن، و کسی که بنشیند بشمرد کارهای قبیح خود را در جنگها، و انواع سـتم خود را بر بنـدگان خدا، و افتخار کند بر آن، پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از آن، و کسـی که همسایه اش مریض شـده پس او را عیادت نکرد، محض اسـتخفاف به شأن او، پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از آن، و کسـی که همسـایه اش مُرد، پس مشـایعت نکرد جنـازه او را به جهت خـوار بـودن او در نظرش، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسـی که اعراض کند از مصـیبت زده و جفا کند او را، محض حقارت و کوچکی او در نزدش، پس به تحقیق که درآویخته از آن به شاخه ای، و کسـی که عاق کند پدر و مادر خود یا یکی از دو را، پس به تحقیق که درآویخته به شاخه ای از آن، و کسـی کـه پیش ایشـان را عـاق کرده بـود و خوشـنود نکرد ایشـان را امروز، و حـال آنکه قـدرت دارد بر آن، پس به تحقیق که درآویخته به شـاخه ای از آن، و همچنین هرکس بکنـد کـاری از سـایر اقسام شـر را، پس به تحقیق که درآویخته به شـاخه ای از آن، و قَسَم به آنکه مرا به راستی به پیغمبری فرسـتاده که درآویختگـان به شـاخه های درخت طوبی بلنـد می کند ایشان را آن شاخه ها به سوی بهشت.

آنگاه رسول خدا صلی الله علیه و آله نظر خود را به جانب آسمان انداخت اندکی و می خندید و مسرور بود،

آنگاه نظر مبارک را به زیر انداخت به سوی زمین، پس پیشانی مبارک را در هم کشید، و روی مبارکش ترش شد، آنگاه رو کرد به اصحاب خود و فرمود: قَسَم به آنکه فرستاده محمّد را به راستی به پیغمبری که دیدم به تحقیق درخت طوبی را که بلند می شد و بلند می کرد آنان که به او درآویخته بودند به سوی بهشت، و دیدم بعضی از ایشان را که درآویخته بود به یک شاخه از آن، و بعضی درآویخته بودند به دو شاخه از آن، یا به چند شاخه، بر حسب فراگرفتن ایشان مر طاعت را، و بدرستی که هرآینه می بینم زید بن حارثه را که درآویخته به بیشتر شاخه های از آن، پس آن شاخه ها بلند می کند او را به اعلی علّیین بهشت، پس از این جهت خندیدم و خوشحال شدم، پس نگاه کردم به سوی زمین، پس قَسَم به آنکه مرا به راستی به پیغمبری فرستاده که دیدم درخت زقّوم را که پایین می رفت شاخه های او و پایین می برد درآویختگان به او را به سوی دوزخ، و دیدم پاره ای از ایشان را درآویخته به شاخه ای، و دیدم پاره ای از ایشان را که درآویخته به دو شاخه، یا به چند شاخه، بر حسب فراگرفتن او مر قبایح را، و بدرستی که هرآینه می بینم بعضی از منافقین را که درآویخته به بیشتر شاخه های او، و آنها فرو می برند او را به اشفل درکات او، پس از این جهت روی خود را ترش کردم و پیشانی را در هم کشیدم (۱) ۷۲۷.

روز سیّم: روز مبارکی است که شیخ در مصباح فرموده: در این روز متولّد شد جناب حسین بن علی علیه السلام، و بیرون آمد توقیع شریف به سوی قاسم بن علاء همدانی وکیل حضرت امام حسن عسکری علیه السلام، که مولای ما حسین علیه السلام متولّد شد روز پنجشنبه سیّم شعبان، پس روزه بگیر آن روز را و این دعا را در آن روز بخوان: عمل روز سیّم شعبان

اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ الْمَوْلُودِ فِی هذَا الْیَوْمِ الْمَوْعُودِ بِشَهادَتِهِ قَبْلَ اسْتِهْلالِهِ وَوِلادَتِهِ، بَکَتْهُ السَّماءُ وَمَنْ فِیها، وَالْأَرْضُ وَمَنْ عَلَیْها، وَلَمَّا یَطَأْ لابَتَیْها (۲) ۷۲۸، قَتِیلِ الْعَبْرَهِ، وَسَیِّدِ الْأُسْرَهِ، الْمَمْدُودِ بِالنُّصْرَهِ یَوْمَ الْکَرَّهِ، الْمُعَوَّضِ مِنْ قَتْلِهِ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ نَسْلِهِ، وَالشِّفاءَ فِی تُرْبَتِهِ، وَالْفَوْزَ مَعَهُ فِی

۱- تفسیر منسوب به امام عسکری علیه السلام: ۶۳۵ ضمن آیه ۲۸۲ سوره بقره.

۲- لابه: زمین ریگزار، و ضمیر او راجع است ظاهراً به مدینه، و مدینه واقع است بین دو ریگزار، و مراد این است که هنوز راه نمی رفت. منه.

أَوْبَتِهِ، وَالْأَوْصِياءَ مِنْ عِتْرَتِهِ بَعْدَ قائِمِهِمْ وَغَيْبَتِهِ، حَتّی یُدْرِكُوا الْأَوْتارَ، وَیَثْأَرُوا الثّارَ، وَیُرْضُوا الْجَبّارَ، وَیَكُونُوا خَیْرَ أَ نْصارٍ، صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِمْ مَعَ اخْتِلافِ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ. اللّٰهُمَّ فَبِحَقِّهِمْ إِلَیْكَ أَ تَوَسَّلُ وَأَسْأَلُ سُؤالَ مُقْتَرِفٍ مُعْتَرِفٍ مُسِیءٍ إِلی نَفْسِهِ مِمّا فَرَّطَ فِی یَوْمِهِ وَأَمْسِهِ، یَسْأَ لُكَ الْعِصْمَهَ إِلی مَحَلِّ رَمْسِهِ. اللّٰهُمَّ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَعِتْرَتِهِ، وَاحْشُرْنا فِی زُمْرَتِهِ، وَبَوِّئْنا مَعَهُ دارَ الْكَرامَهِ، وَمَحَلَّ الْإِقامَهِ. اللّٰهُمَّ وَكَما أَكْرَمْتَنا بِمَعْرِفَتِهِ فَأَكْرِمْنا بِزُلْفَتِهِ، وَارْزُقْنا مُرافَقَتَهُ وَسابِقَتَهُ، وَاجْعَلْنا مِمَّنْ یُسَلِّمُ لِأَمْرِهِ، وَیُكْثِرُ الصَّلاهَ عَلَیْهِ عِنْدَ ذِكْرِهِ، وَعَلی جَمِیعِ أَوْصِیائِهِ وَأَهْلِ أَصْفِیائِهِ، الْمَمْدُودِینَ مِنْكَ بِالْعَدَدِ الاثْنَی عَشَرَ، النُّجُومِ الزُّهَرِ، وَالْحُجَجِ عَلی جَمِیعِ الْبَشَرِ. اللّٰهُمَّ وَهَبْ لَنا فِی هذَا الْیَوْمِ خَیْرَ مَوْهِبَهٍ، وَأَ نْجِحْ لَنا فِیهِ كُلَّ طَلِبَهٍ، كَما وَهَبْتَ الْحُسَیْنَ لُمحَمَّدٍ جَدِّهِ، وَعاذَ فُطْرُسُ بِمَهْدِهِ، فَنَحْنُ عائِذُونَ بِقَبْرِهِ مِنْ بَعْدِهِ نَشْهَدُ تُرْبَتَهُ وَنَنْتَظِرُ أَوْبَتَهُ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ.

پس می خوانی بعد از این به دعاء حسین علیه السلام، و این آخر دعاء آن حضرت است در روزی که بسیار شده بود دشمنان او، یعنی روز عاشوراء:

اللّٰهُمَّ أَ نْتَ مُتَعالِی الْمَكانِ، عَظِیمُ الْجَبَرُوتِ، شَدِیدُ الْمِحالِ (۱) ۷۲۹، غَنِیٌّ عَنِ الْخَلائِقِ، عَرِیضُ الْكِبْرِیاءِ، قادِرٌ عَلی ما تَشاءُ، قَرِیبُ الرَّحْمَهِ، صادِقُ الْوَعْدِ، سابِغُ النِّعْمَهِ، حَسَنُ الْبَلاءِ، قَرِیبٌ إِذا دُعِیتَ، مُحِیطٌ بِما خَلَقْتَ، قابِلُ التَّوْبَهِ لِمَنْ تابَ إِلَیْكَ، قادِرٌ عَلی ما أَرَدْتَ، وَمُدْرِكٌ ما طَلَبْتَ، وَشَكُورٌ إِذا شُكِرْتَ،

۱- الْمِحالِ: عقوبت.

وَذَ كُورٌ إِذا ذُكِرْتَ، أَدْعُوكَ مُحْتاجاً، وَأَرْغَبُ إِلَيْكَ فَقِيراً، وَأَ فْزَعُ إِلَيْكَ خائِفاً، وَأَبْكِی إِلَيْكَ مَكْرُوباً، وَأَسْتَعِينُ بِكَ ضَعِيفاً، وَأَ تَوَكَّلُ عَلَيْكَ كافِياً، احْكُمْ بَيْنَنا وَبَيْنَ قَوْمِنا بِالْحَقِ (۱) ۷۳۰، فَإِنَّهُمْ غَرُّونا وَخَدَعُونا وَخَذَلُونا وَغَدَرُوا بِنا وَقَتَلُونا، وَنَحْنُ عِتْرَةُ نَبِيِّكَ وَوَلَدُ (۲) ۷۳۱ حَبِيبِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ الَّذِی اصْطَفَيْتَهُ بِالرِّسالَهِ وَائْتَمَنْتَهُ عَلی وَحْيِكَ، فَاجْعَلْ لَنا مِنْ أَمْرِنا فَرَجاً وَمَخْرَجاً بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ابن عيّاش گفت: شنيدم از حسين بن علیّ بن سفيان بزوفری که می گفت: حضرت صادق عليه السلام می خواند اين دعا را در اين روز، و فرموده که: اين دعا از دعاهای روز سيّم شعبان است، و آن روز ولادت حسين عليه السلام است (۳) ۷۳۲.

شب سيزدهم: اوّل ليالی بيض است، و کيفيّت نماز امشب و دو شب بعد در ماه رجب (ص ۲۰۰) گذشت.

فضيلت و اعمال شب نيمه شعبان

شب نيمه شعبان

شب بسيار مبارکی است، از حضرت امام جعفر صادق عليه السلام روايت است که: از حضرت امام محمّد باقر عليه السلام سؤال شد از فضل شب نيمه شعبان، فرمود: آن شب افضل شبها است بعد از ليله القدر، در آن شب عطا می فرمايد خداوند به بندگان فضل خود را، و می آمرزد ايشان را به منّ و کرم خويش، پس سعی و کوشش کنيد در تقرّب جستن به سوی خدای تعالی در آن شب، پس بدرستی که آن شبی است که خدا قسم ياد فرموده به ذات مقدّس خود که دست خالی برنگرداند سائلی را از درگاه خود؛ مادامی که سؤال نکند معصيت را، و اين شب آن شبی است که قرار داده حق تعالی آن را از برای ما به مقابل آنکه قرار داده شب قدر را برای پيغمبر ما صلی الله عليه و آله، پس کوشش کنيد در دعا و ثناء بر خدای تعالی، الخبر (۴) ۷۳۳.

۱- بِالْحَقِّ: نسخه.

۲- وَوُلْدُ: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۸۲۶- ۸۲۸.

۴- مصباح المتهجّد: ۸۳۱.

و از جمله برکات این شب مبارک آن است که ولادت با سعادت حضرت سلطان عصر امام زمان ارواحنا له الفداء در سحر این شب سنه دویست و پنجاه و پنج در سُرّ مَن رَأی واقع شده (۱) ۷۳۴ و باعث مزید شرافت این لیله مبارکه شده، و از برای این شب چند عمل است: اعمال شب نیمه شعبان

اوّل: غسل است که باعث تخفیف گناهان می شود (۲) ۷۳۵.

دویّم: احیاء این شب است به نماز و دعا و استغفار، چنانچه امام زین العابدین علیه السلام می کردند (۳) ۷۳۶، و در روایت است که: هرکه احیاء دارد این شب را نمیرد دل او در روزی که دلها بمیرند (۴) ۷۳۷.

سیّم: زیارت حضرت امام حسین علیه السلام است، که افضل اعمال این شب و باعث آمرزش گناهان است، و هرکه خواهد با او مصافحه کند روح صد و بیست و چهار هزار پیغمبر، زیارت کند آن جناب را در این شب (۵) ۷۳۸. و اقلّ زیارت آن حضرت آن است که به بامی برآید وبه جانب راست و چپ نظر کند پس سر به جانب آسمان کند پس زیارت کند آن حضرت را به این کلمات: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّه، السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّه وَبَرَکاتُهُ، و هرکس در هر کجا باشد در هر وقت که آن حضرت را به این کیفیّت زیارت کند امید است که ثواب حج و عمره برای او نوشته شود (۶) ۷۳۹.

و ما زیارت مخصوصه این شب را در باب زیارات ذکر خواهیم نمود إن شاء اللَّه تعالی.

چهارم: خواندن این دعا که شیخ و سیّد نقل کرده اند و به منزله زیارت امام زمان صلوات اللَّه علیه است:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ لَیْلَتِنا هذِهِ (۷) ۷۴۰ وَمَوْلُودِها وَحُجَّتِکَ وَمَوْعُودِهَا، الَّتِی قَرَنْتَ إِلی فَضْلِها فَضْلًا، فَتَمَّتْ کَلِمَتُکَ صِدْقاً وَعَدْلًا، لَامُبَدِّلَ لِکَلِماتِکَ، وَلَا مُعَقِّبَ

۱- إعلام الوری طبرسی: ۳۹۳.

۲- مصباح المتهجّد: ۸۵۳ از امام صادق علیه السلام.

۳- مصباح المتهجّد: ۸۵۳.

۴- ثواب الأعمال: ۷۷ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۵- مصباح المتهجّد: ۸۳۰ از امام صادق علیه السلام و اقبال ۳/ ۳۳۹ فصل ۵۲ از زین العابدین علیه السلام.

۶- کامل الزیارات ابن قولویه: ۴۸۰، باب ۹۶، شماره ۷۳۴ از امام صادق علیه السلام.

۷- هذِهِ: خ.

لِآياتِکَ، نُورُکَ الْمُتَأَ لِّقُ، وَضِیاؤُکَ الْمُشْرِقُ، وَالْعَلَمُ النُّورُ فِی طَخْیاءِ (۱) ۷۴۱ الدَّیْجُورِ، الْغائِبُ الْمَسْتُورُ جَلَّ مَوْ لِدُهُ، وَکَرُمَ مَحْتِدُهُ (۲) ۷۴۲، وَالْمَلائِکَهُ شُهَّدُهُ، وَاللَّهُ ناصِرُهُ وَمُؤَیِّدُهُ، إِذا آنَ مِیعادُهُ، وَالْمَلائِکَهُ (۳) ۷۴۳ أَمْدادُهُ، سَیْفُ اللَّهِ الَّذِی لَا یَنْبُو، وَنُورُهُ الَّذِی لَایَخْبُو، وَذُو الْحِلْمِ الَّذِی لَایَصْبُو، مَدارُ الدَّهْرِ، وَنَوامِیسُ الْعَصْرِ، وَوُلاهُ الْأَمْرِ، وَالْمُنَزَّلُ عَلَیْهِمْ مَا یَتَنَزَّلُ (۴) ۷۴۴ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ، وَأَصْحابُ الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ، تَراجِمَهُ وَحْیِهِ، وَوُلاهُ أَمْرِهِ وَنَهْیِهِ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی خاتِمِهِمْ وَقائِمِهِمُ الْمَسْتُورِ عَنْ عَوالِمِهِمْ. اللَّهُمَّ وَأَدْرِکْ بِنا أَیَّامَهُ وَظُهُورَهُ وَقِیامَهُ، وَاجْعَلْنا مِنْ أَ نْصارِهِ، وَاقْرِنْ ثارَنا بِثارِهِ، وَاکْتُبْنا فِی أَعْوانِهِ وَخُلَصائِهِ، وَأَحْیِنا فِی دَوْلَتِهِ ناعِمِینَ، وَبِصُحْبَتِهِ غانِمِینَ، وَبِحَقِّهِ قائِمِینَ، وَمِنَ السُّوءِ سالِمِینَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَصَلَواتُهُ عَلَی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ (۵) ۷۴۵ خاتَمِ النَّبِیِّینَ وَالْمُرْسَلِینَ وَعَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ الصَّادِقِینَ وَعِتْرَتِهِ النَّاطِقِینَ، وَالْعَنْ جَمِیعَ الظَّالِمِینَ، وَاحْکُمْ بَیْنَنا وَبَیْنَهُمْ یَا أَحْکَمَ الْحاکِمِینَ (۶) ۷۴۶.

پنجم: شیخ روایت کرده از اسماعیل بن فضل هاشمی که گفت: تعلیم کرد مرا حضرت صادق علیه السلام این دعا را که بخوانم آن را در شب نیمه شعبان:

اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ الْخالِقُ الرَّازِقُ الْمُحْیِی الْمُمِیتُ الْبَدِیءُ الْبَدِیعُ، لَکَ الْجَلالُ، وَلَکَ الْفَضْلُ، وَلَکَ الْحَمْدُ، وَلَکَ الْمَنُّ، وَلَکَ الْجُودُ، وَلَکَ الْکَرَمُ، وَلَکَ الْأَمْرُ، وَلَکَ الْمَجْدُ، وَلَکَ الشُّکْرُ، وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ، یَا واحِدُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، صَلِ

۱- طَخْیاءِ: تاریکی.

۲- مَحْتِدُهُ: أصله.

۳- فَالمَلائِکَهُ: خ ل.

۴- یَنْزِلُ: خ ل.

۵- وَصَلَّی اللَّهُ عَلی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ: خ ل.

۶- مصباح المتهجّد: ۸۴۲ و اقبال ۳/ ۳۳۰ فصل ۵۱.

عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی وَاکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی وَاقْضِ دَیْنِی، وَوَسِّعْ عَلَیَّ فِی رِزْقِی، فَإِنَّکَ فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ کُلَّ أَمْرٍ حَکِیمٍ تَفْرُقُ، وَمَنْ تَشاءُ مِنْ خَلْقِکَ تَرْزُقُ، فَارْزُقْنِی وَأَ نْتَ خَیْرُ الرَّازِقِینَ، فَإِنَّکَ قُلْتَ وَأَ نْتَ خَیْرُ الْقائِلِینَ النَّاطِقِینَ: وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ (۱) ۷۴۷ فَمِنْ فَضْلِکَ أَسْأَلُ، وَ إِیَّاکَ قَصَدْتُ، وَابْنَ نَبِیِّکَ اعْتَمَدْتُ، وَلَکَ رَجَوْتُ، فَارْحَمْنِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲) ۷۴۸.

ششم: بخواند این دعا را که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در این شب می خواندند:

اللَّهُمَّ اقْسِمْ لَنا مِنْ خَشْیَتِکَ مَا یَحُولُ بَیْنَنا وَبَیْنَ مَعْصِیَتِکَ، وَمِنْ طاعَتِکَ مَا تُبَلِّغُنا بِهِ رِضْوانَکَ، وَمِنَ الْیَقِینِ مَا یَهُونُ عَلَیْنا بِهِ مُصِیباتُ الدُّنْیا. اللَّهُمَّ أَمْتِعْنا (۳) ۷۴۹ بِأَسْماعِنا وَأَبْصارِنا وَقُوَّتِنا مَا أَحْیَیْتَنا وَاجْعَلْهُ الْوارِثَ مِنَّا، وَاجْعَلْ ثارَنا عَلَی مَنْ ظَلَمَنا، وَانْصُرْنا عَلَی مَنْ عادانا، وَلَا تَجْعَلْ مُصِیبَتَنا فِی دِینِنا، وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْیا أَکْبَرَ هَمِّنا وَلَا مَبْلَغَ عِلْمِنا، وَلَا تُسَلِّطْ عَلَیْنا مَنْ لَایَرْحَمُنا، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

و این دعای جامع کاملی است، و خواندن آن در اوقات دیگر نیز غنیمت است (۴) ۷۵۰.

و از عوالی اللّئالی نقل شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله همیشه این دعا را می خواندند (۵) ۷۵۱.

هفتم: بخواند صلوات هر روز را که در وقت زوال می خواند (۶) ۷۵۲.

هشتم: بخواند دعای کمیل را که ورودش در این شب است و در باب اوّل گذشت (ص ۱۰۴) (۷) ۷۵۳.

نهم: آنکه هریک از سُبْحانَ اللَّه، وَالحَمْدُ للَّه، وَاللَّه أَکْبر، وَلَا إِلهَ إِلَّااللَّه، را صد مرتبه بگوید تا خداوند تعالی گناهان گذشته او را بیامرزد، و برآورد حاجتهای دنیا و آخرت او را (۸) ۷۵۴.

دهم: شیخ در مصباح روایت کرده از ابو یحیی در ضمن خبری در فضیلت شب نیمه

۱- النساء: ۴/ ۳۲.

۲- مصباح المتهجّد: ۸۴۳.

۳- در اقبال: مَتِعْنا.

۴- اقبال ۳/ ۳۲۱ فصل ۴۴.

۵- عوالی اللئالی ابن ابی جمهور ۱/ ۱۵۹ شماره ۱۴۴.

۶- گذشت در ص ۲۲۶ و اوّل آن: اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحمّدٍ وَآلِ محمّد شجره النبوّه.

۷- اقبال ۳/ ۳۳۱ فصل ۵۱.

۸- اقبال ۳/ ۳۱۵ فصل ۴۲ از امام صادق علیه السلام.

شعبـان که گفت: گفتم به مولای خودم حضـرت صادق علیه السـلام که بهترین دعاها در این شب کـدام است؟ فرمود: هرگاه بجا آوردی نماز عشا را پس دو رکعت نمازگزار، بخوان در رکعت اوّل حمـد و سوره جحـد که قُلْ یَا أَ یُّهَا الْکافِرُونَ باشـد، و بخوان در رکعت دویّم حمد و سوره توحید که قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ است، پس چون سـلام دادی بگو سُبْحانَ اللَّهِ، سی و سه مرتبه، و الْحَمْدُ لِلَّهِ، سی و سه مرتبه، و اللَّهُ أَکْبَرُ، سی و چهار مرتبه، پس بگو:

یَا مَنْ إِلَیْهِ مَلْجَأُ (۱) ۷۵۵ الْعِبـادِ فِی الْمُهِمَّاتِ، وَ إِلَیْهِ یَفْزَعُ الْخَلْقُ فِی الْمُلِمّـاتِ، یـا عالِمَ الْجَهْرِ وَالْخَفِیّاتِ، یَا مَنْ (۲) ۷۵۶ لَاتَخْفی عَلَیْهِ خَواطِرُ الْأَوْهـام وَتَصـرُّفُ الْخَطَراتِ، یَا رَبَّ الْخَلائِقِ وَالْبَرِیَّاتِ، یا مَنْ بِیَـدِهِ مَلَکُوتُ الْأَرَضـینَ وَالسَّماواتِ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، أَمُتُّ إِلَیْـکَ بِلاـ إِلهَ إِلّـا أَ نْتَ، فَیـا لاـ إِلهَ إِلّـا أَ نْتَ اجْعَلْنِی فِی هـذِهِ اللَّیْلَهِ مِمَّنْ نَظَرْتَ إِلَیْهِ فَرَحِمْتَهُ، وَسَـمِعْتَ دُعـاءَهُ فَأَجَبْتَهُ، وَعَلِمْتَ اسْـتِقالَتَهُ فَأَ قَلْتَهُ، وَتَجـاوَزْتَ عَنْ سـالِفِ خَطِیئَتِهِ وَعَظِیم جَرِیرَتِهِ، فَقَـدِ اسْـتَجَرْتُ بِـکَ مِنْ ذُ نُوبِی، وَلَجَأْتُ إِلَیْکَ فِی سَتْرِ عُیُوبِی. اللَّهُمَّ فَجُدْ عَلَیَّ بِکَرَمِکَ وَفَضْلِکَ، وَاحْطُطْ خَطایایَ بِحِلْمِکَ وَعَفْوِکَ، وَتَغَمَّدْنِی فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ بِسابِغ کَرامَتِکَ، وَاجْعَلْنِی فِیها مِنْ أَوْ لِیائِکَ الَّذِینَ اجْتَبَیْتَهُمْ لِطاعَتِکَ، وَاخْتَرْتَهُمْ لِعِبادَتِکَ، وَجَعَلْتَهُمْ خالِصَـتَکَ وَصِـفْوَتَکَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِمَّنْ سَعَدَ جَدُّهُ، وَتَوَفَّرَ مِنَ الْخَیْراتِ حَظُّهُ، وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ سَـلِمَ فَنَعِمَ، وَفـازَ فَغَنِمَ، وَاکْفِنِی شَـرَّ مَـا أَسْـلَفْتُ، وَاعْصِـمْنِی مِنَ الازْدِیـادِ فِی مَعْصِـیَتِکَ، وَحَبِّبْ إِلَیَّ طاعَتَـکَ وَمَا یُقَرِّبُنِی مِنْکَ وَیُزْلِفُنِی عِنْـدَکَ. سَـیِّدِی إِلَیْکَ یَلْجَأُ الْهارِبُ، وَمِنْکَ یَلْتَمِسُ الطَّالِبُ، وَعَلَی کَرَمِکَ یُعَوِّلُ الْمُسْتَقِیلُ التَّائِبُ، أَدَّ بْتَ عِبادَکَ بِالتَّکَرُّمِ وَأَ نْتَ

۱- یَلْجَأُ: خ ل.

۲- وَیَا مَنْ: خ.

أَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ، وَأَمَرْتَ بِالْعَفْوِ عِبادَكَ وَأَ نْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ. اللَّهُمَّ فَلا تَحْرِمْنِی مَا رَجَوْتُ مِنْ كَرَمِكَ، وَلا تُؤْيِسْنِی مِنْ سابِغِ نِعَمِكَ، وَلَا تُخَيِّبْنِی مِنْ جَزِيلِ قِسَمِكَ فِی هذِهِ اللَّيْلَهِ لِأَهْلِ طاعَتِكَ، وَاجْعَلْنِی فِی جُنَّهٍ مِنْ شِرارِ بَرِيَّتِكَ، رَبِّ إِنْ لَمْ أَكُنْ مِنْ أَهْلِ ذلِكَ فَأَ نْتَ أَهْلُ الْكَرَمِ وَالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَهِ، وَجُدْ عَلَیَّ بِما أَ نْتَ أَهْلُهُ لَابِما أَسْتَحِقُّهُ، فَقَدْ حَسُنَ ظَنِّی بِكَ، وَتَحَقَّقَ رَجائِی لَكَ، وَعَلِقَتْ نَفْسِی بِكَرَمِكَ فَأَ نْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ، وَأَكْرَمُ الْأَكْرَمِينَ. اللَّهُمَّ وَاخْصُصْنِی مِنْ كَرَمِكَ بِجَزِيلِ قِسَمِكَ، وَأَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذَّنْبَ الَّذِی يَحْبِسُ عَلَیَ (۱) ۷۵۷ الْخُلُقَ، وَيُضَيِّقُ عَلَیَّ الرِّزْقَ حَتَّی أَقُومَ بِصالِحِ رِضاكَ، وَأَ نْعِمَ بِجَزِيلِ عَطائِكَ، وَأَسْعَدَ بِسابِغِ نَعْمائِكَ، فَقَدْ لُذْتُ بِحَرَمِكَ، وَتَعَرَّضْتُ لِكَرَمِكَ، وَاسْتَعَذْتُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَبِحِلْمِكَ مِنْ غَضَبِكَ، فَجُدْ بِما سَأَلْتُكَ، وَأَنِلْ مَا الْتَمَسْتُ مِنْكَ، أَسْأَ لُكَ بِكَ لَابِشَیْ ءٍ هُوَ أَعْظَمُ مِنْكَ.

پس به سجده می روی و می گویی: يَا رَبِّ بيست مرتبه، يَا اللَّهُ هفت مرتبه، لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ هفت مرتبه، مَا شاءَ اللَّهُ ده مرتبه، لَاقُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ ده مرتبه، پس صلوات می فرستی بر پيغمبر و آل او عليهم السلام و می خواهی از خدا حاجت خود را، پس قسم به خدا كه اگر حاجت بخواهی به سبب اين عمل به عدد قطرات باران هر آينه برساند به تو خداوند عزّ وجلّ آن حاجتها را به كرم عميم و فضل جسيم خود (۲) ۷۵۸.

يازدهم، شيخ طوسی و كفعمی فرموده اند كه بخوانند در اين شب: إِلهِی تَعَرَّضَ لَكَ فِی هذَا اللَّيْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ، وَقَصَدَكَ الْقاصِدُونَ، وَأَمَّلَ فَضْلَكَ وَمَعْرُوفَكَ الطَّالِبُونَ، وَلَكَ فِی هذَا اللَّيْلِ نَفَحاتٌ وَجَوائِزُ وَعَطايا وَمَواهِبُ تَمُنُّ بِها عَلَی

۱- عَنِّی: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۸۳۱- ۸۳۳.

مَنْ تَشاءُ مِنْ عِبادِکَ، وَتَمْنَعُها مَنْ لَمْ تَسْبِقْ لَهُ الْعِنایَهُ مِنْکَ، وَها أَ نَا ذا عُبَیْدُکَ الْفَقِیرُ إِلَیْکَ الْمُؤَمِّلُ فَضْلَکَ وَمَعْرُوفَکَ، فَإِنْ کُنْتَ یا مَوْلایَ تَفَضَّلْتَ فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ عَلی أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ وَعُدْتَ عَلَیْهِ بِعائِدَهٍ مِنْ عَطْفِکَ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّیِّبینَ الطَّاهِرِینَ الْخَیِّرِینَ الْفاضِلِینَ، وَجُدْ عَلَیَّ بِطَوْلِکَ وَمَعْرُوفِکَ یا رَبَّ الْعالَمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیِّینَ وَآلِهِ الطَّاهِرینَ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً إِنَّ اللَّهَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَ فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَ إِنَّکَ لَاتُخْلِفُ الْمِیعادَ (۱) ۷۵۹.

و این دعایی است که در سحرها در عقب نماز شفع خوانده می شود.

دوازدهم: بخواند بعد از هر دو رکعت از نماز شب و شفع و بعد از دعاهای وتر دعاهایی را که شیخ و سیّد نقل کرده اند (۲) ۷۶۰.

سیزدهم: بجا آورد سجده ها و دعاهایی را که از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده، از جمله روایتی است که شیخ از حمّاد بن عیسی از ابان بن تغلب روایت کرده که گفت: حضرت صادق علیه السلام فرمودند: شب نیمه شعبانی داخل شد و بود رسول خدا صلی الله علیه و آله در آن شب نزد عایشه، همین که نصف شب شد برخاست رسول خدا صلی الله علیه و آله از رختخواب خود برای عبادت، پس چون بیدار شد عایشه، یافت که پیغمبر صلی الله علیه و آله بیرون رفته از رختخواب او، و داخل شد بر او آنچه که فرو می گیرد زنها را یعنی غیرت، و گمان کرد که آن حضرت رفته پیش بعض زنهای خود، پس برخاست و پیچید بر خود شمله یعنی چادر خود را، و قسم به خدا که شمله او از ابریشم و کتان و پنبه نبود ولکن تار آن مو و پود آن از کرکهای شتر بود وجستجو می کرد رسول خدا صلی الله علیه و آله را در حجره های زنهای دیگرش حجره به حجره، پس در این بین که در جستجوی آن حضرت بود به ناگاه نظرش افتاد بر رسول خدا صلی الله علیه و آله که در سجده است مثل جامه ای که چسبیده شده بر روی زمین، پس نزدیک آن حضرت شد، شنید که می گوید در سجده خود:

۱- مصباح المتهجّد: ۸۳۳ و بلد الأمین: ۱۷۵.

۲- مصباح المتهجّد: ۸۳۳- ۸۳۶ و اقبال ۳/ ۳۵۰- ۳۵۳ فصل ۵۵.

سَجَدَ لَکَ سَوادِی وَخَیالِی (۱) ۷۶۱، وَ آمَنَ بِکَ فُؤادِی، هـذِهِ یَدایَ وَمَا جَنَیْتُهُ عَلَی نَفْسِـی، یَا عَظِیمُ (۲) ۷۶۲ تُرْجی لِکُلِّ عَظِیمٍ اغْفِرْ لِیَ الْعَظِیمَ فَإِنَّهُ لَایَغْفِرُ الذَّنْبَ الْعَظِیمَ إِلّا الرَّبُّ الْعَظِیمُ. پس بلند کرد سر خود را و دو باره برگشت به سجده وشنید عایشه که می گوید:

أَعُوذُ بِنُورِ وَجْهِـکَ الَّذِی أَضـاءَتْ لَهُ السَّمـاواتُ وَالْـأَرَضُونَ، وَانْکَشَـفَتْ لَهُ الظُّلُماتُ، وَصَـلَحَ عَلَیْهِ أَمْرُ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ مِنْ فُجْأَهِ نَقِمَتِـکَ، وَمِنْ تَحْوِیـلِ عافِیَتِـکَ، وَمِنْ زَوالِ نِعْمَتِکَ. اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی قَلْباً تَقِیّاً نَقِیّاً وَمِنَ الشِّرْکِ بَرِیئاً لَاکافِراً وَلَا شَـقِیّاً، پس بر خاک نهاد دو طرف روی خود را و گفت: عَفَّرْتُ وَجْهِی فِی التُّرابِ وَحُقَّ لِی أَنْ أَسْجُدَ لَکَ، پس همین که خواست رسول خدا صلی الله علیه و آله برگردد شـتافت عایشه به سوی رختخواب خود، پس رسول خدا صـلی الله علیه و آله آمد به رختخواب او و شنید که نفس بلنـد می زنـد، فرمود: چیست این نفس بلند، آیا ندانسـته ای که چه شبی است امشب؟! این شب نیمه شـعبان است که در آن قسـمت می شود روزیها، و در آن نوشته می شود اجَلها، و در آن نوشته می شود روندگان به حج، و بدرستی که خدای تعالی می آمرزد در این شب از خلق خود بیشتر از عـدد موهای بزهای قبیله کلب، و می فرسـتد خـدای تعالی ملائکه خود را از جانب آسمان به سوی زمین در مکّه (۳) ۷۶۳.

چهاردهم: نماز جناب جعفر را بجا آورد، چنانکه شیخ از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده (۴) ۷۶۴.

پانزدهم: بجا آورد نمازهای این شب را، و آن بسیار است، از جمله نمازی است که روایت کرده ابو یحیی صنعانی از حضرت باقر و صادق علیهما السـلام، و هم روایت کرده از آن دو بزرگوار سـی نفر از کسانی که وثوق و اعتماد است به ایشان، که آن دو بزرگوار فرمودنـد که: هرگاه شب نیمه شـعبان شـد پس بجا آور چهار رکعت نماز، بخوان در هر رکعت حمد و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ صد مرتبه، پس چون فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی إِلَیْکَ فَقِیرٌ، وَمِنْ عَذابِکَ خائِفٌ مُسْتَجِیرٌ. اللَّهُمَّ لَاتُبَدِّلِ اسْمِی،

۱- خَیالِی: شخص.

۲- یا عظیماً: ظ.

۳- مصباح المتهجّد: ۸۴۱- ۸۴۲.

۴- مصباح المتهجّد: ۸۳۸.

وَلَا تُغَیِّرْ جِسْمِی، وَلَا تَجْهَدْ بَلائِی، وَلَا تُشْمِتْ بِی أَعْدائِی، أَعُوذُ بِعَفْوِکَ مِنْ عِقابِکَ، وَأَعُوذُ بِرَحْمَتِکَ مِنْ عَذابِکَ، وَأَعُوذُ بِرِضاکَ مِنْ سَخَطِکَ، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْکَ، جَلَّ ثَناؤُکَ أَ نْتَ کَما أَ ثْنَیْتَ عَلَی نَفْسِکَ وَفَوْقَ مَا یَقُولُ الْقائِلُونَ (۱) ۷۶۵.

و بدان که فضیلت بسیار وارد شده برای خواندن صد رکعت نماز در این شب، در هر رکعتی حمد یک مرتبه و ده مرتبه توحید (۲) ۷۶۶، و گذشت در ماه رجب دستور العمل شش رکعت نماز در این شب به حمد و یس و تبارک و توحید (۳) ۷۶۷.

روز نیمه شعبان: عید مولود شریف امام دوازدهم مولانا و امامنا المهدیّ حضرت حجّه بن الحسن صاحب الزّمان صلوات اللّه علیه و علی آبائه است، ویستحبّ زیارته علیه السلام فی کلّ زمان ومکان والدعاء بتعجیل الفرج عند زیارته، وتتأکّد زیارته فی السرداب بسُرَّ من رأی، وهو المتیقّن ظُهُورُهُ وتملّکه وأ نّه یملأ الأرض قسطاً وعدلًا کما ملئت ظلماً وجوراً.

در اعمال بقیّه ماه شعبان

در اعمال بقیّه این ماه است

از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: هرکه سه روز از آخر ماه شعبان روزه بدارد وبه ماه مبارک رمضان وصل کند حق تعالی ثواب روزه دو ماه متوالی برای او بنویسد (۴) ۷۶۸.

و ابو الصّیلت هروی روایت کرده است که در جمعه آخر ماه شعبان به خدمت حضرت امام رضا علیه السلام رفتم، حضرت فرمود که: ای ابو الصّیلت اکثر ماه شعبان رفت و این جمعه آخر آن است پس تدارک و تلافی کن در آنچه از این ماه مانده است تقصیرهایی را که در ایّام گذشته این ماه کرده ای، وبر تو باد که رو آوری بر آنچه نافع است برای تو، و دعا و استغفار بسیار بکن، و تلاوت قرآن مجید بسیار بکن، و توبه کن به سوی خدا از گناهان خود تا این که چون ماه مبارک درآید خالص گردانیده باشی خود را از برای خدا، و مگذار در گردن خود امانت و حقّ کسی را مگر آنکه ادا کنی، و مگذار در دلِ خود کینه کسی را مگر آنکه بیرون کنی، و مگذار گناهی را که می کرده ای

۱- مصباح المتهجّد: ۸۳۰.

۲- مصباح المتهجّد: ۸۳۷ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۳- در اعمال شب سیزدهم رجب گذشت ص ۲۰۸.

۴- فضائل الأشهر الثلاثه، شیخ صدوق: ۱۱۵، ح ۱۰۹.

مگرآنکه ترک کنی، و از خـدا بترس، و توکّل کن بر خـدا در پنهان و آشـکار امور خود، و هرکه بر خدا توکّل کند خدا بس است او را، و بسیار بخوان در بقیّه این ماه این دعا را: اللّٰهُمَّ إِنْ لَمْ تَکُنْ غَفَرْتَ لَنا فِیما مَضَی مِنْ شَعْبانَ فَاغْفِرْ لَنا فِیما بَقِیَ مِنْهُ، به درستی که حق تعالی در این ماه آزاد می گرداند بنده های بسیار از آتش جهنّم برای حرمت ماه مبارک رمضان (۱) ۷۶۹.

و شـیخ از حارث بن مغیره نضـری روایت کرده که حضـرت صادق علیه السـلام می خواند در شب آخر شـعبان و شب اوّل ماه رمضان:

اللّٰهُمَّ إِنَّ هذَا الشَّهْرَ الْمُبارَکَ الَّذِی أُ نْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ وَجُعِلَ هُدیً لِلنَّاسِ وَبَیِّناتٍ مِنَ الْهُدی وَالْفُرْقانِ قَدْ حَضَرَ فَسَلِّمْنا فِیهِ وَسَلِّمْهُ لَنا وَتَسَـلَّمْهُ مِنّا فِی یُسْـرٍ مِنْکَ وَعافِیَهٍ، یَا مَنْ أَخَذَ الْقَلِیلَ وَشَکَرَ الْکَثِیرَ اقْبَلْ مِنِّی الْیَسِیرَ. اللّٰهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ أَنْ تَجْعَلَ لِی إِلی کُلِّ خَیْرٍ سَبِیلًـا، وَمِنْ کُـلِّ مَـا لَـاتُحِبُّ مانِعـاً یَـا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَـا مَنْ عَفا عَنِّی وَعَمَّا خَلَوْتُ بِهِ مِنَ السَّیِّئاتِ، یَا مَنْ لَمْ یُؤاخِـذْنِی بِارْتِکابِ الْمَعاصِـی، عَفْوَکَ عَفْوَکَ عَفْوَکَ، یَـا کَرِیمُ. إِلهِی وَعَظْتَنِی فَلَمْ أَ تَّعِظْ، وَزَجَرْتَنِی عَنْ مَحارِمِکَ فَلَمْ أَ نْزَجِرْ، فَما عُـذْرِی؟ فَاعْفُ عَنِّی یَـا کَرِیمُ، عَفْوَکَ عَفْوَکَ. اللّٰهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُکَ الرَّاحَهَ عِنْـدَ الْمَوْتِ، وَالْعَفْوَ عِنْـدَ الْحِسابِ، عَظُمَ الـذَّنْبُ مِنْ عَبْـدِکَ فَلْیَحْسُـنِ التَّجاوُزُ مِنْ عِنْـدِکَ، یَا أَهْلَ التَّقْوی وَیَا أَهْلَ الْمَغْفِرَه، عَفْوَکَ عَفْوَکَ. اللّٰهُمَّ إِنِّی عَبْـدُکَ بْنُ عَبْـدِکَ بْنُ (۲) ۷۷۰ أَمَتِکَ ضَعِیفٌ فَقِیرٌ إِلی رَحْمَتِـکَ، وَأَ نْتَ مُنْزِلُ الْغِنی وَالْبَرَکَهِ عَلَی الْعِبادِ، قاهِرٌ مُقْتَـدِرٌ أَحْصَـیْتَ أَعْمالَهُمْ، وَقَسَـمْتَ أَرْزاقَهُمْ، وَجَعَلْتَهُمْ مُخْتَلِفَهً أَ لْسِنَتُهُمْ وَأَ لْوانُهُمْ خَلْقاً مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ، وَلَا یَعْلَمُ الْعِبادُ عِلْمَکَ، وَلَا یَقْدِرُ الْعِبادُ قَدْرَکَ، وَکُلُّنا فَقِیرٌ إِلی

۱– اقبال ۱/ ۴۲ فصل ۲.

۲– وَابْنُ عَبْدِکَ وَابْنُ: خ.

رَحْمَتِکَ، فَلا تَصْرِفْ عَنِّی وَجْهَکَ، وَاجْعَلْنِی مِنْ صالِحِی خَلْقِکَ فِی الْعَمَلِ وَالْأَمَلِ وَالْقَضاءِ وَالْقَدَرِ. اللَّهُمَّ أَبْقِنِی خَیْرَ الْبَقاءِ، وَأَفْنِنِی خَیْرَ الْفَناءِ عَلَی مُوالاهِ أَوْ لِیائِکَ، وَمُعاداهِ أَعْدائِکَ وَالرَّغْبَهِ إِلَیْکَ، وَالرَّهْبَهِ مِنْکَ، وَالْخُشُوعِ وَالْوَفاءِ وَالتَّسْلِیم لَکَ، وَالتَّصْدِیقِ بِکِتابِکَ، وَاتِّباعِ سُنَّهِ رَسُو لِکَ. اللَّهُمَّ مَا کانَ فِی قَلْبِی مِنْ شَکٍّ أَوْ رِیبَهٍ أَوْ جُحُودٍ أَوْ قُنُوطٍ أَوْ فَرَحٍ أَوْ بَذَخٍ أَوْ بَطَرٍ أَوْ خُیَلاءَ (۱) ۷۷۱ أَوْ رِیاءٍ أَوْ سُمْعَهٍ أَوْ شِقاقٍ أَوْ نِفاقٍ أَوْ کُفْرٍ أَوْ فُسُوقٍ أَوْ عِصْیانٍ أَوْ عَظَمَهٍ أَوْ شَیْ ءٍ لَاتُحِبُّ، فَأَسْأَ لُکَ یَا رَبِّ أَنْ تُبَدِّلَنِی مَکانَهُ إِیماناً بِوَعْدِکَ، وَوَفاءً بِعَهْدِکَ، وَرِضاً بِقَضائِکَ، وَزُهْداً فِی الدُّنْیا، وَرَغْبَهً فِیما عِنْدَکَ، وَأَ ثَرَهً وَطُمَأْنِینَهً وَتَوْبَهً نَصُوحاً، أَسْأَ لُکَ ذلِکَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ. إِلهِی أَ نْتَ مِنْ حِلْمِکَ تُعْصی فَکَأَنَّکَ لَمْ تَرَ (۲) ۷۷۲، وَمِنْ کَرَمِکَ وَجُودِکَ تُطاعُ فَکَأَ نَّکَ لَمْ تُعْصَ، وَأَنَا وَمَنْ لَمْ یَعْصِکَ سُکَّانُ أَرْضِکَ فَکُنْ عَلَیْنا بِالْفَضْلِ جواداً، وَبِالْخَیْرِ عَوَّاداً، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ صَلاهً دائِمَهً لَاتُحصی وَلَا تُعَدُّ وَلَا یَقْدِرُ قَدْرَها غَیْرُکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳) ۷۷۳.

۱- بَذَخ: فخر. بَطَر: شادی زیاد. خُیَلاءَ: کبر.

۲- فَکَأَنَّکَ لَمْ تَرَ: نسخه.

۳- مصباح المتهجّد: ۸۵۰.

فضیلت ماه مبارک رمضان

فصل سیّم

در فضیلت و اعمال ماه مبارک رمضان است

شیخ صدوق به سند معتبر روایت کرده از حضرت امام رضا علیه السلام از پدران بزرگواران خود، از حضرت امیر المؤمنین علیه و علی اولاده السّلام که فرمود: خطبه ای خواند برای ما روزی حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله، پس فرمود: ایّها النّاس، بدرستی که رو کرده است به سوی شما ماه خدا با برکت و رحمت و آمرزش، ماهی است که نزد خدا بهترین ماهها است، و روزهایش بهترین روزها است، و شبهایش بهترین شبها است، و ساعتهایش بهترین ساعتها است، و آن ماهی است که خوانده اند شما را در آن به سوی ضیافت خدا، و گردیده اید در آن از اهل کرامت خدا، نَفَسهای شما در آن ثواب تسبیح دارد، و خواب شما ثواب عبادت دارد، و عملهای شما در آن مقبول است، و دعاهای شما در آن مستجاب است، پس سؤال کنید از پرودگار خود به نیّتهای درست و دلهای پاکیزه از گناهان و صفات ذمیمه که توفیق دهد شما را برای روزه داشتن آن و تلاوت کردن قرآن در آن، بدرستی که شقی و بد عاقبت کسی است که محروم گردد از آمرزش خدا در این ماه عظیم، و یاد کنید به گرسنگی و تشنگی شما در این ماه تشنگی و گرسنگی روز قیامت را، و تصدّق کنید بر فقیران و مسکینان خود، و تعظیم نمایید پیران خود را، و رحم کنید کودکان خود را، و نوازش نمایید خویشان خود را، و نگاه دارید زبانهای خود را از آنچه نباید گفت، و بپوشید دیده های خود را از آنچه حلال نیست شما را نظر کردن به سوی آن، و بازدارید گوشهای خود را از آنچه حلال نیست شما را شنیدن آن، و مهربانی کنید با یتیمان مردم تا مهربانی کنند بعد از شما با یتیمان شما، و بازگشت کنید به سوی خدا از گناهان خود، و بلند کنید دستهای خود را به دعا در اوقات نمازهای خود، زیرا که وقت نمازها بهترین ساعتها است، نظر می کند حق تعالی در این اوقات به رحمت به سوی بندگان خود، و جواب می گوید ایشان را هرگاه او را مناجات کنند، و لبّیک می گوید ایشان را هرگاه او را ندا کنند، و مستجاب می گرداند هرگاه او را بخوانند.

ای گروه مردمان، بدرستی که جانهای شما در گرو کرده های شما است، پس از گرو بدرآورید به طلب آمرزش از خدا، و پشتهای شما گرانبار است از گناهان شما، پس سبک گردانید آنها را به طول دادن سجده ها، و بدانید که حق تعالی سوگند یاد کرده است به عزّت و جلال خود که عذاب

نکند نمازگزارندگان و سجده کنندگان در این ماه را، و نترساند ایشان را به آتش جهنّم در روز قیامت.

ایّها النّاس، هرکه از شما افطار دهد روزه دار مؤمنی را در این ماه، از برای او خواهد بود نزد خدا ثواب بنده آزاد کردن و آمرزش گناهان گذشته. پس بعضی از اصحاب گفتند: یا رسول اللَّه، همه ما قدرت بر آن نداریم. حضرت فرمود: بپرهیزید از آتش جهنّم به افطار فرمودن روزه داران اگرچه به نصف دانه خرما باشد، و اگرچه به یک شربت آبی باشد، بدرستی که خدا این ثواب را می دهد کسی را که چنین کند اگر قادر بر زیاده از این نباشد.

ایّها النّاس، هرکه خُلق خود را در این ماه نیکو گرداند، بر صراط آسان بگذرد در روزی که قدمها بر آن لغزد، و هرکه سبک گرداند در این ماه خدمت غلام و کنیز خود را، خدا در قیامت حساب او را آسان گرداند، و هرکه در این ماه شرّ خود را از مردم بازدارد، حق تعالی غضب خود را در قیامت از او بازدارد، و هرکه در این ماه یتیم بی پدری را گرامی دارد، خدا او را در قیامت گرامی دارد، و هرکه در این ماه صله و احسان کند با خویشان خود، خدا وصل کند او را به رحمت خود در قیامت، و هرکه در این ماه قطع احسان خود از خویشان خود بکند، خدا در قیامت قطع رحمت خود از او بکند، و هرکه نماز سنّتی در این ماه بکند، خدا برای او برات بیزاری از آتش جهنّم بنویسد، و هرکه در این ماه نماز واجبی را ادا کند، خدا عطا کند به او ثواب هفتاد نماز واجب که در ماههای دیگر کرده شود، و هرکه در این ماه بسیار بر من صلوات فرستد، خدا سنگین گرداند ترازوی عمل او را در روزی که ترازوهای اعمال سبک باشد، و کسی که یک آیه از قرآن در این ماه بخواند، ثواب کسی دارد که در ماههای دیگر ختم قرآن کرده باشد.

ایّها النّاس، بدرستی که درهای بهشت در این ماه گشاده است، پس سؤال کنید از پروردگار خود که بر روی شما نبندد، و درهای جهنّم در این ماه بسته است، پس سؤال کنید از پروردگار خود که بر روی شما نگشاید، و شیاطین را در این ماه غلّ کرده اند، پس سؤال کنید از خدا که ایشان را بر شما مسلّط نگرداند، إلی آخره (۱) ۷۷۴.

و شیخ صدوق روایت کرده که چون ماه رمضان داخل می شد، حضرت رسول صلی الله علیه و آله آزاد

۱- امالی صدوق: م ۲۰، ح ۴ و زاد المعاد: ۸۸.

می کرد هر اسیری که بود و عطا می نمود هر سائلی را (۱) ۷۷۵.

مؤلّف گوید که: ماه رمضان ماه خداوند عالمیان است، و شریفترین ماهها است، و ماهی است که درهای آسمان و درهای بهشت و رحمت گشوده می شود، و درهای جهنّم بسته می شود، و در آن شبی است که عبادت در آن بهتر است از عبادت هزار ماه، پس تأمّل نما که چگونه خواهی بود در شب و روز خود، و چگونه نگاه می داری اعضا و جوارح خود را از معصیتهای پروردگار خود، و مبادا شبها در خواب باشی و روزها غافل از یاد خدا. همانا در خبر است که در آخر هر روز از روزهای ماه رمضان در وقت افطار حق تعالی هزار هزار کس را از آتش جهنّم آزاد می کند، و چون شب جمعه و روز جمعه می شود در هر ساعتی هزار هزار کس را از آتش جهنّم آزاد می کند که هر یک مستوجب عذاب شده باشند، و در شب و روز آخر ماه به عدد آنچه در تمام ماه آزاد کرده است آزاد می کند (۲) ۷۷۶.

پس ای عزیز مبادا بیرون رود ماه رمضان و گناهان تو باقی مانده باشد، و در هنگامی که روزه داران مزدهای خود را بگیرند تو از جمله محرومان و زیانکاران باشی، و تقرّب بجوی بسوی خداوند تبارک و تعالی به تلاوت کردن قرآن مجید در شبها و روزهای این ماه، و به ایستادن به نماز و جدّ و جهد کردن در عبادت، و بجا آوردن نمازها در اوقات فضیلت، و کثرت استغفار و دعا.

فَعَنِ الصّادِقِ عَلَیْهِ السَّلامُ أَ نَّهُ مَنْ لَمْ یُغْفَرْ لَهُ فی شَهْرِ رَمَضانَ لَمْ یُغْفَرْ لَهُ إلی قابِلٍ إلّا أَنْ یَشْهَدَ عَرَفَهَ (۳) ۷۷۷.

و نگاه دار خود را از چیزهایی که خدا حرام کرده است، و از افطار کردن بر چیزهای حرام، و رفتار کن به نحوی که مولای ما حضرت صادق علیه السلام وصیّت نموده و فرموده که: هرگاه روزه داری می باید که روزه دارد گوش و چشم و مو و پوست و جمیع اعضای تو، یعنی از محرّمات بلکه از مکروهات، و فرمود: باید که روز روزه تو مانند روز افطار تو نباشد (۴) ۷۷۸.

و نیز فرموده که: روزه نه همین از خوردن و آشامیدن است تنها، بلکه باید در روز روزه نگاه دارید زبان خود را از دروغ، و بپوشانید دیده های خود را از حرام، و با یکدیگر نزاع مکنید، و حسد مبرید، و غیبت مکنید، و مجادله مکنید، و سوگند دروغ مخورید، بلکه سوگند راست نیز، و دشنام

۱- امالی صدوق: م ۱۴، ح ۳.

۲- امالی مفید: م ۲۷، ح ۳ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۳- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۹۹ ح ۱۸۴۱.

۴- کافی ۴/ ۸۷ آداب الصائم ح ۱.

مدهید، و فحش مگویید، و ستم مکنید، و بیخردی مکنید، و دلتنگ مشوید، و غافل مشوید از یاد خدا و از نماز، و خاموش باشید از آنچه نباید گفت، و صبر کنید، و راستگو باشید، و دوری کنید از اهل شر، و اجتناب کنید از گفتار بد، و دروغ و افتراء و خصومت کردن با مردم و گمان بد بردن و غیبت کردن و سخن چینی کردن، و خود را مشرف به آخرت دانید و منتظر فَرَج و ظهور قائم آل محمّد علیه السلام باشید، و آرزومند ثوابهای آخرت باشید، و توشه اعمال صالحه برای سفر آخرت بردارید.

و بر شما باد به آرام دل و آرام تن و خضوع و خشوع و شکستگی و مذلّت مانند بنده ای که از آقای خود ترسد، و ترسان باشید از عذاب خدا و امیدوار باشید رحمت او را، و باید پاک باشد ای روزه دار دل تو از عیبها، و باطن تو از حیله ها و مکرها، و پاکیزه باشد بدن تو از کثافتها، و بیزاری بجوی به سوی خدا از آنچه غیر او است، ودر روزه ولایت خودرا خالص گردانی از برای او، وخاموش باشی از آنچه حق تعالی نهی کرده است تو را از آن، در آشکارا و پنهان. و بترسی از خداوند قهّار آنچه سزاوار ترسیدن او است در پنهان و آشکار، و ببخشی روح و بدن خود را به خدای عزّ وجلّ در ایّام روزه خود، و فارغ گردانی دل خود را از برای محبّت او و یاد او، و بدن خود را به کار فرمایی در آنچه خدا تو را امر کرده است به آن و خوانده است به سوی آن.

اگر همه اینها را به عمل آوری آنچه سزاوار روزه داشتن است به عمل آورده ای، و فرموده خدا را اطاعت کرده ای، و آنچه کم کنی از آنها که بیان کردم از برای تو، به قدر آن از روزه تو کم می شود از فضل آن و ثواب آن. بدرستی که پدرم گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله شنید که زنی در روزِ روزه جاریه خود را دشنام داد، حضرت طعامی طلبید، آن زن را گفت: بخور، زن گفت: من روزه ام، فرمود: چگونه روزه ای که جاریه خود را دشنام دادی؟ روزه از خوردن وآشامیدن تنها نیست، بدرستی که حق تعالی روزه را حجابی گردانیده است از سایر امور قبیحه از کردار بد و گفتار بد، چه بسیار کم اند روزه داران و چه بسیارند گرسنگی کشندگان (۱) ۷۷۹.

و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود که: چه بسیار روزه داری که بهره ای نیست او را از روزه به غیر از تشنگی و گرسنگی، و چه بسیار عبادت کننده ای که نیست او را بهره ای از عبادت به غیر تعب، ای خوشا خواب زیرکان که بهتر از بیداری و عبادت احمقان است، و خوشا افطار کردن

۱- زاد المعاد: ۹۶ از امام صادق علیه السلام.

زیرکان که بهتر از روزه داشتن بیخردان است (۱) ۷۸۰.

و روایت شده از جابر بن یزید از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به جابر بن عبداللَّه فرمود: ای جابر، این ماه رمضان است، هرکه روزه بدارد روز آن را، و بایستد به عبادت پاره ای از شبش را، و بازدارد از حرام شکم و فَرْج خود را، و نگاه دارد زبان خود را، بیرون رود از گناهان خود مثل بیرون رفتن او از ماه. جابر گفت: یا رسول اللَّه، چه نیکو است این حدیث که فرمودی، فرمود: ای جابر، و چقدر سخت است این شرطهایی که نمودم (۲) ۷۸۱.

وبالجمله اعمال این ماه شریف در دو مطلب و یک خاتمه ذکر می شود: اعمال مشترکه ماه رمضان

مطلب اوّل

در اعمال مشترکه این ماه است

و آن بر چهار قسم است

قسم اوّل

اعمالی است که در هر شب و روز این ماه بجا آورده می شود

سیّد ابن طاووس روایت کرده از حضرت امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیهما السلام که فرمودند: می گویی در ماه رمضان از اوّل تا به آخر آن بعد از هر فریضه:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرام فِی عامِی هذَا وَفِی کُلِّ عام مَا أَبْقَیْتَنِی فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَعافِیَهٍ وَسَعَهِ رِزْقٍ، وَلَا تُخْلِنِی مِنْ تِلْکَ الْمَواقِفِ الْکَرِیمَهِ، وَالْمَشاهِدِ الشَّرِیفَهِ، وَزِیارَهِ قَبْرِ نَبِیِّکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَ آلِهِ، وَفِی جَمِیعِ حَوائِجِ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ فَکُنْ لِی اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ فِیما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضاءِ الَّذِی لا یُرَدُّ وَلَا یُبَدَّلُ أَنْ تَکْتُبَنِی مِنْ حُجَّاجِ بَیْتِکَ الْحَرامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمُ، الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمُ، الْمَغْفُورِ ذُ نُوبُهُمُ، الْمُکَفَّرِ

۱- زاد المعاد: ۹۸.

۲- کافی ۴/ ۸۷ باب آداب الصائم ح ۲.

عَنْهُمْ سَیِّئاتُهُمْ، وَاجْعَلْ فِیما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ أَنْ تُطِیلَ عُمْرِی (۱) ۷۸۲ وَتُوَسِّعَ عَلَیَّ رِزْقِی، وَتُؤَدِّیَ عَنِّی أَمانَتِی وَدَیْنِی، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ.

و می خوانی عقب نمازهای فریضه:

یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ، یَا غَفُورُ یَا رَحِیمُ، أَ نْتَ الرَّبُّ الْعَظِیمُ الَّذِی لَیسَ کَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ وَهُوَ السَّمِیعُ الْبَصِیرُ، وَهذَا شَهْرٌ عَظَّمْتَهُ وَکَرَّمْتَهُ وَشَرَّفْتَهُ وَفَضَّلْتَهُ عَلَی الشُّهُورِ، وَهُوَ الشَّهْرُ الَّذِی فَرَضْتَ صِیامَهُ عَلَیَّ، وَهُوَ شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أَ نْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ هُدیً لِلنَّاسِ وَبَیِّناتٍ مِنَ الْهُدی وَالْفُرْقانِ وَجَعَلْتَ فِیهِ لَیْلَهَ الْقَدْرِ وَجَعَلْتَها خَیْراً مِنْ أَ لْفِ شَهْرٍ، فَیا ذَا الْمَنِّ وَلَا یُمَنُّ عَلَیْکَ مُنَّ عَلَیَّ بِفَکاکِ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ فِی مَنْ تَمُنُّ عَلَیْهِ وَأَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲) ۷۸۳.

و شیخ کفعمی در مصباح و بلد الأمین و شیخ شهید در مجموعه خود از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده اند که آن حضرت فرمود: هرکه این دعا را در ماه رمضان بعد از هر نماز واجبی بخواند، حق تعالی بیامرزد گناهان او را تا روز قیامت، و دعا این است:

اللَّهُمَّ أَدْخِلْ عَلَی أَهْلِ الْقُبُورِ السُّرُورَ، اللَّهُمَّ أَغْنِ کُلَّ فَقِیرٍ، اللَّهُمَّ أَشْبِعْ کُلَّ جائِعٍ، اللَّهُمَّ اکْسُ کُلَّ عُرْیانٍ، اللَّهُمَّ اقْضِ دَیْنَ کُلِّ مَدِینٍ، اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنْ کُلِّ مَکْرُوبٍ، اللَّهُمَّ رُدَّ کُلَّ غَرِیبٍ، اللَّهُمَّ فُکَّ کُلَّ أَسِیرٍ، اللَّهُمَّ أَصْلِحْ کُلَّ فاسِدٍ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِینَ، اللَّهُمَّ اشْفِ کُلَّ مَرِیضٍ، اللَّهُمَّ سُدَّ فَقْرَنا بِغِناکَ، اللَّهُمَّ غَیِّرْ سُوءَ حالِنا بِحُسْنِ حالِکَ، اللَّهُمَّ اقْضِ عَنَّا الدَّیْنَ وَأَغْنِنا مِنَ الْفَقْرِ، إِنَّکَ عَلَی کُلِ

۱- فِی طَاعَتِکَ: خ.

۲- اقبال ۱/ ۷۹ فصل ۱۱.

شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۷۸۴.

و شیخ کلینی در کافی روایت کرده از ابو بصیر که حضرت صادق علیه السلام در ماه رمضان این دعا را می خواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی بِکَ وَمِنْکَ أَطْلُبُ حاجَتِی، وَمَنْ طَلَبَ حاجَةً إِلَی النَّاسِ فَإِنِّی لَا أَطْلُبُ حاجَتِی إِلَّا مِنْکَ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ، وَأَسْأَلُکَ بِفَضْلِکَ وَرِضْوانِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ وَأَنْ تَجْعَلَ لِی فِی عامِی هذَا إِلی بَیْتِکَ الْحَرام سَبِیلًا حِجَّةً مَبْرُورَةً مُتَقَبَّلَةً زاکِیَةً خالِصَةً لَکَ تَقَرُّ بِها عَیْنِی، وَتَرْفَعُ بِها دَرَجَتِی، وَتَرْزُقَنِی أَنْ أَغُضَّ بَصَرِی، وَأَنْ أَحْفَظَ فَرْجِی، وَأَنْ أَکُفَّ بِها عَنْ جَمِیعِ مَحارِمِکَ حَتَّی لَایَکُونَ شَیْ ءٌ آثَرَ عِنْدِی مِنْ طاعَتِکَ وَخَشْیَتِکَ وَالْعَمَلِ بِما أَحْبَبْتَ، وَالتَّرْکِ لِما کَرِهْتَ وَنَهَیْتَ عَنْهُ، وَاجْعَلْ ذلِکَ فِی یُسْرٍ وَیَسارٍ وَعافِیَةٍ وَمَا أَ نْعَمْتَ بِهِ عَلَیَّ، وَأَسْأَ لُکَ أَنْ تَجْعَلَ وَفاتِی قَتْلًا فِی سَبِیلِکَ تَحْتَ رایَةِ نَبِیِّکَ مَعَ أَوْ لِیائِکَ، وَأَسْأَلُکَ أَنْ تَقْتُلَ بِی أَعْداءَکَ وَأَعْداءَ رَسُو لِکَ، وَأَسْأَ لُکَ أَنْ تُکْرِمَنِی بِهَوانِ مَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِکَ وَلَا تُهِنِّی بِکَرامَةِ أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیائِکَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی مَعَ الرَّسُولِ سَبِیلًا، حَسْبِیَ اللَّهُ، مَا شاءَ اللَّهُ (۲) ۷۸۵.

مؤلّف گوید که: این دعاء موسوم به دعاء حجّ است، سیّد در اقبال از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده خواندن آن را در شبهای ماه رمضان بعد از مغرب، و کفعمی در بلد الأمین گفته که:

مستحبّ است خواندن آن در هر روز از ماه رمضان و در شب اوّل نیز. و شیخ مفید در مقنعه برای خصوص شب اوّل نقل کرده بعد از نماز مغرب (۳) ۷۸۶.

۱- مصباح: ۶۱۷ و بلد الأمین: ۲۲۲.

۲- کافی ۴/ ۷۴ ح ۶.

۳- اقبال ۱/ ۱۰۴ فصل ۱۳ و بلد الأمین: ۲۲۲ و مقنعه: ۳۱۴، باب ۱۰.

و بدان که بهترین اعمال در شبها و روزهای ماه مبارک رمضان خواندن قرآن است، و بسیار باید خواند، چه آنکه قرآن در این ماه نـازل شـده است. و وارد شـده که هر چیزی را بهاری است و بهار قرآن ماه رمضان است (۱) ۷۸۷، و در ماههـای دیگر هر مـاهی یک ختم سنّت است و اقلّش شـش روز است، و در ماه رمضان در هر سه روز یک ختم سنّت است، و اگر روزی یک ختم تواند بکند خوب است (۲) ۷۸۸.

علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: در حـدیث است که بعضـی از ائمّه علیهم السـلام در این مـاه چهل ختم قرآن و زیاده می کردند (۳) ۷۸۹، و اگر هر ختم قرآنی را ثـوابش را به روح مقـدّس یکی از چهـارده معصوم علیهم السـلام هـدیه کنـد ثوابش مضاعف گردد. و از روایتی ظاهر می شود که اجر چنین کسی آن است که با ایشان باشد در روز قیامت (۴) ۷۹۰.

و در این مـاه دعـا وصلوات واسـتغفار بسـیار بایـد نمود، و لاـ إِلهَ إِلّا اللَّهُ بسـیار بایـد گفت. و روایت شـده که جناب امام زین العابـدین علیه السـلام چون ماه رمضان داخل می شـد تکلّم نمی کرد مگر به دعاء و تسبیح و اسـتغفار و تکبیر (۵) ۷۹۱، و باید اهتمام بسیار نمود به عبادت ونافله های شب و روز.

اعمال شب های ماه رمضان

قسم دویّم

اعمالی است که در شبهای ماه رمضان باید بجا آورد

و آن چند امر است:

اوّل: افطار است، و مستحبّ است که بعد از نماز شام افطار کند مگر آنکه ضعف بر او غلبه کرده باشد یا جمعی منتظر او باشند (۶) ۷۹۲.

دوّم: آنکه افطار کند با چیز پاکیزه از حرام و شبهات، و بهتر آن است که به خرمای حلال افطار کند تا ثواب نمازش چهارصد برابر گردد، و به خرما و آب و به رطب و به لبن و به حلوا و به نبات و به آب گرم، به هر کـدام که افطار کنـد نیز خوب است (۷) ۷۹۳.

۱- ثواب الأعمال: ۱۰۳ از امام باقر علیه السلام.

۲- اقبال ۱/ ۲۳۲ فصل ۱۱ از امام صادق علیه السلام.

۳- بحار الأنوار ۹۸/ ۵.

۴- اقبال ۱/ ۲۳۱ فصل ۹.

۵- کافی ۴/ ۸۸ ح ۸ باب آداب الصائم.

۶- مصباح المتهجّد: ۶۲۶ از امام باقر علیه السلام.

۷- زاد المعاد: ۱۰۸ از رسول اللّٰه صلی الله علیه و آله.

سیّم: آنکه در وقت افطار دعاهای وارده آن را بخواند، از جمله آنکه بگوید: اللّٰهُمَّ لَکَ صُمْتُ، وَعَلَی رِزْقِکَ أَ فْطَرْتُ، وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ، تا خدا عطا کند به او ثواب هر کسی را که در این روز روزه داشته (۱) ۷۹۴، و اگر دعای اللّٰهُمَّ رَبَّ النُّورِ الْعَظِیمِ را که سیّد و کفعمی روایت کرده اند بخواند فضیلت بسیار یابد (۲) ۷۹۵، و روایت شده که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام هرگاه می خواست افطار کند می گفت: بِسْمِ اللّٰهِ، اللّٰهُمَّ لَکَ صُمْنا، وَعَلَی رِزْقِکَ أَ فْطَرْنا، فَتَقَبَّلْ (۳) ۷۹۶ مِنَّا إِنَّکَ أَ نْتَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ (۴) ۷۹۷.

چهارم: در لقمه اوّل بگوید: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ (۵) ۷۹۸، یَا واسِعَ الْمَغْفِرَهِ اغْفِرْ لِی، تا خدا او را بیامرزد (۶) ۷۹۹.

و در خبر است که: در آخر هر روز از روزهای ماه رمضان، خدا هزار هزار کس را از آتش جهنّم آزاد می کند، پس از حق تعالی بخواه که تو را یکی از آنها قرار دهد (۷) ۸۰۰.

پنجم: در وقت افطار سوره قدر بخواند (۸) ۸۰۱.

ششم: در وقت افطار تصدّق کند، و افطار دهد روزه داران را، اگرچه به چند دانه خرما یا شربتی آب باشد. و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که کسی که: افطار دهد روزه داری را، از برای او خواهد بود مثل اجر آن روزه دار، بدون آنکه از اجر او چیزی کم شود، و هم از برای او خواهد بود مثل آن عمل نیکویی که بجا آورد آن افطار کننده به قوّه آن طعام (۹) ۸۰۲.

وآیه اللّٰه علّامه حلّی در رساله سعدیّه از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: هر مؤمنی که اطعام کند مؤمنی را لقمه ای در ماه رمضان، بنویسد حق تعالی برای او اجر کسی که سی بنده

۱- اقبال ۱/ ۲۴۶ فصل ۱۱ از امام کاظم علیه السلام.

۲- اقبال ۱/ ۲۳۹ فصل ۴ و بلد الأمین: ۲۳۱ از امام صادق علیه السلام.

۳- فَتَقَبَّلْهُ: خ ل.

۴- اقبال ۱/ ۲۴۶ فصل ۱۱ از امام باقر علیه السلام.

۵- الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ: نسخه.

۶- اقبال ۱/ ۲۴۴ فصل ۸.

۷- اقبال ۱/ ۲۴ فصل ۱ از رسول اللّٰه صلی الله علیه و آله.

۸- اقبال ۱/ ۱۸۵ فصل ۲۲ از امام صادق علیه السلام.

۹- مصباح المتهجّد: ۶۲۶.

مؤمن آزاد کرده باشد، و از برای او باشد نزد حق تعالی یک دعای مستجاب (۱) ۸۰۳.

هفتم: در هر شب خواندن هزار مرتبه إِنّا ا نْزَلْناهُ وارد است (۲) ۸۰۴.

هشتم: در هر شب صد مرتبه حم دخان را بخواند اگر میسّر شود (۳) ۸۰۵.

نهم: سیّد روایت کرده که هرکه این دعا را بخواند در هر شب ماه رمضان آمرزیده شود گناهان چهل سال او:

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمْضانَ الَّذِی أَ نْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ، وَافْتَرَضْتَ عَلَی عِبادِکَ فِیهِ الصِّیامَ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِی حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرامِ فِی عامِی هذَا وَفِی کُلِّ عامٍ، وَاغْفِر لِی تِلْکَ الذُّنُوبَ الْعِظامَ، فَإِنَّهُ لَایَغْفِرُها غَیْرُکَ یَا رَحْمنُ یَا عَلَّامُ (۴) ۸۰۶.

دهم، در هر شب بخواند بعد از مغرب دعای حج را که در قسم اول گذشت.

دعای افتتاح

دعای افتتاح

یازدهم، بخواند در هر شب از ماه رمضان:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَ فْتَتِحُ الثَّناءَ بِحَمْدِکَ وَأَ نْتَ مُسَدِّدٌ لِلصَّوابِ بِمَنِّکَ، وَأَیْقَنْتُ أَ نَّکَ أَ نْتَ أَرْحَمُ (۵) ۸۰۷ الرَّاحِمِینَ فِی مَوْضِعِ الْعَفْوِ وَالرَّحْمَهِ، وَأَشَدُّ الْمُعاقِبِینَ فِی مَوْضِعِ النَّکالِ وَالنَّقِمَهِ، وَأَعْظَمُ الْمُتَجَبِّرِینَ فِی مَوْضِعِ الْکِبْرِیاءِ وَالْعَظَمَهِ. اللَّهُمَّ أَذِنْتَ لِی فِی دُعائِکَ وَمَسْأَلَتِکَ، فَاسْمَعْ یَا سَمِیعُ مِدْحَتِی، وَأَجِبْ یَا رَحِیمُ دَعْوَتِی، وَأَقِلْ یَا غَفُورُ عَثْرَتِی، فَکَمْ یَا إِلهِی مِنْ کُرْبَهٍ قَدْ فَرَّجْتَها، وَهُمُومٍ (۶) ۸۰۸ قَدْ کَشَفْتَها، وَعَثْرَهٍ قَدْ أَ قَلْتَها، وَرَحْمَهٍ قَدْ نَشَرْتَها، وَحَلْقَهِ بَلاءٍ قَدْ فَکَکْتَها؟

۱- الرساله السعدیّه: ۱۳۳.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۲۸ از امام صادق علیه السلام.

۳- زاد المعاد: ۱۰۶.

۴- اقبال ۱/ ۱۴۵ فصل ۱۵.

۵- أَیْقَنْتُ أَ نَّکَ أَرْحَمُ: خ.

۶- وَغُمُومٍ: خ.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا وَلَداً وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً. الْحَمْدُ لِلَّهِ بِجَمِیعِ مَحامِدِهِ کُلِّها، عَلَی جَمِیعِ نِعَمِهِ کُلِّها. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَامُضادَّ لَهُ فِی مُلْکِهِ، وَلَا مُنازِعَ لَهُ فِی أَمْرِهِ.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَاشَرِیکَ لَهُ فِی خَلْقِهِ، وَلَا شَبِیهَ (۱) ۸۰۹ لَهُ فِی عَظَمَتِهِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الْفاشِی فِی الْخَلْقِ أَمْرُهُ وَحَمْدُهُ، الظَّاهِرِ بِالْکَرَمِ مَجْدُهُ، الْباسِطِ بِالْجُودِ یَدَهُ، الَّذِی لَاتَنْقُصُ خَزائِنُهُ، وَلَا تَزِیدُهُ کَثْرَهُ الْعَطاءِ إِلّا جُوداً وَکَرَماً إِنَّهُ هُوَ الْعَزِیزُ الْوَهَّابُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ قَلِیلًا مِنْ کَثِیرٍ، مَعَ حاجَهٍ بِی إِلَیْهِ عَظِیمَهٍ وَغِناکَ عَنْهُ قَدِیمٌ وَهُوَ عِنْدِی کَثِیرٌ، وَهُوَ عَلَیْکَ سَهْلٌ یَسِیرٌ. اللَّهُمَّ إِنَّ عَفْوَکَ عَنْ ذَ نْبِی، وَتَجاوُزَکَ عَنْ خَطِیئَتِی، وَصَفْحَکَ عَنْ ظُلْمِی، وَسِتْرَکَ عَلَی (۲) ۸۱۰ قَبِیحِ عَمَلِی، وَحِلْمَکَ عَنْ کَثِیرِ (۳) ۸۱۱ جُرْمِی عِنْدَ مَا کانَ مِنْ خَطَإِی وَعَمْدِی أَطْمَعَنِی فِی أَنْ أَسْأَ لَکَ مَا لَاأَسْتَوْجِبُهُ مِنْکَ الَّذِی رَزَقْتَنِی مِنْ رَحْمَتِکَ، وَأَرَیْتَنِی مِنْ قُدْرَتِکَ، وَعَرَّفْتَنِی مِنْ إِجابَتِکَ، فَصِرْتُ أَدْعُوکَ آمِناً، وَأَسْأَ لُکَ مُسْتَأْنِساً لَاخائِفاً وَلَا وَجِلًا، مُدِلًّا عَلَیْکَ فِیما قَصَدْتُ فِیهِ (۴) ۸۱۲ إِلَیْکَ، فَإِنْ أَبْطَأَ عَنِّی (۵) ۸۱۳ عَتَبْتُ بِجَهْلِی عَلَیْکَ، وَلَعَلَّ الَّذِی أَبْطَأَ عَنِّی هُوَ خَیْرٌ لِی لِعِلْمِکَ بِعاقِبَهِ الْأُمُورِ، فَلَمْ أَرَ مَوْلیً (۶) ۸۱۴ کَرِیماً أَصْبَرَ عَلَی عَبْدٍ لَئِیمٍ مِنْکَ عَلَیَّ، یَا رَبِّ، إِنَّکَ تَدْعُونِی فَأُوَلِّی عَنْکَ، وَتَتَحَبَّبُ إِلَیَّ فَأَتَبَغَّضُ إِلَیْکَ، وَتَتَوَدَّدُ إِلَیَّ فَلَا أَقْبَلُ مِنْکَ کَأَنَّ لِیَ التَّطَوُّلَ (۷) ۸۱۵ عَلَیْکَ، فَلَمْ یَمْنَعْکَ (۸) ۸۱۶ ذلِکَ مِنَ الرَّحْمَهِ لِی وَالْإِحْسانِ إِلَیَّ، وَالتَّفَضُّلِ عَلَیَّ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، فَارْحَمْ عَبْدَکَ الْجاهِلَ وَجُدْ عَلَیْهِ بِفَضْلِ إِحسانِکَ إِنَّکَ جَوادٌ

۱- وَلَا شِبْهَ: خ.

۲- عَنْ: خ.

۳- کَبِیرِ: خ.

۴- بِهِ: خ.

۵- عَلَیَّ: خ.

۶- مُؤَمَّلًا: خ.

۷- التَّطَوُّلَ: منّت نهادن.

۸- ثُمَّ لَمْ یَمْنَعْکَ: خ.

كَرِيمٌ. الْحَمْدُ لِلَّهِ مالِكِ الْمُلْكِ، مُجْرِى الْفُلْكِ، مُسَخِّرِ الرِّياحِ، فالِقِ الْإِصْباحِ، دَيَّانِ الدِّينِ، رَبِّ الْعالَمِينَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلى حِلْمِهِ بَعْدَ عِلْمِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى عَفْوِهِ بَعْدَ قُدْرَتِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى طُولِ أَناتِهِ فِى غَضَبِهِ وَهُوَ قادِرٌ (١) ٨١٧ عَلى مَا يُرِيدُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ خالِقِ الْخَلْقِ، باسِطِ الرِّزْقِ، فالِقِ الْإِصْباحِ، ذِى الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ وَالْفَضْلِ وَالْإِنْعامِ (٢) ٨١٨، الَّذِى بَعُدَ فَلا يُرى، وَقَرُبَ فَشَهِدَ النَّجْوى، تَبارَكَ وَتَعالى. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَيْسَ لَهُ مُنازِعٌ يُعادِلُهُ، وَلَا شَبِيهٌ يُشاكِلُهُ، وَلَا ظَهِيرٌ يُعاضِدُهُ، قَهَرَ بِعِزَّتِهِ الْأَعِزَّاءَ، وَتَواضَعَ لِعَظَمَتِهِ الْعُظَماءُ، فَبَلَغَ بِقُدْرَتِهِ مَا يَشاءُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى يُجِيبُنِى حِينَ أُنادِيهِ، وَيَسْتُرُ عَلَيَّ كُلَّ عَوْرَةٍ وَأَ نَا أَعْصِيهِ، وَيُعَظِّمُ النِّعْمَةَ عَلَيَّ فَلَا أُجازِيهِ، فَكَمْ مِنْ مَوْهِبَةٍ هَنِيئَةٍ قَدْ أَعْطانِى، وَعَظِيمَةٍ مَخُوفَةٍ قَدْ كَفانِى، وَبَهْجَةٍ مُونِقَةٍ قَدْ أَرانِى؟ فَأُ ثْنِى عَلَيْهِ حامِداً، وَأَذْكُرُهُ مُسَبِّحاً. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَايُهْتَكُ حِجابُهُ، وَلَا يُغْلَقُ بابُهُ، وَلَا يُرَدُّ سائِلُهُ، وَلَا يُخَيَّبُ (٣) ٨١٩ آمِلُهُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى يُؤْمِنُ الْخائِفِينَ، وَيُنَجِّى الصَّالِحِينَ (٤) ٨٢٠، وَيَرْفَعُ الْمُسْتَضْعَفِينَ، وَيَضَعُ الْمُسْتَكْبِرِينَ، وَيُهْلِكُ مُلُوكاً وَيَسْتَخْلِفُ آخَرِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ قاصِمِ الْجَبَّارِينَ، مُبِيرِ الظَّالِمِينَ، مُدْرِكِ الْهارِبِينَ، نَكالِ الظَّالِمِينَ، صَرِيخِ الْمُسْتَصْرِخِينَ، مَوْضِعِ حاجاتِ الطَّالِبِينَ، مُعْتَمَدِ الْمُؤْمِنِينَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى مِنْ خَشْيَتِهِ تَرْعَدُ السَّماءُ وَسُكَّانُها، وَتَرْجُفُ الْأَرْضُ وَعُمَّارُها، وَتَمُوجُ الْبِحارُ وَمَنْ يَسْبَحُ (٥) ٨٢١ فِى غَمَراتِها، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى هَدانا لِهذا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَا أَنْ هَدَانا اللَّهُ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى يَخْلُقُ

١- القَادِرُ: خ ل.

٢- والتَّفَضُّلِ والإِحْسَانِ: نسخه.

٣- يَخِيبُ: نسخه.

۴- يُنْجِى الصَّادِقِينَ: خ ل.

۵- يُسَبِّحُ: نسخه.

وَلَمْ يُخْلَقْ، وَيَرْزُقُ وَلَا يُرْزَقُ، وَيُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ، وَيُمِيتُ الْأَحياءَ، وَيُحْيِي الْمَوْتى، وَهُوَ حَيٌّ لَايَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَأَمِينِكَ وَصَفِيِّكَ وَحَبِيبِكَ وَخِيَرَتِكَ (۱) ۸۲۲ مِنْ خَلْقِكَ، وَحافِظِ سِرِّكَ، وَمُبَلِّغِ رِسالاتِكَ أَفْضَلَ وَأَحْسَنَ وَأَجْمَلَ وَأَكْمَلَ وَأَزْكى وَأَ نْمى وَأَطْيَبَ وَأَطْهَرَ وَأَسْنى وَأَكْثَرَ (۲) ۸۲۳ مَا صَلَّيْتَ وَبارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ وَتَحَنَّنْتَ وَسَلَّمْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ عِبادِكَ (۳) ۸۲۴ وَأَ نْبِيائِكَ وَرُسُلِكَ وَصِفْوَتِكَ وَأَهْلِ الْكَرامَهِ عَلَيْكَ مِنْ خَلْقِكَ. اللَّهُمَ (۴) ۸۲۵ وَصَلِّ عَلَى عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَصِيِّ رَسُولِ رَبِّ الْعالَمِينَ، عَبْدِكَ وَوَ لِيِّكَ وَأَخِي رَسُولِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ، وَآيَتِكَ الْكُبْرى، وَالنَّبَإِ الْعَظِيمِ، وَصَلِّ عَلَى الصِّدِّيقَهِ الطَّاهِرَهِ فاطِمَهَ (۵) ۸۲۶ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى سِبْطَي الرَّحْمَهِ، وَ إِمامَيِ الْهُدى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، وَصَلِّ عَلَى أَئِمَّهِ الْمُسْلِمِينَ؛ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، وَعَلِيِّ بْنِ مُوسى، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ، وَالْخَلَفِ الْهادِي الْمَهْدِيِّ، حُجَجِكَ عَلَى عِبادِكَ، وَأُمَنائِكَ فِي بِلادِكَ صَلاهً كَثِيرَهً دائِمَهً. اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى وَ لِيِّ أَمْرِكَ الْقائِمِ الْمُؤَمَّلِ، وَالْعَدْلِ الْمُنْتَظَرِ، وَحُفَّهُ (۶) ۸۲۷ بِمَلائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ، وَأَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ يَا رَبَّ الْعالَمِينَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ الدَّاعِيَ إِلى كِتابِكَ، وَالْقائِمَ بِدِينِكَ، اسْتَخْلِفْهُ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفْتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِ، مَكِّنْ لَهُ دِينَهُ الَّذِي ارْتَضَيْتَهُ لَهُ، أَبْدِلْهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمْناً، يَعْبُدُكَ لَايُشْرِكُ بِكَ

۱- وَخَلِيلِكَ: نسخه.

۲- وَأَكْبَرَ: نسخه.

۳- خَلْقِكَ: نسخه.

۴- اللَّهُمَّ: خ.

۵- فَاطِمَهَ الزَّهْرَاءِ: نسخه.

۶- وَاحْفُفْهُ: نسخه.

شَیْئاً. اللَّهُمَّ أَعِزَّهُ وَأَعْزِزْ بِهِ، وَانْصُرْهُ وَانْتَصِرْ بِهِ، وَانْصُرْهُ نَصْراً عَزِیزاً، وَافْتَحْ لَهُ فَتْحاً یَسِیراً، وَاجْعَلْ لَهُ مِنْ لَدُنْکَ سُلْطاناً نَصِیراً. اللَّهُمَّ أَظْهِرْ بِهِ دِینَکَ وَسُنَّهَ نَبِیِّکَ حَتَّی لَایَسْتَخْفِیَ بِشَیْ ءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخافَهَ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَرْغَبُ إِلَیْکَ فِی دَوْلَهٍ کَرِیمَهٍ تُعِزُّ بِهَا الْإِسْلامَ وَأَهْلَهُ، وَتُذِلُّ بِهَا النِّفاقَ وَأَهْلَهُ، وَتَجْعَلُنا فِیها مِنَ الدُّعاهِ إِلَی طاعَتِکَ، وَالْقادَهِ إِلی سَبِیلِکَ، وَتَرْزُقُنا بِها کَرامَهَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ. اللَّهُمَّ مَا عَرَّفْتَنا مِنَ الْحَقِّ فَحَمِّلْناهُ، وَمَا قَصُرْنا عَنْهُ فَبَلِّغْناهُ. اللَّهُمَّ الْمُمْ بِهِ شَعَثَنا (۱) ۸۲۸، وَاشْعَبْ بِهِ صَدْعَنا (۲) ۸۲۹، وَارْتُقْ بِهِ فَتْقَنا، وَکَثِّرْ بِهِ قِلَّتَنا، وَأَعْزِزْ (۳) ۸۳۰ بِهِ ذِلَّتَنا، وَأَغْنِ بِهِ عائِلَنا، وَاقْضِ بِهِ عَنْ مُغْرَمِنا، وَاجْبُرْ بِهِ فَقْرَنا، وَسُدَّ بِهِ خَلَّتَنا، وَیَسِّرْ بِهِ عُسْرَنا، وَبَیِّضْ بِهِ وُجُوهَنا، وَفُکَّ بِهِ أَسْرَنا، وَأَ نْجِحْ بِهِ طَلِبَتَنا، وَأَ نْجِزْ بِهِ مَواعِیدَنا، وَاسْتَجِبْ بِهِ دَعْوَتَنا، وَأَعْطِنا بِهِ سُؤْلَنا، وَبَلِّغْنا بِهِ مِنَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ آمالَنا، وَأَعْطِنا بِهِ فَوْقَ رَغْبَتِنا، یَا خَیْرَ الْمَسْؤُولِینَ، وَأَوْسَعَ الْمُعْطِینَ، اشْفِ بِهِ صُدُورَنا، وَأَذْهِبْ بِهِ غَیْظَ قُلُوبِنا، وَاهْدِنا بِهِ لِمَا اخْتُلِفَ فِیهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِکَ، إِنَّکَ تَهْدِی مَنْ تَشاءُ إِلی صِراطٍ مُسْتَقِیمٍ، وَانْصُرْنا بِهِ عَلَی عَدُوِّکَ وَعَدُوِّنا إِلهَ الْحَقِ (۴) ۸۳۱ آمِینَ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْکُو إِلَیْکَ فَقْدَ نَبِیِّنا صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَغَیْبَهَ وَ لِیِّنا (۵) ۸۳۲، وَکَثْرَهَ عَدُوِّنا، وَقِلَّهَ عَدَدِنا، وَشِدَّهَ الْفِتَنِ بِنا، وَتَظاهُرَ الزَّمانِ عَلَیْنا، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۶) ۸۳۳ وَأَعِنَّا عَلی ذلِکَ بِفَتْحٍ مِنْکَ (۷) ۸۳۴ تُعَجِّلُهُ، وَبِضُرٍّ تَکْشِفُهُ، وَنَصْرٍ تُعِزُّهُ، وَسُلْطانِ حَقٍّ تُظْهِرُهُ، وَرَحْمَهٍ مِنْکَ تُجَلِّلُناها،

۱- شَعَثَنا: پراکندگی.

۲- وَاشْعَبْ بِهِ صَدْعَنا: جمع کن به او تفرقه ما را.

۳- وَأَعِزَّ: نسخه.

۴- الخَلْقِ: خ.

۵- إِمَامِنَا: خ.

۶- مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ: خ.

۷- مِنْکَ: خ.

وَعافِيَهٍ مِنْکَ تُلْبِسُناها، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۸۳۵.

دوازدهم: در هر شب بخواند: اعمال شب های ماه رمضان

اللَّهُمَّ بِرَحْمَتِکَ فِی الصَّالِحِینَ فَأَدْخِلْنا، وَفِی عِلِّیِّینَ فَارْفَعْنا، وَبِکَأْسٍ مِنْ مَعِینٍ مِنْ عَیْنٍ سَلْسَبِیلٍ فَاسْقِنا، وَمِنَ الْحُورِ الْعِینِ بِرَحْمَتِکَ فَزَوِّجْنا، وَمِنَ الْوِلْدانِ الْمُخَلَّدِینَ کَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَکْنُونٌ فَأَخْدِمْنا، وَمِنْ ثِمارِ الْجَنَّهِ وَلُحُومِ الطَّیْرِ فَأَطْعِمْنا، وَمِنْ ثِیابِ السُّنْدُسِ وَالْحَرِیرِ وَالْإِسْتَبْرَقِ فَأَلْبِسْنا، وَلَیْلَهَ الْقَدْرِ، وَحَجَّ بَیْتِکَ الْحَرامِ، وَقَتْلًا فِی سَبِیلِکَ فَوَفِّقْ لَنا، وَصالِحَ الدُّعاءِ وَالْمَسْأَلَهِ فَاسْتَجِبْ لَنا (۲) ۸۳۶، وَإِذا جَمَعْتَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ یَوْمَ الْقِیامَهِ فَارْحَمْنا، وَبَراءَهً مِنَ النَّارِ فَاکْتُبْ لَنا، وَفِی جَهَنَّمَ فَلا تَغُلَّنا، وَفِی عَذابِکَ وَهَوانِکَ فَلا تَبْتَلِنا، وَمِنَ الزَّقُّومِ وَالضَّرِیعِ فَلا تُطْعِمْنا، وَمَعَ الشَّیاطِینِ فَلا تَجْعَلْنا، وَفِی النَّارِ عَلی وُجُوهِنا فَلا تَکْبُبْنا (۳) ۸۳۷، وَمِنْ ثِیابِ النَّارِ وَسَرابِیلِ الْقَطِرانِ فَلا تُلْبِسْنا، وَمِنْ کُلِّ سُوءٍ یا لَاإِلهَ إِلَّا أَنْتَ بِحَقِّ لَاإِلهَ إِلَّا أَنْتَ فَنَجِّنا (۴) ۸۳۸.

سیزدهم: از حضرت صادق علیه السلام روایت است که در هر شب ماه رمضان می خوانی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ أَنْ تَجْعَلَ فِیما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ فِی الْأَمْرِ الْحَکِیمِ مِنَ الْقَضاءِ الَّذِی لَایُرَدُّ وَلَا یُبَدَّلُ أَنْ تَکْتُبَنِی مِنْ حُجَّاجِ بَیْتِکَ الْحَرامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمُ، الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمُ، الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمُ، الْمُکَفَّرِ عَنْ (۵) ۸۳۹ سَیِّئاتِهِمْ، وَأَنْ تَجْعَلَ فِیما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ أَنْ تُطِیلَ عُمْرِی فِی خَیْرٍ وَعافِیَهٍ،

۱- اقبال ۱/ ۱۳۸ فصل ۱۵ از ابی جعفر محمّد بن عثمان بن سعید نائب دوّم امام زمان علیه السلام.

۲- یا خالِقَنا اسْمَعْ وَاسْتَجِبْ لَنا: نسخه.

۳- فَلَا تَکُبَّنا: خ.

۴- اقبال ۱/ ۱۴۳ فصل ۱۵.

۵- عَنْهُمْ: خ.

وَتُوَسِّعَ فی رِزْقِی، وَتَجْعَلَنِی مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِینِکَ وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِی غَیْرِی (۱) ۸۴۰.

چهاردهم: در انیس الصّالحین است که در هر شب از شبهای ماه رمضان بخواند:

أَعُوذُ بِجَلالِ وَجْهِکَ الْکَرِیمِ أَنْ یَنْقَضِیَ عَنِّی شَهْرُ رَمَضانَ أَوْ یَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَیْلَتِی هذِهِ وَلَکَ قِبَلِی تَبِعَةٌ أَوْ ذَ نْبٌ تُعَذِّبُنِی عَلَیْهِ (۲) ۸۴۱ (۳) ۸۴۲.

پانزدهم، شیخ کفعمی در حاشیه بلد الأمین از سیّد ابن باقی نقل کرده که فرموده: (۴) ۸۴۳

تحبّ است در هر شب ماه رمضان دو رکعت نماز در هر رکعت حمد و توحید سه مرتبه، و چون سلام داد بگوید:

سُبْحانَ مَنْ هُوَ حَفِیظٌ لَایَغْفُلُ! سُبْحانَ مَنْ هُوَ رَحِیمٌ لَایَعْجَلُ! سُبْحانَ مَنْ هُوَ قائِمٌ لَایَسْهُو! سُبْحانَ مَنْ هُوَ دائِمٌ لَایَلْهُو! پس بگوید تسبیحات اربع را هفت مرتبه، پس بگوید: سُبْحانَکَ سُبْحانَکَ سُبْحانَکَ! یَا عَظِیمُ اغْفِرْ لِیَ الذَّنْبَ الْعَظِیمَ. پس ده مرتبه صلوات بفرستد بر پیغمبر و آل او علیهم السلام، کسی که این دو رکعت نماز را بجا آورد، بیامرزد حق تعالی از برای او هفتاد هزار گناه، إلی آخره (۵) ۸۴۴.

شانزدهم: در خبر است که هرکه در هر شب از ماه رمضان سوره إِنّا فَتَحْنا در نماز مستحبّی بخواند آن سال محفوظ بماند (۶) ۸۴۵.

و بدان که از اعمالی که در شبهای ماه رمضان مستحبّ است بجا آورده شود هزار رکعت نماز است در مجموع این ماه، که مشایخ و اعاظم علماء در کتب خود که در فقه یا عبادات نوشته اند به

۱- اقبال ۱/ ۱۴۵ فصل ۱۵.

۲- إِلهِی وَقَفَ السَّائِلُونَ بِبَابِکَ، وَلَاذَ الْفُقَراءُ بِجَنابِکَ، وَوَقَفَتْ سَفِینَةُ المَسَاکِینِ عَلَی سَاحِلِ بَحْرِ جُودِکَ وَکَرَمِکَ یَرْجُونَ الجَوَازَ إِلَی سَاحِهِ رَحْمَتِکَ وَنِعْمَتِکَ. إِلهِی إِنْ کُنْتَ لَاتَرْحَمُ فِی هذا الشَّهْرِ الشَّرِیفِ إِلّا مَنْ أَخْلَصَ لَکَ فِی صِیَامِهِ وَقِیَامِهِ فَمَنْ لِلْمُذْنِبِ المُقَصِّرِ إِذَا غَرِقَ فِی بَحْرِ ذُنُوبِهِ وَآثَامِهِ؟ إِلهِی إِنْ کُنْتَ لَاتَرْحَمُ إِلّا المُطِیعِینَ فَمَنْ لِلْعاصِینَ؟ وَإِنْ کُنْتَ لَاتَقْبَلُ إِلّا مِنْ العَامِلِینَ فَمَنْ لِلْمُقَصِّرِینَ؟ إِلهِی رَبِحَ الصَّائِمُونَ، وَفَازَ القَائِمُونَ، وَنَجا المُخْلِصُونَ، وَنَحْنُ عَبِیدُکَ المُذْنِبُونَ، فَارْحَمْنَا بِرَحْمَتِکَ، وَأَعْتِقْنَا مِنَ النَّارِ بِعَفْوِکَ، وَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

۳- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۱۶۱ ح ۲۰۳۲ از امام صادق علیه السلام.

۴- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۵- حاشیه مصباح کفعمی: ۵۶۳.

۶- اقبال ۱/ ۷۵ فصل ۸ از باب ۴.

آن اشاره نموده اند، و امّا کیفیّت بجا آوردن آن، پس احادیث در باب آن مختلف است، و آنچه موافق روایت ابن ابی قرّه است از حضرت جواد علیه السلام و مختار شیخ مفید در کتاب غریّه و اشراف بلکه مختار مشهور است آن است که در دهه اول و دهه دویّم ماه رمضان در هر شبی بیست رکعت خوانده شود، هر دو رکعت به یک سلام، به این طریق که هشت رکعت آن را بعد از نماز مغرب بخواند، و دوازده رکعت دیگر را بعد از نماز عشاء، و در دهه آخر در هر شب سی رکعت بخواند، باز هشت رکعت آن را بعد از نماز مغرب، و بیست و دو رکعت دیگر را بعد از نماز عشاء، و مجموع این نمازها هفتصد رکعت می شود، و باقیمانده را که سیصد رکعت است در شبهای قدر بخواند، یعنی شب نوزدهم صد رکعت، و شب بیست و یکم صد رکعت، و شب بیست و سیّم صد رکعت، پس مجموع هزار رکعت شود (۱) ۸۴۶.

و به ترتیب دیگر نیز واردشده و تفصیل کلام درجای دیگر است و این مقام را گنجایش بسط نیست، و امید که اهل خیر در عمل به این هزار رکعت نماز مسامحه و سهل انگاری نکرده از فیض آن خود را بهره مند نمایند، و روایت شده که می خوانی بعد از هر دو رکعت از نافله های ماه رمضان:

اللّٰهُمَّ اجْعَلْ فِیما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ وَفِیما تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَکِیمِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ أَنْ تَجْعَلَنِی مِنْ حُجّاجِ بَیْتِکَ الْحَرامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ، الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمْ، الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ، وَأَسْأَلُکَ أَنْ تُطِیلَ عُمْرِی فِی طاعَتِکَ، وَتُوَسِّعَ لِی فِی رِزْقِی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲) ۸۴۷.

اعمال سحرهای ماه مبارک رمضان

قسم سیّم

در اعمال سحرهای ماه مبارک رمضان است

و آن چند امر است:

اوّل: سحور خوردن، و ترک نکنند سحور را اگر چه به یک دانه خرمای زبون یا شربت آب باشد، و بهترین سحورها سویق یعنی قاووت و خرما است (۳) ۸۴۸، و وارد شده که حق تعالی و ملائکه

۱- اقبال ۱/ ۴۷ فصل ۶.

۲- اقبال ۱/ ۸۱ فصل ۱۲ از امام حسن عسکری علیه السلام.

۳- وسائل الشیعه ۷/ ۱۰۵ ح ۱- ۴ از باب ۵ ابواب آداب الصائم.

صلوات می فرستند بر آنها که استغفار می کنند در سحرها و سحور می خورند (۱) ۸۴۹.

دوّم: سوره إنَّا أنزلناه در وقت سحور بخواند، که هرکه این سوره مبارکه را در وقت افطار کردن و سحور بخواند در مابین این دو وقت ثواب کسی داشته باشد که در راه خدا در خون خود بغلطد (۲) ۸۵۰.

سیّم: بخواند دعای عظیم الشّأنی را که از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده که فرموده اند: این دعایی است که حضرت امام محمّد باقر علیه السلام در سحرهای ماه رمضان می خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ بَهائِکَ بِأَبْهاهُ وَکُلُّ بَهائِکَ بَهِیٌّ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِبَهائِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ جَمالِکَ بِأَجْمَلِهِ وَکُلُّ جَمالِکَ جَمِیلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِجَمالِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ جَلالِکَ بِأَجَلِّهِ وَکُلُّ جَلالِکَ جَلِیلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِجَلالِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عَظَمَتِکَ بِأَعْظَمِها وَکُلُّ عَظَمَتِکَ عَظِیمَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعَظَمَتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ نُورِکَ بِأَ نْوَرِهِ وَکُلُّ نُورِکَ نَیِّرٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِنُورِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ رَحْمَتِکَ بِأَوْسَعِها وَکُلُّ رَحْمَتِکَ واسِعَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِرَحْمَتِکَ کُلِّها.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ کَلِماتِکَ بِأَ تَمِّها وَکُلُّ کَلِماتِکَ تامَّهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِکَلِماتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ کَمالِکَ بِأَکْمَلِهِ وَکُلُّ کَمالِکَ کامِلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِکَمالِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ أَسْمائِکَ بِأَکْبَرِها وَکُلُّ أَسْمائِکَ کَبِیرَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِأَسْمائِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عِزَّتِکَ بِأَعَزِّها وَکُلُّ عِزَّتِکَ عَزِیزَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعِزَّتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ مَشِیئَتِکَ بِأَمْضاها وَکُلُّ مَشِیئَتِکَ ماضِیَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمَشِیئَتِکَ کُلِّها.

۱- وسائل الشیعه ۷/ ۱۰۴ ح ۹ باب ۴ ابواب آداب الصائم.

۲- وسائل الشیعه ۷/ ۱۰۷ ح ۷ باب ۶ از ابواب آداب الصائم.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ قُدْرَتِکَ بِالْقُدْرَهِ الَّتِی اسْتَطَلْتَ (۱) ۸۵۱ بِها عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ وَکُلُّ قُدْرَتِکَ مُسْتَطِیلَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِقُدْرَتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عِلْمِکَ بِأَ نْفَذِهِ وَکُلُّ عِلْمِکَ نافِذٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعِلْمِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ قَوْ لِکَ بِأَرْضاهُ وَکُلُّ قَوْ لِکَ رَضِیٌّ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِقَوْ لِکَ کُلِّهِ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ مَسائِلِکَ بِأَحَبِّها إِلَیْکَ وَکُلُّها (۲) ۸۵۲ إِلَیْکَ حَبِیبَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمَسائِلِکَ کُلِّها، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ شَرَفِکَ بِأَشْرَفِهِ وَکُلُّ شَرَفِکَ شَرِیفٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِشَرَفِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ سُلْطانِکَ بِأَدْوَمِهِ وَکُلُّ سُلْطانِکَ دائِمٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِسُلْطانِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ مُلْکِکَ بِأَ فْخَرِهِ وَکُلُّ مُلْکِکَ فاخِرٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمُلْکِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عُلُوِّکَ بِأَعْلاهُ وَکُلُّ عُلُوِّکَ عالٍ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعُلُوِّکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ مَنِّکَ بِأَ قْدَمِهِ وَکُلُّ مَنِّکَ قَدِیمٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمَنِّکَ کُلِّهِ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ آیاتِکَ بِأَکْرَمِها وَکُلُّ آیاتِکَ کَرِیمَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِآیاتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِما أَ نْتَ فِیهِ مِنَ الشَّأْنِ وَالْجَبَرُوتِ وَأَسْأَ لُکَ بِکُلِّ شَأْنٍ وَحْدَهُ وَجَبَرُوتٍ وَحْدَها، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِما تُجِیبُنِی بِهِ (۳) ۸۵۳ حِینَ أَسْأَ لُکَ فَأَجِبْنِی یَا اللَّهُ. پس هر حاجت که داری از خدا بطلب که البتّه برآورده است (۴) ۸۵۴.

چهارم: در مصباح شیخ است که روایت کرده ابوحمزه ثمالی که حضرت امام زین العابدین علیه السلام در ماه رمضان بیشتر از شب را نماز می کرد و چون سحر می شد این دعا را می خواند: دعای ابو حمزه ثمالی

إِلهِی لَاتُؤَدِّبْنِی بِعُقُوبَتِکَ، وَلَا تَمْکُرْ بِی فِی حِیلَتِکَ، مِنْ أَیْنَ لِیَ الْخَیْرُ

۱- اسْتَطَلْتَ: بزرگی و تکبّر کردی.

۲- وَکُلُّ مَسائِلِکَ: نسخه.

۳- بِهِ: نسخه.

۴- اقبال ۱/ ۱۷۵ فصل ۲۰.

يَا رَبِّ وَلَا يُوجَدُ إلّا مِنْ عِنْدِكَ؟ وَمِنْ أَيْنَ لِيَ النَّجاهُ وَلا تُسْتَطاعُ إلّا بِكَ؟ لَا الَّذِى أَحْسَنَ اسْتَغْنى عَنْ عَوْ نِكَ وَرَحْمَتِكَ، وَلَا الَّذِى أَساءَ وَاجْتَرَأَ عَلَيْكَ وَلَمْ يُرْضِكَ خَرَجَ عَنْ قُدْرَتِكَ، يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ- بگويد تا آنكه نفس قطع شود- بِكَ (۱) ۸۵۵ عَرَفْتُكَ وَأَ نْتَ دَلَلْتَنِى عَلَيْكَ وَدَعَوْتَنِى إِلَيْكَ، وَلَوْلا أَ نْتَ لَمْ أَدْرِ مَا أَ نْتَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَدْعُوهُ فَيُجِيبُنِى وَ إِنْ كُنْتُ بَطِيئاً حِينَ يَدْعُونِى، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَسْأَ لُهُ فَيُعْطِينِى وَ إِنْ كُنْتُ بَخِيلًا حِينَ يَسْتَقْرِضُنِى، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أُنادِيهِ كُلَّما شِئْتُ لِحاجَتِى وَأَخْلُو بِهِ حَيْثُ شِئْتُ لِسِرِّى بِغَيْرِ شَفِيعٍ فَيَقْضِى لِى حاجَتِى، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَاأَدْعُو غَيْرَهُ وَلَوْ دَعَوْتُ غَيْرَهُ لَمْ يَسْتَجِبْ لِى دُعائِى، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَاأَرْجُو غَيْرَهُ وَلَوْ رَجَوْتُ غَيْرَهُ لَأَخْلَفَ رَجائِى، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى وَكَلَنِى إِلَيْهِ فَأَكْرَمَنِى وَلَمْ يَكِلْنِى إِلَى النَّاسِ فَيُهِينُونِى، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى تَحَبَّبَ إِلَيَّ وَهُوَ غَنِيٌّ عَنِّى، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى يَحْلُمُ عَنِّى حَتَّى كَأَ نِّى لَاذَ نْبَ لِى، فَرَبِّى أَحْمَدُ شَيْ ءٍ عِنْدِى وَأَحَقُّ بِحَمْدِى. اللَّهُمَّ إِنِّى أَجِدُ سُبُلَ الْمَطالِبِ إِلَيْكَ مُشْرَعَهً، وَمَناهِلَ الرَّجاءِ إِلَيْكَ (۲) ۸۵۶ مُتْرَعَهً، وَالاسْتِعانَهَ بِفَضْلِكَ لِمَنْ أَمَّلَكَ مُباحَهً، وَأَبْوابَ الدُّعاءِ إِلَيْكَ لِلصَّارِخِينَ مَفْتُوحَهً، وَأَعْلَمُ أَ نَّكَ لِلرَّاجِى بِمَوْضِعِ إِجابَهٍ، وَ لِلْمَلْهُوفِينَ (۳) ۸۵۷ بِمَرْصَدِ إِغاثَهٍ، وَأَنَّ فِى اللَّهْفِ إِلى جُودِكَ وَالرِّضا بِقَضائِكَ عِوَضاً مِنْ مَنْعِ الْباخِلِينَ، وَمَنْدُوحَهً عَمَّا فِى أَيْدِى الْمُسْتَأْثِرِينَ، وَأَنَّ الرَّاحِلَ إِلَيْكَ قَرِيبُ الْمَسافَهِ، وَأَ نَّكَ لَاتَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِكَ إِلّا أَنْ تَحْجُبَهُمُ الْأَعْمالُ (۴) ۸۵۸ دُونَكَ، وَقَدْ قَصَدْتُ إِلَيْكَ بِطَلِبَتِى، وَتَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ

۱- بِكَ: خ.

۲- لَدَيْكَ: خ ل.

۳- للرَّاجين ... وَلِلْمَلْهُوفِ: خ ل.

۴- الآمَالُ: نسخه.

بِحاجَتِی، وَجَعَلْتُ بِکَ اسْتِغاثَتِی، وَبِدُعائِکَ تَوَسُّلِی مِنْ غَیْرِ اسْتِحْقاقٍ لِاسْتِماعِکَ مِنِّی، وَلَا اسْتِیجابٍ لِعَفْوِکَ عَنِّی، بَلْ لِثِقَتِی بِکَرَمِکَ، وَسُکُونِی إلی صِدْقِ وَعْدِکَ، وَلَجَإِی إلَی الْإِیمانِ بِتَوْحِیدِکَ وَیَقِینِی (۱) ۸۵۹ بِمَعْرِفَتِکَ مِنِّی أَنْ لا رَبَّ لِی غَیْرُکَ، وَلَا إلهَ (۲) ۸۶۰ إِلّا أَ نْتَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ. اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْقائِلُ وَقَوْلُکَ حَقٌّ، وَوَعْدُکَ صِدْقٌ (۳) ۸۶۱: وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ (۴) ۸۶۲ إِنَّ اللَّهَ کانَ بِکُمْ رَحِیماً (۵) ۸۶۳، وَلَیْسَ مِنْ صِفاتِکَ یا سَیِّدِی أَنْ تَأْمُرَ بِالسُّؤالِ وَتَمْنَعَ الْعَطِیَّهَ وَأَ نْتَ الْمَنَّانُ بِالْعَطِیَّاتِ عَلَی أَهْلِ مَمْلَکَتِکَ، وَالْعائِدُ عَلَیْهِمْ بِتَحَنُّنِ رَأْفَتِکَ (۶) ۸۶۴.

إلهِی رَبَّیْتَنِی فِی نِعَمِکَ وَ إِحْسانِکَ صَغِیراً، وَنَوَّهْتَ بِاسْمِی کَبِیراً، فَیا مَنْ رَبَّانِی فِی الدُّنْیا بِإِحْسانِهِ وَتَفَضُّلِهِ (۷) ۸۶۵ وَنِعَمِهِ، وَأَشارَ لِی فِی الْآخِرَهِ إلی عَفْوِهِ وَکَرَمِهِ، مَعْرِفَتِی یَا مَوْلایَ دَلِیلِی (۸) ۸۶۶ عَلَیْکَ، وَحُبِّی لَکَ شَفِیعِی إِلَیْکَ، وَأَ نا واثِقٌ مِنْ دَلِیلِی بِدَلالَتِکَ، وَساکِنٌ مِنْ شَفِیعِی إِلی شَفاعَتِکَ، أَدْعُوکَ یَا سَیِّدِی

۱- وثِقَتِی: خ ل.

۲- ولَا إلهَ لِی: خ.

۳- الصِّدْقُ: خ.

۴- النساء: ۴/ ۳۲.

۵- النساء: ۴/ ۲۹.

۶- بِحُسْنِ نِعْمَتِکَ: خ.

۷- وَبِفَضْلِهِ: خ.

۸- دَلَّتْنِی: خ.

بِلِسانٍ قَدْ أَخْرَسَهُ ذَنْبُهُ، رَبِّ أُناجِیکَ بِقَلْبٍ قَدْ أَوْبَقَهُ جُرْمُهُ، أَدْعُوکَ یَا رَبِّ راهِباً راغِباً راجِیاً خائِفاً، إِذا رَأَیْتُ مَوْلایَ ذُ نُوبِی فَزِعْتُ، وَ إِذا رَأَیْتُ کَرَمَکَ طَمِعْتُ فَإِنْ عَفَوْتَ (۱) ۸۶۷ فَخَیْرُ راحِمٍ، وَ إِنْ عَذَّبْتَ فَغَیْرُ ظالِمٍ، حُجَّتِی یَا اللَّهُ فِی جُرْأَتِی عَلَی مَسْأَلَتِکَ مَعَ إِتْیانِی مَا تَکْرَهُ جُودُکَ وَکَرَمُکَ، وَعُدَّتِی فِی شِدَّتِی مَعَ قِلَّهِ حَیائِی رَأْفَتُکَ وَرَحْمَتُکَ، وَقَدْ رَجَوْتُ أَنْ لَاتَخِیبَ بَیْنَ ذَیْنِ وَذَیْنِ مُنْیَتِی فَحَقِّقْ رَجائِی، وَاسْمَعْ دُعائِی، یَا خَیْرَ مَنْ دَعاهُ داعٍ، وَأَ فْضَلَ مَنْ رَجاهُ راجٍ، عَظُمَ یَا سَیِّدِی أَمَلِی وَساءَ عَمَلِی فَأَعْطِنِی مِنْ عَفْوِکَ بِمِقْدارِ أَمَلِی، وَلَا تُؤاخِذْنِی بِأَسْوَءِ عَمَلِی فَإِنَّ کَرَمَکَ یَجِلُّ عَنْ مُجازاهِ الْمُذْنِبِینَ، وَحِلْمَکَ یَکْبُرُ عَنْ مُکافاهِ الْمُقَصِّرِینَ، وَأَ نَا یَا سَیِّدِی عائِذٌ بِفَضْلِکَ، هارِبٌ مِنْکَ إِلَیْکَ، مُتَنَجِّزٌ مَا وَعَدْتَ مِنَ الصَّفْحِ عَمَّنْ أَحْسَنَ بِکَ ظَنّاً، وَمَا أَ نَا یَا رَبِّ؟ وَمَا خَطَرِی؟ هَبْنِی بِفَضْلِکَ، وَتَصَدَّقْ عَلَیَّ بِعَفْوِکَ، أَیْ رَبِّ جَلِّلْنِی بِسِتْرِکَ، وَاعْفُ عَنْ تَوْبِیخِی بِکَرَمِ وَجْهِکَ، فَلَوِ اطَّلَعَ الْیَوْمَ عَلَی ذَ نْبِی غَیْرُکَ مَا فَعَلْتُهُ، وَلَوْ خِفْتُ تَعْجِیلَ الْعُقُوبَهِ لَاجْتَنَبْتُهُ، لَالأَ نَّکَ أَهْوَنُ النَّاظِرِینَ إِلَیَّ وَأَخَفُّ الْمُطَّلِعِینَ عَلَیَّ، بَلْ (۲) ۸۶۸ لِأَ نَّکَ یَا رَبِّ خَیْرُ السَّاتِرِینَ، وَأَحْکَمُ الْحاکِمِینَ (۳) ۸۶۹ وَأَکْرَمُ الْأَکْرَمِینَ، سَتَّارُ الْعُیُوبِ، غَفَّارُ الذُّنُوبِ، عَلَّامُ الْغُیُوبِ، تَسْتُرُ الذَّنْبَ بِکَرَمِکَ، وَتُؤَخِّرُ الْعُقُوبَهَ بِحِلْمِکَ، فَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی حِلْمِکَ بَعْدَ عِلْمِکَ، وَعَلَی عَفْوِکَ بَعْدَ قُدْرَتِکَ، وَیَحْمِلُنِی وَیُجَرِّئُنِی عَلَی مَعْصِیَتِکَ حِلْمُکَ عَنِّی، وَیَدْعُونِی إِلی قِلَّهِ الْحَیاءِ سَتْرُکَ عَلَیَّ، وَیُسْرِعُنِی إِلَی التَّوَثُّبِ (۴) ۸۷۰ عَلَی مَحارِمِکَ مَعْرِفَتِی بِسَعَهِ رَحْمَتِکَ وَعَظِیمِ عَفْوِکَ، یَا حَلِیمُ یَا کَرِیمُ، یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ، یَا غافِرَ الذَّنْبِ، یَا قابِلَ التَّوْبِ، یَا عَظِیمَ الْمَنِّ، یَا قَدِیمَ الْإِحْسانِ، أَیْنَ سِتْرُکَ الْجَمِیلُ؟ أَیْنَ عَفْوُکَ الْجَلِیلُ؟ أَیْنَ فَرَجُکَ الْقَرِیبُ؟ أَیْنَ غِیاثُکَ السَّرِیعُ؟ أَیْنَ رَحْمَتُکَ الْواسِعَهُ؟ أَیْنَ عَطایاکَ الْفاضِلَهُ؟ أَیْنَ مَواهِبُکَ الْهَنِیئَهُ؟

أَیْنَ صَنائِعُکَ السَّنِیَّهُ؟ أَیْنَ فَضْلُکَ الْعَظِیمُ؟ أَیْنَ مَنُّکَ الْجَسِیمُ؟ أَیْنَ إِحْسانُکَ الْقَدِیمُ؟ أَیْنَ کَرَمُکَ یَا کَرِیمُ؟ بِهِ وَبِمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فَاسْتَنْقِذْنِی، وَبِرَحْمَتِکَ

۱- غَفَرتَ: خ.

۲- أَهْوَنُ النَّاظِرِینَ وَأَخَفُّ المُطَّلِعِینَ بل.

۳- وَأَحْلَمَ الأَحْلَمینَ: نسخه.

۴- التَّوَثُّبِ: استیلا پیدا کردن است.

فَخَلِّصْنِی، یَا مُحْسِنُ یَا مُجْمِلُ یَا مُنْعِمُ یَا مُفْضِلُ، لَسْتُ أَتَّكِلُ فِی النَّجاهِ مِنْ عِقابِکَ عَلی أَعْمالِنا بَلْ بِفَضْلِکَ عَلَیْنا لِأَ نَّکَ أَهْلُ التَّقْوی وَأَهْلُ الْمَغْفِرَهِ، تُبْدِئُ بِالْإِحْسانِ نِعَماً، وَتَعْفُو عَنِ الذَّنْبِ کَرَماً، فَما نَدْرِی مَا نَشْکُرُ أَجَمِیلَ مَا تَنْشُرُ أَمْ قَبِیحَ مَا تَسْتُرُ؟ أَمْ عَظِیمَ مَا أَبْلَیْتَ وَأَوْلَیْتَ أَمْ کَثِیرَ مَا مِنْهُ نَجَّیْتَ وَعافَیْتَ؟

یَا حَبِیبَ مَنْ تَحَبَّبَ إِلَیْکَ، وَیَا قُرَّهَ عَیْنِ مَنْ لاذَ بِکَ وَانْقَطَعَ إِلَیْکَ، أَ نْتَ الْمُحْسِنُ وَنَحْنُ الْمُسِیئُونَ فَتَجاوَزْ یَا رَبِّ عَنْ قَبِیحِ مَا عِنْدَنا بِجَمِیلِ مَا عِنْدَکَ، وَأَیُّ جَهْلٍ یَا رَبِّ لَایَسَعُهُ جُودُکَ؟ أَوْ أَیُّ زَمانٍ أَطْوَلُ مِنْ أَناتِکَ؟ وَمَا قَدْرُ أَعْمالِنا فِی جَنْبِ نِعَمِکَ؟ وَکَیْفَ نَسْتَکْثِرُ أَعْمالًا نُقابِلُ بِها کَرَمَکَ (۱) ۸۷۱؟ بَلْ کَیْفَ یَضِیقُ عَلَی الْمُذْنِبِینَ مَا وَسِعَهُمْ مِنْ رَحْمَتِکَ؟ یَا واسِعَ الْمَغْفِرَهِ، یَا باسِطَ الْیَدَیْنِ بِالرَّحْمَهِ، فَوَعِزَّتِکَ یَا سَیِّدِی لَوْ نَهَرْتَنِی (۲) ۸۷۲ مَا بَرِحْتُ مِنْ بابِکَ وَلَا کَفَفْتُ عَنْ تَمَلُّقِکَ لِما انْتَهی إِلَیَّ مِنَ الْمَعْرِفَهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، وَ أَ نْتَ الْفاعِلُ لِما تَشاءُ تُعَذِّبُ مَنْ تَشاءُ بِما تَشاءُ کَیْفَ تَشاءُ، وَتَرْحَمُ مَنْ تَشاءُ بِما تشاءُ کَیْفَ تَشاءُ، لَاتُسْأَلُ عَنْ فِعْلِکَ، وَلَا تُنازَعُ فِی مُلْکِکَ، وَلَا تُشارَکُ فِی أَمْرِکَ، وَلَا تُضادُّ فِی حُکْمِکَ، وَلَا یَعْتَرِضُ عَلَیْکَ أَحَدٌ فِی تَدْبِیرِکَ، لَکَ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبارَکَ اللَّهُ رَبُّ الْعالَمِینَ. یَا رَبِّ هذَا مَقامُ مَنْ لاذَ بِکَ وَاسْتَجارَ بِکَرَمِکَ وَأَلِفَ إِحْسانَکَ وَ نِعَمَکَ، وَأَ نْتَ الْجَوادُ الَّذِی لَایَضِیقُ عَفْوُکَ، وَلَا یَنْقُصُ فَضْلُکَ، وَلَا تَقِلُّ رَحْمَتُکَ، وَقَدْ تَوَثَّقْنا مِنْکَ بِالصَّفْحِ الْقَدِیمِ، وَالْفَضْلِ الْعَظِیمِ، وَالرَّحْمَهِ الْواسِعَهِ، أَفَتُراکَ یَا رَبِّ تُخْلِفُ ظُنُونَنا أَوْ تُخَیِّبُ آمالَنا؟ کَلَّا یَا کَرِیمُ فَلَیْسَ هذَا

۱- کَرامَتَکَ: خ.

۲- لَو انْتَهَرْتَنِی: خ.

ظَنُّنا بِکَ وَلَا هذَا فِیکَ طَمَعُنَا، یَا رَبِّ إِنَّ لَنا فِیکَ أَمَلًا طَوِیلًا کَثِیراً، إِنَّ لَنا فِیکَ رَجاءً عَظِیماً، عَصَیْناکَ وَنَحْنُ نَرْجُو أَنْ تَسْتُرَ عَلَیْنا، وَدَعَوْناکَ وَنَحْنُ نَرْجُو أَنْ تَسْتَجِیبَ لَنا، فَحَقِّقْ رَجاءَنا مَوْلانا فَقَدْ عَلِمْنا مَا نَسْتَوْجِبُ بِأَعْمالِنا وَلکِنْ عِلْمُکَ فِینا وَعِلْمُنا بِأَ نَّکَ لَاتَصْرِفُنا عَنْکَ حَثَّنا عَلَی الرَّغْبَهِ إِلَیْکَ (۱) ۸۷۳، وَ إِنْ کُنَّا غَیْرَ مُسْتَوْجِبِینَ لِرَحْمَتِکَ فَأَ نْتَ أَهْلٌ أَنْ تَجُودَ عَلَیْنا وَعَلَی الْمُذْنِبِینَ بِفَضْلِ سَعَتِکَ، فَامْنُنْ عَلَیْنا بِما أَ نْتَ أَهْلُهُ وَجُدْ عَلَیْنا فَإِنَّا مُحْتاجُونَ إِلی نَیْلِکَ، یَا غَفَّارُ بِنُورِکَ اهْتَدَیْنا، وَبِفَضْلِکَ اسْتَغْنَیْنا، وَبِنِعْمَتِکَ (۲) ۸۷۴ أَصْبَحْنا وَأَمْسَیْنا، ذُ نُوبُنا بَیْنَ یَدَیْکَ نَسْتَغْفِرُکَ اللَّهُمَّ مِنْها وَنَتُوبُ إِلَیْکَ، تَتَحَبَّبُ إِلَیْنا بِالنِّعَمِ وَنُعارِضُکَ بِالذُّنُوبِ، خَیْرُکَ إِلَیْنا نازِلٌ، وَشَرُّنا إِلَیْکَ صاعِدٌ، وَلَمْ یَزَلْ وَلَا یَزالُ مَلَکٌ کَرِیمٌ یَأْتِیکَ عَنَّا بِعَمَلٍ قَبِیحٍ فَلا یَمْنَعُکَ ذلِکَ مِنْ أَنْ تَحُوطَنا بِنِعَمِکَ، وتَتَفَضَّلَ عَلَیْنا بِآلائِکَ، فَسُبْحانَکَ مَا أَحْلَمَکَ وَأَعْظَمَکَ وَأَکْرَمَکَ مُبْدِئاً وَمُعِیداً! تَقَدَّسَتْ أَسْماؤُکَ، وَجَلَّ ثَناؤُکَ، وَکَرُمَ صَنائِعُکَ وَفِعالُکَ، أَ نْتَ إِلهِی أَوْسَعُ فَضْلًا، وَأَعْظَمُ حِلْماً مِنْ أَنْ تُقایِسَنِی بِفِعْلِی وَخَطِیئَتِی، فَالْعَفْوَ الْعَفْوَ الْعَفْوَ، سَیِّدِی (۳) ۸۷۵ سَیِّدِی سَیِّدِی. اللَّهُمَّ اشْغَلْنا بِذِکْرِکَ، وَأَعِذْنا مِنْ سَخَطِکَ، وَأَجِرْنا مِنْ عَذابِکَ، وَارْزُقْنا مِنْ مَواهِبِکَ، وَأَ نْعِمْ عَلَیْنا مِنْ فَضْلِکَ، وَارْزُقْنا حَجَّ بَیْتِکَ وَزِیارَهَ قَبْرِ نَبِیِّکَ صَلَواتُکَ وَرَحْمَتُکَ وَمَغْفِرَتُکَ وَرِضْوانُکَ عَلَیْهِ وَعَلی أَهْلِ بَیْتِهِ إِنَّکَ قَرِیبٌ مُجِیبٌ، وَ (۴) ۸۷۶ ارْزُقْنا عَمَلًا بِطاعَتِکَ، وَتَوَفَّنا عَلَی مِلَّتِکَ وَسُنَّهِ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَ لِوالِدَیَّ وَارْحَمْهُما کَما رَبَّیانِی صَغِیراً، اجْزِهِما

۱- لَکَ: خ.

۲- وَفِی نِعَمِکَ: نسخه.

۳- الْعَفْوَ الْعَفْوَ سَیِّدِی: خ.

۴- وَ: خ.

بِالْإِحْسانِ إِحْساناً وَبِالسَّيِّئاتِ غُفْراناً. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ الْأَحْياءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْواتِ وَتابِعْ بَيْنَنا وَبَيْنَهُمْ بِالْخَيْراتِ (١) ٨٧٧. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنا وَمَيِّتِنا، وَشاهِدِنا وَغائِبِنا، ذَكَرِنا وَأُنْثانا (٢) ٨٧٨، صَغِيرِنا وَكَبِيرِنا، حُرِّنا وَمَمْلُوكِنا، كَذَبَ الْعادِلُونَ بِاللَّهِ وَضَلُّوا ضَلالًا بَعِيداً وَخَسِرُوا خُسْراناً مُبِيناً.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاخْتِمْ لِي بِخَيْرٍ، وَاكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيايَ وَآخِرَتِي، وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ مَنْ لَايَرْحَمُنِي، وَاجْعَلْ عَلَيَّ مِنْكَ واقِيَةً باقِيَةً، وَلَا تَسْلُبْنِي صالِحَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ، وَارْزُقْنِي مِنْ فَضْلِكَ رِزْقاً واسِعاً حَلالًا طَيِّباً. اللَّهُمَّ احْرُسْنِي بِحِراسَتِكَ، وَاحْفَظْنِي بِحِفْظِكَ، وَاكْلَأْنِي بِكَلاءَتِكَ، وَارْزُقْنِي حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرامِ (٣) ٨٧٩ فِي عامِنا هذا وَفِي كُلِّ عامٍ وَزِيارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ وَالْأَئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ، وَلا تُخْلِنِي يَا رَبِّ مِنْ تِلْكَ الْمَشاهِدِ الشَّرِيفَةِ وَالْمَواقِفِ الْكَرِيمَةِ. اللَّهُمَّ تُبْ عَلَيَّ حَتَّى لَاأَعْصِيَكَ، وَأَلْهِمْنِي الْخَيْرَ وَالْعَمَلَ بِهِ وَخَشْيَتَكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهارِ مَا أَبْقَيْتَنِي يَا رَبَّ الْعالَمِينَ. اللَّهُمَّ إِنِّي كُلَّما قُلْتُ قَدْ تَهَيَّأْتُ وَتَعَبَّأْتُ (٤) ٨٨٠ وَقُمْتُ لِلصَّلاةِ بَيْنَ يَدَيْكَ وَناجَيْتُكَ أَلْقَيْتَ عَلَيَّ نُعاساً إِذا أَنَا صَلَّيْتُ، وَسَلَبْتَنِي مُناجاتَكَ إِذا أَنَا ناجَيْتُ، مالِي كُلَّما قُلْتُ قَدْ صَلُحَتْ سَرِيرَتِي، وَقَرُبَ مِنْ مَجالِسِ التَّوَّابِينَ مَجْلِسِي عَرَضَتْ لِي بَلِيَّةٌ أَزالَتْ قَدَمِي وَحالَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ خِدْمَتِكَ؟ سَيِّدِي لَعَلَّكَ عَنْ بابِكَ طَرَدْتَنِي، وَعَنْ خِدْمَتِكَ نَحَّيْتَنِي، أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِي مُسْتَخِفّاً بِحَقِّكَ فَأَقْصَيْتَنِي، أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِي مُعْرِضاً عَنْكَ فَقَلَيْتَنِي، أَوْ لَعَلَّكَ وَجَدْتَنِي فِي مَقامِ الْكاذِبِينَ (٥) ٨٨١ فَرَفَضْتَنِي، أَوْ لَعَلَّكَ

١- فِي الخَيْراتِ: خ ل.

٢- وَإِنَاثِنَا: خ.

٣- الْحَرام: خ.

٤- وَتَعَبَّيْتُ: خ ل.

٥- الكَذَّابِينَ: خ.

رَأَيْتَنِی غَيْرَ شاكِرٍ لِنَعْمائِكَ فَحَرَمْتَنِی، أَوْ لَعَلَّكَ فَقَدْتَنِی مِنْ مَجالِسِ الْعُلَماءِ فَخَذَلْتَنِی، أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِی فِی الْغافِلِينَ فَمِنْ رَحْمَتِكَ آيَسْتَنِی، أَوْ لَعَلَّكَ رَأَيْتَنِی آلِفَ مَجالِسِ الْبَطّالِينَ فَبَيْنِی وَبَيْنَهُمْ خَلَّيْتَنِی، أَوْ لَعَلَّكَ لَمْ تُحِبَّ أَنْ تَسْمَعَ دُعائِی فَباعَدْتَنِی، أَوْ لَعَلَّكَ بِجُرْمِی وَجَرِيرَتِی كافَيْتَنِی، أَوْ لَعَلَّكَ بِقِلَّةِ حَيائِی مِنْكَ جازَيْتَنِی، فَإِنْ عَفَوْتَ يا رَبِّ فَطالَما عَفَوْتَ عَنِ الْمُذْنِبِينَ قَبْلِی لِأَنَّ كَرَمَكَ أَیْ رَبِّ يَجِلُّ عَنْ مُكافاةِ الْمُقَصِّرِينَ، وَأَنَا عائِذٌ بِفَضْلِكَ، هارِبٌ مِنْكَ إِلَيْكَ، مُتَنَجِّزٌ (۱) ۸۸۲ ما وَعَدْتَ مِنَ الصَّفْحِ عَمَّنْ أَحْسَنَ بِكَ ظَنّاً. إِلهِی أَنْتَ أَوْسَعُ فَضْلًا، وَأَعْظَمُ حِلْماً مِنْ أَنْ تُقايِسَنِی بِعَمَلِی، أَوْ أَنْ تَسْتَزِلَّنِی بِخَطِيئَتِی، وَما أَنَا يا سَيِّدِی وَما خَطَرِی؟ هَبْنِی بِفَضْلِكَ سَيِّدِی وَتَصَدَّقْ عَلَیَّ بِعَفْوِكَ، وَجَلِّلْنِی بِسِتْرِكَ، وَاعْفُ عَنْ تَوْبِيخِی بِكَرَمِ وَجْهِكَ، سَيِّدِی أَنَا الصَّغِيرُ الَّذِی رَبَّيْتَهُ، وَأَنَا الْجاهِلُ الَّذِی عَلَّمْتَهُ، وَأَنَا الضّالُّ الَّذِی هَدَيْتَهُ، وَأَنَا الْوَضِيعُ الَّذِی رَفَعْتَهُ، وَأَنَا الْخائِفُ الَّذِی آمَنْتَهُ، وَالْجائِعُ الَّذِی أَشْبَعْتَهُ، وَالْعَطْشانُ الَّذِی أَرْوَيْتَهُ، وَالْعارِی الَّذِی كَسَوْتَهُ، وَالْفَقِيرُ الَّذِی أَغْنَيْتَهُ، وَالضَّعِيفُ الَّذِی قَوَّيْتَهُ، وَالذَّلِيلُ الَّذِی أَعْزَزْتَهُ، وَالسَّقِيمُ الَّذِی شَفَيْتَهُ، وَالسّائِلُ الَّذِی أَعْطَيْتَهُ، وَالْمُذْنِبُ الَّذِی سَتَرْتَهُ، وَالْخاطِئُ الَّذِی أَقَلْتَهُ، وَأَنَا الْقَلِيلُ الَّذِی كَثَّرْتَهُ، وَالْمُسْتَضْعَفُ الَّذِی نَصَرْتَهُ، وَأَنَا الطَّرِيدُ الَّذِی آوَيْتَهُ، أَنَا يا رَبِّ الَّذِی لَمْ أَسْتَحْيِكَ فِی الْخَلاءِ، وَلَمْ أُراقِبْكَ فِی الْمَلاءِ، أَنَا صاحِبُ الدَّواهِی الْعُظْمی،

۱- مُتَنَجِّزٌ: خ ل.

أَ نَـا الَّذِی عَلَی سَیِّدِهِ اجْتَرَی، أَ نَـا الَّذِی عَصَـیْتُ جَبَّارَ السَّماءِ، أَ نَا الَّذِی أَعْطَیْتُ عَلَی مَعاصِـی الْجَلِیلِ (۱) ۸۸۳ الرُّشـی، أَ نَا الَّذِی حِینَ بُشِّرْتُ بِهـا خَرَجْتُ إِلَیْهـا أَسْـعی، أَ نَـا الَّذِی أَمْهَلْتَنِی فَمَـا ارْعَوَیْتُ (۲) ۸۸۴، وَسَتَرْتَ عَلَیَّ فَمَـا اسْـتَحْیَیْتُ، وَعَمِلْتُ (۳) ۸۸۵ بِالْمَعاصِـی فَتَعَدَّیْتُ، وَأَسْقَطْتَنِی مِنْ عَیْنِکَ (۴) ۸۸۶ فَمـا بالَیْتُ، فَبِحِلْمِکَ أَمْهَلْتَنِی، وَبِسِتْرِکَ سَتَرْتَنِی حَتَّی کَأَ نَّکَ أَغْفَلْتَنِی، وَمِنْ عُقُوباتِ الْمَعاصِـی جَنَّبْتَنِی حَتَّی کَأَ نَّکَ اسْتَحْیَیْتَنِی. إِلهِی لَمْ أَعْصِکَ حِینَ عَصَیْتُکَ وَأَ نَا بِرُبُوبِیَّتِکَ جاحِدٌ، وَلَا بِأَمْرِکَ مُسْتَخِفٌّ، وَلَـا لِعُقُوبَتِـکَ مُتَعَرِّضٌ، وَلَـا لِوَعِیـدِکَ مُتَهـاوِنٌ، لَکِنْ خَطِیئَةٌ عَرَضَتْ وَسَوَّلَتْ لِی نَفْسِـی، وَغَلَبَنِی هَوایَ، وَأَعـانَنِی عَلَیْهـا شِـقْوَتِی، وَغَرَّنِی سِتْرُکَ الْمُرْخی عَلَیَّ، فَقَدْ عَصَـیْتُکَ وَخالَفْتُکَ بِجَهْدِی، فَالْآنَ مِنْ عَذابِکَ مَنْ یَسْـتَنْقِذُنِی؟ وَمِنْ أَیْدِی الْخُصَـماءِ غَداً مَنْ یُخَلِّصُـنِی؟ وَبِحَبْـلِ مَنْ أَ تَّصِـلُ إِنْ أَ نْتَ قَطَعْتَ حَبْلَکَ عَنِّی؟ فَوا سَوْأَتا (۵) ۸۸۷ عَلَی مَـا أَحصـی کِتابُکَ مِنْ عَمَلِی الَّذِی لَوْلا مَا أَرْجُو مِنْ کَرَمِکَ وَسَعَهِ رَحْمَتِکَ وَنَهْیِکَ إِیَّایَ عَنِ الْقُنُوطِ لَقَنَطْتُ عِنْدَما أَ تَذَکَّرُها، یَا خَیْرَ مَنْ دَعاهُ داعٍ، وَأَ فْضَلَ مَنْ رَجاهُ راجٍ. اللَّهُمَّ بِـذِمَّهِ الْإِسْـلامِ أَ تَوَسَّلُ إِلَیْـکَ، وَبِحُرْمَهِ الْقُرْآنِ أَعْتَمِـدُ عَلَیْکَ، وَبِحُبِّی النَّبِیَّ الْأُمِّیَّ الْقُرَشِـیَّ الْهاشِـمِیَّ الْعَرَبِیَّ التِّهامِیَّ الْمَکِّیَّ الْمَـدَنِیَّ أَرْجُو الزُّلْفَهَ لَـدَیْکَ، فَلاـ تُوحِشِ اسْتِینـاسَ إِیمـانِی، وَلَـا تَجْعَـلْ ثَوابِی ثَوابَ مَنْ عَبَـدَ سِواکَ، فَإِنَّ قَوْماً آمَنُوا بِأَ لْسِـنَتِهِمْ لِیَحْقِنُوا بِهِ دِمـاءَهُمْ فَأَدْرَکُوا مَـا أَمَّلُوا، وَ إِنَّا آمَنَّا بِـکَ بِأَ لْسِـنَتِنا وَقُلُوبِنـا لِتَعْفُوَ عَنَّا فَأَدْرِکْنـا (۶) ۸۸۸ مَـا أَمَّلْنـا، وَثَبِّتْ رَجاءَکَ فِی صُدُورِنا، وَلَا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنا، وَهَبْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَ نْتَ الْوَهَّابُ، فَوَعِزَّتِکَ لَوِ انْتَهَرْتَنِی

۱- عَلَی المَعاصِی جَلِیلَ: خ ل.

۲- فَمَا ارْعَوَیْتُ: رجوع نکردم.

۳- وَعَلِمْتُ: نسخه.

۴- مِنْ عِنْدِکَ: خ.

۵- فَوَا أَسَفا: خ.

۶- فَأَدْرِکْ بِنَا: خ.

مَـا بَرِحْتُ مِنْ بابِکَ، وَلَا کَفَفْتُ عَنْ تَمَلُّقِکَ لِما أُ لْهِمَ قَلْبِی (۱) ۸۸۹ مِنَ الْمَعْرِفَهِ بِکَرَمِکَ وَسَعَهِ رَحْمَتِکَ، إِلی مَنْ یَذْهَبُ الْعَبْدُ إِلّـا إِلی مَوْلاهُ، وَ إِلی مَنْ یَلْتَجِئُ الْمَخْلُوقُ إِلّـا إِلی خـالِقِهِ. إِلهِی لَوْ قَرَنْتَنِی بِالْأَصْفادِ (۲) ۸۹۰، وَمَنَعْتَنِی سَیْبَکَ مِنْ بَیْنِ الْأَشْهادِ، وَدَلَلْتَ عَلَی فَضـائِحِی عُیُونَ الْعِبـادِ، وَأَمَرْتَ بِی إِلَی النَّارِ، وَحُلْتَ بَیْنِی وَبَیْنَ الْـأَ بْرارِ مَـا قَطَعْتُ رَجـائِی مِنْکَ، وَمَا صَرَفْتُ تَأْمِیلِی لِلْعَفْوِ عَنْکَ، وَلَا خَرَجَ حُبُّکَ مِنْ قَلْبِی، أَ نَا لَاأَ نْسـی أَیادِیَکَ عِنْدِی، وَسَتْرَکَ عَلَیَّ فِی دارِ الـدُّنْیا، سَیِّدِی أَخْرِجْ حُبَّ الـدُّنْیا مِنْ قَلْبِی، وَاجْمَعْ بَیْنِی وَبَیْنَ الْمُصْطَفی وَآلِهِ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَ (۳) ۸۹۱ خـاتَمِ النَّبِیِّینَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَانْقُلْنِی إِلی دَرَجَهِ التَّوْبَهِ إِلَیْکَ، وَأَعِنِّی بِالْبُکـاءِ عَلَی نَفْسِی فَقَدْ أَ فْنَیْتُ بِالتَّسْوِیفِ وَالْآمـالِ عُمْرِی، وَقَدْ نَزَلْتُ مَنْزِلَهَ الْآیِسِینَ مِنْ خَیْرِی (۴) ۸۹۲ فَمَنْ یَکُونُ أَسْوَأَ حالًا مِنِّی إِنْ أَ نَـا نُقِلْتُ عَلَی مِثْلِ حالِی إِلی قَبْرِی (۵) ۸۹۳ لَمْ أُمَهِّدْهُ لِرَقْدَتِی، وَلَمْ أَ فْرُشْهُ بِالْعَمَلِ الصَّالِحِ لِضَجْعَتِی؟ وَمَـا لِی لَـاأَبْکِی وَلَا أَدْرِی إِلی مَا یَکُونُ مَصِیرِی، وَأَری نَفْسِی تُخادِعُنِی، وَأَیَّامِی تُخاتِلُنِی (۶) ۸۹۴ وَقَدْ خَفَقَتْ عِنْدَ رَأْسِی (۷) ۸۹۵ أَجْنِحَهُ الْمَوْتِ؟ فَما لِی لَاأَبْکِی؟ أَبْکِی لِخُرُوجِ نَفْسِی، أَبْکِی لِظُلْمَهِ قَبْرِی، أَبْکِی لِضِیقِ لَحْدِی، أَبْکِی لِسُؤالِ مُنْکَرٍ وَنَکِیرٍ إِیَّایَ، أَبْکِی لِخُرُوجِی مِنْ قَبْرِی عُرْیاناً ذَلِیلًا حامِلًا ثِقْلِی عَلَی ظَهْرِی أَ نْظُرُ مَرَّهً عَنْ یَمِینِی وَأُخْری عَنْ شِمالِی إِذِ الْخَلائِقُ فِی شَأْنٍ غَیْرِ شَأْنِی، لِکُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ یَوْمَئِذٍ شَأْنٌ یُغْنِیهِ، وُجُوهٌ

۱- لِمَا أُلهِمُ قَلْبِی یَا سَیِّدِی: خ.

۲- الْأَصْفاد: کُندها.

۳- وَ: خ.

۴- مِنْ حَیَاتِی: خ.

۵- قَبْرٍ: خ ل.

۶- تُخاتِلُنِی: خدعه می کند.

۷- فَوْقَ رَأْسِی: نسخه.

یَوْمَئِذٍ مُسْفِرَهٌ ضاحِکَهٌ مُسْتَبْشِرَهٌ، وَوُجُوهٌ یَوْمَئِذٍ عَلَیْها غَبَرَهٌ تَرْهَقُها قَتَرَهٌ وَذِلَّهٌ، سَیِّدِی عَلَیْکَ مُعَوَّلِی وَمُعْتَمَدِی وَرَجائِی وَتَوَکُّلِی، وَبِرَحْمَتِکَ تَعَلُّقِی، تُصِیبُ بِرَحْمَتِکَ مَنْ تَشاءُ وَتَهْدِی بِکَرامَتِکَ مَنْ تُحِبُّ، فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی ما نَقَّیْتَ مِنَ الشِّرْکِ قَلْبِی، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلی بَسْطِ لِسانِی، أَ فَبِلِسانِی هذَا الْکالِّ أَشْکُرُکَ؟ أَمْ بِغایَهِ جَهْدِی فِی عَمَلِی أُرْضِیکَ؟ وَمَا قَدْرُ لِسانِی یَا رَبِّ فِی جَنْبِ شُکْرِکَ؟ وَمَا قَدْرُ عَمَلِی فِی جَنْبِ نِعَمِکَ وَ إِحْسانِکَ (۱) ۸۹۶؟ إِلهِی إِنَ (۲) ۸۹۷ جُودَکَ بَسَطَ أَمَلِی، وَشُکْرَکَ قَبِلَ عَمَلِی، سَیِّدِی إِلَیْکَ رَغْبَتِی، وَ إِلَیْکَ (۳) ۸۹۸ رَهْبَتِی، وَ إِلَیْکَ تَأْمِیلِی، وَقَدْ ساقَنِی إِلَیْکَ أَمَلِی، وَعَلَیْکَ یَا واحِدِی عَکَفَتْ (۴) ۸۹۹ هِمَّتِی، وَفِیما عِنْدَکَ انْبَسَطَتْ رَغْبَتِی، وَلَکَ خالِصُ رَجائِی وَخَوْفِی، وَبِکَ أَ نَسَتْ مَحَبَّتِی، وَ إِلَیْکَ أَ لْقَیْتُ بِیَدِی، وَبِحَبْلِ طاعَتِکَ مَدَدْتُ رَهْبَتِی، یا (۵) ۹۰۰ مَوْلایَ بِذِکْرِکَ عاشَ قَلْبِی، وَبِمُناجاتِکَ بَرَّدْتُ أَ لَمَ الْخَوْفِ عَنِّی، فَیا مَوْلایَ وَیا مُؤَمَّلِی وَیا مُنْتَهی سُؤْلِی فَرِّقْ بَیْنِی وَبَیْنَ ذَ نْبِیَ الْمانِعِ لِی مِنْ لُزُومِ طاعَتِکَ، فَإِنَّما أَسْأَ لُکَ لِقَدِیمِ الرَّجاءِ فِیکَ، وَعَظِیمِ الطَّمَعِ مِنْکَ الَّذِی أَوْجَبْتَهُ عَلی نَفْسِکَ مِنَ الرَّأْفَهِ وَالرَّحْمَهِ، فَالْأَمْرُ لَکَ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ، وَالْخَلْقُ کُلُّهُمْ عِیالُکَ وَفِی قَبْضَتِکَ، وَکُلُّ شَیْ ءٍ خاضِعٌ لَکَ، تَبارَکْتَ یا رَبَّ الْعالَمِینَ. إِلهِی ارْحَمْنِی إِذَا انْقَطَعَتْ حُجَّتِی، وَکَلَّ عَنْ جَوابِکَ لِسانِی، وَطاشَ عِنْدَ سُؤالِکَ إِیَّایَ لُبِّی، فَیا عَظِیمَ رَجائِی لَاتُخَیِّبْنِی إِذَا اشْتَدَّتْ فاقَتِی، وَلَا تَرُدَّنِی لِجَهْلِی، وَلَا تَمْنَعْنِی لِقِلَّهِ صَبْرِی، أَعْطِنِی لِفَقْرِی، وَارْحَمْنِی لِضَعْفِی، سَیِّدِی عَلَیْکَ مُعْتَمَدِی

۱- وَإِحْسانِکَ إِلَیَّ: خ.

۲- إِلّاأَنَّ: نسخه.

۳- وَمِنْکَ: نسخه.

۴- وَإِلَیْکَ یا وَاحِدِی عَلِقَتْ: خ.

۵- یَا: خ.

وَمُعَوَّلِی وَرَجائِی وَتَوَکُّلِی، وَبِرَحْمَتِکَ تَعَلُّقِی، وَبِفِنائِکَ أَحُطُّ رَحْلِی، وَبِجُودِکَ أَقْصِدُ (۱) ۹۰۱ طَلِبَتِی، وَبِکَرَمِکَ أَیْ رَبِّ أَسْتَفْتِحُ دُعائِی، وَلَدَیْکَ أَرْجُو فاقَتِی (۲) ۹۰۲، وَبِغِناکَ أَجْبُرُ عَیْلَتِی، وَتَحْتَ ظِلِّ عَفْوِکَ قِیامِی، وَ إِلی جُودِکَ وَکَرَمِکَ أَرْفَعُ بَصَرِی، وَ إِلی مَعْرُوفِکَ أُدِیمُ نَظَرِی، فَلا تُحْرِقْنِی بِالنَّارِ وَأَ نْتَ مَوْضِعُ أَمَلِی، وَلَا تُسْکِنِّی الْهاوِیَهَ فَإِنَّکَ قُرَّهُ عَیْنِی، یَا سَیِّدِی لَاتُکَذِّبْ ظَنِّی بِإِحْسانِکَ وَمَعْرُوفِکَ فَإِنَّکَ ثِقَتِی، وَلَا تَحْرِمْنِی ثَوابَکَ فَإِنَّکَ الْعارِفُ بِفَقْرِی.

إِلٰهِی إِنْ کانَ قَدْ دَنا أَجَلِی وَلَمْ یُقَرِّبْنِی مِنْکَ عَمَلِی فَقَدْ جَعَلْتُ الاعْتِرافَ إِلَیْکَ بِذَ نْبِی وَسائِلَ عِلَلِی. إِلٰهِی إِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ أَوْلی مِنْکَ بِالْعَفْوِ؟ وَ إِنْ عَذَّبْتَ فَمَنْ أَعْدَلُ مِنْکَ فِی الْحُکْمِ؟ ارْحَمْ فِی هٰذِهِ الدُّنْیا غُرْبَتِی، وَعِنْدَ الْمَوْتِ کُرْبَتِی، وَفِی الْقَبْرِ وَحْدَتِی، وَفِی اللَّحْدِ وَحْشَتِی، وَ إِذا نُشِرْتُ لِلْحِسابِ بَیْنَ یَدَیْکَ ذُلَّ مَوْقِفِی، وَاغْفِرْ لِی مَا خَفِیَ عَلَی الْآدَمِیِّینَ مِنْ عَمَلِی، وَأَدِمْ لِی مَا بِهِ سَتَرْتَنِی، وَارْحَمْنِی صَرِیعاً عَلَی الْفِراشِ تُقَلِّبُنِی أَیْدِی أَحِبَّتِی، وَتَفَضَّلْ عَلَیَّ مَمْدُوداً عَلَی الْمُغْتَسَلِ یُقَلِّبُنِی (۳) ۹۰۳ صالِحُ جِیرَتِی، وَتَحَنَّنْ عَلَیَّ مَحْمُولًا قَدْ تَناوَلَ الْأَقْرِباءُ أَطْرافَ جِنازَتِی، وَجُدْ عَلَیَّ مَنْقُولًا قَدْ نَزَلْتُ بِکَ وَحِیداً فِی حُفْرَتِی، وَارْحَمْ فِی ذٰلِکَ الْبَیْتِ الْجَدِیدِ غُرْبَتِی حَتَّی لَاأَسْتَأْنِسَ بِغَیْرِکَ، یَا سَیِّدِی إِنْ وَکَلْتَنِی إِلی نَفْسِی هَلَکْتُ، سَیِّدِی فَبِمَنْ أَسْتَغِیثُ إِنْ لَمْ تُقِلْنِی عَثْرَتِی؟ فَإِلی مَنْ أَ فْزَعُ إِنْ فَقَدْتُ عِنایَتَکَ فِی ضَجْعَتِی؟ وَ إِلی مَنْ أَ لْتَجِئُ إِنْ لَمْ تُنَفِّسْ کُرْبَتِی؟ سَیِّدِی مَنْ لِی؟ وَمَنْ یَرْحَمُنِی إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِی؟ وَفَضْلَ مَنْ

۱- أَقْصُرُ: خ.

۲- ضِیافَتِی: خ.

۳- یُغَسِّلُنِی: خ ل.

أُؤَمِّلُ إِنْ عَـدِمْتُ فَضْـلَکَ یَوْمَ فاقَتِی؟ وَ إِلی مَنِ الْفِرارُ مِنَ الـذُّنُوبِ إِذَا انْقَضـی أَجَلِی؟ سَـیِّدِی لَاتُعَذِّبْنِی وَأَ نَا أَرْجُوکَ. إِلهِی (۱) ۹۰۴ حَقِّقْ رَجائِی، وَآمِنْ خَوْفِی، فَإِنَّ کَثْرَهَ ذُ نُوبِی لَاأَرْجُو فِیها (۲) ۹۰۵ إِلّا عَفْوَکَ، سَیِّدِی أَ نَا أَسْأَ لُکَ مَا لَاأَسْتَحِقُّ، وَأَ نْتَ أَهْلُ التَّقْوی وَأَهْـلُ الْمَغْفِرَهِ فَـاغْفِرْ لِی وَأَ لْبِسْـنِی مِنْ نَظَرِکَ ثَوْبـاً یُغَطِّی عَلَیَّ التَّبِعـاتِ وَتَغْفِرُهـا لِی وَلَـا أُطالَبُ بِها، إِنَّکَ ذُو مَنٍّ قَـدِیمٍ، وَصَفْحٍ عَظِیمٍ، وَتَجاوُزٍ کَرِیمٍ. إِلهِی أَ نْتَ الَّذِی تُفِیضُ سَیْبَکَ عَلَی مَنْ لَا یَسْأَ لُکَ وَعَلَی الْجاحِدِینَ بِرُبُوبِیَّتِکَ، فَکَیْفَ سَیِّدِی بِمَنْ سَأَلَـکَ وَأَیْقَنَ أَنَّ الْخَلْقَ لَکَ، وَالْأَمْرَ إِلَیْکَ؟ تَبارَکْتَ وَتَعالَیْتَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ، سَـیِّدِی عَبْـدُکَ بِبابِکَ أَقامَتْهُ الْخَصاصَهُ (۳) ۹۰۶ بَیْنَ یَـدَیْکَ یَقْرَعُ بابَ إِحْسانِکَ بِـدُعائِهِ (۴) ۹۰۷ فَلا ـ تُعْرِضْ بِوَجْهِـکَ الْکَرِیمِ عَنِّی، وَاقْبَـلْ مِنِّی مَا أَ قُولُ، فَقَـدْ دَعَوْتُ (۵) ۹۰۸ بِهذَا الدُّعاءِ وَأَ نَا أَرْجُو أَنْ لَاتَرُدَّنِی مَعْرِفَهً مِنِّی بِرَأْفَتِکَ وَرَحْمَتِکَ. إِلهِی أَ نْتَ الَّذِی لَا یُحْفِیکَ سائِلٌ، وَلَا یَنْقُصُکَ نائِلٌ (۶) ۹۰۹، أَ نْتَ کَما تَقُولُ وَفَوْقَ مَا نَقُولُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ صَبْراً جَمِیلًا، وَفَرَجاً قَرِیباً، وَقَوْلًا صادِقاً، وَأَجْراً عَظِیماً، أَسْأَ لُکَ یَا رَبِّ مِنَ الْخَیْرِ کُلِّهِ مَـا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَـا لَمْ أَعْلَمْ، أَسْـأَ لُـکَ اللَّهُمَّ مِنْ خَیْرِ مَـا سَأَلَـکَ مِنْهُ عِبادُکَ الصَّالِحُونَ، یَا خَیْرَ مَنْ سُـئِلَ، وَأَجْوَدَ مَنْ أَعْطی، أَعْطِنِی سُؤْلِی فِی نَفْسِـی وَأَهْلِی وَوالِـدَیَّ وَوُلْدِی وَأَهْلِ حُزانَتِی وَإِخْوانِی فِیکَ، وَ (۷) ۹۱۰ أَرْغِدْ (۸) ۹۱۱ عَیْشِی، وَأَظْهِرْ مُرُوَّتِی، وَأَصْلِحْ جَمِیعَ أَحْوالِی، وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ أَطَلْتَ عُمْرَهُ،

۱- اللَّهُمَّ: خ ل.

۲- لَهَا: خ.

۳- الْخَصاصَهُ: فقر.

۴- وَیَسْتَعْطِفُ جَمِیلَ نَظَرِکَ بِمَکْنُونِ رَجَائِکَ: نسخه.

۵- دَعَوْتُکَ: خ ل.

۶- نائِلٌ: عطا.

۷- وَ: خ.

۸- أَرْغِدْ: وسعت بده.

وَحَسَّنْتَ عَمَلَهُ، وَأَ تْمَمْتَ عَلَيْهِ نِعْمَتَكَ، وَرَضِيتَ عَنْهُ، وَأَحْيَيْتَهُ حَياةً طَيِّبَةً فِى أَدْوَمِ السُّرُورِ، وَأَسْبَغِ الْكَرامَهِ، وَأَ تَمِّ الْعَيْشِ إِنَّكَ تَفْعَلُ مَا تَشاءُ وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشاءُ غَيْرُكَ. اللَّهُمَّ خُصَّنِى مِنْكَ بِخاصَّهِ ذِكْرِكَ، وَلَا تَجْعَلْ شَيْئاً مِمَّا أَ تَقَرَّبُ بِهِ فِى آناءِ اللَّيْلِ وَأَطْرافِ النَّهارِ رِياءً وَلَا سُمْعَةً وَلَا أَشَراً وَلَا بَطَراً (۱) ۹۱۲، وَاجْعَلْنِى لَكَ مِنَ الْخاشِعِينَ. اللَّهُمَّ أَعْطِنِى السَّعَهَ فِى الرِّزْقِ، وَالْأَمْنَ فِى الْوَطَنِ، وَقُرَّهَ الْعَيْنِ فِى الْأَهْلِ وَالْمالِ وَالْوَلَدِ، وَالْمَقامَ فِى نِعَمِكَ عِنْدِى، وَالصِّحَّهَ فِى الْجِسْمِ، وَالْقُوَّهَ فِى الْبَدَنِ، وَالسَّلامَهَ فِى الدِّينِ، وَاسْتَعْمِلْنِى بِطاعَتِكَ وَطاعَهِ رَسُولِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَبَداً مَا اسْتَعْمَرْتَنِى، وَاجْعَلْنِى مِنْ أَوْفَرِ عِبادِكَ عِنْدَكَ نَصِيباً فِى كُلِّ خَيْرٍ أَ نْزَلْتَهُ وَتُنْزِلُهُ فِى شَهْرِ رَمَضانَ فِى لَيْلَهِ الْقَدْرِ وَمَا أَ نْتَ مُنْزِلُهُ فِى كُلِّ سَنَهٍ مِنْ رَحْمَهٍ تَنْشُرُها، وَعافِيَهٍ تُلْبِسُها، وَبَلِيَّهٍ تَدْفَعُها، وَحَسَناتٍ تَتَقَبَّلُها، وَسَيِّئاتٍ تَتَجاوَزُ عَنْها، وَارْزُقْنِى حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرامِ فِى عامِنا (۲) ۹۱۳ هذَا وَفِى كُلِّ عامٍ، وَارْزُقْنِى رِزْقاً واسِعاً مِنْ فَضْلِكَ الْواسِعِ، وَاصْرِفْ عَنِّى يَا سَيِّدِى الْأَسْواءَ وَاقْضِ عَنِّى الدَّيْنَ وَالظُّلاماتِ حَتَّى لا أَ تَأَذَّى بِشَيْ ءٍ مِنْهُ، وَخُذْ عَنِّى بِأَسْماعِ وَأَبْصارِ أَعْدائِى وَحُسَّادِى وَالْباغِينَ عَلَىَّ، وَانْصُرْنِى عَلَيْهِمْ، وَأَقِرَّ عَيْنِى وَحَقِّقْ ظَنِّى (۳) ۹۱۴ وَفَرِّحْ قَلْبِى، وَاجْعَلْ لِى مِنْ هَمِّى وَكَرْبِى فَرَجاً وَمَخْرَجاً، وَاجْعَلْ مَنْ أَرادَنِى بِسُوءٍ مِنْ جَمِيعِ خَلْقِكَ تَحْتَ قَدَمَىَّ، وَاكْفِنِى شَرَّ الشَّيْطانِ، وَشَرَّ السُّلْطانِ، وَسَيِّئاتِ عَمَلِى، وَطَهِّرْنِى مِنَ الذُّنُوبِ كُلِّها، وَأَجِرْنِى مِنَ النَّارِ بِعَفْوِكَ، وَأَدْخِلْنِى الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِكَ، وَزَوِّجْنِى

۱- أَشَراً: تبختر. و همچنين بَطَراً.

۲- عَامِى: خ.

۳- وَحَقِّقْ ظَنِّى: نسخه.

مِنَ الْحُورِ الْعِینِ بِفَضْلِکَ، وَأَ لْحِقْنِی بِأَوْ لِیائِکَ الصَّالِحِینَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَ بْرارِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ الْأَخْیارِ، صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ وَعَلی أَجْسادِهِمْ وَأَرْواحِهِمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. إِلٰهِی وَسَیِّدِی وَعِزَّتِکَ وَجَلالِکَ لَئِنْ طالَبْتَنِی بِذُ نُوبِی لَأُطالِبَنَّکَ بِعَفْوِکَ، وَلَئِنْ طالَبْتَنِی بِلُؤْمِی لَأُطالِبَنَّکَ بِکَرَمِکَ، وَلَئِنْ أَدْخَلْتَنِی النَّارَ لَأُخْبِرَنَّ أَهْلَ النَّارِ بِحُبِّی لَکَ. إِلٰهِی وَسَیِّدِی إِنْ کُنْتَ لَاتَغْفِرُ إِلَّا لِأَوْ لِیائِکَ وَأَهْلِ طاعَتِکَ فَإِلی مَنْ یَفْزَعُ الْمُذْنِبُونَ؟ وَإِنْ کُنْتَ لَاتُکْرِمُ إِلَّا أَهْلَ الْوَفاءِ بِکَ فَبِمَنْ یَسْتَغِیثُ الْمُسِیئُونَ؟ إِلٰهِی إِنْ أَدْخَلْتَنِی النَّارَ فَفِی ذٰلِکَ سُرُورُ عَدُوِّکَ، وَ إِنْ أَدْخَلْتَنِی الْجَنَّهَ فَفِی ذٰلِکَ سُرُورُ نَبِیِّکَ، وَأَ نَا وَاللَّهِ أَعْلَمُ أَنَّ سُرُورَ نَبِیِّکَ أَحَبُّ إِلَیْکَ مِنْ سُرُورِ عَدُوِّکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ أَنْ تَمْلَأَ قَلْبِی حُبّاً لَکَ، وَخَشْیَهً مِنْکَ، وَتَصْدِیقاً بِکِتابِکَ، وَإِیماناً بِکَ، وَفَرَقاً مِنْکَ، وَشَوْقاً إِلَیْکَ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ حَبِّبْ إِلَیَّ لِقاءَکَ، وَأَحْبِبْ لِقائِی، وَاجْعَلْ لِی فِی لِقائِکَ الرَّاحَهَ وَالْفَرَجَ وَالْکَرامَهَ. اللَّهُمَّ أَ لْحِقْنِی بِصالِحِ مَنْ مَضی، وَاجْعَلْنِی مِنْ صالِحِ مَنْ بَقِیَ وَخُذْ بِی سَبِیلَ الصَّالِحِینَ، وَأَعِنِّی عَلی نَفْسِی بِما تُعِینُ بِهِ الصَّالِحِینَ عَلی أَ نْفُسِهِمْ، وَاخْتِمْ عَمَلِی بِأَحْسَنِهِ، وَاجْعَلْ ثَوابِی مِنْهُ الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ، وَأَعِنِّی عَلی صالِحِ مَا أَعْطَیْتَنِی، وَثَبِّتْنِی یَا رَبِّ وَلَا تَرُدَّنِی فِی سُوءٍ اسْتَنْقَذْتَنِی مِنْهُ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ إِیماناً لَاأَجَلَ لَهُ دُونَ لِقائِکَ، أَحْیِنِی مَا أَحْیَیْتَنِی عَلَیْهِ، وَتَوَفَّنِی إِذا تَوَفَّیْتَنِی عَلَیْهِ، وَابْعَثْنِی إِذا بَعَثْتَنِی عَلَیْهِ، وَأَبْرِئْ قَلْبِی مِنَ الرِّیاءِ وَالشَّکِّ وَالسُّمْعَهِ فِی دِینِکَ حَتَّی یَکُونَ عَمَلِی خالِصاً لَکَ. اللَّهُمَّ أَعْطِنِی بَصِیرَهً فِی دِینِکَ، وَفَهْماً فِی حُکْمِکَ، وَفِقْهاً فِی عِلْمِکَ، وَکِفْلَیْنِ مِنْ رَحْمَتِکَ،

وَوَرَعاً يَحْجُزُنِى عَنْ مَعاصِيك، وَبَيِّضْ وَجْهِى بِنُورِك، وَاجْعَلْ رَغْبَتِى فِيما عِنْدَك، وَتَوَفَّنِى فِى سَبِيلِك وَعَلَى مِلَّهِ رَسُو لِك صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ. اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِك مِنَ الْكَسَلِ وَالْفَشَلِ وَالْهَمِّ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْغَفْلَهِ وَالْقَسْوَهِ (۱) ۹۱۵ وَالْمَسْكَنَهِ وَالْفَقْرِ وَالْفاقَهِ وَكُلِّ بَلِيَّهٍ وَالْفَواحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْها وَمَا بَطَنَ، وَأَعُوذُ بِك مِنْ نَفْسٍ لَاتَقْنَعُ، وَ (۲) ۹۱۶ بَطْنٍ لَايَشْبَعُ، وَقَلْبٍ لَايَخْشَعُ، وَدُعاءٍ لَايُسْمَعُ، وَعَمَلٍ لَايَنْفَعُ، وَأَعُوذُ بِك يَا رَبِّ عَلَى نَفْسِى وَدِينِى وَمالِى وَعَلَى جَمِيعِ مَا رَزَقْتَنِى مِنَ الشَّيْطانِ الرَّجِيم، إِنَّك أَ نْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ. اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَايُجِيرُنِى مِنْك أَحَدٌ، وَلَا أَجِدُ مِنْ دُو نِك مُلْتَحداً، فَلا تَجْعَلْ نَفْسِى فِى شَىْ ءٍ مِنْ عَذابِك، وَلَا تَرُدَّنِى بِهَلَكهٍ، وَلَا تَرُدَّنِى بِعَذابٍ أَلِيم. اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّى، وَأَعْلِ ذِكْرِى، وَارْفَعْ دَرَجَتِى، وَحُطَّ وِزْرِى، وَلَا تَذْكُرْنِى بِخَطِيئَتِى، وَاجْعَلْ ثَوابَ مَجْلِسِى، وَثَوابَ مَنْطِقِى، وَثَوابَ دُعائِى رِضاك وَالْجَنَّهَ، وَ (۳) ۹۱۷ أَعْطِنِى يَا رَبِّ جَمِيعَ مَا سَأَ لْتُك وَزِدْنِى مِنْ فَضْلِك إِنِّى إِلَيْك راغِبٌ يَا رَبَّ الْعالَمِينَ. اللَّهُمَّ إِنَّك أَ نْزَلْتَ فِى كِتابِك (۴) ۹۱۸ أَنْ نَعْفُوَ عَمَّنْ ظَلَمَنا وَقَدْ ظَلَمْنا أَ نْفُسَنا فَاعْفُ عَنَّا فَإِنَّك أَوْلى بِذلِك مِنَّا، وَأَمَرْتَنا أَنْ لَانَرُدَّ سائِلًا عَنْ أَبْوابِنا وَقَدْ جِئْتُك سائِلًا فَلَا تَرُدَّنِى إِلّا بِقَضاءِ حاجَتِى، وَأَمَرْتَنا بِالْإِحْسانِ إِلى مَا مَلَكَتْ أَ يْمانُنا وَنَحْنُ أَرِقَّاؤُك فَأَعْتِقْ رِقابَنا مِنَ النَّارِ، يَا مَفْزَعِى عِنْدَ كُرْبَتِى، وَيَا غَوْثِى عِنْدَ شِدَّتِى، إِلَيْك فَزِعْتُ، وَبِك اسْتَغَثْتُ وَلُذْتُ، لَاأَ لُوذُ بِسِواك، وَلَا أَطْلُبُ الْفَرَجَ إِلّا مِنْك، فَأَغِثْنِى وَفَرِّجْ عَنِّى يَا مَنْ يَفُكُّ الْأَسِيرَ (۵) ۹۱۹ وَيَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ، اقْبَلْ مِنِّى الْيَسِيرَ وَاعْفُ

۱- وَالذِلَّهِ: خ ل.

۲- نَفْسٍ لَاتَقْنَعُ وَ: خ.

۳- وَ: خ.

۴- فِى كِتَابِك العَفْوَ وَأَمَرْتَنا أَنْ: نسخه.

۵- يا مَنْ يَقْبَلُ الْيَسِيرَ: خ ل.

عَنِّی الْکَثِیرَ، إِنَّکَ أَ نْتَ الرَّحِیمُ الْغَفُورُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ إِیماناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَیَقِیناً صادِقاً (۱) ۹۲۰ حَتَّی أَعْلَمَ أَ نَّهُ لَنْ یُصِیبَنِی إِلّا مَا کَتَبْتَ لِی، وَرَضِّنِی مِنَ الْعَیْشِ بِمَا قَسَمْتَ لِی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲) ۹۲۱.

اعمال سحرهای ماه رمضان

پنجم: و نیز شیخ فرموده که در سحر این دعا را می خوانی:

یَا عُدَّتِی فِی کُرْبَتِی، وَیَا صاحِبِی فِی شِدَّتِی، وَیَا وَ لِیِّی فِی نِعْمَتِی، وَیَا غایَتِی فِی رَغْبَتِی، أَ نْتَ السّاتِرُ عَوْرَتِی، وَالْمُؤْمِنُ رَوْعَتِی، وَالْمُقِیلُ عَثْرَتِی، فَاغْفِرْ لِی خَطِیئَتِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ خُشُوعَ الْإِیمانِ قَبْلَ خُشُوعِ الذُلِّ فِی النَّارِ، یَا واحِدُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، یَا مَنْ یُعْطِی مَنْ سَأَلَهُ تَحَنُّناً مِنْهُ وَرَحْمَةً، وَیَبْتَدِئُ بِالْخَیْرِ مَنْ لَمْ یَسْأَلْهُ تَفَضُّلًا مِنْهُ وَکَرَماً، بِکَرَمِکَ الدَّائِمِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَهَبْ لِی رَحْمَةً واسِعَةً جامِعَةً أَبْلُغُ بِها خَیْرَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَغْفِرُکَ لِما تُبْتُ إِلَیْکَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِیهِ، وَأَسْتَغْفِرُکَ لِکُلِّ خَیْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَکَ فَخالَطَنِی فِیهِ مَا لَیْسَ لَکَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاعْفُ عَنْ ظُلْمِی وَجُرْمِی بِحِلْمِکَ وَجُودِکَ یَا کَرِیمُ، یَا مَنْ لَایَخِیبُ سائِلُهُ، وَلَا یَنْفَدُ نائِلُهُ، یَا مَنْ عَلا فَلا شَیْ ءَ فَوْقَهُ، وَدَنا فَلا شَیْ ءَ دُونَهُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْنِی یَا فالِقَ الْبَحْرِ لِمُوسَی، اللَّیْلَهَ اللَّیْلَهَ اللَّیْلَهَ، السّاعَهَ السّاعَهَ السّاعَهَ. اللَّهُمَّ طَهِّرْ قَلْبِی مِنَ النِّفاقِ، وَعَمَلِی مِنَ الرِّیاءِ، وَ لِسانِی مِنَ الکِذْبِ، وَعَیْنِی مِنَ الْخِیانَهِ، فَإِنَّکَ تَعْلَمُ

۱- صادِقاً: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۵۸۲.

خائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَمَا تُخْفِی الصُّدُورُ، یَا رَبِّ هذَا مَقامُ الْعائِذِ بِکَ مِنَ النَّارِ، هذَا مَقامُ الْمُسْتَجِیرِ بِکَ مِنَ النَّارِ، هذَا مَقامُ الْمُسْتَغِیثِ بِکَ مِنَ النَّارِ، هـذَا مَقـامُ الْهارِبِ إِلَیْکَ مِنَ النَّارِ، هـذَا مَقامُ مَنْ یَبُوءُ لَکَ بِخَطِیئَتِهِ، وَیَعْتَرِفُ بِذَ نْبِهِ، وَیَتُوبُ إِلی رَبِّهِ، هـذَا مَقامُ الْبائِسِ الْفَقِیرِ، هذَا مَقامُ الْخائِفِ الْمُسْتَجِیرِ، هذَا مَقامُ الْمَحْزُونِ الْمَکْرُوبِ، هذَا مَقامُ الْمَغْمُومِ (۱) ۹۲۲ الْمَهْمُومِ، هذَا مَقامُ الْغَرِیبِ الْغَرِیقِ، هذَا مَقامُ الْمُسْتَوْحِشِ الْفَرِقِ، هذَا مَقامُ مَنْ لَایَجِدُ لِذَ نْبِهِ غافِراً غَیْرَکَ، وَلَا لِضَعْفِهِ مُقَوِّیاً إِلَّا أَ نْتَ، وَلَا لِهَمِّهِ مُفَرِّجاً سِواکَ، یَا اللَّهُ یَا کَرِیمُ لَاتُحْرِقْ وَجْهِی بِالنَّارِ بَعْدَ سُجُودِی لَکَ وَتَعْفِیرِی بِغَیرِ مَنٍّ مِنِّی عَلَیْکَ بَلْ لَکَ الْحَمْدُ وَالْمَنُّ وَالتَّفَضُّلُ عَلَیَّ، ارْحَمْ أَیْ رَبِّ أَیْ رَبِّ أَیْ رَبِّ- بگوید تا آنکه نفس قطع شود- ضَعْفِی، وَقِلَّهَ حِیلَتِی، وَرِقَّهَ جِلْدِی، وَتَبَدُّدَ أَوْصالِی، وَتَناثُرَ لَحْمِی وَجِسْمِی وَجَسَدِی، وَوَحْدَتِی وَوَحْشَتِی فِی قَبْرِی وَجَزَعِی مِنْ صَغِیرِ الْبَلاءِ، أَسْأَ لُکَ یَا رَبِّ قُرَّهَ الْعَیْنِ وَالاغْتِباطَ یَوْمَ الْحَسْرَهِ وَالنَّدامَهِ، بَیِّضْ وَجْهِی یَا رَبِّ یَوْمَ تَسْوَدُّ الْوُجُوهُ، آمِنِّی مِنَ الْفَزَعِ الْأَکْبَرِ، أَسْأَ لُکَ الْبُشْری یَوْمَ تُقَلَّبُ الْقُلُوبُ وَالْأَ بْصارُ، وَالْبُشْری عِنْدَ فِراقِ الدُّنْیا. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَرْجُوهُ عَوْناً لِی (۲) ۹۲۳ فِی حَیاتِی، وَأُعِدُّهُ ذُخْراً لِیَوْمِ فاقَتِی. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَدْعُوهُ وَلَا أَدْعُو غَیْرَهُ، وَلَوْ دَعَوْتُ غَیْرَهُ لَخَیَّبَ دُعائِی. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَرْجُوهُ وَلَا أَرْجُو غَیْرَهُ، وَلَوْ رَجَوْتُ غَیْرَهُ لَأَخْلَفَ رَجائِی. الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُنْعِمِ الْمُحْسِنِ الْمُجْمِلِ الْمُفْضِلِ ذِی الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ، وَ لِیُّ کُلِّ نِعْمَهٍ، وَصاحِبُ کُلِّ حَسَنَهٍ، وَمُنْتَهی کُلِّ رَغْبَهٍ، وَقاضِی کُلِّ حاجَهٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِی الْیَقِینَ وَحُسْنَ

۱- الَمحْزُونِ: خ ل.

۲- لِی: خ.

الظَّنِّ بِـكَ، وَأَ ثْبِتْ رَجاءَكَ فِی قَلْبِی، وَاقْطَعْ رَجائِی عَمَّنْ سِواکَ حَتَّی لَاأَرْجُوَ غَیْرَکَ وَلَا أَثِقَ إِلّا بِکَ، یَا لَطِیفاً لِما تَشاءُ الْطُفْ لِی فِی جَمِیعِ أَحْوالِی بِما تُحِبُّ وَتَرْضی، یَا رَبِّ إِنِّی ضَعِیفٌ عَلَی النَّارِ فَلا تُعَذِّبْنِی بِالنَّارِ، یَا رَبِّ ارْحَمْ دُعائِی وَتَضَرُّعِی وَخَوْفِی وَذُلِّی وَمَسْکَنَتِی وَتَعْوِیذِی وَتَلْوِیذِی، یَا رَبِّ إِنِّی ضَعِیفٌ عَنْ طَلَبِ الدُّنْیا وَأَ نْتَ واسِعٌ کَرِیمٌ، أَسْأَ لُکَ یَا رَبِّ بِقُوَّتِکَ عَلی ذلِکَ، وَقُدْرَتِکَ عَلَیْهِ، وَغِناکَ عَنْهُ، وَحاجَتِی إِلَیْهِ، أَنْ تَرْزُقَنِی فِی عامِی هذَا، وَشَهْرِی هذَا، وَیَوْمِی هذَا، وَساعَتِی هذِهِ رِزْقاً تُغْنِینِی بِهِ عَنْ تَکَلُّفِ مَا فِی أَیْدِی النّاسِ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلالِ الطَّیِّبِ، أَیْ رَبِّ مِنْکَ أَطْلُبُ، وَ إِلَیْکَ أَرْغَبُ، وَ إِیّاکَ أَرْجُو، وَأَ نْتَ أَهْلُ ذلِکَ لَاأَرْجُو غَیْرَکَ وَلَا أَثِقُ إِلّا بِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، أَیْ رَبِّ ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی وَعافِنِی، یَا سامِعَ کُلِّ صَوْتٍ، وَیَا جامِعَ کُلِّ فَوْتٍ، وَیَا بارِئَ النُّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ، یَا مَنْ لَاتَغْشاهُ الظُّلُماتُ، وَلَا تَشْتَبِهُ عَلَیْهِ الْأَصْواتُ، وَلَا یَشْغَلُهُ شَیْ ءٌ عَنْ شَیْ ءٍ، أَعْطِ مُحَمَّداً صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ أَ فْضَلَ مَا سَأَلَکَ، وَأَ فْضَلَ مَا سُئِلْتَ لَه، وَأَ فْضَلَ مَا أَ نْتَ مَسْؤُولٌ لَهُ إِلی یَوْمِ الْقِیامَهِ، وَهَبْ لِیَ الْعافِیَهَ حَتَّی تُهَنِّئَنِی الْمَعِیشَهَ، وَاخْتِمْ لِی بِخَیْرٍ حَتَّی لَا تَضُرَّنِی الذُّنُوبُ. اللَّهُمَّ رَضِّنِی بِما قَسَمْتَ لِی حَتَّی لَاأَسْأَلَ أَحَداً شَیْئاً. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْتَحْ لِی خَزائِنَ رَحْمَتِکَ، وَارْحَمْنِی رَحْمَهً لَا تُعَذِّبُنِی بَعْدَها أَبَداً فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَارْزُقْنِی مِنْ فَضْلِکَ الْواسِعِ رِزْقاً حَلالًا طَیِّباً لَاتُفْقِرُنِی إِلی أَحَدٍ بَعْدَهُ سِواکَ، تَزِیدُنِی بِذلِکَ شُکْراً، وَإِلَیْکَ فاقَهً وَفَقْراً، وَبِکَ عَمَّنْ سِواکَ غِنیً وَتَعَفُّفاً، یَا مُحْسِنُ یَا مُجْمِلُ یَا مُنْعِمُ یَا مُفْضِلُ یَا مَلِیکُ یَا

مُقْتَـدِرُ صَـلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاكْفِنِی الْمُهِـمَّ كُلَّهُ، وَاقْضِ لِی بِالْحُسْـنى، وَبـارِكْ لِی فِی جَمِیعِ أُمُورِی وَاقْضِ لِی جَمِیعَ حَوائِجِی. اللَّهُمَّ یَسِّرْ لِی مَا أَخافُ تَعْسِـیرَهُ فَإِنَّ تَیْسِـیرَ مَا أَخافُ تَعْسِیرَهُ (۱) ۹۲۴ عَلَیْکَ سَهْلٌ (۲) ۹۲۵ یَسِیرٌ، وَسَهِّلْ لِی مَا أَخافُ حُزُونَتَهُ (۳) ۹۲۶، وَنَفِّسْ عَنِّی مَـا أَخـافُ ضِـیقَهُ، وَكُـفَّ عَنِّی مَـا أَخـافُ هَمَّهُ (۴) ۹۲۷، وَاصْـرِفْ عَنِّی مَـا أَخـافُ بَلِیَّتَهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ امْلَأْ قَلْبِی حُبّاً لَکَ، وَخَشْـیَهً مِنْکَ، وَتَصْدِیقاً لَکَ، وَإِیماناً بِکَ، وَفَرَقاً مِنْکَ، وَشَوْقاً إِلَیْکَ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرام. اللَّهُمَّ إِنَّ لَکَ حُقُوقاً فَتَصَـدَّقْ بِها عَلَیَّ، وَ لِلنَّاسِ قِبَلِی تَبِعاتٌ فَتَحَمَّلْها عَنِّی، وَقَدْ أَوْجَبْتَ لِكُلِّ ضَـیْفٍ قِریً وَأَ نَا ضَـیْفُکَ فَاجْعَلْ قِرایَ اللَّیْلَهَ الْجَنَّهَ، یَا وَهّابَ الْجَنَّهِ، یَا وَهّابَ الْمَغْفِرَهِ، وَ (۵) ۹۲۸ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِکَ (۶) ۹۲۹.

ششم: می خوانی دعای ادریس را که شیخ و سیّد روایت کرده اند، طالب آن رجوع به مصباح یا اقبال نماید (۷) ۹۳۰.

هفتم: می خوانی این دعا را که مختصرترین دعاهای سحر است و در اقبال است:

یَا مَفْزَعِی عِنْدَ كُرْبَتِی، وَیَا غَوْثِی عِنْدَ شِدَّتِی، إِلَیْکَ فَزِعْتُ، وَبِکَ اسْتَغَثْتُ، وَبِکَ لُذْتُ، لَاأَ لُوذُ بِسِواکَ، وَلَا أَطْلُبُ الْفَرَجَ إِلّا مِنْکَ، فَأَغِثْنِی وَفَرِّجْ عَنِّی، یَا مَنْ یَقْبَلُ الْیَسِـیرَ، وَیَعْفُو عَنِ الْکَثِیرِ، اقْبَلْ مِنِّی الْیَسِـیرَ، وَاعْفُ عَنِّی الْکَثِیرَ، إِنَّکَ أَ نْتَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ إِیماناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَیَقِیناً حَتّی أَعْلَمَ أَ نَّهُ لَنْ یُصِیبَنِی إِلّا مَا كَتَبْتَ لِی، وَرَضِّنِی مِنَ الْعَیْشِ بِما

۱- تَعَسُّرَهُ ... تَعَسُّرَهُ: نسخه.

۲- سَهْلٌ: خ.

۳- حُزُونَتَهُ: درشتی و سختی.

۴- غَمَّهُ: خ ل.

۵- وَ: خ.

۶- مصباح المتهجّد: ۵۹۸.

۷- مصباح المتهجّد: ۶۰۱ و اقبال ۱/ ۱۸۰، اوّل آن: سبحانک لا إله إلّاأنت ....

قَسَمْتَ لِی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَا عُدَّتِی فِی کُرْبَتِی، وَیَا صاحِبِی فِی شِدَّتِی، وَیَا وَ لِیِّی فِی نِعْمَتِی، وَیَا غایَتِی فِی رَغْبَتِی، أَ نْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِی، وَالْآمِنُ رَوْعَتِی (۱) ۹۳۱، وَالْمُقِیلُ عَثْرَتِی، فَاغْفِرْ لِی خَطِیئَتِی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲) ۹۳۲.

هشتم: می خوانی این تسبیحات را که در اقبال است نیز:

سُبْحانَ مَنْ یَعْلَمُ جَوارِحَ الْقُلُوبِ! سُبْحانَ مَنْ یُحْصِی عَدَدَ الذُّنُوبِ! سُبْحانَ مَنْ لَایَخْفی عَلَیْهِ خافِیَهٌ فِی السَّماواتِ وَالْأَرَضِینَ! سُبْحانَ الرَّبِّ الْوَدُودِ! سُبْحانَ الْفَرْدِ الْوِتْرِ! سُبْحانَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ! سُبْحانَ مَنْ لَایَعْتَدِی عَلَی أَهْلِ مَمْلَکَتِهِ! سُبْحانَ مَنْ لَایُؤاخِذُ أَهْلَ الْأَرْضِ بِأَ لْوانِ الْعَذابِ! سُبْحانَ الْحَنَّانِ الْمَنَّانِ! سُبْحانَ الرَّؤُوفِ الرَّحِیمِ! سُبْحانَ الْجَبّارِ الْجَوادِ! سُبْحانَ الْکَرِیمِ الْحَلِیمِ! سُبْحانَ الْبَصِیرِ الْعَلِیمِ! سُبْحانَ الْبَصِیرِ الْواسِعِ! سُبْحانَ اللّهِ عَلَی إِقْبالِ النَّهارِ! سُبْحانَ اللّهِ عَلَی إِدْبارِ النَّهارِ! سُبْحانَ اللّهِ عَلَی إِدْبارِ اللَّیْلِ وَ إِقْبالِ النَّهارِ (۳) ۹۳۳! وَلَهُ الْحَمْدُ وَالْمَجْدُ وَالْعَظَمَهُ وَالْکِبْرِیاءُ مَعَ کُلِّ نَفَسٍ وَکُلِّ طَرْفَهِ عَیْنٍ وَکُلِّ لَمْحَهٍ سَبَقَ فِی عِلْمِهِ، سُبْحانَکَ مِلْ ءَ مَا أَحْصی کِتابُکَ، سُبْحانَکَ زِنَهَ عَرْشِکَ، سُبْحانَکَ سُبْحانَکَ سُبْحانَکَ! (۴) ۹۳۴ و بدان که علماء فرموده اند که: اگر نیّت روزه را بعد از سحور بکند بهتر است، و از اوّل شب تا به آخر شب نیّت می توان کرد، و همین که می داند و قصد دارد که فردا را از برای خدا روزه می گیرد و امساک از مفطرات می کند بس است، و شایسته است که در سحرها نماز شب را ترک نکند و تهجّد بعمل آورد.

۱- رَوْعَتِی: ترس مرا.

۲- اقبال ۱/ ۱۸۴ فصل ۲۰.

۳- سُبْحانَ اللّهِ عَلی إِقْبالِ النَّهارِ وَ إِدْبارِ اللَّیْلِ! سُبْحانَ اللّهِ عَلی إِقْبالِ النَّهارِ وَ إِقْبالِ اللَّیْلِ: نسخه.

۴- اقبال ۱/ ۱۸۴ آخر فصل ۲۰.

اعمال روزهای ماه رمضان

قسم چهارم

در اعمال روزهای ماه رمضان است:

و آن چند چیز است:

اوّل: بخواند هر روز این دعا را که شیخ و سیّد نقل کرده اند:

اللَّهُمَّ هذَا شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أَ نْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ هُدیً لِلنَّاسِ وَبَیِّناتٍ مِنَ الْهُدی وَالْفُرْقانِ، وَهذَا شَهْرُ الصِّیام، وَهذَا شَهْرُ الْقِیام، وَهذَا شَهْرُ الْإِنابَهِ، وَهذَا شَهْرُ التَّوْبَهِ، وَهذَا شَهْرُ الْمَغْفِرَهِ وَالرَّحْمَهِ، وَهذَا شَهْرُ الْعِتْقِ مِنَ النَّارِ وَالْفَوْزِ بِالْجَنَّهِ، وَهذَا شَهْرٌ فِیهِ لَیْلَهُ الْقَدْرِ الَّتِی هِیَ خَیْرٌ مِنَ أَ لْفِ شَهْرٍ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعِنِّی عَلَی صِیامِهِ وَقِیامِهِ، وَسَلِّمْهُ لِی وَسَلِّمْنِی فِیهِ، وَأَعِنِّی عَلَیْهِ بِأَفْضَلِ عَوْنِکَ، وَوَفِّقْنِی فِیهِ لِطاعَتِکَ وَطاعَهِ رَسُولِکَ وَأَوْلِیائِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ، وَفَرِّغْنِی فِیهِ لِعِبادَتِکَ وَدُعائِکَ وَتِلاوَهِ کِتابِکَ، وَأَعْظِمْ لِی فِیهِ الْبَرَکَهَ، وَأَحْسِنْ لِی فِیهِ الْعافِیَهَ (۱) ۹۳۵، وَأَصِحَّ فِیهِ بَدَنِی، وَأَوْسِعْ (۲) ۹۳۶ فِیهِ رِزْقِی، وَاکْفِنِی فِیهِ مَا أَهَمَّنِی، وَاسْتَجِبْ فِیهِ دُعائِی، وَبَلِّغْنِی فِیهِ رَجائِی.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَذْهِبْ عَنِّی فِیهِ النُّعاسَ وَالْکَسَلَ وَالسَّأْمَهَ وَالْفَتْرَهَ وَالْقَسْوَهَ وَالْغَفْلَهَ وَالْغِرَّهَ، وَجَنِّبْنِی فِیهِ الْعِلَلَ وَالْأَسْقامَ وَالْهُمُومَ وَالْأَحْزانَ وَالْأَعْراضَ وَالْأَمْراضَ وَالْخَطایا وَالذُّنُوبَ، وَاصْرِفْ عَنِّی فِیهِ السُّوءَ (۳) ۹۳۷ وَالْفَحْشاءَ وَالْجَهْدَ وَالْبَلاءَ وَالتَّعَبَ وَالْعَناءَ إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعِذْنِی فِیهِ مِنَ الشَّیْطانِ الرَّجِیمِ وَهَمْزِهِ (۴) ۹۳۸ وَلَمْزِهِ

۱- وَعَظِّمْ لِی فِیهِ البَرَکَهَ، وَأَحْرِزْ لِی فِیهِ التَّوبَهَ، وَأَحْسِنْ لِی فِیهِ العاقِبَهَ: نسخه.

۲- وَأَوْسِعْ لِی: نسخه.

۳- الأَسْوَاء: خ.

۴- هَمْزِه: اشاره او.

وَنَفْثِهِ وَنَفْخِهِ وَوَسْوَسَتِهِ وَتَثْبِيطِهِ وَبَطْشِهِ (۱) ۹۳۹ وَكَيْدِهِ وَمَكْرِهِ وَحَبائِلِهِ وَخُدَعِهِ وَأَمانِيِّهِ وَغُرُورِهِ وَفِتْنَتِهِ وَشَرَكِهِ (۲) ۹۴۰ وَأَحْزابِهِ وَأَتْباعِهِ وَأَشْياعِهِ وَأَوْلِيائِهِ وَشُرَكائِهِ وَجَمِيعِ مَكائِدِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنا قِيامَهُ وَصِيامَهُ وَبُلُوغَ الْأَمَلِ فِيهِ وَفِي قِيامِهِ وَاسْتِكْمالَ مَا يُرْضِيكَ عَنِّي صَبْراً وَاحْتِساباً وَإِيماناً وَيَقِيناً، ثُمَّ تَقَبَّلْ ذلِكَ مِنِّي بِالْأَضْعافِ الْكَثِيرَهِ، وَالْأَجْرِ الْعَظِيمِ، يَا رَبَّ الْعالَمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِي (۳) ۹۴۱ الْحَجَّ وَالْعُمْرَهَ وَالْجِدَّ (۴) ۹۴۲ وَالاجْتِهادَ وَالْقُوَّهَ وَالنَّشاطَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ وَالتَّوْفِيقَ (۵) ۹۴۳ وَالْقُرْبَهَ وَالْخَيْرَ الْمَقْبُولَ (۶) ۹۴۴ وَالرَّغْبَهَ وَالرَّهْبَهَ وَالتَّضَرُّعَ وَالْخُشُوعَ وَالرِّقَّهَ وَالنِّيَّهَ الصّادِقَهَ، وَصِدْقَ اللِّسانِ، وَالْوَجَلَ مِنْكَ، وَالرَّجاءَ لَكَ، وَالتَّوَكُّلَ عَلَيْكَ، وَالثِّقَهَ بِكَ، وَالْوَرَعَ عَنْ مَحارِمِكَ مَعَ صالِحِ الْقَوْلِ، وَمَقْبُولِ السَّعْيِ، وَمَرْفُوعِ الْعَمَلِ، وَمُسْتَجابِ الدَّعْوَهِ، وَلَا تَحُلْ بَيْنِي وَبَيْنَ شَيْ ءٍ مِنْ ذلِكَ بِعَرَضٍ وَلَا مَرَضٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا غَمٍّ وَلَا سُقْمٍ وَلَا غَفْلَهٍ وَلَا نِسْيانٍ، بَلْ بِالتَّعاهُدِ وَالتَّحَفُّظِ لَكَ وَفِيكَ وَالرِّعايَهِ لِحَقِّكَ وَالْوَفاءِ بِعَهْدِكَ وَوَعْدِكَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرّاحِمِينَ.

۱- تَثْبِيطِهِ: مشغول كردن او. وَبَطْشِهِ: خ.

۲- وَشَرَكِه: دام او.

۳- وَارْزُقْنا: خ.

۴- وَالْجِدَّ: خ.

۵- وَالتَّوْفِيقَ: خ.

۶- وَالْمَقْبُولَ: خ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْسِمْ لِى فِيهِ أَفْضَلَ مَا تَقْسِمُهُ لِعِبادِكَ الصَّالِحِينَ، وَأَعْطِنِى فِيهِ أَفْضَلَ مَا تُعْطِى أَوْلِياءَكَ الْمُقَرَّبِينَ مِنَ الرَّحْمَهِ وَالْمَغْفِرَهِ وَالتَّحَنُّنِ (۱) ۹۴۵ وَالْإِجابَهِ وَالْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَهِ الدَّائِمَهِ وَالْعافِيَهِ وَالْمُعافاهِ وَالْعِتْقِ مِنَ النَّارِ وَالْفَوْزِ بِالْجَنَّهِ وَخَيْرِ الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ دُعائِى فِيهِ إِلَيْكَ واصِلًا، وَرَحْمَتَكَ وَخَيْرَكَ إِلَيَّ فِيهِ نازِلًا، وَعَمَلِى فِيهِ مَقْبُولًا، وَسَعْيِى فِيهِ مَشْكُوراً، وَذَنْبِى فِيهِ مَغْفُوراً، حَتّى يَكُونَ نَصِيبِى فِيهِ الْأَكْثَرُ، وَحَظِّى فِيهِ الْأَوْفَرُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَوَفِّقْنِى فِيهِ لِلَيْلَهِ الْقَدْرِ عَلَى أَفْضَلِ حالٍ تُحِبُّ أَنْ يَكُونَ عَلَيْها أَحَدٌ مِنْ أَوْلِيائِكَ وَأَرْضاها لَكَ، ثُمَّ اجْعَلْها لِى خَيْراً مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ، وَارْزُقْنِى فِيها أَفْضَلَ مَا رَزَقْتَ أَحَداً مِمَّنْ بَلَّغْتَهُ إِيَّاها وَأَكْرَمْتَهُ بِها، وَاجْعَلْنِى فِيها مِنْ عُتَقائِكَ مِنْ جَهَنَّمَ، وَطُلَقائِكَ مِنَ النَّارِ، وَسُعَداءِ خَلْقِكَ بِمَغْفِرَتِكَ وَرِضْوانِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنا فِى شَهْرِنا هذَا الْجِدَّ وَالاجْتِهادَ وَالْقُوَّهَ وَالنَّشاطَ وَمَا تُحِبُّ وَتَرْضى. اللَّهُمَّ رَبَّ الْفَجْرِ وَلَيالٍ عَشْرٍ (۲) ۹۴۶ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ، وَرَبَّ شَهْرِ رَمَضانَ وَمَا أَنْزَلْتَ فِيهِ مِنَ الْقُرْآنِ، وَرَبَّ جَبْرَئِيلَ وَمِيكائِيلَ وَ إِسْرافِيلَ وَعِزْرائِيلَ (۳) ۹۴۷ وَجَمِيعِ الْمَلائِكَهِ الْمُقَرَّبِينَ، وَرَبَّ إِبْراهِيمَ وَإِسْمعِيلَ وَإِسْحقَ وَيَعْقُوبَ، وَرَبَّ مُوسى وَعِيسى وَجَمِيعِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، وَرَبَّ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِيِّينَ صَلَواتُكَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ، وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّكَ عَلَيْهِمْ وَبِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ وَبِحَقِّكَ الْعَظِيمِ لَمَّا صَلَّيْتَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ، وَنَظَرْتَ إِلَيَّ نَظْرَهً رَحِيمَهً تَرْضى بِها عَنِّى رِضىً لَاسَخَطَ (۴) ۹۴۸ عَلَيَّ بَعْدَهُ أَبَداً، وَأَعْطَيْتَنِى جَمِيعَ سُؤْلِى وَرَغْبَتِى وَأُمْنِيَتِى وَ إِرادَتِى، وَصَرَفْتَ عَنِّى مَا أَكْرَهُ وَأَحْذَرُ وَأَخافُ عَلَى نَفْسِى وَمَا لَاأَخافُ وَعَنْ أَهْلِى وَمالِى وَإِخْوانِى وَذُرِّيَّتِى. اللَّهُمَّ إِلَيْكَ فَرَرْنا مِنْ ذُنُوبِنا فَآوِنا تائِبِينَ، وَتُبْ

۱- التَّحَنُّن: ترحّم.

۲- وَاللَّيالِى الْعَشْرِ: نسخه.

۳- وَعِزْرائِيلَ: خ.

۴- لَاتَسْخَطُ: نسخه.

عَلَيْنا مُسْتَغْفِرِينَ، وَاغْفِرْ لَنا مُتَعَوِّذِينَ، وَأَعِذْنا مُسْتَجِيرِينَ، وَأَجِرْنا مُسْتَسْلِمِينَ، وَلَا تَخْذُلْنا راهِبِينَ، وَآمِنَّا راغِبِينَ، وَشَفِّعْنا سائِلِينَ، وَأَعْطِنا إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعاءِ قرِيبٌ مُجِيبٌ. اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّى وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَحَقُّ مَنْ سَأَلَ الْعَبْدُ رَبَّهُ وَلَمْ يَسْأَلِ الْعِبادُ مِثْلَكَ كَرَماً وَجُوداً، يَا مَوْضِعَ شَكْوَى السَّائِلِينَ، وَيَا مُنْتَهى حاجَةِ الرَّاغِبِينَ، وَيَا غِياثَ الْمُسْتَغِيثِينَ، وَيَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ، وَيَا مَلْجَأَ الْهارِبِينَ، وَيَا صَرِيخَ الْمُسْتَصْرِخِينَ، وَيَا رَبَّ الْمُسْتَضْعَفِينَ، وَيَا كاشِفَ كَرْبِ الْمَكْرُوبِينَ، وَيَا فارِجَ هَمِّ الْمَهْمُومِينَ، وَيَا كاشِفَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ، يَا اللَّهُ يَا رَحْمنُ يَا رَحِيمُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱) ۹۴۹ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِى ذُنُوبِى وَعُيُوبِى وَإِساءَتِى وَظُلْمِى وَجُرْمِى وَإِسْرافِى عَلَى نَفْسِى، وَارْزُقْنِى مِنْ فَضْلِكَ وَرَحْمَتِكَ فَإِنَّهُ لَايَمْلِكُها (۲) ۹۵۰ غَيْرُكَ، وَاعْفُ عَنِّى، وَاغْفِرْ لِى كُلَّ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِى، وَاعْصِمْنِى فِيما بَقِىَ مِنْ عُمْرِى، وَاسْتُرْ عَلَىَّ وَعَلَى والِدَىَّ وَوُلْدِى وَقَرابَتِى وَأَهْلِ حُزانَتِى وَمَنْ كانَ مِنِّى (۳) ۹۵۱ بِسَبِيلٍ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ فِى الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ، فَإِنَّ ذلِكَ كُلَّهُ بِيَدِكَ وَأَنْتَ واسِعُ الْمَغْفِرَهِ فَلا تُخَيِّبْنِى يَا سَيِّدِى، وَلَا تَرُدَّ دُعائِى وَلَا يَدِى إِلى نَحْرِى حَتّى تَفْعَلَ ذلِكَ بِى وَتَسْتَجِيبَ لِى جَمِيعَ مَا سَأَلْتُكَ وَتَزِيدَنِى مِنْ فَضْلِكَ، فَإِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَىْ ءٍ قَدِيرٌ، وَنَحْنُ إِلَيْكَ راغِبُونَ. اللَّهُمَّ لَكَ الْأَسْماءُ الْحُسْنى (۴) ۹۵۲، وَالْأَمْثالُ الْعُلْيا، وَالْكِبْرِياءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم إِنْ كُنْتَ قَضَيْتَ فِى هذِهِ اللَّيْلَهِ تَنَزُّلَ الْمَلائِكَهِ وَالرُّوحِ فِيها أَنْ

۱- وَيَا اللَّهُ الْمَكْنُونُ مِنْ كُلِ عَيْنٍ الْمُرْتَدِى بِالْكِبْرِياءِ: نسخه.

۲- يَمْلِكُهُما: خ ل.

۳- وَكُلِّ مَنْ كَانَ مِنِّى: نسخه.

۴- الأَسْمَاءُ الْحُسْنَى كُلُّها: نسخه.

تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَإِحْسانِی فِی عِلِّیِّینَ، وَإِسَاءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَإِیماناً لَایَشُوبُهُ شَکٌّ، وَرِضیً بِما قَسَمْتَ لِی، وَآتِنِی (۱) ۹۵۳ فِی الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنِی عَذابَ النّارِ، وَ إِنْ لَمْ تَکُنْ قَضَیْتَ فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ تَنَزُّلَ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوحِ فِیها فَأَخِّرْنِی إِلی ذلِکَ، وَارْزُقْنِی فِیها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ وَطاعَتَکَ وَحُسْنَ عِبادَتِکَ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ بِأَ فْضَلِ صَلَواتِکَ یَا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ، یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا رَبَّ مُحَمَّدٍ اغْضَبِ الْیَوْمَ لِمُحَمَّدٍ وَلِا بْرارِ عِتْرَتِهِ، وَاقْتُلْ أَعْداءَهُمْ بَدَداً، وَأَحْصِهِمْ عَدَداً، وَلَا تَدَعْ عَلَی ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْهُمْ أَحَداً، وَلَا تَغْفِرْ لَهُمْ أَبَداً، یَا حَسَنَ الصُّحْبَهِ، یَا خَلِیفَهَ النَّبِیِّینَ أَ نْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، الْبَدِی ءُ الْبَدِیعُ الَّذِی لَیْسَ کَمِثْلِکَ شَیْ ءٌ، وَالدَّائِمُ غَیْرُ الْغافِلِ، وَالْحَیُّ الَّذِی لَایَمُوتُ، أَ نْتَ کُلَّ یَوْمٍ فِی شَأْنٍ، أَ نْتَ خَلِیفَهُ مُحَمَّدٍ، وَناصِرُ مُحمَّدٍ، وَمُفَضِّلُ مُحَمَّدٍ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تَنْصُرَ وَصِیَّ مُحَمَّدٍ وَخَلِیفَهَ مُحَمَّدٍ وَالْقائِمَ بِالْقِسْطِ مِنْ أَوْصِیاءِ مُحَمَّدٍ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ، اعْطِفْ عَلَیْهِمْ نَصْرَکَ، یَا لَا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ بِحَقِّ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی مَعَهُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَاجْعَلْ عاقِبَهَ أَمْرِی إِلی غُفْرانِکَ وَرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَکَذلِکَ نَسَبْتَ نَفْسَکَ یا سَیِّدِی بِاللَّطِیفِ (۲) ۹۵۴، بَلَی إِنَّکَ لَطِیفٌ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَالْطُفْ لِما تَشاءُ (۳) ۹۵۵. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِی الْحَجَّ وَالْعُمْرَهَ فِی عامِنا هذا، وَتَطَوَّلْ عَلَیَّ بِجَمِیعِ حَوائِجِی لِلْآخِرَهِ وَالدُّنْیا.

۱- وَتُؤْتِینِی: نسخه.

۲- بِاللُّطْفِ: نسخه.

۳- وَالْطُفْ بِی إِنَّکَ لَطِیفٌ لِمَا تَشاءُ: نسخه.

پس سه مرتبه بگوید:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَ أَ تُوبُ إِلَیْهِ إِنَّ رَبِّی قَرِیبٌ مُجِیبٌ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَأَ تُوبُ إِلَیْهِ إِنَّ رَبِّی رَحِیمٌ وَدُودٌ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَأَتُوبُ إِلَیْهِ إِنَّهُ کانَ غَفَّاراً (۱) ۹۵۶. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی إِنَّکَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، رَبِّ إِنِّی عَمِلْتُ سُوءاً وَظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی إِنَّهُ لَایَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلّا أَ نْتَ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الْحَلِیمُ الْعَظِیمُ الْکَرِیمُ الْغَفَّارُ لِلذَّنْبِ الْعَظِیمِ وَأَ تُوبُ إِلَیْهِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ کانَ غَفُوراً رَحِیماً. پس این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ فِیما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْعَظِیمِ الْمَحْتُومِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضاءِ الَّذِی لَایُرَدُّ وَلَا یُبَدَّلُ أَنْ تَکْتُبَنِی مِنْ حُجَّاجِ بَیْتِکَ الْحَرامِ الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ، الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمْ، الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ، الْمُکَفَّرِ عَنْهُمْ سَیِّئاتُهُمْ، وَأَنْ تَجْعَلَ فِیما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ أَنْ تُطِیلَ عُمْرِی، وَتُوَسِّعَ رِزْقِی، وَتُؤَدِّیَ عَنِّی أَمانَتِی وَدَیْنِی، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی مِنْ أَمْرِی فَرَجاً وَمَخْرَجاً، وَارْزُقْنِی مِنْ حَیْثُ أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَیْثُ لَاأَحْتَسِبُ، وَاحْرُسْنِی مِنْ حَیْثُ أَحْتَرِسُ وَمِنْ حَیْثُ لَاأَحْتَرِسُ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَسَلِّمْ کَثِیراً (۲) ۹۵۷.

دویّم: و فرموده اند می خوانی این تسبیحات را در هر روز ماه رمضان از اوّل تا به آخر، و آن ده جزء است، هر جزء آن مشتمل بر ده سُبحان اللّه:

(۱) سُبْحانَ اللَّهِ بارِئِ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ

۱- غَفُوراً: نسخه.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۱۰.

الْأَزْواجِ كُلِّها، سُبْحانَ اللَّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللَّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوى، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ مَا یُرى وَمَا لَایُرى، سُبْحانَ اللَّهِ مِدادَ کَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، سُبْحانَ اللّهِ السَّمِیعِ الَّذِی لَیْسَ شَیْ ءٌ أَسْمَعَ مِنْهُ، یَسْمَعُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مَا تَحْتَ سَبْعِ أَرَضِینَ، وَیَسْمَعُ مَا فِی ظُلُماتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ، وَیَسْمَعُ الْأَنِینَ وَالشَّکْوى، وَیَسْمَعُ السِّرَّ وَأَخْفى، وَیَسْمَعُ وَساوِسَ الصُّدُورِ (۱) ۹۵۸، وَلَا یُصِمُّ سَمْعَهُ صَوْتٌ. (۲) سُبْحانَ اللَّهِ بارِئِ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ كُلِّها، سُبْحانَ اللَّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللَّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوى، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ مَا یُرى وَمَا لَایُرى، سُبْحانَ اللَّهِ مِدادَ کَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، سُبْحانَ اللّهِ الْبَصِیرِ الَّذِی لَیْسَ شَیْ ءٌ أَبْصَرَ مِنْهُ، یُبْصِرُ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ مَا تَحْتَ سَبْعِ أَرَضِینَ، وَیُبْصِرُ مَا فِی ظُلُماتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ، لَاتُدْرِكُهُ الْأَبْصارُ، وَهُوَ یُدْرِكُ الْأَبْصارَ، وَهُوَ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ، وَلَا تُغْشِی (۲) ۹۵۹ بَصَرَهُ الظُّلْمَهُ، وَلَا یُسْتَتَرُ مِنْهُ بِسِتْرٍ، وَلَا یُوارِی مِنْهُ جِدارٌ، وَلَا یَغِیبُ عَنْهُ بَرٌّ وَلَا بَحْرٌ، وَلَا یَکُنُّ مِنْهُ جَبَلٌ مَا فِی أَصْلِهِ وَلَا قَلْبٌ مَا فِیهِ، وَلَا جَنْبٌ مَا فِی قَلْبِهِ، وَلَا یَسْتَتِرُ مِنْهُ صَغِیرٌ وَلَا کَبِیرٌ، وَلَا یَسْتَخْفِی مِنْهُ صَغِیرٌ لِصِغَرِهِ، وَلَا یَخْفى عَلَیْهِ شَیْ ءٌ فِی الْأَرْضِ وَلَا فِی السَّماءِ، هُوَ الَّذِی یُصَوِّرُکُمْ فِی الْأَرْحامِ کَیْفَ یَشاءُ لَاإِلهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ. (۳) سُبْحانَ اللَّهِ بارِئِ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ كُلِّها، سُبْحانَ اللَّهِ

۱- وَیَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَما تُخْفِی الصُّدُورُ: نسخه.

۲- وَ: خ. لا تُغَشِّی: نسخه.

جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللَّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوی، سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ کُلِّ شَیْ ءٍ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ مَا یُری وَمَا لَایُری، سُبْحانَ اللَّهِ مِدادَ کَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، سُبْحانَ اللّهِ الَّذِی یُنْشِئُ السَّحابَ الثِّقالَ وَیُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلائِکَهُ مِنْ خِیفَتِهِ، وَیُرْسِلُ الصَّواعِقَ فَیُصِیبُ بِها مَنْ یَشاءُ، وَیُرْسِلُ الرِّیاحَ بُشْراً بَیْنَ یَدَیْ رَحْمَتِهِ، وَیُنَزِّلُ الْماءَ مِنَ السَّماءِ بِکَلِمَتِهِ، وَیُنْبِتُ النَّباتَ بِقُدْرَتِهِ، وَیَسْقُطُ الْوَرَقُ [(۱)] ۹۶۰ بِعِلْمِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ الَّذِی لَایَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقالُ ذَرَّهٍ فِی الْأَرْضِ وَلَا فِی السَّماءِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذلِکَ وَلَا أَکْبَرُ إِلّا فِی کِتابٍ مُبِینٍ. (۴) سُبْحانَ اللَّهِ بارِیَ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ کُلِّها، سُبْحانَ اللَّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللَّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوی، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ کُلِّ شَیْ ءٍ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ مَا یُری وَمَا لَا یُری، سُبْحانَ اللَّهِ مِدادَ کَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، سُبْحانَ اللَّهِ الَّذِی یَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ کُلُّ أُ نْثی وَمَا تَغِیضُ الْأَرْحامُ وَمَا تَزْدادُ وَکُلُّ شَیْ ءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدارٍ عالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ الْکَبِیرُ الْمُتَعالِ سَواءٌ مِنْکُمْ مَنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّیْلِ وَسارِبٌ بِالنَّهارِ لَهُ مُعَقِّباتٌ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ یَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ، سُبْحانَ اللَّهِ الَّذِی یُمِیتُ الْأَحْیاءَ وَیُحْیِی الْمَوْتی وَیَعْلَمُ مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَیُقِرُّ فِی الْأَرْحامِ مَا یَشاءُ إِلی أَجَلٍ مُسَمّیً.

(۵) سُبْحانَ اللَّهِ بارِیَ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ کُلِّها، سُبْحانَ اللَّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللَّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوی،

۱- وَیُسْقِطُ الوَرَقَ: خ.

سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ، سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ مَا يُرى وَمَا لَايُرى، سُبْحانَ اللّهِ مِدادَ كَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، سُبْحانَ اللّهِ مالِكِ الْمُلْكِ، تُؤْتِی الْمُلْكَ مَنْ تَشاءُ، وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشاءُ، وَتُعِزُّ مَنْ تَشاءُ، وَتُذِلُّ مَنْ تَشاءُ، بِيَدِكَ الْخَيْرُ، إِنَّكَ عَلى كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ (۱) ۹۶۱، تُولِجُ اللَّيْلَ فِی النَّهارِ، وَتُولِجُ النَّهارَ فِی اللَّيْلِ، تُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَيِّتِ، وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَیِّ، وَتَرْزُقُ مَنْ تَشاءُ بِغَيْرِ حِسابٍ. (۶) سُبْحانَ اللّهِ بارِئِ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ كُلِّها، سُبْحانَ اللّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوى، سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ، سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ مَا يُرى وَمَا لَايُرى، سُبْحانَ اللّهِ مِدادَ كَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، سُبْحانَ اللّهِ الَّذِی عِنْدَهُ مَفاتِحُ الْغَيْبِ لَايَعْلَمُها إِلّا هُوَ وَيَعْلَمُ ما فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلّا يَعْلَمُها وَلا حَبَّةٍ فِی ظُلُماتِ الْأَرْضِ وَلا رَطْبٍ وَلا يابِسٍ إِلّا فِی كِتابٍ مُبِينٍ. (۷) سُبْحانَ اللّهِ بارِئِ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ كُلِّها، سُبْحانَ اللّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوى، سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ كُلِّ شَیْ ءٍ، سُبْحانَ اللّهِ خالِقِ مَا يُرى وَمَا لَا يُرى، سُبْحانَ اللّهِ مِدادَ كَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، سُبْحانَ اللّهِ الَّذِی لَا يُحْصِی مِدْحَتَهُ الْقائِلُونَ، وَلا يَجْزِی بِآلائِهِ الشّاكِرُونَ الْعابِدُونَ، وَهُوَ كَما قالَ وَفَوْقَ مَا نَقُولُ (۲) ۹۶۲، وَاللّهُ سُبْحانَهُ كَما أَثْنى عَلى نَفْسِهِ، وَلا يُحِيطُونَ بِشَیْ ءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلّا بِما شاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّماواتِ وَالْأَرْضَ وَلا يَؤُودُهُ حِفْظُهُما وَهُوَ

۱- يُؤتِی الْمُلْكَ مَنْ يَشَاء، وَيَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ يَشَاءُ، وَيُعِزُّ مَنْ يَشَاءُ، وَيُذِلُّ مَنْ يَشَاءُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلى كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ: خ.

۲- وَفَوْقَ مَا يَقُولُ القَائِلُونَ: خ ل.

الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ. (٨) سُبْحانَ اللَّهِ بارِىَ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ كُلِّها، سُبْحانَ اللَّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللَّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوى، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ كُلِّ شَىْ ءٍ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ مَا يُرى وَمَا لَا يُرى، سُبْحانَ اللَّهِ مِدادَ كَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، سُبْحانَ اللَّهِ الَّذِى يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْها، وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيها، وَلَا يَشْغَلُهُ مَا يَلِجُ فِى الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْها عَمَّا يَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيها، وَلَا يَشْغَلُهُ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيها عَمَّا يَلِجُ فِى الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْها، وَلَا يَشْغَلُهُ عِلْمُ شَىْ ءٍ عَنْ عِلْمِ شَىْ ءٍ، وَلَا يَشْغَلُهُ خَلْقُ شَىْ ءٍ عَنْ خَلْقِ شَىْ ءٍ، وَلَا حِفْظُ شَىْ ءٍ عَنْ حِفْظِ شَىْ ءٍ، وَلَا يُساوِيهِ شَىْ ءٌ، وَلَا يَعْدِلُهُ شَىْ ءٌ، لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْ ءٌ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ. (٩) سُبْحانَ اللَّهِ بارِىَ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ كُلِّها، سُبْحانَ اللَّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّوْرِ، سُبْحانَ اللَّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوى، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ كُلِّ شَىْ ءٍ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ مَا يُرى وَمَا لَايُرى، سُبْحانَ اللَّهِ مِدادَ كَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، سُبْحانَ اللَّهِ فاطِرِ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ جاعِلِ الْمَلائِكَهِ رُسُلًا أُولِى أَجْنِحَهٍ مَثْنى وَثُلاثَ وَرُباعَ يَزِيدُ فِى الْخَلْقِ مَا يَشاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلى كُلِّ شَىْ ءٍ قَدِيرٌ، مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنّاسِ مِنْ رَحْمَهٍ فَلا مُمْسِکَ لَها وَمَا يُمْسِکْ فَلا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (١٠) سُبْحانَ اللَّهِ بارِىَ النَّسَمِ، سُبْحانَ اللَّهِ الْمُصَوِّرِ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ الْأَزْواجِ كُلِّها، سُبْحانَ اللَّهِ جاعِلِ الظُّلُماتِ وَالنُّورِ، سُبْحانَ اللَّهِ فالِقِ الْحَبِّ وَالنَّوى، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ كُلِ

شَیْ ءٍ، سُبْحانَ اللَّهِ خالِقِ مَا یُری وَمَا لَایُری، سُبْحانَ اللَّهِ مِدادَ کَلِماتِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، سُبْحانَ اللّهِ الَّذی یَعْلَمُ مَا فِی السَّماواتِ وَمَا فِی الْأَرْضِ مَا یَکُونُ مِنْ نَجْوی ثَلاثَهٍ إِلّا هُوَ رابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَهٍ إِلّا هُوَ سادِسُهُمْ وَلَا أَدْنی مِنْ ذلِک وَلَا أَکْثَرَ إِلّا هُوَ مَعَهُمْ أَیْنَما کانُوا ثُمَّ یُنَبِّئُهُمْ بِما عَمِلُوا یَوْمَ الْقِیامَهِ إِنَّ اللَّهَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلِیمٌ (۱) ۹۶۳.

سیّم: و نیز فرموده اند: می خوانی این صلوات را در هر روز ماه رمضان: إِنَّ اللَّهَ وَمَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یَا أَ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِیماً، لَبَّیْکَ یَا رَبِّ وَسَعْدَیْکَ (۲) ۹۶۴ وَسُبْحانَکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبارِکْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَما صَلَّیْتَ وَبارَکْتَ عَلَی إِبْراهِیمَ وَآلِ إِبْراهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ. اللَّهُمَّ ارْحَمْ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ کَما رَحِمْتَ إِبْراهِیمَ وَآلَ إِبْراهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ. اللَّهُمَّ سَلِّمْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَما سَلَّمْتَ عَلَی نُوحٍ فِی الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ امْنُنْ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَما مَنَنْتَ عَلَی مُوسی وَهارُونَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَما شَرَّفْتَنا بِهِ (۳) ۹۶۵. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَما هَدَیْتَنا بِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْهُ مَقاماً مَحْمُوداً یَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ، عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ السَّلامُ کُلَّما طَلَعَتْ شَمْسٌ أَوْ غَرَبَتْ، عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ السَّلامُ کُلَّما طَرَفَتْ عَیْنٌ أَوْ بَرَقَتْ، عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ السَّلامُ کُلَّما ذُکِرَ السَّلامُ، عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ السَّلامُ کُلَّما سَبَّحَ اللَّهَ مَلَکٌ أَوْ قَدَّسَهُ، السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِی الْأَوَّلِینَ، وَالسَّلامُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِی

۱- مصباح المتهجّد: ۶۱۶ و اقبال ۱/ ۲۰۸ فصل ۶.

۲- وَسَعْدَیْکَ: خ.

۳- از: اللَّهُمَّ امْنُنْ، تا: شَرَّفْتَنا بِهِ: نسخه.

الْـآخِرِينَ، وَالسَّلامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِی الـدُّنْیا وَالْـآخِرَهِ. اللَّهُمَّ رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرام، وَرَبَّ الرُّکْنِ وَالْمَقـام، وَرَبَّ الْحِـلِّ وَالْحَرام أَبْلِغْ مُحَمَّداً نَـبِیَّکَ عَنَّا السَّلامَ (۱) ۹۶۶. اللَّهُمَّ أَعْـطِ مُحَمَّداً مِنَ الْبَهـاءِ وَالنَّضْـرَهِ وَالسُّرُورِ وَالْکَرامَهِ وَالْغِبْطَهِ وَالْوَسِـیلَهِ وَالْمَنْزِلَهِ وَالْمَقـام وَالشَّرَفِ وَالرِّفْعَهِ وَالشَّفـاعَهِ عِنْـدَکَ یَوْمَ الْقِیامَهِ أَ فْضَلَ ما تُعْطِی أَحَـداً مِنْ خَلْقِکَ، وَأَعْطِ مُحَمَّداً فَوْقَ مَا تُعْطِی الْخَلائِقَ مِنَ الْخَیْرِ أَضْعافاً کَثِیرَهً (۲) ۹۶۷ لَایُحْصِیها غَیْرُکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَطْیَبَ وَأَطْهَرَ وَأَزْکی وَأَ نْمی وَأَ فْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَـدٍ مِنَ الْـأَوَّلِینَ وَالْـآخِرِینَ وَعَلَی أَحَـدٍ مِنْ خَلْقِـکَ یَـا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیٍ (۳) ۹۶۸ أَمِیرِ الْمُـؤْمِنِینَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَذابَ عَلَی مَنْ شَرِکَ فِی دَمِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی فاطِمَهَ بِنْتِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، وَوالِ مَنْ وَالاهـا، وَعـادِ مَنْ عَادَاهَـا، وَضـاعِفِ الْعَـذابَ عَلَی مَنْ ظَلَمَها (۴) ۹۶۹، وَالْعَنْ مَنْ آذی نَـبِیَّکَ فِیهـا. اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَی الْحَسَـنِ وَالْحُسَـیْنِ إِمامَیِ الْمُسْـلِمِینَ، وَوالِ مَنْ وَالاهُما، وَعادِ مَنْ عَاداهُما، وَضاعِفِ الْعَـذابَ عَلَی مَنْ شَـرِکَ فِی دِمائِهِما (۵) ۹۷۰. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَـیْنِ إِمامِ الْمُسْـلِمِینَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَذابَ عَلَی مَنْ ظَلَمَهُ (۶) ۹۷۱. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ إِمـامِ الْمُسْـلِمِینَ، وَوالِ مَنْ والاـهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَـذابَ عَلَی مَنْ ظَلَمَهُ (۷) ۹۷۲. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ إِمامِ

۱- در بعض نسخ عوض عَنَّا السَّلام چنین است: مُحَمَّداً نَبِیَّکَ وَأَهْلَ بَیْتِهِ عَنَّا أَ فْضَلَ التَّحِیَّهِ وَالسَّلَامِ: نسخه.

۲- أَضْعافاً مُضاعَفَهً: نسخه.

۳- عَلِیٍّ: خ.

۴- از: وَوالِ، تا: مَنْ ظَلَمَها: نسخه.

۵- دَمِهِما: خ ل.

۶- عَلی مَنْ شَرِکَ فِی دَمِهِ: نسخه.

۷- عَلی مَنْ شَرِکَ فِی دَمِهِ: نسخه.

الْمُسْلِمِينَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَذابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ (۱) ۹۷۳. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ إمامِ الْمُسْلِمِينَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَذابَ عَلَى مَنْ شَرِكَ فِي دَمِهِ (۲) ۹۷۴. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسى إمامِ الْمُسْلِمِينَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَذابَ عَلَى مَنْ شَرِكَ فِي دَمِهِ (۳) ۹۷۵. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ إمامِ الْمُسْلِمِينَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَذابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ (۴) ۹۷۶. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ إمامِ الْمُسْلِمِينَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَذابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ (۵) ۹۷۷. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إمامِ الْمُسْلِمِينَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَضاعِفِ الْعَذابَ عَلَى مَنْ ظَلَمَهُ (۶) ۹۷۸. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْخَلَفِ مِنْ بَعْدِهِ إمامِ الْمُسْلِمِينَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَعَجِّلْ فَرَجَهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْقاسِمِ وَالطّاهِرِ ابْنَيْ نَبِيِّكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى رُقَيَّةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ، وَالْعَنْ مَنْ آذى نَبِيَّكَ

۱- عَلى مَنْ شَرِكَ فِي دَمِهِ: نسخه.

۲- عَلى مَنْ ظَلَمَهُ: خ ل.

۳- عَلى مَنْ ظَلَمَهُ: خ ل.

۴- عَلى مَنْ شَرِكَ فِي دَمِهِ: نسخه.

۵- عَلى مَنْ شَرِكَ فِي دَمِهِ: نسخه.

۶- عَلى مَنْ شَرِكَ فِي دَمِهِ: نسخه.

فِیهـا. اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَی أُمِّ کُلْثُومَ بِنْتِ نَـبِیِّکَ، وَالْعَنْ مَنْ آذی نَبِیَّکَ فِیهـا. اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَی ذُرِّیَّهِ نَبِیِّکَ. اللَّهُمَّ اخْلُفْ نَبِیَّکَ فِی أَهْلِ بَیْتِهِ. اللَّهُمَّ مَکِّنْ لَهُمْ فِی الْأَرْضِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنا مِنْ عَـدَدِهِمْ وَمَـدَدِهِمْ وَأَ نْصارِهِمْ عَلَی الْحَقِّ فِی السِّرِّ وَالْعَلانِیَهِ. اللَّهُمَّ اطْلُبْ بِذَحْلِهِمْ (۱) ۹۷۹ وَوِتْرِهِمْ وَدِمائِهِمْ، وَکُفَّ عَنّا وَعَنْهُمْ وَعَنْ کُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَهٍ بَأْسَ کُلِّ باغٍ وَطاغٍ وَکُلِّ دابَّهٍ أَ نْتَ آخِذٌ بِناصِیَتِها إِنَّکَ أَشَدُّ بَأْساً وَأَشَدُّ تَنْکِیلًا (۲) ۹۸۰.

سیّد ابن طاووس فرموده و می گویی: یَا عُـدَّتِی فِی کُرْبَتِی، وَیَا صاحِبِی فِی شِدَّتِی، وَیَا وَ لِیِّی فِی نِعْمَتِی، وَیَا غایَتِی فِی رَغْبَتِی، أَ نْتَ السَّاتِرُ عَوْرَتِی، وَالْمُؤْمِنُ رَوْعَتِی، وَالْمُقِیلُ عَثْرَتِی، فَاغْفِرْ لِی خَطِیئَتِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳) ۹۸۱.

و می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ لِهَمٍّ لَایُفَرِّجُهُ غَیْرُکَ، وَ لِرَحْمَهٍ لَاتُنالُ إِلّا بِکَ، وَ لِکَرْبٍ لَایَکْشِفُهُ إِلّا أَ نْتَ، وَ لِرَغْبَهٍ لَاتُبْلَغُ إِلّا بِکَ، وَ لِحاجَهٍ لَایَقْضِـیها إِلّا أَ نْتَ. اللَّهُمَّ فَکَما کانَ مِنْ شَأْنِکَ مَا أَذِنْتَ لِی بِهِ مِنْ مَسْأَلَتِکَ، وَرَحِمْتَنِی بِهِ مِنْ ذِکْرِکَ فَلْیَکُنْ مِنْ شَأْنِکَ سَیِّدِی الْإِجابَهُ لِی فِیما دَعَوْتُکَ، وَعَوائِـدُ الْإِفْضالِ فِیما رَجَوْتُکَ، وَالنَّجاهُ مِمَّا فَزِعْتُ إِلَیْکَ فِیهِ، فَإِنْ لَمْ أَکُنْ أَهْلًا أَنْ أَبْلُغَ رَحْمَتَکَ فَإِنَّ رَحْمَتَـکَ أَهْـلٌ أَنْ تَبْلُغَنِی وَتَسَـعَنِی، وَ إِنْ لَمْ أَکُنْ لِلْإِجـابَهِ أَهْلًا فَأَ نْتَ أَهْلُ الْفَضْلِ، وَرَحْمَتُکَ وَسِـعَتْ کُلَّ شَـیْ ءٍ، فَلْتَسَـعْنِی رَحْمَتُـکَ یَـا إِلهِی یَا کَرِیمُ أَسْأَ لُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ أَنْ تُصَـلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَأَنْ تُفَرِّجَ هَمِّی، وَتَکْشِفَ کَرْبِی وَغَمِّی، وَتَرْحَمَنِی بِرَحْمَتِکَ، وَتَرْزُقَنِی مِنْ فَضْلِکَ، إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ قَرِیبٌ مُجِیبٌ (۴) ۹۸۲.

چهارم: و نیز شیخ و سیّد فرموده اند در هر روز بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ مِنْ فَضْـلِکَ بِأَ فْضَـلِهِ وَکُلُّ فَضْـلِکَ فاضِلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِفَضْـلِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ رِزْقِکَ بِأَعَمِّهِ وَکُلُّ رِزْقِکَ عامٌّ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِرِزْقِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عَطائِکَ بِأَهْنَئِهِ وَکُلُّ عَطائِکَ

۱- بِذَحْلِهِمْ: به خون آنها.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۲۰ و اقبال ۱/ ۲۱۲ فصل ۶.

۳- اقبال ۱/ ۲۱۵ فصل ۶.

۴- اقبال ۱/ ۲۱۶ فصل ۶.

هَنِی ءٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعَطائِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ خَیْرِکَ بِأَعْجَلِهِ وَکُلُّ خَیْرِکَ عاجِلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِخَیْرِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ إِحْسانِکَ بِأَحْسَنِهِ وَکُلُّ إِحْسانِکَ حَسَنٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِإِحْسانِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِما تُجِیبُنِی بِهِ حِینَ أَسْأَ لُکَ، فَأَجِبْنِی یا اللَّهُ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ الْمُرْتَضی، وَرَسُولِکَ الْمُصْطَفی، وَأَمِینِکَ وَنَجِیِّکَ دُونَ خَلْقِکَ، وَنَجِیبِکَ مِنْ عِبادِکَ، وَنَبِیِّکَ بِالصِّدْقِ وَحَبِیبِکَ، وَ (۱) ۹۸۳ صَلِّ عَلَی رَسُولِکَ وَخِیَرَتِکَ مِنَ الْعالَمِینَ الْبَشِیرِ النَّذِیرِ، السِّراجِ الْمُنِیرِ، وَعَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ الْأَبْرارِ الطَّاهِرِینَ، وَعَلَی مَلائِکَتِکَ الَّذِینَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِکَ وَحَجَبْتَهُمْ عَنْ خَلْقِکَ، وَعَلَی أَنْبِیائِکَ الَّذِینَ یُنْبِئُونَ عَنْکَ بِالصِّدْقِ، وَعَلَی رُسُلِکَ الَّذِینَ خَصَصْتَهُمْ بِوَحْیِکَ وَفَضَّلْتَهُمْ عَلَی الْعالَمِینَ بِرِسالاتِکَ، وَعَلَی عِبادِکَ الصَّالِحِینَ الَّذِینَ أَدْخَلْتَهُمْ فِی رَحْمَتِکَ الْأَئِمَّهِ الْمُهْتَدِینَ الرَّاشِدِینَ وَأَوْلِیائِکَ الْمُطَهَّرِینَ، وَعَلَی جَبْرَئِیلَ وَمِیکائِیلَ وَ إِسْرافِیلَ وَمَلَکِ الْمَوْتِ، وَعَلَی رِضْوانَ خازِنِ الْجِنانِ، وَعَلَی مالِکٍ خازِنِ النَّارِ، وَرُوحِ الْقُدُسِ، وَالرُّوحِ الْأَمِینِ، وَحَمَلَهِ عَرْشِکَ الْمُقَرَّبِینَ، وَعَلَی الْمَلَکَیْنِ الْحافِظَیْنِ عَلَیَّ بِالصَّلاهِ الَّتِی تُحِبُّ أَنْ یُصَلِّیَ بِها عَلَیْهِمْ أَهْلُ السَّماواتِ وَأَهْلُ الْأَرَضِینَ، صَلاهً طَیِّبَهً کَثِیرَهً مُبارَکَهً زاکِیَهً نامِیَهً ظاهِرَهً باطِنَهً شَرِیفَهً فاضِلَهً تُبَیِّنُ (۲) ۹۸۴ بِها فَضْلَهُمْ عَلَی الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ. اللَّهُمَّ وَ (۳) ۹۸۵ أَعْطِ مُحَمَّداً الْوَسِیلَهَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِیلَهَ وَاجْزِهِ عَنَّا (۴) ۹۸۶ خَیْرَ مَا جَزَیْتَ نَبِیّاً عَنْ أُمَّتِهِ. اللَّهُمَّ وَأَعْطِ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ مَعَ کُلِّ زُلْفَهٍ زُلْفَهً، وَمَعَ کُلِ

۱- وَ: خ.

۲- تُبیِّنُ: نسخه.

۳- وَ: خ.

۴- عَنَّا: خ.

وَسِیلَهٍ وَسِیلَهً، وَمَعَ کُلِّ فَضِیلَهٍ فَضِیلَهً، وَمَعَ کُلِّ شَرَفٍ شَرَفاً تُعْطِی مُحَمَّداً (۱) ۹۸۷ وَآلَهُ یَوْمَ الْقِیامَهِ أَ فْضَلَ مَا أَعْطَیْتَ أَحَداً مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ. اللَّهُمَّ وَاجْعَلْ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ أَدْنَی الْمُرْسَلِینَ مِنْکَ مَجْلِساً، وَأَ فْسَحَهُمْ فِی الْجَنَّهِ عِنْدَکَ مَنْزِلًا، وَأَ قْرَبَهُمْ إِلَیْکَ وَسِیلَهً، وَاجْعَلْهُ أَوَّلَ شافِعٍ، وَأَوَّلَ مُشَفَّعٍ، وَأَوَّلَ قائِلٍ، وَأَ نْجَحَ سائِلٍ، وَابْعَثْهُ الْمَقامَ الْمَحْمُودَ الَّذِی یَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَأَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَسْمَعَ صَوْتِی، وَتُجِیبَ دَعْوَتِی، وَتَجاوَزَ عَنْ خَطِیئَتِی، وَتَصْفَحَ عَنْ ظُلْمِی، وَتُنْجِحَ طَلِبَتِی، وَتَقْضِیَ حاجَتِی، وَتُنْجِزَ لِی مَا وَعَدْتَنِی، وَتُقِیلَ عَثْرَتِی، وَتَغْفِرَ ذُ نُوبِی، وَتَعْفُوَ عَنْ جُرْمِی، وَتُقْبِلَ عَلَیَّ وَلَا تُعْرِضَ عَنِّی، وَتَرْحَمَنِی وَلَا تُعَذِّبَنِی، وَتُعافِیَنِی وَلَا تَبْتَلِیَنِی، وَتَرْزُقَنِی مِنَ الرِّزْقِ أَطْیَبَهُ وَأَوْسَعَهُ وَلَا تَحْرِمَنِی، یَا رَبِّ وَاقْضِ عَنِّی دَیْنِی، وَضَعْ عَنِّی وِزْرِی، وَلَا تُحَمِّلْنِی مَا لَا طاقَهَ لِی بِهِ، یَا مَوْلایَ وَأَدْخِلْنِی فِی کُلِّ خَیْرٍ أَدْخَلْتَ فِیهِ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَأَخْرِجْنِی مِنْ کُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس سه مرتبه بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی.

پس بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ قَلِیلًا مِنْ کَثِیرٍ مَعَ حاجَهٍ بِی إِلَیْهِ عَظِیمَهٍ، وَغِناکَ عَنْهُ قَدِیمٌ، وَهُوَ عِنْدِی کَثِیرٌ، وَهُوَ عَلَیْکَ سَهْلٌ یَسِیرٌ، فَامْنُنْ عَلَیَّ بِهِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ (۲) ۹۸۸.

۱- شَرَفاً اللّهمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً: نسخه.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۲۳.

پنجم: خوانـدن این دعا است: اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. و چون طولانی است به جهت اختصار آن را ذکر نکردیم، هرکه طالب است به اقبال یا زاد المعاد رجوع کند (۱) ۹۸۹.

ششم، شیخ مفید در کتاب مُقنعه روایت کرده از ثقه جلیل علیّ بن مهزیار از حضـرت امام محمّد تقی علیه السلام که مستحبّ است آن که بسیار بگویی در هر وقت از شب و روز ماه رمضان، از اوّل ماه تا آخر:

یَا ذَا الَّذِی کانَ قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ، ثُمَّ خَلَقَ کُلَّ شَیْ ءٍ، ثُمَّ یَبْقی وَیَفْنی کُلُّ شَیْ ءٍ، یَا ذَا الَّذِی لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ، وَیَا ذَا الَّذِی لَیْسَ فِی السَّماواتِ الْعُلی، وَلَا فِی الْأَرَضِینَ السُّفْلی، وَلَا فَوْقَهُنَّ وَلَا تَحْتَهُنَّ وَلَا بَیْنَهُنَّ إِلهٌ یُعْبَدُ غَیْرُهُ، لَکَ الْحَمْدُ حَمْداً لَایَقْوی عَلی إِحْصائِهِ إِلّا أَنْتَ، فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلاةً لَایَقْوی عَلی إِحْصائِها إِلّا أَنْتَ (۲) ۹۹۰.

هفتم: شیخ کفعمی در بلـد الأمین و مصـباح از اختیـار سیّد ابن بـاقی نقـل کرده که هرکه بخوانـد این دعـا را در هر روز مـاه رمضان، بیامرزد حق تعالی گناهان چهل ساله او را:

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضانَ الَّذِی أَنْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ، وَافْتَرَضْتَ عَلی عِبادِکَ فِیهِ الصِّیامَ، ارْزُقْنِی حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرامِ فِی هذَا الْعامِ وَفِی کُلِّ عامٍ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الْعِظامَ فَإِنَّهُ لَایَغْفِرُها غَیْرُکَ یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ (۳) ۹۹۱.

هشتم: در هر روز صد مرتبه این ذکر را بگوید که محدّث فیض در خلاصه الأذکار ذکر فرموده: سُبْحانَ الضَّارِّ النَّافِعِ، سُبْحانَ الْقاضِی بِالْحَقِّ، سُبْحانَ الْعَلِیِّ الْأَعْلی، سُبْحانَهُ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحانَهُ وَتَعالی (۴) ۹۹۲.

۱- اقبال ۱/ ۲۱۶ فصل ۶ و زاد المعاد: ۱۶۳.

۲- المقنعه: ۳۲۰.

۳- بلد الأمین: ۲۲۳ و مصباح کفعمی: ۶۱۸.

۴- خلاصه الأذکار: ۹۷، فصل ۱۰.

نهم: شیخ مفید در مقنعه فرموده: و از سنن ماه رمضان صلوات فرستادن بر رسول خدا صلی الله علیه و آله است در هر روز صد مرتبه و اگر زیادتر فرستاد افضل است (۱) ۹۹۳.

اعمال شب اوّل ماه رمضان

مطلب دویّم

در اعمال مخصوصه شب و روز ماه مبارک رمضان است

شب اوّل: در آن چند عمل است:

اوّل: آنکه طلب هلال کند، و بعضی استهلال این ماه را واجب دانسته اند (۲) ۹۹۴.

دویّم: چون رؤیت هلال کرد اشاره به هلال نکند، بلکه رو به قبله کند و دستها را به آسمان بلند کند و خطاب کند هلال را و بگوید:

رَبِّی وَرَبُّکَ اللَّهُ رَبُّ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَیْنا بِالْأَمْنِ وَالْإِیمانِ وَالسَّلامَهِ وَالْإِسْلامِ وَالْمُسارَعَهِ إِلی مَا تُحِبُّ وَتَرْضی. اللَّهُمَّ بارِکْ لَنا فِی شَهْرِنا هذَا، وَارْزُقْنا خَیْرَهُ وَعَوْنَهُ، وَاصْرِفْ عَنَّا ضُرَّهُ وَشَرَّهُ وَبَلاءَهُ وَفِتْنَتَهُ (۳) ۹۹۵.

و روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله چون رؤیت می کرد هلال ماه رمضان را روی شریف را به جانب قبله می فرمود و می گفت:

اللَّهُمَّ أَهِلَّهُ عَلَیْنا بِالْأَمْنِ وَالْإِیمانِ وَالسَّلامَهِ وَالْإِسْلامِ وَالْعافِیَهِ الْمُجَلَّلَهِ وَدِفاعِ الْأَسْقامِ (۴) ۹۹۶ وَالْعَوْنِ عَلَی الصَّلاهِ وَالصِّیامِ وَالْقِیامِ وَتِلاوَهِ الْقُرْآنِ. اللَّهُمَّ سَلِّمْنا لِشَهْرِ رَمَضانَ، وَتَسَلَّمْهُ مِنّا، وَسَلِّمْنا فِیهِ حَتَّی یَنْقَضِیَ عَنَّا شَهْرُ رَمَضانَ وَقَدْ عَفَوْتَ عَنَّا وَغَفَرْتَ لَنا وَرَحِمْتَنا (۵) ۹۹۷. در رؤیت هلال ماه رمضان

۱- مقنعه: ۳۱۳.

۲- اقبال ۱/ ۶۲ فصل ۳ و ۴.

۳- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۱۰۰.

۴- وَالرِّزْقِ الْواسِعِ: نسخه.

۵- اقبال ۱/ ۶۲ فصل ۴ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که چون رؤیت هلال نمودی بگو:

اللَّهُمَّ قَدْ حَضَرَ شَهْرُ رَمَضانَ وَقَدِ افْتَرَضْتَ عَلَيْنا صِيامَهُ، وَأَ نْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ هُدىً لِلنّاسِ وَبَيِّناتٍ مِنَ الْهُدى وَالْفُرْقانِ. اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَى صِيامِهِ، وَتَقَبَّلْهُ مِنّا، وَسَلِّمْنا فِيهِ، وَسَلِّمْنا مِنْهُ، وَسَلِّمْهُ لَنا فِی يُسْرٍ مِنْکَ وَعافِيَةٍ، إِنَّکَ عَلَى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ، يَا رَحْمنُ يَا رَحِيمُ (۱) ۹۹۸.

سیّم: بخواند دعاء چهل و سیّم صحیفه کامله را در وقت رؤیت هلال، سیّد ابن طاووس رحمه الله روایت کرده که روزی حضرت امام زین العابدین علیه السلام در راهی می گذشت که نظر کرد به هلال ماه رمضان پس آن حضرت ایستاد و گفت:

أَ يُّهَا الْخَلْقُ الْمُطِيعُ، الدَّائِبُ السَّرِيعُ، الْمُتَرَدِّدُ فِی مَنازِلِ التَّقْدِيرِ، الْمُتَصَرِّفُ فِی فَلَکِ التَّدْبِيرِ، آمَنْتُ بِمَنْ نَوَّرَ بِکَ الظُّلَمَ، وَأَوْضَحَ بِکَ الْبُهَمَ، وَجَعَلَکَ آيَةً مِنْ آياتِ مُلْکِهِ، وَعَلامَةً مِنْ عَلاماتِ سُلْطانِهِ، فَحَدَّ بِکَ الزَّمانَ، وَامْتَهَنَکَ بِالْکَمالِ وَالنُّقْصانِ، وَالطُّلُوعِ وَالْأُفُولِ وَالْإِنارَهِ وَالْکُسُوفِ فِی کُلِّ ذلِکَ أَ نْتَ لَهُ مُطِيعٌ، وَ إِلى إِرادَتِهِ سَرِيعٌ، سُبْحانَهُ مَا أَعْجَبَ مَا دَ بَّرَ مِنْ أَمْرِکَ! وَأَ لْطَفَ مَا صَنَعَ فِی شَأْنِکَ! جَعَلَکَ مِفْتاحَ شَهْرٍ حادِثٍ لِأَمْرٍ حادِثٍ، فَأَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّی وَرَبَّکَ، وَخالِقِی وَخالِقَکَ، وَمُقَدِّرِی وَمُقَدِّرَکَ، وَمُصَوِّرِی وَمُصَوِّرَکَ أَنْ يُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ يَجْعَلَکَ هِلالَ بَرَکَهٍ لَاتَمْحَقُهَا الْأَيَّامُ، وَطَهارَهٍ لَاتُدَنِّسُهَا الْآثامُ، هِلالَ أَمْنٍ مِنَ الْآفاتِ، وَسَلامَهٍ مِنَ السَّيِّئاتِ، هِلالَ سَعْدٍ لَانَحْسَ فِيهِ، وَيُمْنٍ لَانَکَدَ مَعَهُ، وَيُسْرٍ لَايُمازِجُهُ عُسْرٌ، وَخَيْرٍ لَا يَشُوبُهُ شَرٌّ، هِلالَ أَمْنٍ وَإِيمانٍ، وَ نِعْمَهٍ وَ إِحْسانٍ، وَسَلامَهٍ وَ إِسْلامٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنا مِنْ أَرْضى مَنْ طَلَعَ عَلَيْهِ، وَأَزْکى مَنْ نَظَرَ

۱- اقبال ۱/ ۶۴ فصل ۴.

إِلَیْهِ، وَأَسْعَدَ مَنْ تَعَبَّدَ لَکَ فِیهِ، وَوَفِّقْنَا اللَّهُمَّ فِیهِ لِلطَّاعَهِ وَالتَّوْبَهِ، وَاعْصِمْنا فِیهِ مِنَ الْآثام وَالْحَوْبَهِ، وَأَوْزِعْنا فِیهِ شُکْرَ النِّعْمَهِ، وَأَ لْبِسْنا فِیهِ جُنَنَ الْعافِیَهِ، وَأَتْمِمْ عَلَیْنا بِاسْتِکْمالِ طاعَتِکَ فِیهِ الْمِنَّهَ، إِنَّکَ أَ نْتَ الْمَنّانُ الْحَمِیدُ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّیِّبِینَ، وَاجْعَلْ لَنا فِیهِ عَوْناً مِنْکَ عَلَی مَا نَدَبْتَنا إِلَیْهِ مِنْ مُفْتَرَضِ طاعَتِکَ وَتَقَبَّلْها إِنَّکَ الْأَکْرَمُ مِنْ کُلِّ کَرِیمٍ، وَالْأَرْحَمُ مِنْ کُلِّ رَحِیمٍ، آمِینَ آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ (۱) ۹۹۹.

چهارم: مجامعت با حلال خود کند، و این از خصوصیّات این ماه است، و الّا در ماههای دیگر جماع در شب اوّل مکروه است (۲) ۱۰۰۰. اعمال شب اوّل ماه رمضان

پنجم: غسل شب اوّل ماه کند، و روایت شده که هرکه در شب اوّل ماه رمضان غسل کند خارش بدن به او نرسد تا ماه رمضان آینده (۳) ۱۰۰۱.

ششم: در نهر جاری غسل کند، و سی کف آب بر سر بریزد، تا با طهارت معنوی باشد تا ماه رمضان آینده (۴) ۱۰۰۲.

هفتم: زیارت قبر امام حسین علیه السلام کند، تا گناهانش ریخته شود، و ثواب حجّاج و معتمرین آن سال را دریابد (۵) ۱۰۰۳.

هشتم: از این شب ابتدا کند به خواندن هزار رکعت نماز این ماه به نحوی که در آخر قسم دوّم ذکر شد (ص ۲۶۵).

نهم: دو رکعت نماز کند در این شب، در هر رکعت حمد و سوره انعام بخواند، و سؤال کند که حق تعالی کفایت کند او را و نگاه دارد او را از آنچه می ترسد، و از دردها (۶) ۱۰۰۴.

دهم: بخواند دعای اللَّهُمَّ إِنَّ هذَا الشَّهْرَ الْمُبارَکَ، که در شب آخر ماه شعبان

۱- اقبال ۱/ ۶۳ فصل ۴ از امام کاظم علیه السلام.

۲- وسائل الشیعه ۷/ ۲۵۵ ح ۱ باب ۳۰ أبواب أحکام ماه رمضان.

۳- اقبال ۱/ ۵۶ فصل ۱، از امام صادق علیه السلام.

۴- اقبال ۱/ ۵۵ فصل ۱ از امام صادق علیه السلام.

۵- اقبال ۱/ ۴۶ فصل ۵.

۶- اقبال ۱/ ۷۵ فصل ۹ از امام صادق علیه السلام.

گذشت (ص ۲۳۹).

یازدهم: بعد از نماز مغرب دستها را بلند کند وبخواند این دعاءِ وارده از حضرت جواد علیه السلام را که در اقبال است:

اللَّهُمَّ يَا مَنْ يَمْلِكُ التَّدْبِيرَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ، يَا مَنْ يَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ وَتُجِنُّ الضَّمِيرُ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنا مِمَّنْ نَوى فَعَمِلَ، وَلَا تَجْعَلْنا مِمَّنْ شَقِيَ فَكَسِلَ، وَلَا مِمَّنْ هُوَ عَلَى غَيْرِ عَمَلٍ يَتَّكِلُ. اللَّهُمَّ صَحِّحْ أَبْدانَنا مِنَ الْعِلَلِ، وَأَعِنّا عَلَى مَا افْتَرَضْتَ عَلَيْنا مِنَ الْعَمَلِ، حَتّى يَنْقَضِيَ عَنّا شَهْرُكَ هذَا وَقَدْ أَدَّيْنا مَفْرُوضَكَ فِيهِ عَلَيْنا. اللَّهُمَّ أَعِنّا عَلَى صِيامِهِ، وَوَفِّقْنا لِقِيامِهِ، وَنَشِّطْنا فِيهِ لِلصَّلاهِ، وَلَا تَحْجُبْنا مِنَ الْقِراءَهِ، وَسَهِّلْ لَنا فِيهِ إِيتاءَ الزَّكاهِ. اللَّهُمَّ لَاتُسَلِّطْ عَلَيْنا وَصَباً (۱) ۱۰۰۵ وَلَا تَعَباً وَلَا سَقَماً وَلَا عَطَباً. اللَّهُمَّ ارْزُقْنا الْإِفْطارَ مِنْ رِزْقِكَ الْحَلالِ. اللَّهُمَّ سَهِّلْ لَنا فِيهِ مَا قَسَمْتَهُ مِنْ رِزْقِكَ، وَيَسِّرْ مَا قَدَّرْتَهُ مِنْ أَمْرِكَ، وَاجْعَلْهُ حَلالًا طَيِّباً نَقِيّاً مِنَ الْآثامِ، خالِصاً مِنَ الْآصارِ (۲) ۱۰۰۶ وَالْأَجْرامِ. اللَّهُمَّ لَاتُطْعِمْنا إِلّا طَيِّباً غَيْرَ خَبِيثٍ وَلَا حَرامٍ، وَاجْعَلْ رِزْقَكَ لَنا حَلالًا لَايَشُوبُهُ دَنَسٌ وَلا أَسْقامٌ، يَا مَنْ عِلْمُهُ بِالسِّرِّ كَعِلْمِهِ بِالْأَعْلانِ، يَا مُتَفَضِّلًا عَلَى عِبادِهِ بِالْإِحْسانِ، يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ، وَبِكُلِّ شَيْ ءٍ عَلِيمٌ خَبِيرٌ، أَلْهِمْنا ذِكْرَكَ، وَجَنِّبْنا عُسْرَكَ، وَأَنِلْنا يُسْرَكَ، وَاهْدِنا لِلرَّشادِ، وَوَفِّقْنا لِلسَّدادِ، وَاعْصِمْنا مِنَ الْبَلايا، وَصُنّا مِنَ الْأَوْزارِ وَالْخَطايا، يَا مَنْ لَايَغْفِرُ عَظِيمَ الذُّنُوبِ غَيْرُهُ، وَلا يَكْشِفُ السُّوءَ إِلّا هُوَ، يَا أَرْحَمَ الرّاحِمِينَ، وَأَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ، وَاجْعَلْ صِيامَنا مَقْبُولًا،

۱- وَصَباً: بیماری.

۲- الْآصارِ: گناهان.

وَبِالْبِرِّ وَالتَّقْوى مَوْصُولًا، وَكَذلِکَ فَاجْعَلْ سَعْيَنا مَشْكُوراً، وَقِيامَنا مَبْرُوراً، وَقُرْآنَنا مَرْفُوعاً (۱) ۱۰۰۷، وَدُعاءَنا مَسْمُوعاً، وَاهْدِنا لِلْحُسْنى (۲) ۱۰۰۸، وَجَنِّبْنا الْعُسْرى، وَيَسِّرْنا لِلْيُسْرى، وَأَعْلِ لَنا الدَّرَجاتِ، وَضاعِفْ لَنَا الْحَسَناتِ، وَاقْبَلْ مِنَّا الصَّوْمَ وَالصَّلاةَ، وَاسْمَعْ مِنَّا الدَّعَواتِ، وَاغْفِرْ لَنَا الْخَطِيئاتِ، وَتَجاوَزْ عَنَّا السَّيِّئاتِ، وَاجْعَلْنا مِنَ الْعامِلِينَ الْفَائِزِينَ، وَلَا تَجْعَلْنا مِنَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ، حَتَّى يَنْقَضِيَ شَهْرُ رَمَضانَ عَنَّا وَقَدْ قَبِلْتَ فِيهِ صِيامَنا وَقِيامَنا، وَزَكَّيْتَ فِيهِ أَعْمالَنا، وَغَفَرْتَ فِيهِ ذُ نُوبَنا، وَأَجْزَلْتَ فِيهِ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ نَصِيبَنا، فَإِنَّکَ الْإِلهُ الْمُجِيبُ، وَالرَّبُّ الْقَرِيبُ (۳) ۱۰۰۹، وَأَ نْتَ بِكُلِّ شَيْ ءٍ مُحِيطٌ (۴) ۱۰۱۰.

دوازدهم: بخواند در این شب این دعای مأثور از حضرت صادق علیه السلام را که در اقبال است:

اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضانَ، مُنَزِّلَ الْقُرْآنِ، هذَا شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أَ نْزَلْتَ فِيهِ الْقُرْآنَ وَأَ نْزَلْتَ فِيهِ آياتٍ بَيِّناتٍ مِنَ الْهُدى وَالْفُرْقانِ. اللَّهُمَّ ارْزُقْنا صِيامَهُ، وَأَعِنَّا عَلَى قِيامِهِ. اللَّهُمَّ سَلِّمْهُ لَنا، وَسَلِّمْنا فِيهِ، وَتَسَلَّمْهُ مِنَّا فِی يُسْرٍ مِنْکَ وَمُعافاهٍ، وَاجْعَلْ فِيما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ وَفِيما تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِی لَيْلَهِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضاءِ الَّذِی لَايُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِی مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِکَ الْحَرامِ، الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ، الْمَشْكُورِ سَعْيُهُمْ، الْمَغْفُورِ ذُ نُوبُهُمْ، الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئاتُهُمْ، وَاجْعَلْ فِيما تَقْضِی وَتُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ لِی فِی عُمْرِی، وَتُوَسِّعَ عَلَيَّ مِنَ الرِّزْقِ الْحَلالِ (۵) ۱۰۱۱.

۱- وَقِراءَتَنا: خ ل.

۲- الْحُسْنَى: خ ل.

۳- الرَّقِيبُ: خ ل.

۴- اقبال ۱/ ۷۶ فصل ۱۰.

۵- اقبال ۱/ ۷۸ فصل ۱۰.

سیزدهم: بخواند دعای چهل و چهارم صحیفه کامله را (۱) ۱۰۱۲.

چهاردهم: بخواند: اللَّهُمَّ إِنَّ هذَا شَهْرُ رَمَضانَ ... إلی آخره، که سیّد در اقبال نقل فرموده وبسیار طولانی است (۲) ۱۰۱۳.

پانزدهم: بخواند: اللَّهُمَّ إِنَّهُ قَدْ دَخَلَ شَهْرُ رَمَضانَ. اللَّهُمَّ رَبَّ شَهْرِ رَمَضانَ الَّذِی أَ نْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ وَجَعَلْتَهُ بَیِّناتٍ مِنَ الْهُدی وَالْفُرْقانِ. اللَّهُمَّ فَبارِکْ لَنا فِی شَهْرِ رَمَضانَ، وَأَعِنَّا عَلَی صِیامِهِ وَصَلَواتِهِ، وَتَقَبَّلْهُ مِنَّا. روایت است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله چون ماه رمضان داخل می شد این دعا را می خواند (۳) ۱۰۱۴.

شانزدهم: و نیز روایت است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در شب اوّل ماه رمضان این دعا را می خواندند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَکْرَمَنا بِکَ أَ یُّهَا الشَّهْرُ الْمُبارَکُ. اللَّهُمَّ فَقَوِّنا عَلَی صِیامِنا وَقِیامِنا، وَثَبِّتْ أَ قْدامَنا، وَانْصُرْنا عَلَی الْقَوْمِ الْکافِرِینَ. اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْواحِدُ فَلا وَلَدَ لَکَ، وَأَ نْتَ الصَّمَدُ فَلا شِبْهَ لَکَ، وَأَ نْتَ الْعَزِیزُ فَلا یُعِزُّکَ شَیْ ءٌ، وَأَ نْتَ الْغَنِیُّ وَأَ نَا الْفَقِیرُ، وَأَ نْتَ الْمَوْلی وَأَ نَا الْعَبْدُ، وَأَ نْتَ الْغَفُورُ وَأَ نَا الْمُذْنِبُ، وَأَ نْتَ الرَّحِیمُ وَأَ نَا الْمُخْطِئُ، وَأَ نْتَ الْخالِقُ وَأَ نَا الْمَخْلُوقُ، وَأَ نْتَ الْحَیُّ وَأَ نَا الْمَیِّتُ، أَسْأَ لُکَ بِرَحْمَتِکَ أَنْ تَغْفِرَ لِی وَتَرْحَمَنِی وَتَجاوَزَ (۴) ۱۰۱۵ عَنِّی إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۵) ۱۰۱۶.

هفدهم: در باب اوّل گذشت (ص ۱۲۲) ذکر استحباب خواندن دعای جوشن کبیر در اوّل

۱- صحیفه کامله: ۳۷۴، دعاء ۴۴، اوّل آن: الحَمْدُ للَّهِ الَّذی هَدانا لِحَمْدِهِ ...

۲- اقبال ۱/ ۱۱۸ فصل ۱۴.

۳- اقبال ۱/ ۱۳۷ فصل ۱۴ از امام صادق علیه السلام.

۴- در اقبال: وَتَتَجاوَزَ.

۵- اقبال ۱/ ۱۴۶ فصل ۱۶.

ماه رمضان.

هجدهم: بخواند دعاء حج را که در اوّل ماه گذشت (ص ۲۴۵) (۱) ۱۰۱۷.

نوزدهم: چون ماه رمضان شروع شود سزاوار است تکثیر تلاوت قرآن، و مروی است که حضرت صادق علیه السلام در وقت تلاوت قرآن قبل از قرائت این دعا را می خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَنَّ هذَا کِتابُکَ الْمُنْزَلُ مِنْ عِنْدِکَ عَلی رَسُو لِکَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِاللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَکَلامُکَ النَّاطِقُ عَلی لِسانِ نَبِیِّکَ جَعَلْتَهُ هادِیاً مِنْکَ إِلی خَلْقِکَ، وَحَبْلًا مُتَّصِلًا فِیما بَیْنَکَ وَبَیْنَ عِبادِکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی نَشَرْتُ عَهْدَکَ وَکِتابَکَ، اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَظَرِی فِیهِ عِبادَةً، وَقِراءَتِی فِیهِ فِکْراً، وَفِکْرِی فِیهِ اعْتِباراً، وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ اتَّعَظَ بِبَیانِ مَواعِظِکَ فِیهِ، وَاجْتَنَبَ مَعاصِیَکَ، وَلَا تَطْبَعْ عِنْدَ قِراءَتِی عَلی سَمْعِی، وَلَا تَجْعَلْ عَلی بَصَرِی غِشاوَةً، وَلَا تَجْعَلْ قِراءَتِی قِراءَةً لَاتَدَ بُّرَ فِیها، بَلِ اجْعَلْنِی أَ تَدَ بَّرُ آیاتِهِ وَأَحْکامَهُ، آخِذاً بِشَرایِعِ دِینِکَ، وَلَا تَجْعَلْ نَظَرِی فِیهِ غَفْلَةً، وَلَا قِراءَتِی هَذَراً، إِنَّکَ أَ نْتَ الرَّؤُوفُ الرَّحِیمُ.

و بعد از قرائت قرآن مجید این دعا را می خواندند:

اللَّهُمَّ إِنِّی قَدْ قَرَأْتُ مَا قَضَیْتَ مِنْ کِتابِکَ الَّذِی أَ نْزَلْتَهُ عَلی نَبِیِّکَ الصَّادِقِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ رَبَّنا. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِمَّنْ یُحِلُّ حَلالَهُ، وَیُحَرِّمُ حَرامَهُ، وَیُؤْمِنُ بِمُحْکَمِهِ وَمُتَشابِهِهِ، وَاجْعَلْهُ لِی أُ نْساً فِی قَبْرِی، وَأُ نْساً فِی حَشْرِی، وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ تُرْقِیهِ (۲) ۱۰۱۸ بِکُلِّ آیَةٍ قَرَأَها دَرَجَةً فِی أَعْلی عِلِّیِّینَ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ (۳) ۱۰۱۹.

۱- اوّل آن: اللَّهُمَّ إِنّی بِکَ وَمِنْکَ أَطْلُبُ حاجَتی.

۲- تُرَقِّیهِ: ظ.

۳- مکارم الاخلاق ۲/ ۱۴۰- ۱۴۱ فصل ۵ و اختصاص مفید: ۱۴۱ و اقبال ۱/ ۲۳۱- ۲۳۴ فصل ۱۰ و ۱۲.

روز اوّل: و در آن چند عمل است: اعمال روز اوّل ماه رمضان

اوّل: غسل کردن در آب جاری و ریختن سی کف آب بر سر، که باعث ایمنی از جمیع دردها و بیماری ها است در تمام سال (۱) ۱۰۲۰.

دوّم: کفی از گلاب بر رو بزنند تا از خواری و پریشانی نجات یابد، و قدری هم بر سر خود بزنند تا در آن سال از سرسام (۲) ۱۰۲۱ ایمن شود (۳) ۱۰۲۲.

سیّم: دو رکعت نماز اوّل ماه وتصدّق را به عمل آورد (۴) ۱۰۲۳.

چهارم: دو رکعت نماز کند در رکعت اوّل حمد و إِنّا فَتَحْنا، و در رکعت دوّم حمد و هر سوره که خواهد بخواند، تا حق تعالی جمیع بدی ها را در آن سال از او دور گرداند، و در حفظ خدا باشد تا سال آینده (۵) ۱۰۲۴.

پنجم: بعد از طلوع فجر این دعا بخواند:

اللَّهُمَّ قَدْ حَضَرَ شَهْرُ رَمَضانَ وَقَدِ افْتَرَضْتَ عَلَیْنا صِیامَهُ، وَأَ نْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ هُدیً لِلنّاسِ وَبَیِّناتٍ مِنَ الْهُدی وَالْفُرْقانِ. اللَّهُمَّ أَعِنَّا عَلَی صِیامِهِ، وَتَقَبَّلْهُ مِنّا، وَتَسَلَّمْهُ مِنّا، وَسَلِّمْهُ لَنا فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَعافِیَهٍ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۶) ۱۰۲۵.

ششم: بخواند دعاء چهل و چهارم صحیفه کامله را اگر در شب نخوانده (۷) ۱۰۲۶.

هفتم: علّامه مجلسی در زاد المعاد فرموده: کلینی و شیخ طوسی و دیگران به سند صحیح روایت کرده اند که حضرت امام موسی کاظم علیه السلام فرمود که: در ماه مبارک رمضان در اوّل سال- یعنی روز اوّل ماه چنانچه علماء فهمیده اند- این دعا را بخوان، و فرمود که: هرکه این دعا را از برای رضای خدا و بی شائبه اغراض فاسده و ریاء بخواند در آن سال به او نرسد فتنه

۱- اقبال ۱/ ۱۹۳ فصل ۱ باب ۵ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

۲- برسام: خ ل، یعنی علّت سینه.

۳- اقبال ۱/ ۱۹۳ فصل ۱ باب ۵ از امام صادق علیه السلام.

۴- اقبال ۱/ ۱۹۷ فصل ۵ از امام باقر علیه السلام. و آن دو رکعت است، در رکعت اوّل حمد و سی مرتبه قل هو اللَّه و در رکعت دوّم حمد و سی مرتبه إنّا أنزلناه.

۵- اقبال ۱/ ۱۹۷ فصل ۴ باب ۵ از عالم صلوات اللَّه علیه.

۶- مقنع صدوق: ۱۸۵ و کافی ۴/ ۷۴ و اقبال ۱/ ۱۴۶.

۷- صحیفه کامله: ۳۷۴، دعاء ۴۴، اوّل آن: الحمدُ للَّهِ الّذی هَدانا لِحَمْدِهِ.

وگمراهی، و نه آفتی که ضرر رساند به دین او یا بدن او، و حق تعالی او را حفظ کند از شرّ آنچه در آن سال واقع می شود از بلاها، و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی دانَ لَهُ کُلُّ شَیْ ءٍ، وَبِرَحْمَتِکَ الَّتِی وَسِعَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ، وَبِعَظَمَتِکَ الَّتِی تَواضَعَ لَها کُلُّ شَیْ ءٍ، وَبِعِزَّتِکَ الَّتِی قَهَرَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ، وَبِقُوَّتِکَ الَّتِی خَضَعَ لَها کُلُّ شَیْ ءٍ، وَبِجَبَرُوتِکَ الَّتِی غَلَبَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ، وَبِعِلْمِکَ الَّذِی أَحاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ، یا نُورُ یا قُدُّوسُ، یَا أَوَّلُ قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَیَا باقِیاً (۱) ۱۰۲۷ بَعْدَ کُلِّ شَیْ ءٍ، یَا اللَّهُ یَا رَحْمنُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُغَیِّرُ النِّعَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُنْزِلُ النِّقَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَقْطَعُ الرَّجاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُدِیلُ (۲) ۱۰۲۸ الْأَعْداءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَرُدُّ الدُّعاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی یُسْتَحَقُّ بِها نُزُولُ الْبَلاءِ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَحْبِسُ غَیْثَ السَّماءِ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَکْشِفُ الْغِطاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُعَجِّلُ الْفَناءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُورِثُ النَّدَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَهْتِکُ الْعِصَمَ، وَأَ لْبِسْنِی دِرْعَکَ الْحَصِینَةَ الَّتِی لَا تُرامُ، وَعافِنِی مِنْ شَرِّ مَا أُحاذِرُ بِاللَّیْلِ وَالنَّهارِ فِی مُسْتَقْبِلِ سَنَتِی هذِهِ.

اللَّهُمَّ رَبَّ السَّماواتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْأَرَضِینَ السَّبْعِ وَمَا فِیهِنَّ وَمَا بَیْنَهُنَّ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ، وَرَبَّ السَّبْعِ الْمَثانِی وَالْقُرْآنِ الْعَظِیمِ، وَرَبَّ إِسْرافِیلَ وَمِیکائِیلَ وَجَبْرَئِیلَ، وَرَبَّ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ وَخاتَمِ النَّبِیِّینَ، أَسْأَ لُکَ بِکَ وَبِما سَمَّیْتَ بِهِ نَفْسَکَ یَا عَظِیمُ أَ نْتَ الَّذِی تَمُنُّ بِالْعَظِیمِ،

۱- در زاد المعاد: وَباقِیَ، و در کافی و مصباح: ویا باقی، و در نسخه ای از مصباح: ویا باقِیاً.

۲- تُدِیلُ: غلبه می دهد.

وَتَدْفَعُ كُلَّ مَحْذُورٍ، وَتُعْطِی كُلَّ جَزِیلٍ، وَتُضاعِفُ الْحَسَناتِ (۱) ۱۰۲۹ بِالْقَلِیلِ وَبِالْكَثِیرِ وَتَفْعَلُ مَا تَشاءُ، یَا قَدِیرُ یَا اللَّهُ یَا رَحْمنُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَأَ لْبِسْنِی فِی مُسْتَقْبَلِ سَنَتِی هذِهِ سِتْرَک وَنَضِّرْ وَجْهِی بِنُورِک، وَأَحِبَّنِی بِمَحَبَّتِک، وَبَلِّغْنِی رِضْوانَک، وَشَرِیفَ كَرامَتِک، وَجَسِیمَ عَطِیَّتِک، وَأَعْطِنِی مِنْ خَیْرِ مَا عِنْدَک وَمِنْ خَیْرِ مَا أَ نْتَ مُعْطِیهِ أَحَداً مِنْ خَلْقِک، وَأَ لْبِسْنِی مَعَ ذلِک عافِیَتَک، یَا مَوْضِعَ كُلِّ شَكْوی، وَیَا شاهِدَ كُلِّ نَجْوی، وَیَا عالِمَ كُلِّ خَفِیَّهٍ، وَیَا دافِعَ مَا تَشاءُ مِنْ بَلِیَّهٍ، یَا كَرِیمَ الْعَفْوِ، یَا حَسَنَ التَّجاوُزِ، تَوَفَّنِی عَلَی مِلَّهِ إِبْراهِیمَ وَفِطْرَتِهِ، وَعَلَی دِینِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسُنَّتِهِ، وَعَلَی خَیْرِ الْوَفاهِ فَتَوَفَّنِی مُوالِیاً لِأَوْ لِیائِک، وَ (۲) ۱۰۳۰ مُعادِیاً لِأَعْدائِک. اللَّهُمَّ وَجَنِّبْنِی فِی هذِهِ السَّنَهِ كُلَّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ یُباعِدُنِی مِنْک، وَاجْلِبْنِی إِلی كُلِّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ یُقَرِّبُنِی مِنْک فِی هذِهِ السَّنَهَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَامْنَعْنِی مِنْ كُلِّ عَمَلٍ أَوْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ یَكُونُ مِنِّی أَخافُ ضَرَرَ عاقِبَتِهِ، وَأَخافُ مَقْتَک إِیَّایَ عَلَیْهِ حِذارَ أَنْ تَصْرِفَ وَجْهَک الْكَرِیمَ عَنِّی فَأَسْتَوْجِبَ بِهِ نَقْصاً مِنْ حَظٍّ لِی عِنْدَک، یَا رَؤُوفُ یَا رَحِیمُ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِی مُسْتَقْبِلِ سَنَتِی هذِهِ فِی حِفْظِک وَفِی جِوارِک وَفِی كَنَفِک، وَجَلِّلْنِی سِتْرَ عافِیَتِک، وَهَبْ لِی كَرامَتَک، عَزَّ جارُک، وَجَلَّ ثَناؤُک، وَلَا إِلهَ غَیْرُک. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی تابِعاً لِصالِحِی مَنْ مَضی مِنْ أَوْ لِیائِک، وَأَ لْحِقْنِی بِهِمْ، وَاجْعَلْنِی مُسَلِّماً لِمَنْ قالَ بِالصِّدْقِ عَلَیْک مِنْهُمْ، وَأَعُوذُ بِک اللَّهُمَ (۳) ۱۰۳۱ أَنْ تُحِیطَ بِی خَطِیئَتِی وَظُلْمِی وَ إِسْرافِی عَلَی نَفْسِی وَ اتِّباعِی لِهَوایَ وَاشْتِغالِی

۱- مِنَ الْحَسَنَاتِ: خ.

۲- وَ: خ.

۳- یَا إِلهِی: خ.

بِشَهواتِی فَیَحُولُ ذلِکَ بَیْنِی وَبَیْنَ رَحْمَتِکَ وَرِضْوانِکَ فَأَکُونَ مَنْسِیّاً عِنْدَکَ، مُتَعَرِّضاً لِسَخَطِکَ وَ نِقْمَتِکَ. اللَّهُمَّ وَفِّقْنِی لِکُلِّ عَمَلٍ صالِحٍ تَرْضی بِهِ عَنِّی، وَقَرِّبْنِی إِلَیْکَ زُلْفی. اللَّهُمَّ کَما کَفَیْتَ نَبِیَّکَ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ هَوْلَ عَدُوِّهِ، وَفَرَّجْتَ هَمَّهُ، وَکَشَفْتَ غَمَّهُ (۱) ۱۰۳۲، وَصَدَقْتَهُ وَعْدَکَ، وَأَنْجَزْتَ لَهُ عَهْدَکَ، اللَّهُمَّ فَبِذلِکَ فَاکْفِنِی هَوْلَ هذِهِ السَّنَهِ وَآفاتِها وَأَسْقامَها وَفِتْنَتَها وَشُرُورَها وَأَحْزانَها وَضِیقَ الْمَعاشِ فِیها، وَبَلِّغْنِی بِرَحْمَتِکَ کَمالَ الْعافِیَهِ بِتَمامِ دَوامِ النِّعْمَهِ عِنْدِی إِلی مُنْتَهی أَجَلِی، أَسْأَلُکَ سُؤالَ مَنْ أَساءَ وَظَلَمَ وَاسْتَکانَ وَاعْتَرَفَ، وَأَسْأَلُکَ (۲) ۱۰۳۳ أَنْ تَغْفِرَ لِی ما مَضی مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِی حَصَرَتْها حَفَظَتُکَ وَأَحْصَتْها کِرامُ مَلائِکَتِکَ عَلَیَّ، وَأَنْ تَعْصِمَنِی إِلهِی (۳) ۱۰۳۴ مِنَ الذُّنُوبِ فِیما بَقِیَ مِنْ عُمْرِی إِلی مُنْتَهی أَجَلِی، یَا اللَّهُ یَا رَحْمنُ یَا رَحِیمُ (۴) ۱۰۳۵ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ وَآتِنِی کُلَّ مَا سَأَلْتُکَ وَرَغِبْتُ إِلَیْکَ فِیهِ فَإِنَّکَ أَمَرْتَنِی بِالدُّعاءِ، وَتَکَفَّلْتَ لِی بِالْإِجابَهِ (۵) ۱۰۳۶، یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۶) ۱۰۳۷.

فقیر گوید که: سیّد این دعا را در شب اوّل ماه ذکر فرموده (۷) ۱۰۳۸. اعمال شب سیزدهم و نیمه ماه رمضان

روز ششم: سنه دویست و یک، مردم بیعت کردند با حضرت امام رضا علیه السلام، و سیّد روایت کرده که برای شکرانه این نعمت دو رکعت نماز در این روز بگزارند، در هر رکعت بعد از حمد بیست و پنج مرتبه توحید بخوانند (۸) ۱۰۳۹.

شب سیزدهم: اوّل لیالی بیض است و در آن سه عمل است:

۱- کَرْبَهُ: خ.

۲- وَأَسْأَلُکَ: خ.

۳- اللَّهُمَّ: ظ.

۴- یا رَحِیمُ: خ.

۵- در زاد المعاد: وَتَکَفَّلْتَ لِی بِالْإِجابَهِ لِی، و در کافی و مصباح المتهجّد و اقبال: وَتَکَفَّلْتَ بِالْإِجابَهِ.

۶- زاد المعاد: ۱۰۱ و کافی ۴/ ۷۲ و مصباح المتهجّد: ۶۰۴.

۷- اقبال ۱/ ۱۱۵ فصل ۱۴ باب ۴.

۸- اقبال ۱/ ۲۶۳ فصل ۱۱ باب ۱۰.

اوّل: غسل (۱) ۱۰۴۰.

دوّم: چهار رکعت نماز، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه توحید (۲) ۱۰۴۱.

سیّم: دو رکعت نماز که در شب سیزدهم رجب و شعبان نیز خوانده می شود، در هر رکعت بعد از حمد یس و تَبارَك الْمُلك و توحید بخواند.

و در شب چهاردهم: این نماز خوانده می شود به چهار رکعت به دو سلام، و در سابق در شرح دعای مجیر گذشت (ص ۱۱۳) که هرکه آن را در ایّام البیض ماه رمضان بخوانـد گناهانش آمرزیده شود اگرچه به عدد قطرات باران و برگ درختان و ریگ بیابان باشد.

شب پانزدهم: از لیالی متبرّکه است، و در آن چند عمل است:

اوّل: غسل (۳) ۱۰۴۲.

دوّم: زیارت امام حسین علیه السلام (۴) ۱۰۴۳.

سیّم: شش رکعت نماز به حمد و یس و تَبارَك و توحید (۵) ۱۰۴۴.

چهارم: صد رکعت نماز، در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه توحید بخواند، شیخ مفید در مقنعه از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده که: هرکه این عمل را بجا آورد حق تعالی بفرستد به سوی او ده ملائکه، که دفع کنند از او دشمنان او را از جنّ و انس، و بفرستد سی فرشته نزد موت او، که او را ایمن کنند از آتش (۶) ۱۰۴۵. فضیلت شب پانزدهم ماه رمضان

پنجم: روایت شده که از حضرت صادق علیه السلام سؤال کردند که: چه می فرمایی در حقّ کسی که حاضر شود نزد قبر حسین علیه السلام در شب نیمه ماه رمضان؟ فرمود: به به، کسی که نماز گزارد نزد قبر آن حضرت در شب نیمه ماه رمضان ده رکعت نماز بعد از نماز عشاء و این نماز غیر از نافله شب باشد و بخواند در هر رکعت بعد از حمد قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ده مرتبه و پناه ببرد به خداوند تعالی از آتش جهنّم، حق تعالی او را آزاد از آتش ثبت فرماید، و از دنیا نرود تا در خواب ببیند ملائکه ای که بشارت دهند او را به بهشت، و ملائکه ای که ایمن گردانند او را از آتش (۷) ۱۰۴۶. فضیلت شب هفدهم ماه رمضان

روز نیمه: سنه دوّم، ولادت با سعادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام واقع شد، و شیخ

۱- اقبال ۱/ ۲۸۵ اوّل باب ۱۷.

۲- بلد الأمین: ۱۷۶.

۳- اقبال ۱/ ۲۹۳ اوّل باب ۹.

۴- اقبال ۱/ ۲۹۳ اوّل باب ۹.

۵- اقبال ۱/ ۲۸۷ فصل ۱ باب ۱۷ ولی سوره تبارك در آن نیست.

۶- مقنعه: ۱۷۱، باب ۱۴.

۷- اقبال ۱/ ۲۹۴ باب ۱۹.

مفید فرموده که: تولّد امام محمّدتقی علیه السلام در سنه صد و نود و پنج در این روز بوده، لکن مشهور در غیر این روز است، به هر حال، روز بسیار شریفی است، و صدقات و مبرّات در آن فضیلت بسیار دارد (۱) ۱۰۴۷.

شب هفدهم: شب بسیار مبارکی است، و در آن شب لشکر حضرت رسول صلی الله علیه و آله با لشکر کفّار قریش ملاقات کردند در بَیدْر، و در روزش جنگ بَدْر واقع شد و حق تعالی لشکر آن حضرت را بر مشرکین ظفر داد، و آن اعظم فتوحات اسلام بود، لهذا علماء فرموده اند که: در آن روز مستحبّ است صدقه و شکر خدا بسیار نمودن، و غسل وعبادت در شبش نیز فضیلت عظیم دارد (۲) ۱۰۴۸.

مؤلّف گوید که: روایات بسیار وارد شده که در آن شب بَدْر حضرت رسول صلی الله علیه و آله با اصحاب فرمود: کیست امشب برای ما برود از چاه آب بکشد بیاورد؟ اصحاب سکوت کردند و هیچکدام اقدام بر این کار نکردند، حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مشکی برداشت به طلب آب بیرون رفت، و آن شب شبی بود سرد و باد می آمد و ظلمت داشت، پس رسید به چاه آب، و آن چاهی بود بسیار گود و تاریک، و آن حضرت دلوی نیافت تا از چاه آب کشد، لا جرم به چاه پایین رفت و مشک را پر کرد و بیرون آمد، رو کرد به آمدن که ناگاه باد سختی برخورد به آن حضرت، که آن جناب از سختی آن نشست تا برطرف شد، پس برخاست و حرکت فرمود که ناگاه باد سختی دیگر مانند آن آمد، آن حضرت نشست تا او نیز رد شد، دیگر باره برخاست برود، مرتبه سیّم نیز همان نحو بادی رسید و آن حضرت نشست، و چون رد شد برخاست و خود را به حضرت رسول صلی الله علیه و آله رسانید، حضرت پرسید که: یا ابا الحسن، برای چه دیر آمدی؟ عرض کرد که: سه مرتبه بادی به من رسید که بسیار سخت بود، و مرا لرزه فراگرفت، و مکثم به جهت برطرف شدن آن بادها بود، فرمود: آیا دانستی آنها چه بود یا علی؟ عرض کرد: نه، فرمود: آن اوّل جبرئیل بود با هزار فرشته، که بر تو سلام کرد و سلام کردند، و دیگری میکائیل بود با هزار فرشته، که بر تو سلام کرد و سلام کردند، و پس از آن اسرافیل بود با هزار ملائکه، که سلام کرد بر تو و سلام کردند و اینها فرود آمدند به جهت مدد ما.

فقیر گوید که: اشاره به همین است قول آن کسی که گفته که از برای امیرالمؤمنین علیه السلام در

۱- مسارّ الشیعه مفید: ۲۴.

۲- اقبال ۱/ ۳۰۱- ۳۰۴ باب ۲۱.

یک شب سه هزار و سه منقبت بوده (۱) ۱۰۴۹، و اشاره به همین نموده سیّد حمیری در شعر خود در مدح آن حضرت:

أُقْسِمُ بِاللَّهِ وَ آلائِهِ وَالْمَرْءُ عَمّا قالَ مَسْؤُولٌ

إِنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طالِبٍ عَلَی التُّقی وَالبِرِّ مَجْبُولٌ

کانَ إِذَا الْحَرْبُ مَرَتْهَا الْقَناوَأَحْجَمَتْ عَنْهَا الْبَهالِیلُ

یَمْشِی إِلَی الْقِرْنِ وَفِی کَفِّهِ أَبْیُضُ ماضِی الْحَدِّ مَصْقُولٌ

مَشْیَ الْعَفَرْنا بَیْنَ أَشْبالِهِ أَبْرَزَهُ لِلْقَنَصِ الْغِیلُ

ذاکَ الَّذِی سَلَّمَ فِی لَیْلَةٍعَلَیْهِ مِیکالٌ وَجِبْرِیلُ

مِیکالُ فِی أَ لْفٍ وَجِبْرِیلُ فِی أَ لْفٍ وَیَتْلُوهُمْ سَرافِیلُ

لَیْلَهَ بَدْرٍ مَدَداً أُنْزِلُواکَأَ نَّهُمْ طَیْرٌ أَبابِیلُ (۲) ۱۰۵۰ شب نوزدهم: اوّلِ شبهای قدر است، و شب قدر همان شبی است که در تمام سال شبی به خوبی و فضیلت آن نمی رسد، و عمل در آن بهتر است از عمل در هزار ماه، و در آن شب تقدیر امور سال می شود، و ملائکه و روح که اعظم ملائکه است در آن شب به اذن پروردگار به زمین نازل می شوند وبه خدمت امام زمان علیه السلام مشرّف می شوند، و آنچه برای هرکس مقدّر شده است بر امام علیه السلام عرض می کنند. اعمال مشترکه شب های قدر

و اعمال شبهای قدر بر دو نوع است: یکی آن که در هر سه شب باید کرد، و دیگر آن که مخصوص است به هر شبی، امّا اوّل، پس آن چند چیز است:

اوّل: غسل است، علّامه مجلسی فرموده که: غسل این شبها را مقارن غروب آفتاب کردن بهتر است که نماز شام را با غسل بکند (۳) ۱۰۵۱.

دوّم: دو رکعت نماز است، در هر رکعت بعد از حمد هفت مرتبه توحید بخواند، و بعد از فراغ هفتاد مرتبه أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَیْهِ بگوید، در روایت نبوی صلی الله علیه و آله است که: از جای خود برنخیزد تا حق تعالی او را وپدر ومادرش را بیامرزد، الخبر (۴) ۱۰۵۲.

سیّم: قرآن مجید را بگشاید و بگذارد در مقابل خود و بگوید:

۱- مراجعه شود به مناقب ابن شهرآشوب ۲/ ۲۶۹ و ۲۷۴- ۲۷۵.

۲- بشاره المصطفی طبری امامی: ۵۳.

۳- زاد المعاد: ۱۸۵.

۴- زاد المعاد: ۱۸۵.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِکِتابِکَ الْمُنْزَلِ وَمَا فِیهِ وَفِیهِ اسْمُکَ الْأَکْبَرُ وَأَسْماؤُکَ الْحُسْنی وَمَا یُخافُ وَیُرْجی أَنْ تَجْعَلَنِی مِنْ عُتَقائِکَ مِنَ النّارِ. پس هر حاجت که دارد بخواهد (۱) ۱۰۵۳.

چهارم: آنکه مصحف شریف را بگیرد و بر سر بگذارد و بگوید:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هذَا الْقُرْآنِ وَبِحَقِّ مَنْ أَرْسَلْتَهُ بِهِ وَبِحَقِّ کُلِّ مُؤْمِنٍ مَدَحْتَهُ فِیهِ وَبِحَقِّکَ عَلَیْهِمْ فَلَا أَحَدَ أَعْرَفُ بِحَقِّکَ مِنْکَ. پس ده مرتبه بگوید بِکَ یَا اللَّهُ، و ده

مرتبه: بِمُحَمَّدٍ، و ده مرتبه بِعَلِیٍّ، و ده مرتبه: بِفاطِمَةَ، و ده مرتبه: بِالْحَسَنِ، و ده مرتبه: بِالْحُسَیْنِ، و ده مرتبه: بِعَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ، و ده مرتبه: بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ، و ده مرتبه:

بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، و ده مرتبه: بِمُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ، و ده مرتبه: بِعَلِیِّ بْنِ مُوسی، و ده مرتبه: بِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ، و ده مرتبه: بِعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، و ده مرتبه: بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ، و ده مرتبه: بِالْحُجَّةِ، پس هر حاجت که داری طلب کن (۲) ۱۰۵۴.

پنجم: زیارت کند امام حسین علیه السلام را، در خبر است که چون شب قدر می شود منادی از آسمان هفتم ندا می کند از بُطنان عرش که حق تعالی آمرزید هرکه را به زیارت قبر حسین علیه السلام آمده (۳) ۱۰۵۵.

ششم: احیا بدارد این شبها را، همانا روایت شده: هرکه احیا کند شب قدر را، گناهان او آمرزیده شود، هر چند به عدد ستارگان آسمان و سنگینی کوهها و کَیْل دریاها باشد (۴) ۱۰۵۶.

هفتم: صد رکعت نماز کند که فضیلت بسیار دارد، و افضل آن است که در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه توحید بخواند (۵) ۱۰۵۷.

هشتم: بخواند: اللَّهُمَّ إِنِّی أَمْسَیْتُ لَکَ عَبْداً داخِراً (۶) ۱۰۵۸ لَاأَمْلِکُ لِنَفْسِی نَفْعاً وَلا ضَرّاً وَلا أَصْرِفُ عَنْها سُوءً، أَشْهَدُ بِذلِکَ عَلَی نَفْسِی، وَأَعْتَرِفُ لَکَ بِضَعْفِ

۱- اقبال ۱/ ۳۴۶ باب ۲۳.

۲- اقبال ۱/ ۳۴۶ باب ۲۳.

۳- تهذیب الأحکام شیخ طوسی ۶/ ۴۹ ح ۱۱۱ از امام صادق علیه السلام.

۴- زاد المعاد: ۱۸۵.

۵- اقبال ۱/ ۳۱۳ باب ۲۳.

۶- داخِراً: خوار.

قُوَّتِی، وَقِلَّهِ حِیلَتِی، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَ نْجِزْ لِی مَا وَعَدْتَنِی وَجَمِیعَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ مِنَ الْمَغْفِرَهِ فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ، وَأَتْمِمْ عَلَیَّ مَا آتَیْتَنِی فَإِنِّی عَبْدُکَ الْمِسکِینُ الْمُسْتَکِینُ الضَّعِیفُ الْفَقِیرُ الْمَهِینُ. اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِی ناسِیاً لِذِکْرِکَ فِیما أَوْلَیْتَنِی، وَلا غافِلًا (۱) ۱۰۵۹ لِإِحْسانِکَ فِیما أَعْطَیْتَنِی، وَلَا آیِساً مِنْ إِجابَتِکَ وَ إِنْ أَبْطَأَتْ عَنِّی فِی سَرَّاءَ کُنْتُ (۲) ۱۰۶۰ أَوْ ضَرَّاءَ أَوْ شِدَّهٍ أَوْ رَخاءٍ أَوْ عافِیَهٍ أَوْ بَلاءٍ أَوْ بُؤْسٍ أَوْ نَعْماءَ إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ (۳) ۱۰۶۱.

و این دعا را کفعمی از امام زین العابدین علیه السلام روایت کرده که در این شبها می خوانده در حال قیام و قعود و رکوع و سجود (۴) ۱۰۶۲.

و علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: بهترین اعمال در این شبها طلب آمرزش و دعا از برای مطالب دنیا و آخرت خود و پدر و مادر و خویشان خود و برادران مؤمن زنده و مرده ایشان است، و اذکار و صلوات بر محمّد و آل محمّد علیهم السلام آنچه مقدور شود، و در بعضی از روایات وارد شده است که دعاء جوشن کبیر را در این سه شب بخوانند (۵) ۱۰۶۳.

فقیر گوید که دعاء جوشن در سابق گذشت (ص ۱۲۲)، و روایت شده که خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله عرض شد که: اگر من درک کردم شب قدر را چه از خداوند خود بخواهم؟ فرمود:

عافیت را (۶) ۱۰۶۴.

و امّا دویّم، یعنی اعمال مخصوصه این شبها، پس اعمال شب نوزدهم چند چیز است: اعمال مخصوصه شب های قدر

اوّل: صد مرتبه: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَأَتُوبُ إِلَیْهِ (۷) ۱۰۶۵.

دویّم: صد مرتبه: اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ (۸) ۱۰۶۶.

سیّم: بخواند یَا ذَا الَّذِی کانَ، را که در قسم چهارم گذشت (ص ۲۹۶).

۱- غافِلًا: خ.

۲- کُنْتُ: خ.

۳- اقبال ۱/ ۳۴۸ باب ۲۳.

۴- بلد الأمین: ۲۰۳.

۵- زاد المعاد: ۱۸۶.

۶- مستدرک الوسائل ۷/ ۴۵۸ شماره ۸۶۵۴ از کتاب لبّ اللباب مخطوط.

۷- اقبال ۱/ ۳۱۲ باب ۲۳.

۸- اقبال ۱/ ۳۴۴ باب ۲۳.

چهارم: بخوانـد: اللّهُمَّ اجْعَلْ فِيما تَقْضِى وَتُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُوم وَفِيما تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيم فِى لَيْلَهِ الْقَدْرِ وَفِى الْقَضاءِ الَّذِى لَـايُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِى مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرام الْمَبْرُورِ حَجُّهُمُ، الْمَشْكُورِ سَعْيُهُمُ، الْمَغْفُورِ ذُ نُوبُهُمُ، الْمُكَفَّرِ عَنْهُمْ سَيِّئاتُهُمْ، وَاجْعَلْ فِيما تَقْضِى وَتُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِى، وَتُوَسِّعَ عَلَىَّ فِى رِزْقِى، وَتَفْعَلَ بِى كَذا وَكَذا. و به جاى اين كلمه حاجت خود را ذكر كند (۱) ۱۰۶۷.

و شب بیست و یکم

فضیلتش زیادتر از شب نوزدهم است، و باید اعمال آن شب را از غسل و احیاء و زیارت و نماز هفت قل هو اللّه و قرآن بر سر گرفتن و صد رکعت نماز و دعای جوشن کبیر و غیرها در این شب به عمل آورد، و در روایات تأکید شده در غسل و احیاء و جدّ و جهد در عبادت در این شب و شب بیست و سیّم، و آن که شب قدر یکی از این دو شب است، و در چند روایت است که از معصوم سؤال کردند که: معیّن فرمائید شب قدر کدام یک از این دو شب است؟ تعیین نکردند بلکه فرمودند: ما أَيْسَرَ لَيْلَتَيْنِ فِيما تَطْلُبُ، یا آن که فرمودند: ما عَلَيْكَ أَنْ تَفْعَلَ خَيْراً فِى لَيْلَتَيْنِ، و نحو ذلک (۲) ۱۰۶۸.

وَقالَ شَيْخُنَا الصَّدُوقُ فِيما أَمْلى عَلَى الْمَشايِخِ فِى مَجْلِسٍ واحِدٍ مِنْ مَذْهَبِ الإمامِيّهِ: وَ مَنْ أَحْيا هاتَيْنِ اللَّيْلَتَيْنِ بِمذاكِرَهِ الْعِلْمِ فَهُوَ أَفْضَلُ (۳) ۱۰۶۹.

و بالجُمله، از این شب شروع کند به دعاهای شبهای دهه آخر، که از جمله این دعا است که شیخ کلینی در کافی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: می گویی در دهه آخر ماه رمضان در هر شب: أَعُوذُ بِجَلالِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ يَنْقَضِى عَنِّى شَهْرُ رَمَضانَ أَوْ يَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَيْلَتِى هذِهِ وَلَكَ قِبَلِى ذَ نْبٌ أَوْ تَبِعَهٌ تُعَذِّبُنِى عَلَيْهِ (۴) ۱۰۷۰.

و کفعمی در حاشیه بلد الأمین نقل کرده که: حضرت صادق علیه السلام در هر شب از دهه آخر بعد

۱- اقبال ۱/ ۳۴۸ باب ۲۳.

۲- اقبال ۱/ ۳۵۶ باب ۲۵.

۳- امالی شیخ صدوق: م ۹۳ ضمن ح ۱.

۴- کافی ۴/ ۱۶۰ ح ۱.

از فرایض و نوافل می خواند: اللّهُمَّ أَدِّ عَنّا حَقَّ مَا مَضى مِنْ شَهْرِ رَمَضانَ، وَاغْفِرْ لَنا تَقْصِيرَنا فِيهِ وَتَسَلَّمْهُ مِنّا مَقْبُولًا، وَلَا تُؤاخِذْنا بِإِسْرافِنا عَلَى أَ نْفُسِنا، وَاجْعَلْنا مِنَ الْمَرْحُومِينَ وَلَا تَجْعَلْنا مِنَ الْمَحْرُومِينَ. و فرمود: هر که بگوید این را بیامرزد حق تعالی تقصیری که از او سر زده در ایّام گذشته از ماه رمضان، و نگهدارد او را از معاصی در بقیّه ماه (۱) ۱۰۷۱. اعمال شب های دهه آخر ماه رمضان

و از جمله سیّد ابن طاووس در اقبال از ابن ابی عمیر از مُرازم نقل کرده که حضرت صادق علیه السلام در هر شب از دهه آخر می خواند:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ: شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أُ نْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ هُدىً لِلنَّاسِ وَبَیِّناتٍ مِنَ الْهُدى وَالْفُرْقانِ (۲) ۱۰۷۲ فَعَظَّمْتَ حُرْمَةَ شَهْرِ رَمَضانَ بِما أَ نْزَلْتَ فِیهِ مِنَ (۳) ۱۰۷۳ الْقُرْآنِ وَخَصَصْتَهُ بِلَیْلَهِ الْقَدْرِ وَجَعَلْتَها خَیْراً مِنْ أَ لْفِ شَهْرٍ.

اللَّهُمَّ وَهذِهِ أَیَّامُ شَهْرِ رَمَضانَ قَدِ انْقَضَتْ، وَلَیالِیهِ قَدْ تَصَرَّمَتْ، وَقَدْ صِرْتُ یَا إِلهِی مِنْهُ إِلی مَا أَ نْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی وَأَحْصى لِعَدَدِهِ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ، فَأَسْأَ لُکَ بِما سَأَلَکَ بِهِ مَلائِکَتُکَ الْمُقَرَّبُونَ، وَأَ نْبِیاؤُکَ الْمُرْسَلُونَ، وَعِبادُکَ الصَّالِحُونَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفُکَّ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَتُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ، وَأَنْ تَتَفَضَّلَ عَلَیَّ بِعَفْوِکَ وَکَرَمِکَ، وَتَتَقَبَّلَ تَقَرُّبِی، وَتَسْتَجِیبَ دُعائِی، وَتَمُنَّ عَلَیَ (۴) ۱۰۷۴ بِالْأَمْنِ یَوْمَ الْخَوْفِ مِنْ کُلِّ هَوْلٍ أَعْدَدْتَهُ لِیَوْمِ الْقِیامَهِ.

إِلهِی وَأَعُوذُ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ، وَبِجَلالِکَ الْعَظِیمِ أَنْ یَنْقَضِیَ أَیَّامُ شَهْرِ رَمَضانَ وَلَیالِیهِ وَلَکَ قِبَلِی تَبِعَهٌ أَوْ ذَ نْبٌ تُؤاخِذُنِی بِهِ، أَوْ خَطِیئَهٌ تُرِیدُ أَنْ تَقْتَصَّها مِنِّی لَمْ تَغْفِرْها لِی، سَیِّدِی سَیِّدِی سَیِّدِی، أَسْأَ لُکَ یَا لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ إِذْ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ إِنْ کُنْتَ رَضِیتَ عَنِّی فِی هذَا الشَّهْرِ فَازْدَدْ عَنِّی رِضىً، وَ إِنْ لَمْ تَکُنْ رَضِیتَ

۱- حاشیه مصباح کفعمی: ۵۸۲، فصل ۴۵.

۲- البقره: ۲/ ۱۸۵.

۳- مِنَ: خ.

۴- از: «بِعَفْوِکَ» تا «وَتَمُنَّ عَلَیَّ: خ.

عَنِّی فَمِنَ الْآنَ فَارْضَ عَنِّی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَا اللَّهُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ.

و بسیار بگو: یَا مُلَیِّنَ الْحَدِیدِ لِدَاوُدَ عَلَیْهِ السَّلامُ، یَا کاشِفَ الضُّرِّ وَالْکُرَبِ الْعِظامِ عَنْ أَیُّوبَ عَلَیْهِ السَّلامُ، أَیْ مُفَرِّجَ هَمِّ یَعْقُوبَ عَلَیْهِ السَّلامُ، أَیْ مُنَفِّسَ غَمِّ یُوسُفَ عَلَیْهِ السَّلامُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَما أَنْتَ أَهْلُهُ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ، وَافْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ، وَلَا تَفْعَلْ بِی مَا أَنَا أَهْلُهُ (۱) ۱۰۷۵.

و از جمله این دعاها است که در کافی مُسْنداً و در مقنعه و مصباح مُرسلًا نقل شده که می گویی در لیله اولی یعنی در شب بیست و یکم:

یَا مُولِجَ اللَّیْلِ فِی النَّهارِ، وَمُولِجَ النَّهارِ فِی اللَّیْلِ، وَ مُخْرِجَ الْحَیِّ مِنَ الْمَیِّتِ، وَمُخْرِجَ الْمَیِّتِ مِنَ الْحَیِّ، یَا رازِقَ مَنْ یَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ، یَا اللَّهُ یَا رَحْمانُ، یَا اللَّهُ یَا رَحِیمُ، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنی، وَالْأَمْثالُ الْعُلْیا، وَالْکِبْرِیاءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِی فِی عِلِّیِّینَ، وَ إِساءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَإِیماناً یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی، وَتُرْضِیَنِی بِما قَسَمْتَ لِی، وَآتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً، وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِیقِ، وَارْزُقْنِی فِیها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ وَالرَّغْبَهَ إِلَیْکَ، وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْفِیقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمُ السَّلامُ (۲) ۱۰۷۶.

۱- اقبال ۱/ ۳۶۴ باب ۲۵.

۲- کافی ۴/ ۱۶۰ و مصباح کفعمی: ۵۸۲.

دعاء شب بیست و دویّم

يَا سالِخَ النَّهارِ مِنَ اللَّيْلِ فَإِذا نَحْنُ مُظْلِمُونَ، وَمُجْرِىَ الشَّمْسِ لِمُسْتَقَرِّها بِتَقْدِيرِکَ يَا عَزِيزُ يَا عَلِيمُ، وَمُقَدِّرَ الْقَمَرِ مَنازِلَ حَتّى عادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ، يَا نُورَ كُلِّ نُورٍ، وَمُنْتَهى كُلِّ رَغْبَةٍ، وَوَ لِيَّ كُلِّ نِعْمَةٍ، يَا اللَّهُ يَا رَحْمانُ، يَا اللَّهُ يَا قُدُّوسُ، يَا أَحَدُ يَا واحِدُ يَا فَرْدُ، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنى، وَالْأَمْثالُ الْعُلْيا، وَالْكِبْرِياءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ (۱) ۱۰۷۷ بَيْتِهِ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِى فِى هذِهِ اللَّيْلَهِ فِى السُّعَداءِ، وَرُوحِى مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِى فِى عِلِّيِّينَ، وَإِساءَتِى مَغْفُورَةً، وَأَنْ تَهَبَ لِى يَقِيناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِى، وَإِيماناً يُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّى، وَتُرْضِيَنِى بِما قَسَمْتَ لِى، وَآتِنا فِى الدُّنْيا حَسَنَةً، وَفِى الْآخِرَهِ حَسَنَةً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِيقِ، وَارْزُقْنِى فِيها ذِكْرَکَ وَشُكْرَکَ، وَالرَّغْبَهَ إِلَيْکَ، وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْفِيقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ (۲) ۱۰۷۸.

دعاء شب بیست و سیّم

يَا رَبَّ لَيْلَهِ الْقَدْرِ وَجاعِلَها خَيْراً مِنْ أَ لْفِ شَهْرٍ، وَرَبَّ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ وَالْجِبالِ وَالْبِحارِ وَالظُّلَمِ وَالْأَ نْوارِ وَالْأَرْضِ وَالسَّماءِ، يَا بارِئُ يَا مُصَوِّرُ يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ، يَا اللَّهُ يَا رَحْمانُ يَا اللَّهُ يَا قَيُّومُ يَا اللَّهُ يَا بَدِيعُ، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنى، وَالْأَمْثالُ الْعُلْيا، وَالْكِبْرِياءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ

۱- وَعَلى أَهْلِ: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۲۹.

تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِی فِی عِلِّیِّینَ، وَ إِساءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَ إِیماناً یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی، وَتُرْضِیَنِی بِما قَسَمْتَ لِی، وَآتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً، وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِیقِ، وَارْزُقْنِی فِیها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ وَالرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ وَالتَّوْفِیقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ (۱) ۱۰۷۹.

و روایت کرده محمّد بن عیسی به سند خود از صالحین علیهم السلام که فرمودند: مکرّر می کنی در شب بیست وسیّم از ماه رمضان این دعا را در حال سجود و قیام و قعود و بر هر حالی که هستی در تمام ماه، و هرچه ممکنت شود، و هر زمانی که حاضر شود تو را، یعنی یادت آید این دعا در روزگار حیاتت، می گویی بعد از ستایش کردن حق تعالی به بزرگواری و فرستادن صلوات بر پیغمبر صلی الله علیه و آله: اللَّهُمَّ کُنْ لِوَلِیِّکَ فلان بن فلان، و به جای فلان بن فلان بگو: الحُجَّهِ بْنِ الحَسَنِ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَعَلی آبائِهِ فِی هذِهِ السَّاعَهِ وَفی کُلِّ ساعَهٍ وَلِیّاً وَحافِظاً وَقائِداً وَناصِراً وَدَلِیلًا وَعَیْناً حَتَّی تُسْکِنَهُ أَرْضَکَ طَوْعاً وَتُمَتِّعَهُ فِیها طَوِیلًا (۲) ۱۰۸۰.

و می خوانی نیز: یَا مُدَبِّرَ الأُمُورِ، یَا باعِثَ مَنْ فِی القُبُورِ، یَا مُجْرِیَ البُحُورِ، یَا مُلَیِّنَ الحَدِیدِ لِداوُدَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِی کَذا وَکَذا، و به جای این کلمه حاجات خود را بخواهد اللَّیْلَه اللَّیْلَهَ، و بلند کن دستهای خود را به سوی آسمان، یعنی در وقت گفتن یا مُدَبِّر الامُور تا آخر، و بگو این دعا را در حال رکوع و سجود و ایستاده و نشسته، و مکرّر کن آن را، و بگو آن را نیز در شب آخر ماه رمضان (۳) ۱۰۸۱.

دعای شب بیست و چهارم

یَا فالِقَ الْإِصْباحِ وَجاعِلَ اللَّیْلِ سَکَناً وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ حُسْباناً، یَا عَزِیزُ یَا عَلِیمُ یَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ وَالْقُوَّهِ وَالْحَوْلِ وَالْفَضْلِ وَالْإِنْعامِ وَالْجَلالِ وَالْإِکْرامِ،

۱- مصباح المتهجّد: ۶۲۹.

۲- تهذیب الأحکام ۳/ ۱۰۲ ح ۲۶۵ از صادقین علیهم السلام.

۳- اقبال ۱/ ۴۱۵ باب ۳۴.

يَا اللَّهُ يَا رَحْمنُ يَا اللَّهُ يَا فَرْدُ يَا وِتْرُ يَا اللَّهُ يَا ظاهِرُ يَا باطِنُ، يَا حَيُّ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنی، وَالْأَمْثالُ الْعُلْيا، وَالْکِبْرِياءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هذِهِ اللَّيْلَهِ فِی السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِی فِی عِلِّيِّينَ، وَ إِساءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی يَقِيناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَإِيماناً يَذْهَبُ بِالشَّکِّ عَنِّی، وَرِضیً بِما قَسَمْتَ لِی، وَآتِنا فِی الدُّنْيا حَسَنَهً، وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِيقِ، وَارْزُقْنِی فِيها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ وَالرَّغْبَهَ إِلَيْکَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ وَالتَّوْفِيقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَواتُکَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ (۱) ۱۰۸۲.

دعای شب بیست و پنجم

يَا جاعِلَ اللَّيْلِ لِباساً، وَالنَّهارِ مَعاشاً، وَالْأَرْضِ مِهاداً، وَالْجِبالِ أَوْتاداً، يَا اللَّهُ يَا قاهِرُ، يَا اللَّهُ يَا جَبّارُ، يَا اللَّهُ يَا سَمِيعُ، يَا اللَّهُ يَا قَرِيبُ، يَا اللَّهُ يَا مُجِيبُ، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنی، وَالْأَمْثالُ الْعُلْيا، وَالْکِبْرِياءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هذِهِ اللَّيْلَهِ فِی السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِی فِی عِلِّيِّينَ، وَ إِساءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی يَقِيناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَإِيماناً يُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی، وَرِضیً بِما قَسَمْتَ لِی، وَآتِنا فِی الدُّنْيا حَسَنَهً، وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِيقِ، وَارْزُقْنِی فِيها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ، وَالرَّغْبَهَ إِلَيْکَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ وَالتَّوْفِيقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ (۲) ۱۰۸۳.

۱- مصباح المتهجّد: ۶۳۱.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۳۱.

دعای شب بیست و ششم

يَا جاعِلَ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ آيَتَيْنِ، يَامَنْ مَحا آيَهَ اللَّيْلِ وَجَعَلَ آيَهَ النَّهارِ مُبْصِرَهً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْهُ وَرِضْواناً، يَا مُفَصِّلَ كُلِّ شَيْ ءٍ تَفْصِيلًا، يَا مَاجِدُ يَا وَهَّابُ يَا اللَّهُ يَا جَوادُ، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنى، وَالْأَمْثالُ الْعُلْيا، وَالْكِبْرِياءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هذِهِ اللَّيْلَهِ فِي السُّعَداءِ، وَرُوحِي مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِي فِي عِلِّيِّينَ، وَ إِساءَتِي مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِيناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِي، وَإِيماناً يُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّي، وَتُرْضِيَنِي بِما قَسَمْتَ لِي، وَآتِنا فِي الدُّنْيا حَسَنَهً، وَفِي الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النّارِ الْحَرِيقِ، وَارْزُقْنِي فِيها ذِكْرَکَ وَشُكْرَکَ وَالرَّغْبَهَ إِلَيْکَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ وَالتَّوْفِيقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ (۱) ۱۰۸۴.

دعای شب بیست و هفتم

يَا مادَّ الظِّلِّ وَلَوْ شِئْتَ لَجَعَلْتَهُ ساكِناً وَجَعَلْتَ الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ثُمَّ قَبَضْتَهُ إِلَيْکَ (۲) ۱۰۸۵ قَبْضاً يَسِيراً، يَا ذَا الْجُودِ وَالطَّوْلِ وَالْكِبْرِياءِ وَالْآلاءِ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ عالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهادَهِ الرَّحْمانُ الرَّحِيمُ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ يَا قُدُّوسُ يَا سَلامُ يَا مُؤْمِنُ يَا مُهَيْمِنُ يَا عَزِيزُ يَا جَبَّارُ يَا مُتَكَبِّرُ يَا اللَّهُ يَا خالِقُ يَا بارِئُ يَا مُصَوِّرُ، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنى، وَالْأَمْثالُ الْعُلْيا، وَالْكِبْرِياءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هذِهِ اللَّيْلَهِ فِي

۱- مصباح المتهجّد: ۶۳۲.

۲- إِلَيْکَ: خ.

السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِی فِی عِلِّیِّینَ، وَ إِساءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَإِیماناً یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی، وَتُرْضِیَنِی بِما قَسَمْتَ لِی، وَآتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً، وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِیقِ، وَارْزُقْنِی فِیها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ وَالرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ وَالتَّوْفِیقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ (۱) ۱۰۸۶.

دعای شب بیست و هشتم

یَا خازِنَ اللَّیْلِ فِی الْهَواءِ، وَخازِنَ النُّورِ فِی السَّماءِ، وَمَانِعَ السَّماءِ أَنْ تَقَعَ عَلَی الْأَرْضِ إِلّا بِإِذْنِهِ وَحابِسَهُما أَنْ تَزُولا، یَا عَلِیمُ یَا عَظِیمُ یَا غَفُورُ یَا دائِمُ یَا اللَّهُ یَا وارِثُ یَا باعِثَ مَنْ فِی الْقُبُورِ، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنی، وَالْأَمْثالُ الْعُلْیا، وَالْکِبْرِیاءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِی فِی عِلِّیِّینَ، وَ إِساءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَ إِیماناً یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی، وَتُرْضِیَنِی بِما قَسَمْتَ لِی، وَآتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً، وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِیقِ، وَارْزُقْنِی فِیها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ، وَالرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ وَالتَّوْفِیقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ (۲) ۱۰۸۷.

دعای شب بیست و نهم

یَا مُکَوِّرَ اللَّیْلِ عَلَی النَّهارِ، وَمُکَوِّرَ النَّهارِ عَلَی اللَّیْلِ، یَا عَلِیمُ یَا حَکِیمُ، یَا رَبَّ الْأَرْبابِ، وَسَیِّدَ السَّاداتِ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، یَا أَ قْرَبَ إِلَیَّ مِنْ حَبْلِ

۱- مصباح المتهجّد: ۶۳۲.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۳۲.

الْوَرِيدِ، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنی، وَالْأَمْثالُ الْعُلْیا، وَالْکِبْرِیاءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِی فِی عِلِّیِّینَ، وَ إِساءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَإِیماناً یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی، وَتُرْضِیَنِی بِما قَسَمْتَ لِی، وَآتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً، وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِیقِ، وَارْزُقْنِی فِیها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ، وَالرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ وَالتَّوْفِیقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ (۱) ۱۰۸۸.

دعای شب سی ام

الْحَمْدُ لِلَّهِ لَاشَرِیکَ لَهُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ کَما یَنْبَغِی لِکَرَمِ وَجْهِهِ وَعِزِّ جَلالِهِ وَکَما هُوَ أَهْلُهُ، یَا قُدُّوسُ یَا نُورُ، یَا نُورَ الْقُدْسِ، یَا سُبُّوحُ، یَا مُنْتَهَی التَّسْبِیحِ، یَا رَحْمانُ، یَا فاعِلَ الرَّحْمَهِ، یَا اللَّهُ، یَا عَلِیمُ، یَا کَبِیرُ، یَا اللَّهُ، یَا لَطِیفُ، یَا جَلِیلُ، یَا اللَّهُ، یَا سَمِیعُ، یَا بَصِیرُ، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، لَکَ الْأَسْماءُ الْحُسْنی، وَالْأَمْثالُ الْعُلْیا، وَالْکِبْرِیاءُ وَالْآلاءُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمِی فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ فِی السُّعَداءِ، وَرُوحِی مَعَ الشُّهَداءِ، وَ إِحْسانِی فِی عِلِّیِّینَ، وَإِساءَتِی مَغْفُورَهً، وَأَنْ تَهَبَ لِی یَقِیناً تُباشِرُ بِهِ قَلْبِی، وَإِیماناً یُذْهِبُ الشَّکَّ عَنِّی، وَتُرْضِیَنِی بِمَا قَسَمْتَ لِی، وَآتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً، وَقِنا عَذابَ النَّارِ الْحَرِیقِ، وَارْزُقْنِی فِیها ذِکْرَکَ وَشُکْرَکَ،

۱- مصباح المتهجّد: ۶۳۴.

وَالرَّغْبَهَ إِلَیْکَ وَالْإِنابَهَ وَالتَّوْبَهَ (۱) ۱۰۸۹ وَالتَّوْفِیقَ لِما وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ (۲) ۱۰۹۰.

بقیّه اعمال شب بیست و یکم: کفعمی از سیّد ابن باقی نقل کرده که در شب بیست و یکم می خوانی: اعمال بقیّه شب بیست و یکم

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَاقْسِمْ لِی حِلْماً یَسُدُّ عَنِّی بابَ الْجَهْلِ، وَهُدیً تَمُنُّ بِهِ عَلَیَّ مِنْ کُلِّ ضَلالَهٍ، وَغِنیً تَسُدُّ بِهِ عَنِّی بابَ کُلِّ فَقْرٍ، وَقُوَّهً تَرُدُّ بِها عَنِّی کُلَّ ضَعْفٍ، وَعِزّاً تُکْرِمُنِی بِهِ عَنْ کُلِّ ذُلٍّ، وَرِفْعَهً تَرْفَعُنِی بِها عَنْ کُلِّ ضَعَهٍ، وَأَمْناً تَرُدُّ بِهِ عَنِّی کُلَّ خَوْفٍ، وَعافِیَهً تَسْتُرُنِی بِها عَنْ کُلِّ بَلاءٍ، وَعِلْماً تَفْتَحُ لِی بِهِ کُلَّ یَقِینٍ، وَیَقِیناً تُذْهِبُ بِهِ عَنِّی کُلَّ شَکٍّ، وَدُعاءً تَبْسُطُ لِی بِهِ الإِجابَهَ فِی هذِهِ اللَّیْلَهِ وَفِی هذِهِ السَّاعَهِ، السَّاعَهَ السَّاعَهَ السَّاعَهَ یَا کَرِیمُ، وَخَوْفاً تَنْشُرُ (۳) ۱۰۹۱ لِی بِهِ کُلَّ رَحْمَهٍ، وَعِصْمَهً تَحُولُ بِها بَیْنِی وَبَیْنَ الذُّنُوبِ حَتَّی أُفْلِحَ بِها عِنْدَ الْمَعْصومِینَ عِنْدَکَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۴) ۱۰۹۲.

و روایت شده که در شب بیست و یکم حمّاد بن عثمان بر حضرت صادق علیه السلام وارد شد، حضرت سؤال کرد که: غسل کرده ای؟ عرض کرد: بلی فدایت شوم، پس حضرت حصیری طلبید و حمّاد را نزدیک خود طلبید و مشغول نماز شد، و پیوسته آن حضرت نماز خواند، و حمّاد نیز خود را به آن حضرت چسبانیده بود و نماز می خواند تا از نمازهای خویش فارغ شدند، پس آن حضرت دعا کرد و حمّاد آمین گفت تا صبح طلوع کرد، آن جناب اذان و اقامه گفت و بعض از غلمان خود را طلبید و پیش ایستاد و نماز صبح خواند، و در رکعت اوّل حمد و قدر و در دویّم حمد و توحید خواند، و بعد از نماز مشغول به تسبیح و تحمید و تقدیس و ثنای بر خدا و صلوات بر پیغمبر صلی الله علیه و آله و

۱- وَالتَّوْبَهَ: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۳۴.

۳- تُیَسِّرُ: نسخه.

۴- بلد الأمین: ۲۰۲ در دعاهای شبهای ماه رمضان.

دعـا برای مؤمنین و مؤمنات و مسـلمین و مسـلمات شـد، پس سـر به سـجده نهاد و مقـدار یک ساعت به جز نفس چیزی از آن جناب شـنیده نشـد پس از آن این دعا را خواند: لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَبْصارِ، تا آخر دعا که در اقبال است (۱) ۱۰۹۳.

اعمال مخصوصه شب بیست و یکم

و شیخ کلینی روایت کرده که حضرت باقر علیه السلام در شب بیست و یکم و بیست و سیّم دعا می خواند تا نیمه شب و بعد از آن شروع می نمود به نماز خواندن (۲) ۱۰۹۴.

و بدان که در هر شب از شبهای این دهه غسل مستحبّ است، و روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در هر شب این دهه غسل می کرد (۳) ۱۰۹۵.

و اعتکاف در این دهه مستحبّ است و فضیلت بسیار دارد، و افضل اوقات اعتکاف است، و روایت شده که مقابل دو حج و دو عمره است (۴) ۱۰۹۶، وَکانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ إِذا کانَ الْعَشْرُ الْأَواخِرُ اعْتَکَفَ فِی الْمَسْجِدِ وَضُرِبَتْ لَهُ قُبَّهٌ مِنْ شَعْرٍ وَشَمَّرَ الْمِیزَرَ وَطَوی فِراشَهُ (۵) ۱۰۹۷.

و بدان که در این شب در سـنه چهلم واقع شد شـهادت مولای ما حضـرت امیرالمؤمنین علیه السـلام، و در این شب تجدید می شود احزان آل محمّد علیهم السلام و اشیاع ایشان (۶) ۱۰۹۸. (۷) ۱۰۹۹

روایت شده که در آن شب مانند شب شهادت امام حسین علیه السلام برداشته نشد سنگی از روی زمین مگر آن که در زیر آن خون تازه بود (۸) ۱۱۰۰.

شیخ مفید فرموده که: در این شب صـلوات بسیار بفرستد، و سعی و کوشش کند در نفرین بر ظالمان آل محمّد علیهم السلام و لعن بر قاتل امیر المؤمنین علیه السلام (۹) ۱۱۰۱.

روز بیست و یکم روز قتل حضـرت امیر المؤمنین علیه السلام، و مناسب است زیارت آن جناب و کلمات خضر علیه السلام که به منزله زیارت آن حضرت است در این روز (۱۰) ۱۱۰۲. اعمال مخصوصه شب بیست وسیّم

شب بیست و سیّم: در هدیّه الزائر ذکر شده که از دو شب قدر سابق افضل است، و از احادیث بسـیار مسـتفاد می شود که شب قـدر همین است، و این شب جهنی است، و در این شب جمیع امور بر وفق حکمت مقـدّر می گردد، و از برای این شب غیر از اعمالی که با دو شب سابق

۱- اقبال ۱/ ۳۶۶ فصل ۱ باب ۲۵.

۲- کافی ۴/ ۱۵۵ ح ۵.

۳- اقبال ۱/ ۴۱۱ اوّل باب ۳۴.

۴- وسائل الشیعه ۷/ ۳۹۷ کتاب اعتکاف ح ۳.

۵- تهذیب الأحکام ۴/ ۲۸۷ ح ۸۶۹.

۶- مسارّ الشیعه: ۲۶ و ۲۷.

۷- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۸- مقتل الإمام أمیر المؤمنین علیه السلام ابن ابی الدنیا: ۱۱۳ و ۱۱۴ ح ۱۰۷ و ۱۰۸.

۹- مسارّ الشیعه: ۲۶ و ۲۷.

۱۰- کافی ۱/ ۴۵۴ ح ۴.

شریک است چند عمل دیگر است:

اوّل: خوانـدن سوره عنکبوت و روم، که حضـرت صادق علیه السـلام قَسَم یاد فرموده که خواننـده این دو سوره در این شب از اهل بهشت است (۱) ۱۱۰۳.

دوّم: خواندن حم دخان (۲) ۱۱۰۴.

سیّم: خواندن سوره قدر هزار مرتبه (۳) ۱۱۰۵.

چهارم: آن که تکرار کند در این شب بلکه در تمام اوقات این دعا را: اللّهُمَّ کُنْ لِوَلِیِّکَ، إلی آخره، و ذکر آن در ضـمن ادعیه شبهای دهه آخر بعد از دعاء شب بیست و سیّم گذشت (ص ۳۱۷).

پنجم: بخواند: اللَّهُمَّ امْدُدْ لِی فِی عُمْری، وَأَوْسِعْ لِی فِی رِزْقِی، وَأَصِحَّ لِی جِسْمِی، وَبَلِّغْنِی أَمَلِی، وَإِنْ کُنْتُ مِنَ الأَشْقِیاءِ فَامْحُنِی مِنَ الأَشْقِیاءِ وَاکْتُبْنِی مِنَ السُّعَداءِ، فَإِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ عَلَی نَبِیِّکَ الْمُرْسَلِ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ: یَمْحُواْ اللَّهُ مَا یَشاءُ وَیُثْبِتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْکِتابِ (۴) ۱۱۰۶ (۵) ۱۱۰۷.

ششم: بخواند: اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِیما تَقْضِی وَفِیما تُقَدِّرُ مِنَ الأَمْرِ الْمَحْتُومِ وَفِیما تَفْرُقُ مِنَ الأَمْرِ الْحَکِیمِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضاءِ الَّذِی لَایُرَدُّ وَلَا یُبَدَّلُ أَنْ تَکْتُبَنِی مِنْ حُجَّاجِ بَیْتِکَ الْحَرامِ فِی عامِی هـذا الْمَبْرُورِ حَجُّهُمْ، الْمَشْکُورِ سَعْیُهُمْ، الْمَغْفُورِ ذُنُوبُهُمْ، الْمُکَفَّرِ عَنْهُمْ سَیِّئاتُهُمْ، وَاجْعَلْ فِیما تِقْضِی وَتُقَدِّرُ أَنْ تُطِیلَ عُمْرِی، وَتُوَسِّعَ لِی فِی رِزْقِی (۶) ۱۱۰۸.

هفتم: بخواند این دعا را که در اقبال است: یَا باطِناً فِی ظُهُورِهِ، ویَا ظاهِراً فِی

۱- اقبال ۱/ ۳۸۱ باب ۲۷.

۲- اقبال ۱/ ۳۸۶ باب ۲۷.

۳- اقبال ۱/ ۳۸۲ باب ۲۷.

۴- الرعد: ۱۳/ ۲۹.

۵- اقبال ۱/ ۳۷۹ باب ۲۷.

۶- اقبال ۱/ ۳۸۱ باب ۲۷ از امام صادق علیه السلام.

بُطُونِهِ، وَ (۱) ۱۱۰۹ يَا باطِناً لَيْسَ يَخْفَى، وَ (۲) ۱۱۱۰ يَا ظاهِراً لَيْسَ يُرى، يَا مَوْصُوفاً لَايَبْلُغُ بِكَيْنُونَتِهِ مَوْصُوفٌ وَلَا حَدٌّ مَحْدُودٌ، وَ (۳) ۱۱۱۱ يَا غائِباً غَيْرَ مَفْقُودٍ، وَيَا شاهِداً (۴) ۱۱۱۲ غَيْرَ مَشْهُودٍ، يُطْلَبُ فَيُصابُ، وَلَمْ يَخْلُ مِنْهُ السَّماواتُ وَالْأَرْضُ وَمَا بَيْنَهُما طَرْفَةَ عَيْنٍ، لَايُدْرَكُ بِكَيْفٍ، وَلَا يُؤَيَّنُ بِأَيْنٍ وَلَا بِحَيْثٍ، أَنْتَ نُورُ النُّورِ وَرَبُّ الأَرْبابِ، أَحَطْتَ بِجَمِيعِ الأُمورِ، سُبحانَ مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّميعُ البَصيرُ! سبحانَ مَنْ هُوَ هكَذَا وَلَا هَكَذا غَيْرُه! پس دعا می کنی به آنچه بخواهی (۵) ۱۱۱۳.

هشتم: آنکه غیر غسل اوّل شب غسلی نیز در آخر شب کند (۶) ۱۱۱۴.

و بدان که از برای غسل و احیاء این شب و زیارت امام حسین علیه السلام و صد رکعت نماز فضیلت بسیار و تأکید شده، شیخ در تهذیب روایت کرده از ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: در شبی که امید می رود شب قدر باشد صد رکعت نماز کن، بخوان در هر رکعت قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ را ده مرتبه، گفت: گفتم: فدایت شوم اگر قوّت نداشته باشم ایستاده بجا آورم؟ فرمود:

نشسته بجا آور، گفتم: اگر قوّت نداشته باشم نشسته بجا آورم؟ فرمود: بجا آور به همان حالی که به قفا خفته ای در فراش خود (۷) ۱۱۱۵.

و از دعائم الإسلام روایت است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در دهه آخر ماه رمضان رختخواب خود را جمع می کرد و کمر خود را محکم می بست برای عبادت، و در شب بیست و سیّم اهل خود را بیدار می کرد، و آنها را که خواب ربوده بود آب به صورتشان می پاچید، و حضرت فاطمه صَلَوات اللَّه عَلَيْها نمی گذاشت در این شب احدی از اهلش بخوابد و علاج می فرمود خواب آنها را به کمی طعام، و مهیّا می کرد آنها را برای احیاء آن شب از روز، یعنی امر می فرمود که روز را خواب و استراحت کنند که شب خوابشان نبرد و احیاء بدارند، و می فرمود که: محروم کسی است که از خیر

۱- وَ: خ.

۲- وَ: خ.

۳- وَ: خ.

۴- يَا غَائِبٌ ... وَيا شَاهِدٌ: نسخه.

۵- اقبال ۱/ ۳۸۲ باب ۲۷.

۶- اقبال ۱/ ۳۷۵ باب ۲۷.

۷- تهذیب الأحکام ۳/ ۶۴ ح ۲۱۶.

امشب محروم بماند (۱) ۱۱۱۶.

و روایت شده که حضرت صادق علیه السلام سخت مریض شده بود، چون شب بیست و سیّم رمضان شد موالی خود را امر فرمود که حرکتش دادند به مسجد بردند، و آن شب را در مسجد بود تا به صبح (۲) ۱۱۱۷.

علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: هر مقدار از قرآن که ممکن باشد در این شب بخواند، و دعاهای صحیفه کامله را بخواند خصوصاً دعای مکارم الأخلاق و دعای توبه، و روزهای این شبها را نیز باید حرمت داشت و به عبادت و تلاوت و دعا به سر آورد، زیرا که در احادیث معتبره وارد شده است که روز قدر در فضیلت مثل شب قدر است (۳) ۱۱۱۸.

اعمال شب بیست و هفتم و شب آخر

شب بیست و هفتم: بالخصوص غسل وارد شده، و منقول است که حضرت امام زین العابدین علیه السلام در این شب این دعا را مکرّر می خواند از اول شب تا به آخر شب:

اللَّهُمَّ ارْزُقنی التَّجافِیَ عَنْ دارِ الغُرُورِ، وَالإِنابَهَ إِلَی دارِ الْخُلُودِ، وَالاسْتِعدادَ لِلْمَوْتِ قَبْلَ حُلُولِ الْفَوتِ (۴) ۱۱۱۹.

شب آخر ماه: شب بسیار مبارکی است، و از برای این شب چند عمل است:

اوّل: غسل (۵) ۱۱۲۰.

دوّم: زیارت امام حسین علیه السلام (۶) ۱۱۲۱.

سیّم: خواندن سوره انعام و کهف و یس و صد مرتبه أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَیْهِ (۷) ۱۱۲۲.

چهارم: بخواند این دعا را که شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده:

اللَّهُمَّ هذا شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أَ نْزَلْتَ فِیهِ الْقُرْآنَ وَقَدْ تَصَرَّمَ، وَأَعُوذُ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ یَا رَبِّ أَنْ یَطْلُعَ الْفَجْرُ مِنْ لَیْلَتِی هذِهِ أَوْ یَتَصَرَّمَ شَهْرُ رَمَضانَ وَلَکَ قِبَلِی تَبِعَهٌ أَوْ ذَ نْبٌ تُرِیدُ أَنْ تُعَذِّبَنِی بِهِ یَوْمَ أَ لْقاکَ (۸) ۱۱۲۳.

۱- دعائم الإسلام ۱/ ۲۸۲.

۲- اقبال ۱/ ۳۸۶ باب ۲۷.

۳- زاد المعاد: ۱۹۰.

۴- اقبال ۱/ ۴۰۲ باب ۳۱.

۵- اقبال ۱/ ۴۱۱ باب ۳۴.

۶- اقبال ۱/ ۴۱۱ باب ۳۴.

۷- اقبال ۱/ ۴۱۹ باب ۳۴.

۸- کافی ۴/ ۱۶۴ ح ۵.

پنجم: بخواند دعاء یا مُدَبِّرَ الْأُمُورِ که در اعمال شب بیست و سیّم گذشت (ص ۳۱۷).

ششم: وداع کند ماه رمضان را به دعاهای وداع که شیخ کلینی و صدوق و شیخ مفید و طوسی و سیّد ابن طاووس رضوان اللَّه علیهم نقل کرده اند، و شاید بهترین آنها دعای چهل و پنجم صحیفه کامله باشد (۱) ۱۱۲۴. اعمال شب آخر ماه رمضان

و سیّد ابن طاووس روایت کرده است از حضرت صادق علیه السلام که هرکه در شب آخر ماه رمضان وداع کند آن ماه شریف را و بگوید: اللّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ من صِيامِي لِشَهْرِ رَمَضانَ، وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ يَطْلُعَ فَجْرُ هذِهِ اللَّيْلَهِ إِلّا وَقَدْ غَفَرْتَ لِی، بیامرزد حق تعالی او را پیش از آن که صبح کند و روزی فرماید او را توبه و انابه (۲) ۱۱۲۵.

سیّد و شیخ صدوق از جابر بن عبداللَّه انصاری روایت کرده اند که گفت: رفتم به خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله در جمعه آخر ماه رمضان، چون نظر آن حضرت بر من افتاد فرمود که: ای جابر، این آخر جمعه ای است از ماه رمضان، پس آن را وداع کن و بگو: اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلهُ آخِرَ العَهْدِ مِنْ صِيامِنا إِيَّاهُ فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاجْعَلْنِی مَرْحُوماً وَلَا تَجْعَلْنِی مَحْرُوماً، پس بدرستی که هر که این دعا را در این روز بخواند از دو خصلت نیکو ظفر می یابد: یا به رسیدن به ماه رمضان آینده، یا به آمرزش خدا و رحمت بی انتها (۳) ۱۱۲۶.

و سیّد ابن طاووس و کفعمی نقل کرده اند از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که فرمود: هرکه در شب آخر ماه رمضان ده رکعت نماز گزارد، بخواند در هر رکعت حمد یک مرتبه و قُلْ هُوَ اللَّهُ اَحَدٌ ده مرتبه، و بگوید در رکوع و سجود ده مرتبه: سُبْحانَ اللَّهِ وَالحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، و بعد از هر دو رکعت تشهّد بخواند و سلام دهد، و چون از تمام ده رکعت فارغ شد و سلام داد هزار مرتبه استغفار کند (۴) ۱۱۲۷ وبعد از استغفار سر به سجده گذارد وبگوید در حال سجود: يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ، يَا ذَا الجَلالِ وَالإِكرامِ، يَا رَحْمانَ الدُّنيا وَالآخِرَهِ وَرَحِيمَهُما، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، يَا إِلهَ الأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ، اغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا، وَتَقَبَّلْ مِنَّا صَلاتَنا وَصِيامَنا وَقِيامَنا.

۱- صحیفه کامله سجادیّه: ۳۸۱ شماره ۴۵.

۲- اقبال ۱/ ۴۳۶ باب ۳۴.

۳- اقبال ۱/ ۴۲۲ باب ۳۴ و کتاب فضائل الأشهر الثلاثه شیخ صدوق: ۱۳۹ ح ۱۴۹.

۴- بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، (منه).

قسم به حقّ آن که مرا به راستی به نبوّت مبعوث فرموده که جبرئیل مرا خبر داد از اسرافیل از پروردگار خود تبارک و تعالی که سر از سجده برنداشته باشد که بیامرزد خدا او را، و قبول فرماید از او ماه رمضان را، وبگذرد از گناهان او، الخبر (۱) ۱۱۲۸.

واین نماز در شب عید فطر نیز روایت شده، و لکن در آن روایت است که تسبیح اربع را در رکوع و سجود عوض تسبیح رکوع و سجود (۲) ۱۱۲۹ بخواند، وبه جای اغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا تا به آخر دارد اغْفِرْ لِی ذُنُوبِی وَتَقَبَّلْ صَوْمِی وَصَلوتِی وَقِیامِی (۳) ۱۱۳۰.

روز سی ام: سیّد برای روز آخر دعایی نقل کرده که اوّلش این است: اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ (۴) ۱۱۳۱. اعمال روز آخر ماه رمضان

و چون در این روز غالب مردم قرآن ختم می کنند سزاوار است که بعد از ختم بخوانند دعای چهل و دوّم صحیفه کامله را (۵) ۱۱۳۲، و اگر خواسته باشند این دعای مختصر را بخوانند که شیخ از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل کرده:

اللَّهُمَّ اشْرَحْ بِالْقُرْآنِ صَدْرِی، وَاسْتَعْمِلْ بِالْقُرْآنِ بَدَنِی، وَنَوِّرْ بِالْقُرْآنِ بَصَرِی، وَأَطْلِقْ بِالْقُرْآنِ لِسانِی، وَأَعِنِّی عَلَیْهِ مَا أَبْقَیْتَنِی فَإِنَّهُ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِکَ (۶) ۱۱۳۳.

و نیز بخواند این دعا را که از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نیز روایت شده: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ إِخْباتَ (۷) ۱۱۳۴ الْمُخْبِتِینَ، وَ إِخْلاصَ الْمُوقِنِینَ، وَمُرافَقَهَ الْأَبْرارِ، وَاسْتِحْقاقَ حَقائِقِ الْإِیمانِ، وَالْغَنِیمَهَ مِنْ کُلِّ بِرٍّ، وَالسَّلامَهَ مِنْ کُلِّ إِثْمٍ، وَوُجُوبَ رَحْمَتِکَ، وَعَزائِمَ مَغْفِرَتِکَ، وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّهِ، وَالنَّجاهَ مِنَ النّارِ (۸) ۱۱۳۵.

۱- اقبال ۱/ ۴۱۸ باب ۳۴.

۲- عوض تسبیح رکوع و سجود: نسخه.

۳- ثواب الأعمال: ۷۵.

۴- اقبال ۱/ ۴۴۶ باب ۳۵.

۵- صحیفه کامله سجادیّه: ۳۳۳، شماره ۴۲ اوّل آن: اللَّهُمَّ إنّکَ أَعنتنی علی ختمِ کتابِکَ ... و در مصباح المتهجّد: ۵۱۹.

۶- اقبال ۲/ ۲۹۰ باب ۵.

۷- إخْباتَ: فروتنی کردن.

۸- مناقب خوارزمی: ۸۶، باب ۷، ح ۷۶ و کفایه الطالب: ۳۳۳، باب ۸۴.

در نمازهای شب های ماه رمضان

خاتمه

در بیان نمازهای شبها و دعاهای روزها که مشهور است

و علّامه مجلسی رحمه الله در زاد المعاد در فصل آخر اعمال ماه رمضان ذکر فرموده، و احقر در این جا اکتفا می کنم به آنچه که آن بزرگوار نگاشته، فرموده:

نماز شب اوّل: چهار رکعت، در هر رکعت بعد از حمد پانزده مرتبه توحید.

دوّم: چهار رکعت، در هر رکعت بعد از حمد بیست مرتبه إِنَّا أنزَلْناهُ.

سیّم: ده رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه توحید.

چهارم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه إِنَّا أنزَلْناهُ.

پنجم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه توحید و بعد از سلام صد مرتبه اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

ششم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سوره تَبارَکَ الَّذِی بِیَدِهِ الْمُلْکُ.

هفتم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سیزده مرتبه إِنَّا أنزَلْناهُ.

هشتم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید، و بعد از سلام هزار مرتبه سُبْحانَ اللَّهِ.

نهم: شش رکعت میان نماز شام و خفتن، در هر رکعت حمد و هفت مرتبه آیه الکرسی و بعد از اتمام پنجاه مرتبه اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

دهم: بیست رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه توحید.

یازدهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه إِنَّا أَعْطَیْناکَ الْکَوْثَرَ.

دوازدهم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه إِنَّا أنزَلْناهُ.

سیزدهم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه توحید.

چهاردهم: شش رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه إذا زلزلت.

پانزدهم: چهار رکعت، در دو رکعت اوّل بعد از حمد صد مرتبه توحید، و در دو رکعت دیگر پنجاه مرتبه توحید.

شانزدهم: دوازده رکعت، در هر رکعت حمد و دوازده مرتبه أَلْهاكُمُ التَّكاثُرُ.

هفدهم: دو رکعت، در رکعت اوّل حمد و هر سوره که خواهد، و در رکعت دوّم حمد و صد مرتبه توحید، و بعد از سلام صد مرتبه لَاإِلهَ إِلّا اللَّه.

هجدهم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه إِنَّا أَعْطَیْناکَ الْکَوْثَرَ.

نوزدهم: پنجاه رکعت، با حمد و پنجاه مرتبه إذا زلزلت، و گویا مراد آن باشد که در هر رکعت یک مرتبه بخواند، زیرا که مشکل است در یک شب دو هزار و پانصد مرتبه إذا زلزلت خواندن.

بیستم و بیست و یکم و بیست و دوّم و بیست و سیّم و بیست و چهارم: در هر یک هشت رکعت به هر سوره ای که میسّر شود.

بیست و پنجم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید.

بیست و ششم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و صد مرتبه توحید.

بیست و هفتم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و تَبارَکَ الَّذِی بِیَدِهِ الْمُلْکُ، و اگر نتواند بیست و پنج مرتبه توحید.

بیست و هشتم: شش رکعت، در هر رکعت حمد و صد مرتبه آیه الکرسی، و صد مرتبه توحید، و صد مرتبه کوثر، و بعد از نماز صد مرتبه صلوات بر محمّد و آل محمّد.

فقیر گوید: نماز شب بیست و هشتم موافق آنچه من یافتم بدین کیفیّت است: شش رکعت نماز کند به فاتحه الکتاب، و ده مرتبه آیهالکرسی، و ده مرتبه کوثر، و ده مرتبه قُل هو اللَّه أحد، و صد مرتبه صلوات بفرستد بر پیغمبر صلی الله علیه و آله (۱) ۱۱۳۶.

بیست و نهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه توحید.

سی ام: دوازده رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه توحید، و بعد از فارغ شدن صد مرتبه صلوات بر محمّد و آل محمّد، و این نمازها چنانچه مذکور شد هر دو رکعت به یک سلام است (۲) ۱۱۳۷.

۱- مصباح کفعمی: ۵۶۲، فصل ۴۵.

۲- زاد المعاد: ۲۱۳.

و امّا دعاهای روزهادعاهای روزهای ماه رمضان

از ابن عبّاس روایت کرده اند که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فضیلت بسیار از برای روزه هر روز ماه مبارک رمضان بیان فرمود، و از برای هر روز دعای مخصوصی با فضیلت و ثواب بسیاری از برای آن دعا ذکر کرده، و ما به اصل دعا اکتفا می نماییم:

دعای روز اوّل: اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِیامِی فِیهِ (۱) ۱۱۳۸ صِیامَ الصَّائِمِینَ، وَقِیامِی فِیهِ (۲) ۱۱۳۹ قِیامَ الْقائِمِینَ، وَنَبِّهْنِی فِیهِ عَنْ نَوْمَهِ الْغافِلِینَ، وَهَبْ لِی جُرْمِی فِیهِ (۳) ۱۱۴۰ یَا إِلهَ الْعالَمِینَ، وَاعْفُ عَنِّی یَا عافِیاً عَنِ الْمُجْرِمِینَ.

روز دوّم: اللَّهُمَّ قَرِّبْنِی فِیهِ إِلی مَرْضاتِکَ، وَجَنِّبْنِی فِیهِ مِنْ سَخَطِکَ وَنَقِماتِکَ، وَوَفِّقْنِی فِیهِ لِقِراءَهِ آیاتِکَ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

روز سیّم: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فِیهِ الذِّهْنَ وَالتَّنْبِیهَ، وَباعِدْنِی فِیهِ مِنَ السَّفاهَهِ وَالتَّمْوِیهِ، وَاجْعَلْ لِی نَصِیباً مِنْ کُلِّ خَیْرٍ تُنْزِلُ فِیهِ، بِجُودِکَ یَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ.

روز چهارم: اللَّهُمَّ قَوِّنِی فِیهِ عَلَی إِقامَهِ أَمْرِکَ، وَأَذِقْنِی فِیهِ حَلاوَهَ ذِکْرِکَ، وَأَوْزِعْنِی فِیهِ لِأَداءِ شُکْرِکَ بِکَرَمِکَ، وَاحْفَظْنِی فِیهِ (۴) ۱۱۴۱ بِحِفْظِکَ وَسِتْرِکَ، یَا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ.

روز پنجم: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِیهِ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِینَ، وَاجْعَلْنِی فِیهِ مِنْ عِبادِکَ الصَّالِحِینَ الْقانِتِینَ، وَاجْعَلْنِی فِیهِ (۵) ۱۱۴۲ مِنْ أَوْ لِیائِکَ الْمُقَرَّبِینَ، بِرَأْفَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

روز ششم: اللَّهُمَّ لَاتَخْذُلْنِی فِیهِ لِتَعَرُّضِ مَعْصِیَتِکَ، وَلَا تَضْرِبْنِی بِسِیاطِ

۱- فِیهِ: خ.

۲- فِیهِ: خ.

۳- فِیهِ: خ.

۴- فِیهِ: خ.

۵- فِیهِ: خ.

نَقِمَتِکَ، وَزَحْزِحْنِی فِیهِ مِنْ مُوجِباتِ سَخَطِکَ، بِمَنِّکَ وَأَیادِیکَ یَا مُنْتَهی رَغْبَهِ الرَّاغِبِینَ.

روز هفتم: اللَّهُمَّ أَعِنِّی فِیهِ عَلَی صِیامِهِ وَقِیامِهِ، وَجَنِّبْنِی فِیهِ مِنْ هَفَواتِهِ وَآثامِهِ، وَارْزُقْنِی فِیهِ ذِکْرَکَ بِدَوامِهِ، بِتَوْفِیقِکَ یَا هادِیَ الْمُضِلِّینَ.

روز هشتم: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فِیهِ رَحْمَهَ الْأَیْتامِ، وَ إِطْعامَ الطَّعامِ، وَ إِفْشاءَ السَّلامِ، وَصُحْبَهَ الْکِرامِ، بِطَوْلِکَ یَا مَلْجَأَ الْآمِلِینَ.

روز نهم: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فِیهِ نَصِیباً مِنْ رَحْمَتِکَ الْواسِعَهِ، وَاهْدِنِی فِیهِ لِبَراهِینِکَ السّاطِعَهِ، وَخُذْ بِناصِیَتِی إِلی مَرْضاتِکَ الْجامِعَهِ، بِمَحَبَّتِکَ یَا أَمَلَ الْمُشْتاقِینَ.

روز دهم: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِیهِ مِنَ الْمُتَوَکِّلِینَ عَلَیْکَ، وَاجْعَلْنِی فِیهِ مِنَ الْفائِزِینَ لَدَیْکَ، وَاجْعَلْنِی فِیهِ مِنَ الْمُقَرَّبِینَ إِلَیْکَ، بِإِحْسانِکَ یَا غایَهَ الطَّالِبِینَ.

روز یازدهم: اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَیَّ فِیهِ الْإِحْسانَ، وَکَرِّهْ إِلَیَّ فِیهِ الْفُسُوقَ وَالْعِصْیانَ، وَحَرِّمْ عَلَیَّ فِیهِ السَّخَطَ وَالنِّیرانَ، بِعَوْنِکَ یَا غِیاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ.

روز دوازدهم: اللَّهُمَّ زَیِّنِّی فِیهِ بِالسِّتْرِ وَالْعَفافِ، وَاسْتُرْنِی فِیهِ بِلِباسِ الْقُنُوعِ وَالْکَفافِ، وَاحْمِلْنِی فِیهِ عَلَی الْعَدْلِ وَالْإِنْصافِ، وَآمِنِّی فِیهِ مِنْ کُلِّ مَا أَخافُ، بِعِصْمَتِکَ یَا عِصْمَهَ الْخائِفِینَ.

روز سیزدهم: اللَّهُمَّ طَهِّرْنِی فِیهِ مِنَ الدَّنَسِ وَالْأَقْذارِ، وَصَبِّرْنِی فِیهِ عَلَی کائِناتِ الْأَقْدارِ، وَوَفِّقْنِی فِیهِ لِلتُّقی وَصُحْبَهِ الْأَبْرارِ، بِعَوْنِکَ یَا قُرَّهَ عَیْنِ الْمَساکِینِ.

روز چهاردهم: اللَّهُمَّ لَاتُؤاخِذْنِی فِیهِ بِالْعَثَراتِ، وَأَقِلْنِی فِیهِ مِنَ الْخَطایا وَالْهَفَواتِ، وَلَا تَجْعَلْنِی فِیهِ غَرَضاً لِلْبَلایا وَالْآفاتِ، بِعِزَّتِکَ یَا عِزَّ الْمُسْلِمِینَ.

روز پانزدهم: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فِیهِ طاعَهَ الْخاشِعِینَ، وَاشْرَحْ فِیهِ صَدْرِی بِإِنابَهِ الْمُخْبِتِینَ، بِأَمانِکَ یَا أَمانَ الْخائِفِینَ.

روز شانزدهم: اللَّهُمَّ وَفِّقْنِی فِیهِ لِمُوافَقَهِ الْأَ بْرارِ، وَجَنِّبْنِی فِیهِ مُرافَقَهَ الْأَشْرارِ، وَآوِنِی فِیهِ بِرَحْمَتِکَ إِلی دارِ (۱) ۱۱۴۳ الْقَرارِ، بِإِلهِیَّتِکَ یَا إِلهَ الْعالَمِینَ.

روز هفدهم: اللَّهُمَّ اهْدِنِی فِیهِ لِصالِحِ الْأَعْمالِ، وَاقْضِ لِی فِیهِ الْحَوائِجَ وَالْآمالَ، یَا مَنْ لا یَحْتاجُ إِلَی التَّفْسِیرِ وَالسُّؤالِ، یَا عالِماً بِما فِی صُدُورِ الْعالَمِینَ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ (۲) ۱۱۴۴.

روز هجدهم: اللَّهُمَّ نَبِّهْنِی فِیهِ لِبَرَکاتِ أَسْحارِهِ، وَنَوِّرْ فِیهِ قَلْبِی بِضِیاءِ أَ نْوارِهِ، وَخُذْ بِکُلِّ أَعْضائِی إِلَی اتِّباعِ آثارِهِ، بِنُورِکَ یَا مُنَوِّرَ قُلُوبِ الْعارِفِینَ.

روز نوزدهم: اللَّهُمَّ وَفِّرْ فِیهِ حَظِّی مِنْ بَرَکاتِهِ، وَسَهِّلْ سَبِیلِی إِلی خَیْراتِهِ، وَلَا تَحْرِمْنِی قَبُولَ حَسَناتِهِ، یَا هادِیاً إِلَی الْحَقِّ الْمُبِینِ.

روز بیستم: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی فِیهِ أَبْوابَ الْجِنانِ، وَأَغْلِقْ عَنِّی فِیهِ أَبْوابَ النِّیرانِ، وَوَفِّقْنِی فِیهِ لِتِلاوَهِ الْقُرْآنِ، یَا مُنْزِلَ السَّکِینَهِ فِی قُلُوبِ الْمُؤْمِنِینَ.

روز بیست و یکم: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فِیهِ إِلی مَرْضاتِکَ دَلِیلًا، وَلَا تَجْعَلْ لِلشَّیْطانِ فِیهِ عَلَیَّ سَبِیلًا، وَاجْعَلِ الْجَنَّهَ لِی مَنْزِلًا وَمَقِیلًا، یَا قاضِیَ حَوائِجِ الطَّالِبِینَ.

۱- فی دَارِ: خ ل.
۲- صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ: نسخه.

روز بیست و دویّم: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی فِیهِ أَبْوابَ فَضْلِکَ، وَأَ نْزِلْ عَلَیَّ فِیهِ بَرَکاتِکَ، وَوَفِّقْنِی فِیهِ لِمُوجِباتِ مَرْضاتِکَ، وَ أَسْكِنِّی فِیهِ بُحْبُوحاتِ جَنَّاتِکَ، یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ.

روز بیست و سیّم: اللَّهُمَّ اغْسِلْنِی فِیهِ مِنَ الذُّنُوبِ، وَطَهِّرْنِی فِیهِ مِنَ الْعُیُوبِ، وَامْتَحِنْ قَلْبِی فِیهِ بِتَقْوَی الْقُلُوبِ، یَا مُقِیلَ عَثَراتِ الْمُذْنِبِینَ.

روز بیست و چهارم: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ فِیهِ مَا یُرْضِیکَ، وَأَعُوذُ بِکَ (۱) ۱۱۴۵ مِمَّا یُؤْذِیکَ، وَأَسْأَ لُکَ التَّوْفِیقَ فِیهِ لِأَنْ أُطِیعَکَ وَلَا أَعْصِیَکَ، یَا جَوادَ السَّائِلِینَ.

روز بیست و پنجم: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِیهِ مُحِبّاً لِأَوْ لِیائِکَ، وَمُعادِیاً لِأَعْدائِکَ، مُسْتَنّاً بِسُنَّهِ خاتَمِ أَ نْبیائِکَ، یَا عاصِمَ قُلُوبِ النَّبِیِّینَ.

روز بیست و ششم: اللَّهُمَّ اجْعَلْ سَعْیِی فِیهِ مَشْکُوراً، وَذَ نْبِی فِیهِ مَغْفُوراً، وَعَمَلِی فِیهِ مَقْبُولًا، وَعَیْبِی فِیهِ مَسْتُوراً، یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ.

روز بیست و هفتم: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی فِیهِ فَضْلَ لَیْلَهِ الْقَدْرِ، وَصَیِّرْ أُمُورِی فِیهِ مِنَ الْعُسْرِ إِلَی الْیُسْرِ، وَاقْبَلْ مَعاذِیرِی، وَحُطَّ عَنِّی الذَّنْبَ وَالْوِزْرَ، یَا رَؤُوفاً بِعِبادِهِ الصَّالِحِینَ.

روز بیست و هشتم: اللَّهُمَّ وَفِّرْ حَظِّی فِیهِ مِنَ النَّوافِلِ، وَأَکْرِمْنِی فِیهِ بِإِحْضارِ الْمَسائِلِ، وَقَرِّبْ فِیهِ (۲) ۱۱۴۶ وَسِیلَتِی إِلَیْکَ مِنْ بَیْنِ الْوَسائِلِ، یَا مَنْ لَا یَشْغَلُهُ إِلْحاحُ الْمُلِحِّینَ.

روز بیست و نهم: اللَّهُمَّ غَشِّنِی فِیهِ بِالرَّحْمَهِ، وَارْزُقْنِی فِیهِ التَّوْفِیقَ

۱- در مصدر: فیه مِمّا یُؤْذِیک.

۲- فِیهِ: خ.

وَالْعِصْمَهَ، وَطَهِّرْ قَلْبِی مِنْ غَیاهِبِ (۱) ۱۱۴۷ التُّهَمَهِ، یَا رَحِیماً بِعِبادِهِ الْمُؤْمِنِینَ.

روز سی ام: اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِیامِی فِیهِ بِالشُّکْرِ وَالْقَبُولِ عَلَی مَا تَرْضاهُ وَیَرْضاهُ الرَّسُولُ، مُحْکَمَهً فُرُوعُهُ بِالْأُصُولِ، بِحَقِّ سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ.

مؤلّف گوید که: در تقدیم و تأخیر دعاها و عبارات هر یک در کتب دعوات مختلف ذکر کرده اند، چون روایتش را معتبر نمی دانم متعرّض ذکر آنها نشدم، و دعای روز بیست و هفتم را کفعمی در روز بیست و نهم ذکر کرده است، و موافق مذهب شیعه در روز بیست و سیّم خواندن دور نیست که انسب باشد، انتهی (۲) ۱۱۴۸.

۱- غَیاهِبِ: تاریکی ها.

۲- زاد المعاد: ۲۱۳- ۲۲۰.

در اعمال شب عید فطر

فصل چهارم

در اعمال ماه شوّال است

شب اوّل: از جمله لیالی شریفه است و در فضیلت و ثواب عبادت و احیای آن احادیث بسیار وارد شده، و روایت شده است که آن شب کمتر از شب قدر نیست (۱) ۱۱۴۹ و از برای آن چند عمل است:

اوّل: غسل است در وقتی که غروب کرد آفتاب (۲) ۱۱۵۰.

دوّم: احیاء آن شب به نماز و دعاء و استغفار و سؤال از حق تعالی و بیتوته در مسجد (۳) ۱۱۵۱.

سیّم: آنکه بخواند در عقب نماز مغرب و عشاء و نماز صبح و عقب نماز عید: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ وَ لِلَّهِ الْحَمْدُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا هَدانا، وَلَهُ الشُّكْرُ عَلَى مَا أَوْلانا (۴) ۱۱۵۲.

چهارم: آنکه چون نماز مغرب و نافله آن را خواند دستها را به سوی آسمان بلند کند و بگوید: يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، يَا ذَا الْجُودِ، يَا مُصْطَفِيَ مُحَمَّدٍ وَناصِرَهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَحْصَيْتَهُ وَهُوَ عِنْدَكَ فِي كِتابٍ مُبِينٍ، پس به سجده برود و صد مرتبه در سجده بگوید: أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ، پس هر حاجت که دارد از حق تعالی بخواهد که إن شاء اللّه تعالی برآورده خواهد شد (۵) ۱۱۵۳.

و در روایت شیخ است که بعد از نماز مغرب به سجده رود و بگوید: يَا ذَا الْحَوْلِ يَا ذَا الطَّوْلِ يَا مُصْطَفِياً مُحَمَّداً وَناصِرَهُ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَنَسِيتُهُ أَنَا وَهُوَ عِنْدَكَ فِي كِتابٍ مُبِينٍ، پس بگو صد مرتبه: أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ (۶) ۱۱۵۴.

پنجم: زیارت کند امام حسین علیه السلام را که فضیلت بسیار دارد، و زیارت مخصوصه این شب در باب زیارات بیاید إن شاء اللّه (ص ۶۱۳).

۱- اقبال ۱/ ۴۶۳ باب ۳۶.

۲- اقبال ۱/ ۴۵۷ باب ۳۶.

۳- اقبال ۱/ ۴۶۳ باب ۳۶.

۴- اقبال ۱/ ۴۵۹ باب ۳۶.

۵- اقبال ۱/ ۴۵۸ باب ۳۶.

۶- مصباح المتهجّد: ۶۴۸.

ششم: ده مرتبه بگوید ذکر: یَا دائِمَ الفَضْلِ (۱) ۱۱۵۵ را که در اعمال شب جمعه گذشت (ص ۴۸).

هفتم: بجا آورد ده رکعت نمازی که در شب آخر ماه رمضان گذشت (ص ۳۲۷).

هشتم: بجا آورد دو رکعت نماز، در رکعت اوّل بعد از حمد هزار مرتبه توحید، و در دوّم یک مرتبه بخواند، و بعد از سلام سر به سجده بگذارد و صد مرتبه بگوید: أَ تُوبُ إِلَی اللَّهِ.

پس بگوید: یَا ذَا الْمَنِّ وَالْجُودِ، یَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، یَا مُصْطَفِیَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَافْعَلْ بِی کَذا وَکَذا، و به جای آن حاجات خود را بطلبد.

و روایت است که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام این دو رکعت را به این کیفیّت بجا می آورد، پس سر از سجده برمی داشت و می فرمود: به حقّ آن خداوندی که جانم به دست قدرت او است هرکه این نماز را بکند هر حاجت از خدا بطلبد البتّه عطا کند، و اگر به عدد ریگهای بیابان گناه داشته باشد خدا بیامرزد (۲) ۱۱۵۶.

و در روایت دیگر به جای هزار مرتبه توحید صد مرتبه وارد شده، لکن نماز را بعد از نماز مغرب و نافله آن باید بجا آورد (۳) ۱۱۵۷.

و شیخ و سیّد بعد از این نماز این دعا را نقل کرده اند: یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، یَا رَحْمنُ یَا اللَّهُ، یَا رَحِیمُ یَا اللَّهُ، یَا مَلِکُ یَا اللَّهُ، یَا قُدُّوسُ یَا اللَّهُ، یَا سَلامُ یَا اللَّهُ، یَا مُؤْمِنُ یَا اللَّهُ، یَا مُهَیْمِنُ یَا اللَّهُ، یَا عَزِیزُ یَا اللَّهُ، یَا جَبّارُ یَا اللَّهُ، یَا مُتَکَبِّرُ یَا اللَّهُ، یَا خالِقُ یَا اللَّهُ، یَا بارِئُ یَا اللَّهُ، یَا مُصَوِّرُ یَا اللَّهُ، یَا عالِمُ یَا اللَّهُ، یَا عَظِیمُ یَا اللَّهُ، یَا عَلِیمُ یَا اللَّهُ، یَا کَرِیمُ یَا اللَّهُ، یَا حَلِیمُ یَا اللَّهُ، یَا حَکِیمُ یَا اللَّهُ، یَا سَمِیعُ یَا اللَّهُ، یَا بَصِیرُ یَا اللَّهُ، یَا قَرِیبُ یَا اللَّهُ، یَا مُجِیبُ یَا اللَّهُ، یَا جَوادُ یَا اللَّهُ، یَا ماجِدُ یَا اللَّهُ، یَا مَلِیُّ یَا اللَّهُ، یَا وَفِیُّ یَا اللَّهُ، یَا مَوْلَی یَا اللَّهُ، یَا قاضِی

۱- مصباح کفعمی: ۶۴۷، فصل ۴۶.

۲- اقبال ۱/ ۴۶۰ باب ۳۶.

۳- اقبال ۱/ ۴۵۹ باب ۳۶ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

يَا اللَّهُ، يَا سَرِيعُ يَا اللَّهُ، يَا شَدِيدُ يَا اللَّهُ، يَا رَؤُوفُ يَا اللَّهُ، يَا رَقِيبُ يَا اللَّهُ، يَا مَجِيدُ يَا اللَّهُ، يَا حَفِيظُ يَا اللَّهُ، يَا مُحِيطُ يَا اللَّهُ، يَا سَيِّدَ السَّادَاتِ يَا اللَّهُ، يَا أَوَّلُ يَا اللَّهُ، يَا آخِرُ يَا اللَّهُ، يَا ظَاهِرُ يَا اللَّهُ، يَا بَاطِنُ يَا اللَّهُ، يَا فَاخِرُ يَا اللَّهُ، يَا قَاهِرُ يَا اللَّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا اللَّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا اللَّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا اللَّهُ، يَا وَدُودُ يَا اللَّهُ، يَا نُورُ يَا اللَّهُ، يَا رَافِعُ يَا اللَّهُ، يَا مَانِعُ يَا اللَّهُ، يَا دَافِعُ يَا اللَّهُ، يَا فَاتِحُ يَا اللَّهُ، يَا نَفَّاحُ (١) ١١٥٨ يَا اللَّهُ، يَا جَلِيلُ يَا اللَّهُ، يَا جَمِيلُ يَا اللَّهُ، يَا شَهِيدُ يَا اللَّهُ، يَا شَاهِدُ يَا اللَّهُ، يَا مُغِيثُ يَا اللَّهُ، يَا حَبِيبُ يَا اللَّهُ، يَا فَاطِرُ يَا اللَّهُ، يَا مُطَهِّرُ يَا اللَّهُ، يَا مَلِكُ (٢) ١١٥٩ يَا اللَّهُ، يَا مُقْتَدِرُ يَا اللَّهُ، يَا قَابِضُ يَا اللَّهُ، يَا بَاسِطُ يَا اللَّهُ، يَا مُحْيِي يَا اللَّهُ، يَا مُمِيتُ يَا اللَّهُ، يَا بَاعِثُ يَا اللَّهُ، يَا وَارِثُ يَا اللَّهُ، يَا مُعْطِي يَا اللَّهُ، يَا مُفْضِلُ يَا اللَّهُ، يَا مُنْعِمُ يَا اللَّهُ، يَا حَقُّ يَا اللَّهُ، يَا مُبِينُ يَا اللَّهُ، يَا طَيِّبُ يَا اللَّهُ، يَا مُحْسِنُ يَا اللَّهُ، يَا مُجْمِلُ يَا اللَّهُ، يَا مُبْدِئُ يَا اللَّهُ، يَا مُعِيدُ يَا اللَّهُ، يَا بَارِئُ يَا اللَّهُ، يَا بَدِيعُ يَا اللَّهُ، يَا هَادِي يَا اللَّهُ، يَا كَافِي يَا اللَّهُ، يَا شَافِي يَا اللَّهُ، يَا عَلِيُّ يَا اللَّهُ، يَا عَظِيمُ يَا اللَّهُ، يَا حَنَّانُ يَا اللَّهُ، يَا مَنَّانُ يَا اللَّهُ، يَا ذَا الطَّوْلِ يَا اللَّهُ، يَا مُتَعَالِي يَا اللَّهُ، يَا عَدْلُ يَا اللَّهُ، يَا ذَا الْمَعَارِجِ يَا اللَّهُ، يَا صَادِقُ يَا اللَّهُ، يَا صَدُوقُ يَا اللَّهُ، يَا دَيَّانُ يَا اللَّهُ، يَا بَاقِي يَا اللَّهُ، يَا وَاقِي يَا اللَّهُ، يَا ذَا الْجَلَالِ يَا اللَّهُ، يَا ذَا الْإِكْرَامِ يَا اللَّهُ، يَا مَحْمُودُ يَا اللَّهُ، يَا مَعْبُودُ يَا اللَّهُ، يَا صَانِعُ يَا اللَّهُ، يَا مُعِينُ يَا اللَّهُ، يَا مُكَوِّنُ يَا اللَّهُ، يَا فَعَّالُ يَا اللَّهُ، يَا لَطِيفُ يَا اللَّهُ، يَا غَفُورُ يَا اللَّهُ، يا جَلِيلُ يا اللَّهُ (٣) ١١٦٠، يَا شَكُورُ يَا اللَّهُ، يَا نُورُ يَا اللَّهُ، يَا قَدِيرُ (۴) ١١٦١ يَا اللَّهُ،

١- يا نَفَّاعُ: خ.

٢- يَا مَلِيكُ: خ ل.

٣- يا جَلِيلُ يا اللَّهُ: خ.

۴- يا قَدِيمُ: خ.

یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، یَا رَبّاهُ یَا اللّهُ، أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَمُنَّ عَلَیَّ بِرِضاکَ، وَتَعْفُوَ عَنِّی بِحِلْمِکَ، وَتُوَسِّعَ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلالِ الطَّیِّبِ وَ (۱) ۱۱۶۲ مِنْ حَیْثُ أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَیْثُ لَاأَحْتَسِبُ، فَإِنِّی عَبْدُکَ لَیْسَ لِی أَحَدٌ سِواکَ، وَلَا أَحَدٌ أَسْأَلُهُ غَیْرُکَ، یَا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ، مَا شاءَ اللّهُ لَاقُوَّةَ إِلّا بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ. پس به سجده می روی و می گویی: یَا اللّهُ یَا اللّهُ یَا اللّهُ، یَا رَبِ یَا رَبِ یَا رَبِ، یَا مُنْزِلَ الْبَرَکاتِ بِکَ تُنْزَلُ کُلُّ حاجَةٍ، أَسْأَلُکَ بِکُلِّ اسْمٍ فِی مَخْزُونِ الْغَیْبِ عِنْدَکَ وَالْأَسْماءِ الْمَشْهُوراتِ عِنْدَکَ الْمَکْتُوبَةِ عَلَی سُرادِقِ عَرْشِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَقَبَّلَ مِنِّی شَهْرَ رَمَضانَ، وَتَکْتُبَنِی مِنَ الْوافِدِینَ إِلی بَیْتِکَ الْحَرامِ، وَتَصْفَحَ لِی عَنِ الذُّنُوبِ الْعِظامِ، وَتَسْتَخْرِجَ لِی (۲) ۱۱۶۳ یَا رَبِّ کُنُوزَکَ یَا رَحْمنُ (۳) ۱۱۶۴.

نهم: چهارده رکعت نماز کند، بخواند در هر رکعتی حمد و آیه الکرسی و سه مرتبه قل هو اللّه أحد، تا برای او باشد به هر رکعتی ثواب عبادت چهل سال و عبادت هرکه روزه گرفته و نماز خوانده در آن ماه (۴) ۱۱۶۵.

دهم: شیخ در مصباح فرموده که: در آخر شب غسل کن و بنشین در جای نماز خود تا طلوع فجر (۵) ۱۱۶۶. اعمال روز عید فطر

روز اوّل: روز عید فطر است و اعمال آن چند چیز است:

اوّل: آنکه بخوانی بعد از نماز صبح و نماز عید آن تکبیراتی را که در شبش بعد از نماز

۱- وَ: خ.

۲- لِی: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۶۴۹ و اقبال ۱/ ۴۶۱ باب ۳۶.

۴- اقبال ۱/ ۴۶۳ باب ۳۶.

۵- مصباح المتهجّد: ۶۵۱.

فریضه می خواندی (۱) ۱۱۶۷.

دویّم: آنکه بخوانی بعد از نماز صبح دعایی را که سیّد روایت کرده: اللَّهُمَّ إِنِّی تَوَجَّهْتُ إِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ أَمامِی ...، إلی آخره (۲) ۱۱۶۸. و شیخ این دعا را بعد از نماز عید ذکر فرموده (۳) ۱۱۶۹.

سیّم: بیرون کردن زکاه فطره است از هر سری صاعی پیش از نماز عید به تفصیلی که در کتب فقهیّه است.

و بدان که زکاه فطره واجب مؤکّد است، و شرط قبولی روزه ماه رمضان و سبب حفظ تا سال دیگر است، و حق تعالی آن را مقدّم بر نماز ذکر فرموده در این آیه شریفه: قَدْ أَ فْلَحَ مَنْ تَزَکَّی* وَذَکَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّی (۴) ۱۱۷۰.

چهارم: غسل است، و بهتر آن است که اگر ممکن شود از نهر غسل کنی، و وقت آن بعد از طلوع فجر است تا زمان بجا آوردن نماز عید چنانچه شیخ فرموده، و در جزء روایتی است که غسل را در زیر سقفی بکن، و چون خواستی غسل کنی بگو: اللَّهُمَّ إِیماناً بِکَ وَتَصْدِیقاً بِکِتابِکَ وَاتِّباعَ سُنَّهِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، پس بسم اللّه بگو و غسل کن، و چون از غسل فارغ شدی بگو: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ کَفَّارَهً لِذُ نُوبِی وَطَهِّرْ دِینِی. اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّی الدَّ نَسَ (۵) ۱۱۷۱.

پنجم: پوشیدن جامه نیکو، و بکار بردن بوی خوش، و رفتن به صحرا در غیر مکّه برای نماز کردن در زیر آسمان (۶) ۱۱۷۲.

ششم: پیش از نماز عید در اوّل روز افطار کنی، و بهتر آن است که به خرما یا به شیرینی باشد (۷) ۱۱۷۳، و شیخ مفید فرموده: مستحبّ است تناول کردن مقدار کمی از تربت سیّدالشهداء علیه السلام که شفاء است از برای هر دردی (۸) ۱۱۷۴.

هفتم: آنکه چون مهیّا شدی از برای رفتن به نماز عید، بیرون نروی مگر بعد از طلوع آفتاب، و آنکه بخوانی دعاهایی را که سیّد در اقبال نقل کرده، از جمله از ابو حمزه ثمالی روایت کرده از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام که فرمود: بخوان در عید فطر و قربان و جمعه وقتی که مهیّا شدی به جهت بیرون رفتن به نماز این دعا را:

اللَّهُمَّ مَنْ تَهَیَّأَ فِی هذَا الْیَوْمِ أَوْ تَعَبَّأَ أَوْ أَعَدَّ وَاسْتَعَدَّ لِوِفادَهٍ إِلی مَخْلُوقٍ

۱- اقبال ۱/ ۴۶۸ فصل ۲ باب ۳۷.

۲- اقبال ۱/ ۴۶۸ فصل ۲ باب ۳۷.

۳- مصباح المتهجّد: ۶۵۵.

۴- الأعلی: ۸۷/ ۱۴ و ۱۵.

۵- اقبال ۱/ ۴۷۵ فصل ۴ باب ۳۷.

۶- مسارّ الشیعه: ۳۱.

۷- اقبال ۱/ ۴۷۷- ۴۷۸ فصل ۵ و ۶ باب ۳۷.

٨- مسارّ الشيعه: ٣١.

رَجاءَ رِفْدِهِ وَنَوافِلِهِ وَفَواضِلِهِ وَعَطايَاهُ فَإِنَّ إِلَيْکَ يَا سَيِّدِی تَهْيِئَتِی وَتَعْبِئَتِی وَ إِعْدادِی وَاسْتِعْدادِی رَجاءَ رِفْدِکَ وَجَوائِزِکَ وَنَوافِلِکَ وَفَواضِلِکَ وَفَضائِلِکَ وَعَطایاکَ، وَقَدْ غَدَوْتُ إِلی عِيدٍ مِنْ أَعْيادِ أُمَّهِ نَبِيِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَی آلِهِ، وَلَمْ أَفِدْ إِلَيْکَ الْيَوْمَ بِعَمَلٍ صالِحٍ أَثِقُ بِهِ قَدَّمْتُهُ، وَلَا تَوَجَّهْتُ بِمَخْلُوقٍ أَمَّلْتُهُ، وَلکِنْ أَ تَيْتُکَ خاضِعاً مُقِرّاً بِذُ نُوبِی وَ إِساءَتِی إِلی نَفْسِی، فَيا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ اغْفِرْ لِیَ الْعَظِيمَ مِنْ ذُ نُوبِی، فَإِنَّهُ لَايَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظامَ إِلّا أَ نْتَ، يَا لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱) ۱۱۷۵.

هشتم: خواندن نماز عيد است، و آن دو رکعت است، در رکعت اوّل حمد و سوره اعلی بخواند، و بعد از قرائت پنج تکبير بگويد، و بعد از هر تکبيری اين قنوت را بخواند: نماز عيد فطر

اللَّهُمَ (۲) ۱۱۷۶ أَهْلَ الْکِبْرِياءِ وَالْعَظَمَهِ، وَأَهْلَ الْجُودِ وَالْجَبَرُوتِ، وَأَهْلَ الْعَفْوِ وَالرَّحْمَهِ، وَأَهْلَ التَّقْوی وَالْمَغْفِرَهِ، أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ هذَا الْيَوْمِ الَّذِی جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيداً، وَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذُخْراً وشَرَفاً (۳) ۱۱۷۷ وَمَزِيداً أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُدْخِلَنِی فِی کُلِّ خَيْرٍ أَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُخْرِجَنِی مِنْ کُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَواتُکَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ (۴) ۱۱۷۸. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ خَيْرَ مَا سَأَلَکَ مِنْهُ (۵) ۱۱۷۹ عِبادُکَ الصَّالِحُونَ، وَأَعُوذُ بِکَ فِيهِ (۶) ۱۱۸۰ مِمَّا اسْتَعاذَ مِنْهُ عِبادُکَ الصَّالِحُونَ (۷) ۱۱۸۱.

پس تکبير ششم بگويد و به رکوع رود، و بعد از رکوع وسجود برخيزد به رکعت دويّم، و بعد از

۱- اقبال ۱/ ۴۷۷ فصل ۴ باب ۳۷.

۲- اللَّهُمَّ أَنْتَ: خ.

۳- وشَرَفاً: نسخه.

۴- أجْمَعِين: نسخه.

۵- مِنْهُ: خ.

۶- فِيهِ: خ.

۷- الْمُخْلَصُونَ: نسخه.

حمـد سوره و الشّـمس بخوانـد، پس چهار تکبیر بگوید، و بعد از هر تکبیری آن قنوت را بخواند، و چون فارغ شد تکبیر پنجم گویـد و به رکوع رود، پس نماز را تمام کنـد، و بعد از سـلام تسبیح زهرا علیها السـلام بفرسـتد (۱) ۱۱۸۲، و بعـد از نماز عید دعاهای بسیار وارد شده است، و شاید بهترین آنها دعای چهل و ششم صحیفه کامله باشد (۲) ۱۱۸۳.

و مستحبّ است که نماز عیـد در زیر آسـمان و بر روی زمین بـدون فرش و بوریـا واقـع شود (۳) ۱۱۸۴، و آن کـه برگردد از مُصَلّی از غیر آن راهی که رفته بود (۴) ۱۱۸۵، و دعا کند از برای برادران دینی خود به قبولی اعمال.

نهم: زیارت کند امام حسین علیه السلام را (۵) ۱۱۸۶.

دهم: بخوانـد دعای نـدبه را که بعد از این بیاید إن شاء اللّه تعالی (ص ۷۲۸)، و سیّد ابن طاووس فرموده که: چون از دعا فارغ شود به سجده رود و بگوید: اعمال روز عید فطر

أَعُوذُ بِکَ مِنْ نارٍ حَرُّها لَایُطْفَأ، وَجَدِیـدُها لَایَبْلی، وَعَطْشانُها لَایَرْوی. پس بگـذارد گونه راست را و بگویـد: إِلهِی لَاتُقَلِّبْ وَجْهِی فِی النَّارِ بَعْـدَ سُـجُودِی وَتَعْفِیرِی لَکَ بِغَیْرِ مَنٍّ مِنِّی عَلَیْکَ بَلْ لَکَ الْمَنُّ عَلَیَّ، پس بگذارد گونه چپ را و بگوید: ارْحَمْ مَنْ أَساءَ وَاقْتَرَفَ وَاسْـتَکانَ وَاعْتَرَفَ، پس برگردد به حال سـجده و بگویـد: إِنْ کُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَ نْتَ نِعْمَ الرَّبُّ، عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ یا کَرِیمُ، پس بگوید: الْعَفْوَ الْعَفْوَ، صد مرتبه.

آنگـاه سـیّد فرموده: وَلاـ تَقْطَعْ یَوْمَـکَ هـذا بِـاللَّعْبِ وَالْإِهْمـالِ وَأَنْتَ لا تَعْلَمُ أَمَرْدُودٌ أَمْ مَقْبُولُ الْأَعْمالِ، فَإِنْ رَجَوْتَ الْقَبُولَ فَقابِلْ ذلِکَ بِالشُّکْرِ الْجَمِیلِ، وَإِنْ خِفْتَ الرَّدَّ فَکُنْ أَسِیرَ الْحُزْنِ الطَّوِیلِ (۶) ۱۱۸۷.

روز بیست و پنجم: سـنه صد و چهل و هشت به قول بعضـی وفات امام جعفر صادق علیه السـلام واقع شده (۷) ۱۱۸۸، و بعضی روز وفات را نیمه رجب گفته اند، و سبب وفات آن حضرت زهری بوده که

۱- مصباح المتهجّد: ۶۵۴.

۲- صحیفه کامله سجادیّه: ۳۹۱ شماره ۴۶ اوّل آن: یا مَن یَرحَم مَن لا یرحمه العباد.

۳- اقبال ۱/ ۴۸۷ فصل ۱۴ باب ۳۷ از امام صادق علیه السلام.

۴- اقبال ۱/ ۴۸۳ فصل ۱۱ باب ۳۷ از امام رضا علیه السلام.

۵- مصباح المتهجّد: ۶۵۵.

۶- مصباح الزائر: ۳۴۵ در آخر فصل: فضل زیارت امام حسین علیه السلام در شب عید فطر.

۷- إعلام الوری: ۲۶۶.

در انگور به آن حضرت خورانیده بودند (۱) ۱۱۸۹.

و روایت شده که: چون هنگام وفات آن حضرت شد چشمهای خود را گشود و فرمود که:

خویشـان مرا جمع کنیـد، چون همه جمع شدنـد، به سوی ایشـان نظر کرد و فرمود: شـفاعت مـا نمی رسـد به کسـی که نماز را سبک بشمارد و اعتناء به شأن او ننماید (۲) ۱۱۹۰.

۱- إعلام الوری و تاج المواليد در ترجمه آن حضرت.

۲- عقاب الأعمال شيخ صدوق: ۲۲۸.

اعمال ماه ذی القعده

فصل پنجم

در اعمال ماه ذی القعده است

بـدان که این مـاه اوّل ماههای حرام است که حق تعالی در قرآن مجیـد ذکر فرموده، و سیّد ابن طاووس روایتی نقل کرده که: ذی القعده محلّ اجابت دعاء است در وقت شدّت (۱) ۱۱۹۱.

و در روز یکشـنبه این مـاه نمازی با فضـیلت بسـیار از رسول خـدا صـلی الله علیه و آله روایت کرده، که مجملش آن است که: هرکه آن را بجا آورد توبه اش مقبول، و گناهش آمرزیده شود، و خُصَماء او در روز قیامت از او راضی شوند، و با ایمان بمیرد و دینش گرفته نشود، و قبرش گشاده و نورانی گردد، و والدینش از او راضی گردند، و مغفرت شامل حال والدین او و ذرّیه او گردد، و توسـعه رزق پیـدا کنـد، و ملـک الموت بـا او در وقت مردن مـدارا کنـد، و به آسانی جان او بیرون شود، وکیفیّت آن چنـان است که در روز یکشـنبه غسـل کنـد و وضو بگیرد و چهار رکعت نماز گزارد، در هر رکعت حمـد یک مرتبه، و قُل هو اللَّه أَحـد سه مرتبه، و معوّذتین یک مرتبه، پس اسـتغفار کند هفتاد مرتبه، و ختم کند اسـتغفار را به لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، پس بگوید: یَا عَزِیزُ یَا غَفَّارُ اغْفِرْ لِی ذُ نُوبِی وَذُ نُوبَ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ فَإِنَّهُ لَایَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلّا أَ نْتَ (۲) ۱۱۹۲.

فقیر گوید: ظاهر آن است که این استغفار مذکور و دعای بعد را بعد از نماز باید بجا آورد.

و بـدان که روایت شده که: هرکه در یکی از ماههای حرام سه روز متوالی که پنجشـنبه و جمعه و شـنبه باشد روزه بدارد ثواب نهصد سال عبادت برای او نوشته شود (۳) ۱۱۹۳.

و شیخ اجلّ علیّ بن ابراهیم قمّی فرموده که: در ماههای حرام گناهان مضاعف می شود و همچنین حسنات.

روز یازدهم: سنه صد و چهل و هشت روز ولادت با سعادت حضرت امام رضا علیه السلام است (۴) ۱۱۹۴.

۱- اقبال ۲/ ۱۷ فصل ۱ باب ۲.

۲- اقبال ۲/ ۲۰ فصل ۴ باب ۲.

۳- اقبال ۲/ ۲۱ فصل ۵ باب ۲ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۴- بحار الأنوار ۴۹/ ۳ از إعلام الوری و در ص ۹ از مصباح کفعمی.

شب پانزدهم: شب مبارکی است، خداوند نظر رحمت می فرماید بر بندگان مؤمنین خود، و کسی که در این شب به طاعت حق تعالی مشغول باشد از برای او باشد اجر صد نفر سائِح، یعنی روزه دار ملازم مسجد که معصیت نکرده باشد خدا را طرفه العینی چنانکه در روایت نبوی صلی الله علیه و آله است، پس این شب را مغتنم شمار و مشغول کن خود را به طاعت و عبادت و نماز و طلب حاجات از خدا، همانا روایت شده که: هرکه سؤال کند در این شب حاجتی از خداوند تعالی به او عطا خواهد شد (۱) ۱۱۹۵.

روز بیست و سیّم: سنه دویست و سه به قولی شهادت حضرت امام رضا علیه السلام واقع شده (۲) ۱۱۹۶.

و زیارت آن حضرت از نزدیک و دور سنّت است.

قالَ السیّد ابن طاووس فی الإقبال: وَرَأَیْتُ فی بعض تَصانیف أَصْحابنا العَجَم رضْوان اللّه عَلَیْهِمْ انّه یُسْتَحبّ أَنْ یُزار مولانا الرّضا عَلَیْهِ السَّلامُ یومَ ثالث و عِشرِین مِن ذی القعده مِنْ قُربٍ أَو بُعدٍ ببعض زیاراته المعروفه أَو بما یکون کالزّیاره من الرّوایه بذلک (۳) ۱۱۹۷.

شب بیست و پنجم: شب دَحْو الأرض است- یعنی پهن شدن زمین از زیر خانه کعبه بر روی آب- و از لیالی شریفه است که رحمت خدا در آن نازل می شود، و قیام به عبادت در آن اجر بسیار دارد، و از حسن بن علیّ وشّا روایت است که گفت: من کودک بودم که با پدرم در خدمت امام رضا علیه السلام شام خوردیم در شب بیست و پنجم ماه ذی القعده، پس فرمود که: امشب حضرت ابراهیم علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام متولّد شده اند، و زمین از زیر کعبه پهن شده است، پس هرکه روزش را روزه بدارد چنان است که شصت ماه را روزه داشته باشد، و به روایت دیگر است که فرمود: در این روز حضرت قائم علیه السلام قیام خواهد نمود (۴) ۱۱۹۸. اعمال شب و روز دحو الأرض

روز بیست و پنجم: روز دَحْو الأرض است، و یکی از آن چهار روز است که در تمام سال به فضیلت روزه ممتاز است، و در روایتی روزه اش مثل روزه هفتاد سال است، و در روایت دیگر کفّاره هفتاد سال است، و هرکه این روز را روزه بدارد و شبش را به عبادت بسر آورد از برای او عبادت صد سال نوشته شود، و از برای روزه دار این روز هرچه در میان آسمان وزمین است استغفار کند، واین روزی است که رحمت خدا در آن منتشر گردیده، و از برای عبادت و اجتماع به

۱- اقبال ۲/ ۲۲ فصل ۶ باب ۲.

۲- العدد القویّه: ۲۷۵.

۳- حاشیه اقبال ۲/ ۲۳ فصل ۸ باب ۲ به نقل از بعض نسخ اقبال.

۴- اقبال ۲/ ۲۴ فصل ۱۰ باب ۲.

ذکر خدا در این روز اجر بسیاری است (۱) ۱۱۹۹. اعمال روز دحو الأرض

و از برای این روز به غیر از روزه و عبادت و ذکر خدا و غسل دو عمل وارد است:

اوّل: نمازی که در کتب شیعه قمّیّین روایت شده، و آن دو رکعت است در وقت چاشت، در هر رکعت بعد از حمد پنج مرتبه سوره و الشّمس بخواند و بعد از سلام نماز بخواند:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، پس دعا کند و بخواند: يَا مُقِيلَ الْعَثَراتِ أَقِلْنِی عَثْرَتِی، يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ أَجِبْ دَعْوَتِی، يَا سامِعَ الْأَصْواتِ اسْمَعْ صَوْتِی وَارْحَمْنِی وَتَجاوَزْ عَنْ سَيِّئاتِی وَمَا عِنْدِی يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ (۲) ۱۲۰۰.

دویّم: خواندن این دعا است، که شیخ در مصباح فرموده مستحبّ است خواندن آن:

اللَّهُمَّ داحِیَ الكَعْبَةِ، وَفالِقَ الْحَبَّةِ، وَصارِفَ اللَّزْبَةِ (۳) ۱۲۰۱، وَكاشِفَ كُلِّ كُرْبَةٍ، أَسْأَلُكَ فِی هـذَا الْيَوْمِ مِنْ أَيّامِكَ الَّتِی أَعْظَمْتَ حَقَّها، وَأَقْدَمْتَ سَبْقَها، وَجَعَلْتَها عِنْدَ الْمُؤْمِنِينَ وَدِيعَةً، وَ إِلَيْكَ ذَرِيعَةً، وَبِرَحْمَتِكَ الْوَسِيعَةِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ الْمُنْتَجَبِ فِی الْمِيثاقِ الْقَرِيبِ يَوْمَ التَّلاقِ فاتِقِ كُلِّ رَتْقٍ، وَداعٍ إِلى كُلِّ حَقٍّ، وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَطْهارِ، الْهُداةِ الْمَنارِ، دَعائِمِ الْجَبَّارِ، وَ (۴) ۱۲۰۲ وُلاةِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، وَأَعْطِنا فِی يَوْمِنا هـذَا مِنْ عَطائِكَ الْمَخْزُونِ غَيْرَ مَقْطُوعٍ وَلَا مَمْنُوعٍ (۵) ۱۲۰۳، تَجْمَعُ لَنا بِهِ التَّوْبَةَ، وَحُسْنَ الْأَوْبَةِ، يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ، وَأَكْرَمَ مَرْجُوٍّ، يَا كَفِيُّ يَا وَفِيُّ، يَا مَنْ لُطْفُهُ خَفِيٌّ، الْطُفْ لِی بِلُطْفِكَ، وَأَسْعِدْنِی بِعَفْوِكَ، وَأَيِّدْنِی بِنَصْرِكَ، وَلَا تُنْسِنِی كَرِيمَ ذِكْرِكَ، بِوُلاةِ أَمْرِكَ، وَحَفَظَةِ سِرِّكَ،

۱- اقبال ۲/ ۲۶ و ۲۷ فصل ۱۲ باب ۲ از امیرالمؤمنین و از رسول اللَّه صلوات اللّه علیهما وعلی آلهما.

۲- وسائل الشیعه ۸/ ۱۸۲ ح ۱۰۳۷۱ نقل از اقبال.

۳- اللَّزْبَةِ: سختی.

۴- وَ: خ.

۵- وَلَا مَمْنُونٍ: خ.

وَ (۱) ۱۲۰۴ احْفَظْنِی مِنْ شَوائِبِ الدَّهْرِ إِلی یَوْمِ الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ، وَأَشْهِدْنِی أَوْ لِیاءَکَ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِی، وَحُلُولِ رَمْسِی، وَانْقِطاعِ عَمَلِی، وَانْقِضاءِ أَجَلِی. اللَّهُمَّ وَاذْکُرْنِی عَلَی طُولِ الْبِلی إِذا حَلَلْتُ بَیْنَ أَطْباقِ الثَّری، وَنَسِیَنِی النَّاسُونَ مِنَ الْوَری، وَأَحْلِلْنِی دارَ الْمُقامَهِ، وَبَوِّئْنِی مَنْزِلَ الْکَرامَهِ، وَاجْعَلْنِی مِنْ مُرافِقِی أَوْ لِیائِکَ وَأَهْلِ اجْتِبائِکَ وَاصْطِفائِکَ، وَبارِکْ لِی فِی لِقائِکَ، وَارْزُقْنِی حُسْنَ الْعَمَلِ قَبْلَ حُلُولِ الْأَجَلِ بَرِیئاً مِنَ الزَّلَلِ وَسُوءِ الْخَطَلِ. اللَّهُمَّ وَأَوْرِدْنِی حَوْضَ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَاسْقِنِی مِنْهُ مَشْرَباً رَوِیّاً سائِغاً هَنِیئاً لاأَظْمَأُ بَعْدَهُ، وَلَا أُحَلَّأُ وِرْدَهُ، وَلَا عَنْهُ أُذادُ، وَاجْعَلْهُ لِی خَیْرَ زادٍ، وَأَوْفی مِیعادٍ یَوْمَ یَقُومُ الْأَشْهادُ. اللَّهُمَّ وَالْعَنْ جَبابِرَهَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ وَبِحُقُوقِ (۲) ۱۲۰۵ أَوْ لِیائِکَ الْمُسْتَأْثِرِینَ. اللَّهُمَّ وَاقْصِمْ دَعائِمَهُمْ، وَأَهْلِکْ أَشْیاعَهُمْ وَعامِلَهُمْ، وَعَجِّلْ مَهالِکَهُمْ، وَاسْلُبْهُمْ مَمالِکَهُمْ، وَضَیِّقْ عَلَیْهِمْ مَسالِکَهُمْ، وَالْعَنْ مُساهِمَهُمْ وَمُشارِکَهُمْ. اللَّهُمَّ وَعَجِّلْ فَرَجَ أَوْ لِیائِکَ، وَارْدُدْ عَلَیْهِمْ مَظالِمَهُمْ، وَأَظْهِرْ بِالْحَقِّ قائِمَهُمْ، وَاجْعَلْهُ لِدِینِکَ مُنْتَصِراً، وَبِأَمْرِکَ فِی أَعْدائِکَ مُؤْتَمِراً. اللَّهُمَّ احْفُفْهُ بِمَلائِکَهِ النَّصْرِ، وَبِما أَ لْقَیْتَ إِلَیْهِ مِنَ الْأَمْرِ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ، مُنْتَقِماً لَکَ حَتّی تَرْضی، وَیَعُودَ دِینُکَ بِهِ وَعَلَی یَدَیْهِ جَدِیداً غَضّاً، وَیَمْحَضَ الْحَقَّ مَحْضاً، وَیَرْفُضَ الْباطِلَ رَفْضاً. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ وَعَلَی جَمِیعِ آبائِهِ، وَاجْعَلْنا مِنْ صَحْبِهِ وَأُسْرَتِهِ، وَابْعَثْنا فِی کَرَّتِهِ، حَتّی نَکُونَ فِی زَمانِهِ مِنْ أَعْوانِهِ. اللَّهُمَّ أَدْرِکْ بِنا قِیامَهُ، وَأَشْهِدْنا أَیّامَهُ وَصَلِّ عَلَیْهِ (۳) ۱۲۰۶، وَارْدُدْ إِلَیْنا سَلامَهُ، وَالسَّلامُ

۱- وَ: خ.

۲- وَلِحُقُوقِ: نسخه.

۳- وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ: خ ل.

عَلَيْهِ (۱) ۱۲۰۷ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ (۲) ۱۲۰۸.

و بدان که میرداماد رحمه الله در رساله اربعه ایّام خود در بیان اعمال روز دَحْو الأرض فرموده که:

زیارت حضرت امام رضا علیه السلام در این روز افضل اعمال مستحبّه و آکد آداب مسنونه است، و همچنین زیارت آن حضرت در روز اوّل ماه رجب الفرد نیز به غایت مؤکّد و محثوث علیه است (۳) ۱۲۰۹. روز آخر ماه ذی القعده

روز آخر ماه: سنه دویست و بیست بنابر مشهور حضرت امام محمّد تقی علیه السلام به زهر معتصم در بغداد شهید شد (۴) ۱۲۱۰، و این بعد از دو سال و نیم تقریباً از فوت مأمون گذشته بود چنانکه خود آن جناب می فرمود: الْفَرَجُ بَعْدَ الْمَأْمُونِ بِثَلاثِينَ شَهْراً (۵) ۱۲۱۱، و این کلمه مشعر است بر آنکه آن حضرت از سوء معاشرت مأمون در کمال اذیّت و صدمه بوده که مرگ خود را فرج و گشایش خود تعبیر نموده، چنانکه پدر بزرگوارش حضرت امام رضا علیه السلام در زمان ولایت عهد خود نیز چنین بوده، و در هر جمعه که از مسجد جامع مراجعت می فرموده به همان حالی که عرقدار و غبارآلود بوده دستها را به درگاه الهی بلند می کرد و می گفت: الهی اگر فَرَج و گشایش امر من در مرگ من است پس همین ساعت در مرگ من تعجیل فرما، و پیوسته در غم و غصّه بود تا از دنیا رحلت فرمود.

و حضرت امام محمّد تقی علیه السلام در وقتی که وفات کرد از سنّ شریفش بیست و پنج سال و چند ماهی گذشته بود، قبر شریفش در بقعه مبارکه کاظمیّه در پشت سر جدّ بزرگوارش حضرت امام موسی علیه السلام واقع است (۶) ۱۲۱۲.

۱- عَلَيْهِمْ: خ ل.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۶۹.

۳- أربعه ایّام: ۵۲ و تحفه الزائر مجلسی: ۴۰۱.

۴- کافی ۱/ ۴۹۲.

۵- کشف الغمّه در ذکر وفات آن حضرت نقل از کتاب دلائل.

۶- بحار الأنوار ۴۹/ ۱۴۰ ح ۱۳ نقل از عیون اخبار الرضا علیه السلام.

فضیلت واعمال دهه اوّل ذی الحجّه

فصل ششم

در اعمال ماه ذی الحجّه است

بدان که این ماه از ماههای شریفه است، و چون این ماه داخل می شد صلحای صحابه و تابعین اهتمام عظیم در عبادت می کردند، و دهه اوّل آن ایّامش ایّام معلومات است، که در قرآن مجید ذکر آن شده است، و در نهایت فضیلت و برکت است، و از رسول خدا صلی الله علیه و آله مروی است که:

عمل خیر و عبادت در هیچ ایّامی نزد حق تعالی محبوبتر نیست از این دهه (۱) ۱۲۱۳. و از برای این دهه اعمالی است:

اوّل: روزه گرفتن نُه روز اوّل این دهه، که ثواب روزه تمام عمر دارد (۲) ۱۲۱۴.

دویّم: خواندن دو رکعت نماز مابین مغرب و عشاء در تمام شبهای این دهه، در هر رکعت بعد از حمد بخواند یک مرتبه توحید و آیه: وَواعَدْنا مُوسی ثَلَاثِینَ لَیْلَةً وَأَتْمَمْناها بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِیقاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِینَ لَیْلَةً وَقالَ مُوسی لِأَخِیهِ هارُونَ اخْلُفْنِی فِی قَوْمِی وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِیلَ الْمُفْسِدِینَ (۳) ۱۲۱۵ تا با ثواب حاجیان شریک شود (۴) ۱۲۱۶.

سیّم: از روز اوّل تا عصر روز عرفه در عقب نماز صبح و پیش از مغرب بخواند این دعا را که شیخ و سیّد از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند:

اللَّهُمَّ هذِهِ الْأَیّامُ الَّتِی فَضَّلْتَها عَلَی الْأَیّام وَشَرَّفْتَها وَ (۵) ۱۲۱۷ قَدْ بَلَّغْتَنِیها بِمَنِّکَ وَرَحْمَتِکَ فَأَ نْزِلْ عَلَیْنا مِنْ بَرَکاتِکَ، وَأَوْسِعْ عَلَیْنا فِیها مِنْ نَعْمائِکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَهْدِیَنا فِیها لِسَبِیلِ الْهُدی وَالْعَفافِ وَالْغِنی وَالْعَمَلِ فِیها بِما تُحِبُّ وَتَرْضی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ یَا مَوْضِعَ کُلِّ شَکْوی، وَیَا سامِعَ کُلِّ نَجْوی، وَیَا شاهِدَ کُلِّ مَلَأٍ، وَیَا عالِمَ کُلِّ خَفِیَّةٍ، أَنْ

۱- اقبال ۲/ ۳۵ فصل ۴ باب ۳.

۲- اقبال ۲/ ۴۸ فصل ۷ باب ۳ و ثواب الأعمال: ۷۴.

۳- الأعراف: ۷/ ۱۴۲.

۴- اقبال ۲/ ۳۵ فصل ۵ باب ۳ از امام صادق علیه السلام.

۵- وَ: خ.

تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَکْشِفَ عَنَّا فِیهَا الْبَلاءَ، وَتَسْتَجِیبَ لَنا فِیهَا الدُّعاءَ، وَتُقَوِّینا فِیها وَتُعِینَنا وَتُوَفِّقَنا فِیها لِما تُحِبُّ رَبَّنا وَتَرْضی وَعَلی ما افْتَرَضْتَ عَلَیْنا مِنْ طاعَتِکَ وَطاعَةِ رَسُو لِکَ وَأَهْلِ وِلایَتِکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَهَبَ لَنا فِیهَا الرِّضا إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ، وَلَا تَحْرِمْنا خَیْرَ مَا تُنْزِلُ فِیها مِنَ السَّماءِ، وَطَهِّرْنا مِنَ الذُّنُوبِ یَا عَلّامَ الْغُیُوبِ، وَأَوْجِبْ لَنا فِیها دارَ الْخُلُودِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تَتْرُکْ لَنا فِیها ذَ نْباً إِلّا غَفَرْتَهُ، وَلَا هَمّاً إِلّا فَرَّجْتَهُ، وَلَا دَیْناً إِلّا قَضَیْتَهُ، وَلَا غائِباً إِلّا أَدَّیْتَهُ، وَلَا حاجَةً مِنْ حَوائِجِ الدُّنْیا وَالْآخِرَةِ إِلّا سَهَّلْتَها وَیَسَّرْتَها، إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. اللَّهُمَّ یَا عالِمَ الْخَفِیَّاتِ، یَا راحِمَ الْعَبَراتِ، یَا مُجِیبَ الدَّعَواتِ، یَا رَبَّ الْأَرَضِینَ وَالسَّماواتِ، یَا مَنْ لَاتَتَشابَهُ عَلَیْهِ الْأَصْواتُ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنا فِیها مِنْ عُتَقائِکَ وَطُلَقائِکَ مِنَ النَّارِ، وَ (۱) ۱۲۱۸ الْفائِزِینَ بِجَنَّتِکَ وَ (۲) ۱۲۱۹ النَّاجِینَ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ (۳) ۱۲۲۰.

چهارم: در هر روز از دهه بخواند پنج دعایی را که حضرت جبرئیل برای حضرت عیسی علیهما السلام از جانب حق تعالی هدیه آورده که در ایّام این دهه بخواند، و آن پنج دعا این است: اعمال دهه اول ذی الحجّه

۱- أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ، وَهُوَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

۱- وَ: خ.

۲- وَ: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۶۷۲ و آخر آن چنین است: وَسَلَّمَ عَلَیْهِمْ تَسْلِیماً.

۲- أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيکَ لَهُ، أَحداً صَمَداً لَمْ يَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا وَلَداً.

۳- أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيکَ لَهُ، أَحداً صَمَداً لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحدٌ.

۴- أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِی وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَیٌّ لَايَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ.

۵- حَسْبِیَ اللَّهُ وَکَفی، سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعا، لَيْسَ وَراءَ اللَّهِ مُنْتَهی، أَشْهَدُ لِلَّهِ بِما دَعا، وَأَ نَّهُ بَری ءٌ مِمَّنْ تَبَرَّأَ، وَأَنَّ لِلَّهِ الْآخِرَهَ وَالْأُولی.

پس حضرت عیسی علیه السلام ثواب بسیاری نقل کرد برای خواندن هر یک از این پنج دعا را صد مرتبه، و دور نیست، چنانکه علّامه مجلسی رحمه الله فرموده: اگر کسی هر روز هر یک از این دعاها را ده مرتبه بخواند عمل به روایت کرده باشد، و اگر هر روز هر یک را صد مرتبه بخواند بهتر خواهد بود (۱) ۱۲۲۱.

پنجم: بخواند در هر روز این دهه این تهلیلات را که از امیر المؤمنین علیه السلام منقول است با ثواب بسیار، و اگر روزی ده مرتبه بخواند بهتر است:

لَا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ عَدَدَ اللَّيالِی وَالدُّهُورِ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ أَمْواجِ الْبُحُورِ، لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَ رَحْمَتُهُ خَيْرٌ مِمّا يَجْمَعُونَ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ الشَّوْکِ وَالشَّجَرِ، لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ الشَّعْرِ وَالْوَبَرِ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ الْحَجَرِ وَالْمَدَرِ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ لَمْحِ الْعُيُونِ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ فِی اللَّيْلِ إِذا عَسْعَسَ، وَالصُّبْحِ (۲) ۱۲۲۲ إِذا تَنَفَّسَ، لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ عَدَدَ الرِّياحِ فِی الْبَرارِی وَالصُّخُورِ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ مِنَ الْيَوْمِ إِلی يَوْمِ

۱- اقبال ۲/ ۴۶ فصل ۶ باب ۳.

۲- وَفِی الصُّبْحِ: خ ل.

یُنْفَخُ فِی الصُّورِ (۱) ۱۲۲۳.

روز اوّل: روز بسیار مبارکی است، و در آن چند عمل وارد است:

اوّل: روزه، که ثواب روزه هشتاد ماه دارد (۲) ۱۲۲۴.

دوّم: خواندن نماز حضرت فاطمه علیها السلام، و شیخ فرموده که: روایت شده که آن چهار رکعت است به دو سلام مثل نماز امیر المؤمنین علیه السلام، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید پنجاه مرتبه، و بعد از سلام تسبیح آن حضرت بخواند و بگوید:

سُبْحانَ ذِی الْعِزِّ الشّامِخِ الْمُنِیفِ! سُبْحانَ ذِی الْجَلالِ الْباذِخِ الْعَظِیمِ! سُبْحانَ ذِی الْمُلْکِ الْفاخِرِ الْقَدِیمِ! سُبْحانَ مَنْ یَری أَ ثَرَ النَّمْلَهِ فِی الصَّفا! سُبْحانَ مَنْ یَری وَقْعَ الطَّیْرِ فِی الْهَواءِ! سُبْحانَ مَنْ هُوَ هکَذا وَلا هکَذا غَیْرُهُ (۳) ۱۲۲۵.

سیّم: دو رکعت نماز پیش از زوال به نیم ساعت، در هر رکعت حمد یک مرتبه و هر یک از توحید و آیه الکرسی و قدر ده مرتبه (۴) ۱۲۲۶.

چهارم: هرکه از ظالمی ترسد در این روز بگوید: حَسْبِی حَسْبِی حَسْبِی مِنْ سُؤالِی عِلْمُکَ بِحالِی، تا حق تعالی کفایت کند شرّ ظالم را از او (۵) ۱۲۲۷.

و بدان که در این روز تولّد شده حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام، و در این روز به روایت شیخین تزویج شده حضرت فاطمه با امیر المؤمنین علیهما السلام (۶) ۱۲۲۸.

روز هفتم: سنه صد و چهارده وفات حضرت امام محمّد باقر علیه السلام در مدینه واقع شده و روز حزن شیعه است (۷) ۱۲۲۹.

روز هشتم: روز ترویه است و روزه اش فضیلت دارد، و روایت شده که کفّاره شصت سال است (۸) ۱۲۳۰، و شیخ شهید غسل این روز را مستحب دانسته (۹) ۱۲۳۱. اعمال شب عرفه

شب نهم: از لیالی متبرّکه و شب مناجات با قاضی الحاجات است، و توبه در آن شب مقبول، و دعا در آن مستجاب است، و کسی که آن شب را به عبادت به سرآورد اجر صد و هفتاد

۱- اقبال ۲/ ۴۷ فصل ۶ باب ۳.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۷۱ از امام کاظم علیه السلام.

۳- مصباح المتهجّد: ۶۷۱.

۴- اقبال ۲/ ۴۹ فصل ۸ باب ۳.

۵- اقبال ۲/ ۴۹ فصل ۹ باب ۳.

۶- مصباح المتهجّد: ۶۷۱.

۷- بحار الأنوار ۴۶/ ۲۱۷ از شهید در کتاب دروس.

۸- اقبال ۲/ ۴۹ فصل ۱۰ باب ۳ از امام صادق علیه السلام.

۹- ذکری الشیعه ۱/ ۱۹۸ فصل ۳.

سال عبادت داشته باشد، و از برای آن شب چند عمل است:

اوّل: بخواند این دعا را، که روایت شده هرکه بخواند آن را در شب عرفه یا در شبهای جمعه (۱) ۱۲۳۲ خداوند بیامرزد او را:

اللَّهُمَّ يَا شاهِدَ كُلِّ نَجْوى، وَمَوْضِعَ كُلِّ شَكْوى، وَعالِمَ كُلِّ خَفِيَّةٍ، وَمُنْتَهى كُلِّ حاجَةٍ، يَا مُبْتَدِئاً بِالنِّعَمِ عَلَى الْعِبادِ، يَا كَرِيمَ الْعَفْوِ، يَا حَسَنَ التَّجاوُزِ، يَا جَوادُ، يَا مَنْ لَايُوارى مِنْهُ لَيْلٌ داجٍ، وَلَا بَحْرٌ عَجَّاجٌ، وَلَا سَماءٌ ذاتُ أَبْراجٍ، وَلَا ظُلَمٌ ذاتُ ارْتِتاجٍ (۲) ۱۲۳۳، يَا مَنِ الظُّلْمَةُ عِنْدَهُ ضِياءٌ، أَسْأَلُكَ بِنُورِ وَجْهِكَ الْكَرِيمِ الَّذِى تَجَلَّيْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ فَجَعَلْتَهُ دَكّاً وَخَرَّ مُوسى صَعِقاً، وَبِاسْمِكَ الَّذِى رَفَعْتَ بِهِ السَّماواتِ بِلا عَمَدٍ، وَسَطَحْتَ بِهِ الْأَرْضَ عَلَى وَجْهِ مَاءٍ جَمَدٍ، وَبِاسْمِكَ الْمَخْزُونِ الْمَكْنُونِ الْمَكْتُوبِ الطَّاهِرِ الَّذِى إِذا دُعِيتَ بِهِ أَجَبْتَ، وَ إِذا سُئِلْتَ بِهِ أَعْطَيْتَ، وَبِاسْمِكَ السُّبُّوحِ الْقُدُّوسِ الْبُرْهانِ الَّذِى هُوَ نُورٌ عَلَى كُلِّ نُورٍ، وَنُورٌ مِنْ نُورٍ يُضِىءُ مِنْهُ كُلُّ نُورٍ، إِذا بَلَغَ الْأَرْضَ انْشَقَّتْ، وَ إِذا بَلَغَ السَّماواتِ فُتِحَتْ، وَ إِذا بَلَغَ الْعَرْشَ اهْتَزَّ، وَبِاسْمِكَ الَّذِى تَرْتَعِدُ مِنْهُ فَرائِصُ مَلائِكَتِكَ، وَاسْأَلُكَ بِحَقِّ جَبْرَئِيلَ وَمِيكائِيلَ وَ إِسْرافِيلَ، وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِياءِ وَجَمِيعِ الْمَلائِكَةِ، وَبِالاسْمِ الَّذِى مَشى بِهِ الْخِضْرُ عَلَى قُلَلِ (۳) ۱۲۳۴ الْماءِ كَما مَشى بِهِ عَلَى جَدَدِ الْأَرْضِ (۴) ۱۲۳۵، وَبِاسْمِكَ الَّذِى فَلَقْتَ بِهِ الْبَحْرَ لِمُوسى وَأَغْرَقْتَ فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ وَأَنْجَيْتَ بِهِ مُوسَى بْنَ عِمْرانَ وَمَنْ مَعَهُ، وَبِاسْمِكَ الَّذِى دَعاكَ بِهِ مُوسَى بْنُ عِمْرانَ مِنْ جانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ

۱- جمع: خ ل.

۲- ارْتِياجٍ: نسخه.

۳- طَلَلِ: خ ل.

۴- جَدَدِ الْأَرْضِ: زمين مستوى.

فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَأَ لْقَيْتَ عَلَيْهِ مَحَبَّةً مِنْکَ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی بِهِ أَحْيَا عِيسَی بْنُ مَرْيَمَ الْمَوْتی وَتَکَلَّمَ فِی الْمَهْدِ صَبِيّاً، وَأَبْرَأَ الْأَکْمَهَ والْأَبْرَصَ بِإِذْنِکَ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی دَعاکَ بِهِ حَمَلَهُ عَرْشِکَ وَجَبْرَئِيلُ وَمِيکائِيلُ وَ إِسْرافِيلُ وَحَبِيبُکَ مُحَمَّدٌ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَلائِکَتُکَ الْمُقَرَّبُونَ، وَأَ نْبِياؤُکَ الْمُرْسَلُونَ، وَعِبادُکَ الصَّالِحُونَ مِنْ أَهْلِ السَّماواتِ وَالْأَرَضِينَ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی دَعاکَ بِهِ ذُو النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغاضِباً فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ (۱) ۱۲۳۶ عَلَيْهِ فَنادی فِی الظُّلُماتِ أَنْ لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَنَجَّيْتَهُ مِنَ الْغَمِّ وَکَذلِکَ تُنْجِی (۲) ۱۲۳۷ الْمُؤْمِنِينَ، وَبِاسْمِکَ الْعَظِيمِ الَّذِی دَعاکَ بِهِ داوُدُ وَخَرَّ لَکَ ساجِداً فَغَفَرْتَ لَهُ ذَ نْبَهُ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی دَعَتْکَ بِهِ آسِيَهُ امْرَأَهُ فِرْعَوْنَ إِذْ قالَتْ: رَبِّ ابْنِ لِی عِنْدَکَ بَيْتاً فِی الْجَنَّهِ وَنَجِّنِی مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِی مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (۳) ۱۲۳۸، فَاسْتَجَبْتَ لَها دُعاءَها، وَبِاسْمِکَ الَّذِی دَعاکَ بِهِ أَ يُّوبُ إِذْ حَلَّ بِهِ الْبَلاءُ فَعافَيْتَهُ وَآتَيْتَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَهً مِنْ عِنْدِکَ وَذِکْری لِلْعابِدِينَ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی دَعاکَ بِهِ يَعْقُوبُ فَرَدَدْتَ عَلَيْهِ بَصَرَهُ وَقُرَّهَ عَيْنِهِ يُوسُفَ وَجَمَعْتَ شَمْلَهُ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی دَعاکَ بِهِ سُلَيْمانُ فَوَهَبْتَ لَهُ مُلْکاً لَا يَنْبَغِی لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّکَ أَ نْتَ الْوَهَّابُ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی سَخَّرْتَ بِهِ الْبُراقَ لِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِذْ قالَ تَعالی: سُبْحنَ الَّذِی أَسْری بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ إِلَی الْمَسْجِدِ الْأَقْصا (۴) ۱۲۳۹ وَقَوْلُهُ: سُبْحنَ الَّذِی سَخَّرَ لَنا هذَا وَما کُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلی رَبِّنا لَمُنْقَلِبُونَ (۵) ۱۲۴۰، وَبِاسْمِکَ الَّذِی تَنَزَّلَ بِهِ

۱- نَقْدِرَ: خ.

۲- نُنْجِی: خ.

۳- التحريم: ۶۶/ ۱۱.

۴- الإسراء: ۱۷/ ۱.

۵- الزخرف: ۴۳/ ۱۳ و ۱۴.

جَبْرَئِیلُ عَلی مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ (۱) ۱۲۴۱، وَباسْمِکَ الَّذِی دَعاکَ بِهِ آدَمُ فَغَفَرْتَ لَهُ ذَ نْبَهُ وَأَسْکَنْتَهُ جَنَّتَکَ، وَأَسْأَ لُکَ بِحَقِّ الْقُرْآنِ الْعَظِیمِ، وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، وَبِحَقِّ إِبْراهِیمَ، وَبِحَقِّ فَصْلِکَ یَوْمَ الْقَضاءِ، وَبِحَقِّ الْمَوازِینِ إِذا نُصِبَتْ، وَالصُّحُفِ إِذا نُشِرَتْ، وَبِحَقِّ الْقَلَمِ وَمَا جرى، وَاللَّوْحِ وَمَا أَحْصى، وَبِحَقِّ الاسْمِ الَّذِی کَتَبْتَهُ عَلی سُرادِقِ الْعَرْشِ قَبْلَ خَلْقِکَ الْخَلْقَ وَالدُّنْیا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ بِأَ لْفَیْ عامٍ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الْمَخْزُونِ فِی خَزائِنِکَ الَّذِی اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِی عِلْمِ الْغَیْبِ عِنْدَکَ لَمْ یَظْهَرْ عَلَیْهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِکَ، لَامَلَکٌ مُقَرَّبٌ، وَلَا نَبِیٌّ مُرْسَلٌ، وَلَا عَبْدٌ مُصْطَفیً، وَأَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی شَقَقْتَ بِهِ الْبِحارَ، وَقامَتْ بِهِ الْجِبالُ، وَاخْتَلَفَ بِهِ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ، وَبِحَقِّ السَّبْعِ الْمَثانِی وَالْقُرْآنِ الْعَظِیمِ، وَبِحَقِّ الْکِرامِ الْکاتِبِینَ، وَبِحَقِّ طه وَیس وَکهیعص، وَحمعسق، وَبِحَقِّ تَوْراةِ مُوسی، وَ إِنْجِیلِ عِیسی، وَزَ بُورِ داوُدَ، وَفُرْقانِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَعَلی جَمِیعِ الرُّسُلِ وَباهِیّاً شَراهِیّاً. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ تِلْکَ الْمُناجاةِ الَّتِی کانَتْ بَیْنَکَ وَبَیْنَ مُوسَی بْنِ عِمْرانَ فَوْقَ جَبَلِ طُورِ سَیْناءَ، وَأَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی عَلَّمْتَهُ مَلَکَ الْمَوْتِ لِقَبْضِ الْأَرْواحِ، وَأَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی کُتِبَ عَلی وَرَقِ الزَّیْتُونِ فَخَضَعَتِ النِّیرانُ لِتِلْکَ الْوَرَقَهِ فَقُلْتَ: یا نارُ کُونِی بَرْداً وَسَلاماً (۲) ۱۲۴۲، وَأَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی کَتَبْتَهُ عَلی سُرادِقِ الْمَجْدِ وَالْکَرامَهِ، یَا

۱- از: «وباسمک» تا «صلّی اللّه علیه وآله»: نسخه.

۲- الأنبیاء: ۲۱/ ۶۹.

مَنْ لَایُحْفیهِ سائِلٌ، وَلَا یَنْقُصُهُ نائِلٌ، یَا مَنْ بِهِ یُسْتَغاثُ وَ إِلَیْهِ یُلْجَأُ، أَسْأَ لُکَ بِمَعاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِکَ، وَمُنْتَهَی الرَّحْمَهِ مِنْ کِتابِکَ، وَبِاسْمِکَ الْأَعْظَمِ، وَجَدِّکَ الْأَعْلی، وَکَلِماتِکَ التَّامَّاتِ الْعُلی. اللَّهُمَّ رَبَّ الرِّیاحِ وَمَا ذَرَتْ، وَالسَّماءِ وَمَا أَظَلَّتْ، وَالْأَرْضِ وَمَا أَ قَلَّتْ، وَالشَّیاطِینِ وَمَا أَضَلَّتْ، وَالْبِحارِ وَمَا جَرَتْ، وَبِحَقِّ کُلِّ حَقٍّ هُوَ عَلَیْکَ حَقٌّ، وَبِحَقِّ الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَالرَّوْحانِیِّینَ وَالْکَرُوبِیِّینَ (۱) ۱۲۴۳ وَالْمُسَبِّحِینَ لَکَ بِاللَّیْلِ وَالنَّهارِ لَایَفْتُرُونَ، وَبِحَقِّ إِبْراهِیمَ خَلِیلِکَ، وَبِحَقِّ کُلِّ وَ لِیٍّ یُنادِیکَ بَیْنَ الصَّفا وَالْمَرْوَهِ وَتَسْتَجِیبُ لَهُ دُعاءَهُ، یَا مُجِیبُ أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ هذِهِ الْأَسْماءِ وَبِهذِهِ الدَّعَواتِ أَنْ تَغْفِرَ لَنا مَا قَدَّمْنا وَمَا أَخَّرْنا وَمَا أَسْرَرْنا وَمَا أَعْلَنَّا وَمَا أَبْدَیْنا وَمَا أَخْفَیْنا وَمَا أَ نْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. یَا حافِظَ کُلِّ غَرِیبٍ، یَا مُؤْ نِسَ کُلِّ وَحِیدٍ، یَا قُوَّهَ کُلِّ ضَعِیفٍ، یَا ناصِرَ کُلِّ مَظْلُومٍ، یَا رازِقَ کُلِّ مَحْرُومٍ، یَا مُؤْ نِسَ کُلِّ مُسْتَوْحِشٍ، یَا صاحِبَ کُلِّ مُسافِرٍ، یَا عِمادَ کُلِّ حاضِرٍ، یَا غافِرَ کُلِّ ذَ نْبٍ وَخَطِیئَهٍ، یَا غِیاثَ الْمُسْتَغِیثِینَ، یَا صَرِیخَ الْمُسْتَصْرِخِینَ، یَا کاشِفَ کَرْبِ الْمَکْرُوبِینَ، یَا فارِجَ هَمِّ الْمَهْمُومِینَ، یَا بَدِیعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرَضِینَ، یَا مُنْتَهی غایَهِ الطَّالِبِینَ، یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَا رَبَّ الْعالَمِینَ، یَا دَیَّانَ یَوْمِ الدِّینِ، یَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ، یَا أَکْرَمَ الْأَکْرَمِینَ، یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ، یَا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ، یَا أَ قْدَرَ الْقادِرِینَ، اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُغَیِّرُ النِّعَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُورِثُ النَّدَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُورِثُ السَّقَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَهْتِکُ الْعِصَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ

۱- الْکَرُوبِیِّینَ: به تخفیف راء.

الـذُّنُوبَ الَّتِى تَرُدُّ الـدُّعاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَحْبِسُ قَطْرَ السَّماءِ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُعَجِّلُ الْفَناءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَجْلِبُ الشَّقاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُظْلِمُ الْهَواءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَکْشِفُ الْغِطاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی لَایَغْفِرُها غَیْرُکَ یَا اللَّهُ، وَاحْمِلْ عَنِّی کُلَّ تَبِعَهٍ لِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ، وَاجْعَلْ لِی مِنْ أَمْرِی فَرَجاً وَمَخْرَجاً وَیُسْراً، وَأَ نْزِلْ یَقِینَکَ فِی صَدْرِی، وَرَجاءَکَ فِی قَلْبِی حَتَّی لَاأَرْجُوَ غَیْرَکَ. اللَّهُمَّ احْفَظْنِی وَعافِنِی فِی مَقامِی، وَاصْحَبْنِی فِی لَیْلِی وَنَهارِی، وَمِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَمِنْ خَلْفِی وَعَنْ یَمِینِی وَعَنْ شِمالِی وَمِنْ فَوْقِی وَمِنْ تَحْتِی، وَیَسِّرْ لِیَ السَّبِیلَ، وَأَحْسِنْ لِیَ التَّیْسِیرَ، وَلَا تَخْذُلْنِی فِی الْعَسِیرِ، وَاهْدِنِی یَا خَیْرَ دلِیلٍ، وَلَا تَکِلْنِی إِلی نَفْسِی فِی الْأُمُورِ، وَلَقِّنِی کُلَّ سُرُورٍ، وَاقْلِبْنِی إِلی أَهْلِی بِالْفَلاحِ وَالنَّجاحِ مَحْبُوراً (۱) ۱۲۴۴ فِی الْعاجِلِ وَالْآجِلِ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَارْزُقْنِی مِنْ فَضْلِکَ، وَأَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ طَیِّباتِ رِزْقِکَ، وَاسْتَعْمِلْنِی فِی طاعَتِکَ، وَأَجِرْنِی مِنْ عَذابِکَ وَنارِکَ، وَاقْلِبْنِی إِذا تَوَفَّیْتَنِی إِلی جَنَّتِکَ بِرَحْمَتِکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ زَوالِ نِعْمَتِکَ، وَمِنْ تَحْوِیلِ عافِیَتِکَ، وَمِنْ حُلُولِ نَقِمَتِکَ، وَمِنْ نُزُولِ عَذابِکَ، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ جَهْدِ الْبَلاءِ، وَدَرَکِ الشَّقاءِ، وَمِنْ سُوءِ الْقَضاءِ، وَشَماتَهِ الْأَعْداءِ، وَمِنْ شَرِّ مَا یَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ، وَمِنْ شَرِّ مَا فِی الْکِتابِ الْمُنْزَلِ. اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِی مِنَ الْأَشْرارِ، وَلَا مِنْ أَصْحابِ النَّارِ، وَلَا تَحْرِمْنِی صُحْبَهَ الْأَخْیارِ، وَأَحْیِنِی حَیاهً طَیِّبَهً، وَتَوَفَّنِی وَفاهً طَیِّبَهً تُلْحِقُنِی بِالْأَ بْرارِ، وَارْزُقْنِی مُرافَقَهَ

۱- مَحْبُوراً: مسرور.

الْأَ نْبیاءِ فِی مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِیکٍ مُقْتَدِرٍ. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلی حُسْنِ بَلائِکَ وَصُنْعِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی الْإِسْلام وَاتِّباعِ السُّنَّهِ، یا رَبِّ کَما هَدَیْتَهُمْ لِدِینِکَ وَعَلَّمْتَهُمْ کِتابَکَ فَاهْدِنا وَعَلِّمْنا، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلی حُسْنِ بَلائِکَ وَصُنْعِکَ عِنْدِی خاصَّهً کَما خَلَقْتَنِی فَأَحْسَنْتَ خَلْقِی وَعَلَّمْتَنِی فَأَحْسَنْتَ تَعْلِیمِی وَهَدَیْتَنِی فَأَحْسَنْتَ هِدایَتِی، فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی إِنْعامِکَ عَلَیَّ قَدِیماً وَحَدِیثاً، فَکَمْ مِنْ کَرْبٍ یا سَیِّدِی قَدْ فَرَّجْتَهُ؟ وَکَمْ مِنْ غَمٍّ یا سَیِّدِی قَدْ نَفَّسْتَهُ؟ وَکَمْ مِنْ هَمٍّ یا سَیِّدِی قَدْ کَشَفْتَهُ؟ وَکَمْ مِنْ بَلاءٍ یا سَیِّدِی قَدْ صَرَفْتَهُ؟ وَکَمْ مِنْ عَیْبٍ یا سَیِّدِی قَدْ سَتَرْتَهُ؟ فَلَکَ الْحَمْدُ عَلی کُلِّ حالٍ فِی کُلِّ مَثْویً وَزَمانٍ وَمُنْقَلَبٍ وَمُقام وَعَلی هذِهِ الْحالِ وَکُلِّ حالٍ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ أَ فْضَلِ عِبادِکَ نَصِیباً فِی هذَا الْیَوْم مِنْ خَیْرٍ تَقْسِمُهُ، أَوْ ضُرٍّ تَکْشِفُهُ، أَوْ سُوءٍ تَصْرِفُهُ، أَوْ بَلاءٍ تَدْفَعُهُ، أَوْ خَیْرٍ تَسُوقُهُ، أَوْ رَحْمَهٍ تَنْشُرُها، أَوْ عافِیَهٍ تُلْبِسُها، فَإِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَبِیَدِکَ خَزائِنُ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ وَأَ نْتَ الْواحِدُ الْکَرِیمُ الْمُعْطِی الَّذِی لایُرَدُّ سائِلُهُ، وَلا یُخَیَّبُ آمِلُهُ، وَلا یَنْقُصُ نائِلُهُ، وَلا یَنْفَدُ ما عِنْدَهُ بَلْ یَزْدادُ کَثْرَهً وَطِیباً وَعَطاءً وَجُوداً، وَارْزُقْنِی مِنْ خَزائِنِکَ الَّتِی لاتَفْنی، وَمِنْ رَحْمَتِکَ الْواسِعَهِ، إِنَّ عَطاءَکَ لَمْ یَکُنْ مَحْظُوراً، وَأَ نْتَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۱۲۴۵.

دویّم: بخواند آن هزار مرتبه تسبیحات عشر را که سیّد ذکر فرموده (۲) ۱۲۴۶ و بیاید در اعمال روز عرفه (ص ۳۶۰). اعمال روز عرفه

۱- اقبال ۲/ ۵۰ فصل ۱۲ باب ۳.

۲- اقبال ۲/ ۵۶ فصل ۱۲ باب ۳.

سیّم: بخوانـد دعاء اللَّهُمَّ مَنْ تَعَبَّأَ وَتَهَیَّأَ را که در روز عرفه و شب و روز جمعه نیز وارد است، و گذشت ذکر آن در اعمال شب جمعه (ص ۶۷).

چهارم: زیارت کند امام حسین علیه السلام و زمین کربلا را و بماند در آنجا تا روز عید تا آنکه از شرّ آن سال نگاه داشته شود (۱) ۱۲۴۷.

روز نهم: روز عرفه واز اعیاد عظیمه است، اگرچه به اسم عید نامیده نشده است، و روزی است که حق تعالی بندگان خویش را به عبادت و طاعت خود خوانـده، و موائـد جود و احسان خودرا برای ایشان گسترانیـده، و شیطان در این روز خوار و حقیرتر و رانده تر و خشـمناکترین اوقات خواهد بود، و روایت شده که حضـرت امام زین العابدین علیه السلام شنید در روز عرفه صدای سـائلی را که از مردم سؤال می نمود، فرمود به او: وای بر تو، آیا از غیر خـدا سؤال می کنی در این روز، و حال آنکه امیـد می رود در این روز برای بچّه های در شکم آنکه فضل خـدا شامل حال آنها شود و سعید شونـد؟! (۲) ۱۲۴۸ و از برای ایـن روز اعمال چند است:

اوّل: غسل (۳) ۱۲۴۹.

دویّم: زیارت امام حسین علیه السلام که مقابل هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد بلکه بالاتر است (۴) ۱۲۵۰، و احادیث در کثرت فضیلت زیـارت آن حضـرت در این روز متواتر است، و اگر کسـی توفیق یابـد که در این روز در تحت قبّه مقـدّسه آن حضـرت باشد ثوابش کمتر از کسـی که در عرفات باشد نیست، بلکه زیاده و مقدّم است، و کیفیّت زیارت آن حضـرت بعد از این در باب زیارات بیاید إن شاء اللَّه تعالی (ص ۶۱۳).

سیّم: بعد از نماز عصر پیش از آنکه مشغول به خواندن دعاهای عرفه شود دو رکعت نماز بجا آورد در زیر آسمان و اعتراف و اقرار کند نزد حق تعالی به گناهان خود تا فایز شود به ثواب عرفات و گناهانش آمرزیده گردد (۵) ۱۲۵۱، پس مشغول شود به اعمال و ادعیه عرفه که از حُجـج طاهره صـلوات اللَّه علیهم روایت شده، و آنها زیاده از آن است که در این مختصـر ذکر شود، لکن ما به مقداری که این کتاب گنجایش آن را داشته باشد نقل می کنیم، شیخ کفعمی در مصباح فرموده:

۱- اقبال ۲/ ۵۶ فصل ۱۲ باب ۳.

۲- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۱۱ ح ۳۱۸۲.

۳- اقبال ۲/ ۶۹ فصل ۲۰ باب ۳.

۴- ثواب الأعمال: ۸۹ از امام صادق علیه السلام.

۵- اقبال ۲/ ۶۷ فصل ۱۹ باب ۳ از امام صادق علیه السلام.

مستحبّ است روزه روز عرفه برای کسی که ضعف پیدا نکند از دعا خواندن، و مستحبّ است غسل پیش از زوال، و زیارت امام حسین علیه السلام در روز و شب عرفه، و چون وقت زوال شد زیر آسمان رود و نماز ظهر و عصر را با رکوع و سجود نیکو به عمل آورد، و چون فارغ شود دو رکعت نماز کند، در رکعت اوّل بعد از حمد توحید و در دویّم بعد از حمد قُل یَا أیُّها الکافرون بخواند، بعد از آن چهار رکعت نماز گزارد، در هر رکعت بعد از حمد توحید پنجاه مرتبه بخواند.

فقیر گوید که: این نماز همان نماز حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است که در اعمال روز جمعه گذشت، پس فرموده: بخوان این تسبیحات را که مرویّ از حضرت رسول صلی الله علیه و آله است و سیّد ابن طاووس در اقبال ذکر فرموده:

سُبْحانَ الَّذِی فِی السَّماءِ عَرْشُهُ! سُبْحانَ الَّذِی فِی الْأَرْضِ حُکْمُهُ! سُبْحانَ الَّذِی فِی الْقُبُورِ قَضاؤُهُ! سُبْحانَ الَّذِی فِی الْبَحْرِ سَبِیلُهُ! سُبْحانَ الَّذِی فِی النَّارِ سُلْطانُهُ! سُبْحانَ الَّذِی فِی الْجَنَّهِ رَحْمَتُهُ! سُبْحانَ الَّذِی فِی الْقِیامَهِ عَدْلُهُ! سُبْحانَ الَّذِی رَفَعَ السَّماءَ! سُبْحانَ الَّذِی بَسَطَ الْأَرْضَ! سُبْحانَ الَّذِی لَامَلْجَأَ وَلَا مَنْجا مِنْهُ إلّا إلَیْهِ، پس بگو: سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إلَهَ إلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَکْبَرُ صد مرتبه، و بخوان توحید صد مرتبه، و آیه الکرسی صد مرتبه، و صلوات بر محمّد صد مرتبه، و بگو: لَاإلَهَ إلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، یُحْیِی وَیُمِیتُ، وَیُمِیتُ وَیُحْیِی، وَهُوَ حَیٌّ لَایَمُوتُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ ده مرتبه، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَاإلَهَ إلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ وَأَ تُوبُ إلَیْهِ ده مرتبه، یَا اللَّهُ ده مرتبه، یَا رَحْمنُ ده مرتبه، یَا رَحِیمُ ده مرتبه، یَا بَدِیعَ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإکْرام ده مرتبه، یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ ده مرتبه، یَا حَنَّانُ یَا مَنَّانُ ده مرتبه، یَا لَاإلَهَ إلّا أَ نْتَ ده مرتبه، آمِینَ ده مرتبه، پس بگو: اللَّهُمَّ إنِّی أَسْأَ لُکَ یَا مَنْ هُوَ أَ قْرَبُ إلَیَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِیدِ، یَا مَنْ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ، یَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ

الْـأَعْلی وَبِالْأُ فُقِ الْمُبِینِ، یَا مَنْ هُوَ الرَّحْمنُ عَلَی الْعَرْشِ اسْـتَوی، یَا مَنْ لَیْسَ کَمِثْلِهِ شَـیْ ءٌ وَهُوَ السَّمِیعُ الْبَصِـیرُ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَـلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، و بخواه حاجت خود را که برآورده خواهد شد إن شاء اللّه تعالی (۱) ۱۲۵۲.

پس بخوان این صلوات را که از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه بخواهد مسرور کند محمّد و آل محمّد علیهم السلام را در صلوات بر ایشان، بگوید:

اللَّهُمَّ یَا أَجْوَدَ مَنْ أَعْطی، وَیَا خَیْرَ مَنْ سُـئِلَ، وَیَا أَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ. اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِی الْـأَوَّلِینَ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِی الْآخِرِینَ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِی الْمَلَا الْأَعْلی، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِی الْمُرْسَلِینَ.

اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً وَآ لَهُ الْوَسِـیلَهَ وَالْفَضِیلَهَ (۲) ۱۲۵۳ وَالشَّرَفَ وَالرِّفْعَهَ وَالـدَّرَجَهَ الْکَبِیرَهَ. اللَّهُمَّ إِنِّی آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَلَمْ أَرَهُ فَلا تَحْرِمْنِی فِی الْقِیامَهِ (۳) ۱۲۵۴ رُؤْیَتَهُ، وَارْزُقْنِی صُـحْبَتَهُ، وَتَوَفَّنِی عَلَی مِلَّتِهِ، وَاسْـقِنِی مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَباً رَوِیّاً سائِغاً هَنِیئاً لَاأَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَداً، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. اللَّهُمَّ إِنِّی آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَلَمْ أَرَهُ فَعَرِّفْنِی فِی الْجِنانِ وَجْهَهُ. اللَّهُمَّ بَلِّغْ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ مِنِّی تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَسَلاماً (۴) ۱۲۵۵.

پس بخوان دعاء امّ داوود را که ذکر آن در اعمال رجب گذشت (ص ۲۰۳)، پس بگو این تسبیح را که ثواب آن احصا نمی شود از کثرت، و ما به جهت اختصار ترک کردیم ذکر آن را و آن تسبیح این است:

سُبْحانَ اللَّهِ قَبْلَ کُلِّ أَحَدٍ! وَسُبْحانَ اللَّهِ بَعْدَ کُلِّ أَحَدٍ! وَسُبْحانَ اللَّهِ مَعَ کُلِ

۱- مصباح کفعمی: ۶۶۱- ۶۶۲.

۲- وَالْفَضِیلَهَ: خ.

۳- فِی یَوْمِ القِیَامَهِ: خ ل.

۴- مصباح کفعمی: ۴۲۳ فصل ۳۸.

أَحدٍ! وَسُبْحانَ اللَّهِ يَبْقى رَبُّنا وَيَفْنى كُلُّ أَحدٍ! وَسُبْحانَ اللَّهِ تَسْبيحاً يَفْضُلُ تَسْبيحَ الْمُسَبِّحينَ فَضْلًا كَثيراً قَبْلَ كُلِّ أَحدٍ! وَسُبْحانَ اللَّهِ تَسْبيحاً يَفْضُلُ تَسْبيحَ الْمُسَبِّحينَ فَضْلًا كَثيراً بَعْدَ كُلِّ أَحدٍ! وَسُبْحانَ اللَّهِ تَسْبيحاً يَفْضُلُ تَسْبيحَ الْمُسَبِّحينَ فَضْلًا كَثيراً مَعَ كُلِّ أَحدٍ! وَسُبْحانَ اللَّهِ تَسْبيحاً يَفْضُلُ تَسْبيحَ الْمُسَبِّحينَ فَضْلًا كَثيراً لِرَبِّنَا الْباقِي وَيَفْنى كُلُّ أَحدٍ! وَسُبْحانَ اللَّهِ تَسْبيحاً لَايُحْصى وَلَا يُدْرى وَلَا يُنْسى وَلَا يَبْلى وَلَا يَفْنى وَلَيْسَ لَهُ مُنْتَهى! وَسُبْحانَ اللَّهِ تَسبيحاً يَدُومُ بِدَوامِهِ وَيَبْقى بِبَقائِهِ فِي سِنِي الْعالَمينَ وَشُهُورِ الدُّهُورِ وَأَيَّامِ الدُّنْيا وَساعاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ! وَسُبْحانَ اللَّهِ أَبَدَ الْأَ بَدِ وَمَعَ الْأَ بَدِ مِمّا لَايُحْصِيهِ الْعَدَدُ، وَلَا يُفْنِيهِ الْأَمَدُ، وَلَا يَقْطَعُهُ الْأَ بَدُ، وَ تَبارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخالِقِينَ.

پس بگو: وَالْحَمْدُ لِلَّهِ قَبْلَ كُلِّ أَحدٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ بَعْدَ كُلِّ أَحدٍ تا آخر دعا، لكن به جای هر سُبْحانَ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ بگو، و چون به أَحْسَنُ الْخالِقِينَ رسيدی بگو: لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ قَبْلَ كُلِّ أَحدٍ تا به آخر به جای سُبْحانَ اللَّهِ، لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ می گويی، و بعد از آن بگو:

وَاللَّهُ أَكْبَرُ قَبْلَ كُلِّ أَحدٍ تا به آخر كه به جای سُبْحانَ اللَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ می گويی.

پس می خوانی دعاء اللَّهُمَّ مَنْ تَعَبَّأَ وَتَهَيَّأَ را كه در اعمال شب جمعه گذشت (ص ۴۷) (۱) ۱۲۵۶.

پس بخوان دعاء علیّ بن الحسين عليه السلام را كه شيخ طوسی در مصباح المتهجّد ذكر فرموده اللَّهُمَّ أَنْتَ اللَّهُ رَبُّ الْعالَمِينَ (۲) ۱۲۵۷.

مؤلّف گويد كه: اين دعا چون دعای در موقف عَرَفات بود به علاوه هم بسيار طولانی بود ما ذكر ننموديم، و بخوان نيز در اين روز با خشوع و رقّت دعای آن حضرت را كه در صحيفه كامله است، و آن دعای چهل و هفتم است، و مشتمل است بر جميع مطالب دنيا و آخرت، صَلَواتُ اللَّهِ

۱- مصباح كفعمی: ۶۶۲- ۶۷۱.

۲- مصباح المتهجّد: ۶۸۹.

عَلی مُنشیها (۱) ۱۲۵۸.

و از جمله دعاهای مشهور این روز دعای حضرت سیّد الشّهداء علیه السلام است دعای امام حسین علیه السلام در روز عرفه

بشر و بشیر پسران غالب اسدی روایت کرده اند که: پسین روز عرفه در عرفات در خدمت آن حضرت بودیم پس از خیمه خود بیرون آمدند با گروهی از اهل بیت و فرزندان و شیعیان با نهایت تذلّل و خشوع، پس در جانب چپ کوه ایستادند و روی مبارک را به سوی کعبه گردانیدند و دستها را برابر رو برداشتند مانند مسکینی که طعام طلبد و این دعا را خواندند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَیسَ لِقَضائِهِ دافِعٌ، وَلَا لِعَطائِهِ مانِعٌ، وَلَا کَصُنْعِهِ صُنْعُ صانِعٍ، وَهُوَ الْجَوادُ الْواسِعُ، فَطَرَ أَجْناسَ الْبَدائِعِ، وَأَ تْقَنَ بِحِکْمَتِهِ الصَّنائِعَ، لَا تَخْفی عَلَیْهِ الطَّلائِعُ (۲) ۱۲۵۹، وَلَا تَضِیعُ عِنْدَهُ الْوَدائِعُ (۳) ۱۲۶۰، جازِی کُلِّ صانِعٍ، وَرایِشُ کُلِّ قانِعٍ (۴) ۱۲۶۱، وَراحِمُ کُلِّ ضارِعٍ، وَ (۵) ۱۲۶۲ مُنْزِلُ الْمَنافِعِ وَالْکِتابِ الْجامِعِ بِالنُّورِ السَّاطِعِ، وَهُوَ لِلدَّعَواتِ سامِعٌ، وَ لِلْکُرُباتِ دافِعٌ، وَلِلدَّرَجاتِ رافِعٌ، وَ لِلْجَبابِرَهِ قامِعٌ، فَلا إِلهَ غَیْرُهُ، وَلَا شَیْ ءَ یَعْدِلُهُ، وَلَیْسَ کَمِثْلِهِ شَیْ ءٌ، وَهُوَ السَّمِیعُ الْبَصِیرُ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ، وَهُوَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَرْغَبُ إِلَیْکَ وَأَشْهَدُ بِالرُّبُوبِیَّهِ لَکَ مُقِرّاً بِأَ نَّکَ رَبِّی، وَأَنَ (۶) ۱۲۶۳ إِلَیْکَ مَرَدِّی، ابْتَدَأْتَنِی بِنِعْمَتِکَ قَبْلَ أَنْ أَکُونَ شَیْئاً مَذْکُوراً، وَخَلَقْتَنِی مِنَ التُّرابِ، ثُمَّ أَسْکَنْتَنِی الْأَصْلابَ آمِناً لِرَیْبِ (۷) ۱۲۶۴ الْمَنُونِ، وَاخْتِلافِ الدُّهُورِ وَالسِّنِینَ، فَلَمْ أَزَلْ ظاعِناً مِنْ صُلْبٍ إِلی رَحِمٍ فِی تَقادُمٍ مِنَ الْأَیّامِ الْماضِیَهِ وَالْقُرُونِ الْخالِیَهِ لَمْ تُخْرِجْنِی لِرَأْفَتِکَ بِی

۱- صحیفه کامله سجادیّه: ۴۰۲، شماره ۷ اوّل آن: الحمد للَّهِ ربّ العالمین ...

۲- جمع طلیعه یعنی پیشرو لشکر برای اطلاع.

۳- أَتی بِالْکِتابِ الْجامِعِ، وَبِشَرْعِ الإِسْلامِ النُّورِ السَّاطِعِ، ولِلْخَلِیقَهِ صانِعٌ، وَهُوَ الْمُسْتَعانُ عَلَی الْفَجائِعِ: نسخه.

۴- وَرایِشُ کُلِّ قانِعٍ: أی مصلح أحوال کلّ راضٍ بما قُسِمَ له.

۵- وَ: خ.

۶- أَنَّ: نسخه.

۷- لِرَیْبِ: حوادث.

وَلُطْفِکَ لِی (۱) ۱۲۶۵ وَ إِحْسانِکَ إِلَیَّ فِی دَوْلَهِ أَئِمَّهِ الْکُفْرِ الَّذِینَ نَقَضُوا عَهْدَکَ وَکَذَّبُوا رُسُلَکَ، لَکِنَّکَ أَخْرَجْتَنِی رَأْفَهً مِنْکَ وَتَحَنُّناً عَلَیَ (۲) ۱۲۶۶ لِلَّذِی سَبَقَ لِی مِنَ الْهُدَی الَّذِی لَهُ یَسَّرْتَنِی وَفِیهِ أَ نْشَأْتَنِی، وَمِنْ قَبْلِ ذلِکَ رَؤُفْتَ بِی بِجَمِیلِ صُنْعِکَ وَسَوابِغِ نِعَمِکَ فَابْتَدَعْتَ خَلْقِی مِنْ مَنِیٍّ یُمْنی، وَأَسْکَنْتَنِی فِی ظُلُماتٍ ثَلاثٍ بَیْنَ لَحْمٍ وَدَمٍ وَجِلْدٍ لَمْ تُشْهِدْنِی خَلْقِی (۳) ۱۲۶۷، وَلَمْ تَجْعَلْ إِلَیَّ شَیْئاً مِنْ أَمْرِی، ثُمَّ أَخْرَجْتَنِی لِلَّذِی سَبَقَ لِی مِنَ الْهُدی إِلَی الدُّنْیا تامّاً سَوِیّاً، وَحَفِظْتَنِی فِی الْمَهْدِ طِفْلًا صَبِیّاً، وَرَزَقْتَنِی مِنَ الْغِذاءِ لَبَناً مَرِیّاً، وَعَطَفْتَ عَلَیَّ قُلُوبَ الْحَواضِنِ، وَکَفَّلْتَنِی الْأُمَّهاتِ الرَّواحِمَ (۴) ۱۲۶۸، وَکَلَأْتَنِی مِنْ طَوارِقِ الْجانِّ، وَسَلَّمْتَنِی مِنَ الزِّیادَهِ وَالنُّقْصانِ، فَتَعالَیْتَ یَا رَحِیمُ یَا رَحْمنُ، حَتَّی إِذَا اسْتَهْلَلْتُ ناطِقاً بِالْکَلامِ أَ تْمَمْتَ عَلَیَّ سَوابِغَ الْإِنْعامِ، وَرَبَّیْتَنِی زائِداً فِی کُلِّ عامٍ، حَتَّی إِذَا اکْتَمَلَتْ فِطْرَتِی وَاعْتَدَلَتْ مِرَّتِی (۵) ۱۲۶۹ أَوْجَبْتَ عَلَیَّ حُجَّتَکَ بِأَنْ أَ لْهَمْتَنِی مَعْرِفَتَکَ، وَرَوَّعْتَنِی (۶) ۱۲۷۰ بِعَجائِبِ حِکْمَتِکَ (۷) ۱۲۷۱، وَأَیْقَظْتَنِی لِما ذَرَأْتَ فِی سَمائِکَ وَأَرْضِکَ مِنْ بَدائِعِ خَلْقِکَ، وَنَبَّهْتَنِی لِشُکْرِکَ وَذِکْرِکَ، وَأَوْجَبْتَ عَلَیَّ طاعَتَکَ وَعِبادَتَکَ، وَفَهَّمْتَنِی مَا جاءَتْ بِهِ رُسُلُکَ، وَیَسَّرْتَ لِی تَقَبُّلَ مَرْضاتِکَ، وَمَنَنْتَ عَلَیَّ فِی جَمِیعِ ذلِکَ بِعَوْنِکَ وَلُطْفِکَ، ثُمَّ إِذْ خَلَقْتَنِی مِنْ خَیْرِ (۸) ۱۲۷۲ الثَّری، لَمْ تَرْضَ لِی یَا إِلهِی نِعْمَهً (۹) ۱۲۷۳ دُونَ أُخْری، وَرَزَقْتَنِی مِنْ أَ نْواعِ الْمَعاشِ وَصُنُوفِ الرِّیاشِ بِمَنِّکَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ عَلَیَّ، وَ إِحْسانِکَ الْقَدِیمِ إِلَیَّ، حَتَّی إِذا

۱- بِی: نسخه.

۲- رَأْفَهً مِنْکَ وَتَحَنُّناً عَلَیَّ: نسخه.

۳- لَمْ تُشَهِّرْنِی بِخَلْقِی: خ ل.

۴- الرَّحائِم: نسخه.

۵- مِرَّتِی: أی قُوَّتِی.

۶- رَوَّعْتَنی: یعنی أَلْهَمْتَنی.

۷- فِطْرَتِکَ: خ.

۸- حُرِّ: خ ل.

۹- بِنِعْمَهٍ: خ ل.

أ تْمَمْتَ عَلَيَّ جَمِيعَ النِّعَمِ وَصَرَفْتَ عَنِّی كُلَّ النِّقَمِ لَمْ یَمْنَعْکَ جَهْلِی وَجُرْأَتِی عَلَیْکَ أَنْ دَلَلْتَنِی إِلَی (۱) ۱۲۷۴ مَا یُقَرِّبُنِی إِلَیْکَ، وَوَفَّقْتَنِی لِما یُزْ لِفُنِی لَدَیْکَ، فَإِنْ دَعَوْتُکَ أَجَبْتَنِی، وَ إِنْ سَأَلْتُکَ أَعْطَیْتَنِی، وَ إِنْ أَطَعْتُکَ شَکَرْتَنِی، وَ إِنْ شَکَرْتُکَ زِدْتَنِی، کُلُّ ذلِکَ إِکْمالٌ (۲) ۱۲۷۵ لِأَ نْعُمِکَ عَلَیَّ وَ إِحْسانِکَ إِلَیَّ، فَسُبْحانَکَ سُبْحانَکَ مِنْ مُبْدِئٍ مُعِیدٍ حَمِیدٍ مَجِیدٍ! وَتَقَدَّسَتْ أَسْماؤُکَ، وَعَظُمَتْ آلاؤُکَ، فَأَیُّ نِعَمِکَ یَا إِلهِی أُحْصِی عَدَداً وَذِکْراً؟ أَمْ أَیُّ عَطایاکَ أَ قُومُ بِها شُکْراً وَهِیَ یَا رَبِّ أَکْثَ. رُ مِنْ أَنْ یُحْصِیهَا الْعادُّونَ، أَوْ یَبْلُغَ عِلْماً بِهَا الْحافِظُونَ؟ ثُمَّ مَا صَرَفْتَ وَدَرَأْتَ عَنِّی اللَّهُمَّ مِنَ الضُّرِّ وَالضَّرَّاءِ أَکْثَرُ مِمَّا ظَهَرَ لِی مِنَ الْعافِیَهِ وَالسَّرَّاءِ، وَأَ نَا (۳) ۱۲۷۶ أَشْهَدُ یَا إِلهِی بِحَقِیقَهِ إِیمانِی، وَعَقْدِ عَزَماتِ یَقِینِی، وَخالِصِ صَرِیحِ تَوْحِیدِی، وَباطِنِ مَکْنُونِ ضَمِیرِی، وَعَلائِقِ مَجارِی نُورِ بَصَرِی، وَأَسارِیرِ صَفْحَهِ جَبِینِی، وَخُرْقِ مَسارِبِ نَفْسِی (۴) ۱۲۷۷، وَخَذارِیفِ مارِنِ عِرْنِینِی، وَمَسارِبِ سِماخِ (۵) ۱۲۷۸ سَمْعِی، وَمَا ضُمَّتْ وَأَطْبَقَتْ عَلَیْهِ شَفَتایَ، وَحَرَکاتِ لَفْظِ لِسانِی، وَمَغْرَزِ حَنَکِ فَمِی وَفَکِّی، وَمَنابِتِ أَضْراسِی، وَمَساغِ مَطْعَمِی وَمَشْرَبِی، وَحِمالَهِ أُمِّ رَأْسِی، وَبُلُوعِ فارِغِ حَبائِلِ (۶) ۱۲۷۹ عُنُقِی، وَمَا اشْتَمَلَ عَلَیْهِ تامُورُ صَدْرِی (۷) ۱۲۸۰، وَحَمائِلِ (۸) ۱۲۸۱ حَبْلِ وَتِینِی، وَ نِیاطِ حِجابِ قَلْبِی، وَأَ فْلاذِ حَواشِی کَبِدِی، وَمَا حَوَتْهُ شَراسِیفُ أَضْلاعِی، وَحِقاقُ مَفاصِلِی، وَقَبْضُ عَوامِلِی، وَأَطْرافُ أَنامِلِی، وَلَحْمِی وَدَمِی وَشَعْرِی وَبَشَرِی وَعَصَبِی وَقَصَبِی

۱- دَلَلْتَنی عَلَی: خ.

۲- إِکْمالًا: خ.

۳- فَأَنَا: خ ل.

۴- نَفَسِی: خ.

۵- صِماخِ: خ ل.

۶- بُلُوغِ حَبائِلِ بارِعٍ: نسخه.

۷- تامُورُ صَدْرِی: خون دل و جان.

۸- وَجُمَلِ حَمائِلِ: نسخه.

وَعِظامِی وَمُخّی وَعُرُوقِی وَجَمِیعُ جَوارِحِی وَمَا انْتَسَجَ عَلَی ذلِکَ أَیّامَ رِضاعِی، وَمَا أَ قَلَّتِ الْأَرْضُ مِنِّی وَنَوْمِی وَیَقْظَتِی وَسُکُونِی، وَحَرَکاتِ رُکُوعِی وَسُجُودِی أَنْ لَوْ حاوَلْتُ وَاجْتَهَدْتُ مَدَی الْأَعْصارِ وَالْأَحْقابِ لَوْ عُمِّرْتُها أَنْ أُؤَدِّیَ شُکْرَ واحِدَهٍ مِنْ أَ نْعُمِکَ مَا اسْتَطَعْتُ ذلِکَ إِلّا بِمَنِّکَ الْمُوجَبِ عَلَیَّ بِهِ شُکْرُکَ أَبَداً جَدِیداً، وَثَناءً طارِفاً عَتِیداً، أَجَلْ وَلَوْ حَرَصْتُ أَ نَا وَالْعادُّونَ مِنْ أَنامِکَ أَنْ نُحْصِیَ مَدی إِنْعامِکَ سالِفِهِ وَآنِفِهِ (۱) ۱۲۸۲ مَا حَصَرْناهُ عَدَداً، وَلَا أَحْصَیْناهُ أَمَداً، هَیْهاتَ أَ نَّی ذلِکَ وَأَ نْتَ الْمُخْبِرُ فِی کِتابِکَ النّاطِقِ وَالنَّبَإِ الصّادِقِ وَ إِنْ تَعُدُّوا نِعْمَهَ اللّهِ لَاتُحْصُوها (۲) ۱۲۸۳ صَدَقَ کِتابُکَ اللّهُمَّ وَ إِنْباؤُکَ، وَبَلَّغَتْ أَ نْبِیاؤُکَ وَرُسُلُکَ مَا أَ نْزَلْتَ عَلَیْهِمْ مِنْ وَحْیِکَ، وَشَرَعْتَ لَهُمْ وَبِهِمْ مِنْ دِینِکَ، غَیْرَ أَ نِّی یَا إِلهِی أَشْهَدُ بِجَهْدِی وَجِدِّی وَمَبْلَغِ طاعَتِی (۳) ۱۲۸۴ وَوُسْعِی، وَأَ قُولُ مُؤْمِناً مُوقِناً الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً فَیَکُونَ مَوْرُوثاً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی مُلْکِهِ فَیُضادَّهُ فِیما ابْتَدَعَ، وَلَا وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ فَیُرْفِدَهُ فِیما صَنَعَ، فَسُبْحانَهُ سُبْحانَهُ لَوْ کانَ فِیهِما آلِهَهٌ إِلّا اللّهُ لَفَسَدَتا وَتَفَطَّرَتا! سُبْحانَ اللّهِ الْواحِدِ الْأَحَدِ الصَّمَدِ الَّذِی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ! الْحَمْدُ لِلّهِ حَمْداً یُعادِلُ حَمْدَ مَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَأَ نْبِیائِهِ الْمُرْسَلِینَ، وَصَلَّی اللّهُ عَلَی خِیَرَتِهِ مُحَمَّدٍ خاتِمِ النَّبِیِّینَ وَآلِهِ الطَّیِّبِینَ الطّاهِرِینَ الْمُخْلَصِینَ وَسَلَّمَ.

پس شروع فرمود آن حضرت در سؤال و اهتمام نمودن در دعا و آب از دیده های مبارکش جاری بود، پس گفت:

۱- سَالِفَهً وَآنِفَهً: خ.

۲- النحل: ۱۶/ ۱۸.

۳- طَاقَتِی: خ ل یعنی بندگی.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی أَخْشاکَ کَأَ نِّی أَراکَ، وَأَسْعِدْنِی بِتَقْواکَ، وَلَا تُشْقِنِی بِمَعْصِیَتِکَ، وَخِرْ لِی فِی قَضائِکَ، وَبارِکْ لِی فِی قَدَرِکَ، حَتَّی لَاأُحِبَّ تَعْجِیلَ مَا أَخَّرْتَ وَلَا تَأْخِیرَ مَا عَجَّلْتَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ غِنایَ فِی نَفْسِی، وَالْیَقِینَ فِی قَلْبِی، وَالْإِخْلاصَ فِی عَمَلِی، وَالنُّوْرَ فِی بَصَرِی، وَالْبَصِیرَهَ فِی دِینِی، وَمَتِّعْنِی بِجَوارِحِی، وَاجْعَلْ سَمْعِی وَبَصَرِی الْوارِثَیْنِ مِنِّی، وَانْصُرْنِی عَلَی مَنْ ظَلَمَنِی، وَأَرِنِی فِیهِ ثارِی وَمَآرِبِی، وَأَقِرَّ بِذلِکَ عَیْنِی. اللَّهُمَّ اکْشِفْ کُرْبَتِی، وَاسْتُرْ عَوْرَتِی، وَاغْفِرْ لِی خَطِیئَتِی، وَاخْسَأْ شَیْطانِی، وَفُکَّ رِهانِی، وَاجْعَلْ لِی یَا إِلهِی الدَّرَجَهَ الْعُلْیا فِی الْآخِرَهِ وَالْأُولی. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ کَما خَلَقْتَنِی فَجَعَلْتَنِی سَمِیعاً بَصِیراً، وَلَکَ الْحَمْدُ کَما خَلَقْتَنِی فَجَعَلْتَنِی خَلْقاً (۱) ۱۲۸۵ سَوِیّاً رَحْمَهً بِی وَقَدْ کُنْتَ عَنْ خَلْقِی غَنِیّاً، رَبِّ بِما بَرَأْتَنِی فَعَدَّلْتَ فِطْرَتِی، رَبِّ بِما أَ نْشَأْتَنِی فَأَحْسَنْتَ صُورَتِی، رَبِّ بِما أَحْسَنْتَ إِلَیَ (۲) ۱۲۸۶ وَفِی نَفْسِی عافَیْتَنِی، رَبِّ بِما کَلَأْتَنِی وَوَفَّقْتَنِی، رَبِّ بِما أَ نْعَمْتَ عَلَیَّ فَهَدَیْتَنِی، رَبِّ بِما أَوْلَیْتَنِی وَمِنْ کُلِّ خَیْرٍ أَعْطَیْتَنِی، رَبِّ بِما أَطْعَمْتَنِی وَسَقَیْتَنِی، رَبِّ بِما أَغْنَیْتَنِی وَأَ قْنَیْتَنِی، رَبِّ بِما أَعَنْتَنِی وَأَعْزَزْتَنِی، رَبِّ بِما أَ لْبَسْتَنِی مِنْ سِتْرِکَ الصَّافِی، وَیَسَّرْتَ لِی مِنْ صُنْعِکَ الْکافِی، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَعِنِّی عَلَی بَوائِقِ الدُّهُورِ وَصُرُوفِ اللَّیالِی وَالْأَیَّامِ، وَنَجِّنِی مِنْ أَهْوالِ الدُّنْیا وَکُرُباتِ الْآخِرَهِ، وَاکْفِنِی شَرَّ مَا یَعْمَلُ الظَّالِمُونَ فِی الْأَرْضِ. اللَّهُمَّ مَا أَخافُ فَاکْفِنِی، وَمَا أَحْذَرُ فَقِنِی، وَفِی نَفْسِی وَدِینِی فَاحْرُسْنِی، وَفِی سَفَرِی

۱- حَیّاً: خ.

۲- بِی: خ.

فَاحْفَظْنِی، وَفِی أَهْلِی وَمالِی فَاخْلُفْنِی، وَفِیما رَزَقْتَنِی فَبارِکْ لِی، وَفِی نَفْسِی فَذَلِّلْنِی، وَفِی أَعْیُنِ النَّاسِ فَعَظِّمْنِی، وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فَسَلِّمْنِی، وَبِذُنُوبِی فَلا تَفْضَحْنِی، وَبِسَرِیرَتِی فَلا تُخْزِنِی، وَبِعَمَلِی فَلا تَبْتَلِنِی، وَ نِعَمَکَ فَلا تَسْلُبْنِی، وَ إِلی غَیْرِکَ فَلا تَکِلْنِی. إِلهِی إِلی مَنْ تَکِلُنِی؟ إِلی قَرِیبٍ فَیَقْطَعُنِی، أَمْ إِلی بَعِیدٍ فَیَتَجَهَّمُنِی، أَمْ إِلَی الْمُسْتَضْعِفِینَ لِی وَأَ نْتَ رَبِّی وَمَلِیکُ أَمْرِی؟ أَشْکُو إِلَیْکَ غُرْبَتِی، وَبُعْدَ دارِی، وَهَوانِی عَلی مَنْ مَلَّکْتَهُ أَمْرِی، إِلهِی فَلا تُحْلِلْ عَلَیَّ غَضَبَکَ، فَإِنْ لَمْ تَکُنْ غَضِبْتَ عَلَیَّ فَلا أُبالِی سِواکَ، سُبْحانَکَ غَیْرَ أَنَّ عافِیَتَکَ أَوْسَعُ لِی، فَأَسْأَ لُکَ یا رَبِّ بِنُورِ وَجْهِکَ الَّذِی أَشْرَقَتْ لَهُ الْأَرْضُ وَالسَّماواتُ، وَکُشِفَتْ (۱) ۱۲۸۷ بِهِ الظُّلُماتُ، وَصَلُحَ بِهِ أَمْرُ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ أَنْ لَاتُمِیتَنِی عَلَی غَضَبِکَ وَلَا تُنْزِلْ بِی سَخَطَکَ، لَکَ الْعُتْبی، لَکَ الْعُتْبی حَتَّی تَرْضی قَبْلَ ذلِکَ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ رَبَّ الْبَلَدِ الْحَرامِ وَالْمَشْعَرِ الْحَرامِ وَالْبَیْتِ الْعَتِیقِ الَّذِی أَحْلَلْتَهُ الْبَرَکَهَ وَجَعَلْتَهُ لِلنَّاسِ أَمْناً، یا مَنْ عَفا عَنْ عَظِیمِ الذُّنُوبِ بِحِلْمِهِ، یا مَنْ أَسْبَغَ النَّعْماءَ بِفَضْلِهِ، یا مَنْ أَعْطَی الْجَزِیلَ بِکَرَمِهِ، یا عُدَّتِی فِی شِدَّتِی، یا صاحِبِی فِی وَحْدَتِی، یا غِیاثِی فِی کُرْبَتِی، یَا وَ لِیِّی فِی نِعْمَتِی، یَا إِلهِی وَ إِلهَ آبائِی إِبْراهِیمَ وَ إِسْماعِیلَ وَ إِسْحاقَ وَیَعْقُوبَ وَرَبَّ جَبْرَئِیلَ وَمِیکائِیلَ (۲) ۱۲۸۸ وَ إِسْرافِیلَ وَرَبَّ مُحَمَّدٍ خاتِمِ النَّبِیِّینَ وَآلِهِ الْمُنْتَجَبِینَ، وَ (۳) ۱۲۸۹ مُنْزِلَ التَّوْراهِ وَالْإِنْجِیلِ وَالزَّبُورِ وَالْفُرْقانِ وَمُنَزِّلَ کهیعص وَطه وَیس وَالْقُرْآنِ الْحَکِیمِ، أَ نْتَ کَهْفِی حِینَ تُعْیِینِی الْمَذاهِبُ فِی

۱- وَانْکَشَفَتْ: خ.

۲- وَمِیکَالَ: خ ل.

۳- وَ: خ.

سَعَتِها، وَتَضِيقُ بِیَ الْأَرْضُ بِرُحْبِها (۱) ۱۲۹۰، وَلَوْلا رَحْمَتُکَ لَکُنْتُ مِنَ الْهالِکِینَ، وَأَ نْتَ مُقِیلُ عَثْرَتِی، وَلَوْلا سَتْرُکَ إِیَّایَ لَکُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحِینَ، وَأَ نْتَ مُؤَیِّدِی بِالنَّصْرِ عَلَی أَعْدائِی، وَلَوْلا نَصْرُکَ إِیَّایَ (۲) ۱۲۹۱ لَکُنْتُ مِنَ الْمَغْلُوبِینَ، یَا مَنْ خَصَّ نَفْسَهُ بِالسُّمُوِّ وَالرِّفْعَهِ فَأَوْ لِیاؤُهُ بِعِزِّهِ یَعْتَزُّونَ، یَا مَنْ جَعَلَتْ لَهُ الْمُلُوکُ نِیرَ الْمَذَلَّهِ عَلَی أَعْناقِهِمْ فَهُمْ مِنْ سَطَواتِهِ خائِفُونَ، یَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَما تُخْفِی الصُّدُورُ، وَغَیْبَ ما تَأْتِی بِهِ الْأَزْمِنَهُ وَالدُّهُورُ، یَا مَنْ لَایَعْلَمُ کَیْفَ هُوَ إِلّا هُوَ، یَا مَنْ لَایَعْلَمُ ما هُوَ إِلّا هُوَ، یَا مَنْ لَایَعْلَمُهُ إِلّا هُوَ (۳) ۱۲۹۲، یَا مَنْ کَبَسَ الْأَرْضَ عَلَی الْماءِ وَسَدَّ الْهَواءَ بِالسَّماءِ، یَا مَنْ لَهُ أَکْرَمُ الْأَسْماءِ، یَا ذَا الْمَعْرُوفِ الَّذِی لَایَنْقَطِعُ أَبَداً، یَا مُقَیِّضَ الرَّکْبِ لِیُوسُفَ فِی الْبَلَدِ الْقَفْرِ وَمُخْرِجَهُ مِنَ الْجُبِّ وَجاعِلَهُ بَعْدَ الْعُبُودِیَّهِ مَلِکاً، یَا رادَّهُ عَلَی یَعْقُوبَ بَعْدَ أَنِ ابْیَضَّتْ عَیْناهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ کَظِیمٌ، یَا کاشِفَ الضُّرِّ وَالْبَلْوی عَنْ أَ یُّوبَ، وَمُمْسِکَ (۴) ۱۲۹۳ یَدَیْ إِبْراهِیمَ عَنْ ذَبْحِ ابْنِهِ بَعْدَ کِبَرِ سِنِّهِ وَفَناءِ عُمُرِهِ، یَا مَنِ اسْتَجابَ لِزَکَرِیَّا فَوَهَبَ لَهُ یَحْیی وَلَمْ یَدَعْهُ فَرْداً وَحِیداً، یَا مَنْ أَخْرَجَ یُونُسَ مِنْ بَطْنِ الْحُوتِ، یَا مَنْ فَلَقَ الْبَحْرَ لِبَنِی إِسْرائِیلَ فَأَ نْجاهُمْ وَجَعَلَ فِرْعَوْنَ وَجُنُودَهُ مِنَ الْمُغْرَقِینَ، یَا مَنْ أَرْسَلَ الرِّیاحَ مُبَشِّراتٍ بَیْنَ یَدَیْ رَحْمَتِهِ، یَا مَنْ لَمْ یَعْجَلْ عَلَی مَنْ عَصاهُ مِنْ خَلْقِهِ، یَا مَنِ اسْتَنْقَذَ السَّحَرَهَ مِنْ بَعْدِ طُولِ الْجُحُودِ وَقَدْ غَدَوْا فِی نِعْمَتِهِ یَأْکُلُونَ رِزْقَهُ وَیَعْبُدُونَ غَیْرَهُ وَقَدْ حادُّوهُ وَنادُّوهُ وَکَذَّبُوا رُسُلَهُ، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا بَدِیءُ، یَا بَدِیعُ لَانِدَّ لَکَ (۵) ۱۲۹۴، یَا دائِماً لَانَفادَ لَکَ، یَا حَیّاً

۱- بِما رَحُبَتْ: خ.

۲- لِی: خ.

۳- لَایَعْلَمُ مَا یَعْلَمُهُ إِلّا هُوَ: نسخه.

۴- وَیَا مُمْسِکَ: خ.

۵- یَا بَدِیعاً لَا بَدْءَ لَکَ: خ.

حِينَ لَاحَيَّ، يَا مُحْيِيَ الْمَوْتى، يَا مَنْ هُوَ قائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِما كَسَبَتْ، يَا مَنْ قَلَّ لَهُ شُكْرِى فَلَمْ يَحْرِمْنِى، وَعَظُمَتْ خَطِيئَتِى فَلَمْ يَفْضَحْنِى، وَرَآنِى عَلَى الْمَعاصِى فَلَمْ يَشْهَرْنِى ۱۲۹۵ (۱)، يَا مَنْ حَفِظَنِى فِى صِغَرِى، يَا مَنْ رَزَقَنِى فِى كِبَرِى، يَا مَنْ أَيَادِيهِ عِنْدِى لَاتُحْصى، وَ نِعَمُهُ لَاتُجازى، يَا مَنْ عارَضَنِى بِالْخَيْرِ وَالْإِحْسانِ وَعارَضْتُهُ بِالْإِساءَهِ وَالْعِصْيانِ، يَا مَنْ هَدانِى لِلْإِيمانِ مِنْ قَبْلِ أَنْ أَعْرِفَ شُكْرَ الامْتِنانِ، يَا مَنْ دَعَوْتُهُ مَرِيضاً فَشَفانِى، وَعُرْياناً فَكَسانِى، وَجائِعاً فَأَشْبَعَنِى، وَعَطْشاناً فَأَرْوانِى، وَذَلِيلًا فَأَعَزَّنِى، وَجاهِلًا فَعَرَّفَنِى، وَوَحِيداً فَكَثَّرَنِى، وَغائِباً فَرَدَّنِى، وَمُقِلّاً فَأَغْنانِى، وَمُنْتَصِراً فَنَصَرَنِى، وَغَنِيّاً فَلَمْ يَسْلُبْنِى، وَأَمْسَكْتُ عَنْ جَمِيعِ ذلِكَ فَابْتَدَأَنِى، فَلَكَ الْحَمْدُ وَالشُّكْرُ يَا مَنْ أَقالَ عَثْرَتِى، وَنَفَّسَ كُرْبَتِى، وَأَجابَ دَعْوَتِى، وَسَتَرَ عَوْرَتِى، وَغَفَرَ ذُنُوبِى، وَبَلَّغَنِى طَلِبَتِى، وَنَصَرَنِى عَلَى عَدُوِّى، وَ إِنْ أَعُدَّ نِعَمَكَ وَمِنَنَكَ وَكَرائِمَ مِنَحِكَ لَاأُحْصِيها، يَا مَوْلاىَ أَ نْتَ الَّذِى مَنَنْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَ نْعَمْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَحْسَنْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَجْمَلْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَ فْضَلْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَكْمَلْتَ، أَ نْتَ الَّذِى رَزَقْتَ، أَ نْتَ الَّذِى وَفَّقْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَعْطَيْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَغْنَيْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَ قْنَيْتَ، أَ نْتَ الَّذِى آوَيْتَ، أَ نْتَ الَّذِى كَفَيْتَ، أَ نْتَ الَّذِى هَدَيْتَ، أَ نْتَ الَّذِى عَصَمْتَ، أَ نْتَ الَّذِى سَتَرْتَ، أَ نْتَ الَّذِى غَفَرْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَقَلْتَ، أَ نْتَ الَّذِى مَكَّنْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَعْزَزْتَ، أَ نْتَ الَّذِى أَعَنْتَ، أَ نْتَ

۱- يَخْذُلْنِى: نسخه.

الَّذِی عَضَدْتَ، أَ نْتَ الَّذِی أَیَّدْتَ، أَ نْتَ الَّذِی نَصَرْتَ، أَ نْتَ الَّذِی شَفَیْتَ، أَ نْتَ الَّذِی عافَیْتَ، أَ نْتَ الَّذِی أَکْرَمْتَ، تَبارَکْتَ وَتَعالَیْتَ، فَلَکَ الْحَمْدُ دائِماً، وَلَکَ الشُّکْرُ واصِباً أَبَداً (١) ١٢٩۶، ثُمَّ أَ نَا یا إِلهِی الْمُعْتَرِفُ بِذُ نُوبِی فَاغْفِرْها لِی، أَ نَا الَّذِی أَسَأْتُ، أَ نَا الَّذِی أَخْطَأْتُ، أَ نَا الَّذِی هَمَمْتُ، أَ نَا الَّذِی جَهِلْتُ، أَ نَا الَّذِی غَفَلْتُ، أَ نَا الَّذِی سَهَوْتُ، أَ نَا الَّذِی اعْتَمَدْتُ، أَ نَا الَّذِی تَعَمَّدْتُ، أَ نَا الَّذِی وَعَدْتُ، وَأَ نَا الَّذِی أَخْلَفْتُ، أَ نَا الَّذِی نَکَثْتُ، أَ نَا الَّذِی أَقْرَرْتُ، أَ نَا الَّذِی اعْتَرَفْتُ بِنِعْمَتِکَ عَلَیَّ وَعِنْدِی وَأَ بُوءُ بِذُ نُوبِی فَاغْفِرْها لِی، یا مَنْ لاتَضُرُّهُ ذُ نُوبُ عِبادِهِ وَهُوَ الْغَنِیُّ عَنْ طاعَتِهِمْ، وَالْمُوَفِّقُ مَنْ عَمِلَ صالِحاً مِنْهُمْ بِمَعُونَتِهِ وَرَحْمَتِهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ إِلهِی وَسَیِّدِی. إِلهِی أَمَرْتَنِی فَعَصَیْتُکَ، وَنَهَیْتَنِی فَارْتَکَبْتُ نَهْیَکَ، فَأَصْبَحْتُ لاذا بَراءَةٍ لِی (٢) ١٢٩٧ فَأَعْتَذِرُ، وَلا ذا قُوَّةٍ فَأَ نْتَصِرُ، فَبِأَیِّ شَیْ ءٍ أَسْتَقْبِلُکَ (٣) ١٢٩٨ یا مَوْلایَ؟ أَبِسَمْعِی؟ أَمْ بِبَصَرِی؟ أَمْ بِلِسانِی؟ أَمْ بِیَدِی؟ أَمْ بِرِجْلِی؟ أَ لَیْسَ کُلُّها نِعَمَکَ عِنْدِی وَبِکُلِّها عَصَیْتُکَ یا مَوْلایَ؟ فَلَکَ الْحُجَّهُ وَالسَّبِیلُ عَلَیَّ، یا مَنْ سَتَرَنِی مِنَ الْآباءِ وَالْأُمَّهاتِ أَنْ یَزْجُرُونِی، وَمِنَ الْعَشائِرِ وَالْإِخْوانِ أَنْ یُعَیِّرُونِی، وَمِنَ السَّلاطِینِ أَنْ یُعاقِبُونِی، وَلَو اطَّلَعُوا یا مَوْلایَ عَلی مَا اطَّلَعْتَ عَلَیْهِ مِنِّی إِذاً ما أَ نْظَرُونِی، وَلَرَفَضُونِی وَقَطَعُونِی، فَها أَ نَا ذا یا إِلهِی، بَیْنَ یَدَیْکَ یا سَیِّدِی، خاضِعٌ ذَلِیلٌ حَصِیرٌ حَقِیرٌ، لاذُو بَراءَهٍ فَأَعْتَذِرُ، وَلا ذُو قُوَّهٍ فَأَ نْتَصِرُ، وَلا حُجَّهٍ فَأَحْتَجُّ بِها، وَلا قائِلٌ لَمْ أَجْتَرِحْ وَلَمْ أَعْمَلْ سُوءاً، وَما عَسَی الْجُحُودُ وَلَوْ جَحَدْتُ یا مَوْلایَ یَنْفَعُنِی، کَیْفَ وَأَ نّی ذلِکَ وَجَوارِحِی کُلُّها شاهِدَهٌ عَلَیَّ بِما قَدْ عَمِلْتُ (۴) ١٢٩٩، وَعَلِمْتُ یَقِیناً غَیْرَ ذِی شَکٍّ

١- واصِباً أَبَداً: أی دائماً أو خاصّاً.

٢- لِی: خ.

٣- أَسْتَقِیلُکَ: خ ل.

۴- عَلِمْتُ: خ ل.

أَ نَّکَ سائِلِی مِنْ عَظائِمِ الْأُمُورِ، وَأَ نَّکَ الْحَکَمُ (۱) ۱۳۰۰ الْعَدْلُ الَّذِی لَاتَجُورُ، وَعَدْلُکَ مُهْلِکِی وَمِنْ کُلِّ عَدْلِکَ مَهْرَبِی، فَإِنْ تُعَذِّبْنِی یَا إِلهِی فَبِذُ نُوبِی بَعْدَ حُجَّتِکَ عَلَیَّ، وَ إِنْ تَعْفُ عَنِّی فَبِحِلْمِکَ وَجُودِکَ وَکَرَمِکَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الْمُوَحِّدِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الْخائِفِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الْوَجِلِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الرَّاجِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الرَّاغِبِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الْمُهَلِّلِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ السَّائِلِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الْمُسَبِّحِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الْمُکَبِّرِینَ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ رَبِّی وَرَبُّ آبائِیَ الْأَوَّلِینَ. اللَّهُمَّ هذَا ثَنائِی عَلَیْکَ مُمَجِّداً، وَ إِخْلاصِی لِذِکْرِکَ مُوَحِّداً، وَ إِقْرارِی بِآلائِکَ مُعَدِّداً، وَ إِنْ کُنْتُ مُقِرّاً أَ نِّی لَمْ أُحْصِها لِکَثْرَتِها وَسُبُوغِها وَتَظاهُرِها وَتَقادُمِها إِلی حادِثٍ مَا لَمْ تَزَلْ تَتَعَهَّدُنِی (۲) ۱۳۰۱ بِهِ مَعَها مُنْذُ خَلَقْتَنِی وَبَرَأْتَنِی مِنْ أَوَّلِ الْعُمْرِ مِنَ الْإِغْناءِ مِنَ الْفَقْرِ (۳) ۱۳۰۲، وَکَشْفِ الضُّرِّ، وَتَسْبِیبِ الْیُسْرِ، وَدَفْعِ الْعُسْرِ، وَتَفْرِیجِ الْکَرْبِ، وَالْعافِیَهِ فِی الْبَدَنِ، وَالسَّلامَهِ فِی الدِّینِ، وَلَوْ رَفَدَنِی (۴) ۱۳۰۳ عَلَی قَدْرِ ذِکْرِ نِعْمَتِکَ

۱- الحَکِیمُ: خ ل.

۲- تَتَغَمَّدُنِی: خ ل.

۳- بَعْدَ الْفَقْرِ: خ.

۴- رَفَدَنِی: أی أعاننی.

جَمیعُ الْعالَمینَ مِنَ الْأَوَّلینَ وَالْآخِرینَ ما قَدَرْتُ وَلا هُمْ عَلی ذلِکَ، تَقَدَّسْتَ وَتَعالَیْتَ مِنْ رَبٍّ کَریمٍ عَظیمٍ رَحیمٍ لاتُحْصی آلاؤُکَ، وَلا یُبْلَغُ ثَناؤُکَ، وَلا تُکافی نَعْماؤُکَ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَ تْمِمْ عَلَیْنا نِعَمَکَ، وَأَسْعِدْنا بِطاعَتِکَ، سُبْحانَکَ لاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ. اللَّهُمَّ إِنَّکَ تُجیبُ الْمُضْطَرَّ، وَتَکْشِفُ السُّوءَ، وَتُغیثُ الْمَکْرُوبَ، وَتَشْفِی السَّقیمَ، وَتُغْنِی الْفَقیرَ، وَتَجْبُرُ الْکَسیرَ، وَتَرْحَمُ الصَّغیرَ، وَتُعینُ الْکَبیرَ، وَلَیْسَ دُونَکَ ظَهیرٌ، وَلا فَوْقَکَ قَدیرٌ، وَأَ نْتَ الْعَلِیُّ الْکَبیرُ، یا مُطْلِقَ الْمُکَبَّلِ الْأَسیرِ، یا رازِقَ الطِّفْلِ الصَّغیرِ، یا عِصْمَةَ الْخائِفِ الْمُسْتَجیرِ، یا مَنْ لاشَریکَ لَهُ وَلا وَزیرَ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَعْطِنی فِی هذِهِ الْعَشِیَّةِ أَ فْضَلَ ما أَعْطَیْتَ وَأَ نَلْتَ أَحَداً مِنْ عِبادِکَ مِنْ نِعْمَةٍ تُولیها، وَآلاءٍ تُجَدِّدُها، وَبَلِیَّةٍ تَصْرِفُها، وَکُرْبَةٍ تَکْشِفُها، وَدَعْوَةٍ تَسْمَعُها، وَحَسَنَةٍ تَتَقَبَّلُها، وَسَیِّئَةٍ تَتَغَمَّدُها، إِنَّکَ لَطیفٌ بِما تَشاءُ خَبیرٌ وَعَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ. اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَقْرَبُ مَنْ دُعِیَ، وَأَسْرَعُ مَنْ أَجابَ، وَأَکْرَمُ مَنْ عَفا، وَأَوْسَعُ مَنْ أَعْطی، وَأَسْمَعُ مَنْ سُئِلَ، یا رَحْمنَ الدُّنْیا وَالْآخِرَةِ وَرَحیمَهُما، لَیْسَ کَمِثْلِکَ مَسْؤُولٌ، وَلا سِواکَ مَأْمُولٌ، دَعَوْتُکَ فَأَجَبْتَنی، وَسَأَلْتُکَ فَأَعْطَیْتَنی، وَرَغِبْتُ إِلَیْکَ فَرَحِمْتَنی، وَوَثِقْتُ بِکَ فَنَجَّیْتَنی، وَفَزِعْتُ إِلَیْکَ فَکَفَیْتَنی. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ وَنَبِیِّکَ وَعَلی آلِهِ الطَّیِّبینَ الطَّاهِرینَ أَجْمَعینَ، وَتَمِّمْ لَنا نَعْماءَکَ، وَهَنِّئْنا عَطاءَکَ، وَاکْتُبْنا لَکَ شاکِرینَ، وَلِآلائِکَ ذاکِرینَ، آمینَ آمینَ رَبَّ الْعالَمینَ. اللَّهُمَّ یا مَنْ مَلَکَ فَقَدَرَ، وَقَدَرَ فَقَهَرَ، وَعُصِیَ فَسَتَرَ، وَاسْتُغْفِرَ فَغَفَرَ، یا غایَةَ الطَّالِبینَ الرَّاغِبینَ وَمُنْتَهی أَمَلِ الرَّاجینَ، یا مَنْ أَحاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عِلْماً، وَوَسِعَ الْمُسْتَقیلینَ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَحِلْماً. اللَّهُمَّ إِنَّا نَتَوَجَّهُ إِلَیْکَ فِی هذِهِ الْعَشِیَّةِ الَّتی شَرَّفْتَها وَعَظَّمْتَها بِمُحَمَّدٍ

نَبِيِّکَ وَرَسُولِکَ وَخِيَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَأَمِينِکَ عَلَى وَحْيِکَ، الْبَشِيرِ النَّذِيرِ، السِّراجِ الْمُنِيرِ، الَّذِى أَ نْعَمْتَ بِهِ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَجَعَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعالَمِينَ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَما مُحَمَّدٌ أَهْلٌ لِذلِکَ مِنْکَ يَا عَظِيمُ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الْمُنْتَجَبِينَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَجْمَعِينَ، وَتَغَمَّدْنا بِعَفْوِکَ عَنَّا، فَإِلَيْکَ عَجَّتِ الْأَصْواتُ بِصُنُوفِ اللُّغاتِ، فَاجْعَلْ لَنَا اللَّهُمَّ فِى هذِهِ الْعَشِيَّةِ نَصِيباً مِنْ كُلِّ خَيْرٍ تَقْسِمُهُ بَيْنَ عِبادِکَ، وَنُورٍ تَهْدِى بِهِ، وَرَحْمَةٍ تَنْشُرُها، وَبَرَكَةٍ تُنْزِلُها، وَعافِيَةٍ تُجَلِّلُها، وَرِزْقٍ تَبْسُطُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ أَقْلِبْنا فِى هذَا الْوَقْتِ مُنْجِحِينَ مُفْلِحِينَ مَبْرُورِينَ غانِمِينَ، وَلَا تَجْعَلْنا مِنَ الْقانِطِينَ، وَلَا تُخْلِنا مِنْ رَحْمَتِکَ، وَلَا تَحْرِمْنا مَا نُؤَمِّلُهُ مِنْ فَضْلِکَ، وَلَا تَجْعَلْنا مِنْ رَحْمَتِکَ مَحْرُومِينَ، وَلَا لِفَضْلِ مَا نُؤَمِّلُهُ مِنْ عَطائِکَ قانِطِينَ، وَلَا تَرُدَّنا خائِبِينَ، وَلَا مِنْ بابِکَ مَطْرُودِينَ، يَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ، وَأَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ، إِلَيْکَ أَقْبَلْنا مُوقِنِينَ، وَ لِبَيْتِکَ الْحَرامِ آمِّينَ قاصِدِينَ، فَأَعِنَّا عَلَى مَناسِكِنا، وَأَكْمِلْ لَنا حَجَّنا، وَاعْفُ عَنَّا وَعافِنا، فَقَدْ مَدَدْنا إِلَيْکَ أَيْدِيَنا فَهِىَ بِذِلَّةِ الاعْتِرافِ مَوْسُومَةٌ. اللَّهُمَّ فَأَعْطِنا فِى هذِهِ الْعَشِيَّةِ مَا سَأَلْناکَ، وَاكْفِنا مَا اسْتَكْفَيْناکَ، فَلا كافِىَ لَنا سِواکَ، وَلَا رَبَّ لَنا غَيْرُکَ، نافِذٌ فِينا حُكْمُکَ، مُحِيطٌ بِنا عِلْمُکَ، عَدْلٌ فِينا قَضاؤُکَ، اقْضِ لَنَا الْخَيْرَ، وَاجْعَلْنا مِنْ أَهْلِ الْخَيْرِ. اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لَنا بِجُودِکَ عَظِيمَ الْأَجْرِ، وَكَرِيمَ الذُّخْرِ، وَدَوامَ الْيُسْرِ، وَاغْفِرْ لَنا ذُ نُوبَنا أَجْمَعِينَ، وَلَا تُهْلِكْنا مَعَ الْهالِكِينَ، وَلَا تَصْرِفْ عَنَّا رَأْفَتَکَ وَرَحْمَتَکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنا فِى هذَا الْوَقْتِ مِمَّنْ سَأَلَکَ فَأَعْطَيْتَهُ، وَشَكَرَکَ فَزِدْتَهُ، وَثابَ (۱) ۱۳۰۴ إِلَيْکَ فَقَبِلْتَهُ،

۱- تَابَ: به تاء منقوطتين و به ثاء مثلّثه نيز صحيح است، يعنى بر گشت پس از آنكه رفته بود. منه.

وَتَنَصَّلَ (۱) ۱۳۰۵ إِلَيْکَ مِنْ ذُنُوبِهِ کُلِّها فَغَفَرْتَها لَهُ، یا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرام. اللَّهُمَّ وَنَقِّنا وَسَدِّدْنا (۲) ۱۳۰۶ وَاقْبَلْ تَضَرُّعَنا، یا خَیْرَ مَنْ سُئِلَ، وَیا أَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ، یا مَنْ لا یَخْفی عَلَیْهِ إِغْماضُ الْجُفُونِ، وَلا لَحْظُ الْعُیُونِ، وَلا مَا اسْتَقَرَّ فِی الْمَکْنُونِ، وَلا مَا انْطَوَتْ عَلَیْهِ مُضْمَراتُ الْقُلُوبِ، أَلا کُلُّ ذلِکَ قَدْ أَحْصاهُ عِلْمُکَ، وَوَسِعَهُ حِلْمُکَ، سُبْحانَکَ وَتعالَیْتَ عَمَّا یَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوّاً کَبِیراً، تُسَبِّحُ لَکَ السَّماواتُ السَّبْعُ وَالْأَرَضُونَ وَمَنْ فِیهِنَّ وَ إِنْ مِنْ شَیْ ءٍ إِلّا یُسَبِّحُ بِحَمْدِکَ، فَلَکَ الْحَمْدُ وَالْمَجْدُ وَعُلُوُّ الْجَدِّ، یا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ، وَالْفَضْلِ وَالْإِنْعامِ، وَالْأَیادِی الْجِسامِ، وَأَنْتَ الْجَوادُ الْکَرِیمُ، الرَّؤُوفُ الرَّحِیمُ. اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ الْحَلالِ، وَعافِنِی فِی بَدَنِی وَدِینِی، وَآمِنْ خَوْفِی، وَأَعْتِقْ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ. اللَّهُمَّ لاتَمْکُرْ بِی وَلا تَسْتَدْرِجْنِی وَلا تَخْدَعْنِی، وَادْرَأْ عَنِّی شَرَّ فَسَقَهِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ.

پس سر و دیده خود را به سوی آسمان بلند کرد و از دیده های مبارکش آب می ریخت مانند دو مشگ و به صدای بلند گفت:

یا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ، یا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ، وَیا أَسْرَعَ الْحاسِبِینَ، وَیا أَرحَمَ الرَّاحِمِینَ، صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ السَّادَهِ الْمَیامِینِ، وَأَسْأَلُکَ اللَّهُمَّ حاجَتِیَ الَّتِی إِنْ أَعْطَیْتَنِیها لَمْ یَضُرَّنِی ما مَنَعْتَنِی، وَ إِنْ مَنَعْتَنِیها لَمْ یَنْفَعْنِی

۱- تَنَصَّلَ: أی تَبَرَّءَ.

۲- اللَّهُمَّ وَفِّقْنا: خ. وَاعْصِمْنَا: نسخه.

مَا أَعْطَيْتَنِی، أَسْأَ لُکَ فَکاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ وَحْدَکَ لاشَرِیکَ لَکَ، لَکَ الْمُلْکُ، وَلَکَ الْحَمْدُ، وَأَ نْتَ عَلَى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، یَا رَبِّ یَا رَبِّ، پس مکرّر می گفت یَا رَبِّ، و کسانی که دور آن حضرت بودند تمام گوش داده بودند به دعاء آن حضرت و اکتفا کرده بودند به آمین گفتن، پس صداهایشان بلند شد به گریستن با آن حضرت تا غروب کرد آفتاب و بار کردند و روانه جانب مشعر الحرام شدند.

مؤلّف گوید که: کفعمی دعاء عرفه امام حسین علیه السلام را در بلد الأمین تا این جا نقل فرموده، و علّامه مجلسی در زاد المعاد این دعای شریف را موافق روایت کفعمی ایراد نموده (۱) ۱۳۰۷.

و لکن سیّد ابن طاووس در اقبال بعد از یَا رَبِّ یَا رَبِّ یَا رَبِّ این زیادتی را ذکر فرموده:

إِلهِی أَ نَا الْفَقِیرُ فِی غِنایَ فَکَیْفَ لَاأَکُونُ فَقِیراً فِی فَقْرِی؟! إِلهِی أَ نَا الْجاهِلُ فِی عِلْمِی فَکَیْفَ لَاأَکُونُ جَهُولًا فِی جَهْلِی؟! إِلهِی إِنَّ اخْتِلافَ تَدْبِیرِکَ وَسُرْعَةَ طَواءِ (۲) ۱۳۰۸ مَقادِیرِکَ مَنَعا عِبادَکَ الْعارِفِینَ بِکَ عَنِ السُّکُونِ إِلى عَطاءٍ، وَالْیَأْسِ مِنْکَ فِی بَلاءٍ. إِلهِی مِنِّی مَا یَلِیقُ بِلُؤْمِی وَمِنْکَ مَا یَلِیقُ بِکَرَمِکَ. إِلهِی وَصَفْتَ نَفْسَکَ بِاللُّطْفِ وَالرَّأْفَهِ لِی قَبْلَ وُجُودِ ضَعْفِی أَ فَتَمْنَعُنِی مِنْهُما بَعْدَ وُجُودِ ضَعْفِی؟ إِلهِی إِنْ ظَهَرَتِ الْمَحاسِنُ مِنِّی فَبِفَضْلِکَ وَلَکَ الْمِنَّهُ عَلَیَّ، وَ إِنْ ظَهَرَتِ الْمَساوِئُ مِنِّی فَبِعَدْلِکَ وَلَکَ الْحُجَّهُ عَلَیَّ. إِلهِی کَیْفَ تَکِلُنِی وَقَدْ تَکَفَّلْتَ (۳) ۱۳۰۹ لِی؟ وَکَیْفَ أُضامُ وَأَ نْتَ النَّاصِرُ لِی؟ أَمْ کَیْفَ أَخِیبُ وَأَ نْتَ الْحَفِیُّ بِی؟ ها أَ نَا أَ تَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِفَقْرِی إِلَیْکَ، وَکَیْفَ أَ تَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِمَا هُوَ مَحالٌ أَنْ یَصِلَ إِلَیْکَ؟ أَمْ کَیْفَ أَشْکُو إِلَیْکَ حالِی وَهُوَ لَایَخْفى عَلَیْکَ؟ أَمْ کَیْفَ أُتَرْجِمُ بِمَقالِی وَهُوَ مِنْکَ بَرَزٌ إِلَیْکَ؟ أَمْ کَیْفَ تُخَیِّبُ آمالِی وَهِیَ قَدْ وَفَدَتْ إِلَیْکَ؟ أَمْ کَیْفَ لَاتُحْسِنُ أَحْوالِی وَبِکَ قامَتْ؟ إِلهِی مَا أَ لْطَفَکَ بِی مَعَ عَظِیمِ جَهْلِی! وَمَا

۱- بلد الأمین: ۲۵۱- ۲۵۸ و زاد المعاد: ۲۶۰- ۲۸۰.

۲- طَواءِ: گذشتن.

۳- تَوَکَّلْتَ: خ ل.

أَرْحَمَکَ بِی مَعَ قَبِیحِ فِعْلِی! إِلهِی مَا أَقْرَبَکَ مِنِّی وَأَبْعَدَنِی عَنْکَ! وَمَا أَرْأَفَکَ بِی! فَمَا الَّذِی یَحْجُبُنِی عَنْکَ؟ إِلهِی عَلِمْتُ بِاخْتِلافِ الْآثارِ وَتَنَقُّلاتِ الْأَطْوارِ، أَنَّ مُرادَکَ مِنِّی أَنْ تَتَعَرَّفَ إِلَیَّ فِی کُلِّ شَیْ ءٍ حَتَّی لا أَجْهَلَکَ فِی شَیْ ءٍ.

إِلهِی کُلَّما أَخْرَسَنِی لُؤْمِی أَ نْطَقَنِی کَرَمُکَ، وَکُلَّما آیَسَتْنِی أَوْصافِی أَطْمَعَتْنِی مِنَنُکَ. إِلهِی مَنْ کانَتْ مَحاسِنُهُ مَساوِئَ فَکَیْفَ لَاتَکُونُ مَساوِیهِ مَساوِئَ؟! وَمَنْ کانَتْ حَقائِقُهُ دَعاوِیَ فَکَیْفَ لَاتَکُونُ دَعاوِیهِ دَعاوِیَ؟! إِلهِی حُکْمُکَ النَّافِذُ وَمَشِیئَتُکَ الْقاهِرَةُ لَمْ یَتْرُکا لِذِی مَقالٍ مَقالًا، وَلَا لِذِی حالٍ حالًا. إِلهِی کَمْ مِنْ طاعَةٍ بَنَیْتُها، وَحالَةٍ شَیَّدْتُها هَدَمَ اعْتِمادِی عَلَیْها عَدْلُکَ، بَلْ أَقالَنِی مِنْها فَضْلُکَ. إِلهِی إِنَّکَ تَعْلَمُ أَ نِّی وَ إِنْ لَمْ تَدُمِ الطَّاعَةُ مِنِّی فِعْلًا جَزْماً فَقَدْ دامَتْ مَحَبَّةً وَعَزْماً. إِلهِی کَیْفَ أَعْزِمُ وَأَ نْتَ الْقاهِرُ؟ وَکَیْفَ لَاأَعْزِمُ وَأَ نْتَ الْآمِرُ؟

إِلهِی تَرَدُّدِی فِی الْآثارِ یُوجِبُ بُعْدَ الْمَزارِ فَاجْمَعْنِی عَلَیْکَ بِخِدْمَةٍ تُوصِلُنِی إِلَیْکَ، کَیْفَ یُسْتَدَلُّ عَلَیْکَ بِما هُوَ فِی وُجُودِهِ مُفْتَقِرٌ إِلَیْکَ؟ أَیَکُونُ لِغَیْرِکَ مِنَ الظُّهُورِ مَا لَیْسَ لَکَ حَتَّی یَکُونَ هُوَ الْمُظْهِرَ لَکَ؟ مَتی غِبْتَ حَتَّی تَحْتاجَ إِلی دَلِیلٍ یَدُلُّ عَلَیْکَ؟ وَمَتی بَعُدْتَ حَتَّی تَکُونَ الْآثارُ هِیَ الَّتِی تُوصِلُ إِلَیْکَ؟

عَمِیَتْ عَیْنٌ لَاتَراکَ عَلَیْها رَقِیباً، وَخَسِرَتْ صَفْقَةُ عَبْدٍ لَمْ تَجْعَلْ لَهُ مِنْ حُبِّکَ نَصِیباً. إِلهِی أَمَرْتَ بِالرُّجُوعِ إِلَی الْآثارِ فَأَرْجِعْنِی إِلَیْکَ بِکِسْوَةِ الْأَ نْوارِ وَهِدایَةِ الاسْتِبْصارِ حَتَّی أَرْجِعَ إِلَیْکَ مِنْها کَما دَخَلْتُ إِلَیْکَ مِنْها مَصُونَ السِّرِّ عَنِ النَّظَرِ إِلَیْها، وَمَرْفُوعَ الْهِمَّةِ عَنِ الاعْتِمادِ عَلَیْها، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. إِلهِی هذَا ذُ لِّی ظاهِرٌ بَیْنَ یَدَیْکَ، وَهذَا حالِی لَایَخْفی عَلَیْکَ، مِنْکَ أَطْلُبُ الْوُصُولَ إِلَیْکَ،

وَبِكَ أَسْتَدِلُّ عَلَيْكَ، فَاهْدِنِي بِنُورِكَ إِلَيْكَ، وَأَقِمْنِي بِصِدْقِ الْعُبُودِيَّهِ بَيْنَ يَدَيْكَ. إِلهِي عَلِّمْنِي مِنْ عِلْمِكَ الْمَخْزُونِ، وَصُنِّي بِسِتْرِكَ الْمَصُونِ. إِلهِي حَقِّقْنِي بِحَقائِقِ أَهْلِ الْقُرْبِ، وَاسْلُكْ بِي مَسْلَكَ أَهْلِ الْجَذْبِ. إِلهِي أَغْنِنِي بِتَدْبِيرِكَ لِي عَنْ تَدْبِيرِي، وَبِاخْتِيارِكَ عَنِ اخْتِيارِي، وَأَوْقِفْنِي عَلَى مَراكِزِ اضْطِرارِي. إِلهِي أَخْرِجْنِي مِنْ ذُلِّ نَفْسِي، وَطَهِّرْنِي مِنْ شَكِّي وَشِرْكِي قَبْلَ حُلُولِ رَمْسِي، بِكَ أَ نْتَصِرُ فَانْصُرْنِي، وَعَلَيْكَ أَ تَوَكَّلُ فَلا تَكِلْنِي، وَ إِيَّاكَ أَسْأَلُ فَلا تُخَيِّبْنِي، وَفِي فَضْلِكَ أَرْغَبُ فَلا تَحْرِمْنِي، وَبِجَنابِكَ أَ نْتَسِبُ فَلا تُبْعِدْنِي، وَبِبابِكَ أَقِفُ فَلا تَطْرُدْنِي. إِلهِي تَقَدَّسَ رِضاكَ أَنْ يَكُونَ لَهُ عِلَّهٌ مِنْكَ فَكَيْفَ تَكُونُ لَهُ عِلَّهٌ مِنِّي؟ إِلهِي أَ نْتَ الْغَنِيُّ بِذاتِكَ أَنْ يَصِلَ إِلَيْكَ النَّفْعُ مِنْكَ فَكَيْفَ لَا تَكُونُ غَنِيّاً عَنِّي؟ إِلهِي إِنَّ الْقَضاءَ وَالْقَدَرَ يُمَنِّينِي، وَ إِنَّ الْهَوى بِوَثائِقِ الشَّهْوَهِ أَسَرَنِي، فَكُنْ أَ نْتَ النَّصِيرَ لِي حَتَّى تَنْصُرَنِي وَتُبَصِّرَنِي، وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ حَتَّى أَسْتَغْنِيَ بِكَ عَنْ طَلَبِي، أَ نْتَ الَّذِي أَشْرَقْتَ الْأَ نْوارَ فِي قُلُوبِ أَوْ لِيائِكَ حَتَّى عَرَفُوكَ وَوَحَّدُوكَ، وَأَ نْتَ الَّذِي أَزَلْتَ الْأَغْيارَ عَنْ قُلُوبِ أَحِبَّائِكَ حَتَّى لَمْ يُحِبُّوا سِواكَ وَلَمْ يَلْجَأُوا إِلى غَيْرِكَ، أَ نْتَ الْمُؤْ نِسُ لَهُمْ حَيْثُ أَوْحَشَتْهُمُ الْعَوالِمُ، وَأَ نْتَ الَّذِي هَدَيْتَهُمْ حَيْثُ اسْتَبانَتْ لَهُمُ الْمَعالِمُ، ماذا وَجَدَ مَنْ فَقَدَكَ؟ وَمَا الَّذِي فَقَدَ مَنْ وَجَدَكَ؟ لَقَدْ خابَ مَنْ رَضِيَ دُونَكَ بَدَلًا، وَلَقَدْ خَسِرَ مَنْ بَغى عَنْكَ مُتَحَوِّلًا، كَيْفَ يُرْجى سِواكَ وَأَ نْتَ ما قَطَعْتَ الْإِحْسانَ؟ وَكَيْفَ يُطْلَبُ مِنْ غَيْرِكَ وَأَ نْتَ ما بَدَّلْتَ عادَهَ الامْتِنانِ؟ يا مَنْ أَذاقَ أَحِبَّاءَهُ حَلاوَهَ الْمُؤانَسَهِ فَقامُوا بَيْنَ يَدَيْهِ مُتَمَلِّقِينَ، وَيا مَنْ أَ لْبَسَ أَوْ لِياءَهُ مَلابِسَ هَيْبَتِهِ

فَقامُوا بَیْنَ یَدَیْهِ مُسْتَغْفِرِینَ، أَ نْتَ الذّاکِرُ قَبْلَ الذّاکِرِینَ، وَأَ نْتَ الْبادِئُ بِالإِحْسانِ قَبْلَ تَوَجُّهِ الْعابِدِینَ، وَأَ نْتَ الْجَوادُ بِالْعَطاءِ قَبْلَ طَلَبِ الطّالِبِینَ، وَأَ نْتَ الْوَهّابُ ثُمَّ لِما وَهَبْتَ لَنا مِنَ الْمُسْتَقْرِضِینَ. إِلهِی اطْلُبْنِی بِرَحْمَتِکَ حَتّی أَصِلَ إِلَیْکَ، وَاجْذِبْنِی بِمَنِّکَ حَتّی أُقْبِلَ عَلَیْکَ. إِلهِی إِنَّ رَجائِی لَایَنْقَطِعُ عَنْکَ وَ إِنْ عَصَیْتُکَ، کَما أَنَّ خَوفِی لَایُزایِلُنِی وَ إِنْ أَطَعْتُکَ، فَقَدْ دَفَعَتْنِی الْعَوالِمُ إِلَیْکَ، وَقَدْ أَوْقَعَنِی عِلْمِی بِکَرَمِکَ عَلَیْکَ. إِلهِی کَیْفَ أَخِیبُ وَأَ نْتَ أَمَلِی؟ أَمْ کَیْفَ أُهانُ وَعَلَیْکَ مُتَّکَلِی؟ إِلهِی کَیْفَ أَسْتَعِزُّ وَفِی الذِّلَّهِ أَرْکَزْتَنِی؟ أَمْ کَیْفَ لَا أَسْتَعِزُّ وَ إِلَیْکَ نَسَبْتَنِی؟ إِلهِی کَیْفَ لَاأَ فْتَقِرُ وَأَ نْتَ الَّذِی فِی الْفُقَراءِ أَ قَمْتَنِی؟

أَمْ کَیْفَ أَ فْتَقِرُ وَأَ نْتَ الَّذِی بِجُودِکَ أَغْنَیْتَنِی؟ وَأَ نْتَ الَّذِی لَاإِلهَ غَیْرُکَ تَعَرَّفْتَ لِکُلِّ شَیْ ءٍ فَما جَهِلَکَ شَیْ ءٌ، وَأَ نْتَ الَّذِی تَعَرَّفْتَ إِلَیَّ فِی کُلِّ شَیْ ءٍ فَرَأَیْتُکَ ظاهِراً فِی کُلِّ شَیْ ءٍ، وَأَ نْتَ الظّاهِرُ لِکُلِّ شَیْ ءٍ، یَا مَنِ اسْتَوی بِرَحْمانِیَّتِهِ فَصارَ الْعَرْشُ غَیْباً فِی ذاتِهِ، مَحَقْتَ الْآثارَ بِالْآثارِ، وَمَحَوْتَ الْأَغْیارَ بِمُحِیطاتِ أَ فْلاکِ الْأَ نْوارِ، یَا مَنِ احْتَجَبَ فِی سُرادِقاتِ عَرْشِهِ عَنْ أَنْ تُدْرِکَهُ الْأَ بْصارُ، یَا مَنْ تَجَلّی بِکَمالِ بَهائِهِ فَتَحَقَّقَتْ عَظَمَتُهُ مِنَ الاسْتِواءَ، کَیْفَ تَخْفی وَأَ نْتَ الظّاهِرُ؟ أَمْ کَیْفَ تَغِیبُ وَأَ نْتَ الرَّقِیبُ الْحاضِرُ؟ إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ وَحْدَهُ (۱) ۱۳۱۰.

و بالجمله، کسی که توفیق یابد و این روز را در عرفات باشد ادعیه و اعمال بسیار دارد، و بهترین اعمال در این روز دعا است، و در تمام ایّام سال این روز شریف به جهت دعا امتیازی دارد،

۱- اقبال چاپ قدیم: ۳۴۸- ۳۵۰، و در چاپ جدید نیامده، و محقّق آن اشاره به وجود آن در بعض نسخ نموده است. ۲/ ۸۷، باب سوّم.

و دعـا از برای برادران مؤمن از زنـده و مرده بسـیار بایـد کرد، و روایت وارده در حـال عبـداللّه بن جنـدب رحمه الله در موقف عرفـات و دعـای او برای برادران مؤمن خود مشـهور است (۱) ۱۳۱۱، و روایت زیـد نرسـی در حال ثقه جلیل القـدر معاویه بن وهب در موقف ودعـای او در حقّ یـک یـک از اشخاصـی که در آفاق بودنـد (۲) ۱۳۱۲ و روایت او از حضـرت صـادق علیه السـلام در فضـیلت این کار شایسـته ملاحظه و دیدار است، و رجاء واثق از برادران دینی آنکه اقتداء به این بزرگواران نموده و مؤمنین را در دعا بر خود ایثار نموده، و این گنهکار روسـیاه را یکی از آن اشـخاص شـمرده و در حال حیات و ممات از دعای خیر فراموشم نفرمایند، وبخوان در این روز زیارت جامعه سیّم را، و در آخر روز عرفه بخوان: دعای امام حسین علیه السلام در روز عرفه

یَا رَبِّ إِنَّ ذُ نُوبِی لَاتَضُرُّکَ، وَ إِنَّ مَغْفِرَتَکَ لِی لَاتَنْقُصُکَ، فَأَعْطِنِی مَا لَا یَنْقُصُکَ، وَاغْفِرْ لِی مَا لَایَضُرُّکَ.

و أیضاً بخوان: اللَّهُمَّ لَاتَحْرِمْنِی خَیْرَ مَا عِنْدَکَ لِشَرِّ مَا عِنْدِی، فَإِنْ أَ نْتَ لَمْ تَرْحَمْنِی بِتَعَبِی وَنَصَبِی فَلا تَحْرِمْنِی أَجْرَ الْمُصابِ عَلَی مُصِیبَتِهِ (۳) ۱۳۱۳.

مؤلّف گویـد که: سیّد ابن طاووس در ضـمن ادعیه روز عرفه فرموده که: چون نزدیک شود غروب آفتاب بگو: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَسُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، الدّعاء. و این همان دعای عشرات است که سابق گذشت (ص ۹۶). پس شایسته است دعای عشرات را که در هر صبح و شـام مستحبّ است خوانـدن آن در آخر روز عرفه ترک نکننـد، و این اذکار عشـراتی را که کفعمی نقل کرده همان اذکار آخر دعاء عشرات است که سیّد نقل فرموده (۴) ۱۳۱۴.

شب دهم: از لیـالی متبرّکه و از آن چهـار شبی است که احیـاء آنهـا منـدوب است، و درهای آسـمان در این شب باز است (۵) ۱۳۱۵، و سنّت است در آن زیـارت امـام حسـین علیه السـلام (۶) ۱۳۱۶ و دعـاء یَا دائِمَ الْفَضْلِ عَلَی الْبَرِیَّهِ که در شب جمعه گذشت (ص ۴۸).

روز دهم: روز عید قربان است، و بسیار روز شریفی است، و اعمال آن چند چیز است: اعمال شب و روز عید اضحی

۱- وسائل الشیعه ۱۳/ ۵۴۴ ح ۱۸۴۰۲ و کافی ۴/ ۴۶۵ ح ۷ و تهذیب الأحکام ۵/ ۱۸۴ ح ۶۱۵.

۲- دعوات راوندی: ۲۹۱ و عدّه الداعی: ۲۱۵ و أصول الستّه عشر: ۱۸۹ ح ۱۵۵.

۳- اقبال ۲/ ۱۸۷ فصل ۲۲ باب ۳.

۴- اقبال ۲/ ۱۸۲- ۱۸۴ فصل ۲۲ باب ۳ با اختلاف زیادی با دعاء عشـراتی که گذشت در ص ۱۱۰ و بلد الأمین کفعمی: ۲۴- ۲۶.

۵- مصباح المتهجّد: ۶۹۹.

۶- مصباح المتهجّد: ۷۱۶.

اوّل: غسل است، که در این روز سنّت مؤکّد است، و بعضی از علماء واجب دانسته اند (۱) ۱۳۱۷. (۲) ۱۳۱۸

یّم: نماز عیـد است به همان نحو که در عیـد فطر ذکر شد (ص ۳۴۱)، لکن در این روز مستحبّ است که افطار بعـد از نماز از گوشت قربانی شود (۳) ۱۳۱۹.

سیّم: خواندن دعاهایی که وارد شده پیش از نماز عید و بعد از آن و در اقبال ذکر شده، و شاید بهترین دعاهای این روز دعای چهل و هشتم صحیفه کامله باشـد که اوّل آن اللَّهُمَّ هـذَا یَوْمٌ مُبارَکٌ است، پس آن را بخوانـد، و دعای چهل و شـشم: یَا مَنْ یَرْحَمُ مَنْ لَایَرْحَمُهُ الْعِبادُ را نیز بخواند. اعمال روز عید اضحی

چهارم: خواندن دعای ندبه است (۴) ۱۳۲۰ که بعد از این خواهد آمد إن شاء اللَّه (ص ۷۲۸).

پنجم: قربانی است که سنّت مؤکّد است (۵) ۱۳۲۱.

ششم: خواندن تکبیرات است برای کسی که در منی باشد عقیب پانزده نماز، که اوّلش نماز ظهر روز عید است، و آخرش نماز صبح روز سیزدهم، و کسانی که در سایر شـهرها هستند بخوانند عقیب ده نماز، از ظهر روز عید تا صبح دوازدهم، و تکبیرات موافق روایت صـحیح در کـافی این است: اللَّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ، وَ لِلَّهِ الْحَمْـدُ، اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَا هَـدَانا، اللَّهُ أَکْبَرُ عَلَی مَـا رَزَقَنا مِنْ بَهِیمَهِ الْأَ نْعامِ، وَالْحَمْـدُ لِلَّهِ عَلَی مَا أَبْلانا و مسـتحبّ است تکرار این تکبیرات عقیب نمازها به قدر امکان و خواندن بعد از نوافل (۶) ۱۳۲۲.

روز پانزدهم: سنه دویست و دوازده ولادت حضرت امام علیّ النّقی علیه السلام واقع شده (۷) ۱۳۲۳.

شب هجدهم: شب عید غدیر وشب با شـرافتی است، سیّد در اقبال دوازده رکعت نماز به یک سلام به کیفیّتی مخصوص برای این شب با دعایی نقل کرده است (۸) ۱۳۲۴. اعمال روز عید غدیر

روز هجدهم: روز عید غدیر و عید اللَّه الأکبر و عید آل محمّد علیهم السـلام است، و عظیم ترین اعیاد است، و مبعوث نفرموده حق تعالی پیغمبری را مگر آنکه عیـد کرده است این روز را و حرمت آن را دانسـته است، ونامش در آسـمان روز عهـد معهود است، و نامش در زمین روز میثاق مأخوذ وجمع مشهود است (۹) ۱۳۲۵.

۱- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۵۰۷ ح ۱۴۶۱ و ۱۴۶۲.

۲- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۳- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۵۰۸ ح ۱۴۶۳ و ۱۴۶۵.

۴- زاد المعاد: ۳۲۰.

۵- اقبال ۲/ ۲۳۳ فصل ۸ باب ۴.

۶- کافی ۴/ ۵۱۶- ۵۱۷ ح ۱- ۵.

۷- بحار الأنوار ۵۰/ ۱۱۶ نقل از کافی.

۸- اقبال ۲/ ۲۳۷ فصل ۱ باب ۵.

۹- اقبال ۲/ ۲۸۲ فصل ۱۵ باب ۵ از امام صادق علیه السلام.

وروایت است که از حضرت صادق علیه السلام پرسیدند که: آیا مسلمانان را عیدی هست غیر از جمعه و اضحی وفِطر؟ فرمود: بلی، عیدی هست که از همه حرمتش بیشتر است، راوی گفت:

کدام عید است؟ فرمود که: آن روزی است که نصب کرد حضرت رسول صلی الله علیه و آله امیر المؤمنین علیه السلام را به خلافت خود، و فرمود که: هرکه من مولی و آقای اویم پس علی مولی و آقا و پیشوای او است، و آن روز هیجدهم ذی الحجّه است. راوی گفت که: چه کار در آن روز بایـد کرد؟ فرمود که: باید روزه بدارید، و عبادت کنید، و محمّد و آل محمّد علیهم السلام را یاد کنید، و بر ایشان صلوات بفرستید، و وصیّت کرد رسول خدا صلی الله علیه و آله امیر المؤمنین علیه السلام را که این روز را عید گرداند، و هر پیغمبری وصیّ خود را وصیّت می کرد که این روز را عید گردانند (۱) ۱۳۲۶.

و در حدیث ابن ابی نصر بزنطی است از حضرت رضا علیه السلام که فرمود: ای پسر ابی نصر، هرکجا که باشی سعی کن که روز عید غدیر نزد قبر مطهّر حضرت امیر المؤمنین علیه السلام حاضر شوی، به درستی که خدا در این روز می آمرزد از هر مرد مؤمن و زن مؤمنه گناه شصت ساله ایشان را، و در این روز آزاد می کند از آتش جهنّم دو برابر آنچه آزاد کرده است در ماه رمضان و شب قدر و شب فطر، و یک درهم که در این روز به برادران مؤمن بدهی برابر است با هزار درهم که در اوقات دیگر بدهی، و احسان کن در این روز به برادران مؤمن خود، و شاد گردان هر مرد مؤمن و زن مؤمنه را، به خدا قسم که اگر مردم فضیلت این روز را بدانند چنانکه باید هرآینه هر روز ده مرتبه ملائکه با ایشان مصافحه کنند (۲) ۱۳۲۷.

و بالجمله، تعظیم این روز شریف لازم و اعمال آن چند چیز است:

اوّل: روزه که کفّاره شصت سال گناه است، و در خبری است که برابر است با روزه عمر دنیا، و معادل است با صد حج و صد عمره (۳) ۱۳۲۸.

دویّم: غسل (۴) ۱۳۲۹.

سیّم: زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام، و سزاوار است که انسان هرکجا باشد سعی کند که خود را به قبر مطهّر آن حضرت برساند، و از برای آن جناب در این روز سه زیارت مخصوصه نقل شده، که یکی از آنها زیارت معروفه به امین اللَّه است (۵) ۱۳۳۰ که از نزدیک و دور خوانده می شود، و

۱- کافی ۴/ ۱۴۹ ح ۳.

۲- اقبال ۲/ ۲۶۸ فصل ۹ باب ۵.

۳- اقبال ۲/ ۲۸۲ فصل ۱۵ باب ۵.

۴- اقبال ۲/ ۲۵۹ فصل ۵ باب ۵.

۵- اقبال ۲/ ۲۷۳ فصل ۱۳ باب ۵.

آن از زيارات جامعه مطلقه است نيز، و در باب زيارات بيايد إن شاء اللّه تعالى (ص ۴۸۵).

چهارم: بخواند تعويذى را كه سيّد در اقبال از حضرت رسول خدا صلى الله عليه و آله روايت كرده (۱) ۱۳۳۱.

پنجم: دو ركعت نماز كند و به سجده رود و صد مرتبه شكر خدا كند، پس سر از سجده بردارد و بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَ لُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ وَحْدَكَ لَاشَرِيكَ لَكَ، وَأَ نَّكَ واحِدٌ أَحَدٌ صَمَدٌ لَمْ تَلِدْ وَلَمْ تُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَكَ كُفُواً أَحَدٌ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ صَلَواتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، يَا مَنْ هُوَ كُلَّ يَوْمٍ فِى شَأْنٍ كَما كانَ مِنْ شَأْنِكَ أَنْ تَفَضَّلْتَ عَلَيَّ بِأَنْ جَعَلْتَنِى مِنْ أَهْلِ إِجابَتِكَ وَأَهْلِ دِينِكَ وَأَهْلِ دَعْوَتِكَ، وَوَفَّقْتَنِى لِذلِكَ فِى مُبْتَدَءِ خَلْقِى تَفَضُّلًا مِنْكَ وَكَرَماً وَجُوداً، ثُمَّ أَرْدَفْتَ الْفَضْلَ فَضْلًا، وَالْجُودَ جُوداً، وَالْكَرَمَ كَرَمًا، رَأْفَةً مِنْكَ وَرَحْمَةً إِلى أَنْ جَدَّدْتَ ذلِكَ الْعَهْدَ لِى تَجْدِيداً بَعْدَ تَجْدِيدِكَ خَلْقِى، وَكُنْتُ نَسْياً مَنْسِيّاً ناسِياً ساهِياً غافِلًا، فَأَ تْمَمْتَ نِعْمَتَكَ بِأَنْ ذَكَّرْتَنِى ذلِكَ وَمَنَنْتَ بِهِ عَلَيَّ وَهَدَيْتَنِى لَهُ، فَلْيَكُنْ مِنْ شَأْنِكَ يَا إِلهِى وَسَيِّدِى وَمَوْلاىَ أَنْ تُتِمَّ لِى ذلِكَ وَلَا تَسْلُبْنِيهِ حَتَّى تَتَوَفَّانِى عَلَى ذلِكَ وَأَ نْتَ عَنِّى راضٍ، فَإِنَّكَ أَحَقُّ الْمُنْعِمِينَ أَنْ تُتِمَّ نِعْمَتَكَ عَلَيَّ. اللَّهُمَّ سَمِعْنا وَأَطَعْنا وَأَجَبْنا داعِيَكَ بِمَنِّكَ، فَلَكَ الْحَمْدُ غُفْرانَكَ رَبَّنا وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ، آمَنّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ، وَبِرَسُو لِهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَصَدَّقْنا وَأَجَبْنا داعِىَ اللَّهِ وَاتَّبَعْنا الرَّسُولَ فِى مُوالاةِ مَوْلانا وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طالِبٍ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَخِى رَسُو لِهِ، وَالصِّدِّيقِ الْأَكْبَرِ، وَالْحُجَّةِ عَلَى

۱- اقبال ۲/ ۲۷۵ فصل ۱۴ باب ۵ و اوّل آن: بسم اللّه الرحمن الرحيم بسم اللّه خير الأسماء ...

بَرِيَّتِهِ، الْمُؤَيِّدِ بِهِ نَبِيَّهُ وَدِينَهُ الْحَقَّ الْمُبينَ، عَلَماً لِدِينِ اللَّهِ، وَخازِناً لِعِلْمِهِ، وَعَيْبَهَ غَيْبِ اللَّهِ، وَمَوْضِعَ سِرِّ اللَّهِ، وَأَمِينَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، وَشاهِدَهُ فِى بَرِيَّتِهِ.

اللَّهُمَّ رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِياً يُنادِى لِلْإِيمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُم فَآمَنَّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُ نُوبَنا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئاتِنا وَتَوَفَّنا مَعَ الْأَ بْرارِ، رَبَّنا وَآتِنا مَا وَعَدْتَنا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنا يَوْمَ الْقِيامَهِ إِنَّكَ لَاتُخْلِفُ الْمِيعادَ، فَإِنَّا يَا رَبَّنا بِمَنِّكَ وَلُطْفِكَ أَجَبْنا داعِيَكَ، وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ وَصَدَّقْناهُ، وَصَدَّقْنا مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ، وَكَفَرْنا بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ، فَوَ لِّنا مَا تَوَلَّيْنا، وَاحْشُرْنا مَعَ أَئِمَّتِنا فَإِنَّا بِهِمْ مُؤْمِنُونَ مُوقِنُونَ، وَلَهُمْ مُسَلِّمُونَ، آمَنَّا بِسِرِّهِمْ وَعَلانِيَتِهِمْ وَشاهِدِهِمْ وَغائِبِهِمْ، وَحَيِّهِمْ وَمَيِّتِهِمْ، وَرَضِينا بِهِمْ أَئِمَّهً وَقادَهً وَسادَهً، وَحَسْبُنا بِهِمْ بَيْنَنا وَبَيْنَ اللَّهِ دُونَ خَلْقِهِ لَا نَبْتَغِى بِهِمْ بَدَلًا، وَلَا نَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِمْ وَلِيجَهً، وَبَرِئْنا إِلَى اللَّهِ مِنْ كُلِّ مَنْ نَصَبَ لَهُمْ حَرْباً مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَكَفَرْنا بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَالْأَوْثانِ الْأَرْبَعَهِ وَأَشْياعِهِمْ وَأَ تْباعِهِمْ وَكُلِّ مَنْ والاهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ مِنْ أَوَّلِ الدَّهْرِ إِلى آخِرِهِ. اللَّهُمَّ إِ نَّا نُشْهِدُكَ أَنَّا نَدِينُ بِما دانَ بِهِ مُحَمَّدٌ وَآلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ، وَقَوْلُنا مَا قالُوا، وَدِينُنا مَا دانُوا بِهِ، مَا قالُوا بِهِ قُلْنا، وَمَا دانُوا بِهِ دِنَّا، وَمَا أَ نْكَرُوا أَ نْكَرْنا، وَمَنْ والَوْا والَيْنا، وَمَنْ عادَوْا عادَيْنا، وَمَنْ لَعَنُوا لَعَنَّا، وَمَنْ تَبَرَّأُوا مِنْهُ تَبَرَّأْنا مِنْهُ، وَمَنْ تَرَحَّمُوا عَلَيْهِ تَرَحَّمْنا عَلَيْهِ، آمَنَّا وَسَلَّمْنا وَرَضِينا وَاتَّبَعْنا مَوالِيَنا صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ. اللَّهُمَّ فَتَمِّمْ لَنا ذلِكَ وَلَا تَسْلُبْناهُ وَاجْعَلْهُ مُسْتَقِرّاً ثابِتاً عِنْدَنا، وَلَا تَجْعَلْهُ مُسْتَعاراً، وَأَحْيِنا مَا أَحْيَيْتَنا عَلَيْهِ، وَأَمِتْنا إِذا أَمَتَّنا عَلَيْهِ، آلُ مُحَمَّدٍ أَئِمَّتُنا فَبِهِمْ نَأْ تَمُّ وَ إِيَّاهُمْ نُوالِى،

وَعَدُوَّهُمْ عَدُوَّ اللَّهِ نُعادِی، فَاجْعَلْنا مَعَهُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ، فَإِنَّا بِذلِکَ راضُونَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ،

پس باز به سجده رود و صد مرتبه الْحَمْدُ لِلَّهِ، و صد مرتبه شُکْراً لِلَّهِ بگوید، و روایت شده که: هرکه این عمل را بجا آورد ثواب کسی داشته باشد که در روز عید غدیر نزد حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله حاضر شده باشد و با آن حضرت بیعت کرده باشد بر ولایت، الخبر.

و بهتر آنکه این نماز را نزدیک به زوال گذارد که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در آن ساعت امیر المؤمنین علیه السلام را در غدیر خُم به امامت و خلافت برای مردم نصب فرمود، و در رکعت اول قدر و در دویّم توحید بخواند (۱) ۱۳۳۲.

ششم: غسل کند و دو رکعت نماز کند پیش از زوال به نیم ساعت، در هر رکعت حمد یک مرتبه و قُل هُوَ اللَّه أحد ده مرتبه و آیه الکُرسِی ده مرتبه و إنَّا أنزَلْناهُ ده مرتبه بخواند، که مقابل صد هزار حج و صد هزار عمره، و باعث برآوردن خداوند کریم است حوایج دنیا و آخرت او را به آسانی و عافیت.

و مخفی نماند که در اقبال در ذکر این نماز، سوره قدر مقدّم بر آیه الکرسی ذکر شده، و علّامه مجلسی در زاد المعاد متابعت اقبال نموده و قدر را مقدّم داشته چنانکه احقر نیز در کتب دیگر چنین کرده ام. لکن فعلًا آنچه تتبع کردم آیه الکرسی را مقدّم بر قدر بیشتر دیدم، و احتمال آنکه در اقبال سهوی شده از قلم مبارک سیّد یا ناسخین در این نماز هم در عدد حمد و هم در مقدّم داشتن قدر بر آیه الکرسی و یا آنکه این عمل مستقلّی باشد غیر از آن نماز خیلی بعید است، و اللَّه تعالی العالم، و بهتر آنکه بعد از این نماز این دعا را بخواند: رَبَّنا إنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً، الدّعاء بطوله (۲) ۱۳۳۳.

هفتم: بخواند دعاء ندبه را (۳) ۱۳۳۴.

هشتم: بخواند این دعا را که سیّد ابن طاووس از شیخ مفید نقل کرده:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِیِّکَ وَعَلِیٍّ وَ لِیِّکَ، وَالشَّأْنِ وَالْقَدْرِ الَّذِی

۱- اقبال ۲/ ۲۷۷ فصل ۱۵ باب ۵.

۲- اقبال ۲/ ۲۸۳ فصل ۱۵ باب ۵ و زاد المعاد: ۳۳۴.

۳- زاد المعاد: ۴۹۱.

خَصَصْتَهُما بِهِ دُونَ خَلْقِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَعَلِیٍّ وَأَنْ تَبْدَأَ بِهِما فِی کُلِّ خَیْرٍ عاجِلٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْأَئِمَّهِ الْقادَهِ، وَالدُّعاهِ السَّادَهِ، وَالنُّجُومِ الزَّاهِرَهِ، وَالْأَعْلامِ الْباهِرَهِ، وَساسَهِ (۱) ۱۳۳۵ الْعِبادِ، وَأَرْکانِ الْبِلادِ، وَالنَّاقَهِ الْمُرْسَلَهِ، وَالسَّفِینَهِ النَّاجِیَهِ الْجارِیَهِ فِی اللُّجَجِ الْغامِرَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ خُزَّانِ عِلْمِکَ، وَأَرْکانِ تَوْحِیدِکَ، وَدَعائِمِ دِینِکَ، وَمَعادِنِ کَرامَتِکَ، وَصَفْوَتِکَ مِنْ بَرِیَّتِکَ، وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ، الْأَتْقِیاءِ الْأَ نْقِیاءِ النُّجَباءِ الْأَ بْرارِ، وَالْبابِ الْمُبْتَلی بِهِ النَّاسُ، مَنْ أَتاهُ نَجا وَمَنْ أَباهُ هَوی. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَهْلِ الذِّکْرِ الَّذِینَ أَمَرْتَ بِمَسْأَلَتِهِمْ. وَذَوِی الْقُرْبَی الَّذِینَ أَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ وَفَرَضْتَ حَقَّهُمْ، وَجَعَلْتَ الْجَنَّهَ مَعادَ مَنِ اقْتَصَّ آثارَهُمْ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ کَما أَمَرُوا بِطاعَتِکَ، وَنَهَوْا عَنْ مَعْصِیَتِکَ، وَدَلُّوا عِبادَکَ عَلَی وَحْدانِیَّتِکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ نَبِیِّکَ وَنَجِیبِکَ، وَصَفْوَتِکَ وَأَمِینِکَ، وَرَسُو لِکَ إِلی خَلْقِکَ، وَبِحَقِّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، وَیَعْسُوبِ الدِّینِ، وَقائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ (۲) ۱۳۳۶، الْوَصِیِّ الْوَفِیِّ، وَالصِّدِّیقِ الْأَ کْبَرِ، وَالْفارُوقِ بَیْنَ الْحَقِّ وَالْباطِلِ، وَالشَّاهِدِ لَکَ، وَالدَّالِّ عَلَیْکَ، وَالصَّادِعِ بِأَمْرِکَ، وَالْمُجاهِدِ فِی سَبِیلِکَ، لَمْ تَأْخُذْهُ فِیکَ لَوْمَهُ لائِمٍ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَنِی فِی هذَا الْیَوْمِ الَّذِی عَقَدْتَ فِیهِ لِوَ لِیِّکَ الْعَهْدَ فِی أَعْناقِ خَلْقِکَ، وَأَکْمَلْتَ لَهُمُ الدِّینَ مِنَ الْعارِفِینَ بِحُرْمَتِهِ وَالْمُقِرِّینَ بِفَضْلِهِ، مِنْ عُتَقائِکَ

۱- جمع سائس است، یعنی مدبّرین امور.

۲- یعنی کشاننده سفیدروی ها و دست ها و پاها از اثر عبادت.

وَطُلَقائِکَ مِنَ النَّارِ، وَلَا تُشْمِتْ بِی حاسِدِی النِّعَمِ. اللَّهُمَّ فَکَما جَعَلْتَهُ عِیدَکَ الْأَکْبَرَ وَسَمَّیْتَهُ فِی السَّماءِ یَوْمَ الْعَهْدِ الْمَعْهُودِ، وَفِی الْأَرْضِ یَوْمَ الْمِیثاقِ الْمَأْخُوذِ وَالْجَمْعِ الْمَسْؤُولِ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَ قْرِرْ (۱) ۱۳۳۷ بِهِ عُیُونَنا، وَاجْمَعْ بِهِ شَمْلَنا (۲) ۱۳۳۸، وَلَا تُضِلَّنا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنا، وَاجْعَلْنا لِأَ نْعُمِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عَرَّفَنا فَضْلَ هذَا الْیَوْمِ وَبَصَّرَنا حُرْمَتَهُ، وَکَرَّمَنا بِهِ، وَشَرَّفَنا بِمَعْرِفَتِهِ، وَهَدانا بِنُورِهِ. یَا رَسُولَ اللَّهِ، یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، عَلَیْکُما وَعَلَی عِتْرَتِکُما وَعَلَی مُحِبِّیکُما مِنِّی أَ فْضَلُ السَّلامِ مَا بَقِیَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ، وَبِکُما أَ تَوَجَّهُ إِلَی اللَّهِ رَبِّی وَرَبِّکُما فِی نَجاحِ طَلِبَتِی، وَقَضاءِ حَوائِجِی، وَتَیْسِیرِ أُمُورِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَلْعَنَ مَنْ جَحَدَ حَقَّ هذَا الْیَوْمِ وَأَ نْکَرَ حُرْمَتَهُ فَصَدَّ عَنْ سَبِیلِکَ لِإِطْفاءِ نُورِکَ، فَأَبَی اللَّهُ إِلَّا أَنْ یُتِمَّ نُورَهُ. اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنْ أَهْلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ نَبِیِّکَ وَاکْشِفْ عَنْهُمْ وَبِهِمْ عَنِ الْمُؤْمِنِینَ الْکُرُباتِ. اللَّهُمَّ امْلَأ الْأَرْضَ بِهِمْ عَدْلًا کَما مُلِئَتْ ظُلْماً وَجَوْراً، وَأَ نْجِزْ لَهُمْ مَا وَعَدْتَهُمْ إِنَّکَ لَاتُخْلِفُ الْمِیعادَ (۳) ۱۳۳۹.

و اگر بتواند بخواند دعاهای مبسوطه را که سیّد در اقبال روایت کرده (۴) ۱۳۴۰.

نهم: آنکه چون مؤمنی را ملاقات کند این تهنیت را بگوید: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَنا مِنَ الْمُتَمَسِّکینَ بِوِلایَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْأَئِمَّهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ (۵) ۱۳۴۱.

و نیز بخواند:

۱- أَ قْرِرْ: خنک کن.

۲- شَمْلَنا: تفرقه ما را.

۳- اقبال ۲/ ۳۰۴ فصل ۱۵ باب ۵ و مقنعه مفید: ۲۰۵ باب ۲۰.

۴- اقبال ۲/ ۲۸۹ فصل ۱۵ باب ۵.

۵- اقبال ۲/ ۲۶۱ فصل ۶ باب ۵ و زاد المعاد: ۳۲۴.

الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی أَكْرَمَنا بِهذَا الْیَوْمِ وَجَعَلَنا مِنَ الْمُوفِینَ بِعَهْدِهِ إِلَیْنا وَمِیثاقِهِ الَّذی واثَقَنا بِهِ مِنْ وِلایَهِ وُلاهِ أَمْرِهِ وَالْقُوّامِ بِقِسْطِهِ، وَلَمْ یَجْعَلْنا مِنَ الْجاحِدِینَ وَالْمُكَذِّبِینَ بِیَوْمِ الدِّینِ (۱) ۱۳۴۲.

دهم: آنكه صد مرتبه بگوید: الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی جَعَلَ كَمالَ دِینِهِ وَتَمامَ نِعْمَتِهِ بِوِلایَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ عَلَیْهِ السَّلامُ (۲) ۱۳۴۳.

و بدان كه در این روز شریف از برای پوشیدن جامه های نیكو و زینت كردن و بوی خوش استعمال نمودن و شادی كردن و شاد نمودن شیعیان امیرالمؤمنین علیه السلام وعفو از تقصیرات ایشان وبرآوردن حاجات ایشان وصله ارحام وتوسعه بر عیال و اطعام مؤمنان و افطار دادن روزه داران و مصافحه با مؤمنین و رفتن به زیارت ایشان و تبسّم كردن بر رویشان و هدایا فرستادن برایشان و شكر الهی بجا آوردن به جهت نعمت بزرگ ولایت و بسیار فرستادن صلوات و اكثار در عبادات و طاعات از برای هر یک فضیلتی عظیم است، و یک درهم كه كسی در این روز به برادر مؤمن خود بدهد برابر است با صد هزار درهم در غیر این روز، و طعام دادن به مؤمنی در این روز مثل طعام دادن به جمیع پیغمبران و صدّیقان است (۳) ۱۳۴۴.

و در خطبه حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام است در روز غدیر كه هركه افطار دهد مؤمنِ روزه دار را در شب وقت افطارش مثل آن است كه ده فئام را افطار داده باشد، شخصی برخاست عرض كرد:

یا امیرالمؤمنین، فئام چیست؟ فرمود: صد هزار پیغمبر و صدّیق و شهید، پس چگونه خواهد بود در كثرت فضیلت حال كسی كه جمعی از مؤمنین و مؤمنات را كفالت كند پس من ضامن او و هستم بر خداوند تعالی امان او را از كفر و فقر، إلی آخره (۴) ۱۳۴۵.

و بالجمله، فضیلت این روز شریف زیاده از آن است كه ذكر شود، و این روز روز قبولی اعمال شیعیان و روز برطرف شدن غمهای ایشان است، و این روزی است كه حضرت موسی علیه السلام بر ساحران غلبه كرده، و خداوند آتش را بر ابراهیم خلیل علیه السلام سرد و سلامت كرده، و حضرت موسی علیه السلام یوشع بن نون را وصیّ خود گردانیده، و حضرت عیسی علیه السلام شمعون الصّفا را وصیّ خود

۱- بلد الأمین: ۲۶۳.

۲- بحار الأنوار ۹۸/ ۳۲۱ نقل از خط بعضی از افاضل كه از خط شهید نقل كرده است.

۳- اقبال ۲/ ۲۶۱ و ۲۶۲ فصل ۶ باب ۵.

۴- اقبال ۲/ ۲۵۹ فصل ۵ باب ۵.

قرار داده، و حضرت سلیمان علیه السلام رعیّت خود را بر استخلاف آصف بن بَرخیا اشهاد کرده، و جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله مابین اصحاب خود برادری افکنده، و لهذا شایسته است در این روز عقد اخوّت با اخوان مؤمنین، و کیفیّت آن به نحوی که شیخ ما در مُستدرک وسائل از کتاب زاد الفردوس نقل فرموده چنین است که بگذارد دست راست خود را بر دست راست برادر مؤمن خود و بگوید:

واخَیْتُکَ فِی اللّهِ، وَصافَیْتُکَ فِی اللّهِ، وَصافَحْتُکَ فِی اللّهِ، وَعاهَدْتُ اللّهَ وَمَلائِکَتَهُ وَکُتُبَهُ وَرُسُلَهُ وَأَ نْبیاءَهُ وَالْأَئِمَّهَ الْمَعْصُومِینَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ عَلَی أَ نَّی إِنْ کُنْتُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَالشَّفاعَهِ وَأُذِنَ لِی بِأَنْ أَدْخُلَ الْجَنَّهَ لَاأَدْخُلُها إِلّا وَأَ نْتَ مَعِی. آنگاه برادر مؤمن بگوید: قَبِلْتُ، پس بگوید: أَسْقَطْتُ عَنْکَ جَمِیعَ حُقُوقِ الْأُخُوَّهِ مَا خَلَا الشَّفاعَهَ وَالدُّعاءَ وَالزِّیارَهَ (۱) ۱۳۴۶.

و محدّث فیض نیز در خلاصه الأذکار صیغه اخوّت را قریب به همین نحو ذکر نموده، آنگاه فرموده: پس قبول نماید طرف مقابل از برای خود یا موکّل خود به لفظی که دلالت بر قبول نماید، پس ساقط کنند از همدیگر جمیع حقوق اخوّت را ما سوی دعا و زیارت (۲) ۱۳۴۷. اعمال روز مباهله

روز بیست و چهارم: بنا بر اشهر روزی است که مباهله کرد رسول خدا صلی الله علیه و آله با نَصارای نجران، و پیش از آنکه خواست مباهله کند عبا بر دوش مبارک گرفت و حضرت امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسین علیهم السلام را داخل در زیر عبا نمود و گفت: پروردگارا هر پیغمبری را اهل بیتی بوده است که مخصوصترین خلق بوده اند به او، خداوندا اینها اهل بیت منند پس از ایشان برطرف کن شک و گناه را و پاک کن ایشان را پاک کردنی، پس جبرئیل نازل شد و آیه تطهیر در شأن ایشان آورد، پس حضرت رسول صلی الله علیه و آله آن چهار بزرگوار را بیرون برد از برای مباهله، چون نگاه نصاری بر ایشان افتاد و حقّیّت آن حضرت و آثار نزول عذاب مشاهده کردند جرأت مباهله ننمودند و استدعای مصالحه وقبول جِزیه نمودند (۳) ۱۳۴۸.

و در این روز نیز حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در حال رکوع انگشتری خود را به سائل داد و آیه انَّما وَلِیُّکُمُ اللّهُ وَرَسُولُهُ (۴) ۱۳۴۹ در شأنش نازل شد، و بالجمله، این روز روزِ شریفی است، و در آن چند عمل وارد است:

۱- مستدرک الوسائل ۶/ ۲۷۹ شماره ۶۸۴۳.

۲- خلاصه الأذکار: ۹۹ فصل ۱۰.

۳- زاد المعاد: ۳۴۹.

۴- المائده: ۵/ ۵۵.

اوّل: غسل (۱) ۱۳۵۰.

دویّم: روزه (۲) ۱۳۵۱.

سیّم: دو رکعت نماز، و آن مثل روز عیـد غـدیر است در وقت و کیفیّت و ثواب، و آیه الکرسـی که در نماز مباهله است تا هُمْ فیها خَالِدُونَ است (۳) ۱۳۵۲.

چهـارم: خوانـدن دعـای مبـاهله که شبیه به دعای سـحرهای ماه رمضان است، و شـیخ و سـیّد هر دو نقل کرده انـد، لکن مابین روایـات آن دو بزرگوار اختلاـف کثیر است، و من اختیار می کنم روایت شـیخ را در مصـباح، فرموده: دعاء روز مباهله روایت شده با فضیلت آن از حضرت صادق علیه السلام، می گویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ مِنْ بَهائِـکَ بِأَبْهـاهُ وَکُلُّ بَهائِکَ بَهِیٌّ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِبَهائِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ جَلالِکَ بِأَجَلِّهِ وَکُـلُّ جَلالِـکَ جَلِیلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِجَلالِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ جَمالِکَ بِأَجْمَلِهِ وَکُلُّ جَمالِکَ جَمِیلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِجَمالِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عَظَمَتِکَ بِأَعْظَمِها وَکُلُّ عَظَمَتِـکَ عَظِیمَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ بِعَظَمَتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ نُورِکَ بِأَ نْوَرِهِ وَکُلُّ نُورِکَ نَیِّرٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِنُورِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ مِنْ رَحْمَتِـکَ بِأَوسَـعِها وَکُـلُّ رَحْمَتِـکَ واسِـعَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ بِرَحْمَتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْـتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ کَمالِکَ بِأَکْمَلِهِ وَکُلُّ کَمالِکَ کامِلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِکَمالِـکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ مِنْ کَلِماتِکَ بِأَ تَمِّها وَکُلُّ کَلِماتِکَ تامَّهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِکَلِماتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُکَ مِنْ أَسْمائِکَ بِأَکْبَرِها وَکُلُّ أَسْمائِکَ کَبِیرَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِأَسْمائِکَ کُلِّها.

۱- زاد المعاد: ۳۵۱.

۲- زاد المعاد: ۳۵۱.

۳- گذشت در ص ۳۸۹.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عِزَّتِکَ بِأَعَزِّها وَ کُلُّ عِزَّتِکَ عَزِیزَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعِزَّتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ مَشِیئَتِکَ بِأَمْضاهَا وَ کُلُّ مَشِیئَتِکَ ماضِیَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمَشِیئَتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِقُدْرَتِکَ الَّتِی اسْتَطَلْتَ بِها عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ وَ کُلُّ قُدْرَتِکَ مُسْتَطِیلَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِقُدْرَتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عِلْمِکَ بِأَ نْفَذِهِ وَ کُلُّ عِلْمِکَ نافِذٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعِلْمِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ قَوْ لِکَ بِأَرْضاهُ وَ کُلُّ قَوْ لِکَ رَضِیٌّ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِقَوْ لِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ مَسائِلِکَ بِأَحَبِّها وَ کُلُّها إِلَیْکَ حَبِیبَهٌ (۱) ۱۳۵۳، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمَسائِلِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ شَرَفِکَ بِأَشْرَفِهِ وَ کُلُّ شَرَفِکَ شَرِیفٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِشَرَفِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ سُلْطانِکَ بِأَدْوَمِهِ وَ کُلُّ سُلْطانِکَ دائِمٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِسُلْطانِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ مُلْکِکَ بِأَ فْخَرِهِ وَ کُلُّ مُلْکِکَ فاخِرٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمُلْکِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ عَلائِکَ بِأَعْلاهُ وَ کُلُّ عَلائِکَ عالٍ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعَلائِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ آیاتِکَ بِأَعْجَبِها وَ کُلُّ آیاتِکَ عَجِیبَهٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِآیاتِکَ کُلِّها. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مِنْ مَنِّکَ بِأَقْدَمِهِ وَ کُلُّ مَنِّکَ قَدِیمٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِمَنِّکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما

۱- در اصل: حَبِیْبٌ.

وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ إِنِّی (۱) ۱۳۵۴ أَسْأَلُکَ بِما (۲) ۱۳۵۵ أَنْتَ فِیهِ مِنَ الشُّؤُوْنِ وَالْجَبَرُوتِ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِکُلِّ شَأْنٍ وَکُلِّ جَبَرُوتٍ. اللَّهُمَّ إِنِّی (۳) ۱۳۵۶ أَسْأَلُکَ بِما تُجِیبُنِی بِهِ حِینَ أَسْأَلُکَ یا اللَّهُ یا لَاإِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُکَ بِبَهاءِ لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، یا لا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُکَ بِجَلالِ لَاإِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، یا لَاإِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْأَلُکَ بِلا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ رِزْقِکَ بِأَعَمِّهِ وَکُلُّ رِزْقِکَ عامٌّ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِرِزْقِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ عَطائِکَ بِأَهْنَئِهِ وَکُلُّ عَطائِکَ هَنِیءٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِعَطائِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ خَیْرِکَ بِأَعْجَلِهِ وَکُلُّ خَیْرِکَ عاجِلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِخَیْرِکَ کُلِّهِ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ مِنْ فَضْلِکَ بِأَفْضَلِهِ وَکُلُّ فَضْلِکَ فاضِلٌ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِفَضْلِکَ کُلِّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْنِی عَلَی الْإِیمانِ بِکَ، وَالتَّصْدِیقِ بِرَسُولِکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، وَالْوِلایَهِ لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ، وَالْبَراءَهِ مِنْ عَدُوِّهِ، وَالائْتِمامِ بِالْأَئِمَّهِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، فَإِنِّی قَدْ رَضِیتُ بِذلِکَ یا رَبِّ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُولِکَ فِی الْأَوَّلِینَ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ فِی الْآخِرِینَ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ فِی الْمَلَا الْأَعْلی، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ فِی الْمُرْسَلِینَ. اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً الْوَسِیلَهَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِیلَهَ وَالدَّرَجَهَ الْکَبِیرَهَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَنِّعْنِی بِما رَزَقْتَنِی، وَبارِکْ لَی فِیما آتَیْتَنِی، وَاحْفَظْنِی فِی غَیْبَتِی وَکُلِّ غائِبٍ هُوَ لِی. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ

۱- وَإِنِّی: خ.

۲- مِمّا: خ ل.

۳- وَإِنِّی: خ.

مُحَمَّدٍ وَابْعَثْنِی عَلَی الْإِيمانِ بِکَ وَالتَّصْدِيقِ بِرَسُو لِکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَسْأَ لُکَ خَيْرَ الْخَيْرِ رِضْوانَکَ وَالْجَنَّهَ، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ الشَّرِّ سَخَطِکَ وَالنَّارِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاحْفَظْنِی مِنْ کُلِّ مُصِيبَهٍ، وَمِنْ کُلِّ بَلِيَّهٍ، وَمِنْ کُلِّ عُقُوبَهٍ، وَمِنْ کُلِّ فِتْنَهٍ، وَمِنْ کُلِّ بَلاءٍ، وَمِنْ کُلِّ شَرٍّ، وَمِنْ کُلِّ مَکْرُوهٍ، وَمِنْ کُلِّ مُصِيبَهٍ، وَمِنْ کُلِّ آفَهٍ نَزَلَتْ أَو تَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ إِلَی الْأَرْضِ فِی هـذِهِ السَّاعَهِ، وَفِی هـذِهِ اللَّيْلَهِ، وَفِی هـذَا الْيَوْمِ، وَفِی هـذَا الشَّهْرِ، وَفِی هـذِهِ السَّنَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْسِمْ لِی مِنْ کُلِّ سُرُورٍ وَمِنْ کُلِّ بَهْجَهٍ، وَمِنْ کُلِّ اسْتِقامَهٍ، وَمِنْ کُلِّ فَرَجٍ، وَمِنْ کُلِّ عافِيَهٍ، وَمِنْ کُلِّ سَلامَهٍ، وَمِنْ کُلِّ کَرامَهٍ، وَمِنْ کُلِّ رِزْقٍ واسِعٍ حَلالٍ طَيِّبٍ، وَمِنْ کُلِّ نِعْمَهٍ وَمِنْ کُلِّ سعَهٍ نَزَلَتْ أَو تَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ إِلَی الْأَرْضِ فِی هـذِهِ السَّاعَهِ، وَفِی هـذِهِ اللَّيْلَهِ، وَفِی هـذَا الْيَوْمِ، وَفِی هـذَا الشَّهْرِ، وَفِی هـذِهِ السَّنَهِ. اللَّهُمَّ إِنْ کانَتْ ذُ نُوبِی قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِی عِنْدَکَ وَحالَتْ بَيْنِی وَبَيْنَکَ وَغَيَّرَتْ حالِی عِنْدَکَ فَإِنِّی أَسْأَ لُکَ بِنُورِ وَجْهِکَ الَّذِی لَايُطْفَأُ، وَبِوَجْهِ مُحَمَّدٍ حَبِيبِکَ الْمُصْطَفی، وَبِوَجْهِ وَ لِيِّکَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضی، وَبِحَقِّ أَو لِيائِکَ الَّذِينَ انْتَجَبْتَهُمْ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَغْفِرَ لِی مَا مَضی مِنْ ذُ نُوبِی، وَأَنْ تَعْصِمَنِی فِی ما بَقِیَ مِنْ عُمْرِی، وَأَعُوذُ بِکَ اللَّهُمَّ أَنْ أَعُودَ فِی شَیْ ءٍ مِنْ مَعاصِيکَ أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِی، حَتَّی تَتَوَفَّانِی وَأَ نَا لَکَ مُطِيعٌ وَأَ نْتَ عَنِّی راضٍ، وَأَنْ تَخْتِمَ لِی عَمَلِی بِأَحْسَنِهِ وَتَجْعَلَ لِی ثَوابَهُ الْجَنَّهَ، وَأَنْ تَفْعَلَ بِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ يَا أَهْلَ التَّقْوی وَيَا أَهْلَ الْمَغْفِرَهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱) ۱۳۵۷.

۱- مصباح المتهجّد: ۷۵۹- ۷۶۳.

پنجم: بخوانـد دعایی که شـیخ و سیّد روایت کرده انـد بعد از دو رکعت نماز و هفتاد مرتبه استغفار، و اوّل آن الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، است (۱) ۱۳۵۸. اعمال روزهای آخر ذی الحجّه

و شایسته است در این روز تصـدّق بر فقراء به جهت تأسّـِی به مولاـی هر مـؤمن و مـؤمنه امیر المؤمنین علیه السـلام، و زیـارت کردن آن حضرت، و انسب خواندن زیارت جامعه است (۲) ۱۳۵۹.

روز بیسـت وپنجـم: روز شـریفی اسـت، و روزی است که هَـلْ أَتی در حـقّ اهـل بیت نـازل شـده، به جهت آنکه سه روز روزه گرفتند و افطار خود را به مسـکین و یتیم و اسیر دادند و به آب افطار نمودند، و شایسته است که شیعیان اهل بیت علیهم السلام در این ایّام خصوص در شب بیست و پنجم تأسّـِی به موالی خود نماینـد در تصدّق به مساکین و ایتام و سـعی در اطعام ایشان و این روز را روزه بدارنـد (۳) ۱۳۶۰، و چون بعض علمـاء این روز را روز مبـاهله می داننـد منـاسب است زیـارت جامعه و دعاء مباهله را نیز در این روز بخوانند (۴) ۱۳۶۱.

روز آخر ذی الحجّه: که آخر سـال عرب است، سـیّد در اقبـال موافـق یـک روایت ذکر کرده که دو رکعت نمـاز کنـد، در هر رکعت حمد یک مرتبه، و ده مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و ده مرتبه آیه الکرسی بخواند، و بعد از نماز بگوید:

اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ فِی هذِهِ السَّنَهِ مِنْ عَمَلٍ نَهَیْتَنِی عَنْهُ وَلَمْ تَرْضَهُ وَنَسِیتُهُ وَلَمْ تَنْسَهُ وَدَعَوْتَنِی إِلَی التَّوْبَهِ بَعْدَ اجْتِرائِی عَلَیْک، اللَّهُمَّ فَإِنِّی أَسْتَغْفِرُکَ مِنْهُ فَاغْفِرْ لِی، وَمَا عَمِلْتُ مِنْ عَمَلٍ یُقَرِّبُنِی إِلَیْکَ فَاقْبَلْهُ مِنِّی، وَلَا تَقْطَعْ رَجائِی مِنْکَ یَا کَرِیمُ.

پس چـون گفـت ایـن را، شـیطان گویـد: وای بر مـن هرچه من تعب کشـیدم در حقّ او در این سـال همه را خراب کرد به این کلمات، و شهادت دهد سال گذشته برای او که سال خود را به خیر ختم نمود (۵) ۱۳۶۲.

۱- مصباح المتهجّد: ۷۶۴ و اقبال ۲/ ۳۵۴ فصل ۵ باب ۶.

۲- زاد المعاد: ۳۵۱- ۳۵۲.

۳- اقبال ۲/ ۳۷۷- ۳۷۸ فصل ۲ و ۳ باب ۷.

۴- زاد المعاد: ۳۶۸.

۵- اقبال ۲/ ۳۸۰ باب ۹.

فصل هفتم

در اعمال ماه محرّم است

بـدان که این مـاه، ماه حُزن اهل بیت علیهم السـلام و شـیعیان ایشان است، و از حضـرت امام رضا علیه السـلام روایت است که چون ماه محرّم داخل می شد پدرم را کسـی خندان نمی دید، و اندوه و حزن پیوسته بر او غالب می شد تا روز دهم، چون روز عاشورا می شد آن روز روز مصـیبت و حزن و گریه او بود، و می فرمود: امروز روزی است که حسـین علیه السـلام شهید شده است (۱) ۱۳۶۳.

شب اوّل: سیّد در اقبال برای این شب چند نماز ذکر فرموده: اوّل- صد رکعت، در هر رکعت حمد و توحید بخواند. دویّم- دو رکعت، در رکعت اوّل حمد و انعام، ودر دویّم حمد و یس.

سیّم- دو رکعت، در هر رکعت حمد و یازده قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، در روایت است از حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله که هرکه در این شب این دو رکعت نمـاز را بجـا آورد و صـبحش را که اوّل سـال است روزه بـدارد مثـل کسـی است که تمـام سـال را مـداومت به خیر کرده، ودر آن سـال محفـوظ باشـد، و اگر بمیرد به بهشت برود (۲) ۱۳۶۴. ونیز سـیّد برای هلال این ماه دعاء مبسوطی ذکر فرموده (۳) ۱۳۶۵ (۴) ۱۳۶۶.

روز اوّل: بدان که اوّل محرّم اوّل سال است، و در آن دو عمل وارد است:

اوّل: روزه است، و در روایت ریّان بن شبیب از حضـرت امام رضا علیه السـلام مروی است که: هرکه در این روز روزه بدارد و خدا را بخواند خداوند دعای او را مستجاب کند چنانکه دعای زکریّا را مستجاب نمود (۵) ۱۳۶۷.

دویّم: از حضـرت امام رضا علیه السـلام منقول است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله روز اوّل محرّم دو رکعت نماز می کرد و چون فارغ می شد دستها را بلند می کرد و این دعا را سه دفعه می خواند: اعمال روز اوّل محرّم

اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْإِلهُ الْقَدِیمُ، وَهذِهِ سَنَهٌ جَدِیدَهٌ، فَأَسْأَ لُکَ فِیهَا الْعِصْمَهَ مِنَ

۱- امالی شیخ صدوق: م ۲۷، ح ۲.

۲- اقبال ۳/ ۴۱ فصل ۲ باب ۱.

۳- و اگر ممکن شود احیا بدارد این شب را به نماز و دعا و خواندن قرآن. منه.

۴- اقبال ۳/ ۳۱ فصل ۲ باب ۱ اوّل آن: اللَّهُمَّ أَنتَ اللَّهُ لا إلهَ إلّاأَنتَ.

۵- امالی صدوق: م ۲۷، ح ۵.

الشَّیْطانِ وَالْقُوَّهَ عَلَی هذِهِ النَّفْسِ الْأَمَّارَهِ بِالسُّوءِ وَالاشْتِغالَ بِما یُقَرِّبُنِی إِلَیْکَ یَا کَرِیمُ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرام، یَا عِمادَ مَنْ لا عِمادَ لَهُ، یَا ذَخِیرَهَ مَنْ لاـ ذَخِیرَهَ لَهُ، یَا حِرْزَ مَنْ لَاحِرْزَ لَهُ، یَا غِیاثَ مَنْ لَاغِیاثَ لَهُ، یَا سَنَدَ مَنْ لَاسَنَدَ لَهُ، یَا کَنْزَ مَنْ لَاکَنْزَ لَهُ، یَا حَسَنَ الْبَلاءِ، یَا عَظِیمَ الرَّجاءِ، یَا عِزَّ الضُّعَفاءِ، یَا مُنْقِذَ الْغَرْقی، یَا مُنْجِیَ الْهَلْکَی، یَا مُنْعِمُ یَا مُجْمِلُ یَا مُفْضِلُ یَا مُحْسِنُ، أَ نْتَ الَّذِی سَجَدَ لَکَ سَوادُ اللَّیْلِ، وَنُورُ النَّهارِ، وَضَوْءُ الْقَمَرِ، وَشُعاعُ الشَّمْسِ، وَدَوِیُّ الْماءِ، وَحَفِیفُ الشَّجَرِ، یَا اللَّهُ لَاشَرِیکَ لَکَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنا خَیْراً مِمَّا یَظُنُّونَ، وَاغْفِرْ لَنا مَا لَایَعْلَمُونَ، وَلَا تُؤاخِذْنا بِما یَقُولُونَ، حَسْبِیَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلَّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ، وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ، آمَنَّا بِهِ کُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنا وَمَا یَذَّکَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبابِ، رَبَّنا لا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنا وَهَبْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَ نْتَ الْوَهَّابُ (۱) ۱۳۶۸.

شیخ طوسی فرموده که: مستحبّ است روزه دهه اوّل محرّم، و لکن روز عاشورا امساک نماید از طعام و شراب تا بعد از عصر آن وقت به قدر کمی تربت تناول نماید (۲) ۱۳۶۹. و سیّد روایت کرده فضیلت روزه تمام ماه را، و آن که روزه او نگه می دارد صائم آن را از هر گناهی (۳) ۱۳۷۰.

روز سیّم: روزی است که حضرت یوسف علیه السلام از زندان بیرون شده، هرکه آن روز را روزه دارد آسان فرماید حق تعالی بر او کارهای مشکل را، و برطرف کند از او اندوه را، و در روایت نبوی است که دعایش مستجاب شود (۴) ۱۳۷۱.

روز نهم: روز تاسوعا است، از حضرت صادق علیه السلام روایت است که فرمود: تاسوعا روزی بود که جناب امام حسین علیه السلام و اصحابش را در کربلاـ محاصره کردند، و سپاه شام بر قتال آن حضرت اجتماع کردند، و ابن مرجانه و عمر سعد خوشحال شدند به سبب کثرت سپاه و بسیاری لشکر که برای آنها جمع شده بود، و جناب امام حسین علیه السلام و اصحابش را ضعیف شمردند، و یقین کردند که

۱- اقبال ۳/ ۴۳ فصل ۳ باب ۱.

۲- مصباح المتهجّد: ۷۷۱.

۳- اقبال ۳/ ۴۴ فصل ۴ باب ۱ از امام صادق علیه السلام.

۴- اقبال ۳/ ۴۴ فصل ۵ باب ۱.

یاوری از برای آن حضرت نخواهد آمد، و اهل عراق او را مدد نخواهند نمود، پس فرمود: پدرم فدای آن ضعیف غریب (۱) ۱۳۷۲.

شب دهم: شب عاشورا است، و سیّد در اقبال از برای این شب دعا و نمازهای بسیار با فضیلت های بسیار نقل کرده، از جمله صد رکعت نماز هر رکعت به حمد و سه مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ، و بعد از فراغ از جمیع بگوید: سُبْحانَ اللَّهِ، وَالحَمْدُ للَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا باللَّهِ العَلِيِّ العَظِيمِ هفتاد مرتبه، و در روایت دیگر بعد از الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ استغفار نیز ذکر شده. اعمال شب عاشورا

و از جمله چهار رکعت در آخر شب، در هر رکعت بعد از حمد هر یک از آیه الکرسی و توحید و فلق و ناس را ده مرتبه بخواند، و بعد از سلام صد مرتبه توحید بخواند.

و از جمله چهار رکعت نماز در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه توحید، و این نماز مطابق است با نماز امیر المؤمنین علیه السلام که فضیلت بسیار دارد، و بعد از نماز فرموده: ذکر خدا بسیار کند، و صلوات بسیار بفرستد بر رسول خدا صلی الله علیه و آله، و لعن کند بر دشمنان ایشان آنچه می تواند (۲) ۱۳۷۳.

و در فضیلت احیاء این شب روایت کرده که: مثل آن است که عبادت کرده باشد به عبادت جمیع ملائکه، و عبادت در آن مقابل هفتاد سال است (۳) ۱۳۷۴، و اگر کسی را توفیق شامل حال شود در این شب در کربلا باشد و زیارت امام حسین علیه السلام کند و بیتوته نزد آن جناب نماید تا صبح، خدا اورا محشور فرماید آلوده به خون امام حسین علیه السلام در جمله شهداء با آن حضرت (۴) ۱۳۷۵.

روز دهم: روز شهادت ابو عبداللَّه الحسین علیه السلام و روز مصیبت و حزن ائمّه اطهار علیهم السلام و شیعیان ایشان است، و شایسته است که شیعیان در این روز مشغول کاری از کارهای دنیا نگردند، و از برای خانه خود چیزی ذخیره نکنند، و مشغول گریه و نوحه و مصیبت باشند، و تعزیت حضرت امام حسین علیه السلام را اقامه نمایند، و به ماتم اشتغال نمایند، به نحوی که در ماتم عزیزترین اولاد و اقارب خود اشتغال می نمایند، و زیارت کنند آن حضرت را به زیارت عاشورا که بعد از این بیاید (ص ۶۲۴) إن شاء اللَّه تعالی، و سعی کنند در نفرین و لعن بر قاتلان آن حضرت، و یکدیگر را تعزیت گویند در مصیبت آن جناب و بگویند: اعمال روز عاشورا

۱- کافی ۴/ ۱۴۷ ح ۷ باب روزه عرفه و عاشورا از کتاب صیام.

۲- اقبال ۳/ ۴۶- ۴۸ فصل ۷ باب ۱.

۳- اقبال ۳/ ۴۵ فصل ۷ باب ۱.

۴- اقبال ۳/ ۵۰ فصل ۸ باب ۱ نقل از شیخ طوسی و شیخ مفید.

أَعْظَمَ اللّهُ أُجُورَنـا بِمُصابِنـا بِالْحُسَـيْنِ عَلَيْهِ السَّلامُ، وَجَعَلَنا وَ إِیَّاکُمْ مِنَ الطَّالِبِینَ بِثارِهِ مَعَ وَ لِیِّهِ الْإِمامِ الْمَهْـدِیِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ (۱) ۱۳۷۶.

و شایسته است در این روز مقتل بخوانند و یکدیگر را بگریانند. روایت شده که: چون حضرت موسی علیه السلام مأمور شد به ملاقات جناب خضـر و تعلّم از او، اوّل چیزی که در وقت ملاقات بین ایشان مذاکره شد آن بود که آن عالم حدیث نمود برای حضـرت موسـی مصیبت ها و بلاهایی که بر آل محمّد علیهم السلام وارد می شود، پس گریستند هر دو، و سخت شد گریستن ایشان.

و روایت شـده از ابن عبّاس که گفت: در «ذی قـار» خـدمت امیر المؤمنین علیه السـلام رسـیدم صـحیفه ای بیرون آورد به خطّ خود و املاء پیغمبر صـلی الله علیه و آله و خواند برای من از آن، و در آن صـحیفه بود مقتل امام حسـین علیه السـلام، و آن که چگونه کشته می شود، و کی می کشد او را، و کی یاری می کند او را، و کی با او شهید می شود، پس گریه کرد آن حضرت گریه سختی و مرا به گریه درآورد (۲) ۱۳۷۷.

فقیر گوید که: اگر مقام را گنجایش بود مختصـر مقتلی در این جا ذکر می کردم، لکن محل را گنجایش نیست، هرکه خواهد رجوع کند به کتب ما در مقتل.

و بـالجمله، اگر کسـی در این روز نزد قبر امـام حسـین علیه السـلام باشـد و مردم را آب دهـد مثـل کسـی باشـد که لشـکر آن حضـرت را آب داده باشد و با آن جناب در کربلا حاضـر شده باشد، و خواندن هزار مرتبه توحید در این روز فضـیلت دارد، و روایت شده که: خداوند رحمان نظر رحمت به سوی او کند (۳) ۱۳۷۸.

و سیّد برای این روز دعـایی نقـل کرده است شبیه به دعـاء عشـرات، بلکه ظـاهر آن است که خود آن دعا باشـد موافق بعضـی روایات آن، و شـیخ از عبد اللّه بن سنان از حضرت صادق علیه السلام چهار رکعت نماز و دعایی نقل کرده که در این روز در وقت چاشت باید به عمل آورد، ما به ملاحظه اختصار ذکر نکردیم، هرکه طالب است به زاد المعاد رجوع نماید (۴) ۱۳۷۹.

و نیز شایسته است که شیعیان در این روز امساک کنند از خوردن و آشامیدن بی آنکه قصد

۱- عَلَیْهِ السَّلامُ: خ ل. مراجعه شود به زاد المعاد: ۳۷۲- ۳۷۴.

۲- بحار الأنوار ۴۴/ ۲۵۲ نقل از کتاب امالی.

۳- اقبال ۳/ ۸۰ فصل ۱۵ باب ۱ از امام صادق علیه السلام.

۴- مصباح المتهجّد: ۷۸۳- ۷۸۶ و زاد المعاد: ۳۸۸- ۳۹۳ و اوّل دعاء: اللَّهُمَّ عَذِّبِ الفَجَرَةَ ...

روزه کنند، و در آخر روز بعد از عصر افطار کنند به غذایی که اهل مصیبت می خورند، مثل ماست یا شیر و امثال آنها، نه مثل غذاهای لذیذه، و آنکه جامه های پاکیزه بپوشند، و بندها را بگشایند، و آستین ها را بالا کنند به هیئت صاحبان مصیبت.

و علّامه مجلسی در زاد المعاد فرموده: و بهتر آن است که روز نهم و دهم را روزه ندارد، زیرا که بنی امیّه این دو روز را برای برکت و شماتت بر قتل آن حضرت روزه می داشتند، و احادیث بسیار در فضیلت این دو روز و روزه آنها بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله بسته اند، و از طریق اهل بیت علیهم السلام احادیث بسیار در مذمّت روزه این دو روز خصوصاً روز عاشورا وارد شده است.

و ایضاً بنی امیّه علیهم اللّعنه از برای برکت آذوقه سال را در روز عاشورا در خانه ذخیره می کردند.

لهذا از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: هرکه ترک کند سعی در حوایج خود را در روز عاشورا و پی کاری نرود حق تعالی حوایج دنیا و آخرت او را برآورد، و هرکه روز عاشورا روز مصیبت و اندوه و گریه او باشد حق تعالی روز قیامت را روز فرح و سرور و شادی او گرداند، و دیده اش در بهشت به ما روشن گردد، و هرکه روز عاشورا را روز برکت نامد و از برای منزل خود در آن روز چیزی ذخیره کند خدا آن ذخیره را برای او مبارک نگرداند، ودر روز قیامت با یزید و عبید اللّه بن زیاد و عمر بن سعد علیهم اللّعنه محشور گردد، پس باید که در روز عاشورا آدمی مشغول کاری از کارهای دنیا نگردد، و مشغول گریه و نوحه و مصیبت باشد، و امر کند اهل خانه خود را که تعزیه آن حضرت را بدارند و مشغول ماتم باشند چنانکه در ماتم عزیزترین اولاد و اقارب خود می باشند، و در آن روز امساک کند از خوردن و آشامیدن بی آنکه قصد روزه کند، و در آخر روز بعد از عصر افطار کند اگر چه به شربت آبی باشد، و روزه تمام ندارد، مگر آنکه در خصوص آن روز روزه واجبی داشته باشد که به نذر یا مثل آن بر او واجب شده باشد که آن روز را روزه باید بگیرد، و در آن روز آذوقه در خانه ذخیره نکند، و نخندد، و مشغول لَهو و لَعِب نگردد، و هزار مرتبه بر قاتلان آن حضرت لعنت کند و بگوید: اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ (۱) ۱۳۸۰.

مؤلّف گوید: از کلام این بزرگوار معلوم شد که احادیثی که در فضیلت روز عاشورا است مجعول و بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله بسته اند، و صاحب شفاء الصّدور در شرح این فقره از زیارت

۱- زاد المعاد: ۳۷۲.

عاشورا: اللَّهُمَّ إِنَّ هذَا يَوْمٌ تَبَرَّكَتْ بِهِ بَنُو أُمَيَّةَ، کلام را در این مقام بسط داده، ملخّصش آنکه تبرّك بنی امیّه به این یوم مشئوم بر چند وجه است: یکی آنکه ذخیره قوت و آذوقه را در این روز سنّت شمردند، و آن آذوقه را تا سال دیگر مایه سعادت و سعه رزق و رغد عیش دانستند، چنانچه در اخبار اهل بیت از باب تعریض به ایشان نهی از این مطلب مکرّر وارد شده است، و دیگر اقامه مراسم عید است، از توسعه رزق بر عیال، و تجدید ملابس، و قصّ شارب، و تقلیم اظفار، و مصافحه و تعییدات دیگر، که طریقه بنی امیّه و اتباع ایشان بر او جاری است، و دیگر التزام به روزه این روز است، که اخبار کثیره در فضل او وضع کرده اند، و ملتزم به صیام این روزند، امر چهارم از وجوه تبرّك به یوم عاشورا اینکه دعا و طلب حوایج را در این روز مستحب دانسته اند، و به جهت این کار مناقب و فضایلی برای این روز به جعل و وضع افترا کردند، و دعاهایی چند تلفیق کرده تعلیم عاصیان نمودند تا امر ملتبس و کار مشتبه شود، چنانچه در خطبه ای که در بلاد خود در این روز می خوانند برای هر نبی وسیله و شرفی در این روز زیاد می کنند، مثل اخماد نار نمرود، و قرار سفینه نوح، و اغراق جُند فرعون، و انجاء عیسی از دار یهودان.

چنانچه شیخ صدوق از جبله مکّیه نقل کرده: که شنیدم از میثم تمّار رضی الله عنه که فرمود: واللّه می کشند این امّت پسر پیغمبر خود را در محرّم در روز دهم، و هرآینه اعداء حق سُبحانه و تعالی این روز را روز برکت قرار دهند، و همانا این کار شدنی است، و پیشی گرفته است در علم خدای تعالی، و من می دانم او را به عهدی که از مولایم امیر المؤمنین علیه السلام به من رسیده، تا آنکه جبله می گوید: گفتم: چگونه مردم روز قتل حسین علیه السلام را روز برکت قرار دهند؟ پس میثم بگریست و فرمود: حدیثی وضع کنند که او روزی است که خدای تعالی در او توبه آدم را قبول کرد، با اینکه خدای تعالی در ذی حجّه توبه آدم را قبول کرد، و گمان می کنند که او روزی است که خدای تعالی یونس را از شکم ماهی بیرون آورد، با اینکه خدای تعالی یونس را در ذیقعده از شکم ماهی برآورد، و گمان می کنند که او روزی است که سفینه نوح بر جودی قرار گرفت، با اینکه استواء سفینه در روز هجدهم ذیحجّه بوده، و گمان می کنند که او روزی است که خدا دریا را برای موسی در او بشکافت، با اینکه این کار در ربیع الأوّل بود (۱) ۱۳۸۱.

و بالجمله، با این همه تصریح و تأکید که در خبر میثم شده و در حقیقت از علایم نبوّت و

۱- امالی شیخ صدوق: م ۲۷، ح ۱.

امامت و دلیل حقّیّت طریقه شیعه است که اخبار یقینی چنان داده است و مضـمون او مطابق با واقع محسوس است عجب است که دعایی بر طبق این اکاذیب تلفیق شـده، و در کتب بعض بی خبران که غافل بوده انـد مـذکور و به دست عوام داده شـده، و البتّه خواندن آن دعا بدعت و محرّم است، و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، سُبْحانَ اللَّهِ مِلء َ الْمِیزانِ، وَمُنْتَهَی الْعِلْمِ، وَمَبْلَغَ الرِّضا، وَزِنَهَ الْعَرْشِ، بعـد از دو سه سـطر دارد، ده مرتبه صلوات بفرسـتد و بگویـد: یَا قابِلَ تَوْبَهِ آدَمَ یَوْمَ عاشُوراءَ، یَا رافِعَ إِدْرِیسَ إِلَی السَّماءِ یَوْمَ عاشُوراءَ، یَا مُسَکِّنَ سَفِینَهِ نُوحٍ عَلَی الْجُودِیِّ یَوْمَ عـاشُوراءَ، یَا غِیاثَ إِبْراهِیمَ مِنَ النَّارِ یَوْمَ عاشُوراءَ ... إلی آخره. و شک نیست که این دعا را یکی از نواصب مـدینه یـا خوارج مسـقط یـا امثـال اینهـا جعل کرده و تتمیم ظلم بنی امیّه را نموده، تمام شـد ملخّص کلام صاحب شـفاء الصّـدور (۱) ۱۳۸۲.

بالجمله، در آخر روز عاشورا سـزاوار است که یادآوری از حال حرم امام حسین علیه السلام و دختران و اطفال آن حضرت که در این وقت در کربلا اسیر اعدا و مشغول به حزن و بکاء بودند، و مصیبت هایی که بر ایشان گذشته که در خاطر هیچ آفریده خطور نکند، و قلم را تاب نوشتن نباشد.

وَلقد أَجادَ مَن قالَ:

فاجِعهٌ إِنْ أَرَدْتُ أَکْتُبُهامُجْمَلَهً ذِکْرَهً لِمُدَّکِرِ

جَرَتْ دُمُوعِی فَحالَ حائِلُهامَا بَیْنَ لَحْظِ الْجُفُونِ وَالزُّبُرِ

وَقال قَلْبی بُقْیا عَلَیَ (۲) ۱۳۸۳ فَلَاوَاللَّهِ مَا قَدْ طُبِعْتُ مِنْ حَجَرِ

بَکَتْ لَهَا الْأَرْضُ وَالسَّماءُوَمَا بَیْنَهُما فی مَدامِعٍ حُمُرِ

من از تحریر این غم ناتوانم که تصویرش زده آتش به جانم

تو را طاقت نباشد از شنیدن شنیدن کی بود مانند دیدن

پس برخیز و سـلام کن بر رسول خـدا و علیّ مرتضـی و فـاطمه زهرا و حسن مجتبی و سایر امامان از ذرّیّه سـیّد الشّـهداء علیهم السلام و ایشان را تعزیت بگو بر این مصایب عظیمه با دل بریان و چشم گریان، و بخوان این زیارت را:

۱- شفاء الصدور: ۲۴۸- ۲۶۲.

۲- بُقْیا عَلَیَّ: یعنی ترحّم کن بر من.

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ مُوسى كَلِيمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ عِيسى رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ لِيِّ اللَّهِ (۱) ۱۳۸۴، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ الْحَسَنِ الشَّهِيدِ سِبْطِ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ وَابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ فاطِمَهَ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خِيَرَهَ اللَّهِ وَابْنَ خِيَرَتِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ثارَ اللَّهِ وَابْنَ ثارِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْوِتْرُ الْمَوْتُورُ (۲) ۱۳۸۵، السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا الْإِمامُ الْهادِي الزَّكِيُّ وَعَلى أَرْواحٍ حَلَّتْ بِفِنائِکَ، وَأَقامَتْ فِی جِوارِکَ، وَوَفَدَتْ مَعَ زُوَّارِکَ، السَّلامُ عَلَيْکَ مِنِّی مَا بَقِيتُ وَبَقِیَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ، فَلَقَدْ عَظُمَتْ بِکَ الرَّزِيَّهُ، وَجَلَّ الْمُصابُ فِی الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَفِی أَهْلِ السَّماواتِ أَجْمَعِينَ وَفِی سُكَّانِ الْأَرَضِينَ فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ، وَصَلَواتُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ عَلَيْکَ وَعَلى آبائِکَ الطَّاهِرِينَ (۳) ۱۳۸۶ الطَّيِّبِينَ الْمُنْتَجَبِينَ وَعَلى ذَرارِيهِمُ الْهُداهِ الْمَهْدِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلایَ وَعَلَيْهِمْ، وَعَلى رُوحِکَ وَعَلى أَرْواحِهِمْ، وَعَلى تُرْبَتِکَ وَعَلى تُرْبَتِهِمْ. اللَّهُمَّ لَقِّهِمْ رَحْمَهً وَرِضْواناً وَرَوْحاً وَرَيْحاناً. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلایَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، يَا ابْنَ خاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَيَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، وَيَا ابْنَ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا شَهِيدُ، يَا ابْنَ الشَّهِيدِ، يَا أَخَ الشَّهِيدِ، يَا

۱- وَ لِيِّ اللَّهِ: نسخه.

۲- الْوِتْرُ الْمَوْتُورُ: كشته ای كه خون كسان او ريخته شده.

۳- الطَّاهِرِينَ: خ.

أَبَاالشُّهَداءِ. اللَّهُمَّ بَلِّغْهُ عَنِّی فی هـذِهِ السَّاعَهِ وَفِی هـذَا الْیَوْمِ وَفِی هذَا الْوَقْتِ وَفِی کُلِّ وَقْتٍ تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَسَلاماً، سَلامُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْعالَمِینَ وَعَلَی الْمُسْتَشْهَدِینَ مَعَکَ سَلاماً مُتَّصِلًا مَا اتَّصَلَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ، السَّلامُ عَلَی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ الشَّهِیدِ، السَّلامُ عَلَی عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ، السَّلامُ عَلَی الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ الشَّهِیدِ، السَّلامُ عَلَی الشُّهَداءِ مِنْ وُلْدِ أَمِیرِالْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَی الشُّهَداءِ مِنْ وُلْدِ الْحَسَنِ، السَّلامُ عَلَی الشُّهَداءِ مِنْ وُلْدِ الْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَی الشُّهَداءِ مِنْ وُلْدِ جَعْفَرٍ وَعَقِیلٍ، السَّلامُ عَلَی کُلِّ مُسْتَشْهَدٍ مَعَهُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَلِّغْهُمْ عَنِّی تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَسَلاماً. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزاءَ فِی وَلَدِکَ الْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَافاطِمَهُ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکِ الْعَزاءَ فِی وَلَدِکِ الْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَالْمُؤْمِنِینَ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزاءَ فِی وَلَدِکَ الْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزاءَ فِی أَخِیکَ الْحُسَیْنِ، یَا مَوْلایَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، أَ نَا ضَیْفُ اللَّهِ وَضَیْفُکَ وَجارُ اللَّهِ وَجارُکَ، وَ لِکُلِّ ضَیْفٍ وَجارٍ قِریً وَقِرایَ فِی هذَا الْوَقْتِ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ سُبْحانَهُ وَتَعَالی أَنْ یَرْزُقَنِی فَکَاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ إِنَّهُ سَمِیعُ الدُّعاءِ قَرِیبٌ مُجِیبٌ (۱) ۱۳۸۷.

روز بیست وپنجم: به قول جمعی از علما در سال نود و چهار، یا روز دوازدهم سال نود و پنج که آن سال را سنه الفقهاء می گفتند حضرت امام زین العابدین علیه السلام از دنیا رحلت فرموده (۲) ۱۳۸۸.

۱- مصباح الزائر ابن طاووس: ۳۴۵.

۲- العدد القویّه: ۳۱۵ در بیان روز بیست و پنجم.

فصل هشتم

در ماه صفر

بدان که این ماه معروف به نحوست است، و برای رفع نحوست هیچ چیز بهتر از تصدّق و ادعیه و استعاذات وارده نیست، و اگر کسی خواهد که محفوظ ماند از بلاهای نازله در این ماه در هر روز ده مرتبه بخواند چنانکه محدّث فیض و غیره فرموده:

یَا شَدِیدَ الْقُوی وَ (۱) ۱۳۸۹ یَا شَدِیدَ الْمِحالِ، یَا عَزِیزُ یَا عَزِیزُ یَا عَزِیزُ، ذَ لَّتْ بِعَظَمَتِکَ جَمِیعُ خَلْقِکَ فَاکْفِنِی شَرَّ خَلْقِکَ، یَا مُحْسِنُ یَا مُجْمِلُ یَا مُنْعِمُ یَا مُفْضِلُ، یَا لَاإِلهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَنَجَّیْناهُ مِنَ الْغَمِّ وَکَذلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ (۲) ۱۳۹۰.

و سیّد دعایی برای هلال این ماه روایت کرده (۳) ۱۳۹۱.

روز اوّل: سنه سی و هفتم شروع به جنگ صفّین شد (۴) ۱۳۹۲. و در این روز سنه شصت و یکم به قولی سر مبارک حضرت سیّد الشّهداء علیه السلام را وارد دمشق کردند، و بنی امیّه آن روز را عید قرار دادند، و آن روزی است که تازه می شود در آن احزان (۵) ۱۳۹۳:

کانَتْ مآتِمُ بِالْعِراقِ تَعُدُّهاأَمَوِیَّةٌ بِالشَّامِ مِنْ أَعْیادِها

و در این روز و به قولی روز سیّم سنه صد و بیست و یک زید بن علیّ بن الحسین شهید شده (۶) ۱۳۹۴.

روز سیّم: سیّد ابن طاووس از کتب أصحابنا الإمامیّه نقل کرده که: مستحبّ است در این

۱- وَ: خ.

۲- خلاصه الأذکار: ۹۶ فصل ۱۰.

۳- اقبال ۳/ ۹۶ فصل ۱ باب ۳ اوّل آن: اللَّهُمَّ أَنتَ اللَّه العلیم.

۴- تاریخ طبری ۵/ ۱۰.

۵- مصباح کفعمی: ۵۱۰، فصل ۴۲.

۶- مصباح المتهجّد: ۷۸۷.

روز دو رکعت نماز، در رکعت اوّل حمد و إنّا فتحنا، و در دویّم حمد و توحید بخواند، و بعد از سلام صد مرتبه صلوات بفرستد، و صد مرتبه بگوید: اللَّهُمَّ الْعَنْ آلَ أَبِی سُفْیانَ، و صد مرتبه استغفار کند، پس حاجت خود را بخواهد (۱) ۱۳۹۵.

روز هفتم: به قول شهید و کفعمی و دیگران، و به قول شیخین در روز بیست و هشتم، سنه پنجاهم شهادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام واقع شده (۲) ۱۳۹۶. و در این روز سنه ۱۲۸ ولادت حضرت امام موسی علیه السلام در «ابواء» که نام منزلی است مابین مکّه و مدینه واقع شده (۳) ۱۳۹۷.

روز بیستم: روز اربعین، و به قول شیخین روز رجوع حرم امام حسین علیه السلام است از شام به مدینه، و روز ورود جابر بن عبداللَّه انصاری است به کربلا به جهت زیارت امام حسین علیه السلام، و او اوّل زایر آن حضرت است، و زیارت آن حضرت در این روز مستحبّ است، و از حضرت عسکری علیه السلام روایت شده که فرمود: علامات مؤمن پنج چیز است: پنجاه و یک رکعت نماز فریضه و نافله در شب و روز گزاردن، و زیارت اربعین کردن، و انگشتر بر دست راست کردن، و جبین را در سجده بر خاک گذاشتن، و بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ را بلند گفتن (۴) ۱۳۹۸.

و شیخ در تهذیب و مصباح زیارت مخصوصه این روز را از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده، و ما إن شاء اللَّه آن را در باب زیارات نقل خواهیم نمود (ص ۶۴۲).

روز بیست و هشتم: سنه یازدهم روز وفات حضرت خاتم الأنبیاء صلوات اللَّه علیه وآله است، و روز وفات روز دوشنبه بوده بالإتّفاق، و در وقت وفات سنین عمر مبارکش به شصت و سه رسیده بود، چهل سال از سنّ شریفش گذشته بود که وحی بر حضرتش نازل شد، و بعد از آن سیزده سال در مکّه مردم را دعوت به خدا پرستی نمود، و پنجاه و سه سال داشت که به مدینه هجرت فرمود، و در سال دهم هجرت وفات فرمود، و امیر المؤمنین علیه السلام متوجّه غسل و حنوط آن حضرت شد، و بعد از تغسیل و تکفین بر آن جناب نماز گزارد، پس دسته دسته اصحاب آمدند و بدون امام بر آن حضرت نماز گزاردند، و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام آن جناب را در حجره طاهره در همان محلّی که از دنیا رفته بود مدفون ساخت (۵) ۱۳۹۹.

۱- اقبال ۳/ ۹۷ فصل ۲ باب ۳.

۲- مصباح کفعمی: ۵۱۰، فصل ۴۲ و مصباح المتهجّد: ۷۹۰.

۳- مقنعه مفید: ۴۷۶.

۴- مصباح المتهجّد: ۷۸۷.

۵- ارشاد مفید ۱/ ۱۸۹ و بحار الأنوار ۲۲/ ۵۰۳ نقل از کشف الغمّه.

از انس بن مالک روایت است که: چون از دفن پیغمبر صلی الله علیه و آله فارغ شدیم حضرت فاطمه علیها السلام سوی من آمد و گفت: ای انس، چگونه نفس شما همراهی کرد که خاک به صورت پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله بریزید؟ پس گریست و فرمود:

یا أَبَتاهُ أَجابَ رَبّاً دَعاهُ یا أَبَتاهُ مِنْ رَبِّهِ ما أَدْناهُ

إلی آخره (۱) ۱۴۰۰ وَلَنِعْمَ ما قِیلَ:

ای دو جهان زیر زمین از چه ای خاک نه ای خاک نشین از چه ای

و به روایت معتبر است که آن مخدّره مشتی از خاک پاک آن قبر مطهّر گرفت و بر دیدگان گذاشت و گفت:

مَاذا عَلَی الْمُشْتَمِّ تُرْبَهَ أَحْمَدٍأَنْ لَایَشَمَّ مَدَی الزَّمانِ غَوالِیا

صُبَّتْ عَلَیَّ مَصائِبٌ لَوْ أَ نَّهاصُبَّتْ عَلَی الْأَیّامِ صِرْنَ لَیالِیا (۲) ۱۴۰۱ و شیخ یوسف شامی در درّ النّظیم نقل کرده که آن حضرت این اشعار را در مرثیه پدر فرموده:

قُلْ لِلْمُغَیَّبِ تَحْتَ أَثْوابِ (۳) ۱۴۰۲ الثَّری إِنْ کُنْتَ تَسْمَعُ صَرْخَتِی وَنِدائِیا

صُبَّتْ عَلَیَّ مَصائِبٌ لَوْ أَ نَّهاصُبَّتْ عَلَی الْأَیّامِ صِرْنَ لَیالِیا

قَدْ کُنْتُ ذاتَ حِمیً بِظِلِّ مُحَمَّدٍلَا أَخْشَی مِنْ ضَیْمٍ وَکانَ حِمیً لِیا (۴) ۱۴۰۳ فَالْیَوْمَ أَخْضَعُ لِلذَّلِیلِ وَأَ تَّقِی ضَیْمِی وَأَدْفَعُ ظالِمِی بِرِدائِیا (۵) ۱۴۰۴ فَإِذا بَکَتْ قُمْرِیَّهٌ فِی لَیْلِهاشَجَناً (۶) ۱۴۰۵ عَلی غُصْنٍ بَکَیْتُ صَباحِیا

فَلَأَجْعَلَنَّ الْحُزْنَ بَعْدَکَ مُؤ نِسِی وَلَأَجْعَلَنَّ الدَّمْعَ فِیکَ وِشاحِیا (۷) ۱۴۰۶

۱- مستدرک حاکم ۱/ ۳۸۲.

۲- مسکّن الفُؤاد شهید ثانی چاپ شده ضمن مصنّفات اربعه: ۹۵ و در آن: ماذا علی من شمّ ...

۳- أَطْباق: خ ل.

۴- در مصدر: جمالیا.

۵- ردا، یعنی چادر.

۶- شجن: غم و اندوه.

۷- در النظیم: ۱۹۸.

روز آخر ماه: سـنه دویست و سه به قول شـیخ طبرسـی و ابن اثیر شـهادت امام رضا علیه السلام واقع شده به انگور مسموم، سنّ مبارکش به پنجاه وپنج رسیده بود (۱) ۱۴۰۷ و قبر شـریفش واقع شد در خانه حمید بن قحطبه در قریه سناباد از ارض طوس، و در آن خانه است قبر رشید نیز (۲) ۱۴۰۸.

۱- إعلام الوری: ۳۲۸ و الکامل فی التاریخ ۶/ ۳۵۱.

۲- ارشاد مفید ۲/ ۲۷۱.

اعمال ماه ربیع الأوّل

فصل نهم

در ماه ربیع الأوّل است

شب اوّل: سال سیزدهم بعثت مبدأ هجرت حضرت رسول صلی الله علیه و آله بود از مکّه معظّمه به مدینه منوّره، و در آن شب در غار ثور مختفی شد، و حضرت امیر علیه السلام جان خود را فدای جان شریف او نمود، و در جای آن حضرت خوابیده از شمشیرهای قبایل مشرکین پروا نکرد، و فضل خود و مواسات و برادری خود را با حضرت رسول صلی الله علیه و آله بر جمیع عالم ظاهر گردانید، و آیه کریمه وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ در شأنش نازل شد (۱) ۱۴۰۹.

روز اوّل: علماء گفته اند: مستحبّ است که برای تشکّر نعمت سلامتی رسول خدا و امیر المؤمنین صلوات اللَّه علیهما روزه بدارند، و زیارت آن دو بزرگوار در این روز مناسب است (۲) ۱۴۱۰.

و سیّد در اقبال برای این روز دعایی نقل فرموده (۳) ۱۴۱۱، ودر این روز به قول شیخ وکفعمی حضرت عسکری علیه السلام وفات کرده، ومشهور روز هشتم است (۴) ۱۴۱۲، وشاید در چنین روز اوّل مرض آن حضرت بوده.

روز هشتم: سنه دویست و شصت وفات حضرت امام حسن عسکری علیه السلام واقع شده، و حضرت صاحب الأمر صلوات اللَّه علیه به منصب جلیل امامت فایز گردیده، مناسب است آن دو بزرگوار را در این روز زیارت کردن (۵) ۱۴۱۳.

روز نهم: روز عید بزرگ و روز عید بَقْر (۶) ۱۴۱۴ است، و از برای آن شرح بزرگی است که در جای خود ذکر شده، و روایتی نقل شده که: هرکه در این روز چیزی انفاق کند گناهانش آمرزیده شود، و گفته اند که: مستحبّ است در این روز اطعام برادران مؤمن، و خوشنود گردانیدن ایشان، و توسعه دادن در نفقه، و پوشیدن جامه های نو، و شکر و عبادت حق تعالی کردن، و این روز روز برطرف شدن غم ها است، و روز بسیار شریفی است (۷) ۱۴۱۵.

۱- زاد المعاد: ۴۰۳ و آیه در سوره بقره: ۲/ ۲۰۷.

۲- زاد المعاد: ۴۰۴.

۳- اقبال ۳/ ۱۱۱ فصل ۲ باب ۴ اوّل آن: اللّهمّ لا إله إلّاأنتَ.

۴- مصباح المتهجّد: ۷۹۱ و مصباح کفعمی: ۵۱۰، فصل ۴۲ و زاد المعاد: ۴۰۴.

۵- زاد المعاد: ۴۰۴ و ارشاد مفید ۲/ ۳۳۶ و تاریخ موالید الائمّه ابن خشّاب: ۴۲.

۶- بَقْر: یعنی شکافتن.

۷- زاد المعاد: ۴۱۱.

و چون روز هشتم ماه وفات امام حسن عسکری علیه السلام بوده، این روز، روز اوّل امامت حضرت صاحب الزّمان أرواح العالمین فداه و سبب مزید شرافتش خواهد بود (۱) ۱۴۱۶.

روز دوازدهم: به قول جناب کلینی و مسعودی و مشهور بین عامّه ولادت با سعادت حضرت رسول صلی الله علیه و آله است (۲) ۱۴۱۷، و مستحبّ است در آن دو رکعت نماز، در رکعت اوّل بعد از حمد سه مرتبه قُلْ یَا أَیُّها الکَافِرونَ، و در دوّم سه مرتبه توحید، ودر این روز نیز آن حضرت به مدینه ورود فرمود (۳) ۱۴۱۸، و شیخ فرموده که: در مثل چنین روز از سنه صد و سی و دو دولت بنی مروان منقضی شد (۴) ۱۴۱۹.

روز چهاردهم: سنه شصت و چهار یزید بن معاویه به درکات جحیم شتافت (۵) ۱۴۲۰.

و در اخبار الدّوَل است که یزید به مرض ذات الجنب در حوران از دنیا رفت، جنازه اش را به دمشق آوردند و در باب صغیر او را دفن کردند، و قبرش اینک مزبله می باشد، و سنین عمرش به سی و هفت رسیده بود، و خلافتش سه سال و نُه ماه طول کشید، انتهی (۶) ۱۴۲۱.

شب هفدهم: شب ولادت حضرت خاتم الأنبیاء صلوات اللّه علیه و شب بسیار مبارکی است، و سیّد نقل کرده که: در مثل چنین شب نیز قبل از هجرت به یک سال معراج آن حضرت بوده (۷) ۱۴۲۲.

روز هفدهم: بنابر مشهور بین علماء امامیّه روز ولادت با سعادت حضرت خاتم الأنبیاء محمّد بن عبد اللّه صلی الله علیه و آله است، و معروف آن است که ولادت با سعادتش در مکّه معظّمه در خانه خود آن حضرت واقع شده در روز جمعه در وقت طلوع فجر در عام الفیل در ایّام سلطنت انوشیروان عادل (۸) ۱۴۲۳.

مجلسی اوّل در شرح فقیه فرموده که: وجود مبارک حضرت رسول صلی الله علیه و آله تأثیر کرده در عدالت انوشیروان، چون حضرت رحمه للعالمین است، و عدالت انوشیروان سبب آسایش خلق شود.

۱- اقبال ۳/ ۱۱۴ فصل ۳ باب ۴.

۲- کافی ۱/ ۴۳۹ و مروج الذهب ۲/ ۲۷۴.

۳- اقبال ۳/ ۱۱۶ فصل ۶ باب ۴.

۴- مصباح المتهجّد: ۷۹۱.

۵- مصباح المتهجّد: ۷۹۱.

۶- أخبار الدُول و آثار الأُول ۲/ ۱۴.

۷- اقبال ۳/ ۱۱۸ فصل ۹ باب ۴.

۸- اقبال ۳/ ۱۲۲ فصل ۱۱ باب ۴.

و نیز در این روز شریف سنه هشتاد و سه ولادت حضرت امام جعفر صادق علیه السلام واقع شده، و باعث مزید فضل و شرافت این روز گردیده (۱) ۱۴۲۴، بالجمله، این روز روز بسیار شریفی است، و از برای آن چند عمل است:

اوّل: غسل (۲) ۱۴۲۵.

دوّم: روزه، و از برای آن فضیلت بسیار است، و روایت شده که: هرکه این روز را روزه بدارد ثواب روزه یک سال خدا برای او بنویسد (۳) ۱۴۲۶، و این روز یکی از آن چهار روز است که در تمام سال به فضیلت روزه ممتاز است.

سیّم: زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله از نزدیک و دور (۴) ۱۴۲۷.

چهارم: زیارت امیر المؤمنین علیه السلام به همان زیارتی که حضرت صادق علیه السلام کرده و تعلیم محمّد بن مسلم فرموده، و بیاید إن شاء اللّه در باب زیارات (ص ۵۱۷).

پنجم: در وقتی که روز بلند شود دو رکعت نماز کند، در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه إنّا أنزلناه و ده مرتبه توحید بخواند، و بعد از سلام در مُصَلّای خود بنشیند و این دعا را بخواند:

اللّٰهُمَّ أنْتَ حَيٌّ لا۔تَموت إلی آخره. و این دعای مبسوطی است، و چون سَندش را منتهی به معصوم ندیدم مراعات اختصار را أهم دیدم، هرکه طالب است رجوع به زاد المعاد نماید (۵) ۱۴۲۸.

ششم: آنکه مسلمانان این روز را تعظیم بدارند، و تصدّق و خیرات بنمایند، و مؤمنین را مسرور کنند، و به زیارت مشاهد مشرّفه روند (۶) ۱۴۲۹، و سیّد در اقبال شرحی از لزوم تعظیم این روز ذکر نموده و فرموده که: من یافتم طایفه نصارا و جمعی از مسلمین را که تعظیم بزرگی از روز ولادت عیسی علیه السلام می نمایند، و تعجّب کردم که چگونه مسلمانان قانع شدند که روز مولود پیغمبرشان که اعظم از همه پیغمبران است به این مرتبه از تعظیم باشد که ادون از تعظیم نصارا است مولد عیسی علیه السلام را (۷) ۱۴۳۰.

۱- إعلام الوری: ۲۶۶.

۲- زاد المعاد: ۴۱۳.

۳- زاد المعاد: ۴۱۳.

۴- زاد المعاد: ۴۱۳.

۵- زاد المعاد: ۴۳۲.

۶- اقبال ۳/ ۱۲۲ فصل ۱۱ باب ۴.

۷- اقبال ۳/ ۱۴۲ فصل ۱۴ باب ۴.

اعمال ربیع الثانی و جمادی الأُولی والآخره

فصل دهم

در ماه ربیع الثانی و جُمادی الأُولی و جُمادی الآخره است

سیّد ابن طاووس برای هر روز اوّل این سه ماه دعایی نقل کرده (۱) ۱۴۳۱، و شیخ مفید فرموده که: در روز دهم ماه ربیع الثّانی سنه دویست و سی و دو حضرت امام حسن عسکری علیه السلام متولّد شده است، و روز شریف بسیار مبارکی است، و مستحبّ است که به شکر این نعمت عظمی روزه بدارند (۲) ۱۴۳۲.

و در روز سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه جمادی الأُولی زیارت حضرت فاطمه زهرا صلوات اللّٰه علیها و اقامه ماتم آن مظلومه مناسب است، زیرا که در روایت صحیحه وارد شده که:

آن حضرت بعد از پدر بزرگوار خود هفتاد و پنج روز در دنیا بود و وفات فرمود، و بنابر مشهور که وفات حضرت رسول صلی الله علیه و آله در بیست و هشتم صفر بوده باید وفات آن مخدّره در یکی از این سه روز واقع شده باشد (۳) ۱۴۳۳.

و در روز نیمه سنه سی و شش فتح بصره بر امیر المؤمنین علیه السلام و ولادت حضرت امام زین العابدین علیه السلام شده، و زیارت هر دو امام در این روز مناسب است (۴) ۱۴۳۴.

و امّا اعمال ماه جُمادی الآخره: پس سیّد ابن طاووس رضی الله عنه نقل کرده است که: در این ماه در هر وقت که خواهد چهار رکعت نماز بکند، یعنی به دو سلام، در رکعت اول بخواند حمد و یک مرتبه آیه الکرسی و بیست و پنج مرتبه إِنَّا أنزلناه، و در رکعت دوّم حمد و یک مرتبه ألهاکُم التَّکاثر و بیست و پنج مرتبه قُل هو اللَّهُ أَحد، و در رکعت سیّم حمد و یک مرتبه قل یا أیها الکافرون و بیست و پنج مرتبه قل أعوذ بربّ الفلق، و در رکعت چهارم حمد و یک مرتبه إذا جاء نصر اللَّه والفتح و بیست و پنج مرتبه قل أعوذ بربّ الناس، و بعد از سلام رکعت چهارم هفتاد مرتبه بگوید: سُبْحانَ اللَّهِ! وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ

۱- اقبال ۳/ ۱۴۵ و ۱۵۱ و ۱۵۷ فصل از باب های ۵ و ۶ و ۷.

۲- اقبال ۳/ ۱۴۹ فصل ۳ باب ۵ نقل از کتاب حدائق الریاض شیخ مفید.

۳- زاد المعاد: ۴۵۵.

۴- زاد المعاد: ۴۵۵ از شیخ مفید و طوسی.

إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، و هفتاد مرتبه: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، پس سه مرتبه بگوید: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ، پس سر به سجده گذارد و بگوید سه مرتبه: يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ، يَا اللَّهُ يَا رَحْمنُ يَا رَحِيمُ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، پس هر حاجت که دارد از حق تعالی طلب نماید، هرکه چنین کند خدا خودش را و مالش را و زنان و فرزندان او را و دین و دنیای او را تا سال دیگر حفظ کند، و اگر در این سال بمیرد بر شهادت بمیرد، یعنی ثواب شهیدان داشته باشد (۱) ۱۴۳۵. اعمال ماه جُمادی الآخره

روز سیّم: سنه یازدهم وفات حضرت فاطمه صلوات اللّه علیها واقع شده، پس باید در این روز شیعیان به مراسم تعزیت آن حضرت قیام نمایند، و زیارت آن مظلومه و نفرین بر ظالمان و غاصبان حقّ او کنند، و سیّد ابن طاووس در اقبال ذکر فرموده این زیارت را برای آن حضرت بعد از ذکر وفات آن حضرت در این روز: السَّلامُ عَلَيْكِ يَا سَيِّدَةَ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا والِدَةَ الْحُجَجِ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمَظْلُومَةُ الْمَمْنُوعَةُ حَقَّها، پس بگو: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمَتِكَ وَابْنَةِ نَبِيِّكَ وَزَوجَةِ وَصِيِّ نَبِيِّكَ صَلاةً تُزْلِفُها فَوْقَ زُلْفى عِبادِكَ الْمُكَرَّمِينَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاواتِ وَأَهْلِ الْأَرَضِينَ. به تحقیق که روایت شده است که: هرکه به این زیارت آن حضرت را زیارت کند واز خدا طلب آمرزش کند حق تعالی گناهانش را بیامرزد، و او را داخل بهشت گرداند (۲) ۱۴۳۶.

مؤلّف گوید که: نجل سیّد ابن طاووس نیز این زیارت را در کتاب زوائد الفوائد نقل کرده و گفته که: مختصّ است به روز وفات آن حضرت، که سیّم ماه جمادی الآخره باشد، و کیفیّت زیارت را به این طریق فرموده که: نماز می کنی نماز زیارت یا نماز خود آن حضرت را، و آن دو رکعت است در هر رکعت بعد از حمد شصت مرتبه سوره قل هو اللّه أحد می خوانی، و اگر نتوانی در رکعت اوّل بعد از حمد سوره قل هو اللّه أحد بخوان، و در رکعت دوم سوره قل یا أیها

۱- اقبال ۳/ ۱۶۰ فصل ۲ باب ۷ و زاد المعاد: ۴۵۶.

۲- اقبال ۳/ ۱۶۱ فصل ۳ باب ۷.

الکافرون، و چون سلام گفتی بگو السَّلامُ عَلَیْکِ تا آخر زیارت مذکوره (۱) ۱۴۳۷.

روز بیستم: سال پنجم یا دوّم از بعثت، ولادت با سعادت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام واقع شده (۲) ۱۴۳۸ و در آن چند عمل مناسب است:

اوّل: روزه (۳) ۱۴۳۹.

دوّم: خیرات و صدقات بر مؤمنین (۴) ۱۴۴۰.

سیّم: زیارت آن بی بی دنیا وآخرت و بیاید کیفیّت زیارت آن حضرت بعد از این (ص ۴۴۰).

۱- اقبال ۳/ ۱۶۶ فصل ۶ باب ۷.

۲- مصباح المتهجّد: ۷۹۳.

۳- زاد المعاد: ۴۵۷.

۴- مسارّ الشیعه: ۵۴.

فصل یازدهم

در اعمال هر ماه نو و اعمال عید نوروز

و اعمال ماههای رومی است

امّا اعمال هر ماه نو چند چیز است:

اوّل: خوانـدن دعاهـای منقوله در وقت رؤیت هلال، که بهترین آنهـا دعـای چهـل و سیّم صـحیفه کـامله است که در اوّل ماه رمضان ذکر شد (ص ۲۹۸).

دوّم: خواندن هفت مرتبه سوره حمد برای دفع درد چشم (۱) ۱۴۴۱.

سیّم: انـدکی پنیر خوردن، روایت است که: هرکس مقیّد کند خود را به خوردن آن در اوّل هر ماه، امید است که حاجتش در آن ماه رد نشود (۲) ۱۴۴۲.

چهارم: در شب اوّل دو رکعت نماز کنـد، در هر رکعت بعـد از حمـد سوره انعام بخواند، و از حق تعالی سؤال کند که او را از هر ترسی و دردی ایمن گرداند، و نبیند در آن ماه امری را که مکروه او باشد (۳) ۱۴۴۳.

پنجم: در روز اوّل دو رکعت نماز کنـد، در رکعت اوّل بعـد از حمـد سی مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ، و در رکعت دوّم بعد از حمد سی مرتبه إِنّا أَنْزَلْناهُ بخواند، و بعد از نماز تصدّقی کند، چون چنین کند سلامتی خود را در آن ماه از حق تعالی بخرد، و از بعضی روایات نقل است که بعد از نماز بخواند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِی الْأَرْضِ إِلّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُها وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّها وَمُسْتَوْدَعَها كُلٌّ فِی كِتابٍ مُبِينٍ (۴) ۱۴۴۴.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ وَ إِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلا كَاشِفَ لَهُ إِلّا هُوَ وَ إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلا رادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشاءُ مِنْ عِبادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ

۱- بحار الأنوار ۹۲/ ۲۳۱ ح ۱۳ و ۲۵۷ ح ۵۰.

۲- بحار الأنوار ۹۷/ ۱۳۳ از امام صادق علیه السلام.

۳- بحار الأنوار ۹۷/ ۱۳۳ از امام صادق علیه السلام.

۴- هود: ۱۱/ ۶.

الرَّحِيمُ (۱) ۱۴۴۵، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْراً مَا شاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ وَأُ فَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبادِ، لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ، رَبِّ إِنِّی لِما أَ نْزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ، رَبِّ لَاتَذَرْنِی فَرْداً وَأَ نْتَ خَيْرُ الْوارِثِينَ (۲) ۱۴۴۶.

و امّا اعمال عيد نوروز: پس چنان است که حضرت صادق عليه السلام به معلّی بن خنيس تعليم فرموده که: چون روز نوروز شود غسل کن، و پاکيزه ترين جامه های خود را بپوش، و به بهترين بوهای خوش خود را خوشبو گردان، و در آن روز روزه بدار، پس چون از نماز پيشين و پسين و نافله های آن فارغ شوی چهار رکعت نماز بگزار، يعنی هر دو رکعت به يک سلام، و در رکعت اوّل بعد از حمد ده مرتبه سوره إِنَّا أَنْزَلْناهُ بخوان، و در رکعت دوّم بعد از حمد ده مرتبه سوره قُلْ يَا أَيُّها الکافِرُونَ، و در رکعت سيّم بعد از حمد ده مرتبه سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، و در رکعت چهارم بعد از حمد ده مرتبه قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الفَلَقِ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ بخوان، و بعد از نماز به سجده شکر برو و اين دعا بخوان: اعمال عيد نوروز

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْأَوصِياءِ الْمَرْضِيِّينَ، وَعَلی جَمِيعِ أَ نْبِيائِکَ وَرُسُلِکَ بِأَ فْضَلِ صَلَواتِکَ، وَبارِکْ عَلَيْهِمْ بِأَ فْضَلِ بَرَکاتِکَ، وَصَلِّ عَلی أَرْواحِهِمْ وَأَجْسادِهِمْ. اللَّهُمَّ بارِکْ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبارِکْ لَنا فِی يَوْمِنا هذَا الَّذِی فَضَّلْتَهُ وَکَرَّمْتَهُ وَشَرَّفْتَهُ وَعَظَّمْتَ خَطَرَهُ. اللَّهُمَّ بارِکْ لِی فِيما أَ نْعَمْتَ بِهِ عَلَیَّ حَتَّی لَاأَشْکُرَ أَحَداً غَيْرَکَ، وَوَسِّعْ عَلَیَّ فِی رِزْقِی يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ. اللَّهُمَّ مَا غابَ عَنِّی فَلا يَغِيبَنَّ عَنِّی عَوْنُکَ وَحِفْظُکَ، وَمَا فَقَدْتُ مِنْ شَیْ ءٍ فَلا تُفْقِدْنِی عَوْنَکَ عَلَيْهِ حَتَّی لَاأَ تَکَلَّفَ مَا لَاأَحْتاجُ إِلَيْهِ يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ. چون چنين کنی گناهان پنجاه ساله تو آمرزيده شود. و بسيار بگو: يَا

۱- يونس: ۱۰/ ۱۰۷.

۲- بحار الأنوار ۹۷/ ۱۳۳ از امام جواد عليه السلام.

ذَا الجَلالِ وَالْإِكْرامِ (۱) ۱۴۴۷.

و امّا اعمال ماههای رومی: پس ما در اینجا اکتفا می کنیم به آنچه که در زاد المعاد است:

سیّد جلیل علیّ بن طاووس رحمه الله روایت کرده است که: روزی جمعی از اصحاب نشسته بودند حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله داخل شد و بر ایشان سلام فرمود، و ایشان جواب سلام گفتند، پس حضرت فرمود که: می خواهید تعلیم نمایم شما را دوایی که جبرئیل مرا تعلیم کرده است که محتاج به دوای اطبّاء نبوده باشم، پس حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و سلمان و دیگران سؤال نمودند که:

آن دوا چیست؟ حضرت رسول صلی الله علیه و آله به حضرت امیر المؤمنین علیه السلام خطاب نمود و فرمود که: در ماه نیسان رومی آب باران می گیری و سوره فاتحه الکتاب و آیه الکرسی و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحد و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ و قُلْ یَا أَیُّهَا الْکافِرُونَ هر یک را هفتاد بار می خوانی، و به روایت دیگر سوره إِنّا أَنْزَلْناهُ را نیز هفتاد مرتبه می خوانی، و هفتاد مرتبه اللَّهُ أکبر، و هفتاد مرتبه لا إِلهَ إِلّا اللَّهُ می گویی، و هفتاد مرتبه صلوات بر محمّد و آل محمّد می فرستی، و هفت روز در بامداد و پسین از آن آب می آشامی، به حقّ آن خداوندی که مرا به راستی بر خلق مبعوث گردانیده است سوگند یاد می کنم که جبرئیل گفت که: حق تعالی بردارد از کسی که این آب را می آشامد هر دردی را که در بدنش باشد، و عافیت بخشد او را، و بیرون کند دردها را از بدن او و استخوانهای او، و اگر در لوح دردی برای او مقدّر شده باشد محو نماید، و به حقّ پروردگاری که مرا به حق فرستاده اگر فرزند نداشته باشد و فرزند خواهد، آب نیسان را به آن نیّت بیاشامد، او را فرزند روزی گردد، و اگر زن عقیم باشد و فرزند نیاورد، و از این آب با نیّت بیاشامد، فرزند از او به وجود آید، و اگر مرد و زن پسر خواهند یا دختر، از آن آب بیاشامند مقصود ایشان به عمل آید، چنانچه حق تعالی می فرماید: یَهَبُ لِمَنْ یَشاءُ إِناثاً وَیَهَبُ لِمَنْ یَشاءُ الذُّکُورَ أَو یُزَوِّجُهُمْ ذُکْراناً وَ إِناثاً وَیَجْعَلُ مَنْ یَشاءُ عَقِیماً (۲) ۱۴۴۸ یعنی حق تعالی می بخشد هرکه را خواهد دختران، و هرکه را خواهد پسران، یا جفت می گرداند برای ایشان پسران و دختران، یعنی هر دو را به ایشان عطا می کند، و هرکه را خواهد عقیم و بی فرزند گرداند. پس حضرت فرمود

۱- و در غیر کتب مشهوره روایت کرده اند که: در وقت تحویل بخوانند، و بعضی ۳۶۶ مرتبه گفته اند. یا مُحَوِّلَ الحَوْلِ وَالأَحْوالِ حَوِّلْ حالَنا إِلی أَحْسَنِ الحالِ. و به روایت دیگر: یا مُقَلِّبَ القُلُوبِ وَالأَبْصارِ یا مُدَبِّرَ اللَّیلِ وَالنَّهارِ، یا مُحَوِّلَ، إلی آخره کذا فی زاد المعاد/ ۵۳۱. منه.

۲- الشوری: ۴۲/ ۵۰.

که: اگر کسی درد سر داشته باشد و از این آب بیاشامد، صداع او ساکن گردد به قدرت الهی، و اگر درد چشم داشته باشد، و در چشمهای خود قطره ای از این آب بچکاند و بیاشامد و چشم های خود را از آن آب بشوید به اذن خدای تعالی شفا یابد، و آشامیدن از آن آب بُن دندانها را محکم گرداند، و دهان را خوشبو کند، و لعاب بُن دندانها را کم کند، و بلغم را کم کند و تخمه و امتلاء به سبب خوردن طعام و آشامیدن آب به هم نرساند، و از بادهای قولنج و غیر آن متأذّی نگردد، و درد پشت و درد شکم به هم نرساند، و از زکام آزار نکشد، و درد دندان به هم نرساند، و درد معده و کرم معده را زایل گرداند، و محتاج به حجامت نگردد، و از مرض بواسیر و خارش بدن و آبله و دیوانگی و خوره و پیسی و رعاف و قیّ نجات یابد، و کور و لال و کر و زمین گیر نشود، و آب سیاه در دیده اش نزول نکند، و دردی که موجب افطار روزه و نقصان نماز او باشد او را عارض نگردد، و از وسوسه های جنّیان و شیاطین متأذّی نگردد. اعمال ماههای رومی وخواص آب نیسان

پس حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: جبرئیل گفت: هرکه از این آب بیاشامد و به جمیع دردهایی که در مردم می باشد مبتلا باشد موجب شفا از جمیع آنها گردد، پس جبرئیل گفت: به حقّ خداوندی که تو را به راستی فرستاده هرکه این آیات را بر این آب بخواند و بیاشامد حق تعالی دلش را مملوّ گرداند از نور، و روشنی و الهام خود را در دل او وارد سازد، و حکمت بر زبان او جاری گرداند، و پر کند دل او را از فهم و بینایی، و به او عطا کند از کرامت ها آنچه به احدی از عالمیان عطا نکرده باشد، و هزار مغفرت و هزار رحمت بر او بفرستد، و غش و خیانت و غیبت و حسد و بغی و کبر و بخل و حرص و غضب را از دل او بردارد، و از عداوت و دشمنی مردم و بدگویی ایشان نجات یابد، و موجب شفاء جمیع امراض او گردد.

مؤلّف گوید که: این روایت مشهور به عبداللَّه بن عمر منتهی می شود، و به این سبب سندش ضعیف است، و فقیر به خطّ شیخ شهید دیدم که این روایت را از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده بود با همین خواصّ و سوره ها، امّا آیات و اذکار را به این روش روایت کرده است که: می خوانی بر آب نیسان فاتحه الکتاب و آیه الکرسی و قُلْ یا أَیُّها الکافِرُونَ و سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الأَعلی و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الفَلَقِ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ هر یک را هفتاد مرتبه، و می گویی هفتاد مرتبه لا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، و هفتاد مرتبه اللَّهُ أَکْبَرُ، وهفتاد مرتبه اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، و هفتاد مرتبه سُبْحانَ

اللَّهِ وَالْحَمْـدُ لِلَّهِ وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ واللَّهُ أَكْبَرُ، و در خواصّ آن مـذكور است كه: اگر در زنـدان باشد و از آن آب بياشامد از حبس نجات يابد، و سردى بر طبع او غالب نگردد، و اكثر آن خواص كه مذكور شد در اين روايت نيز مذكور است.

و آب باران مطلقاً مبارك است و منفعت دارد، خواه در نيسان ببارد و خواه در غير آن، چنانچه در حديث معتبر از حضرت امير المؤمنين عليه السلام منقول است كه: بياشاميد آب آسمان را كه پاك كننده بدن شما است، و دردها را دفع مى كند، چنانچه حق تعالى مى فرمايد: وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّماءِ ماءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطانِ وَلِيَرْبِطَ عَلى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدامَ (۱) ۱۴۴۹ يعنى مى فرستد حق تعالى بر شما از آسمان آبى براى آنكه پاك گرداند شما را به آن، و ببرد از شما وسوسه شيطان را، و دلهاى شما را محكم گرداند، و ثابت گرداند به آن قدمهاى شما را.

و در عمـل نيسـان بهتر آن است كه اگر جمعى خواننـد هر يك مجموع آن سوره ها و اذكار را هفتاد مرتبه بخواننـد، و از براى آنها كه مى خواننـد فايـده اش عظيم تر و ثوابش بيشتر است، و در اين سالها بعـد از بيست و سه روز كه از نوروز بگذرد تقريباً داخل نيسان ماه رومى مى شوند، و ماه نيسان سى روز است.

و از حضـرت صـادق عليه السـلام منقول است كه در هفتم حزيران البتّه حجـامت بكن، و اگر ميسّـر نشود در چهاردهم بكن، و اوّل حزيران تقريباً هشـتاد و چهارم نوروز است، و آن نيز سـى روز است، و حزيران ماه نحسـى است، چنانچه در حـديث معتبر منقول است كه: در خدمت حضرت صادق عليه السلام ماه حزيران مذكور شد، حضرت فرمود كه: اين ماهى است كه حضرت موسـى در اين ماه نفرين كرد بر بنى اسـرائيل، و در يك شب و يك روز سـيصد هزار كس ايشان مردند. و باز به سـند معتبر از آن حضرت منقول است كه: حق تعالى اجل ها را در ماه حزيران نزديك مى گرداند، يعنى موت در آن بسيار مى باشد.

و بـدان كه ماههاى رومى بنايش بر حركت آفتاب است، و عـدد آنها دوازده است، بدين ترتيب: تشـرين الأوّل، تشـرين الآخر، كـانون اوّل، كـانون آخر، شـباط، آذر، نيسان، ايار، حزيران، تموز، آب، ايلول. و چهار ماه را سـى مى گيرنـد كه آنها: تشـرين الآخر و نيسان و حزيران و ايلول اند،

۱- الأنفال: ۸/ ۱۱.

و هفت دیگر غیر شباط را سی و یک می گیرند، و شباط را در سه سال متوالی بیست و هشت می گیرند، و در سال چهارم که سال کبیسه ایشان است بیست و نُه می گیرند. و سال ایشان سیصد و شصت و پنج روز و ربعی است، و تشرین الأوّل که اوّل سال ایشان است در این سالها موافق نوزده درجه میزان است، و تفصیلش در کتاب بحار الأنوار مذکور است، و چون این ماهها در احادیث مذکور شده است مجملی در این جا ایراد نمودیم، انتهی (۱) ۱۴۵۰.

۱- زاد المعاد: ۵۳۲- ۵۳۵.

باب سیّم

اشاره

در زیارات است

و مشتمل است بر یک مقدّمه و چند فصل و یک خاتمه:

مقدّمه در آداب سفر است

چون اراده سفر کنی سزاوار آن است که روزه بداری روز چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه را، و اختیار نمایی روز شنبه را یا روز سه شنبه را یا روز پنجشنبه را، و اجتناب کن از سفر کردن در روز دوشنبه و چهارشنبه و پیش از ظهر روز جمعه، و از سفر کردن در این ایّام که در این نظم واقع شده:

هفت روزی نحس باشد در مَهی زان حَذَر کن تا نیابی هیچ رنج

سه و پنج و سیزده با شانزده بیست و یک (۱) ۱۴۵۱ بابیست وچار وبیست و پنج

و سفر مکن در محاق شهر، و در حالی که قمر در برج عقرب باشد، و اگر ضرورتی حاصل شود برای سفر کردن در این اوقات، دعاهای سفر را بخوان و تصدّق کن و هر وقت که خواهی به سفر رو (۲) ۱۴۵۲.

و روایت شده که: مردی از اصحاب حضرت امام محمّد باقر علیه السلام اراده سفری کرد، خدمت آن حضرت رسید تا وداع کند با آن جناب، حضرت به او فرمود که: پدرم علیّ ابن الحسین علیه السلام هرگاه اراده می نمود که بیرون رود به سوی بعض املاک خود می خرید سلامتی خود را از خدا به آنچه آسان بود برای او، یعنی به دادن صدقه به هرچه که ممکن بود، و این در وقتی بود که پای خود را در رکاب می گذاشت، و چون به سلامت از سفر مراجعت می کرد شکر می کرد خدا را و تصدّق می داد به آنچه که ممکن بود، آن مرد وداع کرد و رفت و بجا نیاورد آنچه را که آن حضرت فرموده بود پس هلاک شد در راه، این خبر به امام محمّد باقر علیه السلام رسید فرمود: این مرد پند داده شد اگر می پذیرفت (۳) ۱۴۵۳.

و سزاوار است که پیش از متوجّه شدن غسل بکنی، پس جمع می کنی اهل خود را نزد خود،

۱- از بعضی روایات نقل شده که بیست و یکم سفر کردن خوب است، و در روز هشتم و بیست و سیّم خوب نیست. (منه).

۲- مصباح الزائر ابن طاووس: ۲۶- ۲۷، فصل ۱.

۳- محاسن برقی ۲/ ۸۶ ح ۱۲۲۶ و ۱۲۲۷ و مصباح الزائر ابن طاووس: ۲۷.

و دو رکعت نماز می گزاری، و از خدا خیر خود را سؤال می نمایی، و آیه الکرسی می خوانی، و حمد و ثنای الهی بجا می آوری، و صلوات بر حضرت رسول وآل او صلوات اللّه علیهم می فرستی و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَوْدِعُکَ الْیَوْمَ نَفْسِی وَأَهْلِی وَمَالِی وَوُلْدِی وَمَنْ کَانَ مِنِّی بِسَبِیلٍ الشَّاهِدَ مِنْهُمْ وَالْغَائِبَ. اللَّهُمَّ احْفَظْنا بِحِفْظِ الْإِیمانِ وَاحْفَظْ عَلَیْنا.

اللَّهُمَّ اجْعَلْنا (۱) ۱۴۵۴ فِی رَحْمَتِکَ، وَلَا تَسْلُبْنا فَضْلَکَ إِنَّا إِلَیْکَ رَاغِبُونَ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِکَ مِنْ وَعْثَاءِ (۲) ۱۴۵۵ السَّفَرِ، وَکَآبَةِ الْمُنْقَلَبِ، وَسُوءِ الْمَنْظَرِ فِی الْأَهْلِ وَالْمالِ وَالْوَلَدِ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَه. اللَّهُمَّ إِنِّی أَ تَوَجَّهُ إِلَیْکَ هذَا التَّوَجُّهَ طَلَباً لِمَرْضاتِکَ وَتَقَرُّباً إِلَیْکَ. اللَّهُمَ (۳) ۱۴۵۶ فَبَلِّغْنِی مَا أُؤَمِّلُهُ وَأَرْجُوهُ فِیکَ وَفِی أَوْ لِیائِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس وداع کن اهل خود را و برخیز و بر دَرِ خانه بایست، و تسبیح حضرت فاطمه صلوات اللّه علیها را بخوان، و سوره حمد را از پیش رو و از جانب راست و از جانب چپ بخوان، و همچنین آیه الکرسی را از سه جانب بخوان، و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَیْکَ وَجَّهْتُ وَجْهِی، وَعَلَیْکَ خَلَّفْتُ أَهْلِی وَمَالِی وَمَا خَوَّلْتَنِی وَقَدْ وَثِقْتُ بِکَ فَلَا تُخَیِّبْنِی، یَا مَنْ لَایُخَیِّبُ مَنْ أَرادَهُ، وَلَا یُضَیِّعُ مَنْ حَفِظَهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاحْفَظْنِی فِیما غِبْتُ عَنْهُ وَلَا تَکِلْنِی إِلی نَفْسِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، الدّعاء.

پس بخوان سوره قُلْ هُوَ اللّهُ را یازده مرتبه (۴) ۱۴۵۷ و سوره إِنّا أَنْزَلْناهُ و آیه الکرسی و سوره قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الفَلَقِ، پس دست بر جمیع بدن خود بمال و تصدّق کن به هرچه میسّر باشد و بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی اشْتَرَیْتُ بِهذِهِ الصَّدَقَهِ سَلَامَتِی

۱- اجْمَعْنا: خ ل.

۲- وَعْثَاءِ: مشقّت و سختی.

۳- اللَّهُمَّ: خ.

۴- در مصباح الزائر: ده مرتبه.

وَسَلامَهَ سَفَرِی وَمَا مَعِی. اللَّهُمَّ احْفَظْنِی وَاحْفَظْ مَا مَعِیَ، وَسَلِّمْنِی وَسَلِّمْ مَا مَعِیَ، وَبَلِّغْنِی وَبَلِّغْ مَا مَعِی بِبَلاغِکَ الْحَسَنِ الْجَمِیلِ. و با خود بردار عصایی از چوب درخت بادام تلخ، که روایت شده: هرکه به سفری رود و باخود بردارد عصای بادام تلخ و بخواند و وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْیَنَ- تا- وَاللَّهُ عَلَی مَا نَقُولُ وَکِیلٌ (۱) ۱۴۵۸ و این در سوره قصص است، حق تعالی او را ایمن گرداند از هر سبع درنده، و از هر دزد ظلم کننده، و از هر حیوان صاحب زهری، تا به خانه خود برگردد، و با او باشد هفتاد و هفت ملک که طلب آمرزش کنند برای او تا برگردد و عصا را بگذارد (۲) ۱۴۵۹.

و سنّت است که با عمامه بیرون روی و سر عمامه در زیر حنک بگردانی، تا اینکه به تو آسیبی نرسد از دزد و غرق شدن و سوختن، و قدری از تربت امام حسین علیه السلام با خود بردار، ودر وقت برداشتن بگو: اللَّهُمَّ هذِهِ طِینَهُ قَبْرِ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ وَ لِیِّکَ وَابْنِ وَ لِیِّکَ اتَّخَذْتُها حِرْزاً لِمَا أَخافُ وَمَا لَاأَخافُ (۳) ۱۴۶۰. و با خود بردار انگشتر عقیق و فیروزج، و خصوص انگشتری که عقیق آن زرد باشد و بر یک طرفش نقش باشد مَا شَاءَ اللَّهُ لَاقُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ و بر طرف دیگرش محمّد و علی.

سیّد ابن طاووس در أمان الأخطار روایت کرده از ابو محمّد قاسم بن علا از صافی خادم امام علیّ النّقی علیه السلام که گفت: رخصت طلبیدم از آن حضرت که به زیارت جدّش امام رضا علیه السلام بروم، فرمود که: با خود انگشتری داشته باش که نگینش عقیق زرد باشد و نقش نگین مَا شاءَ اللَّهُ لَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ باشد، و بر روی دیگر نگین محمّد و علی نقش کرده باشند، چون این انگشتر را با خود داری امان یابی از شرّ دزدان و راهزنان، و برای سلامتی تو تمامتر است، و دین تو را حفظ کننده تر است، خادم گوید: بیرون آمدم و انگشتری که حضرت فرمود به هم رسانیدم و برگشتم که وداع کنم، چون وداع آن حضرت کرده برگشتم و دور شدم، فرمود که: مرا برگردانند، چون برگشتم فرمود: ای صافی، گفتم: لبّیک یا سیّدی، فرمود که: انگشتر فیروزه هم باید با خود داشته باشی، بدرستی که میان طوس و نیشابور شیری برخواهد خورد به تو و قافله را منع خواهد کرد از رفتن، تو پیش برو و این انگشتر را به شیر بنما و بگو: مولای من می گوید که دور شو از راه، و باید که بر یک طرف نگین فیروزه اللَّهُ الْمَلِکُ نقش کنی، و بر طرف دیگر الْمُلْکُ لِلَّهِ الْواحِدِ الْقَهَّارِ، زیرا که نقش انگشتر امیر المؤمنین علیه السلام اللَّهُ الْمَلِکُ بود، چون

۱- قصص: ۲۸/ ۲۲- ۲۸.

۲- مصباح الزائر: ۲۸- ۳۳.

۳- مصباح الزائر: ۳۴.

خلافت بر آن جناب برگشت الْمُلْکُ لِلّهِ الْواحِدِ الْقَهّارِ نقش کرد، و نگینش فیروزه بود، و چنین نگین امان می بخشد از حیوانات درنده، و باعث ظفر و غلبه می شود در جنگها، صافی گوید که: رفتم به سفر، و به خدا سوگند در همان مکان که حضرت فرموده بود شیر بر سر راه آمد و آنچه فرموده بود به عمل آوردم و شیر برگشت، چون از زیارت برگشتم آنچه گذشته بود به خدمت آن جناب عرض کردم، فرمود که: یک چیز مانده نگفتی، اگر خواهی من نقل کنم، گفتم: ای آقای من شاید فراموش کرده باشم، فرمود که: شبی در طوس نزدیک قبر شریف شب را بسر می بردی گروهی از جنّیان به زیارت قبر آن حضرت آمده بودند آن نگین را در دست تو دیدند و نقش آن را خواندند پس آن را از دست تو به درآورده بردند به نزد بیماری که داشتند، و آن انگشتر را در آبی شسته آن آب را به بیمار خود خورانیدند و بیمارشان صحّت یافت، پس انگشتر را برگردانیدند، و تو در دست راست کرده بودی، ایشان در دست چپ تو کردند، تو از این مطلب تعجّب بسیار کردی و سبب آن را ندانستی، و نزدیک سر خود یاقوتی یافته برداشتی، و الحال همراه تو است، ببر به بازار و آن را به هشتاد اشرفی خواهی فروخت، و این یاقوت هدیه آن جنّیان است که برای تو آورده بودند، خادم گفت: یاقوت را به بازار بردم و به هشتاد اشرفی فروختم همچنان که سیّدم فرموده بود (۱) ۱۴۶۱.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: کسی که بخواند آیه الکرسی را در سفر در هر شب، سالم بماند، و سالم بماند آنچه با او است (۲) ۱۴۶۲ و بگوید: اللّٰهُمَّ اجْعَلْ مَسِیری عِبَراً، وَصَمْتِی تَفَکُّراً، وَکَلامِی ذِکْراً (۳) ۱۴۶۳.

و از حضرت امام زین العابدین علیه السلام مروی است که فرمود: من پروا نمی کنم هرگاه بگویم این کلمات را اگر جمع شوند برای ضرر من جنّ و انس: بِسْمِ اللّهِ، وَبِاللّهِ، وَمِنَ اللّهِ، وَ إِلَی اللّهِ، وَفِی سَبِیلِ اللّهِ. اللّٰهُمَّ إِلَیْکَ أَسْلَمْتُ نَفْسِی، وَ إِلَیْکَ وَجَّهْتُ وَجْهِی، وَ إِلَیْکَ فَوَّضْتُ أَمْرِی، فَاحْفَظْنِی بِحِفْظِ الْإِیمانِ مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ، وَمِنْ خَلْفِی، وَعَنْ یَمِینِی، وَعَنْ شِمالِی، وَمِنْ فَوْقِی، وَمِنْ تَحْتِی، وَادْفَعْ عَنِّی بِحَوْ لِکَ وَقُوَّتِکَ فَإِنَّهُ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ (۴) ۱۴۶۴.

مؤلّف گوید: ادعیه وآداب سفر بسیار است، و ما در این جا اقتصار می کنیم به ذکر چند ادب:

۱- أمان الأخطار: ۴۸، فصل ۳.

۲- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۱۷۷ باب ۷۲.

۳- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۲۷۴ باب ۷۴ ح ۲۴۲۱.

۴- مصباح الزائر: ۳۸.

اوّل: آنکه سزاوار است برای شخص هرگاه سوار می شود بِسْمِ اللَّه را ترک نکند (۱) ۱۴۶۵.

دوّم: آنکه نفقه خود را حفظ کند و در جای محکم بگذارد، زیرا که روایت شده که: از فقه مسافر است حفظ کردن نفقه خود (۲) ۱۴۶۶.

سیّم: آنکه در سفر اعانت رفقا کند، و از خدمت و کار کردن در حوایج ایشان مضایقه نکند تا حق تعالی برطرف کند از او هفتاد و سه اندوه، و پناه دهد او را در دنیا از همّ و غم، و برطرف کند از او اندوه بزرگ روز قیامت را (۳) ۱۴۶۷.

و روایت است که: حضرت امام زین العابدین علیه السلام سفر نمی کرد مگر با اشخاصی که نشناسند آن حضرت، را برای آنکه در راه اعانت آنها نماید، زیرا که هرگاه می شناختند آن جناب را نمی گذاشتند که آن حضرت کاری بکند (۴) ۱۴۶۸.

و از اخلاق شریفه حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل شده که: وقتی با اصحاب در سفر بود خواستند گوسفندی بکشند، یکی گفت: کشتن گوسفند با من، دیگری گفت: کندن پوست او با من، و دیگری گفت: پختن او با من، حضرت فرمود: جمع کردن هیزمش با من، گفتند: یا رسول اللَّه، این کار را ما خواهیم کرد، شما زحمت نکشید، فرمود: می دانم شما این کار را خواهید کرد، لکن من خوشم نمی آید که از شما امتیازی پیدا کنم، زیرا که حق تعالی کراهت دارد که ببیند بنده خود را که فضیلت داده خودش را به رفقایش (۵) ۱۴۶۹.

وبدان که ثقیل ترین مردم در سفر نزد رفقا آن کسی است که با آنکه اعضایش صحیح و سالم است تنبلی می کند و مشغول کاری نمی شود و منتظر است که رفقای او کارهای او را بکنند.

چهارم: آنکه مسافر مصاحبت کند با کسی که نظیر او باشد در انفاق کردن (۶) ۱۴۷۰.

پنجم: آنکه نیاشامد از آب هر منزلی مگر بعد از آنکه ممزوج کند او را به آب منزل قبل.

و شایسته ولازم است برای مسافر که با خود بردارد از خاک بلد خویش و از طینتی که تربیت بر آن شده است، و هر منزلی که وارد می شود مقداری از آن خاک بریزد در ظرف آب خود و آن را حرکت دهد، پس بگذارد تا آب صاف شود آن وقت بنوشد (۷) ۱۴۷۱.

۱- کافی ۴/ ۲۸۵ ح ۲.
۲- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۲۸۰ باب ۸۱ از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله.
۳- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۲۹۳ ح ۲۴۹۷ از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله.
۴- عیون أخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۱۵۶ باب ۴۰ ح ۱۳ از امام صادق علیه السلام.
۵- مکارم الأخلاق ۱/ ۵۶۳ ح ۱۸۶۶.

۶- کافی ۴/ ۲۸۶- ۲۸۷.

۷- بحار الأنوار ۶۲/ ۳۲۶ نقل از رساله الذهبیّه در طب که حضرت امام رضا علیه السلام برای مأمون فرستاده.

ششم: آنکه اخلاق خود را نیکو کند و حلم را زینت خود کند (۱) ۱۴۷۲، و بیاید در آداب زیارت حضرت امام حسین علیه السلام (ص ۵۶۶) آنچه مناسب این جا است.

هفتم: آنکه توشه از برای سفر خود بردارد، و از شرف آدمی است که توشه خود را نیکو گرداند، به خصوص در سفر مکّه (۲) ۱۴۷۳، بلی در سفر زیارت امام حسین علیه السلام توشه را از چیزهای لذیذ قرار دادن مانند بریانی و حلواها و غیره محبوب نیست، چنانکه بیاید این مطلب در باب زیارت آن حضرت، و ابن اعسَمْ گفته:

مِنْ شَرَفِ الْإِنْسانِ فِی الْأَسْفارِتَطْیِیبُهُ الزَّادَ مَعَ الْإِکْثارِ

وَلْیُحْسِنِ الْإِنْسانُ فِی حالِ السَّفَرأَخْلاقَهُ زِیادَهً عَلَی الْحَضَر

وَلْیَدْعُ عِنْدَ الْوَضْعِ لِلْخِوانِ مَنْ کانَ حاضِراً مِنَ الْإِخْوانِ

وَلْیُکْثِرِ الْمَزْحَ مَعَ الصَّحْبِ إِذالَمْ یُسْخِطِ اللَّهَ وَلَمْ یَجْلِبْ أَذی

مَنْ جاءَ بَلْدَهً فَذا ضَیْفٌ عَلی إِخْوانِهِ فِیها إِلی أَنْ یَرْحَلا

یُبَرُّ لَیْلَتَیْنِ ثُمَّ لْیَأْکُلِ مِنْ أَکْلِ أَهْلِ الْبَیْتِ فِی الْمُسْتَقْبِلِ

هشتم: آنچه خیلی مهمّ است در سفر مراعات آن، محافظت بر نمازهای فریضه است، که بجا آورده شود با شرایط و حدود در اوایل اوقات، چه آنکه بسیار مشاهده شده از حجّاج و زوّار که در طریق مسافرت ضایع کردند نمازهای فریضه خود را، به جهت آنکه در وقت بجا نیاوردند، یا بجا آوردند سواره و در محمل، یا با تیمّم، یا با نجاست بدن یا جامه، و امثال این ها، که تمام از بی مبالاتی و استخفافشان به شأن نماز بوده، و حال آنکه در روایت است از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: نماز فریضه بهتر است از بیست حج، و یک حج بهتر است از خانه ای که پر از طلا باشد و آن طلاها را تصدّق دهند تا تمام شود (۳) ۱۴۷۴، و ترک مکن بعد از نمازهای مقصوره گفتن سی مرتبه سُبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ را، که تأکید در آن وارد شده است (۴) ۱۴۷۵.

۱- مکارم الأخلاق ۱/ ۵۳۶ ح ۱۸۶۴.

۲- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۱۸۴ باب ۸۴.

۳- وسائل الشیعه ۴/ ۴۰.

۴- عروه الوثقی: مسئله ۱۵، احکام نماز مسافر.

فصل اوّل

در آداب زیارت است در آداب زیارت

و آن بسیار است، و در این جا به چند چیز اکتفا می شود:

اوّل: غسل، پیش از بیرون رفتن برای سفر زیارت (۱) ۱۴۷۶.

دوّم: ترک کلام بیهوده و لغو و مخاصمه و مجادله در راه.

سیّم: غسل برای زیارت هر امامی (۲) ۱۴۷۷، و آنکه بخواند دعای وارده آن را، و بیاید آن در اوّل زیارت وارث (ص ۵۸۷).

چهارم: طهارت از حَدَث کبری و صغری (۳) ۱۴۷۸.

پنجم: پوشیدن جامه های پاک و پاکیزه و نو، و نیکو است سفید بودن رنگ آن (۴) ۱۴۷۹.

ششم: در وقت رفتن به روضه مقدّسه گامها را کوتاه برداشتن، و به آرامی و وقار سَیْر نمودن، و خاضع و خاشع بودن، و سر به زیر انداختن، و به بالا و اطراف خود التفات ننمودن (۵) ۱۴۸۰.

هفتم: خوشبو نمودن خود را در غیر زیارت امام حسین علیه السلام (۶) ۱۴۸۱.

هشتم: در وقت رفتن به حرم مطهّر زبان را به ذکر تکبیر و تحمید و تسبیح و تهلیل و تمجید مشغول کردن، و به صلوات فرستادن بر محمّد و آل محمّد علیهم السلام دهان را معطّر نمودن (۷) ۱۴۸۲.

نهم: بر درِ حرم شریف ایستادن و اذن دخول طلبیدن، و سعی در تحصیل رقّت قلب و خضوع و شکستگی خاطر نمودن، به تصوّر و فکر در عظمت و جلالت قدر صاحب آن مرقد منوّر، واینکه می بیند ایستادن او را، و می شنود کلام او را، و جواب می دهد سلام او را، چنانچه به همه اینها شهادت می دهد در وقت خواندن اذن دخول، و تدبّر در محبّت و لطفی که به شیعیان و زائران خود دارند، و تأمّل در خرابی های حال خود و خلافها که به آن بزرگواران کرده، وفرموده های بی حد که از ایشان نشنیده، وآزارها واذیّتها که از او به ایشان یا به خاصّان و دوستان ایشان رسیده، که برگشت آن به آزردن ایشان است، و اگر به راستی در خود نگرد قدمهایش از رفتن باز ایستد و قلبش هراسان و چشمش گریان شود، واین روح تمام آداب است (۸) ۱۴۸۳.

۱- أمان سیّد ابن طاووس: ۳۴.

۲- مقنعه مفید: ۴۹۴.

۳- مقنعه: ۴۹۴.

۴- مصباح الزائر: ۱۹۷.

۵- مصباح الزائر: ۱۹۷.

۶- مصباح الزائر: ۱۴۰.

۷- مصباح الزائر: ۱۹۷.

۸- دروس شهید ۲/ ۲۳.

وشایسته است در این جا ذکر کنیم اشعار سخاوی وروایتی را که علّامه مجلسی رحمه الله در بحار از کتاب عیون المعجزات نقل فرموده، امّا اشعار سخاوی که شایسته است در آن حال تمثّل به آنها این است (۱) ۱۴۸۴:

قالُوا غَداً نَأْتِی دِیارَ الْحِمی وَیَنْزِلُ الرَّکْبُ بِمَغْناهُمُ

فَکُلُّ مَنْ کانَ مُطِیعاً لَهُمْ أَصْبَحَ مَسْرُوراً بِلُقْیاهُمُ

قُلْتُ فَلِی ذَ نْبٌ فَما حِیلَتِی بِأَیِّ وَجْهٍ أَ تَلَقّاهُمُ

قالُوا أَلَیْسَ العَفْوُ مِنْ شَأْنِهِمْ لَا سِیَّما عَمَّنْ تَرَجّاهُمُ

فَجِئْتُهُمْ أَسْعی إِلی بابِهِمْ أَرْجُوهُمُ طَوْراً وَأَخْشاهُمُ (۲) ۱۴۸۵ و امّا آن روایت شریف چنین است که: وقتی ابراهیم جمّال که یکی از شیعیان بوده خواست خدمت علیّ بن یقطین رضی الله عنه برسد، چون ابراهیم ساربان بود و علیّ بن یقطین وزیر هارون رشید بود، و به حسب ظاهر شأن ابراهیم نبود که در مجلس علی وارد شود لهذا او را راه نداد، اتّفاقاً در همان سال علیّ بن یقطین به حج مشرّف شد، در مدینه خواست خدمت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام مشرّف شود، حضرت او را راه نداد، روز دوّم در بیرون خانه، علی آن حضرت را ملاقات نمود عرضه داشت که: ای سیّد من! تقصیر من چه بود که مرا راه ندادید؟ فرمود: به جهت آنکه راه ندادی برادرت ابراهیم جمّال را، و حق تعالی ابا فرموده از آنکه سعی تو را قبول فرماید مگر بعد از آنکه ابراهیم تو را عفو نماید، علی گفت: گفتم: ای سیّد و مولای من! ابراهیم را من در این

۱- و نیز شایسته است متمثّل شود به این اشعار: هَا عَبْدُکَ وَاقِفٌ ذَلِیْلٌ بِالْبَابِ یَمُدُّ کَفَّ سَائِلٍ قَدْ عَزَّ عَلَیَّ سُوءُ حَالِی ما یَفْعَلُ مَا فَعَلْتُ عاقِلٌ یَا أَکْرَمَ مَنْ رَجاهُ رَاجٍ عَنْ بَابِکَ لَایُرَدُّ سَائِلٌ و هم بگوید: شاها چه ترا سگی بباید گر من بُوَم آن سگ تو شاید هستم سگکی ز حبس جسته بر شاخ گل هوات بسته خود را بخودی کشیده از جُل پیش تو کشیده از سر ذُل افکن نظری براین سگ خویش سنگم مزن و مرانم از پیش (منه)

۲- البدایه والنهایه ابن کثیر ۱۳/ ۱۸۱ در وقایع سال ۶۴۳.

وقت کجا ملاقات کنم؟ من در مدینه ام و او در کوفه است، فرمود: هرگاه شب داخل شود تنها برو به بقیع بدون آنکه کسی از اصحاب و غلامان تو بفهمد، در آنجا شتری زین کرده خواهی دید، آن شتر را سوار می شوی و به کوفه می روی، علیّ بن یقطین شب به بقیع رفت و همان شتر را سوار شد، به اندک زمانی دَرِ خانه ابراهیم جمّال رسید، شتر را خوابانید و دَر را کوبید، ابراهیم گفت:

کیست؟ گفت: علیّ بن یقطینم، ابراهیم گفت: علیّ بن یقطین بر دَرِ خانه من چه می کند؟! فرمود: بیرون بیا که امر من عظیم است، و قسم داد که او را اذن دخول دهد، چون داخل شد گفت: ای ابراهیم! آقا و مولی ابا فرمود که عمل مرا قبول نماید مگر آنکه تو از من بگذری، گفت:

غَفَرَ اللّٰهُ لَکَ، پس علیّ بن یقطین صورت خود را بر خاک گذاشت و ابراهیم را قسم داد که پا روی صورت من گذار، و صورت مرا زیر پای خود بمال، ابراهیم امتناع نمود، علی او را قسم داد که چنین کند، پس ابراهیم پا به صورت علیّ بن یقطین گذاشت و رخ او را زیر پای خود بمالید و علی می گفت: اللَّهُمَّ اشْهَدْ، بارالها تو شاهد باش، پس بیرون آمد و سوار شد و همان شب به مدینه برگشت و شتر را بر دَرِ خانه حضرت موسی بن جعفر علیه السلام خوابانید، آن وقت حضرت او را اذن داد، بر آن جناب وارد شد و حضرت از او قبول فرمود (۱) ۱۴۸۶.

از ملاحظه این خبر معلوم می شود که حقوق اخوان به چه اندازه است.

دهم: بوسیدن عتبه عالیه و آستانه مبارکه است، و شیخ شهید رحمه الله فرموده که: اگر زیارت کننده سجده کند و نیّت کند که از برای خدا سجده می کنم به شکر اینکه مرا به این مکان رسانیده بهتر خواهد بود (۲) ۱۴۸۷.

یازدهم: مقدّم داشتن پای راست در وقت داخل شدن، و مقدّم داشتن پای چپ در وقت بیرون آمدن، مانند مساجد (۳) ۱۴۸۸.

دوازدهم: رفتن به نزد ضریح مطهّر به نحوی که خود را بتواند به آن بچسباند، و توهّم آنکه دور ایستادن ادب است وهم است (۴) ۱۴۸۹، زیرا که وارد شده تکیه کردن بر ضریح و بوسیدن آن (۵) ۱۴۹۰.

۱- بحار الأنوار ۴۸/ ۸۵ ح ۱۰۵ نقل از عیون المعجزات شیخ حسین بن عبدالوهّاب: ۱۰۳.

۲- دروس ۲/ ۲۵.

۳- دروس ۲/ ۲۳.

۴- یعنی غلط است.

۵- دروس ۲/ ۲۳.

سیزدهم: در وقت زیـارت پشت به قبله و رو به قبر منوّر ایسـتادن، و ظاهراً این ادب مختصّ به معصوم است، و چون از خوانـدن زیارت فارغ شد گونه راست را به ضـریح بگذارد و به حال تضـرّع دعا کند، پس گونه چپ را بگذارد و بخواند خدا را به حقّ صاحب قبر که او را از اهل شـفاعت آن بزرگوار قرار دهد، و مبالغه کند در دعا و الحاح، پس برود به سـمت سر مطهّر و رو به قبله بایستد و دعا کند (۱) ۱۴۹۱.

چهاردهم: ایستادن در وقت خواندن زیارت، اگر عذری ندارد، از ضعف و درد کمر و درد پا و غیرها.

پانزدهم: گفتن تکبیر در نزد دیـدن قبر مطهّر پیش از شـروع در خواندن زیارت، و در خبری است که: هرکه تکبیر بگوید پیش روی امام علیه السلام و بگوید: لَاإِلَهَ إِلّا اللَّه وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ، نوشته شود برای او رضوان اللَّه الأکبر (۲) ۱۴۹۲.

شانزدهم: خوانـدن زیارت ماثوره وارده از سادات انام علیهم السـلام، و ترک خواندن زیارتهای مخترعه که بعض بی خردان از عوام آنها را با بعضی از زیارات تلفیق کرده و نادانان را به آن مشغول ساخته.

شیخ کلینی رحمه الله روایت کرده از عبدالرّحیم قصیر که گفت: وارد شدم بر حضرت صادق علیه السلام و گفتم: فدایت شوم از پیش خود دعـایی اختراع کردم، فرمود: واگـذار مرا از اختراع خود، هرگاه تو را حاجتی روی دهـد پناه بر به حضـرت رسول صلی الله علیه و آله و دو رکعت نماز کن و هدیه کن آن را به سوی آن حضرت، إلی آخره (۳) ۱۴۹۳.

هفـدهم: بجـا آوردن نماز زیارت، و اقلّ آن دو رکعت است، شـیخ شـهید فرموده که: اگر زیارت برای پیغمبر است نماز را در روضه مطهّره بجـا آورد، و اگر در حرم یکی از ائمّه است در بالای سـر بجا آورد، و اگر بجا آورد آن دو رکعت را در مسـجد مکان یعنی مسجد حرم جایز است (۴) ۱۴۹۴.

و علّـامه مجلسـی رحمه الله فرموده: که نمـاز زیـارت و غیر آن را به گمـان فقیر در پشت سـر و بالـای سـر کردن بهتر است (۵) ۱۴۹۵، و علّامه بحر العلوم نیز در دُرّه فرموده:

۱- دروس ۲/ ۲۳.

۲- بحار الأنوار ۲۴/ ۳۹۶ نقل از بصائر الدرجات.

۳- کافی ۳/ ۴۷۶.

۴- دروس ۲/ ۲۳.

۵- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۱۳۴.

وَمِنْ حَدِيثِ كَرْبَلا وَالْكَعْبهلِكَرْبَلَا بانَ عُلُوُّ الرُّتْبَهِ

وَغَيْرُها مِنْ سَائِرِ الْمَشاهِدِأَمْثالُها بِالنَّقْلِ ذِى الشَّوَاهِدِ

وَراعِ فِيهِنَّ اقْتِرابَ الرَّمْسِ وَ آثِرِ الصَّلَاهَ عِنْدَ الرَّأْسِ

وَصَلِّ خَلْفَ الْقَبْرِ فَالصَّحِيحُ كَغَيْرِهِ فِى نَدْبِها صَرِيحٌ

وَالْفَرْقُ بَيْنَ هَذِهِ الْقُبُورِوَغَيْرِها كالنُّورِ فَوْقَ الطُّورِ

فَالسَّعْیُ لِلصَّلاهِ عِنْدَها نُدِبَ وَقُرْبُها بَلِ اللُّصُوقُ قَدْ طُلِبَ (۱) ۱۴۹۶ هیجدهم: خواندن سوره یس در رکعت اوّل و سوره الرّحمن در رکعت دوّم، اگر برای آن زیارتی که نماز آن می خوانند کیفیّت مخصوصی ذکر نفرموده باشند، و آنکه دعا کند بعد از نماز به آنچه وارد شده، یا به آنچه در خاطر او می رسد برای دین و دنیای خود، و تعمیم دهد در دعا، زیرا که آن به اجابت نزدیکتر است (۲) ۱۴۹۷.

نوزدهم: شیخ شهید رحمه الله فرموده که: کسی که داخل حرم مطهّر شود و ببیند که نماز جماعت منعقد شده است ابتدا به نماز کند پیش از آنکه زیارت کند، و همچنین ترک کند زیارت را و داخل نماز شود اگر وقت نماز شده، و اگر نه ابتدا کردن به زیارت اولی است، چه آن غایت مقصد او است، و اگر در بین زیارت نماز بپا شد مستحبّ است از برای زائران که زیارت را قطع کنند و روی آورند به نماز، و کراهت دارد ترک آن، و بر ناظر حرم است که مردم را امر کند به نماز (۳) ۱۴۹۸.

بیستم: شیخ شهید رحمه الله از جمله آداب زیارت شمرده تلاوت کردن قرآن نزد ضرایح مطهّره و هدیه کردن آن را به روح مقدّس مزور، و نفع آن به زیارت کننده عاید می شود، و متضمّن تعظیم مزور است (۴) ۱۴۹۹.

بیست و یکم: ترک نمودن سخنان ناشایسته و کلمات لغو و بیهوده و اشتغال به صحبتهای دنیویّه، که همیشه در هر جا مذموم و قبیح و مانع رزق و جالب قساوت قلب است، خصوص در این بقاع مطهّره و قباب سامیه که خدای تعالی خبر می دهد از بزرگی و جلالت آنها در سوره نور فی بیوتٍ أَذِنَ اللّٰهُ أَنْ تُرْفَعَ الآیه (۵) ۱۵۰۰.

۱- الدرّه النجفیّه: ۱۰۰.

۲- دروس ۲/ ۲۳.

۳- دروس ۲/ ۲۵.

۴- دروس ۲/ ۲۳.

۵- نور: ۲۴/ ۳۶.

بیست و دویّم: بلند نکردن صدای خود در وقت زیارت، چنانچه در هدیّه الزائرین ذکر کردم.

بیست و سیّم: وداع کردن امام علیه السلام را در وقت بیرون رفتن از بلد آن حضرت به مأثور یا به غیر آن (۱) ۱۵۰۱.

بیست و چهارم: توبه و استغفار نمودن به جهت گناهان و بهتر کردن حال و کردار و گفتار خود را بعد از فراغ از زیارت از آنچه دارا بود پیش از زیارت (۲) ۱۵۰۲.

بیست وپنجم: انفاق کردن به قدر میسور بر خادمان آستانه شریفه، و سزاوار است که خدّام آن محلّ شریف از اهل خیر و صلاح و صاحب دین و مروّت باشند، وتحمّل نمایند آنچه از زایرین می بینند، و خشم خود را بر آنها فرو نشانند، و غلظت و درشتی بر آنها ننمایند، و بر قضاء حوایج محتاجین اقدام کنند، و غربا را راهنمایی و دلالت کنند اگر راه مقصد را گم نمایند. و بالجمله، بایست خدّام را که به حقیقت و راستی مشغول شوند در خدمات لازمه از تنظیف و حراست و محافظت زایران و غیره (۳) ۱۵۰۳.

بیست وششم: انفاق و احسان بر فقراء مجاورین و مساکین متعفّفین بلد امام علیه السلام، خصوصاً سادات و اهل علم و منقطعین که به مرارت غربت و تنگدستی مبتلاـ و همواره عَلَم تعظیم شعائر اللّٰه را بر پا نموده، و دارا هستند جهاتی را که ملاحظه هر یک از آنها کافی است در لزوم اعانت و رعایت (۴) ۱۵۰۴.

بیست و هفتم: شیخ شهید فرموده که: از جمله آداب، تعجیل کردن در بیرون رفتن است در وقتی که درک کرد حظّ خود را از زیارت برای مزید تعظیم و احترام و شدّت شوق به رجوع، و نیز فرموده که: در وقتی که زنها می خواهند زیارت کنند بایست که خود را جدا کنند از مردان و تنها زیارت کنند، و اگر در شب زیارت کنند اولی است، و باید که تغییر وضع کنند، یعنی لباس خوب و عالی را به لباس پست بدل کنند که شناخته نشوند، و مخفی و پنهان بیرون آیند که کسی کمتر ایشان را بیند و شناسد، و اگر با مردان زیارت کنند نیز جایز است اگرچه مکروه است (۵) ۱۵۰۵.

مؤلّف گوید: از این کلمات معلوم شد کثرت قبح و شناعت آنچه متعارف شده فعلًا که زنها به اسم تشرّف به زیارت خود را آرایش نموده، با لباسهای نفیس از خانه ها بیرون می آیند، و در

۱- دروس ۲/ ۲۴.

۲- دروس ۲/ ۲۴.

۳- دروس ۲/ ۲۴.

۴- دروس ۲/ ۲۴.

۵- دروس ۲/ ۲۴ و ۲۵.

حرمهای مطهّره مزاحمت با نامحرمان نموده، و فشار به بـدنهای ایشان داده، یا خود را متّصل به ضـرایح مطهّره نموده، یا در قبله مردمان نشسـته مشـغول به زیارت خوانـدن شده و حواس مردم را پریشان نموده، عبّادان محل را از زایرین و نماز گزارندگان و متضـرّعین و گریه کننـدگان از کـار خود بازداشـته، و داخـل در زمره صادّین عن سبیل اللّه شـده، إلی غیر ذلک، و فی الحقیقه بایست این زیارت از آن زنها از منکرات شرع شمرده شود، نه عبادات، و داخل در موبقات شود، نه قربات.

از حضـرت صادق علیه السـلام منقول است که: حضـرت امیرالمؤمنین علیه السـلام به اهل عراق فرمود: یا أهل العراق، نُبِّئتُ أنّ نساءکم یوافین الرِّجال فی الطریق، أمَا تستحیون؟ ای اهل عراق، به من خبر رسـیده که زن های شما می رسند به مردها در راه، یعنی بر می خورنـد به نامحرمان در کوچه و بازار، آیا حیا نمی کنیـد شـماها؟ وقال: لعن اللّه من لا یغار (۱) ۱۵۰۶. وفی الفقیه: روی الأصبغ بن نباته، عن أمیر المؤمنین علیه السـلام قال: سـمعته یقول: یظهر فی آخر الزمان واقتراب الساعه- وهو شرّ الأزمنه- نسـوه کاشـفات عاریـات، متبرِّجـات من الـدِّین، داخلات فی الفِتن، مائلات إلی الشـهوات، مسـرعات إلی اللّـذّات، مسـتحلّاتٍ للمحرّمات، فی جهنّم خالدات (۲) ۱۵۰۷.

بیست و هشـتم: سـزاوار است وقتی که زوّار بسـیار است کسانی که سبقت به ضریح گرفته اند تخفیف دهند زیارت را و بیرون روند تا دیگران نیز مثل آنها به قرب ضریح فایز گردند.

مؤلّف گوید که: ما در مقام زیارات امام حسـین علیه السـلام نقل خواهیم کرد آدابی که زایرین آن جناب باید مراعات آنها را نمایند.

۱- محاسن برقی ۱/ ۲۰۴ ح ۳۵۶.

۲- من لا یحضره الفقیه ۳/ ۳۹۰ ح ۴۳۷۴.

فصل دویّم

در ذکر اذن دخول هر یک از حرمهای شریفه در اذن دخول حرم های شریفه

و در این جا ذکر می شود دو اذن دخول، اوّل: شیخ کفعمی فرموده: چون خواستی داخل شوی به مسجد حضرت رسول صلی الله علیه و آله یا در یکی از مشاهد مشرّفه ائمّه علیهم السلام پس بگو: (۱) ۱۵۰۸

لَّهُمَّ إِنِّی وَقَفْتُ عَلَی بَابٍ مِنْ أَبْوابِ بُیُوتِ نَبِیِّکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَقَدْ مَنَعْتَ النَّاسَ أَنْ یَدْخُلُوا إِلّا بِإِذْنِهِ فَقُلْتَ: یَا أَ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَاتَدْخُلُوا بُیُوتَ النَّبِیِّ إِلّا أَنْ یُؤْذَنَ لَکُمْ (۲) ۱۵۰۹ اللَّهُمَّ إِنِّی أَعْتَقِدُ حُرْمَهَ صَاحِبِ هذَا الْمَشْهَدِ الشَّرِیفِ فِی غَیْبَتِهِ کَمَا أَعْتَقِدُها فِی حَضْرَتِهِ، وَأَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَکَ وَخُلَفاءَکَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَحْیاءٌ عِنْدَکَ یُرْزَقُونَ، یَرَوْنَ مَقامِی، وَیَسْمَعُونَ کَلامِی، وَیَرُدُّونَ سَلامِی، وَأَ نَّکَ حَجَبْتَ عَنْ سَمْعِی کَلامَهُمْ، وَفَتَحْتَ بابَ فَهْمِی بِلَذِیذِ مُناجاتِهِمْ، وَ إِنِّی أَسْتَأْذِنُکَ یَا رَبِّ أَوَّلًا، وَأَسْتَأْذِنُ رَسُولَکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ ثانِیاً، وَأَسْتَأْذِنُ خَلِیفَتَکَ الْإِمامَ الْمَفْرُوضَ (۳) ۱۵۱۰ عَلَیَّ طاعَتُهُ فلانَ بْنَ فلانٍ، به جای فلان بن فلان نام ببرد آن امامی را که می خواهد زیارت کند و همچنین نام پدرش را ببرد، مثلًا اگر در زیارت امام حسین علیه السلام است بگوید: الْحُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ عَلَیْهِ السَّلامُ، و اگر در زیارت امام رضا علیه السلام است بگوید: عَلِیَّ بْنَ مُوسَی الرِّضا عَلَیْهِ السَّلامُ، و هکذا، پس بگوید: وَالْمَلائِکَهَ الْمُوَکَّلِینَ بِهذِهِ الْبُقْعَهِ الْمُبارَکَهِ ثالِثاً، أَأَدْخُلُ یَا رَسُولَ اللَّهِ؟ أَأَدْخُلُ یَا حُجَّهَ اللَّهِ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَلائِکَهَ اللَّهِ الْمُقَرَّبِینَ الْمُقِیمِینَ فِی هذَا الْمَشْهَدِ؟ فَأْذَنْ لِی یَا مَوْلایَ فِی الدُّخُولِ أَ فْضَلَ مَا أَذِنْتَ لِأَحَدٍ مِنْ أَوْ لِیائِکَ، فَإِنْ لَمْ أَکُنْ أَهْلًا

۱- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۲- أحزاب: ۳۳/ ۵۳.

۳- الْمُفْتَرَضَ: خ ل.

لِذلِکَ فَأَ نْتَ أَهْلٌ لِذلِکَ (۱) ۱۵۱۱.

پس ببوس عتبه مبارکه را و داخل شو و بگو: بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَفِی سَبِیلِ اللَّهِ، وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی، وَارْحَمْنِی، وَتُبْ عَلَیَّ إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ (۲) ۱۵۱۲.

دوّم: اذن دخولی است که علّامه مجلسی رحمه الله از نسخه قدیمه از مؤلّفات اصحاب برای دخول در سرداب مقدّس و بقاع منورّه ائمّه علیهم السلام نقل فرموده، و آن چنان است که می گویی:

اللَّهُمَّ إِنَّ هذِهِ بُقْعَهٌ طَهَّرْتَها، وَعَقْوَهٌ شَرَّفْتَها، وَمَعالِمُ زَکَّیْتَها حَیْثُ أَظْهَرْتَ فِیها أَدِلَّهَ التَّوْحِیدِ وَأَشْباحَ الْعَرْشِ الْمَجِیدِ الَّذِینَ اصْطَفَیْتَهُمْ مُلُوکاً لِحِفْظِ النِّظامِ، وَاخْتَرْتَهُمْ رُؤَساءَ لِجَمِیعِ الْأَنامِ، وَبَعَثْتَهُمْ لِقِیامِ الْقِسْطِ فِی ابْتِداءِ الْوُجُودِ إِلی یَوْمِ الْقِیامَهِ، ثُمَّ مَنَنْتَ عَلَیْهِمْ بِاسْتِنابَهِ أَ نْبِیائِکَ لِحِفْظِ شَرائِعِکَ وَأَحْکامِکَ فَأَکْمَلْتَ بِاسْتِخْلافِهِمْ رِسالَهَ الْمُنْذِرِینَ کَما أَوْجَبْتَ رِئاسَتَهُمْ فِی فِطَرِ الْمُکَلَّفِینَ، فَسُبْحانَکَ مِنْ إِلهٍ مَا أَرْأَفَکَ، وَلَا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ مِنْ مَلِکٍ مَا أَعْدَلَکَ حَیْثُ طابَقَ صُنْعُکَ مَا فَطَرْتَ عَلَیْهِ الْعُقُولَ، وَوافَقَ حُکْمُکَ مَا قَرَّرْتَهُ فِی الْمَعْقُولِ وَالْمَنْقُولِ، فَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی تَقْدِیرِکَ الْحَسَنِ الْجَمِیلِ، وَلَکَ الشُّکْرُ عَلَی قَضائِکَ الْمُعَلَّلِ بِأَکْمَلِ التَّعْلِیلِ، فَسُبْحانَ مَنْ لَایُسْأَلُ عَنْ فِعْلِهِ، وَلَا یُنازَعُ فِی أَمْرِهِ! وَسُبْحانَ مَنْ کَتَبَ عَلَی نَفْسِهِ الرَّحْمَهَ قَبْلَ ابْتِداءِ خَلْقِهِ! وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی مَنَّ عَلَیْنا بِحُکَّامٍ یَقُومُونَ مَقامَهُ لَوْ کانَ حاضِراً فِی الْمَکانِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ الَّذِی شَرَّفَنا بِأَوْصِیاءَ یَحْفَظُونَ الشَّرائِعَ فِی کُلِّ الْأَزْمانِ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ الَّذِی

۱- أَهْلٌ لَهُ: خ ل.

۲- بلد الأمین: ۲۷۶.

أَظْهَرَهُمْ لَنـا بِمُعْجِزاتٍ يَعْجُزُ عَنْهَـا الثَّقَلانِ، لا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ الَّذِی أَجْرانـا عَلَی عَوائِدِهِ الْجَمِيلَهِ فِی الْأُمَمِ السَّالِفِينَ. اللَّهُمَّ فَلَكَ الْحَمْدُ وَالثَّنـاءُ الْعَلِیُّ كَمـا وَجَبَ لِوَجْهِكَ الْبَقاءُ السَّرْمَدِیُّ، وَكَما جَعَلْتَ نَبِيَّنا خَيْرَ النَّبِيِّينَ، وَمُلُوكَنا أَ فْضَلَ الْمَخْلُوقِينَ، وَاخْتَرْتَهُمْ عَلَی عِلْمٍ عَلَی الْعالَمِينَ، وَفِّقْنا لِلسَّعْیِ إِلی أَبْوابِهِمُ الْعامِرَهِ إِلی يَوْمِ الدِّينِ، وَاجْعَلْ أَرْواحَنا تَحِنُّ إِلی مَوْطِیَ أَ قْدامِهِمْ، وَنُفُوسَنا تَهْوِی النَّظَرَ إِلی مَجالِسِهِمْ وَعَرَصاتِهِمْ حَتَّی كَأَ نَّنا نُخاطِبُهُمْ فِی حُضُورِ أَشْخاصِهِمْ فَصَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سادَهٍ غـائِبِينَ، وَمِنْ سُلالَهٍ طاهِرِينَ، وَمِنْ أَئِمَّهٍ مَعْصُومِينَ. اللَّهُمَّ فَأْذَنْ لَنا بِدُخُولِ هـذِهِ الْعَرَصاتِ الَّتِی اسْتَعْبَدْتَ بِزِيارَتِها أَهْلَ الْأَرَضِينَ وَالسَّماواتِ، وَأَرْسِلْ دُمُوعَنا بِخُشُوعِ الْمَهابَهِ، وَذَ لِّلْ جَوارِحَنا بِذُلِّ الْعُبُودِيَّهِ وَفَرْضِ الطَّاعَهِ، حَتَّی نُقِرَّ بِمَا يَجِبُ لَهُمْ مِنَ الْأَوْصَافِ، وَنَعْتَرِفَ بِأَ نَّهُمْ شُفَعَاءُ الْخَلائِقِ إِذَا نُصِبَتِ الْمَوازِينُ فِی يَوْمِ الْأَعْرافِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلامٌ عَلَی عِبادِهِ الَّذِينَ اصْطَفی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ.

پس ببوس عتبه را و داخل شو در حالتی كه خاشع و گريان باشی، پس بدرستی كه آن اذن دخول است از ايشان صلوات اللّه عليهم اجمعين (۱) ۱۵۱۳.

۱- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱۵.

فضیلت زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله

فصل سیّم

در زیارت حضرت رسول خدا و فاطمه زهرا

و ائمّه بقیع صلوات اللَّه علیهم اجمعین در مدینه طیّبه

بدان که مستحبّ مؤکّد است در حقّ قاطبه مردم بخصوص حُجّاج مشرّف شدن به زیارت روضه مطهّره و آستانه منوّره فخر عالمیان حضرت سیّد المرسلین محمّد بن عبداللَّه صلوات اللَّه و سلامه علیه و آله، و ترک زیارت آن حضرت باعث آن می شود که جفا شود در حقّ او و در روز قیامت، و شیخ شهید فرموده که: اگر مردم ترک زیارت آن حضرت کنند بر امام است که ایشان را مجبور کند به رفتن به زیارت آن حضرت، زیرا که ترک زیارت آن حضرت موجب جفای محرّم است (۱) ۱۵۱۴.

شیخ صدوق از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: هرگاه احدی از شما حج کند باید که حجّش را ختم کند به زیارت ما، زیرا که این از تمامی حجّ است (۲) ۱۵۱۵.

و نیز روایت کرده از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام که فرمود: تمام کنید حجّ خود را به زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله که ترک زیارت آن حضرت بعد از حج جفا و خلاف ادب است، و شما را امر به این کرده اند، و بروید به زیارت قبری چند که حق تعالی لازم گردانیده است بر شما حقّ آنها و زیارت آنها را، و روزی از حق تعالی طلب کنید نزد آن قبرها (۳) ۱۵۱۶.

و نیز از ابوالصّلت هروی روایت کرده که گفت: به خدمت حضرت امام رضا علیه السلام عرض کرد که: چه می فرمایی یابن رسول اللَّه در حدیثی که اهل آن روایت می کنند که مؤمنین در بهشت زیارت می کنند پروردگارشان را از منازل خود، کنایه از آنکه معنی حدیث اگر درست باشد چیست، با آنکه متضمّن است چیزی را که به حسب ظاهر با اعتقاد حق درست نمی آید؟ پس حضرت جواب او را فرمودند به این طریق که: ای ابا الصّلت، حق تعالی پیغمبرش محمّد صلی الله علیه و آله را افضل گردانید از جمیع خلقش از پیغمبران و ملائکه، و طاعت او را طاعت خود، و بیعت با او را بیعت با خود شمرد، و زیارت او را زیارت خود شمرده، چنانچه فرموده: مَنْ یُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ

۱- دروس ۲/ ۵.

۲- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۹۲ باب ۶۶ ح ۲۸ و باب ۲۲۱ ح ۱.

۳- خصال صدوق ۲/ ۶۱۶ باب ۴۰۰ ح ۱۰.

اللَّهَ (۱) ۱۵۱۷، و فرموده: إِنَّ الَّذِینَ یُبایِعُونَکَ إِنَّما یُبایِعُونَ اللَّهَ یَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَیْدِیهِمْ (۲) ۱۵۱۸، و حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه مرا زیـارت کنـد در حـال حیـات یا بعـد از فوت من، چنان است که حق تعالی را زیارت کرده باشـد، إلی آخره (۳) ۱۵۱۹.

و حمیری در قرب الإسناد از حضـرت صادق علیه السـلام روایت کرده که فرمود که: رسول خـدا صـلی الله علیه و آله فرموده: هرکه مرا زیارت کند در حیات من یا بعد از فوت من، شفیع او گردم در روز قیامت (۴) ۱۵۲۰.

و در حدیثی است که: حضرت صادق علیه السلام روز عیدی در مدینه بود پس رفت به زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و بر آن حضـرت سلام کرد و فرمود که: ما بر اهل همه شهرها فضیلت داریم، خواه مکّه و خواه غیر مکّه، به سبب زیارت و سلام ما بر رسول خدا صلی الله علیه و آله (۵) ۱۵۲۱.

و شیخ طوسی رحمه الله در تهذیب از یزید بن عبدالملک روایت کرده، و او از پدرش از جدّش که گفت: به خدمت حضرت فاطمه سـلام اللّه علیها مشـرّف شـدم، پس آن حضـرت ابتـدا فرمود به سـلام بر من، پس از من پرسـید که: برای چه آمـده ای؟ عرض کردم: از برای طلب برکت و ثـواب، فرمود که: خبر داد مرا پـدرم و اینـک حاضـر است که هرکه بر او و بر من سه روز سلام کند، حق تعالی بهشت را از برای او واجب گرداند، گفتم: در حیات او و شـما؟ فرمود: بلی و همچنین بعد از موت ما (۶) ۱۵۲۲.

علّامه مجلسـی رحمه الله فرموده که: در حـدیث معتبر از عبداللّه بن عبّاس منقول است که: حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه امام حسن علیه السلام را در بقیع زیارت کند قدمش بر صراط ثابت باشد، در روزی که قدمها از آن لغزد (۷) ۱۵۲۳.

و در مقنعه از حضـرت صـادق علیه السـلام روایت شـده که فرمـود: هرکه مرا زیـارت کنـد گناهـانش آمرزیـده شود، و فقیر و پریشان نمیرد (۸) ۱۵۲۴.

و شیخ طوسی در تهذیب از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام روایت کرده که: هرکه زیارت کند امام جعفر صادق علیه السلام و پدرش حضرت باقر علیه السلام را، درد چشم نکشد، و بیماری و دردی به او نرسد، و مبتلا نمیرد (۹) ۱۵۲۵.

۱- نساء: ۴/ ۸۰.

۲- فتح: ۴۸/ ۱۰.

۳- امالی صدوق: م ۷۰، ح ۷.

۴- قرب الإسناد حمیری: ۶۵، ح ۲۰۵.

۵- کامل الزیارات: ۵۴۷ شماره ۸۳۸، باب ۱۰۸، ح ۱۰.

۶- تهذيب الأحكام ۶/ ۹ باب ۳ ح ۱۱.

۷- بحار الأنوار ۲۸/ ۳۹ باب ۲ ح ۱ نقل از امالی صدوق: م ۲۴، ضمن ح ۲.

۸- مقنعه: ۴۷۴، باب ۲۰.

۹- تهذيب الأحكام ۶/ ۷۸ باب ۲۶ ح ۲.

و ابن قولویه در کامل حدیث طولانی از هشام بن سالم از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که از جمله فقرات او این است که: مردی به خدمت حضرت صادق علیه السلام شرفیاب شد و عرض کرد که:

آیا زیارت باید کرد پدرت را؟ فرمود: بلی. عرض کرد: چه چیز است از برای آنکه زیارت کند او را؟

فرمود که: بهشت از برای او است، اگر اعتقاد به امامت او داشته باشد و متابعت او کند، عرض کرد:

کسی که اعراض کند از زیارت او چه خواهد داشت؟ فرمود: حسرت خواهد داشت در یوم الحسره، که روز قیامت است، إلی آخره (۱) ۱۵۲۶. و احادیث در این باب بسیار است و ما را همین مقدار کافی و وافی است.

امّا کیفیّت زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله پس چنین است: هرگاه وارد شدی إن شاء اللّٰه مدینه پیغمبر صلی الله علیه و آله پس غسل کن برای زیارت، و چون خواستی داخل مسجد آن حضرت شوی بایست نزد دَر و بخوان آن اذن دخول اوّل را، و داخل شو از دَر جبرئیل، و مقدّم دار پای راست را در وقت دخول، پس صد مرتبه اللّٰهُ أَکْبَرُ بگو، پس دو رکعت نماز تحیّت مسجد بگزار، و برو به سمت حجره شریفه و دست بمال بر آن و ببوس آن را و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللّٰهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللّٰهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِاللّٰهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خاتَمَ النَّبِیِّینَ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ الرِّسالَهَ، وَأَقَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَعَبَدْتَ اللّٰهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتاکَ الْیَقِینُ، فَصَلَواتُ اللّٰهِ عَلَیْکَ وَرَحْمَتُهُ وَعَلَی أَهْلِ بَیْتِکَ الطَّاهِرِینَ (۲) ۱۵۲۷.

پس بایست نزد ستون پیش که از جانب راست قبر است رو به قبله که دوش چپ به جانب قبر باشد و دوش راست به جانب منبر که آن موضع سر رسول خدا صلی الله علیه و آله است و بگو: کیفیّت زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله

أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلَهَ إِلّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ (۳) ۱۵۲۸ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ

۱- کامل: ۲۳۹، باب ۴۴، ح ۲.

۲- مصباح الزائر ابن طاووس: ۴۵، فصل ۳.

۳- أَشْهَدُ: خ.

وَرَسُولُهُ، وَأَشْـهَدُ أَ نَّکَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَ نَّکَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَشْـهَدُ أَ نَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسالاتِ رَبِّکَ وَنَصَحْتَ لِأُمَّتِکَ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ حَتّی أَتاکَ الْیَقِینُ بِالْحِکْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، وَأَدَّیْتَ الَّذِی عَلَیْکَ مِنَ الْحَقِّ، وَأَ نَّکَ قَدْ رَؤُفْتَ بِالْمُؤْمِنِینَ، وَغَلُظْتَ عَلَی الْکافِرِینَ، فَبَلَّغَ اللَّهُ بِکَ أَ فْضَلَ شَرَفِ مَحَلِّ الْمُکَرَّمِینَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی اسْتَنْقَذَنا بِکَ مِنْ الشِّرْکِ وَالضَّلالَه.

اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ صَلَوَاتِکَ وَصَلَوَاتِ مَلائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ، وَأَ نْبیائِکَ الْمُرْسَلِینَ، وَعِبادِکَ الصَّالِحِینَ، وَأَهْلِ السَّمَاواتِ وَالْأَرَضِینَ، وَمَنْ سَبَّحَ لَکَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ عَلَی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُو لِکَ وَنَبِیِّکَ وَأَمِینِکَ وَنَجِیِّکَ وَحَبِیبِکَ وَصَفِیِّکَ وَخاصَّتِکَ وَصِفْوَتِکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ. اللَّهُمَّ أَعْطِهِ الدَّرَجَهَ الرَّفِیعَهَ، وَآتِهِ الْوَسِیلَهَ مِنَ الْجَنَّه، وَابْعَثْهُ مَقاماً مَحْمُوداً یَغْبِطُهُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ. اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ: وَلَوْ أَ نَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَ نْفُسَهُمْ جاءُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِیماً (۱) ۱۵۲۹ وَإِنِّی أَ تَیْتُکَ مُسْتَغْفِراً تَائِباً مِنْ ذُ نُوبِی، وَ إِنِّی أَ تَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِّی وَرَبِّکَ لِیَغْفِرَ لِی ذُ نُوبِی.

و اگر تو را حاجتی باشد بگردان قبر مطهّر را در پشت کتف خود و رو به قبله کن و دستها را بردار و حاجت خود را بطلب، بدرستی که سزاوار است که برآورده شود إن شاء اللّه تعالی (۲) ۱۵۳۰.

و ابن قولویه به سند معتبر روایت کرده از محمّد بن مسعود که گفت: دیدم حضرت صادق علیه السلام را که به نزد قبر حضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد ودست مبارک خود را بر قبر گذاشت

۱- نساء: ۴/ ۶۴.

۲- مصباح المتهجّد: ۷۰۹ و من لا یحضره الفقیه ۲/ ۵۶۶.

وگفت: أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی اجْتَبٰاکَ وَاخْتَارَکَ وَهَدَاکَ وَهَدی بِکَ أَنْ یُصَلِّیَ عَلَیْکَ، پس فرمود: إِنَّ اللَّهَ وَمَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یَا أَ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِیماً (۱) ۱۵۳۱ (۲) ۱۵۳۲. زیارت حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

شیخ در مصباح فرموده که: چون فارغ شدی از دعاء در نزد قبر شریف پس برو به نزد منبر و دست بر آن بمال، و بگیر دو قُبّه پایین منبر را که مثل انار می ماند، و بمال صورت و چشم های خود را به آن، پس بدرستی که در آن شفای چشم است، و بایست نزد منبر و حمد و ثنای الهی بجا آور، و حاجت خود را بطلب، پس بدرستی که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود که: مابین قبر و منبر من باغی است از باغهای بهشت، و منبر من بر دری است از درهای بهشت. پس می روی به مقام نبی صلی الله علیه و آله و نماز می کنی در آن جا آنچه خواهی، و نماز بسیار کن در مسجد پیغمبر صلی الله علیه و آله، پس بدرستی که نماز در آن معادل با هزار نماز است. و هرگاه داخل مسجد می شوی یا بیرون می روی صلوات بفرست بر آن حضرت، و نماز گزار در خانه فاطمه صلوات اللّه علیها، و برو در مقام جبرئیل علیه السلام، و آن در زیر ناودان است، پس بدرستی که محلّ ایستادن جبرئیل علیه السلام در وقت اذن دخول خواستن از پیغمبر صلی الله علیه و آله آن جا بوده، و بگو: أَسْأَ لُکَ أَیْ جَوادُ، أَیْ کَرِیمُ، أَیْ قَرِیبُ، أَیْ بَعِیدُ أَنْ تَرُدَّ عَلَیَّ نِعْمَتَکَ (۳) ۱۵۳۳.

پس زیارت کن حضرت فاطمه علیها السلام را از نزد روضه مطهّره، و اختلاف شده در موضع قبر آن مظلومه، طایفه ای گفته اند که: مدفون است در روضه، که مابین قبر و منبر باشد، و بعضی دیگر گفته اند که: در خانه خودش است، و فرقه سیّم گفته اند که: در بقیع مدفون است، و آنچه بیشتر اصحاب ما بر آن می باشند آن است که زیارت شود آن مظلومه از نزد روضه، و کسی که آن معظّمه را زیارت کند در این سه موضع افضل است، و چون ایستادی در این مواضع از برای زیارت آن ممتحنه بگو:

یَا مُمْتَحَنَهُ امْتَحَنَکِ اللَّهُ (۴) ۱۵۳۴ الَّذِی خَلَقَکِ قَبْلَ أَنْ یَخْلُقَکِ فَوَجَدَکِ لِمَا امْتَحَنَکِ صابِرَهً، وَزَعَمْنا أَ نَّا لَکِ أَوْ لِیاءٌ وَ (۵) ۱۵۳۵ مُصَدِّقُونَ وَصابِرُونَ لِکُلِّ مَا أَتَانَا بِهِ أَ بُوکِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَأَتی (۶) ۱۵۳۶ بِهِ وَصِیُّهُ، فَإِنّا نَسْأَ لُکِ إِنْ کُنَّا صَدَّقْناکِ

۱- احزاب: ۳۳/ ۵۶.

۲- کامل الزیارات: ۵۳، باب ۳، ح ۴.

۳- مصباح المتهجّد: ۷۱۰.

۴- اللَّهُ: خ.

۵- وَ: خ.

۶- وَأَتَانَا: نسخه.

إِلّا أَ لْحقْتِنا بِتَصْدِيقِنَا لَهُما لِنُبَشِّرَ أَ نْفُسَنا بِأَ نَّا قَدْ طَهُرْنا بِوِلايَتِكِ.

و مستحبّ است نیز آنکه بگوید:

السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَلِيلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ صَفِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَمِينِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَيْرِ خَلْقِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَ فْضَلِ أَ نْبِياءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَلائِكَتِهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ خَيْرِ الْبَرِيَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا سَيِّدَهَ نِساءِ الْعالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا زَوْجَهَ وَ لِيِّ اللَّهِ وَخَيْرِ الْخَلْقِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الصِّدِّيقَهُ الشَّهِيدَهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الرَّضِيَّهُ الْمَرْضِيَّهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْفاضِلَهُ الزَّكِيَّهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْحَوْراءُ الْإِنْسِيَّهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا التَّقِيَّهُ النَّقِيَّهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمُحَدَّثَهُ الْعَلِيمَهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمَظْلُومَهُ الْمَغْصُوبَهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ أَيَّتُهَا الْمُضْطَهَدَهُ الْمَقْهُورَهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ يا فاطِمَهُ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلى رُوحِكِ وَبَدَنِكِ، أَشْهَدُ أَ نَّكِ مَضَيْتِ عَلَى بَيِّنَهٍ مِنْ رَبِّكِ، وَأَنَّ مَنْ سَرَّكِ فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ جَفَاكِ فَقَدْ جَفَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ آذاكِ فَقَدْ آذى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنْ وَصَلَكِ فَقَدْ وَصَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ (۱) ۱۵۳۷ وَمَنْ قَطَعَكِ فَقَدْ قَطَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

۱- از «صلّى اللّه» بعد از «فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللَّهِ» تا این جا: خ.

عَلَيْهِ وَآلِهِ لِأَ نَّكِ بِضْعَهٌ مِنْهُ وَرُوحُهُ الَّذِى بَيْنَ جَنْبَيْهِ (۱) ۱۵۳۸، أُشْهِدُ اللَّهَ وَرُسُلَهُ وَمَلائِكَتَهُ أَ نِّى راضٍ عَمَّنْ رَضِيتِ عَنْهُ، ساخِطٌ عَلَى مَنْ سَخِطْتِ عَلَيْهِ، مَتَبَرِّئٌ مِمَّنْ تَبَرَّأْتِ مِنْهُ، مُوَالٍ لِمَنْ وَالَيْتِ، مُعادٍ لِمَنْ عادَيْتِ، مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضْتِ، مُحِبٌّ لِمَنْ أَحْبَبْتِ، وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً وَحَسِيباً وَجازِياً وَمُثِيباً.

پس صلوات می فرستی بر حضرت رسول و ائمّه اطهار علیهم السلام (۲) ۱۵۳۹.

مؤلّف گوید که: ما در روز سیّم جمادی الآخره (ص ۴۱۲) زیارتی دیگر برای حضرت فاطمه صلوات اللَّه علیها نقل کردیم، و علماء نیز زیارت مبسوطی برای آن مظلومه نقل کرده اند، و آن مثل همین زیارت است که از شیخ نقل کردیم، اوّل آن:

السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ است تا أُشْهِدُ اللَّهَ وَرُسُلَهُ وَمَلائِكَتَهُ، که از این جا به بعد به این نحو است أُشْهِدُ اللَّهَ وَمَلائِكَتَهُ أَ نِّى وَ لِيٌّ لِمَنْ وَالاكِ، وَعَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكِ، وَحَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكِ، أَ نَا يَا مَوْلاتِى بِكِ وَبِأَبِيكِ وَبَعْلِكِ وَالْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِكِ مُوقِنٌ، وَبِوِلايَتِهِمْ مُؤْمِنٌ، وَ لِطَاعَتِهِمْ مُلْتَزِمٌ، أَشْهَدُ أَنَّ الدِّينَ دِينُهُمْ، وَالْحُكْمَ حُكْمُهُمْ، وَهُمْ قَدْ بَلَّغُوا عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَدَعَوْا إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ بِالْحِكْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، لَاتَأْخُذُهُمْ فِى اللَّهِ لَوْمَهُ لائِمٍ، وَصَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْكِ وَعَلَى أَبِيكِ وَبَعْلِكِ وَذُرِّيَّتِكِ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ وَصَلِّ عَلَى الْبَتُولِ الطَّاهِرَهِ الصِّدِّيقَهِ الْمَعْصُومَهِ التَّقِيَّهِ النَّقِيَّهِ الرَّضِيَّهِ الْمَرْضِيَّهِ الزَّكِيَّهِ الرَّشِيدَهِ الْمَظْلُومَهِ الْمَقْهُورَهِ، الْمَغْصُوبَهِ حَقُّها، الْمَمْنُوعَهِ إِرْثُها، الْمَكْسُورَهِ ضِلْعُهَا (۳) ۱۵۴۰، الْمَظْلُومِ بَعْلُهَا، الْمَقْتُولِ وَلَدُها، فاطِمَهَ بِنْتِ

۱- بَيْنَ جَنْبَيْهِ كَما قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: نسخه.

۲- مصباح المتهجّد: ۷۱۱.

۳- المَغْصُوبِ حَقُّها ... المَمْنُوعِ إِرْثُها ... المَكْسُورِ ضِلْعُها: خ.

رَسُو لِکَ، وَبَضْعَهِ لَحْمِهِ، وَصَمِیم قَلْبِهِ، وَفِلْذَهِ کَبِدِهِ، وَالنُّخْبَهِ (۱) ۱۵۴۱ مِنْکَ لَهُ، وَالتُّحْفَهِ خَصَصْتَ بِها وَصِیَّهُ، وَحَبِیبَهِ (۲) ۱۵۴۲ الْمُصْطَفی، وَقَرِینَهِ (۳) ۱۵۴۳ الْمُرْتَضی، وَسَیِّدَهِ النِّساءِ، وَمُبَشِّرَهِ الْاَوْلِیاءِ، حَلِیفَهِ الْوَرَعِ وَالزُّهْدِ، وَتُفَّاحَهِ الْفِرْدَوْسِ وَالْخُلْدِ الَّتی شَرَّفْتَ مَوْ لِدَها بِنِساءِ الْجَنَّهِ، وَسَلَلْتَ مِنْها أَ نْوارَ الْأَئِمَّهِ، وَأَرْخَیْتَ دُونَها حِجابَ النُّبُوَّهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْها صَلاهً تَزِیدُ فِی مَحَلِّها عِنْدَکَ، وَشَرَفِها لَدَیْکَ، وَمَنْزِلَتِها مِنْ رِضَاکَ، وَبَلِّغْها مِنَّا تَحِیَّهً وَسَلاماً، وَآتِنا مِنْ لَدُنْکَ فِی حُبِّها فَضْلًا وَ إِحْسَاناً وَرَحْمَهً وَغُفْراناً إِنَّکَ ذُو الْعَفْوِ الْکَرِیم (۴) ۱۵۴۴.

مؤلّف گوید که: شیخ در تهذیب فرموده که: آنچه روایت شده در فضل زیارت آن معظّمه بیشتر است از آنکه احصا شود (۵) ۱۵۴۵، و علّامه مجلسی از مصباح الأنوار نقل کرده که: از حضرت فاطمه صلوات اللَّه علیها روایت شده که فرمود: پدرم با من فرمود که: هرکه بر تو صلوات بفرستد بیامرزد حق تعالی او را، وملحق سازد او را به من در هرجاکه باشم از بهشت (۶) ۱۵۴۶.

زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله از بعیدزیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله از بعید

علّامه مجلسی در زاد المعاد در اعمال عید مولود که روز هفدهم ربیع الأوّل است فرموده:

شیخ مفید و شهید و سیّد ابن طاووس رحمهم الله گفته اند که: چون در غیر مدینه طیّبه خواهی که حضرت رسول صلی الله علیه و آله را زیارت کنی غسل بکن، و شبیه به قبر در پیش روی خود بساز، و اسم مبارک آن حضرت را بر آن بنویس، و بایست و دل خود را متوجّه آن حضرت گردان و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ

۱- والتَّحِیَّهِ: خ ل.

۲- وَحَبِیبَهُ: خ ل.

۳- وَقَرِینَهُ: خ ل.

۴- اقبال ۳/ ۱۶۴ باب ۷ فصل ۶ با اضافات کمی در وسط زیارت.

۵- تهذیب الأحکام ۶/ ۹ باب ۳ آخر ح ۱۰.

۶- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۱۹۴ ح ۱۰ نقل از مصباح الانوار.

وَرَسُولُهُ، وَأَ نَّهُ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَأَ نَّهُ سَيِّدُ الْأَ نْبِياءِ وَالْمُرْسَلِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَئِمَهِ الطَّيِّبِينَ. پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيلَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَحْمَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خِيَرَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَجِيبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خاتِمَ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا قائِماً بِالْقِسْطِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا فَاتِحَ الْخَيْرِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَعْدِنَ الْوَحْيِ وَالتَّنْزِيلِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُبَلِّغاً عَنِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا السِّراجُ الْمُنِيرُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُبَشِّرُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَذِيرُ (۱) ۱۵۴۷، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُنْذِرُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ الَّذِى يُسْتَضاءُ بِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ وَعَلى أَهْلِ بَيْتِكَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْهادِينَ الْمَهْدِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ وَعَلى جَدِّكَ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، وَعَلى أَبِيكَ عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلى أُمِّكَ آمِنَهَ بِنْتِ وَهَبٍ، السَّلامُ عَلى عَمِّكَ حَمْزَهَ سَيِّدِ الشُّهَداءِ، السَّلامُ عَلى عَمِّكَ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، السَّلامُ عَلى عَمِّكَ وَكَفِيلِكَ أَبِى طَالِبٍ، السَّلامُ عَلَى ابْنِ عَمِّكَ جَعْفَرٍ الطَّيَّارِ فِى جِنانِ الْخُلْدِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَحْمَدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَ (۲) ۱۵۴۸ السَّابِقَ إِلى طَاعَهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، وَالْمُهَيْمِنَ عَلى رُسُلِهِ، وَالْخاتَمَ لِأَ نْبِيائِهِ، وَالشَّاهِدَ عَلى خَلْقِهِ، وَالشَّفِيعَ إِلَيْهِ، وَالْمَكِينَ لَدَيْهِ، وَالْمُطاعَ فِى مَلَكُوتِهِ، الْأَحْمَدَ مِنَ الْأَوْصافِ، الْمُحَمَّدَ لِسائِرِ الْأَشْرافِ، الْكَرِيمَ عِنْدَ الرَّبِّ، وَالْمُكَلَّمَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُبِ، الْفائِزَ بِالسِّباقِ،

۱- السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَذِيرُ: نسخه.

۲- وَ: خ.

وَالْفـائِتَ عَنِ اللِّحـاقِ، تَسْـلِيمَ عـارِفٍ بِحَقِّکَ، مُعْـتَرِفٍ بِالتَّقْصِـيرِ فِی قِيـامِهِ بِواجِبِـکَ، غَيْرِ مُنْکِرٍ مَـا انْتَهی إِلَيْهِ مِنْ فَضْـلِکَ، مُوْقِنٍ بِالْمَزِيـداتِ مِنْ رَبِّکَ، مُؤْمِنٍ بِالْکِتـابِ الْمُنْزَلِ عَلَيْـکَ، مُحَلِّلٍ حَلالَـکَ، مُحَرِّمٍ حَرامَـکَ، أَشْـهَدُ يَـا رَسُولَ اللَّهِ مَعَ کُـلِّ شاهِـدٍ، وَأَتَحَمَّلُها عَنْ کُلِّ جاحِـدٍ، أَنَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ رِسالاتِ رَبِّکَ، وَنَصَـحْتَ لِأُمَّتِکَ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِيلِ رَبِّکَ، وَصَدَعْتَ بِأَمْرِهِ، وَاحْتَمَلْتَ الْـأَذَی فِی جَنْبِهِ، وَدَعَـوْتَ إِلی سَـبِيلِهِ بِـالْحِکْمَهِ وَالْمَـوْعِظَهِ الْحَسَـنَهِ الْجَمِيلَهِ، وَأَدَّيْتَ الْحَـقَّ الَّذِی کـانَ عَلَيْـکَ، وَأَنَّکَ قَـدْ رَؤُفْتَ بِـالْمُؤْمِنِينَ، وَغَلُظْتَ عَلَی الْکـافِرِينَ، وَعَبَـدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتاکَ الْيَقِينُ، فَبَلَغَ اللَّهُ بِکَ أَشْـرَفَ مَحَلِّ الْمُکَرَّمِينَ، وَأَعْلی مَنازِلِ الْمُقَرَّبِينَ، وَأَرْفَعَ دَرَجـاتِ الْمُرْسَـلِينَ حَيْثُ لَايَلْحَقُـکَ لاحِـقٌ، وَلَـا يفُوقُکَ فائِقٌ، وَلَا يَسْـبِقُکَ سابِقٌ، وَلَا يَطْمَعُ فِی إِدْراکِکَ طامِعٌ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی اسْتَنْقَذَنا بِکَ مِنَ الْهَلَکَهِ، وَهَدَانَا بِکَ مِنَ الضَّلالَهِ، وَنَوَّرَنا بِکَ مِنَ الظُّلْمَهِ، فَجَزاکَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ مَبْعُوثٍ أَفْضَـلَ مَا جَازَی (۱) ۱۵۴۹ نَبِيّـاً عَنْ أُمَّتِهِ، وَرَسُولًـا عَمَّنْ أُرْسِـلَ إِلَيْهِ، بِـأَبِی أَنْتَ وَأُمِّی يَـا رَسُـولَ اللَّهِ زُرْتُـکَ عارِفـاً بِحَقِّکَ، مُقِرّاً بِفَضْـلِکَ، مُسْتَبْصِـراً بِضَـلالَهِ مَنْ خالَفَـکَ وَخـالَفَ أَهْـلَ بَيْتِکَ، عارِفاً بِالْهُـدَی الَّذِی أَنْتَ عَلَيْهِ، بِأَبِی أَنْتَ وَأُمِّی وَنَفْسِـی وَأَهْلِی وَمـالِی وَوَلَـدِی، أَنَـا أُصَـلِّی عَلَيْـکَ کَمـا صَـلَّی اللَّهُ عَلَيْکَ وَصَـلَّی عَلَيْکَ مَلائِکَتُهُ وَأَنْبِياؤُهُ وَرُسُـلُهُ صَـلاهً مُتَتابِعَهً وافِرَهً مُتَواصِـلَهً لَاانْقِطاعَ لَها وَلَا أَمَدَ وَلَا أَجَلَ، صَلَّی اللَّهُ عَلَيْکَ وَعَلَی أَهْلِ بَيْتِکَ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ کَما أَنْتُمْ أَهْلُهُ. پس دستها را بگشا و بگو:

۱- مَا جَزَی: نسخه.

اللَّهُمَّ اجْعَلْ جَوامِعَ صَلَواتِکَ، وَنَوَامِیَ بَرَکاتِکَ، وَفَواضِلَ خَیْراتِکَ، وَشَرائِفَ تَحِیَّاتِکَ وَتَسْلِیماتِکَ وَکَرامَاتِکَ وَرَحَماتِکَ، وَصَلَوَاتِ مَلائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ، وَأَ نْبیائِکَ الْمُرْسَلِینَ، وَأَئِمَّتِکَ الْمُنْتَجَبِینَ، وَعِبادِکَ الصَّالِحِینَ، وَأَهْلِ السَّماواتِ وَالْأَرَضِینَ، وَمَنْ سَبَّحَ لَکَ یا رَبَّ الْعالَمِینَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ عَلی مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُو لِکَ وَشاهِدِکَ وَنَبِیِّکَ وَنَذِیرِکَ وَأَمِینِکَ وَمَکِینِکَ وَنَجِیِّکَ وَنَجِیبِکَ وَحَبِیبِکَ وَخَلِیلِکَ وَصَفِیِّکَ وَصَفْوَتِکَ وَخاصَّتِکَ وَخالِصَتِکَ وَرَحْمَتِکَ وَخَیْرِ خِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ، نَبِیِّ الرَّحْمَهِ، وَخازِنِ الْمَغْفِرَهِ، وَقائِدِ الْخَیْرِ وَالْبَرَکَهِ، وَمُنْقِذِ الْعِبادِ مِنَ الْهَلَکَهِ بِإِذْنِکَ، وَداعِیهِمْ إِلَی دِینِکَ، الْقَیِّمِ بِأَمْرِکَ، أَوَّلِ النَّبِیِّینَ مِیثاقاً، وَآخِرِهِمْ مَبْعَثاً، الَّذِی غَمَسْتَهُ فِی بَحْرِ الْفَضِیلَهِ، وَالْمَنْزِلَهِ الْجَلِیلَهِ، وَالدَّرَجَهِ الرَّفِیعَهِ، وَالْمَرْتَبَهِ الْخَطِیرَهِ، وَأَوْدَعْتَهُ الْأَصْلابَ الطَّاهِرَهَ، وَنَقَلْتَهُ مِنْها إِلَی الْأَرْحامِ الْمُطَهَّرَهِ لُطْفاً مِنْکَ لَهُ، وَتَحَنُّناً مِنْکَ عَلَیْهِ، إِذْ وَکَّلْتَ لِصَوْنِهِ وَحِراسَتِهِ وَحِفْظِهِ وَحِیاطَتِهِ مِنْ قُدْرَتِکَ عَیْناً عاصِمَهً حَجَبْتَ بِها عَنْهُ مَدانِسَ الْعَهْرِ وَمَعائِبَ السِّفاحِ، حَتَّی رَفَعْتَ بِهِ نَواظِرَ الْعِبادِ، وَأَحْیَیْتَ بِهِ مَیْتَ الْبِلادِ بِأَنْ کَشَفْتَ عَنْ نُورِ وِلادَتِهِ ظُلَمَ الْأَسْتارِ، وَأَ لْبَسْتَ حَرَمَکَ بِهِ حُلَلَ الْأَ نْوارِ. اللَّهُمَّ فَکَمَا خَصَصْتَهُ بِشَرَفِ هذِهِ الْمَرْتَبَهِ الْکَرِیمَهِ، وَذُخْرِ هذِهِ الْمَنْقَبَهِ الْعَظِیمَهِ، صَلِّ عَلَیْهِ کَمَا وَفَی بِعَهْدِکَ وَبَلَّغَ رِسَالاتِکَ وَقاتَلَ أَهْلَ الْجُحُودِ عَلَی تَوْحِیدِکَ، وَقَطَعَ رَحِمَ الْکُفْرِ فِی إِعْزازِ دِینِکَ، وَلَبِسَ ثَوْبَ الْبَلْوی فِی مُجاهَدَهِ أَعْدائِکَ، وَأَوْجَبْتَ لَهُ بِکُلِّ أَذیً مَسَّهُ أَوْ کَیْدٍ أَحَسَّ بِهِ مِنَ الْفِئَهِ الَّتِی حاوَلَتْ قَتْلَهُ فَضِیلَهً تَفُوقُ الْفَضائِلَ وَیَمْلِکُ بِها

الْجَزِیلَ مِنْ نَوالِکَ، وَقَدْ (۱) ۱۵۵۰ أَسَرَّ الْحَسْرَهَ، وَأَخْفَی الزَّفْرَهَ، وَتَجَرَّعَ الْغُصَّهَ، وَلَمْ یَتَخَطَّ مَا مَثَّلَ لَهُ وَحْیُکَ (۲) ۱۵۵۱. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ وَعَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ صَلاهً تَرْضاها لَهُمْ، وَبَلِّغْهُمْ مِنَّا تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَسَلاماً، وَآتِنا مِنْ لَدُنْکَ فِی مُوَالاتِهِمْ (۳) ۱۵۵۲ فَضْلًا وَ إِحْسَاناً وَرَحْمَهً وَغُفْراناً إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ.

پس چهار رکعت نماز زیارت بکن به دو سلام با هر سوره که خواهی، و چون فارغ شوی تسبیح فاطمه زهرا سلام اللّه علیها را بخوان، پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ لِنَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُوکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّاباً رَحِیماً (۴) ۱۵۵۳ وَلَمْ أَحْضُرْ زَمانَ رَسُولِکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ. اللَّهُمَّ وَقَدْ زُرْتُهُ راغِباً تائِباً مِنْ سَیِّءِ عَمَلِی، وَمُسْتَغْفِراً لَکَ مِنْ ذُنُوبِی، وَمُقِرّاً لَکَ بِها وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِها مِنِّی، وَمُتَوَجِّهاً إِلَیْکَ بِنَبِیِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ فَاجْعَلْنِی اللَّهُمَّ بِمُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ عِنْدَکَ وَجِیهاً فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ، یَا مُحَمَّدُ یَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِی أَنْتَ وَأُمِّی، یَا نَبِیَّ اللَّهِ، یَا سَیِّدَ خَلْقِ اللَّهِ، إِنِّی أَتَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِّکَ وَرَبِّی لِیَغْفِرَ لِی ذُنُوبِی، وَیَتَقَبَّلَ مِنِّی عَمَلِی، وَیَقْضِیَ لِی حَوائِجِی، فَکُنْ لِی شَفِیعاً عِنْدَ رَبِّکَ وَرَبِّی، فَنِعْمَ الْمَسْؤُولُ الْمَوْلی رَبِّی، وَ نِعْمَ الشَّفِیعُ أَنْتَ یَا مُحَمَّدُ عَلَیْکَ وَعَلَی أَهْلِ بَیْتِکَ السَّلامُ. اللَّهُمَّ وَ (۵) ۱۵۵۴ أَوْجِبْ لِی مِنْکَ الْمَغْفِرَهَ وَالرَّحْمَهَ وَالرِّزْقَ الْواسِعَ الطَّیِّبَ النَّافِعَ کَمَا أَوْجَبْتَ لِمَنْ أَتی نَبِیَّکَ مُحَمَّداً صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَهُوَ حَیٌّ فَأَقَرَّ لَهُ بِذُنُوبِهِ، وَاسْتَغْفَرَ لَهُ رَسُولُکَ عَلَیْهِ

۱- فَلَقَدْ: خ ل.

۲- مَا مُثِّلَ مِنْ وَحْیِکَ: نسخه.

۳- مِنْ مُوالَاتِهِمْ: خ ل.

۴- نساء: ۴/ ۶۴.

۵- وَ: خ.

وَآلِهِ السَّلامُ فَغَفَرْتَ لَهُ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ وَقَدْ أَمَّلْتُکَ وَرَجَوْتُکَ وَقُمْتُ بَیْنَ یَدَیْکَ وَرَغِبْتُ إِلَیْکَ عَمَّنْ سِواکَ وَقَدْ أَمَّلْتُ جَزِیلَ ثَوابِکَ، وَ إِنِّی لَمُقِرٌّ (۱) غَیْرُ مُنْکِرٍ، وَتائِبٌ إِلَیْکَ مِمَّا اقْتَرَفْتُ، وَعائِذٌ بِکَ فِی هذَا الْمَقام مِمَّا قَدَّمْتُ مِنَ الْأَعْمالِ الَّتِی تَقَدَّمْتَ إِلَیَّ فِیها وَنَهَیْتَنِی عَنْها وَأَوْعَدْتَ عَلَیْهَا الْعِقابَ، وَأَعُوذُ بِکَرَمِ وَجْهِکَ أَنْ تُقِیمَنِی مَقامَ الْخِزْیِ وَالذُّلِّ یَوْمَ تُهْتَکُ فِیهِ الْأَسْتارُ، وَتَبْدُو فِیهِ الْأَسْرارُ وَالْفَضائِحُ، وَتَرْعَدُ فِیهِ الْفَرائِصُ یَوْمَ الْحَسْرَهِ وَالنَّدَامَهِ، یَوْمَ الْآفِکَهِ، یَوْمَ الْآزِفَهِ، یَوْمَ التَّغابُنِ، یَوْمَ الْفَصْلِ، یَوْمَ الْجَزاءِ، یَوْماً کانَ مِقْدارُهُ خَمْسِینَ أَلْفَ سَنَهٍ، یَوْمَ النَّفْخَهِ، یَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَهُ تَتْبَعُهَا الرَّادِفَهُ، یَوْمَ النَّشْرِ، یَوْمَ الْعَرْضِ، یَوْمَ یَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعالَمِینَ، یَوْمَ یَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِیهِ وَأُمِّهِ وَأَبِیهِ وَصاحِبَتِهِ وَبَنِیهِ، یَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ وَأَکْنافُ السَّماءِ، یَوْمَ تَأْتِی کُلُّ نَفْسٍ تُجادِلُ عَنْ نَفْسِها، یَوْمَ یُرَدُّونَ إِلَی اللَّهِ فَیُنَبِّئُهُمْ بِما عَمِلُوا، یَوْمَ لَایُغْنِی مَوْلیً عَنْ مَوْلیً شَیْئاً وَلَا هُمْ یُنْصَرُونَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِیزُ الرَّحِیمُ، یَوْمَ یُرَدُّونَ إِلی عالِمِ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ، یَوْمَ یُرَدُّونَ إِلَی اللَّهِ مَوْلاهُمُ الْحَقِّ، یَوْمَ یَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْداثِ سِراعاً کَأَنَّهُمْ إِلی نُصُبٍ یُوفِضُونَ وَکَأَنَّهُمْ جَرادٌ مُنْتَشِرٌ مُهْطِعِینَ إِلَی الدَّاعِی إِلَی اللَّهِ یَوْمَ الْواقِعَهِ، یَوْمَ تُرَجُّ الْأَرْضُ رَجّاً، یَوْمَ تَکُونُ السَّماءُ کَالْمُهْلِ وَتَکُونُ الْجِبَالُ کَالْعِهْنِ وَلَا یَسْأَلُ حَمِیمٌ حَمِیماً، یَوْمَ الشَّاهِدِ وَالْمَشْهُودِ، یَوْمَ تَکُونُ الْمَلائِکَهُ صَفّاً صَفّاً. اللَّهُمَّ ارْحَمْ مَوْقِفِی فِی ذلِکَ الْیَوْمِ بِمَوْقِفِی فِی هذَا الْیَوْمِ، وَلَا تُخْزِنِی فِی ذلِکَ

۱- مُقِرٌّ: خ ل.

الْمَوْقِفِ (۱) ۱۵۵۶ بِما جَنَیْتُ عَلَی نَفْسِی، وَاجْعَلْ یَا رَبِّ فِی ذلِکَ الْیَوْمِ مَعَ أَوْ لِیائِکَ مُنْطَلَقِی، وَفِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ مَحْشَرِی، وَاجْعَلْ حَوْضَهُ مَوْرِدِی، وَفِی الْغُرِّ الْکِرام مَصْدَرِی، وَأَعْطِنِی کِتَابِی بِیَمِینِی حَتَّی أَ فُوزَ بِحَسَناتِی، وَتُبَیِّضَ بِهِ وَجْهِی، وَتُیَسِّرَ بِهِ حِسابِی، وَتُرَجِّحَ بِهِ مِیزانِی، وَأَمْضِیَ مَعَ الْفَائِزِینَ مِنْ عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ إِلی رِضْوانِکَ وَجِنَانِکَ إِلهَ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ أَنْ تَفْضَحَنِی فِی ذلِکَ الْیَوْمِ بَیْنَ یَدَیِ الْخَلائِقِ بِجَرِیرَتِی، أَو أَنْ أَ لْقَی الْخِزْیَ وَالنَّدامَهَ بِخَطِیئَتِی، أَوْ أَنْ تُظْهِرَ فِیهِ سَیِّئَاتِی عَلَی حَسَناتِی، أَوْ أَنْ تُنَوِّهَ بَیْنَ الْخَلائِقِ بِاسْمِی، یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ، الْعَفْوَ الْعَفْوَ، السَّتْرَ السَّتْرَ. اللَّهُمَّ وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ أَنْ یَکُونَ فِی ذلِکَ الْیَوْمِ فِی مَواقِفِ الْأَشْرارِ مَوْقِفِی، أَوْ فِی مَقَامِ الْأَشْقِیاءِ مَقامِی، وَ إِذا مَیَّزْتَ بَیْنَ خَلْقِکَ فَسُقْتَ کُلّاً بِأَعْمالِهِمْ زُمَراً إِلی مَنازِلِهِمْ فَسُقْنِی بِرَحْمَتِکَ فِی عِبادِکَ الصَّالِحِینَ، وَفِی زُمْرَهِ أَوْ لِیائِکَ الْمُتَّقِینَ إِلی جَنَّاتِکَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ. پس وداع کن آن حضرت را و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْبَشِیرُ النَّذِیرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا السِّراجُ الْمُنِیرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا السَّفِیرُ بَیْنَ اللَّهِ وَبَیْنَ خَلْقِهِ، أَشْهَدُ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَ نَّکَ کُنْتَ نُوراً فِی الْأَصْلابِ الشّامِخَهِ، وَالْأَرْحامِ الْمُطَهَّرَهِ، لَمْ تُنَجِّسْکَ الْجاهِلِیَّهُ بِأَ نْجاسِها، وَلَمْ تُلْبِسْکَ مِنْ مُدْلَهِمَّاتِ ثِیابِها، وَأَشْهَدُ یَا رَسُولَ اللَّهِ أَ نِّی مُؤْمِنٌ بِکَ وَبِالْأَئِمَّهِ مِنْ أَهْلِ بَیْتِکَ، مُوقِنٌ بِجَمِیعِ مَا

۱- الْیَوْمِ: خ ل.

أَ تَيتَ بِهِ، راضٍ مُؤْمِنٌ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِکَ أَعْلامُ الْهُدَی، وَالْعُرْوَهُ الْوُثْقَی، وَالْحُجَّهُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیا. اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیارَهِ نَبِیِّکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، وَ إِنْ تَوَفَّیْتَنِی فَإِ نِّی أَشْهَدُ فِی مَماتِی عَلَی مَا أَشْهَدُ عَلَیْهِ فِی حَیَاتِی أَ نَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ، وَأَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ أَهْلِ بَیْتِهِ أَوْ لِیاؤُکَ وَأَ نْصارُکَ وَحُجَجُکَ عَلَی خَلْقِکَ، وَخُلَفاؤُکَ فِی عِبادِکَ، وَأَعْلامُکَ فِی بِلادِکَ، وَخُزَّانُ عِلْمِکَ، وَحَفَظَهُ سِرِّکَ، وَتَراجِمَهُ وَحْیِکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَلِّغْ رُوحَ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِی ساعَتِی هذِهِ وَفِی کُلِّ ساعَهٍ تَحِیَّهً مِنِّی وَسَلاماً، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ لَاجَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِیمِی عَلَیْکَ (۱) ۱۵۵۷. زیارت حجج طاهره در روز جمعه

شیخ در مصباح و سیّد در جمال الأسبوع در اعمال روز جمعه فرموده اند که: مستحبّ است زیارت حضرت رسول و ائمّه علیهم السلام در روز جمعه، و روایت کرده اند از حضرت صادق علیه السلام که فرمود:

هرکه خواهد زیارت کند قبر رسول خدا و قبر امیر المؤمنین و فاطمه و حسن و حسین و قبرهای سایر حجج طاهره علیهم السلام را و در شهر خود باشد پس در روز جمعه غسل کند، و دو جامه پاکیزه بپوشد، و بیرون رود به صحرایی، و به روایت دیگر: بر بام خانه بالا رود، پس چهار رکعت نماز بگزارد با هر سوره که میسّر شود، پس چون تشهّد و سلام نماز دهد برخیزد رو به قبله و بگوید:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا النَّبِیُّ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا النَّبِیُّ الْمُرْسَلُ، وَالْوَصِیُّ الْمُرْتَضی، وَالسَّیِّدَهُ الْکُبْری، وَالسَّیِّدَهُ الزَّهْراءُ، وَالسِّبْطانِ الْمُنْتَجَبانِ، وَالْأَوْلادُ الْأَعْلامُ، وَالْأُمَناءُ الْمُنْتَجَبُونَ (۲) ۱۵۵۸، جِئْتُ انْقِطاعاً إِلَیْکُمْ

۱- زاد المعاد: ۴۱۳- ۴۲۴، باب ۴، فصل ۱۲ و مزار شهید اوّل: ۴۹، فصل ۱.

۲- المُستَخْزَنُونَ: خ ل.

وَ إِلَی آبَائِکُمْ وَوَلَدِکُمْ الْخَلَفِ عَلی بَرَکَهِ الْحَقِّ، فَقَلْبِی لَکُمْ مُسَلِّمٌ، وَنُصْرَتِی لَکُمْ مُعَدَّهٌ حَتَّی یَحْکُمَ اللَّهُ بِدِینِهِ، فَمَعَکُمْ مَعَکُمْ لَامَعَ عَـدُوِّکُمْ، إِنِّی لَمِـنَ الْقَـائِلِینَ بِفَضْـلِکُمْ، مُقِرٌّ بِرَجْعَتِکُـمْ، لَـاأُ نْکِرُ لِلَّهِ قُـدْرَهً، وَلاـ أَزْعُـمُ إِلّـا مَـا شـاءَ اللَّهُ، سُـبْحانَ اللَّهِ ذِی الْمُلْکِ وَالْمَلَکُوتِ، یُسَبِّحُ اللَّهَ بِأَسْمائِهِ جَمِیعُ خَلْقِهِ، وَالسَّلامُ عَلی أَرْواحِکُمْ وَأَجْسَادِکُمْ، وَالسَّلامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ (۱) ۱۵۵۹.

مؤلّف گوید که: روایات بسیار وارد شده که: از هر کجا سلام و صلوات بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرستاده شود به آن حضرت برسد (۲) ۱۵۶۰.

و در روایـتی وارد شـده که: ملکی موکّـل است بر آنکه هر مؤمنی که بگویـد صَـلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَـلَّمَ، آن ملـک در جواب او گوید: وَعَلَیْکَ، پس از آن به حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله عرض کند: یا رسول اللّه، فلان شخص سلام بر شما رسانید، آن حضرت فرماید:

وَعَلَیْهِ السَّلامُ (۳) ۱۵۶۱.

و در روایت معتبر است که آن حضـرت فرمود: هرکه زیـارت کنـد قبر مرا بعـد از موت من خواهـد بود مثـل کسـی که هجرت کرده به سوی من در حیـات من، پس هرگاه اسـتطاعت نداریـد که به زیارت قبر من بیاییـد سـلام بفرستیـد به سوی من که آن سلام می رسد به من (۴) ۱۵۶۲.

و اخبار به این مضـمون بسـیار است، و ما در باب اوّل در ذکر زیارت حجج طاهره در ایّام هفته دو زیارت برای حضرت رسول صلّی اللّه علیه در روز شـنبه نقـل کردیم (ص ۷۸) اگر خواستی به آن جـا رجوع کن، و به فیض خوانـدن آن خود را نائـل ساز (۵) ۱۵۶۳.

و شایسته است صـلوات فرسـتادن بر آن حضـرت به آن صلواتی که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بر آن جناب فرستاده در یکی از خطب خود در روز جمعه چنانچه در روضه کافی است:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یَا أَ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ

۱- مصباح المتهجّد: ۲۸۸ و جمال الأسبوع: ۲۳۱، فصل ۲۶.

۲- تهذیب الأحکام ۶/ ۷ باب ۳ ح ۴.

۳- امالی طوسی: م ۳۷، ح ۱۶.

۴- تهذیب الأحکام ۶/ ۳ باب ۲ ح ۱.

۵- و بیاید در زیارت حضـرت امیر المؤمنین علیه السلام در اذن دخول رواق مطهّرش زیارت مختصری از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله. (منه).

وَسَلِّمُوا تَسْلِيماً (۱) ۱۵۶۴. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَبارِكْ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَحَنَّنْ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَسَلِّمْ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ ما صَلَّيْتَ وَبارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ وَتَحَنَّنْتَ وَسَلَّمْتَ عَلى إِبْراهِيمَ وَآلِ إِبْراهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً الْوَسِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِيلَةَ وَالْمَنْزِلَةَ الْكَرِيمَةَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ أَعْظَمَ الْخَلائِقِ كُلِّهِمْ شَرَفاً يَوْمَ الْقِيامَةِ، وَأَقْرَبَهُمْ مِنْكَ مَقْعَداً، وَأَوْجَهَهُمْ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيامَةِ جاهاً، وَأَفْضَلَهُمْ عِنْدَكَ مَنْزِلَةً وَنَصِيباً. اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً أَشْرَفَ الْمَقامِ، وَحِباءَ (۲) ۱۵۶۵ السَّلامِ، وَشَفاعَةَ الْإِسْلامِ. اللَّهُمَّ وَأَلْحِقْنا بِهِ غَيْرَ خَزايا (۳) ۱۵۶۶ وَلا ناكِثِينَ وَلا نادِمِينَ وَلا مُبَدِّلِينَ إِلهَ الْحَقِّ آمِينَ (۴) ۱۵۶۷.

و بیاید در اواخر باب زیارات (ص ۷۵۸) ذکر صلواتی بر آن حضرت و آل او علیهم السلام.

زیارت ائمّه بقیع علیهم السلام

زیارت ائمّه بقیع علیهم السلام

یعنی حضرت امام حسن مجتبی و امام زین العابدین

و امام محمّد باقر و امام جعفر صادق علیهم السلام

چون خواستی زیارت کنی این بزرگواران را باید به عمل آوری آنچه در آداب زیارات ذکر شد، از غسل و طهارت و پوشیدن جامه های پاک و پاکیزه و استعمال بوی خوش و رخصت طلبیدن در دخول و نحو اینها، و بگو نیز:

يا مَوالِيَّ يا أَبْناءَ رَسُولِ اللَّهِ عَبْدُكُمْ وَابْنُ أَمَتِكُمْ، الذَّلِيلُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ، وَالْمُضْعَفُ فِي عُلُوِّ قَدْرِكُمْ، وَالْمُعْتَرِفُ بِحَقِّكُمْ، جاءَكُمْ مُسْتَجِيراً بِكُمْ قاصِداً

۱- احزاب: ۳۳/ ۵۶.

۲- حباء: عطا.

۳- جمع خزیان، یعنی خوار.

۴- روضه کافی: ۱۷۵ ضمن خطبه آن حضرت شماره ۱۹۴.

إِلَی حَرَمِکُمْ، مُتَقَرِّباً إِلی مَقامِکُمْ، مُتَوَسِّلًا إِلَی اللَّهِ تَعالی بِکُمْ، أَأَدْخُلُ یَا مَوَالِیَّ؟ أَأَدْخُلُ یَا أَوْ لِیاءَ اللَّهِ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَلائِکَهَ اللَّهِ الْمُحْدِقِینَ بِهذَا الْحَرَمِ الْمُقِیمِینَ بِهَذَا الْمَشْهَدِ؟ و بعد از خشوع و خضوع و رقّت داخل شو و پای راست را مقدّم دار و بگو: اللَّهُ أَکْبَرُ کَبِیراً، وَالْحَمدُ لِلَّهِ کَثِیراً، وَسُبْحانَ اللَّهِ بُکْرَهً وَأَصِیلًا، وَالْحَمدُ لِلَّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الْماجِدِ الْأَحَدِ الْمُتَفَضِّلِ الْمَنّانِ الْمُتَطَوِّلِ الْحَنّانِ الَّذِی مَنَّ بِطَوْ لِهِ، وَسَهَّلَ زِیارَهَ سَادَاتِی بِإِحْسانِهِ، وَلَمْ یَجْعَلْنِی عَنْ زِیارَتِهِمْ مَمْنُوعاً، بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ (۱) ۱۵۶۸. پس نزدیک قبور مقدّسه ایشان برو و پشت به قبله و رو به قبر ایشان کن و بگو: السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَئِمَّهَ الْهُدی، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ التَّقْوی (۲) ۱۵۶۹، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَ یُّهَا الْحُجَجُ عَلی أَهْلِ الدُّنْیا، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَ یُّهَا الْقُوَّامُ فِی الْبَرِیَّهِ بِالْقِسْطِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ الصَّفْوَهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ آلَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَهْلَ النَّجْوی، أَشْهَدُ أَ نَّکُمْ قَدْ بَلَّغْتُمْ وَنَصَحْتُمْ وَصَبَرْتُمْ فِی ذاتِ اللَّهِ وَکُذِّبْتُمْ وَأُسِی ءَ إِلَیْکُمْ فَغَفَرْتُمْ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکُمُ الْأَئِمَّهُ الرَّاشِدُونَ الْمُهْتَدُونَ، وَأَنَّ طاعَتَکُمْ مَفْرُوضَهٌ، وَأَنَّ قَوْلَکُمُ الصِّدْقُ، وَأَ نَّکُمْ دَعَوْتُمْ فَلَمْ تُجابُوا، وَأَمَرْتُمْ فَلَمْ تُطاعُوا، وَأَ نَّکُمْ دَعائِمُ الدِّینِ وَأَرْکانُ الْأَرْضِ لَمْ تَزالُوا بِعَیْنِ اللَّهِ یَنْسَخُکُمْ مِنْ أَصْلابِ کُلِّ مُطَهَّرٍ، وَیَنْقُلُکُمْ مِنْ أَرْحامِ الْمُطَهَّراتِ، لَمْ تُدَنِّسْکُمُ الْجاهِلِیَّهُ الْجَهْلاءُ، وَلَمْ تَشْرَکْ فِیکُمْ فِتَنُ الْأَهْوَاءِ، طِبْتُمْ وَطَابَ مَنْبَتُکُمْ، مَنَّ بِکُمْ عَلَیْنا دَیَّانُ الدِّینِ فَجَعَلَکُمْ فِی بُیُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَیُذْکَرَ فِیهَا اسْمُهُ، وَجَعَلَ صَلاتَنا عَلَیْکُمْ رَحْمَهً لَنا وَکَفَّارَهً لِذُ نُوبِنا إِذِ اخْتارَکُمُ اللَّهُ لَنا وَطَیَّبَ خَلْقَنا بِمَا

۱- مزار کبیر مشهدی: ۸۸.

۲- در کامل الزیارات: أَهْلَ الِبرِ وَالتَّقْوی.

مَنَّ عَلَيْنا مِنْ وِلايَتِكُمْ وَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَمِّينَ بِعِلْمِكُمْ، مُعْتَرِفِينَ بِتَصْدِيقِنا إِيَّاكُمْ، وَهذَا مَقامُ مَنْ أَسْرَفَ وَأَخْطَأَ وَاسْتَكانَ (۱) ۱۵۷۰ وَأَقَرَّ بِمَا جَنى وَرَجا بِمَقامِهِ الْخَلاصَ وَأَنْ يَسْتَنْقِذَهُ بِكُمْ مُسْتَنْقِذُ الْهَلْكى مِنَ الرَّدى، فَكُونُوا لِي شُفَعاءَ فَقَدْ وَفَدْتُ إِلَيْكُمْ إِذْ رَغِبَ عَنْكُمْ أَهْلُ الدُّنْيا وَاتَّخَذُوا آياتِ اللَّهِ هُزُواً وَاسْتَكْبَرُوا عَنْها.

در اين جا سر بالا كن و بگو: يَا مَنْ هُوَ قائِمٌ لَايَسْهُو، وَدائِمٌ لَايَلْهُو، وَمُحِيطٌ بِكُلِّ شَيْ ءٍ، لَكَ الْمَنُّ بِمَا وَفَّقْتَنِي، وَعَرَّفْتَنِي بِما أَقَمْتَنِي عَلَيْهِ إِذْ صَدَّ عَنْهُ عِبادُكَ وَجَهِلُوا مَعْرِفَتَهُ، وَاسْتَخَفُّوا بِحَقِّهِ، وَمَالُوا إِلى سِواهُ، فَكانَتِ الْمِنَّةُ مِنْكَ عَلَيَّ مَعَ أَقْوامٍ خَصَصْتَهُمْ بِمَا خَصَصْتَنِي بِهِ، فَلَكَ الْحَمدُ إِذْ كُنْتُ عِنْدَكَ فِي مَقامِي هذَا مَذْكُوراً مَكْتُوباً فَلا تَحْرِمْنِي ما رَجَوْتُ، وَلَا تُخَيِّبْنِي فِيما دَعَوْتُ، بِحُرْمَةِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. پس دعا كن از براى خود به هرچه خواهى (۲) ۱۵۷۱.

و شيخ طوسى رحمه الله در تهذيب فرموده كه: بعد از آن هشت ركعت نماز زيارت بكن، يعنى از براى هر امامى دو ركعت. و شيخ طوسى و سيّد ابن طاووس گفته اند كه: چون خواهى ايشان را وداع كنى بگو: السَّلامُ عَلَيْكُمْ أَئِمَّةَ الْهُدى وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، أَسْتَوْدِعُكُمُ اللَّهَ، وَأَقْرَأُ عَلَيْكُمُ السَّلامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتُمْ بِهِ وَدَلَلْتُمْ عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

پس دعا بسيار كن، و از خدا سؤال كن كه ديگر تو را به زيارت ايشان برگرداند، و آخر عهد تو نباشد از زيارت ايشان (۳) ۱۵۷۲.

و علّامه مجلسى رحمه الله در بحار زيارت مبسوطى از يكى از نسخ قديمه ايراد فرموده (۴) ۱۵۷۳، وچون

۱- وَاسْتَكَانَ: يعنى تضرّع و زارى نمود.

۲- كامل الزيارات ابن قولويه: ۱۱۸، باب ۱۵.

۳- تهذيب الأحكام ۶/ ۸۰ باب ۲۷ و ۲۸ و مصباح الزائر ابن طاووس: ۳۷۶، فصل ۱۱.

۴- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۲۰۷.

به تصریح ایشان و دیگران بهترین زیارات برای ایشان زیارات جامعه است که إن شاء اللّه بعضی از آنها بعد از این مذکور خواهد شد، ما در این مقام به همین قدر اکتفا نمودیم (۱) ۱۵۷۴.

و در باب اوّل در ذکر زیارات حجج طاهره علیهم السلام در ایّام هفته زیارتی برای جناب امام حسن علیه السلام و زیارتی برای این سه امام دیگر نقل کردیم از آنها غفلت نشود.

و بدان که ما در زیارت هر یک از حجج طاهره علیهم السلام غیر از ائمّه بقیع صلوات اللّه علیهم صلواتی برای صاحب زیارت ذکر می کنیم، و در صلوات بر این بزرگواران اکتفا می کنیم به صلواتی که در آخر باب زیارات ذکر می شود، به آن جا رجوع کن، و به ذکر صلوات بر ایشان میزان اعمال حسنه خود را سنگین نما. قطعه از قصیده هائیه ازریّه

و نیز بدان که کثرت شوق این مهجور شکسته به آن مشاهد مشرّفه مرا وادار می کند که از قصیده هائیّه فاضل اوحدی مادح آل احمدی جناب شیخ ازری رضوان اللّه علیه، که از شیخ الفقهاء العظام خاتم المجتهدین الفخام شیخ محمّد حسن صاحب جواهر الکلام نقل شده که: آرزو می کرد که آن قصیده در نامه عمل او نوشته شود، و جواهر در نامه عمل ازری، چند شعری که مناسب با این مقام است در این جا ذکر نموده خود را به آن مشغول نمایم. قال رحمه الله:

إِنَّ تِلْکَ الْقُلُوبَ أَقْلَقَهَا الْوَجْدُوَأَدْمی تِلْکَ الْعُیُونَ بُکاها

کانَ أَنْکَی الْخُطُوبِ لَمْ یُبْکِ مِنِّی مُقْلَةً لَکِنِ الْهَوی أَبْکاها

کُلَّ یَوْمٍ لِلْحادِثاتِ عَوادٍلَیْسَ یَقْوی رَضْوی عَلی مُلْتَقاها

کَیْفَ یُرْجَی الْخَلاصُ مِنْهُنَّ إِلّابِذِمامٍ مِنْ سَیِّدِ الرُّسْلِ طه

مَعْقِلُ الْخائِفِینَ مِنْ کُلِّ خَوْفٍ أَوْفَرُ الْعُرْبِ ذِمَّةً أَوْفاها

مَصْدَرُ الْعِلْمِ لَیْسَ إِلّا لَدَیْهِ خَبَرُ الْکائِناتِ مِنْ مُبْتَداها

فاضَ لِلْخَلْقِ مِنْهُ عِلْمٌ وَحِلْمٌ أَخَذَتْ مِنْهُمَا الْعُقُولُ نُهاها

نَوَّهَتْ بِاسْمِهِ السَّماواتُ وَالْأَرْضُ کَما نَوَّهَتْ بِصُبْحٍ ذُکاها

وَغَدَتْ تَنْشُرُ الْفَضائِلَ عَنْهُ کُلُّ قَوْمٍ عَلَی اخْتِلافِ لُغاها

طَرِبَتْ لاسْمِهِ الثَّری فَاسْتَطالَتْ فَوْقَ عُلْوِیَّهِ السَّما سُفْلاها

جازَ مِنْ جَوْهَرِ التَّقَدُّسِ ذاتاًتاهَتِ الْأَ نْبِیاءُ فِی مَعْناها

۱- زاد المعاد: ۴۷۶.

لا تُجِلْ فِی صِفاتِ أَحْمَدَ فِكْراًفَهِیَ الصُّورَهُ الَّتِی لَنْ تَراها

أَیُّ خَلْقٍ لِلَّهِ أَعْظَمُ مِنْهُ وَهُوَ الْغایَهُ الَّتِی اسْتَقْصاها

قَلَّبَ الْخافِقَیْنِ ظَهْراً لِبَطْنٍ فَرَأَی ذاتَ أَحْمَدٍ فَاجْتَباها

لَسْتُ أَ نْسی لَهُ مَنازِلَ قُدْسٍ قَدْ بَناها التُّقی فَأَعْلا بِناها

وَرِجالًا أَعِزَّهً فِی بُیُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ یُعَزَّ حِماها

سادَهٌ لَاتُرِیدُ إِلّا رِضَی اللَّهِ كَمَا لَایُرِیدُ إِلّا رِضاها

خَصَّها مِنْ كَمالِهِ بِالْمَعانِی وَبِأَعْلی أَسْمائِهِ سَمَّاها

لَمْ یَكُونُوا لِلْعَرْشِ إِلّا كُنُوزاًخافِیاتٍ سُبْحانَ مَنْ أَبْداها

كَمْ لَهُمْ أَ لْسُنٌ عَنِ اللَّهِ تُنْبِی هِیَ أَقْلامُ حِكْمَهٍ قَدْ بَراها

وَهُمُ الْأَعْیُنُ الصَّحِیحاتُ تَهْدِی كُلَّ عَیْنٍ مَكْفُوفَهٍ عَیْناها

عُلَماءٌ أَئِمَّهٌ حُكَماءٌ یَهْتَدِی النَّجْمُ بِاتِّباعِ هُدَاها

قادَهٌ عِلْمُهُمْ وَرَأْیُ حِجاهُمْ مَسْمَعا كُلِّ حِكْمَهٍ مَنْظَراها

مَا أُبالِی وَلَوْ أُهِیلَتْ عَلَی الْأَرْضِ السَّمَاوَاتُ بَعْدَ نَیْلِ وِلاها (۱) ۱۵۷۵ زیارت ابراهیم بن رسول اللَّه صلی الله علیه و آله

ذكر سایر زیارات در مدینه طیّبه

نقل از مصباح الزّائر و غیره

زیارت ابراهیم بن رسول اللَّه صلی الله علیه و آله

می ایستی نزدیک قبر و می گویی:

السَّلامُ عَلی رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی حَبِیبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی صَفِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی نَجِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، سَیِّدِ الْأَ نْبِیاءِ، وَخاتَمِ الْمُرْسَلِینَ، وَخِیَرَهِ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ فِی أَرْضِهِ وَسَمائِهِ، السَّلامُ عَلی جَمِیعِ أَ نْبِیائِهِ وَرُسُلِهِ، السَّلامُ عَلَی الشُّهَداءِ وَالسُّعَداءِ

۱- دیوان ازریّه شیخ ازری: ۳۰.

وَالصَّالِحِینَ، السَّلامُ عَلَیْنا وَعَلی عِبادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ، السَّلامُ عَلَیکِ أَیَّتُهَا الرُّوحُ الزَّاکِیَهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا النَّفْسُ الشَّرِیفَهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا السُّلالَهُ الطَّاهِرَهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا النَّسَمَهُ الزَّاکِیَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَیْرِ الْوَری، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ النَّبِیِّ الْمُجْتَبی (۱) ۱۵۷۶، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْمَبْعُوثِ إِلی کافَّهِ الْوَری، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْبَشِیرِ النَّذِیرِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ السِّراجِ الْمُنِیرِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْمُؤَیَّدِ بِالْقُرْآنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْمُرْسَلِ إِلَی الْإِنْسِ وَالْجانِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ صاحِبِ الرَّایَهِ وَالْعَلامَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الشَّفِیعِ یَوْمَ الْقِیَامَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ مَنْ حَباهُ اللَّهُ بِالْکَرامَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدِ اخْتارَ اللَّهُ لَکَ دارَ إِنْعامِهِ قَبْلَ أَنْ یَکْتُبَ عَلَیْکَ أَحْکامَهُ أَوْ یُکَلِّفَکَ حَلالَهُ وَحَرامَهُ، فَنَقَلَکَ إِلَیْهِ طَیِّباً زاکِیاً مَرْضِیّاً طاهِراً مِنْ کُلِّ نَجَسٍ، مُقَدَّساً مِنْ کُلِّ دَنَسٍ، وَبَوَّأَکَ جَنَّهَ الْمَأْوی، وَرَفَعَکَ إِلَی الدَّرَجاتِ الْعُلی، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ صَلاهً تَقَرُّ بِها عَیْنُ رَسُولِهِ، وَتُبَلِّغُهُ أَکْبَرَ مَأْمُولِهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَ فْضَلَ صَلَواتِکَ وَأَزْکاها، وَأَ نْمی بَرَکاتِکَ وَأَوْفَاهَا عَلی رَسُولِکَ وَنَبِیِّکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، وَعَلی مَنْ نَسَلَ مِنْ أَوْلادِهِ الطَّیِّبِینَ، وَعَلی مَنْ خَلَّفَ مِنْ عِتْرَتِهِ الطَّاهِرِینَ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ (۲) ۱۵۷۷ صَفِیِّکَ، وَ إِبْراهِیمَ نَجْلِ نَبِیِّکَ أَنْ تَجْعَلَ سَعْیِی بِهِمْ مَشْکُوراً، وَذَ نْبِی بِهِمْ مَغْفُوراً، وَحَیَاتِی بِهِمْ سَعِیدَهً، وَعاقِبَتِی بِهِمْ حَمِیدَهً، وَحَوَائِجِی بِهِمْ مَقْضِیَّهً، وَأَ فْعَالِی بِهِمْ

۱- السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَیْرِ الْوَری تا این جا: نسخه.

۲- محمّد: خ.

مَرْضِیَّهً، وَأُمُوری بِهِمْ مَسْعُودَهً، وَشُؤُونی بِهِمْ مَحْمُودَهً. اللّٰهُمَّ وَ (۱) ۱۵۷۸ أَحْسِنْ لِیَ التَّوْفِیقَ، وَنَفِّسْ عَنِّی کُلَّ هَمٍّ وَضِیقٍ. اللّٰهُمَّ جَنِّبْنِی عِقابَکَ، وَامْنَحْنِی ثَوابَکَ، وَأَسْکِنِّی جِنانَکَ، وَارْزُقْنِی رِضْوانَکَ وَأَمانَکَ، وَأَشْرِکْ لِی فِی صالِحِ دُعَائِی والِدَیَّ وَوَلْدِی وَجَمِیعَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ الْأَحْیاءَ مِنْهُمْ والْأَمْواتِ إِنَّکَ وَ لِیُّ الْباقِیاتِ الصَّالِحاتِ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ. پس می خواهی حاجتهای خودرا و دو رکعت نماز زیارت می گزاری (۲) ۱۵۷۹.

زیارت جناب فاطمه بنت اسد

زیارت جناب فاطمه بنت اسد

والده حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

می ایستی نزد قبر آن مخدّره و می گویی:

السَّلامُ عَلَی نَبِیِّ اللّٰهِ، السَّلامُ علی رَسُولِ اللّٰهِ، السَّلامُ علی مُحَمَّدٍ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدٍ سَیِّدِ الْأَوَّلِینَ، السَّلامُ علی مُحَمَّدٍ سَیِّدِ الْآخِرِینَ، السَّلامُ علی مَنْ بَعَثَهُ اللّٰهُ رَحْمَهً لِلْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا النَّبِیُّ وَرَحْمَهُ اللّٰهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ علی فاطِمَهَ بِنْتِ أَسَدٍ الْهاشِمِیَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الصِّدِّیقَهُ الْمَرْضِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا التَّقِیَّهُ النَّقِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُها الْکَرِیمَهُ الرَّضِیَّهُ (۳) ۱۵۸۰، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا کافِلَهَ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا والِدَهَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا مَنْ ظَهَرَتْ شَفَقَتُها عَلی رَسُولِ اللّٰهِ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا مَنْ تَرْبِیَتُها لِوَلِیِّ اللّٰهِ الْأَمِینِ، السَّلامُ عَلَیْکِ وَعَلی رُوحِکِ وَبَدَنِکِ الطّاهِرِ، السَّلامُ عَلَیْکِ وَعَلی وَلَدِکِ وَرَحْمَهُ اللّٰهِ

۱- وَ: خ.

۲- مصباح الزائر: ۵۶.

۳- المَرضِیَّه: خ ل.

وَبَرَكاتُهُ. أَشْهَدُ أَ نَّكِ أَحْسَنْتِ الْكِفالَه، وَأَدَّيْتِ الْأَمانَه، وَاجْتَهَدْتِ فِي مَرْضاهِ اللَّهِ، وَبالَغْتِ فِي حِفْظِ رَسُولِ اللَّهِ، عارِفَةً بِحَقِّهِ، مُؤْمِنَةً بِصِدْقِهِ، مُعْتَرِفَةً بِنُبُوَّتِهِ، مُسْتَبْصِرَةً بِنِعْمَتِهِ، كافِلَةً بِتَرْبِيَتِهِ، مُشْفِقَةً عَلى نَفْسِهِ، واقِفَةً عَلى خِدْمَتِهِ، مُخْتارَةً رِضاهُ، مُؤْثِرَةً هَواهُ (۱) ۱۵۸۱، وَأَشْهَدُ أَ نَّكِ مَضَيْتِ عَلَى الْإيمانِ، وَالتَّمَسُّكِ بِأَشْرَفِ الْأَدْيانِ، راضِيَةً مَرْضِيَّةً طاهِرَةً زَكِيَّةً تَقِيَّةً نَقِيَّةً، فَرَضِيَ اللَّهُ عَنْكِ وَأَرْضاكِ، وَجَعَلَ الْجَنَّةَ مَنْزِلَكِ وَمَأْواكِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَانْفَعْنِي بِزِيارَتِها، وَثَبِّتْنِي عَلى مَحَبَّتِها، وَلَا تَحْرِمْنِي شَفاعَتَها وَشَفاعَةَ الْأَئِمَّهِ مِنْ ذُرِّيَّتِها، وَارْزُقْنِي مُرافَقَتَها، وَاحْشُرْنِي مَعَها وَمَعَ أَوْلادِهَا الطّاهِرِينَ، اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيارَتِي إِيَّاها، وَارْزُقْنِي الْعَوْدَ إِلَيْها أَبَداً ما أَبْقَيْتَنِي، وَ إِذا تَوَفَّيْتَنِي فَاحْشُرْنِي فِي زُمْرَتِها، وَأَدْخِلْنِي فِي شَفاعَتِها، بِرَحْمَتِكَ يا أَرْحَمَ الرّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ بِحَقِّها عِنْدَكَ، وَمَنْزِلَتِها لَدَيْكَ اغْفِرْ لِي وَ لِوالِدَيَّ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ، وَآتِنا فِي الدُّنْيا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَهِ حَسَنَةً وَقِنا بِرَحْمَتِكَ عَذابَ النّارِ. پس دو ركعت نماز زيارت مى خوانى و دعا مى كنى به آنچه خواهى و منصرف مى شود (۲) ۱۵۸۲.

زيارت حضرت حمزه رضى الله عنه

زيارت حضرت حمزه رضى الله عنه در احُد

چون به زيارت آن حضرت رفتى مى گويى نزد قبرش: السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ الشُّهَداءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَسَدَ اللَّهِ وَأَسَدَ رَسُو لِهِ، أَشْهَدُ أَ نَّكَ قَدْ جاهَدْتَ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَجُدْتَ بِنَفْسِكَ،

۱- مُؤْثِرَةً هَواهُ: خ.

۲- مصباح الزائر: ۵۸ و مزار كبير مشهدى: ۹۲، باب ۸.

وَنَصِحْتَ رَسُولَ اللَّهِ (ص) (۱) ۱۵۸۳، وَكُنْتَ فِيما عِنْدَ اللَّهِ سُبْحانَهُ راغِباً، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی أَ تَيْتُکَ مُتَقَرِّباً إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِزِيارَتِکَ، وَ (۲) ۱۵۸۴ مُتَقَرِّباً إِلى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِذلِکَ، راغِباً إِلَيْکَ فِی الشَّفاعَهِ، أَبْتَغِی بِزِيارَتِکَ (۳) ۱۵۸۵ خَلاصَ نَفْسِی، مُتَعَوِّذاً بِکَ مِنْ نارٍ اسْتَحَقَّها مِثْلِی بِما جَنَيْتُ عَلى نَفْسِی، هارِباً مِنْ ذُ نُوبِیَ الَّتِی احْتَطَبْتُها عَلى ظَهْرِی، فَزِعاً إِلَيْکَ رَجاءَ رَحْمَهِ رَبِّی، أَ تَيْتُکَ مِنْ شُقَّهٍ بَعِيدَهٍ طالِباً فَکاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَقَدْ أَوْقَرَتْ ظَهْرِی ذُ نُوبِی، وَأَ تَيْتُ مَا أَسْخَطَ رَبِّی، وَلَمْ أَجِدْ أَحَداً أَ فْزَعُ إِلَيْهِ خَيْراً لِی مِنْکُمْ أَهْلَ بَيْتِ الرَّحْمَهِ، فَکُنْ لِی شَفِيعاً يَوْمَ فَقْرِی وَحاجَتِی، فَقَدْ سِرْتُ إِلَيْکَ مَحْزُوناً، وَأَ تَيْتُکَ مَکْرُوباً، وَسَکَبْتُ عَبْرَتِی عِنْدَکَ باکِياً، وَصِرْتُ إِلَيْکَ مُفْرَداً، وَأَ نْتَ مِمَّنْ أَمَرَ نِیَ اللَّهُ بِصِلَتِهِ، وَحَثَّنِی عَلى بِرِّهِ، وَدَلَّنِی عَلى فَضْلِهِ، وَهَدانِی لِحُبِّهِ، وَرَغَّبَنِی فِی الْوِفادَهِ إِلَيْهِ، وَأَ لْهَمَنِی طَلَبَ الْحَوائِجِ عِنْدَهُ، أَ نْتُمْ أَهْلُ بَيْتٍ لَا يَشْقى مَنْ تَوَلَّاکُمْ، وَلَا يَخِيبُ مَنْ أَتاکُمْ، وَلَا يَخْسَرُ مَنْ يَهْواکُمْ، وَلَا يَسْعَدُ مَنْ عاداکُمْ. پس رو به قبله می کنی و دو رکعت نماز زیارت بجا می آوری، و بعد از فراغ خود را به قبر می چسبانی و می گویی:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ إِنِّی تَعَرَّضْتُ لِرَحْمَتِکَ بِلُزُومِی لِقَبْرِ عَمِّ نَبِيِّکَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِيُجِيرَنِی مِنْ نِقْمَتِکَ وَسَخَطِکَ وَمَقْتِکَ (۴) ۱۵۸۶ فِی يَوْمٍ تَکْثُرُ فِيهِ الْأَصْواتُ، وَتُشْغَلُ کُلُّ نَفْسٍ بِمَا قَدَّمَتْ وَتُجادِلُ عَنْ نَفْسِها،

۱- در مصدر: لرسول اللّه صلّی اللّه علیه وآله.

۲- مُتَقَرِّباً إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِزِيارَتِکَ، وَ: نسخه.

۳- أَبْتَغِی بِذلِکَ: خ ل.

۴- وَسَخَطِکَ وَمَقْتِکَ: خ.

فَإِنْ تَرْحَمْنِی الْیَوْمَ فَلَا خَوْفٌ عَلَیَّ وَلَا حُزْنٌ، وَ إِنْ تُعاقِبْ فَمَوْلیً لَهُ الْقُدْرَهُ علی عَبْدِهِ، وَلَا تُخَیِّبْنِی بَعْدَ الْیَوْم، وَلَا تَصْرِفْنِی بِغَیْرِ حاجَتِی، فَقَدْ لَصِقْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِیِّک، وَتَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَیْک ابْتِغاءَ مَرْضاتِک، وَرَجاءَ رَحْمَتِک، فَتَقَبَّلْ مِنِّی، وَعُدْ بِحِلْمِک عَلی جَهْلِی، وَبِرَأْفَتِک عَلی جِنایَهِ نَفْسِی، فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِی، وَمَا أَخافُ أَنْ تَظْلِمَنِی وَلکِنْ أَخافُ سُوءَ الْحِساب، فَانْظُرِ الْیَوْمَ تَقَلُّبی عَلی قَبْرِ عَمِّ نَبِیِّک، فَبِهِما فُکَّنِی مِنَ النَّارِ، وَلا تُخَیِّبْ سَعْیِی، وَلَا یَهُونَنَّ عَلَیْک ابْتِهالِی، وَلَا تَحْجُبَنَّ عَنْک صَوْتِی، وَلَا تَقْلِبْنِی بِغَیْرِ حَوائِجِی (۱) ۱۵۸۷، یَا غِیاثَ کُلِّ مَکْرُوبٍ وَمَحْزُونٍ، وَیَا مُفَرِّجاً عَنِ الْمَلْهُوفِ الْحَیْرانِ الْغَرِیْقِ الْمُشْرِفِ عَلَی الْهَلَکَهِ، فَصَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَانْظُرْ إِلَیَّ نَظْرَهً لَاأَشْقی بَعْدَها أَبَداً، وَارْحَمْ تَضَرُّعِی وَعَبْرَتِی وَانْفِرادِی، فَقَدْ رَجَوْتُ رِضاک، وَتَحَرَّیْتُ الْخَیْرَ الَّذِی لَا یُعْطِیهِ أَحَدٌ سِواک، فَلَا تَرُدَّ أَمَلِی. اللَّهُمَّ إِنْ تُعاقِبْ فَمَوْلیً لَهُ الْقُدْرَهُ عَلی عَبْدِهِ وَجَزائِهِ بِسُوءِ فِعْلِهِ (۲) ۱۵۸۸، فَلَا أَخِیبَنَّ الْیَوْمَ، وَلا تَصْرِفْنِی بِغَیْرِ حاجَتِی، وَلَا تُخَیِّبَنَّ شُخُوصِی وَوِفادَتِی، فَقَدْ أَنْفَدْتُ نَفَقَتِی، وَأَتْعَبْتُ بَدَنِی، وَقَطَعْتُ الْمَفازاتِ، وَخَلَّفْتُ الْأَهْلَ وَالْمالَ وَمَا خَوَّلْتَنِی، وَآثَرْتُ مَا عِنْدَک عَلی نَفْسِی، وَلُذْتُ بِقَبْرِ عَمِّ نَبِیِّک صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَتَقَرَّبْتُ بِهِ ابْتِغاءَ مَرْضاتِک، فَعُدْ بِحِلْمِک عَلی جَهْلِی، وَبِرَأْفَتِک عَلی ذَنْبِی، فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِی، بِرَحْمَتِک یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ (۳) ۱۵۸۹.

مؤلّف گوید که: مدایح جناب حمزه سلام اللَّه علیه و فضیلت زیارت آن حضرت بیشتر از

۱- در مصباح الزائر: قَضاءِ حَوائِجِی.

۲- وَجَزاؤُهُ سُوءُ فِعْلِهِ: خ ل.

۳- مزار کبیر: ۹۴ و مصباح الزائر: ۶۰.

آن است که ذکر شود. فخر المحقّقین رحمه الله در رساله فخریّه فرموده: مستحبّ است زیارت حمزه و باقی شهداء به احُد، زیرا که روایت شده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که فرمود: هرکه زیارت کند مرا و زیارت نکند عمّم حمزه را همانا مرا جفا کرده (۱) ۱۵۹۰.

و این فقیر در بیت الأحزان فی مصائب سیّده النّسوان نقل کردم که: حضرت فاطمه صلوات اللَّه علیها بعد از وفات پدر بزرگوار خود هر هفته روز دوشنبه و پنجشنبه به زیارت حمزه و شهداء احُد می رفت و نماز می خواند، و دعا می کرد در آن جا و ترک نکرد تا وفات فرمود. و محمود بن لبید گفته که: آن سیّده جلیله سر قبر حمزه می رفت و گریه می کرد، و من در یکی از روزها به زیارت حمزه مشرّف شدم دیدم که آن مظلومه نزد قبر حمزه مشغول به گریه است، من صبر کردم تا گریه اش ساکن گشت نزدیک رفتم و سلام کردم و گفتم: یا سیّده النّسوان، به حقّ خدا قسم است که رگهای دلم را قطع کردی از این گریه ات، فرمود: ای ابا عمرو، برای من شایسته است گریستن، زیرا که به من رسیده است مصیبت بهترین پدرها رسول خدا صلی الله علیه و آله، پس فرمود: وا شوقاه إلی رسول اللَّه، و انشاد کرد:

إذَا ماتَ یَوماً مَیِّتٌ قَلَّ ذِکْرُهُ وَذِکْرُ أَبِی مُذْ ماتَ وَاللَّهِ أَکْثَرُ (۲) ۱۵۹۱ و شیخ مفید رحمه الله فرموده: وکان رسول اللَّه صلی الله علیه و آله أمر فی حیاته بزیاره قبر حمزه علیه السلام، وکان یُلِمُّ به وبالشهداء، ولم تزل فاطمه علیها السلام بعد وفاته صلی الله علیه و آله تغدو إلی قبره وتروح والمسلمون ینتابون علی زیارته وملازمه قبره (۳) ۱۵۹۲.

زیارت قبور شهداء رضوان اللَّه علیهم باحُدزیارت قبور شهداء

می گویی در زیارت ایشان:

السَّلامُ عَلی رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلی أَهْلِ بَیْتِهِ الطَّاهِرِینَ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَ یُّهَا الشُّهَداءُ الْمُؤْمِنُونَ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ بَیْتِ الْإِیمانِ وَالتَّوْحِیدِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا

۱- مستدرک الوسائل ۱۰/ ۱۹۸ نقل از شیخ فخر الدین در رساله نیّت.

۲- بیت الأحزان: ۱۴۱ و کفایه الأثر خزّاز قمّی: ۱۹۸.

۳- الفصول المختاره شیخ مفید: ۱۳۱.

أ نْصارَ دِينِ اللّهِ وَأ نْصارَ رَسُو لِهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، سَلامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدّارِ (۱) ۱۵۹۳، أَشْهَدُ أَنَّ اللّهَ اخْتارَكُمْ لِدِينِهِ، وَاصْطَفاكُمْ لِرَسُو لِهِ، وَأَشْهَدُ أ نَّكُمْ قَدْ (۲) ۱۵۹۴ جاهَدْتُمْ فِي اللّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَذَبَبْتُمْ عَنْ دِينِ اللّهِ وَعَنْ نَبِيِّهِ، وَجُدْتُمْ بِأَ نْفُسِكُمْ دُونَهُ، وَأَشْهَدُ أَ نَّكُمْ قُتِلْتُمْ عَلى مِنْهاجِ رَسُولِ اللّهِ، فَجَزاكُمُ اللّهُ عَنْ نَبِيِّهِ وَعَنِ الْإِسْلامِ وَأَهْلِهِ أَ فْضَلَ الْجَزاءِ، وَعَرَّفَنا وُجُوهَكُمْ فِي مَحَلِّ رِضْوانِهِ، وَمَوْضِعِ إِكْرامِهِ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَداءِ وَالصّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولئِكَ رَفِيقاً. أَشْهَدُ أَ نَّكُمْ حِزْبُ اللّهِ، وَأَنَّ مَنْ حارَبَكُمْ فَقَدْ حارَبَ اللّهَ، وَأَ نَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ الْفائِزِينَ الَّذِينَ هُمْ أَحْياءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ، فَعَلى مَنْ قَتَلَكُمْ لَعْنَةُ اللّهِ وَالْمَلائِكَهِ وَالنّاسِ أَجْمَعِينَ، أَ تَيْتُكُمْ يَا أَهْلَ التَّوْحِيدِ زائِراً، وَبِحَقِّكُمْ عارِفاً، وَبِزِيارَتِكُمْ إِلَى اللّهِ مُتَقَرِّباً، وَبِما سَبَقَ مِنْ شَرِيفِ الْأَعْمالِ وَمَرْضِيِّ الْأَفْعالِ عالِماً، فَعَلَيْكُمْ سَلامُ اللّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكاتُهُ، وَعَلى مَنْ قَتَلَكُمْ لَعْنَةُ اللّهِ وَغَضَبُهُ وَسَخَطُهُ. اللّهُمَّ انْفَعْنِي بِزِيارَتِهِمْ، وَثَبِّتْنِي عَلى قَصْدِهِمْ، وَتَوَفَّنِي عَلى مَا تَوَفَّيْتَهُمْ عَلَيْهِ، وَاجْمَعْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فِي مُسْتَقَرِّ دارِ رَحْمَتِكَ، أَشْهَدُ أَ نَّكُمْ لَنا فَرَطٌ، وَنَحْنُ بِكُمْ لاحِقُونَ. و می خوانی سوره إِنّا أَ نْزَلْناهُ فِي لَيْلَهِ الْقَدْرِ را آنچه توانی، و بعضی گفته اند که: نزد هر مزوری دو رکعت نماز زیارت می گذاری و برمی گردی إن شاء اللّه تعالی (۳) ۱۵۹۵.

۱- در مصباح الزائر است: سَلامٌ عَلَيْكُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدارِ، سه مرتبه.

۲- قَدْ: خ.

۳- مزار کبیر: ۹۷ و مصباح الزائر: ۶۲.

ذکر مساجد معظّمه در مدینه منوّره ذکر مساجد معظّمه مدینه

از جمله مسجد قبا است که بنا شده بر پرهیزکاری از روز اوّل، و روایت شده که: هرکه برود به آن مسجد و دو رکعت نماز در آن گزارد برگردد با ثواب عمره، پس برو به این مسجد شریف، و دو رکعت نماز تحیّت مسجد بجا آور، و بخوان تسبیح زهرا علیها السلام را، پس بخوان زیارت جامعه را که اولش السَّلامُ عَلَی أولیاء اللَّه است، و ما آن را زیارت اوّل جامعه قرار می دهیم، و بیاید در اواخر باب إن شاء اللَّه، پس بخوان خدا را و بگو: یَا کائِناً قَبْلَ کُلِّ شَیءٍ، و این دعایی است طولانی نقلش منافی با اختصار است، هرکه خواهد به مزار بحار رجوع کند (۱) ۱۵۹۶، و نماز می گزاری در مشربه امّ ابراهیم، یعنی غرفه مادر حضرت ابراهیم بن رسول اللَّه صلی الله علیه و آله که آن مسکن و محلّ نماز حضرت رسول صلی الله علیه و آله بوده است، و در مسجد فضیخ که در نزدیکی مسجد قبا است، و آن را مسجد ردّ شمس نیز می گویند، و در مسجد فتح، که مسجد احزاب نیز می گویند، و چون در مسجد فتح از نماز فارغ شدی بگو: یَا صَرِیخَ الْمَکْرُوبِینَ، وَیَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ، وَیَا مُغِیثَ الْمَهْمُومِینَ، اکْشِفْ عَنِّی ضُرِّی وَهَمِّی وَکَرْبِی وَغَمِّی کَمَا کَشَفْتَ عَنْ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ هَمَّهُ، وَکَفَیْتَهُ هَوْلَ عَدُوِّهِ، وَاکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. و نماز می گزاری در خانه حضرت امام زین العابدین، و خانه امام جعفر صادق علیهما السلام، و مسجد سلمان، و مسجد امیر المؤمنین علیه السلام که محاذی قبر حمزه است، و مسجد مباهله، آنقدر که بتوانی، و دعا می کنی به آنچه خواهی إن شاء اللَّه تعالی (۲) ۱۵۹۷.

زیارت وداع

زیارت وداع

هرگاه خواستی از مدینه بیرون آیی غسل کن و برو به نزد قبر پیغمبر صلی الله علیه و آله و به عمل آور آنچه پیشتر می کردی، پس وداع کن آن حضرت را و بگو: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ، أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَأَسْتَرْعِیکَ وَأَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ، آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ وَدَلَلْتَ

۱- بحار الانوار ۱۰۰/ ۲۲۲ نقل از مزار کبیر: ۹۸.

۲- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۲۲۴ نقل از مزار کبیر: ۱۰۱ و مصباح الزائر: ۶۴.

عَلَیْهِ. اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِیارَهِ قَبْرِ نَبِیِّکَ، فَإِنْ تَوَفَّیْتَنِی قَبْلَ ذلِکَ فَإِنِّی أَشْهَدُ فِی مَماتِی عَلی مَا شَهِدْتُ عَلَیْهِ فِی حَیَاتِی أَنْ لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ (۱) ۱۵۹۸.

و حضرت صادق علیه السلام در وداع قبر پیغمبر صلی الله علیه و آله به یونس بن یعقوب فرموده که بگو: صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ، السَّلامُ عَلَیْکَ، لَاجَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِیمِی عَلَیْکَ (۲) ۱۵۹۹.

مؤلّف گوید که: ما در کتاب هدیّه الزّائرین در بیان تکالیف زوّار در مدینه طیّبه گفتیم که از چیزهایی که مهمّ است برای ایشان آنکه مادامی که در مدینه معظّمه هستند فرصت غنیمت دانسته نماز بسیار کنند در مسجد حضرت رسول صلی الله علیه و آله که نماز در آنجا مقابل ده هزار نمازی است که در جای دیگر کرده شود، و بهترین مکانهای مسجد روضه است، که مابین قبر و منبر است، و بدان که چنانکه شیخ ما در تحیّه فرموده: مقدار خوابیدن جسد مبارک پیغمبر ما و ائمه صلوات اللَّه علیهم اجمعین از زمین اشرف است از کعبه معظّمه به اتّفاق جمیع فقهاء، چنانچه شهید رحمه الله در قواعد تصریح به آن نموده (۳) ۱۶۰۰.

و در حدیث حَسَن از حضرمی منقول است که: حضرت صادق علیه السلام مرا امر فرمود که در مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله بسیار نماز کنم تا توانم، وفرمود که: همیشه تو را میسّر نمی شود که به این مکان شریف بیایی، إلی آخره (۴) ۱۶۰۱. تکالیف زوّار در مدینه طیّبه

و شیخ طوسی رحمه الله در تهذیب به سند معتبر از مرازم نقل کرده که حضرت صادق علیه السلام فرمود که: روزه گرفتن در مدینه و نماز کردن نزد ستونها واجب نیست، بلکه واجب همان نماز پنجگانه و روزه ماه رمضان است، و لکن هرکه خواهد روزه بدارد بهتر است از برای او، و فرمود: بسیار نماز کنید در این مسجد شریف تا توانید که بهتر است از برای شما، و بدانید که آدمی گاه هست زیرک می باشد در کار دنیا، مردم او را مدح می کنند که چه بسیار زیرک است فلانی، پس چون باشد کسی که در امر آخرت زیرک باشد (۵) ۱۶۰۲.

و زیارت کن حضرت رسول صلی الله علیه و آله را در هر روز مکرّر، و همچنین ائمّه بقیع را به اندازه ای که

۱- مزار کبیر: ۱۰۸، باب ۱۳ و مصباح الزائر: ۶۵.

۲- کافی ۴/ ۵۶۳.

۳- قواعد و فوائد شهید: ۱۲۴، قاعده ۱۸۹.

۴- بحار الأنوار ۹۷/ ۱۸۲ نقل از کامل الزیارات: ۱۲.

۵- تهذیب الأحکام ۶/ ۱۹ باب ۵ ح ۲۳.

ممکن است تـو را، و هر وقت که مشاهـده کردی حجره حضـرت رسـول صـلی الله علیه و آله را سـلام بکن بر آن حضـرت، و مـادامی که در مـدینه هستی مواظب خود بـاش و خود را حفظ کن از گناهان و مظالم، و تـدبّر و تفکّر کن در شـرافت آن جا، خصوص در مسـجد شریف که قدمهای مبارک حضرت رسول صلی الله علیه و آله بر آن زمین ها گذاشته شده، و آن بزرگوار در کوچه و بـازار آن تردّد فرموده، و در مسـجد آن نمـاز خوانـده، و آن جـا موضع وحی و تنزیـل است، و حضـرت جبرئیـل و ملائکه مقرّبین آن جا فرود می آمدند. وَلَنِعْمَ ما قیل:

أَرْضٌ مَشَی جِبْرِیلُ فِی عَرَصاتِهاوَاللّهُ شَرَّفَ أَرْضَها وَسَماءَها

و تا ممکن شود تو را تصدّق کن در مدینه، خصوص در مسـجد، و بخصوص به سادات و ذرّیّه رسول صـلی الله علیه و آله، که ثواب جزیل و اجر عظیم بر آن مترتّب است (۱) ۱۶۰۳.

و علّامه مجلسـی رحمه الله فرموده که: در روایت معتبر وارد شـده است که: درهمی که در آن جا تصـدّق کنند برابر است با ده هزار درهم که در جاهای دیگر تصدّق کنند (۲) ۱۶۰۴.

و اگر ممکن شود تو را اختیـار کن مجـاورت آن بلـد طیّب را، که مجاورت در مـدینه مسـتحبّ است، و احادیث مُسـتفیضه در فضیلت آن وارد شده (۳) ۱۶۰۵.

سَقَی اللّهُ قَبْراً بِالْمَدِینَهِ غَیْثَهُ فَقَدْ حَلَّ فِیهِ الْأَمْنُ بِالْبَرَکاتِ

نَبِیُّ الْهُدی صَلَّی عَلَیْهِ مَلِیکُهُ وَبَلَّغَ عَنَّا رُوحَهُ التُّحَفاتِ

وَصَلَّی عَلَیْهِ اللّهُ مَا ذَرَّ شارِقٌ وَلاحَتْ نُجُومُ اللَّیْلِ مُبْتَدِراتِ (۴) ۱۶۰۶

۱- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۱۳۵ نقل از شهید در دروس.

۲- مستدرک الوسائل ۱۰/ ۲۰۷ ح ۱۱۸۶۸.

۳- مستدرک الوسائل ۱۰/ ۲۰۲ باب ۱۲.

۴- اشعار از دعبل، و بقیّه آن در مسند امام رضا علیه السلام: ۱۸۹ تالیف آقای عطاردی موجود است.

فصل چهارم

اشاره

در فضیلت و کیفیّت زیارت مولای ما حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام

و در آن چند مطلب است:

در فضیلت زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام

مطلب اوّل

در فضیلت زیارت آن حضرت است

شیخ طوسی به سند صحیح از محمّد بن مسلم از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود:

خداونـد خلـق نفرموده مخلوقی بیشـتر از ملائکه، و بـدرستی که هر روزی نـازل می شونـد هفتـاد هزار ملـک و بیاینـد به بیت المعمـور و طواف می کننـد به دور آن، و چون از طواف آن جـا فـارغ شدنـد به طواف کعبه می رونـد، و چون از طواف کعبه فارغ شدنـد به سوی قبر پیغمبر صـلی الله علیه و آله می آیند و سـلام می کنند بر آن حضـرت، پس از آن می آیند به سوی قبر امیر المؤمنین علیه السلام و سلام می کنند بر آن حضرت، بعد از آن می آیند نزد قبر حسین علیه السلام و سلام می کنند بر آن جناب، پس از آن به آسمان بالا می روند، و مثل ایشان هر روز نازل می شود تا روز قیامت (۱) ۱۶۰۷.

پس فرمود آن حضرت که: هرکه زیارت کند امیر المؤمنین علیه السلام را و عارف به حقّ آن حضرت باشد، یعنی آن جناب را امام واجب الإطاعه و خلیفه بلا فصل داند، و از روی تجبّر و تکبّر به زیارت نیامده باشد، حق تعالی بنویسد از برای او اجر صـد هزار شـهید، و گناهـان گذشـته و آینـده او را بیامرزد، و مبعوث گردد در روز قیامت از جمله ایمنان از اهوال آن روز، و آسان گردانـد بر او حساب را، و اسـتقبال نمایند او را ملائکه، و چون برگردد از زیارت او را مشایعت نمایند تا به خانه خود برگردد، و اگر بیمار شود به عیادت او بیایند، و اگر بمیرد متابعت جنازه او بکنند، و از برای او طلب آمرزش نمایند تا قبرش (۲) ۱۶۰۸.

و سیّد عبـدالکریم بن طـاووس در فرحه الغری از آن حضـرت روایت کرده که فرمود: هرکه پیاده به زیارت امیر المؤمنین علیه السلام برود، حق تعالی به هر گامی ثواب یک حج و یک عمره برای او

۱- امالی طوسی: م ۸، ح ۲۲ و ترتیب الامالی ۶/ ۳۸ ح ۲۶۸۰.

۲- امالی طوسی: م ۸، ح ۲۳ و ترتیب الامالی ۶/ ۳۸ ح ۲۶۸۱.

بنویسد، و اگر پیاده برگردد به هر گامی ثواب دو حج و دو عمره از برای او بنویسد (۱) ۱۶۰۹.

و نیز از آن حضرت روایت کرده که به ابن مارد فرمود: ای پسر مارد، هرکه زیارت کند جدّم امیر المؤمنین علیه السلام را عارفاً بحقّه، بنویسد حق تعالی از برای او به عدد هر گامی حجّ مقبول و عمره پسندیده ای، ای پسر مارد، واللّٰه نمی خورد آتش جهنّم قدمی را که غبار آلوده شود در زیارت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام، خواه پیاده رود، خواه سواره، ای پسر مارد، بنویس این حدیث را به آب طلا (۲) ۱۶۱۰.

و نیز از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: ما می گوییم که: در پشت کوفه قبری هست که پناه نمی برد به آن قبر دردناکی مگر آنکه حق تعالی او را شفا کرامت می فرماید (۳) ۱۶۱۱.

مؤلّف گوید که: از اخبار معتبره ظاهر می شود که حق تعالی قبر امیر المؤمنین علیه السلام و اولاد طاهرینش را معقل خائفین و ملجأ مضطرّین و امان اهل زمین قرار داده، هر غمناکی که نزد او برود غمش زایل گردد، و هر دردناکی که خود را به او بمالد شفا گیرد، و هرکه به آن پناه برد در امان باشد.

سیّد عبدالکریم بن طاووس روایت کرده از محمّد بن علی شیبانی که گفت: من و پدرم و عمّم حسین به نحو پنهانی در شب رفتیم به زیارت قبر امیر المؤمنین علیه السلام و این در سال دویست و شصت و چیزی بود، و من کودکی صغیر بودم، چون رسیدیم به نزد قبر آن حضرت، دیدیم که آن قبر مطهّر دورش سنگهای سیاه گذاشته شده و بنایی ندارد، پس ما نزدیک آن رفتیم، بعضی از ما شروع کرد به خواندن قرآن، و بعضی دیگر مشغول به نماز شد، و بعضی مشغول به زیارت، و در این حال بودیم که ناگاه دیدیم شیری به جانب ما می آید، چون نزدیک ما آمد به فاصله یک نیزه، ما از آن محلّ شریف دور شدیم، آن حیوان به نزدیک قبر رفت، و شروع کرد به مالیدن ذراع خود بر قبر، یکی از ما نزدیک او رفت و مشاهده کرد او را، شیر متعرّض او نشد، او برگشت و ما را به حال شیر خبر داد، پس ترس از ما برطرف شد، و همگی نزدیک او رفتیم، و او را مشاهده کردیم، دیدیم که در ذراع او جراحتی است، و آن دست مجروح را به قبر آن حضرت می مالید، پس یک ساعت با این حال بود، آنگاه برفت، و ما دیگر باره به حال اوّل خود به نماز و زیارت و قرائت قرآن برگشتیم (۴) ۱۶۱۲.

۱- فرحه الغری: ۷۵، باب ۶.

۲- فرحه الغری: ۷۶، باب ۶.

۳- فرحه الغری: ۹۱، باب ۶.

۴- فرحه الغری: ۱۴۱.

و شیخ مفید نقل کرده که: روزی هارون الرّشید به آهنگ شکار از کوفه بیرون رفت، و به جانب غریّین و ثویّه (۱) ۱۶۱۳ توجّه نمود، و در آن جا آهوانی دید، فرمان داد تا بازهای شکاری و کلاب مُعَلَّم را برای شکار آهوان رها کردند، و بر آنها بتاختند، آهوان که چنین دیدند فرار کرده به پشته ای پناه بردند، و در آن جا بیارامیدند، بازها در ناحیه ای بیفتادند، و تازیها باز شدند، و رشید از این مطلب در عجب شد، دیگر باره آهوان از فراز پشته به نشیب آمدند، بازها و تازیها آهنگ ایشان نمودند، دیگر باره آهوان به آن پشته پناه بردند، و جانوران شکاری از قصد ایشان برگشتند، تا سه مرتبه کار بدینگونه رفت، هارون سخت در عجب شد، غلامان خود را امر کرد که: تعجیل کنید، و مردی را که از حال این مکان با خبر باشد بیاورید، غلامان رفتند و از قبیله بنی اسَد پیرمردی را حاضر کردند، هارون از وی پرسید که: حال این پشته چیست؟ و در این مکان چه کیفیّتی است؟

گفت: اگر مرا امان می دهی قصّه آن را به عرض می رسانم، گفت: با خدا عهد کردم که تو را اذیّت نکنم و در امان باشی، الحال آنچه دانی بگو، گفت: خبر داد مرا پدرم از پدران خود که می گفتند:

قبر مطهّر امیر المؤمنین علیه السلام در این پشته واقع است و حق تعالی آن را حرم امن و امان خود قرار داده، که هرچه به آن پناه ببرد در امان باشد (۲) ۱۶۱۴.

فقیر گوید: در امثال عرب است که می گویند: أَحْمی مِنْ مُجِیرِ الْجَرادِ، یعنی فلانی حمایت کردنش از کسی که در پناه او است بیشتر است از پناه دهنده ملخها، و قصّه آن چنان است که: مردی بادیه نشین از قبیله طیّ که نامش مُدلج بن سوید بود روزی در خیمه خود نشسته بود، دید جماعتی از طایفه طیّ آمدند و جوال و ظرفهایی با خود دارند، پرسید: چه خبر است؟ گفتند:

ملخهای بسیار در اطراف خیمه شما فرود آمده اند، آمدیم آنها را بگیریم، مُدلج که این را شنید برخاست سوار اسب خود شد، و نیزه خود را بر دست گرفت و گفت: به خدا سوگند هرکس متعرّض این ملخها شود من او را خواهم کشت، أَیَکُونُ الْجَرادُ فِی جِوارِی ثُمَّ تُرِیدُونَ أَخْذَهُ؟ آیا این ملخها در جوار و پناه من باشند وشما آنها را بگیرید؟ چنین چیزی نخواهد شد، پیوسته از آنها حمایت کرد تا آفتاب گرم شد ملخها پریدند و رفتند، آن وقت گفت: این ملخها از جوار من منتقل شدند دیگر خود دانید با آنها (۳) ۱۶۱۵.

۱- ثویّه: محلّی نزدیک کوفه می باشد.

۲- ارشاد ۱/ ۲۶.

۳- مجمع الآداب ابن فوطی ۴/ ۵۶۷ شماره ۴۴۶۸.

و صاحب قاموس گفته: ذو الأعواد لقب شخصـی خیلی عزیز بوده که بعضی گفته اند: جدّ اکثم بن صیفی بوده، طایفه مُضَرْ هر سال خراجی به او می دادند، و چون پیر شد او را بالای سـریری می نشانیدند و در میان قبایل و میاه عرب برای جبایت خراج او را طواف می دادنـد، و به حـدّی عزیز و محترم بود که هر ترسانی خود را به سـریر او می رسانیـد ایمن می گشت، و هر ذلیل و خواری که به نزد سریر او می آمد عزیز و ارجمند می گردید، و هر گرسنه که به نزد او می رسید از گرسنگی می رهید، انتهی (۱) ۱۶۱۶.

پس هرگـاه سـریر یـک مرد عربی به این مرتبه از عزّت و رفعت رسـد، چه عجب دارد که حق تعالی قبر ولیّ خود را که حامل سریرش جبرئیل و میکائیل و امام حسن و امام حسـین علیهم السـلام بوده اند معقل خائفین و ملجأ هاربین و فریادرس بیچارگان و شـفاء دردمنـدان قرار داده باشـد، پس در هر کجا باشـی خود را به او برسان، و تا ممکن شود خود را به او بچسـبان، و الحاح کن تا به فریاد تو برسد، و تو را از هلاکت دنیا و آخرت نجات دهد.

لُذْ إِلَی جُودِهِ تَجِدْهُ زَعِیماًبِنَجاهِ الْعُصاهِ یَوْمَ لِقَاهَا

عائِدٌ لِلْمُؤَمِّلِینَ مُجِیبٌ سامِعٌ مَا تُسِرُّ مِنْ نَجْوَاهَا

در دار السّلام از شیخ دیلمی نقل شده که روایت کردند جماعتی از صلحاء نجف اشرف که:

کسـی در خواب دیـد که از هر قـبری که در آن مشـهد شـریف و بیرون آن است ریسـمانی کشـیده شـده متّصـل به قبّه شـریفه حضرت حبل اللّه المتین امیر المؤمنین صلوات اللّه علیه، پس آن شخص انشاد کرد:

إِذا مُتُّ فَادْفِنِّی إِلَی جَنْبِ حَیْدَرٍأَبِی شَبَّرٍ أَکْرِمْ بِهِ وَشُبَیْرِ

فَلَسْتُ أَخافُ النَّارَ عِنْدَ جِوارِهِ وَلا أَ تَّقِی مِنْ مُنْکَرٍ وَنَکِیرِ

فَعارٌ عَلَی حامِی الْحِمی وَهُوَ فِی الْحِمی إِذَا ضَلَّ فِی الْبَیْداءِ عِقالُ بَعِیرِ (۲) ۱۶۱۷

۱- ترتیب القاموس ۳/ ۳۳۹ مادّه «عود».

۲- دار السلام ۱/ ۲۲۳.

در کیفیّت زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام

مطلب دویّم

اشاره

در کیفیّت زیارت آن حضرت است

بدان که زیارات منقوله برای آن حضرت بر دو قسم است: یکی مطلقه، که مقیّد به وقتی از اوقات نیست، و دیگر مخصوصه، که عکس آن است، و این زیارات در ضمن دو مقصد بیان می شود:

زیارت مطلقه امیرالمؤمنین علیه السلام

مقصد اوّل

در زیارات مطلقه است

و آنها بسیار است، و ما اکتفا می کنیم در این جا به ذکر چند زیارت:

اوّل: زیارتی است که شیخ مفید و شهید و سیّد ابن طاووس و دیگران ذکر کرده اند، و کیفیّت آن چنان است که: هرگاه اراده زیارت نمایی غسل کن، و دو جامه پاک بپوش، و به چیزی از بوی خوش خود را خوشبو کن، و اگر نیابی و نکنی نیز مجزی است، و چون از خانه بیرون آمدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی خَرَجْتُ (۱) ۱۶۱۸ مِنْ مَنْزِلِی أَبْغِی فَضْلَکَ وَأَزُورُ وَصِیَّ نَبِیِّکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِما. اللَّهُمَّ فَیَسِّرْ ذلِکَ لِی وَسَبِّبِ الْمَزارَ لَهُ، وَاخْلُفْنِی فِی عاقِبَتِی وَحُزانَتِی بِأَحْسَنِ الْخِلافَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس روانه شو در حالی که زبانت گویا باشد به ذکر الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَسُبْحانَ اللَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّااللَّهُ، و چون رسیدی به خندق کوفه بایست وبگو:

اللَّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ أَهْلَ الْکِبْرِیاءِ وَالْمَجْدِ وَالْعَظَمَهِ، اللَّهُ أَکْبَرُ أَهْلَ التَّکْبِیرِ وَالتَّقْدِیسِ وَالتَّسْبِیحِ وَالْآلاءِ، اللَّهُ أَکْبَرُ مِمَّا أَخافُ وَأَحْذَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ عِمَادِی وَعَلَیْهِ أَ تَوَکَّلُ، اللَّهُ أَکْبَرُ رَجَائِی وَ إِلَیْهِ أُنِیبُ. اللَّهُمَّ أَ نْتَ وَ لِیُّ نِعْمَتِی، وَالْقادِرُ

۱- تَوَجَّهْتُ: خ ل.

عَلَى طَلِبَتِی، تَعْلَمُ حاجَتِی وَمَا تُضْمِرُهُ هَواجِسُ الصُّدُورِ وَخَواطِرُ النُّفُوسِ، فَأَسْأَلُکَ بِمُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَى الَّذِی قَطَعْتَ بِهِ حُجَجَ الْمُحْتَجِّينَ وَعُذْرَ الْمُعْتَذِرِينَ وَجَعَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعالَمِينَ أَنْ لَاتَحْرِمَنِی ثَوابَ (۱) ۱۶۱۹ زِيارَهِ وَ لِيِّکَ وَأَخِی نَبِيِّکَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَقَصْدَهُ، وَتَجْعَلَنِی مِنْ وَفْدِهِ الصَّالِحِينَ، وَشِيعَتِهِ الْمُتَّقِينَ، بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و چون نمودار شود برای تو قبّه شریفه آن حضرت بگو: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا اخْتَصَّنِی بِهِ مِنْ طِيبِ الْمَوْ لِدِ، وَاسْتَخْلَصَنِی إِكْراماً بِهِ مِنْ مُوَالاهِ الْأَ بْرارِ السَّفَرَهِ الْأَطْهارِ، وَالْخِيَرَهِ الْأَعْلامِ. اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ سَعْيِی إِلَيْکَ، وَتَضَرُّعِی بَيْنَ يَدَيْکَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی لَاتَخْفَى عَلَيْکَ، إِنَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ الْمَلِکُ الْغَفّارُ (۲) ۱۶۲۰.

مؤلّف گوید که: چون در وقت دیدن قبّه منوّره یک حال نشاط و شوقی برای زایر روی می دهد که میل دارد در آن وقت تمام توجّه خود را به آن جناب نماید و به هر لسانی و بیانی که تواند مدح و ثنای آن بزرگوار گوید، خصوص زایر اگر از اهل علم و کمال باشد دوست می دارد که اگر شعر بلیغی در نظر داشته باشد در آن حال به آن تمثّل جوید، لذا به خاطرم رسید که این چند شعر را از قصیده هائیّه ازریّه که مناسب این مقام است ذکر نمایم، و رجاء واثق که سلامی از جانب این صاحب صحیفه سوداء به آن صاحب قبّه بیضاء بنماید و از دعای خیر فراموشم نفرماید، والأشعار هذه:

أَ يُّهَا الرَّاكِبُ الْمُجِدُّ رُوَيْداًبِقُلُوبٍ تَقَلَّبَتْ فِی جَوَاها

إِنْ تَراءَتْ أَرْضُ الْغَرِيَّيْنِ فَاخْضَعْ وَاخْلَعِ النَّعْلَ دُونَ وادِی طُواها

وَ إِذا شِمْتَ قُبَّهَ الْعالَمِ الْأَعْلى وَأَ نْوارُ رَبِّها تَغْشاها

فَتَواضَعْ فَثَمَّ دارَهُ قُدْسٍ تَتَمَنَّى الْأَفْلاکُ لَثْمَ ثَراها

قُلْ لَهُ وَالدُّمُوعُ سَفْحُ عَقِيقٍ وَالْحَشا تَصْطَلِی بِنارِ غَضاها

۱- ثَوابَ: خ.

۲- مزار شهید: ۶۷ و مصباح الزائر: ۱۱۸.

يَا ابْنَ عَمِّ النَّبِيِّ أَ نْتَ يَدُ اللَّهِ الَّتِى عَمَّ كُلَّ شَىْ ءٍ نَداها

أَ نْتَ قُرْ آنُهُ الْقَدِيمُ وَأَوْصافُکَ آياتُهُ الَّتِى أَوْحاها

خَصَّکَ اللَّهُ فِى مَآثِرَ شَتّى هِىَ مِثْلُ الْأَعْدادِ لَاتَتَناهى

لَيْتَ عَيْناً بِغَيْرِ رَوْضِکَ تَرْعى قَذِيَتْ وَاسْتَمَرَّ فِيها قَذاها

أَ نْتَ بَعْدَ النَّبِيِّ خَيْرُ الْبَراياوَالسَّما خَيْرُ ما بِها قَمَراها

لَکَ ذاتٌ کَذاتِهِ حَيْثُ لَوْلاأَ نَّها مِثْلُها لَما آخاها

قَدْ تَراضَعْتُما بِثَدْيِ وِصالٍ کانَ مِنْ جَوْهَرِ التَّجَلّى غِذاها

يا أَخَا الْمُصْطَفى لَدَىَّ ذُ نُوبٌ هِىَ عَيْنُ الْقَذا وَأَ نْتَ جَلاها

لَکَ فِى مُرْتَقَى الْعُلى وَالْمَعالِى دَرَجاتٌ لَايُرْتَقى أَدْناها

لَکَ نَفْسٌ مِنْ مَعْدِنِ اللُّطْفِ صِيغَتْ جَعَلَ اللَّهُ کُلَّ نَفْسٍ فِداها (۱) ۱۶۲۱ و چون به دروازه نجف برسى بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى هَدانا لِهذا وَمَا کُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلا أَنْ هَدانَا اللَّهُ (۲) ۱۶۲۲، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى سَيَّرَنِى فِى بِلادِهِ، وَحَمَلَنِى عَلَى دَوابِّهِ، وَطَوى لِىَ الْبَعِيدَ، وَصَرَفَ عَنِّى الْمَحْذُورَ، وَدَفَعَ عَنِّى الْمَکْرُوهَ، حَتَّى أَقْدَمَنِى حَرَمَ أَخِى رَسُو لِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

پس داخل شهر شو و بگو: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى أَدْخَلَنِى هذِهِ الْبُقْعَهَ الْمُبارَکَهَ الَّتِى بارَکَ اللَّهُ فِيها وَاخْتارَها لِوَصِيِّ نَبِيِّهِ. اللَّهُمَّ فَاجْعَلْها شاهِدَهً لِى.

پس چون به درگاه اوّل برسى بگو: اللَّهُمَّ لِبابِکَ وَقَفْتُ، وَبِفِنائِکَ نَزَلْتُ، وَبِحَبْلِکَ اعْتَصَمْتُ، وَ لِرَحْمَتِکَ تَعَرَّضْتُ، وَبِوَ لِيِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ تَوَسَّلْتُ، فَاجْعَلْها زِيارَهً مَقْبُولَهً، وَدُعَاءً مُسْتَجاباً.

۱- ديوان ازريّه شيخ ازرى: ۸۶.

۲- أعراف: ۷/ ۴۳.

پس چون به دَرِ صحن برسی بگو: اللّهُمَّ إنَّ هذَا الْحَرَمَ حَرَمُکَ، وَالْمَقامَ مَقامُکَ، وَأَ نَا أَدْخُلُ إلَيْهِ أُناجِيکَ بِمَا أَ نْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی وَمِنْ سِرِّی وَنَجْوایَ، الْحَمْدُ لِلّهِ الْحَنَّانِ الْمَنَّانِ الْمُتَطَوِّلِ الَّذِی مِنْ تَطَوُّلِهِ سَهَّلَ لِی زِيارَهَ مَوْلایَ بِإحْسانِهِ، وَلَمْ يَجْعَلْنِی عَنْ زِيارَتِهِ مَمْنُوعاً، وَلَا عَنْ وِلايَتِهِ مَدْفُوعاً، بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ. اللَّهُمَّ کَمَا مَنَنْتَ عَلَیَّ بِمَعْرِفَتِهِ فَاجْعَلْنِی مِنْ شِيعَتِهِ، وَأَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ بِشَفاعَتِهِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس داخل صحن شو و بگو: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَکْرَمَنِی بِمَعْرِفَتِهِ وَمَعْرِفَهِ رَسُو لِهِ وَمَنْ فَرَضَ عَلَیَّ طاعَتَهُ رَحْمَهً مِنْهُ لِی، وَتَطَوُّلًا مِنْهُ عَلَیَّ، وَمَنَّ عَلَیَّ بِالْإيْمانِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَدْخَلَنِی حَرَمَ أَخِی رَسُو لِهِ وَأَرانِيهِ فِی عافِيَهٍ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَنِی مِنْ زُوّارِ قَبْرِ وَصِیِّ رَسُو لِهِ، أَشْهَدُ أَنْ لَاإلهَ إلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ جاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيّاً عَبْدُ اللَّهِ وَأَخُو رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ، لَاإلهَ إلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَکْبَرُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی هِدايَتِهِ وَتَوْفِيقِهِ لِما دَعا إلَيْهِ مِنْ سَبِيلِهِ. اللَّهُمَّ إنَّکَ أَ فْضَلُ مَقْصُودٍ، وَأَکْرَمُ مَأْتِیٍّ، وَقَدْ أَ تَيْتُکَ مُتَقَرِّباً إلَيْکَ بِنَبِيِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ، وَبِأَخِيهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ عَلَيْهِمَا السَّلامُ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تُخَيِّبْ سَعْيِی، وَانْظُرْ إلَیَّ نَظْرَهً رَحِيمَهً تَنْعَشُنِی بِها، وَاجْعَلْنِی عِنْدَکَ وَجِيهاً فِی الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ.

و چون به دَرِ رواق برسی بایست و بگو: السَّلامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ أَمِينِ اللَّهِ عَلَی وَحْيِهِ وَعَزائِمِ أَمْرِهِ، الْخاتِمِ لِمَا سَبَقَ، وَالْفاتِحِ لِمَا اسْتُقْبِلَ، وَالْمُهَيْمِنِ عَلَی

ذلِکَ کُلِّهِ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلَی صاحِبِ السَّکِینَهِ، السَّلامُ عَلَی الْمَدْفُونِ بِالْمَدِینَهِ، السَّلامُ عَلَی الْمَنْصُورِ الْمُؤَیَّدِ، السَّلامُ عَلَی أَبِی الْقاسِمِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللّهِ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ (۱) ۱۶۲۳.

پس داخل رواق شو، و در وقت داخل شدن پای راست را مقدّم دار و بایست بر در حرم و بگو: أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ جاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِهِ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللّهِ وَخِیَرَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ، السَّلامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَبْدِ اللّهِ وَأَخِی رَسُولِ اللّهِ، یَا مَوْلایَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدِکَ وَابْنُ أَمَتِکَ جاءَکَ مُسْتَجِیراً بِذِمَّتِکَ، قاصِداً إِلی حَرَمِکَ، مُتَوَجِّهاً إِلی مَقَامِکَ، مُتَوَسِّلًا إِلَی اللّهِ تَعالی بِکَ، أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ؟ أَأَدْخُلُ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ؟ أَأَدْخُلُ یَا حُجَّهَ اللّهِ؟ أَأَدْخُلُ یَا أَمِینَ اللّهِ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَلائِکَهَ اللّهِ الْمُقِیمِینَ (۲) ۱۶۲۴ فِی هذَا الْمَشْهَدِ؟

یَا مَوْلایَ، أَتَأْذَنُ لِی بِالدُّخُولِ أَفْضَلَ مَا أَذِنْتَ لِأَحَدٍ مِنْ أَوْلِیائِکَ؟ فَإِنْ لَمْ أَکُنْ لَهُ أَهْلًا فَأَ نْتَ أَهْلٌ لِذلِکَ.

پس عتبه را ببوس، و مقدّم دار پای راست را پیش از پای چپ و داخل شو، و در حال داخل شدن بگو: بِسْمِ اللّهِ، وَبِاللّهِ، وَفِی سَبِیلِ اللّهِ، وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ. اللّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی وَتُبْ عَلَیَّ إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوّابُ الرَّحِیمُ.

پس برو تا محاذی قبر مطهّر شوی، و توقّف نما پیش از رسیدن به قبر، و رو به قبر کن و بگو:

السَّلامُ مِنَ اللّهِ عَلَی مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللّهِ أَمِینِ اللّهِ عَلَی وَحْیِهِ وَرِسالاتِهِ

۱- شیخ کفعمی از جمله زیارات حضرت رسول صلی الله علیه و آله شمرده این زیارت مختصر را تا: السلام علی أبی القاسم محمّد ورحمه اللّه وبرکاته. منه.

۲- الْمُقَرَّبِینَ: خ ل.

وَعَزائِمِ أَمْرِهِ وَمَعْدِنِ الْوَحْیِ وَالتَّنْزیلِ، الْخاتِمِ لِما سَبَقَ، وَالْفاتِحِ لِمَا اسْتُقْبِلَ، وَالْمُهَیْمِنِ عَلی ذلِکَ کُلِّهِ، الشَّاهِدِ عَلَی الْخَلْقِ، السِّراجِ الْمُنیرِ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ الْمَظْلُومینَ أَفْضَلَ وَأَکْمَلَ وَأَرْفَعَ وَأَشْرَفَ ما صَلَّیْتَ عَلی أَحَدٍ مِنْ أَ نْبیائِکَ وَرُسُلِکَ وَأَصْفِیائِکَ.

اللّهُمَّ صَلِّ عَلی أَمیرِ الْمُؤْمِنینَ عَبْدِکَ وَخَیْرِ خَلْقِکَ بَعْدَ نَبِیِّکَ، وَأَخی رَسُولِکَ، وَوَصِیِّ حَبیبِکَ الَّذی انْتَجَبْتَهُ مِنْ خَلْقِکَ، وَالدَّلیلِ عَلی مَنْ بَعَثْتَهُ بِرِسالاتِکَ، وَدَیَّانِ الدِّینِ بِعَدْلِکَ، وَفَصْلِ قَضائِکَ بَیْنَ خَلْقِکَ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ الْقَوَّامینَ بِأَمْرِکَ مِنْ بَعْدِهِ، الْمُطَهَّرینَ الَّذینَ ارْتَضَیْتَهُمْ أَ نْصاراً لِدینِکَ، وَحَفَظَهً لِسِرِّکَ، وَشُهَداءَ عَلی خَلْقِکَ، وَأَعْلاماً لِعِبادِکَ، صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ، السَّلامُ عَلی أَمیرِ الْمُؤْمِنینَ عَلِیِّ بْنِ أَبی طالِبٍ وَصِیِّ رَسُولِ اللّهِ وَخَلیفَتِهِ وَالْقائِمِ بِأَمْرِهِ مِنْ بَعْدِهِ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ. السَّلامُ عَلی فاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللّهِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمینَ، السَّلامُ عَلَی الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ سَیِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ مِنَ الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ، السَّلامُ عَلَی الْأَئِمَّهِ الرَّاشِدِینَ، السَّلامُ عَلَی الْأَنْبِیاءِ وَالْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَی الْأَئِمَّهِ الْمُسْتَوْدَعِینَ، السَّلامُ عَلی خاصَّهِ اللّهِ مِنْ خَلْقِهِ، السَّلامُ عَلَی الْمُتَوَسِّمِینَ، السَّلامُ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ الَّذِینَ قامُوا بِأَمْرِهِ وَوازَرُوا (۱) ۱۶۲۵ أَوْلِیاءَ اللّهِ وَخافُوا بِخَوْفِهِمْ، السَّلامُ عَلَی الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ، السَّلامُ عَلَیْنا وَعَلی عِبادِ اللّهِ الصَّالِحِینَ.

۱- وازَرُوا: کمک کردند.

پس برو تا بایستی نزدیک قبر، و رو به قبر و پشت به قبله کن وبگو: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفْوَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمامَ الْهُدی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَلَمَ التُّقی، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَصِیُّ الْبَرُّ التَّقِیُّ النَّقِیُّ الْوَفِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَمُودَ الدِّینِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ الْوَصِیِّینَ، وَأَمِینَ رَبِّ الْعَالَمِینَ، وَدَیَّانَ یَوْمِ الدِّینِ، وَخَیْرَ الْمُؤْمِنِینَ، وَسَیِّدَ الصِّدِّیقِینَ، وَالصَّفْوَهَ مِنْ سُلالَهِ النَّبِیِّینَ، وَبابَ حِکْمَهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَخازِنَ وَحْیِهِ، وَعَیْبَهَ عِلْمِهِ، وَالنَّاصِحَ لِأُمَّهِ نَبِیِّهِ، وَالتَّالِیَ لِرَسُولِهِ، وَالْمُواسِیَ لَهُ بِنَفْسِهِ، وَالنَّاطِقَ بِحُجَّتِهِ، وَالدَّاعِیَ إِلی شَرِیعَتِهِ، وَالْماضِیَ عَلَی سُنَّتِهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَّغَ عَنْ رَسُولِکَ مَا حُمِّلَ، وَرَعی مَا اسْتُحْفِظَ، وَحَفِظَ مَا اسْتُودِعَ، وَحَلَّلَ حَلالَکَ، وَحَرَّمَ حَرامَکَ، وَأَقامَ أَحْکامَکَ، وَجاهَدَ النَّاکِثِینَ فِی سَبِیلِکَ، وَالْقاسِطِینَ فِی حُکْمِکَ، وَالْمَارِقِینَ عَنْ أَمْرِکَ، صابِراً مُحْتَسِباً (۱) ۱۶۲۶ لَاتَأْخُذُهُ فِیکَ لَوْمَهُ لائِمٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیائِکَ وَأَصْفِیائِکَ وَأَوْصِیاءِ أَنْبِیائِکَ.

اللَّهُمَّ هذَا قَبْرُ وَلِیِّکَ الَّذِی فَرَضْتَ طاعَتَهُ، وَجَعَلْتَ فِی أَعْناقِ عِبادِکَ مُبایَعَتَهُ، وَخَلِیفَتِکَ الَّذِی بِهِ تَأْخُذُ وَتُعْطِی، وَبِهِ تُثِیبُ وَتُعاقِبُ، وَقَدْ قَصَدْتُهُ طَمَعاً لِما أَعْدَدْتَهُ لِأَوْلِیائِکَ، فَبِعَظِیمِ قَدْرِهِ عِنْدَکَ، وَجَلِیلِ خَطَرِهِ لَدَیْکَ، وَقُرْبِ مَنْزِلَتِهِ مِنْکَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِی مَا أَنْتَ أَهْلُهُ فَإِنَّکَ أَهْلُ الْکَرَمِ

۱- مُحْتَسِباً: عمل کننده برای خدا.

وَالْجُودِ، وَالسَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلاىَ وَعَلَى ضَجِيعَيْکَ آدَمَ وَنُوحٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

پس ضريح را ببوس و در جانب سر بايست و بگو: يَا مَوْلاىَ إِلَيْکَ وُفُودِى، وَبِکَ أَتَوَسَّلُ إِلَى رَبِّى فِى بُلُوغِ مَقْصُودِى، وَأَشْهَدُ أَنَّ الْمُتَوَسِّلَ بِکَ غَيْرُ خَائِبٍ، وَالطَّالِبَ بِکَ عَنْ مَعْرِفَهٍ غَيْرُ مَرْدُودٍ إِلَّا بِقَضَاءِ حَوَائِجِهِ، فَكُنْ لِى شَفِيعاً إِلَى اللَّهِ رَبِّکَ وَرَبِّى فِى قَضاءِ حَوائِجِى، وَتَيْسِيرِ أُمُورِى، وَكَشْفِ شِدَّتِى، وَغُفْرانِ ذَنْبِى، وَسَعَهِ رِزْقِى، وَتَطْوِيلِ عُمْرِى، وَإِعْطَاءِ سُؤْلِى فِى آخِرَتِى وَدُنْيَاىَ.

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ. اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ. اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ الْأَئِمَّهِ، وَعَذِّبْهُمْ عَذَاباً أَلِيماً لَاتُعَذِّبُهُ أَحَداً مِنَ الْعَالَمِينَ، عَذاباً كَثِيراً لَا انْقِطاعَ لَهُ وَلَا أَجَلَ وَلَا أَمَدَ بِما شاقُّوا وُلاهَ أَمْرِکَ، وَأَعِدَّ لَهُمْ عَذاباً لَمْ تُحِلَّهُ بِأَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ. اللَّهُمَّ وَأَدْخِلْ عَلَى قَتَلَهِ أَنْصارِ رَسُولِکَ، وَعَلَى قَتَلَهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَعَلَى قَتَلَهِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، وَعَلَى قَتَلَهِ أَنْصارِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، وَقَتَلَهِ مَنْ قُتِلَ فِى وِلايَهِ آلِ مُحَمَّدٍ أَجْمَعِينَ عَذاباً أَلِيماً مُضاعَفاً فِى أَسْفَلِ دَرَکٍ مِنَ الْجَحِيمِ لَايُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذابُ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ مَلْعُونُونَ ناكِسُو رُؤُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَدْ عَايَنُوا النَّدامَهَ وَالْخِزْىَ الطَّوِيلَ لِقَتْلِهِمْ عِتْرَهَ أَنْبِيائِکَ وَرُسُلِکَ وَأَتْباعَهُمْ مِنْ عِبادِکَ الصَّالِحِينَ. اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ فِى مُسْتَسِرِّ السِّرِّ، وَظاهِرِ الْعَلانِيَهِ فِى أَرْضِکَ وَسَمَائِکَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِى قَدَمَ صِدْقٍ فِى أَوْلِيائِکَ، وَحَبِّبْ إِلَىَّ مَشَاهِدَهُمْ وَمُسْتَقَرَّهُمْ حَتَّى تُلْحِقَنِى بِهِمْ وَتَجْعَلَنِى لَهُمْ تَبَعاً فِى الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس ضریح را ببوس و پشت به قبله بایست و رو به جانب قبر امام حسین علیه السلام کن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا ابْنَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا أَبَا الْأَئِمَّهِ الْهادِینَ الْمَهْدِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صَرِیعَ الدَّمْعَهِ السَّاکِبَهِ (۱) ۱۶۲۷، السَّلامُ عَلَیْکَ یا صاحِبَ الْمُصِیبَهِ الرَّاتِبَهِ (۲) ۱۶۲۸، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلی جَدِّکَ وَأَبِیکَ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلی أُمِّکَ وَأَخِیکَ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلَی الْأَئِمَّهِ مِنْ ذُرِّیَّتِکَ وَبَنِیکَ، أَشْهَدُ لَقَدْ طَیَّبَ اللَّهُ بِکَ التُّرابَ، وَأَوْضَحَ بِکَ الْکِتابَ، وَجَعَلَکَ وَأَباکَ وَجَدَّکَ وَأَخاکَ وَبَنِیکَ عِبْرَهً لِأُولِی الْأَلْبابِ، یَا ابْنَ الْمَیامِینَ الْأَطْیابِ التَّالِینَ الْکِتابَ، وَجَّهْتُ سَلامِی إِلَیْکَ، صَلَواتُ اللَّهِ وَسَلامُهُ عَلَیْکَ، وَجَعَلَ أَفْئِدَهً مِنَ النَّاسِ تَهْوِی إِلَیْکَ، مَا خابَ مَنْ تَمَسَّکَ بِکَ وَلَجَأَ إِلَیْکَ.

پس برو نزد پای قبر بایست و بگو: السَّلامُ عَلَی أَبِی الْأَئِمَّهِ وَخَلِیلِ النُّبُوَّهِ وَالْمَخْصُوصِ بِالْأُخُوَّهِ، السَّلامُ عَلَی یَعْسُوبِ (۳) ۱۶۲۹ الدِّینِ وَالْإِیمانِ وَکَلِمَهِ الرَّحْمنِ، السَّلامُ عَلَی مِیزانِ الْأَعْمالِ وَمُقَلِّبِ الْأَحْوالِ وَسَیْفِ ذِی الْجَلالِ وَساقِی السَّلْسَبِیلِ الزُّلالِ، السَّلامُ عَلَی صالِحِ الْمُؤْمِنِینَ وَوارِثِ عِلْمِ النَّبِیِّینَ وَالْحاکِمِ یَوْمَ الدِّینِ، السَّلامُ عَلَی شَجَرَهِ التَّقْوی وَسامِعِ السِّرِّ وَالنَّجْوی، السَّلامُ عَلَی حُجَّهِ اللَّهِ الْبالِغَهِ وَنِعْمَتِهِ السَّابِغَهِ وَنِقْمَتِهِ الدَّامِغَهِ (۴) ۱۶۳۰، السَّلامُ عَلَی

۱- صَرِیعَ الدَّمْعَهِ السَّاکِبَهِ: کشته شده اشک جاری.

۲- الرَّاتِبَهِ: ثابته.

۳- یَعْسُوبِ: رئیس.

۴- الدَّامِغَهِ: هلاک کننده.

الصِّراطِ الْواضِحِ وَالنَّجْمِ اللّائِحِ وَالْإِمامِ النّاصِحِ وَالزِّنادِ الْقادِحِ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس بگو: اللّهُمَّ صَلِّ عَلى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طالِبٍ أَخِي نَبِيِّکَ وَوَلِيِّهِ وَناصِرِهِ وَوَصِيِّهِ وَوَزِيرِهِ، وَمُسْتَوْدَعِ عِلْمِهِ، وَمَوْضِعِ سِرِّهِ، وَبابِ حِکْمَتِهِ، وَالنّاطِقِ بِحُجَّتِهِ، وَالدّاعِي إِلى شَرِيعَتِهِ، وَخَلِيفَتِهِ فِي أُمَّتِهِ، وَمُفَرِّجِ الْکَرْبِ عَنْ وَجْهِهِ، قاصِمِ (۱) ۱۶۳۱ الْکَفَرَهِ، وَمُرْغِمِ (۲) ۱۶۳۲ الْفَجَرَهِ، الَّذِي جَعَلْتَهُ مِنْ نَبِيِّکَ بِمَنْزِلَهِ هارُونَ مِنْ مُوسى. اللّهُمَّ والِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَانْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ، وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ، وَالْعَنْ مَنْ نَصَبَ لَهُ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ ما صَلَّيْتَ عَلى أَحَدٍ مِنْ أَوْصِياءِ أَنْبِيائِکَ، يا رَبَّ الْعالَمِينَ.

پس برگرد به جانب سر از برای زیارت حضرت آدم علیه السلام و نوح علیه السلام، و در زیارت آدم علیه السلام بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يا صَفِيَّ اللّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا حَبِيبَ اللّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا نَبِيَّ اللّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا أَمِينَ اللّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا خَلِيفَهَ اللّهِ فِي أَرْضِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا أَبَا الْبَشَرِ، السَّلامُ عَلَيْکَ (۳) ۱۶۳۳ وَعَلى رُوحِکَ وَبَدَنِکَ، وَعَلَى الطّاهِرِينَ مِنْ وُلْدِکَ وَذُرِّيَّتِکَ، وَصَلَّى اللّهُ عَلَيْکَ (۴) ۱۶۳۴ صَلاهً لايُحْصِيها إِلّا هُوَ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ.

۱- قاصِم: شکننده.

۲- مُرْغِم: ذلیل کننده.

۳- سَلامُ اللّهِ عَلَيْکَ: خ ل.

۴- وَصَلَّى اللّهُ عَلَيْکَ: خ.

و در زیارت نوح علیه السلام بگو: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَبِیبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا شَیْخَ الْمُرْسَلِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ، صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلامُهُ عَلَیْکَ وَعَلَی رُوحِکَ وَبَدَنِکَ وَعَلَی الطَّاهِرِینَ مِنْ وُلْدِکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس شش رکعت نماز بکن، دو رکعت برای امیر المؤمنین علیه السلام، در رکعت اوّل بعد از سوره فاتحه الکتاب سوره الرّحمن بخوان، و در رکعت دوّم سوره یس، و بعد از نماز تسبیح حضرت فاطمه زهرا سلام اللّه علیها را بخوان، و طلب آمرزش از خدا بکن، و از برای خود دعا کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّیْتُ هاتَیْنِ الرَّکْعَتَیْنِ هَدِیَّهً مِنِّی إِلی سَیِّدِی وَمَوْلایَ وَلِیِّکَ وَأَخِی رَسُولِکَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَسَیِّدِ الْوَصِیِّینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طَالِبٍ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَعَلَی آلِهِ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ وَتَقَبَّلْها مِنِّی وَاجْزِنِی عَلَی ذلِکَ جَزَاءَ الْمُحْسِنِینَ. اللَّهُمَّ لَکَ صَلَّیْتُ وَلَکَ رَکَعْتُ وَلَکَ سَجَدْتُ وَحْدَکَ لَا شَرِیکَ لَکَ لِأَ نَّهُ لَاتَکُونُ (۱) ۱۶۳۵ الصَّلاهُ وَالرُّکُوعُ وَالسُّجُودُ إِلّا لَکَ لِأَنَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَقَبَّلْ مِنِّی زِیَارَتِی، وَأَعْطِنِی سُؤْلِی بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ.

و چهار رکعت دیگر را هدیّه آدم علیه السلام و نوح علیه السلام گردان، پس سجده شکر بجا آور، و در سجده بگو: اللَّهُمَّ إِلَیْکَ تَوَجَّهْتُ، وَبِکَ اعْتَصَمْتُ، وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ. اللَّهُمَّ أَ نْتَ ثِقَتِی وَرَجائِی فَاکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی وَمَا لَایُهِمُّنِی وَمَا أَ نْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی، عَزَّ جارُکَ، وَجَلَّ ثَناؤُکَ، وَلَا إِلهَ غَیْرُکَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَرِّبْ فَرَجَهُمْ.

پس جانب راست رو را بر زمین گذار و بگو: ارْحَمْ ذُ لِّی بَیْنَ یَدَیْکَ، وَتَضَرُّعِی إِلَیْکَ، وَوَحْشَتِی مِنَ النَّاسِ، وَأُ نْسِی بِکَ، یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ، یَا کَرِیمُ. پس جانب چپ رو را بر زمین گذار و بگو: لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ رَبِّی حَقّاً حَقّاً، سَجَدْتُ لَکَ یَا رَبِّ تَعَبُّداً

۱- لا تَجُوزُ: خ ل.

وَرِقّاً. اللّٰهُمَّ إِنَّ عَمَلِی ضَعِیفٌ فَضاعِفْهُ لِی، یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ. پس برو به سجود و صد مرتبه بگو شُکْراً، و جهد کن در دعا، که این موضع طلبیدن مطالب است، و استغفار بسیار بکن، که محلّ آمرزش گناهان است، و حاجات خود را از خدا طلب نما، که مقام استجابت دعاها است. دعاء بعد از زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام

و سیّد ابن طاووس در مزار و غیر او گفته اند که: هر نمازی که به جا می آوری چه فریضه و چه نافله مادامی که در نجف می باشی بخوان بعد از آن این دعا را:

اللّٰهُمَّ لَابُدَّ مِنْ أَمْرِکَ، وَلَابُدَّ مِنْ قَدَرِکَ، وَلَابُدَّ مِنْ قَضَائِکَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِکَ. اللّٰهُمَّ فَمَا (۱) ۱۶۳۶ قَضَیْتَ عَلَیْنَا مِنْ قَضَاءٍ أَوْ قَدَّرْتَ عَلَیْنَا مِنْ قَدَرٍ فَأَعْطِنَا مَعَهُ صَبْراً یَقْهَرُهُ وَیَدْمَغُهُ، وَاجْعَلْهُ لَنا صَاعِداً فِی رِضْوانِکَ، یُنْمِی فِی حَسَناتِنا وَتَفْضِیلِنا وَسُؤْدَدِنا وَشَرَفِنا وَمَجْدِنا وَنَعْمائِنا وَکَرامَتِنَا فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَه، وَلَا تَنْقُصْ مِنْ حَسَناتِنا. اللّٰهُمَّ وَمَا أَعْطَیْتَنا مِنْ عَطاءٍ، أَوْ فَضَّلْتَنا بِهِ مِنْ فَضِیلَهٍ، أَوْ أَکْرَمْتَنا بِهِ مِنْ کَرامَهٍ فَأَعْطِنا مَعَهُ شُکْراً یَقْهَرُهُ وَیَدْمَغُهُ، وَاجْعَلْهُ لَنا صاعِداً فِی رِضْوانِکَ وَفِی حَسَناتِنا وَسُؤْدَدِنا وَشَرَفِنا وَنَعْمائِکَ وَکَرامَتِکَ (۲) ۱۶۳۷ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَلَا تَجْعَلْهُ (۳) ۱۶۳۸ لَنا أَشَراً وَلَا بَطَراً وَلَا فِتْنَهً وَلَا مَقْتاً وَلَا عَذاباً وَلَا خِزْیاً فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَه. اللّٰهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِکَ مِنْ عَثْرَهِ اللِّسانِ، وَسُوءِ الْمَقام، وَخِفَّهِ الْمِیزانِ. اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَقِّنا حَسَناتِنا فِی الْمَماتِ، وَلَا تُرِنا أَعْمالَنا حَسَراتٍ، وَلَا تُخْزِنا عِنْدَ قَضائِکَ، وَلَا تَفْضَحْنا بِسَیِّئاتِنا یَوْمَ نَلْقاکَ، وَاجْعَلْ قُلُوبَنَا تَذْکُرُکَ وَلَا تَنْسَاکَ، وَتَخْشَاکَ کَأَنَّها تَراکَ

۱- کَما: خ ل.
۲- وَنَعْمائِنا وَکَرامَتِنَا: نسخه.
۳- اللّٰهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ: خ ل.

حَتّی نَلْقاکَ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَدِّلْ سَیِّئاتِنَا حَسَناتٍ، وَاجْعَلْ حَسَناتِنَا دَرَجاتٍ، وَاجْعَلْ دَرَجاتِنا غُرُفاتٍ، وَاجْعَلْ غُرُفاتِنا عالِیاتٍ. اللَّهُمَّ وَأَوْسِعْ لِفَقِیرِنا مِنْ سَعَهِ مَا قَضَیْتَ عَلَی نَفْسِکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَمُنَّ عَلَیْنا بِالْهُدَی مَا أَبْقَیْتَنا، وَالْکَرامَهِ مَا أَحْیَیْتَنا، وَالْکَرامَهِ (۱) ۱۶۳۹ إِذا تَوَفَّیْتَنا، وَالْحِفْظِ فِیما بَقِیَ مِنْ عُمُرِنا، وَالْبَرَکَهِ فِیما رَزَقْتَنا، وَالْعَوْنِ عَلَی مَا حَمَّلْتَنا، وَالثَّباتِ عَلَی مَا طَوَّقْتَنا، وَلَا تُؤاخِذْنا بِظُلْمِنا، وَلَا تُقایِسْنا بِجَهْلِنا، وَلَا تَسْتَدْرِجْنا بِخَطَایَانا، وَاجْعَلْ أَحْسَنَ مَا نَقُولُ ثابِتاً فِی قُلُوبِنا، وَاجْعَلْنا عُظَماءَ عِنْدَکَ، وَأَذِلَّهً فِی أَنْفُسِنا، وَانْفَعْنا بِما عَلَّمْتَنا، وَزِدْنا عِلْماً نافِعاً، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ قَلْبٍ لَایَخْشَعُ، وَمِنْ عَیْنٍ لَاتَدْمَعُ، وَمِنْ صَلاهٍ لَاتُقْبَلُ، أَجِرْنا مِنْ سُوءِ الْفِتَنِ یَا وَلِیَّ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ.

سیّد در مصباح الزّائر فرموده: دعاء دیگر که مستحبّ است در عقب نماز زیارت امیر المؤمنین علیه السلام خوانده شود: یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، یَا مُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ ...

إلی آخره (۲) ۱۶۴۰.

فقیر گوید که: این دعاء همان دعاء صفوان است که معروف شده به دعاء علقمه، و خواهد آمد إن شاء اللّه در ذیل زیارت عاشوراء (ص ۶۲۵).

وبدان که مستحبّ است زیارت سرامام حسین علیه السلام در نزد قبر امیر المؤمنین علیه السلام، و در وسائل و مستدرک یک باب برای آن مرقوم داشته اند، و در مستدرک از مزار محمّد بن المشهدی نقل کرده که: حضرت صادق علیه السلام زیارت کرد سر امام حسین علیه السلام را نزد سر امیر المؤمنین علیه السلام و نماز گزارد نزد آن چهار رکعت، و زیارت این است:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ،

۱- وَالْمَغْفِرَهِ: خ ل.

۲- مزار شهید: ۷۰- ۹۱ و مصباح الزائر: ۱۲۰- ۱۳۰.

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الصِّدِّيقَهِ الطَّاهِرَهِ سَيِّدهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ (۱) ۱۶۴۱ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَيْتَ الزَّكاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَتَلَوْتَ الْكِتابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ، وَجاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَصَبَرْتَ عَلَى الْأَذى فِي جَنْبِهِ مُحْتَسِباً حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الَّذِينَ خالَفُوكَ وَحارَبُوكَ، وَأَنَّ الَّذِينَ خَذَلُوكَ، وَالَّذِينَ قَتَلُوكَ مَلْعُونُونَ عَلَى لِسانِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ، وَ (۲) ۱۶۴۲ قَدْ خابَ مَنِ افْتَرى، لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَضاعَفَ عَلَيْهِمُ الْعَذابَ الْأَلِيمَ، أَ تَيْتُكَ يَا مَوْلاىَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زائِراً عارِفاً بِحَقِّكَ مُوالِياً لِأَوْ لِيائِكَ مُعادِياً لِأَعْدائِكَ مُسْتَبْصِراً بِالْهُدَى الَّذِى أَ نْتَ عَلَيْهِ عارِفاً بِضَلالَهِ مَنْ خالَفَكَ فَاشْفَعْ لِي عِنْدَ رَبِّكَ (۳) ۱۶۴۳. زیارت امام حسین در حرم امیرالمؤمنین

مؤلّف گوید که: اگر همین زیارت را در مسجد حنّانه بخوانند نیز مناسب است، زیرا که شیخ محمّد بن المشهدی روایت کرده است که: حضرت صادق علیه السلام در مسجد حنّانه حضرت امام حسین علیه السلام را چنین زیارت کرد، و چهار رکعت نماز گزارد.

و مستور نماند آنکه مسجد حنّانه از مساجد شریفه نجف اشرف است، و در خبر رسیده که سر مبارک امام حسین علیه السلام آن جا است (۴) ۱۶۴۴، و در خبری است که: حضرت صادق علیه السلام در آن جا دو رکعت نماز کرد، پرسیدند از آن حضرت که: این چه نمازی است؟ فرمود: این موضع سرِ جدّم حسین بن علی علیهما السلام است، که آن را در این جا گذاشتند، چون از کربلا آمدند، آنگاه آن را به نزد عبیداللّه بن زیاد بردند، و روایت شده از آن حضرت که فرمودند: در آنجا این دعا بخوان:

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَرى مَكَانِي، وَتَسْمَعُ كَلامِي، وَلَا يَخْفى عَلَيْكَ شَيْ ءٌ مِنْ

۱- قَدْ: خ.

۲- وَ: خ.

۳- مستدرک الوسائل ۱۰/ ۲۲۶ شماره ۱۹۰۵ نقل از مزار کبیر مشهدی: ۵۱۷.

۴- مزار کبیر: ۵۱۷.

أَمْرِی، وَكَيْفَ يَخْفی عَلَيْکَ مَا أَ نْتَ مُكَوِّنُهُ وَبارِئُهُ، وَقَدْ جِئْتُکَ مُسْتَشْفِعاً بِنَبِيِّکَ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ، وَمُتَوَسِّلًا بِوَصِيِّ رَسُو لِکَ، فَأَسْأَلُکَ بِهِما ثَباتَ الْقَدَمِ، وَالْهُدَی وَالْمَغْفِرَهَ فِی الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ (۱) ۱۶۴۵.

زیارت دویّم زیارت مطلقه امیرالمؤمنین علیه السلام

زیارت معروفه به امین اللَّه است، که در نهایت اعتبار است، و در تمام کتب مزاریّه و مصابیح نقل شده است، و علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: آن بهترین زیارات است از جهت متن و سند، و باید که در جمیع روضات مقدّسه بر این مواظبت نمایند، و کیفیّت آن چنان است که: به سندهای معتبر روایت شده از جابر از امام محمّد باقر علیه السلام که امام زین العابدین علیه السلام به زیارت امیر المؤمنین علیه السلام آمد ونزد قبر آن حضرت ایستاد و گریست و گفت:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِينَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ، وَحُجَّتَهُ عَلَی عِبادِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (۲) ۱۶۴۶، أَشْهَدُ أَ نَّکَ جاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَعَمِلْتَ بِكِتابِهِ، وَاتَّبَعْتَ سُنَنَ نَبِيِّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتّی دَعاکَ اللَّهُ إِلی جِوارِهِ فَقَبَضَکَ إِلَيْهِ بِاخْتِيارِهِ، وَأَ لْزَمَ أَعْداءَکَ الْحُجَّهَ مَعَ مَا لَکَ مِنَ الْحُجَجِ الْبالِغَهِ عَلَی جَمِيعِ خَلْقِهِ.

اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ نَفْسِی مُطْمَئِنَّهً بِقَدَرِکَ، راضِيَهً بِقَضائِکَ، مُولَعَهً بِذِكْرِکَ وَدُعائِکَ، مُحِبَّهً لِصَفْوَهِ أَوْ لِيائِکَ، مَحْبُوبَهً فِی أَرْضِکَ وَسَمائِکَ، صابِرَهً عَلَی نُزُولِ بَلائِکَ، شاكِرَهً لِفَواضِلِ نَعْمائِکَ، ذاكِرَهً لِسَوابِغِ آلائِکَ (۳) ۱۶۴۷، مُشْتاقَهً إِلی فَرْحَهِ لِقائِکَ، مُتَزَوِّدَهً التَّقْوی لِيَوْمِ جَزائِکَ، مُسْتَنَّهً بِسُنَنِ أَوْ لِيائِکَ، مُفارِقَهً لِأَخْلاقِ أَعْدائِکَ، مَشْغُولَهً عَنِ الدُّنْيا بِحَمْدِکَ وَثَنائِکَ.

۱- مزار شهید اوّل: ۶۹.

۲- السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ: نسخه. اگر این زیارت برای غیر حضرت امیرالمؤمنین خوانده شود، السلام علیک یا امیرالمؤمنین آن گفته نمی شود.

۳- از «شاكِرَهً» تا «آلائِکَ»: نسخه.

پس پهلوی روی مبارک خود را بر قبر گذاشت و گفت: اللّهُمَّ إِنَّ قُلُوبَ الْمُخْبِتِینَ إِلَیْکَ والِهَهٌ، وَسُبُلَ الرَّاغِبِینَ إِلَیْکَ شارِعَهٌ، وَأَعْلامَ الْقاصِدِینَ إِلَیْکَ واضِحَهٌ، وَأَفْئِدَهَ الْعارِفِینَ مِنْکَ فازِعَهٌ، وَأَصْواتَ الدَّاعِینَ إِلَیْکَ صاعِدَهٌ، وَأَبْوابَ الْإِجابَهِ لَهُمْ مُفَتَّحَهٌ، وَدَعْوَهَ مَنْ ناجاکَ مُسْتَجابَهٌ، وَتَوْبَهَ مَنْ أَنابَ إِلَیْکَ مَقْبُولَهٌ، وَعَبْرَهَ مَنْ بَکی مِنْ خَوْفِکَ مَرْحُومَهٌ، وَالْإِغاثَهَ لِمَنِ اسْتَغاثَ بِکَ مَوْجُودَهٌ (۱) ۱۶۴۸، وَالْإِعانَهَ لِمَنِ اسْتَعانَ بِکَ مَبْذُولَهٌ (۲) ۱۶۴۹، وَعِداتِکَ لِعِبادِکَ مُنْجَزَهٌ، وَزَلَلَ مَنِ اسْتَقالَکَ مُقالَهٌ، وَأَعْمالَ الْعامِلِینَ لَدَیْکَ مَحْفُوظَهٌ، وَأَرْزاقَکَ إِلَی الْخَلائِقِ مِنْ لَدُنْکَ نازِلَهٌ، وَعَوائِدَ الْمَزِیدِ إِلَیْهِمْ واصِلَهٌ، وَذُنُوبَ الْمُسْتَغْفِرِینَ مَغْفُورَهٌ، وَحَوائِجَ خَلْقِکَ عِنْدَکَ مَقْضِیَّهٌ، وَجَوائِزَ السَّائِلِینَ عِنْدَکَ مُوَفَّرَهٌ، وَعَوائِدَ الْمَزِیدِ مُتَواتِرَهٌ، وَمَوائِدَ الْمُسْتَطْعِمِینَ مُعَدَّهٌ، وَمَناهِلَ الظِّماءِ لَدَیْکَ (۳) ۱۶۵۰ مُتْرَعَهٌ. اللَّهُمَّ فَاسْتَجِبْ دُعائِی، وَاقْبَلْ ثَنائِی، وَاجْمَعْ بَیْنِی وَبَیْنَ أَوْلِیائِی، بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِیٍّ وَفاطِمَهَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ إِنَّکَ وَلِیُّ نَعْمائِی، وَمُنْتَهی مُنایَ، وَغایَهُ رَجائِی فِی مُنْقَلَبِی وَمَثْوایَ (۴) ۱۶۵۱.

و در کامل الزّیارات بعد از این زیارت این فقرات نیز مسطور است: أَنْتَ إِلهِی وَسَیِّدِی وَمَوْلایَ اغْفِرْ لِأَوْلِیائِنا، وَکُفَّ عَنَّا أَعْداءَنا، وَاشْغَلْهُمْ عَنْ أَذانَا، وَأَظْهِرْ کَلِمَهَ الْحَقِّ وَاجْعَلْهَا الْعُلْیا، وَأَدْحِضْ کَلِمَهَ الْباطِلِ وَاجْعَلْهَا السُّفْلی إِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۵) ۱۶۵۲.

پس حضرت امام محمّد باقر علیه السلام فرمود که: هرکه از شیعیان ما این زیارت و دعا را نزد قبر

۱- مَبْذُولَهٌ: نسخه.

۲- مَوْجُودَهٌ: نسخه.

۳- لَدَیْکَ: خ.

۴- مزار شهید: ۱۴۹- ۱۵۱.

۵- کامل الزیارات: ۹۴.

امیر المؤمنین علیه السلام یا نزد قبر یکی از ائمّه علیهم السلام بخواند البتّه حق تعالی این زیارت و دعاء او را در نامه ای از نور بالا برد و مهر حضرت محمّد صلی الله علیه و آله را بر آن بزند و چنین محفوظ باشد تا تسلیم نمایند به قائم آل محمّد علیهم السلام پس استقبال نماید صاحبش را به بشارت و تحیّت و کرامت إن شاء اللّه تعالی (۱) ۱۶۵۳.

مؤلّف گوید که: این زیارت شریفه هم از زیارات مطلقه محسوب می شود، و هم از زیارات مخصوصه روز غدیر، و هم از زیارات جامعه که در جمیع روضات مقدّسه ائمّه علیهم السلام خوانده می شود (۲) ۱۶۵۴.

زیارت سیّم

سیّد عبدالکریم بن طاووس از صفوان جمّال روایت کرده است که گفت: چون با حضرت صادق علیه السلام وارد کوفه شدیم در هنگامی که آن حضرت نزد ابو جعفر دوانقی می رفتند، فرمود که:

ای صفوان، شتر را بخوابان که این نزدیک قبر جدّم امیر المؤمنین علیه السلام است، پس فرود آمدند، و غسل کردند، و جامه را تغییر دادند، و پاها را برهنه کردند، و فرمودند که: تو نیز چنین کن، پس روانه شدند به جانب نجف و فرمودند که: گامها را کوتاه بردار، و سر را به زیر انداز، که حق تعالی برای تو به عدد هر گامی که برمی داری صد هزار حسنه می نویسد، و صد هزار گناه محو می کند، و صد هزار درجه بلند می کند، و صد هزار حاجت برمی آورد، و می نویسد برای تو ثواب هر صدّیق و شهید که بوده باشد، یا کشته شده باشد، پس آن حضرت می رفتند و من می رفتم با آن حضرت با آرام دل و آرام تن، و تسبیح و تنزیه و تهلیل خدا می کردیم، تا رسیدیم به تل ها، پس نظر کردند به جانب راست و چپ، و به چوبی که در دست داشتند خطّی کشیدند، پس فرمودند: جستجو نما، پس طلب کردم اثر قبری یافتم، پس آب دیده بر روی مبارکش جاری شد و گفت:

إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ. و گفت: السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْوَصِيُّ الْبَرُّ التَّقِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا النَّبَأُ الْعَظِيمُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الصِّدِّيقُ الرَّشِيدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْبَرُّ الزَّكِيُّ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ رَسُولِ رَبِّ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خِيَرَةَ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، أَشْهَدُ أَ نَّكَ حَبِيبُ اللَّهِ وَخاصَّهُ اللَّهِ

۱- مصباح المتهجّد: ۷۳۹.

۲- مصباح المتهجّد: ۷۳۹.

وَخالِصَتُهُ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَ لِيَّ اللَّهِ، وَمَوْضِعَ سِرِّهِ، وَعَيْبَهَ عِلْمِهِ، وَخازِنَ وَحْيِهِ. پس خود را به قبر چسبانيدند و گفتند: بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی يَا حُجَّهَ الْخِصامِ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی يَا بَابَ الْمَقَامِ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی يَا نُورَ اللَّهِ التَّامَّ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ وَعَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا حُمِّلْتَ، وَرَعَيْتَ مَا اسْتُحْفِظْتَ، وَحَفِظْتَ مَا اسْتُودِعْتَ، وَحَلَّلْتَ حَلالَ اللَّهِ، وَحَرَّمْتَ حَرامَ اللَّهِ، وَأَقَمْتَ أَحْکامَ اللَّهِ، وَلَمْ تَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْيَقِينُ، صَلَّی اللَّهُ عَلَيْکَ وَعَلَی الْأَئِمَّهِ مِنْ بَعْدِکَ.

پس برخاست آن حضرت و در بالای سر آن حضرت چند رکعت نماز کرد، و فرمود که: ای صفوان هرکه زيارت کند امير المؤمنين عليه السلام را به اين زيارت و اين نماز را بکند، برگردد به سوی اهلش و حال اينکه گناهانش آمرزيده شده باشد، و عملش مقبول و پسنديده شده باشد، و بنويسد برای او ثواب هرکه زيارت آن حضرت کرده باشد از ملائکه، صفوان گفت بر سبيل تعجّب که:

ثواب هرکه زيارت کند آن حضرت را از ملائکه؟! فرمود: بلی، در هر شبی هفتاد قبيله از ملائکه آن حضرت را زيارت می کنند، پرسيد که: هر قبيله چه مقدارند؟ فرمود که: صد هزار ملک.

پس آن حضرت به قَهْقَری يعنی به پشت بيرون آمدند، ودر اثنای بيرون آمدن می گفتند: يَا جَدَّاهُ يَا سَيِّداهُ يَا طَيِّباهُ يَا طاهِراهُ لَاجَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْکَ، وَرَزَقَنِی الْعَوْدَ إِلَيْکَ، وَالْمَقامَ فِی حَرَمِکَ، وَالْکَوْنَ مَعَکَ وَمَعَ الْأَ بْرارِ مِنْ وُلْدِکَ، صَلَّی اللَّهُ عَلَيْکَ وَعَلَی الْمَلائِکَهِ الْمُحْدِقِينَ بِکَ.

صفوان گفت که: به آن حضرت عرض کردم که: رخصت می دهيد خبر دهم اصحاب خود را از اهل کوفه و نشان اين قبر را به ايشان بدهم؟ فرمود: بلی، و درهمی چند دادند که من قبر را مرمّت و اصلاح کردم (۱) ۱۶۵۵.

۱- فرحه الغری: ۹۴- ۹۶.

زیارت چهارم

در مستدرک الوسائل از مزار قدیم نقل کرده که: روایت است از مولای ما امام محمّد باقر علیه السلام که فرمود: با پدرم رفتیم به زیارت قبر جدّم امیر المؤمنین علیّ بن ابی طالب علیه السلام در نجف، پس ایستاد پدرم نزد قبر مطهّر و گریست و گفت:

السَّلامُ عَلَی أَبِی الْأَئِمَّهِ وَخَلِیلِ النُّبُوَّهِ وَالْمَخْصُوصِ بِالْأُخُوَّهِ، السَّلامُ عَلَی یَعْسُوبِ الْإِیمانِ وَمِیزانِ الْأَعْمالِ وَسَیْفِ ذِی الْجَلالِ، السَّلامُ عَلَی صالِحِ الْمُؤْمِنِینَ وَوارِثِ عِلْمِ النَّبِیِّینَ الْحاکِمِ فِی یَوْمِ الدِّینِ، السَّلامُ عَلَی شَجَرَهِ التَّقْوی، السَّلامُ عَلَی حُجَّهِ اللَّهِ الْبالِغَهِ وَ نِعْمَتِهِ السَّابِغَهِ وَ نِقْمَتِهِ الدَّامِغَهِ، السَّلامُ عَلَی الصِّراطِ الْواضِحِ وَالنَّجْمِ اللَّائِحِ وَالْإِمامِ النَّاصِحِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

آنگاه گفت: أَ نْتَ وَسِیلَتِی إِلَی اللَّهِ وَذَرِیعَتِی وَلِی حَقُّ مُوالاتِی وَتَأْمِیلِی، فَکُنْ شَفِیعِی إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِی الْوُقُوفِ عَلَی قَضاءِ حاجَتِی وَهِیَ فَکاکُ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَاصْرِفْنِی فِی مَوْقِفِی هذَا بِالنُّجْحِ وَ (۱) ۱۶۵۶ بِمَا سَأَ لْتُهُ کُلَّهُ بِرَحْمَتِهِ وَقُدْرَتِهِ. اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی عَقْلًا کامِلًا، وَلُبّاً راجِحاً، وَقَلْباً زَکِیّاً، وَعَمَلًا کَثِیراً، وَأَدَباً بارِعاً، وَاجْعَلْ ذلِکَ کُلَّهُ لِی، وَلَا تَجْعَلْهُ عَلَیَّ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲) ۱۶۵۷.

۱- وَ: خ.

۲- مستدرک الوسائل ۱۰/ ۲۲۲ ح ۱۱۹۰۰.

زیارت پنجم

شیخ کلینی روایت کرده از حضرت ابو الحسن الثّالث امام علیّ النقی علیه السلام، که می گویی نزد قبر امیر المؤمنین علیه السلام:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَ لِیَّ اللَّهِ، أَ نْتَ أَوَّلُ مَظْلُوم، وَأَوَّلُ مَنْ غُصِبَ حَقُّهُ، صَبَرْتَ وَاحْتَسَبْتَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، فَأَشْهَدُ أَ نَّکَ لَقِیتَ اللَّهَ وَأَ نْتَ شَهِیدٌ، عَذَّبَ اللَّهُ قاتِلَکَ بِأَ نْواعِ الْعَذابِ وَجَدَّدَ عَلَیْهِ الْعَذابَ، جِئْتُکَ عارِفاً بِحَقِّکَ، مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِکَ، مُعادِیاً لِأَعْدائِکَ وَمَنْ ظَلَمَکَ، أَ لْقی عَلَی ذلِکَ رَبِّی إِنْ شاءَ اللَّهُ، یَا وَ لِیَّ اللَّهِ، إِنَّ لِی ذُ نُوباً کَثِیرَهً فَاشْفَعْ لِی إِلی رَبِّکَ فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقاماً مَعْلُوماً، وَ إِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ جاهاً وَشَفاعَهً وَقَدْ قالَ اللَّهُ تَعالی: وَلَا یَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضی (۱) ۱۶۵۸ (۲) ۱۶۵۹.

زیارت ششم

زیارتی است که جماعتی از علماء روایت کرده اند، که از جمله آنها است شیخ محمّد بن المشهدی که فرموده: روایت کرده است محمّد بن خالد طیالسی از سیف بن عمیره که گفت:

بیرون رفتم با صفوان جمّال و جمعی از اصحاب ما به جانب نجف و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را زیارت کردیم، پس چون فارغ شدیم صفوان روی خود را گردانید به سوی قبر حضرت امام حسین علیه السلام و گفت: زیارت می کنم حضرت امام حسین علیه السلام را از این مکان از بالای سر حضرت امیر المؤمنین علیه السلام، و صفوان گفت که: با حضرت امام جعفر صادق علیه السلام به این جا آمدیم، و حضرت چنین زیارت و نماز کرد و دعا خواند که من می کنم، و فرمود که: ای صفوان، این زیارت را ضبط کن و این دعا را بخوان، و همیشه حضرت امیر المؤمنین و امام حسین علیهما السلام را به این نحو زیارت

۱- انبیاء: ۲۱/ ۲۸.

۲- کافی ۴/ ۵۶۹.

کن، که من ضامنم بر خدا که هرکه ایشان را چنین زیارت کند و این دعا را بخواند خواه از نزدیک و خواه از دور، اینکه زیارتش مقبول باشد، و عملش مزد داده شود، و سلامش به ایشان برسد، و پسندیده گردد، و حاجتهایش برآورده شود، هرچند عظیم باشد.

مؤلّف گوید که: تتمّه این خبر در فضل این عمل بیاید در عقب دعاء صفوان در زیارت روز عاشوراء إن شاء اللّه تعالی (ص ۶۲۵).

و زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام این است، رو به قبر آن حضرت بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا رَسُولَ اللَّهِ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صِفْوَةَ اللَّهِ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِينَ اللَّهِ. السَّلامُ عَلَى مَنِ اصْطَفاهُ اللَّهُ وَاخْتَصَّهُ وَاخْتارَهُ مِنْ بَرِيَّتِهِ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خَلِيلَ اللَّهِ مَا دَجَا اللَّيْلُ وَغَسَقَ (۱) ۱۶۶۰، وَأَضاءَ النَّهارُ وَأَشْرَقَ. السَّلامُ عَلَيْکَ مَا صَمَتَ صامِتٌ، وَنَطَقَ نَاطِقٌ، وَذَرَّ شارِقٌ (۲) ۱۶۶۱ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

السَّلامُ عَلَى مَوْلانا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَاحِبِ السَّوابِقِ وَالْمَناقِبِ وَالنَّجْدَهِ، وَمُبِيدِ الْكَتَائِبِ، الشَّدِيدِ الْبَأْسِ، الْعَظِيمِ الْمِرَاسِ (۳) ۱۶۶۲، الْمَكِينِ الْأَسَاسِ، سَاقِي الْمُؤْمِنِينَ بِالْكَأْسِ مِنْ حَوْضِ الرَّسُولِ الْمَكِينِ الْأَمِينِ. السَّلامُ عَلَى صاحِبِ النُّهى وَالْفَضْلِ وَالطَّوائِلِ وَالْمَكْرُماتِ وَالنَّوائِلِ.

السَّلامُ عَلَى فارِسِ الْمُؤْمِنِينَ، وَلَيْثِ الْمُوَحِّدِينَ، وَقاتِلِ الْمُشْرِكِينَ، وَوَصِيِّ رَسُولِ رَبِّ الْعالَمِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى مَنْ أَيَّدَهُ اللَّهُ بِجَبْرَئِيلَ، وَأَعانَهُ بِمِيكائِيلَ، وَأَزْلَفَهُ فِي الدَّارَيْنِ، وَحَباهُ بِكُلِّ مَا تَقِرُّ بِهِ الْعَيْنُ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الطَّاهِرِينَ، وَعَلَى أَوْلادِهِ الْمُنْتَجَبِينَ، وَعَلَى الْأَئِمَّهِ الرَّاشِدِينَ الَّذِينَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ، وَفَرَضُوا عَلَيْنا

۱- دَجَا اللَّيْلُ وَغَسَقَ: شب تاریک شد.

۲- ذَرَّ شارِقٌ: وقتی که آفتاب طلوع کرد.

۳- مِراس: به کسر، سختی و شدّت.

الصَّلَواتِ، وَأَمَرُوا بِإِيتاءِ الزَّكاهِ، وَعَرَّفُونا صِيامَ شَهْرِ رَمَضانَ، وَقِراءَهَ الْقُرْآنِ. السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَيَعْسُوبَ الدِّينِ، وَقائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ. السَّلامُ عَلَيْكَ يَا بابَ اللَّهِ. السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَيْنَ اللَّهِ النَّاظِرَه، وَيَدَهُ الْباسِطَه، وَأُذُنَهُ الْواعِيَه، وَحِكْمَتَهُ الْبالِغَه، وَ نِعْمَتَهُ السَّابِغَه، وَ نِقْمَتَهُ الدَّامِغَهَ (۱) ۱۶۶۳. السَّلامُ عَلَى قَسِيمِ الْجَنَّهِ وَالنَّارِ. السَّلامُ عَلَى نِعْمَهِ اللَّهِ عَلَى الْأَ بْرارِ، وَ نِقْمَتِهِ عَلَى الْفُجَّارِ. السَّلامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُتَّقِينَ الْأَخْيارِ. السَّلامُ عَلَى أَخِي رَسُولِ اللَّهِ، وَابْنِ عَمِّهِ، وَزَوْجِ ابْنَتِهِ، وَالْمَخْلُوقِ مِنْ طِينَتِهِ. السَّلامُ عَلَى الْأَصْلِ الْقَدِيمِ، وَالْفَرْعِ الْكَرِيمِ. السَّلامُ عَلَى الثَّمَرِ الْجَنِيِّ. السَّلامُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيٍّ. السَّلامُ عَلَى شَجَرَهِ طُوبَى، وَسِدْرَهِ الْمُنْتَهى. السَّلامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، وَنُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ، وَ إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ، وَمُوسى كَلِيمِ اللَّهِ، وَعِيسى رُوحِ اللَّهِ، وَمُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ، وَمَنْ بَيْنَهُمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَداءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولئِكَ رَفِيقاً. السَّلامُ عَلَى نُورِ الْأَ نْوارِ، وَسَلِيلِ الْأَطْهارِ، وَعَناصِرِ الْأَخْيارِ. السَّلامُ عَلَى والِدِ الْأَئِمَّهِ الْأَ بْرارِ. السَّلامُ عَلَى حَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ، وَجَنْبِهِ الْمَكِينِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى أَمِينِ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ، وَخَلِيفَتِهِ وَالْحاكِمِ بِأَمْرِهِ، وَالْقَيِّمِ بِدِينِهِ، وَالنَّاطِقِ بِحِكْمَتِهِ، وَالْعامِلِ بِكِتابِهِ، أَخِي الرَّسُولِ، وَزَوْجِ الْبَتُولِ، وَسَيْفِ اللَّهِ الْمَسْلُولِ. السَّلامُ عَلَى صاحِبِ الدَّلالاتِ، وَالْآياتِ الْباهِراتِ، وَالْمُعْجِزاتِ الْقاهِراتِ (۲) ۱۶۶۴، وَالْمُنْجِي مِنَ الْهَلَكاتِ، الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ فِي مُحْكَمِ الْآياتِ، فَقالَ تَعالى: وَ إِنَّهُ فِي

۱- وَ نِقْمَتَهُ الدَّامِغَهَ: نسخه.

۲- الزاهِرات: خ ل.

أُمِّ الْکِتَابِ لَدَیْنَا لَعَلِیٌّ حَکِیمٌ (۱) ۱۶۶۵. السَّلامُ عَلَی اسْمِ اللَّهِ الرَّضِیِّ، وَوَجْهِهِ الْمُضِی ءِ، وَجَنْبِهِ الْعَلِیِّ، وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ، السَّلامُ عَلَی حُجَجِ اللَّهِ وَأَوْصِیَائِهِ، وَخَاصَّهِ اللَّهِ وَأَصْفِیَائِهِ، وَخالِصَتِهِ وَأُمَنَائِهِ، وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ.

قَصَدْتُکَ یَا مَوْلایَ یَا أَمِینَ اللَّهِ وَحُجَّتَهُ زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّکَ، مُوالِیاً لِأَوْلِیَائِکَ، مُعادِیاً لِأَعْدائِکَ، مُتَقَرِّباً إِلَی اللَّهِ بِزِیَارَتِکَ، فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ اللَّهِ رَبِّی وَرَبِّکَ فِی خَلاصِ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَقَضَاءِ حَوَائِجِی حَوَائِجِ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ. پس خود را به قبر بچسبان و قبر را ببوس و بگو:

سَلامُ اللَّهِ وَسَلامُ مَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ وَالْمُسَلِّمِینَ لَکَ بِقُلُوبِهِمْ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ وَالنَّاطِقِینَ بِفَضْلِکَ وَالشَّاهِدِینَ عَلَی أَ نَّکَ صَادِقٌ أَمِینٌ صِدِّیقٌ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ طُهْرٌ طاهِرٌ مُطَهَّرٌ مِنْ طُهْرٍ طاهِرٍ مُطَهَّرٍ، أَشْهَدُ لَکَ یَا وَ لِیَّ اللَّهِ وَوَ لِیَّ رَسُو لِهِ بِالْبَلاغِ وَالْأَداءِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ جَنْبُ اللَّهِ وَبابُهُ، وَأَ نَّکَ حَبِیبُ اللَّهِ وَوَجْهُهُ الَّذِی یُؤْتی مِنْهُ، وَأَ نَّکَ سَبِیلُ اللَّهِ، وَأَ نَّکَ عَبْدُ اللَّهِ وَأَخُو رَسُو لِهِ (۲) ۱۶۶۶ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، أَ تَیْتُکَ مُتَقَرِّباً إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِزِیَارَتِکَ راغِباً إِلَیْکَ فِی الشَّفاعَهِ أَبْتَغِی بِشَفاعَتِکَ خَلاصَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، مُتَعَوِّذاً بِکَ مِنَ النَّارِ، هارِباً مِنْ ذُ نُوبِیَ الَّتِی احْتَطَبْتُها عَلَی ظَهْرِی فَزِعاً إِلَیْکَ رَجاءَ رَحْمَهِ رَبِّی، أَ تَیْتُکَ أَسْتَشْفِعُ بِکَ یَا مَوْلایَ وَأَ تَقَرَّبُ بِکَ إِلَی اللَّهِ لِیَقْضِیَ بِکَ حَوَائِجِی، فَاشْفَعْ لِی یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ إِلَی اللَّهِ فَإِنِّی عَبْدُ اللَّهِ وَمَوْلاکَ وَزائِرُکَ وَلَکَ عِنْدَ اللَّهِ الْمَقامُ الْمَحْمُودُ، وَالْجَاهُ الْعَظِیمُ، وَالشَّأْنُ الْکَبِیرُ،

۱- زخرف: ۴۳/ ۴.

۲- رَسُولِ اللَّهِ: خ ل.

وَالشَّفـاعَهُ الْمَقْبُولَهُ. اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَصَـلِّ عَلى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَبْـدِكَ الْمُرْتَضـی، وَأَمِينِـكَ الْأَوْفی، وَعُرْوَتِک الْوُثْقی، وَيَدِكَ الْعُلْيا، وَجَنْبِک الْأَعْلی، وَكَلِمَتِکَ الْحُسْـنی، وَحُجَّتِکَ عَلَى الْوَرى، وَصِدِّيقِکَ الْأَكْبرِ، وَسَـيِّدِ الْأَوْصِياءِ، وَرُكْنِ الْأَوْلِيـاءِ، وَعِمادِ الْأَصْـفِياءِ، أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَيَعْسُوبِ الـدِّينِ، وَقُـدْوَهِ الصَّالِحِينَ، وَ إِمامِ الْمُخْلِصِـينَ، الْمَعْصُومِ مِنَ الْخَلَلِ، الْمُهَـذَّبِ مِنَ الزَّلَـلِ، الْمُطَهَّرِ مِنَ الْعَيْبِ، الْمُنَزَّهِ مِنَ الرَّيْبِ، أَخِي نَـبِيِّکَ، وَوَصِـيِّ رَسُو لِـکَ، الْبـائِتِ عَلى فِراشِهِ، وَالْمُواسِـی لَهُ بِنَفْسِهِ، وَكاشِـفِ الْكَرْبِ عَنْ وَجْهِهِ، الَّذِی جَعَلْتَهُ سَـيْفاً لِنُبُوَّتِهِ، وَآيَهً لِرِسالَتِهِ، وَشاهِـداً عَلى أُمَّتِهِ، وَدِلالَهً عَلى حُجَّتِهِ (۱) ۱۶۶۷، وَحامِلًا لِرايَتِهِ، وَوِقايَهً لِمُهْجَتِهِ، وَهادِياً لِأُمَّتِهِ، وَيَداً لِبَأْسِهِ، وَتاجاً لِرَأْسِهِ، وَباباً لِسِرِّهِ، وَمِفْتاحاً لِظَفَرِهِ، حَتَّى هَزَمَ جُيُوشَ الشِّرْكِ بِإِذْنِک، وَأَبادَ عَساكِرَ الْكُفْرِ بِأَمْرِكَ، وَبَذَلَ نَفْسَهُ فِی مَرْضاهِ رَسُو لِکَ، وَجَعَلَها وَقْفاً عَلى طاعَتِهِ، فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَيْهِ صَلاهً دائِمَهً باقِيَهً.

پس بگو: السَّلامُ عَلَيْـکَ يَا وَ لِيَّ اللَّهِ، وَالشِّهابَ الثَّاقِبَ، وَالنُّورَ الْعاقِبَ (۲) ۱۶۶۸، يَا سَـلِيلَ الْأَطَائِبِ، يَا سِرَّ اللَّهِ، إِنَّ بَيْنِی وَبَيْنَ اللَّهِ تَعـالی ذُ نُوبـاً قَـدْ أَ ثْقَلَتْ ظَهْرِی وَلَـا يَـأْتِی عَلَيْهـا إِلّـا رِضـاهُ، فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَکَ عَلی سِـرِّهِ، وَاسْتَرْعاكَ أَمْرَ خَلْقِهِ، كُنْ لِی إِلَی اللَّهِ شَفِيعاً، وَمِنَ النَّارِ مُجِيراً، وَعَلَی الدَّهْرِ ظَهِيراً، فَإِنِّی عَبْدُاللَّهِ وَوَ لِيُّکَ وَزائِرُكَ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْکَ.

پس شش رکعت نماز زیارت بکن، و هر دعا که خواهی بکن و بگو: السَّلامُ عَلَيْکَ يَا

۱- لِحُجَّتِهِ: خ ل.

۲- النُّورَ الْعاقِبَ: یعنی نوری که بعداز پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آمد.

أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، عَلَيْکَ مِنِّی سَلامُ اللَّهِ أَبَداً مَا بَقِيتُ وَبَقِیَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ.

پس اشاره کن و متوجّه شو به جانب قبر امام حسین علیه السلام و بگو: السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، أَ تَيْتُکُما زائِراً وَمُتَوَسِّلًا إِلَی اللَّهِ تَعالی رَبِّی وَرَبِّکُما، وَمُتَوَجِّهاً إِلَی اللَّهِ بِکُما، وَمُسْتَشْفِعاً بِکُما إِلَی اللَّهِ فِی حاجَتِی هذِهِ، و بخوان تا آخر دعای صفوان: إِنَّه قريب مجيب، پس رو به قبله کن و بخوان از اوّل دعاء: يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ، وَيَا کاشِفَ کَرْبِ الْمَکْرُوبِينَ- تا- وَاصْرِفْنِی بِقَضاءِ حَاجَتِی وَکِفايَةِ مَا أَهَمَّنِی هَمُّهُ مِنْ أَمْرِ دُنْيایَ وَآخِرَتِی يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس ملتفت شو به جانب قبر امیر المؤمنین علیه السلام و بگو: السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، وَالسَّلامُ عَلَی أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ مَا بَقِيتُ وَبَقِیَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ، لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِيارَتِکُما، وَلَا فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنِی وَبَيْنَکُما (۱) ۱۶۶۹.

مؤلّف گوید که: قبل از این ذکر شد که دعاء صفوان همان است که مشهور شده به دعاء علقمه، و بیاید ذکر آن در زیارت روز عاشوراء (ص ۶۲۵) إن شاء اللَّه تعالی.

زیارت هفتم

زیارتی است که سیّد ابن طاووس در مصباح الزّائر نقل کرده به این کیفیّت که: قصد کن باب السّلام، یعنی درگاه روضه مقدسّه امیر المؤمنین علیه السلام که ضریح مقدّس نمایان می شود، پس بگو سی و چهار مرتبه: اللَّهُ أَکْبَر. و بگو:

سَلامُ اللَّهِ وَسَلامُ مَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ، وَأَ نْبِيائِهِ الْمُرْسَلِينَ، وَعِبادِهِ

۱- مزار کبیر: ۲۱۴- ۲۲۵.

الصَّالِحِينَ، وَجَمِيعِ الشُّهَداءِ وَالصِّدِّيقِينَ (۱) ۱۶۷۰ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى مُوسى كَلِيمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى عِيسى رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلَى اسْمِ اللَّهِ الرَّضِيِّ، وَوَجْهِهِ الْعَلِيِّ، وَصِراطِهِ السَّوِيِّ، السَّلامُ عَلَى الْمُهَذَّبِ الصَّفِيِّ، السَّلامُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طالِبٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلَى خالِصِ الْأَخِلَّاءِ، السَّلامُ عَلَى الْمَخْصُوصِ بِسَيِّدَهِ النِّسَاءِ، السَّلامُ عَلَى الْمَوْلُودِ فِي الْكَعْبَهِ الْمُزَوَّجِ فِي السَّماءِ، السَّلامُ عَلَى أَسَدِ اللَّهِ فِي الْوَغى، السَّلامُ عَلَى مَنْ شُرِّفَتْ بِهِ مَكَّهُ وَمِنى، السَّلامُ عَلَى صاحِبِ الْحَوْضِ وَحامِلِ اللِّواءِ، السَّلامُ عَلَى خَامِسِ أَهْلِ الْعَباءِ، السَّلامُ عَلَى الْبائِتِ عَلَى فِراشِ النَّبِيِّ وَمُفْدِيهِ بِنَفْسِهِ مِنَ الْأَعْداءِ، السَّلامُ عَلَى قالِعِ بابِ خَيْبَرَ وَالدَّاحِي بِهِ فِي الْفَضاءِ، السَّلامُ عَلَى مُكَلِّمِ الْفِتْيَهِ فِي كَهْفِهِمْ بِلِسانِ الْأَنْبِياءِ، السَّلامُ عَلَى مُنْبِعِ الْقَلِيبِ فِي الْفَلا، السَّلامُ عَلَى قالِعِ الصَّخْرَهِ وَقَدْ عَجَزَ عَنْهَا الرِّجالُ الْأَشِدَّاءُ، السَّلامُ عَلَى مُخاطِبِ الثُّعْبانِ عَلَى مِنْبَرِ الْكُوْفَهِ بِلِسانِ الْفُصَحاءِ، السَّلامُ عَلَى مُخاطِبِ الذِّئْبِ وَمُكَلِّمِ الْجُمْجُمَهِ بِالنَّهْرَوانِ وَقَدْ نَخِرَتِ الْعِظامُ بِالْبِلَى، السَّلامُ عَلَى صاحِبِ الشَّفاعَهِ فِي يَوْمِ الْوَرَى وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى الْإِمامِ الزَّكِيِّ حَلِيفِ الْمِحْرابِ، السَّلامُ عَلَى صاحِبِ الْمُعْجِزِ الْباهِرِ وَالنَّاطِقِ بِالْحِكْمَهِ وَالصَّوابِ، السَّلامُ عَلَى مَنْ عِنْدَهُ تَأْوِيلُ الْمُحْكَمِ والْمُتَشابِهِ وَعِنْدَهُ أُمُ

۱- وَجَمِيعِ الشُّهَداءِ وَالصِّدِّيقِينَ: نسخه.

الْكِتـابِ، السَّلامُ عَلَى مَنْ رُدَّتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ حِينَ تَوارَتْ (۱) ۱۶۷۱ بِالْحِجـابِ، السَّلامُ عَلَى مُحْيِى اللَّيْلِ الْبَهِيمِ بِالتَّهَجُّدِ وَالاكْتِئابِ، السَّلامُ عَلَى مَنْ خـاطَبَهُ جَبْرَئِيلُ بِإِمْرَهِ الْمُؤْمِنِينَ بِغَيْرِ ارْتِيابٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى سَيِّدِ السَّاداتِ، السَّلامُ عَلَى صاحِبِ الْمُعْجِزاتِ، السَّلامُ عَلَى مَنْ عَجِبَ مِنْ حَمَلاتِهِ فِى الْحُرُوبِ مَلائِكَهُ سَبْعِ سَماوَاتٍ، السَّلامُ عَلَى مَنْ نَاجَى الرَّسُولَ فَقَدَّمَ بَيْنَ يَدَىْ نَجْواهُ صَدَقَاتٍ، السَّلامُ عَلَى أَمِيرِ الْجُيُوشِ وَصَاحِبِ الْغَزَواتِ، السَّلامُ عَلَى مُخاطِبِ ذِئْبِ الْفَلَواتِ، السَّلامُ عَلَى نُورِ اللَّهِ فِى الظُّلُماتِ، السَّلامُ عَلَى مَنْ رُدَّتْ لَهُ الشَّمْسُ فَقَضـى مَا فَاتَهُ مِنَ الصَّلاهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُه. السَّلامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَى سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَى إِمامِ الْمُتَّقِينَ، السَّلامُ عَلَى وَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَى يَعْسُوبِ الدِّينِ، السَّلامُ عَلَى عِصْمَهِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَى قُدْوَهِ الصَّادِقِينَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى حُجَّهِ الْأَبْرارِ، السَّلامُ عَلَى أَبِى الْأَئِمَّهِ الْأَطْهارِ، السَّلامُ عَلَى الْمَخْصُوصِ بِذِى الْفَقارِ، السَّلامُ عَلَى ساقِى أَوْلِيائِهِ مِنْ حَوْضِ النَّبِيِّ الْمُخْتارِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا اطَّرَدَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ، السَّلامُ عَلَى النَّبَإِ الْعَظِيمِ، السَّلامُ عَلَى مَنْ أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ: وَ إِنَّهُ فِى أُمِّ الْكِتـابِ لَدَيْنا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ (۲) ۱۶۷۲، السَّلامُ عَلَى صِراطِ اللَّهِ الْمُسْتَقِيمِ، السَّلامُ عَلَى الْمَنْعُوتِ فِى التَّوْراهِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

پس مى اندازى خود را بر ضريح و مى بوسى آن را و مى گويى:

۱- در مصدر: بَعْدَ أَنْ تَوارَتْ.

۲- زخرف: ۴۳/ ۴.

یَا أَمِینَ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ، یَا وَ لِیَّ اللَّهِ، یَا صِرَاطَ اللَّهِ، زَارَکَ عَبْدُکَ وَوَ لِیُّکَ اللَّائِذُ بِقَبْرِکَ، وَ (۱) ۱۶۷۳ الْمُنِیخُ رَحْلَهُ بِفِنَائِکَ، الْمُتَقَرِّبُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَالْمُسْتَشْفِعُ بِکَ إِلَی اللَّهِ زِیارَهَ مَنْ هَجَرَ فِیکَ صَحْبَهُ، وَجَعَلَکَ بَعْدَ اللَّهِ حَسْبَهُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ الطُّورُ، وَالْکِتابُ الْمَسْطُورُ، وَ (۲) ۱۶۷۴ الرِّقُّ الْمَنْشُورُ، وَبَحْرُ الْعِلْمِ الْمَسْجُورُ، یَا وَ لِیَّ اللَّهِ إِنَّ لِکُلِّ مَزُورٍ عِنایَهً فِی مَنْ زارَهُ وَقَصَدَهُ وَأَتاهُ، وَأَ نَا وَ لِیُّکَ وَقَدْ حَطَطْتُ رَحْلِی بِفِنائِکَ، وَلَجَأْتُ إِلی حَرَمِکَ، وَلُذْتُ بِضَرِیحِکَ لِعِلْمِی بِعَظِیمِ مَنْزِلَتِکَ وَشَرَفِ حَضْرَتِکَ، وَقَدْ أَ ثْقَلَتِ الذُّنُوبُ ظَهْرِی وَمَنَعَتْنِی رُقادِی، فَما أَجِدُ حِرْزاً وَلَا مَعْقِلًا وَلَا مَلْجَأً أَلْجَأُ إِلَیْهِ إِلّا اللَّهُ تَعالی وَتَوَسُّلِی بِکَ إِلَیْهِ، وَاسْتِشْفاعِی بِکَ لَدَیْهِ، فَها أَ نَا نازِلٌ بِفِنائِکَ وَلَکَ عِنْدَ اللَّهِ جاهٌ عَظِیمٌ، وَمَقامٌ کَرِیمٌ، فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ اللَّهِ (۳) ۱۶۷۵ رَبِّکَ یَا مَوْلایَ.

پس ببوس ضریح را، و روی خود را به قبله کن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَ تَقَرَّبُ إِلَیْکَ یَا أَسْمَعَ السَّامِعِینَ، وَیَا أَبْصَرَ النَّاظِرِینَ، وَیَا أَسْرَعَ الْحاسِبِینَ، وَیَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِینَ، بِمُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، رَسُو لِکَ إِلَی الْعالَمِینَ، وَبِأَخِیهِ وَابْنِ عَمِّهِ الْأَ نْزَعِ الْبَطِینِ، الْعالِمِ الْمُبِینِ، عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ الْإِمامَیْنِ الشَّهِیدَیْنِ، وَبِعَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ زَیْنِ الْعابِدِینَ، وَبِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ باقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِینَ، وَبِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ زَکِیِّ الصِّدِّیقِینَ، وَبِمُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْکاظِمِ الْمُبِینِ، وَحَبِیسِ الظَّالِمِینَ (۴) ۱۶۷۶، وَبِعَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا الْأَمِینِ، وَبِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجَوادِ عَلَمِ الْمُهْتَدِینَ، وَبِعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرِّ

۱- وَ: خ.

۲- وَ: خ.

۳- اللَّهِ: خ.

۴- وَحَبِیسِ الظَّالِمِینَ: خ.

الصَّادِقِ سَيِّدِ الْعابِدِينَ، وَبِالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ وَ لِيِّ الْمُؤْمِنِينَ، وَبِالْخَلَفِ الْحُجَّهِ صاحِبِ الْأَمْرِ مُظْهِرِ الْبَراهِينِ، أَنْ تَكْشِفَ مَا بِی مِنَ الْهُمُومِ، وَتَكْفِيَنِی شَرَّ الْبَلاءِ الْمَحْتُومِ، وَتُجِيرَنِی مِنَ النَّارِ ذاتِ السَّمُومِ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس دعا کن برای هرچه بخواهی، و وداع نما آن حضرت را و برگرد (۱) ۱۶۷۷.

مؤلّف گوید که: سیّد عبدالکریم بن طاووس در فرحه الغریّ روایت کرده که: حضرت امام زین العابدین علیه السلام وارد کوفه شد، و داخل شد در مسجد آن، و در مسجد بود ابو حمزه ثمالی، که از زاهدین اهل کوفه و مشایخ آنجا بود، پس حضرت دو رکعت نماز گذاشت، ابو حمزه گفت: نشنیدم لهجه ای پاکیزه تر از او، نزدیکش رفتم تا بشنوم چه می گوید، شنیدم می گوید: إِلهِی إِنْ کانَ (۲) ۱۶۷۸ قَدْ عَصَيْتُكَ فَإِنِّی قَدْ أَطَعْتُكَ فِی أَحَبِّ الْأَشْياءِ إِلَيْكَ، و این دعایی است معروف.

مؤلّف گوید که: ذکر این دعا بعد از این در اعمال کوفه (ص ۵۴۴) بیاید، و آنکه ابو حمزه گفت که: آن بزرگوار آمد نزد ستون هفتم، و نعلین را کند و ایستاد، و دستها را تا برابر گوش بلند کرد و تکبیری گفت که جمیع موهای بدن من از دهشت آن راست ایستاد، پس چهار رکعت نماز گزارد، و رکوع و سجودش را نیکو به عمل آورد، پس این دعا را خواند: إِلهِی إِنْ كُنْتُ قَدْ عَصَيْتُكَ، تا آخر دعا.

و موافق روایت سابقه آن بزرگوار برخاست و رفت، ابو حمزه گفت که: من عقب او رفتم تا مناخ کوفه، و آن مکانی بود که شتران را در آن جا می خوابانیدند، دیدم در آن جا غلامی سیاهی است، و با او است شتر گزیده و ناقه، گفتم با او: ای سیاه، این مرد کیست؟ گفت: أَوَ يَخْفى عَلَيْكَ شَمائِلُهُ؟ از سیما و شمایلش او را نشناختی؟! او علیّ بن الحسین است، ابو حمزه گفت:

پس خود را انداختم روی قدمهای آن حضرت بوسیدم آن را، که آن جناب نگذاشت، و با دست خود سرم را بلند کرد، و فرمود: مکن، سجود نشاید مگر برای خداوند عزّ وجلّ، گفتم: یابن رسول اللَّه برای چه این جا آمدید؟ فرمود که: از برای آنچه که دیدی، یعنی نماز در مسجد کوفه، و اگر

۱- مصباح الزائر: ۱۴۶- ۱۴۸.
۲- كُنْتُ: ظ.

مردم بدانند که چه فضیلتی است در آن بیایند به سوی آن، اگر چه به روش کودکان خود را بر زمین کشند، یعنی بیایند هر چند در نهایت سختی باشد راه رفتن بر ایشان، مانند اطفالی که راه نیفتاده اند نشسته حرکت می نمایند.

پس فرمود: آیا میل داری که زیارت کنی با من قبر جدّم علیّ بن ابی طالب علیه السلام را؟ گفتم:

بلی، پس حرکت فرمود و من در سایه ناقه او بودم، و حدیث می کرد مرا تا رسیدیم به غریّین، و آن بقعه ای بود سفید که نور آن می درخشید، پس از شتر خویش پیاده شد و دو طرف روی خود را بر آن زمین گذاشت و فرمود: ای ابا حمزه، این قبر جدّ من علیّ بن ابی طالب علیه السلام است، پس زیارت کرد آن حضرت را به زیارتی که اوّل آن اَلسَّلامُ عَلَی اسْمِ اللَّهِ الرَّضِیِّ، وَنُورِ وَجْهِهِ الْمُضِیءِ است، پس وداع کرد با آن قبر مطهّر و رفت به سوی مدینه، و من برگشتم به سوی کوفه (۱) ۱۶۷۹.

مؤلّف گوید که: از ذکر نکردن سیّد این زیارت را در فرحه تأسّف می خوردم، و در جستجوی آن بودم، تا اینکه یک یک زیاراتی که برای حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نقل شده ملاحظه کردم، زیارتی که در اوّل آن این دو جمله باشد نیافتم، مگر این زیارت شریف که جمله اوّلش موافق است، و جمله دوّم مختلف، پس شاید که این زیارت همان زیارت باشد، و این اختلاف چندان ضرر ندارد، و اگر گویی که اوّل این زیارت سَلامُ اللَّهِ وَسَلامُ مَلائِکَتِهِ است، نه اَلسَّلامُ عَلَی اسْمِ اللَّهِ؟ گوییم: اوّل زیارت همان اَلسَّلامُ عَلَی اسْمِ اللَّهِ الرَّضِیِّ است، و سلامهای سابق به منزله اذن دخول و طلب رخصت است، و شاهد بر این مطلب تطبیق این زیارت است با زیارت روز مولود، که کمال مشابهت را با هم دارند، رجوع کن به آن جا تا بر تو معلوم شود، و نیز بدان که در زیارت ششم و زیارت روز مولود این دو جمله بدون لفظ نور می باشد امّا نه در اوّل زیارت، واللَّه العالم.

و بالجمله، ما را از زیارات مطلقه همین هفت زیارت که نقل کردیم کافی است، و اگر کسی بیش از این خواسته باشد بخواند زیارات جامعه را، و بخواند نیز زیارت مبسوطی را که بعد از این برای روز غدیر نقل می کنیم، زیرا که روایت شده به خواندن آن زیارت در هر وقت، و در هر کجا که شخص باشد، و باید غنیمت شمرد زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام، و نماز در آن حرم مطهّر (۲) ۱۶۸۰

۱- فرحه الغری: ۴۶- ۴۷.

۲- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

را، زیرا که نماز در نزد آن بزرگوار مقابل دویست هزار نماز است.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه زیارت کند امام مفترض الطّاعه را و نماز گزارد نزد او چهار رکعت نوشته شود برای او حجّه و عُمره (۱) ۱۶۸۱.

و ما در هدیّه الزّائرین اشاره کردیم به فضیلت مجاورت قبر امیر المؤمنین علیه السلام، لکن به شرط آنکه مجاور حقّ جوار آن حضرت را ملحوظ داشته باشد، و این مطلب بسیار مشکلی است که برای هرکس ممکن نیست و مقام را مقتضی ذکر آن نیست، طالبین رجوع کنند به کلمه طیّبه.

ذکر وداع امیر المؤمنین علیه السلام

ذکر وداع امیر المؤمنین علیه السلام

چون خواستی وداع کنی آن حضرت را، بخوان این وداع را که بعد از زیارت پنجم مذکور و در کتب علماء نقل شده:

السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ، أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَأَسْتَرْعِیکَ وَأَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرُّسُلِ وَبِمَا جَاءَتْ بِهِ، وَدَعَتْ إِلَیْهِ، وَدَلَّتْ عَلَیْهِ، فَاکْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِینَ. اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیارَتِی إِیَّاهُ، فَإِنْ تَوَفَّیْتَنِی قَبْلَ ذٰلِکَ فَإِنِّی أَشْهَدُ فِی مَمَاتِی عَلَی مَا شَهِدْتُ عَلَیْهِ فِی حَیاتِی، أَشْهَدُ أَنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیّاً، وَالْحَسَنَ، وَالْحُسَیْنَ، وَعَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ، وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، وَمُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ، وَعَلِیَّ بْنَ مُوسی، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ، وَعَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ، وَالْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ، وَالْحُجَّهَ بنَ الْحَسَنِ صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ أَئِمَّتِی، وَأَشْهَدُ أَنَّ مَنْ قَتَلَهُمْ وَحارَبَهُمْ مُشْرِکُونَ، وَمَنْ رَدَّ عَلَیْهِمْ فِی أَسْفَلِ دَرَکٍ مِنَ الْجَحِیمِ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مَنْ حارَبَهُمْ لَنا أَعْداءٌ وَنَحْنُ مِنْهُمْ بُرَءاءُ، وَأَنَّهُمْ حِزْبُ الشَّیْطانِ، وَعَلَی مَنْ قَتَلَهُمْ لَعْنَهُ اللَّهِ

۱- مقنعه مفید: ۴۸۶.

وَالْمَلائِکَهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِینَ وَمَنْ شَرِکَ فِیهِمْ وَمَنْ سَرَّهُ قَتْلُهُمْ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بَعْدَ الصَّلاهِ وَالتَّسْلِیم أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَعَلِیٍّ وَفاطِمَهَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ وَعَلِیٍّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَمُوسی وَعَلِیٍّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِیٍّ وَالْحَسَنِ وَالْحُجَّهِ وَلَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیارَتِهِ فَإِنْ جَعَلْتَهُ فَاحْشُرْنِی مَعَ هؤُلاءِ الْمُسَمَّیْنَ الْأَئِمَّهِ. اللَّهُمَّ وَذَ لِّلْ قُلُوبَنا لَهُمْ بِالطَّاعَهِ وَالْمُناصَحهِ وَالْمَحَبَّهِ وَحُسْنِ الْمُؤَازَرَهِ وَالتَّسْلِیم (۱) ۱۶۸۲.

زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز غدیر

مقصد دویّم

در زیارات مخصوصه حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

و آنها چند زیارت است: اوّل: زیارت روز غدیر است. که روایت شده از حضرت امام رضا علیه السلام که به ابن ابی نصر فرمود: ای ابن ابی نصر، هر جا که باشی حاضر شو در روز غدیر نزد قبر امیر المؤمنین علیه السلام، بدرستی که حق تعالی می آمرزد در این روز از مرد مؤمن و زن مؤمنه گناه شصت ساله را، و آزاد می کند از آتش جهنّم دو برابر آنچه آزاد کرده است در ماه رمضان، و در شب قدر، و شب فطر، الخبر (۲) ۱۶۸۳.

و بدان که برای این روز شریف چند زیارت نقل شده:

اوّل: زیارت امین اللَّه، که در زیارت دویّم مطلقه گذشت (ص ۴۸۵).

دویّم: زیارتی است که به سندهای معتبر از حضرت امام علیّ نقی علیه السلام نقل شده که: زیارت کردند حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را به آن در روز غدیر، در سالی که معتصم آن حضرت را طلبیده بود، و کیفیّت آن چنان است که: چون اراده زیارت نمایی بایست بر در قبّه منوّره، و رخصت طلب نما.

و شیخ شهید گفته که: غسل می کنی، و پاکترین جامه های خود را می پوشی، و اذن دخول می طلبی و می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی وقفتُ عَلَی بابٍ (۳) ۱۶۸۴، و این همان اذن دخول اوّل است که ما

۱- تهذیب الأحکام ۶/ ۳۰ با اختلاف در بعض الفاظ.

۲- مصباح الزائر: ۱۵۳، فصل ۷.

۳- مزار شهید: ۱۰۸ و بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۵۹ نقل از شیخ مفید.

در باب اوّل نقل کردیم (ص ۴۳۳)، پس پای راست را مقدّم دار وداخل شو، و برو به نزدیک ضریح مقدّس و پشت به قبله در برابر ضریح بایست وبگو:

السَّلامُ عَلَی مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ، خاتَمِ النَّبِیِّینَ، وَسَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ، وَصَفْوَهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، أَمِینِ اللَّهِ عَلَی وَحْیِهِ وَعَزائِمِ أَمْرِهِ، وَالْخاتِمِ لِما سَبَقَ، وَالْفاتِحِ لِمَا اسْتُقْبِلَ، وَالْمُهَیْمِنِ عَلَی ذلِکَ کُلِّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ وَصَلَواتُهُ وَتَحِیَّاتُهُ.

السَّلامُ عَلَی أَ نْبِیاءِ اللَّهِ وَرُسُلِهِ، وَمَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ، وَعِبادِهِ الصَّالِحِینَ.

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، وَسَیِّدَ الْوَصِیِّینَ، وَوارِثَ عِلْمِ النَّبِیِّینَ، وَوَ لِیَّ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَمَوْلایَ وَمَوْلَی الْمُؤْمِنِینَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، یَا أَمِینَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ، وَسَفِیرَهُ فِی خَلْقِهِ، وَحُجَّتَهُ الْبَالِغَهَ عَلَی عِبادِهِ. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا دِینَ اللَّهِ الْقَوِیمَ، وَصِراطَهُ الْمُسْتَقِیمَ.

السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا النَّبَأُ الْعَظِیمُ الَّذِی هُمْ فِیهِ مُخْتَلِفُونَ وَعَنْهُ یُسْأَ لُونَ. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، آمَنْتَ بِاللَّهِ وَهُمْ مُشْرِکُونَ، وَصَدَّقْتَ بِالْحَقِّ وَهُمْ مُکَذِّبُونَ، وَجاهَدْتَ فِی اللَّهِ (۱) ۱۶۸۵ وَهُمْ مُحْجِمُونَ (۲) ۱۶۸۶، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّینَ صابِراً مُحْتَسِباً حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، أَلَا لَعْنَهُ اللَّهِ عَلَی الظَّالِمِینَ. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ الْمُسْلِمِینَ، وَیَعْسُوبَ الْمُؤْمِنِینَ، وَ إِمامَ الْمُتَّقِینَ، وَقائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ، وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. أَشْهَدُ أَ نَّکَ أَخُو رَسُولِ اللَّهِ، وَوَصِیُّهُ، وَوارِثُ عِلْمِهِ، وَأَمِینُهُ عَلَی شَرْعِهِ، وَخَلِیفَتُهُ فِی أُمَّتِهِ، وَأَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ

۱- فِی اللَّهِ: خ.

۲- مُجْمِحُونَ: خ ل. به تقدیم حاء مهمله بر معجمه، یعنی کفّ کننده از کار.

وَصَدَّقَ بِما أُنْزِلَ عَلَى نَبِيِّهِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّهُ قَدْ بَلَّغَ عَنِ اللَّهِ مَا أَ نْزَلَهُ فِيکَ فَصَدَعَ بِأَمْرِهِ، وَأَوْجَبَ عَلَى أُمَّتِهِ فَرْضَ طاعَتِکَ وَوِلايَتِکَ، وَعَقَدَ عَلَيْهِمُ الْبَيْعَهَ لَکَ، وَجَعَلَکَ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَ نْفُسِهِمْ کَما جَعَلَهُ اللَّهُ کَذَلِکَ، ثُمَّ أَشْهَدَ اللَّهَ تَعالی عَلَيْهِمْ فَقالَ: أَ لَسْتُ قَدْ بَلَّغْتُ؟ فَقالُوا: اللَّهُمَّ بَلی. فَقالَ: اللَّهُمَّ اشْهَدْ وَکَفی بِکَ شَهِيداً وَحاکِماً بَيْنَ الْعِبادِ، فَلَعَنَ اللَّهُ جاحِدَ وِلايَتِکَ بَعْدَ الْإِقْرارِ، وَناکِثَ عَهْدِکَ بَعْدَ الْمِيثاقِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ تَعالَى وَأَنَّ اللَّهَ تَعالَى مُوفٍ لَکَ بِعَهْدِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِما عاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْراً عَظِيماً، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ الْحَقُّ الَّذِی نَطَقَ بِوِلايَتِکَ التَّنْزِيلُ، وَأَخَذَ لَکَ الْعَهْدَ عَلَى الْأُمَّهِ بِذلِکَ الرَّسُولُ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ وَعَمَّکَ وَأَخاکَ الَّذِينَ تاجَرْتُمُ اللَّهَ بِنُفُوسِکُمْ فَأَ نْزَلَ اللَّهُ فِيکُمْ: إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَ نْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّهَ يُقَاتِلُونَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْداً عَلَيْهِ حَقًّا فِی التَّوْراهِ وَالإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِکُمُ الَّذِی بَايَعْتُمْ بِهِ وَذلِکَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاکِعُونَ السَّاجِدُونَ الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ (۱) ۱۶۸۷، أَشْهَدُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ الشَّاکَّ فِيکَ مَا آمَنَ بِالرَّسُولِ الْأَمِينِ، وَأَنَّ الْعادِلَ بِکَ غَيْرَکَ عانِدٌ (۲) ۱۶۸۸ عَنِ الدِّينِ الْقَوِيمِ الَّذِی ارْتَضَاهُ لَنَا رَبُّ الْعَالَمِينَ، وَأَکْمَلَهُ بِوِلايَتِکَ يَوْمَ الْغَدِيرِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ الْمَعْنِیُّ بِقَوْلِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ: وَأَنَّ هذَا صِرَاطِی مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِکُمْ عَنْ سَبِيلِهِ (۳) ۱۶۸۹، ضَلَّ وَاللَّهِ وَأَضَلَّ مَنِ اتَّبَعَ سِواکَ وَعَنَدَ عَنِ الْحَقِّ مَنْ عاداکَ.

۱- توبه: ۹/ ۱۱۱- ۱۱۲.

۲- عَادِلٌ: خ ل.

۳- انعام: ۶/ ۱۵۳.

اللَّهُمَّ سَمِعْنا لِأَمْرِکَ وَأَطَعْنا وَاتَّبَعْنا صِراطَکَ الْمُسْتَقِیمَ فَاهْدِنا رَبَّنا وَلَا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنا إِلی طاعَتِکَ، وَاجْعَلْنا مِنَ الشَّاکِرِینَ لِأَ نْعُمِکَ. وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ لَمْ تَزَلْ لِلْهَوی مُخالِفاً، وَ لِلتُّقی مُحالِفاً، وَعَلَی کَظْمِ الْغَیْظِ قادِراً، وَعَنِ النَّاسِ عافِیاً غافِراً، وَ إِذا عُصِیَ اللَّهُ ساخِطاً، وَ إِذا أُطِیعَ اللَّهُ راضِیاً، وَبِما عَهِدَ إِلَیْکَ عامِلًا، راعِیاً لِمَا اسْتُحْفِظْتَ، حافِظاً لِمَا اسْتُودِعْتَ، مُبَلِّغاً مَا حُمِّلْتَ، مُنْتَظِراً مَا وُعِدْتَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ مَا اتَّقَیْتَ ضارِعاً، وَلَا أَمْسَکْتَ عَنْ حَقِّکَ جازِعاً، وَلَا أَحْجَمْتَ عَنْ مُجاهَدَهِ غاصِبِیکَ (۱) ۱۶۹۰ ناکِلًا (۲) ۱۶۹۱، وَلَا أَظْهَرْتَ الرِّضی بِخِلافِ مَا یُرْضِی اللَّهَ مُداهِناً، وَلَا وَهَنْتَ لِما أَصابَکَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ، وَلَا ضَعُفْتَ وَلَا اسْتَکَنْتَ عَنْ طَلَبِ حَقِّکَ مُراقِباً، مَعاذَ اللَّهِ أَنْ تَکُونَ کَذلِکَ، بَلْ إِذْ ظُلِمْتَ احْتَسَبْتَ رَبَّکَ وَفَوَّضْتَ إِلَیْهِ أَمْرَکَ، وَذَکَّرْتَهُمْ فَمَا ادَّ کَرُوا، وَوَعَظْتَهُمْ فَمَا اتَّعَظُوا، وَخَوَّفْتَهُمُ اللَّهَ فَمَا تَخَوَّفُوا، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ جاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ حَتّی دَعاکَ اللَّهُ إِلی جِوارِهِ، وَقَبَضَکَ إِلَیْهِ بِاخْتِیارِهِ، وَأَلْزَمَ أَعْداءَکَ الْحُجَّهَ بِقَتْلِهِمْ إِیَّاکَ لِتَکُونَ الْحُجَّهُ لَکَ عَلَیْهِمْ مَعَ مَا لَکَ مِنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَهِ عَلَی جَمِیعِ خَلْقِهِ. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، عَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً، وَجَاهَدْتَ فِی اللَّهِ صَابِراً، وَجُدْتَ بِنَفْسِکَ مُحْتَسِباً، وَعَمِلْتَ بِکِتابِهِ، وَاتَّبَعْتَ سُنَّهَ نَبِیِّهِ، وَأَقَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ مَا اسْتَطَعْتَ مُبْتَغِیاً مَا عِنْدَ اللَّهِ، رَاغِباً فِیمَا وَعَدَ اللَّهُ، لَاتَحْفِلُ (۳) ۱۶۹۲

۱- عاصِیکَ: خ ل.

۲- ناکِلًا: ذلیل و ضعیف.

۳- لَاتَحْفِلُ: باک نداشتی.

بِالنَّوَائِبِ، وَلَا تَهِنُ عِنْدَ الشَّدائِدِ، وَلَا تُحْجَمُ عَنْ مُحارِبٍ، أَ فَکَ مَنْ نَسَبَ غَیْرَ ذلِکَ إِلَیْکَ، وَافْتَرى باطِلًا عَلَیْکَ، وَأَوْلى (۱) ۱۶۹۳ لِمَنْ عَنَدَ عَنْکَ، لَقَدْ جاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ الْجِهادِ، وَصَبَرْتَ عَلَى الْأَذى صَبْرَ احْتِسابٍ، وَأَ نْتَ أَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَصَلَّى لَهُ وَجاهَدَ وَأَبْدى صَفْحَتَهُ فِی دارِ الشِّرْکِ، وَالْأَرْضُ مَشْحُونَهٌ ضَلالَهً، وَالشَّیْطانُ یُعْبَدُ جَهْرَهً، وَأَ نْتَ الْقائِلُ: لَاتَزِیدُنِی کَثْرَهُ النَّاسِ حَوْلِی عِزَّهً، وَلَا تَفَرُّقُهُمْ عَنِّی وَحْشَهً، وَلَوْ أَسْلَمَنِی النَّاسُ جَمِیعاً لَمْ أَکُنْ مُتَضَرِّعاً. اعْتَصَمْتَ بِاللَّهِ فَعَزَزْتَ، وَآثَرْتَ الْآخِرَهَ عَلَى الْأُولى فَزَهِدْتَ، وَأَیَّدَکَ اللَّهُ وَهَداکَ وَأَخْلَصَکَ وَاجْتَباکَ، فَما تَناقَضَتْ أَ فْعالُکَ، وَلَا اخْتَلَفَتْ أَقْوالُکَ، وَلَا تَقَلَّبَتْ أَحْوالُکَ، وَلَا ادَّعَیْتَ وَلَا افْتَرَیْتَ عَلَى اللَّهِ کَذِباً، وَلَا شَرِهْتَ (۲) ۱۶۹۴ إِلَى الْحُطامِ، وَلَا دَنَّسَکَ الْآثامُ، وَلَمْ تَزَلْ عَلى بَیِّنَهٍ مِنْ رَبِّکَ، وَیَقِینٍ مِنْ أَمْرِکَ، تَهْدِی إِلَى الْحَقِّ وَ إِلى صِراطٍ مُسْتَقِیمٍ، أَشْهَدُ شَهادَهَ حَقٍّ، وَأُقْسِمُ بِاللَّهِ قَسَمَ صِدْقٍ أَنَّ مُحَمَّداً وَآلَهُ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ سَادَاتُ الْخَلْقِ، وَأَ نَّکَ مَوْلایَ وَمَوْلَى الْمُؤْمِنِینَ، وَأَ نَّکَ عَبْدُ اللَّهِ وَوَ لِیُّهُ وَأَخُوالرَّسُولِ وَوَصِیُّهُ وَوارِثُهُ، وَأَ نَّهُ الْقائِلُ لَکَ: وَالَّذِی بَعَثَنِی بِالْحَقِّ مَا آمَنَ بِی مَنْ کَفَرَ بِکَ، وَلَا أَ قَرَّ بِاللَّهِ مَنْ جَحَدَکَ، وَقَدْ ضَلَّ مَنْ صَدَّ عَنْکَ وَلَمْ یَهْتَدِ إِلَى اللَّهِ وَلَا إِلَیَّ مَنْ لَایَهْتَدِی بِکَ، وَهُوَ قَوْلُ رَبِّی عَزَّ وَجَلَّ: وَ إِنِّی لَغَفَّارٌ لِمَنْ تابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحاً ثُمَّ اهْتَدى (۳) ۱۶۹۵ إِلى وِلایَتِکَ. مَوْلایَ فَضْلُکَ لَایَخْفى، وَنُورُکَ لَایُطْفَأُ، وَأَنَّ مَنْ جَحَدَکَ الظَّلُومُ الْأَشْقى، مَوْلایَ أَ نْتَ الْحُجَّهُ عَلَى الْعِبادِ، وَالْهادِی إِلَى الرَّشادِ، وَالْعُدَّهُ لِلْمَعادِ، مَوْلایَ لَقَدْ رَفَعَ اللَّهُ فِی الْأُولى مَنْزِلَتَکَ، وَأَعْلى فِی الْآخِرَهِ دَرَجَتَکَ،

۱- کلمه ای است که در مقام ترسانیدن استعمال می شود، می گویند: أولی لک، یعنی شرّ و هلاکت نزدیک است به تو.

۲- لَاشَرِهْتَ: حرص نزدی.

۳- طه: ۲۰/ ۸۲.

وَبَصَّرَکَ مَا عَمِیَ عَلَی مَنْ خالَفَکَ، وَحالَ بَیْنَکَ وَبَیْنَ مَواهِبِ اللَّهِ لَکَ، فَلَعَنَ اللَّهُ مُسْتَحِلِّی الْحُرْمَهِ مِنْکَ، وَذائِدِی الْحَقِّ عَنْکَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّهُمُ الْأَخْسَرُونَ الَّذِینَ تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِیها کالِحُونَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ مَا أَ قْدَمْتَ وَلَا أَحْجَمْتَ وَلَا نَطَقْتَ وَلَا أَمْسَکْتَ إِلّا بِأَمْرٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُو لِهِ، قُلْتَ: وَالَّذِی نَفْسِی بِیَدِهِ لَقَدْ نَظَرَ إِلَیَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ أَضْرِبُ بِالسَّیْفِ قُدْماً (۱) ۱۶۹۶، فَقالَ: یَا عَلِیُّ، أَ نْتَ مِنِّی بِمَنْزِلَهِ هَارُونَ مِنْ مُوسی إِلّا أَ نَّهُ لَانَبِیَّ بَعْدِی، وَأُعْلِمُکَ أَنَّ مَوْتَکَ وَحَیاتَکَ مَعِی وَعَلی سُنَّتِی، فَوَاللَّهِ مَا کَذِبْتُ وَلَا کُذِّبْتُ وَلَا ضَلَلْتُ وَلَا ضُلَّ بِی وَلَا نَسِیتُ مَا عَهِدَ إِلَیَّ رَبِّی، وَ إِنِّی لَعَلی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبِّی بَیَّنَها لِنَبِیِّهِ، وَبَیَّنَهَا النَّبِیُّ لِی، وَ إِنِّی لَعَلَی الطَّرِیقِ الْواضِحِ أَ لْفِظُهُ لَفْظاً، صَدَقْتَ وَاللَّهِ وَقُلْتَ الْحَقَّ، فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ساواکَ بِمَنْ ناواکَ، وَاللَّهُ جَلَّ اسْمُهُ یَقُولُ: هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَایَعْلَمُون (۲) ۱۶۹۷، فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ عَدَلَ بِکَ مَنْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَیْهِ وِلایَتَکَ وَأَ نْتَ وَ لِیُّ اللَّهِ، وَأَخُو رَسُولِهِ، وَالذَّابُّ عَنْ دِینِهِ، وَالَّذِی نَطَقَ الْقُرْآنُ بِتَفْضِیلِهِ، قالَ اللَّهُ تَعالی: وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجاهِدِینَ عَلَی الْقاعِدِینَ أَجْراً عَظِیماً دَرَجاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَهً وَرَحْمَهً وَکانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِیماً (۳) ۱۶۹۸ وَقالَ اللَّهُ تَعالی: أَجَعَلْتُمْ سِقایَهَ الْحاجِّ وَعِمارَهَ الْمَسْجِدِ الْحَرام کَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ وَجاهَدَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ لَایَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الظَّالِمِینَ، الَّذِینَ آمَنُوا وَهاجَرُوا وَجاهَدُوا فِی سَبِیلِ اللَّهِ بِأَمْوالِهِمْ وَأَ نْفُسِهِمْ أَعْظَمُ دَرَجَهً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولئِکَ هُمُ الْفائِزُونَ، یُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم بِرَحْمَهٍ

۱- قُدْماً: اقدام در امر بدون برگشت از آن.

۲- زمر: ۳۹/ ۹.

۳- نساء: ۴/ ۹۵- ۹۶.

مِنْهُ وَرِضْوانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيها نَعِيمٌ مُقِيمٌ، خالِدِينَ فِيهَا أَبَداً إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ (۱) ۱۶۹۹، أَشْهَدُ أَ نَّکَ الْمَخْصُوصُ بِمِدْحَهِ اللَّهِ، الْمُخْلِصُ لِطاعَهِ اللَّهِ، لَمْ تَبغِ بِالْهُدی بَدَلًا، وَلَمْ تُشْرِکْ بِعِبادَهِ رَبِّکَ أَحداً، وَأَنَّ اللَّهَ تَعالَی اسْتَجابَ لِنَبِیِّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ فِیکَ دَعْوَتَهُ، ثُمَّ أَمَرَهُ بِإِظْهارِ مَا أَوْلاکَ لِأُمَّتِهِ، إِعْلاءً لِشَأْنِکَ، وَ إِعْلاناً لِبُرْهانِکَ، وَدَحْضاً (۲) ۱۷۰۰ لِلْأَباطِیلِ، وَقَطْعاً لِلْمَعاذِیرِ، فَلَمَّا أَشْفَقَ مِنْ فِتْنَهِ الْفاسِقِینَ، وَاتَّقی فِیکَ الْمُنافِقِینَ، أَوْحی إِلَیْهِ رَبُّ الْعالَمِینَ: یَا أَ یُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُ نْزِلَ إِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ یَعْصِمُکَ مِنَ النَّاسِ (۳) ۱۷۰۱، فَوَضَعَ عَلَی نَفْسِهِ أَوْزارَ الْمَسِیرِ، وَنَهَضَ فِی رَمْضاءِ الْهَجِیرِ (۴) ۱۷۰۲، فَخَطَبَ وَأَسْمَعَ وَنَادَی فَأَبْلَغَ، ثُمَّ سَأَلَهُمْ أَجْمَعَ، فَقالَ هَلْ بَلَّغْتُ؟

فَقالُوا: اللَّهُمَّ بَلَی. فَقالَ: اللَّهُمَّ اشْهَدْ، ثُمَّ قالَ: أَ لَسْتُ أَوْلَی بِالْمُؤْمِنِینَ مِنْ أَ نْفُسِهِمْ؟ فَقالُوا: بَلی. فَأَخَذَ بِیَدِکَ، وَقالَ: مَنْ کُنْتُ مَوْلاهُ فَهذا عَلِیٌّ مَوْلاهُ، اللَّهُمَّ والِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عَادَاهُ، وَانْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ، وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ، فَمَا آمَنَ بِما أَ نْزَلَ اللَّهُ فِیکَ عَلَی نَبِیِّهِ إِلّا قَلِیلٌ، وَلَا زَادَ أَکْثَرَهُمْ غَیْرَ تَخْسِیرٍ، وَلَقَدْ أَ نْزَلَ اللَّهُ تَعالی فِیکَ مِنْ قَبْلُ وَهُمْ کَارِهُونَ: یَا أَ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا مَنْ یَرْتَدَّ مِنْکُمْ عَنْ دِینِهِ فَسَوْفَ یَأْتِی اللَّهُ بِقَوْمٍ یُحِبُّهُمْ وَیُحِبُّونَهُ أَذِلَّهٍ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ أَعِزَّهٍ عَلَی الْکَافِرِینَ یُجَاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَلَا یَخَافُونَ لَوْمَهَ لائِمٍ ذلِکَ فَضْلُ اللَّهِ یُؤْتِیهِ مَنْ یَشاءُ وَاللَّهُ واسِعٌ عَلِیمٌ، إِنَّمَا وَ لِیُّکُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِینَ آمَنُوا الَّذِینَ یُقِیمُونَ الصَّلاهَ وَیُؤْتُونَ الزَّکَاهَ وَهُمْ رَاکِعُونَ، وَمَنْ یَتَوَلَّ اللَّهَ

۱- توبه: ۹/ ۱۹- ۲۲.

۲- دَحْضاً: باطل شدن.

۳- مائده: ۵/ ۶۷.

۴- الْهَجِیر: وسط روز.

وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ (۱) ۱۷۰۳ رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَ نْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ (۲) ۱۷۰۴ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَ نْتَ الْوَهَّابُ (۳) ۱۷۰۵. اللَّهُمَّ إِنَّا نَعْلَمُ أَنَّ هذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَالْعَنْ مَنْ عَارَضَهُ وَاسْتَكْبَرَ وَكَذَّبَ بِهِ وَكَفَرَ وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ (۴) ۱۷۰۶.

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، وَسَيِّدَ الْوَصِيِّينَ، وَأَوَّلَ الْعابِدِينَ، وَأَزْهَدَ الزَّاهِدِينَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ وَصَلَواتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ، أَ نْتَ مُطْعِمُ الطَّعام عَلَى حُبِّهِ مِسْكِيناً وَيَتِيماً وَأَسِيراً لِوَجْهِ اللَّهِ لَاتُرِيدُ مِنْهُمْ جَزاءً وَلَا شُكُوراً، وَفِيكَ أَ نْزَلَ اللَّهُ تَعالى: وَيُؤْثِرُونَ عَلى أَ نْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (۵) ۱۷۰۷ وَأَ نْتَ الْكاظِمُ لِلْغَيْظِ وَالْعافِي عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ، وَأَ نْتَ الصَّابِرُ فِي الْبَأْساءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ، وَأَ نْتَ الْقاسِمُ بِالسَّوِيَّهِ، وَالْعادِلُ فِي الرَّعِيَّهِ، وَالْعالِمُ بِحُدُودِ اللَّهِ مِنْ جَمِيعِ الْبَرِيَّهِ، وَاللَّهُ تَعالى أَخْبَرَ عَمَّا أَوْلاكَ مِنْ فَضْلِهِ بِقَوْلِهِ: أَ فَمَنْ كانَ مُؤْمِناً كَمَنْ كَانَ فَاسِقاً لَايَسْتَوُونَ، أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۶) ۱۷۰۸، وَأَ نْتَ الْمَخْصُوصُ بِعِلْمِ التَّنْزِيلِ، وَحُكْمِ التَّأْوِيلِ، وَنَصِّ الرَّسُولِ، وَلَكَ الْمَواقِفُ الْمَشْهُودَهُ، وَالْمَقاماتُ الْمَشْهُورَهُ، وَالْأَيَّامُ الْمَذْكُورَهُ، يَوْمَ بَدْرٍ وَيَوْمَ الْأَحْزابِ إِذْ زاغَتِ الْأَ بْصارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَناجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا هُنالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزالًا شَدِيداً،

۱- مائده: ۵/ ۵۴- ۵۶.

۲- آل عمران: ۳/ ۵۳.

۳- آل عمران: ۳/ ۸.

۴- شعراء: ۲۶/ ۲۲۷.

۵- حشر: ۵۹/ ۹.

۶- سجده: ۳۲/ ۱۸- ۱۹.

وَ إِذْ یَقُولُ الْمُنـافِقُونَ وَالَّذِینَ فِی قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَـا وَعَـدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلّـا غُرُوراً، وَ إِذْ قـالَتْ طائِفَهٌ مِنْهُمْ یَا أَهْلَ یَثْرِبَ لَامُقامَ لَکُمْ فَـارْجِعُوا وَیَسْـتَأْذِنُ فَرِیقٌ مِنْهُمُ النَّبِیَّ یَقُولُونَ إِنَّ بُیُوتَنـا عَوْرَهٌ وَمَـا هِیَ بِعَوْرَهٍ إِنْ یُرِیـدُونَ إِلّا فِراراً (۱) ۱۷۰۹، وَقـالَ اللَّهُ تَعالی: وَلَمَّا رَأَی الْمُؤْمِنُونَ الْـأَحْزابَ قـالُوا هـذَا مَـا وَعَـدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَـدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَـا زَادَهُمْ إِلّـا إِیماناً وَتَسْـلِیماً (۲) ۱۷۱۰، فَقَتَلْتَ عَمْرَهُمْ، وَهَزَمْتَ جَمْعَهُمْ، وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِینَ کَفَرُوا بِغَیْظِهِمْ لَمْ یَنالُوا خَیْراً وَکَفَی اللَّهُ الْمُؤْمِنِینَ الْقِتالَ وَکانَ اللَّهُ قَوِیّاً عَزِیزاً (۳) ۱۷۱۱، وَیَوْمَ أُحُدٍ إِذْ یُصْـعِدُونَ وَلَا یَلْوُونَ عَلَی أَحَدٍ وَالرَّسُولُ یَدْعُوهُمْ فِی أُخْراهُمْ وَأَ نْتَ تَذُودُ بِهِمُ (۴) ۱۷۱۲ الْمُشْرِکِینَ عَنِ النَّبِیِّ ذَاتَ الْیَمِینِ وَذاتِ الشِّمَـالِ حَتَّی رَدَّهُمُ اللَّهُ تَعَـالی عَنْکُما خائِفِینَ وَنَصَـرَ بِکَ الْخاذِلِینَ، وَیَوْمَ حُنَیْنٍ عَلَی مَا نَطَقَ بِهِ التَّنْزِیلُ إِذْ أَعْجَبَتْکُمْ کَثْرَتُکُمْ فَلَـمْ تُغْنِ عَنْکُـمْ شَـیْئاً وَضـاقَتْ عَلَیْکُـمُ الْأَرْضُ بِمَـا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّیْتُمْ مُـدْبِرِینَ، ثُمَّ أَ نْزَلَ اللَّهُ سَـکِینَتَهُ عَلَی رَسُـولِهِ وَعَلَی الْمُؤْمِنِینَ (۵) ۱۷۱۳، وَالْمُؤْمِنُـونَ أَ نْـتَ وَمَـنْ یَلِیـکَ، وَعَمُّکَ الْعَبَّاسُ یُنـادِی الْمُنْهَزِمِینَ: یَـا أَصْـحابَ سُـورَهِ الْبَقَرَهِ، یَـا أَهْـلَ بَیْعَهِ الشَّجَرَهِ، حَـتَّی اسْـتَجابَ لَهُ قَوْمٌ قَـدْ کَفَیْتَهُمُ الْمَؤُونَهَ، وَتَکَفَّلْتَ دُونَهُمُ الْمَعُونَهَ، فَعَـادُوا آیِسِـینَ مِنَ الْمَثُوبَهِ، رَاجِینَ وَعْـدَ اللَّهِ تَعـالی بِالتَّوْبَهِ، وَذلِکَ قَوْلُ اللَّهِ جَلَّ ذِکْرُهُ: ثُمَّ یَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذلِکَ عَلی مَنْ

۱- احزاب: ۳۳/ ۱۰- ۱۳.

۲- احزاب: ۳۳/ ۲۲.

۳- احزاب: ۳۳/ ۲۵.

۴- تَـذُودُ بُهَـمَ: دور می کردی دلاـوران. جمـع بُهْمَه- به ضمّ بـاء و سـکون هـاء- یعنی شـجاع، و شایـد از این احتمـال مرحـوم مجلسی غفلت نموده. محقّق گوید: به بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۶۹ مراجعه شود.

۵- توبه: ۹/ ۲۵- ۲۶.

یَشاءُ (۱) ۱۷۱۴، وَأَ نْتَ حائِزٌ دَرَجَهَ الصَّبْرِ فائِزٌ بِعَظِیمِ الْأَجْرِ، وَیَوْمَ خَیْبَرَ إِذْ أَظْهَرَ اللَّهُ خَوَرَ الْمُنافِقِینَ، وَقَطَعَ دابِرَ الْکافِرِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَلَقَدْ کانُوا عاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَایُوَلُّونَ الْأَدْبارَ وَکانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْؤُولًا (۲) ۱۷۱۵. مَوْلایَ أَ نْتَ الْحُجَّهُ الْبالِغَهُ، وَالْمَحَجَّهُ الْواضِحَهُ، وَالنِّعْمَهُ السَّابِغَهُ، وَالْبُرْهانُ الْمُنِیرُ، فَهَنِیئاً لَکَ بِما آتاکَ اللَّهُ مِنْ فَضْلٍ، وَتَبّاً لِشانِئِکَ ذِی الْجَهْلِ، شَهِدْتَ مَعَ النَّبِیِّ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ جَمِیعَ حُرُوبِهِ وَمَغازِیهِ تَحْمِلُ الرَّایَهَ أَمامَهُ، وَتَضْرِبُ بِالسَّیْفِ قُدَّامَهُ، ثُمَّ لِحَزْمِکَ الْمَشْهُورِ، وَبَصِیرَتِکَ فِی الْأُمُورِ أَمَّرَکَ فِی الْمَواطِنِ وَلَمْ یَکُنْ عَلَیْکَ أَمِیرٌ، وَکَمْ مِنْ أَمْرٍ صَدَّکَ عَنْ إِمْضاءِ عَزْمِکَ فِیهِ التُّقی، وَاتَّبَعَ غَیْرُکَ فِی مِثْلِهِ الْهَوی؟ فَظَنَّ الْجاهِلُونَ أَ نَّکَ عَجَزْتَ عَمَّا إِلَیْهِ انْتَهی، ضَلَّ وَاللَّهِ الظَّانُّ لِذلِکَ وَمَا اهْتَدی، وَلَقَدْ أَوْضَحْتَ مَا أَشْکَلَ مِنْ ذلِکَ لِمَنْ تَوَهَّمَ وَامْتَری بِقَوْلِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ: قَدْ یَرَی الْحُوَّلُ الْقُلَّبُ وَجْهَ الْحِیلَهِ وَدُونَها حاجِزٌ مِنْ تَقْوَی اللَّهِ فَیَدَعُها رَأْیَ الْعَیْنِ، وَیَنْتَهِزُ فُرْصَتَها مَنْ لَا حَرِیجَهَ (۳) ۱۷۱۶ لَهُ فِی الدِّینِ، صَدَقْتَ وَاللَّهِ (۴) ۱۷۱۷ وَخَسِرَ الْمُبْطِلُونَ، وَ إِذْ ماکَرَکَ النَّاکِثانِ، فَقالا: نُرِیدُ الْعُمْرَهَ، فَقُلْتَ لَهُما: لَعَمْرُکُما مَا تُرِیدانِ الْعُمْرَهَ، لکِنْ تُرِیدانِ الْغَدْرَهَ، فَأَخَذْتَ الْبَیْعَهَ عَلَیْهِما، وَجَدَّدْتَ الْمِیثاقَ، فَجَدَّا فِی النِّفاقِ، فَلَمَّا نَبَّهْتَهُما عَلَی فِعْلِهِما أَغْفَلا وَعادا وَمَا انْتَفَعا، وَکانَ عاقِبَهُ أَمْرِهِما خُسْراً، ثُمَّ تَلاهُما أَهْلُ الشَّامِ فَسِرْتَ إِلَیْهِمْ بَعْدَ الْإِعْذارِ وَهُمْ لَایَدِینُونَ دِینَ الْحَقِّ، وَلَا یَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ، هَمَجٌ رُعاعٌ ضَالُّونَ وَبِالَّذِی أُ نْزِلَ عَلَی مُحَمَّدٍ فِیکَ کافِرُونَ،

۱- توبه: ۹/ ۲۷.

۲- احزاب: ۳۳/ ۱۵.

۳- لَاجَرِیحَهَ: خ ل.

۴- وَاللَّهِ: خ.

وَلِأَهْلِ الْخِلافِ عَلَيْکَ نَاصِرُونَ، وَقَدْ أَمَرَ اللَّهُ تَعالی بِاتِّباعِکَ، وَنَدَبَ الْمُؤْمِنِینَ إِلَی نَصْرِکَ، وَقالَ عَزَّ وَجَلَّ: یَا أَ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَکُونُوا مَعَ الصَّادِقِینَ (۱) ۱۷۱۸، مَوْلایَ بِکَ ظَهَرَ الْحَقُّ، وَقَدْ نَبَذَهُ الْخَلْقُ، وَأَوْضَحْتَ السُّنَنَ بَعْدَ الدُّرُوسِ وَالطَّمْسِ، فَلَکَ سابِقَهُ الْجِهادِ عَلَی تَصْدِیقِ التَّنْزِیلِ، وَلَکَ فَضِیلَهُ الْجِهادِ عَلَی تَحْقِیقِ التَّأْوِیلِ، وَعَدُوُّکَ عَدُوُّ اللَّهِ جاحِدٌ لِرَسُولِ اللَّهِ یَدْعُو باطِلًا، وَیَحْکُمُ جائِراً، وَیَتَأَمَّرُ غاصِباً، وَیَدْعُو حِزْبَهُ إِلَی النَّارِ، وَعَمَّارٌ یُجاهِدُ وَیُنادِی بَیْنَ الصَّفَّیْنِ: الرَّواحَ الرَّواحَ إِلَی الْجَنَّهِ، وَلَمَّا اسْتَسْقی فَسُقِیَ اللَّبَنَ کَبَّرَ وَقالَ: قالَ لِی رَسُولُ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: آخِرُ شَرابِکَ مِنَ الدُّنْیا ضَیاحٌ مِنْ لَبَنٍ، وَتَقْتُلُکَ الْفِئَهُ الْباغِیَهُ، فَاعْتَرَضَهُ أَبُو الْعادِیَهِ الْفَزارِیُّ فَقَتَلَهُ، فَعَلی أَبِی الْعادِیَهِ لَعْنَهُ اللَّهِ وَلَعْنَهُ مَلائِکَتِهِ وَرُسُلِهِ أَجْمَعِینَ، وَعَلَی مَنْ سَلَّ سَیْفَهُ عَلَیْکَ، وَسَلَلْتَ سَیْفَکَ عَلَیْهِ، یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، مِنَ الْمُشْرِکِینَ وَالْمُنافِقِینَ إِلی یَوْمِ الدِّینِ، وَعَلَی مَنْ رَضِیَ بِما ساءَکَ وَلَمْ یَکْرَهْهُ وَأَغْمَضَ عَیْنَهُ وَلَمْ یُنْکِرْ، أَوْ أَعانَ عَلَیْکَ بِیَدٍ أَوْ لِسانٍ، أَوْ قَعَدَ عَنْ نَصْرِکَ، أَوْ خَذَلَ عَنِ الْجِهادِ مَعَکَ، أَوْ غَمَطَ (۲) ۱۷۱۹ فَضْلَکَ، وَجَحَدَ حَقَّکَ، أَوْ عَدَلَ بِکَ مَنْ جَعَلَکَ اللَّهُ أَوْلی بِهِ مِنْ نَفْسِهِ، وَصَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ وَسَلامُهُ وَتَحِیَّاتُهُ وَعَلَی الْأَئِمَّهِ مِنْ آلِکَ الطَّاهِرِینَ إِنَّهُ حَمِیدٌ مَجِیدٌ. وَالْأَمْرُ الْأَعْجَبُ، وَالْخَطْبُ الْأَفْظَعُ بَعْدَ جَحْدِکَ حَقَّکَ غَصْبُ الصِّدِیقَهِ الطَّاهِرَهِ الزَّهْراءِ سَیِّدَهِ النِّساءِ فَدَکاً، وَرَدُّ شَهادَتِکَ وَشَهادَهِ السَّیِّدَیْنِ سُلالَتِکَ وَعِتْرَهِ الْمُصْطَفی صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکُمْ

۱- توبه: ۹/ ۱۱۹.

۲- غَمَطَ: کوچک و خوار شمرد.

وَقَدْ أَعْلَى اللَّهُ تَعالى عَلَى الْأُمَّهِ دَرَجَتَكُمْ، وَرَفَعَ مَنْزِلَتَكُمْ، وَأَبانَ فَضْلَكُمْ وَشَرَّفَكُمْ عَلَى الْعالَمِينَ فَأَذْهَبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرَكُمْ تَطْهِيراً، قالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِنَّ الْإِنْسانَ خُلِقَ هَلُوعاً إِذا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعاً وَ إِذا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعاً إِلَّا الْمُصَلِّينَ (۱) ۱۷۲۰، فَاسْتَثْنَى اللَّهُ تَعالى نَبِيَّهُ الْمُصْطَفى وَأَ نْتَ يا سَيِّدَ الْأَوْصِياءِ مِنْ جَمِيعِ الْخَلْقِ، فَما أَعْمَهَ مَنْ ظَلَمَکَ عَنِ الْحَقِّ، ثُمَّ أَ فْرَضُوکَ سَهْمَ ذَوِی الْقُرْبى مَكْراً، وَأَحادُوهُ عَنْ أَهْلِهِ جَوْراً، فَلَمَّا آلَ الْأَمْرُ إِلَيْکَ أَجْرَيْتَهُمْ عَلَى مَا أَجْرَيا رَغْبَهً عَنْهُما بِما عِنْدَ اللَّهِ لَکَ، فَأَشْبَهَتْ مِحْنَتُکَ بِهِما مِحَنَ الْأَ نْبِياءِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ عِنْدَ الْوَحْدَهِ وَعَدَمِ الْأَ نْصارِ، وَأَشْبَهْتَ فِی الْبَياتِ عَلَى الْفِراشِ الذَّبِيحَ عَلَيْهِ السَّلامُ إِذْ أَجَبْتَ كَما أَجابَ، وَأَطَعْتَ كَما أَطاعَ إِسْماعِيلُ صَابِراً مُحْتَسِباً إِذْ قالَ لَهُ: يا بُنَيَّ إِ نِّی أَرى فِی الْمَنامِ أَ نِّی أَذْبَحُکَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرى قالَ يا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِی إِنْ شاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ (۲) ۱۷۲۱، وَكَذَلِکَ أَ نْتَ لَمَّا أَباتَکَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَمَرَکَ أَنْ تَضْجَعَ فِی مَرْقَدِهِ واقِياً لَهُ بِنَفْسِکَ أَسْرَعْتَ إِلَى إِجابَتِهِ مُطِيعاً، وَ لِنَفْسِکَ عَلَى الْقَتْلِ مُوَطِّناً، فَشَكَرَ اللَّهُ تَعالى طَاعَتَکَ، وَأَبَانَ عَنْ جَمِيلِ فِعْلِکَ بِقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ: وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِی نَفْسَهُ ابْتِغاءَ مَرْضاهِ اللَّهِ (۳) ۱۷۲۲، ثُمَّ مِحْنَتُکَ يَوْمَ صِفِّينَ وَقَدْ رُفِعَتِ الْمَصاحِفُ حِيلَهً وَمَكْراً فَأَعْرَضَ الشَّکُّ، وَعُزِفَ الْحَقُّ، وَاتُّبِعَ الظَّنُّ، أَشْبَهَتْ مِحْنَهَ هارُونَ إِذْ أَمَّرَهُ مُوسى عَلَى قَوْمِهِ فَتَفَرَّقُوا عَنْهُ، وَهارُونُ يُنادِی بِهِمْ وَيَقُولُ: يَا قَوْمِ إِنَّما فُتِنْتُمْ بِهِ وَ إِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمنُ فَاتَّبِعُونِی وَأَطِيعُوا أَمْرِی.

۱- معارج: ۷۰/ ۱۹- ۲۲.

۲- صافات: ۳۷/ ۱۰۲.

۳- بقره: ۲/ ۲۰۷.

قـالُوا: لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عاكِفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنا مُوسى (۱) ۱۷۲۳. وَكَذلِكَ أَ نْتَ لَمَّا رُفِعَتِ الْمَصاحِفُ قُلْتَ: يَا قَوْمِ إِنَّما فُتِنْتُمْ بِها وَخُدِعْتُمْ، فَعَصَوْكَ وَخالَفُوا عَلَيْكَ وَاسْتَدْعَوْا نَصْبَ الْحَكَمَيْنِ، فَأَبَيْتَ عَلَيْهِمْ وَتَبَرَّأْتَ إِلَى اللَّهِ مِنْ فِعْلِهِمْ وَفَوَّضْتَهُ إِلَيْهِمْ، فَلَمَّا أَسْفَرَ الْحَقُّ، وَسَفِهَ الْمُنْكَرُ، وَاعْتَرَفُوا بِالزَّلَلِ وَالْجَوْرِ عَنِ الْقَصْدِ اخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِهِ، وَأَ لْزَمُوكَ عَلَى سَفَهٍ التَّحْكِيمَ الَّذِی أَبَيْتَهُ وَأَحَبُّوهُ وَحَظَرْتَهُ وَأَباحُوا ذَ نْبَهُمُ الَّذِی اقْتَرَفُوهُ وَأَ نْتَ عَلَى نَهْجِ بَصِيرَهٍ وَهُدىً، وَهُمْ عَلَى سُنَنِ ضَلالَهٍ وَعَمىً، فَمَا زالُوا عَلَى النِّفاقِ مُصِرِّينَ، وَفِی الْغَیِّ مُتَرَدِّدِينَ حَتَّى أَذاقَهُمُ اللَّهُ وَبَالَ أَمْرِهِمْ، فَأَماتَ بِسَيْفِكَ مَنْ عانَدَكَ فَشَقِیَ وَهَوى، وَأَحْيا بِحُجَّتِكَ مَنْ سَعَدَ فَهُدِیَ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْكَ غادِيَهً وَرائِحَهً وَعاكِفَهً وَذاهِبَهً، فَما يُحِيطُ الْمادِحُ وَصْفَكَ، وَلَا يُحْبِطُ الطَّاعِنُ فَضْلَكَ، أَ نْتَ أَحْسَنُ الْخَلْقِ عِبادَهً، وَأَخْلَصُهُمْ زَهادَهً، وَأَذَبُّهُمْ عَنِ الدِّينِ، أَ قَمْتَ حُدُودَ اللَّهِ بِجَهْدِكَ، وَفَلَلْتَ عَساكِرَ الْمارِقِينَ بِسَيْفِكَ، تُخْمِدُ لَهَبَ الْحُرُوبِ بِبَنانِكَ، وَتَهْتِكُ سُتُورَ الشُّبَهِ بِبَيانِكَ، وَتَكْشِفُ لَبْسَ الْباطِلِ عَنْ صَرِيحِ الْحَقِّ لَاتَأْخُذُكَ فِی اللَّهِ لَوْمَهُ لائِمٍ، وَفِی مَدْحِ اللَّهِ تَعالى لَكَ غِنىً عَنْ مَدْحِ الْمادِحِينَ وَتَقْرِيظِ (۲) ۱۷۲۴ الْواصِفِينَ، قالَ اللَّهُ تَعالى: مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا (۳) ۱۷۲۵، وَلَمَّا رَأَيْتَ أَنْ قَتَلْتَ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمارِقِينَ وَصَدَقَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَعْدَهُ فَأَوْفَيْتَ بِعَهْدِهِ قُلْتَ: أَمَا آنَ أَنْ تُخْضَبَ هذِهِ مِنْ هذِهِ أَمْ مَتى يُبْعَثُ

۱- طه: ۲۰/ ۹۰- ۹۱.

۲- تَقْرِيظِ: نيک افزودن در ستايش. (منه).

۳- احزاب: ۳۳/ ۲۳.

أَشْقاها؟ واثِقاً بِأَنَّکَ عَلَی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبِّکَ، وَبَصِیرَهٍ مِنْ أَمْرِکَ، قادِمٌ عَلَی اللَّهِ، مُسْتَبْشِرٌ بِبَیْعِکَ الَّذی بایَعْتَهُ بِهِ، وَذلِکَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِیمُ. اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَ نْبیائِکَ وَأَوْصِیاءِ أَ نْبیائِکَ بِجَمِیعِ لَعَناتِکَ، وَأَصْلِهِمْ حَرَّ نارِکَ، وَالْعَنْ مَنْ غَصَبَ وَ لِیَّکَ حَقَّهُ، وَأَ نْکَرَ عَهْدَهُ، وَجَحَدَهُ بَعْدَ الْیَقِینِ وَالْإِقْرارِ بِالْوِلایَهِ لَهُ یَوْمَ أَکْمَلْتَ لَهُ الدِّینَ. اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَهَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَمَنْ ظَلَمَهُ وَأَشْیاعَهُمْ وَأَ نْصارَهُمْ. اللَّهُمَّ الْعَنْ ظالِمِی الْحُسَیْنِ وَقاتِلِیهِ، وَالْمُتابِعِینَ عَدُوَّهُ وَناصِرِیهِ، وَالرَّاضِینَ بِقَتْلِهِ وَخاذِلِیهِ لَعْناً وَبِیلًا. اللَّهُمَّ الْعَنْ أَوَّلَ ظالِمٍ ظَلَمَ آلَ مُحَمَّدٍ وَمانِعِیهِمْ حُقُوقَهُمْ. اللَّهُمَّ خُصَّ أَوَّلَ ظالِمٍ وَغاصِبٍ لِآلِ مُحَمَّدٍ بِاللَّعْنِ وَکُلَّ مُسْتَنٍّ بِما سَنَّ إِلی یَوْمِ الْقِیامَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ (۱) ۱۷۲۶ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، وَعَلَی عَلِیٍّ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ، وَاجْعَلْنا بِهِمْ مُتَمَسِّکِینَ، وَبِوِلایَتِهِمْ مِنَ الْفائِزِینَ الْآمِنِینَ الَّذِینَ لَاخَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلَا هُمْ یَحْزَنُونَ (۲) ۱۷۲۷.

مؤلّف گوید که: ما در کتاب هدیّه الزّائرین اشاره کردیم به سند این زیارت، و آنکه این زیارت را در هر روز از نزدیک و دور می شود خواند، و این فایده جلیله ای است که البتّه راغبین در عبادت و شائقین زیارت حضرت شاه ولایت علیه السلام آن را غنیمت خواهند شمرد.

سیّم: زیارتی است که در اقبال از حضرت صادق علیه السلام نقل شده که فرمود: هرگاه در روز عید غدیر نزد قبر شریف حضرت امیر المؤمنین علیه السلام باشی نزدیک قبر شریف آن حضرت برو بعد از نماز و دعا، و اگر در شهرهای دیگر باشی اشاره کن به جانب آن حضرت بعد از نماز، و دعا این است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی وَ لِیِّکَ وَأَخِی نَبِیِّکَ وَوَزِیرِهِ وَحَبِیبِهِ وَخَلِیلِهِ، وَمَوْضِعِ

۱- وَآلِ مُحَمَّدٍ: خ ل.

۲- مزار شهید: ۱۰۹- ۱۳۰ و بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۵۹- ۳۶۸ ح ۶.

سِرِّهِ، وَخِيَرَتِهِ مِنْ أُسْرَتِهِ، وَوَصِيِّهِ وَصِفْوَتِهِ وَخالِصَتِهِ وَأَمِينِهِ وَوَ لِيِّهِ وَأَشْرَفِ عِتْرَتِهِ الَّذِينَ آمَنُوا بِهِ، وَأَبِى ذُرِّيَّتِهِ، وَباب حِكْمَتِهِ، وَالنّاطِقِ بِحُجَّتِهِ، وَالدّاعِى إِلَى شَرِيعَتِهِ، وَالْماضِى عَلَى سُنَّتِهِ، وَخَلِيفَتِهِ عَلَى أُمَّتِهِ، سَيِّدِ الْمُسْلِمِينَ، وَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَقائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ، أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ وَأَصْفِيائِكَ وَأَوْصِياءِ أَ نْبِيائِكَ. اللَّهُمَّ إِنِّى أَشْهَدُ أَ نَّهُ قَدْ بَلَّغَ عَنْ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا حُمِّلَ، وَرَعى مَا اسْتُحْفِظَ، وَحَفِظَ مَا اسْتُودِعَ، وَحَلَّلَ حَلالَكَ، وَحَرَّمَ حَرامَكَ، وَأَقامَ أَحْكامَكَ، وَدَعا إِلى سَبِيلِكَ، وَوَالى أَوْ لِياءَكَ، وَعَادَى أَعْداءَكَ، وَجاهَدَ النّاكِثِينَ عَنْ سَبِيلِكَ، وَالْقاسِطِينَ وَالْمارِقِينَ عَنْ أَمْرِكَ، صابِراً مُحْتَسِباً مُقْبِلًا غَيْرَ مُدْبِرٍ لَاتَأْخُذُهُ فِى اللَّهِ لَوْمَةُ لائِمٍ حَتَّى بَلَغَ فِى ذلِكَ الرِّضا، وَسَلَّمَ إِلَيْكَ الْقَضاءَ، وَعَبَدَكَ مُخْلِصاً، وَنَصَحَ لَكَ مُجْتَهِداً حَتَّى أَتاهُ الْيَقِينُ، فَقَبَضْتَهُ إِلَيْكَ شَهِيداً سَعِيداً وَ لِيّاً تَقِيّاً رَضِيّاً زَكِيّاً هادِياً مَهْدِيّاً. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَيْهِ أَ فْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَ نْبِيائِكَ وَأَصْفِيائِكَ يَا رَبَّ الْعالَمِينَ (۱) ۱۷۲۸.

مؤلّف گويد كه: سيّد در مصباح الزّائر براى اين روز شريف زيارتى ديگر نقل كرده كه اختصاصش به اين روز معلوم نمى شود، و آن مركّب از دو زيارت است، كه علّامه مجلسى آن را زيارت دوّم و سيّم تحفه قرار داده (۲) ۱۷۲۹. زيارت اميرالمؤمنين عليه السلام در روز مولود

دويّم از زيارات مخصوصه: زيارت روز مولود حضرت پيغمبر صلى الله عليه و آله است، شيخ مفيد و شهيد و سيّد ابن طاووس روايت كرده اند كه: حضرت امام جعفر صادق عليه السلام زيارت كرد حضرت امير المؤمنين عليه السلام را در هفدهم ربيع الأول به اين زيارت، و تعليم فرمود آن را به ثقه جليل القدر

۱- اقبال ۲/ ۳۰۶ فصل ۶ باب ۵.

۲- تحفه الزائر: ۶۹ اوّل زيارت دوّم: الحمد للّه الّذى أكرمنى بمعرفته، و در ص ۷۳ اوّل زيارت سوّم: السلام عليك يا ولىّ اللّه ...

محمّد بن مسلم ثقفی رضی الله عنه و فرمود به او که: چون بیایی به مشهد امیرالمؤمنین علیه السلام، پس غسل زیارت کن، و بپوش پاکیزه ترین جامه های خود را، و به بوی خوش خود را معطّر نما، و برو به آرامی و وقار، پس چون برسی به باب السّلام، یعنی بر در حرم مطهّر، رو به قبله بایست و سی مرتبه اللّهُ أَکْبَرُ بگو، و بگو:

السَّلامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی خِیَرَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی الْبَشِیرِ النَّذِیرِ السِّراجِ الْمُنِیرِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلَی الطُّهْرِ الطَّاهِرِ، السَّلامُ عَلَی الْعَلَمِ الزَّاهِرِ، السَّلامُ عَلَی الْمَنْصُورِ الْمُؤَیَّدِ، السَّلامُ عَلَی أَبِی الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. السَّلامُ عَلَی أَنْبِیاءِ اللَّهِ الْمُرْسَلِینَ وَعِبادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ، السَّلامُ عَلَی مَلائِکَهِ اللَّهِ الْحَافِّینَ بِهذَا الْحَرَمِ وَبِهذَا الضَّرِیحِ اللَّائِذِینَ بِهِ. پس به نزدیک قبر برو و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَصِیَّ الْأَوْصِیاءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عِمادَ الْأَتْقِیاءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَ لِیَّ الْأَوْ لِیاءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ الشُّهَداءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا آیَهَ اللَّهِ الْعُظْمی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خامِسَ أَهْلِ الْعَباءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا قائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ الْأَتْقِیاءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عِصْمَهَ الْأَوْ لِیاءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا زَیْنَ الْمُوَحِّدِینَ النُّجباءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خالِصَ الْأَخِلّاءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا والِدَ الْأَئِمَّهِ الْأُمَناءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صاحِبَ الْحَوْضِ وَحامِلَ اللِّواءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا قَسِیمَ الْجَنَّهِ وَلَظی (۱) ۱۷۳۰، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ شُرِّفَتْ بِهِ مَکَّهُ وَمِنی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَحْرَ الْعُلُومِ وَکَنَفَ (۲) ۱۷۳۱ الْفُقَراءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ وُ لِدَ فِی الْکَعْبَهِ وَزُوِّجَ فِی السَّماءِ بِسَیِّدَهِ النِّساءِ وَکانَ شُهُودُهَا الْمَلائِکَهَ الْأَصْفِیاءَ،

۱- لَظی: دوزخ.

۲- وَکَهْفَ: خ ل.

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مِصْباحَ الضِّياءِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ خَصَّهُ النَّبِيُّ بِجَزِيلِ الْحِباءِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ باتَ عَلَى فِرَاشِ خاتَمِ الْأَ نْبِياءِ وَوَقاهُ بِنَفْسِهِ شَرَّ الْأَعْداءِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ رُدَّتْ لَهُ الشَّمْسُ فَسامى شَمْعُونَ الصَّفا، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ أَ نْجَى اللَّهُ سَفِينَهَ نُوحٍ بِاسْمِهِ وَاسْمِ أَخِيهِ حَيْثُ الْتَطَمَ الْماءُ حَوْلَها وَطَمى، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ تابَ اللَّهُ بِهِ وَبِأَخِيهِ عَلَى آدَمَ إِذْ غَوى، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا فُلْکَ النَّجاهِ الَّذِى مَنْ رَکِبَهُ نَجا وَمَنْ تَأَخَّرَ عَنْهُ هَوى، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ خاطَبَ الثُّعْبانَ وَذِئْبَ الْفَلا، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى مَنْ کَفَرَ وَأَنابَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا إِمامَ ذَوِى الْأَ لْبابِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَعْدِنَ الْحِکْمَهِ وَفَصْلَ الْخِطابِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْکِتابِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مِيزانَ يَوْمِ الْحِسابِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا فاصِلَ الْحُکْمِ النَّاطِقَ بِالصَّوابِ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الْمُتَصَدِّقُ بِالْخاتَمِ فِى الْمِحْرابِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ کَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتالَ بِهِ يَوْمَ الْأَحْزابِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ الْوَحْدانِيَّهَ وَأَنابَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا قاتِلَ خَيْبَرَ وَقالِعَ الْبابِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ دَعاهُ خَيْرُ الْأَ نامِ لِلْمَبِيتِ عَلَى فِراشِهِ فَأَسْلَمَ نَفْسَهُ لِلْمَنِيَّهِ وَأَجابَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ لَهُ طُوبى وَحُسْنُ مَآبٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَ لِيَّ عِصْمَهِ الدِّينِ وَيَا سَيِّدَ السَّاداتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صاحِبَ الْمُعْجِزاتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ نَزَلَتْ فِى فَضْلِهِ سُورَهُ الْعادِياتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ کُتِبَ اسْمُهُ فِى السَّماءِ عَلَى السُّرادِقاتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مُظْهِرَ الْعَجائِبِ وَالْآياتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِيرَ الْغَزَواتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ

يَا مُخْبِراً بِما غَبَرَ وَبِما هُوَ آتٍ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مُخاطِبَ ذِئْبِ الْفَلَواتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خاتِمَ الْحصى وَمُبَيِّنَ الْمُشْكِلاتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ عَجِبَتْ مِنْ حَمَلاتِهِ فِي الْوَغى مَلائِکَهُ السَّماواتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ ناجَى الرَّسُولَ فَقَدَّمَ بَيْنَ يَدَیْ نَجْواهُ الصَّدَقاتِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا والِدَ الْأَئِمَّهِ الْبَرَرَهِ السَّاداتِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا تالِیَ الْمَبْعُوثِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ عِلْمِ خَيْرِ مَوْرُوثٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ (۱) ۱۷۳۲، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا إِمامَ الْمُتَّقِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا غِياثَ الْمَكْرُوبِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عِصْمَهَ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مُظْهِرَ الْبَراهِينِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا طه وَيس، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَبْلَ اللَّهِ الْمَتِينِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ تَصَدَّقَ فِی صَلاتِهِ بِخاتَمِهِ عَلَى الْمِسْكِينِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا قالِعَ الصَّخْرَهِ عَنْ فَمِ الْقَلِيبِ وَمُظْهِرَ الْماءِ الْمَعِينِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَيْنَ اللَّهِ النَّاظِرَهَ، وَيَدَهُ الْباسِطَهَ، وَ لِسانَهُ الْمُعَبِّرَ عَنْهُ فِی بَرِيَّتِهِ أَجْمَعِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ، وَمُسْتَوْدَعَ عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَصاحِبَ لِواءِ الحَمْدِ، وَساقِیَ أَوْ لِيائِهِ مِنْ حَوْضِ خاتَمِ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا يَعْسُوبَ الدِّينِ، وَقائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ، وَوالِدَ الْأَئِمَّهِ الْمَرْضِيِّينَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى اسْمِ اللَّهِ الرَّضِيِّ وَوَجْهِهِ الْمُضِیءِ وَجَنْبِهِ الْقَوِیِّ وَصِراطِهِ السَّوِیِّ، السَّلامُ عَلَى الْإِمامِ التَّقِیِّ الْمُخْلِصِ الصَّفِیِّ، السَّلامُ عَلَى الْكَوكَبِ الدُّرِّيِّ، السَّلامُ عَلَى الْإِمامِ أَبِی الْحَسَنِ عَلِیٍّ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى أَئِمَّهِ الْهُدى، وَمَصابِيحِ

۱- السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ: نسخه. سَيِّدَ الْمُؤْمِنِينَ: خ ل.

الـدُّجی، وَأَعْلامِ التُّقی، وَمَنارِ الْهُدی، وَذَوِی النُّهی، وَکَهْفِ الْوَرَی، وَالْعُرْوَهِ الْوُثْقی، وَالْحُجَّهِ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیا وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. السَّلامُ عَلَی نُورِ الْأَ نْوارِ، وَحُجَّهِ الْجَبَّارِ، وَوالِـدِ الْأَئِمَّهِ الْأَطْهارِ، وَقَسِـیمِ الْجَنَّهِ وَالنَّارِ، الْمُخْبِرِ عَنِ الْآثارِ، الْمُدَمِّرِ عَلَی الْکُفَّارِ، مُسْتَنْقِذِ الشِّیعَهِ الْمُخْلِصِـینَ مِنْ عَظِیمِ الْأَوْزارِ، السَّلامُ عَلَی الْمَخْصُوصِ بِالطَّاهِرَهِ التَّقِیَّهِ ابْنَهِ الْمُخْتارِ، الْمَوْلُودِ فِی الْبَیْتِ ذِی الْأَسْـتارِ، الْمُزَوَّجِ فِی السَّماءِ بِالْبَرَّهِ الطَّاهِرَهِ الرَّضِـیَّهِ الْمَرْضِـیَّهِ والِدَهِ الْأَئِمَّهِ الْأَطْهارِ (۱) ۱۷۳۳ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکـاتُهُ. السَّلامُ عَلَی النَّبَإِ الْعَظِیمِ الَّذِی هُمْ فِیهِ مُخْتَلِفُونَ، وَعَلَیْهِ یُعْرَضُونَ، وَعَنْهُ یُسْـأَ لُونَ، السَّلامُ عَلَی نُورِ اللَّهِ الْأَ نْوَرِ، وَضِـیائِهِ الْأَزْهَرِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. السَّلامُ عَلَیْکَ یا وَ لِیَّ اللَّهِ وَحُجَّتَهُ وَخـالِصَهَ اللَّهِ وَخـاصَّتَهُ، أَشْـهَدُ أَ نَّکَ (۲) ۱۷۳۴ یـا وَ لِیَّ اللَّهِ وَحُجَّتَـهُ (۳) ۱۷۳۵ لَقَـدْ جاهَـدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَاتَّبَعْتَ مِنْهاجَ رَسُولِ اللَّهِ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَحَلَّلْتَ حَلالَ اللَّهِ، وَحَرَّمْتَ حَرامَ اللَّهِ، وَشَـرَعْتَ أَحْکامَهُ، وَأَقَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ صابِراً ناصِـحاً مُجْتَهِداً مُحْتَسِباً عِنْدَ اللَّهِ عَظِیمَ الْأَجْرِ حَـتَّی أَتـاکَ الْیَقِیـنُ، فَلَعَـنَ اللَّهُ مَـنْ دَفَعَـکَ عَـنْ حَقِّکَ، وَأَزالَـکَ عَنْ مَقامِـکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذلِـکَ فَرَضِـیَ بِهِ، أُشْـهِدُ اللَّهَ وَمَلائِـکَتَهُ وَأَ نْبِیـاءَهُ وَرُسُـلَهُ أَ نِّی وَ لِیٌّ لِمَنْ وَالاـکَ وَعَـدُوٌّ لِمَنْ عَـاداکَ، السَّلامُ عَلَیْـکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. پس خود را به قبر بچسبان و قبر را ببوس و بگو:

۱- المرْضِیَّهِ ابْنَهِ الأَطْهارَ: خ.

۲- أَ نَّکَ: نسخه.

۳- وَحُجَّتَهُ: خ.

أَشْـهَدُ أَ نَّکَ تَسْـمَعُ کَلامِی، وَتَشْـهَدُ مَقامِی، وَأَشْهَدُ لَکَ یَا وَ لِیَّ اللَّهِ بِالْبَلاغِ وَالْأَداءِ، یَا مَوْلایَ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ، یَا أَمِینَ اللَّهِ، یَا وَ لِیَّ اللَّهِ، إِنَّ بَیْنِی وَبَیْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَـلَّ ذُ نُوبـاً قَـدْ أَ ثْقَلَتْ ظَهْرِی، وَمَنَعَتْنِی مِنَ الرُّقـادِ، وَذِکْرُهـا یُقَلْقِـلُ أَحْشَائِی، وَقَـدْ هَرَبْتُ إِلَی اللَّهِ عَزَّ وَجَـلَّ وَ إِلَیْـکَ، فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَـکَ عَلَی سِـرِّهِ، وَاسْتَرْعاکَ أَمْرَ خَلْقِهِ، وَقَرَنَ طاعَتَکَ بِطاعَتِهِ، وَمُوالاتَکَ بِمُوالاتِهِ، کُنْ لِی إِلَی اللَّهِ شَفِیعاً، وَمِنَ النَّارِ مُجِیراً، وَعَلَی الدَّهْرِ ظَهِیراً. پس باز خود را به قبر بچسبان و قبر را ببوس و بگو:

یَا وَ لِیَّ اللَّهِ، یَا حُجَّهَ اللَّهِ، یَا بابَ حِطَّهِ اللَّهِ، وَ لِیُّکَ وَزائِرُکَ وَاللَّائِذُ بِقَبْرِکَ، وَالنَّازِلُ بِفِنائِکَ، وَالْمُنِیخُ رَحْلَهُ فِی جِوارِکَ یَسْأَ لُکَ أَنْ تَشْـفَعَ لَهُ إِلَی اللَّهِ فِی قَضاءِ حاجَتِهِ، وَنُجْـحِ طَلِبَتِهِ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ الْجَاهَ الْعَظِیمَ، وَالشَّفاعَهَ الْمَقْبُولَهَ، فَاجْعَلْنِی یَـا مَوْلایَ مِنْ هَمِّکَ وَأَدْخِلْنِی فِی حِزْبِکَ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلَی ضَـجِیعَیْکَ آدَمَ وَنُوحٍ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلَی وَلَـدَیْکَ الْحَسَـنِ وَالْحُسَیْنِ، وَعَلَی الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ مِنْ ذُرِّیَّتِکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ.

آنگـاه شـش رکعت نمـاز زیـارت بکن، دو رکعت برای حضـرت امیر المؤمنین علیه السـلام، و دو رکعت برای جناب آدم علیه السـلام، و دو رکعت برای جناب نوح علیه السـلام، و بسـیار بخوان خدای تعالی را که به اجابت خواهد رسید إن شاء اللّه تعالی (۱) ۱۷۳۶. اتّحاد حضرت پیغمبر با امیرالمؤمنین علیهما السلام

مؤلّف گویـد که: صاحب مزار کبیر گفته که: این زیارت را در هفـدهم ربیع الأوّل در نزد طلوع آفتاب بایـد به عمل آورد (۲) ۱۷۳۷، و علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: این زیارت بهترین زیارات

۱- مزار شهید: ۱۳۱- ۱۳۷ و اقبال ۳/ ۱۳۰ فصل ۱۲ باب ۴.

۲- مزار کبیر مشهدی: ۲۰۵.

است، و به سندهای معتبر در کتب معتبره مذکور است، و ظاهر بعضی از روایات آن است که خصوصیّت به این روز ندارد، و در هر وقت که این زیارت را به عمل آورند خوب است (۱) ۱۷۳۸.

مؤلّف گوید که: اگر کسی گوید که: چگونه است در روز مولود پیغمبر صلی الله علیه و آله یا مبعث آن حضرت زیارت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام وارد شده، و زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت نشده، با آنکه شایسته بود که زیارت مخصوصی برای حضرت رسول صلی الله علیه و آله در این اوقات وارد شده باشد؟

جواب گوییم که: این به جهت شدّت اتّصال این دو بزرگوار، و کمال اتّحاد این دو نور پاک است با هم، که هرکه زیارت کند امیر المؤمنین علیه السلام را زیارت کرده حضرت رسول صلی الله علیه و آله را، و شاهد بر این از قرآن آیه أنفسنا است، وَهُوَ فی آیَهِ التّباهُلِ نَفْسُ الْمُصْطَفی لَیْسَ غَیْرُهُ إیّاها.

و از اخبار بسیاری از روایات است از جمله شیخ محمّد بن المشهدی روایت کرده از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: مردی اعرابی به خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله مشرّف شد و عرض کرد: یا رسول اللَّه، منزل من دور است از منزل تو، و من مشتاق زیارت و دیدن تو می شوم، می آیم به زیارت جناب تو، و ملاقات تو برایم حاصل نمی شود، و ملاقات می کنم علیّ بن ابی طالب علیه السلام را، پس مرا مأنوس می کند به حدیث و مواعظ خود، و من برمی گردم با حال اندوه و حسرت بر ندیدن تو، فرمود: هرکه زیارت کند علی را مرا زیارت کرده، و هرکه او را دوست دارد مرا دوست داشته، و کسی که دشمن دارد او را مرا دشمن داشته است، برسان این را به قوم خود از جانب من، و هرکه برود به زیارت او پس به تحقیق که نزد من آمده، و من جزا خواهم داد او را روز قیامت وجبرئیل وصالح المؤمنین (۲) ۱۷۳۹.

و در حدیث معتبری از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: چون زیارت کنی جانب نجف را زیارت کن عظام آدم علیه السلام، و بدن نوح علیه السلام، و جسم علیّ بن ابی طالب علیه السلام را، بدرستی که زیارت کرده خواهی بود پدران گذشته را و محمّد صلی الله علیه و آله خاتم پیغمبران را و علی علیه السلام بهترین اوصیا را (۳) ۱۷۴۰، و در زیارت ششم گذشت که فرمودند: رو به قبر امیر المؤمنین علیه السلام بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفْوَهَ اللَّهِ، الی غَیْرِ ذلِکَ.

۱- زاد المعاد: ۴۲۴.

۲- مزار کبیر: ۳۸، ح ۱۳.

۳- مزار کبیر: ۳۷، ضمن ح ۱۲.

وَلقَد أَجادَ الشَّیخ جابِر فِی تَشمیطِهِ للقَصیدهِ الازرِیَّه بقَولهِ مُشیراً إِلَی القُبَّهِ العَلَوِیَّهِ:

فَاعْتَمِدْ لِلنَّبِیِّ أَعْظَمَ رَمْسٍ فِیهِ لِلطُّهْرِ أَحْمَدٍ أَیُّ نَفْسٍ

أَوْ تَرَی الْعَرْشَ فِیهِ أَنْوَرَ شَمْسٍ فَتَواضَعْ فَثَمَّ دارَهُ قُدْسٍ

تَتَمَنَّی الْأَفْلاکُ لَثْمَ ثَراهَا (۱) ۱۷۴۱ و حکیم سنائی گفته:

مرتضائی که کرد یزدانش همره جان مصطفی جانش

هر دو یک قبله و خردشان دوهر دو یک روح وکالبدشان دو

دو رَوَنده چو اختر گردون دو برادر چو موسی و هارون

هر دو یک دُر ز یک صدف بودندهر دو پیرایه شرف بودند

تا نه بگشاد علم حیدر دَرندهد سنّت پیمبر بَر

سیّم از زیارات مخصوصه زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در مبعث

زیارت شب مبعث و روز آن است:

یعنی بیست و هفتم رجب، و در آن سه زیارت است:

اوّل: زیارت رجبیّه: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَشْهَدَنا مَشْهَدَ أَوْلِیائِهِ، که در اعمال ماه رجب گذشت (ص ۱۹۰)، و آن زیارتی است که در ماه رجب در هر یک از مشاهد مشرّفه خوانده می شود، لکن صاحب مزار قدیم و شیخ محمّد بن المشهدی آن را از زیارات مخصوصه شب مبعث نیز شمرده اند، و چون آن زیارت را خواندی فرموده اند: بعد از آن دو رکعت نماز زیارت بجا آور و آنچه خواهی دعا کن (۲) ۱۷۴۲.

دویّم: زیارت السَّلامُ عَلَی أَبِی الْأَئِمَّهِ وَمَعْدِنِ النُّبُوَّهِ است، که علّامه مجلسی رحمه الله آن را زیارت هفتم تحفه قرار داده (۳) ۱۷۴۳. صاحب مزار قدیم گفته که: آن مختصّ است به شب بیست و هفتم رجب، چنانکه ما در هدیّه الزّائر آن را ذکر کردیم.

سیّم: زیارتی است که شیخ مفید و سیّد و شهید نقل نموده اند به این طریق که: چون

۱- دیوان ازریّه شیخ ازری: ۸۵.

۲- مزار کبیر: ۲۰۳.

۳- تحفه الزائر: ۸۳.

خواستی در شب مبعث یا روز آن زیارت کنی حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را بایست بر در قبّه شریفه مقابل قبر آن حضرت و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طالِبٍ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَبْدُ اللَّهِ وَأَخُو رَسُو لِهِ، وَأَنَّ الْأَئِمَّهَ الطَّاهِرِینَ مِنْ وَلَدِهِ حُجَجُ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ.

پس داخل شو و بایست نزدیک قبر آن حضرت، به نحوی که روی خود را به جانب قبر کرده باشی و قبله را در پشت خود قرار دهی، آنگاه صد مرتبه تکبیر بگو، و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ آدَمَ خَلِیفَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ نُوحٍ صَفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُوسی کَلِیمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عِیسی رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُحَمَّدٍ سَیِّدِ رُسُلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمامَ الْمُتَّقِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَیِّدَ الْوَصِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَصِیَّ رَسُولِ رَبِّ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عِلْمِ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا النَّبَأُ الْعَظِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الصِّراطُ الْمُسْتَقِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْمُهَذَّبُ الْکَرِیمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْوَصِیُّ التَّقِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الرَّضِیُّ الزَّکِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْبَدْرُ الْمُضِی ءُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الصِّدِّیقُ الْأَکْبَرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْفارُوقُ الْأَعْظَمُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا السِّراجُ الْمُنِیرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمامَ الْهُدی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَلَمَ التُّقی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ الْکُبْری، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خاصَّهَ اللَّهِ وَخالِصَتَهُ، وَأَمِینَ اللَّهِ وَصَفْوَتَهُ، وَبابَ

اللَّهِ وَحُجَّتَهُ، وَمَعْدِنَ حُكْمِ اللَّهِ وَسِرِّهِ، وَعَيْبَهَ عِلْمِ اللَّهِ وَخازِنَهُ، وَسَفِيرَ اللَّهِ فِی خَلْقِهِ، أَشْهَدُ أَنَّکَ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَاتَّبَعْتَ الرَّسُولَ، وَتَلَوْتَ الْکِتابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ، وَبَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ، وَوَفَیْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ، وَتَمَّتْ بِکَ کَلِماتُ اللَّهِ، وَجاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَنَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُو لِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَجُدْتَ بِنَفْسِکَ صابِراً مُحْتَسِباً مُجاهِداً عَنْ دِینِ اللَّهِ، مُوَقِّیاً لِرَسُولِ اللَّهِ، طالِباً مَا عِنْدَ اللَّهِ، راغِباً فِیما وَعَدَ اللَّهُ، وَمَضَیْتَ لِلَّذِی کُنْتَ عَلَیْهِ شَهِیداً وَشاهِداً وَمَشْهُوداً، فَجَزاکَ اللَّهُ عَنْ رَسُو لِهِ وَعَنِ الْإِسْلامِ وَأَهْلِهِ مِنْ صِدِّیقٍ أَ فْضَلَ الْجَزاءِ. أَشْهَدُ أَ نَّکَ کُنْتَ أَوَّلَ الْقَوْمِ إِسْلاماً، وَأَخْلَصَهُمْ إِیماناً، وَأَشَدَّهُمْ یَقِیناً، وَأَخْوَفَهُمْ لِلَّهِ، وَأَعْظَمَهُمْ عَناءً، وَأَحْوَطَهُمْ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَأَ فْضَلَهُمْ مَناقِبَ، وَأَکْثَرَهُمْ سَوابِقَ، وَأَرْفَعَهُمْ دَرَجَهً، وَأَشْرَفَهُمْ مَنْزِلَهً، وَأَکْرَمَهُمْ عَلَیْهِ، فَقَوِیتَ (۱) ۱۷۴۴ حِینَ وَهَنُوا، وَلَزِمْتَ مِنْهَاجَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَ (۲) ۱۷۴۵ أَشْهَدُ أَ نَّکَ کُنْتَ خَلِیفَتَهُ حَقّاً، لَمْ تُنازَعْ بِرَغْمِ الْمُنافِقِینَ، وَغَیْظِ الْکافِرِینَ، وَضِغْنِ الْفاسِقِینَ، وَقُمْتَ بِالْأَمْرِ حِینَ فَشِلُوا، وَنَطَقْتَ حِینَ تَتَعْتَعُوا، وَمَضَیْتَ بِنُورِ اللَّهِ إِذْ وَقَفُوا، فَمَنِ اتَّبَعَکَ فَقَدِ اهْتَدی (۳) ۱۷۴۶، کُنْتَ أَوَّلَهُمْ کَلاماً، وَأَشَدَّهُمْ خِصاماً، وَأَصْوَبَهُمْ مَنْطِقاً، وَأَسَدَّهُمْ رَأْیاً، وَأَشْجَعَهُمْ قَلْباً، وَأَکْثَرَهُمْ یَقِیناً، وَأَحْسَنَهُمْ عَمَلًا، وَأَعْرَفَهُمْ بِالْأُمُورِ، کُنْتَ لِلْمُؤمِنِینَ أَباً رَحِیماً إِذْ صارُوا عَلَیْکَ عِیالًا، فَحَمَلْتَ أَ ثْقالَ مَا عَنْهُ ضَعُفُوا، وَحَفِظْتَ مَا أَضاعُوا، وَرَعَیْتَ مَا أَهْمَلُوا،

۱- قَوَیْتَ: خ ل.

۲- وَ: خ.

۳- هُدِیَ: خ ل.

وَشَمَّرْتَ إِذْ جَبُنُوا، وَعَلَوْتَ إِذْ هَلِعُوا، وَصَبَرْتَ إِذْ جَزِعُوا، كُنْتَ عَلَى الْكافِرِينَ عَذاباً صَبّاً وَغِلْظَةً وَغَيْظاً، وَ لِلْمُؤْمِنِينَ غَيْثاً وَخِصْباً (۱) ۱۷۴۷ وَعِلْماً، لَمْ تُفْلَلْ حُجَّتُكَ، وَلَمْ يَزِغْ قَلْبُكَ، وَلَمْ تَضْعُفْ بَصِيرَتُكَ، وَلَمْ تَجْبُنْ نَفْسُكَ، كُنْتَ كَالْجَبَلِ لاتُحَرِّكُهُ الْعَواصِفُ، وَلا تُزِيلُهُ الْقَواصِفُ، كُنْتَ كَما قالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَوِيّاً فِي بَدَنِكَ، مُتَواضِعاً فِي نَفْسِكَ، عَظِيماً عِنْدَ اللَّهِ، كَبِيراً فِي الْأَرْضِ، جَلِيلًا فِي السَّماءِ، لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ فِيكَ مَهْمَزٌ، وَلَا لِقائِلٍ فِيكَ مَغْمَزٌ، وَلَا لِخَلْقٍ فِيكَ مَطْمَعٌ، وَلَا لِأَحَدٍ عِنْدَكَ هَوادَةٌ، يُوجَدُ الضَّعِيفُ الذَّلِيلُ عِنْدَكَ قَوِيّاً عَزِيزاً حَتَّى تَأْخُذَ لَهُ بِحَقِّهِ، وَالْقَوِيُّ الْعَزِيزُ عِنْدَكَ ضَعِيفاً (۲) ۱۷۴۸ حَتَّى تَأْخُذَ مِنْهُ الْحَقَّ، الْقَرِيبُ وَالْبَعِيدُ عِنْدَكَ فِي ذلِكَ سَواءٌ، شَأْنُكَ الْحَقُّ وَالصِّدْقُ وَالرِّفْقُ، وَقَوْلُكَ حُكْمٌ وَحَتْمٌ، وَأَمْرُكَ حِلْمٌ وَعَزْمٌ، وَرَأْيُكَ عِلْمٌ وَحَزْمٌ (۳) ۱۷۴۹، اعْتَدَلَ بِكَ الدِّينُ، وَسَهُلَ بِكَ الْعَسِيرُ، وَأُطْفِئَتْ بِكَ (۴) ۱۷۵۰ النِّيرانُ، وَقَوِيَ بِكَ الْإِيمانُ، وَثَبَتَ بِكَ (۵) ۱۷۵۱ الْإِسْلامُ، وَهَدَّتْ مُصِيبَتُكَ الْأَنامَ، فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ خالَفَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنِ افْتَرى عَلَيْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ وَغَصَبَكَ حَقَّكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذلِكَ فَرَضِيَ بِهِ، إِنَّا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بُرآءُ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً خالَفَتْكَ، وَجَحَدَتْ وِلايَتَكَ، وَتَظاهَرَتْ عَلَيْكَ وَقَتَلَتْكَ، وَحادَتْ عَنْكَ وَخَذَلَتْكَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ النَّارَ مَثْواهُمْ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ. أَشْهَدُ لَكَ يَاوَ لِيَّ اللَّهِ وَوَ لِيَّ رَسُو لِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

۱- خِصْباً: بَرَكَت.

۲- ذَلِيلًا: خ ل. و در مزار و مصباح: ضعيفاً ذليلًا.

۳- وَجَزْمٌ: خ ل.

۴- بِكَ: خ.

۵- بِكَ: خ.

بِالْبَلاغِ وَالْأَداءِ وَالنَّصِیحَه (۱) ۱۷۵۲، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ حَبِیبُ اللَّهِ وَبابُهُ، وَأَ نَّکَ جَنْبُ (۲) ۱۷۵۳ اللَّهِ وَوَجْهُهُ الَّذِی مِنْهُ یُؤْتی، وَأَ نَّکَ سَبِیلُ اللَّهِ، وَأَ نَّکَ عَبْدُ اللَّهِ، وَأَخُو رَسُولِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، أَ تَیْتُکَ زائِراً لِعَظِیم حالِکَ وَمَنْزِلَتِکَ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ، مُتَقَرِّباً إِلَی اللَّهِ بِزِیارَتِکَ، راغِباً إِلَیْکَ فِی الشَّفاعَهِ، أَبْتَغِی بِشَفاعَتِکَ خَلاصَ نَفْسِی، مُتَعَوِّذاً بِکَ مِنَ النَّارِ، هارِباً مِنْ ذُ نُوبِیَ الَّتِی احْتَطَبْتُها عَلَی ظَهْرِی، فَزِعاً إِلَیْکَ رَجاءَ رَحْمَهِ رَبِّی، أَ تَیْتُکَ أَسْتَشْفِعُ بِکَ یا مَوْلایَ إِلَی اللَّهِ وَأَ تَقَرَّبُ بِکَ إِلَیْهِ لِیَقْضِیَ بِکَ حَوائِجِی، فَاشْفَعْ لِی یا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ إِلَی اللَّهِ فَإِنِّی عَبْدُ اللَّهِ وَمَوْلاکَ وَزائِرُکَ وَلَکَ عِنْدَ اللَّهِ الْمَقامُ الْمَعْلُومُ، وَالْجاهُ الْعَظِیمُ، وَالشَّأْنُ الْکَبِیرُ، وَالشَّفاعَهُ الْمَقْبُولَهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَصَلِّ عَلَی عَبْدِکَ وَأَمِینِکَ الْأَوْفی، وَعُرْوَتِکَ الْوُثْقی، وَیَدِکَ الْعُلْیا، وَکَلِمَتِکَ الْحُسْنی، وَحُجَّتِکَ عَلَی الْوَری، وَصِدِّیقِکَ الْأَکْبَرِ، سَیِّدِ الْأَوْصِیاءِ، وَرُکْنِ الْأَوْلِیاءِ، وَعِمادِ الْأَصْفِیاءِ، أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، وَیَعْسُوبِ الْمُتَّقِینَ، وَقُدْوَهِ الصِّدِّیقِینَ، وَ إِمامِ الصَّالِحِینَ، الْمَعْصُومِ مِنَ الزَّلَلِ، وَالْمَفْطُومِ مِنَ الْخَلَلِ، وَالْمُهَذَّبِ مِنَ الْعَیْبِ، وَالْمُطَهَّرِ مِنَ الرَّیْبِ، أَخِی نَبِیِّکَ، وَوَصِیِّ رَسُولِکَ، وَالْبائِتِ عَلَی فِراشِهِ، وَالْمُواسِی لَهُ بِنَفْسِهِ، وَکاشِفِ الْکَرْبِ عَنْ وَجْهِهِ، الَّذِی جَعَلْتَهُ سَیْفاً لِنُبُوَّتِهِ، وَمُعْجِزاً لِرِسالَتِهِ، وَدَلالَهً واضِحَهً لِحُجَّتِهِ، وَحامِلًا لِرایَتِهِ، وَوِقایَهً لِمُهْجَتِهِ، وَهادِیاً لِأُمَّتِهِ، وَیَداً لِبَأْسِهِ، وَتاجاً لِرَأْسِهِ، وَباباً لِنَصْرِهِ، وَمِفْتاحاً لِظَفَرِهِ حَتَّی هَزَمَ جُنُودَ الشِّرْکِ بِأَیْدِکَ، وَأَبادَ عَساکِرَ الْکُفْرِ بِأَمْرِکَ،

۱- وَالنَّصِیحَه: خ.

۲- أَنَّکَ جَنْبُ اللَّهِ وَبابُهُ، وَأَ نَّکَ حَبِیبُ اللَّهِ: خ ل.

وَبَذَلَ نَفْسَهُ فِی مَرْضاتِکَ وَمَرْضاهِ رَسُولِکَ، وَجَعَلَها وَقْفاً عَلی طاعَتِهِ، وَمَجِنّاً دُونَ نَکْبَتِهِ، حَتَّی فاضَتْ نَفْسُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ فِی کَفِّهِ وَاسْتَلَبَ بَرْدَها، وَمَسَحَهُ عَلی وَجْهِهِ، وَأَعانَتْهُ مَلائِکَتُکَ عَلی غُسْلِهِ وَتَجْهِیزِهِ، وَصَلَّی عَلَیْهِ وَوارِی شَخْصَهُ، وَقَضی دَیْنَهُ، وَأَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَلَزِمَ عَهْدَهُ، وَاحْتَذی مِثالَهُ، وَحَفِظَ وَصِیَّتَهُ، وَحِینَ وَجَدَ أَنْصاراً نَهَضَ مُسْتَقِلّاً بِأَعْباءِ الْخِلافَهِ، مُضْطَلِعاً بِأَثْقالِ الْإِمامَهِ، فَنَصَبَ رایَهَ الْهُدی فِی عِبادِکَ، وَنَشَرَ ثَوْبَ الْأَمْنِ فِی بِلادِکَ، وَبَسَطَ الْعَدْلَ فِی بَرِیَّتِکَ، وَحَکَمَ بِکِتابِکَ فِی خَلِیقَتِکَ، وَأَقامَ الْحُدُودَ، وَقَمَعَ الْجُحُودَ، وَقَوَّمَ الزَّیْغَ، وَسَکَّنَ الْغَمْرَهَ، وَأَبادَ الْفَتْرَهَ، وَسَدَّ الْفُرْجَهَ، وَقَتَلَ النَّاکِثَهَ وَالْقاسِطَهَ وَالْمارِقَهَ، وَلَمْ یَزَلْ عَلی مِنْهاجِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَوَتِیرَتِهِ، وَلُطْفِ شاکِلَتِهِ، وَجَمالِ سِیرَتِهِ، مُقْتَدِیاً بِسُنَّتِهِ، مُتَعَلِّقاً بِهِمَّتِهِ، مُباشِراً لِطَرِیقَتِهِ، وَأَمْثِلَتُهُ نَصْبُ عَیْنَیْهِ یَحْمِلُ عِبادَکَ عَلَیْها وَیَدْعُوهُمْ إِلَیْها إِلی أَنْ خُضِبَتْ شَیْبَتُهُ مِنْ دَمِ رَأْسِهِ. اللَّهُمَّ فَکَما لَمْ یُؤْثِرْ فِی طاعَتِکَ شَکّاً عَلی یَقِینٍ، وَلَمْ یُشْرِکْ بِکَ طَرْفَهَ عَیْنٍ صَلِّ عَلَیْهِ صَلاهً زاکِیَهً نامِیَهً یَلْحَقُ بِها دَرَجَهَ النُّبُوَّهِ فِی جَنَّتِکَ، وَبَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَسَلاماً، وَآتِنا مِنْ لَدُنْکَ فِی مُوالاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْساناً وَمَغْفِرَهً وَرِضْواناً، إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْجَسِیمِ، بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس ببوس ضریح را و روی راست خود را بگذار بر آن، و بعد از آن روی چپ را، و میل کن به سمت قبله، و نماز زیارت بجای آور، و آنچه خواهی بعد از نماز دعا کن، و بگو بعد از فرستادن تسبیح زهرا علیها السلام:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ بَشَّرْتَنِی عَلَی لِسانِ نَبِیِّکَ وَرَسُو لِکَ مُحَمَّدٍ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ فَقُلْتَ: وَبَشِّرِ الَّذِینَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ (۱) ۱۷۵۴، اللَّهُمَّ وَ إِنِّی مُؤْمِنٌ بِجَمِیعِ أَ نْبیائِکَ وَرُسُلِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ، فَلَا تَقِفْنِی بَعْدَ مَعْرِفَتِهِمْ مَوْقِفاً تَفْضَحُنِی فِیهِ عَلَی رُؤُوسِ الْأَشْهادِ، بَلْ قِفْنِی مَعَهُمْ وَتَوَفَّنِی عَلَی التَّصْدِیقِ بِهِمْ. اللَّهُمَّ وَأَ نْتَ خَصَصْتَهُمْ بِکَرامَتِکَ، وَأَمَرْتَنِی بِاتِّباعِهِمْ، اللَّهُمَّ وَ إِنِّی عَبْدُکَ وَزائِرُکَ مُتَقَرِّباً إِلَیْکَ بِزِیارَهِ أَخِی رَسُو لِکَ وَعَلَی کُلِّ مَأْتِیٍّ وَمَزُورٍ حَقٌّ لِمَنْ أَتاهُ وَزارَهُ، وَأَ نْتَ خَیْرُ مَأْتِیٍّ، وَأَکْرَمُ مَزُورٍ، فَأَسْأَ لُکَ یَا اللَّهُ یَا رَحْمنُ یَا رَحِیمُ یَا جَوادُ یَا ماجِدُ یَا أَحَدُ یَا صَمَدُ یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ وَلَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا وَلَداً أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ تُحْفَتَکَ إِیَّایَ مِنْ زِیارَتِی أَخا رَسُو لِکَ فَکاکَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَأَنْ تَجْعَلَنِی مِمَّنْ یُسارِعُ فِی الْخَیْراتِ وَیَدْعُوکَ رَغَباً وَرَهَباً، وَتَجْعَلَنِی لَکَ مِنَ الْخاشِعِینَ. اللَّهُمَّ إِنَّکَ مَنَنْتَ عَلَیَّ بِزِیارَهِ مَوْلایَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ وَوِلایَتِهِ وَمَعْرِفَتِهِ فَاجْعَلْنِی مِمَّنْ یَنْصُرُهُ وَیَنْتَصِرُ بِهِ، وَمُنَّ عَلَیَّ بِنَصْرِکَ لِدِینِکَ. اللَّهُمَّ وَاجْعَلْنِی مِنْ شِیعَتِهِ، وَتَوَفَّنِی عَلَی دِینِهِ. اللَّهُمَّ أَوْجِبْ لِی مِنَ الرَّحْمَهِ وَالرِّضْوانِ وَالْمَغْفِرَهِ وَالْإِحْسانِ وَالرِّزْقِ الْواسِعِ الْحَلالِ الطَّیِّبِ مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ (۲) ۱۷۵۵.

مؤلّف گوید که: در روایت معتبر منقول است که: حضرت خضر علیه السلام در روز شهادت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام گریه کنان و استرجاع گویان به سرعت آمد و ایستاد بر درِ خانه امیر المؤمنین علیه السلام

۱- یونس: ۱۰/ ۲.

۲- مصباح الزائر: ۱۷۶ و مزار: ۱۳۸- ۱۴۵.

پس گفت: رَحِمَكَ اللَّهُ يَا أَبَا الْحَسَنِ، كُنْتَ أَوَّلَ الْقَوْمِ إِسْلاماً، وَأَخْلَصَهُمْ إِيماناً، وَأَشَدَّهُمْ يَقِيناً، وَأَخْوَفَهُمْ لِلَّهِ، و شمرد بسیاری از فضایل آن حضرت را قریب به همین عباراتی که در همین زیارت مذکور است، پس اگر در این روز این زیارت نیز خوانده شود مناسب است، و اصل آن کلمات که به منزله زیارت روز شهادت است در هدیّه ذکر کرده ایم، هرکه خواهد به آن جا رجوع کند.

و نیز بدان که ما پیش از این در ضمن اعمال شب مبعث کلامی از رحله ابن بطوطه نقل کردیم که متعلّق بود به این روضه شریفه، صلوات اللّه علی مشرّفها، شایسته است به آن جا رجوع شود.

فصل پنجم

در فضیلت کوفه و مسجد بزرگ آن و اعمال آن مسجد

و زیارت جناب مسلم است

بدان که کوفه یکی از چهار بلدی است که حق تعالی آن را اختیار فرموده، و طور سینین تفسیر به آن شده (۱) ۱۷۵۶، و در روایت است که آن حرم خدا و حرم حضرت رسول صلی الله علیه و آله و حرم امیر المؤمنین علیه السلام است (۲) ۱۷۵۷، و یک درهم تصدّق در آن حساب می شود به صد درهم در جای دیگر، و دو رکعت نماز در آن حساب می شود به صد رکعت (۳) ۱۷۵۸.

و امّا فضیلت مسجد کوفه: پس زیاده از آن است که ذکر شود، و بس است در شرافت آن که یکی از آن چهار مسجدی است که سزاوار است شدّ رحال شود به سمت آنها به جهت درک فیوضات آنها، و یکی از آن مواطن است که مسافر مخیّر است در آن مابین قصر و اتمام نماز، و نماز فریضه در آن معادل حجّ مقبول، و معادل هزار نماز است که در جای دیگر بجای آورده شود (۴) ۱۷۵۹.

و در روایات وارد شده که: محلّ نماز پیغمبران است، و محلّ نماز حضرت مهدی صلوات اللّٰه علیه خواهد شد (۵) ۱۷۶۰.

و در روایتی هزار پیغمبر و هزار وصیّ پیغمبر در آن نماز کرده (۶) ۱۷۶۱.

و از بعضی روایات استفاده شود که: مسجد کوفه افضل است از مسجد اقصی، که در بیت المقدّس است (۷) ۱۷۶۲.

و ابن قولویه از امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده که فرمود: اگر مردم بدانند که چه فضیلت دارد مسجد کوفه، هرآینه از شهرهای دور تهیّه زاد و راحله کنند و به سوی این مسجد بیایند، و فرمود که: نماز واجب در آن برابر است با حجّ مقبول، و نماز نافله برابر عمره مقبوله (۸) ۱۷۶۳، و به روایت دیگر: نماز فریضه و نافله در آن مثل حجّ و عمره ای است که با رسول خدا صلی الله علیه و آله

۱- کنز الدقائق ۱۴/ ۳۴۰.

۲- کامل الزیارات: ۷۴، ح ۸، باب ۸.

۳- کامل الزیارات: ۷۰، ح ۲، باب ۸.

۴- کامل الزیارات: ۷۲ و ۷۳، ح ۵ و ۷.

۵- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۹۰ ضمن ح ۴ نقل از امالی صدوق: م ۴۰، ح ۸.

۶- مزار کبیر: ۱۲۳، ح ۲، باب ۴.

۷- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۹۴ ضمن ح ۲۸ نقل از مزار کبیر.

۸- کامل الزیارات: ۷۱، ح ۳ و ۴، باب ۸.

کرده باشند (۱) ۱۷۶۴.

شیخ کلینی و غیر او از مشایخ عظام روایت کرده اند از هارون بن خارجه که حضرت صادق علیه السلام به من فرمود: ای هارون، چه مقدار مسافت است بین تو و بین مسجد کوفه، یک میل می شود؟ گفتم: نه، فرمود: بجا می آوری همه نمازهای خود را در آن جا؟ گفتم: نه، فرمود: اگر من نزدیک آن مسجد بودم امید داشتم که از من فوت نمی شد یک نماز در آن، و هیچ می دانی که چیست فضیلت آن موضع؟ نبوده بنده صالحی و نه پیغمبری مگر آنکه نماز گزارده در مسجد کوفه، حتّی آنکه رسول خدا صلی الله علیه و آله در شبی که او را به معراج می بردند جبرئیل به آن حضرت گفت:

می دانی که در کجایی یا رسول اللَّه؟ الآن مقابل مسجد کوفه می باشی، فرمود: پس رخصت بطلب از پروردگارِ من تا بروم در آن دو رکعت نماز گزارم، پس جبرئیل از حق تعالی اذن طلب کرد، حق تعالی اذن مرحمت فرمود، پس فرود آورد آن حضرت را، و آن جناب دو رکعت نماز گذاشت در آن، و بدرستی که جانب راست آن باغی است از باغهای بهشت، و میان آن باغی است از باغهای بهشت، و عقب آن باغی است از باغهای بهشت، و بدرستی که نماز واجب در آن برابر است با هزار نماز، و نافله در آن مقابل است با پانصد نماز، و نشستن در آن بدون تلاوت و ذکر عبادت است، و اگر مردم بدانند که چه فضیلت است در آن بیایند به سوی آن اگر چه به روش کودکان خود را بر زمین کشند (۲) ۱۷۶۵.

و در روایت دیگر است که: نماز واجب در آن مقابل حجّ است، و نماز نافله مقابل عمره (۳) ۱۷۶۶.

وگذشت در ذیل زیارت هفتم حضرت امیر ۷ اشاره به فضیلت این مسجد شریف، و از بعضی روایات معلوم می شود که جانب راست این مسجد افضل است از جانب چپ آن (۴) ۱۷۶۷.

اعمال مسجد بزرگ کوفه

و امّا اعمال مسجد کوفه

پس به نحوی که در مصباح الزّائر و غیره است آن است که: چون داخل کوفه شدی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَفِی سَبِیلِ اللَّهِ، وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ،

۱- مزار کبیر: ۱۲۳، ح ۲، باب ۴.

۲- کافی ۳/ ۴۹۰.

۳- کامل الزیارات: ۷۱، ح ۳، باب ۸ از امام باقر علیه السلام.

۴- به بحار الأنوار ۱۰۰/ ۴۰۴ ح ۵۹ مراجعه شود.

اللَّهُمَّ أَ نْزِلْنِی مُنْزَلًا مُبارَکاً وَأَ نْتَ خَیْرُ الْمُنْزِلِینَ.

پس روانه شو به سوی مسجد کوفه، و در حال رفتن بگو: اللَّهُ أَکْبَرُ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَسُبْحانَ اللَّهِ، تا وارد شوی به دَرِ مسجد، پس بایست نزد در و بگو:

السَّلامُ عَلَی سَیِّدِنا رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ، السَّلامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ (۱) ۱۷۶۸ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، وَعَلَی مَجالِسِهِ وَمَشاهِدِهِ وَمَقامِ حِکْمَتِهِ وَآثارِ آبائِهِ آدَمَ وَنُوحٍ وَ إِبْراهِیمَ وَ إِسْماعِیلَ وَتِبْیانِ (۲) ۱۷۶۹ بَیِّناتِهِ، السَّلامُ عَلَی الْإِمامِ الْحَکِیمِ الْعَدْلِ الصِّدِّیقِ الْأَکْبَرِ الْفارُوقِ بِالْقِسْطِ الَّذِی فَرَّقَ اللَّهُ بِهِ بَیْنَ الْحَقِّ وَالْباطِلِ، وَالْکُفْرِ وَالْإِیمانِ، وَالشِّرْکِ وَالتَّوْحِیدِ لِیَهْلِکَ مَنْ هَلَکَ عَنْ بَیِّنَهٍ، وَیَحْیی مَنْ حَیَّ عَنْ بَیِّنَهٍ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ أَمِیرُ الْمُؤمِنِینَ، وَخاصَّهُ نَفْسِ الْمُنْتَجَبِینَ، وَزَیْنُ الصِّدِّیقِینَ، وَصابِرُ الْمُمْتَحَنِینَ، وَأَ نَّکَ حَکَمُ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ، وَقاضِی أَمْرِهِ، وَبابُ حِکْمَتِهِ، وَعاقِدُ عَهْدِهِ، وَالنَّاطِقُ بِوَعْدِهِ، وَالْحَبْلُ الْمَوْصُولُ بَیْنَهُ وَبَیْنَ عِبادِهِ، وَکَهْفُ النَّجاهِ، وَمِنْهاجُ التُّقی، وَالدَّرَجَهُ الْعُلْیا، وَمُهَیْمِنُ الْقاضِی الْأَعْلی، یا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، بِکَ أَ تَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ زُلْفی، أَ نْتَ وَ لِیِّی وَسَیِّدِی وَوَسِیلَتِی فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ.

پس داخل مسجد می شوی.

مؤلّف گوید که: بهتر آن است که از دری که در عقب مسجد است که مشهور است به باب الفیل داخل شوی، پس می گویی:

اللَّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ، هذَا مَقامُ الْعائِذِ بِاللَّهِ، وَبِمُحَمَّدٍ حَبِیبِ

۱- در مصباح الزائر: عَلَی مَولانا أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ.

۲- وَبُنْیانِ: نسخه.

اللّهِ (۱) ۱۷۷۰ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَبِولایَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْأَئِمَّهِ الْمَهْدِیِّینَ الصَّادِقِینَ النَّاطِقِینَ الرَّاشِدِینَ الَّذِینَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِیراً، رَضِیتُ بِهِمْ أَئِمَّهً وَهُداهً وَمَوالِیَّ، سَلَّمْتُ لِأَمْرِ اللّهِ، لَاأُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً، وَلَا أَ تَّخِذُ مَعَ اللّهِ وَ لِیّاً، کَذَبَ الْعادِلُونَ بِاللّهِ وَضَلُّوا ضَلالًا بَعِیداً، حَسْبِیَ اللَّهُ وَأَوْ لِیاءُ اللّهِ، أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَأَنَّ عَلِیّاً وَالْأَئِمَّهَ الْمَهْدِیِّینَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَوْ لِیائِی وَحُجَّهُ اللّهِ عَلی خَلْقِهِ.

آنگاه برو به جانب ستون چهارم که در جنب باب انماط و برابر ستون پنجم است، و آن ستون حضرت ابراهیم علیه السلام است، پس چهار رکعت نماز کن، دو رکعت آن را با حمد و قُلْ هُو اللَّهُ أَحَدٌ و دو رکعت دیگر را با حمد و إِنَّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیلَهِ القَدْرِ، پس چون فارغ شدی از نماز تسبیح حضرت زهرا علیها السلام را بگو، و بعد از آن بگو:

السَّلامُ عَلَی عِبادِ اللّهِ الصّالِحِینَ الرّاشِدِینَ الَّذِینَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِیراً، وَجَعَلَهُمْ أَ نْبِیاءَ مُرْسَلِینَ، وَحُجَّهً عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ، وَسَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، ذلِکَ تَقْدِیرُ الْعَزِیزِ الْعَلِیمِ. و هفت مرتبه بگو: سَلامٌ عَلی نُوحٍ فِی الْعالَمِینَ. پس بگو: نَحْنُ عَلَی وَصِیَّتِکَ یَا وَ لِیَّ الْمُؤْمِنِینَ الَّتِی أَوْصَیْتَ بِها ذُرِّیَّتَکَ مِنَ الْمُرْسَلِینَ وَالصِّدِّیقِینَ (۲) ۱۷۷۱، وَنَحْنُ مِنْ شِیعَتِکَ وَشِیعَهِ نَبِیِّنا مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَعَلَیْکَ وَعَلَی جَمِیعِ الْمُرْسَلِینَ وَالأَنْبِیاءِ وَالصَّادِقِینَ (۳) ۱۷۷۲، وَنَحْنُ عَلَی مِلَّهِ إِبْراهِیمَ وَدِینِ مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ، وَالْأَئِمَّهِ الْمَهْدِیِّینَ، وَوِلایَهِ مَوْلانا عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ. السَّلامُ عَلَی الْبَشِیرِ

۱- حَبِیبِ اللّهِ: خ.

۲- وَالصَّادِقِینَ: خ ل.

۳- وَالصِّدِّیقِینَ: خ ل.

النَّذِیرِ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَرَحْمَتُهُ وَرِضْوانُهُ وَبَرَکاتُهُ، وَعَلی وَصِیِّهِ وَخَلِیفَتِهِ الشَّاهِدِ لِلَّهِ مِنْ بَعْدِهِ عَلی خَلْقِهِ عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، الصِّدِّیقِ الْأَکْبَرِ، وَالْفارُوقِ الْمُبِینِ الَّذِی أَخَذْتَ بَیْعَتَهُ (۱) ۱۷۷۳ عَلَی الْعالَمِینَ، رَضِیتُ بِهِمْ أَوْ لِیاءَ وَمَوالِیَّ وَحُکَّاماً فِی نَفْسِی وَوُلْدِی وَأَهْلِی وَمالِی وَقِسْمِی (۲) ۱۷۷۴، وَحِلِّی وَ إِحْرامِی، وَ إِسْلامِی وَدِینِی، وَدُنْیایَ وَآخِرَتِی، وَمَحْیایَ وَمَماتِی، أَ نْتُمُ الْأَئِمَّهُ فِی الْکِتابِ، وَفَصْلُ الْمَقامِ، وَفَصْلُ الْخِطابِ، وَأَعْیُنُ الْحَیِّ الَّذِی لَا یَنامُ، وَأَ نْتُمْ حُکَماءُ اللَّهِ (۳) ۱۷۷۵، وَبِکُمْ حَکَمَ اللَّهُ، وَبِکُمْ عُرِفَ حَقُّ اللَّهِ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، أَ نْتُمْ نُورُ اللَّهِ مِنْ بَیْنِ أَیْدِینا وَمِنْ خَلْفِنا، أَ نْتُمْ سُنَّهُ اللَّهِ الَّتِی بِها سَبَقَ الْقَضاءُ، یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ أَ نَا لَکُمْ مُسَلِّمٌ تَسْلِیماً لَاأُشْرِکُ بِاللَّهِ شَیْئاً، وَلَا أَ تَّخِذُ مِنْ دُو نِهِ وَ لِیّاً، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدانِی بِکُمْ وَمَا کُنْتُ لِأَهْتَدِیَ لَوْلا أَنْ هَدَانِیَ اللَّهُ، اللَّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلی مَا هَدَانا (۴) ۱۷۷۶.

اعمال دکّهُ القضاء و بیتُ الطّشت

بدان که دکّه القضاء دکّانچه ای بوده در مسجد که امیر المؤمنین علیه السلام بر روی آن می نشستند، و قضاوت و حکم می نمودند، و در آن موضع ستون کوتاهی بوده که بر آن نوشته بوده آیه کریمه إِنَّ اللَّهَ یَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ (۵) ۱۷۷۷.

و بیت الطّشت همان محلّی است که ظاهر شده معجزه امیر المؤمنین علیه السلام در باب آن دختر بی شوهری که یک وقتی در میان آب بوده که زالویی در شکمش داخل شده، و کم کم از مکیدن خون بزرگ شده بود، و شکم آن دختر را نیز بزرگ کرده بود، برادران دختر گمان حمل به او بردند

۱- اخِذَتْ بَیْعَتُهُ: نسخه.

۲- قِسْم: به کسر، یعنی بهره و نصیب.

۳- در مصباح الزائر: حُکَماءُ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ.

۴- مصباح الزائر: ۷۷- ۷۹.

۵- نحل: ۱۶/ ۹۰.

و خواستند او را بکشند، برای حکم آن نزد امیر المؤمنین علیه السلام آمدند، حضرت امر فرمود در جانب مسجد پرده کشیدند، و آن دختر را در پس آن پرده نشانیدند، و قابله کوفه را امر فرمود که او را تفتیش کند، قابله پس از تفتیش عرض کرد: یا امیر المؤمنین، این دختر آبستن است و فرزند در شکم دارد، پس حضرت امر فرمود طشتی مملوّ از لجن آوردند و دختر را بر روی آن نشانیدند، آن زالو که بوی لجن شنید از شکم دختر بیرون آمد.

و در بعضی از روایات است که حضرت دست دراز کرد و از کوههای شام قطعه برفی آورد و نزدیک آن طشت نهاد تا آن حیوان از شکم دختر بیرون آمد (۱) ۱۷۷۸.

و نیز بدان که مشهور در ترتیب اعمال مسجد آن است که بعد از اعمال ستون چهارم می روند به وسط مسجد و اعمال آن جا را بجا می آورند، و اعمال دکّه القضاء و بیت الطّشت را در آخر همه بعد از فراغ از دکّه حضرت صادق علیه السلام بجا می آورند، ولکن ما به همان ترتیبی که سیّد ابن طاووس در مصباح الزّائر و علّامه مجلسی در بحار و شیخ خضر در مزار نقل کرده اند اعمال را ذکر می نماییم، و اگر کسی خواسته باشد به ترتیب مشهور عمل نماید، اعمال دکّه القضاء و بیت الطّشت را بعد از ستون چهارم بجا نیاورد، و بگذارد در آخر بعد از اعمال دکّه حضرت صادق علیه السلام بجا آورد.

بالجمله، می گوییم پس برو به سوی دکّه القضاء و در آن جا دو رکعت نماز کن به حمد و هر سوره که خواهی، و چون فارغ شدی بگو تسبیح زهرا علیها السلام را، و بگو:

یَا مالِکِی وَمُمَلِّکِی وَمُتَغَمِّدِی (۲) ۱۷۷۹ بِالنِّعَمِ الْجِسامِ مِنْ غَیْرِ اسْتِحْقاقٍ، وَجْهِی خاضِعٌ لِمَا تَعْلُوهُ الْأَقْدامُ لِجَلالِ وَجْهِکَ الْکَرِیمِ لَاتَجْعَلْ هذِهِ الشِّدَّهَ وَلَا هذِهِ الْمِحْنَهَ مُتَّصِلَهً بِاسْتِیصالِ الشَّأْفَهِ، وَامْنَحْنِی مِنْ فَضْلِکَ مَا لَمْ تَمْنَحْ بِهِ أَحَداً مِنْ غَیْرِ مَسْأَلَهٍ، أَنْتَ الْقَدِیمُ الْأَوَّلُ الَّذِی لَمْ تَزَلْ وَلَا تَزالُ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی، وَزَکِّ عَمَلِی، وَبارِکْ لِی فِی أَجَلِی، وَاجْعَلْنِی مِنْ

۱- بحار الأنوار ۴۰/ ۲۴۲ ح ۲۰ نقل از خرائج.

۲- وَمُعْتَمِدِی: خ ل.

عُتَقائِکَ وَطُلَقائِکَ مِنَ النَّارِ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۱۷۸۰.

اعمال بیت الطّشت که متّصل است به دکّه قضاء: نماز کن در آن جا دو رکعت، و بعد از سلام تسبیح کن، پس بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی ذَخَرْتُ تَوْحِیدِی إِیَّاکَ، وَمَعْرِفَتِی بِکَ، وَ إِخْلاصِی لَکَ، وَ إِقْرارِی بِرُبُوبِیَّتِکَ، وَذَخَرْتُ وِلایَهَ مَنْ أَ نْعَمْتَ عَلَیَّ بِمَعْرِفَتِهِمْ مِنْ بَرِیَّتِکَ مُحَمَّدٍ وَعِتْرَتِهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ لِیَوْمِ فَزَعِی إِلَیْکَ عاجِلًا وآجِلًا، وَقَدْ فَزِعْتُ إِلَیْکَ وَ إِلَیْهِمْ یَا مَوْلایَ فِی هذَا الْیَوْمِ وَفِی مَوْقِفِی هذَا وَسَأَلْتُکَ مَادَّتِی (۲) ۱۷۸۱ مِنْ نِعْمَتِکَ وَ إِزاحَهَ مَا أَخْشاهُ مِنْ نِقْمَتِکَ، وَالْبَرَکَهَ فِیما رَزَقْتَنِیهِ، وَتَحْصِینَ صَدْرِی مِنْ کُلِّ هَمٍّ وَجائِحَهٍ (۳) ۱۷۸۲ وَمَعْصِیَهٍ فِی دِینِی وَدُنْیایَ وَآخِرَتِی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۴) ۱۷۸۳.

و نقل شده که حضرت صادق علیه السلام در بیت الطّشت دو رکعت نماز کردند (۵) ۱۷۸۴.

بیان نماز و دعا در وسط مسجد: دو رکعت نماز می کنی در وسط مسجد، در رکعت اوّل حمد می خوانی با قُلْ هُوَ اللَّه أَحَدٌ، و در رکعت دوّم حمد و قُلْ یَا أَیُّهَا الْکافِرُونَ، پس وقتی که سلام دادی تسبیح زهرا علیها السلام را بخوان و بگو:

اللَّهُمَّ أَ نْتَ السَّلامُ، وَمِنْکَ السَّلامُ، وَ إِلَیْکَ یَعُودُ السَّلامُ، وَدارُکَ دارُ السَّلامِ، حَیِّنا رَبَّنا مِنْکَ بِالسَّلامِ. اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّیْتُ هذِهِ الصَّلاهَ ابْتِغاءَ رَحْمَتِکَ وَرِضْوانِکَ وَمَغْفِرَتِکَ وَتَعْظِیماً لِمَسْجِدِکَ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْفَعْها فِی عِلِّیِّینَ وَتَقَبَّلْها مِنِّی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۶) ۱۷۸۵.

۱- مصباح الزائر: ۷۹.

۲- وَسَأَلْتُکَ ما زکی: خ ل. یعنی افزونی پیوسته.

۳- جائِحَه: سختی.

۴- مصباح الزائر: ۸۰.

۵- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۴۱۲ نقل از بعضی مؤلفات قدماء اصحاب.

۶- مصباح الزائر: ۸۰.

مؤلّف گوید که: این مقام را دکّه المعراج گفته اند، و ظاهراً به ملاحظه آن است که در شب معراج حضرت رسول صلی الله علیه و آله از حق تعالی رخصت طلبید و در این جا فرود آمد و دو رکعت نماز گذاشت، و در اوّل فصل روایت آن گذشت.

اعمال ستون هفتم: و آن مقامی است که در آن حق تعالی توفیق توبه به آدم علیه السلام داده، پس برو به طرف ستون هفتم و بایست در نزد آن رو به قبله و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَعَلَى مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى أَبِينا آدَمَ وَأُمِّنا حَوَّاءَ، السَّلامُ عَلَى هابِيلَ الْمَقْتُولِ ظُلْماً وَعُدْواناً عَلَى مَواهِبِ اللَّهِ وَرِضْوانِهِ، السَّلامُ عَلَى شَيْثٍ صَفْوَهِ اللَّهِ الْمُخْتارِ الْأَمِينِ وَعَلَى الصَّفْوَهِ الصَّادِقِينَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ الطَّيِّبِينَ أَوَّ لِهِمْ وَآخِرِهِمْ، السَّلامُ عَلَى إِبْراهِيمَ وَ إِسْماعِيلَ وَ إِسْحاقَ وَيَعْقُوبَ وَعَلَى ذُرِّيَّتِهِمُ الْمُخْتارِينَ، السَّلامُ عَلَى مُوسى كَلِيمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى عِيسى رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خاتِمِ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَذُرِّيَّتِهِ الطَّيِّبِينَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ فِي الْأَوَّلِينَ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ فِي الْآخِرِينِ، السَّلامُ عَلى فاطِمَهَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَى الْأَئِمَّهِ الْهادِينَ شُهَداءِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، السَّلامُ عَلَى الرَّقِيبِ الشَّاهِدِ عَلَى الْأُمَمِ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ.

پس نماز می کنی نزد آن ستون چهار رکعت، می خوانی در رکعت اوّل حمد و إِنَّا أَنْزَلْناه، و در رکعت دوّم حمد و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، و در رکعت سیّم و چهارم به همین نحو، و چون فارغ شدی بگو تسبیح زهراء علیها السلام را، پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ قَدْ عَصَيْتُكَ فَإِنِّي قَدْ أَطَعْتُكَ فِي الْإِيمانِ مِنِّي بِكَ مَنّاً مِنْكَ

عَلَیَّ لَامَنّاً مِنّی عَلَیْکَ (۱) ۱۷۸۶، وَأَطَعْتُکَ فِی أَحَبِّ الْأَشْیَاءِ لَکَ (۲) ۱۷۸۷ لَمْ أَتَّخِذْ لَکَ وَلَداً، وَلَمْ أَدْعُ لَکَ شَرِیکاً، وَقَدْ عَصَیْتُکَ فِی أَشْیاءَ کَثِیرَهٍ عَلی غَیْرِ وَجْهِ الْمُکابَرَهِ لَکَ وَلَا الْخُرُوجِ عَنْ (۳) ۱۷۸۸ عُبُودِیَّتِکَ، وَلَا الْجُحُودِ لِرُبُوبِیَّتِکَ، وَلکِنِ اتَّبَعْتُ هَوایَ وَأَزَلَّنِی الشَّیْطانُ بَعْدَ الْحُجَّهِ عَلَیَّ وَالْبَیانِ، فَإِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُنُوبِی غَیْرَ ظالِمٍ لِی، وَ إِنْ تَعْفُ عَنِّی وَتَرْحَمْنِی فَبِجُودِکَ وَکَرَمِکَ یَا کَرِیمُ. اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِی لَمْ یَبْقَ لَها إِلّا رَجاءُ عَفْوِکَ وَقَدْ قَدَّمْتُ آلَهَ الْحِرْمانِ، فَأَ نَا أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ مَا لَا أَسْتَوْجِبُهُ، وَأَطْلُبُ مِنْکَ مَا لَاأَسْتَحِقُّهُ. اللَّهُمَّ إِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُنُوبِی وَلَمْ تَظْلِمْنِی شَیْئاً، وَ إِنْ تَغْفِرْ لِی فَخَیْرُ راحِمٍ أَ نْتَ یَا سَیِّدِی. اللَّهُمَّ أَنْتَ أَ نْتَ وَأَ نَا أَ نَا، أَ نْتَ الْعَوَّادُ بِالْمَغْفِرَهِ، وَأَ نَا الْعَوَّادُ بِالذُّنُوبِ، وَأَ نْتَ الْمُتَفَضِّلُ بِالْحِلْمِ، وَأَ نَا الْعَوَّادُ بِالْجَهْلِ. اللَّهُمَّ فَإِنِّی أَسْأَ لُکَ یَا کَنْزَ الضُّعَفاءِ، یَا عَظِیمَ الرَّجاءِ، یَا مُنْقِذَ الْغَرْقی، یَا مُنْجِیَ الْهَلْکی، یَا مُمِیتَ الْأَحْیاءِ، یَا مُحْیِیَ الْمَوْتی، أَ نْتَ اللّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، أَ نْتَ الَّذِی سَجَدَ لَکَ شُعاعُ الشَّمْسِ، وَدَوِیُّ الْماءِ، وَحَفِیفُ الشَّجَرِ، وَنُورُ الْقَمَرِ، وَظُلْمَهُ اللَّیْلِ، وَضَوْءُ النَّهارِ، وَخَفَقانُ الطَّیْرِ، فَأَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ یَا عَظِیمُ بِحَقِّکَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الصَّادِقِینَ، وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الصَّادِقِینَ عَلَیْکَ، وَبِحَقِّکَ عَلی عَلِیٍّ، وَبِحَقِّ عَلِیٍّ عَلَیْکَ، وَبِحَقِّکَ عَلی فاطِمَهَ، وَبِحَقِّ فاطِمَهَ عَلَیْکَ، وَبِحَقِّکَ عَلَی الْحَسَنِ، وَبِحَقِّ الْحَسَنِ عَلَیْکَ، وَبِحَقِّکَ عَلَی الْحُسَیْنِ، وَبِحَقِّ الْحُسَیْنِ عَلَیْکَ، فَإِنَّ حُقُوقَهُمْ عَلَیْکَ مِنْ أَ فْضَلِ إِنْعامِکَ عَلَیْهِمْ، وَبِالشَّأْنِ الَّذِی لَکَ عِنْدَهُمْ، وَبِالشَّأْنِ الَّذِی لَهُمْ عِنْدَکَ، صَلِّ عَلَیْهِمْ یَا رَبِّ صَلاهً دائِمَهً

۱- لَامَنّاً بِهِ عَلَیْکَ: خ ل.

۲- إِلَیْکَ: خ.

۳- مِنْ: ظ.

مُنْتهی رِضاکَ، وَاغْفِرْ لِی بِهِمُ الـذُّنُوبَ الَّتِی بَیْنِی وَبَیْنَکَ، وَأَرْضِ عَنِّی خَلْقَکَ، وَأَ تْمِمْ عَلَیَّ نِعْمَتَکَ کَما أَ تْمَمْتَها عَلی آبائِی مِنْ قَبْلُ، وَلَا تَجْعَلْ لِأَحَدٍ مِنَ الْمَخْلُوقِینَ عَلَیَّ فِیهَا امْتِناناً، وَامْنُنْ عَلَیَّ کَما مَنَنْتَ عَلی آبائِی مِنْ قَبْلُ یَا کهیعص. اللَّهُمَّ کَمَا صَلَّیْتَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فَاسْتَجِبْ لِی دُعَائِی فِیما سَأَلْتُ، یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ.

پس برو به سجده و در سجده بگو: یَا مَنْ یَقْدِرُ عَلی حَوائِجِ السَّائِلِینَ، وَیَعْلَمُ مَا فِی ضَمِیرِ الصَّامِتِینَ، یَا مَنْ لَایَحْتاجُ إِلَی التَّفْسِیرِ، یَا مَنْ یَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَمَا تُخْفِی الصُّدُورُ، یَا مَنْ أَ نْزَلَ الْعَذابَ عَلی قَوْمِ یُونُسَ وَهُوَ یُرِیدُ أَنْ یُعَذِّبَهُمْ فَدَعَوْهُ وَتَضَرَّعُوا إِلَیْهِ فَکَشَفَ عَنْهُمُ الْعَذابَ وَمَتَّعَهُمْ إِلی حِینٍ، قَدْ تَری مَکانِی، وَتَسْمَعُ دُعائِی، وَتَعْلَمُ سِرِّی وَعَلانِیَتِی وَحالِی صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ دِینِی وَدُنْیایَ وَآخِرَتِی، پس هفتاد مرتبه بگو:

یَا سَیِّدِی.

پس سر از سجده بردار و بگو: یَا رَبِّ أَسْأَ لُکَ بَرَکَهَ هذَا الْمَوْضِعِ وَبَرَکَهَ أَهْلِهِ، وَأَسْأَ لُکَ أَنْ تَرْزُقَنِی مِنْ رِزْقِکَ رِزْقاً حَلالًا طَیِّباً تَسُوقُهُ إِلَیَّ بِحَوْ لِکَ وَقُوَّتِکَ وَأَ نَا خَائِضٌ فِی عافِیَهٍ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۱۷۸۹.

مؤلّف گوید که: در مزار قدیم در دعای این مقام بعد از یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ و پیش از سجده ذکر کرده دعای: اللَّهُمَّ یَا مَنْ تُحَلُّ بِهِ عُقَدُ الْمَکارِهِ، که از ادعیه صحیفه سجّادیّه است (۲) ۱۷۹۰ ودر باب اوّل گذشت (ص ۱۵۹)، پس از آن فرمود آنگاه بگو: اللَّهُمَّ إِنَّکَ تَعْلَمُ وَلَا

۱- مصباح الزائر: ۸۰- ۸۳.

۲- صحیفه سجادیّه: ۶۷، دعاء ۲۴.

أَعْلَمُ، وَتَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ، وَأَ نْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ، صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَتَجاوَزْ عَنِّي، وَتَصَدَّقْ عَلَيَّ مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

آنگاه به سجده برو و بگو: يَا مَنْ يَقْدِرُ عَلَى حَوائِجِ السَّائِلِينَ، إلى آخره.

و بدان نیز که احادیث در فضیلت این ستون هفتم بسیار وارد شده، و شیخ کلینی به سند معتبر روایت کرده که: امیر المؤمنین علیه السلام رو به این ستون نماز می کرد، و نزدیک می ایستاد، که میان آن حضرت و ستون آنقدر فاصله بود که بزی بگذرد.

و در روایت معتبر دیگر وارد شده است که: در هر شب شصت هزار ملک از آسمان نازل می شوند و نزد ستون هفتم نماز می کنند، و در شب دیگر ملائکه دیگر به این عدد می آیند و دیگر هیچ یک عود نمی کنند تا روز قیامت.

و در حدیث معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: ستون هفتم مقام حضرت ابراهیم است.

و نیز شیخ کلینی در کافی به سند صحیح از ابو اسماعیل سرّاج روایت کرده است که: معاویه بن وهب دست مرا گرفت و گفت که: ابو حمزه ثمالی دست مرا گرفت و گفت که: اصبغ بن نباته دست مرا گرفت و ستون هفتم را به من نشان داد و گفت که: این ستون مقام حضرت امیر المؤمنین علیه السلام است که نزد آن نماز می کرد، و امام حسن علیه السلام در نزد ستون پنجم نماز می کرد، و چون امیر المؤمنین علیه السلام حاضر نبود امام حسن علیه السلام در جای او نماز می خواند وَهِيَ مِنْ بابِ كِنْدَه (۱) ۱۷۹۱.

و بالجمله، اخبار در فضیلت این ستون بسیار و بنای ما بر اختصار است.

عمل ستون پنجم: بدان که از جمله مواضع ممتازه مسجد کوفه ستون پنجم است، که باید نزد آن نماز کنند، و حاجات خود را از حق تعالی طلب نمایند، زیرا که در روایات معتبره وارد شده است که: محلّ نماز حضرت ابراهیم خلیل الرّحمان علیه السلام بوده است (۲) ۱۷۹۲، و منافات ندارد با روایات دیگر، زیرا که ممکن است که آن حضرت در همه این مواضع نماز کرده باشد.

۱- کافی ۳/ ۴۹۳ ح ۴ و ۵ و ۶ و ۸.

۲- کافی ۳/ ۴۹۳ ضمن ح ۶.

و در حدیث معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: ستون پنجم مقام جبرئیل علیه السلام است (۱) ۱۷۹۳، و از حدیث سابق ظاهر است که مقام امام حسن علیه السلام است.

و بالجمله، آنچه از احادیث معلوم می شود آن است که: نزد ستون هفتم و پنجم اشرف است از سایر جاهای مسجد.

و سیّد ابن طاووس رحمه الله گفته که: در نزد ستون پنجم دو رکعت نماز کن به حمد و هر سوره که خواهی، و چون سلام گفتی و تسبیح نمودی پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِجَمِیعِ أَسْمائِکَ کُلِّها مَا عَلِمْنا مِنْها وَمَا لَانَعْلَمُ، وَأَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ الْکَبِیرِ الْأَکْبَرِ الَّذِی مَنْ دَعاکَ بِهِ أَجَبْتَهُ، وَمَنْ سَأَلَکَ بِهِ أَعْطَیْتَهُ، وَمَنِ اسْتَنْصَرَکَ بِهِ نَصَرْتَهُ، وَمَنِ اسْتَغْفَرَکَ بِهِ غَفَرْتَ لَهُ، وَمَنِ اسْتَعانَکَ بِهِ أَعَنْتَهُ، وَمَنِ اسْتَرْزَقَکَ بِهِ رَزَقْتَهُ، وَمَنِ اسْتَغاثَکَ بِهِ أَغَثْتَهُ، وَمَنِ اسْتَرْحَمَکَ بِهِ رَحِمْتَهُ، وَمَنِ اسْتَجارَکَ بِهِ أَجَرْتَهُ، وَمَنْ تَوَکَّلَ عَلَیْکَ بِهِ کَفَیْتَهُ، وَمَنِ اسْتَعْصَمَکَ بِهِ عَصَمْتَهُ، وَمَنِ اسْتَنْقَذَکَ بِهِ مِنَ النَّارِ أَ نْقَذْتَهُ، وَمَنِ اسْتَعْطَفَکَ بِهِ تَعَطَّفْتَ لَهُ، وَمَنْ أَمَّلَکَ بِهِ أَعْطَیْتَهُ، الَّذِی اتَّخَذْتَ بِهِ آدَمَ صَفِیّاً، وَنُوحاً نَجِیّاً، وَ إِبْراهِیمَ خَلِیلًا، وَمُوسی کَلِیماً، وَعِیسی رُوحاً، وَمُحَمَّداً حَبِیباً، وَعَلِیّاً وَصِیّاً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ أَنْ تَقْضِیَ لِی حَوائِجِی، وَتَعْفُوَ عَمَّا سَلَفَ مِنْ ذُ نُوبِی، وَتَتَفَضَّلَ عَلَیَّ بِما أَ نْتَ أَهْلُهُ وَلِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ لِلدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، یَامُفَرِّجَ هَمِّ الْمَهْمُومِینَ، وَیَا غِیاثَ الْمَلْهُوفِینَ، لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ (۲) ۱۷۹۴.

مؤلّف گوید که: روایت شده از حضرت صادق علیه السلام که به بعضی از اصحاب خویش فرمودند که: در نزد ستون پنجم دو رکعت نماز گزار که آن مُصلّای ابراهیم علیه السلام است، و بگو: السَّلامُ عَلَی

۱- کافی ۳/ ۴۹۳ ضمن ح ۷.

۲- مصباح الزائر: ۸۳.

أَبِینا آدَمَ وَأُمِّنا حَوَّاءَ، إلی آخره. قریب به همان که در نزد ستون هفتم رو به قبله خوانده می شد (۱) ۱۷۹۵.

عمل ستون سیّم مقام امام زین العابدین علیه السلام

آنگاه برو به سوی دکّه امام زین العابدین علیه السلام، و آن در نزد ستون سیّم است از طرف متّصل به باب کنده.

مؤلّف گوید که: این مقام از طرف قبله مقابل است با دکّه باب امیر المؤمنین علیه السلام، و از طرف غربی مقابل بوده با باب کنده که مسدود شده، و گفته شده که: شایسته است آنکه نماز به قدر پنج ذراع متأخّر از ستون به عمل آورده شود، زیرا که دکّه در آن محل بوده.

و بالجمله، پس نماز کن در آن جا دو رکعت، و بخوان در آن حمد و هر سوره که خواستی، پس همین که سلام دادی و تسبیح نمودی پس بگو:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِی قَدْ کَثُرَتْ وَلَمْ یَبْقَ لَها إِلّا رَجاءُ عَفْوِکَ، وَقَدْ قَدَّمْتُ آلَهَ الْحِرْمانِ إِلَیْکَ، فَأَ نَا أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ مَا لَاأَسْتَوْجِبُهُ، وَأَطْلُبُ مِنْکَ مَا لَاأَسْتَحِقُّهُ. اللَّهُمَّ إِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُ نُوبِی وَلَمْ تَظْلِمْنِی شَیْئاً، وَ إِنْ تَغْفِرْ لِی فَخَیْرُ راحِمٍ أَ نْتَ یَا سَیِّدِی. اللَّهُمَّ أَنْتَ أَ نْتَ وَأَ نَا أَ نَا، أَ نْتَ الْعَوَّادُ بِالْمَغْفِرَهِ، وَأَ نَا الْعَوَّادُ بِالذُّنُوبِ، وَأَ نْتَ الْمُتَفَضِّلُ بِالْحِلْمِ، وَأَ نَا الْعَوَّادُ بِالْجَهْلِ.

اللَّهُمَّ فَإِنِّی أَسْأَ لُکَ یَا کَنْزَ الضُّعَفَاءِ، یَا عَظِیمَ الرَّجَاءِ، یَا مُنْقِذَ الْغَرْقَی، یَا مُنْجِیَ الْهَلْکَی، یَا مُمِیتَ الْأَحْیَاءِ، یَا مُحْیِیَ الْمَوْتَی، أَ نْتَ اللَّهُ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، أَ نْتَ الَّذِی سَجَدَ لَکَ شُعاعُ الشَّمْسِ، وَنُورُ الْقَمَرِ، وَظُلْمَهُ اللَّیْلِ، وَضَوْءُ النَّهارِ، وَخَفَقانُ الطَّیْرِ، فَأَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ یَا عَظِیمُ بِحَقِّکَ یَا کَرِیمُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الصَّادِقِینَ، وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الصَّادِقِینَ عَلَیْکَ، وَبِحَقِّکَ عَلَی عَلِیٍّ، وَبِحَقِ

۱- مزار کبیر مشهدی: ۱۶۷.

عَلِیٍّ عَلَیْکَ، وَبِحَقِّکَ عَلَی فاطِمَهَ، وَبِحَقِّ فاطِمَهَ عَلَیْکَ، وَبِحَقِّکَ عَلَی الْحَسَنِ، وَبِحَقِّ الْحَسَنِ عَلَیْکَ، وَبِحَقِّکَ عَلَی الْحُسَیْنِ، وَبِحَقِّ الْحُسَیْنِ عَلَیْکَ، فَإِنَّ حُقُوقَهُمْ مِنْ أَفْضَلِ إِنْعامِکَ عَلَیْهِمْ، وَبِالشَّأْنِ الَّذِی لَکَ عِنْدَهُمْ، وَبِالشَّأْنِ الَّذِی لَهُمْ عِنْدَکَ، صَلِّ یَا رَبِّ عَلَیْهِمْ صَلاهً دائِمَهً مُنْتَهی رِضاکَ، وَاغْفِرْ لِی بِهِمُ الذُّنُوبَ الَّتِی بَیْنِی وَبَیْنَکَ، وَأَتْمِمْ نِعْمَتَکَ عَلَیَّ کَما أَتْمَمْتَها عَلی آبائِی مِنْ قَبْلُ یَا کهیعص. اللَّهُمَّ کَما صَلَّیْتَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فَاسْتَجِبْ لِی دُعَائِی فِیمَا سَأَلْتُکَ.

پس برو به سجده و جانب راست رو را بر زمین گذار و بگو: یَا سَیِّدِی یَا سَیِّدِی یَا سَیِّدِی، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاغْفِرْ لِی وَاغْفِرْ لِی، و بسیار بگو این کلمه را با خشوع و گریه، پس جانب چپ رو را به زمین گذار و این کلمات را بگو، پس دعا کن به آنچه می خواهی (۱) ۱۷۹۶.

مؤلّف گوید که: در بعضی مجامیع غیر معتبره ومشهور بین مردم آن است که: در این مقام بجا می آورند عملی را که حضرت صادق علیه السلام تعلیم یکی از اصحاب خود نموده، و لکن مقیّد به این مقام نیست، و کیفیّت آن چنان است که از آن حضرت نقل شده که به بعضی از اصحاب خود فرمودند که: آیا پی حاجتی بامداد نمی روی که گذر کنی به مسجد بزرگ کوفه؟ عرض کرد: بلی، فرمود که: چهار رکعت نماز بکن در آن مسجد پس بگو:

إِلهِی إِنْ کُنْتُ قَدْ عَصَیْتُکَ فَإِنِّی قَدْ أَطَعْتُکَ فِی أَحَبِّ الْأَشْیاءِ إِلَیْکَ لَمْ أَتَّخِذْ لَکَ وَلَداً وَلَمْ أَدْعُ لَکَ شَرِیکاً، وَقَدْ عَصَیْتُکَ فِی أَشْیاءَ کَثِیرَهٍ عَلَی غَیْرِ وَجْهِ الْمُکابَرَهِ لَکَ، وَلَا الاسْتِکْبارِ عَنْ عِبادَتِکَ، وَلَا الْجُحُودِ لِرُبُوبِیَّتِکَ، وَلَا الْخُرُوجِ عَنِ (۲) ۱۷۹۷ الْعُبُودِیَّهِ لَکَ، وَلَکِنِ اتَّبَعْتُ هَوایَ وَأَزَلَّنِیَ الشَّیْطانُ بَعْدَ الْحُجَّهِ

۱- مصباح الزائر: ۸۴.

۲- مِنَ: ظ.

وَالْبیانِ، فَإِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُ نُوبِی غَیْرَ ظالِمٍ أَ نْتَ لِی، وَ إِنْ تَعْفُ عَنِّی وَتَرْحَمْنِی فَبِجُودِکَ وَکَرَمِکَ یَا کَرِیمُ.

و می گویی نیز: غَدَوْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ، غَدَوْتُ بِغَیْرِ حَوْلٍ مِنِّی وَلَا قُوَّهٍ، وَلَکِنْ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ، یَا رَبِّ أَسْأَ لُکَ بَرَکَهَ هذَا الْبَیْتِ وَبَرَکَهَ أَهْلِهِ، وَأَسْأَ لُکَ أَنْ تَرْزُقَنِی رِزْقاً حَلالًا طَیِّباً تَسُوقُهُ إِلَیَّ بِحَوْ لِکَ وَقُوَّتِکَ وَأَ نَا خائِضٌ (۱) ۱۷۹۸ فِی عَافِیَتِکَ.

و شیخ شهید و محمّد بن المشهدی این عمل را از برای صحن مسجد بعد از عمل ستون چهارم ذکر نموده اند، در دو رکعت حمد و توحید، و در دو رکعت دیگر حمد و قدر گفته اند، و بعد از سلام تسبیح زهرا علیها السلام (۲) ۱۷۹۹.

و در حدیث معتبر از ابوحمزه ثمالی منقول است که گفت: روزی در مسجد کوفه نشسته بودم، ناگاه دیدم که شخصی از درِ کنده داخل شد از همه کس خوشروتر و خوشبوتر و پاک جامه تر و عمّامه به سر بسته، و پیراهن و درّاعه پوشیده، و دو نعل عربی در پای مبارکش بود، پس نعلین را کند و نزد ستون هفتم ایستاد، و دستها را تا برابر گوش بلند کرد، و تکبیری گفت که جمیع موهای بدن من از دهشت آن راست ایستاد، پس چهار رکعت نماز گزارد، و رکوع و سجودش را نیکو به عمل آورد، پس این دعا را خواند: إِلهِی إِنْ کُنْتُ قَدْ عَصَیْتُکَ، و خواند تا رسید به یا کَرِیمُ، پس به سجود رفت و مکرّر یا کَرِیمُ گفت، آنقدر که یک نفس وفا کند، پس در سجود گفت: یا مَنْ یَقْدِرُ عَلی حَوائِجِ السّائِلِینَ، و خواند تا هفتاد مرتبه یا سَیِّدِی، که در اعمال ستون هفتم ذکر شد، چون سر از سجده برداشت و نیک ملاحظه کردم حضرت امام زین العابدین علیه السلام بود، پس دستهای مبارکش را بوسیدم و پرسیدم که: از برای چه آمدید به این جا؟ فرمود: از برای آنچه که دیدی، یعنی نماز در مسجد کوفه (۳) ۱۸۰۰. و در روایتی که در ذیل زیارت هفتم نقل کردیم ابوحمزه را

۱- خَافِضٌ: خ ل.

۲- مزار کبیر مشهدی: ۱۶۴- ۱۶۵ و مزار شهید: ۲۵۳- ۲۵۴.

۳- مزار کبیر مشهدی: ۱۶۸.

با خود برد به زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام.

اعمال باب الفَرَج معروف به مقام نوح علیه السلام: چون از عمل ستون سیّم فارغ شدی برو به دکّه باب امیر المؤمنین علیه السلام، و آن صفّه ای است که متّصل است به دری که از مسجد به سوی خانه امیر المؤمنین علیه السلام مفتوح می شده، پس چهار رکعت نماز کن به حمد و هر سوره که خواستی از قرآن، و چون فارغ شدی تسبیح کن، پس بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْضِ حاجَتِی یَا اللَّهُ یَا مَنْ لَایَخِیبُ سائِلُهُ، وَلَا یَنْفَدُ نائِلُهُ، یَا قاضِیَ الْحاجاتِ، یَا مُجِیبَ الدَّعَواتِ، یَا رَبَّ الْأَرَضِینَ وَالسَّماواتِ، یَا کاشِفَ الْکُرُباتِ، یَا واسِعَ الْعَطِیَّاتِ، یَا دافِعَ النَّقِماتِ، یَا مُبَدِّلَ السَّیِّئاتِ حَسَناتٍ، عُدْ عَلَیَّ بِطَوْلِکَ وَفَضْلِکَ وَ إِحْسانِکَ، وَاسْتَجِبْ دُعائِی فِیما سَأَلْتُکَ وَطَلَبْتُ مِنْکَ بِحَقِّ نَبِیِّکَ وَوَصِیِّکَ وَأَوْ لِیائِکَ الصَّالِحِینَ (۱) ۱۸۰۱.

صفت نماز دیگر در این مقام: و آن دو رکعت است، همین که فارغ شدی و تسبیح کردی پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی حَلَلْتُ بِساحَتِکَ لِعِلْمِی بِوَحْدانِیَّتِکَ وَصَمَدانِیَّتِکَ وَأَ نَّهُ لَاقادِرَ (۲) ۱۸۰۲ عَلَی قَضاءِ حاجَتِی غَیْرُکَ، وَقَدْ عَلِمْتُ یَا رَبِّ أَ نَّهُ کُلَّما شاهَدْتُ نِعْمَتَکَ عَلَیَّ اشْتَدَّتْ فاقَتِی إِلَیْکَ، وَقَدْ طَرَقَنِی یَا رَبِّ مِنْ مُهِمِّ أَمْرِی مَا قَدْ عَرَفْتَهُ لِأَ نَّکَ عالِمٌ غَیْرُ مُعَلَّمٍ، وَأَسْأَلُکَ بِالاسْمِ الَّذِی وَضَعْتَهُ عَلَی السَّماواتِ فَانْشَقَّتْ، وَعَلَی الْأَرَضِینَ فَانْبَسَطَتْ، وَعَلَی النُّجُوم فَانْتَشَرَتْ، وَعَلَی الْجِبالِ فَاسْتَقَرَّتْ، وَأَسْأَلُکَ بِالاسْمِ الَّذِی جَعَلْتَهُ عِنْدَ مُحَمَّدٍ وَعِنْدَ عَلِیٍّ وَعِنْدَ الْحَسَنِ وَعِنْدَ الْحُسَیْنِ وَعِنْدَ الْأَئِمَّهِ کُلِّهِمْ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی

۱- مصباح الزائر: ۸۵.

۲- لَاقَادِراً: خ.

مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَقْضِیَ لِی یَا رَبِّ حاجَتِی، وَتُیَسِّرَ عَسِیرَها، وَتَکْفِیَنِی مُهِمَّها، وَتَفْتَحَ لِی قُفْلَها، فَإِنْ فَعَلْتَ ذلِکَ فَلَکَ الْحَمْدُ، وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَکَ الْحَمْدُ، غَیْرَ جائِرٍ فِی حُکْمِکَ، وَلَا حائِفٍ فِی عَدْلِکَ.

پس می گذاری طرف راست رو را بر زمین و می گویی: اللَّهُمَّ إِنَّ یُونُسَ بْنَ مَتّی عَبْدَکَ وَنَبِیَّکَ دَعاکَ فِی بَطْنِ الْحُوتِ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ، وَأَ نَا أَدْعُوکَ فَاسْتَجِبْ لِی بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، و دعا کن به آنچه می خواهی، پس طرف چپ رو را بگذار و بگو: اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَمَرْتَ بِالدُّعاءِ وَتَکَفَّلْتَ بِالْإِجابَهِ، وَأَ نَا أَدْعُوکَ کَما أَمَرْتَنِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاسْتَجِبْ لِی کَما وَعَدْتَنِی یَا کَرِیمُ. پس پیشانی را بر زمین گذار و بگو: یَا مُعِزَّ کُلِّ ذَلِیلٍ، وَیَا مُذِلَّ کُلِّ عَزِیزٍ، تَعْلَمُ کُرْبَتِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۱) ۱۸۰۳، وَفَرِّجْ عَنِّی یَا کَرِیمُ (۲) ۱۸۰۴.

ذکر نمازی برای حاجت در محلّ مذکور: و آن چنان است که چهار رکعت نماز می گذاری و چون فارغ شدی و تسبیح گفتی پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ یَا مَنْ لاتَرَاهُ الْعُیُونُ، وَلَا تُحِیطُ بِهِ الظُّنُونُ، وَلَا یَصِفُهُ الْواصِفُونَ، وَلَا تُغَیِّرُهُ الْحَوادِثُ، وَلَا تُفْنِیهِ الدُّهُورُ، تَعْلَمُ مَثاقِیلَ الْجِبالِ، وَمَکایِیلَ الْبِحارِ، وَوَرَقَ الْأَشْجارِ، وَرَمْلَ الْقِفارِ، وَمَا أَضاءَتْ بِهِ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ، وَأَظْلَمَ عَلَیْهِ اللَّیْلُ، وَوَضَحَ عَلَیْهِ النَّهارُ، وَ (۳) ۱۸۰۵ لَا تُوارِی مِنْکَ (۴) ۱۸۰۶ سَماءٌ سَماءً، وَلَا أَرْضٌ أَرْضاً، وَلَا جَبَلٌ مَا فِی أَصْلِهِ، وَلَا بَحْرٌ مَا فِی قَعْرِهِ، أَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ خَیْرَ أَمْرِی آخِرَهُ، وَخَیْرَ أَعْمالِی

۱- وَآلِ مُحَمَّدٍ: خ ل.

۲- مصباح الزائر: ۸۵- ۸۶.

۳- وَ: خ.

۴- مِنْهُ: خ ل.

خَواتِیمَها، وَخَیْرَ أَیّامِی یَوْمَ أَ لْقاکَ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. اللّهُمَّ مَنْ أَرادَنِی بِسُوءٍ فَأَرِدْهُ، وَمَنْ کادَنِی فَکِدْهُ، وَمَنْ بَغانِی بِهَلَکَهٍ فَأَهْلِکْهُ، وَاکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی مِمَّنْ دَخَلَ هَمُّهُ عَلَیَّ. اللّهُمَّ أَدْخِلْنِی فِی دِرْعِکَ الْحَصِینَهِ، وَاسْتُرْنِی بِسِتْرِکَ الْواقِی، یَا مَنْ یَکْفِی مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَلَا یَکْفِی مِنْهُ شَیْ ءٌ اکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَصَدِّقْ قَوْلِی وَفِعْلِی، یَا شَفِیقُ یَا رَفِیقُ، فَرِّجْ عَنِّی الْمَضِیقَ، وَلَا تُحَمِّلْنِی مَا لَاأُطِیقُ. اللّهُمَّ احْرُسْنِی بِعَیْنِکَ الَّتِی لَاتَنامُ، وَارْحَمْنِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ، أَ نْتَ عالِمٌ بِحاجَتِی وَعَلَی قَضائِها قَدِیرٌ، وَهِیَ لَدَیْکَ یَسِیرٌ، وَأَ نَا إِلَیْکَ فَقِیرٌ، فَمُنَّ بِها عَلَیَّ یَا کَرِیمُ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

پس به سجده می روی و می گویی: إِلهِی قَدْ عَلِمْتَ حَوائِجِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْضِها، وَقَدْ أَحْصَیْتَ ذُ نُوبِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْها یَا کَرِیمُ. پس بر زمین می گذاری طرف راست روی خود را و می گویی: إِنْ کُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَ نْتَ نِعْمَ الرَّبُّ، افْعَلْ بِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ وَلَا تَفْعَلْ بِی مَا أَ نَا أَهْلُهُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. پس بر زمین می گذاری طرف چپ روی خود را و می گویی: اللّهُمَّ إِنْ عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ یَا کَرِیمُ، پس پیشانی خود را بر زمین می گذاری ومی گویی: ارْحَمْ مَنْ أَساءَ وَاقْتَرَفَ وَاسْتَکانَ وَاعْتَرَفَ (۱) ۱۸۰۷.

مؤلّف گوید که: این دعا تا: وَاغْفِرْها یَا کَرِیمُ، همان دعایی است که در مزار قدیم در اعمال صحن مسجد سهله در مقام امام زین العابدین علیه السلام نقل شده.

۱- مصباح الزائر: ۸۶- ۸۷.

اعمال محراب امیر المؤمنین علیه السلام: پس نماز کن در مکانی که ضربت زدند در آن جا حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را دو رکعت به حمد و سوره، و هرگاه که سلام دادی و تسبیح کردی پس بگو:

یَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِیلَ، وَسَتَرَ الْقَبِیحَ، یَا مَنْ لَمْ یُؤاخِذْ بِالْجَرِیرَه، وَلَمْ یَهْتِکِ السِّتْرَ وَالسَّرِیرَهَ، یَا عَظِیمَ الْعَفْوِ، یَا حَسَنَ التَّجاوُزِ، یَا واسِعَ الْمَغْفِرَهِ، یَا باسِطَ الْیَدَیْنِ بِالرَّحْمَهِ، یَا صاحِبَ کُلِّ نَجْوی، یَا مُنْتَهی کُلِّ شَکْوی، یَا کَرِیمَ الصَّفْحِ، یَا عَظِیمَ الرَّجاءِ، یَا سَیِّدِی صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ یَا کَرِیمُ (۱) ۱۸۰۸.

مناجات حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ الْأَمانَ یَوْمَ لَایَنْفَعُ مالٌ وَلَا بَنُونَ إِلّا مَنْ أَ تَی اللّهَ بِقَلْبٍ سَلِیمٍ (۲) ۱۸۰۹، وَأَسْأَ لُکَ الْأَمانَ یَوْمَ یَعَضُّ الظّالِمُ عَلی یَدَیْهِ یَقُولُ: یَا لَیْتَنِی اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِیلًا (۳) ۱۸۱۰، وأَسْأَ لُکَ الْأَمانَ یَوْمَ یُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِیماهُمْ فَیُؤْخَذُ بِالنَّواصِی وَالْأَقْدامِ (۴) ۱۸۱۱، وَأَسْأَ لُکَ الْأَمانَ یَوْمَ لَایَجْزِی والِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جازٍ عَنْ والِدِهِ شَیْئاً إِنَّ وَعْدَ اللّهِ حَقٌّ (۵) ۱۸۱۲، وَأَسْأَ لُکَ الْأَمانَ یَوْمَ لَایَنْفَعُ الظّالِمِینَ مَعْذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَهُ وَلَهُمْ سُوءُ الدّارِ (۶) ۱۸۱۳، وَأَسْأَ لُکَ الْأَمانَ یَوْمَ لَاتَمْلِکُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَیْئاً وَالْأَمْرُ یَوْمَئِذٍ لِلّهِ (۷) ۱۸۱۴، وَأَسْأَ لُکَ الْأَمانَ یَوْمَ یَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِیهِ وَأُمِّهِ وَأَبِیهِ وَصاحِبَتِهِ وَبَنِیهِ

۱- مصباح الزائر: ۸۷.

۲- شعراء: ۲۶/ ۸۸- ۸۹.

۳- فرقان: ۲۵/ ۲۷.

۴- الرحمن: ۵۵/ ۴۱.

۵- لقمان: ۳۱/ ۳۳.

۶- غافر: ۴۰/ ۵۲.

۷- انفطار: ۸۲/ ۱۹.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ (۱) ۱۸۱۵، وَأَسْأَلُكَ الْأَمانَ يَوْمَ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذابِ يَوْمِئِذٍ بِبَنِيهِ وَصاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً ثُمَّ يُنْجِيهِ كَلَّا إِنَّها لَظى نَزَّاعَةً لِلشَّوى (۲) ۱۸۱۶، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْمَوْلى وَأَنَا الْعَبْدُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْعَبْدَ إِلَّا الْمَوْلى، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْمالِكُ وَأَنَا الْمَمْلُوكُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَمْلُوكَ إِلَّا الْمالِكُ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْعَزِيزُ وَأَنَا الذَّلِيلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الذَّلِيلَ إِلَّا الْعَزِيزُ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْخالِقُ وَأَنَا الْمَخْلُوقُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَخْلُوقَ إِلَّا الْخالِقُ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْعَظِيمُ وَأَنَا الْحَقِيرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْحَقِيرَ إِلَّا الْعَظِيمُ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْقَوِيُّ وَأَنَا الضَّعِيفُ وَهَلْ يَرْحَمُ الضَّعِيفَ إِلَّا الْقَوِيُّ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْغَنِيُّ وَأَنَا الْفَقِيرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْفَقِيرَ إِلَّا الْغَنِيُّ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْمُعْطِي وَأَنَا السَّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ السَّائِلَ إِلَّا الْمُعْطِي، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْحَيُّ وَأَنَا الْمَيِّتُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَيِّتَ إِلَّا الْحَيُّ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْباقِي وَأَنَا الْفانِي وَهَلْ يَرْحَمُ الْفانِيَ إِلَّا الْباقِي، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الدَّائِمُ وَأَنَا الزَّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الزَّائِلَ إِلَّا الدَّائِمُ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَأَنَا الْمَرْزُوقُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَرْزُوقَ إِلَّا الرَّازِقُ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْجَوادُ وَأَنَا الْبَخِيلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْبَخِيلَ إِلَّا الْجَوادُ، مَوْلایَ يا مَوْلایَ أَنْتَ الْمُعافِي وَأَنَا الْمُبْتَلى وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُبْتَلى

۱- عبس: ۸۰/ ۳۴- ۳۷.

۲- معارج: ۷۰/ ۱۱- ۱۶.

إِلّا الْمُعافِی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ الْکَبِیرُ وَأَ نَا الصَّغِیرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الصَّغِیرَ إِلّا الْکَبِیرُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ الْهادِی وَأَ نَا الضَّالُّ وَهَلْ یَرْحَمُ الضَّالَّ إِلّا الْهادِی، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ الرَّحْمنُ وَأَ نَا الْمَرْحُومُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْحُومَ إِلّا الرَّحْمنُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ السُّلْطانُ وَأَ نَا الْمُمْتَحَنُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُمْتَحَنَ إِلّا السُّلْطانُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ الدَّلِیلُ وَأَ نَا الْمُتَحَیِّرُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُتَحَیِّرَ إِلّا الدَّلِیلُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ الْغَفُورُ وَأَ نَا الْمُذْنِبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمُذْنِبَ إِلّا الْغَفُورُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ الْغالِبُ وَأَ نَا الْمَغْلُوبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَغْلُوبَ إِلّا الْغالِبُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ الرَّبُّ وَأَ نَا الْمَرْبُوبُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْمَرْبُوبَ إِلّا الرَّبُّ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ أَ نْتَ الْمُتَکَبِّرُ وَأَ نَا الْخاشِعُ وَهَلْ یَرْحَمُ الْخاشِعَ إِلّا الْمُتَکَبِّرُ، مَوْلایَ یا مَوْلایَ ارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ، وَارْضَ عَنِّی بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ وَفَضْلِکَ، یا ذَا الْجُودِ وَالْإِحْسانِ وَالطَّوْلِ وَالامْتِنانِ، بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۱۸۱۷.

مؤلّف گوید که: سیّد ابن طاووس بعد از این مناجات دعاء طولانی از آن حضرت نقل کرده مسمّی به دعاء امان (۲) ۱۸۱۸، مقام را گنجایش ذکر آن نیست. و می خوانی نیز در این مقام شریف دعایی را که در مسجد زید ذکر می کنیم إن شاءاللّٰه.

و بدان که ما در هدیّه الزّائرین اشاره کردیم به اختلاف در محرابی که محلّ ضربت خوردن امیر المؤمنین علیه السلام است، که آیا همان محراب معروف است یا آن محراب متروک؟ و گفتیم که:

نهایت احتیاط در آن است که اعمال محراب را در هر دو جا بکنند، یا گاهی در معروف و گاهی در متروک.

اعمال دکّه حضرت صادق علیه السلام: پس برو به سوی مقام حضرت صادق علیه السلام، و آن واقع است در نزدیکی مسلم بن عقیل رضوان اللّٰه علیه، و آن جا دو رکعت نماز کن، و چون سلام دادی و تسبیح نمودی پس بگو:

۱- مصباح الزائر: ۸۸- ۹۰.

۲- مصباح الزائر: ۹۱.

یَا صانِعَ کُلِّ مَصْنُوعٍ، وَیَا جابِرَ کُلِّ کَسِیرٍ، وَیَا حاضِرَ کُلِّ مَلَأٍ، وَیَا شاهِدَ کُلِّ نَجْوی، وَیَا عالِمَ کُلِّ خَفِیَّهٍ، وَیَا شاهِداً غَیْرَ غائِبٍ، وَیَا غالِباً غَیْرَ مَغْلُوبٍ، وَیَا قَرِیباً (۱) ۱۸۱۹ غیْرَ بَعِیدٍ، وَیَا مُؤْنِسَ کُلِّ وَحِیدٍ، وَیَا حَیّاً حِینَ لَاحَیَّ غَیْرُهُ، یَا مُحْیِیَ الْمَوْتی وَمُمِیتَ الْأَحْیاءِ الْقائِمَ عَلَی کُلِّ نَفْسٍ بِما کَسَبَتْ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. پس بخوان هرچه خواهی (۲) ۱۸۲۰.

مؤلّف گوید که: ما در پیش از این گفتیم و در این جا نیز می گوییم که: در مزار قدیم و مشهور بین مردم در ترتیب اعمال مسجد آن است که بعد از این مقام بجا می آورند اعمال دکّه القضاء و بیت الطّشت را، که ما موافق مصباح الزّائر و بحار و دیگران بعد از اعمال ستون چهارم نقل کردیم، پس اگر خواستی به نحو مشهور عمل نمایی رجوع کن به آن جا، و اعمال این دو مقام را بجا آور إن شاء اللّه تعالی.

ذکر نمازی برای حاجت در جامع کوفه: از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: کسی که دو رکعت نماز گزارد در مسجد کوفه بخواند در هر رکعت حمد و دو قل اعوذ و سوره اخلاص و کافرون و نصر و قدر و سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْأَعْلی، و چون سلام دهد تسبیح زهراء علیها السلام بگوید، پس بطلبد از خدا هر حاجتی که بخواهد، خدا حاجتش را برآورده، و دعایش را مستجاب خواهد فرمود (۳) ۱۸۲۱.

مؤلّف گوید که: این ترتیب در سوره ها موافق روایت سیّد ابن طاووس است در مصباح، و در روایت شیخ طوسی در امالی سوره قدر بعد از سَبِّحِ اسْمَ است، و شاید ترتیب در آنها لازم نباشد، همین قدر باید بعد از حمد این هفت سوره را خواند، وَاللَّهُ العالم (۴) ۱۸۲۲.

زیارت جناب مسلم بن عقیل

زیارت جناب مسلم بن عقیل قدّس اللّه روحه و نوّر ضریحه

چون از اعمال مسجد کوفه فارغ شدی برو به سوی قبر مسلم بن عقیل رضوان اللّه علیه و بایست نزد او و بگو:

۱- یَا شَاهِدُ .. وَیَا غَالِبُ .. وَیَا قَرِیبُ: خ.

۲- مصباح الزائر: ۹۸.

۳- مصباح الزائر: ۹۹.

۴- در مصباح الزائر چاپ سنه ۱۴۱۷ تحقیق مؤسّسه آل البیت سوره قدر را بعد از سوره سبّح اسم ذکر نموده، شاید نسخه مصباح که در دست مرحوم قمی بوده غیر از این نسخه بوده است.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمَلِكِ الْحَقِّ الْمُبِينِ، الْمُتَصاغِرِ لِعَظَمَتِهِ جَبابِرَةُ الطّاغِينَ، الْمُعْتَرِفِ بِرُبُوبِيَّتِهِ جَمِيعُ أَهْلِ السَّماواتِ وَالْأَرَضِينَ، الْمُقِرِّ بِتَوْحِيدِهِ سائِرُ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلى سَيِّدِ الْأَنامِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْكِرامِ صَلاةً تَقَرُّ بِها أَعْيُنُهُمْ، وَيَرْغَمُ بِها أَنْفُ شانِئِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ، سَلامُ اللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَسَلامُ مَلائِكَتِهِ الْمُقَرَّبِينَ، وَأَنْبِيائِهِ الْمُرْسَلِينَ، وَأَئِمَّتِهِ الْمُنْتَجَبِينَ، وَعِبادِهِ الصّالِحِينَ، وَجَمِيعِ الشُّهَداءِ وَالصِّدِّيقِينَ، وَالزّاكِياتُ الطَّيِّباتُ فِيما تَغْتَدِي وَتَرُوحُ عَلَيْكَ يا مُسْلِمَ بْنَ عَقِيلِ بْنِ أَبِي طالِبٍ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

أَشْهَدُ أَنَّكَ أَقَمْتَ الصَّلاةَ، وَآتَيْتَ الزَّكاةَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَجاهَدْتَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَقُتِلْتَ عَلى مِنْهاجِ الْمُجاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ حَتَّى لَقِيتَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَنْكَ راضٍ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَبَذَلْتَ نَفْسَكَ فِي نُصْرَةِ حُجَّةِ اللَّهِ وَابْنِ حُجَّتِهِ حَتَّى أَتاكَ الْيَقِينُ، أَشْهَدُ لَكَ بِالتَّسْلِيمِ وَالْوَفاءِ وَالنَّصِيحَةِ لِخَلَفِ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِ، وَالسِّبْطِ الْمُنْتَجَبِ، وَالدَّلِيلِ الْعالِمِ، وَالْوَصِيِّ الْمُبَلِّغِ، وَالْمَظْلُومِ الْمُهْتَضَمِ، فَجَزاكَ اللَّهُ عَنْ رَسُولِهِ، وَعَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَعَنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ أَفْضَلَ الْجَزاءِ بِما صَبَرْتَ وَاحْتَسَبْتَ وَأَعَنْتَ فَنِعْمَ عُقْبَى الدّارِ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَمَرَ بِقَتْلِكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنِ افْتَرى عَلَيْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَهِلَ حَقَّكَ وَاسْتَخَفَّ بِحُرْمَتِكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ بايَعَكَ وَغَشَّكَ وَخَذَلَكَ وَأَسْلَمَكَ وَمَنْ أَلَّبَ عَلَيْكَ وَلَمْ يُعِنْكَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ النّارَ مَثْواهُمْ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ. أَشْهَدُ أَنَّكَ قُتِلْتَ مَظْلُوماً، وَأَنَّ اللَّهَ مُنْجِزٌ لَكُمْ ما وَعَدَكُمْ، جِئْتُكَ

زائِراً عارِفاً بِحَقِّكُمْ، مُسَلِّماً لَكُمْ، تابِعاً لِسُنَّتِكُمْ، وَنُصْرَتِی لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّی یَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَیْرُ الْحاكِمِینَ، فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَامَعَ عَدُوِّكُمْ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْكُمْ وَعَلی أَرْواحِكُمْ وَأَجْسادِكُمْ وَشاهِدِكُمْ وَغائِبِكُمْ، وَالسَّلامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، قَتَلَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْكُمْ بِالْأَیْدِی وَالْأَلْسُنِ.

و در مزار كبیر این كلمات را به منزله اذن دخول قرار داده و گفته: پس داخل شو و بچسبان خود را به قبر، و به روایت سابقه است كه اشاره كن به ضریح آن جناب و بگو:

السَّلامُ عَلَیْكَ أَ یُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْمُطِیعُ لِلَّهِ وَ لِرَسُو لِهِ وَلِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلامٌ (۱) ۱۸۲۳ عَلی عِبادِهِ الَّذِینَ اصْطَفی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَالسَّلامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ وَمَغْفِرَتُهُ وَعَلی رُوحِكَ وَبَدَنِكَ، أَشْهَدُ أَ نَّكَ مَضَیْتَ عَلی مَا مَضی عَلَیْهِ (۲) ۱۸۲۴ الْبَدْرِیُّونَ الْمُجاهِدُونَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ، الْمُبالِغُونَ فِی جِهَادِ أَعْدَائِهِ وَنُصْرَةِ أَوْ لِیائِهِ، فَجَزاكَ اللَّهُ أَ فْضَلَ الْجَزاءِ، وَأَكْثَرَ الْجَزاءِ، وَأَوْفَرَ جَزاءِ أَحَدٍ مِمَّنْ وَفی بِبَیْعَتِهِ، وَاسْتَجابَ لَهُ دَعْوَتَهُ، وَأَطاعَ وُلاةَ أَمْرِهِ، أَشْهَدُ أَ نَّكَ قَدْ بالَغْتَ فِی النَّصِیحَهِ، وَأَعْطَیْتَ غایَهَ الْمَجْهُودِ حَتَّی بَعَثَكَ اللَّهُ فِی الشُّهَداءِ، وَجَعَلَ رُوحَكَ مَعَ أَرْواحِ السُّعَداءِ، وَأَعْطاكَ مِنْ جِنانِهِ أَ فْسَحَها مَنْزِلًا، وَأَ فْضَلَها غُرَفاً، وَرَفَعَ ذِكْرَكَ فِی الْعِلِّیِّینَ، وَحَشَرَكَ مَعَ النَّبِیِّینَ وَالصِّدِّیقِینَ وَالشُّهَداءِ وَالصَّالِحِینَ وَحَسُنَ أُولئِكَ رَفِیقاً، أَشْهَدُ أَ نَّكَ لَمْ تَهِنْ وَلَمْ تَنْكُلْ، وَأَ نَّكَ قَدْ مَضَیْتَ عَلی بَصِیرَهٍ مِنْ أَمْرِكَ مُقْتَدِیاً بِالصَّالِحِینَ، وَمُتَّبِعاً لِلنَّبِیِّینَ، فَجَمَعَ اللَّهُ بَیْنَنا وَبَیْنَكَ وَبَیْنَ رَسُولِهِ وَأَوْ لِیائِهِ فِی مَنازِلِ الْمُخْبِتِینَ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ.

۱- وَسَلَامُهُ: خ ل.

۲- بِهِ: خ ل.

پس نماز کن دو رکعت در طرف سر، و آن را هدیّه آن جناب کن، پس بگو: اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تَدَعْ لِی ذَ نْباً، و این همان دعایی است که در حرم حضرت عبّاس علیه السلام خوانده می شود، و بیاید ذکرش (ص ۵۹۹)، و اگر خواستی وداع کنی جناب مسلم را بخوان همان وداعی که در زیارت جناب عبّاس علیه السلام ذکر می شود (ص ۶۰۰).

زیارت هانی بن عُروه رحمه اللّه و رضوانه علیه

می ایستی در نزد قبر او و سلام می کنی بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و می گویی:

سَلامُ اللّهِ الْعَظِیمِ وَصَلَواتُهُ عَلَیْکَ یَا هانِیَ بْنَ عُرْوَهَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ النَّاصِحُ لِلَّهِ وَ لِرَسُو لِهِ وَلِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قُتِلْتَ مَظْلُوماً، فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ، وَاسْتَحَلَّ دَمَکَ، وَحَشی قُبُورَهُمْ ناراً. أَشْهَدُ أَ نَّکَ لَقِیتَ اللَّهَ وَهُوَ رَاضٍ عَنْکَ بِما فَعَلْتَ وَنَصَحْتَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ بَلَغْتَ دَرَجَهَ الشُّهَداءِ، وَجُعِلَ رُوحُکَ مَعَ أَرْواحِ السُّعَداءِ بِما نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُو لِهِ مُجْتَهِداً، وَبَذَلْتَ نَفْسَکَ فِی ذاتِ اللَّهِ وَمَرْضاتِهِ، فَرَحِمَکَ اللَّهُ (۱) ۱۸۲۵ وَرَضِیَ عَنْکَ وَحَشَرَکَ مَعَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ وَجَمَعَنا وَ إِیَّاکُمْ (۲) ۱۸۲۶ مَعَهُمْ فِی دارِ النَّعِیمِ، وَسَلامٌ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس دو رکعت نماز کن و هدیّه کن آن را به روح هانی، و دعا کن از برای خود به آنچه می خواهی، و وداع کن او را به آنچه در وداع مسلم می گفتی (۳) ۱۸۲۷.

۱- اللَّهُ: خ.

۲- وَإِیَّاکَ: خ ل.

۳- مصباح الزائر: ۱۰۴.

زیارت هانی و فضیلت مسجد سهله

فصل ششم

در فضیلت و اعمال مسجد سهله

و اعمال مسجد زید و صعصعه

بدان که بعد از مسـجد کبیر کوفه مسجدی به فضیلت مسجد سهله در آن عرصه نیست، و آن خانه حضرت ادریس علیه السلام وحضرت ابراهیم علیه السلام و محلّ ورود حضرت خضر علیه السلام و مسکن آن حضرت است.

و از حضـرت صادق علیه السـلام منقول است که به ابو بصیر فرمود: ای ابو محمّد، گویا من می بینم حضرت صاحب الأمر علیه السـلام در مسـجد سـهله فرود آیـد با اهل و عیالش، و منزل آن حضـرت باشـد، و حق تعالی هیچ پیغمبری نفرسـتاده است مگر آنکه در آن مسـجد نماز کرده است، و هرکه در آن مسـجد اقامت نمایـد چنان است که در خیمه رسول خـدا صـلی الله علیه و آله اقامت نموده است، و هیچ مرد و زن مؤمنی نیست مگر آنکه دلش مایل است به سوی آن مسـجد، و در آن مسـجد سـنگی است که در آن صورت هر پیغمبری هست، و هیـچ کس بـا نیّت صـادقه نمـاز و دعـا نمی کنـد در آن مسـجد مگر آنکه برمی گردد با حاجت برآمده شده و هیچ کس در آن مسجد امان نمی طلبد مگر آنکه امان می یابد از هرچه که می ترسد.

گفتم: فضیلت این است که از برای این مسجد است؟ حضرت فرمود: زیادتر بگویم از برایت؟ عرض کردم: بلی، فرمود که: آن از جمله بقعه هایی است که خـدا دوست می دارد که او را در آنها بخواننـد، و هیـچ شب و روزی نیست مگر آنکه ملائکه می آیند به زیارت آن مسجد، و عبادت می کنند خدا را در آن.

پس فرمـود که: اگر من نزدیـک می بـودم به شـما همه نمـاز را در آن مسـجد می کردم. پس فرمـود که: ای ابـا محمّـد، آنچه وصف نکردم از فضیلت این مسجد بیشتر از آن است که گفتم، من عرض کردم: فدایت شوم، حضرت قائم علیه السلام همیشه در آن مسجد خواهد بود؟ فرمود: بلی، إلی آخره (۱) ۱۸۲۸.

۱- مزار کبیر مشهدی: ۱۳۴، ح ۷، باب ۵.

اعمال مسجد سهله

و امّا اعمال مسجد سهله

پس دو رکعت نماز میان شام و خفتن سنّت است، از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: هر غمناکی که چنین کند و دعا کند، حق تعالی غمش را زایل کند (۱) ۱۸۲۹. و از بعض کتب مزاریّه نقل شده که چون خواستی داخل مسجد شوی بایست نزد در و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَمِنَ اللَّهِ، وَ إِلَی اللَّهِ، وَمَا شاءَ اللَّهُ، وَخَیْرُ الْأَسْماءِ لِلَّهِ، تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنْ عُمّارِ مَساجِدِکَ وَبُیُوتِکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَ تَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأُ قَدِّمُهُمْ بَیْنَ یَدَیْ حَوائِجِی فَاجْعَلْنِی اللَّهُمَّ بِهِمْ عِنْدَکَ وَجِیهاً فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ صَلاتِی بِهِمْ مَقْبُولَهً، وَذَ نْبِی بِهِمْ مَغْفُوراً، وَرِزْقِی بِهِمْ مَبْسُوطاً، وَدُعائِی بِهِمْ مُسْتَجاباً، وَحَوائِجِی بِهِمْ مَقْضِیَّهً، وَانْظُرْ إِلَیَّ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ نَظْرَهً رَحِیمَهً أَسْتَوْجِبُ بِهَا الْکَرامَهَ عِنْدَکَ، ثُمَّ لَاتَصْرِفْهُ عَنِّی أَبَداً، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَ بْصارِ ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ وَدِینِ نَبِیِّکَ وَوَ لِیِّکَ، وَلَا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی، وَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَ نْتَ الْوَهَّابُ. اللَّهُمَّ إِلَیْکَ تَوَجَّهْتُ، وَمَرْضاتَکَ طَلَبْتُ، وَثَوابَکَ ابْتَغَیْتُ، وَبِکَ آمَنْتُ، وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ. اللَّهُمَّ فَأَ قْبِلْ بِوَجْهِکَ إِلَیَّ، وَأَ قْبِلْ بِوَجْهِی إِلَیْکَ.

پس بخوان آیه الکرسی و معوّذتین را، و تسبیح کن خدا را هفت مرتبه، و تحمید کن هفت مرتبه، و تهلیل بگو هفت مرتبه، و تکبیر بگو هفت مرتبه، یعنی هر یک از سُبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللَّهُ، واللَّهُ أَکْبَرُ، را هفت مرتبه بگو، پس بگو:

۱- تهذیب الأحکام ۶/ ۳۸ ح ۲۱ باب ۱۰.

اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی مَا هَدَیْتَنِی، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی مَا فَضَّلْتَنِی، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی مَا شَرَّفْتَنِی، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی کُلِّ بَلاءٍ حَسَنٍ ابْتَلَیْتَنِی. اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ صَلاتِی وَدُعائِی، وَطَهِّرْ قَلْبِی، وَاشْرَحْ لِی صَدْرِی، وَتُبْ عَلَیَّ، إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ (۱) ۱۸۳۰.

و سیّد ابن طاووس فرموده که: چون اراده کردی که به مسجد سهله روی پس مابین مغرب و عشاء در شب چهارشنبه وارد آن مسجد شو که افضل اوقات دیگر است، پس همان که وارد شدی نماز مغرب و نافله اش را بجا آور، پس برخیز دو رکعت نماز تحیّت مسجد کن قربةً إلی اللّه، و چون فارغ شدی دستها را به سمت آسمان بلند کن و بگو:

أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ مُبْدِئُ الْخَلْقِ وَمُعِیدُهُمْ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ خالِقُ الْخَلْقِ وَرَازِقُهُمْ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْقَابِضُ الْباسِطُ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ وَباعِثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ، أَ نْتَ وارِثُ الْأَرْضِ وَمَنْ عَلَیْها، أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الْمَخْزُونِ الْمَکْنُونِ الْحَیِّ الْقَیُّومِ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ عالِمُ السِّرِّ وَأَخْفی، أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی إِذا دُعِیتَ بِهِ أَجَبْتَ، وَ إِذَا سُئِلْتَ بِهِ أَعْطَیْتَ، وَأَسْأَ لُکَ بِحَقِّکَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَبِحَقِّهِمُ الَّذِی أَوْجَبْتَهُ عَلَی نَفْسِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَقْضِیَ لِی حَاجَتِی، السَّاعَةَ السَّاعَةَ، یَا سامِعَ الدُّعاءِ، یَا سَیِّداهُ یَا مَوْلاهُ یَا غِیَاثَاهُ، أَسْأَ لُکَ بِکُلِّ اسْمٍ سَمَّیْتَ بِهِ نَفْسَکَ، أَوِ اسْتَأْ ثَرْتَ بِهِ فِی عِلْمِ الْغَیْبِ عِنْدَکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعَجِّلَ فَرَجَنَا السَّاعَةَ، یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَ بْصارِ، یَا سَمِیعَ الدُّعَاءِ.

۱- عمده الزائر سید حیدر حسینی کاظمینی: ۱۲۶- ۱۲۷.

پس به سجده برو و خشوع کن و بخوان خدا را به جهت هرچه که می خواهی، پس نماز می گزاری در گوشه ای که طرف مغرب و شمال است دو رکعت، و آن موضع خانه حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام است، که از آن جا به جنگ عمالقه رفت، و چون از نماز فارغ شدی تسبیح بکن، و پس از آن بگو:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هذِهِ الْبُقْعَهِ الشَّرِيفَهِ، وَبِحَقِّ مَنْ تَعَبَّدَ لَکَ فِيها، قَدْ عَلِمْتَ حَوَائِجِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْضِها، وَقَدْ أَحْصَيْتَ ذُنُوبِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْها. اللَّهُمَّ أَحْيِنِی مَا كانَتِ (۱) ۱۸۳۱ الْحَيَاهُ خَيْراً لِی، وَأَمِتْنِی (۲) ۱۸۳۲ إِذا كانَتِ الْوَفاهُ خَيْراً لِی عَلَی مُوالاهِ أَوْ لِيائِکَ وَمُعاداهِ أَعْدائِکَ، وَافْعَلْ بِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس نماز می گزاری در گوشه دیگر که در سمت مغرب وقبله است دو رکعت، و دستها را بلند می کنی و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّيْتُ هذِهِ الصَّلاهَ ابْتِغاءَ مَرْضاتِکَ، وَطَلَبَ نائِلِکَ، وَرَجاءَ رِفْدِکَ وَجَوائِزِکَ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَقَبَّلْها مِنِّی بِأَحْسَنِ قَبُولٍ، وَبَلِّغْنِی بِرَحْمَتِکَ الْمَأْمُولَ، وَافْعَلْ بِی مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس به سجده برو و بگذار دو طرف صورت را بر خاک، پس برو به گوشه ای که در طرف مشرق است و دو رکعت نماز گزار، و دستها را بگشا و بگو:

اللَّهُمَّ إِنْ كانَتِ الذُّنُوبُ وَالْخَطايا قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِی عِنْدَکَ فَلَمْ تَرْفَعْ لِی إِلَيْکَ صَوْتاً وَلَمْ تَسْتَجِبْ لِی دَعْوَهً فَإِنِّی أَسْأَ لُکَ بِکَ يَا اللَّهُ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِثْلَکَ أَحَدٌ وَأَ تَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ

۱- أَحْيِنِی إِذا كانت: خ ل.

۲- وَتَوَفَّنِی: خ ل.

تُقْبِلَ إِلَیَ (۱) ۱۸۳۳ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ، وَتُقْبِلَ بِوَجْهِی إِلَیْکَ (۲) ۱۸۳۴، وَلَا تُخَیِّبَنِی حینَ أَدْعُوکَ، وَلَا تَحْرِمْنِی حینَ أَرْجُوکَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳) ۱۸۳۵.

مؤلّف گوید که: از بعض کتب مزاریّه غیر معروفه نقل شده که: بعد از آن می روی به گوشه دیگر که در طرف مشرق واقع شده، و دو رکعت نماز گزار در آن جا و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ یَا اللَّهُ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ خَیْرَ عُمْرِی آخِرَهُ، وَخَیْرَ أَعْمَالِی خَواتِیمَها، وَخَیْرَ أَیَّامِی یَوْمَ أَ لْقاکَ فِیهِ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ دُعائِی، وَاسْمَعْ نَجْوایَ، یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ، یَا قادِرُ یَا قاهِرُ، یَا حَیّاً (۴) ۱۸۳۶ لَایَمُوتُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی بَیْنِی وَبَیْنَکَ، وَلَا تَفْضَحْنِی عَلَی رُؤُوسِ الْأَشْهادِ، وَاحْرُسْنِی بِعَیْنِکَ الَّتِی لَاتَنامُ، وَارْحَمْنِی بِقُدْرَتِکَ عَلَیَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ (۵) ۱۸۳۷.

پس نماز می گزاری در خانه ای که در وسط مسجد است دو رکعت و می گویی: یَا مَنْ هُوَ (۶) ۱۸۳۸ أَ قْرَبُ إِلَیَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِیدِ، یَا فَعَّالًا لِما یُرِیدُ، یَا مَنْ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَحُلْ بَیْنَنا وَبَیْنَ مَنْ یُؤْذِینا بِحَوْ لِکَ وَقُوَّتِکَ یَا کافِی (۷) ۱۸۳۹ مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَلَا یَکْفِی مِنْهُ شَیْ ءٌ اکْفِنَا الْمُهِمَّ مِنْ أَمْرِ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. پس بگذار دو طرف روی خود را بر خاک (۸) ۱۸۴۰.

مؤلّف گوید که: این مکان شریف در این زمان معروف است به مقام امام زین العابدین علیه السلام،

۱- عَلَیَّ: خ ل.

۲- إِلَیْکَ: خ.

۳- مصباح الزائر: ۱۰۵- ۱۰۶.

۴- یا حَیُّ: خ ل.

۵- عمده الزائر کاظمی: ۱۳۱.

۶- مَنْ هُوَ: خ.

۷- یا کافِیاً: خ ل.

۸- مصباح الزائر: ۱۰۶.

و در مزار قـدیم نقـل کرده که: بعـد از دو رکعت نمـاز در این مقـام بخوانـد دعـای اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ یَا مَنْ لَاتَرَاهُ الْعُیُونُ، إلی آخره. و این دعا در اعمال دکّه باب امیر المؤمنین علیه السلام در مسجد کوفه ذکر شد به آن جا رجوع شود (ص ۵۴۷).

و در نزدیـک همین مکـان بقعه ای است معروف به مقـام مهـدی علیه السـلام، منـاسب است زیـارت آن حضـرت در آن محلّ شریف، و از بعض کتب مزاریّه نقل شده که: شایسته است زیارت کنند آن حضرت را در این محل، در حالی که ایستاده باشند به این زیـارت: سَلامُ اللَّهِ الْکامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ، إلی آخره. و این همان اسـتغاثه ای است که ما در فصل هفتم از باب اوّل از کلم طیّب نقـل کردیم (ص ۱۶۲)، دیگر تکرار نکنیم، و سیّد ابن طاووس آن را یکی از زیارات سـرداب مقـدّس شـمرده بعد از دو رکعت نماز (۱) ۱۸۴۱.

اعمال مسجد زید رحمه الله

ذکر نماز و دعا در مسجد زید رحمه الله

پس می روی به مسـجد زیـد که نزدیک مسـجد سـهله است و دو رکعت نماز در آن می گزاری و دسـتها را می گشایی و می گویی:

إِلهِی قَدْ مَدَّ إِلَیْکَ الْخَاطِئُ الْمُذْنِبُ یَدَیْهِ بِحُسْنِ ظَنِّهِ بِکَ. إِلهِی قَدْ جَلَسَ الْمُسِی ءُ بَیْنَ یَدَیْکَ مُقِرّاً لَکَ بِسُوءِ عَمَلِهِ، وَراجِیاً مِنْکَ الصَّفْحَ عَنْ زَلَلِهِ. إِلهِی قَدْ رَفَعَ إِلَیْکَ الظَّالِمُ کَفَّیْهِ رَاجِیاً لِما لَدَیْکَ فَلَا تُخَیِّبْهُ بِرَحْمَتِکَ مِنْ فَضْلِکَ. إِلهِی قَدْ جَثَا الْعائِدُ إِلَی الْمَعَاصِی بَیْنَ یَدَیْکَ خائِفاً مِنْ یَوْمٍ تَجْثُو فِیهِ الْخَلائِقُ بَیْنَ یَدَیْکَ. إِلهِی جاءَکَ الْعَبْدُ الْخَاطِئُ فَزِعاً مُشْفِقاً، وَرَفَعَ إِلَیْکَ طَرْفَهُ حَذِراً راجِیاً، وَفاضَتْ عَبْرَتُهُ مُسْتَغْفِراً نادِماً، وَعِزَّتِکَ وَجَلالِکَ مَا أَرَدْتُ بِمَعْصِیَتِی مُخالَفَتَکَ، وَمَا عَصَیْتُکَ إِذْ عَصَیْتُکَ وَأَ نَا بِکَ جاهِلٌ، وَلَا لِعُقُوبَتِکَ مُتَعَرِّضٌ، وَلَا لِنَظَرِکَ مُسْتَخِفٌّ، وَلکِنْ سَوَّلَتْ لِی نَفْسِی، وَأَعانَتْنِی عَلَی ذلِکَ شِقْوَتِی،

۱- مصباح الزائر: ۴۳۵.

وَغَرَّنِی سِتْرُکَ الْمُرْخی عَلَیَّ، فَمِنَ الْآنَ مِنْ عَذابِکَ مَنْ یَسْتَنْقِذُنِی؟ وَبَحَبْلِ مَنْ أَعْتَصِمُ إِنْ قَطَعْتَ حَبْلَکَ عَنِّی؟ فَیا سَوْأَتاهُ غَداً مِنَ الْوُقُوفِ (۱) ۱۸۴۲ بَیْنَ یَدَیْکَ إِذا قِیلَ لِلْمُخِفِّینَ: جُوزُوا، وِلِلْمُثْقِلِینَ: حُطُّوا، أَ فَمَعَ الْمُخِفِّینَ أَجُوزُ أَمْ مَعَ الْمُثْقِلِینَ أَحُطُّ؟ وَیْلِی کُلَّما کَبُرَ سِنِّی کَثُرَتْ ذُنُوبِی! وَیْلِی کُلَّما طالَ عُمْرِی کَثُرَتْ مَعَاصِیَّ! فَکَمْ أَ تُوبُ؟ وَکَمْ أَعُودُ؟ أَمَا آنَ لِی أَنْ أَسْتَحْیِیَ مِنْ رَبِّی؟

اللَّهُمَ فَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ اغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ وَخَیْرَ الْغَافِرِینَ.

پس گریه کن و صورت به خاک گذار و بگو: ارْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَاقْتَرَفَ وَاسْتَکَانَ وَاعْتَرَفَ. پس بگذار طرف راست رو را و بگو: إِنْ کُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَ نْتَ نِعْمَ الرَّبُّ. پس بگذار طرف چپ را و بگو: عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْیَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ یَا کَرِیمُ. پس برگرد به حال سجود و بگو: الْعَفْوَ الْعَفْوَ صد مرتبه (۲) ۱۸۴۳.

مؤلّف گوید که: این مسجد از مساجد شریفه کوفه است، و منسوب است به زید بن صوحان، که از بزرگان اصحاب امیر المؤمنین علیه السلام و از ابدال به شمار می رفته، و در جنگ جمل در یاری آن حضرت شهید شده (۳) ۱۸۴۴، و این دعا که ذکر شد دعای او بوده که در نماز شب می خوانده، و در نزدیکی مسجد او مسجد برادرش صعصعه بن صوحان است، که او نیز از اصحاب امیرالمؤمنین علیه السلام، و از عارفین به حقّ آن جناب، و از بزرگان اهل ایمان است، و چندان فصیح و بلیغ بوده که امیرالمؤمنین علیه السلام او را خطیب شحشح گفته، و به مهارت در خُطَب و فصاحت در لسان او را ثناء فرموده (۴) ۱۸۴۵، و هم او را به قلّت مؤونه و کثرت معونه مدح نموده (۵) ۱۸۴۶. اعمال مسجد زید وصعصعه رحمهما الله

۱- المَوْقِفِ: خ ل.

۲- مصباح الزائر: ۱۰۷- ۱۰۸.

۳- رجال کشّی ۱/ ۲۸۴ شماره ۱۱۹ شرح حال زید بن صوحان.

۴- بحار الأنوار ۳۴/ ۳۰۸ نقل از نهج البلاغه.

۵- بحار الأنوار ۲۳/ ۲۱۱ ضمن ح ۱۹ نقل از کنز الفوائد کراجکی.

و در شبی که آن حضـرت از دنیا رحلت فرمود و فرزندان آن جناب جنازه نازنینش را از کوفه به نجف حمل نمودند، صعصعه از جمله مشیّعین بود، و چون از کار دفن آن حضرت فارغ شدند صعصعه نزد قبر مقدّس ایستاد و مشتی از خاك برگرفت و بر سر خود ریخت و گفت: پـدر و مادرم فـدای تو باد یا امیر المؤمنین، گوارا باد تو را کرامتهای خدا، ای ابوالحسن، به تحقیق که مولـد تو پاکیزه بود، و صبر تو قوی، و جهاد تو عظیم بود، و به آنچه آرزو داشتی رسـیدی، و تجارت سودمنـد کردی، و به نزد پروردگار خود رفتی.

و از این نوع کلمـات بسـیار گفت و گریه کرد گریه سـختی، و به گریه درآورد سـایرین را، و در حقیقت سـر قبر آن حضـرت مجلس روضه شـد که در دل آن شب منعقد گردید، و صعصـعه به منزله روضه خوان بود، و مسـتمعین جناب امام حسن و امام حسین علیهما السلام و محمّد بن الحنفیّه و ابوالفضل العبّاس و سایر فرزندان و بستگان آن حضرت.

و چون این کلمـات به پایـان رسـید روی به جانب امام حسن و امام حسـین علیهما السـلام و سایر آقازادگان کردنـد و ایشان را تعزیت و تسلیت گفتند، پس جملگی به کوفه مراجعت نمودند (۱) ۱۸۴۷.

و بالجمله، مسـجد صعصـعه از مساجد شـریف کوفه است، و جماعتی امام زمان صلوات اللَّه علیه را در ماه رجب در آن مسجد مبارك مشاهـده کرده انـد، که دو رکعت نماز کرده و این دعا را خوانـده: اللّٰهُمَّ یَا ذَا الْمِنَنِ السَّابِغَهِ وَالْآلاءِ الْوَازِعَهِ، الـدعاء (۲) ۱۸۴۸.

و ظاهر عمل آن حضـرت آن است که این دعا مخصوص این مسـجد شـریف و از اعمال او است، نظیر دعاهای مسـجد سهله و زیـد، لکن چون در ماه رجب بوده که آن حضـرت این دعا را خوانـده انـد، احتمال داده شده که شاید این دعا از دعاهای ایّام رجب باشد، و لهذا در کتب علماء در اعمال رجب نیز ذکر شده، و ما نیز چون آن دعا را در اعمال ماه رجب ذکر کرده بودیم (ص ۱۸۷) به همان اکتفا کردیم، به تکرار نپرداختیم طالبین به آن جا رجوع کنند، إن شاء اللَّه.

۱- بحار الأنوار ۴۲/ ۲۹۵ و ۲۹۶.

۲- اقبال ۲/ ۲۱۲ فصل ۲۳ باب ۸.

فصل هفتم

در فضیلت زیارت حضرت ابو عبداللّه الحسین صلوات اللّه علیه و آدابی

که زائر آن جناب باید مراعات آنها را نماید در طریق زیارت

و در آن حرم مطهّر و کیفیّت زیارت آن حضرت

و در آن سه مقصد است:

مقصد اوّل در فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام

در فضیلت زیارت آن حضرت است

بدان که فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام از حیطه بیان بیرون است، و در اخبار بسیار وارد شده که: معادل حج و عمره و جهاد، بلکه بالاتر و افضل است به درجات، و باعث مغفرت و خفّت حساب و رفع درجات و اجابت دعوات وموجب طول عمر و حفظ بدن و مال و زیادتی روزی و برآمدن حاجات و رفع هموم و کربات است، و ترک آن سبب نقصان دین و ایمان و ترک حقّ بزرگی از حقوق پیغمبر صلی الله علیه و آله است، و کمتر ثوابی که به زائر آن قبر شریف رسد آن است که گناهانش آمرزیده شود، و آنکه حق تعالی جان و مالش را حفظ کند تا او را به اهل خود برگرداند، و چون روز قیامت شود حق تعالی او را حافظتر خواهد بود از دنیا.

و در روایات بسیار است که زیارت آن حضرت غم را زایل می کند، و شدّت جان کندن و هول قبر را برطرف می کند، و آنکه هر مالی که در راه زیارت آن حضرت خرج شود حساب می شود برای او هر درهمی به هزار درهم، بلکه به ده هزار درهم، و چون رو به قبر آن حضرت برود چهار هزار ملک استقبال او می کنند، و چون برمی گردد مشایعت او می نمایند، و آنکه پیغمبران و اوصیاء ایشان و ائمّه معصومین و ملائکه سلام اللّه علیهم اجمعین به زیارت آن حضرت می آیند، و دعا برای زوّار آن حضرت می کنند، و ایشان را بشارتها می دهند، و حق تعالی نظر رحمت می فرماید به سوی زائرین امام حسین علیه السلام بیش از اهل عرفات، و آنکه هر کسی در روز قیامت آرزو می کند که کاش زوّار آن حضرت بود، از بس که مشاهده می کند از کرامت و بزرگواری ایشان در آن روز.

و روایات در این باب بی حدّ است، و ما در ضمن زیارات مخصوصه اشاره به پاره ای از فضیلت زیارت آن حضرت خواهیم نمود، و در این جا اکتفا می کنیم به ذکر یک روایت:

ابن قولویه و کلینی و سیّد ابن طاووس و دیگران روایت کرده انـد به سـندهای معتبره از ثقه جلیل القدر معاویه بن وهب بجلی کوفی که گفت: یک وقتی به خدمت حضـرت امام جعفر صادق علیه السـلام رفتم، دیدم آن حضرت را که در مُصلّای خویش مشغول نماز است، نشستم تا نمازش تمام شد، پس شنیدم که مناجات می کرد با پروردگار خود و می گفت:

ای خداونـدی که مخصوص گردانیده ای ما را به کرامت، و وعده داده ای ما را شـفاعت، و علوم رسالت را به ما داده ای، و ما را وارث پیغمبران گردانیـده ای، و ختم کرده ای به مـا امّتهـای گذشـته را، و ما را مخصوص به وصـیّت پیغمبر گردانیـده ای، و علم گذشـته و آینـده را به مـا عطـا کرده ای، و دلهای مردم را به سوی ما مایل گردانیـده ای، اغْفِرْ لِی وَلِإِخْوانِی وَزُوَّارِ قَبْرِ أَبِی الْحُسَیْنِ ابْنِ عَلِیّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَیْهِمَا، بیامرز مرا و برادران مرا و زیارت کنندگان قبر ابی عبداللَّه الحسین علیه السلام را، آنان که خرج کرده انـد مالهـای خود را، و بیرون آورده انـد از شـهرها بـدنهای خود را، برای رغبت در نیکی ما، و امیـد ثوابهای تو در صله ما، و برای شاد گردانیدن پیغمبر تو و اجابت نمودن ایشان امر ما را، و برای خشـمی که بر دشـمنان داخل کرده اند، و مراد ایشـان خوشـنودی توست، پس مکافـات دِه ایشـان را از جـانب ما به خوشـنودی، و حفظ کن ایشان را در شب و روز، و خلیفه ایشان باش در اهل و اولاد ایشان که در وطن خود گذاشـته اند به خلافت نیکو، و رفیق ایشان باش، و دفع کن از ایشان شرّ هر جبّار معاندی را، و هر ضـعیف و شدید از خلقت را، و شرّ شیاطین جنّ و انس را، و بده به ایشان زیاده از آنچه امید دارند از تو در دور شـدن از وطن های خود و در اختیار کردن ایشان ما را بر فرزنـدان و اهالی و خویشان خود، خداوندا، دشـمنان ما عیب کردنـد بر ایشان بیرون آمدن ایشان را به زیارت ما، پس این مانع نشد ایشان را از عزم کردن و بیرون آمدن به سوی ما از روی مخالفت ایشان، فَارْحَمْ تِلْکَ الْوُجُوهَ الَّتِی غَیَّرَتْها الشَّمْسُ، وَارْحَمْ تِلْکَ الْخُدُودَ الَّتِی تَقَلَّبُ عَلَی قَبْرِ أَبِی عَبْدِاللَّه علیه السلام، پس رحم کن آن روهـا را که آفتاب متغیّر گردانیـده است، و رحم کن گونه های روی ایشان را که می گرداننـد و می مالنـد بر قبر امـام حسـین علیه السـلام، و رحم کن آن دیـده هـا را که گریه شـان جاری شـد از ترحّم بر ما، و رحم کن آن دلها را که جزع کرده انـد و سوخته انـد از برای مصـیبت ما، و رحم کن آن فغانها را که در مصـیبت ما بلند کرده اند، خداوندا، آن جانها و آن بدنها را به تو می سپارم تا سیراب گردانی ایشان را از حوض کوثر در روز تشنگی.

و پیوسته آن حضرت به این نحو دعا می کرد در سجده، پس چون فارغ شد گفتم: آن دعا که من از شما شنیدم اگر در حقّ کسی می کردید که خدا را نمی شناخت گمان داشتم که آتش جهنّم به او نرسد هرگز، واللّه که آرزو کردم که زیارت آن حضرت کرده بودم و حج نکرده بودم، حضرت فرمود که: چه بسیار نزدیکی تو به آن حضرت، چه مانع است تو را از زیارت؟ ای معاویه، ترک زیارت مکن، گفتم: فدای تو شوم نمی دانستم که این قدر فضیلت دارد، فرمود که: ای معاویه آنها که برای زیارت کنندگان آن حضرت دعا می کنند در آسمان، زیاده از آنهایند که دعا می کنند برای ایشان در زمین، ترک مکن زیارت آن حضرت را از برای خوف از احدی، که هرکه از برای خوف ترک زیارت کند، آنقدر حسرت برد که آرزو کند که کاش آنقدر می ماندم نزد قبر آن حضرت که در آن جا مدفون می شدم، آیا دوست نمی داری که خدا ببیند تو را در میان آنها که دعا می کنند برای ایشان رسول خدا و علی و فاطمه و ائمّه معصومین علیهم السلام؟ آیا نمی خواهی از آنها باشی که ملائکه در قیامت با ایشان مصافحه می کنند؟ آیا نمی خواهی از آنها باشی که در قیامت بیایند و هیچ گناه بر ایشان نباشد؟ آیا نمی خواهی از آنها باشی که در قیامت حضرت رسول صلی الله علیه و آله با ایشان مصافحه می کند (۱) ۱۸۴۹؟

آداب مخصوصه زیارت امام حسین علیه السلام

مقصد دویّم

در آدابی که زایر حضرت سید الشّهداء علیه السلام باید مراعات آنها را

نماید در طریق زیارت و در آن حرم مطهّر

و آن چند چیز است:

اوّل: سه روز روزه دارد، پیش از آنکه از خانه بیرون رود، و در روز سیّم غسل کند، چنانکه حضرت صادق علیه السلام به صفوان دستور العمل دادند، و بیاید در ذکر زیارت هفتم (ص ۵۸۷)، و شیخ محمّد بن المشهدی در مقدّمات زیارت عیدین ذکر فرموده که: چون اراده کنی زیارت آن حضرت را پس سه روز روزه بدار، و روز سیّم غسل کن، و اهل و عیال خود را به سوی خود جمع کن و بگو:

اللّٰهُمَّ إِنِّی أَسْتَوْدِعُکَ الْیَوْمَ نَفْسِی وَأَهْلِی وَمالِی وَوَلَدِی وَکُلَّ مَنْ کانَ مِنِّی

۱- مصباح الزائر: ۱۹۳- ۱۹۵ و کامل الزیارات: ۲۲۸، ح ۲، باب ۴۰ و کافی ۴/ ۵۸۲ ح ۱۱.

بِسَبِيلٍ، الشَّاهِدَ مِنْهُمْ وَالْغائِبَ. اللَّهُمَّ احْفَظْنا بِحِفْظِكَ (۱) ۱۸۵۰ بِحِفْظِ الْإِيمَانِ وَاحْفَظْ عَلَيْنا. اللَّهُمَّ اجْعَلْنا فِي حِرْزِكَ وَلَا تَسْلُبْنا نِعْمَتَكَ وَلَا تُغَيِّرْ مَا بِنا مِنْ نِعْمَةٍ وَعافِيَةٍ، وَزِدْنا مِنْ فَضْلِكَ إِنَّا إِلَيْكَ راغِبُونَ.

آنگاه از منزل خود بیرون برو بـا حال خشوع، و بسیار بگو: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، و ثنای خداوند و صلوات بر پیغمبر و آل او صلوات اللَّه علیهم بفرست، و راه بیفت به آرامی و وقار، و روایت شده که: حق تعالی خلق می کند از عرق زوّار قبر امام حسین علیه السلام از هر عرقی هفتاد هزار ملك، كه تسبیح می کنند خدای تعالی را، و استغفار می کنند برای او و برای زوّار امام حسین علیه السلام تا آنکه روز قیامت برپا شود (۲) ۱۸۵۱.

دویّم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون به زیارت امام حسین علیه السلام بروی زیارت کن آن حضرت را محزون و غمناك و ژولیده مو و غبارآلوده و گرسنه و تشنه، که آن حضرت با این احوال شهید شده است، و حاجات خود را طلب نما، و بر گرد، و آن را وطن خود قرار مده (۳) ۱۸۵۲.

سیّم: آنکه در سفر زیارت آن حضرت توشه را از چیزهای لذیذ مانند بریانی و حلواها قرار ندهد، و خوراك خود را نان با لَبَن یعنی شیر یا ماست قرار دهد، و از حضرت صادق علیه السلام روایت است که فرمود: شنیده ام که جماعتی به زیارت امام حسین علیه السلام می روند و با خود سفره ها بر می دارند که در آنها بزغاله های بریان و حلواها هست، و اگر به زیارت قبر پدران یا دوستان خود بروند اینها را با خود برنمی دارند (۴) ۱۸۵۳.

و در حدیث معتبر دیگر منقول است که آن حضرت به مفضّل بن عمر فرمود که: زیارت کنید امام حسین علیه السلام را بهتر از آن است که زیارت نکنید، و زیارت نکنید بهتر از آن است که زیارت کنید، مفضّل گفت: پشت مرا شکستی، فرمود که: واللَّه اگر به زیارت قبر پدران خود بروید اندوهگین و غمناك می روید، و به زیارت آن حضرت که می روید سفره ها با خود برمی دارید، بلکه می باید ژولیده مو و گردآلود بروید (۵) ۱۸۵۴.

مؤلّف گوید: پس چقدر شایسته است برای اغنیاء و تجّار که ملاحظه این مطلب را در این

۱- بحفظك: خ.

۲- مزار كبير: ۴۱۷.

۳- کافی ۴/ ۵۸۷ ح ۲ باب نوادر.

۴- كامل الزيارات: ۲۴۸، ح ۱ و ۳، باب ۴۷.

۵- كامل الزيارات: ۲۵۰، ح ۴، باب ۴۷.

سفر بنمایند، و هرگاه در بلادی که در بین راه ایشان است تا کربلا بعض دوستانشان که ایشان را دعوت و میهمانی می کنند و در زمان حرکت از منزلشان سفره و ناهار خوریهای آنها را از مطبوخات لذیذه و مرغ بریان و سایر بریانیها مملوّ می کنند قبول نکنند، و بگویند که: ما مسافر کربلا هستیم، و شایسته نیست برای ما تغذّی به این نحو غذاها.

شیخ کلینی رحمه الله روایت کرده که: بعد از شهادت امام حسین علیه السلام زوجه کلبیّه آن حضرت اقامه ماتم نمود برای آن حضرت، و گریست و گریستند سایر زنها و خدمتکاران تا حدّی که اشکهای آنها خشک شد و دیگر اشکشان نیامد، پس از یک جایی برای آن مخدّره هدیه فرستادند جونی، که معنی آن را مرغ قطا گفته اند، برای آنکه از خوردن آن قوّتی بگیرند در گریستن بر امام حسین علیه السلام، چون آن محترمه آن را دید پرسید: این چیست؟ گفتند: این هدیه ای است که فلانی فرستاده برای شما که استعانت بجویید به آن در ماتم حسین علیه السلام، فرمود: لَسْنا فِی عُرْسٍ فَما نَصْنَعُ بِها؟! ما که در عروسی نیستیم، ما را چه به این خوراک؟! پس امر فرمود آن را از خانه بیرون بردند (۱) ۱۸۵۵.

چهارم: از چیزهایی که در سفر زیارت امام حسین علیه السلام مندوب است، تواضع و فروتنی و خشوع و راه رفتن مانند بنده ذلیل، پس کسانی که در طریق زیارت آن حضرت سوار می شوند بر این مراکب جدیده که به قوّه بخار به سرعت حرکت می نمایند و امثال آن، باید خیلی ملتفت خود باشند که تجبّر و تکبّر نکنند، و بر سایر زایرین و بندگان خدا که به سختی و مشقّت به کربلا می روند بزرگی ننمایند، و آنها را به چشم حقارت نظر نکنند.

علما در احوال اصحاب کهف نقل کرده اند که: آنها از مخصوصین دقیانوس و به منزله وزرای او بودند، وقتی که حق تعالی رحمت خود را شامل حال آنها فرمود و به فکر خداپرستی و اصلاح کار خود برآمدند، صلاح خود را در این دیدند که از مردم کناره گیرند و در غاری مأوا گرفته به عبادت خدا مشغول شوند، پس سوار بر اسبها شده و از شهر بیرون آمدند، همین که سه میل راه رفتند تملیخا که یکی از آنها بود گفت: یَا إِخْوَتاهُ، جاءَتْ مَسْکَنَهُ الآخِرَهِ، وَذَهَبَ مُلْکُ الدُّنْیا، انْزِلُوا عَنْ خُیُولِکُمْ وَامْشُوا عَلَی أَرْجُلِکُمْ، ای برادران، این راه راه آخرت است، و باید به نحو فقیری و مسکنت رفت، و ملک و ریاست دنیا را باید کنار گذاشت، اکنون از اسبها باید

۱- کافی ۱/ ۴۶۶ ح ۹.

پیاده شوید، و با پای پیاده به درگاه حق تعالی بروید، تا شاید پروردگار شما به شما رحم نماید، و گشایشی در امر شما نصیب شما فرماید، پس همگی از اسبهای خویش پیاده شدند، و در آن روز آن محترمین معظّمین با پای پیاده هفت فرسخ راه رفتند تا آنکه پاهای ایشان مجروح شد، و خون از آنها متقاطر گردید (۱) ۱۸۵۶.

پس زایرین این قبر مطهّر این مطلب را در نظر داشته باشند، و هم بدانند که هرچه در این راه شخص برای خدا تواضع کند باعث رفعت مقام او خواهد شد. و لهذا در آداب زیارت آن جناب از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که: هرکه به زیارت قبر امام حسین علیه السلام برود پیاده، حق تعالی بنویسد از برای او به عدد هرگامی هزار حَسَنه، و محو می کند از او هزار گناه، و بلند کند از برای او در بهشت هزار درجه، پس چون به شطّ فرات برسی غسل کن، و پاهای خود را برهنه کن، و نعلهای خود را در دست خود بگیر، و راه رو مانند راه رفتن بنده ذلیل (۲) ۱۸۵۷.

پنجم: آنکه اگر در بین راه زوّار پیاده دید که وامانده و خسته شده و از او استعانتی خواست، تا ممکن شود در کار او اهتمام نموده، و او را به منزل برساند، و مبادا به او استخفاف و بی اعتنایی نماید.

شیخ کلینی به سند معتبر از ابو هارون روایت کرده که: من حاضر بودم در خدمت حضرت صادق علیه السلام که فرمود به مردمی که در نزد او بودند: چه شده از برای شما که استخفاف می نمایید به ما؟ پس برخاست از بین آنها مردی از اهل خراسان و گفت: پناه می بریم به خدا از آنکه ما استخفاف کنیم به شما، یا به چیزی از امر شما، فرمود: آری تو خودت یکی از آن اشخاص هستی که سبک شمردی و خوار نمودی مرا، آن مرد گفت: پناه می برم به خدا که من خوار نموده باشم شما را، فرمود: وای بر تو آیا نشنیدی فلان کس را در وقتی که نزدیک به جُحفه بودیم با تو گفت:

مرا به قدر یک میل سوار کن که به خدا سوگند من خسته شدم، به خدا سوگند که تو سر به سوی او بلند نکردی و استخفاف به او نمودی، و هر کسی که مؤمنی را خوار نماید ما را خوار نموده است، و حرمت خدا را ضایع کرده (۳) ۱۸۵۸.

مؤلّف گوید که: ما در آداب زیارت در ادب نهم (ص ۴۲۷) کلامی با روایتی از علیّ بن

۱- مراجعه شود به کتاب کشف الیقین علّامه حلّی: ۴۲۳- ۴۳۴، بحث ۲۶ نقل از ثعلبی.

۲- کامل الزیارات: ۲۵۵، ح ۴، باب ۴۹.

۳- کافی ۸/ ۱۰۲ ح ۷۳.

یقطین که مناسب است با این مقام ذکر کردیم، به آن جا رجوع کن، که در آن موعظه نیکویی است، و این ادب که در این جا ذکر شد اختصاص به زوّار امام حسین علیه السلام ندارد، لکن چون این مطلب در راه زیارت آن حضرت خیلی اتّفاق می افتد لهذا ما در این جا ذکر نمودیم.

ششم: از ثقه جلیل القدر محمّد بن مسلم مروی است که به حضرت امام محمّد باقر علیه السلام عرض کرد که: چون ما به زیارت پدرت حسین بن علی علیه السلام می رویم آیا نه چنان است که در حجّیم؟ فرمود: بلی، گفت: پس بر ما لازم است آنچه بر حاجیان لازم است؟ فرمود که: بر تو لازم است که نیکو مصاحبت بنمایی با هرکه رفیق توست، و بر تو لازم است که کم سخن بگویی مگر سخن خیر، و لازم است بر تو که یاد خدا بسیار بکنی، و لازم است که جامه هایت پاکیزه باشد، و لازم است که غسل کنی پیش از آنکه داخل حایر شوی، و لازم است که با خشوع و رقّت باشی و نماز بسیار بکنی، و صلوات بر محمّد و آل محمّد بسیار بفرستی، و باید که خود را نگاه داری از چیزهایی که سزاوار نیست تو را، و باید که دیده خود را از حرام و شبهه بپوشانی، و احسان به برادران مؤمن پریشان خود بکنی، و اگر کسی را ببینی که خرجیش تمام شده او را دستگیری کنی، و خرجی خود را میان خود و ایشان برابر قسمت کنی، و لازم است بر تو تقیّه که قوام دین تو به آن است، و پرهیزکاری از چیزهایی که خدا از آنها نهی کرده است، و ترک کنی خصومت و بسیار قسم خوردن و مجادله و منازعه که در آن قسم باشد، پس چون چنین کنی تمام می شود ثواب حجّ و عمره از برای تو، و مستوجب می شوی از جانب آن کسی که طلب ثواب او کرده ای به مال خرج کردن و از اهل خود دور افتادن، این که برگردی به آمرزش گناهان و رحمت و خوشنودی خدا (۱) ۱۸۵۹.

هفتم: در روایت ابو حمزه ثمالی از حضرت صادق علیه السلام در باب زیارت امام حسین علیه السلام منقول است که: چون به نینوا رسیدی بارهای خود را در آن جا بگذار، و روغن بر خود ممال، و سُرمه مکش، و گوشت مخور مادامی که در آن جا مقیم می باشی (۲) ۱۸۶۰.

هشتم: غسل به آب فرات است، که روایات در فضیلت آن بسیار است، در حدیثی از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه غسل کند به آب فرات و زیارت کند قبر امام حسین علیه السلام را، از گناهان خالی شود مانند روزی که از مادر متولّد شده باشد، و اگرچه گناهان کبیره

۱- کامل الزیارات: ۲۵۰- ۲۵۱، باب ۴۸، ح ۱.

۲- بحار الأنوار ۱۰۱/ ۱۷۵.

بوده باشد (۱) ۱۸۶۱.

و روایت شده که خدمت آن حضرت عرض شد که: بسا شود که ما به زیارت قبر امام حسین علیه السلام برویم و دشوار باشد بر ما غسل زیارت به سبب سرما یا غیر آن؟ فرمود که: هرکه غسل کند در فرات و زیارت کند حسین علیه السلام را نوشته شود برای او از فضیلت آن قدر که به شماره درنیاید (۲) ۱۸۶۲.

و از بشیر دهّان روایت است که حضرت صادق علیه السلام فرمود که: هرکه به زیارت قبر حسین بن علی علیه السلام برود پس وضو بگیرد و غسل کند در فرات، برندارد قدمی و نگذارد قدمی مگر آن که بنویسد حق تعالی برای او حجّه و عمره (۳) ۱۸۶۳.

و در بعضی روایات است که غسل کن از فرات از موضعی که برابر قبر آن حضرت واقع شود (۴) ۱۸۶۴، و خوب است چنانکه از بعضی روایات استفاده می شود چون به فرات برسد صد مرتبه اللَّهُ أَكْبَرُ، و صد مرتبه لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، و صد مرتبه صلوات بر پیغمبر و آل آن حضرت بفرستد (۵) ۱۸۶۵.

نهم: چون خواستی داخل حایر مقدّس شوی از دری که در جانب مشرق واقع است داخل شو، چنانکه حضرت صادق علیه السلام به یوسف کناسی فرمودند (۶) ۱۸۶۶.

دهم: در روایت ابن قولویه است که حضرت صادق علیه السلام به مفضّل بن عمر فرمود که: ای مفضّل، چون برسی به قبر امام حسین علیه السلام بر دَرِ روضه بایست و این کلمات را بخوان که تو را به هر کلمه نصیبی از رحمت الهی خواهد بود:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ مُوسى كَلِيمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ عِيسَى رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ عَلِيٍّ وَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ،

۱- كامل الزيارات: ۳۴۲، ح ۱، باب ۷۵.

۲- كامل الزيارات: ۳۴۹، ح ۱۰، باب ۷۶.

۳- كامل الزيارات: ۳۴۵، ح ۷، باب ۷۵.

۴- كامل الزيارات: ۳۴۶، ح ۸، باب ۷۵.

۵- مصباح الزائر: ۱۹۷.

۶- كامل الزيارات: ۳۶۷، ح ۳، باب ۷۹.

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ الْحَسَنِ الرَّضِيِّ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ فاطِمَهَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الشَّهِيدُ الصِّدِّيقُ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الْوَصِيُّ الْبارُّ التَّقِيُّ، السَّلامُ عَلَى الْأَرْواحِ الَّتِی حَلَّتْ بِفِنائِکَ وَأَناخَتْ بِرَحْلِکَ، السَّلامُ عَلَى مَلائِکَهِ اللَّهِ الْمُحْدِقِينَ بِکَ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَيْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ، السَّلامُ عَلَيْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس به سوی قبر روانه می شوی، و به هر قدمی که برمی داری یا می گذاری مثل ثواب کسی داری که در خون خود دست و پا زده باشد در راه خدا، پس چون به نزدیک قبر برسی دست بر قبر بمال و بگو: السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَسَمائِهِ. پس می روی و متوجّه نماز می شوی، و به هر رکعت که می کنی نزد آن حضرت، مثل ثواب کسی داری که حجّ و عمره هزار مرتبه کرده باشد، و هزار بنده آزاد کرده باشد، و هزار مرتبه از برای خدا به جهاد ایستاده باشد با پیغمبر مرسل، الخبر (۱) .۱۸۶۷

یازدهم: از ابو سعید مدائنی منقول است که گفت: رفتم به خدمت حضرت صادق علیه السلام و پرسیدم که: بروم به زیارت قبر حسین علیه السلام؟ فرمود: بلی، برو به زیارت قبر حسین علیه السلام فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله نیکترین نیکان و پاکیزه ترین پاکیزگان و نیکوکارترین نیکوکاران، و چون آن حضرت را زیارت کنی نزد سر آن حضرت هزار مرتبه تسبیح حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را بخوان، و نزد پاهای آن حضرت هزار مرتبه تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام را بخوان، پس نزد آن حضرت دو رکعت نماز بکن، و در آن دو رکعت سوره یس و الرّحمن بخوان، پس چون چنین کنی ثواب عظیم از برای تو خواهد بود، گفتم: فدای تو شوم تسبیح علی و فاطمه علیهما السلام را به من بیاموز، فرمود: بلی ای ابو سعید، تسبیح علی علیه السلام این است:

سُبْحانَ الَّذِی لَاتَنْفَدُ خَزَائِنُهُ! سُبْحانَ الَّذِی لَاتَبِيدُ مَعَالِمُهُ! سُبْحَانَ الَّذِی

۱- کامل الزیارات: ۳۷۵، ح ۵، باب ۷۹.

لَا یَفْنی مَا عِنْدَهُ! سُبْحَانَ الَّذِی لَایُشْرِکُ أَحداً فِی حُکْمِهِ! سُبْحانَ الَّذِی لَا اضْمِحْلالَ لِفَخْرِهِ! سُبْحانَ الَّذِی لَاانْقِطاعَ لِمُدَّتِهِ! سُبْحانَ الَّذِی لَاإِلَهَ غَیْرُهُ!

و تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام این است:

سُبْحانَ ذِی الْجَلالِ الْبَاذِخِ الْعَظِیمِ! سُبْحَانَ ذِی الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُنِیفِ! سُبْحانَ ذِی الْمُلْکِ الْفَاخِرِ الْقَدِیمِ! سُبْحَانَ ذِی الْبَهْجَهِ وَالْجَمَالِ! سُبْحانَ مَنْ تَرَدَّی بِالنُّورِ وَالْوَقارِ! سُبْحانَ مَنْ یَری أَ ثَرَ النَّمْلِ فِی الصَّفَا وَوَقْعَ الطَّیْرِ فِی الْهَوَاءِ! (۱) ۱۸۶۸ دوازدهم: آنکه نماز فریضه ونافله را نزد قبر امام حسین علیه السلام بجا آورد، زیرا که نماز نزد آن حضرت مقبول است (۲) ۱۸۶۹.

سیّد ابن طاووس گفته که: جدّ و جهد کن که از تو فوت نشود فریضه و نافله در حایر شریف، همانا روایت شده که: نماز واجبی نزد آن حضرت برابر است با حج، و نماز نافله با عمره (۳) ۱۸۷۰.

مؤلّف گوید که: در روایت مفضّل گذشت ثواب بسیاری برای نماز در حایر شریف.

و در روایت معتبری از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه زیارت کند آن حضرت را و دو رکعت نماز یا چهار رکعت نزد آن حضرت بکند، ثواب حج و عمره برای او نوشته شود (۴) ۱۸۷۱.

و آنچه از اخبار ظاهر می شود آن است که نماز زیارت و غیر آن را در عقب قبر آن حضرت و در بالا سر کردن هر دو خوب است، و اگر در بالا سر کند عقب تر بایستد که محاذی اصل قبر مقدّس نباشد.

و در روایت ابو حمزه ثمالی است از حضرت صادق علیه السلام که در نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بگزارد، در رکعت اوّل سوره حمد و سوره یس بخوان، و در رکعت دوّم سوره حمد و سوره الرّحمن بخوان، و اگر خواهی در پشت قبر نماز را بکن، و در بالای سر بهتر است، و چون فارغ

۱- کامل الزیارات: ۳۸۴، ح ۱۵، باب ۷۹.

۲- کامل الزیارات: ۴۳۵، ضمن ح ۵، باب ۸۳.

۳- مصباح الزائر: ۲۱۲.

۴- کامل الزیارات: ۴۳۴، ح ۳، باب ۸۳.

شوی نماز کن آنچه خواهی، و امّا این دو رکعت نماز زیارت ناچار است نزد هر قبری که زیارت کنند (۱) ۱۸۷۲. (۲) ۱۸۷۳

ابن قولویه از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده که به شخصی فرمود: ای فلان، چه مانع است تو را که هرگاه حاجتی برای تو رو دهد بروی نزد قبر حسین صلوات اللّٰه علیه و چهار رکعت نماز گزاری نزد او پس حاجت خود را بطلبی؟ به درستی که نماز فریضه نزد آن حضرت معادل است با حج، و نماز نافله معادل است با عمره (۳) ۱۸۷۴.

سیزدهم: بدان که عمده اعمال در روضه مطهّره امام حسین علیه السلام دعا است، زیرا که اجابت دعا در تحت آن قبّه سامیه یکی از چیزهایی است که در عوض شهادت، حق تعالی به آن حضرت لطف فرموده، و زایر باید آن را غنیمت دانسته، در تضرّع و انابه و توبه و عرض حاجات کوتاهی نکند، و در طیّ زیارات آن حضرت ادعیه بسیاری با مضامین عالیه وارد شده، و اگر بنای اختصار نبود من چند دعایی در این جا ذکر می کردم، وبهتر آن است که از دعاهای صحیفه کامله آنچه تواند بخواند، که بهترین دعاها است. و ما در اواخر این باب بعد از زیارات جامعه (ص ۷۴۲) دعایی نقل کنیم که در همه حرمهای شریفه خوانده شود (۴) ۱۸۷۵، و به جهت آنکه این محل را خالی نگذاریم این دعای مختصر را که در ضمن یکی از زیارات نقل شده ذکر می کنیم، و آن دعا این است که می گویی در آن حرم شریف در حالی که دستها را به سوی آسمان بلند کرده باشی:

اللّٰهُمَّ قَدْ تَرى مَكَانِي، وَتَسْمَعُ كَلامِي، وَتَرى مَقَامِي (۵) ۱۸۷۶ وَتَضَرُّعِي وَمَلاذِي بِقَبْرِ حُجَّتِكَ وَابْنِ نَبِيِّكَ، وَقَدْ عَلِمْتَ يَا سَيِّدِي حَوَائِجِي وَلَا يَخْفى عَلَيْكَ حالِي، وَقَدْ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِابْنِ رَسُولِكَ وَحُجَّتِكَ وَأَمِينِكَ، وَقَدْ أَتَيْتُكَ مُتَقَرِّباً بِهِ إِلَيْكَ وَ إِلى رَسُولِكَ فَاجْعَلْنِي بِهِ عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ، وَأَعْطِنِي بِزِيارَتِي أَمَلِي، وَهَبْ لِي مُنَایَ، وَتَفَضَّلْ عَلَى

۱- كامل الزيارات: ۴۱۷، باب ۷۹.

۲- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۳- كامل الزيارات: ۴۳۳، ح ۱، باب ۸۳.

۴- و بدان که در ملحقات این کتاب دعایی ذکر می شود (ص ۷۹۳) که جامع ترین دعاها است که در روضات ائمّه علیهم السلام خوانده می شود، از خواندن آن غفلت نکنید. (منه).

۵- مکانی: خ ل.

بِشَهْوَتِی (۱) ۱۸۷۷ وَرَغْبَتِی، وَاقْضِ لِی حَوائِجِی، وَلَـا تَرُدَّنِی خائِباً، وَلَا تَقْطَعْ رَجائِی، وَلَا تُخَیِّبْ دُعائِی، وَعَرِّفْنِی الْإِجابَهَ فِی جَمِیعِ مَا دَعَوْتُکَ مِنْ أَمْرِ الدِّینِ وَالدُّنْیا وَالْآخِرَه، وَاجْعَلْنِی مِنْ عِبادِکَ الَّذِینَ صَرَفْتَ عَنْهُمُ الْبَلایا وَالْأَمْراضَ وَالْفِتَنَ وَالْأَعْراضَ مِنَ الَّذِینَ تُحْیِیهِمْ فِی عافِیَهٍ، وَتُمِیتُهُمْ فِی عافِیَهٍ، وَتُدْخِلُهُمُ الْجَنَّهَ فِی عافِیَهٍ، وَتُجِیرُهُمْ مِنَ النَّارِ فِی عافِیَهٍ، وَوَفِّقْ لِی بِمَنٍّ مِنْکَ صَـلاحَ مَا أُؤَمِّلُ فِی نَفْسِی وَأَهْلِی وَوُلْدِی وَ إِخْوانِی وَمالِی وَجَمِیعِ مَا أَ نْعَمْتَ بِهِ عَلَیَّ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۲) ۱۸۷۸.

چهاردهم: از جمله اعمال در حرم امام حسین علیه السلام صلوات فرستادن بر آن حضرت است، و روایت شده که می ایستی پشت سر نزد کتف شریف آن حضرت و صلوات می فرستی بر پیغمبر صلی الله علیه و آله و بر حسین صلوات اللّه علیه.

و سیّد ابن طاووس در مصباح الزّائرین صلوات را برای آن حضرت در ضمن یکی از زیارات نقل کرده: در اعمال حرم مطهّر امام حسین علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَصَلِّ عَلَی الْحُسَـیْنِ الْمَظْلُوم الشَّهِیدِ قَتِیلِ الْعَبَرَاتِ، وَأَسِـیرِ الْکُرُبَاتِ، صَـلاهً نَامِیَهً زَاکِیَهً مُبارَکَهً یَصْعَدُ أَوَّلُها وَلَا یَنْفَدُ آخِرُها أَ فْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ (۳) ۱۸۷۹ أَوْلادِ الْأَ نْبِیاءِ وَالْمُرْسَـلِینَ یَا رَبَّ الْعَالَمِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْإِمـامِ الشَّهِیـدِ الْمَقْتُـولِ الْمَظْلُـوم الْمَخْذُولِ، وَالسَّیِّدِ الْقائِـدِ، وَالْعابِـدِ الزَّاهِـدِ، الْوَصِـیِّ الْخَلِیفَهِ الْإِمـام الصِّدِّیقِ الطُّهْرِ الطَّاهِرِ الطَّیِّبِ الْمُبارَکِ، وَالرَّضِیِّ الْمَرْضِیِّ، وَالتَّقِیِ (۴) ۱۸۸۰ الْهادِی الْمَهْدِیِّ الزَّاهِدِ الذَّائِدِ

۱- بِسُؤْلی: خ ل.

۲- مصباح الزائر: ۲۰۴.

۳- أَحَدٍ مِنْ: خ.

۴- الرَّضِیِّ الْمَرْضِیِّ التَّقِیِّ: خ.

الْمُجَاهِدِ الْعالِمِ، إِمامِ الْهُدَى (۱) ۱۸۸۱، سِبْطِ الرَّسُولِ وَقُرَّهِ عَيْنِ الْبَتُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِي وَمَوْلاَيَ كَما عَمِلَ بِطاعَتِكَ، وَنَهَى عَنْ مَعْصِيَتِكَ، وَبالَغَ فِي رِضْوانِكَ، وَأَقْبَلَ عَلَى إِيمانِكَ غَيْرَ قابِلٍ فِيكَ عُذْراً سِرّاً وَعَلانِيَةً يَدْعُو الْعِبادَ إِلَيْكَ، وَيَدُلُّهُمْ عَلَيْكَ، وَقامَ بَيْنَ يَدَيْكَ يَهْدِمُ الْجَوْرَ بِالصَّوابِ، وَيُحْيِي السُّنَّهَ بِالْكِتابِ، فَعاشَ فِي رِضْوانِكَ مَكْدُوداً، وَمَضى عَلَى طاعَتِكَ وَفِي أَوْلِيائِكَ مَكْدُوحاً، وَقَضى إِلَيْكَ مَفْقُوداً، لَمْ يَعْصِكَ فِي لَيْلٍ وَلَا نَهارٍ، بَلْ جاهَدَ فِيكَ الْمُنافِقِينَ وَالْكُفَّارَ. اللَّهُمَّ فَاجْزِهِ خَيْرَ جَزاءِ الصَّادِقِينَ الْأَبْرارِ، وَضاعِفْ عَلَيْهِمُ الْعَذابَ وَ لِقاتِلِيهِ الْعِقابَ، فَقَدْ قاتَلَ كَرِيماً، وَقُتِلَ مَظْلُوماً، وَمَضى مَرْحُوماً، يَقُولُ: أَ نَا ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ وَابْنُ مَنْ زَكّى وَعَبَدَ، فَقَتَلُوهُ بِالْعَمْدِ الْمُعْتَمَدِ، قَتَلُوهُ عَلَى الْإِيمانِ، وَأَطَاعُوا فِي قَتْلِهِ الشَّيْطَانَ، وَلَمْ يُراقِبُوا فِيهِ الرَّحْمَانَ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى سَيِّدِي وَمَوْلاَيَ صَلاهً تَرْفَعُ بِهَا ذِكْرَهُ، وَتُظْهِرُ بِهَا أَمْرَهُ، وَتُعَجِّلُ بِهَا نَصْرَهُ، وَاخْصُصْهُ بِأَفْضَلِ قِسَمِ الْفَضائِلِ يَوْمَ الْقِيامَهِ، وَزِدْهُ شَرَفاً فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ، وَبَلِّغْهُ أَعْلَى شَرَفِ الْمُكَرَّمِينَ، وَارْفَعْهُ مِنْ شَرَفِ رَحْمَتِكَ فِي شَرَفِ الْمُقَرَّبِينَ فِي الرَّفِيعِ الْأَعْلَى، وَبَلِّغْهُ الْوَسِيلَهَ، وَالْمَنْزِلَهَ الْجَلِيلَهَ، وَالْفَضْلَ وَالْفَضِيلَهَ، وَالْكَرامَهَ الْجَزِيلَهَ.

اللَّهُمَّ فَاجْزِهِ عَنَّا أَفْضَلَ مَا جازَيْتَ إِماماً عَنْ رَعِيَّتِهِ وَصَلِّ عَلَى سَيِّدِي وَمَوْلاَيَ كُلَّما ذُكِرَ وَكُلَّما لَمْ يُذْكَرْ، يَا سَيِّدِي وَمَوْلاَيَ أَدْخِلْنِي فِي حِزْبِكَ وَزُمْرَتِكَ،

۱- از «الزَّاهِدِ» تا «الْهُدَى»: نسخه.

وَ اسْتَوْهِبْنِی مِنْ رَبِّکَ وَرَبِّی فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ جاهاً وَقَدْراً وَمَنْزِلَةً رَفِیعَةً، إنْ سَأَلْتَ أُعْطِیتَ، وَ إنْ شَفَعْتَ شُفِّعْتَ، اللَّهَ اللَّهَ فِی عَبْدِکَ وَمَوْلاکَ لَاتُخَلِّنِی عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْأَهْوَالِ لِسُوءِ عَمَلِی، وَقَبِیحِ فِعْلِی، وَعَظِیمِ جُرْمِی، فَإِنَّکَ أَمَلِی وَرَجَائِی وَثِقَتِی وَمُعْتَمَدِی وَوَسِیلَتِی إلَی اللَّهِ رَبِّی وَرَبِّکَ لَمْ یَتَوَسَّلِ الْمُتَوَسِّلُونَ إلَی اللَّهِ بِوَسِیلَةٍ هِیَ أَعْظَمُ حَقّاً، وَلَا أَوْجَبُ حُرْمَةً، وَلَا أَجَلُّ قَدْراً عِنْدَهُ مِنْکُمْ أَهْلَ الْبَیْتِ لَاخَلَّفَنِیَ اللَّهُ عَنْکُمْ بِذُنُوبِی، وَجَمَعَنِی وَ إیَّاکُمْ فِی جَنَّةِ عَدْنٍ الَّتِی أَعَدَّها لَکُمْ وَلِأَوْ لِیائِکُمْ إنَّهُ خَیْرُ الْغافِرِینَ وَأَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ أَبْلِغْ سَیِّدِی وَمَوْلایَ تَحِیَّةً کَثِیرَةً (۱) ۱۸۸۲ وَسَلاماً وَارْدُدْ عَلَیْنا مِنْهُ السَّلامَ إنَّکَ جَوادٌ کَرِیمٌ، وَصَلِّ عَلَیْهِ کُلَّما ذُکِرَ السَّلامُ وَکُلَّما لَمْ یُذْکَرْ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ (۲) ۱۸۸۳.

مؤلّف گوید که: ما آن زیارت را در اعمال روز عاشورا نقل کردیم، و در اواخر باب (ص ۷۵۹) صلواتی بر حجج طاهره علیهم السلام نقل خواهیم کرد، که صلوات مختصری بر امام حسین علیه السلام نیز در آن مندرج خواهد بود، و خواندن آن را نیز ترک مکن.

پانزدهم: از جمله اعمال این روضه منوّره دعای مظلوم است بر ظالم، یعنی سزاوار است از برای کسی که از ظلم ظالمی مضطر شده باشد این دعا را در آن حرم منوّر بخواند. و دعا چنان است که شیخ الطّائفه رحمه الله در مصباح متهجّد در اعمال جمعه ذکر نموده، فرموده: مستحبّ است دعای مظلوم را نزد قبر ابی عبداللّه الحسین علیه السلام بخوانند، و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ إنِّی أَعْتَزُّ بِدِینِکَ، وَأُکْرِمُ بِهِدایَتِکَ، وَفُلانٌ یُذِلُّنِی بِشَرِّهِ، وَیُهِینُنِی بِأَذِیَّتِهِ، وَیُعِیبُنِی بِوَلاءِ أَوْ لِیائِکَ، وَیَبْهَتُنِی بِدَعْواهُ، وَقَدْ جِئْتُ إلَی مَوْضِعِ الدُّعَاءِ وَضَمَانِکَ الْإجَابَةَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعْدِنِی عَلَیْهِ، السَّاعَةَ السَّاعَةَ.

پس خود را بر قبر بیندازد و بگوید: مَوْلایَ إمامِی مَظْلُومٌ اسْتَعْدی عَلَی ظَالِمِهِ،

۱- کَثِیرَةً: خ.

۲- مصباح الزائر: ۲۴۸.

النَّصْرَ النَّصْرَ، آن قدر مکرّر کند النَّصْرَ را تا نفس منقطع شود (۱) ۱۸۸۴.

شانزدهم: از جمله اعمال در آن حرم دعایی است که ابن فهد رحمه الله در عدّه الدّاعی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمودند: هرکه از برای او حاجتی باشد به سوی خداوند عزّ وجلّ، پس بایستد در نزد سر امام حسین علیه السلام و بگوید: یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ تَشْهَدُ مَقَامِی، وَتَسْمَعُ کَلامِی، وَأَ نَّکَ حَیٌّ عِنْدَ رَبِّکَ تُرْزَقُ، فَاسْأَلْ رَبَّکَ وَرَبِّی فِی قَضَاءِ حَوَائِجِی. به درستی که حاجت او برآورده می شود إن شاء اللَّه تعالی (۲) ۱۸۸۵.

هفدهم: از جمله اعمال دو رکعت نماز است در آن حرم مطهّر نزد سر مقدّس با سوره الرّحمن و سوره تبارک، سیّد ابن طاووس روایت کرده که: هرکه این نماز را بخواند خداوند منّان می نویسد برای او بیست و پنج حجّه مقبوله مبروره که با رسول خدا صلی الله علیه و آله به عمل آورده باشد (۳) ۱۸۸۶.

هیجدهم: از جمله اعمال در آن قبّه سامیه استخاره است، و کیفیّت آن چنان است که علّامه مجلسی نقل نموده و اصل روایت از کتاب قرب الإسناد حمیری است، فرموده: به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر بنده ای که در امری از امور صد مرتبه طلب خیر از خداوند عالمیان بکند که بایستد نزد سر حضرت امام حسین علیه السلام و الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَسُبْحانَ اللَّهِ بگوید، و خدا را به بزرگواری یاد کند، و حمد و ثنای خدا بگوید چنانچه سزاوار او است، و صد مرتبه طلب خیر از خدا بکند، البتّه حق تعالی آنچه خیر او است در آن امر به او می نماید و پیش او می آورد، و موافق روایات دیگر طلب خیر به این نحو می کند که صد مرتبه می گوید: أَسْتَخِیرُ اللَّه بِرَحْمَتِهِ خِیَرَهً فِی عَافِیَهٍ (۴) ۱۸۸۷.

نوزدهم: شیخ اجلّ کامل ابوالقاسم جعفر بن قولویه قمّی رحمه الله روایت کرده از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: هرگاه زیارت کردید حضرت ابو عبداللَّه علیه السلام را ملازمت کنید سکوت را مگر از خیر، و به درستی که ملائکه شب و روز از حفظه حاضر می شوند نزد ملائکه که در حائرند، و مصافحه می کنند با ایشان ملائکه که در حائرند جواب نمی دهند ایشان را از شدّت گریستن، و پیوسته مشغول گریه و زاری هستند مگر در وقت زوال شمس و وقت طلوع فجر، که در این دو

۱- مصباح المتهجّد: ۲۷۹ در اعمال هفته.

۲- عدّه الداعی: ۷۷ قسم پنجم.

۳- بحار الأنوار ۱۰۱/ ۲۸۷ نقل از مصباح الزائر.

۴- بحار الأنوار ۱۰۱/ ۲۸۵ نقل از قرب الإسناد.

وقت سـاکت می شونـد، پس ملائکه حفظه منتظر می شونـد تا ظهر شود و تا فجر ظاهر شود، که در این دو وقت با ایشان تکلّم می نماینـد، و ایشان سؤال می نمایند از چیزهایی از امر آسـمان، و امّا مابین این دو وقت ملائکه حائر نطق نمی کنند و از دعا و گریستن آرام نمی گیرند (۱) ۱۸۸۸.

و نیز از آن حضـرت روایت کرده که: حق تعالی چهار هزار ملك را موکّل کرده است به قبر امام حسین علیه السلام ژولیده مو و گردآلود به هیئت اصـحاب مصـیبت می گرینـد بر آن حضـرت از طلوع صـبح تا ظهر، و چون ظهر می شود چهار هزار ملك فرود می آیند، و آن چهار هزار ملك بالا می روند، پس پیوسته گریه می کنند تا طلوع صبح (۲) ۱۸۸۹.

و احادیث به این مضـمون بسـیار است، و از این روایات ظاهر می شود که گریسـتن بر آن حضـرت در آن حرم مطهّر محبوب، بلکه شایسـته است که شـمرده شود از اعمال آن بقعه مبارکه که بیت الأحزان شـیعیان است، گریستن و مرثیه خواندن برای آن حضرت.

و از حـدیثی که مروی از صـفوان از حضـرت صادق علیه السـلام است مسـتفاد می شود که: تضـرّع ملائکه در درگاه خـدا در لعنت کردن بر قاتلان امیرالمؤمنین و بر قاتلان امام حسین علیهما السلام و نوحه کردن جنّیان بر ایشان و گریه کردن ملائکه که در دور ضریح امام حسین علیه السلام اند و بسیاری اندوه ایشان به نحوی است که اگر کسی آنها را بشنود خوردن و آشامیدن و خواب کردن بر او گوارا نخواهد بود (۳) ۱۸۹۰.

و در حدیث عبداللّه بن حمّاد بصـری است که حضـرت صادق علیه السـلام به او فرمود: به من خبر رسیده که گروهی می آیند نزد قبر حسـین علیه السلام از اطراف کوفه و مردمانی از غیر ایشان و زنانی که برای آن حضرت نوحه گری می کنند، و این در نیمه ماه شـعبان است، پس بعضـی قرائت می کننـد و بعضـی قصّه می خوانند، یعنی کیفیّت شـهادت و سایر مصایب را ذکر می نماینـد و پاره ای نوحه گری می کننـد و بعضـی مرثیه می خوانند، پس گفتم: آری فدایت شوم من مشاهده کرده ام پاره ای از آنچه بیان فرمودی، پس فرمود: حمـد خداونـدی را که قرار داد در میان مردم کسانی را که به نزد ما می آینـد و ما را مدح می کننـد و مرثیه می خواننـد برای مـا، و قرار داد دشـمن مـا را کسانی که طعنه می زننـد بر ایشان از خویشان ما یا از غیر ایشان، و تهدید می نمایند ایشان را، و زشت می شمارند کارهای ایشان را.

۱- کامل الزیارات: ۱۷۷، ح ۱۹، باب ۲۷.

۲- کامل الزیارات: ۱۷۵، ح ۱۳، باب ۲۷.

۳- کامل الزیارات: ۱۸۷، ح ۲۳، باب ۲۸ و ص ۴۹۵، ح ۱۷، باب ۹۸.

و در صدر همین حدیث است که: هرکه به زیارت او می رود بر او می گرید، و هرکه به زیارت او نمی رود بر مصیبت او اندوهناک می باشد، و دلش می سوزد هرکه او را به یاد می آورد، و ترحّم می کند هرکه نظر می کند به سوی قبر پسرش در پایین پای او، افتاده در بیابانی که خویشی و دوستی نزد او نیست، و حقّ او را غصب کردند، و جمع شدند جمعی از کافران و مرتدّان از دین و یاوری یکدیگر کردند تا او را کشتند، و در بیابان دفن نکرده انداختند، و منع کردند از او و آب فراتی را که سگان می خوردند، و ضایع کردند حقّ رسول خدا صلی الله علیه و آله را و وصیّتی را که در حقّ او و اهل بیتش کرده بود (۱) ۱۸۹۱.

و نیز ابن قولویه روایت کرده از حارث اعور که امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: پدر و مادرم فدای حسین شهید در پشت کوفه، به خدا قسم گویا می بینم جانوران دشتی را از هر نوعی که گردن ها را کشیده اند بر قبر او و بر او گریه می کنند شب را تا صباح، فإذا کان کذلِکَ فَإیّاکُمْ وَالْجَفاءَ (۲) ۱۸۹۲. واخبار در این باب بسیار است.

بیستم: سیّد ابن طاووس رحمه الله فرموده که: مستحبّ است آدمی را که هر وقت از زیارت آن حضرت فارغ شود و خواهد که از روضه مقدّسه بیرون رود خود را به ضریح بچسباند و ببوسد و بگوید:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صِفْوَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَالِصَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا قَتِیلَ الظَّماءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا غَرِیبَ الْغُرَباءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ سَلامَ مُوَدِّعٍ لَاسَئِمٍ وَلَا قالٍ، فَإِنْ أَمْضِ فَلا عَنْ مَلالَهٍ، وَ إِنْ أُقِمْ فَلا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِما وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِینَ، لَاجَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِیارَتِکَ، وَرَزَقَنِیَ اللَّهُ الْعَوْدَ إِلی مَشْهَدِکَ، وَالْمَقامَ بِفِنائِکَ، وَالْقِیامَ فِی حَرَمِکَ، وَ إِیَّاهُ أَسْأَلُ أَنْ یُسْعِدَنِی بِکُمْ، وَیَجْعَلَنِی مَعَکُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ (۳) ۱۸۹۳.

۱- کامل الزیارات: ۵۳۸، ح ۱، باب ۱۰۸.

۲- کامل الزیارات: ۴۸۶، ح ۳، باب ۹۷.

۳- مصباح الزائر: ۲۵۴.

مقصد سیّم

در کیفیّت زیارت حضرت سیّد الشّهداء علیه السلام

و زیارت حضرت عبّاس قدّس اللّه روحه است

بـدان که زیـارات منقوله برای جناب امام حسـین علیه السـلام بر دو قسم است: یکی مطلقه، که مقیّـد به وقتی نیست، و دیگری مخصوصه، که عکس آن است، و بیاید ذکر این زیارات در ضمن سه مطلب:

زیارت مطلقه امام حسین علیه السلام

مطلب اوّل

در زیارات مطلقه حضرت امام حسین علیه السلام است

و آنها بسیار است و ما در این جا به ذکر چند

زیارت از آنها اکتفا می کنیم:

زیارت اوّل: شـیخ کلینی در کافی به سـند خود روایت کرده از حسین بن ثویر که گفت: من ویونس بن ظبیان ومفضّل بن عمر و ابو سلمه سرّاج نشسته بودیم نزد حضرت ابی عبداللّه جعفر بن محمّد علیهما السلام و سخنگو در میان ما یونس بود که سنّش از همه ما بزرگتر بود، پس به حضـرت عرض کرد: فدایت شوم، من حاضر می شوم در مجلس این قوم، یعنی اولاد عبّاس، پس چه بگویـم؟ فرمود: هرگاه حاضر شدی و ما را به یاد آوردی پس بگو: اللَّهُمَّ أرِنَا الرَّخاءَ وَالسُّرُورَ، که آنچه می خواهی از ثواب یا رجوع در رجعت خواهی دریافت.

گفت: گفتم فدایت شوم من بسیار شود که امام حسین علیه السلام را یاد کنم پس در آن وقت چه بگویم؟ فرمود که: سه مرتبه بگو: صَلَّی اللَّه عَلَیْکَ یَا أبَا عَبْدِاللَّه، که سلام می رسد به آن حضرت از نزدیک و دور.

پس حضرت فرمود: زمانی که حضرت ابو عبداللّه الحسین شهید شد گریه کرد بر آن حضرت آسمانهای هفتگانه و هفت زمین و آنچه در آنها و آنچه در مابین آنها است، و هرکه در بهشت و در آتش است از مخلوق پروردگار ما، و آنچه دیـده می شود و آنچه دیـده نمی شود، همه گریسـتند بر ابی عبـداللّه الحسین علیه السـلام مگر سه چیز که گریه نکرد بر آن حضـرت، گفتم: فدایت شوم آن سه چیز

کدام است؟ فرمود: نگریست بر آن حضرت بصره، و نه دمشق، و نه آل عثمان.

گفتم: فدای تو شوم می خواهم به زیارت آن حضرت بروم پس چه بگویم و چه بکنم؟

فرمود: چون به زیارت آن حضرت روی پس غسل کن در کنار فرات، پس بپوش جامه های پاک خود را، پس با پای برهنه روانه شو، پس به درستی که تو در حرمی هستی از حرمهای خدا و حرم رسول خدا، وبسیار بگو در وقت رفتن: اللَّهُ أَكْبَرُ و لاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ و سُبْحانَ اللَّهِ، و هر ذکری که متضمّن تمجید و تعظیم حق تعالی باشد، و صلوات بفرست بر محمّد واهل بیت او، تا آنکه برسی به دَرِ حائر پس بگو: السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّتِهِ، اَلسَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا مَلائِكَةَ اللَّهِ وَزُوَّارَ قَبْرِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ. پس ده گام بردار، پس بایست و سی مرتبه بگو اللَّهُ أَكْبَرُ، پس برو به جانب قبر از پیش رو و مقابل کن روی خود را با روی آن حضرت، و قرار ده قبله را مابین دو کتف خود، یعنی پشت به قبله باش، پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّتِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا قَتِيلَ اللَّهِ وَابْنَ قَتِيلِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ثَارَ اللَّهِ وَابْنَ ثَارِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وِتْرَ اللَّهِ الْمَوْتُورَ فِی السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، أَشْهَدُ أَنَّ دَمَكَ سَكَنَ فِی الْخُلْدِ، وَاقْشَعَرَّتْ لَهُ أَظِلَّةُ الْعَرْشِ، وَبَكى لَهُ جَمِيعُ الْخَلائِقِ، وَبَكَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرَضُونَ السَّبْعُ وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ، وَمَنْ يَتَقَلَّبُ فِی الْجَنَّهِ وَالنَّارِ مِنْ خَلْقِ رَبِّنا، وَمَا يُرى وَمَا لَايُرى، أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ وَابْنُ حُجَّتِهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَتِيلُ اللَّهِ وَابْنُ قَتِيلِهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ ثارُ اللَّهِ وَابْنُ ثارِهِ (۱) ۱۸۹۴، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ وِتْرُ اللَّهِ الْمَوْتُورُ فِی السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ وَنَصَحْتَ وَوَفَيْتَ وَأَوْفَيْتَ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَضَيْتَ لِلَّذِی كُنْتَ عَلَيْهِ شَهِيداً وَمُسْتَشْهِداً وَشاهِداً وَمَشْهُوداً، أَنَا عَبْدُاللَّهِ وَمَوْلاكَ وَفِی طاعَتِكَ وَالْوافِدُ إِلَيْكَ أَلْتَمِسُ كَمالَ

۱- ثائِرُ اللَّهِ فِی الْأَرْضِ وَابْنُ ثائِرِهِ: خ ل.

الْمَنْزِلَهِ عِنْدَ اللَّهِ، وَثَباتَ الْقَدَمِ فِی الْهِجْرَهِ إِلَیْکَ، وَالسَّبِیلَ الَّذِی لَایَخْتَلِجُ دُونَکَ مِنَ الدُّخُولِ فِی کِفالَتِکَ الَّتِی أُمِرْتَ بِها (۱) ۱۸۹۵ مَنْ أَرادَ اللَّهَ بَدَأ بِکُمْ، بِکُمْ یُبَیِّنُ اللَّهُ الْکَذِبَ، وَبِکُمْ یُبَاعِدُ اللَّهُ الزَّمَانَ الْکَلِبَ (۲) ۱۸۹۶، وَبِکُمْ فَتَحَ اللَّهُ، وَبِکُمْ یَخْتِمُ اللَّهُ، وَبِکُمْ یَمْحُو مَا یَشاءُ وَیُثْبِتُ (۳) ۱۸۹۷، وَبِکُمْ یَفُکُّ الذُّلَّ مِنْ رِقابِنا، وَبِکُمْ یُدْرِکُ اللَّهُ تِرَهَ (۴) ۱۸۹۸ کُلِّ مُؤْمِنٍ یُطْلَبُ بِها، وَبِکُمْ تُنْبِتُ الْأَرْضُ أَشْجارَها، وَبِکُمْ تُخْرِجُ الْأَرْضُ ثِمارَها، وَبِکُمْ تُنْزِلُ السَّماءُ قَطْرَها وَرِزْقَها، وَبِکُمْ یَکْشِفُ اللَّهُ الْکَرْبَ، وَبِکُمْ یُنَزِّلُ اللَّهُ الْغَیْثَ، وَبِکُمْ تُسَبِّحُ (۵) ۱۸۹۹ الْأَرْضُ الَّتِی تَحْمِلُ أَبْدانَکُمْ وَتَسْتَقِرُّ جِبَالُها عَنْ (۶) ۱۹۰۰ مَراسِیها، إِرادَهُ الرَّبِّ فِی مَقادِیرِ أُمُورِهِ تَهْبِطُ إِلَیْکُمْ وَتَصْدُرُ مِنْ بُیُوتِکُمْ وَالصَّادِرُ عَمَّا فُصِّلَ مِنْ أَحْکامِ الْعِبادِ، لُعِنَتْ أُمَّهٌ قَتَلَتْکُمْ، وَأُمَّهٌ خالَفَتْکُمْ، وَأُمَّهٌ جَحَدَتْ وِلایَتَکُمْ، وَأُمَّهٌ ظاهَرَتْ عَلَیْکُمْ، وَأُمَّهٌ شَهِدَتْ وَلَمْ تُسْتَشْهَدْ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ النَّارَ مَأْوَاهُمْ (۷) ۱۹۰۱، وَبِئْسَ وِرْدُ الْوَارِدِینَ، وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ.

پس بگو سه مرتبه: وَ (۸) ۱۹۰۲ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ. پس سه مرتبه بگو: أَ نَا إِلَی اللَّهِ مِمَّنْ خالَفَکَ بَرِیءٌ. پس بر می خیزی می روی نزد قبر فرزند آن حضرت علیّ بن الحسین علیه السلام که در نزد پای پدرش مدفون است، پس می گویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ (۹) ۱۹۰۳ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَدِیجَهَ وَفاطِمَهَ،

۱- أَمَرْتَ بِها: خ ل.

۲- الْکَلِبَ: سخت.

۳- وَبِکُمْ یُثْبِتُ: خ.

۴- تِرَهَ: نقصان.

۵- تَسِیخُ: خ.

۶- عَلی: خ ل.

۷- در کافی: مَثْواهُم.

۸- وَ: خ ل.

۹- در کافی: یَا ابْنَ عَلِیٍ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ.

صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ.

می گویی این را سه مرتبه، و سه مرتبه: إِنّا (۱) ۱۹۰۴ إِلَی اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِی ءٌ. پس بر می خیزی و اشاره می کن به دست خود بسوی شهداء رضی اللّه عنهم و می گویی: السَّلامُ عَلَیْکُمْ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ، فُزْتُمْ وَاللَّهِ، فُزْتُمْ وَاللَّهِ، فُزْتُمْ وَاللَّهِ، فَلَیْتَ أَ نِّی مَعَکُمْ فَأَ فُوزَ فَوْزاً عَظِیماً.

پس بر می گردی و می گردانی قبر ابو عبداللّه علیه السلام را مقابل خود، یعنی پشت قبر مطهّر می ایستی، و شش رکعت نماز می گزاری، و چون چنین کردی زیارتت تمام شد، پس اگر خواستی بر گردی بر گرد (۲) ۱۹۰۵.

مؤلّف گوید که: شیخ طوسی در تهذیب و صدوق در کتاب مَنْ لا یَحْضُرُهُ الفقیه نیز این زیارت را نقل فرموده اند.

و شیخ صدوق فرموده که: من در کتاب مزار و مقتل انواعی از زیارات نقل کردم و برای این کتاب این زیارت را اختیار کردم، زیرا که آن به اعتبار روایت اصحّ زیارت است نزد من، و همین زیارت شریف ما را کافی و وافی است، انتهی (۳) ۱۹۰۶.

زیارت دویّم: شیخ کلینی روایت کرده از امام علیّ النّقی علیه السلام که فرمود: می گویی نزد حسین علیه السلام:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَشَاهِدَهُ عَلی خَلْقِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ عَلِیٍّ الْمُرْتَضی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللَّهِ حَتّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، فَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ حَیّاً وَمَیِّتاً.

۱- أَنَا: نسخه.

۲- کافی ۴/ ۵۷۵.

۳- تهذیب الأحکام ۶/ ۵۴ ح ۱ باب ۱۸ و من لا یحضره الفقیه ۲/ ۵۹۴ ح ۳۱۹۹.

پس گونه راست رو را بر قبر بگذار و بگو: أَشْهَدُ أَ نَّکَ عَلَی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبِّکَ، جِئْتُ مُقِرّاً بِالذُّنُوبِ لِتَشْفَعَ لِی عِنْدَ رَبِّکَ یَابْنَ رَسُولِ اللَّهِ. پس یاد کن ائمّه علیهم السلام را به نام های ایشان یک یک و بگو: أَشْهَدُ أَ نَّکُمْ حُجَجُ اللَّهِ، پس بگو:

اکْتُبْ لِی عِنْدَکَ مِیثاقاً وَعَهْداً إِنِّی أَ تَیْتُکَ مُجَدِّداً (۱) ۱۹۰۷ الْمِیثاقَ فَاشْهَدْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ إِنَّکَ أَ نْتَ الشَّاهِدُ (۲) ۱۹۰۸.

زیارت سیّم: زیارت مختصری است که سیّد ابن طاووس در مزار نقل کرده، و در آن فضل بسیار است، فرموده- به حذف اسناد-: از جابر جعفی از حضرت صادق علیه السلام منقول است که فرمود به جابر: چه مقدار مسافت است بین شما و بین قبر حسین علیه السلام؟ گفت: گفتم: یک روز و بعض روز، فرمود: زیارت می کنی آن حضرت را؟ گفتم: بلی، فرمود: آیا خوشنود نکنم تو را؟ آیا بشارت ندهم تو را به ثواب ایشان؟ گفتم: بلی فدایت شوم، فرمود: به درستی که مردی از شما که مهیّا شود برای زیارت او مژده دهند اهل آسمان یکدیگر را، و چون بیرون رود از منزلش سواره یا پیاده موکّل گرداند حق تعالی به او هزار ملک از ملائکه که صلوات بفرستند بر او تا برسد به قبر امام حسین علیه السلام، پس حضرت صادق علیه السلام فرمود: چون آمدی به سوی قبر حسین علیه السلام بایست بر درِ روضه و بگو این کلمات را، که از برای تو خواهد بود مقابل هر کلمه از آن بهره ای از رحمت الهی، گفت: گفتم: کدام است آن کلمات فدایت شوم؟ فرمود: می گویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَارِثَ مُوسی کَلِیمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عِیسی رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُحَمَّدٍ سَیِّدِ رُسُلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عَلِیٍّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَخَیْرِ الْوَصِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ الْحَسَنِ الرَّضِیِّ الطَّاهِرِ الرَّاضِی الْمَرْضِیِّ،

۱- کافی: أُجَدِّدُ.

۲- کافی ۴/ ۵۷۷ ح ۳.

السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الصِّدِّیقُ الْأَکْبَرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْوَصِیُّ الْبَرُّ التَّقِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلَی الْأَرْواحِ الَّتِی حَلَّتْ بِفِنائِکَ وَأَناخَتْ بِرَحْلِکَ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَعَلَی الْمَلائِکَهِ الْحافِّینَ بِکَ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَجاهَدْتَ الْمُلْحِدِینَ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ حَتَّی أَتاکَ الْیَقِینُ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس می روی به سوی قبر مطهّر، و از برای تو خواهد بود به هر قدمی که برداری و بگذاری ثواب کسی که در راه خدا کشته شده و در خون خود می غلطد، پس چون رسیدی نزد قبر و ایستادی، دست خود را بر قبر بمال و بگو: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ (۱) ۱۹۰۹، پس برو به سوی نماز، و از برای توست به هر رکعتی که بجا آوری نزد آن حضرت مثل ثواب کسی که هزار حج و هزار عمره بجا آورده باشد، و هزار بنده آزاد کرده باشد، و مثل کسی که هزار موقف با پیغمبر مرسلی ایستاده باشد، الخبر (۲) ۱۹۱۰. و گذشت این روایت به اختلاف کمی در آداب زیارت امام حسین علیه السلام به روایت مفضّل بن عمر (ص ۵۶۷).

زیارت چهارم: از معاویه بن عمّار منقول است که به خدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کرد که: چون به زیارت حضرت امام حسین علیه السلام بروم چه چیز بگویم؟ فرمود که: بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، رَحِمَکَ اللَّهُ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ شَرِکَ فِی دَمِکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذلِکَ فَرَضِیَ بِهِ، أَ نَا إِلَی اللَّهِ مِنْ ذلِکَ بَرِیءٌ (۳) ۱۹۱۱.

زیارت پنجم: به سند معتبر منقول است که حضرت امام موسی علیه السلام فرمود به ابراهیم بن ابی البلاد که: چون به زیارت امام حسین علیه السلام می روی چه می گویی؟ گفت: می گویم:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ

۱- در مصباح الزائر: فِی أَرْضِهِ وَسَمائِهِ.

۲- مصباح الزائر: ۲۵۲.

۳- کامل الزیارات: ۳۷۴، ح ۴، باب ۷۹.

قَدْ أَ قَمْتَ الصَّلاةَ، وَآتَيْتَ الزَّكاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَدَعَوْتَ إِلى سَبِيلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الَّذِينَ سَفَكُوا دَمَكَ وَاسْتَحَلُّوا حُرْمَتَکَ مَلْعُونُونَ مُعَذَّبُونَ عَلَى لِسانِ داوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذلِکَ بِما عَصَوْا وَکانُوا يَعْتَدُونَ. حضرت فرمود: بلی چنین است (۱) ۱۹۱۲.

زیارت ششم: از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام مروی است که به عمّار ساباطی فرمود که:

چون برسی به قبر امام حسین علیه السلام بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَيِّدَ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلَيْکَ (۲) ۱۹۱۳ يَا مَنْ رِضَاهُ مِنْ رِضَى الرَّحْمانِ وَسَخَطُهُ مِنْ سَخَطِ الرَّحْمانِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِينَ اللَّهِ، وَحُجَّهَ اللَّهِ، وَبابَ اللَّهِ، وَالدَّلِيلَ عَلَى اللَّهِ، وَالدَّاعِيَ إِلَى اللَّهِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ حَلَّلْتَ حَلالَ اللَّهِ، وَحَرَّمْتَ حَرامَ اللَّهِ، وَأَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَيْتَ الزَّكاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَدَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ وَمَنْ قُتِلَ مَعَکَ شُهَداءُ أَحْياءٌ عِنْدَ رَبِّكُمْ تُرْزَقُونَ، وَأَشْهَدُ أَنَّ قاتِلَکَ فِی النَّارِ، أَدِينُ اللَّهَ بِالْبَراءَهِ مِمَّنْ قَتَلَکَ، وَمِمَّنْ قاتَلَکَ وَشايَعَ عَلَيْکَ وَمِمَّنْ جَمَعَ عَلَيْکَ، وَمِمَّنْ سَمِعَ صَوْتَکَ وَلَمْ يُعِنْکَ، يَا لَيْتَنِی كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَ فُوزَ فَوْزاً عَظِيماً (۳) ۱۹۱۴.

مؤلّف گوید که: این سه زیارت از مزار ابن قولویه منقول است.

زیارت هفتم: شیخ در مصباح روایت کرده از صفوان جمّال که گفت: رخصت طلبیدم از

۱- کامل الزیارات: ۳۷۸، ح ۷ و ۸، باب ۷۹.

۲- السَّلامُ عَلَيْکَ: خ.

۳- کامل الزیارات: ۳۸۲، ح ۱۳، باب ۷۹.

حضرت صادق علیه السلام برای زیارت مولایمان حسین علیه السلام و استدعا کردم که ذکر کند برای من دستور العملی در زیارت آن حضرت که به آن نحو رفتار بکنم، فرمود: ای صفوان، روزه بدار سه روز پیش از حرکت خود، و غسل کن در روز سیّم، پس جمع کن اهل و عیال خود را به نزد خود و بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَوْدِعُکَ، الدّعاء. پس دعایی تعلیم او فرموده که بگوید در وقتی که به فرات برسد، آنگاه فرموده: پس غسل کن از فرات، به درستی که پدرم خبر داد مرا از پدرانش علیهم السلام که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همانا این پسر من حسین کشته خواهد شد بعد از من در کنار فرات، پس هرکه زیارت کند او را، و غسل کند از فرات، بریزد از او گناهان او مانند روزی که مادر او را متولّد کرده، پس هرگاه غسل کنی در اثناء غسل بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ نُوراً وَطَهُوراً وَحِرْزاً وَشِفاءً مِنْ کُلِّ داءٍ وَسُقْمٍ وآفَةٍ وَعاهَةٍ، اللَّهُمَّ طَهِّرْ بِهِ قَلْبِی، وَاشْرَحْ بِهِ صَدْرِی، وَسَهِّلْ لِی بِهِ أَمْرِی، و چون از غسل فارغ شوی بپوش دو جامه طاهر، و دو رکعت نماز کن در بیرون مشرعه، که آن همان مکانی است که حق تعالی در شأن او فرموده: و در زمین قطعه ها است نزدیک به یکدیگر، و بوستانها است از انگورها، و کشتزار است، و خرماستانها است، دو تا از یک بیخ رسته، و غیر دو تا ازیک بیخ رسته، آب خورده می شوند به یک آب، و زیادتی می دهیم بعضی از آنها را بر بعضی در میوه (۱) ۱۹۱۵، پس چون از نماز فارغ شوی روانه شو به جانب حائر به حال آرامی و وقار، و کوتاه بردار گامهای خود را، پس به درستی که خداوند تعالی می نویسد از برای تو به هر گامی که برمی داری حج و عمره، و راه برو با دل خاشع و دیده گریان، و بسیار کن ذکر اللَّهُ أَکْبَرُ و لا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، و ثنا بر خدا، و صلوات بر رسول خدا صلی الله علیه و آله، و صلوات بر حسین صلوات اللَّه علیه بالخصوص، و بسیار کن لعن بر قاتلان آن حضرت، و بیزاری جستن از کسانی که در اول پایه ظلم و جور را بر اهل بیت گذاشتند، پس هرگاه رسیدی به دَرِ حائر بایست و بگو:

اللَّهُ أَکْبَرُ کَبِیراً، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ کَثِیراً، وَسُبْحانَ اللَّهِ بُکْرَةً وَأَصِیلًا، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانا لِهذا وَمَا کُنَّا لِنَهْتَدِیَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ، لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنا بِالْحَقِّ.

۱- ترجمه آیه ۴ سوره رعد.

پس بگو: السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خاتِمَ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا قَائِدَ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فاطِمَةَ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ وَعَلَى الْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِكَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَصِيَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ الشَّهِيدُ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا مَلائِكَهَ اللَّهِ (۱) ۱۹۱۶ الْمُقِيمِينَ فِي هذَا الْمَقامِ الشَّرِيفِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا مَلائِكَهَ رَبِّي الْمُحْدِقِينَ بِقَبْرِ الْحُسَيْنِ عليه السلام، السَّلامُ عَلَيْكُمْ مِنِّي أَبَداً مَا بَقِيتُ وَبَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ.

پس می گویی: السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ، وَابْنُ أَمَتِكَ، الْمُقِرُّ بِالرِّقِّ، وَالتَّارِكُ لِلْخِلافِ عَلَيْكُمْ، وَالْمُوالِي لِوَ لِيِّكُمْ، وَالْمُعَادِي لِعَدُوِّكُمْ، قَصَدَ حَرَمَكَ، وَاسْتَجارَ بِمَشْهَدِكَ، وَتَقَرَّبَ إِلَيْكَ بِقَصْدِكَ، أَأَدْخُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

أَأَدْخُلُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ؟ أَأَدْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ أَأَدْخُلُ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ؟ أَأَدْخُلُ يَا فاطِمَهُ سَيِّدَهَ نِساءِ الْعَالَمِينَ؟ أَأَدْخُلُ يَا مَوْلاىَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ؟ أَأَدْخُلُ يَا مَوْلاىَ يَابْنَ رَسُولِ اللَّهِ؟

پس اگر دلت خاشع و دیده ات گریان شد پس آن علامت رخصت است، پس داخل شو و بگو: الْحَمْدُ لِلَّهِ الْواحِدِ الْأَحَدِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ الَّذِي هَدانِي لِوِلايَتِكَ، وَخَصَّنِي بِزِيارَتِكَ، وَسَهَّلَ لِي قَصْدَكَ.

۱- مَلائِكَهَ رَبِّي: خ ل.

پس می روی تا دَرِ قبّه مطهّره و بایست محاذی بالای سر و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ مُوسى كَلِيمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ عِيسى رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (۱) ۱۹۱۷ عَلَيْهِ السَّلامُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَهَ الْكُبْرى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ثارَ اللَّهِ وَابْنَ ثارِهِ وَالْوِتْرَ الْمَوْتُورَ، أَشْهَدُ أَ نَّكَ قَدْ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَيْتَ الزَّكاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَأَطَعْتَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَتَّى أَتاكَ الْيَقِينُ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ، يَا مَوْلاىَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَ نَّكَ كُنْتَ نُوراً فِى الْأَصْلابِ الشَّامِخَهِ وَالْأَرْحامِ الْمُطَهَّرَهِ، لَمْ تُنَجِّسْكَ الْجاهِلِيَّهُ بِأَ نْجاسِها، وَلَمْ تُلْبِسْكَ مِنْ (۲) ۱۹۱۸ مُدْلَهِمَّاتِ ثِيَابِها (۳) ۱۹۱۹، وَأَشْهَدُ أَ نَّكَ مِنْ دَعائِمِ الدِّينِ، وَأَرْكانِ الْمُؤْمِنِينَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّكَ الْإِمامُ الْبَرُّ التَّقِيُّ الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ الْهادِى الْمَهْدِيُّ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَهُ التَّقْوى، وَأَعْلامُ الْهُدى، وَالْعُرْوَهُ الْوُثْقى، وَالْحُجَّهُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيا، وَأُشْهِدُ اللَّهَ وَمَلائِكَتَهُ وَأَ نْبِياءَهُ وَرُسُلَهُ أَ نِّى بِكُمْ مُؤْمِنٌ وَبِإِيَابِكُمْ (۴) ۱۹۲۰ مُوقِنٌ، بِشَرايِعِ دِينِى، وَخَواتِيمِ عَمَلِى، وَقَلْبِى لِقَلْبِكُمْ سِلْمٌ، وَأَمْرِى لِأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ، وَعَلَى

۱- أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَلِيِّ اللَّه: خ ل.

۲- مِنْ: خ ل.

۳- مُدْلَهِمَّات ثِيابِها: جامه هاى تاريک.

۴- وَبِآياتِكُمْ: خ ل.

أَرْواحِكُمْ، وَعَلی أَجْسادِکُمْ، وَعَلی أَجْسامِکُمْ، وَعَلی شاهِدِکُمْ، وَعَلی غائِبِکُمْ، وَعَلی ظاهِرِکُمْ وَعَلی باطِنِکُمْ.

پس بینداز خود را بر قبر و ببوس آن را و بگو: بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، لَقَدْ عَظُمَتِ الرَّزِیَّهُ، وَجَلَّتِ الْمُصِیبَهُ بِکَ عَلَیْنا وَعَلی جَمِیعِ أَهْلِ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضِ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسْرَجَتْ وَأَ لْجَمَتْ وَتَهَیَّأَتْ لِقِتالِکَ، یْا مَوْلایَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، قَصَدْتُ حَرَمَکَ، وَأَ تَیْتُ إِلی مَشْهَدِکَ، أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّأْنِ الَّذِی لَکَ عِنْدَهُ، وَبِالْمَحَلِّ الَّذِی لَکَ لَدَیْهِ أَنْ یُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ یَجْعَلَنِی مَعَکُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَه.

پس برخیز و دو رکعت نماز در بالای سر بگزار، بخوان در آن دو رکعت هر سوره که خواهی، پس چون از نماز فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّیْتُ وَرَکَعْتُ وَسَجَدْتُ لَکَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، لِأَنَّ الصَّلاهَ وَالرُّکُوعَ وَالسُّجُودَ لَاتَکُونُ إِلّا لَکَ، لِأَ نَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْلِغْهُمْ عَنِّی أَ فْضَلَ السَّلامِ وَالتَّحِیَّهِ، وَارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ السَّلامَ. اللَّهُمَّ وَهَاتَانِ الرَّکْعَتانِ هَدِیَّهٌ مِنِّی إِلی مَوْلایَ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِمَا السَّلامُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَعَلَیْهِ وَتَقَبَّلْ مِنِّی وَأْجُرْنِی عَلی ذلِکَ بِأَ فْضَلِ أَمَلِی وَرَجائِی فِیکَ وَفِی وَ لِیِّکَ یَا وَ لِیَّ الْمُؤْمِنِینَ.

پس برخیز وبرو پایین پای قبر آن حضرت وبایست نزد سر علیّ بن الحسین علیهما السلام و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ، السَّلامُ

عَلَيْكَ أَ يُّهَا الشَّهِيدُ (۱) ۱۹۲۱، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْمَظْلُومُ وَ (۲) ۱۹۲۲ ابْنُ الْمَظْلُومِ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذلِكَ فَرَضِيَتْ بِهِ.

پس بیفکن خود را بر قبرش و ببوس آن را و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَ لِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَ لِيِّهِ، لَقَدْ عَظُمَتِ الْمُصِيبَهُ وَجَلَّتِ الرَّزِيَّهُ بِكَ عَلَيْنا وَعَلَى جَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْكَ، وَأَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكَ مِنْهُمْ.

پس بیرون بیا از دری که پایین پای علیّ بن الحسین علیهما السلام است و متوجّه شو به سوی شهدا و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَوْ لِياءَ اللَّهِ وَأَحِبَّاءَهُ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَصْفِياءَ اللَّهِ وَأَوِدَّاءَهُ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ دِينِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ فاطِمَهَ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ أَبِى مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَ لِيِ (۳) ۱۹۲۳ النَّاصِحِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ أَبِى عَبْدِ اللَّهِ، بِأَبِى أَ نْتُمْ وَأُمِّى طِبْتُمْ وَطابَتِ الْأَرْضُ الَّتِى (۴) ۱۹۲۴ فِيها دُفِنْتُمْ وَفُزْتُمْ فَوْزاً عَظِيماً، فَيالَيْتَنِى كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَ فُوزَ مَعَكُمْ.

پس بر گرد به بالا سر حضرت امام حسین علیه السلام و دعا بسیار کن از برای خود و از برای اهل و

۱- در حاشیه مفاتیح الجنان: لیس فی النسخ الموجوده عندنا من المصباح بعد «الشهید» «وابن الشهید» ولکنّه موجوده فی کتب العلّامه المجلسی رحمه الله. (منه). محقّق گوید: کلمه «وابن الشهید» در مصباح المتهجّد چاپ شده به تحقیق آقای علی اصغر مروارید موجود است، شاید نسخه مرحوم قمّی غیر از این نسخه بوده است.

۲- وَ: خ.

۳- الزَّکِیِّ: خ ل.

۴- الَّتِی أَنْتُمْ: خ.

اولاد و پدر و مادر و برادران خود، زیرا که در آن روضه مطهّره رد نمی شود دعاء دعا کننده و نه سؤال سؤال کننده (۱) ۱۹۲۵.

مؤلّف گوید: این زیارت معروف به زیارت وارث است و مأخذش کتاب مصباح المتهجّد شیخ طوسی است، که از کتب بسیار معتبره معروفه نزد علماء است، و من این زیارت را بلا واسطه از همان کتاب شریف نقل کردم، و آخر زیارت شهدا همین بود که ذکر شد: فَيَالَيْتَنِي كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَفُوزَ مَعَكُمْ. پس این زیادتی ها که بعضی بعد از این ذکر کرده اند: فِي الْجِنانِ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَداءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقاً، السَّلامُ عَلَى مَنْ كانَ فِي الْحائِرِ مِنْكُمْ وَعَلَى مَنْ لَمْ يَكُنْ فِي الْحائِرِ مَعَكُمْ، إلى آخره. تمامی اینها زیادی و فضولی است. در فقرات زیاد شدن بر زیارت وارث

شیخ ما در کتاب لؤلؤ مرجان فرموده: این کلمات که متضمّن چند دروغ واضح است، علاوه بر جسارت ارتکاب بر بدعت و جسارت افزودن بر فرموده امام علیه السلام چنان شایع و متعارف شده که البتّه چند هزار مرتبه در شب و روز در حضور مرقد منوّر ابی عبداللّه الحسین علیه السلام و محضر ملائکه مقرّبین و مطاف انبیاء و مرسلین علیهم السلام به آواز بلند خوانده می شود، و احدی بر ایشان ایراد نمی کند، و از گفتن این دروغ و ارتکاب این معصیت نهی نمی نمایند، وکم کم این کلمات در مجموعه هایی که در زیارت وادعیه احمقان از عوام جمع می کنند و گاهی اسمی برای آن می گذارند جمع شده و چاپ رسیده و منتشر گشته، و از مجموعه این احمق به مجموعه آن احمق نقل گردیده، و کار به جایی رسیده که بر بعضی طلبه مشتبه شده، روزی طلبه ای را دیدم که آن دروغهای قبیحه را برای شهداء می خواند، دست بر کتفش گذاشتم، ملتفت من شد، گفتم: از اهل علم قبیح نیست چنین اکاذیب در چنین محضری؟! گفت: مگر مروی نیست؟ تعجّب کردم، گفتم: نه، گفت: در کتابی دیدم، گفتم: در کدام کتاب؟ گفت: در کتاب مفتاح الجنان، ساکت شدم، چه کسی که در بی اطّلاعی کارش به این جا رسد که جمع کرده بعضی عوام را کتاب شمرد و مستند قرار دهد قابل سخن گفتن نیست.

پس شیخ مرحوم کلام را در این مقام طول داده و فرموده که: به حال خود گذاشتن عوام در امثال این امور جزئیّه و بدعتهای مختصره، مثل غسل اویس قَرَن، و آش ابو الدّرداء تابع و مخلص

۱- مصباح المتهجّد: ۷۱۷- ۷۲۳.

حقیقی معاویه و روزه صمت که در روز سخن نگویند، و غیر آن، که احدی بر مقام نهی برنیامده سبب تجرّی شده که در هر ماه و سال پیغمبر و امام تازه پیدا می شود، و دسته دسته از دین خدا بیرون می روند؛ انتهی کلامُهُ رُفِعَ مَقامُه (۱) ۱۹۲۶.

این فقیر گوید: خوب تأمّل کن در فرمایش این عالم جلیل که مطّلع است بر مذاق شرع مقدّس چگونه این مطلب همّی عظیم و عقده بزرگ در دل او گردیده، چون می داند مفاسد این کار را، بر خلاف آنان که از علوم اهل بیت علیهم السلام محروم و بی بهره ماندند، و به دانستن ضغثی از اصطلاحات و الفاظ اکتفا کردند، که امثال این مطالب را چیزی ندانند، بلکه تصحیح و تصویب نموده و عمل بر وفق آن نمایند. در مجعولیّت دعای حُبّی

لا جرم کار به جایی رسد که کتاب مصباح المتهجّد و اقبال و مهج الدّعوات و جمال الأسبوع و مصباح الزّائر و بلد الأمین و جنّه الواقیه و مفتاح الفلاح و مقباس و ربیع الأسابیع و تحفه و زاد المعاد و امثال این کتب متروک و مهجور شود، و این مجموعه های احمقانه شایع شود، که در دعای مجیر که از دعاهای معتبره مرویّه است در هشتاد موضع آن کلمه بِعَفْوِکَ زیاد کنند و کسی انکار نکند، و در دعای جوشن که مشتمل بر صد فصل است برای هر فصلی یک خاصیّتی وضع کنند، و با بودن این همه زیارات مأثوره زیارت مفجعه جعل کنند، و با بودن این همه دعاهای معتبره مرویّه با مضامین عالیه و کلمات فصیحه بلیغه دعایی بی ربط در کمال برودت جعل نمایند و نام او را دعاء حُبّی گذارند، و از کنگره عرش آن را نازل نمایند، و چندان فضیلت برای او وضع نمایند که انسان را متحیّر و سراسیمه نماید، از جمله آنکه العیاذ باللّه جبرئیل به حضرت رسول صلی الله علیه و آله از جانب حق سبحانه و تعالی گفته باشد که: هر بنده ای که این دعا را با خود دارد او را عذاب نکنم اگرچه مستوجب جهنّم باشد، و عمر خود را به معصیت گذرانده باشد، و مرا در هیچ وقت سجده نکرده باشد، من آن بنده را ثواب هفتاد هزار پیغمبر بدهم، و ثواب هفتاد هزار زاهد، و ثواب هفتاد هزار شهید بدهم، و ثواب هفتاد هزار نمازگزار بدهم، و ثواب هفتاد هزار برهنه که پوشانیده باشد بدهم، و ثواب هفتاد هزار گرسنه که سیر کرده باشد بدهم، و ثواب به عدد ریگهای بیابانها بدهم، و ثواب هفتاد هزار بقعه زمین بدهم، و ثواب مهر نبوّت رسالت پناه بدهم، و ثواب عیسی روح اللّه و ابراهیم خلیل اللّه بدهم، و ثواب اسماعیل

۱- لؤلؤ و مرجان نوری: ۱۰۰.

ذبیح اللّٰه و موسی کلیم اللّٰه و یعقوب نبیّ اللّٰه و آدم صفیّ اللّٰه و جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل و فرشتگان بدهم، یا محمّد، هر که این دعای بزرگوار حبّی را بخواند یا با خود دارد بیامرزم او را و شرم دارم که عذاب کنم، إلی آخره. مداخله نااهلان به کتب حدیث و اخبار

و شایسته است که انسان از شنیدن اینها عوض خنده گریه کند، کتب ادعیه شیعه که به مرتبه ای متقن و محکم بوده که غالب آنها که استنساخ می نمودند خودشان از اهل علم بودند، و از روی نسخی که به خطّ اهل علم و تصحیح شده علما بوده مقابله و تصحیح می نمودند، و اگر اختلافی بود در حاشیه اش به آن اشاره می کردند، مثلًا در دعای مکارم الأخلاق وبَلِّغْ بِإیمانی، در حاشیه اش اشاره می کنند: در نسخه ابن اشناس وَابْلُغْ بِإیْمانی است، و در روایت ابن شاذان اللَّهُمَّ أَبْلِغْ إیمانی است، یا مثلًا فلان کلمه به خطّ ابن سکون چنین است، و به خطّ شهید چنین، و هکذا، کارش به جایی رسیده که منحصر به کتاب مفتاح شده که فی الجمله وصفش را شنیدی، و این کتاب مرجع عوام و خواص و عرب و عجم گردیده، و این نیست جز از بی اعتنایی اهل علم به حدیث و اخبار، و رجوع نکردن به کتب علماء و فقهاء اهل بیت اطهار، و نهی ننمودن از امثال این بدع و اضافات و دسّ وضّاعین و تحریف جاهلین، و جلو نگرفتن از نا اهلان و از تصرّفات بیخردان، تا کار به جایی رسیده که دعاها موافق سلیقه ها تلفیق شده، و زیارتها و مفجعه ها و صلواتها اختراع شده، و مجموعه های بسیار از دعاهای دسّ شده چاپ شده، و بچّه مفتاحها متولّد گشته، و کم کم سرایت کرده به سایر کتب رسیده، و شایع و رواج گشته، مثلًا کتاب منتهی الآمال این احقر را تازه طبع کردند، بعض از کتّاب آن به سلیقه خود در آن تصرّفاتی نموده، از جمله در احوال مالک بن یسر ملعون نوشته: از دعای امام حسین علیه السلام هردو دست او از کار افتاده بود الحمد للّه، در تابستان مانند دو چوب خشک می گردید الحمد للّه، و در زمستان خون از آنها می چکید الحمد للّه، و بر این حال خسران مآل بود الحمد للّه، در این دو سطر عبارت چهار لفظ الحمد للّه کاتب موافق سلیقه خود جزء کرده، و نیز در بعضی جاها بعد از اسم جناب زینب یا امّ کلثوم به سلیقه خود لفظ خانم زیاد کرده که زینب خانم و امّ کلثوم خانم گفته شود که تجلیل از آن مخدّرات شود، و حمید بن قحطبه را چون دشمن داشته به واسطه بدی او حمید بن قحبه نوشته، و لکن احتیاط کرده قحطبه را نسخه بدل او نوشته، و عبد ربّه را صلاح دیده عبداللّٰه نوشته شود، و زحر بن قیس که به حاء مهمله است در هر کجا بوده به جیم نوشته، و امّ سلمه را غلط

دانسته و تا ممکنش بوده ام السّلمه کرده، الی غیر ذلک.

و غرضم از ذکر این مطلب در این جا دو چیز بود: یکی: آنکه تصرّفاتی را که این شخص کرده به سلیقه خود این را کمال دانسته و خلافش را ناقص فرض کرده، و حال آنکه همین چیزی که او کمال دانسته باعث نقصان شده، پس از این جا قیاس کنیم که چیزهایی را که ما از روی جهل و نادانی در دعاها و زیارات داخل می کنیم، یا به سلیقه ناقص خود بعض تصرّفات می نماییم، و آن را کمال فرض می نماییم بدانیم که همان چیزها پیش اهلش سبب نقصان و بی اعتباری آن دعا یا زیارت خواهد بود، پس شایسته است که ما به هیچ وجه در این باب مداخله نکنیم، و هرچه دستور العمل دادند به همان رفتار نموده و از آن تخطّی ننماییم.

و دیگر: غرضم آن بود که معلوم شود هرگاه نسخه ای که مؤلّفش زنده و حاضر و نگهبان او باشد این طور کنند با او، دیگر با سایر نسخ چه خواهند کرد! و به کتابهای چاپی دیگر چه اعتماد است، مگر کتابی که از مصنّفات مشهوره علماء معروفین باشد و به نظر ثقه از علماء آن فن رسیده و امضاء فرموده باشد.

روایت شده در حال ثقه جلیل فقیه مقدّم در اصحاب ائمّه علیهم السلام یونس بن عبدالرّحمان، که کتابی در اعمال شبانه روز نوشته بود، جناب ابو هاشم جعفری آن کتاب را به نظر مبارک حضرت عسکری علیه السلام رسانید، حضرت تمام آن را مطالعه و تصفّح فرمود، پس از آن فرمود: هذا دِینی وَدِینُ آبائی کُلُّهُ وَهُوَ الْحَقُّ کُلُّهُ، همه این، دین من و دین پدران من است، و تمامش حقّ است (۱) ۱۹۲۷.

ملاحظه کن که ابو هاشم جعفری با آنکه بر کثرت علم و فقاهت و جلالت و دیانت جناب یونس مطّلع بوده است به همین اکتفا نکرده در عمل کردن از روی کتاب او تا آنکه آن را به نظر مبارک امام خود رسانیده.

و نیز روایت شده از بورق شنجانی هراتی که مردی معروف به صدق وصلاح و وَرَع بوده که در سامرّه خدمت امام حسن عسکری علیه السلام رسید، و کتاب یوم ولیله شیخ جلیل القدر فضل ابن شاذان نیشابوری را به آن حضرت داد و گفت: فدایت شوم، می خواهم در این کتاب نظر فرمایی، و ورق ورق آن را ملاحظه نمایی، حضرت فرمود: هذا صَحِیحٌ یَنْبَغی أَنْ تَعْمَلَ بِهِ، این کتاب

۱- رجال کشّی، شرح حال یونس بن عبدالرحمان: شماره ۹۱۵.

صحیح است و شایسته است که به آن عمل نمایی (۱) ۱۹۲۸، إلی غیر ذلک.

و این احقر بـا اینکه می دانستم مـذاق مردم این زمـان و عـدم اهتمـام ایشـان را در امثـال این امـور، برای اتمـام حجّت سـعی و کوشـش بسـیار کردم که دعاهـا و زیـارات منقوله در این کتاب حتّی الإمکان از نسـخه های اصل نقل شود، و بر نُسَخ متعـدّده عرضه شود، و به قـدری که از عهده برآیم تصـحیح آن نمایم، تا عامل به آن از روی اطمینان عمل نماید إن شاء اللَّه، به شـرط آنکه کاتبین و ناسـخین تصـرّف در آن ننمایند، و خواننده ها اختراع و سـلیقه های خود را کنار گذارند. در نهی از تصـرّف در ادعیه

شیـخ کلینی رضـی الله عنه از عبـدالرّحیم قصیر نقل کرده که خدمت حضـرت صادق علیه السـلام رسـید و عرض کرد: فدایت شوم، من از پیش خود دعایی اختراع کرده ام، حضرت فرمود: بگذار مرا از اختراع خود، یعنی آن را کنار گذار و برای من نقل مکن، و نگذاشت که آن دعاء جمع کرده خود را نقل کند، و خود حضرت برای او دستور العملی لطف فرمود (۲) ۱۹۲۹.

و شـیخ صدوق عطّر اللَّه مرقده روایت کرده از عبداللَّه بن سـنان که گفت: حضرت صادق علیه السلام فرمود که: زود است می رسد به شـما شُـبهه ای، پس می مانید بدون نشانه و رهنما و پیشوای هدایت کننده، و نجات نمی یابد در آن شُـبهه مگر کسـی که بخوانـد دعـای غریق را، گفتم: چگونه است دعای غریق؟ فرمود: می گویی: یَا اللَّهُ یَا رَحْمَانُ یَا رَحِیمُ، یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ. پس گفتم: یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالأَبْصَارِ ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ. حضـرت فرمود: به درستی که خداونـد عزّ وجلّ مقلّب است قلوب و ابصار را، لکن بگو چنانکه من می گویم:

یَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ (۳) ۱۹۳۰.

کافی است تأمّل در این دو حدیث شـریف برای تنبّه کسانی که در دعاها به سلیقه خود بعضی کلمات زیاد می کنند و پاره ای تصرّفات می نمایند. واللَّه العاصم.

مطلب دویّم در زیارت حضرت عبّاس علیه السلام

در زیارت حضرت عبّاس بن علیّ بن ابی طالب علیهم السلام است

شیخ اجلّ جعفر بن قولویه قمّی به سـند معتبر از ابو حمزه ثمالی روایت کرده که حضـرت امام جعفر صادق علیه السلام فرموده که: چون اراده نمایی که زیارت کنی قبر عبّاس بن علی علیه السلام را، و آن بر

۱- رجال کشّی، شرح حال فضل بن شاذان: شماره ۱۰۲۳.

۲- کافی ۳/ ۴۷۶ باب نماز حاجت ح ۱.

۳- کمال الدین شیخ صدوق ۲/ ۳۵۲ ح ۴۹.

کنار فرات محاذی حایر است، می ایستی بر در روضه و می گویی:

سَلامُ اللّهِ وَسَلامُ مَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبینَ، وَأَ نْبیائِهِ الْمُرْسَلینَ، وَعِبادِهِ الصّالِحینَ، وَجَمِیع الشُّهَداءِ وَالصِّدّیقِینَ، وَ (۱) ۱۹۳۱ الزّاکِیاتُ الطَّیِّباتُ فِیما تَغْتَدِی وَتَرُوحُ عَلَیْکَ (۲) ۱۹۳۲ یا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، أَشْهَدُ لَکَ بِالتَّسْلیمِ وَالتَّصْدِیقِ وَالْوَفاءِ وَالنَّصِیحَهِ لِخَلَفِ النَّبِیِّ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ الْمُرْسَلِ، وَالسِّبْطِ الْمُنْتَجَبِ، وَالدَّلِیلِ الْعالِمِ، وَالْوَصِیِّ الْمُبَلِّغِ، وَالْمَظْلُومِ الْمُهْتَضَمِ، فَجَزاکَ اللّهُ عَنْ رَسُولِهِ وَعَنْ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَعَنِ الْحَسَنِ (۳) ۱۹۳۳ وَالْحُسَیْنِ صَلَواتُ اللّهِ عَلَیْهِمْ أَ فْضَلَ الْجَزاءِ بِمَا صَبَرْتَ وَاحْتَسَبْتَ وَأَعَنْتَ فَنِعْمَ عُقْبَی الدّارِ، لَعَنَ اللّهُ مَنْ قَتَلَکَ، وَلَعَنَ اللّهُ مَنْ جَهِلَ حَقَّکَ، وَاسْتَخَفَّ بِحُرْمَتِکَ، وَلَعَنَ اللّهُ مَنْ حالَ بَیْنَکَ وَبَیْنَ ماءِ الْفُراتِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قُتِلْتَ مَظْلُوماً، وَأَنَّ اللّهَ مُنْجِزٌ لَکُمْ مَا وَعَدَکُمْ، جِئْتُکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وافِداً إِلَیْکُمْ وَقَلْبِی مُسَلِّمٌ لَکُمْ وَتابِعٌ، وَأَ نَا لَکُمْ تابِعٌ، وَنُصْرَتِی لَکُمْ مُعَدَّهٌ حَتَّی یَحْکُمَ اللّهُ وَهُوَ خَیْرُ الْحاکِمِینَ، فَمَعَکُمْ مَعَکُمْ لَامَعَ عَدُوِّکُمْ، إِنِّی بِکُمْ وَبِإِیابِکُمْ (۴) ۱۹۳۴ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ، وَبِمَنْ خالَفَکُمْ وَقَتَلَکُمْ مِنَ الْکافِرِینَ، قَتَلَ اللّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکُمْ بِالْأَیْدِی وَالْأَ لْسُنِ.

پس داخل روضه شو و خود را به ضریح بچشبان و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْعَبْدُ الصّالِحُ الْمُطِیعُ لِلّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَلِأَ مِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِمْ وَسَلَّمَ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ

۱- وَ: خ.

۲- یعنی تحیّات زاکیه از من علاوه بر تحیّات سابقه بر تو در اوّل روز و آخر آن.

۳- در مصباح الشیخ: وعَنْ فَاطِمَهَ والْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ.

۴- وبآبائکم: خ ل.

وَمَغْفِرَتُهُ وَرِضْوانُهُ وَ (۱) ۱۹۳۵ عَلی رُوحِکَ وَبَدَنِکَ، أَشْهَدُ وَأُشْهِدُ اللَّهَ أَ نَّکَ مَضَیْتَ عَلی مَا مَضی بِهِ الْبَدْرِیُّونَ وَالْمُجاهِدُونَ فِی سَبیلِ اللَّهِ، الْمُناصِحُونَ لَهُ فِی جِهادِ أَعْدائِهِ، الْمُبالِغُونَ فِی نُصْرَهِ أَوْ لِیائِهِ، الذَّابُّونَ عَنْ أَحِبَّائِهِ، فَجَزاکَ اللَّهُ أَ فْضَلَ الْجَزاءِ، وَأَکْثَرَ الْجَزاءِ، وَأَوْفَرَ الْجَزاءِ، وَأَوْفی جَزاءِ أَحَدٍ مِمَّنْ وَفی بِبَیْعَتِهِ، وَاسْتَجابَ لَهُ دَعْوَتَهُ، وَأَطاعَ وُلاهَ أَمْرِهِ. أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ بالَغْتَ فِی النَّصیحَهِ، وَأَعْطَیْتَ غایَهَ الْمَجْهُودِ، فَبَعَثَکَ اللَّهُ فِی الشُّهَداءِ، وَجَعَلَ رُوحَکَ مَعَ أَرْواحِ السُّعَداءِ، وَأَعْطاکَ مِنْ جِنانِهِ أَ فْسَحَها مَنْزِلًا، وَأَ فْضَلَها غُرَفاً، وَرَفَعَ ذِکْرَکَ فِی عِلِّیِّینَ (۲) ۱۹۳۶، وَحَشَرَکَ مَعَ النَّبِیِّینَ وَالصِّدِّیقِینَ وَالشُّهَداءِ وَالصَّالِحِینَ وَحَسُنَ أُولئِکَ رَفِیقاً. أَشْهَدُ أَ نَّکَ لَمْ تَهِنْ وَلَمْ تَنْکُلْ، وَأَ نَّکَ مَضَیْتَ عَلی بَصِیرَهٍ مِنْ أَمْرِکَ، مُقْتَدِیاً بِالصَّالِحِینَ، وَمُتَّبِعاً لِلنَّبِیِّینَ، فَجَمَعَ اللَّهُ بَیْنَنا وَبَیْنَکَ وَبَیْنَ رَسُولِهِ وَأَوْلِیائِهِ فِی مَنازِلِ الْمُخْبِتِینَ فَإِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ (۳) ۱۹۳۷.

مؤلّف گوید که: خوب است این زیارت را پشت سر قبر رو به قبله بخوانی، چنانکه شیخ در تهذیب فرموده: ثُمَّ ادْخُلْ فَانْکَبَّ عَلَی الْقَبْرِ وَقُلْ وَأَنْتَ مُسْتَقْبِلِ الْقِبْلَه: السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ (۴) ۱۹۳۸.

و نیز بدان که زیارت جناب عبّاس موافق روایت مذکور همین بود که ذکر شد، لکن سیّد ابن طاووس و شیخ مفید و دیگران بعد از این فرموده اند که: پس برو به سمت بالا سر و دو رکعت نماز کن، و بعد از آن آنچه خواهی نماز کن و بخوان خدا را بسیار، و بگو در عقب نماز:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تَدَعْ لِی فِی هذَا الْمَکانِ الْمُکَرَّمِ وَالْمَشْهَدِ الْمُعَظَّمِ ذَ نْباً إِلّا غَفَرْتَهُ، وَلَا هَمّاً إِلّا فَرَّجْتَهُ، وَلَا مَرَضاً إِلّا شَفَیْتَهُ، وَلَا

۱- وَ: خ.

۲- فی العالمین: خ ل.

۳- کامل الزیارات: ۴۴۰، ح ۱، باب ۸۵ و مصباح المتهجّد: ۷۲۴.

۴- تهذیب الأحکام ۶/ ۶۶.

عَيْباً إِلّا سَتَرْتَهُ، وَلَا رِزْقاً إِلّا بَسَطْتَهُ، وَلَا خَوْفاً إِلّا آمَنْتَهُ، وَلَا شَمْلًا إِلّا جَمَعْتَهُ، وَلَا غائِباً إِلّا حَفِظْتَهُ وَأَدْنَيْتَهُ، وَلَا حاجَةً مِنْ حَوائِجِ الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ لَکَ فِيها رِضىً وَ لِیَ فِيها صَلاحٌ إِلّا قَضَيْتَها يَا أَرْحَمَ الرّاحِمِينَ.

پس بر گرد به سوی ضریح و نزد پاها بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبَا الْفَضْلِ الْعَبَّاسَ ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ أَوَّلِ الْقَوْمِ إِسْلاماً، وَأَقْدَمِهِمْ إِيماناً، وَأَ قْوَمِهِمْ بِدِينِ اللَّهِ، وَأَحْوَطِهِمْ عَلَی الْإِسْلام. أَشْهَدُ لَقَدْ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَلِأَخِيکَ فَنِعْمَ الْأَخُ الْمُواسِی، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً اسْتَحَلَّتْ مِنْکَ الْمَحارِمَ، وَانْتَهَکَتْ حُرْمَهَ الْإِسْلامِ، فَنِعْمَ الصَّابِرُ الْمُجاهِدُ الْمُحامِی النَّاصِرُ وَالْأَخُ الدَّافِعُ عَنْ أَخِيهِ، الْمُجِيبُ إِلی طاعَهِ رَبِّهِ، الرَّاغِبُ فِيما زَهِدَ فِيهِ غَيْرُهُ مِنَ الثَّوابِ الْجَزِيلِ، وَالثَّناءِ الْجَمِيلِ، وَأَ لْحَقَکَ (۱) ۱۹۳۹ اللَّهُ بِدَرَجَهِ آبائِکَ فِی جَنَّاتِ النَّعِيمِ. اللَّهُمَّ إِنِّی تَعَرَّضْتُ لِزِيارَهِ أَوْ لِيائِکَ رَغْبَهً فِی ثَوابِکَ، وَرَجاءً لِمَغْفِرَتِکَ وَجَزِيلِ إِحْسانِکَ، فَأَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ، وَأَنْ تَجْعَلَ رِزْقِی بِهِمْ دارّاً، وَعَيْشِی بِهِمْ قارّاً، وَزِيارَتِی بِهِمْ مَقْبُولَهً، وَحَياتِی بِهِمْ طَيِّبَهً، وَأَدْرِجْنِی إِدْراجَ الْمُکْرَمِينَ، وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ يَنْقَلِبُ مِنْ زِيارَهِ مَشاهِدِ أَحِبَّائِکَ مُفْلِحاً مُنْجِحاً قَدِ اسْتَوْجَبَ غُفْرانَ الذُّنُوبِ، وَسَتْرَ الْعُيُوبِ، وَکَشْفَ الْکُرُوبِ، إِنَّکَ أَهْلُ التَّقْوی وَأَهْلُ الْمَغْفِرَهِ (۲) ۱۹۴۰.

و چون خواهی وداع کنی آن حضرت را، پس برو به نزد قبر شریف و بگو این را که در روایت

۱- فَأَلْحَقَکَ: خ ل.

۲- مصباح الزائر: ۲۱۴- ۲۱۵.

ابو حمزه ثمالی است، و علماء نیز ذکر کرده اند:

أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَأَسْتَرْعِیکَ وَأَ قْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَبِکِتابِهِ وَبِما جاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ فَاکْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِینَ، اللَّهُمَّ لاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیارَتِی قَبْرَ ابْنِ أَخِی رَسُولِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَارْزُقْنِی زِیارَتَهُ أَبَداً ما أَبْقَیْتَنِی، وَاحْشُرْنِی مَعَهُ وَمَعَ آبائِهِ فِی الْجِنانِ، وَعَرِّفْ بَیْنِی وَبَیْنَهُ وَبَیْنَ رَسُولِکَ وَأَوْلِیائِکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَوَفَّنِی عَلَی الْإِیمانِ بِکَ، وَالتَّصْدِیقِ بِرَسُولِکَ، وَالْوِلایَهِ لِعَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ وَالْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ عَلَیْهِ السَّلامُ (۱) ۱۹۴۱، وَالْبَراءَهِ مِنْ عَدُوِّهِمْ، فَإِنِّی قَدْ رَضِیتُ یا رَبِّی بِذلِکَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

پس دعا کن از برای خود و از برای پدر و مادر و مؤمنین و مسلمین، و اختیار کن از دعاها هر دعایی که می خواهی (۲) ۱۹۴۲.

مؤلّف گوید که: روایت شده در خبری از حضرت سیّد سجّاد علیه السلام آنچه حاصلش آن است که فرمودند: خدا رحمت کند عبّاس را که ایثار کرد بر خود برادر خود را و جان خود را فدای آن حضرت نمود تا آنکه در یاری او دو دستش را قطع کردند، و حق تعالی در عوض دو دست او دو بال به او عنایت فرمود، که با آن دو بال با فرشتگان در بهشت مانند جعفر بن ابی طالب پرواز می کند، و از برای عبّاس علیه السلام در نزد خداوند منزلتی است در روز قیامت که مغبوط جمیع شهدا است و جمیع شهدا را آرزوی مقام او است (۳) ۱۹۴۳. در فضیلت و علوّ مقام حضرت عبّاس علیه السلام

و نقل شده که حضرت عبّاس علیه السلام در وقت شهادت سی و چهار ساله بود، و آنکه امّ البنین مادر عبّاس علیه السلام در ماتم او و برادران اعیانی او بیرون مدینه در بقیع می شد و در ماتم ایشان چنان

۱- عَلَیْهِ السَّلامُ: خ.

۲- مزار مفید: ۱۲۱، باب ۵۵ و مصباح الزائر: ۲۱۵ و کامل الزیارات: ۴۴۲، ح ۱، باب ۸۶ و تهذیب الأحکام ۶/ ۷۰ باب ۲۱.

۳- خصال شیخ صدوق: ۶۸، شماره ۱۰۱ و امالی صدوق: ۵۴۸، م ۷۰، ح ۱۰.

نُـدبه و گریه می کرد که هرکه از آن جا می گـذشت گریان می گشت، گریسـتن دوسـتان عجبی نیست، مروان بن الحکم که بزرگتر دشمنی بود خاندان نبوّت را، چون بر امّ البنین عبور می کرد از اثر گریه او گریه می کرد (۱) ۱۹۴۴.

واین اشعار از امّ البنین در مرثیه حضرت ابو الفضل علیه السلام و دیگر پسرانش نقل شده:

یَا مَنْ رَأی الْعَبّاسَ کَرَّ عَلی جَماهِیرِ النَّقَد (۲) ۱۹۴۵ وَوَراهُ مِنْ أَ بْناءِ حَیْدَرَ کُلُّ لَیْثٍ ذِی لَبَد

أُ نْبِئْتُ أَنَّ ابْنِی أُصِیبَ بِرَأْسِهِ مَقْطُوعَ یَدوَیْلِی عَلی شِبْلِی أَمالَ بِرَأْسِهِ ضَرْبُ الْعَمَد

لَوْ کانَ سَیْفُکَ فِی یَدَیْکَ لَمَا دَنا مِنْهُ أَحَد (۳) ۱۹۴۶ وَلها ایضاً:

لَا تَدْعُونِّی وَیْکِ أُمَّ الْبَنِین تُذَکِّرِینِی بِلُیُوثِ الْعَرِین

کانَتْ بَنُونَ لِیَ أُدْعی بِهِمْ وَالْیَوْمَ أَصْبَحْتُ وَلَا مِنْ بَنِین

أَرْبَعَهٌ مِثْلُ نُسُورِ الرُّبی قَدْ واصَلُوا الْمَوْتَ بِقَطْعِ الْوَتِین

تَنازَعَ الْخِرْصانُ أَشْلاءَهُمْ فَکُلُّهُمْ أَمْسی صَرِیعاً طَعِین

یَا لَیْتَ شِعْرِی أَکَما أَخْبَرُوابِأَنَّ عَبّاساً قَطِیعُ الْیَمِین

زیارت امام حسین علیه السلام

مطلب سیّم

در زیارات مخصوصه حضرت ابی عبداللّه الحسین علیه السلام است

و آن چند زیارت است:

اوّل: زیارت اوّل رجب و نیمه آن و نیمه شـعبان است. از حضـرت صادق علیه السـلام روایت است که: هرکه زیارت کنـد امام حسین علیه السلام را در روز اوّل ماه رجب البتّه حق تعالی بیامرزد او را (۴) ۱۹۴۷.

۱- مقاتل الطالبیّین: ۹۰.

۲- جَماهِیرِ النَّقَد: جماعت گوسفند.

۳- حاشیه شرح الأخبار قاضی نعمان ۳/ ۱۸۶ نقل از اخفش در شرح کامل.

۴- اقبال ۳/ ۲۱۹ فصل ۲۷ باب ۸.

و از ابن ابی نصر منقول است که: از حضرت امام رضا علیه السلام سؤال کرد که: در کدام وقت بهتر است که زیارت کنیم امام حسین علیه السلام را؟ فرمود که: در نصف رجب ونصف شعبان (۱) ۱۹۴۸.

شیخ مفید و سیّد ابن طاووس ذکر کرده اند که: این زیارت که ذکر می شود برای روز اوّل رجب و شب نیمه شعبان است، ولکن شهید علاوه کرده بر آن شب اوّل رجب وشب و روز نیمه رجب و روز نیمه شعبان را، پس به حسب فرموده ایشان این زیارت برای شش وقت است.

و کیفیّت آن زیارت این است: هرگاه خواستی زیارت کنی ابا عبداللّه الحسین علیه السلام را در این اوقات، غسل کن، و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش، و بایست بر دَرِ قبّه مطهّره آن حضرت رو به قبله، و سلام کن بر جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله و بر امیر المؤمنین و بر حضرت فاطمه و بر امام حسن و امام حسین و بر باقی امامان صلوات اللّه علیهم اجمعین، و بعد از این بیاید (ص ۶۲۰) در اذن دخول زیارت عرفه کیفیّت سلام کردن بر این بزرگواران، پس داخل شو، و بایست نزد ضریح مقدّس و صد مرتبه بگو: اللَّهُ أَكْبَرُ، پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ خاتَمِ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ (۲) ۱۹۴۹، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ فاطِمَةَ سَيِّدَةِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَ لِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَ لِيِّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ وَابْنَ صَفِيِّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّتِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ وَابْنَ حَبِيبِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَفِيرَ اللَّهِ وَابْنَ سَفِيرِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خازِنَ الْكِتابِ الْمَسْطُورِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وارِثَ التَّوْراةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِينَ الرَّحْمنِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا شَرِيکَ الْقُرْآنِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَمُودَ الدِّينِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بابَ حِكْمَهِ رَبِ

۱- کامل الزیارات: ۲۳۹ ح ۱ و ۲ باب ۷۳.

۲- السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ: نسخه.

الْعـالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بابَ حِطَّهٍ الَّذِی مَنْ دَخَلَهُ کانَ مِنَ الْآمِنِينَ (۱) ۱۹۵۰، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَيْبَهَ عِلْم اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْضِعَ سِرِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ثـارَ اللَّهِ وَابْنَ ثـارِهِ وَالْوِتْرَ الْمَوْتُورَ، السَّلامُ عَلَيْکَ وَعَلَی الْأَرْواحِ الَّتِی حَلَّتْ بِفِنائِکَ وَأَناخَتْ بِرَحْلِکَ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی وَنَفْسِی يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ لَقَدْ عَظُمَتِ الْمُصِيبَهُ وَجَلَّتِ الرَّزِيَّهُ بِکَ عَلَيْنا وَعَلَی جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلامِ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسَّسَتْ أَساسَ الظُّلْمِ وَالْجَوْرِ عَلَيْکُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً دَفَعَتْکُمْ عَنْ مَقـامِکُمْ، وَأَزالَتْکُمْ عَنْ مَراتِبِکُمُ الَّتِی رَتَّبَکُمُ اللَّهُ فِيها، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی وَنَفْسِی يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، أَشْهَدُ لَقَدِ اقْشَعَرَّتْ لِدِمائِکُمْ أَظِلَّهُ الْعَرْشِ مَعَ أَظِلَّهِ الْخَلائِقِ، وَبَکَتْکُمُ السَّماءُ وَالْأَرْضُ وَسُکَّانُ الْجِنانِ وَالْبَرِّ وَالْبَحْرِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَيْکَ عَدَدَ مَا فِی عِلْمِ اللَّهِ، لَبَّيْکَ داعِیَ اللَّهِ، إِنْ کانَ لَمْ يُجِبْکَ بَدَنِی عِنْدَ اسْتِغاثَتِکَ وَ لِسانِی عِنْدَ اسْتِنْصارِکَ، فَقَدْ أَجابَکَ قَلْبِی وَسَمْعِی وَبَصَرِی، سُبْحانَ رَبِّنا إِنْ کانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولًا (۲) ۱۹۵۱! أَشْهَدُ أَ نَّکَ طُهْرٌ طاهِرٌ مُطَهَّرٌ مِنْ طُهْرٍ طاهِرٍ مُطَهَّرٍ، طَهُرْتَ وَطَهُرَتْ بِکَ الْبِلادُ، وَطَهُرَتْ أَرْضٌ أَ نْتَ بِها (۳) ۱۹۵۲ وَطَهُرَ حَرَمُکَ. أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ (۴) ۱۹۵۳ أَمَرْتَ بِالْقِسْطِ وَالْعَدْلِ وَدَعَوْتَ إِلَيْهِما، وَأَ نَّکَ صادِقٌ صِدِّيقٌ صَدَقْتَ فِيما دَعَوْتَ إِلَيْهِ، وَأَ نَّکَ ثارُ اللَّهِ فِی الْأَرْضِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ، وَعَنْ جَدِّکَ رَسُولِ اللَّهِ، وَعَنْ أَبِيکَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَعَنْ أَخِيکَ الْحَسَنِ، وَنَصَحْتَ وَجاهَدْتَ فِی سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَبَدْتَهُ مُخْلِصاً حَتَّی أَتَاکَ الْيَقِينُ، فَجَزاکَ اللَّهُ خَيْرَ جَزاءِ السَّابِقِينَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَيْکَ وَسَلَّمَ تَسْلِيماً.

۱- «السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بابَ حِطَّهٍ» تا اين جا: نسخه.

۲- اسراء: ۱۷/ ۱۰۸.

۳- فيها: خ.

۴- قَدْ: خ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَصَلِّ عَلَی الْحُسَیْنِ الْمَظْلُومِ، الشَّهِیدِ الرَّشِیدِ، قَتِیلِ الْعَبَراتِ، وَأَسِیرِ الْکُرُباتِ، صَلاهً نامِیَهً زاکِیَهً مُبارَکَهً یَصْعَدُ أَوَّلُها وَلا یَنْفَدُ آخِرُها أَ فْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلی أَحَدٍ مِنْ أَوْلادِ أَ نْبیائِکَ الْمُرْسَلِینَ، یَا إِلهَ الْعالَمِینَ.

آنگاه قبر مطهّر را ببوس و روی راست خود را بر قبر گذار و بعد از آن روی چپ را، آنگاه دور قبر بگرد و طواف کن و چهار جانب قبر را ببوس (۱) ۱۹۵۴.

شیخ مفید رحمه الله فرموده: آنگاه برو به سوی قبر علیّ بن الحسین علیه السلام، و بایست نزد قبر آن جناب و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الصِّدِّیقُ الطَّیِّبُ الزَّکِیُّ الْحَبِیبُ الْمُقَرَّبُ وَابْنَ رَیْحانَهِ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ مِنْ شَهِیدٍ مُحْتَسِبٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، مَا أَکْرَمَ مَقامَکَ وَأَشْرَفَ مُنْقَلَبَکَ، أَشْهَدُ لَقَدْ شَکَرَ اللَّهُ سَعْیَکَ، وَأَجْزَلَ ثَوابَکَ، وَأَ لْحَقَکَ بِالذِّرْوَهِ الْعالِیَهِ حَیْثُ الشَّرَفُ کُلُّ الشَّرَفِ وَفِی الْغُرَفِ السَّامِیَهِ (۲) ۱۹۵۵ کَمَا مَنَّ عَلَیْکَ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَکَ مِنْ أَهْلِ الْبَیْتِ الَّذِینَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِیراً، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ وَرِضْوانُهُ، فَاشْفَعْ أَ یُّهَا السَّیِّدُ الطَّاهِرُ إِلی رَبِّکَ فِی حَطِّ الْأَثْقالِ عَنْ ظَهْرِی وَتَخْفِیفِها عَنِّی، وَارْحَمْ ذُ لِّی وَخُضُوعِی لَکَ وَ لِلسَّیِّدِ أَبِیکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکُما.

پس بچسبان خود را بر قبر و بگو:

زادَ اللَّهُ فِی شَرَفِکُمْ فِی الْآخِرَهِ کَمَا شَرَّفَکُمْ فِی الدُّنْیا، وَأَسْعَدَکُمْ کَما أَسْعَدَ

۱- مصباح الزائر: ۲۹۱- ۲۹۳ و مزار شهید: ۱۷۱- ۱۷۴.

۲- السَّامِیَهِ: خ.

بِكُمْ، وَأَشْهَدُ أَ نَّكُمْ أَعْلامُ الدِّينِ، وَنُجُومُ الْعالَمِينَ، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

پس رو كن به سوى شهدا و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ اللَّهِ، وَأَ نْصارَ رَسُولِهِ، وَأَ نْصارَ عَلِيِّ بْنِ أَبِى طالِبٍ، وَأَ نْصارَ فاطِمَهَ، وَأَ نْصارَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، وَأَ نْصارَ الْإِسْلام، أَشْهَدُ أَ نَّكُمْ (۱) ۱۹۵۶ لَقَدْ نَصَحْتُمْ لِلَّهِ وَجاهَدْتُمْ فِى سَبِيلِهِ فَجَزاكُمُ اللَّهُ عَنِ (۲) ۱۹۵۷ الْإِسْلام وَأَهْلِهِ أَفْضَلَ الْجَزاءِ، فُزْتُمْ وَاللَّهِ فَوْزاً عَظِيماً، يَا لَيْتَنِى كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَ فُوزَ فَوْزاً عَظِيماً، أَشْهَدُ أَ نَّكُمْ أَحْياءٌ عِنْدَ رَبِّكُمْ تُرْزَقُونَ، أَشْهَدُ أَ نَّكُمُ الشُّهَداءُ وَالسُّعَداءُ وَأَ نَّكُمُ الْفائِزُونَ فِى دَرَجاتِ الْعُلى، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

بعد از آن بازگرد و بيا نزديك سر مبارك آن حضرت و نماز زيارت بكن، و دعا كن براى خود وپدر ومادر خود و براى برادران مؤمن (۳) ۱۹۵۸.

وبدان كه سيّد ابن طاووس براى حضرت علىّ اكبر و شهدا قدّس اللّه ارواحهم زيارتى مشتمل بر اسامى آنها نقل كرده، ما به ملاحظه اختصار و شيوع و اشتهار آن، آن را ذكر ننموديم (۴) ۱۹۵۹.

زيارت امام حسين عليه السلام در نيمه رجب

دويّم: زيارت نيمه رجب غير از زيارتى كه گذشت

و آن زيارتى است كه شيخ مفيد رحمه الله در مزار نقل كرده، كه از زيارات مخصوصه نصف رجب است، كه آن را غفيله مى گويند، يعنى نيمه رجب را غفيله مى گويند، نه زيارت را، به سبب غفلت عامّه مردم از فضيلت آن، پس چون قصد كردى زيارت آن حضرت را در اين وقت و آمدى در صحن شريف پس داخل شو، يعنى در حرم مطهّر و سه مرتبه بگو: اللَّهُ أَكْبَرُ، و بايست در نزد قبر

۱- أَ نَّكُمْ: خ.

۲- مِنَ: خ ل.

۳- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۳۷ نقل از شيخ مفيد و مزار شهيد: ۱۷۴- ۱۷۵.

۴- مصباح الزائر: ۲۹۳- ۲۹۹.

منوّر و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا خِيَرَةَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا سادَةَ السَّاداتِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا لُيُوثَ الْغاباتِ (۱) ۱۹۶۰، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا سُفُنَ النَّجاهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ عِلْمِ الْأَنْبياءِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ آدَمَ صَفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ (۲) ۱۹۶۱، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ إِسْماعِيلَ ذَبِيحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ مُوسى كَلِيمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ عِيسى رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِيبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ عَلِيٍّ الْمُرْتَضى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فاطِمَةَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ خَدِيجَةَ الْكُبْرى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا شَهِيدُ ابْنَ الشَّهِيدِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا قَتِيلُ ابْنَ الْقَتِيلِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَلِيِّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّتِهِ عَلى خَلْقِهِ، أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَيْتَ الزَّكاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَرُزِئْتَ (۳) ۱۹۶۲ بِوالِدَيْكَ، وَجاهَدْتَ عَدُوَّكَ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ تَسْمَعُ الْكَلامَ، وَتَرُدُّ الْجَوابَ، وَأَنَّكَ حَبِيبُ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ وَنَجِيبُهُ (۴) ۱۹۶۳ وَصَفِيُّهُ وَابْنُ صَفِيِّهِ، يَا مَوْلايَ وَابْنَ مَوْلايَ (۵) ۱۹۶۴ زُرْتُكَ مُشْتاقاً فَكُنْ لِي شَفِيعاً إِلَى اللَّهِ يَا سَيِّدِي، وَأَسْتَشْفِعُ إِلَى اللَّهِ بِجَدِّكَ

۱- السّلام على لُيُوثِ الغابات: خ ل. و غابات به معنى نيزار است، چون در ميدان جنگ تير و نيزه زياد است، ميدان جنگ را به نيزار تشبيه كرده است.

۲- «السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وارِثَ آدَمَ» تا «خليلِ اللَّهِ»: نسخه.

۳- وَبَرَزْتَ: خ ل.

۴- ونَجِيُّهُ: خ ل.

۵- وَابْنَ مَوْلايَ: نسخه.

سَیِّدِ النَّبِیِّینَ، وَبِأَبِیکَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ، وَبِأُمِّکَ فاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِینَ، أَلا لَعَنَ اللَّهُ قاتِلِیکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ ظالِمِیکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ سالِبِیکَ وَمُبْغِضِیکَ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ.

آنگاه قبر مطهّر را ببوس و متوجّه شو به سوی علیّ بن الحسین علیهما السلام، و آن جناب را زیارت کن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ وَابْنَ مَوْلایَ، لَعَنَ اللَّهُ قاتِلِیکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ ظالِمِیکَ، إِنِّی أَ تَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِزِیارَتِکُمْ وَبِمَحَبَّتِکُمْ، وَأَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْدَائِکُمْ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس برو تا برسی به قبور شهدا رضوان اللّه علیهم پس بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَی الْأَرْواحِ الْمُنِیخَهِ بِقَبْرِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا طَاهِرِینَ مِنَ الدَّنَسِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا مَهْدِیُّونَ (۱) ۱۹۶۵، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَبْرارَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ وَعَلَی الْمَلائِکَهِ الْحَافِّینَ بِقُبُورِکُمْ أَجْمَعِینَ، جَمَعَنَا اللَّهُ وَ إِیَّاکُمْ فِی مُسْتَقَرِّ رَحْمَتِهِ وَتَحْتَ عَرْشِهِ إِنَّهُ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، وَالسَّلامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ.

بعد از آن برو به حرم عبّاس بن امیرالمؤمنین علیهما السلام، چون برسی به آن جا بایست بر دَرِ قبّه آن جناب و بگو: سَلامُ اللَّهِ وَسَلامُ مَلائِکَتِهِ الْمُقَرَّبِینَ، تا آخر زیارت آن حضرت که پیش از این گذشت (ص ۵۹۸) (۲) ۱۹۶۶.

۱- یا مَهْدِیِّینَ: خ ل.

۲- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۴۵ ح ۱ باب ۲۷ نقل از شیخ مفید.

سیّم: زیارت نیمه شعبان است زیارت امام حسین علیه السلام در نیمه شعبان

بدان که احادیث بسیار در فضیلت زیارت آن حضرت در نیمه شعبان وارد شده است، و بس است در این باب آنکه به چندین سند معتبر از حضرت امام زین العابدین و امام جعفر صادق علیهما السلام وارد شده که: هرکه خواهد مصافحه کند با او صد و بیست و چهار هزار پیغمبر پس باید که زیارت کند قبر ابی عبداللّه الحسین علیه السلام را در نیمه شعبان، به درستی که ملائکه و (۱) ۱۹۶۷ ارواح پیغمبران رخصت می طلبند و به زیارت آن حضرت می آیند، پس خوشا به حال آنکه مصافحه کند با ایشان، و ایشان مصافحه کنند با او، و با ایشانند پنج پیغمبر اولو العزم: نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و محمّد صلّی اللّه علیه وآله و علیهم اجمعین.

راوی گفت: پرسیدم که به چه سبب ایشان را اولوا العزم می نامند؟ فرمود: به جهت آنکه ایشان مبعوث شده اند به مشرق و مغرب و جنّ و انس (۲) ۱۹۶۸.

و امّا الفاظ زیارت پس دو نحو نقل شد: یکی همان زیارت است که برای اوّل رجب نقل شد، دیگر زیارتی است که شیخ کفعمی در کتاب بلد الأمین از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده، و آن زیارت چنین است: می ایستی نزد قبر آن حضرت و می گویی:

الْحَمْدُلِلَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْعَبْدُالصَّالِحُ الزَّکِیُّ، أُودِعُکَ شَهادَةً مِنِّی لَکَ تُقَرِّبُنِی إِلَیْکَ فِی یَوْمِ شَفاعَتِکَ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قُتِلْتَ وَلَمْ تَمُتْ بَلْ بِرَجاءِ حَیاتِکَ حَیِیَتْ قُلُوبُ شِیعَتِکَ، وَبِضِیاءِ نُورِکَ اهْتَدَی الطَّالِبُونَ إِلَیْکَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ نُورُاللَّهِ الَّذِی لَمْ یُطْفَأْ وَلَایُطْفَأُ أَبَداً، وَأَ نَّکَ وَجْهُ اللَّهِ الَّذِی لَمْ یَهْلِکْ وَلَایُهْلَکُ أَبَداً، وَأَشْهَدُ أَنَّ هذِهِ التُّرْبَةَ تُرْبَتُکَ، وَهذَاالْحَرَمَ حَرَمُکَ، وَهذَاالْمَصْرَعَ مَصْرَعُ بَدَنِکَ، لَاذَلِیلَ وَاللَّه مُعِزُّکَ، وَلَامَغْلُوبَ وَاللَّه ناصِرُکَ، هذِهِ شَهَادَةٌ لِی عِنْدَکَ إِلی یَوْمِ قَبْضِ رُوحِی بِحَضْرَتِکَ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ (۳) ۱۹۶۹.

۱- ملائکه و: خ.

۲- کامل الزیارات: ۳۳۴، ح ۳، باب ۷۲ و اقبال ۳/ ۳۳۸ فصل ۵۲ باب ۹.

۳- بلد الأمین: ۲۸۴.

چهارم: زیارت شبهای قدر است

بـدان که احادیث در فضـیلت زیارت امام حسـین علیه السـلام در ماه مبارك رمضان خصوص شب اوّل و نیمه و آخر آن و در خصوص شب قـدر بسیار است، و از حضـرت امام محمّد تقی علیه السـلام منقول است که: هرکه زیارت کند امام حسـین علیه السلام را در شب بیست و سیّم ماه رمضان، و آن شبی است که امید هست شب قدر باشد، و در آن شب هر امر محکمی جدا و مقـدّر می شود، مصافحه کنند با او روح بیست و چهار هزار ملك و (۱) ۱۹۷۰ پیغمبر، که همه رخصت می طلبند از خدا در زیارت آن حضرت در این شب (۲) ۱۹۷۱. زیارت امام حسین علیه السلام در شبهای قدر

و در حدیث معتبر دیگر از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: چون شب قدر می شود منادی از آسمان هفتم از بطنان عرش ندا می کند که: حق تعالی آمرزید هرکه را که به زیارت قبر حسین علیه السلام آمده (۳) ۱۹۷۲.

و در روایت است که: هرکه شب قـدر نزد قبر آن حضـرت باشـد و دو رکعت نمـاز گزارد نزد آن حضـرت، یـا آنچه که میسّـر شود، و از حق تعالی سؤال کنـد بهشت را، و پناه برد از آتش، حق تعالی به او عطا فرمایـد سؤال او را، و پناه دهد او را از آتش (۴) ۱۹۷۳.

و ابن قولویه از حضـرت صادق علیه السـلام روایت کرده که: هرکه زیارت کند قبر امام حسـین علیه السلام را در ماه رمضان و بمیرد در راه زیـارت، از برای او عرض و حسـابی نخواهـد بـود، و به او بگوینـد که: داخـل بهشت شـو بـدون خـوف و بیم (۵) ۱۹۷۴.

و امّـا الفـاظی که زیـارت کرده می شود حضـرت امام حسـین علیه السـلام به آن در لیله قـدر پس چنان است که شـیخ مفیـد و محمّد بن المشهدی و ابن طاووس و شهید رحمهم الله در کتب مزار ذکر نموده اند، وآن زیارت را مختصّ به این شب وعیدین یعنی روز عید فطر و قربان قرار داده اند.

و شـیخ محمّـد بن المشـهدی به اسـناد معتبر خـود آن را از حضـرت صـادق علیه السـلام روایت کرده و گفته که آن حضـرت فرمودند: وقتی که اراده کردی زیارت کنی ابی عبداللَّه الحسین علیه السلام را پس برو

۱- ملك و: خ.

۲- اقبال ۱/ ۳۸۳ باب ۲۷.

۳- اقبال ۱/ ۳۸۴ باب ۲۷.

۴- اقبال ۱/ ۳۸۴ باب ۲۷.

۵- کامل الزیارات: ۵۴۶، ح ۸، باب ۱۰۸.

به مشـهد آن حضرت بعد از آنکه غسل کرده باشی، و پوشیده باشی پاکیزه ترین جامه های خود را، پس چون ایستادی نزد قبر آن حضرت پس روی خود را به جانب آن حضرت کن و قبله را میان دو کتف خود قرار ده و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الصِّدِّیقَهِ الطَّاهِرَهِ فاطِمَهَ (۱) ۱۹۷۵ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَتَلَوْتَ الْکِتابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ، وَجاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَصَبَرْتَ عَلَی الْأَذی فِیْ جَنْبِهِ مُحْتَسِباً حَتَّی أَتاکَ الْیَقِینُ، أَشْهَدُ أَنَّ الَّذِینَ خالَفُوکَ وَحارَبُوکَ وَالَّذِینَ خَذَلُوکَ وَالَّذِینَ قَتَلُوکَ مَلْعُونُونَ عَلَی لِسانِ النَّبِیِّ الْأُمِیِّ وَقَدْ خابَ مَنِ افْتَری، لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِینَ لَکُمْ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ وَضاعَفَ عَلَیْهِمُ الْعَذابَ الْأَلِیمَ.

أَ تَیْتُکَ یَا مَوْلایَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زائِراً عارِفاً بِحَقِّکَ، مُوالِیاً لِأَوْ لِیائِکَ، مُعادِیاً لِأَعْدائِکَ، مُسْتَبْصِراً بِالْهُدَی الَّذِی أَ نْتَ عَلَیْهِ، عارِفاً بِضَلالَهِ مَنْ خالَفَکَ، فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ.

پس بچسبان خود را بر قبر و روی خود را بر آن گذار، پس می روی به جانب سر مقدّس و می گویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَسَمائِهِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَی رُوحِکَ الطَّیِّبِ وَجَسَدِکَ الطَّاهِرِ، وَعَلَیْکَ السَّلامُ یَا مَوْلایَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس بچسبان خود را به قبر و ببوس آن را، و بگذار صورت خود را بر آن، و بگرد به جانب

۱- فاطِمَهَ: خ.

سر، پس دو رکعت نماز زیارت گزار، و نماز کن بعد از آن دو رکعت آنچه میسّر شود تو را، پس از آن برو به سمت پا و زیارت کن علیّ بن الحسین علیهما السلام را و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ وَابْنَ مَوْلایَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ، وَضاعَفَ عَلَیْهِمُ الْعَذابَ الْأَلِیمَ. و دعا کن به آنچه می خواهی.

پس زیارت کن شهدا را در حالی که میل کنی از سمت پا به طرف قبله، پس بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَ یُّهَا الصِّدِیقُونَ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَ یُّهَا الشُّهَداءُ الصَّابِرُونَ، أَشْهَدُ أَ نَّکُمْ جاهَدْتُمْ فِی سَبِیلِ اللَّهِ، وَصَبَرْتُمْ عَلَی الْأَذی فِی جَنْبِ اللَّهِ، وَنَصَحْتُمْ لِلَّهِ وَ لِرَسُو لِهِ حَتَّی أَتَاکُمُ الْیَقِینُ، أَشْهَدُ أَ نَّکُمْ أَحْیاءٌ عِنْدَ رَبِّکُمْ تُرْزَقُونَ، فَجَزاکُمُ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلامِ وَأَهْلِهِ أَ فْضَلَ جَزاءِ الْمُحْسِنِینَ، وَجَمَعَ بَیْنَنا وَبَیْنَکُمْ فِی مَحَلِّ النَّعِیمِ.

پس می روی به زیارت عبّاس بن امیر المؤمنین علیهما السلام، همین که رسیدی آن جا و ایستادی نزد آن جناب بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْمُطِیعُ لِلَّهِ وَ لِرَسُو لِهِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ جاهَدْتَ وَ (۱) ۱۹۷۶ نَصَحْتَ وَصَبَرْتَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، لَعَنَ اللَّهُ الظَّالِمِینَ لَکُمْ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ وَأَ لْحَقَهُمْ بِدَرْکِ الْجَحِیمِ.

پس نماز تطوّع کند در مسجد آن جناب هر چه خواهد و بیرون رود (۲) ۱۹۷۷.

۱- جاهَدْتَ وَ: خ.

۲- مزار کبیر: ۴۱۴- ۴۱۶ و بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۵۰- ۳۵۱.

زیارت امام حسین علیه السلام در عیدفطر و قربان

پنجم: زیارت حضرت امام حسین علیه السلام است در عید فطر وقربان

به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه در یک شب از سه شب، قبر امام حسین علیه السلام را زیارت کند گناهان گذشته و آینده اش آمرزیده شود: شب عید فطر، یا شب عید اضحی، یا شب نیمه شعبان (۱) ۱۹۷۸.

و به روایت معتبر از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام منقول است که فرمود: سه شب است که هرکه زیارت کند حضرت امام حسین علیه السلام را در آن شبها گناهان گذشته و آینده اش آمرزیده شود:

شب نصف شعبان، و شب بیست و سیّم ماه رمضان، و شب عید، یعنی شب عید فطر (۲) ۱۹۷۹.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: کسی که زیارت کند امام حسین علیه السلام را در شب نیمه شعبان و شب عید فطر و شب عرفه در یک سال، بنویسد حق تعالی برای او هزار حجّ مبرور و هزار عمره مقبوله، و برآورد از برای او هزار حاجت دنیا و آخرت (۳) ۱۹۸۰.

و از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام مروی است که: هرکه شب عرفه در زمین کربلا باشد و بماند آن جا تا زیارت روز عید کند و برگردد، نگاه دارد حق تعالی او را از شرّ آن سال (۴) ۱۹۸۱.

بدان که علماء از برای این دو عید شریف دو زیارت نقل کرده اند، یکی زیارت سابقه، که به جهت لیالی قدر ذکر شد، و دیگر این زیارت است، و از کلمات ایشان ظاهر می شود که زیارت سابقه مال روزهای عیدین است، و این زیارت مال شبهای عیدین.

فرموده اند: چون اراده کنی زیارت آن حضرت را در این دو شب، پس بایست بر در قبّه مطهّره، و نظر بیفکن به جانب قبر و بگو به جهت استیذان:

یا مَوْلایَ یا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَبْدُکَ وَابْنُ أَمَتِکَ الذَّلِیلُ بَیْنَ یَدَیْکَ، وَالْمُصَغَّرُ فِی عُلوِّ قَدْرِکَ، وَالْمُعْتَرِفُ بِحَقِّکَ جاءَکَ مُسْتَجِیراً بِکَ قاصِداً إِلی حَرَمِکَ، مُتَوَجِّهاً إِلی مَقامِکَ، مُتَوَسِّلًا إِلَی اللَّهِ تَعالی بِکَ، أَأَدْخُلُ یَا

۱- کامل الزیارات: ۳۳۵، ح ۶، باب ۷۲.

۲- مصباح الزائر: ۳۲۹.

۳- تهذیب الأحکام ۶/ ۵۱ ح ۳۴.

۴- کامل الزیارات: ۴۵۲، ح ۱۰، باب ۸۸.

مَوْلایَ؟ أَأَدْخُلُ یا وَ لِیَّ اللَّهِ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَلائِکَهَ اللَّهِ الْمُحْدِقِینَ بِهذَا الْحَرَمِ، الْمُقِیمِینَ فِی هذَا الْمَشْهَدِ؟

پس اگر دلت خاشع شد و چشمت گریان شد داخل شو، و مقدّم دار پای راست را بر پای چپ و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَفِی سَبِیلِ اللَّهِ، وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ. اللَّهُمَّ أَ نْزِلْنِی مُنْزَلًا مُبارَکاً وَأَ نْتَ خَیْرُ الْمُنْزِلِینَ، پس بگو: اللَّهُ أَکْبَرُ کَبِیراً، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ کَثِیراً، وَسُبْحانَ اللَّهِ بُکْرَهً وَأَصِیلًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْفَرْدِ الصَّمَدِ، الْماجِدِ الْأَحَدِ، الْمُتَفَضِّلِ الْمَنَّانِ، الْمُتَطَوِّلِ الْحَنَّانِ، الَّذِی مِنْ تَطَوُّلِهِ سَهَّلَ لِی زِیارَهَ مَوْلایَ بِإِحْسانِهِ، وَلَمْ یَجْعَلْنِی عَنْ زِیارَتِهِ مَمْنُوعاً، وَلَا عَنْ ذِمَّتِهِ مَدْفُوعاً، بَلْ تَطَوَّلَ وَمَنَحَ.

پس داخل شو، و چون به میان روضه رسیدی بایست محاذی قبر مطهّر با حال خضوع و گریه و تضرّع و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ نُوحٍ أَمِینِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُوسی کَلِیمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عِیسی رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ حَبِیبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عَلِیٍّ حُجَّهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْوَصِیُّ الْبَرُّ التَّقِیُّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ثارَ اللَّهِ وَابْنَ ثارِهِ وَالْوِتْرَ الْمَوْتُورَ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَجاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ حَتَّی اسْتُبِیحَ حَرَمُکَ، وَقُتِلْتَ مَظْلُوماً.

پس بایست در نزد سر مقدّس با دل خاشع و چشم گریان و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ (۱) ۱۹۸۲ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بَطَلَ الْمُسْلِمِينَ، يَا مَوْلایَ أَشْهَدُ أَ نَّکَ كُنْتَ نُوراً فِی الْأَصْلابِ الشَّامِخَهِ وَالْأَرْحامِ الْمُطَهَّرَهِ، لَمْ تُنَجِّسْکَ الْجاهِلِيَّهُ بِأَ نْجاسِها، وَلَمْ تُلْبِسْکَ مِنْ (۲) ۱۹۸۳ مُدْلَهِمَّاتِ ثِيابِها، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ مِنْ دَعائِمِ الدِّينِ، وَأَرْكانِ الْمُسْلِمِينَ، وَمَعْقِلِ الْمُؤْمِنِينَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ الْإِمامُ الْبَرُّ التَّقِیُّ الرَّضِیُّ الزَّكِیُّ الْهادِی الْمَهْدِیُّ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِکَ كَلِمَهُ التَّقْوی، وَأَعْلامُ الْهُدی، وَالْعُرْوَهُ الْوُثْقی، وَالْحُجَّهُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْيا.

پس بچسبان خود را به قبر و بگو:

إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ، يَا مَوْلایَ، أَ نَا مُوالٍ لِوَ لِيِّكُمْ، وَمُعادٍ لِعَدُوِّكُمْ، وَأَ نَا بِكُمْ مُؤْمِنٌ، وَبِإِيابِكُمْ مُوقِنٌ، بِشَرايِعِ دِينِی، وَخَواتِيمِ عَمَلِی، وَقَلْبِی لِقَلْبِكُمْ سِلْمٌ، وَأَمْرِی لِأَمْرِكُمْ مُتَّبِعٌ، يَا مَوْلایَ، أَ تَيْتُکَ خائِفاً فَآمِنِّی، وَأَ تَيْتُکَ مُسْتَجِيراً فَأَجِرْنِی، وَأَ تَيْتُکَ فَقِيراً فَأَغْنِنِی، سَيِّدِی وَمَوْلایَ أَ نْتَ مَوْلایَ حُجَّهُ اللَّهِ عَلَی الخَلْقِ أَجْمَعِينَ، آمَنْتُ بِسِرِّكُمْ وَعَلانِيَتِكُمْ، وَبِظاهِرِكُمْ وَباطِنِكُمْ، وَأَوَّ لِكُمْ وَآخِرِكُمْ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ التَّالِی لِكِتابِ اللَّهِ وَأَمِينُ اللَّهِ الدَّاعِی إِلَی اللَّهِ بِالْحِكْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ، وَأُمَّهً قَتَلَتْکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذلِکَ فَرَضِيَتْ بِهِ.

۱- الزَّهْراءِ: خ.

۲- مِنْ: خ.

پس دو رکعت نماز نزد سر آن حضرت بکن، و چون سلام گفتی بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی لَکَ صَلَّیْتُ، وَلَکَ رَکَعْتُ، وَلَکَ سَجَدْتُ، وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ فَإِنَّهُ لا تَجُوزُ الصَّلاهُ وَالرُّکُوعُ وَالسُّجُودُ إِلّا لَکَ لِأَ نَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، اللَّهُمَ (۱) ۱۹۸۴ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْلِغْهُمْ عَنِّی أَ فْضَلَ (۲) ۱۹۸۵ السَّلام وَالتَّحِیَّهِ، وَارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ السَّلامَ. اللَّهُمَّ وَهاتانِ الرَّکْعَتانِ هَدِیَّهٌ مِنِّی إِلی سَیِّدِی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِمَا السَّلامُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَعَلَیْهِ وَتَقَبَّلْهُما مِنِّی وَاجْزِنِی عَلَیْهِما أَ فْضَلَ أَمَلِی وَرَجائِی فِیکَ وَفِی وَ لِیِّکَ، یَا وَ لِیَّ الْمُؤْمِنِینَ.

پس بچسبان خود را بر قبر و ببوس آن را و بگو:

السَّلامُ عَلَی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ الْمَظْلُومِ الشَّهِیدِ، قَتِیلِ الْعَبَراتِ، وَأَسِیرِ الْکُرُباتِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَ نَّهُ وَ لِیُّکَ وَابْنُ وَ لِیِّکَ وَصَفِیُّکَ الثَّائِرُ بِحَقِّکَ، أَکْرَمْتَهُ بِکَرامَتِکَ، وَخَتَمْتَ لَهُ بِالشَّهادَهِ، وَجَعَلْتَهُ سَیِّداً مِنَ السَّادَهِ، وَقائِداً مِنَ الْقادَهِ، وَأَکْرَمْتَهُ بِطِیبِ الْوِلادَهِ، وَأَعْطَیْتَهُ مَوارِیثَ الْأَ نْبِیاءِ، وَجَعَلْتَهُ حُجَّهً عَلَی خَلْقِکَ مِنَ الْأَوْصِیاءِ، فَأَعْذَرَ (۳) ۱۹۸۶ فِی الدُّعاءِ، وَمَنَحَ النَّصِیحَهَ، وَبَذَلَ مُهْجَتَهُ فِیکَ حَتَّی اسْتَنْقَذَ عِبادَکَ مِنَ الْجَهالَهِ، وَحَیْرَهِ (۴) ۱۹۸۷ الضَّلالَهِ، وَقَدْ تَوازَرَ عَلَیْهِ مَنْ غَرَّتْهُ الدُّنْیا، وَباعَ حَظَّهُ مِنَ الْآخِرَهِ بِالْأَدْنی، وَتَرَدَّی فِی هَواهُ، وَأَسْخَطَکَ وَأَسْخَطَ نَبِیَّکَ، وَأَطاعَ مِنْ عِبادِکَ أُولِی الشِّقاقِ وَالنِّفاقِ، وَحَمَلَهَ

۱- اللَّهُمَّ: خ.

۲- أَ فْضَلَ: خ.

۳- فَأَعْذَرَ: مبالغه کرد.

۴- وَخَیْبَه: خ ل.

الْأَوْزارِ، الْمُسْتَوْجِبِینَ النّارَ، فَجاهَدَهُمْ فِیکَ صابِراً مُحْتَسِباً، مُقْبِلًا غَیْرَ مُدْبِرٍ، لا تَأْخُذُهُ فِی اللّهِ لَوْمَهُ لائِمٍ حَتّی سُفِکَ فِی طاعَتِکَ دَمُهُ وَاسْتُبِیحَ حَرِیمُهُ. اللّهُمَّ الْعَنْهُمْ لَعْناً وَبِیلًا، وَعَذِّبْهُمْ عَذاباً أَلِیماً.

پس بگرد به جانب علیّ بن الحسین علیهما السلام، و آن جناب در طرف پای مبارک حضرت حسین علیه السلام است، پس بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یا وَ لِیَّ اللّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فاطِمَهَ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْمَظْلُومُ الشَّهِیدُ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی عِشْتَ سَعِیداً، وَقُتِلْتَ مَظْلُوماً شَهِیداً.

پس رو کن به سوی قبور شهدا رضوان اللّه علیهم و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَ یُّهَا الذّابُّونَ عَنْ تَوْحِیدِ اللّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدّارِ، بِأَبِی أَ نْتُمْ وَأُمِّی، فُزْتُمْ فَوْزاً عَظِیماً.

پس برو به مشهد عبّاس بن علی علیهما السلام و بایست نزد ضریح شریف آن جناب و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْعَبْدُ الصّالِحُ وَالصِّدِّیقُ الْمُواسِی، أَشْهَدُ أَ نَّکَ آمَنْتَ بِاللّهِ، وَنَصَرْتَ ابْنَ رَسُولِ اللّهِ، وَدَعَوْتَ إِلی سَبِیلِ اللّهِ، وَواسَیْتَ بِنَفْسِکَ، فَعَلَیْکَ مِنَ اللّهِ أَ فْضَلُ التَّحِیَّهِ وَالسَّلامِ.

پس بچسبان خود را به قبر و بگو:

بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی یَا ناصِرَ دِینِ اللّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ناصِرَ الْحُسَیْنِ الصِّدِّیقِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ناصِرَ الْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ، عَلَیْکَ مِنِّی السَّلامُ مَا بَقِیتُ وَبَقِیَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ.

پس نماز کن در نزد سر آن حضرت دو رکعت، و بگو بعد از آن آنچه را که می گفتی در نزد سر حضرت حسین علیه السلام، یعنی بخوان دعاء اللَّهُمَّ إِنِّی صَلَّیْتُ، إلی آخره. (ص ۵۹۱).

پس برگرد به سوی مشهد حسین علیه السلام، و بمان در نزد آن حضرت آنچه خواهی، مگر آنکه مستحبّ است که آن جا را مکان بیتوته یعنی خوابگاه قرار ندهی، و چون خواهی وداع کنی آن حضرت را بایست در نزد سر و گریه کن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ سَلامَ مُوَدِّعٍ لَاقالٍ وَلَا سَئِمٍ، فَإِنْ أَ نْصَرِفْ فَلَا عَنْ مَلالَةٍ، وَ إِنْ أُقِمْ فَلا عَنْ سُوءِ ظَنٍّ بِمَا وَعَدَ اللَّهُ الصَّابِرِینَ، یَا مَوْلایَ، لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِیارَتِکَ، وَرَزَقَنِی الْعَوْدَ إِلَیْکَ، وَالْمَقَامَ فِی حَرَمِکَ، وَالْکَوْنَ فِی مَشْهَدِکَ، آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ.

پس ببوس ضریح را، و جمیع بدن خود را بر آن بمال، به درستی که آن باعث امان و حرز توست، و بیرون برو از نزد آن حضرت به طوری که رویت به جانب قبر باشد و پشت بر او مکن و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بابَ الْمَقامِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا شَرِیکَ الْقُرْآنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّةَ الْخِصامِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَفِینَةَ النَّجاةِ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا مَلائِکَةَ رَبِّی الْمُقِیمِینَ فِی هذَا الْحَرَمِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَبَداً مَا بَقِیتُ وَبَقِیَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ. و بگو: إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ رَاجِعُونَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ. پس برو بیرون.

و سیّد ابن طاووس و محمّد بن المشهدی گفته اند: پس در وقتی که چنین کردی مثل کسی مانی که زیارت کرده خدا را در عرش (۱) ۱۹۸۸.

۱- مصباح الزائر: ۳۲۹- ۳۳۳ و مزار کبیر: ۴۲۱- ۴۲۷.

زیارت امام حسین علیه السلام در روز عرفه

ششم: زیارت امام حسین علیه السلام در روز عرفه است

بدان که آنچه از اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام در باب زیارت عرفه رسیده از کثرت اخبار و بسیاری فضیلت و ثواب، زیاده از آن است که احصا شود، و ما به جهت تشویق زائرین به ذکر چند حدیث اکتفا می نماییم.

به سند معتبر از بشیر دهّان منقول است که گفت: عرض کردم به خدمت حضرت صادق علیه السلام که: گاه هست حج از من فوت می شود، و روز عرفه را نزد قبر امام حسین علیه السلام می گذرانم، فرمود که: نیک می کنی، ای بشیر، هر مؤمنی که به زیارت قبر امام حسین علیه السلام برود با شناسایی حقّ آن حضرت در غیر روز عید، نوشته شود برای او ثواب بیست حج، و بیست عمره مبروره مقبوله، و بیست جهاد با پیغمبر مرسل یا امام عادل، و هرکه زیارت کند آن حضرت را در روز عید، بنویسد حق تعالی برای او ثواب صد حج، و صد عمره، و صد جهاد با پیغمبر مرسل یا امام عادل، و هرکه زیارت کند آن حضرت را در روز عرفه با معرفت حقّ آن حضرت، نوشته شود برای او ثواب هزار حج، و هزار عمره پسندیده مقبوله، و هزار جهاد با پیغمبر مرسل یا امام عادل.

گفتم: کجا حاصل می شود برای من ثواب موقف عرفات؟ پس آن حضرت نظر کرد به سوی من مانند کسی که خشمناک باشد و فرمود که: ای بشیر، هرگاه مؤمنی برود به زیارت قبر امام حسین علیه السلام در روز عرفه و غسل کند در نهر فرات، پس متوجّه شود به سوی قبر آن حضرت، بنویسد حق تعالی از برای او به هر گامی که برمی دارد حجّی که با همه مناسک به عمل آورده باشد، و چنین گمان دارم که فرمود: و عمره (۱) ۱۹۸۹ (۲) ۱۹۹۰.

و در احادیث کثیره بسیار معتبر وارد شده که: حق تعالی در روز عرفه، اوّل نظر رحمت به سوی زائران قبر حسین علیه السلام می افکند، پیش از آنکه نظر به اهل موقف عرفات کند (۳) ۱۹۹۱.

و در حدیث معتبر از رفاعه منقول است که حضرت صادق علیه السلام به من فرمود که: امسال حج کردی؟ گفتم: فدایت شوم زری نداشتم که به حج روم، و لکن عرفه را نزد قبر امام حسین علیه السلام گذرانیدم، فرمود که: ای رفاعه، هیچ کوتاهی نکردی از آنچه اهل منی در آن بودند، اگر نه این بود

۱- غزوه: خ ل.

۲- ثواب الأعمال: ۸۹، باب ثواب کسی که زیارت قبر امام حسین علیه السلام بنماید.

۳- کامل الزیارات: ۳۱۷، ح ۳، باب ۷۰.

که کراهت دارم که مردم ترک حج کنند هرآینه حدیثی برای تو می گفتم که هرگز ترک زیارت قبر آن حضرت نکنی، پس ساعتی ساکت شد، و بعد از آن فرمود که: خبر داد مرا پدرم که هرکه بیرون رود به سوی قبر امام حسین علیه السلام و عارف به حقّ آن حضرت باشد و با تکبّر نرود، همراه او می شوند هزار ملک از جانب راست و هزار ملک از جانب چپ، و نوشته شود برای او ثواب هزار حج و هزار عمره که با پیغمبر یا وصیّ پیغمبر کرده باشد (۱) ۱۹۹۲.

و امّا کیفیّت زیارت آن حضرت، پس چنان است که علماء اجلّه و رؤساء مذهب و ملّت فرموده اند: چون خواستی آن حضرت را در این روز زیارت کنی پس اگر ممکن شد تو را که از فرات غسل کنی چنان کن، و اگر نه از هر آبی که تورا ممکن باشد، و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش، و قصد زیارت آن حضرت کن در حالتی که به آرامی و وقار و تأنّی باشی، پس چون به دَرِ حایر برسی بگو: اللَّهُ أَكْبَرُ، و بگو:

اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيراً، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيراً، وَسُبْحانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى هَدَانا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ، لَقَدْ جاءَتْ رُسُلُ رَبِّنا بِالْحَق (۲) ۱۹۹۳، السَّلامُ عَلى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، السَّلامُ عَلى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلى فاطِمَةَ الزَّهْراءِ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، السَّلامُ عَلى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ، السَّلامُ عَلى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، السَّلامُ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، السَّلامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسى، السَّلامُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، السَّلامُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَى الْخَلَفِ الصَّالِحِ الْمُنْتَظَرِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ، الْمُوالِى لِوَ لِيِّكَ، الْمُعادِى لِعَدُوِّكَ، اسْتَجارَ بِمَشْهَدِكَ، وَتَقَرَّبَ إِلَى اللَّهِ

۱- مصباح المتهجّد: ۷۱۶.

۲- اعراف: ۷/ ۴۳.

بِقَصْدِکَ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی هَدَانِی لِوِلایَتِکَ، وَخَصَّنِی بِزِیارَتِکَ، وَسَهَّلَ لِی قَصْدَکَ.

پس داخل روضه شو و بایست محاذی سر و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُوسی کَلِیمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عِیسی رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُحَمَّدٍ حَبِیبِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ عَلِیٍّ الْمُرْتَضی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خَدِیجَهَ الْکُبْری، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ثارَ اللَّهِ وَابْنَ ثارِهِ وَالْوِتْرَ الْمَوْتُورَ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکَاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَأَطَعْتَ اللَّهَ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ، یَا مَوْلایَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، أُشْهِدُ اللَّهَ وَمَلائِکَتَهُ وَأَنْبِیاءَهُ وَرُسُلَهُ أَنِّی بِکُمْ مُؤْمِنٌ، وَبِإِیَابِکُمْ مُوقِنٌ، بِشَرایِعِ دِینِی، وَخَواتِیمِ عَمَلِی، وَمُنْقَلَبِی إِلَی رَبِّی (۱) ۱۹۹۴، فَصَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ، وَعَلی أَرْواحِکُمْ وَعَلی أَجْسادِکُمْ، وَعَلی شاهِدِکُمْ وَعَلی غائِبِکُمْ، وَظاهِرِکُمْ وَباطِنِکُمْ. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، وَابْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ، وَابْنَ إِمامِ الْمُتَّقِینَ، وَابْنَ قائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِینَ إِلی جَنَّاتِ النَّعِیمِ، وَکَیْفَ لَاتَکُونُ کَذلِکَ

۱- وَمُنْقَلَبِی إِلَی رَبِّی: نسخه.

وَأَ نْتَ بـابُ الْهُـدى، وَ إِمـامُ التُّقى، وَالْعُرْوَهُ الْوُثْقى، وَالْحُجَّهُ عَلَى أَهْـلِ الـدُّنْيا، وَخامِسُ أَصْـحابِ (۱) ۱۹۹۵ الْكِساءِ، غَـذَتْكَ يَدُ الرَّحْمَهِ، وَرَضِـعْتَ مِنْ ثَـدْيِ الْإِيمانِ، وَرُبِّيتَ فِى حِجْرِ الْإِسْـلامِ، فَالنَّفْسُ غَيْرُ راضِـيَهٍ بِفِراقِكَ، وَلَا شَاكَّهٍ فِى حَيَاتِكَ، صَـلَواتُ اللَّهِ عَلَيْـكَ وَعَلى آبائِـكَ وَأَبْنائِـكَ. السَّلامُ عَلَيْـكَ يَـا صَـرِيعَ الْعَـبَرَهِ السَّـاكِبَـهِ، وَقَرِيـنَ الْمُصِـيبَهِ الرَّاتِبَهِ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً اسْـتَحَلَّتْ مِنْكَ الْمَحارِمَ، وَانْتُهَكَتْ فِيكَ حُرْمَهَ الْإِسْـلامِ (۲) ۱۹۹۶، فَقُتِلْتَ صَـلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ مَقْهُوراً، وَأَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِكَ مَوْتُوراً، وَأَصْبَحَ كِتابُ اللَّهِ بِفَقْدِكَ مَهْجُوراً. السَّلامُ عَلَيْكَ وَعَلى جَدِّكَ وَأَبِيكَ، وَأُمِّكَ وَأَخِيكَ، وَعَلَى الْأَئِمَّهِ مِنْ بَنِيكَ، وَعَلَى الْمُسْتَشْـهَدِينَ مَعَكَ، وَعَلَى الْمَلائِكَهِ الْحافِّينَ بِقَبْرِكَ، وَالشَّاهِـدِينَ لِزُوَّارِكَ الْمُؤْمِّنِينَ بِالْقَبُولِ عَلَى دُعاءِ شِـيعَتِكَ، وَالسَّلامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، بِأَبِى أَ نْتَ وَأُمِّى يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، بِأَبِى أَ نْتَ وَأُمِّى يَا أَبا عَبْـدِ اللَّهِ، لَقَـدْ عَظُمَتِ الرَّزِيَّهُ وَجَلَّتِ الْمُصِـيبَهُ بِكَ عَلَيْنـا وَعَلى جَمِيعِ أَهْـلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسْـرَجَتْ وَأَ لْجَمَتْ وَتَهَيَّأَتْ لِقِتالِكَ، يَا مَوْلاىَ يَا أَبا عَبْـدِ اللَّهِ، قَصَـدْتُ حَرَمَـكَ، وَأَ تَيتُ مَشْـهَدَكَ أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّأْنِ الَّذِى لَكَ عِنْـدَهُ، وَبِالْمَحَلِّ الَّذِى لَكَ لَـدَيْهِ أَنْ يُصَـلِّىَ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ يَجْعَلَنِى مَعَكُمْ فِى الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ بِمَنِّهِ وَجُودِهِ وَكَرَمِهِ.

پس ببوس ضـريح را، پس دو ركعت نماز كن در بالاى سر، و در اين دو ركعت هر سوره كه مى خواهى بخوان، و چون فارغ شدى بگو:

۱- أَصْحابِ أَهْلِ: خ.
۲- وَانْتُهَكَتْ فِيكَ حُرْمَهَ الْإِسْلامِ: خ.

اللّٰهُمَّ إِنِّی صَلَّیْتُ وَرَکَعْتُ وَسَجَدْتُ لَکَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، لِأَنَّ الصَّلاهَ وَالرُّکُوعَ وَالسُّجُودَ لَاتَکُونُ إِلّا لَکَ، لِأَ نَّکَ أَ نْتَ اللّٰهُ لَاإِلٰهَ إِلّا أَ نْتَ. اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْلِغْهُمْ عَنِّی أَ فْضَلَ التَّحِیَّهِ وَالسَّلامِ، وَارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ التَّحِیَّهَ وَالسَّلامَ. اللّٰهُمَّ وَهَاتَانِ الرَّکْعَتانِ هَدِیَّهٌ مِنِّی إِلی مَوْلایَ وَسَیِّدِی وَ إِمامِی الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِمَا السَّلامُ. اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَقَبَّلْ ذٰلِکَ مِنِّی، وَاجْزِنِی عَلَی ذٰلِکَ أَ فْضَلَ أَمَلِی وَرَجائِی فِیکَ وَفِی وَ لِیِّکَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس برخیز و برو به سوی پای مبارک حضرت حسین علیه السلام و زیارت کن علیّ بن الحسین علیهما السلام را، و سر آن جناب در نزد پای ابی عبداللّٰه علیه السلام است، پس بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللّٰهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ نَبِیِّ اللّٰهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْحُسَیْنِ الشَّهِیدِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الشَّهِیدُ ابْنُ الشَّهِیدِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْمَظْلُومُ ابْنُ الْمَظْلُومِ، لَعَنَ اللّٰهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ، وَلَعَنَ اللّٰهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ، وَلَعَنَ اللّٰهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذٰلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ (۱) ۱۹۹۷، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَ لِیَّ اللّٰهِ وَابْنَ وَ لِیِّهِ، لَقَدْ عَظُمَتِ الْمُصِیبَهُ وَجَلَّتِ الرَّزِیَّهُ بِکَ عَلَیْنا وَعَلَی جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ، فَلَعَنَ اللّٰهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ، وَأَبْرَأُ إِلَی اللّٰهِ وَ إِلَیْکَ مِنْهُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ.

پس توجّه کن به جانب شهدا و زیارت کن ایشان را و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَوْ لِیاءَ اللّٰهِ وَأَحِبَّاءَهُ، السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَصْفِیاءَ اللّٰهِ

۱- السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ: نسخه.

وَأَوِدَّاءَهُ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ دِينِ اللَّهِ، وَأَ نْصارَ نَبِيِّهِ، وَأَ نْصارَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَأَ نْصارَ فاطِمَةَ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ أَبِی مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ الْوَ لِيِّ النَّاصِحِ، السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَ نْصارَ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ الْمَظْلُوم صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ، بِأَبِی أَ نْتُمْ وَأُمِّی طِبْتُمْ وَطابَتِ الْأَرْضُ الَّتِی فِيها دُفِنْتُمْ وَفُزْتُمْ وَاللَّهِ فَوْزاً عَظِيماً، يَا لَيْتَنِی كُنْتُ مَعَكُمْ فَأَ فُوزَ مَعَكُمْ فِی الْجِنانِ مَعَ الشُّهَداءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِکَ رَفِيقاً، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

پس بر گرد به جانب سر امام حسین علیه السلام و بسیار دعا کن از برای خود واز برای اهل وعیال وبرادران مؤمن خود.

و سیّد ابن طاووس و شهید فرموده اند: پس برو به مشهد جناب عبّاس رضی الله عنه همین که رسیدی به آن جا بایست نزد قبر آن جناب و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبَا الْفَضْلِ الْعَبَّاسَ بْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ أَوَّلِ الْقَوْمِ إِسْلاماً، وَأَ قْدَمِهِمْ إِيماناً، وَأَ قْوَمِهِمْ بِدِينِ اللَّهِ، وَأَحْوَطِهِمْ عَلَى الْإِسْلامِ، أَشْهَدُ لَقَدْ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُو لِهِ وَلِأَخِيکَ فَنِعْمَ الْأَخُ الْمُواسِی، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً ظَلَمَتْکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً اسْتَحَلَّتْ مِنْکَ الْمَحارِمَ، وَانْتَهَكَتْ فِی قَتْلِکَ حُرْمَهَ الْإِسْلامِ، فَنِعْمَ الْأَخُ الصَّابِرُ الْمُجاهِدُ الْمُحامِی النَّاصِرُ، وَالْأَخُ الدَّافِعُ عَنْ أَخِيهِ، الْمُجِيبُ إِلى طاعَهِ رَبِّهِ، الرَّاغِبُ فِيمَا زَهِدَ فِيهِ غَيْرُهُ مِنَ الثَّوَابِ الْجَزِيلِ وَالثَّنَاءِ الْجَمِيلِ، وَأَ لْحَقَکَ اللَّهُ بِدَرَجَهِ آبائِکَ فِی دارِ النَّعِيمِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

پس بیفکن خود را بر قبر و بگو: اللّهُمَّ لَکَ تَعَرَّضْتُ، وَ لِزِیارَهِ أَوْ لِیائِکَ قَصَدْتُ، رَغْبَهً فِی ثَوَابِکَ، وَرَجَاءً لِمَغْفِرَتِکَ، وَجَزِیلِ إِحْسَانِکَ، فَأَسْأَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ رِزْقِی بِهِمْ دارًّا، وَعَیْشِی بِهِمْ قَارًّا، وَزِیارَتِی بِهِمْ مَقْبُولَهً، وَذَنْبِی بِهِمْ مَغْفُوراً، وَاقْلِبْنِی بِهِمْ مُفْلِحاً مُنْجِحاً مُسْتَجاباً دُعائِی بِأَفْضَلِ مَا یَنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُوَّارِهِ وَالْقَاصِدِینَ إِلَیْهِ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس ببوس ضریح را، و نماز گزار نزد آن حضرت نماز زیارت و آنچه خواسته باشی، و چون خواستی وداع کنی آن حضرت را بگو آنچه که از پیش ذکر کردیم در وداع آن حضرت (ص ۶۰۰) (۱) ۱۹۹۸.

زیارت امام حسین علیه السلام در روز عاشورا

هفتم: زیارت عاشورا است

بدان که زیارات منقوله در روز عاشوراء، چند زیارت است، و ما در این جا به ملاحظه اختصار به ذکر دو زیارت اکتفا می کنیم، و در باب دوّم در اعمال روز عاشورا نیز زیارتی نقل کردیم با مطالبی که مناسب با این مقام است، و امّا آن دو زیارت:

اوّل: زیارت عاشوراء معروفه است که خوانده می شود از نزدیک و دور، و شرح آن چنانکه شیخ ابو جعفر طوسی در مصباح ذکر فرموده چنین است: روایت کرده محمّد بن اسماعیل بن بزیع از صالح بن عقبه از پدرش از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام که فرمود: هرکه زیارت کند حسین بن علی علیهما السلام را در روز دهم محرّم تا آنکه نزد قبر آن حضرت گریان شود، ملاقات کند خدا را در روز قیامت با ثواب دو هزار حج و دو هزار عمره و دو هزار جهاد، که ثواب آنها مثل ثواب کسی باشد که حج و عمره و جهاد کند در خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمّه طاهرین علیهم السلام.

راوی گفت: گفتم: فدایت شوم چه ثواب است از برای کسی که بوده باشد در شهرهای دور از کربلاء و ممکن نباشد او را رفتن به سوی قبر آن حضرت در مثل این روز؟ فرمود: هرگاه چنین

۱- مصباح الزائر: ۳۴۷ و مزار شهید: ۱۹۶- ۳۰۲.

باشـد بیرون رود به صحرا، یا بالا رود بر بام بلنـدی در خانه خود، و اشاره کنـد به سوی آن حضـرت به سلام، و جهد کند در نفرین کردن بر قاتلین آن حضـرت، و بعـد از آن دو رکعت نماز کنـد، و بکنـد این کار را در اوایل روز پیش از زوال آفتاب، پس ندبه کند بر حسین علیه السلام و بگرید بر او، و امر کند کسانی را که در خانه اش هستند- هرگاه از ایشان تقیّه نمی کند- به گریستن بر آن حضرت، و برپا دارد در خانه خود مصیبتی، به اظهار کردن جَزَع بر آن حضرت، و تعزیت بگویند یکدیگر را به مصیبت ایشان به حسین علیه السلام، و من ضامنم برای ایشان بر خدا هرگاه بیاورند این عمل را جمیع آن ثوابها را.

گفتم: فـدای تـو شوم ضـامن می شوی این ثوابهـا را برای ایشـان و کفیـل می شوی این ثوابهـا را؟ فرمود که: بلی من ضـامنم و کفیلم از برای کسی که این عمل را بجا آورد.

گفتم که: چگونه یکـدیگر را تعزیت بگوینـد؟ فرمود که: می گوینـد: أَعْظَمَ اللَّهُ أُجُورَنـا بِمُصابِنا بِالْحُسَـیْنِ علیه السـلام، وَجَعَلَنا وَإِیَّاکُمْ مِنَ الطَّالِبِینَ بِثـارِهِ مَعَ وَلِیِّهِ الْإِمـامِ الْمَهْـدِیِّ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، یعنی بزرگ فرمایـد خداونـد اجرهـای مـا را به مصـیبت مـا به حسـین علیه السـلام، و قرار دهـد مـا و شـما را از خواهنـدگان خون او با ولیّ او امام مهـدی از آل محمّـد علیهم السلام.

و اگر بتوانی که بیرون نروی آن روز را در پی حـاجتی چنـان کن، زیرا که آن روز نحسـی است، که برآورده نمی شود در آن حاجت مؤمن، و اگر برآورده شود مبارک نخواهـد بود از برای او، و نخواهـد دیـد در آن خیری و رشـدی، و ذخیره نکند البتّه هیـچ یـک از شـما برای منزلش در آن روز چیزی را، پس هرکـه ذخیره کنـد در آن روز چیزی را برکت نخواهـد دیـد در آن چیزی که ذخیره نموده، و مبارک نخواهد بود از برای او در اهلش که ذخیره برای آنها نهاده.

پس هرگاه بجا آورند این عمل را، بنویسد حق تعالی برای ایشان ثواب هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد که همه را با رسول خدا صـلی الله علیه و آله کرده باشد، و از برای او است مزد و ثواب مصـیبت هر پیغمبری و رسولی و وصـیّ و صدّیق و شهیدی که مرده باشد یا کشته شده باشد، از زمانی که خلق فرموده حق تعالی دنیا را تا زمانی که به پا شود قیامت.

صالح بن عُقْبه و سیف بن عُمَیره گفته اند که: گفت علقمه بن محمّد حضرمی که: گفتم به حضرت باقر علیه السلام که: تعلیم بفرمـا مرا دعـایی که بخوانم آن را در این روز هرگـاه زیـارت کنم آن جنـاب را از نزدیـک، و دعایی که بخوانم آن را هرگاه زیارت نکنم او را از نزدیک، و بخواهم اشاره

کنم به سلام به سوی او و از شهرهای دور و از خانه ام.

فرمود به من: ای علقمه، هرگاه تو بجا آوردی آن دو رکعت نماز را بعد از آنکه اشاره کنی به سوی آن حضرت به سلام، پس بگو در وقت اشاره به آن حضرت بعد از گفتن تکبیر این قول را (یعنی زیارت آتیه را)، پس به درستی که تو هرگاه گفتی این قول را، به تحقیق که دعا کرده ای به آن چیزی که دعا می کند به آن زائران آن حضرت از ملائکه، و بنویسد خداوند از برای تو صد هزار هزار درجه، و بوده باشی مثل کسی که شهید شده باشد با امام حسین علیه السلام تا مشارکت کنی ایشان را در درجات ایشان، و شناخته نشوی مگر در جمله شهیدانی که شهید شده اند با آن حضرت، و نوشته شود برای تو ثواب زیارت هر پیغمبری و رسولی، و ثواب زیارت هرکه زیارت کرده حسین علیه السلام را از روزی که شهید شده است، سلام خدا بر آن حضرت و بر اهل بیتش، می گویی:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا خِيَرَةَ اللَّهِ وَابْنَ خِيرَتِهِ (۱) ۱۹۹۹، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ فاطِمَةَ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ثارَ اللَّهِ وَابْنَ ثارِهِ وَالْوِتْرَ الْمَوْتُورَ، السَّلامُ عَلَيْکَ وَعَلَی الْأَرْواحِ الَّتِی حَلَّتْ بِفِنائِکَ، عَلَيْکُمْ مِنِّی جَمِيعاً سَلامُ اللَّهِ أَبَداً مَا بَقِيتُ وَبَقِیَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ، يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، لَقَدْ عَظُمَتِ الرَّزِيَّهُ وَجَلَّتْ وَعَظُمَتِ الْمُصِيبَهُ بِکَ (۲) ۲۰۰۰ عَلَيْنا وَعَلَی

۱- السَّلامُ عَلَيْکَ يا خِيَرَةَ اللَّهِ وابن خِيَرَتِهِ: نسخه مجلسی. در حاشیه اصل نوشته شده: مخفی نماند که یکی از موثّقین که در دیانت و صداقت او ابداً شبهه و شکّی نیست نقل کرد از مرحوم آیه اللَّه آقا سیّد محمّدکاظم یزدی طاب ثراه که طریقه متّخذه و معموله ایشان این بود که می فرمودند: باید رفت در مکان بلند، و ابتدا یک زیارت از زیارات حضرت امیر علیه السلام بخواند، بعد از آن یک سلام مختصر به حضرت سیّدالشهداء علیه السلام، بعد از آن لعن بسیار شدید مؤکّدی بر قاتلان آن مظلوم، بعد از آن دو رکعت نماز زیارت، بعد از آن صد مرتبه تکبیر، بعد از آن زیارت عاشورا را بخواند با صد مرتبه لعن و صد مرتبه سلام، واللَّهُمَّ خُصَّ، و دعاء سجده، بعد از آن دو رکعت دیگر بخواند. و این عاصی خودم از مرحوم آیه اللَّه آقای حاج شیخ عبدالکریم یزدی طاب ثراه شنیدم که فرمود: طریق مرحوم آیه اللَّه میرزای شیرازی بزرگ طاب ثراه این بود، و این طریق را نقل فرمودند به غیر از زیارت حضرت امیر علیه السلام و صد مرتبه تکبیر، و فرمودند که: ایشان این طریق را طریق صحیح و جمع بین اخبار می دانسته. امید است که مؤمنین این عاصی از دعا فراموش نفرمایند. العاصی محمّدعلی الطهرانی.

۲- بِکُمْ: خ ل.

جَمِیعِ أَهْـلِ الْإِسْـلامِ، وَجَلَّتْ وَعَظُمَتْ مُصِیبَتُکَ فِی السَّمـاوَاتِ عَلَی جَمِیعِ أَهْـلِ السَّمـاوَاتِ، فَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسَّسَتْ أَسـاسَ الظُّلْمِ وَالْجَوْرِ عَلَیْکُمْ أَهْـلَ الْبَیْتِ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً دَفَعَتْکُمْ عَنْ مَقـامِکُمْ وَأَزالَتْکُمْ عَنْ مَراتِبِکُمُ الَّتِی رَتَّبَکُمُ اللَّهُ فِیها، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْکُمْ، وَلَعَنَ اللَّهُ الْمُمَهِّدِینَ لَهُمْ بِالتَّمْکِینِ مِنْ قِتالِکُمْ، بَرِئْتُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکُمْ مِنْهُمْ وَأَشْـیاعِهِمْ (۱) ۲۰۰۱ وَأَ تْباعِهِمْ وَأَوْ لِیائِهِمْ، یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، إِنِّی سِلْمٌ لِمَنْ سالَمَکُمْ، وَحَرْبٌ لِمَنْ حارَبَکُمْ إِلی یَوْمِ الْقِیامَهِ، وَلَعَنَ اللَّهُ آلَ زِیادٍ وَآلَ مَرْوانَ، وَلَعَنَ اللَّهُ بَنِی أُمَیَّهَ قاطِبَهً، وَلَعَنَ اللَّهُ ابْنَ مَرْجانَهَ، وَلَعَنَ اللَّهُ عُمَرَ بْنَ سَعْدٍ، وَلَعَنَ اللَّهُ شِمْراً (۲) ۲۰۰۲، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسْرَجَتْ وَأَ لْجَمَتْ وَتَنَقَّبَتْ لِقِتالِکَ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی، لَقَـدْ عَظُمَ مُصابِی بِکَ، فَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِی أَکْرَمَ مَقامَکَ، وَأَکْرَمَنِی بِکَ (۳) ۲۰۰۳، أَنْ یَرْزُقَنِی طَلَبَ ثارِکَ مَعَ إِمامٍ مَنْصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی عِنْدَکَ وَجِیهاً بِالْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ فِی الدُّنْیا وَالآخِرَهِ، یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، إِنِّی أَ تَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ، وَ إِلی رَسُـولِهِ، وَ إِلی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، وَ إِلی فـاطِمَهَ، وَ إِلَی الْحَسَنِ، وَ إِلَیْـکَ بِمُوَالاتِـکَ، وَبِالْبَراءَهِ مِمَّنْ قَاتَلَـکَ، وَنَصَبَ لَکَ الْحَرْبَ، وَبِالْبَراءَهِ مِمَّنْ أَسَّسَ أَسَاسَ الظُّلْمِ وَالْجَوْرِ عَلَیْکُمْ، وَأَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَإِلی رَسُولِهِ (۴) ۲۰۰۴ مِمَّنْ أَسَّسَ أَساسَ

۱- مصدر: وَمِنْ أَشْیاعِهِمْ.

۲- شَمِراً: خ ل.

۳- بِکَ: نسخه.

۴- از «مِمَّنْ قَاتَلَکَ» تا این جا: خ.

ذلِکَ وَبَنی عَلَیْهِ بُنْیانَهُ، وَجَری فِی ظُلْمِهِ وَجَوْرِهِ عَلَیْکُمْ وَعَلی أَشْیاعِکُمْ، بَرِئْتُ إِلَی اللّهِ وَ إِلَیْکُمْ مِنْهُمْ، وَأَ تَقَرَّبُ إِلَی اللّهِ ثُمَّ إِلَیْکُمْ بِمُوالاتِکُمْ وَمُوالاةِ وَ لِیِّکُمْ، وَبِالْبَراءَهِ مِنْ أَعْدائِکُمْ، وَالنّاصِبِینَ لَکُمُ الْحَرْبَ، وَبِالْبَراءَهِ مِنْ أَشْیَاعِهِمْ وَأَ تْبَاعِهِمْ، إِنِّی سِلْمٌ لِمَنْ سالَمَکُمْ، وَحَرْبٌ لِمَنْ حارَبَکُمْ، وَوَ لِیٌّ لِمَنْ والاکُمْ، وَعَدُوٌّ لِمَنْ عاداکُمْ، فَأَسْأَلُ اللّهَ الَّذِی أَکْرَمَنِی بِمَعْرِفَتِکُمْ، وَمَعْرِفَهِ أَوْ لِیائِکُمْ، وَرَزَقَنِی الْبَراءَهَ مِنْ أَعْدائِکُمْ، أَنْ یَجْعَلَنِی مَعَکُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَأَنْ یُثَبِّتَ لِی عِنْدَکُمْ قَدَمَ صِدْقٍ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَأَسْأَ لُهُ أَنْ یُبَلِّغَنِی الْمَقامَ الْمَحْمُودَ (۱) ۲۰۰۵ لَکُمْ عِنْدَ اللّهِ، وَأَنْ یَرْزُقَنِی طَلَبَ ثاری (۲) ۲۰۰۶ مَعَ إِمامٍ هُدیً (۳) ۲۰۰۷ ظاهِرٍ ناطِقٍ بِالْحَقِ (۴) ۲۰۰۸ مِنْکُمْ، وَأَسْأَلُ اللّهَ بِحَقِّکُمْ وَبِالشَّأْنِ الَّذِی لَکُمْ عِنْدَهُ أَنْ یُعْطِیَنِی بِمُصابِی بِکُمْ أَ فْضَلَ مَا یُعْطِی مُصاباً بِمُصِیبَتِهِ، مُصِیبَهً مَا أَعْظَمَها وَأَعْظَمَ رَزِیَّتَها فِی الْإِسْلامِ وَفِی جَمِیعِ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ (۵) ۲۰۰۹. اللّهُمَّ اجْعَلْنِی فِی مَقامِی هذا مِمَّنْ تَنالُهُ مِنْکَ صَلَواتٌ وَرَحْمَهٌ وَمَغْفِرَهٌ، اللّهُمَّ اجْعَلْ مَحْیایَ مَحْیا مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَمَماتِی مَماتَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. اللّهُمَّ إِنَّ هذا یَوْمٌ تَبَرَّکَتْ بِهِ (۶) ۲۰۱۰ بَنُو أُمَیَّهَ وَابْنُ آکِلَهِ الْأَکْبادِ، اللَّعِینُ ابْنُ اللَّعِینِ عَلی لِسانِکَ وَ (۷) ۲۰۱۱ لِسانِ نَبِیِّکَ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ (۸) ۲۰۱۲ فِی کُلِّ مَوْطِنٍ مَوْقِفٍ وَقَفَ فِیهِ نَبِیُّکَ صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ. اللّهُمَّ الْعَنْ أَبا سُفْیانَ وَمُعاوِیَهَ وَیَزِیدَ بْنَ مُعاوِیَهَ عَلَیْهِمْ مِنْکَ اللَّعْنَهُ أَبَدَ الْآبِدِینَ، وَهذا یَوْمٌ فَرِحَتْ بِهِ آلُ زِیادٍ وَآلُ مَرْوانَ بِقَتْلِهِمُ الْحُسَیْنَ صَلَواتُ اللّهِ عَلَیْهِ (۹) ۲۰۱۳، اللّهُمَّ فَضاعِفْ عَلَیْهِمُ اللَّعْنَ مِنْکَ (۱۰) ۲۰۱۴ وَالْعَذابَ الْأَلِیمَ. اللّهُمَّ إِنِّی أَ تَقَرَّبُ إِلَیْکَ فِی هذَا الْیَوْمِ، وَفِی مَوْقِفِی هذا، وَأَیّامِ حَیاتِی

۱- لیس فی النسخ کلمه «الّذی» بعد «المحمود». (منه).

۲- طَلَبَ ثارِکُمْ: خ ل.

۳- مهدیٍّ: نسخه.

۴- بِالْحَقِّ خ.

۵- الأَرَضِین: نسخه.

۶- فِیهِ: خ ل.

۷- لِسانِکَ وَ: خ.

۸- صَلَّی اللّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: در هر دو مورد: نسخه.

۹- علیه السلام: خ.

۱۰- مِنْکَ: خ.

بِالْبَرَاءَهِ مِنْهُمْ، وَاللَّعْنَهِ عَلَيْهِمْ، وَبِالْمُوَالاهِ لِنَبِيِّكَ وَآلِ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَ (۱) ۲۰۱۵ عَلَيْهِمُ السَّلامُ.

پس می گویی صد مرتبه: اللَّهُمَّ الْعَنْ أَوَّلَ ظَالِمٍ ظَلَمَ حَقَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَآخِرَ تَابِعٍ لَهُ عَلَى ذلِكَ. اللَّهُمَّ الْعَنِ الْعِصَابَهَ الَّتِی (۲) ۲۰۱۶ جاهَدَتِ الْحُسَیْنَ وَشایَعَتْ وَبایَعَتْ وَتابَعَتْ (۳) ۲۰۱۷ عَلَى قَتْلِهِ، اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ جَمِیعاً.

پس می گویی صد مرتبه: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ وَعَلَى الْأَرْواحِ الَّتِی حَلَّتْ بِفِنائِکَ، عَلَیْکَ مِنِّی سَلامُ اللَّهِ أَبَداً (۴) ۲۰۱۸ مَا بَقِیتُ وَبَقِیَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ، وَلَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِزِیارَتِکُمْ (۵) ۲۰۱۹، السَّلامُ عَلَى الْحُسَیْنِ، وَعَلَى عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ، وَعَلَى أَوْلادِ الْحُسَیْنِ (۶) ۲۰۲۰، وَعَلَى أَصْحابِ الْحُسَیْنِ.

پس می گویی:

اللَّهُمَّ خُصَّ أَنْتَ أَوَّلَ ظالِمٍ بِاللَّعْنِ مِنِّی، وَابْدَأْ بِهِ أَوَّلًا، ثُمَّ الْعَنِ (۷) ۲۰۲۱ الثَّانِیَ وَالثَّالِثَ وَالرَّابِعَ. اللَّهُمَّ الْعَنْ یَزِیدَ خامِساً، وَالْعَنْ عُبَیْدَ اللَّهِ بْنَ زِیادٍ وَابْنَ مَرْجانَهَ وَعُمَرَ بْنَ سَعْدٍ وَشِمْراً وَآلَ أَبِی سُفْیانَ وَآلَ زِیادٍ وَآلَ مَرْوَانَ إِلى یَوْمِ الْقِیَامَهِ.

پس به سجده می روی و می گویی: اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ حَمْدَ الشَّاکِرِینَ لَکَ عَلَى مُصَابِهِمْ، الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى عَظِیمِ رَزِیَّتِی، اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی شَفاعَهَ الْحُسَیْنِ یَوْمَ الْوُرُودِ، وَثَبِّتْ لِی قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَکَ مَعَ الْحُسَیْنِ وَأَصْحابِ الْحُسَیْنِ الَّذِینَ

۱- عَلَیْهِ وَ: خ.

۲- الّذین: خ ل.

۳- وَتابَعَتْ: خ. وَتایَعَتْ: نسخه.

۴- أَبَداً: خ.

۵- لِزِیارَتِکَ: خ ل.

۶- وَعَلَى أَوْلادِ الْحُسَیْنِ: نسخه.

۷- الْعَنِ: خ.

بَذَلُوا مُهَجَهُمْ دُونَ الْحُسَيْنِ علیه السلام.

علقمه گفت که: فرمود حضرت باقر علیه السلام که: اگر بتوانی که زیارت کنی آن حضرت را در هر روز به این زیارت در خانه خود بکن، که خواهد بود برای تو جمیع این ثوابها (۱) ۲۰۲۲.

و روایت کرده محمّد بن خالد طیالسی از سیف بن عمیره که گفت: بیرون رفتم با صفوان بن مهران و جمعی دیگر از اصحاب خودمان به سوی نجف بعد از خروج حضرت صادق علیه السلام از حیره به جانب مدینه، پس زمانی که ما فارغ شدیم از زیارت- یعنی زیارت امیر المؤمنین علیه السلام- گردانید صفوان صورت خود را به جانب مشهد ابو عبداللَّه علیه السلام پس گفت از برای ما که: زیارت کنید حسین علیه السلام را از این مکان از نزد سر مقدّس امیرالمؤمنین علیه السلام که از این جا ا یما و اشاره کرد به سلام بر آن حضرت جناب صادق علیه السلام و من در خدمتش بودم، سیف گفت: پس خواند صفوان همان زیارتی را که روایت کرده بود علقمه بن محمّد حضرمی از حضرت باقر علیه السلام در روز عاشورا، آنگاه دو رکعت نماز کرد نزد سر امیر المؤمنین علیه السلام و وداع گفت بعد از آن نماز امیر المؤمنین علیه السلام را، و اشاره کرد به جانب قبر حسین علیه السلام به سلام، در حالتی که گردانیده بود روی خود را به جانب او، و وداع کرد بعد از زیارت او را، و از دعاهایی که بعد از نماز خواند این بود: دعاء بعد از نماز زیارت عاشورا

يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ، يَا كاشِفَ كُرَبِ الْمَكْرُوبِينَ، يَا غِياثَ الْمُسْتَغِيثِينَ، يَا صَرِيخَ الْمُسْتَصْرِخِينَ، وَيَا مَنْ هُوَ أَ قْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ، وَيَا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ، وَيَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى، وَبالْأُ فُقِ الْمُبِينِ، وَيَا مَنْ هُوَ الرَّحْمانُ الرَّحِيمُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوى، وَيَا مَنْ يَعْلَمُ خائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ، وَيَا مَنْ لا يَخْفى عَلَيْهِ خافِيَةٌ، يَا مَنْ لَاتَشْتَبِهُ عَلَيْهِ الْأَصْواتُ، وَيَا مَنْ لَاتُغَلِّطُهُ (۲) ۲۰۲۳ الْحاجاتُ، وَيَا مَنْ لَا يُبْرِمُهُ إِلْحاحُ الْمُلِحِّينَ، يَا مُدْرِكَ كُلِّ فَوْتٍ، وَيَا جامِعَ كُلِّ شَمْلٍ، وَ (۳) ۲۰۲۴ يَا بارِئَ

۱- مصباح المتهجّد: ۷۷۲- ۷۷۶.

۲- فی بعض النسخ: لا تُغَلِّظُهُ، بالظاء المعجمه.

۳- از «وَيَا مَنْ هُوَ أَ قْرَبُ» تا این جا «وَ»: خ.

النُّفُوسِ بَعْدَ الْمَوْتِ، يَا مَنْ هُوَ كُلَّ يَوْمٍ فِي شَأْنٍ، يَا قاضِيَ الْحاجاتِ، يَا مُنَفِّسَ الْكُرُباتِ، يَا مُعْطِيَ السُّؤُلاتِ، يَا وَلِيَّ الرَّغَباتِ، يَا كافِيَ الْمُهِمَّاتِ، يَا مَنْ يَكْفِي مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ وَلَا يَكْفِي مِنْهُ شَيْ ءٌ فِي السَّماوَاتِ وَالْأَرْضِ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ، وَعَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَبِحَقِّ فاطِمَةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ، وَبِحَقِّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، فَإِنِّي بِهِمْ أَ تَوَجَّهُ إِلَيْكَ فِي مَقامِي هذَا، وَبِهِمْ أَ تَوَسَّلُ، وَبِهِمْ أَ تَشَفَّعُ إِلَيْكَ، وَبِحَقِّهِمْ أَسْأَلُكَ وَأُقْسِمُ وَأَعْزِمُ عَلَيْكَ، وَبِالشَّأْنِ الَّذِي لَهُمْ عِنْدَكَ وَبِالْقَدْرِ الَّذِي لَهُمْ عِنْدَكَ، وَبِالَّذِي فَضَّلْتَهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ، وَبِاسْمِكَ الَّذِي جَعَلْتَهُ عِنْدَهُمْ، وَبِهِ خَصَصْتَهُمْ دُونَ الْعَالَمِينَ، وَبِهِ أَبَنْتَهُمْ وَأَبَنْتَ فَضْلَهُمْ مِنْ فَضْلِ الْعَالَمِينَ حَتَّى فاقَ فَضْلُهُمْ فَضْلَ الْعَالَمِينَ جَمِيعاً، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَكْشِفَ عَنِّي غَمِّي وَهَمِّي وَكَرْبِي، وَتَكْفِيَنِي الْمُهِمَّ مِنْ أُمُورِي، وَتَقْضِيَ عَنِّي دَيْنِي، وَتُجِيرَنِي مِنَ الْفَقْرِ، وَتُجِيرَنِي مِنَ الْفاقَةِ، وَتُغْنِيَنِي عَنِ الْمَسْأَلَةِ إِلَى الْمَخْلُوقِينَ، وَتَكْفِيَنِي هَمَّ مَنْ أَخافُ هَمَّهُ، وَعُسْرَ مَنْ أَخافُ عُسْرَهُ، وَحُزُونَةَ مَنْ أَخافُ حُزُونَتَهُ، وَشَرَّ مَنْ أَخافُ (۱) ۲۰۲۵ شَرَّهُ، وَمَكْرَ مَنْ أَخافُ مَكْرَهُ، وَبَغْيَ مَنْ أَخافُ بَغْيَهُ، وَجَوْرَ مَنْ أَخافُ جَوْرَهُ (۲) ۲۰۲۶، وَسُلْطانَ مَنْ أَخافُ سُلْطانَهُ، وَكَيْدَ مَنْ أَخافُ كَيْدَهُ، وَمَقْدُرَةَ مَنْ أَخافُ (۳) ۲۰۲۷ مَقْدُرَتَهُ عَلَيَّ،

۱- مَا أَخَافُ: خ ل.

۲- وَجَوْرَ مَنْ أَخافُ جَوْرَهُ: خ.

۳- أَخافُ بَلَاءَ: خ.

وَتَرُدَّ عَنِّی کَیْدَ الْکَیِدَهِ، وَمَکْرَ الْمَکَرَهِ. اللَّهُمَّ مَنْ أَرادَنِی فَأَرِدْهُ، وَمَنْ کادَنِی فَکِدْهُ، وَاصْرِفْ عَنِّی کَیْدَهُ وَمَکْرَهُ وَبَأْسَهُ وَأَمانِیَّهُ وَامْنَعْهُ عَنِّی کَیْفَ شِئْتَ وَأَنَّی شِئْتَ. اللَّهُمَّ اشْغَلْهُ عَنِّی بِفَقْرٍ لَاتَجْبُرُهُ، وَبِبَلاءٍ لَاتَسْتُرُهُ، وَبِفاقَهٍ لَا تَسُدُّها، وَبِسُقْمٍ لَا تُعافِیهِ، وَذُلٍّ لَاتُعِزُّهُ، وَبِمَسْکَنَهٍ لَاتَجْبُرُها. اللَّهُمَّ اضْرِبْ بِالذُّلِّ نَصْبَ عَیْنَیْهِ، وَأَدْخِلْ عَلَیْهِ الْفَقْرَ فِی مَنْزِلِهِ، وَالْعِلَّهَ وَالسُّقْمَ فِی بَدَنِهِ حَتَّی تَشْغَلَهُ عَنِّی بِشُغْلٍ شاغِلٍ لَافَراغَ لَهُ، وَأَنْسِهِ ذِکْرِی کَما أَنْسَیْتَهُ ذِکْرَکَ، وَخُذْ عَنِّی بِسَمْعِهِ وَبَصَرِهِ وَ لِسانِهِ وَیَدِهِ وَرِجْلِهِ وَقَلْبِهِ وَجَمِیعِ جَوارِحِهِ، وَأَدْخِلْ عَلَیْهِ فِی جَمِیعِ ذلِکَ السُّقْمَ وَلَا تَشْفِهِ حَتَّی تَجْعَلَ ذلِکَ لَهُ شُغْلًا شاغِلًا بِهِ عَنِّی وَعَنْ ذِکْرِی، وَاکْفِنِی یَا کافِیَ مَا لَایَکْفِی سِواکَ فَإِنَّکَ الْکافِی لَاکافِیَ سِواکَ، وَمُفَرِّجٌ لَامُفَرِّجَ سِواکَ، وَمُغِیثٌ لَامُغِیثَ سِواکَ، وَجارٌ لَاجارَ سِواکَ، خابَ مَنْ کانَ جارُهُ سِواکَ، وَمُغِیثُهُ سِواکَ، وَمَفْزَعُهُ إِلی سِواکَ، وَمَهْرَبُهُ إِلی سِواکَ (۱) ۲۰۲۸، وَمَلْجَؤُهُ إِلی غَیْرِکَ (۲) ۲۰۲۹، وَمَنْجَاهُ مِنْ مَخْلُوقٍ غَیْرِکَ، فَأَ نْتَ ثِقَتِی وَرَجائِی وَمَفْزَعِی وَمَهْرَبِی وَمَلْجَإِی وَمَنْجایَ، فَبِکَ أَسْتَفْتِحُ، وَبِکَ أَسْتَنْجِحُ، وَبِمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَ تَوَجَّهُ إِلَیْکَ وَأَ تَوَسَّلُ وَأَ تَشَفَّعُ، فَأَسْأَ لُکَ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، فَلَکَ الْحَمْدُ وَلَکَ الشُّکْرُ وَ إِلَیْکَ الْمُشْتَکی وَأَ نْتَ الْمُسْتَعانُ، فَأَسْأَ لُکَ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَکْشِفَ عَنِّی غَمِّی وَهَمِّی وَکَرْبِی فِی مَقامِی هذَا کَما کَشَفْتَ عَنْ نَبِیِّکَ هَمَّهُ وَغَمَّهُ وَکَرْبَهُ، وَکَفَیْتَهُ هَوْلَ عَدُوِّهِ، فَاکْشِفْ عَنِّی کَما کَشَفْتَ عَنْهُ، وَفَرِّجْ عَنِّی کَما فَرَّجْتَ عَنْهُ، وَاکْفِنِی کَما کَفَیْتَهُ، وَاصْرِفْ عَنِّی (۳) ۲۰۳۰ هَوْلَ مَا أَخافُ هَوْلَهُ، وَمَؤُونَهَ مَا أَخافُ مَؤُونَتَهُ، وَهَمَّ مَا أَخافُ هَمَّهُ، بِلا مَؤُونَهٍ عَلَی نَفْسِی مِنْ ذلِکَ، وَاصْرِفْنِی بِقَضاءِ حَوائِجِی، وَکِفَایَهِ مَا أَهَمَّنِی هَمُّهُ مِنْ أَمْرِ آخِرَتِی وَدُنْیایَ، یَا

۱- إِلی سِواکَ: نسخه.

۲- سِواکَ: خ ل.

۳- وَاصْرِفْ عَنِّی: نسخه.

أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَيَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، عَلَيْكُما (۱) ۲۰۳۱ مِنِّی سَلامُ اللَّهِ أَبَداً مَا بَقِيتُ وَ (۲) ۲۰۳۲ بَقِیَ اللَّيْلُ والنَّهارُ، وَلَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيارَتِكُما وَلَا فَرَّقَ اللَّهُ بَيْنِی وَبَيْنَكُما. اللَّهُمَّ أَحْيِنِی حَيَاةَ مُحَمَّدٍ وَذُرِّيَّتِهِ، وَأَمِتْنِی مَمَاتَهُمْ، وَتَوَفَّنِی عَلَى مِلَّتِهِمْ، وَاحْشُرْنِی فِی زُمْرَتِهِمْ، وَلَا تُفَرِّقْ بَيْنِی وَبَيْنَهُمْ طَرْفَهَ عَيْنٍ أَبَداً فِی الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ، يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَيَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، أَ تَيْتُكُما زائِراً وَمُتَوَسِّلًا إِلَى اللَّهِ رَبِّی وَرَبِّكُما، وَمُتَوَجِّهاً إِلَيْهِ بِكُما، وَمُسْتَشْفِعاً بِكُما إِلَى اللَّهِ تَعالى فِی حاجَتِی (۳) ۲۰۳۳ هذِهِ فَاشْفَعا لِی فَإِنَّ لَكُما عِنْدَ اللَّهِ الْمَقامَ الْمَحْمُودَ، وَالْجاهَ الْوَجِيهَ، وَالْمَنْزِلَ الرَّفِيعَ وَالْوَسِيلَهَ، إِنِّی أَ نْقَلِبُ عَنْكُما مُنْتَظِراً لِتَنَجُّزِ الْحاجَهِ وَقَضائِها وَنَجاحِها مِنَ اللَّهِ بِشَفاعَتِكُما لِی إِلَى اللَّهِ فِی ذلِكَ فَلا أَخِيبُ، وَلَا يَكونُ مُنْقَلَبِی مُنْقَلَباً خائِباً خاسِراً، بَلْ يَكُونُ مُنْقَلَبِی مُنْقَلَباً راجِحاً (۴) ۲۰۳۴ مُفْلِحاً مُنْجِحاً مُسْتَجاباً بِقَضاءِ جَمِيعِ حَوائِجِی (۵) ۲۰۳۵ وَتَشَفَّعا لِی إِلَى اللَّهِ. انْقَلَبْتُ عَلَى مَا شاءَ اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، مُفَوِّضاً أَمْرِی إِلَى اللَّهِ، مُلْجِئاً ظَهْرِی إِلَى اللَّهِ، مُتَوَكِّلًا عَلَى اللَّهِ، وَأَ قُولُ حَسْبِیَ اللَّهُ وَكَفى، سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعا، لَيْسَ لِی وَراءَ اللَّهِ وَوَراءَكُمْ يَا سادَتِی مُنْتَهى، مَا شاءَ رَبِّی كانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ أَسْتَوْدِعُكُما اللَّهَ، وَلَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی إِلَيْكُما، انْصَرَفْتُ يَا سَيِّدِی يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَمَوْلایَ وَأَ نْتَ (۶) ۲۰۳۶ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ يَا سَيِّدِی وَ (۷) ۲۰۳۷ سَلامِی عَلَيْكُما مُتَّصِلٌ مَا اتَّصَلَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ، واصِلٌ

۱- در نسخه دیگر: يا أمير المؤمنين عليك منّی سلام اللّه.

۲- بَقِيتُ وَ: نسخه.

۳- وَمُسْتَشْفِعاً إِلَى اللَّهِ فی حاجَتی: خ.

۴- رَاجِياً: خ.

۵- الحوائج: خ ل.

۶- أَنْتَ: خ.

۷- وَ: خ.

ذلِکَ إِلَیْکُما غَیْرُ مَحْجُوبٍ عَنْکُما سَلامِی إِنْ شَاءَ اللَّهُ، وَأَسْأَ لُهُ بِحَقِّکُما أَنْ یَشاءَ ذلِکَ وَیَفْعَلَ فَإِنَّهُ حَمِیدٌ مَجِیدٌ. انْقَلَبْتُ یَا سَیِّدَیَّ عَنْکُما تائِباً حامِداً لِلَّهِ شاکِراً راجِیاً لِلْإِجابَةِ، غَیْرَ آیِسٍ وَلَا قَانِطٍ، آئِباً عائِداً راجِعاً إِلی زِیارَتِکُما، غَیْرَ راغِبٍ عَنْکُما وَلَا مِنْ (۱) ۲۰۳۸ زِیارَتِکُما، بَلْ راجِعٌ عائِدٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ، یَا سادَتِی رَغِبْتُ إِلَیْکُما وَ إِلی زِیارَتِکُما بَعْدَ أَنْ زَهِدَ فِیکُما وَفِی زِیارَتِکُما أَهْلُ الدُّنْیا، فَلا خَیَّبَنِیَ اللَّهُ ما (۲) ۲۰۳۹ رَجَوْتُ وَمَا أَمَّلْتُ فِی زِیارَتِکُما إِنَّهُ قَرِیبٌ مُجِیبٌ (۳) ۲۰۴۰. خبر صفوان در فضیلت زیارت عاشورا

سیف بن عمیره گوید که: سؤال کردم از صفوان و گفتم که: علقمه بن محمّد این دعا را برای ما از حضرت باقر علیه السلام روایت نکرد بلکه همان زیارت را حدیث کرد، صفوان گفت که: وارد شدم با سیّد خودم حضرت صادق علیه السلام به این مکان، پس بجا آورد مثل آنچه را که ما بجاآوردیم در زیارت، و دعا کرد به این دعا هنگام وداع بعد از اینکه دو رکعت نماز گذاشت چنانچه ما نماز گذاشتیم، و وداع کرد چنانچه ما وداع کردیم.

پس صفوان گفت که: حضرت صادق علیه السلام به من فرمود که: مواظب باش این زیارت را، و بخوان این دعا را و زیارت کن به آن، پس بدرستی که من ضامنم بر خدا برای هرکه زیارت کند به این زیارت و دعا کند به این دعا از نزدیک یا دور، این که زیارتش مقبول شود، و سعیش مشکور، و سلامش به آن حضرت برسد و محجوب نماند، و حاجت او قضا شود، از جانب خدای تعالی به هر مرتبه که خواهد برسد، و او را نومید برنگرداند.

ای صفوان، یافتم این زیارت را به این ضمان از پدرم، و پدرم از پدرش علیّ بن الحسین علیه السلام به همین ضمان، و او از حسین علیه السلام به همین ضمان، و حسین علیه السلام از برادرش حسن علیه السلام به همین

۱- عَنْ: خ ل.

۲- مِمَّا: خ ل.

۳- مصباح المتهجّد: ۷۷۷- ۷۸۱.

ضمان، و حسن از پدرش امیر المؤمنین علیه السلام با همین ضمان، و امیر المؤمنین علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله با همین ضمان، و رسول خدا صلی الله علیه و آله از جبرئیل با همین ضمان، و جبرئیل از خدای تعالی با همین ضمان، و به تحقیق که خداوند عزّ وجلّ قسم خورده به ذات مقدّس خود که: هرکه زیارت کند حسین علیه السلام را به این زیارت از نزدیک یا دور و دعا کند به این دعا قبول می کنم از او زیارت او را، و می پذیرم از او خواهش او را به هر قدر که باشد، و می دهم مسألتش را، پس بازنگردد از حضرت من با ناامیدی و خَسار، و بازش گردانم با چشم روشن به برآوردن حاجت و فوز به جنّت و آزادی از دوزخ، و قبول کنم شفاعت او را در حقّ هرکس که شفاعت کند.

حضرت فرماید: جز دشمن ما اهل بیت که در حقّ او قبول نشود، قسم خورده حق تعالی به این بر ذات اقدسش، و گواه گرفته ما را بر آنچه که گواهی دادند به آن ملائکه ملکوت او.

پس جبرئیل گفت: یا رسول اللّٰه، خدا فرستاده مرا به سوی تو به جهت سرور و بشارت تو، و شادی و بشارت علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان از اولاد تو علیهم السلام تا روز قیامت، پس مستمرّ و پاینده باد مسرّت تو، و مسرّت علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان علیهم السلام و شیعه شما تا روز رستخیز.

پس صفوان گفت که: حضرت صادق علیه السلام با من فرمود: ای صفوان، هرگاه روی داد از برای تو به سوی خدای عزّ وجلّ حاجتی پس زیارت کن به این زیارت از هر مکانی که بوده باشی، و بخوان این دعا را، و بخواه از پروردگار خود حاجتت را که برآورده شود از خدا، و خدا خلاف نخواهد فرمود وعده خود را بر رسول خود به جود و امتنان خویش، و الحمد للّٰه (۱)

۲۰۴۱. فواید مداومت بر زیارت عاشورا

مؤلّف گوید که: در نجم ثاقب در ذیل حکایت تشرّف جناب حاج سیّد احمد رشتی به ملاقات امام عصر ارواحنا فداه در سفر حج و فرمایش آن حضرت به او که: چرا شما عاشورا نمی خوانید؟ عاشورا، عاشورا، عاشورا، و آن حکایت را ما إن شاء اللّٰه بعد از زیارت جامعه کبیره نقل خواهیم کرد.

شیخ ما ثقه الإسلام نوری رحمه الله فرموده: امّا زیارت عاشورا، پس در فضل و مقام آن بس که از سنخ سایر زیارات نیست که به ظاهر از انشای و املای معصومی باشد، هرچند که از قلوب مطهّره ایشان چیزی جز آنچه از عالم بالا به آنجا رسد بیرون نیاید، بلکه از سنخ احادیث قدسیّه است که به همین ترتیب از زیارت و لعن و سلام و دعا از حضرت احدیّت جلّت عظمته به جبرئیل امین و از او به خاتم النّبیّین صلی الله علیه و آله رسیده، و به حسب تجربه مداومت به آن در چهل روز یا کمتر در قضای

۱- مصباح المتهجّد: ۷۸۱- ۷۸۲.

حاجات و نیل مقاصد و دفع اعادی بی نظیر، و لکن احسن فواید آن که از مواظبت آن به دست آمده فایده ای است که در کتاب دار السّلام ذکر کردم، و اجمال آن آن که ثقه صالح متّقی حاج ملّا حسن یزدی که از نیکان مجاورین نجف اشرف است و پیوسته مشغول عبادت و زیارت، نقل کرد از ثقه امین حاج محمّد علی یزدی که مرد فاضل صالحی بود در یزد، که دائماً مشغول اصلاح امر آخرت خود بود، و شبها در مقبره ای خارج یزد که در آن جماعتی از صلحا مدفونند و معروف است به مزار، به سر می برد، و او را همسایه ای بود که در کودکی با هم بزرگ شده و در نزد یک معلّم می رفتند، تا آن که بزرگ شد و شغل عشّاری پیش گرفت، تا آن که مُرد، و در همان مقبره نزدیک محلّی که آن مرد صالح بیتوته می کرد دفن کردند، پس او را در خواب دید پس از گذشتن کمتر از ماهی که در هیئت نیکویی است، پس به نزد او رفت و گفت: من می دانم مبدأ و منتهای کار تو و ظاهر و باطن تو را، و نبودی از آنها که احتمال رود نیکی در باطن ایشان، و شغل تو مقتضی نبود جز عذاب را، پس به کدام عمل به این مقام رسیدی؟ گفت: چنان است که گفتی، و من در اشدّ عذاب بودم از روز وفات تا دیروز که زوجه استاد اشرف حدّاد فوت شد و در این مکان او را دفن کردند، و اشاره کرد به موضعی که قریب صد ذرع از او دور بود، و در شب وفات او حضرت ابی عبداللّه الحسین علیه السلام سه مرتبه او را زیارت کرد، و در مرتبه سیّم امر فرمود به رفع عذاب از این مقبره، پس حالت ما نیکو شد و در سعه و نعمت افتادیم.

پس، از خواب متحیّرانه بیدار شد، و حدّاد را نمی شناخت، و محلّه او را نمی دانست، پس در بازار حدّادان از او تفحّص کرد و او را پیدا نمود، از او پرسید: برای تو زوجه ای بود؟ گفت: آری، دیروز وفات کرد، و او را در فلان مکان- و همان موضع را اسم برد- دفن کردم، گفت: او به زیارت ابی عبداللّه علیه السلام رفته بود؟ گفت: نه، گفت: ذکر مصایب او می کرد؟ گفت: نه، گفت: مجلس تعزیه داری داشت؟ گفت: نه. آنگاه پرسید: چه می جویی؟ خواب را نقل کرد، گفت: آن زن مواظبت داشت به زیارت عاشورا (۱) ۲۰۴۲. زیارت عاشوراء غیر معروفه

دویّم: زیارت عاشوراء غیر معروفه است، که با زیارت معروفه متداوله در اجر و ثواب شریک است، بی مشقّت گفتن صد مرتبه لعن و صد مرتبه سلام، و این برای آنان که شغل مهمّی دارند فوزی است عظیم، و کیفیّت آن به نحوی که در مزار قدیم نقل شده بدون شرح آن چنین است

۱- دار السلام ۲/ ۲۷۹- ۲۸۰.

که: هرکس دوست دارد زیارت کند آن حضرت را از بلاد دور یا نزدیک پس غسل کند و برود به صحرا یا در بام خانه خود، آنگاه دو رکعت نماز کند، و بخواند در آن سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَد، چون سلام گفت اشاره کند به سوی آن حضرت به سلام، و متوجّه شود به این سلام و اشاره و نیّت به آن جهتی که در آن است ابو عبداللَّه الحسین علیه السلام، یعنی رو کند به کربلای معلّی، آنگاه با خشوع و استکانت بگوید:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الْبَشِيرِ النَّذِيرِ وَابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ فاطِمَةَ سَيِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خِيَرَهَ اللَّهِ وَابْنَ خِيَرَتِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ثارَ اللَّهِ وَابْنَ ثَارِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْوِتْرُ الْمَوْتُورُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَ يُّهَا الْإِمامُ الْهَادِي الزَّكِيُّ وَعَلَى أَرْوَاحٍ حَلَّتْ بِفِنائِكَ وَأَقامَتْ فِي جِوارِكَ، وَوَفَدَتْ مَعَ زُوَّارِكَ، السَّلامُ عَلَيْكَ مِنِّي مَا بَقِيتُ وَبَقِيَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ، فَلَقَدْ عَظُمَتْ بِكَ الرَّزِيَّهُ وَجَلَّتْ فِي الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَفِي أَهْلِ السَّموَاتِ وَأَهْلِ الْأَرَضِينَ أَجْمَعِينَ، فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ، صَلَواتُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ وَتَحِيَّاتُهُ عَلَيْكَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ وَعَلَى آبائِكَ الطَّيِّبِينَ الْمُنْتَجَبِينَ وَعَلَى ذُرِّيَّاتِكُمُ الْهُداهِ الْمَهْدِيِّينَ. لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً خَذَلَتْكَ وَتَرَكَتْ نُصْرَتَكَ وَمَعُونَتَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَسَّسَتْ أَساسَ الظُّلْمِ لَكُمْ وَمَهَّدَتِ الْجَوْرَ عَلَيْكُمْ وَطَرَّقَتْ إِلى أَذِيَّتِكُمْ وَتَحَيُّفِكُمْ (۱) ۲۰۴۳ وَجارَتْ (۲) ۲۰۴۴ ذلِكَ فِي دِيارِكُمْ وَأَشْياعِكُمْ، بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ إِلَيْكُمْ يَا سَادَاتِي وَمَوَالِيَّ وَأَئِمَّتِي مِنْهُمْ وَمِنْ أَشْياعِهِمْ وَأَ تْباعِهِمْ، وَأَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَ يَا مَوالِيَّ مَقامَكُمْ وَشَرَّفَ مَنْزِلَتَكُمْ وَشَأْنَكُمْ أَنْ يُكْرِمَنِي بِوِلايَتِكُمْ وَمَحَبَّتِكُمْ وَالائْتِمامِ

۱- تَحَيُّفِكُمْ: ظلم کردن.

۲- وَحادَتْ: خ.

بِکُمْ، وَبِالْبَراءَهِ مِنْ أَعْدَائِکُمْ، وَأَسْأَلُ اللَّهَ الْبَرَّ الرَّحِیمَ أَنْ یَرْزُقَنِی مَوَدَّتَکُمْ وَأَنْ یُوَفِّقَنِی لِلطَّلَبِ بِثارِکُمْ مَعَ الْإِمامِ الْمُنْتَظَرِ الْهادِی مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ یَجْعَلَنِی مَعَکُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَه، وَأَنْ یُبَلِّغَنِی الْمَقامَ الْمَحْمُودَ لَکُمْ عِنْدَ اللَّهِ، وَأَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِحَقِّکُمْ وَبِالشَّأْنِ الَّذِی جَعَلَ اللَّهُ لَکُمْ أَنْ یُعْطِیَنِی بِمُصابِی بِکُمْ أَ فْضَلَ مَا أَعْطی مُصاباً بِمُصِیبَهٍ، إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ، یَا لَها مِنْ مُصِیبَهٍ مَا أَ فْجَعَها وَأَ نْکاها لِقُلُوبِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُسْلِمِینَ، فَإِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی فِی مَقامِی مِمَّنْ تَنالُهُ مِنْکَ صَلَواتٌ وَرَحْمَهٌ وَمَغْفِرَهٌ، وَاجْعَلْنِی عِنْدَکَ وَجِیهاً فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ، فَإِنِّی أَ تَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ. اللَّهُمَّ وَ إِنِّی أَ تَوَسَّلُ وَأَ تَوَجَّهُ بِصَفْوَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ مُحَمَّدٍ وَعَلِیٍّ وَالطَّیِّبِینَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِمَا، اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ مَحْیایَ مَحْیاهُمْ، وَمَماتِی مَماتَهُمْ، وَلَا تُفَرِّقْ بَیْنِی وَبَیْنَهُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَه، إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ. اللَّهُمَّ وَهذَا یَوْمٌ تَجَدَّدَ فِیهِ النِّقْمَهُ، وَتَنَزَّلَ فِیهِ اللَّعْنَهُ عَلَی اللَّعِینِ یَزِیدَ وَعَلَی آلِ یَزِیدَ وَعَلَی آلِ زِیادٍ وَعُمَرَ بْنِ سَعْدٍ وَالشِّمْرِ. اللَّهُمَّ الْعَنْهُمْ وَالْعَنْ مَنْ رَضِیَ بِقَوْلِهِمْ وَفِعْلِهِمْ مِنْ أَوَّلٍ وَآخِرٍ لَعْناً کَثِیراً، وَأَصْلِهِمْ حَرَّ نارِکَ، وَأَسْکِنْهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِیراً، وَأَوْجِبْ عَلَیْهِمْ وَعَلَی کُلِّ مَنْ شایَعَهُمْ وَبایَعَهُمْ وَتابَعَهُمْ وَساعَدَهُمْ وَرَضِیَ بِفِعْلِهِمْ وَافْتَحْ لَهُمْ وَعَلَیْهِمْ وَعَلَی کُلِّ مَنْ رَضِیَ بِذلِکَ لَعَناتِکَ الَّتِی لَعَنْتَ بِها کُلَّ ظالِمٍ، وَکُلَّ غاصِبٍ، وَکُلَّ جاحِدٍ، وَکُلَّ کافِرٍ، وَکُلَّ مُشْرِکٍ، وَکُلَّ شَیْطانٍ رَجِیمٍ، وَکُلَّ جَبَّارٍ عَنِیدٍ. اللَّهُمَّ الْعَنْ یَزِیدَ وَآلَ

يَزِيدَ وَبَنِى مَرْوانَ جَمِيعاً، اللَّهُمَّ وَضـاعِفْ غَضَبَکَ وَسَخَطَکَ وَعَذابَکَ وَنَقِمَتَکَ عَلَى أَوَّلِ ظالِمٍ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّکَ، اللَّهُمَّ وَالْعَنْ جَمِيعَ الظَّالِمِينَ لَهُمْ وَانْتَقِمْ مِنْهُمْ إِنَّکَ ذُو نِقْمَةٍ مِنَ الْمُجْرِمِينَ، اللَّهُمَّ وَالْعَنْ أَوَّلَ ظالِمٍ ظَلَمَ آلَ بَيْتِ مُحَمَّدٍ، وَالْعَنْ أَرْواحَهُمْ وَدِيارَهُمْ وَقُبُورَهُمْ، وَالْعَنِ اللَّهُمَّ الْعِصابَةَ الَّتِى نازَلَتِ الْحُسَيْنَ ابْنَ بِنْتِ نَبِيِّکَ وَحارَبَتْهُ وَقَتَلَتْ أَصْحابَهُ وَأَنْصارَهُ وَأَعْوَانَهُ وَأَوْلِياءَهُ وَشِيعَتَهُ وَمُحِبِّيهِ وَأَهْلَ بَيْتِهِ وَذُرِّيَّتَهُ، وَالْعَنِ اللَّهُمَّ الَّذِينَ نَهَبُوا مالَهُ، وَسَلَبُوا (۱) ۲۰۴۵ حَرِيمَهُ، وَلَمْ يَسْمَعُوا كَلامَهُ وَلَا مَقالَهُ، اللَّهُمَّ وَالْعَنْ كُلَّ مَنْ بَلَغَهُ ذلِکَ فَرَضِىَ بِهِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ وَالْخَلائِقِ أَجْمَعِينَ إِلى يَوْمِ الدِّينِ. السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ وَعَلَى مَنْ سَاعَدَکَ وَعاوَنَکَ وَوَاسَاکَ بِنَفْسِهِ، وَبَذَلَ مُهْجَتَهُ فِى الذَّبِّ عَنْکَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلاىَ وَعَلَيْهِمْ، وَعَلَى رُوحِکَ وَعَلَى أَرْواحِهِمْ، وَعَلَى تُرْبَتِکَ وَعَلَى تُرْبَتِهِمْ. اللَّهُمَّ لَقِّهِمْ رَحْمَةً وَرِضْواناً وَرَوْحاً وَرَيْحاناً، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلاىَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، يَا ابْنَ خاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَيَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، وَيَا ابْنَ سَيِّدَةِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا شَهِيدُ يَا ابْنَ الشَّهِيدِ. اللَّهُمَّ بَلِّغْهُ عَنِّى فِى هذِهِ السَّاعَةِ، وَفِى هذَا الْيَوْمِ، وَفِى هذَا الْوَقْتِ، وَكُلِّ وَقْتٍ تَحِيَّةً وَسَلاماً، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْعالَمِينَ، وَعَلَى الْمُسْتَشْهَدِينَ مَعَکَ سَلاماً مُتَّصِلًا مَا اتَّصَلَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ (۲) ۲۰۴۶، السَّلامُ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الشَّهِيدِ، السَّلامُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الشَّهِيدِ، السَّلامُ عَلَى الْعَبَّاسِ بْنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ الشَّهِيدِ، السَّلامُ عَلَى الشُّهَداءِ مِنْ وُلْدِ أَمِيرِ

۱- وَسَبَوْا: خ ل.

۲- بالنَّهارِ: خ ل.

الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَی الشُّهَداءِ مِنْ وُلْدِ جَعْفَرٍ وَعَقِیلٍ، السَّلامُ عَلَی کُلِّ مُسْتَشْهَدٍ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَلِّغْهُمْ عَنِّی تَحِیَّةً وَسَلاماً، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَیْکَ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزاءَ فِی وَلَدِکَ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْحَسَنِ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ وَعَلَیْکَ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزاءَ فِی وَلَدِکَ الْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا فاطِمَةُ یَا بِنْتَ رَسُولِ رَبِّ الْعالَمِینَ وَعَلَیْکِ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَحْسَنَ اللَّهُ لَکِ الْعَزاءَ فِی وَلَدِکِ الْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ وَعَلَیْکَ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَحْسَنَ اللَّهُ لَکَ الْعَزاءَ فِی أَخِیکَ الْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَی أَرْواحِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، الْأَحْیاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْواتِ، وَعَلَیْهِمُ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُمُ الْعَزاءَ فِی مَوْلاهُمُ الْحُسَیْنِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنا مِنَ الطَّالِبِینَ بِثارِهِ مَعَ إِمامٍ عَدْلٍ تُعِزُّ بِهِ الْإِسْلامَ وَأَهْلَهُ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ.

پس به سجده بر و بگو: اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی جَمِیعِ (۱) ۲۰۴۷ مَا نابَ (۲) ۲۰۴۸ مِنْ خَطْبٍ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی کُلِّ أَمْرٍ، وَ إِلَیْکَ الْمُشْتَکی فِی عَظِیمِ الْمُهِمَّاتِ بِخِیَرَتِکَ وَأَوْلِیائِکَ وَذلِکَ لِما أَوْجَبْتَ لَهُمْ مِنَ الْکَرَامَةِ وَالْفَضْلِ الْکَثِیرِ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْزُقْنِی شَفاعَةَ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ یَوْمَ الْوُرُودِ، وَالْمَقامِ الْمَشْهُودِ، وَالْحَوْضِ الْمَوْرُودِ، وَاجْعَلْ لِی قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَکَ مَعَ الْحُسَیْنِ وَأَصْحابِ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِ السَّلامُ الَّذِینَ وَاسَوْهُ بِأَنْفُسِهِمْ، وَبَذَلُوا دُونَهُ مُهَجَهُمْ،

۱- جَمِیعِ: خ.
۲- ما یَأْتِی: خ ل.

وَجاهَدُوا مَعَهُ أَعْداءَكَ ابْتِغاءَ مَرْضاتِکَ وَرَجائِکَ، وَتَصْدِیقاً بِوَعْدِکَ، وَخَوْفاً مِنْ وَعِیدِکَ، إِنَّکَ لَطِیفٌ لِما تَشاءُ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۲۰۴۹.

هشتم: زیارت اربعین است، یعنی بیستم صفرزیارت اربعین

شیخ در تهذیب و مصباح روایت کرده از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام که فرموده:

علامات مؤمن پنج چیز است: پنجاه و یک رکعت نماز گذاشتن، که مراد هفده رکعت فریضه و سی و چهار رکعت نافله است در هر شب و روز، و زیارت اربعین کردن، و انگشتر در دست راست کردن، و جبین را در سجده بر خاک گذاشتن، و بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ را بلند گفتن (۲) ۲۰۵۰.

و کیفیّت زیارت حضرت امام حسین علیه السلام در این روز به دو نحو رسیده: یکی زیارتی است که شیخ در تهذیب و مصباح روایت کرده ازصفوان جمّال که گفت: فرمود به من مولایم حضرت صادق علیه السلام در زیارت اربعین، که زیارت می کنی در هنگامی که روز بلند شده باشد و می گویی:

السَّلامُ عَلَی وَ لِیِّ اللَّهِ وَحَبِیبِهِ، السَّلامُ عَلَی خَلِیلِ اللَّهِ وَنَجِیبِهِ، السَّلامُ عَلَی صَفِیِّ اللَّهِ وَابْنِ صَفِیِّهِ، السَّلامُ عَلَی الْحُسَیْنِ الْمَظْلُوم الشَّهِیدِ، السَّلامُ عَلَی أَسِیرِ الْکُرُباتِ وَقَتِیلِ الْعَبَرَاتِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَشْهَدُ أَ نَّهُ وَ لِیُّکَ وَابْنُ وَ لِیِّکَ، وَصَفِیُّکَ وَابْنُ صَفِیِّکَ، الْفَائِزُ بِکَرَامَتِکَ، أَکْرَمْتَهُ بِالشَّهَادَهِ، وَحَبَوْتَهُ بِالسَّعَادَهِ، وَاجْتَبَیْتَهُ بِطِیبِ الْوِلادَهِ، وَجَعَلْتَهُ سَیِّداً مِنَ السَّادَهِ، وَقَائِداً مِنَ الْقَادَهِ، وَذَائِداً مِنَ الذَّادَهِ، وَأَعْطَیْتَهُ مَوَارِیثَ الْأَ نْبِیاءِ، وَجَعَلْتَهُ حُجَّهً عَلَی خَلْقِکَ مِنَ الْأَوْصِیاءِ، فَأَعْذَرَ فِی الدُّعَاءِ، وَمَنَحَ النُّصْحَ، وَبَذَلَ مُهْجَتَهُ فِیکَ لِیَسْتَنْقِذَ عِبَادَکَ مِنَ الْجَهَالَهِ، وَحَیْرَهِ الضَّلالَهِ، وَقَدْ تَوَازَرَ عَلَیْهِ مَنْ غَرَّتْهُ الدُّنْیا، وَبَاعَ حَظَّهُ بِالْأَرْذَلِ الْأَدْنی، وَشَرَی آخِرَتَهُ بِالثَّمَنِ الْأَوْکَسِ (۳) ۲۰۵۱، وَتَغَطْرَسَ (۴) ۲۰۵۲ وَتَرَدَّی

۲۰۵۳ (۵)

۱- لِلنّار: خ ل.

۲- الطَّاهِرَه: خ ل.

۳- لِلنّار: خ ل.

۴- تَغَطْرَسَ: تکبّر کرد.

۵- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

فِی هَوَاهُ، وَأَسْخَطَکَ وَأَسْخَطَ نَبِیَّکَ، وَأَطَاعَ مِنْ عِبادِکَ أَهْلَ الشِّقاقِ وَالنِّفاقِ، وَحَمَلَهَ الْأَوْزارِ، الْمُسْتَوْجِبِینَ النَّارَ (۱) ۲۰۵۴، فَجاهَدَهُمْ فِیکَ صابِراً مُحْتَسِباً حَتَّی سُفِکَ فِی طَاعَتِکَ دَمُهُ وَاسْتُبِیحَ حَرِیمُهُ. اللَّهُمَّ فَالْعَنْهُمْ لَعْناً وَبِیلًا، وَعَذِّبْهُمْ عَذاباً أَلِیماً. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْأَوْصِیاءِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ أَمِینُ اللَّهِ وَابْنُ أَمِینِهِ، عِشْتَ سَعِیداً، وَمَضَیْتَ حَمِیداً، وَمُتَّ فَقِیداً، مَظْلُوماً شَهِیداً، وَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ مُنْجِزٌ مَا وَعَدَکَ، وَمُهْلِکٌ مَنْ خَذَلَکَ، وَمُعَذِّبٌ مَنْ قَتَلَکَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ وَفَیْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِیلِهِ حَتّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ ظَلَمَکَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً سَمِعَتْ بِذلِکَ فَرَضِیَتْ بِهِ. اللَّهُمَّ إِ نِّی أُشْهِدُکَ أَنِّی وَ لِیٌّ لِمَنْ والاهُ، وَعَدُوٌّ لِمَنْ عاداهُ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ کُنْتَ نُوراً فِی الْأَصْلابِ الشَّامِخَهِ، وَالْأَرْحامِ الْمُطَهَّرَهِ (۲) ۲۰۵۵، لَمْ تُنَجِّسْکَ الْجاهِلِیَّهُ بِأَ نْجاسِها، وَلَمْ تُلْبِسْکَ الْمُدْلَهِمَّاتُ مِنْ ثِیابِها، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ مِنْ دَعائِمِ الدِّینِ، وَأَرْکانِ الْمُسْلِمِینَ، وَمَعْقِلِ الْمُؤْمِنِینَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ الْإِمامُ الْبَرُّ التَّقِیُّ الرَّضِیُّ الزَّکِیُّ الْهادِی الْمَهْدِیُّ، وَأَشْهَدُ أَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِکَ کَلِمَهُ التَّقْوی، وَأَعْلامُ الْهُدی، وَالْعُرْوَهُ الْوُثْقی، وَالْحُجَّهُ عَلَی أَهْلِ الدُّنْیا، وَأَشْهَدُ أَ نِّی بِکُمْ مُؤْمِنٌ، وَبِإِیابِکُمْ مُوقِنٌ، بِشَرایِعِ دِینِی، وَخَواتِیمِ عَمَلِی، وَقَلْبِی لِقَلْبِکُمْ سِلْمٌ، وَأَمْرِی لِأَمْرِکُمْ مُتَّبِعٌ، وَنُصْرَتِی لَکُمْ مُعَدَّهٌ حَتَّی یَأْذَنَ اللَّهُ لَکُمْ، فَمَعَکُمْ مَعَکُمْ لَامَعَ عَدُوِّکُمْ،

۱- لِلنّار: خ ل.

۲- الطَّاهِرَه: خ ل.

صَلَواتُ اللّهِ عَلَيْكُمْ، وَعَلَى أَرْواحِكُمْ وَأَجْسادِكُمْ (۱) ۲۰۵۶، وَشاهِدِكُمْ وَغَائِبِكُمْ، وَظَاهِرِكُمْ وَبَاطِنِكُمْ، آمِينَ رَبَّ الْعالَمِينَ.

پس دو ركعت نماز مى كنى، و دعا مى كنى به آنچه مى خواهى، و بر مى گردى (۲) ۲۰۵۷.

و ديگر زيارتى است كه از جابر منقول است، و كيفيّت آن چنان است كه از عطا روايت شده كه گفت: با جابر بن عبداللّه انصارى بودم در روز بيستم ماه صفر، چون به غاضريّه رسيديم در آب فرات غسل كرد، و پيراهن طاهرى كه با خود داشت پوشيد، پس گفت كه: آيا با تو چيزى هست از بوى خوش اى عطا؟ گفتم: با من سُعد هست، پس قدرى از آن گرفت و بر سر و بدن پاشيد، و پا برهنه روانه شد، تا ايستاد نزد سر مبارك امام حسين عليه السلام و سه مرتبه اللَّهُ أَكْبَرُ گفت، پس افتاد و بى هوش شد، و چون به هوش آمد شنيدم كه مى گفت: السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا آلَ اللَّهِ، إلى آخره (۳) ۲۰۵۸. كه بعينه همان زيارت نيمه رجب است كه ما ذكر نموديم، و با آن فرقى ندارد جز چند كلمه كه شايد از اختلاف نُسَخ باشد، چنانچه شيخ مرحوم احتمال داده، پس اگر كسى خواست كه آن را نيز بخواند رجوع كند به زيارت نيمه رجب (ص ۶۰۷) و همان را بخواند.

مؤلّف گويد كه: زيارت امام حسين عليه السلام در اوقات شريفه و ليالى و ايّام متبرّكه به غير از اين اوقات كه ذكر شد نيز افضل است، خصوصاً اوقاتى كه به آن حضرت نسبتى داشته باشد، مانند روز مباهله، و روز نزول هَلْ اتى، و روز ولادت شريف آن حضرت، و شبهاى جمعه، و از روايتى مستفاد مى شود كه حق تعالى در هر شب جمعه نظر مكرمتى بر آن حضرت فرمايد، و جميع پيغمبران و اوصياى ايشان را به زيارت او بفرستد (۴) ۲۰۵۹. اوقات شريفه زيارت امام حسين عليه السلام

و ابن قولويه از حضرت صادق عليه السلام روايت كرده كه: هركه زيارت كند قبر امام حسين عليه السلام را در هر جمعه آمرزيده شود البتّه، و از دنيا بيرون نرود با حال حسرت از دنيا، و مسكنش در بهشت با امام حسين عليه السلام باشد (۵) ۲۰۶۰.

و در خبر اعمش است كه همسايه او براى او گفت: در خواب ديدم كه رقعه ها از آسمان فرو مى ريزد كه در آنها امان نوشته اند براى هركه زيارت امام حسين عليه السلام كند در شب جمعه (۶) ۲۰۶۱، و بعد از

۱- وَأَجسَامِكُمْ: خ ل.

۲- مصباح المتهجّد: ۷۸۸- ۷۹۰ و تهذيب الأحكام ۶/ ۱۱۳ ح ۱۷ باب ۵۲.

۳- مصباح الزائر: ۲۸۶.

۴- كامل الزيارات: ۲۲۲، باب ۳۸، ح ۴.

۵- كامل الزيارات: ۳۴۱، باب ۷۴، ح ۴.

۶- مزار كبير: ۳۳۱، ح ۱۱.

این در اعمال کاظمین در حکایت حاجی علی بغـدادی اشاره به این مطلب خواهـد شـد (ص ۶۶۶)، و غیر این اوقـات از اوقات شریفه دیگر.

و روایت شده، از حضـرت صادق علیه السـلام پرسـیدند که: آیا زیارت امام حسـین علیه السلام را وقتی هست که بهتر از وقت دیگر باشـد؟ فرمود که: زیـارت کنیـد آن حضـرت را در هر وقت و هر زمـان، زیرا که زیـارت آن حضـرت خیر مقرّری است، هرکه آن را بیشتر به عمل آورد خیر بیشتر خواهـد یافت، و هرکه کمتر کند کمتر خواهد یافت، و سـعی کنید در زیارت کردن آن حضـرت در اوقات شـریفه، که اعمال صالحه در آنها ثوابش مضاعف است، و در آن اوقات شـریفه ملائکه از آسمان نازل می شوند از برای زیارت آن حضرت، إلی آخره (۱) ۲۰۶۲.

و از برای خصوص این اوقات مذکوره زیارت منقولی یافت نشده، بلی در روز سیّم ماه شعبان که روز تولّد حضرت امام حسین علیه السلام است دعایی از ناحیه شریفه بیرون آمده که بایست آن را خواند، و ما آن را در اعمال ماه شعبان ذکر کردیم.

و بدان نیز که زیارت آن حضـرت در غیر کربلا از شـهرهای دور فضیلت زیادی دارد، و ما در این جا به ذکر دو روایت که در کافی و تهذیب و فقیه است قناعت می کنیم.

روایت اوّل: ابن ابی عمیر از هشام روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام فرمود که: هرگاه راه یکی از شما دور و از خانه اش تا به قبور ما مسافت بسـیار باشد بالا رود به پشت بام بلندتر منزل خود و دو رکعت نماز کند و اشاره کند به سلام کردن به سوی قبرهای ما، پس به درستی که آن به ما می رسد (۲) ۲۰۶۳.

روایت دویّم: از حنّان بن سدیر از پدرش منقول است که حضـرت صادق علیه السـلام به من فرمود: ای سدیر، زیارت می کنی قبر حسـین علیه السـلام را در هر روز؟ عرض کردم که: فدای تو گردم نه، فرمود: شـما چه جفا کارید! در هر جمعه زیارت می کنید او را؟ گفتم: نه، فرمود: در هر ماهی زیارت می کنید؟ گفتم: نه، فرمود: در هر سالی او را زیارت می کنید؟ گفتم: گاهی از سالها شده که زیارت کرده ام، فرمود: ای سدیر، چه جفا کارید شما به امام حسین علیه السلام! آیا ندانستید که حق تعالی را دو هزار هزار فرشـته است (و در تهـذیب و فقیه: هزار هزار فرشـته است) ژولیده مو، گردآلوده که می گریند بر آن حضـرت و زیـارت می کننـد و سـست نمی شونـد؟ و چه می شود برای تو ای سـدیر که زیارت کنی قبر امام حسـین علیه السـلام را در هر جمعه پنج مرتبه و در هر روزی یک مرتبه؟ گفتم:

۱- اقبال الاعمال ۱/ ۴۵ باب ۳ فصل ۵.

۲- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۹۹ ح ۳۲۰۲ و کافی ۴/ ۵۸۷ ح ۱ باب نوادر.

فـدایت شوم، بین مـا و بین او فرسـخ های بسـیار است، فرمود به من که: بالا رو به بام خانه ات، پس نظر کن به جانب راست و چپ، پس بلنـد کن سـر خود را به سوی آسـمان، پس قصـد کن جانب قبر آن حضـرت را و بگو: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، نوشـته می شود برای تو زیارتی، و آن زیارت حجّه و عمره است، سـدیر گفت: بسا شـد که بجا آوردم این را در ماه بیشتر از بیست مرتبه (۱) ۲۰۶۴. و در صدر زیارت اوّل از زیارات مطلقه گذشت چیزی که مناسب این مقام بود.

ذکر فواید تربت امام حسین علیه السلام

تذییل: در فضیلت و آداب تربت مقدّسه امام حسین علیه السلام

بـدان که روایـات بسیار وارد شـده که در تربت آن حضـرت شـفای هر درد و مرض است مگر مرگ، و امـان است از بلاها و باعث ایمنی از هر خوف و بیم است، و اخبار در این باب متواتر است، و معجزاتی که به سـبب این تربت مقـدسّه ظاهر گردیده است زیـاده از آن است که ذکر شود، و من در کتـاب فوائـد الرّضویه که در تراجم علماء امامیّه است، در احوال سـیّد محـدّث متبحّر آقـا سـیّد نعمه اللَّه جزایری رحمه الله نوشـتم که: آن سـیّد جلیل در تحصـیل علم زحمت بسـیار کشـیده، و سـختی و رنج بسـیار برده، و در اوایل تحصـیل چون قادر نبوده بر چراغ به روشنی ماه مطالعه می نموده، لا جرم از کثرت مطالعه در ماهتاب و بسـیار چیز نوشـتن و مطالعه کردن چشـمانش ضـعف پیدا کرده بود، پس به جهت روشـنی چشم خود به تربت مقدّسه حضرت سیّد الشّهداء علیه السلام و تراب مراقد شریفه ائمّه عراق علیهم السلام اکتحال می کرد، و به برکت آن تربت ها چشمش روشن می گشت.

و نیز نگاشـتم که: مبادا اهالی عصـر ما به واسـطه معاشـرت با کفّار و ملاحده این مطلب را اسـتعجاب نمایند، همانا کمال الدّین دمیری در حیـاه الحیوان نقـل کرده که: افعی هرگـاه هزار سال عمر کرد چشـمانش کور می شود، حق تعالی او را ملهم فرموده که برای رفع کوری خود چشم خود را به رازیانـج تر بمالد، لاجرم با چشم کور از بیابان قصد می کند بساتین و جاهایی را که رازیانـج در آن جا باشـد، و اگر چه مسافتی طویل در بین باشـد، پس خود را می رسانـد به آن گیاه، و چشم خود را بر آن می مالد، روشنی چشم او بر می گردد (۲) ۲۰۶۵، و این مطلب را زمخشری و غیره نیز نقل کرده اند (۳) ۲۰۶۶.

۱- کافی ۴/ ۵۸۹ ح ۸ و تهذیب الأحکام ۶/ ۱۱۶ ح ۲۱ باب ۵۲ و من لا یحضره الفقیه ۲/ ۵۹۹ ح ۳۲۰۳.

۲- حیاه الحیوان ۱/ ۴۱ در مادّه «أفعی».

۳- فوائد الرضویّه ۲/ ۶۹۵.

پس هرگـاه حق تعـالی در یـک گیاه تری این خاصـیّت قرار داده باشـد که مار کور پی به آن ببرد و بهره خود را از آن بگیرد، چه عجب و اسـتبعادی دارد که در تربت پسـر پیغمبر صـلوات اللّٰه علیه و آله که در راه او خودش و عترتش کشته شده شفاء از جمیع امراض و فواید و برکاتی قرار داده باشد که شیعیان و محبّان از آن بهره ها برند، و ما در این مقام به ذکر چند خبر قناعت می کنیم:

اوّل: روایت شده که: حوریان بهشت چون یکی از ملائکه را می بینند که از برای کاری بر زمین می آید از او التماس می کنند که برای ما تسبیح و تربت قبر امام حسین علیه السلام به هدیه بیاور (۱) ۲۰۶۷.

دوّم: به سـند معتبر منقول است که شخصـی گفت: حضرت امام رضا علیه السلام برای من از خراسان بسته متاعی فرستاد، چون گشودم در میـان آن خـاکی بود، از آن مرد که آورده بود پرسـیدم که: این خـاک چیست؟ گفت: خـاک قبر امام حسـین علیه السـلام است، و هرگز آن حضـرت از جـامه و غیر جـامه چیزی به جـایی نمی فرسـتد مگر آن که این خـاک را در میـانش می گذارد، و می فرماید: این امان است از بلاها به اذن و مشیّت خدا (۲) ۲۰۶۸.

سیّم: روایت است که عبداللّٰه بن ابی یعفور به خدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کرد که:

یک شـخص از خاک قبر امام حسـین علیه السـلام برمی دارد و منتفع می شود، و دیگری برمی دارد و منتفع نمی شود؟! فرمود که: نه واللّٰه، هرکه بردارد و اعتقاد داشته باشد که به او نفع می بخشد البتّه منتفع می شود (۳) ۲۰۶۹.

چهـارم: از ابـو حمزه ثمـالی روایت است که: عرض کردم به حضـرت صـادق علیه السـلام که: می بینم اصـحاب مـا می گیرند خاک قبر امام حسین علیه السلام را و طلب شفا از آن می کنند، آیا شفا در آن هست؟

فرمود که: طلب شـفا می توان کرد از خاکی که بردارنـد از میان قبر تا چهار میل، و همچنین است خاک قبر جـدّم رسول خـدا صلی الله علیه و آله و قبر امام حسن و امام زین العابـدین و امام محمّـد باقر علیهم السـلام، پس بگیر از آن خاک که آن شـفای هر درد است، و سپری است برای دفع هرچه از آن ترسـی، و هیـچ چیز به آن برابری نمی کند از چیزهایی که از آن شـفا طلب می کننـد به غیر از دعا، و چیزی که آن را فاسـد می کنـد آن است که در ظرفها و جاهای بد می گذارند، و آنها که معالجه به آن می کننـد کم است یقین ایشان، هرکه یقین داشـته باشـد که این از برای او شـفا است هرگاه معالجه به آن کنـد او را کافی خواهد بود، و محتاج به دوای دیگر نخواهد شد، و فاسد می گردانند آن تربت را شیاطین و

۱- مزار کبیر: ۳۶۸، ح ۱۶.

۲- مزار شیخ مفید: ۱۴۴، ح ۶، باب ۶۲.

۳- کامل الزیارات: ۴۶۱، ح ۱، باب ۹۱.

کافران از جنّیان، که خود را بر آن می مالند، و به هر چیز که می گذرد آن تربت آن را بو می کنند.

و امّا شیاطین و کافران جن پس حسد می برند فرزندان آدم را بر آن، و خود را بر آن می مالند، که اکثر نیکی و بوی خوشش برطرف می شود، و هیچ تربت از حایر بیرون نمی آید مگر مهیّا می شوند از شیاطین و کافران جن از برای آن تربت، آن قدر که عدد ایشان را کسی به غیر از خدا احصا نمی تواند کرد، وآن تربت در دست صاحبش است و ایشان خود را بر آن می مالند، و ملائکه نمی گذارند ایشان را که داخل حایر شوند، و اگر تربت سالم از این ها بماند هر بیمار را که به آن معالجه نمایند البتّه در آن ساعت شفا می یابد.

پس چون تربت را برداری پنهان کن، و نام خدا را بر آن بسیار بخوان، و شنیده ام که بعضی از آنها که تربت را برمی دارند آن را سبک می شمارند، حتّی بعضی از ایشان آن را در توبره چهارپایان می اندازند، یا در ظرف طعام یا چیزهایی که دست بر آن بسیار مالیده شود، از خورجینها و جوالها، پس چگونه شفا یابد از آن کسی که به این نوع آن را حرمت دارد، و لکن دلی که در آن یقین نیست و سبک می شمارد چیزی را که صلاحش در آن است عمل خود را فاسد می کند (۱) ۲۰۷۰.

پنجم: روایت شده که: هرگاه یکی از شما خواهد که بردارد تربت را به اطراف انگشتان بردارد، و قدر آن مثل نخود است، پس ببوسد آن را و بر هر دو دیده گذارد، وبر سایر بدن بمالد وبگوید: اللَّهُمَّ بِحَقِّ هذِهِ التُّرْبَهِ، وَبِحَقِّ مَنْ حَلَّ بِها وَثَوى فِيها، وَبِحَقِّ جَدِّهِ وَأَبِيهِ وَأُمِّهِ وَأَخِيهِ وَالْأَئِمَّهِ مِنْ وُلْدِهِ، وَبِحَقِّ الْمَلائِكَهِ الْحافِّينَ بِهِ إِلّا جَعَلْتَها شِفاءً مِنْ كُلِّ داءٍ، وَبُرْءاً مِنْ كُلِّ مَرَضٍ، وَنَجاهً مِنْ كُلِّ آفَهٍ، وَحِرْزاً مِمّا أَخافُ وَأَحْذَرُ. پس آن را استعمال نماید (۲) ۲۰۷۱.

و روایت شده که مهر کردن تربت امام حسین علیه السلام آن است که بر آن سوره إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَه الْقَدْر بخوانی (۳) ۲۰۷۲.

و نیز روایت شده که: هرگاه تربت را بخوری یا به کسی بخورانی بگو: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ رِزْقاً واسِعاً، وَعِلْماً نَافِعاً، وَشِفاءً مِنْ كُلِّ داءٍ، إِنَّکَ عَلَی کُلِ

۱- كامل الزيارات: ۴۷۰- ۴۷۱، ح ۵، باب ۹۳.

۲- مكارم الأخلاق طبرسی ۱/ ۳۶۱ ح ۱۱۷۹ از امام صادق علیه السلام.

۳- کافی ۴/ ۵۸۸ ح ۷.

شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۲۰۷۳.

مؤلّف گوید که: فواید تربت شریفه آن حضرت بسیار است، از جمله آن که مستحبّ است با میّت در قبر گذاشتن، و کفن را به آن نوشتن، و دیگر سجده کردن بر آن است، که روایت شده که:

سجده بر آن هفت حجاب را می درد، یعنی باعث قبولی نماز می شود که به آسمانها بالا می رود، و دیگر تسبیح از تربت آن حضرت ساختن و به آن تسبیح ذکر کردن و در دست داشتن است، که فضیلت عظیم دارد، و از خاصّیتش آن است که در دست آدمی تسبیح می گوید بی آنکه صاحبش تسبیح بگوید، و معلوم است که این تسبیح غیر از آن تسبیحی است که در همه اشیاء است کما قال اللّه تعالی: وَ إِنْ مِنْ شَیْ ءٍ إِلّا یُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلکِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِیحَهُمْ (۲) ۲۰۷۴. و عارف رومی در معنی آن گفته:

گر تو را از غیب چشمی باز شدبا تو ذرّات جهان همراز شد

نطق خاک و نطق آب و نطق گل هست محسوس حواس اهل دل

جمله ذرّات در عالم نهان با تو می گویند روزان و شبان

ما سمیعیم و بصیر و باهشیم با شما نامحرمان ما خامشیم

از جمادی سوی جان جان شویدغلغل اجزای عالم بشنوید

فاش تسبیح جمادات آیدت وسوسه تأویلها بزدایدت

بالجمله، این تسبیحی که در این روایت است، تسبیحی است که از خصوصیّات تربت حضرت سیّد الشّهداء ارواحنا له الفداء است.

ششم: از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: هرکه بگرداند تسبیح تربت امام حسین علیه السلام را و بگوید: سُبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ، با هر دانه بنویسد حق تعالی از برای او شش هزار حسنه، و محو کند از او شش هزار گناه، و بلند کند از برای او شش هزار درجه، و بنویسد از برای او شش هزار شفاعت (۳) ۲۰۷۵.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه بگرداند سنگهایی را که از تربت امام

۱- کامل الزیارات: ۴۷۶، ح ۱، باب ۹۴ از امام صادق علیه السلام.

۲- اسراء: ۱۷/ ۴۴.

۳- مزار مشهدی: ۳۶۷.

حسین علیه السلام می سازند- یعنی تسبیح پخته- پس یک بار استغفار کند، هفتاد استغفار از برای او نوشته می شود، و اگر تسبیحی را در دست نگاه دارد و تسبیح نگوید، به عدد هر حبّه هفت مرتبه از برای او نوشته می شود (۱) ۲۰۷۶.

هفتم: در حدیث معتبر منقول است که: چون حضرت صادق علیه السلام به عراق تشریف آوردند گروهی نزد آن حضرت آمدند و عرض کردند که: دانسته ایم تربت امام حسین علیه السلام موجب شفای هر درد است، آیا باعث ایمنی از هر خوف هست؟ فرمود: بلی، هرگاه کسی خواهد که او را از هر بیمی امان بخشد باید تسبیحی که از تربت آن حضرت ساخته باشند در دست بگیرد و سه مرتبه این دعا را بخواند:

أَصْبَحْتُ (۲) ۲۰۷۷ اللَّهُمَّ مُعْتَصِماً بِذِمامِکَ وَجِوارِکَ الْمَنِیعِ الَّذِی لَایُطاوَلُ وَلَا یُحاوَلُ مِنْ شَرِّ کُلِّ غَاشِمٍ وَطَارِقٍ مِنْ سائِرِ مَنْ خَلَقْتَ وَمَا خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِکَ الصَّامِتِ وَالنَّاطِقِ فِی جُنَّةٍ (۳) ۲۰۷۸ مِنْ کُلِّ مَخُوفٍ بِلِباسٍ سابِغَةٍ حَصِینَةٍ وَهِیَ وِلاءُ أَهْلِ بَیْتِ نَبِیِّکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ (۴) ۲۰۷۹ مُحْتَجِزاً (۵) ۲۰۸۰ مِنْ کُلِّ قاصِدٍ لِی إِلَی أَذِیَّةٍ بِجِدارٍ حَصِینِ الْإِخْلاصِ فِی الاعْتِرافِ بِحَقِّهِمْ، وَالتَّمَسُّکِ بِحَبْلِهِمْ جَمِیعاً، مُوقِناً أَنَّ الْحَقَّ لَهُمْ وَمَعَهُمْ وَمِنْهُمْ (۶) ۲۰۸۱ وَفِیهِمْ وَبِهِمْ، أُوَالِی مَنْ والَوْا، وَأُعَادِی مَنْ عادَوْا، وَأُجانِبُ مَنْ جانَبُوا، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَعِذْنِی اللَّهُمَّ بِهِمْ مِنْ شَرِّ کُلِّ مَا أَ تَّقِیهِ، یَا عَظِیمُ حَجَزْتُ الْأَعادِیَ عَنِّی بِبَدِیعِ السَّماوَاتِ وَالْأَرْضِ، إِنَّا جَعَلْنا مِنْ بَیْنِ أَیْدِیهِمْ سَدّاً وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً فَأَغْشَیْناهُمْ فَهُمْ لَایُبْصِرُونَ.

پس تسبیح را ببوسد و بر هر دو چشم بمالد و بگوید: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ هذِهِ التُّرْبَةِ الْمُبارَکَةِ، وَبِحَقِّ صَاحِبِها، وَبِحَقِّ جَدِّهِ، وَبِحَقِّ أَبِیهِ، وَبِحَقِّ أُمِّهِ، وَبِحَق

۱- مصباح المتهجّد: ۷۳۵.

۲- أَمْسَیْتُ: خ ل. در شب می گوید: أَمْسَیْتُ، و در صبح می گوید: أَصْبَحْتُ.

۳- فِی جُنَّةٍ: خ.

۴- مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: نسخه. عَلَیْهِمُ السَّلامُ: خ.

۵- مُحْتَجِباً: خ ل.

۶- وَمِنْهُمْ: خ.

أَخِيهِ، وَبِحَقِّ وُلْدِهِ الطَّاهِرِينَ، اجْعَلْها شِفاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ، وَأَمَاناً مِنْ كُلِّ خَوْفٍ، وَحِفْظاً مِنْ كُلِّ سُوءٍ.

پس تسبیح را بر جبین خود بگذارد، پس اگر در صبح چنین کند در امان خدا باشد تا شام، و اگر در شام چنین کند در امان خدا باشد تا صبح (۱) ۲۰۸۲.

و در روایت دیگر منقول است که: هرکه از پادشاهی یا غیر او ترسد چون از خانه بیرون آید چنین کند، تا حرزی باشد او را از شرّ ایشان (۲) ۲۰۸۳.

مؤلّف گوید که: مشهور میان علما آن است که: خوردن گل و خاک مطلقا جایز نیست، مگر تربت مقدّسه امام حسین علیه السلام به قصد شفا، بی قصد لذّت، بقدر نخودی، بلکه احوط آن است که به قدر عدسی باشد، و خوب است که تربت را در دهان بگذارد و بعد از آن جرعه ای از آب بخورد و بگوید: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ رِزْقاً وَاسِعاً، وَعِلْماً نَافِعاً، وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وسُقْمٍ (۳) ۲۰۸۴.

علّامه مجلسی رحمه الله فرموده: احوط آن است که مهر و تسبیح و تربت آن حضرت را نخرند و نفروشند، بلکه به هدیه و بخشش بدهند، و در برابر آنها اگر تراضی کنند بی آنکه اوّل شرط کرده باشند شاید بد نباشد، چنانچه در حدیث معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه خاک قبر امام حسین علیه السلام را بفروشد چنان است که گوشت آن حضرت را فروخته و خریده باشد (۴) ۲۰۸۵.

مؤلّف گوید که: شیخ ما محدّث متبحّر ثقه الإسلام نوری رحمه الله در دار السّلام نقل فرموده که: روزی یکی از برادران من به خدمت مرحومه والده ام رسید، مادرم دید که تربت امام حسین علیه السلام را در جیب پایین قبای خود گذاشته، مادرم او را زجر کرد که این بی ادبی است به تربت مقدّسه، چه آن که بسا شود در زیر ران واقع شود و شکسته گردد، برادرم گفت: چنین است که فرمودی و تا به حال دو مهر شکسته ام، و لکن عهد کرد که مِن بعد در جیب پایین نگذارد، پس چند روزی از این قضیّه گذشت علّامه والدم در خواب دید بدون آن که از این مطلب اطّلاع داشته باشد، که مولای ما حضرت ابو عبداللَّه الحسین علیه السلام به زیارت او تشریف آورد و در اطاق کتابخانه نشست و ملاطفت و مهربانی بسیار کرد و فرمود: بخوان پسران خود را بیایند تا آنها را اکرام کنم،

۱- فلاح السائل: ۳۹۲، ح ۲۲، باب ۲۲.

۲- جواهر الکلام ۱۸/ ۱۶۲ کتاب حج در چیزهائی که مستحب است در سفر همراه انسان باشد.

۳- مصباح الزائر: ۲۶۰ آخر فصل ۹.

۴- کامل الزیارات: ۴۷۹، ح ۷۳۲.

پس والد پسرها را طلبید، و با من پنج نفر بودند، پس ایستادند در نزد دَر مقابل آن حضرت، و در نزد آن حضرت از جامه و چیزهای دیگر بود پس یک یک را می خواند و چیزی از آنها به او می داد، پس نوبت به برادر مزبور سلّمه اللّٰه رسید حضرت نظری بر او افکند مانند کسی که در غضب باشد و التفات فرمود به سوی والد مرحوم و فرمود: این پسر تو دو تربت از تربت های قبر من در زیر ران خود شکسته است، پس مثل برادران دیگر او را نخواند بلکه افکند به سوی او چیزی، و الآن در ذهنم است که گویا قاب شانه ترمه به او داد، پس علّامه والد بیدار شد، و خواب خود را برای مرحومه والده نقل کرد، و والده حکایت را برای ایشان بیان کرد، والد تعجّب کرد از صدق این خواب، انتهی (۱) ۲۰۸۶.

۱- دار السلام ۲/ ۲۸۳.

در فضیلت زیارت کاظمین علیهما السلام

فصل هشتم

در فضیلت وکیفیّت زیارت کاظمین یعنی امام موسی کاظم و امام

محمّد تقی علیهما السلام و ذکر مسجد براثا و زیارت نوّاب اربعه رضی اللّه

عنهم و زیارت جناب سلمان رضی الله عنه و مشتمل است بر چند مطلب:

مطلب اوّل

در فضیلت و کیفیّت زیارت کاظمین علیهما السلام است

بدان که از برای زیارت این دو امام معصوم علیهما السلام فضل بسیاری ذکر شده، و در اخبار کثیره واردشده که: زیارت امام موسی علیه السلام مثل زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله است، و در روایتی است که: هرکه او را زیارت کند مثل آن است که زیارت کرده باشد حضرت رسول صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السلام را (۱) ۲۰۸۷.

و در روایت دیگر: مثل آن است که امام حسین علیه السلام را زیارت کرده باشد، و در حدیث دیگر:

هرکه او را زیارت کند بهشت از برای او است (۲) ۲۰۸۸.

و شیخ جلیل محمّد بن شهرآشوب در مناقب از تاریخ بغداد نقل کرده که: خطیب مؤلّف آن کتاب به سند خود از علیّ بن خلال نقل نموده که گفت: هیچ امر دشواری مرا رو نداد که بعد از آن بروم به نزد قبر حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام و متوسّل به آن جناب شوم مگر آن که خدا آن را از برای من آسان کرد (۳) ۲۰۸۹.

و نیز گفته که: دیده شد در بغداد زنی که می دوید، پس به او گفتند که: به کجا می روی؟

گفت: به سوی قبر موسی بن جعفر علیهما السلام که دعا کنم برای پسرم که او را حبس کرده اند، مردی حنبلی مذهب در آن جا حاضر بود استهزاء کرد به آن زن و گفت: پسرت در زندان مُرد، آن زن گفت: خداوندا از تو سؤال می کنم به حقّ آن کسی که او را در زندان شهید کردند- که مرادش همان حضرت است- که قدرت خود را به من بنمایی، ناگاه پسر آن زن را رها کردند، و پسر آن مرد حنبلی را که استهزاء کرده بود به جنایت او گرفتند (۴) ۲۰۹۰. زیارت مختصّ امام موسی کاظم علیه السلام

۱- کامل الزیارات: ۴۹۹، ح ۷، باب ۹۹ از امام رضا علیه السلام.

۲- کامل الزیارات: ۵۰۱، ح ۱۴، باب ۹۹ از امام باقر علیه السلام.

۳- مناقب ابن شهرآشوب ۴/ ۳۲۹ نقل از تاریخ بغداد ۱/ ۱۲۰.

۴- مناقب ابن شهرآشوب ۴/ ۳۲۹.

و شیخ صدوق از ابراهیم بن عقبه روایت کرده که گفت: نوشتم به خدمت امام علیّ نقی علیه السلام و در نامه سؤال کرده بودم از زیارت ابی عبداللَّه الحسین علیه السلام و از زیارت امام موسی و امام محمّد تقی علیهما السلام، یعنی آن که کدام یک از این دو زیارت بهتر است؟ پس حضرت در جواب مرقوم فرموده بودند: ابو عبداللَّه علیه السلام مقدّم است، و زیارت این دو معصوم جامعتر و ثوابش بزرگتر است (۱) ۲۰۹۱.

و امّا کیفیّت زیارت کاظمین علیهما السلام، پس بدان که زیارات در آن حرم شریف بعضی مختصّ است به هر یک از آن دو بزرگوار، و بعضی مشترک مابین آن دو امام است.

امّا زیارت مختصّ به امام موسی علیه السلام، پس چنانکه سیّد ابن طاووس در مزار نقل نموده آن است که: چون خواستی آن حضرت را زیارت کنی سزاوار است که غسل کنی، پس روانه شوی به زیارت با تأنّی و وقار، همین که به درِ حرم رسیدی بایست و بگو:

اللَّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُ أَکْبَرُ، لَاإِلهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی هِدایَتِهِ لِدِینِهِ، وَالتَّوْفِیقِ لِمَا دَعا إِلَیْهِ مِنْ سَبِیلِهِ. اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَکْرَمُ مَقْصُودٍ، وَأَکْرَمُ مَأْتِیٍّ، وَقَدْ أَ تَیْتُکَ مُتَقَرِّباً إِلَیْکَ بِابْنِ بِنْتِ نَبِیِّکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَعَلَی آبائِهِ الطَّاهِرِینَ وَأَبْنائِهِ الطَّیِّبِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تُخَیِّبْ سَعْیِی، وَلَا تَقْطَعْ رَجائِی، وَاجْعَلْنِی عِنْدَکَ وَجِیهاً فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ.

پس داخل شو و مقدّم دار پای راست خود را و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَفِی سَبِیلِ اللَّهِ، وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَ لِوالِدَیَّ وَ لِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ.

پس همین که رسیدی به در قبّه شریفه بایست و اذن طلب کن و بگو:

أَأَدْخُلُ یَا رَسُولَ اللَّهِ؟ أَأَدْخُلُ یَا نَبِیَّ اللَّهِ؟ أَأَدْخُلُ یَا مُحَمَّدَ بنَ عَبْدِ اللَّهِ؟

۱- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۹۲ ح ۲۵ باب ۶۶.

أَأَدْخُلُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ أَأَدْخُلُ يَا أَبا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ؟ أَأَدْخُلُ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ؟ أَأَدْخُلُ يَا أَبا مُحَمَّدٍ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ؟ أَأَدْخُلُ يَا أَبا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ ابْنَ عَلِيٍّ؟ أَأَدْخُلُ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ؟ أَأَدْخُلُ يَا مَوْلاىَ يَا أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ؟ أَأَدْخُلُ يَا مَوْلاىَ يَا أَبا جَعْفَرٍ؟ أَأَدْخُلُ يا مَوْلاىَ مُحَمَّدَ ابْنَ عَلِيٍّ؟

پس داخل شو و چهار مرتبه بگو: اللَّه أَكْبَرُ. پس بايست مقابل قبر و قبله را پشت كتف خود قرار بده، پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَابْنَ وَلِيِّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَّتِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ وَابْنَ صَفِيِّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا أَمِينَ اللَّهِ وَابْنَ أَمِينِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نُورَ اللَّهِ فِى ظُلُماتِ الْأَرْضِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا إِمامَ الْهُدى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلَمَ الدِّينِ وَالتُّقى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خازِنَ عِلْمِ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خازِنَ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نائِبَ الْأَوْصِياءِ السَّابِقِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَعْدِنَ الْوَحْيِ الْمُبِينِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صاحِبَ الْعِلْمِ الْيَقِينِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَيْبَةَ عِلْمِ الْمُرْسَلِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمامُ الصَّالِحُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمامُ الزَّاهِدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمامُ الْعابِدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْإِمامُ السَّيِّدُ الرَّشِيدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا الْمَقْتُولُ الشَّهِيدُ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَابْنَ وَصِيِّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ بَلَّغْتَ عَنِ اللَّهِ مَا حَمَّلَكَ، وَحَفِظْتَ مَا اسْتَوْدَعَكَ، وَحَلَّلْتَ حَلالَ اللَّهِ، وَحَرَّمْتَ حَرامَ اللَّهِ، وَأَقَمْتَ

أَحْكامَ اللَّهِ، وَتَلَوْتَ كِتابَ اللَّهِ، وَصَبَرْتَ عَلَى الْأَذى فِی جَنْبِ اللَّهِ، وَجاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ حَتَّى أَتاکَ الْيَقِينُ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ مَضَيْتَ عَلَى مَا مَضى عَلَيْهِ آباؤُکَ الطَّاهِرُونَ وَأَجْدادُکَ الطَّيِّبُونَ الْأَوْصِياءُ الْهادُونَ الْأَئِمَّةُ الْمَهْدِيُّونَ، لَمْ تُؤْثِرْ عَمىً عَلَى هُدىً، وَلَمْ تَمِلْ مِنْ حَقٍّ إِلى باطِلٍ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَلِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَأَ نَّکَ أَدَّيْتَ الْأَمانَهَ، وَاجْتَنَبْتَ الْخِيانَهَ، وَأَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَيْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً مُجْتَهِداً مُحْتَسِباً حَتَّى أَتاکَ الْيَقِينُ، فَجَزاکَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلامِ وَأَهْلِهِ أَ فْضَلَ الْجَزاءِ وَأَشْرَفَ الْجَزاءِ، أَ تَيْتُکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ زائِراً، عارِفاً بِحَقِّکَ مُقِرّاً بِفَضْلِکَ، مُحْتَمِلًا لِعِلْمِکَ، مُحْتَجِباً بِذِمَّتِکَ، عائِذاً بِقَبْرِکَ، لائِذاً بِضَرِيحِکَ، مُسْتَشْفِعاً بِکَ إِلَى اللَّهِ، مُوالِياً لِأَوْلِيائِکَ، مُعادِياً لِأَعْدائِکَ، مُسْتَبْصِراً بِشَأْنِکَ وَبِالْهُدَى الَّذِی أَ نْتَ عَلَيْهِ، عالِماً بِضَلالَهِ مَنْ خالَفَکَ وَبِالْعَمَى الَّذِی هُمْ عَلَيْهِ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی وَنَفْسِی وَأَهْلِی وَمالِی وَوَلَدِی يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَ تَيْتُکَ مُتَقَرِّباً بِزِيارَتِکَ إِلَى اللَّهِ تَعالى، وَمُسْتَشْفِعاً بِکَ إِلَيْهِ فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ لِيَغْفِرَ لِی ذُ نُوبِی، وَيَعْفُوَ عَنْ جُرْمِی، وَيَتَجاوَزَ عَنْ سَيِّئاتِی، وَيَمْحُوَ عَنِّی خَطِيئاتِی، وَيُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ، وَيَتَفَضَّلَ عَلَيَّ بِما هُوَ أَهْلُهُ، وَيَغْفِرَ لِی وَلِآبائِی وَلِإِخْوانِی وَأَخَواتِی وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ فِی مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا بِفَضْلِهِ وَجُودِهِ وَمَنِّهِ.

پس بیانداز خود را بر قبر و ببوس آن را، و بگذار دو طرف روی خود را بر آن و دعا کن به آنچه می خواهی، پس برگرد به جانب سر و بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلاىَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ الْإِمامُ الْهادِى وَالْوَلِىُّ الْمُرْشِدُ، وَأَ نَّکَ مَعْدِنُ التَّنْزِيلِ، وَصَاحِبُ التَّأْوِيلِ، وَحامِلُ التَّوْرَاهِ وَالْإِنْجِيلِ، وَالْعالِمُ الْعادِلُ، وَالصَّادِقُ الْعامِلُ، يَا مَوْلاىَ أَ نَا أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدائِکَ، وَأَ تَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِمُوالاتِکَ، فَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ وَعَلَى آبائِکَ وَأَجْدادِکَ وَأَبْنائِکَ وَشِيعَتِکَ وَمُحِبِّيکَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس دو رکعت نماز زیارت بکن، بخوان در آن سوره یس و الرّحمن، یا هرچه آسان باشد از قرآن، پس دعا کن به آنچه می خواهی (۱) ۲۰۹۲.

زیارت دیگر برای حضرت موسی علیه السلام: شیخ مفید و شیخ شهید و محمّد بن المشهدی فرموده اند: چون خواستی زیارت کنی آن جناب را در بغداد پس غسل کن برای زیارت، و قصد کن حرم شریف را، و بایست بر دَرِ حرم و اذن دخول بطلب، پس داخل حرم شو در حالی که می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، وَفِى سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَالسَّلامُ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ.

بعد از آن برو تا آن که مقابل قبر حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام شوی، پس چون ایستادی نزد قبر آن جناب پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا نُورَ اللَّهِ فِى ظُلُماتِ الْأَرْضِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَلِىَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا بابَ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَيْتَ الزَّکَاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَتَلَوْتَ الْکِتَابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ، وَجَاهَدْتَ فِى اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَصَبَرْتَ عَلَى الْأَذَى فِى جَنْبِهِ مُحْتَسِباً، وَعَبَدْتَهُ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ أَوْلَى بِاللَّهِ

۱- مصباح الزائر: ۳۷۶- ۳۸۰.

وَبِرَسُو لِهِ، وَأَ نَّکَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ حَقّاً، أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ مِنْ أَعْـدائِکَ، وَأَ تَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِمُوالاتِکَ، أَ تَیْتُکَ یَا مَوْلایَ عارِفاً بِحَقِّکَ، مُوالِیاً لِأَوْ لِیائِکَ، مُعادِیاً لِأَعْدائِکَ، فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ.

پس خود را بر قبر بیفکن و بوسه کن، و گونه های خود را بر او بگذار، پس بگرد از آن جا و بیا به جانب سر و بایست و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، أَشْـهَدُ أَ نَّکَ صادِقٌ، أَدَّیْتَ ناصِـحاً، وَقُلْتَ أَمِیناً، وَمَضَیْتَ شَهِیداً، لَمْ تُؤْثِرْ عَمیً عَلَی الْهُدی، وَلَمْ تَمِلْ مِنْ حَقٍّ إِلی باطِلٍ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَعَلَی آبائِکَ وَأَبْنائِکَ الطَّاهِرِینَ.

پس ببوس قبر منوّر را و دو رکعت نماز زیارت گزار، و بعد از این دو رکعت هر نماز که خواهی بکن، پس از آن به سجده برو و بگو:

اللَّهُمَّ إِلَیْکَ اعْتَمَـدْتُ، وَ إِلَیْکَ قَصَـدْتُ، وَبِفَضْلِکَ رَجَوْتُ، وَقَبْرَ إِمـامِیَ الَّذِی أَوْجَبْتَ عَلَیَّ طـاعَتَهُ زُرْتُ، وَبِهِ إِلَیْکَ تَوَسَّلْتُ، فَبِحَقِّهِمُ الَّذِی أَوْجَبْتَ عَلَی نَفْسِکَ اغْفِرْ لِی وَ لِوالِدَیَّ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ یَا کَرِیمُ.

پس روی راست خود را بگذار و بگو: اللَّهُمَّ قَدْ عَلِمْتَ حَوائِجِی فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْضِها.

پس جانب چپ روی را بگذار و بگو: اللَّهُمَّ قَدْ أَحْصَیْتَ ذُ نُوبِی، فَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْها، وَتَصَدَّقْ عَلَیَّ بِما أَ نْتَ أَهْلُهُ.

پس برگرد بـه سـجده و بگـو: شُـکْراً شُـکْراً صـد مرتبه، پس سـر از سـجده بردار و دعـا کن به آنچه خـواهی از برای هرکه می خواهی و دوست داری آن را (۱) ۲۰۹۳.

۱- مزار شهید: ۲۱۲، فصل ۵ و مزار کبیر مشهدی: ۵۳۶، باب ۲ و بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱ ح ۷ نقل از مزار قدیم مفید.

مؤلّف گویـد: سیّد جلیل علیّ بن طاووس رضـی الله عنه در مصـباح الزّائر در یکی از زیارات حضـرت موسـی بن جعفر علیهما السـلام این صـلوات را بر آن حضـرت که محتوی است بر شمّه ای از فضایل و مناقب و عبادت و مصایب آن جناب نقل کرده، البتّه زائر از فیض خواندن آن خود را محروم نکند:

اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَصَلِّ عَلی مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ وَصِیِّ الْأَ بْرارِ، وَ إِمامِ الْأَخْیارِ، وَعَیْبَهِ الْأَ نْوارِ، وَوارِثِ السَّکِینَهِ وَالْوَقارِ، وَالْحِکَمِ وَالْآثارِ، الَّذِی کانَ یُحْیِی اللَّیْلَ بِالسَّهَرِ (۱) ۲۰۹۴ إِلَی السَّحَرِ بِمُواصَلَهِ الاسْتِغْفارِ، حَلِیفِ السَّجْدَهِ الطَّوِیلَهِ، وَالدُّمُوعِ الْغَزِیرَهِ، وَالْمُناجاهِ الْکَثِیرَهِ، وَالضَّراعاتِ الْمُتَّصِلَهِ، وَمَقَرِّ النُّهی وَالْعَدْلِ، وَالْخَیْرِ وَالْفَضْلِ، وَالنَّدی وَالْبَذْلِ، وَمَأْ لَفِ الْبَلْوی وَالصَّبْرِ، وَالْمُضْطَهَدِ بِالظُّلْمِ، وَالْمَقْبُورِ بِالْجَوْرِ، وَالْمُعَذَّبِ فِی قَعْرِ السُّجُونِ وَظُلَمِ الْمَطامِیرِ، ذِی السَّاقِ الْمَرْضُوضِ بِحَلَقِ الْقُیُودِ، وَالْجِنازَهِ الْمُنَادی عَلَیْها بِذُلِّ الاسْتِخْفافِ، وَالْوارِدِ عَلی جَدِّهِ الْمُصْطَفی، وَأَبِیهِ الْمُرْتَضی، وَأُمِّهِ سَیِّدَهِ النِّساءِ، بِإِرْثٍ مَغْصُوبٍ، وَوَلاءٍ مَسْلُوبٍ، وَأَمْرٍ مَغْلُوبٍ، وَدَمٍ مَطْلُوبٍ، وَسَمٍّ مَشْرُوبٍ. اللّهُمَّ وَکَما صَبَرَ عَلی غَلِیظِ الْمِحَنِ، وَتَجَرَّعَ غُصَصَ الْکُرَبِ، وَاسْتَسْلَمَ لِرِضاکَ، وَأَخْلَصَ الطَّاعَهَ لَکَ، وَمَحَضَ الْخُشُوعَ، وَاسْتَشْعَرَ الْخُضُوعَ، وَعادَی الْبِدْعَهَ وَأَهْلَها، وَلَمْ یَلْحَقْهُ فِی شَیْ ءٍ مِنْ أَوامِرِکَ وَنَواهِیکَ لَوْمَهُ لائِمٍ، صَلِّ عَلَیْهِ صَلاهً نامِیَهً مُنِیفَهً زاکِیَهً تُوجِبُ لَهُ بِها شَفاعَهَ أُمَمٍ مِنْ خَلْقِکَ، وَقُرُونٍ مِنْ بَرایاکَ، وَبَلِّغْهُ عَنَّا تَحِیَّهً وَسَلاماً، وَآتِنا مِنْ لَدُنْکَ فِی مُوالاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْساناً وَمَغْفِرَهً وَرِضْواناً، إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ

۱- بیداری شب.

الْعَمِيمِ، وَالتَّجاوُزِ الْعَظِيمِ، بِرَحْمَتِکَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱) ۲۰۹۵. زيارت مختصّ امام محمّدتقی علیه السلام

امّا زيارت مختصّ به امام محمّد تقی علیه السلام: پس همان سه بزرگوار فرموده اند که: پس متوجّه شو به سوی قبر ابی جعفر محمّد بن علیّ الجواد علیهما السلام که در پشت سر جدّ بزرگوار خود مدفون است، و چون ايستادی نزد قبر آن حضرت پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَ لِيَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُماتِ الْأَرْضِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ وَعَلَی آبائِکَ، السَّلامُ عَلَيْکَ وَعَلَی أَبْنائِکَ، السَّلامُ عَلَيْکَ وَعَلَی أَوْ لِيائِکَ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قَدْ أَ قَمْتَ الصَّلاةَ، وَ آتَيْتَ الزَّکَاةَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَتَلَوْتَ الْکِتابَ حَقَّ تِلاوَتِهِ، وَجاهَدْتَ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ، وَصَبَرْتَ عَلَی الْأَذی فِی جَنْبِهِ حَتَّی أَتَاکَ الْيَقِينُ، أَتَيْتُکَ زائِراً، عارِفاً بِحَقِّکَ، مُوالِياً لِأَوْ لِيائِکَ، مُعادِياً لِأَعْدائِکَ، فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ.

پس ببوس قبر را و روی خود را بر آن بنِه، پس دو رکعت نماز زيارت کن، و بعد از آن هر نماز که خواهی بگزار، پس برو به سجده و بگو: ارْحَمْ مَنْ أَساءَ وَاقْتَرَفَ وَاسْتَکانَ وَاعْتَرَفَ. پس جانب روی راست را بگذار و بگو: إِنْ کُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ فَأَ نْتَ نِعْمَ الرَّبُّ. پس روی چپ خود را بگذار و بگو: عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِکَ فَلْيَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِکَ يَا کَرِيمُ.

پس برگرد به سجده و بگو صد مرتبه: شُکْراً شُکْراً، پس برو به کار خود (۲) ۲۰۹۶.

زيارت ديگر برای حضرت امام محمّد تقی علیه السلام: سيّد ابن طاووس در مزار فرموده: چون زيارت کردی حضرت امام موسی کاظم علیه السلام را می ايستی نزد قبر حضرت جواد علیه السلام و می بوسی آن را و می گويی:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الْبَرَّ التَّقِيَّ الْإِمامَ الْوَفِيَّ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الرَّضِيُّ الزَّکِيُّ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَ لِيَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ

۱- مصباح الزائر: ۳۸۲.

۲- مزار شهيد: ۲۱۵ و مزار کبير مشهدی: ۵۳۸ و بحار ۱۰۲/ ۱۲ نقل از مزار قديم مفيد.

یَا نَجِیَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَفِیرَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سِرَّ (۱) ۲۰۹۷ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ضِیاءَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَناءَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا کَلِمَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَحْمَهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا النُّورُ السَّاطِعُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْبَدْرُ الطَّالِعُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الطَّیِّبُ مِنَ الطَّیِّبینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الطَّاهِرُ مِنَ الْمُطَهَّرِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْآیَهُ الْعُظْمی، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْحُجَّهُ الْکُبْری، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْمُطَهَّرُ مِنَ الزَّلَّاتِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْمُنَزَّهُ عَنِ الْمُعْضِلاتِ (۲) ۲۰۹۸، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْعَلِیُّ عَنْ نَقْصِ الْأَوْصافِ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الرَّضِیُّ عِنْدَ الْأَشْرافِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَمُودَ الدِّینِ. أَشْهَدُ أَ نَّکَ وَ لِیُّ اللَّهِ وَحُجَّتُهُ فِی أَرْضِهِ، وَأَ نَّکَ جَنْبُ اللَّهِ، وَخِیَرَهُ اللَّهِ، وَمُسْتَوْدَعُ عِلْمِ اللَّهِ وَعِلْمِ الْأَ نْبِیاءِ، وَرُکْنُ الْإِیمانِ، وَتَرْجُمانُ الْقُرْآنِ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مَنِ اتَّبَعَکَ عَلَی الْحَقِّ وَالْهُدی، وَأَنَّ مَنْ أَ نْکَرَکَ وَنَصَبَ لَکَ الْعَداوَهَ عَلَی الضَّلالَهِ وَالرَّدی، أَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکَ مِنْهُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ مَا بَقِیتُ وَبَقِیَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ.

و بگو در صلوات بر آن حضرت: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ، الزَّکِیِّ التَّقِیِّ، وَالْبَرِّ الْوَفِیِّ، وَالْمُهَذَّبِ النَّقِیِّ، هادِی الْأُمَّهِ، وَوارِثِ الْأَئِمَّهِ، وَخازِنِ الرَّحْمَهِ، وَیَنْبُوعِ الْحِکْمَهِ، وَقائِدِ الْبَرَکَهِ، وَعَدِیلِ الْقُرْآنِ فِی الطَّاعَهِ، وَواحِدِ الْأَوْصِیاءِ فِی الْإِخْلاصِ وَالْعِبادَهِ، وَحُجَّتِکَ الْعُلْیا، وَمَثَلِکَ الْأَعْلی، وَکَلِمَتِکَ الْحُسْنی، الدَّاعِی إِلَیْکَ، وَالدَّالِّ عَلَیْکَ، الَّذِی نَصَبْتَهُ

۱- یَا سِتْرَ: خ ل.

۲- الْمُعْظِلات: خ ل. معضلات کمحسنات: سختی ها و مسایل مشکل و دشوار.

عَلَماً لِعِبادِکَ، وَمُتَرْجِماً لِکِتابِکَ، وَصادِعاً بِأَمْرِکَ، وَناصِراً لِدِینِکَ، وَحُجَّهً عَلَی خَلْقِکَ، وَنُوراً تَخْرُقُ بِهِ الظُّلَمَ، وَقُدْوَهً تُدْرَکُ بِهَا الْهِدایَهُ، وَشَفِیعاً تُنالُ بِهِ الْجَنَّهُ. اللّهُمَّ وَکَما أَخَذَ فِی خُشُوعِهِ لَکَ حَظَّهُ، وَاسْتَوْفی مِنْ خَشْیَتِکَ نَصِیبَهُ، فَصَلِّ عَلَیْهِ أَضْعافَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی وَ لِیٍّ ارْتَضَیْتَ طاعَتَهُ، وَقَبِلْتَ خِدْمَتَهُ، وَبَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَسَلاماً، وَآتِنا فِی مُوالاتِهِ مِنْ لَدُنْکَ فَضْلًا وَ إِحْساناً وَمَغْفِرَهً وَرِضْواناً، إِنَّکَ ذُو الْمَنِّ الْقَدِیمِ، وَالصَّفْحِ الْجَمِیلِ.

پس نماز زیارت بجا آور و بعد از سلام بگو: اللَّهُمَّ أَنْتَ الرَّبُّ وَأَنَا الْمَرْبُوبُ، الدّعاء (۱) ۲۰۹۹.

زیارت دیگر مختصّ به آن حضرت: شیخ صدوق در فقیه روایت کرده که چون خواهی زیارت کنی آن حضرت را پس غسل کن و خود را پاکیزه نما و دو جامه پاک بپوش و بگو در زیارت آن جناب:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ ابْنِ عَلِیٍّ الْإِمامِ التَّقِیِّ النَّقِیِّ، الرَّضِیِّ الْمَرْضِیِّ، وَحُجَّتِکَ عَلَی مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ، وَمَنْ تَحْتَ الثَّری، صَلاهً کَثِیرَهً نامِیَهً زاکِیَهً مُبارَکَهً مُتَواصِلَهً مُتَرادِفَهً مُتَواتِرَهً (۲) ۲۱۰۰ کَأَ فْضَلِ مَاصَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍمِنْ أَوْ لِیائِکَ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَ لِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا إِمامَ الْمُؤْمِنِینَ، وَوارِثَ عِلْمِ النَّبِیِّینَ، وَسُلالَهَ الْوَصِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُماتِ الْأَرْضِ، أَ تَیْتُکَ زائِراً، عارِفاً بِحَقِّکَ، مُعادِیاً لِأَعْدائِکَ، مُوالِیاً لِأَوْ لِیائِکَ، فَاشْفَعْ لِی عِنْدَ رَبِّکَ.

آنگاه حاجت خود را سؤال کن، بعد از آن نماز کن در قبّه ای که در آن قبر امام محمّد تقی علیه السلام است چهار رکعت در نزد سر آن حضرت، دو رکعت برای زیارت امام موسی کاظم و دو

۱- مصباح الزائر: ۳۹۵، فصل ۱۴.

۲- در مصدر: مُتَواتِرَهً مُتَرادِفَهً.

رکعت برای امـام محمّـد تقی علیهمـا السـلام، و نماز مکن در نزد سـر امام موسـی کاظم علیه السـلام که آن مقابل قبور قریش است، و جایز نیست آنها را قبله خود گردانیدن (۱) ۲۱۰۱.

مؤلّف گوید که: از کلام شـیخ صدوق ظاهر می شود که در آن زمانها قبر شـریف حضـرت موسـی علیه السـلام از قبر حضرت جواد علیه السـلام جدا و قبّه و دَرِ علی حده داشته، بعد از زیارت از آن جا بیرون می آمدند و در قبّه حضرت جواد علیه السلام می رفتند که آن هم بنای علی حده داشته.

زیارت مشترک کاظمین علیهما السلام

و امّا زیارت مشترک میان دو امام همام علیهما السلام

پس آن هم بر دو قسم است:

قسم اوّل: آن که آن را برای هر کدام علی حده باید خواند، شیخ جلیل جعفر بن محمّد قولویه قمی در کامل الزّیاره از حضرت امام علیّ نقی علیه السلام روایت کرده که در زیارت هر یک از آن دو امام چنین بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَلِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُماتِ الْأَرضِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَنْ بَدَا لِلَّهِ فِی شَأْنِهِ، أَ تَیْتُکَ زائِراً، عارِفاً بِحَقِّکَ، مُعادِیاً لِأَعْدائِکَ، مُوالِیاً لِأَوْلِیائِکَ، فَاشْفَعْ (۲) ۲۱۰۲ لِی عِنْدَ رَبِّکَ یَا مَوْلایَ.

و این زیارت در نهایت اعتبار است، و شیخ صدوق و شیخ کلینی و شیخ طوسی نیز به اختلافی آن را ذکر نموده اند (۳) ۲۱۰۳.

قسم دویّم: زیارتی است که به خوانـدن آن هر دو امام علیهما السـلام زیارت شوند، و آن چنان است که شـیخ مفید و شـهید و محمّد بن المشهدی ذکر کرده اند که در زیارت آن دو بزرگوار همین که ایستادی نزد ضریح طاهر می گویی:

۱- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۶۰۱ ح ۳۲۰۹.

۲- اشْفَعْ: خ ل.

۳- کامل الزیارات: ۵۰۱، ح ۱، باب ۱۰۰ و من لا یحضره الفقیه ۲/ ۶۰۱ ح ۳۲۰۹ و کافی ۴/ ۵۷۸ و تهذیب الأحکام ۶/ ۸۲ ح ۱ باب ۳۱.

السَّلامُ عَلَيْكُما يَا وَ لِيَّيِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُما يَا حُجَّتَي اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكُما يَا نُورَيِ اللَّهِ فِی ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ، أَشْـهَدُ أَ نَّكُما قَدْ بَلَّغْتُما عَنِ اللَّهِ مَا حَمَّلَكُمـا، وَحَفِظْتُمـا مَا اسْتُودِعْتُما، وَحَلَّلْتُمـا حَلالَ اللَّهِ، وَحَرَّمْتُما حَرامَ اللَّهِ، وَأَ قَمْتُما حُدُودَ اللَّهِ، وَتَلَوْتُما كِتابَ اللَّهِ، وَصَبَرْتُما عَلَى الْأَذى فِی جَنْبِ اللَّهِ مُحْتَسِبَيْنَ حَتَّى أَتَاكُمَا الْيَقِينُ، أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدائِكُما، وَأَ تَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِوِلايَتِكُما، أَ تَيْتُكُما زائِراً، عارِفاً بِحَقِّكُما، مُوالِياً لِأَوْ لِيائِكُما، مُعادِياً لِأَعْدائِكُما، مُسْتَبْصِـراً بِالْهُدَى الَّذِی أَ نْتُما عَلَيْهِ، عارِفاً بِضَـلالَهِ مَنْ خالَفَكُما، فَاشْفَعا لِی عِنْدَ رَبِّكُما، فَإِنَّ لَكُما عِنْدَ اللَّهِ جاهاً عَظِيماً، وَمَقاماً مَحْمُوداً.

پس ببوس تربت شريف آن جا را و بگذار روی راست را بر آن، پس برو به جانب سر مقدّس و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُما يَا حُجَّتَيِ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَسَـمائِهِ، عَبْـدُكُما وَوَ لِيُّكُما زَائِرُكُما مُتَقَرِّباً إِلَى اللَّهِ بِزِيارَتِكُما. اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی لِسانَ صِدْقٍ فِی أَوْ لِيائِكَ الْمُصْطَفَيْنَ، وَحَبِّبْ إِلَيَّ مَشاهِدَهُمْ، وَاجْعَلْنِی مَعَهُمْ فِی الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس نماز زيارت كن از برای هر امامی دو ركعت وبخوان خدا را به آنچه می خواهی (۱) ۲۱۰۴.

مؤلّف گويد كه: چون در آن زمانها تقيّه بسيار شديد بوده است زيارتهای مختصر برای زيارت اين دو امام عليهما السلام تعليم می فرمودنـد كه شيعيان از آسيب طاغيان زمان محفوظ باشـند، و اگر زاير طالب زيارت طويلی باشد بخواند زيارات جامعه را كه بهترين زيـارت است از برای ايشـان، خصوصـاً يـك زيـارت از آنهـا كه از حـديثش ظاهر می شود كه مزيـد اختصاصـی به حضرت امام

۱- مزار كبير مشهدی: ۵۳۹- ۵۴۰، ح ۱، باب ۴ و بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۳ نقل از مزار قديم مفيد.

موسی علیه السلام دارد، و آن زیارت بعد از این در اوّل زیارات جامعه مرقوم خواهد شد، رجوع به آن جا شود (ص ۷۴۲).

و چون زایر خواست که از بلد آن دو امام علیهما السلام بیرون رود وداع کند آن دو جناب را به دعاهای وداع، که از آن جمله است آنچه شیخ طوسی علیه الرّحمه در تهذیب ذکر نموده، فرموده که:

چون خواهی وداع کنی امام موسی علیه السلام را بایست نزد قبر وبگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ يَا أَبَا الْحَسَنِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَأَ قْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِما جِئْتَ بِهِ وَدَلَلْتَ عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ اكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ (۱) ۲۱۰۵.

و همچنین در وداع حضرت امام محمّد تقی علیه السلام فرموده: می گویی: السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّه وَرَحْمَةُ اللَّه وَبَرَكاتُهُ، أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهَ وَأَ قْرَأُ عَلَيْكَ السَّلامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِرَسُو لِهِ وَبِما جِئْتَ بِهِ وَدَلَلْتَ عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ اكْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

پس سؤال کن از خدا که این آخر زیارت تو نباشد، و دیگر توفیق برگشتن بیابی، و قبر را ببوس و رویهای خود را بر قبر گذار (۲) ۲۱۰۶. حکایت حاجی علی بغدادی رحمه الله

مؤلّف گوید: از چیزهایی که مناسب است در این جا نقل شود حکایت سعید صالح صفیّ متّقی حاجی علی بغدادی است، که شیخ ما در جنّه المأوی و نجم الثّاقب نقل کرده، و در نجم ثاقب فرموده که: اگر نبود در این کتاب شریف مگر این حکایت متقنه صحیحه که در آن فواید بسیار است و در این نزدیکی ها واقع شده هرآینه کافی بود در شرافت ونفاست آن، پس بعد از مقدّماتی فرموده که حاجی مذکور ایّده اللّه نقل کرد که: در ذمّه من هشتاد تومان مال امام علیه السلام جمع شد، پس رفتم به نجف اشرف، بیست تومان از آن را دادم به جناب علم الهدی و التّقی شیخ مرتضی اعلی اللّه مقامه، و بیست تومان به جناب شیخ محمّد حسین مجتهد کاظمینی، و بیست

۱- تهذیب الأحکام ۲/ ۸۳ باب ۳۲.

۲- تهذیب الأحکام ۲/ ۹۱ باب ۴۰.

تومان به جناب شیخ محمّد حسن شروقی، و باقی ماند در ذمّه من بیست تومان که قصد داشتم در مراجعت بدهم به جناب شیخ محمّد حسن کاظمینی آل یس ایّده اللَّه.

پس چون مراجعت کردم به بغداد خوش داشتم که تعجیل کنم در ادای آنچه باقی بود در ذمّه من، پس در روز پنجشنبه بود که مشرّف شدم به زیارت امامین همامین کاظمین علیهما السلام، و پس از آن رفتم خدمت جناب شیخ سلّمه اللَّه و قدری از آن بیست تومان را دادم، و باقی را وعده کردم که بعد از فروش بعضی از اجناس به تدریج بر من حواله کنند که به اهلش برسانم، و عزم کردم بر مراجعت به بغداد در عصر آن روز، و جناب شیخ خواهش کرد بمانم، متعذّر شدم که باید مزد عمله کارخانه شَعربافی را که دارم بدهم، چون رسم چنین بود که مزد هفته را در عصر پنجشنبه می دادم.

پس برگشتم، چون ثلث از راه را تقریباً طی کردم سیّد جلیلی را دیدم که از طرف بغداد رو به من می آید، چون نزدیک شد سلام کرد، و دستهای خود را گشود برای مصافحه و معانقه، و فرمود: اهلًا و سهلًا، و مرا در بغل گرفت و معانقه کردیم، و هر دو یکدیگر را بوسیدیم، و بر سر عمامه سبز روشنی داشت، و بر رخسار مبارکش خال سیاه بزرگی بود، پس ایستاد وفرمود: حاجی علی، خیر است، به کجا می روی؟ گفتم: کاظمین علیهما السلام را زیارت کردم و برمی گردم به بغداد، فرمود: امشب شب جمعه است برگرد، گفتم: یا سیّدی، متمکّن نیستم، فرمود: هستی، برگرد تا شهادت دهم برای تو که از موالیان جدّ من امیر المؤمنین علیه السلام و از موالیان مایی، و شیخ شهادت دهد، زیرا که خدای تعالی امر فرموده دو شاهد بگیرید، و این اشاره بود به مطلبی که در خاطر داشتم که از جناب شیخ خواهش کنم نوشته ای به من دهد که من از موالیان اهل بیت علیهم السّلامم و آن را در کفن خود بگذارم.

پس گفتم: تو چه می دانی و چگونه شهادت می دهی؟ فرمود: کسی که حقّ او را به او می رسانند چگونه آن رساننده را نمی شناسد! گفتم: چه حق؟ فرمود: آنچه رساندی به وکیل من، گفتم: وکیل تو کیست؟ فرمود: شیخ محمّدحسن، گفتم: وکیل توست؟ فرمود: وکیل من است.

و به جناب آقا سیّد محمّد گفته بود که: در خاطرم خطور کرد که این سیّد جلیل مرا به اسم خواند با آن که او را نمی شناسم، پس به خود گفتم: شاید او مرا می شناسد و من او را فراموش کردم، باز در نفس خود گفتم که: این سیّد از حقّ سادات از من چیزی می خواهد، و خوش دارم که از مال امام علیه السلام چیزی به او برسانم، پس گفتم که: ای سیّد، در نزد من از حقّ شما چیزی مانده

بود رجوع کردم در امر آن به جناب شیخ محمّد حسن برای آن که ادا کنم حقّ شما یعنی سادات را به اذن او، پس در روی من تبسّمی کرد و فرمود: آری، رساندی بعضی از حقّ ما را به سوی وکلای ما در نجف اشرف، پس گفتم: آنچه ادا کردم قبول شد؟ فرمود: آری، پس در خاطرم گذشت که این سیّد می گوید بالنّسبه به علماء اعلام: وکلای ما، و این در نظرم بزرگ آمد، پس گفتم: علماء وکلایند در قبض حقوق سادات و مرا غفلت گرفت، انتهی.

آنگاه فرمود: برگرد جدّم را زیارت کن، پس برگشتم، و دست راست او در دست چپ من بود، چون به راه افتادیم دیدم در طرف راست ما نهر آب سفید صاف جاری است، و درختان لیمو و نارنج و انار و انگور و غیر آن همه با ثمر در یک وقت با آن که موسم آنها نبود بر بالای سرِ ما سایه انداخته، گفتم: این نهر و این درختها چیست؟ فرمود: هرکس از موالیان ما که زیارت کند جدّ ما را و زیارت کند ما را اینها با او هست.

پس گفتم: می خواهم سؤالی کنم، فرمود: سؤال کن، گفتم: شیخ عبدالرزّاق مرحوم مردی بود مدرّس، روزی نزد او رفتم شنیدم که می گفت: کسی که در طول عمر خود روزه ها روزه باشد، و شبها به عبادت بسر برد، و چهل حج و چهل عمره بجای آرد، و در میان صفا و مروه بمیرد، و از موالیان امیر المؤمنین علیه السلام نباشد برای او چیزی نیست، فرمود: آری واللّه برای او چیزی نیست.

پس از حال یکی از خویشان خود پرسیدم که: او از موالیان امیر المؤمنین علیه السلام است؟ فرمود:

آری، او و هرکه متعلّق است به تو.

پس گفتم: سیّدنا برای من مسئله ای است، فرمود: بپرس، گفتم: قرّاء تعزیه امام حسین علیه السلام می خوانند که سلیمان اعمش آمد نزد شخصی و از زیارت سیّد الشّهداء علیه السلام پرسید، گفت: بدعت است، پس در خواب دید هودجی را میان زمین و آسمان، پس سؤال کرد که: کیست در آن هودج؟ گفتند به او: فاطمه زهرا و خدیجه کبری علیهما السلام، پس گفت: به کجا می روند؟ گفتند: به زیارت امام حسین علیه السلام در امشب که شب جمعه است، و دید رقعه هایی را که از هودج می ریزد و در آن مکتوب است: أمانٌ مِنَ النَّار لِزُوَّارِ الحُسَیْنِ علیه السلام فی لَیْلَهِ الجُمْعَهِ، أمانٌ مِنَ النَّارِ یَوْمَ القیامَهِ، این حدیث صحیح است؟ فرمود: آری راست و تمام است.

گفتم: سیّدنا صحیح است که می گویند: هرکس زیارت کند حسین علیه السلام را در شب جمعه پس برای او امان است؟ فرمود: آری واللّه، واشک از چشمان مبارکش جاری شده و گریست.

گفتم: سیّدنا مسئلهٌ، فرمود: بپرس، گفتم: سنه هزار و دویست و شصت و نُه حضرت رضا علیه السلام را زیارت کردیم، و در درود یکی از عربهای شروقیّه را که از بادیه نشینان طرف شرقی نجف اشرفند ملاقات کردیم و او را ضیافت کردیم و از او پرسیدیم که: چگونه است ولایت رضا علیه السلام؟ گفت: بهشت است، امروز پانزده روز است که من از مال مولای خود حضرت رضا علیه السلام خورده ام، چه حدّ دارد منکر ونکیر که در قبر نزد من بیایند؟! گوشت و خون من از طعام آن حضرت روییده در مهمانخانه آن جناب، این صحیح است؟ علیّ بن موسی الرّضا علیه السلام می آید و او را از منکر و نکیر خلاص می کند؟ فرمود: آری واللّه، جدّ من ضامن است.

گفتم: سیّدنا مسئله کوچکی است می خواهم بپرسم، فرمود: بپرس، گفتم: زیارت من حضرت رضا علیه السلام را مقبول است؟ فرمود: قبول است إن شاء اللّه.

گفتم: سیّدنا مسئلهٌ، فرمود: بسم اللّه، گفتم: حاجی محمّد حسین بزّاز باشی پسر مرحوم حاجی احمد بزّاز باشی زیارتش قبول است یا نه؟ و او با من رفیق و شریک در مخارج بود در راه مشهد رضا علیه السلام، فرمود: عبد صالح زیارتش قبول است.

گفتم: سیّدنا مسئلهٌ، فرمود: بسم اللّه، گفتم: فلان که از اهل بغداد و همسفر ما بود زیارتش قبول است؟ پس ساکت شد.

گفتم: سیّدنا مسئلهٌ، فرمود: بسم اللّه، گفتم: این کلمه را شنیدی یا نه زیارت او قبول است یا نه؟ جوابی نداد.

حاجی مذکور نقل کرد که: ایشان چند نفر بودند از اهل مترفین بغداد، که در این سفر پیوسته به لهو و لعب مشغول بودند، و آن شخص مادر خود را نیز کشته بود.

پس رسیدیم در راه به موضعی از جادّه وسیعه که در دو طرف آن بساتین و مواجه بلده شریفه کاظمین است، و موضعی از آن جادّه که متّصل است به بساتین از طرف راست آن که از بغداد می آید، و آن مال بعضی از ایتام سادات بود که حکومت به جور آن را داخل در جادّه کرد، و اهل تقوی و ورع سَکَنه این دو بلد همیشه کناره می کردند از راه رفتن در آن قطعه از زمین، پس دیدم آن جناب را که در آن قطعه راه می رود، پس گفتم: ای سیّد من، این موضع مال بعضی از ایتام سادات است تصرّف در آن روا نیست، فرمود: این موضع مال جدّ ما امیرالمؤمنین علیه السلام و ذرّیّه او و اولاد ما است، حلال است برای موالیان ما تصرّف در آن.

و در قرب آن مکـان در طرف راست بـاغی است مـال شخصـی که او را حـاجی میرزا هادی می گفتنـد، و از متموّلین معروفین عجم بود که در بغداد ساکن بود، گفتم: سیّدنا راست است که می گویند: زمین باغ حاجی میرزا هادی مال حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام است؟ فرمود: چه کار داری به این؟ و از جواب اعراض نمود.

پس رسـیدیم به ساقیه آب که از شطّ دجله می کشند برای مزارع و بساتین آن حدود، و از جادّه می گذرد و آن جا دو راه می شود به سـمت بلد یکی، راه سـلطانی است و دیگری راه سادات، و آن جناب میل کرد به راه سادات، پس گفتم: بیا از این راه، یعنی راه سـلطانی برویم، فرمود: نه، از این راه خود می رویم، پس آمـدیم و چند قدمی نرفتیم که خود را در صـحن مقدّس در نزد کفشداری دیدیم، و هیچ کوچه و بازاری را ندیدیم.

پس داخـل ایوان شـدیم از طرف بـاب المراد، که از سـمت شـرقی و طرف پایین پا است، و در دَرِ رواق مطهّر مکث نفرمود، و اذن دخول نخواند و داخل شد و در دَرِ حرم ایستاد پس فرمود:

زیـارت بکن، گفتم: من قـاری نیسـتم، فرمود: برای تو بخوانم؟ گفتم: آری، پس فرمود: أَأَدْخُلُ یَا اللَّه، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّه، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمیرَ المُؤْمِنِینَ، و همچنین سـلام کردنـد بر هر یک از ائمّه علیهم السـلام تا رسـیدند در سـلام به حضـرت عسـکری علیه السـلام و فرمود: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا مُحَمَّدٍ الحَسَنَ العَسْکَرِیِّ، آنگاه فرمود: امام زمان خود را می شناسی؟ گفتم: چرا نمی شـناسم، فرمود: سـلام کن بر امـام زمـان خود، گفتم: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّةَ اللَّه یَا صَاحِبَ الزَّمانِ یَا ابْنَ الحَسَنِ، پس تبسّم نمود و فرمود: عَلَیْکَ السَّلامُ وَرَحْمَةُ اللَّه وَبَرَکَاتُهُ.

پس داخل شدیم در حرم مطهّر و ضریح مقدّس را چسپیدیم و بوسیدیم، پس فرمود به من:

زیارت کن، گفتم: من قاری نیستم، فرمود: زیارت بخوانم برای تو؟ گفتم: آری، فرمود: کدام زیارت را می خواهی؟ گفتم: هر زیارت که افضل است مرا به آن زیارت دِه، فرمود: زیارت امین اللَّه افضل است، آنگاه مشغول شد به خواندن و فرمود: السَّلامُ عَلَیْکُما یَا أَمِینَیِ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ وَحُجَّتَیْهِ عَلَی عِبادِهِ، إلی آخره.

و چراغهای حرم را در این حال روشن کردند، پس شمعها را دیدم روشن است، و لکن حرم روشن و منوّر است به نوری دیگر مانند نور آفتاب، و شـمعها مانند چراغی بودند که روز در آفتاب روشن کنند، و مرا چنین غفلت گرفته بود که هیچ ملتفت این آیات نمی شدم.

چون از زیارت فارغ شد از سمت پایین پا آمدند به پشت سر و در طرف شرقی ایستادند و فرمودند: آیا زیارت می کنی جدّم حسین علیه السلام را؟ گفتم: آری، زیارت می کنم شب جمعه است، پس زیارت وارث را خواندند و مؤذّنها از اذان مغرب فارغ شدند، پس به من فرمود: نماز کن و ملحق شو به جماعت.

پس تشریف آوردند در مسجد پشت سر حرم مطهّر و جماعت در آن جا منعقد بود، و خود به انفراد ایستادند در طرف راست امام جماعت محاذی او، و من داخل شدم در صف اوّل، و برایم مکانی پیدا شد، چون فارغ شدم او را ندیدم، پس از مسجد بیرون آمدم و در حرم تفحّص کردم او را ندیدم، و قصد داشتم او را ملاقات کنم و چند قرانی به او بدهم، و شب او را نگاه دارم که مهمان باشد، آنگاه به خاطرم آمد که آن سیّد که بود، و آیات ومعجزات گذشته را ملتفت شدم از انقیاد من امر او را در مراجعت با آن شغل مهم که در بغداد داشتم، و خواندن مرا به اسم با آن که او را ندیده بودم، و گفتن او موالیان ما، و این که من شهادت می دهم، و دیدن نهر جاری و درختان میوه دار در غیر موسم، و غیر از اینها از آنچه گذشت، که سبب شد برای یقین من به این که او حضرت مهدی علیه السلام است، خصوص در فقره اذن دخول وپرسیدن از من بعد از سلام بر حضرت عسکری علیه السلام که: امام زمان خود را می شناسی؟ چون گفتم: می شناسم، فرمود: سلام کن، چون سلام کردم تبسّم کرد وجواب داد.

پس آمدم در نزد کفشدار و از حال جنابش سؤال کردم، گفت: بیرون رفت، و پرسید که: این سیّد رفیق تو بود؟ گفتم: بلی، پس آمدم به خانه مهماندار خود و شب را به سر بردم، چون صبح شد رفتم به نزد جناب شیخ محمّد حسن و آنچه دیده بودم نقل کردم، پس دست خود را بر دهان خود گذاشت و نهی نمود از اظهار این قصّه و افشاء این سِرّ، و فرمود: خداوند تو را موفّق کند.

پس آن را مخفی می داشتم و به احدی اظهار ننمودم، تا آن که یک ماه از این قضیّه گذشت، روزی در حرم مطهّر بودم، سیّد جلیلی را دیدم که آمد نزدیک من و پرسید که: چه دیدی؟ و اشاره کرد به قصّه آن روز، گفتم: چیزی ندیدم، باز اعاده کرد آن کلام را، به شدّت انکار کردم، پس از نظرم ناپدید شد دیگر او را ندیدم، انتهی (۱) ۲۱۰۷.

۱- نجم الثاقب نوری: ۲۷۱، حکایت ۳۱، باب ۷.

مطلب دویّم کلام حموی در مسجد بَراثا

رفتن به مسجد شریف بَراثا و نماز کردن در آن است

بـدان که مسـجد بَراثـا از مساجـد معروفه متـبرّک است، و واقع شـده در بین بغـداد و کـاظمین در راه زوّار، و غالبـاً از فیض آن محروم و اعتنایی به آن ندارند با همه فضایل و شرافتی که برای آن نقل شده.

حموی که از مورّخین سـنه ششـصد است در معجم البُلـدان گفته: بَراثا محلّه ای بود در طرف بغداد در قبله کرخ و جنوبی باب محوّل، و برای آن مسـجد جامعی بوده که شـیعیان در آن نماز می گذاشتند و خراب شده، و گفته که: قبل از زمان راضی باللّه خلیفه عبّاسـی شـیعیان در آن مسجد جمع می گشتند و سبّ صحابه می نمودند، راضی باللّه امر کرد که ناگهانی در آن مسجد ریختنـد و هرکـه را یافتنـد بگرفتنـد و حبس نمودنـد، و مســجد را خراب کرد وبـا زمیـن همـوار نمـود، شـیعیان ایـن خـبر را به امیرالأـمراء بغـداد بَجْکَم ماکـانی رسانیدنـد، بَجْکَم حکم کرد به اعاده بناء و وسـعت و احکام آن، و نوشت در صـدر آن اسـم راضی باللّه را، و پیوسته آن مسجد معمور و محلّ اقامه نماز بود تا بعد از سنه چهار صد و پنجاه که معطّل مانده تا الآن.

و بَراثـا پیش از بنـاء بغـداد قریه ای بوده که گمان مردم آن است که علی علیه السـلام مرور کرده به آن در زمانی که به مقاتله خوارج نهروان می رفت، و در جامع مذکور نماز خوانده، و داخل شده در حمّامی که در آن قریه بوده.

و به این بَراثا منسوب است ابو شـعیب براثی عابـد، و او اوّل کسـی است که در بَراثا ساکن شد در کوخی، یعنی خانه ای که از نی ساخته بود، و عبادت خـدا می کرد در آن، تا آن که گذشت به کوخ او دختری از اولاد مسـتوفیان کبار از ابناء روزگار که تربیت شده بود در قصرها، همین که نظرش به ابو شعیب افتاد و حال او را دید از آن حال خوشش آمد و جذبه ابو شعیب او را کشـید، به حـدّی که اسـیر او گردیـد، لا جرم نزد آن عابد زاهد آمد و گفت: من اراده کرده ام که خادم تو باشم، گفت: تو را قبول می کنم به شـرط اینکه از این زیّ و هیئت مجرّد شوی، آن سعادتمند قبول نمود، و از آنچه مالک بود تجرّد اختیار کرد و متلبّس شـد به لباس نسّاک، ابو شـعیب او را تزویج نمود، همین که آن دختر داخل کوخ شد قطعه حصـیری دید که ابو شـعیب برای حفظ از رطوبت زمین آن را در زیر بدن

خود افکنـده، گفت: من نزد تو نخواهم ماند مگر وقتی که این قطعه حصیر را از زیر خود دور افکنی، زیرا که از تو شـنیدم که می گفتی زمین می گوید: یَا ابْنَ آدَمَ تَجْعَلُ بَیْنِی وَبَیْنَکَ حِجاباً وَأَنْتَ غَداً فِی بَطْنِی، یعنی ای پسر آدم مابین من و خود حجاب قرار می دهی و حال آنکه فردا در شـکم من خواهی بود، پس ابو شـعیب آن حصیر را دور افکند، و آن دختر چند سالی نزد او مکث نمود، و با هم به نیکوتر وجهی عبادت می کردند تا هر دو وفات نمودند (۱) ۲۱۰۸. فضیلت مسجد بَراثا

مؤلّف گویـد که: ما در کتاب هدیّه الزّائرین جمله ای از روایات که در فضـیلت این مسـجد شـریف است ذکر کردیم و گفتیم که: از مجموع این اخبار چند فضیلت برای این مسجد معلوم می شود که اگر هر کدام از آن در هر مسجدی باشد سزاوار است که انسان شدّ رحال نماید و طیّ منازل کند تا به فیض نماز و دعای در آن مستفیض و متبرّک شود:

اوّل: مقرّر نمودن حق تعـالی که در آن زمین فرود نیایـد رئیسـی بـا لشـکرش جز پیغمبر یا وصـیّ او. دویّم: آنکه خانه حضـرت مریم است. سیّم: آنکه زمین حضرت عیسی علیه السلام است.

چهارم: بودن چشـمه در آن جا، که برای مریم ظاهر شـده. پنجم: ظاهر کردن حضـرت امیر علیه السـلام آن چشـمه را به اعجاز خود.

ششم: بودن سنگ سفید متبرّک که مریم حضرت عیسی را بر آن گذاشته در آن جا. هفتم:

بیرون آوردن حضـرت آن سـنگ را از آن جـا به اعجاز، و نصب نمودن آن را به سـمت قبله و نماز کردن به سوی آن. هشـتم: نماز کردن حضـرت امیر المؤمنین و دو نوباوه او حضرت مجتبی و سیّدالشّهداء علیهم السلام در آن جا. نهم: توقّف حضـرت در آن جا چهار روز به جهت شـرافت مکان و مقدّس بودن زمین آن. دهم: نماز کردن پیغمبران خصوص حضـرت خلیل الرّحمان علیه السلام در آن جا.

یـازدهم: بودن قـبر پیغمبری در آن جـا، و شایـد آن پیغمبر حضـرت یوشع باشـد، که شـیخ مرحوم فرموده که: قبرش در خـارج کاظمین دَرِ قبلی مسجد بَراثا است. دوازدهم: برگشتن آفتاب برای حضرت امیر علیه السلام در آن جا (۲) ۲۱۰۹.

و با این شـرافت و فضایل و بروز آیات الهیّه و معاجز حیدریّه در آن معلوم نیست از هزار نفر زایر یکی آن جا برود، با آنکه در سر راهشان است، و مکرّر از آن جا می گذرند، و اگر اتّفاقاً کسی

۱- معجم البلدان ۱/ ۳۶۲ در مادّه «براثا».

۲- بحار الأنوار ۱۴/ ۲۵۲ و ج ۵۲/ ۲۱۸ و ج ۱۰۲/ ۲۶- ۳۰.

بخواهد درک آن فیضها را نماید چون به آن جا رسد و ببیند دَرِ مسجد بسته است، از دادن جزیی پولی به جهت باز کردن دَرِ آن مضایقه کند، و خود را از این همه فیوضات عظیمه محروم نماید، و حال آنکه گاه شود برای محض تماشای بغداد و عمارات جبّارین در آن مصرفها کند، چه رسد به مصارف عظیمه قیمت فضول معاش و امتعه نحسه نجسه یهودیان، آنکه گرفتن آن از متمّمات زیارت غالب از زوّار است، واللّٰه المُستعان.

در زیارت نوّاب اربعه

مطلب سیّم

در زیارت نوّاب اربعه است

اعنی جناب ابو عمرو عثمان بن سعید اسدی و جناب ابو جعفر محمّد بن عثمان و شیخ ابوالقاسم حسین بن روح نوبختی و شیخ جلیل ابو الحسن علیّ بن محمّد سمری رضی اللّٰه عنهم.

بدان که از جمله تکالیف زوّار در ایّام توقّف در بلده طیّبه کاظمین رفتن به بغداد است به جهت زیارت این چهار نایب خاصّ امام عصر صلوات اللّٰه علیه، که اگر هر یک از آنها در بلاد بعیده بودند سزاوار بود که انسان منازل بعیده طیّ کند و رنج و تعب سفر کشد و به فیض زیارت آنها نایل گردد، زیرا که در میان تمام اصحاب خاصّ ائمّه علیهم السلام به بزرگی و جلالت قدر ایشان کسی نمی رسد، قریب هفتاد سال به منصب سفارت و وساطت میان امام علیه السلام و رعیّت فایز شدند، و بر دست ایشان کرامات بسیار و خوارق عادات بی شمار جاری گردید، و گفته شده که بعضی از علما قایل به عصمت ایشان شده.

و مخفی نیست که همچنانچه این بزرگواران در حیات خود واسطه بودند میان ولیّ عصر صلوات اللّٰه علیه و رعیّت، و از جمله مناصب ایشان رسانیدن عرایض و رقعه های حاجت خلق بود به آن حضرت، حال نیز به همان منصب شریف مفتخرند، و باید رقاع حاجت که در شداید و سختیها نوشته می شود به توسّط ایشان به آن حضرت برسد، چنانکه در جای خود معلوم گردیده، و بالجمله، فضایل و مناقب ایشان زیاده از آن است که ذکر شود، و همین قدر برای ترغیب زوّار به زیارتشان کافی است.

و امّا کیفیّت زیارت ایشان: پس به نحوی است که شیخ طوسی رحمه الله در تهذیب و سیّد ابن طاووس رحمه الله در مصباح الزّائر ذکر کرده اند، و نسبت داده اند آن را به جناب ابو القاسم حسین بن

روح رحمه الله که فرموده در باب زیارت ایشان که: سلام می کنی بر رسول خدا و بعد از او به امیر المؤمنین و بر خدیجه کبری و بر فاطمه زهرا و بر امام حسن و امام حسین و بر هر یک از ائمّه علیهم السلام تا صاحب الزّمان صلوات اللّه علیه، پس می گویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا فُلانَ بْنَ فُلانٍ (و به جای فلان بن فلان اسم صاحب قبر و پدرش را می بری) أَشْهَدُ أَ نَّکَ بَابُ الْمَوْلَی، أَدَّیْتَ عَنْهُ وَأَدَّیْتَ إِلَیْهِ، مَا خَالَفْتَهُ وَلَا خَالَفْتَ عَلَیْهِ، قُمْتَ خاصّاً، وَانْصَرَفْتَ سابِقاً، جِئْتُکَ عارِفاً بِالْحَقِّ الَّذِی أَ نْتَ عَلَیْهِ، وَأَ نَّکَ مَا خُنْتَ فِی التَّأْدِیَهِ وَالسِّفارَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ مِنْ بابٍ مَا أَوْسَعَهُ (۱) ۲۱۱۰، وَمِنْ سَفِیرٍ مَا آمَنَکَ، وَمِنْ ثِقَهٍ مَا أَمْکَنَکَ، أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ اخْتَصَّکَ بِنُورِهِ حَتَّی عَایَنْتَ الشَّخْصَ فَأَدَّیْتَ عَنْهُ وَأَدَّیْتَ إِلَیْهِ.

پس بر می گردی و باز سلام می کنی بر رسول خدا تا صاحب الزّمان علیهم السلام، پس از آن می گویی:

جِئْتُکَ مُخْلِصاً بِتَوْحِیدِ اللَّهِ، وَمُوالاهِ أَوْلِیَائِهِ، وَالْبَرَاءَهِ مِنْ أَعْدَائِهِم (۲) ۲۱۱۱ وَمِنَ الَّذِینَ خالَفُوکَ، یَا حُجَّهَ الْمَوْلی وَبِکَ إِلَیْهِمْ (۳) ۲۱۱۲ تَوَجُّهِی، وَبِهِمْ إِلَی اللَّهِ (۴) ۲۱۱۳ تَوَسُّلِی.

پس دعا می کنی و سؤال می کنی از حق تعالی آنچه را که می خواهی که اجابت می شود إن شاء اللّه (۵) ۲۱۱۴.

مؤلّف گوید: و سزاوار است نیز آنکه زیارت شود در بغداد شیخ اجلّ عالی مقام ثقه الإسلام محمّد بن یعقوب کلینی عطّر اللّه مرقده، که شیخ و رئیس شیعه و اوثق و اثبت ایشان بود در حدیث، و کتاب شریف کافی را که روشنی چشم شیعه است در مدّت بیست سال تألیف نمود، و

۱- ما أوسَعَکَ: نسخه مجلسی.

۲- أعْدَائِهِ: خ ل.

۳- وبک اللّهمّ: نسخه مجلسی.

۴- إلَیْکَ: نسخه مجلسی.

۵- تهذیب الأحکام ۶/ ۱۱۸ و مصباح الزائر: ۵۱۴.

الحق منّت عظیم بر شیعه خصوص بر اهـل علم نهـاد، و به جهت جلالـت و عظمت شأن آن معظّم ابن اثیر او را مجـدّد مـذهب امامیّه در رأس مأه ثالثه شـمرده، بعـد از آن که مولای ما حضـرت ثامن الأئمّه صـلوات اللَّه علیه مجـدّد این مـذهب در مأه ثانیه شمرده، و ما در کتاب هدیّه ذکر کردیم بیشتر علمایی که در مشاهد مشرّفه مدفونند هرکه طالب است به آن جا رجوع نماید.

فضایل جناب سلمان رحمه الله

مطلب چهارم

در زیارت جناب سلمان رضی الله عنه است

بـدان که از تکالیف زوّار در کاظمین رفتن به مـدائن است به جهت زیارت عبد صالح الهی جناب سـلمان محمّدی رضوان اللَّه علیه، که اوّل ارکان اربعه و مخصوص به شرافت سَلْمانُ مِنّا أَهْلَ الْبَیْتِ (۱) ۲۱۱۵ و منخرط در سلک اهل بیت نبوّت و عصمت است، و در فضیلت او جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده:

سَلْمانُ بَحْرٌ لَایُنْزَفُ، وَکَنْزٌ لَایَنْفَدُ، سَلْمانُ مِنّا أَهْلَ الْبَیْتِ، یَمْنَحُ الْحِکْمَهَ، وَیُؤْتِی الْبُرْهَانَ (۲) ۲۱۱۶.

و حضـرت امیر المؤمنین علیه السـلام او را مثـل لقمـان حکیم (۳) ۲۱۱۷ بلکه حضـرت صـادق علیه السـلام او را بهتر از لقمـان فرموده، و حضـرت باقر علیه السـلام او را از متوسّمین شمرده، و از روایات مستفاد شده که آن جناب اسم اعظم می دانست (۴) ۲۱۱۸، و از محـدَّثین- به فتح- بوده (۵) ۲۱۱۹، و از برای ایمـان ده درجه است و او در درجه دهم بـوده (۶) ۲۱۲۰، و عالم به غیب و منایـا بوده (۷) ۲۱۲۱، و از تحف بهشت در دنیـا میل فرموده (۸) ۲۱۲۲، و بهشت مشـتاق و عاشق او بوده (۹) ۲۱۲۳، و خدا و رسول صلی الله علیه و آله او را دوست می داشتند (۱۰) ۲۱۲۴، و حق تعالی

۱- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۷۰ باب ۳۱ ح ۲۸۲.

۲- اختصاص شیخ مفید: ۳۴۱.

۳- بحار الأنوار ۲۲/ ۳۹۱ نقل از ابن ابی الحدید.

۴- رجال کشّی ۱/ ۵۶ شماره ۲۸ و ۲۹.

۵- امالی طوسی: م ۱۴، ح ۶۲.

۶- روضه الواعظین ۲/ ۵۴ شماره ۶۳۵.

۷- اختصاص شیخ مفید: ۲۲۲، ضمن حدیثی.

۸- درجات الرفیعه: ۲۱۷.

۹- خصال شیخ صدوق ۱/ ۳۰۳ ح ۸ باب خصال پنج گانه.

۱۰- اختصاص شیخ مفید: ۲۲۲ ضمن حدیث مفصّلی.

پیغمبر صلی الله علیه و آله را امر فرموده به محبّت چهار نفر که سلمان یکی از ایشان است (۱) ۲۱۲۵، و آیاتی در مدح او و اقران او نازل شده (۲) ۲۱۲۶، و جبرئیل هر وقت بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله نازل می شده امر می کرده از جانب پروردگار که سلمان را سلام برساند و مطّلع گرداند او را به علم منایا و بلایا و انساب (۳) ۲۱۲۷، و شبها برای او در خدمت پیغمبر صلی الله علیه و آله مجلس خلوتی بوده (۴) ۲۱۲۸، و حضرت رسول و امیر المؤمنین صلوات اللّٰه علیهما و آلهما چیزهایی تعلیم او فرمودند از مخزون و مکنون علم اللّٰه که احدی غیر او قابل و قوّه تحمّل آن را نداشته، و رسید به مرتبه ای که حضرت صادق علیه السلام فرمود: أَدْرَکَ سَلْمانُ الْعِلْمَ الْأَوَّلَ وَالْعِلْمَ الْآخِرَ، وَهُوَ بَحْرٌ لَایُنْزَحُ، وَهُوَ مِنَّا أَهْلَ الْبَیْتِ. سلمان درک کرد علم اوّل و آخر را و او دریایی است که هرچه از او برداشته شود تمام نشود، و او از ما اهل بیت است (۵) ۲۱۲۹.

و برای شوق زایرین و رغبتشان به زیارت آن جناب کافی است تأمّل در اختصاص و امتیازش در میان تمام صحابه و جمیع امّت به اینکه حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در یک شب از مدینه به مدائن رفت و به دست مبارک او را غسل داد و کفن نمود و نماز کرد بر او با صفوفی بسیار از ملائکه و همان شب به مدینه مراجعت فرمود (۶) ۲۱۳۰، زهی شرافت و مودّت و محبّت به خانواده رسالت که انسان را به این مرتبه از جلال و عظمت رساند.

و امّا کیفیّت زیارت آن جناب: پس بدان که سیّد ابن طاووس در مصباح الزّائر چهار زیارت برای آن بزرگوار نقل کرده، و ما در این جا اکتفا می کنیم به همان زیارت اوّل آن، و در هدیّه نقل کردیم زیارت چهارم آن را که شیخ در تهذیب ذکر فرموده (۷) ۲۱۳۱. پس چون خواستی

۱- خصال شیخ صدوق ۱/ ۲۵۳ ح ۱۲۶ باب خصال چهارگانه.

۲- تفسیر قمی ۲/ ۳۰۱ تفسیر آیه ۳ سوره محمّد صلی الله علیه و آله.

۳- اختصاص مفید: ۲۲۲ ضمن حدیث مفضّل.

۴- بحار الأنوار ۲۲/ ۳۹۱ نقل از ابن ابی الحدید.

۵- رجال کشّی ۱/ ۵۲ شماره ۲۵.

۶- مناقب ابن شهرآشوب ۲/ ۳۳۷.

۷- تهذیب الأحکام ۶/ ۱۱۸.

زیارت کنی آن جناب را می ایستی نزد قبر او رو به قبله و می گویی: زیارت جناب سلمان رحمه الله

السَّلامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِیِّینَ، السَّلامُ عَلَی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ سَیِّدِ الْوَصِیِّینَ، السَّلامُ عَلَی الْأَئِمَّهِ الْمَعْصُومِینَ الرَّاشِدِینَ، السَّلامُ عَلَی الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ الْأَمِینِ (۱) ۲۱۳۲، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَ لِیَّ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُودَعَ أَسْرَارِ السَّادَهِ الْمَیامِینِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَقِیَّهَ اللَّهِ مِنَ الْبَرَرَهِ الْمَاضِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ أَطَعْتَ اللَّهَ کَما أَمَرَکَ، وَاتَّبَعْتَ الرَّسُولَ کَمَا نَدَبَکَ، وَتَوَلَّیْتَ خَلِیفَتَهُ کَما أَ لْزَمَکَ، وَدَعَوْتَ إِلَی الاهْتِمامِ بِذُرِّیَّتِهِ کَمَا وَقَفَکَ (۲) ۲۱۳۳، وَعَلِمْتَ الْحَقَّ یَقِیناً وَاعْتَمَدْتَهُ کَمَا أَمَرَکَ، وَ (۳) ۲۱۳۴ أَشْهَدُ أَ نَّکَ بابُ وَصِیِّ الْمُصْطَفی، وَطَرِیقُ حُجَّهِ اللَّهِ الْمُرْتَضی، وَأَمِینُ اللَّهِ فِیمَا اسْتُوْدِعْتَ مِنْ عُلُومِ الْأَصْفِیَاءِ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ مِنْ أَهْلِ بَیْتِ النَّبِیِّ النُّجَبَاءِ الْمُخْتَارِینَ لِنُصْرَهِ الْوَصِیِّ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ صاحِبُ الْعاشِرَهِ، وَالْبَراهِینِ وَالدَّلائِلِ الْقاهِرَهِ، وَأَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکَاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَأَدَّیْتَ الْأَمانَهَ، وَنَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُو لِهِ، وَصَبَرْتَ عَلَی الْأَذی فِی جَنْبِهِ حَتَّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ جَحَدَکَ حَقَّکَ، وَحَطَّ مِنْ قَدْرِکَ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ آذاکَ فِی مَوالِیکَ، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَعْنَتَکَ فِی أَهْلِ بَیْتِکَ (۴) ۲۱۳۵، لَعَنَ اللَّهُ مَنْ لامَکَ فِی سَادَاتِکَ، لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ مِنَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ وَضاعَفَ عَلَیْهِمُ الْعَذابَ الْأَلِیمَ. صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ یَا صاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَعَلَیْکَ یَا مَوْلی أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی رُوحِکَ الطَّیِّبَهِ، وَجَسَدِکَ الطَّاهِرِ، وَأَ لْحَقَنا بِمَنِّهِ وَرَأْفَتِهِ إِذا تَوَفَّانا بِکَ وَبِمَحَلِّ السَّادَهِ الْمَیامِینِ وَجَمَعَنا مَعَهُمْ بِجِوارِهِمْ فِی

۱- الأَمِینَ: خ.

۲- وَفَّقَکَ: خ ل.

۳- وَ: خ.

۴- نَبِیِّکَ: خ ل.

جَنَّاتِ النَّعِيم. صَلَّى اللَّهُ عَلَيْکَ يَا (۱) ۲۱۳۶ أَبا عَبْدِ اللَّهِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى إِخْوانِکَ الشِّيعَهِ الْبَرَرَهِ مِنَ السَّلَفِ الْمَيامِينِ، وَأَدْخَلَ الرَّوْحَ وَالرِّضْوانَ عَلَى الْخَلَفِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، وَأَ لْحَقَنا وَ إِيَّاهُمْ بِمَنْ تَوَلَّاهُ مِنَ الْعِتْرَهِ الطَّاهِرِينَ، وَعَلَيْکَ وَعَلَيْهِمُ السَّلامُ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

پس بخوان إِنَّا أَ نْزَلْناهُ فِي لَيْلَهِ الْقَدْرِ هفت مرتبه، پس بجا بياور نماز مندوب آنچه خواهى (۲) ۲۱۳۷.

مؤلّف گويد كه: چون خواستى برگردى از زيارت سلمان پس بايست نزد قبر براى وداع و بگو اين وداع را كه سيّد در آخر زيارت چهارم ذكر فرموده:

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، أَ نْتَ بابُ اللَّهِ الْمُؤْتى مِنْهُ وَالْمَأْخُوذُ عَنْهُ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ قُلْتَ حَقّاً، وَنَطَقْتَ صِدْقاً، وَدَعَوْتَ إِلى مَوْلايَ وَمَوْلاکَ عَلانِيَهً وَسِرّاً، أَ تَيْتُکَ زائِراً وَحاجاتِى لَکَ مُسْتَوْدِعاً، وَهَا أَ نَا ذَا مُوَدِّعُکَ، أَسْتَوْدِعُکَ دِينِى وَأَمانَتِى وَخَواتِيمَ عَمَلِى وَجَوامِعَ أَمَلِى إِلى مُنْتَهى أَجَلِى، وَالسَّلامُ عَلَيْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الْأَخْيارِ. آنگاه خدا را بسيار بخوان و برگرد (۳) ۲۱۳۸.

مؤلّف گويد كه: چون زاير به زيارت سلمان مشرّف شد پس از زيارت دو تكليف ديگر دارد:

اوّل: نماز كردن در طاق كسرى دو ركعت يا زيادتر، چون آن جا مصلّاى حضرت امير المؤمنين عليه السلام است (۴) ۲۱۳۹.

روايت شده از عمّار ساباطى كه امير المؤمنين عليه السلام به مدائن آمد و نزول فرمود در ايوان كسرى و با او بود دلف بن بحير، پس نماز كرد در آن جا، بعد از آن برخاست و به دلف فرمود:

برخيز با من، و در خدمت آن حضرت بود جماعتى از اهل ساباط پس گردش كرد در منازل كسرى

۱- يا: خ.

۲- مصباح الزائر: ۵۰۵- ۵۰۶.

۳- مصباح الزائر: ۵۱۱.

۴- ربيع الأبرار ۱/ ۳۲۵.

و بـه دلـف می فرمـود: از برای کسـری در ایـن مکـان چنین و چنـان بـوده، و دلـف می گفت: به خـدا قسم چنین است که می فرمـایی، پس بـا آن جماعت در تمام آن مواضع گردش کرد، و دلف می گفت: ای سیّد و مولای من، چنان شـما به این جاها مطّلعید که گویا شما این چیزها را در این جاها نهاده اید (۱) ۲۱۴۰. مرور امیر المؤمنین (ع) به طاق کسری

و روایت شـده که: در آن وقتی که حضـرت بر مـدائن مرور می فرمود و آثار کسـری و خرابی آن را مشاهده می نمود یکی از آن اشخاص که در خدمت آن حضرت بود از روی عبرت این شعر را خواند:

جَرَتِ الرِّیاحُ عَلَی رُسُومِ دِیارِهِمْ فَکَأَ نَّهُمْ کانُوا عَلی مِیعادِ

حضـرت فرمود: چرا نخوانـدی: کَمْ تَرَکُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُیُونٍ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ کَرِیمٍ وَنَعْمَهٍ کَانُوا فِیها فَاکِهِینَ کَذَلِکَ وَأَوْرَثْناها قَوْماً آخَرِینَ فَمَا بَکَتْ عَلَیْهِمُ السَّماءُ وَالْأَرْضُ وَمَا کَانُوا مُنْظَرِینَ (۲) ۲۱۴۱؟

پس از آن فرمود: إِنَّ هَؤُلاءِ کانُوا وارِثِینَ فَأَصْبَحُوا مَوْرُوثِینَ، لَمْ یَشْکُرُوا النِّعْمَهَ فَسُلِبُوا دُنْیاهُمْ بِالْمَعْصِیَهِ، إِیَّاکُمْ وَکُفْرَ النِّعَمِ لَاتَحِلُّ بِکُمُ النِّقَمُ (۳) ۲۱۴۲.

فقیر گوید: حاصل این مقام را حکیم خاقانی به شعر درآورده، آن جا که فرموده:

هان ای دل عبرت بین از دیده نظر کن هان ایوان مدائن را آیینه عبرت دان

پرویز که بنهادی بر خوان تره زرّین زرّین تره کو برخوان؟ رو کَمْ تَرَکُوا برخوان

دویّم: زیارت کردن جناب حذیفه بن الیمان که از بزرگان اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله و خاصّان امیر المؤمنین علیه السـلام است، و در میان صـحابه مخصوص بود به شـناختن منافقین و دانسـتن نامهای ایشان، و اگر در نماز جنازه کسـی حاضر نمی شـد خلیفه ثانی بر او نماز نمی کرد، و از جانب او سالها در مدائن والی بود، پس او را عزل کرد و جناب سـلمان والی آن جا شد، چون وفات کرد دوباره

۱- مستدرک الوسائل ۳/ ۴۴۸ نقل از ابن شاذان در فضائل.

۲- دخان: ۴۴/ ۲۵- ۲۹.

۳- وقعه صفیّن نصر بن مزاحم: ۱۴۲.

حذیفه والی آن جا شد، و مستقر بود تا نوبت خلافت به شاه ولایت علیه السلام رسید، پس از مدینه رَقمی مبارک به او و فرمان همایونی به اهل مدائن صادر شد، و از خلافت خود و استقرار حذیفه در آن جا به نحوی که بود اطّلاع دادند (۱) ۲۱۴۳، و لکن حذیفه بعد از حرکت آن حضرت از مدینه به جانب بصره به جهت دفع شرّ اصحاب جمل و قبل از نزول موکب همایون به کوفه وفات کرد و در همان مدائن مدفون شد (۲) ۲۱۴۴.

از ابو حمزه ثمالی روایت است که: چون حذیفه خواست وفات کند فرزند خود را طلبید و وصیّت کرد او را به عمل کردن به این نصیحتهای نافعه، فرمود: ای پسر جانِ من، ظاهر کن مأیوسی از آنچه که در دست مردم است که در این یأس غنی و توانگری است، و طلب مکن از مردم حاجات خود را که آن فقر حاضر است، و همیشه چنان باش که روزی که در آن هستی بهتر باشی از روز گذشته ات، و هر وقت نماز می کنی چنان نماز کن که گویا نماز وداع و نماز آخر تو است، و مکن کاری را که از آن عذر بخواهی (۳) ۲۱۴۵.

وبدان که در جَنب حرم جناب سلمان مسجد جامع مدائن است که منسوب است به حضرت امام حسن عسکری علیه السلام، که آن را ساخته یا در آن جا نماز خوانده معلوم نیست، از فیض دو رکعت نماز تحیّت در آن محلّ شریف خود را محروم نکن.

۱- بحار الأنوار ۲۸/ ۸۷.

۲- بحار الأنوار ۲۸/ ۹۴.

۳- امالی شیخ صدوق: ۴۰۱، م ۵۲، ح ۱۲.

در فضیلت زیارت امام رضا (ع)

فصل نهم

در بیان فضیلت و کیفیّت زیارت إمام الإنس و الجِنّه

المدفون بأرض الغربه بضعه سیّد الوری مولانا

ابو الحسن علیّ بن موسی الرّضا صلوات اللَّه علیه

و علی آبائه و أولاده أئمّه الهدی

امّا فضیلت زیارت آن حضرت پس بیشتر از آن است که احصا شود، و ما در این جا تبرّک می جوییم به ذکر چند خبر و نقل می کنیم اکثر آن را از تحفه الزّائر:

اوّل: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که فرمود: زود باشد که پاره ای از تن من در زمین خراسان مدفون گردد و هیچ مؤمنی زیارت نکند او را مگر آنکه حق تعالی بهشت را از برای او واجب گرداند و بدنش را بر آتش جهنّم حرام گرداند (۱) ۲۱۴۶.

و در حدیث معتبر دیگر فرمود که: پاره ای از بدن من در خراسان مدفون خواهد شد، هر غمناکی که او را زیارت کند البتّه حق تعالی غمش را زایل گرداند، و هر گناهکاری که او را زیارت کند البتّه خدا گناهانش را بیامرزد (۲) ۲۱۴۷.

دوّم: به سند معتبر منقول است که حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام فرمود که: هرکه زیارت کند قبر فرزند من علی را، او را نزد خدای تعالی ثواب هفتاد حجّ مقبول بوده باشد، راوی استبعاد کرد و گفت: هفتاد حجّ مقبول؟! حضرت فرمود که: بلی، هفتاد هزار حج، گفت: هفتاد هزار حج؟! فرمود که: چه بسیار حجّی باشد که مقبول نباشد، هرکه آن حضرت را زیارت کند یا یک شب نزد آن حضرت بماند چنان باشد که خدا را در عرش زیارت کرده باشد، گفت: چنانچه خدا را در عرش زیارت کرده باشد؟! فرمود: بلی، چون روز قیامت می شود بر عرش الهی چهار کس از پیشینیان و چهار کس از پسینیان خواهند بود، امّا پیشینیان پس نوح و ابراهیم و موسی و عیسی علیهم السلام اند، و امّا پسینیان پس محمّد و علی و حسن و حسین علیهم السلام اند، پس ریسمانی می کشند در پای عرش، پس می نشینند با ما زیارت کنندگان قبور ائمّه، و بدرستی که زیارت کنندگان قبر

۱- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۶ ح ۴ باب ۶۶.

۲- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۸ ح ۱۴ باب ۶۶.

فرزندم علی درجه ایشان از همه بلندتر و عطایشان از همه بیشتر خواهد بود (۱) ۲۱۴۸.

سیّم: از حضرت امام رضا علیه السلام روایت است که فرمود: در خراسان بقعه ای است که بر آن زمانی خواهد آمد که محلّ رفتن و آمدن ملائکه خواهد بود، پس پیوسته فوجی از ملائکه از آسمان فرود خواهند آمد و فوجی بالا خواهند رفت تا در صور بدمند، پرسیدند: یابن رسول اللّه، کدام بقعه است؟ فرمود که: آن در زمین طوس است، و آن واللّه باغی است از باغهای بهشت، هرکه مرا زیارت کند در آن بقعه چنان است که رسول خدا صلی الله علیه و آله را زیارت کرده است، و بنویسد حق تعالی از برای او به سبب آن زیارت ثواب هزار حجّ پسندیده و هزار عمره مقبوله، و من و پدرانم شفیعان او باشیم در روز قیامت (۲) ۲۱۴۹.

چهارم: به چندین سند صحیح از ابن ابی نصر منقول است که گفت: خواندم نامه امام رضا علیه السلام را که نوشته بود که: برسانید به شیعیان من که زیارت من نزد خدا برابر است با هزار حج، پس من این حدیث را به خدمت امام محمّد تقی علیه السلام عرض کردم، فرمود: بلی واللّه، هزار هزار حج هست از برای کسی که آن حضرت را زیارت کند و حقّ او را شناسد (۳) ۲۱۵۰.

پنجم: به دو سند معتبر منقول است که حضرت امام رضا علیه السلام فرمود: هرکه مرا زیارت کند با این دوری قبر من بیایم به نزد او در سه موطن روز قیامت، تا او را خلاصی بخشم از اهوال آنها:

در وقتی که نامه های نیکوکاران در دست راست ایشان و نامه های بدکاران در دست چپ ایشان پرواز کند، و نزد صراط، و نزد ترازوی اعمال (۴) ۲۱۵۱.

ششم: در حدیث معتبر دیگر فرمود که: زود باشد که کشته شوم به زهر با ظلم و ستم و مدفون شوم در پهلوی هارون الرّشید، و بگرداند خدا تربت مرا محلّ تردّد شیعیان و دوستان من، پس هرکه مرا در این غربت زیارت کند واجب شود برای او که من او را زیارت کنم در روز قیامت، و سوگند می خورم به خدایی که محمّد صلی الله علیه و آله را گرامی داشته است به پیغمبری و برگزیده است او را بر جمیع خلایق که هرکه از شما شیعیان نزد قبر من دو رکعت نماز کند البتّه مستحق شود آمرزش گناهان را از خداوند عالمیان در روز قیامت، و به حقّ آن خداوندی که ما را گرامی داشته است بعد

۱- کافی ۴/ ۵۸۵.

۲- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۶ ح ۵ باب ۶۶.

۳- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۷ ح ۱۰ باب ۶۶.

۴- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۵ ح ۲ باب ۶۶.

از محمّد صلی الله علیه و آله به امامت و مخصوص گردانیده است ما را به وصیّت آن حضرت سوگند می خورم که زیارت کنندگان قبر من گرامی تر از هر گروهی اند بر خدا در روز قیامت، و هر مؤمنی که مرا زیارت کند پس بر روی او قطره ای از باران برسد البتّه حق تعالی جسد او را بر آتش جهنّم حرام گرداند (۱) ۲۱۵۲.

هفتم: به سند معتبر منقول است که محمّد بن سلیمان از امام محمّد تقی علیه السلام پرسید که:

شخصی حجّ واجب خود را کرده است به عنوان حجّ تمتّع پس به مدینه رفت و زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله را کرد، پس رفت به نجف و زیارت پدرت امیر المؤمنین علیه السلام را کرد، و حقّ او را می شناخت، و می دانست که او حجّت خداست بر خلق او، و او درگاه خدا است که از آن در به خدا باید رسید، پس سلام کرد بر آن حضرت، پس رفت به کربلا و حضرت امام حسین علیه السلام را زیارت کرد، پس رفت به بغداد و حضرت امام موسی کاظم علیه السلام را زیارت کرد، پس به شهر خود برگشت، و در این وقت خدا آن قدر مال به او روزی کرده است که به حج می تواند رفت، کدام بهتر است از برای این مرد که حجّ واجب خود را کرده است که برگردد و باز حج بکند یا برود به خراسان و پدرت امام رضا علیه السلام را زیارت کند؟ فرمود که: بلکه برود بر پدرم سلام کند افضل است، و باید که در ماه رجب باشد، و در این زمان مکنید که بر ما و شما از خلیفه خوف تشنیع هست (۲) ۲۱۵۳.

هشتم: شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه از حضرت امام محمّد تقی علیه السلام روایت کرده که فرمود: در میان دو کوه طوس قطعه ای از زمین است که از بهشت برداشته شده است هر که داخل شود در آن ایمن خواهد بود در روز قیامت از آتش (۳) ۲۱۵۴.

نهم: و نیز از آن حضرت روایت کرده که فرمود: من ضامنم از جانب حق تعالی بهشت را از برای هرکه زیارت کند قبر پدرم را به طوس در حالی که عارف به حقّ آن حضرت باشد (۴) ۲۱۵۵.

دهم: شیخ صدوق در عیون اخبار الرّضا روایت کرده که: مردی از صالحین دید در خواب حضرت رسول صلی الله علیه و آله را، عرض کرد به خدمت آن حضرت که: یا رسول اللّه، از فرزندان تو کدامیک را من زیارت کنم؟ فرمود: بعضی از فرزندان من زهر خورده آمد نزد من و بعضی کشته شده آمد،

۱- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۴۸ ح ۱ باب ۵۲.

۲- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۹ ح ۱۵ باب ۶۶.

۳- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۵۸۳ ح ۳۱۸۵.

۴- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۵۸۳ ح ۳۱۸۶.

گفتم: کـدامیک از آنها را زیارت کنم با پراکنده شدن مشاهد ایشان؟ فرمود: زیارت کن آن کسـی را که به تو نزدیکتر است، یعنی محلّ تـو به قـبر او نزدیکـتر است، و او مـدفون است به زمین غربت، گفتم: یـا رسـول اللّه، از این فرمـایش رضـا را قصـد کردید؟ فرمود: بگو: صلّی اللّه علیه، بگو: صلّی اللّه علیه، بگو صلّی اللّه علیه؛ سه مرتبه این را فرمود (۱) ۲۱۵۶.

مؤلّف گویـد که: در وسائـل و مسـتدرک ابوابی ذکر شـده در اسـتحباب تبرّک به مشـهد امام رضا علیه السـلام و مشاهـد ائمّه علیهم السـلام و اسـتحباب اختیـار زیارت حضـرت رضا بر زیارت امام حسـین علیهما السـلام و بر زیارت هر یک از ائمّه علیهم السـلام و بر حـجّ مندوب و عمره مندوبه، و چون این کتاب گنجایش تطویل ندارد ما به همین چند خبر که عشـره کامله است اکتفا کردیم.

کیفیّت زیارت امام رضا (ع)

و امّـا کیفیّت زیارت آن حضـرت: پس بـدان که از برای آن بزرگوار زیارت چنـدی نقل شـده، و زیارت مشـهور آن حضـرت زیارتی است که در کتب معتبره مـذکور است، و به شـیخ جلیل القـدر محمّـد بن الحسن بن الولیـد که از مشایخ جناب صدوق است منسوب گردانیـده انـد، و از مزار ابن قولویه رحمه الله معلوم می شود که از ائمّه علیهم السـلام مروی بوده باشد، و کیفیّت آن موافق کتاب من لا یحضـره الفقیه چنان است که: چون اراده نمایی زیارت کنی قبر امام رضا علیه السـلام را در طوس، پس غسل کن پیش از آنکه از خانه بیرون روی، و بگو در وقتی که غسل می کنی:

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِی، وَطَهِّرْ لِی قَلْبِی، وَاشْـرَحْ لِی صَـدْرِی، وَأَجْرِ عَلی لِسـانِی مِـدْحَتَکَ وَالثَّناءَ عَلَیْکَ، فَإِنَّهُ لاقُوَّهَ إِلّا بِکَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِی طَهُوراً وَشِفاءً.

و می گـویی در وقت بیرون رفتن: بِسْمِ اللَّهِ، وَبِـاللَّهِ، وَ إِلَی اللَّهِ، وَ إِلَی ابْنِ رَسُـولِ اللَّهِ، حَسْـبِیَ اللَّهُ تَـوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ. اللَّهُمَّ إِلَیْکَ تَوَجَّهْتُ، وَ إِلَیْکَ قَصَدْتُ، وَمَا عِنْدَکَ أَرَدْتُ.

پس چون بیرون روی بر دَرِ خانه خود بایست و بگو: اللَّهُمَّ إِلَیْکَ وَجَّهْتُ وَجْهِی،

۱- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۳۱۲- ۳۱۳ ح ۵ باب ۶۹.

وَعَلَیْکَ خَلَّفْتُ أَهْلِی وَمالِی وَمَا خَوَّلْتَنِی، وَبِکَ وَثِقْتُ فَلَا تُخَیِّبْنِی یَا مَنْ لَا یُخَیِّبُ مَنْ أَرَادَهُ، وَلَا یُضَیِّعُ مَنْ حَفِظَهُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۱) ۲۱۵۷ وَاحْفَظْنِی بِحِفْظِکَ فَإِنَّهُ لَایَضِیعُ مَنْ حَفِظْتَ.

پس هرگاه رسیدی به سلامت إن شاء اللّه، پس هرگاه خواهی به زیارت بروی غسل بکن، و بگو در وقتی که غسل می کنی:

اللَّهُمَّ طَهِّرْنِی، وَطَهِّرْ لِی قَلْبِی، وَاشْرَحْ لِی صَدْرِی، وَأَجْرِ عَلَی لِسانِی مِدْحَتَکَ وَمَحَبَّتَکَ وَالثَّناءَ عَلَیْکَ، فَإِنَّهُ لَاقُوَّهَ إِلّا بِکَ، وَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّ قَوامَ دِینِی التَّسْلِیمُ لِأَمْرِکَ، وَالاتِّباعُ لِسُنَّهِ نَبِیِّکَ، وَالشَّهادَهُ عَلَی جَمِیعِ خَلْقِکَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِی شِفاءً وَنُوراً إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

پس بپوش پاکیزه ترین جامه های خود را، و برو با پای برهنه به آرامی و وقار و دلت به یاد خدا باشد، واللَّهُ أَکْبَرُ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وسُبْحانَ اللَّهِ، والْحَمْدُ لِلَّهِ بگو، و گامهای خود را کوتاه بردار، و چون داخل روضه مقدّسه شوی بگو:

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ عَلِیّاً وَ لِیُّ اللَّهِ.

پس برو به نزد ضریح و قبله را در پست خود بگیر و رو به روی آن حضرت بایست و بگو:

أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَ نَّهُ سَیِّدُ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ، وَأَ نَّهُ سَیِّدُ الْأَ نْبِیاءِ وَالْمُرْسَلِینَ. اللَّهُمَ

۱- وَآلِهِ: خ ل.

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ وَسَيِّدِ خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ صَلاةً لَايَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا غَيْرُكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَبْدِكَ وَأَخِي رَسُولِكَ الَّذِي انْتَجَبْتَهُ بِعِلْمِكَ، وَجَعَلْتَهُ هادِياً لِمَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِكَ، وَالدَّلِيلَ عَلَى مَنْ بَعَثْتَهُ بِرِسالاتِكَ، وَدَيَّانَ الدِّينِ بِعَدْلِكَ وَفَصْلِ قَضائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ، وَالْمُهَيْمِنَ عَلَى ذلِكَ كُلِّهِ، وَالسَّلامُ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى فاطِمَةَ بِنْتِ نَبِيِّكَ، وَزَوْجَةِ وَلِيِّكَ، وَأُمِّ السِّبْطَيْنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، الطُّهْرَهِ الطَّاهِرَهِ الْمُطَهَّرَهِ التَّقِيَّهِ النَّقِيَّهِ الرَّضِيَّهِ الزَّكِيَّهِ سَيِّدَهِ نِساءِ أَهْلِ الْجَنَّهِ أَجْمَعِينَ صَلاةً لَايَقْوى عَلَى إِحْصائِها غَيْرُكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ سِبْطَيْ نَبِيِّكَ، وَسَيِّدَيْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، الْقائِمَيْنِ فِي خَلْقِكَ، وَالدَّلِيلَيْنِ عَلَى مَنْ بَعَثْتَ (۱) ۲۱۵۸ بِرِسالاتِكَ، وَدَيَّانَي الدِّينِ بِعَدْلِكَ، وَفَصْلَيْ قَضائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَبْدِكَ الْقائِمِ فِي خَلْقِكَ، وَالدَّلِيلِ عَلَى مَنْ بَعَثْتَ بِرِسَالاتِكَ، وَدَيَّانِ الدِّينِ بِعَدْلِكَ، وَفَصْلِ قَضائِكَ بَيْنَ خَلْقِكَ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَبْدِكَ وَخَلِيفَتِكَ فِي أَرْضِكَ، باقِرِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَبْدِكَ، وَوَلِيِّ دِينِكَ، وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ أَجْمَعِينَ الصَّادِقِ الْبارِّ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَبْدِكَ الصَّالِحِ، وَ لِسَانِكَ فِي خَلْقِكَ، النَّاطِقِ بِحُكْمِكَ (۲) ۲۱۵۹ وَالْحُجَّهِ عَلَى بَرِيَّتِكَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضى عَبْدِكَ وَوَلِيِّ دِينِكَ، الْقائِمِ بِعَدْلِكَ، وَالدَّاعِي إِلى دِينِكَ وَدِينِ آبائِهِ

۱- بَعَثْتَهُ: خ ل.

۲- بِحِكْمَتِكَ: خ ل.

الصَّادِقِینَ، صَلاهً لَایَقْوی عَلی إِحْصائِها غَیْرُکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَبْدِکَ وَوَ لِیِّکَ الْقائِمِ بِأَمْرِکَ، وَ (۱) ۲۱۶۰ الدَّاعِی إِلی سَبِیلِکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَوَ لِیِّ دِینِکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْعامِلِ بِأَمْرِکَ، الْقائِمِ فِی خَلْقِکَ، وَحُجَّتِکَ الْمُؤَدِّی عَنْ نَبِیِّکَ، وَشاهِدِکَ عَلی خَلْقِکَ، الْمَخْصُوصِ بِکَرامَتِکَ، الدَّاعِی إِلی طاعَتِکَ وَطاعَهِ رَسُولِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی حُجَّتِکَ وَوَ لِیِّکَ الْقائِمِ فِی خَلْقِکَ صَلاهً تَامَّهً نَامِیَهً بَاقِیَهً تُعَجِّلُ بِها فَرَجَهُ وَتَنْصُرُهُ بِها، وَتَجْعَلُنا مَعَهُ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَ تَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِحُبِّهِمْ، وَأُوَالِی وَ لِیَّهُمْ، وَأُعادِی عَدُوَّهُمْ، فَارْزُقْنِی بِهِمْ خَیْرَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَاصْرِفْ عَنِّی بِهِمْ شَرَّ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَأَهْوالَ یَوْمِ الْقِیامَهِ.

پس می نشینی نزد سر آن حضرت و می گویی: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَ لِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ فِی ظُلُماتِ الْأَرْضِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَمُودَ الدِّینِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ إِسْماعِیلَ ذَبِیحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُوسی کَلِیمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عِیسی رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیٍّ وَ لِیِّ اللَّهِ وَوَصِیِّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ فاطِمَهَ الزَّهْراءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ سَیِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الجَنَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ عَلِیِّ بْنِ

۱- وَ: خ.

الْحُسَيْنِ زَیْنِ الْعابِدِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ باقِرِ عِلْمِ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ الْبارِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الصِّدِّیقُ الشَّهِیدُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَیُّهَا الْوَصِیُّ الْبَارُّ التَّقِیُّ، أَشْهَدُ أَنَّکَ قَدْ أَقَمْتَ الصَّلاةَ، وَآتَیْتَ الزَّکاةَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً (۱) ۲۱۶۱ حَتّی أَتَاکَ الْیَقِینُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا الْحَسَنِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ (۲) ۲۱۶۲.

پس خود را بر ضریح می چسبانی و می گویی: اللَّهُمَّ إِلَیْکَ صَمَدْتُ (۳) ۲۱۶۳ مِنْ أَرْضِی، وَقَطَعْتُ الْبِلادَ رَجاءَ رَحْمَتِکَ فَلَا تُخَیِّبْنِی وَلَا تَرُدَّنِی بِغَیْرِ قَضاءِ حاجَتِی، وَارْحَمْ تَقَلُّبِی عَلَی قَبْرِ ابْنِ أَخِی رَسُو لِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، بِأَبِی أَنْتَ وَأُمِّی یَا مَوْلایَ أَتَیْتُکَ زائِراً وافِداً عائِذاً مِمَّا جَنَیْتُ عَلَی نَفْسِی، وَاحْتَطَبْتُ عَلَی ظَهْرِی فَکُنْ لِی شافِعاً إِلَی اللَّهِ یَوْمَ فَقْرِی وَفاقَتِی، فَلَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقامٌ مَحْمُودٌ، وَأَنْتَ عِنْدَهُ وَجِیهٌ.

پس دست راست را بلند می کنی و دست چپ را بر قبر می گشایی و می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِحُبِّهِمْ وَبِوِلایَتِهِمْ، أَتَوَلَّی آخِرَهُمْ بِمَا تَوَلَّیْتُ بِهِ أَوَّلَهُمْ، وَأَبْرَأُ مِنْ کُلِّ وَلِیجَهٍ دُونَهُمْ. اللَّهُمَّ الْعَنِ الَّذِینَ بَدَّلُوا نِعْمَتَکَ، وَاتَّهَمُوا نَبِیَّکَ، وَجَحَدُوا بِآیاتِکَ، وَسَخِرُوا بِإِمامِکَ، وَحَمَلُوا النَّاسَ عَلَی أَکْتافِ آلِ مُحَمَّدٍ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِاللَّعْنَهِ عَلَیْهِمْ وَالْبَراءَهِ مِنْهُمْ فِی الدُّنْیا وَالآخِرَهِ یَا رَحْمنُ.

پس بر می گردی و به نزد پای آن حضرت می روی و می گویی:

۱- مُخْلِصاً: خ.

۲- در من لا یحضره الفقیه: ورحمهُ اللَّهِ وَبرکاتُهُ إِنَّهُ حَمیدٌ مَجیدٌ.

۳- صَمَدْتُ: قصد کردم.

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ يَا أَبَا الْحَسَنِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ، صَبَرْتَ وَأَنْتَ الصَّادِقُ الْمُصَدَّقُ، قَتَلَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ بِالْأَيْدِي وَالْأَلْسُنِ.

پس تضرّع و مبالغه کن در لعنت کردن بر کشنده امیر المؤمنین و قاتلان حسن و حسین علیهم السلام و قاتلان جمیع اهل بیت رسول خدا صلی الله علیه و آله، پس از پشت قبر برو و نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بکن، در رکعت اوّل سوره یس و در رکعت دویّم سوره الرّحمن بخوان، و جهد کن در دعا و تضرّع، و بسیار دعا کن از برای خود و پدر و مادر خود و جمیع برادران مؤمن خود، و آنچه خواهی نزد سر آن حضرت بمان، و باید که نمازهای خود را نزد قبر بکنی (۱) ۲۱۶۴.

مؤلّف گوید که: این زیارت بهترین زیارات آن حضرت است. و در فقیه و عیون و کتب علّامه مجلسی و غیره وَسَخِرُوا بِإِمامِكَ که در آخر زیارت است با دو میم است، یعنی و لعنت کن خداوندا کسانی را که استهزا نمودند به امامی که تو از جهت ایشان مقرّر فرمودی، و لکن در مصباح الزّائر: سَخِرُوا بِأَيّامِكَ (۲) ۲۱۶۵ است، و این نیز درست است، بلکه شاید از جهتی اولی باشد، چه آنکه مراد از ایّام ائمّه علیهم السلام است، چنانکه در خبر صقر بن ابی دُلَف در فصل پنجم از باب اوّل (ص ۷۷) معلوم شد.

و بدان نیز که لعنت کردن بر قاتلان ائمّه علیهم السلام به هر زبانی که کرده شود خوب است، و اگر این عبارت را که از بعضی ادعیه اخذ شده بخواند شاید انسب باشد:

اللَّهُمَّ الْعَنْ قَتَلَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَقَتَلَةَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ، وَقَتَلَةَ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ، اللَّهُمَّ الْعَنْ أَعْداءَ آلِ مُحَمَّدٍ وَقَتَلَتَهُمْ، وَزِدْهُمْ عَذاباً فَوْقَ الْعَذَابِ، وَهَوَاناً فَوْقَ هَوَانٍ، وَذُلّاً فَوْقَ ذُلٍّ، وَخِزْياً فَوْقَ خِزْيٍ. اللَّهُمَّ دُعَّهُمْ (۳) ۲۱۶۶ إِلَى النَّارِ دَعّاً، وَأَرْكِسْهُمْ (۴) ۲۱۶۷ فِي أَلِيمِ عَذابِكَ رَكْساً، وَاحْشُرْهمْ وَأَتْباعَهُمْ إِلى جَهَنَّمَ زُمَراً. دعاء بعد از زیارت امام رضا (ع)

۱- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۶۰۲- ۶۰۵ و کامل الزیارات: ۵۱۳، ح ۱، باب ۱۰۲.

۲- در مصباح الزائر: ۳۹۳ باتحقیق مؤسّسه آل البیت نیز وَسَخِرُوا بِإِمامِكَ است، شاید نسخه ای که نزد مرحوم قمی بوده است غیراز این نسخه باشد.

۳- دُعَّهُمْ: دفع کن به سختی.

۴- أَرْكِسْهُمْ: سرازیر کن.

و در تحفه الزّائر است که: شیخ مفید ذکر کرده که: مستحبّ است که بعد از نماز زیارت امام رضا علیه السلام این دعا بخوانند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ یَا اللَّهُ الدَّائِمُ فِی مُلْکِهِ، الْقَائِمُ فِی عِزِّهِ، الْمُطاعُ فِی سُلْطانِهِ، الْمُتَفَرِّدُ فِی کِبْرِیائِهِ، الْمُتَوَحِّدُ فِی دَیْمُومِیَّهِ بَقائِهِ، الْعادِلُ فِی بَرِیَّتِهِ، الْعالِمُ فِی قَضِیَّتِهِ، الْکَرِیمُ فِی تَأْخِیرِ عُقُوبَتِهِ. إِلهِی حاجَاتِی مَصْرُوفَهٌ إِلَیْکَ، وَآمالِی مَوْقُوفَهٌ لَدَیْکَ، وَکُلَّما وَفَّقْتَنِی مِنْ خَیْرٍ (۱) ۲۱۶۸ فَأَ نْتَ دَلِیلِی عَلَیْهِ وَطَرِیقِی إِلَیْهِ، یَا قَدِیراً لَاتَؤُودُهُ الْمَطالِبُ، یَا مَلِیّاً یَلْجَأُ إِلَیْهِ کُلُّ راغِبٍ، ما زِلْتُ مَصْحُوباً مِنْکَ بِالنِّعَمِ، جارِیاً عَلَی عَادَاتِ الْإِحْسانِ وَالْکَرَمِ، أَسْأَ لُکَ بِالْقُدْرَهِ النَّافِذَهِ فِی جَمِیعِ الْأَشْیاءِ، وَقَضائِکَ الْمُبْرَمِ الَّذِی تَحْجُبُهُ بِأَیْسَرِ الدُّعاءِ، وَبِالنَّظْرَهِ الَّتِی نَظَرْتَ بِها إِلَی الْجِبالِ فَتَشامَخَتْ، وَ إِلَی الْأَرَضِینَ فَتَسَطَّحَتْ، وَ إِلَی السَّماواتِ فَارْتَفَعَتْ، وَ إِلَی الْبِحارِ فَتَفَجَّرَتْ، یَا مَنْ جَلَّ عَنْ أَدَوَاتِ لَحَظَاتِ الْبَشَرِ، وَلَطُفَ عَنْ دَقائِقِ خَطَراتِ الْفِکَرِ، لَاتُحْمَدُ یَا سَیِّدِی إِلّا بِتَوْفِیقٍ مِنْکَ یَقْتَضِی حَمْداً، وَلَا تُشْکَرُ عَلَی أَصْغَرِ مِنَّهٍ إِلّا اسْتَوْجَبْتَ بِها شُکْراً، فَمَتی تُحْصی نَعْماؤُکَ یَا إِلهِی، وَتُجازی آلاؤُکَ یَا مَوْلایَ، وَتُکافَأُ صَنَائِعُکَ یَا سَیِّدِی؟ وَمِنْ نِعَمِکَ یَحْمَدُ الْحَامِدُونَ، وَمِنْ شُکْرِکَ یَشْکُرُ الشَّاکِرُونَ، وَأَ نْتَ الْمُعْتَمَدُ لِلذُّنُوبِ فِی عَفْوِکَ، وَالنَّاشِرُ عَلَی الْخَاطِئِینَ جَنَاحَ سِتْرِکَ، وَأَ نْتَ الْکاشِفُ لِلضُّرِّ بِیَدِکَ، فَکَمْ مِنْ سَیِّئَهٍ أَخْفاها حِلْمُکَ حَتَّی دَخِلَتْ (۲) ۲۱۶۹، وَحَسَنَهٍ ضاعَفَها فَضْلُکَ حَتَّی عَظُمَتْ عَلَیْهَا مُجازَاتُکَ؟ جَلَلْتَ أَنْ

۱- وَفَّقْتَنی بِخَیْر: نسخه.

۲- دَخِلَ: به کسر خاء، یعنی تباه وفاسد و نابود شد.

يُخافَ مِنْکَ إلّا الْعَدْلُ، وَأنْ يُرْجى مِنْکَ إلّا الْإحْسانُ وَالْفَضْلُ، فَامْنُنْ عَلَيَّ بِمَا أَوْجَبَهُ فَضْلُکَ، وَلَا تَخْذُلْنِی بِما يَحْكُمُ بِهِ عَدْلُکَ، سَيِّدِی لَوْ عَلِمَتِ الْأَرْضُ بِذُنُوبِی لَساخَتْ بِی، أَوِ الْجِبالُ لَهَدَّتْنِی، أَوِ السَّمَاوَاتُ لَاخْتَطَفَتْنِی، أَوِ الْبِحارُ لأَغْرَقَتْنِی، سَيِّدِی سَيِّدِی سَيِّدِی، مَوْلایَ مَوْلایَ مَوْلایَ، قَدْ تَكَرَّرَ وُقُوفِی لِضِيافَتِکَ فَلَا تَحْرِمْنِی مَا وَعَدْتَ الْمُتَعَرِّضِينَ لِمَسْأَلَتِکَ، يَا مَعْرُوفَ الْعارِفِينَ، يَا مَعْبُودَ الْعابِدِينَ، يَا مَشْكُورَ الشَّاكِرِينَ، يَا جَلِيسَ الذَّاكِرِينَ، يَا مَحْمُودَ مَنْ حَمِدَهُ، يَا مَوْجُودَ مَنْ طَلَبَهُ، يَا مَوْصُوفَ مَنْ وَحَّدَهُ، يَا مَحْبُوبَ مَنْ أَحَبَّهُ، يَا غَوْثَ مَنْ أَرَادَهُ، يَا مَقْصُودَ مَنْ أَنَابَ إلَيْهِ، يَا مَنْ لَايَعْلَمُ الْغَيْبَ إلّا هُوَ، يَا مَنْ لَا يَصْرِفُ السُّوءَ إلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايُدَبِّرُ الْأَمْرَ إلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايَغْفِرُ الذَّنْبَ إلّا هُوَ، يَا مَنْ لَايَخْلُقُ الْخَلْقَ إلّا هُوَ، يَا مَنْ لا يُنَزِّلُ الْغَيْثَ إلّا هُوَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِی يَا خَيْرَ الْغافِرِينَ. رَبِّ إنِّی أَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ حَياءٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ رَجاءٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ إنَابَةٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ رَغْبَةٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ رَهْبَةٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ طَاعَةٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ إيمانٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ إقْرارٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفَارَ إخْلاصٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ تَقْوى، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفَارَ تَوَكُّلٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفَارَ ذِلَّةٍ، وَأَسْتَغْفِرُکَ اسْتِغْفارَ عَامِلٍ لَکَ، هَارِبٍ مِنْکَ إلَيْکَ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتُبْ عَلَيَّ وَعَلَى والِدَيَّ بِما تُبْتَ وَتَتُوبُ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِکَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ، يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ، يَا مَنْ تُسَمَّى بِالْغَفُورِ الرَّحِيمِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاقْبَلْ تَوْبَتِی، وَزَكِّ

عَمَلِی، وَاشْکُرْ سَعْیِی، وَارْحَمْ ضَراعَتِی، وَلَا تَحْجُبْ صَوْتِی، وَلَا تُخَیِّبْ مَسْأَلَتِی، یَا غَوْثَ الْمُسْتَغِیثِینَ، وَأَبْلِغْ أَئِمَّتِی سَلامِی وَدُعائِی، وَشَفِّعْهُمْ فِی جَمِیعِ مَا سَأَلْتُکَ، وَأَوْصِلْ هَدِیَّتِی إِلَیْهِمْ کَما یَنْبَغِی لَهُمْ، وزِدْهُمْ مِنْ ذلِکَ مَا یَنْبَغِی لَکَ بِأَضْعَافٍ لَایُحْصِیها غَیْرُکَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی أَطْیَبِ الْمُرْسَلِینَ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ (۱) ۲۱۷۰. زیارت دیگر امام رضا علیه السلام

مؤلّف گوید که: علّامه مجلسی در بحار از بعض مؤلّفات قدماء اصحاب زیارتی برای حضرت امام رضا علیه السلام نقل کرده که معروف است به جوادیّه، و در آخر آن زیارت است که: نماز زیارت بجا آور و تسبیح کن و هدیه نما آن را به آن حضرت پس بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ یَا اللَّهُ الدَّائِمُ، و این دعا را تا به آخر نقل کرده، پس هرگاه در آن مشهد مقدّس آن زیارت را خواندی این دعا را ترک مکن (۲) ۲۱۷۱.

زیارت دیگر: زیارتی است که ابن قولویه از بعض ائمّه علیهم السلام روایت کرده که فرمودند: چون به نزد قبر امام رضا علیه السلام بروی بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضَا الْمُرْتَضَی الْإِمامِ التَّقِیِّ النَّقِیِّ وَحُجَّتِکَ عَلَی مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَمَنْ تَحْتَ الثَّرَی الصِّدِیقِ الشَّهِیدِ صَلاةً کَثِیرَةً تامَّةً زاکِیَةً مُتَواصِلَةً مُتَواتِرَةً مُتَرادِفَةً کَأَ فْضَلِ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْ لِیَائِکَ (۳) ۲۱۷۲.

زیارت دیگر: زیارتی است که شیخ مفید در مقنعه نقل کرده، فرموده: می ایستی نزد قبر آن حضرت بعد از آنکه غسل زیارت کرده باشی و پاکیزه ترین جامه های خود را پوشیده باشی و می گویی:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَ لِیَّ اللَّهِ وَابْنَ وَ لِیِّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّةَ اللَّهِ وَابْنَ

۱- مزار قدیم شیخ مفید طبق نقل بحار الأنوار ۱۰۲/ ۵۷ و تحفه الزائر: ۳۲۷- ۳۲۹.

۲- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۵۲- ۵۷.

۳- کامل الزیارات: ۵۱۳، ح ۱، باب ۱۰۲.

حُجَّتِهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا إِمامَ الْهُدى وَالْعُرْوَهَ الْوُثْقى وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، أَشْهَدُ أَ نَّكَ مَضَيْتَ عَلى مَا مَضى عَلَيْهِ آباؤُكَ الطَّاهِرُونَ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ، لَمْ تُؤْثِرْ عَمىً عَلى هُدىً، وَلَمْ تَمِلْ مِنْ حَقٍّ إِلى باطِلٍ، وَأَ نَّكَ نَصَحْتَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ، وَأَدَّيْتَ الْأَمانَهَ، فَجَزاكَ اللَّهُ عَنِ الْإِسْلامِ وَأَهْلِهِ خَيْرَ الْجَزاءِ، أَ تَيْتُكَ بِأَبِى وَأُمِّى زَائِراً عَارِفاً بِحَقِّكَ، مُوالِياً لِأَوْلِيائِكَ، مُعادِياً لِأَعْدائِكَ، فَاشْفَعْ لِى عِنْدَ رَبِّكَ.

پس بچسبان خود را به قبر و ببوس آن را و بگذار دو طرف روى خود را بر آن، پس بگرد به جانب سر و بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، أَشْهَدُ أَ نَّكَ الْإِمامُ الْهادِى وَالْوَ لِىُّ الْمُرْشِدُ، أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَعْدائِكَ، وَأَ تَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِوِلايَتِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

پس دو ركعت نماز زيارت بجا آور، و بعد از آن هرچه خواستى نماز كن، و بگرد به طرف پا پس دعا كن به آنچه مى خواهى إن شاء اللّه (۱) ۲۱۷۳. وداع حضرت رضا (ع)

مؤلّف گويد كه: زيارت آن حضرت در ايّام و اوقات شريفه مختصّه به آن حضرت فضيلت بسيار دارد، خصوصاً در ماه رجب و بيست وسوم ذى القعده و بيست و پنجم آن و ششم ماه رمضان، چنانكه در محلّ خود در اعمال ماهها ذكر شد، و غير اين روزها از ايّام ديگر كه به آن حضرت اختصاصى دارد، و چون خواستى وداع كنى آن حضرت را پس بگو آنچه را كه در وداع حضرت رسول صلى الله عليه و آله مى گفتى: لَاجَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ تَسْلِيمِى عَلَيْكَ، و اگر خواستى بگو:

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا وَ لِيَّ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيارَتِى ابْنَ نَبِيِّكَ وَحُجَّتِكَ عَلى خَلْقِكَ، وَاجْمَعْنِى وَ إِيَّاهُ فِى جَنَّتِكَ،

۱- مقنعه مفيد: ۴۸۰- ۴۸۱.

وَاحْشُرْنِی مَعَهُ وَفِی حِزْبِهِ مَعَ الشُّهَداءِ وَالصَّالِحِینَ وَحَسُنَ أُولَئِکَ رَفِیقاً، وَأَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ وَأَسْتَرْعِیکَ وَأَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ، آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ وَدَلَلْت عَلَیْهِ فَاکْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِینَ (۱) ۲۱۷۴.

مؤلّف گوید که: در این جا چند مطلب است که شایسته و مناسب است ذکرش:

اوّل: به سند معتبر از حضرت امام علیّ نقی علیه السلام منقول است که: هرکه را به سوی خدا حاجتی بوده باشد پس زیارت کند قبر جدّم حضرت امام رضا علیه السلام را در شهر طوس و حال آنکه غسل کرده باشد و نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بکند ودر قنوت نماز حاجت خود را بطلبد، پس بدرستی که مستجاب می شود، مگر آنکه از برای گناهی یا قطع رحمی سؤال کند، بدرستی که موضع قبر آن حضرت بقعه ای است از بقعه های بهشت، و هیچ مؤمنی او را زیارت نمی کند مگر آنکه حق تعالی او را از آتش جهنّم آزاد می کند و داخل بهشت می گرداند (۲) ۲۱۷۵.

دوّم: علّامه مجلسی نقل کرده از خطّ شیخ جلیل شیخ حسین بن عبدالصّمد والد شیخ بهائی که شیخ ابو الطّیّب حسین بن احمد فقیه رازی رحمه الله ذکر نموده که: هرکس زیارت کند حضرت امام رضا یا دیگر از ائمّه علیهم السلام را پس در نزد آن امام بجای آورد نماز جعفر را، برای او نوشته شود به هر رکعتی ثواب کسی که هزار حج و هزار عمره بجا آورده باشد، و هزار بنده در راه خدا آزاد کرده باشد، و هزار مرتبه به جهاد ایستاده باشد با پیغمبر مرسل، و برای او است به هر گامی که برمی دارد ثواب صد حج و صد عمره و صد بنده آزاد کردن در راه خدای تعالی، و نوشته شود برای او صد حسنه، و محو شود از او صد سیّئه (۳) ۲۱۷۶، و کیفیّت نماز جعفر در اعمال روز جمعه گذشت (ص ۸۱). سفر حضرت امام رضا (ع) به خراسان

سیّم: روایت شده از محوّل سجستانی که چون مأمون طلب کرد امام رضا علیه السلام را از مدینه به خراسان، حضرت به جهت وداع با قبر پیغمبر صلی الله علیه و آله داخل مسجد شد و مکرّر با قبر آن حضرت وداع می کرد و بیرون می آمد و برمی گشت نزد قبر، و در هر دفعه صدای مبارکش به گریه بلند بود، من نزدیک آن حضرت رفتم و سلام کردم بر او، جواب داد، پس تهنیت گفتم او را به آن سفر، فرمود:

مرا زیارت کن، همانا من بیرون می شوم از جوار جدّم، و می میرم در غربت، و دفن می شوم در پهلوی هارون (۴) ۲۱۷۷.

۱- بلد الأمین: ۲۸۳.

۲- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۹۳ ح ۳۲ باب ۶۶.

۳- بحار الأنوار ۱۰۰/ ۱۳۷.

۴- بحار الأنوار ۴۹/ ۱۱۷ ح ۳ باب ۱۰ نقل از عیون اخبار الرضا علیه السلام.

و شیخ یوسف بن حاتم شامی در درّ النّظیم فرموده که: روایت کردند جماعتی از اصحاب امام رضا علیه السلام که آن حضرت فرمود: زمانی که من خواستم بیرون بیایم از مدینه به سوی خراسان، جمع کردم عیال خود را، و امر نمودم ایشان را که بر من گریه کنند تا بشنوم گریه ایشان را، پس تقسیم کردم در بین ایشان دوازده هزار دینار و گفتم به ایشان که: من برنمی گردم به سوی عیالم هرگز، پس گرفتم ابو جعفر جواد را و بُردم او را به مسجد پیغمبر صلی الله علیه و آله، و گذاشتم دست او را بر کنار قبر و چسپانیدم او را به آن قبر شریف، و خواستم حفظ او را به سبب رسول خدا صلی الله علیه و آله، و امر کردم جمیع وکیلان و حشم خود را به شنیدن و اطاعت فرمایش او، و آنکه مخالفت او را ننمایند، و فهمانیدم ایشان را که او قائم مقام من است (۱) ۲۱۷۸.

و سیّد عبدالکریم بن طاووس روایت کرده که: زمانی که مأمون حضرت امام رضا علیه السلام را طلبید از مدینه به خراسان، حضرت حرکت فرمود از مدینه به سوی بصره، و به کوفه نرفت، و از بصره توجّه نمود بر طریق کوفه به بغداد، و از آن جا به قم، و داخل قم شد، اهل قم پیشباز آن حضرت آمدند، و باهم مخاصمه می کردند در باب ضیافت آن حضرت، و هر کدام میل داشتند که آن بزرگوار بر او وارد شود، حضرت فرمود که: شتر من مأمور است، یعنی هر کجا او فرود آمد من آن جا وارد می شوم، پس آن شتر آمد تا دَرِ یک خانه خوابید، و صاحب آن خانه در شب آن روز در خواب دیده بود که حضرت امام رضا علیه السلام فردا میهمان او خواهد بود، پس چندی نگذشت که آن محل مقام رفیعی گشت و در زمان ما مدرسه معموره است (۲) ۲۱۷۹.

و شیخ صدوق به سند خود از اسحاق بن راهویه نقل کرده که گفت: چون امام رضا علیه السلام به نیشابور آمد و خواست از آن جا حرکت نماید، جمع شدند خدمت آن حضرت اصحاب حدیث و عرض کردند: یابن رسول اللّه، تو از نزد ما می روی و برای ما یک حدیثی نمی فرمایی که ما استفاده کنیم آن را از جناب تو، آن حضرت در عماری نشسته بود، سرِ خود را بیرون نمود و فرمود: شنیدم پدرم موسی بن جعفر فرمود: شنیدم پدرم جعفر بن محمّد فرمود: شنیدم پدرم محمّد بن علی فرمود: شنیدم پدرم علیّ بن الحسین فرمود: شنیدم پدرم حسین بن علی فرمود:

شنیدم پدرم امیرالمؤمنین علیّ بن ابی طالب علیهم السلام فرمود: شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: شنیدم جبرئیل می گفت: شنیدم خداوند عزّ وجلّ فرمود: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ حِصْنِی، فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِی

۱- درّ النظیم: ۶۷۸.

۲- فرحه الغری: ۱۰۵، باب ۸.

أَمِنَ مِنْ عَذابِی. این حدیث شریف را فرمود و حرکت نمود، چون شتر راه افتاد صدا زد ما را و فرمود: بِشُرُوطِها وَأَنَا مِنْ شُرُوطِها (۱) ۲۱۸۰.

و ابو الصّلت روایت کرده که: چون امام رضا علیه السلام به دِه سُرخ رسید در وقتی که به نزد مأمون می رفت گفتند: یابن رسول اللّٰه، ظهر شده است نماز نمی کنید؟ پس فرود آمد و آب طلبید، گفتند:

آب همراه نداریم، پس به دست مبارک خود زمین را کاوید، آنقدر آب جوشید که آن حضرت و هرکه با آن حضرت بود وضو ساختند، و اثرش تا امروز باقی است.

و چون داخل سناباد شد پشت مبارک خود را گذاشت به کوهی که دیگها از آن می تراشند و فرمود که: خداوندا نفع ببخش به این کوه و برکت دِه در هرچه در ظرفی گذارند که از این کوه تراشند، و فرمود که: از برای آن حضرت دیگها از سنگ تراشیدند، و فرمود که: طعام آن حضرت را نپزند مگر در آن دیگها، پس از آن روز مردم دیگها و ظرفها از آن تراشیدند و برکت یافتند (۲) ۲۱۸۱. پیاده رفتن شاه عبّاس به خراسان

چهارم: صاحب مطلع الشّمس نقل کرده که در بیست و پنجم ذی الحجّه سنه هزار و شش شاه عبّاس اوّل وارد مشهد مقدّس گردید، دید که حرم مطهّر را عبدالمؤمن خان اوزبکی غارت کرده و سوای محجّر طلا دیگر چیزی در آن جا نگذاشته، و در بیست و هشتم ذی الحجّه از مشهد به هرات رفت، و هرات را استرداد کرده، بعد از نظم آن جا رجعت به مشهد نمود، یک ماه در آن جا توقّف نموده و صحن مقدّس را مرمّت کرده، و خدّام بقعه مبارکه را احسان و رعایت فرموده، معاودت به عراق فرمود، و در اواخر سنه هزار و هشت مجدّداً شاه عبّاس به مشهد مقدّس رفته، زمستان را در آن جا گذرانید، و خدمت خادم باشی گری آستانه مقدّسه را خود متقلّد و مشغول بود، چنانچه شبی با مقراض سر شمعها را می گرفت شیخ بهائی علیه الرّحمه بالبدیهه این رباعی را انشاد کرد:

پیوسته بود ملائک علّیین پروانه شمع روضه خلد آیین

مقراض به احتیاط زن ای خادم ترسم ببری شهپر جبریل امین

و در سنه هزار و نُه بنا به نذری که شاه عبّاس کرده بود که پیاده به مشهد برود پیاده به مشهد مشرّف گشت، و در بیست و هشت روز آن مسافت بعیده را قطع فرمود، صاحب تاریخ عالم آرا این اشعار در این باب نگاشته:

۱- ثواب الأعمال: ۶- ۷.

۲- عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱۴۷، ح ۱، باب ۳۹.

غلام شاه مردان شاه عبّاس شهِ والا گهر خاقان امجَدْ

به طوف مرقد شاه خراسان پیاده رفت با اخلاص بی حد

تا آنکه گفته:

پیاده رفت شد تاریخ رفتن ز اصفاهان پیاده تا به مشهد

«۱۰۰۹»

و چون به مشهد مقدّس رسید صحن مبارک را وسعت داد، و ایوان علی شیر که درگاه روضه متبرّکه از آن جا بوده و در یک گوشه صحن اتّفاق افتاده بود و بدنما بود در وسط قرار داد، و ایوانی مقابل آن در طرف دیگر بساخت، و خیابانی از دروازه غربی شهر تا شرقی طرح کردند که از هر طرف به صحن رسیده از میان ایوانها بگذشت، و چشمه ها و قنوات احداث کرده به شهر آورد، و نهری از میان خیابان و حوضی بزرگ در وسط صحن احداث نمود که آب از حوض گذشته به خیابان شرقی جاری شود، و در بناهای مذکور کتیبه ها به خطّ میرزا محمّد رضای صدرِ الکتّاب و علی رضای عبّاسی و محمّد رضای امامی رسم شد، و هم شاه عبّاس قبّه مطهّره را به طلا تذهیب کرد، چنانچه در کتیبه قبّه مطهّره به آن اشاره شده، و صورت آن کتیبه چنین است:

بِسْمِ اللَّه الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ مِنْ عَظائِمِ تَوفِیقاتِ اللَّه سُبْحانَهُ أنْ وفَّقَ السّلطان الأعظم مولی ملوک العرب والعجم صاحب النّسب الطاهر النبویّ والحسب الباهر العلوی تراب أقدام خدّام هذه العتبه المطهّره اللّاهوتیّه غبار نعال زوّار هذه الروضه المنوّره الملکوتیّه، ومروّج آثار أجداده المعصومین السلطان ابن السلطان أبو المظفّرشاه عبّاس الحسینی الموسوی الصفوی بهادر خان فاستسعد بالمجیء ماشیاً علی قدمیه من دار السَّلطنه إصفهان إلی زیاره هذا الحرم الأشرف، وقد تشرّف بزینه هذه القبّه من خلّص ماله فی سنه ألف وعشر، وتمّ فی سنه ألف وستّ وعشر (۱) ۲۱۸۲. صورت کتیبه قبّه مطهره امام رضا (ع)

پنجم: شیخ طبرسی در إعلام الوری بعد از ذکر جمله ای از معجزات حضرت امام رضا علیه السلام گفته: و امّا آنچه ظاهر شده برای مردم از بعد از شهادت آن حضرت تا زمان ما از برکت مشهد مقدّسِ آن حضرت و علامات و عجایبی که مشاهده کردند خلق بسیار و عام و خاص تصدیق آن نمودند و مخالف و مؤالف اقرار به آن نمودند بسیار بلکه از حدّ حصر خارج است، و همانا در آن

۱- مطلع الشمس از صنیع الدوله محمّدحسن خان ۲/ ۳۲۴ در وقایع بین سنه ۱۰۰۹ و ۱۰۱۰.

مشـهد مقـدّس کور مادرزاد و ابرص شـفا یافتنـد، و دعاها مسـتجاب شـده، و حاجات برآورده شده، و شدايد و ملمّات برطرف شده، و ما بسیاری از اینها را خود مشاهده کردیم و علم و یقینی که شک در آن راه نیابد پیدا نمودیم (۱) ۲۱۸۳.

و شیخ اجلّ شیخ حرّ عاملی در اثبات الهداه بعد از نقل این کلام از شیخ طبرسی فرموده که: مؤلّف این کتاب محمّد بن الحسن الحرّ می گوید که: من دیدم و مشاهده کردم بسـیاری از این معجزات را همچنان که شـیخ طبرسی مشاهده نموده، و یقین برای من حاصل شـد همچنان که برای او یقین حاصل شده بود، در مدّت مجاورت من در مشـهد مقدّس که بیست و شـش سال می شود، و شـنیدم چیزهایی در این باب که از حـدّ تواتر گذشـته، و در خاطر ندارم که من دعا کرده باشم در این مشـهد و از خدا حـاجتی خواسته باشم مگر آنکه برآورده شـده الْحَمْـدُ لِلَّه، و تفصـیل را مقام گنجایش نـدارد لهـذا اکتفا کردیم به اجمال (۲) ۲۱۸۴.

مؤلّف این کتاب عبّاس قمّی گوید که: در هر زمان آنقدر کرامات و معجزات از این روضه مقدّسه ظاهر می شود که احتیاج به نقل وقایع گذشته نیست، و ما در باب دویّم در اعمال شب بیست و هفتم رجب اشاره کردیم به چیزی که مناسب این مقام بود، و فعلًا مقام را گنجایش تطویل نیست، بهتر آنکه این فصل را به همین جا ختم کنیم واین چند شعر را که از جامی نقل شده در مدح آن حضرت نقل نماییم:

سَلامٌ عَلی آلِ طه وَیس سَلامٌ عَلی آلِ خَیْرِ النَّبِیِّین

سَلامٌ عَلی رَوْضَهٍ حَلَّ فِیهاإِمامٌ یُباهِی بِهِ الْمُلْکُ وَالدِّین

امام به حق شاه مطلق که آمدحریم درش قبله گاه سلاطین

شه کاخ عرفان گل شاخ احسان دُرِ دُرج امکان مه بُرج تمکین

علیّ بن موسی الرّضا کز خدایش رضا شد لقب چون رضا بودش آیین

زفضل و شرف بینی او را جهانی اگر نبودت تیره چشم جهان بین

پی عطر رُو بند حُوران جنّت غبار درش را به گیسوی مشکین

اگر خواهی آری به کف دامن اوبرو دامن از هرچه جز اوست برچین

۱- اعلام الوری: ۳۱۴، آخر فصل ۳.

۲- اثبات الهداه ۳/ ۳۹۸ فصل ۷ ح ۱۳۲.

فصل دهم

در زیارت ائمّه سُرّ من رأی علیهم السلام و اعمال سرداب مطهّر

و در آن دو مقام است:

زیارت ائمّه سُرَّ مَن رأی علیهم السلام

مقام اوّل

در زیارت دو امام معصوم حضرت امام علیّ نقی

و حضرت امام حسن عسکری صلوات اللّه علیهما

چون وارد شدی به سُرّ من رَأی إن شاء اللّه و خواستی زیارت کنی آن دو امام همام علیهما السلام را پس غسل کن و بعد از رعایت آداب دخول حرمهای شریفه با تأنّی و وقار روانه شو تا به در حرم مطهّر و اذن دخول عمومی را که در اوایل این باب ذکر شد بخوان، پس داخلِ حرم شو و زیارت کن آن دو بزرگوار را به این الفاظ که اصحّ زیارت است:

السَّلامُ عَلَیْکُمَا یَا وَ لِیَّیِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُما یَا حُجَّتَیِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکُما یَا نُورَیِ اللَّهِ فِی ظُلُماتِ الْأَرْضِ، السَّلامُ عَلَیْکُما یَا مَنْ بَدا لِلَّهِ فِی شَأْنِکُما، أَ تَیْتُکُما زائِراً، عارِفاً بِحَقِّکُما، مُعادِیاً لِأَعْدائِکُما، مُوالِیاً لِأَوْ لِیائِکُما، مُؤْمِناً بِمَا آمَنْتُما بِهِ، کافِراً بِما کَفَرْتُما بِهِ، مُحَقِّقاً لِمَا حَقَّقْتُما، مُبْطِلًا لِمَا أَبْطَلْتُما، أَسْأَلُ اللَّهَ رَبِّی وَرَبَّکُما أَنْ یَجْعَلَ حَظِّی مِنْ زِیارَتِکُمَا الصَّلاهَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ یَرْزُقَنِی مُرافَقَتَکُما فِی الْجِنانِ مَعَ آبائِکُمَا الصَّالِحِینَ، وَأَسْأَ لُهُ أَنْ یُعْتِقَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَیَرْزُقَنِی شَفاعَتَکُما وَمُصاحَبَتَکُما، وَیُعَرِّفَ بَیْنِی وَبَیْنَکُما، وَلَا یَسْلُبَنِی حُبَّکُما وَحُبَّ آبائِکُمَا الصَّالِحِینَ، وَأَنْ لَایَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیارَتِکُمَا، وَیَحْشُرَنِی مَعَکُمَا فِی الْجَنَّهِ بِرَحْمَتِهِ. اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی حُبَّهُمَا، وَتَوَفَّنِی عَلَی مِلَّتِهِمَا. اللَّهُمَّ الْعَنْ ظَالِمِی

آلِ مُحَمَّدٍ حَقَّهُمْ وَانْتَقِمْ مِنْهُمْ، اللَّهُمَّ الْعَنِ الْأَوَّلِينَ مِنْهُمْ وَالْآخِرِينَ وَضَاعِفْ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ وَابْلُغْ بِهِمْ وَبِأَشْيَاعِهِمْ وَمُحِبِّيهِمْ وَمُتَّبِعِيهِمْ أَسْفَلَ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيمِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَ وَ لِيِّكَ وَابْنِ وَ لِيِّكَ وَاجْعَلْ فَرَجَنَا مَعَ فَرَجِهِمْ (۱) ۲۱۸۵ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

و جهد می کنی در دعا کردن از برای خود و پدر و مادر خود و هر دعا که خواهی بکن، و اگر توانی به نزدیک قبر ایشان بروی دو رکعت نماز نزد قبر بکن، و اگر نتوانی داخل مسجد شو و دو رکعت نماز بکن، و هر دعا که خواهی بکن که مستجاب است، و این مسجد پهلوی خانه ایشان است، و حضرت امام علیّ نقی و امام حسن عسکری علیهما السلام در آن نماز می کرده اند (۲) ۲۱۸۶.

مؤلّف گوید که: این زیارت موافق روایت کامل الزّیاره بود، و شیخ محمّد بن المشهدی و شیخ مفید و شهید نیز این زیارت را در مزار خود نقل کرده اند با اختلافی جزئی، و بعد از فقره فِي الْجَنَّةِ بِرَحْمَتِهِ، فرموده اند: آنگاه برو و بینداز خود را بر هر یک از آن دو قبر و ببوس آن را و بگذار طرف راست و چپ روی خود را بر قبر و بعد از آن سر بردار و بگو: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي حُبَّهُمْ وَتَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِهِمْ، تا آخر زیارت که گذشت. پس گفته اند که چهار رکعت نماز بگزار نزدیک سر مقدّس، و بعد از نماز زیارت هر قدر نماز که خواهی بگزار، إلی آخره (۳) ۲۱۸۷.

و مستور نماند که آن دو بزرگوار در خانه خود دفن شدند، و برای آن دری بود که گاهی بازمی کردند و شیعیان داخل می شدند و در نزد قبر زیارت می کردند و گاهی بسته بود، و از بیرون مقابل شبّاکی که در دیوار مقابل قبر مطهّر بود زیارت می کردند، و در صدر همین خبر زیارت مذکور است که: غسل می کنی و به نزد قبر ایشان می روی اگر توانی رفت، و اگر نه اشاره می کنی به سلام مقابل شبکه که باز می شود به سوی قبر، و چنین زایر نماز زیارت خود را در مسجد بکند، و چون به همّت موالیان آن خانه برداشته شد و به جای آن قبّه و حرم و رواق وایوان ساخته شد آن مسجد داخل در حرم شد، و الآن معروف است که ایوان مستطیل که در صحن پشت سر

۱- فَرجِهِ: خ ل.

۲- کامل الزیارات: ۵۲۰- ۵۲۱، ح ۱، باب ۱۰۳.

۳- مزار کبیر مشهدی: ۵۵۲، ح ۱، باب ۷ و مزار مفید به نقل بحار الأنوار ۱۰۲/ ۶۲ و مزار شهید: ۲۲۳- ۲۲۴.

عسکریّین علیهما السلام است متّصل است به رواق همان مسجد مذکور (۱) ۲۱۸۸، به هر حال زوّار از این جهت آسوده شدند.

و برای آن دو بزرگوار زیارت مخصوصه به هر کدام و مشترک میان هر دو بزرگوار در کتب مزاریّه مذکور است، اگر راغب شدند نسخه آن بسیار است، و اگر زایر را حالی و مجالی باشد مناسب است که زیارت جامعه کبیره را که بعد از این مذکور گردد إن شاء اللّٰه تعالی بخواند، زیرا که صدور آن کلمات بلیغه دارای تمام مراتب اظهار بندگی و تذلّل و اعتراف به عظمت و جلالت ائمّه از مصدر جلال حضرت هادی علیه السلام است.

و سیّد ابن طاووس در مصباح الزّائر برای هر یک از این دو بزرگوار زیارت مبسوط با صلوات بر ایشان و دعاهای بعد از نماز و زیارت نقل کرده، که شایسته است نقل آن، اگرچه موجب تطویل است، زیرا که فواید بسیار در آن مندرج است، فرمود: هرگاه رسیدی به سُرّ مَنْ رَأی غسل کن در وقت رسیدن غسل زیارت، و بپوش پاکیزه ترین جامه های خود را و روانه شو با تأنّی و وقار تا برسی به دَرِ حرم شریف، آنگاه که رسیدی طلب رخصت کن و بگو:

أَأَدْخُلُ یا نَبِیَّ اللّٰهِ؟ أَأَدْخُلُ یا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ؟ أَأَدْخُلُ یا فاطِمَهُ الزَّهْراءُ سَیِّدَهَ نِساءِ الْعالَمِینَ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ الْحُسَیْنَ بْنَ عَلِیٍّ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ؟ أَأَدْخُلُ یا مَوْلایَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ عَلِیَّ بْنَ مُوسَی؟ أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ؟

أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ یَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَوْلایَ یَا أَبا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ؟ أَأَدْخُلُ یَا مَلائِکَهَ اللّٰهِ الْمُوَکَّلِینَ بِهذَا الْحَرَمِ الشَّرِیفِ.

پس داخل شو و در وقت داخل شدن پای راست را مقدّم دار و بایست نزد ضریح حضرت علیّ هادی علیه السلام رو به قبر و پشت به قبله و صد مرتبه اللّٰهُ أَکْبَرُ بگو، و بگو:

۱- بلکه نقل شده که رواق پشت سر مقدّس و یک ذرع از حرم مطهّر نیز مسجد است. (منه).

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بن مُحَمَّدٍ الزَّكِيَّ الرَّاشِدَ النُّورَ الثَّاقِبَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سِرَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَبْلَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا آلَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خِيَرَةَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَمِينَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَقَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا نُورَ الْأَ نْوَارِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا زَيْنَ الْأَ بْرَارِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَلِيلَ الْأَخْيَارِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عُنْصُرَ الْأَطْهارِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّةَ الرَّحْمنِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا رُكْنَ الْإِيمانِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَ لِيَّ الصَّالِحِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يا عَلَمَ الْهُدى، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَلِيفَ التُّقى، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَمُودَ الدِّينِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ خَاتَم النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ فاطِمَةَ الزَّهْراءِ سَيِّدَةِ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الْأَمِينُ الْوَفِيُّ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الْعَلَمُ الرَّضِيُّ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الزَّاهِدُ التَّقِيُّ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الْحُجَّةُ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا التَّالِي لِلْقُرْآنِ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الْمُبَيِّنُ لِلْحَلالِ مِنَ الْحَرامِ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الْوَ لِيُّ النَّاصِحُ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الطَّرِيقُ الْواضِحُ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا النَّجْمُ اللَّائِحُ، أَشْهَدُ يَا مَوْلَایَ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَ نَّکَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، وَخَلِيفَتُهُ فِی بَرِيَّتِهِ، وَأَمِينُهُ فِی بِلادِهِ، وَشَاهِدُهُ عَلَى عِبَادِهِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ كَلِمَةُ التَّقْوَى، وَبَابُ الْهُدَى، وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقى، وَالْحُجَّةُ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَمَنْ تَحْتَ الثَّرَى، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ، الْمُبَرَّأُ مِنَ الْعُيُوبِ، وَالْمُخْتَصُ

بِكَرامَهِ اللَّهِ، وَالْمَحْبُوُّ بِحُجَّهِ اللَّهِ، وَالْمَوْهُوبُ لَهُ كَلِمَهُ اللَّهِ، وَالرُّكْنُ الَّذِی يَلْجَأُ إِلَيْهِ الْعِبادُ، وَتُحْيى بِهِ الْبِلادُ، وَأَشْهَدُ يَا مَوْلاىَ أَنِّی بِكَ وَبِآبائِكَ وَأَبْنَائِكَ مُوقِنٌ مُقِرٌّ، وَلَكُمْ تَابِعٌ فِی ذَاتِ نَفْسِی، وَشَرَايِعِ دِينِی، وَخَاتِمَهِ عَمَلِی وَمُنْقَلَبِی وَمَثْوَایَ، وَأَ نِّی وَ لِیٌّ لِمَنْ وَالاكُمْ، وَعَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَعَلانِيَتِكُمْ، وَأَوَّ لِكُمْ وَآخِرِكُمْ، بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی، وَالسَّلامُ عَلَيْكَ (۱) ۲۱۸۹ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

پس ببوس ضريح را و بگذار روی راست را بر آن، پس طرف چپ رو را بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَ (۲) ۲۱۹۰ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ الْوَفِیِّ، وَوَ لِيِّكَ الزَّكِیِّ، وَأَمِينِكَ الْمُرْتَضى، وَصَفِيِّكَ الْهَادِی، وَصِرَاطِكَ الْمُسْتَقِيمِ، وَالْجَادَّهِ الْعُظْمى، وَالطَّرِيقَهِ الْوُسْطى، نُورِ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَ لِیِّ الْمُتَّقِينَ، وَصاحِبِ الْمُخْلَصِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنا مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ، وَصَلِّ عَلَى عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الرَّاشِدِ الْمَعْصُومِ مِنَ الزَّلَلِ، وَالطَّاهِرِ مِنَ الْخَلَلِ، وَالْمُنْقَطِعِ إِلَيْكَ بِالْأَمَلِ، الْمَبْلُوِّ بِالْفِتَنِ، وَالْمُخْتَبَرِ بِالْمِحَنِ، وَالْمُمْتَحَنِ بِحُسْنِ الْبَلْوَى، وَصَبْرِ الشَّكْوَى، مُرْشِدِ عِبَادِكَ، وَبَرَكَهِ بِلادِكَ، وَمَحَلِّ رَحْمَتِكَ، وَمُسْتَوْدَعِ حِكْمَتِكَ، وَالْقَائِدِ إِلَى جَنَّتِكَ، الْعَالِمِ فِی بَرِيَّتِكَ، وَالْهَادِی فِی خَلِيقَتِكَ الَّذِی ارْتَضَيْتَهُ وَانْتَجَبْتَهُ وَاخْتَرْتَهُ لِمَقَامِ رَسُولِكَ فِی أُمَّتِهِ، وَأَ لْزَمْتَهُ حِفْظَ شَرِيعَتِهِ، فَاسْتَقَلَّ بِأَعْبَاءِ الْوَصِيَّهِ ناهِضاً بِهَا وَمُضْطَلِعاً (۳) ۲۱۹۱ بِحَمْلِها، لَمْ يَعْثُرْ فِی مُشْكِلٍ، وَلَا هَفَا (۴) ۲۱۹۲ فِی مُعْضِلٍ، بَلْ كَشَفَ الْغُمَّهَ، وَسَدَّ الْفُرْجَهَ، وَأَدَّى الْمُفْتَرَضَ. اللَّهُمَّ فَكَما

۱- وَالسَّلامُ عَلَيْكَ: نسخه.

۲- صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ: نسخه.

۳- مُضْطَلِعاً: قوی.

۴- وَلَا هَفَا: لغزش نکرد.

أَقْرَرْتَ نـاظِرَ نَـبِيِّكَ بِهِ فَرَقِّهِ (۱) ۲۱۹۳ دَرَجَتَهُ، وَأَجْزِلْ لَـدَيْكَ مَثُـوبَتَهُ، وَصَـلِّ عَلَيْهِ وَبَلِّغْهُ مِنَّا تَحِيَّةً وَسَـلاماً، وَآتِنـا مِنْ لَـدُنْكَ فِى مُوالاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْساناً وَمَغْفِرَةً وَرِضْواناً إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيم.

پس نماز زيارت بگزار و چون سلام دادى بگو:

يَا ذَا الْقُـدْرَهِ الْجامِعَهِ، وَالرَّحْمَهِ الْواسِـعَهِ، وَالْمِنَنِ الْمُتَتابِعَهِ وَالْآلاءِ الْمُتَوَاتِرَهِ، وَالْأَيادِى الْجَلِيلَهِ، وَالْمَواهِبِ الْجَزِيلَهِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِينَ، وَأَعْطِنِى سُؤْلِى، وَاجْمَعْ شَـمْلِى، وَلُمَّ شَـعَثِى، وَزَكِّ عَمَلِى، وَلَا تُزِغْ قَلْبِى بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنِى، وَلَا تُزِلَّ قَدَمِى، وَلَا تَكِلْنِى إِلَى نَفْسِـى طَرْفَهَ عَيْنٍ أَبَداً، وَلَا تُخَيِّبْ طَمَعِى، وَلَا تُبْدِ عَوْرَتِى، وَلَا تَهْتِكْ سِتْرِى، وَلَا تُوحِشْنِى، وَلَا تُؤْيِسْنِى، وَكُنْ بِى رَؤُوفاً رَحِيماً، وَاهْدِنِى وَزَكِّنِى وَطَهِّرْنِى وَصَـفِّنِى وَاصْطَفِنِى، وَخَلِّصْنِى وَاسْتَخْلِصْنِى، وَاصْنَعْنِى (۲) ۲۱۹۴ وَاصْطَنِعْنِى (۳) ۲۱۹۵، وَقَرِّبْنِى إِلَيْـكَ وَلَـا تُباعِـدْنِى مِنْـكَ، وَالْطُفْ بِى وَلَـا تَجْفُنِى، وَأَكْرِمْنِى وَلَـا تُهِنِّى، وَمَـا أَسْـأَ لُـكَ فَلَـا تَحْرِمْنِى، وَمَا لَاأَسْأَ لُكَ فَاجْمَعْهُ لِى، بِرَحْمَتِـكَ يَـا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَأَسْـأَ لُـكَ بِحُرْمَهِ وَجْهِـكَ الْكَرِيم، وَبِحُرْمَهِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَـلَواتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَبِحُرْمَهِ أَهْلِ بَيْتِ رَسُـو لِـكَ أَمِيرِ الْمُـؤْمِنِينَ عَلِيٍّ وَالْحَسَـنِ وَالْحُسَـيْنِ وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَمُوسـى وَعَلِيٍّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ وَالْحَسَنِ وَالْخَلَـفِ الْبـاقِى صَلَواتُـكَ وَبَرَكاتُـكَ عَلَيْهِمْ أَنْ تُصَـلِّىَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ، وَتُعَجِّلَ فَرَجَ قـائِمِهِمْ بِأَمْرِكَ، وَتَنْصُـرَهُ وَتَنْتَصِـرَ بِهِ لِـدِينِكَ، وَتَجْعَلَنِى فِى جُمْلَهِ النَّاجِينَ بِهِ،

۱- فَارْفَعْ: خ ل.

۲- وَاصْنَعْنِى: نيكو كن مرا.

۳- وَاصْطَنِعْنِى: خالص خود كن مرا.

وَالْمُخْلِصِينَ فِی طاعَتِهِ، وَأَسْأَ لُکَ بِحَقِّهِمْ لَمَّا اسْتَجَبْتَ لِی دَعْوَتی، وَقَضَیْتَ لِی (۱) ۲۱۹۶ حاجَتِی، وَأَعْطَیْتَنِی سُؤْلِی، وَکَفَیْتَنِی ما أَهَمَّنِی مِنْ أَمْرِ دُنْیایَ وَآخِرَتی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَا نُورُ یا بُرْهانُ یَا مُنِیرُ یَا مُبِینُ یَا رَبِّ اکْفِنِی شَرَّ الشُّرُورِ، وَآفاتِ الدُّهُورِ، وَأَسْأَ لُکَ النَّجاهَ یَوْمَ یُنْفَخُ فِی الصُّورِ.

و دعا کن برای هرچه خواهی و بسیار بگو:

یا عُدَّتِی عِنْدَ الْعُدَدِ، وَیَا رَجائِی وَالْمُعْتَمَدَ، وَیَا کَهْفِی وَالسَّنَدَ، یَا واحِدُ یَا أَحَدُ، وَ (۲) ۲۱۹۷ یَا قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ مَنْ خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِکَ، وَلَمْ تَجْعَلْ فِی خَلْقِکَ مِثْلَهُمْ أَحَداً صَلِّ عَلَی جَماعَتِهِمْ، وَافْعَلْ بِی کَذا وَکَذا، و به جای این کلمه حاجت بخواه، همانا روایت شده از آن حضرت که فرموده: من از خداوند عزّ وجلّ خواسته ام که ناامید برنگرداند کسی را که بخواند این دعا را در روضه من بعد از من (۳) ۲۱۹۸.

زیارت حضرت امام حسن عسکری علیه السلام

شیخ به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده که فرمود: قبر من در سُرّ من رأی امان است از برای اهل دو جانب از بلاها و عذاب خدا (۴) ۲۱۹۹.

مجلسی اوّل اهل دو جانب را به شیعه و سُنّی معنی کرده و فرموده که: برکت آن حضرت دوست و دشمن را احاطه فرموده است، چنانکه قبر کاظمین سبب امان بغداد شد، إلی آخره.

و سیّد ابن طاووس رحمه الله فرموده: چون خواستی زیارت کنی حضرت عسکری علیه السلام را بجا آور جمیع آنچه را که در زیارت پدرش حضرت هادی علیه السلام بجا می آوردی، پس بایست نزد ضریح آن حضرت و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَبا مُحَمَّدٍالْحَسَنِ بْنَ عَلِیٍّ الْهادِی الْمُهْتَدِی (۵) ۲۲۰۰

۱- لِی: خ.

۲- وَ: خ.

۳- مصباح الزائر: ۴۰۴- ۴۰۸.

۴- تهذیب الأحکام ۶/ ۹۳ ح ۳ باب ۴۳.

۵- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَ لِيَّ اللَّهِ وَابْنَ أَوْ لِيَائِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ اللَّهِ وَابْنَ حُجَجِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا صَ فِيَّ اللَّهِ وَابْنَ أَصْ فِيَائِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خَلِيفَهَ اللَّهِ وَابْنَ خُلَفائِهِ وَأَبا خَلِيفَتِهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ خاتَمِ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدَهِ نِسَاءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْأَئِمَّهِ الْهَادِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْأَوْصِيَاءِ الرَّاشِدِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عِصْمَهَ الْمُتَّقِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا إِمامَ الْفائِزِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا رُكْنَ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا فَرَجَ الْمَلْهُوفِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَارِثَ الْأَ نْبِياءِ الْمُنْتَجَبِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا خَازِنَ عِلْمِ وَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا الدَّاعِي بِحُكْمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ أَ يُّهَا النَّاطِقُ بِكِتَابِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حُجَّهَ الْحُجَجِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا هَادِيَ الْأُمَمِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا وَ لِيَّ النِّعَمِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَيْبَهَ الْعِلْمِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَفِينَهَ الْحِلْمِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبَا الْإِمامِ الْمُنْتَظَرِ، الظَّاهِرَهِ لِلْعاقِلِ حُجَّتُهُ، وَالثَّابِتَهِ فِي الْيَقِينِ مَعْرِفَتُهُ، الْمُحْتَجَبِ عَنْ أَعْيُنِ الظَّالِمِينَ، وَالْمُغَيَّبِ عَنْ دَوْلَهِ الْفَاسِقِينَ، وَالْمُعِيدِ رَبُّنا بِهِ الْإِسْلامَ جَدِيداً بَعْدَ الانْطِماسِ، وَالْقُرْآنَ غَضّاً بَعْدَ الانْدِرَاسِ، أَشْهَدُ يامَوْلايَ أَ نَّکَ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَيْتَ الزَّكَاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَدَعَوْتَ إِلَى سَبِيلِ رَبِّکَ بِالْحِكْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتَاکَ الْيَقِينُ، أَسْأَلُ اللَّهَ بِالشَّأْنِ الَّذِي لَكُمْ عِنْدَهُ أَنْ يَتَقَبَّلَ زِيَارَتِي لَكُمْ، وَيَشْكُرَ سَعْيِي إِلَيْكُمْ، وَيَسْتَجِيبَ دُعَائِي بِكُمْ، وَيَجْعَلَنِي مِنْ أَ نْصَارِ الْحَقِ

وَأَ تْباعِهِ وَأَشْياعِهِ وَمَوالِيهِ وَمُحِبِّيهِ، وَالسَّلامُ عَلَيْکَ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ.

پس ببوس ضریحش را و بگذار طرف راست صورت خود را بر آن، پس طرف چپ را گذار و بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَصَلِّ عَلَی الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ الْهادِی إِلَی دِینِکَ، وَالدَّاعِی إِلی سَبِیلِکَ، عَلَم الْهُدی، وَمَنارِ التُّقی، وَمَعْدِنِ الْحِجی، وَمأْوَی النُّهی، وَغَیْثِ الْوَرَی، وَسَحابِ الْحِکْمَهِ، وَبَحْرِ الْمَوْعِظَهِ، وَوَارِثِ الْأَئِمَّهِ، وَالشَّهِیدِ عَلَی الْأُمَّهِ، الْمَعْصُومِ الْمُهَذَّبِ، وَالْفاضِلِ الْمُقَرَّبِ، وَالْمُطَهَّرِ مِنَ الرِّجْسِ، الَّذِی وَرَّثْتَهُ عِلْمَ الْکِتابِ، وَأَ لْهَمْتَهُ فَصْلَ الْخِطابِ، وَنَصَبْتَهُ عَلَماً لِأَهْلِ قِبْلَتِکَ، وَقَرَنْتَ طاعَتَهُ بِطاعَتِکَ، وَفَرَضْتَ مَوَدَّتَهُ عَلَی جَمِیعِ خَلِیقَتِکَ، اللَّهُمَّ فَکَما أَنابَ بِحُسْنِ الْإِخْلاصِ فِی تَوْحِیدِکَ، وَأَرْدَی مَنْ خاضَ فِی تَشْبِیهِکَ، وَحامی عَنْ أَهْلِ الْإِیمانِ بِکَ، فَصَلِّ یا رَبِّ عَلَیْهِ صَلاهً یَلْحَقُ بِها مَحَلَّ الْخاشِعِینَ، وَیَعْلُو فِی الْجَنَّهِ بِدَرَجَهِ جَدِّهِ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، وَبَلِّغْهُ مِنَّا تَحِیَّهً وَسَلاماً، وَآتِنا مِنْ لَدُنْکَ فِی مُوالاتِهِ فَضْلًا وَ إِحْساناً وَمَغْفِرَهً وَرِضْواناً، إِنَّکَ ذُو فَضْلٍ عَظِیمٍ، وَمَنٍّ جَسِیمٍ.

پس نماز زیارت بجا آور و چون فارغ شدی بگو: یَا دائِمُ یَا دَیْمُومُ (۱) ۲۲۰۱، یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ، یَا کاشِفَ الْکَرْبِ وَالْهَمِّ، وَ (۲) ۲۲۰۲ یَا فارِجَ الْغَمِّ، وَیَا باعِثَ الرُّسُلِ، وَ (۳) ۲۲۰۳ یَا صادِقَ الْوَعْدِ، وَ (۴) ۲۲۰۴ یَا حَیُّ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، أَ تَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِحَبِیبِکَ مُحَمَّدٍ (۵) ۲۲۰۵ وَوَصِیِّهِ عَلِیٍّ ابْنِ عَمِّهِ وَصِهْرِهِ عَلَی ابْنَتِهِ الَّذِی (۶) ۲۲۰۶ خَتَمْتَ بِهِمَا الشَّرائِعَ،

۱- یا دَیُّومُ: خ ل.

۲- وَ: خ.

۳- وَ: خ.

۴- وَ: خ.

۵- مُحَمَّدٍ: خ.

۶- الَّذَیْنَ: ظ.

وَفَتَحْتَ بِهِمَا (۱) ۲۲۰۷ التَّأْوِيلَ وَالطَّلائِعَ، فَصَلِّ عَلَيْهِما صَلاةً يَشْهَدُ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ، وَيَنْجُو بِهَا الْأَوْلِياءُ وَالصَّالِحُونَ، وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِفَاطِمَةَ الزَّهْراءِ والِدَةِ الْأَئِمَّةِ الْمَهْدِيِّينَ، وَسَيِّدَةِ نِساءِ الْعالَمِينَ، الْمُشَفَّعَةِ فِی شِيعَةِ أَوْلادِهَا الطَّيِّبِينَ، فَصَلِّ عَلَيْها صَلاةً دائِمَةً أَبَدَ الْآبِدِينَ، وَدَهْرَ الدَّاهِرِينَ، وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِالْحَسَنِ الرَّضِيِّ الطَّاهِرِ الزَّكِيِّ، وَالْحُسَيْنِ الْمَظْلُومِ الْمَرْضِيِّ الْبَرِّ التَّقِيِّ، سَيِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْإِمامَيْنِ الْخَيِّرَيْنِ الطَّيِّبَيْنِ التَّقِيَّيْنِ النَّقِيَّيْنِ الطَّاهِرَيْنِ الشَّهِيدَيْنِ الْمَظْلُومَيْنِ الْمَقْتُولَيْنِ، فَصَلِّ عَلَيْهِما مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ وَمَا غَرَبَتْ صَلاةً مُتَوالِيَةً مُتَتالِيَةً، وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعابِدِينَ، الْمَحْجُوبِ مِنْ خَوْفِ الظَّالِمِينَ، وَبِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْباقِرِ الطَّاهِرِ النُّورِ الزَّاهِرِ الْإِمامَيْنِ السَّيِّدَيْنِ، مِفْتاحَیِ الْبَرَكاتِ، وَمِصْباحَیِ الظُّلُماتِ، فَصَلِّ عَلَيْهِما مَا سَرى لَيْلٌ وَمَا أَضاءَ نَهارٌ صَلاةً تَغْدُو وَتَرُوحُ، وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَنِ اللَّهِ، وَالنَّاطِقِ فِی عِلْمِ اللَّهِ، وَبِمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ الْعَبْدِ الصَّالِحِ فِی نَفْسِهِ، وَالْوَصِيِّ النَّاصِحِ، الْإِمامَيْنِ الْهادِيَيْنِ الْمَهْدِيَّيْنِ الْوافِيَيْنِ الْكافِيَيْنِ، فَصَلِّ عَلَيْهِما مَا سَبَّحَ لَکَ مَلَکٌ، وَتَحَرَّکَ لَکَ فَلَکٌ، صَلاةً تُنْمى وَتَزِيدُ، وَلَا تَفْنى وَلَا تَبِيدُ، وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضا، وَبِمُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى الْإِمامَيْنِ الْمُطَهَّرَيْنِ الْمُنْتَجَبَيْنِ، فَصَلِّ عَلَيْهِما مَا أَضاءَ صُبْحٌ وَدامَ صَلاةً تُرَقِّيهِما إِلَى رِضْوانِکَ فِی الْعِلِّيِّينَ مِنْ جِنانِکَ، وَأَتَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِعَلِيِّ بْنِ

۱- بِهِمَا: خ.

مُحَمَّدٍ الرَّاشِدِ وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْهادِی الْقائِمَیْنِ بِأَمْرِ عِبادِکَ، الْمُخْتَبَرَیْنِ بِالْمِحَنِ الْهائِلَهِ، وَالصَّابِرَیْنِ فِی الْإِحَنِ (۱) ۲۲۰۸ الْمائِلَهِ، فَصَلِّ عَلَیْهِما کِفاءَ أَجْرِ الصَّابِرِینَ، وَ إِزاءَ ثَوابِ الْفائِزِینَ صَلاهً تُمَهِّدُ لَهُما الرِّفْعَهَ، وَأَ تَوَسَّلُ إِلَیْکَ یا رَبَّ بِإِمامِنا، وَمُحَقِّقِ زَمانِنَا، الْیَوْمِ الْمَوْعُودِ، وَالشَّاهِدِ الْمَشْهُودِ، وَالنُّورِ الْأَزْهَرِ، وَالضِّیاءِ الْأَ نْوَرِ، الْمَنْصُورِ بِالرُّعْبِ، وَالْمُظَفَّرِ بِالسَّعادَهِ، فَصَلِّ عَلَیْهِ عَدَدَ الثَّمَرِ، وَأَوْراقِ الشَّجَرِ، وَأَجْزاءِ الْمَدَرِ، وَعَدَدَ الشَّعْرِ وَالْوَبَرِ، وَعَدَدَ مَا أَحاطَ بِهِ عِلْمُکَ، وَأَحْصاهُ کِتابُکَ، صَلاهً یَغْبِطُهُ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ. اللَّهُمَّ وَاحْشُرْنا فِی زُمْرَتِهِ، وَاحْفَظْنا عَلَی طاعَتِهِ، وَاحْرُسْنا بِدَوْلَتِهِ، وَأَ تْحِفْنا بِوِلایَتِهِ، وَانْصُرْنا عَلَی أَعْدائِنا بِعِزَّتِهِ، وَاجْعَلْنا یا رَبِّ مِنَ التَّوابِینَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ وَ إِنَّ إِبْلِیسَ الْمُتَمَرِّدَ اللَّعِینَ قَدِ اسْتَنْظَرَکَ لِإِغْواءِ خَلْقِکَ فَأَ نْظَرْتَهُ، وَاسْتَمْهَلَکَ لِإِضْلالِ عَبِیدِکَ فَأَمْهَلْتَهُ بِسابِقِ عِلْمِکَ فِیهِ وَقَدْ عَشَّشَ، وَکَثُرَتْ جُنُودُهُ، وَازْدَحَمَتْ جُیُوشُهُ، وَانْتَشَرَتْ دُعاتُهُ فِی أَ قْطارِ الْأَرْضِ، فَأَضَلُّوا عِبادَکَ، وَأَ فْسَدُوا دِینَکَ، وَحَرَّفُوا الْکَلِمَ عَنْ مَواضِعِهِ، وَجَعَلُوا عِبادَکَ شِیَعاً مُتَفَرِّقِینَ، وأَحْزاباً مُتَمَرِّدِینَ، وَقَدْ وَعَدْتَ نَقْضَ بُنْیانِهِ، وَتَمْزِیقَ شَأْنِهِ، فَأَهْلِکْ أَوْلادَهُ وَجُیُوشَهُ، وَطَهِّرْ بِلادَکَ مِنِ اخْتِراعاتِهِ وَاخْتِلافاتِهِ، وَأَرِحْ عِبادَکَ مِنْ مَذاهِبِهِ وَقِیاساتِهِ، وَاجْعَلْ دائِرَهَ السَّوْءِ عَلَیْهِمْ، وَابْسِطْ عَدْلَکَ، وَأَظْهِرْ دِینَکَ، وَقَوِّ أَوْ لِیاءَکَ، وَأَوْهِنْ أَعْداءَکَ، وَأَوْرِثْ دِیارَ إِبْلِیسَ وَدِیارَ أَوْ لِیائِهِ أَوْ لِیاءَکَ، وَخَلِّدْهُمْ فِی الْجَحِیمِ، وَأَذِقْهُمْ مِنَ الْعَذابِ الْأَلِیمِ، وَاجْعَلْ لَعائِنَکَ الْمُسْتَوْدَعَهَ فِی مَناحِسِ (۲) ۲۲۰۹ الْخِلْقَهِ وَمَشاوِیهِ الْفِطْرَهِ دائِرَهً عَلَیْهِمْ

۱- الْإِحَنِ: کینه ها، جمع احْنَه.

۲- مَناحِیسِ: خ ل.

وَمُوَکَّلَهً بِهِمْ وَجارِیَهً فِیهِمْ کُلَّ صَباحٍ وَمَساءٍ وَغُدُوٍّ وَرَواحٍ. رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنَا بِرَحْمَتِکَ عَذابَ النَّارِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. زیارت والده حضرت قائم علیه السلام

پس دعا کن به آنچه خواهی از برای خود و برادرانت (۱) ۲۲۱۰، آنگاه زیارت کن ملکه دنیا و آخرت والده امام قائم علیهما السلام را، و قبر آن معظّمه پشت ضریح مولای ما امام حسن عسکری علیه السلام است، پس بگو:

السَّلامُ عَلَی رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ الصَّادِقِ الْأَمِینِ، السَّلامُ عَلَی مَوْلانا أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَی الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ الْحُجَجِ الْمَیامِینِ، السَّلامُ عَلَی والِدَهِ الْإِمامِ، وَالْمُودَعَهِ أَسْرارَ الْمَلِکِ الْعَلَّامِ، وَالْحامِلَهِ لِأَشْرَفِ الْأَنامِ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الصِّدِّیقَهُ الْمَرضِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ یا شَبِیهَهَ أُمِّ مُوسی وَابْنَهَ حَوارِیِّ عِیسی، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا التَّقِیَّهُ النَّقِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الرَّضِیَّهُ الْمَرْضِیَّهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ أَیَّتُهَا الْمَنْعُوتَهُ فِی الْإِنْجِیلِ، الْمَخْطُوبَهُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ الْأَمِینِ، وَمَنْ رَغِبَ فِی وُصْلَتِها مُحَمَّدٌ سَیِّدُ الْمُرْسَلِینَ، وَالْمُسْتَوْدَعَهُ أَسْرَارَ رَبِّ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ وَعَلَی آبائِکِ الْحَوارِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ وَعَلَی بَعْلِکِ وَوَلَدِکِ، السَّلامُ عَلَیْکِ وَعَلَی رُوحِکِ وَبَدَنِکِ الطَّاهِرِ، أَشْهَدُ أَ نَّکِ أَحْسَنْتِ الْکِفالَهَ، وَأَدَّیْتِ الْأَمانَهَ، وَاجْتَهَدْتِ فِی مَرْضاهِ اللَّهِ، وَصَبَرْتِ فِی ذاتِ اللَّهِ، وَحَفِظْتِ سِرَّ اللَّهِ، وَحَمَلْتِ وَ لِیَّ اللَّهِ، وَبالَغْتِ فِی حِفْظِ حُجَّهِ اللَّهِ، وَرَغِبْتِ فِی وُصْلَهِ أَبْناءِ رَسُولِ اللَّهِ، عارِفَهً بِحَقِّهِمْ، مُؤْمِنَهً بِصِدْقِهِمْ، مُعْتَرِفَهً بِمَنْزِلَتِهِمْ، مُسْتَبْصِرَهً بِأَمْرِهِمْ، مُشْفِقَهً عَلَیْهِمْ، مُؤْثِرَهً هَواهُمْ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکِ مَضَیْتِ عَلَی

۱- مصباح الزائر: ۴۰۹- ۴۱۳.

بَصِيرَهٍ مِنْ أَمْرِكِ مُقْتَدِيَهً بِالصّالِحِينَ راضِيَهً مَرْضِيَّهً تَقِيَّهً نَقِيَّهً زَكِيَّهً فَرَضِيَ اللّهُ عَنْكِ وَأَرْضاكِ، وَجَعَلَ الْجَنَّهَ مَنْزِلَكِ وَمَأْوَاكِ، فَلَقَدْ أَوْلاكِ مِنَ الْخَيْراتِ مَا أَوْلاكِ، وَأَعْطاكِ مِنَ الشَّرَفِ مَا بِهِ أَغْناكِ، فَهَنَّأَكِ اللّهُ بِما مَنَحَكِ مِنَ الْكَرامَهِ وَأَمْرَأَكِ.

پس بالا می کنی سر خود را و می گویی: اللَّهُمَّ إِيَّاکَ اعْتَمَدْتُ، وَ لِرِضاکَ طَلَبْتُ، وَبِأَوْلِيائِکَ إِلَيْکَ تَوَسَّلْتُ، وَعَلَى غُفْرانِکَ وَحِلْمِکَ اتَّكَلْتُ، وَبِکَ اعْتَصَمْتُ، وَبِقَبْرِ أُمِّ وَ لِيِّکَ لُذْتُ، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَانْفَعْنِی بِزِيارَتِها، وَثَبِّتْنِی عَلَى مَحَبَّتِها، وَلَا تَحْرِمْنِی شَفاعَتَها وَشَفاعَهَ وَلَدِها، وَارْزُقْنِی مُرافَقَتَها، وَاحْشُرْنِی مَعَها وَمَعَ وَلَدِها، كَما وَفَّقْتَنِی لِزِيارَهِ وَلَدِها وَزِيارَتِها.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَ تَوَجَّهُ إِلَيْکَ بِالْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ، وَأَ تَوَسَّلُ إِلَيْکَ بِالْحُجَجِ الْمَيامِينِ مِنْ آلِ طه وَيس أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ، وَأَنْ تَجْعَلَنِی مِنَ الْمُطْمَئِنِّينَ الْفائِزِينَ الْفَرِحِينَ الْمُسْتَبْشِرِينَ الَّذِينَ لَاخَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ، وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ قَبِلْتَ سَعْيَهُ، وَيَسَّرْتَ أَمْرَهُ، وَكَشَفْتَ ضُرَّهُ، وَآمَنْتَ خَوْفَهُ. اللَّهُمَّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَلَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيارَتِی إِيَّاها، وَارْزُقْنِی الْعَوْدَ إِلَيْها أَبَداً مَا أَبْقَيْتَنِی، وَ إِذا تَوَفَّيْتَنِی فَاحْشُرْنِی فِی زُمْرَتِها، وَأَدْخِلْنِی فِی شَفاعَهِ وَلَدِها وَشَفَاعَتِها، وَاغْفِرْ لِی وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ، وَآتِنا فِی الدُّنْيا حَسَنَهً وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنا بِرَحْمَتِکَ عَذَابَ النَّارِ، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا سَادَاتِی وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ (۱) ۲۲۱۱. زيارت جناب حكيمه

۱- مصباح الزائر: ۴۱۳- ۴۱۵.

مؤلّف گويد: روايت شده از حضرت صادق عليه السلام كه زيد شحّام عرض كرد به خدمتش كه:

چه ثواب است از براى كسى كه زيارت كند يكى از شما امامان را؟ فرمود: مثل آن است كه زيارت كرده حضرت رسول خدا صلى الله عليه و آله را (۱) ۲۲۱۲.

و ما در سابق نقل كرديم روايتى كه از حضرت صادق عليه السلام نقل شده كه: هركه زيارت كند امام مفترض الطّاعه را و نماز گزارد نزد او چهار ركعت نوشته شود براى او حجّه وعمره.

و در هديّه الزّائرين نقل كرديم فضائل جناب حكيمه دختر حضرت امام محمّد تقى عليه السلام را كه قبر شريفش پايين پا چسپيده به ضريح عسكريّين عليهما السلام است، و گفتيم كه در كتب مزار زيارت مخصوصى براى آن معظّمه ذكر نشده با آن مرتبه رفيعه كه از براى او است، پس سزاوار است او را زيارت كنند به ألفاظى كه در زيارت اولاد ائمّه عليهم السلام نقل شده، يا زيارت كنند او را به اين الفاظ كه در زيارت عمّه مكرمّه اش حضرت فاطمه بنت موسى عليه السلام وارد شده، و آن چنان است كه مى ايستى رو به قبله و مى گويى:

السَّلامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى إِبْراهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى مُوسى كَلِيمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى عِيسى رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خاتَمَ النَّبِيِّينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِى طالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا فاطِمَةُ سَيِّدَةَ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكُما يَا سِبْطَىِ الرَّحْمَهِ وَسَيِّدَىْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَ الْعابِدِينَ وَقُرَّهَ عَيْنِ النَّاظِرِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ باقِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبارَّ الْأَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ الطَّاهِرَ الطُّهْرَ،

۱- كامل الزيارات: ۲۷۸، ح ۱، باب ۵۹.

السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ التَّقِيَّ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِيَّ النَّاصِحَ الْأَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِكَ وَسِرَاجِكَ، وَوَ لِيِّ وَ لِيِّكَ، وَوَصِيِّ وَصِيِّكَ، وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ. السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ فاطِمَةَ وَخَدِيجَةَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ وَ لِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا أُخْتَ وَ لِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا عَمَّةَ وَ لِيِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ التَّقِيِّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلَيْكِ عَرَّفَ اللَّهُ بَيْنَنا وَبَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّهِ، وَحَشَرَنا فِي زُمْرَتِكُمْ، وَأَوْرَدَنا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ، وَسَقانا بِكَأْسِ جَدِّكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طالِبٍ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ، أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِيَنا فِيكُمُ السُّرُورَ وَالْفَرَجَ، وَأَنْ يَجْمَعَنا وَ إِيَّاكُمْ فِي زُمْرَهِ جَدِّكُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَأَنْ لَايَسْلُبَنا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَ لِيٌّ قَدِيرٌ، أَ تَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ، وَالْبَراءَهِ مِنْ أَعْدائِكُمْ، وَالتَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ راضِياً بِهِ غَيْرَ مُنْكِرٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٍ، وَعَلَى يَقِينِ مَا أَتَى بِهِ مُحَمَّدٌ وَبِهِ راضٍ، نَطْلُبُ بِذلِكَ وَجْهَكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَرِضاكَ وَالدَّارَ الْآخِرَهَ، يَا حَكِيمَهُ اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّهِ فَإِنَّ لَكِ عِنْدَ اللَّهِ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَخْتِمَ لِي بِالسَّعادَهِ فَلَا تَسْلُبْ مِنِّي مَا أَ نَا فِيهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنا وَتَقَبَّلْهُ بِكَرَمِكَ وَعِزَّتِكَ وَبِرَحْمَتِكَ وَعافِيَتِكَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ وَسَلَّمَ تَسْلِيماً يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اشاره به جلالت فرزندان امام هادی علیه السلام

مؤلّف گوید: معروف است که در نزد قبر عسکرّیین علیهما السلام قبور جمله ای از سادات عظام است، که از جمله آنها است حسین پسر امام علیّ نقی علیه السلام، و من بر حال حسین مطّلع نشدم، لکن آنچه به نظرم می رسد آن است که سیّدی جلیل القدر و عظیم الشّان بوده، زیرا که من از بعضی روایات استفاده کردم که از مولای ما حضرت امام حسن عسکری علیه السلام و برادرش حسین بن علی تعبیر به سبطین می کردند، و تشبیه می کردند این دو برادر را به دو جدّشان دو سبط پیغمبرِ رحمت امام حسن و امام حسین علیهما السلام، و در روایت ابو الطّیّب است که صدای حضرت حجّه صلوات اللّه علیه شبیه بود به صدای حسین (۱) ۲۲۱۳.

و در شجره الأولیاء تألیف سیّد فقیه محدّث حکیم السیّد احمد اردکانی یزدی در ذکر اولاد حضرت امام علیّ نقی علیه السلام است که: حسین فرزند آن حضرت از زهّاد و عبّاد بود، و به امامت برادر خود اعتراف داشت، و شاید متتبّع ماهر بیابد غیر از آنچه ذکر شد چیزی که دلالت کند بر جلالتش.

و نیز بدان که امام زاده سیّد محمّد فرزند حضرت امام علیّ نقی علیه السلام را در نزدیکی بلد یک منزلیِ سامرّه مزاری است مشهور، و به جلالت شأن و بروز کرامات معروف، عامّه مردم به زیارتش مشرّف می شوند، و نذرها و هدایای بسیار به آن جا می برند، و حاجات می طلبند، و اعراب آن حدود تمامی از او خوف دارند و حساب می برند، کرامات بسیار از آن بزرگوار نقل شده که مقام ذکرش نیست، و بس است در جلالت آن جناب که قابلیّت و صلاحیّت امامت را داشت و فرزند بزرگ هادی علیه السلام بود، و در فوت او حضرت امام حسن عسکری علیه السلام گریبان خود را چاک فرمود (۲) ۲۲۱۴.

و شیخ ما ثقه الإسلام نوری نوّر اللّه مرقده اعتقاد عظیمی به زیارت آن بزرگوار داشته و در تعمیر بقعه و ضریح مبارکش سعی فرموده، و صورت کتیبه که بر ضریح شریفش نوشته این است:

هذا مرقد السیّد الجلیل أبی جعفر محمّد بن الإمام أبی الحسن علی الهادی علیه السلام، عظیم الشّأن، جلیل القدر، کانت الشّیعه تزعم أ نّه الإمام بعد أبیه علیه السلام، فلمّا توفّی نصّ أبوه علی أخیه أبی محمّد الزّکیّ علیه السلام، وقال له: أحْدِثْ للّه شکراً فقد أحْدَثَ فیک أمراً (۳) ۲۲۱۵. خلّفه أبوه فی المدینه طفلًا، وقدم علیه فی سامرّاء مشتدّاً، ونهض

۱- امالی طوسی: م ۱۱، ح ۴.

۲- ارشاد مفید ۲/ ۳۱۸.

۳- بصائر الدرجات: ۴۷۳، جزء ۱۰، باب ۱، ح ۱۳.

إلی الرّجوع إلی الحجاز، ولمَّا بلغ «بلد» علی تسعه فراسخ مرض وتوفّی، ومشهده هناک (۱) ۲۲۱۶، ولمّا توفّی شقَّ أبو محمد علیه السلام علیه ثوبه، وقال فی جواب من عابه علیه:

قد شقَّ موسی علی أخیه هارون (۲) ۲۲۱۷، وکانت وفاته فی حدود اثنین وخمسین بعد المئتین (۳) ۲۲۱۸.

و بالجمله، چون خواستی وداع کنی عسکریّین علیهما السلام را بایست نزد قبر مطهّر و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُما یَا وَلِیَّیِ اللَّهِ، أسْتَوْدِعُکُمَا اللَّهَ وَأقْرَأُ عَلَیْکُمَا السَّلامُ، آمَنَّا بِاللَّه وَبِالرَّسُولِ وَبِما جِئْتُما بِهِ وَدَلَلْتُما عَلَیْهِ. اللَّهُمَّ اکْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِینَ.

اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیارَتِی إِیَّاهُما، وَارْزُقْنِی الْعَوْدَ إِلَیْهِما، وَاحْشُرْنِی مَعَهُما وَمَعَ آبائِهِمَا الطَّاهِرِینَ وَالْقائِمِ الْحُجَّهِ مِنْ ذُرِّیَتِهِما یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۴) ۲۲۱۹. زیارت حضرت صاحب الأمر (ع)

مقام دویّم

در آداب سرداب مطهّر

و کیفیّت زیارت حجّه اللَّه علی العباد و بقیّه اللَّه فی البلاد

الإمام المهدیّ حضرت حجّه بن الحسن صاحب الزمان

صلوات اللَّه علیه وعلی آبائه

و قبل از شروع تنبیه کنیم بر امری که در کتاب هدیّه از کتاب تحیّه نقل کردیم، و آن امر این است که: این سرداب مطهّر داخل در خانه آن بزرگواران بوده، و راه دخول در آن سرداب در قدیم قبل از بناء جدید و ساختن صحن و قبّه و حرم از پشت سر نزدیک به قبر نرجس خاتون بود، و

۱- المجدی علوی نسّابه: ۱۳۰- ۱۳۱ شرح حال امام عسکری علیه السلام.

۲- مناقب ابن شهرآشوب ۴/ ۴۶۷.

۳- المجدی علوی نسّابه: ۱۳۰ متن و حاشیه.

۴- تهذیب الأحکام ۶/ ۹۴ باب ۴۵.

شاید حال در رواق باشد، آنجا پایین می رفتند، و دالان دراز تاریکی داشت، چون از آن جا می گذشتند به در سرداب غیبت می رسیدند، که حال آیینه کاری شده، و پنجره از طرف قبله به صحن عسکریّین علیهما السلام باز می شود، و آن در از وسط این سرداب باز می شد، که حال کاشی دیوار به جای آن را به شکل محرابی ساخته اند، و همه اعمال این سه امام علیهم السلام از یک حرم می شد، و لهذا شهید اوّل در مزار بعد از زیارت عسکریّین علیهما السلام زیارت سرداب را ذکر کرده، پس از آن زیارت نرجس خاتون را، و در یکصد سال و چیزی قبل مؤیّد مسدّد احمد خان دنبلی مبلغی خطیر اقدام کرد و صحن آن دو امام علیهما السلام را به نحوی که الآن موجود است جدا نمود، و برای آن روضه و رواق و قبّه عالیه برپا نمود، و برای سرداب مطهّر صحنی علی حده و ایوانی و راهی و پلّه ای جدا و دهلیزی و سردابی مستقل برای زنان ساخت، چنانچه حال دیده می شود، و آن راه اوّل و پلّه ها و دَرِ سرداب بالمرّه مسدود شد و نشانی از آنها نیست (۱) ۲۲۲۰، و محلّی برای بجا آوردن بعضی از آداب وارده نماند، ولکن محلّ جمله ای از زیارات که اصل سرداب شریف است تغییری نکرده.

و امّا استیذان و خواندن اذن دخول پس به حسب استقراء در همه زیارات وتصریح علماء بر هر دری که از آن جا مرسوم شده دخول در آن حرم از هر امامی که باشد بایست رعایت کرد، و در آن حرم محترم بی اذن داخل نباید شد. الحال شروع کنیم در کیفیّت زیارت:

بدان که اذن دخول خاصّ سرداب مطهّر همان زیارتی است که بعد از این بیاید و اوّل آن السَّلامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ اللَّه است، و در آخر آن استیذان می شود، و بایست آن را در دَرِ سرداب پیش از پایین رفتن از پلّه ها خواند، و اذن دخولی دیگر سیّد ابن طاووس نقل کرده قریب به همان اذن دخول اوّل که در فصل دویّم از باب زیارات نقل کردیم (ص ۴۳۳) (۲) ۲۲۲۱، و اذن دخولی دیگر علّامه مجلسی از نسخه قدیمه نقل کرده، که اوّل آن اللَّهُمَّ إِنَّ هذِهِ بُقْعَةٌ طَهَّرْتَها وَعَقْوَةٌ شَرَّفْتَها (۳) ۲۲۲۲ است، که ما نیز آن را بعد از اذن دخول عمومی نقل کردیم، پس به آن جا رجوع نما، و به آن کلمات استیذان کن، پس از آن برو و داخل سرداب مطهّر شو و زیارت کن آن حضرت را به آنچه خود دستور العمل داده اند، چنانچه شیخ جلیل احمد بن ابی طالب طبرسی رحمه الله در کتاب شریف احتجاج روایت کرده که از ناحیه مقدّسه بیرون آمد به سوی محمّد حمیری بعد از جواب از مسایلی که از آن حضرت سؤال کرده بود: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ لَالِأَمْرِهِ تَعْقِلُونَ، وَلَا مِنْ أَوْ لِيائِهِ تَقْبَلُونَ، حِكْمَةٌ بالِغَةٌ فَمَا تُغْنِى النُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَايُؤْمِنُونَ (۴) ۲۲۲۳، السَّلامُ عَلَيْنا

۱- مگر آن مقداری که فعلًا در خانه معروف به خانه اخباری ها مشاهده می شود. (منه).

۲- مصباح الزائر: ۴۱۸.

۳- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱۵.

۴- عَنْ قَوْمٍ لَايُؤْمِنُونَ: نسخه مجلسی.

وَعَلَی عِبـادِ اللَّهِ الصَّالِحِینَ. هرگاه خواستیـد توجّه کنیـد به وسـیله ما به سوی خداونـد تبارک و تعالی و به سوی ما پس بگویید چنانکه خدای تعالی فرموده:

سَلامٌ عَلَی آلِ یس، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا داعِیَ اللَّهِ وَرَبَّانِیَّ آیاتِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بابَ اللَّهِ وَدَیَّانَ دِینِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ وَناصِرَ حَقِّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ وَدَلِیلَ إِرادَتِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا تالِیَ کِتابِ اللَّهِ وَتَرْجُمانَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ فِی آناءِ لَیْلِکَ وَأَطْرافِ نَهارِکَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَقِیَّهَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مِیثاقَ اللَّهِ الَّذِی أَخَذَهُ وَوَکَّدَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَعْدَ اللَّهِ الَّذِی ضَمِنَهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْعَلَمُ الْمَنْصُوبُ، وَالْعِلْمُ الْمَصْبُوبُ، والْغَوْثُ وَالرَّحْمَهُ الْواسِعَهُ وَعْداً غَیْرَ مَکْذُوبٍ، السَّلامُ عَلَیکَ حِینَ تَقُومُ، السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقْعُدُ، السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَقْرَأُ وَتُبَیِّنُ، السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُصَلِّی وَتَقْنُتُ، السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تَرْکَعُ وَتَسْجُدُ، السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُهَلِّلُ وَتُکَبِّرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ حِین تَحْمَدُ وَتَسْتَغْفِرُ، السَّلامُ عَلَیْکَ حِینَ تُصْبِحُ وَتُمْسِی، السَّلامُ عَلَیْکَ فِی اللَّیْلِ إِذا یَغْشی وَالنَّهارِ إِذا تَجَلَّی، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْإِمامُ الْمَأْمُونُ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الْمُقَدَّمُ الْمَأْمُولُ، السَّلامُ عَلَیْکَ بِجَوامِعِ السَّلامِ، أُشْهِدُکَ یَا مَوْلایَ أَ نِّی أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ لَاحَبِیبَ إِلّا هُوَ وَأَهْلُهُ، وَأُشْهِدُکَ یَا مَوْلایَ (۱) ۲۲۲۴ أَنَّ عَلِیّاً أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ حُجَّتُهُ، وَالْحَسَنَ حُجَّتُهُ، وَالْحُسَیْنَ حُجَّتُهُ، وَعَلِیَّ بْنَ

۱- یَا مَوْلایَ: خ.

الْحُسَیْنِ حُجَّتُهُ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ، وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ، وَمُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ حُجَّتُهُ، وَعَلِیَّ بْنَ مُوسی حُجَّتُهُ، وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ، وَعَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ حُجَّتُهُ، وَالْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ حُجَّتُهُ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ حُجَّهُ اللّهِ، أَ نْتُمُ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ، وَأَنَّ رَجْعَتَکُمْ حَقٌّ لَارَیْبَ فِیها یَوْمَ لَایَنْفَعُ نَفْساً إِیمانُها لَمْ تَکُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ کَسَبَتْ فِی إِیمانِها خَیْراً، وَأَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ، وَأَنَّ ناکِراً وَنَکِیراً حَقٌّ، وَأَشْهَدُ أَنَّ النَّشْرَ حَقٌّ، وَالْبَعْثَ حَقٌّ، وَأَنَّ الصِّراطَ حَقٌّ، وَالْمِرْصادَ حَقٌّ، وَالْمِیزانَ حَقٌّ، وَالْحَشْرَ حَقٌّ، وَالْحِسابَ حَقٌّ، وَالْجَنَّهَ وَالنَّارَ حَقٌّ، وَالْوَعْدَ وَالْوَعِیدَ بِهِما حَقٌّ. یا مَوْلایَ شَقِیَ مَنْ خالَفَکُمْ، وَسَعِدَ مَنْ أَطاعَکُمْ، فَاشْهَدْ عَلی مَا أَشْهَدْتُکَ عَلَیْهِ وَأَ نَا وَ لِیٌّ لَکَ بَرِی ءٌ مِنْ عَدُوِّکَ، فَالْحَقُّ مَا رَضِیتُمُوهُ، وَالْباطِلُ ما أَسْخَطْتُمُوهُ، وَالْمَعْرُوفُ مَا أَمَرْتُمْ بِهِ، وَالْمُنْکَرُ مَا نَهَیْتُمْ عَنْهُ، فَنَفْسِی مُؤْمِنَهٌ بِاللّهِ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ وَبِرَسُو لِهِ وَبِأَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ وَبِکُمْ یَا مَوْلایَ أَوَّ لِکُمْ وَآخِرِکُمْ، وَنُصْرَتِی مُعَدَّهٌ لَکُمْ، وَمَوَدَّتِی خَالِصَهٌ لَکُمْ، آمِینَ آمِینَ.

و بعد از آن این دعاء خوانده شود (۱) ۲۲۲۵:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ نَبِیِّ رَحْمَتِکَ، وَکَلِمَهِ نُورِکَ، وَأَنْ تَمْلَأَ قَلْبِی نُورَ الْیَقِینِ، وَصَدْرِی نُورَ الْإِیمانِ، وَفِکْرِی نُورَ النِّیَّاتِ، وَعَزْمِی نُورَ الْعِلْمِ، وَقُوَّتِی نُورَ الْعَمَلِ، وَ لِسانِی نُورَ الصِّدْقِ، وَدِینِی نُورَ الْبَصائِرِ مِنْ عِنْدِکَ، وَبَصَرِی نُورَ الضِّیاءِ، وَسَمْعِی نُورَ الْحِکْمَهِ، وَمَوَدَّتِی نُورَ الْمُوالاهِ لِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ حَتَّی أَ لْقَاکَ وَقَدْ وَفَیْتُ بِعَهْدِکَ وَمِیثاقِکَ فَتُغَشِّیَنِی

۱- در مصدر: بسم اللّه الرحمن الرحیم.

رَحْمَتَکَ یَا وَ لِیُّ یَا حَمِیدُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ (۱) ۲۲۲۶ حُجَّتِکَ فِی أَرْضِکَ، وَخَلِیفَتِکَ فِی بِلادِکَ، وَالدَّاعِی إِلَی سَبِیلِکَ، وَالْقَائِمِ بِقِسْطِکَ، وَالثَّائِرِ بِأَمْرِکَ، وَ لِیِّ الْمُؤْمِنِینَ، وَبَوَارِ الْکافِرِینَ، وَمُجَلِّی الظُّلْمَهِ، وَمُنِیرِ الْحَقِّ، وَالنَّاطِقِ بِالْحِکْمَهِ وَالصِّدْقِ، وَکَلِمَتِکَ التَّامَّهِ فِی أَرْضِکَ، الْمُرْتَقِبِ الْخائِفِ، وَالْوَ لِیِّ النَّاصِحِ، سَفِینَهِ النَّجاهِ، وَعَلَمِ الْهُدَی، وَنُورِ أَبْصارِ الْوَرَی، وَخَیْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَارْتَدی، وَمُجَلِّی الْعَمی (۲) ۲۲۲۷، الَّذِی یَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَقِسْطاً کَمَا مُلِئَتْ ظُلْماً وَجَوْراً، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی وَ لِیِّکَ وَابْنِ أَوْ لِیائِکَ الَّذِینَ فَرَضْتَ طَاعَتَهُمْ، وَأَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ، وَأَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ، وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِیراً.

اللَّهُمَّ انْصُرْهُ وَانْتَصِرْ بِهِ لِدِینِکَ، وَانْصُرْ بِهِ أَوْ لِیاءَکَ وَأَوْ لِیاءَهُ وَشِیعَتَهُ وَأَ نْصارَهُ وَاجْعَلْنا مِنْهُمْ. اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ کُلِّ باغٍ وَطاغٍ، وَمِنْ شَرِّ جَمِیعِ خَلْقِکَ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ یَمِینِهِ وَعَنْ شِمالِهِ، وَاحْرُسْهُ وَامْنَعْهُ مِنْ أَنْ یُوصَلَ إِلَیْهِ بِسُوءٍ، وَاحْفَظْ فِیهِ رَسُولَکَ وَآلَ رَسُو لِکَ، وَأَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ، وَأَیِّدْهُ بِالنَّصْرِ، وَانْصُرْ ناصِرِیهِ، وَاخْذُلْ خاذِلِیهِ، وَاقْصِمْ قاصِمِیهِ، وَاقْصِمْ بِهِ جَبابِرَهَ الْکُفْرِ، وَاقْتُلْ بِهِ الْکُفَّارَ وَالْمُنافِقِینَ وَجَمِیعَ الْمُلْحِدِینَ حَیْثُ کانُوا مِنْ مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِها، بَرِّها وَبَحْرِها، وَامْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا، وَأَظْهِرْ بِهِ دِینَ نَبِیِّکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وآلِهِ، وَاجْعَلْنِی اللَّهُمَّ مِنْ أَ نْصارِهِ وَأَعْوانِهِ وَأَ تْباعِهِ وَشِیعَتِهِ، وَأَرِنِی فِی آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ مَا یَأْمُلُونَ، وَفِی عَدُوِّهِمْ مَا یَحْذَرُونَ، إِلهَ الْحَقِّ آمِینَ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳) ۲۲۲۸.

۱- مُحَمَّدٍ: خ.

۲- الغَمّاء: خ ل.

۳- احتجاج ۲/ ۵۹۱- ۵۹۵ شماره ۳۵۸.

زیارت دیگر منقول از کتب معتبره علماء: بایست بر دَرِ حرم آن حضرت و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَلِیفَهَ اللَّهِ وَخَلِیفَهَ آبائِهِ الْمَهْدِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَصِیَّ الْأَوْصِیاءِ الْماضِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حافِظَ أَسْرَارِ رَبِّ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بَقِیَّهَ اللَّهِ مِنَ الصَّفْوَهِ الْمُنْتَجَبِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَنْوارِ الزَّاهِرَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْأَعْلامِ الْباهِرَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ الْعِتْرَهِ الطَّاهِرَهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَعْدِنَ الْعُلُومِ النَّبَوِیَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بابَ اللَّهِ الَّذِی لَایُؤْتی إِلَّا مِنْهُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا سَبِیلَ اللَّهِ الَّذِی مَنْ سَلَکَ غَیْرَهُ هَلَکَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ناظِرَ شَجَرَهِ طُوبی وَسِدْرَهِ الْمُنْتَهی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نُورَ اللَّهِ الَّذِی لَایُطْفَأُ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ الَّتِی لَاتَخْفی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلی مَنْ فِی الْأَرْضِ وَالسَّماءِ، السَّلامُ عَلَیْکَ سَلامَ مَنْ عَرَفَکَ بِما عَرَّفَکَ بِهِ اللَّهُ وَنَعَتَکَ بِبَعْضِ نُعُوتِکَ الَّتِی أَنْتَ أَهْلُها وَفَوْقَها، أَشْهَدُ أَنَّکَ الْحُجَّهُ عَلی مَنْ مَضی وَمَنْ بَقِیَ، وَأَنَّ حِزْبَکَ هُمُ الْغالِبُونَ، وَأَوْلِیاءَکَ هُمُ الْفائِزُونَ، وَأَعْداءَکَ هُمُ الْخاسِرُونَ، وَأَنَّکَ خازِنُ کُلِّ عِلْمٍ، وَفاتِقُ کُلِّ رَتْقٍ، وَمُحَقِّقُ کُلِّ حَقٍّ، وَمُبْطِلُ کُلِّ باطِلٍ، رَضِیتُکَ یَا مَوْلایَ إِماماً وَهادِیاً وَوَلِیّاً وَمُرْشِداً لَا أَبْتَغِی بِکَ بَدَلًا، وَلَا أَتَّخِذُ مِنْ دُونِکَ وَلِیّاً، أَشْهَدُ أَنَّکَ الْحَقُّ الثَّابِتُ الَّذِی لَا عَیْبَ فِیهِ، وَأَنَّ وَعْدَ اللَّهِ فِیکَ حَقٌّ، لَاأَرْتابُ لِطُولِ الْغَیْبَهِ وَبُعْدِ الْأَمَدِ، وَلَا أَتَحَیَّرُ مَعَ مَنْ جَهِلَکَ وَجَهِلَ بِکَ، مُنْتَظِرٌ مُتَوَقِّعٌ لِأَیَّامِکَ، وَأَنْتَ الشَّافِعُ الَّذِی لَا تُنازَعُ، وَالْوَلِیُّ الَّذِی لَاتُدافَعُ، ذَخَرَکَ اللَّهُ لِنُصْرَهِ الدِّینِ، وَ إِعْزَازِ الْمُؤْمِنِینَ، وَالانْتِقامِ مِنَ الْجاحِدِینَ الْمارِقِینَ، أَشْهَدُ أَنَّ بِوِلایَتِکَ تُقْبَلُ الْأَعْمالُ، وَتُزَکَّی

الْأَفْعالُ، وَتُضاعَفُ الْحَسَناتُ، وَتُمْحى السَّيِّئاتُ، فَمَنْ جاءَ بِوِلايَتِكَ، وَاعْتَرَفَ بِإِمامَتِكَ، قُبِلَتْ أَعْمالُهُ، وَصُدِّقَتْ أَ قْوالُهُ، وَتَضاعَفَتْ حَسَناتُهُ، وَمُحِيَتْ سَيِّئاتُهُ، وَمَنْ عَدَلَ عَنْ وِلايَتِكَ، وَجَهِلَ مَعْرِفَتَكَ، وَاسْتَبْدَلَ بِكَ غَيْرَكَ كَبَّهُ اللَّهُ عَلى مَنْخَرِهِ فِي النّارِ وَلَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا، وَلَمْ يُقِمْ لَهُ يَوْمَ الْقِيامَهِ وَزْناً، أُشْهِدُ اللَّهَ وَأُشْهِدُ مَلائِكَتَهُ وَأُشْهِدُكَ يا مَوْلايَ بِهذا، ظاهِرُهُ كَباطِنِهِ، وَسِرُّهُ كَعَلانِيَتِهِ، وَأَ نْتَ الشّاهِدُ عَلى ذلِكَ، وَهُوَ عَهْدِي إِلَيْكَ وَمِيثاقِي لَدَيْكَ إِذْ أَ نْتَ نِظامُ الدِّينِ، وَيَعْسُوبُ الْمُتَّقِينَ، وَعِزُّ الْمُوَحِّدِينَ، وَبِذلِكَ أَمَرَنِي رَبُّ الْعالَمِينَ، فَلَوْ تَطاوَلَتِ الدُّهُورُ، وَتَمادَتِ الْأَعْمارُ (۱) ۲۲۲۹، لَمْ أَزْدَدْ فِيكَ إِلّا يَقِيناً، وَلَكَ إِلّا حُبّاً، وَعَلَيْكَ إِلّا مُتَّكَلًا وَمُعْتَمَداً (۲) ۲۲۳۰، وَ لِظُهُورِكَ إِلّا مُتَوَقَّعاً وَمُنْتَظَراً (۳) ۲۲۳۱ وَ لِجِهادِي بَيْنَ يَدَيْكَ مُتَرَقَّباً (۴) ۲۲۳۲، فَأَبْذُلُ نَفْسِي وَمالِي وَوَلَدِي وَأَهْلِي وَجَمِيعَ ما خَوَّلَنِي رَبِّي بَيْنَ يَدَيْكَ وَالتَّصَرُّفَ بَيْنَ أَمْرِكَ وَنَهْيِكَ، مَوْلايَ فَإِنْ أَدْرَكْتُ أَيّامَكَ الزّاهِرَهَ، وَأَعْلامَكَ الْباهِرَهَ، فَها أَ نا ذا عَبْدُكَ الْمُتَصَرِّفُ بَيْنَ أَمْرِكَ وَنَهْيِكَ أَرْجُو بِهِ الشَّهادَهَ بَيْنَ يَدَيْكَ وَالْفَوْزَ لَدَيْكَ، مَوْلايَ فَإِنْ أَدْرَكَنِي الْمَوْتُ قَبْلَ ظُهُورِكَ فَإِنِّي أَ تَوَسَّلُ بِكَ وَبِآبائِكَ الطّاهِرِينَ إِلَى اللَّهِ تَعالى، وَأَسْأَلُهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ يَجْعَلَ لِي كَرَّهً فِي ظُهُورِكَ، وَرَجْعَهً فِي أَيّامِكَ، لِأَ بْلُغَ مِنْ طاعَتِكَ مُرادِي، وَأَشْفِيَ مِنْ أَعْدائِكَ فُؤادِي، مَوْلايَ وَقَفْتُ فِي زِيارَتِكَ مَوْقِفَ الْخاطِئِينَ النّادِمِينَ، الْخائِفِينَ مِنْ عِقابِ رَبِّ الْعالَمِينَ، وَقَدِ اتَّكَلْتُ عَلى شَفاعَتِكَ، وَرَجَوْتُ بِمُوالاتِكَ وَشَفاعَتِكَ مَحْوَ

۱- الْأَعْصار: نسخه.

۲- إِلّا تَوَكُّلًا وَاعْتِماداً: نسخه.

۳- تَوَقُّعاً وَانْتِظاراً: نسخه.

۴- إِلّاتَرَقُّباً: ظ.

ذُ نُوبِی، وَسَتْرَ عُیُوبِی، وَمَغْفِرَهَ زَلَلِی، فَکُنْ لِوَ لِیِّکَ یَا مَوْلایَ عِنْدَ تَحْقِیقِ أَمَلِهِ، وَاسْأَلِ اللّهَ غُفْرانَ زَلَلِهِ، فَقَدْ تَعَلَّقَ بِحَبْلِکَ، وَتَمَسَّکَ بِوِلایَتِکَ، وَتَبَرَّأَ مِنْ أَعْدائِکَ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْجِزْ لِوَ لِیِّکَ مَا وَعَدْتَهُ. اللّهُمَّ أَظْهِرْ کَلِمَتَهُ، وَأَعْلِ دَعْوَتَهُ، وَانْصُرْهُ عَلَی عَدُوِّهِ وَعَدُوِّکَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ. اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَظْهِرْ کَلِمَتَکَ التَّامَّهَ، وَمُغَیَّبَکَ فِی أَرْضِکَ، الْخائِفَ الْمُتَرَقِّبَ. اللّهُمَّ انْصُرْهُ نَصْراً عَزِیزاً، وَافْتَحْ لَهُ فَتْحاً یَسِیراً، اللّهُمَّ وَأَعِزَّ بِهِ الدِّینَ بَعْدَ الْخُمُولِ، وَأَطْلِعْ بِهِ الْحَقَّ بَعْدَ الْأُفُولِ، وَأَجْلِ بِهِ الظُّلْمَهَ، وَاکْشِفْ بِهِ الْغُمَّهَ. اللّهُمَّ وَآمِنْ بِهِ الْبِلادَ، وَاهْدِ بِهِ الْعِبادَ، اللّهُمَّ امْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا وَقِسْطاً کَما مُلِئَتْ ظُلْماً وَجَوْراً إِنَّکَ سَمِیعٌ مُجِیبٌ. السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وَ لِیَّ اللّهِ، ائْذَنْ لِوَ لِیِّکَ فِی الدُّخُولِ إِلَی حَرَمِکَ، صَلَواتُ اللّهِ عَلَیْکَ وَعَلَی آبائِکَ الطَّاهِرِینَ وَرَحْمَهُ اللّهِ وَبَرَکاتُهُ (۱) ۲۲۳۳.

پس برو به نزد سرداب غیبت آن حضرت و میان دو در بایست و درها را به دست خود بگیر و تَنحنُح کن مانند کسی که رخصت داخل شدن طلبد، و بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ بگو و پایین رو به تأنّی و حضور قلب و دو رکعت نماز در عرصه سرداب بکن پس بگو:

اللّهُ أَکْبَرُ اللّهُ أَکْبَرُ (۲) ۲۲۳۴، لَاإِلهَ إِلّا اللّهُ وَاللّهُ أَکْبَرُ وَ لِلّهِ الْحَمْدُ، الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِی هَدانا لِهذا وَعَرَّفَنا أَوْ لِیاءَهُ وَأَعْداءَهُ، وَوَفَّقَنا لِزِیارَهِ أَئِمَّتِنا، وَلَمْ یَجْعَلْنا مِنَ الْمُعانِدِینَ النَّاصِبِینَ، وَلَا مِنَ الْغُلاهِ الْمُفَوِّضِینَ، وَلَا مِنَ الْمُرْتابِینَ الْمُقَصِّرِینَ. السَّلامُ عَلَی وَ لِیِّ اللّهِ وَابْنِ أَوْ لِیائِهِ، السَّلامُ عَلَی الْمُدَّخَرِ لِکَرامَهِ

۱- مزار کبیر: ۵۸۶- ۵۸۹ و بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱۶- ۱۱۸ نقل از شیخ مفید و شهید.

۲- اللّهُ أَکْبَرُ اللّهُ أَکْبَرُ: نسخه.

أَوْ لِيـاءِ اللَّهِ وَبَوارِ أَعْـدائِهِ، السَّلامُ عَلَى النُّورِ الَّذِى أَرادَ أَهْـلُ الْكُفْرِ إِطْفـاءَهُ فَأَبَى اللَّهُ إِلّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ بِكُرْهِهِمْ، وَأَيَّدَهُ بِالْحَياهِ حَتَّى يُظْهِرَ عَلَى يَدِهِ الْحَقَّ بِرَغْمِهِمْ، أَشْـهَدُ أَنَّ اللَّهَ اصْطَفَاکَ صَغِيراً، وَأَكْمَلَ لَکَ عُلُومَهُ كَبِيراً، وَأَ نَّکَ حَيٌّ لَا تَمُوتُ حَتّى تُبْطِلَ الْجِبْتَ وَالطَّاغُوتَ. اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى خُـدَّامِهِ وَأَعْوانِهِ عَلَى غَيْبَتِهِ وَنَـأْيِهِ، وَاسْتُرْهُ سَتْراً عَزِيزاً، وَاجْعَـلْ لَهُ مَعْقِلًا حَرِيزاً، وَاشْـدُدِ اللَّهُمَّ وَطْأَتَکَ عَلَى مُعانِدِيهِ، وَاحْرُسْ مَوالِيَهُ وَزائِرِيهِ. اللَّهُمَّ كَما جَعَلْتَ قَلْبِى بِذِكْرِهِ مَعْمُوراً، فَاجْعَلْ سِلاحِى بِنُصْرَتِهِ مَشْهُوراً، وَ إِنْ حالَ بَيْنِى وَبَيْنَ لِقـائِهِ الْمَوْتُ الَّذِى جَعَلْتَهُ عَلَى عِبـادِکَ حَتْمـاً، وَأَ قْـدَرْتَ بِهِ عَلَى خَلِيقَتِـکَ رَغْمـاً، فَـابْعَثْنِى عِنْـدَ خُرُوجِهِ ظـاهِراً مِنْ حُفْرَتِى مُؤْتَزِراً كَفَنِى حَتَّى أُجاهِدَ بَيْنَ يَدَيْهِ فِى الصَّفِّ الَّذِى أَ ثْنَيْتَ عَلَى أَهْلِهِ فِى كِتابِکَ فَقُلْتَ: كَأَ نَّهُمْ بُنْيانٌ مَرْصُوصٌ (۱) ۲۲۳۵. اللَّهُمَّ طالَ الانْتِظارُ، وَشَـمِتَ مِنَّا (۲) ۲۲۳۶ الْفُجَّارُ، وَصَـعُبَ عَلَيْنَـا الانْتِصـارُ، اللَّهُمَّ أَرِنا وَجْهَ وَ لِيِّکَ الْمَيْمُون (۳) ۲۲۳۷ فِى حَياتِنا وَبَعْدَ الْمَنُونِ، اللَّهُمَّ إِنِّى أَدِينُ لَکَ بِالرَّجْعَهِ بَيْنَ يَـدَىْ صاحِبِ هـذِهِ الْبُقْعَهِ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ يَا صاحِبَ الزَّمانِ، قَطَعْتُ فِى وُصْـلَتِکَ الْخُلَّانَ، وَهَجَرْتُ لِزِيارَتِـکَ الْأَوْطـانَ، وَأَخْفَيْتُ أَمْرِى عَنْ أَهْلِ الْبُلْـدانِ، لِتَكُونَ شَـفِيعاً عِنْـدَ رَبِّکَ وَرَبِّى وَ إِلَى آبائِکَ وَمَوالِيَّ فِى حُسْنِ التَّوْفِيـقِ لِى، وَإِسْـباغِ النِّعْمَهِ عَلَيَّ، وَسَـوْقِ الْإِحْسـانِ إِلَيَّ. اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَصْـحابِ الْحَـقِّ، وَقـادَهِ الْخَلْقِ، وَاسْتَجِبْ مِنِّى مَا دَعَوْتُکَ، وَأَعْطِنِى مَا لَمْ أَ نْطِقْ بِهِ فِى دُعائِى مِنْ صَلاحِ دِينِى وَدُنْياىَ، إِنَّکَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ.

۱- صف: ۶۱/ ۴.

۲- بِنا: خ ل.

۳- الْمَيْمُون: يعنى مبارک.

پس داخل صفّه شو و دو رکعت نماز کن و بگو:

اللَّهُمَّ عَبْدُکَ الزَّائِرُ فِی فِناءِ وَ لِیِّکَ الْمَزُورِ الَّذِی فَرَضْتَ طاعَتَهُ عَلَی الْعَبِیدِ وَالْأَحْرارِ، وَأَ نْقَذْتَ بِهِ أَوْ لِیاءَکَ مِنْ عَذابِ النَّارِ، اللَّهُمَّ اجْعَلْها زِیارَهً مَقْبُولَهً ذاتَ دُعاءٍ مُسْتَجابٍ مِنْ مُصَدِّقٍ بِوَ لِیِّکَ غَیْرِ مُرْتابٍ، اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ بِهِ وَلَا بِزِیارَتِهِ، وَلَا تَقْطَعْ أَ ثَرِی مِنْ مَشْهَدِهِ وَزِیارَهِ أَبِیهِ وَجَدِّهِ، اللَّهُمَّ أَخْلِفْ عَلَیَّ نَفَقَتِی، وَانْفَعْنِی بِما رَزَقْتَنِی فِی دُنْیایَ وَآخِرَتِی لِی وَلِإِخْوانِی وَأَبَوَیَّ وَجَمِیعِ عِتْرَتِی، أَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ أَ یُّهَا الْإِمامُ الَّذِی یَفُوزُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ، وَیَهْلِکُ عَلَی یَدَیْهِ الْکافِرُونَ الْمُکَذِّبُونَ، یَا مَوْلایَ یَا ابْنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ، جِئْتُکَ زائِراً لَکَ وَلِأَبِیکَ وَجَدِّکَ، مُتَیَقِّناً الْفَوْزَ بِکُمْ، مُعْتَقِداً إِمامَتَکُمْ. اللَّهُمَّ اکْتُبْ هذِهِ الشَّهادَهَ وَالزِّیارَهَ لِی عِنْدَکَ فِی عِلِّیِّینَ، وَبَلِّغْنِی بَلاغَ الصَّالِحِینَ، وَانْفَعْنِی بِحُبِّهِمْ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ (۱) ۲۲۳۸.

زیارت دیگر: زیارتی است که سیّد ابن طاووس نقل کرده، و آن چنان است که می گویی:

السَّلامُ عَلَی الْحَقِّ الْجَدِیدِ، وَالْعالِمِ الَّذِی عِلْمُهُ لَایَبِیدُ، السَّلامُ عَلَی مُحْیِی الْمُؤْمِنِینَ، وَمُبِیرِ الْکافِرِینَ، السَّلامُ عَلَی مَهْدِیِّ الْأُمَمِ، وَجامِعِ الْکَلِمِ، السَّلامُ عَلَی خَلَفِ السَّلَفِ، وَصاحِبِ الشَّرَفِ، السَّلامُ عَلَی حُجَّهِ الْمَعْبُودِ، وَکَلِمَهِ الْمَحْمُودِ، السَّلامُ عَلَی مُعِزِّ الْأَوْلِیاءِ، وَمُذِلِّ الْأَعْداءِ، السَّلامُ عَلَی وارِثِ الْأَ نْبِیاءِ، وَخاتِمِ الْأَوْصِیاءِ، السَّلامُ عَلَی الْقائِمِ الْمُنْتَظَرِ، وَالْعَدْلِ الْمُشْتَهَرِ، السَّلامُ عَلَی السَّیْفِ الشَّاهِرِ، وَالْقَمَرِ الزَّاهِرِ، وَالنُّورِ الْباهِرِ (۲) ۲۲۳۹،

۱- مصباح الزائر: ۴۴۴- ۴۴۶، زیارت ششم.

۲- وَالنُّورِ الْباهِرِ: نسخه.

السَّلامُ عَلَی شَمْسِ الظَّلامِ، وَبَدْرِ (۱) ۲۲۴۰ التَّمامِ، السَّلامُ عَلَی رَبِیعِ الْأَنامِ، وَنَضْرَهِ (۲) ۲۲۴۱ الْأَیَّامِ، السَّلامُ عَلَی صاحِبِ الصَّمْصامِ، وَفَلَّاقِ الْهامِ، السَّلامُ عَلَی الدِّینِ الْمَأْثُورِ، وَالْکِتابِ الْمَسْطُورِ، السَّلامُ عَلَی بَقِیَّهِ اللَّهِ فِی بِلادِهِ، وَحُجَّتِهِ عَلَی عِبادِهِ، الْمُنْتَهی إِلَیْهِ مَوارِیثُ الْأَنْبیاءِ، وَلَدَیْهِ مَوْجُودٌ آثارُ الْأَصْفِیاءِ، السَّلامُ عَلَی (۳) ۲۲۴۲ الْمُؤْتَمَنِ عَلَی السِّرِّ، وَالْوَلِیِّ لِلْأَمْرِ، السَّلامُ عَلَی الْمَهْدِیِّ الَّذِی وَعَدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ الْأُمَمَ، أَنْ یَجْمَعَ بِهِ الْکَلِمَ، وَیَلُمَّ بِهِ الشَّعَثَ، وَیَمْلَأَ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطاً وَعَدْلًا، وَیُمَکِّنَ لَهُ، وَیُنْجِزَ بِهِ وَعْدَ الْمُؤْمِنِینَ، أَشْهَدُ یا مَوْلایَ أَ نَّکَ وَالْأَئِمَّهَ مِنْ آبائِکَ أَئِمَّتِی وَمَوالِیَّ فِی الْحَیاهِ الدُّنْیا وَیَوْمَ یَقُومُ الْأَشْهادُ، أَسْأَ لُکَ یا مَوْلایَ أَنْ تَسْأَلَ اللَّهَ تَبارَکَ وَتَعالی فِی صَلاحِ شَأْنِی، وَقَضاءِ حَوائِجِی، وَغُفْرانِ ذُ نُوبِی، وَالْأَخْذِ بِیَدِی فِی دِینِی وَدُنْیایَ وَآخِرَتِی، لِی وَلِإِخْوانِی وَأَخَواتِی الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ کافَّهً إِنَّهُ غَفُورٌ رَحِیمٌ.

پس بجا آور نماز زیارت را به نحوی که پیش از این ذکر نمودیم یعنی دوازده رکعت، بعد از هر دو رکعت سلام دهد و تسبیح زهراء علیها السلام بگوید و هدیه کند به سوی آن حضرت، و چون از نماز زیارت فارغ شدی بگو:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی حُجَّتِکَ فِی أَرْضِکَ، وَخَلِیفَتِکَ فِی بِلادِکَ، الدَّاعِی إِلَی سَبِیلِکَ، وَالْقائِمِ بِقِسْطِکَ، وَالْفائِزِ بِأَمْرِکَ، وَ لِیِّ الْمُؤْمِنِینَ، وَمُبِیرِ الْکافِرِینَ،

۱- وَالبَدْرِ: خ.

۲- وَفِطْرَهِ: خ ل.

۳- السَّلامُ عَلَی: نسخه.

وَمُجَلِّی الظُّلْمَهِ، وَمُنِیرِ الْحَقِّ، وَ (۱) ۲۲۴۳ الصَّادِعِ بِالْحِکْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَالصِّدْقِ، وَکَلِمَتِکَ وَعَیْبَتِکَ وَعَیْنِکَ فِی أَرْضِکَ، الْمُتَرَقِّبِ الْخائِفِ الْوَ لِیِّ النَّاصِحِ، سَفِینَهِ النَّجاهِ، وَعَلَمِ الْهُدَی، وَنُورِ أَبْصارِ الْوَرَی، وَخَیْرِ مَنْ تَقَمَّصَ وَارْتَدی، وَالْوِتْرِ الْمَوْتُورِ، وَمُفَرِّجِ الْکَرْبِ، وَمُزِیلِ الْهَمِّ، وَکاشِفِ الْبَلْوَی، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَعَلَی آبائِهِ الْأَئِمَّهِ الْهادِینَ وَالْقادَهِ الْمَیامِینِ، مَا طَلَعَتْ کَواکِبُ الْأَسْحارِ، وَأَوْرَقَتِ الْأَشْجارُ، وَأَیْنَعَتِ الْأَثْمارُ، وَاخْتَلَفَ اللَّیْلُ وَالنَّهارُ، وَغَرَّدَتِ الْأَطْیارُ. اللَّهُمَّ انْفَعْنا بِحُبِّهِ، وَاحْشُرْنا فِی زُمْرَتِهِ، وَتَحْتَ لِوائِهِ، إِلهَ الْحَقِّ آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ.

ذکر صلوات بر صاحب الأمر علیه السلام

ذکر صلوات بر آن حضرت

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَصَلِّ عَلَی وَ لِیِّ الْحَسَنِ وَوَصِیِّهِ وَوارِثِهِ، الْقائِمِ بِأَمْرِکَ، وَالْغائِبِ فِی خَلْقِکَ، وَالْمُنْتَظِرِ لِإِذْنِکَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَیْهِ، وَقَرِّبْ بُعْدَهُ، وَأَ نْجِزْ وَعْدَهُ، وَأَوْفِ عَهْدَهُ، وَاکْشِفْ عَنْ بَأْسِهِ حِجابَ الْغَیْبَهِ، وَأَظْهِرْ بِظُهُورِهِ صَحائِفَ الْمِحْنَهِ، وَقَدِّمْ أَمامَهُ الرُّعْبَ، وَثَبِّتْ بِهِ الْقَلْبَ، وَأَقِمْ بِهِ الْحَرْبَ، وَأَیِّدْهُ بِجُنْدٍ مِنَ الْمَلائِکَهِ مُسَوِّمِینَ، وَسَلِّطْهُ عَلَی أَعْداءِ دِینِکَ أَجْمَعِینَ، وَأَ لْهِمْهُ أَنْ لَایَدَعَ مِنْهُمْ رُکْناً إِلَّا هَدَّهُ، وَلَا هاماً (۲) ۲۲۴۴ إِلَّا قَدَّهُ (۳) ۲۲۴۵، وَلَا کَیْداً إِلَّا رَدَّهُ، وَلَا فاسِقاً إِلَّا حَدَّهُ، وَلَا فِرْعَوْناً إِلَّا أَهْلَکَهُ، وَلَا سِتْراً إِلَّا هَتَکَهُ، وَلَا عَلَماً إِلَّا نَکَّسَهُ، وَلَا سُلْطاناً إِلَّا کَسَبَهُ، وَلَا رُمْحاً إِلَّا قَصَفَهُ (۴) ۲۲۴۶، وَلَا مِطْرَداً (۵) ۲۲۴۷ إِلَّا خَرَقَهُ، وَلَا جُنْداً إِلَّا فَرَّقَهُ، وَلَا مِنْبَراً إِلَّا أَحْرَقَهُ، وَلَا سَیْفاً إِلَّا کَسَرَهُ، وَلَا صَنَماً إِلَّا رَضَّهُ، وَلَا دَماً إِلَّا أَراقَهُ، وَلَا جَوْراً إِلَّا أَبادَهُ، وَلَا حِصْناً إِلَّا

۱- از «بِقِسْطِکَ» تا «وَمُنِیرِ الْحَقِّ وَ»: نسخه.

۲- هاماً: سر.

۳- قَدَّهُ: شکافت.

۴- قَصَفَهُ: شکست.

۵- مِطْرَداً: نیزه کوچک.

هِدَمَهُ، وَلَا باباً إِلّا رَدَمَهُ (۱) ۲۲۴۸، وَلَا قَصْراً إِلّا خَرَّبَهُ (۲) ۲۲۴۹، وَلَا مَسْكَناً إِلّا فَتَّشَهُ، وَلَا سَهْلًا إِلّا أَوْطَأَهُ، وَلَا جَبَلًا إِلّا صَعِدَهُ، وَلَا كَنْزاً إِلّا أَخْرَجَهُ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳) ۲۲۵۰.

مؤلّف گويد كه: شيخ مفيد بعد از نقل زيارت سابق كه اوّل آن: اللّهُ أَكْبَرُ اللّهُ أَكْبَرُ لَاإِلهَ إِلّا اللّهُ واللّهُ أَكْبَرُ بود، فرموده كه به روايت ديگر منقول است كه: مى گويى بعد از داخل شدن در سرداب مقدّس: السَّلامُ عَلَى الْحَقِّ الْجَدِيدِ، پس زيارت را نقل كرده تا نماز زيارت، آنگاه فرموده: پس دوازده ركعت نماز زيارت مى كنى، هر دو ركعت به يك سلام، و مى خوانى بعد از آن دعايى را كه از آن حضرت روايت شده:

اللَّهُمَّ عَظُمَ الْبَلاءُ، وَبَرِحَ الْخَفاءُ، وَانْكَشَفَ الْغِطاءُ، وَضاقَتِ الْأَرْضُ، وَمَنَعَتِ السَّماءُ، وَ إِلَيْكَ يَا رَبِّ الْمُشْتَكى، وَعَلَيْكَ الْمُعَوَّلُ فِى الشِّدَّهِ وَالرَّخاءِ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيْنا طاعَتَهُمْ، فَعَرَّفْتَنا بِذلِكَ مَنْزِلَتَهُمْ، فَرِّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ فَرَجاً عاجِلًا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ مِنْ ذلِكَ، يَا مُحَمَّدُ يَا عَلِيُّ، يَا عَلِيُّ يَا مُحَمَّدُ، انْصُرانِى فَإِنَّكُما ناصِرانِ، وَاكْفِيانِى فَإِنَّكُما كافِيانِ، يَا مَوْلاىَ يَا صاحِبَ الزَّمانِ، الْغَوْثَ الْغَوْثَ الْغَوْثَ، أَدْرِكْنِى أَدْرِكْنِى أَدْرِكْنِى (۴) ۲۲۵۱.

مؤلّف گويد كه: اين دعاى شريفى است، و سزاوار است خواندن آن در آن جا مكرّر، و در غير آن مكان، و ما در باب اوّل ذكر كرديم اين دعا را با اختلاف جزئى.

زيارت ديگر: زيارتى است كه سيّد ابن طاووس نقل كرده، فرموده: دو ركعت نماز گزارد و بگويد بعد از آن: سَلامُ اللَّهِ الْكامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ، إلى آخره (۵) ۲۲۵۲. و ما اين زيارت را در فصل

۱- رَدَمَهُ: بست.

۲- أَخْرَبَهُ: خ ل.

۳- مصباح الزائر: ۴۴۱- ۴۴۳، زيارت پنجم.

۴- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱۹ نقل از مفيد.

۵- مصباح الزائر: ۴۳۵.

هفتم از باب اوّل به عنوان استغاثه به آن حضرت از کلم طیّب نقل کردیم (ص ۱۷۲) به آن جا رجوع شود.

دعاء نُدبه

مؤلّف گوید که: سیّد ابن طاووس در مصباح الزّائر فصلی در اعمال سرداب مقدّس ایراد کرده و در آن شش زیارت نقل کرده، پس از آن فرموده: و ملحق می شود به این فصل دعاء ندبه و زیارتی که مولای ما صاحب الأمر علیه السلام هر روز به آن زیارت کرده می شود بعد از نماز صبح و آن زیارت هفتم حساب می شود، و دعای عهدی که امر شده به تلاوت آن در حال غیبت، و دعایی که آن را بخوانند در وقتی که از آن حرم شریف می خواهند برگردند، پس شروع کرده به ذکر این چهار امر، ما هم در این کتاب مبارک متابعت آن بزرگوار نموده و آن چهار امر را ذکر می نماییم:

امر اوّل: دعاء ندبه است، که مستحبّ است در چهار عید یعنی عید فطر و قربان و غدیر و روز جمعه بخوانند، و آن دعا این است:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی سَیِّدِنا مُحَمَّدٍ نَبِیِّهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً. اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی مَا جَری بِهِ قَضاؤُکَ فِی أَوْلِیائِکَ الَّذِینَ اسْتَخْلَصْتَهُمْ لِنَفْسِکَ وَدِینِکَ، إِذِ اخْتَرْتَ لَهُمْ جَزِیلَ مَا عِنْدَکَ مِنَ النَّعِیمِ الْمُقِیمِ الَّذِی لَازَوالَ لَهُ وَلَا اضْمِحْلالَ، بَعْدَ أَنْ شَرَطْتَ عَلَیْهِمُ الزُّهْدَ فِی دَرَجاتِ هذِهِ الدُّنْیَا الدَّنِیَّهِ وَزُخْرُفِها وَزِبْرِجِها، فَشَرَطُوا لَکَ ذلِکَ، وَعَلِمْتَ مِنْهُمُ الْوَفاءَ بِهِ، فَقَبِلْتَهُمْ وَقَرَّبْتَهُمْ وَقَدَّمْتَ لَهُمُ الذِّکْرَ الْعَلِیَّ وَالثَّناءَ الْجَلِیَّ، وَأَهْبَطْتَ عَلَیْهِمْ مَلائِکَتَکَ، وَکَرَّمْتَهُمْ بِوَحْیِکَ، وَرَفَدْتَهُمْ بِعِلْمِکَ، وَجَعَلْتَهُمُ الذَّرِیعَهَ (۱) ۲۲۵۳ إِلَیْکَ، وَالْوَسِیلَهَ إِلَی رِضْوانِکَ، فَبَعْضٌ أَسْکَنْتَهُ جَنَّتَکَ إِلَی أَنْ أَخْرَجْتَهُ مِنْها، وَبَعْضٌ حَمَلْتَهُ فِی فُلْکِکَ، وَنَجَّیْتَهُ وَمَنْ (۲) ۲۲۵۴ آمَنَ مَعَهُ مِنَ الْهَلَکَهِ بِرَحْمَتِکَ،

۱- الذَّرائِعَ: خ ل.

۲- مَعَ مَنْ: نسخه.

وَبَعْضٌ اتَّخَذْتَهُ لِنَفْسِكَ خَلِيلًا، وَسَأَلَكَ لِسانَ صِدْقٍ فِی الْآخِرِینَ فَأَجَبْتَهُ، وَجَعَلْتَ ذلِکَ عَلِیّاً، وَبَعْضٌ کَلَّمْتَهُ مِنْ شَجَرَهٍ تَکْلِیماً، وَجَعَلْتَ لَهُ مِنْ أَخِیهِ رِدْءاً وَوَزِیراً، وَبَعْضٌ أَوْلَدْتَهُ مِنْ غَیْرِ أَبٍ، وَآتَیْتَهُ الْبَیِّناتِ، وَأَیَّدْتَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ، وَکُلٌّ (۱) ۲۲۵۵ شَرَعْتَ لَهُ شَرِیعَهً، وَنَهَجْتَ لَهُ مِنْهاجاً، وَتَخَیَّرْتَ لَهُ أَوْصِیاءَ (۲) ۲۲۵۶ مُسْتَحْفِظاً بَعْدَ مُسْتَحْفِظٍ، مِنْ مُدَّهٍ إِلَی مُدَّهٍ، إِقامَهً لِدِینِکَ، وَحُجَّهً عَلَی عِبادِکَ، وَ لِئَلَّا یَزُولَ الْحَقُّ عَنْ مَقَرِّهِ، وَیَغْلِبَ الْباطِلُ عَلَی أَهْلِهِ وَلَا (۳) ۲۲۵۷ یَقُولَ أَحَدٌ لَوْلا أَرْسَلْتَ إِلَیْنا رَسُولًا مُنْذِراً، وَأَ قَمْتَ لَنا عَلَماً هادِیاً فَنَتَّبِعَ آیاتِکَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزی، إِلَی أَنِ انْتَهَیْتَ بِالْأَمْرِ إِلی حَبِیبِکَ وَنَجِیبِکَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وآلِهِ، فَکانَ کَما انْتَجَبْتَهُ سَیِّدَ مَنْ خَلَقْتَهُ، وَصَفْوَهَ مَنِ اصْطَفَیْتَهُ، وَأَ فْضَلَ مَنِ اجْتَبَیْتَهُ، وَأَکْرَمَ مَنِ اعْتَمَدْتَهُ، قَدَّمْتَهُ عَلَی أَ نْبِیائِکَ، وَبَعَثْتَهُ إِلَی الثَّقَلَیْنِ مِنْ عِبادِکَ، وَأَوْطَأْتَهُ مَشارِقَکَ وَمَغارِبَکَ، وَسَخَّرْتَ لَهُ الْبُراقَ، وَعَرَجْتَ بِرُوحِهِ (۴) ۲۲۵۸ إِلَی سَمائِکَ، وَأَوْدَعْتَهُ عِلْمَ مَا کانَ وَمَا یَکُونُ إِلَی انْقِضاءِ خَلْقِکَ، ثُمَّ نَصَرْتَهُ بِالرُّعْبِ، وَحَفَفْتَهُ بِجَبْرَئِیلَ وَمِیکائِیلَ وَالْمُسَوِّمِینَ مِنْ مَلائِکَتِکَ، وَوَعَدْتَهُ أَنْ تُظْهِرَ دِینَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَلَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ، وَذلِکَ بَعْدَ أَنْ بَوَّأْتَهُ مُبَوَّأَ صِدْقٍ مِنْ أَهْلِهِ، وَجَعَلْتَ لَهُ وَلَهُمْ أَوَّلَ بَیْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِی بِبَکَّهَ مُبارَکاً وَهُدیً لِلْعالَمِینَ فِیهِ آیاتٌ بَیِّناتٌ مَقامُ إِبْراهِیمَ وَمَنْ دَخَلَهُ کانَ آمِناً (۵) ۲۲۵۹، وَقُلْتَ: إِنَّما یُرِیدُ اللَّهُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ وَیُطَهِّرَکُمْ تَطْهِیراً (۶) ۲۲۶۰، ثُمَّ جَعَلْتَ أَجْرَ مُحَمَّدٍ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ مَوَدَّتَهُمْ فِی

۱- وَکُلًّا: خ ل.

۲- أَوْصِیاءَهُ: نسخه.

۳- وَلِئَلَّا: خ ل.

۴- وَعَرَجْتَ بِهِ: خ ل.

۵- آل عمران: ۳/ ۹۶- ۹۷.

۶- احزاب: ۳۳/ ۳۳.

کِتابِکَ، فَقُلْتَ: قُلْ لاأَسْأَلُکُمْ عَلَيْهِ أَجْراً إِلّا الْمَوَدَّهَ فِی الْقُرْبی (۱) ۲۲۶۱، وَقُلْتَ:

مَا سَأَلْتُکُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَکُمْ (۲) ۲۲۶۲، وَقُلْتَ: ما أَسْأَلُکُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَی رَبِّهِ سَبِيلًا (۳) ۲۲۶۳، فَکانُوا هُمُ السَّبِيلَ إِلَيْکَ، وَالْمَسْلَکَ إِلی رِضْوانِکَ، فَلَمَّا انْقَضَتْ أَيّامُهُ أَقامَ وَ لِيَّهُ عَلِیَّ بْنَ أَبی طالِبٍ صَلَواتُکَ عَلَيْهِما وَآلِهِما هادِياً، إِذْ کانَ هُوَ الْمُنْذِرَ وَ لِکُلِّ قَوْمٍ هادٍ، فَقالَ وَالْمَلَأُ أَمامَهُ: مَنْ کُنْتُ مَوْلاهُ فَعَلِیٌّ مَوْلاهُ، اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَانْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ، وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ، وَقالَ: مَنْ کُنْتُ أَ نَا نَبِيَّهُ فَعَلِیٌّ أَمِيرُهُ، وَقالَ: أَ نَا وَعَلِیٌّ مِنْ شَجَرَهٍ واحِدَهٍ وَسائِرُ النَّاسِ مِنْ شَجَرٍ شَتَّی، وَأَحَلَّهُ مَحَلَّ هَارُونَ مِنْ مُوسی، فَقال لَهُ: أَ نْتَ مِنِّی بِمَنْزِلَهِ هارُونَ مِنْ مُوسی إِلّا أَ نَّهُ لَانَبِیَّ بَعْدِی، وَزَوَّجَهُ ابْنَتَهُ سَيِّدَهَ نِساءِ الْعالَمِينَ، وَأَحَلَّ لَهُ مِنْ مَسْجِدِهِ مَا حَلَّ لَهُ وَسَدَّ الْأَ بْوابَ إِلّا بابَهُ، ثُمَّ أَوْدَعَهُ عِلْمَهُ وَحِکْمَتَهُ، فَقالَ: أَ نَا مَدِينَهُ الْعِلْمِ وَعَلِیٌّ بابُها، فَمَنْ أَرادَ الْمَدِينَهَ وَالْحِکْمَهَ فَلْيَأْتِها مِنْ بابِها، ثُمَّ قالَ: أَ نْتَ أَخِی وَوَصِيِّی وَوارِثِی، لَحْمُکَ مِنْ لَحْمِی، وَدَمُکَ مِنْ دَمِی، وَسِلْمُکَ سِلْمِی، وَحَرْبُکَ حَرْبِی، وَالْإِيمانُ مُخالِطٌ لَحْمَکَ وَدَمَکَ کَمَا خالَطَ لَحْمِی وَدَمِی، وَأَ نْتَ غَداً عَلَی الْحَوْضِ خَلِيفَتِی، وَأَ نْتَ تَقْضِی دَيْنِی، وَتُنْجِزُ عِداتِی، وَشِيعَتُکَ عَلَی مَنابِرَ مِنْ نُورٍ

۱- شوری: ۴۲/ ۲۳.

۲- سبأ: ۳۴/ ۴۷.

۳- فرقان: ۲۵/ ۵۷.

مُبْيَضَّهً وُجُوهُهُمْ حَوْلِى فِى الْجَنَّهِ وَهُمْ جِيرانِى، وَلَوْلا أَ نْتَ يَا عَلِيُّ لَمْ يُعْرَفِ الْمُؤْمِنُونَ بَعْدِى، وَكانَ بَعْدَهُ هُدىً مِنَ الضَّلالِ، وَنُوراً مِنَ الْعَمى، وَحَبْلَ اللَّهِ الْمَتِينَ، وَصِراطَهُ الْمُسْتَقِيمَ، لَايُسْبَقُ بِقَرابَهٍ فِى رَحِم، وَلَا بِسابِقَهٍ فِى دِينٍ، وَلَا يُلْحَقُ فِى مَنْقَبَهٍ مِنْ مَناقِبِهِ، يَحْذُو حَذْوَ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِما وَآلِهِما، وَيُقاتِلُ عَلَى التَّأْوِيلِ، وَلَا تَأْخُذُهُ فِى اللَّهِ لَوْمَهُ لائِم، قَدْ وَتَرَ فِيهِ صَنادِيدَ الْعَرَبِ، وَقَتَلَ أَبْطالَهُمْ، وَناوَشَ (۱) ۲۲۶۴ ذُؤْبانَهُمْ، فَأَوْدَعَ قُلُوبَهُمْ أَحْقاداً بَدْرِيَّهً وَخَيْبَرِيَّهً وَحُنَيْنِيَّهً وَغَيْرَهُنَّ، فَأَضَبَّتْ (۲) ۲۲۶۵ عَلَى عَداوَتِهِ، وَأَكَبَّتْ عَلَى مُنابَذَتِهِ، حَتَّى قَتَلَ النَّاكِثِينَ وَالْقاسِطِينَ وَالْمارِقِينَ، وَلَمَّا قَضى نَحْبَهُ وَقَتَلَهُ أَشْقَى الْآخِرِينَ يَتْبَعُ أَشْقَى الْأَوَّلِينَ (۳) ۲۲۶۶ لَمْ يُمْتَثَلْ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِى الْهادِينَ بَعْدَ الْهادِينَ، وَالْأُمَّهُ مُصِرَّهٌ عَلَى مَقْتِهِ، مُجْتَمِعَهٌ عَلَى قَطِيعَهِ رَحِمِهِ، وَ إِقْصاءِ (۴) ۲۲۶۷ وُلْدِهِ، إِلّا الْقَلِيلَ مِمَّنْ وَفَى لِرِعايَهِ الْحَقِّ فِيهِمْ، فَقُتِلَ مَنْ قُتِلَ، وَسُبِىَ مَنْ سُبِىَ، وَأُقْصِىَ مَنْ أُقْصِىَ، وَجَرَى الْقَضاءُ لَهُمْ بِمَا يُرْجى لَهُ حُسْنُ الْمَثُوبَهِ، إِذْ كانَتِ الْأَرْضُ لِلَّهِ يُورِثُها مَنْ يَشاءُ مِنْ عِبادِهِ وَالْعاقِبَهُ لِلْمُتَّقِينَ، وَسُبْحانَ رَبِّنا إِنْ كانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولًا، وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، فَعَلَى الْأَطائِبِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِما وَآلِهِما فَلْيَبْكِ الْباكُونَ، وَ إِيَّاهُمْ فَلْيَنْدُبِ النَّادِبُونَ، وَ لِمِثْلِهِمْ فَلْتَذْرِفِ (۵) ۲۲۶۸ الدُّمُوعُ، وَلْيَصْرُخِ الصَّارِخُونَ، وَيَضِجَّ الضَّاجُّونَ، وَيَعِجَّ الْعاجُّونَ، أَيْنَ الْحَسَنُ؟ أَيْنَ الْحُسَيْنُ؟ أَيْنَ أَبْناءُ الْحُسَيْنِ؟ صالِحٌ بَعْدَ صالِحٍ، وَصادِقٌ بَعْدَ صادِقٍ، أَيْنَ السَّبِيلُ بَعْدَ السَّبِيلِ؟ أَيْنَ الْخِيَرَهُ بَعْدَ الْخِيَرَهِ؟ أَيْنَ الشُّمُوسُ الطَّالِعَهُ؟ أَيْنَ الْأَقْمارُ الْمُنِيرَهُ؟ أَيْنَ الْأَ نْجُمُ الزَّاهِرَهُ؟ أَيْنَ أَعْلامُ الدِّينِ وَقَواعِدُ

۱- وَنَاهَشَ: نسخه.

۲- فَأَصَنَّتْ، فَأَصَنَّ: نسخه. فَأَضَبَّتْ: حريص شدند بر دشمنى او.

۳- وَقَتَلَهُ أَشْقَى الْأَشْقِياءِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ: نسخه.

۴- إِقْصاء: دور كردن.

۵- فَلْتَدَرُّ: نسخه.

الْعِلْمِ؟ أَیْنَ بَقِیَّهُ اللّهِ الَّتی لَاتَخْلُو مِنَ الْعِتْرَهِ الْهادِیَهِ؟ أَیْنَ الْمُعَدُّ لِقَطْعِ دابِرِ الظَّلَمَهِ؟ أَیْنَ الْمُنْتَظَرُ لِإِقامَهِ الْأَمْتِ وَالْعِوَجِ؟ أَیْنَ الْمُرْتَجی لِإِزالَهِ الْجَوْرِ وَالْعُدْوانِ؟ أَیْنَ الْمُدَّخَرُ لِتَجْدِیدِ الْفَرائِضِ وَالسُّنَنِ؟ أَیْنَ الْمُتَخَیَّرُ (۱) ۲۲۶۹ لِإِعادَهِ الْمِلَّهِ وَالشَّرِیعَهِ؟ أَیْنَ الْمُؤَمَّلُ لِإِحْیاءِ الْکِتابِ وَحُدُودِهِ؟ أَیْنَ مُحْیی مَعالِمِ الدِّینِ وَأَهْلِهِ؟ أَیْنَ قاصِمُ شَوْکَهِ الْمُعْتَدِینَ؟ أَیْنَ هادِمُ أَبْنِیَهِ الشِّرْکِ وَالنِّفاقِ؟

أَیْنَ مُبِیدُ أَهْلِ الْفُسُوقِ وَالْعِصْیانِ وَالطُّغْیانِ؟ أَیْنَ حاصِدُ فُرُوعِ الْغَیِّ وَالشِّقاقِ (۲) ۲۲۷۰ أَیْنَ طامِسُ آثارِ الزَّیْغِ وَالْأَهْواءِ؟ أَیْنَ قاطِعُ حَبائِلِ الْکِذْبِ (۳) ۲۲۷۱ وَالافْتِراءِ؟ أَیْنَ مُبِیدُ الْعُتاهِ وَالْمَرَدَهِ؟ أَیْنَ مُسْتَأْصِلُ أَهْلِ الْعِنادِ وَالتَّضْلِیلِ وَالْإِلْحادِ؟ أَیْنَ مُعِزُّ الْأَوْلِیاءِ وَمُذِلُّ الْأَعْداءِ؟ أَیْنَ جامِعُ الْکَلِمَهِ (۴) ۲۲۷۲ عَلَی التَّقْوی؟ أَیْنَ بابُ اللّهِ الَّذی مِنْهُ یُؤْتی؟ أَیْنَ وَجْهُ اللّهِ الَّذی إِلَیْهِ یَتَوَجَّهُ الْأَوْلِیاءُ؟ أَیْنَ السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَیْنَ الْأَرْضِ وَالسَّماءِ؟ أَیْنَ صاحِبُ یَوْمِ الْفَتْحِ وَناشِرُ رایَهِ الْهُدی؟ أَیْنَ مُؤَلِّفُ شَمْلِ الصَّلاحِ وَالرِّضا؟ أَیْنَ الطّالِبُ بِذُحُولِ (۵) ۲۲۷۳ الْأَنْبِیاءِ وَأَبْناءِ الْأَنْبِیاءِ؟ أَیْنَ الطّالِبُ (۶) ۲۲۷۴ بِدَمِ الْمَقْتُولِ بِکَرْبَلاءَ؟ أَیْنَ الْمَنْصُورُ عَلی مَنِ اعْتَدی عَلَیْهِ وَافْتَری؟ أَیْنَ الْمُضْطَرُّ الَّذی یُجابُ إِذا دَعا؟ أَیْنَ صَدْرُ الْخَلائِقِ (۷) ۲۲۷۵ ذُو الْبِرِّ وَالتَّقْوی؟ أَیْنَ ابْنُ النَّبِیِّ الْمُصْطَفی، وَابْنُ عَلِیٍّ الْمُرْتَضی، وَابْنُ خَدِیجَهَ الْغَرّاءِ، وَابْنُ (۸) ۲۲۷۶ فاطِمَهَ الْکُبْری؟ بِأَبی أَنْتَ وَأُمّی وَنَفْسی لَکَ الْوِقاءُ وَالْحِمی، یَا ابْنَ السّادَهِ الْمُقَرَّبِینَ، یَا ابْنَ النُّجَباءِ الْأَکْرَمِینَ، یَا ابْنَ

۱- المتَّخَذُ: نسخه.

۲- وَالنِّفاقِ: نسخه.

۳- الْکَذِبِ: نسخه.

۴- الْکَلِمِ: خ ل.

۵- ذُحُولِ: خون ها.

۶- المُطَالِبُ: خ ل.

۷- الخَلائِفِ: نسخه.

۸- ابْنُ: خ.

الْهُداهِ الْمَهْدِيِّينَ (۱) ۲۲۷۷، یَا ابْنَ الْخِیَرَهِ الْمُهَذَّبِینَ، یَا ابْنَ الْغَطارِفَهِ (۲) ۲۲۷۸ الْأَ نْجَبِینَ، یَا ابْنَ الْأَطائِبِ الْمُطَهَّرِینَ (۳) ۲۲۷۹، یَا ابْنَ الْخَضارِمَهِ الْمُنْتَجَبِینَ، یَا ابْنَ الْقَماقِمَهِ الْأَکْرَمِینَ (۴) ۲۲۸۰، یَا ابْنَ الْبُدُورِ الْمُنِیرَهِ، یَا ابْنَ السُّرُجِ الْمُضِیئَهِ، یَا ابْنَ الشُّهُبِ الثَّاقِبَهِ، یَا ابْنَ الْأَ نْجُمِ الزَّاهِرَهِ، یَا ابْنَ السُّبُلِ الْواضِحَهِ، یَا ابْنَ الْأَعْلامِ اللَّائِحَهِ، یَا ابْنَ الْعُلُومِ الْکامِلَهِ، یَا ابْنَ السُّنَنِ الْمَشْهُورَهِ، یَا ابْنَ الْمَعالِمِ الْمَأْ ثُورَهِ، یَا ابْنَ الْمُعْجِزاتِ الْمَوْجُودَهِ، یَا ابْنَ الدَّلائِلِ الْمَشْهُودَهِ (۵) ۲۲۸۱، یَا ابْنَ الصِّراطِ الْمُسْتَقِیمِ، یَا ابْنَ النَّبَاِ الْعَظِیمِ، یَا ابْنَ مَنْ هُوَ فِی أُمِّ الْکِتابِ لَدَی اللَّهِ عَلِیٌّ حَکِیمٌ، یَا ابْنَ الْآیاتِ وَالْبَیِّناتِ، یَا ابْنَ الدَّلائِلِ الظَّاهِراتِ، یَا ابْنَ الْبَراهِینِ الْواضِحاتِ الْباهِراتِ، یَا ابْنَ الْحُجَجِ الْبالِغاتِ، یَا ابْنَ النِّعَمِ السَّابِغاتِ، یَا ابْنَ طه وَالْمُحْکَماتِ، یَا ابْنَ یس وَالذَّارِیاتِ، یَا ابْنَ الطُّورِ وَالْعادِیاتِ، یَا ابْنَ مَنْ دَنا فَتَدَلَّی فَکانَ قابَ قَوْسَیْنِ أَوْ أَدْنی دُنُوّاً وَاقْتِراباً مِنَ الْعَلِیِّ الْأَعْلی، لَیْتَ شِعْرِی أَیْنَ اسْتَقَرَّتْ بِکَ النَّوی؟ بَلْ أَیُّ أَرْضٍ تُقِلُّکَ أَوْ ثَری؟ أَبِرَضْوی أَوْ غَیْرِها أَمْ ذِی طُوی؟ عَزِیزٌ عَلَیَّ أَنْ أَرَی الْخَلْقَ وَلَا تُری، وَلَا أَسْمَعُ لَکَ حَسِیساً وَلَا نَجْوی، عَزِیزٌ عَلَیَّ أَنْ تُحِیطَ بِکَ دُونِیَ الْبَلْوی (۶) ۲۲۸۲ وَلَا یَنالُکَ مِنِّی ضَجِیجٌ وَلَا شَکْوی، بِنَفْسِی أَ نْتَ مِنْ مُغَیَّبٍ لَمْ یَخْلُ مِنَّا، بِنَفْسِی أَ نْتَ مِنْ نازِحٍ مَا نَزَحَ (۷) ۲۲۸۳ عَنَّا، بِنَفْسِی أَ نْتَ أُمْنِیَّهُ شائِقٍ یَتَمَنَّی مِنْ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَهٍ ذَکَرا فَحَنَّا، بِنَفْسِی أَ نْتَ مِنْ عَقِیدِ عِزٍّ (۸) ۲۲۸۴ لَایُسامی، بِنَفْسِی أَ نْتَ مِنْ

۱- الْمُهْتَدِینَ: نسخه.

۲- الْغَطارِفَهِ: جمع غطریف، سادات.

۳- الْمُسْتَظْهَرِینَ: خ ل.

۴- الْأَکْبَرِینَ: خ ل.

۵- الْمَشْهُورَهِ: نسخه.

۶- أنْ لَاتُحِیطَ بِی دُونَکَ الْبَلْوَی: نسخه.

۷- یَنْزَحُ: نسخه.

۸- عَقِیدِ عِزٍّ: یعنی بسته شده به عزّت.

أَثِيلِ مَجْدٍ (۱) ۲۲۸۵ لَايُجارَى (۲) ۲۲۸۶، بِنَفْسِى أَ نْتَ مِنْ تِلادِ (۳) ۲۲۸۷ نِعَمٍ لَاتُضاهى، بِنَفْسِى أَ نْتَ مِنْ نَصِيفِ شَرَفٍ لَايُساوَى، إِلى مَتَى أَحارُ (۴) ۲۲۸۸ فِيكَ يَا مَوْلاىَ وَ إِلى مَتَى؟ وَأَىَّ خِطابٍ أَصِفُ فِيكَ وَأَىَّ نَجْوَى؟ عَزِيزٌ عَلَىَّ أَنْ أُجابَ دُونَكَ وَأُناغَى (۵) ۲۲۸۹، عَزِيزٌ عَلَىَّ أَنْ أَبْكِيَكَ وَيَخْذُلَكَ الْوَرَى، عَزِيزٌ عَلَىَّ أَنْ يَجْرِىَ عَلَيْكَ دُونَهُمْ مَا جَرَى، هَلْ مِنْ مُعِينٍ فَأُطِيلَ مَعَهُ الْعَوِيلَ وَالْبُكاءَ؟ هَلْ مِنْ جَزُوعٍ فَأُساعِدَ جَزَعَهُ إِذا خَلا؟ هَلْ قَذِيَتْ عَيْنٌ فَساعَدَتْها عَيْنِى عَلَى الْقَذَى؟

هَلْ إِلَيْكَ يَابْنَ أَحْمَدَ سَبِيلٌ فَتُلْقى؟ هَلْ يَتَّصِلُ يَوْمُنا مِنْكَ بِعِدَهٍ (۶) ۲۲۹۰ فَنَحْظى؟

مَتَى نَرِدُ مَناهِلَكَ الرَّوِيَّهَ فَنَرْوَى؟ مَتَى نَنْتَقِعُ (۷) ۲۲۹۱ مِنْ عَذْبِ مائِكَ فَقَدْ طالَ الصَّدى؟ مَتى نُغادِيكَ وَنُراوِحُكَ فَنُقِرَّ عَيْناً (۸) ۲۲۹۲؟ مَتى تَرانا وَ (۹) ۲۲۹۳ نَراكَ وَقَدْ نَشَرْتَ لِواءَ النَّصْرِ تُرَى أَ تَرَانا نَحُفُّ بِكَ وَأَ نْتَ تَؤُمُّ الْمَلَأَ وَقَدْ مَلَأْتَ الْأَرْضَ عَدْلًا، وَأَذَقْتَ أَعْداءَكَ هَواناً وَعِقاباً، وَأَبَرْتَ الْعُتاهَ وَجَحَدَهَ الْحَقِّ، وَقَطَعْتَ دابِرَ الْمُتَكَبِّرِينَ، وَاجْتَثَثْتَ أُصُولَ الظَّالِمِينَ، وَنَحْنُ نَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِ

۱- أَثِيلِ مَجْدٍ: يعنى بزرگوار متأصّل.

۲- لا يُحاذَى: خ ل. مقابله كرده نمى شود.

۳- تِلادِ: قديم.

۴- أَجارُ: خ ل.

۵- أوْ اناغى: خ.

۶- بِغَدِهِ: خ ل؛ مراد از يوم يوم فراق است، و مراد از غد يوم وصال است.

۷- نَنْتَقِعُ: در جميع نسخ به فاء است (نَنْتَفِعُ)، و ظاهر آن است كه به قاف باشد، به قرينه «صَدى»، و شاهد بر اين صله او است به «مِنْ»، و اگر به فاء بود صله آن «با» بود، يعنى چه زمان ما سيراب مى گرديم از آب گواراى تو، به تحقيق طول كشيد تشنگى. «منه».

۸- فَتَقَرُّ عُيُونُنا: خ ل.

۹- وَ: خ.

الْعالَمِينَ؟ اللَّهُمَّ أَ نْتَ كَشَّافُ الْكُرَبِ وَالْبَلْوَى، وَ إِلَيْكَ أَسْتَعْدِى فَعِنْدَكَ الْعَدْوَى، وَأَ نْتَ رَبُّ الْآخِرَهِ وَالدُّنْيا (۱) ۲۲۹۴، فَأَغِثْ يَا غِياثَ الْمُسْتَغِيثِينَ عُبَيْدَكَ الْمُبْتَلى، وَأَرِهِ سَيِّدَهُ يا شَدِيدَ الْقُوَى، وَأَزِلْ عَنْهُ بِهِ الْأَسَى وَالْجَوَى، وَبَرِّدْ غَلِيلَهُ يَا مَنْ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى، وَمَنْ إِلَيْهِ الرُّجْعى وَالْمُنْتَهى. اللَّهُمَّ وَنَحْنُ عَبِيدُكَ التَّائِقُونَ (۲) ۲۲۹۵ إِلى وَ لِيِّكَ الْمُذَكِّرِ بِكَ وَبِنَبِيِّكَ، خَلَقْتَهُ لَنا عِصْمَهً وَمَلاذاً، وَأَ قَمْتَهُ لَنا قِواماً وَمَعاذاً، وَجَعَلْتَهُ لِلْمُؤْمِنِينَ مِنَّا إماماً، فَبَلِّغْهُ مِنَّا تَحِيَّهً وَسَلاماً، وَزِدْنا بِذلِكَ يَا رَبِّ إِكْراماً، وَاجْعَلْ مُسْتَقَرَّهُ لَنا مُسْتَقَرّاً وَمُقاماً، وَأَ تْمِمْ نِعْمَتَكَ بِتَقْدِيمِكَ إِيَّاهُ أَمامَنا حَتَّى تُورِدَنا جِنانَكَ (۳) ۲۲۹۶ وَمُرافَقَهَ الشُّهَداءِ مِنْ خُلَصائِكَ. اللَّهُمَ (۴) ۲۲۹۷ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ جَدِّهِ وَ (۵) ۲۲۹۸ رَسُولِكَ السَّيِّدِ الْأَكْبَرِ وَعَلَى (۶) ۲۲۹۹ أَبِيهِ السَّيِّدِ الْأَصْغَرِ وَجَدَّتِهِ الصِّدِّيقَهِ الْكُبْرى فاطِمَهَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ صلَّى اللَّه عَلَيْهِ وآلِهِ وَعَلَى مَنِ اصْطَفَيْتَ مِنْ آبائِهِ الْبَرَرَهِ وَعَلَيْهِ أَ فْضَلَ وَأَكْمَلَ وَأَ تَمَّ وَأَدْوَمَ وَأَكْثَرَ وَأَوْفَرَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيائِكَ وَخِيَرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَصَلِّ عَلَيْهِ صَلاهً لاغايَهَ لِعَدَدِها، وَلَا نِهايَهَ لِمَدَدِها، وَلَا نَفادَ لِأَمَدِها، اللَّهُمَّ وَأَقِمْ بِهِ الْحَقَّ، وَأَدْحِضْ بِهِ الْباطِلَ، وَأَدِلْ بِهِ أَوْ لِياءَكَ، وَأَذْلِلْ بِهِ أَعْداءَكَ، وَصِلِ اللَّهُمَّ بَيْنَنا وَبَيْنَهُ وُصْلَهً تُؤَدِّى إِلى مُرافَقَهِ سَلَفِهِ، وَاجْعَلْنا مِمَّنْ يَأْخُذُ بِحُجْزَتِهِمْ، وَيَمْكُثُ فِى ظِلِّهِمْ، وَأَعِنَّا عَلَى تَأْدِيَهِ حُقُوقِهِ إِلَيْهِ، وَالاجْتِهادِ فِى طاعَتِهِ، وَاجْتِنابِ مَعْصِيَتِهِ، وَامْنُنْ عَلَيْنا بِرِضاهُ، وَهَبْ لَنا رَأْفَتَهُ وَرَحْمَتَهُ وَدُعاءَهُ وَخَيْرَهُ مَا نَنالُ بِهِ سَعَهً مِنْ رَحْمَتِكَ، وَفَوْزاً

۱- وَالْأُولى: خ ل.

۲- الشَّائِقُونَ: نسخه.

۳- جَنَّاتِكَ: خ ل.

۴- در كتب علّامه مجلسى رحمه الله اين فقره صلوات در اين جا چنين است: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ وَوَلِيِّ أمْرِكَ، وَصَلِّ عَلَى جَدِّهِ مُحَمَّدٍ رَسُولِكَ السَيِّد الأكْبَرِ، وَصَلِّ عَلَى أبِيهِ السَّيِّدِ القَسْورِ، وَحامِلِ اللّواءِ فى المَحْشَرِ، وَساقِى أوْلِيائِهِ مِنْ نَهْرِ الكَوْثَرِ، وَالأمِيرِ عَلَى سَائِرِ البَشَرِ، الّذِى مَنْ آمَنَ بِهِ فَقَدْ ظَفَرَ، وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِهِ فَقَدْ خَطَرَ وَكَفَرَ، صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَعَلَى أخِيهِ وَعَلَى نَجْلِهِما المَيامِينِ الغُرَرِ، ما طَلَعَتْ شَمْسٌ وَما أضاءَ قَمَرٌ، وعلى جَدَّتِهِ الصِّدِّيقَهِ الكُبْرَى فاطِمَهَ الزَّهْراءِ بِنْتِ مُحَمَّدٍ المُصْطَفَى وَعَلَى مَنِ اصْطَفَيْتَ ... إلى آخره.

۵- وَ: خ.

۶- عَلِيٍّ: نسخه.

عِنْدَکَ، وَاجْعَلْ صَلاتَنا بِهِ مَقبُولَهً، وَذُنُوبَنا بِهِ مَغْفُورَهً، وَدُعاءَنا بِهِ مُسْتَجاباً، وَاجْعَلْ أَرْزاقَنا بِهِ مَبْسُوطَهً، وَهُمُومَنا بِهِ مَکْفِیَّهً، وَحَوائِجَنا بِهِ مَقْضِیَّهً، وَأَقْبِلْ إِلَیْنا بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ، وَاقْبَلْ تَقَرُّبَنا إِلَیْکَ، وَانْظُرْ إِلَیْنا نَظْرَهً رَحِیمَهً نَسْتَکْمِلُ بِهَا الْکَرامَهَ عِنْدَکَ ثُمَّ لَاتَصْرِفْها عَنَّا بِجُودِکَ، وَاسْقِنا مِنْ حَوْضِ جَدِّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ بِکَأْسِهِ وَبِیَدِهِ رَیّاً رَوِیّاً هَنِیئاً سائِغاً لَاظَمَأَ بَعْدَهُ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس نماز زیارت بجا می آوری به نحوی که گذشت، و دعا می کنی به آنچه خواهی که به اجابت خواهد رسید إن شاء اللّه
(۱) ۲۳۰۰. زیارت حضرت صاحب الأمر علیه السلام

امر دویّم: زیارتی است که هر روز بعد از نماز صبح مولای ما صاحب الزّمان علیه السلام به آن زیارت کرده می شود، و آن زیارت این است:

اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلایَ صاحِبَ الزَّمانِ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِ عَنْ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، فِی مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها، وَبَرِّها وَبَحْرِها، وَسَهْلِها وَجَبَلِها، حَیِّهِمْ وَمَیِّتِهِمْ، وَعَنْ والِدَیَّ وَوُلْدِی وَعَنِّی مِنَ الصَّلَواتِ وَالتَّحِیَّاتِ زِنَهَ عَرْشِ اللَّهِ وَمِدادَ کَلِماتِهِ، وَمُنْتَهی رِضاهُ، وَعَدَدَ مَا أَحْصاهُ کِتابُهُ، وَأَحاطَ بِهِ عِلْمُهُ.

اللَّهُمَّ إِنِّی (۲) ۲۳۰۱ أُجَدِّدُ لَهُ فِی هذَا الْیَوْمِ وَفِی کُلِّ یَوْمٍ عَهْداً وَعَقْداً وَبَیْعَهً فِی رَقَبَتِی.

اللَّهُمَّ کَمَا شَرَّفْتَنِی بِهذَا التَّشْرِیفِ، وَفَضَّلْتَنِی بِهذِهِ الْفَضِیلَهِ، وَخَصَصْتَنِی بِهذِهِ النِّعْمَهِ، فَصَلِّ عَلَی مَوْلایَ وَسَیِّدِی صاحِبِ الزَّمانِ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَنْصارِهِ وَأَشْیاعِهِ وَالذَّابِّینَ عَنْهُ، وَاجْعَلْنِی مِنَ الْمُسْتَشْهَدِینَ بَیْنَ یَدَیْهِ طائِعاً غَیْرَ مُکْرَهٍ فِی الصَّفِّ الَّذِی نَعَتَّ أَهْلَهُ فِی کِتابِکَ فَقُلْتَ: صَفّاً کَأَنَّهُمْ بُنْیَانٌ مَرْصُوصٌ (۳) ۲۳۰۲ عَلَی طاعَتِکَ وَطاعَهِ رَسُولِکَ وَآلِهِ عَلَیهِمُ السَّلامُ. اللَّهُمَّ هذِهِ بَیْعَهٌ لَهُ فِی عُنُقِی

۱- مصباح الزائر: ۴۴۶- ۴۵۳.

۲- إنِّی: خ.

۳- صف: ۶۱/ ۴.

إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ (۱) ۲۳۰۳.

مؤلّف گویـد که: علّامه مجلسـی در بحار فرموده که: من در بعض کتب قدیمه دیده ام که بعد از این زیارت دست راست را به دست چپ بزنـد مثل زدن در بیعت، و بـدان نیز که ما در اعمال سـرداب مقدّس چهار زیارت نقل کردیم، واین زیارت زیارت پنجم کتـاب مـا محسـوب می شود. و در بـاب اوّل در ذکر زیـاراتِ حُجـج طـاهره در ایّام هفته (ص ۸۴) زیـارتی نیز برای آن حضرت نقل کردیم که در روزهای جمعه به آن نیز زیارت کرده شود.

دعای عهد

امر سیّم: دعای عهد است، از حضـرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که چهل صباح این عهد را بخواند از یاوران قائم ما باشـد، و اگر پیش از ظهور آن حضـرت بمیرد خدا او را از قبر بیرون آورد که در خدمت آن حضـرت باشد، و حق تعالی به هر کلمه هزار حسنه او را کرامت فرماید، و هزار گناه از او محو کند، و آن عهد این است:

اللَّهُمَّ رَبَّ النُّورِ الْعَظِیمِ، وَرَبَّ الْکُرْسِیِّ الرَّفِیعِ، وَرَبَّ الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ، وَمُنْزِلَ التَّوْراهِ وَالْإِنْجِیلِ وَالزَّبُورِ، وَرَبَّ الظِّلِّ وَالْحَرُورِ، وَمُنْزِلَ الْقُرْآنِ (۲) ۲۳۰۴ الْعَظِیـمِ، وَرَبَّ الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَالْأَ نْبِیـاءِ وَ (۳) ۲۳۰۵ الْمُرْسَـلِینَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ بِوَجْهِکَ (۴) ۲۳۰۶ الْکَرِیمِ وَبِنُورِ وَجْهِکَ الْمُنِیرِ وَمُلْکِکَ الْقَدِیمِ، یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ، أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی أَشْرَقَتْ بِهِ السَّمَاواتُ وَالْأَرَضُونَ، وَبِاسْمِکَ الَّذِی یَصْـلَحُ بِهِ الْأَوَّلُونَ وَالْآخِرُونَ، یَا حَیّاً قَبْلَ کُلِّ حَیٍّ، وَیَا حَیّاً بَعْـدَ کُلِّ حَیٍّ، وَیَا حَیّاً (۵) ۲۳۰۷ حِینَ لَاحَیَّ، یَا مُحْیِیَ الْمَوْتی، وَمُمِیتَ الْأَحْیاءِ، یَا حَیُّ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ. اللَّهُمَّ بَلِّغْ مَوْلانَا الْإِمامَ الْهادِیَ الْمَهْدِیَّ الْقائِمَ بِأَمْرِکَ صَـلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَعَلی آبائِهِ الطَّاهِرِینَ عَنْ جَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ فِی مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها،

۱- مصباح الزائر: ۴۵۴.

۲- الفُرْقانِ: خ ل.

۳- وَ: خ.

۴- بِاسْمِکَ: خ ل.

۵- وَیَا حَیّاً: نسخه.

سَهْلِها وَجَبَلِها، وَبَرِّها وَبَحْرِها، وَعَنِّى وَعَنْ وَالِدَىَّ مِنَ الصَّلَواتِ زِنَةَ عَرْشِ اللّهِ، وَمِدادَ كَلِماتِهِ، وَمَا أَحْصاهُ عِلْمُهُ، وَأَحاطَ بِهِ كِتابُهُ (١) ٢٣٠٨. اللّهُمَّ إنِّى أُجَدِّدُ لَهُ فِى صَبِيحَةِ يَوْمِى هذَا وَمَا عِشْتُ مِنْ أَيّامِى عَهْداً وَعَقْداً وَبَيْعَةً لَهُ فِى عُنُقِى لَا أَحُولُ عَنْها وَلَا أَزُولُ أَبَداً، اللّهُمَّ اجْعَلْنِى مِنْ أَنْصارِهِ وَأَعْوانِهِ، وَالذّابِّينَ عَنْهُ، والْمُسارِعِينَ إِلَيْهِ فِى قَضاءِ حَوائِجِهِ، وَالْمُمْتَثِلِينَ لِأَوامِرِهِ (٢) ٢٣٠٩، وَالْمُحامِينَ عَنْهُ، وَالسّابِقِينَ إلى إرادَتِهِ، وَالْمُسْتَشْهَدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ. اللّهُمَّ إنْ حالَ بَيْنِى وَبَيْنَهُ الْمَوْتُ الَّذِى جَعَلْتَهُ عَلَى عِبادِكَ حَتْماً مَقْضِيّاً فَأَخْرِجْنِى مِنْ قَبْرِى مُؤْتَزِراً كَفَنِى، شاهِراً سَيْفِى، مُجَرِّداً قَناتِى، مُلَبِّياً دَعْوَةَ الدّاعِى فِى الْحاضِرِ وَالْبادِى. اللّهُمَّ أَرِنِى الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ، وَالْغُرَّةَ الْحَمِيدَةَ، وَاكْحُلْ ناظِرِى بِنَظْرَةٍ مِنِّى إلَيْهِ، وَعَجِّلْ فَرَجَهُ، وَسَهِّلْ مَخْرَجَهُ، وَأَوْسِعْ مَنْهَجَهُ، وَاسْلُكْ بِى مَحَجَّتَهُ، وَأَنْفِذْ أَمْرَهُ، وَاشْدُدْ أَزْرَهُ. وَاعْمُرِ اللّهُمَّ بِهِ بِلادَكَ، وَأَحْىِ بِهِ عِبادَكَ، فَإنَّكَ قُلْتَ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ: ظَهَرَ الْفَسادُ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى النّاسِ (٣) ٢٣١٠، فَأَظْهِرِ اللّهُمَّ لَنا وَلِيَّكَ وَابْنَ بِنْتِ نَبِيِّكَ الْمُسَمَّى بِاسْمِ رَسُولِكَ، حَتَّى لَايَظْفَرَ بِشَىْءٍ مِنَ الْباطِلِ إلّا مَزَّقَهُ، وَيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُحَقِّقَهُ. وَاجْعَلْهُ اللّهُمَّ مَفْزَعاً لِمَظْلُومِ عِبادِكَ، وَناصِراً لِمَنْ لَايَجِدُ لَهُ ناصِراً غَيْرَكَ، وَمُجَدِّداً لِمَا عُطِّلَ مِنْ أَحْكامِ كِتابِكَ، وَمُشَيِّداً لِمَا وَرَدَ مِنْ أَعْلامِ دِينِكَ وَسُنَنِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وآلِهِ، وَاجْعَلْهُ اللّهُمَّ مِمَّنْ حَصَّنْتَهُ مِنْ بَأْسِ الْمُعْتَدِينَ. اللّهُمَّ وَسُرَّ نَبِيَّكَ مُحَمَّداً صَلَّى اللّهُ عَلَيْهِ وآلِهِ بِرُؤْيَتِهِ وَمَنْ تَبِعَهُ عَلَى دَعْوَتِهِ، وَارْحَمِ اسْتِكانَتَنا بَعْدَهُ.

١- وَمَا أَحْصَاهُ كِتَابُهُ وَأَحاطَ بِهِ عِلْمُهُ: خ ل.

٢- وَالْمُمْتَثِلِينَ لِأَوامِرِهِ: نسخه.

٣- روم: ٣٠/ ٤١.

اللَّهُمَّ اکْشِفْ هذِهِ الْغُمَّهَ عَنْ هذِهِ الْأُمَّهِ بِحُضُورِهِ، وَعَجِّلْ لَنا ظُهُورَهُ، إِنَّهُمْ یَرَوْنَهُ بَعِیداً وَنَرَاهُ قَرِیباً، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس سه مرتبه دست بر ران راست خود می زنی و در هر مرتبه می گویی: الْعَجَلَ الْعَجَلَ یَا مَوْلایَ یَا صاحِبَ الزَّمانِ (۱) ۲۳۱۱.

دعا برای امام عصر علیه السلام

امر چهارم: سیّد ابن طاووس فرموده که: چون خواستی مرخّص شوی از حرم شریف آن حضرت برگرد به سوی سرداب منیف، و نماز کن در آن هرچه بخواهی، پس بایست رو به قبله و بگو: اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنْ وَ لِیِّک، و این دعا را تا به آخر ذکر نموده آنگاه فرموده: پس بخوان خدا را بسیار و برگرد با سعادت إن شاء اللّه تعالی (۲) ۲۳۱۲.

مؤلّف گوید که: شیخ در مصباح این دعا را در اعمال روز جمعه از حضرت امام رضا علیه السلام نقل کرده، و ما نیز این دعا را به نحوی که شیخ از آن حضرت نقل کرده نقل می نماییم، فرموده:

روایت کرده یونس بن عبدالرّحمان که حضرت امام رضا علیه السلام امر می فرمودند به دعا کردن از برای حضرت صاحب الأمر علیه السلام به این دعا:

اللَّهُمَّ ادْفَعْ عَنْ وَ لِیِّکَ وَخَلِیفَتِکَ وَحُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ، وَ لِسانِکَ الْمُعَبِّرِ عَنْکَ، النَّاطِقِ بِحِکْمَتِکَ، وَعَیْنِکَ النَّاظِرَهِ بِإِذْنِکَ، وَشاهِدِکَ عَلَی عِبادِکَ، الْجَحْجاحِ (۳) ۲۳۱۳ الْمُجاهِدِ الْعائِذِ بِکَ الْعابِدِ عِنْدَکَ، وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِیعِ مَا خَلَقْتَ وَبَرَأْتَ وَأَ نْشَأْتَ وَصَوَّرْتَ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ، وَمِنْ خَلْفِهِ، وَعَنْ یَمِینِهِ، وَعَنْ شِمالِهِ، وَمِنْ فَوْقِهِ، وَمِنْ تَحْتِهِ بِحِفْظِکَ الَّذِی لَایَضِیعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ، وَاحْفَظْ فِیهِ رَسُولَکَ وَآباءَهُ أَئِمَّتَکَ وَدَعائِمَ دِینِکَ، وَاجْعَلْهُ فِی وَدِیعَتِکَ الَّتِی لَا تَضِیعُ، وَفِی جِوارِکَ الَّذِی لَایُخْفَرُ، وَفِی مَنْعِکَ وَعِزِّکَ الَّذِی لَایُقْهَرُ، وَآمِنْهُ بِأَمانِکَ الْوَثِیقِ الَّذِی لَایُخْذَلُ مَنْ آمَنْتَهُ بِهِ، وَاجْعَلْهُ فِی کَنَفِکَ الَّذِی لَا یُرامُ مَنْ

۱- مصباح الزائر: ۴۵۵- ۴۵۶.

۲- مصباح الزائر: ۴۵۷- ۴۵۹.

۳- الْجَحْجاحِ: آقا و بزرگ.

كانَ فِيهِ، وَانْصُرْهُ بِنَصْرِكَ الْعَزِيزِ، وَأَيِّدْهُ بِجُنْدِكَ الْغالِبِ، وَقَوِّهِ بِقُوَّتِكَ، وَأَرْدِفْهُ بِمَلائِكَتِكَ، وَوالِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَأَلْبِسْهُ دِرْعَكَ الْحَصِينَهَ، وَحُفَّهُ بِالْمَلائِكَهِ حَفّاً. اللَّهُمَّ اشْعَبْ بِهِ الصَّدْعَ، وَارْتُقْ بِهِ الْفَتْقَ، وَأَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ، وَأَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ، وَزَيِّنْ بِطُولِ بَقائِهِ الْأَرْضَ، وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ، وَانْصُرْهُ بِالرُّعْبِ، وَقَوِّ ناصِرِيهِ، وَاخْذُلْ خاذِلِيهِ، وَدَمْدِمْ مَنْ نَصَبَ لَهُ، وَدَمِّرْ مَنْ غَشَّهُ، وَاقْتُلْ بِهِ جَبابِرَهَ الْكُفْرِ وَعُمُدَهُ وَدَعائِمَهُ، وَاقْصِمْ بِهِ رُؤُوسَ الضَّلالَهِ، وَشارِعَهَ الْبِدَعِ، وَمُمِيتَهَ السُّنَّهِ، وَمُقَوِّيَهَ الْباطِلِ، وَذَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ، وَأبِرْ (۱) ۲۳۱۴ بِهِ الْكافِرِينَ وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ فِي مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها، وَبَرِّها وَبَحْرِها، وَسَهْلِها وَجَبَلِها، حَتَّى لَاتَدَعَ مِنْهُمْ دَيَّاراً، وَلَا تُبْقِيَ لَهُمْ آثاراً، اللَّهُمَّ طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلادَكَ، وَاشْفِ مِنْهُمْ عِبادَكَ، وَأَعِزَّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ، وَأَحْيِ بِهِ سُنَنَ الْمُرْسَلِينَ، وَدارِسَ حُكْمِ النَّبِيِّينَ، وَجَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحى مِنْ دِينِكَ، وَبُدِّلَ مِنْ حُكْمِكَ، حَتَّى تُعِيدَ دِينَكَ بِهِ وَعَلى يَدَيْهِ جَدِيداً غَضّاً مَحْضاً صَحِيحاً لَاعِوَجَ فِيهِ وَلَا بِدْعَهَ مَعَهُ، وَحَتَّى تُنِيرَ بِعَدْلِهِ ظُلَمَ الْجَوْرِ، وَتُطْفِئَ بِهِ نِيرانَ الْكُفْرِ، وَتُوضِحَ بِهِ مَعاقِدَ الْحَقِّ وَمَجْهُولَ الْعَدْلِ، فَإِنَّهُ عَبْدُكَ الَّذِي اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ، وَاصْطَفَيْتَهُ عَلَى غَيْبِكَ، وَعَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ، وَبَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ، وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ، وَسَلَّمْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ. اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ لَهُ يَوْمَ الْقِيامَهِ وَيَوْمَ حُلُولِ الطَّامَّهِ أَنَّهُ لَمْ يُذْنِبْ ذَنْباً، وَلَا أَتَى حُوباً، وَلَمْ يَرْتَكِبْ مَعْصِيَهً، وَلَمْ يُضَيِّعْ لَكَ طاعَهً، وَلَمْ يَهْتِكْ لَكَ حُرْمَهً، وَلَمْ يُبَدِّلْ لَكَ فَرِيضَهً، وَلَمْ يُغَيِّرْ لَكَ شَرِيعَهً، وَأَنَّهُ الْهادِي الْمُهْتَدِي الطَّاهِرُ التَّقِيُّ النَّقِيُّ الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ. اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَأَهْلِهِ

۱- أَبِرْ: به كسر باء و سكون راء، يعنى هلاك كن.

وَوَلَدِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَأُمَّتِهِ وَجَمِيعِ رَعِيَّتِهِ مَا تُقِرُّ بِهِ عَيْنَهُ، وَتَسُرُّ بِهِ نَفْسَهُ، وَتَجْمَعُ لَهُ مُلْكَ الْمُمْلَكَاتِ كُلِّهَا، قَرِيبِهَا وَبَعِيدِهَا، وَعَزِيزِهَا وَذَلِيلِهَا، حَتَّى تُجْرِيَ حُكْمَهُ عَلَى كُلِّ حُكْمٍ، وَتَغْلِبَ بِحَقِّهِ كُلَّ بَاطِلٍ (۱) ۲۳۱۵. اللَّهُمَّ اسْلُكْ بِنَا عَلَى يَدَيْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَى، وَالْمَحَجَّةَ الْعُظْمَى، وَالطَّرِيقَةَ الْوُسْطَى الَّتِي يَرْجِعُ إِلَيْهَا الْغَالِي، وَيَلْحَقُ بِهَا التَّالِي، وَقَوِّنَا عَلَى طَاعَتِهِ، وَثَبِّتْنَا عَلَى مُشَايَعَتِهِ، وَامْنُنْ عَلَيْنَا بِمُتَابَعَتِهِ، وَاجْعَلْنَا فِي حِزْبِهِ الْقَوَّامِينَ بِأَمْرِهِ، الصَّابِرِينَ مَعَهُ، الطَّالِبِينَ رِضَاكَ بِمُنَاصَحَتِهِ، حَتَّى تَحْشُرَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ وَمُقَوِّيَةِ سُلْطَانِهِ، اللَّهُمَّ وَاجْعَلْ ذَلِكَ لَنَا خَالِصاً مِنْ كُلِّ شَكٍّ وَشُبْهَةٍ وَرِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ، حَتَّى لَا نَعْتَمِدَ بِهِ غَيْرَكَ، وَلَا نَطْلُبَ بِهِ إِلَّا وَجْهَكَ، وَحَتَّى تُحِلَّنَا مَحَلَّهُ، وَتَجْعَلَنَا فِي الْجَنَّةِ مَعَهُ، وَأَعِذْنَا مِنَ السَّأْمَةِ وَالْكَسَلِ وَالْفَتْرَةِ، وَاجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ، وَتُعِزُّ بِهِ نَصْرَ وَلِيِّكَ، وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِنَا غَيْرَنَا، فَإِنَّ اسْتِبْدَالَكَ بِنَا غَيْرَنَا عَلَيْكَ يَسِيرٌ، وَهُوَ عَلَيْنَا كَثِيرٌ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وُلَاةِ عَهْدِهِ، وَالْأَئِمَّةِ مِنْ بَعْدِهِ، وَبَلِّغْهُمْ آمَالَهُمْ، وَزِدْ فِي آجَالِهِمْ، وَأَعِزَّ نَصْرَهُمْ، وَتَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسْنَدْتَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِكَ لَهُمْ، وَثَبِّتْ دَعَائِمَهُمْ، وَاجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَاناً، وَعَلَى دِينِكَ أَنْصَاراً، فَإِنَّهُمْ مَعَادِنُ كَلِمَاتِكَ، وَخُزَّانُ عِلْمِكَ، وَأَرْكَانُ تَوْحِيدِكَ، وَدَعَائِمُ دِينِكَ، وَوُلَاةُ أَمْرِكَ، وَخَالِصَتُكَ مِنْ عِبَادِكَ، وَصَفْوَتُكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَأَوْلِيَاؤُكَ وَسَلَائِلُ أَوْلِيَائِكَ، وَصَفْوَةُ أَوْلَادِ نَبِيِّكَ، وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَ (۲) ۲۳۱۶ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ (۳) ۲۳۱۷.

۱- عَلَى كُلِّ بَاطِلٍ: نسخه.

۲- عَلَيْهِ وَ: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۴۰۹- ۴۱۱.

فصل در زیارات جامعه

در زیارات جامعه

و دعائی که بعد از زیارات خوانده می شود و صلوات بر حُجج طاهر علیهم السلام

و محتوی بر چند مقام است:

مقام اوّل

در زیارات جامعه

که هر امامی را به آن زیارت می توان نمود، و آنها بسیار است، و ما به ذکر چند زیارت از آنها اکتفا می نمائیم:

زیارت اوّل: شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه روایت نموده که از حضرت امام رضا علیه السلام سؤال کردند در باب آمدن به نزد قبر امام موسی علیه السلام؟ فرمودند که: نماز بگزارید در مسجدهایی که در اطراف قبر آن حضرت است و مجزی است در همه مواضع- یعنی در زیارت هر یک از ائمّه علیهم السلام، یا مطلق مزارهای شریفه مقدّسه، مانند مراقد انبیاء و سایر اوصیاء علیهم السلام کما هو الظّاهر- این که بگویی:

السَّلامُ عَلَى أَوْلِیاءِ اللَّهِ وَأَصْفِیائِهِ، السَّلامُ عَلَى أُمَناءِ اللَّهِ وَأَحِبَّائِهِ، السَّلامُ عَلَى أَنْصارِ اللَّهِ وَخُلَفائِهِ، السَّلامُ عَلَى مَحالِّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى مَساكِنِ ذِكْرِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى مُظْهِری أَمْرِ اللَّهِ وَنَهْیِهِ، السَّلامُ عَلَى الدُّعاهِ إِلَى اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى الْمُسْتَقِرِّینَ فِی مَرْضاهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى الْمُخْلِصِینَ فِی طاعَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى الْأَدِلَّاءِ عَلَى اللَّهِ، السَّلامُ عَلَى الَّذِینَ مَنْ وَالاهُمْ فَقَدْ والَى اللَّهَ، وَمَنْ عاداهُمْ فَقَدْ عادَى اللَّهَ، وَمَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ، وَمَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهَ، وَمَنِ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ، وَمَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَأُشْهِدُ اللَّهَ أَنِّی سِلْمٌ لِمَنْ سالَمْتُمْ، وَحَرْبٌ لِمَنْ حارَبْتُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَعَلانِیَتِكُمْ، مُفَوِّضٌ فِی ذلِكَ كُلِّهِ إِلَیْكُمْ، لَعَنَ اللَّهُ عَدُوَّ

آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَأَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ.

و این زیارت در کتاب کافی و تهذیب و کامل الزّیاره نقل شده، و در همه کتب بعد از اتمام زیارت مذکور است که این یعنی این کلماتی که ذکر شد مجزی است در همه زیارتها، و بسیار صلوات می فرستی بر محمّد و آل محمّد علیهم السلام، و نام می بری یـک یـک را به نامهـای ایشان، و بیزاری می جویی از دشـمنان ایشان، و اختیار می نمایی هر دعایی را که خواهی از برای خود و مؤمنین و مؤمنات (۱) ۲۳۱۸.

مؤلّف گویـد که: ظاهر آن است که تتمّه مـذکوره جزء حـدیث بوده باشـد، و بر تقـدیری که عبارت بعضـی از محدّثین باشد، چون اعاظم مشایخ حدیث چنین فهمیده اند که: در همه زیارتها کافی است، چنانچه ظاهر اوّل حدیث بر آن دلالت دارد، و در باب زیارات جامعه نقل نموده انـد، و الفاظ زیارت همه از صـفات جامعه است که اختصاص به بعضـی ندارد، بنابراین خاطر از جامعه بودن این زیارت جمع و خواندن آن در همه مشاهد حتّی در مشاهد انبیاء و اوصـیاء علیهم السلام چنانچه جمعی از علما در مشـهد جناب یونس علیه السلام نقل کرده اند مناسب است، و چون در ذیل زیارت امر به صلوات بر هریک بخصوص وارد شـده است اگر صـلوات منسـوبه به ابوالحسن ضـرّاب اصـفهانی را که در آخر اعمـال روز جمعه (ص ۷۴) نقـل کردیم بخوانی بسیار مناسب است.

زیـارت دویّم: ایضـاً شـیخ صـدوق در فقیه و عیون روایت کرده از موسـی بن عبـداللّه نخعی که گفت: عرض کردم به خـدمت حضـرت امـام علیّ النّقی علیه السـلام که: یـابن رسول اللّه، مرا تعلیم فرما زیارتی با بلاغت که کامل باشـد، که هرگاه خواسـتم زیـارت کنم یکی از شـما را آن را بخوانم، فرمود که: چون به درگاه رسیدی بایست و بگو شـهادتین را، یعنی بگو: أَشْـهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَـرِیکَ لَهُ، وَأَشْـهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، و با حال غسل باشی، و چون داخل حرم شوی و قبر را ببینی بـایست و سـی مرتبه اللَّهُ أَکْبَرُ بگو، پس انـدکی راه برو به آرام دل و آرام تن و گامهـا را نزدیک یکـدیگر گذار، پس بایست و سی مرتبه اللَّهُ أَکْبَرُ بگو، پس نزدیک قبر مطهّر رو و چهل مرتبه اللَّهُ أَکْبَرُ بگو تا صد تکبیر تمام شود.

و شاید چنانکه مجلسی اوّل گفته، وجه تکبیر این باشد که اکثر طباع مایلند به غلوّ، مبادا از

۱- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۶۰۸ ح ۳۲۱۲ و کافی ۴/ ۵۷۹ و تهذیب الأحکام ۶/ ۱۰۲ ح ۱۷۸ و کامل الزیارات: ۵۲۲، ح ۱، باب ۱۰۴.

عبارات امثال این زیارت به غلوّ افتند، یا از بزرگی حق سبحانه و تعالی غافل شوند، یا غیر اینها، پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّهِ، وَمَوْضِعَ الرِّسالَهِ، وَمُخْتَلَفَ الْمَلائِكَهِ، وَمَهْبِطَ الْوَحْيِ، وَمَعْدِنَ الرَّحْمَهِ، وَخُزَّانَ الْعِلْمِ، وَمُنْتَهَى الْحِلْمِ، وَأُصُولَ الْكَرَمِ، وَقادَهَ الْأُمَمِ، وَأَوْلِياءَ النِّعَمِ، وَعَناصِرَ الْأَ بْرارِ، وَدَعائِمَ (۱) ۲۳۱۹ الْأَخْيارِ، وَساسَهَ (۲) ۲۳۲۰ الْعِبادِ، وَأَرْكانَ الْبِلادِ، وَأَبْوابَ الْإِيمانِ، وَأُمَناءَ الرَّحْمنِ، وَسُلالَهَ النَّبِيِّينَ، وَصِفْوَهَ (۳) ۲۳۲۱ الْمُرْسَلِينَ، وَعِتْرَهَ خِيَرَهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى أَئِمَّهِ الْهُدَى، وَمَصابِيحِ الدُّجَى، وَأَعْلامِ التُّقَى، وَذَوِي النُّهَى، وَأُولِي الْحِجَى، وَكَهْفِ الْوَرَى، وَوَرَثَهِ الْأَ نْبِياءِ، وَالْمَثَلِ الْأَعْلَى، وَالدَّعْوَهِ الْحُسْنَى، وَحُجَجِ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ وَالْأُولَى، وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى مَحالِّ مَعْرِفَهِ اللَّهِ، وَمَساكِنِ بَرَكَهِ اللَّهِ، وَمَعادِنِ حِكْمَهِ اللَّهِ، وَحَفَظَهِ سِرِّ اللَّهِ، وَحَمَلَهِ كِتابِ اللَّهِ، وَأَوْصِياءِ نَبِيِّ اللَّهِ وَذُرِّيَّهِ رَسُولِ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وآلِهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ. السَّلامُ عَلَى الدُّعاهِ إِلَى اللَّهِ، وَالْأَدِلَّاءِ عَلَى مَرْضاهِ اللَّهِ، وَالْمُسْتَقِرِّينَ (۴) ۲۳۲۲ فِي أَمْرِ اللَّهِ، وَالتَّامِّينَ فِي مَحَبَّهِ اللَّهِ، وَالْمُخْلِصِينَ فِي تَوْحِيدِ اللَّهِ، وَالْمُظْهِرِينَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَنَهْيِهِ، وَعِبادِهِ الْمُكْرَمِينَ الَّذِينَ لَايَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

السَّلامُ عَلَى الْأَئِمَّهِ الدُّعاهِ، وَالْقادَهِ الْهُداهِ، وَالسَّادَهِ الْوُلاهِ، وَالذَّادَهِ الْحُماهِ،

۱- دَعائِمَ: جمع دِعامه به کسر، یعنی ستون ها.

۲- ساسَهَ: جمع سائس است، یعنی ملوک و مدبّر.

۳- صِفْوَهَ: به حرکات ثلاثه صاد، یعنی خلاصه.

۴- وَالْمُسْتَوْفِرِينَ: خ ل.

وَأَهْلِ الذِّكْرِ وَأُولِی الْأَمْرِ، وَبَقِیَّهِ اللَّهِ وَخِیَرَتِهِ وَحِزْبِهِ وَعَیْبَهِ عِلْمِهِ وَحُجَّتِهِ وَصِرَاطِهِ وَنُورِهِ وَبُرْهانِهِ (۱) ۲۳۲۳ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ کَما شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَشَهِدَتْ لَهُ مَلائِکَتُهُ وَأُولُو الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ لَا إِلهَ إِلّا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ، وَرَسُولُهُ الْمُرْتَضَی، أَرْسَلَهُ بِالْهُدَی وَدِینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَلَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکُمُ الْأَئِمَّهُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِیُّونَ الْمَعْصُومُونَ الْمُکَرَّمُونَ الْمُقَرَّبُونَ الْمُتَّقُونَ الصَّادِقُونَ الْمُصْطَفُونَ، الْمُطِیعُونَ لِلَّهِ، الْقَوَّامُونَ بِأَمْرِهِ، الْعامِلونَ بِإِرَادَتِهِ، الْفائِزُونَ بِکَرَامَتِهِ، اصْطَفاکُمْ بِعِلْمِهِ، وَارْتَضاکُمْ لِغَیْبِهِ، وَاخْتارَکُمْ لِسِرِّهِ، وَاجْتَباکُمْ بِقُدْرَتِهِ، وَأَعَزَّکُمْ بِهُداهُ، وَخَصَّکُمْ بِبُرْهانِهِ، وَانْتَجَبَکُمْ لِنُورِهِ (۲) ۲۳۲۴، وَأَیَّدَکُمْ بِرُوحِهِ، وَرَضِیَکُمْ خُلَفاءَ فِی أَرْضِهِ، وَحُجَجاً عَلَی بَرِیَّتِهِ، وَأَ نْصاراً لِدِینِهِ، وَحَفَظَهً لِسِرِّهِ، وَخَزَنَهً لِعِلْمِهِ، وَمُسْتَوْدَعاً لِحِکْمَتِهِ، وَتَرَاجِمَهً لِوَحْیِهِ، وَأَرْکاناً لِتَوْحِیدِهِ، وَشُهَداءَ عَلَی خَلْقِهِ، وَأَعْلاماً لِعِبادِهِ، وَمَناراً فِی بِلادِهِ، وَأَدِلَّاءَ عَلَی صِرَاطِهِ، عَصَمَکُمُ اللَّهُ مِنَ الزَّلَلِ، وَآمَنَکُمْ مِنَ الْفِتَنِ، وَطَهَّرَکُمْ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَذْهَبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ (۳) ۲۳۲۵ وَطَهَّرَکُمْ تَطْهِیراً، فَعَظَّمْتُمْ جَلالَهُ، وَأَکْبَرْتُمْ شَأْ نَهُ، وَمَجَّدْتُمْ کَرَمَهُ، وَأَدَمْتُمْ ذِکْرَهُ، وَوَکَّدْتُمْ مِیثاقَهُ (۴) ۲۳۲۶، وَأَحْکَمْتُمْ عَقْدَ طاعَتِهِ، وَنَصَحْتُمْ لَهُ فِی السِّرِّ وَالْعَلانِیَهِ، وَدَعَوْتُمْ إِلَی سَبِیلِهِ بِالْحِکْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، وَبَذَلْتُمْ أَ نْفُسَکُمْ فِی مَرْضاتِهِ،

۱- وَبُرْهانِهِ: لیس فی الفقیه والتهذیب، ولکنه مذکور فی العیون. (منه).

۲- بِنُورِهِ: خ ل.

۳- لیس فی الأصل «أهل البیت» فی هذا الموضع. (منه).

۴- وَأَدْمَنْتُمْ ذِکْرَهُ وَذَکرْتُمْ مِیثَاقَهُ: خ ل.

وَصَبَرْتُمْ عَلَى مَا أَصابَكُمْ فِی جَنْبِهِ (۱) ۲۳۲۷، وَأَ قَمْتُمُ الصَّلاهَ، وَآتَيْتُمُ الزَّكاهَ، وَأَمَرْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَيْتُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَجاهَدْتُمْ فِی اللَّهِ حَقَّ جِهادِهِ حَتَّى أَعْلَنْتُمْ دَعْوَتَهُ، وَبَيَّنْتُمْ فَرائِضَهُ، وَأَ قَمْتُمْ حُدُودَهُ، وَنَشَرْتُمْ (۲) ۲۳۲۸ شَرائِعَ أَحْكامِهِ، وَسَنَنْتُمْ سُنَّتَهُ، وَصِرْتُمْ فِی ذلِکَ مِنْهُ إِلَى الرِّضا، وَسَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضاءَ، وَصَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ مَضَى، فَالرَّاغِبُ عَنْكُمْ مارِقٌ، وَاللَّازِمُ لَكُمْ لاحِقٌ، وَالْمُقَصِّرُ فِی حَقِّكُمْ زاهِقٌ (۳) ۲۳۲۹، وَالْحَقُّ مَعَكُمْ وَفِيكُمْ وَمِنْكُمْ وَ إِلَيْكُمْ، وَأَ نْتُمْ أَهْلُهُ وَمَعْدِنُهُ، وَمِيراثُ النُّبُوَّهِ عِنْدَكُمْ، وَ إِيابُ الْخَلْقِ إِلَيْكُمْ، وَحِسابُهُمْ عَلَيْكُمْ، وَفَصْلُ الْخِطابِ عِنْدَكُمْ، وَآياتُ اللَّهِ لَدَيْكُمْ، وَعَزائِمُهُ فِيكُمْ، وَنُورُهُ وَبُرْهانُهُ عِنْدَكُمْ، وَأَمْرُهُ إِلَيْكُمْ، مَنْ والاكُمْ فَقَدْ والَى اللَّهَ، وَمَنْ عاداكُمْ فَقَدْ عادَى اللَّهَ، وَمَنْ أَحَبَّكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ، وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ (۴) ۲۳۳۰، وَمَنِ اعْتَصَمَ بِكُمْ فَقَدِ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ، أَ نْتُمُ الصِّراطُ الْأَقْوَمُ (۵) ۲۳۳۱، وَشُهَداءُ دارِ الْفَناءِ، وَشُفَعاءُ دارِ الْبَقاءِ، وَالرَّحْمَهُ الْمَوْصُولَهُ، وَالْآيَهُ الْمَخْزُونَهُ، وَالْأَمانَهُ الْمَحْفُوظَهُ، وَالْبابُ الْمُبْتَلَى بِهِ النَّاسُ، مَنْ أَتاكُمْ نَجا، وَمَنْ لَمْ يَأْتِكُمْ هَلَكَ، إِلَى اللَّهِ تَدْعُونَ، وَعَلَيْهِ تَدُلُّونَ، وَبِهِ تُؤْمِنُونَ، وَلَهُ تُسَلِّمُونَ، وَبِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ، وَ إِلَى سَبِيلِهِ تُرْشِدُونَ، وَبِقَوْلِهِ تَحْكُمُونَ، سَعَدَ مَنْ والاكُمْ، وَهَلَكَ مَنْ عاداكُمْ، وَخابَ مَنْ جَحَدَكُمْ، وَضَلَّ مَنْ فارَقَكُمْ، وَفازَ مَنْ تَمَسَّکَ بِكُمْ، وأَمِنَ مَنْ لَجَأَ إِلَيْكُمْ، وَسَلِمَ مَنْ صَدَّقَكُمْ، وَهُدِیَ مَنِ اعْتَصَمَ بِكُمْ، مَنِ اتَّبَعَكُمْ فَالْجَنَّهُ مَأْواهُ، وَمَنْ خالَفَكُمْ

۱- حُبِّهِ: خ ل.

۲- وَفَسَّرْتُمْ: خ ل.

۳- زاهِقٌ: یعنی هالک.

۴- وَمَنْ أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ: نسخه.

۵- السَّبِيلُ الْأَعْظَمُ: وهذه الفقره ليست فی الأصل، ولكنّها مذكوره فی كتب العلّامه المجلسی، نعم هی مذكوره فی الزياره الجامعهغير المعروفه، وفی بعض حواشی الفقيه بلفظ: «السُبُل». (منه)

فَالنّارُ مَثْواهُ، وَمَنْ جَحَدَكُمْ كافِرٌ، وَمَنْ حارَبَكُمْ مُشْرِكٌ، وَمَنْ رَدَّ عَلَيْكُمْ فِی أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيم، أَشْهَدُ أَنَّ هذا سابِقٌ لَكُمْ فِيما مَضى، وَجارٍ لَكُمْ فِيما بَقِیَ، وَأَنَّ أَرْواحَكُمْ وَنُورَكُمْ وَطِينَتَكُمْ واحِدَةٌ، طابَتْ وَطَهُرَتْ بَعْضُها مِنْ بَعْضٍ، خَلَقَكُمُ اللّهُ أَ نْواراً فَجَعَلَكُمْ بِعَرْشِهِ مُحْدِقِينَ حَتّى مَنَّ عَلَيْنا بِكُمْ فَجَعَلَكُمْ فِی بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ، وَجَعَلَ صَلاتَنا (۱) ۲۳۳۲ عَلَيْكُمْ، وَمَا خَصَّنا بِهِ مِنْ وِلايَتِكُمْ، طِيباً لِخَلْقِنا، وَطَهارَةً لِأَ نْفُسِنا، وَتَزْكِيَةً (۲) ۲۳۳۳ لَنا، وَكَفَّارَةً لِذُ نُوبِنا، فَكُنَّا عِنْدَهُ مُسَلِّمِينَ بِفَضْلِكُمْ، وَمَعْرُوفِينَ بِتَصْدِيقِنا إِيَّاكُمْ، فَبَلَغَ اللَّهُ بِكُمْ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكَرَّمِينَ، وَأَعْلى مَنازِلِ المُقَرَّبِينَ، وَأَرْفَعَ دَرَجاتِ الْمُرْسَلِينَ، حَيْثُ لَايَلْحَقُهُ لاحِقٌ، وَلَا يَفُوقُهُ فائِقٌ، وَلَا يَسْبِقُهُ سابِقٌ، وَلَا يَطْمَعُ فِی إِدْرَاكِهِ طامِعٌ، حَتّى لَايَبْقى مَلَكٌ مُقَرَّبٌ، وَلَا نَبِیٌّ مُرْسَلٌ، وَلَا صِدِّيقٌ، وَلَا شَهِيدٌ، وَلَا عالِمٌ، وَلَا جاهِلٌ، وَلَا دَنِیٌّ، وَلَا فاضِلٌ، وَلَا مُؤْمِنٌ صالِحٌ، وَلَا فاجِرٌ طالِحٌ، وَلَا جَبّارٌ عَنِيدٌ، وَلَا شَيْطانٌ مَرِيدٌ، وَلَا خَلْقٌ فِيما بَيْنَ ذلِكَ شَهِيدٌ، إِلّا عَرَّفَهُمْ جَلالَةَ أَمْرِكُمْ، وَعِظَمَ خَطَرِكُمْ، وَكِبَرَ شَأْنِكُمْ، وَتَمامَ نُورِكُمْ، وَصِدْقَ مَقاعِدِكُمْ، وَثَباتَ مَقامِكُمْ، وَشَرَفَ مَحَلِّكُمْ وَمَنْزِلَتِكُمْ عِنْدَهُ، وَكَرامَتَكُمْ عَلَيْهِ، وَخاصَّتَكُمْ لَدَيْهِ، وَقُرْبَ مَنْزِلَتِكُمْ مِنْهُ، بِأَبِی أَ نْتُمْ وَأُمِّی وَأَهْلِی وَمالِی وَأُسْرَتِی، أُشْهِدُ اللَّهَ وَأُشْهِدُكُمْ أَ نِّی مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَبِما آمَنْتُمْ بِهِ، كافِرٌ بِعَدُوِّكُمْ وَبِما كَفَرْتُمْ بِهِ، مُسْتَبْصِرٌ بِشَأْنِكُمْ وَبِضَلالَةِ مَنْ خالَفَكُمْ، مُوالٍ لَكُمْ وَلِأَوْ لِيائِكُمْ، مُبْغِضٌ لِأَعْدائِكُمْ وَمُعادٍ لَهُمْ، سِلْمٌ لِمَنْ سالَمَكُمْ، وَحَرْبٌ

۱- صَلَواتِنا: خ ل.

۲- وَبَرَكَةً: خ ل.

لِمَنْ حارَبَكُمْ، مُحَقِّقٌ لِما حَقَّقْتُمْ، مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ، مُطِيعٌ لَكُمْ، عارِفٌ بِحَقِّكُمْ، مُقِرٌّ بِفَضْلِكُمْ، مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكُمْ (۱) ۲۳۳۴، مُحْتَجِبٌ بِذِمَّتِكُمْ، مُعْتَرِفٌ بِكُمْ، مُؤْمِنٌ بِإِيابِكُمْ، مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِكُمْ، مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ، مُرْتَقِبٌ لِدَوْلَتِكُمْ، آخِذٌ بِقَوْلِكُمْ، عامِلٌ بِأَمْرِكُمْ، مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ، زائِرٌ لَكُمْ، لائِذٌ عائِذٌ بِقُبُورِكُمْ، مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِكُمْ، وَمُتَقَرِّبٌ بِكُمْ إِلَيْهِ، وَمُقَدِّمُكُمْ أَمامَ طَلِبَتِي وَحَوائِجِي وَ إِرادَتِي فِي كُلِّ أَحْوالِي وَأُمُورِي، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَعَلانِيَتِكُمْ، وَشاهِدِكُمْ وَغائِبِكُمْ، وَأَوَّلِكُمْ وَآخِرِكُمْ، وَمُفَوِّضٌ فِي ذلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ، وَمُسَلِّمٌ فِيهِ مَعَكُمْ، وَقَلْبِي لَكُمْ مُسَلِّمٌ، وَرَأْيِي لَكُمْ تَبَعٌ، وَنُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ تَعالى (۲) ۲۳۳۵ دِينَهُ بِكُمْ، وَيَرُدَّكُمْ فِي أَيَّامِهِ، وَيُظْهِرَكُمْ لِعَدْلِهِ، وَيُمَكِّنَكُمْ فِي أَرْضِهِ، فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَامَعَ غَيْرِكُمْ (۳) ۲۳۳۶، آمَنْتُ بِكُمْ، وَتَوَلَّيْتُ آخِرَكُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوَّلَكُمْ، وَبَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَعْدائِكُمْ وَمِنَ الْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَالشَّياطِينِ وَحِزْبِهِمُ الظَّالِمِينَ لَكُمُ، الْجاحِدِينَ (۴) ۲۳۳۷ لِحَقِّكُمْ، وَالْمارِقِينَ مِنْ وِلايَتِكُمْ، وَالْغاصِبِينَ لِإِرْثِكُمُ، الشَّاكِّينَ فِيكُمُ، الْمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ (۵) ۲۳۳۸، وَمِنْ كُلِّ وَلِيجَةٍ دُونَكُمْ، وَكُلِّ مُطاعٍ سِواكُمْ، وَمِنَ الْأَئِمَّةِ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ، فَثَبَّتَنِي اللَّهُ أَبَداً مَا حَيِيتُ عَلَى مُوالاتِكُمْ وَمَحَبَّتِكُمْ وَدِينِكُمْ، وَوَفَّقَنِي لِطاعَتِكُمْ، وَرَزَقَنِي شَفاعَتَكُمْ، وَجَعَلَنِي مِنْ خِيارِ مَوالِيكُمُ التَّابِعِينَ لِما دَعَوْتُمْ إِلَيْهِ، وَجَعَلَنِي مِمَّنْ يَقْتَصُّ آثارَكُمْ، وَيَسْلُكُ سَبِيلَكُمْ،

۱- مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكُمْ: يعنى حمل مى كنم علم شما را، و رد نمى كنم آنچه به من برسد از شما گرچه به فهم من نرسد.

۲- تَعَالى: خ.

۳- عَدُوِّكُمْ: خ ل.

۴- وَالجَاحِدِينَ: خ.

۵- وَالشَّاكِّينَ فِيكُمْ وَالمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ: خ.

وَيَهْتَدِي بِهُداكُمْ، وَيُحْشَرُ فِي زُمْرَتِكُمْ، وَيَكِرُّ فِي رَجْعَتِكُمْ، وَيُمَلَّكُ فِي دَوْلَتِكُمْ، وَيُشَرَّفُ فِي عافِيَتِكُمْ، وَيُمَكَّنُ فِي أَيَّامِكُمْ، وَتَقِرُّ عَيْنُهُ غَداً بِرُؤْيَتِكُمْ، بِأَبِي أَ نْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي وَأَهْلِي ومالِي، مَنْ أَرادَ اللَّهَ بَدَأَ بِكُمْ، وَمَنْ وَحَّدَهُ قَبِلَ عَنْكُمْ، وَمَنْ قَصَدَهُ تَوَجَّهَ بِكُمْ، مَوالِيَّ لَاأُحْصِي ثَناءَكُمْ، وَلَا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ كُنْهَكُمْ، وَمِنَ الْوَصْفِ قَدْرَكُمْ، وَأَ نْتُمْ نُورُ الْأَخْيارِ، وَهُداةُ الْأَ بْرارِ، وَحُجَجُ الْجَبَّارِ، بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ، وَبِكُمْ يَخْتِمُ (۱) ۲۳۳۹، وَبِكُمْ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ، وَبِكُمْ يُمْسِكُ السَّماءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلّا بِإِذْنِهِ، وَبِكُمْ يُنَفِّسُ الْهَمَّ، وَيَكْشِفُ الضُّرَّ، وَعِنْدَكُمْ مَا نَزَلَتْ بِهِ رُسُلُهُ، وَهَبَطَتْ بِهِ مَلائِكَتُهُ، وَ إِلى جَدِّكُمْ (و اگر زيارت امير المؤمنين عليه السلام باشد به جاى: وإلى جدّكم بگو: وَإلى أخيك) بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ، آتاكُمُ اللَّهُ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَداً مِنَ الْعالَمِينَ، طَأْطَأَ كُلُّ شَرِيفٍ لِشَرَفِكُمْ، وَبَخَعَ (۲) ۲۳۴۰ كُلُّ مُتَكَبِّرٍ لِطاعَتِكُمْ، وَخَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ لِفَضْلِكُمْ، وَذَلَّ كُلُّ شَيْ ءٍ لَكُمْ، وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِكُمْ، وَفازَ الْفائِزُونَ بِوِلايَتِكُمْ، بِكُمْ يُسْلَكُ إِلَى الرِّضْوانِ، وَعَلَى مَنْ جَحَدَ وِلايَتَكُمْ غَضَبُ الرَّحْمنِ، بِأَبِي أَ نْتُمْ وَأُمِّي وَنَفْسِي وَأَهْلِي وَمالِي، ذِكْرُكُمْ فِي الذَّاكِرِينَ، وَأَسْماؤُكُمْ فِي الْأَسْماءِ، وَأَجْسادُكُمْ فِي الْأَجْسادِ، وَأَرْواحُكُمْ فِي الْأَرْواحِ، وَأَ نْفُسُكُمْ فِي النُّفُوسِ، وَآثارُكُمْ فِي الْآثارِ، وَقُبُورُكُمْ فِي الْقُبُورِ، فَما أَحْلَى أَسْماءَكُمْ، وَأَكْرَمَ أَ نْفُسَكُمْ، وَأَعْظَمَ شَأْ نَكُمْ، وَأَجَلَّ خَطَرَكُمْ، وَأَوْفَى عَهْدَكُمْ، وَأَصْدَقَ وَعْدَكُمْ (۳) ۲۳۴۱، كَلامُكُمْ نُورٌ، وَأَمْرُكُمْ رُشْدٌ، وَوَصِيَّتُكُمُ التَّقْوَى، وَفِعْلُكُمُ الْخَيْرُ، وَعادَتُكُمُ الْإِحْسانُ،

۱- يَخْتِمُ اللَّه: خ.

۲- بَخَعَ: به موحّده و خاء معجمه، يعنى اقرار كرد و گردن نهاد حق را. (منه).

۳- وَأَصْدَقَ وَعْدَكُمْ: نسخه.

وَسَجِيَّتُكُمُ الْكَرَمُ، وَشَأْنُكُمُ الْحَقُّ وَالصِّدْقُ وَالرِّفْقُ، وَقَوْلُكُمْ حُكْمٌ وَحَتْمٌ، وَرَأْيُكُمْ عِلْمٌ وَحِلْمٌ وَحَزْمٌ، إِنْ ذُكِرَ الْخَيْرُ كُنْتُمْ أَوَّلَهُ وَأَصْلَهُ وَفَرْعَهُ وَمَعْدِنَهُ وَمَأْواهُ وَمُنْتَهاهُ، بِأَبِی أَنْتُمْ وَأُمِّی وَنَفْسِی، کَیْفَ أَصِفُ حُسْنَ ثَنائِکُمْ، وَأُحْصِی جَمِیلَ بَلائِکُمْ، وَبِکُمْ أَخْرَجَنَا اللَّهُ مِنَ الذُّلِّ، وَفَرَّجَ عَنَّا غَمَراتِ الْکُرُوبِ، وَأَنْقَذَنا مِنْ شَفا جُرُفِ الْهَلَکاتِ، وَمِنَ النَّارِ؟ بِأَبِی أَنْتُمْ وَأُمِّی وَنَفْسِی، بِمُوالاتِکُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعالِمَ دِینِنا، وَأَصْلَحَ ما کانَ فَسَدَ مِنْ دُنْیانا، وَبِمُوالاتِکُمْ تَمَّتِ الْکَلِمَهُ، وَعَظُمَتِ النِّعْمَهُ، وَائْتَلَفَتِ الْفُرْقَهُ، وَبِمُوالاتِکُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَهُ الْمُفْتَرَضَهُ، وَلَکُمُ الْمَوَدَّهُ الْواجِبَهُ، وَالدَّرَجاتُ الرَّفِیعَهُ، وَالْمَقامُ الْمَحْمُودُ، وَالْمَکانُ (۱) ۲۳۴۲ الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَالْجاهُ الْعَظِیمُ، وَالشَّأْنُ الْکَبِیرُ، وَالشَّفاعَهُ الْمَقْبُولَهُ، رَبَّنا آمَنَّا بِما أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاکْتُبْنا مَعَ الشَّاهِدِینَ، رَبَّنا لَاتُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنا وَهَبْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ، سُبْحانَ رَبِّنا إِنْ کانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولًا. یَا وَلِیَّ اللَّهِ (۲) ۲۳۴۳ إِنَّ بَیْنِی وَبَیْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ذُنُوباً لَایَأْتِی عَلَیْها إِلَّا رِضاکُمْ، فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَکُمْ عَلَی سِرِّهِ، وَاسْتَرْعاکُمْ أَمْرَ خَلْقِهِ، وَقَرَنَ طاعَتَکُمْ بِطاعَتِهِ لَمَّا اسْتَوْهَبْتُمْ (۳) ۲۳۴۴ ذُنُوبِی، وَکُنْتُمْ شُفَعائِی، فَإِنِّی لَکُمْ مُطِیعٌ، مَنْ أَطاعَکُمْ فَقَدْ أَطاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصاکُمْ فَقَدْ عَصَی اللَّهَ، وَمَنْ أَحَبَّکُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ، وَمَنْ أَبْغَضَکُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ. اللَّهُمَّ إِنِّی لَوْ وَجَدْتُ شُفَعاءَ أَقْرَبَ إِلَیْکَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ الْأَخْیارِ الْأَئِمَّهِ الْأَبْرارِ

۱- وَالمَقَامُ: خ ل.

۲- در گفتن «یا ولیّ اللّه» امامی را که زیارت می کند مخاطب سازد، و ممکن است که همه مراد باشند بر سبیل بدلیّت یا جنسیّت، واگر به عنوان جمیع بگوید بهتر است که «یا اولیاء اللّه» بگوید. ذلک نُقِلَ من شرح المجلسی الأوّل. (منه).

۳- لمّا به معنی إلّااست، یعنی سؤال می کنم از شما و قسم می دهم در همه حال مگر آنکه طلب مغفرت ذنوب من نمائید.

لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعائِی، فَبِحَقِّهِمُ الَّذِی أوْجَبْتَ لَهُم عَلَیْکَ أَسْأَ لُکَ أَنْ تُدْخِلَنِی فِی جُمْلَهِ الْعارِفِینَ بِهِمْ وَبِحَقِّهِمْ وَفِی زُمْرَهِ الْمَرْحُومِینَ بِشَفاعَتِهِمْ إِنَّکَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِینَ (۱) ۲۳۴۵ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً کَثِیراً، وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَکِیلُ (۲) ۲۳۴۶.

مؤلّف گوید که: این زیارت را شیخ نیز در تهذیب نقل کرده، و بعد از این دعای وداعی نقل کرده اند که ما به ملاحظه اختصار آن را ذکر ننمودیم (۳) ۲۳۴۷، و این زیارت چنانکه علّامه مجلسی فرموده بهترین زیارات جامعه است از جهت متن و سند و فصاحت و بلاغت (۴) ۲۳۴۸ و والد ماجدش در شرح فقیه فرموده که: این زیارت احسن و اکمل زیارات است، و من تا در عتبات عالیات بودم زیارت نکردم ائمّه علیهم السلام را مگر به این زیارت. حکایت سیّد رشتی

و شیخ ما در نجم ثاقب حکایتی نقل کرده که از آن ظاهر می شود که باید به این زیارت مواظبت کرد و از آن غفلت ننمود، و آن حکایت چنین است: جناب مستطاب تقیّ صالح سیّد احمد بن سیّد هاشم بن سیّد حسن موسوی رشتی تاجر ساکن رشت ایّده اللَّه در هفده سال قبل تقریباً به نجف اشرف مشرّف شد، و با عالم ربّانی و فاضل صمدانی شیخ علی رشتی طاب ثراه که در حکایت آینده مذکور خواهند شد إن شاء اللَّه به منزل حقیر آمدند، و چون برخاستند شیخ از صلاح و سداد سیّد مرقوم اشاره کرد و فرمود که قضیّه عجیبه دارد و در آن وقت مجال بیان نبود، پس از چند روزی ملاقات شد فرمود که سیّد رفت، و قضیّه را با جمله ای از حالات سیّد نقل کرد که بسیار تأسّف خوردم از نشنیدن آنها از خود او، اگر چه مقام شیخ رحمه الله اجلّ از آن بود که اندکی خلاف در نقل ایشان برود، و از آن سال تا چند ماه قبل این مطلب در خاطر بود تا در ماه جمادی الآخره این سال از نجف اشرف برگشته بودم، در کاظمین سیّد صالح مذکور را ملاقات کردم، که از سامرّه مراجعت کرده عازم عجم بود، پس شرح حال او را چنانکه شنیده بودم پرسیدم، از آن جمله قضیّه معهوده، همه را نقل کرد مطابق آن، و آن قضیّه چنان است که گفت:

در سنه هزار و دویست و هشتاد به اراده حجّ بیت اللَّه الحرام از دار المرز رشت آمدم به تبریز

۱- الطَّاهِرِینَ: خ.

۲- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۶۰۹- ۶۱۷.

۳- تهذیب الأحکام ۲/ ۹۶- ۱۰۱.

۴- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۴۴.

و در خانه حاجی صفر علی تاجر تبریزی معروف منزل کردم، چون قافله نبود متحیّر ماندم تا آنکه حاجی جبّار جلودار سدهی اصفهانی بار برداشت به جهت طرابوزن، تنها از او مالی کرایه کردم و رفتم، چون به منزل اوّل رسیدیم سه نفر دیگر به تحریص حاجی صفر علی به من ملحق شدند، یکی حاجی ملّا باقر تبریزی حجّه فروش معروف علما، و حاجی سیّد حسین تاجر تبریزی و حاج علی نامی که خدمت می کرد. تشرّف سیّد رشتی به خدمت امام عصر علیه السلام

پس به اتّفاق روانه شدیم تا رسیدیم به ارزنه الرّوم و از آن جا عازم طرابوزن، و در یکی از منازل مابین این دو شهر حاجی جبّار جلودار به نزد ما آمد و گفت: این منزل که در پیش داریم مخوف است قدری زود بار کنید که به همراه قافله باشید، چون در سایر منازل غالباً از عقب قافله به فاصله می رفتیم، پس ما هم تخمیناً دو ساعت و نیم یا سه به صبح مانده به اتّفاق حرکت کردیم، به قدر نیم یا سه ربع فرسخ از منزل خود دور شده بودیم که هوا تاریک شد و برف مشغول باریدن شد به طوری که رفقا هرکدام سر خود را پوشانیده تند راندند، من نیز آنچه کردم که با آنها بروم ممکن نشد، تا آنکه آنها رفتند من تنها ماندم، پس از اسب پیاده شده در کنار راه نشستم و به غایت مضطرب بودم، چون قریب ششصد تومان برای مخارج راه همراه داشتم، بعد از تأمّل و تفکّر بنابر این گذاشتم که در همین موضع بمانم تا فجر طالع شود به آن منزل که از آن جا بیرون آمده ایم مراجعت کنم، و از آن جا چند نفر مستحفظ به همراه برداشته به قافله ملحق شوم.

در آن حال در مقابل خود باغی دیدم و در آن باغ باغبانی که در دست بیلی داشت که بر درختان می زد که برف از آنها بریزد، پس پیش آمد به مقدار فاصله کمی ایستاد و فرمود: تو کیستی؟ عرض کردم: رفقا رفتند و من ماندم راه را نمی دانم گم کرده ام، فرمود به زبان فارسی:

نافله بخوان تا راه را پیدا کنی، من مشغول نافله شدم، بعد از فراغ از تهجّد باز آمد و فرمود:

نرفتی؟ گفتم: واللّه راه را نمی دانم، فرمود: جامعه بخوان، من جامعه را حفظ نداشتم و تاکنون حفظ ندارم با آنکه مکرّر به زیارت عتبات مشرّف شدم، پس از جای برخاستم و جامعه را بالّتمام از حفظ خواندم، باز نمایان شد فرمود: نرفتی هستی؟! مرا بی اختیار گریه گرفت، گفتم: هستم راه را نمی دانم، فرمود: عاشورا بخوان، و عاشورا را نیز حفظ نداشتم و تاکنون ندارم، پس برخاستم و مشغول زیارت عاشورا شدم از حفظ، تا آنکه تمام لعن و سلام و دعای علقمه را خواندم، دیدم باز آمد و فرمود: نرفتی هستی؟! گفتم: نه، هستم تا صبح.

فرمود: من حال تو را به قافله می رسانم، پس رفت و بر الاغی سوار شد و بیل خود را به دوش گرفت و فرمود: به ردیف من بر الاغ سوار شو، سوار شدم، پس عنان اسب خود را کشیدم تمکین نکرد و حرکت ننمود، فرمود: جلو اسب را به من ده، دادم، پس بیل را به دوش چپ گذاشت و عنان اسب را به دست راست گرفت و به راه افتاد، اسب در نهایت تمکین متابعت کرد، پس دست خود را بر زانوی من گذاشت و فرمود: شما چرا نافله نمی خوانید؟ نافله نافله نافله، سه مرتبه فرمود، و باز فرمود: شما چرا عاشورا نمی خوانید؟ عاشورا عاشورا عاشورا، سه مرتبه، و بعد فرمود: شما چرا جامعه نمی خوانید؟ جامعه جامعه جامعه.

و در وقت طیّ مسافت به نحو استداره سَیر می نمود، یک دفعه برگشت و فرمود: آن است رفقای شما که در لب نهر آبی فرود آمده مشغول وضو به جهت نماز صبح بودند، پس من از الاغ پایین آمدم که سوار اسب خود شوم و نتوانستم، پس آن جناب پیاده شد و بیل را در برف فرو کرد و مرا سوار کرد و سرِ اسب را به سمت رفقا برگردانید، من در آن حال به خیال افتادم که این شخص کی بود که به زبان فارسی حرف می زد، و حال آنکه زبانی جز ترکی و مذهبی غالباً جز عیسوی در آن حدود نبود، و چگونه به این سرعت مرا به رفقای خود رسانید، پس در عقب خود نظر کردم احَدی را ندیدم و از او آثاری پیدا نکردم، پس به رفقای خود ملحق شدم (۱) ۲۳۴۹. در زیارات جامعه

زیارت سیّم: زیارتی است که علّامه مجلسی آن را در تحفه الزّائر زیارت هشتم جوامع قرار داده و فرموده که: این زیارتی است که سیّد ابن طاووس در ضمن ادعیه عرفه روایت کرده از حضرت صادق علیه السلام و در هر وقت و هر موضع که باشد می توان کردن، خصوصاً در روز عرفه، و زیارت این است:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خِیَرَهَ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ، وَأَمِینَهُ عَلَی وَحْیِهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ أَ نْتَ حُجَّهُ اللَّهِ عَلَی خَلْقِهِ، وَبابُ عِلْمِهِ، وَوَصِیُّ نَبِیِّهِ، وَالْخَلِیفَهُ مِنْ بَعْدِهِ فِی أُمَّتِهِ، عَنَ اللَّهُ أُمَّهً غَصَبَتْکَ حَقَّکَ وَقَعَدَتْ مَقْعَدَکَ، أَ نَا بَرِی ءٌ مِنْهُمْ وَمِنْ شِیعَتِهِمْ إِلَیْکَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا فاطِمَهُ

۱- نجم الثاقب: ۳۴۲، حکایت ۷۰.

الْبَتُولُ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا زَيْنَ نِساءِ الْعالَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا بِنْتَ رَسُولِ (۱) ۲۳۵۰ رَبِّ الْعالَمِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكِ وَعَلَيْهِ، السَّلامُ عَلَيْكِ يَا أُمَّ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً غَصَبَتْكِ حَقَّكِ، وَمَنَعَتْكِ مَا جَعَلَهُ اللَّهُ لَكِ حَلالًا، أَ نَا بَرِی ءٌ إِلَيْكِ مِنْهُمْ، وَمِنْ شِيعَتِهِمْ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ الزَّكِيَّ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْكَ، وَبايَعَتْ فِی أَمْرِكَ وَشايَعَتْ، أَ نَا بَرِی ءٌ إِلَيْكَ مِنْهُمْ وَمِنْ شِيعَتِهِمْ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنَ ابْنَ عَلِيٍّ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَعَلَى أَبِيكَ وَجَدِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً اسْتَحَلَّتْ دَمَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً قَتَلَتْكَ وَاسْتَباحَتْ حَرِيمَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أَشْياعَهُمْ وَأَ تْباعَهُمْ، وَلَعَنَ اللَّهُ الْمُمَهِّدِينَ لَهُمْ بِالتَّمْكِينِ مِنْ قِتالِكُمْ، أَ نَا بَرِی ءٌ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَيْكَ مِنْهُمْ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبا مُحَمَّدٍ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَيْكَ يا مَوْلایَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلایَ يَا أَبَا الْقاسِمِ مُحَمَّدَ بْنَ الْحَسَنِ صاحِبَ الزَّمانِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَعَلَى عِتْرَتِكَ الطَّاهِرَةِ الطَّيِّبَةِ، يَا مَوالِيَّ كُونُوا شُفَعائِی فِی حَطِّ وِزْرِی وَخَطایایَ، آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِما أُ نْزِلَ إِلَيْكُمْ، وَأَ تَوالی آخِرَكُمْ بِما أَ تَوالی

۱- رَسُولِ اللَّه: خ.

أَوَّلَکُمْ (۱) ۲۳۵۱، وَبَرِئْتُ مِنَ الْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَاللَّاتِ وَالْعُزَّی، یَا مَوالِیَّ أَ نَا سِلْمٌ لِمَنْ سالَمَکُمْ، وَحَرْبٌ لِمَنْ حارَبَکُمْ، وَعَدُوٌّ لِمَنْ عاداکُمْ، وَوَ لِیٌّ لِمَنْ والاکُمْ إِلَی یَوْمِ الْقِیَامَهِ، وَلَعَنَ اللَّهُ ظالِمِیکُمْ وَغاصِبِیکُمْ، وَلَعَنَ اللَّهُ أَشْیاعَهُمْ وَأَ تْباعَهُمْ وَأَهْلَ مَذْهَبِهِمْ، وَأَبْرَأُ إِلَی اللَّهِ وَ إِلَیْکُمْ مِنْهُمْ (۲) ۲۳۵۲.

زیارت چهارم: زیارت معروفه به أَمینُ اللَّه است که اوّلش این است: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِینَ اللَّهِ فِی أَرْضِهِ، وَحُجَّتَهُ عَلَی عِبادِهِ، أَشْهَدُ أَنَّکَ جاهَدْتَ فِی اللَّهِ، تا آخر زیارت، که گذشت در زیارات حضرت امیر المؤمنین علیه السلام (ص ۴۸۵)، زیرا که ما آن را زیارت دویّم حضرت امیر المؤمنین علیه السلام قرار دادیم.

زیارت پنجم: زیارت: الْحَمْدُ للَّهِ الَّذِی أَشْهَدَنا مَشْهَدَ أَوْلِیائِهِ فِی رَجَبٍ است، که در اعمال ماه رجب گذشت (ص ۱۹۰). پس آنچه از زیارات جامعه در این کتاب مبارک است پنج زیارت است و کفایت می کند إن شاء اللّه تعالی.

دعاء بعد از زیارات

مقام دویّم

در دعایی که بعد از زیارت هر یک از ائمّه علیهم السلام خوانده می شود

سیّد ابن طاووس رحمه الله فرموده که: مستحبّ است این دعا خوانده شود عقب زیارت ائمّه علیهم السلام:

اللَّهُمَّ إِنْ کانَتْ ذُ نُوبِی قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِی عِنْدَکَ، وَحَجَبَتْ دُعائِی عَنْکَ، وَحالَتْ بَیْنِی وَبَیْنَکَ، فَأَسْأَ لُکَ أَنْ تُقْبِلَ عَلَیَّ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ، وَتَنْشُرَ عَلَیَّ رَحْمَتَکَ، وَتُنَزِّلَ عَلَیَّ بَرَکاتِکَ، وَإِنْ کانَتْ قَدْ مَنَعَتْ أَنْ تَرْفَعَ لِی إِلَیْکَ صَوْتاً، أَوْ تَغْفِرَ لِی ذَ نْباً، أَوْ تَتَجاوَزَ عَنْ خَطِیئَهٍ مُهْلِکَهٍ، فَها أَ نَذَا مُسْتَجِیرٌ بِکَرَمِ وَجْهِکَ وَعِزِّ جَلالِکَ، مُتَوَسِّلٌ إِلَیْکَ، مُتَقَرِّبٌ إِلَیْکَ بِأَحَبِّ خَلْقِکَ إِلَیْکَ، وَأَکْرَمِهِمْ

۱- در اقبال: بِهِ أَوَّلَکُمْ.

۲- اقبال ۲/ ۱۳۵- ۱۳۶ فصل ۲۲ باب ۳.

عَلَيْكَ، وَأَوْلاهُمْ بِكَ، وَأَطْوَعِهِمْ لَكَ، وَأَعْظَمِهِمْ مَنْزِلَةً وَمَكاناً عِنْدَكَ مُحَمَّدٍ، وَبِعِتْرَتِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَئِمَّهِ الْهُداهِ الْمَهْدِيِّينَ، الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَى خَلْقِكَ طاعَتَهُمْ، وَأَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ، وَجَعَلْتَهُمْ وُلاهَ الْأَمْرِ مِنْ بَعْدِ رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، يا مُذِلَّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ، وَيا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ بَلَغَ مَجْهُودِى، فَهَبْ لِى نَفْسِىَ السَّاعَهَ وَرَحْمَهً مِنْكَ تَمُنُّ بِها عَلَىَّ يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

پس ضریح را ببوس و هر دو طرف رو را بر ضریح بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّ هذَا مَشْهَدٌ لَايَرْجُو مَنْ فاتَتْهُ فِيهِ رَحْمَتُكَ أَنْ يَنالَها فِى غَيْرِهِ، وَلَا أَحَدٌ أَشْقى مِنِ امْرِئٍ قَصَدَهُ مؤَمِّلًا فَآبَ عَنْهُ خائِباً. اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الْإِيَابِ، وَخَيْبَهِ الْمُنْقَلَبِ، وَالْمُناقَشَهِ عِنْدَ الْحِسابِ، وَحاشاكَ يَا رَبِّ أَنْ تَقْرِنَ طاعَهَ وَلِيِّكَ بِطاعَتِكَ، وَمُوالاتَهُ بِمُوالاتِكَ، وَمَعْصِيَتَهُ بِمَعْصِيَتِكَ، ثُمَّ تُؤْيِسَ زائِرَهُ وَالْمُتَحَمِّلَ مِنْ بُعْدِ الْبِلادِ إِلَى قَبْرِهِ، وَعِزَّتِكَ يا رَبَّ لَايَنْعَقِدُ عَلَى ذلِكَ ضَمِيرِى، إِذْ كانَتِ الْقُلُوبُ إِلَيْكَ بِالْجَمِيلِ تُشِيرُ.

پس نماز زیارت کن، و چون خواهی وداع کنی و برگردی بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّهِ وَمَعْدِنَ الرِّسالَهِ سَلامَ مُوَدِّعٍ لَاسَئِمٍ وَلَا قالٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، إلی آخره (۱) **۲۳۵۳**.

و شیخ مفید نیز این دعا را نقل کرده و لکن بعد از (وَبِالجَمِيلِ تُشِيرُ) فرموده: پس بگو:

يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنَّ بَيْنِى وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ذُنُوباً لَايَأْتِى عَلَيْها إِلَّا رِضاكَ، فَبِحَقِّ مَنِ ائْتَمَنَكَ عَلَى سِرِّهِ، وَاسْتَرْعاكَ أَمْرَ خَلْقِهِ، وَقَرَنَ طاعَتَكَ بِطاعَتِهِ،

۱- مصباح الزائر: ۴۷۱- ۴۷۲.

وَمُوالاتَکَ بِمُوالاتِهِ، تَوَلَّ صَلاحَ حالِی مَعَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَاجْعَلْ حَظِّی مِنْ زِیارَتِکَ تَخْلِیطِی بِخالِصِی زُوَّارِکَ الَّذِینَ تَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِی عِتْقِ رِقابِهِمْ وَتَرْغَبُ إِلَیْهِ فِی حُسْنِ ثَوابِهِمْ، وَهَا أَ نَا الْیَوْمَ بِقَبْرِکَ لائِذٌ، وَبِحُسْنِ دِفاعِکَ عَنِّی عائِذٌ، فَتَلافَنِی یَا مَوْلایَ وَأَدْرِکْنِی وَاسْأَلِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِی أَمْرِی، فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ مَقاماً کَرِیماً وَجاهاً عَظِیماً، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً (۱) ۲۳۵۴.

مؤلّف گوید که: بهتر آن است که زایر چون خواهد دعا کند در مشاهد مشرّفه بلکه هر دعا کننده در هر کجا که باشد برای هر مطلب و حاجتی آنکه مقدّم دارد بر دعاء خود دعا بر سلامتی وجود مقدّس حجّت عصر حضرت صاحب الأمر علیه السلام را، و این مطلب بسیار مهمّ و دارای فواید مهمّه است که شرحش مناسب این جا نیست، و شیخ مرحوم در باب دهم کتاب نجم ثاقب این مطلب را مشروحاً ذکر نموده، و بعضی از ادعیه مخصوصه به این مقام را ذکر فرموده، هرکه خواهد به آن جا رجوع کند، و مختصرترین آنها دعایی است که در اعمال شب بیست و سیّم ماه رمضان در ضمن دعاهای شبهای دهه آخر ذکر شد (ص ۳۱۶)، و ما در ذکر آداب زایر امام حسین علیه السلام دعایی نقل کردیم (ص ۵۷۵) که در همه مشاهد مشرّفه خوانده می شود (۲) ۲۳۵۵.

صلوات بر حجج طاهره علیهم السلام

مقام سیّم

در صلوات بر حُجج طاهره علیهم السلام است

شیخ طوسی در مصباح در اعمال روز جمعه فرموده: خبر داد ما را جماعتی از اصحاب ما از ابو المفضّل شیبانی که گفت: حدیث کرد ما را از لفظ خود ابو محمّد عبداللَّه بن محمّد عابد به دالیه، گفت: سؤال کردم از مولای خود امام حسن عسکری علیه السلام در منزل آن حضرت به سرّ من رأی سنه دویست و پنجاه و پنج که املاء فرماید بر من یعنی کلمه کلمه بفرماید کیفیّت صلوات فرستادن بر پیغمبر و اوصیاء آن حضرت صلوات اللَّه علیهم را و حاضر کرده بودم با خودم کاغذ بزرگی، پس املاء کرد بر من از لفظ خود بدون اینکه از کتابی ببیند، فرمود:

۱- مزار مفید: ۹۶ مخطوط طبق نقل بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۷۳.

۲- نجم الثاقب ۳/ ۵۱۴ اوّل آن: اللّهمَّ قَد تَری مَکانِی ...

صلوات بر پیغمبر صلی الله علیه و آله

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَما حَمَلَ وَحْيَكَ وَبَلَّغَ رِسالاتِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَما أَحَلَّ حلالَكَ وَحَرَّمَ حَرامَكَ وَعَلَّمَ كِتابَكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَما أَقامَ الصَّلاةَ وَآتَى الزَّكاةَ وَدَعا إِلَى دِينِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَما صَدَّقَ بِوَعْدِكَ وَأَشْفَقَ مِنْ وَعِيدِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا غَفَرْتَ بِهِ الذُّنُوبَ وَسَتَرْتَ بِهِ الْعُيُوبَ وَفَرَّجْتَ بِهِ الْكُرُوبَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا دَفَعْتَ بِهِ الشَّقاءَ وَكَشَفْتَ بِهِ الْغَمَّاءَ وَأَجَبْتَ بِهِ الدُّعاءَ وَنَجَّيْتَ بِهِ مِنَ الْبَلاءِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَما رَحِمْتَ بِهِ الْعِبادَ وَأَحْيَيْتَ بِهِ الْبِلادَ وَقَصَمْتَ بِهِ الْجَبابِرَةَ وَأَهْلَكْتَ بِهِ الْفَراعِنَةَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَما أَضْعَفْتَ بِهِ الْأَمْوالَ وَأَحْرَزْتَ بِهِ مِنَ الْأَهْوَالِ وَكَسَرْتَ بِهِ الْأَصْنامَ وَرَحِمْتَ بِهِ الْأَنامَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَما بَعَثْتَهُ بِخَيْرِ الْأَدْيانِ وَأَعْزَزْتَ بِهِ الْإِيمانَ وَتَبَّرْتَ (۱) ۲۳۵۶ بِهِ الْأَوْثانَ وَعَظَّمْتَ بِهِ الْبَيْتَ الْحَرامَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَخْيارِ وَسَلِّمْ تَسْلِيماً (۲) ۲۳۵۷.

صلوات بر امير المؤمنين عليه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمِيرِالْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طالِبٍ أَخِي نَبِيِّكَ وَوَلِيِّهِ وَصَفِيِّهِ (۳) ۲۳۵۸ وَوَزِيرِهِ، وَمُسْتَوْدَعِ عِلْمِهِ، وَمَوْضِعِ سِرِّهِ، وَبابِ حِكْمَتِهِ، وَالنَّاطِقِ بِحُجَّتِهِ، وَالدَّاعِي إِلَى شَرِيعَتِهِ، وَخَلِيفَتِهِ فِي أُمَّتِهِ، وَمُفَرِّجِ الْكُرَبِ عَنْ وَجْهِهِ، قاصِمِ الْكَفَرَةِ، وَمُرْغِمِ الْفَجَرَةِ، الَّذِي جَعَلْتَهُ مِنْ نَبِيِّكَ بِمَنْزِلَةِ هارُونَ مِنْ مُوسَى. اللَّهُمَّ والِ مَنْ والاهُ، وَعادِ مَنْ عاداهُ، وَانْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ، وَاخْذُلْ مَنْ

۱- تَبَّرْتَ: هلاک کردی.

۲- مصباح المتهجّد: ۳۹۹- ۴۰۰.

۳- وَوَصِّيه: خ ل.

خَذَلَهُ، وَالْعَنْ مَنْ نَصَبَ لَهُ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَصَلِّ عَلَيْهِ أَ فْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْصِياءِ أَ نْبيائِکَ يَا رَبَّ الْعالَمِينَ (۱) ۲۳۵۹.

صلوات بر سيّده نسوان فاطمه عليها السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الصِّدِّيقَهِ فاطِمَهَ الزَّكِيَّهِ، حَبِيبَهِ حَبِيبِکَ وَنَبِيِّکَ، وَأُمِّ أَحِبَّائِکَ وَأَصْفِيائِکَ، الَّتِي انْتَجَبْتَها وَفَضَّلْتَها وَاخْتَرْتَها عَلَى نِساءِ الْعالَمِينَ.

اللَّهُمَّ كُنِ الطَّالِبَ لَها مِمَّنْ ظَلَمَها وَاسْتَخَفَّ بِحَقِّها، وَكُنِ الثَّائِرَ اللَّهُمَّ بِدَمِ أَوْلادِها. اللَّهُمَّ وَكَما جَعَلْتَها أُمَّ أَئِمَّهِ الْهُدى، وَحَلِيلَهَ صاحِبِ اللِّواءِ، وَالْكَرِيمَهَ عِنْدَ الْمَلإِ الْأَعْلى، فَصَلِّ عَلَيْها وَعَلَى أُمِّها صَلاهً تُكْرِمُ بِها وَجْهَ أَبِيها (۲) ۲۳۶۰ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَتُقِرُّ بِها أَعْيُنَ ذُرِّيَّتِها، وَأَبْلِغْهُمْ عَنِّي فِي هذِهِ السَّاعَهِ أَ فْضَلَ التَّحِيَّهِ وَالسَّلامِ (۳) ۲۳۶۱.

صلوات بر حسن و حسين عليهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَبْدَيْکَ وَوَلِيَّيْکَ، وَابْنَيْ رَسُولِکَ، وَسِبْطَي الرَّحْمَهِ، وَسَيِّدَيْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، أَ فْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلادِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ سَيِّدِ النَّبِيِّينَ، وَوَصِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، أَشْهَدُ أَ نَّکَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أَمِينُ اللَّهِ وَابْنُ أَمِينِهِ، عِشْتَ مَظْلُوماً، وَمَضَيْتَ شَهِيداً، وَأَشْهَدُ أَ نَّکَ الْإِمامُ الزَّكِيُّ الْهادِي الْمَهْدِيُّ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَبَلِّغْ رُوحَهُ وَجَسَدَهُ عَنِّي فِي هذِهِ السَّاعَهِ أَ فْضَلَ التَّحِيَّهِ وَالسَّلامِ،

۱- مصباح المتهجّد: ۴۰۰.

۲- أَبِيها: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۴۰۱.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الْمَظْلُوم الشَّهِيدِ، قَتِيلِ الْكَفَرَهِ، وَطَرِيحِ الْفَجَرَهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، أَشْهَدُ مُوقِناً أَ نَّكَ أَمِينُ اللَّهِ وَابْنُ أَمِينِهِ، قُتِلْتَ مَظْلُوماً، وَمَضَيْتَ شَهِيداً، وَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ تَعالَى الطَّالِبُ بِثارِكَ، وَمُنْجِزٌ مَا وَعَدَكَ مِنَ النَّصْرِ وَالتَّأْيِيدِ فِى هَلاكِ عَدُوِّكَ وَ إِظْهارِ دَعْوَتِكَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ، وَجاهَدْتَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى أَتاكَ الْيَقِينُ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً قَتَلَتْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً خَذَلَتْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّهً أَ لَّبَتْ عَلَيْكَ، وَأَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ تَعالى مِمَّنْ أَكْذَبَكَ وَاسْتَخَفَّ بِحَقِّكَ وَاسْتَحَلَّ دَمَكَ، بِأَبِى أَ نْتَ وَأُمِّى يَا أَبا عَبْدِ اللَّهِ، لَعَنَ اللَّهُ قاتِلَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ خاذِلَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَمِعَ وَاعِيَتَكَ فَلَمْ يُجِبْكَ وَلَمْ يَنْصُرْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَبَى نِساءَكَ، أَ نَا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِى ءٌ، وَمِمَّنْ والاهُمْ وَمالَأَهُمْ وَأَعانَهُمْ عَلَيْهِ، وَأَشْهَدُ أَ نَّكَ وَالْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَهُ التَّقْوَى، وَبابُ الْهُدَى، وَالْعُرْوَهُ الْوُثْقَى، وَالْحُجَّهُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيا، وَأَشْهَدُ أَ نِّى بِكُمْ مُؤْمِنٌ، وَبِمَنْزِلَتِكُمْ مُوقِنٌ، وَلَكُمْ تابِعٌ بِذاتِ نَفْسِى، وَشَرايِعِ دِينِى، وَخَواتِيمِ عَمَلِى، وَمُنْقَلَبِى فِى دُنْيايَ وَآخِرَتِى (۱) ۲۳۶۲.

صلوات بر علىّ بن الحسين عليهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعابِدِينَ الَّذِى اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ، وَجَعَلْتَ مِنْهُ أَئِمَّهَ الْهُدَى الَّذِينَ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ، اخْتَرْتَهُ لِنَفْسِكَ، وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ وَاصْطَفَيْتَهُ وَجَعَلْتَهُ هادِياً مَهْدِيّاً. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَ فْضَلَ

۱- مصباح المتهجّد: ۴۰۱- ۴۰۲.

مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ ذُرِّیَّهِ أَ نْبِیائِکَ حَتَّی تَبْلُغَ بِهِ مَا تَقَرُّ بِهِ عَیْنُهُ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَه إِنَّکَ عَزِیزٌ حَکِیمٌ (۱) ۲۳۶۳.

صلوات بر محمّد بن علی علیهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ باقِرِ الْعِلْمِ، وَ إِمامِ الْهُدی، وَقائِدِ أَهْلِ التَّقْوی، وَالْمُنْتَجَبِ مِنْ عِبادِکَ. اللَّهُمَّ وَکَما جَعَلْتَهُ عَلَماً لِعِبادِکَ، وَمَناراً لِبِلادِکَ، وَمُسْتَوْدَعاً لِحِکْمَتِکَ، وَمُتَرْجِماً لِوَحْیِکَ، وَأَمَرْتَ بِطاعَتِهِ، وَحَذَّرْتَ مِنْ مَعْصِیَتِهِ، فَصَلِّ عَلَیْهِ یَا رَبِّ أَ فْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ ذُرِّیَّهِ أَ نْبِیائِکَ وَأَصْفِیائِکَ وَرُسُلِکَ وَأُمَنائِکَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ (۲) ۲۳۶۴.

صلوات بر جعفر بن محمّد علیهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ، خازِنِ الْعِلْمِ، الدَّاعِی إِلَیْکَ بِالْحَقِّ، النُّورِ الْمُبِینِ. اللَّهُمَّ وَکَما جَعَلْتَهُ مَعْدِنَ کَلامِکَ وَوَحْیِکَ، وَخازِنَ عِلْمِکَ، وَ لِسانَ تَوْحِیدِکَ، وَوَ لِیَّ أَمْرِکَ، وَمُسْتَحْفِظَ دِینِکَ، فَصَلِّ عَلَیْهِ أَ فْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَصْفِیائِکَ وَحُجَجِکَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ (۳) ۲۳۶۵.

صلوات بر موسی بن جعفر علیهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی الْأَمِینِ الْمُؤْتَمَنِ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ الْبَرِّ الْوَفِیِّ، الطَّاهِرِ الزَّکِیِّ، النُّورِ الْمُبِینِ (۴) ۲۳۶۶، الْمُجْتَهِدِ الْمُحْتَسِبِ الصَّابِرِ عَلَی الْأَذی فِیکَ. اللَّهُمَّ وَکَما بَلَّغَ عَنْ آبائِهِ مَا اسْتُودِعَ مِنْ أَمْرِکَ وَنَهْیِکَ، وَحَمَلَ عَلَی الْمَحَجَّهِ، وَکابَدَ

۱- مصباح المتهجّد: ۴۰۲.

۲- مصباح المتهجّد: ۴۰۳.

۳- مصباح المتهجّد: ۴۰۳.

۴- الْمُنِیر: خ ل.

أَهْلَ الْعِزَّهِ وَالشِّدَّهِ فِیما کانَ یَلْقی مِنْ جُهّالِ قَوْمِهِ، رَبِّ فَصَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ وَأَکْمَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِمَّنْ أَطاعَکَ وَنَصَحَ لِعِبادِکَ إِنَّکَ غَفُورٌ رَحِیمٌ (۱) ۲۳۶۷.

صلوات بر علیّ بن موسی علیهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الَّذِی ارْتَضَیْتَهُ وَرَضَّیْتَ بِهِ مَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِکَ. اللَّهُمَّ وَکَمَا جَعَلْتَهُ حُجَّهً عَلَی خَلْقِکَ، وَقائِماً بِأَمْرِکَ، وَناصِراً لِدِینِکَ، وَشاهِداً عَلَی عِبادِکَ، وَکَمَا نَصَحَ لَهُمْ فِی السِّرِّ وَالْعَلانِیَهِ، وَدَعا إِلَی سَبِیلِکَ بِالْحِکْمَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، فَصَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیائِکَ وَخِیَرَتِکَ مِنْ خَلْقِکَ إِنَّکَ جَوادٌ کَرِیمٌ (۲) ۲۳۶۸.

صلوات بر محمّد بن علیّ بن موسی علیهم السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی عَلَمِ التُّقی، وَنُورِ الْهُدَی، وَمَعْدِنِ الْوَفاءِ، وَفَرْعِ الْأَزْکِیاءِ، وَخَلِیفَهِ الْأَوْصِیاءِ، وَأَمِینِکَ عَلَی وَحْیِکَ. اللَّهُمَّ فَکَما هَدَیْتَ بِهِ مِنَ الضَّلالَهِ، وَاسْتَنْقَذْتَ بِهِ مِنَ الْحَیْرَهِ، وَأَرْشَدْتَ بِهِ مَنِ اهْتَدی، وَزَکَّیْتَ بِهِ مَنْ تَزَکَّی، فَصَلِّ عَلَیْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیائِکَ، وَبَقِیَّهِ أَوْصِیائِکَ، إِنَّکَ عَزِیزٌ حَکِیمٌ (۳) ۲۳۶۹.

صلوات بر علیّ بن محمّد علیهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ وَصِیِّ الْأَوْصِیاءِ، وَ إِمامِ الْأَتْقِیاءِ، وَخَلَفِ أَئِمَّهِ الدِّینِ، وَالْحُجَّهِ عَلَی الْخَلائِقِ أَجْمَعِینَ. اللَّهُمَّ کَما جَعَلْتَهُ نُوراً یَسْتَضِیءُ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ فَبَشَّرَ بِالْجَزِیلِ مِنْ ثَوابِکَ، وَأَنْذَرَ بِالْأَلِیمِ مِنْ عِقابِکَ، وَحَذَّرَ بَأْسَکَ،

۱- مصباح المتهجّد: ۴۰۳.

۲- مصباح المتهجّد: ۴۰۴.

۳- مصباح المتهجّد: ۴۰۴.

وَذَكَّرَ بآياتِكَ، وَأَحَلَّ حَلالَكَ، وَحَرَّمَ حَرامَكَ، وَبَيَّنَ شَرائِعَكَ وَفَرائِضَكَ، وَحَضَّ عَلَى عِبادَتِكَ، وَأَمَرَ بِطاعَتِكَ، وَنَهى عَنْ مَعْصِيَتِكَ، فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيائِكَ وَذُرِّيَّةِ أَنْبِيائِكَ يَا إِلهَ الْعالَمِينَ (۱) ۲۳۷۰.

راوی این صلوات، ابو محمّد یمنی گفت که: چون حضرت عسکری علیه السلام از ذکر صلوات بر پدرش فارغ شد و نوبت بر خود آن جناب رسید ساکت مانـد، عرض کردم که: کیفیّت صلوات بر باقی را بفرمایید، فرمود: اگر نه این بود که ذکر این از معـالم دین است و خـدا امر فرموده ما را که به اهلش برسانیم هرآینه دوست داشـتم که ساکت مانم، و لکن چون در مقام دین است بنویس:

صلوات بر حسن بن علیّ بن محمّد علیهم السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (۲) ۲۳۷۱ الْبَرِّ التَّقِيِّ، الصَّادِقِ الْوَفِيِّ، النُّورِ الْمُضِيءِ، خازِنِ عِلْمِكَ، وَالْمُذَكِّرِ بِتَوْحِيدِكَ، وَوَلِيِّ أَمْرِكَ، وَخَلَفِ أَئِمَّةِ الدِّينِ الْهُداةِ الرَّاشِدِينَ، وَالْحُجَّةِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيا، فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا رَبِّ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيائِكَ وَحُجَجِكَ وَأَوْلادِ رُسُلِكَ يَا إِلهَ الْعالَمِينَ (۳) ۲۳۷۲.

صلوات بر ولیّ الأمر المنتظر علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيائِكَ الَّذِينَ فَرَضْتَ طاعَتَهُمْ، وَأَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ، وَأَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِيراً. اللَّهُمَّ انْصُرْهُ وَانْتَصِرْ بِهِ لِدِينِكَ، وَانْصُرْ بِهِ أَوْلِياءَكَ وَأَوْلِياءَهُ وَشِيعَتَهُ وَأَنْصارَهُ وَاجْعَلْنا مِنْهُمْ. اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ كُلِّ باغٍ وَطاغٍ، وَمِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمالِهِ، وَاحْرُسْهُ وَامْنَعْهُ أَنْ يُوصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ، وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَآلَ رَسُولِكَ، وَأَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ، وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ، وَانْصُرْ ناصِرِيهِ،

۱- مصباح المتهجّد: ۴۰۴- ۴۰۵.

۲- بْنِ مُحَمَّدٍ: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۴۰۵.

وَاخْـذُل خاذِلِيهِ، وَاقْصِمْ بِهِ جَبابِرَهَ الْكُفْرِ، وَاقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ وَالْمُنافِقِينَ وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ حَيْثُ كانُوا (۱) ۲۳۷۳ مِنْ مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها، وَبَرِّها وَبَحْرِها، وَامْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا، وَأَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّکَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، وَاجْعَلْنِی اللَّهُمَّ مِنْ أَ نْصارِهِ وَأَعْوانِهِ وَأَ تْباعِهِ وَشِيعَتِهِ، وَأَرِنِی فِی آلِ مُحَمَّدٍ مَا يَأْمُلُونَ، وَفِی عَدُوِّهِمْ مَا يَحْذَرُونَ، إِلهَ الْحَقِّ آمِينَ (۲) ۲۳۷۴.

۱- در یک نسخه از مصدر: حَيْثُ كانُوا وَأَيْنَ كانُوا.

۲- مصباح المتهجّد: ۴۰۵- ۴۰۶.

در فضیلت زیارت قبورانبیاء علیهم السلام

خاتمه

در بیان زیارت انبیاء عظام علیهم السلام و زیارت امامزادگان عالی مقام

و زیارت قبور مؤمنین أسکنهم اللّه دار السّلام

و مشتمل است بر سه مطلب:

مطلب اوّل

در زیارت پیغمبران عظام علیهم السلام است

بدان که تکریم و تعظیم انبیاء علیهم السلام عقلًا و شرعاً لازم است لا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ (۱) ۲۳۷۵ و زیارت ایشان راجح و پسندیده، و علما تصریح فرموده اند به استحباب زیارت ایشان، و عدد آن بزرگواران اگرچه خیلی بسیار است لیکن قبور معلومه ایشان بسیار کم است، و قبور آنهایی که نقداً مستحضر هستم از این قرار است: حضرت آدم و حضرت نوح در مرقد منوّر حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مدفونند، و حضرت ابراهیم علیه السلام در قدس خلیل که در نزدیکی بیت المقدّس است مدفون است، و در جوار آن حضرت جناب ساره زوجه آن حضرت و جناب اسحاق و یعقوب و یوسف علیهم السلام مدفونند، و حضرت اسماعیل علیه السلام و مادرش هاجر در مسجد الحرام در حجر مدفونند، و در او است قبور انبیاء علیهم السلام.

و از حضرت باقر علیه السلام منقول است که: مابین رکن و مقام مملوّ است از قبور پیغمبران (۲) ۲۳۷۶.

و از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: مابین رکن یمانی و حجر الأسود هفتاد پیغمبر مدفون است (۳) ۲۳۷۷.

و در بیت المقدّس قبور جمله ای از پیغمبران واقع است، مانند حضرت داوود و سلیمان و غیرهما سلام اللّه علیهم اجمعین که در نزد اهل آن جا معروفند، و قبر جناب زکریّا علیه السلام در حلب معروف است، و از برای جناب یونس علیه السلام در شریعه کوفه بقعه و قبّه ای است معروف، و قبر حضرت هود و صالح در نجف اشرف مشهور، و مرقد حضرت ذی الکفل در کنار شطّ فرات در نزدیکی کوفه به مسافت چند فرسخ معروف است، و در شهر موصل است قبر جرجیس پیغمبر، و

۱- بقره: ۲/ ۲۸۵.

۲- کافی ۴/ ۲۱۴ ح ۷.

۳- کافی ۴/ ۲۱۴ ح ۱۰.

در بیرون شهر قبر شیث هبه اللّه، ودر شوش قبر دانیال پیغمبر، و در قِبلی مسجد براثا (۱) ۲۳۷۸ قبر جناب یوشع علیه السلام، و غیر اینها سلام اللَّه علیهم اجمعین.

و امّا در باب کیفیّت زیارت ایشان: پس در اخبار زیارت مخصوصی برای ایشان به نظر نرسیده مگر زیارت حضرت آدم و نوح علیهما السلام که در باب زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام به شرح رفت، لکن از روایت زیارت جامعه که ما آن را اوّل زیارات جامعه قرار دادیم ظاهر می شود که انبیاء علیهم السلام نیز به آن زیارت کرده می شوند، شاهد بر این آن که شیخ جلیل محمّد بن المشهدی در مزار و سیّد اجلّ علیّ بن طاووس در مصباح الزّائر و غیر ایشان رضوان اللّه علیهم در آداب دخول کوفه همین زیارت شریفه را از برای مشهد حضرت یونس علیه السلام ذکر کرده اند (۲) ۲۳۷۹ و مظنون آن است که نقل ایشان زیارت مذکوره را از روی همان کلّیه ای باشد که از خبر ظاهر می شود.

به هر حال اگر کسی آن زیارت جامعه را در مراقد شریفه انبیاء علیهم السلام بخواند مناسب است، و چون زیارت در سابق مذکور شد محتاج به نقل آن در این جا نیستیم، هرکه خواهد به زیارت اوّل زیارات جامعه رجوع کند (ص ۷۴۲) و از فیض عظیم آن خود را بهره مند نماید.

در فضیلت زیارت امامزادگان

مطلب دویّم

در زیارت امامزادگان عظام و شاهزادگان عالی مقام

که قبورشان محلّ فیوضات و برکات و موضع نزول رحمت و عنایت الهیّه است، و علمای اعلام تصریح فرموده اند به استحباب زیارت قبور ایشان، و بحمد اللّه تعالی در غالب بلاد شیعه قبورشان موجود، بلکه در قُری و بریّه و اطراف کوه ها و درّه ها پیوسته ملاذ درماندگان و ملجأ واماندگان و پناه مظلومین و موجب تسلّی دلهای پژمردگان بوده و خواهند بود تا یوم قیامت، و از بسیاری از ایشان کرامات و خوارق عادات مشاهده شده، لکن مستور نماند که امامزاده ای که انسان به اطمینان خاطر محض درک فیوضات و کشف کربات بار سفر بندد و شدّ رحال کند به سمت قبر شریفش باید دو مطلب را اوّل درست کرده آنگاه قصد مقصد کند:

اوّل: جلالت قدر و عظمت شأن آن صاحب آن مرقد علاوه بر شرافت نَسَب آنچه از کتب

۱- این به حسب آن چیزی است که در سابق در باب مسجد براثا ذکر شد، و الّا فعلًا آن قبر شریف مشهور نیست. (منه).

۲- مصباح الزائر: ۷۵ در ذکر ورود به شریعه کوفه، و مزار شهید: ۲۴۷.

احادیث و انساب و تواریخ معلوم شود.

دویّم: معلوم بودن قبر آن سیّد جلیل و صحّت نسبت قبر به او. و جمع بین این دو بسیار کم است، و ما در کتاب هدیّه الزّائر به ذکر جمعی از ایشان اشاره نمودیم، و در نفثه المصدور و منتهی الآمال اشاره به محسن بن حسین علیه السلام نمودیم، و چون این کتاب را گنجایش ذکر نیست اقتصار می کنیم به ذکر دو نفر از ایشان:

اوّل: سیّده جلیله مُعظّمه حضرت فاطمه بنت موسی بن جعفر علیه السلام که به حضرت معصومه سلام اللّٰه علیها شهرت دارد، قبر شریفش در بلده طیّبه قم معروف و مشهور است، و دارای قبّه عالیه و ضریح و صحن های متعدّده و خدمه بسیار و موقوفات کثیره است، و روشنی چشم اهل قم و معاذ و ملاذ عامّه خلق است، و در هر سال جماعت بسیار از بلاد بعیده شدّ رحال کنند و تعَب سفر کشند به جهت درک فیوضات از زیارت آن معظّمه، و فضیلت و جلالت آن حضرت از اخبار بسیار ظاهر می شود.

شیخ صدوق به سند حسَن کالصّحیح از سعد بن سعد روایت کرده که از حضرت امام رضا علیه السلام سؤال نمود از فاطمه بنت موسی بن جعفر علیه السلام، فرمود که: هرکه او را زیارت کند از برای او است بهشت (۱) ۲۳۸۰.

و به سند معتبر دیگر از فرزند آن حضرت امام محمّد تقی علیه السلام منقول است که: هرکه عمّه مرا در قم زیارت کند پس از برای او است بهشت (۲) ۲۳۸۱.

علّامه مجلسی رحمه الله از بعض کتب زیارات نقل کرده که: علیّ بن ابراهیم از پدرش از سعد اشعری قمّی از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمود: ای سعد، نزد شما قبری هست از ما، سعد گفت: گفتم: فدای تو شوم، قبر فاطمه دختر امام موسی علیه السلام را می فرمایی؟

فرمود: بلی، مَنْ زارَها عارِفاً بِحَقِّها فَلَهُ الْجَنَّهُ، هرکه او را زیارت کند و حقّ او را بشناسد از برای او است بهشت، چون به نزد قبر آن حضرت برسی نزد سرش رو به قبله بایست و سی و چهار مرتبه اللّٰه أَکبر و سی و سه مرتبه سُبْحانَ اللّٰهِ و سی و سه مرتبه الْحَمْدُ لِلّٰهِ بگو، پس بگو: زیارت حضرت معصومه علیها السلام در قم

۱- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۹۹ ح ۱ باب ۶۷ و کامل الزیارات: ۵۳۶، ح ۱، باب ۱۰۶.
۲- کامل الزیارات: ۵۳۶، ح ۳، باب ۱۰۶.

السَّلامُ عَلَی آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی عِیسی رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَیْرَ خَلْقِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خاتِمَ النَّبِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طالِبٍ وَصِیَّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا فاطِمَهُ سَیِّدَهَ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکُما یَا سِبْطَیْ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ وَسَیِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ سَیِّدَ الْعابِدِینَ وَقُرَّهَ عَیْنِ النَّاظِرِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ باقِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِیِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبارَّ الْأَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ الطَّاهِرَ الطُّهْرِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَلِیَّ بْنَ مُوسَی الرِّضَا الْمُرْتَضی، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ التَّقِیَّ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِیَّ النَّاصِحَ الْأَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا حَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ، السَّلامُ عَلَی الْوَصِیِّ مِنْ بَعْدِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی نُورِکَ وَسِراجِکَ، وَوَ لِیِّ وَ لِیِّکَ، وَوَصِیِّ وَصِیِّکَ، وَحُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ فاطِمَهَ وَخَدِیجَهَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ وَ لِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا أُخْتَ وَ لِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا عَمَّهَ وَ لِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا بِنْتَ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ، السَّلامُ عَلَیْکِ عَرَّفَ اللَّهُ بَیْنَنا وَبَیْنَکُمْ فِی الْجَنَّهِ، وَحَشَرَنا فِی زُمْرَتِکُمْ، وَأَوْرَدَنا حَوْضَ نَبِیِّکُمْ، وَسَقَانا بِکَأْسِ جَدِّکُمْ مِنْ یَدِ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْکُمْ،

أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ یُرِیَنا فِیکُمُ السُّرُورَ وَالْفَرَجَ، وَأَنْ یَجْمَعَنا وإِیَّاکُمْ فِی زُمْرَهِ جَدِّکُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَأَنْ لَایَسْلُبَنا مَعْرِفَتَکُمْ إِنَّهُ وَ لِیٌّ قَدِیرٌ، أَ تَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ بِحُبِّکُمْ، وَالْبَراءَهِ مِنْ أَعْدائِکُمْ، وَالتَّسْلِیمِ إِلَی اللَّهِ راضِیاً بِهِ غَیْرَ مُنْکِرٍ وَلَا مُسْتَکْبِرٍ، وَعَلَی یَقِینِ مَا أَتی بِهِ مُحَمَّدٌ وَبِهِ راضٍ، نَطْلُبُ بِذلِکَ وَجْهَکَ یَا سَیِّدِی اللَّهُمَّ وَرِضاکَ وَالدَّارَ الْآخِرَهَ، یَا فاطِمَهُ اشْفَعِی لِی فِی الْجَنَّهِ فَإِنَّ لَکِ عِنْدَ اللَّهِ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ أَنْ تَخْتِمَ لِی بِالسَّعادَهِ فَلَا تَسْلُبْ مِنِّی مَا أَ نَا فِیهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ. اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنا وَتَقَبَّلْهُ بِکَرَمِکَ وَعِزَّتِکَ وَبِرَحْمَتِکَ وَعافِیَتِکَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۲۳۸۲.

زیارت حضرت عبدالعظیم علیه السلام

دویّم: امامزاده لازم التّعظیم جناب شاهزاده عبدالعظیم که نسب شریفش به چهار واسطه به سبط جلیل حضرت خیر الوری امام حسن مجتبی علیه السلام منتهی می شود بدین طریق: عبدالعظیم بن عبداللَّه بن علیّ بن الحسن بن زید بن الحسن بن علیّ بن ابی طالب علیهم السلام، و قبر شریفش در ری معلوم و مشهور و ملاذ و معاذ عامّه مخلوق است، و علوّ مقام و جلالت شأن آن حضرت اظهر من الشّمس است، چه آن جناب به علاوه آن که در دودمان حضرت خاتم النّبیین است، از اکابر محدّثین و اعاظم علماء و زهّاد و عبّاد و صاحب ورع و تقوی است، و از اصحاب حضرت جواد و حضرت هادی علیهما السلام است، و نهایت توسّل و انقطاع به خدمت ایشان داشته، و احادیث بسیار از ایشان روایت کرده (۲) ۲۳۸۳.

و اوست صاحب کتاب خطب امیرالمؤمنین علیه السلام و کتاب یوم و لیله (۳) ۲۳۸۴، و او است که دین خود را بر امام زمانش حضرت هادی علیه السلام عرض کرد، و حضرت تصدیق او نمود و فرمود: یا أبا القاسم، هذا واللَّه دین اللَّه الّذی ارتضاه لعباده فَأَثْبِتْ علیه ثبّتکَ اللَّه بالقول الثابت فی

۱- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۲۶۵- ۲۶۶.

۲- نقد الرجال تفرشی ۳/ ۷۰.

۳- خاتمه مستدرک ۴/ ۴۰۴ نقل از رساله صاحب بن عبّاد.

الدنيا والآخره (۱) ۲۳۸۵.

و صاحب بن عبّاد رساله مختصره در احوال آن جناب نوشته که شیخ ما مرحوم ثقه الإسلام نوری در خاتمه مستدرک آن را نقل فرموده (۲) ۲۳۸۶.

و در آن جا و در رجال شیخ نجاشی است که: حضرت عبدالعظیم از سلطان زمان خویش ترسید و گریخت، و در شهرها گردش می کرد به عنوان آنکه قاصد و پیک است، تا به ری آمد و مخفی شد در ساربانان، و به روایت نجاشی در سردابی در خانه مردی از شیعیان در سکّه الموالی، و در آن جا عبادت خدا می کرد، و روزها روزه می داشت، و شبها به نماز می ایستاد، و پنهان بیرون می آمد، و زیارت می کرد قبری را که در مقابل قبر او است، و راه در میان است، و می گفت: این قبر مردی از فرزندان حضرت امام موسی علیه السلام است.

و پیوسته در آن جا می بود، و یک و دو از شیعه خبر می شدند از احوال او، تا آن که اکثر مردم ری او را شناختند، پس شخصی از شیعه حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله را در خواب دید که فرمود:

مردی از فرزندان مرا از سکّه الموالی بر خواهند داشت و مدفون خواهند کرد نزد درخت سیب در باغ عبدالجبّار بن عبدالوهّاب، و اشاره فرمود به همان مکان که در آن جا مدفون شد، پس آن شخص رفت که آن درخت و مکان را از صاحب باغ بخرد، صاحب باغ گفت که: از برای چه می خری این درخت و جای آن را؟ آن شخص خواب خود را نقل کرد، صاحب باغ گفت: من نیز چنین خواب دیده ام، وموضع این درخت را با جمیع باغ وقف کرده ام بر آن سیّد و سایر شیعیان که در آن جا مرده های خود را دفن کنند.

پس عبدالعظیم بیمار شد و به رحمت ایزدی واصل گشت، چون او را برهنه کردند که غسل بدهند در جیبش رقعه ای یافتند که در آن جا نسب شریف خود را نوشته بود که: منم ابو القاسم عبدالعظیم پسر عبداللّٰه پسر علی پسر حسن پسر زید پسر امام حسن پسر علیّ بن ابی طالب علیهم السلام (۳) ۲۳۸۷.

و نیز صاحب بن عبّاد در وصف علم عبدالعظیم گفته که: روایت کرده ابو تراب رویانی که گفت: شنیدم از ابو حمّاد رازی که می گفت: وارد شدم بر حضرت امام علیّ نقی علیه السلام در سرّ من

۱- کمال الدین ۲/ ۳۷۹- ۳۸۰ ح ۱ باب ۳۷ با اضافات مفیدی در اوّل آن.

۲- خاتمه مستدرک الوسائل ۴/ ۴۰۴ ضمن ح ۱۷۳.

۳- رجال نجاشی: ۲۴۷، شماره ۶۵۳.

رأی، پس سؤال کردم از آن حضرت جمله ای از مسائل حلال و حرام خود و جواب فرمود مسائل مرا، پس زمانی که وداع کردم با آن حضرت برای بیرون آمدن از آن جا، حضرت با من فرمود: ای حمّاد، هرگاه مشکل شد بر تو چیزی از امور دینت در ناحیه خود- یعنی در بلدِ ری- پس سؤال کن آن را از عبدالعظیم بن عبداللّه حَسَنی و سلام مرا به او برسان (۱) ۲۳۸۸.

و محقّق داماد در کتاب رواشح گفته که: احادیث بسیار در فضیلت زیارت عبدالعظیم روایت شده، و وارد شده که هرکه زیارت کند قبر او را بهشت بر او واجب شود (۲) ۲۳۸۹.

و شیخ شهید ثانی رحمه الله در حواشی خلاصه همین روایت را از بعض نسّابین نقل فرموده (۳) ۲۳۹۰.

و ابن بابویه و ابن قولویه به سند معتبر روایت کرده اند که: مردی از اهل ری به خدمت حضرت امام علیّ نقی علیه السلام رفت، حضرت از او پرسید که: کجا بودی؟ عرض کرد که: به زیارت امام حسین علیه السلام رفته بودم، فرمود که: اگر زیارت می کردی قبر عبدالعظیم را که نزد شما است هرآینه مثل کسی بودی که زیارت امام حسین علیه السلام کرده باشد (۴) ۲۳۹۱.

فقیر گوید که: علما از برای آن بزرگوار زیارتی نقل نکرده اند مگر آن که فخر المحقّقین آقا جمال الدّین در مزار خود فرموده که: زیارت آن حضرت به این نحو مناسب است:

السَّلامُ عَلَی آدَمَ صِفْوَهِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی نُوحٍ نَبِیِّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی إِبْراهِیمَ خَلِیلِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی مُوسَی کَلِیمِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَی عِیسَی رُوحِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیکَ یَا رَسُولَ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا خَیْرَ خَلْقِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا صَفِیَّ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خاتَمَ النَّبِیِّینَ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طالِبٍ وَصِیَّ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکِ یَا فاطِمَهُ سَیِّدَهَ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَیْکُما یَا سِبْطَیِ الرَّحْمَهِ وَسَیِّدَیْ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ، السَّلامُ عَلَیْکَ یَا عَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ سَیِّدَ الْعابِدِینَ وَقُرَّهَ عَیْنِ النَّاظِرِینَ،

۱- خاتمه مستدرک الوسائل ۴/ ۴۰۶ ضمن شماره ۱۷۳.

۲- الرواشح السماویّه: ۸۶.

۳- خلاصه الأقوال ضمن رسائل شهید ۲/ ۱۶۱ شماره ۲۹۲.

۴- ثواب الأعمال: ۹۹ و کامل الزیارات: ۵۳۷، ح ۱، باب ۱۰۷.

السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ باقِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ الْبارَّ الْأَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ الطَّاهِرَ الطُّهْرَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضى، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ التَّقِيَّ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّقِيَّ النَّاصِحَ الْأَمِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، السَّلامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى نُورِکَ وَسِراجِکَ، وَوَلِيِّ وَلِيِّکَ، وَوَصِيِّ وَصِيِّکَ، وَحُجَّتِکَ عَلَى خَلْقِکَ. السَّلامُ عَلَيْکَ أَيُّهَا السَّيِّدُ الزَّكِيُّ وَالطَّاهِرُ الصَّفِيُّ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ السَّادَهِ الْأَطْهارِ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيارِ، السَّلامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَعَلَى ذُرِّيَّهِ رَسُولِ اللَّهِ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، السَّلامُ عَلَى الْعَبْدِ الصَّالِحِ الْمُطِيعِ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ وَ لِرَسُولِهِ وَلِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا أَبَا الْقاسِمِ ابْنَ السِّبْطِ الْمُنْتَجَبِ الْمُجْتَبى، السَّلامُ عَلَيْکَ يَا مَنْ بِزِيارَتِهِ ثَوابُ زِيارَهِ سَيِّدِ الشُّهَداءِ يُرْتَجى، السَّلامُ عَلَيْکَ عَرَّفَ اللَّهُ بَيْنَنا وَبَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّهِ، وَحَشَرَنا فِي زُمْرَتِكُمْ، وَأَوْرَدَنا حَوْضَ نَبِيِّكُمْ، وَسَقَانا بِكَأْسِ جَدِّكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طالِبٍ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيكُمْ، أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِيَنا فِيكُمُ السُّرُورَ وَالْفَرَجَ، وَأَنْ يَجْمَعَنا وَ إِيَّاكُمْ فِي زُمْرَهِ جَدِّكُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَأَنْ لَا يَسْلُبَنا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَ لِيٌّ قَدِيرٌ، أَ تَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ، وَالْبَراءَهِ مِنْ أَعْدائِكُمْ، وَالتَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ راضِياً بِهِ غَيْرَ مُنْكِرٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٍ وَعَلَى يَقِينِ مَا أَتى بِهِ مُحَمَّدٌ نَطْلُبُ بِذلِکَ وَجْهَکَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَرِضاکَ وَالدَّارَ الْآخِرَهَ، يَا سَيِّدِي وَابْنَ سَيِّدِي اشْفَعْ لِي فِي الْجَنَّهِ فَإِنَّ لَکَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ. اللَّهُمَ

إِنِّی أَسْأَ لُکَ أَنْ تَخْتِمَ لِی بِالسَّعادَهِ فَلَا تَسْلُبْ مِنِّی مَا أَ نَا فِیهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیم. اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنا وَتَقَبَّلْهُ بِکَرَمِکَ وَعِزَّتِکَ وَبِرَحْمَتِکَ وَعافِیَتِکَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ وَسَلَّمَ تَسْلِیماً یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس محقّق مذکور فرموده که: در بعضی اخبار مذکور است که: امامزاده عبدالعظیم در اوقات توقّف در ری از منزل پنهان بیرون می آمد و قبری که در مقابل قبر او است و راه در میان است زیارت می کرد، و می فرمود که: این قبر مردی از اولاد موسی بن جعفر علیهما السلام است (۱) ۲۳۹۲.

و الحال قبری در آن جا است که به امامزاده حمزه فرزند امام موسی علیه السلام منسوب است، وظاهر آن است که همان قبری باشد که امامزاده عبدالعظیم زیارت آن می نمود، إن شاء اللّه او را نیز زیارت باید نمود، و همین زیارت را می توان خواند، و فقره السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَبَا القَاسِمِ و فقره بعد از آن را نباید خواند، انتهی.

مخفی نماند که در صحن امامزاده حمزه قبر شیخ جلیل سعید قدوه المفسّرین جمال الدّین ابوالفتوح حسین بن علی خزاعی رحمه الله صاحب تفسیر معروف است، باید آن جناب را زیارت نمود، و همچنین از زیارت جناب شیخ صدوق رئیس المحدّثین معروف به ابن بابویه که در نزدیکی بلد شاهزاده عبدالعظیم است غفلت نباید نمود.

در زیارت قبور مؤمنین رحمهم الله

مطلب سیّم

در زیارت قبور مؤمنین رضی اللّه عنهم اجمعین است

شیخ ثقه جلیل القدر جعفر بن قولویه القمّی از عمرو بن عثمان رازی روایت کرده که گفت:

شنیدم از حضرت ابو الحسن امام موسی بن جعفر علیه السلام که می فرمود: هرکه قادر نباشد بر زیارت ما پس زیارت کند صُلحاء از موالیان ما را تا نوشته شود برای او ثواب زیارت ما، و کسی که قادر نباشد بر صله و نیکی به ما پس صله و نیکی کند با صالحان موالیان ما تا از برای او نوشته شود ثواب صله و نیکی به ما (۲) ۲۳۹۳.

و نیز به سند صحیح روایت کرده از محمّد بن احمد بن یحیی الأشعری که گفت: من در فَید

۱- بحار الانوار ۱۰۲/ ۲۶۸ نقل از فهرست نجاشی.

۲- کامل الزیارات: ۵۲۸، ح ۱، باب ۱۰۵.

که اسم منزلی است در طریق مکّه با علیّ بن بلال روانه شدیم سر قبر محمّد بن اسماعیل بن بزیع، پس علیّ بن بلال برای من گفت که: صاحب این قبر برای من روایت کرد از حضرت امام رضا علیه السلام که فرمودند: هرکه بیاید به نزد قبر برادر مؤمن خود و دست بر قبر گذارد و هفت مرتبه بخواند سوره إِنَّا أَنزَلْنَاهُ را ایمن گردد در روز فزع اکبر یعنی از ترس بزرگ روز قیامت (۱) ۲۳۹۴.

و در روایت دیگر مثل همین را نقل کرده مگر آنکه دارد: و رو به قبله کند (۲) ۲۳۹۵.

فقیر گوید که: این ایمن بودن که حدیث دلالت بر آن دارد ممکن است که از برای خواننده باشد، چنانچه ظاهر حدیث است، و محتمل است که از برای صاحب قبر باشد، چنانچه تأیید می کند آن را حدیثی که بعد از این از سیّد ابن طاووس نقل می شود.

و نیز در کامل الزّیاره به سند معتبر منقول است که: عبدالرّحمان بن ابی عبداللّه به حضرت صادق علیه السلام عرض کرد که: چگونه بگذارم دست خود را بر قبور مسلمین؟ پس حضرت به دست خود اشاره به زمین فرمود و دست را به زمین گذاشت و خود مقابل قبله بودند (۳) ۲۳۹۶.

و نیز به سند صحیح منقول است که عبداللّه بن سنان به حضرت صادق علیه السلام عرض کرد که:

چگونه سلام باید کرد بر اهل قبور؟ فرمود که می گویی:

السَّلامُ عَلَى أَهْلِ الدِّيارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، أَ نْتُمْ لَنا فَرَطٌ (۴) ۲۳۹۷ وَنَحْنُ إِنْ شاءَ اللَّهُ بِكُمْ لاحِقُونَ (۵) ۲۳۹۸.

و از حضرت امام حسین علیه السلام روایت شده که: هرکه داخل قبرستان شود و بگوید: اللَّهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الْأَرْواحِ الْفانِيَةِ، وَالْأَجْسادِ الْبالِيَةِ، وَالْعِظامِ النَّخِرَةِ الَّتِى خَرَجَتْ مِنَ الدُّنْيا وَهِىَ بِكَ مُؤْمِنَةٌ أَدْخِلْ عَلَيْهِمْ رَوْحاً مِنْكَ وَسَلاماً مِنِّى، بنویسد حق تعالی از برای او حسنات به عدد خلق، از زمان آدم تا قیام قیامت (۶) ۲۳۹۹.

و از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که: هر که داخل قبرستان شود و بگوید:

۱- کامل الزیارات: ۵۲۸، ح ۳، باب ۱۰۵.

۲- کامل الزیارات: ۵۲۹، ح ۴، باب ۱۰۵.

۳- کامل الزیارات: ۵۲۹، ح ۵، باب ۱۰۵.

۴- فَرَطٌ: جماعت پیش رو.

۵- کامل الزیارات: ۵۳۱، ح ۹، باب ۱۰۵.

۶- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۳۰۱ ح ۳۱ نقل از بعض مؤلّفات اصحاب که ناقل از شیخ مفید است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، السَّلامُ عَلَى أَهْلِ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ مِنْ أَهْلِ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، يَا أَهْلَ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ بِحَقِّ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ كَيْفَ وَجَدْتُمْ قَوْلَ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ مِنْ لَا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ؟ يَا لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ بِحَقِّ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ اغْفِرْ لِمَنْ قالَ: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاحْشُرْنا فِي زُمْرَهِ مَنْ قالَ: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، عَلِيٌّ وَ لِيُّ اللَّهِ، حق سبحانه و تعالى ثواب پنجاه سال عبادت براى او بنويسد، و گناه پنجاه ساله را از او و پدر و مادرش محو گرداند (۱) ۲۴۰۰.

و در روايت ديگر وارد شده كه: بهتر سخنى كه در قبرستان بگويى چون از آن جا بگذرى آن است كه بايستى و بگويى: اللَّهُمَّ وَ لِّهِمْ مَا تَوَلَّوْا، وَاحْشُرْهُمْ مَعَ مَنْ أَحَبُّوا (۲) ۲۴۰۱.

و سيّد ابن طاووس در مصباح الزّائر گفته كه: چون قصد كنى زيارت مؤمنين را سزاوار است كه روز پنجشنبه باشد، و اگرنه هر وقت كه خواستى، و كيفيّت زيارت ايشان چنين است كه رو به قبله كنى و بگذارى دست خود را بر قبر وبگويى: اللَّهُمَّ ارْحَمْ غُرْبَتَهُ، وَصِلْ وَحْدَتَهُ، وَآنِسْ وَحْشَتَهُ، وَآمِنْ رَوْعَتَهُ، وَأَسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَهً يَسْتَغْنِى بِها عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِواكَ، وَأَلْحِقْهُ بِمَنْ كانَ يَتَوَلَّاهُ. پس مى خوانى سوره إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ را هفت مرتبه (۳) ۲۴۰۲.

و روايت شده در صفت زيارتشان و ثواب او حديث ديگرى از فضيل (۴) ۲۴۰۳ كه گفت: هركه بخواند سوره إِنَّا أَنزَلْنَاهُ را هفت مرتبه نزد قبر مؤمنى، حق تعالى ملكى به سوى قبر او فرستد كه عبادت كند خدا را نزد قبر او، و بنويسد حق تعالى از براى ميّت ثواب اين عمل ملك را، پس چون از قبرش مبعوث شود به هيچ هولى از اهوال قيامت نگذرد مگر آن كه حق تعالى بگرداند آن هول را از او به سبب آن ملك تا خدا او را داخل بهشت گرداند. و با هفت مرتبه إِنَّا أَنزَلْنَاهُ سوره حمد و دو سوره قُلْ اعُوذُ و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و آيه الكرسى را هر يك سه مرتبه بخواند (۵) ۲۴۰۴.

۱- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۳۰۱ ح ۳۱ نقل از بعض مؤلّفات اصحاب كه ناقل از شيخ مفيد است.

۲- بحار الأنوار ۱۰۲/ ۳۰۱ ح ۳۲ نقل از بعض مؤلّفات اصحاب كه ناقل از شيخ مفيد است.

۳- مصباح الزائر: ۵۱۲.

۴- در مصدر: مفضّل.

۵- مصباح الزائر: ۵۱۳ و كامل الزيارات: ۵۳۳، ح ۱۴، باب ۱۰۵.

و نیز روایت شده در صفت زیارت آنها روایت دیگری از محمّد بن مسلم که گفت: به خدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کردم که: مردگان را زیارت بکنیم؟ فرمود: بلی، گفتم: آیا آنها می دانند که ما به زیارت آنها رفته ایم؟ فرمود: بلی، قسم به خدا می دانند و شاد می شوند و انس می گیرند به شما، عرض کردم که: چه بگوییم وقتی که به زیارت ایشان برویم؟ فرمود بگو:

اللّهُمَّ جافِ الْأَرْضَ عَنْ جُنُوبِهِمْ، وَصاعِدْ إِلَيْکَ أَرْواحَهُمْ، وَلَقِّهِمْ مِنْکَ رِضْواناً، وَأَسْکِنْ إِلَيْهِمْ مِنْ رَحْمَتِکَ مَا تَصِلُ بِهِ وَحْدَتَهُمْ، وَتُؤْنِسُ بِهِ وَحْشَتَهُمْ، إِنَّکَ عَلَى كُلِّ شَيْ ء قَدِيرٌ (۱) ۲۴۰۵.

پس سیّد فرموده: و در وقتی که بوده باشی بین قبرهای مؤمنین بخوان یازده مرتبه قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَد را و هدیه کن آن را از برای ایشان، به تحقیق که روایت شده که: حق تعالی به عدد مردگان ثواب می دهد (۲) ۲۴۰۶.

و در کامل الزّیاره از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: مردگان را چون پیش از طلوع آفتاب زیارت کنید می شنوند و جواب می دهند شما را، و اگر بعد از طلوع آفتاب زیارت کنید می شنوند و جواب نمی دهند (۳) ۲۴۰۷.

و در دعوات راوندی حدیثی مروی است از حضرت رسول صلی الله علیه و آله در کراهت زیارت اموات در شب، چنانچه فرمود به حضرت ابی ذر: ولا تزرهم أحیاناً باللیل (۴) ۲۴۰۸.

و در مجموعه شیخ شهید از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هیچ کس نمی گوید نزد قبر میّتی سه مرتبه: اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ لَاتُعَذِّبَ هذَا الْمَيِّتَ، مگر آن که خداوند تعالی دور گرداند از او عذاب را در روز قیامت (۵) ۲۴۰۹.

از جامع الأخبار نقل است که: بعضی از صحابه از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده که آن حضرت فرمود: هدیه بفرستید برای مردگان خود، پس گفتیم که: چیست هدیه مرده ها؟ فرمود:

صدقه و دعا (۶) ۲۴۱۰.

۱- مصباح الزائر: ۵۱۳ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۱۸۰ ح ۵۴۰.

۲- مصباح الزائر: ۵۱۳.

۳- نوادر علیّ بن اسباط الأصول الستّه عشر: ۱۲۶ و از آن بحار ۱۰۲/ ۲۹۷.

۴- دعوات راوندی: ۲۷۷، ح ۸۰۱.

۵- به مجموعه شهید دسترسی پیدا نکردم، و راوندی آن را در دعوات: ۲۷۰، ح ۷۷۰ نقل فرموده.

۶- جامع الأخبار سبزواری: ۴۸۲، ح ۱۳۴۷/ ۵.

و فرمود: ارواح مؤمنین می آینـد هر جمعه به آسـمان دنیـا مقابل خانه ها و منزلهای خود، و فریاد می کننـد هر یک از ایشان به آواز حزین بـا گریه: ای اهل من و اولاد من، ای پـدر من و مادر من و خویشان من مهربانی کنیـد بر ما به آن چه بود در دست مـا، و عـذاب و حسـاب او بر مـا است و نفعش برای غیر مـا، و هر یـک فریاد می کننـد خویشان خود را: مهربانی کنیـد ما را به درهمی یا به قرص نانی یا به جامه ای که خداوند بپوشاند شـما را از جامه بهشت، پس گریست رسول خدا صلی الله علیه و آله و گریه کردیم ما، وآن جناب از زیادی گریستن قدرت بر سخن گفتن نداشت، پس فرمود:

اینها برادران دینی شـمایند که خاک پوسیده شـده اند بعد از سـرور و نعمت، پس ندا می کنند به عذاب و هلاکت بر جانهای خود و می گوینـد: وای بر مـا، اگر انفـاق می کردیم آنچه را که در دست ما بود در طاعت و رضای خداونـد محتاج نبودیم به سوی شما، پس برمی گردند با حسرت و پشیمانی و فریاد می کنند: زود بفرستید صدقه مردگان را (۱) ۲۴۱۱.

و ایضـاً از آن جنـاب روایت کرده که فرمـود: هر صـدقه که برای مرده داده می شـود، می گیرد آن را مَلَکی در طبقی نـور که درخشان است شـعاع آن، و می رسـد به هفت آسـمان، پس می ایسـتد بر لب قبر و فریاد می کند: السَّلامُ عَلَیْکُمْ یَا أَهْلَ الْقُبُورِ، اهل شـما فرسـتادند این هدیه را به سوی شـما، پس آن را می گیرد و داخل در قبر خود می کند و به آن خوابگاهش فراخ می شود.

پس فرمود: آگاه باشـید هرکس مهربانی کنـد مُرده را به صَـدقه، پس برای او است نزد خداونـد از اجر مانند احُد، و می باشـد روز قیـامت در سـایه عرش خـدا، روزی که نیست سـایه جز سـایه عرش خـدا، زنـده و مرده نجات می یابنـد به این صـدقه (۲) ۲۴۱۲.

و حکایت شده که: امیر خراسان را در خواب دیدند که می گفت: بفرستید برای من آنچه را که می اندازید برای سـگان خود، که من محتاجم به آن.

و بـدان که زیارت قبور مؤمنین ثواب بسـیار دارد، و علاوه فوائد عظیمه بر آن مترتّب است، باعث عبرت و آگاهی و زهد و بی میلی به دنیا و رغبت در آخرت می شود، و در وقت اندوه بسیار و شادی بسیار باید به قبرستان رفت، پس عاقل آن است که در قبرسـتان عبرت بگیرد از اموات، تا حَلاوت دنیا از دلش بیرون رَوَد، و شـهد کالای دنیوی در کامش تلـخ شود، و تفکّر کند در فنـای دنیـا و تقلّب احوال آن، و به خاطر بیاورد که او نیز عن قریب مثل ایشان خواهـد گشت، و دسـتش از عمل کوتاه و باعث عبرت دیگران شود. عبرت گرفتن از اموات

۱- جامع الأخبار: ۴۸۲، ح ۱۳۴۸/ ۶.

۲- جامع الأخبار: ۴۸۲، ح ۱۳۴۹/ ۷.

وَلَقد أَجادَ الشّیخ النِّظامی فی قوله:

زنده دلی در صف افسردگان رفت به همسایگی مردگان

حرف فنا خواند ز هر لوح پاک روح بقا جست ز هر روح پاک (۱) ۲۴۱۳

رشناسی پی تفتیش حال کرد از او بر سر راهی سؤال

کاین همه از زنده رمیدن چراست رخت سوی مرده کشیدن چراست

گفت پلیدان به مغاک اندرندپاک نهادان تَهِ خاک اندرند

مرده دلانند به روی زمین بهر چه با مرده شوم همنشین

همدمی مُرده دهد مردگی صحبت افسرده دل افسردگی

زیر گِل آنان که پراکنده اندگرچه به تن مرده به دل زنده اند

مرده دلی بود مرا پیش از این بسته هر چون و چرا پیش از این

زنده شدم از نظر پاکشان آب حیات است مرا خاکشان

رُوِیَ أ نّه أوْحَی اللّه تعالَی إلی عیسی علیه السلام: یَا عِیسی، هَبْ لِی مِنْ عَیْنِکَ الدُّمُوعَ، وَمِنْ قَلْبِکَ الْخُشُوعَ، وَاکْحَلْ عَیْنَیْکَ بِمِیلِ الْحُزْنِ إذا ضَحِکَ الْبَطَّالُونَ، وَقُمْ عَلَی قُبُورِ الْأَمْواتِ فَنادِهِمْ بِالصَّوْتِ الرَّفِیعِ لَعَلَّکَ تَأْخُذُ مَوْعِظَتَکَ مِنْهُمْ، وَقُلْ: إِنِّی لاحِقٌ بِهِمْ فِی اللَّاحِقِینَ (۲) ۲۴۱۴.

تمام شد آن چه مقدّر شده بود ثبت آن در این کتاب شریف در عشیّه یکشنبه دهم ذی القعده الحرام سنه (۱۳۴۴) یکهزار و سیصد و چهل و چهار، شب ولادت با سعادت حضرت ثامن الأئمّه مولانا ابو الحسن الرضا صلوات اللّه علیه.

و چون در این روز کاغذ فوت مادرم به من رسید از برادران ایمانی که از این کتاب منتفع می گردند التماس دعا و زیارت دارم برای آن مرحومه مغفوره و برای خودم و والدم در حیات و ممات، والحمد للّه أوّلًا وآخراً وصلّی اللّه علی محمّد وآله الطاهرین (۳) ۲۴۱۵.

۱- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۲- مستدرک الوسائل ۲/ ۴۸۳ نقل از امالی مفید: ۲۳۶، ح ۷.

۳- در پایان نسخه اصل نوشته شده: نویسنده این کتاب شریف طاهر خوش نویس ابن المرحوم المغفور الحاج عبدالرحمان غفر اللّه ذنوبهما از قرّاء و زائرین مشاهد مشرّفه التماس دعا و زیارت دارم. محقّق این کتاب شریف، میرزا علی آل کوثر گوید: این حقیر هم از همه مؤمنین و مؤمنات که از این کتاب شریف بهره منـد می شوند برای خود و والدینم التماس دعا و طلب زیارت دارم.

ملحقات مفاتیح الجنان

بسم اللَّه الرحمن الرحیم

الحمد للّه وسلام علی عباده الّذین اصطفی، چنین گوید این گنهکار رو سیاه عبّاس قمّی عفی اللّه عنه: بعد از آن که بعون اللّه تعالی کتاب مفاتیح الجنان را تألیف نمودم و در اقطار منتشر گشت، به خاطرم رسید که در طبع دویّم آن بر آن زیاد کنم دعای وداعی برای ماه رمضان، و خطبه روز عید فطر، و زیارت جامعه أئمّه المؤمنین، و دعای اللَّهُمَّ إنِّی زرت هذَا الإمام که در عقب زیارات خوانده می شود، و زیارت وداعی که هر یک از ائمّه علیهم السلام را به آن وداع کنند، و رقعه ای که برای حاجت می نویسند، و دعایی که در غیبت امام عصر عجّل اللّه فرجه باید خوانده شود، و آداب زیارت به نیابت، به واسطه کثرت حاجت به این ها، لکن دیدم هرگاه این کار را کنم فتح بابی شود برای تصرّف در کتاب مفاتیح و بسا شود بعضی از فضولان بعد از این در آن کتاب بعضی از ادعیه دیگر بیفزایند یا از آن کم کنند و به اسم مفاتیح الجنان در میان مردم رواج دهند چنانکه در مفتاح الجنان مشاهده می شود، لا جرم کتاب را به همان حال خود گذاشتم و این هشت مطلب را بعد از تمام شدن مفاتیح ملحق به آن نمودم، و به لعنت خداوند قهّار و نفرین رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمّه اطهار علیهم السلام واگذار و حواله نمودم کسی را که در مفاتیح تصرّف کند. اینک شروع کنیم به ذکر آن هشت مطلب:

اوّل: دعای وداع ماه مبارک رمضان است

شیخ کلینی رضوان اللَّه علیه در کتاب کافی روایت کرده از ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام این دعا را برای وداع ماه رمضان: دعای وداع ماه رمضان

اللَّهُمَّ إِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أُ نْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ (۱) ۲۴۱۶ وَهذَا شَهْرُ رَمَضانَ وَقَدْ تَصَرَّمَ فَأَسْأَ لُکَ بِوَجْهِکَ الْکَرِیمِ وَکَلِماتِکَ التَّامَّهِ إِنْ کانَ بَقِیَ عَلَیَّ ذَ نْبٌ لَمْ تَغْفِرْهُ لِی أَوْ تُرِیدُ أَنْ تُعَذِّبَنِی عَلَیْهِ أَوْ تُقایِسَنِی

۱- بقره: ۲/ ۱۸۵.

بِهِ أَنْ يَطْلُعَ (۱) ۲۴۱۷ فَجْرُ هـذِهِ اللَّيْلَهِ أَوْ يَتَصَـرَّمَ هـذَا الشَّهْرُ إِلّا وَقَدْ غَفَرْتَهُ لِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْـدُ بِمَحامِدِکَ کُلِّهـا أَوَّ لِهـا وَآخِرِهـا مَـا قُلْتَ لِنَفْسِـکَ مِنْها، وَمَا قالَ الْخَلائِقُ الْحامِـدُونَ الْمُجْتَهِـدُونَ الْمَعْـدُودُونَ الْمُوَفِّرُونَ (۲) ۲۴۱۸ ذِکْرَکَ وَالشُّکْرَ لَکَ الَّذِینَ أَعَنْتَهُمْ عَلَی أَداءِ حَقِّکَ مِنْ أَصْـنافِ خَلْقِـکَ مِنَ الْمَلائِکَهِ الْمُقَرَّبِینَ وَالنَّبِیِّینَ وَالْمُرْسَـلِینَ وَأَصْـنافِ النَّاطِقِینَ وَالْمُسَبِّحِینَ لَکَ مِنْ جَمِیعِ الْعـالَمِینَ عَلَی أَ نَّکَ بَلَّغْتَنـا شَـهْرَ رَمَضـانَ وَعَلَیْنا مِنْ نِعَمِکَ وَعِنْـدَنا مِنْ قِسَـمِکَ وَ إِحْسانِکَ وَتَظاهُرِ امْتِنانِکَ، فَبِـذلِکَ لَکَ مُنْتَهَی الْحَمْـدِ الْخالِـدِ الـدَّائِمِ الرَّاکِدِ الْمُخَلَّدِ السَّرْمَدِ الَّذِی لَایَنْفَدُ طُولَ الْأَ بَدِ، جَلَّ ثَناؤُکَ أَعَنْتَنا عَلَیْهِ حَتَّی قَضَـیْتَ عَنَّا صِـیامَهُ وَقِیامَهُ مِنْ صَـلاهٍ وَمَا کانَ مِنَّا فِیهِ مِنْ بِرٍّ أَوْ شُـکْرٍ أَوْ ذِکْرٍ. اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا بِأَحْسَنِ قَبُولِکَ وَتَجاوُزِکَ وَعَفْوِکَ وَصَـفْحِکَ وَغُفْرانِـکَ وَحَقِیقَهِ رِضْوانِـکَ حَتَّی تُظَفِّرَنا فِیهِ بِکُلِّ خَیْرٍ مَطْلُوبٍ، وَجَزِیلِ عَطاءٍ مَوْهُوبٍ، وَتُوقِیَنا فِیهِ مِنْ کُلِّ مَرْهُوبٍ، أَوْ بَلاءٍ مَجْلُوبٍ، أَوْ ذَ نْبٍ مَکْسُوبٍ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعَظِیمِ مَا سَأَلَکَ بِهِ أَحَـدٌ مِنْ خَلْقِکَ مِنْ کَرِیمِ أَسْـمائِکَ وَجَمِیلِ ثَنائِکَ وَخاصَّهِ دُعائِکَ أَنْ تُصَـلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَجْعَلَ شَـهْرَنا هذَا أَعْظَمَ شَهْرِ رَمَضانَ مَرَّ عَلَیْنا مُنْذُ أَ نْزَلْتَنا إِلَی الدُّنْیا بَرَکَهً فِی عِصْـمَهِ دِینِی، وَخَلاصِ نَفْسِـی، وَقَضاءِ حَوَائِجِی، وَتُشَـفِّعَنِی فِی مَسائِلِی وَتَمامِ النِّعْمَهِ عَلَیَّ، وَصَرْفِ السُّوءِ عَنِّی، وَ لِباسِ الْعافِیَهِ لِی فِیـهِ، وَأَنْ تَجْعَلَنِی بِرَحْمَتِـکَ مِمَّنْ خِرْتَ (۳) ۲۴۱۹ لَـهُ لَیْلَهَ الْقَـدْرِ وَجَعَلْتَهـا لَهُ خَیْراً مِنْ أَ لْـفِ شَـهْرٍ فِی أَعْظَمِ الْأَجْرِ، وَکَرائِمِ الذُّخْرِ،

۱- أن لَایَطْلُعَ: ظ.

۲- المُعَدِّدُونَ المُؤْثِرُونَ: خ ل.

۳- ادَّخَرْتَ: خ ل.

وَحُسْنِ الشُّکْرِ، وَطُولِ الْعُمْرِ، وَدَوامِ الْیُسْرِ. اللَّهُمَّ وَأَسْأَ لُکَ بِرَحْمَتِکَ وَطَوْ لِکَ وَعَفْوِکَ وَنَعْمائِکَ وَجَلالِکَ وَقَدِیمِ إِحْسانِکَ وَامْتِنانِکَ أَنْ لَاتَجْعَلَهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنَّا لِشَهْرِ رَمَضانَ حَتَّی تُبَلِّغَناهُ مِنْ قابِلٍ عَلَی أَحْسَنِ حالٍ، وَتُعَرِّفَنِی هِلالَهُ مَعَ النَّاظِرِینَ إِلَیْهِ وَالْمُعْتَرِفِینَ (۱) ۲۴۲۰ لَهُ فِی أَعْفی عافِیَتِکَ، وَأَ نْعَم نِعْمَتِکَ، وَأَوْسَعِ رَحْمَتِکَ، وَأَجْزَلِ قِسَمِکَ، یَا رَبِّیَ الَّذِی لَیْسَ لِی رَبٌّ غَیْرُهُ، لَایَکُونُ هذَا الْوَداعُ مِنِّی لَهُ وَداعَ فَناءٍ، وَلَا آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّی لِلقاءٍ، حَتّی تُرِیَنِیهِ مِنْ قابِلٍ فِی أَوْسَعِ النِّعَمِ، وَأَ فْضَلِ الرَّجاءِ، وَأَ نَا لَکَ عَلَی أَحْسَنِ الْوَفاءِ، إِنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ. اللَّهُمَّ اسْمَعْ دُعائِی، وَارْحَمْ تَضَرُّعِی وَتَذَلُّلِی لَکَ وَاسْتِکانَتِی وَتَوَکُّلِی عَلَیْکَ وَأَ نَا لَکَ مُسَلِّمٌ لَاأَرْجُو نَجاحاً وَلَا مُعافاةً وَلَا تَشْرِیفاً وَلَا تَبْلِیغاً إِلّا بِکَ وَمِنْکَ، وَامْنُنْ عَلَیَّ جَلَّ ثَناؤُکَ وَتَقَدَّسَتْ أَسْماؤُکَ بِتَبْلِیغِی شَهْرَ رَمَضانَ وَأَ نَا مُعافیً مِنْ کُلِّ مَکْرُوهٍ وَمَحْذُورٍ وَمِنْ جَمِیعِ الْبَوائِقِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَعانَنا عَلَی صِیامِ هذَا الشَّهْرِ وَقِیامِهِ حَتَّی بَلَّغَنِی آخِرَ لَیْلَةٍ مِنْهُ (۲) ۲۴۲۱.

دویّم: خطبه روز عید فطر است خطبه روز عید فطر

که امام جماعت بعد از بجا آوردن نماز عید می خواند، و آن به نحوی که شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نقل فرموده چنین است:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی خَلَقَ السَّماواتِ وَالْأَرْضَ، وَجَعَلَ الظُّلُماتِ وَالنُّورَ، ثُمَّ الَّذِینَ کَفَرُوا بِرَبِّهِمْ یَعْدِلُونَ، لَانُشْرِکُ بِاللَّهِ شَیْئاً وَلَا نَتَّخِذُ مِنْ دُو نِهِ وَ لِیّاً، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَهُ مَا فِی السَّماواتِ وَمَا فِی الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِی الْآخِرَهِ

۱- والمُتَعَرِّفِینَ: خ ل.

۲- کافی ۴/ ۱۶۶ ح ۶ باب دعاء دهه آخر ماه رمضان.

وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ، يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِی الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْها وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيها وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ، كَذٰلِکَ اللّٰهُ لَاإِلٰهَ إِلّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی يُمْسِکُ السَّماءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللّٰهَ بِالنّاسِ لَرَؤُوفٌ رَحِيمٌ. اللّٰهُمَّ ارْحَمْنا بِرَحْمَتِکَ، وَاعْمُمْنا بِمَغْفِرَتِکَ إِنَّکَ أَ نْتَ الْعَلِیُّ الْكَبِيرُ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی لَامَقْنُوطٌ مِنْ رَحْمَتِهِ، وَلَا مَخْلُوٌّ مِنْ نِعْمَتِهِ، وَلَا مُؤْيَسٌ مِنْ رَوْحِهِ، وَلَا مُسْتَنْكِفٌ عَنْ عِبادَتِهِ، بِكَلِمَتِهِ (۱) ۲۴۲۲ قامَتِ السَّمواتُ السَّبْعُ، وَاسْتَقَرَّتِ الْأَرْضُ الْمِهادُ، وَثَبَتَتِ الْجِبالُ الرَّواسِی، وَجَرَتِ الرِّياحُ اللَّواقِحُ (۲) ۲۴۲۳، وَسارَ فِی جَوِّ السَّماءِ السَّحابُ، وَقامَتْ عَلَى حُدُودِهَا الْبِحارُ، وَهُوَ إِلٰهٌ لَها وَقاهِرٌ يَذِلُّ لَهُ الْمُتَعَزِّزُونَ، وَيَتَضاءَلُ لَهُ الْمُتَكَبِّرُونَ، وَيَدِينُ لَهُ طَوْعاً وَكَرْهاً الْعالَمُونَ، نَحْمَدُهُ كَما حَمِدَ نَفْسَهُ وَكَما هُوَ أَهْلُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَسْتَهْدِيهِ وَنَشْهَدُ أَنْ لَاإِلٰهَ إِلّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيکَ لَهُ، يَعْلَمُ مَا تُخْفِی النُّفُوسُ، وَمَا تُجِنُّ الْبِحارُ، وَمَا تَوارى مِنْهُ ظُلْمَةٌ، وَلَا تَغِيبُ عَنْهُ غائِبَةٌ، وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ مِنْ شَجَرَةٍ وَلَا حَبَّةٍ فِی ظُلْمَةٍ إِلّا يَعْلَمُها لَاإِلٰهَ إِلّا هُوَ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يابِسٍ إِلّا فِی كِتابٍ مُبِينٍ، وَيَعْلَمُ مَا يَعْمَلُ الْعامِلُونَ وَأَیَّ مَجْرًى يَجْرُونَ، وَ إِلَى أَیِّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ، وَنَسْتَهْدِی اللّٰهَ بِالْهُدَى، وَنَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَنَبِيُّهُ وَرَسُولُهُ إِلَى خَلْقِهِ، وَأَمِينُهُ عَلَى وَحْيِهِ، وَأَ نَّهُ قَدْ بَلَّغَ رِسالاتِ رَبِّهِ وَجاهَدَ فِی اللّٰهِ الْحائِدِينَ عَنْهُ الْعادِلِينَ بِهِ، وَعَبَدَ اللّٰهَ حَتَّى أَتاهُ الْيَقِينُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ (۳) ۲۴۲۴، أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللّٰهِ الَّذِی لَاتَبْرَحُ مِنْهُ نِعْمَةٌ، وَلَا تَنْفَدُ مِنْهُ رَحْمَةٌ،

۱- الَّذِی بِكَلِمَتِهِ: خ.

۲- الرِّياحُ اللَّواقِحُ: بادهائی که درختان را بارور می کنند.

۳- وَسَلَّمَ: خ.

وَلَا يَسْتَغْنِى الْعِبادُ عَنْهُ، وَلَا يَجْزِى أَ نْعُمَهُ الْأَعْمالُ، الَّذِى رَغَّبَ فِى التَّقْوَى، وَزَهَّدَ فِى الدُّنْيا، وَحَذَّرَ الْمَعاصِىَ، وَتَعَزَّزَ بِالْبَقاءِ، وَذَ لَّلَ خَلْقَهُ بِالْمَوْتِ وَالْفَناءِ، وَالْمَوْتُ غايَهُ الْمَخْلُوقِينَ، وَسَبِيلُ الْعالَمِينَ، وَمَعْقُودٌ بِنَواصِى الْباقِينَ، لَايُعْجِزُهُ إِباقُ الْهارِبِينَ، وَعِنْدَ حُلُولِهِ يَأْسِرُ أَهْلَ الْهَوَى، يَهْدِمُ كُلَّ لَذَّهٍ، وَيُزِيلُ كُلَّ نِعْمَهٍ، وَيَقْطَعُ كُلَّ بَهْجَهٍ، وَالدُّنْيا دارٌ كَتَبَ اللَّهُ لَهَا الْفَناءَ، وَلِأَهْلِها مِنْهَا الْجَلاءَ، فَأَكْثَرُهُمْ يَنْوِى بَقاءَها، وَيُعَظِّمُ بَناءَها، وَهِىَ حُلْوَهٌ خَضِرَهٌ قَدْ عُجِّلَتْ لِلطَّالِبِ وَالْتَبَسَتْ بِقَلْبِ النَّاظِرِ، وَتُضْنِى ذو (۱) ۲۴۲۵ الثَّرْوَهِ الضَّعِيفَ وَيَجْتَوِيها (۲) ۲۴۲۶ الْخائِفُ الْوَجِلُ، فَارْتَحِلُوا مِنْها يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ بِأَحْسَنِ مَا بِحَضْرَتِكُمْ، وَلَا تَطْلُبُوا مِنْها أَكْثَرَ مِنَ الْقَلِيلِ، وَلَا تَسْأَ لُوا مِنْها فَوْقَ الْكَفافِ، وَارْضَوْا مِنْها بِالْيَسِيرِ، وَلَا تَمُدُّنَّ أَعْيُنَكُمْ مِنْها إِلى مَا مُتِّعَ الْمُتْرَفُونَ بِهِ، وَاسْتَهِينُوا بِها وَلَا تُوَطِّنُوها، وَأَضِرُّوا بِأَ نْفُسِكُمْ فِيها، وَ إِيَّاكُمْ وَالتَّنَعُّمَ وَالتَّلَهِّىَ وَالْفاكِهاتِ فَإِنَّ فِى ذلِكَ غَفْلَهً وَاغْتِراراً، أَلا إِنَّ الدُّنْيا قَدْ تَنَكَّرَتْ وَأَدْبَرَتْ وَاحْلَوْلَتْ وَآذَ نَتْ بِوَداعٍ، أَلا وَ إِنَّ الْآخِرَهَ قَدْ رَحَلَتْ فَأَ قْبَلَتْ وَأَشْرَفَتْ وَآذَ نَتْ بِاطِّلاعٍ، أَلا وَ إِنَّ الْمِضْمارَ الْيَوْمَ وَالسِّباقَ غَداً، أَلا وَ إِنَّ السُّبْقَهَ الْجَنَّهُ وَالْغايَهَ النَّارُ، أَلا أَ فَلا تائِبٌ مِنْ خَطِيئَتِهِ قَبْلَ يَوْمِ مَنِيَّتِهِ، أَلا عامِلٌ لِنَفْسِهِ قَبْلَ يَوْمِ بُؤْسِهِ وَفَقْرِهِ، جَعَلَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِمَّنْ يَخافُهُ وَيَرْجُو ثَوابَهُ، أَلا إِنَّ هذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ

۱- ذَا: ط.

۲- يَجْتَوِيها: بالجيم والحاء المهمله. (منه)

جَعَلَهُ اللَّهُ لَكُمْ عِيداً، وَجَعَلَكُمْ لَهُ أَهْلًا، فَاذْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ، وَادْعُوهُ يَسْتَجِبْ لَكُمْ، وَأَدُّوا فِطْرَتَكُمْ فَإِنَّها سُنَّةُ نَبِيِّكُمْ، وَفَرِيضَةٌ واجِبَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ، فَلْيُؤَدِّها كُلُّ امْرِئٍ مِنْكُمْ عَنْ نَفْسِهِ وَعَنْ عِيالِهِ كُلِّهِمْ، ذَكَرِهِمْ وَأُنْثاهُمْ، وَصَغِيرِهِمْ وَكَبِيرِهِمْ، وَحُرِّهِمْ وَمَمْلُوكِهِمْ، عَنْ كُلِّ إِنْسانٍ مِنْهُمْ صاعاً مِنْ بُرٍّ، أَوْ صاعاً مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صاعاً مِنْ شَعِيرٍ، وَأَطِيعُوا اللَّهَ فِيما فَرَضَ عَلَيْكُمْ وَأَمَرَكُمْ بِهِ مِنْ إِقامِ الصَّلاهِ، وَإِيتآءِ الزَّكَاهِ، وَحِجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ شَهْرِ رَمَضانَ، وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَالْإِحْسانِ إِلى نِسائِكُمْ وَما مَلَكَتْ أَيْمانُكُمْ، وَأَطِيعُوا اللَّهَ فِيما نَهاكُمْ عَنْهُ مِنْ قَذْفِ الْمُحْصَنَهِ، وَ إِتْيانِ الْفاحِشَهِ، وَشُرْبِ الْخَمْرِ، وَبَخْسِ الْمِكْيالِ، وَنَقْصِ الْمِيزانِ، وَشَهادَهِ الزُّورِ، وَالْفِرارِ مِنَ الزَّحْفِ، عَصَمَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ بِالتَّقْوى وَجَعَلَ الْآخِرَهَ خَيْراً لَنا وَلَكُمْ مِنَ الْأُولى، إِنَّ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ وَأَبْلَغَ مَوْعِظَهِ الْمُتَّقِينَ كِتابُ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ. خطبه عيد فطر و روز جمعه

پس می نشیند اندکی بعد از فراغ از خطبه مانند کسی که تعجیل داشته باشد، پس برمی خیزد و خطبه دوّم را می خواند (۱) ۲۴۲۷، و آن همان خطبه ای است که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در روز جمعه بعد از نشستن و برخاستن از خطبه اوّل می خواندند، و آن خطبه چنین است:

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ، وَنَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَواتُ اللَّهِ وَسَلامُهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَمَغْفِرَتُهُ وَرِضْوانُهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ صَلاهً نامِيَهً زاكِيَهً تَرْفَعُ بِها دَرَجَتَهُ، وَتُبَيِّنُ بِها فَضْلَهُ، وَصَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ،

۱- من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۱۴- ۵۱۷ ح ۱۴۸۳.

وَبارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ كَما صَلَّيْتَ وَبارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْراهِيمَ وَآلِ إِبْراهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ عَذِّبْ كَفَرَةَ أَهْلِ الْكِتابِ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِكَ، وَيَجْحَدُونَ آياتِكَ، وَيُكَذِّبُونَ رُسُلَكَ. اللَّهُمَّ خالِفْ بَيْنَ كَلِمَتِهِمْ، وَأَلْقِ الرُّعْبَ فِى قُلُوبِهِمْ، وَأَنْزِلْ عَلَيْهِمْ رِجْزَكَ وَنَقْمَتَكَ وَبَأْسَكَ الَّذِى لَاتَرُدُّهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ. اللَّهُمَّ انْصُرْ جُيُوشَ الْمُسْلِمِينَ وَسَرَاياهُمْ وَمُرابِطِيهِمْ فِى مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِماتِ. اللَّهُمَّ اجْعَلِ التَّقْوى زادَهُمْ، وَالْإِيمانَ وَالْحِكْمَةَ فِى قُلُوبِهِمْ، وَأَوْزِعْهُمْ أَنْ يَشْكُرُوا نِعْمَتَكَ الَّتِى أَ نْعَمْتَ عَلَيْهِمْ، وَأَنْ يُوفُوا بِعَهْدِكَ الَّذِى عاهَدْتَهُمْ عَلَيْهِ، إِلهَ الْحَقِّ وَخالِقَ الْخَلْقِ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِمَنْ تُوُفِّىَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِماتِ وَ لِمَنْ هُوَ لاحِقٌ بِهِمْ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْهُمْ إِنَّكَ أَ نْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحسانِ وَإِيتاءِ ذِى الْقُرْبى، وَيَنْهى عَنِ الْفَحْشاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْىِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ، اذْكُرُوا اللَّهَ يَذْكُرْكُمْ فَإِنَّهُ ذاكِرٌ لِمَنْ ذَكَرَهُ، وَاسْأَ لُوا اللَّهَ مِنْ رَحْمَتِهِ وَفَضْلِهِ فَإِنَّهُ لَايَخِيبُ عَلَيْهِ داعٍ دَعاهُ، رَبَّنا آتِنا فِى الدُّنْيا حَسَنَةً وَفِى الْآخِرَهِ حَسَنَةً وَقِنا عَذابَ النَّارِ (۱) ۲۴۲۸.

زیارت جامعه أئمّه المؤمنین

سیّم: زیارت جامعه أئمّه المؤمنین علیهم السلام است

که هر امامی را در هر وقت از شهور و ایّام به آن زیارت می توان کرد، و این زیارت را سیّد ابن طاووس در مصباح الزّائر از ائمّه علیهم السلام روایت کرده با مقدّماتی از دعاء و نماز در وقت رفتن به

۱- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۳۲ ح ۱۲۶۳.

سفر زیارت، پس فرموده: چون خواستی غسل زیارت کنی بگو در وقتی که غسل می کنی:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِی سَبِیلِ اللَّهِ وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْ عَنِّی دَرَنَ الذُّنُوبِ، وَوَسَخَ الْعُیُوبِ، وَطَهِّرْنِی بِماءِ التَّوْبَهِ، وَأَلْبِسْنِی رِداءَ الْعِصْمَهِ، وَأَیِّدْنِی بِلُطْفٍ مِنْکَ یُوَفِّقُنِی لِصالِحِ الْأَعْمالِ، إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ.

پس هرگاه نزدیک در حرم مطهّر شدی بگو: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی وَفَّقَنِی لِقَصْدِهِ وَ لِیِّهِ وَزِیارَهِ حُجَّتِهِ، وَأَوْرَدَنِی حَرَمَهُ وَلَمْ یَبْخَسْنِی حَظِّی مِنْ زِیارَهِ قَبْرِهِ، وَالنُّزُولِ بِعَقْوَهِ مُغَیَّبِهِ وَساحَهِ تُرْبَتِهِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَسِمْنِی بِحِرْمانِ مَا أَمَّلْتُهُ، وَلَا صَرَفَ عَنِّی مَا رَجَوْتُهُ، وَلَا قَطَعَ رَجائِی فِیمَا تَوَقَّعْتُهُ، بَلْ أَلْبَسَنِی عافِیَتَهُ، وَأَفادَنِی نِعْمَتَهُ، وَآتانِی کَرامَتَهُ.

پس هرگاه وارد حرم شدی بایست برابر ضریح مقدّس و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکُمْ أَئِمَّهَ الْمُؤْمِنِینَ، وَسادَهَ الْمُتَّقِینَ، وَکُبَراءَ الصِّدِّیقِینَ، وَأُمَراءَ الصَّالِحِینَ، وَقادَهَ الْمُحْسِنِینَ، وَأَعْلامَ الْمُهْتَدِینَ، وَأَنْوارَ الْعارِفِینَ، وَوَرَثَهَ الْأَنْبِیاءِ، وَصِفْوَهَ الْأَوْصِیاءِ، وَشُمُوسَ الْأَتْقِیاءِ، وَبُدُورَ الْخُلَفاءِ، وَعِبادَ الرَّحْمانِ، وَشُرَکاءَ الْقُرْآنِ، وَمَنْهَجَ الْإِیمانِ، وَمَعادِنَ الْحَقائِقِ، وَشُفَعاءَ الْخَلائِقِ، وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ. أَشْهَدُ أَنَّکُمْ أَبْوابُ اللَّهِ، وَمَفاتِیحُ رَحْمَتِهِ، وَمَقالِیدُ مَغْفِرَتِهِ، وَسَحائِبُ رِضْوانِهِ، وَمَصابِیحُ جِنانِهِ، وَحَمَلَهُ فُرْقانِهِ، وَخَزَنَهُ عِلْمِهِ، وَحَفَظَهُ سِرِّهِ، وَمَهْبِطُ وَحْیِهِ، وَعِنْدَکُمْ أَماناتُ النُّبُوَّهِ، وَوَدائِعُ الرِّسالَهِ، أَنْتُمْ أُمَناءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ، وَعِبادُهُ وَأَصْفِیاؤُهُ، وَأَنْصارُ تَوْحِیدِهِ، وَأَرْکانُ تَمْجِیدِهِ، وَدُعاتُهُ إِلی کُتُبِهِ، وَحَرَسَهُ خَلائِقِهِ، وَحَفَظَهُ وَدائِعِهِ، لَایَسْبِقُکُمْ ثَناءُ

الْمَلائِكَهِ فِی الْإِخْلاصِ وَالْخُشُوعِ، وَلَا یُضادُّکُمْ ذُو ابْتِهالٍ وَخُضُوعٍ، أَ نَّی وَلَکُمُ الْقُلُوبُ الَّتِی تَوَلَّی اللَّهُ رِیاضَتَها بِالْخَوْفِ وَالرَّجاءِ، وَجَعَلَها أَوْعِیَهً لِلشُّکْرِ وَالثَّناءِ، وَآمَنَها مِنْ عَوارِضِ الْغَفْلَهِ، وَصَفَّاها مِنْ سُوءِ الْفَتْرَهِ (۱) ۲۴۲۹ بَلْ یَتَقَرَّبُ أَهْلُ السَّماءِ بِحُبِّکُمْ، وَبِالْبَراءَهِ مِنْ أَعْدائِکُمْ، وَتَوَاتُرِ الْبُکاءِ عَلَی مُصابِکُمْ، وَالاسْتِغْفارِ لِشِیعَتِکُمْ وَمُحِبِّیکُمْ، فَأَ نَا أُشْهِدُ اللَّهَ خالِقِی، وَأُشْهِدُ مَلائِکَتَهُ وَأَ نْبِیاءَهُ، وَأُشْهِدُکُمْ یَا مَوالِیَّ أَ نِّی مُؤْمِنٌ بِوِلایَتِکُمْ، مُعْتَقِدٌ لِإِمامَتِکُمْ، مُقِرٌّ بِخِلافَتِکُمْ، عارِفٌ بِمَنْزِلَتِکُمْ، مُوقِنٌ بِعِصْمَتِکُمْ، خاضِعٌ لِوِلایَتِکُمْ، مُتَقَرِّبٌ إِلَی اللَّهِ بِحُبِّکُمْ، وَبِالْبَراءَهِ مِنْ أَعْدائِکُمْ، عالِمٌ بِأَنَّ اللَّهَ قَدْ طَهَّرَکُمْ مِنَ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْها وَمَا بَطَنَ وَمِنْ کُلِّ رِیبَهٍ وَنَجاسَهٍ وَدَنِیَّهٍ وَرَجاسَهٍ، وَمَنَحَکُمْ رایَهَ الْحَقِّ الَّتِی مَنْ تَقَدَّمَها ضَلَّ وَمَنْ تَأَخَّرَ عَنْها زَلَّ، وَفَرَضَ طاعَتَکُمْ عَلَی کُلِّ أَسْوَدَ وَأَبْیَضَ، وَأَشْهَدُ أَ نَّکُمْ قَدْ وَفَیْتُمْ بِعَهْدِ اللَّهِ وَذِمَّتِهِ وَبِکُلِّ مَا اشْتَرَطَ (۲) ۲۴۳۰ عَلَیْکُمْ فِی کِتابِهِ، وَدَعَوْتُمْ إِلی سَبِیلِهِ، وَأَ نْفَذْتُمْ طاقَتَکُمْ فِی مَرْضاتِهِ، وَحَمَلْتُمُ الْخَلائِقَ عَلَی مِنْهاجِ النُّبُوَّهِ وَمَسالِکِ الرِّسالَهِ، وَسِرْتُمْ فِیهِ بِسِیَرِهِ الْأَ نْبِیاءِ وَمَذاهِبِ الْأَوْصِیاءِ، فَلَمْ یُطَعْ لَکُمْ أَمْرٌ، وَلَمْ تُصْغَ إِلَیْکُمْ أُذُنٌ، فَصَلَواتُ اللَّهِ عَلَی أَرْواحِکُمْ وَأَجْسادِکُمْ.

پس خود را به قبر منوّر می چسبانی و می گویی: بِأَبِی أَ نْتَ وَأُمِّی یَا حُجَّهَ اللَّهِ، لَقَدْ أُرْضِعْتَ بِثَدْیِ الْإِیمانِ، وَفُطِمْتَ بِنُورِ الْإِسْلامِ، وَغُذِّیتَ بِبَرْدِ الْیَقِینِ، وَأُ لْبِسْتَ حُلَلَ الْعِصْمَهِ، وَاصْطُفِیتَ وَوُرِّثْتَ عِلْمَ الْکِتابِ، وَلُقِّنْتَ فَصْلَ

۱- مِنْ شَوَاغِلِ الفَتْرَهِ: خ ل.

۲- مَا اشْتَرَطَهُ: خ ل.

الْخِطابِ، وَأُوضِحَ بِمَكانِکَ مَعارِفُ التَّنْزِیلِ وَغَوامِضُ التَّأْوِیلِ، وَسُلِّمَتْ إِلَیْکَ رایَهُ الْحَقِّ، وَکُلِّفْتَ هِدایَهَ الْخَلْقِ، وَنُبِذَ إِلَیْکَ عَهْدُ الْإِمامَهِ، وَأُ لْزِمْتَ حِفْظَ الشَّرِیعَهِ، وَأَشْهَدُ یا مَوْلایَ أَ نَّکَ وَفَیْتَ بِشَرائِطِ الْوَصِیَّهِ، وَقَضَیْتَ ما لَزِمَکَ مِنْ حَدِّ الطَّاعَهِ، وَنَهَضْتَ بِأَعْباءِ الْإِمامَهِ، وَاحْتَذَیْتَ مِثالَ النُّبُوَّهِ فِی الصَّبْرِ وَالاجْتِهادِ وَالنَّصِیحَهِ لِلْعِبادِ وَکَظْمِ الْغَیْظِ وَالْعَفْوِ عَنِ النَّاسِ، وَعَزَمْتَ عَلَی الْعَدْلِ فِی الْبَرِیَّهِ وَالنَّصَفَهِ فِی الْقَضِیَّهِ، وَوَکَّدْتَ الْحُجَجَ عَلَی الْأُمَّهِ بِالدَّلائِلِ الصَّادِقَهِ وَالشَّرِیعَهِ النَّاطِقَهِ، وَدَعَوْتَ إِلَی اللَّهِ بِالْحِکْمَهِ الْبالِغَهِ وَالْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ، فَمُنِعْتَ مِنْ تَقْوِیمِ الزَّیْغِ، وَسَدِّ الثُّلَمِ، وَ إِصْلاحِ الْفاسِدِ، وَکَسْرِ الْمُعانِدِ، وَ إِحْیاءِ السُّنَنِ، وَ إِماتَهِ الْبِدَعِ، حَتَّی فارَقْتَ الدُّنْیا وَأَ نْتَ شَهِیدٌ، وَلَقِیتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَأَ نْتَ حَمِیدٌ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْکَ تَتَرادَفُ وَتَزِیدُ.

بعد برو به طرف پایین پای مبارک و بگو:

یا سادَتِی یَا آلَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنِّی بِکُمْ أَ تَقَرَّبُ إِلَی اللَّهِ جَلَّ وَعَلا بِالْخِلافِ عَلَی الَّذِینَ غَدَرُوا بِکُمْ، وَنَکَثُوا بَیْعَتَکُمْ، وَجَحَدُوا وِلایَتَکُمْ، وَأَ نْکَرُوا مَنْزِلَتَکُمْ، وَخَلَعُوا رِبْقَهَ طاعَتِکُمْ، وَهَجَرُوا أَسْبابَ مَوَدَّتِکُمْ، وَتَقَرَّبُوا إِلی فَراعِنَتِهِمْ بِالْبَراءَهِ مِنْکُمْ وَالْإِعْراضِ عَنْکُمْ، وَمَنَعُوکُمْ مِنْ إِقامَهِ الْحُدُودِ، وَاسْتِئْصالِ الْجُحُودِ، وَشَعْبِ الصَّدْعِ، وَلَمِّ الشَّعَثِ، وَسَدِّ الْخَلَلِ، وَتَثْقِیفِ الْأَوَدِ، وَ إِمْضاءِ الْأَحْکامِ، وَتَهْذِیبِ الْإِسْلامِ، وَقَمْعِ الْآثامِ، وَأَرْهَجُوا (۱) ۲۴۳۱ عَلَیْکُمْ

۱- أَرْهَجُوا: برافروختند غبار فتنه و بعضی بعض دیگر را تحریک کردند.

نَقْعَ الْحُرُوبِ وَالْفِتَنِ، وَأَ نْحَوْا عَلَيْكُمْ سُيُوفَ الْأَحْقادِ، وَهَتَكُوا مِنْكُمُ السُّتُورَ، وَابْتاعُوا بِخُمْسِكُمُ الْخُمُورَ، وَصَرَفُوا صَدَقاتِ الْمَساكِينِ إِلَى الْمُضْحِكِينَ وَالسَّاخِرِينَ، وَذلِكَ بِما طَرَّقَتْ لَهُمُ الْفَسَقَهُ الْغُواهُ وَالْحَسَدَهُ الْبُغاهُ أَهْلُ النَّكْثِ وَالْغَدْرِ وَالْخِلافِ وَالْمَكْرِ وَالْقُلُوبِ الْمُنْتِنَهِ مِنْ قَذَرِ الشِّرْكِ، وَالْأَجْسادِ الْمُشْحَنَهِ مِنْ دَرَنِ الْكُفْرِ، الَّذِينَ أَضَبُّوا (۱) ۲۴۳۲ عَلَى النِّفاقِ وَأَكَبُّوا عَلَى عَلائِقِ الشِّقاقِ، فَلَمَّا مَضَى الْمُصْطَفى صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَآلِهِ اخْتَطَفُوا الْغِرَّهَ، وَانْتَهَزُوا الْفُرْصَهَ، وَانْتَهَكُوا الْحُرْمَهَ، وَغادَرُوهُ عَلَى فِراشِ الْوَفاهِ، وَأَسْرَعُوا لِنَقْضِ الْبَيْعَهِ، وَمُخالَفَهِ الْمَوَاثِيقِ الْمُؤَكَّدَهِ، وَخِيانَهِ الْأَمانَهِ الْمَعْرُوضَهِ عَلَى الْجِبالِ الرَّاسِيَهِ، وَأَبَتْ أَنْ تَحْمِلَها وَحَمَلَهَا الْإِنْسانُ الظَّلُومُ الْجَهُولُ ذُو الشِّقاقِ وَالْعِزَّهِ بِالْآثامِ الْمُؤْلِمَهِ وَالْأَنَفَهِ عَنِ الانْقِيادِ لِحَمِيدِ الْعاقِبَهِ، فَحُشِرَ سِفْلَهُ الْأَعْرابِ وَبَقايَا الْأَحْزابِ إِلَى دارِ النُّبُوَّهِ وَالرِّسالَهِ، وَمَهْبِطِ الْوَحْيِ وَالْمَلائِكَهِ، وَمُسْتَقَرِّ سُلْطانِ الْوِلايَهِ، وَمَعْدِنِ الْوَصِيَّهِ وَالْخِلافَهِ وَالْإِمامَهِ حَتَّى نَقَضُوا عَهْدَ الْمُصْطَفَى فِي أَخِيهِ عَلَمِ الْهُدَى وَالْمُبَيِّنِ طَرِيقَ النَّجاهِ مِنْ طُرُقِ الرَّدَى، وَجَرَحُوا كَبِدَ خَيْرِ الْوَرَى فِي ظُلْمِ ابْنَتِهِ، وَاضْطِهادِ حَبِيبَتِهِ، وَاهْتِضامِ عَزِيزَتِهِ بَضْعَهِ لَحْمِهِ وَفِلْذَهِ كَبِدِهِ، وَخَذَلُوا بَعْلَها، وَصَغَّرُوا قَدْرَهُ، وَاسْتَحَلُّوا مَحارِمَهُ، وَقَطَعُوا رَحِمَهُ، وَأَ نْكَرُوا أُخُوَّتَهُ، وَهَجَرُوا مَوَدَّتَهُ، وَنَقَضُوا طاعَتَهُ، وَجَحَدُوا وِلايَتَهُ، وَأَطْمَعُوا (۲) ۲۴۳۳ الْعَبِيدَ فِي خِلافَتِهِ، وَقادُوهُ إِلى بَيْعَتِهِمْ مُصْلِتَهً سُيُوفَها،

۱- أَضَبُّوا عَلَى النِفاقِ: يعنى نفاق را در سينه هاى خود مخفى كردند.

۲- وَأَطْعَمُوا: نسخه.

مُقْذِعَهً (۱) ۲۴۳۴ أَسِنَّتَها، وَهُوَ ساخِطُ الْقَلْبِ، هائِجُ الْغَضَبِ، شَدِيدُ الصَّبْرِ، كاظِمُ الْغَيْظِ، يَدْعُونَهُ إِلَى بَيْعَتِهِمُ الَّتِى عَمَّ شُؤْمُهَا الْإِسْلامَ، وَزَرَعَتْ فِى قُلُوبِ أَهْلِهَا الْآثامَ، وَعَقَّتْ (۲) ۲۴۳۵ سَلْمانَها، وَطَرَدَتْ مِقْدادَها، وَنَفَتْ جُنْدُبَها، وَفَتَقَتْ بَطْنَ عَمّارِها، وَحَرَّفَتِ الْقُرْآنَ، وَبَدَّلَتِ الْأَحْكامَ، وَغَيَّرَتِ الْمَقامَ، وَأَباحَتِ الْخُمْسَ لِلطُّلَقاءِ، وَسَلَّطَتْ أَوْلادَ اللُّعَناءِ عَلَى الْفُرُوجِ وَالدِّماءِ، وَخَلَطَتِ الْحَلالَ بِالْحَرامِ، وَاسْتَخَفَّتْ بِالْإِيمانِ وَالْإِسْلامِ، وَهَدَمَتِ الْكَعْبَهَ، وَأَغارَتْ عَلَى دارِ الْهِجْرَهِ يَوْمَ الْحَرَّهِ، وَأَبْرَزَتْ بَناتِ الْمُهاجِرِينَ وَالْأَنْصارِ لِلنَّكالِ وَالسَّوْرَهِ (۳) ۲۴۳۶، وَأَلْبَسَتْهُنَّ ثَوْبَ الْعارِ وَالْفَضِيحَهِ، وَرَخَّصَتْ لِأَهْلِ الشُّبْهَهِ فِى قَتْلِ أَهْلِ بَيْتِ الصَّفْوَهِ، وَ إِبَادَهِ نَسْلِهِ، وَاسْتِئْصالِ شَأْفَتِهِ، وَسَبْىِ حَرَمِهِ، وَقَتْلِ أَنْصارِهِ، وَكَسْرِ مِنْبَرِهِ، وَقَلْبِ مَفْخَرِهِ، وَ إِخْفاءِ دِينِهِ، وَقَطْعِ ذِكْرِهِ، يا مَوالِيَّ فَلَوْ عايَنَكُمُ الْمُصْطَفَى وَسِهامُ الْأُمَّهِ مُغْرَقَهٌ فِى أَكْبادِكُمْ، وَرِماحُهُمْ مُشْرَعَهٌ فِى نُحُورِكُمْ، وَسُيُوفُها مُولَغَهٌ (۴) ۲۴۳۷ فِى دِمائِكُمْ، يَشْفِى أَبْناءُ الْعَوَاهِرِ غَلِيلَ الْفِسْقِ مِنْ وَرَعِكُمْ، وَغَيْظَ الْكُفْرِ مِنْ إِيمَانِكُمْ، وَأَنْتُمْ بَيْنَ صَرِيعٍ فِى الْمِحْرَابِ قَدْ فَلَقَ السَّيْفُ هامَتَهُ، وَشَهِيدٍ فَوْقَ الْجَنَازَهِ قَدْ شُكَّتْ أَكْفانُهُ بِالسِّهامِ (۵) ۲۴۳۸، وَقَتِيلٍ بِالْعَراءِ قَدْ رُفِعَ فَوْقَ الْقَناهِ رَأْسُهُ، وَمُكَبَّلٍ فِى السِّجْنِ قَدْ رُضَّتْ بِالْحَدِيدِ أَعْضاؤُهُ،

۱- مُشْرِعَهً: خ ل.

۲- وَعَنَّفَتْ: در هديه الزائر.

۳- وَالسَّوْأهِ: خ ل.

۴- مُولَعَهٌ: خ ل.

۵- قَدْ شُبِّكَتْ بِالسِّهامِ أَكْفانه: در تحفه الزائر.

وَمَسْمُوم قَدْ قُطِّعَتْ (۱) ۲۴۳۹ بِجُرَعِ السَّمِّ أَمْعاؤُهُ، وَشَمْلُكُمْ (۲) ۲۴۴۰ عَبَادِيدُ تُفْنِيهِمُ الْعَبِيدُ وَأَبْنَاءُ الْعَبِيدِ، فَهَلِ الْمِحَنُ يَا سادَتِی إِلّا الَّتِی لَزِمَتْكُمْ، وَالْمَصائِبُ إِلَّا الَّتِی عَمَّتْكُمْ، وَالْفَجائِعُ إِلّا الَّتِی خَصَّتْكُمْ، وَالْقَوارِعُ إِلّا الَّتِی طَرَقَتْكُمْ، صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَعَلَى أَرْواحِكُمْ وَأَجْسادِكُمْ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

بعد قبر منوّر را ببوس و بگو: بِأَبِی أَ نْتُمْ وَأُمِّی يَا آلَ الْمُصْطَفَى، إِنَّا لَانَمْلِكُ إِلَّا أَنْ نَطُوفَ حَوْلَ مَشاهِدِكُمْ، وَنُعَزِّیَ فِيها أَرْواحَكُمْ عَلَى هذِهِ الْمَصائِبِ الْعَظِيمَهِ الْحالَّهِ بِفِنائِكُمْ، وَالرَّزايَا الْجَلِيلَهِ النَّازِلَهِ بِساحَتِكُمْ، الَّتِی أَ ثْبَتَتْ فِی قُلُوبِ شِيعَتِكُمُ الْقُرُوحَ، وَأَوْرَثَتْ أَكْبادَهُمُ الْجُرُوحَ، وَزَرَعَتْ فِی صُدُورِهِمُ الْغُصَصَ، فَنَحْنُ نُشْهِدُ اللَّهَ أَ نَّا قَدْ شارَكْنا أَوْ لِياءَكُمْ وَأَ نْصارَكُمُ الْمُتَقَدِّمِينَ فِی إِرَاقَهِ دِماءِ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمارِقِينَ وَقَتَلَهِ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ سَيِّدِ شَبابِ أَهْلِ الْجَنَّهِ عَلَيْهِ السَّلامُ يَوْمَ كَرْبَلاءَ بِالنِّيَّاتِ وَالْقُلُوبِ وَالتَّأَسُّفِ عَلَى فَوْتِ تِلْكَ الْمَواقِفِ الَّتِی حَضَرُوا لِنُصْرَتِكُمْ، وَعَلَيْكُمْ مِنَّا السَّلامُ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ.

بعد قبر شريف را بين خود و قبله قرار بده و بگو:

اللَّهُمَّ يَا ذَا الْقُدْرَهِ الَّتِی صَدَرَ عَنْهَا الْعَالَمُ مُكَوَّناً مَبْرُوءاً عَلَيْها مَفْطُوراً تَحْتَ ظِلِّ الْعَظَمَهِ فَنَطَقَتْ شَوَاهِدُ صُنْعِكَ فِيهِ بِأَ نَّكَ أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ مُكَوِّنُهُ وَبَارِئُهُ وَفاطِرُهُ ابْتَدَعْتَهُ لَامِنْ شَیْ ءٍ، وَلَا عَلَى شَیْ ءٍ، وَلَا فِی شَیْ ءٍ، وَلَا لِوَحْشَهٍ دَخَلَتْ عَلَيْكَ إِذْ لَاغَيْرُكَ، وَلَا حاجَهٍ بَدَتْ لَكَ فِی تَكْوِينِهِ وَلَا لِاسْتِعانَهٍ مِنْكَ عَلَى الْخَلْقِ (۳) ۲۴۴۱ بَعْدَهُ، بَلْ أَ نْشَأْتَهُ لِيَكُونَ دَلِيلًا عَلَيْكَ بِأَ نَّكَ بائِنٌ مِنَ الصُّنْعِ، فَلا يُطِيقُ الْمُنْصِفُ لِعَقْلِهِ إِنْكارَكَ، وَالْمَوْسُومُ بِصِحَّهِ الْمَعْرِفَهِ جُحُودَكَ، أَسْأَ لُكَ بِشَرَفِ الْإِخْلاصِ فِی تَوْحِيدِكَ وَحُرْمَهِ التَّعَلُّقِ بِكِتابِكَ وَأَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى آدَمَ بَدِيعِ فِطْرَتِكَ، وَبِكْرِ حُجَّتِكَ، وَ لِسَانِ قُدْرَتِكَ،

۱- قُطِعَتْ: نسخه.

۲- شَمَلَكُمْ: نسخه.

۳- عَلَى مَا تَخْلُقُ: خ ل.

وَالْخَلِیفَهِ فِی بَسِیطَتِکَ، وَعَلی مُحَمَّدٍ الْخالِصِ مِنْ صَفْوَتِکَ، وَالْفاحِصِ عَنْ مَعْرِفَتِکَ، وَالْغائِصِ الْمَأْمُونِ عَلی مَکْنُونِ سَرِیرَتِکَ بِما أَوْلَیْتَهُ مِنْ نِعْمَتِکَ بِمَعُونَتِکَ، وَعَلی مَنْ بَیْنَهُما مِنَ النَّبِیِّینَ وَالْمُکَرَّمِینَ وَالْأَوْصِیاءِ وَالصِّدِّیقِینَ وَأَنْ تَهَبَنِی لِإِمامِی هذَا.

پس پهلوی روی خود را بر ضریح مبارک بگذار و بگو:

اللَّهُمَّ بِمَحَلِّ هذَا السَّیِّدِ مِنْ طاعَتِکَ وَبِمَنْزِلَتِهِ عِنْدَکَ لَاتُمِتْنِی فُجاءَهً، وَلَا تَحْرِمْنِی تَوْبَهً، وَارْزُقْنِی الْوَرَعَ عَنْ مَحارِمِکَ دِیناً وَدُنْیا، وَاشْغَلْنِی بِالْآخِرَهِ عَنْ طَلَبِ الْأُولی، وَوَفِّقْنِی لِما تُحِبُّ وَتَرْضی، وَجَنِّبْنِی اتِّباعَ الْهَوی وَالاغْتِرارَ بِالْأَباطِیلِ وَالْمُنی. اللَّهُمَّ اجْعَلِ السَّدادَ فِی قَوْلِی، وَالصَّوابَ فِی فِعْلِی، وَالصِّدْقَ وَالْوَفاءَ فِی ضَمانِی وَوَعْدِی، وَالْحِفْظَ وَالْإِیناسَ مَقْرُونَیْنَ بِعَهْدِی وَوَعْدِی، وَالْبِرَّ وَالْإِحْسانَ مِنْ شَأْنِی وَخُلْقِی، وَاجْعَلِ السَّلامَهَ لِی شامِلَهً وَالْعافِیَهَ بِی مُحِیطَهً مُلْتَفَّهً، وَلَطِیفَ صُنْعِکَ وَعَوْنِکَ مَصْرُوفاً إِلَیَّ، وَحُسْنَ تَوْفِیقِکَ وَیُسْرِکَ مَوْفُوراً عَلَیَّ، وَأَحْیِنِی یا رَبِّ سَعِیداً، وَتَوَفَّنِی شَهِیداً، وَطَهِّرْنِی لِلْمَوْتِ وَما بَعْدَهُ. اللَّهُمَّ وَاجْعَلِ الصِّحَّهَ وَالنُّورَ فِی سَمْعِی وَبَصَرِی، وَالْجِدَهَ وَالْخَیْرَ فِی طُرُقِی، وَالْهُدی وَالْبَصِیرَهَ فِی دِینِی وَمَذْهَبِی، وَالْمِیزانَ أَبَداً نَصْبَ عَیْنِی، وَالذِّکْرَ وَالْمَوْعِظَهَ شِعارِی وَدِثارِی، وَالْفِکْرَهَ وَالْعِبْرَهَ أُنْسِی وَعِمادِی، وَمَکِّنِ الْیَقِینَ فِی قَلْبِی، وَاجْعَلْهُ أَوْثَقَ الْأَشْیاءِ فِی نَفْسِی وَاغْلِبْهُ عَلی رَأْیِی وَعَزْمِی، وَاجْعَلِ الْإِرْشادَ فِی عَمَلِی، وَالتَّسْلِیمَ لِأَمْرِکَ مِهادِی وَسَنَدِی، وَالرِّضا بِقَضائِکَ وَقَدَرِکَ أَ قْصَی عَزْمِی وَ نِهایَتِی

وَأَبْعِدَ هَمِّی وَغایَتِی، حَتَّی لَاأَ تَّقِیَ أَحَداً مِنْ خَلْقِکَ بِدِینِی، وَلَا أَطْلُبَ بِهِ غَیْرَ آخِرَتِی، وَلَا أَسْتَدْعِیَ مِنْهُ إِطْرائِی وَمَدْحِی، وَاجْعَلْ خَیْرَ الْعَواقِبِ عاقِبَتِی، وَخَیْرَ الْمَصایِرِ مَصِیرِی، وَأَ نْعَمَ الْعَیْشِ عَیْشِی، وَأَ فْضَلَ الْهُدی هُدایَ، وَأَوْفَرَ الْحُظُوظِ حَظِّی، وَأَجْزَلَ الْأَقْسامِ قِسْمِی وَنَصِیبِی، وَکُنْ لِی یَا رَبِّ مِنْ کُلِّ سُوءٍ وَ لِیّاً، وَ إِلی کُلِّ خَیْرٍ دَلِیلًا وَقائِداً، وَمِنْ کُلِّ باغٍ وَحَسُودٍ ظَهِیراً وَمانِعاً. اللّٰهُمَّ بِکَ اعْتِدادِی وَعِصْمَتِی وَثِقَتِی وَتَوْفِیقِی وَحَوْلِی وَقُوَّتِی، وَلَکَ مَحْیایَ وَمَماتِی، وَفِی قَبْضَتِکَ سُکُونِی وَحَرَکَتِی، وَ إِنَّ بِعُرْوَتِکَ الْوُثْقَی اسْتِمْساکِی وَوُصْلَتِی، وَعَلَیْکَ فِی الْأُمُورِ کُلِّهَا اعْتِمادِی وَتَوَکُّلِی، وَمِنْ عَذابِ جَهَنَّمَ وَمَسِّ سَقَرَ نَجاتِی وَخَلاصِی، وَفِی دارِ أَمْنِکَ وَکَرامَتِکَ مَثْوایَ وَمُنْقَلَبِی، وَعَلَی أَیْدِی سادَتِی وَمَوالِیَّ آلِ الْمُصْطَفَی فَوْزِی وَفَرَجِی. اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ وَالْمُسْلِمِینَ وَالْمُسْلِماتِ، وَاغْفِرْ لِی وَ لِوالِدَیَّ وَمَا وَلَدا وَأَهْلِ بَیْتِی وَجِیرانِی وَ لِکُلِّ مَنْ قَلَّدَنِی یَداً مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، إِنَّکَ ذُو فَضْلٍ عَظِیمٍ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللّٰهِ وَبَرَکاتُهُ (۱) ۲۴۴۲ (۲) ۲۴۴۳.

دعاء عالیه المضامین

چهارم: دعایی است با مضامین عالیه که بعد از زیارت

هر یک از أئمّه علیهم السلام خوانده می شود

و این دعا را سیّد ابن طاووس در مصباح الزّائر بعد از زیارت جامعه مذکوره نقل فرموده، و آن دعاء شریف این است:

۱- وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللّٰهِ وَبَرَکاتُهُ: خ.

۲- مصباح الزائر: ۴۶۰- ۴۶۷، فصل ۱۸.

اللَّهُمَّ إِنِّی زُرْتُ هـذَا الْإِمامَ مُقِرّاً بِإِمامَتِهِ، مُعْتَقِداً لِفَرْضِ طاعَتِهِ، فقَصَدْتُ مَشْهَدَهُ بِذُ نُوبِی وَعُیُوبِی وَمُوبِقاتِ آثامِی وَکَثْرَهِ سَیِّئاتِی وَخَطایایَ وَمَا تَعْرِفُهُ مِنِّی، مُسْتَجِیراً بِعَفْوِکَ، مُسْتَعِیذاً بِحِلْمِکَ، راجِیاً رَحْمَتَکَ، لاجِئاً إِلَی رُکْنِکَ، عائِذاً بِرَأْفَتِکَ، مُسْتَشْفِعاً بِوَلِیِّکَ وَابْنِ (۱) ۲۴۴۴ أَوْ لِیائِکَ، وَصَفِیِّکَ وَابْنِ أَصْفِیائِکَ، وَأَمِینِکَ وَابْنِ أُمَنائِکَ، وَخَلِیفَتِکَ وَابْنِ خُلَفائِکَ، الَّذِینَ جَعَلْتَهُمُ الْوَسِیلَهَ إِلَی رَحْمَتِکَ وَرِضْوانِکَ وَالـذَّرِیعَهَ إِلَی رَأْفَتِکَ وَغُفْرانِکَ. اللَّهُمَّ وَأَوَّلُ حاجَتِی إِلَیْکَ أَنْ تَغْفِرَ لِی مَا سَلَفَ مِنْ ذُ نُوبِی عَلَی کَثْرَتِها، وَأَنْ تَعْصِمَنِی فِیما بَقِیَ مِنْ عُمْرِی، وَتُطَهِّرَ دِینِی مِمَّا یُدَنِّسُهُ وَیَشِینُهُ وَیُزْرِی بِهِ وَتَحْمِیَهُ مِنَ الرَّیْبِ وَالشَّکِّ وَالْفَسادِ وَالشِّرْکِ، وَتُثَبِّتَنِی عَلَی طاعَتِکَ وَطاعَهِ رَسُو لِکَ وَذُرِّیَّتِهِ النُّجَباءِ السُّعَداءِ صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ وَرَحْمَتُکَ وَسَلامُکَ وَبَرَکاتُکَ، وَتُحْیِیَنِی مَا أَحْیَیْتَنِی عَلَی طاعَتِهِمْ، وَتُمِیتَنِی إِذا أَمَتَّنِی عَلَی طاعَتِهِمْ، وَأَنْ لَا تَمْحُوَ مِنْ قَلْبِی مَوَدَّتَهُمْ وَمَحَبَّتَهُمْ وَبُغْضَ أَعْدائِهِمْ وَمُرافَقَهَ أَوْ لِیائِهِمْ وَبِرَّهُمْ، وَأَسْأَ لُکَ یَا رَبِّ أَنْ تَقْبَلَ ذلِکَ مِنِّی وَتُحَبِّبَ إِلَیَّ عِبادَتَکَ وَالْمُواظَبَهَ عَلَیْها وَتُنَشِّطَنِی لَها، وَتُبَغِّضَ إِلَیَّ مَعاصِیَکَ وَمَحارِمَکَ وَتَدْفَعَنِی عَنْها، وَتُجَنِّبَنِی التَّقْصِیرَ فِی صَلَواتِی وَالاسْتِهانَهَ بِها وَالتَّرَاخِیَ عَنْها، وَتُوَفِّقَنِی لِتَأْدِیَتِها کَما فَرَضْتَ وَأَمَرْتَ بِهِ عَلَی سُنَّهِ رَسُو لِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَرَحْمَتُکَ وَبَرَکاتُکَ خُضُوعاً وَخُشُوعاً، وَتَشْرَحَ صَدْرِی لِإِیتاءِ الزَّکاهِ، وَ إِعْطاءِ الصَّدَقاتِ، وَبَذْلِ الْمَعْرُوفِ وَالْإِحْسانِ إِلی شِیعَهِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَمُواساتِهِمْ، وَلَا

۱- هر گاه این دعاء بعد از زیارت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام باشد عوض کلمه (وابن) در تمام چهار موضع (وأبی) گوید. (منه).

تَتَوَفَّانِی إِلّا بَعْدَ أَنْ تَرْزُقَنِی حَجَّ بَیْتِکَ الْحَرامِ وَزِیارَهَ قَبْرِ نَبِیِّکَ وَقُبُورِ الْأَئِمَّهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، وَأَسْأَلُکَ یَا رَبِّ تَوْبَهً نَصُوحاً تَرْضاها، وَ نِیَّهً تَحْمَدُها، وَعَمَلًا صالِحاً تَقْبَلُهُ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِی وَتَرْحَمَنِی إِذا تَوَفَّیْتَنِی وَتُهَوِّنَ عَلَیَّ سَکَراتِ الْمَوْتِ، وَتَحْشُرَنِی فِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمْ، وَتُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ، وَتَجْعَلَ دَمْعِی غَزِیراً فِی طاعَتِکَ، وَعَبْرَتِی جارِیَهً فِیمَا یُقَرِّبُنِی مِنْکَ، وَقَلْبِی عَطُوفاً عَلَى أَوْلِیائِکَ، وَتَصُونَنِی فِی هذِهِ الدُّنْیا مِنَ الْعَاهاتِ وَالْآفاتِ وَالْأَمْراضِ الشَّدِیدَهِ وَالْأَسْقامِ الْمُزْمِنَهِ وَجَمِیعِ أَ نْواعِ الْبَلاءِ وَالْحَوادِثِ، وَتَصْرِفَ قَلْبِی عَنِ الْحَرامِ، وَتُبَغِّضَ إِلَیَّ مَعاصِیَکَ، وَتُحَبِّبَ إِلَیَّ الْحَلالَ، وَتَفْتَحَ لِی أَبْوابَهُ وَتُثَبِّتَ نِیَّتِی وَفِعْلِی عَلَیْهِ وَتَمُدَّ فِی عُمْرِی، وَتُغْلِقَ أَبْوابَ الْمِحَنِ عَنِّی، وَلَا تَسْلُبَنِی مَا مَنَنْتَ بِهِ عَلَیَّ وَلَا تَسْتَرِدَّ شَیْئاً مِمَّا أَحْسَنْتَ بِهِ إِلَیَّ، وَلَا تَنْزِعْ مِنِّی النِّعَمَ الَّتِی أَ نْعَمْتَ بِها عَلَیَّ، وَتَزِیدَ فِیما خَوَّلْتَنِی وَتُضاعِفَهُ أَضْعافاً مُضاعَفَهً، وَتَرْزُقَنِی مالًا کَثِیراً واسِعاً سائِغاً هَنِیئاً نامِیاً وافِیاً وَعِزّاً باقِیاً کافِیاً، وَجاهاً عَرِیضاً مَنِیعاً، وَ نِعْمَهً سابِغَهً عامَّهً، وَتُغْنِیَنِی بِذلِکَ عَنِ الْمَطالِبِ الْمُنَکَّدَهِ وَالْمَوارِدِ الصَّعْبَهِ، وَتُخَلِّصَنِی مِنْها مُعافىً فِی دِینِی وَنَفْسِی وَوَلَدِی وَمَا أَعْطَیْتَنِی وَمَنَحْتَنِی، وَتَحْفَظَ عَلَیَّ مالِی وَجَمِیعَ ما خَوَّلْتَنِی، وَتَقْبِضَ عَنِّی أَیْدِیَ الْجَبابِرَهِ، وَتَرُدَّنِی إِلى وَطَنِی، وَتُبَلِّغَنِی نِهایَهَ أَمَلِی فِی دُنْیایَ وَآخِرَتِی، وَتَجْعَلَ عاقِبَهَ أَمْرِی مَحْمُودَهً حَسَنَهً سَلِیمَهً، وَتَجْعَلَنِی رَحِیبَ الصَّدْرِ، واسِعَ الْحالِ، حَسَنَ الْخُلْقِ، بَعِیداً مِنَ الْبُخْلِ وَالْمَنْعِ وَالنِّفاقِ وَالْکِذْبِ وَالْبَهْتِ وَقَوْلِ الزُّورِ، وَتُرْسِخَ فِی قَلْبِی مَحَبَّهَ مُحَمَّدٍ

وَآلِ مُحَمَّدٍ وَشِيعَتِهِمْ، وَتَحْرُسَنِي يَا رَبِّ فِي نَفْسِي وَأَهْلِي وَمالِي وَوَلَدِي وَأَهْلِ حُزانَتِي وَ إِخْوانِي وَأَهْلِ مَوَدَّتِي وَذُرِّيَّتِي بِرَحْمَتِكَ وَجُودِكَ. اللَّهُمَّ هذِهِ حاجاتِي عِنْدَكَ وَقَدِ اسْتَكْثَرتُها لِلُؤْمِي وَشُحِّي وَهِيَ عِنْدَكَ صَغِيرَةٌ حَقِيرَةٌ وَعَلَيْكَ سَهْلَةٌ يَسِيرَةٌ، فَأَسْأَ لُكَ بِجاهِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلامُ عِنْدَكَ، وَبِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ، وَبِمَا أَوْجَبْتَ لَهُمْ، وَبِسائِرِ أَ نْبِيائِكَ وَرُسُلِكَ وَأَصْفِيائِكَ وَأَوْلِيائِكَ الْمُخْلَصِينَ مِنْ عِبادِكَ، وَبِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ لَمَّا قَضَيْتَها كُلَّها وَأَسْعَفْتَنِي بِها وَلَمْ تُخَيِّبْ أَمَلِي وَرَجائِي. اللَّهُمَّ وَشَفِّعْ صاحِبَ هذَا الْقَبْرِ فِيَّ، يَا سَيِّدِي، يَا وَ لِيَّ اللَّهِ، يَا أَمِينَ اللَّهِ، أَسْأَ لُكَ أَنْ تَشْفَعَ لِي إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي هذِهِ الْحاجاتِ كُلِّها بِحَقِّ آبائِكَ الطَّاهِرِينَ وَبِحَقِّ أَوْلادِكَ الْمُنْتَجَبِينَ، فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ تَقَدَّسَتْ أَسْماؤُهُ الْمَنْزِلَهَ الشَّرِيفَهَ، وَالْمَرْتَبَهَ الْجَلِيلَهَ، وَالْجاهَ الْعَرِيضَ. اللَّهُمَّ لَوْ عَرَفْتُ مَنْ هُوَ أَوْجَهُ عِنْدَكَ مِنْ هذَا الْإِمامِ وَمِنْ آبائِهِ وَأَبْنائِهِ الطَّاهِرِينَ عَلَيْهِمُ السَّلامُ وَالصَّلاهُ لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعائِي وَقَدَّمْتُهُمْ أَمامَ حاجَتِي وَطَلِباتِي هذِهِ، فَاسْمَعْ مِنِّي، وَاسْتَجِبْ لِي، وَافْعَلْ بِي مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. اللَّهُمَّ وَمَا قَصُرَتْ عَنْهُ مَسْأَلَتِي، وَعَجَزَتْ عَنْهُ قُوَّتِي وَلَمْ تَبْلُغْهُ فِطْنَتِي مِنْ صالِحِ دِينِي وَدُنْيايَ وَآخِرَتِي فَامْنُنْ بِهِ عَلَيَّ وَاحْفَظْنِي وَاحْرُسْنِي وَهَبْ لِي وَاغْفِرْ لِي، وَمَنْ أَرادَنِي (1) ۲۴۴۵ بِسُوءٍ أَوْ مَكْرُوهٍ، مِنْ شَيْطانٍ مَرِيدٍ، أَوْ سُلْطانٍ عَنِيدٍ، أَوْ مُخالِفٍ فِي دِينٍ، أَوْ مُنازِعٍ فِي دُنْيا، أَوْ حاسِدٍ عَلَيَّ نِعْمَهً، أَوْ ظالِمٍ أَوْ باغٍ، فَاقْبِضْ عَنِّي يَدَهُ، وَاصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُ،

۱- در مصدر: اللَّهُمَّ وَمَنْ أَرادَنِي.

وَاشْغَلْهُ عَنِّی (۱) ۲۴۴۶ بِنَفْسِهِ، وَاكْفِنِی شَرَّهُ وَشَرَّ أَ تْباعِهِ وَشَیاطِینِهِ، وَأَجِرْنِی مِنْ كُلِّ مَا یَضُرُّنِی وَیُجْحِفُ بِی، وَأَعْطِنِی جَمِیعَ الْخَیْرِ كُلِهِ مِمَّا أَعْلَمُ وَمِمَّا لَاأَعْلَمُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِی وَ لِوالِدَیَّ، وَلِإِخْوانِی وَأَخَواتِی، وَأَعْمامِی وَعَمَّاتِی، وَأَخْوالِی وَخالاتِی، وَأَجْدادِی وَجَدَّاتِی، وَأَوْلادِهِمْ وَذَرارِیهِمْ، وَأَزْواجِی وَذُرِّیَّاتِی، وَأَ قْرِبائِی وَأَصْدِقائِی وَجِیرانِی وَ إِخْوانِی فِیكَ مِنْ أَهْلِ الشَّرْقِ وَالْغَرْبِ، وَ لِجَمِیعِ أَهْلِ مَوَدَّتِی مِنَ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ الْأَحْیاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْواتِ، وَ لِجَمِیعِ مَنْ عَلَّمَنِی خَیْراً، أَوْ تَعَلَّمَ مِنِّی عِلْماً. اللَّهُمَّ أَشْرِكْهُمْ فِی صالِحِ دُعائِی وَزِیارَتِی لِمَشْهَدِ حُجَّتِكَ وَوَ لِیِّكَ، وَأَشْرِكْنِی فِی صالِحِ أَدْعِیَتِهِمْ بِرَحْمَتِكَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَبَلِّغْ وَ لِیَّكَ مِنْهُمُ السَّلامَ، وَالسَّلامُ عَلَیْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ، یَا سَیِّدِی یَا مَوْلایَ یَا فلان بن فلان (۲) ۲۴۴۷، صَلَّى اللَّهُ عَلَیْكَ وَعَلَى رُوحِكَ وَبَدَنِكَ، أَ نْتَ وَسِیلَتِی إِلَى اللَّهِ وَذَرِیعَتِی إِلَیْهِ وَلِی حَقُّ مُوالاتِی وَتَأْمِیلِی فَكُنْ شَفِیعِی إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِی الْوُقُوفِ عَلَى قِصَّتِی هذِهِ، وَصَرْفِی عَنْ مَوْقِفِی هذَا بِالنُّجْحِ بِمَا سَأَلْتُهُ كُلِّهِ بِرَحْمَتِهِ وَقُدْرَتِهِ.

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی عَقْلًا كامِلًا، وَلُبّاً راجِحاً، وَعِزّاً باقِیاً، وَقَلْباً زَكِیاً، وَعَمَلًا كَثِیراً، وَأَدَباً بارِعاً، وَاجْعَلْ ذلِكَ كُلَّهُ لِی وَلَا تَجْعَلْهُ عَلَیَّ، بِرَحْمَتِكَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳) ۲۴۴۸.

۱- عَنِّی: خ.

۲- به جای این كلمه، نام امامی را كه زیارت می كند و نام پدر آن بزرگوار را بگوید.

۳- مصباح الزائر: ۴۶۸- ۴۷۱.

پنجم: در ذکر زیارت وداع، که هر یک از ائمه علیهم السلام

به آن وداع کرده شوندزیارت وداع ائمّه علیهم السلام

بـدان که از جمله آداب زیـارت چنانچه در محلّ خود ذکر شـده وداع کردن زائر است مزور را در وقت بیرون رفتن از بلـد آن بزرگوار به آنچه از ایشان رسیده، چنـانچه در غـالب زیـارات مشاهـده می شود، و ما در مفاتیـح در ابواب زیارات ائمّه علیهم السـلام برای هر یک از ایشان صـلوات اللّه علیهم وداعی نقل کردیم، و در وداع حضرت سیّد الشّهداء علیه السلام اکتفا کردیم به همان زیارت وداعی که در ادب بیستم از آداب زائر آن حضرت ذکر شد.

و بالجمله، در این جا ذکر می کنیم این زیارت وداع را که شـیخ محمّد بن المشـهدی آن را در باب وداع مزار کبیر نقل کرده، و سیّد ابن طـاووس رحمه الله بعـد از زیارت جامعه مـذکوره، و ما نقل می کنیم آن را از مصـباح الزّائر، فرموده: چون خواستی وداع کنی و برگردی یعنی در هر یک از مشاهد مشرّفه که هستی، پس بگو:

السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّهِ وَمَعْدِنَ الرِّسالَهِ، سَلامَ مُوَدِّعٍ لَاسَئِمٍ وَلَا قالٍ وَرَحْمَهُ اللَّهُ وَبَرَكاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، سَلامَ وَ لِيٍّ غَيْرِ رَاغِبٍ عَنْكُمْ، وَلَا مُنْحَرِفٍ عَنْكُمْ، وَلَا مُسْتَبْدِلٍ بِكُمْ، وَلَا مُؤْثِرٍ عَلَيْكُمْ، وَلَا زاهِدٍ فِي قُرْبِكُمْ، لَاجَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِيارَهِ قُبُورِكُمْ وَ إِتْيانِ مَشاهِدِكُمْ، وَالسَّلامُ عَلَيْكُمْ وَحَشَرَنِيَ اللَّهُ فِي زُمْرَتِكُمْ، وَأَوْرَدَنِي حَوْضَكُمْ، وَأَرْضاكُمْ عَنِّي وَمَكَّنَنِي فِي دَوْلَتِكُمْ، وَأَحْيَانِي فِي رَجْعَتِكُمْ، وَمَلَّكَنِي فِي أَيَّامِكُمْ، وَشَكَرَ سَعْيِي لَكُمْ، وَغَفَرَ ذُنُوبِي بِشَفاعَتِكُمْ، وَأَقالَ عَثْرَتِي بِحُبِّكُمْ، وَأَعْلَى كَعْبِي بِمُوالاتِكُمْ، وَشَرَّفَنِي بِطاعَتِكُمْ، وَأَعَزَّنِي بِهُدَاكُمْ، وَجَعَلَنِي مِمَّنْ يَنْقَلِبُ مُفْلِحاً مُنْجِحاً سالِماً غانِماً مُعافىً غَنِيّاً فائِزاً بِرِضْوانِ اللَّهِ وَفَضْلِهِ وَكِفايَتِهِ بِأَ فْضَلِ مَا يَنْقَلِبُ بِهِ أَحَدٌ مِنْ زُوَّارِكُمْ وَمَوالِيكُمْ وَمُحِبِّيكُمْ وَشِيعَتِكُمْ،

وَرَزَقَنِیَ اللّٰهُ الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ ثُمَّ الْعَوْدَ مَا أَبْقانِی رَبِّی بِنِیَّهٍ صادِقَهٍ وَإِیمانٍ وَتَقْوَی وَ إِخْباتٍ وَرِزْقٍ واسِعٍ حَلالٍ طَیِّبٍ. اللّٰهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ زِیارَتِهِمْ وَذِکْرِهِمْ وَالصَّلاهِ عَلَیْهِمْ، وَأَوْجِبْ لِیَ الْمَغْفِرَهَ وَالرَّحْمَهَ وَالْخَیْرَ وَالْبَرَکَهَ وَالنُّورَ وَالْإِیمانَ وَحُسْنَ الْإِجابَهِ کَما أَوْجَبْتَ لِأَوْلِیائِکَ الْعارِفِینَ بِحَقِّهِم، الْمُوجِبِینَ طاعَتَهُمْ وَالرَّاغِبِینَ فِی زِیارَتِهِمْ الْمُتَقَرِّبِینَ إِلَیْکَ وَ إِلَیْهِمْ، بِأَبِی أَ نْتُمْ وَأُمِّی وَنَفْسِی وَمالِی وَأَهْلِی، اجْعَلُونِی مِنْ هَمِّکُمْ، وَصَیِّرُونِی فِی حِزْبِکُمْ، وَأَدْخِلُونِی فِی شَفاعَتِکُمْ، وَاذْکُرُونِی عِنْدَ رَبِّکُمْ. اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْلِغْ أَرْواحَهُمْ وَأَجْسادَهُمْ عَنِّی تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَسَلاماً، وَالسَّلامُ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَهُ اللّٰهِ وَبَرَکاتُهُ (۱) ۲۴۴۹.

ششم: در تحفه الزّائر است که از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرگاه تو را حاجتی به سوی خدای تعالی باشد، یا از امری خائف و ترسان باشی، در کاغذی بنویس:

بِسْمِ اللّٰه الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، اللّٰهُمَّ إِنِّی أَ توَجَّهُ إِلَیْکَ بِأَحَبِّ الْأَسْماءِ إِلَیْکَ وَأَعْظَمِها لَدَیْکَ، وَأَ تَقَرَّبُ وَأَ تَوَسَّلُ إِلَیْکَ بِمَنْ أَوْجَبْتَ حَقَّهُ عَلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ، وَعَلِیٍّ، وَفاطِمَهَ، وَالْحَسَنِ، وَالْحُسَیْنِ، وَعَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ، وَمُحَمَّدِ بْن عَلِیٍّ، وَجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَمُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ، وَعَلِیِّ بْنِ مُوسی، وَمُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ، وَعَلِیِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَالْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ، وَالْحُجَّهِ الْمُنْتَظَرِ صَلَواتُ اللّٰهُ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ، اکْفِنِی کَذا وَکَذا- یعنی حاجت خود را ذکر کنی-، پس رقعه را بپیچ و در بندقه ای از گِل بگذار و در میان آب جاری یا چاهی بینداز که حق تعالی به زودی فَرَج کرامت فرماید (۲) ۲۴۵۰.

۱- مصباح الزائر: ۴۷۲- ۴۷۳ و مزار کبیر: ۵۶۴- ۵۶۵.

۲- تحفه الزائر مجلسی: ۳۹۷، عریضه سوّم.

دعاء در غیبت امام زمان علیه السلام

هفتم: دعاء در غیبت امام زمان علیه السلام

به سند معتبر مروی است که: شیخ ابو عمرو نایب اوّل امام عصر صلوات اللّه علیه این دعا را املاء فرمود به ابو علی محمّد بن همّام و امر فرمود او را که آن را بخواند، و سیّد ابن طاووس در جمال الأسبوع بعد از ذکر دعاهای وارده بعد از نماز عصر جمعه و صلوات کبیره این دعا را ذکر کرده و فرموده: و اگر برای تو عذری باشد از جمیع آنچه ذکر کردیم پس حذر کن از آن که مُهمل گذاری خواندن این دعا را، پس بدرستی که ما شناختیم این را از فضل خداوند جلّ جلاله که مخصوص فرموده ما را به آن، پس اعتماد کن به آن، و آن دعا این است:

اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی نَفْسَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی نَفْسَکَ لَمْ أَعْرِفْ رَسُولَکَ. اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی رَسُولَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی رَسُولَکَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَکَ. اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی حُجَّتَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی حُجَّتَکَ ضَلَلْتُ عَنْ دِینِی. اللَّهُمَّ لَاتُمِتْنِی مِیْتَةً جاهِلِیَّةً، وَلَا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی. اللَّهُمَّ فَکَما هَدَیْتَنِی لِوِلایَةِ مَنْ فَرَضْتَ عَلَیَّ طاعَتَهُ مِنْ وِلایَةِ وُلاهِ أَمْرِکَ بَعْدَ رَسُولِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، حَتَّی والَیْتُ وُلاهَ أَمْرِکَ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طالِبٍ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَیْنَ وَعَلِیّاً وَمُحَمَّداً وَجَعْفَراً وَمُوسَی وَعَلِیّاً وَمُحَمَّداً وَعَلِیّاً وَالْحَسَنَ وَالْحُجَّهَ الْقائِمَ الْمَهْدِیَّ صَلَواتُکَ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ، اللَّهُمَّ فَثَبِّتْنِی عَلَی دِینِکَ، وَاسْتَعْمِلْنِی بِطاعَتِکَ، وَلَیِّنْ قَلْبِی لِوَ لِیِّ أَمْرِکَ، وَعافِنِی مِمَّا امْتَحَنْتَ بِهِ خَلْقَکَ، وَثَبِّتْنِی عَلَی طاعَهِ وَ لِیِّ أَمْرِکَ الَّذِی سَتَرْتَهُ عَنْ خَلْقِکَ، وَبِإِذْنِکَ غابَ عَنْ بَرِیَّتِکَ، وَأَمْرَکَ یَنْتَظِرُ، وَأَ نْتَ الْعالِمُ غَیْرُ الْمُعَلَّمِ بِالْوَقْتِ الَّذِی فِیهِ صَلاحُ أَمْرِ وَ لِیِّکَ فِی الْإِذْنِ لَهُ بِإِظْهارِ أَمْرِهِ، وَکَشْفِ سِتْرِهِ، فَصَبِّرْنِی عَلَی ذلِکَ حَتَّی لَاأُحِبَّ تَعْجِیلَ مَا أَخَّرْتَ وَلَا تَأْخِیرَ مَا عَجَّلْتَ، وَلَا کَشْفَ مَا سَتَرْتَ، وَلَا الْبَحْثَ عَمَّا کَتَمْتَ،

وَلَا أُنازِعَکَ فِی تَدْبِیرِکَ، وَلَا أَ قُولَ لِمَ وَکَیْفَ وَما بالُ وَ لِیِّ الْأَمْرِ لَایَظْهَرُ وَقَدِ امْتَلَأَتِ الْأَرْضُ مِنَ الْجَوْرِ؟ وَأُ فَوِّضُ أُمُورِی کُلَّها إِلَیْکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ أَنْ تُرِیَنِی وَ لِیَّ أَمْرِکَ ظاهِراً نافِذَ الْأَمْرِ، مَعَ عِلْمِی بِأَنَّ لَکَ السُّلْطانَ وَالْقُدْرَهَ وَالْبُرْهانَ وَالْحُجَّهَ وَالْمَشِیَّهَ وَالْحَوْلَ وَالْقُوَّهَ، فَافْعَلْ ذلِکَ بِی وَبِجَمِیعِ الْمُؤْمِنِینَ، حَتَّی نَنْظُرَ إِلَی وَ لِیِّ أَمْرِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ ظاهِرَ الْمَقالَهِ، واضِحَ الدَّلالَهِ، هادِیاً مِنَ الضَّلالَهِ، شافِیاً مِنَ الْجَهالَهِ، أَبْرِزْ یَا رَبِّ مُشاهَدَتَهُ، وَثَبِّتْ قَواعِدَهُ، وَاجْعَلْنا مِمَّنْ تَقَرُّ عَیْنُهُ بِرُؤْیَتِهِ، وَأَقِمْنا بِخِدْمَتِهِ، وَتَوَفَّنا عَلی مِلَّتِهِ، وَاحْشُرْنا فِی زُمْرَتِهِ. اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ جَمِیعِ مَا خَلَقْتَ وَذَرَأْتَ وَبَرَأْتَ وَأَ نْشَأْتَ وَصَوَّرْتَ، وَاحْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ یَمِینِهِ وَعَنْ شِمالِهِ وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ (۱) ۲۴۵۱ بِحِفْظِکَ الَّذِی لَایَضِیعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ، وَاحْفَظْ فِیهِ رَسُولَکَ، وَوَصِیَّ رَسُو لِکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ، اللَّهُمَّ وَمُدَّ فِی عُمْرِهِ، وَزِدْ فِی أَجَلِهِ، وَأَعِنْهُ عَلی مَا وَلَّیْتَهُ وَاسْتَرْعَیْتَهُ، وَزِدْ فِی کَرامَتِکَ لَهُ فَإِنَّهُ الْهادِی الْمَهْدِیُّ، وَالْقائِمُ الْمُهْتَدِی وَالطَّاهِرُ التَّقِیُّ، الزَّکِیُّ النَّقِیُّ، الرَّضِیُّ الْمَرْضِیُّ، الصَّابِرُ الشَّکُورُ الْمُجْتَهِدُ. اللَّهُمَّ وَلَا تَسْلُبْنَا الْیَقِینَ لِطُولِ الْأَمَدِ فِی غَیْبَتِهِ وَانْقِطاعِ خَبَرِهِ عَنَّا، وَلَا تُنْسِنا ذِکْرَهُ وَانْتِظارَهُ، وَالْإِیمانَ بِهِ، وَقُوَّهَ الْیَقِینِ فِی ظُهُورِهِ، وَالدُّعاءَ لَهُ وَالصَّلاهَ عَلَیْهِ، حَتَّی لَایُقَنِّطَنا طُولُ غَیْبَتِهِ مِنْ قِیامِهِ، وَیَکُونَ یَقِینُنا فِی ذلِکَ کَیَقِینِنا فِی قِیامِ رَسُو لِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَمَا جاءَ بِهِ مِنْ وَحْیِکَ وَتَنْزِیلِکَ، فَقَوِّ قُلُوبَنا عَلَی الْإِیمانِ بِهِ، حَتَّی تَسْلُکَ بِنا

۱- وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ: خ.

عَلَى يَدَيْهِ مِنْهاجَ الْهُدَى، وَالْمَحَجَّهَ الْعُظْمَى، وَالطَّرِيقَهَ الْوُسْطَى، وَقَوِّنا عَلَى طاعَتِهِ، وَثَبِّتْنا عَلَى مُتابَعَتِهِ (۱) ۲۴۵۲، وَاجْعَلْنا فِى حِزْبِهِ وَأَعْوانِهِ وَأَنْصارِهِ وَالرَّاضِينَ بِفِعْلِهِ، وَلَا تَسْلُبْنا ذلِکَ فِى حَياتِنا وَلَا عِنْدَ وَفاتِنا، حَتَّى تَتَوَفَّانا وَنَحْنُ عَلَى ذلِکَ، لَاشاكِّينَ وَلَا ناكِثِينَ وَلَا مُرْتابِينَ وَلَا مُكَذِّبِينَ. اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ، وَانْصُرْ ناصِرِيهِ، وَاخْذُلْ خاذِلِيهِ، وَدَمْدِمْ عَلَى مَنْ نَصَبَ لَهُ وَكَذَّبَ بِهِ، وَأَظْهِرْ بِهِ الْحَقَّ، وَأَمِتْ بِهِ الْجَوْرَ، وَاسْتَنْقِذْ بِهِ عِبادَکَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الذُّلِّ، وَانْعَشْ بِهِ الْبِلادَ، وَاقْتُلْ بِهِ جَبابِرَهَ الْكُفْرِ (۲) ۲۴۵۳، وَاقْصِمْ بِهِ رُؤُوسَ الضَّلالَهِ، وَذَلِّلْ بِهِ الْجَبَّارِينَ وَالْكافِرِينَ، وَأَبِرْ (۳) ۲۴۵۴ بِهِ الْمُنافِقِينَ وَالنَّاكِثِينَ وَجَمِيعَ الْمخالِفِينَ وَالْمُلْحِدِينَ فِى مَشارِقِ الْأَرْضِ وَمَغارِبِها، وَبَرِّها وَبَحْرِها، وَسَهْلِها وَجَبَلِها، حَتَّى لَاتَدَعَ مِنْهُمْ دَيَّاراً، وَلَا تُبْقِى لَهُمْ آثاراً، طَهِّرْ مِنْهُمْ بِلادَکَ، وَاشْفِ مِنْهُمْ صُدُورَ عِبادِکَ، وَجَدِّدْ بِهِ مَا امْتَحى مِنْ دِينِکَ، وَأَصْلِحْ بِهِ مَا بُدِّلَ مِنْ حُكْمِکَ وَغُيِّرَ مِنْ سُنَّتِکَ، حَتَّى يَعُودَ دِينُکَ بِهِ وَعَلَى يَدَيْهِ غَضّاً جَدِيداً صَحِيحاً لَاعِوَجَ فِيهِ، وَلَا بِدْعَهَ مَعَهُ، حَتَّى تُطْفِئَ بِعَدْلِهِ نِيرانَ الْكافِرِينَ، فَإِنَّهُ عَبْدُکَ الَّذِى اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِکَ، وَارْتَضَيْتَهُ لِنَصْرِ دِينِکَ، وَاصْطَفَيْتَهُ بِعِلْمِکَ، وَعَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ، وَبَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ، وَأَطْلَعْتَهُ عَلَى الْغُيُوبِ، وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ، وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرِّجْسِ، وَنَقَّيْتَهُ مِنَ الدَّنَسِ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَى آبائِهِ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ، وَعَلَى شِيعَتِهِ الْمُنْتَجَبِينَ، وَبَلِّغْهُمْ مِنْ آمالِهِمْ مَا يَأْمُلُونَ، وَاجْعَلْ ذلِکَ مِنَّا خالِصاً مِنْ كُلِّ شَكٍّ وَشُبْهَهٍ وَرِياءٍ وَسُمْعَهٍ،

۱- مُشايَعَتِهِ: مصباح.

۲- الْجَبابِرَهَ وَالْكَفَرَهَ: مصباح الزائر.

۳- وَأَبِرْ: به کسر باء و سکون راء، یعنی هلاک گردان.

حَتَّی لَانُرِیدَ بِهِ غَیْرَکَ، وَلَا نَطْلُبَ بِهِ إِلّا وَجْهَکَ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْکُو إِلَیْکَ فَقْدَ نَبِیِّنا، وَغَیْبَهَ إِمامِنا (۱) ۲۴۵۵، وَشِدَّهَ الزَّمانِ عَلَیْنا، وَوُقُوعَ الْفِتَنِ بِنا، وَتَظاهُرَ الْأَعْداءِ عَلَیْنا، وَکَثْرَهَ عَدُوِّنا، وَقِلَّهَ عَدَدِنا. اللَّهُمَّ فَافْرُجْ ذلِکَ عَنَّا بِفَتْحٍ مِنْکَ تُعَجِّلُهُ، وَنَصْرٍ مِنْکَ تُعِزُّهُ، وَ إِمامِ عَدْلٍ تُظْهِرُهُ، إِلهَ الْحَقِّ آمِینَ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَ لُکَ أَنْ تَأْذَنَ لِوَ لِیِّکَ فِی إِظْهارِ عَدْلِکَ فِی عِبادِکَ، وَقَتْلِ أَعْدائِکَ فِی بِلادِکَ، حَتَّی لَا تَدَعَ لِلْجَوْرِ یَا رَبِّ دِعامَهً إِلّا قَصَمْتَها، وَلَا بَقِیَّهً إِلّا أَ فْنَیْتَها، وَلَا قُوَّهً إِلّا أَوْهَنْتَها، وَلَا رُکْناً إِلّا هَدَمْتَهُ، وَلَا حَدّاً إِلّا فَلَلْتَهُ، وَلَا سِلاحاً إِلّا أَکْلَلْتَهُ، وَلَا رایَهً إِلّا نَکَّسْتَها، وَلَا شُجاعاً إِلّا قَتَلْتَهُ، وَلَا جَیْشاً إِلّا خَذَلْتَهُ، وَارْمِهِمْ یَا رَبِّ بِحَجَرِکَ الدَّامِغِ، وَاضْرِبْهُمْ بِسَیْفِکَ الْقَاطِعِ وَبَأْسِکَ الَّذِی لَاتَرُدُّهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِینَ، وَعَذِّبْ أَعْداءَکَ وَأَعْداءَ وَ لِیِّکَ وَأَعْداءَ رَسُو لِکَ صَلَواتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ بِیَدِ وَلِیِّکَ وَأَیْدِی عِبادِکَ الْمُؤْمِنِینَ. اللَّهُمَّ اکْفِ وَ لِیَّکَ وَحُجَّتَکَ فِی أَرْضِکَ هَوْلَ عَدُوِّهِ، وَکَیْدَ مَنْ أَرادَهُ (۲) ۲۴۵۶، وَامْکُرْ بِمَنْ مَکَرَ بِهِ، وَاجْعَلْ دائِرَهَ السَّوْءِ عَلَی مَنْ أَرادَ بِهِ سُوءاً، وَاقْطَعْ عَنْهُ مادَّتَهُمْ، وَأَرْعِبْ لَهُ قُلُوبَهُمْ، وَزَلْزِلْ أَ قْدامَهُمْ، وَخُذْهُمْ جَهْرَهً وَبَغْتَهً، وَشَدِّدْ عَلَیْهِمْ عَذابَکَ، وَأَخْزِهِمْ فِی عِبادِکَ، وَالْعَنْهُمْ فِی بِلادِکَ، وَأَسْکِنْهُمْ أَسْفَلَ نارِکَ، وَأَحِطْ بِهِمْ أَشَدَّ عَذابِکَ، وَأَصْلِهِمْ ناراً، وَاحْشُ قُبُورَ مَوْتاهُمْ ناراً، وَأَصْلِهِمْ حَرَّ نارِکَ، فَإِنَّهُمْ أَضاعُوا الصَّلاهَ، وَاتَّبَعُوا الشَّهَواتِ، وَأَضَلُّوا عِبادَکَ، وَأَخْرَبُوا بِلادَکَ (۳) ۲۴۵۷. اللَّهُمَّ وَأَحْیِ بِوَ لِیِّکَ الْقُرْآنَ، وَأَرِنا نُورَهُ سَرْمَداً لَالَیْلَ فِیهِ، وَأَحْیِ بِهِ الْقُلُوبَ الْمَیِّتَهَ، وَاشْفِ بِهِ الصُّدُورَ الْوَغِرَهَ (۴) ۲۴۵۸،

۱- وَ لِیِّنا: مصباح.

۲- وَکَیْدَ مَنْ کَادَهُ: مصباح.

۳- وَأَخْرَبُوا بِلادَکَ: در مصباح الشیخ و مصباح الزائر نبود. (منه).

۴- الصُّدُورَ الْوَغِرَهَ: کینه دار.

وَاجْمَعْ بِهِ الْأَهْواءَ الْمُخْتَلِفَهَ عَلَى الْحَقِّ، وَأَقِمْ بِهِ الْحُدُودَ الْمُعَطَّلَهَ وَالْأَحْكامَ الْمُهْمَلَهَ، حَتَّى لايَبْقى حَقٌّ إلّا ظَهَرَ، وَلا عَدْلٌ إلّا زَهَرَ، وَاجْعَلْنا يا رَبِّ مِنْ أَعْوانِهِ، وَمُقَوِّيهِ سُلْطانِهِ، وَالْمُؤْتَمِرينَ لِأَمْرِهِ، وَالرَّاضِينَ بِفِعْلِهِ، وَالْمُسَلِّمِينَ لِأَحْكامِهِ، وَمِمَّنْ لاحاجَهَ بِهِ إلَى التَّقِيَّهِ مِنْ خَلْقِکَ، وَأَنْتَ يا رَبِّ الَّذِی تَکْشِفُ الضُّرَّ، وَتُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إذا دَعاکَ، وَتُنْجِی مِنَ الْکَرْبِ الْعَظِيمِ، فَاکْشِفْ الضُّرَّ عَنْ وَلِيِّکَ، وَاجْعَلْهُ خَلِيفَهً فِی أَرْضِکَ کَما ضَمِنْتَ لَهُ. اللَّهُمَّ لاتَجْعَلْنِی مِنْ خُصَماءِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ، وَلا تَجْعَلْنِی مِنْ أَعْداءِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ، وَلا تَجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ الْحَنَقِ وَالْغَيْظِ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلامُ، فَإنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ ذلِکَ فَأَعِذْنِی، وَأَسْتَجِيرُ بِکَ فَأَجِرْنِی. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی بِهِمْ فائِزاً عِنْدَکَ فِی الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ، وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ، آمِينَ رَبَّ الْعالَمِينَ (۱) ۲۴۵۹.

در آداب زيارت به نيابت

هشتم: در آداب زيارت به نيابت است

بدان که ثواب زيارت هر يک از رسول خدا و ائمّه هدی عليهم السلام را هدّيه روح مقدّس هر يک از ايشان می توان کرد، و همچنين به روح هر يک از مؤمنان هديه می توان کرد، و زيارت به نيابت ايشان می توان کرد، چنانکه به سند معتبر منقول است که: داوود صرمی به حضرت امام علیّ نقی عليه السلام عرض کرد که: من پدر تو را زيارت کردم و ثوابش را از برای تو قرار دادم، فرمود که: تو را از جانب خدا اجر و ثواب عظيم هست، و از جانب ما حمد و ثنا (۲) ۲۴۶۰.

و در حديث ديگر منقول است که: امام علیّ نقی عليه السلام شخصی را فرستاد به حاير امام حسين عليه السلام که از برای آن حضرت زيارت و دعا کند (۳) ۲۴۶۱.

۱- جمال الأسبوع: ۵۲۱- ۵۲۹ آخر فصل ۴۷ و مصباح المتهجّد: ۴۱۱- ۴۱۶.

۲- تهذيب الأحکام ۶/ ۱۱۰ خ ۲۹۹.

۳- مزار کبير مشهدی: ۵۹۵، ح ۲، باب ۱، قسم ششم.

و به سند معتبر از حضرت امام موسی بن جعفر علیهما السلام منقول است که: چون به زیارت مرقد منوّر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بروی و از اعمال زیارت فارغ شوی دو رکعت نماز بکن و بایست نزد سر رسول خدا صلی الله علیه و آله و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ یَا نَبِیَّ اللَّه مِنْ أَبِی وَأُمِّی وَزَوْجَتِی وَوَلَدِی وَحامَّتِی وَمِنْ جَمِیعِ أَهْلِ بَلَدِی حُرِّهِمْ وَعَبْدِهِمْ وَأَبْیَضِهِمْ وَأَسْوَدِهِمْ، پس به هرکس از اهل بلد خود بگویی که من به نیابت تو به پیغمبر صلی الله علیه و آله سلام دادم صادق خواهی بود (۱) ۲۴۶۲.

و در بعضی از روایات وارد است که از بعضی از ائمّه طاهرین صلوات اللّه علیهم اجمعین سؤال نمودند از مردی که دو رکعت نماز می کند یا یک روز روزه می دارد یا حج یا عمره بجا می آورد یا زیارت می کند رسول خدا صلی الله علیه و آله یا یکی از ائمّه طاهرین علیهم السلام را و ثواب آن را از برای پدر و مادر خود یا برادر مؤمن خود هدیه می کند آیا او را ثوابی هست؟ فرمود که: ثواب آن عمل به آن شخص می رسد بی آنکه از ثواب او چیزی کم شود.

و شیخ طوسی رحمه الله در تهذیب فرموده است: کسی که به نیابت برادر مؤمن به زیارت رود به اجرت، چون فارغ شود از غسل زیارت، و موافق بعضی از نُسَخ از عمل زیارت، بگوید:

اللَّهُمَّ مَا أَصابَنِی مِنْ تَعَبٍ أَوْ نَصَبٍ أَوْ شَعَثٍ أَوْ لُغُوبٍ فَأْجُرْ فُلانَ ابْنَ فُلانٍ فِیهِ وَأْجُرْنِی فِی قَضائِی عَنْهُ. پس چون زیارت کند در آخر زیارت بگوید: السَّلامُ عَلَیْکَ یَا مَوْلایَ عَنْ فُلانِ ابْنِ فُلانٍ، أَ تَیْتُکَ زائِراً عَنْهُ فَاشْفَعْ لَهُ عِنْدَ رَبِّکَ. پس هر دعا که خواهد از برای او بکند (۲) ۲۴۶۳.

و نیز فرموده است که: چون کسی خواهد که به نیابت دیگری زیارت کند بگوید: اللَّهُمَّ إِنَّ فُلانَ ابْنَ فُلانٍ أَوْفَدَنِی إِلی مَوالِیهِ وَمَوالِیَّ لِأَزُورَ عَنْهُ رَجاءً لِجَزِیلِ الثَّوابِ

۱- تهذیب الأحکام ۶/ ۱۰۹ ح ۱۹۳.

۲- تهذیب الأحکام ۶/ ۱۰۵ باب ۵۱.

وَفِراراً مِنْ سُوءِ الْحِساب، اللَّهُمَّ إِنَّهُ يَتَوَجَّهُ إِلَيْک بِأَوْ لِيائِهِ (۱) ۲۴۶۴ الدَّالِّينَ عَلَيْک فِی غُفْرانِک ذُ نُوبَهُ وَحَطِّ سَيِّئاتِهِ، وَيَتَوَسَّلُ إِلَيْک بِهِمْ عِنْدَ مَشْهَدِ إِمامِهِ صَلَواتُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ، اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنْهُ وَاقْبَلْ شَفاعَهَ أَوْ لِيائِهِ صَلَواتُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فِيهِ.

اللَّهُمَّ جازِهِ عَلَى حُسْنِ نِيَّتِهِ وَصَحِيحِ عَقِيدَتِهِ وَصِحَّهِ مُوالاتِهِ أَحْسَنَ مَا جازَيْتَ أَحَداً مِنْ عَبِيدِک الْمُؤْمِنِينَ، وَأَدِمْ لَهُ مَا خَوَّلْتَهُ، وَاسْتَعْمِلْهُ صالِحاً فِيما آتَيْتَهُ، وَلَا تَجْعَلْنِی آخِرَ وافِدٍ لَهُ يُوفِدُهُ. اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتَهُ مِنَ النَّارِ، وَأَوْسِعْ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِک الْحَلالِ الطَّيِّبِ، وَاجْعَلْهُ مِنْ رُفَقاءِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَبارِکْ لَهُ فِی وُلْدِهِ ومالِهِ وَأَهْلِهِ وَما مَلَکَتْ يَمِينُهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَحُلْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ مَعاصِيک (۲) ۲۴۶۵ حَتَّى لَايَعْصِيک، وَأَعِنْهُ عَلَى طاعَتِک وَطاعَهِ أَوْ لِيائِک حَتَّى لَاتَفْقِدَهُ حَيْثُ أَمَرْتَهُ، وَلَا تَراهُ حَيْثُ نَهَيْتَهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَاعْفُ عَنْهُ وَعَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعِذْهُ مِنْ هَوْلِ الْمُطَّلَعِ، وَمِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيامَهِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ، وَمِنْ ظُلْمَهِ الْقَبْرِ وَوَحْشَتِهِ، وَمِنْ مَواقِفِ الْخِزْيِ فِی الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ جائِزَتَهُ فِی مَوْقِفِی هذَا غُفْرانَک، وَتُحْفَتَهُ فِی مَقامِی هذَا عِنْدَ إِمامِی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَنْ تُقِيلَ عَثْرَتَهُ، وَتَقْبَلَ مَعْذِرَتَهُ، وَتَتَجاوَزَ عَنْ خَطِيئَتِهِ، وَتَجْعَلَ التَّقْوَى زادَهُ، وَمَا عِنْدَک خَيْراً لَهُ فِی مَعادِهِ، وَتَحْشُرَهُ فِی زُمْرَهِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَتَغْفِرَ لَهُ وَ لِوالِدَيْهِ فَإِنَّک خَيْرُ مَرْغُوبٍ إِلَيْهِ، وَأَکْرَمُ مَسْؤُولٍ اعْتَمَدَ الْعِبادُ عَلَيْهِ.

۱- بِأَوْلِيائِک: خ ل.

۲- در مصدر: مَعاصِيهِ.

اللّهُمَّ وَ لِكُلِّ مُوفِدٍ جائِزَةٌ، وَ لِكُلِّ زائِرٍ كَرامَةٌ، فَاجْعَلْ جائِزَتَهُ فِى مَوْقِفِى هذا غُفْرانَكَ وَالْجَنَّهَ لَهُ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ. اللّهُمَّ وَأَ نَا عَبْدُكَ الْخاطِئُ الْمُذْنِبُ الْمُقِرُّ بِذُ نُوبِهِ فَأَسْأَ لُكَ يَا اللّهُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ لَاتحْرِمَنِى بَعْدَ ذلِكَ الْأَجْرَ وَالثَّوابَ مِنْ فَضْلِ عَطائِكَ وَكَرَمِ تَفَضُّلِكَ.

پس برود به نزد ضریح مقدّس و دستها را به سوی آسمان بلند کند رو به قبله و بگوید:

يَا مَوْلاىَ، يَا إِمامِى، عَبْدُكَ فُلانُ ابْنُ فُلانٍ أَوْفَدَنِى زائِراً لِمَشْهَدِكَ يَتَقَرَّبُ إِلَى اللّه عَزَّ وَجَلَّ بِذَلِكَ وَ إِلَى رَسُو لِهِ وَ إِلَيْكَ يَرْجُو بِذلِكَ فَكاكَ رَقَبَتِهِ مِنَ النّارِ مِنَ الْعُقُوبَهِ، فَاغْفِرْ لَهُ وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ يَا اللّهُ يَا اللّهُ يَا اللّهُ يَا اللّهُ يَا اللّهُ يَا اللّهُ يَا اللّهُ، لَاإِلهَ إِلّا اللّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، لَاإِلهَ إِلّا اللّهُ الْعَلِىُّ الْعَظِيمُ، أَسْأَ لُكَ أَنْ تُصَلِّىَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَسْتَجِيبَ لِى فِيهِ وَفِى جَمِيعِ إِخْوانِى وَأَخَوَاتِى وَوَلَدِى وَأَهْلِى بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۱) ۲۴۶۶.

۱- تهذیب الأحکام ۶/ ۱۱۶- ۱۱۷ باب ۵۳.

دعاء بعداز نماز امام حسین علیه السلام

ملحقات دویّم مفاتیح

بسم اللَّه الرحمن الرحیم

مخفی نماناد که این نسخه شریفه از جهت خطّ و چاپ و صحّت از سایر چاپها امتیاز دارد، به علاوه آن که مصنّف در مفاتیح چند دعا را به واسطه طول آن اول آن را ذکر کرده و بقیّه اش را نقل ننموده، ما در این جا آن بقیّه را ذکر می نماییم، تا اشخاصی که این کتاب را دارند محتاج به کتاب دیگر نشوند.

و چون در مفاتیح برای امامزاده ها زیارت نقل نشده در این جا یک زیارتی برای امامزاده ها نقل می کنیم، امید که منظور نظر اهل معرفت و دعا واقع شود، و قدر آن را دانسته احترام و شکر مؤلّف و کاتب و بانی طبع آن را بجا آورده باشند واللَّه الموفّق.

امّا دعاها:

اوّل: دعای نماز حضرت امام حسین علیه السلام که در مفاتیح (ص ۶۲) اوّل آن ذکر شده، و تمامش این است:

اللَّهُمَ (۱) ۲۴۶۷ أَ نْتَ الَّذِی اسْتَجَبْتَ لِآدَمَ وَحَوَّاءَ إِذْ (۲) ۲۴۶۸ قالَا: رَبَّنا ظَلَمْنا أَ نْفُسَنا وَ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنا وَتَرْحَمْنا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخاسِرِینَ (۳) ۲۴۶۹، وَناداکَ نُوحٌ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَنَجَّیْتَهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْکَرْبِ الْعَظِیمِ، وَأَطْفَأْتَ نارَ نُمْرُودَ عَنْ خَلِیلِکَ إِبْراهِیمَ فَجَعَلْتَها بَرْداً (۴) ۲۴۷۰ وَسَلاماً، وَأَ نْتَ الَّذِی اسْتَجَبْتَ لِأَیُّوبَ إِذْ نادَی (۵) ۲۴۷۱ أَنِّی مَسَّنِیَ الضُّرُّ وَأَ نْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ (۶) ۲۴۷۲، فَکَشَفْتَ مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ، وَآتَیْتَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِکَ وَذِکْری لِأُولِی الْأَ لْبابِ، وَأَ نْتَ الَّذِی اسْتَجَبْتَ لِذِی النُّونِ حِینَ ناداکَ فِی الظُّلُماتِ أَنْ لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظَّالِمِینَ (۷) ۲۴۷۳، فَنَجَّیْتَهُ مِنَ الْغَمِّ، وَأَ نْتَ الَّذِی اسْتَجَبْتَ لِمُوسی وَهارُونَ

۱- یا اللَّه: نسخه.

۲- حِینَ: خ.

۳- أعراف: ۷/ ۲۳.

۴- عَلَیهِ بَرْداً: خ.

۵- حِینَ نَادی: خ.

۶- انبیاء: ۲۱/ ۸۳.

۷- أنبیاء: ۲۱/ ۸۷.

دَعْوَتَهُما حِينَ قُلْتَ: قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُما فَاسْتَقِيما (۱) ۲۴۷۴، وَأَغْرَقْتَ فِرعَوْنَ وَقَوْمَهُ، وَغَفَرْتَ لِداوُدَ ذَنْبَهُ وَتُبْتَ عَلَيْهِ رَحْمَةً مِنْكَ وَذِكْرى، وَفَدَيْتَ إِسْماعِيلَ (۲) ۲۴۷۵ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ بَعْدَ مَا أَسْلَمَ (۳) ۲۴۷۶ وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ، فَنادَيْتَهُ بِالْفَرَجِ وَالرَّوْحِ، وَأَنْتَ الَّذِى ناداكَ زَكَرِيَّا نِداءً خَفِيّاً، فَقالَ رَبِّ إِنِّى وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّى وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْباً وَلَمْ أَكُنْ بِدُعائِكَ رَبِّ شَقِيّاً (۴) ۲۴۷۷، وَقُلْتَ: يَدْعُونَنا رَغَباً وَرَهَباً وَكانُوا لَنا خاشِعِينَ (۵) ۲۴۷۸، وَأَنْتَ الَّذِى اسْتَجَبْتَ (۶) ۲۴۷۹ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحاتِ لِتَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِكَ، فَلَا تَجْعَلْنِى مِنْ أَهْوَنِ الدَّاعِينَ لَكَ وَالرَّاغِبِينَ إِلَيْكَ، وَاسْتَجِبْ لِى كَمَا اسْتَجَبْتَ لَهُمْ، بِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ فَطَهِّرْنِى بِتَطْهِيرِكَ (۷) ۲۴۸۰، وَتَقَبَّلْ صَلاتِى وَدُعائِى بِقَبُولٍ حَسَنٍ، وَطَيِّبْ بَقِيَّةَ حَياتِى، وَطَيِّبْ وَفاتِى، وَاخْلُفْنِى فِيمَنْ أَخْلُفُ، وَاحْفَظْنِى (۸) ۲۴۸۱ يَا رَبِّ بِدُعائِى، وَاجْعَلْ ذُرِّيَّتِى ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً، تَحُوطُها بِحِياطَتِكَ بِكُلِّ مَا حُطْتَ بِهِ ذُرِّيَّةَ أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيائِكَ وَأَهْلِ طاعَتِكَ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. يَا مَنْ هُوَ عَلَى كُلِّ شَىْ ءٍ رَقِيبٌ، وَ لِكُلِ

۱- يونس: ۱۰/ ۸۹.

۲- الذَّبِيحَ إِسْماعِيلَ: خ.

۳- أَسْلَمَا: خ.

۴- مريم: ۱۹/ ۴.

۵- أنبياء: ۲۱/ ۹۰.

۶- تَسْتَجِيبُ: نسخه.

۷- بِطُهْرِكَ: نسخه.

۸- وَاحْفَظْنِى فِيمَنْ أُخَلِّفُ وَاحْفَظْهُمْ: نسخه.

داعٍ مِنْ خَلْقِکَ مُجیبٌ، وَمِنْ کُلِّ سائِلٍ قَریبٌ، أَسْأَ لُکَ یا لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ، الَّذی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، وَبِکُلِّ اسْمٍ رَفَعْتَ بِهِ سَماءَکَ، وَفَرَشْتَ بِهِ أَرْضَکَ، وَأَرْسَیْتَ بِهِ الْجِبالَ، وَأَجْرَیْتَ بِهِ الْماءَ، وَسَخَّرْتَ بِهِ السَّحابَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ وَاللَّیْلَ وَالنَّهارَ، وَخَلَقْتَ الْخَلائِقَ کُلَّها، أَسْأَ لُکَ بِعَظَمَهِ وَجْهِکَ الْعَظیمِ الَّذی أَشْرَقَتْ لَهُ السَّماواتُ وَالْأَرْضُ فَأَضاءَتْ بِهِ الظُّلُماتُ، إِلّا صَلَّیْتَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَکَفَیْتَنی أَمْرَ مَعاشی وَمَعادی، وَأَصْلَحْتَ لی شَأْنی کُلَّهُ، وَلَمْ تَکِلْنی إِلی نَفْسی طَرْفَهَ عَیْنٍ، وَأَصْلَحْتَ أَمْری وَأَمْرَ عِیالی، وَکَفَیْتَنی هَمَّهُمْ، وَأَغْنَیْتَنی وَ إِیَّاهُمْ مِنْ کَنْزِکَ (۱) ۲۴۸۲ وَخَزائِنِکَ، وَسَعَهِ فَضْلِکَ الَّذی لَایَنْفَدُ أَبَداً، وَأَ ثْبِتْ فی قَلْبی یَنابیعَ الْحِکْمَهِ الَّتی تَنْفَعُنی بِها وَتَنْفَعُ بِها مَنِ ارْتَضَیْتَ مِنْ عِبادِکَ، وَاجْعَلْ لی مِنَ الْمُتَّقینَ فی آخِرِ الزَّمانِ إِماماً کَما جَعَلْتَ إِبْراهیمَ الْخَلیلَ إِماماً، فَإِنَّ بِتَوْفیقِکَ یَفُوزُ الْفائِزُونَ، وَیَتُوبُ التَّائِبُونَ، وَیَعْبُدُکَ الْعابِدُونَ، وَبِتَسْدیدِکَ یَصْلُحُ الصَّالِحُونَ الْمُحْسِنُونَ الْمُخْبِتُونَ الْعابِدُونَ لَکَ الْخائِفُونَ مِنْکَ، وَبِإِرْشادِکَ نَجَا النَّاجُونَ مِنْ نارِکَ، وَأَشْفَقَ مِنْهَا الْمُشْفِقُونَ مِنْ خَلْقِکَ، وَبِخِذْلانِکَ خَسِرَ الْمُبْطِلُونَ، وَهَلَکَ الظَّالِمُونَ، وَغَفَلَ الْغافِلُونَ. اللَّهُمَّ آتِ نَفْسی تَقْوَاها (۲) ۲۴۸۳ فَأَ نْتَ وَ لِیُّها وَمَوْلاها، وَأَ نْتَ خَیْرُ مَنْ زَکَّاها، اللَّهُمَّ بَیِّنْ لَها هُداها، وَأَ لْهِمْها تَقْوَاها، وَبَشِّرْها بِرَحْمَتِکَ حینَ تَتَوَفَّاها، وَنَزِّلْها مِنَ الْجِنانِ عُلْیاها، وَطَیِّبْ وَفاتَها وَمَحْیَاها، وَأَکْرِمْ مُنْقَلَبَها وَمَثْوَاها، وَمُسْتَقَرَّها وَمَأْوَاها، فَأَ نْتَ وَ لِیُّها (۳) ۲۴۸۴ وَمَوْلَاها (۴) ۲۴۸۵.

دویّم: دعایی است که بعد از نماز زیارت حضرت جواد علیه السلام

باید خوانده شود، و دعا این است: دعاء بعد از زیارت حضرت جواد علیه السلام

اللَّهُمَّ أَ نْتَ الرَّبُّ وَأَ نَا الْمَرْبُوبُ، وَأَ نْتَ الْخالِقُ وَأَ نَا الْمَخْلُوقُ، وَأَ نْتَ الْمالِکُ وَأَ نَا الْمَمْلُوکُ، وَأَ نْتَ الْمُعْطی وَأَ نَا السَّائِلُ، وَأَ نْتَ الرَّازِقُ وَأَ نَا

۱- کُنُوزِکَ: نسخه.

۲- مُناها: نسخه.

۳- رَبُّها: نسخه.

۴- جمال الأسبوع: ۲۷۱- ۲۷۴.

الْمَرْزُوقُ، وَأَ نْتَ الْقـادِرُ وَأَ نـا الْعاجزُ، وَأَ نْتَ الْقَوِیُّ وَأَ نَا الضَّعِیفُ، وَأَ نْتَ الْمُغِیثُ وَأَ نَا الْمُسْتَغِیثُ، وَأَ نْتَ الـدَّائِمُ وَأَ نَا الزَّائِلُ، وَأَ نْتَ الْکَبیرُ وَأَ نـا الْحَقِیرُ، وَأَ نْتَ الْعَظِیمُ وَأَ نـا الصَّغِیرُ، وَأَ نْتَ الْمَوْلی وَأَ نـا الْعَبْدُ، وَأَ نْتَ الْعَزِیزُ وَأَ نـا الـذَّلِیلُ، وَأَ نْتَ الرَّفِیعُ وَأَ نَا الْوَضِیعُ، وَأَ نْتَ الْمُدَ بِّرُ وَأَ نَا الْمُدَبَّرُ، وَأَ نْتَ الْباقِی وَأَ نـا الْفـانِی، وَأَ نْتَ الـدَّیَّانُ وَأَ نَا الْمُدانُ (۱) ۲۴۸۶، وَأَ نْتَ الْباعِثُ وَأَ نَا الْمَبْعُوثُ، وَأَ نْتَ الغَنِیُّ وَأَ نـا الْفَقِیرُ، وَأَ نْتَ الْحَیُّ وَأَ نَا الْمَیِّتُ، تَجِدُ مَنْ تُعَذِّبُ یا رَبِّ غَیْرِی وَلَا أَجِدُ مَنْ یَرْحَمُنِی غَیْرَکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَقَرِّبْ فَرَجَهُمْ، وَارْحَمْ ذُ لِّی بَیْنَ یَدَیْکَ، وَتَضَرُّعِی إِلَیْکَ، وَوَحْشَتِی مِنَ النَّاسِ، وَأُ نْسِی بِکَ یا کَرِیمُ، تَصَدَّقْ عَلَیَّ فِی هذِهِ السَّاعَهِ بِرَحْمَهٍ مِنْ عِنْدِکَ تَهْدِی بِها قَلْبِی، وَتَجْمَعُ بِها أَمْرِی، وَتَلُمُّ بِها شَعْثِی، وَتُبَیِّضُ بِها وَجْهِی، وَتُکْرِمُ بِها مَقامِی، وَتَحُطُّ بِها عَنِّی وِزْرِی، وَتَغْفِرُ بِها مَا مَضی مِنْ ذُ نُوبِی، وَتَعْصِمُنِی فِیما بَقِیَ مِنْ عُمْرِی، وَتَسْتَعْمِلُنِی فِی ذلِکَ کُلِّهِ بِطاعَتِکَ وَما یُرْضِیکَ عَنِّی، وَتَخْتِمُ عَمَلِی بِأَحْسَنِهِ، وَتَجْعَلُ لِی ثَوابَهُ الْجَنَّهَ، وَتَسْلُکُ بِی سَبِیلَ الصَّالِحِینَ، وَتُعِینُنِی عَلَی صالِحِ مَا أَعْطَیْتَنِی کَما أَعَنْتَ الصَّالِحِینَ عَلَی صالِحِ مَا أَعْطَیْتَهُمْ، وَلَا تَنْزِعْ مِنِّی صالِحاً أَبَداً، وَلَا تَرُدَّنِی فِی سُوءٍ اسْتَنْقَذْتَنِی مِنْهُ أَبَداً، وَلَا تُشْمِتْ بِی عَدُوّاً وَلَا حاسِداً أَبَداً، وَلَا تَکِلْنِی إِلی نَفْسِی طَرْفَهَ عَیْنٍ أَبَداً، وَلَا أَقَلَّ مِنْ ذلِکَ وَلَا أَکْثَرَ یَا رَبَّ الْعالَمِینَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَرِنِی الْحَقَّ حَقّاً فَأَتَّبِعَهُ، وَالْباطِلَ باطِلًا فَأَجْتَنِبَهُ، وَلَا تَجْعَلْهُ عَلَیَ

۱- الْمُدّانُ: خ ل.

مُتَشابِهاً فَأَ تَّبِعَ هَوایَ بِغَیْرِ هُدیً مِنْکَ، وَاجْعَلْ هَوایَ تَبَعاً لِطاعَتِکَ، وَخُذْ رِضا نَفْسِکَ مِنْ نَفْسِی، وَاهْدِنِی لِمَا اخْتُلِفَ فِیهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِکَ، إِنَّکَ تَهْدِی مَنْ تَشاءُ إِلی صِراطٍ مُسْتَقِیمٍ. پس حاجات خود را از خدا بطلب که برآورده خواهد شد إن شاء اللّه تعالی (۱) ۲۴۸۷.

و زیارت دیگر از برای آن حضرت روایت شده:

السَّلامُ عَلَی الْبابِ الْأَقْصَدِ، وَالطَّرِیقِ الْأَرْشَدِ، وَالْعالِمِ الْمُؤَیَّدِ، یَنْبُوعِ الْحِکَمِ، وَمِصْباحِ الظُّلَمِ، سَیِّدِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ، الْهادِی إِلَی الرَّشادِ، الْمُوَفَّقِ بِالتَّأْیِیدِ وَالسَّدادِ، مَوْلایَ أَبِی جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الْجَوادِ، أَشْهَدُ یا وَ لِیَّ اللّه أَ نَّکَ أَ قَمْتَ الصَّلاهَ، وَآتَیْتَ الزَّکاهَ، وَأَمَرْتَ بِالْمَعْرُوفِ، وَنَهَیْتَ عَنِ الْمُنْکَرِ، وَجاهَدْتَ فِی سَبِیلِ اللّه حَقَّ جِهادِهِ، وَعَبَدْتَ اللّهَ مُخْلِصاً حَتَّی أَتاکَ الْیَقِینُ، فَعِشْتَ سَعِیداً، وَمَضَیْتَ شَهِیداً، یا لَیْتَنِی کُنْتُ مَعَکُمْ فَأَفُوزَ فَوْزاً عَظِیماً، وَرَحْمَهُ اللّه وَبَرَکاتُهُ.

پس ببوس تربت شریف را و بگذار صورت راست را بر آن، و دو رکعت نماز زیارت را بجا آور، و دعا کن بعد از آن هرچه بخواهی (۲) ۲۴۸۸.

زیارت برای امامزادگان علیهم السلام

سوّم: سیّد اجلّ علیّ بن طاووس رضی الله عنه در مصباح الزّائر دو زیارت از برای امامزادگان نقل نموده که به آن زیارت کرده می شوند، و نقلش در این جا مناسب است، فرموده که: چون قصد کردی زیارت کنی یکی از ایشان را مثل قاسم فرزند حضرت کاظم علیه السلام، یا عبّاس فرزند امیر المؤمنین علیه السلام، یا علیّ بن الحسین علیه السلام را که مقتول به طفّ است، و هرکه جاری مجرای ایشان باشد در حکم، پس بایست بر سر قبرشان و بگو:

السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا السَّیِّدُ الزَّکِیُّ الطَّاهِرُ الْوَ لِیُّ، وَالدَّاعِی الْحَفِیُّ، أَشْهَدُ

۱- مصباح الزائر: ۳۹۷- ۳۹۸.

۲- مصباح الزائر: ۳۹۹.

أَ نَّکَ قُلْتَ حَقّاً، وَنَطَقْتَ حَقّاً وَصِدْقاً، وَدَعَوْتَ إِلى مَوْلایَ وَمَوْلاکَ عَلانِیَهً وَسِرّاً، فازَ مُتَّبِعُکَ، وَنَجا مُصَدِّقُکَ، وَخابَ وَخَسِرَ مُکَذِّبُکَ وَالْمُتَخَلِّفُ عَنْکَ، اشْهَدْ لِی بِهذِهِ الشَّهادَهِ لِأَکُونَ مِنَ الْفائِزِینَ بِمَعْرِفَتِکَ وَطاعَتِکَ وَتَصْدِیقِکَ وَاتِّباعِکَ، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ یا سَیِّدِی وَابْنَ سَیِّدِی، أَ نْتَ بابُ اللَّهُ الْمُؤْتی مِنْهُ، وَالْمَأْخُوذُ عَنْهُ، أَ تَیْتُکَ زائِراً وَحاجاتِی لَکَ مُسْتَوْدِعاً، وَها أَ نَا ذا أَسْتَوْدِعُکَ دِینِی وَأَمانَتِی وَخَواتِیمَ عَمَلِی وَجَوامِعَ أَمَلِی إِلی مُنْتَهی أَجَلِی، وَالسَّلامُ عَلَیْکَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ (۱) ۲۴۸۹.

زیارت دیگر از برای اولاد أئمّه علیهم السلام می گویی: السَّلامُ عَلَی جَدِّکَ الْمُصْطَفَی، السَّلامُ عَلَی أَبِیکَ الْمُرْتَضَی الرِّضا، السَّلامُ عَلَی السَّیِّدَیْنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ، السَّلامُ عَلَی خَدِیجَهَ أُم (۲) ۲۴۹۰ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمِینَ، السَّلامُ عَلَی فاطِمَهَ أُمِّ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِینَ، السَّلامُ عَلَی النُّفُوسِ الْفاخِرَهِ، بُحُورِ الْعُلُومِ الزَّاخِرَهِ، شُفَعائِی فِی الْآخِرَهِ، وَأَوْلِیائِی عِنْدَ عَوْدِ الرُّوْحِ إِلَی الْعِظامِ النَّاخِرَهِ، أَئِمَّهِ الْخَلْقِ وَوُلاهِ الْحَقِّ، السَّلامُ عَلَیْکَ أَ یُّهَا الشَّخْصُ الشَّرِیفُ الطَّاهِرُ الْکَرِیمُ، أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَمُصْطَفاهُ، وَأَنَّ عَلِیّاً وَ لِیُّهُ وَمُجْتَباهُ، وَأَنَّ الْإِمامَهَ فِی وُلْدِهِ إِلی یَوْمِ الدِّینِ، نَعْلَمُ ذلِکَ عِلْمَ الْیَقِینِ، وَنَحْنُ لِذلِکَ مُعْتَقِدُونَ، وَفِی نَصْرِهِمْ مُجْتَهِدُونَ (۳) ۲۴۹۱. دعاء در اعمال روز عرفه

چهارم: دعایی است که در اعمال روز عرفه در ذیل تسبیح: سُبْحانَ اللَّه قَبْلَ کُلِّ أَحَدٍ، وَسُبْحانَ اللَّه بَعْدَ کُلِّ أَحَدٍ که در (ص ۳۶۶) مذکور است، بعد از «تَبارَکَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخالِقِینَ» بخوان:

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ قَبْلَ کُلِّ أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ بَعْدَ کُلِّ أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مَعَ کُلِ

۱- مصباح الزائر: ۵۰۳.

۲- أُمِّ: خ.

۳- مصباح الزائر: ۵۰۳- ۵۰۴.

أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ يَبْقى رَبُّنا وَيَفْنى كُلُّ أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ حَمْداً يَفْضُلُ حَمْدَ الْحامِدِينَ حَمْداً كَثِيراً قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ حَمْداً يَفْضُلُ حَمْدَ الْحامِدِينَ حَمْداً كَثِيراً بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ حَمْداً يَفْضُلُ حَمْدَ الْحامِدِينَ حَمْداً كَثِيراً مَعَ كُلِّ أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ حَمْداً يَفْضُلُ حَمْدَ الْحامِدِينَ حَمْداً كَثِيراً لِرَبِّنَا الْباقِي وَيَفْنى كُلُّ أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ حَمْداً لَايُحْصَى وَلَا يُدْرَى وَلَا يُنْسَى وَلَا يَبْلَى وَلَا يَفْنَى وَلَيْسَ لَهُ مُنْتَهى، وَالْحَمْدُ لِلّهِ حَمْداً يَدُومُ بِدَوامِهِ وَيَبْقى بِبَقائِهِ فِي سِنِي الْعالَمِينَ وَشُهُورِ الدُّهُورِ وَأَيّامِ الدُّنْيا وَساعاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ أَبَدَ الْأَبَدِ وَمَعَ الْأَبَدِ مِمّا لَايُحْصِيهِ الْعَدَدُ، وَلَا يُفْنِيهِ الْأَمَدُ، وَلَا يَقْطَعُهُ الْأَبَدُ، وَتَبارَكَ اللّهُ أَحْسَنُ الْخالِقِينَ.

بعد بگو: لَاإِلهَ إِلَّا اللّهُ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ مَعَ كُلِّ أَحَدٍ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ يَبْقى رَبُّنا وَيَفْنى كُلُّ أَحَدٍ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ تَهْلِيلًا يَفْضُلُ تَهْلِيلَ الْمُهَلِّلِينَ فَضْلًا كَثِيراً قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ تَهْلِيلًا يَفْضُلُ تَهْلِيلَ الْمُهَلِّلِينَ فَضْلًا كَثِيراً بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ تَهْلِيلًا يَفْضُلُ تَهْلِيلَ الْمُهَلِّلِينَ فَضْلًا كَثِيراً مَعَ كُلِّ أَحَدٍ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ تَهْلِيلًا يَفْضُلُ تَهْلِيلَ الْمُهَلِّلِينَ فَضْلًا كَثِيراً لِرَبِّنَا الْباقِي وَيَفْنى كُلُّ أَحَدٍ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ تَهْلِيلًا لَايُحْصَى وَلَا يُدْرَى وَلَا يُنْسَى وَلَا يَبْلَى وَلَا يَفْنَى وَلَيْسَ لَهُ مُنْتَهى، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ تَهْلِيلًا يَدُومُ بِدَوامِهِ وَيَبْقَى بِبَقائِهِ فِي سِنِي الْعالَمِينَ وَشُهُورِ الدُّهُورِ وَأَيّامِ الدُّنْيا وَساعاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ، وَلَا إِلهَ إِلَّا اللّهُ أَبَدَ الْأَبَدِ، وَمَعَ الْأَبَدِ، مِمّا لَايُحْصِيهِ الْعَدَدُ، وَلَا يُفْنِيهِ الْأَمَدُ، وَلَا يَقْطَعُهُ الْأَبَدُ، وَتَبارَكَ اللّهُ أَحْسَنُ الْخالِقِينَ.

پس بگو: وَاللّهُ أَكْبَرُ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَاللّهُ أَكْبَرُ بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ، وَاللّهُ أَكْبَرُ مَعَ كُلِّ أَحَدٍ،

وَاللَّهُ أَكْبَرُ يَبْقَى رَبُّنا وَيَفْنَى كُلُّ أَحَدٍ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ تَكْبِيراً يَفْضُلُ تَكْبِيرَ الْمُكَبِّرِينَ فَضْلًا كَثِيراً قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ تَكْبِيراً يَفْضُلُ تَكْبِيرَ الْمُكَبِّرِينَ فَضْلًا كَثِيراً بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ تَكْبِيراً يَفْضُلُ تَكْبِيرَ الْمُكَبِّرِينَ فَضْلًا كَثِيراً مَعَ كُلِّ أَحَدٍ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ تَكْبِيراً يَفْضُلُ تَكْبِيرَ الْمُكَبِّرِينَ فَضْلًا كَثِيراً لِرَبِّنَا الْباقِي وَيَفْنَى كُلُّ أَحَدٍ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ تَكْبِيراً لَايُحْصَى وَلَا يُدْرَى وَلَا يُنْسَى وَلَا يَبْلَى وَلَا يَفْنَى وَلَيْسَ لَهُ مُنْتَهى، وَاللَّهُ أَكْبَرُ تَكْبِيراً يَدُومُ بِدَوامِهِ وَيَبْقَى بِبَقائِهِ فِي سِنِي الْعالَمِينَ وَشُهُورِ الدُّهُورِ وَأَيَّامِ الدُّنْيا وَساعاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ أَبَدَ الْأَ بَدِ، وَمَعَ الْأَ بَدِ، مِمَّا لَايُحْصِيهِ الْعَدَدُ، وَلَا يُفْنِيهِ الْأَمَدُ، وَلَا يَقْطَعُهُ الْأَ بَدُ، وَتَبارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخالِقِينَ (۱) ۲۴۹۲.

دعای مکارم الأخلاق

دعای مکارم الأخلاق

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَبَلِّغْ بِإِيمانِي أَكْمَلَ الْإِيمانِ، وَاجْعَلْ يَقِينِي أَ فْضَلَ الْيَقِينِ، وَانْتَهِ بِنِيَّتِي إِلَى أَحْسَنِ النِّيَّاتِ، وَبِعَمَلِي إِلى أَحْسَنِ الْأَعْمالِ.

اللَّهُمَّ وَفِّرْ بِلُطْفِكَ نِيَّتِي، وَصَحِّحْ بِمَا عِنْدَكَ يَقِينِي، وَاسْتَصْلِحْ بِقُدْرَتِكَ مَا فَسَدَ مِنِّي. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاكْفِنِي مَا يَشْغَلُنِي الاهْتِمامُ بِهِ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِما تَسْأَ لُنِي غَداً عَنْهُ، وَاسْتَفْرِغْ أَيَّامِي فِيمَا خَلَقْتَنِي لَهُ، وَأَغْنِنِي وَأَوْسِعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِكَ، وَلَا تَفْتِنِّي بِالنَّظَرِ، وَأَعِزَّنِي وَلَا تَبْتَلِيَنِّي بِالْكِبْرِ، وَعَبِّدْنِي لَكَ وَلَا تُفْسِدْ عِبادَتِي بِالْعُجْبِ، وَأَجْرِ لِلنَّاسِ عَلَى يَدَيَّ الْخَيْرَ وَلَا تَمْحَقْهُ بِالْمَنِّ، وَهَبْ لِي مَعالِيَ الْأَخْلاقِ، وَاعْصِمْنِي مِنَ الْفَخْرِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا

۱- مصباح کفعمی: ۶۶۲- ۶۶۳.

تَرْفَعْنِی فِی النَّاسِ دَرَجَهً إِلّا حَطَطْتَنِی عِنْدَ نَفْسِی مِثْلَها، وَلَا تُحْدِثْ لِی عِزّاً ظاهِراً إِلّا أَحْدَثْتَ لِی ذِلَّهً باطِنَهً عِنْدَ نَفْسِی بِقَدَرِها. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمَتِّعْنِی بِهُدَیً صالِحٍ لَاأَسْتَبْدِلُ بِهِ، وَطَرِیقَهِ حَقٍّ لَاأَزِیغُ عَنْها، وَ نِیَّهِ رُشْدٍ لَاأَشُکُّ فِیها، وَعَمِّرْنِی مَا کانَ عُمْرِی بِذْلَهً فِی طاعَتِکَ، فَإِذا کانَ عُمْرِی مَرْتَعاً لِلشَّیْطانِ فَاقْبِضْنِی إِلَیْکَ قَبْلَ أَنْ یَسْبِقَ مَقْتُکَ إِلَیَّ أَوْ یَسْتَحْکِمَ غَضَبُکَ عَلَیَّ. اللَّهُمَّ لَاتَدَعْ خَصْلَهً تُعَابُ مِنِّی إِلّا أَصْلَحْتَها، وَلَا عائِبَهً أُؤَنَّبُ بِها إِلّا حَسَّنْتَها، وَلَا أُکْرُومَهً فِیَّ ناقِصَهً إِلّا أَ تْمَمْتَها. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَبْدِلْنِی مِنْ بِغْضَهِ أَهْلِ الشَّنَآنِ الْمَحَبَّهَ، وَمِنْ حَسَدِ أَهْلِ الْبَغْیِ الْمَوَدَّهَ، وَمِنْ ظِنَّهِ أَهْلِ الصَّلاحِ الثِّقَهَ، وَمِنْ عَداوَهِ الْأَدْنَیْنَ الْوَلایَهَ، وَمِنْ عُقُوقِ ذَوِی الْأَرْحامِ الْمَبَرَّهَ، وَمِنْ خِذْلانِ الْأَقْرَبِینَ النُّصْرَهَ، وَمِنْ حُبِّ الْمُدارِینَ تَصْحِیحَ الْمِقَهِ، وَمِنْ رَدِّ الْمُلابِسِینَ کَرَمَ الْعِشْرَهِ، وَمِنْ مَرارَهِ خَوْفِ الظَّالِمِینَ حَلاوَهَ الْأَمَنَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ لِی یَداً عَلَی مَنْ ظَلَمَنِی، وَ لِساناً عَلَی مَنْ خاصَمَنِی، وَظَفَراً بِمَنْ عانَدَنِی، وَهَبْ لِی مَکْراً عَلَی مَنْ کایَدَنِی، وَقُدْرَهً عَلَی مَنِ اضْطَهَدَنِی، وَتَکْذِیباً لِمَنْ قَصَبَنِی، وَسَلامَهً مِمَّنْ تَوَعَّدَنِی، وَوَفِّقْنِی لِطاعَهِ مَنْ سَدَّدَنِی وَمُتابَعَهِ مَنْ أَرْشَدَنِی. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَسَدِّدْنِی لِأَنْ أُعارِضَ مَنْ غَشَّنِی بِالنُّصْحِ، وَأَجْزِیَ مَنْ هَجَرَنِی بِالْبِرِّ، وَأُثِیبَ مَنْ حَرَمَنِی بِالْبَذْلِ، وَأُکافِئَ مَنْ قَطَعَنِی بِالصِّلَهِ، وَأُخالِفَ مَنِ اغْتابَنِی إِلی حُسْنِ الذِّکْرِ، وَأَنْ أَشْکُرَ الْحَسَنَهَ، وَأُغْضِیَ عَنِ السَّیِّئَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَحَلِّنِی بِحِلْیَهِ الصَّالِحِینَ، وَأَ لْبِسْنِی زِینَهَ الْمُتَّقِینَ، فِی بَسْطِ الْعَدْلِ، وَکَظْمِ الْغَیْظِ، وَ إِطْفاءِ النَّائِرَهِ، وَضَمِّ أَهْلِ الْفِرْقَهِ، وَ إِصْلاحِ ذاتِ الْبَیْنِ،

وَ إِفْشـاءِ الْعـارِفَهِ، وَسِـتْرِ الْعـائِبَهِ، وَلِیـنِ الْعَرِیکَـهِ، وَخَفْضِ الْجَنـاحِ، وَحُسْنِ السِّیرَهِ، وَسُـکُونِ الرِّیـحِ، وَطِیبِ الْمُخـالَقَهِ، وَالسَّبْقِ إِلَی الْفَضِیلَهِ، وَإِیثارِ التَّفَضُّلِ، وَتَرْکِ التَّعْیِیرِ وَالْإِفْضالِ عَلَی غَیْرِ الْمُسْتَحِقِّ، وَالْقَوْلِ بِالْحَقِّ وَ إِنْ عَزَّ (۱) ۲۴۹۳، وَاسْتِقْلالِ الْخَیْرِ وَ إِنْ کَثُرَ مِنْ قَوْلِی وَفِعْلِی (۲) ۲۴۹۴، وَأَکْمِلْ ذلِکَ لِی بِدَوامِ الطَّاعَهِ وَلُزُومِ الْجَماعَهِ، وَرَفْضِ أَهْلِ الْبِدَعِ، وَمُسْتَعْمِلِی الرَّأْیِ الْمُخْتَرَعِ.

اللَّهُـمَّ صَـلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَـلْ أَوْسَـعَ رِزْقِـکَ عَلَیَّ إِذا کَبِرْتُ، وَأَ قْـوَی قُوَّتِـکَ فِیَّ إِذا نَصِـبْتُ، وَلَـا تَبْتَلِیَنِّی بِالْکَسَـلِ عَنْ عِبادَتِـکَ، وَلَـا الْعَمَی عَنْ سَبِیلِکَ، وَلَا بِالتَّعَرُّضِ لِخِلافِ مَحَبَّتِکَ، وَلَا مُجامَعَهِ مَنْ تَفَرَّقَ عَنْکَ، وَلَا مُفارَقَهِ مَنِ اجْتَمَعَ إِلَیْکَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی أَصُولُ بِـکَ عِنْدَ الضَّرُورَهِ، وَأَسْـأَ لُـکَ عِنْدَ الْحـاجَهِ، وَأَ تَضَـرَّعُ إِلَیْـکَ عِنْدَ الْمَسْـکَنَهِ، وَلَـا تَفْتِنِّی بِالاسْـتِعانَهِ بِغَیْرِکَ إِذَا اضْـطُرِرْتُ، وَلَا بِالْخُضُوعِ بِسُؤالِ غَیْرِکَ إِذَا افْتَقَرْتُ، وَلَا بِالتَّضَـرُّعِ إِلی مَنْ دُونَکَ إِذا رَهِبْتُ، فَأَسْتَحِقَّ بِذَلِکَ خِذْلانَکَ وَمَنْعَکَ وَ إِعْراضَـکَ یَـا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. اللَّهُمَّ اجْعَـلْ مَـا یُلْقِی الشَّیْطـانُ فِی رُوعِی مِنَ التَّمَنِّی وَالتَّظَنِّی وَالْحَسَـدِ ذِکْراً لِعَظَمَتِکَ، وَتَفَکُّراً فِی قُـدْرَتِکَ، وَتَدْبِیراً عَلَی عَدُوِّکَ، وَما أَجْری عَلَی لِسانِی مِنْ لَفْظَهِ فُحْشٍ أَوْ هَجْرٍ أَوْ شَـتْمِ عِرْضٍ، أَوْ شَـهادَهِ باطِلٍ، أَوِ اغْتِیابِ مُؤْمِنٍ غـائِبٍ، أَوْ سَبِّ حاضِـرٍ وَمـا أَشْـبَهَ ذلِـکَ، نُطْقـاً بِالْحَمْـدِ لَکَ، وَ إِغْراقاً فِی الثَّناءِ عَلَیْکَ، وَذَهاباً فِی تَمْجِیـدِکَ، وَشُـکْراً لِنِعْمَتِکَ، وَاعْتِرافاً بِإِحْسانِـکَ، وَ إِحْصـاءً لِمِنَنِکَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا أُظْلَمَنَّ وَأَ نْتَ مُطِیقٌ لِلـدَّفْعِ عَنِّی، وَلَا أَظْلِمَنَّ وَأَ نْتَ الْقادِرُ عَلَی الْقَبْضِ مِنِّی، وَلَا أَضِلَّنَّ وَقَدْ أَمْکَنَتْکَ هِدایَتِی، وَلَا أَ فْتَقِرَنَّ وَمِنْ عِنْدِکَ

۱- وَالصُمْتِ عَنِ الباطِلِ وَإِنْ نَفَعَ: نسخه.

۲- وَاسْتِکْثارِ الشَّرِّ وَإِنْ قَلَّ مِنْ قَوْلِی وَفِعْلِی: نسخه.

وُسْعِی، وَلَا أَطْغَیَنَّ وَمِنْ عِنْدِکَ وُجْدِی. اللَّهُمَّ إِلَی مَغْفِرَتِکَ وَفَدْتُ، وَ إِلَی عَفْوِکَ قَصَدْتُ، وَ إِلَی تَجاوُزِکَ اشْتَقْتُ، وَبِفَضْلِکَ وَ ثِقْتُ، وَلَیْسَ عِنْدِی مَا یُوجِبُ لِی مَغْفِرَتَکَ، وَلَا فِی عَمَلِی مَا أَسْتَحِقُّ بِهِ عَفْوَکَ، وَمَا لِی بَعْدَ أَنْ حَکَمْتُ عَلَی نَفْسِی إِلَّا فَضْلُکَ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَفَضَّلْ عَلَیَّ. اللَّهُمَّ وَأَ نْطِقْنِی بِالْهُدَی، وَأَ لْهِمْنِی التَّقْوَی، وَوَفِّقْنِی لِلَّتِی هِیَ أَزْکَی، وَاسْتَعْمِلْنِی بِمَا هُوَ أَرْضَی. اللَّهُمَّ اسْلُکْ بِیَ الطَّرِیقَهَ الْمُثْلَی، وَاجْعَلْنِی عَلَی مِلَّتِکَ أَمُوتُ وَأَحْیا، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَمَتِّعْنِی بِالاقْتِصادِ، وَاجْعَلْنِی مِنْ أَهْلِ السَّدادِ، وَمِنْ أَدِلَّهِ الرَّشادِ، وَمِنْ صَالِحِی الْعِبادِ، وَارْزُقْنِی فَوْزَ الْمَعادِ، وَسَلامَهَ الْمِرْصادِ. اللَّهُمَّ خُذْ لِنَفْسِکَ مِنْ نَفْسِی مَا یُخَلِّصُها، وَأَبْقِ لِنَفْسِی مِنْ نَفْسِی مَا یُصْلِحُها، فَإِنَّ نَفْسِی هالِکَهٌ أَوْ تَعْصِمَها. اللَّهُمَّ أَ نْتَ عُدَّتِی إِنْ حَزِنْتُ، وَأَ نْتَ مُنْتَجَعِی إِنْ حُرِمْتُ، وَبِکَ اسْتِغاثَتِی إِنْ کَرِثْتُ، وَعِنْدَکَ مِمَّا فاتَ خَلَفٌ، وَ لِمَا فَسَدَ صَلاحٌ، وَفِیما أَ نْکَرْتَ تَغْییرٌ، فَامْنُنْ عَلَیَّ قَبْلَ الْبَلاءِ بِالْعافِیَهِ، وَقَبْلَ الطَّلَبِ بِالْجِدَهِ، وَقَبْلَ الضَّلالِ بِالرَّشادِ، وَاکْفِنِی مَؤُونَهَ مَعَرَّهِ الْعِبادِ، وَهَبْ لِی أَمْنَ یَوْمِ الْمَعادِ، وَامْنَحْنِی حُسْنَ الْإِرْشادِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَادْرَأْ عَنِّی بِلُطْفِکَ، وَاغْذُنِی بِنِعْمَتِکَ، وَأَصْلِحْنِی بِکَرَمِکَ، وَداوِنِی بِصُنْعِکَ، وَأَظِلَّنِی فِی ذَراکَ، وَجَلِّلْنِی رِضاکَ، وَوَفِّقْنِی إِذَا اشْتَکَلَتْ عَلَیَّ الْأُمُورُ لِأَهْداها، وَ إِذا تَشابَهَتِ الْأَعْمالُ لِأَزْکاها، وَ إِذا تَناقَضَتِ الْمِلَلُ لِأَرْضَاهَا.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَتَوِّجْنِی بِالْکِفایَهِ، وَسُمْنِی حُسْنَ الْوِلایَهِ، وَهَبْ لِی صِدْقَ الْهِدایَهِ، وَلَا تَفْتِنِّی بِالسَّعَهِ، وَامْنَحْنِی حُسْنَ الدَّعَهِ، وَلَا تَجْعَلْ

عَیْشِی کَدّاً کَدّاً، وَلَا تَرُدَّ دُعائِی عَلَیَّ رَدّاً، فَإِنِّی لَاأَجْعَلُ لَکَ ضِدّاً، وَلَا أَدْعُو مَعَکَ نِدّاً. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَامْنَعْنِی مِنَ السَّرَفِ، وَحَصِّنْ رِزْقِی مِنَ التَّلَفِ، وَوَفِّرْ مَلَکَتِی بِالْبَرَکَهِ فِیهِ، وَأَصِبْ بِی سَبِیلَ الْهِدایَهِ لِلْبِرِّ فِیما أُنْفِقُ مِنْهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاکْفِنِی مَؤُونَهَ الاکْتِسابِ، وَارْزُقْنِی مِنْ غَیْرِ احْتِسابٍ، فَلَا أَشْتَغِلَ عَنْ عِبادَتِکَ بِالطَّلَبِ، وَلَا أَحْتَمِلَ إِصْرَ تَبِعاتِ الْمَکْسَبِ.

اللَّهُمَّ فَأَطْلِبْنِی (۱) ۲۴۹۵ بِقُدْرَتِکَ مَا أَطْلُبُ، وَأَجِرْنِی بِعِزَّتِکَ مِمَّا أَرْهَبُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصُنْ وَجْهِی بِالْیَسارِ، وَلَا تَبْتَذِلْ جاهِی بِالْإِقْتارِ، فَأَسْتَرْزِقَ أَهْلَ رِزْقِکَ، وَأَسْتَعْطِیَ شِرارَ خَلْقِکَ، فَأَفْتَتِنَ بِحَمْدِ مَنْ أَعْطانِی، وَأُبْتَلی بِذَمِّ مَنْ مَنَعَنِی، وَأَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ وَ لِیُّ الْإِعْطاءِ وَالْمَنْعِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْزُقْنِی صِحَّهً فِی عِبادَهٍ، وَفَراغاً فِی زَهادَهٍ، وَعِلْماً فِی اسْتِعْمالٍ، وَوَرَعاً فِی إِجْمالٍ. اللَّهُمَّ اخْتِمْ بِعَفْوِکَ أَجَلِی، وَحَقِّقْ فِی رَجاءِ رَحْمَتِکَ أَمَلِی، وَسَهِّلْ إِلی بُلُوغِ رِضاکَ سُبُلِی، وَحَسِّنْ فِی جَمِیعِ أَحْوالِی عَمَلِی. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَنَبِّهْنِی لِذِکْرِکَ فِی أَوْقاتِ الْغَفْلَهِ، وَاسْتَعْمِلْنِی بِطاعَتِکَ فِی أَیَّامِ الْمُهْلَهِ، وَانْهَجْ لِی إِلَی مَحَبَّتِکَ سَبِیلًا سَهْلَهً، أَکْمِلْ لِی بِها خَیْرَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ کَأَفْضَلِ مَا صَلَّیْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ قَبْلَهُ، وَأَنْتَ مُصَلٍّ عَلَی أَحَدٍ بَعْدَهُ، وَآتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنِی بِرَحْمَتِکَ عَذابَ النَّارِ (۲) ۲۴۹۶. قد تمّت بحول اللّه وقوّته. اِه

۱- فَأَطْلِبْنِی: مطلوب مرا عطا کن.

۲- صحیفه سجادیّه جامعه: ۱۱۰- ۱۱۶، شماره ۵۵.

«وَالْباقِياتُ الصالِحاتُ خيرٌ عندَ ربِکَ ثَواباً وخیرٌ أمَلًا»

رساله الباقیات الصالحات

اشاره

فی الأدعیه والصّلوات المندوبات

مقدّمه

مقدّمه

الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِی سَـمَکَ السَّمَاءَ وَنَدَبَ عِبَادَهُ إِلَی الدُّعاءِ، وَالصَّلاهُ وَالسَّلامُ عَلَی مَنْ قَدَّمَهُ فِی الْاصْـطِفَاءِ مُحَمَّدٍ خاتَمِ الْأَ نْبِیَاءِ وَعَلَی آلِهِ الطَّاهِرِینَ مَصابِیحِ الدُّجی، سِیَّما عَلَی قَائِمِهِمْ خاتِمِ الْأَوْصِیاءِ.

و بعد چنین گوید این گنهکار رو سیاه و مقصّـِر درگاه اله عبّاس بن محمّد رضا القمّی سامحهما اللّه که: این مجموعه ای است مشتمل بر مختصری از اعمال شبانه روز، وذکر بعضی از نمازهای مأثوره، و نبذی از عوذات و احراز و اذکار، و ادعیه موجزه، و خـواصّ بعضـی از سُـوَر و آیـات، و مجملی از آداب اموات، جمع کردم آن را تـا به مفاتیـح الجنـان منضم گردد، و آن کتـاب شریف از هر جهتی کامـل و نفعش اتَم شود، نامیـدم آن را به الباقیـات الصالحـات فی الأـدعیه والصـلوات المنـدوبات. قـال اللّه تعالی: وَالْبَاقیَاتُ الصَّالِحَاتُ خَیْرٌ عِنْدَ رَبِّکَ ثَوَاباً وَخَیْرٌ أَمَلًا (۱) ۲۴۹۷ و مرتّب گردانیدم آن را بر شش باب و یک خاتمه:

باب اوّل: در مختصری از اعمال شب و روز.

باب دوّم: در ذکر بعضی از نمازهای مستحبّه.

باب سیّم: در ادعیه و عوذات آلام و اسقام و عِلل اعضاء وتب وغیره.

باب چهارم: در ادعیه، که منتخب شده از کتاب شریف کافی.

باب پنجم: در ذکر بعض احراز و ادعیه موجزه، که منتخب شده از مهج الدّعوات و مجتنی.

باب ششم: در ذکر خواصّ بعض سُوَر و آیات، و ذکر بعض ادعیه، و مطالب متفرّقه.

خاتمه: در مجملی از احکام اموات.

رجـاء واثـق و امیـد صـادق که اخوان مؤمنین و شـیعیان حضـرت امیر المؤمنین علیه السـلام این مجرم عاصـی را از دعـا و طلب مغفرت در حال حیاه و بعد از ممات فراموش نفرمایند.

۱- کهف: ۱۸/ ۴۶.

باب اوّل در اعمال شب و روز

در مختصری از اعمال شب و روز

و مشتمل است بر چند فصل است:

فصل اوّل

در اعمالی که متعلّق است به ما بین طلوع فجر تا طلوع آفتاب

بدان که از جمله اوقات شریفه وقت بین الطّلوعین است، و اخبار بسیاری از اهل بیت علیهم السلام در فضیلت این وقت و تحریص بر عبادت و ذکر و تسبیح در آن وارد شده است، و در بعض اخبار تعبیر شده از این وقت به ساعت غفلت، چنانکه از حضرت باقر علیه السلام منقول است که: ابلیس لعین لشکرهای خودش را متفرّق و پهن می کند در دو وقت: در حین غروب آفتاب و حین طلوع آن، پس بسیار یاد کنید خدا را در این دو ساعت، و پناه بجویید به خدا از شرّ ابلیس و لشکرش، و در پناه خدا درآورید کودکان خود را در این دو ساعت، زیرا که آن دو ساعت غفلت است (۱) ۲۴۹۸.

و بدان که خواب در این وقت مکروه است، و نیز از حضرت باقر علیه السلام مروی است که: خواب در وقت صبح شوم است، و روزی را منع می کند، و رنگ را زرد و متغیّر می کند، و این خواب هر مشومی است، بدرستی که حق تعالی روزیها را در مابین طلوع فجر تا طلوع آفتاب قسمت می کند، پس بپرهیزید از خواب کردن در این وقت (۲) ۲۴۹۹.

و شیخ طوسی در مصباح این دعا را نقل کرده که در وقت طلوع فجر صادق بخوانند:

اللَّهُمَّ أَ نْتَ صاحِبُنا فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَ فْضِلْ عَلَيْنا، اللَّهُمَّ بِنِعْمَتِكَ تَتِمُّ الصَّالِحاتُ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَ تْمِمْها عَلَيْنا، عائِذاً بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ، عائِذاً بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ، عائِذاً بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ.

پس می گویی: يَا فالِقَهُ مِنْ حَيْثُ لَاأَرى، وَمُخْرِجَهُ مِنْ حَيْثُ أَرى، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاجْعَلْ أَوَّلَ يَوْمِنا هذَا صَلاحاً، وَأَوْسَطَهُ فَلاحاً، وَآخِرَهُ

۱- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۵۰۱- ۵۰۲ ح ۱۴۴۰.

۲- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۵۰۲ ح ۱۴۴۱ از امام صادق علیه السلام.

نَجاحاً، انتهى (۱) ۲۵۰۰.

پس ده مرتبه می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ أَنَّهُ (۲) ۲۵۰۱ مَا أَصْبَحَ بِی مِنْ نِعْمَهٍ أَوْ (۳) ۲۵۰۲ عافِیَهٍ فِی دِینٍ أَوْ دُنْیا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، لَکَ الْحَمْدُ، وَلَکَ الشُّکْرُ بِها عَلَیَّ حَتَّی تَرْضَی وَبَعْدَ الرِّضا (۴) ۲۵۰۳.

و اذکار وارد در این وقت غیر از آنچه ذکر شد بسیار است، و بهترین آنها ذکر: سُبْحانَ اللَّه، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ است، که تعبیر شده از آن به (باقیات الصّالحات) (۵) ۲۵۰۴.

و نیز خواندن این دعا است: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، یُحْیِی وَیُمِیتُ، وَیُمِیتُ وَیُحْیِی (۶) ۲۵۰۵، وَهُوَ حَیٌّ لَایَمُوتُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۷) ۲۵۰۶.

و چون ندای اذان صبح را شنیدی می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِإِقْبالِ نَهارِکَ، وَ إِدْبارِ لَیْلِکَ، وَحُضُورِ صَلَواتِکَ وَأَصْواتِ دُعاتِکَ، وَتَسْبِیحِ مَلائِکَتِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَتُوبَ عَلَیَّ إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ (۸) ۲۵۰۷. در آداب بیت الخلاء

و چون خواستی متوجّه به نماز شوی و حاجت داری به رفتن به بیت الخلاء، پس ابتداء کن به آن، و آداب بیت الخلاء بسیار است، و جمله ای از آن به طور اختصار آن است که مقدّم داری در وقت داخل شدن پای چپ را، و می گویی: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الرِّجْسِ النَّجِسِ الْخَبِیثِ الْمُخْبِثِ الشَّیْطانِ الرَّجِیمِ (۹) ۲۵۰۸. وچون کشف کردی بِسْمِ اللَّه می گویی (۱۰) ۲۵۰۹، و واجب است در این حال بلکه در تمام حالات مستور کردن عورت را از ناظر محترم (۱۱) ۲۵۱۰، و حرام است در این حال رو به قبله و پشت به قبله نشستن (۱۲) ۲۵۱۱، و مستحبّ است آنکه بگویی در حال قضاء

۱- مصباح المتهجّد: ۱۹۸.

۲- إِنِّی أُشْهِدُکَ أَ نَّهُ: خ.

۳- أَوْ: خ.

۴- مفتاح الفلاح: ۶۵.

۵- ثواب الأعمال: ۸ و ۱۱.

۶- وَیُمِیتُ وَیُحْیِی: نسخه.

۷- مفتاح الفلاح شیخ بهائی: ۱۸۴.

۸- مصباح المتهجّد: ۱۹۹.

۹- مصباح المتهجّد: ۶.

۱۰- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۲۵ ح ۴۳.

۱۱- مستدرک الوسائل ۱/ ۲۴۵- ۲۴۶.

١٢- مصباح المتهجّد: ۶.

حاجت: اللَّهُمَّ أَطْعِمْنِی طَیِّباً فِی عافِیِهٍ، وَأَخْرِجْهُ مِنِّی خَبِیثاً فِی عافِیهٍ (۱) ۲۵۱۲. و وقتی که نظرت افتاد بر آنچه از تو دفع شده می گویی: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی الْحَلالَ، وَجَنِّبْنِی الْحَرَامَ (۲) ۲۵۱۳.

و چون خواستی استنجاء کنی اوّل استبراء می کنی پس دعاء رؤیت آب را می خوانی: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ الْماءَ طَهُوراً وَلَمْ یَجْعَلْهُ نَجِساً (۳) ۲۵۱۴. و در وقت استنجاء می گویی:

اللَّهُمَّ حَصِّنْ فَرْجِی وَأَعِفَّهُ وَاسْتُرْ عَوْرَتِی وَحَرِّمْنِی عَلَی النَّارِ.

و چون از جای خود برخاستی دست راست را بر شکم می کشی و می گویی: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَماطَ عَنِّی الْأَذی وَهَنَّأَنِی طَعامِی وَشَرابِی وَعافانِی مِنَ الْبَلْوی. پس بیرون می آیی و مقدّم می داری پای راست را بر پای چپ و این دعا را می خوانی: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عَرَّفَنِی لَذَّتَهُ وَأَبْقَی فِی جَسَدِی قُوَّتَهُ وَأَخْرَجَ عَنِّی أَذاهُ، یَا لَها نِعْمَهً، یَا لَها نِعْمَهً، یَا لَها نِعْمَهً، لَایَقْدِرُ الْقادِرُونَ قَدْرَهَا (۴) ۲۵۱۵. در آداب وضوء

و چون خواستی وضو بگیری ابتداء می کنی به مسواک نمودن که دهان را پاکیزه می کند، و بلغم را برطرف و حفظ را زیاد می کند، و باعث زیادتی حسنات و خوشنودی حق تعالی است، و دو رکعت نماز با مسواک افضل است از هفتاد رکعت به غیر از مسواک، و اگر مسواک نباشد انگشت مُجزی است از آن (۵) ۲۵۱۶.

و سزاوار است که در وقت وضو گرفتن رو به قبله بنشینی، و ظرف آب را در جانب راست خود می گذاری، و چون نگاهت بر آب افتاد این دعا می خوانی: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی جَعَلَ الْماءَ طَهُوراً وَلَمْ یَجْعَلْهُ نَجِساً، پس می شویی دست خود را پیش از آنکه داخل ظرف آب کنی، و می گویی در وقت داخل کردن دست در ظرف آب: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ (۶) ۲۵۱۷، اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مِنَ التَّوَّابِینَ، وَاجْعَلْنِی مِنَ الْمُتَطَهِّرِینَ (۷) ۲۵۱۸. پس سه دفعه مضمضه می کنی با سه کف آب و می گویی: اللَّهُمَ

۱- مستدرک الوسائل ۱/ ۲۴۵- ۲۴۶.

۲- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۲۳ ح ۳۸.

۳- مستدرک الوسائل ۱/ ۲۵۴ نقل از شیخ صدوق در هدایه: ۱۶.

۴- مصباح المتهجّد: ۷.

۵- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۵۴ و ۵۵ ح ۱۸ از امام باقر علیه السلام و ح ۱۲۶ از امام صادق علیه السلام.

۶- وَبِاللَّهِ: خ.

۷- تهذیب الأحکام ۱/ ۷۶ ح ۱۹۲/ ۴۱.

لَقِّنِی حُجَّتِی یَوْمَ أَ لْقـاکَ، وَأَطْلِقْ لِسانِی بِـذِکْراکَ. پس سه دفعه اسـتنشاق می کنی و می گویی: اللَّهُمَّ لَاتُحَرِّمْ عَلَیَّ رِیـحَ الْجَنَّهِ، وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ یَشَمُّ رِیحَهَا وَرَوْحَهَا وَطِیبَها. پس شـروع کن به شسـتن صورت و می گویی: اللَّهُمَّ بَیِّضْ وَجْهِی یَوْمَ تَسْوَدُّ الْوُجُوهُ، وَلَا تُسَوِّدْ وَجْهِی یَوْمَ تَبْیَضُّ الْوُجُوهُ. پس بردار یک مشت آب به جهت شسـتن دست راست، و در وقت شستن می گویی: اللَّهُمَّ أَعْطِنِی کِتَـابِی بِیَمِینِی، وَالْخُلْـدَ فِی الْجِنانِ بِیَسارِی، وَحاسِـبْنِی حِساباً یَسِـیراً. پس دست چپ را بشوی، و در آن وقت می گویی: اللَّهُمَّ لَا تُعْطِنِی کِتَابِی بِشِمَالِی وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِی (۱) ۲۵۱۹ وَلَا تَجْعَلْها مَغْلُولَهً إِلَی عُنُقِی، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ مُقَطَّعَاتِ النِّیرانِ.

پس مسـح کن جلو سـر را به رطوبت دست راست خود، و می گویی در این حال: اللَّهُمَّ غَشِّنِی رَحْمَتَکَ وَبَرَکاتِکَ. پس مسح کن پاهـای خود را، و می خوانی در این حال: اللَّهُمَّ ثَبِّتْنِی عَلَی الصِّراطِ یَوْمَ تَزِلُّ الْأَقْـدَامُ، وَاجْعَلْ سَـعْیِی فِیما یُرْضِـیکَ عَنِّی یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ.

و چون فارغ شدی از وضو می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ تَمَامَ الْوُضُوءِ، وَتَمَامَ الصَّلاهِ، وَتَمامَ رِضْوَانِکَ وَالْجَنَّهَ. و می گویی نیز: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ (۲) ۲۵۲۰.

و می خوانی سوره قدر را سه مرتبه، پس بعد از فراغ از وضو بوی خوش بکار می بری (۳) ۲۵۲۱. در آداب رفتن به مسجد

پس روانه می شوی به جانب مسجد با حالت سکینه و وقار، و می گویی در وقت بیرون شدن از خانه به جهت رفتن به مسجد:

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی خَلَقَنِی فَهُوَ یَهْدِینِ، وَالَّذِی هُوَ یُطْعِمُنِی وَیَسْـقِینِ، وَ إِذا مَرِضْتُ فَهُوَ یَشْـفِینِ، وَالَّذِی یُمِیتُنِی ثُمَّ یُحْیِینِ، وَالَّذِی أَطْمَعُ أَنْ یَغْفِرَ لِی خَطِیئَتِی یَوْمَ الـدِّینِ، رَبِّ هَبْ لِی حُکْمـاً وَأَ لْحِقْنِی بِـالصَّالِحِینَ، وَاجْعَـلْ لِی لِسـانَ صِـدْقٍ فِی الْـآخِرِینَ، وَاجْعَلْنِی مِنْ وَرَثَهِ جَنَّهِالنَّعِیمِ وَاغْفِرْ لِأَبِی (۴) ۲۵۲۲ (۵) ۲۵۲۳.

و چون خواستی داخل مسجد شوی اوّل ملاحظه تَهِ کفش خود می نمایی که نجاستی با آن نباشد، پس پای راست را مقدّم می داری، پس می خوانی این دعا را:

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَمِنَ اللَّهِ، وَ إِلَی اللَّهُ، وَخَیْرُ الْأَسْماءِ کُلِّها لِلَّهِ، تَوَکَّلْتُ

۱- وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِی: نسخه.

۲- مصباح المتهجّد: ۸- ۹ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۱- ۴۳ ح ۸۴.

۳- عروه الوثقی در بعضی از مستحبات وضوء.

۴- شعراء: ۲۶: ۸۱- ۸۶.

۵- مفتاح الفلاح شیخ بهائی: ۱۰۵ نقل از عدّه الداعی از رسول اکرم صلی الله علیه و آله.

عَلَی اللَّهِ، وَلَـا حَوْلَ وَلَـا قُوَّهَ إِلَّـا بِـاللَّهِ، اللَّهُمَّ صَـلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْتَـحْ لِی أَبْوابَ رَحْمَتِکَ وَتَوْبَتِکَ، وَأَغْلِقْ عَنِّی أَبْوابَ مَعْصِیَتِکَ، وَاجْعَلْنِی مِنْ زُوَّارِکَ، وَعُمَّارِ مَساجِدِکَ، وَمِمَّنْ یُناجِیکَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهـارِ، وَمِنَ الَّذِینَ هُمْ فِی صَـلاتِهِمْ خاشِـعُونَ، وَادْحَرْ عَنِّی الشَّیْطانَ الرَّجِیمَ وَجُنُودَ إِبْلِیسَ أَجْمَعِینَ (۱) ۲۵۲۴. دعای قبل از نماز

و چون اراده کردی که نماز کنی می گویی: اللَّهُمَّ إِنِّی أُقَدِّمُ إِلَیْکَ مُحَمَّداً صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ بَیْنَ یَـدَیْ حاجَتِی وَأَتَوَجَّهُ بِهِ إِلَیْکَ، فَاجْعَلْنِی بِهِ وَجِیهاً عِنْدَکَ فِی الـدُّنْیا وَالْـآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ، وَاجْعَـلْ صَـلاتِی بِهِ مَقْبُولَهً، وَذَنْبِی بِهِ مَغْفُوراً، وَدُعـائِی بِهِ مُسْتَجاباً إِنَّکَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِیمُ (۲) ۲۵۲۵.

پس اذان و اقـامه می گویی به جهت نمـاز، و مـا بین اذان و اقـامه فاصـله می کنی به یـک سـجده یـا نشسـتنی و این دعا را می خوانی: اللَّهُمَّ اجْعَلْ قَلْبِی بَارّاً، وَعَیْشِـی قَارّاً، وَرِزْقِی دَارّاً، وَاجْعَلْ لِی عِنْدَ قَبْرِ رَسُو لِکَ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ مُسْتَقَرّاً وَقَرَاراً. و آنچه خواهی دعا می کنی و حاجت خود را از حق تعالی طلب می کنی زیرا که دعا در بین اذان و اقامه رد نمی شود (۳) ۲۵۲۶.

و بعـد از گفتن اقـامه می خوانی: اللَّهُمَّ إِلَیْکَ تَوَجَّهْتُ، وَمَرْضَاتَکَ طَلَبْتُ، وَثَوابَکَ ابْتَغَیْتُ، وَبِکَ آمَنْتُ، وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْتَـحْ مَسَـامِعَ قَلْبِی لِـذِکْرِکَ، وَثَبِّتْنِی عَلَی دِینِـکَ وَدِیـنِ نَبِیِّکَ (۴) ۲۵۲۷، وَلَـا تُزِغْ قَلْبِی بَعْـدَ إِذْ هَدَیْتَنِی، وَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً، إِنَّکَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

پس مهیّا می شوی به جهت نمـاز، و حاضـر می کنی قلب خود را، و ملاـحظه می کنی ذلّت مقـام خود را، و عظمت و جلالت مولای خود را که در مقام مناجات با او در آمده ای، و چنان باش که گویا

۱- مفتاح الفلاح: ۱۰۸ نقل از کافی از امام صادق علیه السلام.

۲- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۰۲ ح ۹۱۶ از امام صادق علیه السلام.

۳- مفتاح الفلاح: ۱۳۲ از رسول اکرم صلی الله علیه و آله.

۴- وَدِینِ نَبِیِّکَ: نسخه.

او را می بینی، و حیا کن از آنکه با او تکلّم کنی و دلت به جانب دیگر متوجّه باشد، پس می ایستی با وقار و خشوع در حالتی که دستهایت را بر رانهای خود مقابل سر زانو گذاشته باشی، و مابین قدمهایت به قدر سه انگشت تا یک شِبر باز کرده فُرجه می گذاری، و نظرت را به موضع سجده می افکنی، پس نیّت فریضه صبح بکن قُربةً الی اللّه و تکبیره الإحرام بگو.

و مستحبّ است که شش تکبیر دیگر بر او اضافه کنی، و در هر تکبیری دستها را بلند کنی تا محاذی نرمه گوش، در حالی که کف دستها رو به قبله باشد و انگشتها غیر از انگشت بزرگ به هم چسبیده باشد، و بخوانی دعاهای تکبیرات را به این طریق که بعد از تکبیر سیّم بگویی: اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ (۱) ۲۵۲۸، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی ذَ نْبِی (۲) ۲۵۲۹ إِنَّهُ لَایَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلّا أَ نْتَ.

و بعد از تکبیر پنجم می گویی: لَبَّیْکَ وَسَعْدَیْکَ وَالْخَیْرُ فِی یَدَیْکَ وَالشَّرُّ لَیْسَ إِلَیْکَ وَالْمَهْدِیُّ مَنْ هَدَیْتَ، عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدَیْکَ ذَلِیلٌ بَیْنَ یَدَیْکَ مِنْکَ وَبِکَ وَلَکَ وَ إِلَیْکَ (۳) ۲۵۳۰ لَامَلْجَأَ وَلَا مَنْجَی وَلَا مَفَرَّ مِنْکَ إِلّا إِلَیْکَ، سُبْحانَکَ وَحَنانَیْکَ تَبَارَکْتَ وَتَعَالَیْتَ سُبْحانَکَ رَبَّ الْبَیْتِ الْحَرام (۴) ۲۵۳۱.

و بعد از تکبیر هفتم می گویی: وَجَّهْتُ وَجْهِی لِلَّذِی فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ عالِمِ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ حَنِیفاً مُسْلِماً وَمَا أَ نَا مِنَ الْمُشْرِکِینَ، إِنَّ صَلاتِی وَنُسُکِی وَمَحْیَایَ وَمَمَاتِی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ لَاشَرِیکَ لَهُ وَبِذَلِکَ أُمِرْتُ وَأَ نَا مِنَ الْمُسْلِمِینَ (۵) ۲۵۳۲. در آداب قرائت

و چون خواهی شروع کنی به قرائت کلمه استعاذه را آهسته می گویی، پس بخوان سوره حمد را با آداب تمام و حضور قلب و تفکّر در معانی آن، و بعد از فراغ به قدر یک نفس ساکت می شوی، پس بخوان سوره ای از قرآن، و خوب است که امثال سوره عَمَّ و هَلْ أَتی و لا۔ أُقْسِمُ بوده باشد، پس از آن نیز به قدر یک نفس ساکت می ایستی، پس دستها را بلند می کنی به جهت

۱- الْمُبِینُ: خ.

۲- ذَ نْبِی: خ.

۳- از «عَبْدُکَ» تا «وَإِلَیْکَ»: نسخه.

۴- الْحَرامِ: خ.

۵- مفتاح الفلاح: ۱۳۳- ۱۴۳ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۰۴ ضمن ح ۹۱۶.

گفتن تکبیر به طریقی که سابق ذکر شد، پس برو به رکوع، و می گذاری دست راست را بر سر زانوی راست پیش از گذاشتن دست چپ بر زانوی چپ، و انگشتان کف دست را از هم باز می کنی، و پر می کنی آنها را از زانوهای خود، و کمر را خم نموده و گردن را کشیده مساوی با کمر، و نظر را به مابین قدمها می افکنی و بگو: سُبْحانَ رَبِّیَ الْعَظِیمِ وَبِحَمْدِهِ، و سزاوار است که این ذکر را هفت مرتبه یا پنج مرتبه یا سه مرتبه بگویی، و پیش از گفتن ذکر این دعا را بخوانی:

اللَّهُمَّ لَکَ رَکَعْتُ، وَلَکَ أَسْلَمْتُ، وَبِکَ آمَنْتُ، وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ، وَأَ نْتَ رَبِّی خَشَعَ لَکَ سَمْعِی وَبَصَرِی وَشَعْرِی وَبَشَرِی وَلَحْمِی وَدَمِی وَمُخِّی وَعَصَبِی وَعِظَامِی وَمَا أَ قَلَّتْهُ قَدَمَایَ غَیْرَ مُسْتَنْکِفٍ وَلَا مُسْتَکْبِرٍ وَلَا مُسْتَحْسِرٍ.

پس برخیز از رکوع و بایست، و در این حال می گویی: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ (۱) ۲۵۳۳. پس تکبیر می گویی، و برو به سجده با نهایت خضوع و خشوع، و کفها را پهن کرده پیش از زانوها بر زمین می گذاری، و سجده می کنی بر تربت امام حسین علیه السلام و ذکر سجود را بگو، و بهتر آنکه هفت یا پنج یا سه مرتبه بگویی، و پیش از ذکر این دعا را بخوانی:

اللَّهُمَّ لَکَ سَجَدْتُ، وَبِکَ آمَنْتُ، وَلَکَ أَسْلَمْتُ، وَعَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ، وَأَ نْتَ رَبِّی سَجَدَ وَجْهِی لِلَّذِی خَلَقَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ تَبارَکَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخالِقِینَ.

پس ذکر را بگو و سر از سجده بردار و بنشین، و مستحبّ است که تکبیر بگویی و متورّکاً بنشینی و بگویی:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهُ رَبِّی وَأَ تُوبُ إِلَیْهِ. و نیز می گویی: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی وَاجْبُرْنِی وَادْفَعْ عَنِّی وَعافِنِی (۲) ۲۵۳۴ إِنِّی لِمَا أَ نْزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیرٌ، تَبارَکَ اللَّهُ رَبُّ الْعالَمِینَ (۳) ۲۵۳۵. در آداب سجود

۱- کافی ۳/ ۳۱۹ ح ۱ از امام باقر علیه السلام و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۱۱ ح ۹۲۷ و مفتاح الفلاح: ۱۵۰.

۲- وَعافِنِی: خ.

۳- کافی ۳/ ۳۲۱ ح ۱ از امام صادق علیه السلام.

پس تکبیر می گویی، و برو به سجده دوّم، و به عمل می آوری آنچه را که در سجده اوّل بجا می آوردی، پس سر از سجده بردار، وجلسه استراحت را بجا می آوری، پس برخیز، و در حال برخاستن می گویی: بِحَوْلِ اللّه وَقُوَّتِهِ أَ قُومُ وَأَقْعُدُ. و چون قرار گرفتی بخوان حمد و سوره، و بهتر آنکه سوره توحید بخوانی، و مستحبّ است گفتن سه مرتبه: کَذلِکَ اللَّهُ رَبِّی بعد از فراغ از سوره توحید (۱) ۲۵۳۶. پس تکبیر می گویی و دستها را به جهت قنوت بلند می کنی تا به مقابل صورت، و شکم کف دستها را به سوی آسمان می کنی، و انگشتها را به هم می چسبانی، سوای انگشت بزرگ، و خوب است آنکه اختیار کنی به جهت قنوت خواندن کلمات فَرَج را (۲) ۲۵۳۷، و بخوانی بعد از آن:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنا، وَارْحَمْنَا، وَعافِنا، وَاعْفُ عَنَّا فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. پس می گویی: اللَّهُمَّ مَنْ کانَ أَصْبَحَ وَلَهُ ثِقَهٌ أَوْ رَجاءٌ غَیْرُکَ، فَأَ نْتَ ثِقَتِی وَرَجائِی یَا أَجْوَدَ مَنْ سُئِلَ، وَیَا أَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۳) ۲۵۳۸، وَارْحَمْ ضَعْفِی وَمَسْکَنَتِی، وَقِلَّهَ حِیلَتِی، وَامْنُنْ عَلَیَّ بِالْجَنَّهِ طَوْلًا (۴) ۲۵۳۹ مِنْکَ، وَفُکَّ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَعافِنِی فِی نَفْسِی، وَفِی جَمِیعِ أُمُورِی بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

و سزاوار است طول دادن قنوت، و دعاهایی که در قنوت خوانده می شود بسیار است، پس تکبیر می گویی و رکوع و سجود را بجا بیاور به همان نحو که مذکور شد، و بعد از فراغ از دو سجده بنشین از برای تشهّد و سلام، و مستحبّ است آنکه متورّکاً بنشینی (۵) ۲۵۴۰ و پیش از تشهّد بگویی:

بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَخَیْرُ الْأَسْماءِ لِلَّهِ (۶) ۲۵۴۱، أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ تا آخر، و چون فارغ شدی از نماز شروع می کنی به خواندن تعقیب، که تأکید و امر بسیار به آن شده،

۱- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۱۵ ضمن ح ۹۳۲.
۲- یعنی: لا إلهَ إلّا اللَّهُ الحَلیمُ الکَریمُ إلی آخره.
۳- صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ: نسخه.
۴- طَوْلًا: خ.
۵- مفتاح الفلاح: ۱۵۵- ۱۶۲.
۶- والأَسْماء الحُسْنی کُلُّها للَّهِ: خ ل.

و حق تعالی فرموده: فَإِذا فَرَغْتَ فَانْصَبْ وَ إِلی رَبِّکَ فَارْغَبْ (۱) ۲۵۴۲. و روایت شده در تفسیر آیه یعنی چون فارغ شوی از نماز، خود را به تعب انداز در دعا و به سوی پروردگار خود رغبت کن، و حاجات خود را از او بطلب، و امید خود را از غیر او قطع کن (۲) ۲۵۴۳. در فضیلت تعقیب نماز

و از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که: هرکه از شما فارغ گردد از نماز پس باید دستها را بلند کند به سوی آسمان و خود را به تعب افکند در دعا (۳) ۲۵۴۴.

و از روایات استفاده شده که تعقیب زیاد کننده روزی است، و مؤمن در نماز است و ثواب نماز دارد مادام که به ذکر حق تعالی مشغول است، و دعا بعد از نماز واجب بهتر است از نماز سنّت (۴) ۲۵۴۵.

علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: تعقیب ظاهرش آن است که قرآن و دعا و ذکر که متّصل باشد به نماز عُرفاً تعقیب می باشد، و لکن افضل آن است که با وضو باشد، و نشسته باشد رو به قبله، و بهتر آن است که بر طریق تشهّد نشسته باشد، و سخن نگوید در اثنای تعقیب، خصوصاً در تعقیب نماز شام، و بعضی گفته اند که: جمیع شرائط نماز را در تعقیب رعایت کنند، و ظاهر آن است که به هر حالی که بعد از نماز مشغول قرآن و ذکر و دعا باشد ثواب تعقیب فی الجمله داشته باشد اگر چه در راه رفتن باشد (۵) ۲۵۴۶.

مؤلّف گوید که: از أئمّه اطهار علیهم السلام دعاهای بسیار برای دین و دنیا در تعقیب نمازها وارد شده، و چون اشرف عبادات بدنیّه نماز است و تعقیبات مأثوره را در تکمیل نمازها مدخلیّتی عظیم است، و ایضاً موجب رفع درجات و حطّ سیّئات و حصول مطالب و حاجات می گردد، به خاطر داعی رسید که جمله ای از آنها را در این رساله ایراد کنم، و نقل کنم اکثر آن را از کتاب بحار و مقباس علّامه مجلسی عطّر اللّه مرقده الشّریف.

پس گوییم: تعقیبات بر دو قسم است: تعقیبات مشترکه و تعقیبات مختصّه. در تعقیبات مشترکه

امّا مشترکه: وآن تعقیباتی است که بعد از هر نماز خوانده شود، وآن بسیار است، و ما در این جا به چند امر از آن اکتفا می نماییم:

اوّل: تسبیح حضرت فاطمه زهراء صلوات اللّه علیها است، و احادیث در فضیلت این زیاده از حدّ و احصاء است، از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: ما امر می کنیم کودکان خود را به تسبیح فاطمه علیها السلام چنانکه امر می کنیم ایشان را به نماز، پس آن را ترک مکن، که هرکه مداومت نماید بر

۱- انشراح: ۹۴/ ۸.

۲- مجمع البیان ۱۰/ ۷۷۲.

۳- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۲۵ ح ۹۵۵.

۴- من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۸ ح ۹۶۳ از امام باقر عليه السلام و ح ۹۶۶ از امام صادق عليه السلام.
۵- بحار الأنوار ۸۵/ ژ ۳۱۴- ۳۱۷.

آن شقی و بدبخت نمی شود (۱) ۲۵۴۷.

و در روایات معتبره وارد شده است که: ذکر کثیر که خدا در قرآن مجید به آن امر فرموده تسبیح حضرت فاطمه علیها السلام است، و هرکه بعد از هر نماز بر آن مداومت نماید خدا را بسیار یاد کرده، و به آیه کریمه وَاذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْراً كَثِيراً (۲) ۲۵۴۸ عمل نموده (۳) ۲۵۴۹.

و به سند معتبر از امام محمّد باقر علیه السلام مروی است که: هرکه تسبیح فاطمه سلام اللّٰه علیها را بگوید و بعد از آن استغفار کند خدا او را بیامرزد، و آن بر زبان صد هست و در میزان عمل هزار، و شیطان را دور می کند، و خدا را خوشنود می گرداند (۴) ۲۵۵۰.

و به سندهای صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه تسبیح فاطمه علیها السلام را بعد از نماز بگوید پیش از آنکه پاها را از هیئت نماز بگرداند آمرزیده شود، و بهشت او را واجب گردد (۵) ۲۵۵۱.

و در حدیث معتبر دیگر فرمود که: تسبیح فاطمه علیها السلام را بعد از هر نماز خواندن بهتر است نزد من از آنکه هزار رکعت نماز بگزارد در هر روزی (۶) ۲۵۵۲.

و در روایت معتبر از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام مروی است که: عبادت الهی کرده نشده است به چیزی از تسبیح و تمجید که بهتر از تسبیح فاطمه علیها السلام باشد، و اگر چیزی از آن بهتر می بود حضرت رسول صلی الله علیه و آله آن را به حضرت فاطمه علیها السلام عطا می فرمود (۷) ۲۵۵۳.

و احادیث در فضل آن زیاده از آن است که در این رساله ایراد توان کرد.

و در کیفیّت آن اختلافی در احادیث هست، و اشهر و اظهر آن است که سی و چهار مرتبه اللّٰه أکبر، و سی و سه مرتبه الحمد للّٰه، و سی و سه مرتبه سبحان اللّٰه بگوید.

و در بعضی روایات سبحان اللّٰه پیش از الحمد للّٰه وارد شده (۸) ۲۵۵۴.

و بعضی از علماء جمع به این نحو کرده اند که بعد از نماز به طریق اوّل بخوانند، و در هنگام خواب رفتن به طریق ثانی، و ظاهراً مطلقا به طریق اوّل که مشهور است أولی باشد (۹) ۲۵۵۵.

۱- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۲۸ نقل از أمالی صدوق: م ۸۵، ح ۱۶.

۲- احزاب: ۳۳/ ۴۱.

۳- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۱ نقل از معانی الأخبار: ۱۹۳ از امام صادق علیه السلام.

۴- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۲ نقل از ثواب الأعمال: ۱۶۳.

۵- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۵ ح ۱۶۳.
۶- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۲ نقل از ثواب الأعمال: ۱۶۳.
۷- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۵ ح ۱۶۶.
۸- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۶.
۹- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۷ نقل از شیخ بهائی در مفتاح الفلاح.

و سنّت است که بعد از اتمام کردن یک نوبت لا إِلهَ إِلّا اللّهُ بگوید (۱) ۲۵۵۶، چنانکه از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: هرکه بعد از هر نماز فریضه تسبیح فاطمه علیها السلام را بگوید و در عقب آن یک مرتبه لا إِلهَ إِلّا اللّهُ بگوید خدا او را بیامرزد (۲) ۲۵۵۷.

و بهتر آن است که به تسبیح تربت حضرت امام حسین علیه السلام حساب آن را نگاه دارد، و در جمیع اذکار سنّت است (۳) ۲۵۵۸، و پیوسته تسبیح تربت آن حضرت را با خود داشتن مستحبّ است، و حِرز از بلاها است، و مورث ثواب بی انتها است (۴) ۲۵۵۹. در فضیلت تسبیح تربت

و منقول است که در ابتداء حضرت فاطمه علیها السلام رشته ای از پشم تابیده بودند، و بر آن گره ها زده بودند، و به آن تسبیح می گفتند، تا آن که حضرت حمزه بن عبد المطّلب رضی الله عنه شهید شد، پس حضرت فاطمه علیها السلام از تربت قبر آن شهید بزرگوار خاک برگرفت و تسبیح ساخت، و به آن تسبیح می کرد، مردم نیز چنان کردند، و چون سیّد الشّهداء حسین بن علی علیهما السلام شهید شد سنّت شد که از تربت آن امام مظلوم تسبیح سازند، و با آن ذکر گویند (۵) ۲۵۶۰.

از حضرت صاحب الأمر علیه السلام مروی است که: هرکه تسبیح تربت امام حسین علیه السلام در دست داشته باشد و ذکر را فراموش کند ثواب ذکر برای او نوشته می شود (۶) ۲۵۶۱.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: تسبیح تربت آن حضرت ذکر می کند و تسبیح می گوید بی آنکه آدمی بگوید (۷) ۲۵۶۲.

و فرمود که: یک ذکر یا استغفار که با آن گفته می شود برابر است با هفتاد ذکر که با چیز دیگر گفته شود، و اگر بی ذکر بگرداند به هر دانه هفت تسبیح برای او نوشته می شود (۸) ۲۵۶۳. در تعقیبات مشترکه

و به روایت دیگر: اگر با ذکر بگرداند به هر دانه چهل حَسَنه برای او نوشته می شود (۹) ۲۵۶۴.

و مروی است که: حوریان بهشت چون ملکی را می بینند که به زمین می آید از او التماس

۱- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۶ نقل از دعائم الإسلام ۱/ ۱۶۸.

۲- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۵ نقل از محاسن برقی ۱/ ۳۶ ح ۳۴.

۳- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۲۷ ح ۱ نقل از احتجاج طبرسی.

۴- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۰ ح ۳۰ نقل از دروس شهید.

۵- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۳ نقل از مکارم الأخلاق ۲/ ۳۰ ح ۲۰۶.

۶- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۲۷ ح ۱ نقل از احتجاج: ۴۸۹.

۷- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۳ نقل از مکارم الأخلاق ۲/ ۳۰ ح ۲۰۶۶.

۸- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۴ نقل از مصباح شیخ: ۷۳۵.
۹- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۱ نقل از شهید.

می کنند که تسبیح وتربت حضرت حسین علیه السلام را برای ما بیاور (۱) ۲۵۶۵.

و در حدیث صحیح از حضرت امام موسی علیه السلام منقول است که: مؤمن می باید خالی نباشد از پنج چیز: مسواک، و شانه، و سجّاده که بر روی آن نماز کند، و تسبیحی که در آن سی و چهار دانه باشد، و انگشتر عقیقی (۲) ۲۵۶۶؛ و ظاهر آن است که خام و پخته هر دو خوب است، و خام بهتر است.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه به تسبیح تربت قبر امام حسین علیه السلام یک تسبیح بگوید، حق تعالی برای او چهارصد حَسَنه بنویسد، و چهارصد گناه از او محو کند، و چهارصد حاجت او را برآورد، و چهارصد درجه برای او بلند کند (۳) ۲۵۶۷.

و مروی است که: مستحبّ است که رشته اش کبود باشد به رنگ آسمان (۴) ۲۵۶۸، و از بعضی روایات مستفاد می شود که زنان را به انگشتان شمردن افضل است (۵) ۲۵۶۹، و لکن احادیث فضیلت تربت مطلقا اکثر و اقوی است.

دویّم: مستحبّ است که بعد از سلام نماز فریضه سه مرتبه دست بردارد تا محاذی روی و برگرداند تا به زانو یا نزدیک زانو، و با هر مرتبه یک اللَّهُ أَکْبَرُ بگوید، چنانکه علیّ بن ابراهیم و سیّد ابن طاووس و ابن بابویه به سندهای معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که: مفضّل بن عمر از آن حضرت پرسید که: به چه علّت نماز گزارنده بعد از سلام سه مرتبه تکبیر می گوید و دست برمی دارد؟ فرمود: برای آنکه چون حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله فتح مکّه نمود نزد حجر الأسود نماز ظهر با اصحاب گزارد، و چون سلام نماز را داد، سه نوبت تکبیر گفت، و با هر نوبت دست برداشت، پس گفت: لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ وَحْدَهُ (۶) ۲۵۷۰ أَ نْجَزَ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَأَعَزَّ جُنْدَهُ وَغَلَبَ الْأَحْزابَ وَحْدَهُ، فَلَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ یُحْیِی وَیُمِیتُ وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. پس رو به جانب اصحاب گردانید و فرمود: ترک مکنید این تکبیر را و این دعا را بعد از هر نماز فریضه، زیرا که هرکه بعد از سلام چنین کند ادا کرده است شکر نعمت خدا را بر تقویت اسلام و لشکر اسلام (۷) ۲۵۷۱.

۱- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۳ نقل از مکارم الأخلاق ۲/ ۳۰ ح ۲۰۶۷.

۲- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۴ نقل از مصباح شیخ: ۷۳۵.

۳- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۱ نقل از شهید.

۴- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۱ نقل از شهید.

۵- بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۱ نقل از مکارم الأخلاق ۲/ ۷۲ ح ۲۱۷۳.

۶- وَحْدَهُ وَحْدَهُ: خ.

۷- فلاح السائل: ۲۹۳، شماره ۸۸، ح ۱۹، فصل ۱۹.

و در حدیث صحیح منقول است که: چون حضرت صادق علیه السلام از نماز فارغ می شدند دستها را بالای سر مبارک خود بلند می کردند و دعا می نمودند (۱) ۲۵۷۲.

و از امام محمّد باقر علیه السلام مروی است که: هر بنده ای که دستها را به سوی خدا بلند کند، حق تعالی شرم می کند که دستهای او را خالی برگرداند، پس چون دعا کنید دستها را فرو میاورید مگر آنکه بر سر و به روی خود بکشید (۲) ۲۵۷۳.

سیّم: کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده است که: هرکس بعد از نماز فریضه پیش از آنکه پاهای خود را بگرداند، سه مرتبه این دعا را بخواند، خدا گناهان او را بیامرزد، اگر چه مانند کف دریا باشد در بسیاری:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ ذُو الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ وَأَ تُوبُ إِلَیْهِ (۳) ۲۵۷۴.

و در روایت دیگر وارده شده است که: هرکه این استغفار را در هر روز بخواند حق تعالی چهل کبیره او را بیامرزد (۴) ۲۵۷۵.

چهارم: کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: ترک مکن بعد از هر نماز این دعا را:

أُعِیذُ نَفْسِی وَما رَزَقَنِی رَبِّی بِاللَّهِ الْواحِدِ الصَّمَدِ الَّذِی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، وَأُعِیذُ نَفْسِی وَمَا رَزَقَنِی رَبِّی بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثاتِ فِی الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حاسِدٍ إِذا حَسَدَ، وَأُعِیذُ نَفْسِی وَمَا رَزَقَنِی رَبِّی بِرَبِّ النَّاسِ مَلِکِ النَّاسِ إِلهِ النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ الَّذِی یُوَسْوِسُ فِی صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّهِ وَالنَّاسِ (۵) ۲۵۷۶.

پنجم: شیخ کلینی به سند معتبر از علیّ بن مهزیار روایت کرده است که: محمّد بن ابراهیم به حضرت امام علی نقیّ علیه السلام نوشت که: اگر مصلحت دانی ای سیّد من تعلیم نما برای من دعائی که بعد از هر نماز بخوانم، تا حق تعالی به سبب آن جمع نماید برای من خیر دنیا و آخرت را، پس

۱- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۲۵ ح ۹۵۲.

۲- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۲۵ ح ۹۵۳.

۳- کافی ۲/ ۵۲۱.

۴- مکارم الأخلاق ۲/ ۹۳ ح ۲۲۶۱.

۵- کافی ۳/ ۳۴۳ ح ۱۸.

آن حضرت نوشت که می گویی:

أَعُوْذُ بِوَجْهِـکَ الْکَرِیمِ وَعِزَّتِکَ الَّتِی لَاتُرَامُ وَقُـدْرَتِکَ الَّتِی لَایَمْتَنِعُ مِنْها شَـیْ ءٌ مِنْ شَـرِّ الـدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَمِنْ شَـرِّ الْأَوْجاعِ کُلِّها (۱) ۲۵۷۷.

و در بعضی از روایات این تتمّه را دارد: وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ (۲) ۲۵۷۸.

ششم: کلینی و ابن بابویه به سندهای صحیح و غیر صحیح از حضرت امام محمّد باقر و امام جعفر صادق علیهما السلام روایت کرده اند که: کمتر چیزی که تو را مُجزی است از دعا بعد از نماز واجب آن است که بگویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْـأَ لُـکَ مِنْ کُـلِّ خَیْرٍ أَحَـاطَ بِهِ عِلْمُـکَ، وَأَعُوذُ بِـکَ مِنْ کُـلِّ شَـرٍّ أَحَاطَ بِهِ عِلْمُکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ عَافِیَتَکَ فِی أُمُورِی کُلِّها وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیا وَعَذابِ الْآخِرَهِ (۳) ۲۵۷۹.

و در روایت ابن بابویه چنین است: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ، تا آخر دعاء (۴) ۲۵۸۰.

هفتم: سنّت است که چون از نمازفارغ شود بگوید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَجِرْنِی مِنَ النَّارِ وَأَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ وَزَوِّجْنِی الْحُوْرَ الْعِینَ. چنانکه در حدیث معتبر از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که: باید بنده از نماز فارغ نشود تا آنکه از حق تعالی سؤال کند بهشت را، و پناه برد به خدا از دوزخ، و سؤال کند که تزویج کند او را با حور العین (۵) ۲۵۸۱.

هشتم: به سند موثّق از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: چون حق تعالی امر کرد که این آیات را به زمین آورند چنگ زدند به عرش الهی و گفتند: پروردگارا ما را به سوی اهل خطا و گناهکاران می فرستی؟ پس حق تعالی وحی کرد به سوی ایشان که: بروید به سوی زمین، به عزّت و جلال خودم سوگند یاد کنم که تلاوت نکنند شما را احدی از آل محمّد و شیعیان ایشان مگر آنکه نظر رحمت کنم به سوی ایشان از رحمتهای پنهان خود هر روز هفتاد نظر، در هر نظری هفتاد حاجت او را برآورم، و او را قبول کنم هرچند

۱- کافی ۳/ ۳۴۶ ح ۲۸.

۲- جامع عبّاسی شیخ بهائی: ۵۴.

۳- کافی ۳/ ۳۴۳ ح ۱۶.

۴- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۲۳ ح ۹۴۸.

۵- خصال شیخ صدوق ۲/ ۶۲۹ ح ۱۰ باب ۴۰۰.

معصیت بسیار کرده باشد (۱) ۲۵۸۲.

و به روایت دیگر: هرکه این آیات را بعد از هر نماز بخواند او را ساکن گردانم در حظیره قدس با هر گناهی که داشته باشد، و اگر نکنم نظر کنم به سوی او به نظر رحمت خاصّ خود در هر روز هفتاد نظر کردن، و اگر نکنم هر روز هفتاد حاجت او را برآورم، که کمتر آنها آمرزیدن گناهان باشد، و اگر نکنم او را پناه دهم از شرّ شیطان و از شرّ هر دشمنی، و یاری دهم او را بر ایشان، و مانع نشود او را از داخل شدن بهشت غیر از مرگ (۲) ۲۵۸۳.

و آن آیات اینها است: سوره فاتحه تا آخر، و آیه الکرسی تا هم فیها خالدون (۳) ۲۵۸۴ بخواند بهتر است، و آیه شهادت، یعنی: شَهِدَ اللَّهُ أَ نَّهُ لَاإِلَهَ إِلّا هُوَ وَالْمَلائِکَهُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِماً بِالْقِسْطِ لا إِلهَ إِلّا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ. إِنَّ الدِّینَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِینَ أُوتُوا الْکِتَابَ إِلّا مِنْ بَعْدِ مَا جاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْیاً بَیْنَهُمْ وَمَنْ یَکْفُرْ بِآیاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِیعُ الْحِسَابِ (۴) ۲۵۸۵، و آیه مُلک، یعنی: قُلِ اللَّهُمَّ مالِکَ الْمُلْکِ تُؤْتِی الْمُلْکَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْکَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِیَدِکَ الْخَیْرُ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ تُو لِجُ اللَّیْلَ فِی النَّهارِ وَتُو لِجُ النَّهارَ فِی اللَّیْلِ وَتُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَتُخْرِجُ الْمیِّتَ مِنَ الْحَیِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَیْرِ حِسَابٍ (۵) ۲۵۸۶.

و به سند معتبر از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام منقول است که: هرکه آیه الکرسی را بعد از هر نماز فریضه بخواند، او را گزنده ضرر نرساند (۶) ۲۵۸۷.

و در حدیث معتبر دیگر فرمود که: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود که: یا علی، بر تو باد به تلاوت کردن آیه الکرسی بعد از هر نماز فریضه، بدرستی که محافظت نکند بر آن مگر پیغمبری یا صدّیقی یا شهیدی (۷) ۲۵۸۸.

و از حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله منقول است که: هرکه آیه الکرسی را بعد از هر نماز بخواند، مانعی نباشد او را از داخل شدن به بهشت به غیر مرگ (۸) ۲۵۸۹.

۱- کافی ۲/ ۶۲۰ و حبل المتین شیخ بهائی: ۲۶۲.

۲- عدّه الداعی: ۳۴۱.

۳- بقره: ۲/ ۲۵۵- ۲۵۷.

۴- آل عمران: ۳/ ۱۸- ۱۹.

۵- آل عمران: ۳/ ۲۵- ۲۶.

۶- دعوات راوندی: ۲۱۸، ح ۵۸۹.

۷- قرب الإسناد حمیری: ۱۱۸، ح ۴۱۵.

۸- مکارم الأخلاق ۲/ ۴۳ ح ۲۰۹۹.

و به روایت دیگر: هرکه آیه الکرسی را بعد از هر نماز فریضه بخواند، نمازش مقبول گردد، و در امان خدا باشد، و خدا او را از بلاها و گناهان نگاه دارد (۱) ۲۵۹۰.

نهم: کلینی و ابن بابویه و دیگران به سندهای معتبر از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده اند که: شیبه هذلی به خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد و گفت: یا رسول اللَّه، من پیر شده ام، و قوّه ام وفا نمی کند به اعمالی که قبل از این خود را به آن عادت داده بودم از نماز و روزه و حج و جهاد، پس تعلیم کن مرا کلامی که خدا مرا به آن نفع بخشد، و بر من سبک و آسان باشد، حضرت فرمود که: بار دیگر بگو، او سه مرتبه این سخن را اعاده کرد، پس حضرت فرمود که:

نماند بر دور تو درختی و کلوخی مگر اینکه گریست بر تو، برای ترحّم بر تو، هرگاه از نماز صبح فارغ شوی ده مرتبه بگو:

سُبْحانَ اللَّه العَظِیم وَبِحَمْدِهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیم، تا خدا تو را عافیت دهد به برکت این دعا از کوری و دیوانگی و خوره و پیسی و پریشانی و خَرف شدن، شیبه گفت: یا رسول اللَّه، این برای دنیای من است، برای آخرت من چیزی بفرما، فرمود که: می گویی بعد از هر نماز: اللَّهُمَّ اهْدِنِی مِنْ عِنْدِکَ، وَأَفِضْ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ، وَانْشُرْ عَلَیَّ مِنْ رَحْمَتِکَ، وَأَ نْزِلْ عَلَیَّ مِنْ بَرَکاتِکَ.

پس حضرت فرمود که: اگر بر این مواظبت نماید و عمداً ترک نکند تا وقت مردن، چون به صحرای محشر درآید، هشت دَرِ بهشت برای او گشوده گردد، که از هر دَر که خواهد داخل شود (۲) ۲۵۹۱.

ودعای آخر به اسانید معتبره دیگر وارد شده (۳) ۲۵۹۲.

دهم: خواندن تسبیحات اربعه است، چنانکه شیخ طوسی و ابن بابویه و حِمیری به سندهای صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که: روزی حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله به اصحاب خود فرمود: اگر جمع کنید آنچه دارید از جامه ها و ظرفها و بر روی هم گذارید آیا به آسمان می رسد؟ گفتند: نه یا رسول اللَّه، فرمود که: می خواهید تعلیم کنم شما را چیزی که اصلش در زمین است و شاخه هایش در آسمان؟ گفتند: بلی یا رسول اللَّه، فرمود که: بعد از هر نماز سی نوبت بگویید: سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَکْبَرُ که اصل اینها در زمین

۱- بحار ۸۶/ ۳۴ ح ۳۹ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

۲- أمالی صدوق: م ۱۳، ح ۵ و تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۶ و عدّه الداعی: ۳۱۵.

۳- مراجعه شود به اوّل مفاتیح الجنان، در تعقیبات مشترکه.

است، و فرعشان در آسمان، و دفع می کند از آدمی خانه فرود آمدن، و غرق شدن، و سوختن، و در چاه افتادن، و دریدن درندگان، و به مرگهای بد مردن، و هر بلایی که در آن روز از آسمان نزول کند، و اینهایند باقیات صالحات که حق تعالی در قرآن فرموده (۱) ۲۵۹۳.

و به سندهای صحیح دیگر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه این تسبیحات را بعد از هر نماز فریضه چهل نوبت بخواند پیش از آنکه از جای نماز حرکت کند، هر حاجت که از خدا سؤال کند روا گردد (۲) ۲۵۹۴.

و به سند صحیح از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که: هرکه بعد از نماز فریضه سی مرتبه سُبْحانَ اللَّهِ بگوید، بر بدنش گناهی نماند مگر بریزد (۳) ۲۵۹۵.

و در حدیث صحیح دیگر از آن حضرت منقول است که: ذکر بسیار که حق تعالی در کلام مجید مدح کرده است این است که سی مرتبه سُبْحانَ اللَّهِ بعد از هر نماز فریضه بگوید (۴) ۲۵۹۶.

و قطب راوندی روایت کرده است که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام با براء بن عازب گفت که:

می خواهی دلالت کنم تو را بر امری که چون بجا آوری به حقّ و راستی دوست خدا باشی؟ گفت:

بلی، فرمود که: بعد از هر نماز هریک از تسبیحات اربعه را ده مرتبه بگو، چون چنین کنی هزار بلیّه در دنیا از تو دور گردد که یکی از آنها مرتدّ شدن باشد، و هزار مرتبه در آخرت برای تو ذخیره کنند که یکی آن باشد که در جوار حضرت رسول صلی الله علیه و آله باشی (۵) ۲۵۹۷.

یازدهم: کلینی به سند حسن از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هرکه بعد از نماز فریضه سه مرتبه بگوید: یَا مَنْ یَفْعَلُ مَا یَشاءُ وَلَا یَفْعَلُ مَا یَشاءُ أَحَدٌ غَیْرُهُ، هر حاجت سؤال کند روا شود (۶) ۲۵۹۸.

دوازدهم: شیخ برقی به سند موثّق از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هرکه بعد از فارغ شدن از نماز پیش از آنکه زانوهای خود را از جای خود حرکت دهد ده مرتبه این تهلیل را بخواند، حق تعالی چهل هزار هزار گناه او را محو کند، و چهل هزار هزار حسنه برای او بنویسد، و چنان باشد که دوازده مرتبه قرآن را ختم کرده باشد، و فرمود که: من صد مرتبه می خوانم، و شما را ده مرتبه کافی است: أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ إِلهاً وَاحِداً أَحَداً

۱- معانی الأخبار: ۳۲۴ و تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۷ ح ۴۰۶.
۲- أمالی صدوق: م ۳۴، ح ۱۱.
۳- أمالی صدوق: م ۴۶، ح ۶.
۴- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۷ ح ۴۰۵.

۵- دعوات راوندی: ۴۹، ح ۱۱۸.

۶- کافی ۲/ ۵۴۹ ح ۹ و بحار الأنوار ۹۵/ ۱۶۲ نقل از دعوات راوندی.

صَمَداً لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا وَلَداً (۱) ۲۵۹۹.

و فضیلت این تهلیل بسیار وارد شده است، خصوصاً در تعقیب نماز صبح و شام و هنگام طلوع و غروب آفتاب (۲) ۲۶۰۰.

سیزدهم: کلینی و ابن بابویه و دیگران به سندهای صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که: جبرئیل به نزد حضرت یوسف علیه السلام آمد در زندان و گفت: بعد از هر نماز بگو: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فَرَجاً وَمَخْرَجاً وَارْزُقْنِی مِنْ حَیْثُ أَحْتَسِبُ وَمِنْ حَیْثُ لَاأَحْتَسِبُ (۳) ۲۶۰۱.

چهاردهم: در بلد الأمین از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده است: هرکه خواهد که خدا او را در قیامت بر اعمال بد او مطّلع نگرداند و دیوان گناهان او را نگشاید، باید که بعد از هر نماز بخواند:

اللَّهُمَّ إِنَّ مَغْفِرَتَکَ أَرْجَی مِنْ عَمَلِی، وَ إِنَّ رَحْمَتَکَ أَوْسَعُ مِنْ ذَ نْبِی. اللَّهُمَّ إِنْ کانَ ذَ نْبِی عِنْدَکَ عَظِیماً فَعَفْوُکَ أَعْظَمُ مِنْ ذَ نْبِی. اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ أَکُنْ أَهْلًا أَنْ تَرْحَمَنِی فَرَحْمَتُکَ أَهْلٌ أَنْ تَبْلُغَنِی وَتَسَعَنِی، لِأَ نَّها وَسِعَتْ کُلَّ شَیْ ءٍ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۴) ۲۶۰۲.

پانزدهم: کفعمی از حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله روایت کرده است که: مردی به آن حضرت شکایت کرد بیماری و تنگدستی را، فرمود: که بعد از هر نماز فریضه بگو:

تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذِی لَایَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً، وَلَا (۵) ۲۶۰۳ وَلَداً وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً.

و به روایت دیگر فرمود که: هیچ شدّتی مرا رو نداد مگر آنکه جبرئیل برای من متمثّل شد و گفت که: این دعا بخوان.

۱- محاسن برقی: ۵۱، باب ۵۶.

۲- بلد الأمین کفعمی: ۱۳.

۳- کافی ۲/ ۵۴۹ ح ۷ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۲۴ ح ۹۵۰.

۴- بحار الأنوار ۸۶/ ۳۷ ح ۴۴ نقل از بلد الأمین و غیره.

۵- صاحِبَهً وَلَا: نسخه.

و در احادیث معتبره وارد شده است که: برای وساوس سینه و قرض و پریشانی و بیماری مکرّر این دعا را باید خواند، ودر بعضی روایات در اولش: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ است (۱) ۲۶۰۴.

شانزدهم: شیخ مفید در مقنعه در تعقیب هر نماز این دعا را آورده است: اللَّهُمَّ انْفَعْنا بِالْعِلْمِ، وَزَیِّنّا بِالْحِلْمِ، وَجَمِّلْنا بِالْعافِیَهِ، وَکَرِّمْنَا بِالتَّقْوی، إِنَّ وَ لِیِّیَ اللَّهُ الَّذِی نَزَّلَ الْکِتابَ وَهُوَ یَتَوَلَّی الصَّالِحِینَ (۲) ۲۶۰۵.

هفدهم: ابن بابویه وشیخ طوسی وغیر ایشان به سندهای معتبر از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده اند که: هرکه خواهد بیرون رود از دنیا و حال آنکه پاک شده باشد از گناهان چنانچه پاک می شود طلا از غشّ و از او احدی بازخواست مظلمه ننماید در قیامت، پس بخواند بعد از نمازهای پنجگانه نسبت پروردگار را یعنی سوره قُلْ هُوَ اللَّه أَحَد را دوازده مرتبه، پس دستها را به سوی آسمان بگشاید و این دعا را بخواند، پس حضرت فرمود که: این از رازهای مکنون است که تعلیم کرد مرا رسول خدا صلی الله علیه و آله و امر کرد مرا که تعلیم به حسن و حسین علیهما السلام نمایم، و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الْمَکْنُونِ الْمَخْزُونِ الطَّاهِرِ الطُّهْرِ الْمُبارَکِ، وَأَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الْعَظِیمِ وَسُلْطانِکَ الْقَدِیم، یَا واهِبَ الْعَطایَا، یَا مُطْلِقَ الْأُسَارَی، یَا فَکَّاکَ الرِّقَابِ مِنَ النَّارِ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَفُکَّ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَأَخْرِجْنِی مِنَ الدُّنْیا آمِناً، وَأَدْخِلْنِی الْجَنَّهَ سالِماً، وَاجْعَلْ دُعائِی أَوَّلَهُ فَلاحاً، وَأَوْسَطَهُ نَجاحاً، وَآخِرَهُ صَلاحاً، إِنَّکَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُیُوبِ (۳) ۲۶۰۶.

و در بعضی از نسخ معتبره دعاء چنین است:

یَا فَکَّاکَ الرِّقابِ مِنَ النَّارِ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُعْتِقَ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ، وَأَنْ تُخْرِجَنِی مِنَ الدُّنْیا سالِماً، وَتُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ آمِناً،

۱- مصباح کفعمی: ۸۴، فصل ۱۶ و اشعثیات کوفی: ۲۲۰، کتاب الدعاء، و کافی ۲/ ۵۵۱ ح ۳.

۲- مقنعه مفید: ۱۱۴.

۳- معانی الأخبار: ۱۴۰ و فلاح السائل ابن طاووس: ۳۰۰، شماره ۲۰۱.

وَأَنْ تَجْعَلَ دُعائِی أَوَّلَهُ فَلاحاً، وَأَوْسَطَهُ نَجاحاً، وَآخِرَهُ صَلاحاً، إِنَّکَ أَ نْتَ عَلَّامُ الْغُیُوبِ (۱) ۲۶۰۷.

و کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هرکه ایمان دارد به خدا و روز قیامت، باید که ترک نکند بعد از هر نماز فریضه خواندن سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ را، بدرستی که هرکه بخواند آن را، خدا جمع کند برای او خیر دنیا و آخرت را، و می آمرزد او را و پدر و مادر او را، و هرکه از پدر و مادر او به هم رسیده اند (۲) ۲۶۰۸.

و در حدیث دیگر وارد شده است که: هرکه بعد از هر فریضه ده مرتبه سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَد بخواند، حق تعالی از حور العین به او تزویج نماید (۳) ۲۶۰۹.

و سیّد ابن طاووس از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده است که: هرکه بعد از هر نماز سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَد بخواند، رحمت از آسمان بر سرش فرو ریزد، و سکینه بر او نازل گردد، و خدا نظر رحمت به سوی او افکند، و گناهانش را بیامرزد، و هر حاجت که سؤال کند برآورد، و در امان خدا باشد (۴) ۲۶۱۰.

هیجدهم: کلینی و دیگران به سند معتبر از اهل بیت علیهم السلام روایت کرده اند که: هرکه بعد از هر نماز ریش خود را به دست راست خود بگیرد و دست چپ را به سوی آسمان بگشاید و سه مرتبه بگوید: یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ ارْحَمْنِی مِنَ النَّارِ، پس سه مرتبه بگوید: أَجِرْنِی مِنَ الْعَذابِ الْأَلِیمِ، پس دست راست را از ریش بردارد و هردو دست را به سوی آسمان بگشاید و سه مرتبه بگوید: یَا عَزِیزُ یَا کَرِیمُ یَا رَحْمانُ یَا غَفُورُ (۵) ۲۶۱۱ یَا رَحِیمُ، پس دستها را بگرداند و پشت دستها را به جانب آسمان کند و سه مرتبه بگوید: أَجِرْنِی مِنَ العَذابِ الْأَلِیمِ (۶) ۲۶۱۲، پس بگوید: وَصَلَّی اللَّهُ (۷) ۲۶۱۳ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۸) ۲۶۱۴ وَالْمَلائِکَهُ وَالرُّوْحُ.

پس حضرت فرمود: هرکه این دعا بخواند خدا جمیع گناهان او را بیامرزد، واز او راضی شود، واستغفار کند برای او جمیع خلایق به غیر از جنّ وانس تا هنگام مردن او (۹) ۲۶۱۵.

۱- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۸ ح ۴۱۰.

۲- کافی ۲/ ۶۲۲ ح ۱۱.

۳- بحار الأنوار ۸۶/ ۳۸ نقل از کتاب نزهه الخواطر.

۴- مجتنی سیّد ابن طاووس: ۸۹- ۹۲.

۵- یَا غَفُورُ: خ.

۶- الْأَلِیم: خ.

۷- وَصَلِّ عَلی: خ ل.

۸- وَآلِهِ: خ.

۹- کافی ۲/ ۵۴۶ ح ۴.

نوزدهم: شیخ مفید در کتاب مجالس از محمّد بن الحنفیّه روایت کرده است که: روزی پدرم حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در دور کعبه طواف می کرد ناگاه مردی را دید که چنگ در پرده های کعبه زده و این دعا می خواند، پس حضرت امیر المؤمنین علیه السلام گفت: این است دعای تو؟ گفت: بلی، مگر شنیدی؟ حضرت فرمود: بلی شنیدم، گفت: پس بخوان این دعا را بعد از هر نماز، به خدا سوگند که هر مؤمنی که این دعا بخواند بعد از هر نماز البتّه حق تعالی می آمرزد گناهان او را هرچند به عدد ستاره های آسمان و قطره های باران و ریگ زمین و ذرّه های خاک باشد.

پس حضرت امیر علیه السلام گفت که: من می دانم این دعا را و حق تعالی واسع العطایا و کریم است، آن مرد گفت: راست گفتی یا امیر المؤمنین، و بالای هر دانایی داناتری است، و آن مرد حضرت خضر علیه السلام بود.

و کفعمی نیز این دعا را در کتاب بلد الأمین روایت کرده است، و دعا این است:

یَا مَنْ لَایَشْغَلُهُ سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ، یَا مَنْ لَایُغَلِّطُهُ السَّائِلُونَ، وَ (۱) ۲۶۱۶ یَا مَنْ لَا یُبْرِمُهُ إِلْحَاحُ الْمُلِحِّینَ، أَذِقْنِی بَرْدَ عَفْوِکَ وَمَغْفِرَتِکَ وَحلاوَهَ رَحْمَتِکَ (۲) ۲۶۱۷.

بیستم: دیلمی در أعلام الدّین از ابن عبّاس روایت کرده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که:

هرکه سه مرتبه این آیات را بعد از نماز مغرب بخواند، آنچه از ثواب در روز گذشته از او فوت شده باشد دریابد، و نمازش مقبول گردد، و اگر بعد از هر نماز فریضه و سنّت بخواند، نوشته شود برای او حسنات به عدد ستارگان آسمان وقطرات باران وبرگ درختان و ذرّات خاک زمین، و چون بمیرد به هر حسنه ده حسنه در قبر به او داده شود، این است آیات:

فَسُبْحانَ اللّه حِینَ تُمْسُونَ وَحِینَ تُصْبِحُونَ، وَلَهُ الْحَمْدُ فِی السَّماواتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِیّاً وَحِینَ تُظْهِرُونَ، یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَیُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ وَیُحْیِی الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَکَذلِکَ تُخْرَجُونَ (۳) ۲۶۱۸ سُبْحانَ رَبِّکَ رَب

۲۶۱۹ (۴)

۱- وَ: خ.

۲- أمالی مفید: م ۱۰، ح ۸ و مصباح کفعمی: ۲۰۰، فصل ۵.

۳- روم: ۳۰/ ۱۷- ۱۹.

۴- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

الْعِزَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ (۱) ۲۶۲۰ (۲) ۲۶۲۱.

بیست و یکم: سیّد ابن طاووس به سند معتبر از جمیل بن درّاج روایت کرده است که:

مردی به خدمت حضرت امام جعفر صادق علیه السلام آمد و گفت: ای مولای من، سِنّم بالا رفته است، و خویشان من مردند، و مونسی ندارم، و می ترسم که مرا نیز مرگ دریابد، حضرت فرمود که:

برادران مؤمن صالح برای انس گرفتن بهترند از اقارب، و اگر درازی عمر خود و خویشان و دوستان را خواهی این دعا را بعد از هر نماز بخوان:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. اللَّهُمَّ إِنَّ رَسُولَکَ (۳) ۲۶۲۲ الصَّادِقَ الْمُصَدَّقَ صَلَواتُکَ عَلَيْهِ وَآلِهِ قالَ: إِنَّکَ قُلْتَ: مَا تَرَدَّدْتُ فِی شَیْ ءٍ أَ نَا فاعِلُهُ كَتَرَدُّدِی فِی قَبْضِ رُوحِ عَبْدِیَ الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَساءَتَهُ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لِوَ لِيِّکَ الْفَرَجَ وَالْعافِيَهَ وَالنَّصْرَ، وَلَا تَسُؤْنِی فِی نَفْسِی وَلَا فِی أَحَدٍ مِنْ أَحِبَّتِی.

و اگر خواهی یک یک از دوستان خود را نام ببر و بگو: وَلا فی فُلانٍ وَلا فی فُلانٍ. راوی گفت: چون بر این دعا مداومت کردم چندان عمر یافته ام که از زندگانی ملول شده ام. و این دعا بسیار معتبر است و در جمیع کتب دعا نقل شده است (۴) ۲۶۲۳.

ذکر تعقیبات مختصّه به نماز صبح تعقیب نماز صبح

بدان که تعقیب نماز صبح زیادتر از سایر نمازها است، و احادیث در فضیلت خصوص این تعقیب بسیار است.

از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که: ذکر خدا بعد از نماز صبح تا طلوع آفتاب کاملتر است در تحصیل روزی از سفر کردن در زمین (۵) ۲۶۲۴.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هرکه از طلوع صبح تا طلوع آفتاب در مُصلّای خود

۱- صافّات: ۳۷/ ۱۸۰- ۱۸۲.

۲- أعلام الدين: ۳۵۲.

۳- رَسُولَکَ: خ.

۴- فلاح السائل: ۳۰۳، ح ۲۰۵.

۵- خصال شيخ صدوق: ۶۱۶، ح أربع مئه.

قرار گیرد و به تعقیب مشغول باشد، خدا او را از آتش دوزخ مَسْتور گرداند (۱) ۲۶۲۵.

و از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام منقول است که: شیطان لشکر روز را از طلوع صبح تا طلوع آفتاب پهن می کند، و لشکر شب را از غروب آفتاب تا ذهاب حُمره مغربی، پس خدا را در این دو ساعت بسیار یاد کنید، که در این دو ساعت شیطان آدمی را از ذکر خدا غافل می سازد (۲) ۲۶۲۶.

و به سند صحیح منقول است که: حضرت امام رضا علیه السلام در خراسان چون نماز صبح می کردند تا طلوع آفتاب در مُصلّای خود می نشستند و مشغول تعقیب بودند، پس خریطه برای آن حضرت می آوردند که مسواکها در آن بود، و به یک یک از آنها مسواک می کردند، پس اندک کُندر می خاییدند، پس قرآن مجید را برمی گرفتند و تلاوت می کردند (۳) ۲۶۲۷.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هرکه از طلوع صبح تا طلوع آفتاب مشغول تعقیب باشد ثواب حج برای او نوشته می شود (۴) ۲۶۲۸.

و در حدیث قدسی وارد شده است که حق تعالی می فرماید: ای فرزند آدم، یاد کن مرا بعد از صبح یک ساعت و بعد از عصر یک ساعت تا کفایت کنم جمیع مهمّات تو را (۵) ۲۶۲۹.

امّا تعقیبات مختصّه به صبح

اوّل: ابن بابویه به سند معتبر از امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده است که: هرکه بعد از نماز صبح هفتاد مرتبه: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَأَتُوبُ إِلَیْهِ بگوید، خدا او را بیامرزد، هرچند در آن روز هفتاد هزار گناه بکند (۶) ۲۶۳۰، و به روایت دیگر هفتصد گناه (۷) ۲۶۳۱.

دویّم: ایضاً ابن بابویه به سند صحیح و سندهای معتبر از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده است که: هرکه بعد از نماز صبح یازده مرتبه سوره قُلْ هُوَ اللَّه أَحَد بخواند، در آن روز گناهی بر او نوشته نشود به رَغم انف شیطان (۸) ۲۶۳۲.

و در بلد الأمین از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده که: هرکه سوره قُلْ هُوَ اللَّه أَحَد را

۱- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۳۹ ح ۵۴۲.

۲- کافی ۲/ ۵۲۲ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۵۰۱ ح ۱۴۴۰.

۳- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۵۰۴ ح ۱۴۵۱.

۴- استبصار شیخ طوسی ۱/ ۳۵۰ ح ۱۳۲۱.

۵- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۳۸ ح ۵۳۶.

۶- ثواب الأعمال: ۱۶۵.

۷- خصال صدوق: ۵۸۱، ح ۴، ابواب ۷۰.

۸- ثواب الأعمال: ۱۲۹.

هر روز ده مرتبه بخواند در آن روز هرچند شیطان سعی کند که گناهی بر او نوشته شود، نشود (۱) ۲۶۳۳.

سیّم: کلینی به سند صحیح روایت کرده است از حضرت صادق علیه السلام که: هرکه بعد از نماز صبح صد مرتبه بگوید: مَا شَاءَ اللَّه کَانَ، لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّه العَلِیِّ العَظِیمِ، در آن روز هیچ مکروهی نبیند (۲) ۲۶۳۴. و شیخ طوسی و دیگران نیز در کتب دعا ذکر کرده اند (۳) ۲۶۳۵.

چهارم: کفعمی و غیر او از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده اند که: هرکه سوره إِنّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَهِ الْقَدْر را بعد از صبح ده مرتبه و نزد زوال شمس ده مرتبه و بعد از عصر ده مرتبه بخواند، به تعب اندازد دو هزار کاتب را سی سال (۴) ۲۶۳۶.

و نیز از آن حضرت مروی است که: هرکه هفت مرتبه آن را بعد از طلوع فجر بخواند، هفتاد صف از ملائکه هفتاد صلوات بر او بفرستند، و هفتاد مرتبه بر او ترحّم کنند (۵) ۲۶۳۷.

و از امام محمّد تقی علیه السلام ثواب بسیار منقول است برای کسی که سُوره إِنّا أَنْزَلْناه را در شبانه روزی هفتاد و شش مرتبه بخواند بعد از طلوع صبح، پیش از نماز صبح هفت مرتبه، و بعد از نماز صبح ده مرتبه، و بعد از زوال شمس پیش از نافله ده مرتبه، و بعد از نوافل زوال بیست و یک مرتبه، و بعد از نماز عصر ده مرتبه، و بعد از عشاء هفت مرتبه، و در وقت خواب یازده مرتبه، و از جمله ثوابش آن است که حق تعالی هزار ملک خلق کند که در سی و شش هزار سال ثواب آن را برای او بنویسند (۶) ۲۶۳۸.

پنجم: ابن بابویه و سایر علماء رضوان اللَّه علیهم به سند معتبر از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده اند که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه هر روز عقب نماز صبح ده مرتبه بگوید: سُبْحانَ اللَّه الْعَظِیمِ وَبِحَمْدِهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِ الْعَظِیمِ، حق تعالی او را عافیت دهد از کوری و دیوانگی و خوره و پریشانی و خانه بر سرش فرود آمدن یا خرافت در هنگام پیری (۷) ۲۶۳۹.

ششم: در بلد الأمین از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هرکه خواهد که خدا در اجل او تأخیر کند، و او را بر دشمنان یاری دهد، و از

۱- دعائم الإسلام ۱/ ۱۶۸ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

۲- کافی ۲/ ۵۳۰ ح ۲۴.

۳- مصباح المتهجّد: ۲۰۹.

۴- بحار الأنوار ۹۲/ ۳۳۰ نقل از کفعمی.

۵- بحار الأنوار ۹۲/ ۳۳۰.

۶- بحار الأنوار ۹۲/ ۳۲۹ نقل از کفعمی.

۷- أمالی صدوق: م ۱۳، ح ۵.

مرگهای بد او را نگاه دارد، باید که هر بامداد و پسین بر این دعا مداومت نماید، سه مرتبه بگوید:

سُبْحانَ اللَّهِ مِلْ ءَ الْمِیزانِ، وَمُنْتَهی الْعِلْمِ، وَمَبْلَغَ الرِّضا، وَزِنَةَ الْعَرْشِ، وَسَعَةَ الْکُرْسِیِّ. و سه مرتبه بگوید: الْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْ ءَ الْمِیزانِ، وَمُنْتَهَی الْعِلْمِ، وَمَبْلَغَ الرِّضا، وَزِنَةَ الْعَرْشِ، وَسَعَةَ الْکُرْسِیِّ. و سه مرتبه بگوید: لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ مِلْ ءَ الْمِیزَانِ، وَمُنْتَهَی الْعِلْمِ، وَمَبْلَغ الرِّضا، وَزِنَةَ الْعَرْشِ، وَسَعَةَ الْکُرْسِیِّ. و سه مرتبه بگوید: اللَّهُ أَکْبَرُ مِلْ ءَ الْمِیزَانِ، وَمُنْتَهی الْعِلْمِ، وَمَبْلَغَ الرِّضَا، وَزِنَةَ الْعَرْشِ، وَسَعَةَ الْکُرْسِیِ (۱) ۲۶۴۰.

هفتم: سیّد ابن طاووس به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که: هرکه بعد از نماز صبح صد مرتبه بگوید: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، به اسم اعظم خدا نزدیکتر باشد از سیاهی چشم به سفیدی آن (۲) ۲۶۴۱.

و به سندهای معتبر از حضرت صادق علیه السلام و حضرت کاظم علیه السلام منقول است که: بعد از نماز صبح و مغرب پیش از آنکه سخن بگوید و حرکت کند هفت مرتبه این دعا بخواند، هفتاد نوع بلا از او دور گردد، که سهلتر آنها خوره و پیسی و شرّ شیطان و شرّ پادشاهان باشد.

و در بعضی روایات معتبره سه مرتبه نیز وارد شده، و بعضی ده مرتبه، و اقلّش سه مرتبه، و اکثرش صد مرتبه، و هرچه بیشتر بگوید ثوابش بیشتر است (۳) ۲۶۴۲.

هشتم: شیخ احمد بن فهد و دیگران روایت کرده اند که: مردی به خدمت حضرت امام موسی کاظم علیه السلام شکایت کرد که: کار بر من بسته شده است، و به هر کاری که متوجّه می شوم سودی نمی یابم، و به هر حاجت که رو می نهم برآورده نمی شود، حضرت فرمود که: بعد از نماز صبح ده مرتبه بگو: سُبْحانَ اللَّهِ الْعَظِیمِ وَبِحَمْدِهِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَ لُهُ مِنْ فَضْلِهِ.

راوی گفت که: اندک زمانی که بر این مداومت کردم جمعی از بادیه آمدند و خبر دادند مرا که: مردی از اقوام تو مُرده و به غیر از تو وارثی ندارد، پس مال بسیار به دست من آمد و تا حال بی نیازم (۴) ۲۶۴۳.

و در کافی و مکارم روایت کرده اند که: مردی هلقام نام به آن حضرت عرض کرد که:

۱- بلد الأمین: ۵۱ و مصباح کفعمی: ۸۴، فصل ۱۶ در متن و حاشیه.

۲- مهج الدعوات: ۳۱۶.

۳- محاسن برقی ۱/ ۱۱۱ ح ۱۰۴ و ۱۰۵ از امام کاظم علیه السلام و کافی ۸/ ۱۰۹ ح ۸۹ از امام باقر علیه السلام و فلاح السائل: ۴۰۹، ح ۲۷۹ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

۴- بحار الأنوار ۸۶/ ۱۳۰ نقل از عدّه الداعی.

دعـایی مرا تعلیم کن که جامع باشـد برای دنیا و آخرت و آسان باشـد، حضـرت این دعا را تعلیم او کرد که بعـد از نماز صـبح بخواند تا آفتاب طلوع کند، مداومت کرد او بر این دعا و حالش نیکو شد (۱) ۲۶۴۴.

نهم: عیّاشـی از عبـداللّه بن سـنان روایت کرده است که: به خـدمت حضـرت صادق علیه السـلام رفتم، حضـرت فرمود که: می خواهی تو را دعایی تعلیم کنم که چون بخوانی حق تعالی قرض تو را ادا کند و حال تو نیکو شود؟ گفتم: چه بسیار محتاجم به چنین دعا، حضرت فرمودکه: بعد از نماز صبح بگو:

تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الْقَیُّوم (۲) ۲۶۴۵ الَّذِی لَایَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الـذُّلِّ، وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِـکَ مِنَ الْبُؤْسِ وَالْفَقْرِ، وَمِنْ غَلَبَهِ الـدَّیْنِ وَالسُّقْمِ، وَأَسْئَلُـکَ أَنْ تُعِینَنِی عَلَی أَداءِ حَقِّکَ إِلَیْکَ وَ إِلَی النَّاسِ (۳) ۲۶۴۶.

و به روایت شیخ طوسی و دیگران چنین است:

وَمِنْ غَلَبَهِ الدَّیْنِ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَعِنِّی عَلَی أَداءِ حَقِّکَ إِلَیْکَ وَ إِلَی النَّاسِ (۴) ۲۶۴۷.

دهـم: کفعمی رحمـه الله روایـت کـرده اسـت کـه: مردی بـه حضـرت رسـول صـلی الله علیه و آله شـکایت کرد از تنگـدستی و پریشـانی وبیماری، حضـرت فرمود که: هر صـبح و شام ده مرتبه این دعا را بخوانـد، او سه روز بر این مـداومت کرد حال او به صحّت و توانگری و رفاهیّت برگشت.

و شیخ طوسی و دیگران در تعقیب نماز صبح ذکر کرده اند، و دعا این است:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، تَوَکَّلْتُ عَلَی الْحَیِّ الَّذِی لَایَمُوتُ، وَ (۵) ۲۶۴۸ الْحَمْدُ

۱- کافی ۲/ ۵۵۰ و مکارم الأخلاق ۲/ ۳۴ ح ۲۰۷۵.

۲- الْقَیُّومِ: خ.

۳- تفسیر عیّاشی ۳/ ۸۶ ح ۲۶۲۴، آخر سوره اسراء.

۴- مصباح المتهجّد: ۲۱۵.

۵- وَ: خ.

لِلّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الذُّلِّ، وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً (۱) ۲۶۴۹.

یازدهم: شیخ طبرسی و کفعمی و دیگران از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده اند که به اصحاب خود گفت که: آیا عاجزید از آنکه هر صبح و شام نزد خداوند عالمیان عهدی بگیرید؟

گفتند: چگونه عهدی بگیریم؟ فرمود که: این دعا بخوانید، هرکه این دعا بخواند مهری بر او می زنند و در زیر عرش الهی می گذارند، چون روز قیامت شود منادی ندا می کند که: کجایند آنان که نزد خداوند رحمان عهدی دارند؟ پس آن عهد را به ایشان دهند و با آن عهد داخل بهشت شوند.

و شیخ طوسی رحمه الله این دعا را در تعقیب نماز صبح ایراد کرده:

اللَّهُمَّ فاطِرَ السَّمَواتِ وَالْأَرْضِ، عالِمَ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ، الرَّحْمانَ الرَّحِیمَ، أَعْهَدُ إِلَیْکَ فِی هذِهِ الدُّنْیا أَ نَّکَ أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، وَأَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَلَا تَکِلْنِی إِلَی نَفْسِی طَرْفَهَ عَیْنٍ أَبَداً وَلَا إِلی أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ، فَإِنَّکَ إِنْ وَکَلْتَنِی إِلَیْها تُباعِدْنِی مِنَ الْخَیْرِ، وَتُقَرِّبْنِی مِنَ الشَّرِّ، أَیْ رَبِّ لَاأَثِقُ إِلّا بِرَحْمَتِکَ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّیِّبِینَ وَاجْعَلْ لِی عِنْدَکَ عَهْداً تُؤَدِّیهِ إِلَیَّ یَوْمَ الْقِیامَهِ إِنَّکَ لَاتُخْلِفُ الْمِیعادَ (۲) ۲۶۵۰.

دوازدهم: در عدّه الدّاعی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هرکه بعد از نماز صبح پیش از آنکه تکلّم کند بگوید: رَبِّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، حق تعالی روی اورا از آتش جهنّم نگاه دارد (۳) ۲۶۵۱.

۱- مصباح کفعمی: ۸۴، فصل ۱۶، و مصباح المتهجّد: ۲۰۹ و أمالی مفید: م ۲۷، ح ۲ و کافی ۲/ ۵۴۹ ح ۱۱.

۲- مصباح المتهجّد: ۲۱۴ و مصباح کفعمی: ۸ و ۸۵ در حاشیه و متن.

۳- عدّه الداعی: ۲۵۲ و بحار الأنوار ۸۲/ ۱۲۱.

و ابن بابویه در ثواب الأعمال به سند معتبر روایت کرده است که: بعد از نماز صبح صد مرتبه بگو: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. تا حق تعالی روی تو را از آتش جهنّم نگاه دارد (۱) ۲۶۵۲.

و به روایت دیگر: صد مرتبه پیش از سخن گفتن بگو: یَا رَبِّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَعْتِقْ رَقَبَتِی مِنَ النَّارِ.

در سجده شُکر است در سجده شکر

و چون از تعقیب نماز فارغ شدی پس سجده شُکر بجا می آوری، و اجماعی علماء شیعه است که سجده شُکر سنّت است در وقت متجدّد شدن نعمتی یا دفع شدن بلایی، و بهترین افرادش سجده بعد از نماز است برای شُکر توفیق اداء نماز.

به سند معتبر از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت است که: پدرم امام زین العابدین علیه السلام هیچ نعمتی از خدا یاد نکرد مگر آنکه به شُکر آن سجده کرد، و هیچ آیه ای نخواند که در آن سجده باشد مگر آنکه سجده می کرد، و دفع نکرد خدا از او بدی را که از آن می ترسید مگر آنکه سجده کرد، و از هر نماز واجب که فارغ می شد بعد از آن سجده می کرد، و هر وقت که توفیق می یافت که میان دو کس اصلاح کند برای شُکر آن سجده می کرد، و در جمیع مواضع سجود آن حضرت اثر سجود بود، به این سبب آن حضرت را سجّاد می نامیدند (۲) ۲۶۵۳.

و ایضاً به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: هر مؤمن که از برای خدا سجده کند برای شُکر نعمتی در غیر نماز، حق تعالی برای او ده حسنه بنویسد، و ده سَیّئه محو کند، و ده درجه در بهشت بلند گرداند (۳) ۲۶۵۴.

و به سندهای معتبره بسیار از آن حضرت منقول است که: نزدیکترین احوال بنده به خدا در حالتی است که در سجده باشد و گریان باشد (۴) ۲۶۵۵.

و در حدیث صحیح دیگر فرمود که: سجده شُکر واجب است بر هر مسلمانی، تمام می کنی به آن نماز خود را و خوشنود می گردانی به آن پروردگار خود را و ملائکه را از خود به عجب

۱- ثواب الأعمال: ۱۵۵.

۲- بحار الأنوار ۸۶/ ۲۰۱ نقل از علل الشرایع.

۳- ثواب الأعمال: ۳۵.

۴- ثواب الأعمال: ۳۵ و بحار الأنوار ۸۶/ ۲۰۳ نقل از کامل الزیاره.

می آوری، بدرستی که هرگاه که بنده نماز کند و بعد از آن سجده شُکر کند، پروردگار عالمیان حجاب را از میان بنده و ملائکه بگشاید، پس گوید: ای ملائکه من، نظر کنید به سوی بنده من، که ادا کرد فرض مرا و تمام کرد عهد مرا پس سجده کرد نزد من برای شُکر آنچه من بر او انعام کرده ام، ای ملائکه من، او را چه باید داد؟ گویند: پروردگارا رحمت تو، پس فرماید که: دیگر چه باید داد؟

گویند: پروردگارا بهشت تو، باز فرماید که: دیگر چه باید داد؟ گویند: کفایت مهمّات او و برآوردن حاجات او، پس حق تعالی مکرّر سؤال نماید و ملائکه جواب گویند، تا آنکه ملائکه گویند:

پروردگارا دیگر ما چیزی نمی دانیم، آنگاه خداوند کریم فرماید که: من او را شُکر کنم چنانچه او مرا شُکر کرد، و اقبال کنم به سوی او به فضل خود، و رحمت عظیم خود را در قیامت به او بنمایم (۱) ۲۶۵۶.

و به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: خداوند عالمیان ابراهیم علیه السلام را برای آن خلیل خود گردانید که سجده بر زمین بسیار می کرد (۲) ۲۶۵۷.

و در حدیث معتبر دیگر فرمود که: چون نعمتی از نعمتهای خدا را به یادآری و در موضعی باشی که کسی از مخالفان تو را نبینند پهلوی روی خود را بر زمین نِه، و اگر در جایی باشی که ایشان باشند و نتوانی سجده کرد دست بر پایین شکم خود گذار و خم شو برای تواضع و شکستگی نزد خدا، و دست بر شکم گذاشتن برای آن است که مخالفان گمان کنند که پیچی در شکم تو به هم رسیده است (۳) ۲۶۵۸.

و در روایت بسیار وارد شده است که: حق تعالی به حضرت موسی علیه السلام خطاب کرد که:

می دانی چرا تو را برگزیدم، و از میان خلق تو را کلیم خود گردانیدم؟ موسی گفت: نمی دانم ای پروردگار من، فرمود: برای آنکه بر احوال بندگان خود مطّلع شدم، در میان ایشان کسی ندیدم که نزد من نَفْسش از تو ذلیل تر باشد، بدرستی که چون تو از نماز فارغ می شوی دو طرف روی خود را بر خاک می گذاری (۴) ۲۶۵۹.

و به سند موثّق از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: سجده بعد از نماز واجب شُکر خدا است بر آنکه توفیق داده بنده خود را بر آنکه ادا کرد فرض او را، و کمتر آنچه در این سجده گویند آن است که سه مرتبه بگوید: شُکْراً لِلَّهِ، راوی پرسید که: چه معنی دارد شُکْراً لِلَّهِ؟ حضرت

۱- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۰ ح ۴۱۵.

۲- علل الشرایع: ۳۴، ح ۱، باب ۳۲.

۳- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۲ ح ۴۲۱.

۴- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۳۲ ح ۹۷۵.

فرمود که: معنیش آن است که این سجده از من شُکر خدا است بر آنکه مرا توفیق داد که به خدمت او قیام نمودم، و فرض او را ادا کردم، و شُکر خدا موجب مزید نعمت و توفیق طاعت است، و اگر در نماز تقصیری مانده باشد که به نافله ها تمام نشده باشد به این سجده تمام می شود (۱) ۲۶۶۰.

وامّا کیفیّت این سجده، به هر نحو که واقع شود به عمل می آید، و احوط آن است که اگر بر زمین باشد و تواند، مانند سجده نماز بر هفت عضو سجده کند، و پیشانی را بر چیزی گذارد که در نماز بر آن می گذارد، و افضل آن است که بر خلاف سجده نماز دستها را بر زمین بخواباند و شکم را بر زمین برساند، و سنّت است که اوّل پیشانی را بر زمین گذارد پس طرف راست رو را پس طرف چپ رو را، پس باز پیشانی را بر زمین گذارد، و به این سبب دو سجده شُکر می گویند، و ظاهراً بدون ذکر نیز به عمل می آید، و سنّت است که ذکری بکند، و بهتر آن است که از اذکار و ادعیه باشد که مذکور خواهد شد (۲) ۲۶۶۱.

و مستحبّ است که این سجده را طول دهد، چنانچه منقول است که: حضرت امام موسی کاظم علیه السلام بعد از طلوع صبح سجده می کرد تا وقت زوال و بعد از عصر تا شام (۳) ۲۶۶۲.

و در حدیث دیگر وارد شده که: آن حضرت زیاده از ده سال هر روز بعد از طلوع آفتاب تا وقت زوال در سجده بودند (۴) ۲۶۶۳.

و به سند صحیح منقول است که: حضرت امام رضا علیه السلام آنقدر در سجود می ماند که سنگ ریزه مسجد از عرق او تر می شد، ودو طرف روی خود را برزمین مسجد می چسبانید (۵) ۲۶۶۴.

و در رجال کشّی مذکور است که: فضل بن شاذان به نزد ابن ابی عمیر آمد و او در سجده بود و سجده را بسیار طول داد، و چون سر برداشت و طول سجده او را مذکور ساختند، گفت: اگر سجود جمیل بن درّاج را می دیدید سجود مرا طویل نمی شمردید، وگفت: روزی به نزد جمیل رفتم و او سجده را بسیار طول داد، چون سر برداشت من گفتم که: سجده را طول دادید؟! گفت:

اگر طول سجده معروف بن خَرّبوذ را می دیدی سجده مرا سهل می شمردی (۶) ۲۶۶۵.

و ایضاً از فضل بن شاذان روایت کرده است که: حسن بن علیّ بن فضّال به صحرا می رفت

۱- بحار الأنوار ۸۶/ ۱۹۸ نقل از علل و عیون.

۲- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۳۳ ضمن ح ۹۷۷ و کافی ۳/ ۳۲۴ ح ۱۴ و ۱۵.

۳- ارشاد مفید ۲/ ۲۳۱.

۴- بحار ا لأنوار ۸۶/ ۲۳۰ نقل از عیون اخبار ا لرضا علیه السلام.

۵- بحار الأنوار ۴۹/ ۹۲- ۹۳.

۶- رجال کشّی ۲/ ۵۲۲ شماره ۴۶۹ شرح حال جمیل بن درّاج.

برای عبادت، و سجده را چندان طول می داد که مرغ می آمد و بر پشتش می نشست به گمان آنکه جامه ای است افتاده، و وحشیان بر دور او چرا می کردند و از او وحشت نمی کردند (۱) ۲۶۶۶.

و ایضاً روایت کرده است که: علیّ بن مهزیار چون آفتاب طلوع می کرد به سجده می رفت، و سر برنمی داشت تا برای هزار نفر از برادران خود دعا می کرد مثل آنچه از برای خود دعا کرده بود، وبر پیشانی او پینه بود مانند زانوی شتر از بسیاری طول سجود (۲) ۲۶۶۷.

و ایضاً روایت کرده است که: ابن ابی عمیر بعد از نماز صبح به سجده شُکر سرمی گذاشت و برنمی داشت مگر وقت ظهر (۳) ۲۶۶۸.

و افضل آن است که سجده شُکر بعد از جمیع تعقیبات باشد و پیش از نوافل، و در نماز مغرب اکثر گفته اند که: بعد از نوافل بجا آورد، و بعضی پیش از نوافل گفته اند، و ظاهراً هر دو خوب است، و پیش از نوافل بجا آوردن افضل است، چنانچه حِمیری از حضرت صاحب الزّمان علیه السلام روایت کرده است، و اگر هر دو را به عمل آورد شاید بهتر باشد (۴) ۲۶۶۹.

امّا دعاهای این سجده بسیار است، و آسانتر آنها این چند امر است: در دعاهای سجده شکر

اوّل: به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: اگر خواهی صد مرتبه شُكْراً شُكْراً بگو، و اگر خواهی صد مرتبه عَفْواً عَفْواً (۵) ۲۶۷۰.

و در عیون اخبار الرّضا از رجاء بن ابی الضّحّاك روایت کرده است که: حضرت امام رضا علیه السلام در راه خراسان هرگاه از تعقیب نماز ظهر فارغ می شد به سجده شُکر می رفت و صد مرتبه می گفت: شُكْراً لِلَّهِ، و چون از تعقیب عصر فارغ می شد صد مرتبه در سجده می گفت:

حَمْداً لِلَّهِ (۶) ۲۶۷۱.

دویّم: شیخ کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: نزدیکترین احوال بنده به سوی خدای تعالی وقتی است که بنده در سجود باشد و خدای خود را بخواند، چون به سجده روی بگو: يَا رَبَّ الْأَرْبابِ، وَيَا مَلِكَ الْمُلُوكِ، وَيَا سَيِّدَ السَّاداتِ، وَيَا جَبَّارَ

۱- رجال کشّی ۲/ ۸۰۱ شماره ۹۹۳ شرح حال حسن بن علی بن فضّال.

۲- رجال کشّی ۲/ ۸۲۵ شماره ۱۰۳۸.

۳- رجال کشّی ۲/ ۸۵۵ شماره ۱۱۰۶ شرح حال محمّد بن ابی عمیر.

۴- بحار الانوار ۸۶/ ۱۹۴ نقل از احتجاج طبرسی.

۵- تهذيب الأحكام ۲/ ۱۱۱ ح ۴۱۷.

۶- عيون أخبار الرضا عليه السلام ۲/ ۱۹۴ ضمن حديث مفصّلى.

الْجَبابِرَهِ، وَيَا إِلهَ الْآلِهَهِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، پس حاجت خود را بطلب، پس بگو: فَإِنِّي عَبْدُکَ ناصِيَتِي فِي قَبْضَتِکَ، پس هر دعا که خواهی بکن که خدا بخشنده است، و برآوردن هیچ حاجت بر او دشوار نیست (۱) ۲۶۷۲.

سیّم: ایضاً کلینی به سند موثّق از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: شنیدم شبی پدرم در مسجد به سجود رفته می گریست، و این دعا می خواند:

سُبْحانَکَ اللَّهُمَّ أَ نْتَ رَبِّي حَقّاً حَقّاً، سَجَدْتُ لَکَ يَا رَبِّ تَعَبُّداً وَرِقّاً، اللَّهُمَّ إِنَّ عَمَلِي ضَعِيفٌ فَضاعِفْهُ لِي، اللَّهُمَّ قِنِي عَذابَکَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبادَکَ، وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (۲) ۲۶۷۳.

چهارم: ایضاً کلینی به سند معتبر روایت کرده است که: حضرت امام موسی علیه السلام در سجده این دعا می خواند:

أَعُوذُ بِکَ مِنْ نَارٍ حَرُّها لَايُطْفَى، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ نارٍ جَدِيدُها لَايَبْلى، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ نارٍ عَطْشانُها لَايُرْوى، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ نارٍ مَسْلُوبُها لَا يُكْسَى (۳) ۲۶۷۴.

پنجم: ایضاً کلینی به سند معتبر روایت کرده است که: شکایت کرد مردی به حضرت صادق علیه السلام که: امّ ولدی دارم و او علیل است، حضرت فرمود که: بگو بعد از هر نماز واجب در سجده شُکر بگوید: يَا رَؤُوفُ يَا رَحِيمُ يَا رَبِّ يَا سَيِّدِي، پس حاجت خود را بطلبد (۴) ۲۶۷۵.

ششم: در روایات معتبره بسیار منقول است که: حضرت صادق و کاظم علیهما السلام در سجده شُکر بسیار می فرمودند: أَسْأَلُکَ الرَّاحَهَ عِنْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسابِ (۵) ۲۶۷۶.

هفتم: به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام مروی است که در سجده می گفتند: سَجَدَ وَجْهِيَ اللَّئِيمُ لِوَجْهِ رَبِّيَ الْكَرِيمِ (۶) ۲۶۷۷.

۱- کافی ۳/ ۳۲۳ ح ۷.
۲- کافی ۳/ ۳۲۳ ح ۹.
۳- کافی ۳/ ۳۲۸ ح ۲۲.
۴- کافی ۳/ ۳۲۸ ح ۲۴.
۵- کافی ۳/ ۳۲۳ ح ۱۰.
۶- بحار الأنوار ۸۶/ ۲۱۶ نقل از جامع بزنطی از خطّ بعض افاضل.

هشتم: در بعضی از کتب معتبره از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت شده که: بهترین سخنان نزد حق تعالی آن است که بنده در سجده سه مرتبه بگوید: إِنِّی ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی (۱) ۲۶۷۸.

نهم: در جعفریّات به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله چون سر به سجده می گذاشت این دعا می خواند:

اللَّهُمَّ مَغْفِرَتُکَ أَوْسَعُ مِنْ ذُنُوبِی، وَرَحْمَتُکَ أَرْجَی عِنْدِی مِنْ عَمَلِی، فَاغْفِرْ لِی ذُنُوبِی یَا حَیّاً لَایَمُوتُ (۲) ۲۶۷۹.

دهم: قطب راوندی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هرگاه تو را شدّتی و غمی عارض شود و به نهایت برسد سجده کن بر زمین و بگو:

یَا مُذِلَّ کُلِّ جَبَّارٍ، یَا مُعِزَّ کُلِّ ذَلِیلٍ، قَدْ وَحَقِّکَ بَلَغَ مَجْهُودِی، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَفَرِّجْ عَنِّی (۳) ۲۶۸۰.

و در عدّه الدّاعی از آن حضرت روایت کرده است که: هرگاه به مردی نازله یا امر شدیدی یا کربی و غمی نازل شود زانوها و دستهای خود را تا مرفق برهنه کند و بر زمین بچسباند و سینه خود را بر زمین برساند و حاجت خود را طلب کند (۴) ۲۶۸۱.

یازدهم: ابن بابویه به سند معتبر ازحضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هرگاه بنده در سجده سه مرتبه بگوید: یَا اللَّهُ یَا رَبَّاهُ یَا سَیِّداهُ، خداوند کریم جواب او گوید: لَبَّیْکَ بنده من، حاجت خود را بطلب (۵) ۲۶۸۲.

و در مکارم الأخلاق روایت کرده است که: هرکه در سجده بگوید: یا رَبّاهُ یا سَیِّداهُ، آنقدر که نفس منقطع شود، حق تعالی فرماید که: حاجت خود را بخواه (۶) ۲۶۸۳.

دوازدهم: در مکارم الأخلاق از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: حضرت

۱- بحار الأنوار ۸۶/ ۲۱۷ نقل از خطّ شهید.

۲- بحار الأنوار ۸۶/ ۲۱۷ نقل از جعفریّات.

۳- دعوات راوندی: ۵۱.

۴- عدّه الداعی: ۳۱۸.

۵- أمالی صدوق: م ۶۴، ح ۶.

۶- مکارم الأخلاق ۲/ ۴۰ ح ۲۰۸۹.

رسول صلی الله علیه و آله به مردی گذشت و او در سجده بود می گفت: یَا رَبِّ مَاذا عَلَیْکَ أَنْ تُرْضِیَ عَنِّی (۱) ۲۶۸۴ کُلَّ مَنْ کانَ لَهُ عِنْدِی تَبِعَهٌ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِی ذُ نُوبِی، وَأَنْ تُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ، فَإِنَّمَا عَفْوُکَ عَنِ الظَّالِمِینَ، وَأَ نَا مِنَ الظَّالِمِینَ، فَلْتَسَعْنِی رَحْمَتُکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. پس حضرت فرمود که: سر بردار که دعایت مستجاب شد، بدرستی که دعای پیغمبری را خواندی که در زمان قوم عاد بود (۲) ۲۶۸۵.

مؤلّف گوید که: ما در مفاتیح در ضمن اعمال مسجد کوفه و مسجد زید بعضی دعاها نقل کردیم که در سجده خوانده می شود.

و شیخ طوسی در مصباح المتهجّد در ذکر سجده شُکر فرموده: و مستحبّ است که دعا کند از برای برادران خود در سجده، پس بگوید: اللَّهُمَّ رَبَّ الْفَجرِ وَاللَّیَالِی الْعَشْرِ، وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ، وَاللَّیْلِ إِذا یَسْرِ، وَرَبَّ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَ إِلهَ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَخَالِقَ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَمَلِکَ (۳) ۲۶۸۶ کُلِّ شَیْ ءٍ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَافْعَلْ بِی وَبِفُلانٍ وَفُلانٍ مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَلَا تَفْعَلْ بِنَا مَا نَحْنُ أَهْلُهُ، فَإِنَّکَ أَهْلُ التَّقْوَی وَأَهْلُ الْمَغْفِرَهِ (۴) ۲۶۸۷. و چون سر از سجده برداشتی می مالی دست خود را بر موضع سجود خود، و می مالی به صورت خود از طرف چپ صورت، پس می مالی به پیشانی، پس به جانب راست سه مرتبه، و در هر مرتبه می گویی: اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، عَالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ، الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ. اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّی الْهَمَّ، وَالْحَزَنَ، وَالْغِیَرَ، وَالْفِتَنَ (۵) ۲۶۸۸، مَا ظَهَرَ مِنْها وَمَا بَطَنَ (۶) ۲۶۸۹. اعمال ما بین طلوع و غروب

۱- عَنِّی: خ.

۲- مکارم الأخلاق ۲/ ۴۰- ۴۱ ح ۲۰۹۱.

۳- وَمَلِیکَ: خ ل.

۴- مصباح المتهجّد: ۱۹۷ و ۲۴۱.

۵- وَالْفِتَنَ: خ.

۶- مصباح المتهجّد: ۲۴۳- ۲۴۴.

فصل دویّم

در مختصری از اعمالی که متعلّق به ما بین طلوع آفتاب و غروب آن است

چون آفتاب خواهـد طلوع کنـد می خوانی در آن وقت دعاهایی را که در فصل پنجم خواهـد آمد إن شاء اللّه تعالی. و سزاوار است که در ابتـدای روز تصـدّقی دهی اگر چه چیز کمی باشـد، و آنکه پیش از ظهر مهیّا شوی برای نماز ظهر، و مقـدّم داری خـواب قیلوله را، و خواب قیلوله مُعین است برای عبـادت در شب و روزه روز (۱) ۲۶۹۰، و جـدّ و جهد می کنی که برای ظهر بیـدار شوی، پس وضو می گیری و می روی به جـانب مسـجد و نماز تحیّت مسجد را بجا می آوری، و منتظر دخول وقت می شـوی اگر وقت داخـل نشـده، و مسـتحبّ است آنکه نمـاز در اوّل وقت خوانـده شود (۲) ۲۶۹۱، و چـون زوال محقّق شـد اول کاری که می کنی آن است که می گویی:

سُبْحانَ اللّه وَلَـا إِلهَ إِلّا اللّهُ، وَالْحَمْـدُ لِلّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِـذْ صَاحِبَهً وَلَا وَلَـداً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ وَ لِیٌّ مِنَ الذُّلِّ وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً. آداب نماز ظهر و نوافل آن

و روایت شده که حضـرت امام محمّد باقر علیه السـلام به محمّد بن مسلم فرمود که: محافظت کن بر این، چنانکه محافظت می کنی بر چشمهای خود (۳) ۲۶۹۲.

واگر بـا وضـو نیسـتی مبـادرت کن به وضو گرفتن، و آدابی که در سـابق ذکر شـد به عمـل می آوری، پس شـروع می کنی به خوانـدن نوافـل ظهریّه، و آنهـا هشت رکعت است، پس نیّت می کنی از برای دو رکعت اوّل و هفت تکبیری که در سـابق ذکر شد با دعاهایش بجا می آوری، و کلمه اسـتعاذه را می گویی، ومی خوانی سوره حمد و توحید در رکعت اوّل، و سوره حمد و قُـلْ یَـا أَیُّهـا الکَافِرون در رکعت دویّم، و بعـد از فراغ از این دو رکعت سه تکبیری که در تعقیبات ذکر شـد با تسبیـح حضـرت فاطمه علیها السلام می گویی، پس می خوانی:

اللَّهُمَّ إِنِّی ضَـعِیفٌ فَقَوِّ فِی رِضاکَ ضَـعْفِی، وَخُذْ إِلَی الْخَیْرِ بِنَاصِـیَتِی، وَاجْعَلِ الْإِیمانَ مُنْتَهی رِضایَ، وَبَارِکْ لِی فِیمَا قَسَـمْتَ لِی، وَبَلِّغْنِی بِرَحْمَتِکَ

۱- تهذیب الأحکام ۴/ ۱۹۹ ح ۵۷۱.

۲- مصباح المتهجّد: ۳۱.

۳- فلاح السائل: ۱۹۳، شماره ۱۰۳، فصل ۱۶.

كُلَّ الَّذِی أَرْجُو مِنْکَ، وَاجْعَلْ لِی وُدّاً وَسُرُوراً لِلْمُؤْمِنِینَ وَعَهْداً عِنْدَکَ (۱) ۲۶۹۳.

پس برمی خیزی و دو رکعت دیگر بجا می آوری بـه همین طریـق، مگر آنکه شـش تکـبیر افتتـاح را نمی گـویی، و نیز برمی خیزی و دو رکعت دیگر به همین کیفیّت بجا می آوری، وتسبیـح و دعای مـذکور را در عقب این چهار رکعت نیز می خوانی، و دو رکعت دیگر از این نوافل را مابین اذان و اقامه می کنی، و بعد از اقامه نماز می گویی:

اللّهُمَّ رَبَّ هذِهِ الدَّعْوَهِ التَّامَّهِ وَالصَّلاهِ الْقَائِمَهِ، بَلِّغْ مُحَمَّداً صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ الدَّرَجَهَ وَالْوَسِـیلَهَ، وَالْفَضْلَ وَالْفَضِیلَهَ، بِاللَّهِ أَسْتَفْتِحُ، وَبِاللَّهِ أَسْـتَنْجِحُ، وَبِمُحَمَّدٍ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ أَ تَوَجَّهُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنِی بِهِمْ عِنْـدَکَ وَجِیهاً فِی الـدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ (۲) ۲۶۹۴.

پس مشغول شو به خواندن نماز ظهر، و مراعات می کنی آنچه را که در نماز صبح مذکور شد، و در این جا در ما سوای بِسْمِ اللَّه آهسته بخوان، و بهتر آنکه بخوانی در رکعت اوّل بعـد از حمـد سوره إِنّا أَنْزَلْناه را، و در رکعت دویّم سوره توحیـد را (۳) ۲۶۹۵، و چون دو رکعت از آن را خواندی و از تشـهّد فارغ شدی می گویی بعد از صلوات تشهّد: وَتَقَبَّلْ شَفاعَتَهُ وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ، پس برخیز و بخوان تسبیحـات اربع را سه مرتبه، و اگر اضافه کنی اسـتغفاری قربهً إلی اللَّه نیز خوب است، پس رکوع و سـجود را بجـا آور به همـان آدابی که در سـابق به شـرح رفت، پس برخیز از رکعت سـیّم، و رکعت چهارم را نیز به همین کیفیّت بجا آور، پس تشهّد و سلام بخوان. آداب نماز عصر و نوافل آن

پس از نمـاز شـروع می کنی به خوانـدن تعقیب، و آن سه تکبیری که در اوّل تعقیبـات بود می گویی، پس می خوانی: لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ إِلهاً واحِـداً، تا آخر دعا که سابق مـذکور شـد، پس تسبیـح زهراء علیها السـلام را می گویی، و می خوانی آنچه خواهی از تعقیبـات مشترکه که بعـد از نمـاز صبـح می خوانـدی، پس می خوانی تعقیبـات مختصّه نمـاز ظهر را، و آنهـا بسـیار است، و ما بعضی از آنها را در هدیّه و مفاتیح ذکر نمودیم، و این مختصر گنجایش ذکر ندارد، پس سجده شُکر بجا می آوری.

۱- مصباح المتهجّد: ۴۰.
۲- مصباح المتهجّد: ۳۰ و ۷۲.
۳- مصباح المتهجّد: ۴۸.

و چون از تعقیب نماز ظهر فارغ شدی مهیّا می شوی به جهت نماز عصر، پس بجا می آوری نافله آن را، و آن نیز هشت رکعت است، و بعد از فراغ از نوافل، نماز عصر بجا می آوری به همان آداب که مذکور شد، و سزاوار است آنکه بخوانی در رکعت اوّل بعد از حمد سوره إِذَا جَاءَ یا سوره أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُر یا امثال آن را، و در رکعت دوّم می خوانی سوره توحید را، و بعد از فراغ از نماز می خوانی از تعقیبات مشترکه آنچه را که بخواهی، پس به عمل می آوری آنچه را که مختصّ به نماز عصر است، که از جمله هفتاد مرتبه استغفار و ده مرتبه سوره إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ است، پس سجده شُکر بجا می آوری.

و چون خواستی از مسجد بیرون آیی این دعا را می خوانی:

اللَّهُمَّ دَعَوْتَنِی فَأَجَبْتُ دَعْوَتَکَ، وَصَلَّیْتُ مَکْتُوبَتَکَ، وَانْتَشَرْتُ فِی أَرْضِکَ کَمَا أَمَرْتَنِی، فَأَسْأَلُکَ مِنْ فَضْلِکَ الْعَمَلَ بِطَاعَتِکَ، وَاجْتِنَابَ مَعْصِیَتِکَ، وَالْکَفَافَ مِنَ الرِّزْقِ بِرَحْمَتِکَ (۱) ۲۶۹۶.

۱- مصباح المتهجّد: ۷۳ و کافی ۳/ ۳۰۹ از رسول اکرم صلی الله علیه و آله.

فصل سیّم

در اعمالی که متعلّق به ما بین غروب آفتاب تا وقت خواب است آداب نماز مغرب

بدان که آنچه سزاوار است از برای تو در نزدیکی غروب آن است که تعجیل کنی به رفتن به جانب مسجد، و آنکه در وقت زردی آفتاب بگویی:

أَمْسَی ظُلْمِی مُسْتَجِیراً بِعَفْوِکَ، وَأَمْسَتْ ذُنُوبِی مُسْتَجِیرَهً بِمَغْفِرَتِکَ، وَأَمْسی خَوْفِی مُسْتَجِیراً بِأَمانِکَ، وَأَمْسَی ذُلِّی مُسْتَجِیراً بِعِزِّکَ، وَأَمْسَی فَقْرِی مُسْتَجِیراً بِغِنَاکَ، وَأَمْسَی وَجْهِیَ الْبالِی (۱) ۲۶۹۷ مُسْتَجِیراً بِوَجْهِکَ الدَّائِمِ الْباقِی.

اللَّهُمَّ أَ لْبِسْنِی عافِیَتَکَ وَغَشِّنِی بِرَحْمَتِکَ، وَجَلِّلْنِی کَرامَتَکَ، وَقِنِی شَرَّ خَلْقِکَ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، یَا اللَّهُ یَا رَحْمنُ یَا رَحِیمُ (۲) ۲۶۹۸.

و سزاوار است که در این وقت مشغول باشی به تسبیح کردن و استغفار نمودن، زیرا که فضیلت این وقت مثل فضیلت پیش از طلوع است، و حق تعالی فرموده: وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّکَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ (۳) ۲۶۹۹.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون آفتاب تغییر کرد یعنی مشرف بر غروب شد پس ذکر کن خدای عزّ وجلّ را، و اگر با مردمی هستی که تو را مشغول دارند برخیز و دعا کن، یعنی از نزد آنها برخیز و مشغول دعا شو (۴) ۲۷۰۰.

و می گویی در وقت غروب:

یَا مَنْ خَتَمَ النُّبُوَّهَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، اخْتِمْ لِی فِی یَوْمِی هذَا بِخَیْرٍ، وَشَهْرِی بِخَیْرٍ، وَسَنَتِی بِخَیْرٍ، وَعُمْرِی بِخَیْرٍ (۵) ۲۷۰۱.

۱- در فلاح السائل و عدّه الداعی: البالی الفانی.

۲- فلاح السائل: ۳۸۳، شماره ۲۵۴، فصل ۲۲ و عدّه الداعی: ۳۰۹ از رسول اکرم صلی الله علیه و آله.

۳- ق: ۵۰/ ۲۹.

۴- فلاح السائل: ۳۸۳، ضمن ح ۲۵۵، باب ۲۲.

۵- مصباح المتهجّد: ۸۳.

و می خوانی تهلیل و استعاذه مأثوره را که در ادعیه صباح و مساء بیاید، پس می گذاری دست خود را بر بالای سرت و می کشی بر صورت خود و می گیری ریش خود را به دست و می گویی:

أَحَطْتُ عَلَى نَفْسِی وَأَهْلِی وَمالِی وَوَلَدِی مِنْ غائِبٍ وَشاهِدٍ بِاللَّهِ الَّذِی لَا إِلَهَ إِلّا هُوَ عالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ، الْحَیُّ الْقَیُّومُ، لَاتَأْخُذُهُ سِنَهٌ وَلَا نَوْمٌ. می خوانی تا الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ (۱) ۲۷۰۲ (۲) ۲۷۰۳.

پس مبادرت می کنی به خواندن نماز مغرب، و سزاوار نیست تأخیر افکندن نماز مغرب را از اوّل وقت آن، و در احادیث کثیره تأکید بسیار شده به تأخیر نینداختن آن از اوّل وقتش، و چون خواستی مشغول نماز شوی اذان و اقامه می گویی به همان آدابی که در سابق گذشت، و نیز در مابین اذان و اقامه می گویی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِإِقْبالِ لَیْلِکَ، وَ إِدْبارِ نَهارِکَ، وَحُضُورِ صَلَوَاتِکَ، وَأَصْواتِ دُعاتِکَ، وَتَسْبِیحِ مَلائِکَتِکَ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَتُوبَ عَلَیَّ إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوّابُ الرَّحِیمُ (۳) ۲۷۰۴.

پس برمی خیزی و نماز مغرب را با آداب و شرائط بجا می آوری، و بعد از فراغ از نماز سه تکبیر و تسبیح زهراء علیها السلام را می گویی، پس می خوانی:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلائِکَتَهُ یُصَلُّوْنَ عَلَى النَّبِیِّ یا أَ یُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا صَلُّوْا عَلَیْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِیماً. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ وَعَلَى ذُرِّیَّتِهِ وَعَلَى أَهْلِ بَیْتِهِ (۴) ۲۷۰۵.

و هفت مرتبه می گویی: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ (۵) ۲۷۰۶.

۱- بقره: ۲: ۲۵۵.

۲- فلاح السائل: ۳۸۳، ضمن ح ۲۶۱، باب ۲۲.

۳- مصباح المتهجّد: ۹۷ و فلاح السائل: ۴۰۴، ح ۲۷۳، فصل ۲۲.

۴- فلاح السائل: ۴۰۸، شماره ۲۷۸، فصل ۲۳.

۵- فلاح السائل: ۴۰۹، شماره ۲۷۹، فصل ۲۳.

پس سه مرتبه می گویی: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یَفْعَلُ مَا یَشاءُ وَلَا یَفْعَلُ مَا یَشاءُ غَیْرُهُ (۱) ۲۷۰۷.

پس می گویی: سُبْحانَکَ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ اغْفِرْ لِی ذُ نُوبِی جَمِیعاً، فَإِنَّهُ لَایَغْفِرُ الذُّنُوبَ کُلَّها جَمِیعاً إِلّا أَ نْتَ (۲) ۲۷۰۸.

و اگر دوست داشته باشی که تعقیب بیشتر از این بخوانی افضل آن است که بعد از نافله مغرب بخوانی (۳) ۲۷۰۹، پس برمی خیزی به جهت خواندن نافله، و آن چهار رکعت است به دو سلام، و مکروه است تکلّم مابین نماز مغرب و نافله آن، و می خوانی در رکعت اوّل سوره قُلْ یَا أَیُّها الکَافِرُونَ، و در رکعت دوّم توحید، و در دو رکعت دیگر هر سُوره که خواسته باشی، و سزاوار است که در رکعت سیّم بخوانی اوّل سوره حدید تا عَلِیم بِذَاتِ الصُّدورِ، و در رکعت چهارم آخر سوره حشر لَوْ أَنْزَلْنا هذَا القُرْآنَ تا آخر سوره (۴) ۲۷۱۰، و اگر به حمد تنها بخواهی اکتفا کنی جایز است مثل سایر نوافل، و سزاوار است بلند خواندن قرائت در آن، و همچنین در سایر نافله های شب.

پس چون از نافله مغرب فارغ شدی مانعی نیست از آنکه بخوانی از تعقیبات مشترکه آنچه که خواهی، پس سجده شُکر بجا می آوری به نحوی که در سابق گذشت، و اقلّ چیزی که در سجده شُکر مجزی است آن است که بگویی: شُکْراً شُکْراً شُکْراً (۵) ۲۷۱۱. تعقیب نماز عشاء

و شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که فرمود: هرگاه از نماز مغرب فارغ شدی دست بکش بر جبین خود و بگو سه مرتبه:

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ عالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ الرَّحْمَانُ الرَّحِیمُ، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنِّی الْهَمَّ وَالْحَزَنَ (۶) ۲۷۱۲.

۱- مصباح المتهجّد: ۹۸.

۲- فلاح السائل: ۴۰۹، شماره ۲۸۰، فصل ۲۳.

۳- فلاح السائل: ۴۱۰.

۴- مصباح المتهجّد: ۹۸.

۵- بحار الأنوار ۸۶/ ۱۹۸ نقل از عیون و علل.

۶- کافی ۳/ ۳۴۵.

و شایسته است آنکه بخوانی نماز غفیله را، و کیفیّت آن در مفاتیح و غیره مذکور است.

و چون شفق پنهان شود اذان و اقامه می گویی از برای نماز عشاء به همان آدابی که در سابق گذشت، پس شروع کن به خواندن فریضه عشاء با آداب و شرائط، و سزاوار است آنکه طول دهی قنوت و تعقیب آن را زیرا که وقت وسعت دارد.

پس می خوانی در تعقیب دعاء مشترکه بین صبح و شام را، پس از آن می خوانی دعاهای مختصّه به شام را، و آنها بسیار است، از جمله دعایی است که برای طلب روزی وارد شده، و در مفاتیح نقل شده.

و مستحبّ است آنکه بخوانی هفت مرتبه سوره قدر را، پس می گویی: اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظَلَّتْ، وَرَبَّ الْأَرَضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَ قَلَّتْ، وَرَبَّ الشَّياطِينِ وَما أَضَلَّتْ، وَرَبَّ الرِّياحِ وَما ذَرَتْ. اللَّهُمَّ رَبَّ كُلِّ شَيْ ءٍ وَ إِلهَ كُلِّ شَيْ ءٍ وَمَلِيكَ كُلِّ شَيْ ءٍ، أَ نْتَ اللَّهُ الْمُقْتَدِرُ عَلَى كُلِّ شَيْ ءٍ، أَ نْتَ اللَّهُ الْأَوَّلُ فَلا شَيْ ءَ قَبْلَكَ، وَأَ نْتَ الْآخِرُ فَلا شَيْ ءَ بَعْدَكَ، وَأَ نْتَ الظَّاهِرُ فَلا شَيْ ءَ فَوْقَكَ (۱) ۲۷۱۳، وَأَ نْتَ الْباطِنُ فَلا شَيْ ءَ دُونَكَ، رَبَّ جَبْرَئِيلَ وَمِيكائِيلَ وَ إِسْرافِيلَ وَإِلهَ إِبْراهِيمَ وَإِسْماعِيلَ (۲) ۲۷۱۴ وَ إِسْحاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَ سْباطِ (۳) ۲۷۱۵، أَسْأَ لُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَوَلَّانِي بِرَحْمَتِكَ وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ أَحَداً مِنْ خَلْقِكَ مِمَّنْ لَا طاقَةَ لِي بِهِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَ تَحَبَّبُ إِلَيْكَ فَحَبِّبْنِي، وَفِي النَّاسِ فَعَزِّزْنِي، وَمِنْ شَرِّ شَّياطِينِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فَسَلِّمْنِي يا رَبَّ الْعالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ. پس دعا می کنی به آنچه دوست می داری (۴) ۲۷۱۶.

پس سجده شُکر بجا می آوری، پس نماز وتیره را بجا می آوری، و آن دو رکعت نافله نشسته است بعد از نماز عشاء، و مستحبّ است آنکه در این نماز خوانده شود صد آیه از قرآن، و خوب است آنکه در رکعت اوّل بعد از حمد خوانده شود سوره واقعه و در دویّم سوره توحید، و می خوانی

۱- از: «وَأَنتَ الآخر» تا «فوقَكَ»: نسخه.

۲- وَإِسْماعِيلَ: خ.

۳- وَالْأَ سْباطِ: خ.

۴- مصباح المتهجّد: ۱۱۰.

بعد از سلام هر دعایی که خواستی (۱) ۲۷۱۷. در آداب وقت خواب

و چون خواستی بخوابی سزاوار است که مهیّای موت شوی، و با طهارت باشی، و توبه از گناهان نمایی، و قلب خود را از هموم دنیا فارغ سازی، و یاد کنی وقت مرگ و خوابیدن در لحد را تنها و بی کس، و وصیّت خود را نوشته در زیر وساده خود گذاری، و عازم باشی بر آنکه برای نماز شب برخیزی، زیرا که فخر مؤمن و زینت او در دنیا و آخرت نماز در آخر شب است، و می خوانی در وقت خوابیدن سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و سوره ألهَاكُمُ التَّكَاثُر و آیه الکرسی را، پس سه دفعه می خوانی: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عَلا فَقَهَرَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی بَطَنَ فَخَبَرَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی مَلَکَ فَقَدَرَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یُحْیِی الْمَوْتَی، وَیُمِیتُ الْأَحْیاءَ، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۲) ۲۷۱۸. پس می گویی تسبیح حضرت زهراء علیها السلام را، و می خوابی بر طرف راست به هیئت میّت که در قبر گذاشته می شود.

امّا خوابیدن به هیأت محتضر، شیخ ما ثقه الإسلام نوری در دار السّلام فرموده که: نیافتم آن را درهیچ خبر واثری، بلی غزالی آن را ذکر کرده، وشک نیست که رشد درخلاف او است. انتهی.

و اگر خواستی آنکه بیدار شوی از برای نماز شب یا غیر آن و بترسی از غلبه خواب، می خوانی آخر سوره کهف را که این آیه است: قُلْ إِنَّمَا أَ نَا بَشَرٌ مِثْلُکُمْ یُوحی إِلَیَّ أَ نَّما إِلهُکُمْ إِلهٌ واحِدٌ فَمَنْ کَانَ یَرْجُو لِقاءَ رَبِّهِ فَلْیَعْمَلْ عَمَلًا صالِحاً وَلَا یُشْرِکْ بِعِبَادَهِ رَبِّهِ أَحداً (۳) ۲۷۱۹.

و روایت شده از حضرت صادق علیه السلام که: هیچکس نمی خواند این آیه را در وقت خوابیدن مگر آنکه بیدار می شود در آن ساعتی که می خواهد بیدار شود در آن ساعت (۴) ۲۷۲۰.

و اگر از عقرب و جانوران دیگر می ترسی بخوان این دعا را، که حضرت امام محمّد باقر علیه السلام ضامن شده سلامتی خواننده آن را از شرّ عقرب و هوام تا وقت صبح، و دعا این است:

أَعُوذُ بِکَلِماتِ اللَّه التَّامَّاتِ الَّتِی لَایُجاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلَا فاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ، وَمِنْ شَرِّ مَا بَرَأَ، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ دَابَّهٍ هُوَ آخِذٌ بِناصِیَتِها، إِنَّ رَبِّی عَلَی

۱- مصباح المتهجّد: ۱۱۴.

۲- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۶ ح ۴۳۵ و ۴۳۸ و قرب الإسناد: ۳۵، ح ۱۱۵ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۷۰ ح ۱۳۵۴ و ثواب الأعمال: ۱۲۵.

۳- کهف: ۱۸/ ۱۱۰.

۴- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۷۱ ح ۱۳۵۶.

صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۱) ۲۷۲۱.

و اگر از احتلام ترسی این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْاحْتِلامِ، وَمِنْ سُوءِ (۲) ۲۷۲۲ الْأَحْلامِ، وَمِنْ أَنْ یَتَلاعَبَ (۳) ۲۷۲۳ بِیَ الشَّیْطانُ فِی الْیَقَظَهِ وَالْمَنامِ (۴) ۲۷۲۴.

و اگر بترسی از خراب شدن خانه و مکانی که در آنجا می خوابی، پس می خوانی این آیه را:

إِنَّ اللَّهَ یُمْسِکُ السَّمواتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولا وَلَئِنْ زالَتا إِنْ أَمْسَکَهُما مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ کانَ حَلِیماً غَفُوراً (۵) ۲۷۲۵.

و اگر از دزد ترسی آخر سوره بنی اسرائیل را بخوان، که اوّلش این است: قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمنَ (۶) ۲۷۲۶ (۷) ۲۷۲۷.

و در وقت خواب سرمه بکش هفت میل، چهار میل در چشم راست، و سه میل در چشم چپ (۸) ۲۷۲۸، و در وقت سرمه کشیدن می خوانی این دعا را:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ النُّوْرَ فِی بَصَرِی، وَالْبَصِیرَهَ فِی دِینِی، وَالْیَقِینَ فِی قَلْبِی، وَالْإِخْلاصَ فِی عَمَلِی، وَالسَّلامَهَ فِی نَفْسِی، وَالسَّعَهَ فِی رِزْقِی، وَالشُّکْرَ لَکَ أَبَداً مَا أَبْقَیْتَنِی، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ (۹) ۲۷۲۹.

وسزاوار است اینکه ترک کنی خواب بین الطّلوعین را و خواب بعد از عصر را، و چون خواستی بخوابی چراغ را خاموش می کنی و رو به قبله می خوابی، ودر بامی که اطرافش دیوار نداشته باشد نمی خوابی، و خوابی که دیدی برای هرکس نقل مکن مگر آنکه عالم و ناصح و مهربان باشد (۱۰) ۲۷۳۰.

۱- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۷ ح ۴۳۹.

۲- شَرِّ: خ ل.

۳- وَأَنْ یَلْعَبَ: خ ل.

۴- مصباح المتهجّد: ۱۲۲.

۵- فاطر: ۳۵/ ۴۱.

۶- اسراء: ۱۷/ ۱۱۰- ۱۱۱.

۷- مصباح المتهجّد: ۱۲۱.

۸- مکارم الأخلاق ۱/ ۱۰۹ ح ۲۳۴ از امام رضا علیه السلام.

۹- مکارم الأخلاق ۱/ ۱۱۱ ضمن ح ۲۴۶.

١٠- بحار الأنوار ٧٦/ ٩٦.

فصل چهارم فضیلت برخاستن از خواب و نماز شب

در برخاستن از خواب و نماز شب خواندن

بدان که روایات بسیار وارد شده است از اصحاب عصمت علیهم السلام در باب برخاستن شب و بیان فضیلت آن، و روایت شده که آن شرف مؤمن است، و آنکه نماز شب باعث صحّت بدن و کفّاره گناهان روز و برطرف کننده وحشت قبر است، روی را سفید و بوی را پاکیزه و روزی را جلب می نماید (۱) ۲۷۳۱، و آنکه مال و پسران زینت حیات دنیایند و هشت رکعت نماز در آخر شب با نماز وِتر زینت آخرت است، و گاهی حق تعالی جمع می فرماید این دو زینت را برای بعضی از مردمان (۲) ۲۷۳۲، و آنکه دروغ گفته کسی که بگوید من نماز شب می کنم و روز گرسنگی می برم، زیرا که نماز شب ضامن روزی روز است (۳) ۲۷۳۳.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: فرموده بود در وصیّت رسول خدا به علی علیهما و آلهما السّلام: یا علی، وصیّت می کنم تو را در باب نفس خودت به چند خصلت، پس حفظ کن آنها را، بعد از آن فرمود: خداوندا یاری کن او را، و ذکر فرمود جمله ای از خصلتها تا اینکه فرمود: وعَلَیْکَ بِصَلاهِ اللیْلِ، وَعَلَیْکَ بِصَلاهِ اللیْلِ، وَعَلَیْکَ بِصَلاهِ اللیْلِ، وَعَلَیْکَ بِصَلاهِ الزَّوالِ، وَعَلَیْکَ بِصَلاهِ الزَّوالِ، وَعَلَیْکَ بِصَلاهِ الزَّوالِ (۴) ۲۷۳۴.

و ظاهر این است که حضرت اراده کردند به نماز شب سیزده رکعت را، و به نماز زوال هشت رکعتی که نافله زوال است.

و از انَس روایت است که گفت: شنیدم حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: دو رکعت نماز در دل شب بهتر است به سوی من از دنیا و آنچه در دنیا است (۵) ۲۷۳۵.

و روایت شده که از امام زین العابدین علیه السلام سؤال کردند که: چه شده که کسانی که در شب

۱- عوالی اللئالی ۱/ ۳۵۲.

۲- معانی الأخبار: ۳۲۴ از امام صادق علیه السلام.

۳- محاسن برقی ۱/ ۱۲۵ ح ۱۴۱ باب ۶۱.

۴- کافی ۸/ ۷۹ ح ۳۳.

۵- علل الشرایع ۲/ ۳۶۳ باب ۸۴ ح ۶.

تهجّد می کنند رویشان از همه کس نیکوتر است؟ فرمود: برای آنکه ایشان خلوت می کنند با خدا، حق تعالی می پوشاند به ایشان از نور خویش (۱) ۲۷۳۶.

و بالجمله، روایات در این باب بسیار است، و مکروه است ترک برخاستن شب.

و شیخ به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که فرمود: نیست بنده ای مگر اینکه بیدار می شود در هر شب یک مرتبه یا دو مرتبه یا چند مرتبه، پس اگر برخاست که برخاست، و اگر نه می گشاید شیطان میان پاهای خود را پس بول می کند در گوش او، آیا نمی بیند آن کسی که برنخاسته است از برای نماز شب صبح که برمی خیزد گران و مکدّر و سنگین و کسِل است (۲) ۲۷۳۷.

و شیخ برقی به سند معتبر از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده که فرمود: از برای شب شیطانی است که او را رها می گویند، پس هرگاه بنده ای از خواب بیدار شود و اراده کند برخاستن برای نماز شب را آن شیطان به او گوید: حالا وقت برخاستن تو نیست، پس دفعه دیگر که بیدار شود و خواهد برخیزد آن شیطان گوید که: وقت برخاستن نشده، یعنی زود است، پس پیوسته او را از برخاستن زائل کند و حبس کند او را تا فجر طلوع کند، و چون فجر طالع شود بول کند در گوش او، آن وقت بگذرد از او در حالی که دُم خود را می جنباند از ناز و به خود می بالد (۳) ۲۷۳۸.

و ابن ابی جُمهور از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرده که آن حضرت روزی به اصحاب خود فرمود که: احدی از شما هرگاه خوابید شیطان گره می زند بر پس سر او سه گره، بزند مکان هر گرهی:

عَلَیْکَ لَیْلٌ طَوِیلٌ فَارْقُدْ، یعنی شبت دراز است بخواب، پس هرگاه بیدار شد و ذکر خدا کرد یک گره گشوده شود، و اگر وضو گرفت یک گره دیگر گشوده گردد، و اگر نماز خواند یک گره دیگر گشوده گردد، پس داخل صبح شود به حال نشاط پاکیزه نفس، و الّا صبح کند خبیث النّفس کسلان (۴) ۲۷۳۹؛ و این روایت در کتب اهل سنّت نیز مذکور است (۵) ۲۷۴۰.

و قطب راوندی روایت کرده از امیر المؤمنین علیه السلام که فرمود: طمع مکن در سه چیز با سه چیز: طمع مکن در بیداری شب با پر خوردن، و در نور صورت با خوابیدن در جمیع شب، و در امان از دنیا با صحبت فسّاق (۶) ۲۷۴۱.

و نیز قطب راوندی روایت کرده که حضرت عیسی علیه السلام صدا زد مادر خود مریم علیها السلام را بعد از مردنش و گفت: ای مادر، با من تکلّم کن، آیا می خواهی به دنیا برگردی؟ گفت: بلی، برای آنکه

۱- علل الشرایع ۲/ ۳۶۶.

۲- محاسن برقی ۱/ ۱۶۷ ح ۲۴۸ و کتاب عقاب الأعمال: باب ۱۰.

۳- محاسن برقی ۱/ ۱۶۷ ح ۲۴۹.

۴- درر اللآلی ابن ابی جمهور طبق نقل مستدرک الوسائل ۶/ ۳۴۰ ح ۶۰۵۶.

۵- سنن النسائی ۱/ ۴۱۱ شماره ۱۳۰۱.

۶- لبّ اللباب راوندی طبق نقل مستدرک الوسائل ۶/ ۳۴۰ ح ۶۹۵۵.

نماز گزارم برای خدا در شب بسیار سرد، و روزه بگیرم در روز بسیار گرم، ای پسر جان من، این راه بیمناک است (۱) ۲۷۴۲.

کیفیّت نماز شب

و امّا کیفیّت نماز شب

به نحو آسان و مختصر که همه کس بتواند بجا آورد إن شاء اللّه تعالی آن است که چون از خواب برخاست سجده کند برای خداوند تعالی، و نیکو است در این حال یا در حال برداشتن سر از سجده بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَحْیانِی بَعْدَما أَمَاتَنِی وَ إِلَیْهِ النُّشُورُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی رَدَّ عَلَیَّ رُوحِی لِأَحْمَدَهُ وَأَعْبُدَهُ (۲) ۲۷۴۳.

و چون برخاست و ایستاد بگوید: اللَّهُمَّ أَعِنِّی عَلَی هَوْلِ الْمُطَّلَعِ، وَوَسِّعْ عَلَیَّ الْمَضْجَعَ، وَارْزُقْنِی خَیْرَ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ (۳) ۲۷۴۴.

و چون صدای خروس شنید بگوید: سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوحِ سَبَقَتْ رَحْمَتُکَ غَضَبَکَ، لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ، عَمِلْتُ سُوءاً وَظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی، إِنَّهُ لَا یَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلّا أَنْتَ، فَتُبْ عَلَیَّ إِنَّکَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ.

و چون نگاه کند به اطراف آسمان بخواند: اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَایُوَارِی مِنْکَ لَیْلٌ ساجٍ، وَلَا سَمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ، وَلَا أَرْضٌ ذَاتُ مِهادٍ، وَلَا ظُلُماتٌ بَعْضُها فَوْقَ بَعْضٍ، وَلَا بَحْرٌ لُجِّیٌّ تُدْلِجُ بَیْنَ یَدَیِ الْمُدْلِجِ مِنْ خَلْقِکَ تُدْلِجُ الرَّحْمَهَ عَلَی مَنْ تَشاءُ مِنْ خَلْقِکَ تَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَما تُخْفِی الصُّدُورُ، غارَتِ النُّجُومُ، وَنامَتِ الْعُیُونُ، وَأَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ، لَاتَأْخُذُکَ سِنَهٌ وَلَا نَوْمٌ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَ إِلهِ الْمُرْسَلِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ.

۱- لبّ اللباب راوندی طبق نقل مستدرک الوسائل ۶/ ۳۳۸ ح ۶۹۴۸.

۲- مصباح المتهجّد: ۱۲۷.

۳- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۸۰ ح ۱۳۸۹.

پس بخواند پنج آیه آل عمران:

إِنَّ فِی خَلْقِ السَّمواتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلافِ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ لَآیاتٍ لِأُولِی الْأَلْبابِ، الَّذِینَ یَذْکُرُونَ اللَّهَ قِیاماً وَقُعُوداً وَعَلی جُنُوبِهِمْ وَیَتَفَکَّرُونَ فِی خَلْقِ السَّمواتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنا مَا خَلَقْتَ هذا باطِلًا سُبْحانَکَ فَقِنا عَذابَ النَّارِ، رَبَّنا إِنَّکَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَیْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِینَ مِنْ أَنْصارٍ، رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادِی لِلْإِیمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّکُمْ فَآمَنَّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَکَفِّرْ عَنَّا سَیِّئاتِنا وَتَوَفَّنا مَعَ الْأَبْرَارِ، رَبَّنا وَآتِنا مَا وَعَدْتَنا عَلَی رُسُلِکَ وَلَا تُخْزِنا یَوْمَ الْقِیامَهِ إِنَّکَ لَاتُخْلِفُ الْمِیعَادَ (۱) ۲۷۴۵ (۲) ۲۷۴۶.

پس هرگاه خواست که متوجّه شود به سوی عبادت و او را حاجتی به تخلّی بوده باشد ابتدا کند به آن، و چون بیرون آید از خلا ابتدا کند به مسواک، بعد از آن وضو بسازد وضوء کامل، و خود را خوشبو سازد، پس برخیزد به نماز شب (۳) ۲۷۴۷.

و اوّل وقت آن از نصف شب است، و هرچه نزدیکتر شود به طلوع صبح صادق افضل است، و اگر طلوع کند صبح و چهار رکعت آن را بجا آورده باشد بقیّه را بخواند به حمد تنها بی سوره (۴) ۲۷۴۸.

پس چون برخاست برای نماز شب شروع می کند به هشت رکعت نماز شب، و بعد از هردو رکعت سلام می دهد، و خوب است که در دو رکعت اوّل بعد از حمد شصت مرتبه توحید بخواند، در هر رکعتی سی مرتبه، تا منصرف شود از نماز و نبوده باشد میان او و خدای عزّ وجلّ گناهی (۵) ۲۷۴۹، و یا آنکه در رکعت اوّل آن توحید و در رکعت دوّم قُلْ یَا أَیُّهَا الکَافِرُونَ بخواند، و در شش رکعت دیگر حمد و هر سوره که خواهد بخواند، و کافی است حمد و قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ در هر رکعتی، و جایز است اکتفا به حمد تنها (۶) ۲۷۵۰.

و چنانکه سنّت است قنوت در نمازهای واجبی، سنّت است نیز در هر رکعت دویّمی از نوافل، و کافی است سه سُبْحانَ اللَّهِ گفتن، و یا آنکه گفته شود: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنا وَارْحَمْنا

۱- آل عمران: ۳/ ۱۹۰- ۱۹۴.

۲- مصباح المتهجّد: ۱۲۷- ۱۲۹.

۳- مصباح المتهجّد: ۱۳۰.

۴- رسائل العشر طوسی: ۱۵۰.

۵- هدایه صدوق: ۱۵۰، باب ۵۹.

۶- مصباح المتهجّد: ۱۳۹.

وَعافِنا وَاعْفُ عَنَّا فِی الـدُّنْیا وَالْآخِرَهِ إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ. و یا آنکه بگوید: رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَتَجاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ إِنَّکَ أَ نْتَ الْأَعَزُّ الْأَجَلُّ الْأَکْرَمُ (۱) ۲۷۵۱.

و روایت شده که حضرت امام موسی علیه السلام چون شب در محراب عبادت می ایستاد می خواند:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ خَلَقْتَنِی سَوِیّاً، و این دعاء پنجاهم صحیفه کامله است.

و چون فارغ شود از هشت رکعت نماز شب پس بجا می آورد دو رکعت نماز شفع ویک رکعت نماز وتر، و می خواند در این سه رکعت بعـد از حمـد قُلْ هُوَ اللَّه أحَـِد، تا به منزله آن باشـد که یک ختم قرآن کرده باشـد، زیرا که سوره توحید ثلث قرآن است (۲) ۲۷۵۲، و یا آنکه بخواند در نماز شـفع در رکعت اوّل حمد و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، و در رکعت دوّم حمد و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الفَلَقِ (۳) ۲۷۵۳.

و چون از نماز شـفع فارغ شد مسـتحبّ است آنکه بخواند: إِلهِی تَعَرَّضَ لَکَ فِی هذَا اللَّیْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ (۴) ۲۷۵۴. و این دعایی است که در اعمال شب نیمه شعبان در مفاتیح الجنان مذکور شده.

و چون از دو رکعت شـفع فارغ شـد برمی خیزد به جهت یک رکعت وتر، و می خوانـد در آن حمد و سوره توحید، و یا آنکه می خوانـد بعـد از حمد قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ سه مرتبه و معوّذتین، یعنی قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الفَلَقِ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، پس دست برمی دارد برای قنوت و دعا می خواند آنچه بخواهد (۵) ۲۷۵۵.

شیـخ طوسی فرموده که: دعاهـایی که در این محـل خوانـده می شود از بسـیاری احصـا نمی شود ولکن چیز موقّتی نیست که خلاف آن جایز نباشد (۶) ۲۷۵۶.

و مسـتحبّ است که انسان در قنوت آن گریه کنـد از خوف خـدا و ترس از عقاب خدا، یا تباکی کند و دعا کند برای برادران مؤمن، و مستحبّ است که ذکر شود چهـل نفر، پس بـدرستی که کسـی که دعا کنـد برای چهل مؤمن، دعایش مسـتجاب می شود إن شاء اللَّه، و دعا کند به آنچه خواسته باشد.

۱- مستدرک الوسائل ۴/ ۴۰۰ ح ۵۰۱۳ و ص ۴۰۳ ح ۵۰۱۸ نقل از شیخ صدوق در مقنع.

۲- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۸۵ ح ۱۴۰۰.

۳- رسائل العشر: ۱۴۷.

۴- مصباح المتهجّد: ۱۵۲.

۵- رسائل العشر: ۱۴۷.

۶- رسائل العشر: ۱۵۰.

و شیخ صدوق در فقیه فرموده که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله در قنوت وتر می خواند:

اللَّهُمَّ اهْدِنِی فِیمَنْ هَدَیْتَ، وَعَافِنِی فِیمَنْ عَافَیْتَ، وَتَوَلَّنِی فِیمَنْ تَوَلَّیْتَ، وَبارِکْ لِی فِیما أَعْطَیْتَ، وَقِنِی شَرَّ مَا قَضَیْتَ، فَإِنَّکَ تَقْضِی وَلَا یُقْضَی عَلَیْکَ، سُبْحَانَکَ رَبَّ الْبَیْتِ، أَسْتَغْفِرُکَ وَأَ تُوبُ إِلَیْکَ، وَأُؤْمِنُ بِکَ وَأَ تَوَکَّلُ عَلَیْکَ، وَ (۱) ۲۷۵۷ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِکَ یَا رَحِیمُ (۲) ۲۷۵۸.

و سزاوار است آنکه هفتاد مرتبه بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللَّه رَبِّی (۳) ۲۷۵۹ وَأَ تُوبُ إِلَیْهِ. و سزاوار است که دست چپ را به دعا بلند کرده باشد و استغفار را به دست راست بشمارد.

و روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله استغفار می کرد در نماز وتر هفتاد مرتبه، و هفت مرتبه می گفت: هذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِکَ مِنَ النَّارِ (۴) ۲۷۶۰.

و نیز روایت شده که حضرت امام زین العابدین علیه السلام در سحر در نماز وتر سیصد مرتبه می گفت: الْعَفْوَ الْعَفْوَ. و بگوید بعداز این: رَبِّ اغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی وَتُبْ عَلَیَّ إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوَّابُ الْغَفُورُ (۵) ۲۷۶۱ الرَّحِیمُ (۶) ۲۷۶۲.

و سزاوار است آنکه طول دهد قنوت را، و چون فارغ شد از قنوت به رکوع رود، و چون سر از رکوع برداشت بخواند این دعا را که شیخ در تهذیب از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نقل کرده:

هذَا مَقَامُ مَنْ حَسَناتُهُ نِعْمَهٌ مِنْکَ، وَشُکْرُهُ ضَعِیفٌ، وَذَ نْبُهُ عَظِیمٌ، وَلَیْسَ لِذلِکَ إِلّا رِفْقُکَ وَرَحْمَتُکَ، فَإِنَّکَ قُلْتَ فِی کِتابِکَ الْمُنْزَلِ عَلَی نَبِیِّکَ الْمُرْسَلِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: کانُوا قَلِیلًا مِنَ اللَّیْلِ مَا یَهْجَعُونَ وَبِالْأَسْحارِ هُمْ یَسْتَغْفِرُونَ (۷) ۲۷۶۳، طَالَ هُجُوعِی وَقَلَّ قِیامِی وَهذَا السَّحَرُ وَأَ نَا أَسْتَغْفِرُکَ لِذُ نُوبِی اسْتِغْفارَ مَنْ لَایَجِدُ لِنَفْسِهِ ضَرّاً وَلَا نَفْعاً وَلَا مَوْتاً وَلَا حَیاهً وَلَا نُشُوراً (۸) ۲۷۶۴.

۱- وَ: خ.

۲- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۸۷ ح ۱۴۰۲.

۳- رَبِّی: خ.

۴- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۸۹ ح ۱۴۰۶.

۵- الْغَفُورُ: خ.

۶- مصباح المتهجّد: ۱۵۵.

۷- ذاریات: ۵۱/ ۱۷- ۱۸.

۸- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۳۲ ح ۵۰۸.

پس به سجده رود ونماز را تمام کند، و بعد از سلام تسبیح زهرا علیها السلام بخواند، پس بگوید:

الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّباحِ، الْحَمْدُ لِفالِقِ الْإِصْباحِ. و بگوید: سُبْحانَ رَبِّیَ الْمَلِکِ الْقُدُّوسِ الْعَزِیزِ الْحَکِیم سه مرتبه، پس بگوید: یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ، یَا بَرُّ یَا رَحِیمُ، یَا غَنِیُّ یَا کَرِیمُ، ارْزُقْنِی مِنَ التِّجارَهِ أَعْظَمَها فَضْلًا، وَأَوْسَعَها رِزْقاً، وَخَیْرَها لِی عاقِبَهً، فَإِنَّهُ لَاخَیْرَ فِیما لَاعاقِبَهَ لَهُ (۱) ۲۷۶۵.

و شایسته است که بخواند بعد از این دعای حزین را: أُناجِیکَ یَا مَوْجُودُ فِی کُلِّ مَکانٍ، إلی آخره (۲) ۲۷۶۶. پس به سجده رود و بگوید پنج مرتبه: سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوحِ (۳) ۲۷۶۷. پس بنشیند و بخواند آیه الکرسی را، دگر باره به سجده رود و ذکر سابق را پنج مرتبه بخواند.

پس برخیزد به جهت نافله صبح، و آن دو رکعت است، در رکعت اوّل بعد از حمد سوره قُلْ یَا أَیُّهَا الکَافِرُونَ، و در رکعت دوّم بعد از حمد سوره توحید بخواند، و چون سلام داد بخوابد بر پهلوی راست رو به قبله به هیئت میّت در لحد و بگذارد گونه راست خود را بر روی دست راست و بگوید:

اسْتَمْسَکْتُ بِعُرْوَهِ اللَّهِ الْوُثْقَی الَّتِی لَاانْفِصامَ لَها، وَاعْتَصَمْتُ بِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِینِ، وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ فَسَقَهِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ، وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ فَسَقَهِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ.

پس سه مرتبه بگوید: سُبْحانَ رَبِّ الصَّباحِ فَالِقِ الْإِصْباحِ، و بخواند پنج آیه آل عمران: إنَّ فِی خَلْقِ السَّمَوَات والأَرْضِ (۴) ۲۷۶۸. پس برخیزد و بنشیند و تسبیح زهرا علیها السلام بگوید (۵) ۲۷۶۹. نافله نماز صبح

۱- مصباح المتهجّد: ۱۶۳.

۲- بیاید این دعا در ملحقات باقیات الصالحات (ص ۱۰۴۳).

۳- مصباح المتهجّد: ۱۲۷.

۴- آل عمران: ۳/ ۱۹۰- ۱۹۴. گذشت در ص ۸۶۸.

۵- مصباح المتهجّد: ۱۷۹ و رسائل العشر: ۱۵۱.

و در کتاب من لا یحضره الفقیه است که روایت شده: هرکه صلوات بفرستد بر محمّد و آل محمّد صد مرتبه مابین دو رکعت نافله صبح و نماز صبح، نگاه دارد حق تعالی روی او را از حرارت آتش، و کسی که بگوید صد مرتبه: سُبْحانَ رَبِّیَ الْعَظِیمِ وَبِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّی وَأَتُوبُ إِلَیْهِ، بنا کند خداوند تعالی از برای او خانه ای در بهشت، و کسی که بخواند بیست و یک مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، بنا کند حق تعالی برای او خانه ای در بهشت، و اگر بخواند آن را چهل مرتبه، بیامرزد حق تعالی او را (۱) ۲۷۷۰.

و سزاوار است آنکه خوانده شود بعد از فراغ از نماز شب دعای سی و دوّم صحیفه کامله:

اللَّهُمَّ یَا ذَا الْمُلْکِ الْمُتَأَبِّدِ بِالْخُلُودِ (۲) ۲۷۷۱. پس سجده شُکر کند، و سزاوار است که دعا کند در آن از برای برادران مؤمن خود و بخواند دعای اللَّهُمَّ رَبَّ الْفَجْرِ، را که در ادعیه سجده شُکر گذشت (ص ۸۵۷).

رجاء واثق از برادران دینی که از برای این گنهکار روسیاه نیز دعا کنند که بسیار محتاجم به دعاء. وَاللَّهُ الْمُوَفِّق.

۱- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۹۵ ح ۱۴۲۳.

۲- صحیفه کامله سجادیّه: ۲۸۹.

فصل پنجم ادعیه صباح و مساء

در ذکر بعضی اذکار و دعاها که در صباح و مساء باید خواند

بدان أَیَّدَکَ اللّه که تحریص وترغیب بی شمار بر محافظت این دو وقت در آیات و اخبار شده است، لهذا در این دو وقت ادعیه و اذکار بسیار از رسول خدا و ائمّه اطهار صلوات اللّه علیهم اجمعین مأثور گردیده، و ما در این رساله به ذکر مختصری از اینها تبرّک می جوییم:

اوّل: ابن بابویه به سند معتبر از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده است که: هرکه پیش از طلوع آفتاب قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ و آیه الکرسی هر کدام را یازده مرتبه بخواند، خدا منع کند مال او را از آنچه ترسد.

و فرمود: هرکه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ پیش از طلوع آفتاب بخواند، در آن روز گناهی به او نرسد، هرچند شیطان جهد کند (۱) ۲۷۷۲.

دوّم: کلینی و ابن بابویه و شیخ طوسی و دیگران به سندهای معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که: فریضه و واجب است بر هر مسلمان که ده مرتبه پیش از طلوع آفتاب و ده مرتبه پیش از غروب این دعا بخواند:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ، یُحْیِی وَیُمِیتُ وَهُوَ حَیٌّ لَایَمُوتُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۲) ۲۷۷۳.

و در بعضی از روایات چنین وارد است که: یُحْیِی وَیُمِیتُ وَیُمِیتُ وَیُحیِی. و در چند روایت: وَهُوَ حَیٌّ لَایَمُوتُ بِیَدِهِ الْخَیْرُ نیست و در بعضی هست، و ظاهراً همه خوب است، و اگر همه قسم را بگوید بهتر است، و در بعضی از روایات وارد شده است که: اگر ترک شود قضا کنید که لازم است، و در بعضی از روایات کفّاره گناهان او است در آن روز (۳) ۲۷۷۴.

سیّم: ابن بابویه ودیگران به سندهای معتبر بسیار از حضرت امام زین العابدین وحضرت صادق علیهما السلام روایت کرده اند که: هرکه در شام صد مرتبه اللَّهُ أَکْبَرُ بگوید، چنان است که صد بنده

۱- خصال شیخ صدوق: ۶۲۲ ح أربعمئه.

۲- کافی ۲/ ۵۳۳ و خصال: ۴۵۲، ح ۵۸ و مصباح المتهجّد: ۸۳.

۳- کافی ۲/ ۵۳۳ ح ۳۳.

آزاد کرده باشد (۱) ۲۷۷۵.

و به سند صحیح دیگر از امام محمّد باقر علیه السلام منقول است که: هرکه صد مرتبه پیش از طلوع آفتاب و صد مرتبه پیش از غروب آفتاب اللَّهُ أَكْبَرُ بگوید، خداوند کریم برای او مثل ثواب صد بنده آزاد کردن بنویسد، و هرکه ده مرتبه (۲) ۲۷۷۶ سُبْحانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ بگوید، خدا ده حسنه برای او بنویسد، و هرکه زیاده بگوید زیاده برای او نوشته شود (۳) ۲۷۷۷.

چهارم: ایضاً ابن بابویه به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: در بهشت غرفه ای چند هست که ظاهر آنها از اندرون آنها و اندرون آنها از بیرون آنها نمایان است، و از امّت من کسی در آنها ساکن می شود که سخن نیک گوید، و طعام به مردم بخوراند، و به هرکه رسد سلام کند، و در شب نماز کند در هنگامی که مردم در خواب باشند، پس فرمود: کلام نیک آن است که در صبح و شام ده مرتبه بگوید: سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ (۴) ۲۷۷۸.

و در محاسن برقی به سند صحیح منقول است از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به مردی گذشت که باغی را برای خود غرس می کرد، ایستاد و فرمود که: می خواهی تو را دلالت کنم بر باغی که اصلش از این باغ ثابت تر و میوه اش زودرس تر و نیکوتر و باقی تر باشد؟ گفت: بلی یا رسول اللَّه، فرمود که: در صبح و شام بگو: سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، که به عدد هر تسبیحی در بهشت درختها برای تو غرس می نمایند از انواع میوه ها، و اینها است باقیات صالحات که خدا در قرآن فرموده است که: نیکوتر وباقی ترند از مال دنیا (۵) ۲۷۷۹.

پنجم: ابن بابویه به سند معتبر از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده است که: هرکه نزدیک به شام یا بعد از شام سه مرتبه این آیه را بخواند، در آن شب خیری از او فوت نشود، و جمیع شرور از او دور گردد، و همچنین است هرگاه در هنگام صبح بگوید، و آیه این است:

فَسُبْحانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ

۱- مقنع صدوق: ۲۹۴.

۲- ده مرتبه: خ.

۳- محاسن برقی ۱/ ۱۰۵ ح ۸۶ باب ۲۸.

۴- معانی الأخبار: ۲۵۱ و أمالی صدوق: م ۵۳، ح ۵.

۵- محاسن ۱/ ۱۰۷ ح ۹۲ باب ۳۰.

وَالْأَرْضِ وَعَشِيّاً وَحِينَ تُظْهِرُونَ (۱) ۲۷۸۰ (۲) ۲۷۸۱.

ششم: برقی در محاسن به سند موثّق از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که: هرکه در صبح سه مرتبه و در شام سه مرتبه بگوید: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، نترسد از شیطان و نه از پادشاهی و نه از خوره و نه از پیسی، و حضرت فرمود که: من صد مرتبه می گویم (۳) ۲۷۸۲، و در تعقیب نماز صبح و شام هفت مرتبه نیز گذشت.

هفتم: به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: مردی از انصار چند روز به خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله نرسید و حضرت از او پرسید که: به چه سبب در این چند روز از ما غایب بودی؟ گفت: به سبب تنگدستی و طول بیماری، فرمود: می خواهی تو را دعایی تعلیم نمایم که چون بخوانی فقر و بیماری از تو زائل گردد؟ گفت: بلی یا رسول اللَّه، فرمود که: در صبح و شام این دعا بخوان:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِى لَايَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَ لِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيراً (۴) ۲۷۸۳.

هشتم: در روایات معتبره بسیار از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: پیش از طلوع و غروب آفتاب ده مرتبه بگو:

أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يَحْضُرُونِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (۵) ۲۷۸۴.

و در بعضی از روایات چنین است: وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُون، و در بعضی از روایات:

أَسْتَعِيذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يَحْضُرُونِ. تا آخر (۶) ۲۷۸۵.

۱- روم: ۳۰/ ۱۷- ۱۸.
۲- أمالی صدوق: م ۸۵ ح ۱۴ و ثواب الأعمال: ۱۶۶.
۳- محاسن ۱/ ۱۱۲ ح ۱۰۵ باب ۳۸.
۴- محاسن ۱/ ۱۱۴ ح ۱۱۳ باب ۴۱.
۵- مصباح المتهجّد: ۸۴ و ۲۱۱.
۶- کافی ۲/ ۵۳۳ ح ۳۱ و ۳۲.

نهم: در فلاح السّائل از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: چه مانع است شما را که در هر صبح و شام این دعا را سه مرتبه بخوانید:

اللَّهُمَّ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَ بْصَارِ، ثَبِّتْ قَلْبِی عَلَی دِینِکَ، وَلَا تُزِغْ قَلْبِی بَعْدَ إِذْ هَدَیْتَنِی، وَهَبْ لِی مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً إِنَّکَ أَ نْتَ الْوَهَّابُ، وَأَجِرْنِی مِنَ النَّارِ بِرَحْمَتِکَ. اللَّهُمَّ امْدُدْ لِی فِی عُمْرِی، وَأَوْسِعْ عَلَیَّ فِی (۱) ۲۷۸۶ رِزْقِی، وَانْشُرْ عَلَیَّ مِنْ رَحْمَتِکَ، وَ إِنْ کُنْتُ عِنْدَکَ فِی أُمِّ الْکِتابِ شَقِیّاً فَاجْعَلْنِی سَعِیداً، فَإِنَّکَ تَمْحُو مَا تَشاءُ وَتُثْبِتُ وَعِنْدَکَ أُمُّ الْکِتابِ (۲) ۲۷۸۷.

دهم: شیخ طوسی و سیّد ابن طاووس از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده اند که: هرکه در صبح و شام یک مرتبه بگوید: سُبْحانَ اللَّه وَبِحَمْدِهِ سُبْحانَ اللَّه الْعَظِیمِ، حق تعالی ملکی بفرستد به سوی بهشت با بیلی از نقره، که برای او در زمین بهشت که از مشک ناب است درختان غرس کند، و دیواری بر دور آنها بکشد، و دَری بر آن نصب کند، و بر آن دَر بنویسد که: این بستان فلان پسر فلان است (۳) ۲۷۸۸.

و سیّد به روایت معتبر دیگر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هرکه این تسبیح را بگوید در غیر مقام تعجّب، حق تعالی هزار گناه او را محو کند، و هزار حسنه برای او ثبت نماید، و هزار شفاعت برای او بنویسد، و هزار درجه برای او بلند کند، و برای او از این کلمه مرغ سفیدی خلق کند که تا روز قیامت این تسبیح را گوید، و ثوابش برای او نوشته شود (۴) ۲۷۸۹.

یازدهم: قطب راوندی از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام روایت کرده است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه صبح کند و چهار نعمت خدا را یاد نکند، می ترسم که نعمت خدا از او زائل گردد:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عَرَّفَنِی نَفْسَهُ وَلَمْ یَتْرُکْنِی عَمْیانَ الْقَلْبِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی

۱- مِنْ: خ ل.

۲- فلاح السائل: ۳۸۵، ح ۲۵۹، فصل ۲۲.

۳- فلاح السائل: ۳۸۷، ح ۲۶۳ نقل از شیخ طوسی.

۴- فلاح السائل: ۳۸۸، ح ۲۶۴، فصل ۲۲.

جَعَلَنِی مِنْ أُمَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذی جَعَلَ رِزْقِی فِی یَدَیْهِ وَلَمْ یَجْعَلْ رِزْقِی فِی أَیْدِی النَّاسِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی سَتَرَ ذُنُوبِی وَعُیُوبِی وَلَمْ یَفْضَحْنِی بَیْنَ الْخَلائِقِ (۱) ۲۷۹۰.

یعنی سپاس خداوندی را سزا است که خود را به من شناسانید و مرا کور دل نگذاشت، سپاس خداوندی را رواست که مرا از امّت محمّد صلی الله علیه و آله گردانید، حمد می کنم خداوندی را که روزی مرا خود متکفّل شد و به دست مردم نگذاشت، ستایش می کنم خداوندی را که گناهان مرا پوشانید و مرا میان خلائق رسوا نگردانید (۲) ۲۷۹۱.

دوازدهم: در بلد الأمین از سلمان فارسی روایت کرده است که: هر بنده ای که داخل صبح شود بگوید سه مرتبه: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْداً کَثِیراً طَیِّباً مُبارَکاً فِیهِ، حق تعالی هفتاد نوع بلا از او رفع کند که کمتر آنها اندوه باشد (۳) ۲۷۹۲.

سیزدهم: شیخ کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده است که: چون صبح کنی بگو:

أَصْبَحْتُ بِاللَّهِ مُؤْمِناً عَلَی دِینِ مُحَمَّدٍ وَسُنَّتِهِ، وَدِینِ عَلِیٍّ وَسُنَّتِهِ، وَدِینِ الْأَوْصِیاءِ وَسُنَّتِهِمْ، آمَنْتُ بِسِرِّهِمْ وَعَلانِیَتِهِمْ، وَشاهِدِهِمْ وَغائِبِهِمْ، وَ (۴) ۲۷۹۳ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِمَّا اسْتَعاذَ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهُ صَلَّی اللَّه عَلَیْهِ وَآلِهِ وَعَلِیٌّ عَلَیْهِ السَّلامُ وَالْأَوْصِیاءُ عَلَیْهِمُ السَّلامُ وَأَرْغَبُ إِلَی اللَّهِ فِیمَا رَغِبُوا إِلَیْهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ (۵) ۲۷۹۴.

چهاردهم: شیخ کلینی از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام فضیلت بسیار نقل کرده برای خواندن این دعا بعد از صبح پیش از طلوع آفتاب:

۱- بَیْنَ الناس: خ ل.

۲- مستدرک الوسائل ۵/ ۲۹۳ ح ۶۱۶۷ نقل از راوندی.

۳- مستدرک الوسائل ۵/ ۳۹۲ ح ۶۱۶۶ نقل از بلد الأمین.

۴- وَ: خ.

۵- کافی ۲/ ۵۲۲.

اللّهُ أَکْبَرُ اللّهُ أَکْبَرُ کَبِیراً، وَسُبْحانَ اللّه بُکْرَهً وَأَصِیلًا، وَالْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ کَثِیراً لَاشَرِیکَ لَهُ، وَصَلَّی اللّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۱) ۲۷۹۵ (۲) ۲۷۹۶.

پانزدهم: در بلد الأمین از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هرکه در صبح سه مرتبه این دعا بخواند، تا شام به او بلایی نرسد، و اگر در شام بگوید، تا صبح به او بلایی نرسد:

بِسْمِ اللّه الَّذِی لَایَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَیْ ءٌ فِی الْأَرْضِ وَلَا فِی السَّماءِ وَهُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ (۳) ۲۷۹۷.

شانزدهم: کلینی و ابن بابویه و دیگران به سندهای موثّق و معتبر از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده اند که: حق تعالی حضرت نوح علیه السلام را بنده بسیار شُکر کننده نامید، برای آنکه هر صبح و شام این دعا می خواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أُشْهِدُکَ أَ نَّهُ مَا أَمْسی وَأَصْبَحَ بِی مِنْ نِعْمَهٍ أَوْ عافِیَهٍ فِی دِینٍ أَوْ دُنْیا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، لَکَ الْحَمْدُ وَلَکَ الشُّکْرُ بِها عَلَیَّ حَتَّی تَرْضی إِلهَنَا (۴) ۲۷۹۸.

و در بعضی روایات است: اللَّهُمَّ إِنَّهُ مَا أَصْبَحَ بِی مِنْ نِعْمَهٍ أَوْ عافِیَهٍ فِی دِینٍ أَوْ دُنْیا فَمِنْکَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، لَکَ الْحَمْدُ وَلَکَ الشُّکْرُ بِها عَلَیَّ حَتَّی تَرْضَی وَبَعْدَ الرِّضا، ده مرتبه می خواند، و هر دو خوب است (۵) ۲۷۹۹.

هفدهم: کلینی و برقی به سندهای معتبر از حضرت صادق و کاظم علیهما السلام روایت کرده اند که:

چون نزدیک شود به غروب آفتاب این دعا بخوان، تا ایمن گردی از شرّ هر درّنده، و از شرّ شیطان لعین و فرزندان او، و از هر گزنده و صاحب زهری، و از دزدان و غولان:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ

۱- وآل محمّد: خ ل.

۲- کافی ۲/ ۵۲۶.

۳- بلد الأمین طبق نقل بحار ۸۶/ ۲۹۸.

۴- علل الشرایع ۱/ ۲۹ باب ۲۱.

۵- کافی ۲/ ۹۹.

شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یَصِفُ وَلَا یُوصَفُ، وَیَعْلَمُ وَلَا یُعْلَمُ، یَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَما تُخْفِی الصُّدُورُ، أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ الْکَرِیمِ وَبِاسْمِ اللَّهِ الْعَظِیمِ مِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ وَبَرَأَ، وَمِنْ شَرِّ مَا تَحْتَ الثَّرَی، وَمِنْ شَرِّ مَا ظَهَرَ وَما بَطَنَ، وَمِنْ شَرِّ مَا کانَ (۱) ۲۸۰۰ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ، وَمِنْ شَرِّ أَبِی قِتْرَهَ (۲) ۲۸۰۱ وَما وَلَدَ، وَمِنْ (۳) ۲۸۰۲ شَرِّ الرَّسِیسِ، وَمِنْ شَرِّ مَا وَصَفْتُ وَما لَمْ أَصِفْ، وَالْحَمْدُ (۴) ۲۸۰۳ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ (۵) ۲۸۰۴.

هیجدهم: کلینی به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده است که: هرکه در صبح این دعا را بخواند، در آن روز هیچ چیز به او ضرر نرساند، و هرکه در شام بخواند، در آن شب چیزی اورا ضرر نرساند إن شاءاللّٰه تعالی:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَصْبَحْتُ فِی ذِمَّتِکَ وَجِوارِکَ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَوْدِعُکَ دِینِی وَنَفْسِی وَدُنْیایَ وَآخِرَتِی وَأَهْلِی وَمالِی، وَأَعُوذُ بِکَ یَا عَظِیمُ مِنْ شَرِّ خَلْقِکَ جَمِیعاً، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ ما یُبْلِسُ بِهِ إِبْلِیسُ وَجُنُودُهُ (۶) ۲۸۰۵.

نوزدهم: ایضاً کلینی به سند کالصّحیح روایت کرده است که مردی به خدمت حضرت صادق علیه السلام عرض کرد که: مرا دعایی تعلیم فرما که هر صبح و شام بخوانم، حضرت فرمود که:

این دعا بخوان:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یَفْعَلُ مَا یَشاءُ وَلَا یَفْعَلُ مَا یَشاءُ غَیْرُهُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ کَمَا یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُحْمَدَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ کَمَا هُوَ أَهْلُهُ. اللَّهُمَّ أَدْخِلْنِی فِی کُلِّ خَیْرٍ أَدْخَلْتَ فِیهِ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَأَخْرِجْنِی مِنْ کُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۷) ۲۸۰۶.

۱- کانَ: خ.

۲- أَبِی مُرَّه: خ ل.

۳- مِنْ: خ.

۴- وَالْحَمْدُ: خ.

۵- کافی ۲/ ۵۳۲ و ۵۶۹ و محاسن ۲/ ۱۸ ح ۱۳۲۴.

۶- کافی ۲/ ۵۲۸.

۷- کافی ۲/ ۵۲۹.

بیستم: در بلد الأمین از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کرده است که: هرکه در صبح هفت مرتبه بخواند این دعا را، در آن روز از بلاها محفوظ باشد:

فَاللَّهُ خَیْرٌ حَافِظاً وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ، إِنَّ وَ لِیِّیَ اللَّهُ الَّذِی نَزَّلَ الْکِتابَ وَهُوَ یَتَوَلَّی الصَّالِحِینَ، فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلَّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ (۱) ۲۸۰۷.

بیست ویکم: در بعضی از کتب معتبره مروی است که: هرکه سه مرتبه در بامداد و سه مرتبه در آخر روز این صلوات را بخواند، گناهانش آمرزیده شود، و شادی او همیشه باشد، و دعایش مستجاب گردد، و روزیش فراخ شود، و بر دشمن یاری یابد، و در بهشت از رفیقان محمّد صلی الله علیه و آله باشد، این است صلوات:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِی الْأَوَّلِینَ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِی الْآخِرِینَ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِی الْمَلَا الْأَعْلَی، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِی الْمُرْسَلِینَ. اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً الْوَسِیلَهَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِیلَهَ وَالدَّرَجَهَ الْکَبِیرَهَ. اللَّهُمَّ إِنِّی آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَمْ أَرَهُ، فَلا تَحْرِمْنِی یَوْمَ الْقِیامَهِ رُؤْیَتَهُ وَارْزُقْنِی صُحْبَتَهُ، وَتَوَفَّنِی عَلَی مِلَّتِهِ، وَاسْقِنِی مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَباً رَوِیّاً سَائِغاً هَنِیئاً لَاأَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَداً إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

اللَّهُمَّ کَمَا آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَلَمْ أَرَهُ فَأَرِنِی فِی الْجِنانِ وَجْهَهُ.

اللَّهُمَّ بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ عَنِّی تَحِیَّهً کَثِیرَهً وَسَلاماً (۲) ۲۸۰۸.

مؤلّف گوید که: این صلوات همان صلواتی است که کفعمی از حضرت صادق علیه السلام نقل

۱- بلد الأمین طبق نقل بحار ۸۶/ ۲۹۸.

۲- بحار الأنوار ۸۶/ ۲۶۶ نقل از جامع الأخبار سبزواری: ۱۵۹، ح ۳۸۱ و مصباح المتهجّد: ۵۶۱.

کرده، که هرکه بخواهد مسرور کند محمّد و آل محمّد علیهم السلام را در صلوات بر ایشان آن را بخواند (۱) ۲۸۰۹، و ما در مفاتیح در اعمال روز عرفه آن را ذکر نمودیم.

و بدان که دعاهای وارده در صبح و شام بسیار است، و این مختصر را گنجایش بیش از این نیست. و بیاید در باب چهارم ذکر ده دعا از کافی که در وقت صبح و شام خوانده می شود، و اگر وقت داشتی بخوان دعای عشرات (ص ۹۶)، و دعای معروف به یستشیر (ص ۱۱۰)، و دعای نور، و دعای عهد: اللَّهُمَّ رَبَّ النُّوْرِ الْعَظِیم را، و این دعاها را در مفاتیح ما ذکر نمودیم، و در آداب تربت نیز ذکر نمودیم دعای أَصْبَحْتُ اللَّهُمَّ مُعْتَصِماً بِذِمامِکَ را، که تسبیح تربت به دست گرفته و آن دعا را در صباح و مساء برای ایمنی از هر خوف بخوانند.

۱- بحار الأنوار ۹۴/ ۵۸ نقل از ثواب الأعمال: ۱۵۶ و ص ۸۵، ح ۵ نقل از جنّه الأمان.

فصل ششم ادعیه ساعات روز

در دعاهایی که در ساعات روز باید خواند

و دعاهای هر روز که خصوصیّتی به ساعتی ندارد

بدان که شیخ طوسی و سیّد ابن باقی و شیخ کفعمی هر روز را به دوازده ساعت منقسم ساخته اند، و هر ساعتی را به امامی از ائمّه اثنی عشر صلوات اللَّه علیهم اجمعین نسبت داده اند، و برای هر ساعتی دعایی که مشتمل بر توسّل به آن امام عالی مقام است ذکر کرده انـد، و اگر چه روایتش را بخصوص ایراد نکرده انـد امّـا معلوم است که چنین امری را بـدون روایت ذکر نمی کنند، و ما در این رساله اکتفا می کنیم به آنچه در مصباح المتهجّد است، فرموده:

ساعت اوّل: از طلوع فجر است تا طلوع آفتاب، منسوب است به امیر المؤمنین علیه السلام، و دعای آن این است:

اللَّهُمَّ رَبَّ الْبَهَاءِ وَالْعَظَمَهِ وَالْكِبْرِيـاءِ وَالسُّلْطـانِ أَظْهَرْتَ الْقُـدْرَه كَيْفَ شِئْتَ، وَمَنَنْتَ عَلَى عِبادِكَ بِمَعْرِفَتِكَ (۱) ۲۸۱۰ وَتَسَلَّطْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَرُوتِكَ، وَعَلَّمْتَهُمْ شُكْرَ نِعْمَتِكَ، اللَّهُمَّ فَبِحَقِّ عَلِيٍّ الْمُرْتَضَى لِلـدِّينِ وَالْعَالِمِ بِالْحُكْمِ وَمَجارِى التُّقَى إمامِ الْمُتَّقِينَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِى الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَ (۲) ۲۸۱۱ أُ قَدِّمُهُ بَيْنَ يَدَىْ حَوائِجِى أَنْ تُصَلِّىَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۳) ۲۸۱۲، وَأَنْ تَفْعَلَ بِى كَذا وَكَذا (۴) ۲۸۱۳.

ساعت دوّم: از طلوع شمس است تا ذهاب حُمره، و منسوب است به حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام:

اللَّهُمَّ لَبِسْتَ بَهاءَكَ فِى أَعْظَمِ قُدْرَتِكَ، وَصَفا نُورُكَ فِى أَ نْوَرِ ضَوْئِكَ،

۱- بِمَغْفِرَتِكَ: خ ل.

۲- وَ: خ.

۳- أَنْ تُصَلِّىَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ: نسخه.

۴- مصباح المتهجّد: ۵۱۲.

وَفاضَ عِلْمُکَ حِجَابَکَ، وَخَلَّصْتَ فِیهِ أَهْلَ الثِّقَهِ بِکَ عِنْدَ جُودِکَ، فَتَعالَیْتَ فِی کِبْرِیائِکَ عُلُوّاً عَظُمَتْ فِیهِ مِنَّتُکَ عَلی أَهْلِ طاعَتِکَ، فَباهَیْتَ بِهِمْ أَهْلَ سَماواتِکَ بِمِنَّتِکَ (۱) ۲۸۱۴ عَلَیْهِمْ، اللَّهُمَّ فَبِحَقِّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْکَ أَسْأَ لُکَ وَبِهِ أَسْتَغِیثُ إِلَیْکَ وَأُ قَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوَائِجِی أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۲) ۲۸۱۵.

ساعت سیّم: از ذهاب شعاع است تا ارتفاع نهار، و منسوب است به حضرت امام حسین علیه السلام:

یَا مَنْ تَجَبَّرَ فَلا عَیْنٌ تَراهُ، یَا مَنْ تَعَظَّمَ فَلا تَخْطِرُ الْقُلُوبُ بِکُنْهِهِ، یَا حَسَنَ الْمَنِّ، یَا حَسَنَ التَّجاوُزِ، یَا حَسَنَ الْعَفْوِ، یَا جَوادُ یَا کَرِیمُ، یَا مَنْ لَایُشْبِهُهُ شَیْ ءٌ مِنْ خَلْقِهِ، یَا مَنْ مَنَّ عَلَی خَلْقِهِ بِأَوْ لِیائِهِ إِذِ ارْتَضاهُمْ لِدِینِهِ، وَأَدَّبَ بِهِمْ عِبادَهُ، وَجَعَلَهُمْ حُجَجاً مَنّاً مِنْهُ عَلَی خَلْقِهِ، أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِمَا السَّلامُ السِّبْطِ التَّابِعِ لِمَرْضَاتِکَ، وَالنَّاصِحِ فِی دِینِکَ، وَالدَّلِیلِ عَلَی ذَاتِکَ، أَسْأَ لُکَ بِحَقِّهِ وَأُ قَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوَائِجِی، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَعَلی (۳) ۲۸۱۶ آلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۴) ۲۸۱۷.

ساعت چهارم: منسوب است به علیّ بن الحسین علیهما السلام، و آن از ارتفاع نهار است تا زوال شمس:

اللَّهُمَّ صَفَا نُورُکَ فِی أَ تَمِّ عَظَمَتِکَ، وَعَلا ضِیاؤُکَ فِی أَبْهَی ضَوْئِکَ، أَسْأَ لُکَ بِنُورِکَ الَّذِی نَوَّرْتَ بِهِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرَضِینَ، وَقَصَمْتَ بِهِ الْجَبابِرَهَ،

۱- بِمَنِّکَ: خ ل.

۲- مصباح المتهجّد: ۵۱۲.

۳- عَلی: خ.

۴- مصباح المتهجّد: ۵۱۳.

وَأَحْیَیْتَ بِهِ الْأَمْوَاتَ، وَأَمَتَّ بِهِ الْأَحْیاءَ، وَجَمَعْتَ بِهِ الْمُتَفَرِّقَ، وَفَرَّقْتَ بِهِ الْمُجْتَمِعَ، وَأَ تْمَمْتَ بِهِ الْکَلِماتِ، وَأَ قَمْتَ بِهِ السَّماوَاتِ، أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ وَ لِیِّکَ (۱) ۲۸۱۸ عَلِیِّ بْنِ الْحُسَیْنِ عَلَیْهِمَا السَّلامُ الذَّابِّ عَنْ دِینِکَ وَالْمُجاهِدِ فِی سَبِیلِکَ وَأُ قَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوَائِجِی، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۲) ۲۸۱۹.

ساعت پنجم: منسوب است به امام محمّد باقر علیه السلام، و آن از زوال شمس است تا مقدار چهار رکعت از آن:

اللَّهُمَّ رَبَّ الضِّیَاءِ وَالْعَظَمَهِ وَالنُّوْرِ وَالْکِبْرِیاءِ وَالسُّلْطانِ، تَجَبَّرْتَ بِعَظَمَهِ بَهائِکَ، وَمَنَنْتَ عَلَی عِبادِکَ بِرَأْفَتِکَ وَرَحْمَتِکَ، وَدَلَلْتَهُمْ عَلَی مَوجُودِ رِضاکَ، وَجَعَلْتَ لَهُمْ دَلِیلًا یَدُلُّهُمْ عَلَی مَحَبَّتِکَ، وَیُعَلِّمُهُمْ مَحابَّکَ، وَیَدُلُّهُمْ عَلَی مَشِیئَتِکَ. اللَّهُمَّ فَبِحَقِّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ عَلَیْهِمَا السَّلامُ عَلَیْکَ وَأُ قَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوَائِجِی، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۳) ۲۸۲۰.

ساعت ششم: منسوب است به حضرت امام جعفر صادق علیه السلام، وآن از مقدار چهار رکعت از زوال گذشته است تا نماز ظهر:

یَا مَنْ لَطُفَ عَنْ إِدْراکِ الْأَوْهامِ، یَا مَنْ کَبُرَ عَنْ مَوْجُودِ الْبَصَرِ، یَا مَنْ تَعَالَی عَنِ الصِّفاتِ کُلِّها، یَا مَنْ جَلَّ عَنْ مَعانِی اللُّطْفِ، وَلَطُفَ عَنْ مَعانِی الْجَلالِ، أَسْأَ لُکَ بِنُورِ وَجْهِکَ وَضِیاءِ کِبْرِیائِکَ، وَأَسْأَ لُکَ بِحَقِّ عَظَمَتِکَ الْعافِیَهَ مِنْ نارِکَ، وَأَسْأَ لُکَ بِحَقِّ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَیْکَ وَأُ قَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوائِجِی، أَنْ

۱- وَ لِیِّکَ: خ.

۲- مصباح المتهجّد: ۵۱۳.

۳- مصباح المتهجّد: ۵۱۴.

تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۱) ۲۸۲۱.

ساعت هفتم: منسوب است به موسی بن جعفر علیهما السلام، وآن از نماز ظهر است تا مقدار چهار رکعت قبل از عصر:

یَا مَنْ تَکَبَّرَ عَنِ الْأَوْهامِ صُورَتُهُ، یَا مَنْ تَعَالَی عَنِ الصِّفاتِ نُورُهُ، یَا مَنْ قَرُبَ عِنْدَ دُعَاءِ خَلْقِهِ، یَا مَنْ دَعَاهُ الْمُضْطَرُّوْنَ، وَلَجَأَ إِلَیْهِ الْخَائِفُونَ، وَسَأَ لَهُ الْمُؤْمِنوْنَ، وَعَبَدَهُ الشَّاکِرُونَ، وَحَمِدَهُ الْمُخْلِصُونَ، أَسْأَلُکَ بِحَقِّ نُورِکَ الْمُضِی ءِ، وَبِحَقِّ مُوسَی بْنِ جَعْفَرٍ عَلَیْکَ، وَأَ تَقَرَّبُ بِهِ إِلَیْکَ، وَأُ قَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوَائِجِی، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۲) ۲۸۲۲.

ساعت هشتم: منسوب است به علیّ بن موسی الرّضا علیه السلام، وآن از مقدار چهار رکعت بعد از ظهر است تا نماز عصر:

یَا خَیْرَ مَدْعُوٍّ، یَا خَیْرَ مَنْ أَعْطَی، یَا خَیْرَ مَنْ سُئِلَ، یَا مَنْ أَضَاءَ بِاسْمِهِ ضَوْءُ (۳) ۲۸۲۳ النَّهارِ، وَأَظْلَمَ بِهِ ظُلْمَةُ اللَّیْلِ، وَسَالَ بِاسْمِهِ وَابِلُ السَّیْلِ، وَرَزَقَ أَوْ لِیاءَهُ کُلَّ خَیْرٍ، یَا مَنْ عَلَا السَّمَاوَاتِ نُورُهُ، وَالْأَرْضَ ضَوْؤُهُ، وَالشَّرْقَ وَالْغَرْبَ رَحْمَتُهُ، یَا واسِعَ الْجُودِ، أَسْأَلُکَ بِحَقِّ عَلِیِّ بْنِ مُوسَی الرِّضا عَلَیْهِمَا السَّلامُ وَأُ قَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوَائِجِی، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۴) ۲۸۲۴.

ساعت نهم: منسوب است به حضرت امام محمّد تقی علیه السلام، و آن از نماز عصر است تا دو ساعت بعد، می گویی:

یَا مَنْ دَعاهُ الْمُضْطَرُّونَ فَأَجابَهُمْ، وَالْتَجَأَ إِلَیْهِ الْخائِفُونَ فَآمَنَهُمْ، وَعَبَدَهُ

۲۸۲۵ (۵)

۱- مصباح المتهجّد: ۵۱۴.

۲- مصباح المتهجّد: ۵۱۵.

۳- ضَوْءُ: خ.

۴- مصباح المتهجّد: ۵۱۵.

۵- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

الطَّائِعُونَ فَشَكَرَهُمْ، وَشَكَرَهُ الْمُؤْمِنُونَ فَحَباهُمْ، وَأَطاعُوهُ فَعَصَمَهُمْ، وَسَأَلُوهُ فَأَعْطَاهُمْ، وَنَسُوا نِعْمَتَهُ فَلَمْ يُخْلِ شُكْرَهُ مِنْ قُلُوبِهِمْ، وَامْتَنَّ عَلَيْهِمْ فَلَمْ يَجْعَلِ اسْمَهُ مَنْسِيّاً عِنْدَهُمْ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلامُ حُجَّتِكَ الْبالِغَهِ، وَ نِعْمَتِكَ السَّابِغَهِ، وَمَحَجَّتِكَ الْوَاضِحَهِ، وَأُقَدِّمُهُ بَيْنَ يَدَيْ حَوَائِجِی، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بی كَذا وَكَذا (۱) ۲۸۲۶.

ساعت دهم: منسوب است به امام علیّ نقی علیه السلام، وآن از دو ساعت بعد از نماز عصر است تا پیش از زرد شدن آفتاب:

يَا مَنْ عَلا فَعَظُمَ، يَا مَنْ تَسَلَّطَ فَتَجَبَّرَ، وَتَجَبَّرَ فَتَسَلَّطَ، يَا مَنْ عَزَّ فَاسْتَكْبَرَ فِی عِزِّهِ، يَا مَنْ مَدَّ الظِّلَّ عَلَى خَلْقِهِ، يَا مَنِ امْتَنَّ بِالْمَعْرُوفِ عَلَى عِبادِهِ، يَا عَزِيزاً (۲) ۲۸۲۷ ذَا انْتِقام، يَا مُنْتَقِماً بِعِزَّتِهِ مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلامُ، وَأُقَدِّمُهُ بَيْنَ يَدَيْ حَوَائِجِی، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بی كَذا وَكَذا (۳) ۲۸۲۸.

ساعت یازدهم: منسوب است به حضرت امام حسن عسکری علیه السلام، و آن پیش از زرد شدن آفتاب است تا زرد شدن آن:

يَا أَوَّلًا بِلا أَوَّلِيَّهٍ، وَيَا آخِراً بِلا آخِرِيَّهٍ، يَا قَيُّوماً بِلا مُنْتَهى لِقِدَمِهِ، يَا عَزِيزاً بِلَا انْقِطاعِ لِعِزَّتِهِ، يَا مُتَسَلِّطاً بِلا ضَعْفٍ مِنْ سُلْطانِهِ، يَا كَرِيماً بِدَوامِ نِعْمَتِهِ، يَا جَبَّاراً وَمُعِزّاً لِأَوْلِيائِهِ، يَا خَبِيراً بِعِلْمِهِ، يَا عَلِيماً بِقُدْرَتِهِ، يَا قَدِيراً بِذاتِهِ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلامُ، وَأُقَدِّمُهُ بَيْنَ يَدَيْ

۱- مصباح المتهجّد: ۵۱۶.

۲- عَزِيزُ: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۵۱۶.

حَوائِجی، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بی كَذا وَكَذا (۱) ۲۸۲۹.

ساعت دوازدهم: منسوب است به امام عصر علیه السلام، و آن از زرد شدن شمس است تا غروب آن:

یا مَنْ تَوَحَّدَ بِنَفْسِهِ عَنْ خَلْقِهِ، یا مَنْ غَنِیَ عَنْ خَلْقِهِ بِصُنْعِهِ، یا مَنْ عَرَّفَ نَفْسَهُ خَلْقَهُ بِلُطْفِهِ، یا مَنْ سَلَكَ بِأَهْلِ طاعَتِهِ مَرْضاتَهُ، یا مَنْ أَعانَ أَهْلَ مَحَبَّتِهِ عَلی شُكْرِهِمْ، یا مَنْ مَنَّ عَلَیْهِمْ بِدِینِهِ وَلَطُفَ لَهُمْ بِنائِلِهِ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْخَلَفِ الصّالِحِ عَلَیْهِ السَّلامُ عَلَیْكَ وَأَتَضَرَّعُ إِلَیْكَ بِهِ، وَأُقَدِّمُهُ بَیْنَ یَدَیْ حَوائِجی، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بی كَذا وَكَذا. اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۲) ۲۸۳۰ أُولِی الْأَمْرِ الَّذِینَ أَمَرْتَ بِطاعَتِهِمْ، وَأُولِی الْأَرْحامِ الَّذِینَ أَمَرْتَ بِصِلَتِهِمْ، وَذَوِی الْقُرْبَی الَّذِینَ أَمَرْتَ بِمَوَدَّتِهِمْ، وَالْمَوالِی الَّذِینَ أَمَرْتَ بِعِرْفانِ حَقِّهِمْ، وَأَهْلِ الْبَیْتِ الَّذِینَ أَذْهَبْتَ عَنْهُمُ الرِّجْسَ وَطَهَّرْتَهُمْ تَطْهِیراً، أَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بی كَذا وَكَذا (۳) ۲۸۳۱.

علّامه مجلسی رحمه الله در مقباس المصابیح فرموده، و به سندهای معتبر از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که: حق سبحانه و تعالی در سه ساعت شب و سه ساعت روز خود را به مجد و بزرگواری یاد می کند، و سه ساعت روز از وقت چاشت تا اوّل ظهر است، و سه ساعت شب ثلث آخر شب است تا صبح، پس هر بنده مؤمن که این تمجید را بخواند و دلش با خدا باشد البتّه حق تعالی حاجت او را برآورد، و اگر شقی و بد عاقبت باشد امیدوارم که سعادتمند و نیکو عاقبت گردد (۴) ۲۸۳۲.

مؤلّف گوید که: اگر در این ساعتهای روز و شب این دعا را بخواند مناسبتر خواهد بود، این است دعا:

۱- مصباح المتهجّد: ۵۱۷.

۲- وَأَهْلِ بَیْتِ مُحَمَّدٍ: خ ل.

۳- مصباح المتهجّد: ۵۱۷.

۴- بحار الأنوار ۸۶/ ۳۶۹ نقل از مصباح المتهجّد و کافی ۲/ ۵۱۵.

أَ نْتَ اللَّهُ لَـاإِلَهَ إِلّـا أَ نْتَ رَبُّ الْعالَمِينَ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَه إِلّا أَ نْتَ الرَّحْمانُ الرَّحِيمُ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ (۱) ۲۸۳۳، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ مَلِكُ (۲) ۲۸۳۴ يَوْمِ الـدِّينِ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَه إِلّا أَ نْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَه إِلّا أَ نْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَه إِلّا أَ نْتَ مِنْكَ بَدْءُ كُلِّ شَيْ ءٍ (۳) ۲۸۳۵ وَ إِلَيْكَ يَعُودُ كُلُّ شَيْ ءٍ، أَ نْتَ اللَّهُ الَّذِى (۴) ۲۸۳۶ لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ لَمْ تَزَلْ وَلَا تَزالُ، أَ نْتَ اللَّهُ الَّذِى (۵) ۲۸۳۷ لَا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ خالِقُ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَه إِلّا أَ نْتَ خالِقُ الْجَنَّهِ وَالنّارِ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَه إِلّا أَ نْتَ الْأَحَدُ الصَّمَدُ (۶) ۲۸۳۸ لَمْ يَلِـدْ وَلَمْ يُولَـدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحِـدٌ، أَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلَه إِلّا أَ نْتَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيمِـنُ الْعَزِيزُ الْجَبّارُ الْمُتَكَبِّرُ، سُـبْحانَ اللَّه عَمّا يُشْرِكُونَ، أَ نْتَ (۷) ۲۸۳۹ اللَّهُ الْخـالِقُ الْبـارِئُ الْمصَوِّرُ لَكَ (۸) ۲۸۴۰ الْأَسْماءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَكَ (۹) ۲۸۴۱ مَـا فِى السَّمـاواتِ وَالْـأَرْضِ، وَأَ نْتَ (۱۰) ۲۸۴۲ الْعَزِيزُ الْحَكِيـمُ، أَ نْتَ اللَّهُ لَـاإِلَه إِلّـا أَ نْتَ الْكَبِيرُ الْمُتَعالِ (۱۱) ۲۸۴۳ وَالْكِبْرِياءُ رِدَاؤُكَ (۱۲) ۲۸۴۴.

و ابن بابويه رحمه الله به سند صحيح از حضرت صادق عليه السلام روايت كرده است كه: هر بنده اى كه هر روز هفت مرتبه بگويد: أَسْأَلُ اللَّه الْجَنَّهَ وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النّارِ، جهنّم گويد: خدايا او را از من پناه دِه (۱۳) ۲۸۴۵. ادعيه هر روز

و به سند معتبر ديگر از آن حضرت روايت كرده است كه: اگر مؤمنى در يك روز چهل گناه كبيره بكند پس از روى ندامت و پشيمانى اين استغفار را بخواند، خدا گناهان او را بيامرزد: أَسْتَغْفِرُ اللَّه الَّذِى لَاإِلَهَ إِلّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ بَدِيعُ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ ذُو الْجَلالِ وَالْإِكْرَامِ،

۱- العَزِيز الْكَبِير: خ ل.

۲- مَالِكُ: خ ل.

۳- در كافى: بُدِءَ الخَلْقُ.

۴- الَّذِى: خ.

۵- الَّذِى: خ.

۶- در كافى: أَحَدٌ صمدٌ.

۷- هُوَ: خ ل.

۸- لَهُ: خ ل.

۹- لَهُ: خ ل.

۱۰- وَهُوَ: خ ل.

۱۱- الْمُتَعالِ: خ.

۱۲- ثواب الأعمال: ۱۳- ۱۴ و كافى ۲/ ۵۱۶.

۱۳- أمالى صدوق: م ۲۱، ح ۴.

وَأَشأَ لَهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَی (۱) ۲۸۴۶.

ایضاً به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده است: هرکه هر روز هفت مرتبه بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی کُلِّ نِعْمَهٍ کانَتْ أَوْ هِیَ کائِنَهٌ، ادای شکر نعمتهای گذشته و آینده کرده است (۲) ۲۸۴۷.

و ایضاً به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده است که: هرکه هر روز بیست و پنج مرتبه بگوید: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ وَالْمُسْلِمِینَ وَالْمُسْلِماتِ، حق تعالی به عدد هر مؤمن که گذشته و هر مؤمن که بیاید تا روز قیامت حسنه در نامه اعمال او بنویسد، و به آن عدد گناه از او محو کند، و درجه ای در بهشت برای او بلند کند (۳) ۲۸۴۸.

و ایضاً به سند معتبر از آن حضرت روایت کرده است که: هرکه هر روز صد مرتبه بگوید: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، حق تعالی هفتاد نوع بلا از او دور گرداند که کمتر آنها همّ و غم باشد (۴) ۲۸۴۹.

و به روایت دیگر: هرگز پریشان نشود (۵) ۲۸۵۰.

و کلینی و شیخ طبرسی و دیگران به سندهای حسن و معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله هر روز هفتاد مرتبه می گفت: أَسْتَغْفِرُ اللَّه. و هفتاد مرتبه:

أَ تُوبُ إِلَی اللَّهِ (۶) ۲۸۵۱.

و در کشف الغمّه و أمالی شیخ طوسی به سند معتبر روایت شده است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هرکه هر روز صد مرتبه بگوید: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ، امان یابد از فقر و وحشت قبر، و توانگری به او روی آورد، و درهای بهشت بر روی او گشوده شود.

و در أمالی: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ الْحَقُّ الْمُبِینُ است. و در ثواب الأعمال و محاسن برقی سی مرتبه روایت کرده اند (۷) ۲۸۵۲.

۱- خصال: ۵۴۰.

۲- ثواب الأعمال: ۹.

۳- مصباح المتهجّد: ۵۱۷.

۴- ثواب الأعمال: ۱۶۲.

۵- بحار ۸۶/ ۱۶۱ نقل از بلد الأمین.

۶- کافی ۲/ ۵۰۵ و مکارم الأخلاق ۲/ ۹۲ ح ۲۳۶۰.

۷- أمالی طوسی: م ۱۰، ح ۷۴ و کشف الغمّه ۲/ ۳۷۷ و محاسن ۱/ ۱۰۱ ح ۷۳ باب ۱۸ وثواب الأعمال: ۷ و ۸.

و او قطب راوندی در دعوات خود روایت کرده است از حضرت امام رضا علیه السلام که حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه خواهد که او را زیاده از مجاهدین در ملأ اعلی ثنا گویند پس هر روز این دعا بخواند، اگر حاجتی داشته باشد برآورده شود، و اگر دشمنی داشته باشد بر او غالب گردد، و اگر قرضی داشته باشد ادا شود، و اگر غمّی و همّی داشته باشد زائل گردد، و این دعا از هفت آسمان بالا رود تا در لوح محفوظ برای او نوشته شود، این است دعا:

سُبْحانَ اللَّه کَما یَنْبَغِی لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ کَما یَنْبَغِی لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ کَما یَنْبَغِی لِلَّهِ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ کَما یَنْبَغِی لِلَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ وَعَلَی أَهْلِ بَیْتِهِ وَجَمِیعِ الْمُرْسَلِینَ وَالنَّبِیِّینَ حَتَّی یَرْضَی اللَّهُ (۱) ۲۸۵۳.

و به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: شخصی از اصحاب حضرت رسول صلی الله علیه و آله نامه ای را یافت و به خدمت آن حضرت آورد، پس حضرت فرمود ندا کردند که همه اصحاب حاضر شوند، پس بر منبر برآمد و فرمود که: این نامه ای است که یوشع بن نون وصیّ موسی علیه السلام نوشته است، و مضمون نامه این بود: بسم اللّه الرّحمن الرّحیم، بدرستی که پروردگار شما به شما دوست و مهربان است، بدرستی که بهترین بندگان پرهیزکار گمنام است، و بدترین خلق کسی است که انگشت نمای مردم باشد به ریاست باطل، پس کسی که خواهد به او ثواب کامل داده شود و شکر نعمتهای خدا کرده باشد پس در هر روز این دعا بخواند:

سُبْحانَ اللَّه کَما یَنْبَغِی لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ کَما یَنْبَغِی لِلَّهِ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ کَما یَنْبَغِی لِلَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ النَّبِیِّ الْأُمِّیِّ وَعَلَی جَمِیعِ الْمُرْسَلِینَ وَالنَّبِیِّینَ حَتَّی یَرْضَی اللَّهُ (۲) ۲۸۵۴.

و در بلد الأمین از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده است که: هرکه هر روز ده مرتبه بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، از گناهان بیرون آید

۱- دعوات راوندی: ۴۷، ح ۱۱۴.

۲- دعوات راوندی: ۴۶، ح ۱۱۴.

ماننـد روزی که از مادر متولّـد شـده، و خـدا دفع کنـد از او هفتاد نوع بلا را که از جمله آنها دیوانگی و خوره و پیسـی و فالج بوده باشد، و حق تعالی هفتاد هزار ملک موکّل گرداند که برای او استغفار نمایند (۱) ۲۸۵۵.

و از حضـرت صادق علیه السـلام منقول است که: هرکه هر روز صد مرتبه بگوید: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، تنگدستی و فقر او را درنیابد (۲) ۲۸۵۶.

و هرکه هر روز صـد مرتبه بگویـد: سُـبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْـدُ لِلَّهِ وَلَـا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَکْبَرُ، حق تعالی بـدنش را بر آتش جهنّم حرام گرداند (۳) ۲۸۵۷.

و در بلـد الأمین از حضـرت رسول روایت کرده است که: هرکه هر روز ده مرتبه این دعـا بخوانـد، حق تعـالی چهار هزار گناه کبیره او را بیـامرزد، و او را از سـکرات مرگ و فشار قبر و صـد هزار هول قیامت نجات دهـد، و از شـرّ شـیطان و لشـکرهای او محفوظ گردد، و قرضش ادا شود، و همّ و غمّش زائل گردد، این است دعا:

أَعْـدَدْتُ لِکُـلِّ هَوْلٍ لَـاإِلهَ إِلّـا اللَّهُ، وَ لِکُـلِّ هَمٍّ وَغَمٍّ مَـا شاءَ اللَّهُ، وَ لِکُلِّ نِعْمَهٍ الْحَمْـدُ لِلَّه، وَ لِکُلِّ رَخاءٍ الشُّکْرُ لِلَّهِ، وَ لِکُلِّ أُعْجُوبَهٍ سُبْحانَ اللَّه، وَ لِکُلِّ ذَ نْبٍ أَسْـتَغْفِرُ اللَّهَ، وَ لِکُلِّ مُصِیبَهٍ إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ، وَ لِکُلِّ ضِیقٍ حَسْبِیَ اللَّهُ، وَلِکُلِ قَضاءٍوَقَدَرٍ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّه، وَ لِکُلِّ عَدُوٍّ اعْتَصَمْتُ بِاللَّهِ، وَ لِکُلِّ طاعَهٍ وَمَعْصِیَهٍ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ (۴) ۲۸۵۸.

و کلینی و ابن بـابویه و برقی رحمه اللَّه علیهم به سـندهای معتبر از حضـرت صـادق علیه السـلام روایت کرده انـد که: هرکه هر روز ده مرتبه این دعا بخوانـد، حق تعالی چهل و پنج هزار حسـنه برای او بنویسد، و محو فرماید از او چهل و پنج هزار سـیّئه، و چهل و پنج هزار درجه برای او در بهشت

۱- مستدرک وسائل ۵/ ۳۷۸ و بحار الأنوار ۸۷/ ۵ نقل از بلـد الأمین، و در حاشـیه هر دو کتاب است که: در بلـد الأمین چاپ شده نمی باشد، لکن در حاشیه مصباح کفعمی: ۸۳ موجود است.

۲- بحار الأنوار ۸۷/ ۱۰ نقل از جامع الاخبار: ۱۴۴، ح ۳۱۰.

۳- جامع الاخبار: ۱۴۰، ح ۲۹۴.

۴- مستدرک وسائل ۵/ ۳۷۹ ح ۶۱۴۰ و بحار الأنوار ۸۷/ ۵ نقل از بلد الأمین، و در حاشیه هر دو کتاب است که: در بلد الأمین مطبوع نیافتیم ولی در مصباح کفعمی: ۸۳ موجود است هم در متن و هم در حاشیه.

بلند کند، و حرزی باشد برای او از شرّ شیطان و ظالمان، و متصرّف نشود او را و احاطه به او نکند گناه کبیره.

و به روایت دیگر: چنان باشد که دوازده مرتبه قرآن را ختم کرده باشد، و خدا در بهشت خانه ای برای او بنا کند، و در روایت ابن بابویه ده بار نیست، این است دعا: أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ إِلهاً واحِداً أَحَداً صَمَداً لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَهً وَلَا وَلَداً (۱) ۲۸۵۹.

و در ثواب الأعمال و محاسن و کافی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه هر روز پانزده مرتبه بگوید: لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ حَقّاً حَقّاً، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ إِیماناً وَتَصْدِیقاً، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ عُبُودِیَّهً وَرِقّاً، حق تعالی روی رحمت خود را از او نگرداند تا داخل بهشت گرداند او را (۲) ۲۸۶۰.

و در محاسن از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت کرده است که: هرکه هر روز صد مرتبه سُبْحانَ اللّهِ بگوید، بهتر باشد از صد شتر برای کعبه قربانی کردن، و هرکه صد مرتبه الْحَمْدُ لِلَّهِ بگوید، بهتر باشد از صد بنده آزاد کردن، و هرکه صد مرتبه بگوید اللَّهُ أَکْبَرُ، بهتر باشد از آنکه صد اسب با زین و لجام در راه خدا بفرستد، و هرکه صد مرتبه لا إِلهَ إِلّا اللَّهُ بگوید، کسی از او عملش نیکوتر نباشد مگر کسی که بیشتر بگوید (۳) ۲۸۶۱.

و قطب راوندی روایت کرده است که: در بنی اسرائیل عابدی بود که سالها عبادت حق تعالی کرده بود، روزی دعا کرد که: پروردگارا می خواهم حال خود را نزد تو بدانم، اگر عملهای مرا پسندیده باشی دیگر از این اعمال بسیار کنم، والّا پیش از مرگ توبه کنم، حق تعالی ملکی به نزد او فرستاد و گفت: تو را نزد خدا هیچ عمل خیر نیست، گفت: پروردگارا عبادتهای من چه شد؟

ملک گفت: هر کار خیری که می کردی به مردم خبر می دادی، و می خواستی مردم تو را نیک دانند وبه نیکی یاد کنند، اکنون ثواب تو همان است که خود برای عمل خود راضی شدی، این سخن بر عابد بسیار گران آمد و محزون و نالان شد، پس بار دیگر ملک آمد و گفت: حق تعالی می فرماید که: الحال خود را از من بخر و بعد از این هر روز به عدد هر رگی از رگهای بدن خود تصدّق بکن، گفت: چگونه توانم چنین کاری بکنم؟ فرمود که: هر روز سیصد و شصت مرتبه به عدد رگهای

۱- کافی ۲/ ۵۱۹ و توحید صدوق: ۳۰، ح ۳۵، باب ۱ و محاسن ۱/ ۱۲۲ ح ۱۳۴ باب ۵۶.

۲- ثواب الأعمال: ۹ و کافی ۲/ ۵۱۹ و محاسن ۱/ ۱۰۰ ح ۷۲ باب ۱۷.

۳- محاسن ۱/ ۱۱۴ ح ۱۱۴ باب ۴۲.

بدن خود بگو:

سُبْحانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلا إِلهَ إِلّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّه، گفت: پروردگارا زیاده بفرما، فرمود: اگر زیاده بگویی ثوابت بیشتر است (۱) ۲۸۶۲.

و کلینی به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله هر روز به عدد رگهای بدن سیصد و شصت مرتبه می گفت: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ كَثِيراً عَلَى كُلِّ حالٍ (۲) ۲۸۶۳.

به روایت دیگر از آن حضرت منقول است که: هر که در دو ماه پیاپی هر روز چهارصد مرتبه این دعا بخواند، خدا علم بسیار یا مال بسیار او را کرامت فرماید، این است دعا:

أَسْتَغْفِرُ اللَّه الَّذِی لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ الرَّحْمانُ الرَّحِیمُ بَدِیعُ السَّماواتِ وَالْأَرْضِ مِنْ جَمِیعِ ظُلْمِی وَجُرْمِی وَ إِسْرافِی عَلَی نَفْسِی وَأَ تُوبُ إِلَیْهِ (۳) ۲۸۶۴.

و شیخ طوسی و دیگران روایت کرده اند که: سنّت است هر روز این دعا بخواند: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِنُورِ وَجْهِکَ الْمُشْرِقِ الْحَیِّ الْباقِی الْکَرِیم، وَأَسْأَ لُکَ بِنُورِ وَجْهِکَ الْقُدُّوْسِ الَّذِی أَشْرَقَتْ بِهِ السَّماواتُ وَانْکَشَفَتْ بِهِ الظُّلُماتُ وَصَلُحَ عَلَیْهِ أَمْرُ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْ تُصْلِحَ لِی شَأْنِی کُلَّهُ (۴) ۲۸۶۵.

و کفعمی از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده است که: هرکه هر روز این دعا بخواند، حق تعالی امور دنیا وآخرت او را کفایت کند:

بِسْمِ اللَّهِ، حَسْبِیَ اللَّه، تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّه. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ خَیْرَ أُمُورِی کُلِّها، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیا وَعَذابِ الْآخِرَهِ (۵) ۲۸۶۶.

۱- بحار ۱۴/ ۵۰۹ نقل از دعوات راوندی.

۲- کافی ۲/ ۵۰۲.

۳- مصباح کفعمی: ۶۳.

۴- مصباح المتهجّد: ۱۰۲.

۵- مصباح کفعمی: ۸۳ و سفینه البحار ۵/ ۳۷۹ ح ۶۱۴۱ نقل از جنّه المأوی.

و ایضاً روایت کرده است که: هرکه هر روز این دعا را هفت مرتبه بخواند، امور دنیا و عقبای او کفایت شود:

حَسْبِیَ اللَّهُ، رَبِّیَ اللَّهُ، لَاإِلهَ إِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ، وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ (۱) ۲۸۶۷.

و ایضاً روایت کرده است که: هرکه در عرض یک سال هر روز یک مرتبه این دعا بخواند، نمیرد تا جای خود را در بهشت ببیند:

سُبْحانَ الدَّائِم الْقائِم، سُبْحانَ الْقائِمِ الدَّائِم، سُبْحانَ الْواحِدِ الْأَحَدِ، سُبْحانَ الْفَرْدِ الصَّمَدِ، سُبْحانَ الْحَیِّ الْقَیُّوْم، سُبْحانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحانَ الْحَیِّ الَّذِی لَا یَمُوتُ، سُبْحانَ الْمَلِکِ الْقُدُّوْسِ، سُبْحانَ رَبِّ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوْحِ، سُبْحانَ الْعَلِیِّ الْأَعْلَی، سُبْحانَهُ وَتَعَالی (۲) ۲۸۶۸.

۱- بحار ۸۶/ ۵۱ نقل از مصباح کفعمی.

۲- مجتنی سیّد ابن طاووس: ۸۲.

باب دویّم در ذکر نمازهای مستحبّه که در مفاتیح الجنان ذکر نشده

نماز اعرابی نمازهای مستحبّه

سیّد ابن طاووس در جمال الأُسبوع از شیخ تلّعکبری نقل کرده که او به سند خود از زید بن ثابت روایت کرده که گفت: مردی از بادیه نشینان به خدمت حضرت رسالت پناه صلی الله علیه و آله ایستاد و گفت: پدر و مادرم فدای تو باد، یا رسول اللَّه، ما در بادیه می باشیم و دوریم از مدینه، و نمی توانیم هر جمعه به نماز جمعه حاضر شویم، پس دلالت کن مرا بر عملی که چون آن را بجا آورم فضیلت نماز جمعه را دریابم، و چون به اهل و قبیله خود برگردم ایشان را نیز بیاموزم.

حضرت فرمود که: چون روز بلند شود دو رکعت نماز بکن، در رکعت اوّل بعد از حمد هفت مرتبه قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ و در رکعت دوّم بعد از حمد هفت مرتبه قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ بخوان، و بعد از سلام هفت مرتبه آیه الکرسی بخوان، پس برخیز و هشت رکعت دیگر بکن به دو سلام، و بنشین بعد از هر دو رکعت از آن و تشهّد بخوان و سلام مگو، و چون چهار رکعت را تمام کردی سلام بگو، و چهار رکعت دیگر نیز بدین طریق بجا آور، و بخوان در هر رکعتی حمد یک مرتبه و إِذَا جَاءَ نَصر اللَّه یک مرتبه و قُلْ هُوَ اللَّه أَحَد بیست و پنج مرتبه، و چون از تشهّد و سلام فارغ شدی هفت مرتبه بخوان این دعا را: یَا حَیُّ یَا قَیُّوْمُ یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرام، یَا إِلهَ الْأَوَّلِینَ وَالْآخِرِینَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، یَا رَحْمانَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَرَحِیمَهُما یَا رَبِّ یَا رَبِّ یَا رَبِّ یَا رَبِّ یَا رَبِّ یَا رَبِّ یَا رَبِّ، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاغْفِرْ لِی، پس حاجت خود را ذکر کن، و هفتاد مرتبه بگو: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، و بگو: وَسُبْحانَ اللَّه رَبِّ الْعَرْشِ الْکَرِیم.

پس حضرت فرمود: به حقّ آن خداوندی که مرا به راستی فرستاده سوگند که هر مؤمن و مؤمنه که این نماز را بکند در روز جمعه من ضامنم بهشت را برای او، و از جای خود برنخیزد تا گناهانش و گناهان پدر و مادرش آمرزیده شود، و عطا فرماید حق تعالی به او ثواب هرکه نماز کرده در این روز در شهرهای مسلمانان، وبنویسد از برای او اجر کسی که روزه گرفته و نماز کرده در این

روز در مشرق و مغرب عالم، و حق تعالی به او عطا فرماید آنچه را که هیچ چشمی ندیده و هیچ گوشی نشنیده باشد (۱) ۲۸۶۹.

مؤلّف گوید که: شیخ طوسی در مصباح نیز این نماز را نقل کرده، و لکن در روایت ایشان دعای مذکور نیست، بلکه فرموده: ون فارغ شدی از نماز بگو: سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَ (۲) ۲۸۷۰ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ هفتاد مرتبه (۳) ۲۸۷۱. نماز هدیّه

نماز هدیّه

روایت شده از معصومین علیهم السلام که: آدمی که در روز جمعه هشت رکعت نماز بگزارد یعنی بعد از هر دو رکعت سلام بگوید، چهار رکعت آن را هدیه حضرت رسول صلی الله علیه و آله بکند، و چهار رکعت دیگر را هدیه حضرت فاطمه صلوات اللَّه علیها، و در روز شنبه چهار رکعت بکند و هدیه حضرت امیر المؤمنین صلوات اللَّه و سلامه علیه گرداند، و همچنین هر روز از هفته را چهار رکعت بکند و هدیه امامی کند به ترتیب آنها، تا آنکه روز پنجشنبه چهار رکعت کند و هدیه امام جعفر صادق علیه السلام گرداند، و باز در روز جمعه هشت رکعت کند چهار رکعت آن را هدیه حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و چهار رکعت دیگر هدیه حضرت فاطمه سلام اللَّه علیها گرداند، و در روز شنبه چهار رکعت هدیه حضرت امام موسی علیه السلام کند، وهمچنین هر روز چهار رکعت بگذارد و هدیه امامی نماید به ترتیب تا روز پنجشنبه چهار رکعت را هدیه امام عصر عجّل اللَّه فرجه گرداند، و مابین هر دو رکعت یعنی بعد از هر دو رکعت از این نمازها این دعا بخواند:

اللَّهُمَّ أَ نْتَ السَّلامُ، وَمِنْکَ السَّلامُ، وَ إِلَيْکَ يَعُودُ السَّلامُ، حَيِّنا رَبَّنا مِنْکَ بِالسَّلامِ. اللَّهُمَّ إِنَّ هذِهِ الرَّكَعَاتِ هَدِيَّةٌ مِنَّا إِلی وَ لِیِّکَ «فُلان» فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَبَلِّغْهُ إِيَّاها، وَأَعْطِنِی أَ فْضَلَ أَمَلِی وَرَجَائِی فِيکَ وَفِی رَسُو لِکَ صَلَوَاتُکَ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَفِيهِ.

۱- جمال الأُسبوع: ۳۲۰ و مستدرک الوسائل ۶/ ۵۰ باب ۳۱ ح ۶۴۱۳ نقل از جمال الأُسبوع.

۲- وَ: خ.

۳- مصباح المتهجّد: ۳۱۷.

پس هر دعـا که می خواهـد بکنـد، و به جـای (فُلاـن) اسم آن امام علیه السـلام را بگویـد که نماز را برای او بجا می آورد (۱) ۲۸۷۲.

نماز لیله الدّفن نماز لیله الدفن

دو رکعت است، در رکعت اوّل حمد و آیه الکرسـی، و در رکعت دویّم حمد و ده مرتبه إنَّا أنزلناه فی لیله القدر، و چون سلام دهد بگوید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْ ثَوابَها إِلی قَبْرِ، و به جای فلان نام میّت را ذکر کند (۲) ۲۸۷۳.

نماز دیگر

ایضاً سیّد ابن طاووس از حضـرت رسول صـلی الله علیه و آله روایت کرده که فرمود: نمی گـذرد بر میّت ساعتی سـخت تر از شب اوّل قبر، پس رحم نماییـد مردگان خود را به صـدقه، و اگر نیافتی چیزی که صـدقه بـدهی پس یکی از شـماها دو رکعت نمـاز کنـد، بخوانـد در رکعت اوّل فـاتحه الکتاب یک مرتبه و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَـدٌ دو مرتبه، و در رکعت دویّم فاتحه یک مرتبه و ألهـاکم التکاثر ده مرتبه، و سـلام دهـد و بگویـد: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَابْعَثْ ثَوابَها إِلی قَبْرِ ذلِکَ الْمَیِّتِ فُلانِ ابْنِ فُلانٍ، پس حق تعالی می فرستد همان ساعت هزار مَلَک به سوی قبر آن میّت، با هر مَلَکی جامه ای و حلّه ای، و تنگی قبر او را وسـعت دهد تا روز نفخ صور، و عطا کند به نمازگزار به عدد آنچه آفتاب بر آن طلوع می کند حسـنات، و بالا برده شود برای او چهل درجه (۳) ۲۸۷۴.

مؤلّف گویـد که: کفعمی نیز این نماز را به همین کیفیّت نقل کرده، پس از آن فرموده که: در بعض کتب دیدم که در رکعت اوّل بعد از حمد آیه الکرسی یک مرتبه و توحید دو مرتبه بخواند (۴) ۲۸۷۵.

و علّامه مجلسـی رحمه الله در زادالمعـاد فرموده: بایـد که مردگان را فراموش نکننـد، زیرا که دست ایشان از اعمال خیر کوتاه گردیـده، و از جانب فرزنـدان و خویشان و برادران مؤمن امیدوارنـد، و احسان ایشان را چشم به راهند، خصوصاً دعا کردن در نماز شب و بعـد از نمازهای فریضه، و در مشاهد مشـرّفه پدر و مادر را زیاده از دیگران باید دعا کرد، و اعمال خیر برای ایشان به عمل آورد. نماز برای اموات

۱- جمال الأُسبوع: ۲۳، فصل ۲ نقل از مصباح المتهجّد: ۳۲۲.

۲- بلد الأمین: ۱۶۴.

۳- فلاح السائل: ۱۷۳، باب ۱۳، ح ۸۶.

۴- بلد الأمین: ۱۶۴.

و در خبر است که: بسا فرزنـدی که در حال حیات پـدر و مادر عاقّ ایشان باشـد و بعد از فوت ایشان نیکوکار گردد، به سـبب اعمال خیری که از برای ایشان به عمل آورد، و بسا فرزنـدی که در حال حیات پـدر و مادر نیکوکار باشد و بعد از فوت ایشان عاق گردد، به سبب آنکه اعمال خیری که باید از برای ایشان به عمل آورد کم به عمل آورد.

و عمـده خیرات برای پـدر و مادر و سایر خویشان آن است که قروض ایشان را ادا کنـد، و ایشان را از حقوق خـدا و خلق بری گرداند، و حج و سایر عبادات که از ایشان فوت شده باشد سعی کند به استیجار یا به تبرّع بجا آورد.

و در حدیث صـحیح منقول است که: حضرت صادق علیه السلام در هر شب از برای فرزند خود و در هر روز برای پدر و مادر خود دو رکعت نماز می کردند، و در رکعت اوّل إِنَّا أنزلناه و در رکعت دوّم إِنَّا أعطیناک می خواندند.

و به سـند صـحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: بسا باشد که میّت در تنگی و شدّتی بوده باشد و حق تعالی به او وسـعت دهد و تنگی از او بردارد، پس به او گویند: این فَرَج که ترا روی داد به سبب نمازی است که فلان برادر مؤمن برای تو کرد.

راوی پرسید: دو میّت را در دو رکعت نماز شریک می توانم کرد؟ فرمود: بلی. فرمود که:

میّت شاد می شود و فَرَج می یابـد به دعا و اسـتغفاری که برای او کننـد، چنانچه زنـده شاد می شود به هـدیه که برای او برنـد. وفرمود که: بر میّت داخـل می شود در قبرش نمـاز و روزه و حـج و تصـدّق و سـایر اعمـال خیر و دعا، و ثواب آن اعمال برای کسی که کرده و برای مرده هر دو نوشته می شود.

و در حـدیث دیگر فرمود که: هرکه از مسـلمانان برای میّتی عمل صالحی بکند، خدا ثواب آن را مضاعف می گرداند، و میّت به آن عمل منتفع می گردد.

و در روایتی وارد شده است که: هرگاه شخصی به نیّت میّتی تصدّقی بکند، حق تعالی جبرئیل را امر می نماید که با هفتاد هزار ملک به نزد قبر او می رونـد، و هر یکی طبقی در دست دارنـد از نعمتهای الهی، و هر یک به او می گوینـد: السَّلامُ عَلَیْکَ، ای دوست خدا، این هدیه فلان مؤمن است برای تو، پس قبر او روشن می شود، و حق تعالی هزار شـهر در بهشت به او کرامت می فرمایـد، و هزار حوری به او تزویـج می فرمایـد، و هزار حلّه به او می پوشانـد، و هزار حاجت او را روا می کند (۱) ۲۸۷۶. نماز فرزند برای پدر و مادر

۱- زاد المعاد: ۵۷۳- ۵۷۴.

نماز فرزند برای پدر و مادر

دو رکعت است، اوّل فاتحه و ده مرتبه رَبَّنا اغْفِرْ لِی وَ لِوالِدَیَّ وَ لِلْمُؤْمِنِینَ یَوْمَ یَقُومُ الْحِسابُ (۱) ۲۸۷۷، و در رکعت دوّم فاتحه و ده مرتبه رَبِّ اغْفِرْ لِی وَ لِوالِدَیَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَیْتِیَ مُؤْمِناً وَ لِلْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ (۲) ۲۸۷۸، و چون سلام دهد ده مرتبه بگوید: رَبِّ ارْحَمْهُما کَما رَبَّیانِی صَغِیراً (۳) ۲۸۷۹ (۴) ۲۸۸۰.

نماز گرسنه

از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه گرسنه باشد وضو بگیرد و دو رکعت نماز گزارد و بگوید: یَا رَبِّ إِنِّی جائِعٌ فَأَطْعِمْنِی. و در روایت دیگر بگوید: رَبِّ أَطْعِمْنِی فَإِنِّی جائِعٌ، پس بدرستی که حق سبحانه و تعالی او را در ساعت طعام دهد (۵) ۲۸۸۱.

نماز حدیث نفس

از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: نیست هیچ مؤمنی که بگذرد بر او چهل صباح مگر آنکه عارض شود او را حدیث نفس، پس هرگاه او را حدیث نفس عارض شود دو رکعت نماز گزارد و پناه برد به خدا از آن (۶) ۲۸۸۲. نماز حدیث نفس

و از آن حضرت منقول است که فرمود: شکایت کرد حضرت آدم علیه السلام به سوی خداوند عزّ و جلّ از حدیث نفس، پس جبرئیل نازل شد و گفت بگو: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ، حضرت آدم علیه السلام این ذکر را گفت حدیث نفس از او برطرف شد، پس حضرت فرمود این است اصل لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ (۷) ۲۸۸۳.

و از حضرت باقر علیه السلام روایت است که: مردی خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد و شکایت کرد به

۱- ابراهیم: ۱۴/ ۴۱.

۲- نوح: ۷۱/ ۲۸.

۳- اسراء: ۱۷/ ۲۴.

۴- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۶.

۵- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۹.

۶- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۴.

۷- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۴.

آن حضرت از وسوسه و حدیث نفس و دَینی که او را سنگین کرده بود و از درویشی، حضرت رسول صلی الله علیه و آله به او فرمود بگو: تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِى لَايَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَ لِيٌّ مِنَ الذُّلِّ، وَكَبِّرْهُ تَكْبِيراً، و این را مکرّر بگو، پس چندی نگذشت که آن مرد آمد خدمت آن حضرت و گفت: یا رسول اللَّه، خداوند وسوسه مرا برد و قرض مرا ادا کرد و مرا از درویشی توانگر کرد (۱) ۲۸۸۴.

و نیز روایت شده که: از برای دفع وسوسه شیطان بگو هنگامی که در سینه ات شکّی پیدا شد: هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْباطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْ ءٍ عَلِيمٌ (۲) ۲۸۸۵.

و نیز از برای دفع وسوسه شیطان از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: دست بر سینه خود بکش و بگو: بِسْمِ اللَّه وَبِاللَّه، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّه، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّه الْعَلِيِّ الْعَظِيم. اللَّهُمَّ امْسَحْ عَنِّى مَا أَحْذَرُ، پس دست بر شکم خود می کشی و سه مرتبه می گویی که إن شاء اللَّه برطرف خواهد شد (۳) ۲۸۸۶.

و نیز از برای دفع وسوسه نافع است شستن سر به سدر و مسواک کردن و انار خوردن و آب نیسان آشامیدن (۴) ۲۸۸۷، و روزه سه روز از هر ماه، پنجشنبه اوّل و آخر و چهارشنبه وسط (۵) ۲۸۸۸.

و نیز بگوید:

أَعُوذُ بِاللَّهِ الْقَوِيِّ مِنَ الشَّيْطانِ الْغَوِيِّ، وَأَعُوذُ بِمُحَمَّدٍ الرَّضِيِّ مِنْ شَرِّ مَا قُدِّرَ وَقُضِيَ، وَأَعُوذُ بِإِلهِ النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْجِنَّهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (۶) ۲۸۸۹. نماز استخاره ذات الرقاع

نماز استخاره ذات الرّقاع

و کیفیّت آن چنان است که: هرگاه اراده کردی امری را، می گیری شش رقعه را و می نویسی در سه رقعه از آن: بِسْمِ اللَّه الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، خِيرَهٌ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لِفُلانِ ابْنِ فُلانَهِ افْعَلْ، و در سه رقعه دیگر می نویسی: لا تَفْعَلْ بجای إِفْعَلْ، پس می گذاری آنها را در زیر

۱- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۵.

۲- مستدرک الوسائل ۶/ ۴۲۵ نقل از رساله العقد الحسینی از حسین بن عبدالصمد پدر شیخ بهائی.

۳- بحار الأنوار ۹۵/ ۱۳۸ نقل از طبّ الأئمّه علیهم السلام.

۴- سفینه البحار: ماده «سدر و سوک و رمن».

۵- من لا یحضره الفقیه ۲/ ۸۱.

۶- مستدرک الوسائل ۶/ ۴۲۶ نقل از بشاره المصطفی: ۲۷.

مُصلّای خود، و دو رکعت نماز می گزاری، و چون فارغ شدی سجده می کنی، و می گویی در سجود صد مرتبه: أَسْتَخِيرُ اللَّه بِرَحْمَتِهِ خِيرَةً فِی عافِيَةٍ، پس می نشینی و می گویی: اللَّهُمَّ خِرْ لِی وَاخْتَرْ لِی فِی جَمِيعِ أُمُوْرِی فِی يُسْرٍ مِنْکَ وَعافِيَةٍ، پس دست می زنی به رقعه ها و آنها را به هم مخلوط می کنی و یکی یکی بیرون می آوری، پس هرگاه سه إِفْعَلْ پشت سر هم بیرون آمد آن امر را بجا می آوری که اراده کرده ای، و اگر سه لاـ تَفْعَلْ بیرون آمد بجا نیاور آن امر را که نیّت کرده ای، و اگر یکی إِفْعَلْ بیرون آمد و دیگر لا تَفْعَلْ، پنج رقعه بیرون آور به آن نگاه کن هرگاه سه إِفْعَلْ است و دو لا تَفْعَلْ بجا آور آن امر را، و اگر به عکس است بجا نیاور (۱) ۲۸۹۰.

مؤلّف گوید که: معنی استخاره طلب خیر کردن است، پس هر کاری که می خواهی بکنی طلب کن خیر خود را از حق تعالی.

و روایت شده که: در سجده آخر نماز شب طلب خیر کن و صد و یک مرتبه بگو: أَسْتَخِيرُ اللَّه بِرَحْمَتِهِ (۲) ۲۸۹۱. و در سجده آخر نافله صبح (۳) ۲۸۹۲. و در هر رکعت از نافله های زوال نیز استخاره مندوب است (۴) ۲۸۹۳.

و بدان که علّامه مجلسی رحمه الله از والد ماجدش نقل کرده که روایت کرده از استادش شیخ بهائی رحمه الله که گفت: شنیدیم از مشایخ که مذاکره می کردند از حضرت قائم عجّل اللَّه فرجه در استخاره با تسبیح، آنکه تسبیح را به دست گیرد و سه مرتبه صلوات بفرستد بر محمّد و آل محمّد صلوات اللَّه علیهم اجمعین، و یک قبضه از تسبیح را بگیرد، و دوتا دوتا بشمرد، پس اگر یکی باقی ماند بجا آورد، و اگر دوتا باقی ماند بجا نیاورد (۵) ۲۸۹۴.

و شیخ فقیه اجلّ صاحب جواهر فرموده در جواهر: استخاره ای است معمول نزد بعض اهل زمان ما و بسا هست که نسبت داده می شود به مولای ما حضرت قائم عجّل اللَّه فرجه، و او آن است که بعد از قرائت و دعا یک قبضه از تسبیح را بگیرد و هشت هشت طرح کند، پس اگر یکی باقی ماند فی الجمله نیک است، و اگر دوتا باقی ماند یک نهی از آن است، و اگر سه تا ماند اختیار دارد، چون فعل و ترک آن مساوی است، و اگر چهارتا ماند دو نهی است از آن، و اگر پنج تا ماند

۱- مصباح المتهجّد: ۵۳۵ از امام صادق علیه السلام.

۲- فتح الأبواب ابن طاووس: ۲۳۳.

۳- فتح الأبواب: ۲۳۴.

۴- فتح الأبواب: ۲۶۰- ۲۶۱.

۵- بحار الأنوار ۹۱/ ۲۵۰.

بعضی گفته اند که: تعب و رنج دارد، و بعضی گفته اند که: در آن ملامت است، و اگر شش تا ماند نهایت خوب است و باید تعجیل در آن کرد، و اگر هفت تا ماند حکمش مثل پنج تا است، و اگر هشت تا ماند چهار نهی از آن است (۱) ۲۸۹۵.

و بدان که ما در باب ششم بعضی از استخارات را ذکر خواهیم کرد، و بدان نیز که مرحوم محدّث کاشانی در تقویم المحسنین برای استخاره به قرآن مجید در ایّام هفته ساعاتی نقل کرده و گفته: اختیار این مطلب بنا بر مشهور است، و اگرچه یافت نشده بر آن حدیثی از اهل بیت علیهم السلام، پس گفته: روز یکشنبه نیک است تا ظهر، پس از عصر تا مغرب، روز دوشنبه نیک است تا طلوع شمس، پس از ناهار تا ظهر، و از عصر تا عشاء آخر، روز سه شنبه نیک است از وقت ناهار تا ظهر، پس از عصر تا عشاء آخر، روز چهارشنبه نیک است تا ظهر، پس از عصر تا عشاء آخر، روز پنجشنبه نیک است تا طلوع آفتاب، پس از ظهر تا عشاء آخر، روز جمعه نیک است تا طلوع آفتاب، پس از زوال تا عصر، رو شنبه نیک است تا وقت ناهار، پس از زوال تا عصر، و این جدول مأخوذ است از مدخل منظوم محقّق طوسی طاب ثراه (۲) ۲۸۹۶. نماز برای قضاء دین و کفایت ظلم سلطان

ذکر نمازی برای قضای دَین و کفایت ظلم سلطان

شیخ طوسی روایت کرده است که مردی خدمت حضرت صادق علیه السلام رسید وگفت: شکایت می کنم به سوی تو ای آقای من از قرضی که مرا فراگرفته و از سلطانی که ستم به من می کند، می خواهم تعلیم فرمایی مرا دعایی که تحصیل کنم به آن غنیمتی که ادا نمایم به آن قرض خود را، و باز دارم به آن ستم سلطان را.

فرمود: هرگاه تاریکی شب ترا فراگرفت پس دو رکعت نماز گزار، بخوان در رکعت اوّل آن حمد و آیه الکرسی و در رکعت دویّم حمد و آخر سوره حشر: لَوْ أَنْزَلْنا هذَا الْقُرْآنَ عَلَی جَبَلٍ (۳) ۲۸۹۷ تا آخر سوره، پس بگیر قرآن مجید را و بگذار بر سر خود و بگو: بِحَقِّ هـذَا الْقُرْآنِ، وَبِحَقِّ مَنْ أَرْسَـلْتَهُ بِهِ، وَبِحَقِّ کُلِّ مُؤْمِنٍ مَـدَحْتَهُ فِیهِ، وَبِحَقِّکَ عَلَیْهِمْ فَلا أَحَدَ أَعْرَفُ بِحَقِّکَ مِنْکَ. بگو: بِکَ (۴) ۲۸۹۸ یَا اللّهُ ده مرتبه، یَا مُحَمَّدُ ده مرتبه، یَا عَلِیُّ ده مرتبه، یَا فاطِمَهُ

۱- جواهر الکلام ۱۲/ ۱۷۲.

۲- تقویم المحسنین: ۵۷ و نقل از او مستدرک الوسائل ۶/ ۲۶۷.

۳- حشر: ۵۹/ ۲۱.

۴- بِکَ: خ.

ده مرتبه، يَا حَسَنُ ده مرتبه، يَا حُسَيْنُ ده مرتبه، يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ده مرتبه، يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ ده مرتبه، يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ ده مرتبه، يَا مُوسَي بْنَ جَعْفَرٍ ده مرتبه، يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسی ده مرتبه، يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ ده مرتبه، يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ ده مرتبه، يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ ده مرتبه، بِالْحُجَّهِ (۱) ۲۸۹۹ ده مرتبه، پس حاجت خود را بطلب.

راوی گفت: آن مرد رفت و بعد از مدّتی آمد در حالی که قرضش ادا شده بود و امر سلطانش اصلاح شده بود و مالش زیاد گشته بود (۲) ۲۹۰۰.

مؤلّف گوید که: ظاهر آن است که این عمل بعد از نماز بجا آورده می شود. نماز حاجت

نماز حاجت

از دعوات راوندی نقل است که: حضرت امام زین العابدین علیه السلام گذشتند به مردی که بر دَرِ خانه مردی نشسته بود، فرمود با وی که: برای چه بر درِ منزل این ستمکار جبّار نشسته ای؟

گفت: به جهت محنت و سختی که مرا عارض شده، فرمود: برخیز تا من تو را راهنمایی کنم به دری که بهتر از درِ او است، و به سوی ربّی که بهتر است برای تو از او، پس گرفت دست او را و آورد او را تا به مسجد پیغمبر صلی الله علیه و آله و فرمود که: رو به قبله کن و دو رکعت نماز کن به درگاه خدا، پس ثنا گو خدا را و صلوات بفرست بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و بخوان آخر سوره حشر و شش آیه اوّل سوره حدید و دو آیه که در آل عمران است، پس سؤال کن حاجت خود را از خدا که خدا عطا می فرماید تو را (۳) ۲۹۰۱.

جناب راوندی فرموده: شاید دو آیه آیه قُلِ اللَّهُمَّ مالِکَ الْمُلْکِ باشد، یعنی تا بغَیْرِ حِسَابٍ (۴) ۲۹۰۲.

علّامه مجلسی فرموده: شاید آیه قُلِ اللَّهُمَ باشد با آیه شَهِدَ اللَّهُ (۵) ۲۹۰۳ (۶) ۲۹۰۴.

و بدان که روایت شده از امیر المؤمنین علیه السلام که فرمود: هرگاه یکی از شما اراده حاجتی کند

۱- یَا أَیُّهَا الْحُجَّهُ: خ ل. و در مصدر: یا حُجَّه.

۲- أمالی طوسی: م ۱۱، ح ۱۴.

۳- دعوات راوندی: ۵۵.

۴- آل عمران: ۳/ ۲۶- ۲۷.

۵- آل عمران: ۳/ ۱۸.

۶- بحار ۹۱/ ۳۷۵ و ۹۲/ ۲۷۱.

پس صبح پنجشنبه در طلب آن بیرون رود، و بخواند در وقتی که از منزل بیرون می رود آخر سوره آل عمران و آیه الکرسی و إِنّا أَنْزَلْناهُ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ و سوره حمد، زیرا که در اینهاست حوائج دنیا و آخرت (۱) ۲۹۰۵.

نماز در مهمّات

چهار رکعت می گزاری، و قنوت و ارکان آن را نیکو بجا می آوری، و می خوانی در رکعت اوّل حمد یک مرتبه و حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ (۲) ۲۹۰۶ هفت مرتبه، و در رکعت دوّم حمد یک مرتبه و آیه مَا شاءَ اللَّهُ لَاقُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ إِنْ تَرَنِ أَ نَا أَ قَلَّ مِنْکَ مَالًا وَوَلَداً (۳) ۲۹۰۷ هفت مرتبه، و در رکعت سیّم حمد یک مرتبه و قوله تعالی: لا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ (۴) ۲۹۰۸ هفت مرتبه، و در چهارم حمد یک مرتبه و وَأُ فَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِیرٌ بِالْعِبادِ (۵) ۲۹۰۹ هفت مرتبه، پس حاجت بخواه (۶) ۲۹۱۰. نماز رفع عسرت و زیاد شدن روزی

نماز رفع عسرت و سختی

از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون دشوار شود بر تو کاری دو رکعت نماز بگزار وقت زوال، بخوان در رکعت اوّل فاتحه و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و إِنَّا فَتَحْنا لَکَ فَتْحاً مُبِیناً- تا- وَیَنْصُرَکَ اللَّهُ نَصْراً عَزِیزاً (۷) ۲۹۱۱ و در رکعت دوّم فاتحه و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و أَ لَمْ نَشْرَحْ، و این نماز به تجربه رسیده است (۸) ۲۹۱۲.

نماز برای زیاد شدن روزی

روایت است که مردی نزد حضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد و گفت: یا رسول اللَّه، من صاحب عیالم، و قرض دارم، و حالم سخت است، تعلیم فرما مرا دعایی که بخوانم خداوند عزّ وجلّ را به آن تا روزی کند مرا آن قدری که قرض خود را ادا کنم و استعانت بجویم با آن بر عیال خویش، فرمود:

ای بنده خدا، وضو بگیر وضوی کاملی پس دو رکعت نماز کن و رکوع و سجود آن را تمام بجا آور، پس بگو:

۱- بحار الأنوار ۹۲/ ۲۷۲ نقل از تفسیر درّ المنثور سیوطی ۶/ ۳۷۷.

۲- آل عمران: ۳/ ۱۷۳.

۳- کهف: ۱۸/ ۳۹.

۴- انبیاء: ۲۱/ ۸۷.

۵- غافر: ۴۰/ ۴۴.

۶- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۲ ح ۲۳۳۰.

۷- فتح: ۴۸/ ۱- ۳.

۸- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۲.

یَا ماجِدُ یَا واحِدُ یَا کَرِیمُ، أَ تَوَجَّهُ إِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ نَبِیِّکَ نَبِیِّ الرَّحْمَهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، یَا مُحَمَّدُ یَا رَسُولَ اللَّه، إِنِّی أَ تَوَجَّهُ بِکَ إِلَی اللَّهِ رَبِّی (۱) ۲۹۱۳ وَرَبِّکَ وَرَبِّ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَأَسْأَ لُکَ اللَّهُمَ (۲) ۲۹۱۴ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَأَسْأَ لُکَ نَفْحَهً کَرِیمَهً (۳) ۲۹۱۵ مِنْ نَفَحَاتِکَ وَفَتْحاً یَسِیراً وَرِزْقاً واسِعاً أَ لُمُّ بِهِ شَعَثِی، وَأَ قْضِی بِهِ دَیْنِی، وَأَسْتَعِینُ بِهِ عَلَی عِیَالِی (۴) ۲۹۱۶. نماز حاجت

نماز دیگر برای زیاد شدن روزی

چون خواستی به دکّان خویش بروی ابتدا کن به مسجد و دو رکعت نماز یا چهار رکعت بجا آور و بگو:

غَدَوْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ، وَغَدَوْتُ بِلا حَوْلٍ مِنِّی وَلَا قُوَّهٍ، وَلکِنْ بِحَوْ لِکَ وَقُوَّتِکَ، یَا رَبِّ. اللَّهُمَّ إِنِّی عَبْدُکَ، أَ لْتَمِسُ مِنْ فَضْلِکَ کَما أَمَرْتَنِی، فَیَسِّرْ لِی ذلِکَ وَأَ نَا خَافِضٌ فِی عَافِیَتِکَ (۵) ۲۹۱۷.

نماز دیگر

دو رکعت است، در رکعت اوّل حمد یک مرتبه و إِنّا أَعْطَیْناکَ الْکَوْثَرَ سه مرتبه (۶) ۲۹۱۸، و در رکعت دوّم حمد یک مرتبه و هر یک از دو قُلْ أَعُوذُ سه مرتبه (۷) ۲۹۱۹.

نماز حاجت

منقول از مکارم: هرگاه نصف شب شود غسل کن و دو رکعت نماز بجا آور، و بخوان در هر دو رکعت حمد و پانصد مرتبه سوره توحید، ولکن در رکعت دویّم چون از خواندن توحید فارغ

۱- رَبِّی: خ.

۲- وَأَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ: نسخه.

۳- کَرِیمَهً: خ.

۴- تهذیب الأحکام ۳/ ۳۱۲ ح ۹۶۶ و مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۹ ح ۲۳۳۷.

۵- کافی ۳/ ۴۷۵ ح ۴.

۶- در مکارم الأخلاق اضافه فرموده: واخلاص هم سه مرتبه.

۷- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۳ ح ۲۳۳۱.

شدی بخوان آخر سوره حشر که لَوْ أَ نْزَلْنا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ باشد تا آخر سوره، و شش آیه اوّل سوره حدید، و بگو بعد از آن به همان حال که ایستاده ای هزار مرتبه إِیَّاکَ نَعْبُدُ وَ إِیَّاکَ نَسْتَعِینُ پس نماز را تمام کن و ثنا کن حق تعالی را، پس اگر حاجت برآورده شد فَبِها وَالّا دفعه دیگر بجا آور، و اگر دفعه دوّم برآورده نشد دفعه سیّم به عمل آور که إن شاء اللَّه تعالی برآورده شود (۱) ۲۹۲۰.

نماز دیگر

ثقه الإسلام کلینی در کافی به سند معتبر روایت کرده از عبدالرّحیم قصیر که گفت: وارد شدم بر حضرت صادق علیه السلام و عرض کردم: فدای تو شوم از پیش خود دعایی اختراع کرده ام، فرمود: واگذار مرا از اختراع خود، هرگاه تو را حاجتی روی دهد پس پناه بر به رسول خدا صلی الله علیه و آله و دو رکعت نماز کن و هدیه کن آن را به سوی حضرت رسول صلی الله علیه و آله، عرض کردم: به چه نحو کنم این نماز را؟ فرمود: غسل می کنی، و دو رکعت نماز می گزاری مثل نماز فریضه در افتتاح و اختتام، و چون سلام گفتی می گویی:

اللَّهُمَّ أَ نْتَ السَّلامُ، وَمِنْکَ السَّلامُ، وَ إِلَیْکَ یَرْجِعُ (۲) ۲۹۲۱ السَّلامُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ مِنِّی السَّلامَ وَأَرْواحَ الْأَئِمَّهِ الصَّادِقِینَ سَلامِی وَارْدُدْ عَلَیَّ مِنْهُمُ السَّلامَ، وَالسَّلامُ عَلَیْهِمْ وَرَحْمَهُ اللَّه وَبَرَکاتُهُ. اللَّهُمَّ إِنَّ هاتَیْنِ الرَّکْعَتَیْنِ هَدِیَّهٌ مِنِّی إِلى رَسُولِ اللَّه صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ فَأَثِبْنِی عَلَیْهِما مَا أَمَّلْتُ وَرَجَوْتُ فِیکَ وَفِی رَسُولِکَ یا وَ لِیَّ الْمُؤْمِنِینَ؛ پس به سجده می روی و چهل مرتبه می گویی: یَا حَیُّ یَا قَیُّومُ یَا حَیّاً لایَمُوتُ یَا حَیّاً لاإِلَهَ إِلَّا أَ نْتَ یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس جانب راست روی را بر زمین می گذاری و این دعا را چهل مرتبه می گویی، پس جانب

۱- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۰.

۲- یَرْجِعُ: خ.

چپ روی را بر زمین می گذاری و باز چهل مرتبه می گویی، پس سر از سجده برمی داری و دست را بلند می کنی و چهل مرتبه می خوانی، پس دستها را به گردن خود می گذاری و التجا می بری به انگشت شهادت خود وچهل مرتبه می خوانی، پس می گیری ریش خود را به دست چپ و گریه یا تباکی می کنی- یعنی اگر گریه ات نیاید خود را به گریه می داری- و می گویی: يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّه، أَشْكُو إِلَى اللَّه وَ إِلَيْكَ حاجَتِي وَ إِلَى أَهْلِ بَيْتِكَ الرَّاشِدِينَ حَاجَتِي وَبِكُمْ أَ تَوَجَّهُ إِلَى اللَّهِ فِي حاجَتِي، پس به سجده می روی و می گویی: يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ آن قدر که نفس منقطع شود، پس می گویی: صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وافعل بى كذا وكذا. و به جای وافْعَلْ بِي كَذا حاجت خود را می خواهی.

پس حضرت صادق علیه السلام فرمود که: من ضامنم بر خدای عزّ وجلّ که از جای خود حرکت نمی کنی مگر آنکه حاجت تو برآورده شود (۱) ۲۹۲۲.

مؤلّف گوید که: در باب چهارم ادعیه بسیاری برای حوائج دنیا و آخرت ذکر نماییم.

و شیخ کفعمی در بلد الأمین برای حاجت مهمّه ذکر کرده که: بنویسد این کلمات را در کاغذی و بیندازد در آب:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم مِنَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ إِلَى الْمَوْلَى الْجَلِيلِ، رَبِّ إِنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَ نْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ، بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاكْشِفْ هَمِّي وَفَرِّجْ عَنِّي غَمِّي بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۲) ۲۹۲۳.

ایضاً نماز حاجت

سیّد ابن طاووس رحمه الله در مزار در باب اعمال مسجد کوفه در ذیل اعمال محراب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرموده: ذکر نماز حاجتی که در خصوص این مکان باید به عمل آورد، و آن چهار رکعت است، یعنی به دو سلام، می خوانی در رکعت اوّل حمد و ده مرتبه قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ، و در رکعت دویّم حمد و بیست و یک مرتبه توحید، و در رکعت سیّم حمد و سی و یک مرتبه

۱- کافی ۳/ ۴۷۶.

۲- بلد الأمین: ۱۵۷.

توحیـد، و در رکعت چهارم حمـد و چهل ویک مرتبه توحیـد، و چون سـلام نماز دادی و تسبیـح خواندی بخوان پنجاه و یک مرتبه توحیـد و پنجاه مرتبه استغفار کن، و پنجاه مرتبه صـلوات بر پیغمبر و آل آن حضـرت بفرست، و پنجاه مرتبه بگو: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، پس بگو:

یَا اللَّهُ الْمانِعُ (۱) ۲۹۲۴ قُدْرَتَهُ خَلْقَهُ، وَالْمالِکُ بِها سُلْطانَهُ، وَالْمُتَسَلِّطُ بِما فِی یَدَیْهِ عَلَی کُلِّ مَوْجُودٍ، وَغَیْرُکَ یَخِیبُ رَجاءُ راجِیهِ وَراجِیکَ مَسْرُورٌ لَایَخِیبُ، أَسْأَ لُکَ بِکُلِّ رِضیً لَکَ، وَبِکُلِّ شَیْ ءٍ أَ نْتَ فِیهِ، وَبِکُلِّ شَیْ ءٍ تُحِبُّ أَنْ تُذْکَرَ بِهِ وَبِکَ یَا اللَّهُ، فَلَیْسَ یَعْدِلُکَ شَیْ ءٌ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَحْفَظَنِی (۲) ۲۹۲۵ وَوَلَدِی وَأَهْلِی وَمالِی وَتَحْفَظَنِی بِحِفْظِکَ، وَأَنْ تَقْضِیَ حَاجَتِی فِی کَذا وَکَذا. و ذکر کن حاجت خود را (۳) ۲۹۲۶.

ایضاً نماز حاجت

روایت شـده که هرکه را به سوی خـدا حاجتی باشد و بخواهد برآورده شود، چهار رکعت نماز گزارد، و بخواند در هر رکعت فاتحه الکتاب و انعام، و در عقب نماز بگوید:

یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ، یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ یَا عَظِیمُ، یَا أَعْظَمَ مِنْ کُلِّ عَظِیم، یَا سَمِیعَ الدُّعاءِ، یَا مَنْ لَاتُغَیِّرُهُ اللَّیالِی وَالْأَیَّامُ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَارْحَمْ ضَعْفِی وَفَقْرِی وَفاقَتِی وَمَسْکَنَتِی فَإِنَّکَ أَعْلَمُ بِها مِنِّی وَأَ نْتَ أَعْلَمُ بِحاجَتِی، یَا مَنْ رَحِمَ الشَّیْخَ یَعْقُوبَ حِینَ رَدَّ عَلَیْهِ یُوسُفَ قُرَّهَ عَیْنِهِ، یَا مَنْ رَحِمَ أَ یُّوبَ بَعْدَ طُولِ بَلائِهِ، یَا مَنْ رَحِمَ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَمِنَ الْیُتْمِ

۱- أی یمنع قدرته عن إیصال الضرر إلی خلقه، والحاصل أنّه تعالی لا یفعل فیهم ما یقدرُ علیه من التعذیب والانتقام. (منه).

۲- در مصباح الزائر: وَأَنْ تَحْفَظَنِی.

۳- مصباح الزائر ابن طاووس: ۹۷- ۹۸.

آواهُ وَنَصِرَهُ عَلَى جَبابِرَهِ قُرَيْشٍ وَطَواغِيتِها وَأَمْكَنَهُ مِنْهُمْ، يَا مُغِيثُ يَا مُغِيثُ يَا مُغِيثُ، مى گويى اين را مكرّر، پس سؤال مى كنى از خداوند تعالى حاجات خود را كه حق تعالى عطا مى فرمايد آن را (۱) ۲۹۲۷.

ايضاً نماز حاجت

سيّد ابن طاووس رحمه الله روايت كرده، فرموده كه: در شب جمعه و شب عيد اضحى دو ركعت نماز بكن و در هر ركعت سوره فاتحه بخوان و آيه إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ را صد مرتبه بگو، پس حمد را تمام كن، و بعد از حمد بخوان دويست مرتبه سوره توحيد را، و چون سلام گفتى هفتاد مرتبه بگو: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيم.

پس به سجده برو و دويست مرتبه بگو: يَا رَبِّ يَا رَبِّ، پس هر حاجت كه دارى بطلب كه إن شاء اللّه برآورده است (۲) ۲۹۲۸.

ايضاً نماز حاجت

كه جماعت بسيارى از علماء مانند شيخ مفيد و طوسى و سيّد ابن طاووس و ديگران آن را نقل كرده اند از حضرت صادق عليه السلام، و كيفيّت آن موافق روايت سيّد چنان است كه: هرگاه تو را حاجت مهمّى روى دهد به سوى خداوند عزّ و جلّ، پس سه روز متوالى كه چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه باشد روزه بگير، و چون روز جمعه شد غسل كن، و جامه نو و نظيف بپوش، پس بالا رو به بامى كه بلندترين بامهاى خانه ات باشد، و دو ركعت نماز بجا آور، پس دستها را به سوى آسمان بلند كن و بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّى حَلَلْتُ بِساحَتِكَ لِمَعْرِفَتِى بِوَحْدانِيَّتِكَ وَصَمَدانِيَّتِكَ وَأَ نَّهُ لَا قادِراً عَلَى قَضاءِ حاجَتِى غَيْرُكَ، وَقَدْ عَلِمْتُ يَا رَبِّ أَ نَّهُ كُلَّما تَظاهَرَتْ نِعْمَتُكَ عَلَيَّ اشْتَدَّتْ فاقَتِى إِلَيْكَ، وَقَدْ طَرَقَنِى هَمُّ كَذا وَكَذا (به جاى كذا و كذا حاجت خود را

۱- بلد الأمين: ۱۵۵ با اختلاف در بعضى الفاظ.

۲- بحار الأنوار ۹۱/ ۱۲۲ نقل از جمال الأُسبوع با اختلاف بعضى الفاظ.

ذکر کند) وَأَ نْتَ بِکَشْفِهِ عالِمٌ غَیْرُ مُعَلَّم واسِعٌ غَیْرُ مُتَکَلِّفٍ، فَأَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی وَضَعْتَهُ عَلَی الْجِبالِ فَنُسِفَتْ، وَوَضَعْتَهُ عَلَی السَّماواتِ فَانْشَقَّتْ، وَعَلَی النُّجُوم فَانْتَشَرَتْ، وَعَلَی الْأَرْضِ فَسُطِحَتْ، وَأَسْأَ لُکَ بِالْحَقِّ الَّذِی جَعَلْتَهُ عِنْدَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَعِنْدَ عَلِیٍّ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ وَعَلِیٍّ وَمُحَمَّدٍ وَجَعْفَرٍ وَمُوسی وَعَلِیٍّ وَمُحَمَّدٍ وَعَلِیٍّ وَالْحَسَنِ وَالْحُجَّهِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ وَأَنْ تَقْضِیَ لِی حاجَتِی، وَتُیَسِّرَ لِی عَسِیرَها، وَتَکْفِیَنِی مُهِمَّها، فَإِنْ فَعَلْتَ فَلَکَ الْحَمْدُ، وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَکَ الْحَمْدُ، غَیْرَ جائِرٍ فِی حُکْمِکَ، وَلَا مُتَّهَمٍ فِی قَضائِکَ، وَلَا حائِفٍ فِی عَدْلِکَ.

پس رخسار خود را می چسبانی به زمین و می گویی:

اللَّهُمَّ إِنَّ یُونُسَ بْنَ مَتَّی عَبْدَکَ دَعاکَ فِی بَطْنِ الْحُوتِ وَهُوَ عَبْدُکَ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ، وَأَ نَا عَبْدُکَ أَدْعُوکَ فَاسْتَجِبْ لِی.

حضرت صادق علیه السلام فرمود: بسا حاجتی از برای من پیدا می شود و من می خوانم این دعا را پس مراجعت می کنم و حاجتم برآورده شده است (۱) ۲۹۲۹. وظیفه خواهنده حاجت

مؤلّف گوید که: سیّد ابن طاووس رحمه الله در جمال الأُسبوع کلامی فرموده که حاصلش این است که: هرگاه از خدای تعالی حاجتی خواستی لا اقل چنان باشد حال تو مثل آنکه هرگاه حاجت مهمّه بطلبی از یکی از پادشاهان دنیا، چه هرگاه حاجتی به ایشان داشته باشی طلب رضا و خوشنودی ایشان می نمایی به هرچه ممکنت شود، پس همچنین در وقت حاجت خواستن از خدا کوشش کن در تحصیل رضای او، و مبادا که اقبالت به خدا کمتر باشد از اقبالت بر ملوک دنیا، که اگر چنین باشد حال تو پس تو از مستهزئین هالکین خواهی بود، و چگونه جایز خواهد بود که اهتمام تو، به رضای خدا کمتر باشد از اهتمام به رضای مخلوقین، پس هرگاه منزلت خدا نزد تو

۱- جمال الأُسبوع: ۳۳۱- ۳۳۲، فصل ۳۵ و تهذیب الأحکام ۳/ ۱۸۳ ح ۴۱۶ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۵۵۶ ح ۱۵۴۳ و بلد الأمین: ۱۵۳.

کمتر باشد از منزلت ملوک دنیا که ایشان بندگان خدای تواند پس تو استخفاف و استهزاء کرده ای به خدا، و حقیر شمرده ای عظمت و جلالت او را، و از او اعراض کرده ای، و هیهات که در این صورت ظفر یابی به حاجت خود به سبب نماز یا روزه خود.

و باید روزه و نماز تو که به جهت حاجت بجا می آوری از روی تجربه نباشد، چه آنکه انسان تجربه نمی کند مگر کسی را که بدگمان است در حقّ او، و حق تعالی مذمّت فرموده آنهایی را که گمان بد در حقّ او بردند بقوله تعالی: الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ (۱) ۲۹۳۰، بلکه باید در کمال اطمینان و اعتماد باشی به رحمت خدا و به وعده های او، و امید تو، به خدا در طلب حاجت خود زیادتر باشد از آنکه قصد کنی حاتم را به جهت طلب یک قیراط، چه اگر به جهت یک قیراط قصد حاتم کنی یقین داری که به تو عطا خواهد کرد به هر نحو که باشد، پس بدان که حاجت تو نزد حق تعالی پست تر و کمتر است از یک قیراط نزد حاتم، پس البتّه مبادا که اعتمادت به حق تعالی کمتر باشد.

و نیز سزاوار است از برای تو که هرگاه به جهت حاجتی روزه یا نمازی بجا آوری نیّت کنی آن عمل خود را به جهت الأهمّ فالأهمّ از حاجات دینیّه خود، و بدان که اهمّ آنها حوائج آن کسی است که تو در پناه هدایت و حمایت اویی، و آن امام زمان تو صلوات اللّه علیه است، پس باید نماز و روزه تو اوّل به جهت قضاء حاجات آن حضرت باشد، و بعد به جهت حوائج دینیّه تو، و بعد به جهت آن حاجتی که عارض تو شده و قصد آن را داشته.

مثلًا هرگاه ظالمی در صدد کشتن و هلاکت تو باشد و تو روزه حاجت گرفتی برای خلاصی از شرّ او، بدان که اهمّ از آن حاجت دینیّه تو است، که آن عفو و رضای حق تعالی باشد از تو، و آنکه بر تو اقبال فرماید و عمل تو را قبول خود کند، زیرا که در کشته شدن تو دنیای تو فاسد شود هرگاه دین تو سالم باشد، به علاوه آنکه اگر کشته نشوی لابد خواهی مُرد، و لکن اگر عفو و رضای خدا برای تو حاصل نشود، در دنیا و آخرت هلاک خواهی شد، و هولها و شدائدی برای تو حاصل خواهد شد که به خیال تو نخواهد رسید.

و امّا اینکه گفتیم مقدّم بدار حاجت امام زمان خود را بر حوائج خود، پس به جهت آن است که بقای دنیا و اهل آن بواسطه وجود او است، پس هرگاه وجود تو محفوظ باشد به وجود یک نفر

۱- فتح: ۴۸/ ۶.

دیگر چگونه مقدّم بداری حوائج و مراد خود را بر حوائج او؟ بلکه واجب است مقدّم داری حوائج او را بر حوائج خود، و مراد او را بر مراد خود.

و بدان که آن جناب در حاجات خودش از روزه و نماز تو مسغنی است و حاجتی به تو ندارد، و لکن مقتضای بندگی و وظیفه تو آن است که چنین کنی، چنانکه استفتاح می کنی دعاهای خود را به صلوات بر ایشان صلوات اللّه علیهم اجمعین (۱) ۲۹۳۱.
نماز استغاثه

نماز استغاثه

در مکارم است که: چون خواستی در شب بخوابی بگذار نزد سر خود ظرف نظیفی که در آن آب طاهر باشد، و بپوشان آن را به پارچه نظیفی، و چون بیدار شدی در آخر شب از برای نماز شب از آن آب بیاشام سه جُرعه، پس وضو بگیر به باقی آن آب، و رو به قبله کن و اذان و اقامه بگو، و دو رکعت نماز کن، و بخوان در آن هر سوره که بخواهی از قرآن، و چون از قرائت فارغ شدی به رکوع می روی و می گویی در رکوع بیست و پنج مرتبه: يَا غِياثَ الْمُسْتَغِيثِينَ.

پس سر از رکوع برمی داری و بیست وپنج مرتبه می گویی، وهمچنین در سجده اوّل و بعد از سر برداشتن و در سجده دویّم و بعد از سربرداشتن در هرکدام بیست و پنج مرتبه می گویی، و برمی خیزی و رکعت دوّم را نیز به همین کیفیّت بجا می آوری، که مجموع سیصد مرتبه گفته شود، پس تشهّد می خوانی وسلام می دهی، و بعد از نماز سر به سوی آسمان می کنی و سی مرتبه می گویی: مِنَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ إِلَى الْمَوْلَى الْجَلِيلِ، و حاجت می طلبی، همانا به زودی حاجت روا خواهد شد إن شاء اللّه تعالی (۲) ۲۹۳۲.

نماز استغاثه به حضرت بتول صلّی اللّه علیها

روایت شده که: هرگاه ترا حاجتی باشد به سوی حق تعالی و سینه ات از آن تنگ شده باشد، پس دو رکعت نماز بکن، و چون سلام نماز گفتی سه مرتبه تکبیر بگو وتسبیح حضرت فاطمه علیها السلام بخوان، پس به سجده برو و بگو صد مرتبه: يا مَوْلاتِي يا فاطِمَةُ أَغِيثِينِي، پس جانب راست رو را بر زمین گذار و همین را صد مرتبه بگو، پس به سجده برو و همین را صد مرتبه بگو، پس

۱- جمال الأُسبوع: ۳۲۶- ۳۳۰، اوّل فصل ۳۵.
۲- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۸.

جانب چپ رو را بر زمین گذار و صد مرتبه بگو، پس باز به سجده برو و صد و ده مرتبه بگو، و حاجت خود را یاد کن بدرستی که خداوند برمی آورد آن را إن شاء اللّه تعالی (۱) ۲۹۳۳.

مؤلّف گوید که: شیخ حسن بن فضل طبرسی در مکارم الأخلاق فرموده: نماز استغاثه به بتول علیها السلام: دو رکعت نماز می کنی، پس به سجده می روی و می گویی: یا فاطِمَهُ صد مرتبه، پس جانب راست رو را بر زمین می گذاری و صد مرتبه می گویی، پس جانب چپ می گذاری وصد مرتبه می گویی، پس دوباره به سجده می روی و صد و ده مرتبه می گویی، پس از آن می گویی:

یَا آمِناً مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَکُلُّ شَیْ ءٍ مِنْکَ خائِفٌ حَذِرٌ، أَسْأَ لُکَ بِأَمْنِکَ مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَخَوْفِ کُلِّ شَیْ ءٍ مِنْکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعْطِیَنِی أَماناً لِنَفْسِی وَأَهْلِی وَمالِی وَوَلَدِی حَتَّی لَاأَخَافَ أَحَداً وَلَا أَحْذَرَ مِنْ شَیْ ءٍ أَبَداً إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۲) ۲۹۳۴.

و نیز در این کتاب شریف از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: هرگاه یکی از شماها خواهد استغاثه کند به سوی خداوند، پس دو رکعت نماز کند پس به سجده رود و بگوید:

یَا مُحَمَّدُ یَا رَسُولَ اللَّه، یَا عَلِیُّ یَا سَیِّدَیِ الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، بِکُما أَسْتَغِیثُ إِلَی اللَّهِ تَعالی، یَا مُحَمَّدُ یَا عَلِیُّ أَسْتَغِیثُ بِکُما، یَا غَوْثاهُ بِاللَّهِ وَبِمُحَمَّدٍ وَعَلِیٍّ وَفاطِمَهَ و می شماری هریک از امامان را، پس می گویی: بِکُمْ أَ تَوَسَّلُ إِلَی اللَّه تَعالی.

پس بدرستی که در همان ساعت به فریاد تو خواهند رسید إن شاء اللّه تعالی (۳) ۲۹۳۵.

نماز حضرت حجّه علیه السلام نماز حضرت حجّه علیه السلام

در مسجد جمکران که در یک فرسخی بلده طیّبه قم می باشد.

شیخ مرحوم در نجم ثاقب کیفیّت بناء این مسجد شریف را به امر امام صاحب الزّمان علیه السلام

۱- بلد الأمین: ۱۵۹.

۲- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۸.

۳- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۹.

نقل کرده در حکایت اوّل از باب هفتم آن کتاب، و در آن حکایت است که آن جناب فرمود به حسن مثله جمکرانی: مردم را بگو تا رغبت کنند بدین موضع و عزیز دارند و چهار رکعت نماز این جا بگزارند، دو رکعت تحیّت مسجد، در هر رکعتی یک بار الْحَمْد و هفت بار قُلْ هُوَ اللَّهُ أحَد، و تسبیح رکوع و سجود هفت بار بگویند.

و دو رکعت نماز امام صاحب الزّمان علیه السلام بگزارند بر این نسق: چون فاتحه خواند به إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ رسد صد بار بگوید، و بعد از آن فاتحه را تا آخر بخواند، و در رکعت دوّم نیز به همین طریق بگزارد، و تسبیح در رکوع و سجود هفت بار بگوید، و چون نماز تمام کرده شد تهلیل بگوید و تسبیح فاطمه زهراء علیها السلام، و چون از تسبیح فارغ شود سر به سجده نهد و صد بار صلوات بر پیغمبر و آلش صلوات اللّه علیهم بفرستد، و این نقل از لفظ مبارک امام علیه السلام است که:

فَمَنْ صَلَّاهُما فَكَأَنَّمَا صَلَّى فِي الْبَيْتِ الْعَتِيقِ، یعنی هر که این دو رکعت نماز بگزارد همچنین باشد که دو رکعت نماز در کعبه گزارده باشد. انتهی (۱) ۲۹۳۶.

ایضاً نماز آن حضرت

و نیز در نجم ثاقب از کتاب کنوز النّجاح شیخ طبرسی نقل کرده که: بیرون آمد از ناحیه مقدّسه حضرت صاحب الزّمان علیه الصّلاه و السّلام که: هرکس را به سوی حق تعالی حاجتی باشد پس باید که بعد از نصف شب جمعه غسل کند، و به جای نماز خود رود، و دو رکعت نماز گزارد، در رکعت اوّل بخواند سوره حمد را، و چون به إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ برسد صد مرتبه آن را مکرّر کند، و بعد از آنکه صد مرتبه تمام شود تتمّه سوره حمد را بخواند، و بعد از تمام شدن سوره حمد سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ را یک مرتبه بخواند، و رکوع و دو سجده بجا آورد، و سُبْحانَ رَبِّيَ الْعَظِيم وَبِحَمْدِهِ را هفت مرتبه در رکوع بگوید، و سُبْحانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ را در هریک از دو سجده هفت مرتبه بگوید، و بعد از آن رکعت دوّم را نیز مانند رکعت اوّل بجا آورد، و بعد از تمام شدن نماز این دعا را بخواند، پس بدرستی که حق تعالی البتّه حاجت او را برمی آورد هرگونه حاجتی که باشد، مگر آنکه حاجت او در قطع کردن صله رحِم باشد، و دعا این است:

۱- نجم الثاقب: ۲۱۲، حکایت اوّل، باب ۷.

اللَّهُمَّ إِنْ أَطَعْتُکَ فَالْمَحْمَدَهُ لَکَ، وَ إِنْ عَصَیْتُکَ فَالْحُجَّهُ لَکَ، مِنْکَ الرَّوْحُ وَمِنْکَ الْفَرَجُ، سُبْحانَ مَنْ أَ نْعَمَ وَشَکَرَ، سُبْحانَ مَنْ قَدَّرَ وَغَفَرَ. اللَّهُمَّ إِنْ کُنْتُ عَصَیْتُکَ فَإِنِّی قَدْ أَطَعْتُکَ فِی أَحَبِّ الْأَشْیاءِ إِلَیْکَ وَهُوَ الْإِیمانُ بِکَ، لَمْ أَ تَّخِذْ لَکَ وَلَداً وَلَمْ أَدْعُ لَکَ شَرِیکاً مَنّاً مِنْکَ بِهِ عَلَیَّ لَامَنّاً مِنِّی بِهِ عَلَیْکَ، وَقَدْ عَصَیْتُکَ یَا إِلهِی عَلَی غَیْرِ وَجْهِ الْمُکابَرَهِ، وَلَا (۱) **۲۹۳۷** الْخُرُوجِ عَنْ (۲) **۲۹۳۸** عُبُودِیَّتِکَ، وَلَا الْجُحُودِلِرُبُوبِیَّتِکَ، وَلکِنْ أَطَعْتُ هَوایَ وَأَزَلَّنِی الشَّیْطانُ، فَلَکَ الْحُجَّهُ عَلَیَّ وَالْبَیانُ فَإِنْ تُعَذِّبْنِی فَبِذُ نُوبِی غَیْرُ ظالِمٍ لِی، وَ إِنْ تَغْفِرْ لِی وَتَرْحَمْنِی فَإِنَّکَ جَوادٌ کَرِیمٌ.

و بعد از آن تا نفس او وفا کند: یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ، را مکرّر بگوید، و بعد از آن بگوید:

یَا آمِناً مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَکُلُّ شَیْ ءٍ مِنْکَ خائِفٌ حَذِرٌ أَسْأَ لُکَ بِأَمْنِکَ مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَخَوْفِ کُلِّ شَیْ ءٍ مِنْکَ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تُعطِیَنِی أَماناً لِنَفْسِی وَأَهْلِی وَوَلَدِی وَسائِرِ مَا أَ نْعَمْتَ بِهِ عَلَیَّ حَتَّی لَاأَخافَ وَلَا أَحْذَرَ مِنْ شَیْ ءٍ أَبَداً إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ، یَا کافِیَ إِبْرَاهِیمَ نُمْرُودَ، وَیَا کافِیَ مُوسی فِرْعَوْنَ، أَسْأَ لُکَ (۳) **۲۹۳۹** أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَکْفِیَنِی شَرَّ فُلانِ ابْنِ فُلان.

به جای فلان بن فلان نام شخصی را که از ضرر او می ترسد و نام پدر او را بگوید، و از حق تعالی طلب کند که ضرر او را رفع نماید و کفایت کند، پس بدرستی که حق تعالی البتّه کفایت ضرر او خواهد کرد إن شاء اللَّه تعالی.

و بعد از آن به سجده رود، و حاجت خود را مسئلت نماید، و تضرّع و زاری کند به سوی حق

۱- لَا: خ.
۲- مِن: ظ.
۳- أَسْأَ لُکَ: خ.

تعالی، پس بـدرستی که نیست مرد مؤمن و نه زن مؤمنه که این نماز را بگزارد و این دعا را از روی اخلاص بخواند مگر آنکه گشوده می شود برای او درهـای آسـمان برای برآمـدن حاجـات او، و دعـای او مسـتجاب می گردد در همان وقت و در همان شب هرگونه حاجتی که باشد، و این به سبب فضل و انعام حق تعالی است بر ما و بر مردمان، انتهی (۱) ۲۹۴۰.

مؤلّف گوید که: نجل جلیل شـیخ طبرسـی رضـی الدّین حسن بن فضل نیز این نماز را در مکارم الأخلاق نقل کرده، و در اوّل دعا به جای «اللَّهُمَّ إِنْ کُنْتُ عَصَیْتُکَ»، «إِنْ کُنْتُ قَدْ عَصَیْتُکَ» ذکر کرده، و بعد از «حَتّی لا أَخافَ» کلمه «أَحَداً» اضافه کرده، و بعد از «فِرْعَوْنَ»، «أَسْئَلُکَ»، و بقیّه مثل همند (۲) ۲۹۴۱.

نماز خوف از ظالم نماز خوف از ظالم

منقول از مکـارم: غسـل می کنی، و دو رکعت نمـاز می گزاری، و زانوهـای خود را برهنه می کنی در نزد جانماز خود و صـد مرتبه می گویی:

یَا حَیُّ یَا قَیُّوْمُ یَا حَیّاً لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ بِرَحْمَتِکَ أَسْتَغِیثُ فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَغِثْنِی، السَّاعَهَ السَّاعَهَ، پس چون فارغ شدی از این بگو: أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَلْطُفَ لِی، وَأَنْ تَغْلِبَ لِی، وَأَنْ تَمْکُرَ لِی، وَأَنْ تَخْدَعَ لِی، وَأَنْ تَکِیدَ لِی، وَأَنْ تَکْفِیَنِی مَؤونَهَ فلان ابن فلان. واین دعای حضرت رسول صلی الله علیه و آله است در روز احُد (۳) ۲۹۴۲.

نماز به جهت تیزی ذهن و قوّت حافظه

در مکارم الأخلاق روایت شده از صادقین که: می نویسـی با زعفران در ظرف نظیفی حمد و آیه الکرسـی و إِنَّا أنزلناه و یس و واقعه و سوره حشر و تبارک و قل هو اللَّه أحد و دو

۱- نجم الثاقب: ۲۱۵، حکایت اوّل، باب ۷.

۲- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۳۵ ح ۲۳۴۶.

۳- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۳۴ ح ۲۳۴۵.

قُلْ أَعُوذُ را، پس این سوره ها را می شویی به آب زمزم یا آب باران یا آب نظیفی، پس می اندازی در آن آب دو مثقال کُندُر و ده مثقال شکر و ده مثقال عسل، پس بگذار آن را شب در زیر آسمان و بگذار بر روی آن آهنی، پس آخر شب که می شود دو رکعت نماز می خوانی، در هر رکعت حمد و پنجاه بار قُلْ هُوَ اللَّه أَحَد، و چون فارغ شدی از نماز آن آب را می آشامی که نیکو و مجرّب است برای حفظ إن شاء اللَّه (۱) ۲۹۴۳.

و بیاید در اواخر باب ششم چیزهایی که سبب کثرت حافظه خواهد بود (ص ۱۰۳۴).

نماز برای آمرزش گناهان نماز برای آمرزش گناهان

دو رکعت بجاآورد، در هر رکعت شصت مرتبه قُلْ هُوَ اللَّه أَحَد بخواند، چون از نماز فارغ شود گناهانش آمرزیده شود (۲) ۲۹۴۴.

نماز دیگر

شیخ طوسی در مصباح در اعمال روز جمعه گفته: روایت شده از عبداللَّه بن مسعود که گفت: فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله: هر کسی که در روز جمعه بعد از نماز عصر دو رکعت نماز گزارد، بخواند در رکعت اوّل فاتحه و آیه الکرسی و قُلْ أعوذُ بربّ الفَلق بیست و پنج مرتبه، و در رکعت دوّم فاتحه و قُلْ هُوَ اللَّه أَحَد و قل أعوذ بربّ الناس بیست و پنج مرتبه، و چون از نماز فارغ شود بیست و پنج (۳) ۲۹۴۵ مرتبه بگوید: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، از دنیا بیرون نرود تا بنمایاند حق تعالی بهشت را در خواب به او، و ببیند مکان خود را در بهشت (۴) ۲۹۴۶.

مؤلّف گوید که: سیّد ابن طاووس در فصل سی و سیّم جمال الأُسبوع نماز برای آمرزش گناهان نقل کرده و فرموده: این نمازی است جلیل القدر و عظیم الشّأن، حامل اسرار الهی می شناسد آن را، و مبادا که در حقّ آن سُستی کنی، هرکه طالب است به آن کتاب رجوع کند (۵) ۲۹۴۷.

۱- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۳۶ ح ۲۳۴۷.

۲- مستدرک الوسائل ۶/ ۵۵ ح ۶۴۱۸.

۳- در مصدر: پنج مرتبه.

۴- مصباح المتهجّد: ۳۱۸.

۵- جمال الأُسبوع: ۳۲۲.

نماز وصیّت

که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به آن وصیّت فرموده، دو رکعت است بین مغرب و عشاء، در رکعت اوّل حمد و سیزده مرتبه إِذا زُلْزِلَت، و در دوّم حمد و پانزده مرتبه قل هو اللَّه أحد، اگر هر شب بجا آورد ثوابش را غیر از خدا کسی نتواند شماره نماید (۱) ۲۹۴۸.

نماز عفو

دو رکعت است، در هر رکعت حمد و یک مرتبه إِنَّا أنزلناه، و بعد از قرائت رَبِّ عَفْوَکَ عَفْوَکَ پانزده مرتبه، ودر رکوع ده مرتبه، تمام می کنی مثل نماز جعفر (۲) ۲۹۴۹.

مؤلّف گوید: نماز استغفار مثل نماز عفو است، مگر آنکه عوض «رَبِّ عَفْوَکَ» باید أَسْتَغْفِرُ اللَّه گفته شود، و این نماز برای توسعه معاش نافع است إن شاء اللَّه تعالی (۳) ۲۹۵۰.

ذکر نمازهای ایّام هفته

نماز روز شنبه ذکر نمازهای ایّام هفته

سیّد ابن طاووس از حضرت امام حسن عسکری علیه السلام روایت کرده که فرمود: خواندم از کتابهای پدرانم علیهم السلام که هرکه روز شنبه چهار رکعت نماز گزارد، بخواند در هر رکعتی حمد و قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ و آیه الکرسی، بنویسد خداوند عزّ وجلّ او را در درجه پیغمبران و شهداء و صالحین و نیکو رفیقانند ایشان (۴) ۲۹۵۱.

نماز روز یکشنبه

و نیز از آن حضرت مروی است که فرمود: هرکه روز یکشنبه چهار رکعت نماز بخواند، در هر رکعت حمد و سوره تَبارَکَ الَّذِی بِیَدِهِ الْمُلْکُ، حق تعالی مکان دهد او را در بهشت هر کجایی که خواسته باشد (۵) ۲۹۵۲.

۱- مصباح المتهجّد: ۱۰۷ با اضافاتی.

۲- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۴.

۳- مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۵ ح ۲۳۲۰.

۴- جمال الأُسبوع: ۴۰، فصل ۴.

۵- جمال الأُسبوع: ۴۱.

نماز روز دوشنبه

و نیز فرمود که: هرکه روز دوشنبه ده رکعت نماز بجا آورد، بخواند در هر رکعت حمد و توحید ده مرتبه، حق تعالی در روز قیامت برای او نوری قرار دهد که روشنایی دهد موقف را تا غبطه برند بر او جمیع خلق خدا در آن روز (۱) ۲۹۵۳.

نماز روز سه شنبه

و نیز از آن حضرت مروی است که: هرکه در روز سه شنبه شش رکعت نماز بگزارد، و بخواند در هر رکعت بعد از حمد آیه آمَنَ الرَّسُولُ (۲) ۲۹۵۴ را تا به آخر، و سوره إِذا زُلْزِلَت را یک مرتبه، حق تعالی گناهان او را بیامرزد، و از گناهان بیرون آید مانند روزی که از مادر متولّد شده (۳) ۲۹۵۵.

نماز روز چهارشنبه

و نیز از آن حضرت مروی است که: هرکه روز چهارشنبه چهار رکعت نماز بگزارد، و بخواند در هر رکعت بعد از حمد یک مرتبه سوره قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و سوره إِنّا أَنْزَلْناهُ، خداوند قبول فرماید توبه او را از هر گناهی، و تزویج فرماید به او حوریّه در بهشت (۴) ۲۹۵۶.

نماز روز پنجشنبه

و فرمود آن حضرت که: هرکه روز پنجشنبه ده رکعت نماز گزارد، و بخواند در هر رکعتی سوره حمد و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ را ده مرتبه، ملائکه به او گویند که: هر حاجتی که داری بخواه که برآورده خواهد شد (۵) ۲۹۵۷.

نماز روز جمعه

و نیز فرمود که: هرکه روز جمعه چهار رکعت نماز کند، و بخواند در هر رکعتی سوره حمد و تَبارَکَ الَّذِی بِیَدِهِ الْمُلْکُ و حم سجده، حق تعالی او را داخل بهشت کند، و شفاعت او را در حقّ اهل بیت او قبول فرماید، و نگهدارد او را از فشار قبر و هولهای روز قیامت.

راوی سؤال کرد از آن حضرت که: در چه وقت از روزها این نمازها را باید بجا آورد؟ فرمود:

از مابین طلوع آفتاب تا وقت زوال (۶) ۲۹۵۸.

۱- جمال الأُسبوع: ۴۲.

۲- بقره: ۲/ ۲۸۵.

٣- جمال الأسبوع: ٤١.
٤- جمال الأُسبوع: ٤١.
٥- جمال الأُسبوع: ٤٢.
٦- جمال الأُسبوع: ٤٢.

باب سیّم ادعیه و عوذات آلام و اسقام

در ادعیه و عوذات آلام و اسقام و عِلل اعضاء و تب و غیره

سیّد ابن طاووس در مهج الدّعوات نقل کرده از سعید بن ابی الفتح قمی که در واسط ساکن بود، گفت: مرا مرضی عظیم بود که طبیبان از علاج آن عاجز بودند، و پدرم مرا به دار الشّفا برد و طبیبان و ساعور که مقدّم ترسایان باشد در طب جمع کرد برای معالجه من، پس ایشان فکر کردند و گفتند که: این مرض را غیر از خدا کسی نمی تواند علاج کند، از این سخن شکسته دل و غمناک شدم، و کتابی از کتابهای پدرم برداشتم که چیزی از آن مطالعه نمایم، در پشت آن کتاب دیدم نوشته که: از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام مروی است که پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود که: هرکه را مرضی باشد بعد از نماز صبح چهل بار بگوید: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ، تَبارَکَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخالِقِینَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، و دست بر آنجا که علّت باشد بمالد از آن صحّت یابد و حضرت عزّت او را شفا بخشد.

پس من صبر کردم چون صبح شد فریضه را بجا آوردم، و چهل نوبت این دعا را خواندم، و دست بر آن محل می مالیدم، پس خدای تعالی آن مرض را از من رفع نمود، و من نشسته بودم و می ترسیدم که مبادا برگردد، تا سه روز بدین حال بودم باز نگردید، بعد از آن پدرم را خبر دادم به این قصّه، پس شکر خدا را بجا آورد، و برای بعضی از اطبّاء که ذمّی بود آن را نقل کرد، پس آن طبیب نزد من آمد و مرض را دید که برطرف شده، در همان حال مسلمان شد و کلمه شهادت گفت و اسلامش نیکو گردید (۱) ۲۹۵۹.

و شیخ کفعمی در مصباح فرموده که: هرگاه در تو علّتی باشد دست بمال به موضع سجده خود و بمال آن را بر موضع علّت هفت مرتبه در عقب هر نماز فریضه و بگو:

یَا مَنْ کَبَسَ الْأَرْضَ عَلَی الْماءِ وَسَدَّ الْهَواءَ بِالسَّماءِ وَاخْتارَ لِنَفْسِهِ أَحْسَنَ الْأَسْماءِ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِی کَذا وَکَذا وَارْزُقْنِی وَعافِنِی مِنْ کَذا وَکَذا (۲) ۲۹۶۰.

۱- مهج الدعوات: ۷۷.

۲- مصباح کفعمی: ۱۴۸، فصل ۱۸.

دعاء عافیت

کفعمی از متهجّد نقل کرده که: هر کسی که طلب عافیت بکند از دردی که با او است، پس بگوید در سجده دوّم از دو رکعت اوّل نماز شب: یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ، یَا رَحْمانُ یَا رَحِیمُ، یَا سَمِیعَ (۱) ۲۹۶۱ الدَّعَواتِ، یَا مُعْطِیَ الْخَیْراتِ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَعْطِنِی مِنْ خَیْرِ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَاصْرِفْ عَنِّی مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَأَذْهِبْ عَنِّی هذَا الْوَجَعَ؛ (ونام بَرَد آن درد را) فَإِنَّهُ قَدْ غاظَنِی وَأَحْزَنَنِی، و الحاح کند در دعا که عافیت به تعجیل به او می رسد إن شاء اللَّه تعالی (۲) ۲۹۶۲. ادعیه عافیت

و در عدّه الدّاعی از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که: بگو در نزد علّت در حالی که خود را ظاهر کنی در زیر آسمان ودستها را بلند کنی:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ عَیَّرْتَ أَ قْواماً فِی کِتابِکَ فَقُلْتَ: قُلِ ادْعُوا الَّذِینَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُو نِهِ فَلا یَمْلِکُونَ کَشْفَ الضُّرِّ عَنْکُمْ وَلا تَحْوِیلًا (۳) ۲۹۶۳ فَیا مَنْ لَایَمْلِکُ کَشْفَ ضُرِّی وَلَا تَحْوِیلَهُ عَنِّی أَحَدٌ غَیْرُهُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاکْشِفْ ضُرِّی، وَحَوِّلْهُ إِلی مَنْ یَدْعُو مَعَکَ إِلهاً آخَرَ فَإِنِّی أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ غَیْرُکَ (۴) ۲۹۶۴.

و روایت شده که: هر مؤمنی که هر بیماری و علّتی پیدا کند دست بمالد به موضع درد و بگوید با خلوص نیّت: وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفاءٌ وَرَحْمَهٌ لِلْمُؤْمِنِینَ وَلَا یَزِیدُ الظَّالِمِینَ إِلّا خَساراً (۵) ۲۹۶۵ عافیت یابد از آن هر نحو علّتی باشد، و مصداق این در خود آیه است که فرموده: شِفاءٌ وَرَحْمَهٌ لِلْمُؤْمِنِینَ (۶) ۲۹۶۶.

۱- یا سامع: خ ل.

۲- مصباح کفعمی: ۱۴۸، فصل ۱۸ و مصباح المتهجّد: ۱۳۹.

۳- اسراء: ۱۷/ ۵۶.

۴- عدّه الداعی: ۳۱۲ و مصباح کفعمی: ۱۵۰، فصل ۱۸ نقل از عدّه.

۵- اسراء: ۱۷/ ۸۲.

۶- تفسیر کنز الدقائق مشهدی ۷/ ۴۹۷ نقل از طبّ الأئمّه: ۲۸ از امام صادق علیه السلام.

ایضاً برای رفع مرض: یک صاع گندم بخرد و قفا بخوابد و آن گندمها را بر روی سینه خود بریزد و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الَّذِی إِذا سَأَلَکَ بِهِ الْمُضْطَرُّ کَشَفْتَ مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَمَکَّنْتَ لَهُ فِی الْأَرْضِ وَجَعَلْتَهُ خَلِیفَتَکَ عَلَى خَلْقِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَیْتِهِ، وَأَنْ تُعافِیَنِی مِنْ عِلَّتِی.

پس برخیزد و بنشیند و گندمها را از اطراف خود جمع کند و این دعا را بخواند، پس آن را قسمت کند به چهار قسمت، و هر چارک آن را که یک مُد باشد به مسکینی دهد، واین دعا را بخواند که إن شاء اللَّه تعالی از مرض بهبودی حاصل کند (۱) ۲۹۶۷.

و ایضاً از امیرالمؤمنین علیه السلام منقول است که: دست بگذار بر موضع درد و بگو سه مرتبه: اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی حَقّاً لَاأُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً. اللَّهُمَّ أَنْتَ لَها وَ لِکُلِّ عَظِیمَهٍ فَفَرِّجْها عَنِّی (۲) ۲۹۶۸.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: دست بر موضع درد گذار و بگو: بِسْمِ اللَّه، پس دست بکش بر آن و بگو هفت مرتبه:

أَعُوذُ بِعِزَّهِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِقُدْرَهِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِجَلالِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِعَظَمَهِ اللَّه، وَأَعُوذُ بِجَمْعِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَأَعُوذُ بِأَسْماءِ اللَّهِ مِنْ شَرِّ مَا أَحْذَرُ، وَمِنْ شَرِّ مَا أَخافُ عَلَى نَفْسِی (۳) ۲۹۶۹.

و روایت شده که: هرگاه فرزند مریض شد مادرش بالای بام رود و مقنعه از سر برگیرد که موی او در زیر آسمان ظاهر شود، پس به سجده رود و بگوید: اللَّهُمَّ رَبِّ أَنْتَ أَعْطَیْتَنِیهِ، وَأَنْتَ وَهَبْتَهُ لِی، اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ هِبَتَکَ الْیَوْمَ جَدِیدَهً إِنَّکَ قادِرٌ مُقْتَدِرٌ، پس سر بلند نکند تا آنکه خوب شود فرزند او (۴) ۲۹۷۰.

و شیخ شهید رحمه الله نقل کرده که: هرکه درد شدیدی دارد بخواند بر قدح آبی چهل مرتبه سوره حمد، پس آن آب را بریزد بر خود، و بگذارد مریض نزد خود زنبیلی که در آن گندم باشد، پس به دست خود از آن گندم به سائل دهد، و امر کند او را که دعا کند برای او تا شفا یابد

۱- بحار ۹۵/ ۲۲ نقل از طبّ الأئمّه: ۵۳ و کافی ۲/ ۵۶۴ و عده الداعی: ۳۱۲ و دعوات راوندی: ۱۸۲ از امام صادق علیه السلام.

۲- کافی ۲/ ۵۶۵ از امام صادق علیه السلام.

۳- کافی ۲/ ۵۶۶.

۴- بحار الأنوار ۹۵/ ۶۸ نقل از عدّه الداعی.

إن شاء اللّه تعالی (۱) ۲۹۷۱.

و به اسانید معتبره وارد شده که: دوا کنید بیماران خود را به تصدّق (۲) ۲۹۷۲.

و نیز شیخ شهید نقل کرده برای رفع مرض آنکه دست بگذارد بر بازوی راست مریض و بخواند حمد هفت مرتبه و بخواند این دعا را: اللّهُمَّ أَزِلْ عَنْهُ الْعِلَلَ وَالـدَّاءَ، وَأَعِـدْهُ إِلَی الصِّحَّهِ وَالشِّفاءِ، وَأَمِـدَّهُ بِحُسْنِ الْوِقایَهِ، وَرُدَّهُ إِلی حُسْنِ الْعافِیَهِ، وَاجْعَلْ مَا نالَهُ فِی مَرَضِهِ هـذَا مادَّهً لِحَیاتِهِ، وَکَفَّارَهً لِسَیِّئَاتِهِ، اللَّهُمَّ وَ (۳) ۲۹۷۳ صَـلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، پس اگر اثر نکرد در خوب شـدن او مکرّر کند حمد را هفتاد مرتبه که اثر خواهد کرد إن شاء اللّه تعالی (۴) ۲۹۷۴.

از حضـرت بـاقر علیه السـلام روایت است که: هرکس را که سوره حمـد و قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَـدٌ خوب نکنـد چیز دیگر او را خوب نکند، و هر علّتی را این دو سوره نیکو می کند (۵) ۲۹۷۵.

و از حضـرت صادق علیه السـلام منقول است که: هر مؤمنی که علّتی داشته باشـد از روی اخلاص بگوید: وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفاءٌ وَرَحْمَهٌ لِلْمُؤْمِنِینَ (۶) ۲۹۷۶، و مسح کند موضع علّت را حق تعالی او را شفا دهد (۷) ۲۹۷۷.

و از حضـرت امام رضا علیه السـلام مروی است که: برای رفع تمامی امراض بخوان بر آنها: یَا مُنْزِلَ الشِّفاءِ، وَمُذْهِبَ الدَّاءِ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَ نْزِلْ عَلَی وَجَعِی الشِّفاءَ (۸) ۲۹۷۸.

و سیّد ابن طاووس در مُهج از ابن عبّاس روایت کرده که گفت: من در نزد حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام نشسته بودم، پس شخصی درآمد رنگ او رفته و گفت: یا امیر المؤمنین، من همیشه بیمارم و دردهای بسیار دارم پس مرا دعایی بیاموز که به آن استعانت بجویم بر امراضم، حضرت فرمود که: می آموزم تو را دعایی که جبرئیل آن را به حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله آموخت در وقتی که حسن وحسین بیمار بودند، وآن دعا این است:

إِلهِی کُلَّما أَ نْعَمْتَ عَلَیَّ نِعْمَهً قَلَّ لَکَ عِنْدَها شُکْرِی، وَکُلَّمَا ابْتَلَیْتَنِی بِبَلِیَّهٍ

۱- دروس شهید ۳/ ۴۸.

۲- دروس ۱/ ۲۵۵؛ دعوات راوندی: ۱۸۱ ح ۵۰۳ از امام صادق علیه السلام.

۳- وَ: خ.

۴- مصباح کفعمی: ۱۵۱، فصل ۱۸.

۵- بحار ۹۵/ ۷ نقل از طبّ الائمه: ۳۹.

۶- اسراء: ۱۷/ ۸۲.

۷- تفسیر کنز الدقائق ۷/ ۴۹۷ در تفسیر آیه، نقل از طبّ الأئمّه: ۲۸.

۸- بحار ۹۵/ ۵۵ از طبّ الأئمّه: ۳۷.

قَلَّ لَکَ عِنْدَها صَبْری، فَیا مَنْ قلَّ شُکْری عِنْدَ نِعَمِهِ فَلَمْ یَحْرِمْنِی، وَیا مَنْ قَلَّ صَبْری عِنْدَ بَلائِهِ فَلَمْ یَخْذُلْنِی، وَیَا مَنْ رَآنِی عَلَی الْمَعَاصِی فَلَمْ یَفْضَحْنِی، وَیَا مَنْ رَآنِی عَلَی الْخَطایَا فَلَمْ یُعاقِبْنِی عَلَیْها، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاغْفِرْ لِی ذَ نْبِی، وَاشْفِنِی مِنْ مَرَضِی إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

ابن عبّاس گفت: پس دیدم آن مرد را بعد از یک سال در حالی که رنگش نیکو و قرمز شده بود، و گفت: در هیچ دردی نخواندم این دعا را مگر آنکه شفا یافتم، و داخل نشدم بر سلطانی که از او می ترسیدم مگر آنکه خداوند عزّ و جلّ رد کرد شرّ او را از من (۱) ۲۹۷۹.

منقول است که به نجاشی از پدرانش کلاهی به ارث رسیده بود از چهار صد سال که بر هر دردی که نهاده می شد ساکن می گشت، پس آن کلاه را شکافتند که ببینند چه در آن است، دیدند که در آن این دعا است:

بِسْمِ اللَّهِ الْمَلِکِ الْحَقِّ الْمُبِینِ، شَهِدَ اللَّهُ أَ نَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ وَالْمَلائِکَهُ وَأُولُو الْعِلْمِ قائِماً بِالْقِسْطِ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ، إِنَّ الدِّینَ عِنْدَ اللَّه الْإِسْلامُ (۲) ۲۹۸۰، لِلَّهِ نُورٌ وَحِکْمَهٌ وَحَوْلٌ وَقُوَّهٌ وَقُدْرَهٌ وَسُلْطانٌ وَبُرْهانٌ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ آدَمُ صَفِیُّ اللَّهِ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ إِبْراهِیمُ خَلِیلُ اللَّه، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ مُوسَی کَلِیمُ اللَّه، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ الْعَرَبِیُّ رَسُولُ اللَّه وَحَبِیبُهُ وَخِیَرَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ، اسْکُنْ یَا جَمِیعَ الْأَوْجاعِ وَالْأَسْقامِ وَالْأَمْراضِ وَجَمِیعَ الْعِلَلِ وَجَمِیعَ الْحُمَیّاتِ سَکَّنْتُکَ بِالَّذِی سَکَنَ لَهُ مَا فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَهُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی خَیْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِینَ (۳) ۲۹۸۱.

در مکارم الأخلاق است که نجاشی ملک صُداعی داشت، مرض خود را برای حضرت

۱- مهج الدعوات: ۸ در حرز امیرالمؤمنین علیه السلام و نقل از او بحار ۹۵/ ۶۳.

۲- آل عمران: ۳/ ۱۸.

۳- بحار ۹۵/ ۶۲ نقل از دعوات راوندی: ۲۱۱.

رسول صلی الله علیه و آله نوشت، حضرت این حرز را برای او فرستاد، او در کلاه خود گذاشت دردش ساکن شد، و آن حرز این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمُبِینُ، شَهِدَ اللَّهُ (تا آخر آیه) (۱) ۲۹۸۲ لِلَّهِ نُورٌ وَحِکْمَهٌ وَعِزٌّ وَقُوَّهٌ وَبُرْهانٌ وَقُدْرَهٌ وَسُلْطانٌ وَرَحْمَهٌ. یا مَنْ لَایَنامُ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ إِبْراهِیمُ خَلِیلُ اللَّهِ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ مُوسی کَلِیمُ اللَّه، لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ عِیسی رُوحُ اللَّه وَکَلِمَتُهُ، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُول اللَّهِ وَصَفِیُّهُ وَصِفْوَتُهُ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَسَلَّم، اسْکُنْ سَکَّنْتُکَ بِمَنْ یَسْکُنُ لَهُ مَا فِی السَّماواتِ وَالْأَرْضِ وَبِمَنْ سَکَنَ لَهُ مَا فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَهُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ، فَسَخَّرْنا لَهُ الرِّیحَ تَجْرِی بِأَمْرِهِ رُخاءً حَیْثُ أَصابَ وَالشَّیاطِینَ کُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ (۲) ۲۹۸۳، أَلَا إِلَی اللَّهِ تَصِیرُ الْأُمُورُ (۳) ۲۹۸۴ (۴) ۲۹۸۵.

تعویذ به جهت درد سر و درد گوش

از حضرت باقر العلوم علیه السلام مروی است که: بجهت تسکین درد سر، سر را مسح کند و هفت مرتبه بگوید:

أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِی سَکَنَ لَهُ مَا فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا فِی السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَهُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ (۵) ۲۹۸۶.

و این دعا از برای درد گوش نیز از حضرت صادق علیه السلام هفت مرتبه نقل شده (۶) ۲۹۸۷. عوذات مأثوره

و نیز از آن حضرت وارد شده که: پنیر بسیار کهنه را قدری بگیر و نرم بکوب و با شیر ممزوج

۱- آل عمران: ۳/ ۱۸.

۲- ص: ۳۸/ ۳۶- ۳۷.

۳- شوری: ۴۲/ ۵۳.

۴- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۶۷ ح ۲۶۲۰.

۵- بحار ۹۵/ ۵۴ از طبّ الائمه: ۱۸.

۶- بحار ۹۵/ ۶۰ از طبّ الائمه: ۲۲.

کن (۱) ۲۹۸۸، و بر روی آتش گرم و نرم کن، و چند قطره در گوش که درد می کند بریز (۲) ۲۹۸۹.

ایضاً برای درد سر: بخوانـد بر قـدح آبی: أَوَلَمْ یَرَ الَّذینَ کَفَرُوا أَنَّ السَّمـاواتِ وَالْاَرْضَ کانَتا رَتْقاً فَفَتَقْناهُما وَجَعَلْنا مِنَ الْماءِ کُلَّ شَیْ ءٍ حَیٍّ أَفَلَا یُؤْمِنُونَ (۳) ۲۹۹۰، پس بیاشامد آن را (۴) ۲۹۹۱.

و روایت شده که: هرگاه کسالت یا صُداع عارض حضـرت رسول اللَّه ۹ می گشت دسـتها را می گشود و فاتحه و معوّذتین می خواند و به صورت می کشید، پس برطرف می شد از آن حضرت درد (۵) ۲۹۹۲.

و نیز از برای رفع صُداع: دست بکشد بر سر او و بگوید:

إِنَّ اللَّهَ یُمْسِـکُ السَّمـاوَاتِ وَالْـأَرْضَ أَنْ تَزُولاـ وَلَئِنْ زَالَتـا إِنْ أَمْسَـکَهُما مِنْ أَحَـدٍ مِنْ بَعْـدِهِ إِنَّهُ کـانَ حَلِیماً غَفُوراً (۶) ۲۹۹۳ (۷) ۲۹۹۴.

و از ربیع الأبرار نقل است که: مأمون را در طرطوس صُداعی عارض شد و به هیچ وجه علاج آن نشد، قیصـر روم کلاهی برای او فرستاد و نوشت برای او: شنیدم خبر صُداع تو را، این کلاه را فرستادم که بر سر گذاری تا درد ساکن شود، مأمون ترسید که در آن زهری تعبیه کرده باشـد، امر کرد بر سـر حاملش نهادند، دید ضـرری به او نرسانید، پس امر کرد بر سـر کسـی دیگر که صُداع داشت نهادند دردش ساکن شد، آن وقت مأمون آن کلاه را بر سر خود گذاشت دردش ساکن گشت، تعجّب نمود، آن را شکافت دید که در آن نوشته است:

بِسْمِ اللَّه الرَّحْمنِ الرَّحِیم کَمْ مِنْ نِعْمَهٍ لِلَّهِ فِی عِرْقٍ سـاکِنٍ، حم عسق، لَـا یُصَـدَّعُونَ عَنْهـا وَلَـا یُنْزِفُونَ، مِنْ کَلامِ الرَّحْمانِ خَمَـدَتِ النِّیرَانُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ،

وَجالَ نَفْعُ الدَّوَاءِ فِیکَ کَمایَجُولُ ماءُ الرَّبِیعِ فِی الْغُصْنِ (۸) ۲۹۹۵

۱- در مصادر: با شیر زن ممزوج کن.

۲- بحار الأنوار ۶۲/ ۱۴۶.

۳- انبیاء: ۲۱/ ۳۰.

۴- بحار ۹۵/ ۵۱ از طبّ الائمه: ۱۹ و مناقب ابن شهرآشوب ۴/ ۲۵۳.

۵- بحار ۹۵/ ۷ از طبّ الائمه: ۳۹ و دعوات راوندی: ۲۰۶.

۶- حج: ۲۲/ ۶۵.

۷- أمالی طوسی ۲/ ۲۸۴ و بحار ۹۵/ ۵۱ نقل از أمالی.

۸- ربیع الأبرار ۴/ ۱۲۶ باب ۷۷ در امراض و علل، و از او بحار ۹۵/ ۶۱.

تعویذ به جهت درد شقیقه

بگذارد دست بر محلّ درد و سه دفعه بگوید:

یَا ظاهِراً مَوْجُوداً، وَیَا باطِناً غَیْرَ مَفْقُودٍ ارْدُدْ عَلَی عَبْدِکَ الضَّعِیفِ أَیادِیَکَ الْجَمِیلَهَ عِنْدَهُ، وَأَذْهِبْ عَنْهُ مَا بِهِ مِنْ أَذیً إِنَّکَ رَحِیمٌ قَدِیرٌ (۱) ۲۹۹۶.

به جهت کری گوش

از حضرت باقر العلوم علیه السلام وارد شده که: بگذار دست بر آن و بخوان: لَوْ أَ نْزَلْنا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَی جَبَلٍ (۲) ۲۹۹۷ تا آخر سوره (۳) ۲۹۹۸.

به جهت درد دهان

از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: بگذار دست بر آن و بگو:

بِسْمِ اللَّه الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، بِسْمِ اللَّه الَّذِی لَایَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ داءٌ، أَعُوذُ بِکَلِماتِ اللَّه الَّتِی لَایَضُرُّ مَعَها شَیْ ءٌ، قُدُّوسٌ قُدُّوسٌ قُدُّوسٌ، أَسْأَ لُکَ یَا رَبِّ بِاسْمِکَ الطَّاهِرِ الْمُقَدَّسِ الْمُبارَکِ الَّذِی مَنْ سَأَلَکَ بِهِ أَعْطَیْتَهُ، وَمَنْ دَعَاکَ بِهِ أَجَبْتَهُ، أَسْأَ لُکَ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَأَنْ تُعافِیَنِی مِمَّا أَجِدُ فِی فَمِی وَفِی رَأْسِی وَفِی سَمْعِی وَفِی بَصَرِی وَفِی بَطْنِی وَفِی ظَهْرِی وَفِی یَدِی وَفِی رِجْلی وَفِی جَوَارِحِی کُلِّها. که شفا می یابی إن شاء اللَّه تعالی (۴) ۲۹۹۹.

به جهت درد دندان

از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: بخواند بر آن بعد از گذاشتن دست بر آن حمد وتوحید و قدر واین آیه مبارکه:

۱- بحار ۹۵/ ۵۲ از طبّ الائمه: ۲۰ از امام باقر علیه السلام.

۲- حشر: ۵۹/ ۲۱- ۲۴.

۳- بحار ۹۵/ ۶۱ از طبّ الائمه: ۲۳.

۴- بحار ۹۵/ ۹۲ از طبّ الائمه: ۲۳.

وَتَرَى الْجِبالَ تَحْسَبُها جامِدَةً وَهِیَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِی أَ تْقَنَ کُلَّ شَیْ ءٍ إِنَّهُ خَبِیرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ (۱) ۳۰۰۰ (۲) ۳۰۰۱.

ایضاً: از امیر المؤمنین علیه السلام مروی است که: دست بکش به موضع سجده خود پس مسح کن دندانِ درد کن را وبگو:

بِسْمِ اللَّه وَالشَّافِی (۳) ۳۰۰۲ اللَّه، وَلَا حوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیم (۴) ۳۰۰۳ (۵) ۳۰۰۴.

عوذه مُجرّبه برای درد دندان

می خوانی حمد و دو قُلْ اعُوذُ و قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ را، ومی خوانی با هر سوره بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، و بعداز قُلْ هُوَ اللَّهُ احَدٌ می گویی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم وَلَهُ مَا سَکَنَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ (۶) ۳۰۰۵، قُلْنا یَا نَارُ کُونِی بَرْداً وَسَلاماً عَلَی إِبْرَاهِیمَ، وَأَرادُوا بِهِ کَیْداً فَجَعَلْناهُمُ الْأَخْسَرِینَ (۷) ۳۰۰۶، نُودِیَ أَنْ بُورِکَ مَنْ فِی النَّارِ وَمَنْ حَوْلَها وَسُبْحانَ اللَّه رَبِّ الْعالَمِینَ (۸) ۳۰۰۷. پس می گویی: اللَّهُمَّ یَا کافِیاً مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَلَا یَکْفِی مِنْکَ شَیْ ءٌ، اکْفِ عَبْدَکَ وَابْنَ أَمَتِکَ مِنْ شَرِّ مَا یَخافُ وَیَحْذَرُ، وَمِنْ شَرِّ الْوَجَعِ الَّذِی یَشْکُوهُ إِلَیْکَ (۹) ۳۰۰۸.

و نیز روایت شده که کاردی یا برگ خرمایی بگیرد و بمالد بر آن جانب که درد می کند و بگوید هفت مرتبه:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، بِسْمِ اللَّهِ، وَبِاللَّهِ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّه، وَ إِبْراهِیمُ

۱- نمل: ۲۷/ ۸۸.

۲- بحار ۹۵/ ۹۲ از طبّ الائمه: ۲۴.

۳- وَالْکافی: خ ل.

۴- الْعَلِیِّ الْعَظِیم: نسخه.

۵- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۱ ح ۲۶۲۳، و از او بحار ۹۵/ ۹۴.

۶- انعام: ۶/ ۱۳.

۷- انبیاء: ۲۱/ ۶۹- ۷۰.

۸- نمل: ۲۷/ ۸.

۹- بحار ۹۵/ ۹۴ نقل از طبّ الائمه: ۲۵.

خَلِیلُ اللّه، اسْکُنْ بِالَّذِی سَکَنَ لَهُ مَا فِی اللَّیْلِ وَالنَّهارِ بِإِذْنِهِ، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۳۰۰۹.

و ایضاً وارد شده که چوبی یا آهنی بگذارد بر دندانِ درد کن و افسون کند آن را از جانب آن هفت مرتبه: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، الْعَجَبُ کُلُّ الْعَجَبِ دُودَهٌ تَکُونُ فِی الْفَم، تَأْکُلُ الْعَظْمَ، وَتُنْزِلُ (۲) ۳۰۱۰ الدَّمَ، أَ نَا الرَّاقِی، وَاللَّهُ الشَّافِی وَالْکَافِی، لَاإِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ، وَ إِذْ قَتَلْتُمْ نَفْساً فَادَّارَأْتُمْ فِیها بخواند تا لَعَلَّکُمْ تَعْقِلُونَ (۳) ۳۰۱۱. هفت مرتبه این را بجا آورد (۴) ۳۰۱۲.

به جهت درد سینه

وارد شده آیه: وَ إِذْ قَتَلْتُمْ نَفْساً فَادَّارَأْتُمْ تا لَعَلَّکُمْ تَعْقِلُونَ (۵) ۳۰۱۳.

و روایت شده که: استشفا کن به قرآن زیرا که حق تعالی فرمود: شِفَاءٌ لِمَا فِی الصُّدُورِ (۶) ۳۰۱۴ (۷) ۳۰۱۵.

و از برای سرفه

دعاء جامعه وارد شده: اللَّهُمَّ أَ نْتَ رَجَائِی، وَأَ نْتَ ثِقَتِی وَعِمادِی، و این دعاء طویلی است، طالبین رجوع کنند به مأخذ آن، کتاب دعای بحار (۸) ۳۰۱۶.

به جهت درد شکم

از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که: بیاشامد شربت عسل به آب گرم و تعویذ کند آن را به فاتحه الکتاب هفت مرتبه (۹) ۳۰۱۷.

ایضاً از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مروی است که: بیاشامد آب گرم و بگوید:

یَا اللّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، یَا رَحْمانُ یَا رَحِیمُ، یَا رَبَّ الْأَرْبابِ، یَا إِلهَ الْآلِهَهِ، یَا

۱- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۱ ح ۲۶۲۴ و بحار الأنوار ۹۵/ ۹۵ از مکارم.
۲- وَتَتْرُکُ: خ ل.
۳- بقره: ۲/ ۷۲- ۷۳.
۴- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۲ ح ۲۶۲۶ و از او بحار ۹۵/ ۹۵.
۵- بقره: ۲/ ۷۲- ۷۳.
۶- یونس: ۱۰/ ۵۷.
۷- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۱۲ ح ۲۵۳۵ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۱.

۸- بحار ۹۵/ ۱۰۱- ۱۰۴ از طبّ الائمه: ۲۵ و ۲۷.

۹- طبّ الائمه: ۲۷ واز او بحار ۹۵/ ۱۰۹.

مَلِکَ الْمُلُوکِ، یَا سَیِّدَ السَّادَهِ، اشْفِنِی بِشِفائِکَ مِنْ کُلِّ دَاءٍ وَسُقْمٍ، فَإِنِّی عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدَیْکَ، أَ تَقَلَّبُ فِی قَبْضَتِکَ (۱) ۳۰۱۸.

و نیز به جهت درد شکم و غیره بگذارد دست بر آن و بگوید هفت مرتبه: أَعُوذُ بِعِزَّهِ اللَّهِ وَجَلالِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ، و بگذارد دست راست بر موضع درد و بگوید سه مرتبه: بِسْمِ اللَّهِ (۲) ۳۰۱۹.

به جهت قولنج

بنویسد بر لوحی یا کتفی حمد و توحید و دو قُلْ أَعُوذ، و در زیر آنها بنویسد: أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ الْعَظِیمِ، وَبِعِزَّتِهِ الَّتِی لَاتُرامُ، وَبِقُدْرَتِهِ الَّتِی لَایَمْتَنِعُ مِنْها شَیْ ءٌ، مِنْ شَرِّ هذَا الْوَجَعِ، وَمِنْ شَرِّ مَا فِیهِ، وَمِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ مِنْهُ، پس بشوید آن را به آب باران، و در وقتی که ناشتا است ودر وقت خواب بیاشامد، که إن شاء اللّه مبارک و نافع است (۳) ۳۰۲۰.

به جهت درد شکم و قولنج

روایت شده که شخصی خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله شکایت کرد از درد شکم برادرش، حضرت فرمود: امر کن برادرت را که بیاشامد شربتی از عسل با آب گرم، آن مرد رفت و فردای آن روز خدمت آن حضرت آمد و عرض کرد که: آن شربت را به او آشامانیدم و فایده نبرد، فرمود: (۴) ۳۰۲۱

ق اللّه وکذب بطن أخیک، برو او را شربت عسل بده و تعویذ کن آن را به سوره حمد هفت مرتبه، پس چون آن مرد رفت حضرت فرمود به امیر المؤمنین علیه السلام: یا علی، بدرستی که برادر این مرد منافق است، و از این جهت است که آن شربت او را نفع نمی بخشد (۵) ۳۰۲۲.

به جهت ثالول

و آن میخچه ای است که غالباً در دست پیدا می شود، وارد شده: بگیر برای هریک از آن هفت دانه جو و بخوان بر هر دانه جو از اوّلِ سوره إِذا وَقَعت تا هَباءً مُنْبَثّاً وَیَسْأَلُونَکَ عَنِ الْجِبالِ فَقُلْ یَنْسِفُها رَبِّی نَسْفاً فَیَذَرُها قَاعاً صَفْصَفاً لَاتَرى فِیهَا

۱- طب الأئمّه: ۲۸ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۹.

۲- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۶ ح ۲۶۳۳ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۸.

۳- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۲۱ ح ۲۵۴۰ و طبّ الائمه: ۶۵ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۹.

۴- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۵- طبّ الائمه: ۲۷ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۹.

عِوَجاً وَلَا أَمْتاً (۱) ۳۰۲۳ هفت مرتبه، پس بگیر یک یک دانه های جو را و بمال به ثالول، پس ببند آنها را در خِرقه، و با آن سنگی ببند و بینداز آن را در چاهی.

و بعضی گفته اند که: شایسته است این عمل در آخر ماه باشد که ماه در آن پنهان است (۲) ۳۰۲۴.

و نیز نقل شده که: صاحبش قطعه نمکی بگیرد و بمالد به ثالول و بخواند بر آن سه مرتبه:

لَوْ أَ نْزَلْنا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ (۳) ۳۰۲۵ تا آخر سوره حشر، و بیندازد آن را در تنوری، و به شتاب بگذرد که برطرف خواهد شد إن شاء اللّٰه تعالی (۴) ۳۰۲۶. و در خزائن است که: مالیدن نوره بر ثالول برطرف خواهد کرد آن را.

به جهت ورمهای بدن

روایت شده که: چون وضو سازی برای نماز فریضه بخوان بر آن پیش از نماز و بعد از آن:

لَوْ أَ نْزَلْنا هذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ (۵) ۳۰۲۷ تا آخر سوره، و تدبّر کن در وقت خواندن آن که إن شاء اللّٰه ورم ساکن خواهد شد (۶) ۳۰۲۸.

به جهت رفع دشوار زاییدن زنان

بنویسد در پوستی:

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، کَأَ نَّهُمْ یَوْمَ یَرَوْنَ مَا یُوعَدُونَ لَمْ یَلْبَثُوا إلّا ساعَةً مِنْ نَهارٍ (۷) ۳۰۲۹ کَأَ نَّهُمْ یَوْمَ یَرَوْنَها لَمْ یَلْبَثُوا إلّا عَشِیَّةً أَوْ ضُحاها (۸) ۳۰۳۰ إِذْ قالَتِ امْرَأَهُ عِمْرانَ رَبِّ إِنِّی نَذَرْتُ لَکَ مَا فِی بَطْنِی مُحَرَّراً فَتَقَبَّلْ مِنِّی إِنَّکَ أَ نْتَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ (۹) ۳۰۳۱ پس ببندد آن را بر ران راست او و چون فرزندش متولّد شد آن را باز کند (۱۰) ۳۰۳۲.

و نیز روایت شده که بخواند بر آن فَأَجَاءَهَا الَمخاضُ إِلی جِذْعِ النَّخْلَهِ تا رُطَباً جَنِیّاً (۱۱) ۳۰۳۳، پس صدا بلند کند به این آیه: وَاللّٰهُ أَخْرَجَکُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهاتِکُمْ لَاتَعْلَمُونَ

۱- طه: ۲۰/ ۱۰۵- ۱۰۷.

۲- عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۵۴ و طبّ الائمه: ۱۰۹.

۳- حشر: ۵۹/ ۲۱.

۴- بحار ۹۵/ ۸۹ از مکارم الأخلاق.

۵- حشر: ۵۹/ ۲۱.

۶- طب الأئمّه: ۱۱۰ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۰.

۷- احقاف: ۴۶/ ۳۵.

۸- نازعات: ۷۹/ ۴۶.

۹- آل عمران: ۳/ ۳۵.

۱۰- مستطرفات سرائر: ۸۹، باب ۱۰، ح ۴۰ و از او بحار ۹۵/ ۱۱۹.

۱۱- مریم: ۱۹/ ۲۳- ۲۵.

شَیْئاً وَجَعَلَ لَکُمُ السَّمْعَ وَالْأَ بْصارَ وَالْأَفْئِدَهَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ (۱) ۳۰۳۴، کَذلِکَ اخْرُجْ أیُّها الطَّلق اخْرُجْ بِإِذْنِ اللَّه (۲) ۳۰۳۵.

و نیز از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که: برای آسان شدن ولادت بنویسد در پوستی یا کاغذی:

اللَّهُمَّ فارِجَ الْهَمِّ، وَکاشِفَ الْغَمِّ، وَرَحْمانَ الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ وَرَحِیمَهُما ارْحَمْ فُلانَه بِنْت فُلانَه رَحْمَهً تُغْنِیها بِهَا عَنْ رَحْمَهِ جَمِیع خَلْقِکَ، تَفْرُجُ بِها کُرْبَتَها، وَتَکْشِفُ بِها غَمَّها، وَتُیَسِّرُ وِلادَتَها، وَقُضِیَ بَیْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَایُظْلَمُونَ؛ وَقِیل الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ (۳) ۳۰۳۶ (۴) ۳۰۳۷.

به جهت باز کردن بسته شده

بنویسد اوّل سوره إِنّا فَتَحْنا تا مُستَقِیماً و سوره اذا جاءَ نَصْرُ اللَّهِ و این آیات را: وَمِنْ آیَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَکُمْ مِنْ أَ نْفُسِکُمْ أَزْوَاجاً لِتَسْکُنُوا إِلَیْهَا وَجَعَلَ بَیْنَکُمْ مَوَدَّهً وَرَحْمَهً إِنَّ فِی ذلِکَ لَآیَاتٍ لِقَوْمٍ یَتَفَکَّرُونَ (۵) ۳۰۳۸، ادْخُلُوا عَلَیْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّکُمْ غَالِبُونَ (۶) ۳۰۳۹، فَفَتَحْنا أَبْوَابَ السَّماءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُیُوناً فَالْتَقَی الْمَاءُ عَلَی أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ (۷) ۳۰۴۰، رَبِّ اشْرَحْ لِی صَدْرِی وَیَسِّرْ لِی أَمْرِی وَاحْلُلْ عُقْدَهً مِنْ لِسَانِی یَفْقَهُوا قَوْلِی (۸) ۳۰۴۱، وَتَرَکْنا بَعْضَهُمْ یَوْمَئِذٍ یَمُوجُ فِی بَعْضٍ

۱- نحل: ۱۶/ ۷۸.

۲- طب الأئمّه: ۶۹ و از او بحار ۹۵/ ۱۱۶- ۱۱۷.

۳- زمر: ۳۹/ ۷۵.

۴- بحار ۹۵/ ۱۲۱ از مکارم الأخلاق.

۵- روم: ۳۰/ ۲۱.

۶- مائده: ۵/ ۲۳.

۷- قمر: ۵۴/ ۱۱- ۱۲.

۸- طه: ۲۰/ ۲۵- ۲۸.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْناهُمْ جَمْعاً (۱) ۳۰۴۲ کذلک حَلَلْتُ فُلانَ بن فُلانِ عن بِنْتِ فُلانَهِ لَقَدْ جاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَ نْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ، فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (۲) ۳۰۴۳. پس این نوشته را همراه او نموده و بر او آویزان کنند (۳) ۳۰۴۴.

و در طبّ الأئمّه دعایی از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نیز نقل شده که تعلیم اسحاق صحّاف فرموده، چون طولانی بود ذکر ننمودیم (۴) ۳۰۴۵.

تعویذ تب

(۱) بخواند این تعویذ را که رسول خدا صلی الله علیه و آله تعلیم امیر المؤمنین علیه السلام فرمود:

اللَّهُمَّ ارْحَمْ جِلْدِيَ الرَّقِيقَ، وَعَظْمِيَ الدَّقِيقَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فَوْرَهِ الْحَرِيقِ، يَا أُمَّ مِلْدَم إِنْ كُنْتِ آمَنْتِ بِاللَّهِ فَلا تَأْكُلِي اللَّحْمَ، وَلَا تَشْرَبِي الدَّمَ، وَلَا تَفُورِي مِنَ الْفَمِ، وَانْتَقِلِي إِلی مَنْ يَزْعَمُ أَنَّ مَعَ اللَّه إِلهاً آخَرَ فَإِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ (۵) ۳۰۴۶.

(۲) مواظبت کند در صبح و شام به خواندن دعای نور که سلمان از حضرت فاطمه صلوات اللَّه علیها نقل کرده، و در مفاتیح ذکر شده (ص ۱۵۶) (۶) ۳۰۴۷.

(۳) روایت شده که أئمّه علیهم السلام تب را به آب سرد معالجه می کردند، پیوسته یک جامه را در آب تر می کردند و بر جسد می چسپانیدند (۷) ۳۰۴۸.

(۴) به خطّ امام رضا علیه السلام دیده شده که برای تب به سه قطعه کاغذ بنویسند: بر قطعه اوّل:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ لَاتَخَفْ إِنَّكَ أَ نْتَ الْأَعْلَى (۸) ۳۰۴۹، و بر دوّم: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ لَاتَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (۹) ۳۰۵۰، و بر سوّم: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ أَلا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعالَمِينَ (۱۰) ۳۰۵۱، پس بخواند بر هر قطعه سه مرتبه توحید، و ببلعد آن را در سه روز، هر روزی یکی از آنها را که خوب خواهد شد إن

۱- کهف: ۱۸/ ۹۹.

۲- توبه: ۹/ ۱۲۸- ۱۲۹.

۳- عدّه الداعی: ۳۳۹ و از او بحار ۹۵/ ۱۱۵.

۴- بحار ۹۵/ ۱۱۳- ۱۱۵ از طبّ الائمه: ۴۵- ۴۷.

۵- دعائم الإسلام قاضی نعمان ۲/ ۱۴۰ ح ۴۹۰ و بحار ۶۲/ ۲۷۷ از سرائر ابن ادریس.

۶- مهج الدعوات: ۶- ۹ و از او بحار ۹۵/ ۳۷- ۳۸.

۷- بحار ۶۲/ ۹۶ از طبّ الائمه: ۵۰.

۸- طه: ۲۰/ ۶۸.

۹- قصص: ۲۸/ ۲۵.

۱۰- اعراف: ۷/ ۵۴.

شاء اللّه تعالی (۱) ۳۰۵۲.

(۵) تکمه های پیراهن را بگشاید و سر را در پیراهن داخل کند و اذان و اقامه گوید و هفت مرتبه حمد بخواند که إن شاء اللّه خوب خواهد شد (۲) ۳۰۵۳.

(۶) روایت است از ائمّه علیهم السلام که بنویسد در پوستی و آویزان کند بر تب دار این عوذه را:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِعِزَّتِکَ وَقُدْرَتِکَ وَسُلْطانِکَ وَمَا أَحاطَ بِهِ عِلْمُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ لَاتُسَلِّطَ عَلَی فُلان ابْنِ فُلانٍ شَیْئاً مِمَّا خَلَقْتَ بِسُوءٍ، وَارْحَمْ جِلْدَهُ الرَّقِیقَ، وَعَظْمَهُ الدَّقِیقَ مِنْ فَوْرَهِ الْحَرِیقِ، اخْرُجِی یَا أُمَّ مِلْدَم، یَا آکِلَهَ اللَّحْم، وَشارِبَهَ الدَّم، حَرُّها وَبَرْدُها مِنْ جَهَنَّم، إِنْ کُنْتِ آمَنْتِ بِاللَّهِ الْأَعْظَم أَنْ لَاتَأْکُلِی لِفُلانِ بْن فُلان لَحْماً، وَلَا تَمُصِّی لَهُ دَماً، وَلَا تُنْهِکِی لَهُ عَظْماً، وَلَا تُثَوِّرِی عَلَیْهِ غَمّاً، وَلَا تُهَیِّجِی عَلَیْهِ صُداعاً، وَانْتَقِلِی عَنْ شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ وَلَحْمِهِ وَدَمِهِ إِلی مَنْ زَعَمَ أَنَّ مَعَ اللَّه إِلهاً آخَرَ، لَاإِلهَ إِلَّا هُوَ سُبْحانَهُ وَتَعَالی عَمَّا یُشْرِکُونَ، و بنویسد بعد از عَمّا یُشْرِکُونَ اسم یک نفر از اهل ذمّه، یا یکی از دشمنان خدا را (۳) ۳۰۵۴.

(۷) بنویسد از برای تب و ببندد بر بازوی راست تب دار: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ تا آخر سوره، بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ أَعُوذُ بِکَلِماتِ اللَّهِ التَّامّاتِ کُلِّهَا الَّتِی لَایُجاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلَا فاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأَ وَبَرَأَ، وَمِنْ شَرِّ الْهامَّهِ وَالسَّامَّهِ وَالْعامَّهِ وَاللَّامَّهِ، وَمِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ، وَمِنْ شَرِّ فُسَّاقِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ، وَمِنْ شَرِّ فَسَقَهِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، وَمِنْ شَرِّ الشَّیْطانِ

۱- مصباح کفعمی: ۱۶۲، آخر فصل ۱۸.

۲- بحار ۹۵/ ۲۲ از طبّ الائمه: ۵۲.

۳- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۶۰ وا ز او بحار ۹۵/ ۲۷.

وَشِرْكِهِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ ذِی شَرٍّ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ دابَّهٍ هُوَ آخِذٌ بِناصِیَتِها إِنَّ رَبِّی عَلی صِراطٍ مُسْتَقِیم، رَبَّنا عَلَیْکَ تَوَكَّلْنا، وَ إِلَیْکَ أَ نَبْنا، وَ إِلَیْکَ الْمَصِیرُ (۱) ۳۰۵۵، یا نارُ کُونِی بَرْداً وَسَلاماً عَلی إِبْراهِیمَ، وَأَرادُوا بِهِ کَیْداً فَجَعَلْناهُمُ الْأَخْسَرِینَ (۲) ۳۰۵۶؛ بَرْداً وَسَلاماً عَلی فُلانِ بْنِ فُلانَه، رَبَّنا لَاتُؤاخِذْنا إِنْ نَسِینا أَوْ أَخْطَأْنَا (۳) ۳۰۵۷ (تا آخر سوره) حَسبِیَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِیلًا (۴) ۳۰۵۸، وَتَوَكَّلْ عَلَی الْحَیِّ الَّذِی لَایَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفی بِهِ بِذُ نُوبِ عِبادِهِ خَبِیراً (۵) ۳۰۵۹ بَصِیراً، لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، صَدَقَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزابَ وَحْدَهُ، مَا شاءَ اللَّهُ، لَاقُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ؛ کَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَ نَا وَرُسُلِی إِنَّ اللَّهَ قَوِیٌّ عَزِیزٌ (۶) ۳۰۶۰، إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغالِبُونَ، وَمَنْ یَعْتَصِمْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِیَ إِلَی صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ (۷) ۳۰۶۱، وَصَلَّی اللَّهُ عَلی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّیِّبِینَ الطَّاهِرِینَ (۸) ۳۰۶۲.

(۸) بر سه قطعه شکر بنویسد، و هر قطعه را صبح ناشتا بخورد تا سه روز، در قطعه اوّل:

عَقَدْتُ بِإِذْنِ اللَّهِ؛ و در دوّم: شَدَدْتُ بِإِذْنِ اللَّهِ؛ و در سیّم: سَکَنْتُ بِإِذْنِ اللَّهِ (۹) ۳۰۶۳.

دعاء زحیر

روایت شده که: شخصی شکایت کرد به حضرت موسی بن جعفر علیه السلام و گفت: مرا زحیری است که ساکن نمی شود، فرمود: هرگاه فارغ شدی از نماز شب بگو:

اللَّهُمَّ مَا کانَ مِنْ خَیْرٍ فَمِنْکَ، لَاحَمْدَ لِی فِیهِ، وَمَا عَمِلْتُ مِنْ سُوءٍ فَقَدْ

۱- ممتحنه: ۶۰/ ۴.

۲- انبیاء: ۲۱/ ۶۹- ۷۰.

۳- بقره: ۲/ ۲۸۶.

۴- مزمّل: ۷۳/ ۹.

۵- فرقان: ۲۵/ ۵۸.

۶- مجادله: ۵۸/ ۲۱.

۷- آل عمران: ۳/ ۱۰۱.

۸- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۶۵ ح ۲۶۱۹.

۹- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۵۷ ضمن شماره ۲۶۰۹ و از او بحار ۹۵/ ۳۲.

حَذَّرْتَنِیهِ، لَاعُذْرَ لِی فِیهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ أَنْ أَ تَّکِلَ عَلَی مَا لَاحَمْدَ لِی فِیهِ، أَوْ آمَنَ مِمَّا لَاعُذْرَ لِی فِیهِ (۱) ۳۰۶۴.

دعاء قرقره شکم

و نیز روایت است که: شخصی شکایت کرد به آن حضرت و گفت: شکم من پیوسته صدا می کند و من حیا می کنم با مردم تکلّم کنم، زیرا که آن صدا از شکم من بیرون می آید ومردم می شنوند، پس دعا کنید از برای من به شفا، آن حضرت فرمود: هرگاه فارغ شدی از نماز شب بگو: اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُ مِنْ خَیْرٍ فَهُوَ مِنْکَ لَاحَمْدَ لِی فِیهِ، تا آخر آنچه گذشت.

و نیز از حضرت صادق علیه السلام وارد شده برای قراقر شکم که سیاه دانه با عسل بخورد (۲) ۳۰۶۵.

دعای بَرَص

یعنی پیسی اندام، از یونس روایت است که گفت: سپیدی در مابین دیدگان من عارض شده بود، شکایت کردم آن را به حضرت صادق علیه السلام فرمود: وضو بگیر و دو رکعت نماز گزار وبگو: یَا اللَّهُ یَا رَحْمنُ یَا رَحِیمُ، یَا سَمِیعَ الدَّعَواتِ، یَا مُعْطِیَ الْخَیْراتِ، أَعْطِنِی خَیْرَ الدُّنْیا وَخَیْرَ الْآخِرَهِ، وَقِنِی شَرَّ الدُّنْیا وَشَرَّ الْآخِرَهِ، وَأَذْهِبْ عَنِّی مَا أَجِدُ فَقَدْ غاظَنِی الْأَمْرُ وَأَحْزَنَنِی. یونس گفت: چنان کردم که آن حضرت فرموده بود، حق تعالی آن پیسی را از من زایل کرد وَلَهُ الْحَمْدُ (۳) ۳۰۶۶.

و در روایت عدّه الدّاعی است که حضرت با وی فرمود: چون ثلث آخر شب می شود برخیز در اوّل آن و وضو بگیر و مشغول نماز شب خود بشو و بگو در سجده آخر در رکعت اوّل: یَا عَلِیُّ یَا عَظِیمُ، یَا رَحْمنُ یَا رَحِیمُ، یَا سَامِعَ الدَّعَوَاتِ، یَا مُعْطِیَ الْخَیْراتِ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَعْطِنِی مِنْ خَیْرِ الدُّنْیَا وَالْآخِرَهِ مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَاصْرِفْ عَنِّی مِنْ شَرِّ الدُّنْیَا وَالْآخِرَهِ مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَأَذْهِبْ عَنِّی هذَا الْوَجَعَ فَإِنَّهُ قَدْ غَاظَنِی وَأَحْزَنَنِی، والحاح و مبالغه کن در دعاء.

۱- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۶ ح ۲۶۳۴ و از او بحار ۹۵/ ۷۶.

۲- بحار ۹۵/ ۷۸ از طبّ الائمه: ۱۰۹.

۳- بحار ۹۵/ ۷۸ از طبّ الائمه: ۱۰۲.

یونس گفت: من بجا آوردم آنچه فرموده بود، به کوفه هنوز نرسیده بودم که خوب شدم (۱) ۳۰۶۷.

و نیز برای آن نوشتن سوره یس با عسل در جامی و شستن و خوردن وارد است (۲) ۳۰۶۸، چنانکه برای بواسیر نیز وارد شده (۳) ۳۰۶۹، و همچنین تربت امام حسین علیه السلام با آب باران برای پیسی وارد شده (۴) ۳۰۷۰، و حنا را با نوره مخلوط کردن و بر روی آن مالیدن نیز روایت شده.

به جهت جَرَب و دُمّل و قوباء

و آن جوششی است در بدن یا خارش بسیار که آن را داد گویند، روایت شده که بخوانند بر او و بنویسند و بر او آویزان کنند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَالَهَا مِنْ قَرَارٍ (تا آخر آیه) (۵) ۳۰۷۱ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْها نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرى (۶) ۳۰۷۲ اللَّهُ أَكْبَرُ وَأَ نْتَ لَاتُكَبَّرُ، اللَّهُ يَبْقَى وَأَ نْتَ لَاتَبْقَى، وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۷) ۳۰۷۳.

به جهت درد عورت

روایت شده که: یکی از اصحاب ائمّه علیهم السلام عورت خود را گشوده بود در موضعی که شایسته نبود، مبتلا شده بود به درد آن، خدمت حضرت صادق علیه السلام شکایت کرد، حضرت تعلیم فرمود او را این عوذه، فرمود: دست چپ خود را بر آن بگذار و بگو:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، بَلى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (۸) ۳۰۷۴. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْلَمْتُ وَجْهِی إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِی

۱- بحار ۹۵/ ۸۰ نقل از عدّه الداعی.

۲- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۲۷ ح ۲۵۴۸ و از او بحار ۹۵/ ۸۰.

۳- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۲۴ ح ۲۵۴۴ و از او بحار ۹۵/ ۸۲ از امام صادق علیه السلام.

۴- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۲۷ ح ۲۵۴۷ و از او بحار ۹۵/ ۸۰.

۵- ابراهیم ۱۴/ ۲۶.

۶- طه: ۲۰/ ۵۵.

۷- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۲۵ و از او بحار ۹۵/ ۸۳.

۸- بقره: ۲/ ۱۱۲.

إِلَیْکَ لَامَلْجَأَ وَلَا مَنْجَی مِنْکَ (۱) ۳۰۷۵ إِلّا إِلَیْکَ؛ این را سه مرتبه بگو که عافیت خواهی یافت إن شاء اللَّه تعالی (۲) ۳۰۷۶.

به جهت درد زانو

از طبّ الأئمّه نقل است که: جابر جعفی از امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده که گفت: من نزد امام حسین علیه السلام بودم که مردی از شیعیان او از بنی امیّه آمد به خدمتش و عرض کرد: یابن رسول اللَّه، من نمی توانم به خدمت شما بیایم به جهت درد پایی که دارم، حضرت فرمود: چرا غافلی از تعویذ امام حسن علیه السلام؟ گفت: یابن رسول، اللَّه چیست آن؟ فرمود: إِنَّا فَتَحْنَا لَکَ فَتْحاً مُبِیناً تا وَکانَ اللَّهُ عَزِیزاً حَکِیماً (۳) ۳۰۷۷، پس بجا آورد آن مرد آنچه فرموده بود آن حضرت، پس از آن احساس نکرد درد پا را (۴) ۳۰۷۸.

و نیز برای درد زانو وارد شده که: چون نماز گزاردی بگو: یَا أَجْوَدَ مَنْ أَعْطَی، یَا خَیْرَ مَنْ سُئِلَ، وَیَا أَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ، ارْحَمْ ضَعْفِی وَقِلَّهَ حِیلَتِی، وَأَعْفِنِی مِنْ وَجَعِی (۵) ۳۰۷۹.

و برای درد ساقها وارد شده: هفت مرتبه بخوانند این آیه شریفه را: وَاتْلُ مَا أُوحِیَ إِلَیْکَ مِنْ کِتَابِ رَبِّکَ لَامُبَدِّلَ لِکَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَداً (۶) ۳۰۸۰ (۷) ۳۰۸۱.

به جهت درد چشم

روایات بسیار وارد شده که بعد از نماز صبح و نماز مغرب بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْکَ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ النُّورَ فِی بَصَرِی، وَالْبَصِیرَهَ فِی دِینِی، وَالْیَقِینَ فِی قَلْبِی، وَالْإِخْلاصَ فِی عَمَلِی، وَالسَّلامَهَ فِی نَفْسِی، وَالسَّعَهَ فِی رِزْقِی، وَالشُّکْرَ لَکَ أَبَداً مَا أَبْقَیْتَنِی (۸) ۳۰۸۲.

۱- مِنْکَ: خ.

۲- بحار ۹۵/ ۸۳- ۸۴ از طبّ الائمه: ۳۱.

۳- فتح: ۴۸/ ۱- ۷.

۴- بحار ۹۵/ ۸۴ از طبّ الائمه: ۳۳.

۵- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۴۸ ح ۲۵۹۹ و از او بحار ۹۵/ ۸۴ از امام باقر علیه السلام.

۶- کهف: ۱۸/ ۲۷.

۷- بحار ۹۵/ ۸۵ از طبّ الائمه: ۳۲ از امام صادق علیه السلام.

۸- أمالی طوسی: م ۷، ح ۳۶ و مفید: م ۲۲، ح ۹ و از او بحار ۹۵/ ۸۶ از امام صادق علیه السلام.

و بزنطی از یونس بن ظبیان روایت کرده است که گفت: وارد شدیم بر حضرت صادق علیه السلام، دیدیم آن حضرت را که درد چشم سختی کرده به حدّی که ما مغموم شدیم از جهت آن حضرت، روز دیگر که خدمتش رسیدیم دیدیم که چشمش دردی ندارد و خوب شده، گفتیم: فدایت شویم آیا معالجه فرمودید چشمان خود را به چیزی؟ فرمود: بلی به چیزی که او از جمله معالجات بود.

گفتیم چه بود آن؟ فرمود: تعویذی بود، پس ما نوشتیم آن تعویذ را، و آن تعویذ این است:

أَعُوذُ بِعِزَّهِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِقُوَّهِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِقُدْرَهِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِنُورِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِعَظَمَهِ (۱) ۳۰۸۳ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِجَلالِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِجَمالِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِبَهاءِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِجَمْعِ اللَّهِ. گفتیم ما: چیست جمع اللَّه؟ فرمود: بِكُلِّ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِعَفْوِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِغُفْرَانِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِالْأَئِمَّهِ؛ و نام بُرد یک یک ایشان را، آنگاه گفت:

عَلَى مَا تَشَاءُ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ، اللَّهُمَّ رَبَّ الْمُطِيعِينَ (۲) ۳۰۸۴.

و نیز برای درد چشم

وارد شده که بخواند بر آن آیه الکرسی و در دل گیرد خوب شدن آن را (۳) ۳۰۸۵، و اگر پیش از آن دست بر چشم نهد و بگوید: أُعِيذُ نُورَ بَصَرِي بِنُورِ اللَّهِ الَّذِي لَايُطْفَأُ، وارد شده برای ضعف باصره نافع است (۴) ۳۰۸۶.

و برای ضعف چشم و شب کوری

وارد شده است که بنویسد آیه نور (۵) ۳۰۸۷ را مکرّر در جامی و به آب محو کند، و آن آب را در شیشه کند و از آن با میل به چشم کشد (۶) ۳۰۸۸.

و روایت شده که: هرکه قرآن را از روی قرآن بخواند بهره ای بَرَد از چشم خود (۷) ۳۰۸۹.

و نیز روایت شده که هرکه در هر روز بگوید: فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعاً بَصِيراً (۸) ۳۰۹۰، چشمانش از

۱- بِعِصْمَهِ: خ ل.

۲- مستطرفات سرائر: ۶۱، ح ۳۶ و از او بحار ۹۵/ ۸۸.

۳- خصال صدوق ۲/ ۶۱۶ ضمن ح ۴۰۰ و مکارم الأخلاق ۲/ ۲۰۵ ح ۲۵۲۸ و از هر دو بحار ۹۵/ ۸۶ و ۸۸.

۴- مصباح کفعمی: ۱۷۶، فصل ۲۱.

۵- نور: ۲۴/ ۳۵.

۶- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۰۶ ح ۲۵۳۱ از امام کاظم علیه السلام.

۷- بحار ۹۵/ ۹۱ باب ۷۹ ح ۱۰ از دعوات راوندی از امام صادق علیه السلام.

۸– انسان: ۷۶/ ۲.

آفات سالم بماند (۱) ۳۰۹۱.

شیخ کفعمی فرموده که: به تجربه رسیده برای درد چشم و جمیع دردهای اعضاء توسّل جستن به حضرت امام موسی علیه السلام (۲) ۳۰۹۲.

برای خون دماغ: آب یخ بر سر و پیشانیش بریزد (۳) ۳۰۹۳.

تعویذ بطلان سحر

از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مروی است که بر پوست آهو بنویسند وبا خود نگاه دارند:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، بِسْمِ اللَّهِ وَمَا شاءَ اللَّهُ، بِسْمِ اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ. قالَ مُوسی: مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَیُبْطِلُهُ، إِنَّ اللَّهَ لا یُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِینَ (۴) ۳۰۹۴، فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا کانُوا یَعْمَلُونَ، فَغُلِبُوا هُنَالِکَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِینَ (۵) ۳۰۹۵ (۶) ۳۰۹۶.

و نیز از برای دفع شیاطین و جادوگران

از حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد شده که آیه سخره بخوانند، و آن این است:

إِنَّ رَبَّکُمُ اللَّهُ الَّذِی خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِی سِتَّةِ أَیّامٍ ثُمَّ اسْتَوَی عَلَی الْعَرْشِ یُغْشِی اللَّیْلَ النَّهارَ یَطْلُبُهُ حَثِیثاً والشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مَسَخَّراتٍ بِأَمْرِهِ أَلا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبارَکَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِینَ. أُدْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعاً وَخُفْیَةً إِنَّهُ لَایُحِبُّ الْمُعْتَدِینَ، وَلَا تُفْسِدُوا فِی الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاحِها وَادْعُوهُ خَوْفاً وَطَمَعاً إِنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِیبٌ مِنَ الْمُحْسِنِینَ (۷) ۳۰۹۷. و در بعضی روایت است که: تا تبارک اللَّه ربّ العالمین بخواند (۸) ۳۰۹۸.

۱- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۰۵ ح ۲۵۲۹.

۲- مصباح کفعمی: ۱۷۶، آخر فصل ۲۱.

۳- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۰.

۴- یونس: ۱۰/ ۸۱.

۵- اعراف: ۷/ ۱۱۹.

۶- بحار ۹۵/ ۱۲۴ از طبّ الائمه: ۳۵.

۷- اعراف: ۷/ ۵۴- ۵۶.

۸- امان سیّد ابن طاووس: ۱۳۰، فصل ۱۶ و از او بحار ۹۵/ ۱۳۲.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل شده که: بر هریک از برگ و دانه درخت اسفند ملکی موکّل است که با آنها است تا آنکه بپوسد، و ریشه اش و شاخه اش غم و سحر را برطرف می کند، و در دانه اش شفای هفتاد درد است، پس مداوا کنید به اسفند و کندر (۱) ۳۰۹۹.

و از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که مصروعی را دید، پس طلب کرد قدحی از آب و خواند بر آن حمد و معوّذتین و دمید در قدح، پس امر فرمود که از آن آب بر سر و صورتش ریختند تا به هوش آمد و فرمود: دیگر عود نخواهد کرد به سوی تو هرگز (۲) ۳۱۰۰.

و روایت شده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که: اگر جن سنگی افکند، آن سنگ را بگیرد و بیفکند به همان موضعی که سنگ از آنجا آمده و بگوید: حَسْبِیَ اللَّهُ وَکَفَی، وَسَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعا، لَیْسَ وَراءَ اللَّهِ مُنْتَهی (۳) ۳۱۰۱.

و نیز از برای شرّ جنّیان، نگاهداشتن مرغ و خروس و کبوتر و بزغاله در خانه نافع است (۴) ۳۱۰۲.

و نیز از برای شرّ جنّیان در سفر و بیابان و مواضع هولناک آن.

از حضرت صادق علیه السلام مروی است که دست بر بالای سرگذارد و به صدای بلند بخواند:

أَ فَغَیْرَ دِینِ اللَّهِ یَبْغُونَ؛ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِی السَّموَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعاً وَکَرْهاً وَ إِلَیْهِ یُرْجَعُونَ (۵) ۳۱۰۳ (۶) ۳۱۰۴.

و نیز در بیابان در مواضع موحشه و هولناک وارد شده است که بلند اذان گویند (۷) ۳۱۰۵.

حرز چشم زخم

وارد شده آیه وإن یکاد (۸) ۳۱۰۶ بخوانند (۹) ۳۱۰۷، و نیز از حضرت صادق علیه السلام مروی است که:

چون ترسد که چشم او در کسی یا چشم کسی در او تأثیر کند سه مرتبه بگوید: مَا شاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ (۱۰) ۳۱۰۸.

۱- بحار ۶۲/ ۲۳۳ از طبّ الائمه: ۶۷ و فصول المهمّه عاملی: ۱۷۶.

۲- بحار ۹۵/ ۱۵۰ از طبّ الائمه: ۱۱۱.

۳- بحار ۹۵/ ۱۵۰ از طبّ الائمه: ۱۱۲.

۴- بحار ۹۵/ ۱۵۰ از طبّ الائمه: ۱۱۲.

۵- آل عمران: ۳/ ۸۳.

۶- أمالی طوسی: م ۱۰، ح ۸۶.

۷- محاسن برقی ۱/ ۱۲۱ ضمن ح ۱۲۸ از رسول اکرم صلی الله علیه و آله.

۸- قلم: ۶۸/ ۵۱.

۹- مجمع البیان ۱۰/ ۵۱۳ و بحار ۹۵/ ۱۳۳.

۱۰- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۳۱ ح ۲۵۵۳ و از او بحار ۹۵/ ۱۲۸ ح ۹.

و وارد شده که هرگاه احدی خود را به هیئت نیکو آراست پس بخواند وقتی که از منزل بیرون می شود دو قُلْ اعُوذُ را، تا ضرر نرساند به او چیزی به اذن اللَّه تعالی (۱) ۳۱۰۹.

و نیز از برای دفع چشم زخم وارد شده که دستها را برابر رو بلند کند و سوره حمد و توحید و دو قُلْ أَعُوذُ را بخواند و دست بر پیش سر بکشد (۲) ۳۱۱۰.

ایضاً تعویذ چشم زخم

اللَّهُمَّ رَبَّ مَطَرٍ حابِسٍ، وَحَجَرٍ يابِسٍ، وَلَيْلٍ دامِسٍ، وَرَطْبٍ وَيابِسٍ، رُدَّ عَيْنَ الْعاينِ عَلَيْهِ فِی كَبِدِهِ وَنَحْرِهِ وَمالِهِ، فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرى مِنْ فُطُورٍ، ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خاسِئاً وَهُوَ حَسِيرٌ (۳) ۳۱۱۱ (۴) ۳۱۱۲.

تعویذ دیگر

بگوید: اللَّهُمَّ ذَا السُّلْطانِ الْعَظِيمِ، وَالْمَنِّ الْقَدِيمِ، وَالْوَجْهِ الْكَرِيمِ، ذَا الْكَلِماتِ التَّامَّاتِ وَالدَّعَواتِ الْمُسْتَجابَاتِ، عافِ فُلانَ مِنْ أَنْفُسِ الْجِنِّ وَأَعْيُنِ الْإِنْسِ.

و این تعویذی است که رسول خدا صلی الله علیه و آله برای حسنین علیهما السلام خواند، و اصحاب خویش را فرمود که: زنهار اولاد خویش را به این کلمات تعویذ کنید (۵) ۳۱۱۳.

تعویذ چشم زخم برای حیوانات و غیره

مروی از امیر المؤمنین علیه السلام: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، بِسْمِ اللَّه العظيم، عبس عابس، وشهاب قابس، وحجر يابس، رددت عين العاين عليه من رأسه إلى قدميه، أخذ عَيْناهُ قابض بكلاه وعلى جاره وأقاربه، جلده دقيق، ودمه

۱- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۳۱ ح ۲۵۵۴.

۲- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۸۶ ح ۲۶۴۳ و از او بحار ۹۵/ ۱۲۹.

۳- ملک: ۶۷/ ۳- ۴.

۴- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۸۹ و از او بحار ۹۵/ ۱۳۱.

۵- جنّه الأمان کفعمی و از او بحار ۹۵/ ۱۳۲.

رقیق، وبـاب المکروه تلیق، فَـارْجِعِ الْبَصَـرَ هَلْ تَری مِنْ فُطُورٍ، ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَـرَ کَرَّتَیْنِ یَنْقَلِبْ إِلَیْکَ الْبَصَـرُ خاسِـئاً وَهُوَ حَسِـیرٌ (۱) ۳۱۱۴ (۲) ۳۱۱۵.

به جهت دفع وسوسه شیطان

روایت شده که استعاذه کند به خدای تعالی، پس بگوید: آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِرَسُو لِهِ (۳) ۳۱۱۶ مُخْلِصاً لَهُ الدِّینَ (۴) ۳۱۱۷.

و شـیخ شهید از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده که فرمودند: شیطان بر دو قسم است: شیطان جنّی، و آن دور می شود به گفتن: لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، و شـیطان انسـی، و آن دور می شود به فرسـتادن صـلوات بر محمّد و آل آن جناب علیهم السلام (۵) ۳۱۱۸.

مؤلّف گویـد که: در بـاب نمازها گـذشت نماز حـدیث نفس و ذکر بعضـی عوذات به جهت دفع وسوسه به آنجا مراجعه شود (ص ۹۰۱).

به جهت ایمنی از دزد

بخواند بر حلقه ها و قفل: قُلِ ادعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمنَ (۶) ۳۱۱۹ تا آخر سوره (۷) ۳۱۲۰.

عوذه عقرب

روایت شده که تیز نظر کند به سـتاره سُـهی، و آن سـتاره کوچکی است نزدیک سـتاره وسـطی بنات نعش، و بگوید سه مرتبه: اللَّهُمَّ رَبَّ أَسْلَمَ (۸) ۳۱۲۱، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ، وَسَلِّمْنا مِنْ شَرِّ کُلِّ ذِی شَرٍّ (۹) ۳۱۲۲.

و نیز روایت شده که بر آن نظر افکند و سه مرتبه بگوید: اللَّهُمَّ رَبَّ هُودِ بْنِ أُسَیَّهَ آمِنِّی شَرَّ کُلِّ عَقْرَبٍ وَحَیَّهٍ (۱۰) ۳۱۲۳.

۱- ملک: ۶۷/ ۳- ۴.

۲- بحار ۹۵/ ۴۲ ح ۳ نقل از کتابی عتیق از غروی.

۳- وَبِرُسُلِهِ: خ ل.

۴- بحار ۹۵/ ۱۳۶ ح ۱ و ۳ از خصال صدوق و مکارم الأخلاق.

۵- بحار ۹۵/ ۱۳۶.

۶- اسراء: ۱۷/ ۱۱۰- ۱۱۱.

۷- مکارم الأخلاق ۲/ ۴۶ ح ۲۱۰۶ و از او بحار ۹۵/ ۱۳۹.

۸- أَسْلَمَ: اسم ستاره سُها است.

۹- مکارم الأخلاق ۲/ ۴۸ ح ۲۱۱۳ و از او بحار ۹۵/ ۱۴۵ از امام صادق علیه السلام.

۱۰- مکارم الأخلاق ۲/ ۴۸ ح ۲۱۱۲ و از او بحار ۹۵/ ۱۴۵ از امام رضا علیه السلام.

هر شب که چنین گوید از شرّ مار و عقرب محفوظ ماند.

و نیز به جهت دفع شرّ عقارب و مارها: از حضرت صادق علیه السلام مروی است که بخواند در نزد شب:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، أَخَذْتُ الْعَقارِبَ وَالْحَيَّاتِ كُلَّها، بِإِذْنِ اللَّهِ تَبارَکَ وَتَعالَی بِأَ فْوَاهِها وَ أَذْنَابِها وَ أَسْمَاعِها وَأَبْصَارِها وَ قُوَاها عَنِّی وَ عَمَّنْ أَحْبَبْتُ إِلَی ضَحْوَهِ النَّهارِ إِنْ شاءَ اللَّهُ تَعَالَی (۱) ۳۱۲۴.

و نیز به جهت شرّ عقرب، بخواند: سَلامٌ عَلَی نُوحٍ فِی الْعالَمِینَ، إِنَّا كَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنِینَ، إِنَّهُ مِنْ عِبادِنَا الْمُؤمِنِینَ (۲) ۳۱۲۵ (۳) ۳۱۲۶.

و روایت شده که: وقتی که حضرت نوح علیه السلام سوار کشتی شد منع فرمود عقرب را از سوار شدن بر کشتی، عقرب گفت: من معاهده می کنم با تو که نگزم کسی را که بگوید: سَلامٌ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَلَی نُوحٍ فِی الْعالَمِینَ.

و در چند حدیث وارد شده است که مالیدن نمک رفع زهر عقرب و گزندگان می کند (۴) ۳۱۲۷.

۱- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۸۳ ح ۳۶۳۸ و از او بحار ۹۵/ ۱۴۶.

۲- (۳)

۳- صافّات: ۳۷/ ۷۹- ۸۱. خصال ۲/ ۶۱۹ ضمن ح ۴۰۰.

۴- بحار ۹۵/ ۱۴۷ نقل از دعوات راوندی.

باب چهارم در ادعیه ای که منتخب شده از کتاب شریف کافی

و آن مشتمل بر چند فصل است در ادعیه صبح و شام

فصل اوّل

در بعض دعاهای وارده در وقت صبح و شام غیر آنچه

در سابق گذشت و آن ده دعا است:

اوّل: از حضرت صادق علیه السلام روایت است که حضرت علیّ بن الحسین علیهما السلام چون داخل صبح می شد می گفت:

أَبْتَدِءُ یَوْمِی هذا بَیْنَ یَدَیْ نِسْیانِی وعَجَلَتِی بِسْمِ اللَّهِ وَما شاءَ اللَّهُ (۱) ۳۱۲۸.

دویّم، از حضرت صادق علیه السلام منقول است که هرکس این کلمات را سه مرتبه بگوید در وقتی که داخل شب می شود پوشیده شود به بالی از بالهای جبرئیل تا آنکه داخل صبح شود:

أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْعَلِیَّ الْأَعْلَی، الْجَلِیلَ الْعَظِیمَ، نَفْسِی وَمَنْ یَعْنِینِی أَمْرُهُ، أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ نَفْسِی الْمَرْهُوبَ الْمَخُوفَ الْمُتَضَعْضِعَ لِعَظَمَتِهِ کُلُّ شَیْ ءٍ (۲) ۳۱۲۹.

سیّم: و نیز از آن حضرت مروی است که: چون داخل شام شوی بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ عِنْدَ إِقْبالِ لَیْلِکَ، وَ إِدْبارِ نَهارِکَ، وَحُضُورِ صَلَواتِکَ، وَأَصْواتِ دُعائِکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، و دعا کند به آنچه خواهی (۳) ۳۱۳۰.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: پدرم صلی الله علیه و آله چون داخل صبح می شد می گفت:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَ إِلَی اللَّهِ وَفِی سَبِیلِ اللَّهِ وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ. اللَّهُمَّ إِلَیْکَ أَسْلَمْتُ نَفْسِی وَإِلَیْکَ فَوَّضْتُ أَمْرِی عَلَیْکَ تَوَکَّلْتُ یَا

۱- کافی ۲/ ۵۲۳ ح ۵.

۲- کافی ۲/ ۵۲۳ ح ۶.

۳- کافی ۲/ ۵۲۳ ح ۷.

رَبَّ العالَمِينَ. اللَّهُمَّ احْفَظْنِی بِحِفْظِ الْإِیمانِ مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ، وَمِنْ خَلْفِی، وَعَنْ یَمِینِی، وَعَنْ شِمَالِی، وَمِنْ فَوْقِی، وَمِنْ تَحْتِی، وَمِنْ قِبَلِی، لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ، لَا حَوْلَ ولَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، نَسْأَ لُکَ الْعَفْوَ وَالْعافِیَهَ مِنْ کُلِّ سُوءٍ وَشَرٍّ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ عَذابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ ضَغْطَهِ الْقَبْرِ، وَمِنْ ضِیقِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ سَطَوَاتِ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ. اللَّهُمَّ رَبَّ الْمَشْعَرِ الْحَرامِ، وَرَبَّ الْبَلَدِ الْحَرامِ، وَرَبَّ الْحِلِّ وَالْإِحْرامِ، أَبْلِغْ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ عَنِّی السَّلامَ.

اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِدِرْعِکَ الْحَصِینَهِ، وَأَعُوذُ بِجَمْعِکَ أَنْ تُمِیتَنِی غَرَقاً، أَوْ حَرَقاً، أَوْ شَرَقاً، أَوْ قَوَداً، أَوْ صَبْراً، أَوْ مُسَمّاً (۱) ۳۱۳۱، أَوْ تَرَدِّیاً فِی بِئْرٍ، أَوْ أَکِیلَ السَّبُعِ، أَوْ مَوْتَ الْفُجَاءَهِ، أَوْ بِشَیْ ءٍ مِنْ مِیْتاتِ السَّوءِ، وَلکِنْ أَمِتْنِی عَلَی فِراشِی، فِی طاعَتِکَ، وَطاعَهِ رَسُولِکَ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، مُصِیباً لِلْحَقِّ غَیْرَ مُخْطِیً، أَوْ فِی الصَّفِّ الَّذِینَ (۲) ۳۱۳۲ نَعَتَّهُمْ فِی کِتابِکَ، کَأَ نَّهُمْ بُنْیانٌ مَرْصُوصٌ (۳) ۳۱۳۳، أُعِیذُ نَفْسِی وَوَلَدِی وَما رَزَقَنِی رَبِّی، بِ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ تا آخر سوره، وَأُعِیذُ نَفْسِی وَوَلَدِی وَمَا رَزَقَنِی رَبِّی بِ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ تا آخر سوره.

و می گوئی: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ اللَّهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِثْلَ مَا خَلَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِلْ ءَ مَا خَلَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِدادَ کَلِماتِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ زِنَهَ عَرْشِهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رِضا نَفْسِهِ وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ الْحَلِیمُ الْکَرِیمُ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرَضِینَ وَمَا بَیْنَهُما وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ دَرَکِ الشَّقَاءِ وَمِنْ شَمَاتَهِ الْأَعْدَاءِ، وَأَعُوذُ بِکَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْوَقْرِ (۴) ۳۱۳۴،

۱- شَرَقاً: غصّه، قَوَداً: قصاص. صَبْراً: کسی او را بگیرد و دست و پای او را ببندد سپس او را گردن بزند، مُسَمّاً: اینکه او را با سم بکشند.

۲- الَّذِی: خ ل.

۳- صفّ: ۶۱/ ۴.

۴- وَقْر: کری.

وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ سُوءِ الْمَنْظَرِ فِی الْأَهْلِ وَالْمالِ وَالْوَلَدِ؛ و صلوات بفرست بر محمّد وآل محمّد ده مرتبه (۱) ۳۱۳۵.

پنجم: و نیز از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون نماز مغرب و صبح بجا آوردی بگو هفت مرتبه: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، پس بدرستی که هرکس این را بگوید نرسد به او جذام و پیسی و دیوانگی و نه هفتاد نوع از انواع بلاها.

و می گویی چون داخل صبح و داخل شام شدی: الْحَمْدُ لِرَبِّ الصَّباحِ، الْحَمْدُ لِفالِقِ الْإِصْباحِ، دو مرتبه: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی أَذْهَبَ اللَّیْلَ بِقُدْرَتِهِ، وَجاءَ بِالنَّهارِ بِرَحْمَتِهِ، وَنَحْنُ فِی عافِیهٍ.

و می خوانی آیه الکرسی و آخر حشر و ده آیه از صافّات

وَسُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّهِ عَمَّا یَصِفُونَ، وَسَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ (۲) ۳۱۳۶، فَسُبْحانَ اللَّهِ حِینَ تُمْسُونَ، وَحِینَ تُصْبِحُونَ، وَلَهُ الْحَمْدُ فِی السَّمواتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِیّاً، وَحِینَ تُظْهِرُونَ، یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ، وَیُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ، وَیُحْیِی الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها، وَکَذلِکَ تُخْرَجُونَ (۳) ۳۱۳۷، سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ، رَبُّنا وَ (۴) ۳۱۳۸ رَبُّ الْمَلائِکَهِ وَالرُّوحِ، سَبَقَتْ رَحْمَتُکَ غَضَبَکَ، لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ، سُبْحانَکَ إِنِّی عَمِلْتُ سُوءً وَ (۵) ۳۱۳۹ ظَلَمْتُ نَفْسِی فَاغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی وَتُبْ عَلَیَّ إِنَّکَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ (۶) ۳۱۴۰.

۱- کافی ۲/ ۵۲۵ ح ۱۳.

۲- صافّات: ۳۷/ ۱۸۰- ۱۸۲.

۳- روم: ۳۰/ ۱۷- ۱۹.

۴- رَبُّنا وَ: خ.

۵- عَمِلْتُ سُوءً وَ: خ.

۶- کافی ۲/ ۵۲۸ ح ۲۰.

ششم: ونیز از حضرت صادق علیه السلام این دعا برای وقت صبح روایت شده:

اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ، أَحْمَدُکَ وَأَسْتَعِینُکَ، وَأَ نْتَ رَبِّی وَأَ نا عَبْدُکَ أَصْبَحْتُ عَلَی عَهْدِکَ وَوَعْدِکَ، وَأُؤْمِنُ بِوَعْدِکَ وَأُوفِی بِعَهْدِکَ مَا اسْتَطَعْتُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَصْبَحْتُ عَلَی فِطْرَهِ الْإِسْلامِ، وَکَلِمَهِ الْإِخْلاصِ، وَمِلَّهِ إِبْراهِیمَ، وَدِینِ مُحَمَّدٍ، صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِما وَآلِهِما (۱) ۳۱۴۱، عَلَی ذلِکَ أَحْیی وَأَمُوْتُ إِنْ شاءَ اللَّهُ، اللَّهُمَّ أَحْیِنِی مَا أَحْیَیْتَنِی، وَأَمِتْنِی إِذا أَمَتَّنِی عَلَی ذلِکَ، وَابْعَثْنِی إِذا بَعَثْتَنِی عَلَی ذلِکَ، أَبْتَغِی بِذلِکَ رِضْوانَکَ وَاتِّباعَ سَبِیلِکَ، إِلَیْکَ أَ لْجَأْتُ ظَهْرِی، وَ إِلَیْکَ فَوَّضْتُ أَمْرِی، آلُ مُحَمَّدٍ أَئِمَّتِی لَیْسَ لِی أَئِمَّهٌ غَیْرُهُمْ، بِهِمْ أَ ئْتَمُّ، وَ إِیَّاهُمْ أَ تَوَلَّی، وَبِهِمْ أَ قْتَدِی. اللَّهُمَّ اجْعَلْهُمْ أَوْ لِیائِی فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَاجْعَلْنِی أُوالِی أَوْ لِیاءَهُمْ، وَأُعادِی أَعْداءَهُمْ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، وَأَ لْحِقْنِی بِالصَّالِحِینَ وَآبائِی مَعَهُمْ (۲) ۳۱۴۲.

هفتم: ونیز از آن حضرت مروی است که: هرچه را ترک کردی خواندن این دعا را ترک مکن در هر صبح و شام:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَصْبَحْتُ أَسْتَغْفِرُکَ فِی هذَا الصَّباحِ وَفِی هذَا الْیَوْمِ لِأَهْلِ رَحْمَتِکَ، وَأَبْرَأُ إِلَیْکَ مِنْ أَهْلِ لَعْنَتِکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَصْبَحْتُ أَبْرَأُ إِلَیْکَ فِی هذَا الْیَوْمِ وَفِی هذَا الصَّباحِ مِمَّنْ نَحْنُ بَیْنَ ظَهْرانِیهِمْ مِنَ الْمُشْرِکِینَ، وَمِمَّا کانُوا یَعْبُدُونَ، إِنَّهُمْ کانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فاسِقِینَ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ مَا أَ نْزَلْتَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَی الْأَرْضِ فِی هذَا الصَّباحِ وَفِی هذَا الْیَوْمِ بَرَکَهً عَلَی أَوْ لِیائِکَ وَعِقاباً عَلَی أَعْدائِکَ. اللَّهُمَّ والِ مَنْ والاکَ، وَعادِ مَنْ عَادَاکَ. اللَّهُمَّ اخْتِمْ لِی بِالْأَمْنِ وَالْإِیمانِ کُلَّما طَلَعَتْ شَمْسٌ أَوْ غَرَبَتْ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَ لِوالِدَیَّ وَارْحَمْهُما کَما

۱- جمله صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِما وَآلِهِما در مصدر نمی باشد.

۲- کافی ۲/ ۵۲۹ ح ۲۱.

رَبَّیانِی صَغِیراً. اللّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ وَالْمُسْلِمِینَ وَالْمُسْلِماتِ الْأَحْیاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ، اللّهُمَ (۱) ۳۱۴۳ إِنَّکَ تَعْلَمُ مُنْقَلَبَهُمْ وَمَثْواهُمْ. اللّهُمَّ احْفَظْ إِمامَ الْمُسْلِمِینَ بِحِفْظِ الْإِیمانِ وَانْصُرْهُ نَصْراً عَزِیزاً، وَافْتَحْ لَهُ فَتْحاً یَسِیراً، وَاجْعَلْ لَهُ وَلَنا مِنْ لَدُنْکَ سُلْطاناً نَصِیراً. اللّهُمَّ الْعَنْ فُلاناً وَفُلاناً وَالْفِرَقَ الْمُخْتَلِفَهَ عَلَی رَسُولِکَ وَوُلاهِ الْأَمْرِ بَعْدَ رَسُولِکَ وَالْأَئِمَّهِ مِنْ بَعْدِهِ، وَشِیعَتِهِمْ، وَأَسْأَلُکَ الزِّیادَهَ مِنْ فَضْلِکَ، وَالْإِقْرَارَ بِمَا جاءَ بِهِ (۲) ۳۱۴۴ مِنْ عِنْدِکَ، وَالتَّسْلِیمَ لِأَمْرِکَ، والْمُحافَظَهَ عَلَی ما أَمَرْتَ بِهِ، لَاأَبْتَغِی بِهِ بَدَلًا وَلَا أَشْتَرِی بِهِ ثَمَناً قَلِیلًا. اللّهُمَّ اهْدِنِی فِیمَنْ هَدَیْتَ، وَقِنِی شَرَّ مَا قَضَیْتَ، إِنَّکَ تَقْضِی وَلَا یُقْضی عَلَیْکَ، وَلَا یُذَلُّ مَنْ وَالَیْتَ، تَبارَکْتَ وَتَعالَیْتَ، سُبْحانَکَ رَبَّ الْبَیْتِ، تَقَبَّلْ مِنِّی دُعائِی، وَمَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَیْکَ مِنْ خَیْرٍ فَضاعِفْهُ لِی أَضْعافاً کَثِیرَهً، وَآتِنا مِنْ لَدُنْکَ أَجْراً عَظِیماً، رَبِّ مَا أَحْسَنَ مَا أَبْلَیْتَنِی (۳) ۳۱۴۵، وَأَعْظَمَ مَا أَعْطَیْتَنِی، وَأَطْوَلَ مَا عافَیْتَنِی، وَأَکْثَرَ مَا سَتَرْتَ عَلَیَّ، فَلَکَ الْحَمْدُ یَا إِلهِی، کَثِیراً طَیِّباً مُبارَکاً عَلَیْهِ مِلْ ءَ السَّماوَاتِ وَمِلْ ءَ الْأَرْضِ وَمِلْ ءَ مَا شاءَ رَبِّی وَرَضِیَ، وَکَما یَنْبَغِی لِوَجْهِ رَبِّی ذِی الْجَلالِ وَالْإِکْرَامِ (۴) ۳۱۴۶.

هشتم: از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت است که هرکس بگوید در وقت طلوع فجر: لَا إِلهَ إِلّا اللّهُ وَحْدَهُ، لَاشَرِیکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، یُحْیِی وَیُمِیتُ، وَهُوَ حَیٌّ لَا یَمُوتُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، ده مرتبه، و صلوات بفرستد بر محمّد و آل محمّد ده مرتبه، و تسبیح کند سی و پنج مرتبه، و تهلیل گوید سی و پنج مرتبه، و تحمید گوید خدا

۱- اللّهُمَّ: خ.

۲- بِهِ: نسخه.

۳- در مصدر: ابْتَلَیْتَنِی.

۴- کافی ۲/ ۵۲۹- ۵۳۰ ح ۲۳.

را سی و پنج مرتبه، نوشته نشود در آن روز از غافلین، و اگر در شب بگوید نیز نوشته نشود در آن شب از غافلین (۱) ۳۱۴۷.

نهم: از محمّد بن فضیل روایت است که: نوشتم به خدمت حضرت امام محمّد تقی علیه السلام و از آن حضرت درخواستم که مرا تعلیم فرماید دعایی، پس نوشت آن حضرت در جواب من که:

می گویی در وقت صبح و شام: اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ رَبِّیَ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ، لَاأُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً؛ پس دعا می کنی برای حاجت خود، که این کلمات مقدّمه است برای سؤال هر حاجتی به اذن خدا (۲) ۳۱۴۸.

دهم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که به داوود رقّی فرمود که: ترک مکن این دعا را سه مرتبه در وقت صبح و سه مرتبه در وقت شام: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِی دِرْعِکَ الْحَصِینَهِ الَّتِی تَجْعَلُ فِیها مَنْ تُرِیدُ؛ پس بدرستی که پدرم علیه السلام می فرمود که: این از دعای مخزون است (۳) ۳۱۴۹. ادعیه وقت خوابیدن و بیدار شدن

۱- کافی ۲/ ۵۳۴ ح ۳۵.

۲- کافی ۲/ ۵۳۴ ح ۳۶.

۳- کافی ۲/ ۵۳۴ ح ۳۷.

فصل دویّم

در بعضی دعاهای وارده در وقت خوابیدن و بیدار شدن

و آن هفت دعا است

اوّل: از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: کسی که بگوید سه مرتبه در وقتی که در خوابگاه خود درآید: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عَلا فَقَهَرَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی بَطَنَ فَخَبَرَ (۱) ۳۱۵۰، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی مَلَکَ فَقَدَرَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یُحْیِی الْمَوْتی وَیُمِیتُ الْأَحْیاءَ، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، بیرون آید از گناهان خود مانند روزی که زاییده او را مادر او؛ و این روایت را صدوق و شیخ نیز نقل کرده اند (۲) ۳۱۵۱.

و در عدّه الدّاعی از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که: این ادنی چیزی است که مُجزی است از تحمید؛ ولکن در آن روایت حمد دویّم بعد از حمد سیّم است (۳) ۳۱۵۲.

دویّم: و نیز از آن حضرت مروی است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله چون در رختخواب خود جا می گرفت می خواند آیه الکرسی و می گفت: بِسْمِ اللَّهِ، آمَنْتُ بِاللَّهِ، وَکَفَرْتُ بِالطَّاغُوتِ.

اللَّهُمَّ احْفَظْنِی فِی مَنامِی وَفِی یَقَظَتِی (۴) ۳۱۵۳.

سیّم: از مفضّل بن عمر منقول است که حضرت صادق علیه السلام به من فرمود که: اگر بتوانی شب نکن مگر آنکه تعویذ کنی خود را به یازده حرف، گفتم: خبر ده مرا به آنها، فرمود: بگو:

أَعُوذُ بِعِزَّهِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِقُدْرَهِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِجَلالِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِسُلْطانِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِجَمالِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِدَفْعِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِمَنْعِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِجَمْعِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِمُلْکِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ، وَأَعُوذُ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَبَرَأَ وَذَرَأَ، و تعویذ کن خود را به این هر وقت که خواهی (۵) ۳۱۵۴.

۱- خَبَرَ: یعنی آگاه شد، و خَبَرَهُ کَنَصَرَهُ: یعنی آزمود او را. (منه).

۲- کافی ۲/ ۵۳۵ ح ۱ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۷۰ ح ۱۳۵۴ و تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۷ ح ۴۳۸.

۳- عدّه الداعی: ۲۹۸ و کافی ۲/ ۵۰۴.

۴- کافی ۲/ ۵۳۶ ح ۴.

۵- کافی ۲/ ۵۳۷ ح ۹.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: کسی که بخواند صد مرتبه قل هو اللّه أحد در وقتی که در خوابگاه خود رود، آمرزیده شود از گناهان پنجاه ساله خود (۱) ۳۱۵۵.

و نیز از آن حضرت مروی است که: کسی که بخواند در وقتی که در رختخواب خود رَوَد قل یا أَیُّها الکافِرون و قل هو اللّه أحد بنویسد حق تعالی برای او بیزاری از شرک را (۲) ۳۱۵۶.

پنجم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: کسی که بخواهد برخیزد برای نماز شب و در رختخواب خود جا کرده باشد بگوید: اللَّهُمَّ لَاتُؤْمِنِّی مَکْرَکَ، وَلَا تُنْسِنِی ذِکْرَکَ، وَلَا تَجْعَلْنِی مِنَ الْغافِلِینَ، أَ قُومُ ساعَهَ کَذا وَکَذا، هرگاه چنین گفت حق تعالی موکّل فرماید به او ملکی که او را بیدار کند در آن ساعت (۳) ۳۱۵۷.

ششم: ونیز از آن حضرت مروی است که فرمود: هرگاه یکی از شما برخاست در شب از خواب بگوید: سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ النَّبِیِّینَ، وَ إِلهِ الْمُرْسَلِینَ، وَرَبِّ الْمُسْتَضْعَفِینَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی یُحْیِی الْمَوْتی، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، پس بدرستی که چون این را گفت، می گوید خدای تبارک و تعالی: راست گفت بنده من و شکر نمود (۴) ۳۱۵۸.

هفتم: از عبدالرّحمان بن حجّاج روایت است که: حضرت صادق علیه السلام در آخر شب که از خواب برمی خاست صدا را بلند می فرمود به حدّی که اهل خانه بشنوند و می گفت: اللَّهُمَّ أَعِنِّی عَلَی هَوْلِ الْمُطَّلَعِ، وَوَسِّعْ عَلَیَّ ضِیقَ الْمَضْجَعِ، وَارْزُقْنِی خَیْرَ مَا قَبْلَ الْمَوْتِ وَارْزُقْنِی خَیْرَ مَا بَعْدَ الْمَوْتِ (۵) ۳۱۵۹.

۱- کافی ۲/ ۵۳۹ ح ۱۵.

۲- تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۶ ح ۴۳۷.

۳- کافی ۲/ ۵۴۰ ح ۱۸.

۴- کافی ۲/ ۵۳۸ ح ۱۱ و در آن: سُبْحانَ رَبِّ.

۵- کافی ۲/ ۵۳۹ ح ۱۳.

فصل سیّم

در ذکر چند دعایی که در وقت بیرون آمدن از منزل خوانده می شودادعیه خروج از منزل

و آن هشت است:

اوّل: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: آدمی هرگاه خواست از منزل خود بیرون رود بگوید سه مرتبه در وقتی که اراده دارد: اللَّهُ أَكْبَرُ، و سه مرتبه: بِاللَّهِ أَخْرُجُ وَبِاللَّهِ أَدْخُلُ وَعَلَى اللَّهِ أَ تَوَكَّلُ، پس بگوید: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِی فِی وَجْهِی هذَا بِخَیْرٍ، وَاخْتِمْ لِی بِخَیْرٍ، وَقِنِی شَرَّ كُلِّ دَابَّةٍ أَ نْتَ آخِذٌ بِنَاصِیَتِها إِنَّ رَبِّی عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ، پیوسته در ضمان خداوند عزّ وجلّ باشد تا برگردد به همان مکانی که در آن بوده (۱) ۳۱۶۰.

دویّم: از حضرت امام زین العابدین علیه السلام مروی است که: در وقت بیرون شدن از دَرِ منزل بگوید: بِسْمِ اللَّهِ آمَنْتُ بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ (۲) ۳۱۶۱.

سیّم: از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام منقول است که: هرکس بگوید در وقتی که از منزل خود بیرون می شود: بِسْمِ اللَّهِ، حَسْبِیَ اللَّهُ، وتَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ؛ اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ خَیْرَ أُمُورِی كُلِّها، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیا، وَعَذَابِ الْآخِرَهِ، کفایت فرماید حق تعالی آنچه را که اندوهگین سازد او را از امر دنیا و آخرت او (۳) ۳۱۶۲.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: بگو در وقتی که از منزل خود بیرون روی:

بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ خَیْرَ مَا خَرَجْتُ لَهُ، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ مَا خَرَجْتُ لَهُ. اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِکَ، وَأَ تْمِمْ عَلَیَّ نِعْمَتَکَ، وَاسْتَعْمِلْنِی فِی طاعَتِکَ، وَاجْعَلْ رَغْبَتِی فِیما عِنْدَکَ، وَتَوَفَّنِی عَلَى مِلَّتِکَ وَمِلَّهِ رَسُو لِکَ صَلَّى اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ (۴) ۳۱۶۳.

پنجم: از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: پدرم علیه السلام این کلمات را می گفت در وقتی که از منزل بیرون می شد:

۱- کافی ۲/ ۵۴۰ ح ۱.

۲- کافی ۲/ ۵۴۱ ح ۲.

۳- کافی ۲/ ۵۴۱ ح ۳.

۴- کافی ۲/ ۵۴۲ ح ۵.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، خَرَجْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ، لَابِحَوْلٍ (۱) ۳۱۶۴ مِنِّی وَلَا قُوَّتِی، بَلْ بِحَوْ لِكَ وَقُوَّتِكَ يَا رَبِّ، مُتَعَرِّضاًلِرِزْقِكَ، فَأْتِنِی بِهِ فِی عافِيَةٍ (۲) ۳۱۶۵.

ششم: از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام مروی است که: هرکه بخواند قل هو اللّه أحد ده مرتبه هنگامی که از منزل خود بیرون می رود، پیوسته در حفظ خداوند عزّ وجلّ باشد، و حق تعالی نگهبان او باشد تا برگردد به منزل خود (۳) ۳۱۶۶.

هفتم: از حضرت امام موسی علیه السلام مروی است که: هرگاه خواستی سفر روی بایست بر دَرِ خانه ات و بخوان فاتحهالکتاب را از پیش رو و از جانب راست و از جانب چپ، و همچنین قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ را، و همچنین قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ و قُلْ أَعُوذُ بِرَبِ الْفَلَقِ را، پس بگو: اللَّهُمَّ احْفَظْنِی وَاحْفَظْ مَا مَعِیَ، وَسَلِّمْنِی وَسَلِّمْ مَا مَعِیَ، وَبَلِّغْنِی وَبَلِّغْ مَا مَعِیَ بَلاغاً حَسَناً (۴) ۳۱۶۷.

هشتم: و نیز از آن حضرت مروی است که: هرگاه بیرون شدی از منزل خود در سفر یا در حضر پس بگو: بِسْمِ اللَّهِ، آمَنْتُ بِاللَّهِ، وَتَوَكَّلْتُ عَلَی اللَّهِ، مَا شاءَ اللَّهُ، لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ (۵) ۳۱۶۸.

۱- بلا حَوْل: خ ل.

۲- کافی ۲/ ۵۴۲ ح ۷.

۳- کافی ۲/ ۵۴۲ ح ۸.

۴- کافی ۲/ ۵۴۳ ح ۹.

۵- کافی ۲/ ۵۴۳ ح ۱۲.

فصل چهارم ادعیه پیش از نماز و بعد از آن

در ذکر بعض دعاهای وارده پیش از نماز و بعد از آن

و آن پنج دعا است:

اوّل: از حضـرت صادق علیه السـلام منقول است که حضرت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: هرکه بگوید این دعا را وقتی که برمی خیزد برای نماز پیش از آنکه افتتاح نماز کند با محمّد و آل محمّد علیهم السلام خواهد بود:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَتَـوَجَّهُ إِلَیْـکَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأُ قَـدِّمُهُمْ بَیْنَ یَـدَیْ صَـلَواتِی وَأَ تَقَرَّبُ بِهِمْ إِلَیْـکَ، فَـاجْعَلْنِی بِهِمْ وَجِیهـاً فِی الـدُّنْیا وَالْـآخِرَه، وَمِنَ الْمُقَرَّبِینَ، مَنَنْتَ عَلَیَّ بِمَعْرِفَتِهِمْ، فَـاخْتِم لِی بِطـاعَتِهِمْ وَمَعْرِفَتِهِمْ وَوِلا-یَتِهِمْ، فَإِنَّهَـا السَّعادَهُ، وَاخْتِمْ لِی بِهَا فَإِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

پس نماز را بجا می آوری، و چون فارغ شدی می گویی: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی مَعَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، فِی کُلِّ عافِیَهٍ وَبَلاءٍ، وَاجْعَلْنِی مَعَ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ فِی کُـلِّ مَثْویً وَمُنْقَلَبٍ. اللَّهُمَّ اجْعَـلْ مَحْیَـایَ مَحْیَـاهُمْ، وَمَمَـاتِی مَمَاتَهُمْ، وَاجْعَلْنِی مَعَهُمْ فِی الْمَوَاطِنِ کُلِّها، وَلَا تُفَرِّقْ بَیْنِی وَبَیْنَهُمْ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۳۱۶۹.

دویّم: روایت شده از صفوان جمّال که: دیدم حضرت صادق علیه السلام رو به قبله کرد پیش از تکبیر و گفت:

اللَّهُمَّ لَاتُؤْیِسْنِی مِنْ رَوْحِکَ، وَلَا تُقَنِّطْنِی مِنْ رَحْمَتِکَ، وَلَا تُؤْمِنِّی مَکْرَکَ، فَإِنَّهُ لَایَأْمَنُ مَکْرَ اللَّهِ إِلّا الْقَوْمُ الْخاسِرُونَ (۲) ۳۱۷۰.

سیّم: از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: حضرت امیر المؤمنین علیه السلام می گفت بعد از آنکه

۱- کافی ۲/ ۵۴۴ ح ۱.

۲- کافی ۲/ ۵۴۴ ح ۳.

فارغ از زوال می گشت:

اللَّهُمَّ إِنّی أَ تَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، وَأَ تَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِمُحَمَّدٍ عَبْدِکَ وَرَسُو لِکَ، وَأَ تَقَرَّبُ إِلَیْکَ بِملائِکَتِکَ الْمُقَرَّبِینَ، وَأَ نْبِیائِکَ الْمُرْسَلِینَ، وَبِکَ اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْغَنِیُّ عَنّی وَبِیَ الْفاقَهُ إِلَیْکَ، أَ نْتَ الْغَنِیُّ وَأَ نَا الْفَقِیرُ إِلَیْکَ، أَ قَلْتَنِی عَثْرَتِی، وَسَتَرْتَ عَلَیَّ ذُ نُوبِی، فَاقْضِ الْیَوْمَ حاجَتِی وَلَا تُعَذِّبْنِی بِقَبِیحِ مَا تَعْلَمُ مِنِّی، بَلْ عَفْوُکَ وَجُودُکَ یَسَعُنِی.

آنگاه حضرت به سجده می افتاد و می گفت: یَا أَهْلَ التَّقْوَی، وَیَا أَهْلَ الْمَغْفِرَهِ، یَا بَرُّ یَا رَحِیمُ، أَ نْتَ أَبَرُّ بِی مِنْ أَبِی وَأُمِّی، وَمِنْ جَمِیعِ الْخَلائِقِ، اقْلِبْنِی بِقَضاءِ حاجَتِی، مُجاباً دُعائِی، مَرْحُوماً صَوْتِی، قَدْ کَشَفْتَ أَ نْوَاعَ الْبَلاءِ عَنِّی (۱) ۳۱۷۱.

چهارم: از حضرت امام محمّد تقی علیه السلام منقول است که: چون از نماز فریضه فارغ شدی بگو:

رَضِیتُ بِاللَّهِ رَبّاً، وَبِمُحَمَّدٍ نَبِیّاً، وَبِالْإِسْلامِ دِیناً، وَبِالْقُرْآنِ کِتاباً، وَبِعَلِیٍّ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَیْنِ وعَلیٍّ وَمُحَمَّدٍ وجعفرٍ وموسَی وعَلِیٍّ ومُحمَّدٍ وعَلِیٍّ والحَسَنِ والحجّهِ. اللَّهُمَّ وَ لِیُّکَ الحُجَّهُالقائمُ فَاحْفَظْهُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ، وَعَنْ یَمِینِهِ وَعَنْ شِمالِهِ، وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ، وَامْدُدْ لَهُ فِی عُمْرِهِ، وَاجْعَلْهُ الْقائِمَ بِأَمْرِکَ، وَالْمُنْتَصِرَ لِدِینِکَ، وَأَرِهِ مَا یُحِبُّ وَما تَقَرُّ بِهِ عَیْنُهُ فِی نَفْسِهِ، وَذُرِّیَّتِهِ، وَفِی أَهْلِهِ وَمالِهِ، وَفِی شِیعَتِهِ وَفِی عَدُوِّهِ، وَأَرِهِمْ مِنْهُ مَا یَحْذَرُونَ، وَأَرِهِ فِیهِمْ مَا یُحِبُّ وَتُقِرُّ بِهِ عَیْنَهُ، وَاشْفِ بِهِ صُدُورَنا وَصُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِینَ.

۱- کافی ۲/ ۵۴۵ ح ۱.

و فرمود که: چون حضرت رسول صلی الله علیه و آله فارغ می شد از نماز می گفت:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی مَا قَدَّمْتُ وَما أَخَّرْتُ، وَما أَسْرَرْتُ وَما أَعْلَنْتُ، وَ إِسْرَافِی عَلَى نَفْسِی وَمَا أَ نْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی. اللَّهُمَّ أَ نْتَ الْمُقَدِّمُ وَالْمُؤَخِّرُ، لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ، بِعِلْمِکَ الْغَیْبَ وَبِقُدْرَتِکَ عَلَى الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ، مَا عَلِمْتَ الْحَیاهَ خَیْرَاً لِی فَأَحْیِنِی، وَتَوَفَّنِی إِذا عَلِمْتَ الْوَفَاهَ خَیْراً لِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ خَشْیَتَکَ فِی السِّرِّ وَالْعَلانِیَهِ، وَکَلِمَهَ الْحَقِّ فِی الْغَضَبِ وَالرِّضا، وَالْقَصْدَ فِی الْفَقْرِ وَالْغِنَى، وَأَسْأَ لُکَ نَعِیماً لَایَنْفَدُ، وَقُرَّهَ عَیْنٍ لَاتَنْقَطِعُ، وَأَسْأَ لُکَ الرِّضَا بِالْقَضاءِ، وَبَرَکَهَ الْمَوْتِ بَعْدَ الْعَیْشِ، وَبَرْدَ الْعَیْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَلَذَّهَ الْمَنْظَرِ إِلَى وَجْهِکَ، وَشَوْقاً إِلَى رُؤْیَتِکَ وَ لِقائِکَ مِنْ غَیْرِ ضَرَّاءَ مُضِرَّهٍ، وَلَا فِتْنَهٍ مُضِلَّهٍ. اللَّهُمَّ زَیِّنَّا بِزِینَهِ الْإِیمانِ وَاجْعَلْنا هُدَاهً مُهْتَدِینَ، اللَّهُمَّ اهْدِنا فِیمَنْ هَدَیْتَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ عَزِیمَهَ الرَّشادِ وَالثَّباتِ فِی الْأَمْرِ وَالرُّشْدِ، وَأَسْأَ لُکَ شُکْرَ نِعْمَتِکَ، وَحُسْنَ عافِیَتِکَ، وَأَدَاءَ حَقِّکَ، وَأَسْأَ لُکَ یَا رَبِّ قَلْباً سَلِیماً، وَ لِساناً صادِقاً، وَأَسْتَغْفِرُکَ لِمَا تَعْلَمُ، وَأَسْأَ لُکَ خَیْرَ مَا تَعْلَمُ، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ، فَإِنَّکَ تَعْلَمُ وَلَا نَعْلَمُ وَأَ نْتَ عَلَّامُ الْغُیُوبِ (۱) ۳۱۷۲.

پنجم: از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: هرکس این کلمات را بگوید نزد هر نماز فریضه محفوظ ماند خودش و خانه اش و مالش و اولادش:

أُجِیرُ نَفْسِی وَمالِی وَوَلَدِی وَأَهْلِی وَدَارِی وَکُلَّ مَا هُوَ مِنِّی بِاللَّهِ الْواحِدِ، الْأَحَدِ، الصَّمَدِ، الَّذِی لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، وَأُجِیرُ نَفْسِی

۱- کافی ۲/ ۵۴۸ ح ۶.

وَمَـالِی وَوَلَـدِی وَکُـلَّ مَـا هُوَ مِنِّی بِرَبِّ الْفَلَقِ، مِنْ شَـرِّ مَا خَلَقَ، (تا آخر سوره) وَأُجِیرُ نَفْسِـی وَمالِی وَوَلَـدِی وَکُلَّ مَا هُوَ مِنِّی بِرَبِّ النَّاسِ مَلِکِ النَّاسِ، (تا آخر سوره) وَأُجِیرُ نَفْسِـی وَمَالِی وَوَلَـدِی وَکُلَّ مَا هُوَ مِنِّی بِاللَّهِ، لَاإِلهَ إِلّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ لَا تَأْخُذُهُ سِـنَةٌ وَلَا نَوْمٌ، تا آخر آیه الکرسی (۱) ۳۱۷۳.

۱- کافی ۲/ ۵۴۹ ح ۸.

فصل پنجم

در بعض دعاهای وارده به جهت رزق ادعیه به جهت رزق

و آنها پنج است:

اوّل: از معاویه بن عمّار منقول است که: از حضرت صادق علیه السلام درخواستم که دعایی مرا تعلیم فرماید برای رزق، پس آن حضرت این دعا را تعلیم من فرمود، و من ندیدم چیزی برای زیاد شدن رزق بهتر از این، فرمود: بگو:

اللّهُمَّ ارْزُقْنِی مِنْ فَضْلِکَ الْوَاسِعِ الْحَلالِ الطَّیِّبِ، رِزْقاً واسِعاً حَلالًا طَیِّباً بَلاغاً لِلدُّنْیا وَالْآخِرَهِ صَبّاً صَبّاً، هَنِیئاً مَرِیئاً مِنْ غَیْرِ کَدٍّ وَلَا مَنٍّ مِنْ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِکَ إِلّا سَعَهً مِنْ فَضْلِکَ الْوَاسِعِ، فَإِنَّکَ قُلْتَ: وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ (۱) ۳۱۷۴، فَمِنْ فَضْلِکَ أَسْأَلُ، وَمِنْ عَطِیَّتِکَ أَسْأَلُ، وَمِنْ یَدِکَ الْمَلْأَی أَسْأَلُ (۲) ۳۱۷۵.

دویّم: از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام مروی است که به زید شحّام فرمود که: بگو به جهت طلب روزی در سجده نماز فریضه:

یَا خَیْرَ الْمَسْؤُولِینَ، وَیَا خَیْرَ الْمُعْطِینَ، ارْزُقْنِی وَارْزُقْ عِیَالِی مِنْ فَضْلِکَ، فَإِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ (۳) ۳۱۷۶.

سیّم: از ابوبصیر منقول است که: شکایت کردم به سوی حضرت صادق علیه السلام از حاجت خود، و خواستم از آن حضرت که مرا تعلیم فرماید دعایی به جهت رزق، پس حضرت این دعا را تعلیم من فرمود، که از زمانی که من خواندم آن را دیگر محتاج نشدم، فرمود: بگو در نماز شب در حال سجده:

یَا خَیْرَ مَدْعُوٍّ، وَیَا خَیْرَ مَسْؤُولٍ، وَیَا أَوْسَعَ مَنْ أَعْطَی، وَیَا خَیْرَ مُرْتَجیً، ارْزُقْنِی وَأَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِکَ، وَسَبِّبْ لِی رِزْقاً مِنْ قِبَلِکَ (۴) ۳۱۷۷ إِنَّکَ عَلَی کُلِ

۱- نساء: ۴/ ۳۲.

۲- کافی ۲/ ۵۵۰ ح ۱.

۳- کافی ۲/ ۵۵۱ ح ۴.

۴- مِنْ فَضْلِکَ: خ ل.

شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۳۱۷۸.

مؤلّف گوید که: شیخ طوسی این دعا را در سجده آخر رکعت هشتم نافله شب در مصباح ذکر فرموده (۲) ۳۱۷۹.

چهارم: روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله این دعا را برای طلب روزی تعلیم فرمود:

یَا رَازِقَ الْمُقِلِّینَ، وَیَا رَاحِمَ الْمَساکِینِ، وَیَا وَ لِیَّ الْمُؤْمِنِینَ، وَیَا ذَا الْقُوَّهِ الْمَتِینِ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَیْتِهِ، وَارْزُقْنِی وَعافِنِی وَاکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی (۳) ۳۱۸۰.

پنجم: ابو بصیر این دعا را به جهت طلب روزی از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده، و آن حضرت فرموده که: این دعای علیّ بن الحسین علیهما السلام است که خدا را به آن می خوانده:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ حُسْنَ الْمَعِیشَهِ، مَعِیشَهً أَ تَقَوَّی بِهَا عَلَی جَمِیعِ حَوَائِجِی، وَأَ تَوَصَّلُ بِها فِی الْحَیاهِ إِلَی آخِرَتِی، مِنْ غَیْرِ أَنْ تُتْرِفَنِی فِیها فَأَطْغَی، أَوْ تُقَتِّرَ بِها عَلَیَّ فَأَشْقی، أَوْسِعْ عَلَیَّ مِنْ حَلالِ رِزْقِکَ، وَأَ فْضِلْ عَلَیَّ مِنْ سَیْبِ فَضْلِکَ نِعْمَهً مِنْکَ سابِغَهً وَعَطاءً غَیْرَ مَمْنُونٍ، ثُمَّ لَاتَشْغَلْنِی عَنْ شُکْرِ نِعْمَتِکَ بِإِکْثارٍ مِنْها، تُلْهِینِی بَهْجَتُهُ (۴) ۳۱۸۱، وَتَفْتِنُنِی زَهَراتُ زَهْوَتِهِ، وَلَا بِإِقْلالٍ عَلَیَّ مِنْها یَقْصُرُ بِعَمَلِی کَدُّهُ، وَیَمْلَأُ صَدْرِی هَمُّهُ، أَعْطِنِی مِنْ ذلِکَ یَا إِلهِی غِنیً عَنْ شِرَارِ خَلْقِکَ، وَبَلاغاً أَنالُ بِهِ رِضْوانَکَ، وَأَعُوذُ بِکَ یَا إِلهِی مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَشَرِّ مَا فِیها، وَ (۵) ۳۱۸۲ لَا تَجْعَلْ عَلَیَّ الدُّنْیا سِجْناً، وَلَا فِراقَها عَلَیَّ حُزْناً،

۱- کافی ۲/ ۵۵۲ ح ۵.

۲- مصباح المتهجّد: ۱۴۷.

۳- کافی ۲/ ۵۵۲ ح ۷.

۴- زَهْرَتُهُ: خ ل.

۵- وَ: خ.

أَخْرِجْنِی مِنْ فِتْنَتِها مَرْضِیّاً عَنِّی، مَقْبُولًا فِیها عَمَلِی، إِلَی دَارِ الْحَیَوانِ وَمَساکِنِ الْأَخْیَارِ، وَأَبْدِلْنِی بِالدُّنْیا الْفانِیَهِ نَعِیمَ الدَّارِ الْباقِیَهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ أَزْلِها (۱) ۳۱۸۳ وَزِلْزالِها وَسَطَوَاتِ شَیاطِینِها وَسَلاطِینِها، وَنَکالِها، وَمِنْ بَغْیِ مَنْ بَغَی عَلَیَّ فِیها. اللَّهُمَّ مَنْ کادَنِی فَکِدْهُ، وَمَنْ أَرادَنِی فَأَرِدْهُ، وَفُلَّ عَنِّی حَدَّ مَنْ نَصَبَ لِی حَدَّهُ، وَأَطْفِئ عَنِّی نارَ مَنْ شَبَّ لِی وَقُودَهُ، وَاکْفِنِی مَکْرَ الْمَکَرَهِ، وَافْقَأْ عَنِّی عُیُونَ الْکَفَرَهِ، وَاکْفِنِی هَمَّ مَنْ أَدْخَلَ عَلَیَّ هَمَّهُ، وَادْفَعْ عَنِّی شَرَّ الْحَسَدَهِ، وَاعْصِمْنِی مِنْ ذلِکَ بِالسَّکِینَهِ، وَأَلْبِسْنِی دِرْعَکَ الْحَصِینَهَ، وَأَحْیِنِی فِی سِتْرِکَ الْوَاقِی، وَأَصْلِحْ لِی حالِی، وَصَدِّقْ قَوْلِی بِفِعالِی، وَبَارِکْ لِی فِی أَهْلِی وَمالی (۲) ۳۱۸۴.

مؤلّف گوید که: در باب دویّم در ذکر نمازها گذشت نمازهایی بجهت زیاد شدن روزی (۳) ۳۱۸۵.

۱- أَزْلِها: أی شدّتها.

۲- کافی ۲/ ۵۵۳ ح ۱۳.

۳- ص ۹۰۳.

فصل ششم

در ذکر دو دعا به جهت دَین ادعیه جهت اداء دَین

اوّل: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که فرمود: بگو:

اللّهُمَّ لَحْظَةً مِنْ لَحَظاتِکَ تُیَسِّرُ عَلَی غُرَمائِی بِهَا الْقَضاءَ، وَتُیَسِّرُ لِی بِهَا الاقْتِضاءَ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ (۱) ۳۱۸۶.

دویّم: این دعا است که از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام روایت شده:

اللّهُمَّ ارْدُدْ إِلی جَمِیعِ خَلْقِکَ مَظالِمَهُمُ الَّتِی قِبَلِی صَغِیرَها وَکَبِیرَها، فِی یُسْرٍ مِنْکَ وَعافِیَهٍ، وَما لَمْ تَبْلُغْهُ قُوَّتِی، وَلَمْ تَسَعْهُ ذاتُ یَدِی، وَلَمْ یَقْوَ عَلَیْهِ بَدَنِی وَیَقِینِی وَنَفْسِی، فَأَدِّهِ عَنِّی، مِنْ جَزِیلِ ما عِنْدَکَ مِنْ فَضْلِکَ، ثُمَّ لَاتُخَلِّفْ عَلَیَّ مِنْهُ شَیْئاً تَقْضِیهِ مِنْ حَسَناتِی، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ الدِّینَ کَما شَرَعَ، وَأَنَّ الْإِسْلامَ کَما وَصَفَ، وَأَنَّ الْکِتَابَ کَما أُ نْزَلَ، وَأَنَّ الْقَوْلَ کَما حَدَّثَ، وَأَنَّ اللّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِینُ، ذَکَرَ اللّهُ مُحَمَّداً وَأَهْلَ بَیْتِهِ بِخَیْرٍ، وَحَیَّا مُحَمَّداً وَأَهْلَ بَیْتِهِ بِالسَّلامِ (۲) ۳۱۸۷.

۱- کافی ۲/ ۵۵۴ ح ۱.

۲- کافی ۲/ ۵۵۵ ح ۴.

فصل هفتم

در ذکر بعض دعاهای وارده برای دفع اندوه و غم و خوف و غیره

و مشتمل است بر دوازده دعا:

اوّل: روایت شده از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام که: چون نازل شد به تو امری که از آن ترسانی رو کن به سوی قبله و دو رکعت نماز گزار، پس بگو: يَا أَبْصَرَ النَّاظِرِينَ، وَيَا أَسْمَعَ السَّامِعِينَ، وَيَا أَسْرَعَ الْحاسِبِينَ، وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، بگو این کلمات را هفتاد مرتبه، و در هر مرتبه که گفتی حاجت خود را با آن ذکر کن (۱) ۳۱۸۸.

دویّم، از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که فرمود: هر که را برسد همّی یا غمّی یا اندوهی یا بلایی یا شدّتی پس بگوید: اللَّهُ رَبِّی لَاأُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً، تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَیِّ الَّذِی لَا يَمُوتُ (۲) ۳۱۸۹. ادعیه دفع اندوه و خوف و غیره

سیّم، از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون برادران یوسف علیه السلام حضرت یوسف را در چاه افکندند جبرئیل علیه السلام آمد نزد او و گفت: چه می کنی در این جا ای پسر؟ جناب یوسف علیه السلام گفت: برادرانم مرا افکندند در این چاه، گفت: دوست داری که بیرون آیی از آن؟ گفت: این بسته به مشیّت خداوند عزّ وجلّ است، اگر خواست بیرون خواهد آورد مرا، جبرئیل گفت که: حق تعالی می فرماید: بخوان مرا به این دعا تا تو را از چاه بیرون آورم، گفت: کدام است آن دعا؟ گفت: بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِأَنَّ لَکَ الْحَمْدَ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْمَنَّانُ، بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، ذُو الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَجْعَلَ لِی مِمَّا أَنَا فِيهِ فَرَجاً وَمَخْرَجاً. پس کاروان آمد واورا بیرون آورد همچنان که حق تعالی قصّه او را در قرآن مجید ذکر فرموده (۳) ۳۱۹۰.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرگاه ترسیدی از امری پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ لَايَكْفِی مِنْکَ أَحَدٌ وَأَنْتَ تَكْفِی مِنْ كُلِّ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِكَ، فَاكْفِنِی كَذا وَكَذا.

۱- کافی ۲/ ۵۵۶ ح ۱.

۲- کافی ۲/ ۵۵۶ ح ۲.

۳- کافی ۲/ ۵۵۶ ح ۶.

و در حدیث دیگر فرمود: می گویی: يَا كافِياً مِنْ كُلِّ شَيْ ءٍ، وَلَا يَكْفِي مِنْكَ شَيْ ءٌ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، اكْفِنِي ما أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ الدُّنْيا وَالْآخِرَهِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۱) ۳۱۹۱.

و فرمود حضرت صادق علیه السلام که: هر کسی که داخل شود بر سلطانی که از او بترسد پس بگوید:

بِاللَّهِ أَسْتَفْتِحُ، وَبِاللَّهِ أَسْتَنْجِحُ، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَ تَوَجَّهُ، اللَّهُمَّ ذَلِّلْ لِي صُعُوبَتَهُ، وَسَهِّلْ لِي حُزُونَتَهُ، فَإِنَّكَ تَمْحُو مَا تَشَاءُ وَتُثْبِتُ وَعِنْدَكَ أُمُّ الْكِتَابِ.

و بگوید نیز: حَسْبِيَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعظِيمِ، وَأَمْتَنِعُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ مِنْ حَوْ لِهِمْ وَقُوَّتِهِمْ وَأَمْتَنِعُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ (۲) ۳۱۹۲.

پنجم: روایت شده که این دعای حضرت باقر علیه السلام است در امری که حادث شود:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَزَكِّ عَمَلِي، وَيَسِّرْ مُنْقَلَبِي، وَاهْدِ قَلْبِي، وَآمِنْ خَوْفِي، وَعافِنِي فِي عُمْرِي كُلِّهِ، وَثَبِّتْ حُجَّتِي، وَاغْفِرْ خَطايایَ، وَبَيِّضْ وَجْهِي، وَاعْصِمْنِي فِي دِينِي، وَسَهِّلْ مَطْلَبِي، وَوَسِّعْ عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَإِنِّي ضَعِيفٌ، وَتَجاوَزْ عَنْ سَيِّ ءِ مَا عِنْدِي بِحُسْنِ مَا عِنْدَكَ، وَلَا تَفْجَعْنِي بِنَفْسِي وَلَا تَفْجَعْ لِي حَمِيماً، وَهَبْ لِي يَا إِلهِي لَحْظَهً مِنْ لَحَظاتِكَ، تَكْشِفُ بِها عَنِّي جَمِيعَ مَا بِهِ ابْتَلَيْتَنِي، وَتَرُدُّ بِها عَلَيَ

۱- کافی ۲/ ۵۵۷ ح ۷.

۲- کافی ۲/ ۵۵۸ ح ۷.

مَاهُوَ أَحْسَنُ عادَتِکَ عِنْدِی، فَقَدْ ضَعُفَتْ قُوَّتِی، وَقَلَّتْ حِیلَتِی، وَانْقَطَعَ مِنْ خَلْقِکَ رَجائِی، وَلَمْ یَبْقَ إِلّا رَجاؤُکَ، وَتَوَکُّلِی عَلَیْکَ، وَقُدْرَتُکَ عَلَیَّ یَا رَبِّ أَنْ تَرْحَمَنِی وَتُعافِیَنِی کَقُدْرَتِکَ عَلَیَّ أَنْ تُعَذِّبَنِی وَتَبْتَلِیَنِی. إِلهِی ذِکْرُ عَوَائِدِکَ یُؤْنِسُنِی، وَالرَّجاءُ لِإِنْعامِکَ یُقَوِّینِی، وَلَمْ أَخْلُ مِنْ نِعَمِکَ مُنْذُ خَلَقْتَنِی، فَأَنْتَ رَبِّی وَسَیِّدِی وَمَفْزَعِی وَمَلْجَأی وَالْحافِظُ لِی وَالذَّابُّ عَنِّی، وَالرَّحِیمُ بِی، وَالْمُتَکَفِّلُ بِرِزْقِی، وَفِی قَضائِکَ وَقُدْرَتِکَ کُلُّ مَا أَ نَا فِیهِ، فَلْیَکُنْ یَا سَیِّدِی وَمَوْلایَ فِیما قَضَیْتَ وَقَدَّرْتَ وَحَتَمْتَ تَعْجِیلُ خَلاصِی مِمَّا أَ نَا فِیهِ جَمِیعِهِ، وَالْعافِیَهُ لِی فَإِنِّی لَاأَجِدُ لِدَفْعِ ذلِکَ أَحَداً غَیْرَکَ، وَلَا أَعْتَمِدُ فِیهِ إِلّا عَلَیْکَ، فَکُنْ یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرام (۱) ۳۱۹۳ عِنْدَ أَحْسَنِ ظَنِّی بِکَ، وَرَجائِی لَکَ، وَارْحَمْ تَضَرُّعِی وَاسْتِکانَتِی وَضَعْفَ رُکْنِی، وَامْنُنْ بِذلِکَ عَلَیَّ وَعَلَی کُلِّ داعٍ دَعاکَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۲) ۳۱۹۴.

ششم: از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که فرمود: حضرت علیّ بن الحسین علیهما السلام می فرمود: باکی ندارم هرگاه بگویم این کلمات را اگر جمع شوند برای ضرر من جنّ و انس:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، وَمِنَ اللَّهِ، وَ إِلَی اللَّهِ، وَفِی سَبِیلِ اللَّهِ، وَعَلَی مِلَّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ (۳) ۳۱۹۵. اللَّهُمَّ إِلَیْکَ أَسْلَمْتُ نَفْسِی، وَ إِلَیْکَ وَجَّهْتُ (۴) ۳۱۹۶ وَجْهِی، وَ إِلَیْکَ أَ لْجَأْتُ ظَهْرِی، وَ إِلَیْکَ فَوَّضْتُ أَمْرِی، اللَّهُمَّ احْفَظْنِی بِحِفْظِ الْإِیمانِ مِنْ بَیْنِ یَدَیَّ وَمِنْ خَلْفِی، وَعَنْ یَمِینِی وَعَنْ شِمالِی، وَمِنْ فَوْقِی وَمِنْ

۱- وَالْإِکْرام: خ.

۲- کافی ۲/ ۵۵۸ ح ۸.

۳- صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: نسخه.

۴- نَفْسِی وَ إِلَیْکَ وَجَّهْتُ: خ.

تَحْتِی، وَما قِبِلِی، وَادْفَعْ عَنِّی بِحَوْ لِکَ وَقُوَّتِکَ، فَإِنَّهُ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِکَ (۱) ۳۱۹۷ (۲) ۳۱۹۸.

هفتم: برای دفع کربت و خوف از سلطان وارد شده بخوانند دعاء اهل بیت علیهم السلام را: یَا کائِناً قَبْلَ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَیَا مُکَوِّنَ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَیَا باقِیاً بَعْدَ کُلِّ شَیْ ءٍ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَافْعَلْ بِی کَذا وَکَذا. به جای کذا و کذا حاجت خود را بخواه (۳) ۳۱۹۹.

هشتم: از حضرت امام محمّد تقی علیه السلام مروی است که: برای فَرَج و گشایش امر مواظبت کن به خواندنِ: یَا مَنْ یَکْفِی مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ، وَلَا یَکْفِی مِنْهُ شَیْ ءٌ، اکْفِنِی مَا أَهَمَّنِی (۴) ۳۲۰۰.

نهم: از حضرت امام زین العابدین علیه السلام منقول است که می فرمود به فرزند خود: ای پسرک من، هرگاه برسد مصیبتی به یکی از شماها یا نازل شود به او نازله، وضوی کامل بگیرد و دو رکعت نماز گزارد یا چهار رکعت، و بگوید در آخر آن:

یَا مَوْضِعَ کُلِّ شَکْوَی، وَیَا سامِعَ کُلِّ نَجْوَی، وَیَا شاهِدَ کُلِّ مَلَأً، وَیَا عالِمَ کُلِّ خَفِیَّهٍ، وَیَا دافِعَ مَا یَشاءُ مِنْ بَلِیَّهٍ، یَا خَلِیلَ إِبْرَاهِیمَ، وَیَا نَجِیَّ مُوسَی، وَیَا مُصْطَفِیَ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، أَدْعُوکَ دُعاءَ مَنِ اشْتَدَّتْ فاقَتُهُ، وَقَلَّتْ حِیلَتُهُ، وَضَعُفَتْ قُوَّتُهُ، دُعاءَ الْغَرِیبِ الْغَرِیقِ (۵) ۳۲۰۱ الْمُضْطَرِّ، الَّذِی لَایَجِدُ لِکَشْفِ مَا هُوَ فِیهِ إِلّا أَ نْتَ، یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس بدرستی که نمی خواند این دعا را احدی مگر آنکه برطرف می کند حق تعالی از او نازله را إن شاء اللَّه تعالی (۶) ۳۲۰۲.

دهم: از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که: برای رفع همّ و غم غسل می کنی و دو رکعت نماز می گزاری و می گویی: یَا فارِجَ الْهَمِّ، وَیَا کاشِفَ الْغَمِّ، یَا رَحْمنَ الدُّنْیَا وَالْآخِرَهِ وَرَحِیمَهُما فَرِّجْ هَمِّی، وَاکْشِفْ غَمِّی، یَا اللَّهُ الْواحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ، الَّذِی

۱- إلّاباللَّه: خ ل.

۲- کافی ۲/ ۵۵۹ ح ۱۰.

۳- کافی ۲/ ۵۶۰ ح ۱۳ از امام باقر علیه السلام.

۴- کافی ۲/ ۵۶۰ ح ۱۴.

۵- در کافی: الْغَرِیقِ الْغَرِیبِ.

۶- کافی ۲/ ۵۶۰ ح ۱۵.

لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحدٌ، اعْصِمْنِی وَطَهِّرْنِی وَاذْهَبْ بِبَلِیَّتِی. و بخوان آیه الکرسی و معوّذتین را (۱) ۳۲۰۳.

یـازدهم: روایت شـده که برای رفع هم می گویی در سـجده صـد مرتبه: یَـا حَیُّ یَـا قَیُّومُ یَـا لَـا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ، بِرَحْمَتِکَ أَسْتَغِیثُ، فَاکْفِنِی ما أَهَمَّنِی، وَلَا تَکِلْنِی إِلَی نَفْسِی (۲) ۳۲۰۴.

دوازدهـم: از حضـرت موسـی بـن جعفر علیه السـلام منقـول است که به سـماعه فرمـود که: ای سـماعه، هر وقت که از برای تو حاجتی باشد نزد حق تعالی پس بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِیٍّ، فَإِنَّ لَهُما عِنْدَکَ شَأْناً مِنَ الشَّأْنِ، وَقَدْراً مِنَ الْقَدْرِ، فَبِحَقِّ ذلِکَ الشَّأْنِ وَبِحَقِّ ذلِکَ الْقَدْرِ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا.

پس بـدرستی که چون روز قیامت شود نمانـد مَلَک مقرّبی و نه پیغمبر مُرسلی و نه مؤمن ممتحنی مگر آنکه او محتاج است به سوی محمّد و علی صلوات اللَّه علیهما و آلهما در آن روز (۳) ۳۲۰۵.

فقیر گوید که: ابن ابی الحدید نقل کرده از حضـرت امیر المؤمنین علیه السـلام که فرمود: وقتی سؤال کردم از حضـرت رسول صلی الله علیه و آله که دعـا کنـد برای من به مغفرت، فرمود: دعـا خواهم کرد، پس برخـاست و نمـاز گـذاشت و دست به دعا برداشت، گوش دادم به دعای آن حضـرت، شنیدم می گوید: اللَّهُمَّ بِحَقِّ عَلِیٍّ عِنْدَکَ اغْفِرْ لِعَلِیٍّ، یعنی خدایا به حقّ علی نزد تو بیامرز علی را، من گفتم: یا رسول اللَّه، این چه دعایی بود که کردی؟ فرمود: آیا کسـی گرامیتر از تو هست نزد خـدا که من او را شفیع خود کنم نزد او؟ (۴) ۳۲۰۶ مؤلّف گوید که: ما در باب اوّل در ذکر ادعیه سجده شکر ذکر کردیم بعض دعاهایی که مناسبت با این فصل داشت (ص ۸۵۴). ادعیه علل و امراض

۱- کافی ۲/ ۵۵۷ ح ۶.

۲- کافی ۲/ ۵۵۷ ح ۲۰.

۳- کافی ۲/ ۵۶۲ ح ۲۱.

۴- شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ۲۰/ ۳۱۶ شماره ۶۲۵.

فصل هشتم

در ذکر چند دعایی برای علّتها و مرضها

اوّل: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که می گویی از برای دردها:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللّهِ، كَمْ مِنْ نِعْمَةٍ لِلَّهِ، فِی عِرْقٍ ساكِنٍ وَغَيْرِ ساكِنٍ، عَلَى عَبْدٍ شاكِرٍ وَغَيْرِ شاكِرٍ، و می گیری ریش خود را به دست راست خود بعد از نماز فریضه و می گویی سه مرتبه: اللَّهُمَّ فَرِّجْ عَنِّی كُرْبَتِی، وَعَجِّلْ عافِيَتِی، وَاكْشِفْ ضُرِّی، و حریص باش که این عمل با اشک و گریه باشد (۱) ۳۲۰۷.

دوّم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: بگذار دست بر موضع درد و بگو: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، وَمُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلّا بِاللَّهِ. اللَّهُمَّ امْسَحْ عَنِّی مَا أَجِدُ، و مسح می کنی به دست راست موضع درد را سه مرتبه (۲) ۳۲۰۸.

سیّم: از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام مروی است که: امیر المؤمنین علیه السلام مریض شد رسول خدا صلی الله علیه و آله به دیدن او رفت و فرمود به او که: بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ تَعْجِيلَ عافِيَتِكَ، وَصَبْراً عَلَى بَلِيَّتِكَ، وَخُرُوجاً (۳) ۳۲۰۹ إِلَى رَحْمَتِكَ (۴) ۳۲۱۰.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: می گذاری دست خود را بر موضع درد و می گویی سه مرتبه:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، الَّذِی نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ، وَهُوَ عِنْدَكَ فِی أُمِّ الْكِتابِ عَلِيٌّ حَكِيمٌ، أَنْ تَشْفِيَنِی بِشِفائِكَ، وَتُدَاوِيَنِی بِدَوَائِكَ، وَتُعافِيَنِی مِنْ بَلائِكَ. و صلوات می فرستی بر محمّد و آل محمّد علیهم السلام (۵) ۳۲۱۱.

پنجم: از ابو حمزه روایت است که: مرا عارض شد دردی در زانویم پس شکایت کردم آن را

۱- کافی ۲/ ۵۶۶ ح ۷.

۲- کافی ۲/ ۵۶۶ ح ۱۰.

۳- أَوْ صَبْراً ... أَوْ خُرُوجاً: خ ل.

۴- کافی ۲/ ۵۶۷ ح ۱۶.

۵- کافی ۲/ ۵۶۸ ح ۱۸.

به حضرت امام محمّد باقر علیه السلام، فرمود: هرگاه نماز گزاردی پس بگو:

یَا أَجْوَدَ مَنْ أَعْطَی، وَیَا خَیْرَ مَنْ سُئِلَ، وَیَا أَرْحَمَ مَنِ اسْتُرْحِمَ، ارْحَمْ ضَعْفِی وَقِلَّهَ حِیلَتِی، وَاعْفِنِی مِنْ وَجَعِی، گفت: خواندم آن را و عافیت یافتم (۱) ۳۲۱۲.

مؤلّف گوید که: ما در اوّل باب سیّم (ص ۹۲۳) دعاهایی برای علل و اسقام ذکر نمودیم. در بعض احراز و عوذات

۱- کافی ۲/ ۵۶۸ ح ۱۹.

فصل نهم

در بعض احراز و عوذات است

و آنچه ذکر می شود در این جا پنج چیز است:

اول: روایت شده که شخصی خدمت حضرت صادق علیه السلام شکایت از وحشت کرد، حضرت فرمود: آیا خبر ندهم شما را به چیزی که اگر بگویید آن را وحشت نخواهید کرد در شب و نه در روز؟!

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَ (۱) ۳۲۱۳ تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ، إِنَّهُ مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ، إِنَّ اللَّهَ بالِغُ أَمْرِهِ، قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِکُلِّ شَیْ ءٍ قَدْراً. اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی فِی کَنَفِکَ وَفِی جِوارِکَ، وَاجْعَلْنِی فِی أَمانِکَ وَفِی مَنْعِکَ.

روایت شده که مردی سی سال این را می خواند، شبی آن را ترک کرد عقرب او را در آن شب گزید (۲) ۳۲۱۴.

دویّم: روایت شده کسی که شب به روز آورد در خانه یا اطاقی تنها، بخواند آیه الکرسی را و بگوید: اللَّهُمَّ آنِسْ وَحْشَتِی، وَآمِنْ رَوْعَتِی، وَأَعِنِّی عَلَی وَحْدَتِی (۳) ۳۲۱۵.

سیّم: روایت است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله تعویذ فرمود حسن و حسین علیهما السلام را به این کلمات: أُعِیذُکُما بِکَلِماتِ اللَّهِ التَّامَّهِ، وَأَسْمَائِهِ الْحُسْنَی کُلِّها عامَّهً، مِنْ شَرِّ السَّامَّهِ وَالْهامَّهِ، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ عَیْنٍ لامَّهٍ، وَمِنْ شَرِّ حاسِدٍ إِذا حَسَدَ، پس فرمود: همچنین تعویذ می کرد حضرت ابراهیم علیه السلام اسماعیل و اسحاق را (۴) ۳۲۱۶.

چهارم: روایت شده که در بعضی غزوات اصحاب حضرت رسول صلی الله علیه و آله خدمت آن حضرت شکایت کردند از اذیّت کیکها، فرمود در وقتی که به خوابگاه خود روند بگویند:

۱- وَ: خ.
۲- کافی ۲/ ۵۶۸ ح ۱.
۳- کافی ۲/ ۵۷۳ ح ۱۳.
۴- کافی ۲/ ۵۶۹ ح ۳.

أَ يُّهَا الْأَسْوَدُ الْوَثّابُ، الَّذِی لَایُبالِی غَلَقاً وَلَا باباً، عَزَمْتُ عَلَیْکَ بِأُمِّ الْکِتابِ أَنْ لَاتُؤْذِیَنِی وَأَصْحابِی إِلَی أَنْ یَذْهَبَ اللَّیْلُ، وَیَجِی ءَ الصُّبْحُ بِمَا جاءَ (۱) ۳۲۱۷.

پنجم: روایت شده از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام که فرمود: چون دیدی سَبُع را یعنی جانور درنده را مانند شیر و پلنگ و گرگ و امثال آنها بگو: أَعُوذُ بِرَبِّ دانْیالَ وَالْجُبِّ، مِنْ کُلِّ أَسَدٍ مُسْتَأْسِدٍ (۲) ۳۲۱۸.

و از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: چون جانوری درّنده دیدی بخوان در صورت او آیه الکرسی و بگو مر او را: عَزَمْتُ عَلَیْکَ بِعَزِیمَهِ اللَّهِ، وَعَزِیمَهِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَعَزِیمَهِ سُلَیْمَانَ بْنِ داوُدَ، وَعَزِیمَهِ أَمِیرِ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیِّ بْنِ أَبِی طالِبٍ عَلَیْهِ السَّلامُ، وَالْأَئِمَّهِ الطّاهِرِینَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ مِنْ بَعْدِهِ، پس بدرستی که منصرف خواهد شد از تو إن شاء اللَّه تعالی (۳) ۳۲۱۹.

ششم: روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: یا علی، هرگاه واقع شدی در ورطه یا بلیّه ای بگو: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، پس بدرستی که خداوند عزّ وجلّ برطرف می کند از تو آنچه بخواهد از انواع بلا (۴) ۳۲۲۰.

۱- کافی ۲/ ۵۷۱ ح ۸.

۲- کافی ۲/ ۵۷۱ ح ۹.

۳- کافی ۲/ ۵۷۲ ح ۱۱.

۴- کافی ۲/ ۵۷۳ ح ۱۴.

ادعیه برای حوائج دنیا و آخرت

فصل دهم

در ذکر چند دعای مُوجز است که برای حوائج دنیا و آخرت نافع است

و آنچه در این جا ذکر می شود سی دعا است:

اوّل: از حضرت صادق علیه السلام مروی است که بگو: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِی أَخْشَاکَ کَأَ نِّی أَرَاکَ، وَأَسْعِدْنِی بِتَقْوَاکَ، وَلَا تُشْقِنِی بِنَشْطِی لِمَعاصِیکَ، وَخِرْ لِی فِی قَضائِکَ، وَبارِکْ لِی فِی قَدَرِکَ، حَتَّی لَاأُحِبَّ تَأْخِیرَ مَا عَجَّلْتَ، وَلَا تَعْجِیلَ مَا أَخَّرْتَ، وَاجْعَلْ غِنَایَ فِی نَفْسِی، وَمَتِّعْنِی بِسَمْعِی وَبَصَرِی، وَاجْعَلْهُمَا الْوَارِثَیْنِ مِنِّی، وَانْصُرْنِی عَلَی مَنْ ظَلَمَنِی، وَأَرِنِی فِیهِ قُدْرَتَکَ یَا رَبِّ، وَأَقِرَّ بِذلِکَ عَیْنِی (۱) ۳۲۲۱.

دویّم: و نیز از آن حضرت منقول است که بگو: اللَّهُمَّ أَعِنِّی عَلَی هَوْلِ یَوْمِ الْقِیامَهِ وَأَخْرِجْنِی مِنَ الدُّنْیا سالِماً، وَزَوِّجْنِی مِنَ الْحُورِ الْعِینِ، وَاکْفِنِی مَؤُونَتِی وَمَؤُونَهَ عِیالِی وَمَؤُونَهَ النَّاسِ، وَأَدْخِلْنِی بِرَحْمَتِکَ فِی عِبَادِکَ الصَّالِحِینَ (۲) ۳۲۲۲.

سیّم: این دعای شریف است که نگاه می دارد از گناهان و جامع دنیا و آخرت است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، یَا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِیلَ وَسَتَرَ الْقَبِیحَ، وَلَمْ یَهْتِکِ السِّتْرَ عَنِّی، یَا کَرِیمَ الْعَفْوِ، یَا حَسَنَ التَّجاوُزِ، یَا واسِعَ الْمَغْفِرَهِ، وَیَا باسِطَ الْیَدَیْنِ بِالرَّحْمَهِ، یَا صاحِبَ کُلِّ نَجْوَی، وَیَا مُنْتَهی کُلِّ شَکْوَی، یَا کَرِیمَ الصَّفْحِ، یَا عَظِیمَ الْمَنِّ، یَا مُبْتَدِئَ کُلِّ نِعْمَهٍ قَبْلَ اسْتِحْقاقِها، یَا رَبَّاهُ یَا سَیِّداهُ یَا مُوْلَیاهُ (۳) ۳۲۲۳ یَا غایَتَاهُ (۴) ۳۲۲۴ یَا غِیاثاهُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَسْأَ لُکَ أَنْ لَاتَجْعَلَنِی

۱- کافی ۲/ ۵۷۷ ح ۱.

۲- کافی ۲/ ۵۷۸ ح ۲.

۳- یا مَوْلاهُ: خ ل.

۴- یا غایَتَاهُ: خ.

فِی النّارِ. آنگاه می طلبی از حق تعالی هرچه بخواهی (۱) ۳۲۲۵.

چهارم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که این دعا را خواند: اللَّهُمَّ أَ نْتَ ثِقَتِی فِی کُلِّ کُرْبَهٍ، وَأَ نْتَ رَجائِی فِی کُلِّ شِدَّهٍ، وَأَ نْتَ لِی فِی کُلِّ أَمْرٍ نَزَلَ بِی ثِقَهٌ وَعُدَّهٌ، کَمْ مِنْ کَرْبٍ یَضْعُفُ عَنْهُ الْفُؤادُ، وَتَقِلُّ فِیهِ الْحِیلَهُ، وَیَخْذُلُ عَنْهُ الْقَرِیبُ وَالْبَعِیدُ، وَیَشْمَتُ بِهِ الْعَدُوُّ، وَتُعْیِینِی فِیهِ الْأُمُورُ أَ نْزَلْتُهُ بِکَ، وَشَکَوْتُهُ إِلَیْکَ راغِباً فِیهِ عَمَّنْ سِوَاکَ فَفَرَّجْتَهُ وَکَشَفْتَهُ وَکَفَیْتَنِیهِ، فَأَ نْتَ وَ لِیُّ کُلِّ نِعْمَهٍ، وَصاحِبُ کُلِّ حاجَهٍ، وَمُنْتَهَی کُلِّ رَغْبَهٍ، فَلَکَ الْحَمْدُ کَثِیراً، وَلَکَ الْمَنُّ فاضِلًا (۲) ۳۲۲۶.

مؤلّف گوید که: این دعا همان دعای حضرت رسول صلی الله علیه و آله است در یوم بدر و احزاب، و نیز دعای حضرت سیّد الشّهداء علیه السلام است که در روز عاشورا در کربلا خواند (۳) ۳۲۲۷.

و غیر از این نیز دو دعای دیگر از آن حضرت مروی است که در آن روز خواندند، که یکی این دعا است که تعلیم حضرت امام زین العابدین علیه السلام فرمود در آن وقتی که او را به سینه خود چسبانید و خونها در بدن مبارکش می جوشید، برای حاجت ومهمّ و اندوه وبلاهای سخت و امر عظیم دشوار:

بِحَقِّ یس وَالْقُرْآنِ الْحَکِیم، وَبِحَقِّ طه وَالْقُرْآنِ الْعَظِیم، یَا مَنْ یَقْدِرُ عَلَی حَوائِجِ السَّائِلِینَ، یَا مَنْ یَعْلَمُ ما فِی الضَّمِیرِ، یَا مُنَفِّساً عَنِ الْمَکْرُوبِینَ، یَا مُفَرِّجاً عَنِ الْمَغْمُومِینَ، یَا راحِمَ الشَّیخِ الْکَبِیرِ، یَا رازِقَ الطِّفْلِ الصَّغِیرِ، یَا مَنْ لَا یَحْتاجُ إِلَی التَّفْسِیرِ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَافْعَلْ بِی کَذا وَکَذا. و حاجت خود را بخواه (۴) ۳۲۲۸.

۱- کافی ۲/ ۵۷۸ ح ۴.

۲- کافی ۲/ ۵۷۸ ح ۵.

۳- ارشاد مفید ۲/ ۹۶ و تاریخ طبری ۵/ ۴۲۳ و بحار ۴۵/ ۴.

۴- دعوات راوندی: ۵۴، ح ۱۳۷ و بحار ۹۵/ ۱۶۱.

پنجم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که دست خود را به سوی آسمان بلند کرد و گفت:

رَبِّ لَاتَکِلْنِی إِلی نَفْسِی طَرْفَهَ عَیْنٍ أَبَداً، لَاأَ قَلَّ مِنْ ذلِکَ وَلَا أَکْثَرَ (۱) ۳۲۲۹.

ششم: و نیز از آن حضرت مروی است که این کلمات را می گفت:

ارْحَمْنِی مِمَّا لَاطاقَهَ لِی بِهِ، وَلَا صَبْرَ لِی عَلَیْهِ (۲) ۳۲۳۰.

هفتم: از حضرت صادق علیه السلام منقول است که بگو: (۳) ۳۲۳۱

لَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِجَلالِکَ وَجَمالِکَ وَکَرَمِکَ، أَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۴) ۳۲۳۲.

هشتم: از فضل بن یونس منقول است که حضرت امام موسی علیه السلام به من فرمود که:

بسیار بگو:

اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْنِی مِنَ الْمُعَارِینَ، وَلَا تُخْرِجْنِی مِنَ التَّقْصِیرِ (۵) ۳۲۳۳.

یعنی خدایا قرار مده مرا از کسانی که ایمانشان عاریه و غیر ثابت است، یا آنکه قرار مده مرا از کسانی که آنها را به خودشان واگذاشته ای، مانند ستوری که مهارش را به گردنش افکنند و او را رها کنند به چرا که هر کاری خواهد بکند و هر کجا خواهد برود، و بیرون مکن مرا از تقصیر، یعنی چنان مکن که من خود را مقصِّر ندانم، بلکه چنان باشم که همیشه خود را مقصّر درگاه تو بدانم.

نهم: از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام مروی است که: حق تعالی آمرزید مردی از اهل بادیه را به سبب این دو کلمه که دعا کرد به آن:

اللَّهُمَّ إِنْ تُعَذِّبْنِی فَأَهْلٌ لِذلِکَ (۶) ۳۲۳۴ أَ نَا، وَ إِنْ تَغْفِرْ لِی فَأَهْلٌ لِذلِکَ (۷) ۳۲۳۵ أَ نْتَ (۸) ۳۲۳۶.

دهم: از داوود رقّی مروی است که گفت: می شنیدم از حضرت صادق علیه السلام که بیشتر چیزی که الحاح می کرد به آن در دعا می خواند خدا را به حقّ پنج تن، یعنی رسول خدا و امیر المؤمنین وفاطمه و حسن و حسین صلوات اللّه علیهم (۹) ۳۲۳۷.

۱- کافی ۲/ ۵۸۱ ح ۱۵.
۲- کافی ۲/ ۵۸۵ ح ۲۲.
۳- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۴- کافی ۲/ ۵۷۹ ح ۶.

۵- کافی ۲/ ۵۷۹ ح ۷.

۶- ذلِکَ: خ ل.

۷- ذلِکَ: خ ل.

۸- کافی ۲/ ۵۷۹ ح ۸.

۹- کافی ۲/ ۵۸۰ ح ۱۱.

یازدهم: از یزید (۱) ۳۲۳۸ صائغ روایت است که: گفتم به حضرت صادق علیه السلام که: بخوان خدا را برای ما، حضرت این دعا را نمود برای ما:

اللَّهُمَّ ارْزُقْهُمْ صِدْقَ الْحَدِيثِ، وَأَداءَ الْأَمانَهِ، وَالْمُحافَظَهَ عَلَى الصَّلَوَاتِ.

اللَّهُمَّ إِنَّهُمْ أَحَقُّ خَلْقِكَ أَنْ تَفْعَلَهُ بِهِمْ، اللَّهُمَّ افْعَلْهُ بِهِمْ (۲) ۳۲۳۹.

دوازدهم: بخواند این دعا را که امیر المؤمنین علیه السلام می خواند: اللَّهُمَّ مُنَّ عَلَيَّ بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ، وَالتَّفْوِيضِ إِلَيْكَ، وَالرِّضا بِقَدَرِكَ، وَالتَّسْلِيمِ لِأَمْرِكَ حَتَّى لَاأُحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ، وَلَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ، يَا رَبَّ الْعالَمِينَ (۳) ۳۲۴۰.

سیزدهم: روایت شده که جبرئیل خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد که:

پروردگارت می فرماید: هرگاه خواستی مرا عبادت کنی روز و شبی حقّ عبادت مرا، دستهای خود را بلند کن به سوی من و بگو:

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْداً خالِداً مَعَ خُلُودِكَ، وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْداً لَامُنْتَهَى لَهُ دُونَ عِلْمِكَ، وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْداً لَاأَمَدَ لَهُ دُونَ مَشِيئَتِكَ، وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْداً لَا جَزاءَ لِقائِلِهِ إِلَّا رِضاكَ. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ كُلُّهُ، وَلَكَ الْمَنُّ كُلُّهُ، وَلَكَ الْفَخْرُ كُلُّهُ، وَلَكَ الْبَهاءُ كُلُّهُ، وَلَكَ النُّورُ كُلُّهُ، وَلَكَ الْعِزَّهُ كُلُّها، وَلَكَ الْجَبَرُوتُ كُلُّها، وَلَكَ الْعَظَمَهُ كُلُّها، وَلَكَ الدُّنْيا كُلُّها، وَلَكَ الْآخِرَهُ كُلُّها، وَلَكَ اللَّيْلُ وَالنَّهارُ كُلُّهُ، وَلَكَ الْخَلْقُ كُلُّهُ، وَبِيَدِكَ الْخَيْرُ كُلُّهُ، وَ إِلَيْكَ يَرْجِعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ، عَلانِيَتُهُ وَسِرُّهُ. اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْداً أَبَداً، أَ نْتَ حَسَنُ الْبَلاءِ، جَلِيلُ الثَّناءِ، سابِغُ النَّعْماءِ، عَدْلُ الْقَضاءِ، جَزِيلُ الْعَطاءِ، حَسَنُ الْآلاءِ، إِلهٌ فِي الْأَرْضِ، وَ إِلهٌ فِي السَّماءِ. اللَّهُمَ

۱- زید: خ ل و کافی.

۲- کافی ۲/ ۵۸۰ ح ۱۳ و در آن: وَافْعَلْهُ بِهِمْ.

۳- کافی ۲/ ۵۸۰ ح ۱۴.

لَکَ الْحَمْدُ فِی السَّبْعِ الشِّدادِ، وَلَکَ الْحَمْدُ فِی الْأَرْضِ الْمِهادِ، وَلَکَ الْحَمْدُ طاقَةَ الْعِبادِ، وَلَکَ الْحَمْدُ سَعَةَ الْبِلادِ، وَلَکَ الْحَمْدُ فِی الْجِبالِ الْأَوْتادِ، وَلَکَ الْحَمْدُ فِی اللَّیْلِ إِذا یَغْشَی، وَلَکَ الْحَمْدُ فِی النَّهارِ إِذا تَجَلَّی، وَلَکَ الْحَمْدُ فِی الْآخِرَهِ وَالْأُولی، وَلَکَ الْحَمْدُ فِی الْمَثانِی وَالْقُرْآنِ الْعَظِیمِ، وَسُبْحانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، وَالْأَرْضُ جَمِیعاً قَبْضَتُهُ یَوْمَ الْقِیامَهِ، وَالسَّماوَاتُ مَطْوِیَّاتٌ بِیَمِینِهِ، سُبْحانَهُ وَتَعالَی عَمَّا یُشْرِکُونَ، سُبْحانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، کُلُّ شَیْ ءٍ هالِکٌ إِلّا وَجْهَهُ، سُبْحانَکَ رَبَّنا وَتَعالَیْتَ وَتَبارَکْتَ وَتَقَدَّسْتَ، خَلَقْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ بِقُدْرَتِکَ، وَقَهَرْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ بِعِزَّتِکَ، وَعَلَوْتَ فَوْقَ کُلِّ شَیْ ءٍ بِارْتِفاعِکَ، وَغَلَبْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ بِقُوَّتِکَ، وَابْتَدَعْتَ کُلَّ شَیْ ءٍ بِحِکْمَتِکَ وَعِلْمِکَ، وَبَعَثْتَ الرُّسُلَ بِکُتُبِکَ، وَهَدَیْتَ الصَّالِحِینَ بِإِذْنِکَ، وَأَیَّدْتَ الْمُؤْمِنِینَ بِنَصْرِکَ، وَقَهَرْتَ الْخَلْقَ بِسُلْطانِکَ، لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ وَحْدَکَ لَاشَرِیکَ لَکَ، لَانَعْبُدُ غَیْرَکَ، وَلَا نَسْأَلُ إِلّا إِیَّاکَ، وَلَا نَرْغَبُ إِلّا إِلَیْکَ، أَنْتَ مَوْضِعُ شَکْوَانا، وَمُنْتَهَی رَغْبَتِنا، وَ إِلهُنا وَمَلِیکُنا (۱) ۳۲۴۱.

چهاردهم: روایت شده که مردی خدمت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام شکایت کرد از دیر شدن جواب دعایش، فرمود: چرا نمی خوانی دعای سریع الإجابه را؟ پرسید که: آن کدام دعا است؟ فرمود: بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَلُکَ بِاسْمِکَ الْعَظِیمِ الْأَعْظَمِ، الْأَجَلِّ الْأَکْرَمِ، الْمَخْزُونِ الْمَکْنُونِ، النُّورِ الْحَقِّ الْبُرْهانِ الْمُبِینِ، الَّذِی هُوَ نُورٌ مَعَ نُورٍ، وَنُورٌ مِنْ نُورٍ، وَنُورٌ فِی نُورٍ، وَنُورٌ عَلَی کُلِ (۲) ۳۲۴۲ نُورٍ، وَنُورٌ فَوْقَ کُلِّ نُورٍ، وَنُورٌ تُضِی ءُ بِهِ کُلَ

۱- کافی ۲/ ۵۸۱ ح ۱۶.

۲- کُلِّ: خ.

ظُلْمِهِ، وَيُكْسَرُ بِهِ كُلُّ شِدَّهٍ، وَكُلُّ شَيْطانٍ مَرِيدٍ، وَكُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ، لَاتَقِرُّ بِهِ أَرْضٌ، وَلَا تَقُومُ بِهِ سَماءٌ، وَيَأْمَنُ بِهِ كُلُّ خائِفٍ، وَيَبْطُلُ بِهِ سِحْرُ كُلِّ ساحِرٍ، وَبَغْيُ كُلِّ باغٍ، وَحَسَدُ كُلِّ حاسِدٍ، وَيَتَصَدَّعُ (۱) ۳۲۴۳ لِعَظَمَتِهِ الْبَرُّ وَالْبَحْرُ، وَيَسْتَقِلُّ بِهِ الْفُلْكُ، حِينَ (۲) ۳۲۴۴ يَتَكَلَّمُ بِهِ الْمَلَكُ، فَلا يَكُونُ لِلْمَوجِ عَلَيْهِ سَبِيلٌ، وَهُوَ اسْمُكَ الْأَعْظَمُ الْأَعْظَمُ، الْأَجَلُّ الْأَجَلُّ، النُّورُ الْأَكْبَرُ الَّذِی سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَکَ، وَاسْتَوَيْتَ بِهِ عَلَى عَرْشِکَ، وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْکَ بِمُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ، وَأَسْأَلُکَ بِکَ وَبِهِمْ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا. به جای کذا و کذا حاجت بخواهد (۳) ۳۲۴۵.

پانزدهم: از عمرو بن ابی المقدام مروی است که: حضرت صادق علیه السلام املاء کرد بر من این دعا را، و این دعا جامع دنیا و آخرت است، می گویی بعد از حمد و ثنای خداوند عزّ وجلّ:

اللَّهُمَّ أَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْحَلِيمُ الْکَرِيمُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَکِيمُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْواحِدُ الْقَهَّارُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْمَلِکُ الْجَبَّارُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الرَّحِيمُ الْغَفَّارُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الشَّدِيدُ الْمِحالُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْکَبِيرُ الْمُتَعالِ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْمَنِيعُ الْقَدِيرُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَا إِلهَ إِلّا أَنْتَ الْغَفُورُ الشَّکُورُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْحَمِيدُ الْمَجِيدُ، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ (۴) ۳۲۴۶، وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ،

۱- وَتَصَدَّعَ: خ.

۲- حَتّی: خ ل.

۳- کافی ۲/ ۵۸۲ ح ۱۷.

۴- وَأَنْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَنْتَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ: نسخه.

وَأَ نْتَ اللَّهُ لَـاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْحَنَّانُ الْمَنَّانُ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْحَلِيمُ الـدَّيَّانُ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْجَوادُ الْماجِـدُ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْواحِـدُ الْأَحَدُ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْغائِبُ الشَّاهِدُ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الظَّاهِرُ الْباطِنُ، وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّـا أَ نْتَ بِكُـلِّ شَـيْ ءٍ عَلِيمٌ، تَمَّ نُورُکَ فَهَـدَيْتَ، وَبَسَـطْتَ يَـدَکَ فَـأَعْطَيْتَ، رَبَّنـا وَجْهُـکَ أَكْرَمُ الْوُجُوهِ، وَجِهَتُـکَ خَيْرُ الْجِهاتِ، وَعَطِيَّتُـکَ أَ فْضَـلُ الْعَطايَـا وَأَهْنَأُها، تُطاعُ رَبَّنا فَتَشْـكُرُ، وَتُعْصـى رَبَّنا فَتَغْفِرُ لِمَنْ شِـئْتَ، تُجِيبُ الْمُضْـطَرِّينَ، وَتَكْشِفُ السُّوءَ، وَتَقْبَلُ التَّوْبَهَ، وَتَعْفُو عَنِ الذُّنُوبِ، لَاتُجازَى أَيادِيکَ، وَلَا تُحْصـى نِعَمُکَ، وَلَا يَبْلُغُ مِدْحَتَکَ قَوْلُ قائِلٍ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ وَرَوْحَهُمْ وَراحَتَهُمْ وَسُـرُورَهُمْ، وَأَذِقْنِي طَعْمَ فَرَجِهِمْ، وَأَهْلِـکْ أَعْـداءَهُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، وَآتِنا فِي الـدُّنْيا حَسَـنَهً وَفِي الْـآخِرَهِ حَسَـنَهً، وَقِنَـا عَـذَابَ النَّارِ، وَاجْعَلْنـا مِنَ الَّذِينَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ، وَاجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُـونَ، وَثَبِّتْنِي بِـالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيـاهِ الـدُّنْيا وَفِي الْـآخِرَهِ، وَبـارِکْ لِي فِي الْمَحْيَـا وَالْمَمـاتِ، وَالْمَوْقِفِ وَالنُّشُورِ، وَالْحِسـابِ وَالْمِيزانِ وَأَهْوَالِ يَوْمِ الْقِيامَهِ، وَسَلِّمْنِي عَلَى الصِّراطِ، وَأَجِزْنِي (۱) ۳۲۴۷ عَلَيْهِ، وَارْزُقْنِي عِلْماً نافِعاً، وَيَقِيناً صادِقاً، وَتُقىً وَبِرّاً وَوَرَعاً وَخَوْفـاً مِنْـکَ، وَفَرَقـاً يُبَلِّغُنِي مِنْکَ زُلْفَى وَلَا يُبَاعِـدُنِي عَنْکَ، وَأَحْبِبْنِي وَلَا تُبْغِضْـنِي، وَتَوَلَّنِي وَلَا تَخْـذُلْنِي، وَأَعْطِنِي مِنْ جَمِيعِ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَما لَمْ أَعْلَمْ، وَأَجِرْنِي مِنَ السُّوءِ كُلِّهِ بِحَذَافِيرِهِ مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَما لَمْ أَعْلَمْ (۲) ۳۲۴۸.

۱- به فتح همزه و کسر جيم و سکون زاء، يعنى بگذران مرا بر صراط. (منه).

۲- کافى ۲/ ۵۸۳ ح ۱۸.

شانزدهم: از معاویه بن عمّار منقول است که: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم که: آیا تخصیص نمی دهی مرا به آموختن دعایی؟ فرمود بلی، بگو:

یَا واحِدُ، یَا ماجِدُ، یَا أَحَدُ، یَا صَمَدُ، یَا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ، یَا عَزِیزُ یَا کَرِیمُ یَا حَنَّانُ (۱) ۳۲۴۹، یَا سامِعَ الدَّعَوَاتِ، یَا أَجْوَدَ مَنْ سُئِلَ، وَیَا خَیْرَ مَنْ أَعْطی، یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ یَا اللَّهُ، قُلْتَ: وَلَقَدْ نَادَانا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِیبُونَ (۲) ۳۲۵۰.

پس حضرت فرمود که: رسول خدا صلی الله علیه و آله می گفت: نَعَمْ لَنِعْمَ الْمُجِیبُ أَ نْتَ، وَ نِعْمَ الْمَدْعُوُّ وَ نِعْمَ الْمَسْؤُولُ، أَسْأَلُکَ بِنُورِ وَجْهِکَ، وَأَسْأَ لُکَ بِعِزَّتِکَ وَقُدْرَتِکَ وَجَبَرُوتِکَ، وَأَسْأَ لُکَ بِمَلَکُوتِکَ وَدِرْعِکَ الْحَصِینَهِ وَبِجَمْعِکَ وَأَرْکانِکَ کُلِّها، وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَبِحَقِّ الْأَوْصِیاءِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ، أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَفْعَلَ بِی کَذا وَکَذا (۳) ۳۲۵۱.

هفدهم: روایت شده که شخصی معروف به ابوجعفر از اهل کوفه به حضرت صادق علیه السلام عرض کرد که: مرا دعایی بیاموز که بخوانم آن را، آن حضرت فرمود: بگو:

یَا مَنْ أَرْجُوهُ لِکُلِّ خَیْرٍ، وَیَا مَنْ آمَنُ سَخَطَهُ عِنْدَ کُلِّ عَشرَهٍ، وَیَا مَنْ یُعْطِی بِالْقَلِیلِ الْکَثِیرَ، یَا مَنْ أَعْطی مَنْ سَأَلَهُ تَحَنُّناً مِنْهُ وَرَحْمَهً، یَا مَنْ أَعْطَی مَنْ لَمْ یَسْأَلْهُ وَلَمْ یَعْرِفْهُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ (۴) ۳۲۵۲ وَأَعْطِنِی بِمَسْأَلَتِی مِنْ جَمِیعِ خَیْرِ الدُّنْیا، وَجَمِیعِ خَیْرِ الْآخِرَهِ، فَإِنَّهُ غَیْرُ مَنْقُوصٍ مَا أَعْطَیْتَنِی، وَزِدْنِی مِنْ

۱- در کافی: یَا حَنَّانُ یا مَنّانُ.

۲- صافّات: ۳۷/ ۷۵.

۳- کافی ۲/ ۵۸۴ ح ۱۹.

۴- وَآلِهِ: خ ل.

سَعَهِ فَضْلِکَ یَا کَرِیمُ (۱) ۳۲۵۳.

هیجدهم: روایت شده که حضرت امام محمّد باقر علیه السلام این دعا را تعلیم برادرش عبداللّه بن علی فرمود:

اللّهُمَّ ارْفَعْ ظَنِّی صاعِداً وَلَا تُطْمِعْ فِیَّ عَدُوّاً وَلَا حاسِداً وَاحْفَظْنِی قائِماً وَقاعِداً وَیَقْظاناً وَراقِداً. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِی وَارْحَمْنِی، وَاهْدِنِی سَبِیلَکَ الْأَقْوَمَ، وَقِنِی حَرَّ جَهَنَّمَ، وَاحْطُطْ عَنِّی الْمَغْرَمَ وَالْمَأْ ثَمَ، وَاجْعَلْنِی مِنْ خِیارِ الْعالَمِ (۲) ۳۲۵۴.

نوزدهم: روایت شده که این دعاء الحاح است: اللَّهُمَّ رَبَّ السَّماواتِ السَّبْعِ وَما بَیْنَهُنَّ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ، وَرَبَّ جَبْرَئِیلَ وَمِیکائِیلَ وَ إِسْرافِیلَ، وَرَبَّ الْقُرْآنِ الْعَظِیمِ، وَرَبَّ مُحَمَّدٍ خاتَمِ النَّبِیِّینَ، إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِالَّذِی تَقُومُ بِهِ السَّماءُ، وَبِهِ تَقُومُ الْأَرْضُ، وَبِهِ تُفَرِّقُ بَیْنَ الْجَمْعِ، وَبِهِ تَجْمَعُ بَیْنَ الْمُتَفَرِّقِ، وَبِهِ تَرْزُقُ الْأَحْیاءَ، وَبِهِ أَحْصَیْتَ عَدَدَ الرِّمالِ، وَوَزْنَ الْجِبالِ، وَکَیْلَ الْبُحُورِ، پس صلوات می فرستی بر محمّد وآل محمّد و سؤال می کنی حاجت خود را و الحاح و اصرار می کنی در طلب حاجت خود (۳) ۳۲۵۵.

بیستم: از ثقه جلیل ابن ابی یعفور روایت شده که حضرت صادق علیه السلام این دعا را می خواند:

اللَّهُمَّ امْلَأْ قَلْبِی حُبّاً لَکَ، وَخَشْیَهً مِنْکَ وَتَصْدِیقاً، وَإِیماناً بِکَ، وَفَرَقاً (۴) ۳۲۵۶ مِنْکَ، وَشَوْقاً إِلَیْکَ، یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ. اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَیَّ لِقاءَکَ، وَاجْعَلْ لِی فِی لِقائِکَ خَیْرَ الرَّحْمَهِ وَالْبَرَکَهِ، وَأَ لْحِقْنِی بِالصَّالِحِینَ، وَلَا تُؤَخِّرْنِی مَعَ الْأَشْرارِ، وَأَ لْحِقْنِی بِصالِحِ مَنْ مَضَی، وَاجْعَلْنِی مَعَ صالِحِ (۵) ۳۲۵۷ مَنْ بَقِیَ، وَخُذْ بِی

۱- کافی ۲/ ۵۸۴ ح ۲۰.

۲- کافی ۲/ ۵۸۵ ح ۲۱.

۳- کافی ۲/ ۵۸۵ ح ۲۳.

۴- فَرَقاً: ترس.

۵- صالِحِ: خ.

سَبِيلَ الصَّالِحِينَ، وَأَعِنِّی عَلَی نَفْسِی بِما تُعِینُ بِهِ الصَّالِحِینَ عَلَی أَ نْفُسِهِمْ، وَلَا تَرُدَّنِی فِی سُوءٍ اسْتَنْقَذْتَنِی مِنْهُ یا رَبَّ الْعالَمِینَ، أَسْأَ لُکَ إِیماناً لَاأَجَلَ لَهُ دُونَ لِقائِکَ تُحْیِینِی وَتُمِیتُنِی عَلَیْهِ، وَتَبْعَثُنِی عَلَیْهِ إِذا بَعَثْتَنِی، وَأَبْرِئْ قَلْبِی مِنَ الرِّیاءِ وَالسُّمْعَهِ وَالشَّکِّ فِی دِینِکَ.

اللَّهُمَّ أَعْطِنِی نَصْراً فِی دِینِکَ، وَقُوَّهً فِی عِبادَتِکَ، وَفَهْماً فِی خَلْقِکَ، وَکِفْلَیْنِ مِنْ رَحْمَتِکَ، وَبَیِّضْ وَجْهِی بِنُورِکَ، وَاجْعَلْ رَغْبَتِی فِیما عِنْدَکَ، وَتَوَفَّنِی فِی سَبِیلِکَ عَلَی مِلَّتِکَ وَمِلَّهِ رَسُولِکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْکَسَلِ، وَالْهَرَمِ، وَالْجُبْنِ، وَالْبُخْلِ، وَالْغَفْلَهِ، وَالْقَسْوَهِ، وَالْفَتْرَهِ، وَالْمَسْکَنَهِ، وَأَعُوذُ بِکَ یا رَبِّ مِنْ نَفْسٍ لَاتَشْبَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لَایَخْشَعُ، وَمِنْ دُعاءٍ لَایُسْمَعُ، وَمِنْ صَلاهٍ لَاتَنْفَعُ، وَأُعِیذُ بِکَ نَفْسِی وَأَهْلِی وَذُرِّیَّتِی مِنَ الشَّیْطانِ الرَّجِیمِ. اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَایُجِیرُنِی مِنْکَ أَحَدٌ، وَلَا أَجِدُ مِنْ دُونِکَ مُلْتَحَداً، فَلا تَخْذُلْنِی وَلَا تَرُدَّنِی فِی هَلَکَهٍ، وَلَا تَرُدَّنِی بِعَذابٍ، أَسْأَ لُکَ الثَّباتَ عَلَی دِینِکَ، وَالتَّصْدِیقَ بِکِتابِکَ، وَاتِّباعَ رَسُولِکَ. اللَّهُمَّ اذْکُرْنِی بِرَحْمَتِکَ، وَلَا تَذْکُرْنِی بِخَطِیئَتِی، وَتَقَبَّلْ مِنِّی، وَزِدْنِی مِنْ فَضْلِکَ، إِنِّی إِلَیْکَ راغِبٌ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ ثَوَابَ مَنْطِقِی وَثَوَابَ مَجْلِسِی رِضاکَ عَنِّی، وَاجْعَلْ عَمَلِی وَدُعائِی خالِصاً لَکَ، وَاجْعَلْ ثَوابِیَ الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ، وَاجْمَعْ لِی جَمِیعَ مَا سَأَلْتُکَ، وَزِدْنِی مِنْ فَضْلِکَ إِنِّی إِلَیْکَ راغِبٌ. اللَّهُمَّ غارَتِ النُّجُومُ، وَنامَتِ الْعُیُونُ، وَأَ نْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ، لَا یُوَارِی مِنْکَ لَیْلٌ ساجٍ، وَلَا سَماءٌ ذاتُ أَبْراجٍ، وَلَا أَرْضٌ ذاتُ مِهادٍ، وَلَا بَحْرٌ لُجِیٌّ، وَلَا ظُلُماتٌ بَعْضُها فَوْقَ بَعْضٍ، تُدْلِجُ الرَّحْمَهَ عَلَی مَنْ تَشاءُ مِنْ خَلْقِکَ، تَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَما تُخْفِی الصُّدُورُ، أَشْهَدُ بِما شَهِدْتَ بِهِ عَلَی نَفْسِکَ،

وَشَهِدَتْ مَلائِكَتُكَ وَأُولُوا الْعِلْمِ، لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، وَمَنْ لَمْ يَشْهَدْ عَلَى مَا شَهِدْتَ عَلَى نَفْسِكَ وَشَهِدَتْ مَلائِكَتُكَ وَأُولُوا الْعِلْمِ، فَاكْتُبْ شَهادَتِي مَكانَ شَهادَتِهِ. اللَّهُمَّ أَ نْتَ السَّلامُ، وَمِنْكَ السَّلامُ، أَسْأَ لُكَ يَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِكْرَامِ أَنْ تَفُكَّ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ (۱) ۳۲۵۸.

مؤلّف گوید که: این دعا را شیخ طوسی در مصباح بعد از رکعت چهارم نافله شب ذکر فرموده، و علّامه مجلسی روایتی از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که فرموده: این دعا را در نماز وتر بخوان (۲) ۳۲۵۹.

بیست و یکم: روایت شده که این دعای ابوذر است که جبرئیل به حضرت رسول صلی الله علیه و آله عرض کرده که آن معروف است نزد اهل آسمان:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ الْأَمْنَ وَالْإِیمانَ، وَالتَّصْدِیقَ بِنَبِیِّکَ، وَالْعافِیَهَ مِنْ جَمِیعِ الْبَلاءِ، وَالشُّکْرَ عَلَی الْعافِیَهِ، وَالْغِنَی عَنْ شِرَارِ النَّاسِ (۳) ۳۲۶۰.

بیست و دویّم: از ابو حمزه روایت است که گفت: گرفتم این دعا را از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام، و آن حضرت این دعا را جامع می نامید:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، آمَنْتُ بِاللَّهِ وَبِجَمِیعِ رُسُلِهِ، وَبِجَمِیعِ ما أُ نْزِلَ بِهِ (۴) ۳۲۶۱ عَلَی جَمِیعِ الرُّسُلِ، وَأَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ، وَ لِقاءَهُ حَقٌّ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَبَلَّغَ الْمُرْسَلُونَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، وَسُبْحانَ اللَّهِ کُلَّما سَبَّحَ اللَّهَ شَیْ ءٌ، وَکَما یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ یُسَبَّحَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ کُلَّما حَمِدَ اللَّهَ شَیْ ءٌ، وَکَما یُحِبُّ اللَّهُ أَنْ

۱- کافی ۲/ ۵۸۵- ۵۸۷ ح ۲۴.

۲- مصباح المتهجّد: ۱۴۳ و بحار ۸۷/ ۲۷۱.

۳- کافی ۲/ ۵۸۷ ح ۲۵.

۴- بِهِ: نسخه.

يُحْمَدَ، وَلَا إِلهَ إِلّا اللّهُ كُلَّما هَلَّلَ اللّهَ شَيْ ءٌ، وَكَما يُحِبُّ اللّهُ أَنْ يُهَلَّلَ، وَاللّهُ أَكْبَرُ كُلَّما كَبَّرَ اللّهَ شَيْ ءٌ، وَكَما يُحِبُّ اللّهُ أَنْ يُكَبَّرَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ مَفاتِيحَ الْخَيْرِ وَخَوَاتِيمَهُ، وَسَوَابِغَهُ، وَفَوَائِدَهُ، وَبَرَكاتِهِ، وَما بَلَغَ عِلْمَهُ عِلْمِی، وَما قَصُرَ عَنْ إِحْصائِهِ حِفْظِی، اللَّهُمَّ انْهَجْ لِی أَسْبابَ مَعْرِفَتِهِ، وَافْتَحْ لِی أَبْوَابَهُ، وَغَشِّنِی بَرَكاتِ رَحْمَتِکَ، وَمُنَّ عَلَیَّ بِعِصْمَةٍ عَنِ الْإِزالَهِ عَنْ دِينِکَ، وَطَهِّرْ قَلْبِی مِنَ الشَّکِّ، وَلَا تَشْغَلْ قَلْبِی بِدُنْيایَ، وَعاجِلِ مَعاشِی عَنْ آجِلِ ثَوابِ آخِرَتِی، وَاشْغَلْ قَلْبِی بِحِفْظِ مَا لَاتَقْبَلُ مِنِّی جَهْلَهُ، وَذَ لِّلْ لِكُلِّ خَيْرٍ لِسانِی، وَطَهِّرْ قَلْبِی مِنَ الرِّياءِ، وَلَا تُجْرِهِ فِی مَفاصِلِی، وَاجْعَلْ عَمَلِی خالِصاً لَکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنَ الشَّرِّ وَأَ نْواعِ الْفَواحِشِ كُلِّها، ظاهِرِها وَباطِنِها وَغَفَلاتِها، وَجَمِيعِ مَا يُرِيدُنِی بِهِ الشَّيْطانُ الرَّجِيمُ، وَما يُرِيدُنِی بِهِ السُّلْطانُ الْعَنِيدُ، مِمَّا أَحَطْتَ بِعِلْمِهِ، وَأَ نْتَ الْقادِرُ عَلَی صَرْفِهِ عَنِّی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ طَوارِقِ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، وَزَوَابِعِهِمْ وَبَوائِقِهِمْ، وَمَكائِدِهِمْ، وَمَشاهِدِ الْفَسَقَهِ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، وَأَنْ أُسْتَزَلَّ عَنْ دِينِی فَتَفْسُدَ عَلَیَّ آخِرَتِی، وَأَنْ يَكُونَ ذلِکَ مِنْهُمْ ضَرَراً عَلَیَّ فِی مَعاشِی، أَوْ يَعْرِضَ بَلاءٌ يُصِيبُنِی مِنْهُمْ لَاقُوَّهَ لِی بِهِ، وَلَا صَبْرَ لِی عَلَی احْتِمالِهِ، فَلا تَبْتَلِيَنِّی يَا إِلهِی بِمُقَاسَاتِهِ، فَيَمْنَعُنِی ذلِکَ عَنْ ذِكْرِکَ، وَيَشْغَلُنِی عَنْ عِبادَتِکَ، أَ نْتَ الْعاصِمُ الْمانِعُ الدَّافِعُ الْواقِی مِنْ ذلِکَ كُلِّهِ، أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ الرَّفاهِيَّهَ فِی مَعِيشَتِی مَا أَبْقَيْتَنِی، مَعِيشَهً أَ قْوی بِها عَلَی طاعَتِکَ، وَأَبْلُغُ بِها رِضْوَانَکَ، وَأَصِيرُ بِها إِلَی دارِ الْحَيَوانِ غَداً، وَلَا تَرْزُقْنِی

رِزْقاً يُطْغِينِی، وَلَا تَبْتَلِيَنِّی (۱) ۳۲۶۲ بِفَقْرٍ أَشْقَی بِهِ، مُضَيَّقاً عَلَیَّ، أَعْطِنِی حَظّاً وافِراً فِی آخِرَتِی، وَمَعاشاً واسِعاً هَنِيئاً مَرِيئاً فِی دُنْيایَ، وَلَا تَجْعَلِ الدُّنْيا عَلَیَّ سِجْناً، وَلَا تَجْعَلْ فِراقَها عَلَیَّ حُزْناً، أَجِرْنِی مِنْ فِتْنَتِها، وَاجْعَلْ عَمَلِی فِيها مَقْبُولًا، وَسَعْيِی فِيها مَشْكُوراً. اللَّهُمَّ وَمَنْ أَرادَنِی بِسُوءٍ فَأَرِدْهُ بِمِثْلِهِ، وَمَنْ كادَنِی فِيها فَكِدْهُ، وَاصْرِفْ عَنِّی هَمَّ مَنْ أَدْخَلَ عَلَیَّ هَمَّهُ، وَامْكُرْ بِمَنْ مَكَرَ بِی، فَإِنَّكَ خَيْرُ الْماكِرِينَ، وَافْقَأْ عَنِّی عُيُونَ الْكَفَرَهِ الظَّلَمَهِ، وَالطُّغاهِ الْحَسَدَهِ. اللَّهُمَّ وَأَنْزِلْ عَلَیَّ مِنْكَ السَّكِينَهَ (۲) ۳۲۶۳، وَأَلْبِسْنِی دِرْعَكَ الْحَصِينَهَ، وَاحْفَظْنِی بِسِتْرِكَ الْوَاقِی، وَجَلِّلْنِی عافِيَتَكَ النَّافِعَهَ، وَصَدِّقْ قَوْلِی وَفِعالِی، وَبارِكْ لِی فِی وُلْدِی وَأَهْلِی وَمالِی. اللَّهُمَّ مَاقَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَغْفَلْتُ وَمَا تَعَمَّدْتُ وَمَا تَوَانَيْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ فَاغْفِرْهُ لِی، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ (۳) ۳۲۶۴.

بيست وسيّم: از محمّد بن مسلم روايت است كه حضرت امام محمّد باقر عليه السلام فرمود: بخوان:

اللَّهُمَّ أَوْسِعْ عَلَیَّ فِی رِزْقِی، وَامْدُدْ لِی فِی عُمْرِی، وَاغْفِرْ لِی ذَنْبِی، وَاجْعَلْنِی مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ، وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِی غَيْرِی (۴) ۳۲۶۵.

بيست و چهارم: روايت شده كه حضرت صادق عليه السلام اين دعا را می خواندند:

يَا مَنْ يَشْكُرُ الْيَسِيرَ، وَيَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ، وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ، اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی ذَهَبَتْ لَذَّتُها، وَبَقِيَتْ تَبِعَتُها (۵) ۳۲۶۶.

بيست و پنجم: و نيز روايت شده كه آن حضرت اين دعا را می خواندند: يَا نُورُ، يَا

۱- در كافی: وَلَا تَبْتَلِنِی.

۲- سَكِينَهً: خ ل.

۳- كافی ۲/ ۵۸۷- ۵۸۹ ح ۲۶.

۴- كافی ۲/ ۵۸۹ ح ۲۷.

۵- كافی ۲/ ۵۸۹ ح ۲۸.

قُدُّوسُ، یَا أَوَّلَ الْأَوَّلِینَ، وَیَا آخِرَ الْآخِرِینَ، یَا رَحْمنُ یَا رَحِیمُ، اغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُغَیِّرُ النِّعَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُحِلُّ النِّقَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَهْتِکُ الْعِصَمَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُنْزِلُ الْبَلاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُدِیلُ الْأَعْداءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُعَجِّلُ الْفَناءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَقْطَعُ الرَّجاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تُظْلِمُ الْهَواءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَکْشِفُ الْغِطاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَرُدُّ الدُّعاءَ، وَاغْفِرْ لِیَ الذُّنُوبَ الَّتِی تَرُدُّ غَیْثَ السَّماءِ (۱) ۳۲۶۷.

بیست و ششم: و نیز این دعا از آن حضرت منقول است: یَا عُدَّتِی فِی کُرْبَتِی، وَیَا صاحِبِی فِی شِدَّتِی، وَیَا وَلِیِّی فِی نِعْمَتِی، وَیَا غِیاثِی فِی رَغْبَتِی.

فرموده: و این دعاء دعاء امیر المؤمنین علیه السلام است: اللَّهُمَّ کَتَبْتَ الْآثارَ، وَعَلِمْتَ الْأَخْبارَ، وَاطَّلَعْتَ عَلَی الْأَسْرارِ، فَحُلْتَ بَیْنَنا وَبَیْنَ الْقُلُوبِ، فَالسِّرُّ عِنْدَکَ عَلانِیَهٌ، وَالْقُلُوبِ إِلَیْکَ مُفْضاهٌ، وَ إِنَّما أَمْرُکَ لِشَیْ ءٍ إِذا أَرَدْتَهُ أَنْ تَقُولَ لَهُ کُنْ فَیَکُونُ، فَقُلْ بِرَحْمَتِکَ لِطاعَتِکَ أَنْ تَدْخُلَ فِی کُلِّ عُضْوٍ مِنْ أَعْضائِی، وَلَا تُفارِقَنِی حَتَّی أَ لْقَاکَ، وَقُلْ بِرَحْمَتِکَ لِمَعْصِیَتِکَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ کُلِّ عُضْوٍ مِنْ أَعْضائِی فَلا تُقَرِّبَنِی حَتَّی أَ لْقَاکَ، وَارْزُقْنِی مِنَ الدُّنْیا، وَزَهِّدْنِی فِیها، وَلَا تَزْوِها (۲) ۳۲۶۸ عَنِّی، وَرَغْبَتِی فِیها یَا رَحْمنُ (۳) ۳۲۶۹.

بیست و هفتم: علیّ بن ابراهیم از پدرش از ابن محبوب از علاء بن رزین از عبدالرّحمان

۱- کافی ۲/ ۵۸۹ ح ۲۹.
۲- این جمله مقابل جمله اوّل است، حاصلش آن است که: چنان مکن که دنیا را از من بگیری و رغبت من به دنیا باشد، بلکه دنیا را به من بده و رغبتم را بگیر که زهد در آن ورزم. (منه).
۳- کافی ۲/ ۵۹۰ ح ۳۰.

بن سیابه روایت کرده که گفت: عطا کرد حضرت صادق علیه السلام به من این دعا را:

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لِیِّ الْحَمْدِ وَأَهْلِهِ، وَمُنْتَهاهُ وَمَحَلِّهِ، أَخْلَصَ مَنْ وَحَّدَهُ، وَاهْتَدَی مَنْ عَبَدَهُ، وَفازَ مَنْ أَطاعَهُ، وَأَمِنَ الْمُعْتَصِمُ بِهِ. اللَّهُمَّ یا ذَا الْجُودِ وَالْمَجْدِ، وَالثَّناءِ الْجَمِیلِ وَالْحَمْدِ، أَسْأَلُکَ مَسْأَلَهَ مَنْ خَضَعَ لَکَ بِرَقَبَتِهِ، وَرَغَمَ لَکَ أَ نْفَهُ، وَعَفَّرَ لَکَ وَجْهَهُ، وَذَ لَّلَ لَکَ نَفْسَهُ، وَفاضَتْ مِنْ (۱) ۳۲۷۰ خَوْفِکَ دُمُوعُهُ، وَتَرَدَّدَتْ عَبْرَتُهُ، وَاعْتَرَفَ لَکَ بِذُنُوبِهِ، وَفَضَحَتْهُ عِنْدَکَ خَطِیئَتُهُ، وَشَأَ نَتْهُ عِنْدَکَ جَرِیرَتُهُ، فَضَعُفَتْ (۲) ۳۲۷۱ عِنْدَ ذلِکَ قُوَّتُهُ، وَقَلَّتْ حِیلَتُهُ، وَانْقَطَعَتْ عَنْهُ أَسْبابُ خَدائِعِهِ، وَاضْمَحَلَّ عَنْهُ کُلُّ باطِلٍ، وَأَ لْجَأَتْهُ ذُ نُوبُهُ إِلَی ذُلِّ مَقامِهِ بَیْنَ یَدَیْکَ، وَخُضُوعِهِ لَدَیْکَ، وَابْتِهالِهِ إِلَیْکَ. أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ سُؤالَ مَنْ هُوَ بِمَنْزِلَتِهِ، أَرْغَبُ إِلَیْکَ کَرَغْبَتِهِ، وَأَ تَضَرَّعُ إِلَیْکَ کَتَضَرُّعِهِ، وَأَبْتَهِلُ إِلَیْکَ کَأَشَدِّ ابْتِهالِهِ.

اللَّهُمَّ فَارْحَم اسْتِکانَهَ مَنْطِقِی، وَذُلَّ مَقامِی، وَمَجْلِسِی وَخُضُوعِی إِلَیْکَ بِرَقَبَتِی. أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ الْهُدَی مِنَ الضَّلالَهِ، وَالْبَصِیرَهَ مِنَ الْعَمَی، وَالرُّشْدَ مِنَ الْغِوَایَهِ. وَأَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ أَکْثَرَ الْحَمْدِ عِنْدَ الرَّخاءِ، وَأَجْمَلَ الصَّبْرِ عِنْدَ الْمُصِیبَهِ، وَأَ فْضَلَ الشُّکْرِ عِنْدَ مَوْضِعِ الشُّکْرِ، وَالتَّسْلِیمَ عِنْدَ الشُّبُهاتِ. وَأَسْأَ لُکَ الْقُوَّهَ فِی طاعَتِکَ، وَالضَّعْفَ عَنْ مَعْصِیَتِکَ، وَالْهَرَبَ إِلَیْکَ مِنْکَ، وَالتَّقَرُّبَ إِلَیْکَ رَبِّ لِتَرْضَی، وَالتَّحَرِّیَ لِکُلِّ مَا یُرْضِیکَ عَنِّی فِی إِسْخاطِ خَلْقِکَ، الْتِماساً لِرِضاکَ، رَبِّ مَنْ أَرْجُوهُ إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِی؟ أَوْ مَنْ یَعُودُ عَلَیَّ إِنْ أَ قْصَیْتَنِی؟ أَوْ مَنْ یَنْفَعُنِی عَفْوُهُ إِنْ عاقَبْتَنِی؟ أَوْ مَنْ آمُلُ عَطایاهُ إِنْ حَرَمْتَنِی؟ أَوْ مَنْ یَمْلِکُ کَرَامَتِی إِنْ

۱- عَن: خ ل.
۲- مصدر: وَضَعُفَتْ.

أَهَنْتَنِی؟ أَوْ مَنْ یَضُرُّنِی هَوانُهُ إنْ أَکْرَمْتَنِی؟ رَبِّ مَا أَسْوَأَ فِعْلِی، وَأَقْبَحَ عَمَلِی، وَأَقْسَی قَلْبِی، وَأَطْوَلَ أَمَلِی، وَأَقْصَرَ أَجَلِی، وَأَجْرَأَنِی عَلَی عِصْیانِ مَنْ خَلَقَنِی! رَبِّ وَما أَحْسَنَ بَلاءَکَ عِنْدِی، وَأَظْهَرَ نَعْماءَکَ عَلَیَّ! کَثُرَتْ عَلَیَّ مِنْکَ النِّعَمُ فَمَا أُحصِیها، وَقَلَّ مِنِّی الشُّکْرُ فِیما أَوْلَیْتَنِیهِ، فَبَطِرْتُ (۱) ۳۲۷۲ بِالنِّعَمِ، وَتَعَرَّضْتُ لِلنِّقَمِ، وَسَهَوْتُ عَنِ الذِّکْرِ، وَرَکِبْتُ الْجَهْلَ بَعْدَ الْعِلْمِ، وَجُزْتُ مِنَ الْعَدْلِ إِلَی الظُّلْمِ، وَجاوَزْتُ الْبِرَّ إِلَی الْإِثْمِ، وَصِرْتُ إِلَی اللَّهْوِ مِنَ الْخَوْفِ وَالْحَزَنِ، فَما أَصْغَرَ حَسَناتِی وَأَقَلَّها فِی کَثْرَهِ ذُنُوبِی، وَأَعْظَمَها عَلَی قَدْرِ صِغَرِ خَلْقِی، وَضَعْفِ رُکْنِی. رَبِّ وَما أَطْوَلَ أَمَلِی فِی قِصَرِ أَجَلِی، وَأَقْصَرَ أَجَلِی فِی بُعْدِ أَمَلِی، وَما أَقْبَحَ سَرِیرَتِی فِی عَلانِیَتِی! رَبِّ لَاحُجَّهَ لِی إِنِ احْتَجَجْتُ، وَلَا عُذْرَ لِی إِنِ اعْتَذَرْتُ، وَلَا شُکْرَ عِنْدِی إِنِ ابْتَلَیْتُ (۲) ۳۲۷۳، وَأُوْلِیتُ إِنْ لَمْ تُعِنِّی عَلَی شُکْرِ مَا أَوْلَیْتَ، رَبِّی (۳) ۳۲۷۴ مَا أَخَفَّ مِیزانِی غَداً إِنْ لَمْ تُرَجِّحْهُ، وَأَزَلَّ لِسانِی إِنْ لَمْ تُثَبِّتْهُ، وَأَسْوَدَ وَجْهِی إِنْ لَمْ تُبَیِّضْهُ! رَبِّ کَیْفَ لِی بِذُنُوبِیَ الَّتِی سَلَفَتْ مِنِّی؟ قَدْ هُدَّتْ لَها أَرْکانِی، رَبِّ کَیْفَ أَطْلُبُ شَهَوَاتِ الدُّنْیا، وَأَبْکِی عَلَی خَیْبَتِی فِیها وَلَا أَبْکِی وَتَشْتَدُّ حَسَراتِی عَلَی عِصْیانِی وَتَفْرِیطِی؟

رَبِّ دَعَتْنِی دَواعِی الدُّنْیا فَأَجَبْتُها سَرِیعاً، وَرَکَنْتُ إِلَیْها طائِعاً، وَدَعَتْنِی دَواعِی الْآخِرَهِ فَتَثَبَّطْتُ عَنْها، وَأَبْطَأْتُ فِی الْإِجابَهِ وَ الْمُسارَعَهِ إِلَیْها کَما سارَعْتُ إِلی دَواعِی الدُّنْیا، وَحُطامِهَا الْهامِدِ، وَهَشِیمِهَا الْبائِدِ، وَسَرابِهَا (۴) ۳۲۷۵ الذَّاهِبِ، رَبِّ خَوَّفْتَنِی وَشَوَّقْتَنِی وَاحْتَجَجْتَ عَلَیَّ بِرِقِّی، وَتَکَفَّلْتَ لِی بِرِزْقِی،

۱- البطر: شدّت خوشحالی.

۲- أُبلِیتُ: خ.

۳- مصدر: رَبِّ.

۴- وَشَرابِها: خ ل.

فَأَمِنْتُ خَوْفَکَ، وَتَثَبَّطْتُ عَنْ تَشْوِیقِکَ وَلَمْ أَ تَّکِلْ عَلَی ضَ مانِکَ، وَتَهاوَنْتُ بِاحْتِجاجِکَ. اللَّهُمَّ فَاجْعَلْ أَمْنِی مِنْکَ فِی هذِهِ الدُّنْیا خَوْفاً، وَحَوِّلْ تَثَبُّطِی شَوْقاً، وَتَهاوُنِی بِحُجَّتِکَ فَرَقاً مِنْکَ، ثُمَّ رَضِّنِی بِما قَسَ مْتَ لِی مِنْ رِزْقِکَ، یَا کَرِیمُ أَسْأَ لُکَ بِاسْمِکَ الْعَظِیم، رِضاکَ عِنْدَ السُّخْطَهِ، وَالْفُرْجَهَ عِنْدَ الْکُرْبَهِ، وَالنُورَ عِنْدَ الظُّلْمَهِ، وَالْبَصِیرَهَ عِنْدَ تَشَبُّهِ (۱) ۳۲۷۶ الْفِتْنَهِ، رَبِّ اجْعَلْ جُنَّتِی مِنْ خَطَایَایَ حَصِ ینَهً، وَدَرَجـاتِی فِی الْجِنانِ رَفِیعَهً، وَأَعْمالِی کُلَّها مُتَقَبَّلَهً، وَحَسَ ناتِی مُضاعَفَهً زَاکِیَهً، أَعُوذُ بِکَ مِنَ الْفِتَنِ کُلِّها، مَا ظَهَرَ مِنْها وَما بَطَنَ، وَمِنْ رَفِیعِ الْمَطْعَمِ وَالْمَشْـرَبِ، وَمِنْ شَرِّ مَا أَعْلَمُ وَمِنْ شَرِّ مَا لَاأَعْلَمُ، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ أَنْ أَشْتَرِیَ الْجَهْلَ بِالْعِلْمِ، وَالْجَفاءَ بِالْحِلْمِ، وَالْجَوْرَ بِالْعَدْلِ، وَالْقَطِیعَهَ بِالْبِرِّ، وَالْجَزَعَ بِالصَّبْرِ، أَوْ الْهُدَی (۲) ۳۲۷۷ بِالضَّلالَهِ (۳) ۳۲۷۸، أَوْ الْکُفْرَ (۴) ۳۲۷۹ بِالْإِیمانِ (۵) ۳۲۸۰.

حکایت عبد الرحمان بن سیابه

مؤلّف گوید که: این دعا مشتمل است بر مضامین عالیه، و عبدالرّحمان بن سیابه همان کس است که حضرت صادق علیه السلام او را وصیّت نافعه فرموده که شایسته است نقلش در این جا، و آن چنان است که عبدالرّحمان نقل کرده که: چون پدرم سیابه وفات کرد مردی از دوستان او آمد درِ منزل ما را کوبید، من به سوی او رفتم، مرا تعزیت گفت، پس پرسید که: پدرت چیزی گذاشته برای شما؟ گفتم: نه، پس کیسه ای که هزار درهم داشت به من داد و گفت: این را نیکو محافظت کن و از کسب آن معاش کن، من خوشحال شدم و به نزد مادرم رفتم و او را به این خبر دادم، پس در آخر آن روز رفتم به نزد یکی از اصدقاء پدرم که برای من کسبی مهیّا کند، او برای من سرمایه از جامه های سابری خرید، پس در دکّانی نشستم و مشغول کسب شدم، پس

۱- تَشْبِیهِ: خ ل.

۲- وَالْهُدَی: خ.

۳- و فی المصباح: أوِ الضَّلالهِ بالهُدی، وهو الظاهر.

۴- وَالْکُفْرَ: خ.

۵- کافی ۲/ ۵۹۰- ۵۹۲ ح ۳۱.

حق تعالی از آن کسب مرا خیر بسیاری روزی فرمود، پس وقت حج رسید در دلم افتاد که به حج روم، به نزد مادرم رفتم وگفتم: می خواهم به حج روم، مادرم گفت که: هزاردرهم پول آن مرد را بده.

عبدالرّحمان گفت: پول آن مرد را تهیّه کردم و بردم به او دادم او خوشحال شد مثل آنکه آن پول را به او بخشیدم، پس گفت: شاید این پول کم بوده تو را اگر می خواهی بیشتر بدهم به تو، گفتم: نه در دلم افتاده که به حج مشرّف شوم و خواستم که پول شما را به خودت رد کنم.

پس به مکّه رفتم و اعمال حج را بجا آوردم و برگشتم به مدینه، و با جمعی از مردم به خدمت حضرت صادق علیه السلام مشرّف شدم، و در آن اوقات حضرت اذن عام می داد، پس من نشستم در آخر جمعیّت مردم، و من در آن وقت جوان بودم، پس مردم شروع کردند در سؤال کردن از آن حضرت، و آن جناب جواب آنها را می داد و می رفتند، تا آنکه جمعیّت کم شد، حضرت به سوی من اشاره کرد، من نزدیک آن جناب شدم، فرمود: آیا حاجتی داری؟ گفتم: فدایت شوم من عبدالرّحمان پسر سیابه هستم، احوال پدرم را پرسید، گفتم: پدرم وفات کرد، فَتَوَجَّعَ وَتَرَحَّمَ، یعنی حضرت محزون و غمگین شد و گویا دردی او را عارض شد، فرمود: خدا او را رحمت کند، پس پرسید که: ترکه ای گذاشت؟ گفتم: نه، فرمود: پس از کجا توانستی به حج بیایی؟! پس شروع کردم به قصّه آن مردی که آمد و هزار درهم به من داد.

عبدالرّحمان گفت که: حضرت فرصت نداد تا من قصّه ام را تمام کنم که به من فرمود: تو آمدی حج، هزار درهم آن مرد را چه کردی؟! گفتم: رد کردم آن را به صاحبش، فرمود: احسَنت.

پس فرمود: آیا وصیّتی نکنم تو را؟ گفتم: چرا بفرمایید، فرمود: ملازمت کن به راستی در گفتار و اداء امانت تا شریک شوی مردم را در اموال ایشان، همچنین، و جمع فرمود مابین دو انگشت خود، یعنی اگر قولت درست شد و دروغ نگفتی و خلاف وعده نکردی و سر موعد که طلبکار را وعده کرده بودی مال را رد کردی و مال مردم را نخوردی از مردم هرچه بخواهی بگیری به تو می دهند، پس تو شریک مردم می شوی در مال ایشان بواسطه امانت و صداقت که در تو هست.

عبدالرّحمان گفت: من این وصیّت را از آن حضرت حفظ کردم، یعنی رفتار به آن نمودم و چندان مال پیدا کردم که زکات دادم سیصد هزار درهم را (۱) ۳۲۸۱.

۱- حدائق الناظره ۲۱/ ۳۹۶ از کافی ۵/ ۱۳۴ ح ۹.

و در روایت دیگر وارد شده که این دعای حضرت علیّ بن الحسین علیهما السلام است، و در آخرش این زیادی است: آمِینَ رَبَّ الْعالَمِینَ (۱) ۳۲۸۲. ادعیه برای حوائج دنیا و آخرت

بیست و هشتم: از ابن محبوب روایت شده که حضرت صادق علیه السلام این دعا را تعلیم شخصی فرمود که بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِرَحْمَتِکَ الَّتِی لَاتُنالُ مِنْکَ إِلّا بِرِضاکَ، وَالْخُرُوجَ مِنْ جَمِیعِ مَعاصِیکَ، وَالدُّخُولَ فِی کُلِّ مَا یُرْضِیکَ، وَالنَّجاهَ مِنْ کُلِّ وَرْطَهٍ، وَالْمَخْرَجَ مِنْ کُلِّ کَبِیرَهٍ أَتَی بِها مِنِّی عَمْدٌ، أَوْ زَلَّ بِها مِنِّی خَطَأٌ، أَوْ خَطَرَ بِها عَلَیَّ خَطَراتُ الشَّیْطانِ، أَسْأَ لُکَ خَوْفاً تُوقِفُنِی بِهِ عَلَی حُدُودِ رِضاکَ، وَتَشَعَّبَ بِهِ عَنِّی کُلُّ شَهْوَهٍ خَطَرَ بِها هَوایَ، وَاسْتُزِلَّ بِها رَأْیِی لِیُجاوِزَ حَدَّ حَلالِکَ.

أَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ الْأَخْذَ بِأَحْسَنِ مَا تَعْلَمُ، وَتَرْکَ سَیِ ءِ کُلِّ مَا تَعْلَمُ، أَوْ أُخْطِئَ مِنْ حَیْثُ لَاأَعْلَمُ أَوْ مِنْ حَیْثُ أَعْلَمُ، أَسْأَ لُکَ السَّعَهَ فِی الرِّزْقِ، وَالزُّهْدَ فِی الْکَفافِ، وَالْمَخْرَجَ بِالْبَیانِ مِنْ کُلِّ شُبْهَهٍ، وَالصَّوَابَ فِی کُلِّ حُجَّهٍ، وَالصِّدْقَ فِی جَمِیعِ الْمَواطِنِ، وَإِنْصافَ النَّاسِ مِنْ نَفْسِی فِیما عَلَیَّ وَلِی، والتَّذَلُّلَ فِی إِعْطاءِ النَّصَفِ مِنْ جَمِیعِ مَواطِنِ السَّخَطِ وَالرِّضا، وَتَرْکَ قَلِیلِ الْبَغْیِ وَکَثِیرِه، فِی الْقَوْلِ مِنِّی وَالْفِعْلِ، وَتَمامَ نِعَمِکَ فِی جَمِیعِ الْأَشْیاءِ، وَالشُّکْرَ لَکَ عَلَیْها، لِکَیْ تَرْضَی وَبَعْدَ الرِّضا، وَأَسْأَ لُکَ الْخِیرَهَ فِی کُلِّ مَا یَکُونُ فِیهِ الْخِیرَهُ، بِمَیْسُورِ الْأُمُورِ کُلِّها لَابِمَعْسُورِها، یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ یَا کَرِیمُ، وَافْتَحْ لِی بابَ الْأَمْرِ الَّذِی فِیهِ الْعافِیَهُ وَالْفَرَجُ، وَافْتَحْ لِی بابَهُ، وَیَسِّرْ لِی مَخْرَجَهُ، وَمَنْ قَدَّرْتَ لَهُ عَلَیَّ مَقْدُرَهً مِنْ خَلْقِکَ، فَخُذْ عَنِّی بِسَمْعِهِ وَبَصَرِه، وَ لِسانِهِ وَیَدِهِ، وَخُذْهُ عَنْ یَمِینِه،

۱- کافی ۲/ ۵۹۲ ح ۳۱.

وَعَنْ يَسارِهِ، وَمِنْ خَلْفِهِ وَمِنْ قُدّامِهِ، وَامْنَعْهُ أَنْ يَصِلَ إِلَيَّ بِسُوءٍ، عَزَّ جارُكَ، وَجَلَّ ثَناءُ وَجْهِكَ، وَلا إِلهَ غَيْرُكَ، أَنْتَ رَبِّى، وَأَنا عَبْدُكَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ رَجائِى فِى كُلِّ كُرْبَةٍ، وَأَنْتَ ثِقَتِى فِى كُلِّ شِدَّةٍ، وَأَنْتَ لِى فِى كُلِّ أَمْرٍ نَزَلَ بِى ثِقَةٌ وَعُدَّةٌ، فَكَمْ مِنْ كَرْبٍ يَضْعُفُ عَنْهُ الْفُؤادُ، وَتَقِلُّ فِيهِ الْحِيلَهُ، وَيَشْمَتُ بِهِ الْعَدُوُّ، وَتَعْيى (۱) ۳۲۸۳ فِيهِ الْأُمُورُ أَنْزَلْتُهُ بِكَ، وَشَكَوْتُهُ إِلَيْكَ، راغِباً إِلَيْكَ فِيهِ عَمَّنْ سِوَاكَ، قَدْ فَرَّجْتَهُ وَكَفَيْتَهُ، فَأَنْتَ وَلِيُّ كُلِّ نِعْمَهٍ، وَصاحِبُ كُلِّ حاجَهٍ، وَمُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَهٍ، فَلَكَ الْحَمْدُ كَثِيراً، وَلَكَ الْمَنُّ فاضِلًا (۲) ۳۲۸۴.

بیست و نهم: به سند معتبر روایت شده که حضرت صادق علیه السلام این دعا را به ابو بصیر یاد داد که بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ قَوْلَ التَّوّابِينَ وَعَمَلَهُمْ، وَنُورَ الْأَنْبِياءِ وَصِدْقَهُمْ، وَنَجاهَ الْمُجاهِدِينَ وَثَوابَهُمْ، وَشُكْرَ الْمُصْطَفَيْنَ وَنَصِيحَتَهُمْ، وَعَمَلَ الذّاكِرِينَ وَيَقِينَهُمْ، وَإِيمانَ الْعُلَماءِ وَفِقْهَهُمْ، وَتَعَبُّدَ الْخاشِعِينَ وَتَواضُعَهُمْ، وَحُكْمَ الْفُقَهاءِ وَسِيرَتَهُمْ، وَخَشْيَهَ الْمُتَّقِينَ وَرَغْبَتَهُمْ، وَتَصْدِيقَ الْمُؤْمِنِينَ وَتَوَكُّلَهُمْ، وَرَجاءَ الْمُحْسِنِينَ وَبِرَّهُمْ. اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ ثَوابَ الشّاكِرِينَ، وَمَنْزِلَهَ الْمُقَرَّبِينَ، وَمُرافَقَهَ النَّبِيِّينَ. اللَّهُمَّ إِنِّى أَسْأَلُكَ خَوْفَ الْعامِلِينَ لَكَ، وَعَمَلَ الْخائِفِينَ مِنْكَ، وَخُشُوعَ الْعابِدِينَ لَكَ، وَيَقِينَ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ، وَتَوَكُّلَ الْمُؤْمِنِينَ بِكَ. اللَّهُمَّ إِنَّكَ بِحاجَتِى عالِمٌ غَيْرُ مُعَلَّمٍ، وَأَنْتَ لَها واسِعٌ غَيْرُ مُتَكَلِّفٍ، وَأَنْتَ الَّذِى لايُحْفِيكَ سائِلٌ، وَلا يَنْقُصُكَ نائِلٌ، وَلا يَبْلُغُ مِدْحَتَكَ

۱- وتُعْيِينِى: خ ل.

۲- کافی ۲/ ۵۹۲ ح ۳۲.

قَوْلُ قائِلٍ، أَ نْتَ كَما تَقُولُ، وَفَوْقَ مَا نَقُولُ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِی فَرَجاً قَرِیباً، وَأَجْراً عَظِیماً، وَسَتْراً جَمِیلًا. اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَ نِّی عَلَی ظُلْمِی لِنَفْسِی وَ إِسْرافِی عَلَیْها، لَمْ أَ تَّخِذْ لَكَ ضِدّاً وَلَا نِدّاً، وَلَا صاحِبَةً وَلَا وَلَداً، یا مَنْ لَاتُغَلِّطُهُ الْمَسائِلُ، وَیا مَنْ لَایَشْغَلُهُ شَیْ ءٌ عَنْ شَیْ ءٍ، وَلَا سَمْعٌ عَنْ سَمْعٍ، وَلَا بَصَرٌ عَنْ بَصَرٍ، وَلَا یُبْرِمُهُ إِلْحاحُ الْمُلِحِّینَ، أَسْأَ لُكَ أَنْ تُفَرِّجَ عَنِّی فِی ساعَتِی هذِهِ مِنْ حَیْثُ أَحْتَسِبُ، وَمِنْ حَیْثُ لَاأَحْتَسِبُ، إِنَّكَ تُحْیِی الْعِظامَ وَهِیَ رَمِیمٌ، إِنَّكَ عَلَی كُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، یَا مَنْ قَلَّ شُكْرِی لَهُ فَلَمْ یَحْرِمْنِی، وَعَظُمَتْ خَطِیئَتِی فَلَمْ یَفْضَحْنِی، وَرَآنِی عَلَی الْمَعاصِی فَلَمْ یَجْبَهْنِی، وَخَلَقَنِی لِلَّذِی خَلَقَنِی لَهُ فَصَنَعْتُ غَیْرَ الَّذِی خَلَقَنِی لَهُ، فَنِعْمَ الْمَوْلَی أَ نْتَ یَا سَیِّدِی، وَبِئْسَ الْعَبْدُ أَ نَا وَجَدْتَنِی، وَ نِعْمَ الطَّالِبُ أَ نْتَ رَبِّی، وَبِئْسَ الْمَطْلُوبُ أَ لْفَیْتَنِی، عَبْدُكَ، ابْنُ عَبْدِكَ، ابْنُ أَمَتِكَ (۱) ۳۲۸۵، بَیْنَ یَدَیْكَ، مَا شِئْتَ صَنَعْتَ بِی. اللَّهُمَّ هَدَأَتِ الْأَصْواتُ، وَسَكَنَتِ الْحَرَكاتُ، وَخَلا كُلُّ حَبِیبٍ بِحَبِیبِهِ، وَخَلَوْتُ بِكَ، أَ نْتَ الْمَحْبُوبُ إِلَیَّ، فَاجْعَلْ خَلْوَتِی مِنْكَ اللَّیْلَةَ، الْعِتْقَ مِنَ النَّارِ، یَا مَنْ لَیْسَتْ لِعالِمٍ فَوْقَهُ صِفَةٌ، یا مَنْ لَیْسَ لَمَخْلُوقٍ دُونَهُ مَنْعَةٌ، یَا أَوَّلُ (۲) ۳۲۸۶ قَبْلَ كُلِّ شَیْ ءٍ، وَیَا آخِراً بَعْدَ كُلِّ شَیْ ءٍ، یَا مَنْ لَیْسَ لَهُ عُنْصُرٌ، وَیَا مَنْ لَیْسَ لِآخِرِهِ فَناءٌ، وَیَا أَكْمَلَ مَنْعُوتٍ، وَیَا أَسْمَحَ الْمُعْطِینَ، وَیَا مَنْ یَفْقَهُ بِكُلِّ لُغَةٍ یُدْعَی بِها، وَیَا مَنْ عَفْوُهُ قَدِیمٌ، وَبَطْشُهُ شَدِیدٌ، وَمُلْكُهُ مُسْتَقِیمٌ، أَسْأَ لُكَ بِاسْمِكَ الَّذِی شافَهْتَ بِهِ مُوسَی، یَا اللَّهُ یَا رَحْمنُ یَا رَحِیمُ، یَا لَاإِلهَ إِلَّا أَ نْتَ. اللَّهُمَّ أَ نْتَ الصَّمَدُ، أَسْأَ لُكَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی

۱- مصدر: وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ.

۲- أَوَّلًا: خ.

مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُدْخِلَنِی الْجَنَّهَ بِرَحْمَتِکَ (۱) ۳۲۸۷.

سی ام: از یونس روایت است که: به حضرت امام رضا علیه السلام عرض کردم: مرا تعلیم فرما دعای کوچکی، فرمود: بگو:

یَا مَنْ دَلَّنِی عَلَی نَفْسِهِ، وَذَ لَّلَ قَلْبِی بِتَصْدِیقِهِ، أَسْأَ لُکَ الْأَمْنَ وَالْإِیمانَ (۲) ۳۲۸۸. در ذکر بعض احراز و ادعیه

۱- کافی ۲/ ۵۹۳- ۵۹۵ ح ۳۳.

۲- کافی ۲/ ۵۹۵ ح ۳۴.

باب پنجم در ذکر بعض احراز و ادعیه مُوجزه

که منتخب شده از کتاب مهج الدّعوات و مجتنی، که هر دو از مصنّفات رضی الدّین سیّد ابن طاووس قدس سره است، و آن چند امر است:

اوّل: از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام مروی است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود به امیر المؤمنین علیه السلام: هرگاه ترا امر دشواری پیش آید بگو:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُنْجِیَنِی مِنْ هذَا الْغَمِ (۱) **۳۲۸۹**.

دویّم: حرز حضرت فاطمه علیها السلام:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، یَا حَیُّ یَا قَیُّوْمُ، بِرَحْمَتِکَ أَسْتَغِیثُ، فَأَغِثْنِی وَلَا تَکِلْنِی إِلی نَفْسِی طَرْفَهَ عَیْنٍ أَبَداً، وَأَصْلِحْ لِی شَأْنِی کُلَّهُ (۲) **۳۲۹۰**.

سیّم: حرز حضرت امام زین العابدین علیه السلام: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، سَدَدْتُ (۳) **۳۲۹۱** أَ فْواهَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالشَّیاطِینِ وَالسَّحَرَهِ، وَالْأَبالِسَهِ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالسَّلاطِینِ وَمَنْ یَلُوذُ بِهِمْ، بِاللَّهِ الْعَزِیزِ الْأَعَزِّ، وَبِاللَّهِ الْکَبِیرِ الْأَکْبرِ، بِسْمِ اللَّهِ الظَّاهِرِ الْباطِنِ الْمَکْنُونِ الْمَخْزُونِ الَّذِی أَقامَ بِهِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ، ثُمَّ اسْتَوَی عَلَی الْعَرْشِ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَیْهِمْ بِما ظَلَمُوا فَهُمْ لَایَنْطِقُونَ (۴) **۳۲۹۲**، قالَ اخْسَئُوا فِیها وَلَا تُکَلِّمُونِ (۵) **۳۲۹۳**،

۱- مهج الدعوات: ۴.

۲- مهج الدعوات: ۵.

۳- در مصدر: صَدَدْتُ. وَصَدَّهُ: مَنَعَهُ وَصَرَفَهُ. (صحاح اللغه ومعجم)

۴- نمل: ۲۷/ ۸۵.

۵- مؤمنون: ۲۳/ ۱۰۸.

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّوم، وَقَدْ خابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْماً (۱) ۳۲۹۴، وَخَشَعَتِ الْأَصْواتُ لِلرَّحْمنِ فَلا تَسْمَعُ إِلّا هَمْساً (۲) ۳۲۹۵، وَجَعَلْنا عَلى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ، وَفِي آذانِهِمْ وَقْراً، وَ إِذا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلى أَدْبارِهِمْ نُفُوراً (۳) ۳۲۹۶، وَ إِذا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَايُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَهِ حِجاباً مَسْتُوراً (۴) ۳۲۹۷، وَجَعَلْنا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدّاً وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً فَأَغْشَيْناهُمْ فَهُمْ لَايُبْصِرُونَ (۵) ۳۲۹۸، الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلى أَ فْواهِهِمْ وَتُكَلِّمُنا أَيْدِيهِمْ (۶) ۳۲۹۹ فَهُمْ لَايَنْطِقُونَ (۷) ۳۳۰۰، لَوْ أَ نْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعاً مَا أَ لَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ، وَلَكِنَّ اللَّهَ أَ لَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (۸) ۳۳۰۱، وَصَلَّى اللَّهُ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ (۹) ۳۳۰۲.

چهارم: حرز امام جعفر صادق علیه السلام: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيم، يَا خالِقَ الْخَلْقِ، وَيَا باسِطَ الرِّزْقِ، وَيَا فالِقَ الْحَبِّ، وَيَا بارِئَ النَّسَمِ، وَمُحْيِيَ الْمَوْتَى، وَمُمِيتَ الْأَحْياءِ، وَدائِمَ الثَّباتِ، وَمُخْرِجَ النَّباتِ، افْعَلْ بِي مَا أَ نْتَ أَهْلُهُ، وَلَا

۱- طه: ۲۰/ ۱۱۱.

۲- طه: ۲۰/ ۱۰۸.

۳- اسراء: ۱۷/ ۴۶.

۴- اسراء: ۱۷/ ۴۵.

۵- یس: ۳۶/ ۹.

۶- یس: ۳۶/ ۶۵.

۷- نمل: ۲۷/ ۸۵.

۸- انفال: ۸/ ۶۳.

۹- مهج الدعوات: ۱۵.

تَفْعَلْ بِی مَا أَ نَا أَهْلُهُ، وَأَ نْتَ أَهْلُ التَّقْوَی وَأَهْلُ الْمَغْفِرَهِ (۱) ۳۳۰۳.

پنجم: حرز حضرت امام موسی کاظم علیه السلام: روایت است از علیّ بن یقطین که گفت: خبر دادند به ابوالحسن موسی بن جعفر علیه السلام و در نزد او جماعتی از اقوام او بودند به آنچه قصد کرده است موسی بن مهدی در کار او، پس گفت به اقوام خود: چه رأی دارید در این باب؟ گفتند: رأی ما این است که از او دور شوی و شخص خود را مخفی کنی که ایمن از شرّ او نتوان شد، پس حضرت تبسّم فرمود و تمثّل جُست به شعر کعب بن مالک:

زَعَمَتْ سَخِینَهُ أَنْ سَتَغْلِبُ رَبَّهافَلَیَغْلِبَنَّ مَغالِبَ الْغُلَّابِ

پس بلند کرد دست خود را به سوی آسمان و گفت: إِلهِی کَمْ مِنْ عَدُوٍّ شَحَذَ لِی ظُبَهَ مُدْیَتِهِ، وَأَرْهَفَ لِی شَبا حَدِّهِ، وَدافَ لِی قَواتِلَ سُمُومِهِ، وَلَمْ تَنَمْ عَنِّی عَیْنُ حِراسَتِهِ، فَلَمَّا رَأَیْتَ ضَعْفِی عَنِ احْتِمالِ الْفَوادِحِ (۲) ۳۳۰۴، وَعَجْزِی عَنْ مُلِمَّاتِ الْجَوائِحِ (۳) ۳۳۰۵، صَرَفْتَ ذلِکَ عَنِّی بِحَوْ لِکَ وَقُوَّتِکَ، لَابِحَوْلٍ مِنِّی وَلَا قُوَّهٍ، فَأَ لْقَیْتَهُ فِی الْحَفِیرِ الَّذِی احْتَفَرَهُ لِی خائِباً مِمَّا أَمَّلَهُ فِی الدُّنْیا، مُتَباعِداً مِمَّا رَجاهُ فِی الْآخِرَهِ، فَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی ذلِکَ قَدْرَ اسْتِحْقاقِکَ سَیِّدِی. اللَّهُمَّ فَخُذْهُ بِعِزَّتِکَ، وَافْلُلْ حَدَّهُ عَنِّی بِقُدْرَتِکَ، وَاجْعَلْ لَهُ شُغْلًا فِیما یَلِیهِ، وَعَجْزاً عَمَّا یُناوِیهِ. اللَّهُمَّ وَأَعْدِنِی عَلَیْهِ عَدْوَیً حاضِرَهً، تَکُونُ مِنْ غَیْظِی شِفاءً، وَمِنْ حَنَقِی عَلَیْهِ وَقاءً، وَصِلِ اللَّهُمَّ دُعائِی بِالْإِجابَهِ، وَانْظِمْ شِکایَتِی بِالتَّغْیِیرِ، وَعَرِّفْهُ عَمَّا قَلِیلٍ مَا أَوْعَدْتَ الظَّالِمِینَ، وَعَرِّفْنِی مَا وَعَدْتَ فِی إِجابَهِ الْمُضْطَرِّینَ، إِنَّکَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیمِ، وَالْمَنِّ الْکَرِیمِ.

گفت: پس متفرّق شدند قوم و جمع نشدند مگر برای قرائت خبر موت موسی ابن مهدی (۴) ۳۳۰۶.

ششم: رقعه الجیب، حرز حضرت امام رضا علیه السلام: روایت است از یاسر خادم مأمون که گفت:

زمانی که وارد شد ابوالحسن علیّ بن موسی الرّضا علیه السلام قصر حمید بن قحطبه بیرون کرد از تن لباس را و داد به حمید، و حمل کرد حمید و داد به جاریه خود که بشوید آن را، پس نگذشت زمانی که آن جاریه آمد و با او رقعه ای بود و داد به حمید و گفت: یافتم این رقعه را در گریبان لباس ابوالحسن علیه السلام، پس حمید به آن حضرت گفت: فدای تو گردم، بدرستی که این جاریه یافته است رقعه ای در گریبان پیراهن تو، چیست آن؟ فرمود: تعویذی است که آن را از خود دور

۱- مهج الدعوات: ۲۳.

۲- فوادح: سختی و بلا.

۳- جوائح: شدائد.

۴- مهج الدعوات: ۲۸.

نمی کنم، حمید گفت: ممکن است که ما را مشرّف کنی به آن؟ پس فرمود که: این تعویذی است که هرکه نگاه دارد در گریبان خود دفع می شود بلا از او، و می باشد برای او حرزی از شیطان رجیم، پس خواند تعویذ را بر حمید، و آن این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، بِسْمِ اللَّهِ إِنِّی أَعُوذُ بِالرَّحْمنِ مِنْکَ إِنْ کُنْتَ تَقِیّاً، أَوْ غَیْرَ تَقِیٍّ، أَخَذْتُ بِاللَّهِ السَّمِیعِ الْبَصِیرِ عَلَی سَمْعِکَ وَبَصَرِکَ، لَاسُلْطانَ لَکَ عَلَیَّ وَلَا عَلَی سَمْعِی، وَلَا عَلَی بَصَرِی، وَلَا عَلَی شَعْرِی، وَلَا عَلَی بَشَرِی، وَلَا عَلَی لَحْمِی، وَلَا عَلَی دَمِی، وَلَا عَلَی مُخِّی، وَلَا عَلَی عَصَبِی، وَلَا عَلَی عِظامِی، وَلَا عَلَی مالِی، وَلَا عَلَی مَا رَزَقَنِی رَبِّی، سَتَرْتُ بَیْنِی وَبَیْنَکَ بِسِتْرِ النُّبُوَّهِ الَّذِی اسْتَتَرَ أَنْبِیاءُ اللَّهِ بِهِ مِنْ سَطَواتِ الْجَبابِرَهِ وَالْفَراعِنَهِ، جَبْرَئِیلُ عَنْ یَمِینِی، وَمِیکائِیلُ عَنْ یَسارِی، وَ إِسْرافِیلُ عَنْ وَرائِی، وَمُحَمَّدٌ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ أَمامِی، وَاللَّهُ مُطَّلِعٌ عَلَیَّ، یَمْنَعُکَ مِنِّی وَیَمْنَعُ الشَّیْطانَ مِنِّی. اللَّهُمَّ لَا یَغْلِبُ جَهْلُهُ أَناتَکَ أَنْ یَسْتَفِزَّنِی وَیَسْتَخِفَّنِی. اللَّهُمَّ إِلَیْکَ الْتَجَأْتُ، اللَّهُمَّ إِلَیْکَ الْتَجَأْتُ، اللَّهُمَّ إِلَیْکَ الْتَجَأْتُ.

و از برای این حرز حکایت عجیبی است، که روایت کرده آن را ابوالصّلت هروی که گفت:

مولای من علیّ بن موسی الرّضا علیه السلام روزی نشسته بود در منزل خود، داخل شد بر او رسول مأمون و گفت که: تو را امیر می طلبد، پس امام برخاست و مرا گفت: نمی طلبد مرا مأمون در این وقت مگر بجهت کاری سخت، و به خدا که نمی تواند با من کاری بد کردن، جهت این کلمات که از جدّم رسول خدا صلی الله علیه و آله به من رسیده.

ابوالصّلت گفت: همراه امام علیه السلام بیرون رفتم نزد مأمون، چون نظر حضرت بر مأمون افتاد این حرز را تا آخر خواند، پس زمانی که حضرت ایستاد مقابل مأمون نظر کرد به سوی او مأمون و گفت: ای ابوالحسن، امر کرده ام که صد هزار درهم بجهت تو بدهند، و بنویس هر حاجتی که داری، پس چون امام پشت گردانید مأمون نظر در قفای امام کرد و گفت: اراده کردم من و اراده

کرده است خدا، و آنچه اراده کرده است خدا بهتر بوده است (۱) ۳۳۰۷.

هفتم: حرز حضرت جواد علیه السلام:

یَا نُورُ یَا بُرْهانُ، یَا مُبِینُ یَا مُنِیرُ، یَا رَبِّ اکْفِنِی الشُّرُورَ وَآفاتِ الدُّهُورِ، وَأَسْأَ لُکَ النَّجاهَ یَوْمَ یُنْفَخُ فِی الصُّورِ (۲) ۳۳۰۸.

هشتم: حرز امام علیّ نقی علیه السلام:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحمنِ الرَّحِیم، یَا عَزِیزَ الْعِزِّ فِی عِزِّه، مَا أَعَزَّ عَزِیزَ الْعِزِّ فِی عِزِّه، یَا عَزِیزُ أَعِزَّنِی بِعِزِّک، وَأَیِّدْنِی بِنَصْرِک، وَادْفَعْ عَنِّی هَمَزاتِ الشَّیاطِینِ، وَادْفَعْ عَنِّی بِدَفْعِک، وَامْنَعْ عَنِّی بِصُنْعِک، وَاجْعَلْنِی مِنْ خِیارِ خَلْقِک، یَا واحِدُ یَا أَحَدُ یَا فَرْدُ یَا صَمَدُ (۳) ۳۳۰۹.

نهم: حرز امام حسن عسکری علیه السلام: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، یَا عُدَّتِی عِنْدَ شِدَّتِی، وَیَا غَوْثِی عِنْدَ کُرْبَتِی، وَیَا مُؤْنِسِی عِنْدَ وَحْدَتِی، احْرُسْنِی بِعَیْنِکَ الَّتِی لَاتَنامُ، وَاکْنُفْنِی بِرُکْنِکَ الَّذِی لَایُرامُ (۴) ۳۳۱۰.

دهم: حرز مولانا القائم علیه السلام: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، یَا مالِکَ الرِّقابِ، وَیَا هازِمَ الْأَحْزابِ، یَا مُفَتِّحَ الْأَ بْوابِ، یَا مُسَبِّبَ الْأَسْبابِ، سَبِّبْ لَنا سَبَباً لَا نَسْتَطِیعُ لَهُ طَلَباً، بِحَقِّ لَاإِلهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَعَلَی آلِهِ أَجْمَعِینَ (۵) ۳۳۱۱.

یازدهم: قنوت امام حسین علیه السلام: اللَّهُمَّ مَنْ أَوی إِلَی مَأْوَیً فَأَ نْتَ مَأْوایَ، وَمَنْ لَجَأَ إِلی مَلْجَأً فَأَ نْتَ مَلْجایِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاسْمَعْ

۱- مهج الدعوات: ۳۳- ۳۴.

۲- مهج الدعوات: ۴۲.

۳- مهج الدعوات: ۴۴.

۴- مهج الدعوات: ۴۵.

۵- مهج الدعوات: ۴۵.

نِدائِی، وَأَجِبْ دُعائِی، وَاجْعَلْ مَآبِی عِنْدَکَ وَمَثْوایَ، وَاحْرُسْنِی فِی بَلْوایَ مِن افْتِتانِ الامْتِحانِ وَلَمَّهِ الشَّیْطانِ، بِعَظَمَتِکَ الَّتِی لَایَشُوبُها وَلَعُ نَفْسٍ بِتَفْتِینٍ، وَلَا وارِدُ طَیْفٍ بِتَظْنِینٍ، وَلَا یَلُمُّ بِها فَرَحٌ، حَتَّی تَقْلِبَنِی إِلَیْکَ بِإِرادَتِکَ، غَیْرَ ظَنِینٍ، وَلَا مَظْنُونٍ، وَلَا مُرابٍ وَلَا مُرْتابٍ، إِنَّکَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِینَ (۱) ۳۳۱۲.

مؤلّف گوید که: سیّد ابن طاووس قنوتات ائمّه علیهم السلام را جمع کرده در مهج الدّعوات (۲) ۳۳۱۳ و چون طولانی بود آنها، من اکتفا به همین یک قنوت کردم.

دوازدهم: دعاء حضرت رسول صلی الله علیه و آله که امان است از جنّ و انس:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، لَاإِلهَ إِلَّا اللَّهُ، عَلَیْهِ تَوَکَّلتُ، وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ، مَا شاءَ اللَّهُ کانَ، وَمَا لَمْ یَشَأْ لَمْ یَکُنْ، أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عِلْماً. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ نَفْسِی، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ دابَّهٍ أَ نْتَ آخِذٌ بِناصِیَتِها، إِنَّ رَبِّی عَلَی صِراطٍ مُسْتَقِیمٍ (۳) ۳۳۱۴.

سیزدهم: دعاء مجرّب: روایت است از انس که گفت: حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود که:

هرکس این دعا را در هر صبح و شام بخواند، موکّل فرماید حق تعالی به او چهار فرشته که او را حفظ کنند از پیش رو و از پشت سر و از طرف راست و طرف چپش، و در امان خداوند عزّ و جلّ باشد، و اگر سعی کنند خلائق از جنّ و انس که ضرر به او برسانند نتوانند، و آن دعا این است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، بِسْمِ اللَّهِ خَیْرِ الْأَسْماءِ، بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْأَرْضِ وَالسَّماءِ، بِسم اللَّهِ الَّذِی لَایَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ سَمٌّ وَلَا داءٌ، بِسْمِ اللَّهِ أَصْبَحْتُ، وَعَلَی اللَّهِ تَوَکَّلْتُ، بِسْمِ اللَّهِ عَلَی قَلْبِی وَنَفْسِی، بِسْمِ اللَّهِ عَلَی دِینِی وَعَقْلِی، بِسْمِ اللَّهِ عَلَی أَهْلِی وَمالِی، بِسْمِ اللَّهِ عَلَی مَا أَعْطانِی رَبِّی، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِی لَا

۱- مهج الدعوات: ۴۹.

۲- مهج الدعوات: ۴۵- ۶۸.

۳- مهج الدعوات: ۷۱- ۷۲.

یَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَیْ ءٌ فِی الْأَرْضِ، وَلَا فِی السَّماءِ، وَهُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ، اللَّهُ اللَّهُ رَبِّی لَاأُشْرِکُ بِهِ شَیْئاً، اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ، وَ (۱) ۳۳۱۵ أَعَزُّ وَأَجَلُّ مِمَّا أَخافُ وَأَحْذَرُ، عَزَّ جارُکَ وَجَلَّ ثَناؤُکَ، وَلَا إِلهَ غَیْرُکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ نَفْسِی، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ سُلْطانٍ شَدِیدٍ، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ شَیْطانٍ مَرِیدٍ، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ جَبَّارٍ عَنِیدٍ، وَمِنْ شَرِّ قَضاءِ السُّوءِ، وَمِنْ کُلِّ دابَّهٍ أَ نْتَ آخِذٌ بِناصِیَتِها، إِنَّکَ عَلَی صِراطٍ مُسْتَقِیم، وَأَ نْتَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ حَفِیظٌ، إِنَّ وَ لِیِّیَ اللَّهُ الَّذِی نَزَّلَ الْکِتابَ وَهُوَ یَتَوَلَّی الصَّالِحِینَ (۲) ۳۳۱۶، فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللَّهُ، لَاإِلهَ إِلَّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ، وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ (۳) ۳۳۱۷ (۴) ۳۳۱۸.

چهاردهم دعای حضرت رسول صلی الله علیه و آله: اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ أَنْ أَ فْتَقِرَ فِی غِنَاکَ، أَوْ أَضِلَّ فِی هُدَاکَ، أَوْ أَذِلَّ فِی عِزِّکَ، أَوْ أُضامَ فِی سُلْطانِکَ، أَوْ أُضْطَهَدَ وَالْأَمْرُ إِلَیْکَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ أَنْ أَ قُولَ زُوراً، أَوْ أَغْشَی فُجُوراً، أَوْ أَکُونَ بِکَ مَغْرُوراً (۵) ۳۳۱۹.

پانزدهم: دعایی است از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام: از ابو حمزه ثمالی روایت است که گفت: از حضرت امام باقر علیه السلام اجازه خواستم که به خدمتش مشرّف شوم، پس حضرت از خانه بیرون آمد و لبهای مبارکش می جنبید و فرمود: دانستی تکلّم مرا؟ گفتم: بلی فدایت شوم، فرمود: تکلّم کردم به کلامی که تکلّم نکرده به آن احدی هرگز مگر آنکه کفایت کرده حق تعالی آنچه مهمّ اوست از امر دنیا و آخرت او، گفتم: فدایت شوم پس خبر ده مرا به آن، فرمود: بلی هرکه این کلمات را در حال بیرون رفتن از خانه بخواند، مهمّات او میسّر شود:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، حَسْبِیَ اللَّهُ، تَوَکَّلْتُ عَلَی اللَّهِ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ

۱- وَ: خ. و در مصدر هم نیست.

۲- اعراف: ۷/ ۱۹۶.

۳- توبه: ۹/ ۱۲۹.

۴- مهج الدعوات: ۷۵.

۵- مهج الدعوات: ۱۰۲- ۱۰۳.

خَیْرَ أُمُورِی کُلِّها، وَأَعُوذُ بِکَ مِنْ خِزْیِ الدُّنْیا، وَعَذابِ الْآخِرَهِ (۱) ۳۳۲۰. أدعیه الوسائل إلی المسائل

شانزدهم: أدعیه الوسائل إلی المسائل: از محمّد بن حارث نوفلی خادم حضرت امام محمّد تقی علیه السلام منقول است که: وقتی که تزویج کرد مأمون دختر خود را به حضرت امام محمّد تقی علیه السلام نوشت حضرت برای او که: از برای هر زنی صداقی است از شوهرش، و حق تعالی اموال ما را در آخرت ذخیره نهاده، همچنانکه اموال شما را در دنیا به شما داده، و من به کابین دختر تو دادم وسائل إلی المسائل را، و آن مناجاتی است که به من داده پدرم، و به او رسیده از پدرش جناب موسی بن جعفر، و به او رسیده از پدرش جعفر، و به او رسیده از پدرش محمّد، و به او رسیده از پدرش علیّ بن الحسین، و به او رسیده از پدرش حسین، و به او رسیده از برادرش حسن، و به او رسیده از پدرش امیر المؤمنین علیّ بن ابی طالب صلوات اللّٰه علیهم، و به او رسیده از رسول خدا صلی الله علیه و آله، که به آن حضرت داد جبرئیل علیه السلام و گفت: یا محمّد، ربّ العزّه تو را سلام می رساند و می فرماید: این مفاتیح گنجهای دنیا و آخرت است آن را وسیله خود ساز به سوی مطالب خود تا برسی به مراد خود، و سرانجام گردد مطلب تو، و ایثار مکن آن را در حاجتهای دنیا که کم می گرداند حظّ آخرتت را، و آن ده وسیله است، که بواسطه آن درهای رغبات گشوده می شود، و طلب کرده می شود به سبب آنها حاجات و به انجام می رسد، و این است نسخه آن (۲) ۳۳۲۱:

مناجات استخاره

اللّٰهُمَّ إِنَّ خِیَرَتَکَ فِیمَا اسْتَخَرْتُکَ فِیهِ تُنِیلُ الرَّغائِبَ، وَتُجْزِلُ الْمَواهِبَ، وَتُغْنِمُ الْمَطالِبَ، وَتُطَیِّبُ الْمَکاسِبَ، وَتَهْدِی إِلَی أَجْمَلِ الْمَذاهِبِ، وَتَسُوقُ إِلَی أَحْمَدِ الْعَوَاقِبِ، وَتَقِی مَخُوفَ النَّوَائِبِ. اللّٰهُمَّ إِنِّی أَسْتَخِیرُکَ فِیما عَزَمَ رَأْیِی عَلَیْهِ، وَقادَنِی عَقْلِی إِلَیْهِ، وَسَهِّلِ اللّٰهُمَّ فِیهِ (۳) ۳۳۲۲ مَا تَوَعَّرَ، وَیَسِّرْ مِنْهُ مَا تَعَسَّرَ، وَاکْفِنِی فِیهِ الْمُهِمَّ، وَادْفَعْ بِهِ عَنِّی کُلَّ مُلِمٍّ، وَاجْعَلْ یَا رَبِّ عَوَاقِبَهُ غُنْماً، وَمَخُوفَهُ (۴) ۳۳۲۳ سِلْماً، وَبُعْدَهُ قُرْباً، وَجَدْبَهُ خِصْباً. وَأَرْسِلِ اللّٰهُمَّ إِجابَتِی، وَأَ نْجِحْ

۱- مهج الدعوات: ۱۷۵.

۲- مهج الدعوات: ۲۵۸.

۳- منه: خ ل.

۴- خَوْفَهُ: خ ل.

طَلِبَتِی، وَاقْضِ حاجَتِی، وَاقْطَعْ عَنِّی عَوائِقَها، وَامْنَعْ عَنِّی بَوائِقَها. وَأَعْطِنِی اللَّهُمَّ لِواءَ الظَّفَرِ وَالْخِیَرَهَ فِیما اسْتَخَرْتُکَ، وَوُفُورَ الْمَغْنَمِ (۱) ۳۳۲۴ فِیما دَعَوْتُکَ، وَعَوائِدَ الْإِفْضالِ فِیما رَجَوْتُکَ، وَاقْرِنْهُ اللَّهُمَّ بِالنَّجاحِ، وَخُصَّهُ بِالصَّلاحِ، وَأَرِنِی أَسْبابَ الْخِیَرَهِ فِیهِ واضِحَهً، وَأَعْلامَ غُنْمِها لائِحَهً، وَاشْدُدْ خِناقَ تَعْسِیرِها، وَانْعَشْ صَرِیعَ تَیْسِیرِها (۲) ۳۳۲۵، وَبَیِّنِ اللَّهُمَّ مُلْتَبَسَها، وَأَطْلِقْ مُحْتَبَسَها، وَمَکِّنْ أُسَّها، حَتَّی تَکُونَ خِیَرَهً مُقْبِلَهً بِالْغُنْمِ، مُزِیلَهً لِلْغُرْمِ، عاجِلَهً لِلنَّفْعِ، باقِیَهَ الصُّنْعِ، إِنَّکَ مَلِیءٌ بِالْمَزِیدِ، مُبْتَدِئٌ بِالْجُودِ (۳) ۳۳۲۶.

مناجات استقاله

اللَّهُمَّ إِنَّ الرَّجاءَ لِسَعَهِ رَحْمَتِکَ أَنْطَقَنِی بِاسْتِقالَتِکَ، وَالْأَمَلَ لِأَناتِکَ وَرِفْقِکَ شَجَّعَنِی عَلَی طَلَبِ أَمانِکَ وَعَفْوِکَ، وَلِی یا رَبِّ ذُنُوبٌ قَدْ واجَهَتْها أَوْجُهُ الانْتِقامِ، وَخَطایا قَدْ لاحَظَتْها أَعْیُنُ الاصْطِلامِ، وَاسْتَوْجَبْتُ بِها عَلَی عَدْلِکَ أَلِیمَ الْعَذابِ، وَاسْتَحْقَقْتُ بِاجْتِراحِها مُبِیرَ الْعِقابِ، وَخِفْتُ تَعْوِیقَها لِإِجابَتِی، وَرَدَّها إِیَّایَ عَنْ قَضاءِ حاجَتِی بِإِبْطالِها (۴) ۳۳۲۷ لِطَلِبَتِی، وَقَطْعَها لِأَسْبابِ رَغْبَتِی، مِنْ أَجْلِ مَا قَدْ أَنْقَضَ ظَهْرِی مِنْ ثِقْلِها، وَبَهَظَنِی مِنَ الاسْتِقْلالِ بِحَمْلِها، ثُمَّ تَرَاجَعْتُ رَبِّ إِلی حِلْمِکَ عَنِ الْخاطِئِینَ، وَعَفْوِکَ عَنِ الْمُذْنِبِینَ، وَرَحْمَتِکَ

۱- الغُنْمِ: خ ل.

۲- در مصدر: صَرِیخَ تَکْسِیرِها.

۳- مهج الدعوات: ۲۵۹.

۴- وَإِبْطالِها: خ ل.

لِلْعاصِینَ، فَأَ قْبَلْتُ بِثِقَتِی مُتَوَكِّلًا عَلَیْكَ، طَارِحاً نَفْسِی بَیْنَ یَدَیكَ، شاكِیاً بَثِّی إِلَیْكَ، سائِلًا رَب (۱) ۳۳۲۸ مَا لَاأَسْتَوْجِبُهُ مِنْ تَفْرِیجِ الْهَمِّ، وَلَا أَسْتَحِقُّهُ مِنْ تَنْفِیسِ الْغَمِّ، مُسْتَقِیلًا لَكَ رَبِّ إِیَّایَ (۲) ۳۳۲۹، واثِقاً مَوْلایَ بِكَ. اللَّهُمَّ فَامْنُنْ عَلَیَّ بِالْفَرَجِ، وَتَطَوَّلْ عَلَیَ (۳) ۳۳۳۰ بِسُهُولَهِ الْمَخْرَجِ، وَادْلُلْنِی بِرَأْفَتِكَ عَلَی سَمْتِ الْمَنْهَجِ، وَأَزْلِقْنِی (۴) ۳۳۳۱ بِقُدْرَتِكَ عَنِ الطَّرِیقِ الْأَعْوَجِ، وَخَلِّصْنِی مِنْ سِجْنِ الْكَرْبِ بِإِقالَتِكَ، وَأَطْلِقْ أَسْرِی بِرَحْمَتِكَ، وَطُلْ (۵) ۳۳۳۲ عَلَیَّ بِرِضْوانِكَ، وَجُدْ عَلَیَّ بِإِحْسانِكَ، وَأَقِلْنِی رَب (۶) ۳۳۳۳ عَثْرَتِی، وَفَرِّجْ كُرْبَتِی، وَارْحَمْ عَبْرَتِی، وَلَا تَحْجُبْ دَعْوَتِی، وَاشْدُدْ بِالْإِقَالَهِ أَزْرِی، وَقَوِّ بِها ظَهْرِی، وَأَصْلِحْ بِها أَمْرِی، وَأَطِلْ بِها عُمْرِی، وَارْحَمْنِی یَوْمَ حَشْرِی وَوَقْتَ نَشْرِی، إِنَّكَ جَوادٌ كَرِیمٌ، غَفُورٌ رَحِیمٌ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ (۷) ۳۳۳۴ (۸) ۳۳۳۵.

مناجات سفر

اللَّهُمَّ إِنِّی أُرِیدُ سَفَراً فَخِرْ لِی فِیهِ وَأَوْضِحْ لِی فِیهِ سَبِیلَ الرَّأْیِ وَفَهِّمْنِیهِ، وَافْتَحْ لِی عَزْمِی بِالاسْتِقامَهِ، وَاشْمُلْنِی فِی سَفَرِی بِالسَّلامَهِ، وَأَفِدْنِی (۹) ۳۳۳۶ جَزِیلَ الْحَظِّ وَالْكَرامَهِ، وَاكْلَأْنِی (۱۰) ۳۳۳۷ بِحُسْنِ الْحِفْظِ وَالْحِراسَهِ، وَجَنِّبْنِی اللَّهُمَ

۱- رَبِّ: نسخه.

۲- رَبِّ: نسخه. إِیَّایَ: خ ل.

۳- عَلَیَّ: نسخه.

۴- وَأَزِلْنِی: نسخه.

۵- وَتَطَوَّلْ: نسخه.

۶- رَبِّ: نسخه.

۷- وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ: نسخه.

۸- مهج الدعوات: ۲۵۹- ۲۶۰.

۹- وَأَفِدْنِی بِهِ: نسخه.

۱۰- وَاكْلَأْنِی فِیهِ: نسخه.

وَعْثَاءَ الْأَسْفارِ، وَسَهِّلْ لِی حُزُونَهَ الْأَوْعَارِ، وَاطْوِ لِی بِساطَ الْمَراحِلِ، وَقَرِّبْ مِنِّی بُعْدَ نَأْیِ الْمَناهِلِ (۱) ۳۳۳۸، وَباعِدْ فِی الْمَسِیرِ بَیْنَ خُطَی الرَّوَاحِلِ، حَتَّی تُقَرِّبَ نِیاطَ الْبَعِیدِ، وَتُسَهِّلَ وُعُورَ الشَّدِیدِ، وَلَقِّنِی اللَّهُمَّ فِی سَفَرِی نُجْحَ طائِرِ الْواقِیَهِ، وَهَبْنِی (۲) ۳۳۳۹ فِیهِ غُنْمَ الْعافِیَهِ، وَخَفِیرَ الاسْتِقْلالِ، وَدَلِیلَ مُجاوَزَهِ الْأَهْوَالِ، وَباعِثَ وُفُورِ الْکِفایَهِ، وَسانِحَ خَفِیرِ الْوِلایَهِ، وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ سَبَبَ عَظِیمِ السِّلْمِ، حاصِلَ الْغُنْمِ، وَاجْعَلِ اللَّیْلَ عَلَیَّ سِتْراً مِنَ الْآفاتِ، وَالنَّهارَ مانِعاً مِنَ الْهَلَکاتِ، وَاقْطَعْ عَنِّی قِطَعَ لُصُوصِهِ بِقُدْرَتِکَ، وَاحْرُسْنِی مِنْ وُحُوشِهِ بِقُوَّتِکَ، حَتَّی تَکُونَ السَّلامَهُ فِیهِ مُصاحِبَتِی، وَالْعافِیَهُ فِیهِ مُقارِنَتِی، وَالْیُمْنُ سائِقِی، وَالْیُسْرُ مُعانِقِی، وَالْعُسْرُ مُفارِقِی، وَالْفَوْزُ مُوافِقِی، وَالْأَمْنُ مُرافِقِی، إِنَّکَ ذُو الطَّوْلِ وَالْمَنِّ وَالْقُوَّهِ وَالْحَوْلِ، وَأَنْتَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَبِعِبادِکَ بَصِیرٌ خَبِیرٌ (۳) ۳۳۴۰.

مناجات طلب رزق

اللَّهُمَّ أَرْسِلْ عَلَیَّ سِجالَ رِزْقِکَ مِدْراراً، وَأَمْطِرْ عَلَیَّ سَحائِبَ إِفْضالِکَ غِزاراً، وَأَدِمْ غَیْثَ نَیْلِکَ إِلَیَّ سِجالًا، وَأَسْبِلْ مَزِیدَ نِعَمِکَ عَلَی خَلَّتِی إِسْبالًا، وَأَفْقِرْنِی بِجُودِکَ إِلَیْکَ، وَأَغْنِنِی عَمَّنْ یَطْلُبُ مَا لَدَیْکَ، وَداوِ داءَ فَقْرِی بِدَواءِ فَضْلِکَ، وَانْعَشْ صَرْعَهَ عَیْلَتِی بِطَوْلِکَ، وَتَصَدَّقْ عَلَی إِقْلالِی بِکَثْرَهِ عَطائِکَ، وَعَلَی اخْتِلالِی بِکَرِیمِ حِبائِکَ، وَسَهِّلْ رَبِّ سَبِیلَ الرِّزْقِ إِلَیَّ، وَثَبِّتْ قَواعِدَهُ لَدَیَّ، وَبَجِّسْ لِی عُیُونَ سَعَتِهِ بِرَحْمَتِکَ، وَفَجِّرْ أَنْهارَ رَغَدِ الْعَیْشِ قِبَلِی بِرَأْفَتِکَ، وَأَجْدِبْ أَرْضَ فَقْرِی، وَأَخْصِبْ جَدْبَ ضُرِّی، وَاصْرِفْ عَنِّی فِی الرِّزْقِ الْعَوائِقَ، وَاقْطَعْ عَنِّی مِنَ الضِّیقِ الْعَلائِقَ. وَارْمِنِی مِنْ سَعَهِ الرِّزْقِ اللَّهُمَّ بِأَخْصَبِ سِهامِهِ، وَاحْبُنِی مِنْ رَغَدِ الْعَیْشِ بِأَکْثَرِ دَوامِهِ، وَاکْسُنِی اللَّهُمَّ سَرابِیلَ السَّعَهِ وَجَلابِیبَ الدَّعَهِ، فَإِنِّی یَا رَبِّ مُنْتَظِرٌ لِإِنْعامِکَ بِحَذْفِ المَضِیقِ،

۱- وَقَرِّبْ مِنِّی الْبَعِیدَ لِطُولِ انْباطِ الْمَناهِلِ: نسخه.

۲- وَهَنِّئْنِی: خ ل.

۳- مهج الدعوات: ۲۶۰.

وَ لِتَطَوُّ لِـكَ بِقَطْعِ التَّعْوِيقِ، وَ لِتَفَضُّلِـكَ بِإِزَالَهِ التَّقْتِيرِ، وَ لِوُصُولِ حَبْلِی بِكَرَمِكَ بِالتَّيْسِـيرِ، وَأَمْطِرِ اللَّهُمَّ عَلَیَّ سَـماءَ رِزْقِكَ بِسِـجالِ الـدِّيمِ، وَأَغْنِنِی عَنْ خَلْقِـكَ بِعَوائِـدِ النِّعَمِ، وَارْمِ مَقاتِـلَ الْإِقْتـارِ مِنِّی، وَاحْمِـلْ كَشْفَ الضُّرِّ عَنِّی عَلَی مَطايَا الْإِعْجالِ، وَاضْـرِبْ عَنِّی الضِّيقَ بِسَـيْفِ الاسْتِئْصالِ، وَأَ تْحِفْنِی رَبِّ مِنْكَ بِسَـعَهِ الْإِفْضالِ، وَامْدُدْنِی بِنُمُوِّ الْأَمْوَالِ، وَاحْرُسْـنِی مِنْ ضِـيقِ الْإِقْلالِ، وَاقْبِضْ عَنِّی سُوءَ الْجَدْبِ، وَابْسُطْ لِی بِساطَ الْخِصْبِ، وَاسْـقِنِی مِنْ ماءِ رِزْقِكَ غَدَقاً، وَانْهَجْ لِی مِنْ عَمِيمِ بَذْلِكَ طُرُقاً، وَفاجِئْنِی بِالثَّرْوَهِ وَالْمالِ، وَانْعَشْـنِی بِـهِ مِـنَ الْإِقْلالِ، وَصَـبِّحْنِی بِالاسْـتِظْهارِ، وَمَسِّنِی بِـالتَّمَكُّنِ مِـنَ الْيَسـارِ، إِنَّكَ ذُو الطَّوْلِ الْعَظِيـمِ، وَالْفَضْـلِ الْعَمِيمِ، وَالْمَنِّ الْجَسِيمِ، وَأَ نْتَ الْجَوادُ الْكَرِيمُ (۱) ۳۳۴۱.

مناجات استعاذه

اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِكَ مِنْ مُلِمَّاتِ نَوازِلِ الْبَلاءِ، وَأَهْوَالِ عَظائِمِ الضَّرَّاءِ، فَأَعِذْنِی رَبِّ مِنْ صَرْعَهِ الْبَأْساءِ، وَاحْجُبْنِی مِنْ سَطَواتِ الْبَلاءِ، وَنَجِّنِی مِنْ مُفاجَـاهِ النِّقَمِ، وَأَجِرْنِی مِنْ زَوالِ النِّعَمِ، وَمِنْ زَلَـلِ الْقَـدَمِ، وَاجْعَلْنِی اللَّهُمَّ فِی حِياطَهِ عِزِّكَ، وَحِفاظِ حِرْزِكَ مِنْ مُباغَتَهِ الـدَّوَائِرِ، وَمُعـاجَلَهِ الْبَوَادِرِ. اللَّهُمَّ رَبِّ وَأَرْضَ الْبَلاءِ فَاخْسِـفْها، وَعَرْصَهَ الْمِحَنِ فَارْجُفْها، وَشَـمْسَ النَّوائِبِ فَاكْسِـفْها، وَجِبالَ السُّوءِ فَانْسِـفْها، وَكُرَبَ الدَّهْرِ فَاكْشِفْها، وَعَوائِقَ الْأُمُورِ فَاصْرِفْها، وَأَوْرِدْنِی حِياضَ السَّلامَهِ، وَاحْمِلْنِی عَلَی مَطايَا الْكَرامَهِ، وَاصْحَبْنِی بِإِقالَهِ الْعَثْرَهِ، وَاشْمَلْنِی بِسَتْرِ الْعَوْرَهِ، وَجُدْ عَلَیَّ يَا رَبِّ بِآلائِكَ

۱- مهج الدعوات: ۲۶۱.

وَكَشْفِ بَلائِكَ وَدَفْعِ ضَرَّائِكَ، وَادْفَعْ عَنِّى كَلاكِلَ عَذابِكَ، وَاصْرِفْ عَنِّى أَلِيمَ عِقابِكَ، وَأَعِذْنِى مِنْ بَوائِقِ الدُّهُورِ، وَأَنْقِذْنِى مِنْ سُوءِ عَواقِبِ الْأُمُورِ، وَاحْرُسْنِى مِنْ جَمِيعِ الْمَحْذُورِ، وَاصْدَعْ صَفاةَ الْبَلاءِ عَنْ أَمْرِى، وَاشْلُلْ يَدَهُ عَنِّى مَدى عُمْرِى، إِنَّكَ الرَّبُّ الْمَجِيدُ، الْمُبْدِئُ الْمُعِيدُ، الْفَعَّالُ لِمَا تُرِيدُ (۱) ۳۳۴۲.

مناجات طلب توبه

اللَّهُمَّ إِنِّى قَصَدْتُ إِلَيْكَ بِإِخْلاصِ تَوْبَةٍ نَصُوحٍ، وَتَثْبِيتِ عَقْدٍ صَحِيحٍ، وَدُعاءِ قَلْبٍ قَرِيحٍ، وَ إِعْلانِ قَوْلٍ صَرِيحٍ. اللَّهُمَّ فَتَقَبَّلْ مِنِّى مُخْلَصَ التَّوْبَةِ، وَ إِقْبالَ سَرِيعِ الْأَوْبَةِ، وَمَصارِعَ تَخَشُّعِ الْحَوْبَةِ، وَقابِلْ رَبِّ تَوْبَتِى بِجَزِيلِ الثَّوابِ، وَكَرِيمِ الْمَآبِ، وَحَطِّ الْعِقابِ، وَصَرْفِ الْعَذابِ، وَغُنْمِ الْإِيابِ، وَسِتْرِ الْحِجابِ، وَامْحُ اللَّهُمَّ ما ثَبَتَ مِنْ ذُنُوبِى، وَاغْسِلْ بِقَبُولِها جَمِيعَ عُيُوبِى، وَاجْعَلْها جالِيَةً لِقَلْبِى، شاخِصَةً لِبَصِيرَةِ لُبِّى، غاسِلَةً لِدَرَنِى، مُطَهِّرَةً لِنَجاسَةِ بَدَنِى، مُصَحِّحَةً فِيها ضَمِيرِى، عاجِلَةً إِلَى الْوَفاءِ بِها بَصِيرَتِى (۲) ۳۳۴۳، وَاقْبَلْ يَا رَبِّ تَوْبَتِى، فَإِنَّها تَصْدُرُ مِنْ إِخْلاصِ نِيَّتِى، وَمَحْضٍ مِنْ تَصْحِيحِ بَصِيرَتِى، وَاحْتِفالًا فِى طَوِيَّتِى، وَاجْتِهاداً فِى نَقاءِ سَرِيرَتِى، وَتَثْبِيتاً (۳) ۳۳۴۴ لِإِنابَتِى، وَ (۴) ۳۳۴۵ مُسارِعَةً إِلى أَمْرِكَ بِطاعَتِى، وَاجْلُ اللَّهُمَّ بِالتَّوْبَةِ عَنِّى ظُلْمَةَ الْإِصْرارِ، وَامْحُ بِها مَا قَدَّمْتُهُ مِنَ الْأَوْزارِ، وَاكْسُنِى لِباسَ التَّقْوَى وَجَلابِيبَ الْهُدَى، فَقَدْ خَلَعْتُ رِبْقَ الْمَعاصِى عَنْ جَلَدِى (۵) ۳۳۴۶، وَنَزَعْتُ سِرْبالَ الذُّنُوبِ عَنْ جَسَدِى،

۱- مهج الدعوات: ۲۶۲.

۲- مَصِيرِى: خ ل.

۳- کلمات: واحتفالًا، واجتهاداً، وتثبيتاً: هم به نصب وارد شده است و هم به جر.

۴- وَ: خ.

۵- جَلَد (محرّكه): پوست شتر کُره که به چیزی آکنده کنند تا ناقه به خیال بچه خود مهربان شده شیر دهد، و در این جا ذکر آن شاید برای آن باشد که اراده شده باشد به آن که من در وقت معصیت و گناه کردن گویا شعور و ادراک و جان نداشتم و مجسّمه بی روحی بودم و اگرنه معصیت و نافرمانی نمی کردم، واللّٰه تعالی العالم، (منه).

مُسْتَمْسِكاً رَبِّ بِقُدْرَتِکَ، مُسْتَعِيناً عَلَى نَفْسِى بِعِزَّتِکَ، مُسْتَوْدِعاً تَوْبَتِى مِنَ النَّكْثِ بِخَفْرَتِکَ، مُعْتَصِماً مِنَ الْخِذْلانِ بِعِصْمَتِکَ، مُقارِناً بِهِ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِکَ (۱) ۳۳۴۷.

مناجات طلب حج

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِى الحَجَّ الَّذِى افْتَرَضْتَهُ عَلَى مَنِ اسْتَطاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا، وَاجْعَلْ لِى فِيهِ هادِياً وَ إِلَيْهِ دَلِيلًا، وَقَرِّبْ لِى بُعْدَ الْمَسالِكِ، وَأَعِنِّى عَلَى تَأْدِيَهِ الْمَناسِکِ، وَحَرِّمْ بِإِحْرامِى عَلَى النَّارِ جَسَدِى، وَزِدْ لِلسَّفَرِ قُوَّتِى وَجَلَدِى، وَارْزُقْنِى رَبِّ الْوُقُوفَ بَيْنَ يَدَيْکَ، وَالْإِفاضَهَ إِلَيْکَ، وَأَظْفِرْنِى بِالنُّجْحِ بِوافِرِ الرِّبْحِ، وَأَصْدِرْنِى رَبِّ مِنْ مَوْقِفِ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ إِلَى مُزْدَلَفِهِ الْمَشْعَرِ وَاجْعَلْها زُلْفَهً إِلَى رَحْمَتِکَ، وَطَرِيقاً إِلَى جَنَّتِکَ، وَقِفْنِى مَوْقِفَ الْمَشْعَرِ الْحَرامِ، وَمَقامَ وُقُوفِ الْإِحْرامِ، وَأَهِّلْنِى لِتَأْدِيَهِ الْمَناسِکَ وَنَحْرِ الْهَدْيِ التَّوامِکِ (۲) ۳۳۴۸ بِدَمٍ يَثُجُّ وَأَوْداجٍ تَمُجُّ، وَ إِراقَهِ الدِّماءِ الْمَسْفُوحَهِ، وَالْهَدَايَا الْمَذْبُوحَهِ، وَفَرْيِ أَوْداجِها عَلَى مَا أَمَرْتَ، وَالتَّنَفُّلِ (۳) ۳۳۴۹ بِها َما وَسَمْتَ، وَأَحْضِرْنِى اللَّهُمَّ صَلاهَ الْعِيدِ راجِياً لِلْوَعْدِ، خائِفاً مِنَ الْوَعِيدِ، حالِقاً شَعْرَ رَأْسِى، وَمُقَصِّراً وَمُجْتَهِداً فِى طاعَتِکَ، مُشَمِّراً رامِياً لِلْجِمارِ بِسَبْعٍ بَعْدَ

۱- مهج الدعوات: ۲۶۲.

۲- التوامک: شترهای بزرگ کوهان.

۳- وَالتَّنَفُّلِ: نسخه.

سَبْعٍ مِنَ الْأَحْجارِ، وَأَدْخِلْنِی اللّهُمَّ عَرْصَهَ بَیْتِکَ، وَعَقْوَتِکَ، وَمَحَلَّ أَمْنِکَ، وَکَعْبَتِکَ وَمَساکِینِکَ، وَسُؤّالِکَ وَمَحاوِیجِکَ، وَجُدْ عَلَیَّ اللّهُمَّ بِوافِرِ الْأَجْرِ مِنَ الانْکِفاءِ وَالنَّفْرِ، وَاخْتِمِ اللّهُمَّ مَناسِکَ حَجِّی وَانْقِضاءَ عَجِّی بِقَبُولٍ مِنْکَ لِی وَرَأْفَهٍ مِنْکَ بِی یا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ (۱) ۳۳۵۰.

مناجات کشف ظلم

اللّهُمَّ إِنَّ ظُلْمَ عِبادِکَ قَدْ تَمَکَّنَ فِی بِلادِکَ حَتّی أَماتَ الْعَدْلَ، وَقَطَعَ السُّبُلَ، وَمَحَقَ الْحَقَّ، وَأَبْطَلَ الصِّدْقَ، وَأَخْفَی الْبِرَّ، وَأَظْهَرَ الشَّرَّ، وَأَخْمَدَ التَّقْوی، وَأَزالَ الْهُدی، وَأَزاحَ الْخَیْرَ، وَأَ ثْبَتَ الضَّیْرَ، وَأَ نْمی الْفَسادَ، وَقَوَّی الْعِنادَ، وَبَسَطَ الْجَوْرَ، وَعَدَی الطَّوْرَ (۲) ۳۳۵۱. اللّهُمَّ یا رَبِّ لَایَکْشِفُ ذلِکَ إِلّا سُلْطانُکَ، وَلَا یُجِیرُ مِنْهُ إِلّا امْتِنانُکَ. اللّهُمَّ رَبِّ فَابْتُرِ الظُّلْمَ، وَبُتَّ جِبالَ الْغَشْمِ، وَأَخْمِدْ (۳) ۳۳۵۲ سُوقَ الْمُنْکَرِ، وَأَعِزَّ مَنْ عَنْهُ یَنْزَجِرُ، وَاحْصُدْ شَأْفَهَ أَهْلِ الْجَوْرِ، وَأَ لْبِسْهُمُ الْحَوْرَ بَعْدَ الْکَوْرِ، وَعَجِّلِ اللّهُمَّ إِلَیْهِمُ الْبَیاتَ، وَأَ نْزِلْ عَلَیْهِمُ الْمَثُلاتِ، وَأَمِتْ حَیاهَ الْمُنْکَرِ، لِیُؤْمَنَ الْمَخُوفُ، وَیَسْکُنَ الْمَلْهُوفُ، وَیَشْبَعَ الْجائِعُ، وَیُحْفَظَ الضّائِعُ، وَیَأْوَی الطَّرِیدُ، وَیَعُودَ الشَّرِیدُ، وَیُغْنَی الْفَقِیرُ، وَیُجارَ الْمُسْتَجِیرُ، وَیُوَقَّرَ الْکَبِیرُ، وَیُرْحَمَ الصَّغِیرُ، وَیُعَزَّ الْمَظْلُومُ، وَیُذَلَّ الظّالِمُ، وَیُفَرَّجَ الْمَغْمُومُ، وَتَنْفَرِجَ الْغَمّاءُ، وَتَسْکُنَ الدَّهْماءُ، وَیَمُوتَ الاخْتِلافُ، وَیَعْلُوَ الْعِلْمُ، وَیَشْمُلَ السِّلْمُ، وَیُجْمَعَ الشَّتاتُ، وَیَقْوَی الْإِیمانُ، وَیُتْلَی الْقُرْآنُ، إِنَّکَ أَ نْتَ الدَّیّانُ، الْمُنْعِمُ الْمَنّانُ (۴) ۳۳۵۳.

۱- مهج الدعوات: ۲۶۳.

۲- وَعَدَی الطَّوْرَ: یعنی تجاوز کرد از حد.

۳- أَخْمِلْ: خ ل.

۴- مهج الدعوات: ۲۶۳- ۲۶۴.

مناجات شکر خدا

اللَّهُمَّ لَکَ الْحَمْدُ عَلَی مَرَدِّ نَوازِلِ الْبَلاءِ، وَمُلِمَّاتِ الضَّرَّاءِ، وَکَشْفِ نَوائِبِ اللَّأْواءِ، وَتَوالِی سُبُوغِ النَّعْماءِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی هَنِی ءِ عَطائِکَ، وَمَحْمُودِ بَلائِکَ، وَجَلِیلِ آلائِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی إِحْسانِکَ الْکَثِیرِ، وَخَیْرِکَ الْغَزِیرِ، وَتَکْلِیفِکَ الْیَسِیرِ وَدَفْعِ الْعَسِیرِ، وَلَکَ الْحَمْدُ یا رَبِّ عَلَی تَثْمِیرِکَ قَلِیلَ الشُّکْرِ، وَإِعْطائِکَ وافِرَ الْأَجْرِ، وَحَطِّکَ مُثْقَلَ الْوِزْرِ، وَقَبُولِکَ ضَیِّقَ الْعُذْرِ، وَوَضْعِکَ باهِضَ الْإِصْرِ، وَتَسْهِیلِکَ مَوْضِعَ الْوَعْرِ، وَمَنْعِکَ مُفْظِعَ الْأَمْرِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی الْبَلاءِ الْمَصْرُوفِ، وَوافِرِ الْمَعْرُوفِ، وَدَفْعِ الْمَخُوفِ، وَ إِذْلالِ الْعَسُوفِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی قِلَّهِ التَّکْلِیفِ، وَکَثْرَهِ التَّخْفِیفِ، وَتَقْوِیَهِ الضَّعِیفِ، وَ إِغاثَهِ اللَّهِیفِ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی سَعَهِ إِمْهالِکَ، وَدَوامِ إِفْضالِکَ، وَصَرْفِ إِمْحالِکَ، وَحَمِیدِ أَ فْعالِکَ، وَتَوالِی نَوالِکَ، وَلَکَ الْحَمْدُ عَلَی تَأْخِیرِ مُعاجَلَهِ الْعِقابِ، وَتَرْکِ مُغافَصَهِ الْعَذابِ، وَتَسْهِیلِ طَرِیقِ الْمَآبِ، وَ إِنْزالِ غَیْثِ السَّحابِ، إِنَّکَ الْمَنَّانُ الْوَهَّابُ (۱) ۳۳۵۴.

مناجات طلب حوائج

جَدِیرٌ مَنْ أَمَرْتَهُ بِالدُّعاءِ أَنْ یَدْعُوَکَ، وَمَنْ وَعَدْتَهُ بِالْإِجابَهِ أَنْ یَرْجُوَکَ، وَ لِیَ اللَّهُمَّ حاجَهٌ قَدْ عَجَزَتْ عَنْها حِیلَتِی، وَکَلَّتْ فِیها طاقَتِی، وَضَعُفَ عَنْ مَرامِها قُوَّتِی، وَسَوَّلَتْ لِی نَفْسِیَ الْأَمَّارَهُ بِالسُّوءِ، وَعَدُوِّی الْغَرُورُ الَّذِی أَ نَا

۱- مهج الدعوات: ۲۶۴ و جمله: «إنّک المنّان الوهّاب» در آن نیست.

مِنْهُ مَبْلُوٌّ (۱) ۳۳۵۵ أَنْ أَرْغَبَ إِلَيْکَ (۲) ۳۳۵۶ فِيهـا، اللَّهُمَّ وَأَ نْجِحْها بِأَ يْمَنِ النَّجاحِ، وَاهْدِها سَبِيلَ الْفَلاحِ، وَاشْرَحْ بِالرَّجاءِ لِإِسْعافِکَ صَدْرِی، وَيَسِّرْ فِی أَسْبابِ الْخَيْرِ أَمْرِی، وَصَوِّرْ إِلَیَّ الْفَوْزَ بِبُلُوغِ مَا رَجَوْتُهُ بِالْوُصُولِ إِلی مَا أَمَّلْتُهُ، وَوَفِّقْنِی اللَّهُمَّ فِی قَضاءِ حاجَتِی بِبُلُوغِ أُمْنِيَّتِی، وَتَصْدِيقِ رَغْبَتِی، وَأَعِذْنِی اللَّهُمَّ بِكَرَمِکَ مِنَ الْخَيْبَهِ والْقُنُوطِ وَالْأَناهِ وَالتَّثْبِيطِ. اللَّهُمَّ إِنَّکَ مَلِیءٌ بِالْمَنائِحِ الْجَزِيلَهِ، وَفِیٌّ بِها، وَأَ نْتَ عَلَی كُلِّ شَیْءٍ قَدِيرٌ، بِعِبادِکَ خَبِيرٌ بَصِيرٌ (۳) ۳۳۵۷. حجاب حضرت صادق عليه السلام

هفدهم: حجاب حضرت امام جعفر صادق عليه السلام: يَا مَنْ إِذَا اسْتَعَذْتُ بِهِ أَعاذَنِی، وَ إِذَا اسْتَجَرْتُ بِهِ عِنْدَ الشَّدائِدِ أَجارَنِی، وَ إِذَا اسْتَغَثْتُ بِهِ عِنْدَ النَّوائِبِ أَغاثَنِی، وَ إِذَا اسْتَنْصَرْتُ بِهِ عَلَی عَدُوِّی نَصَرَنِی وَأَعانَنِی، إِلَيْکَ الْمَفْزَعُ وَأَ نْتَ الثِّقَهُ، فَاقْمَعْ عَنِّی مَنْ أَرادَنِی، وَاغْلِبْ لِی مَنْ كادَنِی، يَا مَنْ قالَ: إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلا غالِبَ لَكُمْ (۴) ۳۳۵۸، يَا مَنْ نَجَّی نُوحاً مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ، يَا مَنْ نَجَّی لُوطاً مِنَ الْقَوْمِ الْفاسِقِينَ، يَا مَنْ نَجَّی هُوداً مِنَ الْقَوْمِ الْعادِينَ، يَا مَنْ نَجَّی مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنَ الْقَوْمِ الْكافِرِينَ، نَجِّنِی مِنْ أَعْدائِی وَأَعْدائِکَ، بِأَسْمائِکَ يَا رَحْمانُ يَا رَحِيمُ، لَاسَبِيلَ لَهُمْ عَلَی مَنْ تَعَوَّذَ بِالْقُرْآنِ، وَاسْتَجارَکَ بِالرَّحِيمِ الرَّحْمنِ، الرَّحْمنُ عَلَی الْعَرْشِ اسْتَوَی (۵) ۳۳۵۹، إِنَّ بَطْشَ رَبِّکَ لَشَدِيدٌ، إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ، وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ، ذُوالْعَرْشِ الْمَجِيدِ،

۱- مُبْتَلی: خ ل.

۲- كذا فی المهج، و لعلّ «إليک» بمعنی «عنک»، ليستقيم المعنی، وفی البلد الأمين هكذا: أَنْ أَرْغَبَ إِلی ضَعِيفٍ مِثْلِی وَمَنْ هُوَ فِی التَّحَوُّلِ شَكْلِی إلی آخره. (منه).

۳- مهج الدعوات: ۲۶۵.

۴- آل عمران: ۳/ ۱۶۰.

۵- طه: ۲۰/ ۵.

فَعّالٌ لِما يُرِيدُ (۱) ۳۳۶۰، فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيم (۲) ۳۳۶۱ (۳) ۳۳۶۲.

هیجدهم: حجاب حضرت امام موسی بن جعفر علیهما السلام: تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِی لَا يَمُوتُ، وَتَحَصَّنْتُ بِذِی الْعِزَّهِ وَالْجَبَرُوتِ، وَاسْتَعَنْتُ بِذِی الْكِبْرِياءِ وَالْمَلَكُوتِ، مَوْلایَ اسْتَسْلَمْتُ إِلَيْک فَلا تُسْلِمْنِی، وَتَوَكَّلْتُ عَلَيْک فَلا تَخْذُ لْنِی، وَلَجَأْتُ إِلَى ظِلِّک الْبَسِيطِ فَلا تَطْرَحْنِی، أَ نْتَ الْمَطْلَبُ وَ إِلَيْک الْمَهْرَبُ، تَعْلَمُ مَا أُخْفِی وَما أُعْلِنُ، وَتَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْيُنِ، وَما تُخْفِی الصُّدُورُ، فَأَمْسِكْ عَنِّی اللّهُمَّ أَيْدِی الظّالِمِينَ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَجْمَعِينَ، وَاشْفِنِی وَعافِنِی يَا أَرْحَمَ الرّاحِمِينَ (۴) ۳۳۶۳. حجاب امام کاظم و امام جواد علیهما السلام

نوزدهم: حجاب حضرت امام محمّد تقیّ علیه السلام: الْخالِقُ أَعْظَمُ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ، وَالرّازِقُ أَبْسَطُ يَداً مِنَ الْمَرْزُوقِينَ، وَنارُ اللّهِ الْمُؤْصَدَهُ فِی عَمَدٍ مُمَدَّدَهٍ تَكِيدُ أَ فْئِدَهَ الْمَرَدَهِ، وَتَرُدُّ كَيْدَ الْحَسَدَهِ، بِالْأَقْسامِ، بِالْأَحْكامِ، بِاللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ، وَالْحِجابِ الْمَضْرُوبِ، بِعَرْشِ رَبِّنَا الْعَظِيمِ، احْتَجَبْتُ وَاسْتَتَرْتُ، وَاسْتَجَرْتُ، وَاعْتَصَمْتُ، وَتَحَصَّنْتُ، بِالم وَبِكهيعص وَبِطه وَبِطسم وَبِحم وَبِحمعسق وَنُون وَبِطس وَبِق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ، وَ إِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ (۵) ۳۳۶۴، وَاللّهُ وَ لِيِّی، وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ (۶) ۳۳۶۵.

بیستم: از کتاب تعبیر الرّؤیا تصنیف شیخ کلینی منقول است که: وشّا از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده که فرمود: دیدم پدرم را در خواب که فرمود: ای فرزند من، هرگاه در شدّتی

۱- بروج: ۸۵/ ۱۲- ۱۶.

۲- توبه: ۹/ ۱۲۹.

۳- مهج الدعوات: ۲۹۹.

۴- مهج الدعوات: ۳۰۰.

۵- واقعه: ۵۶/ ۷۶.

۶- مهج الدعوات: ۳۰۰.

واقع شـدی بسـیار بگو: يَا رَؤُوفُ يَا رَحِيمُ. پس حضـرت فرمود: آنچه ما در خواب می بینیم همچنان است که در بیـداری بینیم (۱) ۳۳۶۶.

بیست و یکم: دعاء رزق و غیره منقول از کتاب مُجتَنی تصنیف سیّد ابن طاووس رحمه الله:

اللَّهُمَّ إِنَّ ذُ نُوبِی لَمْ يَبْقَ لَها إِلّا رَجاءُ عَفْوِک، وَقَدْ قَدَّمْتُ آلَهَ الْحِرْمانِ بَيْنَ يَدَیَّ، فَأَ نَا أَسْأَ لُکَ مَا لَاأَسْتَحِقُّهُ، وَأَدْعُوکَ مَا لَاأَسْتَوْجِبُهُ، وَأَ تَضَرَّعُ إِلَيْکَ بِما لَا أَسْتَأْهِلُهُ، وَلَمْ يَخْفَ عَلَيْکَ حالِی وَ إِنْ خَفِیَ عَلَی النَّاسِ كُنْهُ مَعْرِفَهِ أَمْرِی.

اللَّهُمَّ إِنْ كانَ رِزْقِی فِی السَّماءِ فَأَهْبِطْهُ، وَ إِنْ كانَ فِی الْأَرْضِ فَأَظْهِرْهُ، وَ إِنْ كانَ بَعِيداً فَقَرِّبْهُ، وَ إِنْ كانَ قَرِيباً فَيَسِّرْهُ، وَ إِنْ كانَ قَلِيلًا فَكَثِّرْهُ وَبارِکْ لِی فِيهِ (۲) ۳۳۶۷. دعاء دفع شرّ ابلیس

بیست و دویّم: دعـاء دفـع شـرّ ابلیس منقول از مجتنی: اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْلِيسَ عَبْدٌ مِنْ عَبِيدِکَ، يَرانِی مِنْ حَيْثُ لَاأَراهُ، وَأَ نْتَ تَراهُ مِنْ حَيْثُ لَايَراکَ، وَأَ نْتَ أَ قْوَی عَلَی أَمْرِهِ كُلِّهِ، وَهُوَ لَايَقْوَی عَلَی شَیْ ءٍ مِنْ أَمْرِکَ، اللَّهُمَّ فَأَ نَا أَسْتَعِينُ بِکَ عَلَيْهِ، يَا رَبِّ فَإِنِّی لَاطاقَهَ لِی بِهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ لِی عَلَيْهِ إِلّا بِکَ يَا رَبِّ.

اللَّهُمَّ إِنْ أَرادَنِی فَأَرِدْهُ، وَ إِنْ كادَنِی فَكِدْهُ، وَاكْفِنِی شَرَّهُ، وَاجْعَلْ كَيْدَهُ فِی نَحْرِهِ، بِرَحْمَتِکَ يَاأَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ (۳) ۳۳۶۸.

بیست و سیّم: و نیز در مجتنی است که شخصـی در خواب حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله را دید و از آن حضرت خواست که: مرا دعایی تعلیم فرمایید که دلم را زنده گرداند، حضـرت این کلمات را تعلیم او فرمود: يَا حَیُّ يَا قَيُّومُ يَا لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ، أَسْأَ لُکَ أَنْ تُحْيِیَ قَلْبِی، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. آن شخص گفت: پس سه مرتبه این کلمات را خواندم پس خدا

۱- مهج الدعوات: ۳۳۳ و از او بحار ۹۳/ ۲۷۲.

۲- المجتنی سیّد ابن طاووس: ۷۲.

۳- المجتنی: ۷۹- ۸۰.

قلبم را زنده گردانید (۱) ۳۳۶۹. دعاء دفع شرّ ابلیس

بیست و چهارم: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هرکه بخواهد اجلش تأخیر بیفتد، و نصرت پیدا کند بر دشمنان خود، و از مردن بد محفوظ بماند، پس بگوید سه مرتبه در وقت دخول در شب و سه مرتبه در وقت دخول در صبح: سُبْحانَ اللَّهِ مِلْ ءَ الْمِیزانِ، وَمُنْتَهَی الْحِلْمِ، وَمَبْلَغَ الرِّضا، وَزِنَهَ الْعَرْشِ (۲) ۳۳۷۰.

بیست و پنجم: نقل است از کتاب نثر اللّئالی تألیف سیّد سعید علیّ بن فضل اللَّه الحسینی راوندی که مردی به حضرت عیسی بن مریم علیهما السلام شکایت کرد از دَین خود، فرمود:

بگو: اللَّهُمَّ یَا فارِجَ الْهَمِّ، وَمُنَفِّسَ الْغَمِّ، وَمُذْهِبَ الْأَحْزانِ، وَمُجِیبَ دَعْوَهِ الْمُضْطَرِّینَ، یَا (۳) ۳۳۷۱ رَحمنَ الدُّنْیا وَالآخِرَهِ وَرَحِیمَهُما، أَ نْتَ رَحْمانِی وَرَحْمانُ کُلِّ شَیْ ءٍ، فَارْحَمْنِی رَحْمَهً تُغْنِینِی بِها عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِواکَ، وَتَقْضِی بِها عَنِّی الدَّیْنَ، پس هرگاه به قدر پُری زمین طلا مدیون باشی حق تعالی ادا فرماید از تو (۴) ۳۳۷۲. خواصّ سور و آیات

۱- المجتنی: ۸۰- ۸۱.

۲- المجتنی: ۱۰۷.

۳- یَا: خ.

۴- المجتنی: ۱۱۰.

باب ششم در ذکر خواصّ بعضی سُوَر و آیات و ذکر بعض ادعیه و مطالب متفرّقه

و آن مشتمل بر چهل امر است:

اوّل: شیخ کلینی در کافی از حضرت باقر علیه السلام روایت کرده که: هرکس بخواند مسبّحات، یعنی سوره حدید و حشر و صف و جمعه و تغابن و اعلی را پیش از خواب، نمیرد تا درک نماید حضرت قائم علیه السلام را، و اگر مُرد در جوار حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله خواهد بود (۱) ۳۳۷۳.

دویّم: و نیز در آن کتاب است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هرکه بخواند چهار آیه از اوّل سوره بقره و آیه الکرسی و دو آیه بعد از آن و سه آیه آخر بقره را، نبیند در جان و مال خود چیزی را که مکروه او باشد، و نزدیک نشود به او شیطان، و فراموش نکند قرآن را (۲) ۳۳۷۴.

سیّم: و نیز روایت کرده از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام که: هرکه سوره إِنَّا أنزلناه را بخواند، و صدا به آن بلند کند، مثل کسی باشد که شمشیر از نیام کشیده در راه خدا جهاد کند، و اگر آهسته بخواند، مثل کسی باشد که در راه خدا در خون خود طپیده باشد، و کسی که ده مرتبه بخواند، محو کند از او هزار گناه از گناهانش را (۳) ۳۳۷۵.

چهارم: و نیز شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: پدرم می فرمود:

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ثلث قرآن است، و قُلْ یا أَیُّهَا الْکافِرُونَ ربع قرآن (۴) ۳۳۷۶.

پنجم: از حضرت امام موسی علیه السلام نقل کرده که: هرکه بخواند آیه الکرسی را در وقت خواب نترسد از فلج إن شاء اللَّه، و کسی که بخواند آن را در عقب هر فریضه ضرر نرساند به او صاحب زهری، و فرمود: کسی که مقدّم دارد قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ را بین خود و بین شخص جبّار منع فرماید حق تعالی او را از شرّ او، به خواندن آن سوره را از پیش رو و از پشت سر و از طرف راست و از طرف چپ خود، پس هرگاه چنین کرد حق تعالی روزی کند او را خیر او را، و منع کند او را از شرّ او.

و فرمود: هرگاه ترسیدی از امری، بخوان صد آیه از قرآن از هر جای قرآن که باشد، پس

۱- کافی ۲/ ۶۲۰ ح ۳.

۲- کافی ۲/ ۶۲۱ ح ۵.

۳- کافی ۲/ ۶۲۱ ح ۶.

۴- کافی ۲/ ۶۲۱ ح ۷.

بگو: اَللّٰهُمَّ اکْشِفْ عَنِّی الْبَلاءَ، سه مرتبه (۱) ۳۳۷۷.

ششم: و نیز شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: هر که ایمان به خدا و روز قیامت دارد، وانگذارد خواندن قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ را در عقب فریضه، پس بدرستی که کسی بخواند آن را جمع فرماید حق تعالی برای او خیر دنیا و آخرت را، و بیامرزد او را و پدر و مادر و اولاد او را (۲) ۳۳۷۸.

هفتم: و نیز از آن حضرت روایت کرده که: هر که سوره أَلْهیکُمُ التَّکاثُرُ را بخواند نزد خواب، نگاه داشته شود از عذاب قبر (۳) ۳۳۷۹.

هشتم: و نیز از آن حضرت روایت کرده که، اگر خوانده شود سوره حمد بر مرده هفتاد مرتبه، پس ردّ کرده شود روح به او عجبی نخواهد داشت (۴) ۳۳۸۰.

نهم: از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام خاصیّت بسیار وارد شده برای خواندن کودک در هر شب سه مرتبه قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، و سه مرتبه قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النّاسِ، و صد مرتبه توحید، و اگر نتواند پنجاه مرتبه، و هرگاه مواظبت داشته باشد به آن محفوظ بماند از بلاها تا روزی که وفات کند (۵) ۳۳۸۱.

دهم: و نیز شیخ کلینی از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود به مفضّل:

ای مفضّل، منع و حفظ کن خود را از تمام مردم به بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ، و به قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ که بخوانی آن را از طرف راست و طرف چپ و از پیش رو و از پشت سر و از بالای سر و پایین پای خود، و هرگاه داخل شدی بر سلطان جائری بخوان سه مرتبه آن را در وقتی که نظر به او افکنی، و بشمار به دست چپ خود، و دست خود را به همان حال که انگشتان را جمع کرده ای برای شماره بگذار باشد تا از نزد او بیرون شوی (۶) ۳۳۸۲.

و بعضی گفته اند که: خواندن سوره را ترک مکن تا از نزد او بیرون شوی.

یازدهم: در حدیثی از امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که برای ایمنی از سوختن و غرق شدن بخواند:

۱- کافی ۲/ ۶۲۱ ح ۸.

۲- کافی ۲/ ۶۲۲ ح ۱۱.

۳- کافی ۲/ ۶۲۳ ح ۱۴.

۴- کافی ۲/ ۶۲۳ ح ۱۶.

۵- کافی ۲/ ۶۲۳ ح ۱۷.

۶- کافی ۲/ ۶۲۴ ح ۲۰.

اللَّهُ الَّذِی نَزَّلَ الْکِتابَ وَهُوَ یَتَوَلَّی الصَّالِحِینَ (۱) ۳۳۸۳، وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِیعاً قَبْضَتُهُ یَوْمَ الْقِیامَهِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِیَّاتٌ بِیَمِینِهِ سُبْحانَهُ وَتَعالی عَمَّا یُشْرِکُونَ (۲) ۳۳۸۴.

و برای ذلیل شدن اسب سرکش در گوش راستش بخوانند:

وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِی السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعاً وَکَرْهاً وَ إِلَیْهِ یُرْجَعُونَ (۳) ۳۳۸۵.

و در زمین مَسبعه، یعنی زمینی که جانوران درّنده داشته باشد به جهت ایمنی از آنها بخواند:

لَقَدْ جاءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ أَ نْفُسِکُمْ عَزِیزٌ عَلَیْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِیصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنِینَ رَؤُوفٌ رَحِیمٌ، فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ (۴) ۳۳۸۶.

و برای پیدا شدن گمشده بخواند یس را در دو رکعت و بگوید: یَا هادِیَ الضَّالَّهِ رُدَّ عَلَیَّ ضالَّتِی.

و برای رجوع عبد فرار کرده بخواند: أَوْ کَظُلُمَاتٍ فِی بَحْرٍ لُجِّیٍّ یَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ إلی قوله عزّ وجلّ: وَمَنْ لَمْ یَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُوراً فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ (۵) ۳۳۸۷.

و برای ایمنی از دزد بخواند در وقتی که به رختخواب رود: قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمنَ تا وَکَبِّرْهُ تَکْبِیراً (۶) ۳۳۸۸ (۷) ۳۳۸۹.

دوازدهم: و نیز شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: ملول نشوید از قرائت إذا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزالَها (۸) ۳۳۹۰، زیرا که هرکه این سوره را در نوافل خود بخواند نرساند حق تعالی به او زلزله ابداً، و نمیرد به زلزله و نه به صاعقه و نه به آفتی از آفات دنیا تا بمیرد، و در وقت مردنِ او ملکی کریم از نزد حق تعالی بر او نازل شود و بنشیند نزد سر او و

۱- اعراف: ۷/ ۱۹۶.

۲- زمر: ۳۹/ ۶۷.

۳- آل عمران: ۳/ ۸۳.

۴- توبه: ۹/ ۱۲۸.

۵- نور: ۲۴/ ۴۰.

۶- اسراء: ۱۷/ ۱۱۰- ۱۱۱.

۷- کافی ۲/ ۶۲۴ ح ۲۱.

۸- زلزله: ۹۹/ ۱.

بگوید: ای ملک الموت، رفق و مدارا کن به ولیّ اللّه زیرا که او بسیار مرا یاد می کرد، الخبر.

و در آخر خبر است که: پرده از جلو چشمش برداشته شود و منازل خود را در بهشت ببیند، و قبض روح او شود به نرمتر وجهی، و مشایعت کنند روح او را هفتاد هزار فرشته که ببرند او را به سوی بهشت (۱) ۳۳۹۱.

سیزدهم: و نیز کلینی از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده که فرمود: سوره مُلک مانعه است، منع می کند از عذاب قبر، الخبر (۲) ۳۳۹۲.

چهاردهم: و نیز از آن حضرت مروی است که: قرآنی در دریا افتاد، چون آن را یافتند دیدند رفته بود کلمات او جز این آیه: أَلا إِلَی اللَّهِ تَصِیرُ الْأُمُور (۳) ۳۳۹۳ (۴) ۳۳۹۴.

پانزدهم: و نیز شیخ کلینی از زراره روایت کرده که گفت: می گیری قرآن را در ثلث دویّم ماه رمضان و می گشایی و می گذاری مقابل خود و می گویی: اللّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ بِکِتابِکَ الْمُنْزَلِ وَمَا فِیهِ، وَفِیهِ اسْمُکَ الْأَعْظَمُ الْأَکْبَرُ، وَأَسْمَاؤُکَ الْحُسْنَی، وَمَا یُخافُ وَیُرْجَی أَنْ تَجْعَلَنِی مِنْ عُتَقائِکَ مِنَ النَّارِ، و دعا می کنی به آنچه حاجت داری (۵) ۳۳۹۵.

شانزدهم: شیخ کفعمی در مصباح و محدّث فیض در خلاصه الأذکار فرموده که: دیدم در بعض کتب اصحاب امامیّه که: هرکس خواسته باشد در خواب ببیند یکی از پیغمبران و امامان علیهم السلام را یا یکی از مردمان یا والدین خود را بخواند سوره شمس و لیل و قدر و قُلْ یا أَیُّهَا الْکافِرُونَ و سوره اخلاص و معوّذتین را، پس بخواند صد مرتبه سوره اخلاص و صلوات بفرستد بر پیغمبر و آل او صد مرتبه، و بخوابد با وضو به جانب راست، خواهد دید هرکه را اراده کرده إن شاء اللّه، و تکلّم خواهد کرد با او إن شاء اللّه هرچه بخواهد.

و در نسخه دیگر دیدم که این عمل را بجا آورد در هفت شب بعد از آنکه این دعا را بخواند:

اللّهُمَّ أَ نْتَ الْحَیُّ الَّذِی لَایُوصَفُ، وَالْإِیمانُ یُعْرَفُ مِنْهُ، مِنْکَ بَدَتِ الْأَشْیاءُ وَ إِلَیْکَ تَعُودُ، فَمَا أَقْبَلَ مِنْها کُنْتَ مَلْجَأَهُ وَمَنْجاهُ، وَما أَدْبَرَ مِنْها لَمْ یَکُنْ لَهُ مَلْجَأٌ وَلَا مَنْجَیً مِنْکَ إِلّا إِلَیْکَ، فَأَسْأَ لُکَ بِلا إِلهَ إِلّا أَ نْتَ، وَأَسْأَ لُکَ بِبِسْمِ

۱- کافی ۲/ ۶۲۶ ح ۲۴.

۲- کافی ۲/ ۶۳۳ ضمن ح ۲۶.

۳- شوری: ۴۲/ ۵۳.

۴- کافی ۲/ ۶۳۲ ح ۱۸.

۵- کافی ۲/ ۶۲۹ ح ۹.

اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، وَبِحَقِّ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ سَيِّدِ النَّبِيِّينَ، وَبِحَقِّ عَلِيٍّ خَيْرِ الْوَصِيِّينَ، وَبِحَقِّ فاطِمَةَ سَيِّدَةِ نِساءِ الْعالَمِينَ، وَبِحَقِّ الحَسَنِ وَالحُسَيْنِ اللَّذَيْنِ جَعَلْتَهُما سَيِّدَيْ شَبابِ أهْلِ الجَنَّةِ عَلَيْهِمْ أجْمَعِينَ السَّلامُ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُرِيَنِي مَيِّتِي فِي الْحالِ الَّتِي هُوَ فِيها (۱) ۳۳۹۶.

هفدهم: ونیز در خلاصه است نقلًا عَنْ بَعضِ الکُتُبِ که یافتم در کتاب آداب الحمیده تألیف محمّد بن جریر طبری از حارث بن روح از پدر از جدّش نقل کرده که گفت به فرزندان خویش: هرگاه اندوهگین ساخت شما را امری، پس شب را به سر نیاورد احدی از شماها مگر در حالی که طاهر باشد، و در فراش و لحاف طاهر باشد، و با او نباشد زنی، پس بخواند هفت مرتبه وَالشّمس، و هفت مرتبه وَاللَّيْلِ، پس بگوید: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي هذَا فَرَجاً وَمَخْرَجاً، هرگاه این عمل را بجا آورد بیاید در خواب او شخصی در همان شب یا شب سیّم یا پنجم، و گمان می کنم گفت: یا در شب هفتم، و بگوید برای او طریق بیرون شدن از آن غصّه و اندوه را (۲) ۳۳۹۷.

فقیر گوید که: بعضی گفته اند که: سوره وَ الضُّحی و أَلَمْ نَشْرَحْ را نیز بخواند.

و در جواهر المنثوره است که: کسی که بخواهد در خواب بیند مطلب خود را، بخواند وقت خوابیدن هریک از این سوره ها را هفت مرتبه: وَالشَّمْسِ، وَاللَّيْلِ، وَالتِّينِ، و إِخْلاص، قُلْ اعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، قُلْ اعُوذُ بِرَبِّ النّاسِ، و بخوابد با طهارت در مکان پاکی، در جامه پاکی، رو به قبله بر دست راست خود، یعنی به هیئت مرده که در لحد گذاشته می شود بخوابد، و نیّت کند مطلب خود را، اگر در شب اوّل ندید در شبهای بعد، و از هفت شب تجاوز نمی کند، گفته شده مجرّب است. اعمال وقت خواب

هیجدهم: و نیز در خلاصه الأذکار است که از حضرت زهرا صلوات اللَّه علیها روایت است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله بر من وارد شد در وقتی که رختخواب خود را پهن کرده بودم و می خواستم بخوابم، فرمود: ای فاطمه، مخواب مگر آنکه چهار عمل بجا آوری: ختم قرآن کنی، و پیغمبران را شفیعان خود گردانی، و مؤمنین را از خود خوشنود گردانی، و حجّ و عمره بکنی، این را فرمود و

۱- مصباح کفعمی: ۴۸- ۴۹، فصل ۱۱ و خلاصه الأذکار: ۷۱، فصل ۳.

۲- خلاصه الأذکار: ۷۱، فصل ۳.

داخل نماز شـد، من توقّف کردم تا نماز خود را تمام کرد، گفتم: یا رسول اللّه، امر فرمودی به چهار چیز که من قـدرت نـدارم در این وقت آنها را بجا آورم، آن حضـرت تبسّم کرد و فرمود: هرگاه بخوانی قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ را سه مرتبه پس گویا ختم قرآن کرده ای، و هرگـاه صـلوات بفرستی بر من و بر پیغمبران قبل از من ما شـفیعان تو خواهیم بود در روز قیامت، و هرگاه اسـتغفار کنی از برای مؤمنین پس تمـامی ایشـان از تو خوشـنود شونـد، و هرگـاه بگویی: سُـبْحانَ اللَّهِ، وَالْحَمْـدُ لِلَّهِ، وَلَـا إِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَکْبَرُ، پس حج و عُمره کرده ای (۱) ۳۳۹۸.

مؤلّف گویـد که: کفعمی روایتی نقـل کرده که: هرکس وقت خواب بگویـد سه مرتبه: یَفْعَـلُ اللَّهُ مَـا یَشـاءُ بِقُـدْرَتِهِ، وَیَحْکُمُ مَا یُرِیدُ بِعِزَّتِهِ، مثل آن است که هزار رکعت نماز کرده (۲) ۳۳۹۹.

نوزدهم، و نیز در خلاصه الأذکار است که در وقت مطالعه بخواند:

اللَّهُمَّ أَخْرِجْنِی مِنْ ظُلُمـاتِ الْوَهْمِ، وَأَکرِمْنِی بِنُورِ الْفَهْمِ. اللَّهُمَّ افْتَـحْ عَلَیْنا أَبْوابَ رَحْمَتِکَ، وَانْشُـرْ عَلَیْنا خَزائِنَ عُلُومِکَ، بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۳) ۳۴۰۰.

بیسـتم: روایت شده که شخصـی به خدمت حضـرت امام محمّد تقی علیه السـلام نوشت که: قرض بسیار دارم، حضرت نوشتند که: استغفار بسیار بکن و زبانت را تَرْ بدار به خواندن سوره إِنَّا أَ نْزَلْناهُ (۴) ۳۴۰۱. دعاء پیش از مطالعه

بیست و یکم: در حـدیث است که مفضّل به خـدمت حضـرت صادق علیه السـلام شـکایت کرد از تنگی نفس و گفت: اندک راهی که می روم نفسم تنگ می گیرد و می نشینم، فرمود که: بول شُتر بخور تا ساکن شود (۵) ۳۴۰۲.

و در حدیث دیگر است که شخصـی به آن حضـرت شکایت کرد از سُرفه، فرمود که: قدری از انجدان رومی با همان مقدار از نبات سُفوف کن و یک روز یا دو روز بخور، آن شخص گفت که:

یک مرتبه خوردم و برطرف شد (۶) ۳۴۰۳.

بیست و دویّم: از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که: حضرت عیسی علیه السلام به

۱- خلاصه الأذکار: ۷۰، فصل ۳.

۲- حاشیه مصباح کفعمی: ۴۷، فصل ۱۱.

۳- خلاصه الأذکار: ۷۰، فصل ۳.

۴- بحار ۹۲/ ۳۲۸.

۵- بحار ۶۲/ ۱۸۲ از طبّ الائمه: ۱۰۳.

۶- بحار ۶۱/ ۱۸۲.

شهری گذشتند، دیدند که مردم آن شهر روهای ایشان زرد و چشمهای ایشان کبود است، و از بسیاری مرض به آن حضرت شکایت کردند، فرمود که: شما گوشت را نشسته می پزید، و هیچ حیوانی از دنیا به در نمی رود مگر آنکه جنابتی با او هست، بعد از آن گوشت را پیش از پختن شستند بیماریشان برطرف شد (۱) ۳۴۰۴.

و حضرت عیسی علیه السلام به شهر دیگر گذشتند که دندانهای ایشان ریخته بود، و روهایشان باد کرده بود، فرمود که: در وقت خواب دهان را باز کنید و بر هم مگذارید، چنان کردند آن علّتها را از ایشان زائل شد (۲) ۳۴۰۵. دعاء برای پسر شدن حمل

بیست و سیّم: از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام منقول است که: چون کسی از صاحبان بلا را ببینی سه مرتبه آهسته بگو که او نشنود: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عافانِی مِمَّا ابْتَلاکَ بِهِ، وَلَوْ شاءَ فَعَلَ، که هرکه چنین کند هرگز آن بلا به او نرسد (۳) ۳۴۰۶.

و در روایت دیگر است که بگو: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی عافانِی مِمَّا ابْتَلاکَ بِهِ وَفَضَّلَنِی عَلَیْکَ، وَعَلَی کَثِیرٍ مِمَّنْ خَلَقَ، و آهسته بگو که او نشنود (۴) ۳۴۰۷.

بیست و چهارم: از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که: هرگاه زنی را حملی باشد و چهار ماه بر او بگذرد، روی او را به قبله کن و آیه الکرسی بخوان، و دست بر پهلوی او بزن و بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی قَدْ سَمَّیْتُهُ مُحَمَّداً، یعنی خدایا من او را محمّد نام کردم، چون چنین کند خدا آن فرزند را پسر گرداند، پس او را اگر محمّد نام کند مبارک باشد؛ و اگر نام نکند، خدا اگر خواهد از او بگیرد و اگر خواهد به او ببخشد (۵) ۳۴۰۸.

بیست و پنجم: مروی است که در وقت کشتن گوسفند عقیقه این دعا را بخواند: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، اللَّهُمَّ عَقِیقَهٌ عَنْ فُلانٍ، و نام او را بگوید، لَحْمُها بِلَحْمِهِ، وَدَمُها بِدَمِهِ، وَعَظْمُها بِعَظْمِهِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْها وِقاءً لِآلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِ وَآلِهِ السَّلامُ (۶) ۳۴۰۹.

و در حدیث دیگر فرمود که: این دعا را بخواند:

یَا قَوْمِ إِنِّی بَرِیءٌ مِمَّا تُشْرِکُونَ، إِنِّی وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لَلَّذِی فَطَرَ

۱- علل الشرایع ۲/ ۵۷۵ باب ۳۷۷.

۲- علل الشرایع ۲/ ۵۷۵ باب ۳۷۷ و از او بحار ۶۲/ ۱۶۱- ۱۶۲.

۳- بحار ۷۱/ ۳۴ از کافی ۲/ ۹۷ و ج ۹۳/ ۲۱۸ از طبّ الائمه: ۱۱۲.

۴- بحار ۹۳/ ۲۱۸ از دعوات راوندی.

۵- کافی ۶/ ۱۱ ح ۱.

۶- کافی ۶/ ۳۰ و وسائل الشیعه ۲۱/ ۴۲۶.

السَّمواتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفاً مُسْلِماً وَمَا أَ نَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ (۱) ۳۴۱۰، إِنَّ صَلاتِی وَنُسُکِی وَمَحْیایَ وَمَماتِی لِلّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ، لَاشَرِیکَ لَهُ، وَبِذلِکَ أُمِرْتُ وَأَ نَا مِنَ الْمُسْلِمِینَ (۲) ۳۴۱۱. اللَّهُمَّ مِنْکَ وَلَکَ، بِسْمِ اللّهِ وَبِاللّهِ وَاللّهُ أَکْبَرُ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَتَقَبَّلْ مِنْ فُلانِ ابْنِ فُلان، و نام فرزند را ببرد پس آن را بکشد (۳) ۳۴۱۲. در عقیقه است

علّامه مجلسی در حلیه فرموده: بدان که عقیقه فرزند سنّت مؤکّد است بر کسی که قادر بر آن باشد، و بعضی از علماء واجب می دانند، و بهتر آن است که در روز هفتم واقع شود، و اگر تأخیر کند تا بلوغ طفل بر پدر سُنّت است، و بعد از بلوغ تا آخر عمر بر خودش سنّت است.

و در احادیث معتبره بسیار وارد شده است که: عقیقه واجب است بر کسی که او را فرزندی به هم رسد.

و در احادیث بسیار منقول است که: هر فرزندی در گرو عقیقه است، یعنی اگر نکند او در معرض مردن و انواع بلاها است.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: عقیقه لازم است بر کسی که غنی باشد، و کسی که فقیر باشد بعد از آنکه به هم رساند بکند، اگر به هم نرساند بر او چیزی نیست، و اگر عقیقه برای او نکنند تا وقتی که قربانی برای او بکنند، قربانی از عقیقه مجزی است.

و در حدیث دیگر منقول است که از آن حضرت پرسیدند که: ما طلب کردیم گوسفند برای عقیقه و به دست نیامد، چه می فرمایید تصدّق کنیم قیمتش را؟ فرمود که: طلب کنید تا بیابید، خدا دوست می دارد خورانیدن طعام و ریختن خون را.

و در حدیث دیگر: پرسیدند که فرزندی که در روز هفتم بمیرد عقیقه اش می باید کرد؟

فرمود: اگر پیش از ظهر بمیرد عقیقه ندارد، و اگر بعد از ظهر بمیرد عقیقه بکنند.

و در حدیث معتبر از عمر بن یزید منقول است که به خدمت آن حضرت عرض کرد که:

نمی دانم که پدرم برای من عقیقه کرده است یا نه؟ فرمود که: عقیقه بکن، پس او در پیری خود

۱- اقتباس از آیه ۷۹ انعام: ۶.

۲- انعام: ۶/ ۱۶۲- ۱۶۳.

۳- کافی ۶/ ۳۱ ح ۴ و در آن: بِسْمِ اللّهِ وَاللّهُ أَکْبَرُ.

را عقیقه کرد.

و در حدیث حسن از آن حضرت منقول است که: فرزند را در روز هفتم نام می گذارند، و عقیقه می کنند، و سر می تراشند، و موی سرش را با نقره می کشند، و آن نقره را تصدّق می کنند، و پا و ران عقیقه را برای قابله که مدد کرده در زاییدن می فرستند، و باقی را به خورد مردم می دهند و تصدّق می کنند.

و در حدیث موثّق دیگر فرمود که: هرگاه پسری یا دختری برای تو متولّد شود عقیقه می کنی در روز هفتم گوسفندی یا شتری، و نام بگذار و سرش را بتراش در روز هفتم، و به وزن موی سرش طلا یا نقره تصدّق کن.

و در حدیث دیگر وارد شده است که: ربع گوسفند را به قابله می دهد، و اگر بی قابله زاییده باشد آن را به مادر می دهد که به هرکه خواهد بدهد، و اقلّاً به خورد ده کس از مسلمانان می دهد، و هرچند زیاده باشند بهتر است، و خود از گوشت عقیقه نمی خورد، و اگر قابله زن یهودیّه باشد قیمت ربع گوسفند به او می دهد.

و در روایت دیگر وارد شده است که: به قابله ثلث گوسفند را می دهند.

و مشهور میان علماء آن است که: عقیقه یا شتر یا گوسفند یا بز می باید باشد.

و از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام منقول است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله در روز ولادت اذان در گوش حسنین صلوات اللّه علیهما گفتند، و حضرت فاطمه علیها السلام در روز هفتم از ایشان عقیقه کردند، و به قابله پای گوسفند را دادند با یک اشرفی.

و باید که اگر شتر باشد پنجساله یا در شش باشد یا بیشتر، و اگر بز باشد یک سال یا در دو باشد یا بیشتر، و اگر گوسفند باشد اقلّاً ششماهه یا در هفت باشد، و اگر هفت ماه تمام باشد بهتر است، و می باید که خصیه اش را نکشیده باشند، و بهتر آن است که نمالیده باشند، و مغز شاخش نشکسته باشد، و گوشش نبریده باشد، و بسیار لاغر نباشد، و کور نباشد، و لنگ بسیار لنگ نباشد که بر آن راه رفتن دشوار باشد.

امّا در حدیث معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: عقیقه از باب قربانی نیست، هر گوسفندی که باشد خوب است، غرض گوشت است، هرچند فربه تر باشد بهتر است.

و مشهور میان علماء آن است که: سنّت است که عقیقه پسر نر باشد، و عقیقه دختر ماده

باشـد، و گمان فقیر این است که از برای هر دو گوسـفند نر بهتر است، موافق احادیث معتبره بسـیار، و از برای هر دو گوسـفند ماده هم خوب است.

و سنّت اسـت که پـدر و مـادر از گـوشت عقیقه نخورنـد، بلکه بهـتر آن است که از طعـامی که در آن پخته باشـد نخورنـد، و خوردن مادر کراهیّتش بیشتر است.

و بهتر آن است که عیال پدر و مادر هم که در خانه ایشان می باشند از آن گوشت و طعام نخورند.

و سنّت است که بپزنـد و خام تصـدّق نکننـد، و اقلّش آن است که با آب نمک بپزنـد، بلکه محتمل است که این بهتر باشد، و اگر خام تصدّق کنند هم خوب است.

و اگر حیوان عقیقه به هم نرسد، قیمتش را تصدّق کردن فایده ندارد، بلکه باید صبر کنند تا به هم رسد.

و شرط نیست جماعتی که به خوردن عقیقه حاضر می شوند فقیر باشند، امّا صلحا و فقرا را طلبیدن بهتر است، انتهی (۱) ۳۴۱۳.

فقیر گوید که: مشـهور کراهت شکسـتن استخوانهای عقیقه است، و روایت يُكْسَرُ عَظْمُها وَيُقْطَعُ لَحْمُها وَتَصْنَعُ بِها بَعْدَ الذِّبْحِ ما شِئْتَ منافات با کراهت ندارد.

و صاحب جواهر فرموده: امّا آنچه مشـهور شده بین مردم عراق از اسـتحباب پیچیدن استخوانهای آن را در خرقه سفیدی و دفن کردن آن، واقف نشدم بر نصّی در آن، واللَّه العالم (۲) ۳۴۱۴. در آداب ختنه

بیست و شـشم: از حضـرت امام جعفر صادق علیه السـلام منقول است که: در وقت ختنه کردن پسـر این دعا بخوانند، و اگر در آن وقت میسّـر نشود تا بالغ شدن طفل هر وقت که میسّـر شود بر آن طفل بخوانند، که از او حرارت آهن را از کشتن و غیر آن رفع می کند، دعا این است:

اللَّهُمَّ هذِهِ سُـنَّتُكَ وَسُـنَّةُ نَبِيِّكَ صَـلَواتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَاتِّباعٌ مِنَّا لَكَ وَلِنَبِيِّكَ بِمَشِـيَّتِكَ وَبِإِرادَتِكَ وَقَضائِكَ، لِأَمْرٍ أَرَدْتَهُ، وَقَضاءٍ حَتَمْتَهُ، وَأَمْرٍ أَ نْفَـذْتَهُ، وَأَذَ قْتَهُ حَرَّ الْحَدِيـدِ فِي خِتانِهِ، وَحِجامَتِهِ بِأَمْرٍ أَ نْتَ أَعْرَفُ بِهِ مِنِّي. اللَّهُمَّ فَطَهِّرْهُ مِنَ الذُّنُوبِ، وَزِدْ فِي عُمْرِهِ، وَادْفَعِ الْآفاتِ عَنْ بَدَنِهِ، وَالْأَوْجاعَ عَنْ

۱- حلیه المتّقین: ۸۶- ۸۸، فصل ۹.

۲- جواهر الکلام ۳۱/ ۲۷۱ کتاب النکاح.

جِسْمِهِ، وَزِدْهُ مِنَ الْغِنَی، وَادْفَعْ عَنْهُ الْفَقْرَ، فَإِنَّکَ تَعْلَمُ وَلَا نَعْلَمُ (۱) ۳۴۱۵.

بیست و هفتم: سیّد ابن طاووس از دعوات خطیب مستغفری نقل کرده که او از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده که فرمود: هرگاه خواستی تفأّل بزنی به کتاب اللّٰه عزّ وجلّ پس بخوان سوره اخلاص سه مرتبه، پس صلوات بفرست بر پیغمبر و آل آن حضرت سه مرتبه، پس بگو: اللَّهُمَّ إِنِّی تَفَأَّلْتُ بِکِتابِکَ، وَتَوَکَّلْتُ عَلَیْکَ، فَأَرِنِی مِنْ کِتابِکَ مَا هُوَ مَکْتُومٌ مِنْ سِرِّکَ الْمَکْنُونِ فِی غَیْبِکَ، پس باز کن جامع را، یعنی قرآنی که جامع تمام سور و آیات باشد، و بگیر فال را از خطّ اوّل از جانب اوّل، بدون آنکه بشمری اوراق و سطور (۲) ۳۴۱۶. تفأّل و استخاره به قرآن مجید

و بدان که علّامه مجلسی از بعض مؤلّفات اصحاب از خطّ شیخ یوسف قطیفی نقل کرده، و او از خطّ آیه اللّٰه علّامه که روایت شده از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: هرگاه اراده کردی که استخاره کنی از کتاب عزیز بگو بعد از بسمله: إِنْ کانَ فِی قَضائِکَ وَقَدَرِکَ أَنْ تَمُنَّ عَلَی شِیعَهِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَیْهِمُ السَّلامُ بِفَرَجِ وَ لِیِّکَ وَحُجَّتِکَ عَلَی خَلْقِکَ، فَأَخْرِجْ إِلَیْنا آیَهً مِنْ کِتابِکَ نَسْتَدِلَّ بِها عَلَی ذلِکَ. پس می گشایی مصحف شریف را، و می شمری شش ورق، و از ورق هفتم می شمری شش سطر، و نظر می کنی در آن و مطلب را از آن بیرون می آوری (۳) ۳۴۱۷.

و شیخ شهید رحمه الله در ذکری فرموده: و از جمله استخاره ها استخاره به عدد است، و این مشهور نبوده در عصرهای گذشته پیش از زمان سیّد کبیر عابد رضی الدّین محمّد بن محمّد الآویّ الحسینی مجاور مشهد غروی رضی الله عنه، و ما روایت می کنیم این استخاره را با جمیع مرویّات او را از جماعتی از مشایخ خودمان از شیخ کبیر فاضل جمال الدّین بن المطهّر از والدش رضی اللّٰه عنهما از سیّد رضیّ الدّین مذکور از حضرت صاحب الأمر علیه الصّلاه والسّلام، می خوانی فاتحه را ده مرتبه، و اقلّش سه مرتبه، و کمتر از آن یک مرتبه، پس می خوانی سوره قدر را ده مرتبه، پس می خوانی این دعا را سه مرتبه:

اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَخِیرُکَ لِعِلْمِکَ بِعاقِبَهِ الْأُمُورِ، وَأَسْتَشِیرُکَ لِحُسْنِ ظَنِّی بِکَ فِی الْمَأْمُولِ وَالْمَحْذُورِ. اللَّهُمَّ إِنْ کانَ الْأَمْرُ الْفُلانِیّ مِمَّا قَدْ نِیطَتْ بِالْبَرَکَهِ أَعْجازُهُ

۱- من لا یحضره الفقیه ۴/ ۴۸۸ ح ۴۷۲۶.

۲- فتح الأبواب: ۱۵۶.

۳- بحار ۹۱/ ۲۴۵.

وَبَوادِیهِ، وَحُفَّتْ بِالْکَرامَهِ أَیَّامُهُ وَلَیالِیهِ، فَخِرْ لِی اللَّهُمَّ فِیهِ خِیَرَهً تَرُدُّ شَمُوسَهُ ذَ لُولًا، وَتَقْعَضُ أَیَّامَهُ سُرُوراً. اللَّهُمَّ إِمَّا أَمْرٌ فَأَ ئْتَمِرُ وَ إِمَّا نَهْیٌ فَأَ نْتَهِی. اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْتَخِیرُکَ بِرَحْمَتِکَ خِیَرَهً فِی عافِیَهٍ.

پس می گیری یک قبضه از تسبیح را و نیّت می گیری حاجت را، اگر عدد آن قبضه جفت است، پس آن إِفْعَلْ است، یعنی بجا آور، و اگر طاق است، لا تَفْعَلْ است، یعنی مکن آن کار را، یا به عکس، یعنی طاق خوب است، و جفت بد، و این بسته است به قصد استخاره کننده (۱) ۳۴۱۸.

فقیر گوید: «تَقْعَضُ» به ضاد معجمه است، یعنی تَرُدُّ وتَعْطُفُ.

و ما در باب نمازها استخاره ذات الرّقاع و بعضی از اقسام استخاره و ساعات آن را ذکر کردیم بدانجا رجوع شود (ص ۹۰۲).

و بدان که سیّد ابن طاووس فرموده کلامی که حاصلش این است که: من نیافتم حدیث صریحی در آنکه انسان استخاره کند برای غیر خود، ولکن یافتم احادیث بسیار که امر شده در آن بر قضاء حاجات اخوان به دعوات و سائر توسّلات، بلکه در اخبار از فوائد دعا بر اخوان چندان ذکر شده که محتاج به ذکر نیست، و استخاره نیز از جمله حاجات و از جمله دعوات است، زیرا که انسان را که تکلیف کرد شخصی به استخاره کردن برای او، پس حاجتی برای او وارد کرده، پس آن شخصی که مباشر استخاره می شود می خواهد استخاره برای خود کند که آیا صلاح است که بگوید بکن یا نه، و می خواهد برای آن شخص که به او گفته استخاره کند که آیا مصلحت است در فعل یا در ترک، و این از چیزهایی است که داخل است در تحت عموم روایات به استخارات و به قضاء حاجات (۲) ۳۴۱۹. استخاره برای غیر

علّامه مجلسی رحمه الله فرموده که: کلام سیّد در جواز استخاره برای غیر، خالی از قوّه نیست، بجهت عمومات، خصوص در وقتی که قصد کند نائب از برای خود که بگوید به شخص مستخیر بکن یا مکن، چنانچه سیّد به آن اشاره فرموده، و این حیله ای است برای داخل کردن استخاره را در تحت اخبار خاصّه، لکن اولی و احوط آن است که صاحب حاجت خودش استخاره کند برای خود، زیرا که ما ندیدیم خبری که وارد شده باشد در جواز وکالت در استخاره، و اگر این جایز یا

۱- ذکری الشیعه ۴/ ۲۶۹- ۲۷۰.

۲- فتح الأبواب: ۲۸۱، باب ۲۲.

راجح بود اصحاب سؤال می کردند از ائمّه علیهم السلام، و اگر سؤال کرده بودند نقل می شد برای ما لا اقل در یک روایتی، بعلاوه آنکه مضطر اولی است به اجابت و دعای او اقرب است به خلوص نیّت، انتهی (۱) ۳۴۲۰.

بیست و هشتم: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هرکس یهود یا ترسا یا گبری را ببیند و بگوید: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِی فَضَّلَنِی عَلَیْک بِالْإِسْلام دِیناً، وَبِالْقُرْآنِ کِتاباً، وَبِمُحَمَّدٍ نَبِیّاً، وَبِعَلِیٍّ إِماماً، وَبِالْمُؤْمِنِینَ إِخْواناً، وَبِالْکَعْبَهِ قِبْلَهً، خدا میان او و آن کافر در جهنّم جمع نکند (۲) ۳۴۲۱.

مؤلّف گوید که: از آیات و اخبار بسیار استفاده می شود که مسلمان باید از دوستی کفّار و محبّت و میل به ایشان و تشبّه به ایشان اجتناب کند، و بر مسلک آنها سلوک نکند، قال اللّه تعالی:

قَدْ کَانَتْ لَکُمْ أُسْوَهٌ حَسَنَهٌ فِی إِبْرَاهِیمَ وَالَّذِینَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآؤُا مِنْکُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَبَدَا بَیْنَنا وَبَیْنَکُمُ الْعَدَاوَهُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَداً (۳) ۳۴۲۲. در ذمّ تشبّه به کفّار

شیخ صدوق روایت کرده از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: وحی فرستاد حق تعالی به سوی پیغمبری از پیغمبران خود که: بگو به مؤمنین: نپوشید لباس دشمنان مرا، و نخورید مطاعم دشمنان مرا، و نروید بر مسلکها، یعنی راههای دشمنان من، پس دشمنان من خواهید بود همچنانکه ایشان دشمنان منند (۴) ۳۴۲۳.

و لهذا در بسیاری از خبرها وارد شده که: فلان عمل را بجا آورید و خود را به کفّار شبیه نگردانید، مانند روایتی که از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که فرمود: شارِب را از تَه بگیرید، و ریش را بلند بگذارید، و به یهودان و گبران خود را شبیه مگردانید (۵) ۳۴۲۴.

و نیز فرمود: گبران ریشهای خود را چیدند و سبیلان خود را زیاد کردند، و ماها شارب خود را

۱- بحار ۹۱/ ۲۸۵.

۲- بحار ۹۳/ ۲۱۷ از ثواب الأعمال: ۲۶ و أمالی صدوق.

۳- ممتحنه: ۶۰/ ۴.

۴- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۲۵۲ و علل الشرایع ۲/ ۳۴۸.

۵- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۱۳۰ و معانی الأخبار: ۲۹۱.

می چینیم و ریش را می گذاریم.

و چون نامه دعوت آن جناب به ملوك رسید، کسری به باذان که عامل یمن بود نوشت که آن حضرت را نزد او فرستد، و او کاتب خود بانویه و مردی که او را خرخسک می گفتند به مدینه فرستاد، و آن دو ریشها را تراشیده و شارب را گذاشته بودند، پس آن جناب را ناخوش آمد که به ایشان نظر کند و فرمود: وای بر شما! کی امر کرده شما را به این؟ گفتند: ربّ ما، یعنی کسری، فرمود: لکن پروردگار من امر کرده مرا به گذاشتن ریش و چیدن شارب (۱) ۳۴۲۵.

و بدان که حق تعالی در سوره هود فرموده: وَلاَ تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَاتُنْصَرُونَ (۲) ۳۴۲۶، مفسّرین در معنی آن فرموده اند که: یعنی میل اندک نکنید چه جای بسیار به سوی آنان که ستم کردند، پس برسد به شما آتش جهنّم.

و بعضی گفته اند که: رکون مَنْهِیٌّ عنه دخول با ایشان است در ظلم ایشان و اظهار رضایت به کار ایشان و اظهار موالات ایشان، و در روایت اهل بیت علیهم السلام است که: رکون مودّت و نصیحت و طاعت ایشان است (۳) ۳۴۲۷. دعاء فَرَج از آفات

بیست و نهم: نوزده حرف است که اسباب فَرَج است برای داعی آن از آفات، تعلیم کرده آن را حضرت رسول خدا به امیرالمؤمنین صلوات اللّه علیهما و آلهما و نقل کرده آن را شیخ صدوق در کتاب خصال در ابواب تسعه عشر، فرموده: می گویی:

يَا عِمادَ مَنْ لَاعِمادَ لَهُ، وَيَا ذُخْرَ مَنْ لَاذُخْرَ لَهُ، وَيَا سَنَدَ مَنْ لَاسَنَدَ لَهُ، وَيَا حِرْزَ مَنْ لَاحِرْزَ لَهُ، وَيَا غِياثَ مَنْ لَاغِياثَ لَهُ، وَيَا كَرِيمَ الْعَفْوِ، وَيَا حَسَنَ الْبَلاءِ، وَيَا عَظِيمَ الرَّجاءِ، وَيَا عِزَّ (۴) ۳۴۲۸ الضُّعَفاءِ، وَيَا مُنْقِذَ الْغَرْقَى، وَيَا مُنْجِيَ الْهَلْكَى، يَا مُحْسِنُ يَا مُجْمِلُ، يَا مُنْعِمُ يَا مُفْضِلُ، أَ نْتَ الَّذِى سَجَدَ لَكَ سَوادُ اللَّيْلِ، وَنُورُ النَّهارِ، وَضَوْءُ الْقَمَرِ، وَشُعاعُ الشَّمْسِ، وَدَوِيُّ الْماءِ، وَحَفِيفُ

۱- بحار ۲۰/ ۳۹۰ از محمّد بن اسحاق.

۲- هود: ۱۱/ ۱۱۳.

۳- تفسیر کنز الدقائق ۶/ ۲۵۱ از تفسیر علی بن ابراهیم قمی ۱/ ۳۳۸.

۴- در مصدر: وَيا عَوْنَ الضُّعَفاءِ.

الشَّجَرِ، يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، أَ نْتَ وَحْدَكَ لَاشَرِيكَ لَكَ.

پس می گویی: اللّٰهُمَّ افْعَلْ بِی کَذا وَکَذا، به جای این حاجت خود را ذکر می کنی، پس بـدرستی که از جای خود برنخواهی خاست که مستجاب می شود إن شاء اللّٰه تعالی (۱) ۳۴۲۹.

سی ام: شیخ کفعمی از مفاتح الغیب نقل کرده که هرکه بنویسد لفظ بِسْمِ اللّٰه را بر درِ بیرون از منزل خود ایمن از هلاک خواهد گشت و اگرچه کافر باشد، و گفته که: فرعون را خداوند زود هلاک نکرد و مهلت داد او را با ادّعای او ربوبیّت را، به جهت آن که نوشته بود بر دَرِ منزل خود بِسْمِ اللّٰه را، و حق تعالی وحی فرمود به موسی وقتی که از خدا خواست سرعت هلاک او را:

تو نظر می کنی به کفر او و من نظر می کنم به آنچه نوشته بر دَرِ خود.

سی و یکم: شیخ ابن فهد روایت کرده است که: روزی ابوالدّرداء را خبر دادند که خانه ات سوخته است، گفت: نسوخته است، دیگری خبر داد، باز چنین گفت، تا سه مرتبه، پس معلوم شد که خانه های اطراف همه سوخته خانه او نسوخته.

گفتند: از چه راه دانستی که خانه تو نسوخته است؟ گفت: زیرا که شنیدم از رسول خدا صلی الله علیه و آله که: هرکه در صبح این دعا بخواند در آن روز بدی به او نمی رسد، و اگر در شام بخواند در آن شب بدی به او نمی رسد، و من این دعا را خوانده بودم:

اللَّهُمَّ أَ نْتَ رَبِّی لَاإِلَهَ إِلّا أَ نْتَ عَلَيْکَ تَوَکَّلْتُ وَأَ نْتَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ، مَا شاءَ اللَّهُ کانَ وَما لَمْ یَشَأْ لَمْ یَکُنْ، أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ، وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحاطَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عِلْماً. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعُوذُ بِکَ مِنْ شَرِّ نَفْسِی وَمِنْ شَرِّ قَضاءِ السُّوءِ، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ ذِی شَرٍّ، وَمِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، وَمِنْ شَرِّ کُلِّ دابَّهٍ أَ نْتَ آخِذٌ بِناصِیَتِها، إِنَّ رَبِّی عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِیمٍ (۲) ۳۴۳۰. دعا در زمان غیبت و امتحان شیعه

۱- خصال ۲/ ۵۱۰ ح ۱ از ابواب نوزده گانه.

۲- عدّه الداعی: ۳۱۱ در ذکر دعوات مختصه به اوقات شماره ۱۰.

سی و دوّم: شیخ کلینی و غیر او روایت کرده اند از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام که این دعا را تعلیم زراره فرمود که: در زمان غیبت و امتحان شیعه بخواند:

اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی نَفْسَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی نَفْسَکَ لَمْ أَعْرِفْ نَبِیَّکَ، اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی رَسُولَکَ، فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی رَسُولَکَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَکَ، اللَّهُمَّ عَرِّفْنِی حُجَّتَکَ فَإِنَّکَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِی حُجَّتَکَ ضَلَلْتُ عَنْ دِینِی (۱) ۳۴۳۱.

سی و سیّم: در عدّه الدّاعی است که از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مروی است که: هرگاه یکی از شما اراده کرد بخوابد بگذارد دست راست خود را در زیر صورت راست خود و بگوید:

بِسْمِ اللَّهِ وَضَعْتُ جَنْبِی لِلَّهِ، عَلَی مِلَّهِ إِبْرَاهِیمَ وَدِینِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَوِلَایَهِ مَنِ افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ، مَا شَاءَ اللَّهُ کَانَ وَمَا لَمْ یَشَأْ لَمْ یَکُنْ.

پس هر کسی که بگوید این را در نزد خواب حفظ کند حق تعالی او را از دزد غارت کننده، و از خراب شدن، و طلب آمرزش کند برای او ملائکه (۲) ۳۴۳۲.

سی و چهارم: و نیز در عدّه الدّاعی است که: خواندن إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِی لَیْلَهِ الْقَدْرِ بر هر چیزی که ذخیره و پنهان می کنند حِرز است از برای او، بنا بر آنچه روایت شده از ایشان علیهم السلام (۳) ۳۴۳۳.

سی و پنجم: و نیز از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نقل کرده که: هرکه بخواند صد آیه از قرآن از هر آیه که باشد، پس بگوید هفت مرتبه یا اللَّهُ، پس اگر بخواند بر سنگی خدا بشکافد آن را (۴) ۳۴۳۴.

سی و ششم: و نیز از آن حضرت نقل کرده که: کسی که بخواند قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ را در وقتی که به خوابگاه خود رود سه مرتبه، موکّل فرماید حق تعالی به او پنجاه هزار فرشته که پاسبانی کنند او را در آن شب (۵) ۳۴۳۵.

۱- کافی ۱/ ۳۳۷.

۲- عدّه الداعی: ۳۲۴ در چیزهائیکه به دعا ملحق شده باب ۵.

۳- عدّه الداعی: ۳۳۷ در استشفاء به قرآن شماره ۴.

۴- عدّه الداعی: ۳۴۱، باب ۶.

۵- عدّه الداعی: ۳۴۲ در تلاوت قرآن ح ۵، و حلیه المتّقین: ۱۳۱، فصل ۵.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که: هرکه بگذرد بر او یک روز ودر نماز خود قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ نخواند، روز قیامت به او گویند: ای بنده خدا نیستی تو از نمازگزارندگان (۱) ۳۴۳۶.

و نیز از آن حضرت منقول است که: کسی که بگذرد بر او جمعه، یعنی هفته و نخواند در آن قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، پس بمیرد به دین ابی لَهَب (۲) ۳۴۳۷.

و نیز از آن جناب مروی است که: کسی که برسد به او مرضی یا شدّتی و نخواند در آن حال قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ و بمیرد در آن مرض یا شدّت، پس او از اهل آتش است (۳) ۳۴۳۸. دعاء حفظ زراعت از آفات

سی و هفتم: و نیز در عدّه الدّاعی نقل کرده این رقعه را برای حفظ زراعت خربزه وخیار و سایر زراعتها از ضرر کرم و جانوری که آن را فاسد می کند، و کیفیّت آن چنان است که بنویسد بر چهار پارچه نی یا چهار رقعه و بگذارد در چهار نی و بگذارد آنها را در چهار طرف مزرعه:

أَ یُّهَا الدُّوْدُ، أَ یُّهَا الدَّوابُّ وَالْهَوامُّ وَالْحَیْوانات، اخْرُجُوا مِنْ هذِهِ الْأَرْضِ وَالزَّرْعِ إِلَی الْخَرابِ کَما خَرَجَ ابْنُ مَتَّی مِنْ بَطْنِ الْحُوتِ، فَإِنْ لَمْ تَخْرُجُوا أَرْسَلْتُ عَلَیْکُمْ شُواظاً مِنْ نارٍ وَنُحاسٍ (۴) ۳۴۳۹ فَلا تَنْتَصِرانِ. أَ لَمْ تَرَ إِلَی الَّذِینَ خَرَجُوا مِنْ دِیارِهِمْ وَهُمْ أُ لُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا (۵) ۳۴۴۰ فَماتُوا، اخْرُجْ مِنْها فَإِنَّکَ رَجِیمٌ (۶) ۳۴۴۱، فَخَرَجَ مِنْها خائِفاً یَتَرَقَّبُ (۷) ۳۴۴۲. سُبْحانَ الَّذِی أَسْرَی بِعَبْدِهِ لَیْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَی الْمَسْجِدِ الْأَقْصَی (۸) ۳۴۴۳. کَأَ نَّهُمْ

(۹) ۳۴۴۴

۱- عدّه الداعی: ۳۴۳ در تلاوت قرآن ح ۸ و ثواب الأعمال: ۱۲۷.

۲- عدّه الداعی: ۳۴۳ در تلاوت قرآن ح ۹ و محاسن برقی ۱/ ۱۷۹ باب ۲۱ و ثواب الأعمال: ۱۲۸ و از او بحار ۹۲/ ۳۴۴.

۳- عدّه الداعی: ۳۴۴ در تلاوت قرآن ح ۱۰ و ثواب الأعمال: ۱۲۸.

۴- نُحاساً: خ ل.

۵- بقره: ۲/ ۲۴۳.

۶- حجر: ۱۵/ ۳۴.

۷- قصص: ۲۸/ ۲۱.

۸- اسراء: ۱۷/ ۱.

۹- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

یَوْمَ یَرَوْنَها لَمْ یَلْبَثُوا إِلّا عَشِیَّةً أَوْ ضُحاهَا (۱) ۳۴۴۵. فَأَخْرَجْناهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُیُونٍ وَزُرُوعٍ وَمَقامٍ کَرِیمٍ، وَ نَعْمَةٍ کانُوا فِیها فاکِهِینَ (۲) ۳۴۴۶. فَما بَکَتْ عَلَیْهِمُ السَّماءُ وَالْأَرْضُ وَما کانُوا مُنْظَرِینَ (۳) ۳۴۴۷، اخْرُجْ مِنْها فَما یَکُونُ لَکَ أَنْ تَتَکَبَّرَ فِیها فَاخْرُجْ إِنَّکَ مِنَ الصَّاغِرِینَ (۴) ۳۴۴۸. اخْرُجْ مِنْها مَذْؤُوماً مَدْحُوراً (۵) ۳۴۴۹. فَلَنَأْتِیَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَاقِبَلَ لَهُمْ بِها وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْها أَذِلَّةً وَهُمْ صاغِرُونَ (۶) ۳۴۵۰ (۷) ۳۴۵۱. ثواب انگشتر عقیق

سی و هشتم: سیّد ابن طاووس از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام روایت کرده است که: هر که صبح کند و در دستش انگشتر عقیقی باشد و در انگشت دست راست کرده باشد و پیش از آنکه نظرش بر کسی بیفتد نگین آن را به جانب کف دست بگرداند و به آن نظر کند و سوره إِنَّا أَ نْزَلْناهُ فی لَیْلَةِ الْقَدْرِ تا آخر بخواند پس بگوید: آمَنْتُ بِاللَّهِ وَحْدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ، وَکَفَرْتُ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ، وَآمَنْتُ بِسِرِّ آلِ مُحَمَّدٍ وَعَلانِیَتِهِمْ، وَظاهِرِهِمْ وَباطِنِهِمْ، وَأَوَّ لِهِمْ وَآخِرِهِمْ، پس چون چنین کند خداوند عالمیان او را نگاه دارد در آن روز از شرّ آنچه از آسمان نازل می شود، و آنچه بالا می رود به سوی آسمان، و آنچه در زمین فرو می رود، و آنچه بیرون می آید از زمین، و در حرز و حمایت خدا و دوستان خدا باشد تا شام (۸) ۳۴۵۲. دعای سهو و نسیان

سی و نهم: شیخ کفعمی از کتاب جمع الشّتات از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که: هرگاه خواستی از ما حدیثی نقل کنی و شیطان تو را فراموشی داده، بگذار دست خود را بر جبهه خود و بگو: صَلَّی اللَّهُ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، اللَّهُمَّ إِنِّی أَسْأَ لُکَ یَا مُذَکِّرَ الْخَیْرِ وَفاعِلَهُ وَالْآمِرَ بِهِ، ذَ کِّرْنِی مَا أَ نْسانِیهِ الشَّیْطانُ (۹) ۳۴۵۳.

و در کتاب من لا یحضره الفقیه از حضرت صادق علیه السلام نقل است که: کسی که بسیار باشد سهو او در نماز، پس بگوید در وقتی که داخل خلا شود: بِسْمِ اللَّهِ، أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الرِّجْسِ

۱- نازعات: ۷۹/ ۴۶.

۲- دخان: ۴۴/ ۲۶- ۲۷.

۳- دخان: ۴۴/ ۲۹.

۴- اعراف: ۷/ ۱۳.

۵- اعراف: ۷/ ۱۸.

۶- نمل: ۲۷/ ۳۷.

۷- عدّه الداعی: ۳۴۵.

۸- امان ابن طاووس: ۵۲، باب ۲.

۹- بحار ۹۵/ ۳۳۹ از مکارم الأخلاق ۲/ ۱۶۶ ح ۲۴۱۳ باب ۱۰.

النَّجِسِ، الْخَبِیثِ الْمُخْبِثِ، الشَّیْطانِ الرَّجِیمِ (۱) ۳۴۵۴.

مؤلّف گوید که: کسی که می خواهد حافظه اش زیاد شود مسواک کند، و روزه بگیرد، و قرآن بخواند، و خصوص آیه الکرسی، و ادمان خوردن مویز ناشتا خصوص اگر سرخ و بیست و یک دانه باشد برای فهم و ذهن و حافظه نافع است، و خوردن حلوا و گوشت نزدیک گردن و عسل و عدس نیز مورث حفظ است.

و نقل شده که: از دواهایی که به تجربه رسیده است آن است که کُندر و سُعد و شکر طبرزد را مساوی با هم گرفته و نرم بکوبند و سفوف کرده روزی پنج درهم بخورند، لکن سه روز متوالی بخورند و پنج روز ترک کنند و هکذا، و بگویند هر روزی بعد از نماز صبح پیش از آنکه تکلّم کنند:

یَا حَیُّ یَا قَیُّوْمُ، فَلاـ یَفُوتُ شَیْئاً عِلْمُهُ وَلَـا یَؤُدُهُ، و هم بخوانند عقب نمازها دعای: سُبْحانَ مَنْ لَایَعْتَدِی عَلَی أَهْلِ مَمْلِکَتِهِ را، و بخوانند نمازی را که در باب دوّم بجهت قوّت حافظه نقل کردیم (ص ۹۱۸) و غیر ذلک.

و اجتناب از چیزهائی که سبب نسیان می شود، و آن خوردن سیب ترش و گشنیز سبز و پنیر و پس خورده موش، و بول در آب ایستاده، و خواندن الواح قبرها، و رفتن از بین دو زن، و دور افکندن شپش زنده، و نچیدن ناخنها، و ترک قیلوله، و کثرت معاصی، و کثرت هموم و احزان در امر دنیا، و کثرت اشتغال و علائق، و نظر افکندن به دار کشیده، و مرور از بین قطار شتر.

چهلم: شیخ ابن فهد نقل کرده از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: هر دعایی که پیش از آن تمجید نباشد پس آن ابتر است، اوّل تمجید است پس ثنا، راوی گفت: کمتر چیزی که کفایت می کند از تمجید چیست؟ فرمود: می گویی:

اللّهُمَّ أَ نْتَ الْأَوَّلُ فَلَیْسَ قَبْلَکَ شَیْ ءٌ، وَأَ نْتَ الْآخِرُ فَلَیْسَ بَعْدَکَ شَیْ ءٌ، وَأَ نْتَ الظَّاهِرُ فَلَیْسَ فَوْقَکَ شَیْ ءٌ، وَأَ نْتَ الْباطِنُ فَلَیْسَ دُونَکَ شَیْ ءٌ، وَأَ نْتَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ (۲) ۳۴۵۵.

۱- من لا یحضره الفقیه ۱/ ۲۵.

۲- کافی ۲/ ۵۰۴ ح ۶.

خاتمه آداب اموات

در بعضی از آداب و ادعیه متعلّق به موت است

بدان که چون بر کسی آثار موت ظاهر شود اوّل کسی که باید به احوال او بپردازد آن شخص خودش است که سفر ابدی آخرت در پیش دارد، و در خور آن سفر او را توشه می باید، پس اوّل چیزی که او را ضرور است اقرار به گناه و اعتراف به تقصیر و ندامت از گذشته ها و توبه کامل کردن است، و تضرّع و زاری به جناب مقدّس ایزدی کردن که از گناهان گذشته او درگذرد، و در احوال و اهوالی که در پیش دارد او را به خود و دیگران نگذارد، پس متوجّه وصیّت شود، و حقوق خدا و خلق آنچه در ذمّه او باشد ادا کند، و به دیگران نگذارد، که بعد از مردن اختیار از دستش به در رود، و به حسرت در اموال خود نگرد، و شیاطین جنّ و انس وسوسه ها کنند اوصیاء و وارثان او را، و مانع شوند که ذمّه او را بَری سازند، و او را چاره نباشد، و گوید که: برگردانید مرا آنقدر که آنچه از اعمال شایسته خواهم در مال خود بکنم، و از او نشنوند، و حسرت و ندامت سود نبخشد.

پس به قدر ثلث مال خود از برای خویشان و تصدّقات و خیرات و آنچه مناسب حال خود داند وصیّت کند، که زیاده از ثلث را اختیار ندارد، پس ابراء ذمّه از برادران مؤمن خود بطلبد، و هرکه را غیبت کرده باشد یا اهانتی یا آزاری به او رسانیده باشد اگر حاضر باشند از ایشان التماس کند که او را حلال کنند، و اگر حاضر نباشند از برادران مؤمن التماس کند که برای او ابراء ذمّه بخواهند.

پس امور اطفال و عیال خود را بعد از توکّل بر جناب مقدّس الهی به امینی بگذارد، و وصی برای اولاد صغیر خود تعیین کند، پس کفن خود را مهیّا نماید، و از شهادتین و عقاید و اذکار و ادعیه و آیات آنچه در کتب مبسوطه مذکور است و این رساله گنجایش ذکر آنها ندارد به تربت حضرت امام حسین علیه السلام بفرماید بنویسند، و این در صورتی است که پیشتر غافل شده باشد و کفن را مهیّا نکرده باشد، و اگرنه مؤمن می باید که همیشه کفنش مهیّا باشد، و نزد او حاضر باشد، چنانچه از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هرکه کفنش با او باشد در خانه اش، او را از غافلان ننویسند، و هرگاه که نظر کند به آن کفن ثواب یابد (۱) ۳۴۵۶. تأکید در امر وصیّت

و باید که بعد از آن دیگر در فکر زن و فرزند و مال نباشد، و متوجّه جناب مقدّس ایزدی

۱- زاد المعاد: ۵۳۶.

شود، و به یاد او باشد، و تفکّر کند که این امور فانی به کار او نمی آید، و به غیر لطف و رحمت پروردگار در دنیا و آخرت چیزی به فریاد او نمی رسد، و بداند که چون توکّل بر حق تعالی کند امور بازماندگان او به احسن وجوه صورت خواهد یافت، و بداند که اگر خود باقی بماند بدون مشیّت الهی نفعی به ایشان نمی تواند رسانید، و ضرری از ایشان دفع نمی تواند کرد، و آن خداوندی که ایشان را آفریده است از او به ایشان مهربانتر است.

و باید که در آن حال در مقام رجاء و امید باشد، و از رحمت الهی بسیار امیدوار باشد، و از شفاعت رسول خدا صلی الله علیه و آله و حضرات ائمّه معصومین علیهم السلام امید عظیم داشته باشد، و منتظر قدوم شریف ایشان باشد، و بداند که که همگی در آن وقت حاضر می شوند، وشیعیان خود را بشارتها می دهند، و مَلَک موت را سفارشها می کنند.

شیخ طوسی در مصباح متهجّد فرموده: مستحبّ است برای انسان وصیّت و اخلال نکردن به آن، چه آنکه روایت شده که: سزاوار است برای آدمی که شب به روز نیاورد مگر آنکه وصیّت نامه اش زیر سرش باشد، و مؤکّد است در حال مرض، و نیکو وصیّت کند، و خلاص کند خود را از حقوقی که مابین او و خداست و از مظالم عباد.

و به تحقیق روایت شده از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم که: هرکه نیکو نکند وصیّت را در نزد مرگ خود، بوده است این نقص در عقل و مروّت او، گفتند: یا رسول اللّه، چگونه است آن وصیّت نیکو؟ فرمود: چون حاضر شود وفات او و جمع شده باشند مردم نزد او بگوید:

اللَّهُمَّ فاطِرَ السَّمواتِ وَالْأَرْضِ، عالِمَ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ الرَّحمنَ الرَّحِیمَ، إِنِّی أَعْهَدُ إِلَیْکَ أَنِّی أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلَّا اللَّهُ وَحدَهُ لَاشَرِیکَ لَهُ (۱) ۳۴۵۷، وَأَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ (۲) ۳۴۵۸، وَأَنَّ السَّاعَهَ آتِیَهٌ لَارَیْبَ فِیها، وَأَنَّ اللَّهَ یَبْعَثُ (۳) ۳۴۵۹ مَنْ فِی الْقُبُورِ، وَأَنَّ الْحِسابَ حَقٌّ، وَأَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ، وَأَنَّ مَا وُعِدَ (۴) ۳۴۶۰ فِیها مِنَ النَّعِیمِ مِنَ الْمَأْکَلِ وَالْمَشْرَبِ وَالنِّکاحِ حَقٌّ، وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ، وَأَنَّ الْإِیمانَ

۱- إِلَّا أَنْتَ وَحْدَکَ لا شَرِیکَ لَکَ: خ ل.

۲- عَبْدُکَ وَرَسُولُکَ: خ ل.

۳- وَأَنَّکَ تَبْعَثُ: خ ل.

۴- وَعَدْتَ: خ ل.

حَقٌّ، وَأَنَّ الـدِّينَ کَما وَصَفَ، وَأَنَّ الْإِسْـلامَ کَما شَـرَعَ، وَأَنَّ الْقَوْلَ کَما قالَ، وَأَنَّ الْقُرْآنَ کَما أَ نْزَلَ (۱) ۳۴۶۱، وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِینُ، وَأَ نِّی أَعْهَدُ إِلَیْکَ فِی دارِ الدُّنْیا أَ نِّی رَضِـیتُ بِکَ رَبّاً، وَبِالْاسْـلامِ دِیناً، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ نَبِیّاً، وَبِعَلِیٍّ وَ لِیّاً (۲) ۳۴۶۲، وَبِـالْقُرْآنِ کِتابـاً، وَأَنَّ أَهْـلَ بَیْتِ نَـبِیِّکَ عَلَیْهِ وَعَلَیْهِمُ السَّلامُ أَئِمَّتِی. اللَّهُمَّ أَ نْتَ ثِقَتِی عِنْـدَ شِـدَّتِی، وَرَجـائِی عِنْـدَ کُرْبَتِی، وَعُـدَّتِی عِنْـدَ الْأُمُورِ الَّتِی تَنْزِلُ بِی، وَأَ نْتَ وَ لِیِّی فِی نِعْمَتِی، وَ إِلهِی وَإِلهُ آبائِی، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا تَکِلْنِی إِلی نَفْسِـی طَرْفَهَ عَیْنٍ أَبَداً، وَآنِسْ فِی قَبْرِی وَحْشَتِی، وَاجْعَلْ لِی عِنْدَکَ عَهْداً یَوْمَ أَ لْقاکَ مَنْشُوراً.

پس این عهد میّت است در روزی که وصیّت می کند به حاجت خود، و وصیّت حقّ است بر هر مسلمانی. عهدنامه میّت

فرمود حضرت صادق علیه السلام که: تصدیق این در سوره مریم است قول خداوند تبارک وتعالی:

لَایَمْلِکُونَ الشَّفاعَهَ إِلّا مَنِ اتَّخَـذَ عِنْدَ الرَّحْمنِ عَهْداً (۳) ۳۴۶۳، یعنی مالک نمی شوند شـفاعت را مگر کسی که فراگرفته از نزد خدای بخشنده عهد و پیمان را، و این همان عهد است.

و فرمود رسول خـدا صـلی الله علیه و آله به امیر المؤمنین علیه السـلام که: بیـاموز آن را و تعلیم کن آن را به اهـل بیت و شـیعه خود، فرمود آن حضرت که: آموخت آن را به من جبرئیل.

پس شیخ فرموده: نسخه آن نوشته که گذارده می شود با میّت در نزد جَریده بگوید پیش از نوشتن:

نسخه که با میّت گذارند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، أَشْـهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْـدَهُ لَاشَـرِیکَ لَهُ، وَأَشْـهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْـدُهُ وَرَسُولُهُ صَـلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَأَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ، وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ، وَأَنَّ السَّاعَهَ حَقٌّ آتِیَهٌ لَارَیْبَ فِیها، وَأَنَّ اللَّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ.

۱- وَصَفْتَ ... شَرَعْتَ ... قُلتَ ... أَنزَلتَ: خ ل.

۲- إِماماً: خ ل.

۳- مریم: ۱۹/ ۸۷.

آنگاه بنویسد: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیم، شَهِدَ الشُّهُودُ الْمُسَمَّوْنَ فِی هذَا الْکِتابِ أَنَّ أَخاهُمْ فِی اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (فلان بن فلان) به جای این اسم آن شخص ذکر شود أَشْهَدَهُمْ وَاسْتَوْدَعَهُمْ وَأَ قَرَّ عِنْدَهُمْ أَ نَّهُ یَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیکَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَ نَّهُ مُقِرٌّ بِجَمِیعِ الْأَ نْبِیاءِ وَالرُّسُلِ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، وَأَنَّ عَلِیّاً وَ لِیُّ اللَّهِ وَ إِمَامُهُ، وَأَنَّ الْأَئِمَّهَ مِنْ وُلْدِهِ أَئِمَّتُهُ، وَأَنَّ أَوَّلَهُمُ الْحَسَنُ وَالْحُسَیْنُ وَعَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِیٍّ وَجَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَمُوسَی بْنُ جَعْفَرٍ وَعَلِیُّ بْنُ مُوسَی وَمُحَمَّدُ بْنُ عَلِیٍّ وَعَلِیُّ ابْنُ مُحَمَّدٍ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِیٍّ وَالْقائِمُ الْحُجَّهُ عَلَیْهِمُ السَّلامُ، وَأَنَّ الْجَنَّهَ حَقٌّ، وَالنَّارَ حَقٌّ، وَالسَّاعَهَ آتِیَهٌ لَارَیْبَ فِیها، وَأَنَّ اللَّهَ یَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ، وَأَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَ (۱) ۳۴۶۴ رَسُولُهُ، جاءَ بِالْحَقِّ، وَأَنَّ عَلِیّاً وَ لِیُّ اللَّهِ وَالْخَلِیفَهُ مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ وَمُسْتَخْلَفُهُ فِی أُمَّتِهِ، مُؤَدِّیاً لِأَمْرِ رَبِّهِ تَبارَکَ وَتَعَالَی، وَأَنَّ فاطِمَهَ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ، وَابْنَیْهَا الْحَسَنَ وَالْحُسَیْنَ إِبْنَا رَسُولِ اللَّهِ وَسِبْطاهُ، وَ (۲) ۳۴۶۵ إِمَامَا الْهُدَی، وَقائِدا الرَّحْمَهِ، وَأَنَّ عَلِیّاً وَمُحَمَّداً وَجَعْفَراً وَمُوسَی وَعَلِیّاً وَمُحَمَّداً وَعَلِیّاً وَحَسَناً وَالْحُجَّهَ عَلَیْهِمُ السَّلامُ أَئِمَّهٌ وَقادَهٌ، وَدُعاهٌ إِلَی اللَّهِ جَلَّ وَعَلا وَحُجَّهٌ عَلَی عِبادِهِ.

پس بگوید: یا شُهُودُ ای فلان و ای فلان که نام برده شده اید در این نوشته ثابت کنید برای من این شهادت را نزد خودتان تا ملاقات کنید به آن مرا در نزد حوض کوثر، پس شهود بگویند: ای فلان نَسْتَوْدِعُکَ اللَّهَ، وَالشَّهادَهُ وَالْإِقْرارَ وَالْإِخاءَ مَوْدُوعَهٌ (۳) ۳۴۶۶ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، وَنَقْرَأُ عَلَیْکَ السَّلامَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَکاتُهُ.

۱- عَبْدُهُ وَ: نسخه.

۲- وَ: خ.

۳- مَوعِدُهُ: خ ل.

پس بهم پیچند آن صحیفه را و مُهر کنند او را، و باید مختوم شود به مهر شهود و مهر میّت، و گذاشته شود در طرف راست میّت با جریده، و نوشته شود صحیفه با کافور با سر چوبی، و معطّر و خوشبو نباشد.

و سزاوار است که در وقتی که مرگ حاضر می شود باطن قدمهای محتضر را رو به قبله کنند، و بوده باشد نزد او کسی که بخواند سوره یس و صافّات، و ذکر کند خدا را، و تلقین کند او را شهادتین و اقرار به یک یک از امامان علیهم السلام، و تلقین کند او را کلمات فَرَج:

لَا إِلَهَ إِلّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، سُبْحانَ اللَّهِ رَبِّ السَّماواتِ السَّبْعِ وَرَبِّ الْأَرَضِينَ السَّبْعِ، وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ وَمَا تَحْتَهُنَّ، وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمِينَ، وَالصَّلاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ. کفن و غسل میّت

و حاضر نشود نزد او جنب و حایض، و چون از دنیا گذشت فرو خوابانند چمشانش را، و بکشند دستهایش را، و بهم گذارند دهانش را، و بکشند ساقهایش را، و ببندند چانه اش را، و شروع کنند در تحصیل کفن او، و کفن واجب او سه پارچه است: لنگ و پیراهن و ازار که سرتاسری باشد، و مستحبّ است که زیاد شود بر این پارچه ها حِبره یَمنیّه، و آن جامه ای است که از یمن می آورند، یا ازار دیگر، و زیاد کنند پارچه پنجمی که بپیچند به آن رانهای میّت را، و مستحبّ است که علاوه بر اینها عمامه برای او قرار دهند.

پس تحصیل کنند برای او مقداری از کافور که آتش به آن نرسیده باشد، و افضل آن وزن سیزده درهم و ثلث است، و اوسط آن چهار مثقال، و اقلّ آن یک درهم است، و اگر دشوار باشد هر قدر که ممکن است تحصیل کنند.

و سزاوار است که بنویسند بر همه کفنها، یعنی بر هر پارچه از آن: فُلانٌ يَشْهَدُ أَنْ لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ، وَأَنَّ عَلِيّاً أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَئِمَّةَ مِنْ وُلْدِهِ، (و یک یک امامان را ذکر کند) پس بنویسد: أَئِمَّتُهُ أَئِمَّةُ الْهُدَى الْأَ بْرارُ، و بنویسند این را به تربت امام حسین علیه السلام یا به انگشت، و ننویسند به سیاهی.

و بایـد غسل دهنـد میّت را به سه غسل: اوّل به آب سِدر، دوّم به آب کافور، سیّم به آب خالص. و کیفیّت غسـلش مثل غسـل جنابت است: ابتـدا می کند اوّل به شسـتن دسـتهای میّت سه مرتبه، پس می شوید عورت او را به کمی از اشـنان سه مرتبه، پس غسل می دهـد سـر او را با کف سدر سه مرتبه، پس جانب راست و بعد جانب چپ را به همین نحو، و می کشد دست خود را بر جمیع بدن میّت، و باید این شستنها به آب سِدر باشد، پس بشوید ظرفها را تا اثر سِدر برود، و بریزد در ظرف آب دیگری، و بینـدازد در آن کمی از کافور، پس غسل دهـد او را به آب کافور، مثل غسل به آب سِـدر، و بریزد بقیه آب را و بشویـد ظرفها را، پس آب خـالص بیاورد و غسل سیّم بدهـد به همان نحو، و بایسـتد غسل دهنـده بر جانب راست او و بگویـد هر زمانی که غسل دهد از او عضوی را: عَفْواً عَفْواً، و چون از غسل دادن فارغ شود بخشکاند بدن میّت را به جامه نظیفی.

و واجب است بر غسل دهنده غسل در این حال یا در مابعد. در نماز بر میّت

و مستحبّ است مقدّم داشـتن وضو بر غسلهای میّت، پس کفن کند او را، و حاضر کند آن پارچه پنجمی را که ران پیچ باشد، و پهن کنـد و بگذارد بر روی آن مقداری از پنبه و بپاشد بر آن مقداری زریره، و بگذارد آن را بر قُبُل و دُبُر میّت، و بر سوراخ دُبُر او پنبه بگـذارد، پس آن پارچه را ببنـدد بر رانهای او، و محکم ببنـدد رانهای او را، پس لنگش را ببندد از نافش تا هر کجا که برسـد، و بپوشاند بر او پیراهنش، و بالای آن سرتاسـری را، و بالای آن حِبَره و یا چیزی که قایم مقام آن باشد، و بگذارد با او دو جریده از چوب خرما یا از درخت دیگری، و باید تر و تازه باشد، و درازی آن به مقدار اسـتخوان ذراع باشد، می گذارد یکی از آن دو را در جانب راست چسپیـده به بـدن از آن محلّی که موضع بسـتن لنگ است، و دیگری را در جانب چپ مابین پیراهن و سرتاسری.

و بگـذارد کافور را بر مواضع سـجده میّت، که پیشانی و باطن کفها و سـر زانوها و اطراف انگشـتان پاها باشـد، و اگر از کافور چیزی زیاد آمـد بگذارد بر سـینه او، و بپیچد بر او کفنهایش را، و ببندد او را از جانب سـر و پاهایش، تا او را به خاک سپرد، و در آن وقت گره کفن را بگشایـد، و چون از امر کفن فارغ شدنـد او را سوار بر تابوت کننـد و ببرنـد او را تا مصلّی، پس بر او نماز بخوانند (۱) ۳۴۶۷.

علّامه مجلسـی در زاد المعاد در باب نماز میّت فرموده آنچه که ملخّصـش این است: این نماز واجب است بر همه مسلمانان که علم به فوت شخصی به هم رسانند، و اگر یکی از ایشان بجا

۱- مصباح المتهجّد: ۱۵- ۱۸.

آورد از دیگران ساقط می شود.

و واجب است نماز بر شیعه اثنی عشری که بالغ باشد بی خلاف، و اشهر و اقوی آن است که بر طفلی که شش سالش تمام شده باشد نماز واجب است، و ظاهراً به قصد قربت اکتفا می توان کرد، و کمتر از شش ماهه را اگر زنده متولّد شده باشد بعضی سنّت دانسته اند، و بعضی بدعت، و احوط نماز نکردن است.

و سزاوارترین مردم به نماز میّت وارث او است بنا بر مشهور، و شوهر اولی است به زن خود، و واجب است که نمازگزارنده رو به قبله بایستد و سر جنازه به جانب راست او باشد، و میّت بر پشت خوابیده باشد، و در این نماز طهارت از حَدَث شرط نیست، و جنب و حایض و بی وضو این نماز را می توانند کرد، و سنّت است که با وضو باشد، و اگر آب به هم نرسد یا مانعی داشته باشد یا وقت تنگ باشد سنّت است که تیمّم کند، و ظاهر بعضی احادیث است که بدون عذر نیز تیمّم مستحبّ است.

و سنّت است که پیشنماز برابر میان مرد بایستد و سینه زن بنا بر مشهور، و سنّت است که کفش را بکَند، و واجب است که نیّت نماز کنند و پنج تکبیر بگویند، و سنّت است که در هر تکبیر دستهاا را بردارند تا به محاذی گوشها.

و مشهور آن است که بعد از تکبیر اوّل بگویند: أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ.

و بعد از تکبیر دوّم بگویند: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

و بعد از تکبیر سیّم بگویند: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ.

و بعد از تکبیر چهارم بگویند: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِهذَا الْمَيِّتِ.

و تکبیر پنجم را بگویند و فارغ شوند مُجزی است.

و موافق مشهور بهتر آن است که چنین کند: بعد از نیّت بگوید:

اللَّهُ أَكْبَرُ، أَشْهَدُ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيراً وَنَذِيراً بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَهِ.

پس بگوید: اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ

وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْحَمْ مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّدٍ، کَأَ فْضَلِ مَا صَلَّیْتَ وَبارَکْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلَی إِبْراهِیمَ وَآلِ إِبْراهِیمَ إِنَّکَ حَمِیدٌ مَجِیدٌ، وَصَلِّ عَلَی جَمِیعِ الْأَ نْبِیاءِ وَالْمُرْسَلِینَ.

پس بگوید: اللّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ، وَالْمُسْلِمِینَ وَالْمُسْلِماتِ، الْأَحْیاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْواتِ، تابِعْ بَیْنَنا وَبَیْنَهُمْ بِالْخَیْراتِ، إِنَّکَ مُجِیبُ الدَّعَواتِ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ.

پس بگوید: اللّهُ أَکْبَرُ، اللَّهُمَّ إِنَّ هذَا عَبْدُکَ وَابْنُ عَبْدِکَ وَابْنُ أَمَتِکَ نَزَلَ بِکَ وَأَ نْتَ خَیْرُ مَنْزُولٍ بِهِ. اللَّهُمَّ إِنَّا لَانَعْلَمُ مِنْهُ إِلّا خَیْراً، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا. اللَّهُمَّ إِنْ کانَ مُحْسِناً فَزِدْ فِی إِحْسانِهِ، وَ إِنْ کانَ مُسِیئاً فَتَجاوَزْ عَنْهُ، وَاغْفِرْ لَهُ. اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عِنْدَکَ فِی أَعْلَی عِلِّیِّینَ، وَاخْلُفْ عَلَی أَهْلِهِ فِی الْغابِرِینَ، وَارْحَمْهُ (۱) ۳۴۶۸ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

پس بگوید: اللّهُ أَکْبَرُ، و فارغ می شود.

و اگر زن باشد می گوید: اللَّهُمَّ إِنَّ هذِهِ أَمَتُکَ وَابْنَهُ عَبْدِکَ وَابْنَهُ أَمَتِکَ نَزَلَتْ بِکَ وَأَ نْتَ خَیْرُ مَنْزُولٍ بِهِ. اللَّهُمَّ إِنَّا لَانَعْلَمُ مِنْها إِلّا خَیْراً وَأَ نْتَ أَعْلَمُ بِها مِنَّا. اللَّهُمَّ إِنْ کانَتْ مُحْسِنَهً فَزِدْ فِی إِحْسانِها، وَ إِنْ کانَتْ مُسِیئَهً فَتَجاوَزْ عَنْها وَاغْفِرْ لَها.

اللَّهُمَّ اجْعَلْها عِنْدَکَ فِی أَعْلَی عِلِّیِّینَ، وَاخْلُفْ عَلَی أَهْلِها فِی الْغابِرِینَ وَارْحَمْها (۲) ۳۴۶۹ بِرَحْمَتِکَ یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

و اگر میّت مستضعف باشد بگوید: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلَّذِینَ تابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِیلَکَ وَقِهِمْ

۱- در مصدر: وَارْحَمْهُ وَإِیّانا.

۲- در مصدر: وَارْحَمْها وَإِیّانا.

عَذَابَ الْجَحِيمِ.

و اگر میّت طفل نابالغ باشد بگوید: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِأَ بَوَيْهِ وَلَنَا سَلَفاً وَفَرَطاً وَأَجْراً.

و سنّت است که بر جای خود بایستد تا جنازه را بردارند خصوصاً پیشنماز.

و در روایتی وارد شده است که: بعد از فارغ شدن از نماز بگوید: رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَهً وَفِی الْآخِرَهِ حَسَنَهً وَقِنَا عَذابَ النَّارِ (۱) ۳۴۷۰. آداب حمل و تشییع جنازه

از حضرت صادق علیه السلام منقول است که سزاوار آن است که: برادرانِ مؤمن را خبر کنند به مردنِ او تا به جنازه او حاضر گردند و بر او نماز کنند و از برای او استغفار کنند و میّت و ایشان همه ثواب ببرند.

و در حدیث حَسَن از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون مؤمن را به قبر می گذارند او را ندا می کنند که: اوّل عطایی که تو را دادیم بهشت است، و اوّل عطایی که دادیم آنها را که با جنازه تو آمده اند آمرزش گناهان است.

و در حدیث دیگر فرمود که: اوّل تحفه ای که به مؤمن می دهند در قبر آن است که می آمرزند هرکس را که همراه جنازه او بوده است.

و در حدیث دیگر فرموده که: هرکه همراهی جنازه مؤمنی بکند تا او را دفن بکنند حق تعالی در قیامت هفتاد ملك بر او بگمارد که همراهی او نمایند و استغفار برای او کنند از قبر تا موقف حساب.

و فرمود که: هرکه یك طرف جنازه را بگیرد بیست و پنج گناه کبیره اش آمرزیده شود، و اگر چهار طرف را بگیرد از گناهان بیرون آید.

و باید که جنازه را چهار کس بردارند، و بهتر آن است که از برای کسی که تشییع جنازه کند اوّل دست راست میّت را که جانب چپ جنازه است به دوش راست خود بردارد، پس پای راست میّت را باز به دوش راست بردارد، پس از پشت جنازه برود و پای چپ میّت را به دوش چپ خود بردارد، پس دست چپ میّت را که در جانب راست جنازه است به دوش چپ بردارد و چون خواهد که بار دیگر تربیع کند از پیش جنازه نرود بلکه از جانب پشت جنازه برگردد و باز به همان روش

۱- زاد المعاد: ۵۵۳- ۵۵۹.

تربیع کند.

و اکثر علما بر عکس گفته اند که: اوّل ابتدا به دست راست جنازه می کند، پس به پای راست، پس به پای چپ پس به دست چپ، و اوّل موافق احادیث معتبر اولی است، و اگر هر دو را به عمل آورند بهتر است.

و افضل آن است که عقب جنازه یا پهلوها راه رود و پیش جنازه نرود، و ظاهر اکثر احادیث آن است که اگر جنازه مؤمن باشد پیش آن راه رفتن خوب است، و در جنازه خلاف مذهب خوب نیست، زیرا که ملائکه او را استقبال به عذاب می کنند، و با جنازه سواره رفتن مکروه است.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هر که جنازه را ببیند این دعا را بخواند: اللَّهُ أَكْبَرُ، هذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ زِدْنا إِيماناً وَتَسْلِيماً، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى تَعَزَّزَ بِالْقُدْرَهِ، وَقَهَرَ الْعِبادَ بِالْمَوْتِ، هیچ ملکی در آسمان نماند مگر آنکه گریه کند از برای ترحّم به او.

و از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام منقول است که: در حال برداشتن جنازه این دعا را بخواند: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ.

و منقول است که حضرت امام زین العابدین علیه السلام هرگاه جنازه ای را می دید می گفت:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يَجْعَلَنِى مِنَ السَّوادِ الْمُخْتَرَمِ.

و زنان را تشییع جنازه سُنّت نیست، و بعضی گفته اند که: جنازه را بسیار تند بردن مکروه است، و مکروه است کسی را که به جنازه حاضر شود خندیدن و حرف باطل گفتن (۱) ۳۴۷۱.

و نیز علّامه مجلسی در حلیه فرموده: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هر که بر جنازه ای نماز کند، هفتاد هزار ملک بر او نماز کنند، و گناهان گذشته اش آمرزیده شود، پس اگر همراهی کند تا او را دفن کنند، به هر قدمی که بردارد قیراطی از ثواب به او بدهند، که قیراطی مانند کوه اُحُد باشد.

و در حدیث دیگر فرمود که: هر مؤمنی بر جنازه ای نماز کند، بهشت او را واجب می شود، مگر آنکه منافق یا عاقّ پدر و مادر باشد.

۱- زاد المعاد: ۵۴۰- ۵۴۲.

و به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون مؤمنی بمیرد و در جنازه او چهل نفر از مؤمنان حاضر شوند و بگوینـد: اللَّهُمَّ إِنَّا لَانَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْراً وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا، یعنی خداونـدا ما از او به غیر از نیکی چیزی نمی دانیم و تو داناتری به احوال او از ما، چون این را بگویند حق تعالی فرماید که: من شهادت شما را قبول کردم و آمرزیدم آن گناهانی را که می دانم و شما نمی دانید.

و در حدیث معتبر دیگر از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: اوّل چیزی که در عنوان نامه مؤمن می نویسند بعـد از مرگش، آن چیزی است که مردم در حقّ او می گوینـد، اگر نیک می گویند نیک می نویسـند، و اگر بد می گویند بد می نویسند (۱) ۳۴۷۲. در آداب دفن میّت

فقیر گوید که: شیخ طوسی در مصباح متهجّد فرموده: و مستحبّ است تربیع جنازه، یعنی به دوش بگیرد جانب کتف راست میّت را، پس از آن بیاید به طرف پا به دوش بگذارد پای راست او را، پس از آن پای چپ او را، و بعد از آن کتف چپ او را، حاصل آنکه چهار گوشه جنازه را به این ترتیب بردوش کشد، که تعبیر ازآن به دور رحی کنند، یعنی مثل سنگ آسیا گردیدن او باشد.

و چون جنازه را نزد قبر آورند اگر مرد است بگذارند او را به طرف پاهای قبر و بیاورند او را تا لب قبر در سه دفعه، و اگر جنازه زن است او را بگذارند طرف پیش قبر که جانب قبله است، پس داخل در قبر شود ولیّ میّت، یا کسی که امر کند، و نازل شود در قبر از طرف پای قبر که آن باب قبر است، و چون نازل شد بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْها رَوْضَةً مِنْ رِياضِ الْجَنَّةِ، وَلَا تَجْعَلْها حُفْرَةً مِنْ حُفَرِ النَّارِ.

و سزاوار است که شخص نازل سر برهنه و پا برهنه باشد با بندهای گشاده، پس بگیرد میّت را و از سر او داخل در قبر کند، و بگوید در آن حال:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَفِی سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ. اللَّهُمَّ إِيماناً بِكَ وَتَصْدِيقاً بِكِتابِكَ، هذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ زِدْنا إِيماناً وَتَسْلِيماً.

۱- حلیه المتّقین: ۲۳۴.

پس بخواباند او را بر جانب راست، و روی او را به قبله کند، و بگشاید بندهای کفن را از جانب سر و پای او، و بگذارد صورت میّت را بر خاک، و مستحبّ است که بگذارد با او چیزی از تربت امام حسین علیه السلام، پس بچینند بر او خشت، و بگوید آن کسی که می چیند خشت را:

اللَّهُمَّ صِلْ وَحْدَتَهُ، وَآنِسْ وَحْشَتَهُ، وَارْحَمْ غُرْبَتَهُ، وَأَسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَةً يَسْتَغْنِي بِها عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِواكَ، وَاحْشُرْهُ مَعَ مَنْ كانَ يَتَوَلَّاهُ مِنَ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ (۱) ۳۴۷۳.

و مستحبّ است که تلقین کرده شود میّت به شهادتین و اسماء ائمّه علیهم السلام وقت گذاشتن در قبر پیش از چیدن خشت بر او، پس می گوید تلقین کننده:

يا فُلانَ بنَ فُلانٍ (و به جای این اسم می برد آن میّت و پدر او را) اذْكُرِ الْعَهْدَ الَّذِي خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنْ دارِ الدُّنْيا: شَهادَةَ أَنْ لَاإِلَهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ عَلِيّاً أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ، و ذکر کند ائمّه را یک یک تا آخر، أَئِمَّتُكَ أَئِمَّةُ الْهُدَى الْأَ بْرَارُ.

پس وقتی که فارغ شد از چیدن خشت بریزد خاک بر او، و مستحبّ است که خاک بریزند کسانی که حاضر شده اند با پشت دستهای خودشان، و بگویند در آن حال:

إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ راجِعُونَ، هذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ. اللَّهُمَّ زِدْنا إِيماناً وَتَسْلِيماً.

پس چون اراده کند بیرون آمدن از قبر را، بیرون بیاید از طرف پاهای میّت، پس پر کند قبر را، و بلند کن از زمین به قدر چهار انگشت، و نریزد در قبر غیر از خاک قبر، و گذارده شود نزد سر او خشتی یا لوحی، پس بریزد آب بر قبر، و ابتدا کند به ریختن آب از جانب سر، پس دور داده شود

۱- مِنَ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ: خ.

آب ریختن بر چهار طرف قبر تا برگردد نزد سر آن جایی که اوّل شروع کرده است به آب ریختن، پس اگر از آن آب چیزی زیاد بیاید بریزد بر وسط قبر.

پس وقتی که پوشانید قبر را بگذارد دست خود را بر قبر هر کسی که می خواهد، و بگشاید انگشتان خود را و فرو ببرد در خاک قبر و دعا کند برای میّت، پس بگوید:

اللَّهُمَّ آنِسْ وَحْشَتَهُ، وَارْحَمْ غُرْبَتَهُ، وَأَسْكِنْ (۱) ۳۴۷۴ رَوْعَتَهُ، وَصِلْ وَحْدَتَهُ، وَأَسْكِنْ إِلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ رَحْمَةً يَسْتَغْنِى بِها عَنْ رَحْمَهِ مَنْ سِواكَ، وَاحْشُرْهُ مَعَ مَنْ كانَ يَتَوَلّاهُ.

پس وقتی که برگشتند مردم از نزد قبر تأخیر بیندازد برگشتن خود را کسی که سزاوارتر است به آن میّت، و مهربانی کند به او و بگوید به صدای بلند اگر مقام تقیّه نباشد: یا فُلان بن فُلان (اسم میّت و پدر او را ببرد) اللَّهُ رَبُّكَ، وَمُحَمَّدٌ نَبِيُّكَ، وَالْقُرْآنُ كِتابُكَ، وَالْكَعْبَةُ قِبْلَتُكَ، وَعَلِيٌّ إِمامُكَ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، و نام ببرد ائمّه را یک یک أَئِمَّتُكَ أَئِمَّةُ الْهُدَى الْأَ بْرَارُ (۲) ۳۴۷۵.

تلقین میّت

مؤلّف گوید که: غیر از وقت احتضار از برای میّت دو جا تلقین مستحبّ است: یکی وقتی که او را در قبر گذارند، و بهتر آن است به دست راست دوش راست او را و به دست چپ دوشِ چپ او را بگیرند و او را حرکت دهند و تلقین کنند (۳) ۳۴۷۶.

و دیگر وقتی که او را دفن کردند، سنّت است که ولیّ میّت یعنی اقرب خویشان او بعد از آنکه مردم از سر قبر او برگردند نزد سر میّت بنشیند و به صدای بلند او را تلقین کند، و خوب است که دو کف دست را روی قبر گذارد و دهان را نزدیک قبر بَرَد، و اگر دیگری را نائب کند نیز خوب است.

و در اخبار وارد شده است که: چون این تلقین را بکنند منکر به نکیر می گوید: بیا برویم تلقین حجّتش کردند احتیاج به پرسیدن نیست، پس بر می گردند و سؤال نمی کنند (۴) ۳۴۷۷.

علّامه مجلسی علیه الرّحمه فرموده: و تلقین کننده به این نحو بگوید جامعتر است:

اسْمَعْ افْهَمْ يَا فُلانَ ابْنَ فُلانٍ (و نام او و پدرش را بگوید) هَلْ أَ نْتَ عَلَى الْعَهْدِ

۱- وَآمِنْ: خ ل.

۲- مصباح المتهجّد: ۱۹- ۲۱.

۳- زاد المعاد: ۵۶۴.

۴- زاد المعاد: ۵۶۹.

الَّذی فارَقْتَنا عَلَیْهِ مِنْ شَهادَهِ أَنْ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَاشَریکَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَسَیِّدُ النَّبِیِّینَ وَخَاتَمُ الْمُرْسَلِینَ، وَأَنَّ عَلِیّاً أَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ وَسَیِّدُ الْوَصِیِّینَ وَ إِمامٌ افْتَرَضَ اللَّهُ طاعَتَهُ عَلی الْعالَمِینَ، وَأَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَیْنَ وَعَلِیَّ بْنَ الْحُسَیْنِ وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَمُوسَی بْنَ جَعْفَرٍ وَعَلِیَّ بْنَ مُوسی وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِیٍّ وَعَلِیَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَالْحَسَنَ بْنَ عَلِیٍّ وَالْقائِمَ الْحُجَّهَ الْمَهْدِیَّ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَئِمَّهُ الْمُؤْمِنِینَ، وَحُجَجُ اللَّهِ عَلَی الْخَلْقِ أَجْمَعِینَ، وَأَئِمَّتَکَ أَئِمَّهُ هُدیً أَبْرَارٌ، یَا فُلانَ ابْنَ فُلانٍ، إِذا أَتاکَ الْمَلَکانِ الْمُقَرَّبانِ رَسُولَیْنِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبارَکَ وَتَعَالَی وَسَألاکَ عَنْ رَبِّکَ، وَعَنْ نَبِیِّکَ، وَعَنْ دِینِکَ، وَعَنْ کِتابِکَ، وَعَنْ قِبْلَتِکَ، وَعَنْ أَئِمَّتِکَ فَلا تَخَفْ وَقُلْ فِی جَوابِهِما: اللَّهُ جَلَّ جَلالُهُ رَبِّی، وَمُحَمَّدٌ صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ نَبِیِّی، وَالْإِسْلامُ دِینِی، وَالْقُرْآنُ کِتابِی، وَالْکَعْبَهُ قِبْلَتِی، وَأَمِیرُ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیُّ بْنُ أَبِی طالِبٍ إِمامِی، وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِیٍّ الْمُجْتَبی إِمامِی، وَالْحُسَیْنُ بْنُ عَلِیٍّ الشَّهِیدُ بِکَرْبَلاءَ إِمامِی، وَعَلِیٌّ زَیْنُ الْعابِدِینَ إِمامِی، وَمُحَمَّدٌ باقِرُ عِلْمِ النَّبِیینَ إِمامِی، وَجَعْفَرٌ الصَّادِقُ إِمامِی، وَمُوسَی الْکاظِمُ إِمامِی، وَعَلِیٌّ الرِّضا إِمامِی، وَمُحَمَّدٌ الْجَوادُ إِمامِی، وَعَلِیٌّ الْهادِی إِمامِی، وَالْحَسَنُ الْعَسْکَرِیُّ إِمامِی، وَالْحُجَّهُ الْمُنْتَظَرُ إِمامِی، هؤُلاءِ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَیْهِمْ أَجْمَعِینَ أَئِمَّتِی وَسادَتِی وَقادَتِی وَشُفَعائِی، بِهِمْ أَ تَوَلَّی، وَمِنْ أَعْدائِهِمْ أَ تَبَرَّأُ فِی الدُّنْیا وَالْآخِرَهِ، ثُمَّ اعْلَمْ یَا فُلانَ ابْنَ فُلانٍ أَنَّ اللَّهَ تَبارَکَ وَتَعالی نِعْمَ الرَّبُّ، وَأَنَّ مُحَمَّداً صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ نِعْمَ الرَّسُولُ، وَأَنَّ أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ عَلِیَّ بْنَ أَبِی طالِبٍ وَأَوْلادَهُ الْأَئِمَّهَ

الْأَحَدَ عَشَرَ نِعْمَ الْأَئِمَّهُ، وَأَنَّ مَا جاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَقٌّ، وَأَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ، وَسُؤَالَ مُنْكَرٍ وَنَكِيرٍ فِی الْقَبْرِ حَقٌّ، وَالْبَعْثَ حَقٌّ، وَالنُّشُورَ حَقٌّ، وَالصِّراطَ حَقٌّ، وَالْمِيزانَ حَقٌّ، وَتَطايُرَ الْكُتُبِ حَقٌّ، وَالْجَنَّهَ حَقٌّ، وَالنَّارَ حَقٌّ، وَأَنَّ السَّاعَهَ آتِيَهٌ لَارَيْبَ فِيها، وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِی الْقُبُورِ.

پس بگوید: أَفَهِمْتَ يَا فُلانُ؟ در حدیث است که میّت در جواب می گوید: بلی فهمیدم، پس بگوید:

ثَبَّتَکَ اللَّهُ بالْقَوْلِ الثَّابِتِ، هَدَاکَ اللَّهُ إِلی صِراطٍ مُسْتَقِيمٍ، عَرَّفَ اللَّهُ بَيْنَکَ وَبَيْنَ أَوْ لِيائِکَ فِی مُسْتَقَرٍّ مِنْ رَحْمَتِهِ.

پس بگوید: اللَّهُمَّ جافِ الْأَرْضَ عَنْ جَنْبَيْهِ، وَاصْعَدْ بِرُوحِهِ إِلَيْکَ، وَلَقِّهِ مِنْکَ بُرْهاناً. اللَّهُمَّ عَفْوَکَ عَفْوَکَ (۱) ۳۴۷۸.

به کلمه شریفه عفو ختم کردم این رساله را، رجاء واثق که عفو الهی شامل گردد حال این روسیاه و کسانی که به این رساله عمل می نمایند.

وکان ذلک فی آخر یوم الجمعه التاسع عشر من شهر محرَّم الحرام سنه ۱۳۴۵ (ألف وثلاثمئه وخمس وأربعین) فی جوار إمامنا المسموم مولانا الغریب المظلوم أبی الحسن علی بن موسی الرضا علیه وعلی آبائه السلام من الحیّ القیّوم، والحمدللّه أوّلًا وآخراً، وصلّی اللّه علی محمّد وآله.

کتبه بیمناه الوازره عبّاس بن محمّد رضا القمّی عُفِیَ عنهما (۲) ۳۴۷۹.

۱- زاد المعاد: ۵۶۴- ۵۶۷.

۲- پس از آن در اصل چنین آمده است: نویسنده کتاب شریف طاهر خوشنویس ابن المرحوم المغفور الحاج عبدالرحمان غفر اللّه تعالی ذنوبهما، تاریخ شهر شوّال المکرّم یکهزار و سیصد و پنجاه و نه (۱۳۵۹) قمری هجری.

ملحق باقیات صالحات محلقات باقیات صالحات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ

ذکر چند دعای مُوجز و عوذه های مختصره که نقل شده از کتاب بحار و ملحق شده به کتاب باقیات صالحات:

اوّل: از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام منقول است که: مردی را دید که می خواند از روی دفتری دعای طولانی، حضرت فرمود: ای مرد آن خدایی که می شنود کثیر را جواب می دهد از قلیل، آن شخص عرض کرد: ای مولای من، می فرمایی چه کنم؟ فرمود: بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَی کُلِّ نِعْمَهٍ، وَأَسْأَلُ اللَّهَ مِنْ کُلِّ خَیْرٍ، وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ کُلِّ شَرٍّ، وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ کُلِّ ذَ نْبٍ (۱) ۳۴۸۰. دعا برای دفع هول و غم

دوّم: دعایی است که حضرت صادق علیه السلام تعلیم فرمود آن را به بعضی از اصحاب خود که برای دفع هول و غم بخواند:

أَعْدَدْتُ لِکُلِّ عَظِیمَهٍ لَاإِلهَ إِلّا اللَّهُ، وَ لِکُلِّ هَمٍّ وَغَمٍّ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلّا بِاللَّهِ، مُحَمَّدٌ النُّورُ الْأَوَّلُ، وَعَلِیٌّ النُّورُ الثَّانِی، وَالْأَئِمَّهُ الْأَ بْرارُ عُدَّهٌ لِلِقاءِ اللَّهِ، وَحِجابٌ مِنْ أَعْداءِ اللَّهِ، ذَلَّ کُلُّ شَیْ ءٍ لِعَظَمَهِ اللَّهِ، وَأَسْأَلُ اللَّهَ عَزَّ وجَلَّ الْکِفایَهَ (۲) ۳۴۸۱.

سیّم: دعایی است برای رفع بیماریها و ناخوشیها، سیّد ابن طاووس فرموده که: ما تجربه کردیم آن را، می نویسی در رُقعه ای: یَا مَنِ اسْمُهُ دَواءٌ، وَذِکْرُهُ شِفاءٌ، یَا مَنْ یَجْعَلُ الشِّفاءَ فِیما یَشاءُ مِنَ الْأَشْیاءِ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْ شِفائِی مِنْ هذَا الدَّاءِ

۱- بحار ۹۴/ ۲۴۲ از تحف العقول.

۲- بحار ۹۴/ ۳۱۲ از خط جبعی نقل از خط شهید.

فِی اسْمِکَ هذَا، پس می نویسی ده مرتبه: یَا اللَّهُ، ده مرتبه: یَا رَبِّ، ده مرتبه: یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ (۱) ۳۴۸۲.

چهارم: برای بَثْر یعنی آبله ریزی که بر اندام برآید: از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که:

چون احساس کردی به آن بگذار انگشت سَبّابه را بر آن و بگردان دور آن و بگو هفت مرتبه: لَا إِلهَ إِلّا اللَّهُ الْحَلِیمُ الْکَرِیمُ، و دفعه هفتم بچسبان انگشت سَبّابه را بر روی آن و فشار بده آن را (۲) ۳۴۸۳.

پنجم: روایت شده که برای خنازیر مکرّر بگویید: یَا رَؤُوفُ یَا رَحِیمُ، یَا رَبِّ یَا سَیِّدِی (۳) ۳۴۸۴.

ششم: از برای درد کمر، روایت شده که دست بگذارد بر موضعی که درد می کند و سه دفعه بخواند: وَما کانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلّا بِإِذْنِ اللَّهِ کِتاباً مُؤَجَّلًا (۴) ۳۴۸۵، وَمَنْ یُرِدْ ثَوابَ الدُّنْیا نُؤْتِهِ مِنْها، وَمَنْ یُرِدْ ثَوابَ الْآخِرَهِ نُؤْتِهِ مِنْها، وَسَنَجْزِی الشَّاکِرِینَ، پس هفت مرتبه إِنَّا أَنْزَلْناهُ بخواند إن شاء اللَّه عافیت یابد (۵) ۳۴۸۶.

هفتم: برای درد ناف، روایت شده که دست بگذارد بر موضع درد و بگوید سه مرتبه:

وَ إِنَّهُ لَکِتابٌ عَزِیزٌ لَایَأْتِیهِ الْباطِلُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِیلٌ مِنْ حَکِیمٍ حَمِیدٍ (۶) ۳۴۸۷، عافیت یابد إن شاء اللَّه (۷) ۳۴۸۸.

هشتم: تعویذی است برای هر درد مرویّ از حضرت رضا علیه السلام:

أُعِیذُ نَفْسِی بِرَبِّ الْأَرْضِ وَرَبِّ السَّماءِ، أُعِیذُ نَفْسِی بِالَّذِی لَایَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ داءٌ، أُعِیذُ نَفْسِی بِاللَّهِ الَّذِی اسْمُهُ بَرَکَهٌ وَشِفاءٌ (۸) ۳۴۸۹.

نهم: برای درد خاصره یعنی تهیگاه، روایت شده که: چون فارغ شدی از نماز بگذار دست

۱- امان سیّد ابن طاووس: ۱۶۳، باب ۱۲، فصل ۳ و از او بحار ۹۵/ ۶۷.

۲- بحار ۹۵/ ۸۲ از طبّ الائمه: ۳۸.

۳- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۴۶ شماره ۲۵۹۶.

۴- آل عمران: ۳/ ۱۴۵.

۵- بحار ۹۵/ ۶۸ از طبّ الائمه: ۳۰.

۶- فصّلت: ۴۱/ ۴۲.

۷- بحار ۹۲/ ۱۰۹ از طبّ الائمه: ۲۸.

۸- بحار ۹۵/ ۸ از طبّ الائمه: ۴۱.

خود را بر موضع سجود خود پس بکش بر روی خاصره و بخوان آخر سوره: قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ را: أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثاً (۱) ۳۴۹۰ تا آخر سوره مبارکه (۲) ۳۴۹۱. تعویذی برای هر درد

دهم: برای درد شکم و قولنج و نحو آن می خوانی: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ وَذَا النُّوْنِ إِذْ ذَهَبَ مُغاضِباً (۳) ۳۴۹۲ تا آخر آیه پس می خوانی سوره حمد را هفت مرتبه، واین مجرّب است (۴) ۳۴۹۳.

یازدهم: دعای شخص مهموم و آن کسی که بلیّه به او رسیده و چاره اش قطع گشته، در شب جمعه چون از نماز عشا فارغ شود بگوید: لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ (۵) ۳۴۹۴.

دوازدهم: دعای حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام بجهت خلاصی از زندان:

يَا مُخَلِّصَ الشَّجَرِ مِنْ بَيْنِ رَمْلٍ وَطِينٍ وَماءٍ، وَيَا مُخَلِّصَ اللَّبَنِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ، وَيَا مُخَلِّصَ الْوَلَدِ مِنْ بَيْنِ مَشِيمَهٍ وَرَحِمٍ، وَيَا مُخَلِّصَ النَّارِ مِنْ بَيْنِ الْحَدِيدِ وَالْحَجَرِ، وَيَا مُخَلِّصَ الرُّوْحِ مِنْ بَيْنِ الْأَحْشَاءِ وَالْأَمْعاءِ، خَلِّصْنِي مِنْ يَدَیْ هارُونَ (۶) ۳۴۹۵.

روایت شده که: چون حضرت در حبس هارون این دعا را خواند بعد از آنکه شب درآمد، وضو تازه کرد و چهار رکعت نماز گذاشت، هارون خواب هولناکی دید، بترسید، امر کرد تا آن حضرت را از زندان رها کردند (۷) ۳۴۹۶.

سیزدهم، دعاء فَرَج:

اللَّهُمَّ إِنْ كانَتْ ذُنُوبِي قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِي عِنْدَكَ، فَإِنِّي أَ تَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَهِ، مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَعَلِيٍّ وَفاطِمَهَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ

۱- مؤمنون: ۲۳/ ۱۱۵.

۲- بحار ۹۵/ ۱۱۱ از طبّ الائمه: ۲۹.

۳- انبیاء: ۲۱/ ۸۷.

۴- مکارم الأخلاق ۲/ ۲۱۴ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۸.

۵- بحار ۹۱/ ۲۷۴ از کشف الغمّه.

۶- به جای اسم هارون اسم آن ظالم را ببرد که او را زندان کرده.

۷- بحار ۴۸/ ۲۱۹ از عیون اخبار الرضا علیه السلام.

وَالْأَئِمَّهِ عَلَيْهِمُ السَّلامُ (۱) ۳۴۹۷.

و بدان که ادعیه فَرَج بسیار است، و از ادعیه فَرَج است دعای إِلهِی طُمُوحُ الْآمالِ قَدْ خابَتْ إِلّا لَدَيْکَ، إلی آخره. و این دعا در مفاتیح در اعمال شب جمعه ذکر شد (ص ۴۹) (۲) ۳۴۹۸. دعاء فَرَج و دعاء حزین

چهاردهم: دعای شریفی که در نماز وَتر خوانده می شود، علّامه مجلسی رحمه الله در بحار آن را از کتاب اختیار نقل نموده وفرموده: می کشی دست خود را به جانب آسمان و می گویی:

إِلهِی کَيْفَ أَصْدُرُ عَنْ بابِکَ بِخَيْبَهٍ مِنْکَ وَقَدْ قَصَدْتُهُ عَلَی ثِقَهٍ بِکَ؟ إِلهِی کَيْفَ تُؤْيِسُنِی مِنْ عَطائِکَ وَقَدْ أَمَرْتَنِی بِدُعائِکَ؟ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْنِی إِذَا اشْتَدَّ الْأَنِينُ، وَحُظِرَ عَلَیَّ الْعَمَلُ، وَانْقَطَعَ مِنِّی الْأَمَلُ، وَأَ فْضَيْتُ إِلَی الْمَنُونِ، وَبَکَتْ عَلَیَّ الْعُيُونُ، وَوَدَّعَنِی الْأَهْلُ وَالْأَحْبابُ، وَحُثِیَ عَلَیَّ التُّرابُ، وَنُسِیَ اسْمِی، وَبَلِیَ جِسْمِی، وَانْطَمَسَ ذِکْرِی، وَهُجِرَ قَبْرِی، فَلَمْ يَزُرْنِی زائِرٌ، وَلَمْ يَذْکُرْنِی ذاکِرٌ، وَظَهَرَتْ مِنِّی الْمَآثِمُ، وَاسْتَوْلَتْ عَلَیَّ الْمَظالِمُ، وَطالَتْ شِکَايَهُ الْخُصُوم، وَاتَّصَلَتْ دَعْوَهُ الْمَظْلُوم، صَلِّ اللَّهُمَّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَرْضِ خُصُومِی عَنِّی بِفَضْلِکَ وَ إِحْسانِکَ، وَجُدْ عَلَیَّ بِعَفْوِکَ وَرِضْوانِکَ. إِلهِی ذَهَبَتْ أَيّامُ لَذّاتِی، وَبَقِيَتْ مَآثِمِی وَتَبِعاتِی، وَقَدْ أَتَيْتُکَ مُنِيباً تائِباً فَلا تَرُدَّنِی مَحْرُوماً وَلَا خائِباً. اللَّهُمَّ آمِنْ رَوْعَتِی، وَاغْفِرْ زَلَّتِی، وَتُبْ عَلَیَّ، إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوّابُ الرَّحِيمُ (۳) ۳۴۹۹.

پانزدهم: دعاء حزین: دعایی است شریف بعد از نماز شب خوانده می شود، و آن دعا مطابق آنچه در مصباح متهجّد است این است:

أُناجِيکَ يَا مَوْجُوداً فِی کُلِّ مَکانٍ لَعَلَّکَ تَسْمَعُ نِدائِی، فَقَدْ عَظُمَ جُرْمِی،

۱- بحار ۹۴/ ۲۰ از تفسیر عیّاشی ۲/ ۱۷۸ و ج ۹۵/ ۱۸۵ از تفسیر قمّی: ۳۲۲.

۲- بحار ۸۷/ ۲۸۰ از مصباح کفعمی: ۵۳.

۳- بحار ۸۷/ ۲۸۶ از اختیار.

وَقَلَّ حَیـائِی، مَوْلاـیَ یَا مَوْلایَ، أَیَّ الْأَهْوَالِ أَ تَـذَکَّرُ؟ وَأَ یَّها أَ نْسَـی؟ وَلَوْ لَمْ یَکُنْ إِلّا الْمَوْتُ لَکَفَی، کَیْفَ وَما بَعْـدَ الْمَوْتِ أَعْظَمُ وَأَدْهَی؟ مَوْلایَ یَا مَوْلایَ، حَتَّی مَتَی وَ إِلَی مَتَی أَ قُولُ لَکَ الْعُتْبی مَرَّةً بَعْـدَ أُخْرَی ثُمَّ لَاتَجِدُ عِنْدِی صِدْقاً وَلَا وَفاءً؟ فَیا غَوْثاهُ ثُمَّ وا غَوْثاهُ بِکَ یَا اللَّهُ، مِنْ هَوَیً قَـدْ غَلَبَنِی، وَمِنْ عَـدُوٍّ قَدِ اسْـتَکْلَبَ عَلَیَّ، وَمِنْ دُنْیا قَدْ تَزَیَّنَتْ لِی، وَمِنْ نَفْسٍ أَمَّارَهٍ بِالسُّوءِ، إِلّا مَا رَحِمَ رَبِّی. مَوْلاـیَ یَـا مَوْلایَ، إِنْ کُنْتَ رَحِمْتَ مِثْلِی فَارْحَمْنِی، وَ إِنْ کُنْتَ قَبِلْتَ مِثْلِی فَاقْبَلْنِی، یَا قابِلَ السَّحَرَهِ اقْبَلْنِی، یَا مَنْ لَمْ أَزَلْ (۱) ۳۵۰۰ أَ تَعَرَّفُ مِنْهُ الْحُسْـنَی، یَا مَنْ یُغَذِّینِی بِالنِّعَمِ صَـباحاً وَمَساءً، ارْحَمْنِی یَوْمَ آتِیکَ فَرْداً شاخِصاً إِلَیْکَ بَصَرِی، مُقَلَّداً عَمَلِی، قَدْ تَبَرَّأَ جَمِیعُ الْخَلْقِ مِنِّی، نَعَمْ، وَأَبِی وَأُمِّی وَمَنْ کانَ لَهُ کَدِّی وَسَـعْیِی، فَإِنْ لَمْ تَرْحَمْنِی فَمَنْ یَرْحَمُنِی، وَمَنْ یُؤْنِسُ فِی الْقَبْرِ وَحْشَتِی، وَمَنْ یُنْطِقُ لِسـانِی إِذا خَلَوْتُ بِعَمَلِی وَساءَلْتَنِی (۲) ۳۵۰۱ عَمَّا أَ نْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی، فَإِنْ قُلْتُ نَعَمْ، فَأَیْنَ الْمَهْرَبُ مِنْ عَـدْلِکَ؟ وَ إِنْ قُلْتُ لَمْ أَ فْعَـلْ، قُلْتَ أَ لَمْ أَکُنِ الشَّاهِـدَ عَلَیْـکَ؟ فَعَفْوُکَ عَفْوُکَ یَـا مَوْلاـیَ قَبْـلَ سَـرابِیلَ الْقَطِرانِ، عَفْوُکَ عَفْوُکَ یَـا مَوْلایَ قَبْلَ جَهَنَّمَ وَالنِّیرانِ (۳) ۳۵۰۲، عَفْوُکَ عَفْوُکَ یَـا مَوْلاـیَ قَبْـلَ أَنْ تُغَـلَّ الْأَیْـدِی إِلَی الْأَعْنـاقِ، یَـا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَخَیْرَ الْغافِرِینَ (۴) ۳۵۰۳. دعا برای زیادی فهم

شـانزدهم: روایت شـده از ثقه جلیـل عالم عابـد عبـداللّه بن جنـدب که از بزرگان اصـحاب حضـرت موسـی و امام رضا علیهما السـلام و وکیـل ایشان می باشـد، آنکه وقتی عریضه خـدمت حضـرت ابوالحسن یعنی امام موسـی علیه السـلام نوشت و در آن عرض کرد که: فدایت شوم من پیر شدم و ضعف و

۱- لا أَزالُ: خ ل.

۲- وَسَئَلْتَنِی: خ ل.

۳- عَفْوُکَ عَفْوُکَ یَا مَوْلایَ قَبْلَ جَهَنَّمَ وَالنِّیرانِ: این جمله در نسخه بحار است.

۴- مصباح المتهجّد: ۱۶۳.

عجز پیدا کردم از بسیاری از آنچه قوّت داشتم بر آن و دوست دارم فدایت شوم که تعلیم فرمایی مرا کلامی که مرا به خداوند تعالی نزدیک کند و فهم و علم مرا زیاد کند، حضرت در جواب او و را امر فرموده بود که بسیار بخواند این ذکر شریف را: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ، لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّهَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیم (۱) ۳۵۰۴.

هفدهم: در حدیث قدسی است که: ای محمّد، بگو به کسانی که می خواهند تقرّب بجویند به سوی من: بدانید از روی یقین که این کلام افضل است از هر چیزی که تقرّب می جویند به سبب آن به سوی من بعد از فرائض، و آن کلام این است که می گویی:

اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَمْ یُمْسِ أَحِدٌ مِنْ خَلْقِکَ أَ نْتَ إِلَیْهِ أَحْسَنُ صَنِیعاً، وَلَا لَهُ أَدْوَمُ کَرامَهً، وَلَا عَلَیْهِ أَبْیَنُ فَضْلًا، وَلَا بِهِ أَشَدُّ تَرَفُّقاً، وَلَا عَلَیْهِ أَشَدُّ حِیاطَهً، وَلَا عَلَیْهِ أَشَدُّ تَعَطُّفاً مِنْکَ عَلَیَّ، وَ إِنْ کانَ جَمِیعُ الْمَخْلُوقِینَ یُعَدِّدُونَ مِنْ ذلِکَ مِثْلَ تَعْدِیدی فَاشْهَدْ یَا کافِیَ الشَّهادَهِ بِأَ نِّی أُشْهِدُکَ بِنِیَّهٍ صِدْقٍ، بِأَنَّ لَکَ الْفَضْلَ وَالطَّوْلَ فِی إِنْعامِکَ عَلَیَّ مَعَ قِلَّهِ شُکْرِی لَکَ فِیها، یَا فاعِلَ کُلِّ إِرادَهٍ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَطَوِّقْنِی أَماناً مِنْ حُلُولِ السَّخَطِ لِقِلَّهِ الشُّکْرِ، وَأَوْجِبْ لِی زِیادَهً مِنْ إِتْمامِ النِّعْمَهِ بِسَعَهِ الْمَغْفِرَهِ أَمْطِرْنِی خَیْرَکَ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَلَا تُقایِسْنِی بِسُوءِ سَرِیرَتِی، وَامْتَحِنْ قَلْبِی لِرِضاکَ، وَاجْعَلْ مَا تَقَرَّبْتُ بِهِ إِلَیْکَ فِی دِینِکَ لَکَ خالِصاً، وَلَا تَجْعَلْهُ لِلُزُومِ شُبْهَهٍ، أَوْ فَخْرٍ، أَوْ رِیاءٍ، یَا کَرِیمُ (۲) ۳۵۰۵.

فقیر گوید که: این دعا از ادعیه سرّ قدسیّه است، و آن سی و یک دعا است، که برای حوائج دنیا و آخرت است، و مشایخ آن را با اسانید متّصله نقل کرده اند، و بعضی از ادعیه آن در مصباح متهجّد و مصباح کفعمی ذکر شده، و هرکه طالب تمام آن است رجوع کند به کتاب بلد الأمین یا کتاب دعای بحار یا جواهر السّنیّه، و ما در این جا یک دعای دیگر از آن نقل

۱- بحار ۲۳/ ۲۱۳ از تفسیر فرات.

۲- بحار ۸۶/ ۲۷۹.

می کنیم (۱) ۳۵۰۶. از ادعیه سرّ قدسیّه

هیجدهم: و نیز در ادعیه سرّ است که: هر که اراده کرده که بیرون رود از اهل خود پی حاجتی یا سفری و دوست داشته باشد که او را برگردانم سالم با برآوردن حاجتش، پس بگوید وقتی که بیرون می شود از خانه اش:

بِسْمِ اللَّهِ مَخْرَجِی وَبِإِذْنِهِ خَرَجْتُ وَقَدْ عَلِمَ قَبْلَ أَنْ أَخْرُجَ خُرُوجِی، وَقَدْ أَحْصى عِلْمُهُ مَا فِی مَخْرَجِی وَمَرْجِعِی، تَوَکَّلْتُ عَلَی الْإِلهِ الْأَکْبَرِ، تَوَکُّلَ مُفَوِّضٍ إِلَیْهِ أَمْرَهُ، وَمُسْتَعِینٍ بِهِ عَلَی شُؤُونِهِ، مُسْتَزِیدٍ مِنْ فَضْلِهِ، مُبْرِئً (۲) ۳۵۰۷ نَفْسَهُ مِنْ کُلِّ حَوْلٍ وَمِنْ کُلِّ قُوَّهٍ إِلّا بِهِ، خُرُوجَ ضَرِیرٍ خَرَجَ بِضُرِّهِ إِلی مَنْ یَکْشِفُهُ، وَخُرُوجَ فَقِیرٍ خَرَجَ بِفَقْرِهِ إِلی مَنْ یَسُدُّهُ، وَخُرُوجَ عائِلٍ خَرَجَ بِعِیلَتِهِ إِلی مَنْ یُغْنِیها، وَخُرُوجَ مَنْ رَبُّهُ أَکْبَرُ ثِقَتِهِ، وَأَعْظَمُ رَجائِهِ، وَأَ فْضَلُ أُمْنِیَّتِهِ، اللَّهُ ثِقَتِی فِی جَمِیعِ أُمُورِی کُلِّها، بِهِ فِیها جَمِیعاً أَسْتَعِینُ وَلَا شَیْ ءَ إِلّا مَا شاءَ اللَّهُ فِی عِلْمِهِ أَسْأَلُ اللَّهَ خَیْرَ الْمَخْرَجِ وَالْمَدْخَلِ، لَاإِلهَ إِلّا هُوَ إِلَیْهِ الْمَصِیرُ (۳) ۳۵۰۸.

نوزدهم: در ذکر نماز و دعاء در شب زفاف: از حضرت امام محمّد باقر علیه السلام منقول است که:

چون عروس را به نزد تو بیاورند بگو که پیش از آن وضو بسازد، و تو وضو بساز و دو رکعت نماز بکن، و بگو که او را نیز امر کنند که دو رکعت نماز بگزارد، پس حمد الهی کن و صلوات بر محمّد و آل محمّد بفرست، پس دعا کن، و امر کن آن زنان را که با او آمده اند آمین بگویند، و این دعا بخوان:

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِی إِلْفَها وَوُدَّها وَرِضاها، وَأَرْضِنِی بِها، وَاجْمَعْ بَیْنَنا بِأَحْسَنِ اجْتِماعٍ وَآنَسِ ائْتِلافٍ، فَإِنَّکَ تُحِبُّ الْحَلالَ، وَتَکْرَهُ الْحَرامَ (۴) ۳۵۰۹. نماز و دعاء شب زفاف

۱- مصباح المتهجّد: ۲۳۸ و مصباح کفعمی: ۸۶ و بلد الأمین: ۲۸.

۲- مُبَرِّئ: خ ل.

۳- جواهر السنیّه: ۱۴۳، باب ۱۱.

۴- کافی ۵/ ۵۰۰.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: چون در شب زفاف به نزد عروس بروی موی پیشانیش را بگیر و رو به قبله آور و بگو:

اللَّهُمَّ بِأَمانَتِکَ أَخَذْتُها، وَبِکَلِماتِکَ اسْتَحْلَلْتُها، فَإِن قَضَیْتَ لِی مِنْها وَلَداً فَاجْعَلْهُ مُبارَکاً تَقِیّاً مِنْ شِیعَهِ آلِ مُحَمَّدٍ، وَلَا تَجْعَلْ لِلشَّیْطانِ فِیهِ شِرْکاً وَلَا نَصِیباً (۱) ۳۵۱۰.

بیستم: دعای رهبه است: روایت شده که حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام چون شب در محراب عبادت می ایستاد آن را می خواند، و آن دعای پنجاهم صحیفه است، و این است:

اللَّهُمَّ إِنَّکَ خَلَقْتَنِی سَوِیّاً، وَرَبَّیْتَنِی صَغِیراً، وَرَزَقْتَنِی مَکْفِیّاً. اللَّهُمَّ إِنِّی وَجَدْتُ فِیما أَ نْزَلْتَ مِنْ کِتابِکَ، وَبَشَّرْتَ بِهِ عِبادَکَ أَنْ قُلْتَ: یَا عِبادِیَ الَّذِینَ أَسْرَفُوا عَلَی أَ نْفُسِهِمْ لَاتَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَهِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ یَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِیعاً (۲) ۳۵۱۱، وَقَدْ تَقَدَّمَ مِنِّی مَا قَدْ عَلِمْتَ، وَما أَ نْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّی، فَیا سَوْأَتَاهُ مِمَّا أَحْصَاهُ عَلَیَّ کِتابُکَ، فَلَوْلَا الْمَواقِفُ الَّتِی أُؤَمِّلُ مِنْ عَفْوِکَ الَّذِی شَمِلَ کُلَّ شَیْ ءٍ لَأَلْقَیْتُ بِیَدِی، وَلَوْ أَنَّ أَحَداً اسْتَطاعَ الْهَرَبَ مِنْ رَبِّهِ لَکُنْتُ أَ نَا أَحَقَّ بِالْهَرَبِ مِنْکَ، وَأَ نْتَ لَاتَخْفی عَلَیْکَ خافِیَهٌ فِی الْأَرْضِ وَلَا فِی السَّماءِ إِلّا أَ تَیْتَ بِها، وَکَفَی بِکَ جازِیاً، وَکَفَی بِکَ حَسِیباً. اللَّهُمَّ إِنَّکَ طالِبِی إِنْ أَ نَا هَرَبْتُ، وَمُدْرِکِی إِنْ أَ نَا فَرَرْتُ، فَها أَ نَا ذَا بَیْنَ یَدَیْکَ خاضِعٌ ذَلِیلٌ راغِمٌ، إِنْ تُعَذِّبْنِی فَإِنِّی لِذلِکَ أَهْلٌ، وَهُوَ یَا رَبِّ مِنْکَ عَدْلٌ، وَإِنْ تَعْفُ عَنِّی فَقَدِیماً شَمَلَنِی عَفْوُکَ، وَأَ لْبَسْتَنِی عافِیَتَکَ، فَأَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ بِالْمَخْزُونِ مِنْ أَسْمائِکَ،

۱- کافی ۵/ ۵۰۰ ح ۲.

۲- زمر: ۳۹/ ۵۳.

وَبِما وارَتْهُ الْحُجُبُ مِنْ بَهائِکَ إلّا رَحِمْتَ هـذِهِ النَّفْسَ الْجَزُوعَهَ، وَهـذِهِ الرِّمَّهَ (۱) ۳۵۱۲ الْهَلُوعَهَ الَّتِی لَاتَسْتَطِیعُ حَرَّ شَمْسِکَ، فَکَیْفَ تَسْتَطِیعُ حَرَّ نارِکَ؟ وَالَّتِی لَا تَسْتَطِیعُ صَوْتَ رَعْدِکَ، فَکَیْفَ تَسْتَطِیعُ صَوْتَ (۲) ۳۵۱۳ غَضَبِکَ؟ فَارْحَمْنِی اللَّهُمَّ فَإِنِّی امْرُؤٌ حَقِیرٌ، وَخَطَرِی یَسِیرٌ، وَلَیْسَ عَذابِی مِمَّا یَزِیدُ فِی مُلْکِکَ مِثْقالَ ذَرَّهٍ، وَلَوْ أَنَّ عَذابِی مِمَّا یَزِیدُ فِی مُلْکِکَ، لَسَأَ لْتُکَ الصَّبْرَ عَلَیْهِ، وَأَحْبَبْتُ أَنْ یَکُونَ ذلِکَ لَکَ، وَلکِنْ سُلْطانُکَ اللَّهُمَّ أَعْظَمُ، وَمُلْکُکَ أَدْوَمُ مِنْ أَنْ تَزِیدَ فِیهِ طاعَهُ الْمُطِیعِینَ، أَوْ تَنْقُصَ مِنْهُ مَعْصِیَهُ الْمُذْنِبِینَ، فَارْحَمْنِی یَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ، وَتَجاوَزْ عَنِّی یَا ذَا الْجَلالِ وَالْإِکْرامِ وَتُبْ عَلَیَّ إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوَّابُ الرَّحِیمُ (۳) ۳۵۱۴.

۱- الرِّمَّهَ: استخوان پوسیده.

۲- صَوْتَ: خ.

۳- صحیفه سجادیّه جامعه: ۳۷۵- ۳۷۶، شماره ۱۶۲.

ملحقات دویّم باقیات صالحات دعاء حضرت سجّاد علیه السلام

دعاء حضرت سجاد علیه السلام

و كان من دعائه علیه السلام فی ذكر التّوبَهِ وطلبها:

اللَّهُمَّ يا مَنْ لَايَصِفُهُ نَعْتُ الْواصِفِينَ، وَيَا مَنْ لَايُجاوِزُهُ رَجاءُ الرَّاجِينَ، وَيَا مَنْ لَايَضِيعُ لَدَيْهِ أَجْرُ الْمُحْسِنِينَ، وَيَا مَنْ هُوَ مُنْتَهى خَوْفِ الْعابِدِينَ، وَيَا مَنْ هُوَ غايَهُ خَشْيَهِ الْمُتَّقِينَ، هذَا مَقامُ مَنْ تَداوَلَتْهُ أَيْدِى الذُّنُوبِ، وَقادَتْهُ أَزِمَّهُ الْخَطايَا، وَاسْتَحْوَذَ (۱) ۳۵۱۵ عَلَيْهِ الشَّيْطانُ، فَقَصَّرَ عَمَّا أَمَرْتَ بِهِ تَفْرِيطاً، وَتَعاطَى مَا نَهَيْتَ عَنْهُ تَغْزِيراً (۲) ۳۵۱۶، كَالْجاهِلِ بِقُدْرَتِكَ عَلَيْهِ، أَوْ كَالْمُنْكِرِ فَضْلَ إِحْسانِكَ إِلَيْهِ، حَتَّى إِذَا انْفَتَحَ لَهُ بَصَرُ الْهُدَى، وَتَقَشَّعَتْ عَنْهُ (۳) ۳۵۱۷ سَحائِبُ الْعَمَى، أَحْصَى مَا ظَلَمَ بِهِ نَفْسَهُ، وَفَكَّرَ فِيما خالَفَ بِهِ رَبَّهُ، فَرَأَى كَبِيرَ عِصْيانِهِ كَبِيراً (۴) ۳۵۱۸، وَجَلِيلَ مُخالَفَتِهِ جَلِيلًا، فَأَقْبَلَ نَحْوَكَ مُؤَمِّلًا لَكَ، مُسْتَحْيِياً مِنْكَ، وَوَجَّهَ رَغْبَتَهُ إِلَيْكَ ثِقَهً بِكَ، فَأَمَّكَ (۵) ۳۵۱۹ بِطَمَعِهِ يَقِيناً، وَقَصَدَكَ بِخَوْفِهِ إِخْلاصاً، قَدْ خَلا طَمَعُهُ مِنْ كُلِّ مَطْمُوعٍ فِيهِ غَيْرِكَ، وَأَفْرَخَ رَوْعُهُ (۶) ۳۵۲۰ مِنْ كُلِّ مَحْذُورٍ مِنْهُ سِواكَ، فَمَثَلَ بَيْنَ يَدَيْكَ مُتَضَرِّعاً، وَغَمَّضَ بَصَرَهُ إِلَى الْأَرْضِ مُتَخَشِّعاً، وَطَأْطَأَ رَأْسَهُ لِعِزَّتِكَ مُتَذَلِّلًا، وَأَبَثَّكَ (۷) ۳۵۲۱ مِنْ سِرِّهِ مَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنْهُ خُضُوعاً، وَعَدَّدَ مِنْ ذُنُوبِهِ مَا أَنْتَ أَحْصَى لَها خُشُوعاً، وَاسْتَغاثَ بِكَ مِنْ عَظِيمِ مَا وَقَعَ بِهِ فِى عِلْمِكَ، وَقَبِيحِ مَا فَضَحَهُ فِى حُكْمِكَ، مِنْ ذُنُوبٍ أَدْبَرَتْ لَذَّاتُها فَذَهَبَتْ،

۱- اسْتَحْوَذَ: غالب و مستولی شد.

۲- تَغْزِيراً: تغفّلًا.

۳- وَتَقَشَّعَتْ عَنْهُ: كشف شد.

۴- مصدر: كَثِيرَ عِصْيانِهِ كَثِيراً.

۵- فَأَمَّكَ: قَصَدَكَ.

۶- أَفْرَخَ رَوْعُهُ: ذهب فزعه.

۷- أَبَثَّكَ: ظاهر كرد و كشف نمود برای تو.

وَأَقامَتْ تَبعاتِها فَلَزِمَتْ، لَايُنْكِرُ يَا إِلهِى عَدْلَكَ إِنْ عاقَبْتَهُ، وَلَا يَسْتَعْظِمُ عَفْوَكَ إِنْ عَفَوْتَ عَنْهُ وَرَحِمْتَهُ، لِأَنَّكَ الرَّبُّ الْكَرِيمُ الَّذِى لَايَتَعاظَمُهُ غُفْرانُ الذَّنْبِ العَظِيمِ. اللَّهُمَّ فَها أَنَا ذا قَدْ جِئْتُكَ مُطِيعاً لِأَمْرِكَ فِيما أَمَرْتَ بِهِ مِنَ الدُّعاءِ، مُتَنَجِّزاً وَعْدَكَ فِيما وَعَدْتَ بِهِ مِنَ الْإِجابَةِ، إِذْ تَقُولُ: ادْعُونِى أَستَجِبْ لَكُمْ (۱) ۳۵۲۲. اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَالْقَنِى بِمَغْفِرَتِكَ كَما لَقِيتُكَ بِإِقْرَارِى، وَارْفَعْنِى عَنْ مَصارِعِ الذُّنُوبِ كَما وَضَعْتُ لَكَ نَفْسِى، وَاسْتُرْنِى بِسِتْرِكَ كَما تَأَ نَّيْتَنِى (۲) ۳۵۲۳ عَنِ الانْتِقامِ مِنِّى. اللَّهُمَّ وَثَبِّتْ فِى طاعَتِكَ نِيَّتِى، وَأَحْكِمْ فِى عِبادَتِكَ بَصِيرَتِى، وَوَفِّقْنِى مِنَ الْأَعْمالِ لِما تَغْسِلُ بِهِ دَنَسَ الْخَطايَا عَنِّى، وَتَوَفَّنِى عَلَى مِلَّتِكَ (۳) ۳۵۲۴ وَمِلَّهِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلامُ إِذا تَوَفَّيْتَنِى. اللَّهُمَّ إِنِّى أَ تُوبُ إِلَيْكَ فِى مَقامِى هذَا مِنْ كَبائِرِ ذُ نُوبِى وَصَغائِرِها، وَبَواطِنِ سَيِّئَاتِى وَظَواهِرِها، وَسَوَالِفِ زَلَّاتِى وَحَوَادِثِها، تَوْبَهَ مَنْ لَايُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِمَعْصِيَهٍ، وَلَا يُضْمِرُ أَنْ يَعُودَ فِى خَطِيئَهٍ، وَقَدْ قُلْتَ يَا إِلهِى فِى مُحْكَمِ كِتابِكَ إِنَّكَ تَقْبَلُ التَّوْبَهَ عَنْ عِبادِكَ، وَتَعْفُو عَنِ السَّيِّئاتِ، وَتُحِبُّ التَّوَّابِينَ، فَاقْبَلْ تَوْبَتِى كَما وَعَدْتَ، وَاعْفُ عَنْ سَيِّئاتِى كَما ضَمِنْتَ، وَأَوْجِبْ لِى مَحَبَّتَكَ كَما شَرَطْتَ، وَلَكَ يَا رَبِّ شَرْطِى أَلَّا أَعُودَ فِى مَكْرُوهِكَ، وَضَمانِى أَلّا أَرْجِعَ فِى مَذْمُومِكَ، وَعَهْدِى أَنْ أَهْجُرَ جَمِيعَ مَعاصِيكَ. اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْلَمُ بِما عَمِلْتُ، فَاغْفِرْ لِى مَا عَلِمْتَ، وَاصْرِفْنِى بِقُدْرَتِكَ إِلى مَا أَحْبَبْتَ. اللَّهُمَّ وَعَلَيَّ تَبِعاتٌ قَدْ حَفِظْتُهُنَّ وَتَبِعاتٌ قَدْ نَسِيتُهُنَّ، وَكُلُّهُنَّ بِعَيْنِكَ الَّتِى لَاتَنامُ، وَعِلْمِكَ

۱- غافر: ۴۰/ ۶۰.

۲- تَأَ نَّيْتَنِى: مهلت دادى مرا.

۳- مِلَّتِكَ: شريعتك.

الَّذِی لَایَنْسَی، فَعَوِّضْ مِنْها أَهْلَها، وَاحْطُطْ عَنِّی وِزْرَها، وَخَفِّفْ عَنِّی ثِقْلَها، وَاعْصِمْنِی مِنْ أَنْ أُقارِفَ (۱) ۳۵۲۵ مِثْلَها. اللَّهُمَّ وَ إِنَّهُ لَاوَفاءَ لِی بِالتَّوْبَهِ إِلَّا بِعِصْمَتِکَ، وَلَا اسْتِمْساکَ بِی عَنِ الْخَطایَا إِلَّا عَنْ قُوَّتِکَ، فَقَوِّنِی بِقُوَّهٍ کافِیَهٍ، وَتَوَلَّنِی بِعِصْمَهٍ مانِعَهٍ.

اللَّهُمَّ أَ یُّما عَبْدٍ تَابَ إِلَیْکَ وَهُوَ فِی عِلْمِ الْغَیْبِ عِنْدَکَ فاسِخٌ لِتَوْبَتِهِ، وَعائِدٌ فِی ذَ نْبِهِ وَخَطِیئَتِهِ، فَإِنِّی أَعُوذُ بِکَ أَنْ أَکُونَ کَذَلِکَ، فَاجْعَلْ تَوْبَتِی هذِهِ تَوْبَهً لَا أَحْتاجُ بَعْدَها إِلی تَوْبَهٍ، تَوْبَهً مُوجِبَهً لِمَحْوِ مَا سَلَفَ، وَالسَّلامَهِ فِیما بَقِیَ. اللَّهُمَّ إِنِّی أَعْتَذِرُ إِلَیْکَ مِنْ جَهْلِی، وَأَسْتَوهِبُکَ سُوءَ فِعْلِی، فَاضْمُمْنِی إِلی کَنَفِ رَحْمَتِکَ تَطَوُّلًا، وَاسْتُرْنِی بِسِتْرِ عافِیَتِکَ تَفَضُّلًا. اللَّهُمَّ وَ إِنِّی أَ تُوبُ إِلَیْکَ مِنْ کُلِّ مَا خالَفَ إِرادَتَکَ، أَوْ زالَ عَنْ مَحَبَّتِکَ مِنْ خَطَرَاتِ قَلْبِی، وَلَحَظاتِ عَیْنِی، وَحِکایاتِ لِسانِی، تَوْبَهً تَسْلَمُ بِها کُلُّ جارِحَهٍ عَلَی حِیالِها مِنْ تَبِعاتِکَ، وَتَأْمَنُ مِمَّا یَخافُ الْمُعْتَدُونَ مِنْ أَلِیمِ سَطَوَاتِکَ. اللَّهُمَّ فَارْحَمْ وَحْدَتِی بَیْنَ یَدَیْکَ، وَوَجِیبَ (۲) ۳۵۲۶ قَلْبِی مِنْ خَشْیَتِکَ، وَاضْطِرَابَ أَرْکانِی مِنْ هَیْبَتِکَ، فَقَدْ أَقامَتْنِی یَا رَبِّ ذُ نُوبِی مَقامَ الْخِزْیِ بِفِنائِکَ، فَإِنْ سَکَتُّ لَمْ یَنْطِقْ عَنِّی أَحَدٌ، وَ إِنْ شَفَعْتُ فَلَسْتُ بِأَهْلِ الشَّفاعَهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَشَفِّعْ فِی خَطَایَایَ کَرَمَکَ، وَعُدْ عَلَی سَیِّئاتِی بِعَفْوِکَ، وَلَا تَجْزِنِی جَزائِی مِنْ عُقُوبَتِکَ، وَابْسُطْ عَلَیَّ طَوْلَکَ، وَجَلِّلْنِی بِسِتْرِکَ، وَافْعَلْ بِی فِعْلَ عَزِیزٍ تَضَرَّعَ إِلَیْهِ عَبْدٌ ذَلِیلٌ فَرَحِمَهُ، أَوْ غَنِیٍّ تَعَرَّضَ لَهُ عَبْدٌ فَقِیرٌ فَنَعَشَهُ. اللَّهُمَّ لَاخَفِیرَ (۳) ۳۵۲۷ لِی مِنْکَ فَلْیَخْفُرْنِی عِزُّکَ،

۱- أُقارِفَ: أکتسب.

۲- وَجِیبَ: خفقان.

۳- لَا خَفِیرَ: لَا مُجِیرَ.

وَلَا شَفِيعَ لِی إِلَيْکَ فَلْيَشْفَعْ لِی فَضْلُکَ، وَقَدْ أَوْجَلَتْنِی خَطايایَ فَلْيُؤْمِنِّی عَفْوُکَ، فَما کُلُّ مَا نَطَقْتُ بِهِ عَنْ جَهْلٍ مِنِّی بِسُوءِ أَ ثَرِی، وَلَا نِسْيانٍ لِما سَبَقَ مِنْ ذَمِيمِ فِعْلِی، لَکِنْ لِتَسْمَعَ سَمَاؤُکَ وَمَنْ فِيها، وَأَرْضُکَ وَمَنْ عَلَيْها، مَا أَظْهَرْتُ لَکَ مِنَ النَّدَمِ، وَلَجَأْتُ إِلَيْکَ فِيهِ مِنَ التَّوْبَهِ، فَلَعَلَّ بَعْضَهُمْ بِرَحْمَتِکَ يَرْحَمُنِی لِسُوءِ مَوْقِفِی، أَوْ تُدْرِکُهُ الرِّقَّهُ عَلَیَّ لِسُوءِ حالِی، فَيَنالَنِی مِنْهُ بِدَعْوَهٍ هِیَ أَسْمَعُ لَدَيْکَ مِنْ دُعائِی، أَوْ شَفاعَهٍ أَوْکَدُ عِنْدَکَ مِنْ شَفاعَتِی، تَکُونُ بِها نَجاتِی مِنْ غَضَبِکَ، وَفَوْزَتِی بِرِضاکَ. اللَّهُمَّ إِنْ يَکُنِ النَّدَمُ تَوْبَهً إِلَيْکَ فَأَ نَا أَ نْدَمُ النَّادِمِينَ، وَ إِنْ يَکُنِ التَّرْکُ لِمَعْصِيَتِکَ إِنَابَهً فَأَ نَا أَوَّلُ الْمُنِيبِينَ، وَ إِنْ يَکُنِ الاسْتِغْفارُ حِطَّهً لِلذُّنُوبِ فَإِنِّی لَکَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ. اللَّهُمَّ فَکَما أَمَرْتَ بِالتَّوْبَهِ وَضَمِنْتَ الْقَبُولَ، وَحَثَثْتَ (۱) ۳۵۲۸ عَلَی الدُّعاءِ، وَوَعَدْتَ الْإِجابَهَ، فَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاقْبَلْ تَوْبَتِی، وَلَا تَرْجِعْنِی مَرْجِعَ الْخَيْبَهِ مِنْ رَحْمَتِکَ، إِنَّکَ أَ نْتَ التَّوَّابُ عَلَی الْمُذْنِبِينَ، وَ الرَّحِيمُ لِلْخاطِئِينَ الْمُنِيبِينَ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ کَما هَدَيْتَنا بِهِ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ کَمَا اسْتَنْقَذْتَنا بِهِ، وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ صَلاهً تَشْفَعُ لَنا يَوْمَ الْقِيامَهِ، وَيَوْمَ الْفاقَهِ إِلَيْکَ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِيرٌ، وَهُوَ عَلَيْکَ يَسِيرٌ (۲) ۳۵۲۹.

قد تمّت بعون اللّه الملک المنّان

(۳) ۳۵۳۰

---

۱ (۱) و: خ.

۲ (۲) وحده: خ.

۳ (۳) از« يحيی ويميت» تا« بيده الخير»: نسخه.

۴ (۱) من: خ.

۵ (۲) مصباح المتهجّد شيخ طوسی: ۵۰.

۶ (۳) مصباح المتهجّد: ۵۹.

۷ (۱) مِنْ شَرِّ: خ.

۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۵۲.

۹ (۳) اين آيات در باقيات الصالحات ص ۸۳۵ و ۹۳۵ نوشته شده.

۱۰ (۴) مصباح المتهجّد: ۵۲.

۱۱ (۵) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۴، ح ۹۵۰، باب تعقيب نماز.

۱۲ (۶) مصباح المتهجّد: ۵۲.

۱۳ (۷) مصباح المتهجّد: ۵۴.

۱۴ (۱) وأن تدخلنى: خ.

۱۵ (۲) نجاحاً: برآمدن حاجت.

۱۶ (۳) مصباح المتهجّد: ۵۷.

۱۷ (۴) صحيفه علويّه: ۳۶۶، دعاء تعقيب نماز.

۱۸ (۵) صحيفه علويّه: ۳۶۶.

۱۹ (۱) الْواحِدِ: خ.

۲۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۵۶ و مصباح كفعمى: ۲۲، فصل ۵.

۲۱ (۳) وَتَسَعَنِى: خ.

۲۲ (۴) بحار الأنوار ۸۶/ ۳۷، ح ۴۴ از جنّه الأمان و اختيار ابن الباقى و بلد الأمين.

۲۳ (۱) صَلَواتُ اللَّهِ عليهم أجمعين: نسخه.

۲۴ (۲) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۲.

۲۵ (۳) بلد الأمين كفعمى: ۱۳.

۲۶ (۴) مصباح كفعمى: ۲۵.

۲۷ (۱) لِى: خ.

۲۸ (۲) وكثر: خ ل.

۲۹ (۳) مصباح المتهجّد: ۶۱- ۶۳.

۳۰ (۴) ذا: خ ل.

۳۱ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۵.

۳۲ (۲) مصباح المتهجّد: ۷۳.

۳۳ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۴.

۳۴ (۴) بعد از دعای کمیل خواهد آمد.

۳۵ (۵) مصباح المتهجّد: ۹۸.

۳۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۹۸- ۹۹.

۳۷ (۲) مصباح المتهجّد: ۱۰۲.

۳۸ (۳) مِنَ النَّارِ، وَ: خ.

۳۹ (۴) مصباح المتهجّد: ۱۰۲.

۴۰ (۱) انبیاء: ۲۱/ ۸۷.

۴۱ (۲) انعام: ۶/ ۵۹.

۴۲ (۳) مصباح المتهجّد: ۱۰۶- ۱۰۷ از امام صادق علیه السلام.

۴۳ (۴) أَمْ فِی بَرٍّ: خ.

۴۴ (۵) یعنی مرنجان مرا.

۴۵ (۱) عَنَائِی: خ ل.

۴۶ (۲) مصباح المتهجّد: ۱۰۹.

۴۷ (۳) مصباح المتهجّد: ۱۰۹.

۴۸ (۴) مصباح المتهجّد: ۱۱۴.

۴۹ (۵) مصباح المتهجّد: ۲۰۰.

۵۰ (۶) مصباح المتهجّد: ۲۰۷.

۵۱ (۷) مصباح المتهجّد: ۳۸۶ و ۳۹۴.

۵۲ (۸) مصباح المتهجّد: ۲۰۷.

۵۳ (۱) و صد مرتبه: نسخه.

۵۴ (۲) وَ: خ.

۵۵ (۳) مصباح المتهجّد: ۲۰۸ و ۲۰۹.

۵۶ (۴) المنيع: محكم.

۵۷ (۵) غاشم: ظالم.

۵۸ (۶) مَنْ خَلَقْتَ وَ: نسخه.

۵۹ (۷) وجعلنا: خ.

۶۰ (۸) مصباح المتهجّد: ۲۱۲.

۶۱ (۹) بلد الأمين: ۲۷.

۶۲ (۱۰) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۰۶ ح ۴۰۴ ضمن حديث طولانى از امام باقر عليه السلام.

۶۳ (۱) كافى ۲/ ۵۳۱ ح ۲۵.

۶۴ (۲) كافى ۲/ ۵۵۰ ح ۱۱.

۶۵ (۳) لَمْ يَزَلْ: خ.

۶۶ (۴) عدّه الداعى: ۳۰۷، ح ۵.

۶۷ (۱) كافى ۲/ ۵۵۱ ح ۳.

۶۸ (۲) به صفحه قبل مراجعه شود.

۶۹ (۳) دار السلام نورى ۲/ ۲۶۶.

۷۰ (۴) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۱۱ ح ۴۱۷.

۷۱ (۵) علل الشرایع شیخ صدوق: ۳۶۰، باب ۷۹، ح ۱.

۷۲ (۶) وَيُمِيتُ وَيُحْيِي: خ.

۷۳ (۷) کافی ۲/ ۵۳۲ و ۵۳۳ ح ۳۱ و ۳۳.

۷۴ (۱) کافی ۲/ ۵۳۲ و ۵۳۳ ح ۳۱ و ۳۳.

۷۵ (۲) بلد الأمین کفعمی: ۲۳.

۷۶ (۳) در کتاب کافی: وَصَلّى اللَّهُ ...

۷۷ (۴) کافی ۲/ ۵۲۹ ح ۲۲.

۷۸ (۵) به ثواب الأعمال: ۱۱ مراجعه شود.

۷۹ (۶) بلد الأمین: ۲۴.

۸۰ (۱) در صحیفه: وَلا أَتَمَسَّكُ.

۸۱ (۲) صحیفه سجادیّه: ۵۴، شماره ۲۳۶.

۸۲ (۱) خلق کرد نفوس را.

۸۳ (۲) کمک داده نشده.

۸۴ (۳) در صحیفه سجادیّه: وانحسرت العقول.

۸۵ (۴) مُسْتَوْثِقاً: خ ل.

۸۶ (۵) صحیفه سجادیّه در هر دو مورد: وَلِكُلِّ.

۸۷ (۶) مشقّت وارد کردن.

۸۸ (۱) استکبار.

۸۹ (۲) وَ: خ.

۹۰ (۳) بِمَ: خ ل.

۹۱ (۴) صحيفه سجاديّه: ۵۴۴، شماره ۲۳۸.

۹۲ (۱) صحيفه سجاديّه: ۵۴۷، شماره ۲۴۰.

۹۳ (۲) صحيفه سجاديّه: ۵۵۰، شماره ۲۴۲.

۹۴ (۱) وَ: خ.

۹۵ (۱) صحيفه سجاديّه: ۵۵۳، شماره ۲۴۴.

۹۶ (۲) در صحيفه سجاديّه: وَلَا يُخَيِبُ.

۹۷ (۳) عَلَى: خ.

۹۸ (۱) صحيفه سجاديّه: ۵۵۶، شماره ۲۴۶.

۹۹ (۲) وَصُدَّنى: خ ل.

۱۰۰ (۳) صحيفه سجاديّه: ۵۸۸، شماره ۵۲۳.

۱۰۱ (۱) بحار الأنوار ۸۹/ ۲۶۸ نقل از خصال شيخ صدوق.

۱۰۲ (۲) ثواب الأعمال: ۱۹۴.

۱۰۳ (۳) مصباح المتهجّد: ۲۸۳.

۱۰۴ (۴) محاسن برقى: ۵۸، باب ۷۴، ح ۹۴.

۱۰۵ (۵) يوسف: ۱۲/ ۹۸.

۱۰۶ (۱) بحار الأنوار ۸۹/ ۲۷۱ نقل از كتاب مقنعه شيخ مفيد: ۲۵ و من لا يحضره الفقيه ۱/ ۲۷۲.

۱۰۷ (۲) بحار الأنوار ۸۹/ ۲۸۱ نقل از كتاب عروس جعفر بن احمد بن على قمى.

۱۰۸ (۳) بحار الأنوار ۸۹/ ۲۸۲ نقل از كتاب عروس جعفر بن احمد بن على قمى.

۱۰۹ (۴) بحار الأنوار ۸۹/ ۲۸۲ نقل از كتاب عروس: ۱۵۳.

۱۱۰ (۱) بحار الأنوار ۸۹/ ۲۸۳ نقل از كتاب عروس: ۱۵۳.

۱۱۱ (۲) بحار الأنوار: ۸۹/ ۲۷۴ نقل از بزنطی.

۱۱۲ (۳) عدّه الداعی ابن فهد حلّی: ۵۷ از امام صادق علیه السلام.

۱۱۳ (۴) بحار الأنوار ۸۹/ ۲۷۵ از مصباح المتهجّد: ۲۸۳.

۱۱۴ (۱) بحار الأنوار ۸۹/ ۳۱۳ ح ۲۱ از مقنعه مفید.

۱۱۵ (۲) ظاهراً این اعمال مضامین روایات متعدّده ای می باشد که مرحوم قمی قسمتی از آنها را از بحار الأنوار ۸۹/ ۳۱۳ ح ۲۰ از رساله شهید رحمه الله و ثواب الأعمال شیخ صدوق رحمه الله: ۱۵۸ نقل کرده.

۱۱۶ (۳) بحار الأنوار ۸۹/ ۳۱۳ ح ۲۱ از مقنعه شیخ مفید.

۱۱۷ (۴) مصباح المتهجّد: ۲۶۵ در اعمال هفته.

۱۱۸ (۵) جمال الأسبوع سیّد ابن طاووس: ۱۸۳، فصل ۱۰.

۱۱۹ (۱) مصباح المتهجّد: ۲۶۵ و ۲۷۵.

۱۲۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۲۵۷.

۱۲۱ (۳) مصباح المتهجّد: ۲۶۵ و جمال الأسبوع: ۱۹۰، فصل ۱۴.

۱۲۲ (۴) ثواب الأعمال: ۱۰۷.

۱۲۳ (۵) ثواب الأعمال: ۱۰۷ و تفسیر عیّاشی ۲/ ۳۲۱.

۱۲۴ (۶) ثواب الأعمال: ۱۰۹.

۱۲۵ (۷) ثواب الأعمال: ۱۱۰.

۱۲۶ (۱) ثواب الأعمال: ۱۱۲.

۱۲۷ (۲) ثواب الأعمال: ۱۱۴.

۱۲۸ (۳) ثواب الأعمال: ۱۱۷.

۱۲۹ (۴) بحار الأنوار ۸۹/ ۳۶۲ نقل از مقنعه.

۱۳۰ (۵) کافی ۳/ ۴۲۹ ح ۷.

۱۳۱ (۶) این نماز و دعاء آن می آید ص ۷۲.

۱۳۲ (۷) مصباح المتهجّد: ۲۶۰.

۱۳۳ (۸) تهذیب الأحکام ۳/ ۶ ح ۱۳.

۱۳۴ (۹) وسائل الشیعه ۷/ ۱۲۱ باب ۱۳ از ابواب آداب الصائم.

۱۳۵ (۱) من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۲۳ ح ۱۲۴۹.

۱۳۶ (۲) کتاب عروس قمی: ۱۵۴، باب ۱۱، چاپ شده همراه جامع الأحادیث.

۱۳۷ (۳) علل الشرایع ۱/ ۱۸۱ باب ۱۴۵ ح ۱ و ۲.

۱۳۸ (۴) تهذیب الأحکام ۳/ ۸ ح ۲۴.

۱۳۹ (۵) أَنْتَ: خ.

۱۴۰ (۶) بِعَمَلِی: خ ل.

۱۴۱ (۷) اقرار می کنم.

۱۴۲ (۸) بذنوبی: خ ل.

۱۴۳ (۱) عطای او.

۱۴۴ (۲) السَّائِلِ: خ ل.

۱۴۵ (۳) عَلَوْتَ بِهِ عَلَی الخَطَّائِیْنَ: خ ل.

۱۴۶ (۴) إِلهی: خ ل.

۱۴۷ (۱) عدوّکَ: خ ل.

۱۴۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۲۶۹ و بلد الأمین کفعمی: ۶۹ و جمال الأسبوع: ۱۹۷.

۱۴۹ (۳) مصباح کفعمی: ۶۴۷، فصل ۴۶ و خلاصه الأذکار فیض کاشانی: ۷۶، فصل ۵.

۱۵۰ (۴) خلاصه الأذكار فيض كاشانى: ۹۸، فصل ۱۰.

۱۵۱ (۵) محاسن برقى ۲/ ۳۵۲ ح ۲۲۱۶ باب ۱۱۱.

۱۵۲ (۶) بحار الأنوار ۶۶/ ۱۶۴ ح ۴۹ نقل از كتاب طب الأئمّه از امام صادق عليه السلام.

۱۵۳ (۷) محاسن برقى ۲/ ۳۵۴- ۳۵۵ ح ۲۲۲۷- ۲۲۲۹ باب ۱۱۱.

۱۵۴ (۱) كتاب عروس: ۱۵۴، باب ۱۳ همراه جامع الاحاديث.

۱۵۵ (۲) مَا فِي: خ.

۱۵۶ (۳) الآمال: آرزوهاى بلند.

۱۵۷ (۴) أَنَالَ به حَقَّه: خ ل.

۱۵۸ (۵) مصباح المتهجّد: ۲۷۹ و جمال الأسبوع: ۲۱۹، فصل ۱۸.

۱۵۹ (۱) جمال الأسبوع: ۲۲۰، فصل ۱۹ و مصباح المتهجّد: ۲۸۰.

۱۶۰ (۲) بحار الأنوار ۸۹/ ۳۵۹ ضمن ح ۳۶ از رساله شهيد ثانى از رسول اللَّه صلى الله عليه و آله.

۱۶۱ (۳) تهذيب الأحكام ۳/ ۶ ح ۱۳ و ۱۴.

۱۶۲ (۴) جمال الأسبوع: ۲۲۷.

۱۶۳ (۵) جمال الأسبوع: ۱۵۸، فصل ۴.

۱۶۴ (۱) وتَيَسُّر: خ ل.

۱۶۵ (۲) وَلَيْسَ: خ ل.

۱۶۶ (۳) سِوَاكَ: خ.

۱۶۷ (۴) مصباح المتهجّد: ۲۸۵.

۱۶۸ (۵) مصباح المتهجّد: ۲۶۸.

۱۶۹ (۶) حاشيه مصباح كفعمى: ۴۲۱ و بحار الأنوار ۸۹/ ۳۶۴ از كفعمى.

۱۷۰ (۷) تهذيب الأحكام ۳/ ۸ ح ۲۵.

۱۷۱ (۸) مصباح المتهجّد: ۲۸۴.

۱۷۲ (۱) ثواب الأعمال: ۱۱۴.

۱۷۳ (۲) ثواب الأعمال: ۱۰۸.

۱۷۴ (۳) بحارالأنوار ۸۹/ ۳۶۱ ح ۴۲ نقل از عدّهالداعی: ۳۴۱، باب ۶، قسم سوّم. ودر صفحه ۳۳۳ به نقل از بلد الأمين.

۱۷۵ (۴) حاشيه مفاتيح: علامه مجلسی فرموده كه بروايت علیّ بن ابراهيم و كلينی آيه الكرسی على التنزيل چنين است: اللَّهُ لَاإِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَاتَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلا نَوْمٌ لَهُ ما فِی السَّمَاوَاتِ وَمَا فِی الأَرْضِ وَما بَيْنَهُما وَما تَحْتَ الثَّرى عالِمُ الغَيْبِ وَالشَّهادهِ الرَّحْمنُ الرَّحِيمُ مَنْ ذَا الَّذِی- تا- هُمْ فِيهَا خالِدُونَ. وبعد از آن: والحمدُ للَّهِ ربِّ العالمين. بحار الأنوار ۸۹/ ۳۵۶ نقل از كتاب عروس: ۱۵۹، باب ۲۳.

محقّق گويد: مطلبی كه در بحار است غير از آن مطلب است كه مرحوم قمی در حاشيه مفاتيح نوشته است و نقل از علی بن ابراهيم و كلينی هم نمی باشد مراجعه شود.

۱۷۶ (۵) بحار الأنوار ۸۹/ ۳۵۲ ح ۲۹ از جمال الأسبوع.

۱۷۷ (۶) تهذيب الأحكام ۳/ ۱۰ ح ۳۱.

۱۷۸ (۱) تهذيب الأحكام ۳/ ۲۳۶ ح ۶۲۴ از امام صادق عليه السلام.

۱۷۹ (۲) سنّه رسول اللَّه صلى الله عليه و آله: خ ل.

۱۸۰ (۳) كافی ۳/ ۴۱۷ و ۴۱۸.

۱۸۱ (۴) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۴۲۵ ضمن ح ۱۲۵۷.

۱۸۲ (۵) كتاب عروس قمی: ۱۵۳، باب ۱۰ از امام صادق عليه السلام.

۱۸۳ (۶) خصال شيخ صدوق ۲/ ۳۹۱ ح ۸۵ از رسول اللَّه صلى الله عليه و آله.

۱۸۴ (۷) كافی ۶/ ۳۵۵ ح ۱۶ و محاسن برقی ۲/ ۳۵۸ ح ۲۲۴۴ باب ۱۱۱.

۱۸۵ (۸) مصباح المتهجّد: ۲۸۴.

۱۸۶ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۱۸۷ (۱) تهذیب الأحکام ۳/ ۲۴۸ ح ۶۷۴.

۱۸۸ (۲) خصال شیخ صدوق ۲/ ۳۹۳ آخر ح ۹۶.

۱۸۹ (۳) تهذیب الأحکام ۳/ ۲۷۴ ح ۶۷۴.

۱۹۰ (۴) مصباح المتهجّد: ۲۸۴.

۱۹۱ (۵) خصال شیخ صدوق ۲/ ۳۹۴ ح ۱۰۱ از امام صادق علیه السلام.

۱۹۲ (۶) کتاب عروس: ۱۵۸، باب ۲۲.

۱۹۳ (۷) وسائل الشیعه ۷/ ۴۰۰ نقل از مستطرفات السرائر: ۶۰، ح ۳۰.

۱۹۴ (۸) مصباح المتهجّد: ۲۸۸.

۱۹۵ (۹) بحار الانوار ۸۹/ ۳۵۹ ضمن ح ۳۶ از رساله شهید ثانی.

۱۹۶ (۱۰) امالی طوسی: ۶۸۸، م ۳۹، ح ۵.

۱۹۷ (۱) مصباح المتهجّد: ۳۴۷.

۱۹۸ (۲) جمال الأسبوع: ۳۰۰- ۳۰۱، فصل ۳۱ و مصباح المتهجّد: ۳۱۶.

۱۹۹ (۳) مصباح المتهجّد: ۳۲۰.

۲۰۰ (۴) مصباح المتهجّد: ۳۱۹.

۲۰۱ (۱) وللّه الملک والحمد: خ ل.

۲۰۲ (۲) وَمَنْ فِيهِنَّ: خ.

۲۰۳ (۳) حقٌّ: خ ل.

۲۰۴ (۴) وَقَوْلُکَ حَقٌّ: خ.

۲۰۵ (۵) وَأنْتَ الحَقُّ: خ ل.

۲۰۶ (۶) در حاشيه اصل: فى المتهجّد: كريمٌ رؤوف رحيم، بدل: التوّاب الرحيم.

۲۰۷ (۷) مصباح المتهجّد: ۲۹۰- ۲۹۱ و جمال الأسبوع: ۲۴۶.

۲۰۸ (۱) بحار الأنوار ۹۱/ ۱۷۰.

۲۰۹ (۲) عروق عبدك: خ.

۲۱۰ (۱) يَا عَوْلِى: خ.

۲۱۱ (۲) يَا شِقْوَتِى: خ.

۲۱۲ (۳) يَا ذُ لِّى: خ.

۲۱۳ (۴) هُوَ: خ.

۲۱۴ (۵) يَا مُتَحَنِّن: خ ل.

۲۱۵ (۶) وَ: خ.

۲۱۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۲۹۲ و جمال الأسبوع: ۲۴۸.

۲۱۷ (۲) جمال الأسبوع: ۱۴۸.

۲۱۸ (۳) الْمُنِيفِ: بلند.

۲۱۹ (۴) الْباذِخِ: بلند.

۲۲۰ (۵) الصَّفَا: سنگ روشن.

۲۲۱ (۶) جمال الأسبوع: ۲۶۳ و ۲۶۴ و ۲۶۷ از امام صادق عليه السلام.

۲۲۲ (۱) مصباح المتهجّد: ۳۰۱.

۲۲۳ (۱) فَإِنِّى: خ.

۲۲۴ (۲) مصباح المتهجّد: ۳۱۸ و جمال الأسبوع: ۲۶۴.

۲۲۵ (۳) جمال الأسبوع: ۲۷۰.

۲۲۶ (۱) تمام این دعا در اول ملحقات دوم(ص ۸۰۸) نوشته شده

۲۲۷ (۲) جمال الأسبوع: ۲۷۰.

۲۲۸ (۳) جمال الأسبوع: ۲۷۴.

۲۲۹ (۴) أناه: رفق. ذا أناه: ظ.

۲۳۰ (۱) جمال الأسبوع: ۲۷۵.

۲۳۱ (۲) كَسْرٍ: خ.

۲۳۲ (۳) جمال الأسبوع: ۲۷۶.

۲۳۳ (۴) لا يؤودك: سنگین نمی کند.

۲۳۴ (۵) جمال الأسبوع: ۲۷۶.

۲۳۵ (۱) جمال الأسبوع: ۲۷۷.

۲۳۶ (۲) أَحِبَّائهَا: خ ل.

۲۳۷ (۳) جمال الأسبوع: ۲۷۸.

۲۳۸ (۱) جمال الأسبوع: ۲۷۸.

۲۳۹ (۲) ذُو الطَّوْلِ: فضل.

۲۴۰ (۳) جمال الأسبوع: ۲۷۹.

۲۴۱ (۱) جمال الأسبوع: ۲۸۰.

۲۴۲ (۲) احتجاج طبرسی: ۴۹۱ در توقیعات ناحیه مقدّسه.

۲۴۳ (۳) جمال الأسبوع: ۲۸۱.

۲۴۴ (۱) کافی ۳/ ۴۶۷ ح ۶.

۲۴۵ (۲) در مصباح المتهجّد: یا رحمن یا رحمن تا نفس قطع شود.

۲۴۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۳۱۱ و جمال الأسبوع: ۲۹۴.

۲۴۷ (۲) مدّ: چهار یک صاع است و صاع یک من تبریز است مگر بیست و پنج مثقال و سه ربع مثقال. منه.

۲۴۸ (۳) وَسَتَرَ عَلَيَّ القَبِيحَ: خ.

۲۴۹ (۴) يَا اللَّهُ: خ.

۲۵۰ (۵) يَا مَوْلَاهُ يَا مَوْلَاهُ: نسخه.

۲۵۱ (۶) مصباح المتهجّد: ۳۳۰.

۲۵۲ (۷) مراجعه شود به مصباح المتهجّد: ۳۳۸.

۲۵۳ (۱) غِنيً: خ ل.

۲۵۴ (۲) مصباح المتهجّد: ۳۶۰.

۲۵۵ (۳) ثواب الأعمال: ۱۱۸.

۲۵۶ (۴) کافی ۳/ ۴۲۵ ح ۵.

۲۵۷ (۱) آل عمران: ۳/ ۱۹۰- ۱۹۴.

۲۵۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۳۶۸.

۲۵۹ (۳) مصباح المتهجّد: ۳۶۸.

۲۶۰ (۴) مصباح المتهجّد: ۳۶۸.

۲۶۱ (۵) بحار الأنوار ۹۰/ ۶۵ ح ۸ نقل از أعلام الدين از امام صادق علیه السلام.

۲۶۲ (۶) بحار الأنوار ۹۰/ ۶۶ ح ۱۰ نقل از جامع بزنطی از امام صادق علیه السلام.

۲۶۳ (۷) مصباح المتهجّد: ۳۶۹ و ۳۷۱ وصحیفه کامله سجّادیه: ۳۹۱ و ۴۲۰ شماره ۴۶ و ۴۸.

۲۶۴ (۱) مصباح المتهجّد: ۳۷۷.

۲۶۵ (۲) مصباح المتهجّد: ۳۸۷.

۲۶۶ (۳) مصباح المتهجّد: ۳۸۷.

۲۶۷ (۴) بحار الأنوار ۹۰/ ۹۴ ح ۸ نقل از سرائر.

۲۶۸ (۵) جمال الأسبوع: ۴۴۵.

۲۶۹ (۶) جمال الأسبوع: ۴۴۶ و مصباح المتهجّد: ۳۸۶.

۲۷۰ (۱) كافى ۳/ ۴۲۹ ح ۴.

۲۷۱ (۲) كافى ۳/ ۴۲۹ ح ۵.

۲۷۲ (۳) مصباح المتهجّد: ۳۹۴.

۲۷۳ (۴) مصباح المتهجّد: ۳۸۶.

۲۷۴ (۵) جمال الأسبوع: ۴۵۲.

۲۷۵ (۶) مصباح المتهجّد: ۳۹۵ و جمال الأسبوع: ۴۵۳.

۲۷۶ (۷) مصباح المتهجّد: ۳۹۹.

۲۷۷ (۸) مصباح المتهجّد: ۴۱۶.

۲۷۸ (۹) مصباح المتهجّد: ۴۱۶.

۲۷۹ (۱) مصباح المتهجّد: ۴۰۹.

۲۸۰ (۲) مخفى نماند كه آن دعا در ملحقات كتاب ذكر خواهد شد، و اوّل آن دعاء: اللّهمَّ عَرِفنى نَفسَكَ ... مى باشد.

۲۸۱ (۳) مصباح المتهجّد: ۴۱۱.

۲۸۲ (۴) جمال الأسبوع: ۴۹۴.

۲۸۳ (۱) در اصل: المُرْتَحى مى باشد.

۲۸۴ (۲) أَفلِجْ: محكم كن.

۲۸۵ (۱) زَاكِيَةً نَامِيَةً: نسخه.

۲۸۶ (۱) مُجِیَ: خ ل.

۲۸۷ (۲) غَضّاً: تازه.

۲۸۸ (۳) هُدَّ: بشکن.

۲۸۹ (۴) مصباح المتهجّد: ۴۰۶- ۴۰۹.

۲۹۰ (۱) جمال الأسبوع: ۲۵، فصل ۳.

۲۹۱ (۲) النساء: ۴/ ۶۴.

۲۹۲ (۱) الطَّیِّبِیْنَ: خ ل.

۲۹۳ (۲) جمال الأسبوع: ۲۹، فصل ۳.

۲۹۴ (۳) کامل الزیارات ابن قولویه: ۵۸، باب ۳. و در اوّل زیارت این گونه می باشد: السلام علی رَسُولِ اللَّهِ، السلام علیک ورحمه اللَّه وبَرَکاتُهُ، السلام علیک یا رسولَ اللَّهِ، السلامُ علیکَ یا محمّد بن عبد اللَّه ...

۲۹۵ (۱) الدوحه: درخت بزرگ.

۲۹۶ (۲) الْمُو نِقَهِ: شاد کننده. المُونِعَهِ: خ.

۲۹۷ (۳) وَآلِهِ: خ.

۲۹۸ (۴) وَعَلَیْکُمْ: خ ل.

۲۹۹ (۵) جمال الأسبوع: ۳۰، فصل ۳.

۳۰۰ (۶) طاهر: خ ل.

۳۰۱ (۱) جمال الأسبوع: ۳۲، فصل ۳.

۳۰۲ (۲) جمال الأسبوع: ۳۲، فصل ۳.

۳۰۳ (۳) جمال الأسبوع: ۳۲، فصل ۳.

۳۰۴ (۱) جمال الأسبوع: ۳۳، فصل ۳.

۳۰۵ (۱) وَلِيجَه: دوست موثّق.

۳۰۶ (۲) جمال الأسبوع: ۳۴، فصل ۳.

۳۰۷ (۳) جمال الأسبوع: ۳۵، فصل ۳.

۳۰۸ (۱) جمال الأسبوع: ۳۶، فصل ۳.

۳۰۹ (۱) جمال الأسبوع: ۳۷، فصل ۳.

۳۱۰ (۲) جمال الأسبوع: ۳۸، فصل ۳.

۳۱۱ (۱) ضِرْبَه الوِصَالِ: نسخه.

۳۱۲ (۲) كَانَ: خ ل.

۳۱۳ (۳) صَرْعَهِ دائِى: خ.

۳۱۴ (۴) صَاقِباً: نسخه.

۳۱۵ (۵) السُّؤُلِ: خ ل.

۳۱۶ (۶) وَالسَّلامَهِ: خ ل.

۳۱۷ (۷) الأعداء: نسخه.

۳۱۸ (۱) فى كُلِّ: خ.

۳۱۹ (۲) مِن بَابِ: نسخه.

۳۲۰ (۳) بحار الأنوار ۸۷/ ۳۳۹ ح ۱۹ و ج ۹۴/ ۲۴۳ ح ۱۱ نقل از كتاب اختيار سيّد ابن الباقى.

۳۲۱ (۱) غَلبتْ: خ ل.

۳۲۲ (۱) فادح: سنگين.

۳۲۳ (۲) أَمَلْتَهُ: خ ل.

۳۲۴ (۳) عِثار: لغزش.

۳۲۵ (۴) قَصَّرَتْ: خ ل.

۳۲۶ (۵) آمالی: نسخه.

۳۲۷ (۶) بِخِيانَتِها: خ ل.

۳۲۸ (۷) مِطالِی: مسامحه من.

۳۲۹ (۱) فی الأَحْوَالِ كُلِّها: خ ل.

۳۳۰ (۲) فِيهِ: خ.

۳۳۱ (۳) مِنْ نَقْضِ: خ ل.

۳۳۲ (۴) الحُجَّهُ: ظ.

۳۳۳ (۵) مِن رَحْمَتِكَ: نسخه.

۳۳۴ (۶) إِلهِی: خ ل.

۳۳۵ (۷) تُبَعِّدَ: نسخه.

۳۳۶ (۸) تُشَرِّدَ: دور كنی.

۳۳۷ (۱) وَحُلُولِ: خ ل.

۳۳۸ (۲) بِی: خ ل.

۳۳۹ (۳) وَمَوْلایَ: خ.

۳۴۰ (۴) وَهَبْنِی يا إِلهِی: نسخه.

۳۴۱ (۱) الآلِمِيْنَ: خ ل.

۳۴۲ (۲) يُسْجَنُ: خ ل.

۳۴۳ (۳) يَتَقَلْقَلُ: مضطرب شود.

۳۴۴ (۴) فَتَتْرُكُهُ: نسخه.

۳۴۵ (۵) فِيها: خ.

۳۴۶ (۶) ومَا كَانَت: ظ.

۳۴۷ (۷) مَقاماً: نسخه.

۳۴۸ (۱) تَطَوَّلْتَ: تفضّل كردى.

۳۴۹ (۲) مِنْ كُلِّ خَيْرٍ تُنْزِلُهُ، أَوْ إِحْسانٍ تُفْضِلُهُ، أَوْ بِرٍّ تَنْشُرُهُ، أَوْ رِزْقٍ تَبْسُطُهُ: نسخه.

۳۵۰ (۳) بِفَقْرِى: خ ل.

۳۵۱ (۴) فِى اللَّيْلِ: نسخه.

۳۵۲ (۵) وَإِرادَتِى: خ ل.

۳۵۳ (۶) مُعَوَّلِى: اعتماد من.

۳۵۴ (۱) فِى الْمُبَادِرِينَ: نسخه.

۳۵۵ (۲) تَيَّمَهُ الحُبُّ: عَبَّدَهُ وَذَلَّلَهُ، فَهُوَ مُتَيَّم. منه.

۳۵۶ (۳) أَهْلِهِ: خ ل.

۳۵۷ (۴) كَثِيراً: خ.

۳۵۸ (۵) مصباح المتهجّد: ۸۴۴ و جمال الأسبوع: ۲۴۲- ۵۵۳.

۳۵۹ (۱) در مصدر: الْحَقِّ الْمُبِينِ الْمُهَيْمِنِ.

۳۶۰ (۱) وَأَرَضِيكَ: خ ل.

۳۶۱ (۲) صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: نسخه.

۳۶۲ (۳) وَأَنَّ النُّشُورَ: خ.

۳۶۳ (۴) يَوْمَ الْقِيامَهِ: خ.

۳۶۴ (۵) كَنَفَيْها: جانب. كَتْفَيْها: نسخه.

۳۶۵ (۱) لَکَ: خ.

۳۶۶ (۲) بَطْشَهٍ: سخت گرفتن.

۳۶۷ (۳) مُنَزِّلَ: خ ل.

۳۶۸ (۱) الطَّوْلِ: فضل.

۳۶۹ (۲) وَلَکَ الْحَمْدُ عَدَدَ ما فِی جَوِّ السَّماءِ: نسخه.

۳۷۰ (۳) یَا: خ.

۳۷۱ (۱) مصباح المتهجّد: ۸۴ و مصباح کفعمی: ۸۷.

۳۷۲ (۲) الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ: خ.

۳۷۳ (۳) جمع مغلاق، آن چه بسته شود.

۳۷۴ (۱) بِها: خ.

۳۷۵ (۲) کَانَ لهَا: خ.

۳۷۶ (۳) مَسْکَناً: خ ل.

۳۷۷ (۴) إِحْصاءً: خ.

۳۷۸ (۵) فَأَحْسَنت: خ ل.

۳۷۹ (۶) وَعَرَّفتَ بِهَا عَدَدَ ...: خ.

۳۸۰ (۷) أَحْساسِ: خ.

۳۸۱ (۸) الکَرُوبِیِّیْن: خ ل.

۳۸۲ (۹) غَمائِمِ جمع غمامه: ابرها.

۳۸۳ (۱۰) وإلی: خ ل.

۳۸۴ (۱) الْمُنْبَجِساتِ: چشمه ها.

۳۸۵ (۲) الْغَمْر: باطن آب زیاد.

۳۸۶ (۳) الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ: خ ل.

۳۸۷ (۴) سَبْعٍ: خ ل.

۳۸۸ (۵) إيل: به معنی خدا، کلمه عبرانی است.

۳۸۹ (۶) الزَّمانِ: خ ل. الهَرمَانِ: نسخه ظ.

۳۹۰ (۷) أَهْلِ: خ.

۳۹۱ (۸) عَلَی: خ.

۳۹۲ (۹) لَمْ تَسْتَقِلَّهَا: طاقت نیاورد.

۳۹۳ (۱۰) مراد تخوم زمین است.

۳۹۴ (۱) كُلُّها: خ.

۳۹۵ (۲) خَفَقَتْ: اضطراب.

۳۹۶ (۳) ساعِيرَ: کوهی است در حجاز.

۳۹۷ (۴) فاران: کوهی است نزدیک مکّه محلّ مناجات پیامبر صلی الله علیه و آله.

۳۹۸ (۵) وَأُمَّتِهِ: خ.

۳۹۹ (۱) شَيْ ءٍ شَهِيدٌ: خ ل.

۴۰۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۴۱۶ و جمال الأسبوع: ۵۳۳، فصل ۴۹.

۴۰۱ (۱) بحار الأنوار ۹۰/ ۱۰۰.

۴۰۲ (۲) عدّه الداعی: ۷۶، قسم چهارم از اسباب اجابت دعاء.

۴۰۳ (۱) مبید: هلاک کننده.

۴۰۴ (۲) باذخ: عالی.

۴۰۵ (۱) شرید: فراری.

۴۰۶ (۲) كَهْفِي: پناه من.

۴۰۷ (۳) تُعْيِينِي: عاجز مى كند.

۴۰۸ (۱) اسْتَأْثَرْتَ بِهِ: اختصاص به خود دادى.

۴۰۹ (۲) لقمان: ۳۱/ ۲۷.

۴۱۰ (۳) الأعراف: ۷/ ۱۸۰.

۴۱۱ (۴) غافر: ۴۰/ ۶۰.

۴۱۲ (۵) البقره: ۲/ ۱۸۶.

۴۱۳ (۶) الزمر: ۳۹/ ۵۳.

۴۱۴ (۷) مصباح كفعمى: ۳۶۰ و مهج الدعوات ابن طاووس: ۱۵۳ و بلد الأمين كفعمى: ۳۳۷ نقل از مهج الدعوات.

۴۱۵ (۱) مَصْرُوفٍ: خ.

۴۱۶ (۲) وَالأَرضِ: خ.

۴۱۷ (۳) راسٍ: محكم.

۴۱۸ (۱) العَلِيم: خ ل.

۴۱۹ (۲) عتيد: آماده.

۴۲۰ (۳)« وَ» در هر وَحَاضِرُ وَشَاهِدُ: خ.

۴۲۱ (۴) حَزِينٍ: خ ل.

۴۲۲ (۱) مهج الدعوات سيّد ابن طاووس: ۱۲۴.

۴۲۳ (۲) حاشيه مصباح كفعمى: ۲۶۸، فصل ۲۸.

۴۲۴ (۱) يَا عَالِي: خ ل.

۴۲۵ (۱) سَيِّدِنا: خ.

۴۲۶ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۴۴ و مصباح كفعمى: ۲۶۸، فصل ۲۸ و بلد الأمين: ۳۶۲.

۴۲۷ مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۴۲۸ (۱) الْعَسْكَرِيُّ: خ.

۴۲۹ (۲) الْمَهْدِيُّ: خ.

۴۳۰ (۱) اقبال سيّد ابن طاووس ۳/ ۱۸۷ فصل ۱۱ ضمن دعاء منقول از امام كاظم عليه السلام.

۴۳۱ (۱) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۰۹ ح ۴۱۲.

۴۳۲ (۱) حاشيه مصباح كفعمى: ۲۴۶، فصل ۲۸.

۴۳۳ (۱) قَبِيل، أى الكفيل.

۴۳۴ (۲) مُحيل، أى معْطِى الحَوْلِ، والحول: القوّه والاستطاعه.(الكفعمى).

۴۳۵ (۱) الصَّفْح: عفو كردن.

۴۳۶ (۱) يا فَائِق: خ ل.

۴۳۷ (۲) سَمَقَ، أى علا وَطَال.(منه).

۴۳۸ (۱) صاحِبَةً وَلَا: خ.

۴۳۹ (۱) يَا مُنِيرُ: خ ل.

۴۴۰ (۱) الْبَطْش: اخذ كردن.

۴۴۱ (۲) لا شِبْهَ: خ ل.

۴۴۲ (۱) جَعَلَ مِنَ المَلَائِكَهِ رُسُلًا: خ.

۴۴۳ (۱) مصباح كفعمى: ۲۴۷، فصل ۲۸.

۴۴۴ (۲) بنده اين حديث را در كتاب بلد الأمين نديدم ولى در كتاب مهج الدعوات سيّد ابن طاووس: ۲۱۹ قبل از اينكه دعا

را ذکر کند به نحو وافی موجود است.

۴۴۵ (۳) وَسَدَّدَ نَحْوی: نسخه مجلسی.

۴۴۶ (۱) ذُعاف- کغراب- زهر و موت و مرگ سریع و زودکش، و ذُعاق با قاف نیز درست است: داء ذُعاق، یعنی بیماری کشنده. منه.

۴۴۷ (۲) فَنَظَرت: نسخه مجلسی.

۴۴۸ (۳) شَبَا حَدِّه: نسخه مجلسی.

۴۴۹ (۴) حزازات: یعنی سوزشها.

۴۵۰ (۵) وَيَبْسُطُ لِي: نسخه.

۴۵۱ (۶) إِلَيَّ: خ.

۴۵۲ (۷) وَأَرْدَيْتَهُ: خ.

۴۵۳ (۸) وَوَثَقْتَهُ: نسخه مجلسی.

۴۵۴ (۹) وَأَفْنَيْتَهُ: نسخه مجلسی.

۴۵۵ (۱) فَاسْتَخْذَأَ: یعنی فروتنی کرد و منقاد شد. منه.

۴۵۶ (۲) وتَضاءَلَ: یعنی حقیر نمود خود را.

۴۵۷ (۳) حَبَائِلِهِ: خ، مجلسی.

۴۵۸ (۴) بِحَسَدِهِ: خ، نخسه مجلسی.

۴۵۹ (۵) وَجَعَلَ عِرْضِي: نسخه.

۴۶۰ (۶) فَنَادَيْتُ: نسخه.

۴۶۱ (۷) الفَوادِحُ: نسخه مجلسی.

۴۶۲ (۸) أَمْطَرْتَهَا: نسخه مجلسی.

۴۶۳ (۱) أَنْعَشْتَ: نسخه مجلسی.

۴۶۴ (۲) لَاتُسْأَلُ یا سَیِّدِی: نسخه مجلسی.

۴۶۵ (۳) وَأَبَیْتُ یَا رَبِّ: نسخه مجلسی.

۴۶۶ (۴) فَهَذَا: نسخه مجلسی.

۴۶۷ (۵) در« خ» و مهج الدعوات: ما أُرِیدُهُ سَبَباً إِلی رَحْمَتِکَ ...

۴۶۸ (۱) مُذْنِفاً: نسخه.

۴۶۹ (۲) وَلَا یسْتَعْذِبُ شَرَاباً: نسخه مجلسی.

۴۷۰ (۳) مُسَهَّداً: نسخه مجلسی.

۴۷۱ (۴) بتقدیم جیم بر حاء مهمله، یعنی در سوراخ. منه.

۴۷۲ (۱) وَلَا: نسخه.

۴۷۳ (۲) وَ: خ.

۴۷۴ (۳) مَهْجُوراً خائِفاً: نسخه مجلسی.

۴۷۵ (۴) لا قِبَلَ بِهِ: خ.

۴۷۶ (۱) إِلهِی وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَی وَأَصْبَحَ شَرِیداً طَرِیداً حَیْرَانَ مُتَحَیِّراً جائِعاً خَائِفاً خاسِراً فی الصَّحاری وَالبَرارِی قَدْ أَحْرَقَهُ الحَرُّ وَالبَرْدُ وَهُوَ فِی ضَرٍّ مِنَ العَیْشِ، وَضَنْکٍ مِنَ الحَیَاهِ، وَذُلٍّ مِنَ المَقَام، یَنْظُرُ إِلی نَفْسِهِ حَسْرَهً لا یَقْدِرُ لَهَا عَلَی ضَرٍّ وَلا نَفْعٍ وَأَ نَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، فَلَا إِلهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لا تَعْجَلُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّد وَاجْعَلْنِی لِأَنْعُمِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. نسخه مجلسی.

۴۷۷ (۱) إِلهِی وَسَیِّدی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَی وَأَصْبَحَ قَدِ اشْتاقَ إِلی الدُّنْیا لِلرغْبَهِ فِیها إِلَی أَنْ خاطَرَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ حِرْصاً مِنْهُ عَلَیْها قَدْ رَکِبَ الفُلْکَ وَکُسِرَتْ بِهِ وَهُوَ فِی آفاقِ البِحارِ وَظُلَمِها یَنْظُرُ إِلَی نَفْسِهِ حَسْرَهً لا یَقْدِرُ لها عَلَی ضَرٍّ وَلَا نَفْعٍ، وَأَنَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ، فَلَا إِلهَ إِلَّا أَنْتَ، سُبْحانَکَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا یُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لا تَعْجَلُ، صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنِی لَکَ مِنَ العابِدِینَ، وَلِنَعْمائِکَ مِنَ الشَّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذَّاکِرِینَ، وارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ. إِلهِی وَسَیِّدِی وَکَمْ مِنْ عَبْدٍ أَمْسَی وَأَصْبَحَ قَدِ اسْتَمَرَّ عَلَیْهِ القَضَاءُ، وَأَحْدَقَ بِهِ البَلاءُ وَالکُفَّارُ وَالأَعْداءُ، وَأَخَذَتْهُ الرِّماحُ والسُّیُوفُ وَالسِّهامُ، وَجُدِّلَ صَرِیعاً وَقَدْ شَرِبَتِ الأَرْضُ مِنْ دَمِهِ، وَأَکَلَتِ السِّباعُ وَالطَّیْرُ مِنْ لَحْمِهِ، وَأَنَا خِلْوٌ مِنْ ذلِکَ کُلِّهِ بِجُودِکَ وَکَرَمِکَ لا بِاسْتِحْقاقٍ مِنِّی، یا لا

إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَكَ مِنْ مُقْتَدِرٍ لا يُغْلَبُ، وَذِی أَناهٍ لا تَعْجَلُ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْنِی لِنَعْمائِکَ مِنَ الشّاکِرِینَ، وَلِآلائِکَ مِنَ الذّاکِرِینَ، وارْحَمْنِی بِرَحْمَتِک یا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ. نسخه مجلسی.

۴۷۸ (۱) وَلَأُلِحّنّ إِلَیْکَ: نسخه.

۴۷۹ (۲) وَارْحَمْنِی بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرّاحِمِینَ: نسخه.

۴۸۰ (۱) بلد الأمین کفعمی: ۲۲۶.

۴۸۱ (۱) تُؤْنِسُنِی: نسخه.

۴۸۲ (۲) صحیفه علویّه مبارکه ثانیه: ۲۲۴.

۴۸۳ (۱) البقره: ۲/ ۲۵۵- ۲۵۷.

۴۸۴ (۲) آل عمران: ۳/ ۲- ۴.

۴۸۵ (۳) النساء: ۴/ ۸۷.

۴۸۶ (۴) طه: ۲۰/ ۸.

۴۸۷ (۵) التغابن: ۶۴/ ۱۳.

۴۸۸ (۱) الْعَسْکَرِیُّ: خ.

۴۸۹ (۲) الْمَهْدِیُّ: خ.

۴۹۰ (۳) بحار الأنوار ۱۰۲/ ۲۴۷.

۴۹۱ (۴) بلد الأمین: ۳۲۳.

۴۹۲ (۱) مصباح کفعمی: ۷۱۷، فصل ۴۹ و مهج الدعوات: ۳۶۲.

۴۹۳ (۲) غیاض: جمع غیضه، یعنی نیزار.

۴۹۴ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۳۲ ح ۲۲ نقل از کتاب قبس المصابیح.

۴۹۵ (۱) بلد الأمین: ۳۳۲.

۴۹۶ (۲) دعوات راوندی: ۵۱، ح ۱۲۶ و بحار الأنوار ۹۵/ ۲۰۸ نقل از عدّه الداعی.

۴۹۷ (۳) مهج الدعوات: ۱۴۲.

۴۹۸ (۱) مهج الدعوات: ۷.

۴۹۹ (۱) وَعَلَى عَلیّ: خ.

۵۰۰ (۲) بن علی: نسخه.

۵۰۱ (۳) المُنْتَظَر: خ.

۵۰۲ (۴) وأَهلِکْ أَعداءَ آلِ محمّد: خ.

۵۰۳ (۵) مهج الدعوات: ۱۶ و ۲۳۲.

۵۰۴ (۶) أَدْعُکَ: خ ل.

۵۰۵ (۱) صحیفه سجادیّه جامعه: ۳۹۸ شماره ۱۷۹ نقل از کفعمی.

۵۰۶ (۲) مهج الدعوات: ۱۷۲.

۵۰۷ (۳) العَلْیاءِ: خ ل.

۵۰۸ (۱) مصباح کفعمی: ۲۹۱، فصل ۲۹.

۵۰۹ (۲) و در حاشیه مصباح فرموده که: این دعا را حضرت هادی علیه السلام تعلیم الیسع بن حمزه قمی نموده و فرموده که: آل محمد علیهم السلام این دعا را می خوانند نزد إشراف بلاء و ظهور اعداء و خوف فقر و تنگی سینه. منه.

۵۱۰ (۳) یُفْثَأُ: شکسته می شود.

۵۱۱ (۴) تَکَأَّدَنِی: زحمت می اندازد.

۵۱۲ (۵) بَهَظَنِی: سنگین می کند.

۵۱۳ (۱) وَحِیّاً: به سرعت.

۵۱۴ (۲) سُنَنِکَ: خ ل.

۵۱۵ (۳) مصباح کفعمی: ۲۳۳، فصل ۲۷.

۵۱۶ (۴) مصباح کفعمی: ۱۷۶، فصل ۲۲.

۵۱۷ (۱) مصباح کفعمی: ۲۸۱، فصل ۲۹ و بلد الأمین: ۲۴۹.

۵۱۸ (۲) صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ: خ.

۵۱۹ (۱) وَالکَرامَه: خ ل.

۵۲۰ (۲) مهج الدعوات: ۲۹۵.

۵۲۱ (۳) وَمُعْلِنِ: خ ل.

۵۲۲ (۴) وَ: خ.

۵۲۳ (۵) الْمُرْتَضی: خ ل.

۵۲۴ (۶) الْمَعْصُومِینَ وَالْإِمامِ: خ.

۵۲۵ (۱) القصص: ۲۸/ ۵.

۵۲۶ (۲) بلد الأمین: ۱۵۸ و بحار الأنوار: ۱۰۲ ح ۲۴۶ عن قبس المصباح و المزار مشهدی قمی: ۶۷۱.

۵۲۷ (۱) التحریم: ۶۶/ ۸.

۵۲۸ (۲) بِحَنَانِکَ: خ ل.

۵۲۹ (۳) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۲.

۵۳۰ (۴) الحوبه: گناه.

۵۳۱ (۱) البَلَایَا: خ ل.

۵۳۲ (۲) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۳.

۵۳۳ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۳.

۵۳۴ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۴.

۵۳۵ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۵.

۵۳۶ (۱) تَضَاءَلَ: باريك شد.

۵۳۷ (۲) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۶.

۵۳۸ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۷.

۵۳۹ (۱) سَهَرِى: بيدارى شب.

۵۴۰ (۲) غُلَّتِى: سوزش عطش.

۵۴۱ (۳) لَوْعَتِى: سوزش.

۵۴۲ (۴) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۷.

۵۴۳ (۱) رائِقَه: صافيه.

۵۴۴ (۲) سُبُحَات: جلالت و عظمت.

۵۴۵ (۳) شَائِفَه: مشرفه.

۵۴۶ (۴) الْحِظْوَهِ: سعادت.

۵۴۷ (۵) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۸.

۵۴۸ (۱) يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ: نسخه.

۵۴۹ (۲) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۹.

۵۵۰ (۱) دَعْوَه: خ.

۵۵۱ (۲) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۴۹.

۵۵۲ (۱) تَوَشَّجَتْ: خ ل.

۵۵۳ (۲) يَكْرَعُونَ: مى آشامند با دهن نه با دست.

۵۵۴ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۵۰.

۵۵۵ (۲) عَنْ ذِكْرِى: ظ.

۵۵۶ (۳) وَ: خ.

۵۵۷ (۴) الأحزاب: ۳۳/ ۴۱.

۵۵۸ (۵) البقره: ۲/ ۱۵۲.

۵۵۹ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۵۱.

۵۶۰ (۲) وَيا جابِرَ البَائِسِ المُسْتَكِينِ: خ ل.

۵۶۱ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۵۲.

۵۶۲ (۲) بحار الأنوار ۹۴/ ۱۵۲.

۵۶۳ (۱) سَيْبِ: عطا.

۵۶۴ (۱) بَذَّتِ الطَّوْدَ: برترى دارد كوه را.

۵۶۵ (۱) يَهْجَعُ: مى خوابد.

۵۶۶ (۱) الصحيفه العلويّه: ۱۶۹ اثر عبداللّه بن صالح السماهيجى.

۵۶۷ (۲) در بحار: فَوَفِّقْنى لِما تُحِبُّ. بحار الأنوار ۹۴/ ۹۴ نقل از كتاب كنز كراجكى ۱/ ۲۸۶.

۵۶۸ (۱) زاد المعاد مجلسى: ۵.

۵۶۹ (۲) زاد المعاد: ۵.

۵۷۰ (۳) تهذيب الأحكام ۴/ ۳۰۶ ح ۹۲۴.

۵۷۱ (۴) زاد المعاد: ۵.

۵۷۲ (۱) زاد المعاد: ۵.

۵۷۳ (۲) زاد المعاد: ۸.

۵۷۴ (۱) إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَىْ ءٍ قَدِيرٌ: نسخه.

۵۷۵ (۲) اقبال سيّد ابن طاووس ۳/ ۲۰۸ و زاد المعاد: ۸.

۵۷۶ (۳) اقبال سيّد ابن طاووس ۳/ ۲۰۹ و زاد المعاد: ۸.

۵۷۷ (۱) مصباح المتهجّد: ۸۰۲.

۵۷۸ (۲) اقبال ۳/ ۲۱۰.

۵۷۹ (۳) خَوَاطِرَ: خ ل.

۵۸۰ (۱) وَجَنَّاتِکَ: خ ل.

۵۸۱ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۰۲.

۵۸۲ (۳) مزار الكبير مشهدى: ۱۴۳.

۵۸۳ (۱) عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ: نسخه.

۵۸۴ (۲) مَا: خ.

۵۸۵ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۰۳.

۵۸۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۸۰۵.

۵۸۷ (۲) مَشاهِدَهُمْ: خ.

۵۸۸ (۳) قَدْ: نسخه.

۵۸۹ (۴) الْمَهِيضُ: استخوان شكسته.

۵۹۰ (۵) مُؤَمِّمٌ: خ ل.

۵۹۱ (۱) وَإِيزَاحِهَا: خ ل.

۵۹۲ (۲) وَدَعَهٍ: سعه عيش.

۵۹۳ (۳) خَيْرٍ: خ ل.

۵۹۴ (۴) وَالسَّلْسَبِيلِ: خ ل.

۵۹۵ (۵) وَعَلٍ: شرب دویّم، وَنَهَلٍ: شرب اوّل.

۵۹۶ (۶) مصباح المتهجّد: ۸۲۱.

۵۹۷ (۷) من: نسخه.

۵۹۸ (۱) وَجَمِيعَ شرٍّ: خ.

۵۹۹ (۲) اقبال ۳/ ۲۱۱ فصل ۲۳.

۶۰۰ (۳) اقبال ۳/ ۲۱۶ فصل ۲۴.

۶۰۱ (۴) اقبال ۳/ ۲۱۶ فصل ۲۴.

۶۰۲ (۵) اقبال ۳/ ۲۱۷ فصل ۲۴.

۶۰۳ (۶) المراقبات، میرزا جواد ملکی در اعمال ماه رجب: ۱۰۱.

۶۰۴ (۷) اقبال ۳/ ۲۱۷ فصل ۲۴.

۶۰۵ (۱) اقبال ۳/ ۲۰۰ فصل ۲۲.

۶۰۶ (۲) اقبال ۳/ ۲۰۰ فصل ۲۲.

۶۰۷ (۳) اقبال ۳/ ۲۰۰ فصل ۲۲.

۶۰۸ (۴) اقبال ۲/ ۲۱ فصل ۵ از رسول اللّه صلی الله علیه و آله.

۶۰۹ (۱) اقبال ۳/ ۱۷۹ فصل ۸.

۶۱۰ (۲) اقبال ۳/ ۱۸۰ فصل ۸.

۶۱۱ (۳) اقبال ۳/ ۱۷۹ فصل ۸.

۶۱۲ (۴) زاد المعاد: ۱۲.

۶۱۳ (۵) زاد المعاد: ۱۲.

۶۱۴ (۱) وَآلِ مُحمّدٍ: خ.

۶۱۵ (۲) اقبال سیّد ابن طاووس ۳/ ۱۸۵ فصل ۱۰ و بحار الأنوار ۱۰۷/ ۱۲۶.

۶۱۶ (۳) مراجعه شود به مصباح المتهجّد: ۸۲۱.

۶۱۷ (۴) اقبال ۳/ ۲۱۸ فصل ۲۶.

۶۱۸ (۱) اقبال ۳/ ۱۷۳ فصل ۳.

۶۱۹ (۲) اقبال ۳/ ۱۷۳ فصل ۳.

۶۲۰ (۳) اقبال ۳/ ۱۷۳ فصل ۴.

۶۲۱ (۴) اقبال ۳/ ۲۱۸ فصل ۲۷.

۶۲۲ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۶۲۳ (۵) اقبال ۳/ ۱۷۸ فصل ۸ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۶۲۴ (۶) اقبال ۳/ ۱۷۸ فصل ۸ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۶۲۵ (۷) اقبال ۳/ ۱۷۷ فصل ۸.

۶۲۶ (۸) مصباح المتهجّد: ۷۹۸.

۶۲۷ (۱) بعد از عشاء آخره: در اصل روی آن نوشته شده: نسخه، و در مصباح المتهجّد نمی باشد.

۶۲۸ (۲) لِی: خ.

۶۲۹ (۳) مصباح المتهجّد: ۷۹۸.

۶۳۰ (۴) عَلَی: خ.

۶۳۱ (۱) فَإِنَّکَ: خ ل.

۶۳۲ (۲) شِدَّهٍ: خ ل.

۶۳۳ (۳) فَإِنَّکَ: خ ل.

۶۳۴ (۴) مصباح المتهجّد: ۷۹۸- ۸۰۰.

۶۳۵ (۱) اقبال ۳/ ۱۹۲ فصل ۱۷ ضمن یک حدیث.

۶۳۶ (۲) اقبال ۳/ ۱۷۳ فصل ۴.

۶۳۷ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۰۱.

۶۳۸ (۴) اقبال ۳/ ۲۰۰ فصل ۲۳ اوّل دعاء: اللّهُمَّ إِنّی أَسئَلُکَ یا اللَّه یا اللَّه یا اللَّه می باشد.

۶۳۹ (۵) مصباح المتهجّد: ۸۱۸ و ۸۱۹ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۶۴۰ (۶) اقبال ۳/ ۱۹۸ فصل ۲۲ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۶۴۱ (۱) اقبال ۳/ ۱۹۸ فصل ۲۲ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۶۴۲ (۲) مسارّ الشیعه مفید: ۶۹ ضمن مجموعه نفیسه.

۶۴۳ (۳) کشف الغمه ۲/ ۳۲۹.

۶۴۴ (۴) بحار الأنوار ۵۰/ ۱۱۷ ح ۹ از کفعمی.

۶۴۵ (۵) مصباح المتهجّد: ۸۰۵ از ابن عیّاش.

۶۴۶ (۶) اقبال ۳/ ۲۳۰ فصل ۵۰.

۶۴۷ (۷) اقبال ۳/ ۲۳۳ فصل ۵۶.

۶۴۸ (۸) کشف الیقین علّامه حلّی: ۳۱، فصل ۲.

۶۴۹ (۹) زاد المعاد: ۱۹.

۶۵۰ (۱۰) زاد المعاد: ۱۹.

۶۵۱ (۱۱) زاد المعاد: ۲۰.

۶۵۲ (۱) اقبال ۳/ ۲۳۴ فصل ۵۸.

۶۵۳ (۲) اقبال ۳/ ۲۳۲ فصل ۵۴.

۶۵۴ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۰۶.

۶۵۵ (۴) مصباح المتهجّد: ۸۰۷.

۶۵۶ (۵) مصباح المتهجّد: ۸۰۷.

۶۵۷ (۱) وَ: خ.

۶۵۸ (۲) نِيرَ الْمَذَلَّهِ: چوبى كه به گردن گاو نهند.

۶۵۹ (۳) اقبال ۳/ ۲۳۷ فصل ۶۳ از اميرالمؤمنين عليه السلام.

۶۶۰ (۱) وَلَكَ الْفَخْرُ: خ.

۶۶۱ (۲) عَلَى: خ.

۶۶۲ (۱) وَلُقْمانَ: خ.

۶۶۳ (۲) وَتَرَحَّمْتَ: خ ل.

۶۶۴ (۱) مُغَيِّرُ: خ ل.

۶۶۵ (۲) يا مُقَدِّر: خ ل.

۶۶۶ (۱) يَا رازِقَ مَنْ يَشاءُ وَفاعِلَ: خ.

۶۶۷ (۲) وَسَيِّدِى: خ.

۶۶۸ (۳) وَتَرَحَّمْتَ: خ ل.

۶۶۹ (۴) نَفْسُهُ: خ ل.

۶۷۰ (۱) يَا كَافِلَ وَلد أُمِّ موْسَى عَنْ وَالِدَتِهِ: نسخه.

۶۷۱ (۲) عَنِّى: خ ل.

۶۷۲ (۳) سرسوزنى باشد: خ ل.

۶۷۳ (۴) مصباح المتهجّد: ۸۰۷.

۶۷۴ (۱) إعلام الورى طبرسى: ۲۸۶، باب ۶، فصل ۱.

۶۷۵ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۱۳.

۶۷۶ (۱) رحله ابن بطوطه: ۱۲۰.

۶۷۷ (۱) الأنوار البهيّه مرحوم مؤلّف قمى: ۲۴۸.

۶۷۸ (۲) بِالنَّجلِ: نسخه.

۶۷۹ (۱) بلد الأمين: ۱۸۳.

۶۸۰ (۲) اقبال ۳/ ۲۷۶ فصل ۹۹.

۶۸۱ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۱۴.

۶۸۲ (۴) اقبال ۳/ ۲۷۰ فصل ۹۷ از امام صادق عليه السلام.

۶۸۳ (۵) مصباح المتهجّد: ۸۲۰.

۶۸۴ (۶) اقبال ۳/ ۲۷۴ فصل ۹۹.

۶۸۵ (۱) مصباح المتهجّد: ۸۱۴.

۶۸۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۸۱۶.

۶۸۷ (۲) أَكْدَى: قطع شد.

۶۸۸ (۳) مُشْرَعَةً، أى مفتوحه.

۶۸۹ (۴) وَمَنْدُوحَةً: وسعت.

۶۹۰ (۱) وَصَلَاتُهُ: خ ل.

۶۹۱ (۲) الْعَظِيمِ: خ.

۶۹۲ (۳) اقبال ۳/ ۲۷۶ فصل ۹۹ و مصباح كفعمى: ۵۳۷، فصل ۴۳.

۶۹۳ (۴) اقبال ۳/ ۲۷۶ فصل ۹۹ و در مصباح كفعمى: ۵۳۷، فصل ۴۳.

۶۹۴ (۵) اقبال ۳/ ۲۷۸ فصل ۹۹.

۶۹۵ (۶) اقبال ۳/ ۲۸۴- ۲۸۵ فصل ۱۰۶ و ۱۰۷ از امام رضا عليه السلام.

۶۹۶ (۱) اقبال ۳/ ۲۹۱ فصل ۴.

۶۹۷ (۲) وسائل الشيعه ۴/ ۳۷۶ ضمن حديث ۱۳۹۷۵.

۶۹۸ (۳) زاد المعاد: ۴۷.

۶۹۹ (۱) مصباح المتهجّد: ۸۲۵.

۷۰۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۲۶.

۷۰۱ (۳) زاد المعاد: ۴۹ نقل از كتاب حسين بن سعيد از امام صادق عليه السلام.

۷۰۲ (۴) مصباح المتهجّد: ۸۲۹.

۷۰۳ (۵) زاد المعاد: ۴۹ نقل از كتاب حسين بن سعيد از امام صادق عليه السلام.

۷۰۴ (۶) زاد المعاد: ۴۷ از امام رضا عليه السلام.

۷۰۵ (۷) اقبال ۳/ ۲۹۴ فصل ۸.

۷۰۶ (۱) اقبال ۳/ ۲۹۴ فصل ۹ از رسول اللَّه صلى الله عليه و آله.

۷۰۷ (۲) اقبال ۳/ ۳۰۱ فصل ۱۱ از رسول اللَّه صلى الله عليه و آله.

۷۰۸ (۳) اقبال ۳/ ۳۰۱ فصل ۱۱ از رسول اللَّه صلى الله عليه و آله.

۷۰۹ (۴) اقبال ۳/ ۳۰۱ فصل ۱۱.

۷۱۰ (۵) زاد المعاد: ۴۹ نقل از كتاب حسين بن سعيد از امام صادق عليه السلام.

۷۱۱ (۱) وَسَلَّمَ: خ.

۷۱۲ (۲) مَهْيَعاً: مبسوطاً.

۷۱۳ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۲۸.

۷۱۴ (۱) فَفَعَلْتَ: خ ل.

۷۱۵ (۲) يَدْنُ: خ ل.

۷۱۶ (۳) تُوْلِنِی: خ ل.

۷۱۷ (۴) عَلَیَّ: خ.

۷۱۸ (۵) إِلهِی قَدْ أَحْسَنْتَ إِلَیَّ: خ.

۷۱۹ (۱) شِرَّهِ: حرص.

۷۲۰ (۲) أَ تَنَصَّلُ: تبرّی می جویم.

۷۲۱ (۱) مَمْلُولٍ: خ ل.

۷۲۲ (۲) الْمَعِيبُ: خ ل.

۷۲۳ (۱) اقبال ۳/ ۲۹۵ فصل ۱۰ عن ابن خالويه.

۷۲۴ (۲) اقبال ۳/ ۲۸۹ فصل ۳.

۷۲۵ (۳) اقبال ۳/ ۲۹۳ فصل ۷.

۷۲۶ (۴) اقبال ۳/ ۲۹۰ فصل ۳.

۷۲۷ (۱) تفسير منسوب به امام عسكری عليه السلام: ۶۳۵ ضمن آيه ۲۸۲ سوره بقره.

۷۲۸ (۲) لابه: زمين ريگزار، و ضمير او راجع است ظاهراً به مدينه، و مدينه واقع است بين دو ريگزار، و مراد اين است كه هنوز راه نمی رفت. منه.

۷۲۹ (۱) الْمِحالِ: عقوبت.

۷۳۰ (۱) بِالْحَقِّ: نسخه.

۷۳۱ (۲) وَوُلْدُ: خ.

۷۳۲ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۲۶- ۸۲۸.

۷۳۳ (۴) مصباح المتهجّد: ۸۳۱.

۷۳۴ (۱) إعلام الورى طبرسى: ۳۹۳.

۷۳۵ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۵۳ از امام صادق عليه السلام.

۷۳۶ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۵۳.

۷۳۷ (۴) ثواب الأعمال: ۷۷ از رسول اللّٰه صلى الله عليه و آله.

۷۳۸ (۵) مصباح المتهجّد: ۸۳۰ از امام صادق عليه السلام و اقبال ۳/ ۳۳۹ فصل ۵۲ از زين العابدين عليه السلام.

۷۳۹ (۶) كامل الزيارات ابن قولويه: ۴۸۰، باب ۹۶، شماره ۷۳۴ از امام صادق عليه السلام.

۷۴۰ (۷) هذِهِ: خ.

۷۴۱ (۱) طَخْياءِ: تاريكى.

۷۴۲ (۲) مَحْتِدُهُ: أصله.

۷۴۳ (۳) فَالمَلائِكَهُ: خ ل.

۷۴۴ (۴) يَنْزِلُ: خ ل.

۷۴۵ (۵) وَصَلَّى اللَّهُ عَلى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ: خ ل.

۷۴۶ (۶) مصباح المتهجّد: ۸۴۲ و اقبال ۳/ ۳۳۰ فصل ۵۱.

۷۴۷ (۱) النساء: ۴/ ۳۲.

۷۴۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۴۳.

۷۴۹ (۳) در اقبال: مَتِعْنا.

۷۵۰ (۴) اقبال ۳/ ۳۲۱ فصل ۴۴.

۷۵۱ (۵) عوالى اللئالى ابن ابى جمهور ۱/ ۱۵۹ شماره ۱۴۴.

۷۵۲ (۶) گذشت در ص ۲۲۶ و اوّل آن: اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحمّدٍ وَآلِ محمّد شجره النبوّه.

۷۵۳ (۷) اقبال ۳/ ۳۳۱ فصل ۵۱.

۷۵۴ (۸) اقبال ۳/ ۳۱۵ فصل ۴۲ از امام صادق علیه السلام.

۷۵۵ (۱) يَلْجَأُ: خ ل.

۷۵۶ (۲) وَيَا مَنْ: خ.

۷۵۷ (۱) عَنِّی: خ.

۷۵۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۳۱- ۸۳۳.

۷۵۹ (۱) مصباح المتهجّد: ۸۳۳ و بلد الأمين: ۱۷۵.

۷۶۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۳۳- ۸۳۶ و اقبال ۳/ ۳۵۰- ۳۵۳ فصل ۵۵.

۷۶۱ (۱) خَيالِی: شخص.

۷۶۲ (۲) يا عظيماً: ظ.

۷۶۳ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۴۱- ۸۴۲.

۷۶۴ (۴) مصباح المتهجّد: ۸۳۸.

۷۶۵ (۱) مصباح المتهجّد: ۸۳۰.

۷۶۶ (۲) مصباح المتهجّد: ۸۳۷ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۷۶۷ (۳) در اعمال شب سیزدهم رجب گذشت ص ۲۰۸.

۷۶۸ (۴) فضائل الأشهر الثلاثه، شیخ صدوق: ۱۱۵، ح ۱۰۹.

۷۶۹ (۱) اقبال ۱/ ۴۲ فصل ۲.

۷۷۰ (۲) وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ: خ.

۷۷۱ (۱) بَذَخٍ: فخر. بَطَرٍ: شادی زیاد. خُيَلاءَ: كبر.

۷۷۲ (۲) فَكَأَنَّكَ لَمْ تَرَ: نسخه.

۷۷۳ (۳) مصباح المتهجّد: ۸۵۰.

۷۷۴ (۱) امالى صدوق: م ۲۰، ح ۴ و زاد المعاد: ۸۸.

۷۷۵ (۱) امالى صدوق: م ۱۴، ح ۳.

۷۷۶ (۲) امالى مفيد: م ۲۷، ح ۳ از رسول اللّٰه صلى الله عليه و آله.

۷۷۷ (۳) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۹۹ ح ۱۸۴۱.

۷۷۸ (۴) كافى ۴/ ۸۷ آداب الصائم ح ۱.

۷۷۹ (۱) زاد المعاد: ۹۶ از امام صادق عليه السلام.

۷۸۰ (۱) زاد المعاد: ۹۸.

۷۸۱ (۲) كافى ۴/ ۸۷ باب آداب الصائم ح ۲.

۷۸۲ (۱) فِى طَاعَتِكَ: خ.

۷۸۳ (۲) اقبال ۱/ ۷۹ فصل ۱۱.

۷۸۴ (۱) مصباح: ۶۱۷ و بلد الأمين: ۲۲۲.

۷۸۵ (۲) كافى ۴/ ۷۴ ح ۶.

۷۸۶ (۳) اقبال ۱/ ۱۰۴ فصل ۱۳ و بلد الأمين: ۲۲۲ و مقنعه: ۳۱۴، باب ۱۰.

۷۸۷ (۱) ثواب الأعمال: ۱۰۳ از امام باقر عليه السلام.

۷۸۸ (۲) اقبال ۱/ ۲۳۲ فصل ۱۱ از امام صادق عليه السلام.

۷۸۹ (۳) بحار الأنوار ۹۸/ ۵.

۷۹۰ (۴) اقبال ۱/ ۲۳۱ فصل ۹.

۷۹۱ (۵) كافى ۴/ ۸۸ ح ۸ باب آداب الصائم.

۷۹۲ (۶) مصباح المتهجّد: ۶۲۶ از امام باقر عليه السلام.

۷۹۳ (۷) زاد المعاد: ۱۰۸ از رسول اللّٰه صلى الله عليه و آله.

۷۹۴ (۱) اقبال ۱/ ۲۴۶ فصل ۱۱ از امام کاظم علیه السلام.

۷۹۵ (۲) اقبال ۱/ ۲۳۹ فصل ۴ و بلد الأمین: ۲۳۱ از امام صادق علیه السلام.

۷۹۶ (۳) فَتَقَبَّلْهَ: خ ل.

۷۹۷ (۴) اقبال ۱/ ۲۴۶ فصل ۱۱ از امام باقر علیه السلام.

۷۹۸ (۵) الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ: نسخه.

۷۹۹ (۶) اقبال ۱/ ۲۴۴ فصل ۸.

۸۰۰ (۷) اقبال ۱/ ۲۴ فصل ۱ از رسول اللَّه صلی الله علیه و آله.

۸۰۱ (۸) اقبال ۱/ ۱۸۵ فصل ۲۲ از امام صادق علیه السلام.

۸۰۲ (۹) مصباح المتهجّد: ۶۲۶.

۸۰۳ (۱) الرساله السعدیّه: ۱۳۳.

۸۰۴ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۲۸ از امام صادق علیه السلام.

۸۰۵ (۳) زاد المعاد: ۱۰۶.

۸۰۶ (۴) اقبال ۱/ ۱۴۵ فصل ۱۵.

۸۰۷ (۵) أَیْقَنْتُ أَ نَّکَ أَرْحَمُ: خ.

۸۰۸ (۶) وَغُمُومٍ: خ.

۸۰۹ (۱) وَلَا شِبْهَ: خ.

۸۱۰ (۲) عَنْ: خ.

۸۱۱ (۳) کَبِیرِ: خ.

۸۱۲ (۴) بِهِ: خ.

۸۱۳ (۵) عَلَیَّ: خ.

۸۱۴ (۶) مُؤَمَّلًا: خ.

۸۱۵ (۷) التَّطَوُّلَ: منّت نهادن.

۸۱۶ (۸) ثُمَّ لَمْ يَمْنَعْكَ: خ.

۸۱۷ (۱) القَادِرُ: خ ل.

۸۱۸ (۲) والتَّفَضُّلِ والإِحْسَانِ: نسخه.

۸۱۹ (۳) يَخِيبُ: نسخه.

۸۲۰ (۴) يُنْجِي الصَّادِقِينَ: خ ل.

۸۲۱ (۵) يُسَبِّحُ: نسخه.

۸۲۲ (۱) وَخَلِيلكَ: نسخه.

۸۲۳ (۲) وَأَكْبَرَ: نسخه.

۸۲۴ (۳) خَلْقِكَ: نسخه.

۸۲۵ (۴) اللَّهُمَّ: خ.

۸۲۶ (۵) فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ: نسخه.

۸۲۷ (۶) وَاحْفُفْهُ: نسخه.

۸۲۸ (۱) شَعَثَنا: پراکندگی.

۸۲۹ (۲) وَاشْعَبْ بِهِ صَدْعَنا: جمع کن به او تفرقه ما را.

۸۳۰ (۳) وَأَعِزَّ: نسخه.

۸۳۱ (۴) الخَلْقِ: خ.

۸۳۲ (۵) إِمَامِنَا: خ.

۸۳۳ (۶) مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ: خ.

۸۳۴ (۷) مِنْکَ: خ.

۸۳۵ (۱) اقبال ۱/ ۱۳۸ فصل ۱۵ از ابی جعفر محمّد بن عثمان بن سعید نائب دوّم امام زمان علیه السلام.

۸۳۶ (۲) یا خالِقَنا اسْمَعْ وَاسْتَجِبْ لَنا: نسخه.

۸۳۷ (۳) فَلَا تَکُبَّنا: خ.

۸۳۸ (۴) اقبال ۱/ ۱۴۳ فصل ۱۵.

۸۳۹ (۵) عَنْهُمْ: خ.

۸۴۰ (۱) اقبال ۱/ ۱۴۵ فصل ۱۵.

۸۴۱ (۲) إِلهِی وَقَفَ السَّائِلُونَ بِبابِکَ، وَلَاذَ الفُقَراءُ بِجَنابِکَ، وَوَقَفَتْ سَفِینَةُ المسَاکِینِ عَلَى سَاحِلِ بَحْرِ جُودِکَ وَکَرَمِکَ یَرْجُونَ الجَوَازَ إِلَى سَاحَةِ رَحْمَتِکَ وَنِعْمَتِکَ. إِلهِی إِنْ کُنْتَ لَاتَرْحَمُ فِی هٰذا الشَّهْرِ الشَّرِیفِ إِلّا مَنْ أَخْلَصَ لَکَ فِی صِیَامِهِ وَقِیَامِهِ فَمَنْ لِلْمُذْنِبِ المُقَصِّرِ إِذَا غَرِقَ فِی بَحْرِ ذُنُوبِهِ وَآثَامِهِ؟ إِلهِی إِنْ کُنْتَ لَاتَرْحَمُ إِلّا المُطِیعِینَ فَمَنْ لِلْعاصِینَ؟ وَإِنْ کُنْتَ لَاتَقْبَلُ إِلّا مِنَ العَامِلِینَ فَمَنْ لِلْمُقَصِّرِینَ؟ إِلهِی رَبِحَ الصَّائِمُونَ، وَفَازَ القَائِمُونَ، وَنَجَا المُخْلِصُونَ، وَنَحْنُ عَبِیدُکَ المُذْنِبُونَ، فَارْحَمْنَا بِرَحْمَتِکَ، وَأَعْتِقْنَا مِنَ النَّارِ بَعَفْوِکَ، وَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا بِرَحْمَتِکَ یا أَرْحَمَ الرَّاحِمِینَ.

۸۴۲ (۳) من لا یحضره الفقیه ۲/ ۱۶۱ ح ۲۰۳۲ از امام صادق علیه السلام.

۸۴۳ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۸۴۴ (۴) حاشیه مصباح کفعمی: ۵۶۳.

۸۴۵ (۵) اقبال ۱/ ۷۵ فصل ۸ از باب ۴.

۸۴۶ (۱) اقبال ۱/ ۴۷ فصل ۶.

۸۴۷ (۲) اقبال ۱/ ۸۱ فصل ۱۲ از امام حسن عسکری علیه السلام.

۸۴۸ (۳) وسائل الشیعه ۷/ ۱۰۵ ح ۱- ۴ از باب ۵ ابواب آداب الصائم.

۸۴۹ (۱) وسائل الشیعه ۷/ ۱۰۴ ح ۹ باب ۴ ابواب آداب الصائم.

۸۵۰ (۲) وسائل الشیعه ۷/ ۱۰۷ ح ۷ باب ۶ از ابواب آداب الصائم.

۸۵۱ (۱) اسْتَطَلْتَ: بزرگی و تکبر کردی.

۸۵۲ (۲) وَكُلُّ مَسائِلِكَ: نسخه.

۸۵۳ (۳) بِهِ: نسخه.

۸۵۴ (۴) اقبال ۱/ ۱۷۵ فصل ۲۰.

۸۵۵ (۱) بِكَ: خ.

۸۵۶ (۲) لَدَيْكَ: خ ل.

۸۵۷ (۳) للرَّاجين ... وَلِلْمَلْهُوفِ: خ ل.

۸۵۸ (۴) الآمَالُ: نسخه.

۸۵۹ (۱) وثِقَتِی: خ ل.

۸۶۰ (۲) ولَا إِلهَ لِی: خ.

۸۶۱ (۳) الصِّدْقُ: خ.

۸۶۲ (۴) النساء: ۴/ ۳۲.

۸۶۳ (۵) النساء: ۴/ ۲۹.

۸۶۴ (۶) بِحُسْنِ نِعْمَتِكَ: خ.

۸۶۵ (۷) وَبِفَضْلِهِ: خ.

۸۶۶ (۸) دَلَّتْنِی: خ.

۸۶۷ (۱) غَفَرْتَ: خ.

۸۶۸ (۲) أَهْوَنُ النَّاظِرِينَ وَأَخَفُّ المُطَّلِعِينَ بل.

۸۶۹ (۳) وَأَحْلَمَ الأَحْلَمينَ: نسخه.

۸۷۰ (۴) التَّوَثُّبِ: استيلا پيدا كردن است.

۸۷۱ (۱) كَرامَتَک: خ.

۸۷۲ (۲) لَو انْتَهَرْتَنِی: خ.

۸۷۳ (۱) لَکَ: خ.

۸۷۴ (۲) وَفِی نِعَمِکَ: نسخه.

۸۷۵ (۳) الْعَفْوَ الْعَفْوَ سَيِّدِی: خ.

۸۷۶ (۴) وَ: خ.

۸۷۷ (۱) فِی الخَيْراتِ: خ ل.

۸۷۸ (۲) وَإِنَاثِنَا: خ.

۸۷۹ (۳) الْحَرامِ: خ.

۸۸۰ (۴) وَتَعَبَّيْتُ: خ ل.

۸۸۱ (۵) الكَذَّابِينَ: خ.

۸۸۲ (۱) مُنْتَجِزٌ: خ ل.

۸۸۳ (۱) عَلَی المعَاصِی جَلِيلَ: خ ل.

۸۸۴ (۲) فَمَا ارْعَوَيْتُ: رجوع نكردم.

۸۸۵ (۳) وَعَلِمْتُ: نسخه.

۸۸۶ (۴) مِنْ عِنْدِکَ: خ.

۸۸۷ (۵) فَوَا أَسَفا: خ.

۸۸۸ (۶) فَأَدْرِکْ بِنَا: خ.

۸۸۹ (۱) لِمَا أُلهِمُ قَلْبِی يَا سَيِّدِی: خ.

۸۹۰ (۲) الْأَصْفاد: كُندها.

۸۹۱ (۳) وَ: خ.

۸۹۲ (۴) مِنْ حَيَاتِى: خ.

۸۹۳ (۵) قَبْرٍ: خ ل.

۸۹۴ (۶) تُخاتِلُنِى: خدعه مى كند.

۸۹۵ (۷) فَوْقَ رَأْسِى: نسخه.

۸۹۶ (۱) وَإحْسَانِكَ إلَيَّ: خ.

۸۹۷ (۲) إلّاأَنّ: نسخه.

۸۹۸ (۳) وَمِنْكَ: نسخه.

۸۹۹ (۴) وَإلَيْكَ يا وَاحِدِى عَلِقَتْ: خ.

۹۰۰ (۵) يَا: خ.

۹۰۱ (۱) أَقْصُرُ: خ.

۹۰۲ (۲) ضِيَافَتِى: خ.

۹۰۳ (۳) يُغَسِّلُنِى: خ ل.

۹۰۴ (۱) اللّهُمَّ: خ ل.

۹۰۵ (۲) لَهَا: خ.

۹۰۶ (۳) الْخَصاصَهُ: فقر.

۹۰۷ (۴) وَيَسْتَعْطِفُ جَمِيلَ نَظَرِكَ بِمَكْنُونِ رَجَائِكَ: نسخه.

۹۰۸ (۵) دَعَوْتُكَ: خ ل.

۹۰۹ (۶) نائِلٌ: عطا.

۹۱۰ (۷) وَ: خ.

۹۱۱ (۸) أَرْغِدْ: وسعت بده.

۹۱۲ (۱) أَشَراً: تبختر. و همچنین بَطَراً.

۹۱۳ (۲) عَامِی: خ.

۹۱۴ (۳) وَحَقِّقْ ظَنِّی: نسخه.

۹۱۵ (۱) وَالذِلَّهِ: خ ل.

۹۱۶ (۲) نَفْسٍ لَاتَقْنَعُ وَ: خ.

۹۱۷ (۳) وَ: خ.

۹۱۸ (۴) فِی کِتَابِکَ العَفْوَ وَأَمَرْتَنَا أَنْ: نسخه.

۹۱۹ (۵) یَا مَنْ یَقْبَلُ الْیَسِیرَ: خ ل.

۹۲۰ (۱) صادِقاً: خ.

۹۲۱ (۲) مصباح المتهجّد: ۵۸۲.

۹۲۲ (۱) الَمحْزُونِ: خ ل.

۹۲۳ (۲) لِی: خ.

۹۲۴ (۱) تَعَسُّرَهُ ... تَعَسُّرَهُ: نسخه.

۹۲۵ (۲) سَهْلٌ: خ.

۹۲۶ (۳) حُزُونَتَهُ: درشتی و سختی.

۹۲۷ (۴) غَمَّهُ: خ ل.

۹۲۸ (۵) وَ: خ.

۹۲۹ (۶) مصباح المتهجّد: ۵۹۸.

۹۳۰ (۷) مصباح المتهجّد: ۶۰۱ و اقبال ۱/ ۱۸۰، اوّل آن: سبحانک لا إله إلّاأنت ....

٩٣١ (١) رَوْعَتِی: ترس مرا.

٩٣٢ (٢) اقبال ١/ ١٨۴ فصل ٢٠.

٩٣٣ (٣) سُبْحانَ اللَّهِ عَلى إِقْبالِ النَّهارِ وَ إِدْبارِ اللَّيْلِ! سُبْحانَ اللَّهِ عَلى إِقْبالِ النَّهارِ وَ إِقْبالِ اللَّيْلِ: نسخه.

٩٣۴ (۴) اقبال ١/ ١٨۴ آخر فصل ٢٠.

٩٣۵ (١) وَعَظِّمْ لِی فِيهِ البَرَكَة، وَأَحْرِزْ لِی فِيهِ التَّوبَة، وَأَحْسِنْ لِی فِيهِ العاقِبَة: نسخه.

٩٣۶ (٢) وَأَوْسِعْ لِی: نسخه.

٩٣٧ (٣) الأَسْوَاء: خ.

٩٣٨ (۴) هَمْزِه: اشاره او.

٩٣٩ (١) تَثْبِيطِهِ: مشغول كردن او. وَبَطْشِهِ: خ.

٩۴٠ (٢) وَشَرَكِه: دام او.

٩۴١ (٣) وَارْزُقْنَا: خ.

٩۴٢ (۴) وَالْجِدَّ: خ.

٩۴٣ (۵) وَالتَّوْفِيقَ: خ.

٩۴۴ (۶) وَالْمَقْبُولَ: خ.

٩۴۵ (١) التَّحَنُّنِ: ترحّم.

٩۴۶ (٢) وَاللَّيالِی الْعَشْرِ: نسخه.

٩۴٧ (٣) وَعِزْرائِيلَ: خ.

٩۴٨ (۴) لَاتَسْخَطُ: نسخه.

٩۴٩ (١) وَيَا اللَّهُ الْمَكْنُونُ مِنْ كُلِّ عَيْنٍ الْمُرْتَدِی بِالْكِبْرِياءِ: نسخه.

٩۵٠ (٢) يَمْلِكُهُما: خ ل.

۹۵۱ (۳) وَکُلِّ مَنْ کَانَ مِنِّی: نسخه.

۹۵۲ (۴) الأَسْمَاءُ الْحُسْنَی کُلُّها: نسخه.

۹۵۳ (۱) وَتُؤتِیَنِی: نسخه.

۹۵۴ (۲) بِاللُّطْفِ: نسخه.

۹۵۵ (۳) وَالْطُفْ بِی إِنَّکَ لَطِیفٌ لِمَا تَشَاءُ: نسخه.

۹۵۶ (۱) غَفُوراً: نسخه.

۹۵۷ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۱۰.

۹۵۸ (۱) وَیَعْلَمُ خائِنَهَ الْأَعْیُنِ وَما تُخْفِی الصُّدُورُ: نسخه.

۹۵۹ (۲) وَ: خ. لا تُغَشِّی: نسخه.

۹۶۰ (۱) وَیُسْقِطُ الوَرَقَ: خ.

۹۶۱ (۱) یُؤتِی الْمُلْکَ مَنْ یَشَاء، وَیَنْزِعُ الْمُلْکَ مِمَّنْ یَشَاءُ، وَیُعِزُّ مَنْ یَشَاءُ، وَیُذِلُّ مَنْ یَشاءُ، بِیَدِهِ الْخَیْرُ، وَهُوَ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیرٌ: خ.

۹۶۲ (۲) وَفَوْقَ مَا یَقُولُ القَائِلُونَ: خ ل.

۹۶۳ (۱) مصباح المتهجّد: ۶۱۶ و اقبال ۱/ ۲۰۸ فصل ۶.

۹۶۴ (۲) وَسَعْدَیْکَ: خ.

۹۶۵ (۳) از: اللَّهُمَّ امْنُنْ، تا: شَرَّفْتَنا بِهِ: نسخه.

۹۶۶ (۱) در بعض نسخ عوض عَنَّا السَّلام چنین است: مُحَمَّداً نَبِیَّکَ وَأَهْلَ بَیْتِهِ عَنَّا أَ فْضَلَ التَّحِیَّهِ وَالسَّلَامِ: نسخه.

۹۶۷ (۲) أَضْعافاً مُضاعَفَهً: نسخه.

۹۶۸ (۳) عَلِیٍّ: خ.

۹۶۹ (۴) از: وَوالِ، تا: مَنْ ظَلَمَها: نسخه.

۹۷۰ (۵) دَمِهِما: خ ل.

۹۷۱ (۶) عَلى مَنْ شَرِكَ فِی دَمِهِ: نسخه.

۹۷۲ (۷) عَلى مَنْ شَرِكَ فِی دَمِهِ: نسخه.

۹۷۳ (۱) عَلى مَنْ شَرِكَ فِی دَمِهِ: نسخه.

۹۷۴ (۲) عَلى مَنْ ظَلَمَهُ: خ ل.

۹۷۵ (۳) عَلى مَنْ ظَلَمَهُ: خ ل.

۹۷۶ (۴) عَلى مَنْ شَرِكَ فِی دَمِهِ: نسخه.

۹۷۷ (۵) عَلى مَنْ شَرِكَ فِی دَمِهِ: نسخه.

۹۷۸ (۶) عَلى مَنْ شَرِكَ فِی دَمِهِ: نسخه.

۹۷۹ (۱) بِذَحْلِهِمْ: به خون آنها.

۹۸۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۲۰ و اقبال ۱/ ۲۱۲ فصل ۶.

۹۸۱ (۳) اقبال ۱/ ۲۱۵ فصل ۶.

۹۸۲ (۴) اقبال ۱/ ۲۱۶ فصل ۶.

۹۸۳ (۱) وَ: خ.

۹۸۴ (۲) تُبِیْنُ: نسخه.

۹۸۵ (۳) وَ: خ.

۹۸۶ (۴) عَنَّا: خ.

۹۸۷ (۱) شَرَفاً اللّهمَّ أَعْطِ مُحَمَّداً: نسخه.

۹۸۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۲۳.

۹۸۹ (۱) اقبال ۱/ ۲۱۶ فصل ۶ و زاد المعاد: ۱۶۳.

۹۹۰ (۲) المقنعه: ۳۲۰.

۹۹۱ (۳) بلد الأمين: ۲۲۳ و مصباح كفعمى: ۶۱۸.

۹۹۲ (۴) خلاصه الأذكار: ۹۷، فصل ۱۰.

۹۹۳ (۱) مقنعه: ۳۱۳.

۹۹۴ (۲) اقبال ۱/ ۶۲ فصل ۳ و ۴.

۹۹۵ (۳) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۱۰۰.

۹۹۶ (۴) وَالرِّزْقِ الْواسِعِ: نسخه.

۹۹۷ (۵) اقبال ۱/ ۶۲ فصل ۴ از اميرالمؤمنين عليه السلام.

۹۹۸ (۱) اقبال ۱/ ۶۴ فصل ۴.

۹۹۹ (۱) اقبال ۱/ ۶۳ فصل ۴ از امام كاظم عليه السلام.

۱۰۰۰ (۲) وسائل الشيعه ۷/ ۲۵۵ ح ۱ باب ۳۰ أبواب أحكام ماه رمضان.

۱۰۰۱ (۳) اقبال ۱/ ۵۶ فصل ۱، از امام صادق عليه السلام.

۱۰۰۲ (۴) اقبال ۱/ ۵۵ فصل ۱ از امام صادق عليه السلام.

۱۰۰۳ (۵) اقبال ۱/ ۴۶ فصل ۵.

۱۰۰۴ (۶) اقبال ۱/ ۷۵ فصل ۹ از امام صادق عليه السلام.

۱۰۰۵ (۱) وَصَباً: بيمارى.

۱۰۰۶ (۲) الْآصارِ: گناهان.

۱۰۰۷ (۱) وَقِراءَتَنا: خ ل.

۱۰۰۸ (۲) الْحُسْنَى: خ ل.

۱۰۰۹ (۳) الرَّقِيبُ: خ ل.

۱۰۱۰ (۴) اقبال ۱/ ۷۶ فصل ۱۰.

۱۰۱۱ (۵) اقبال ۱/ ۷۸ فصل ۱۰.

۱۰۱۲ (۱) صحیفه کامله: ۳۷۴، دعاء ۴۴، اوّل آن: الحَمْدُ للَّهِ الَّذی هَدانا لِحَمْدِهِ ...

۱۰۱۳ (۲) اقبال ۱/ ۱۱۸ فصل ۱۴.

۱۰۱۴ (۳) اقبال ۱/ ۱۳۷ فصل ۱۴ از امام صادق علیه السلام.

۱۰۱۵ (۴) در اقبال: وَتَتَجاوَزَ.

۱۰۱۶ (۵) اقبال ۱/ ۱۴۶ فصل ۱۶.

۱۰۱۷ (۱) اوّل آن: اللَّهُمَّ إِنّی بِکَ وَمِنْکَ أَطْلُبُ حاجَتی.

۱۰۱۸ (۲) تُرَقِّیهِ: ظ.

۱۰۱۹ (۳) مکارم الاخلاق ۲/ ۱۴۰- ۱۴۱ فصل ۵ و اختصاص مفید: ۱۴۱ و اقبال ۱/ ۲۳۱- ۲۳۴ فصل ۱۰ و ۱۲.

۱۰۲۰ (۱) اقبال ۱/ ۱۹۳ فصل ۱ باب ۵ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

۱۰۲۱ (۲) برسام: خ ل، یعنی علّت سینه.

۱۰۲۲ (۳) اقبال ۱/ ۱۹۳ فصل ۱ باب ۵ از امام صادق علیه السلام.

۱۰۲۳ (۴) اقبال ۱/ ۱۹۷ فصل ۵ از امام باقر علیه السلام. و آن دو رکعت است، در رکعت اوّل حمد و سی مرتبه قل هو اللَّه و در رکعت دوّم حمد و سی مرتبه إنّا أنزلناه.

۱۰۲۴ (۵) اقبال ۱/ ۱۹۷ فصل ۴ باب ۵ از عالم صلوات اللَّه علیه.

۱۰۲۵ (۶) مقنع صدوق: ۱۸۵ و کافی ۴/ ۷۴ و اقبال ۱/ ۱۴۶.

۱۰۲۶ (۷) صحیفه کامله: ۳۷۴، دعاء ۴۴، اوّل آن: الحمدُ للَّهِ الّذی هَدانا لِحَمْدِهِ.

۱۰۲۷ (۱) در زاد المعاد: وَباقِیَ، و در کافی و مصباح: ویا باقی، و در نسخه ای از مصباح: ویا باقِیاً.

۱۰۲۸ (۲) تُدِیلُ: غلبه می دهد.

۱۰۲۹ (۱) مِنَ الْحَسَنَاتِ: خ.

۱۰۳۰ (۲) وَ: خ.

۱۰۳۱ (۳) يَا إِلهِى: خ.

۱۰۳۲ (۱) كَرْبَهُ: خ.

۱۰۳۳ (۲) وَأَسْأَ لُكَ: خ.

۱۰۳۴ (۳) اللَّهُمَّ: ظ.

۱۰۳۵ (۴) يَا رَحِيمُ: خ.

۱۰۳۶ (۵) در زاد المعاد: وَتَكَفَّلْتَ لِى بِالْإِجابَهِ لِى، و در كافى و مصباح المتهجّد و اقبال: وَتَكَفَّلْتَ بِالْإِجابَهِ.

۱۰۳۷ (۶) زاد المعاد: ۱۰۱ و كافى ۴/ ۷۲ و مصباح المتهجّد: ۶۰۴.

۱۰۳۸ (۷) اقبال ۱/ ۱۱۵ فصل ۱۴ باب ۴.

۱۰۳۹ (۸) اقبال ۱/ ۲۶۳ فصل ۱۱ باب ۱۰.

۱۰۴۰ (۱) اقبال ۱/ ۲۸۵ اوّل باب ۱۷.

۱۰۴۱ (۲) بلد الأمين: ۱۷۶.

۱۰۴۲ (۳) اقبال ۱/ ۲۹۳ اوّل باب ۹.

۱۰۴۳ (۴) اقبال ۱/ ۲۹۳ اوّل باب ۹.

۱۰۴۴ (۵) اقبال ۱/ ۲۸۷ فصل ۱ باب ۱۷ ولى سوره تبارك در آن نيست.

۱۰۴۵ (۶) مقنعه: ۱۷۱، باب ۱۴.

۱۰۴۶ (۷) اقبال ۱/ ۲۹۴ باب ۱۹.

۱۰۴۷ (۱) مسارّ الشيعه مفيد: ۲۴.

۱۰۴۸ (۲) اقبال ۱/ ۳۰۱- ۳۰۴ باب ۲۱.

۱۰۴۹ (۱) مراجعه شود به مناقب ابن شهرآشوب ۲/ ۲۶۹ و ۲۷۴- ۲۷۵.

۱۰۵۰ (۲) بشاره المصطفى طبرى امامى: ۵۳.

۱۰۵۱ (۳) زاد المعاد: ۱۸۵.

۱۰۵۲ (۴) زاد المعاد: ۱۸۵.

۱۰۵۳ (۱) اقبال ۱/ ۳۴۶ باب ۲۳.

۱۰۵۴ (۲) اقبال ۱/ ۳۴۶ باب ۲۳.

۱۰۵۵ (۳) تهذيب الأحكام شيخ طوسى ۶/ ۴۹ ح ۱۱۱ از امام صادق عليه السلام.

۱۰۵۶ (۴) زاد المعاد: ۱۸۵.

۱۰۵۷ (۵) اقبال ۱/ ۳۱۳ باب ۲۳.

۱۰۵۸ (۶) داخِراً: خوار.

۱۰۵۹ (۱) غافِلًا: خ.

۱۰۶۰ (۲) كُنْتُ: خ.

۱۰۶۱ (۳) اقبال ۱/ ۳۴۸ باب ۲۳.

۱۰۶۲ (۴) بلد الأمين: ۲۰۳.

۱۰۶۳ (۵) زاد المعاد: ۱۸۶.

۱۰۶۴ (۶) مستدرك الوسائل ۷/ ۴۵۸ شماره ۸۶۵۴ از كتاب لبّ اللباب مخطوط.

۱۰۶۵ (۷) اقبال ۱/ ۳۱۲ باب ۲۳.

۱۰۶۶ (۸) اقبال ۱/ ۳۴۴ باب ۲۳.

۱۰۶۷ (۱) اقبال ۱/ ۳۴۸ باب ۲۳.

۱۰۶۸ (۲) اقبال ۱/ ۳۵۶ باب ۲۵.

۱۰۶۹ (۳) امالی شیخ صدوق: م ۹۳ ضمن ح ۱.

۱۰۷۰ (۴) کافی ۴/ ۱۶۰ ح ۱.

۱۰۷۱ (۱) حاشیه مصباح کفعمی: ۵۸۲، فصل ۴۵.

۱۰۷۲ (۲) البقره: ۲/ ۱۸۵.

۱۰۷۳ (۳) مِنَ: خ.

۱۰۷۴ (۴) از:« بِعَفْوِكَ» تا« وَتَمُنَّ عَلَيَّ: خ.

۱۰۷۵ (۱) اقبال ۱/ ۳۶۴ باب ۲۵.

۱۰۷۶ (۲) کافی ۴/ ۱۶۰ و مصباح کفعمی: ۵۸۲.

۱۰۷۷ (۱) وَعَلَى أَهْلِ: خ.

۱۰۷۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۲۹.

۱۰۷۹ (۱) مصباح المتهجّد: ۶۲۹.

۱۰۸۰ (۲) تهذيب الأحكام ۳/ ۱۰۲ ح ۲۶۵ از صادقين عليهم السلام.

۱۰۸۱ (۳) اقبال ۱/ ۴۱۵ باب ۳۴.

۱۰۸۲ (۱) مصباح المتهجّد: ۶۳۱.

۱۰۸۳ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۳۱.

۱۰۸۴ (۱) مصباح المتهجّد: ۶۳۲.

۱۰۸۵ (۲) إِلَيْكَ: خ.

۱۰۸۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۶۳۲.

۱۰۸۷ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۳۲.

۱۰۸۸ (۱) مصباح المتهجّد: ۶۳۴.

۱۰۸۹ (۱) وَالتَّوْبَهَ: خ.

۱۰۹۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۳۴.

۱۰۹۱ (۳) تُیَسِّرُ: نسخه.

۱۰۹۲ (۴) بلد الأمین: ۲۰۲ در دعاهای شبهای ماه رمضان.

۱۰۹۳ (۱) اقبال ۱/ ۳۶۶ فصل ۱ باب ۲۵.

۱۰۹۴ (۲) کافی ۴/ ۱۵۵ ح ۵.

۱۰۹۵ (۳) اقبال ۱/ ۴۱۱ اوّل باب ۳۴.

۱۰۹۶ (۴) وسائل الشیعه ۷/ ۳۹۷ کتاب اعتکاف ح ۳.

۱۰۹۷ (۵) تهذیب الأحکام ۴/ ۲۸۷ ح ۸۶۹.

۱۰۹۸ (۶) مسارّ الشیعه: ۲۶ و ۲۷.

۱۰۹۹ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۱۱۰۰ (۷) مقتل الإمام أمیر المؤمنین علیه السلام ابن ابی الدنیا: ۱۱۳ و ۱۱۴ ح ۱۰۷ و ۱۰۸.

۱۱۰۱ (۸) مسارّ الشیعه: ۲۶ و ۲۷.

۱۱۰۲ (۹) کافی ۱/ ۴۵۴ ح ۴.

۱۱۰۳ (۱) اقبال ۱/ ۳۸۱ باب ۲۷.

۱۱۰۴ (۲) اقبال ۱/ ۳۸۶ باب ۲۷.

۱۱۰۵ (۳) اقبال ۱/ ۳۸۲ باب ۲۷.

۱۱۰۶ (۴) الرعد: ۱۳/ ۲۹.

۱۱۰۷ (۵) اقبال ۱/ ۳۷۹ باب ۲۷.

۱۱۰۸ (۶) اقبال ۱/ ۳۸۱ باب ۲۷ از امام صادق علیه السلام.

۱۱۰۹ (۱) وَ: خ.

۱۱۱۰ (۲) وَ: خ.

۱۱۱۱ (۳) وَ: خ.

۱۱۱۲ (۴) يَا غَائِبٌ ... وَيا شَاهِدٌ: نسخه.

۱۱۱۳ (۵) اقبال ۱/ ۳۸۲ باب ۲۷.

۱۱۱۴ (۶) اقبال ۱/ ۳۷۵ باب ۲۷.

۱۱۱۵ (۷) تهذيب الأحكام ۳/ ۶۴ ح ۲۱۶.

۱۱۱۶ (۱) دعائم الإسلام ۱/ ۲۸۲.

۱۱۱۷ (۲) اقبال ۱/ ۳۸۶ باب ۲۷.

۱۱۱۸ (۳) زاد المعاد: ۱۹۰.

۱۱۱۹ (۴) اقبال ۱/ ۴۰۲ باب ۳۱.

۱۱۲۰ (۵) اقبال ۱/ ۴۱۱ باب ۳۴.

۱۱۲۱ (۶) اقبال ۱/ ۴۱۱ باب ۳۴.

۱۱۲۲ (۷) اقبال ۱/ ۴۱۹ باب ۳۴.

۱۱۲۳ (۸) كافى ۴/ ۱۶۴ ح ۵.

۱۱۲۴ (۱) صحيفه كامله سجاديّه: ۳۸۱ شماره ۴۵.

۱۱۲۵ (۲) اقبال ۱/ ۴۳۶ باب ۳۴.

۱۱۲۶ (۳) اقبال ۱/ ۴۲۲ باب ۳۴ و كتاب فضائل الأشهر الثلاثه شيخ صدوق: ۱۳۹ ح ۱۴۹.

۱۱۲۷ (۴) بگويد: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ،(منه).

۱۱۲۸ (۱) اقبال ۱/ ۴۱۸ باب ۳۴.

۱۱۲۹ (۲) عوض تسبیح رکوع و سجود: نسخه.

۱۱۳۰ (۳) ثواب الأعمال: ۷۵.

۱۱۳۱ (۴) اقبال ۱/ ۴۴۶ باب ۳۵.

۱۱۳۲ (۵) صحیفه کامله سجادیّه: ۳۳۳، شماره ۴۲ اوّل آن: اللَّهُمَّ إِنَّکَ أَعنتنی علی ختمِ کتابِکَ ... و در مصباح المتهجّد: ۵۱۹.

۱۱۳۳ (۶) اقبال ۲/ ۲۹۰ باب ۵.

۱۱۳۴ (۷) إخْباتَ: فروتنی کردن.

۱۱۳۵ (۸) مناقب خوارزمی: ۸۶، باب ۷، ح ۷۶ و کفایه الطالب: ۳۳۳، باب ۸۴.

۱۱۳۶ (۱) مصباح کفعمی: ۵۶۲، فصل ۴۵.

۱۱۳۷ (۲) زاد المعاد: ۲۱۳.

۱۱۳۸ (۱) فِیهِ: خ.

۱۱۳۹ (۲) فِیهِ: خ.

۱۱۴۰ (۳) فِیهِ: خ.

۱۱۴۱ (۴) فِیهِ: خ.

۱۱۴۲ (۵) فِیهِ: خ.

۱۱۴۳ (۱) فی دَارِ: خ ل.

۱۱۴۴ (۲) صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ: نسخه.

۱۱۴۵ (۱) در مصدر: فیه مِمّا یُؤْذِیک.

۱۱۴۶ (۲) فِیهِ: خ.

۱۱۴۷ (۱) غَیاهِبِ: تاریکی ها.

۱۱۴۸ (۲) زاد المعاد: ۲۱۳- ۲۲۰.

۱۱۴۹ (۱) اقبال ۱/ ۴۶۳ باب ۳۶.

۱۱۵۰ (۲) اقبال ۱/ ۴۵۷ باب ۳۶.

۱۱۵۱ (۳) اقبال ۱/ ۴۶۳ باب ۳۶.

۱۱۵۲ (۴) اقبال ۱/ ۴۵۹ باب ۳۶.

۱۱۵۳ (۵) اقبال ۱/ ۴۵۸ باب ۳۶.

۱۱۵۴ (۶) مصباح المتهجّد: ۶۴۸.

۱۱۵۵ (۱) مصباح کفعمی: ۶۴۷، فصل ۴۶.

۱۱۵۶ (۲) اقبال ۱/ ۴۶۰ باب ۳۶.

۱۱۵۷ (۳) اقبال ۱/ ۴۵۹ باب ۳۶ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

۱۱۵۸ (۱) یا نَفَّاعُ: خ.

۱۱۵۹ (۲) یَا مَلِیکُ: خ ل.

۱۱۶۰ (۳) یا جَلِیلُ یا اللَّهُ: خ.

۱۱۶۱ (۴) یا قَدِیمُ: خ.

۱۱۶۲ (۱) وَ: خ.

۱۱۶۳ (۲) لِی: خ.

۱۱۶۴ (۳) مصباح المتهجّد: ۶۴۹ و اقبال ۱/ ۴۶۱ باب ۳۶.

۱۱۶۵ (۴) اقبال ۱/ ۴۶۳ باب ۳۶.

۱۱۶۶ (۵) مصباح المتهجّد: ۶۵۱.

۱۱۶۷ (۱) اقبال ۱/ ۴۶۸ فصل ۲ باب ۳۷.

۱۱۶۸ (۲) اقبال ۱/ ۴۶۸ فصل ۲ باب ۳۷.

۱۱۶۹ (۳) مصباح المتهجّد: ۶۵۵.

۱۱۷۰ (۴) الأعلى: ۸۷/ ۱۴ و ۱۵.

۱۱۷۱ (۵) اقبال ۱/ ۴۷۵ فصل ۴ باب ۳۷.

۱۱۷۲ (۶) مسارّ الشيعه: ۳۱.

۱۱۷۳ (۷) اقبال ۱/ ۴۷۷- ۴۷۸ فصل ۵ و ۶ باب ۳۷.

۱۱۷۴ (۸) مسارّ الشيعه: ۳۱.

۱۱۷۵ (۱) اقبال ۱/ ۴۷۷ فصل ۴ باب ۳۷.

۱۱۷۶ (۲) اللَّهُمَّ أَنْتَ: خ.

۱۱۷۷ (۳) وشَرَفاً: نسخه.

۱۱۷۸ (۴) أجْمَعِين: نسخه.

۱۱۷۹ (۵) مِنْهُ: خ.

۱۱۸۰ (۶) فِيهِ: خ.

۱۱۸۱ (۷) الْمُخْلَصُونَ: نسخه.

۱۱۸۲ (۱) مصباح المتهجّد: ۶۵۴.

۱۱۸۳ (۲) صحيفه كامله سجاديّه: ۳۹۱ شماره ۴۶ اوّل آن: يا مَن يَرحَم مَن لا يرحمه العباد.

۱۱۸۴ (۳) اقبال ۱/ ۴۸۷ فصل ۱۴ باب ۳۷ از امام صادق عليه السلام.

۱۱۸۵ (۴) اقبال ۱/ ۴۸۳ فصل ۱۱ باب ۳۷ از امام رضا عليه السلام.

۱۱۸۶ (۵) مصباح المتهجّد: ۶۵۵.

۱۱۸۷ (۶) مصباح الزائر: ۳۴۵ در آخر فصل: فضل زيارت امام حسين عليه السلام در شب عيد فطر.

۱۱۸۸ (۷) إعلام الورى: ۲۶۶.

۱۱۸۹ (۱) إعلام الوری و تاج المواليد در ترجمه آن حضرت.

۱۱۹۰ (۲) عقاب الأعمال شيخ صدوق: ۲۲۸.

۱۱۹۱ (۱) اقبال ۲/ ۱۷ فصل ۱ باب ۲.

۱۱۹۲ (۲) اقبال ۲/ ۲۰ فصل ۴ باب ۲.

۱۱۹۳ (۳) اقبال ۲/ ۲۱ فصل ۵ باب ۲ از رسول اللَّه صلی الله عليه و آله.

۱۱۹۴ (۴) بحار الأنوار ۴۹/ ۳ از إعلام الوری و در ص ۹ از مصباح كفعمی.

۱۱۹۵ (۱) اقبال ۲/ ۲۲ فصل ۶ باب ۲.

۱۱۹۶ (۲) العدد القويّه: ۲۷۵.

۱۱۹۷ (۳) حاشيه اقبال ۲/ ۲۳ فصل ۸ باب ۲ به نقل از بعض نسخ اقبال.

۱۱۹۸ (۴) اقبال ۲/ ۲۴ فصل ۱۰ باب ۲.

۱۱۹۹ (۱) اقبال ۲/ ۲۶ و ۲۷ فصل ۱۲ باب ۲ از اميرالمؤمنين و از رسول اللَّه صلوات اللَّه عليهما وعلی آلهما.

۱۲۰۰ (۲) وسائل الشيعه ۸/ ۱۸۲ ح ۱۰۳۷۱ نقل از اقبال.

۱۲۰۱ (۳) اللَّزْبَهِ: سختی.

۱۲۰۲ (۴) وَ: خ.

۱۲۰۳ (۵) وَلَا مَمْنُونٍ: خ.

۱۲۰۴ (۱) وَ: خ.

۱۲۰۵ (۲) وَلِحُقُوقِ: نسخه.

۱۲۰۶ (۳) وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ: خ ل.

۱۲۰۷ (۱) عَلَيْهِمْ: خ ل.

۱۲۰۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۶۹.

۱۲۰۹ (۳) أربعه ایّام: ۵۲ و تحفه الزائر مجلسی: ۴۰۱.

۱۲۱۰ (۴) کافی ۱/ ۴۹۲.

۱۲۱۱ (۵) کشف الغمّه در ذکر وفات آن حضرت نقل از کتاب دلائل.

۱۲۱۲ (۶) بحار الأنوار ۴۹/ ۱۴۰ ح ۱۳ نقل از عیون اخبار الرضا علیه السلام.

۱۲۱۳ (۱) اقبال ۲/ ۳۵ فصل ۴ باب ۳.

۱۲۱۴ (۲) اقبال ۲/ ۴۸ فصل ۷ باب ۳ و ثواب الأعمال: ۷۴.

۱۲۱۵ (۳) الأعراف: ۷/ ۱۴۲.

۱۲۱۶ (۴) اقبال ۲/ ۳۵ فصل ۵ باب ۳ از امام صادق علیه السلام.

۱۲۱۷ (۵) وَ: خ.

۱۲۱۸ (۱) وَ: خ.

۱۲۱۹ (۲) وَ: خ.

۱۲۲۰ (۳) مصباح المتهجّد: ۶۷۲ و آخر آن چنین است: وَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ تَسْلِيماً.

۱۲۲۱ (۱) اقبال ۲/ ۴۶ فصل ۶ باب ۳.

۱۲۲۲ (۲) وَفِی الصُّبْحِ: خ ل.

۱۲۲۳ (۱) اقبال ۲/ ۴۷ فصل ۶ باب ۳.

۱۲۲۴ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۷۱ از امام کاظم علیه السلام.

۱۲۲۵ (۳) مصباح المتهجّد: ۶۷۱.

۱۲۲۶ (۴) اقبال ۲/ ۴۹ فصل ۸ باب ۳.

۱۲۲۷ (۵) اقبال ۲/ ۴۹ فصل ۹ باب ۳.

۱۲۲۸ (۶) مصباح المتهجّد: ۶۷۱.

۱۲۲۹ (۷) بحار الأنوار ۴۶/ ۲۱۷ از شهيد در كتاب دروس.

۱۲۳۰ (۸) اقبال ۲/ ۴۹ فصل ۱۰ باب ۳ از امام صادق عليه السلام.

۱۲۳۱ (۹) ذكرى الشيعه ۱/ ۱۹۸ فصل ۳.

۱۲۳۲ (۱) جمع: خ ل.

۱۲۳۳ (۲) ارْتِياجٍ: نسخه.

۱۲۳۴ (۳) طَلَلِ: خ ل.

۱۲۳۵ (۴) جَدَدِ الْأَرْضِ: زمين مستوى.

۱۲۳۶ (۱) نَقْدِرَ: خ.

۱۲۳۷ (۲) نُنْجِى: خ.

۱۲۳۸ (۳) التحريم: ۶۶/ ۱۱.

۱۲۳۹ (۴) الإسراء: ۱۷/ ۱.

۱۲۴۰ (۵) الزخرف: ۴۳/ ۱۳ و ۱۴.

۱۲۴۱ (۱) از:« وباسمك» تا« صلّى اللّه عليه وآله»: نسخه.

۱۲۴۲ (۲) الأنبياء: ۲۱/ ۶۹.

۱۲۴۳ (۱) الْكَرُوبِيِّينَ: به تخفيف راء.

۱۲۴۴ (۱) مَحْبُوراً: مسرور.

۱۲۴۵ (۱) اقبال ۲/ ۵۰ فصل ۱۲ باب ۳.

۱۲۴۶ (۲) اقبال ۲/ ۵۶ فصل ۱۲ باب ۳.

۱۲۴۷ (۱) اقبال ۲/ ۵۶ فصل ۱۲ باب ۳.

۱۲۴۸ (۲) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۱۱ ح ۳۱۸۲.

۱۲۴۹ (۳) اقبال ۲/ ۶۹ فصل ۲۰ باب ۳.

۱۲۵۰ (۴) ثواب الأعمال: ۸۹ از امام صادق عليه السلام.

۱۲۵۱ (۵) اقبال ۲/ ۶۷ فصل ۱۹ باب ۳ از امام صادق عليه السلام.

۱۲۵۲ (۱) مصباح كفعمى: ۶۶۱- ۶۶۲.

۱۲۵۳ (۲) وَالْفَضِيلَةَ: خ.

۱۲۵۴ (۳) فِى يَوْمِ القِيَامَهِ: خ ل.

۱۲۵۵ (۴) مصباح كفعمى: ۴۲۳ فصل ۳۸.

۱۲۵۶ (۱) مصباح كفعمى: ۶۶۲- ۶۷۱.

۱۲۵۷ (۲) مصباح المتهجّد: ۶۸۹.

۱۲۵۸ (۱) صحيفه كامله سجاديّه: ۴۰۲، شماره ۷ اوّل آن: الحمد للَّهِ ربّ العالمين ...

۱۲۵۹ (۲) جمع طليعه يعنى پيشرو لشكر براى اطلاع.

۱۲۶۰ (۳) أَتى بِالْكِتابِ الْجامِعِ، وَبِشَرْعِ الإِسْلامِ النُّورِ السَّاطِعِ، ولِلْخَلِيقَهِ صانِعٌ، وَهُوَ الْمُسْتَعانُ عَلَى الْفَجائِعِ: نسخه.

۱۲۶۱ (۴) وَرايِشُ كُلِّ قانِعٍ: أى مصلح أحوال كلّ راضٍ بما قُسِمَ له.

۱۲۶۲ (۵) وَ: خ.

۱۲۶۳ (۶) أَنَّ: نسخه.

۱۲۶۴ (۷) لِرَيْبِ: حوادث.

۱۲۶۵ (۱) بِى: نسخه.

۱۲۶۶ (۲) رَأْفَهً مِنْكَ وَتَحَنُّناً عَلَيَّ: نسخه.

۱۲۶۷ (۳) لَمْ تُشَهِّرْنِى بِخَلْقِى: خ ل.

۱۲۶۸ (۴) الرَّحَائِمِ: نسخه.

۱۲۶۹ (۵) مِرَّتِی: أی قُوَّتِی.

۱۲۷۰ (۶) رَوَّعْتَنی: یعنی أَلْهَمْتَنی.

۱۲۷۱ (۷) فِطْرَتِکَ: خ.

۱۲۷۲ (۸) حُرٍّ: خ ل.

۱۲۷۳ (۹) بِنِعْمَهٍ: خ ل.

۱۲۷۴ (۱) دَلَلْتَنی عَلَی: خ.

۱۲۷۵ (۲) إکْمالًا: خ.

۱۲۷۶ (۳) فَأَنَا: خ ل.

۱۲۷۷ (۴) نَفَسِی: خ.

۱۲۷۸ (۵) صِماخ: خ ل.

۱۲۷۹ (۶) بُلُوغِ حَبائِلِ بارِعِ: نسخه.

۱۲۸۰ (۷) تامُورُ صَدْرِی: خون دل و جان.

۱۲۸۱ (۸) وَجُمَلِ حَمائِلِ: نسخه.

۱۲۸۲ (۱) سَالِفَهً وَآنِفَهً: خ.

۱۲۸۳ (۲) النحل: ۱۶/ ۱۸.

۱۲۸۴ (۳) طَاقَتِی: خ ل یعنی بندگی.

۱۲۸۵ (۱) حَیّاً: خ.

۱۲۸۶ (۲) بِی: خ.

۱۲۸۷ (۱) وَانْکَشَفَتْ: خ.

۱۲۸۸ (۲) وَمِیکَالَ: خ ل.

۱۲۸۹ (۳) وَ: خ.

۱۲۹۰ (۱) بِما رَحُبَتْ: خ.

۱۲۹۱ (۲) لی: خ.

۱۲۹۲ (۳) لَایَعْلَمُ مَا یَعْلَمُهُ إِلّا هُوَ: نسخه.

۱۲۹۳ (۴) وَیَا مُمْسِکَ: خ.

۱۲۹۴ (۵) یَا بَدِیعاً لَا بَدْءَ لَکَ: خ.

۱۲۹۵ (۱) یَخْذُلْنِی: نسخه.

۱۲۹۶ (۱) واصِباً أَبَداً: أی دائماً أو خاصّاً.

۱۲۹۷ (۲) لِی: خ.

۱۲۹۸ (۳) أَسْتَقِیلُکَ: خ ل.

۱۲۹۹ (۴) عَلِمْتُ: خ ل.

۱۳۰۰ (۱) الحَکِیمُ: خ ل.

۱۳۰۱ (۲) تَتَغَمَّدُنِی: خ ل.

۱۳۰۲ (۳) بَعْدَ الْفَقْرِ: خ.

۱۳۰۳ (۴) رَفَدَنِی: أی أَعانَنی.

۱۳۰۴ (۱) تَابَ: به تاء منقوطتین و به ثاء مثلّثه نیز صحیح است، یعنی برگشت پس از آنکه رفته بود. منه.

۱۳۰۵ (۱) تَنَصَّلَ: أی تَبَرَّءَ.

۱۳۰۶ (۲) اللَّهُمَّ وَفِّقْنا: خ. وَاعْصِمْنَا: نسخه.

۱۳۰۷ (۱) بلد الأمین: ۲۵۱- ۲۵۸ و زاد المعاد: ۲۶۰- ۲۸۰.

۱۳۰۸ (۲) طَواءِ: گذشتن.

۱۳۰۹ (۳) تَوَكَّلْتَ: خ ل.

۱۳۱۰ (۱) اقبال چاپ قديم: ۳۴۸- ۳۵۰، و در چاپ جديد نيامده، و محقّق آن اشاره به وجود آن در بعض نسخ نموده است. ۲/ ۸۷، باب سوّم.

۱۳۱۱ (۱) وسائل الشيعه ۱۳/ ۵۴۴ ح ۱۸۴۰۲ و كافى ۴/ ۴۶۵ ح ۷ و تهذيب الأحكام ۵/ ۱۸۴ ح ۶۱۵.

۱۳۱۲ (۲) دعوات راوندى: ۲۹۱ و عدّه الداعى: ۲۱۵ و أصول الستّه عشر: ۱۸۹ ح ۱۵۵.

۱۳۱۳ (۳) اقبال ۲/ ۱۸۷ فصل ۲۲ باب ۳.

۱۳۱۴ (۴) اقبال ۲/ ۱۸۲- ۱۸۴ فصل ۲۲ باب ۳ با اختلاف زيادى با دعاء عشراتى كه گذشت در ص ۱۱۰ و بلد الأمين كفعمى: ۲۴- ۲۶.

۱۳۱۵ (۵) مصباح المتهجّد: ۶۹۹.

۱۳۱۶ (۶) مصباح المتهجّد: ۷۱۶.

۱۳۱۷ (۱) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۰۷ ح ۱۴۶۱ و ۱۴۶۲.

۱۳۱۸ مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۱۳۱۹ (۲) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۰۸ ح ۱۴۶۳ و ۱۴۶۵.

۱۳۲۰ (۳) زاد المعاد: ۳۲۰.

۱۳۲۱ (۴) اقبال ۲/ ۲۳۳ فصل ۸ باب ۴.

۱۳۲۲ (۵) كافى ۴/ ۵۱۶- ۵۱۷ ح ۱- ۵.

۱۳۲۳ (۶) بحار الأنوار ۵۰/ ۱۱۶ نقل از كافى.

۱۳۲۴ (۷) اقبال ۲/ ۲۳۷ فصل ۱ باب ۵.

۱۳۲۵ (۸) اقبال ۲/ ۲۸۲ فصل ۱۵ باب ۵ از امام صادق عليه السلام.

۱۳۲۶ (۱) كافى ۴/ ۱۴۹ ح ۳.

۱۳۲۷ (۲) اقبال ۲/ ۲۶۸ فصل ۹ باب ۵.

۱۳۲۸ (۳) اقبال ۲/ ۲۸۲ فصل ۱۵ باب ۵.

۱۳۲۹ (۴) اقبال ۲/ ۲۵۹ فصل ۵ باب ۵.

۱۳۳۰ (۵) اقبال ۲/ ۲۷۳ فصل ۱۳ باب ۵.

۱۳۳۱ (۱) اقبال ۲/ ۲۷۵ فصل ۱۴ باب ۵ و اوّل آن: بسم اللّه الرحمن الرحيم بسم اللّه خير الأسماء ...

۱۳۳۲ (۱) اقبال ۲/ ۲۷۷ فصل ۱۵ باب ۵.

۱۳۳۳ (۲) اقبال ۲/ ۲۸۳ فصل ۱۵ باب ۵ و زاد المعاد: ۳۳۴.

۱۳۳۴ (۳) زاد المعاد: ۴۹۱.

۱۳۳۵ (۱) جمع سائس است، يعنى مدبّرين امور.

۱۳۳۶ (۲) يعنى كشاننده سفيدروى ها و دست ها و پاها از اثر عبادت.

۱۳۳۷ (۱) أَقْرِرْ: خنك كن.

۱۳۳۸ (۲) شَمْلَنا: تفرقه ما را.

۱۳۳۹ (۳) اقبال ۲/ ۳۰۴ فصل ۱۵ باب ۵ و مقنعه مفيد: ۲۰۵ باب ۲۰.

۱۳۴۰ (۴) اقبال ۲/ ۲۸۹ فصل ۱۵ باب ۵.

۱۳۴۱ (۵) اقبال ۲/ ۲۶۱ فصل ۶ باب ۵ و زاد المعاد: ۳۲۴.

۱۳۴۲ (۱) بلد الأمين: ۲۶۳.

۱۳۴۳ (۲) بحار الأنوار ۹۸/ ۳۲۱ نقل از خط بعضى از افاضل كه از خط شهيد نقل كرده است.

۱۳۴۴ (۳) اقبال ۲/ ۲۶۱ و ۲۶۲ فصل ۶ باب ۵.

۱۳۴۵ (۴) اقبال ۲/ ۲۵۹ فصل ۵ باب ۵.

۱۳۴۶ (۱) مستدرك الوسائل ۶/ ۲۷۹ شماره ۶۸۴۳.

۱۳۴۷ (۲) خلاصه الأذكار: ۹۹ فصل ۱۰.

۱۳۴۸ (۳) زاد المعاد: ۳۴۹.

۱۳۴۹ (۴) المائده: ۵/ ۵۵.

۱۳۵۰ (۱) زاد المعاد: ۳۵۱.

۱۳۵۱ (۲) زاد المعاد: ۳۵۱.

۱۳۵۲ (۳) گذشت در ص ۳۸۹.

۱۳۵۳ (۱) در اصل: حَبِيْبٌ.

۱۳۵۴ (۱) وَإِنِّی: خ.

۱۳۵۵ (۲) ممّا: خ ل.

۱۳۵۶ (۳) وَإِنِّی: خ.

۱۳۵۷ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۵۹- ۷۶۳.

۱۳۵۸ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۶۴ و اقبال ۲/ ۳۵۴ فصل ۵ باب ۶.

۱۳۵۹ (۲) زاد المعاد: ۳۵۱- ۳۵۲.

۱۳۶۰ (۳) اقبال ۲/ ۳۷۷- ۳۷۸ فصل ۲ و ۳ باب ۷.

۱۳۶۱ (۴) زاد المعاد: ۳۶۸.

۱۳۶۲ (۵) اقبال ۲/ ۳۸۰ باب ۹.

۱۳۶۳ (۱) امالی شیخ صدوق: م ۲۷، ح ۲.

۱۳۶۴ (۲) اقبال ۳/ ۴۱ فصل ۲ باب ۱.

۱۳۶۵ (۳) و اگر ممکن شود احیا بدارد این شب را به نماز و دعا و خواندن قرآن. منه.

۱۳۶۶ (۴) اقبال ۳/ ۳۱ فصل ۲ باب ۱ اوّل آن: اللَّهُمَّ أَنتَ اللَّهُ لا إلهَ إلّاأَنتَ.

۱۳۶۷ (۵) امالی صدوق: م ۲۷، ح ۵.

۱۳۶۸ (۱) اقبال ۳/ ۴۳ فصل ۳ باب ۱.

۱۳۶۹ (۲) مصباح المتهجّد: ۷۷۱.

۱۳۷۰ (۳) اقبال ۳/ ۴۴ فصل ۴ باب ۱ از امام صادق علیه السلام.

۱۳۷۱ (۴) اقبال ۳/ ۴۴ فصل ۵ باب ۱.

۱۳۷۲ (۱) کافی ۴/ ۱۴۷ ح ۷ باب روزه عرفه و عاشورا از کتاب صیام.

۱۳۷۳ (۲) اقبال ۳/ ۴۶- ۴۸ فصل ۷ باب ۱.

۱۳۷۴ (۳) اقبال ۳/ ۴۵ فصل ۷ باب ۱.

۱۳۷۵ (۴) اقبال ۳/ ۵۰ فصل ۸ باب ۱ نقل از شیخ طوسی و شیخ مفید.

۱۳۷۶ (۱) عَلَیْهِ السَّلامُ: خ ل. مراجعه شود به زاد المعاد: ۳۷۲- ۳۷۴.

۱۳۷۷ (۲) بحار الأنوار ۴۴/ ۲۵۲ نقل از کتاب امالی.

۱۳۷۸ (۳) اقبال ۳/ ۸۰ فصل ۱۵ باب ۱ از امام صادق علیه السلام.

۱۳۷۹ (۴) مصباح المتهجّد: ۷۸۳- ۷۸۶ و زاد المعاد: ۳۸۸- ۳۹۳ و اوّل دعاء: اللَّهُمَّ عَذِّبِ الفَجَرَةَ ...

۱۳۸۰ (۱) زاد المعاد: ۳۷۲.

۱۳۸۱ (۱) امالی شیخ صدوق: م ۲۷، ح ۱.

۱۳۸۲ (۱) شفاء الصدور: ۲۴۸- ۲۶۲.

۱۳۸۳ (۲) بُقْیا عَلَیَّ: یعنی ترحّم کن بر من.

۱۳۸۴ (۱) وَ لِیِّ اللَّهِ: نسخه.

۱۳۸۵ (۲) الْوِتْرُ الْمَوْتُورُ: کشته ای که خون کسان او ریخته شده.

۱۳۸۶ (۳) الطَّاهِرِینَ: خ.

۱۳۸۷ (۱) مصباح الزائر ابن طاووس: ۳۴۵.

۱۳۸۸ (۲) العدد القويّه: ۳۱۵ در بيان روز بيست و پنجم.

۱۳۸۹ (۱) وَ: خ.

۱۳۹۰ (۲) خلاصه الأذكار: ۹۶ فصل ۱۰.

۱۳۹۱ (۳) اقبال ۳/ ۹۶ فصل ۱ باب ۳ اوّل آن: اللَّهُمَّ أَنتَ اللَّه العليم.

۱۳۹۲ (۴) تاريخ طبرى ۵/ ۱۰.

۱۳۹۳ (۵) مصباح كفعمى: ۵۱۰، فصل ۴۲.

۱۳۹۴ (۶) مصباح المتهجّد: ۷۸۷.

۱۳۹۵ (۱) اقبال ۳/ ۹۷ فصل ۲ باب ۳.

۱۳۹۶ (۲) مصباح كفعمى: ۵۱۰، فصل ۴۲ و مصباح المتهجّد: ۷۹۰.

۱۳۹۷ (۳) مقنعه مفيد: ۴۷۶.

۱۳۹۸ (۴) مصباح المتهجّد: ۷۸۷.

۱۳۹۹ (۵) ارشاد مفيد ۱/ ۱۸۹ و بحار الأنوار ۲۲/ ۵۰۳ نقل از كشف الغمّه.

۱۴۰۰ (۱) مستدرك حاكم ۱/ ۳۸۲.

۱۴۰۱ (۲) مسكّن الفُؤاد شهيد ثانى چاپ شده ضمن مصنّفات اربعه: ۹۵ و در آن: ماذا على من شمّ ...

۱۴۰۲ (۳) أَطْباق: خ ل.

۱۴۰۳ (۴) در مصدر: جماليا.

۱۴۰۴ (۵) ردا، يعنى چادر.

۱۴۰۵ (۶) شجن: غم و اندوه.

۱۴۰۶ (۷) در النظيم: ۱۹۸.

۱۴۰۷ (۱) إعلام الورى: ۳۲۸ و الكامل فى التاريخ ۶/ ۳۵۱.

۱۴۰۸ (۲) ارشاد مفید ۲/ ۲۷۱.

۱۴۰۹ (۱) زاد المعاد: ۴۰۳ و آیه در سوره بقره: ۲/ ۲۰۷.

۱۴۱۰ (۲) زاد المعاد: ۴۰۴.

۱۴۱۱ (۳) اقبال ۳/ ۱۱۱ فصل ۲ باب ۴ اوّل آن: اللّهمّ لا إله إلّاأنتَ.

۱۴۱۲ (۴) مصباح المتهجّد: ۷۹۱ و مصباح کفعمی: ۵۱۰، فصل ۴۲ و زاد المعاد: ۴۰۴.

۱۴۱۳ (۵) زاد المعاد: ۴۰۴ و ارشاد مفید ۲/ ۳۳۶ و تاریخ موالید الائمّه ابن خشّاب: ۴۲.

۱۴۱۴ (۶) بَقْر: یعنی شکافتن.

۱۴۱۵ (۷) زاد المعاد: ۴۱۱.

۱۴۱۶ (۱) اقبال ۳/ ۱۱۴ فصل ۳ باب ۴.

۱۴۱۷ (۲) کافی ۱/ ۴۳۹ و مروج الذهب ۲/ ۲۷۴.

۱۴۱۸ (۳) اقبال ۳/ ۱۱۶ فصل ۶ باب ۴.

۱۴۱۹ (۴) مصباح المتهجّد: ۷۹۱.

۱۴۲۰ (۵) مصباح المتهجّد: ۷۹۱.

۱۴۲۱ (۶) أخبار الدُول و آثار الأُول ۲/ ۱۴.

۱۴۲۲ (۷) اقبال ۳/ ۱۱۸ فصل ۹ باب ۴.

۱۴۲۳ (۸) اقبال ۳/ ۱۲۲ فصل ۱۱ باب ۴.

۱۴۲۴ (۱) إعلام الوری: ۲۶۶.

۱۴۲۵ (۲) زاد المعاد: ۴۱۳.

۱۴۲۶ (۳) زاد المعاد: ۴۱۳.

۱۴۲۷ (۴) زاد المعاد: ۴۱۳.

۱۴۲۸ (۵) زاد المعاد: ۴۳۲.

۱۴۲۹ (۶) اقبال ۳/ ۱۲۲ فصل ۱۱ باب ۴.

۱۴۳۰ (۷) اقبال ۳/ ۱۴۲ فصل ۱۴ باب ۴.

۱۴۳۱ (۱) اقبال ۳/ ۱۴۵ و ۱۵۱ و ۱۵۷ فصل از باب های ۵ و ۶ و ۷.

۱۴۳۲ (۲) اقبال ۳/ ۱۴۹ فصل ۳ باب ۵ نقل از کتاب حدائق الریاض شیخ مفید.

۱۴۳۳ (۳) زاد المعاد: ۴۵۵.

۱۴۳۴ (۴) زاد المعاد: ۴۵۵ از شیخ مفید و طوسی.

۱۴۳۵ (۱) اقبال ۳/ ۱۶۰ فصل ۲ باب ۷ و زاد المعاد: ۴۵۶.

۱۴۳۶ (۲) اقبال ۳/ ۱۶۱ فصل ۳ باب ۷.

۱۴۳۷ (۱) اقبال ۳/ ۱۶۶ فصل ۶ باب ۷.

۱۴۳۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۷۹۳.

۱۴۳۹ (۳) زاد المعاد: ۴۵۷.

۱۴۴۰ (۴) مسارّ الشیعه: ۵۴.

۱۴۴۱ (۱) بحار الأنوار ۹۲/ ۲۳۱ ح ۱۳ و ۲۵۷ ح ۵۰.

۱۴۴۲ (۲) بحار الأنوار ۹۷/ ۱۳۳ از امام صادق علیه السلام.

۱۴۴۳ (۳) بحار الأنوار ۹۷/ ۱۳۳ از امام صادق علیه السلام.

۱۴۴۴ (۴) هود: ۱۱/ ۶.

۱۴۴۵ (۱) یونس: ۱۰/ ۱۰۷.

۱۴۴۶ (۲) بحار الأنوار ۹۷/ ۱۳۳ از امام جواد علیه السلام.

۱۴۴۷ (۱) و در غیر کتب مشهوره روایت کرده اند که: در وقت تحویل بخواند، و بعضی ۳۶۶ مرتبه گفته اند. یا مُحَوّلَ الحَوْلِ

وَالأَحْوالِ حَوِّلْ حالَنـا إِلى أَحْسَنِ الحالِ. و به روايت ديگر: يا مُقَلِّبَ القُلُوبِ وَالأَبْصارِ يا مُدَبِّرَ اللَيلِ وَالنَّهارِ، يا مُحَوِّلَ، إلى آخره كذا فى زاد المعاد/ ۵۳۱. منه.

۱۴۴۸ (۲) الشورى: ۴۲/ ۵۰.

۱۴۴۹ (۱) الأنفال: ۸/ ۱۱.

۱۴۵۰ (۱) زاد المعاد: ۵۳۲- ۵۳۵.

۱۴۵۱ (۱) از بعضى روايات نقل شده كه بيست و يكم سفر كردن خوب است، و در روز هشتم و بيست و سيّم خوب نيست.(منه).

۱۴۵۲ (۲) مصباح الزائر ابن طاووس: ۲۶- ۲۷، فصل ۱.

۱۴۵۳ (۳) محاسن برقى ۲/ ۸۶ ح ۱۲۲۶ و ۱۲۲۷ و مصباح الزائر ابن طاووس: ۲۷.

۱۴۵۴ (۱) اجْمَعْنا: خ ل.

۱۴۵۵ (۲) وَعْثَاءِ: مشقّت و سختى.

۱۴۵۶ (۳) اللَّهُمَّ: خ.

۱۴۵۷ (۴) در مصباح الزائر: ده مرتبه.

۱۴۵۸ (۱) قصص: ۲۸/ ۲۲- ۲۸.

۱۴۵۹ (۲) مصباح الزائر: ۲۸- ۳۳.

۱۴۶۰ (۳) مصباح الزائر: ۳۴.

۱۴۶۱ (۱) أمان الأخطار: ۴۸، فصل ۳.

۱۴۶۲ (۲) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۱۷۷ باب ۷۲.

۱۴۶۳ (۳) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۲۷۴ باب ۷۴ ح ۲۴۲۱.

۱۴۶۴ (۴) مصباح الزائر: ۳۸.

۱۴۶۵ (۱) كافى ۴/ ۲۸۵ ح ۲.

۱۴۶۶ (۲) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۲۸۰ باب ۸۱ از پيامبر اكرم صلى الله عليه و آله.

۱۴۶۷ (۳) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۲۹۳ ح ۲۴۹۷ از پيامبر اكرم صلى الله عليه و آله.

۱۴۶۸ (۴) عيون أخبار الرضا عليه السلام ۲/ ۱۵۶ باب ۴۰ ح ۱۳ از امام صادق عليه السلام.

۱۴۶۹ (۵) مكارم الأخلاق ۱/ ۵۶۳ ح ۱۸۶۶.

۱۴۷۰ (۶) كافى ۴/ ۲۸۶- ۲۸۷.

۱۴۷۱ (۷) بحار الأنوار ۶۲/ ۳۲۶ نقل از رساله الذهبيّه در طب كه حضرت امام رضا عليه السلام براى مأمون فرستاده.

۱۴۷۲ (۱) مكارم الأخلاق ۱/ ۵۳۶ ح ۱۸۶۴.

۱۴۷۳ (۲) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۱۸۴ باب ۸۴.

۱۴۷۴ (۳) وسائل الشيعه ۴/ ۴۰.

۱۴۷۵ (۴) عروه الوثقى: مسئله ۱۵، احكام نماز مسافر.

۱۴۷۶ (۱) أمان سيّد ابن طاووس: ۳۴.

۱۴۷۷ (۲) مقنعه مفيد: ۴۹۴.

۱۴۷۸ (۳) مقنعه: ۴۹۴.

۱۴۷۹ (۴) مصباح الزائر: ۱۹۷.

۱۴۸۰ (۵) مصباح الزائر: ۱۹۷.

۱۴۸۱ (۶) مصباح الزائر: ۱۴۰.

۱۴۸۲ (۷) مصباح الزائر: ۱۹۷.

۱۴۸۳ (۸) دروس شهيد ۲/ ۲۳.

۱۴۸۴ (۱) و نيز شايسته است متمثّل شود به اين اشعار:

هَا عَبْدُكَ وَاقِفٌ ذَلِيْلٌ بِالْبَابِ يَمُدُّ كَفَّ سَائِلٍ

قَدْ عَزَّ عَلَيَّ سُوءُ حَالِي ما يَفْعَلُ مَا فَعَلْتُ عاقِلٌ

يَا أَكْرَمَ مَنْ رَجاهُ رَاجٍ عَنْ بَابِکَ لَايُرَدُّ سَائِلٌ

و هم بگوید:

شاها چه ترا سگی ببایدگر من بُوَم آن سگ تو شاید

هستم سگکی ز حبس جسته بر شاخ گل هوات بسته

خود را بخودی کشیده از جُل پیش تو کشیده از سر ذُل

افکن نظری براین سگ خویش سنگم مزن و مرانم از پیش

(منه)

۱۴۸۵ (۲) البدایه والنهایه ابن کثیر ۱۳/ ۱۸۱ در وقایع سال ۶۴۳.

۱۴۸۶ (۱) بحار الأنوار ۴۸/ ۸۵ ح ۱۰۵ نقل از عیون المعجزات شیخ حسین بن عبدالوهّاب: ۱۰۳.

۱۴۸۷ (۲) دروس ۲/ ۲۵.

۱۴۸۸ (۳) دروس ۲/ ۲۳.

۱۴۸۹ (۴) یعنی غلط است.

۱۴۹۰ (۵) دروس ۲/ ۲۳.

۱۴۹۱ (۱) دروس ۲/ ۲۳.

۱۴۹۲ (۲) بحار الأنوار ۲۴/ ۳۹۶ نقل از بصائر الدرجات.

۱۴۹۳ (۳) کافی ۳/ ۴۷۶.

۱۴۹۴ (۴) دروس ۲/ ۲۳.

۱۴۹۵ (۵) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۱۳۴.

۱۴۹۶ (۱) الدرّه النجفیّه: ۱۰۰.

۱۴۹۷ (۲) دروس ۲/ ۲۳.

۱۴۹۸ (۳) دروس ۲/ ۲۵.

۱۴۹۹ (۴) دروس ۲/ ۲۳.

۱۵۰۰ (۵) نور: ۲۴/ ۳۶.

۱۵۰۱ (۱) دروس ۲/ ۲۴.

۱۵۰۲ (۲) دروس ۲/ ۲۴.

۱۵۰۳ (۳) دروس ۲/ ۲۴.

۱۵۰۴ (۴) دروس ۲/ ۲۴.

۱۵۰۵ (۵) دروس ۲/ ۲۴ و ۲۵.

۱۵۰۶ (۱) محاسن برقى ۱/ ۲۰۴ ح ۳۵۶.

۱۵۰۷ (۲) من لا يحضره الفقيه ۳/ ۳۹۰ ح ۴۳۷۴.

۱۵۰۸ مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۱۵۰۹ (۱) أحزاب: ۳۳/ ۵۳.

۱۵۱۰ (۲) الْمُفْتَرَضَ: خ ل.

۱۵۱۱ (۱) أَهْلٌ لَهُ: خ ل.

۱۵۱۲ (۲) بلد الأمين: ۲۷۶.

۱۵۱۳ (۱) بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱۵.

۱۵۱۴ (۱) دروس ۲/ ۵.

۱۵۱۵ (۲) عيون اخبار الرضا عليه السلام ۲/ ۲۹۲ باب ۶۶ ح ۲۸ و باب ۲۲۱ ح ۱.

۱۵۱۶ (۳) خصال صدوق ۲/ ۶۱۶ باب ۴۰۰ ح ۱۰.

۱۵۱۷ (۱) نساء: ۴/ ۸۰.

۱۵۱۸ (۲) فتح: ۴۸/ ۱۰.

۱۵۱۹ (۳) امالی صدوق: م ۷۰، ح ۷.

۱۵۲۰ (۴) قرب الإسناد حمیری: ۶۵، ح ۲۰۵.

۱۵۲۱ (۵) کامل الزیارات: ۵۴۷ شماره ۸۳۸، باب ۱۰۸، ح ۱۰.

۱۵۲۲ (۶) تهذیب الأحکام ۶/ ۹ باب ۳ ح ۱۱.

۱۵۲۳ (۷) بحار الأنوار ۲۸/ ۳۹ باب ۲ ح ۱ نقل از امالی صدوق: م ۲۴، ضمن ح ۲.

۱۵۲۴ (۸) مقنعه: ۴۷۴، باب ۲۰.

۱۵۲۵ (۹) تهذیب الأحکام ۶/ ۷۸ باب ۲۶ ح ۲.

۱۵۲۶ (۱) کامل: ۲۳۹، باب ۴۴، ح ۲.

۱۵۲۷ (۲) مصباح الزائر ابن طاووس: ۴۵، فصل ۳.

۱۵۲۸ (۳) أَشْهَدُ: خ.

۱۵۲۹ (۱) نساء: ۴/ ۶۴.

۱۵۳۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۷۰۹ و من لا یحضره الفقیه ۲/ ۵۶۶.

۱۵۳۱ (۱) احزاب: ۳۳/ ۵۶.

۱۵۳۲ (۲) کامل الزیارات: ۵۳، باب ۳، ح ۴.

۱۵۳۳ (۳) مصباح المتهجّد: ۷۱۰.

۱۵۳۴ (۴) اللَّهُ: خ.

۱۵۳۵ (۵) وَ: خ.

۱۵۳۶ (۶) وَآتَانَا: نسخه.

۱۵۳۷ (۱) از« صلّى اللَّه» بعد از« فَقَدْ سَرَّ رَسُولَ اللَّهِ» تا اين جا: خ.

۱۵۳۸ (۱) بَيْنَ جَنْبَيْهِ كَما قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: نسخه.

۱۵۳۹ (۲) مصباح المتهجّد: ۷۱۱.

۱۵۴۰ (۳) المَغْصُوبِ حَقُّها ... المَمْنُوعِ إِرْثُها ... المَكْسُورِ ضِلْعُها: خ.

۱۵۴۱ (۱) والتَّحِيَّةِ: خ ل.

۱۵۴۲ (۲) وَحَبِيبَهُ: خ ل.

۱۵۴۳ (۳) وَقَرِينَهُ: خ ل.

۱۵۴۴ (۴) اقبال ۳/ ۱۶۴ باب ۷ فصل ۶ با اضافات كمى در وسط زيارت.

۱۵۴۵ (۵) تهذيب الأحكام ۶/ ۹ باب ۳ آخر ح ۱۰.

۱۵۴۶ (۶) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۱۹۴ ح ۱۰ نقل از مصباح الانوار.

۱۵۴۷ (۱) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا نَذِيرُ: نسخه.

۱۵۴۸ (۲) وَ: خ.

۱۵۴۹ (۱) مَا جَرَى: نسخه.

۱۵۵۰ (۱) فَلَقَدْ: خ ل.

۱۵۵۱ (۲) مَا مُثِّلَ مِنْ وَحْيِكَ: نسخه.

۱۵۵۲ (۳) مِنْ مُوالَاتِهِمْ: خ ل.

۱۵۵۳ (۴) نساء: ۴/ ۶۴.

۱۵۵۴ (۵) وَ: خ.

۱۵۵۵ (۱) مُقِرٌّ: خ ل.

۱۵۵۶ (۱) الْيَوْمِ: خ ل.

۱۵۵۷ (۱) زاد المعاد: ۴۱۳- ۴۲۴، باب ۴، فصل ۱۲ و مزار شهید اوّل: ۴۹، فصل ۱.

۱۵۵۸ (۲) المُستَخْزَنُونَ: خ ل.

۱۵۵۹ (۱) مصباح المتهجّد: ۲۸۸ و جمال الأسبوع: ۲۳۱، فصل ۲۶.

۱۵۶۰ (۲) تهذیب الأحکام ۶/ ۷ باب ۳ ح ۴.

۱۵۶۱ (۳) امالی طوسی: م ۳۷، ح ۱۶.

۱۵۶۲ (۴) تهذیب الأحکام ۶/ ۳ باب ۲ ح ۱.

۱۵۶۳ (۵) و بیاید در زیارت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در اذن دخول رواق مطهّرش زیارت مختصری از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله.(منه).

۱۵۶۴ (۱) احزاب: ۳۳/ ۵۶.

۱۵۶۵ (۲) حِباء: عطا.

۱۵۶۶ (۳) جمع خزیان، یعنی خوار.

۱۵۶۷ (۴) روضه کافی: ۱۷۵ ضمن خطبه آن حضرت شماره ۱۹۴.

۱۵۶۸ (۱) مزار کبیر مشهدی: ۸۸.

۱۵۶۹ (۲) در کامل الزیارات: أَهْلَ البِرِ وَالتَّقْوی.

۱۵۷۰ (۱) وَاسْتَکانَ: یعنی تضرّع و زاری نمود.

۱۵۷۱ (۲) کامل الزیارات ابن قولویه: ۱۱۸، باب ۱۵.

۱۵۷۲ (۳) تهذیب الأحکام ۶/ ۸۰ باب ۲۷ و ۲۸ و مصباح الزائر ابن طاووس: ۳۷۶، فصل ۱۱.

۱۵۷۳ (۴) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۲۰۷.

۱۵۷۴ (۱) زاد المعاد: ۴۷۶.

۱۵۷۵ (۱) دیوان ازریّه شیخ ازری: ۳۰.

۱۵۷۶ (۱) السَّلامُ عَلَيْکَ يَا ابْنَ خَيْرِ الْوَرى تا اين جا: نسخه.

۱۵۷۷ (۲) محمّد: خ.

۱۵۷۸ (۱) وَ: خ.

۱۵۷۹ (۲) مصباح الزائر: ۵۶.

۱۵۸۰ (۳) المَرضِيَّه: خ ل.

۱۵۸۱ (۱) مُؤْثِرَةً هَواهُ: خ.

۱۵۸۲ (۲) مصباح الزائر: ۵۸ و مزار کبير مشهدی: ۹۲، باب ۸.

۱۵۸۳ (۱) در مصدر: لرسول اللَّه صلّى اللَّه عليه وآله.

۱۵۸۴ (۲) مُتَقَرِّباً إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِزِيارَتِکَ، وَ: نسخه.

۱۵۸۵ (۳) أَبْتَغِی بِذلِکَ: خ ل.

۱۵۸۶ (۴) وَسَخَطِکَ وَمَقْتِکَ: خ.

۱۵۸۷ (۱) در مصباح الزائر: قَضاءِ حَوائِجِی.

۱۵۸۸ (۲) وَجَزاؤُهُ سُوءُ فِعْلِهِ: خ ل.

۱۵۸۹ (۳) مزار کبير: ۹۴ و مصباح الزائر: ۶۰.

۱۵۹۰ (۱) مستدرک الوسائل ۱۰/ ۱۹۸ نقل از شيخ فخر الدين در رساله نيّت.

۱۵۹۱ (۲) بيت الأحزان: ۱۴۱ و کفايه الأثر خزّاز قمّی: ۱۹۸.

۱۵۹۲ (۳) الفصول المختاره شيخ مفيد: ۱۳۱.

۱۵۹۳ (۱) در مصباح الزائر است: سَلامٌ عَلَيْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدارِ، سه مرتبه.

۱۵۹۴ (۲) قَدْ: خ.

۱۵۹۵ (۳) مزار کبير: ۹۷ و مصباح الزائر: ۶۲.

۱۵۹۶ (۱) بحار الانوار ۱۰۰/ ۲۲۲ نقل از مزار کبیر: ۹۸.

۱۵۹۷ (۲) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۲۲۴ نقل از مزار کبیر: ۱۰۱ و مصباح الزائر: ۶۴.

۱۵۹۸ (۱) مزار کبیر: ۱۰۸، باب ۱۳ و مصباح الزائر: ۶۵.

۱۵۹۹ (۲) کافی ۴/ ۵۶۳.

۱۶۰۰ (۳) قواعد و فوائد شهید: ۱۲۴، قاعده ۱۸۹.

۱۶۰۱ (۴) بحار الأنوار ۹۷/ ۱۸۲ نقل از کامل الزیارات: ۱۲.

۱۶۰۲ (۵) تهذیب الأحکام ۶/ ۱۹ باب ۵ ح ۲۳.

۱۶۰۳ (۱) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۱۳۵ نقل از شهید در دروس.

۱۶۰۴ (۲) مستدرک الوسائل ۱۰/ ۲۰۷ ح ۱۱۸۶۸.

۱۶۰۵ (۳) مستدرک الوسائل ۱۰/ ۲۰۲ باب ۱۲.

۱۶۰۶ (۴) اشعار از دعبل، و بقیّه آن در مسند امام رضا علیه السلام: ۱۸۹ تالیف آقای عطاردی موجود است.

۱۶۰۷ (۱) امالی طوسی: م ۸، ح ۲۲ و ترتیب الامالی ۶/ ۳۸ ح ۲۶۸۰.

۱۶۰۸ (۲) امالی طوسی: م ۸، ح ۲۳ و ترتیب الامالی ۶/ ۳۸ ح ۲۶۸۱.

۱۶۰۹ (۱) فرحه الغری: ۷۵، باب ۶.

۱۶۱۰ (۲) فرحه الغری: ۷۶، باب ۶.

۱۶۱۱ (۳) فرحه الغری: ۹۱، باب ۶.

۱۶۱۲ (۴) فرحه الغری: ۱۴۱.

۱۶۱۳ (۱) ثویّه: محلّی نزدیک کوفه می باشد.

۱۶۱۴ (۲) ارشاد ۱/ ۲۶.

۱۶۱۵ (۳) مجمع الآداب ابن فوطی ۴/ ۵۶۷ شماره ۴۴۶۸.

۱۶۱۶ (۱) ترتیب القاموس ۳/ ۳۳۹ مادّه« عود».

۱۶۱۷ (۲) دار السلام ۱/ ۲۲۳.

۱۶۱۸ (۱) تَوَجَّهْتُ: خ ل.

۱۶۱۹ (۱) ثَوابَ: خ.

۱۶۲۰ (۲) مزار شهید: ۶۷ و مصباح الزائر: ۱۱۸.

۱۶۲۱ (۱) دیوان ازریّه شیخ ازری: ۸۶.

۱۶۲۲ (۲) أعراف: ۷/ ۴۳.

۱۶۲۳ (۱) شیخ کفعمی از جمله زیارات حضرت رسول صلی الله علیه و آله شمرده این زیارت مختصر را تا: السلام علی أبی القاسم محمّد ورحمه اللّه وبرکاته. منه.

۱۶۲۴ (۲) الْمُقَرَّبِینَ: خ ل.

۱۶۲۵ (۱) وازَرُوا: کمک کردند.

۱۶۲۶ (۱) مُحْتَسِباً: عمل کننده برای خدا.

۱۶۲۷ (۱) صَرِیعَ الدَّمْعَهِ السَّاکِبَهِ: کشته شده اشک جاری.

۱۶۲۸ (۲) الرَّاتِبَهِ: ثابته.

۱۶۲۹ (۳) یَعْسُوبِ: رئیس.

۱۶۳۰ (۴) الدَّامِغَهِ: هلاک کننده.

۱۶۳۱ (۱) قَاصِمِ: شکننده.

۱۶۳۲ (۲) مُرْغِم: ذلیل کننده.

۱۶۳۳ (۳) سَلامُ اللَّهِ عَلَیْکَ: خ ل.

۱۶۳۴ (۴) وَصَلَّی اللَّهُ عَلَیْکَ: خ.

۱۶۳۵ (۱) لا تَجُوزُ: خ ل.

۱۶۳۶ (۱) کَما: خ ل.

۱۶۳۷ (۲) وَنَعْمائِنا وَکَرامَتِنَا: نسخه.

۱۶۳۸ (۳) اللَّهُمَّ لَاتَجْعَلْهُ: خ ل.

۱۶۳۹ (۱) وَالْمَغْفِرَهِ: خ ل.

۱۶۴۰ (۲) مزار شهید: ۷۰- ۹۱ و مصباح الزائر: ۱۲۰- ۱۳۰.

۱۶۴۱ (۱) قَدْ: خ.

۱۶۴۲ (۲) وَ: خ.

۱۶۴۳ (۳) مستدرک الوسائل ۱۰/ ۲۲۶ شماره ۱۹۰۵ نقل از مزار کبیر مشهدی: ۵۱۷.

۱۶۴۴ (۴) مزار کبیر: ۵۱۷.

۱۶۴۵ (۱) مزار شهید اوّل: ۶۹.

۱۶۴۶ (۲) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا أَمِیرَ الْمُؤْمِنِینَ: نسخه. اگر این زیارت برای غیر حضرت امیرالمؤمنین خوانده شود، السلام علیک یا امیرالمؤمنین آن گفته نمی شود.

۱۶۴۷ (۳) از« شاکرهً» تا« آلائِکَ»: نسخه.

۱۶۴۸ (۱) مَبْذُولَهٌ: نسخه.

۱۶۴۹ (۲) مَوْجُودَهٌ: نسخه.

۱۶۵۰ (۳) لَدَیْکَ: خ.

۱۶۵۱ (۴) مزار شهید: ۱۴۹- ۱۵۱.

۱۶۵۲ (۵) کامل الزیارات: ۹۴.

۱۶۵۳ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۳۹.

۱۶۵۴ (۲) مصباح المتهجّد: ۷۳۹.

۱۶۵۵ (۱) فرحه الغرى: ۹۴- ۹۶.

۱۶۵۶ (۱) وَ: خ.

۱۶۵۷ (۲) مستدرك الوسائل ۱۰/ ۲۲۲ ح ۱۱۹۰۰.

۱۶۵۸ (۱) انبياء: ۲۱/ ۲۸.

۱۶۵۹ (۲) كافى ۴/ ۵۶۹.

۱۶۶۰ (۱) دَجَا اللَّيْلُ وَغَسَقَ: شب تاريك شد.

۱۶۶۱ (۲) ذَرَّ شارِقٌ: وقتى كه آفتاب طلوع كرد.

۱۶۶۲ (۳) مِراس: به كسر، سختى و شدّت.

۱۶۶۳ (۱) وَ نِقْمَتَهُ الدَّامِغَهَ: نسخه.

۱۶۶۴ (۲) الزاهِرات: خ ل.

۱۶۶۵ (۱) زخرف: ۴۳/ ۴.

۱۶۶۶ (۲) رَسُولِ اللَّهِ: خ ل.

۱۶۶۷ (۱) لِحُجَّتِهِ: خ ل.

۱۶۶۸ (۲) النُّورَ الْعاقِبَ: يعنى نورى كه بعداز پيامبر اكرم صلى الله عليه و آله آمد.

۱۶۶۹ (۱) مزار كبير: ۲۱۴- ۲۲۵.

۱۶۷۰ (۱) وَجَمِيعِ الشُّهَداءِ وَالصِّدِّيقِينَ: نسخه.

۱۶۷۱ (۱) در مصدر: بَعْدَ أَنْ تَوارَتْ.

۱۶۷۲ (۲) زخرف: ۴۳/ ۴.

۱۶۷۳ (۱) وَ: خ.

۱۶۷۴ (۲) وَ: خ.

۱۶۷۵ (۳) اللَّهِ: خ.

۱۶۷۶ (۴) وَحَبِيسِ الظَّالِمِينَ: خ.

۱۶۷۷ (۱) مصباح الزائر: ۱۴۶- ۱۴۸.

۱۶۷۸ (۲) كُنْتُ: ظ.

۱۶۷۹ (۱) فرحه الغرى: ۴۶- ۴۷.

۱۶۸۰ مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۱۶۸۱ (۱) مقنعه مفيد: ۴۸۶.

۱۶۸۲ (۱) تهذيب الأحكام ۶/ ۳۰ با اختلاف در بعض الفاظ.

۱۶۸۳ (۲) مصباح الزائر: ۱۵۳، فصل ۷.

۱۶۸۴ (۳) مزار شهيد: ۱۰۸ و بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۵۹ نقل از شيخ مفيد.

۱۶۸۵ (۱) فِي اللَّهِ: خ.

۱۶۸۶ (۲) مُجْمِحُونَ: خ ل. به تقديم حاء مهمله بر معجمه، يعنى كفّ كننده از كار.

۱۶۸۷ (۱) توبه: ۹/ ۱۱۱- ۱۱۲.

۱۶۸۸ (۲) عَادِلٌ: خ ل.

۱۶۸۹ (۳) انعام: ۶/ ۱۵۳.

۱۶۹۰ (۱) عاصِيكَ: خ ل.

۱۶۹۱ (۲) ناكِلًا: ذليل و ضعيف.

۱۶۹۲ (۳) لَاتَحْفِلُ: باک نداشتی.

۱۶۹۳ (۱) كلمه اى است كه در مقام ترسانيدن استعمال مى شود، مى گويند: أولى لک، يعنى شرّ و هلاكت نزديک است به

تو.

۱۶۹۴ (۲) لَاشَرِهْتَ: حرص نزدی.

۱۶۹۵ (۳) طه: ۲۰/ ۸۲.

۱۶۹۶ (۱) قُدْماً: اقدام در امر بدون برگشت از آن.

۱۶۹۷ (۲) زمر: ۳۹/ ۹.

۱۶۹۸ (۳) نساء: ۴/ ۹۵- ۹۶.

۱۶۹۹ (۱) توبه: ۹/ ۱۹- ۲۲.

۱۷۰۰ (۲) دَحْضاً: باطل شدن.

۱۷۰۱ (۳) مائده: ۵/ ۶۷.

۱۷۰۲ (۴) الْهَجِيرِ: وسط روز.

۱۷۰۳ (۱) مائده: ۵/ ۵۴- ۵۶.

۱۷۰۴ (۲) آل عمران: ۳/ ۵۳.

۱۷۰۵ (۳) آل عمران: ۳/ ۸.

۱۷۰۶ (۴) شعراء: ۲۶/ ۲۲۷.

۱۷۰۷ (۵) حشر: ۵۹/ ۹.

۱۷۰۸ (۶) سجده: ۳۲/ ۱۸- ۱۹.

۱۷۰۹ (۱) احزاب: ۳۳/ ۱۰- ۱۳.

۱۷۱۰ (۲) احزاب: ۳۳/ ۲۲.

۱۷۱۱ (۳) احزاب: ۳۳/ ۲۵.

۱۷۱۲ (۴) تَذُودُ بُهَمَ: دور می کردی دلاوران. جمع بُهْمَه- به ضمّ باء و سکون هاء- یعنی شجاع، و شاید از این احتمال مرحوم

مجلسی غفلت نموده.

محقّق گوید: به بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۶۹ مراجعه شود.

۱۷۱۳ (۵) توبه: ۹/ ۲۵- ۲۶.

۱۷۱۴ (۱) توبه: ۹/ ۲۷.

۱۷۱۵ (۲) احزاب: ۳۳/ ۱۵.

۱۷۱۶ (۳) لَاجَرِيحَةَ: خ ل.

۱۷۱۷ (۴) وَاللَّهِ: خ.

۱۷۱۸ (۱) توبه: ۹/ ۱۱۹.

۱۷۱۹ (۲) غَمَطَ: كوچك و خوار شمرد.

۱۷۲۰ (۱) معارج: ۷۰/ ۱۹- ۲۲.

۱۷۲۱ (۲) صافّات: ۳۷/ ۱۰۲.

۱۷۲۲ (۳) بقره: ۲/ ۲۰۷.

۱۷۲۳ (۱) طه: ۲۰/ ۹۰- ۹۱.

۱۷۲۴ (۲) تَقْرِيظِ: نيك افزودن در ستايش.(منه).

۱۷۲۵ (۳) احزاب: ۳۳/ ۲۳.

۱۷۲۶ (۱) وَآلِ مُحَمَّدٍ: خ ل.

۱۷۲۷ (۲) مزار شهيد: ۱۰۹- ۱۳۰ و بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۵۹- ۳۶۸ ح ۶.

۱۷۲۸ (۱) اقبال ۲/ ۳۰۶ فصل ۶ باب ۵.

۱۷۲۹ (۲) تحفه الزائر: ۶۹ اوّل زيارت دوّم: الحمد للّه الّذى أكرمنى بمعرفته، و در ص ۷۳ اوّل زيارت سوّم: السلام عليك يا ولىّ اللّه ...

۱۷۳۰ (۱) لَظی: دوزخ.

۱۷۳۱ (۲) وَكَهْفَ: خ ل.

۱۷۳۲ (۱) السَّلامُ عَلَيْکَ يَا سَيِّدَ الْوَصِيِّينَ: نسخه. سَيِّدَ الْمُؤْمِنِينَ: خ ل.

۱۷۳۳ (۱) المرْضِيَّهِ ابْنَهِ الأَطْهارَ: خ.

۱۷۳۴ (۲) أَ نَّکَ: نسخه.

۱۷۳۵ (۳) وَحُجَّتَهُ: خ.

۱۷۳۶ (۱) مزار شهید: ۱۳۱- ۱۳۷ و اقبال ۳/ ۱۳۰ فصل ۱۲ باب ۴.

۱۷۳۷ (۲) مزار کبیر مشهدی: ۲۰۵.

۱۷۳۸ (۱) زاد المعاد: ۴۲۴.

۱۷۳۹ (۲) مزار کبیر: ۳۸، ح ۱۳.

۱۷۴۰ (۳) مزار کبیر: ۳۷، ضمن ح ۱۲.

۱۷۴۱ (۱) دیوان ازریّه شیخ ازری: ۸۵.

۱۷۴۲ (۲) مزار کبیر: ۲۰۳.

۱۷۴۳ (۳) تحفه الزائر: ۸۳.

۱۷۴۴ (۱) قَوَيْتَ: خ ل.

۱۷۴۵ (۲) وَ: خ.

۱۷۴۶ (۳) هُدِىَ: خ ل.

۱۷۴۷ (۱) خِصْباً: بَرَكت.

۱۷۴۸ (۲) ذَلِيلًا: خ ل. و در مزار و مصباح: ضعيفاً ذليلًا.

۱۷۴۹ (۳) وَجَزْمٌ: خ ل.

۱۷۵۰ (۴) بِکَ: خ.

۱۷۵۱ (۵) بِکَ: خ.

۱۷۵۲ (۱) وَالنَّصِيحَه: خ.

۱۷۵۳ (۲) أَنَّکَ جَنْبِ اللَّهِ وَبابُهُ، وَأَ نَّکَ حَبِيبُ اللَّهِ: خ ل.

۱۷۵۴ (۱) یونس: ۱۰/ ۲.

۱۷۵۵ (۲) مصباح الزائر: ۱۷۶ و مزار: ۱۳۸- ۱۴۵.

۱۷۵۶ (۱) کنز الدقائق ۱۴/ ۳۴۰.

۱۷۵۷ (۲) کامل الزیارات: ۷۴، ح ۸، باب ۸.

۱۷۵۸ (۳) کامل الزیارات: ۷۰، ح ۲، باب ۸.

۱۷۵۹ (۴) کامل الزیارات: ۷۲ و ۷۳، ح ۵ و ۷.

۱۷۶۰ (۵) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۹۰ ضمن ح ۴ نقل از امالی صدوق: م ۴۰، ح ۸.

۱۷۶۱ (۶) مزار کبیر: ۱۲۳، ح ۲، باب ۴.

۱۷۶۲ (۷) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۹۴ ضمن ح ۲۸ نقل از مزار کبیر.

۱۷۶۳ (۸) کامل الزیارات: ۷۱، ح ۳ و ۴، باب ۸.

۱۷۶۴ (۱) مزار کبیر: ۱۲۳، ح ۲، باب ۴.

۱۷۶۵ (۲) کافی ۳/ ۴۹۰.

۱۷۶۶ (۳) کامل الزیارات: ۷۱، ح ۳، باب ۸ از امام باقر علیه السلام.

۱۷۶۷ (۴) به بحار الأنوار ۱۰۰/ ۴۰۴ ح ۵۹ مراجعه شود.

۱۷۶۸ (۱) در مصباح الزائر: عَلَى مَولانا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ.

۱۷۶۹ (۲) وَبُنْيانِ: نسخه.

۱۷۷۰ (۱) حَبِيبِ اللَّهِ: خ.

۱۷۷۱ (۲) وَالصَّادِقِينَ: خ ل.

۱۷۷۲ (۳) وَالصِّدِّيقِينَ: خ ل.

۱۷۷۳ (۱) اخِذَتْ بَيْعَتُهُ: نسخه.

۱۷۷۴ (۲) قِسْم: به كسر، يعنى بهره و نصيب.

۱۷۷۵ (۳) در مصباح الزائر: حُكَماءُ اللَّهِ فِى أَرْضِهِ.

۱۷۷۶ (۴) مصباح الزائر: ۷۷- ۷۹.

۱۷۷۷ (۵) نحل: ۱۶/ ۹۰.

۱۷۷۸ (۱) بحار الأنوار ۴۰/ ۲۴۲ ح ۲۰ نقل از خرائج.

۱۷۷۹ (۲) وَمُعْتَمدِى: خ ل.

۱۷۸۰ (۱) مصباح الزائر: ۷۹.

۱۷۸۱ (۲) وَسَأَلْتُكَ ما زكى: خ ل. يعنى افزونى پيوسته.

۱۷۸۲ (۳) جائِحه: سختى.

۱۷۸۳ (۴) مصباح الزائر: ۸۰.

۱۷۸۴ (۵) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۴۱۲ نقل از بعضى مؤلفات قدماء اصحاب.

۱۷۸۵ (۶) مصباح الزائر: ۸۰.

۱۷۸۶ (۱) لَامَنَّاً بِهِ عَلَيْكَ: خ ل.

۱۷۸۷ (۲) إِلَيْكَ: خ.

۱۷۸۸ (۳) مِنْ: ظ.

۱۷۸۹ (۱) مصباح الزائر: ۸۰- ۸۳.

۱۷۹۰ (۲) صحيفه سجاديّه: ۶۷، دعاء ۲۴.

۱۷۹۱ (۱) كافى ۳/ ۴۹۳ ح ۴ و ۵ و ۶ و ۸.

۱۷۹۲ (۲) كافى ۳/ ۴۹۳ ضمن ح ۶.

۱۷۹۳ (۱) كافى ۳/ ۴۹۳ ضمن ح ۷.

۱۷۹۴ (۲) مصباح الزائر: ۸۳.

۱۷۹۵ (۱) مزار كبير مشهدى: ۱۶۷.

۱۷۹۶ (۱) مصباح الزائر: ۸۴.

۱۷۹۷ (۲) مِنَ: ظ.

۱۷۹۸ (۱) خَافِضٌ: خ ل.

۱۷۹۹ (۲) مزار كبير مشهدى: ۱۶۴- ۱۶۵ و مزار شهيد: ۲۵۳- ۲۵۴.

۱۸۰۰ (۳) مزار كبير مشهدى: ۱۶۸.

۱۸۰۱ (۱) مصباح الزائر: ۸۵.

۱۸۰۲ (۲) لَاقَادِراً: خ.

۱۸۰۳ (۱) وَآلِ مُحَمَّدٍ: خ ل.

۱۸۰۴ (۲) مصباح الزائر: ۸۵- ۸۶.

۱۸۰۵ (۳) وَ: خ.

۱۸۰۶ (۴) مِنْهُ: خ ل.

۱۸۰۷ (۱) مصباح الزائر: ۸۶- ۸۷.

۱۸۰۸ (۱) مصباح الزائر: ۸۷.

۱۸۰۹ (۲) شعراء: ۲۶/ ۸۸- ۸۹.

۱۸۱۰ (۳) فرقان: ۲۵/ ۲۷.

۱۸۱۱ (۴) الرحمن: ۵۵/ ۴۱.

۱۸۱۲ (۵) لقمان: ۳۱/ ۳۳.

۱۸۱۳ (۶) غافر: ۴۰/ ۵۲.

۱۸۱۴ (۷) انفطار: ۸۲/ ۱۹.

۱۸۱۵ (۱) عبس: ۸۰/ ۳۴- ۳۷.

۱۸۱۶ (۲) معارج: ۷۰/ ۱۱- ۱۶.

۱۸۱۷ (۱) مصباح الزائر: ۸۸- ۹۰.

۱۸۱۸ (۲) مصباح الزائر: ۹۱.

۱۸۱۹ (۱) يَا شَاهِدُ .. وَيَا غَالِبُ .. وَيَا قَرِيبُ: خ.

۱۸۲۰ (۲) مصباح الزائر: ۹۸.

۱۸۲۱ (۳) مصباح الزائر: ۹۹.

۱۸۲۲ (۴) در مصباح الزائر چاپ سنه ۱۴۱۷ تحقيق مؤسّسه آل البيت سوره قدر را بعد از سوره سبّح اسم ذكر نموده، شايد نسخه مصباح كه در دست مرحوم قمى بوده غير از اين نسخه بوده است.

۱۸۲۳ (۱) وَسَلَامُهُ: خ ل.

۱۸۲۴ (۲) بِهِ: خ ل.

۱۸۲۵ (۱) اللَّهُ: خ.

۱۸۲۶ (۲) وَإِيَّاكَ: خ ل.

۱۸۲۷ (۳) مصباح الزائر: ۱۰۴.

۱۸۲۸ (۱) مزار كبير مشهدى: ۱۳۴، ح ۷، باب ۵.

۱۸۲۹ (۱) تهذيب الأحكام ۶/ ۳۸ ح ۲۱ باب ۱۰.

۱۸۳۰ (۱) عمده الزائر سيد حيدر حسينى كاظمينى: ۱۲۶- ۱۲۷.

۱۸۳۱ (۱) أَحْيِنِى إِذا كانت: خ ل.

۱۸۳۲ (۲) وَتَوَفَّنِى: خ ل.

۱۸۳۳ (۱) عَلَىَّ: خ ل.

۱۸۳۴ (۲) إِلَيْكَ: خ.

۱۸۳۵ (۳) مصباح الزائر: ۱۰۵- ۱۰۶.

۱۸۳۶ (۴) يا حَىُّ: خ ل.

۱۸۳۷ (۵) عمده الزائر كاظمى: ۱۳۱.

۱۸۳۸ (۶) مَنْ هُوَ: خ.

۱۸۳۹ (۷) يا كافِياً: خ ل.

۱۸۴۰ (۸) مصباح الزائر: ۱۰۶.

۱۸۴۱ (۱) مصباح الزائر: ۴۳۵.

۱۸۴۲ (۱) المَوْقِفِ: خ ل.

۱۸۴۳ (۲) مصباح الزائر: ۱۰۷- ۱۰۸.

۱۸۴۴ (۳) رجال كشّى ۱/ ۲۸۴ شماره ۱۱۹ شرح حال زيد بن صوحان.

۱۸۴۵ (۴) بحار الأنوار ۳۴/ ۳۰۸ نقل از نهج البلاغه.

۱۸۴۶ (۵) بحار الأنوار ۲۳/ ۲۱۱ ضمن ح ۱۹ نقل از كنز الفوائد كراجكى.

۱۸۴۷ (۱) بحار الأنوار ۴۲/ ۲۹۵ و ۲۹۶.

۱۸۴۸ (۲) اقبال ۲/ ۲۱۲ فصل ۲۳ باب ۸.

۱۸۴۹ (۱) مصباح الزائر: ۱۹۳- ۱۹۵ و کامل الزيارات: ۲۲۸، ح ۲، باب ۴۰ و کافی ۴/ ۵۸۲ ح ۱۱.

۱۸۵۰ (۱) بحفظك: خ.

۱۸۵۱ (۲) مزار كبير: ۴۱۷.

۱۸۵۲ (۳) کافی ۴/ ۵۸۷ ح ۲ باب نوادر.

۱۸۵۳ (۴) كامل الزيارات: ۲۴۸، ح ۱ و ۳، باب ۴۷.

۱۸۵۴ (۵) كامل الزيارات: ۲۵۰، ح ۴، باب ۴۷.

۱۸۵۵ (۱) کافی ۱/ ۴۶۶ ح ۹.

۱۸۵۶ (۱) مراجعه شود به كتاب كشف اليقين علّامه حلّى: ۴۲۳- ۴۳۴، بحث ۲۶ نقل از ثعلبى.

۱۸۵۷ (۲) كامل الزيارات: ۲۵۵، ح ۴، باب ۴۹.

۱۸۵۸ (۳) کافی ۸/ ۱۰۲ ح ۷۳.

۱۸۵۹ (۱) كامل الزيارات: ۲۵۰- ۲۵۱، باب ۴۸، ح ۱.

۱۸۶۰ (۲) بحار الأنوار ۱۰۱/ ۱۷۵.

۱۸۶۱ (۱) كامل الزيارات: ۳۴۲، ح ۱، باب ۷۵.

۱۸۶۲ (۲) كامل الزيارات: ۳۴۹، ح ۱۰، باب ۷۶.

۱۸۶۳ (۳) كامل الزيارات: ۳۴۵، ح ۷، باب ۷۵.

۱۸۶۴ (۴) كامل الزيارات: ۳۴۶، ح ۸، باب ۷۵.

۱۸۶۵ (۵) مصباح الزائر: ۱۹۷.

۱۸۶۶ (۶) كامل الزيارات: ۳۶۷، ح ۳، باب ۷۹.

۱۸۶۷ (۱) كامل الزيارات: ۳۷۵، ح ۵، باب ۷۹.

۱۸۶۸ (۱) كامل الزيارات: ۳۸۴، ح ۱۵، باب ۷۹.

۱۸۶۹ (۲) کامل الزيارات: ۴۳۵، ضمن ح ۵، باب ۸۳.

۱۸۷۰ (۳) مصباح الزائر: ۲۱۲.

۱۸۷۱ (۴) کامل الزيارات: ۴۳۴، ح ۳، باب ۸۳.

۱۸۷۲ (۱) کامل الزيارات: ۴۱۷، باب ۷۹.

۱۸۷۳ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۱۸۷۴ (۲) کامل الزيارات: ۴۳۳، ح ۱، باب ۸۳.

۱۸۷۵ (۳) و بدان که در ملحقات این کتاب دعایی ذکر می شود(ص ۷۹۳) که جامع ترین دعاها است که در روضات ائمّه علیهم السلام خوانده می شود، از خواندن آن غفلت نکنید.(منه).

۱۸۷۶ (۴) مکانی: خ ل.

۱۸۷۷ (۱) بِسُؤْلی: خ ل.

۱۸۷۸ (۲) مصباح الزائر: ۲۰۴.

۱۸۷۹ (۳) أَحَدٍ مِنْ: خ.

۱۸۸۰ (۴) الرَّضِيِّ الْمَرْضِيِّ التَّقِيِّ: خ.

۱۸۸۱ (۱) از« الزَّاهِدِ» تا« الْهُدَى»: نسخه.

۱۸۸۲ (۱) کَثِيرَةً: خ.

۱۸۸۳ (۲) مصباح الزائر: ۲۴۸.

۱۸۸۴ (۱) مصباح المتهجّد: ۲۷۹ در اعمال هفته.

۱۸۸۵ (۲) عدّه الداعی: ۷۷ قسم پنجم.

۱۸۸۶ (۳) بحار الأنوار ۱۰۱/ ۲۸۷ نقل از مصباح الزائر.

۱۸۸۷ (۴) بحار الأنوار ۱۰۱/ ۲۸۵ نقل از قرب الإسناد.

۱۸۸۸ (۱) كامل الزيارات: ۱۷۷، ح ۱۹، باب ۲۷.

۱۸۸۹ (۲) كامل الزيارات: ۱۷۵، ح ۱۳، باب ۲۷.

۱۸۹۰ (۳) كامل الزيارات: ۱۸۷، ح ۲۳، باب ۲۸ و ص ۴۹۵، ح ۱۷، باب ۹۸.

۱۸۹۱ (۱) كامل الزيارات: ۵۳۸، ح ۱، باب ۱۰۸.

۱۸۹۲ (۲) كامل الزيارات: ۴۸۶، ح ۳، باب ۹۷.

۱۸۹۳ (۳) مصباح الزائر: ۲۵۴.

۱۸۹۴ (۱) ثائِرُ اللَّهِ فِی الْأَرْضِ وَابْنُ ثائِرِهِ: خ ل.

۱۸۹۵ (۱) أَمَرْتَ بِها: خ ل.

۱۸۹۶ (۲) الْكَلِبَ: سخت.

۱۸۹۷ (۳) وَبِكُمْ يُثْبِتُ: خ.

۱۸۹۸ (۴) تِرَةَ: نقصان.

۱۸۹۹ (۵) تَسِيخُ: خ.

۱۹۰۰ (۶) عَلی: خ ل.

۱۹۰۱ (۷) در كافی: مَثْواهُم.

۱۹۰۲ (۸) وَ: خ ل.

۱۹۰۳ (۹) در كافی: يَا ابْنَ عَلَيٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ.

۱۹۰۴ (۱) أَنَا: نسخه.

۱۹۰۵ (۲) كافی ۴/ ۵۷۵.

۱۹۰۶ (۳) تهذيب الأحكام ۶/ ۵۴ ح ۱ باب ۱۸ و من لا يحضره الفقيه ۲/ ۵۹۴ ح ۳۱۹۹.

۱۹۰۷ (۱) كافی: أُجَدِّدُ.

۱۹۰۸ (۲) کافی ۴/ ۵۷۷ ح ۳.

۱۹۰۹ (۱) در مصباح الزائر: فِی أَرْضِهِ وَسَمائِهِ.

۱۹۱۰ (۲) مصباح الزائر: ۲۵۲.

۱۹۱۱ (۳) کامل الزیارات: ۳۷۴، ح ۴، باب ۷۹.

۱۹۱۲ (۱) کامل الزیارات: ۳۷۸، ح ۷ و ۸، باب ۷۹.

۱۹۱۳ (۲) السَّلامُ عَلَیْکَ: خ.

۱۹۱۴ (۳) کامل الزیارات: ۳۸۲، ح ۱۳، باب ۷۹.

۱۹۱۵ (۱) ترجمه آیه ۴ سوره رعد.

۱۹۱۶ (۱) مَلائِکَهَ رَبِّی: خ ل.

۱۹۱۷ (۱) أَمِیر الْمُؤْمِنِینَ وَلیِّ اللَّه: خ ل.

۱۹۱۸ (۲) مِنْ: خ ل.

۱۹۱۹ (۳) مُدْلَهِمَّات ثِیَابِها: جامه های تاریک.

۱۹۲۰ (۴) وَبِآیاتِکُمْ: خ ل.

۱۹۲۱ (۱) در حاشیه مفاتیح الجنان: لیس فی النسخ الموجوده عندنا من المصباح بعد« الشهید»« وابن الشهید» ولکنّه موجوده فی کتب العلّامه المجلسی رحمه الله.(منه).

محقّق گوید: کلمه« وابن الشهید» در مصباح المتهجّد چاپ شده به تحقیق آقای علی اصغر مروارید موجود است، شاید نسخه مرحوم قمّی غیر از این نسخه بوده است.

۱۹۲۲ (۲) وَ: خ.

۱۹۲۳ (۳) الزَّکِیِّ: خ ل.

۱۹۲۴ (۴) الَّتِی أَنْتُمْ: خ.

۱۹۲۵ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۱۷- ۷۲۳.

۱۹۲۶ (۱) لؤلؤ و مرجان نوری: ۱۰۰.

۱۹۲۷ (۱) رجال کشّی، شرح حال یونس بن عبدالرحمان: شماره ۹۱۵.

۱۹۲۸ (۱) رجال کشّی، شرح حال فضل بن شاذان: شماره ۱۰۲۳.

۱۹۲۹ (۲) کافی ۳/ ۴۷۶ باب نماز حاجت ح ۱.

۱۹۳۰ (۳) کمال الدین شیخ صدوق ۲/ ۳۵۲ ح ۴۹.

۱۹۳۱ (۱) وَ: خ.

۱۹۳۲ (۲) یعنی تحیّات زاکیه از من علاوه بر تحیّات سابقه بر تو در اوّل روز و آخر آن.

۱۹۳۳ (۳) در مصباح الشیخ: وعَنْ فَاطِمَةَ والْحَسَنِ وَالحُسَیْنِ.

۱۹۳۴ (۴) وبآبائکم: خ ل.

۱۹۳۵ (۱) وَ: خ.

۱۹۳۶ (۲) فی العالمین: خ ل.

۱۹۳۷ (۳) کامل الزیارات: ۴۴۰، ح ۱، باب ۸۵ و مصباح المتهجّد: ۷۲۴.

۱۹۳۸ (۴) تهذیب الأحکام ۶/ ۶۶.

۱۹۳۹ (۱) فَأَلْحَقَکَ: خ ل.

۱۹۴۰ (۲) مصباح الزائر: ۲۱۴- ۲۱۵.

۱۹۴۱ (۱) عَلَیْهِ السَّلامُ: خ.

۱۹۴۲ (۲) مزار مفید: ۱۲۱، باب ۵۵ و مصباح الزائر: ۲۱۵ و کامل الزیارات: ۴۴۲، ح ۱، باب ۸۶ و تهذیب الأحکام ۶/ ۷۰ باب ۲۱.

۱۹۴۳ (۳) خصال شیخ صدوق: ۶۸، شماره ۱۰۱ و امالی صدوق: ۵۴۸، م ۷۰، ح ۱۰.

۱۹۴۴ (۱) مقاتل الطالبیّین: ۹۰.

۱۹۴۵ (۲) جَماهِیرِ النَّقَد: جماعت گوسفند.

۱۹۴۶ (۳) حاشیه شرح الأخبار قاضی نعمان ۳/ ۱۸۶ نقل از اخفش در شرح کامل.

۱۹۴۷ (۴) اقبال ۳/ ۲۱۹ فصل ۲۷ باب ۸.

۱۹۴۸ (۱) کامل الزیارات: ۲۳۹ ح ۱ و ۲ باب ۷۳.

۱۹۴۹ (۲) السَّلامُ عَلَیْکَ یَا ابْنَ سَیِّدِ الْمُرْسَلِینَ: نسخه.

۱۹۵۰ (۱)« السَّلامُ عَلَیْکَ یَا بابَ حِطَّهٍ» تا این جا: نسخه.

۱۹۵۱ (۲) اسراء: ۱۷/ ۱۰۸.

۱۹۵۲ (۳) فیها: خ.

۱۹۵۳ (۴) قَدْ: خ.

۱۹۵۴ (۱) مصباح الزائر: ۲۹۱- ۲۹۳ و مزار شهید: ۱۷۱- ۱۷۴.

۱۹۵۵ (۲) السَّامِیَهِ: خ.

۱۹۵۶ (۱) أَ نَّکُمْ: خ.

۱۹۵۷ (۲) مِنَ: خ ل.

۱۹۵۸ (۳) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۳۷ نقل از شیخ مفید و مزار شهید: ۱۷۴- ۱۷۵.

۱۹۵۹ (۴) مصباح الزائر: ۲۹۳- ۲۹۹.

۱۹۶۰ (۱) السّلام علی لُیُوثِ الغابات: خ ل. و غابات به معنی نیزار است، چون در میدان جنگ تیر و نیزه زیاد است، میدان جنگ را به نیزار تشبیه کرده است.

۱۹۶۱ (۲)« السَّلامُ عَلَیْکَ یَا وارِثَ آدَمَ» تا« خلیلِ اللَّهِ»: نسخه.

۱۹۶۲ (۳) وَبَرَزْتَ: خ ل.

۱۹۶۳ (۴) ونَجِیُّهُ: خ ل.

۱۹۶۴ (۵) وَابْنَ مَوْلایَ: نسخه.

۱۹۶۵ (۱) یا مَهْدِیِّینَ: خ ل.

۱۹۶۶ (۲) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۴۵ ح ۱ باب ۲۷ نقل از شیخ مفید.

۱۹۶۷ (۱) ملائکه و: خ.

۱۹۶۸ (۲) کامل الزیارات: ۳۳۴، ح ۳، باب ۷۲ و اقبال ۳/ ۳۳۸ فصل ۵۲ باب ۹.

۱۹۶۹ (۳) بلد الأمین: ۲۸۴.

۱۹۷۰ (۱) ملک و: خ.

۱۹۷۱ (۲) اقبال ۱/ ۳۸۳ باب ۲۷.

۱۹۷۲ (۳) اقبال ۱/ ۳۸۴ باب ۲۷.

۱۹۷۳ (۴) اقبال ۱/ ۳۸۴ باب ۲۷.

۱۹۷۴ (۵) کامل الزیارات: ۵۴۶، ح ۸، باب ۱۰۸.

۱۹۷۵ (۱) فاطِمَةَ: خ.

۱۹۷۶ (۱) جاهَدْتَ وَ: خ.

۱۹۷۷ (۲) مزار کبیر: ۴۱۴- ۴۱۶ و بحار الأنوار ۱۰۰/ ۳۵۰- ۳۵۱.

۱۹۷۸ (۱) کامل الزیارات: ۳۳۵، ح ۶، باب ۷۲.

۱۹۷۹ (۲) مصباح الزائر: ۳۲۹.

۱۹۸۰ (۳) تهذیب الأحکام ۶/ ۵۱ ح ۳۴.

۱۹۸۱ (۴) کامل الزیارات: ۴۵۲، ح ۱۰، باب ۸۸.

۱۹۸۲ (۱) الزَّهْراءِ: خ.

۱۹۸۳ (۲) مِنْ: خ.

۱۹۸۴ (۱) اللَّهُمَّ: خ.

۱۹۸۵ (۲) أَ فْضَلَ: خ.

۱۹۸۶ (۳) فَأَعْذَرَ: مبالغه كرد.

۱۹۸۷ (۴) وَخَيَّبَه: خ ل.

۱۹۸۸ (۱) مصباح الزائر: ۳۲۹- ۳۳۳ و مزار كبير: ۴۲۱- ۴۲۷.

۱۹۸۹ (۱) غزوه: خ ل.

۱۹۹۰ (۲) ثواب الأعمال: ۸۹، باب ثواب كسى كه زيارت قبر امام حسين عليه السلام بنمايد.

۱۹۹۱ (۳) كامل الزيارات: ۳۱۷، ح ۳، باب ۷۰.

۱۹۹۲ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۱۶.

۱۹۹۳ (۲) اعراف: ۷/ ۴۳.

۱۹۹۴ (۱) وَمُنْقَلِبِى إِلَى رَبِّى: نسخه.

۱۹۹۵ (۱) أَصْحابِ أَهْلِ: خ.

۱۹۹۶ (۲) وَانْتَهَكَتْ فِيكَ حُرْمَةَ الْإِسْلامِ: خ.

۱۹۹۷ (۱) السَّلامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلاىَ: نسخه.

۱۹۹۸ (۱) مصباح الزائر: ۳۴۷ و مزار شهيد: ۱۹۶- ۳۰۲.

۱۹۹۹ (۱) السَّلامُ عَلَيْكَ يا خِيَرَةَ اللَّهِ وابن خِيَرَتِهِ: نسخه مجلسى.

در حاشيه اصل نوشته شده: مخفى نماند كه يكى از موثّقين كه در ديانت و صداقت او ابداً شبهه و شكّى نيست نقل كرد از مرحوم آيه اللَّه آقا سيّد محمّدكاظم يزدى طاب ثراه كه طريقه متّخذه و معموله ايشان اين بود كه مى فرمودند: بايد رفت در مكان بلند، و ابتدا يك زيارت از زيارات حضرت امير عليه السلام بخواند، بعد از آن يك سلام مختصر به حضرت سيّدالشهداء عليه السلام، بعد از آن لعن بسيار شديد مؤكّدى بر قاتلان آن مظلوم، بعد از آن دو ركعت نماز زيارت، بعد از آن صد مرتبه تكبير، بعد از آن زيارت عاشورا را بخواند با صد مرتبه لعن و صد مرتبه سلام، واللَّهُمَّ خُصَّ، و دعاء سجده، بعد از آن دو ركعت ديگر بخواند.

و این عاصی خودم از مرحوم آیه اللّه آقای حاج شیخ عبدالکریم یزدی طاب ثراه شنیدم که فرمود: طریق مرحوم آیه اللّه میرزای شیرازی بزرگ طاب ثراه این بود، و این طریق را نقل فرمودند به غیر از زیارت حضرت امیر علیه السلام و صد مرتبه تکبیر، و فرمودند که: ایشان این طریق را طریق صحیح و جمع بین اخبار می دانسته. امید است که مؤمنین این عاصی از دعا فراموش نفرمایند. العاصی محمّدعلی الطهرانی.

۲۰۰۰ (۲) بِکُمْ: خ ل.

۲۰۰۱ (۱) مصدر: وَمِنْ أَشْیاعِهِمْ.

۲۰۰۲ (۲) شَمِراً: خ ل.

۲۰۰۳ (۳) بِکَ: نسخه.

۲۰۰۴ (۴) از« مِمَّنْ قَاتَلَکَ» تا این جا: خ.

۲۰۰۵ (۱) لیس فی النسخ کلمه« الّذی» بعد« المحمود».(منه).

۲۰۰۶ (۲) طَلَبَ ثَارِکُمْ: خ ل.

۲۰۰۷ (۳) مهدیٍّ: نسخه.

۲۰۰۸ (۴) بِالْحَقِّ خ.

۲۰۰۹ (۵) الأرَضِین: نسخه.

۲۰۱۰ (۶) فِیهِ: خ ل.

۲۰۱۱ (۷) لِسانِکَ وَ: خ.

۲۰۱۲ (۸) صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: در هر دو مورد: نسخه.

۲۰۱۳ (۹) علیه السلام: خ.

۲۰۱۴ (۱۰) مِنْکَ: خ.

۲۰۱۵ (۱) عَلَیْهِ وَ: خ.

۲۰۱۶ (۲) الّذین: خ ل.

۲۰۱۷ (۳) وَتابَعَتْ: خ. وَتايَعَتْ: نسخه.

۲۰۱۸ (۴) أَبَداً: خ.

۲۰۱۹ (۵) لِزِيَارَتِکَ: خ ل.

۲۰۲۰ (۶) وَعَلَى أَوْلادِ الْحُسَيْنِ: نسخه.

۲۰۲۱ (۷) الْعَن: خ.

۲۰۲۲ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۷۲- ۷۷۶.

۲۰۲۳ (۲) فى بعض النسخ: لا تُغَلِّظُهُ، بالظاء المعجمه.

۲۰۲۴ (۳) از« وَيَا مَنْ هُوَ أَ قْرَبُ» تا اين جا« وَ»: خ.

۲۰۲۵ (۱) مَا أَخَافُ: خ ل.

۲۰۲۶ (۲) وَجَوْرَ مَنْ أَخافُ جَوْرَهُ: خ.

۲۰۲۷ (۳) أَخافُ بَلَاءَ: خ.

۲۰۲۸ (۱) إِلى سِواكَ: نسخه.

۲۰۲۹ (۲) سِواكَ: خ ل.

۲۰۳۰ (۳) وَاصْرِفْ عَنِّى: نسخه.

۲۰۳۱ (۱) در نسخه ديگر: يا أمير المؤمنين عليك منّى سلام اللّه.

۲۰۳۲ (۲) بَقِيتُ وَ: نسخه.

۲۰۳۳ (۳) وَمُسْتَشْفِعاً إِلَى اللَّهِ فى حاجَتى: خ.

۲۰۳۴ (۴) رَاجِياً: خ.

۲۰۳۵ (۵) الحوائج: خ ل.

۲۰۳۶ (۶) أَنْتَ: خ.

۲۰۳۷ (۷) وَ: خ.

۲۰۳۸ (۱) عَنْ: خ ل.

۲۰۳۹ (۲) مِمَّا: خ ل.

۲۰۴۰ (۳) مصباح المتهجّد: ۷۷۷- ۷۸۱.

۲۰۴۱ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۸۱- ۷۸۲.

۲۰۴۲ (۱) دار السلام ۲/ ۲۷۹- ۲۸۰.

۲۰۴۳ (۱) تَحَيُّفِكُمْ: ظلم كردن.

۲۰۴۴ (۲) وَحادَتْ: خ.

۲۰۴۵ (۱) وَسَبَوْا: خ ل.

۲۰۴۶ (۲) بالنَّهارِ: خ ل.

۲۰۴۷ (۱) جَمِيعِ: خ.

۲۰۴۸ (۲) ما يَأْتِى: خ ل.

۲۰۴۹ (۱) لِلنّار: خ ل.

۲۰۵۰ (۲) الطَّاهِرَه: خ ل.

۲۰۵۱ (۳) لِلنّار: خ ل.

۲۰۵۲ (۴) تَغَطْرَسَ: تكبّر كرد.

۲۰۵۳ مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۲۰۵۴ (۱) لِلنّار: خ ل.

۲۰۵۵ (۲) الطَّاهِرَه: خ ل.

۲۰۵۶ (۱) وَأجسَامِكُمْ: خ ل.

۲۰۵۷ (۲) مصباح المتهجّد: ۷۸۸- ۷۹۰ و تهذيب الأحكام ۶/ ۱۱۳ ح ۱۷ باب ۵۲.

۲۰۵۸ (۳) مصباح الزائر: ۲۸۶.

۲۰۵۹ (۴) كامل الزيارات: ۲۲۲، باب ۳۸، ح ۴.

۲۰۶۰ (۵) كامل الزيارات: ۳۴۱، باب ۷۴، ح ۴.

۲۰۶۱ (۶) مزار كبير: ۳۳۱، ح ۱۱.

۲۰۶۲ (۱) اقبال الاعمال ۱/ ۴۵ باب ۳ فصل ۵.

۲۰۶۳ (۲) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۹۹ ح ۳۲۰۲ و كافى ۴/ ۵۸۷ ح ۱ باب نوادر.

۲۰۶۴ (۱) كافى ۴/ ۵۸۹ ح ۸ و تهذيب الأحكام ۶/ ۱۱۶ ح ۲۱ باب ۵۲ و من لا يحضره الفقيه ۲/ ۵۹۹ ح ۳۲۰۳.

۲۰۶۵ (۲) حياه الحيوان ۱/ ۴۱ در مادّه« أفعى».

۲۰۶۶ (۳) فوائد الرضويّه ۲/ ۶۹۵.

۲۰۶۷ (۱) مزار كبير: ۳۶۸، ح ۱۶.

۲۰۶۸ (۲) مزار شيخ مفيد: ۱۴۴، ح ۶، باب ۶۲.

۲۰۶۹ (۳) كامل الزيارات: ۴۶۱، ح ۱، باب ۹۱.

۲۰۷۰ (۱) كامل الزيارات: ۴۷۰- ۴۷۱، ح ۵، باب ۹۳.

۲۰۷۱ (۲) مكارم الأخلاق طبرسى ۱/ ۳۶۱ ح ۱۱۷۹ از امام صادق عليه السلام.

۲۰۷۲ (۳) كافى ۴/ ۵۸۸ ح ۷.

۲۰۷۳ (۱) كامل الزيارات: ۴۷۶، ح ۱، باب ۹۴ از امام صادق عليه السلام.

۲۰۷۴ (۲) اسراء: ۱۷/ ۴۴.

۲۰۷۵ (۳) مزار مشهدى: ۳۶۷.

۲۰۷۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۳۵.

۲۰۷۷ (۲) أمْسَيْتُ: خ ل. در شب می گويد: أَمْسَيْتُ، و در صبح می گويد: أَصْبَحْتُ.

۲۰۷۸ (۳) فِی جُنَّةٍ: خ.

۲۰۷۹ (۴) مُحَمَّدٍ صَلَّی اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: نسخه. عَلَيْهِمُ السَّلامُ: خ.

۲۰۸۰ (۵) مُحْتَجِباً: خ ل.

۲۰۸۱ (۶) وَمِنْهُمْ: خ.

۲۰۸۲ (۱) فلاح السائل: ۳۹۲، ح ۲۲، باب ۲۲.

۲۰۸۳ (۲) جواهر الكلام ۱۸/ ۱۶۲ كتاب حج در چيزهائی كه مستحب است در سفر همراه انسان باشد.

۲۰۸۴ (۳) مصباح الزائر: ۲۶۰ آخر فصل ۹.

۲۰۸۵ (۴) كامل الزيارات: ۴۷۹، ح ۷۳۲.

۲۰۸۶ (۱) دار السلام ۲/ ۲۸۳.

۲۰۸۷ (۱) كامل الزيارات: ۴۹۹، ح ۷، باب ۹۹ از امام رضا عليه السلام.

۲۰۸۸ (۲) كامل الزيارات: ۵۰۱، ح ۱۴، باب ۹۹ از امام باقر عليه السلام.

۲۰۸۹ (۳) مناقب ابن شهرآشوب ۴/ ۳۲۹ نقل از تاريخ بغداد ۱/ ۱۲۰.

۲۰۹۰ (۴) مناقب ابن شهرآشوب ۴/ ۳۲۹.

۲۰۹۱ (۱) عيون اخبار الرضا عليه السلام ۲/ ۲۹۲ ح ۲۵ باب ۶۶.

۲۰۹۲ (۱) مصباح الزائر: ۳۷۶- ۳۸۰.

۲۰۹۳ (۱) مزار شهيد: ۲۱۲، فصل ۵ و مزار كبير مشهدی: ۵۳۶، باب ۲ و بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱ ح ۷ نقل از مزار قديم مفيد.

۲۰۹۴ (۱) بيداری شب.

۲۰۹۵ (۱) مصباح الزائر: ۳۸۲.

۲۰۹۶ (۲) مزار شهيد: ۲۱۵ و مزار كبير مشهدی: ۵۳۸ و بحار ۱۰۲/ ۱۲ نقل از مزار قديم مفيد.

۲۰۹۷ (۱) يَا سِتْرَ: خ ل.

۲۰۹۸ (۲) الْمُعْظِلات: خ ل. معضلات کمحسنات: سختی ها و مسایل مشکل و دشوار.

۲۰۹۹ (۱) مصباح الزائر: ۳۹۵، فصل ۱۴.

۲۱۰۰ (۲) در مصدر: مُتَواتِرَةً مُتَرادِفَةً.

۲۱۰۱ (۱) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۶۰۱ ح ۳۲۰۹.

۲۱۰۲ (۲) اشْفَعْ: خ ل.

۲۱۰۳ (۳) کامل الزيارات: ۵۰۱، ح ۱، باب ۱۰۰ و من لا يحضره الفقيه ۲/ ۶۰۱ ح ۳۲۰۹ و کافی ۴/ ۵۷۸ و تهذيب الأحکام ۶/ ۸۲ ح ۱ باب ۳۱.

۲۱۰۴ (۱) مزار کبير مشهدی: ۵۳۹- ۵۴۰، ح ۱، باب ۴ و بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۳ نقل از مزار قديم مفيد.

۲۱۰۵ (۱) تهذيب الأحکام ۲/ ۸۳ باب ۳۲.

۲۱۰۶ (۲) تهذيب الأحکام ۲/ ۹۱ باب ۴۰.

۲۱۰۷ (۱) نجم الثاقب نوری: ۲۷۱، حکايت ۳۱، باب ۷.

۲۱۰۸ (۱) معجم البلدان ۱/ ۳۶۲ در مادّه« براثا».

۲۱۰۹ (۲) بحار الأنوار ۱۴/ ۲۵۲ و ج ۵۲/ ۲۱۸ و ج ۱۰۲/ ۲۶- ۳۰.

۲۱۱۰ (۱) ما أوسَعَکَ: نسخه مجلسی.

۲۱۱۱ (۲) أعْدَائِهِ: خ ل.

۲۱۱۲ (۳) وبک اللَّهمّ: نسخه مجلسی.

۲۱۱۳ (۴) إلَيْکَ: نسخه مجلسی.

۲۱۱۴ (۵) تهذيب الأحکام ۶/ ۱۱۸ و مصباح الزائر: ۵۱۴.

۲۱۱۵ (۱) عيون اخبار الرضا عليه السلام ۲/ ۷۰ باب ۳۱ ح ۲۸۲.

۲۱۱۶ (۲) اختصاص شیخ مفید: ۳۴۱.

۲۱۱۷ (۳) بحار الأنوار ۲۲/ ۳۹۱ نقل از ابن ابی الحدید.

۲۱۱۸ (۴) رجال کشّی ۱/ ۵۶ شماره ۲۸ و ۲۹.

۲۱۱۹ (۵) امالی طوسی: م ۱۴، ح ۶۲.

۲۱۲۰ (۶) روضه الواعظین ۲/ ۵۴ شماره ۶۳۵.

۲۱۲۱ (۷) اختصاص شیخ مفید: ۲۲۲، ضمن حدیثی.

۲۱۲۲ (۸) درجات الرفیعه: ۲۱۷.

۲۱۲۳ (۹) خصال شیخ صدوق ۱/ ۳۰۳ ح ۸ باب خصال پنج گانه.

۲۱۲۴ (۱۰) اختصاص شیخ مفید: ۲۲۲ ضمن حدیث مفصّلی.

۲۱۲۵ (۱) خصال شیخ صدوق ۱/ ۲۵۳ ح ۱۲۶ باب خصال چهارگانه.

۲۱۲۶ (۲) تفسیر قمی ۲/ ۳۰۱ تفسیر آیه ۳ سوره محمّد صلی الله علیه و آله.

۲۱۲۷ (۳) اختصاص مفید: ۲۲۲ ضمن حدیث مفصّل.

۲۱۲۸ (۴) بحار الأنوار ۲۲/ ۳۹۱ نقل از ابن ابی الحدید.

۲۱۲۹ (۵) رجال کشّی ۱/ ۵۲ شماره ۲۵.

۲۱۳۰ (۶) مناقب ابن شهرآشوب ۲/ ۳۳۷.

۲۱۳۱ (۷) تهذیب الأحکام ۶/ ۱۱۸.

۲۱۳۲ (۱) الأَمِینَ: خ.

۲۱۳۳ (۲) وَفَّقَکَ: خ ل.

۲۱۳۴ (۳) وَ: خ.

۲۱۳۵ (۴) نَبِیِّکَ: خ ل.

۲۱۳۶ (۱) یا: خ.

۲۱۳۷ (۲) مصباح الزائر: ۵۰۵- ۵۰۶.

۲۱۳۸ (۳) مصباح الزائر: ۵۱۱.

۲۱۳۹ (۴) ربیع الأبرار ۱/ ۳۲۵.

۲۱۴۰ (۱) مستدرک الوسائل ۳/ ۴۴۸ نقل از ابن شاذان در فضائل.

۲۱۴۱ (۲) دخان: ۴۴/ ۲۵- ۲۹.

۲۱۴۲ (۳) وقعه صفّین نصر بن مزاحم: ۱۴۲.

۲۱۴۳ (۱) بحار الأنوار ۲۸/ ۸۷.

۲۱۴۴ (۲) بحار الأنوار ۲۸/ ۹۴.

۲۱۴۵ (۳) امالی شیخ صدوق: ۴۰۱، م ۵۲، ح ۱۲.

۲۱۴۶ (۱) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۶ ح ۴ باب ۶۶.

۲۱۴۷ (۲) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۸ ح ۱۴ باب ۶۶.

۲۱۴۸ (۱) کافی ۴/ ۵۸۵.

۲۱۴۹ (۲) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۶ ح ۵ باب ۶۶.

۲۱۵۰ (۳) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۷ ح ۱۰ باب ۶۶.

۲۱۵۱ (۴) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۵ ح ۲ باب ۶۶.

۲۱۵۲ (۱) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۴۸ ح ۱ باب ۵۲.

۲۱۵۳ (۲) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۸۹ ح ۱۵ باب ۶۶.

۲۱۵۴ (۳) من لا یحضره الفقیه ۲/ ۵۸۳ ح ۳۱۸۵.

۲۱۵۵ (۴) من لا یحضره الفقیه ۲/ ۵۸۳ ح ۳۱۸۶.

۲۱۵۶ (۱) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۳۱۲- ۳۱۳ ح ۵ باب ۶۹.

۲۱۵۷ (۱) وَآلِهِ: خ ل.

۲۱۵۸ (۱) بَعَثْتَهُ: خ ل.

۲۱۵۹ (۲) بِحِكْمَتِكَ: خ ل.

۲۱۶۰ (۱) وَ: خ.

۲۱۶۱ (۱) مُخْلِصاً: خ.

۲۱۶۲ (۲) در من لا یحضره الفقیه: ورحمةُ اللَّهِ وَبركاتُهُ إِنَّهُ حَميدٌ مَجيدٌ.

۲۱۶۳ (۳) صَمَدْتُ: قصد کردم.

۲۱۶۴ (۱) من لا یحضره الفقیه ۲/ ۶۰۲- ۶۰۵ و کامل الزیارات: ۵۱۳، ح ۱، باب ۱۰۲.

۲۱۶۵ (۲) در مصباح الزائر: ۳۹۳ باتحقیق مؤسّسه آل البیت نیز وَسَخِرُوا بِإِمامِكَ است، شاید نسخه ای که نزد مرحوم قمی بوده است غیراز این نسخه باشد.

۲۱۶۶ (۳) دُعَّهُمْ: دفع کن به سختی.

۲۱۶۷ (۴) أَرْكِسْهُمْ: سرازیر کن.

۲۱۶۸ (۱) وَفَّقْتَنی بِخَيْر: نسخه.

۲۱۶۹ (۲) دَخِلَ: به کسر خاء، یعنی تباه وفاسد و نابود شد.

۲۱۷۰ (۱) مزار قدیم شیخ مفید طبق نقل بحار الأنوار ۱۰۲/ ۵۷ و تحفه الزائر: ۳۲۷- ۳۲۹.

۲۱۷۱ (۲) بحار الأنوار ۱۰۲/ ۵۲- ۵۷.

۲۱۷۲ (۳) کامل الزیارات: ۵۱۳، ح ۱، باب ۱۰۲.

۲۱۷۳ (۱) مقنعه مفید: ۴۸۰- ۴۸۱.

۲۱۷۴ (۱) بلد الأمین: ۲۸۳.

۲۱۷۵ (۲) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۹۳ ح ۳۲ باب ۶۶.

۲۱۷۶ (۳) بحار الأنوار ۱۰۰/ ۱۳۷.

۲۱۷۷ (۴) بحار الأنوار ۴۹/ ۱۱۷ ح ۳ باب ۱۰ نقل از عیون اخبار الرضا علیه السلام.

۲۱۷۸ (۱) درّ النظیم: ۶۷۸.

۲۱۷۹ (۲) فرحه الغری: ۱۰۵، باب ۸.

۲۱۸۰ (۱) ثواب الأعمال: ۶- ۷.

۲۱۸۱ (۲) عیون اخبار الرضا علیه السلام: ۱۴۷، ح ۱، باب ۳۹.

۲۱۸۲ (۱) مطلع الشمس از صنیع الدوله محمّدحسن خان ۲/ ۳۲۴ در وقایع بین سنه ۱۰۰۹ و ۱۰۱۰.

۲۱۸۳ (۱) اعلام الوری: ۳۱۴، آخر فصل ۳.

۲۱۸۴ (۲) اثبات الهداه ۳/ ۳۹۸ فصل ۷ ح ۱۳۲.

۲۱۸۵ (۱) فَرجِهِ: خ ل.

۲۱۸۶ (۲) کامل الزیارات: ۵۲۰- ۵۲۱، ح ۱، باب ۱۰۳.

۲۱۸۷ (۳) مزار کبیر مشهدی: ۵۵۲، ح ۱، باب ۷ و مزار مفید به نقل بحار الأنوار ۱۰۲/ ۶۲ و مزار شهید: ۲۲۳- ۲۲۴.

۲۱۸۸ (۱) بلکه نقل شده که رواق پشت سر مقدّس و یک ذرع از حرم مطهّر نیز مسجد است.(منه).

۲۱۸۹ (۱) وَالسَّلامُ عَلَیْکَ: نسخه.

۲۱۹۰ (۲) صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ: نسخه.

۲۱۹۱ (۳) مُضْطَلِعاً: قوی.

۲۱۹۲ (۴) وَلَا هَفَا: لغزش نکرد.

۲۱۹۳ (۱) فَارْفَعْ: خ ل.

۲۱۹۴ (۲) وَاصْنَعْنِی: نیکو کن مرا.

۲۱۹۵ (۳) وَاصْطَنِعْنِی: خالص خود کن مرا.

۲۱۹۶ (۱) لِی: خ.

۲۱۹۷ (۲) وَ: خ.

۲۱۹۸ (۳) مصباح الزائر: ۴۰۴- ۴۰۸.

۲۱۹۹ (۴) تهذیب الأحکام ۶/ ۹۳ ح ۳ باب ۴۳.

۲۲۰۰ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۲۲۰۱ (۱) یا دَیُّومُ: خ ل.

۲۲۰۲ (۲) وَ: خ.

۲۲۰۳ (۳) وَ: خ.

۲۲۰۴ (۴) وَ: خ.

۲۲۰۵ (۵) مُحَمَّدٍ: خ.

۲۲۰۶ (۶) الَّذَیْنَ: ظ.

۲۲۰۷ (۱) بِهِمَا: خ.

۲۲۰۸ (۱) الْإِحَنِ: کینه ها، جمع احْنَه.

۲۲۰۹ (۲) مَناحِیسِ: خ ل.

۲۲۱۰ (۱) مصباح الزائر: ۴۰۹- ۴۱۳.

۲۲۱۱ (۱) مصباح الزائر: ۴۱۳- ۴۱۵.

۲۲۱۲ (۱) کامل الزیارات: ۲۷۸، ح ۱، باب ۵۹.

۲۲۱۳ (۱) امالی طوسی: م ۱۱، ح ۴.

۲۲۱۴ (۲) ارشاد مفید ۲/ ۳۱۸.

۲۲۱۵ (۳) بصائر الدرجات: ۴۷۳، جزء ۱۰، باب ۱، ح ۱۳.

۲۲۱۶ (۱) المجدی علوی نسّابه: ۱۳۰- ۱۳۱ شرح حال امام عسکری علیه السلام.

۲۲۱۷ (۲) مناقب ابن شهرآشوب ۴/ ۴۶۷.

۲۲۱۸ (۳) المجدی علوی نسّابه: ۱۳۰ متن و حاشیه.

۲۲۱۹ (۴) تهذیب الأحکام ۶/ ۹۴ باب ۴۵.

۲۲۲۰ (۱) مگر آن مقداری که فعلًا در خانه معروف به خانه اخباری ها مشاهده می شود.(منه).

۲۲۲۱ (۲) مصباح الزائر: ۴۱۸.

۲۲۲۲ (۳) بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱۵.

۲۲۲۳ (۴) عَنْ قَوْمٍ لَایُؤْمِنُونَ: نسخه مجلسی.

۲۲۲۴ (۱) یَا مَوْلایَ: خ.

۲۲۲۵ (۱) در مصدر: بسم اللَّه الرحمن الرحیم.

۲۲۲۶ (۱) مُحَمَّدٍ: خ.

۲۲۲۷ (۲) الغَمّاء: خ ل.

۲۲۲۸ (۳) احتجاج ۲/ ۵۹۱- ۵۹۵ شماره ۳۵۸.

۲۲۲۹ (۱) الأَعْصار: نسخه.

۲۲۳۰ (۲) إِلّا تَوَکُّلًا وَاعْتِماداً: نسخه.

۲۲۳۱ (۳) تَوَقُّعاً وَانْتِظاراً: نسخه.

۲۲۳۲ (۴) إِلّاتَرَقُّباً: ظ.

۲۲۳۳ (۱) مزار کبیر: ۵۸۶- ۵۸۹ و بحار الأنوار ۱۰۲/ ۱۱۶- ۱۱۸ نقل از شیخ مفید و شهید.

۲۲۳۴ (۲) اللَّهُ أَکْبَرُ اللَّهُ أَکْبَرُ: نسخه.

٢٢٣۵ (١) صف: ۶١/ ۴.

٢٢٣۶ (٢) بِنا: خ ل.

٢٢٣٧ (٣) الْمَيْمُون: يعنى مبارك.

٢٢٣٨ (١) مصباح الزائر: ۴۴۴- ۴۴۶، زيارت ششم.

٢٢٣٩ (٢) وَالنُّورِ الْباهِرِ: نسخه.

٢٢۴٠ (١) وَالبَدْرِ: خ.

٢٢۴١ (٢) وَفِطْرَهِ: خ ل.

٢٢۴٢ (٣) السَّلامُ عَلَى: نسخه.

٢٢۴٣ (١) از« بِقِسْطِكَ» تا« وَمُنِيرِ الْحَقِّ وَ»: نسخه.

٢٢۴۴ (٢) هاماً: سر.

٢٢۴۵ (٣) قَدَّهُ: شكافت.

٢٢۴۶ (۴) قَصَفَهُ: شكست.

٢٢۴٧ (۵) مِطْرَداً: نيزه كوچک.

٢٢۴٨ (١) رَدَمَهُ: بست.

٢٢۴٩ (٢) أَخْرَبَهُ: خ ل.

٢٢۵٠ (٣) مصباح الزائر: ۴۴١- ۴۴٣، زيارت پنجم.

٢٢۵١ (۴) بحار الأنوار ١٠٢/ ١١٩ نقل از مفيد.

٢٢۵٢ (۵) مصباح الزائر: ۴٣۵.

٢٢۵٣ (١) الذَّرَائِعَ: خ ل.

٢٢۵۴ (٢) مَعَ مَنْ: نسخه.

۲۲۵۵ (۱) وَكُلًّا: خ ل.

۲۲۵۶ (۲) أَوْصِياءَهُ: نسخه.

۲۲۵۷ (۳) وَلِئَلَّا: خ ل.

۲۲۵۸ (۴) وَعَرَجْتَ بِهِ: خ ل.

۲۲۵۹ (۵) آل عمران: ۳/ ۹۶- ۹۷.

۲۲۶۰ (۶) احزاب: ۳۳/ ۳۳.

۲۲۶۱ (۱) شورى: ۴۲/ ۲۳.

۲۲۶۲ (۲) سبأ: ۳۴/ ۴۷.

۲۲۶۳ (۳) فرقان: ۲۵/ ۵۷.

۲۲۶۴ (۱) وَنَاهَشَ: نسخه.

۲۲۶۵ (۲) فَأَصَنَّتْ، فَأَصَنَّ: نسخه. فَأَضَبَّتْ: حريص شدند بر دشمنى او.

۲۲۶۶ (۳) وَقَتَلَهُ أَشْقَى الْأَشْقِياءِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالآخِرِينَ: نسخه.

۲۲۶۷ (۴) إِقْصاء: دور كردن.

۲۲۶۸ (۵) فَلْتَدَرُّ: نسخه.

۲۲۶۹ (۱) المتَّخَذُ: نسخه.

۲۲۷۰ (۲) وَالنِّفاقِ: نسخه.

۲۲۷۱ (۳) الْكَذِبِ: نسخه.

۲۲۷۲ (۴) الْكَلِمِ: خ ل.

۲۲۷۳ (۵) ذُحُولِ: خون ها.

۲۲۷۴ (۶) المُطَالِبُ: خ ل.

۲۲۷۵ (۷) الخَلائِفِ: نسخه.

۲۲۷۶ (۸) ابْنُ: خ.

۲۲۷۷ (۱) المُهْتَدِينَ: نسخه.

۲۲۷۸ (۲) الْغَطارِفَهِ: جمع غطريف، سادات.

۲۲۷۹ (۳) المُسْتَظْهَرِينَ: خ ل.

۲۲۸۰ (۴) الأَكْبرينَ: خ ل.

۲۲۸۱ (۵) المَشْهُورَهِ: نسخه.

۲۲۸۲ (۶) أنْ لَاتُحِيطَ بِی دُونَکَ الْبَلْوَی: نسخه.

۲۲۸۳ (۷) يَنْزَحُ: نسخه.

۲۲۸۴ (۸) عَقِيدِ عِزٍّ: يعنی بسته شده به عزّت.

۲۲۸۵ (۱) أَثِيلِ مَجْدٍ: يعنی بزرگوار متأصّل.

۲۲۸۶ (۲) لا يُحَاذَی: خ ل. مقابله کرده نمی شود.

۲۲۸۷ (۳) تِلادِ: قديم.

۲۲۸۸ (۴) أَجارُ: خ ل.

۲۲۸۹ (۵) أوْ اناغی: خ.

۲۲۹۰ (۶) بِغَدِهِ: خ ل؛ مراد از يوم يوم فراق است، و مراد از غد يوم وصال است.

۲۲۹۱ (۷) نَنْتَقِعُ: در جميع نسخ به فاء است(نَنْتَفِعُ)، و ظاهر آن است که به قاف باشد، به قرينه« صَدی»، و شاهد بر اين صله او است به« مِنْ»، و اگر به فاء بود صله آن« با» بود، يعنی چه زمان ما سيراب می گرديم از آب گوارای تو، به تحقيق طول کشيد تشنگی.« منه».

۲۲۹۲ (۸) فَتَقَرُّ عُيُونُنَا: خ ل.

۲۲۹۳ (۹) وَ: خ.

۲۲۹۴ (۱) وَالْأَولی: خ ل.

۲۲۹۵ (۲) الشَّائِقُونَ: نسخه.

۲۲۹۶ (۳) جَنَّاتِكَ: خ ل.

۲۲۹۷ (۴) در کتب علّامه مجلسی رحمه الله این فقره صلوات در این جا چنین است: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حُجَّتِكَ وَوَلِيِّ أمْرِكَ، وَصَلِّ عَلَى جَدِّهِ مُحَمَّدٍ رَسُولِكَ السَّيِّد الأكْبَرِ، وَصَلِّ عَلَى أبِيهِ السَّيِّدِ القَسْورِ، وَحَامِلِ اللّواءِ فی المَحْشَرِ، وَساقِی أوْلِيائِهِ مِنْ نَهْرِ الكَوْثَرِ، وَالأمِيرِ عَلَى سَائِرِ البَشَرِ، الّذی مَنْ آمَنَ بِهِ فَقَدْ ظَفَرَ، وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِهِ فَقَدْ خَطَرَ وَكَفَرَ، صَلَّى اللَّه عَلَيْهِ وَعَلَى أخِيهِ وَعَلَى نَجْلِهِما المَيامِينِ الغُرَرِ، ما طَلَعَتْ شَمْسٌ وَما أضَاءَ قَمَرٌ، وعلى جَدَّتِهِ الصِّدِّيقَهِ الكُبْرَى فاطِمَهَ الزَّهْراءِ بِنْتِ مُحَمَّدٍ المُصْطَفَى وَعَلَى مَنِ اصْطَفَيْتَ ... إلى آخره.

۲۲۹۸ (۵) وَ: خ.

۲۲۹۹ (۶) عَلِیٍ: نسخه.

۲۳۰۰ (۱) مصباح الزائر: ۴۴۶- ۴۵۳.

۲۳۰۱ (۲) إنِّی: خ.

۲۳۰۲ (۳) صف: ۶۱/ ۴.

۲۳۰۳ (۱) مصباح الزائر: ۴۵۴.

۲۳۰۴ (۲) الفُرْقانِ: خ ل.

۲۳۰۵ (۳) وَ: خ.

۲۳۰۶ (۴) بِاسْمِكَ: خ ل.

۲۳۰۷ (۵) وَيَا حَيّاً: نسخه.

۲۳۰۸ (۱) وَمَا أَحْصَاهُ كِتَابُهُ وَأحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ: خ ل.

۲۳۰۹ (۲) وَالْمُمْتَثِلِينَ لِأَوامِرِهِ: نسخه.

۲۳۱۰ (۳) روم: ۳۰/ ۴۱.

۲۳۱۱ (۱) مصباح الزائر: ۴۵۵- ۴۵۶.

۲۳۱۲ (۲) مصباح الزائر: ۴۵۷- ۴۵۹.

۲۳۱۳ (۳) الْجَحْجاحِ: آقا و بزرگ.

۲۳۱۴ (۱) أَبِرْ: به کسر باء و سکون راء، یعنی هلاک کن.

۲۳۱۵ (۱) عَلَى كُلِّ بَاطِلٍ: نسخه.

۲۳۱۶ (۲) عَلَيْهِ وَ: خ.

۲۳۱۷ (۳) مصباح المتهجّد: ۴۰۹- ۴۱۱.

۲۳۱۸ (۱) من لا یحضره الفقیه ۲/ ۶۰۸ ح ۳۲۱۲ و کافی ۴/ ۵۷۹ و تهذیب الأحکام ۶/ ۱۰۲ ح ۱۷۸ و کامل الزیارات: ۵۲۲، ح ۱، باب ۱۰۴.

۲۳۱۹ (۱) دَعائِمَ: جمع دِعامه به کسر، یعنی ستون ها.

۲۳۲۰ (۲) ساسَةَ: جمع سائس است، یعنی ملوك و مدبّر.

۲۳۲۱ (۳) صِفْوَةَ: به حرکات ثلاثه صاد، یعنی خلاصه.

۲۳۲۲ (۴) وَالْمُسْتَوْفِرِينَ: خ ل.

۲۳۲۳ (۱) وَبُرْهانِهِ: لیس فی الفقیه والتهذیب، ولکنه مذکور فی العیون.(منه).

۲۳۲۴ (۲) بِنُورِهِ: خ ل.

۲۳۲۵ (۳) لیس فی الأصل« أهل البیت» فی هذا الموضع.(منه).

۲۳۲۶ (۴) وَأَدْمَنْتُمْ ذِكْرَهُ وَذَكرْتُمْ مِيثَاقَهُ: خ ل.

۲۳۲۷ (۱) حُبِّهِ: خ ل.

۲۳۲۸ (۲) وَفَسَّرْتُمْ: خ ل.

۲۳۲۹ (۳) زاهِقٌ: یعنی هالك.

۲۳۳۰ (۴) وَمَنْ أَبْغَضَكَمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ: نسخه.

۲۳۳۱ (۵) السَّبِيلُ الْأَعْظَمُ: وهذه الفقره ليست فى الأصل، ولكنّها مذكوره فى كتب العلّامه المجلسى، نعم هى مذكوره فى الزياره الجامعهغير المعروفه، وفى بعض حواشى الفقيه بلفظ:« السُبُل».(منه)

۲۳۳۲ (۱) صَلَواتِنا: خ ل.

۲۳۳۳ (۲) وَبَرَكَةً: خ ل.

۲۳۳۴ (۱) مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكُمْ: يعنى حمل مى كنم علم شما را، و رد نمى كنم آنچه به من برسد از شما گرچه به فهم من نرسد.

۲۳۳۵ (۲) تَعَالى: خ.

۲۳۳۶ (۳) عَدُوِّكُمْ: خ ل.

۲۳۳۷ (۴) وَالجَاحِدِينَ: خ.

۲۳۳۸ (۵) وَالشَّاكِّينَ فِيكُمْ وَالمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ: خ.

۲۳۳۹ (۱) يَخْتِمُ اللَّه: خ.

۲۳۴۰ (۲) بَخَعَ: به موحّده و خاء معجمه، يعنى اقرار كرد و گردن نهاد حق را.(منه).

۲۳۴۱ (۳) وَأَصْدَقَ وَعْدَكُمْ: نسخه.

۲۳۴۲ (۱) وَالمَقَامُ: خ ل.

۲۳۴۳ (۲) در گفتن« يا ولىّ اللَّه» امامى را كه زيارت مى كند مخاطب سازد، و ممكن است كه همه مراد باشند بر سبيل بدليّت يا جنسيّت، واگر به عنوان جميع بگويد بهتر است كه« يا اولياء اللَّه» بگويد. ذلك نُقِلَ من شرح المجلسى الأوّل.(منه).

۲۳۴۴ (۳) لمّا به معنى إلّااست، يعنى سؤال مى كنم از شما و قسم مى دهم در همه حال مگر آنكه طلب مغفرت ذنوب من نمائيد.

۲۳۴۵ (۱) الطَّاهِرِينَ: خ.

۲۳۴۶ (۲) من لا يحضره الفقيه ۲/ ۶۰۹- ۶۱۷.

۲۳۴۷ (۳) تهذيب الأحكام ۲/ ۹۶- ۱۰۱.

٢٣۴٨ (۴) بحار الأنوار ١٠٢/ ١۴۴.

٢٣۴٩ (١) نجم الثاقب: ٣۴٢، حكايت ٧٠.

٢٣۵٠ (١) رَسُولِ اللَّه: خ.

٢٣۵١ (١) در اقبال: بِهِ أَوَّلَكُمْ.

٢٣۵٢ (٢) اقبال ٢/ ١٣۵- ١٣۶ فصل ٢٢ باب ٣.

٢٣۵٣ (١) مصباح الزائر: ۴٧١- ۴٧٢.

٢٣۵۴ (١) مزار مفيد: ٩۶ مخطوط طبق نقل بحار الأنوار ١٠٢/ ١٧٣.

٢٣۵۵ (٢) نجم الثاقب ٣/ ۵١۴ اوّل آن: اللَّهمَّ قَد تَرى مَكانِى ...

٢٣۵۶ (١) تَبَّرْتَ: هلاك كردى.

٢٣۵٧ (٢) مصباح المتهجّد: ٣٩٩- ۴٠٠.

٢٣۵٨ (٣) وَوَصِّيه: خ ل.

٢٣۵٩ (١) مصباح المتهجّد: ۴٠٠.

٢٣۶٠ (٢) أَبِيها: خ.

٢٣۶١ (٣) مصباح المتهجّد: ۴٠١.

٢٣۶٢ (١) مصباح المتهجّد: ۴٠١- ۴٠٢.

٢٣۶٣ (١) مصباح المتهجّد: ۴٠٢.

٢٣۶۴ (٢) مصباح المتهجّد: ۴٠٣.

٢٣۶۵ (٣) مصباح المتهجّد: ۴٠٣.

٢٣۶۶ (۴) الْمُنِير: خ ل.

٢٣۶٧ (١) مصباح المتهجّد: ۴٠٣.

۲۳۶۸ (۲) مصباح المتهجّد: ۴۰۴.

۲۳۶۹ (۳) مصباح المتهجّد: ۴۰۴.

۲۳۷۰ (۱) مصباح المتهجّد: ۴۰۴- ۴۰۵.

۲۳۷۱ (۲) بْنِ مُحَمَّدٍ: خ.

۲۳۷۲ (۳) مصباح المتهجّد: ۴۰۵.

۲۳۷۳ (۱) در یک نسخه از مصدر: حَیْثُ کانُوا وَأَیْنَ کانُوا.

۲۳۷۴ (۲) مصباح المتهجّد: ۴۰۵- ۴۰۶.

۲۳۷۵ (۱) بقره: ۲/ ۲۸۵.

۲۳۷۶ (۲) کافی ۴/ ۲۱۴ ح ۷.

۲۳۷۷ (۳) کافی ۴/ ۲۱۴ ح ۱۰.

۲۳۷۸ (۱) این به حسب آن چیزی است که در سابق در باب مسجد براثا ذکر شد، و الّا فعلًا آن قبر شریف مشهور نیست.(منه).

۲۳۷۹ (۲) مصباح الزائر: ۷۵ در ذکر ورود به شریعه کوفه، و مزار شهید: ۲۴۷.

۲۳۸۰ (۱) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۲۹۹ ح ۱ باب ۶۷ و کامل الزیارات: ۵۳۶، ح ۱، باب ۱۰۶.

۲۳۸۱ (۲) کامل الزیارات: ۵۳۶، ح ۳، باب ۱۰۶.

۲۳۸۲ (۱) بحار الأنوار ۱۰۲/ ۲۶۵- ۲۶۶.

۲۳۸۳ (۲) نقد الرجال تفرشی ۳/ ۷۰.

۲۳۸۴ (۳) خاتمه مستدرک ۴/ ۴۰۴ نقل از رساله صاحب بن عبّاد.

۲۳۸۵ (۱) کمال الدین ۲/ ۳۷۹- ۳۸۰ ح ۱ باب ۳۷ با اضافات مفیدی در اوّل آن.

۲۳۸۶ (۲) خاتمه مستدرک الوسائل ۴/ ۴۰۴ ضمن ح ۱۷۳.

۲۳۸۷ (۳) رجال نجاشی: ۲۴۷، شماره ۶۵۳.

۲۳۸۸ (۱) خاتمه مستدرک الوسائل ۴/ ۴۰۶ ضمن شماره ۱۷۳.

۲۳۸۹ (۲) الرواشح السماویّه: ۸۶.

۲۳۹۰ (۳) خلاصه الأقوال ضمن رسائل شهید ۲/ ۱۶۱ شماره ۲۹۲.

۲۳۹۱ (۴) ثواب الأعمال: ۹۹ و کامل الزیارات: ۵۳۷، ح ۱، باب ۱۰۷.

۲۳۹۲ (۱) بحار الانوار ۱۰۲/ ۲۶۸ نقل از فهرست نجاشی.

۲۳۹۳ (۲) کامل الزیارات: ۵۲۸، ح ۱، باب ۱۰۵.

۲۳۹۴ (۱) کامل الزیارات: ۵۲۸، ح ۳، باب ۱۰۵.

۲۳۹۵ (۲) کامل الزیارات: ۵۲۹، ح ۴، باب ۱۰۵.

۲۳۹۶ (۳) کامل الزیارات: ۵۲۹، ح ۵، باب ۱۰۵.

۲۳۹۷ (۴) فَرَطٌ: جماعت پیش رو.

۲۳۹۸ (۵) کامل الزیارات: ۵۳۱، ح ۹، باب ۱۰۵.

۲۳۹۹ (۶) بحار الأنوار ۱۰۲/ ۳۰۱ ح ۳۱ نقل از بعض مؤلّفات اصحاب که ناقل از شیخ مفید است.

۲۴۰۰ (۱) بحار الأنوار ۱۰۲/ ۳۰۱ ح ۳۱ نقل از بعض مؤلّفات اصحاب که ناقل از شیخ مفید است.

۲۴۰۱ (۲) بحار الأنوار ۱۰۲/ ۳۰۱ ح ۳۲ نقل از بعض مؤلّفات اصحاب که ناقل از شیخ مفید است.

۲۴۰۲ (۳) مصباح الزائر: ۵۱۲.

۲۴۰۳ (۴) در مصدر: مفضّل.

۲۴۰۴ (۵) مصباح الزائر: ۵۱۳ و کامل الزیارات: ۵۳۳، ح ۱۴، باب ۱۰۵.

۲۴۰۵ (۱) مصباح الزائر: ۵۱۳ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۱۸۰ ح ۵۴۰.

۲۴۰۶ (۲) مصباح الزائر: ۵۱۳.

۲۴۰۷ (۳) نوادر علىّ بن اسباط الأصول السّته عشر: ۱۲۶ و از آن بحار ۱۰۲/ ۲۹۷.

۲۴۰۸ (۴) دعوات راوندى: ۲۷۷، ح ۸۰۱.

۲۴۰۹ (۵) به مجموعه شهيد دسترسى پيدا نكردم، و راوندى آن را در دعوات: ۲۷۰، ح ۷۷۰ نقل فرموده.

۲۴۱۰ (۶) جامع الأخبار سبزوارى: ۴۸۲، ح ۱۳۴۷/ ۵.

۲۴۱۱ (۱) جامع الأخبار: ۴۸۲، ح ۱۳۴۸/ ۶.

۲۴۱۲ (۲) جامع الأخبار: ۴۸۲، ح ۱۳۴۹/ ۷.

۲۴۱۳ مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۲۴۱۴ (۱) مستدرک الوسائل ۲/ ۴۸۳ نقل از امالى مفيد: ۲۳۶، ح ۷.

۲۴۱۵ (۲) در پايان نسخه اصل نوشته شده: نويسنده اين كتاب شريف طاهر خوش نويس ابن المرحوم المغفور الحاج عبدالرحمان غفر اللّه ذنوبهما از قرّاء و زائرين مشاهد مشرّفه التماس دعا و زيارت دارم.

محقّق اين كتاب شريف، ميرزا على آل كوثر گويد: اين حقير هم از همه مؤمنين و مؤمنات كه از اين كتاب شريف بهره مند مى شوند براى خود و والدينم التماس دعا و طلب زيارت دارم.

۲۴۱۶ (۱) بقره: ۲/ ۱۸۵.

۲۴۱۷ (۱) أن لَايَطْلُعَ: ظ.

۲۴۱۸ (۲) المُعَدِّدُونَ المُؤْثِرُونَ: خ ل.

۲۴۱۹ (۳) ادَّخَرْتَ: خ ل.

۲۴۲۰ (۱) والمُتَعَرِّفِينَ: خ ل.

۲۴۲۱ (۲) كافى ۴/ ۱۶۶ ح ۶ باب دعاء دهه آخر ماه رمضان.

۲۴۲۲ (۱) الَّذِى بِكَلِمَتِهِ: خ.

۲۴۲۳ (۲) الرِّياحُ اللَّواقِحُ: بادهائى كه درختان را بارور مى كنند.

۲۴۲۴ (۳) وَسَلَّمَ: خ.

۲۴۲۵ (۱) ذَا: ظ.

۲۴۲۶ (۲) يَجْتَويها: بالجيم والحاء المهمله.(منه)

۲۴۲۷ (۱) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۱۴- ۵۱۷ ح ۱۴۸۳.

۲۴۲۸ (۱) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۴۳۲ ح ۱۲۶۳.

۲۴۲۹ (۱) مِنْ شَوَاغِلِ الفَتْرَهِ: خ ل.

۲۴۳۰ (۲) مَا اشْتَرَطَهُ: خ ل.

۲۴۳۱ (۱) أَرْهَجُوا: برافروختند غبار فتنه و بعضى بعض ديگر را تحريك كردند.

۲۴۳۲ (۱) أَضَبُّوا عَلَى النِفاق: يعنى نفاق را در سينه هاى خود مخفى كردند.

۲۴۳۳ (۲) وَأَطْعَمُوا: نسخه.

۲۴۳۴ (۱) مُشْرِعَهً: خ ل.

۲۴۳۵ (۲) وَعَنَّفَتْ: در هديه الزائر.

۲۴۳۶ (۳) وَالسَّوْأهِ: خ ل.

۲۴۳۷ (۴) مُولَعَهٌ: خ ل.

۲۴۳۸ (۵) قَدْ شُبِّكَتْ بِالسِّهامِ أكْفانه: در تحفه الزائر.

۲۴۳۹ (۱) قُطِعَتْ: نسخه.

۲۴۴۰ (۲) شَمَلَكُمْ: نسخه.

۲۴۴۱ (۳) عَلَى مَا تَخْلُقُ: خ ل.

۲۴۴۲ (۱) وَالسَّلامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَهُ اللَّهِ وَبَرَكاتُهُ: خ.

۲۴۴۳ (۲) مصباح الزائر: ۴۶۰- ۴۶۷، فصل ۱۸.

۲۴۴۴ (۱) هرگاه اين دعاء بعد از زيارت حضرت اميرالمؤمنين عليه السلام باشد عوض كلمه(وابن) در تمام چهار موضع(

وأَبی) گوید.(منه).

۲۴۴۵ (۱) در مصدر: اللَّهُمَّ وَمَنْ أَرادَنِی.

۲۴۴۶ (۱) عَنِّی: خ.

۲۴۴۷ (۲) به جای این کلمه، نام امامی را که زیارت می کند و نام پدر آن بزرگوار را بگوید.

۲۴۴۸ (۳) مصباح الزائر: ۴۶۸- ۴۷۱.

۲۴۴۹ (۱) مصباح الزائر: ۴۷۲- ۴۷۳ و مزار کبیر: ۵۶۴- ۵۶۵.

۲۴۵۰ (۲) تحفه الزائر مجلسی: ۳۹۷، عریضه سوّم.

۲۴۵۱ (۱) وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ: خ.

۲۴۵۲ (۱) مُشايَعَتِهِ: مصباح.

۲۴۵۳ (۲) الْجَبابِرَةَ وَالْكَفَرَةَ: مصباح الزائر.

۲۴۵۴ (۳) وَأَبِرْ: به کسر باء و سکون راء، یعنی هلاک گردان.

۲۴۵۵ (۱) وَ لِيِّنا: مصباح.

۲۴۵۶ (۲) وَكَيْدَ مَنْ كَادَهُ: مصباح.

۲۴۵۷ (۳) وَأَخْرَبُوا بِلادَكَ: در مصباح الشیخ و مصباح الزائر نبود.(منه).

۲۴۵۸ (۴) الصُّدُورَ الْوَغِرَةَ: کینه دار.

۲۴۵۹ (۱) جمال الأسبوع: ۵۲۱- ۵۲۹ آخر فصل ۴۷ و مصباح المتهجّد: ۴۱۱- ۴۱۶.

۲۴۶۰ (۲) تهذیب الأحکام ۶/ ۱۱۰ خ ۲۹۹.

۲۴۶۱ (۳) مزار کبیر مشهدی: ۵۹۵، ح ۲، باب ۱، قسم ششم.

۲۴۶۲ (۱) تهذیب الأحکام ۶/ ۱۰۹ ح ۱۹۳.

۲۴۶۳ (۲) تهذیب الأحکام ۶/ ۱۰۵ باب ۵۱.

۲۴۶۴ (۱) بِأَوْلِيائِکَ: خ ل.

۲۴۶۵ (۲) در مصدر: مَعاصِيهِ.

۲۴۶۶ (۱) تهذيب الأحكام ۶/ ۱۱۶- ۱۱۷ باب ۵۳.

۲۴۶۷ (۱) يا اللَّه: نسخه.

۲۴۶۸ (۲) حِينَ: خ.

۲۴۶۹ (۳) أعراف: ۷/ ۲۳.

۲۴۷۰ (۴) عَلَيهِ بَرْداً: خ.

۲۴۷۱ (۵) حِينَ نَادى: خ.

۲۴۷۲ (۶) انبياء: ۲۱/ ۸۳.

۲۴۷۳ (۷) أنبياء: ۲۱/ ۸۷.

۲۴۷۴ (۱) يونس: ۱۰/ ۸۹.

۲۴۷۵ (۲) الذَّبِيحَ إسْماعِيلَ: خ.

۲۴۷۶ (۳) أَسْلَمَا: خ.

۲۴۷۷ (۴) مريم: ۱۹/ ۴.

۲۴۷۸ (۵) أنبياء: ۲۱/ ۹۰.

۲۴۷۹ (۶) تَسْتَجِيبُ: نسخه.

۲۴۸۰ (۷) بِطُهْرِكَ: نسخه.

۲۴۸۱ (۸) وَاحْفَظنِى فِيمَنْ أُخَلِّفُ وَاحْفَظْهُمْ: نسخه.

۲۴۸۲ (۱) كُنُوزِكَ: نسخه.

۲۴۸۳ (۲) مُنَاها: نسخه.

۲۴۸۴ (۳) رَبُّها: نسخه.

۲۴۸۵ (۴) جمال الأسبوع: ۲۷۱- ۲۷۴.

۲۴۸۶ (۱) المُدّانُ: خ ل.

۲۴۸۷ (۱) مصباح الزائر: ۳۹۷- ۳۹۸.

۲۴۸۸ (۲) مصباح الزائر: ۳۹۹.

۲۴۸۹ (۱) مصباح الزائر: ۵۰۳.

۲۴۹۰ (۲) أُمِّ: خ.

۲۴۹۱ (۳) مصباح الزائر: ۵۰۳- ۵۰۴.

۲۴۹۲ (۱) مصباح كفعمى: ۶۶۲- ۶۶۳.

۲۴۹۳ (۱) وَالصُمْتِ عَنِ الباطِلِ وَإِنْ نَفَعَ: نسخه.

۲۴۹۴ (۲) وَاسْتِكْثارِ الشَّرِّ وَإِنْ قَلَّ مِنْ قَوْلِى وَفِعْلِى: نسخه.

۲۴۹۵ (۱) فَأَطْلِبْنِى: مطلوب مرا عطا كن.

۲۴۹۶ (۲) صحيفه سجاديّه جامعه: ۱۱۰- ۱۱۶، شماره ۵۵.

۲۴۹۷ (۱) كهف: ۱۸/ ۴۶.

۲۴۹۸ (۱) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۰۱- ۵۰۲ ح ۱۴۴۰.

۲۴۹۹ (۲) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۰۲ ح ۱۴۴۱ از امام صادق عليه السلام.

۲۵۰۰ (۱) مصباح المتهجّد: ۱۹۸.

۲۵۰۱ (۲) إِنِّى أُشْهِدُكَ أَ نَّهُ: خ.

۲۵۰۲ (۳) أَوْ: خ.

۲۵۰۳ (۴) مفتاح الفلاح: ۶۵.

۲۵۰۴ (۵) ثواب الأعمال: ۸ و ۱۱.

۲۵۰۵ (۶) وَيُمِيتُ وَيُحْيِي: نسخه.

۲۵۰۶ (۷) مفتاح الفلاح شيخ بهائى: ۱۸۴.

۲۵۰۷ (۸) مصباح المتهجّد: ۱۹۹.

۲۵۰۸ (۹) مصباح المتهجّد: ۶.

۲۵۰۹ (۱۰) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۲۵ ح ۴۳.

۲۵۱۰ (۱۱) مستدرك الوسائل ۱/ ۲۴۵- ۲۴۶.

۲۵۱۱ (۱۲) مصباح المتهجّد: ۶.

۲۵۱۲ (۱) مستدرك الوسائل ۱/ ۲۴۵- ۲۴۶.

۲۵۱۳ (۲) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۲۳ ح ۳۸.

۲۵۱۴ (۳) مستدرك الوسائل ۱/ ۲۵۴ نقل از شيخ صدوق در هدايه: ۱۶.

۲۵۱۵ (۴) مصباح المتهجّد: ۷.

۲۵۱۶ (۵) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۴ و ۵۵ ح ۱۸ از امام باقر عليه السلام و ح ۱۲۶ از امام صادق عليه السلام.

۲۵۱۷ (۶) وَبِاللَّهِ: خ.

۲۵۱۸ (۷) تهذيب الأحكام ۱/ ۷۶ ح ۱۹۲/ ۴۱.

۲۵۱۹ (۱) وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي: نسخه.

۲۵۲۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۸- ۹ و من لا يحضره الفقيه ۱/ ۴۱- ۴۳ ح ۸۴.

۲۵۲۱ (۳) عروه الوثقى در بعضى از مستحبات وضوء.

۲۵۲۲ (۴) شعراء: ۲۶: ۸۱- ۸۶.

۲۵۲۳ (۵) مفتاح الفلاح شيخ بهائى: ۱۰۵ نقل از عدّه الداعى از رسول اكرم صلى الله عليه و آله.

۲۵۲۴ (۱) مفتاح الفلاح: ۱۰۸ نقل از کافی از امام صادق علیه السلام.

۲۵۲۵ (۲) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۰۲ ح ۹۱۶ از امام صادق علیه السلام.

۲۵۲۶ (۳) مفتاح الفلاح: ۱۳۲ از رسول اكرم صلى الله عليه و آله.

۲۵۲۷ (۴) وَدِينِ نَبِيِّكَ: نسخه.

۲۵۲۸ (۱) الْمُبِينُ: خ.

۲۵۲۹ (۲) ذَ نْبِی: خ.

۲۵۳۰ (۳) از« عَبْدُكَ» تا« وَإِلَيْكَ»: نسخه.

۲۵۳۱ (۴) الْحَرامِ: خ.

۲۵۳۲ (۵) مفتاح الفلاح: ۱۳۳- ۱۴۳ و من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۰۴ ضمن ح ۹۱۶.

۲۵۳۳ (۱) کافی ۳/ ۳۱۹ ح ۱ از امام باقر علیه السلام و من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۱۱ ح ۹۲۷ و مفتاح الفلاح: ۱۵۰.

۲۵۳۴ (۲) وَعافِنِی: خ.

۲۵۳۵ (۳) کافی ۳/ ۳۲۱ ح ۱ از امام صادق علیه السلام.

۲۵۳۶ (۱) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۱۵ ضمن ح ۹۳۲.

۲۵۳۷ (۲) یعنی: لا إلهَ إِلّا اللَّهُ الحَليمُ الكَريمُ إلى آخره.

۲۵۳۸ (۳) صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ: نسخه.

۲۵۳۹ (۴) طَوْلًا: خ.

۲۵۴۰ (۵) مفتاح الفلاح: ۱۵۵- ۱۶۲.

۲۵۴۱ (۶) والأَسْماء الحُسْنى كُلُّها للَّهِ: خ ل.

۲۵۴۲ (۱) انشراح: ۹۴/ ۸.

۲۵۴۳ (۲) مجمع البيان ۱۰/ ۷۷۲.

۲۵۴۴ (۳) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۵ ح ۹۵۵.

۲۵۴۵ (۴) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۸ ح ۹۶۳ از امام باقر عليه السلام و ح ۹۶۶ از امام صادق عليه السلام.

۲۵۴۶ (۵) بحار الأنوار ۸۵/ ژ ۳۱۴- ۳۱۷.

۲۵۴۷ (۱) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۲۸ نقل از أمالى صدوق: م ۸۵، ح ۱۶.

۲۵۴۸ (۲) احزاب: ۳۳/ ۴۱.

۲۵۴۹ (۳) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۱ نقل از معانى الأخبار: ۱۹۳ از امام صادق عليه السلام.

۲۵۵۰ (۴) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۲ نقل از ثواب الأعمال: ۱۶۳.

۲۵۵۱ (۵) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۰۵ ح ۱۶۳.

۲۵۵۲ (۶) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۲ نقل از ثواب الأعمال: ۱۶۳.

۲۵۵۳ (۷) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۰۵ ح ۱۶۶.

۲۵۵۴ (۸) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۶.

۲۵۵۵ (۹) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۷ نقل از شيخ بهائى در مفتاح الفلاح.

۲۵۵۶ (۱) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۶ نقل از دعائم الإسلام ۱/ ۱۶۸.

۲۵۵۷ (۲) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۵ نقل از محاسن برقى ۱/ ۳۶ ح ۳۴.

۲۵۵۸ (۳) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۲۷ ح ۱ نقل از احتجاج طبرسى.

۲۵۵۹ (۴) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۰ ح ۳۰ نقل از دروس شهيد.

۲۵۶۰ (۵) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۳ نقل از مكارم الأخلاق ۲/ ۳۰ ح ۲۰۶.

۲۵۶۱ (۶) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۲۷ ح ۱ نقل از احتجاج: ۴۸۹.

۲۵۶۲ (۷) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۳ نقل از مكارم الأخلاق ۲/ ۳۰ ح ۲۰۶۶.

۲۵۶۳ (۸) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۴ نقل از مصباح شيخ: ۷۳۵.

۲۵۶۴ (۹) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۱ نقل از شهيد.

۲۵۶۵ (۱) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۳ نقل از مكارم الأخلاق ۲/ ۳۰ ح ۲۰۶۷.

۲۵۶۶ (۲) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۳۴ نقل از مصباح شيخ: ۷۳۵.

۲۵۶۷ (۳) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۱ نقل از شهيد.

۲۵۶۸ (۴) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۱ نقل از شهيد.

۲۵۶۹ (۵) بحار الأنوار ۸۵/ ۳۴۱ نقل از مكارم الأخلاق ۲/ ۷۲ ح ۲۱۷۳.

۲۵۷۰ (۶) وَحْدَهُ وَحْدَهُ: خ.

۲۵۷۱ (۷) فلاح السائل: ۲۹۳، شماره ۸۸، ح ۱۹، فصل ۱۹.

۲۵۷۲ (۱) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۵ ح ۹۵۲.

۲۵۷۳ (۲) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۵ ح ۹۵۳.

۲۵۷۴ (۳) كافى ۲/ ۵۲۱.

۲۵۷۵ (۴) مكارم الأخلاق ۲/ ۹۳ ح ۲۲۶۱.

۲۵۷۶ (۵) كافى ۳/ ۳۴۳ ح ۱۸.

۲۵۷۷ (۱) كافى ۳/ ۳۴۶ ح ۲۸.

۲۵۷۸ (۲) جامع عبّاسى شيخ بهائى: ۵۴.

۲۵۷۹ (۳) كافى ۳/ ۳۴۳ ح ۱۶.

۲۵۸۰ (۴) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۳۲۳ ح ۹۴۸.

۲۵۸۱ (۵) خصال شيخ صدوق ۲/ ۶۲۹ ح ۱۰ باب ۴۰۰.

۲۵۸۲ (۱) كافى ۲/ ۶۲۰ و حبل المتين شيخ بهائى: ۲۶۲.

۲۵۸۳ (۲) عدّه الداعى: ۳۴۱.

۲۵۸۴ (۳) بقره: ۲/ ۲۵۵- ۲۵۷.

۲۵۸۵ (۴) آل عمران: ۳/ ۱۸- ۱۹.

۲۵۸۶ (۵) آل عمران: ۳/ ۲۵- ۲۶.

۲۵۸۷ (۶) دعوات راوندی: ۲۱۸، ح ۵۸۹.

۲۵۸۸ (۷) قرب الإسناد حمیری: ۱۱۸، ح ۴۱۵.

۲۵۸۹ (۸) مکارم الأخلاق ۲/ ۴۳ ح ۲۰۹۹.

۲۵۹۰ (۱) بحار ۸۶/ ۳۴ ح ۳۹ از امیرالمؤمنین علیه السلام.

۲۵۹۱ (۲) أمالی صدوق: م ۱۳، ح ۵ و تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۶ و عدّه الداعی: ۳۱۵.

۲۵۹۲ (۳) مراجعه شود به اوّل مفاتیح الجنان، در تعقیبات مشترکه.

۲۵۹۳ (۱) معانی الأخبار: ۳۲۴ و تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۷ ح ۴۰۶.

۲۵۹۴ (۲) أمالی صدوق: م ۳۴، ح ۱۱.

۲۵۹۵ (۳) أمالی صدوق: م ۴۶، ح ۶.

۲۵۹۶ (۴) تهذیب الأحکام ۲/ ۱۰۷ ح ۴۰۵.

۲۵۹۷ (۵) دعوات راوندی: ۴۹، ح ۱۱۸.

۲۵۹۸ (۶) کافی ۲/ ۵۴۹ ح ۹ و بحار الأنوار ۹۵/ ۱۶۲ نقل از دعوات راوندی.

۲۵۹۹ (۱) محاسن برقی: ۵۱، باب ۵۶.

۲۶۰۰ (۲) بلد الأمین کفعمی: ۱۳.

۲۶۰۱ (۳) کافی ۲/ ۵۴۹ ح ۷ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۲۴ ح ۹۵۰.

۲۶۰۲ (۴) بحار الأنوار ۸۶/ ۳۷ ح ۴۴ نقل از بلد الأمین و غیره.

۲۶۰۳ (۵) صاحِبَةً وَلَا: نسخه.

۲۶۰۴ (۱) مصباح كفعمى: ۸۴، فصل ۱۶ و اشعثيات كوفى: ۲۲۰، كتاب الدعاء، و كافى ۲/ ۵۵۱ ح ۳.

۲۶۰۵ (۲) مقنعه مفيد: ۱۱۴.

۲۶۰۶ (۳) معانى الأخبار: ۱۴۰ و فلاح السائل ابن طاووس: ۳۰۰، شماره ۲۰۱.

۲۶۰۷ (۱) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۰۸ ح ۴۱۰.

۲۶۰۸ (۲) كافى ۲/ ۶۲۲ ح ۱۱.

۲۶۰۹ (۳) بحار الأنوار ۸۶/ ۳۸ نقل از كتاب نزهه الخواطر.

۲۶۱۰ (۴) مجتنى سيّد ابن طاووس: ۸۹- ۹۲.

۲۶۱۱ (۵) يَا غَفُورُ: خ.

۲۶۱۲ (۶) الْأَلِيمِ: خ.

۲۶۱۳ (۷) وَصَلِّ عَلى: خ ل.

۲۶۱۴ (۸) وَآلِهِ: خ.

۲۶۱۵ (۹) كافى ۲/ ۵۴۶ ح ۴.

۲۶۱۶ (۱) وَ: خ.

۲۶۱۷ (۲) أمالى مفيد: م ۱۰، ح ۸ و مصباح كفعمى: ۲۰۰، فصل ۵.

۲۶۱۸ (۳) روم: ۳۰/ ۱۷- ۱۹.

۲۶۱۹ مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۲۶۲۰ (۱) صافّات: ۳۷/ ۱۸۰- ۱۸۲.

۲۶۲۱ (۲) أعلام الدين: ۳۵۲.

۲۶۲۲ (۳) رَسُولَكَ: خ.

۲۶۲۳ (۴) فلاح السائل: ۳۰۳، ح ۲۰۵.

۲۶۲۴ (۵) خصال شيخ صدوق: ۶۱۶، ح أربع مئه.

۲۶۲۵ (۱) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۳۹ ح ۵۴۲.

۲۶۲۶ (۲) كافى ۲/ ۵۲۲ و من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۰۱ ح ۱۴۴۰.

۲۶۲۷ (۳) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۰۴ ح ۱۴۵۱.

۲۶۲۸ (۴) استبصار شيخ طوسى ۱/ ۳۵۰ ح ۱۳۲۱.

۲۶۲۹ (۵) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۳۸ ح ۵۳۶.

۲۶۳۰ (۶) ثواب الأعمال: ۱۶۵.

۲۶۳۱ (۷) خصال صدوق: ۵۸۱، ح ۴، ابواب ۷۰.

۲۶۳۲ (۸) ثواب الأعمال: ۱۲۹.

۲۶۳۳ (۱) دعائم الإسلام ۱/ ۱۶۸ از اميرالمؤمنين عليه السلام.

۲۶۳۴ (۲) كافى ۲/ ۵۳۰ ح ۲۴.

۲۶۳۵ (۳) مصباح المتهجّد: ۲۰۹.

۲۶۳۶ (۴) بحار الأنوار ۹۲/ ۳۳۰ نقل از كفعمى.

۲۶۳۷ (۵) بحار الأنوار ۹۲/ ۳۳۰.

۲۶۳۸ (۶) بحار الأنوار ۹۲/ ۳۲۹ نقل از كفعمى.

۲۶۳۹ (۷) أمالى صدوق: م ۱۳، ح ۵.

۲۶۴۰ (۱) بلد الأمين: ۵۱ و مصباح كفعمى: ۸۴، فصل ۱۶ در متن و حاشيه.

۲۶۴۱ (۲) مهج الدعوات: ۳۱۶.

۲۶۴۲ (۳) محاسن برقى ۱/ ۱۱۱ ح ۱۰۴ و ۱۰۵ از امام كاظم عليه السلام و كافى ۸/ ۱۰۹ ح ۸۹ از امام باقر عليه السلام و فلاح السائل: ۴۰۹، ح ۲۷۹ از اميرالمؤمنين عليه السلام.

۲۶۴۳ (۴) بحار الأنوار ۸۶/ ۱۳۰ نقل از عدّه الداعی.

۲۶۴۴ (۱) کافی ۲/ ۵۵۰ و مکارم الأخلاق ۲/ ۳۴ ح ۲۰۷۵.

۲۶۴۵ (۲) الْقَيُّومِ: خ.

۲۶۴۶ (۳) تفسیر عیّاشی ۳/ ۸۶ ح ۲۶۲۴، آخر سوره اسراء.

۲۶۴۷ (۴) مصباح المتهجّد: ۲۱۵.

۲۶۴۸ (۵) وَ: خ.

۲۶۴۹ (۱) مصباح کفعمی: ۸۴، فصل ۱۶، و مصباح المتهجّد: ۲۰۹ و أمالی مفید: م ۲۷، ح ۲ و کافی ۲/ ۵۴۹ ح ۱۱.

۲۶۵۰ (۲) مصباح المتهجّد: ۲۱۴ و مصباح کفعمی: ۸ و ۸۵ در حاشیه و متن.

۲۶۵۱ (۳) عدّه الداعی: ۲۵۲ و بحار الأنوار ۸۲/ ۱۲۱.

۲۶۵۲ (۱) ثواب الأعمال: ۱۵۵.

۲۶۵۳ (۲) بحار الأنوار ۸۶/ ۲۰۱ نقل از علل الشرایع.

۲۶۵۴ (۳) ثواب الأعمال: ۳۵.

۲۶۵۵ (۴) ثواب الأعمال: ۳۵ و بحار الأنوار ۸۶/ ۲۰۳ نقل از کامل الزیاره.

۲۶۵۶ (۱) تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۰ ح ۴۱۵.

۲۶۵۷ (۲) علل الشرایع: ۳۴، ح ۱، باب ۳۲.

۲۶۵۸ (۳) تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۲ ح ۴۲۱.

۲۶۵۹ (۴) من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۳۲ ح ۹۷۵.

۲۶۶۰ (۱) بحار الأنوار ۸۶/ ۱۹۸ نقل از علل و عیون.

۲۶۶۱ (۲) من لا یحضره الفقیه ۱/ ۳۳۳ ضمن ح ۹۷۷ و کافی ۳/ ۳۲۴ ح ۱۴ و ۱۵.

۲۶۶۲ (۳) ارشاد مفید ۲/ ۲۳۱.

۲۶۶۳ (۴) بحار ا لأنوار ۸۶/ ۲۳۰ نقل از عیون اخبار ا لرضا علیه السلام.

۲۶۶۴ (۵) بحار الأنوار ۴۹/ ۹۲- ۹۳.

۲۶۶۵ (۶) رجال کشّی ۲/ ۵۲۲ شماره ۴۶۹ شرح حال جمیل بن درّاج.

۲۶۶۶ (۱) رجال کشّی ۲/ ۸۰۱ شماره ۹۹۳ شرح حال حسن بن علی بن فضّال.

۲۶۶۷ (۲) رجال کشّی ۲/ ۸۲۵ شماره ۱۰۳۸.

۲۶۶۸ (۳) رجال کشّی ۲/ ۸۵۵ شماره ۱۱۰۶ شرح حال محمّد بن ابی عمیر.

۲۶۶۹ (۴) بحار الانوار ۸۶/ ۱۹۴ نقل از احتجاج طبرسی.

۲۶۷۰ (۵) تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۱ ح ۴۱۷.

۲۶۷۱ (۶) عیون أخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۱۹۴ ضمن حدیث مفصّلی.

۲۶۷۲ (۱) کافی ۳/ ۳۲۳ ح ۷.

۲۶۷۳ (۲) کافی ۳/ ۳۲۳ ح ۹.

۲۶۷۴ (۳) کافی ۳/ ۳۲۸ ح ۲۲.

۲۶۷۵ (۴) کافی ۳/ ۳۲۸ ح ۲۴.

۲۶۷۶ (۵) کافی ۳/ ۳۲۳ ح ۱۰.

۲۶۷۷ (۶) بحار الأنوار ۸۶/ ۲۱۶ نقل از جامع بزنطی از خطّ بعض افاضل.

۲۶۷۸ (۱) بحار الأنوار ۸۶/ ۲۱۷ نقل از خطّ شهید.

۲۶۷۹ (۲) بحار الأنوار ۸۶/ ۲۱۷ نقل از جعفریّات.

۲۶۸۰ (۳) دعوات راوندی: ۵۱.

۲۶۸۱ (۴) عدّه الداعی: ۳۱۸.

۲۶۸۲ (۵) أمالی صدوق: م ۶۴، ح ۶.

۲۶۸۳ (۶) مکارم الأخلاق ۲/ ۴۰ ح ۲۰۸۹.

۲۶۸۴ (۱) عَنِّی: خ.

۲۶۸۵ (۲) مکارم الأخلاق ۲/ ۴۰- ۴۱ ح ۲۰۹۱.

۲۶۸۶ (۳) وَمَلِیکَ: خ ل.

۲۶۸۷ (۴) مصباح المتهجّد: ۱۹۷ و ۲۴۱.

۲۶۸۸ (۵) وَالْفِتَنَ: خ.

۲۶۸۹ (۶) مصباح المتهجّد: ۲۴۳- ۲۴۴.

۲۶۹۰ (۱) تهذیب الأحکام ۴/ ۱۹۹ ح ۵۷۱.

۲۶۹۱ (۲) مصباح المتهجّد: ۳۱.

۲۶۹۲ (۳) فلاح السائل: ۱۹۳، شماره ۱۰۳، فصل ۱۶.

۲۶۹۳ (۱) مصباح المتهجّد: ۴۰.

۲۶۹۴ (۲) مصباح المتهجّد: ۳۰ و ۷۲.

۲۶۹۵ (۳) مصباح المتهجّد: ۴۸.

۲۶۹۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۷۳ و کافی ۳/ ۳۰۹ از رسول اکرم صلی الله علیه و آله.

۲۶۹۷ (۱) در فلاح السائل و عدّه الداعی: البالی الفانی.

۲۶۹۸ (۲) فلاح السائل: ۳۸۳، شماره ۲۵۴، فصل ۲۲ و عدّه الداعی: ۳۰۹ از رسول اکرم صلی الله علیه و آله.

۲۶۹۹ (۳) ق: ۵۰/ ۲۹.

۲۷۰۰ (۴) فلاح السائل: ۳۸۳، ضمن ح ۲۵۵، باب ۲۲.

۲۷۰۱ (۵) مصباح المتهجّد: ۸۳.

۲۷۰۲ (۱) بقره: ۲: ۲۵۵.

۲۷۰۳ (۲) فلاح السائل: ۳۸۳، ضمن ح ۲۶۱، باب ۲۲.

۲۷۰۴ (۳) مصباح المتهجّد: ۹۷ و فلاح السائل: ۴۰۴، ح ۲۷۳، فصل ۲۲.

۲۷۰۵ (۴) فلاح السائل: ۴۰۸، شماره ۲۷۸، فصل ۲۳.

۲۷۰۶ (۵) فلاح السائل: ۴۰۹، شماره ۲۷۹، فصل ۲۳.

۲۷۰۷ (۱) مصباح المتهجّد: ۹۸.

۲۷۰۸ (۲) فلاح السائل: ۴۰۹، شماره ۲۸۰، فصل ۲۳.

۲۷۰۹ (۳) فلاح السائل: ۴۱۰.

۲۷۱۰ (۴) مصباح المتهجّد: ۹۸.

۲۷۱۱ (۵) بحار الأنوار ۸۶/ ۱۹۸ نقل از عیون و علل.

۲۷۱۲ (۶) کافی ۳/ ۳۴۵.

۲۷۱۳ (۱) از:« وَأَنتَ الآخر» تا« فوقَكَ»: نسخه.

۲۷۱۴ (۲) وَإِسْماعِيلَ: خ.

۲۷۱۵ (۳) وَالْأَ سْباطِ: خ.

۲۷۱۶ (۴) مصباح المتهجّد: ۱۱۰.

۲۷۱۷ (۱) مصباح المتهجّد: ۱۱۴.

۲۷۱۸ (۲) تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۶ ح ۴۳۵ و ۴۳۸ و قرب الإسناد: ۳۵، ح ۱۱۵ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۷۰ ح ۱۳۵۴ و ثواب الأعمال: ۱۲۵.

۲۷۱۹ (۳) کهف: ۱۸/ ۱۱۰.

۲۷۲۰ (۴) من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۷۱ ح ۱۳۵۶.

۲۷۲۱ (۱) تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۷ ح ۴۳۹.

۲۷۲۲ (۲) شَرٍّ: خ ل.

۲۷۲۳ (۳) وَأَنْ يَلْعَبَ: خ ل.

۲۷۲۴ (۴) مصباح المتهجّد: ۱۲۲.

۲۷۲۵ (۵) فاطر: ۳۵/ ۴۱.

۲۷۲۶ (۶) اسراء: ۱۷/ ۱۱۰- ۱۱۱.

۲۷۲۷ (۷) مصباح المتهجّد: ۱۲۱.

۲۷۲۸ (۸) مكارم الأخلاق ۱/ ۱۰۹ ح ۲۳۴ از امام رضا عليه السلام.

۲۷۲۹ (۹) مكارم الأخلاق ۱/ ۱۱۱ ضمن ح ۲۴۶.

۲۷۳۰ (۱۰) بحار الأنوار ۷۶/ ۹۶.

۲۷۳۱ (۱) عوالى اللئالى ۱/ ۳۵۲.

۲۷۳۲ (۲) معانى الأخبار: ۳۲۴ از امام صادق عليه السلام.

۲۷۳۳ (۳) محاسن برقى ۱/ ۱۲۵ ح ۱۴۱ باب ۶۱.

۲۷۳۴ (۴) كافى ۸/ ۷۹ ح ۳۳.

۲۷۳۵ (۵) علل الشرايع ۲/ ۳۶۳ باب ۸۴ ح ۶.

۲۷۳۶ (۱) علل الشرايع ۲/ ۳۶۶.

۲۷۳۷ (۲) محاسن برقى ۱/ ۱۶۷ ح ۲۴۸ و كتاب عقاب الأعمال: باب ۱۰.

۲۷۳۸ (۳) محاسن برقى ۱/ ۱۶۷ ح ۲۴۹.

۲۷۳۹ (۴) درر اللآلى ابن ابى جمهور طبق نقل مستدرک الوسائل ۶/ ۳۴۰ ح ۶۰۵۶.

۲۷۴۰ (۵) سنن النسائى ۱/ ۴۱۱ شماره ۱۳۰۱.

۲۷۴۱ (۶) لبّ اللباب راوندى طبق نقل مستدرک الوسائل ۶/ ۳۴۰ ح ۶۹۵۵.

۲۷۴۲ (۱) لبّ اللباب راوندی طبق نقل مستدرک الوسائل ۶/ ۳۳۸ ح ۶۹۴۸.

۲۷۴۳ (۲) مصباح المتهجّد: ۱۲۷.

۲۷۴۴ (۳) من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۸۰ ح ۱۳۸۹.

۲۷۴۵ (۱) آل عمران: ۳/ ۱۹۰- ۱۹۴.

۲۷۴۶ (۲) مصباح المتهجّد: ۱۲۷- ۱۲۹.

۲۷۴۷ (۳) مصباح المتهجّد: ۱۳۰.

۲۷۴۸ (۴) رسائل العشر طوسی: ۱۵۰.

۲۷۴۹ (۵) هدایه صدوق: ۱۵۰، باب ۵۹.

۲۷۵۰ (۶) مصباح المتهجّد: ۱۳۹.

۲۷۵۱ (۱) مستدرک الوسائل ۴/ ۴۰۰ ح ۵۰۱۳ و ص ۴۰۳ ح ۵۰۱۸ نقل از شیخ صدوق در مقنع.

۲۷۵۲ (۲) من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۸۵ ح ۱۴۰۰.

۲۷۵۳ (۳) رسائل العشر: ۱۴۷.

۲۷۵۴ (۴) مصباح المتهجّد: ۱۵۲.

۲۷۵۵ (۵) رسائل العشر: ۱۴۷.

۲۷۵۶ (۶) رسائل العشر: ۱۵۰.

۲۷۵۷ (۱) وَ: خ.

۲۷۵۸ (۲) من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۸۷ ح ۱۴۰۲.

۲۷۵۹ (۳) رَبِّی: خ.

۲۷۶۰ (۴) من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۸۹ ح ۱۴۰۶.

۲۷۶۱ (۵) الْغَفُورُ: خ.

۲۷۶۲ (۶) مصباح المتهجّد: ۱۵۵.

۲۷۶۳ (۷) ذاريات: ۵۱/ ۱۷- ۱۸.

۲۷۶۴ (۸) تهذيب الأحكام ۲/ ۱۳۲ ح ۵۰۸.

۲۷۶۵ (۱) مصباح المتهجّد: ۱۶۳.

۲۷۶۶ (۲) بيايد اين دعا در ملحقات باقيات الصالحات(ص ۱۰۴۳).

۲۷۶۷ (۳) مصباح المتهجّد: ۱۲۷.

۲۷۶۸ (۴) آل عمران: ۳/ ۱۹۰- ۱۹۴. گذشت در ص ۸۶۸.

۲۷۶۹ (۵) مصباح المتهجّد: ۱۷۹ و رسائل العشر: ۱۵۱.

۲۷۷۰ (۱) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۴۹۵ ح ۱۴۲۳.

۲۷۷۱ (۲) صحيفه كامله سجاديّه: ۲۸۹.

۲۷۷۲ (۱) خصال شيخ صدوق: ۶۲۲ ح أربعمئه.

۲۷۷۳ (۲) كافى ۲/ ۵۳۳ و خصال: ۴۵۲، ح ۵۸ و مصباح المتهجّد: ۸۳.

۲۷۷۴ (۳) كافى ۲/ ۵۳۳ ح ۳۳.

۲۷۷۵ (۱) مقنع صدوق: ۲۹۴.

۲۷۷۶ (۲) ده مرتبه: خ.

۲۷۷۷ (۳) محاسن برقى ۱/ ۱۰۵ ح ۸۶ باب ۲۸.

۲۷۷۸ (۴) معانى الأخبار: ۲۵۱ و أمالى صدوق: م ۵۳، ح ۵.

۲۷۷۹ (۵) محاسن ۱/ ۱۰۷ ح ۹۲ باب ۳۰.

۲۷۸۰ (۱) روم: ۳۰/ ۱۷- ۱۸.

۲۷۸۱ (۲) أمالى صدوق: م ۸۵، ح ۱۴ و ثواب الأعمال: ۱۶۶.

۲۷۸۲ (۳) محاسن ۱/ ۱۱۲ ح ۱۰۵ باب ۳۸.

۲۷۸۳ (۴) محاسن ۱/ ۱۱۴ ح ۱۱۳ باب ۴۱.

۲۷۸۴ (۵) مصباح المتهجّد: ۸۴ و ۲۱۱.

۲۷۸۵ (۶) کافی ۲/ ۵۳۳ ح ۳۱ و ۳۲.

۲۷۸۶ (۱) مِنْ: خ ل.

۲۷۸۷ (۲) فلاح السائل: ۳۸۵، ح ۲۵۹، فصل ۲۲.

۲۷۸۸ (۳) فلاح السائل: ۳۸۷، ح ۲۶۳ نقل از شیخ طوسی.

۲۷۸۹ (۴) فلاح السائل: ۳۸۸، ح ۲۶۴، فصل ۲۲.

۲۷۹۰ (۱) بَيْنَ الناس: خ ل.

۲۷۹۱ (۲) مستدرک الوسائل ۵/ ۲۹۳ ح ۶۱۶۷ نقل از راوندی.

۲۷۹۲ (۳) مستدرک الوسائل ۵/ ۳۹۲ ح ۶۱۶۶ نقل از بلد الأمین.

۲۷۹۳ (۴) وَ: خ.

۲۷۹۴ (۵) کافی ۲/ ۵۲۲.

۲۷۹۵ (۱) وآل محمّد: خ ل.

۲۷۹۶ (۲) کافی ۲/ ۵۲۶.

۲۷۹۷ (۳) بلد الأمین طبق نقل بحار ۸۶/ ۲۹۸.

۲۷۹۸ (۴) علل الشرایع ۱/ ۲۹ باب ۲۱.

۲۷۹۹ (۵) کافی ۲/ ۹۹.

۲۸۰۰ (۱) کانَ: خ.

۲۸۰۱ (۲) أَبِی مُرَّه: خ ل.

۲۸۰۲ (۳) مِنْ: خ.

۲۸۰۳ (۴) وَالْحَمْدُ: خ.

۲۸۰۴ (۵) کافی ۲/ ۵۳۲ و ۵۶۹ و محاسن ۲/ ۱۸ ح ۱۳۲۴.

۲۸۰۵ (۶) کافی ۲/ ۵۲۸.

۲۸۰۶ (۷) کافی ۲/ ۵۲۹.

۲۸۰۷ (۱) بلد الأمین طبق نقل بحار ۸۶/ ۲۹۸.

۲۸۰۸ (۲) بحار الأنوار ۸۶/ ۲۶۶ نقل از جامع الأخبار سبزواری: ۱۵۹، ح ۳۸۱ و مصباح المتهجّد: ۵۶۱.

۲۸۰۹ (۱) بحار الأنوار ۹۴/ ۵۸ نقل از ثواب الأعمال: ۱۵۶ و ص ۸۵، ح ۵ نقل از جنّه الأمان.

۲۸۱۰ (۱) بِمَغْفِرَتِکَ: خ ل.

۲۸۱۱ (۲) وَ: خ.

۲۸۱۲ (۳) أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ: نسخه.

۲۸۱۳ (۴) مصباح المتهجّد: ۵۱۲.

۲۸۱۴ (۱) بِمَنِّکَ: خ ل.

۲۸۱۵ (۲) مصباح المتهجّد: ۵۱۲.

۲۸۱۶ (۳) عَلی: خ.

۲۸۱۷ (۴) مصباح المتهجّد: ۵۱۳.

۲۸۱۸ (۱) وَ لِیِّکَ: خ.

۲۸۱۹ (۲) مصباح المتهجّد: ۵۱۳.

۲۸۲۰ (۳) مصباح المتهجّد: ۵۱۴.

۲۸۲۱ (۱) مصباح المتهجّد: ۵۱۴.

۲۸۲۲ (۲) مصباح المتهجّد: ۵۱۵.

۲۸۲۳ (۳) ضَوْءُ: خ.

۲۸۲۴ (۴) مصباح المتهجّد: ۵۱۵.

۲۸۲۵ مركز تحقيقات حج، مفاتيح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۲۸۲۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۵۱۶.

۲۸۲۷ (۲) عَزِيزُ: خ.

۲۸۲۸ (۳) مصباح المتهجّد: ۵۱۶.

۲۸۲۹ (۱) مصباح المتهجّد: ۵۱۷.

۲۸۳۰ (۲) وَأَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ: خ ل.

۲۸۳۱ (۳) مصباح المتهجّد: ۵۱۷.

۲۸۳۲ (۴) بحار الأنوار ۸۶/ ۳۶۹ نقل از مصباح المتهجّد و كافى ۲/ ۵۱۵.

۲۸۳۳ (۱) العَزِيز الْكَبِير: خ ل.

۲۸۳۴ (۲) مَالِكُ: خ ل.

۲۸۳۵ (۳) در كافى: بُدِءَ الخَلْقُ.

۲۸۳۶ (۴) الَّذِى: خ.

۲۸۳۷ (۵) الَّذِى: خ.

۲۸۳۸ (۶) در كافى: أَحَدٌ صمدٌ.

۲۸۳۹ (۷) هُوَ: خ ل.

۲۸۴۰ (۸) لَهُ: خ ل.

۲۸۴۱ (۹) لَهُ: خ ل.

۲۸۴۲ (۱۰) وَهُوَ: خ ل.

۲۸۴۳ (۱۱) الْمُتَعالِ: خ.

۲۸۴۴ (۱۲) ثواب الأعمال: ۱۳- ۱۴ و كافى ۲/ ۵۱۶.

۲۸۴۵ (۱۳) أمالى صدوق: م ۲۱، ح ۴.

۲۸۴۶ (۱) خصال: ۵۴۰.

۲۸۴۷ (۲) ثواب الأعمال: ۹.

۲۸۴۸ (۳) مصباح المتهجّد: ۵۱۷.

۲۸۴۹ (۴) ثواب الأعمال: ۱۶۲.

۲۸۵۰ (۵) بحار ۸۶/ ۱۶۱ نقل از بلد الأمين.

۲۸۵۱ (۶) كافى ۲/ ۵۰۵ و مكارم الأخلاق ۲/ ۹۲ ح ۲۳۶۰.

۲۸۵۲ (۷) أمالى طوسى: م ۱۰، ح ۷۴ و كشف الغمّه ۲/ ۳۷۷ و محاسن ۱/ ۱۰۱ ح ۷۳ باب ۱۸ وثواب الأعمال: ۷ و ۸.

۲۸۵۳ (۱) دعوات راوندى: ۴۷، ح ۱۱۴.

۲۸۵۴ (۲) دعوات راوندى: ۴۶، ح ۱۱۴.

۲۸۵۵ (۱) مستدرك وسائل ۵/ ۳۷۸ و بحار الأنوار ۸۷/ ۵ نقل از بلد الأمين، و در حاشيه هر دو كتاب است كه: در بلد الأمين چاپ شده نمى باشد، لكن در حاشيه مصباح كفعمى: ۸۳ موجود است.

۲۸۵۶ (۲) بحار الأنوار ۸۷/ ۱۰ نقل از جامع الاخبار: ۱۴۴، ح ۳۱۰.

۲۸۵۷ (۳) جامع الاخبار: ۱۴۰، ح ۲۹۴.

۲۸۵۸ (۴) مستدرك وسائل ۵/ ۳۷۹ ح ۶۱۴۰ و بحار الأنوار ۸۷/ ۵ نقل از بلد الأمين، و در حاشيه هر دو كتاب است كه: در بلد الأمين مطبوع نيافتيم ولى در مصباح كفعمى: ۸۳ موجود است هم در متن و هم در حاشيه.

۲۸۵۹ (۱) كافى ۲/ ۵۱۹ و توحيد صدوق: ۳۰، ح ۳۵، باب ۱ و محاسن ۱/ ۱۲۲ ح ۱۳۴ باب ۵۶.

۲۸۶۰ (۲) ثواب الأعمال: ۹ و كافى ۲/ ۵۱۹ و محاسن ۱/ ۱۰۰ ح ۷۲ باب ۱۷.

۲۸۶۱ (۳) محاسن ۱/ ۱۱۴ ح ۱۱۴ باب ۴۲.

۲۸۶۲ (۱) بحار ۱۴/ ۵۰۹ نقل از دعوات راوندی.

۲۸۶۳ (۲) کافی ۲/ ۵۰۲.

۲۸۶۴ (۳) مصباح کفعمی: ۶۳.

۲۸۶۵ (۴) مصباح المتهجّد: ۱۰۲.

۲۸۶۶ (۵) مصباح کفعمی: ۸۳ و سفینه البحار ۵/ ۳۷۹ ح ۶۱۴۱ نقل از جنّه المأوی.

۲۸۶۷ (۱) بحار ۸۶/ ۵۱ نقل از مصباح کفعمی.

۲۸۶۸ (۲) مجتنی سیّد ابن طاووس: ۸۲.

۲۸۶۹ (۱) جمال الأُسبوع: ۳۲۰ و مستدرک الوسائل ۶/ ۵۰ باب ۳۱ ح ۶۴۱۳ نقل از جمال الأُسبوع.

۲۸۷۰ (۲) وَ: خ.

۲۸۷۱ (۳) مصباح المتهجّد: ۳۱۷.

۲۸۷۲ (۱) جمال الأُسبوع: ۲۳، فصل ۲ نقل از مصباح المتهجّد: ۳۲۲.

۲۸۷۳ (۲) بلد الأمین: ۱۶۴.

۲۸۷۴ (۳) فلاح السائل: ۱۷۳، باب ۱۳، ح ۸۶.

۲۸۷۵ (۴) بلد الأمین: ۱۶۴.

۲۸۷۶ (۱) زاد المعاد: ۵۷۳- ۵۷۴.

۲۸۷۷ (۱) ابراهیم: ۱۴/ ۴۱.

۲۸۷۸ (۲) نوح: ۷۱/ ۲۸.

۲۸۷۹ (۳) اسراء: ۱۷/ ۲۴.

۲۸۸۰ (۴) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۶.

۲۸۸۱ (۵) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۹.

۲۸۸۲ (۶) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۴.

۲۸۸۳ (۷) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۴.

۲۸۸۴ (۱) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۵.

۲۸۸۵ (۲) مستدرک الوسائل ۶/ ۴۲۵ نقل از رساله العقد الحسینی از حسین بن عبدالصمد پدر شیخ بهائی.

۲۸۸۶ (۳) بحار الأنوار ۹۵/ ۱۳۸ نقل از طبّ الأئمّه علیهم السلام.

۲۸۸۷ (۴) سفینه البحار: ماده« سدر و سوک و رمن».

۲۸۸۸ (۵) من لا یحضره الفقیه ۲/ ۸۱.

۲۸۸۹ (۶) مستدرک الوسائل ۶/ ۴۲۶ نقل از بشاره المصطفی: ۲۷.

۲۸۹۰ (۱) مصباح المتهجّد: ۵۳۵ از امام صادق علیه السلام.

۲۸۹۱ (۲) فتح الأبواب ابن طاووس: ۲۳۳.

۲۸۹۲ (۳) فتح الأبواب: ۲۳۴.

۲۸۹۳ (۴) فتح الأبواب: ۲۶۰- ۲۶۱.

۲۸۹۴ (۵) بحار الأنوار ۹۱/ ۲۵۰.

۲۸۹۵ (۱) جواهر الکلام ۱۲/ ۱۷۲.

۲۸۹۶ (۲) تقویم المحسنین: ۵۷ و نقل از او مستدرک الوسائل ۶/ ۲۶۷.

۲۸۹۷ (۳) حشر: ۵۹/ ۲۱.

۲۸۹۸ (۴) بِکَ: خ.

۲۸۹۹ (۱) یَا أَیُّهَا الْحُجَّهُ: خ ل. و در مصدر: یا حُجَّه.

۲۹۰۰ (۲) أمالی طوسی: م ۱۱، ح ۱۴.

۲۹۰۱ (۳) دعوات راوندی: ۵۵.

۲۹۰۲ (۴) آل عمران: ۳/ ۲۶- ۲۷.

۲۹۰۳ (۵) آل عمران: ۳/ ۱۸.

۲۹۰۴ (۶) بحار ۹۱/ ۳۷۵ و ۹۲/ ۲۷۱.

۲۹۰۵ (۱) بحار الأنوار ۹۲/ ۲۷۲ نقل از تفسیر درّ المنثور سیوطی ۶/ ۳۷۷.

۲۹۰۶ (۲) آل عمران: ۳/ ۱۷۳.

۲۹۰۷ (۳) کهف: ۱۸/ ۳۹.

۲۹۰۸ (۴) انبیاء: ۲۱/ ۸۷.

۲۹۰۹ (۵) غافر: ۴۰/ ۴۴.

۲۹۱۰ (۶) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۲ ح ۲۳۳۰.

۲۹۱۱ (۷) فتح: ۴۸/ ۱- ۳.

۲۹۱۲ (۸) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۲.

۲۹۱۳ (۱) رَبِّی: خ.

۲۹۱۴ (۲) وَأَسْأَ لُکَ اللَّهُمَّ: نسخه.

۲۹۱۵ (۳) کَرِیمَهً: خ.

۲۹۱۶ (۴) تهذیب الأحکام ۳/ ۳۱۲ ح ۹۶۶ و مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۹ ح ۲۳۳۷.

۲۹۱۷ (۵) کافی ۳/ ۴۷۵ ح ۴.

۲۹۱۸ (۶) در مکارم الأخلاق اضافه فرموده: واخلاص هم سه مرتبه.

۲۹۱۹ (۷) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۲۳ ح ۲۳۳۱.

۲۹۲۰ (۱) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۰.

۲۹۲۱ (۲) يَرْجِعُ: خ.

۲۹۲۲ (۱) كافى ۳/ ۴۷۶.

۲۹۲۳ (۲) بلد الأمين: ۱۵۷.

۲۹۲۴ (۱) أى يمنع قدرته عن إيصال الضرر إلى خلقه، والحاصل أنّه تعالى لا يفعل فيهم ما يقدرُ عليه من التعذيب والانتقام.(منه).

۲۹۲۵ (۲) در مصباح الزائر: وَأَنْ تَحْفَظَنِى.

۲۹۲۶ (۳) مصباح الزائر ابن طاووس: ۹۷- ۹۸.

۲۹۲۷ (۱) بلد الأمين: ۱۵۵ با اختلاف در بعضى الفاظ.

۲۹۲۸ (۲) بحار الأنوار ۹۱/ ۱۲۲ نقل از جمال الأُسبوع با اختلاف بعضى الفاظ.

۲۹۲۹ (۱) جمال الأُسبوع: ۳۳۱- ۳۳۲، فصل ۳۵ و تهذيب الأحكام ۳/ ۱۸۳ ح ۴۱۶ و من لا يحضره الفقيه ۱/ ۵۵۶ ح ۱۵۴۳ و بلد الأمين: ۱۵۳.

۲۹۳۰ (۱) فتح: ۴۸/ ۶.

۲۹۳۱ (۱) جمال الأُسبوع: ۳۲۶- ۳۳۰، اوّل فصل ۳۵.

۲۹۳۲ (۲) مكارم الأخلاق ۲/ ۱۱۸.

۲۹۳۳ (۱) بلد الأمين: ۱۵۹.

۲۹۳۴ (۲) مكارم الأخلاق ۲/ ۱۱۸.

۲۹۳۵ (۳) مكارم الأخلاق ۲/ ۱۱۹.

۲۹۳۶ (۱) نجم الثاقب: ۲۱۲، حكايت اوّل، باب ۷.

۲۹۳۷ (۱) لَا: خ.

۲۹۳۸ (۲) مِن: ظ.

۲۹۳۹ (۳) أَسْأَ لُكَ: خ.

۲۹۴۰ (۱) نجم الثاقب: ۲۱۵، حکایت اوّل، باب ۷.

۲۹۴۱ (۲) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۳۵ ح ۲۳۴۶.

۲۹۴۲ (۳) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۳۴ ح ۲۳۴۵.

۲۹۴۳ (۱) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۳۶ ح ۲۳۴۷.

۲۹۴۴ (۲) مستدرک الوسائل ۶/ ۵۵ ح ۶۴۱۸.

۲۹۴۵ (۳) در مصدر: پنج مرتبه.

۲۹۴۶ (۴) مصباح المتهجّد: ۳۱۸.

۲۹۴۷ (۵) جمال الأُسبوع: ۳۲۲.

۲۹۴۸ (۱) مصباح المتهجّد: ۱۰۷ با اضافاتی.

۲۹۴۹ (۲) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۴.

۲۹۵۰ (۳) مکارم الأخلاق ۲/ ۱۱۵ ح ۲۳۲۰.

۲۹۵۱ (۴) جمال الأُسبوع: ۴۰، فصل ۴.

۲۹۵۲ (۵) جمال الأُسبوع: ۴۱.

۲۹۵۳ (۱) جمال الأُسبوع: ۴۲.

۲۹۵۴ (۲) بقره: ۲/ ۲۸۵.

۲۹۵۵ (۳) جمال الأُسبوع: ۴۱.

۲۹۵۶ (۴) جمال الأُسبوع: ۴۱.

۲۹۵۷ (۵) جمال الأُسبوع: ۴۲.

۲۹۵۸ (۶) جمال الأُسبوع: ۴۲.

۲۹۵۹ (۱) مهج الدعوات: ۷۷.

۲۹۶۰ (۲) مصباح کفعمی: ۱۴۸، فصل ۱۸.

۲۹۶۱ (۱) یا سامع: خ ل.

۲۹۶۲ (۲) مصباح کفعمی: ۱۴۸، فصل ۱۸ و مصباح المتهجّد: ۱۳۹.

۲۹۶۳ (۳) اسراء: ۱۷/ ۵۶.

۲۹۶۴ (۴) عدّه الداعی: ۳۱۲ و مصباح کفعمی: ۱۵۰، فصل ۱۸ نقل از عدّه.

۲۹۶۵ (۵) اسراء: ۱۷/ ۸۲.

۲۹۶۶ (۶) تفسیر کنز الدقائق مشهدی ۷/ ۴۹۷ نقل از طبّ الأئمّه: ۲۸ از امام صادق علیه السلام.

۲۹۶۷ (۱) بحار ۹۵/ ۲۲ نقل از طبّ الأئمّه: ۵۳ و کافی ۲/ ۵۶۴ و عده الداعی: ۳۱۲ و دعوات راوندی: ۱۸۲ از امام صادق علیه السلام.

۲۹۶۸ (۲) کافی ۲/ ۵۶۵ از امام صادق علیه السلام.

۲۹۶۹ (۳) کافی ۲/ ۵۶۶.

۲۹۷۰ (۴) بحار الأنوار ۹۵/ ۶۸ نقل از عدّه الداعی.

۲۹۷۱ (۱) دروس شهید ۳/ ۴۸.

۲۹۷۲ (۲) دروس ۱/ ۲۵۵؛ دعوات راوندی: ۱۸۱ ح ۵۰۳ از امام صادق علیه السلام.

۲۹۷۳ (۳) وَ: خ.

۲۹۷۴ (۴) مصباح کفعمی: ۱۵۱، فصل ۱۸.

۲۹۷۵ (۵) بحار ۹۵/ ۷ نقل از طبّ الائمه: ۳۹.

۲۹۷۶ (۶) اسراء: ۱۷/ ۸۲.

۲۹۷۷ (۷) تفسیر کنز الدقائق ۷/ ۴۹۷ در تفسیر آیه، نقل از طبّ الأئمّه: ۲۸.

۲۹۷۸ (۸) بحار ۹۵/ ۵۵ از طبّ الأئمّه: ۳۷.

۲۹۷۹ (۱) مهج الدعوات: ۸ در حرز اميرالمؤمنين عليه السلام و نقل از او بحار ۹۵/ ۶۳.

۲۹۸۰ (۲) آل عمران: ۳/ ۱۸.

۲۹۸۱ (۳) بحار ۹۵/ ۶۲ نقل از دعوات راوندى: ۲۱۱.

۲۹۸۲ (۱) آل عمران: ۳/ ۱۸.

۲۹۸۳ (۲)ص: ۳۸/ ۳۶- ۳۷.

۲۹۸۴ (۳) شورى: ۴۲/ ۵۳.

۲۹۸۵ (۴) مكارم الأخلاق ۲/ ۲۶۷ ح ۲۶۲۰.

۲۹۸۶ (۵) بحار ۹۵/ ۵۴ از طبّ الائمه: ۱۸.

۲۹۸۷ (۶) بحار ۹۵/ ۶۰ از طبّ الائمه: ۲۲.

۲۹۸۸ (۱) در مصادر: با شير زن ممزوج كن.

۲۹۸۹ (۲) بحار الأنوار ۶۲/ ۱۴۶.

۲۹۹۰ (۳) انبياء: ۲۱/ ۳۰.

۲۹۹۱ (۴) بحار ۹۵/ ۵۱ از طبّ الائمه: ۱۹ و مناقب ابن شهرآشوب ۴/ ۲۵۳.

۲۹۹۲ (۵) بحار ۹۵/ ۷ از طبّ الائمه: ۳۹ و دعوات راوندى: ۲۰۶.

۲۹۹۳ (۶) حج: ۲۲/ ۶۵.

۲۹۹۴ (۷) أمالى طوسى ۲/ ۲۸۴ و بحار ۹۵/ ۵۱ نقل از أمالى.

۲۹۹۵ (۸) ربيع الأبرار ۴/ ۱۲۶ باب ۷۷ در امراض و علل، و از او بحار ۹۵/ ۶۱.

۲۹۹۶ (۱) بحار ۹۵/ ۵۲ از طبّ الائمه: ۲۰ از امام باقر عليه السلام.

۲۹۹۷ (۲) حشر: ۵۹/ ۲۱- ۲۴.

۲۹۹۸ (۳) بحار ۹۵/ ۶۱ از طبّ الائمه: ۲۳.

۲۹۹۹ (۴) بحار ۹۵/ ۹۲ از طبّ الائمه: ۲۳.

۳۰۰۰ (۱) نمل: ۲۷/ ۸۸.

۳۰۰۱ (۲) بحار ۹۵/ ۹۲ از طبّ الائمه: ۲۴.

۳۰۰۲ (۳) وَالْكافی: خ ل.

۳۰۰۳ (۴) الْعَلِیِّ الْعَظِیمِ: نسخه.

۳۰۰۴ (۵) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۱ ح ۲۶۲۳، و از او بحار ۹۵/ ۹۴.

۳۰۰۵ (۶) انعام: ۶/ ۱۳.

۳۰۰۶ (۷) انبیاء: ۲۱/ ۶۹- ۷۰.

۳۰۰۷ (۸) نمل: ۲۷/ ۸.

۳۰۰۸ (۹) بحار ۹۵/ ۹۴ نقل از طبّ الائمه: ۲۵.

۳۰۰۹ (۱) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۱ ح ۲۶۲۴ و بحار الأنوار ۹۵/ ۹۵ از مکارم.

۳۰۱۰ (۲) وَتَتْرُكُ: خ ل.

۳۰۱۱ (۳) بقره: ۲/ ۷۲- ۷۳.

۳۰۱۲ (۴) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۲ ح ۲۶۲۶ و از او بحار ۹۵/ ۹۵.

۳۰۱۳ (۵) بقره: ۲/ ۷۲- ۷۳.

۳۰۱۴ (۶) یونس: ۱۰/ ۵۷.

۳۰۱۵ (۷) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۱۲ ح ۲۵۳۵ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۱.

۳۰۱۶ (۸) بحار ۹۵/ ۱۰۱- ۱۰۴ از طبّ الائمه: ۲۵ و ۲۷.

۳۰۱۷ (۹) طبّ الائمه: ۲۷ واز او بحار ۹۵/ ۱۰۹.

۳۰۱۸ (۱) طب الأئمّه: ۲۸ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۹.

۳۰۱۹ (۲) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۶ ح ۲۶۳۳ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۸.

۳۰۲۰ (۳) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۲۱ ح ۲۵۴۰ و طبّ الائمه: ۶۵ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۹.

۳۰۲۱ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۳۰۲۲ (۴) طبّ الائمه: ۲۷ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۹.

۳۰۲۳ (۱) طه: ۲۰/ ۱۰۵- ۱۰۷.

۳۰۲۴ (۲) عیون اخبار الرضا علیه السلام ۲/ ۵۴ و طبّ الائمه: ۱۰۹.

۳۰۲۵ (۳) حشر: ۵۹/ ۲۱.

۳۰۲۶ (۴) بحار ۹۵/ ۸۹ از مکارم الأخلاق.

۳۰۲۷ (۵) حشر: ۵۹/ ۲۱.

۳۰۲۸ (۶) طب الأئمّه: ۱۱۰ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۰.

۳۰۲۹ (۷) احقاف: ۴۶/ ۳۵.

۳۰۳۰ (۸) نازعات: ۷۹/ ۴۶.

۳۰۳۱ (۹) آل عمران: ۳/ ۳۵.

۳۰۳۲ (۱۰) مستطرفات سرائر: ۸۹، باب ۱۰، ح ۴۰ و از او بحار ۹۵/ ۱۱۹.

۳۰۳۳ (۱۱) مریم: ۱۹/ ۲۳- ۲۵.

۳۰۳۴ (۱) نحل: ۱۶/ ۷۸.

۳۰۳۵ (۲) طب الأئمّه: ۶۹ و از او بحار ۹۵/ ۱۱۶- ۱۱۷.

۳۰۳۶ (۳) زمر: ۳۹/ ۷۵.

۳۰۳۷ (۴) بحار ۹۵/ ۱۲۱ از مکارم الأخلاق.

۳۰۳۸ (۵) روم: ۳۰/ ۲۱.

۳۰۳۹ (۶) مائده: ۵/ ۲۳.

۳۰۴۰ (۷) قمر: ۵۴/ ۱۱- ۱۲.

۳۰۴۱ (۸) طه: ۲۰/ ۲۵- ۲۸.

۳۰۴۲ (۱) کهف: ۱۸/ ۹۹.

۳۰۴۳ (۲) توبه: ۹/ ۱۲۸- ۱۲۹.

۳۰۴۴ (۳) عدّه الداعی: ۳۳۹ و از او بحار ۹۵/ ۱۱۵.

۳۰۴۵ (۴) بحار ۹۵/ ۱۱۳- ۱۱۵ از طبّ الائمه: ۴۵- ۴۷.

۳۰۴۶ (۵) دعائم الإسلام قاضی نعمان ۲/ ۱۴۰ ح ۴۹۰ و بحار ۶۲/ ۲۷۷ از سرائر ابن ادریس.

۳۰۴۷ (۶) مهج الدعوات: ۶- ۹ و از او بحار ۹۵/ ۳۷- ۳۸.

۳۰۴۸ (۷) بحار ۶۲/ ۹۶ از طبّ الائمه: ۵۰.

۳۰۴۹ (۸) طه: ۲۰/ ۶۸.

۳۰۵۰ (۹) قصص: ۲۸/ ۲۵.

۳۰۵۱ (۱۰) اعراف: ۷/ ۵۴.

۳۰۵۲ (۱) مصباح کفعمی: ۱۶۲، آخر فصل ۱۸.

۳۰۵۳ (۲) بحار ۹۵/ ۲۲ از طبّ الائمه: ۵۲.

۳۰۵۴ (۳) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۶۰ وا ز او بحار ۹۵/ ۲۷.

۳۰۵۵ (۱) ممتحنه: ۶۰/ ۴.

۳۰۵۶ (۲) انبیاء: ۲۱/ ۶۹- ۷۰.

۳۰۵۷ (۳) بقره: ۲/ ۲۸۶.

۳۰۵۸ (۴) مزمّل: ۷۳/ ۹.

۳۰۵۹ (۵) فرقان: ۲۵/ ۵۸.

۳۰۶۰ (۶) مجادله: ۵۸/ ۲۱.

۳۰۶۱ (۷) آل عمران: ۳/ ۱۰۱.

۳۰۶۲ (۸) مكارم الأخلاق ۲/ ۲۶۵ ح ۲۶۱۹.

۳۰۶۳ (۹) مكارم الأخلاق ۲/ ۲۵۷ ضمن شماره ۲۶۰۹ و از او بحار ۹۵/ ۳۲.

۳۰۶۴ (۱) مكارم الأخلاق ۲/ ۲۷۶ ح ۲۶۳۴ و از او بحار ۹۵/ ۷۶.

۳۰۶۵ (۲) بحار ۹۵/ ۷۸ از طبّ الائمه: ۱۰۹.

۳۰۶۶ (۳) بحار ۹۵/ ۷۸ از طبّ الائمه: ۱۰۲.

۳۰۶۷ (۱) بحار ۹۵/ ۸۰ نقل از عدّه الداعی.

۳۰۶۸ (۲) مكارم الأخلاق ۲/ ۲۲۷ ح ۲۵۴۸ و از او بحار ۹۵/ ۸۰.

۳۰۶۹ (۳) مكارم الأخلاق ۲/ ۲۲۴ ح ۲۵۴۴ و از او بحار ۹۵/ ۸۲ از امام صادق علیه السلام.

۳۰۷۰ (۴) مكارم الأخلاق ۲/ ۲۲۷ ح ۲۵۴۷ و از او بحار ۹۵/ ۸۰.

۳۰۷۱ (۵) ابراهیم ۱۴/ ۲۶.

۳۰۷۲ (۶) طه: ۲۰/ ۵۵.

۳۰۷۳ (۷) مكارم الأخلاق ۲/ ۲۲۵ و از او بحار ۹۵/ ۸۳.

۳۰۷۴ (۸) بقره: ۲/ ۱۱۲.

۳۰۷۵ (۱) مِنْکَ: خ.

۳۰۷۶ (۲) بحار ۹۵/ ۸۳- ۸۴ از طبّ الائمه: ۳۱.

۳۰۷۷ (۳) فتح: ۴۸/ ۱- ۷.

۳۰۷۸ (۴) بحار ۹۵/ ۸۴ از طبّ الائمه: ۳۳.

۳۰۷۹ (۵) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۴۸ ح ۲۵۹۹ و از او بحار ۹۵/ ۸۴ از امام باقر علیه السلام.

۳۰۸۰ (۶) کهف: ۱۸/ ۲۷.

۳۰۸۱ (۷) بحار ۹۵/ ۸۵ از طبّ الائمه: ۳۲ از امام صادق علیه السلام.

۳۰۸۲ (۸) أمالی طوسی: م ۷، ح ۳۶ و مفید: م ۲۲، ح ۹ و از او بحار ۹۵/ ۸۶ از امام صادق علیه السلام.

۳۰۸۳ (۱) بِعِصْمَهِ: خ ل.

۳۰۸۴ (۲) مستطرفات سرائر: ۶۱، ح ۳۶ و از او بحار ۹۵/ ۸۸.

۳۰۸۵ (۳) خصال صدوق ۲/ ۶۱۶ ضمن ح ۴۰۰ و مکارم الأخلاق ۲/ ۲۰۵ ح ۲۵۲۸ و از هر دو بحار ۹۵/ ۸۶ و ۸۸.

۳۰۸۶ (۴) مصباح کفعمی: ۱۷۶، فصل ۲۱.

۳۰۸۷ (۵) نور: ۲۴/ ۳۵.

۳۰۸۸ (۶) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۰۶ ح ۲۵۳۱ از امام کاظم علیه السلام.

۳۰۸۹ (۷) بحار ۹۵/ ۹۱ باب ۷۹ ح ۱۰ از دعوات راوندی از امام صادق علیه السلام.

۳۰۹۰ (۸) انسان: ۷۶/ ۲.

۳۰۹۱ (۱) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۰۵ ح ۲۵۲۹.

۳۰۹۲ (۲) مصباح کفعمی: ۱۷۶، آخر فصل ۲۱.

۳۰۹۳ (۳) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۷۰.

۳۰۹۴ (۴) یونس: ۱۰/ ۸۱.

۳۰۹۵ (۵) اعراف: ۷/ ۱۱۹.

۳۰۹۶ (۶) بحار ۹۵/ ۱۲۴ از طبّ الائمه: ۳۵.

۳۰۹۷ (۷) اعراف: ۷/ ۵۴- ۵۶.

۳۰۹۸ (۸) امان سیّد ابن طاووس: ۱۳۰، فصل ۱۶ و از او بحار ۹۵/ ۱۳۲.

۳۰۹۹ (۱) بحار ۶۲/ ۲۳۳ از طبّ الائمه: ۶۷ و فصول المهمّه عاملی: ۱۷۶.

۳۱۰۰ (۲) بحار ۹۵/ ۱۵۰ از طبّ الائمه: ۱۱۱.

۳۱۰۱ (۳) بحار ۹۵/ ۱۵۰ از طبّ الائمه: ۱۱۲.

۳۱۰۲ (۴) بحار ۹۵/ ۱۵۰ از طبّ الائمه: ۱۱۲.

۳۱۰۳ (۵) آل عمران: ۳/ ۸۳.

۳۱۰۴ (۶) أمالی طوسی: م ۱۰، ح ۸۶.

۳۱۰۵ (۷) محاسن برقی ۱/ ۱۲۱ ضمن ح ۱۲۸ از رسول اکرم صلی الله علیه و آله.

۳۱۰۶ (۸) قلم: ۶۸/ ۵۱.

۳۱۰۷ (۹) مجمع البیان ۱۰/ ۵۱۳ و بحار ۹۵/ ۱۳۳.

۳۱۰۸ (۱۰) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۳۱ ح ۲۵۵۳ و از او بحار ۹۵/ ۱۲۸ ح ۹.

۳۱۰۹ (۱) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۳۱ ح ۲۵۵۴.

۳۱۱۰ (۲) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۸۶ ح ۲۶۴۳ و از او بحار ۹۵/ ۱۲۹.

۳۱۱۱ (۳) ملک: ۶۷/ ۳- ۴.

۳۱۱۲ (۴) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۸۹ و از او بحار ۹۵/ ۱۳۱.

۳۱۱۳ (۵) جنّه الأمان کفعمی و از او بحار ۹۵/ ۱۳۲.

۳۱۱۴ (۱) ملک: ۶۷/ ۳- ۴.

۳۱۱۵ (۲) بحار ۹۵/ ۴۲ ح ۳ نقل از کتابی عتیق از غروی.

۳۱۱۶ (۳) وَبِرُسُلِهِ: خ ل.

۳۱۱۷ (۴) بحار ۹۵/ ۱۳۶ ح ۱ و ۳ از خصال صدوق و مکارم الأخلاق.

۳۱۱۸ (۵) بحار ۹۵/ ۱۳۶.

۳۱۱۹ (۶) اسراء: ۱۷/ ۱۱۰- ۱۱۱.

۳۱۲۰ (۷) مکارم الأخلاق ۲/ ۴۶ ح ۲۱۰۶ و از او بحار ۹۵/ ۱۳۹.

۳۱۲۱ (۸) أَسْلَمَ: اسم ستاره سُها است.

۳۱۲۲ (۹) مکارم الأخلاق ۲/ ۴۸ ح ۲۱۱۳ و از او بحار ۹۵/ ۱۴۵ از امام صادق علیه السلام.

۳۱۲۳ (۱۰) مکارم الأخلاق ۲/ ۴۸ ح ۲۱۱۲ و از او بحار ۹۵/ ۱۴۵ از امام رضا علیه السلام.

۳۱۲۴ (۱) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۸۳ ح ۳۶۳۸ و از او بحار ۹۵/ ۱۴۶.

۳۱۲۵ (۲) صافّات: ۳۷/ ۷۹- ۸۱.

۳۱۲۶ (۳) خصال ۲/ ۶۱۹ ضمن ح ۴۰۰.

۳۱۲۷ (۴) بحار ۹۵/ ۱۴۷ نقل از دعوات راوندی.

۳۱۲۸ (۱) کافی ۲/ ۵۲۳ ح ۵.

۳۱۲۹ (۲) کافی ۲/ ۵۲۳ ح ۶.

۳۱۳۰ (۳) کافی ۲/ ۵۲۳ ح ۷.

۳۱۳۱ (۱) شَرَقاً: غصّه، قَوَداً: قصاص. صَبْراً: کسی او را بگیرد و دست و پای او را ببندد سپس او را گردن بزند، مُسَمّاً: اینکه او را با سم بکشند.

۳۱۳۲ (۲) الَّذِی: خ ل.

۳۱۳۳ (۳) صفّ: ۶۱/ ۴.

۳۱۳۴ (۴) وَقْر: کری.

۳۱۳۵ (۱) کافی ۲/ ۵۲۵ ح ۱۳.

۳۱۳۶ (۲) صافّات: ۳۷/ ۱۸۰- ۱۸۲.

۳۱۳۷ (۳) روم: ۳۰/ ۱۷- ۱۹.

۳۱۳۸ (۴) رَبُّنا وَ: خ.

۳۱۳۹ (۵) عَمِلْتُ سُوءً وَ: خ.

۳۱۴۰ (۶) کافی ۲/ ۵۲۸ ح ۲۰.

۳۱۴۱ (۱) جمله صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِما وَآلِهِما در مصدر نمی باشد.

۳۱۴۲ (۲) کافی ۲/ ۵۲۹ ح ۲۱.

۳۱۴۳ (۱) اللَّهُمَّ: خ.

۳۱۴۴ (۲) بِهِ: نسخه.

۳۱۴۵ (۳) در مصدر: ابْتَلَيْتَنِی.

۳۱۴۶ (۴) کافی ۲/ ۵۲۹- ۵۳۰ ح ۲۳.

۳۱۴۷ (۱) کافی ۲/ ۵۳۴ ح ۳۵.

۳۱۴۸ (۲) کافی ۲/ ۵۳۴ ح ۳۶.

۳۱۴۹ (۳) کافی ۲/ ۵۳۴ ح ۳۷.

۳۱۵۰ (۱) خَبَرَ: یعنی آگاه شد، و خَبَرَهُ كَنَصَرَهُ: یعنی آزمود او را.(منه).

۳۱۵۱ (۲) کافی ۲/ ۵۳۵ ح ۱ و من لا یحضره الفقیه ۱/ ۴۷۰ ح ۱۳۵۴ و تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۷ ح ۴۳۸.

۳۱۵۲ (۳) عدّه الداعی: ۲۹۸ و کافی ۲/ ۵۰۴.

۳۱۵۳ (۴) کافی ۲/ ۵۳۶ ح ۴.

۳۱۵۴ (۵) کافی ۲/ ۵۳۷ ح ۹.

۳۱۵۵ (۱) کافی ۲/ ۵۳۹ ح ۱۵.

۳۱۵۶ (۲) تهذیب الأحکام ۲/ ۱۱۶ ح ۴۳۷.

۳۱۵۷ (۳) کافی ۲/ ۵۴۰ ح ۱۸.

۳۱۵۸ (۴) کافی ۲/ ۵۳۸ ح ۱۱ و در آن: سُبْحانَ رَبِّ.

۳۱۵۹ (۵) کافی ۲/ ۵۳۹ ح ۱۳.

۳۱۶۰ (۱) کافی ۲/ ۵۴۰ ح ۱.

۳۱۶۱ (۲) کافی ۲/ ۵۴۱ ح ۲.

۳۱۶۲ (۳) کافی ۲/ ۵۴۱ ح ۳.

۳۱۶۳ (۴) کافی ۲/ ۵۴۲ ح ۵.

۳۱۶۴ (۱) بلا حَوْل: خ ل.

۳۱۶۵ (۲) کافی ۲/ ۵۴۲ ح ۷.

۳۱۶۶ (۳) کافی ۲/ ۵۴۲ ح ۸.

۳۱۶۷ (۴) کافی ۲/ ۵۴۳ ح ۹.

۳۱۶۸ (۵) کافی ۲/ ۵۴۳ ح ۱۲.

۳۱۶۹ (۱) کافی ۲/ ۵۴۴ ح ۱.

۳۱۷۰ (۲) کافی ۲/ ۵۴۴ ح ۳.

۳۱۷۱ (۱) کافی ۲/ ۵۴۵ ح ۱.

۳۱۷۲ (۱) کافی ۲/ ۵۴۸ ح ۶.

۳۱۷۳ (۱) کافی ۲/ ۵۴۹ ح ۸.

۳۱۷۴ (۱) نساء: ۴/ ۳۲.

۳۱۷۵ (۲) کافی ۲/ ۵۵۰ ح ۱.

۳۱۷۶ (۳) کافی ۲/ ۵۵۱ ح ۴.

۳۱۷۷ (۴) مِنْ فَضْلِکَ: خ ل.

۳۱۷۸ (۱) کافی ۲/ ۵۵۲ ح ۵.

۳۱۷۹ (۲) مصباح المتهجّد: ۱۴۷.

۳۱۸۰ (۳) کافی ۲/ ۵۵۲ ح ۷.

۳۱۸۱ (۴) زَهْرَتُهُ: خ ل.

۳۱۸۲ (۵) وَ: خ.

۳۱۸۳ (۱) أَزْلِها: أی شدّتها.

۳۱۸۴ (۲) کافی ۲/ ۵۵۳ ح ۱۳.

۳۱۸۵ (۳) ص ۹۰۳.

۳۱۸۶ (۱) کافی ۲/ ۵۵۴ ح ۱.

۳۱۸۷ (۲) کافی ۲/ ۵۵۵ ح ۴.

۳۱۸۸ (۱) کافی ۲/ ۵۵۶ ح ۱.

۳۱۸۹ (۲) کافی ۲/ ۵۵۶ ح ۲.

۳۱۹۰ (۳) کافی ۲/ ۵۵۶ ح ۶.

۳۱۹۱ (۱) کافی ۲/ ۵۵۷ ح ۷.

۳۱۹۲ (۲) کافی ۲/ ۵۵۸ ح ۷.

۳۱۹۳ (۱) وَالْإِکْرامِ: خ.

۳۱۹۴ (۲) کافی ۲/ ۵۵۸ ح ۸.

۳۱۹۵ (۳) صَلَّی اللَّهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ: نسخه.

۳۱۹۶ (۴) نَفْسِی وَ إِلَیْکَ وَجَّهْتُ: خ.

۳۱۹۷ (۱) إلّاباللَّه: خ ل.

۳۱۹۸ (۲) کافی ۲/ ۵۵۹ ح ۱۰.

۳۱۹۹ (۳) کافی ۲/ ۵۶۰ ح ۱۳ از امام باقر علیه السلام.

۳۲۰۰ (۴) کافی ۲/ ۵۶۰ ح ۱۴.

۳۲۰۱ (۵) در کافی: الْغَرِيقِ الْغَرِيبِ.

۳۲۰۲ (۶) کافی ۲/ ۵۶۰ ح ۱۵.

۳۲۰۳ (۱) کافی ۲/ ۵۵۷ ح ۶.

۳۲۰۴ (۲) کافی ۲/ ۵۵۷ ح ۲۰.

۳۲۰۵ (۳) کافی ۲/ ۵۶۲ ح ۲۱.

۳۲۰۶ (۴) شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ۲۰/ ۳۱۶ شماره ۶۲۵.

۳۲۰۷ (۱) کافی ۲/ ۵۶۶ ح ۷.

۳۲۰۸ (۲) کافی ۲/ ۵۶۶ ح ۱۰.

۳۲۰۹ (۳) أوْ صَبْراً ... أوْ خُرُوجاً: خ ل.

۳۲۱۰ (۴) کافی ۲/ ۵۶۷ ح ۱۶.

۳۲۱۱ (۵) کافی ۲/ ۵۶۸ ح ۱۸.

۳۲۱۲ (۱) کافی ۲/ ۵۶۸ ح ۱۹.

۳۲۱۳ (۱) وَ: خ.

۳۲۱۴ (۲) کافی ۲/ ۵۶۸ ح ۱.

۳۲۱۵ (۳) کافی ۲/ ۵۷۳ ح ۱۳.

۳۲۱۶ (۴) کافی ۲/ ۵۶۹ ح ۳.

۳۲۱۷ (۱) کافی ۲/ ۵۷۱ ح ۸.

۳۲۱۸ (۲) کافی ۲/ ۵۷۱ ح ۹.

۳۲۱۹ (۳) کافی ۲/ ۵۷۲ ح ۱۱.

۳۲۲۰ (۴) کافی ۲/ ۵۷۳ ح ۱۴.

۳۲۲۱ (۱) کافی ۲/ ۵۷۷ ح ۱.

۳۲۲۲ (۲) کافی ۲/ ۵۷۸ ح ۲.

۳۲۲۳ (۳) یا مَوْلاهُ: خ ل.

۳۲۲۴ (۴) یَا غایَتَاهُ: خ.

۳۲۲۵ (۱) کافی ۲/ ۵۷۸ ح ۴.

۳۲۲۶ (۲) کافی ۲/ ۵۷۸ ح ۵.

۳۲۲۷ (۳) ارشاد مفید ۲/ ۹۶ و تاریخ طبری ۵/ ۴۲۳ و بحار ۴۵/ ۴.

۳۲۲۸ (۴) دعوات راوندی: ۵۴، ح ۱۳۷ و بحار ۹۵/ ۱۶۱.

۳۲۲۹ (۱) کافی ۲/ ۵۸۱ ح ۱۵.

۳۲۳۰ (۲) کافی ۲/ ۵۸۵ ح ۲۲.

۳۲۳۱ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۳۲۳۲ (۳) کافی ۲/ ۵۷۹ ح ۶.

۳۲۳۳ (۴) کافی ۲/ ۵۷۹ ح ۷.

۳۲۳۴ (۵) ذلِکَ: خ ل.

۳۲۳۵ (۶) ذلِکَ: خ ل.

۳۲۳۶ (۷) کافی ۲/ ۵۷۹ ح ۸.

۳۲۳۷ (۸) کافی ۲/ ۵۸۰ ح ۱۱.

۳۲۳۸ (۱) زید: خ ل و کافی.

۳۲۳۹ (۲) کافی ۲/ ۵۸۰ ح ۱۳ و در آن: وَافْعَلْهُ بِهِمْ.

۳۲۴۰ (۳) کافی ۲/ ۵۸۰ ح ۱۴.

۳۲۴۱ (۱) کافی ۲/ ۵۸۱ ح ۱۶.

۳۲۴۲ (۲) کُلِّ: خ.

۳۲۴۳ (۱) وَتَصَدَّعَ: خ.

۳۲۴۴ (۲) حَتّی: خ ل.

۳۲۴۵ (۳) کافی ۲/ ۵۸۲ ح ۱۷.

۳۲۴۶ (۴) وَأَ نْتَ اللَّهُ لَاإِلهَ إِلّا أَ نْتَ الْغَنِیُّ الْحَمِیدُ: نسخه.

۳۲۴۷ (۱) به فتح همزه و کسر جیم و سکون زاء، یعنی بگذران مرا بر صراط.(منه).

۳۲۴۸ (۲) کافی ۲/ ۵۸۳ ح ۱۸.

۳۲۴۹ (۱) در کافی: یَا حَنَّانُ یا مَنّانُ.

۳۲۵۰ (۲) صافّات: ۳۷/ ۷۵.

۳۲۵۱ (۳) کافی ۲/ ۵۸۴ ح ۱۹.

۳۲۵۲ (۴) وَآلِهِ: خ ل.

۳۲۵۳ (۱) کافی ۲/ ۵۸۴ ح ۲۰.

۳۲۵۴ (۲) کافی ۲/ ۵۸۵ ح ۲۱.

۳۲۵۵ (۳) کافی ۲/ ۵۸۵ ح ۲۳.

۳۲۵۶ (۴) فَرَقاً: ترس.

۳۲۵۷ (۵) صالِحِ: خ.

۳۲۵۸ (۱) کافى ۲/ ۵۸۵- ۵۸۷ ح ۲۴.

۳۲۵۹ (۲) مصباح المتهجّد: ۱۴۳ و بحار ۸۷/ ۲۷۱.

۳۲۶۰ (۳) کافى ۲/ ۵۸۷ ح ۲۵.

۳۲۶۱ (۴) بِهِ: نسخه.

۳۲۶۲ (۱) در کافى: وَلَا تَبْتَلِنِى.

۳۲۶۳ (۲) سَكِينَةً: خ ل.

۳۲۶۴ (۳) کافى ۲/ ۵۸۷- ۵۸۹ ح ۲۶.

۳۲۶۵ (۴) کافى ۲/ ۵۸۹ ح ۲۷.

۳۲۶۶ (۵) کافى ۲/ ۵۸۹ ح ۲۸.

۳۲۶۷ (۱) کافى ۲/ ۵۸۹ ح ۲۹.

۳۲۶۸ (۲) این جمله مقابل جمله اوّل است، حاصلش آن است که: چنان مکن که دنیا را از من بگیرى و رغبت من به دنیا باشد، بلکه دنیا را به من بده و رغبتم را بگیر که زهد در آن ورزم.(منه).

۳۲۶۹ (۳) کافى ۲/ ۵۹۰ ح ۳۰.

۳۲۷۰ (۱) عَن: خ ل.

۳۲۷۱ (۲) مصدر: وَضَعُفَتْ.

۳۲۷۲ (۱) البطر: شدّت خوشحالى.

۳۲۷۳ (۲) أُبلِيتُ: خ.

۳۲۷۴ (۳) مصدر: رَبِّ.

۳۲۷۵ (۴) وَشَرابِها: خ ل.

۳۲۷۶ (۱) تَشْبِيهِ: خ ل.

۳۲۷۷ (۲) وَالْهُدَى: خ.

۳۲۷۸ (۳) و فى المصباح: أوِ الضَّلالهِ بالهُدى، وهو الظاهر.

۳۲۷۹ (۴) وَالْكُفْرَ: خ.

۳۲۸۰ (۵) كافى ۲/ ۵۹۰- ۵۹۲ ح ۳۱.

۳۲۸۱ (۱) حدائق الناظره ۲۱/ ۳۹۶ از كافى ۵/ ۱۳۴ ح ۹.

۳۲۸۲ (۱) كافى ۲/ ۵۹۲ ح ۳۱.

۳۲۸۳ (۱) وتُعْيِينِى: خ ل.

۳۲۸۴ (۲) كافى ۲/ ۵۹۲ ح ۳۲.

۳۲۸۵ (۱) مصدر: وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أَمَتِكَ.

۳۲۸۶ (۲) أَوَّلًا: خ.

۳۲۸۷ (۱) كافى ۲/ ۵۹۳- ۵۹۵ ح ۳۳.

۳۲۸۸ (۲) كافى ۲/ ۵۹۵ ح ۳۴.

۳۲۸۹ (۱) مهج الدعوات: ۴.

۳۲۹۰ (۲) مهج الدعوات: ۵.

۳۲۹۱ (۳) در مصدر: صَدَدْتُ. وَصَدَّهُ: مَنَعَهُ وَصَرَفَهُ.(صحاح اللغه ومعجم)

۳۲۹۲ (۴) نمل: ۲۷/ ۸۵.

۳۲۹۳ (۵) مؤمنون: ۲۳/ ۱۰۸.

۳۲۹۴ (۱) طه: ۲۰/ ۱۱۱.

۳۲۹۵ (۲) طه: ۲۰/ ۱۰۸.

۳۲۹۶ (۳) اسراء: ۱۷/ ۴۶.

۳۲۹۷ (۴) اسراء: ۱۷/ ۴۵.

۳۲۹۸ (۵) یس: ۳۶/ ۹.

۳۲۹۹ (۶) یس: ۳۶/ ۶۵.

۳۳۰۰ (۷) نمل: ۲۷/ ۸۵.

۳۳۰۱ (۸) انفال: ۸/ ۶۳.

۳۳۰۲ (۹) مهج الدعوات: ۱۵.

۳۳۰۳ (۱) مهج الدعوات: ۲۳.

۳۳۰۴ (۲) فوادح: سختی و بلا.

۳۳۰۵ (۳) جوائح: شدائد.

۳۳۰۶ (۴) مهج الدعوات: ۲۸.

۳۳۰۷ (۱) مهج الدعوات: ۳۳- ۳۴.

۳۳۰۸ (۲) مهج الدعوات: ۴۲.

۳۳۰۹ (۳) مهج الدعوات: ۴۴.

۳۳۱۰ (۴) مهج الدعوات: ۴۵.

۳۳۱۱ (۵) مهج الدعوات: ۴۵.

۳۳۱۲ (۱) مهج الدعوات: ۴۹.

۳۳۱۳ (۲) مهج الدعوات: ۴۵- ۶۸.

۳۳۱۴ (۳) مهج الدعوات: ۷۱- ۷۲.

۳۳۱۵ (۱) وَ: خ. و در مصدر هم نیست.

۳۳۱۶ (۲) اعراف: ۷/ ۱۹۶.

۳۳۱۷ (۳) توبه: ۹/ ۱۲۹.

۳۳۱۸ (۴) مهج الدعوات: ۷۵.

۳۳۱۹ (۵) مهج الدعوات: ۱۰۲- ۱۰۳.

۳۳۲۰ (۱) مهج الدعوات: ۱۷۵.

۳۳۲۱ (۲) مهج الدعوات: ۲۵۸.

۳۳۲۲ (۳) منه: خ ل.

۳۳۲۳ (۴) خَوْفَهُ: خ ل.

۳۳۲۴ (۱) الغُنْمِ: خ ل.

۳۳۲۵ (۲) در مصدر: صَرِيخَ تَكْسِيرِها.

۳۳۲۶ (۳) مهج الدعوات: ۲۵۹.

۳۳۲۷ (۴) وَإِبْطالِها: خ ل.

۳۳۲۸ (۱) رَبِّ: نسخه.

۳۳۲۹ (۲) رَبِّ: نسخه. إِيَّایَ: خ ل.

۳۳۳۰ (۳) عَلَيَّ: نسخه.

۳۳۳۱ (۴) وَأَزِلْنِی: نسخه.

۳۳۳۲ (۵) وَتَطَوَّلْ: نسخه.

۳۳۳۳ (۶) رَبِّ: نسخه.

۳۳۳۴ (۷) وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ: نسخه.

۳۳۳۵ (۸) مهج الدعوات: ۲۵۹- ۲۶۰.

۳۳۳۶ (۹) وَأَفِدْنِی بِهِ: نسخه.

۳۳۳۷ (۱۰) وَاكْلَأْنِي فِيهِ: نسخه.

۳۳۳۸ (۱) وَقَرِّبْ مِنِّي الْبَعِيدَ لِطُولِ انْباطِ الْمَناهِلِ: نسخه.

۳۳۳۹ (۲) وَهَنِّئْنِي: خ ل.

۳۳۴۰ (۳) مهج الدعوات: ۲۶۰.

۳۳۴۱ (۱) مهج الدعوات: ۲۶۱.

۳۳۴۲ (۱) مهج الدعوات: ۲۶۲.

۳۳۴۳ (۲) مَصِيرِي: خ ل.

۳۳۴۴ (۳) کلمات: واحتفالًا، واجتهاداً، وتثبيتاً: هم به نصب وارد شده است و هم به جر.

۳۳۴۵ (۴) وَ: خ.

۳۳۴۶ (۵) جَلَد(محرّکه): پوست شتر کُره که به چیزی آکنـده کنند تا ناقه به خیال بچه خود مهربان شده شـیر دهد، و در این جا ذکر آن شایـد برای آن باشد که اراده شده باشد به آن که من در وقت معصـیت و گناه کردن گویا شـعور و ادراک و جان نداشتم و مجسّمه بی روحی بودم و اگرنه معصیت و نافرمانی نمی کردم، واللّه تعالی العالم،(منه).

۳۳۴۷ (۱) مهج الدعوات: ۲۶۲.

۳۳۴۸ (۲) التوامک: شترهای بزرگ کوهان.

۳۳۴۹ (۳) وَالتَّنَفُّلِ: نسخه.

۳۳۵۰ (۱) مهج الدعوات: ۲۶۳.

۳۳۵۱ (۲) وَعَدَى الطَّوْرَ: یعنی تجاوز کرد از حد.

۳۳۵۲ (۳) أَخْمِلْ: خ ل.

۳۳۵۳ (۴) مهج الدعوات: ۲۶۳- ۲۶۴.

۳۳۵۴ (۱) مهج الدعوات: ۲۶۴ و جمله:« إنّک المنّان الوهّاب» در آن نیست.

۳۳۵۵ (۱) مُبْتَلی: خ ل.

۳۳۵۶ (۲) كذا فى المهج، و لعلّ« إليک» بمعنى« عنک»، ليستقيم المعنى، وفى البلد الأمين هكذا: أَنْ أَرْغَبَ إِلى ضَ عِيفٍ مِثْلِی وَمَنْ هُوَ فِی التَّحَوُّلِ شَكْلِی إلى آخره.(منه).

۳۳۵۷ (۳) مهج الدعوات: ۲۶۵.

۳۳۵۸ (۴) آل عمران: ۳/ ۱۶۰.

۳۳۵۹ (۵) طه: ۲۰/ ۵.

۳۳۶۰ (۱) بروج: ۸۵/ ۱۲- ۱۶.

۳۳۶۱ (۲) توبه: ۹/ ۱۲۹.

۳۳۶۲ (۳) مهج الدعوات: ۲۹۹.

۳۳۶۳ (۴) مهج الدعوات: ۳۰۰.

۳۳۶۴ (۵) واقعه: ۵۶/ ۷۶.

۳۳۶۵ (۶) مهج الدعوات: ۳۰۰.

۳۳۶۶ (۱) مهج الدعوات: ۳۳۳ و از او بحار ۹۳/ ۲۷۲.

۳۳۶۷ (۲) المجتنى سيّد ابن طاووس: ۷۲.

۳۳۶۸ (۳) المجتنى: ۷۹- ۸۰.

۳۳۶۹ (۱) المجتنى: ۸۰- ۸۱.

۳۳۷۰ (۲) المجتنى: ۱۰۷.

۳۳۷۱ (۳) يَا: خ.

۳۳۷۲ (۴) المجتنى: ۱۱۰.

۳۳۷۳ (۱) كافى ۲/ ۶۲۰ ح ۳.

۳۳۷۴ (۲) كافى ۲/ ۶۲۱ ح ۵.

۳۳۷۵ (۳) کافی ۲/ ۶۲۱ ح ۶.

۳۳۷۶ (۴) کافی ۲/ ۶۲۱ ح ۷.

۳۳۷۷ (۱) کافی ۲/ ۶۲۱ ح ۸.

۳۳۷۸ (۲) کافی ۲/ ۶۲۲ ح ۱۱.

۳۳۷۹ (۳) کافی ۲/ ۶۲۳ ح ۱۴.

۳۳۸۰ (۴) کافی ۲/ ۶۲۳ ح ۱۶.

۳۳۸۱ (۵) کافی ۲/ ۶۲۳ ح ۱۷.

۳۳۸۲ (۶) کافی ۲/ ۶۲۴ ح ۲۰.

۳۳۸۳ (۱) اعراف: ۷/ ۱۹۶.

۳۳۸۴ (۲) زمر: ۳۹/ ۶۷.

۳۳۸۵ (۳) آل عمران: ۳/ ۸۳.

۳۳۸۶ (۴) توبه: ۹/ ۱۲۸.

۳۳۸۷ (۵) نور: ۲۴/ ۴۰.

۳۳۸۸ (۶) اسراء: ۱۷/ ۱۱۰- ۱۱۱.

۳۳۸۹ (۷) کافی ۲/ ۶۲۴ ح ۲۱.

۳۳۹۰ (۸) زلزله: ۹۹/ ۱.

۳۳۹۱ (۱) کافی ۲/ ۶۲۶ ح ۲۴.

۳۳۹۲ (۲) کافی ۲/ ۶۳۳ ضمن ح ۲۶.

۳۳۹۳ (۳) شوری: ۴۲/ ۵۳.

۳۳۹۴ (۴) کافی ۲/ ۶۳۲ ح ۱۸.

۳۳۹۵ (۵) کافی ۲/ ۶۲۹ ح ۹.

۳۳۹۶ (۱) مصباح کفعمی: ۴۸- ۴۹، فصل ۱۱ و خلاصه الأذکار: ۷۱، فصل ۳.

۳۳۹۷ (۲) خلاصه الأذکار: ۷۱، فصل ۳.

۳۳۹۸ (۱) خلاصه الأذکار: ۷۰، فصل ۳.

۳۳۹۹ (۲) حاشیه مصباح کفعمی: ۴۷، فصل ۱۱.

۳۴۰۰ (۳) خلاصه الأذکار: ۷۰، فصل ۳.

۳۴۰۱ (۴) بحار ۹۲/ ۳۲۸.

۳۴۰۲ (۵) بحار ۶۲/ ۱۸۲ از طبّ الائمه: ۱۰۳.

۳۴۰۳ (۶) بحار ۶۱/ ۱۸۲.

۳۴۰۴ (۱) علل الشرایع ۲/ ۵۷۵ باب ۳۷۷.

۳۴۰۵ (۲) علل الشرایع ۲/ ۵۷۵ باب ۳۷۷ و از او بحار ۶۲/ ۱۶۱- ۱۶۲.

۳۴۰۶ (۳) بحار ۷۱/ ۳۴ از کافی ۲/ ۹۷ و ج ۹۳/ ۲۱۸ از طبّ الائمه: ۱۱۲.

۳۴۰۷ (۴) بحار ۹۳/ ۲۱۸ از دعوات راوندی.

۳۴۰۸ (۵) کافی ۶/ ۱۱ ح ۱.

۳۴۰۹ (۶) کافی ۶/ ۳۰ و وسائل الشیعه ۲۱/ ۴۲۶.

۳۴۱۰ (۱) اقتباس از آیه ۷۹ انعام: ۶.

۳۴۱۱ (۲) انعام: ۶/ ۱۶۲- ۱۶۳.

۳۴۱۲ (۳) کافی ۶/ ۳۱ ح ۴ و در آن: بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

۳۴۱۳ (۱) حلیه المتّقین: ۸۶- ۸۸، فصل ۹.

۳۴۱۴ (۲) جواهر الکلام ۳۱/ ۲۷۱ کتاب النکاح.

۳۴۱۵ (۱) من لا يحضره الفقيه ۴/ ۴۸۸ ح ۴۷۲۶.

۳۴۱۶ (۲) فتح الأبواب: ۱۵۶.

۳۴۱۷ (۳) بحار ۹۱/ ۲۴۵.

۳۴۱۸ (۱) ذكرى الشيعه ۴/ ۲۶۹- ۲۷۰.

۳۴۱۹ (۲) فتح الأبواب: ۲۸۱، باب ۲۲.

۳۴۲۰ (۱) بحار ۹۱/ ۲۸۵.

۳۴۲۱ (۲) بحار ۹۳/ ۲۱۷ از ثواب الأعمال: ۲۶ و أمالى صدوق.

۳۴۲۲ (۳) ممتحنه: ۶۰/ ۴.

۳۴۲۳ (۴) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۲۵۲ و علل الشرايع ۲/ ۳۴۸.

۳۴۲۴ (۵) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۱۳۰ و معانى الأخبار: ۲۹۱.

۳۴۲۵ (۱) بحار ۲۰/ ۳۹۰ از محمّد بن اسحاق.

۳۴۲۶ (۲) هود: ۱۱/ ۱۱۳.

۳۴۲۷ (۳) تفسير كنز الدقائق ۶/ ۲۵۱ از تفسير على بن ابراهيم قمى ۱/ ۳۳۸.

۳۴۲۸ (۴) در مصدر: وَيا عَوْنَ الضُّعَفاءِ.

۳۴۲۹ (۱) خصال ۲/ ۵۱۰ ح ۱ از ابواب نوزده گانه.

۳۴۳۰ (۲) عدّه الداعى: ۳۱۱ در ذكر دعوات مختصه به اوقات شماره ۱۰.

۳۴۳۱ (۱) كافى ۱/ ۳۳۷.

۳۴۳۲ (۲) عدّه الداعى: ۳۲۴ در چيزهائيكه به دعا ملحق شده باب ۵.

۳۴۳۳ (۳) عدّه الداعى: ۳۳۷ در استشفاء به قرآن شماره ۴.

۳۴۳۴ (۴) عدّه الداعى: ۳۴۱، باب ۶.

۳۴۳۵ (۵) عدّه الداعی: ۳۴۲ در تلاوت قرآن ح ۵، و حلیه المتّقین: ۱۳۱، فصل ۵.

۳۴۳۶ (۱) عدّه الداعی: ۳۴۳ در تلاوت قرآن ح ۸ و ثواب الأعمال: ۱۲۷.

۳۴۳۷ (۲) عدّه الداعی: ۳۴۳ در تلاوت قرآن ح ۹ و محاسن برقی ۱/ ۱۷۹ باب ۲۱ و ثواب الأعمال: ۱۲۸ و از او بحار ۹۲/ ۳۴۴.

۳۴۳۸ (۳) عدّه الداعی: ۳۴۴ در تلاوت قرآن ح ۱۰ و ثواب الأعمال: ۱۲۸.

۳۴۳۹ (۴) نُحاساً: خ ل.

۳۴۴۰ (۵) بقره: ۲/ ۲۴۳.

۳۴۴۱ (۶) حجر: ۱۵/ ۳۴.

۳۴۴۲ (۷) قصص: ۲۸/ ۲۱.

۳۴۴۳ (۸) اسراء: ۱۷/ ۱.

۳۴۴۴ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۳۴۴۵ (۱) نازعات: ۷۹/ ۴۶.

۳۴۴۶ (۲) دخان: ۴۴/ ۲۶- ۲۷.

۳۴۴۷ (۳) دخان: ۴۴/ ۲۹.

۳۴۴۸ (۴) اعراف: ۷/ ۱۳.

۳۴۴۹ (۵) اعراف: ۷/ ۱۸.

۳۴۵۰ (۶) نمل: ۲۷/ ۳۷.

۳۴۵۱ (۷) عدّه الداعی: ۳۴۵.

۳۴۵۲ (۸) امان ابن طاووس: ۵۲، باب ۲.

۳۴۵۳ (۹) بحار ۹۵/ ۳۳۹ از مکارم الأخلاق ۲/ ۱۶۶ ح ۲۴۱۳ باب ۱۰.

۳۴۵۴ (۱) من لا يحضره الفقيه ۱/ ۲۵.

۳۴۵۵ (۲) كافى ۲/ ۵۰۴ ح ۶.

۳۴۵۶ (۱) زاد المعاد: ۵۳۶.

۳۴۵۷ (۱) إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لا شَرِيكَ لَكَ: خ ل.

۳۴۵۸ (۲) عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ: خ ل.

۳۴۵۹ (۳) وَأَنَّكَ تَبْعَثُ: خ ل.

۳۴۶۰ (۴) وَعَدْتَ: خ ل.

۳۴۶۱ (۱) وَصَفْتَ ... شَرَعْتَ ... قُلتَ ... أَنزَلتَ: خ ل.

۳۴۶۲ (۲) إِماماً: خ ل.

۳۴۶۳ (۳) مريم: ۱۹/ ۸۷.

۳۴۶۴ (۱) عَبْدُهُ وَ: نسخه.

۳۴۶۵ (۲) وَ: خ.

۳۴۶۶ (۳) مَوعِدُهُ: خ ل.

۳۴۶۷ (۱) مصباح المتهجّد: ۱۵- ۱۸.

۳۴۶۸ (۱) در مصدر: وَارْحَمْهُ وَإِيّانا.

۳۴۶۹ (۲) در مصدر: وَارْحَمْها وَإِيّانا.

۳۴۷۰ (۱) زاد المعاد: ۵۵۳- ۵۵۹.

۳۴۷۱ (۱) زاد المعاد: ۵۴۰- ۵۴۲.

۳۴۷۲ (۱) حليه المتّقين: ۲۳۴.

۳۴۷۳ (۱) مِنَ الْأَئِمَّهِ الطَّاهِرِينَ: خ.

۳۴۷۴ (۱) وَآمِنْ: خ ل.

۳۴۷۵ (۲) مصباح المتهجّد: ۱۹- ۲۱.

۳۴۷۶ (۳) زاد المعاد: ۵۶۴.

۳۴۷۷ (۴) زاد المعاد: ۵۶۹.

۳۴۷۸ (۱) زاد المعاد: ۵۶۴- ۵۶۷.

۳۴۷۹ (۲) پس از آن در اصل چنین آمده است: نویسنده کتاب شریف طاهر خوشنویس ابن المرحوم المغفور الحاج عبدالرحمان غفر اللّه تعالی ذنوبهما، تاریخ شهر شوّال المکرّم یکهزار و سیصد و پنجاه و نه(۱۳۵۹) قمری هجری.

۳۴۸۰ (۱) بحار ۹۴/ ۲۴۲ از تحف العقول.

۳۴۸۱ (۲) بحار ۹۴/ ۳۱۲ از خط جبعی نقل از خط شهید.

۳۴۸۲ (۱) امان سیّد ابن طاووس: ۱۶۳، باب ۱۲، فصل ۳ و از او بحار ۹۵/ ۶۷.

۳۴۸۳ (۲) بحار ۹۵/ ۸۲ از طبّ الائمه: ۳۸.

۳۴۸۴ (۳) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۴۶ شماره ۲۵۹۶.

۳۴۸۵ (۴) آل عمران: ۳/ ۱۴۵.

۳۴۸۶ (۵) بحار ۹۵/ ۶۸ از طبّ الائمه: ۳۰.

۳۴۸۷ (۶) فصّلت: ۴۱/ ۴۲.

۳۴۸۸ (۷) بحار ۹۲/ ۱۰۹ از طبّ الائمه: ۲۸.

۳۴۸۹ (۸) بحار ۹۵/ ۸ از طبّ الائمه: ۴۱.

۳۴۹۰ (۱) مؤمنون: ۲۳/ ۱۱۵.

۳۴۹۱ (۲) بحار ۹۵/ ۱۱۱ از طبّ الائمه: ۲۹.

۳۴۹۲ (۳) انبیاء: ۲۱/ ۸۷.

۳۴۹۳ (۴) مکارم الأخلاق ۲/ ۲۱۴ و از او بحار ۹۵/ ۱۰۸.

۳۴۹۴ (۵) بحار ۹۱/ ۲۷۴ از کشف الغمّه.

۳۴۹۵ (۶) به جای اسم هارون اسم آن ظالم را ببرد که او را زندان کرده.

۳۴۹۶ (۷) بحار ۴۸/ ۲۱۹ از عیون اخبار الرضا علیه السلام.

۳۴۹۷ (۱) بحار ۹۴/ ۲۰ از تفسیر عیّاشی ۲/ ۱۷۸ و ج ۹۵/ ۱۸۵ از تفسیر قمّی: ۳۲۲.

۳۴۹۸ (۲) بحار ۸۷/ ۲۸۰ از مصباح کفعمی: ۵۳.

۳۴۹۹ (۳) بحار ۸۷/ ۲۸۶ از اختیار.

۳۵۰۰ (۱) لا أَزالُ: خ ل.

۳۵۰۱ (۲) وَسَئَلْتَنِی: خ ل.

۳۵۰۲ (۳) عَفْوُکَ عَفْوُکَ یَا مَوْلایَ قَبْلَ جَهَنَّمَ وَالنِّیرانِ: این جمله در نسخه بحار است.

۳۵۰۳ (۴) مصباح المتهجّد: ۱۶۳.

۳۵۰۴ (۱) بحار ۲۳/ ۲۱۳ از تفسیر فرات.

۳۵۰۵ (۲) بحار ۸۶/ ۲۷۹.

۳۵۰۶ (۱) مصباح المتهجّد: ۲۳۸ و مصباح کفعمی: ۸۶ و بلد الأمین: ۲۸.

۳۵۰۷ (۲) مُبَرِّئٍ: خ ل.

۳۵۰۸ (۳) جواهر السنیّه: ۱۴۳، باب ۱۱.

۳۵۰۹ (۴) کافی ۵/ ۵۰۰.

۳۵۱۰ (۱) کافی ۵/ ۵۰۰ ح ۲.

۳۵۱۱ (۲) زمر: ۳۹/ ۵۳.

۳۵۱۲ (۱) الرِّمَّةَ: استخوان پوسیده.

۳۵۱۳ (۲) صَوْتَ: خ.

۳۵۱۴ (۳) صحیفه سجادیّه جامعه: ۳۷۵- ۳۷۶، شماره ۱۶۲.

۳۵۱۵ (۱) اسْتَحْوَذَ: غالب و مستولی شد.

۳۵۱۶ (۲) تَعْزِيراً: تغفّلا.

۳۵۱۷ (۳) وَتَقَشَّعَتْ عَنْهُ: کشف شد.

۳۵۱۸ (۴) مصدر: كَثِيرَ عِصْيانِهِ كَثِيراً.

۳۵۱۹ (۵) فَأَمَّكَ: قَصَدَكَ.

۳۵۲۰ (۶) أَ فْرَخَ رَوْعُهُ: ذهب فزعه.

۳۵۲۱ (۷) أَبَثَّكَ: ظاهر کرد و کشف نمود برای تو.

۳۵۲۲ (۱) غافر: ۴۰/ ۶۰.

۳۵۲۳ (۲) تَأَ نَّيْتَنِي: مهلت دادی مرا.

۳۵۲۴ (۳) مِلَّتِكَ: شريعتك.

۳۵۲۵ (۱) أُقارِفَ: أكتسب.

۳۵۲۶ (۲) وَجِيبَ: خفقان.

۳۵۲۷ (۳) لَا خَفِيرَ: لَا مُجِيرَ.

۳۵۲۸ (۱) حَثَثْتَ: رَغَّبْتَ.

۳۵۲۹ (۲) صحیفه سجادیّه جامعه: ۱۵۱- ۱۵۷، شماره ۸۰.

۳۵۳۰ مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

۱- حَثَثْتَ: رَغَّبْتَ.

۲- صحیفه سجادیّه جامعه: ۱۵۱- ۱۵۷، شماره ۸۰.

۳- مرکز تحقیقات حج، مفاتیح الجنان، ۱جلد، نشر مشعر - تهران.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای

WWW